

Ãcõrẽ Bedea

New Testament in Emberá, Northern (PM:emp:Emberá, Northern)

Ñcõrẽ Bedea

New Testament in Emberá, Northern (PM:emp:Emberá, Northern)

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Emberá, Northern

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Emberá, Northern

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-23

Contents

GENESI	1
EXODO	64
LEVITICO	116
NUMERO	126
DEUTERONOMIO	148
JOSUE	149
JUECE	167
1 SAMUEL	182
2 SAMUEL	210
1 REYE	216
2 REYE	229
1 CRONICA	240
2 CRONICA	243
ESDRA	245
NEHEMIA	247
JOB	249
JONÁ	251
MATEO	254
MARCO	302
LUCA	333
JUAA	383
HECHO	422
ROMANO	467
1 CORINTO	487
2 CORINTO	506
GALATA	518
EPESO	525
PILIPO	532
COLOSA	537
1 TESALONICA	542
2 TESALONICA	546
1 TIMOTEO	549
2 TIMOTEO	555
TITO	559
PILEMOA	562
HEBREO	564
SANTIAGO	579
1 PEDRO	584
2 PEDRO	590
1 JUAA	594
2 JUAA	599
3 JUAA	600
JUDA	601
APOCALIPSI	603

GENESI NAĀRĀĒDABEMA BEDEA

Naļ cartara Moiseba bāsia dadjirāba cawadāmārēā sāwā Ācōrēba naļ ējūāra osida idjaba sāwā israelerāda idji puru bamārēā edasida. Israelerā Egipto druadeba ēdᵛpedadacarea Moiseba naļ cartara bāsia.

Genesi trāba jara bāla “naārāēdabema.” Maļ bērā naļ cartade bā bāla Ācōrēba ne jūma odadebemada, ēberārāba naārā cadjirua ērēpedadadebemada, Ācōrēba dopapa zebidadebemada, ēberārāba naļ ējūā birapedadadebemada, idjaba ēberārāba naārā Ācōrēba ewari iwīdīpedadadebemada. Jūma maļgara 1:1deba aba 11:26daa bā bāla.

Maļare bā bāla Ācōrēba Abrahaļneba israelerā yōbidadebemada (11:27deba aba 50:26daa). Dji crīcha droma naļ Genesi cartadebemara Ācōrēba Abraļa nāwā jarasia: “Badeba puru dromada mā yōbiya...Badeba mā naļ ējūāne bea purura jūma carebaya (12:2,3).” Wārāda naļ cartade ebuā bāla ēberārāba cadjiruāda o panenamīna Ācōrēba jūmarā carebai carea jawa bāside. Naārā jarasia diaurura poyaida (3:15). Māwānacarea dopapa zesīde Ācōrēba Noēra idji ēberārā sīda ēdᵛ edapeda ādjīdeba naļ ējūāra wayacusa birabisia (6:9deba aba 9:19daa). Māwānacarea Abraļa jarasia idjīdeba jūma naļ ējūāne beara carebaida (12:2,3). Idjaba Josedeba ēberārāra cābana carebasia jarrababa quīnīrānamārēā (40:1deba aba 50:26daa).

Ācōrēba naļ ējūā oda

1 Naārāēda Ācōrēba bajāda idjaba naļ ējūāda osia.

2 Maļne naļ ējūāra mīā cawaiē bāsia idjaba ne neē bāsia. Pusa nābuāda pāimaba pāisosoa ūmasia. Maļne Ācōrē Jaureda pusa ģrā domica bābadjia.*

3 Maļbe Ācōrēba jarasia:

-Ļnadua.-

Ara maļda Ļnasia.

4 Maļ Ļnaara Ācōrēba bia unusia. Maļbe Ācōrēba Ļnaara pāima umebemada awara bāsia.

5 Naara trā bāsia “āsa.” Pāimara trā bāsia “diamasi.” Ācōrēba nabema ewarīde māwā osia.†

6 Maļbe Ācōrēba jarasia:

-Baido ēsi dedaada baya baido aba ģtaa wāmārēā, aba edre bēmarēā.-

7 Ara māwā jarabara Ācōrēba maļ dedaara osia. Maļne baidora aba ģtaa wāsia. Aba edre bēsia.

8 Ācōrēba maļ dedaara trā bāsia “bajā.” Umēbema ewarīde māwā osia.

9 Maļbe Ācōrēba jarasia:

-Dedaa edrebema baidora jūma ābaa ūmedua ējūā pōāsada odjamārēā.-

Ara maļda ējūā pōāsada odjasia.

10 Maļra Ācōrēba bia unusia. Ējūā pōāsara Ācōrēba trā bāsia “egoro.” Baido ābaa ūmenada trā bāsia “pusa.”

11-12 Maļbe Ācōrēba jarasia:

-Egorode ne quīrātanoa tununadua; chirua ta zaubari beada idjaba neļō bacuru sīda. Jūma maļra ta zauēia ara ādji bea quīrāca tununamārēā.-

Ara maļda egorode ne quīrātanoa tunusīdaa. Jūma chirua ta diabari beara idjaba bacuru neļō zaubari bea sīda ādji ta bara tunusīdaa ara ādji bea quīrāca tununamārēā. Maļra Ācōrēba bia unusia.

13 Ūbeabema ewarīde māwā osia.

14-15 Maļbe Ācōrēba jarasia:

-Urua beada bajāne beadadua naļ ējūā Ļna bāmārēā idjaba āsara, diamasi ume quīrā awara bāmārēā. Maļgaba cawabi baya ewarida, poadā idjaba sāļbe ewari dromada odīda panada.-

16 Ara māwā jarabara Ācōrēba Ļmādauda āsabema carea osia. Jedecoda diamasibema carea osia. Idjaba chīdau sīda ocuasīa.

17-18 Ācōrēba maļra jūma bajāne bācuasīa naļ ējūā Ļna bāmārēā, āsa beseamārēā, diamasi Ļna bāmārēā, idjaba āsara diamasi ume quīrā awara bāmārēā. Maļra idjīa bia unusia.

* 1:2 Domicā bābadjia. Maļba jara bāla Ācōrē Jaureda naļ ējūāra waga bāside idjaba bia oi carea bāside. † 1:5 Ācōrēba nabema ewarīde māwā osia. Hebreo bedēade nāwā bā bāla: “Queupeāda idjaba Ļnadᵛpeda nabema ewari bāsia.”

- ¹⁹ Quimārēbema ewaride māwā osia.
²⁰ Małbe Ācōrēba jarasia:
 –Dojāne ne jūma zocai beada baraa baya. Idjaba ḗṭḗ wābaribada sida baraa baya.–
²¹ Ara māwā jarabḗḗba Ācōrēba beada waiḗḗba beada ocuasía. Dojāne zocai beada quīrātanoa ocuasía. Idjaba i bara beada quīrātanoa ocuasía. Małra idjia bia unusia.
²² Małbe ādjirāra nāwā bia jarasia:
 –Zocārā yōnadua. Pusara, do sida biradadua. Idjaba ḗbana sida naḗ ējūāne zocārā yōnadua.–
²³ Ācōrēba juesumabema ewaride māwā osia.
²⁴⁻²⁵ Małbe Ācōrēba jarasia:
 –Animarā quīrātanoa beada naḗ ējūāne baraa baya: daupēbada animarāda, ādji jāne wābada animarāda, mēābema animarā sida baraa baya.–
 Ara māwā jarabḗḗba Ācōrēba mēābema animarāda, daupēbada animarāda, animarā ādji jāne wābada sida quīrātanoa ocuasía. Małra idjia bia unusia.
²⁶ Małbe Ācōrēba jarasia:
 –Jālbe ēberāda odadrḗ dadji quīrāca. Mał ēberāba ḗbana beada, animarā pusade beada, daupēbada beada, mēābema beada, idjaba jūma ādji jāne wābada sida poya erobaya.–
²⁷ Ara māwā jarabḗḗba Ācōrēba ēberāda osia idji quīrāca. Wārāda idji quīrāca osia. Dji umaquīrā, dji wērā sida osia.
²⁸ Małbe Ācōrēba ādjira nāwā bia jarasia:
 –Warra zocārā ununadua. Naḗ ējūāra biradadua idjaba jūma naḗ ējūāne beara bārā jḗwaeāda erobeada. Bēda beara, ḗbana beara, druabema animarā sida jūma poya erobeada.–
²⁹ Mał awara Ācōrēba ādjia jarasia:
 –Acḗḗadua, mḗḗ bārā dīaya jūma naḗ ējūāne chirua ta bara beada, jūma bacuru nejō ta bara bea sida. Małnebemada bārāba jūma codida panḗḗ.
³⁰ Idjaba animarā druabemaa, ḗbana beaa, jūma animarā ādji jāne wābada beaa bida mḗḗ chiruara dīaya codamārēā.–
 Ara małda māwā besia.
³¹ Małbe Ācōrēba idjia odara jūma bio bia unusia. Seibema ewaride māwā osia.

2

- ¹ Māwā Ācōrēba bajāra, naḗ ējūā sida jūma pārāsia. Jūma bajāne beara, naḗ ējūāne bea sida pārāsia.
² Sietebema ewaride jūma pārā erobasia. Mał bēra sietebema ewaride ḗnāūsia.
³ Jūma pārāpeāda ḗnāūsina bēra, sietebema ewarira dji biara bāda bḗḗsia jūmarāba idjia bia beāda pananamārēā idjaba ḗnāū pananamārēā.
⁴ Māwā Ācōrēba bajāra, naḗ ējūā sida jūma osia.
Ācōrēba naārābema ēberā oda
 Ācōrēba naḗ ējūā, bajā sida osi ewaride,
⁵⁻⁶ chiruada pōājārā sida neē basía Ācōrēba naḗ ējūāne wadibida cueda zebica baḗḗ bēra. Baribḗḗ egorodeba ḗṭṭa towaada odjabadjia naḗ ējūā jūma beguea oi carea.* Idjaba ēberāda neē basía ējūā oi carea.
⁷ Małne Ācōrēba egoro poradeba ēberāda osia. Mał ēberā quēḗḗde Ācōrēba jārāpuasia ḗyāba edamārēā. Māwā ēberāra zocai besia.
⁸ Māwānacarea Ācōrēba néu ējūāda ḗmāḗḗda odjabariare osia.† Mał néu ējūāra Edeḗ abadaa. Ācōrēba ēberā odara néu ējūāne bḗḗsia.
⁹ Mama quīrātanoa bacuru bia queḗḗda nejō bia zaubadada waribisia. Mał ējūā ēsi úsia nejō zocai bai diabarida. Idjaba úsia nejō crīcha bia, crīcha cadjirua cawabibari sida.
¹⁰ Edeḗ ējūāne doda bḗḗsia mał néu ējūāra jūma cūrāsa erobamārēā. Mał dora dji taedaa quīmārē nērā bḗḗsia.
¹¹ Do nērā bḗḗra aba Pisolḗ basía. Pisolḗra Havila druade bḗḗ. Havila druara oro bara bḗḗ.
¹² Dji orora bio bia bḗḗ. Idjaba ónice mōgara sida bara bḗḗ. Bacuru ba tūāpa bḗḗ bedelio abada sida bara bḗḗ.
¹³ Dewarabema dora Gihoḗ abadaa. Gihoḗra Cus druade bḗḗ.
¹⁴ Małarebema dora Tigri abadaa.‡ Mał dora Asiria puruḗḗba ḗmāḗḗda odjabariare bḗḗ. Jūrārebema dora Euprate abadaa.

* **2:5-6** Egorodeba ḗṭṭa towaada odjabadjia. ḗḗḗḗḗḗḗ mał beḗḗḗḗ jara bḗḗ: “Baidoda egorodeba ḗṭṭa zebadjia.”

† **2:8** ḗmāḗḗda odjabariare. Małba jara bḗḗ mał ējūāra Israel druadeba ḗmāḗḗda odjabariare bḗḗḗ wa Jordaḗ doḗḗḗ ḗmāḗḗda odjabariare bḗḗ. ‡ **2:14** Tigri. Hebreo beḗḗḗḗ “Hidekel” bḗḗ bḗḗ.

15 Mañne Ācōrēba ēberāra edapeda Edeñ néu ējūāne ðalsia acλ ðamārēā.

16 Mañbe Ācōrēba ēberāa jara ðalsia:

–Jūma naλ néu ējūāne ðea nejōra ðla jōida ðla.

17 Baribara crīcha bia, crīcha cadjirua cawabibari nejōra jōcara ðla. Mañda jōsira ara mañ ewaride ðara wārāda beuya.–

18 Mañbe Ācōrēba jarasia:

–Bia ðaēa ēberā iduba ðaida. Carebabari biada idji itea oya.–

19 Mañne Ācōrēba egorodeba jūma animarā druabemada, jūma ībana sida osia. Mañ animarā ðeara ēberāmaa enesia cārē trāda ādjiza ðacuai cawaya. Ara mañda ēberā Adañba animarā ðeara trλ ðacuasia. Animarā trλra ādjiza ðesia Adañba trλ ðacuada quīrāca.

20 Māwā Adañba daupēbada animarāra, ībana ðajāne wābaribadara, mēābema animarā sida jūma trλ ðacuasía. Māwāmīna Adañ itea carebabari biada wađi neē basía.

21 Mañ carea Ācōrēba Adañra bio cāibisia. Adañ cāi ðađe Ācōrēba idji orro ðawarada aba edasia. Edapeda waya dji djarara cara ðalsia.

22 Mañbe Ācōrēba Adañ orro ðawarada edadara wērāda osia. Opeda Adañmaa enesia.

23 Mañne Adañba jarasia:

¡dibara nañra mλ orroa! Idjidra wārāda mλ djaradeba ođaa. S

Mλa trλ ðaya “wērā”, Ācōrēba idjira umaquīrāneba oda bēra.*

24 Mañ carea umaquīrāba dji zezara, dji papa sida amepeda idji quima ume āba beya. Māwā cacua aba ða quīrāca panania.

25 Mañne Adañra, dji wērā sida ācada panasidaa baribara peradaca basía.

3

Adañba dji wērā bida Ācōrē tñā amapedada

1 Jūma Ācōrēba ocuada animarā cāyābara damada crīcha cawaara ðasia djārā cūrūgai carea. Mañ damaba wērāa jarasia:

–Ācōrēba wārāda jarasica jūma naλ néude ðea nejōra ðārāba jōcara panada?–

2 Wērāba panusia:

–Māwāēa. Naλ néudebema nejōra daiba jōnida panla.

3 Baribara bacuru néu ēsi nūmalnebemada Ācōrēba jarasia: “Jāngla nejōra jōrānada idjaba jidarānada. Māwā odibara beudía.”–

4 Mañne damaba wērāa jarasia:

–Bārāra beudaēa.

5 Ātebala mañ nejō jōbada ewaride ðārāba abeda jūma cawadía biada, cadjirua sida. Māwā Ācōrē quīrāca crīcha cawa panania. Mañlara idjia cawa ðla, mañ carea ðārāa jōbi ama ðla.–

6 Mañne wērāba unusia bacuru néu ēsi nūma nejōra biya purea jira ðada idjaba jōi biya quiruda. Ara mañda jō quīrāsía crīcha cawa ðai carea. Mañbe ða edapeda jōsia. Jōpeda dji quimaa diasía. Mañne idjia bida jōsia.

7 Ara mañda ādjia umena abeda cawasidaa ādjira ācada panada.* Mañ carea higojō queduada igudapeda jāsidaa.

8 Qewara cūrādrabara Ācōrēra néu ējūāne nībasía. Adañba dji wērā bida mañ ūrīsidade néude mīrūsidaa.

9 Mañ bēra Ācōrēba Adañra nāwā trāsía:

–Ālara sāma ða?–

10 Adañba panusia:

–Ba zebara ūrīsīde ne wayaaba mλra mīrūsía ācada ða bēra.–

11 Mañne Ācōrēba iwīdisía:

–Ācaiba jarasi ðara ācada ðada? Āca jōsica mλa jōrāduada nejōra?–

12 Adañba panusia:

–Ba mλa wērā diadaba jōbisía.–

13 Mañ bēra Ācōrēba wērāa iwīdisía:

–Āca cārē cārēā jāwā osi?–

Wērāba panusia:

–Damaba mλra cūrūgasía. Mañ bēra mλa jōsia.–

14 Mañ bēra Ācōrēba damara nāwā biē jara ðalsia:

Š 2:23 *Idjidra wārāda mλ djaradeba ođaa.* Hebreo bedeade nāwā ða ðaa: “Nañra ðawara mλ ðawarabemaa idjaba djara mλ djarabemaa.” * 2:23 *Wērā.* Hebreo bedeade beeda “wērā” idjaba beeda “umaquīrā” abari quīrāca jīguabaria.

* 3:7 *Cawasidaa.* Hebreo bedeade ða ðaa: “Dau urusidaa.”

Bla jāwā cūrūgada bēra, māla bara daupēbada animarā idjaba mēābema animarā cāyābara biēara bāya.

Nāwā baya: idiba ltaā bādji jāne nībaya idjaba ewariza bā itera egoro pora caita baya aba beubāgādaa.†

15 Idjaba māla bara wērā ume dji quīrūda bāya. Idiba ltaā bā warrara wērā warra ume dji quīrū baya.

Bla wērā warrara jīrūgarronane caya. Baribāgā idjia bā borora berradāgaya.‡

16 Maāne Ācōrēba wērā jarasia:

Bā biogoa bāde māla bara bia mīgabiya. Warra tobāgāde puadeba toya.

Māwā bia mīga baimīna bā quima ume bā quīrā baya,§ baribāgā idjia bara idji jāwāda erobaya.

17-18 Maāne Ācōrēba umaquīrā jarasia:

Māla bāa jarasia jāā nejōra jōrāmārēā. Māwāmīna bā wērā bedeadā jāsia.

Maā bēra māla naā ējūāra jūma biē bāya. Gāda, jūichichi sida odjacuaya.

Bāra bio bia mīga baya bā néudebemada coi carea. Idjaba bāa chiruada co baya.

19 Ne coi carea traja bāde bā dratude jāa zowua nūmaya aba beubāgādaa.

Bāra egoro poradebema. Maā carea bāra wayacusa egoro pora baya.

20 Adaāba idji wērāra trā bāsia Eva, idjira jūma dadji zocai bēa papa bēra.*

21 Maābe Ācōrēba animarā edebema wuada opeda ādjia jābisia.

22 Māwānacarea Ācōrēba jarasia:

–Naā ēberāba jāā nejōra jōna bēra biada cadjirua sida jūma cawa bāa. Māwā dadji quīrāca bēsia. Maā bēra zocai bai diabari nejōda idjia idu jōbidaēa. Maāda jōsira beuca baya.–

23 Ara maāda Ācōrēba ēberāra Edeā néu ējūānebemada āyā jāretasia ējūā o bāmārēā. Ācōrēba idjira egoroēba osia. Maā bēra idjira bāsia egorode ne u bāmārēā.

24 Ācōrēba ēberāra āyā jāretapeā Edeā néu ējūā āmādaudj abariare bajānebema nezocārā i bara panāda bāsia. Idjaba bāsia djōbada neco urua bāda, iduba pāgāgā tucua jira bāda. Maāgābā zocai bai diabari nejōra waga panesidaa ni abaāba jōrāmārēā.

4

Caiāba idji djaba Abel beada

1 Maābe Adaāra dji quima Eva ume cāsia. Evara biogoa bēpeda warra tosia. Maāne Evaba jarasia: “Māla umaquīrā warrada erobesia Ācōrēba carebada bēra.” Māwā dji warrara trā bāsia Caiā.*

2 Māwānacarea dji djaba Abelda tosia. Maā Abelera oveja daupēbari basia. Maāne Caiāra ne ubari basia.

3 Māwā panāne ewari aba Caiāba idji néudebemada Ācōrēa diasia.

4 Maāne Abelba oveja zaquerā dji naārā topedadada beapeda dji dragada Ācōrēa diasia. Ācōrēba Abelera idjia diada sida bia unusia.†

5 Baribāgā Caiāda idjia diada sida bia unuē basia. Maā carea Caiāra bio quīrūsia. Abeda quīrā cadjirua nūmesia.

6 Maā carea Ācōrēba Caiā jarasia:

–ĶCārē cārēā quīrū nūma? ĶCārē cārēā quīrā cadjirua nūma?

7 Bāa biada oibāgā Ķbāra bāsrida bāēca?‡ Baribāgā bāa biada oēbāgā cadjirua jāwāda baya. Baribāgā bāa cadjiruara poyaida bāa.–

8 Ewari aba Caiāba idji djabaa jarasia: “Ķyā pāgāgāde wāna.”§ Ara maāda wāsidaa. Néude ābaa nīnane Caiāba Abelera adua bāde beatasia.

9 Maā bēra Ācōrēba Caiā iwīdisia:

–ĶSāma bā bā djaba Abelera?–

Maāne Caiāba panusia:

–Cawāēa. Māwāra Ķmāra idji acābarica?–

10 Ācōrēba jarasia:

† 3:14 Bā itera egoro pora caita baya. Hebreo bedeadē bā bāa: “Egoro porada co nībaya.” ‡ 3:15 Romano 16:20; Apocalipsi 12:17. § 3:16 Bā quima ume ba quīrā baya. Maāra hebreo bedeadē ebuda bāēa. Acaāmaarā jara bāa

“bā quimara bā jāwāda eroba quīrā baya.” * 3:20 Hebreo bedeadē Eva trāra zocai bāada abāgā quīrāca jīguabaria.

* 4:1 Hebreo bedeadē Caiā trāba jara bāa “erobēda.” † 4:4 Hebreo 11:4; 1 Juā 3:12. ‡ 4:7 Ķbāra bāsrida bāēca?

Maāra hebreo bedeadē ebuda bāēa. Acaāmaarā jara bāa: “Ķmāra bāra bia unuēca?” § 4:8 Ķyā pāgāgāde wāna. Griego bedeadē māwā bā bāa. Hebreo bedeadē neāa.

–¿Cārē cārēā bλ djabara jāwā beasi? Idji oa egorode erozoadaba jīgua jara bλa mλa jipa cawa omārēā.

¹¹ Bλ djabada beada bērā mλa bλara biē bλaya. Mλa bλara idji oa erozoadamaλba āyā jaretaya.

¹² Bλa ējūā obλrλmīna bλ néura bia zauca baya. Bλara naλ ējūāne ara jāwā pλrrλa nībaya. Anāūi sida neē baya.–

¹³ Caiλba Ācōrēa jarasia:

–Mλ māwā baira jūmawāyā zarea bλa. Maλra mλa droaēa.

¹⁴ Idī bλa mλra naλ druadebemada āyā jaretabλrλa. Bλ quīrāpita mλra wācara baya. Idība λtaa mλra naλ ējūāne pλrrλa nībaya drua āibema quīrāca. Bariduaba mλra ununibλrλ, beadīa.–

¹⁵ Ācōrēba jarasia:

–Bariduaba bλda beaibλrλ, mλa idjira bλ cāyābara auđuara cawa oya.–

Maλ bērā Ācōrēba Caiλ cacuade sēyāda bλsia, bariduaba maλ sēyāda ununidara Caiλra bearnamārēā.

¹⁶ Ara maλda Caiλra Ācōrē quīrāpitabemada āyā wāpeda Nod druade bade wāsia. Maλ Nod druara Edeλneba λmādau odjabariare bλa.

Caiλneba yōpedada

¹⁷ Caiλra idji quima ume cāisia. Dji wērāra biogoa bēpeda Enocoda tosia. Maλ Enoco toside Caiλba puruda o basia. Dji puru trλra dji warra trλ quīrāca Enoco trλ bλsia.

¹⁸ Enocora Irá zeza basía. Irāra Mehujael zeza basía. Mehujaelera Metusael zeza basía. Metusaelera Lame zeza basía.

¹⁹ Maλ Lameba wērāda umé erobasia. Abara Adá abadjidaa, dewarabemara Zila abadjidaa.

²⁰ Adába Jabalda tosia. Jabaldeba yōsidaa wua dede beabadada, animarā daupēbadaarā sida.

²¹ Dji djaba trλra Jubal basía. Jubaldeba yōsidaa arpa zá cawa beada idjaba chiru zá cawa bea sida.

²² Zilaba Tubal-Caiλda tosia. Idjia broncedebemada idjaba jiorrodebema sida ne o cawa basia. Tubal-Caiλ djabawērāra Naamá abadjidaa.

²³ Ewari aba Lameba idji quimarā Adáa, Zilaa bida jarasia:

Adá, Zila, mλ bedeada ūrīnadua. Mλa ēberā cūdra bλda beasia idjia mλ djara tuda carea, mλ puoda carea.

²⁴ Bariduaba Caiλda beaibλrλ, Ācōrēba maλgara bio cawa oya. Baribλrλ bariduaba mλda dji cūdra carea beaibλrλ Ācōrēba maλ ēberāra auđuara cawa oya.*

Adaλba, Eva bida dewara warra unupedada

²⁵ Maλ ewaride Adaλra wayacusa dji quima ume cāisia. Maλbe dji quimaba umaquīrā warrada tosia. Maλne jarasia: “Caiλba Abel beadacarea Ācōrēba mλa dewara warrada Abel cacuabari diasia.” Māwā dji warrara trλ bλsia Se.†

²⁶ Maλbe Seba warrada unusia. Dji trλra bλsia Enó. Maλ ewarideba λtaa ēberārāba Ācōrēa ewari iwīdibλdade idji trλra “Jehová” a panesidaa.

5

Adaλneba yōpedada

¹ Nama bλ bλa Adaλneba yōpedadadebemada. Ācōrēba ēberārā oside ara idji quīrāca osia.

² Dji umaquīrā, dji wērā sida osia. Maλne Ācōrēba ādjira yōnamārēā bia jara bλsia.* Ādji osi ewaride ādjira trλ bλsia “ēberārā.”

³ Adaλ ciento treinta poa baside warrada unusia ara idji quīrāca bλda. Idjira trλ bλsia Se.

⁴ Se ununacarea Adaλra ochociento poa basia. Maλne warrarā, wērācaurā sida unusia.

⁵ Jūma ābaa Adaλba noveciento treinta poa unusia. Māwā bλda jaidasia.

⁶ Sera ciento cinco poa baside Enóda unusia.

⁷ Enó ununacarea Sera ochociento siete poa basia. Maλne warrarā, wērācaurā sida unusia.

⁸ Jūma ābaa Seba noveciento doce poa unusia. Māwā bλda jaidasia.

⁹ Enó noventa poa baside idji warra Cainaλda unusia.

¹⁰ Cainaλ ununacarea Enóra ochociento quince poa basia. Maλne warrarā, wērācaurā sida unusia.

* 4:24 Bio cawa oya. Hebreo bedeade nāwā bλ bλa: “Barima siete cawa oya.” Auđuara. Hebreo bedeade “Barima setenta y siete.” † 4:25 Hebreo bedeade Se trλba jara bλa “diada.” * 5:2 Genesis 1:28.

- 11 Jūma ābaa Enóba noveciento cinco poa unusia. Māwā ɓɓɓa jaidasia.
 12 Cainaɓ seŋta poa ɓaside idji warra Majalalelda unusia.
 13 Majalaleel ununacarea Cainaɓra ochociento cuarenta poa ɓasia. Maɓne warrarā, wērācaurā sida unusia.
 14 Jūma ābaa Cainaɓba noveciento die poa unusia. Māwā ɓɓɓa jaidasia.
 15 Majalaleel seŋta y cinco poa ɓaside idji warra Jaréda unusia.
 16 Jaré ununacarea Majalaleelera ochociento treinta poa ɓasia. Maɓne warrarā, wērācaurā sida unusia.
 17 Jūma ābaa ochociento noventa y cinco poa unusia. Māwā ɓɓɓa jaidasia.
 18 Jaré ciento sesenta y dos poa ɓaside idji warra Enocoda unusia.
 19 Maɓ Enoco ununacarea Jaréra ochociento poa ɓasia. Maɓne warrarā, wērācaurā sida unusia.
 20 Jūma ābaa Jaréba noveciento sesenta y dos poa unusia. Māwā ɓɓɓa jaidasia.
 21 Enoco sesenta y cinco poa ɓaside idji warra Matusaleɓda unusia.
 22 Matusaleɓ ununacarea Enocora tresciento poa Ācōrē ume jipa nīɓasia. Maɓne warrarā, wērācaurā sida unusia.
 23 Jūma ābaa tresciento sesenta y cinco poa unusia.
 24 Enocora ewariza Ācōrē ume jipa nīɓasia. Māwā ɓɓɓe nēɓasia Ācōrēba zocai ededa bērá.
 25 Matusaleɓ ciento ochenta y siete poa ɓaside idji warra Lameda unusia.
 26 Maɓ Lame ununacarea Matusaleɓra seteciento ochenta y dos poa ɓasia. Maɓne warrarā, wērācaurā sida unusia.
 27 Jūma ābaa noveciento sesenta y nueve poa unusia. Māwā ɓɓɓa jaidasia.
 28 Lame ciento ochenta y dos poa ɓaside warrada unusia.
 29 Maɓne Lameba jarasia: “Ācōrēba naɓ ējūāra biē ɓasia. Maɓ bērá dadjirā jɓwaba ējū o panara zarea ɓaa, baribaɓ naɓ warrabaɓ dadjirāra ɓnāūbiya.” Māwā dji warrara trɓ ɓasia Noé.[†]
 30 Maɓ Noé ununacarea Lamera quiniento noventa y cinco poa ɓasia. Maɓne warrarā, wērācaurā sida unusia.
 31 Jūma ābaa seteciento setenta y siete poa unusia. Māwā ɓɓɓa jaidasia.
 32 Noé quiniento poa ɓaside dji warrarā Seɓda, Caɓda, Jape sida unusia.

6

Ēberārāba cadjiruada ēpē panana

- 1 Naɓ ējūāne ēberārā yōsidade caurāda unucuasidaa.
 2 Maɓbe Ācōrē warrarāba maɓ awērārāra quīrāwārēā unusidaa.* Maɓ bērá ādjirāba awuabɓadada edasidaa.
 3-4 Edapedadacarea warrarāda yōsidaa. Maɓ warrarāra naɓ ējūāne drasoa waiɓaa warisidaa. Ādjirāra trɓ ɓaga ɓeasia maɓ drōāenabema ewaride, nocoarebema ewaride bida. Ādjirā carea Ācōrēba jarasia: “Mɓa ēberārāa ɓyāba diasia zocai pananamārēā baribaɓ djara bērá beudía. Poa ciento veintebe beadía.”[†]
 5 Ācōrēba unusia ēberārāba jūma naɓ ējūāne cadjiruada jūmawāyā o panɓda. Unusia ādjia ababe cadjirua odidra ewariza crīcha panɓda.
 6 Maɓne Ācōrēra sopua ɓesia naɓ ējūāne ēberārā oda carea. Idjimaarā biara ɓacasia ādjira odaēbara.
 7 Nāw crīchasia: “Mɓa ēberārāda, animarāda, animarā ādji jāne wābadada, ībana sida jūma jōbiya. Mɓa ādjira odaēbara biara ɓacasia.”
 8 Baribaɓ Ācōrēba Noéda bia unusia.
Ācōrēba Noéa jāba droma baurude quīrāca ɓa obida
 9 Nama Noédebemada nēɓaa ɓaa.
 Noéra ēberā jipa ɓasia. Ācōrē ume jipa nīɓabadjia. Idji ewaridebemarā tāēna ababe idjidra jarađi neē ɓasia.
 10 Noéba warrarāda ūbea unusia: Seɓ, Caɓ, idjaba Jape.
 11 Maɓne naɓ ējūāne ɓeara Ācōrē quīrāpita biē duanesidaa baridua cadjiruara jūmawāyā o ɓea bērá.
 12 Ācōrēba naɓ ējūā aɓɓaɓɓade wārāda jūma biē ɓada unusia jūma ēberārāba ne jūmane cadjirua o ɓea bērá.

[†] 5:29 Hebreo bedede Noé trɓba jara ɓaa “ɓnāūya.” * 6:2 ɓɓɓamaarā maɓ Ācōrē warrarāra bajānebema nezocarāa. Dewaramaarā Sedeba yōpedadārāda māwā panɓa. [†] 6:3-4 Mɓa ēberārāa ɓyāba diasia zocai pananamārēā baribaɓ djara bērá beudía. ɓɓɓamaarā maɓ bedeaba nāwā jara ɓaa: “Mɓ Jaurera ewariza ēberārā ume djō ɓaēa ādjirāra djara bērá.”

¹³ Maḷ carea Ācōrēba Noéa jarasia:

–Mḷa naḷ ējūāne zocai beara jūma jōbiya jūmawāyā cadjiruada o bea bēra. Idjaba naḷ ējūā sīda jūma ārīya.

¹⁴⁻¹⁶ Maḷ carea bla jāba dromada bacuru biadebemada odua.[‡] Opeda cādorronaba soadua edaare, dajadaare bīda. Maḷ jābara naḷ waiḷade odua: dji drasoada setenta y cinco braza, dji jeada doce braza, idjaba dji ḷtaada siete braza. Jāba dromara cḷḷapō ūbea odua. Cḷḷapōza zocārā ḷajucuadua. Maḷbe cḷḷapō ḷtaarebemane dajadaa acḷḷadada odua. Dji ḷḷara bicaca aba baida bla dji āquidēba edaa. Idjaba eda wābadada jāba droma orrode odua.

¹⁷ Pārānacarea mḷa dopapada zebiya naḷ ējūāra jūma ū wāmārēa. Māwā jūma zocai beara mḷa jōbiya. Animarā beara, ēberārā sīda jūma quininia.

¹⁸ Baribarḷ mḷra bḷ ume beada bḷya bārā ēdra edai carea. Bḷda, bḷ warrarāda, bḷ quimada, bḷ āigurā sīda jāba dromane badodia.

¹⁹ Idjaba jūma animarāda umé uméa, dji umaquīrāda dji wērāda jāba dromane eda wābidia bḷ quīrāca zocai beadamārēa.

²⁰ İbanada, dewara animarāda, animarā ādji jāne wābada sīda umé uméa bḷmaa zedīa bla ādjirā zocai wagamārēa.

²¹ Idjaba codī careabemada jḷḷa pepeda wagadua bārāba maḷ animarā bīda co panani carea.–

²² Ācōrēba jarada quīrāca Noéba jūma osia.

7

Dopapa zeda

¹ Māwānacarea Ācōrēba Noéa jarasia:

–Naḷ ējūānebema ēberārā tāēna mḷa ababe bḷdra jipa unu bla. Maḷ bēra bḷra jūma bḷ ēberārā sīda jāba dromane eda wānadua.

² Dji mḷa babue diaida bḷ animarānebemada dji umaquīrāda siete idjaba dji wērārāda siete edadua, baribarḷ animarā mḷa babue diacara panānebemada aba dji umaquīrāda, aba dji wērāda edadua.

³ Ara maḷ quīrāca İbanaza dji umaquīrāda siete, dji wērārāda siete edadua naḷ ējūāne zocai beadamārēa.

⁴ Siete ewari badacarea mḷa cuarenta ewari āsa diamasi bīda cueda zebiya. Maḷba mḷa naḷ ējūāne zocai bea odara jūma jōbiya.–

⁵ Ara maḷda Noéba jūma osia Ācōrēba jarada quīrāca.

⁶ Noé seisciento poa basīde dopapaba naḷ ējūāra jūma ū wāsia.

⁷ Dopapa carea Noéra jāba dromane eda wāsia. Dji warrarāda, dji quimada, dji āigurā sīda eda wāsīdaa.

⁸ Jāba dromane eda wāsīdaa Ācōrēba babue diabada animarāda, Ācōrēba babue diacara panā animarā sīda. İbana beada, jūma ādji jāne wābada animarā sīda eda wāsīdaa.

⁹ Umé uméa dji umaquīrāda dji wērārā sīda jāba dromane eda wāsīdaa Ācōrēba Noéa jarada quīrāca.

¹⁰ Siete ewari badacarea dopapaba ējūāra ū wāsia.

¹¹ Noé seisciento poa basīde ara maḷ poade jedeco aba audu diecīsiete ewari bḷde ū wāsia. Ara maḷ ewarīde pusa edrebema baidora ḷtaa bogadrḷ ze nūmesia, idjaba cue sīda bio ze nūmesia.

¹² Naḷ ējūāne cue ze nūmasia cuarenta ewari āsa, diamasi bīda.

¹³ Cue ze nūmesīde Noéra idji warrarā Seḷ, Caḷ, idjaba jape sīda jāba dromane eda wāsīdaa. Noé quimada, dji āigurā sīda eda wāsīdaa.

¹⁴ Ādjirā ume quīrātanoa animarā mēābemada, daupēbadada, ādji jāne wābadada, İbana sīda jāba dromane eda wāsīdaa.

¹⁵ Animarā beara jūma umé uméa Noémaa zeseapeda jāba dromane eda wāsīdaa.

¹⁶ Animarā beaza eda wāsīdaa dji umaquīrāda dji wērāda, Ācōrēba Noéa jarada quīrāca. Noé eda wānacarea Ācōrēba dji eda wābadara jūātrḷ nūmasia wagai carea.

¹⁷ Cuarenta ewarīde dopapaba jūma ū wābḷḷa basīa. Aḷaa ū wābḷḷade jāba dromara baido ḷrḷ ūmesia.

¹⁸ Dora ewariza ḷtaa ū wāsia. Waiḷa ū wāsia. Maḷ bēra jāba dromara baido ḷrḷ pḷḷaga ūmesia.

¹⁹ Māwā bḷde doba naḷ ējūāra jūma ū wāsia. Eya ḷḷara bea sīda jūma ū wāsia.

[‡] **6:14-16** *Bacuru bia.* Hebreo beēade “gofer” bḷ bla. Baribarḷ hebreo beēa cawa beaba maḷ gofer bacurura adua panḷa.

²⁰ Eyara jūma ū nūmepeda wadi braza quīmārē auđu ū wāsia.

²¹ Maļ bērā naļ ējūāne zocai beara jūma quinisidaa. Ībana beada, daupēbada animarāda, mēābemada, jūma animarā ādji jāne wābada sida quinisidaa. Idjaba ēberārā sida jūma quinisidaa.

²² Jūma druabema ūyābabada beara quinisidaa.

²³ Wārāda jūma druabema zocai beara quinisidaa. Ēberārāda, animarāda, ādji jāne wābadada, ībana sida quinisidaa. Māwā Ācōrēba naļ ējūāne beadara jūma jōbisia. Maļne ababe panesidaa Noéda, idji ume jāba dromane eda wāpedada sida.

²⁴ Naļ ējūāra dopapaba ciento cincuenta ewari ū nūmasia.

8

Dopapa wāna

¹⁻² Naļ ējūā ū nūmaside Ācōrēba Noéra jūma animarā jāba dromane duanā sida quīrādoāē basia. Maļ bērā Ācōrēba nāūrāda jūma naļ ējūāne tλbisia, pusa edrebema baidora tλdrabisia, idjaba cue sida poabisia.

³⁻⁴ Maļ bērā dora pīāca edaa erru wāsia. Cue zesi ewarideba ciento cincuenta ewari badacarea jāba dromara Ararat eyaida bλ druade poa besia. Cue zesi poade sei jedeco auđu diecisiete ewari bλde māwā poasia.

⁵ Baribara wadibida dora erru basia. Pīāca erru wāne diebema jedeco nabema ewaride waabema eya borora odjacuasia.

⁶ Cuarenta ewari badacarea Noéba jāba dromane dajadaa acλbada odara ewasia.

⁷ Ewapeda ībana ne mīguia cobarida ēdrabisia egoro pōāsada unui cawaya.* Maļ ībanara wāpeda waa zeē basia, ātebara para wābari nūbabadja do errubaramisa.

⁸ Māwā bλde Noéba puchirāda wābisia dora errusi cawaya.

⁹ Maļ puchirāra jāba dromanaa waya jēda zesia sāma bārīda unuē bērā. Maļbe Noéba puchirāra idji jāwaba edapeda jāba dromane eda basia.

¹⁰ Siete ewari jāpēda Noéba wayacusa puchirāra jāba dromaneba wābisia.

¹¹ Queubara puchirāra waya jēda zesia. Maļne dji quidade olivo bacuru queduada enesia. Maļneba Noéba cawasia ējūā ū nūmanara wārāda errubara.

¹² Waya siete ewari jāpēda Noéba wayacusa puchirāra wābisia. Maļne puchirāra waa Noémaa zeē basia.

¹³ Noé 601 poa baside naļ ējūāne dora jūma errusia. Ara maļ poade dji nabema jedecode nabema ewaride Noéba jāba droma de ēcarrara ogapetasia. Maļne ējūāra pōāsa bλda unusia.

¹⁴ Jedeco aba auđu veintisiete ewari bλde ējūāra wārāda bio pōāsa basia.

¹⁵ Maļbeba Ācōrēba Noéa jarasia:

¹⁶ -Bara, bλ quīma, bλ warrarā, bλ āigurā sida jāba dromaneba ēdradada.

¹⁷ Idjaba ēdrabigadua jūma animarā bλ ume duanara: ībanada, animarā daupēbadada, animarā ādji jāne wābada sida jūma naļ ējūāne wānapeda yōnamārēā.-

¹⁸ Ara maļda Noéra, dji quīma, dji warrarā, dji āigurā sida ēdrasidaa.

¹⁹ Idjaba jāba dromaneba ēdrasidaa jūma animarā daupēbadada, mēābemada, ādji jāne wābadada idjaba wābaribada sida.

²⁰ Maļbe Noéba mōgarada tλ pā buesia animarā Ācōrēba babue diai carea. Māwā opeđa Ācōrēba babue diaida bλ animarāda, ībana sida aba beacuasia. Beacuapeda mōgara tλ pā bueda tλ Ācōrēba babue diasia.

²¹ Maļ babue diadara Ācōrēba bia unusia. Maļne jarasia:

-Idiba tλaa mλa naļ ējūāra waa biē bλēa, ēberārāba caibe edalba ādji sođe cadjirua odidra crīcha beamīna. Idjaba mλa jūma zocai beara waa quīnibiēa mλa ođa quīrāca.

²² Naļ ējūā bλmisa ēberārāra ne u panania, ne ewa panania. Ewari jāwārāra, ewari cūrāsa sida baya. Doidaada, poa sida baya. Āsa, diamasi sida baya.-

9

Ācōrēba Noé ume bedea bλda

¹ Maļbe Ācōrēba Noéa, dji warrarāa bida nāwā bia jarasia:

-Wara zocārā yōnadua. Naļ ējūāra jūma biradada.

² Jūma animarā naļ ējūāne beaba bārāra wayadā. Ībanara, animarā druabemara, pusadebema sida jūma bārā jāwada beadā.

* **8:7** *Ībana ne mīguia cobarida.* Cāpūrīā bedeađe bλ bλa “cuervo.” Baribara dopeda jaraē bλa. Idjaba āgoso sida jaraē bλa ne mīguīada cobarīmīna.

³ M̄la naēna chiruada, nejō sida codamārēā diasia.* Ara maḷ quīrāca idi m̄la jūma animarā bea sida diablaḡaa codamārēā.

⁴ Bariblaḡa animarā oara cocara panla, oaḡeba jūmarāda zocai duanaḷ bērā.

⁵ Ēberāba wa animarāba ēberāda beaiblaḡa, m̄la cawa oya.

⁶ M̄la ēberāra ara m̄dji quīrāca osia. Maḷ carea bariduada mīā beaiblaḡa, bārā bororāba maḷ ēberāra beabidida panla.

⁷ M̄la bārāa jaraya: warra zocārā yōnadua. Naḷ ējūāra jūma biradadua.–

⁸ Maḷ awara Ācōrēba Noéa, dji warrarāa bida nāwā jarasia:

⁹⁻¹⁰ –Ūrīnadua, m̄la bedeada ḡaya bārā ume, bārāneba yōbḷdarā ume bida, jūma animarā bārā ume jāba dromaneba ēdrḷpedada ume bida. Animarā daupēbada, mēābema, ībana, jūma naḷ ējūāne bea animarā ume m̄la bedeada ḡaya.

¹¹ M̄la bedea ḡablaḡara naḡla: naḷ ējūāne zocai beara waa dopapaba jōbiēa. Waa naḷ ējūāra ū wāēa naḷ ējūāne bea quininamārēā. M̄la bedea ḡadara wārāda māwā ḡaya.–

¹²⁻¹³ Maḷ awara Ācōrēba jarasia:

–M̄la bārā ume, bārāneba yōbḷdarā ume, animarā ume bida bedea ḡadara jōca ḡaya. Maḷ carea m̄la sēyāda jārārāne jira ḡablaḡaa cawadamārēā m̄la naḷ ējūāne bea ume bedea ḡadara wārāda māwā ḡaida. Maḷ sēyāra eumaa.

¹⁴ M̄la jārārā zebiblaḡade m̄l eumara odjabari ḡaya.

¹⁵ Maḡlaḡeba m̄la quīrāneba ḡaya m̄la bārā ume animarā ume bida bedea ḡadara. Waa dopapara wābiēa naḷ ējūāne bea quiniḷ carea.

¹⁶ Euma jārārāne jira ḡa unublaḡade m̄la quīrāneba ḡaya jūma naḷ ējūāne zocai bea ume bedea ḡadara. Maḡra jōca ḡaya.

¹⁷ Wārāda eumaba quīrānebabi ḡaya m̄la jūma naḷ ējūāne zocai bea ume bedea ḡadara.– Ācōrēba Noéa māwā jarasia.

Noé warrarāba opedada

¹⁸ Noé warrarā jāba dromaneba ēdrḷpedadara Seḷ, Caḷ, idjaba Jape basia. Caḡra Canaaḷ zeza basia.

¹⁹ Noé warrarāra ūbea panasidaa, bariblaḡa ādjideba yōpedadarāba naḷ ējūāra wayacusa birasidaa.

²⁰ Maḷbe Noéba peada opeḷa uvada ūsia.

²¹ Ewari aba Noéba uva ḡa aseada do basia. Maḷba idjira beu besia. Maḷ bērā idji dejāne ācada tabasia.

²² Māwā tablaḡe dji warra Caḷda eda zesia. Caḡra Canaaḷ zeza basia. Maḷne Caḷba idji zeza ācada tablaḡa unupeḷa idji djabarā dajadaare panla jarade wāsia.

²³ Maḷ carea Seḷba Jape bida borobada aba edasidaa. Maḷ borobara ādji equiade ḡaḡapeḷa āḡaḡna wāsidāa ādji zezamaa. Maḷbe araa acḡaḡe ādji zezara ānēbāri ḡasidaa. Māwā ādji zeza cacuara ununaē basia.

²⁴ Noé quīrā ḡadacarea cawasia idji warra tēābema Caḷba odara.

²⁵ Maḷ carea jarasia:

Caḷ warra Canaaḡra m̄la biē jara ḡaya. Canaaḡra idji zeza djabarā nezoca edaara ḡada ḡaya.

²⁶ Māwā jaradacarea Noéba idji warrarā Seḷra Jape sida nāwā bia jara ḡasia:

M̄l Ācōrēba Seḷra bia ḡaya. Canaaḡra Seḷ nezoca ḡaya.

²⁷ Japera Ācōrēba dji dromada ḡaya. Idji djabā Seḷ ume necai ḡaya. Canaaḡra idji nezoca ḡaya.

²⁸ Dopapa wānacarea Noéra 350 poa basia.

²⁹ Māwā 950 poa ḡaside jaidasia.

10

Noé warrarāneba yōpedada

¹ Dopapa wānacarea Noé warrarā Seḷba, Caḷba, Jape bida warrarāda unucuasidaa. Nama ḡaḡ ḡa ādjideba yōpedadadebemada.

² Japeḷeba yōpedadara naḡlaḡā basia: Gomer, Magog, Madai, Javaḷ, Tubal, Mesec, Tiras sida.

³ Jape warra Gomerḡeba yōpedadara naḡlaḡā basia: Asquenaz, Ripat, Togarmā sida.

⁴ Jape warra Javaḷneba yōpedadara naḡlaḡā basia: Elisā, Tarsi, Quitil, Rodaniḷ sida.*

⁵ Javaḷneba yōpedadara pusa icawa drua osidaa. Maḷne jūma Jape warrarāba ādjirāza puruda osidaa idjaba ādji puruza ādji quīrāmera awara awara bedea beasia.

* 9:3 Genesi 1:29. * 10:4 Rodaniḷ. Hebreo bedeade Dodaniḷ ḡaḡ ḡa.

⁶ Caḷneba yōpedadara naḷgarā basía: Cus, Mizraiḷ, Put, Canaaḷ sida.

⁷ Caḷ warra Cusdeba yōpedadara naḷgarā basía: Sebá, Havila, Sabtá, Raamá, Sabteca sida. Raamáneba yōpedadara Chebá idjaba Dedaḷ basía.

⁸ Cusba idjaba Nimroda unusia. Maḷ Nimrora naḷ ējūāne nabema ēberā dji droma basía.

⁹ Nimrora mēā wāi carea dji bia basía Ācōrēba māwā quīrāna bērá.† Maḷ bērá ēberārāba jarabadjidaa: “Nimro quīrāca jāḷ ēberāda mēā wāi carea dji biaa, Ācōrēba māwā quīrā ḅa bērá.”

¹⁰ Idji jḷawaeda eroḅasia puru dromarāda. Naārā Sinar druade eroḅasia Babelda, Erecoda, Acada, Calne sida.

¹¹ Mamaḷba Asiria druadaa wāsia.‡ Mama puru osia Niniveda, Rehoboda, Cala sida.

¹² Idjaba Reseḷ puru dromada osia Ninive idjaba Cala ēsi.

¹³ Caḷ warra Mizraiḷneba yōsidaa naḷgarāda: Ludiḷ, Anamiḷ, Lehabiḷ, Naptuhiḷ,

¹⁴ Patrusiḷ, Casluhiḷ, Captoriḷ sida. Captoriḷneba pilisteorāda yōsidaa.§

¹⁵ Caḷ warra Canaaḷba idji warra iwina Sidoḷda unusia. Maḷare unusia Het.

¹⁶ Idjaba Canaaḷneba yōsidaa jebuseorāda, amorreorāda, gergeseorāda,

¹⁷ heveorāda, araceorāda, sineorāda,

¹⁸ arvadeorāda, zemareorāda, hamateorā sida. Canaaḷneba yōpedadaba puru zocārā o wāsidaa.

¹⁹ Naārā ādji druara ḅasia Sidoḷ purudeba aba Gaza purudaa idjaba Guerar caita bida. Maḷ awara ādji puru Sodomada, Gomorrada, Admada, Zeboiḷda, Lasa sida ādji druadaucha icawa panasidaa.

²⁰ Jūma maḷgarāra Caḷneba yōsidaa. Ādjirāza ādji ēberārāra eroḅasia, ādji bedeara quīrā awara ḅasia, ādji druara awara eroḅasia, idjaba ādji puru sida awara eroḅasia.

²¹ Seḷra Jape djabā dji nabema basía. Seḷ bida warrarāda unusia. Hebere warrarāda jūma Seḷneba yōsidaa.*

²² Seḷneba yōpedadara naḷgarā basía: Elaḷ, Asur, Arpaxa, Lud, Araḷ sida.

²³ Seḷ warra Araḷneba yōpedadara naḷgarā basía: Uz, Hul, Gueter, Mas sida.

²⁴ Seḷ warra Arpaxaba Salada unusia. Salara Hebere zeza basía.

²⁵ Hebereba warrarāda umé unusia. Ababemara trḷ ḅasidaa Pele, idji ewaride ēberāra druaza āyā wāḅarḷasida bērá.†

Pele djabara Joctaḷ basía.

²⁶ Joctaḷneba yōpedadara naḷgarā basía: Almodad, Selep, Hazar-mavet, Jerá,

²⁷ Adoraḷ, Uzal, Dicla,

²⁸ Obal, Abimael, Sebá,

²⁹ Opir, Havila, Jobá sida. Jūma maḷgarāra Joctaḷ warrarā basía.

³⁰ Ādjirāba birasidaa Mesá purudeba Sepa ējūā eyaida ḅaḷdaa. Separa Mesádeba ḷmādau odjabariare ḅaa.

³¹ Jūma maḷgarāra Seḷneba yōpedadarā basía. Ādjirāza ādji ēberārāra eroḅasia, ādji bedeara quīrā awara ḅasia, ādji druara awara eroḅasia, idjaba ādji puru sida awara eroḅasia.

³² Jūma maḷgarāra Noé warrarāneba yōsidaa. Dopapa wānacarea ādjirāra āyā wāḅarḷapeḷda ādjiza druada osidaa. Māwā jūma naḷ ējūāne duanesidaa.

11

Babel puru opedada

¹ Ēberārā druaza wāḅarḷadi naēna jūmarāda abari bedeade bedeabadjidaa.

² Ādjirāra arima pananaca basía. Maḷba ḷmādau odjabariare pḷḷra nīnane Sinar ējūāne jūēne wāsidaa. Maḷ ējūāne jewedada ununapeḷda mama panesidaa.

³ Ewari aba ābaa nāwā bedeadrusidaa: “Egoroda mōgara quīrāca odapeḷda tḷḷde bādadrḷ de odi carea.” Ara maḷda egorora mōgara quīrāca odapeḷda bāsidaa mōgarara neḅ baḷa bērá. Maḷbe cādorronada edasidaa maḷ mōgara quīrāca odara caradi carea.

⁴ Maḷbe jarasidaa:

† **10:9** Ācōrēba māwā quīrāna bērá. Hebreo bedeade ḅa ḅaa: “Ācōrē quīrāpita.” ‡ **10:11** Mamaḷba Asiria druadaa wāsia. ḷcaḷḷmaarā nāwā jara ḅaa: “Ēberā Asur abadara mamaḷba wāsia.” § **10:14** Hebreo bedeade ḅa ḅaa pilisteorāra Casluhiḷneba yōsidaa baribaḷa Jeremia 47:4de, Amos 9:7de bida jara ḅaa Captoriḷneba yōsidaa. * **10:21** ḷcaḷḷmaarā Heberera dji naārāneba hebreo basía. † **10:25** Āyā wāḅarḷasidaa. Hebreo bedeade Pele trḷba jara ḅaa: “Āyā wāḅarḷapeḷda.” ḷcaḷḷmaarā maḷ bedeaba jara ḅaa “de uremiada wāsia” wa “purudebemada āi tasidaa.”

–Jālbe puruda odadrΛ. Idjaba de λΛ drasoga bΛda odia. Dji de borora abeda bajānaa tēūbidia. Māwā osidara dadjirāra trλ bΛga beadia idjaba ni abaλba dadjirāra namabemada āyā memenebidaēa druaza wānamārēā.–

⁵ Ēberārāba puru idjaba de λΛ drasoga bΛ o panara Ācōrēba bajāneba acade zesia.

⁶ Maλne Ācōrēba jarasia:

–Ādjirāra jūma ābaa duanΛa idjaba abari bedeade bedeabadaa. Maλ bērē λΛwa bΛsidaa jāλ de drasoga bΛra odī carea. Maλba bariduada o quīrā panλbΛrλ poya odia. Dadjia māwā iduaribidaēa.

⁷ Biara bΛa dadjira wānapeda ādji bedeara quīrātanoa bedeabidida ara āduba cawa ūrīnaē duanenamārēā.–

⁸⁻⁹ Ara maλda Ācōrēba jūma naλ ējūāne bea ēberārāra quīrātanoa bedeabisia cawa ūrīranamārēā. Māwā dji puru trāra besia Babel.* Maλ bērē ēberārāba puru o pananara idu bΛsidaa. Māwā Ācōrēba ādjirāra mamaλba druaza wābΛrλbigasia.

Noé warra Seλneba yōpedada

¹⁰ Nama bλ bΛa Seλneba yōpedadadebemada. Dopapa wānacarea poa umé bΛde, Seλ 100 poa bΛside, dji warra Arpaxada unusia.

¹¹ Maλ Arpaxa ununacarea Seλra 500 poa bΛsia. Maλne warrarā, wērācaurā sida unusia.

¹² Arpaxa 35 poa bΛside dji warra Salada unusia.

¹³ Maλ Sala ununacarea Arpaxara 403 poa bΛsia. Maλne warrarā, wērācaurā sida unusia.

¹⁴ Sala 30 poa bΛside dji warra Hebereda unusia.

¹⁵ Maλ Hebere ununacarea Salara 403 poa bΛsia. Maλne warrarā, wērācaurā sida unusia.

¹⁶ Hebere 34 poa bΛside dji warra Peleda unusia.

¹⁷ Maλ Pele ununacarea Heberera 430 poa bΛsia. Maλne warrarā, wērācaurā sida unusia.

¹⁸ Pele 30 poa bΛside dji warra Reúda unusia.

¹⁹ Maλ Reú ununacarea Pelera 209 poa bΛsia. Maλne warrarā, wērācaurā sida unusia.

²⁰ Reú 32 poa bΛside dji warra Seruda unusia.

²¹ Maλ Seru ununacarea Reúra 207 poa bΛsia. Maλne warrarā, wērācaurā sida unusia.

²² Seru 30 poa bΛside dji warra Nacoda unusia.

²³ Maλ Naco ununacarea Serura 200 poa bΛsia. Maλne warrarā, wērācaurā sida unusia.

²⁴ Naco 29 poa bΛside dji warra Tareda unusia.

²⁵ Maλ Tare ununacarea Nacora 119 poa bΛsia. Maλne warrarā, wērācaurā sida unusia.

²⁶ Tare 70 poa bΛside dji warrarā Abraλda, dewarabema Nacoda, Haraλ sida unusia.

Abraλ zeza Tare ēberāñebema

²⁷ Nama bλ bΛa Taredeba yōpedadadebemada. Tareba naλ warrarāda unusia: Abraλda, Nacoda, Haraλ sida. Maλ Haraλra Lo zeza bΛsia.

²⁸ Haraλra idji topeada puru Ur abadae Caldea druade dji zeza na jaidasia.

²⁹ Abraλra Naco sida quima barasidaa. Nacoba Milcada edasia. Milcara Haraλ cau bΛsia, Iscā djabawērā bΛsia. Maλne Abraλba Saraida edasia.

³⁰ Maλ Saraira warra neē bΛsia warra toca bēra.

³¹ Abraλ zeza Tarera caldeorā puru Urdeba ēdrasia Canaaλ druadaa wāi carea. Idji warra Abraλda, idji wiuzaque Loda, idji āigu Sarai sida edesia. BaribΛrλ Haraλ purude jūēne wānapeda mama panesidaa.

³² Tare 205 poa bΛside Haraλ purude jaidasia.

12

Ācōrēba Abraλ trλna

¹ Ewari aba Ācōrēba Abraλa jarasia:

–BΛ druara, bΛ ēberāra, bΛ zeza dedebemara sida amepeda wādua. MΛa druada bΛa acabiya mamaa wāmārēā.

² BΛdeba puru dromada mΛa yōbiya, bΛra bia bΛya, trλ bΛga bΛya, idjaba bΛdeba dewararāda bia duanania.

³ BΛ carebabΛdara mΛa carebaya. BΛ biē obΛdara mΛa biē bΛya. BΛdeba mΛa naλ ējūāne bea purura jūma carebaya.–

⁴ Ara maλda Abraλra wāsia Ācōrēba jaraēa quīrāca. Lo sida idji ume wāsia. Haraλ purudeba ēdraside Abraλra 75 poa bΛsia.

⁵ Abraλba idji quima Saraida, idji tēābea Loda, ne jūma idjia erobΛ sida edesia. Idji nezocara Haraλne edada sida edesia. Haraλneba ēdrΛdapeda wāsidaa. WābΛdada Canaaλ druade jūēsidaa.

* **11:8-9** Babel trλba jara bΛa “dji cawa ūrīnaca.” Hebreorāba Babilonia purura Babel abadidāa.

⁶ Mañ ewaride cananeorãda mañ druade duanasidaa. Abraãra Canaañ druade nïne Siqueã purude jũene wãsia, Moré bacuru droma nũmama.

⁷ Mama ãcõrẽra Abraãma odjapeda nãwã jarasia: “Mãa nañ ãjũãra bãdeba yõbãdarãa diaa.”

Mañbe Abraãba mõgarada ãta pã buesia ara mañ ãcõrẽ idjima odjadaa bia bedeai carea.

⁸ Mãwãnacarea Abraãra Beteldeba ãmãdau odjabariare bã eyadaa wãsia. Mama idji wua dera osia. Idji wua demaãba Betelera ãmãdau bæbariare basia. ãmãdau odjabariare Hai puruda basia. Idji wua de caita wayacusa mõgarada ãta pã buesia ãcõrẽa ewari iwidi carea.

⁹ Mamaãba Abraãra ãnãu eda wãsia aba Negue abada ãjũãnaa.

Abraã Egipto druade bada

¹⁰ Mañ ewaride jũma Canaañ druade jarrabada zesia. Mañne Abraãra Egiptodaã bade wãsia codira abeda neñ bẽrã.

¹¹ Egiptode jũeboðode Abraãba dji quima Saraiã jarasia:

–Bãra wãrãda wẽrã quĩrãwãrẽã bãa.

¹² Egiptodebemarãba bã unubadaãe jaradia: “Jããra idji quimaa.” Mañ bẽrã mãra beadia. Baribãra bãra zocai bãdia edadi carea.

¹³ Mañba mã quĩrã djuburia jaradua bãra mã djabawẽrãda. Mãwãra mãra beadaãe, ãtebãra bãdeba mãra bia beya.–

¹⁴ Abraã jũenacarea Egiptodebemarãba unusidaa idji quima Saraira quĩrãwãrẽã bãda.

¹⁵ Dji dromarã bida unusidaa Saraira wãrãda bio quĩrãwãrẽã bãda. Mañ bẽrã ãdjia Egiptodebema boroa Saraiãdebemada bia jarasidaa. Ara mañda ãdji boroba Saraira idji dedaa edebisia.

¹⁶ Sarai carea Egiptodebema boroba Abraãra bia osia. Abraãa diacuasìa ovejada, pacada, burroda, nezoca umaquĩrãda, nezoca wẽrãda, cameyo sida.

¹⁷ Baribãra Abraã quima Sarai carea ãcõrẽba dji borora, idji de dromane panabada sida cacua biñ bãcuasìa.

¹⁸⁻¹⁹ Mañneba dji boroba cawasia Saraira Abraã quimada. Mañ bẽrã Abraãra trãbipeãda jarasia:

–¿Cãrẽ cãrẽã mãa jaraẽ basi Saraira bã quimada? ¿Cãrẽ cãrẽã bã djabawẽrãana asi? Mãa bã quimara berara edasia. ¿Cãrẽ cãrẽã mãra jãwã osi? Za bãa bã quimara. Edapeda isabe wãdua.–

²⁰ Mañ bẽrã dji boroba idji zarrarãa jarasia Abraãra idji quima ume ãyã ededamãrẽã. Jũma ãdjia eropanã sida edebisia.

13

Lo Abraã umebemada awara wãna

¹ Mãwãnacarea Abraãra dji quima ume Egiptodeba jẽda wãsia Negue ãjũãnaa. Jũma idjia erobãra edesia. Idji tẽãbea Lo sida idji ume wãsia.

² Mañne Abraãba paratada, oro sida waibãa erobasia. Animarã sida zocãrã erobasia.

³ Mañbe Neguedeba jẽda ãnãu eda wãsia idji wua de erobaãdamaa, Betel puru idjaba Hai puru ãsi.

⁴ Idjia mõgara ãta pã buedama jũepeãda ãcõrẽa ewari iwidiãsia.

⁵ Mañne Lora Abraã ume basia. Idjia bida ovejada, paca sida zocãrã erobasia. Wua deda zocãrã erobasia idji ãberãrã itea, idji nezocarã itea bida.

⁶ Baribãra Abraãra Lo sida bio bara panã bẽrã ãjũãba araẽ basia. Mañ carea abari ãjũãne ãbaa poya pananaẽ basia.

⁷ Mañ awara Abraã animarã wagabadada Lo animarã wagabada ume ijarabadjidaa. Idjaba cananeorãda, perezeorã sida mama beasia.

⁸ Mañ bẽrã Abraãba Loa jarasia:

–Dadjira abari ãberãrã bẽrã bia bããa ijaradiã; bia bããa bã animarã wagabadara mã animarã wagabada ume ijarã pananida.

⁹ Mañ bẽrã mãa bedeã djuburiaya bãra awara wãmãrẽã. Nañ druade ãjũã baraa. Bãabãra cawa bãa sãmaa wãida. Bãda jãwa acãdaa wãibãra, mãra jãwa aradaa wãya. Bãda jãwa aradaa wãibãra, mãra jãwa acãdaa wãya.–

¹⁰ Mañne Loba Jordãã do jewedada jũma unusia aba Zoar purudaa. Mañ jewedade dji ãjũãra bia basia ãcõrẽa néu bada quĩrãca idjaba Egipto druã quĩrãca. Mañ jewedara mãwã basia ãcõrẽba Sodoma puruda Gomorra puru sida babuei naẽna.

¹¹⁻¹² Mañ bẽrã Loba Jordãã do jewedara jũma edasia. Mañbe ãmãdau odjabariare edaa wãsia. Abraãra Canaañ eyaida bã ãjũãne besia. Mãwã ãdjira awara wãsidãa. Mañne Lora puru jewedade beã caita besia. Idji wua dera osia Sodoma puru caita.

¹³ Sodomanebemarāra dji cadjiruarā basía. Ādjirāba Ācōrē quīrāpita cadjiruada awua obadjidaa.

¹⁴ Lo Abraā umebemada awara wānacarea Ācōrēba Abraāa jarasia:

–Jālbe bādji bamaaba acldua jawā acldaa, jawā aradaa, amādaū odjabaridaa idjaba amādaū baebaridaa bida.

¹⁵ Jūma naā ējūāra māa blā, badeba yōbdarāa bida diaya ewariza bārāne bamārēā.

¹⁶ Māa ba warrarāra zocārā yōbiya. Egoro pora poya juachadaca quīrāca ba warrarā sida poya juachadaca baya.

¹⁷ Māa blā naā ējūāra diai bērā dji drasoara dji jedea sida acldē wādua.–

¹⁸ Ara māda Abraāba idji wua dera ērāpeda Mamre abada ējūāne bade wāsia. Mamre ējūāra bacuru dromaida ba idjaba Hebroā puru caita ba. Mama Abraāba mōgarada āta pā buesia Ācōrēa ewari iwidi carea.

14

Abraāba Lo ēdra edada

¹ Maā ewaride Quedorlaóme abadada Elaā druadebema boro basía. Idjiare naā bororāda panasidaa: Amrapel, Sinar ējūānebemada; Ario, Elasar purudebemada; idjaba Tidale, Goiā druadebemada.

² Maā Quedorlaómeare beara Berá abada ume djō panasidaa. Maā Berāra Sodoma purudebema boro basía. Idjiare naā bororāda panasidaa: Birsā, Gomorra purudebemada; Sinabo, Admá purudebemada; Semebé, Zeboīā purudebemada; idjaba Bela purudebema boro sida. Bela purura Zoar abadaa.

³ Maālgārā Sidim jewedade jūma ābaa dji jaresidaa Pusa Beuda abada icawa Quedorlaómeare bea ume djōni carea.

⁴ Maā Quedorlaómeba Sodomanebema boroare panāra idji jawaedā doce poa erobasia. Baribāra trecebema poade maālgārāba Quedorlaómera waa ījānaē basía.

⁵ Maā carea poa catorcebemane Quedorlaómera idjiare panā bororā sida wāsidaa ādjirā ume djōni carea.

Wābadaē naārā Astarot-carnaim purude jūesidaa. Mama repairāda poyasidaa. Mamaaba Ham purudaa wānapeda zuzirāda poyasidaa. Mamaaba Quiriataim jewedade jūēne wānapeda emirāda poyasidaa.

⁶ Maābe Seír eyade jūēnapeda horeorāda quena wāsidaa aba Paraā ējūā ewara bamaa.

⁷ Jēda zebadade En-mispāt purude jūesidaa. Maā purura idjaba Cadé abadaa. Mama amalecitarāda poyadapeda jūma ādjia eropanāra ārīsidaa. Amorreorāda ara maā quīrāca osidaa Hazezon-tamar purude.

⁸⁻⁹ Quedorlaómeare panāba maā puru beara jūma poyadapeda Sidim jewedadaa wāsidaa. Mama Sodomanebema boroare panāra ābaa dji jare panasidaa ādjirā ume djōni carea. Sodomanebema boroare panāra naālgārā basía: Gomorraebema boroda, Admānebema boroda, Zeboīānebema boroda, idjaba Beladebema boro sida. Bela purura Zoar abadaa. Maā bororāra juesuma panasidaa. Maāne Elaānebema boro Quedorlaómeare panāra naālgārā basía: Goiānebema boro Tidaleda, Sinardebema boro Amrapelda, Elasardebema boro Ario sida. Ādjira quīmārē panasidaa.

¹⁰ Djōbdade Quedorlaómeare panāba poyasidaa. Maā carea Sodomanebema boroare beara mīrū wābālasidaa. Maā Sidim jewedara egorodebema cādorrona susuaiāda basia. Maā bērā mīrū wābdade āclāa maā susuade eda baesidaa. Waabemarāra eyadaa mīrū wāsidaa.

¹¹⁻¹² Maāne Quedorlaómeare panāba Sodomanebema nebiada, cobada sida jūma jārīsidaa. Abarica osidaa Gomorraē. Maāne Abraā tēābea Lora Sodomane bada bērā Quedorlaómeare panāba jida edesidaa. Ne jūma jārīnapeda wāsidaa.

¹³ Māwānacarea mīrū wāna abaaba Abraāa jūma nēbarasia. Maā ewaride Abraā “hebreo” abadara bacuruīda ba ējūāne babadjia. Maā ējūāra Mamre abadjidaa Mamrera djibari bērā. Idji djabarāra Escol idjaba Aner basía. Maālgā amorreorāra Abraāare panasidaa.

¹⁴ Maāne Abraāba ūrīsia Quedorlaómeare panāba idji tēābea jida eropanada. Maā carea Abraāba idji dede tocuaā mēsrā beada 318 jaresia. Maābe Quedorlaómeare panā caidū ēpē wāsidaa Daā purudaa.

¹⁵ Mama diamasi Abraāba dji mēsrā beara zocārā awara awara wābipeda djōsidaa. Maāne Quedorlaómeare panāra poyadapeda dji mīrū wābāda caidū wāsidaa Hobá purudaa, Damasco wagaa.

¹⁶ Maābe Quedorlaómeare panāba nebia jārīpedadara Abraāba jūma jārīsia. Loēde sida jārīsia. Maāne idji tēābea Lora, wēārāda, dewara ēberāra sida ēdra edasia.

Melquisedéba Abraā bia jara bada

¹⁷ Abraḷba Quedorlaómera dji bororā idjiare djō panḷ sida poyapeda idji druadaa jēda zesia. Savé jeweda “Ēberārā Boro Jeweda” abadade wābḷḷade Sodomanebema boroda Abraḷ audiabariḷde zesia.

¹⁸ Māwā ḷade Saleḷnebema boro Melquisedéda zesia. * Maḷ Melquisedéba paḷda uva ḷa sida enesia. Melquisedéra Ācōrē dji Dromaara ḷa sacerdote basía.

¹⁹ Maḷne idjia Abraḷra nāwā bia jara ḷasia:

Abraḷ, Ācōrē dji Dromaara ḷaba, bajā idjaba naḷ ējūā odaba ḷara carebaya.

²⁰ Ācōrē dji Dromaara ḷara bio biya quirua. Idjia ḷa dji quīrūrāra ḷa poyabisia.

Maḷne Abraḷba ne jūma jāriḷnanebemada die juachabḷḷaza Melquisedéda aba dia wāsia.

²¹ Māwānacarea Sodomanebema boroba Abraḷa jarasia:

–Māḷa diadua mḷ ēberārā ēdḷa edadada. Baribḷḷa ḷa nebía waya jāriḷnara edadua, mḷre sida edadua.–

²²⁻²³ Maḷne Abraḷba Sodomanebema boroa jarasia:

–Eadaēa. Māḷa wārā arada Ācōrē dji Dromaara ḷa, naḷ ējūā idjaba bajā oda ume nāwā bedea ḷasia: mḷa ḷarera eadaēa. Ni maārīara quiru sida eadaēa. ḷa jīrūne jābari jācara sida eadaēa. Māwā eadaēa ḷa jararāmārēā mḷra ne bara ḷasia.

²⁴ Mḷ nezocarāba copedada awara mḷa waa quīrīāēa. Baribḷḷa mḷare djō panana Anerba, Escolba, Mamre bida ara ādjia quīrīāḷadada edadia.–

15

Ācōrēba Abraḷ ume bedea ḷada

¹ Māwānacarea Abraḷba cāimocara quīrāca Ācōrēba idjia nāwā bedebḷḷada unusia:

–Abraḷ, wayarādua. Mḷra ḷa wagabaria. Māḷa ḷara auḷuara ne bara ḷaya.–

² Maḷne Abraḷba jarasia:

–Ay, Ācōrē, ḷcārē cārēā mḷra ne bara ḷai? Mḷra warra sida neē ḷa. Mḷ beudacarea mḷa erobḷra mḷ nezoca Elieze Damasco puruḷdebemaba jūma edaya.–

³ Idjaba Abraḷba jarasia:

–ḷa mḷa warra unubiē ḷa bēā mḷa erobḷra nezoca mḷ dede todaba jūma edaya.–

⁴ Maḷne Ācōrēba Abraḷa jarasia:

–Eliezeba ḷa erobḷra eadaēa, ātebḷḷa ḷa warra araba edaya.–

⁵ Maḷbe dajadaa edepeda Ācōrēba jarasia:

–Bajānaa aḷdua, maḷbe chīdauda jūma poya juachaibḷḷa, juachadua. Jāḷ chīdau zocārā ḷa quīrāca ḷadeba yōḷadarā sida zocārā duanania.–

⁶ Abraḷba Ācōrēra wārāda iḷāsia. Maḷ carea Ācōrēba idjira jipa unusia.*

⁷ Maḷbe Ācōrēba jarasia:

–Mḷra Ācōrēa. Mḷabḷḷa ḷara caldeorā puru Urdeba ēdḷa enesia naḷ Canaaḷ ējūāra diai carea.–

⁸ Maḷne Abraḷba jarasia:

–Mḷ Boro Ācōrē, ḷsāwā cawai mḷa naḷ ējūāra wārāda edaida?–

⁹ Ācōrēba panusia:

–Māḷ nāwā unubiya naḷ ējūāra diaida: enedua paca zaque poa ūbea ḷada, chiwatu poa ūbea ḷada, oveja umaquīrā poa ūbea ḷada, puchirāda, putuju sida.–

¹⁰ Ara maḷda Abraḷba maḷ animarā beara jūma enesia. Enepeda, beapeda, ēsidra drapetapeda, orro aba dewara orro ume quīrā djica cobḷasia. Ībanara drapetaē basía.

¹¹ Maḷne āgosora zesesidaa animarā beada codi carea. Zeseḷadada Abraḷba āyā jārecuabadjia.

¹² Queubḷḷade Abraḷra bio cāi nūmesia. Cāi ḷade unusia bio pāisosoa minijīchia nūmḷda. Maḷ bēā bio ne wayasia.

¹³⁻¹⁵ Māwā ḷade Ācōrēba Abraḷa jarasia:

–ḷara drōā bedacarea necai waraga jaidapeda ḷabaridía. Baribḷḷa cawa ḷadua ḷadeba yōi purura djārā druade baída. Maḷ druadebemarāba ādjirāra nezocarāda ḷadapeda cuatrociento poa bia mḷga eropania.† Baribḷḷa ādjirā biē o panḷra mḷa biē ḷaya. Maḷbe ḷadeba yōi purura mamaḷa ne bara ēdḷaya.

¹⁶ Maḷ cuatrociento poa baḷacarea ḷadeba yōi purura namaa jēda zeya. Maḷ ewaride mḷa amorreorā naḷ ējūāne duanḷra cawa opeḷa naḷ ējūāra ḷadeba yōi purua diaya. ḷa zocai ḷa ewaride mḷa ādjirāra cawa oēa ādjia cadjirua odida panḷra waēi jūma oḷāe panḷ bēā.–

* 14:18 Saleḷ purura idjaba Jerusaleḷ abadaa.

* 15:6 Hebreo bedeadē Abraḷ trāba jara ḷa “zeza jipa ḷa.”

† 15:13-15 Exodo 1:1-7; 12:40-41.

¹⁷ Queudacarea pāima nūmesia. Māwā bade cawaēne cuguru waiḅa cowa nūmada idjaba cādorrona ībirā urua nūma sida odjadapeda dji animarā drapetaḅa ēsi wāsidaa.

¹⁸ Ara maḅba Ācōrēba Abraḅ ume nāwā bedea ḅasia:‡

–Wārāda mḅa badeba yōi purua naḅḅa ējūāra diaya Egipto quīrāpe ḅa dodeba aba do waiḅa Euprate abadadaa.

¹⁹ Quenitarā, quenizirā, cadmoneorā,

²⁰ hititarā, perezeorā, repairā,

²¹ amorreorā, cananeorā, gergeseorā, jebuseorā ējūā sida mḅa badeba yōḅadarāa jūma diaya.–

16

Agaraba Ismael toda

¹ Abraḅ quima Saraira warra toca basía, baribḅḅa Saraiba Egiptodebema nezocawērāda erobasia. Maḅ nezocawērā trḅra Agara abadjidaa.

² Ewari aba Saraiba Abraḅa jarasia:

–Mḅra Ācōrēba warra toca wērāda bāda bērā, mḅa bḅa bedea djuburiaya mḅ nezocawērā ume cāimārēā. Āibērā mḅa warrada idjideba erobaisicada.–

Saraiba jaradara Abraḅba ījāsia.

³ Ara maḅda Saraiba idji Egiptodebema nezocawērāra Abraḅa quima quīrāca diasia warrada to diamārēā. Māwā osia ādji Canaaēne die poa panasidade.

⁴ Ara maḅda Abraḅra Agara ume cāisia. Maḅne Agarara biogoa ḅesia. Maḅ cawadacarea Agaraba idji boro Saraira igara ḅesia.

⁵ Maḅ bērā Saraiba Abraḅa jarasia:

–Bḅḅḅa bedeade ḅa Agaraba mḅ igara ḅa carea. Mḅa bḅa idjira diasia quima quīrāca. Baribḅḅa idji biogoa ḅa cawasideba āta mḅra igara ḅa. Ācōrēbḅḅa cawa ḅa caida bedeade bḅda: mḅda wa bḅda.–

⁶ Maḅne Abraḅba Saraiā jarasia:

–Acadua, ḅa nezocawērāra ḅa jḅwaeda ḅa. Bḅḅia quīrāḅa ḅa quīrāca odua.–

Ara maḅda Saraiba dji nezocawērāra biē o ḅesia. Maḅ carea dji nezocawērāra mīrū wāsia.

⁷ Agara mīrū wāne Ācōrē nezoca bajānebemaba idji acḅde zesia.* Idjia Agarara unusia ējūā pōāsa ewaraga bade egorodeba baido āta bogadḅḅa ḅama. Maḅ baido āta bogadḅḅa ḅara Sur ējūānaa wābada ode ḅa.

⁸ Maḅne Ācōrē nezoca bajānebemaba Agaraa iwidisia:

–Agara, Sarai nezocawērā, ḅḅara sāmaḅba zebḅḅa? ḅSāmaa wā?–

Agaraba panusia:

–Mḅra mḅ boro Sarai ume badada mīrū wā.–

⁹ Maḅne Ācōrē nezoca bajānebemaba jarasia:

–Bḅ boro Saraimaa jēda wādua. Idji bedeara jūma ījā odua.–

¹⁰ Maḅ awara jarasia:

–Mḅa badeba zocārā yōbiya. Māwā zocārā yōni bērā poya juachadaca baya.–

¹¹ Idjaba jarasia:

Bḅ biogoa ḅara umaquīrā warrada toya. Maḅ warrara trḅ bḅdua Ismael, mḅa ḅa bia mīga bḅdebemada ūrīna bērā.†

¹² Idjira ni abaḅ jḅwaeda baēa. Jūmarā ume djō baya. Idjaba jūmarāda idji ume djō beadia. Idji ēberārānebemada jīga babari baya.‡

¹³ Agaraba cawasia Ācōrēdḅḅa māwā bedea ḅasida. Maḅ bērā Agaraba jarasia “Mḅ unubari Ācōrēda mḅa unusia.” Maḅ carea Ācōrē trḅra nāwā jarasia: “Bḅra mḅ unubari Ācōrēa.”

¹⁴ Maḅ bērā dji egorodeba baido bogadḅḅa ḅḅra trḅ ḅasia “baido bogadḅḅa ḅa Ācōrē zocai ḅa mḅ unubari.”§ Maḅ baidora Cadé puru idjaba Bered puru ēsi ḅa.

¹⁵ Agara jēda wāpeda umaquīrā warrada Abraḅa to diasia. Abraḅba Agara warrara trḅ ḅasia Ismael.

¹⁶ Agaraba idji warra Ismael toside Abraḅra 86 poa ḅasia.

‡ **15:18** Maḅ ewaride ēberāba dewara ume bedea ḅaḅḅḅa Abraḅba oda quīrāca animarāda beabadjidaa. Beadapeda, drapetaḅapeda, orro aba dewara orro ume quīrā djica cobḅadajidaa. Maḅbe dji bedea ḅa panḅ ēberārāra animarā ēsi wābadjidaa. Ēsi wāḅadade jarabadjidaa ādjia bedea ḅapedadara wārāda odida. Maḅ awara jarabadjidaa abaḅba maḅ bedea bḅḅara oḅḅḅa, beuida bḅda dji animarā beuda quīrāca. Jeremia 34:18-19. * **16:7** *Ācōrē nezoca bajānebemaba*. Versículo 13de ebuda ḅa Ācōrēda māwā bḅda. † **16:11** Hebreo bedeade Ismael trḅba jara ḅa “Ācōrēba ūrībaria.” ‡ **16:12** *Idji ēberārānebemada jīga babari baya*. Maḅ bedeaba idjaba jara ḅa “idji ēberārā quīrāpe ḅabari baya” wa “ara idji ēberārā ume biē baya.” Genesi 25:17-18. § **16:14** Hebreo bedeade maḅ baido bogadḅḅa ḅara Beer-Lajai-Roi trḅḅadaa.

17

Ācōrēba Abrahāra cacua wēāgobida

¹ Abrahā 99 poa baside Ācōrēra idjima odjapeda nāwā jarasia:

–Māra ne jūma poya obari Ācōrēa. Bāra māl quīrāpita jipa nībadua.

² Māra bā ume bedea bādarā wārāda oya. Māwā bādeba zocārā yōbiya.–

³ Ara mālda Abrahāba Ācōrēra bio waya bā bēra chīrāborode cobepeda idji dratura egorodaa bārru tēū cobesia. Mālne Ācōrēba jarasia:

⁴ –Māra bā ume bedea bādarā naāgāa: bāra zocārā puru zeza baya.

⁵ Māl bēra bāra waa Abrahā adaēa. Idiba ātaa bā trāra Abrahā adia, māra bāra zocārā puru zezada bābāgā bēra.*

⁶ Māra bādeba zocārā yōbiya; bādeba māra puruda zocārā ocuaya. Idjaba bādeba ēberārā bororāda odjadia.

⁷ Māra bā ume, bādeba yōbada ume bida bedea bādarā naāgāa: māra ewariza bā Ācōrēa idjaba ādjirā Ācōrē baya. Māra bārāra waga baya idjaba bārāba māra ēpē panania.

⁸ Idjaba bā bābari ējūāra bāa, bādeba yōbādarā bida māra diaya. Māra bārāra jūma Canaāa druara diaya ewariza bārāne bamārēa. Mālne mādrā bārā Ācōrē baya.–

⁹⁻¹⁰ Idjaba Ācōrēba Abrahāra jarasia:

–Māra bā ume bedea bāda bēra, bāra ne oida bāa. Idjaba idiba ātaa bā warrarāba, ādjideba yōbādarā bida abarica odida panāa. Bārāba nāwā odida panāa: bārā tāēnabema umaquīrārā jūmarāba ādji cacuara wēāgōdida panāa.

¹¹ Bārā umaquīrā cacua wēāgōdara māra bārā ume bedea bāda sēyā baya.

¹²⁻¹³ Idiba ātaa umaquīrā warrada todibāgā, ocho ewari bāde idji cacuara wēāgōdida panāa. Māl awara nezoca warrarā bārā dede tobādarāda idjaba āibema nēdoda nezocarā sida cacua wēāgōdida panāa. Māwā māra bārā ume bedea bāda sēyāra ara bādji cacuade erobeadia. Māra bedea bādarā ewariza māwā baya.

¹⁴ Māl carea baridua umaquīrāba idji cacuada wēāgōēbāgā, māā ēberāra bārānebemada āyā bādida panāa, māra bārā ume bedea bādarā igara bā bēra.–

¹⁵⁻¹⁶ Māl awara Ācōrēba Abrahāra jarasia:

–Māra bā quīma Saraira nāwā bia bāya: idjideba māra bāa warrada wārāda diaya. Māl awara idjideba puruda zocārā yōnia idjaba idjideba ēberārā bororāda odjadia. Māl carea bā quīmara waa Sarai arādua, ātebāgā idji trāra Sara adua.–†

¹⁷ Mālbe Abrahāba Ācōrēra waya bā bēra chīrāborode cobepeda idji dratura egorode bārru tēū cobesia. Baribāgā ipidasia. Idji sode crīchasia: “Ēberā cien poa bāba zšāwā warrada oi? Sara noventa poa bāda zšāwā māwā biogoa bei?”

¹⁸ Mālne Abrahāba Ismaeldebemada crīchasia. Māl bēra Abrahāba Ācōrēa jarasia:

–Ismāelda bā quīrāpita bia bābara bia bācasia!–

¹⁹ Mālne Ācōrēba panusia:

–Māwāēa. Bā quīma Sarabāgā umaquīrā warrada bāa to diaya. Bāa idji trāra bādua Isa. Māra bā ume bedea bādarā jōca baya. Māl bēra māā bedeara idjaba Isa itea baya, idjideba yōbādarā itea bida.

²⁰ Idjaba bā warra Ismaeldebema jaradara māra ūrīsia. Māra idji sida bia bāya. Māl bēra warra zocārā unubiya. Māwā idjideba ēberārā zocārā yōnia. Idjia doce warra dji dromarāda unuya. Māwā māra idjideba puru waiābāda oya.‡

²¹ Baribāgā māra bā ume bedea bādarā Isa itea baya. Idiba poa aba babāgāde Isara Saraba bāa to diaya.–

²² Ācōrēra Abrahā ume bedea bāpeda wāsia.

²³ Ara māā ewaride Abrahāba idji warra Ismaelda, nezocarā idji dede topedadarāda, idjia nēdoda nezocarā sida trācuapeda Ācōrēba jarada quīrāca jūmarāda cacua wēāgōcuasia.

²⁴ Abrahāra 99 poa basia idji cacua wēāgoside.

²⁵ Dji warra Ismaelera trece poa basia idji cacua wēāgoside.

²⁶ Abrahā cacua wēāgoside abari ewaride dji warra Ismael sida cacua wēāgosia.

²⁷ Jūma umaquīrārā idji dede panabadada, nezocarā idji dede topedadada, āibemārā nēdodarā sida abari ewaride cacua wēāgosidaa.

18

Ācōrēba Abrahāra warra diai jarada

* 17:5 Hebreo bedeadē Abrahā trāba jara bāa “zocārā puru zeza.” Abrahā jara bāa “zeza jipa bā.” Genesi 15:6.

† 17:15-16 Hebreo bedeadē Sara trāba jara bāa “ēberārā boro cau.” ‡ 17:20 Genesi 25:16.

1 Abrahāḷ Mamre ējūā bacuru dromaida ḅama ḅaside Ācōrēra idjima nāwā odjasia: Abrahāḷra idji wua dede eda wābadama umatipa chūmasia.

2 Ἀβραῆραδε ēberāda ūbea caita nūpanāda unusia.* Maḷ ēberārā unubaraḷde araa pira wāsia audiabariḷde. Chīrāborōde cobepeda idji dratura egorōdaa ḅarru tēū cobesia.

3 Maḷbe jarasia:

–Mḷ Boro, mḷ quīrā djuburia wāyā wārādua.

4 ḅamaa bia ḅabaraḷ, mḷa baidoda enebiya bārā jirū saḷamārēā.† Maḷbe bacuru edre ḷnāūnida panāa.

5 Mḷmaa ze panḷ bērā mḷa bārā itea ne djubiya ne codapeda cacua ḷḅadamārēā. Māwānacarea wānida panāa.–

Ādjia panusidaa:

–Bia ḅaa, odua ḅaa jara ḅḷ quīrāca.–

6 Ara maḷda Abrahāḷra idji dede isabe edaa wāpeda Saraa jarasia:

–Harinada cuarenta libra edapeda isabe ḅarachiradua. Maḷbe ābucuaḷdu jari panḷ ēberāba codamārēā.–

7 Maḷbe Abrahāḷra idji pacamaa pira wāpeda paca zaque boreguea ḅada aba edapeda idji nezocaa diasia isabe beapeda omārēā.

8 Opeda Abrahāḷba dji paca zaque djarara ādjia cobisia. Idjaba paca jubada diasia. Paca jubadeba ne oda sida diasia.‡ Ādji ne co panḷne Abrahāḷra bacuru edre nūmasia.

9 Māwā panḷne ādjirāba iwīdisidaa:

–ḷḅa quīma Sarara sāma ḅḷ?–

Abrahāḷba panusia:

–Nama wua dede eda ḅaa.–

10 Maḷne ādjirānebema abaḷba jarasia:

–Za zei poade mḷra wayacusa ḅḷ acāde zeya. Maḷne ḅḷ quimaba umaquīrā warrada to erobaya.–

Māwā beḷde panḷda Saraba Abrahāḷ ēcarraare ādji dede edaa wābadadeba jūma ūrī basia.

11 Abrahāḷra Sara sida drōāda panasidaa. Maḷ bērā Saraba idji jedeco unuca basia.

12 Maḷ carea Saraba nāwā crīchasia: “Mḷ jāwā djora ḅaba, mḷ quīma sida drōā ḅaba ḷsāwā warrada oḷi?” Māwā crīchapeda iduba ipīdasia.

13 Maḷ bērā Ācōrēba Abrahāḷa jarasia:

–ḷCārē cārēā Sarara ipīdasi? ḷCārē cārēā crīcha ḅḷ idji djora ḅaba warrara poya toēda?

14 ḷMḷa ne jūma poya o ḅāēca? Mḷa jaraḷa quīrāca za zei poade mḷra ḅamaa wayacusa zeya. Maḷ ewarīde Saraba umaquīrā warrada to erobaya.–

15 Maḷne Sara dauperabaraḷba jarasia:

–Mḷra ipīdaē basia.–

Barībaraḷ Ācōrēba jarasia:

–Māwāēā. Mḷa cawa ḅaa ḅara ipīdasida.–

Abrahāḷba Sodoma puru carea Ācōrēba beḷde djuburiada

16 Maḷbe maḷ ēberārā ūbea panḷra piradrāpeda Sodoma purudaa wābada basia. Abrahāḷra ādji ume wāsia bia wānaduāda ai carea.

17-19 Maḷne Ācōrēba nāwā crīchasia: “Abrahāḷneba yōḅadara puru droma baya, idjaba idjideba mḷa jūma naḷ ējūāne ḅea purura carebaya. Mḷa idjira edasia idji warrarāa, ādjirāneba yōḅadarāa bida jaradiamārēā. Idjia ādjirāa jaradiaya mḷ ode nūbadamārēā idjaba jipa odamārēā. Māwā odībaraḷ mḷa Abrahāḷ ume beḷde ḅadara jūma oya. Maḷ bērā mḷa idjia jaraya mḷa Sodoma purura sāwā oida.”

20 Maḷbe Ācōrēba Abrahāḷa jarasia:

–Mḷa ūrī ḅaa Sodoma purudebemarāba, Gomorradebemarā bida cadjiruada jūmawāyā o panāda.

21 Maḷ bērā mḷra edaa wāyā ādjirāba wārāda jūmawāyā cadjiruada o panḷ cawaya.–

22 Maḷbe ādjidebemada umé Sodomanāa wāsidaa, barībaraḷ Abrahāḷra Ācōrē ume ḅesia.

23 Abrahāḷra Ācōrē caitaara wāpeda jarasia:

–ḅaa Sodomanebemarā cawa obaraḷde, ḷēberā jipa beḷde dji cadjiruarā ume ābaa quīnibica?

24 Jāḷ purude ēberā jipa beḷde cincuenta panḷbaraḷ, ḷḅaa ādji purura jūma ārīca? ḅaa maḷ cincuenta ēberā jipa ḅea carea ḷādji puru ārī crīcha ḅara idu ḅāēca?

* **18:2** *Ēberāda ūbea caita nūpanāda.* Aba Ācōrē basia. Genesi 18:13. Umébemara bajānebema nezocarā basia. Genesi 19:1.

† **18:4** Maḷ ewarīde ēberā bia edai carea de djibariba baidoda diabadjia idji jirū saḷamārēā. ‡ **18:8** Paca jubadeba ne odara yogurt quīrāca wa queso torro quīrāca ḅaa.

²⁵ Bala ēberā jipa beara ēberā cadjiruārā ume ābaa quininibicaa. Bala jūma naļ ējūāne bea cawa obaria. Māwāra ŷbaa jipa cawa oēca?-

²⁶ Maļne Ācōrēba panusia:

-Māa Sodoma purude jipa beada cincuenta unuibalga, maļ cincuenta ēberārā carea jāā purura āriēa.-

²⁷ Wayacusa Abrahaļba jarasia:

-Mā Boro, māra ne wayaa neē ba quīrāca ba ume bedea bala. Māra ēberāda quirumīna, egoro quīrāca bāmīna, labla pora quīrāca bāmīna, māra ba ume wađi idu bedeabidua.

²⁸ Āibērā cincuenta jipa beadebemarāda bala juesuma unuēsicada. Maļ juesuma unuē carea ŷādji purura jūma āriēa?-

Maļne Ācōrēba panusia:

-Māa jipa beada 45 unuibalga, ādji purura āriēa.-

²⁹ Abrahaļba wayacusa jarasia:

-Āibērā cuarentabe unuiscada.-

Maļne Ācōrēba jarasia:

-Jipa beada cuarenta panlabalga, āriēa.-

³⁰ Abrahaļba jarasia:

-Mā Boro, quīrādua māa bala waya iwidibalga carea. Āibērā treintabe panalsicada.-

Maļne Ācōrēba panusia:

-Māa treinta unuibalga, āriēa.-

³¹ Abrahaļba jarasia:

-Mā Boro, māra ne wayaa neē ba quīrāca ba ume bedea bala. Āibērā arima veintebe panalsicada.-

Ācōrēba panusia:

-Jipa beada veinte panlabalga, āriēa.-

³² Abrahaļba wayacusa jarasia:

-Mā Boro, māa bedeada ababe jaraya. Quīrādua. Māa maļ bedeara jarasira waa jaraēa. Āibērā arima diebe panalsicada.-

Maļne Ācōrēba jarasia:

-Jipa beada die panlabalga, āriēa.-

³³ Ācōrēa Abrahaļ ume māwā bedeapeda wāsia. Maļne Abrahaļra jēda wāsia idji babarimaa.

19

Ācōrēba Sodoma, Gomorra sida āriēa

¹ Queubodode bajānebema nezoca umēbemara Sodoma purude jūesidaa. Maļne Abrahaļ tēābea Lora dji puru eda wābadama chūmasia. Māwā bade Loba maļ bajānebema nezocarāra unusia. Ara maļda ādji audiabaride wāsia. Wayaadeba chīrāborode cobepeda idji dratura egorodaa barru tēū cobesia.

² Maļbe Loba ādjia jarasia:

-Mā bororā, māa bārāa bedea djuburiaya naļ diamasi mā dede cāine zedamārēā. Mama bārā jīrura sargađida panla. Nu diapeda wānadua bādji wābadamaa.-

Maļne bajānebema nezocarāba panusidaa:

-Māwāēā. Naļ diamasi daira puru jāne cāinia.-

³ Baribalga Loba mīā sē jara besia idji diguidaa wānamārēā. Maļ carea Lo ume wāsidaa. Jūenacarea Loba djico biada osia idjaba paļ dji ēsābari neē bada ocuasida. Maļda cosidaa.

⁴ Wađi cāini naēna jūma purudebema umaquīrārāba Lo dera jūrā edasidaa. Cūdrarāda, drōārā sida duanasidaa.

⁵ Maļbe dajadaareba Loa bia iwidisidaa:

-Naļ diamasi ēberā bamaa zepedadara ŷsāma panla? Dajadaa enedua dairāra ādji ume cāini carea.-

⁶ Maļne Lora dajadaa ādjirā ume bedeade wāpeda dji eda wābadara bio jūātrā nūmasia.

⁷ Maļbe jarasia:

-Achirā, māa bārāa bedea djuburiaya maļ cadjiruara orānamārēā.

⁸ Baribalga māa caurā umaquīrā adua panlada umé eroþala. Māa ādjira dajada balya bādjia quīrā panla quīrāca odamārēā. Baribalga naļ ēberārāra mā diguidaa ze panla bērā māa wagaida bala. Maļ bērā ādjira biē orānadua.-

⁹ Maļne purudebemarāba jarasidaa:

-BΛra drua āiba dai purude bade zesia. Maλba idira ζdairāra jāwā quēā bΛca? ¡Āyā wādua!
BΛda āyā wāébΛra, daiba ādji cāyābara bΛda cadjiruara odia.-

Ara maλda Lora chātadapeda dji eda wābada ārīni carea panasidaa.

¹⁰ BaribΛra bajānebema nezocarā Lo diguidaa panΛba Lora ādji ¡Λwaba eda edadapeda dji eda wābadara jūātra nūmΛsidaa.

¹¹ Ara maλda ādjia dji eda wābadama duanΛra jūma dauberreabisidaa, cūdrarāra drōārā sida. Maλne ādjirāra dji eda wābada ¡Λra panΛba sēsidaa.

¹² Maλbe bajānebema nezocarā Lo dede panΛba idjia jarasidaa:

-Naλ purude ζbΛa ēberārāda dewara erōbΛca? BΛ warrarā, bΛ caurā, bΛ wigurā, idjaba jūma naλ purude erōbΛ sida namabemada āyā ededua.

¹³ Daiba naλ purura jūma ārīnia. Ācōrēba ūrī bΛa naλ purudebemarāba bio cadjirua obadada. Maλ bērā Ācōrēba daira diabuesia ādjirā cawa odamārēā.-

¹⁴ Ara maλda Lora cūdra idji caurā ume bedea bia panΛrā acΛde wāpeda jarasia:

-Pirabaridapeda namabemada isabe āyā wānada. Ācōrēba naλ purura ārīya.-

Māwāmīna cūdrarāba crīchāsidaa Loba ijaramiada o bΛda.

¹⁵ Λnadraobodode bajānebema nezocarāba Loa jarasidaa:

-BΛ quimada, bΛ caurā umé panΛ sida isabe āyā ededua daiba naλ puru ārībΛdade beurnānamārēā.-

¹⁶ Māwāmīna Lora isabe wāé basia. Maλ bērā bajānebema nezocarāba idjida, idji quimada, idji caurā sida ¡Λwade jidaadapeda puru dajadaa errebari edesidaa ēdra bΛdi carea. Māwā Ācōrēba Lora idji ēberārā sida quīrā djoburiasia.

¹⁷ Puru dajada badacarea bajānebema nezocarāba Loa jarasidaa.*

-Ēdra carea pira wādua. Jēda acarādua idjaba ni maārī bida naλ jewedade nūmerādua. Beu amaaba eya baramaa wādua.-

¹⁸ BaribΛra Loba jarasia:

-Māwāéa, mΛ bororā. MΛ quīrā djoburia jāā eyadaa wābirādua.

¹⁹ Bārāba mΛra bio quīrā djoburiasidaa purudebemada ēdra enepedada bērā. BaribΛra mΛra eya barama poya jūéa. Pīāca wābΛrΛde bārāba dji puru ārībΛdaba mΛra ota jidaisi-cada. Maλba mΛra beaya.

²⁰ Nama caita puru zaqueda bΛa. ζMΛra mamaa mīrū wāida bΛca? Dji purura wārāda caibe quirua. ζBārāba maλgΛra ārīnaēame? MΛra mamaa idu wābidadua beu amaaba.-

²¹ Maλne Ācōrē nezoca abalba jarasia:

-Māēteara bia bΛa. BΛa jara bΛ quīrāca mΛa iduaribiya. BΛa jara bΛ purura mΛa ārīéa.

²² BaribΛra isabe wādua jāma jūéi carea. MΛa ni cārē sida poya oēa bΛ jāma jūéi naēna.-

Loba maλ purura wārāda caibe quiruada ada bērā dji puru trΛra besia Zoar.†

²³ Lo Zoarde jūébΛrΛbara λmādaura odjabΛra basia.

²⁴ MaλbebΛra Ācōrēba azupre uruada Sodomane, Gomorrade bida bajāneba jurrubisia.

²⁵ Maλba puru umé panΛra, maλ purude eda duanΛra, idjaba chirua maλ jewedade bΛ sida jūma bá wāsia.

²⁶ BaribΛra Lo quima caidu nība jēda acΛsia. Ara maλda idjira abeda zarea tā ba nūmesia.

²⁷ Nurēma diapeda Abrahāra wāsia Ācōrē ume bedea badamaa.

²⁸ MamaΛba Sodomara, Gomorrara, jūma dji jeweda sida acΛsia. Maλne unusia dji ējūāra λta cowaga nūmΛda pea bada cowabari quīrāca.‡

²⁹ Ācōrēba puru maλ jewedade panΛra ārīnamīna Abrahāra quīrādoae basia. Maλ carea Abrahā tēābea Lora Sodoma ārībΛrΛdebemada āyā ēdra edesia.

Lo caurāba warrarā topedada

³⁰ Māwānacarea Lora Zoar purude baida wayasia. Maλ carea idji caurā ume ējūā eyaida bΛmaa wāsia. Mama ādjira eya uriade panesidaa.

³¹ Ewari aba dji cau nabemaba dji tēābema jarasia:

-Dadji zezara drōāda quirua. Maλ awara nama naλ ējūāne ni abal umaquīrāda neēa dadji edadāmārēā jūmarāda quima edabada quīrāca.

³² Maλ carea dadji zezaa uva ba aseada dobidia beu bēmārēā. Māwā osidara idji ume poya cāinia idji warrada eropananī carea.-

³³ Ara maλ diamasī ādji zeza Loa uva ba aseara dobisidaa. Lora beu bēpeda idji cau nabemada araa wāpeda idji ume cāsia. BaribΛra Lora beu bΛ bērā cawaé basia idji caura cāi bapeda āyā wānada.

* **19:17** *Bajānebema nezocarāba Loa jarasidaa.* Griego bedeede māwā bΛ bΛa. Hebreo bedeede nāwā bΛa: "Idjia jarasia."

† **19:22** Hebreo bedeede Zoar trΛba jara bΛa "caibe quiru." ‡ **19:28** *Pea bada cowa quīrāca.* Hebreo bedeede nāwā bΛ bΛa: "Egoro cada zareabari tΛba urua cowabari quīrāca."

³⁴ Nurēma dji nabemaba dji tēābema jarasia:

–Māra nuena diamasi dadji zeza ume cāisia. Nane bida uva ba aseada dobidia bā sida idji ume cāimārēā. Māwā dadji zeza warrarāda eropania.–

³⁵ Ara maļ diamasi uva ba aseara ādji zezaa dobisidaa. Maļbe dji tēābemara idji ume cāisia. Baribara Loba cawaē basia dji caura cāi bapeda āyā wānada.

³⁶ Māwā Lo caura umena biogoa panesidaa ara ādji zezadedā.

³⁷ Maļbe dji nabemaba umaquīrā warrada tosia. Dji trāra bāsia Moab.[§] Moab abadadeba moabitarāda yōsidaa.

³⁸ Dji tēābema bida umaquīrā warrada tosia. Dji trāra bāsia Benamī. Benamīneba amonitarāda yōsidaa.*

20

Abrahaļ Abimele ume

¹ Māwānacarea Abrahaļra idji bađamaaba Negue ējūānaa wāpeda Guerar purude bēsia. Maļ purura Cadé puru idjaba Sur ējūā ēsi bāa.

² Mama baside Abrahaļba jarabadjia idji quima Sarara idji djabawērāda. Maļ bērā Guerarēbema boro Abimele abadaba Sarara idji dedaa edebisia edai carea.

³ Māwāmīna diamasi Ācōrēba Abimelea cāimocaraē nāwā jarasia: “Bāra beuya bāa edebida wērāra quima bara bā bērā.”

⁴⁻⁵ Baribara Abimelera wađi Sara ume cāiē basia. Maļ bērā idjia Ācōrēa jarasia:

–Mā Boro, Abrahaļba māa jarasia jālgā wērāra idji djabawērāda. Dji wērā bida jarasia Abrahaļra idji djabada. Maļ bērā mā crīcha biadeba edai carea enebisia. Māra bedeade bāēa. ĶBāa nēbāra neē bāda cawa oica?–

⁶ Maļne Ācōrēba cāimocaraē panusia:

–Māa bio cawa bāa bāa crīcha biadeba māwā osida. Maļ bērā mā bāra mā quīrāpita idu cadjirua obiē basia. Māa bāra maļ wērā ume idu cāibiē basia.

⁷ Jāļbe idjira Abrahaļa jēda diadua. Abrahaļra māneba bedebaria. Idjia māa iwidida bāa bā beuāmārēā. Baribara bāa jēda diaēbāra, bāra bā ēberārā sida abeda jūma quininia.–

⁸ Nurēma diapeda Abimelera pirabaripeda idjiare dji droma beara jūma trāsia. Maļbe Ācōrēba jaradara ādjirāa jūma jarasia. Maļ bedea ūrībadade ādjirāra bio dauperasidaa.

⁹ Māwānacarea Abimeleba Abrahaļra trāpeda jarasia:

–jBāa māra, mā druadebemarā sida Ācōrē quīrāpita bedeade bāsia! Māa bāra biē oē basia. Baribara bāa mā ume osia mīā oiē bāda.

¹⁰ Bāa Ķcārē crīchadeba jāwā osi?–

¹¹ Maļne Abrahaļba panusia:

–Māa crīchasia namabemarāba Ācōrēra wayadacada. Maļ bērā crīchasia māra beadida mā quima edađi carea.

¹² Idjira wārāda mā djabawērāa mā zeza cau bērā, baribara mā papa cauēa. Maļ bērā māa edasia.

¹³ Ācōrēba māra mā zeza diguidabemada āyā wābisiē māa mā quimaa nāwā jarasia: “Bāa wārāda māda quīrā bābāra, dadji wābadama ēberārāa jaradua māra bā djabada.”–

¹⁴ Maļbe Abimeleba Abrahaļ quima Sarara jēda diasia. Idjaba ovejada, pacada, nezoca umaquīrāda, nezoca wērā sida zocārā diacuasia.

¹⁵ Diacuapeda jarasia:

–Acadua, mā druara bāa. Bādjia ējūā awuabāraāmaā bađe wādua.–

¹⁶ Maļne Abimeleba Saraa jarasia:

–Māa bā djabamanaa parata torroda mil diasia bā ume beaba cawadāmārēā bāra daunemaē basida. Bāra bedeade bāēa.–

¹⁷⁻¹⁸ Abimeleba Abrahaļ quima Sara edai baside Ācōrēba wērāra Abimele dede panabadada idu biogoabigaē basia. Maļ carea Abrahaļba Ācōrēa iwidiēsia. Maļbe Ācōrēba Abimele cacua biē bađada biabisia. Maļ awara dji quimada, nezocawērārā sida biabisia warra ununamārēā.

21

Isa toda

¹ Māwānacarea Ācōrēba Sarara carebasia idjia wārāneba jarada quīrāca.

[§] 19:37 Hebreo bedeade Moab trāba jara bāa “zezadeba.” * 19:38 Benamī trāba jara bāa “mā ēberārā warra.” Hebreorāba amonitarāra “benijamon” abadjidāa.

² Abrahāra bio drōāda bāmīna Sarara biogoa bēpeda Ācōrēba jarada ewaride warrada tosia.*

³ Saraba warra todara Abrahāba trā bāsia Isa.†

⁴ Idji warra Isa ocho ewari bāde Abrahāba Isa cacuara wēāgosia Ācōrēba jara bāda quīrāca.

⁵ Abrahāra cien poa bāsia idji warra Isa tosidade.

⁶ Mañe Saraba crīchasia: “Ācōrēba māra ipidabi bāa. Bariduaba mā warra todaebemada ūrīnibara mā carea bāsrīdaba ipidadia.”

⁷ Idjaba jarasia: “Ni abāba crīchadaca bāsia māra warra toida. Abrahāra drōāda bāmīna māa idjīa warrada to diasia.”

Abrahāba Ismael, Agara sida wābida

⁸ Ādji warra Isara warisia. Ju amaside Abrahāba bāsrīda ewari wai bāada osia.

⁹ Mama bāsia Ismael, Egiptodebema nezocawērā Agara warrada. Māwā bāde Saraba unusia Ismaelba idji warra Isara biē ipida jara bāda.‡

¹⁰ Mañ carea Saraba Abrahāa jarasia:

–Jāā nezocawērāra, idji warra sida jaretadua. Bā beudacarea bāa erobādebemara jāā Ismaelba mā warra ume edaiē bāa.–

¹¹ Mañ bedea ūrībarāde Abrahāra bio sopua bēsia Ismael sida idji warra bērā.

¹² Mañ carea Ācōrēba Abrahāa jarasia:

–Bā warra Ismael carea, bā nezocawērā carea bida sopuarādua. Saraba jara bāra jūma odua, māa warrarā diai jaradara Isadebabara zedi bērā.

¹³ Barībarā bā nezocawērā warradeba māa puru dromada yōbiya, idjira bā warra bērā.–

¹⁴ Nurēma diapededa Abrahāra pirabarisia. Mañbe baidoda animarā e odade tapeda mañ baidora pañ sida Agaraa diasia. Agara equiade bāpeda dji warra Ismael sida diasia. Mañbe bāra ādjira wābisia. Mañ wābadade barīdua nībasīda Beersebā ējūā ewaraga bāde.

¹⁵ Māwā nīnane ādji baidora jōsia. Mañ carea Agaraa idji warrara bacuru zaque edrecare beesia.

¹⁶ Nāwā crīchasia: “Māa unu quīrīāē bāa mā warrara beubarāda.” Mañ bērā tamāa arīde chūmane wāsia. Mama chūmane idji warrara jīgua jīā nūmesia.§

¹⁷ Māwā bāde Ācōrēba dji warrara jīā bāda ūrīsia. Mañne bajāneba Ācōrē nezocaba Agarada trā jarasia:

–Agara, ¿sāwāsi? Wayarādua. Ācōrēba bā warra jīā bāda ūrī bāa.

¹⁸ Piradrādua. Bā warrara piradrā edapeda sobiabīdua. Māa idjīdeba puru dromada yōbiya.–

¹⁹ Mañbe Ācōrēba Agaraa unubisia egorodeba baidoda ātaa bogadrā nūmāda. Ara māda wāpeda animarā e odara bira tā edasia. Mañbe Ismaelea dawsia.

²⁰ Ācōrēba Ismaelera carebabadjia. Mañba Ismaelera warīpeda bio cha drā cawa bēsia idjaba ējūā pōāsa ewaraga bāde bābadjia.

²¹ Mañ ējūāra Parāā abadjīdaa. Māwā bāde dji papaba Egiptodebema wērāda diasia idji quīma bamārēā.

Abrahāba Abimele ume bedea bāda

²² Mañ ewaride Abimelera idji djōbadarā boro Pīcol ume wāsia Abrahāa ume bedeade. Abimeleba Abrahāa jarasia:

–Bāa ne jūma obārāza Ācōrēba bāra carebabaria.

²³ Mañ carea māa quīrīā bāa bāa Ācōrē quīrāpita wārāneba jaraida bāa māra, mā wararāra, ādjirāneba yōbadarā sida cūrūgāēda. Bāra drua āībemamīna māa bāra bia o bāa. Mañ bērā wārāneba jaradua bāa bida māra idjaba mā druadebemarā sida bia o bāida.–

²⁴ Abrahāba panusia:

–Māa wārāneba jaraya bārāra bia o bāida.–

²⁵ Mañ ewaride Abrahāba baido juebada uriada coro erobasia. Barībarā mañgāra Abimele nezocarāba jārīsidāa. Mañnebemada Abrahāba Abimeleba jarasia.

²⁶ Mañne Abimeleba panusia:

–Māa adua bāa caiba māwā osīda. Idībe māa mañnebemada ūrībarāa, bāa māa jaraē bāda bērā.–

* **21:2** Genesi 17:15-21. † **21:3** Hebreo bedeade Isa trāba jara bāa “ipīdabarāa.” Genesi 21:6; 18:10-15. ‡ **21:9** Ismaelba idji warra Isara biē ipīda jara bāda. Griego bedeade māwā bā bāa. Hebreo bedeade jara bāa “Ismaelera jemene bāda” barībarā ebuda bāēa. § **21:16** Idji warrara jīgua jīā nūmesia. Griego bedeade māwā bā bāa. Hebreo bedeade jara bāa Agaradrā jīāsīda.

²⁷ Maḷ ewaride ādji umérāba bedeā ḅalsidaa. Maḷne Abrahaḷba ovejada, paca sida zocārā enepeda Abimelea diasia.

²⁸ Maḷbe oveja wērāda siete awara ḅalsia.

²⁹ Maḷ carea Abimeleba Abrahaḷa iwīdisia:

-¿Cārē cārē za panḷ oveja wērāra siete awara ḅalsi?-

³⁰ Abrahaḷba panusia:

-Naḷ siete oveja mḷa diabḷḷada ḅḷa edaibḷḷa, cawabiya mḷabḷḷa maḷ baido juebada uriara corosida.-

³¹ Umérāba bedeā ḅḷpedada bēḷ maḷ baido juebada uria trḷra Beersebá besia.*

³² Beersebáde bedeā ḅḷpedadacarea Abimelera idji djōbadarā boro Picol ume jēda wāsidaa ādji panabadamaa pilisteorā druade.

³³ Maḷbe Beersebáde Abrahaḷba tamarisco bacuruda u ḅalsia. Mama Ācōrē beucaā ewari iwīdisia.

³⁴ Abrahaḷra pilisteorā druade dārā besia.

22

Abrahaḷba Ācōrē wārāda ḷḷāna

¹ Māwānacarea Ācōrēba nāwā osia Abrahaḷba wārāda ḷḷā ḅḷ cawaya. Idjia Abrahaḷra trḷ jarasia:

-¡Abrahaḷ!-

Abrahaḷba panusia:

-¡Mḷra nama ḅḷa!-

² Maḷne Ācōrēba jarasia:

-ḅḷ warra Isa ababe quiruda bio quiḷḷā eroḅḷda edapeda wādua Moria druadaa. Mama mḷa bḷa eyada jaradiaya. Maḷ eyade ḅḷa Isara mḷa babue diadua.-

³ Ara maḷda Abrahaḷra diapedeḷa pirabaripeḷa idjia edeida ḅḷra burro ḷḷā jḷcuasia. Tḷḅḷda ḅḷasia idji warrara Ācōrēba babue diai carea. Maḷbe idji warra Isara, nezocarā sida umé edesia Ācōrēba jarada eyadaa.

⁴ Ewari ūbea babḷḷade Abrahaḷba dji eyara tḷmḷba unusia.

⁵ Maḷne idji nezocarā jarasia:

-Nama panenadua. Burro sida eropanadua. Mḷra mḷ warra ume awuá nocodaa wānia Ācōrēba bia bedeadī carea. Māwānacarea bārāmaa waya zedia.-

⁶ Maḷbe Abrahaḷba dji tḷḅḷra edapeda idji warra Isa equiade coḅḷasia. Necoda, tḷḅḷdau sida edasia. Maḷbe umena ābaa wāsidaa Ācōrēba ne babue diadi carea.

⁷ Wāḅḷdade Isaba Abrahaḷa jarasia:

-¡Zeza!-

Abrahaḷba panusia:

-¿Cārē, warra?-

Isaba iwīdisia:

-Nama dadjia tḷḅḷda, tḷḅḷdau sida eropanḷa baribḷḷa ḷsāma ḅḷ oveja zaque Ācōrēba babue diadira?-

⁸ Abrahaḷba panusia:

-Warra, Ācōrēḅḷḷa oveja zaquera diaya babue diadi carea.-

Maḷbe nocodaa wāsidaa.

⁹ Ācōrēba jarada eyade jūenapeda Abrahaḷba mōgarada pā buesia Ācōrēba babue diabadada oi carea. Maḷ ḷḷā tḷḅḷra cajērāpeda idji warra Isara cabḷḷá jḷpeda tḷḅḷ ḷḷā coḅḷasia.

¹⁰ Maḷbe Abrahaḷba necora jḷwade edasia idji warra beai carea.

¹¹ Baribḷḷa Ācōrē nezocaba bajāneba trḷ jarasia:

-¡Abrahaḷ, Abrahaḷ!-

Abrahaḷba panusia:

-Mḷra nama ḅḷa.-

¹² Maḷne bajānebema nezocaba jarasia:

-ḅḷ warrara bearādua. Idjira ni maḷḷi biē orādua. ḅḷa idibḷḷa mḷa cawabisia ḅḷa Ācōrēra wārāda waya ḅḷda, ḅḷ warra ababe quiruda Ācōrēba wāgaē diai baḷa bēḷā.-

¹³ Abrahaḷba jēda acḷḅḷḷade oveja umaquiḷḷā unusia. Maḷ oveja cachura bacuru zaque jḷwatede jūē nūmasia. Ara maḷda Abrahaḷra wāpeda maḷ ovejara jidasia. Maḷdrḷ Ācōrēba babue diasia idji warra cacubarī.

* 21:31 Hebreo bedeadē Beersebá trḷba jara ḅḷa "wārā bedeā ḅḷpedada" idjaba "siete panḷnebema."

¹⁴ Mañ carea Abrahañba dji eyara trā ðasia “Ăcōrēba diabararia.” Mañ bēřā hebreorāba waðbida jarabadaa: “Ăcōrēba idji eyade diabararia.”

¹⁵ Mañne Ăcōrē nezocaba wayacusa bajāneba Abrahañra trā jarasia.

¹⁶⁻¹⁷ Nāwā jarasia:

–Ăcōrēba nāwā jara ðla: “Bla warra ababe quiruda wāgaē diai bada bēřā, ara mādji trāneba mla wārāneba jarabara ðara careba ðaida. Mla ðadeba zocārā yōbiya chīdau zocārā panl quīrāca, pusa icawa ība pichi zocārā baraa quīrāca. Mañ awara ðadeba yōðadaba ādji dji quīrū puru ðeara jārīnia.

¹⁸ Bla ml ðeðeara jā oda bēřā mla ðadeba yōðara ðe ðe ðjūāne ðea purura jūma carebaya.”–

¹⁹ Māwānacarea Abrahañra jēda wāsia idji nezocarā amenamaa. Mamañba ābaa wāsidāa Beerseðadaa. Mama Abrahañra ðesia.

Abrahañ djaba Naco warrarā

²⁰ Māwānacarea Abrahañba ūřisia idji djaba Nacoba dji quima Milca ume warrarāda unusidāa.

²¹ Dji nabema warrara Uz abadjīdaa. Mañare dji djaba Buzuda ðasia. Buzuare Quemuela ðasia. Quemuelera Arañ zeza ðasia.

²² Idjaba Milcaba tosia Queseda, Hazoda, Pildāda, Jidlada, Betuel sida.

²³ Betuelera Rebeca zeza ðasia. Milcaba mañ ocho warrarāra Abrahañ djaba Nacoa to diasia.

²⁴ Nacoba dewara wērāda Reuma abadada erobasia. Reumaba tosia Tebada, Gahañda, Tahada, Maacā sida.

23

Abrahañba Sara tñbari carea ějūā nēdoda

¹ Abrahañ quima Sarara 127 poa ðasia.

² Mañne Arbā purude Canaāñ druade jaidasia. Arbā purura idjaba Hebroñ abadaa. Abrahañra Sara carea jīā ðaba sopua ewarīra wagasia.

³ Māwā ðade Abrahañra idji quima jaidadamañba hititarāmaa ðeðeade wāsia. Ādjirāa nāwā jarasia:

⁴ –Mñra drua āñbema bēřā bārā tāēna ějūā neē ðla. Mla quīrīā ðla bārāba mla ějūāda nēðobuedida ml quima tñbari carea.–

⁵ Mañne hititarāba Abrahañba panusidāa:

⁶ –Dai boro, ūřīdua dai ðeðeara. Ăcōrēba ðara dairā tāēna dji dromada ðasia. Mañ bēřā ða quimara tñbarīdua daiba coro eropanl uria dji biara ðade. Dairāba wāgadaēa.–

⁷ Mañne Abrahañra ūta nūmepeða quīrā edaa ðarrusia hititarā quīrāpita bia quiruæda ai carea.

⁸ Mañbe jarasia:

–Bārāmaa ml quimara nama tñbarida wārāda bia ðabara, ml djuburia Zohar warra Eproñ ume ðeðeadaua.

⁹ Iwidīdadua bēwārā joubada uria Macpela abadara mla nēðobuemārēā. Mañ uriara idji ějūā icawa ðla. Mañ uria carea mla diaya idjia iwidīðara quīrāca. Māwāra nañ druade ějūāda erobaya ml ēberārā tñbari carea.–

¹⁰ Mañ Eproñra hitita ðasia. Idjira arima chūmasia. Mañne idji ēberārā quīrāpita, purude eda wāðadarā quīrāpita bida idjia Abrahañba nāwā jīgua jarasia:

¹¹ –Māwāēa, ml boro, ūřīdua. Ml ēberārā quīrāpita mla mañ ějūāra dji uria sida bari diaya ða quima tñbarimārēā.–

¹² Mañne Abrahañra hititarā quīrāpita waya quīrā edaa ðarrusia.

¹³ ðarrupeða jūmarā quīrāpita Eproñba nāwā jīgua jarasia:

–Ml quīrā djuburia waya ūřīdua. Dji ějūābari ðla parata iwidīðara quīrāca mla diaya. Mla jara ðara jīðdua. Māwāðara ml quimara mañ ějūāne tñbariya.–

¹⁴ Eproñba panusia:

¹⁵ –Ml boro, ūřīdua. Dji ějūāra nēðobueida ðla cuatrociento parata torrobari, barīðara ðadajimaarā mañda parataca? ða quimara tñbarīdua.–

¹⁶ Eproñba jaradara Abrahañba bia ūřisia. Ara mañda hititarā quīrāpita cuatrociento parata torroda juachapeða Eproñba jūma daucha diasia.

¹⁷⁻¹⁸ Mañ juachadara hititarāba, purude eda wāðadarā bida unusidāa. Māwā cawasidāa Abrahañba Eproñ ějūā Macpela abadara nēðosida. Mañ ějūāra Mamreðeba ĩmādau od-jabariare ðla. Abrahañba nēðosia dji ějūāra, dji joubada uriara, bacuru dji ějūāne ðea sida.

¹⁹ Māwānacarea Abrahāba idji quima Sarara idjia nēdoda uriade t̄barisia. Maḷ uriara ējūā Macpela abadade ḅa. Maḷ ējūāra Mamredēba ḷmādau odjabariare ḅa. Mamrera idjaba Hebroḷ abadaa. Hebroḷra Canaaḷ druade ḅa.

²⁰ Māwā Macpela ējūā, dji uria sida hititarāne badada Abrahāba jūma edasia.

24

Abrahāḷ nezocaba Isa itea quima jarāda

¹ Abrahāra bio drōāda basia idjaba Ācōrēba idjira ne jūmane careba basia.

² Ewari aba Abrahāba idji nezoca dji dromada trāsia. Abrahāba ne eroḅara maḷ nezocaba jūma wagabadjia. Abrahāba idjia jarasia:

–Ba jarawara mḷ bacara edre ḅadua mḷ wārāneba jarai carea.

³ Maḷbe bajāne idjaba naḷ ējūāne ḅa Ācōrē quīrāpita mḷa jaradua ḅa mḷ warra itea naḷ Canaaḷ druadebema wērāda jarāda.

⁴ Āteḅarḷ wādua mḷ bada druadaa mḷ ēberārāmaa. Wārāneba jaradua mamabema wērāda mḷ warra Isa itea eneida.–

⁵ Maḷne dji nezocaba panusia:

–Baribḷra dji wērāda mḷ ume naḷ druadaa ze quīrīāēḅarḷ ḷmā ḅa warrara ḅa bada druadaa edeica?–

⁶ Abrahāba panusia:

–jMḷ warrara jāmaa ederādua!

⁷ Ācōrē bajāne ḅa mḷra nama enesia mḷ zeza dedebemada, mḷ ēberārā druadebemada. Ācōrēba mḷa wārāneba jarasia idjia mḷ warrarā naḷḡa druada diaida. Ara maḷ Ācōrēba idji bajānebema nezocada ḅa na diabueya ḅa mḷ warra itea mamabema wērāda enemārēā.

⁸ Dji wērāda ḅa ume ze quīrīāēḅarḷ, ḅara naḷ wārāneba jaradadebemada ēdraya. Baribḷra mḷ warrara jāmaa ederādua.–

⁹ Ara maḷda dji nezocaba idji jarawara Abrahāḷ bacara edre ḅasia. Maḷne wārāneba jarasia Abrahāba jaradara idjia oida.

¹⁰ Maḷbe dji nezocaba Abrahāḷ nebiadebemada quīrātanoa pesia dji wērā ēberārā diai carea. Idjaba Abrahāḷ cameyoda die edapeda Naco purudaa wāsia Mesopotamia druade.*

¹¹ Wāḅarḷde Naco puru caita baido juebada uria corodama jūēne wāsia. Qewwara jūēna bēra dji nezocaba cameyora ḷnāūnamārēā egode chūmebigasia. Maḷne wērārāra baido juede zesēsidaa ādjia ewariza obada quīrāca.

¹² Māwā ḅaḷde dji nezocaba Ācōrēa jarasia:

–Mḷ Ācōrē, mḷ boro Abrahāḷ Ācōrē, mḷa ḅa bedea djuburiaya nane ḅa quīrīāneba mḷ boro Abrahāra quīrā djuburiamārēā idjaba mḷ sida carebamārēā.

¹³ Mḷra naḷ baidoma ḅa. Naḷ purudebema awērāra namaa baido juede zebadaa.

¹⁴ Mḷa abal awērāra jaraya: “Mḷ quīrā djuburia ḅa zocora egode ḅapeda mḷa baidoda diadua.” Maḷne dji awērāba mḷa doduada aibḷra, idjaba ḅa cameyoda bida baidora diayada aibḷra, mḷa cawaya ḅa maḷ awērāra ḅa nezoca Isa itea eroḅada. Māwāḅarḷ mḷa cawaya ḅa mḷ borora quīrīāneba careba ḅada.–

¹⁵ Wadi Ācōrēa iwidi ḅaḷde unusia awērāda zebḷra. Idjia zocoda equiade eroḅasia. Maḷ awērāra Rebeca abadjidaa. Idjira Betuel cau basia. Betuelera Abrahāḷ djaba Naco warra basia. Betuel papara Milca basia.

¹⁶ Rebecara bio quīrāwārēā basia idjaba wadi umaquīrā adua basia. Idjira baido juebada uriana jūēsia. Maḷbe idji zocode baidora t̄peda diguidaa wāḅarḷ basia.

¹⁷ Maḷne Abrahāḷ nezocara Rebecamaa pira wāpeda jarasia:

–Mḷ quīrā djuburia, ḅa zocodebema baidoda mḷa maārī diadua.–

¹⁸ Maḷne Rebecaba jarasia:

–Dodua, mḷ boro.–

Ara maḷda idji zocora eda edapeda idji jarawade eroḅade Abrahāḷ nezocaa dobisia.

¹⁹ Dobiḷdacarea jarasia:

–Ba cameyo itea bida mḷa baidoda jueya ādjia do quīrīāḅada quīrāca doḷamārēā.–

²⁰ Ara maḷda baido idji zocode ḅara animarāba doḷadade weasia. Weapeda ḅarima zocārā baidora juevia jūmarā cameyoba doḷamārēā.

²¹ Māwā jue ḅaḷde Abrahāḷ nezocaba chupea acḷ ḅesia Ācōrēba maḷ awērāra Isa itea wārāda eroḅa cawaya.

* **24:10** Naco. Genesi 11:27-31; 22:20-24. *Mesopotamia*. Maḷ druara hebreo bedeaḷde Aram Najaraím abadaa. Genesi 25:20.

22 Cameyo baido dopedadacarea dji nezocaba Rebecaa pīrū oro oda bio nēbla bāda quēbade jāmārēā diasia. Idjaba mania oro oda nēbla beada bio zaga beada umé diasia.

23 Mañne iwidiisia:

-¿Bāra cai cau? Mā djuburia jaradua, ¿ba zeza dera bari bāca dai cāini carea?-

24 Rebecaba panusia:

-Māra Betuel caua. Betuelera Naco warraa. Idji papara Milcaa.

25 Dai dera bari bāa bārā cāinamārēā, idjaba ba cameyoba codamārēā baraa.-

26 Mañ carea dji nezocara chīrāborode cobepeda Ācōrēa bia bedeasia.

27 Nāwā jarasia:

-Bia quirua Ācōrē, mā boro Abrahā Ācōrē. Bāa mā boro Abrahāra quīrā djuburiadeba wārāda careba bāa. Māra ode jīpa enesia idji ēberārāmaa.-

28 Mañne Rebecara dji papa diguidaa pira wāsia. Jūēpeda Abrahā nezocaba jaradara jūma nēbārasia.

29-30 Rebecaba djabada erobasia Labāā abadada. Mañ Labāāba ūrsia idji djabawērāba nēbāra bāda. Idjaba unusia idji djabawērāba pīrūda quēbade jā bāda, mania sida jāwaza jā bāda. Mañ carea baido juebadamaa pira wāsia Abrahā nezoca jarade. Jūēbārade unusia dji nezocara idji cameyo ume baido juebadama panāda.

31 Mañne Labāāba jarasia:

-Ācōrēba careba ba ēberā, mā diguidaa zedua. Bāra zcārē cārēā puru dajada ba? Mā dera bāa ba cāimārēā idjaba ba cameyo panani sida bāa.-

32 Ara mañda dji nezocara Labāā diguidaa wāsia. Jūēnapeda Labāāba cameyo arā jā beadara jūma ērācuapeda ne cobigasia. Mañ awara baidoda jue diasia Abrahā nezoca ume zepedadara jīrū sagdamārēā.

33 Mañbe Labāāba ne codamārēā diabisia baribāra Abrahā nezocaba jarasia:

-Māra poya ne coēa māa bedea enena jarai naēna.-

Labāāba jarasia:

-Māēteara jaradua.-

34 Ara mañda dji nezocaba jarasia:

-Māra Abrahā nezocaa.

35 Mā borora Ācōrēba bio careba ba bērā idjira bio ne bara bāa. Ācōrēba idjia ovejada, pacada, parata torrōda, orōda, nezoca umaquīrāda, nezoca wērāda, cameyoda, burro sida zocārā diasia.

36 Mañ awara mā boro quīma Sara djora bāba umaquīrā warrada tosia. Mā boroba erobāra mañ warraa jūma diasia.

37 Idjaba mā boroba māa wārāneba jarabisia. Idjia nāwā jarasia: “Māra nañ Canaaā druade bābaria, baribāra mā warra itea Canaaānebema wērāda jararādua.

38 Ātebāra mā zeza druadaa wādua. Mama wērā mā ēberārānebemada mā warra itea jarade wādua.”

39 Mañne māa jarasia: “Dji wērāda mā ume ze quīrāēbāra z māa sāwā oi?”

40 Mā boroba jarasia: “Māra Ācōrē ume ewariza nībābaria. Ara mañ Ācōrēba idji bajānebema nezocada ba ume diabueya ba wābāra carebamārēā. Māwā bāa wērā mā zeza basi ēberārānebemada mā warra itea poya eneya.

41 Mā ēberārāma jūēnacarea ādjirāba wērāda diadaēbāra, nañ wārāneba jaradaebemada bāra ēdāya.”

42 Mañda idi māra baido juebadama jūēpeda Ācōrēa nāwā iwidiisia: Ācōrē, mā boro Abrahā Ācōrē, carebadua māa ode zedara bia odjamārēā.

43 Māra nañ baidoma bāa. Awērāda baido jueēde zebārade māa idjia jaraya: “Mā quīrā djuburia, ba zocōdebema baidoda māāri diadua.”

44 Mañ awērāba māa doduāda aibāra, idjaba ba cameyoba bīda baidora diayaāda aibāra, māa cawaya bāa mañ wērāra mā boro warra Isa itea erobāda.

45 Wādī mā sođe bedea bāde unusia Rebecaba idji zocora equiade eronīda. Idjira baido juebadamaa zepeda baidora juesia. Mañne māa idjia jarasia: “Mā quīrā djuburia baidoda diadua.”

46 Ara mañda zoco equiade erobadara edaa edapeda māa jarasia: “Dodua, idjaba ba cameyoba bīda baidora diaya.” Ara mañda māa dosia. Idjaba mā cameyoba bīda idjia baidora dobigasia.

47 Mañbe māa iwidiisia: “¿Bāra cai cau?” Idjia panusia: “Māra Betuel caua. Betuelera Naco warraa. Idji papara Milcaa.” Mañ carea māa pīrūda idji quēbade jā bāsia. Mania sida idji jāwade jā bāsia.

⁴⁸ Mañbe młra chĩrāborode cobepeda Ācōrēa bia bedeasia. Mł boro Abrahañ Ācōrēa bia quĩruada asia. Idjia młra bia enesia mł boro djaba ãizaqueda idji warra itea edemārēa.

⁴⁹ Bārāba mł boroda wārāda quĩrā djuburiadeba carebadibara, młā jaradadua Rebecara mł ume diabuedida. Baribara diabuedēbāra jaradadua młā cawa crĩchai carea.–

⁵⁰ Mañ ūrĩnapeda Labañba Betuel bida panusidaa:

–Mañara wārāda Ācōrēneba ze ðāa. Mañ bērā daiba poya jaradāea bia ðada wa biē ðada.

⁵¹ Rebecara nama ða quĩrāpita ðāa. Ededua idjira ða boro warra quima bamārēa Ācōrēba jarada quĩrāca.–

⁵² Mañ bedeā carea Abrahañ nezocara chĩrāborode cobepeda Ācōrēa bia bedeasia.

⁵³ Mañbe oro odada, parata odada, cacuade jłbada sida Rebecaā diasia. Idjaba nebĩa nēðā ðeada Rebeca djabaa, dji papaa bida diasia.

⁵⁴ Mañbebāra dji nezocara, idji ume zepedada sida ne cosidaa. Ne codapeda cāisidaa. Nurēma pirabaripeda dji nezocaba jarasia:

–Młra idu wābiadua mł boromaa.–

⁵⁵ Baribara Rebeca djababa, dji papa bida panusidaa:

–Rebecara wadibida die ewari dai ume ðaida ðāa. Māwānacarea ða ume wāida ðāa.–

⁵⁶ Mañne dji nezocaba jarasia:

–Ācōrēba młā dji wērāda unubida bērā młra nama dārābirānadua. Młra idu wābiadua mł boromaa.–

⁵⁷ Baribara Rebeca djababa, dji papa bida panusidaa:

–Māwā baibara, Rebecara trānia cārēda jarai cawaya.–

⁵⁸ Ara mañda Rebecara trānapeda iwidiisidaa:

–ðāra nañ ēberā ume nawena wāica?–

Mañne Rebecaba panusia:

–Māē, młra wāya.–

⁵⁹ Ara mañda Rebecara idji wagabari wērā ume idu wābisidaa. Idjaba Abrahañ nezocara, idji ume zepedada sida idu wābisidaa.

⁶⁰ Mañne Rebeca djabarāba idjira nāwā bia jarasidaa:

Djabawērā, daiba quĩrā panāa ðāa warrarāra zocārā unuida.

Idjaba quĩrā panāa ðāa warrarāba ādji dji quĩrūrāda poyadida.

⁶¹ Mañbe Rebecara idji nezocawērārā sida cameyo ārā chūmenapeda Abrahañ nezoca ume wāisidaa. Māwā Abrahañ nezocaba Rebecara edesia.

⁶² Mañmisa Abrahañ warra Isara Beer-Lajai-Roideba zedada Negue druade ðasia.

⁶³ Ewari aba quewara babāraēde idjira druā parañ nĩbasia.† Mañne cameyoda zeseðadada unusia.

⁶⁴⁻⁶⁵ Ara mañne Rebeca cameyo ārā chūmāba Isara unusia. Mañ bērā Rebecaba Abrahañ nezocaa iwidiisidaa:

–ðāi awuā dadjirāmaa zebāra?–

Nezocaba panusia:

–Jāra mł boro Isaa.–

Mañ bedeā ūrĩpeda Rebecara cameyodeba uðaa ðadosia. Māwāpeda idji quĩrāðarrara quēðā daucha wuaba ðarasia, Isa quima ðaida bedeā ðada bērā.

⁶⁶ Mañne Abrahañ nezocaba odara jūma Isaa nēðāra.

⁶⁷ Ara mañda Isaba Rebecara idji papa querasi wua demaa edesia. Māwā Isaba Rebecara edapeda bio quĩrā ðesia. Idjaba idji papa jaidada carea sopuara jōsia.

25

Abrahañba Queturā ume warrarā ununa

¹ Abrahañra waya quima edasia. Dji wērā trāra Queturā ðasia.

² Mañ Queturāba tosia Zimrañ, Jocsañ, Medañ, Madiañ, Isbac, Súa sida.

³ Jocsañ warrarāra nañgarā ðasia: Sebā, Dedañ sida. Dedañneba yōsidaa asureorā, letuseorā, leumeorā sida.

⁴ Madiañ warrarāra nañgarā ðasia: Epā, Eper, Hanoc, Abidā, Eldā sida. Jūma nañgarāda Queturādeba yōsidaa.

⁵⁻⁶ Abrahañ waði zocai ðade Queturāba toða warrarāa, Agaraba toða warraa bida Abrahañba nebiada diacuasìa. Mañbe ādjirāra Isa ðamaaba ãmāðau odjabariare ðama wābigasia. Mañbebāra Abrahañba idjia eroðara jūma Isaa diasia.

† **24:63** Druā parañ nĩbasia. Hebreo bedeade mañra ebuða ðāēa. Nañgarā crĩchada diaisicada: “Crĩcha jarade wāsia”, “Ācōrēa ewari iwidiide wāsia”, “aujiāne wāsia”, “idji achirā ume nēðāde wāsia” wa “bacuru zaqueda ude wāsia”

-BΛra dji warra iwina bērā dadji zezaba erobΛdebemada bΛa waibΛara edaya. BΛa edaida bΛara za bΛ lentejabari mΛā nēdobuedua.-

³² Esaúba jarasia:

-MΛra jarrababa beubodoa. MΛda beuibΛra, dadji zezade edaida bΛara ζsāwā edai?-

³³ Mañe Jacoboba jarasia:

-Naārā wārāneba jaradua bΛa dadji zezade edaida bΛara mΛā diaida.-

Ara mañda Esaúba wārāneba jarasia. Māwā dji warra iwinaba edaida bΛara Esaúba Jacoboa nēdobuesia.

³⁴ MañbebΛra Jacoboba lentejara paļ sida Esaúa diasia. Esaúba copeda baido do bapeda wāsia. Māwā dji warra iwinaba edaida badara Esaúba igarasia.

26

Isara Guerarde bada

¹ Mañ ewaride Isa druade jarrabada zesia Abrahañ ewaride zeda quirāca.* Mañ carea Isara Guerar purudaa wāsia pilistorā boro Abimelemaa.

² Isa mama bΛde Ācōrēra idjima zepeda jarasia:

-Egipto druadaa wārādua, ātebΛra mΛa jarabΛra druade bedua.

³ BΛra drua āibemamīna nama bedua. MΛra bΛ ume baya. MΛa bΛra carebaya: mΛa bΛa, bΛ warrarāna bida naļ druara diaya. Māwā mΛa bΛ zeza Abrahañā wārāneba jaradara oya.

⁴ MΛa bΛ warrarāra zocārā yōbiya bajāne chīdau zocārā panΛ quirāca. MΛa jūma naļ druara bΛdeba yōbΛdarāna diaya idjaba mΛa bΛdeba yōbΛrađeba naļ ējūāne bea purura jūma carebaya.

⁵ MΛa māwā oya Abrahañba mΛ beđeara jūma iñā oda bērā; mΛa obidada, mΛa jara bΛdada, mΛa jaradiadada, mΛ ley sida idjia jūma iñā osia.-

⁶ Mañ bērā Isara Guerar purude besia.

⁷ Mañe Guerardebemarāba Isaa dji quima Rebecadebemada iwidišidaa, idjira quirāwārēā bΛ bērā. Mañ carea Isara ne wayasia. Iduba crīcha besia mΛ quimaana aibΛra, mΛra beadisicada edadi carea. Mañ carea ādjia iwidišidade panubadjia: "Idjira mΛ djabawērāa."

⁸ Isa mama dārā bΛde pilistorā boro Abimeleba dajadaa acΛbadadeba unusia Isaba idji quima Rebecara yāga nūmΛda.

⁹ Mañ bērā Abimeleba Isara trΛbipeđa jarasia:

-Jāļ wērāra wārāda bΛ quimaa. ζCārē cārēā bΛa jarasi bΛ djabawērāda?-

Isaba panusia:

-MΛa crīchasia bārāba mΛra beadida mΛ quima edadi carea.-

¹⁰ Abimeleba jarasia:

-ζCārē cārēā jāwā osi? MΛ purudebemarā abaada bΛ quima ume cāinabara, bΛabΛra daia maļ cadjiruara obicasia.-

¹¹ Mañ bērā Abimeleba idji ēberārāna jarasia:

-Bariduaba Isada mīā sēibΛra wa dji quimada mīā sēibΛra, maļ ēberāra beuida bΛa.-

¹² Mañ druade Isara ne ūsia. Abari poade idjia waibΛa ewasia, Ācōrēba idjira ne jūmane careba bada bērā.

¹³ Māwā idjira bio bara besia.

¹⁴ Ovejada, pacada, nezocarā sida zocārā erobesia. Mañ carea pilistorāra idji ume biē panesidaa.

¹⁵ Idji zeza Abrahañ zocai baside Abrahañ nezocarāba baido juebada uriada corocuasiđaa. BaribΛra pilistorāra Isa ume biē panΛ bērā maļ baido juebada uriara jūma egoroba ānācuasiđaa.

¹⁶ Mañbe dji boro Abimeleba Isaa jarasia:

-Dai tāēnabemada āyā wādua, bΛra dairā cāyābara dji dromaara bebΛra bērā.-

¹⁷ Ara mañda Isara Guerar purude badada āyā wāsia. Guerar jewedade jūpeđa idji wua dera opeđa mama besia.

¹⁸ Abrahañ wadi zocai baside idjia baido juebada uriada mama corobicuasias.† Idji beudacarea pilistorāba maļ baido juebada uriara egoroba jūma ānācuasiđaa. BaribΛra Isa mama bađe zeside waya corobicuapeda abari trΛda bΛcuasia dji zezaba naēna bΛdada.

¹⁹ Ewari aba Isa nezocarāba dji jewedade coro panasiđaa. Coro panΛne baido ātaa bogadrΛ bΛda unusiđaa.

²⁰ BaribΛra maļ baido carea Guerardebema oveja wagabadada Isa oveja wagabada ume ijarasiđaa. Guerardebemarāba jarasiđaa:

* 26:1 Genesi 12:10. † 26:18 Genesi 21:25-31.

-Naλ baidora dairānea.-

Maλ carea ijarapedada bēra Isaba baido juebada uriara trλ basia Esec.‡

²¹ Māwānacarea Isa nezocarāba dewara baido juebada uriada corosidaa. BaribαΓα maλ carea bida ijarasidaa. Maλ baido juebada uriara trλ basia Sitna.§

²² Maλbe Isara mamabemada āyā bađe wāsia. Mama dewara baido juebada uriada corosia. Maλ baido carea ijaradaē basia. Maλne Isaba jarasia:

-ArāβαΓα Ācōrēba dadjirāra bia basia naλγλ ējūāne ne bara paneni carea.-

Māwā dji baido juebada uriara trλ basia Rehobo.*

²³ Mamaλba Beersebádaa wāsia.

²⁴ Maλ diamasi Ācōrēra Isama odjapeda nāwā jarasia:

Māra βα zeza Abrahaλba jā bađa Ācōrēa. Ne wayarādua. Māra βα ume βαα.

Māa bara nāwā careba baaya: βα warrarāra māa zocārā yōbiya mλ nezoca Abrahaλra carebayada ada bēra.

²⁵ Ācōrēda mama odjada bēra Isaba mōgarada λτλ pā buepeda idjia ewari iwidiisia. Maλbe idji wua dera osia mama dārā bai carea. Idjaba idji nezocarāba mama baido juebada uriada corosidaa.

Isaba Abimele ume bedeα βαda

²⁶ Ewari aba Guerar purudebema boro Abimelera Isamaa zesia. Abimelera zesia idji crīcha diabari Ahuzat ume, idji djōbadarā boro Picol ume bida.

²⁷ Maλne Isaba Abimelea jarasia:

-Bārāba māra unu ama panana bēra, bārā tāēnabemada āyā λaretasidaa. Maλda ζcārē cārēā mλmaa ze panλ?-

²⁸⁻²⁹ Maλne ādjia panusidaa:

-Daiba unu panaa Ācōrēra βα ume βαda. Maλ carea daiba crīcha panλa βα ume necai panani carea bedeada βαdida. Daiba bara necai wābisidaa idjaba βα ume aβabe biada osidaa. Maλ bēra wārāneba nāwā bedeα βαdia: daiba βα mλ sēnaē panλ quīrāca βαa bida दौरā mīā sēēda. Wārāda Ācōrēba bara bio careba βαa.-

³⁰ Maλ carea Isaba basrida ne cobada waibλada opeđa ādjirāra ne codruasidaa.

³¹ Nurēma pirabaridapeda wārāneba bedeα basidaa necai panani carea. Maλbe Isaba ādjia bia wānaduada asia. Ādjirā bida bia beduada adapeda wāsidaa.

³²⁻³³ Maλmisa Isa nezocarāba egoro coro panane baidoda unusidaa. Ununapeda Isamaa jarade zesidaa. Idjia maλγλ ewaride bedeα βαda carea maλ baido juebada uriara trλ basia Sebá.† Maλ carea mamabema purura wadibida Beersebá abadaa.

³⁴ Isa warra Esaú cuarenta poa baside Beerí cau Judida edasia. Maλ awara edasia Eloλ cau Basemá sida. Maλ Judira, Basemá sida hitita wērāra basia.

³⁵ Maλne ādji umena Isa ume Rebeca ume bida bia pananaca basia.

27

Isaba idji warrarā bia jara βαda

¹ Isara drōāda βα bēra dauba unuca basia. Ewari aba idji warra nabema Esaúda trλpeda jarasia:

-jWarra!-

Esaúba panusia:

-ζCārē, zeza?-

² Maλne Isaba jarasia:

-Acλdua, warra, māra drōāda βαa. Mλ beui ewarira adua βαa.

³ Maλ carea mλ djuburia βα enedrλmada cha sida edapeda mēā wādua.

⁴ Ne beasira mλ itea djudua mλ awua cobari quīrāca. Maλda cobisira mλ bara bia jara βαya mλ beui naēna.-

⁵ Isara idji warra Esaú ume bedeα βαda Rebecaba ūrī basia. Maλbe Esaúra mēā wāsia dji zezaa cobi carea.

⁶ Esaú wānacarea Rebecaba idji warra Jacoboa jarasia:

-Warra, māa ūrīsia βα zezara βα djaba Esaú ume bedeα βαda. Βλ zezaba Esaú nāwā jarasia:

⁷ "Mēā ne beade wāpeda mλ itea djudua. Maλ djicora copeda mλ beui naēna βαda Ācōrē quīrāpita bia jara βαya."

‡ 26:20 Hebreo bedeade esec trλba jara βαa: "Ijara panλ." § 26:21 Hebreo bedeade Sitna trλba jara βαa: "Dji quīrū panλ." * 26:22 Hebreo bedeade Rehobo trλba jara βαa: "Ējūā baraa." † 26:32-33 Hebreo bedeade Sebá trλba jara βαa: "Bedeα βαpedada." Genesi 21:30-31.

⁸ Jǎlbe, warra, mǎa jarabΛrΛda odua.

⁹ Dadjí animarǎ beamaa wǎpeda chiwatu zaque boreguea panΛda umé enedua. Maǎbe mǎra bΛ zeza itea ne djuya idjia awua cobari quǐrǎca.

¹⁰ Maǎda bΛa bΛ zezamaa edeya idjia comǎrēǎ. Mǎwǎ idji beu naēna bΛdrΛ bia jara bΛya.-

¹¹ Maǎne Jacoboba dji papa Rebecaa jarasia:

-Mǎ djaba Esaúra caraida bΛa, mǎne mǎra cara neē bΛa.

¹² Mǎ zezaba mǎda tāibΛrΛ, cawaya mǎa idjira cūrūga bΛda. Maǎda cawasira idjia mǎra bia jara bΛēa, ātebΛrΛ biē jara bΛya.-

¹³ Maǎne dji papaba panusia:

-Mǎwǎ biē jara bΛsira mǎmaabΛrΛ zeya. Warra, odua mǎa jara bΛ quǐrǎca. Chiwatu zaquera isabe jΛrΛde wǎdua.-

¹⁴ Ara maǎda Jacobora wǎpeda chiwatu zaquera enesia idji papamaa. Enepeda idji papaba djicoda osia Jacobo zezaba awua cobari quǐrǎca.

¹⁵ Maǎbe dji warra nabema Esaúba jǎbari dji biara bΛda Rebecaba enesia. Esaúba mǎ jǎbarira ādji dede erobasia. Maǎda Rebecaba Jacoboa jǎbisia.

¹⁶ Maǎ awara Jacobora cara neē bΛ bērǎ Rebecaba chiwatu zaque eda idji jΛwade, ārΛmΛside bida caracuasía. Mǎwǎ osia dji zezaba EsaúdrΛ crīchamǎrēǎ.

¹⁷ Maǎbe djico warra djudada paǎ sida idji warra Jacoboa diasia dji zezamaa edemǎrēǎ.

¹⁸ Idji zezamaa wǎpeda Jacoboba jarasia:

-jZezal-

Isaba panusia:

-jCǎrē, warra? BΛra jcaida mǎwǎ bΛ?-

¹⁹ Maǎne Jacoboba idji zezaa jarasia:

-Mǎra bΛ warra nabema Esaúa. Mǎa osia bΛa jarada quǐrǎca. Λta chūmepeda ne codua. Maǎbe mǎra bia jara bΛdua.-

²⁰ Isaba dji warraa iwǐdisia:

-Mǎ warra, jśǎwǎ jǎcua isabe ne beasi?-

Jacoboba panusia:

-BΛ ume bΛ Ācōrēba mǎa unubisia.-

²¹ Maǎne Isaba jarasia:

-Warra, mǎ caita zedua. Mǎa idu tābidua bΛra wǎrǎda mǎ warra Esaú cawaya.-

²² Ara maǎda Jacobora dji zezaba tāmǎrēǎ caita wǎsia. Maǎne Isaba jarasia:

-BΛ bedeara Jacobo bedeaca bΛa, baribΛrΛ bΛ jΛwara Esaú jΛwaca bΛa.-

²³⁻²⁴ Isaba Jacobora cawae basia idji jΛwara Esaú jΛwa quǐrǎca caraida bΛ bērǎ. Isaba Jacobo bia jara bΛbΛrΛde wayacusa iwǐdisia:

-jBΛra wǎrǎda mǎ warra Esaúca?-

Jacoboba panusia:

-Mǎe, zeza. Mǎra Esaúa.-

²⁵ Maǎne dji zezaba jarasia:

-Warra, bΛa ne beadara diadua mǎa coi carea. Maǎbe mǎa bΛra bia jara bΛya.-

Ara maǎda Jacoboba diasia. Diadacarea Isaba cosia. Mǎwǎ bΛde Jacoboba uva bΛ sida diasia. MaǎgΛ sida Isaba dosia.

²⁶ Maǎbe bΛrΛ Isaba jarasia:

-Jǎlbe warra, mǎ caita chūmepeda mǎ uridarra de isōdua.-

²⁷ Ara maǎda Jacobora caita chūmepeda isōsia. Maǎne Jacoboba jǎ basia Esaúba jǎbarida. Isaba maǎra ħpeda crīchasia wǎrǎda Esaúda idji ume bΛda. Maǎ bērǎ idjia JacobodrΛ nǎwǎ bia jara bΛsia.

Mǎ warrara tūǎra bΛa Ācōrēba bia zaubi bΛ ējūǎ quǐrǎca.

²⁸ Mǎa quǐrǎ bΛa Ācōrēba bΛ itea bajǎneba cue zebi baida bΛa ubΛrΛra bia zaumǎrēǎ.

Mǎwǎ bΛ trigora aduba zauya. BΛ uva sida bia zauya.

²⁹ Mǎa quǐrǎ bΛa puruda zocǎrǎ bΛ jΛwaeda beadida, druzabemada bΛ quǐrǎpita wayaadeba chīrǎborode cobeadida.

Mǎa quǐrǎ bΛa bΛra bΛ djabarǎ boro baida, bΛ papa warrarǎda bΛ quǐrǎpita chīrǎborode cobeadida.

Mǎa quǐrǎ bΛa bΛ biē jarabΛdara biē beadida idjaba bΛ bia jarabΛdara bia beadida.

³⁰ Isaba mǎwǎ bia jara bΛdΛcarea Jacobora idji zeza ume bΛdada ēdrΛsia. Ara ēdrΛbΛrΛde idji djaba Esaúra mēǎ wǎ badada jūesia.

³¹ Idjia bida djicoda warra osia. Maǎda dji zezamaa edepeda jarasia:

-Zeza, mǎra ne beasia. Λta chūmepeda codua. Maǎbe mǎra bia jara bΛdua.-

³² Maǎne Isaba Esaúa jarasia:

-BΛra jcaida mǎwǎ bΛ?-

Esaúba panusia:

-Māra ba warra iwina Esaúa.-

³³ Isaba maā ūribarade dauperapeda ure nūmesia. Maāne jarasia:

-Māēteara zcaida ba na ze basi? Idjia beadara māa diasia. Maāda māa jūma cosia ba ze naēna. Māa idjira bia jara basia. Maā bēra idjidra bia baya.-

³⁴ Esaúba dji zeza bedea ūrside abeda bio sopuasia. Maāne jīā ba ba jīgua jarasia:

-jZeza, mā sida bia jara badua!-

³⁵ Maāne dji zezaba panusia:

-Ba djababa māra cūrūgade ze basia. Māwā māa ba bia jara bai badara idjiabar edasia.-

³⁶ Maāne Esaúba jarasia:

-jBārāba jāā cūrūgabar Jacobora aride trā basidaa!* idjia māra barima umé cūrūgabara! Māa warra iwinaba edaida badara idjia edasia. Jāābe idi ba ba mā bia jara bai badara idjia jārsia.-

Maāne Esaúba wayacusa iwīdisia:

-zBa mā sida poya bia jara baēca?-

³⁷ Isaba panusia:

-Māa Jacobora ba bogoda basia. Ba ēberārā, baēba yōbada sida idji jawaeda basia. Idjaba māa jara basia idji trigora uva sida aduba zaumārēā. Maāba, warra, māa baā zcārēda poya diai?-

³⁸ Maāne Esaúba dji zezaa bia iwīdisia:

-Zeza, ba z ababe idjidra poya bia jara baāca? jAy, zeza, mā sida bia jara badua!-

Māwā jara baē Esaúa bio jīā nūmasia.

³⁹ Māwā baē dji zeza Isaba jarasia:

Baā ējūā biadebemada, cue zebaramabemada jīga baya.

⁴⁰ Baā dewara ēberārā ume djō baya, idjaba ba djaba jawaeda baya.

Baribar baā jīā o ama bebārāde idji jawaeda badada ēdraāyā.†

Rebecaba Jacoboa mīrū wāduada ada

⁴¹ Ādji zeza Isaba Jacoboda bia jara baāda bēra Esaúba Jacobora bio quīrāma besia. Maā carea nāwā crīchasia: "Mā zeza beudacarea māa sopua ewarida wagaya. Maābeba mā djaba Jacobora beaya."

⁴² Esaúba oi crīcha baā dji papa Rebecaba cawasia. Maā carea idji warra tēābema Jacobora trāpeda jarasia:

-Ūrīdua, baā oda carea ba djaba Esaúba baā bea quīrā baā.

⁴³⁻⁴⁵ Idjia baāda beibarā, idji sida beāda panāa. Māwāra māa abari ewaride bārā umena aduaya. Maā carea, warra, māa jarabarāda jīā oduā. Isabe Harāā purudaa mīrū wādua mā djaba Labaāmaā. Jāma idji ume dārā badua aba ba djaba quīrūbi jōbarādaā. Baā odada idjia quīrādoasira māa baā beadeada diabueya waya zemārēā.-

⁴⁶ Jacobo wāi naēna Rebecaba dji quīma Isaa jarasia:

-Māra sē baā Esaú quīma hititārā carea. Jacobo biāda naā druadebema hitita wērāda edaibarā, biara baā māra beuida.-

28

¹ Maā bēra Isaba Jacobora trāpeda bia jara basia. Idjaba nāwā jarasia:

-Canaāānebema wērāda edarādua.

² Padan-Araā druadaā wādua ba zezadrōā Betuelmaā. Mama ba djabadrōā Labaā caurānebemada aba edadua.

³ Ācōrē ne jūma poya o baāba baā careba baya warra zocārā unumārēā. Māwā baēba puruda zocārā yōnia.

⁴ Idjaba Ācōrēba Abrahāā diai jarada ējūāda idjia baā, baēba yōbadarāa biāda diaya.* Māwā naā ējūāra bārāne baya, baā nawena nama āibema quīrāca baāmīna.-

⁵ Māwā Isaba Jacobora wābisia Padan-Araā druadaā. Maābe Jacobora wāsia idji djabadrōā Labaā dedaa. Maā Labaāra Betuel warra basia. Betuelera arameo basia. Labaāra Rebeca djaba basia. Rebecara Jacobo idjaba Esaú papa basia.

Esaúba dewara quīma edada

⁶ Jacobo wāi naēna idji zeza Isaba idjira bia jara baāpeda jarasia Canaāānebema wērāda edarāmārēā. Ātebaā wābisia Padan-Araā druadebema wērāda edamārēā. Esaúba māāgāra jūma unu basia.

* **27:36** Hebreo beade Jacobo trāra cūrūgabarāda abāā quīrāca jīguabarā. Genesi 25:26. † **27:40** Dārābarāde Esaú puru Edoāba Jacobo puru Israēlra igarasia. 1 Reye 11:14-25; 2 Reye 8:20. * **28:4** Genesi 17:4-8.

⁷ Mañ awara unu basia Jacoboba idji zeza bedeä, idji papa bedeä sida ñjã opeäa Padan-Arañ druädaa wäsida.

⁸ Mañgädeba Esaúba cawasia idji zezaba Canaañnebema wërärãra quírĩãcada.

⁹ Mañ carea Esaúra wäsia Abrahañ warra Ismaelmaa. Ismaelera Esaú djabadrõã basia. Mañne Esaúba Ismael cau Majalada edasia. Majalara Nebayo djabawërã basia. Esaúba dewara quimarã pe eroñäde mañ wërã sida edasia.

Jacoboba Beteläde cãimocarada

¹⁰ Mañne Jacobora Beersebädeba Harañ purudaa wäsia.

¹¹ Wãbãrãde ota queusia. Mama mōgarada cobasia idji borocaui carea. Mañbe egode tabepeda cãisia.

¹² Cãĩ ñäde cãimocarade unusia dume drasoga ñäda chũ nũmãda. Mañ dumera duäaläba bajãnaa tẽũ nũmasia. Mañne Jacoboba unusia Æcõrẽ bajãnebema nezocarãda dumene ãtaa wã duanãda idjaba edaa ze duanãda.

¹³ Idjaba unusia Æcõrẽda dume borode nũmãda. Mãwã ñäde Æcõrẽba jarasia:

–Mãra ñä zezadrõã Abrahañ Æcõrẽa, ñä zeza Isa Æcõrẽa. Ñä cãĩ ñä ãjũãra mña ñäa, ñä warrããa bida diaya.

¹⁴ Ñä warrããra zocãrã yõnia egoro pora quírãca. Ædjirãra wãbãrãdia ãmãdau odjabariare, ãmãdau ñäebariare, ñäwa araare, ñäwa acãare bida. Idjaba ñädeba, ñädeba yõbãrãdeba bida mña jũma nañ ãjũãne ñäa purura carebaya.

¹⁵ Mãra ñä ume ñäa. Mãra ñäa wagaya ñä wãbãrãza, idjaba mña ñäa nañ ãjũãnaa waya eneya. Ñära igaraãa, ãtebãrã wãrãda mña jara ñäãda jũma ñä itea oya.–

¹⁶ Mañne Jacobora cãĩ ñäãda ãrãmãpeda nãwã crĩchasia: “Wãrãda Æcõrẽra nama ñäa, baribãrã mña adua basia.”

¹⁷ Ne wayaãdeba jarasia: “Ñäma bio minijĩchia ñäa! Æcõrẽ dera nama ñäa, idjaba bajãnaa wãbada o sida nama ñäa.”

¹⁸ Nurẽma diapededa Jacobora pirãbaripeda borocaui eroãada mōgarara ãta nũmasia sëyãda bamãrẽã. Mañ mōgara ãrã nedragada weasia Æcõrẽra mama ñä bërã.

¹⁹⁻²² Mama Jacoboba wãrãneba nãwã jarasia:

–Æcõrẽda mñ ume wãibãrã, mñ wãbãrãma wagaibãrã, ne coi carea diaibãrã, cacuaäde jãbarida diaibãrã, idjaba mñ zezamaa waya jëda eneibãrã, mña idjidrã ñjã baya. Mañ carea nañ mōgara sëyã ñäãara Æcõrẽ de baya.–

Mãwã dji mama ñä puru Luz abadara Jacoboba trã ñäasia Betel.† Idjaba Jacoboba Æcõrẽa jarasia:

–Ñäa mña die diabãrãza mña ñäa ñäa dia baya.–

29

Jacobo idji djabadrõãma jũãna

¹ Mãwãnacarea Jacobora nocoãdaa wäsia. Wãne ãmãdau odjabariarebema ëberãã druäde jũãne wäsia.

² Mama baido juebada uria corodada unusia. Mañ caita ovejada zocãrã panasidaa. Mañ ovejara ãdji djibarirã ñäa panã caita awara awara ãnãũ duanasidaa. Djibarirãba mañ baidora ãdji ovejaa jue diabadjidaa. Dji baido juebada uria ãrã mōgara waibãada cobasia.

³ Ewariza oveja jũma enepedãdacarea dji oveja wagabadaba mañ mōgarara ãyã ñäbadjidaa ãdji ovejaa baido jue diaäi carea. Jue diapedãdacarea wayacusa mōgarara dji uria ãrã cobãbadjidaa.

⁴ Mañne Jacoboba dji oveja wagabadaa iwidiisia:

–Djabarã, ñäbãrã sãmabema?–

Ædjia panusidaa:

–Daira Harañ purudebema.–

⁵ Jacoboba iwidiisia:

–Ñäbãrãba Naco warra Labãra unubadaca?–

Ædjia panusidaa:

–Mãã, daiba unubadaa.–

⁶ Jacoboba waya iwidiisia:

–Ñädjira bia ñäca?–

Ædjia panusidaa:

–Idjira bia ñäa. Acãdua, jari urua dji cau Raquelda. Idji zeza ovejada pe enebãrã.–

⁷ Mañne Jacoboba jarasia:

† 28:19-22 Hebreo bedeaäde Betel trãba jara ñäa “Æcõrẽ de.”

–Acładada, wađi āsa nūmλ bēřā animarāra cāine edediē panλλ. Ovejara baido dobi-
gađapeda waya pōājārā cobide ededada.–

⁸ Āđjirāba panusidaa:

–Wadibida poya baido dobidāēa. Daiba jļābadaa jūmarāba āđji ovejara enenamārēa.
Małbeβλγλ mōgara baido juebada uria λrλ cōβλra āyā βλβadaa ovejara baido dobigađi
carea.–

⁹ Jacobo āđjirā ume bedea βλde Raquelba idji zeza ovejara pe enesia. Idjira dji oveja
wagabari basia.

¹⁰ Raquel zeza Labaλra Jacobo papa Rebeca ume dji djaba basia. Jacoboba Raquel, Labaλ
ovejā sida unuside baido juebada uriamaa wāpeda dji mōgara uria λrλ cōβλra āyā βλsia. Āyā
βλpeda idji djabadrōā Labaλ ovejara baido dobigasia.

¹¹ Małne Jacobora βλsridasia idji papa ēberārāma jūēna bēřā. Mał carea Raquel uridar-
rade isōpeda jīasia.

¹² Małbe Jacoboba jarasia:

–Mλra βλ zeza Labaλ tēābeaa. Mλ papa Rebecara βλ apiria.–

Ara małda Raquelera diguida pira wāsia idji zeza jarade.

¹³ Labaλba mał ūrīpeda pira wāsia idji djabawērā warra Jacobo audiabari. Jacobo
βλmaa wāpeda ojūē edapeda uridarrade isōsia. Małbe diguida edesia. Diguida jūēnapeda
Jacoboba Labaλa idji sāwānanebemada jūma nēβλγλsia.

¹⁴ Małne Labaλba Jacoboa jarasia:

–Wārāda βλra mλ ēberārā.–

Māwānacarea Jacobora Labaλ ume jeđeco aba βesia.

Jacoboba Labaλ caurā edada

¹⁵ Jeđeco aba bađacarea Labaλba Jacoboa jarasia:

–βλra mλ tēābeamīna mλ itea bari trajaiē βλa. Mλā jaradua jūmasāwā diaida βλda βλ
trajubari.–

¹⁶ Labaλba cauda umé erobasia. Dji nabema trλda Lea basia. Raquelera dji tēābema basia.

¹⁷ Leara mācua quīrāwārēāē basia. * Baribλγλ Raquelera bio quīrāwārēā basia.

¹⁸ Małne Jacoboba Raquelda bio quīrā basia. Mał carea Labaλa jarasia:

–βλ cau tēābema Raquel edai carea mλra siete poa βλ itea bari traja βaya.–

¹⁹ Małne Labaλba panusia:

–Biara βλa mλ caura βλā diaida dewara ēberāa diai cāyābara. Māēteara mλ itea bari traja
bedua.–

²⁰ Ara małda Jacobora Raquel edai carea Labaλ itea siete poa bari trajasia. Jacoboba
Raquelera bio quīrā βλ bēřā idjimaarā mał siete poara dārāē basia.

²¹ Siete poa bađacarea Jacoboba Labaλa jarasia:

–Dađjia βλpedada ewarira jūēna bēřā βλ caura diadua mλ quima bamārēā.–

²² Ara małda Labaλba mamabemarāra jūma trλbigasia dji cau quima edabλrλ βλsridada
oi carea.

²³⁻²⁴ Baribλγλ diamasi mał βλsrida o panasidade Labaλba idji cau nabema Leada Jacoboa
diasia. Idjaba idji nezocawērā Zilpa abadada Lea diasia nezoca bara bamārēā. Małne
Jacoboba Leada māwā βλda adua basia, diamasi nūmλ bēřā. Ara małda Jacobora Lea ume
cāisia.

²⁵ Nurēma Jacoboba unusia Leadrλ idji cλđade βλda. Mał carea Labaλmaa wāpeda
jarasia:

–¿Cārē cārēā βλa mλra jāwā osi? ¿Mλra Raquel carea βλ itea bari trajaē basica? ¿Cārē cārēā
mλra cūrūgasi?–

²⁶ Małne Labaλba panusia:

–Nama dai druade dji nabemadrλ na quima diabadaa.

²⁷ Lea edabλγλ βλsridara domia aba odua. Māwānacarea mλa dewarabema sida diaya
baribλrλ βλra wayacusa siete poa idji carea mλ itea bari trajaida βλa.–

²⁸ Jacoboba bia βλaēda asia. Mał bēřā βλsridara domia aba osia. Małbe Labaλba idji cau
Raquelera Jacoboa diasia dji quima bamārēā.

²⁹ Labaλba idji nezocawērā Bilha abadada idji cau Raquelea diasia nezoca bara bamārēā.

³⁰ Ara małda Jacobora Raquel ume cāisia idjaba idjira Lea cāyābara quīrāra erobesia.
Małbe Jacobora wađi siete poa bari traja βesia Labaλ itea.

Jacoboba warrarā ununa

* **29:17** Leara mācua quīrāwārēāē basia. Hebreo bedeađe βλ βλa: “Lea daura λβaāē basia.” Baribλrλ małba jara βλra
ebuda βλēa.

³¹ Maλne Ācōrēba unusia Jacoboba Leara quīrīāé ɓada. Maλ carea Ācōrēba Leaa war-rarāda diasia, barībɓɓa Raquelera warra toca basia.

³² Leara biogoa bepeda umaquīrā warrada tosia. Maλne crīchasia: “Mā mīga ɓara Ācōrēba acasia. Idībɓɓa mā quimaba māra biara quīrīāya.” Māwā dji warrara trā ɓasia Rubeā.†

³³ Leara wayacusa biogoa bepeda umaquīrā warrada tosia. Maλne crīchasia: “Ācōrēba mā naλ warra sida diasia mā quimaba mā quīrīāé ɓa ūrīna bērā.” Māwā dji warrara trā ɓasia Simeoā.‡

³⁴ Wayacusa biogoa bepeda umaquīrā warrada tosia. Maλne crīchasia: “Idībɓɓa mā quimara mā ume ābaa ɓaya, māa idji warrada ūbea tobɓɓa bērā.” Māwā dji warrara trā ɓasia Levi.§

³⁵ Wayacusa biogoa bepeda umaquīrā warrada tosia. Maλne crīchasia: “Naλne māa Ācōrēba bia bedeaya.” Māwā dji warrara trā ɓasia Juda.*

Maλare Leara dārāsia warra toé ɓada.

30

¹ Raquelera warra toca bērā idji djabawērā Lea ume sođe bié ɓesia. Maλ carea Raquelba Jacoboa jarasia:

–Māra warra quīrīā ɓaa. Warrada unuēbɓɓa, biara ɓaa māra beuida.–

–Maλ carea Jacobora Raquel ume quīrūpeda jarasia:

–¿Māwāra māda Ācōrēca? Idjiabɓɓa ɓara warra idu unubié ɓaa.–

³ Maλbe Raquelba jarasia:

–Mā nezocawērā Bilhada ɓaa. Idji ume cāīdua. Idjia warrada toibɓɓa, maλ warrara māre ɓaya. Māwā māra Bilhadeba warra erobaya.–

⁴ Ara māda Raquelba idji nezocawērā Bilhara Jacoboa quima quīrāca diasia. Maλbe Jacobora Bilha ume cāīsia.

⁵ Bilhara biogoa bepeda umaquīrā warrada tosia.

⁶ Maλne Raquelba jarasia: “Māa iwīdīdara Ācōrēba ūrīsia. Idjia māa warra diadaba cawabi ɓaa māa jipa osida.” Māwā dji warrara trā ɓasia Daā.*

⁷ Māwānacarea Raquel nezocawērā Bilhara wayacusa biogoa bepeda umaquīrā warrada Jacoboa to diasia.

⁸ Raquelba jarasia: “Mā djabawērā ume bio djō ɓade māa poyasia.” Māwā dji warrara trā ɓasia Neptali.†

⁹ Maλ ewarīde Leaba crīchasia waa warrara toéda. Maλ carea idji nezocawērā Zilpada Jacoboa quima quīrāca diasia.

¹⁰ Māwā Zilpada umaquīrā warrada Jacoboa to diasia.

¹¹ Maλne Leaba jarasia: “Māra boro biasia.” Māwā dji warrara trā ɓasia Ga.‡

¹² Māwānacarea Lea nezocawērā Zilpada wayacusa umaquīrā warrada Jacoboa to diasia.

¹³ Maλne Leaba jarasia: “Māra bio ɓasrīda ɓaa. Idībɓɓa wērārāba jaradīa māra ɓasrīda ɓada.” Māwā dji warrara trā ɓasia Aser.§

¹⁴ Trigo ewabada ewarīde Jacobo warra iwina Rubeāra trigo udamaa wāsia. Mama unusia mandragojōda.* Maλra Rubeāba ɓa edapeda idji papa Lea itea edesia. Lea djabawērā Raquelba maλ unupeda Leaa jarasia:

–Mā quīrā djaburia ɓa warraba mandragojō enenanebemada māa diadua.–

¹⁵ Maλne Leaba jarasia:

–¿Ya bia ɓāēca ɓaa mā quima jārīnada? Maλ awara ¿ɓaa mā warra mandragojō sida jārīca?– Raquelba panusia:

–ɓa warra mandragojōda māa diasira nane diamasi Jacobora ɓa ume cāīya.– Raquelba jaradara Leaba bia ūrīsia.

¹⁶ Maλ bērā Jacobo quewara idji ējūāneba jūēbɓɓa Leara idji audiabarıde wāsia. Maλbe jarasia:

–Nane diamasi ɓara mā ume cāīya mā warra mandragojōra Raquelea diadabari.–

Maλ diamasi Jacobora idji ume cāīsia.

¹⁷ Leaba iwīdīdara Ācōrēba ūrīsia. Māwā Leara waya biogoa bepeda umaquīrā warrada tosia. Maλ warrara idjia juesuma toda basia.

† 29:32 Hebreo bedeade Rubeā trāba jara ɓaa: “Acādua warrada jāwā quiru.” ‡ 29:33 Hebreo bedeade Simeoā trāba jara ɓaa: “Ūrīna.” § 29:34 Hebreo bedeade Levi trāba jara ɓaa: “Ābaa baida.” * 29:35 Hebreo bedeade Juda trāba jara ɓaa: “Bia bedeaida.” * 30:6 Hebreo bedeade Daā trāba jara ɓaa: “Cawabisia jipa odada.” † 30:8 Hebreo bedeade Neptali trāba jara ɓaa: “Djō ɓa.” ‡ 30:11 Hebreo bedeade Ga trāba jara ɓaa: “Boro biasia.” § 30:13 Hebreo bedeade Aser trāba jara ɓaa: “ɓasrīda ɓa.” * 30:14 Maλ druađe crīchabadjīdaa wērāba mandragojōda jōibɓɓa warra toida.

¹⁸ Mañne Leaba jarasia: “M̄ nezocawērāda m̄ quimaa diadabari Ācōrēba m̄la nebiada diasia.” Māwā dji warrara tr̄l̄ basia Isacar†

¹⁹ Māwānacarea Leara wayacusa biogoa bēpeda umaquīrā warrada Jacoboa to diasia. Mañ warrara idjia sei toda basia.

²⁰ Leaba jarasia: “Ācōrēba m̄la nebiada diasia. M̄la sei umaquīrā warra toda bērā m̄ quimaba m̄ra bia unuya.” Māwā dji warrara tr̄l̄ basia Zabuloā.‡

²¹ Māwānacarea wērācauda tosia. Idjira tr̄l̄ basia Dina.

²² Mañne Ācōrēba Raquelera quīrādoāē basia. Raquelba iwīdidara idjia ūrīna bērā warrada idu unubisia.

²³ Mañ warra toside Raquelba jarasia: “M̄ warra toca carea pera baðara Ācōrēba āyā basia.

²⁴ M̄la quīrā b̄la Ācōrēba warrada dewara diaida.” Māwā dji warrara tr̄l̄ basia Jose.§

Jacobo Labañ ume dji cūrūgapedada

²⁵ Jose todacarea ewari aba Jacoboba dji zāwārē Labañ nāwā jarasia:

–M̄ra m̄ druadaa idu wābidua.

²⁶ M̄ quimarāda, m̄ warrarā sida idu edebidua. M̄ quimarā carea b̄l̄ itea bari traja basia. Mañ bērā m̄ra idu wābidua. B̄la cawa b̄la m̄ra b̄l̄ itea bio trajasida.–

²⁷ Baribara Labañba jarasia:

–M̄ quīrā djaburia m̄ ume bedua. M̄la quīrācuita ac̄l̄ b̄l̄deba cawa b̄la Ācōrēba m̄ra b̄l̄deba careba b̄l̄da.*

²⁸ M̄la jaradua b̄l̄ traja b̄l̄bari jūmasāwā quīrā b̄l̄da. Ara mañ quīrāca m̄la diaya.–

²⁹ Jacoboba jarasia:

–B̄la cawa b̄la m̄ra b̄l̄ itea sāwā bia traja b̄l̄da idjaba b̄l̄ animarā quedearea sāwā panl̄da.

³⁰ M̄ zeī naēna b̄la zocārāēbe erobasia. Baribara m̄l̄ jūenacarea zocārā yōsia Ācōrēba b̄l̄ba careba b̄l̄ bērā. Idiba ātaā m̄ra m̄dji warrarā itea traja quīrā b̄la.–

³¹⁻³² Mañne Labañba iwīdisia:

–¿B̄la waya nama traja bei carea paratada jūmasāwā iwīdi b̄l̄?–

Jacoboba panusia:

–M̄la paratara iwīdiē b̄la. M̄la b̄l̄ ovejara wayacusa waga b̄eya m̄la jarabara l̄da iñāibara: nane m̄ra b̄l̄ ovejamaa, chiwatumaa bida wāpeda dji gorogoroa quedeada, dji bagabaga quedeada, oveja zaque pāima quedeada sida awara b̄l̄ya.† Jūma māwā beara m̄la edaya nama traja bei carea.

³³ M̄l̄ animarā b̄la ac̄l̄de zebara l̄de ababe chiwatu bagabaga beada, gorogoroa beada, idjaba oveja pāima beada unuibara cawaya m̄la aride o b̄l̄da. Baribara māwā beaēda m̄l̄ animarā tāēna unuibara, ebuda b̄ya m̄la b̄l̄reda dr̄lasida.–

³⁴ Labañba jarasia:

–Bia b̄la, odua b̄la jara b̄l̄ quīrāca.–

³⁵ Baribara ara mañ ewaride Jacoboba oveja, chiwatu sida awara b̄l̄de wāi naēna Labañba chiwatu dji umaquīrā bagabaga beara, gorogoroa beara, chiwatu wērārā bagabaga beara, j̄j̄j̄j̄j̄ beara, todotodoa beara idjaba oveja pāima bea sida chupea āyā basia. Mañ animarāra Jacoboba edaida baðamīna Labañba idji warrarā diasia ara idji itea wagadamārēa.

³⁶ Mañbe ādjirāba Jacobo b̄l̄maaba āyā ewari ūbea edesidaa. Mañne Jacoboba waabema animarā idjia edaiē b̄l̄da arima waga besia.

³⁷ Mañbe Jacoboba animarā idji itea edai carea nāwā osia: bacuru j̄l̄wate onoada b̄l̄á tu edasia. Álmoda, almendrota, castaño sida b̄l̄á tu edasia. Mañra erruerrua jodacuasia.

³⁸ Mañbe bacuru erruerrua jodacuadara dji animarā baido dobadama b̄l̄cuasia. Mama animarāra warra obadjidaa.

³⁹ Ādjia mañ bacuru quīrāpita warra osidara, bagabaga, j̄j̄j̄j̄j̄ bea sida tocuabadjidaa.

⁴⁰ Mañ animarā quedearea Jacoboba awara b̄l̄ wāsia. Mañ awara oveja warra o panane Jacoboba dji oveja wērāa Labañ animarā patruratrūa beada, pāima bea sida ac̄bibadjia. Mañ ovejaba patruratrūa quedeada, pāima bea sida toside bērā Jacoboba awara b̄l̄ wāsia ara idji itea. Labañ animarā ume ābaa b̄l̄ē basia.

⁴¹ Mañ awara animarā boregueara beara warra ob̄l̄daza Jacoboba bacuru jodacuadara ādji baido dobadama b̄l̄badjia mañ bacuru ununamārēa. Māwā dji boreguea beaba patruratrūa beada, bagabaga beada j̄j̄j̄j̄j̄ bea sida tocuabadjidaa.

† **30:18** Hebreo beedeade Isacar tr̄l̄ba jara b̄la: “Ne odabari nebia diai.” ‡ **30:20** Hebreo beedeade Zabuloā tr̄l̄ba jara b̄la “nebia diai” idjaba “bia unui.” § **30:24** Hebreo beedeade Jose tr̄l̄ba jara b̄la “āyā b̄l̄ya” idjaba “dewara diaya.”

* **30:27** Quīrācuita ac̄l̄ b̄l̄deba. Hebreo beedeade mañba idjaba jara b̄la “daubaribara l̄de.” † **30:31-32** Hebreo beedeade mañ versiculora ebuda b̄l̄ēa.

⁴² Barib_{ΛΓΛ} animarā caya quēdea mamaa zeb_Λdade Jacoboba bacurura b_Λca basia. Ma_Λ bē_Λrā animarā caya quēdeara Laba_Λ itea besia, barib_{ΛΓΛ} dji boreguea beara Jacobo itea besia.

⁴³ Māwā Jacobora ne barasia. Ovejada, chiwatuda, nezoca umaquīrāda, nezoca wērāda, cameyoda, burro sida zocārā erobesia.

31

Jacobo idji druadaa mīrū wāna

¹ Ma_Λ ewaride Laba_Λ warrarāba Jacoboda nāwā biē jara panasidaa:

–Jacoboba jūma dai zezadede edapeda bio ne bara besia.–

Māwā jara panada Jacoboba cawasia.

² Ma_Λ awara unubadjia Laba_Λra idji ume naārā bia bēda quīrāca b_Λēda.

³ Māwā b_Λde Ācōrēba Jacoboa jarasia:

–Wādua b_Λ djiбарирā druadaa, b_Λ ēberārāmaa. Māra b_Λ ume baya.–

⁴ Ma_Λbe Jacoboba idji quimarā Raquelda, Lea sida trābisia idji oveja erob_Λmaa zedamārēā.

⁵ Ādji jūpedadacarea Jacoboba jarasia:

–Māna unu b_Λa bārā zezara m_Λ ume naārā bēda quīrāca b_Λēda, barib_{ΛΓΛ} m_Λ zezaba i_Λā b_Λ Ācōrēda m_Λ ume b_Λa.

⁶ Bārāba cawa panāa māra bārā zeza itea bio trajasida.

⁷ Barib_{ΛΓΛ} idjia māra cūrūgabadjia. Māna edaida b_Λra idjia b_Λrima zocārā quīrā awara obadjia. Wārāda idjia m_Λ ume biē o quīrā basia. Barib_{ΛΓΛ} Ācōrēba idu māwā obiē basia.

⁸ Laba_Λba m_Λ traja b_Λbari jūma dji animarā gorogoroa bēda edaida b_Λada aside mama_Λba ātaa jūma ovejaba gorogoroa tobadjidaa. Idjaba dji patruratrūa bēda m_Λa edaida b_Λada aside mama_Λba ātaa jūma ovejaba patruratrūa tobadjidaa.

⁹ Māwā Ācōrēba bārā zeza animarāra jārīsia m_Λā diai carea.

¹⁰ Ma_Λ ewaride animarā dji wērārā pōnō beaside m_Λa cāimocarasia. Ma_Λ cāimocarade m_Λa unusia animarāra warra o bēda. Dji umaquīrāra ācāra gorogoroa beasia, ācāra patruratrūa beasia, idjaba ācāra bagabaga beasia.

¹¹ Māwā b_Λde Ācōrēba māra trāsia: * “¡Jacobol!” Māna panusia: “Nama b_Λa.”

¹²⁻¹³ Ma_Λne idjia jarasia: “Māra b_Λa Betelde ununa Ācōrēa.† Ma_Λ Betelde b_Λa mōgara ārā nedraga weadama b_Λa wārāneba jarasia m_Λa b_Λada wagaib_{ΛΓΛ}, b_Λa mād_Λā i_Λā bāida. Bio ac_Λdua animarāra warra o bēda. Dji umaquīrāra jūma gorogoroa beaa, patruratrūa beaa, idjaba bagabaga beaa. Māwā m_Λa b_Λra careba b_Λa Laba_Λba b_Λra biē o b_Λ bē_Λrā. Jā_Λbe piradrūpeda namaaba b_Λ toda druadaa wādua.”–

¹⁴ Ma_Λne Raquelba Lea bida jarasidaa:

–Dai zezaba erob_Λdebemada daia ni cārē sida diaēa.

¹⁵ Āteb_{ΛΓΛ} दौरa drua āibema quīrāca osia. Idjia दौरa nēdobuesia. Ma_Λ awara dai nēdobuedabari edadara jūma cobuesia.

¹⁶ Barib_{ΛΓΛ} Ācōrēba dai zezadera jārīsia. Ma_Λg_Λra wārāda dadjidea idjaba dadji war-rarānea. Ma_Λ carea jūma Ācōrēba b_Λā jara b_Λ quīrāca odua.–

¹⁷⁻¹⁹ Ma_Λ ewaride Laba_Λra idji oveja cara t_Λ b_Λada t_Λm_Λ basia. Ma_Λmisa Raquelera chupea idji zeza dede eda wāpeda dji zeza j_Λwaba oda ācōrēda dr_Λasia. Ma_Λbe Jacoboba idji warrarāra, idji quimarā sida cameyo ārā chūm_Λsia. Ara ma_Λda Canaa_Λ druadaa wāsia idji zeza Isamaa. Jūma idjia Padan-Ara_Λ druade edadara edesia. Dji animarā sida j_Λre edesia.

²⁰ Jacoboba idji wānebemada Laba_Λā jaraē basia. Māwā Jacoboba arameo Laba_Λra cūrūgasia.

²¹ Jacobora jūma idjia erob_Λ bara mīrū wāsia. Wāb_Λra_Λde Euprate do quīrārā chāsia. Ma_Λbe Gala eyaida b_Λ druadaa wāsia.

Laba_Λba Jacobo ēpēna

²² Ewari ūbea badacarea Laba_Λba cawasia Jacobora mīrū wāsida.

²³ Ma_Λ bē_Λrā Laba_Λba idji ēberārā edapeda Jacobo caidu ēpē wāsia. Siete ewari ēpē wāb_Λra_Λde Laba_Λba Jacobora t_Λm_Λba unusia Gala eyaida b_Λ druade.

²⁴⁻²⁵ Ma_Λne Laba_Λra idji ēberārā sida ota cāisidaa. Ma_Λ diamasi Ācōrēba arameo Laba_Λā cāimocarade nāwā jarasia: “¡Laba_Λ! ūrīdua! ¡Jacobol!”

Nurēma Laba_Λra idji ēberārā ume Gala druade Jacobo b_Λma jūnēnapeda ādji wua dera ocusidaa.

²⁶ Ma_Λbe Laba_Λba Jacoboa jarasia:

* 31:11 Ācōrē. Hebreo bedeadē b_Λ b_Λa: “Ācōrē nezoca bajānebema.” † 31:12-13 Genesi 28:18-22.

-ζCārē cārēã bla mlra cūrūgasi? Bla ml caurāra namaa enesia djōbadarāba ādjia poy-peđadara jida edebada quīrāca. ζCārē cārēã jāwā osi?

²⁷ Bla wāira mla jaraē basia. ζCārē cārēã jāwā chupea wāsi? Bla jaradabara mla bāsrīda ewarīda ocasia. Trāābiba, tōnōāba, arpa bīda bāsrīdada ocasīdaa.

²⁸ Maā awara bla ml wiuzaquerāra, ml caurā sīda idu isōbiē basia. Crīcha neē ba quīrāca bla osia.

²⁹ Mla bārāra poya biē oida bla. Māwāmīna idi diamasi ba zeza ume ba Ācōrēba mla jarasia: “jJacobō ume quīrū bedearādua!”

³⁰ Bāra waya ba zezamaa wā quīrā bābāra, bia bla. Barībāra ζcārē cārēã bla ml jāwaba oda ācōrēra drāsi?-

³¹ Jacoboba panusia:

-Ml wāira jaraē basia bada waya ba bēra. Mla crīchasia bla ba caurāda jārida.

³² Mla ba jāwaba oda ācōrēra drāsi basia. Barīda nama bāba erōbābāra, beuida bla.

Jūmarā quīrāpita jārađu mla bāreda erōba cawaya. Mla erōbābāra, edadua.-

Jacoboba adua basia Labaā jāwaba oda ācōrēra Raquelba dra erōbāda.

³³ Ara maāda Labaāba Jacobo wua dede eda jārađe wāsi. Maāre nezocawērārā wua dede eda jārađe wāsi. Lea wua dede bīda jārađe wāsi. Māwāmīna idji jāwaba oda ācōrēra unuē basia. Maā bēra Lea wua dede bādrāpeda Raquel wua dede wāsi.

³⁴ Barībāra eda wāi naēna Labaā jāwaba oda ācōrēra Raquelba cameyo āra chūmebada edrecare mērāsia. Maābe maāra āra chūmesia. Labaāba jūma dji dejāne jāradamīna unuē basia.

³⁵ Maāne Raquelba jarasia:

-Zeza, quīrādua mlra ba quīrāpita poya pirādrā bēra. Mlra jedeco unu bla.-

Labaāba idji jāwaba oda ācōrēra unuē badamīna wādi jāra basia.

³⁶ Maā carea Jacobora quīrūpeda jarasia:

-ζCārē cadjiruada oda bēra bla mlra jācuā ēpē ba?

³⁷ Bla ml netatara abēda jūma ware acasia. Dai dede ζbāreda unusica? Mla drāadada unūsība, jūmarā ebuda acābīdua. Māwā ādjirāba poya cawa jaradā dādjī umēbemarā caida jīpa bada.

³⁸ Mlra veinte poa ba itea traja basia. Maāne ba ovejara, ba chiwatu sīda warra arādrāgadaca basia. Mla ba oveja umaquīrāda cōida badamīna ni aba bīda cōē basia.

³⁹ Animarā cadrāba ba animarāda beasira, mla maā animarā beudara bāmaā edeca basia cawabi carea. Ātebāra maābari ara mādji animarānebemada bāba abā diabādji. Maā awara āsa wa diamasi bīda ba animarāda drāsidara bla maābari māreda jēda diabībādji.‡

⁴⁰ Āsa mlra beseaba bia mīga bābādji. Diamasi jīsuaba mīga ba bēra poya cāica basia.

⁴¹ Veinte poa mlra ba diguīda basia. Ba cau umē panā carea mlra catorce poa ba itea bari trajasia. Ba animarā carea mlra sei poa bari trajasia, barībāra mla edaida bāra bla bārima zōcārā quīrā awara obādji.

⁴² Abrahāā Ācōrēda, ml zeza Isaba waya ba Ācōrēda ml ume badaēbara, bla mlra ne neē wābīcasia. Barībāra Ācōrēba ml bia mīga bāra, ml bio traja ba sīda unusia. Maā carea idi diamasi idjia bāra quēāsia.-

Labaāba Jacobo ume bedea bada

⁴³ Maā ūrūpeda Labaāba Jacoboa jarasia:

-Naā wērārāda ml caurā, naā warrārāda ml wiuzaquerā, za bea ovejara mlrea. Za bla unu bāra jūma mārea. Māwāmīna ml caurāra, ādjia topedada warrārā sīda ζmlā sāwā oi?§

⁴⁴ Jāābe djōna amaaba dādjia bedēda bādia. Dādjī umērāba mōgarada boromea buedia dādjia bedēda bāpedadara quīrāneba panāni carea.-

Jacoboba maāra bia bāada asia.

⁴⁵ Maā carea mōgara wāibāada edapeda āta nūmasia.

⁴⁶ Maābe Jacoboba idji ēberārā jarasia:

-Naā mōgara jīgābe mōgarada boromea buedādua.-

Ara maāda jūmarāba mōgarara ābaa boromea buesīda. Maābe maā mōgara boromea buē nūmla ne cosīdaa.

⁴⁷⁻⁴⁸ Labaāba jarasia:

-Idi naā mōgara boromea buē nūmla cawabi bla dādjira bedēda bāsidada.-

Labaāba mōgara boromea buē nūmla idji bedēde trā bāsia Jegar Sahaduta. Jacoboba idji bedēde trā bāsia Gala.*

‡ 31:39 Dji wagabariba adua bāde animarā beuībāra wa abaaba drāādībāra, idjia djabarīa maā animarā cacubarī diaiē basia. Exodo 22:10-13. § 31:43 ζmlā sāwā oi? Λcāraāmarā Labaāba iwīdi bā: “Mla ζcārē cārēã biē ocasi?”

* 31:47-48 Jegar Sahaduta trāba, Gala trā bīda jara panāa: “Bedeā bāpedadadebema boromea.”

⁴⁹⁻⁵⁰ Labaḷba idjaba jarasia:

-Dadjira awara wābḷadāmīna Ācōrēba dadji umena acḷ baya. Bḷa mḷ caurāda biē oibḷaḷa wa mḷ caurā awara dewara wērāda edaibḷaḷa, ēberā naḷ beḷea bḷapedada ūrīnada arima bḷēmīna Ācōrēba acḷ baya.-

Māwā mōgara boromea buē nūmlara idjaba trḷ bḷasia Mizpa.†

⁵¹ Idjaba Labaḷba Jacoboa jarasia:

-Acḷdua za boromea nūmla mōgarada, za mōgara ḷta nūmla sida. Mḷa maḷra dadji ēsi bḷabisia.

⁵² Naḷ mōgarara sēyāda baya. Naḷ mōgara auḷu bḷara mḷ ume dḷōne zecara bḷa idjaba mḷ sida bḷa ume dḷōne wācara bḷa.

⁵³ Dadjidebema abaada naḷ mōgara auḷu dḷōne wāibḷaḷa, Ācōrē bḷa zezadrōā Abrahaḷ ume baḷda idjaba mḷ zezadrōā Naco ume baḷdaba cawa oya.‡ ¿Bia bḷaca?-

Maḷne Jacoboba idji zeza Isaba waya bḷa Ācōrē quīrāpita Labaḷa wārāneba jarasia “bia bḷa.”

⁵⁴ Māwāpeda Jacoboba Gala eyade animarāda Ācōrēa babue diasia. Maḷbe ēberārāra trḷsia ne codamārēa. Ne codapeda maḷ eyade cāisidaa.

⁵⁵ Nurēma diapededa Labaḷra piradrḷpeda dji wiuzaquērā, dji caurā sida isōsia. Māwāpeda ādjia bia wānaduāda apeda idji druadāa jēda wāsia.

32

Jacoboba Esaú wayada

¹ Mamaḷba Jacobora nocodaā wāsia. Wābḷaḷade Ācōrē nezocarā bajānebemada idjimaa zesidaa.

² Maḷgarā nubḷaḷade Jacoboba jarasia: “Ācōrē sordaorāda nama duanḷa.” Maḷ carea mama trḷ bḷasia Mahanaḷ.*

³ Mamaḷba Jacoboba idji nezocarāda Seír druadāa diabuesia idji djaba Esaúmaa. Seír druara idjaba Edoḷ abadaa.

⁴ Idji nezocarā diabuei naēna Jacoboba jarasia:

-Mḷ djaba Esaúa nāwā jarade wānadua: “Dai boro, bḷa nezoca Jacoboba nāwā jarabisia: mḷ wāna ewarideba ḷtaa mḷra dadji djabadrōā Labaḷma basia.

⁵ Mḷa pacada, burroda, ovejada, nezoca umaquīrārāda, nezoca wērārā sida eroḷa. Mḷa naḷ beḷeara diabuebḷaḷa mḷ quīrā djuburia bḷara mḷ ume bia bamārēā.”-

Māwā jarapeda idji nezocarāra diabuesia.

⁶ Dji nezocarā Jacobomaa jēda zedapeda nāwā jarasidaa:

-Dairāra bḷ djaba Esaúmaa wānapeda bḷ beḷeara jarasidaa. Ara nawena idjira bḷmaa zebḷaḷa. Maḷ awara idji ume ēberārāda cuatrociento zebḷadaa.-

⁷ Maḷ ūrībḷaḷade Jacobora bio ne wayasia. Maḷba cawa crīchaḷ basia. Maḷ bēra idji ēberārāda ēsadra awara bḷasia. Idji ovejada, pacada, cameyo sida ara maḷ quīrāca osia.

⁸ Nāwā crīcha basia: “Esaúda zepeda ababemada uraibḷaḷa, waabemada ēdrḷādia.”

⁹ Maḷbe Jacoboba Ācōrēa iwīdisia:

-Mḷ zezadrōā Abrahaḷ Ācōrē, mḷ zeza Isa Ācōrē, mḷ Boro, bḷa mḷa jarasia: “Wādua bḷ dḷibarirā druadāa. Mḷa bḷara ne jūmane carebaya.”

¹⁰ Mḷra ēberā biaḷ bēra bḷa mḷra quīrā djuburiaiḷ bḷa. Baribḷaḷ bḷa mḷra wārāda careba bḷa. Labaḷmaa wāi carea naḷ Jordaḷ do chāsīde mḷ jḷawade ababe bacuruda eroḷasia. Baribḷaḷa idira mḷa ēberārāra zocārā pe eroḷa bēra दौरa puru umé panḷa quīrāca panḷa.

¹¹⁻¹² Mḷa waya bḷa mḷ djaba Esaúra zepeda mḷda, mḷ wērārāda, mḷ warrarā sida quenaida. Bḷa jarasia mḷra ne jūmane careba baḷda idjaba mḷ warrarāra zocārā yōni bēra pusa ība quīrāca poya juachadaca baḷda. Wārāda māwā baibḷaḷa, mḷ quīrā djuburia mḷra ēdrḷa edadua mḷ djaba Esaú jḷawadebemada.-

¹³ Maḷ diamasī Jacobora mama cāisīa. Nurēma idjia animarā eroḷadebemada jḷaḷa pesia idji djaba Esaúa diai carea:

¹⁴ chiwatu wērāda dosciento, dji umaquīrāda veinte, oveja wērāda dosciento, dji umaquīrāda veinte,

¹⁵ cameyo wērā warra bara baḷda treinta, paca wērāda cuarenta, dji umaquīrāda die, burro wērāda veinte, idjaba dji umaquīrāda die.

† **31:49-50** Hebreo beḷeade Mizpa trḷba jara bḷa “acḷbari.” ‡ **31:53** Ācōrē bḷa zezadrōā Abrahaḷ ume baḷda idjaba mḷ zezadrōā Naco ume baḷdaba cawa oya. Maḷ beḷeara idjaba nāwā traducida bḷa: “Ācōrē bḷa zezadrōā Abrahaḷ ume baḷdaba, mḷ zezadrōā Naco ume baḷda biḷa cawa odia.” * **32:2** Hebreo beḷeade Mahanaḷ trḷba jara bḷa “puru umé.” Jacoboba māwā trḷ bḷasia idji ēberārāra, Ācōrē sordaorā sida mama panḷa bēra. Idjaba māwā trḷ bḷasia mama idji ēberārāra ēsadra awara baḷda bēra. Maḷnebemada bḷ bḷa versículo 7-10de.

16 Māwā opeḁa maḷ animarāra idji nezocarāa diasia. Maḷne ādjia jarasia:
–Bārāra mḷ na wānada. Chiwatura, ovejara, cameyora, paca sida awara awara pe edeḁada.–

17 Maḷbe dji nocoare wābala nezocaa jarasia:
–Mḷ djaba Esaúba ba unubalaḁe bāa nāwā iwidiḁada: “¿Bāra cai nezoca, sāmaa wā, naḷ animarā edebalara caide?”

18 Māwā iwidiḁira nāwā panudua: “Mḷ boro Esaú, naḷgara ba nezoca Jacoboba ba itea diabuebala. Idjira dai caiḁu zebala.”–

19 Jacoboba waabema nezoca dji animarā edebalarāa jarasia:

–Esaú unubalaḁe abarida jaradaua.

20 Maḷ awara jaradaua: “Ba nezoca Jacobora dairā caiḁu zebala.”–
Jacoboba crichasia: “Māa jāwā diabuebalaḁeba Esaú quirūbira tumabiya. Maḷbe dji unubalaḁe āiḁerā idjia mḷra bia edaisicada.”

21 Māwā Jacoboba Esaúa diaira na diabuesia baribala maḷ diamasi wadi arima cāisia.

Jacobo bajānebema ume djōna

22 Ara maḷ diamasi Jacobora piradalaḁe idji quima umena, idji nezocawērā umena, idji once warrarā sida Jabó do Ichitade chābigasia.

23 Ādjirā chābigapeḁa jūma idjia eroba sida chābisia.

24 Māwā Jacobora iduba besia. Maḷne ēberāda idji ume djōsia aba ḷmāḁau odjabalada.

25 Djō panane maḷ ēberāba cawasia Jacobora poyaēda. Maḷ bēra Jacobo chīdeḁe chūsia.
Maḷba Jacobo chīdera āi dogosia.

26 Maḷne dji ēberāba Jacoboa jarasia:

–Mḷra quenabaridua. Anadralala.–

Jacoboba panusia:

–Bāa mḷda bia jara baḁbala, mḷa quenabariēa.–

27 Maḷbe dji ēberāba iwidiḁia:

–¿Bāra casa trābada?–

Jacoboba panusia:

–Mḷra Jacobo abadaa.–

28 Maḷne dji ēberāba jarasia:

–Waa bāra Jacobo adaēa. Namaḷba ḷtaa ba trāra Israel adia, bāra Ācōrē ume, ēberārā ume bida djōna bēra.† Maḷne bāa poyasia.–

29 Maḷbe Jacoboba jarasia:

–Jāḷbe mḷ djuburia ba trāra jarada.–

Dji ēberāba panusia:

–¿Cārē cārēā mḷ trāra iwidi ba? Mḷ trāra mḷa bāa jaraēa.–

Mama dji ēberāba Jacobora bia jara basia.‡

30 Maḷne Jacoboba jarasia: “Mḷdji dauba Ācōrē quirāḁarrada ununamīna mḷra wadi zocai ba.” Māwā mama trā basia Penuel.§

31 Ḵmāḁau odjabalaḁe Jacobora maḷ Penueldeba wāsia. Baribala idji chīdera āi wāna bēra pīca balcaeda wāsia.

32 Bajānebemaba Jacobora chīdeḁe chīna bēra idibema ewaride israelerāba chīdeḁebema quēgura coḁaca.

33

Jacobo Esaú ume ibiapada

1 Jacoboba unusia Esaúra idji cuatrociento ēberārā ume zebala. Maḷ carea Jacoboba idji warrarāra ādjirā papa ume awara awara basia.

2 Dji nezocawērārā umé panada ādji warrarā ume nocoare basia. Ādjirāare Leada idji warrarā ume basia. Jirūare Raquelda idji warra Jose ume basia.

3 Maḷbe Jacobora ādjirā na wāsia. Idji djaba waya baḁeba chīraborode cobepeda barima siete egode barru cobē eda wāsia aba idji djaba caita jūebalada.

4 Baribala Esaúra araa pira wāsia Jacobo audiabariḁe. Ojūepeda uridarrade isōpeda ādji umena basridaba jāsidaa.

5 Māwā panane Esaúba Jacobo wērārāra, jūma idji warrarā sida unupeḁa iwidiḁia:

–Za panlra ¿cai?–

† 32:28 Hebreo bedeade Israel trāba jara bāra ebuda baēa. Ḵalalamarā jara ba: “Ācōrēra djō ba.” Dewarāmarā jara ba: “Idjira Ācōrē ume djō ba.” ‡ 32:29 Bia jara basia. Maḷ bedeaba idjaba jara ba: “Jarasia bia wāmārēā.” § 32:30 Penuelera idjaba trā ba Peniel. Umērāba jara panla “Ācōrē quirāḁarra.”

Jacoboba panusia:

-Mā boro, naālgarāra mā warrarā, Ācōrēba idji biadeba māa diadaa.-

⁶ Jacobo nezocawērārāra ādji warrarā ume Esaúmaa wānapeda wayaadeba egode chīrāborode barru copanesidaa.

⁷ Maāre Leada idji warrarā sida wānapeda chīrāborode barru copanesidaa. Jīrūare Joseda Raquel sida wānapeda chīrāborode barru copanesidaa.

⁸ Maābe Esaúba iwīdisia:

-Māa animarā cābana ota unucudara bāa ḡcārē crīchadeba jāwā diabuesi?-

Jacoboba panusia:

-Mā boro, jāwā osia bāra mā ume bia bamārēā.-

⁹ Esaúba jarasia:

-Crīcharādua, djaba, māa aduba erobāa. Bādjidera wagadua.-

¹⁰ Jacoboba jarasia:

-Māwāéā. Bada mā ume bia bābāga, māa dia bāra edadua. Māmaarā bā unubāgāra Ācōrē quīrādārra unubāga quīrāca bāa, bāa māra bia edada bēra.

¹¹ Mā quīrā djaburia, bā itea enenara edadua. Ācōrēba māra bio careba bā bēra ne jūmada erobāa.-

Jacoboba māra ara pichia jara besia aba Esaúba edabāgādaa.

¹² Maābe Esaúba jarasia:

-Wāna. Māra bā na nībaya.-

¹³ Jacoboba jarasia:

-Māwāéā, mā boro. Bāa unu bāa mā warrarāra wadi caibe quedada, idjaba mā ovejaba, mā paca bida warra djiwīdi todada erobeada. Isabe wānibāga jūmawāyā sēnia. Maāba abari ewaride mā animarāra jūma quininia.

¹⁴ Mā bēra, mā boro, bāra mā na wādua. Māra piāca caidu wāya mā animarā, mā warrarā nībada quīrāca. Maābe Seir druade bā bābarima dji ununia.-

¹⁵ Maāne Esaúba jarasia:

-Māa ēberārā mā ume zepedada ameya bārā wagadamārēā.-

Jacoboba jarasia:

-Māwāéā, mā boro. Bāra mā ume bia beda bēra ḡcārēda waa iwīdi?-

¹⁶ Ara mā ewaride Esaúra Seir druadaa jēda wāsia.

¹⁷ Baribāga Jacobora Suco puruāda wāsia. Mama deda osia idjaba de zaquerāda idji animarā itea ocuasia. Maā carea mama trā bāsia Suco.*

¹⁸ Māwānacarea Jacobora Siqueā puruāda wāsia. Māwā Araā druade badada jēda zepeda Canaaā druade bia jūēsia. Siqueā puru quīrāpe idji wua dera osia.

¹⁹ Dji ējūāda Hamo warrarāne basia. Hamora Siqueā zeza basia. Jacoboba mā ējūāra nēdosia cien parata torrobāri. Nēdopeda idji wua dede mama besia.

²⁰ Mama Jacoboba mōgarada āta pā buesia Ācōrēba bia bedei carea. Maā mōgara āta pā buedara trā bāsia El-Elohe-Israel.†

34

Jacobo warrarāba Siqueānebemarā cūrūgapedada

¹ Jacoboba Lea ume cauda aba eropanasidaa Dina abadada. Ewari aba Dinara māa druadebema awērārāmaā pāgāde wāsia.

² Māa druadebema borora Hamo abadidaa. Idjira heveo basia. Hamoba warrada erobasia Siqueā abadada. Māa Siqueāba Dina unubāgāde awuasia. Māa bēra jidapeda idji ume cāsia. Māwā Dinara biē osia.

³ Baribāga idji sođe Siqueāba Lea cau Dinara wārāda quīrā bā bēra ijara o bābadjia.

⁴ Māa ewaride Siqueāba idji zeza Hamoa jarasia:

-Zeza, jāā wērāra mā itea iwīdide wādua.-

⁵⁻⁶ Ara māda Siqueā zeza Hamora Jacobo ume bedeade wāsia. Idji jūēi naēna Jacoboba ūrīsia Siqueāba Dinara biē osida. Baribāga idji warrarāba idji animarāra acāde wā panā bēra Jacobora chupea besia aba ādji zebadadaa.

⁷ Jūēsidade ūrīsidaa Siqueāba ādji djabawērāra biē osida. Māa carea sopusidaa. Bio quīrūsidaa Siqueāba māwā israelerāda bio cadjirua oda bēra. Israelerāba māra abeda quīrānacaa.

⁸ Siqueā zeza Hamo jūēsīde ādjia nāwā jarasia:

* **33:17** Hebreo bedeade Suco trāba jara bāa "de zaquerā." † **33:20** El-Elohe-Israel. Māa trāba jara bāa "Ācōrēra Israel Ācōrēa" idjaba "Israel Ācōrēra dji Abāaa."

-Mā warra Siquełba bārā djabawērāda bio quīrā ɓaa. Mā quīrā djaburia, idjira mā warra diadada.

⁹ Māwā bārāra dai ēberārā baya. Dairā caurā ume poya dji edadia, dairā sida bārā caurā ume poya dji edadia.

¹⁰ Nama dairā ume pananada. Naɓ druara bārā itea ɓaa. Naɓ ējūāne bādjjia awuabɓadama pananada. Ne nēdoɓida panla idjaba nēdobueɓida panla.* Ējūā sida nēdoɓida panla.-

¹¹ Maɓne Siquełba Dina zezaa, idji djabarāa bida jarasia:

-Mā quīrā djaburia, jāɓ wērāda māa diadada. Bārāba iwidiɓɓadada māa diaya.

¹² Bārāba idji carea waiɓaa iwidiɓɓadada, māa diaya. Baribaɓla mā quīrā djaburia jāɓ wērā māa diadada.-

¹³⁻¹⁴ Siquełba Dinara biē oda bēra Jacobo warrarāba Siqueł zezaa, Siquełba bida se-wadeba nāwā jarasidaa:

-Dai djabawērāa umaquīrā cacua wēāgoē ɓaa poya diadaa. Māwā diadibaɓla, daimaarā cadjiruada o panla.

¹⁵ Baribaɓla jūma bārā umaquīrārāda dai quīrāca cacua wēāgoɓibaɓla, dairāba idjira diadia.

¹⁶ Māwābaɓla bārāra dai caurā ume poya dji edadia idjaba dairā sida bārā caurā ume poya dji edadia. Māwā dairāra bārā tāēna panania. Dadjirāra puru ababe baya.

¹⁷ Baribaɓla daiba jara panla quīrāca bārāda cacua wēāgoaɓibaɓla, daiba dai djabawērāa namabemada āyā ededia.-

¹⁸ Maɓra Hamoba, idji warra Siqueł bida bia ūrisidaa.

¹⁹ Ara maɓda Siquełra cacua wēāgosia Jacobo caura quīrā ɓa bēra.

Hamo ēberārā tāēna jūmarāba Siquełra biara waya panasidaa.

²⁰ Maɓ bēra idjira dji zeza Hamo ume purude eda wābadamaa wānapeda purudebemarāa nāwā jarasidaa:

²¹ -Jacobora, idji warrarā sida ēberā biarāa. Ējūāra baraa ādjirā pananamārēa. Maɓ bēra ādjirāra dadjirā druade idu ɓebidida. Idu ne nēdobidida idjaba nēdobuebidida.† Dadjirāra ādjirā caurā ume poya dji edadia. Ādjirā sida dadjirā caurā ume poya dji edadia.

²² Baribaɓla dadjirāra ādjirā ume puru aba ɓei carea ādjirāba jara panla jūma dadjirā umaquīrā cacuara wēāgoɓida panla ādjia obada quīrāca.

²³ Māwā oɓibaɓla ādjidera, ādji animarā erobe a sida jūma dadjirāne baya. Dadjirāba ababe maɓ obi panla tja oɓida panla. Māwāra ādjirāra dadjirā ume panenia.-

²⁴ Hamoba, Siqueł bida jarapedaɓara jūma maɓ purude eda wābadama panla tjasidaa.‡ Ara maɓda jūmarāda cacua wēāgosidaa.

²⁵ Ewari ūbea babalaɓde ādjirā cacuara wadi bio pua panasidaa. Maɓne Dina djabarā Simeoɓba, Levi bida ādji djōbada necora edadapeda Siqueł purudaa wāsidaa. Ādji quenane zebadaɓa puruba adaa basia. Ara maɓda Jacobo warrarā Simeoɓba, Levi bida jūma dji umaquīrārāra quenasidaa.

²⁶ Hamora dji warra Siqueł sida necoba beasidaa. Maɓbe Dinara Siqueł dede ɓadada edadapeda wāsidaa.

²⁷ Maɓbe Jacobo warrarā waabemarā sida ādji djabarāba beapedada ēberārāmaa zedapeda deza edaa wāsidaa. Mama ne jūma pesidaa. Māwā osidaa Siquełba ādji djabawērā biē oda carea.

²⁸ Siquełnebema ovejada, pacada, burro sida pesidaa. Ne jūma purude beara, ādji ējūāne ɓe a sida jūma pesidaa.

²⁹ Ādji nebiada jūma pesidaa. Ādjia diguida erobeada sida jūma pedapeda ādji warrarāda, wērārā sida jūma jida edesidaa.

³⁰ Māwānacarea Jacoboba Simeoɓa, Levia bida jarasia:

-Bārāba biē opedada bēra māra nēbalaɓde ɓasidaa. Naɓ druadebema cananeorāba, perezeorā bida māra quīrāma panesidaa. Ādjirāda beɓe audapeda mā ume djōne zedibaɓla, dadjira zocārāɓe panla bēra māra jūma mā ēberārā sida beadia.-

³¹ Maɓne ādjia panusidaa:

-ɓMāwāra idjia dai djabawērāra wērā audua quīrāca oida basica?-

35

Ācōrēba Jacobo bia jara ɓada

* **34:10** Ne nēdoɓida panla idjaba nēdobueɓida panla. Hebreo bedeade maɓba idjaba jara ɓaa: "Naɓ druade ɓaɓaɓadida panla." † **34:21** Idu ne nēdobidida idjaba nēdobuebidida. Maɓ bedeaba idjaba jara ɓaa: "Idu dadjirā druade ɓaɓaɓadida."

‡ **34:24** Jūma maɓ purude eda wābadama panla. Hebreo bedeade nāwā ɓa ɓaa: "Maɓ purude eda wābadadeba dajadaa wābadarā." Maɓ cŕŕchara ebuda ɓaɓa. ɓaɓa maɓ purudebema djō cawa beaba."

¹ Māwānacarea Ācōrēba Jacoboa jarasia:

-Piradrāpeda Beteldaa bade wādua, bā djaba Esau wayaadeba mīrū wāsīde mā bāma odjadamaa.* Mama mōgarada pā buedua māā bia bedeai carea.-

² Ara māāda Jacoboba idji ēberārāa, waabema idji ume duanā bida jarasia:

-Bārāba jawaba oda ācōrēda eropanbāra, jūma bātacuadadua. Māābe cuidapeda cacuade jābada tātodada jānadua Ācōrē quīrāpita bia beadi carea.

³ Māābebāra Beteldaa wānia. Mama māā mōgarada pā bueya Ācōrēba bia bedeai carea. Mā nēbārade basīde idjia māra carebasia idjaba mā wābāraza mā ume bābaria.-

⁴ Ara māāda jūma ādji jawaba oda ācōrēra Jacoboa diasīdaa. Ādji cawārade pīrū jā panā sīda ērānapeda Jacoboa diasīdaa.† Jūma māāgara Jacoboba Siquēl puru caita bacuru droma nūma edre jou bāsia.

⁵ Māwānacarea Jacobora, ēberārā idji ume panā sīda wāsīdaa. Wābādade Ācōrēba jūma mama bea purua ādjirāra bio wayabāsia. Māā bērā ādjirāba Jacobo ēberārā biē odi carea caīdu ēpēnāē basia.

⁶ Canaaā druade nīne Jacobora jūma idji ēberārā ume Luz purude jūēsīdaa. Luz purura idjaba Betel abadjīdaa.

⁷ Mama Jacoboba mōgarada pā buesia Ācōrēba bia bedeai carea. Māā mōgara pā buedara trā bāsia El-Betel, idji djaba carea mīrū wāsīde mama Ācōrēra idjima odjada bērā.‡

⁸ Māā Betelde Deborahā jaidasia. Deborahā Jacobo papa Rebeca wagabari basia. Jacoboba Deborahā tābarisia Betel caita, bacuru droma nūma edre. Māā bacurura trā bāsia Alon-Bacut.§

⁹⁻¹⁰ Jacobo Padan-Araā druadeba jēda zesi ewarīde Ācōrēra idjīmaa waya zesia. Māā ewarīde Ācōrēba idjira nāwā bia jara bāsia:

-Bā trāra Jacobo abadaa baribāra bāra waa Jacobo adaēa.* Ātebāra bā trāra Israel adia.- Māwā Ācōrēba Jacobora trā bāsia Israel.

¹¹ Ācōrēba māwā trā bāpeda jarasia:

-Māra ne jūma poya bā Ācōrēa. Warrada zocārā yōdua. Bādeba puruda zocārā yōnia. Idjaba bādeba ēberārā bororāda yōnia.

¹² Māā naā druara Abrahāā, Isaa bida diasia. Idjaba māā bāā, bādeba yōbādarāā bida diaya.-

¹³ Māwāpeda Ācōrēra Jacobo ume bedeā bādada wāsia.

¹⁴ Māwānacarea Jacoboba Ācōrē ume bedeā bādama mōgarada āta nūmbāsia. Māā mōgara ātrā uva bāda, nedraga sīda Ācōrēra wea diasia.

¹⁵ Māāne Jacoboba Ācōrē ume bedeā bādama trā bāsia Betel.†

Raquel jaidada

¹⁶ Māwānacarea Beteldeba wāsīdaa. Wadi Eprata purude jūēni naēna Jacobo quima Raquelera warra pua nūmesia. Poya tocara nūma bērā bia mīga bāsia.

¹⁷ Wetara pua nūmebārade dji warra careba tobībari wērāba Raquelea jarasia:

-Wayarādua, bāā umaquīrā warrada tobāra.-

¹⁸ Baribāra Raquelera beubāra basia. Wadi beui naēna idji warrara trā bāsia Benonī.‡ Baribāra Jacoboba trā bāsia Benjamīl.§

¹⁹ Raquelera māwā jaidasia. Idjira tābarisia Eprata puruda wābada o icawa. Māā Eprata purura Beleā abadaa.

²⁰ Jacoboba dji quima tābarīdama mōgarada āta nūmbāsia. Idi ewarīde māā mōgarara waābīda nūmbā.

²¹ Jacobo, Israel abadara mamaāba wāpeda idji wua dera Migdal-edar puru zaque wagaa osia.

²² Israel māā druade basīde idji warra iwina Rubeāra idji zeza nezocawērā Bilha ume cāisia. Māāra Israelba cawapeda bio quīrūsia.*

Jacobo warrarā

Israel warrarāra doce panasīdaa:

* **35:1** Genesi 28:10-22. † **35:4** Ādjia crīchabadjīdaa māā pīrūba ādjira wagabarīda idjaba carebābarīda. Māā bērā ādji cawārade jābadjīdaa. ‡ **35:7** Hebreo bedeade El-Betel trāba jara bāā "Betel Ācōrē." § **35:8** Alon-Bacut trāba jara bāā: "Bacuru droma nūmama jīāna." * **35:9-10** Genesi 32:28. † **35:15** Genesi 28:18. ‡ **35:18** Hebreo bedeade Benonī trāba jara bāā: "Warra māā bia mīga bādebeba." § **35:18** Benjamīl trāba jara bāā: "Māā jawā araarebeba warra." Idji trāba naāgarā crīcha sīda dia bāā: "Māā drōā bāba ununa warra", "māā erōbā jūma edaida bā warra", idjaba "boro biasi warra." * **35:22** *Bio quīrūsia*. Griego bedeade māwā bāā bāā. Hebreo bedeade neēa. Genesi 49:3-4.

²³ Leaba todara naḷgarā basía: dji iwinada Rubeḷ, idjiare Simeoḷ, Levi, Juda, Isacar, Zabuloḷ sida.

²⁴ Raquelba todara naḷgarā basía: Jose idjaba Benjamiḷ.

²⁵ Raquel nezocawērā Bilhaba todara naḷgarā basía: Daḷ idjaba Neptali.

²⁶ Lea nezocawērā Zilpaba todara naḷgarā basía: Ga idjaba Aser.

Jūma maḷgarā basía Jacobo warrarā Padan-Araḷ druade topedadada.

Isa jaidada

²⁷ Maḷ ewaride Jacobora Mamre ējūāna idji zeza Isa acḷde wāsia. Mamrera idjaba Arbá wa Hebroḷ abadaa. Mama Abrahaḷra, Isa sida panabadjidaa.

²⁸ Isara 180 poa basía.

²⁹ Māwā idjira bio waraga jaidasia. Idji warrarā Esaúba, Jacobo bida tḷbarisidaa.

36

Esauḷeba yōpedada

¹ Nama bḷ bḷa Esauḷeba yōpedadadebemada. Esaúra idjaba Edoḷ abadjidaa.

² Esaúba quimada ūbea erobasia. Canaaḷnebemada umé erobasia. Aba Adá abadjidaa. Adára hitita Eloḷ cau basía. Dewarabemara Aholibamá basía. Aholibamára Aná cau basía; Anára heveo Zibeoḷ warra basía.

³ Dewarabema quima Esaúba erobaḷara Ismael cau Basemá basía. Basemára Nebayo djabawērā basía.

⁴⁻⁵ Esaúra wadibida Canaaḷ druade baside warrarāda unusia. Dji quima Adába Elipada tosia. Basemába Reuelda tosia. Aholibamába Jeúda, Jaalaḷda, Core sida tosia.

⁶⁻⁷ Maḷne Esaúba idji djaba Jacobo bida animarāra, nebía sida zocārā eropanasidaa. Ādjia animarāra zocārā eropanaḷ bēra dji ējūāba araé basía. Maḷ bēra ādjira poya ābaa pananaé basía. Maḷ carea Esaúra Jacobo umebemada āyā wāsia dewara druade bai carea. Idji quimarāda, warrarāda, caurāda, ēberārā idji dede erobaḷda, idji animarāda, idjia Canaaḷne edada sida jūma edesia.

⁸ Māwā Esaú, Edoḷ abadaa Seír eyaída bḷ druade besía.

⁹ Esauḷeba Edoḷ puruda yōsia. Maḷ edomitarāra Seír eyaída bḷ druade duanabadjidaa.

¹⁰ Esaú warrarā trāra naḷgarā: Elipa idjaba Reuel. Esaú quima Adába Elipada tosia. Esaú quima Basemába Reuelda tosia.

¹¹ Elipaba naḷ warrarāda unusia: Temaḷ, Omar, Zepo, Gataḷ, Quenaz sida.

¹² Elipaba Timnada idji quima quīrāca erobasia. Timnaba Amaleda tosia. Maḷ warrarāra Adá wiuzaquērā basía.

¹³ Maḷne Reuelba naḷ warrarāda unusia: Nahat, Zerá, Samá idjaba Miza. Maḷ warrarāra Basemá wiuzaquērā basía.

¹⁴ Esaú quima Aholibamáda Aná cau basía, Zibeoḷ āizaque basía. Aholibamába naḷ warrarāda Esaú to diasia: Jeú, Jaalaḷ, Core sida.

¹⁵⁻¹⁶ Esauḷeba yōna purudebema bororā trāda nama bḷ bḷa. Dji warra iwina Elipadeba yōna bororāda naḷgarā basía: Temaḷ, Omar, Zepo, Quenaz, Core, Gataḷ, Amale sida. Ādjirāra Edoḷ druade duanabadjidaa. Jūma ādjirāda Esaú quima Adádeba yōsidaa.

¹⁷ Esaú warra Reueldeba yōpedada bororāda naḷgarā basía: Nahat, Zerá, Samá, Miza sida. Ādjirā sida Edoḷ druade duanabadjidaa. Jūma ādjirāda Esaú quima Basemáneba yōsidaa.

¹⁸ Esaú quima Aholibamáneba yōpedada bororāda naḷgarā basía: Jeú, Jaalaḷ, Core sida. Aholibamára Aná cau basía.

¹⁹ Maḷ ēberārāra jūma Esaú, Edoḷ abadaḷeba yōsidaa. Ādjirāra Edoḷ druade ādji ēberārā bororā basía.

²⁰⁻²¹ Esaú Edoḷ druadaa wāi naēna horeorāda maḷ druade panabadjidaa. Maḷ horeorāra Seírdeba yōsidaa. Seír warrarāra naḷgarā basía: Lotaḷ, Sobal, Zibeoḷ, Aná, Disoḷ, Ezer, Disaḷ sida. Maḷgarāra Edoḷ druade horeorā bororā basía.

²² Seír warra Lotaḷba unusia Horí, Hemaḷ sida. Lotaḷ djabawērāra Timna basía.

²³ Seír warra Sobalba unusia Alvaḷ, Manahat, Ebal, Sepo, Onaḷ sida.

²⁴ Seír warra Zibeoḷba Ajada idjaba Aná sida unusia. Maḷ Anába idji zeza burrorā ējūā ewaraga bḷde ne cobí baside egorodeba baidoda ḷtaa bogadrḷ bḷda unusia.*

²⁵ Aná warrara Disoḷ basía. Dji caura Aholibamá basía.

²⁶ Disoḷ warrarāra naḷgarā basía: Hemdaḷ, Esbaḷ, Itraḷ, Queraḷ sida.

²⁷ Seír warra Ezerba unusia Bilhaḷ, Zaavaḷ, Acaḷ sida.

²⁸ Seír warra Disaḷba unusia Uz, Araḷ sida.

²⁹ Horeorā bororāra naḷgarā basía: Lotaḷ, Sobal, Zibeoḷ, Aná,

* **36:24 Baidoda.** Hebreo bedeade maḷra ebuda bḷēa. ḌḌḌḌmaarā jara bḷa baido jāwḷḷāda.

- ³⁰ Disoḷ, Ezer, Disaḷ sida. Jūma maḷgarāra Seír druade ḷdji ēberārā bororā basía.
³¹ Israelerāba ḷdji boro eropanani naēna Edoḷ ēberārā bororāra naḷgarā basía:
³² Beor warra Belara Edoḷ ēberārā boro basía. Idji purura Dinabá abadjidaa.
³³ Bela beudacarea Zerá warra Jobáda dji boro basía. Jobára Bosra purudebema basía.
³⁴ Jobá beudacarea Husaḷda dji boro basía. Husaḷra Temaḷ druadebema basía.
³⁵ Husaḷ beudacarea Bedad warra Hadada dji boro basía. Hadaba madianitarāra Moab druade poyasia. Idji purura Avit abadjidaa.
³⁶ Hada beudacarea Samlada dji boro basía. Samlara Masreca purudebema basía.
³⁷ Samla beudacarea Saulda dji boro basía. Saulora dji do icawa ḷa Rehobo purudebema basía.†
³⁸ Saul beudacarea Baal-hanaḷda dji boro basía. Idjira Achbor warra basía.
³⁹ Baal-hanaḷ beudacarea Hadarda dji boro basía. Idji purura Pau abadjidaa. Hadar quimada Mehetabel abadjidaa. Idjira Matred cau basía idjaba Mezaab āizaque basía.
⁴⁰⁻⁴³ Esaúdeba yōpedada bororāra naḷgarā basía: Timna, Alva, Jetet, Aholibamá, Ela, Pinoḷ, Quenaz, Temaḷ, Mibzar, Magdiel, Iraḷ sida. Jūma maḷgarāra Edoḷ purudebema bororā basía. Maḷ bororāneba yōpedadarāba dji bororā trāra ēpēsidaa. Idjaba ḷdji beaza dji bororā trāda ḷacuasidaa.

37

Jose idji djabarā ume

- ¹ Idji zeza Isa jaidadacarea Jacobora Canaaḷ druade idji zeza ḷadama besia.
² Nama nēbarga ḷa Jacobo warrarāba opedadadebemada.
 Jacobo warra Jose diecisieta poa baside idji djabarā ume oveja waga babadjia. Idji zezaba quima quīrāca eroḷa wērārā Bilhaba idjaba Zilpaba topedada ume Josera biara trajabadjia.* Diguída wābargaḷde Joseba idji zezaa jarabadjia idji djabarāba cadjirua o panlada.
³ Israelba Joseada waabema warrarā cāyābara biara quīrā basia Josera idji drōā ḷade toside bēra. Maḷ carea Israelba Jose itea cacuade jḷbada draso bio bia quiruda osia.
⁴ Jose djabarāba cawasidaa ḷdji zezaba Josera ḷdjirā cāyābara biara quīrā ḷada. Maḷ carea idjira quīrāma panesidaa. Idji ume bia bedeadaca basía.
⁵ Ewari aba Josera cāimocarasia. Nurēma maḷ cāimocaradara idji djabarā nēbargaḷasia. Maḷ carea ḷdjirāba idjira wetara quīrāmasidaa.
⁶ Idjia nāwā jarasia:
 –Ūrīnada, mḷa cāimocaradada nēbargaḷaya.
⁷ Mḷa unusia dadjirāba dadji ējūāne trigoda ḷadapeda ābaa cajḷ panlada. Cawaēne mḷa trigo cajḷnara ḷta nūmesia. Maḷne bārāba cajḷpedadara mḷge quīrāpita edaa ḷarru copanesidaa.–
⁸ Maḷ carea Jose djabarāba quīrūbideba nāwā jarasidaa:
 –Māwāra ḷbāra dai boroda beica? ḷDaira ḷa ḷlwaeda eroḷaica?–
 Joseba maḷ cāimocaradeba ḷdjirā boro baida nēbargaḷada carea dji djabarāba idjira wetara quīrāmasidaa.
⁹ Māwānacarea Josera wayacusa cāimocarasia. Maḷ cāimocarada sida idji djabarā nēbargaḷasia. Nāwā jarasia:
 –Ūrīnada, mḷa waya cāimocarasia. Unusia ḷmādauda, jedecoda, idjaba once chīdauda. Maḷgarāra ēberā quīrāca mḷ quīrāpita chīrāborode ḷarru copanesidaa.–
¹⁰ Joseba idji djabarā nēbargaḷadacarea dji zezaa bida nēbargaḷasia. Maḷ bēra idji zezaba idjira nāwā quēāsia:
 –Maḷ cāimocaradeba ḷla ḷcārēda jara ḷa? Māwāra ḷba papara, ḷa djabarāra, mḷ sida ḷa quīrāpita chīrāborode ḷarru copanenica?–
¹¹ Maḷ carea dji djabarāra idji ume sode biē panesidaa baribargaḷ dji zezaba maḷ cāimocaradebemada bio crīcha besia.
Jose djabarāba idji nēdobuepedada
¹² Ewari aba Jose djabarāba dji zeza ovejara Siqueḷ puru caita pōājārā cobide edesidaa.
¹³ Maḷne Israelba Josea nāwā jarasia:
 –Warra, ḷa djabarāba Siqueḷ caita mḷ ovejara waga panla. Mḷa quīrā ḷla ḷla ḷdjira acḷde wāida.–
 Joseba panusia:
 –Bia ḷla, mḷa ḷdjira acḷde wāya.–

† 36:37 *Dji do icawa ḷa Rehobo.* ḷcaḷamaarā Euprate dodebemada beḷea ḷla.
 Genesi 35:23-26de.

* 37:2 Maḷ warrarā trāra unu panla

14 Israelba jarasia:

-Ba djabarā, dadji animarā sida sāvā panΛ cawaya aΛde wādua. Maλbe mλa jarade zedua.-

Māvā jarapeda Israelba Josera Hebroλ jewedadeba Siqueλnaa wābisia. Wāne Josera Siqueλne jūesia.

15 Joseba idji djabarā jΛΓΛ nīne ēberāba idjira unupeda nāvā iwidisia:

-ζCārēda jΛΓΛ BΛ?-

16 Joseba panusia:

-Mλ djabarāda jΛΓΛ BΛA. Ādjirāba ovejada waga panΛA. ζBΛA cawa BΛCA sāma panΛda?-

17 Ēberāba panusia:

-Māē, ādjirāra nama duananapeda wābΛΓΛsidaa. Mλa ūrīsia Dotaλ ējūānaa wāniana abΛdada.-

Ara maλda Josera idji djabarā caidu wāsia. WābΛΓΛde ādjirāra Dotaλ ējūāne unune wāsia.

18 Maλne ādjirāba Josera tΛMΛ uruda unusidaa. Jose ādji caita jūei naēna ādjirāra bedea ausidaa idji beadi carea.

19 Nāvā jarasidaa:

-AΛΛdadua, cāimocarabarira jari bueáBΛΓΛA.†

20 Idjira beadapeda baido juebada uriaēde batabuedia. Maλbe dadji zezaa jaradia animarāba cobuesida. ¡Māvā osidara aΛdeia idjia cāimocaradara wārāda māvāi cawaya!-

21 Maλ bedea ūrīBΛΓΛde ādji djaba Rubeλba Josera ādji jΛwadebemada ēdrΛ BΛida crīchasia. Maλ carea nāvā jarasia:

-Beadaēa.

22 Idji oara erozoabidaēa. Za BΛ baido juebada uriaēde batabuedia, baribΛΓΛ beadaēa.-

Rubeλba māvā jarasia Josera ēdrΛ BΛpeda dji zezamaa wayacusa edeida crīchada bēra.

23 Jose idji djabarāma jūesiaēde ādjirāba idjira jidadapeda idji cacuade jλ BΛ draso bio bia quiruda ēra edasidaa.

24 Maλbe idjira baido juebada uriaēde batabuesidaa. Dji uriara pōasa baido neē basia.

25 Māvā odapeda ne co chūpanesidaa. Maλne ismaelerāda Gala druaēdeba zebΛdada unusidaa. Maλ ismaelerāba cameyode quera tūāpa beada Egipto druaēda nēdobuede edebΛda basia.

26 Maλne Judaba idji djabarā jarasia:

-Dadji djabada beadapeda mērānibΛΓΛ, maλba ζcārē biada edadi?

27 Idjira dadjirā djabaa. Maλ bēra idji beadi cāyābara biara BΛA jari uda ismaelerāa nēdobuedida.-

Juda djabarāba idji crīchara bia ūrīsidaa.

28 Māvā panane maλ ismaelerā madianita abadara ādji caita zebΛda basia. Ādjirāra ne nēdodapeda nēdobuebadarā basia. Jose djabarāba idjira uriaēde BΛda λtaa errebari edadapeda maλ ismaelerāa veinte parata torrobari nēdobuesidaa. Ara maλda ismaelerāba Josera Egiptoda edesidaa.

29 Māvānacarea Rubeλra āyā wā badada dji uriamaa jēda zesia. Maλne Josera eda unuē bēra sopuaēdeba idjia cacuade jλ BΛra cōātasia.

30 Maλbe idji djabarāmaa wāpeda jarasia:

-¡Warrara uriaēde neē! Jāλbe mλa ζsāvā oi?-

31 Maλ carea ādjirāba chiwatu zaqueda beadapeda Joseba cacuade draso jλ badara dji oaba jūma tūucuasidaa.

32 MaλgΛra ādji zezamaa diabuesidaa. Nāvā jarabisidaa: "Dairāba za BΛda unusidaa. ζNaλgΛra BΛ warraba cacuade jλ badaēca?"

33 Jacoboba maλ unuside nāvā jarasia:

-Za BΛra mλ warraba cacuade jλ badaa. Animarāba idjira beapeda cobuesia.-

34 Maλ bēra sopuaēdeba Jacoboba cacuade jλ BΛra cōātapeda sopua careabema jλbadada jλsia. Maλbe dji warra carea sopua ewarida dārā wagasia.

35 Dji warrarāba, dji caurā bida obadjiēdaa sobiabidi carea, baribΛΓΛ idjia iduaribica basia. Nāvā jarabadjia:

-Mλ sopuara quīrādoāēa aba mλ beubΛΓΛdaa.-

Māvā Jose carea aujīasia.

36 Maλmisa madianitarāba Josera ēberā Potipa abadaa Egiptode nēdobuesidaa. Maλ Potipara Egiptodebema boro wagabadarā dji droma basia.

† 37:19 Cāimocarabari. Hebreo bedeade BΛ BΛA "cāimocara djibari."

38

Judaba idji āigu ume warrarā ununa

¹ Maḷ ewaride Judara idji djabarānebemada āyā wāsia. Adulaḷ purude ēberā Hira abadama baḷe wāsia.

² Mama Judaba cananeo Súa cauda unusia. Judaba Súa caura edapeda idji ume cāisia.

³ Dji wērāra biogoa bepeda umaquīrā warrada tosia. Judaba idjira trḷ ḷasia Ere.

⁴ Dji wērāra wayacusa biogoa bepeda umaquīrā warrada tosia. Idjira trḷ ḷasia Onaḷ.

⁵ Wayacusa biogoa bepeda umaquīrā warrada tosia. Idjira trḷ ḷasia Sela. Sela tosidade Judara Quezib purude basia.*

⁶ Juda warra iwina Ere cūdra baḷacarea Judaba idji itea wērāda jḷasia. Maḷ wērāra Tamará abadjidaa.

⁷ Juda warra iwina Erera Ācōrē quīrāpita dji cadjirua basia. Maḷ carea Ācōrēba idjira beubisia.

⁸ Māwānacarea Judaba idji warra Onaḷa jarasia:

-Baḷ djaba quīma baḷara edadua dadjia obada quīrāca.† Māwā ḷaḷ baḷ djaba ḷasi itea warrada oya.-

⁹ Baribḷaḷ Onaḷba cawa ḷasia maḷ warrara idjideada adaēda, ātebḷaḷ idji djaba baḷsideada adida. Maḷ carea dji wērā ume cāi ḷaḷe wagabadjia wērā biogoa berāmārēā.‡ Māwā idji djaba ḷasi itea warra oē basia.

¹⁰ Idjia māwā o ḷada Ācōrēba biē unusia. Maḷ bērā Onaḷ sida beubisia.

¹¹ Māwānacarea Judaba idji āigu Tamaráa jarasia:

-Mḷ warra Sela waribḷaḷmisa quīma edaē ḷaḷ zeza dede baḷe wādua. Sela drōā baḷacarea idjia ḷara edaya.-

Ara maḷda Tamaráa dji zeza dede baḷe wāsia. (Idji zezara Timnata purude babadjia.) Baribḷaḷ Judaba wārāda quīrācā basia Selaba Tamará edaida. Waya ḷasia Sela sida dji djabarā quīrāca beuida.

¹² Dārā baḷacarea Juda quimara beusia. Idji quimara Súa cau basia. Idji sopua jōnacarea Judara Timnata purudaa wāsia idji oveja cara ḷabadamaa. Idji dji bia Hira Adulaḷ purudebemara idji ume wāsia.

¹³ Maḷne Timnataḷbemarāba Tamaráa jarasidaa:

-Baḷ zāwārēra namaa zebḷaḷa idji oveja cara ḷbi carea.-

¹⁴ Maḷ ūrīsiḷe Tamarāba pēdrarāba jḷbada jḷ baḷara ērāpeda idji quīrāra quēbḷ daucha wuaba ḷarasia ni abaḷba cawarānamārēā. Maḷbe Enaiḷ purudaa wāsia. Maḷ purura Timnataḷdaa wābada o caita ḷasia. Tamaráa dji purude eda wābadama chūmesia wērā auḷuaba obada quīrāca. Idjia māwā osia Judara idji ume cāimārēā. Cawa ḷasia Selara cūdra ḷamīna Judaba idjia diaēda idji quīma bamārēā.

¹⁵ Judaba Tamará unubḷaḷde wērā auḷuada crīchasia, idji quīrāra wuaba ḷarā eroḷa bērā.

¹⁶ Judaba adua ḷasia idji āiguda māwā ḷada. Maḷ bērā Tamarámaa wāpeda jarasia:

-ḷḷara mḷ ume cāica?-

Tamarāba panusia:

-Mḷda ḷaḷ ume cāibḷaḷ, ḷḷa mḷa cārēda diai?-

¹⁷ Judaba jarasia:

-Mḷ animarānebema chiwatu zaqueda aba diabueya.-

Tamarāba jarasia:

-Bia ḷaḷ, baribḷaḷ maḷ diabuebḷaḷmisa ḷaḷ nebia eroḷaḷdebemada mḷ ume beedua cawai carea ḷaḷ wārāda diabueida.-

¹⁸ Judaba iwidisia:

-ḷCārē nebiada mḷa ḷaḷ diai?-

Maḷne Tamarāba panusia:

-Mḷ ume beedua ḷaḷ sēyā obarida dji jḷcara bara, idjaba bacuru ḷaḷ jḷwade eroḷa sida.-

Ara maḷda idjia iwididara Judaba diapeda idji ume cāisia. Māwā Tamarāba Juda warrada biogoa besia.

¹⁹ Māwānacarea Tamaráa diguida wāsia. Idji quīrā ḷarā eroḷa wuara ērāpeda wayacusa pēdrarāba jḷbadara jḷsia.

* **38:5** *Judara Quezib purude basia.* Hebreo bedeade māwā ḷaḷ. Griegode jara ḷaḷa Juda quimadrḷa Quezib purude basida.

† **38:8** Maḷ ewaride umaquīrāda warra neē beusira, dji djababa idji itea warra oida ḷasia dji pēdra ume. Deuteronomio 25:5-10. ‡ **38:9** *Wagabadjia wērā biogoa berāmārēā.* Hebreo bedeade ḷḷ ḷaḷ: "Umaquīrā ḷara dajada batabuebadjia."

²⁰ Maḽbe Judaba idji dji bia Hira Adulaḽnebemara diabuesia chiwatu zaquera wērā auđuaa diamārēā. Diapeda Hiraba Juda nebia beedara wayacusa edaida ḅasia. Baribḅḅḅḅ Hiraba dji wērāra unuē ḅasia.

²¹ Maḽ carea idjia mamabemarāa iwidiisia:

–Wērā auđuua nama Enaiḽ puruđuaa zebada o icawa chūmanara ḽsāma ḅḅ?–

Ādjirāba panusidaa:

–Nama wērā auđuara ni aba biḅa neēa.–[§]

²² Maḽbe Hirara Judamaa jēda zepeda jarasia:

–Jāḽ wērāra mḽa unuē ḅasia. Arimabemarāba jarasidaa jāma wērā auđuara ni aba biḅa neēda.–

²³ Maḽne Judaba jarasia:

–Mḽa nebia beedara idjide baya. Mḽa chiwatu zaquera idji itea diabueḅamīna ḅḅa idjira unuē ḅasia. Waa diabueēa jāmabemarāba dadjira ipida jararānamārēā.–

²⁴ Jedeco ūbea babḅḅḅḅ Judaa nāwā jarasidaa:

–ḅḅ āigu Tamarāba auđuada oda bērā biogoa ḅesia.–

Maḽ carea Judaba jīgua jarasia:

–iPuruḅeba dajadaa edeḅepeda bá beadadau!–

²⁵ Ara maḽda Tamarā edade wāsidaa. Baribḅḅḅḅ dajadaa edeḅḅḅḅ Tamarāba dji zāwārē Judaa nāwā beḅea diabuesia: “Naḽ nebia djibariba mḽra biogoa osia. Acḅḅḅḅ za ḅḅ sēyā obarida dji jḽcara bara, idjaba za ḅḅ bacuru sida. ḽCaida djibari?”

²⁶ Judaba maḽ nebiara idjideda cawaḅa bērā nāwā jarasia:

–Jāḽ wērāba oḅara mḽa oda cāyābara jipaara ḅḅḅḅ, mḽ warra Selara idjia diadaē bērā.–

Idjira ēḅḅḅḅ ḅḅḅḅ Judara idji ume waa cāiē ḅasia.

²⁷ Tamarā warra toi ewaride cawasia mīguisoda toida.

²⁸ Tobḅḅḅḅ jḅwada na odjasia. Maḽne dji warra careba tobibari wērāba maḽ jḅwade jḅcara purruḅa jḅ ḅḅḅḅ. Jarasia: “Za ḅḅḅḅ na odjasia.”

²⁹ Baribḅḅḅḅ jḅwara waya eda wāsia. Maḽne dewarabemada na tosia. Dji careba tobibari wērāba jarasia: “Bara ḽsāwāḅḅḅḅ na tosi?” Māwā idjira trḽ ḅḅḅḅḅḅ Paré.*

³⁰ Māwānacarea idji djaba, jḅwade jḅcara purru jḅ ḅḅḅḅ tosia. Maḽ carea idjira trḽ ḅḅḅḅḅḅ Zará.†

39

Potipa quima carea Jose preso beda

¹ Ismaelerāba Josera Egipto druḅḅḅḅ nēḅobueḅe edesidaa. Mama ēberā Potipa abadaba idjira nēḅosia idji nezocada ḅamārēā. Potipara Egiptodeḅema ḅasia. Idjira maḽ druḅḅḅḅ boro wagabadarā dji drama ḅasia.

² Ācōrēda Jose ume ḅḅ bērā idjia o ḅḅra jūma bia odjabadja. Maḽ carea idji boro dede traja ḅesia.

³ Joseba o ḅḅra Ācōrēba jūma bia odjabibadja. Māwā Jose boro Potipaba cawasia Ācōrēra Jose ume ḅḅḅḅ.

⁴ Maḽ bērā idjia Josera bia unupeḅa idji nezocarā boroda ḅḅḅḅ. Idjaba jūma idjia erobḅḅḅḅ Jose jḅwaeḅa ḅḅḅḅ.

⁵ Maḽ ewarideba ḅḅḅḅ Ācōrēba Potipaba idji dede, idji ējūāne erobḅḅḅḅ sida Joseḅeba auđuara waribisia.

⁶ Potipaba jūma idjideda Jose jḅwaeḅa ḅḅḅḅ bērā jūmawāyā crīchaca ḅasia. Ababe idjia coiḅḅḅḅmadrḅḅ crīchabadja.*

Josera jūma quīrāwārēā ḅasia.

⁷ Maḽ bērā Potipa quimaba idjira awua nūmesia. Ewari aba maḽ wērāba Josea jarasia:

–Wānaa cāine.–

⁸ Maḽne Joseba quīrīāē bērā Potipa quimaa jarasia:

–Mḽra ḅḅ ume cāiē. Mḽ boroba idjidera jūma mḽ jḅwaeḅa ḅḅḅḅ. Maḽ bērā idjia erobḅḅḅḅḅḅ jūmawāyā crīcha ḅacaa.

⁹ Naḽ dede nezoca mḽ cāyābara dji dramaara ḅḅra neēa. Mḽ boroba jūma naḽ dede ḅḅḅḅ mḽ jḅwade ḅḅḅḅ. Ababe ḅḅḅḅḅḅ mḽ jḅwade ḅḅḅḅ ḅḅḅḅ, idji quima bērā. Maḽ cadjirua waḅḅḅḅḅḅ mḽa ḽcārēā oi? iMāwā oibḅḅḅḅ Ācōrē quīrāpita cadjiruada oya!–

[§] **38:21** *Wērā auđuua*. Canaaḽ druḅḅḅḅ ḅḅḅḅḅḅ wērārāba ādji jḅwaba oda ācōrē ēpē panḅneba auđuada obadjidaa. Maḽḅḅḅḅ ācōrē ēpē beaba crīchabadjidaa maḽneba cuera aride zeida, ādji upedadara bia zauida, idjaba ādji animarā sida bia waridida. *

^{*} **38:29** Hebreo beḅeade Paré trḅḅḅḅ jara ḅḅḅḅ “ēḅḅḅḅḅḅ.” † **38:30** Hebreo beḅeade Zará trḅḅḅḅ jara ḅḅḅḅ “purea ḅḅ.” *

^{*} **39:6** *Ababe idjia coiḅḅḅḅmadrḅḅ crīchabadja*. Josera Egiptodeḅemaē bērā Potipa itea ne djucara ḅasia idjaba idji ume ne cocara ḅasia. Acḅḅḅḅḅḅ Genesi 43:32.

¹⁰ Potipa quimaba nurēmaza Josea jara b̄abadjia idji ume cāimārēā wa idji ume nēb̄ar̄a b̄amārēā. Māwāmīna Joseba idji bedeara j̄jāca basia.

¹¹ Ewari aba Josera Potipa dede trajade wāsīde ni ab̄a nezocada neē basia.

¹² Mañne Joseba j̄l̄ b̄ara Potipa quimaba jida dogopeā nāwā jarasia:

-j̄m̄l̄ ume cāidua!-

Barib̄ar̄a Joseba j̄l̄ b̄ara wēātapeda dajadaa pira wāsia. Māwā idjia j̄l̄ b̄adara dji wērā j̄awade besia.

¹³ Dji wērāba unusia Josera pira wāb̄ar̄ada idjaba Joseba j̄l̄ b̄adara idji j̄awade b̄ada.

¹⁴ Mañ b̄ērā idji dedebema nezocarāda tr̄l̄peda nāwā jarasia:

-Ac̄adua, m̄l̄ quimaba j̄āl̄ hebreora dadjirāmaa enesia. Barib̄ar̄a j̄āl̄ ēberāba dadjirāra biē oya b̄aa. Idjira nama zepeda m̄l̄ ume cāi quīr̄ā nūmasia. Mañ carea m̄l̄ra j̄igua biasia.

¹⁵ M̄l̄ biab̄ar̄a carea idjira dajadaa m̄r̄ū pira wāsia. Ac̄adua, idjia j̄l̄ b̄adara nama beesia.-

¹⁶ Mañbe Joseba j̄l̄ b̄adara dji wērāba wagasia aba idji quima Potipa diguidaa zeb̄ar̄adaa.

¹⁷ Idji quima j̄ūeside idjia abarida jarasia:

-B̄aa dadji itea enena hebreo nezocara nama zepeda m̄l̄ra biē o quīr̄ā basia.

¹⁸ Barib̄ar̄a m̄l̄ j̄igua biab̄ar̄a carea idjira dajadaa m̄r̄ū pira wāsia. Ac̄adua, idjia j̄l̄ b̄adara nama beesia.

¹⁹ B̄a nezocaba m̄l̄ra j̄āwā osia.-

Idji quimaba jara b̄a ūr̄iside Potipara bio quīr̄usia.

²⁰⁻²¹ Mañ carea Josera jidabipeda preso b̄abisia Egiptodebema boroba preso b̄abari dede. Barib̄ar̄a Jose mama preso b̄ade bida Ācōrēra idji ume basia. Idjira bio careba basia. Mañ carea dji preso b̄abada boroba Josera bia unusia.

²² Mañ b̄ērā idjia preso beara Jose j̄awaeā jūma b̄asia wagamārēā. Māwā jūma mama oida b̄ara Joseb̄ar̄a obibadjia.

²³ Joseba jūma bia o b̄a b̄ērā dji preso b̄abada boroba idjia o b̄ara quīr̄acuitaca basia. Māwā basia Ācōrēra Jose ume b̄a b̄ērā. Jūma Joseba o b̄ara Ācōrēba bia odjabisia.

40

Cāimocara umé Joseba cawa jarada

¹⁻² Jose preso b̄aside Egiptodebema boro itea umé traja panasidaa. Aba uva b̄a jue diabada boro basia. Dewarabemada pañ obada boro basia. Mañ umébemaba Egiptodebema borora bio quīr̄ubisidaa.

³ Mañ carea dji boroba ādjira idji wagabadarā boro dede preso b̄abisia. Josera mañ preso b̄abada dede basia.

⁴ Dji preso b̄abada boroba Josera b̄asia mañ umébemara ac̄a b̄amārēā. Mama ādjira dārā preso panesidaa.

⁵ Ewari aba Egiptodebema boroo uva b̄a jue diabari b̄adara, pañ obari bada sida abari diamasi cāimocarasisidaa. Cāimocaraza ne jara awara beesia.

⁶ Diapedeā Jose ādjimaa wāb̄ar̄ade unusia ādjira sopua panada.

⁷ Mañ carea Joseba ādjia iwidiisia:

-¿Cārē cārēā bārāra sopua panl?-

⁸ Ādjia panusidaa:

-Daiba idi cāimocarapedadara caiba cawa jaraida neē b̄ērā j̄āwā sopua panla.-
Mañne Joseba jarasia:

-Ab̄a Ācōrēb̄ar̄a cāimocarara poya cawa jarabiya. Bārāba cāimocarapedadara m̄l̄a nēb̄ar̄adua.-

⁹ Ara mañda uva b̄a jue diabada boro b̄adaba idji cāimocarara Josea nēb̄ar̄asia. Nāwā jarasia:

-M̄l̄a cāimocarade unusia uva j̄l̄carada m̄l̄ caita nūmada.

¹⁰ Mañ uva j̄l̄carara j̄awate ūbea basia. Mañ j̄l̄carara tucupeda, p̄ōnōpeda, bio zau nūmesia.

¹¹ Mañne nama dai druadebema boro tazada m̄l̄ j̄awade erobasia. Mañ tazade m̄l̄a uvada barrajupeda dai boroo diasia.-

¹² Mañ jaradacarea Joseba nāwā jarasia:

-B̄a cāimocaraba nañda jara b̄aa: uva j̄awate ūbea b̄aa ununaba jara b̄aa ewari ūbea.

¹³ Ewari ūbeade Egiptodebema boroba b̄ara idji quīr̄apita tr̄āya b̄aa naārā o b̄ada quīr̄āca wayacusa o b̄amārēā. Māwā b̄aa waya idjia uva b̄ara jue dia b̄aya b̄aa naēna o bada quīr̄āca.

¹⁴ B̄a bia beb̄ar̄ade m̄l̄ djuburia m̄l̄ra quīr̄adoar̄ādua. B̄a boroo m̄l̄nebemada jaradua nañ dedebemada ēdr̄a b̄amārēā.

¹⁵ M̄l̄ra hebreor̄ā druadebemada jida enesidaa idjaba m̄l̄a ni cārē sida oē b̄ada nama preso eropanla.-

¹⁶ Paḷ obada boro baḍaba ūrī ḅasia Joseba maḷ cāimocarara cawa jara ḅaḷda. Joseba cawa jaradaḅara bia ḅada ḅērā idjia jarasia:

–Maḷ sida cāimocarasia. Mḷa unusia mḷ boro ḷrḷ jamara paḷ bara ḅeada ūḅea eronīda.

¹⁷ Dji ḷrḷḅemane paḷ cūāda quīrātanoa erobasia nama dai druadebema boro itea. Baribḷḷḷ cawaēne maḷ paḷ cūāra ḷbanaba co duanesidaa.–

¹⁸ Māwā jaradacarea Joseba idjia jarasia:

–Ba cāimocaraba naḷda jara ḅḷa: maḷ jamara ūḅea ḅḷa ununaba jara ḅḷa ewari ūḅea.

¹⁹ Ewari ūḅeade Egiptodebema boroba ḅḷa idji quīrāpita trḷya. Baribḷḷḷ ḅḷa oḅḷā tubipeda bacuru cūmiane ḷḷa su jira ḅḷbiya. Maḷḅe āḅosoba ḅḷ djarara codia.–

²⁰ Ewari ūḅea baḍacarea Egiptodebema boroba idji toda ewari ḅḷsrīdada osia. Dji dromarā itea djicoda waḷḅḷa obisia. Maḷne uva ḅa jue diabada boro baḍara, paḷ obada boro baḍa sida idji quīrāpita enebisia.

²¹ Maḷḅe uva ḅa jue diabada boro baḍara ḅḷasia wayacusa idjia naārā o baḍa quīrāca o ḅamārēā. Māwā idjia wayacusa uva bara Egiptodebema boroa jue dia ḅesia Joseba jarada quīrāca.

²² Baribḷḷḷ paḷ obada boro baḍara bacuru cūmiane ḷḷa su jira ḅḷbisia Joseba jarada quīrāca.

²³ Uva ḅa jue diabada borora bia ḅeḅamīna Josera aḅeḅa quīrādoasia.

41

Egiptodebema boroba cāimocarada Joseba cawa jarada

¹ Jose poa umé preso baḍacarea Egiptodebema borora cāimocarasia. Maḷ cāimocarade unusia idjira Nilo do icawa nūmḷda.

² Maḷne siete paca biya boreguea queḅeada doeḅaḷba odjadapeda pōājārā co duanasidaa.

³ Ādji caidu dewara siete paca mititia caya ḅeada doeḅaḷba odjasidaa. Maḷ caya ḅeara dji boreguea ḅea caita do icawa nūpanesidaa.

⁴ Maḷne dji mititia caya ḅeaba dji biya boreguea queḅeara cocuasidaa.

Maḷne Egiptodebema borora ḷrḷmasia.

⁵ Baribḷḷḷ wayacusa cāipeḅa cāimocarade unusia trigo ḅḷwaḷḷḷ aḅaḷde siete cḷmḷ biya uga ḅeada.

⁶ Maḷḅe unusia dewara trigo ḅḷwaḷḷḷde siete cḷmḷ ugaē ḅeada. Maḷḅḷa nāūrā jḷwḷrḷā ḷmāḅau odjabariareba ḷa nūmḷba jārāzaza ḅesia.

⁷ Maḷne cḷmḷ ugaē ḅeaba dji biya uga queḅeara cocuasidaa.

Māwā ḅḷde Egiptodebema borora ḷrḷmasia. Maḷne cawasia idjia ununara cāimocara basida.

⁸ Nurēma diapeda idjia cāimocarada carea cawa crīchaē ḅesia. Maḷ ḅērā Egiptodebema daubararāda, ne cawa ḅea sida trḷcuabipeda idjia cāimocaradara ādjia nēḅḷḷasia cawa jaradaḅmārēā.* Māwāmīna ni aḅaḷba poya cawa jaradaē basia.

⁹ Māwā panane uva ḅa jue diabada boroba Egiptodebema boroa jarasia:

–Maḷ boro, mḷa biē osia. Mḷa ne jaraida baḍara quīrādoḅa ḅasia. Idḅe quīrāneḅabḷḷḷa.

¹⁰ Ba paḷ obada boro ume, mḷ ume bida quīrūpeḅa दौरa preso ḅḷbisia ḅḷ wagabadarā boro deḅe.

¹¹ Dai preso panasidade abari diamasi दौरa cāimocarasiḅa. Cāimocaraza ne jara awara ḅesia.

¹² Maḷne hebreo cūdrada dai ume ḅasia. Maḷ hebreora ḅḷ wagabada boro nezoca basia. Daḅa cāimocarapedadara idjia nēḅḷḷasiḅa. Maḷne idjia dai cāimocarara umena cawa jarasia.

¹³ Idjia daia jarada quīrāca wārāda māwāsia. Ba mḷra wayacusa ḅḷasia mḷa naēna ḅḷ itea o baḍa quīrāca o ḅamārēā. Maḷne dewarabemara ḅḷa beabipeḅa bacuru cūmiane ḷḷa su jira ḅḷbisia.–

¹⁴ Maḷ carea Egiptodebema boroba Josera trḷbisia. Ara maḷda preso baḍada isabe ēḅra ḅḷsiḅa. Josera icara wēpeḅa, buda ḷpeḅa, bia djiopeda Egiptodebema boromaa wāsia.

¹⁵ Maḷḅe dji boroba Josea jarasia:

–Mḷra cāimocarasia, māwāmīna ni aḅaḷba poya cawa jaradaē panḷa. Baribḷḷḷ mḷa ūrīsia ḅḷa cāimocarara cawa jarabarida.–

¹⁶ Joseba jarasia:

* **41:8 Daubara.** Egiptode daubararāra ne cawa ḅesia. Beḅea cawa ḅesia, ne ununacada obadjidaa, cacua biē ḅeara biabibadjidaa, dau ēsā ḅesia, idjaba egiptorāba ācōrē quīrāca iḷḅada sacerdoterā ḅasia. Aḅeḅa dji dromarāda ḅesia.

–Mā boro, maḡlara māduḡa poya oēa. Bala cāimocaradara Ācōrēbaḡa cawa jarabiya necai bamārēā.–

¹⁷ Egiptodebema boroba Josea jarasia:

–Mā cāimocarasía māra Nilo do icawa nūmada.

¹⁸ Mañe siete paca biya boreguea quedeada doedaḡa odjadapeda pōājārā co duanasidaa.

¹⁹ Ādji caidu dewara siete paca mititia caya beada doedaḡa odjasidaa. Naḡ Egipto druade mā unuca paca jācua mititia beada.

²⁰ Maḡ paca mititia caya beaba dji naārā odjapedada boreguea beara cocuasidaa.

²¹ Dji caya beaba dji boreguea quedeada cocuapedadamīna ara māwā bio caya panesidaa ādji naārā panana quīrāca.

Mañe māra ḡrāmasia.

²² Baribaḡa māra waya cāimocarasía. Unusia trigo ḡawḡa abaade siete cḡma biya uga beada.

²³ Maḡare unusia trigo ḡawḡade siete cḡma ugaē beada. Maḡlara nāūrā jḡwḡā ḡmādaud odjabariareba ḡ nūmaba jārazza beasia.

²⁴ Mañe ugaē beaba dji uga quedeada jūma cosidaa. Mā maḡ cāimocaradara daubararā jarasia. Māwāmina poya cawa jaradaē basía.–

²⁵ Mañe Joseba Egiptodebema boroa jarasia:

–Mā boro, maḡ cāimocara umēba abarida jara bala. Ācōrēba sāwā oida blā unubisia.

²⁶ Dji siete paca bia quedeaba jara bala siete poa codidebema aduba eropanania. Dji siete trigo cḡma uga quedeada bida abarī quīrāca jara bala siete poa codidebema aduba eropanania.

²⁷ Baribaḡa dji siete paca mititia caya bea ādji caidu odjapedadaba jara bala siete poa jarrabada zeida. Dji siete trigo cḡma ugaē beaba abarida jara bala. Maḡ cḡmara nāūrā jḡwḡā ḡmādaud odjabariareba ḡ nūmaba jārazza beasia. Māḡa jara bala siete poa jarrabada zeida.

²⁸ Mā boro, Ācōrēba blā unubisia idjia oida mā jara ḡa quīrāca.

²⁹ Siete poa naḡ Egipto druade codidebemara aduba eropania.

³⁰⁻³¹ Maḡare siete poa naḡ Egiptode jarrabada zeya. Maḡ jarrabara bio dārāi bēā egiptorāba dji aduba eropania ewarira abeda quīrādoadia. Mañe codidebema naḡ druade ḡara jōya. Dji aduba eropanananabemada ni maārī bida neē ḡaya.

³² Bala ḡarima umē cāimocaradaba jara bala Ācōrēba dārāne wārāda māwā oida.

³³ Maḡ bēā, mā boro, bala ēberā crīcha cawa ḡada jḡḡpeda ḡaida bala naḡ Egipto druara cḡa bamārēā.

³⁴⁻³⁵ Maḡare jūma naḡ Egipto druade trigo wagabada bororāda ḡcuaida bala. Siete poa aduba eropane ēberārāba ewabadabemada maḡ bororāba maārī wagadida panḡa. Ē juesuma ewabada aba wagadida panḡa. Māwā odida panḡa puru beaza. Ādjia wagapedadara ḡabḡa cawa jaraya sāwā jedeida.

³⁶ Māwā osira siete poa jarraba zebḡade trigora waga eropania naḡ Egipto druadebemarā quinirānamārēā.–

Jose Egiptodebema boroare beda

³⁷ Maḡ crīchara Egiptodebema boroba, dji dromarā bida bio bia ūrisidaa.

³⁸ Dji boroba ādjirā jarasia:

–Ācōrē Jareda naḡ ēberā ume bala. Dadjirāba dewara ēberāda idji quīrāca ununaēa.–

³⁹ Ara maḡda idjia Josea jarasia:

–Ācōrēba blā māra cawabisia. Bala quīrāca crīcha cawa ḡara neēa.

⁴⁰ Maḡ carea mā ḡara dji dromarā boroda ḡaya. Bala jarabara jūmarāba ḡā odia. Ababe māḡra ḡa cāyābara dji dromara ḡaya.

⁴¹ Mā jūma naḡ druadebemara ḡa jḡwāda ḡabḡa.–

⁴² Mañe Egiptodebema boroba idji sēyā bara ḡa sortijada Jose jḡwāde wēāju ḡasia Joseba dji boro ḡḡneba jūma poya o bamārēā. Dji biara ḡa lino oḡa djioda, oro oḡa carena sida Josea jḡbisia.

⁴³ Maḡbe idji carreteade ḡadpeda Josea idjiare dewara carreteade pḡḡa edesia. Wābadade idji wagabadarāda Jose na wābibadja nāwā jḡgua jaradamārēā: “jChīrāne cobeadada!”[†] Māwā Egiptodebema boroba jūma Egipto druara Jose jḡwāda ḡasia.

⁴⁴ Maḡbe idjia Josea jarasia:

[†] 41:43 Chīrāne cobeadada. Maḡḡara hebreo beeda cawa beaba cawadaē panḡa. ḡcḡḡamarā egiptorā beedeaa. Naḡḡarā crīchada jaraisicada: “jĀyā wānada dadjirā boro zebḡa bēā!” wa “jadjirā boro nezoca dromada zebḡa!” wa “jQuīrācuita ūrinada!”

–M̄lra jūmarā boroa, barib_{ΛΓΛ} jūma naλ druadebemarāra b_Λ j_Λwae_Δ beadia. Ādjirāba b_Λa iwididaē ni cārē sida ocara pan_Λ.–

⁴⁵ Egiptodebema boroba Jose tr_Λra b_Λasia Zapnat-panea.‡ Maλ awara wērā Asena abadada Josea diasia idji quima bamārēā. Maλ Asenara Potiperera cau basia. Potiperara O_Λ purude λmādaūa bia bedeabadarā sacerdote basia. Māwā Josera jūma Egipto druade dji dromada besia.

⁴⁶ Egiptodebema boroba Josera dji dromada b_Λside idjira treinta poa basia. Josera dji boroma badada jūma Egipto druade p_Λrr_Λ wāsia.

⁴⁷ Maλbe siete poa ne jūmada bia zauda bērā codidebemara aduba nūmasia.

⁴⁸ Maλ siete poade Egipto druade ewapedada_Δebemada Joseba waga b_Λbsia. Puruza dji puru caita ewapedadara maārī waga b_Λbsia.

⁴⁹ Māwā trigora waib_Λ waga b_Λsidaa. Pusa īb_Λ quīrāca ādjirāba waib_Λ waga eropanasidaa. Maλ bērā juacha pananada idu b_Λsidaa.

⁵⁰ Jarraba ewari zeī naēna Joseba idji quima Asena ume warrarāda umē unusia. Asena zeza Potiperara O_Λ purude λmādaūa bia bedeabadarā sacerdote basia.

⁵¹ Idji warra iwina tosidade Joseba nāwā crīchasia: “Ācōrēba jūma m_Λ bia mīga badara, m_Λ ēberārā sida quīrādoabisia.” Māwā idji warra iwinara tr_Λ b_Λsia Manase.§

⁵² Dewarabema warra tosidade Joseba nāwā crīchasia: “M_Λ biē bada druade Ācōrēba m_Λa warrarāra unubisia.” Māwā dji warrara tr_Λ b_Λsia Eprai_Λ.*

⁵³⁻⁵⁴ Siete poa Egipto druade aduba zau nūmana jōnacarea siete poa jarrabada zesia Joseba jarada quīrāca. Druaza jarrabara wāsia. Barib_{ΛΓΛ} egiptorāba codira eropanasidaa.

⁵⁵ Māwā b_Λde egiptorāba codi carea erobeada sida jōsia. Maλ bērā ādji boromaa codira iwidide wāsidaa. Ādji boroba jūmarāa jarasia:

–Josemaa wānadua. Idjia jarab_{ΛΓΛ} quīrāca odadua.–

⁵⁶ Jarraba Egipto druade zeside Joseba trigo wagabada dera jūma ewabicuasias. Maλbe trigora egiptorāa nēdobuebadjia, jarrabara wārāda jūma Egipto druade zeda bērā.

⁵⁷ Maλ awara druazabemada Josemaa trigo nēdo_Δe zebadjidaa jarrabara jūma druaza wāna bērā.

42

Jose djabarāba trigo nēdo_Δe wāpedada

¹⁻² Maλ ewaride Jose zeza Jacobora wadi Canaaλ druade b_Λbadjia. Jacoboba cawasia Egipto druade trigora baraada. Maλ bērā idji warrarāa nāwā jarasia:

–M_Λa ūrīsia Egiptode trigora baraada. ¿Cārēda j_Λā pan_Λ? Jāmaa nēdo_Δe wānadua dadjirāba codi carea. Māwā dadjirāra jarrababa beudaēa.–

³⁻⁴ Ara maλda Jose djabarāra Egiptodaa trigo nēdo_Δe wāsidaa. Jacoboba Jose djaba Benjami_Λra diabueē basia, wayada bērā Benjami_Λra beuida. Maλ bērā Jose djabarāra diebe wāsidaa.

⁵ Israel warrarāra dewara ēberārā ume trigo nēdo_Δe wāsidaa, jūma Canaaλ druade jarrabara zeda bērā.

⁶ Maλne Josera Egipto druade dji droma basia. Idjiab_{ΛΓΛ} jūma druazabemarāa trigora nēdobuebadjia. Māwā b_Λde Jose djabarāra jūēsidaa. Jūēnapeda Jose quīrāpita wayadeba egorode barru copanesidaa.

⁷⁻⁸ Joseba idji djabarā unuside cawasia ādjida māwā pan_Λda barib_{ΛΓΛ} adua b_Λ quīrāca besia. Idji djabarāba idjira cawadaē basia. Maλne Josera ādji ume quīrū b_Λ quīrāca bedeasia. Iwidisia:

–Bārāra ¿sāma_Λba zeb_Λda?–

–Ādjia panusidaa:

–Canaaλ druadeba trigo nēdo_Δe ze pan_Λ.–

⁹ Maλne Joseba quīrānebasia ādjidebema cāimocaradada. * Maλ bērā jarasia:

–jBārāba dairā sāwā poyadi cawaya ac_Λde ze pan_Λ!–

¹⁰⁻¹¹ Ādjia panusidaa:

–jMāwāēa, dai boro! jDaira maλ carea nīnaēa! Dai b_Λ nezocarāra jipa beea. Daira jūmaena abari zeze_Δebemaa. Daiba trigod_Λ nēdo_Δe ze pan_Λ.–

¹² Joseba jarasia:

–jSewaa! Bārāba dairā sāwā poyadi cawaya ac_Λde ze pan_Λ.–

¹³ Ādjirāba panusidaa:

‡ **41:45** Zapnat-panea. Maλ tr_Λba egiptorā bedeade jara b_Λa “Ācōrēra bedeabaria; idjira zocai b_Λa.” § **41:51** Hebreo bedeade Manase tr_Λba jara b_Λa “quīrādoabi.” * **41:52** Hebreo bedeade Eprai_Λ tr_Λba jara b_Λa “warra unubida.” * **42:9** Genesi 37:4-9.

-Dai ba nezocarāra wārāda abari zezaдебemaa. Daira doce djabarā panasidaa. Baribalga dai djaba tēābemara dai zeza ume Canaaλ druade besia. Maλne aba nēbasia.-

¹⁴ Joseba jarasia:

-Māa jarada quīrāca ebuda baā bārāba acāde ze panāda dairā sāwā poyadi cawaya.

¹⁵ Baribalga māa acaya bārāba jara panara wārā cawaya. Dai Egiptodebema boro trāneba māa wārāneba jaraya bārāra namabemada ēdrādaēa aba bārā djaba tēābemada namaa zebalgaadaa.

¹⁶ Bārānebemada aba wābidadua bārā djaba tēābemada enemārēā. Maλmisa waabemarāra nama preso panenā. Idjida zeibalga, māa cawaya bārāba jara panara wārāda. Idjida zeēbalga, dai Egiptodebema boro trāneba māa wārāneba jaraya bārāra bedeade pananida dairā sāwā poyadi cawaya acāde ze panā carea.-

¹⁷ Ara maλda Joseba ādjira ewari ūbea preso baasia.

¹⁸ Ewari ūbea babalgaē Joseba ādjia jarasia:

-Māa Ācōrēra waya baā. Maλ bērā bārāba nāwā odibalga, māa beabiēa.

¹⁹ Bārāda wārāda ēberā jipa beabalga, nama bārānebemada aba preso beya. Maλne waabemara bārā diguidaa trigo diade wānadua bārā ēberārāba codamārēā.

²⁰ Baribalga bārā djaba tēābemara enenadua. Māwā māa cawaya bārāba jara panara wārāda. Māwā odaēbalga, bārāra beudia.-

Ādjirāba maλ bedeara ijasidaa.

²¹ Māwā panane ādjiduba jara duanesidaa:

-Wārāda dadji djaba Joseda biē osidaa. Dadjirāba unusidaa idji biē orānamārēā dadjirāa bedeade djaburia baada. Māwāmīna dadjirāba ijanāē basia. Maλ carea nama bia mīga panā.-

²² Maλne Rubeāba jarasia:

-Maλ carea māa bārāa jarasia idjira biē orānamārēā, māwāmīna bārāba ijanāē basia.† Idji beapedada carea idibalga Ācōrēba dadjira cawa obalga.-

²³ Maλne Josera egiptorā bedeade ādji ume bedeade basia. Idjia jarabalga dewaraba ādjia jarabadjia hebreo bedeade. Maλ bērā adua panasidaa ādjia jara panara Joseba jūma ūrī baada.

²⁴ Ādjia biē opedadadebema bedeade panā ūrīside Josera iduba āyā wāpeda jiasia. Māwā bapeda waya poya bedeasia. Maλbe ādji ume bedeade wāpeda Simeolāda jidabisia preso bēmarēā. Ara maλda ādjia acā panane Simeolāra jltabisia.

²⁵ Maλbe Joseba idji nezocarāa jarasia idji djabarāba trigo nēdopedadaba ādji sacora biracuadamārēā. Maλne ādji parata sida waya sacozā baacuabisia. Maλ awara Joseba diabisia ode ne codamārēā. Ara maλda idji nezocarāba māwā osidaa. Baribalga parata ādji sacozā bapedadada Jose djabarāba adua panasidaa.

²⁶ Maλbe Jose djabarāba trigora ādji burro arā baacuadapeda wābalgasidaa.

²⁷ Wābalgade ota cānima jūesidaa. Maλbe abaaba idji burro ne cobi carea saco ewabalgade idji paratara eda cobāda unusia.

²⁸ Dauperapeda idji djabarāa jarasia:

-Mā paratara jēda diasidaa. Za mā sacode eda cobā.-

Maλ carea jūmarāda dauperasidaa. Ne wayaaba ure duanane nāwā jarasidaa:

-¿Cārē cārēā Ācōrēba dadjira jāwā o ba?-

²⁹ Canaaλ druade ādji zeza Jacoboma jūēnapeda ādji Egipto druade sāwāpedadara jūma nēbalgasidaa. Nāwā jarasidaa:

³⁰ -Jāλ druadebema ēberā dji droma baaba daia quīrībideba nāwā jarasia: “Bārāba dairā sāwā poyadi cawaya acāde zesidaa.”

³¹ Baribalga dairāba jarasidaa māwā odi carea ze panāēda, ātebalga ēberā jipa beada.

³² Idjaba jarasidaa dairāra abari zezaдебemada doce djabarā panasidada. Jarasidaa abara nēbasida, abara dai zeza ume Canaaλ druade baada.

³³ Maλne jāλ dji dromaba dairāa jarasia:

“Nāwā cawaya bārāra ēberā jipa beada: bārā djabarānebemada aba mā ume amenapeda trigora ededadua bārā ēberārā jarra quedēaa cobidi carea.

³⁴ Maλbe bārā djaba tēābemara māmaa enenadua māa cawai carea bārāra jipa beada. Māwā māa cawaya bārāba wārāda acāde zedaē panāda dairā sāwā poyadi cawaya. Māwā osidara māa bārā djabara jēda diaya. Idjaba naλ druade bārāba quīrīābadada poya nēdodia idjaba nēdobuedia.”-

³⁵ Māwā nēbalgadapeda ādji saco ērācuabladade sacozā ādji paratara eda cobeada unusidaa. Maλ unubladade ādji zezara, ādjirā sida bio dauperasidaa.

³⁶ Maλ carea ādji zeza Jacoboba jarasia:

† 42:22 Genesi 37:21-30.

–Bārāba m̄ra warra neē obadaa. Joseda idjaba Simeoḷ sida neēa. Maḷ awara Benjamiḷ sida jāmaa ede quīrīa panḷa. Maḷneba m̄draḷ bia sopua unu ḷaa.–

³⁷ Maḷne Rubeḷba jarasia:

–Zeza, m̄la Benjamiḷra waya ḷamaa eneya. Eneēḷbaḷa, m̄l warrarāda umé beaida ḷaa. M̄la idu Benjamiḷra edebidua. Wārāda waya jēda eneya.–

³⁸ Māwā jaradamīna Jacoboba jarasia:

–M̄l warrara bārā ume diabueēa. Idji djaba arara beuda bēra aba idjidraḷ ḷaa. Idjida ode beuibḷaḷa, bārāba m̄ra sopuaba beadia.–

43

Jose djabarāba Benjamiḷ Egiptodaa edepedada

¹ Māwā panane Canaaḷ druaede jarrabara wetara zesia.

² Maḷne ādjia trigo Egipto druaede nēdopedadara jūma cosidaa. Maḷ bēra ādji zeza Jacoboba jarasia:

–Wayacusa Egiptodaa trigo nēdode wānadua.–

³ Baribḷaḷa Judaba panusia:

–Jāl ēberāba daia ebuda jarasia: “Bārāra m̄lamaa zecara panḷa, bārā djaba tēābemada eneaēḷbaḷa.”

⁴ Maḷba, zeza, dai djaba tēābemara ḷaa dai ume diabueibḷaḷa, daira trigo nēdode wānia.

⁵ Baribḷaḷa dai ume diabueēḷbaḷa, poya wānaēa jāḷ ēberāba jarada bēra: “Bārāra m̄lamaa zecara panḷa, bārā djabada eneaēḷbaḷa.”–

⁶ Maḷne Jacobo Israel abadaba iwidisia:

–Bārāba ḷcārē cārēa maḷ ēberāa jarasida dewara djabada eropanḷa? Maḷ jarapedadaba m̄ra biē osidāa.–

⁷ Ādjirāba panusidāa:

–Jāl ēberāba daia bio iwidisia daidebemada, dai ēberārānebema sida. Nāwā iwidisia: “Bārā zezara ḷwadi ḷaca? Bārāba ḷdewara djabada eropanḷa?” Maḷ bēra daiba idjia wārāda jarasidāa. Daiba adua panasidāa idjia jaraida dai djaba ededamārēa.–

⁸ Maḷne Judaba idji zeza Israelea jarasia:

–ḷaa Benjamiḷda m̄l ume diabueibḷaḷa, daira ara nawena trigo nēdode wāḷbaḷaḷa. Wānaēḷbaḷa ḷada, daida, dai warrarā sida jūma quininia.

⁹ M̄labḷaḷa Benjamiḷra wagaya. M̄la idjira enepeda wayacusa ḷa quīrāpita ḷaēḷbaḷa, m̄da bedede beya aba m̄l beubḷaḷadaa.

¹⁰ Daida nama jācua dārānaē pananabara, Egiptodaa ḷarima umé wānoacasidāa.–

¹¹ Maḷne dji zeza Israelba panusia:

–Wārāda Benjamiḷda ededida panḷbaḷaḷa, nāwā odadua. Dadjirā ējūānebema ne biara beada bārā sacode ḷadapeda maḷ ēberāa diaē wānadua. Balsamo nēārāda, urrajōda, mirra querada, dewara quera tūāpa beada, pistacho bacuru tada, almendra sida maārī diaḷadua.

¹² Parata sida waibḷara ededadua dji parata bārā sacode zedara jēda diadi carea. Āibērā quīrādoe eda ḷasidāa.

¹³ Bārā djaba tēābema sida maḷ ēberāmaa isabe ededadua.

¹⁴ M̄la quīrīa ḷaa Ācōrē ne jūma poya obariba bārāra quīrā djuburiaida maḷ ēberāba bārā djaba jāma preso ḷara, Benjamiḷ sida idu jēda zebimārēa. Baribḷaḷa idu zebiēḷbaḷa m̄ra warra neē beya. Māwā warra neē beibḷaḷa, māwā baya.–

¹⁵ Ara maḷda ādjirāba nebida pedapeda Egiptodaa wāḷbaḷasidāa. Ādjia parata naēna edepedada cāyābara waibḷara edesidāa. Benjamiḷ sida edesidāa. Jūēnapeda Josemaa wāsidaa.

¹⁶ Joseba Benjamiḷ ādji ume unuside idji nezocarā boroa jarasia:

–Naḷ ēberārāra m̄l diguidāa ededua. Maḷbe pacada beapeda ne djudua ādjirāra nane umatipa m̄l ume ne cođi bēra.–

¹⁷ Ara maḷda dji nezocarā boroba Joseba jarada quīrāca osia. Dji djabarāra Jose dedāa edesia.

¹⁸ Wāḷadade Jose djabarāra daupera panḷ bēra nāwā jara panasidāa:

–Naārā zesidade parata dadji sacode ḷapedada carea jāwā idji diguidāa edebibḷaḷa. Idjia jaraya dadjia maḷ paratara drḷasidada. Maḷ carea dadjira jidabiya idji nezocarāda beadamārēa. Dadjirā burro sida jārya.–

¹⁹ Jose dede eda wābadade dji nezocarā boro caita wānapeda idji ume bedeasidāa.

²⁰ Ādjia nāwā jarasidāa:

–Dai boro, dairā naārā ze panasidade wārā arada trigo nēdode ze panasidāa.

²¹⁻²² Dai jēda wāsidade ota cānima jūesidāa. Mama dai saco ewabḷadade trigo nēdopedada paratada jūma daucha dairā sacozā eda ḷada unusidāa. Dairāba adua panḷa caiba maḷ

paratara eda ɓalsida. Jūma maɓ paratara daiba jēda enesidaa diadi carea. Maɓ awara daiba paratara enesidaa wayacusa trigo nēdodi carea.–

²³ Dji nezocarā boroba panusia:

–Jūmawāyā crīcharānadua. Dauperarānadua. Bārāba parata diapedadara mɓa edapeda mɓ boroba diasia. Bārāba, bārā zezaba ĩjā ɓa Ācōrēba maɓ paratara bārā sacode ɓalsia.–

Maɓbe idjia Simeoɓ preso ɓadada ādjimaa enesia.

²⁴ Enepeda ādjirāra Jose dede eda edesia. Idjia baidoda diasia ādji ĩrū sɓgɓdamārēā. Ādji burro sida ne cobigasia.

²⁵ Māwā panɓne cawasidaa ādjira Jose dede ne codida. Jose umatipa zeida jɓā panɓmisa ādjia nebia enepedadara edasidaa Josea diadi carea.

²⁶ Jose diguida jūēnacarea ādjirāba nebia enepedadara idjia diasidaa. Maɓne wayaadeba idji quīrāpita egode ɓarru copanesidaa.

²⁷ Joseba ādjia iwidisia sāwā panɓ cawaya. Maɓ awara iwidisia:

–Bārā zezara ĩbia ɓalca? ĩDrōāra wadi ɓalca?–

²⁸ Ādjirāba panusidaa:

–Dairā zeza ɓa nezocara bia ɓa. Idjira wadi ɓa.–

Maɓne wayaadeba ādjira ɓarru copanesidaa.

²⁹ Joseba acɓɓɓɓde idji djaba ara Benjamiɓda unupeda nāwā jarasia:

–Bārā djaba tēābema mɓa jarapedadara ĩnaɓgɓalca?–

Maɓbe Benjamiɓa jarasia:

–Mɓ warra, Ācōrēba ɓara carebaya.–

³⁰ Idji djaba arada ununa bērā Josera ɓalsridaba so borequeasia. Ara maɓda dji edaara ɓa dējāne iduba jīāne wāsia.

³¹ Jɓā ɓapeda so zareaɓacarea quīrā sɓgɓpeda waya ādjimaa zesia. Maɓbe jarasia:

–Daiba codira enenadua.–

³² Ara maɓda dji nezocarāba enesidaa. Joseba coira awara ɓalsidaa, dji djabarāba codi sida awara ɓalsidaa, idjaba Josema ne cobada egiptorāba codi sida awara ɓalsidaa. Māwā osidaa egiptorāra hebreorā ume ābaa ne cocara panɓ bērā. Egiptorāmaarā maɓra cadjiruaa.

³³ Maɓne Joseba idji djabarāra chūmēbisia dji nabemaneba āba dji tēābēmana. Maɓ carea idji djabarāba cawa crīchadaē panɓa abarica dji quīrā acɓ duanesidaa.

³⁴ Maɓne Jose itea diapedada djicodēbemada ādjiza jedecabisia, baribɓɓ Benjamiɓa waibɓara diabisia. Māwā jedecadapeda ādjira Jose ume ɓalsrida ne codruasidaa.

44

Jose taza

¹ Māwānacarea Joseba idji nezocarā boroa jarasia:

–Naɓ ēberārā sacora trigoba biracuadua. Ādji parata sida ādji sacozā eda ɓacuadua.

² Maɓbe mɓ taza parata odada dji tēābema sacode trigo nēdoda parata ume ɓadua.–

Ara maɓda dji nezocarā boroba Joseba jarada quīrāca osia.

³ Nurēma āsaboode Jose djabarāra ādji burrode idu wābisidaa.

⁴ Ādjira purudeba wadi tamɓ wāē panɓne Joseba idji nezocarā boroa jarasia:

–Jɓā ēberārā caidu wādua. Jidade wāsira nāwā jaradua: “ĩCārēneba mɓ boroba bārāra biē oda bērā bārāba jāwā idjira biē osida? ĩCārē cārēā bārāba idji taza parata odara drɓasida?”

⁵ Jɓā tazade mɓ borora ne dobaria. Idjaba abari tazadeba ne cawaiē ɓeara cawabaria. Bārāba opedadara biē ɓa.–

⁶ Ara maɓda caidu wāsia. Jidade wāpeda Joseba jarabidara jarasia.

⁷ Maɓne dji djabarāba jarasidaa:

–ĩCārē cārēā dadji boroba māwā jara ɓa? Dairāra ne drɓadaca.

⁸ Acɓdua, parata dai sacode ɓadada daiba ununapeda Canaɓa druadeba jēda enesidaa. Māwā daiba jipa osidabɓɓ ĩcārē cārēā ɓa boro paratara wa oro sida drɓadi?

⁹ ɓa maɓ tazada dairā sacode unuibɓɓ dji eroɓɓa beuida ɓa. Maɓ awara dairāra ɓa boro nezocarāda beadia.–

¹⁰ Maɓne Jose nezocarā boroba jarasia:

–Bia ɓa, māēteara bārāba jara panɓ quīrāca oya. Dji ne drɓadara mɓ nezoca baya, baribɓɓ waabemara bedea neē beadia.–

¹¹ Ara maɓda ādji sacora burrode jɓ beadā ērānapeda egode ɓalsidaa. Maɓbe ādjiza ewacuasidaa.

¹² Ewacuapedadacarea Jose nezocarā boroba jɓɓ wāsia dji nabema djaba sacodeba āba dji tēābema sacodaa. Maɓne tazara dji tēābema Benjamiɓ sacode unusia.

¹³ Ara maɓda soppuadeba dji djabarāba cacuade jɓ panɓa cūētacuasidaa. Maɓbe ādji sacora wayacusa ādji burrode ɓacuadapeda jēda purudaa wāsidaa.

¹⁴ Jose wadi diguida b̄ade Judara dji djabarā sida idjima jūēsidaa. Ādjirāra ne wayaađebea idji quīrāpita egode barru copanesidaa.

¹⁵ Mābe Joseba ādjirāra jarasia:

–Bārāba ḡcārē cārēā m̄ tazara jāwā dr̄lasida? ḡBārāba adua pan̄ca ne cawaiē beada m̄a cawabarida?–

¹⁶ Judaba panusia:

–Dai boro, ḡcārēda jaradi? ḡSāwā jaradi daira bedeade pan̄ēda? Jūma daiba biē opedada carea Ācōrēba cawa ob̄raa. Dairāra b̄a j̄lwaēda pan̄a. B̄a nezocarā bađia, idjaba b̄a taza dr̄a erobađa sida b̄a nezoca baya.–

¹⁷ Māne Joseba jarasia:

–M̄a māwā oēa. Dji taza dr̄a erobađadr̄a m̄ nezoca baya. Waabemara necai wānada bārā zezamaa.–

¹⁸ Mābe Judara Jose caita wāpeda jarasia:

–M̄ boro, m̄ ume quīrūrādua. B̄ara Egiptodebema boro quīrāca b̄amīna m̄ quīrā djuburia b̄a ume idu beđeabidua.

¹⁹ Dai naārā zesidade b̄a iwidiisia daira zeza bara pan̄a cawaya idjaba djaba bara pan̄a cawaya.

²⁰ Māne daiba panusidaa zeza drōā quīruda eropan̄ada idjaba djaba cūdra b̄ada aba eropan̄ada. Mā warrara dai zezaba drōā b̄ade unusia. Idji djaba arada beusia. Ādji papadebemara ababe idjidr̄a b̄a. Idjira dai zezaba bio quīrā b̄a.

²¹ Idjaba b̄a daia jarasia, “Mā warrara enenadua m̄a unui carea.”

²² Barīb̄ra daiba b̄a jarasidaa mā warrara dji zeza b̄amāba āyā wācara b̄ada. Āyā wāib̄ra dji zezara sopuaba beuyada asidaa.

²³ Māne b̄a daia jarasia: “Bārā djaba tēābemada bārā ume zeēb̄ra, bārāra m̄maa wayacusa zecara pan̄ada.”

²⁴ Mābe dairāra dai zezama jūēnapeda b̄a jarađara jūma nēb̄rasidaa.

²⁵ Dārāb̄rađe dai zezaba jarasia: “Wayā trigo nēdode wānada.”

²⁶ Māne dairāba idjā jarasidaa: “Dairāra poya wānaēa. Ababe dai djaba tēābemada dai ume wāib̄ra wānia. Idjida dai ume wāēb̄ra, jāā ēberāmaa wācara pan̄a.”

²⁷ Māne m̄ zeza b̄a nezocaba daia jarasia: “Bārāba cawa pan̄a m̄ wērāba warra umēbe m̄a to diasida.

²⁸ Abara nēbasia. Mā ewarideba ātaa waa unuē b̄a bērā m̄maara animarāba beapeda cobuesia.

²⁹ Mā bērā idji djaba arada ededapeda beuib̄ra, bārāba m̄ra sopuaba beadia.”

³⁰⁻³¹ Dairā boro, dji cūdra carea dai zezara wadi b̄a. Mā bērā m̄ra dji cūdra neē m̄ zezamaa wāsira māne idji warrada unuēb̄ra m̄ zezara beuya. Māwā dai b̄a nezocarāba dai zeza drōā b̄ara sopuaba beadia.

³² M̄ b̄a nezocaba m̄ zeza wārāneba jarasia dji cūdrara waya eneida. M̄a jarasia: “Zeza, m̄a waya b̄amaa eneēb̄ra, b̄a quīrāpita m̄ra bedeade baya aba m̄ beub̄rađaa.”

³³ Mā bērā m̄a b̄a bedeade djuburiaya dji cūdrabari m̄dr̄a nama erobemārēā b̄a nezoca bai carea. Māne dji cūdrara idji djabarā ume idu wābidua.

³⁴ ḡSāwā m̄da dji cūdra neē m̄ zezamaa wāi? M̄ zeza sopuaba biē b̄ada unu quīrāē b̄a.–

45

Joseba ara idjida cawabida

¹⁻² Mā beđea ūr̄b̄rađe Josera so borequea nūmesia. Waa poya droaē bērā jūma idji nezocarā arima beaa j̄gua jarasia:

–jūma dajadaa wānada!–

Ara māda wāsidaa. Ababe idji djabarāda idji ume panesidaa. Māwā pan̄ne Josera bio j̄āsia. Mā j̄ābira idji nezocarā dajada pan̄ba ūr̄sidaa. Mā awara idji j̄ānanebemada Egiptodebema boro deđe panabadarāba ūr̄sidaa. J̄ānacarea Joseba idji djabarā cawabisia idjida māwā b̄ada.

³ Nāwā jarasia:

–M̄ra Josea. ḡM̄ zezara wadi b̄aca?–

Māne idji djabarāba poya panunaē basia bio dauperasida bērā.

⁴ Mā carea Joseba ādjā jarasia:

–M̄ caita zedadua.–

Ara māda Jose caita wāsidaa. Māne Joseba ādjā jarasia:

–M̄ra bārā djaba Josea, bārāba nēdobuepedadaa Egiptodaa ededamārēa.*

* 45:4 Genesi 37:12-36.

⁵ Barib_{ΛΓΛ} sopuarānadua. Bārāba m_Λra nēdobuepedadamīna jūmawāyā crīcharānadua. Ācōrēba_{ΛΓΛ} m_Λra nama bārā na diabuesia ēberārā beudidebemada ēdra_Λ edamārēā.

⁶ Poa ume bab_{ΛΓΛ}a jarraba zedada. Idjaba wadi poa juesuma māwā baya. Ma_Λne poya ne udaēa ni ewadaēa.

⁷ Ācōrēba m_Λra bārā na diabuesia bārā ēberārā na_Λ ējūāne jūma beurānamārēā. M_Λra nama b_Λsia bārā beudidebemada ēdra_Λ edamārēā.

⁸ Bārāba m_Λra nama diabuedaē basia, āteb_{ΛΓΛ} Ācōrēba_{ΛΓΛ} m_Λra diabuesia. Idjiab_{ΛΓΛ} m_Λra b_Λsia Egiptodebema boroa crīcha diabarida bamārēā, idji dedebema boroda bamārēā, idjaba Egipto druađe dji dromada bamārēā.

⁹ Jālbe bārāra isabe wānadua m_Λ zezamaa. Idjia nāwā jaradadua:

“B_Λ warra Joseba nāwā jara b_Λa: Ācōrēba m_Λra Egiptodebema boroare b_Λsia. M_Λmaa isabe zedua. Dārārādua.

¹⁰ Zepeda Gose_Λ ējūāne beya. Māwā bara, b_Λ warrarā sida, b_Λ wiuzaquerā sida m_Λ caita duania. B_Λ animarā beara, jūma b_Λa ero_Λ sida enedua.

¹¹ M_Λa bara mama ne cobi baya, wadi poa juesuma jarrabara bai bēā. Māwā bara, b_Λ ēberārāra, b_Λ animarā sida jarrababa beudaēa.”

¹² Bārāba, m_Λ djaba Benjami_Λ bida bādji dauba unu pan_Λa wārāda m_Λda bārā ume māwā beēa b_Λda.

¹³ M_Λ zezaa jaradadua m_Λra na_Λ Egipto druađe dji dromada. Bārāba unupedada sida jūma m_Λ zezaa jaradadua. Isabe wānapeda m_Λ zezara namaa enenadua.–

¹⁴ Ma_Λbe idji djaba Benjami_Λ ume ojūēnapeda jīāsidaa.

¹⁵ Māwānacarea Joseba waabema djabarāra uridarrade isōcuapeda jīāsia. Ma_Λbeb_{ΛΓΛ} idji djabarāra idji ume bedeasidaa.

¹⁶ Egiptodebema boro dede panabadaba ūrīsidaa Jose djabarāra zesidada. Dji boroba, dji droma bea bida ma_Λnebemada bia crīchāsidaa.

¹⁷ Ma_Λ carea dji boroba Josea jarasia:

–B_Λ djabarāa jaradua: “Bārā animarā n_Λ ne ataubidapeda Canaa_Λ druađaa wānadua.

¹⁸ Ma_Λbe bārā zezara, bārā ēberārā sida m_Λmaa enenadua. M_Λa bārāa Egipto druađe ējūā biara b_Λda diaya. Bārāba na_Λ druađebema dji biara b_Λda codia.”

¹⁹ Idjaba b_Λ djabarāa jaradua nama Egiptodeba carretada edecudamārēā ādji warrarā, ādji wērārā, bārā zeza sida enenamārēā.

²⁰ Ma_Λ awara jaradua ādjia erobeara becuadamārēā, Egiptodebema ne biara b_Λda jūma ādjide bai bēā.–

²¹ Israel warrarāba māwā osidaa. Egiptodebema boroba jarada quīrāca Joseba ādjia carretara diacuasias. Ādjia ode codi sida diasias.

²² Ādjia cacuade j_Λbada djiwidida aba aba diacuasias. Barib_{ΛΓΛ} Benjami_Λa cacuade j_Λbada juesuma diasias. Parata torro sida tresciento diasias.

²³ Idji zeza itea Egiptodebema ne bia queeada die burrode diabuesias. Ma_Λ awara die burro wērāne trigoda, pa_Λda, idji zeb_{ΛΓΛ}de coi sida diabuesias.

²⁴ Ma_Λbe idji djabarāra wābigasias. Ādji wāb_Λdade Joseba ādjia jarasia:

–Ode ijararānadua.–[†]

Jacoboba Jose zocai b_Λda cawada

²⁵ Ma_Λbe Egiptodeba wānapeda Canaa_Λ druađe ādji zeza Jacoboma jūēsidaa.

²⁶ Jūēnapeda ādjia Jacoboa jarasidaa Josera wadi zocai b_Λda idjaba idjira Egiptodebema boroare b_Λda. Barib_{ΛΓΛ} Jacoboba cawa crīchaē basias. Ma_Λgara jījāē basias.

²⁷ Ma_Λne ādjirāba Joseba jaradara jūma nēb_{ΛΓΛ}sidaa. Ma_Λ awara Jacoboba unusias Joseba carreta diabuecuadada idji ededamārēā. Ma_Λ unub_{ΛΓΛ}de Jacobora sobiasias.

²⁸ Jacobo Israel abadaba jarasia:

–Ara na_Λba bia b_Λa. M_Λ warra Josera wārāda wadi zocai b_Λa. M_Λ beui naēna idji ac_Λde wāya.–

46

¹ Ara ma_Λda Jacobo Israel abadara wāsia jūma idjia ero_Λ bara. Wāb_{ΛΓΛ}de Beersebāde jūēsias. Mama idjia animarāda idji zeza Isaba jīā bāda Ācōrēa babue diacuasias.

² Ma_Λ diamasi Israelba cāimocara quīrāca ūrīsias Ācōrēra idji ume beēa b_Λda. Ācōrēba tr_Λ jarasia:

–Jacobob, Jacobo.–

Jacoboba panusia:

[†] 45:24 _Λc_Λgaba crīcha pan_Λa ādjira ijaradida Joseba Benjami_Λa waib_Λara diada bēā. Idjaba _Λc_Λgaba crīcha pan_Λa ādjira ijaradida Jose nēdobuepedada carea.

-Māra nama bāa.-

³ Ācōrēba jarasia:

-Māra bā zezaba ījā bāda Ācōrēa. Wayarādua Egiptodaa wāi carea. Jāma māa puru wai bāda bādeba yōbīya.

⁴ Māra bā ume Egiptodaa wāya. Maābe bādeba yōbādarā jēda eneya. Idjāba bā beubāde Josea arima bāya.-

⁵ Ara maāda Jacobora Beersebādeba wāsia. Egiptodebema boroba carreta diabuecuade Jacobo warrarāba idjira, ādji warrarāra, ādji quimarā sida edesidaa.

⁶ Jacoboba idji warrarā bida ādji animarā beara idjāba jūma ādjia Canaaā druade edapedada sida Egiptodaa edesidaa.

⁷ Jacoboba idji warrarāra, idji caurāra, idji wiuaquerāra, idji āizaquerā sida Egiptodaa jūma edesia.

Jacobo ēberārā Egiptodaa wāpedada

⁸ Jacobo Israel abada warrarā Egiptodaa wāpedadara naālgarā basia:

Jacobo warra iwina Rubeāda wāsia.

⁹ Rubeāba edesia idji warrarā Hanoc, Palú, Hezroā, Carmi sida.

¹⁰ Jacobo warra Simeoā sida wāsia. Simeoāba edesia idji warrarā Jemuel, Jamiā, Ohad, Jaquīā, Zohar, Saul sida. Saulora cananeo wērāba toda basia.

¹¹ Jacobo warra Levi sida wāsia. Leviba edesia idji warrarā Gersoā, Coā, Merari sida.

¹² Jacobo warra Juda sida wāsia. Judaba edesia idji warrarā Sela, Paré, Zarā sida. Idji warrarā Erera, Onāā sida Canaaā druade beusidaa. Paréba idji warrarā Hezroāda, Hamul sida edesia.

¹³ Jacobo warra Isacar sida wāsia. Isacarba idji warrarā Tola, Puvā, Job, Simroā sida edesia.

¹⁴ Jacobo warra Zabuloā sida wāsia. Zabuloāba idji warrarā Sere, Eloā, Jahleel sida edesia.

¹⁵ Maā warrarā sei panāra Leaba Jacobo Araā druade to diasia. Leaba Jacobo cau Dina sida tosia. Ādjideba yōpedadara 33 wāsidaa dji umaquīrārā, dji wērārā ābaa.

¹⁶⁻¹⁸ Jacoboba Lea edaside dji zāwārē Labaāba nezocawērā Zilpara Lea diasia. Zilpaba warrarāda Jacobo to diasia. Maālgarā sida Egiptodaa wāsidaa ādji warrarā bara. Jūma ābaa diecisei wāsidaa.

¹⁹ Idji warra Gaba idji warrarā Zipioā, Haguī, Ezboā, Suni, Eri, Arodi, Areli sida edesia.

Ādji warra Aserba edesia idji warrarā Imna, Isúa, Isú, Beria, dji cau Serā sida. Beria warrarāra Hebere idjāba Malquiel basia.

¹⁹ Jacobo quima Raquel warrarāra Jose idjāba Benjamiā basia.

²⁰ Jose warrarā Egiptode topedadara Manase idjāba Epraīā basia. Ādji papara Asena basia. Asena zezara Potipera basia. Idjira Oā purude āmādaūa bia bedebadarā sacerdote basia.

²¹ Benjamiā warrarāra naālgarā basia: Bela, Bequer, Asbel, Gera, Naamaā, Ehi, Ros, Mupiā, Hupiā, idjāba Ard.

²² Jūma maālgarāra Raqueldeba Jacobo ume yōsidaa. Jūma ābaa catorce wāsidaa.

²³⁻²⁵ Jacoboba Raquel edaside dji zāwārē Labaāba nezocawērā Bilhara Raquelea diasia. Bilhaba warrarāda Jacobo to diasia. Maālgarā sida Egiptodaa wāsidaa ādji warrarā bara. Ādji warra Daāba idji warra Husiā edesia. Ādji warra Neptaliba edesia idji warrarā Jahzeel, Guni, Jezer, Sileā sida. Jūma ābaa siete wāsidaa.

²⁶ Jūma Jacobodeba yōpedadarāra idji ume Egiptodaa wāsidaa. Idji āigurā juachaē, jūma ābaa 66 wāsidaa.

²⁷ Maālgā awara Jose warrarā Egiptode topedadada umé panasidaa. Jūma ābaa Jacobo ēberārā Egiptode jūpedadara setenta panasidaa.

Jacoboba waya Jose ununa

²⁸ Jacobo Israel abadaba Judada Josemaa na wābisia ādjira Goseā ējūāne acāde zemārēā. Maāmisa ādjirāra Goseā ējūāne jūesidaa.

²⁹ Ādji jūesidade Joseba idji nezocaa jarasia idji carreta enemārēā. Ara maāda Goseānaa idji zeza Israel audiabariēde wāsia. Idji zeza unuside ojūēpeda dārā jāsia.

³⁰ Māwā bāde Israelba Josea jarasia:

-Mā bā quīrāra unubāā bēār cawa bāa bāra wādi zocai bāda. Jāābe māra necai beuya.-

Joseba idji djabarā Egiptodebema boromaa ededa

³¹ Maābe Joseba idji djabarā, jūma idji zeza ēberārā bida jarasia:

-Egiptodebema boromaa māa jarade wāya bārāra jūesidada. Māa idjia jaraya: "Mā djabarāra, mā zeza ēberārā Canaaā druade duananara jūma māmaa zesidada.

³² Ādjirāra animarā wagabada bērā ādji ovejada, paca sida enesidaa. Jūma ādjirāba erobeaba sida enesidaa.”

³³⁻³⁴ Maḷbe dji boroba bārā trāpēda iwidiḃarāde “¿Bārāba cārēda obada?”, nāwā jaraḃadua: “Daira warra eḃarāba animarā daupē cawa beaba, dai drōā naēnabemarāba obadapedada quīrāca.” Māwā jarasidara dji boroba bārāra jīga Goseḷ ējūāne idu bebiya, egiptorāmaara oveja wagabadara dji biaē bērā.–

47

¹ Ara maḷda Josera Egiptodebema boro ume bedeade wāsia. Idjia jarasia:

–Mā zezara, mā djabarā sida Canaaḷ druadeba zesidaa ādji oveja bara, ādji paca bara, jūma ādjia eropanḷ bara. Ādjirāra Goseḷ ējūāne duanā.–

² Maḷbe Joseba idji djabarāda juesuma Egiptodebema boro quīrāpita edesia ādjira cawamārēā.

³ Maḷne dji boroba Jose djabarāa iwidiḃia:

–Bārāba ¿cārēda obada?–

Ādjirāba panusidaa:

–Dairāra oveja wagabadaa dai drōā naēnabemarāba obadapedada quīrāca.–

⁴ Maḷ awara jarasidaa:

–Canaaḷ druade jarrabara dji cābāyā bḷa. Idjaba dairā oveja itea pōājārā neēa. Maḷ bērā dairāra naḷ druade panane zesidaa. Dairāra bḷ nezocarāa. Dai quīrā djuburia Goseḷ ējūāne idu bebīdua.–

⁵⁻⁶ Maḷne Egiptodebema boroba Josea jarasia:

–Naḷ Egipto druara bḷ jarāwēda bḷa. Bḷ zezara, bḷ djabarā sida ze panḷ bērā ādjia Goseḷ ējūāda diadua. Māwā dji biara bḷ ējūāne duanānia. Idjaba ḷcarḷ bḷ djabarānebemaba animarāda bio daupē cawa beabarḷ, ādjirāra mā animarā wagabada bororāda bḷcuadua.–

⁷ Idjaba Joseba idji zeza Jacobora Egiptodebema boromaa edesia cawamārēā. Maḷne Jacoboba dji boroba bia jarasia.

⁸ Dji boroba Jacoboa iwidiḃia:

–Bḷra ¿poa jūmasāwā bḷ?–

⁹ Jacoboba panusia:

–Māra ciento treinta poa bḷa. Naḷ ējūāne parrḷa bḷade bio bia mīga bḷa. Mā drōāenabemarā jaidasidade mā cāyābara drōāra panasidaa. Māra ādjirā quīrāca jācuā dārā baēa.–

¹⁰ Maḷ Jacoboba Egiptodebema boroba wayacusa bia jarapeda dajadaa wāsia.

¹¹ Ara maḷda dji boroba jaraḃa quīrāca Joseba idji zezaa, idji djabarāa bida Egiptodebema ējūā biara bḷada diasia. Nocoarebema ewarīde maḷ ējūāne Ramese puruda osidaa.*

¹² Idjaba Joseba idji zezaa, idji djabarāa, jūma ādji ēberārāa bida codira dia bḷadja ādjia cobada quīrāca.

Joseba druazabema ne cobigada

¹³ Druaza codira neē basia. Abeḃa jarrabara zareara nūmḷ bērā ēberārāra Egiptode, Canaaḷ druade bida jarrababa quinibodo basia.

¹⁴ Maḷ carea jūma egiptorāra, Canaaḷnebemarā sida Josemaa trigo nēdode wābadjidaa. Joseba dji paratara jūma pepeda Egiptodebema boro dede wagabadjia.

¹⁵ Māwā panane egiptorā paratara, Canaaḷnebemarāne sida jōsia. Maḷ bērā egiptorāra wayacusa Josemaa zedapeda nāwā jarasidaa:

–Dairā paratara jōsia. Dairāa trigora diadua. Diaēbḷarḷ dairāra beudia.–

¹⁶ Joseba panusia:

–Bārā paratara jōsibarḷ, bārā animarāda enenadua. Maḷbari māa bārāa trigora diaya.–

¹⁷ Ara maḷda ādji animarāra Josemaa enesidaa. Jūma maḷ poade Joseba ādjirāa trigora diasia ādji cawayobari, ovejabari, chiwatubari, pacabari, burrobari bida.

¹⁸ Maḷ poa jōnacarea wayacusa Josemaa zedapeda nāwā jarasidaa:

–Dairā boro, bḷa cawa bḷa dai paratara jōsida, dai animarā sida jūma bḷare basida. Dewara diadida waa neē panḷa. Ababe dairādrḷ, dai ējūā sida bḷa.

¹⁹ Dairāra idu beubirādua. Iduaribirādua dai ējūāra iduba tabeida. Dairāda, dai ējūā sida trigobari nēdodua. Māwā dairāra, dai ējūā sida Egiptodebema borode baya. Trigoda dairāa diadua uḃi carea. Māwā beudaēa idjaba dai ējūā sida iduba tabeēa.–

²⁰ Ara maḷda Joseba egiptorā ējūāra jūma nēdosia Egiptodebema boro itea. Egiptorāba ādji ējūāra nēdobuesidaa jarrabara ādjirāma wetara nūmḷ bērā. Māwā ādji ējūāra jūma dji borode basia.

* 47:11 Exodo 1:11.

²¹ Mañne jüma Egiptodebema ëberãrãra dji boro nezocarã basidaa.†

²² Joseba ababe ãmãdaüa bia bedeabada sacerdoterã ëjüãdrgã nêdoë basia, Egiptodebema boroba ãdjirã codira diabadjida bërã. ãdjirãba małgãda cobadjida bërã ãdji ëjüãra nêdobuedaë basia.

²³ Mañbe Joseba ëberãrãa jarasia:

-Mã bãrãra, bãrã ëjüã sida dadjirã boro itea nêdoë bërã mla trigoda diaya udamãrëã.

²⁴ Mał ewabãdadaë ë juesumanebemada aba dadjirã boroo diadida panãa. È quimãrë bãrãba edadia wayacusa udi carea idjaba bãrãba, bãrã dede panabadaba, bãrã warrarã bida codamãrëã.-

²⁵ Mañne ãdjirãba panusidaa:

-Bãa dairãra zocai bãsia. Dairãra quirã djuburia bãa. Mał bërã dairãra Egiptodebema boro nezocarã badia.-

²⁶ Ara małda Joseba leyda bãsia egiptorãba ewabãdadaë ë juesumanebemada aba Egiptodebema boroo diadida panãa. Wadibida Egipto druade mãwã obadaa. Ababe ãmãdaüa bia bedeabada sacerdoterãba mãwã diadacaa, Egiptodebema boroba ãdji ëjüãra nêdoë bërã.

Jacoboba Josea bedeã djuburiada

²⁷ Mał ewaride Jose ëberãrã israelerã abadara Egipto druade duanesidaa. Goseã ëjüãra eropanesidaa. ãdjirãra zocãrã yõsidaa.

²⁸ Jose zeza Jacobora Egipto druade diecisiete poa basia. Mañne Jacobora 147 poa basia.

²⁹ Jacobo Israel abadaba cawasia dãrãéne idjira beuida. Mał bërã idji warra Joseda trãbipeda jarasia:

-Mã quirã djuburia bã ãlwara mã bacara edre bãpeda wãrãneba jaradua mã jarabãrãda quirãneba bãa jüma oida. Mãra nał Egiptode tãbarirãdua.

³⁰ ãtebãrã nał Egiptodeba mã drõãenabemarã tãbaripedaãdamaa edepeda mãra mama tãbaridua.-

Joseba panusia:

-Mãwã oya, zeza.-

³¹ Mañne Jacoboba jarasia:

-Mãa wãrãneba jaradua.-

Ara małda Joseba wãrãneba jarasia. Mał bërã Jacobo Israel abadara idji cãdadaë chãrãborode barru cobesia.‡

48

Jacoboba Jose warrarã bia jara bãda

¹ Mãwãnacarea Jose ëberãrãba idjãa jarasidaa idji zezara cacua bië bãda. Mał carea Joseba idji warrarã Manase, Epraiã sida idji zeza acãde edesia.

² Mañne Jacoboba jarasidaa Joseza zesida. Mał carea Jacobo Israel abadara ãbãaë bãmĩna idji cãdadaë ãta chũmesia.

³ Mañne Josea jarasia:

-Canaaã druade mã Luz purude baside ne jüma poya bã ãcõrëra mãma odjapeda mãra mãwã bia jara bãsia:

⁴ "Mãa bãdeba ëberãrã zocãrã yõbiya. Idjaba bãdeba puruda zocãrã yõbiya. Mał awara mãa bã ëberãrãa nał Canaaã druara diaya ewariza ãdjide bamãrëã."*

⁵ Mã bãmãa ze naëna bã warrarã Epraiãra, Manase sida nał Egiptode tosidãa. ãdjira Rubelã quirãca idjaba Simeolã quirãca mã warrarã araada aya.

⁶ Baribãrã bãa dewara warrarãda unuubãrã, ãdjirãra mã warrarã araada aëa. Mał bërã Canaaã druade mã warrarã araba ëjüã edabãda quirãca ãdjirãba edadaëa. ãtebãrã Epraiãba, Manase bida edabada ëjüãnebemada ãdjia edadida panãa.

⁷ Mã Padan-Araã druadeba zebãrãde bã papa Raquelera Canaaã druade jaidasia Eprata Beleã abada caita. Mama mãã idjira tãbarisia. Mãra idji carea bio sopua basia. Mãã carea mãã bã warra umëbemarã mãreana abãrãa.-

⁸ Jacobo Israel abadaba Jose warrarãra unupeda iwidisia:

-Za panãra ¿cai?-

⁹ Joseba idji zezaa panusia:

-Mã warrarãa, ãcõrëba mãã nał Egiptode diadaa.-

† 47:21 Mañne jüma Egiptodebema ëberãrãra dji boro nezocarã basidaa. Griego bedeade mãwã bã bãa. Hebreo bedeade mãwã bãa: "Mañbe Joseba ëberãrã jüma Egipto druade beara puru droma beadaa wãbãrãbãsia." ‡ 47:31 Hebreo 11:21de jara bãa mãwã osida ãcõrëa bia bedeai carea. * 48:4 Genesi 35:9-15.

Israelba jarasia:

–Mā djuburia mā caita zebidua ādjira bia jara ʔai carea.–

¹⁰ Israelera drōāda quiru bēṛā dau towa ʔasia. Maāne Joseba idji warrarāra idji zeza caitaara edasia. Israelba ādjira ʔAṬA edapeda isōsia.

¹¹ Israelba Josea jarasia:

–Mā crīcha ʔasia ʔa quīrāra waa unuēda, baribAṬA Ācōrēba mā ʔara ʔa warrarā sida unubisia!–

¹² Maābe Joseba idji warrarā idji zeza ʔacarade chūpanada āyā ʔasia. Āyā ʔapeda idji zeza quīrāpita chīrāborode ʔarru cobesia.

¹³ Joseba idji warrarāra wayacusa idji zeza quīrāpita caita ʔasia. Epraiāra idji ʔawa araare ʔasia idji zeza ʔawa acāare bemārēā. Manasera idji ʔawa acāare ʔasia idji zeza ʔawa araare bemārēā.

¹⁴ BaribAṬA Israelba idji ʔawara carusia. Epraiāra dji tēābemamīna Israelba idji ʔawa arada Epraiā boro āṛ ʔasia. Manasera dji iwinamīna Israelba idji ʔawa acada Manase boro āṛ ʔasia.

¹⁵ Maāne Israelba Josea nāwā bia jara ʔasia:

Mā zezadrōā Abrahaāba idjaba mā zeza Isa bida Ācōrēda jā panasidaa. Mā tosida ewarideba ātaā ara mā Ācōrēba māra waga ʔabaria.

¹⁶ Idjia jūma mā bia mīga ʔadebemada ēdṛA edabaria.† Maāga Ācōrēba naā warrarāra carebaya.

Mā quīrā ʔā ādjideba naā ējūāne zocārā yōnida. Māwā naā warrarāneba mā trāra, mā zezadrōā Abrahaā trāra, mā zeza Isa trā sida jūmarāba quīrāneba panania.

¹⁷⁻¹⁸ Joseba unusia idji zeza ʔawa arara dji tēābema Epraiā boro āṛ ʔāda. Maāra Joseba biē unusia. Maā carea idji zeza jarasia:

–Zeza, jāwāēā. Za ʔadṛA mā warra iwināa. Idji boro āṛAṬA ʔa ʔawa arara ʔadua.–

Māwā jarabAṬAde idji zeza ʔawara Epraiā borode ʔada jidapeda Manase boro āṛ ʔa quīrā ʔasia.

¹⁹ BaribAṬA idji zezaba māwā o quīrāē ʔasia. ĀtebAṬA jarasia:

–Warra, mā cawa ʔāa mā ʔawara cai āṛ ʔāsida. ʔa warra iwinaneba ēberārāda zocārā yōnia. Idjira dji dromada ʔaya. BaribAṬA dji djaba tēābemara idji cāyābara dji dromaara ʔaya. Dji tēābema warrarāneba puruda zocārā yōnia.–

²⁰ Maā ewaride Israelba Jose warra tēābema Epraiāra dji nabema Manase cāyābara dji dromaara ʔasia. Maāne ādjira nāwā bia jara ʔasia:

–Nocoarebema ewaride israelerāba bārā trāneba nāwā dewaraa bia jaraāia: “Ācōrēba Epraiā, Manase sida bia oda quīrāca ʔa sida bia oya.”–

²¹ Māwāpeda Israelba Josea jarasia:

–Dārāēne māra beuya. BaribAṬA Ācōrēra bārā ume ʔaya. Idjia bārāra bādji drōāenabemārā druadaa jēda edeya.

²² Mā ʔā ējūāra auṛuara diabAṬA ʔa djabarā cāyābara. Mā ʔā Siqueā eyada diabAṬA.‡ Maā ējūāra mā jārisia necoba cha bida amorreorā ume djō ʔadeba.–

49

Jacoboba idji warrarā sāwāni jarada

¹⁻² Maābe Jacoboba jūma idji warrarā trābigapeda jarasia:

–Mā warrarā, mā bedea ūrīne caita zedadua. Mā jaraya nocoarebema ewaride bārāra sāwānida.

³ Rubeā, ʔara mā warra iwināa. Mā drōā badacarea ʔadṛA naārā unusia.

Mā ʔāara ʔadeba unubi ʔāa. ʔadṛA biara wayabadaa. ʔara dji dromaara ʔāa.

⁴ BaribAṬA do zebAṬAde poyaāca quīrāca ʔāa ara ʔadji cacuara poyaē ʔasia. ʔara mā wērā ume cāisia.

Mā caāde cadjiruada osia.* Maā carea ʔara ʔa djabarānebemada dji dromaara ʔāēa.

⁵ Simeōā, Levi, bārāba abari crīchada jAṬAadaa. Bārāra bedea ausidaa biē odi carea.

⁶ Quīrūideba bārāba ēberārāra quenasidaa.† Bādji quīrāā paca jīrū quēgura necoba tAcuasidaa.

Bārā ābaa dji jarebadae māra eda ʔāēa. Bārāba crīcha panA quīrāca mā oēa.

⁷ Bārāra cadrA panA bēṛā djārāra jūmawāyā biē obadaa. Maā carea bio biē panania. Mā bārā ēberārāra jūma israelerā tāēna wābiya.

† **48:16** *Idjia*. Hebreo bedea de ʔā ʔāa “bājānebema nezoca.” ‡ **48:22** *Mā ʔā Siqueā eyada diabAṬA*. Hebreo bedea de māra ebuda ʔāēa. * **49:4** *Genesis 35:22*. † **49:6** *Genesis 34:25-31*.

⁸ Juda, bΛ dji quĩrũrãda bΛ jΛwaeða erobaya. BΛ djabarãba wayaadeba bΛ quĩrãpita barru copanenapeda bia jaraðaia.

⁹ Juda, bΛra imama quĩrãca bΛa. Imamara ne beapeda, ne copeda jãwũãbaria. Maλbe egode chũmepeða λnãũbaria.

¿Caiba idjira miã sēi? Ara maλ quĩrãca bΛa ēberãrãra poyapeda λnãũya, dewararãba wayadi bẽrã.

¹⁰ Ni abãbaba dji boro bacuru Juda jΛwade bΛra jãrĩnaẽa. Idjideba yõbΛdarãba maλ bacurura ewariza erobeadia.

Maλ bacuru djibari zebΛrΛde jũmarãba idji bedeara ãjã o duania.[‡]

¹¹ Juda ēberãrãra bio bara panania. Ådji uvara bio zaui bẽrã ådji burro zaquera uva jΛcarama jλnia jõnamãrẽa.

Uva ba sida bio barai bẽrã ådjirãba quĩrã panΛbara ådji wuara uva bade tãtocasidaa.

¹² Ådjirã daura uva ba cãyãbara purea pãimaara beadia. Ådjirã quidara totroa beadia paca juba quĩrãca.

¹³ Zabuloλ, bΛ ēberãrãda pusa icawa duania. Ådji druade barcora necai wibaridia. Ådji ējũãra abã Sidoλ drua daucha baya.

¹⁴ Isacar, bΛra burro quĩrãca zarea bΛa. BaribΛrΛ bΛa atau bΛ edre tababaria.

¹⁵ BΛ ēberãrãba ējũã biada λnãũni carea unubΛdade ådjirãra nezocarãda duania. Maλne edaa jũrã tãdia ne ataudĩ carea.

¹⁶ Daλ, bΛ purura jipa pe erobaya waabema israelerãba ådji puru obada quĩrãca.

¹⁷ Daλ, bΛ ēberãrãra minijichia panania dama o icawa bΛ quĩrãca.

Damaba cawayora jĩrũne capeda dji cawayo λrλ chũmΛra udu bæebibaria.

Abari quĩrãca bΛ ēberãrãra zocãrãé panΛmĩna mẽsrã panania.

¹⁸ jAy Åcõrẽ, mλa jλã bΛa bΛa mλra ēdrΛ bΛmãrẽã!

¹⁹ Ga, dewararãba bΛ purura urade zeðimĩna bΛ ēberãrãba ådjirãra poyadia.

²⁰ Aser, bΛ ēberãrãba codira dji bia baya. Maλda ēberãrã bororã cobigadia.

²¹ Neptali, bΛ ēberãrãra begui mẽã nĩbbari quĩrãca duanΛa. Ådji warrarãra quĩrãwãrẽã queðeaa.

²² Jose, bΛra bacuru do icawa bΛ quĩrãca bΛa. Dji jΛwatera bia zaubaria, mõgara puru auðu jũrã ca bΛ cãyãbara λtΛara waribaria.

²³ Cha drΛ cawa beaba bΛra bariduaareba chaba drΛ panesidaa. BΛra quĩrãma panesidaa.

²⁴ BaribΛrΛ bΛ enedrΛmΛra bio enatΛ eronũmasia jΛwa wẽsa ådjimaa drΛĩ carea.

BΛa ådjirãra poyasia mλ Åcõrẽ ne jũma poya bΛba bΛra carebaða bẽrã, dadji israelerã wagabari Åcõrẽba bΛra waga bΛ bẽrã, dadji israelerã Åcõrẽ mõgara droma quĩrãca bΛba bΛra jũãtrΛ erobΛ bẽrã.

²⁵ BΛ zezaba ãjã bΛ Åcõrẽneba bΛa poyasia. Ara maλ Åcõrẽba bΛra carebaya.

Åcõrẽ ne jũma poya o bΛba bΛ ēberãrã bajãneba cueda diaya. Idjaba naλ ējũãne baidoda diaya.

BΛdeba yõbΛda wẽrãrãba, bΛ animarã bea biða warrarãda zocãrã to beadia idjaba ju dawa beadia.

²⁶ Jose, mλa bΛra biara jara bΛsia mλ djibarirãba mλ bia jara bΛpedada cãyãbara.[§]

Eya jõca quĩrãca bΛ bia jara bΛðara jõca baya, bΛ djabarã cãyãbara bΛdrΛ Åcõrẽba biara bΛda bẽrã.

²⁷ Benjamiλ, bΛra usa cadrΛa quĩrãca bΛa. Usa cadrΛaba diapeda beðara copeda dji aðubadada quewara jedecabaria.

Ara maλ quĩrãca bΛa dji quĩrũra poyapeda ådji nebiada jedecaya.–

²⁸ Mãwã Jacoboba idji warrarãra bia jara bΛsia. Ådjiza idjia aride jarasia. Idji warrarã doce panΛneba yõpedaðara Israel puru doce panasidaa.

Jacobo jaidada

²⁹⁻³² Maλbe Jacoboba idji warrarãa jarasia:

–Mλra beubΛrΛa. Mλra tΛbaridadua mλ drõãenabemarã tΛbaripedaðama Macpela ējũã uriade. Macpelara Canaaλne bΛa Mamreðeba λmãdau odjabariare. Abrahaλba maλ ējũãra dji uria sida hitita Eproλne baðada nẽdosia idji quima tΛbari carea.* Mama Abrahaλ sida tΛbarisidaa. Mλ zeza Isara, dji quima Rebeca sida mama tΛbarisidaa. Mλa Lea sida mama tΛbarisia.–

³³ Jacoboba idji warrarãa mãwã jarapeda idji cΛdade wayacusa tabesia. Tabepeda jaidasia.

[‡] 49:10 Maλ bacuru djibari. Hebreo bedeaðe jara bΛa “Silo.” Maλ bedeaða jara bΛra ebuda bΛã. [§] 49:26 Hebreo bedeaðe maλ versicolora ebuda bΛã. * 49:29-32 Genesi 23:1-20.

50

¹ Mañne Joseba idji zezara baꝛa edapeda jã ba isõsia.

² Māwānacarea Joseba dji nēārā obadarāa idji zeza Israel cacuara paꝛaꝛbia berawarāmārēā. Ara mañda paꝛa panesidaa.

³ Cuarenta ewari māwā paꝛa panasidaa, jūma daucha oi carea dārābari bērā. Jūma ābaa egiptorāa setenta ewari Jacobo carea sopua ewarida wagasidaa.

⁴ Sopua ewari jōnacarea Joseba Egiptodebema boro dede panabadaa jarasia:

–Mā djuburia, dadjirā boroa nāwā jaradadua:

⁵ “Mā zezaba māa wārāneba jarabisia idjira Canaaꝛ druade taꝛaride edemārēā. Idjia jarasia: ‘Māra beuya. Canaaꝛ druade māa joubada uriada eroꝛa. Mama māra taꝛaridua.’ Mā carea māa beɛa djuburiaya idu mā zeza taꝛaride wābimārēā. Taꝛaripeda waya zeya.”–

⁶ Ādjia Egiptodebema boroa māwā jarapedadacarea dji boroba Josea jarasia:

–Ba zeza taꝛaride wādua idjia ba wārāneba jarabida quīrāca.–

⁷ Ara mañda Josea idji zeza taꝛaride wāsia. Idji ume wābaꝛasidaa jūma Egiptodebema boroare beada, dji boro ēberārānebema dji dromarāda, jūma Egipto druadebema dji dromarā sida.

⁸ Jose ēberārāda, idji djabarāda, idji zeza ēberārā sida jūma wābaꝛasidaa. Ādji warrarāda, ādji ovejada, ādji paca sida Goseñe amesidaa.

⁹ Carretadeba djōbadarāda idjaba cawayodeba djōbadarā sida Jose ume wāsidaa. Ēberārāra bio cābana wāsidaa.

¹⁰ Wābadade trigo tēubada Atad abadama jūēsidaa. Maꝛgāra Jordaꝛ dodeba āmādau odjabariare ba. Mama Josea waabemarā sida idji zeza Jacobo carea wayacusa aujīāsidaa. Siete ewari bio ororoa aujīāsidaa.

¹¹ Mamabema cananeorāba ādji bio ororoa aujīa duanaꝛa ūrīsidaa. Mā bērā jarasidaa:

–Egiptorāda sopuaba bio jīābi ororoa duana.–

Mā carea Atad ējūāra trā baꝛasidaa Abel-mizraīl.*

¹² Jacobo warrarāba ādji zezaba jarada quīrāca osidaa.

¹³ Idji cacuara edesidaa Canaaꝛ druadaa. Mābe Macpela joubada uriade taꝛarisidaa. Dji ējūāra Mamredeba āmādau odjabariare ba. Abrahaꝛba mā ējūāra, dji uria sida hitita Eproñe badada nēdosia idji ēberārā jaidabada taꝛari carea.

¹⁴ Jacobo taꝛaripedadacarea Josea, idji djabarā, waabemarā sida waya Egipto druadaa wāsidaa.

Joseba idji djabarā sobiabida

¹⁵ Ādji zezara beuda bērā Jose djabarāba nāwā crīcha panesidaa: “Āibērā Joseba dadjirāra quīrāma ba. Ārābaꝛa dadjirāra biē oya idji biē opedada carea.”

¹⁶⁻¹⁷ Mā bērā nā beɛada Josemaa diabuesidaa: “Dadji zeza jaidai naēna daia jarasia ba nāwā jaradamārēā: ‘Ba djabarāba wārāda cadjirua opedadamīna mā djuburia māra quīrādoada.’ Mā bērā dai djuburia, ba biē opedadara quīrādoada. Daira dadji zeza Jacoboba jã bada Ācōrē nezocarāa.”

Mā ūrībaꝛade Josea jīāsia.

¹⁸ Mābe Jose djabarāra idjima wāsidaa. Ne wayaadeba idji quīrāpita chīrāborode copanenapeda jarasidaa:

–Daira ba nezocarāa.–

¹⁹ Mañne Joseba panusia:

–Wayarānada. Māra Ācōrēba bārā cawa oi carea.

²⁰ Bārāba māra biē oɛida crīchasidaa baribaꝛa mā biē opedadeba Ācōrēba biada osia māneba zocārā ēberārāda jarrababa beuɛidebemada ēdra edai carea. Maꝛgāra bārāba nā ewaride unu panā.

²¹ Wayarānada. Mā bārāra careba ba. Mā dia ba bārāra, bārā warrarā sida ne codamārēā.–

Māwā quīrāneba jarada bērā Joseba ādjira sobiabisia.

Jose jaidada

²² Josea, idji zeza ēberārā sida Egiptode panesidaa. Josea ciento die poa basia.

²³ Beu naēna idji warra Epraīl wiuzaquērā, ādji warrarā sida unusia. Idjaba Manase wiuzaquērā sida unusia. Ādji zezara Maquir basia. Joseba maꝛgārā idji bacarade edapeda idji warrarā araada asia.

²⁴ Ewari aba Joseba idji djabarā jarasia:

* 50:11 Hebreo beɛade Abel-mizraīl trāba jara ba: “Egiptorā aujīapedada.”

-M̄ra dārāēne beuya, baribΛΓΛ Ācōrēba bārāra carebaya. Idjia bārāra, bārāneba yōbΛdarā sida naλ druadeba Canaaλ druadaa edeya. Maλ druara idjia Abrahaλa, Isaa, Jacoboa biēa wārāneba diai jarasia.-

²⁵ Maλne Joseba Israel ēberārā jarasia:

-Wārāda Ācōrēba bārāra carebaya. Maλ ewaride bārāba m̄ bΛwΛrΛra namaλba Canaaλ druadaa tλbaride ededadua.-

MaλgΛra Joseba Israel ēberārā wārāneba jarabisia.

²⁶ Jose ciento die poa bΛda Egipto druade jaidasia. Idji cacuara nēārāba pΛrΛsidaa berawarāmārēa. PΛrΛdapeḁa cajona biade bΛsidaa.

EXODO ĂCŌRĒBA ISRAELERĂ EGIPTODEBEMA ĒDRA ȚADA

Exodo trāba jara Țada “ēdrapedada.” Naļ cartara māwā trā Țasidaa israelerāra Egipto druadeba ēdrapedadadebemada eđa bā Ța bērā. Zocārmaarā israelerāra Egiptodeba ēdrasidaa 1445 poa Jesu todi naēna. Moiseba naļ carta Țadadeba cawabisia sāvā Ācōrēba israelerāra zocārēbe edapeda puru dromada idji itea osida.

Māwā oi carea Ācōrēba naārā israelerāra egiptorā jawaeda bia mīga pananada ēdra edasia. Maļnebemada bā Ța 1:1neba aba 15:21naa. Maļare Ācōrēba israelerāra ējūā pōāsa ewaraga Țade waga Țasia. Maļnebemada bā Ța 16:1neba aba 18:27daa. Maļare Ācōrēra israelerā ume bedea Țasia ādjirāra idji itea beadamārēā. Maļ bērā idji leyra ādjirāa diasia idjaba ādjia jūma jā odiada asidaa. Maļgara 19:1neba aba 24:18daa bā Ța. Jirūare Ācōrēba cawabisia sāvā israelerāra idjā bia bedeadida panada. Maļ bērā idji wua deda obisia idjaba idji sacerdoterāda Țabisia. Jūma maļgara bā Ța 25:1neba aba 40:38daa.

Israelerā Egipto druade bia mīgapedada

1 Israel warrarā idji ume ādji warrarā bara Egiptoda Țade wāpedadara naļgarā Țasia:
 2 Rubeā, Simeō, Levi, Juda,
 3 Isacar, Zabulo, Benjami, ā
 4 Daā, Neptali, Ga, Aser sida.
 5 Israel warra Josera dārābāra Țasia Egiptode Țada. Maļ ewaride Jacobo Israel abadadeba yōpedadara Egiptode setentabe panasidaa.*

6 Māwā Țade Josera, idji djabarāra idjaba jūma idji daucha beada sida jaidasidaa.
 7 Baribāra ādjirāza warrarā zocārā unubadjida bērā isabe yōnapeda bio cābana panesidaa. Maļ bērā dji druara ādjirāba birasidaa.

8 Māwā Țade dewara ēberāda Egiptodebema boroda Țesia. Maļgāba Josedebemada adua bada bērā idji purua nāvā jarasia:

9 –jQuirācuitadada! Jāā israelerāra dadjirā cāyābara cābanaara panā bērā lālara panā.
 10 Maļ bērā crīcha cawaadeba dadjirāba odiā ādjirāra auduara yōranamārēā. Māwā odaēbāra, dji quirūda dadjirā ume djōbadaē israelerāra ādjirāare djōnia. Māwāra naļ druadebemada ēdrādia.–

11 Maļ carea egiptorāba israelerāra traju zareada ogo obidi carea dji bororāda Țacuasidaa. Maļgarāba israelerāra Egiptodebema boro itea puruda umē obisidaa. Aba Pitoā, aba Ramese abadjidaa. Maļ puru umē panane dji boroba idji itea ewapedadara wagabadjia.

12 Egiptorāba wetara mīgabibadjidamīna israelerāra auduara yō wāsidaa. Maļ bērā egiptorāba israelerāra waya panesidaa.

13 Maļ carea egiptorāba quirā djuburia neē israelerāra wetara trajabibadjidaa.
 14 Traju zarea obi pananeba israelerāra bio bia mīgabibadjidaa. Egoroda chiruadaa pueradapeda de obada mōgarara obibadjidaa. Idjaba jūma ādji ējūānebema trajuda obibadjidaa. Jūma maļgara ādjirāba quirā djuburia neē israelerāra obibadjidaa.

15 Maļ ewaride wērāda umē panasidaa, Siprada idjaba Pūada. Maļgarāba hebreo wērārāda careba warra tobibadjidaa.† Egiptodebema boroba ādjia jarasia:

16 –Bārāba hebreo wērāda careba warra tobibadade acādadua dji cārēda tosi cawaya. Umaquirā warrada toibāra, beadada. Wērācauda toibāra, idu Țadada.–

17 Baribāra dji wērārā careba warra tobibadarāba Ācōrēda wayasidaa. Maļ bērā Egiptodebema boroba jaraēda quirāca odaē Țasia, ātebāra umaquirā warra zaquerāra zocai Țabadjidaa.

18 Maļ carea Egiptodebema boroba ādjira trāpeda iwidiisia:
 –ȚCārēā bārāba jāwā o panā? ȚCārēā umaquirā warra zaquerāra zocai Ța panā?–

19 Ādjirāba panusidaa:
 –Hebreo wērārāra dai Egiptodebema wērārā quirāca beaēa. Ādjirāra warra to bia bea bērā dai jūēbdabara ādji warrara to eropanabadaa.–

20 Maļ bērā israelerāra wadibida auduara yō wāsidaa. Maļba lālara panesidaa. Ācōrēba dji wērārā careba warra tobibadarāra carebasia.

21 Idjida wayapedada bērā ādjia warrarāda zocārā unubisia.

22 Maļbe Egiptodebema boroba idji purua jarasia:

* 1:5 Genesi 46:8-27. † 1:15 Israelerāra idjaba hebreorā abadaa. Māwā trā jarabadaa hebreo bedeaēde bedeaabada bērā.

-Hebreorāba umaquirā warrada todibARΛ daidu batacuadada, baribARΛ wērācauda todibARΛ zocai BΛdadua.-

2

Moise topedada

- ¹ Umaquirā Levideba yōnaba wērāda edasia. Dji wērā sida Levideba yōna basia.
² Maλ wērāra biogoapeda umaquirā warrada tosia. Maλ warrara quirāwārēā ununa bērā jedeco ūbea mērā erobasia.
³ BaribARΛ waa poya mērā erobaē bērā jamarada capeda cādorronaba soasia. Maλbe idji warrara eda BΛpeda Nilo do Ichitade dojoro tāēna ūmasia.
⁴ Maλne dji warra zaque djabawērēba tAMaba aCΛ basia idjira sāwāi cawaya.
⁵ Māwā BΛde Egiptodebema boro cauda doeda cuide wāsia. Idji nezocawērārāda doya PARΛA panasidaa. Maλne idjia unusia dji jamarara dojoro tāēna ūMΛda. Ara maλda idji nezocawērāa edade wābisia.
⁶ Enepeda Egiptodebema boro cauba dji jamara ewa acΛBARΛde warra zaqueda eda mīā djuburi jīā quiruda unusia. Maλne idjia jarasia:
 -Naλra hebreo warra zaqueda jāwā quirua.-
⁷ Maλne dji warra zaque djabawērāra caita zepeda Egiptodebema boro caua jarasia:
 -¿Bamaarā bia BΛca mΛa hebreo wērāda trΛne wāida naλ warra BΛ itea daupēmārēā?-
⁸ Egiptodebema boro cauba jarasia:
 -Bia BΛA. TrΛne wādua.-
 Ara maλda wērācaura wāpeda dji papada enesia.
⁹ Maλbe Egiptodebema boro cauba dji warra papaa jarasia:
 -Naλ warrara edepeda mΛ itea daupēdua. Maλbari mΛa BΛa ne diaya.-
 Maλ bērā dji warra papaba edepeda daupēsia.
¹⁰ Dji warra dawara bedacarea dji papaba Egiptodebema boro caua diade wāsia. Maλbe Egiptodebema boro cauba maλ warrara idjide ara quirāca erobesia. Dji warrara trΛ BΛsia Moise, nāwā jarada bērā:
 -MΛa idjira doeda ūMΛda edasia.-

Moise Egiptodeba mīrū wāna

- ¹¹ Moise drōā badacarea ewari aba idji ēberārā hebreorāda acΛde wāsia. Maλne unusia sāwā ādjirāra bia mīga traja panΛda. Idjaba unusia Egiptodebemaba hebreoda aba u erobΛda.
¹² Maλ carea idjia PARΛA acΛBARΛde ni abaada unuē bērā dji Egiptodebemara beatapeda ūBΛde joutasia.
¹³ Nurēma wayacusa araa wāBARΛde unusia abarica hebreorāda umē djō panΛda. Maλ carea dji djō JARΛdaa iwidisia:
 -¿Abarica hebreoda BΛa cārē cārēā jāwā puo BΛ?-
¹⁴ Dji djō JARΛdaba panusia:
 -¿Caiba BΛra dai boroda BΛsi? ¿MΛ sida BΛa beaida crīcha BΛca Egiptodebema beada quirāca?-
 Maλ ūrīBARΛde Moiserā dauperasia cawada bērā idji mīā beadara cawasidada.
¹⁵ Egiptodebema boroba Moise mīā beada cawaside idjira jidabisia beabi carea. BaribARΛ jidadi naēna Moiserā Egiptodeba Madiaλ druadaa mīrū wāsia. Mama jūēpeda Moiserā baido juebada uria coroda caita chūmesia.
¹⁶ Maλne wērārāda siete zesidaa. Maλ wērārāra Madiaλnebema sacerdote caurā basia. Ādjirāra zesidaa animarāba baido dobadaē baido juepapeda ādji zeza ovejara baido dobidī carea.
¹⁷ BaribARΛ dewara oveja wagabadarāda zedapeda maλ wērārāra āyā JARΛtasidaa. Maλ carea Moiserā araa wāpeda dji wērārāra carebapeda ādji ovejara baido dobigasia.
¹⁸ Māwānacarea dji wērārā wayacusa ādji zeza Reuelma jūēsidade idjia iwidisia:
 -¿Idi bārāra sācua isabe zesida?-
¹⁹ Ādjirāba panusidaa:
 -Oveja wagabadaba dai āyā JARΛtasidade Egiptodebemaba दौरa carebasia. Maλ awara baido juepeda dadjirā ovejara baido dobigasia.-
²⁰ Reuelba idji caurāa iwidisia:
 -¿MΛ ēberāra sāma BΛ? ¿Cārē cārēā idjira BΛesida? TrΛne wānada ne code zemārēā.-
²¹ Māwā Moiserā Reuel diguida besia. Mama BΛde Reuelba idji cau Seporāda Moisea diasia idji quima bamārēā.*

* 2:21 Reuelera idjaba Jetro abadjidada. Exodo 3:1; 18:1.

²² Māwā b̄aḏe dji wērāba umaquīrā warrada tosia. Moiseba maḷ warra trāra b̄asia Gersoḷ, nāwā jarada b̄ērā: “Naḷ druade m̄ra drua āibemada jāwā b̄aḏa.”

²³ Māwānacarea dārāb̄aḏe Egiptodebema borora beusia. Barib̄aḏa egiptorāba israelerāra wadi zoca eropanḷ b̄ērā āduba mīā sopua bedeadad̄idaa. Ādjirāba Ācōrēa quīrā djuburiada iwidi bad̄id̄idaa. Maḷra Ācōrēba ūr̄isia.

²⁴ Idjaba mīā sopua bedea panḷ sida ūr̄isia. Maḷne idjia Abrahāḷ ume, Isa ume, idjaba Jacobo ume bida ādji carebai carea bedea b̄aḏara quīrādoāē b̄asia.†

²⁵ Maḷ b̄ērā israelerā bia mīga panḷara acḷ b̄apeda carebai carea b̄esia.

3

Ācōrēba Moise trāna

¹ Moise zāwārē Reuel Jetro abadada Madiaḷnebemarā sacerdote b̄asia. Moiseba idji ovejara wagabadjia. Ewari aba Moiseba dji ovejara dewara orroare ne cobide edesia. Maḷne idjira ējūā pōāsa ewaraga b̄aḏe Horeb eyade jūēne wāsia. Maḷ eyara Ācōrē eya abadaa.*

² Mama Ācōrēba ara idjida unubisia bacuru zaquede uruga nūmḷa.† Moiseba unusia maḷ bacurua eradḷa nūmḷamīna baē b̄ada.

³ Maḷ carea crīchasia: “ĶCārēda jāwā uruga nūmḷ? Caitaara acḷde wāya sāwāērā jāwā baē b̄a cawaya.”

⁴ Ācōrēba Moise caitaara zeb̄aḏa unuside maḷ bacuru zaque uruga nūmḷaneba trā jarasia:

–Moise, Moise.–

Moiseba panusia:

–Māra nama b̄aḏa.–

⁵ Maḷne Ācōrēba idjia jarasia:

–ĶCaitaara zerādua! Nama b̄ara mḷ quīrāpita b̄a b̄ērā b̄a jīrū jāne jḷ b̄ara ērādua.‡

⁶ Māra b̄a zezaba Ķjā bada Ācōrēa. Abrahāḷba, Isaba, idjaba Jacoboba m̄ra Ķjā panasid̄idaa.–

Maḷne Moiseba Ācōrēra waya b̄a b̄ērā idji quīrādarrara jūātr̄asia Ācōrē acḷ amaaba.

⁷ Ācōrēba jarasia:

–Mā unu b̄aḏa mḷ purura Egipto druade bio bia mīga b̄aḏa. Idjaba m̄a ūr̄i b̄aḏa ādjirāba quīrā djuburiada iwidi panḷa. Iwidi panḷa m̄a ādjirāra dji traju obibada bororā j̄awaedabemada ēdr̄a b̄amārēā. Mā cawa b̄aḏa ādjirāra wārāda bia mīga panḷa.

⁸ Maḷ b̄ērā m̄a ādjirāra egiptorā j̄awaeda panḷnebemada ēdr̄a b̄aḷi carea ze b̄aḏa. Egipto druadebemada ēdr̄a b̄apeda m̄a dewara druadaa edeya. Maḷ druara bio bia b̄aḏa idjaba waib̄aḏa b̄aḏa. Maḷ druade baridua ne upedāra bia zaubaria.§ Mama cananeorāda, hititarāda, amorreorāda, perezeorāda, heveorāda, idjaba jebuseorā sida duanḷa.

⁹ Israelerāba quīrā djuburia iwidi panḷara m̄a ūr̄i b̄aḏa. Idjaba unu b̄aḏa egiptorāba ādjirāra bia mīga eropanḷa.

¹⁰ Maḷ carea m̄a b̄ara Egiptodebema boromaa diabueya. Idjia jaradua mḷ puru Israel ēdr̄a b̄amārēā. Ēdr̄a b̄asira ādjirāra Egiptodebemada āyā pe ededua.–

¹¹ Barib̄aḏa Moiseba jarasia:

–ĶMāwāra m̄ra cai Egiptodebema boro quīrāpita bedeadē wāi carea idjaba israelerāra Egiptodeba āyā edei carea?–

¹² Maḷne Ācōrēba panusia:

–Wādua. Māra b̄aḏa ume b̄aya. Mā nāwā unubiya b̄ara wārāda diabuesida. B̄a israelerāra Egiptodebemada āyā edepeda bārāba naḷ eyade m̄aḷa bia bedeadē zed̄ia.–

¹³ Barib̄aḏa Moiseba jarasia:

–Israelerāmaa wāpeda bārā drōā naēnabemarāba Ķjā panana Ācōrēba m̄ra bārāmaa diabuesiada abarḷaḏe ādjirāba iwidiḏia: “ĶIdjira casa trābada?” Maḷne Ķmā cārēda jarai?–

¹⁴ Ācōrēba panusia:

–Mḷ trāra nāwā jarabadaa: “Māra m̄a.” Maḷ b̄ērā israelerāra jaradua: “Dadji Ācōrē ‘Māra m̄a’ abadaba m̄ra bārāmaa diabuesia.”–

¹⁵ Idjaba jarasia:

† 2:24 Genesi 12:1-3; 15:13-16. * 3:1 Horeb eyara Ācōrē eya abadaa Ācōrēra mama odjada b̄ērā. Horeb eyara idjaba Sinai abadaa. † 3:2 Ācōrē. Hebreo bedeadē b̄aḷ b̄aḏa “Ācōrē nezoca bajānebema.” ‡ 3:5 Idji jīrū jāne jḷ b̄ara ērāda b̄asia acḷbi carea Ācōrēra waya b̄ada. § 3:8 Hebreo bedeadē nāwā b̄aḷ b̄aḏa: “Maḷga, druade jubara, miare sida wea nūmḷa.”

-Israelerāa jaradua: "Dadji Ācōrēba m̄lra bārāmaa diabuesia. Dadji drōā naēnabema Abrahāba, Isaba, idjaba Jacobo bida idjira ijā panasidaa." M̄l tr̄l Jehovā abadara ewariza haya. Mał tr̄lneba ēberārāba m̄lra cawa panania.*

¹⁶Egiptodaa wādua. Jāma jūēpeda israelerā bororā ume bedeadua. Ādjirāa jaradua: "Dadji Boro Ācōrēba m̄la ara idjida unubisia. Dadji drōā naēnabema Abrahāba, Isaba, idjaba Jacoboba idjira ijā panasidaa. Idjia nāwā jarasia: m̄la bārā israelerāra acl̄ b̄l bērā unu b̄la egiptorāba bārāra biē o panada.

¹⁷Idjia bārāra Egiptode bia m̄ga panada ēdr̄l b̄lpeda dewara druadaa edeyada asia. Mał druade baridua ne upedadara bia zaubarā. Mama cananeorāda, hititarāda, amorreorāda, perezeorāda, heveorāda, idjaba jebuseorā sida duanla."

¹⁸B̄la jarabara israelerā bororāba ijānia. Małbe ādjirāra b̄l ume ededua Egiptodebema boromaa. Bārāba idjia jaradua: "Dai hebreorā Ācōrēda daima odjapeda jarasia idjia animarā babue diade wānamārēā. Mał bērā dairāra ējūā pōāsa ewaraga b̄lde ewari ūbea idu wābidua māwā odī carea."

¹⁹Baribara m̄la cawa b̄la Egiptodebema boroba israelerāra ēdr̄l b̄lēda m̄la idjia māwā obiēbala.

²⁰Mał bērā m̄l l̄b̄lada egiptorāa unubiya. Zocārā ne ununaca wai b̄la b̄eada oya ādjirāra cawa oi carea. Māwāb̄l Egiptodebema boroba israelerāra idu wābiya.

²¹Idjaba m̄la o b̄l carea egiptorāba israelerāra bia ununi bērā ne diadia. Māwā israelerāra Egiptodeba ēdr̄l b̄l dade ara jāwā ēdr̄l dade.

²²Jūma israelerā wērārāba ādji caita pan̄l egiptorāa parata odada, oro oda sida iwididida panla. Cacuade j̄bada sida ādji warrarā itea, wērācaurā itea bida iwididida panla. Ara mał quīrāca baridua Egiptodebema wērā mał dede b̄la bida iwididida panla. Māwā israelerāba ne jūma bia Egiptodebema edadia.

4

¹ Baribara Moiseba jarasia:

-Israelerāba m̄la jarabara ijānaēa idjaba ūrī quīrānaēa. Ādjirāba jaradia: "Ācōrēba ara idjida b̄la unubiē b̄la."-

² Małne Ācōrēba iwidisia:

-¿B̄la cārēda j̄l wade erob̄l?-

-Moiseba panusia:

-Bacuruda erob̄la.-

³ Ācōrēba jarasia:

-Egode baebidua.-

-Baebibara bacurura dama ba dogosia. Mał unuside Moiserā āyā j̄dr̄lasia.

⁴ Baribara Ācōrēba jarasia:

-Dji drude jidada.-

-Ara małda Moiseba dji drude jidabara waya bacuru basia.

⁵ Małbe Ācōrēba Moisea jarasia:

-B̄la małda osira israelerāba ijānia m̄la ara m̄ldjida b̄la unubisida. Cawadia m̄lra ādji drōā naēnabemarā Abrahāba, Isaba, idjaba Jacobo bida ijā panana Ācōrēda.-

⁶ Mał awara Ācōrēba jarasia:

-B̄l j̄l wara b̄la j̄l b̄l edre berajudua.-

-Ara małda Moiseba berajupeda ēūta edabara abeda idji j̄l wara aidaba bira basia.*

⁷ Ācōrēba jarasia:

-Wayacusa b̄l j̄l wara b̄la j̄l b̄l edre berajudua.-

-Ara małda Moiseba waya berajupeda ēūta edabara idji j̄l wara abeda bia basia.

⁸ Małbe Ācōrēba jarasia:

-Dji nabema ne ununaca obara israelerāba b̄la jara b̄l da ijānaēbala, dji umēbema ne ununaca obara ijānia.

⁹ Baribara mał ne ununaca umē obara ādjirāba wadibida b̄la jara b̄l da ijānaēbala, nał quīrāca odu. Nilo dode baidoda jue edapeda drua weatada. Małne mał baidora oa haya.-

¹⁰ Ācōrēba māwā jaradama Moiseba idjia jarasia:

-¡Ay, m̄l Boro! M̄lra ēberārā quīrāpita warrā bedeacaa. Małra idibemaēa. B̄lra m̄l ume bedea b̄l m̄lra m̄lra ara māwā warrā bedeacaa. M̄lra ēberārā quīrāpita cawa bedeacaa.-

* **3:15** Jehovā. Genesi 4:26. Hebreo bedede b̄l b̄la "YHWH." Hebreorāba mał bedeara sāwā j̄guabarida adua panla.

* **4:6** Hebreo bedede nāwā b̄l b̄la: "Idji j̄l wara aidaba nieve quīrāca basia."

¹¹ Baribara Ācōrēba jarasia:

-¿Caiba ēberārā itera osi? ¿Mālabara oē básica ēberārā quīrāme cara beada, cawara qui beada, dau bia beada, idjaba dauberrea bea sida? Māra Ācōrē bēra māwā oida ba.

¹² Ba bedeabara de mā carebaya. Mā cawabiya ba cārēda jaraida ba. Jābe Egiptodaa wādua.-

¹³ Baribara Moiseba panusia:

-¡Ay, mā Boro! Mā quīrā djaburia dewara ēberāda diabuedua.-

¹⁴ Ma carea Ācōrēra Moise ume quīrūsia. Nāwā jarasia:

-¿Ba djaba Aaroā Levideba yōnada baēca?† Mā cawa ba idjira bia bedeabarida. Idjira ba acade zebara. Ba unubara de idjira basridaya.

¹⁵⁻¹⁶ Idjira Egiptode ba cacuabari bedeaya. Mā jarabi ba ba idjia jaraya. Maāgara idjia purua jaraya. Mā bārara carebaya bia bedeadamārēa idjaba cawabiya sāwābara odida panada. Ba ācōrē quīrāca Aaroā beba ba idjaba idjira ba beba beba bay.

¹⁷ Ba jawade ero ba bacurura edeua maāgadeba ne ununacada oi bēra.-

Moise jēda Egiptodaa wāna

¹⁸ Ma be Moiserā idji zāwārē Jetro abadamaa wāpeda jarasia:

-Māra Egiptodaa wāya mā ēberārā acade wađi zocai pan cawaya.-

Jetroba jarasia:

-Bia ba. Necai wādua.-

¹⁹ Moise wađi Madiaā druade baside Ācōrēba idjia jarasia:

-Egiptodaa wādua. Ba bea quīrā pananara jūma beusidaa.-‡

²⁰ Ma be Moiseba dji quimada, dji warrarā sida burro arā ba pedo Egiptodaa wāsidaa. Idji jawade edesia Ācōrēba ne ununaca obi ba ba bacuruda.

²¹ Moise wābara de Ācōrēba idjia jarasia:

-Egiptode jūpeda jūma ne ununaca mā obi ba Egiptodebema boro quīrāpita odua. Baribara mā idjira so zarea ba israelerā edra barāmārēa.

²² Māwānacarea Egiptodebema boroa jaradua: "Ācōrēba nāwā jara ba: mā Israel purua mā umaquīrā warra dji nabemaana abaria.

²³ Ma carea mā jara ba: mā warrara edra ba dua mā animarāda babue diade wāmārēa. Baribara ba jarasia edra ba. Ma carea ba umaquīrā warra dji nabemada beuya."-

²⁴ Moise idji warrarā bara Egiptodaa wābadade ota cāsisidaa. Mama Ācōrēra ādjimaa zesia. Ma ne idjia Moiserā bea basia.

²⁵⁻²⁶ Baribara Moise quima Seporāba ādji warra zaque cacuara neco mōgara odaba wēāgosia. Ma ne wēāgodara Moise jirū caita cobasia. Ma bēra Ācōrēba Moiserā bea basia. Ma carea Seporāba Moisea jarasia:

-Wārāda bara mā quima arada besia warra zaque cacua wēāgoda oadeba zocai beba bēra.-§

²⁷ Ma naēna Ācōrēba Aaroā jarasia:

-Ējūā pōāsa ewaraga ba de Moise acade wādua.-

Ara maāda Aaroāra wāpeda Moiserā unusia Ācōrē eya abadama.* Unupeda basridaba idji uridarrade isōsia.

²⁸ Ma be Moiseba Aaroā jūma nēbarasia Ācōrēba Egiptode jarabi ba ba idjaba ne ununaca obi ba sida.

²⁹ Egiptode jūnapeda Moiserā Aaroā sida israelerā bororā ume ābaa dji jarasidaa.

³⁰ Ma ne Aaroāba ādjirā nēbarasia jūma Ācōrēba Moisea jaradada. Idjaba ne ununaca Ācōrēba obicuađara ādjirā quīrāpita osia.†

³¹ Ma bēra Aaroāba jaradara jāsidaa. Ācōrēba ādji bia māga panada unupeda ādjirā carebai carea ba ba jāsidaa. Ma bēra chīrāborode barru copanapada Ācōrēba bia bedeasidaa.

5

Moise Aaroā sida Egiptodebema boro ume bedeapedada

¹ Māwānacarea Moiserā, Aaroā sida Egiptodebema boromaa wānapeda jarasidaa:

-Israelerā Ācōrēba nāwā jara ba: "Mā purua ējūā pōāsa ewaraga ba de idu wābidua mā animarāda babue diadamārēa."-

² Ma ne Egiptodebema boroba panusia:

† 4:14 Exodo 6:20. ‡ 4:19 Exodo 2:15. § 4:25-26 Seporāba jaradara ebuda ba. Hebreo bedeade nāwā ba ba: "Wārāda oadeba bara mā quima basia." * 4:27 Exodo 3:1. Horeb eyara Ācōrē eya abadaa Ācōrēra mama odjaba bēra. Horeb eyara idjaba Sinai abadaa. † 4:30 Exodo 4:2-9.

-¿Cai mañ Ācōrē māwā idjia israelerā idu wābiduada adara māa ijāi carea? Māa idjira adua ßaa. Mañ bēra māa bārā israelerāra idu wābiēa.-

³ Moiseba Aaroñ bida jarasidaa:

-Dai hebreorā Ācōrēda daima odjapeda jarasia idji itea animarāda babue diade wānamārēa. Mañ bēra dairāra ējūā pōāsa ewaraga ßade ewari ūbea idu wābidua māwā odi carea. Māwā odaēßaa, Ācōrēba dairāra cacua biē ßapeda quinibiya wa necoba quenabiya.

⁴⁻⁵ Baribaa Egiptodebema boroba jarasia:

-¡Moise, Aaroñ! Israelerāra zocārā panaa. ¿Cārē cārēā bārāba ādjirā trajura obi ama panā? Bārā israelerāra jūma trajade wāßaaßadaa.-

⁶ Ara mañ ewaride Egiptodebema boroba dji traju obibada bororāa, dji traja panā bororā israelerāa bida jarasia:

⁷ -Idiba ātaa israelerāa chiruada waa diarānadua. Ādjirāßaa chiruara jaa pe de wānapeda de obada mōgarara odida panaa.

⁸ Baribaa wadibida ādjia o panana quīrāca obidadaa. Ni aba bida eðaara odiē panaa. Ādjirāra coaida tabea bēra nāwā jara panaa: “Dairāra idu wābidua dai Ācōrēa animarāda babue diacuadi carea.”

⁹ Israelerāra wetara trajabidadaa bari ßearānamārēa. Māwā ādjirāba Moise sewara ijānaēa.-

¹⁰ Ara mañ dji traju obibada bororāra, dji traja panā bororā israelerā sida Egiptodebema boromaaba ēdßapeda israelerāa nāwā jarade wāsidaa:

-Egiptodebema boroba nāwā jara ßaa: “Māa waa chiruara diabiēa de obada mōgara odamārēa.

¹¹ Bādjiaßaa chiruara jaa pe de wānida panaa bādjia jaaßadamaa. Baribaa naārā o panana quīrāca odida panaa. Ni aba bida eðaara odiē panaa.”-

¹² Mañ bēra israelerāba jūma Egipto druade chiruara jaa pe de wāsidaa.

¹³ Māwā dji traju obibada bororāba israelerāra wetara trajabisidaa. Nāwā jarasidaa:

-Ewariza daucha odada naēna chirua diabadjidade o panana quīrāca.-

¹⁴ Idjaba dji traju obibada bororāba dji traja panā bororā israelerāda ubadjidaa ādjia ßapedadamīna. Dji traju obibada bororāba ādjirāa iwidiabadjidaa:

-¿Sāwāērā nuena, idi bida bārāba de obada mōgarara daucha odaē panā? Naēna bārāba ewariza daucha obadjidaa.-

¹⁵ Mañ bēra dji traja panā bororā israelerāra Egiptodebema boromaa wānapeda nāwā jarasidaa:

-Dairā ßa nezocarāra ßaa jāwā oiē ßaa.

¹⁶ Idira chiruada diadaē panaa, baribaa wadibida dji traju obibada bororāba de obada mōgarara abarica daucha obi panaa. Māwā poya odaē panā carea ādjirāba dairāra ubadaa. Baribaa dairāra bedea de panāēa, āteßaa ßaa ßacuada traju obibada bororāda bedea de panaa.-

¹⁷ Mañne Egiptodebema boroba panusia:

-Bārāra coaida tabea. Mañ bēra nāwā jara panaa: “Dairāra wānia Ācōrēa animarāda babue diacuadi carea.”

¹⁸ Wānadua bādji trajudaa. Daiba chiruara bārāa waa diadaēa. Baribaa bārāba de obada mōgarara naārā o panana quīrāca odida panaa.-

¹⁹ Mañ ūrīside de dji traja panā bororāba cawasidaa nēßrade panada.

²⁰ Ādjirā Egiptodebema boromaaba ēdßadade unusidaa Moiseba Aaroñ bida dajadaare ādji jāā panāda.

²¹ Dji traja panā bororāba ādjia jarasidaa:

-Ācōrēba bārāra cawa oya. Bārāra bedea de panaa dairāra Egiptodebema boro quīrāpita, dji dromarā quīrāpita bida biē paneßada carea. Idibaa bārāba dairāra quenabidida.-

Moiseba Ācōrēa iwidiida

²² Mañbe Moiseba Ācōrēa iwidiisia:

-¡Mā Boro! ¿Cārē cārēā ßa purura biē o ßa? ¿Cārē cārēā māra diabuesi?

²³ Māa Egiptodebema boro ume ßa trāneba bedeaßadamīna, mañ ewarideba idjia Israel purura wetara biē o ßaa. Mañ awara ßaa ēdßaaßada adara wadibida oē ßaa.-

6

¹ Mañne Ācōrēba Moisea panusia:

-Idibaa ßa unuya sāwā māa Egiptodebema borora cawa oida. Mā ßaaßadeba cawa o ßa carea idjia bārā israelerāra idu wābiya. Abeda bārāra idji druadebemada āyā jaaßacuaya.-

² Idjaba Ācōrēba jarasia:

-Māra Ācōrēa.

³ Māra Abrahaāa, Isaa, idjaba Jacoboa bida cawabisia māra ne jūma poya obari Ācōrēda.* Baribaḡa mā trā Jehová abadada ādjirāa cawabiē basia.

⁴ Māra ādjirā ume bedea ḡasia Canaaā druara ādjirāa diai carea.† Mama ādjirāra drua āibemarā quīrāca panasidaa.

⁵ Baribaḡa mā ūrī ḡa israelerāra mīa sopua bedea panāda egiptorāba ādjira ōgo trajabi panā bēra. Maā awara mā quīrādoae ḡa ādji drōā naēnabemarā ume bedea ḡadara.

⁶ Jāḡbe israelerāa jaradua:

“Māra Ācōrēa. Mā ḡaadeba ne waiḡada oya egiptorā cawa oi carea. Māwā mā bārāra Egiptode bia mīga traja panānebemada ēdra ḡa. Egiptorā jawaeda panānebemada ēdra ḡa.

⁷ Mā bārāra mā puru babyia. Maāne māra bārā Ācōrē baya. Māwā bārāba cawadā mādra bārā Ācōrēda, mā bārāra Egiptode bia mīga traja panānebemada ēdra ḡa bēra.

⁸ Bārāra mā diai jarada ējūānaa edeya. Maā ējūāra mā Abrahaāa, Isaa, idjaba Jacoboa bida wārāneba diai jarasia. Māra Ācōrē bēra maā ējūāra diaya bārāne bamārēā.”-

⁹ Jūma maḡara Moiseba israelerāa jarasia. Māwāmīna ijānaē basia. Ādjirāra sopua panasidaa Moiseba naēna jarada ijā panā carea wetara mīga traja panesida bēra.

¹⁰ Maḡbe Ācōrēba Moisea jarasia:

¹¹ -Egiptodebema boromaa wāpeda jaradua israelerāra idji druadebemada idu ēdraḡimārēā.-

¹² Baribaḡa Moiseba Ācōrēa jarasia:

-Israelerāba mā bedeada ijānaē panā. Māra warrā bedeaca bēra ¿Egiptodebema boroba mā bedeara ijāica?-

¹³ Moiseba māwā jaradamīna Ācōrēba idjira Aaroā sida israelerāmaa idjaba Egiptodebema boromaa diabuesia. Maāne jarasidaa Ācōrēba ādjira diabuesida israelerā Egiptodeba ēdra ededamārēā.

Moise idjaba Aaroā drōā naēnabemarā trā

¹⁴ Israeldeba yōpedadarā bororāda naḡarā basia: Rubeāra Israel warra iwina basia. Rubeā warrarāra naḡarā basia: Hanoc, Palú, Hezroā, idjaba Carmi. Maḡarāra Rubeāneba yōpedada bororā basia.

¹⁵ Simeoā warrarāra naḡarā basia: Jemuel, Jamiā, Ohad, Jaquiā, Zoha, idjaba Saul. Saulora cananeo wērāba toda basia. Maḡarāra Simeoāneba yōpedada bororā basia.

¹⁶ Levi jaidaside 137 poa basia. Levi warrarāra dji nabemaneba aba dji tēābemannaa naḡarā basia: Gersoā, Coā, idjaba Merari.

¹⁷ Gersoā warrarāra naḡarā basia: Libni idjaba Simei. Ādjira Gersoāneba yōpedada bororā basia.

¹⁸ Coā jaidaside 133 poa basia. Coā warrarāra naḡarā basia: Amraā, Izhar, Hebroā, idjaba Uziel.

¹⁹ Merari warrarāra naḡarā basia: Mahli idjaba Musi. Jūma maḡarāra Levi warrarā basia dji nabemaneba aba dji tēābemannaa ādji warrarā bara.

²⁰ Amraāda idji apipi Jocabé ume dji edasidaa. Jocabéba warrada umé tosia. Aba Aaroā basia, aba Moise basia. Amraā jaidaside 137 poa basia.

²¹ Izar warrarāra naḡarā basia: Core, Nepeg, idjaba Zicri.

²² Uziel warrarāra naḡarā basia: Misael, Elzapaā, idjaba Sitri.

²³ Aaroāra Elisabe ume dji edasidaa. Elisabera Aminadá cau basia, Naasoā djabawērā basia. Idjia warrada quīmārē tosia. Ādjirā trāra naḡarā basia: Nadā, Abiu, Eleaza, idjaba Itamar.

²⁴ Core warrarāra naḡarā basia: Asir, Elcana, idjaba Abiasá. Maā ūbeara Coredeba yōpedada bororā basia.

²⁵ Aaroā warra Eleazara Putiel cau ume dji edasidaa. Maā wērāba warrada tosia. Dji warrara trā basia Pinē. Jūma maḡarāra Levideba yōpedada bororā basia.

²⁶ Ācōrēba maā Aaroā, Moisea bida jarasia israelerā Egiptodeba ēdra ededamārēā sordaorā djōne wābada quīrāca.

²⁷ Ādjidra Egiptodebema boro ume bedesidaa israelerā Egiptodeba ēdra ededi carea.

Moise Aaroā sida Ācōrēba edada

²⁸⁻²⁹ Egiptode Ācōrēba Moisea jarasia:

-Māra Ācōrēa. Mā ḡa jarabaḡada Egiptodebema boroa jūma jaradua.-

³⁰ Baribaḡa Moiseba Ācōrēa jarasia:

* 6:3 Genesi 17:1. † 6:4 Genesi 17:8.

-Māra warrá bedeacaa. ¿Māa jarabara Egíptodebema boroba ūrca?-

7

¹ Mañne Ācōrēba Moisea jarasia:

-Ūrdua. Māa Egíptodebema boroa bāra ācōrē quírāca unubiya. Mañne bā djaba Aaroāra bādeba bedeabarida baya.

² Māa jarabi bāda bā djaba Aaroāra jūma jaradua. Mañra idjia Egíptodebema boroa jaraya bārā israelerāra idji druadeba idu ēdrabimārēa.

³ Baribara māa Egíptodebema borora so zarea bāya. Mañbe Egíptode māa ne ununacada zocārā ocuaya cawabi carea mādra dji dromaara bāda.

⁴ Baribara bārāba jara panara Egíptodebema boroba ĩjāéa. Mañ bēra mā abadeba māa ne ununaca waibāa beada oya egiptorā cawa oi carea. Māwā mā puru Israelera Egípto druadeba ēdra edeya sordāora djōne wābada quírāca.

⁵ Mā abadeba māa egiptorā cawa obara edjaba israelerā Egíptodeba ēdra edebara egiptorāba cawadā mādra Ācōrēda.-

⁶ Mañbe Moiseba Aaroā bida osidāa Ācōrēba jarađa quírāca.

⁷ Egíptodebema boro ume bedeade wāsidade Moisera 80 poa basia. Aaroāra 83 poa basia.

Aaroā bacuru dama bāda

⁸ Ācōrēba Moisea Aaroā bida jarasia:

⁹ -Egíptodebema boroba jaraya ne ununacada odamārēa bārāba jara panara ĩjāi carea. Ne ununacada odaduāda abara Aaroā jaradua idji bacurura dji boro quírāpita egode bæbimārēa. Mañne bacurura dama ba dogoya.-

¹⁰ Ara māda Moisera Aaroā sida Egíptodebema boromaa wānapeda Ācōrēba jarađa quírāca osidāa. Aaroāba idji bacurura egode bæbisia Egíptodebema boro quírāpita, Egíptodebema dji dromarā quírāpita bida. Ara māda bacurura dama ba dogosia.

¹¹ Baribara Egíptodebema boroba idji druadebema ne cawa beada, daubararā sida trācuasia. Mañne ādjia bida necawaadeba Aaroāba oda quírāca osidāa.

¹² Ādji bacurura egode bæbibadade dama bacuasidāa. Baribara Aaroā bacuru dama bāda ādji bacuru dama bacuadara mīcuasia.

¹³ Māwā ununamīna Egíptodebema borora so zarea besia Ācōrēba jarađa quírāca. Mañ bēra Moiseba Aaroā bida jarapedadara ĩjāé basia.

Ācōrēba baido oa bābida

¹⁴ Mañbe Ācōrēba Moisea jarasia:

-Egíptodebema borora so zarea bāa. Mañ bēra israelerāra ēdrabueēa.

¹⁵⁻¹⁶ Jābe nu diapeda Egíptodebema boro doeda wābara edjima wādua. Dama bāda bacurura bā jawade ededua. Do icawa Egíptodebema boro quírāpita nūmepeda jaradua:

“Dai hebreorā Ācōrēba māra bāma diabuesia. Idjia nāwā jara bāa: mā puru Israelera idu wābida ējūā pōāsa ewaraga bādaa. Mama ādjirāba māa animarāda babue diadida panāa. Māa māwā jara bāmīna bāa wābida ĩjāé bāa.

¹⁷ Mañ bēra Ācōrēba nāwā jara bāa: nañra bāba bāa cawaya mādra Ācōrēda; Moiseba jawade erobā bacuruba māa Nilo dode tawebiya. Mañne dora abeda oa baya.

¹⁸ Mañba bedara jūma quininia. Dora abeda mīguia bai bēra, bārā egiptorāba baidora poya dodaēa.”-

¹⁹ Idjaba Ācōrēba Moisea jarasia:

-Aaroā jaradua bā bacuruda edamārēa. Idjia mā bacuru ātaa wābara jūma Egíptode bā baidora oa baya. Dora, do zaquera, amenera, baido juebada uriade bāra, zoco waibāade jue erobeara, ĩjadoe jue eroba sida jūma oa baya.-

²⁰ Moiseba Aaroā bida Ācōrēba jarađa quírāca osidāa. Moise jawade bāda bacuruda Aaroāba edapeda ātaa wasia. Ātaa wapeda Nilo dode tawesia Egíptodebema boro quírāpita, Egíptodebema dji dromarā quírāpita bida. Ara māda dora oa basia.

²¹ Mañba bedara jūma quinisidāa. Dora mīguia beda bēra egiptorāba baidora poya dodaē basia. Abeda jūma Egípto druade baidora oa basia.

²² Baribara Egíptodebema daubararā ādji necawaadeba abarica baidora oa babisidāa. Mañ bēra Egíptodebema borora so zarea besia. Moiseba Aaroā ume jarapedadara idjia ĩjāé basia Ācōrēba jarađa quírāca.

²³ Mañ ne ununacara ununamīna ne crīchaē diguidāa wāsia.

²⁴ Mañbe egiptorāba do icawa corosidāa baido biada ununi carea. Māwā osidāa doedabema baidora poya dodaē bēra.

Ācōrēba baujīā diabueda

²⁵ Ācōrēba Nilo do oa babidacarea siete ewari basia.

8

¹ Maḷne Ācōrēba Moisea jarasia:

-Egiptodebema boroa nāwā jarade wādua: “Ācōrēba nāwā jara ḅa: mḷ purura idu wābīdua mḷa animarā babue diadamārēā.

² Baribaraḷ ḅa mḷ purura idu wābīḅaraḷ mḷa cawa oya. Jūma ḅa druara baujīāba birabiya.

³ Nilo dora baujīāba biraya. Maḷne doedaḷba baujīāra ḅa diguidāa wāḅaraḷdiā. Māwā ḅa cāibarīma, ḅa cāēade, dji dromarā dede, ḅa druadebemarā dede bīda baujīāra baraya. Baujīāra bārā paḷ ābubadade, bārā paḷ ḅaratḅadade bīda baraya.

⁴ ḅa ḷḷ, dji dromarā ḷḷ, ḅa druadebemarā ḷḷ bīda baujīāra jḷdraḷcuadia.”-

⁵ Maḷbe Ācōrēba Moisea jarasia:

-Aaroḷa nāwā jaradua: “ḅa jḷwade eroba bacurura dojā ḷḷ, do zaque ḷḷ, amene ḷḷ, baīdo juebada uria ḷḷ bīda ḷḷtaa wadua. Māwā baīdodeba baujīāda jūma Egipto druade odjacuaya.”-

⁶ Ara maḷda Aaroḷba idji bacurura Egiptodebema do ḷḷ wasia. Maḷne baujīāra doedaḷba odjacuadapeḷa jūma Egipto druara birasīdaa.

⁷ Baribaraḷ Egiptodebema daubararāba ādji necawaadeba abarica osīdaa. Ādjirā bīda baujīāda doedaḷba Egipto druade odjabisīdaa.

⁸ Maḷbe Egiptodebema boroba Moiserā Aaroḷ sīda trḷbipeḷa ādjīa nāwā jarasia:

-Ācōrēa iwidīdada naḷ baujīāra mḷnebemada idjaba mḷ purudebemada āyā wābimārēā. Maḷḅeḅaraḷ mḷa bārā israelerāra idu wābiya Ācōrēa animarā babue diacuadamārēā.-

⁹ Moiseba panusia:

-Bia ḅa. Jaradua sāḷbe ḅa quīrīā ḅada mḷa Ācōrēa iwidīda ḅa carea, dji dromarā carea, idjaba ḅa druadebemarā carea bīda. ḷSāḷbe quīrīā ḅa mḷa Ācōrēa iwidīda naḷ baujīāra ḅḷdebemada, ḅa diguidabema sīda jōbimārēā? Iwidīsira aḅabe doedabaraḷ baujīāra baraa baya.-

¹⁰ Egiptodebema boroba panusia:

-Nu iwidīdua.-

Moiseba jarasia:

-ḅa jara ḅa quīrīāca oya. Māwā ḅa cawaya dewara ācōrēra neēda dai Boro Ācōrē quīrīāca.

¹¹ Nu ḅa diguidā, dji dromarāma, ḅa druadebema ēberārāma bīda baujīāra neē baya. Baujīāra aḅabe doedabaraḷ baraa baya.-

¹² Maḷbe Moiserā Aaroḷ sīda Egiptodebema boromaḷba ēdraḷsīdaa. Nurēma Moiseba Ācōrēa iwidīsīa baujīā Egiptodebema boromaā diabuedara jōbimārēā.

¹³ Ara maḷda Ācōrēba Moiseba iwidīda quīrīāca osīa. Baujīāra egiptorā dede, uḷa bīda, ādji ējūāne bīda jūma quīnisīdaa.

¹⁴ Maḷbe egiptorāba baujīā quīnīnara ābaa boromea bue nūmaḷsīdaa. Maḷba Egipto druara jūma mīguīa nūmesīa.

¹⁵ Egiptodebema boroba panusia baujīāba waa mīā sēnaē panḷada. Maḷ ḅērā idjira so zareapeḷa Moiseba Aaroḷ bīda jarapeḷadara iḷjāé basīa Ācōrēba jarada quīrīāca.

Ācōrēba pochīdau diabueda

¹⁶ Maḷbe Ācōrēba Moisea jarasia:

-Aaroḷa jaradua idji jḷwade eroba bacurura ḷḷtaa wapeḷa egorodaa umārēā. Maḷne egoro porara pochīdau baya jūma Egipto druade.-

¹⁷ Ara maḷda ādjīa māwā osīdaa. Aaroḷba idji bacurura ḷḷtaa wapeḷa egorodaa usīa. Maḷne egoro porara pochīdau basīa jūma Egipto druade. Aḅeḷa ēberārāra, animarā sīda pochīdauba ca eropanēsīdaa.

¹⁸ Maḷbe Egiptodebema daubararāba ādji necawaadeba aḅari quīrīāca pochīdauda o quīrīāsīdaa.* Māwāmīna poya odaē basīa. Māwā panḷne ēberārāra, animarā sīda pochīdauba ca eropanēsīdaa.

¹⁹ Maḷ ḅērā daubararāba Egiptodebema boroa jarasīdaa:

-Moiseba Aaroḷ ume pochīdau opedadara Ācōrē ḅḷadeba osīdaa.-

Māwā jarapeḷadamīna Egiptodebema borora so zarea ḅesia. Idjīa iḷjāé basīa Moiseba Aaroḷ bīda jarapeḷadara Ācōrēba jarada quīrīāca.

Ācōrēba iḷganana diabueda

* **8:18** Pochīdauda o quīrīāsīdaa. Hebreo bedeade maḷba idjaba jara ḅa: “Pochīdauda quena quīrīāsīdaa.”

²⁰ Mañbe Ācōrēba Moisea jarasia:

-Nu diapededa piradr̄peda Egiptodebema boro doeda wābr̄l̄de idjima wāpeda nāwā jaradua: “Ācōrēba nāwā jara ðla: m̄l purura idu wābidua m̄la animarāda babue diadamārēā.

²¹ Baribr̄l̄ m̄l purura idu wābiēbr̄l̄, m̄la ĩganana ðlama, dji dromarāma, ðl druadebemarāma bida quīr̄tanoa diabueya. Mañ ĩganana jūma Egiptodebema dede, ādjirā wābdama bida powuaga nūmaya.

²²⁻²³ Baribr̄l̄ mañ ewaride Goseñ druade m̄la māwā oēa. M̄l ēberārāda mama panl̄ bērā ĩganana neē baya. M̄l purura ðl puru quīr̄āca oēa. Mañba ðla cawaya m̄labr̄l̄ nañ druade māwā o ðla. Mañ ne ununacara nu oya.”-

²⁴ Nurēma Ācōrēba māwā osia. Egiptodebema boro dera, dji dromarā dera, idjaba jūma Egipto drua sida ĩganana quīr̄tanoaba birasia. Aðeda jūma Egipto druara biē nūmesia ĩganana.

²⁵ Mañbe Egiptodebema boroba Moiserā, Aaroñ sida tr̄l̄b̄peda nāwā jarasia:

-Bārā Ācōrēa animarāda babue diade wānida panla ara nañ Egipto druade.-

²⁶ Baribr̄l̄ Moiseba jarasia:

-Dairāba nañ Egipto druade māwā poya oðāēa, animarā dairāba Ācōrēa babue diadida panl̄a bārā egiptorāba idu babue diabidaca bērā. Mañ animarāda bārā quīr̄pita Ācōrēa babue diadibr̄l̄, ðbārāba dairāra mōgaraba tabari beadaēca?

²⁷ Mañ bērā dairāra ewari ūbea ējūā pōāsa ewaraga ðlde wānia. Mamabr̄l̄ dai Ācōrēa animarāda babue diacuadā idjia jara ða quīr̄āca.-

²⁸ Mañbe Egiptodebema boroba jarasia:

-Māēteara bia ðla. M̄la bārāra ējūā pōāsa ewaraga ðlde idu wābiya bārā Ācōrēa animarāda babue diacuadamārēā. Baribr̄l̄ bārāra ðlma wācara panla. Idjaba m̄l carea bida Ācōrēa iwidadua.-

²⁹ Moiseba jarasia:

-M̄ra namañba ēdr̄peda Ācōrēa iwidiya. Mañbe nu ĩganana neē baya ðma, dji dromarāma, ðl druadebemarāma bida. Baribr̄l̄ dairāra waa cūr̄garādua. Dairāra idu wābidua Ācōrēa animarāda babue diacuadamārēā.-

³⁰ Moiserā Egiptodebema boromañba ēdr̄peda Ācōrēa iwidiya.

³¹ Ara mañda Ācōrēba Moiseba iwidida quīr̄āca osia. Idjia ĩganana jōbisia Egiptodebema boroma, dji dromarāma, idjaba Egipto druadebemarāma bida. Ni aba bida beē basia.

³² Baribr̄l̄ Egiptodebema borora wadibida so zarea ðeda bērā israelerāra idu wābiē basia.

9

Ācōrēba animarā quinibida

¹ Mañbe Ācōrēba Moisea jarasia:

-Egiptodebema boroa nāwā jarade wādua: “Dai hebreorā Ācōrēba nāwā jara ðla: m̄l purura idu wābidua m̄la animarāda babue diadamārēā.

²⁻³ Baribr̄l̄ ðla dai israelerāda idu wābiēbr̄l̄ ātebr̄l̄ nañ druade ðebibr̄l̄, Ācōrēba bārā animarāra idji ðldeba quinibiya. Bārā cawayoda, burroda, cameyoda, pacada, oveja sida quininia.

⁴ Baribr̄l̄ Ācōrēba animarā dai israelerāna ða māwā oēa. Dai animarāra ni aba bida beudaēa egiptorā animarā quīr̄āca.

⁵ Ācōrēba ewarida ðasia nañ Egiptode māwā oi carea. Nubr̄l̄ māwā oya.”-

⁶ Nurēma Ācōrēba māwā osia. Jūma egiptorā animarāra quinisidaa. Baribr̄l̄ israelerā animarāra ni aba bida beudaē basia.

⁷ Egiptodebema boroba ēberārāda israelerā animarā ac̄l̄de diabuesia. Wānapeda unisidaa israelerā animarāra ni aba bida beudaē basida. Baribr̄l̄ Egiptodebema boroba mañda cawasim̄na so zarea ðesia. Mañ bērā israelerāra idu wābiē basia.

Ācōrēba cabl̄ diabueda

⁸ Mañbe Ācōrēba Moisea, Aaroñ bida jarasia:

-Jāñbe ðl̄l̄ porada ðl̄wade edadapeda Egiptodebema boro quīr̄pita ðtaa jāmāpodua.*

⁹ Mañ ðl̄l̄ porara jūma Egipto druade cowa nūmaya. Mañba Egipto druade ēberārā animarā sida jūma cabl̄ba biracuaya.-

* 9:8 *ðl̄l̄ pora*. Hebreo beedeade jara ðla egoro cada zareabibaridebema ðl̄l̄ porada.

¹⁰ Ara maŕda Moiseba Aaroŕ ume tɔɔɔ porada edadapeda Egiptodebema boromaa wásidaa. Jüënapeda Moiseba tɔɔɔ porara idji quírãpita ãtaa jãmãposia. Ara maŕda ëberãrãra animarã sida jüma cabɔɔba biracuasía.

¹¹ Maŕne Egiptodebema daubararãra Moise quírãpita poya wãnaë basía ãdjirã sida waabemarã quírãca cabɔɔba jüma birapedada bërã.

¹² Baribɔɔɔ Æcõrëba Egiptodebema borora so zarea Æasia. Maŕ bërã Moiseba Aaroŕ bida jarapedadara ãjëë basía Æcõrëba jarada quírãca.

Æcõrëba hielò jurrubida

¹³ Maŕbe Æcõrëba Moisea jarasia:

–Nu diapeda Egiptodebema boromaa wãpeda jaradua: “Dai hebreorã Æcõrëba nãwã jara Æaa: mŕ purura idu wãbidua mŕa animarãda babue diadamãrëã.

¹⁴ Baribɔɔɔ Æaa mãwã oëɔɔɔ mŕ Æãadeba Æara, dji dromarãra, jüma Æa druadebemarã sida wetara mĩgabiya. Mãwã Æaa cawaya mŕa obari quírãca naŕ ëjüãne neëda.

¹⁵ Wãrãda naŕ naëna mŕ Æãadeba Æara, Æa druadebemarã sida jüma quininibida basía ni aba bida naŕ ëjüãne berãmãrëã.

¹⁶ Baribɔɔɔ mŕa mãwã oë Æaa. Mŕa Æara zocai Æasia Æa mĩgabi Æadeba mŕ Æãada unubi carea. Mãwã mŕa jüma naŕ ëjüãne trŕ Æaga Æaya.

¹⁷ Baribɔɔɔ Æaa waðibida mŕ puruda bië o Æaa. Waðibida ãdjirãra idu wãbië Æaa.

¹⁸ Maŕ carea nu naŕ horaca mŕa hielò waibãada bajãneba jurrubiya. Egipto puru osida ewarideba waðibida hielora maŕ quírãca jurrucua.

¹⁹ Maŕ bërã jüma bãrã animarãda de edre Æãbicuadua. Mãwã oëɔɔɔ hielò waibãaa jurrubãrãba quenaya. Baridua ëberãda, animarã sida de edre beadaëɔɔɔ, hielò waibãaa jurrubãrãba beaya.”–

²⁰ Ne wayaaba Æããã Egiptodebema dji dromarãba Æcõrëba jaradara ãjësidaa. Maŕ bërã ãdji nezocara, ãdji animarã sida de edre isabe Æãcuasidaa.

²¹ Baribɔɔɔ Æããã Egiptodebema dji dromarãba Æcõrëba jaradara ãjënaë basía. Maŕ bërã ãdji nezocara, ãdji animarã sida de edre Æãcuadaë basía.

²² Maŕbe Æcõrëba Moisea jarasia:

–Bã jãwara bajãnaa ãtaa wadua. Maŕne jüma Egipto druade hielora ëberãrã ãrŕ, animarã ãrŕ, idjaba néude bida jurruzoaya.–

²³⁻²⁴ Ara maŕda Moiseba idji bacurura bajãnaa ãtaa wasia. Maŕne Æcõrëba jüma Egipto druade hieloda jurrubisia. Abeda baa bara Æae nümesia. Egipto puru osida ewarideba maŕ quírãca waðibida ununaca basía.

²⁵ Maŕ hielò waibãaa jurrubãrãba Egipto druade jüma de edre beadaëra quenasia. Æberãrãda, animarãda, néu bea sida jüma quenasia. Bacuru sida jüma ãrŕisia.

²⁶ Ababe Goseŕ druade israelerã ãuanãmaa hielora jurrue basía.

²⁷ Maŕbe Egiptodebema boroba Moiserã, Aaroŕ sida trŕbipeða ãdjia nãwã jarasia:

–Idibãrã mŕa cawasia bië o Æada. Æcõrëbãrã jipa o Æaa. Mŕda, mŕ puru sida beadeade panãa.

²⁸ Maŕ bërã Æcõrëba iwidiadua naŕ hielò jurru nũmãra, baa sida jõbimãrëã. Maŕbe mŕa israelerãra idu wãbiya. Waa ãdjirãra Egiptode bëbiëa.–

²⁹ Moiseba Egiptodebema boroa jarasia:

–Naŕ purudeba ëdrãdacarea mŕ jãwara umena ãtaa wapeda Æcõrëba iwidiya. Maŕne hielò jurru nũmãra, baa sida jõya. Maŕneba Æaa cawaya Æcõrëba naŕ ëjüã djibarida.

³⁰ Baribɔɔɔ mŕa cawa Æaa dji dromarãba, Æaa bida waðibida Æcõrëba wayadaë panãda.–

³¹ (Egiptorãba u eropanana linoda põnõ Æada bërã idjaba cebadada zau Æada bërã hielò jurrubãrãba jüma ãrŕisia.

³² Baribɔɔɔ ãdjirãba u eropanana trigora, centeno sida wadi zauë Æada bërã ãrŕé basía.)

³³ Maŕbe Moiserã Egiptodebema boromãba ëdrãpeda puru dajadaa wãsia. Mama idji jãwara umena ãtaa wapeda Æcõrëba iwidiisia. Ara maŕda hielò jurru nũmanara, baara, cue sida Egipto druade cãbasia.

³⁴⁻³⁵ Maŕ unuside Egiptodebema boroba wayacusa bië osia. Idjida, dji dromarã sida so zarea panena bërã israelerãra idu wãbië basía Æcõrëba Moisedeba jarada quírãca.

10

Æcõrëba aðichichì diabueda

¹⁻² Maŕbe Æcõrëba Moisea jarasia:

–Mŕa Egiptodebema borora, dji dromarã sida so zarea Æasia ne ununacada ãdjirã tãëna oi carea. Mãwãrã bãrã warrarãa, bãrã wiuzaquerãa bida nëbãrãdia sãwã maŕ ne ununacadeba

mĕa unubisida egiptorĕa siriĕ beada. Mĕwĕ bĕrĕba cawadia mĕdrĕ Ācĕrĕda. Jĕlbe Egiptodebema boromaa jarade wĕdua mĕa adichichida zocĕrĕ idji druade bĕebida.-

³ Ara maĕda Moiserā Aaroĕ sida Egiptodebema boromaa wĕnapeda nĕwĕ jarasidaa:

-Dai hebreorĕ Ācĕrĕba nĕwĕ jara bĕa: “ĕBĕa sĕlbebrĕa mĕra wayai? Mĕ purura idu wĕbidua mĕa animarĕda babue diadamĕrĕĕ.

⁴ Baribrĕa mĕ purura idu wĕbiĕbrĕa, nu mĕa adichichida bĕ druade zocĕrĕ bĕebiya.

⁵ Maĕne bĕa druara adichichida jĕma biraya. Egorora abeda poya ununaĕa. Maĕ adichichiba bĕrĕ nĕu hieloba ĕrĕnaĕra jĕma codĕa. Bacuru quedua sida bĕrĕ ĕjĕane adichichiba jĕma codĕa.

⁶ Bĕa dera, dji dromarĕ dera, jĕma waabema egiptorĕ de sida adichichiba biraya. Bĕrĕ drĕĕ naĕnabemarĕba, bĕrĕ zeza bĕda ununaca basĕa adichichira naĕ quĕrĕca bĕebrĕada. Naĕ druade jĕĕpedada ewarĕdeba waĕbida naĕ quĕrĕca ununacaa.”-

Moiseba Egiptodebema boroa mĕwĕ jarapeda wĕsia.

⁷ Maĕbe Egiptodebema dji dromarĕba dji boroa jarasidaa:

-ĕBĕa waĕbida jĕl ĕberĕa idu dadjĕrĕa mĕ sĕbi baica? Israelerĕa idu wĕbidua ĕdji Ācĕrĕa animarĕda babue diadamĕrĕĕ. ĕBĕa waĕbida adua bĕca Egipto druara jĕma ĕrĕbrĕada?-

⁸ Maĕbe Egiptodebema boroba Moiserā Aaroĕ sida wayacusa trĕbĕpeda nĕwĕ jarasia:

-Bĕrĕ Ācĕrĕa animarĕda babue diade wĕnida panĕa. ĕBaribrĕa bĕrĕa jĕmasĕwĕ wĕni?-

⁹ Moiseba panusia:

-Dairĕra jĕma wĕnia. Warra zaquerĕra, drĕĕrĕra, dai warrarĕra, dai caurĕ sida wĕnia. Dai animarĕ sida ededia. Dairĕra jĕma wĕnia Ācĕrĕa animarĕ babue diadi bĕrĕ.-

¹⁰⁻¹¹ Baribrĕa Egiptodebema boroba panusia:

-Mĕwĕĕa. Ebuĕda bĕa bĕrĕba biĕ o quĕrĕ panĕa. Ācĕrĕba bĕrĕa careba bĕada a panĕa. Baribrĕa mĕa bĕrĕa warrarĕ bara idu wĕbiĕa. Ababe drĕĕrĕda wĕnida panĕa Ācĕrĕa animarĕda babue diadi carea. ĕMaĕdrĕa bĕrĕba iwidi panĕĕca?-

Maĕbe Egiptodebema boroba Moiserā Aaroĕ sida idji quĕrĕpitabemada ĕyĕ jĕretabisia.

¹² Ācĕrĕba Moisea jarasia:

-Bĕa jĕwara naĕ Egipto druade wadua adichichida zocĕrĕ baemĕrĕĕ. Mĕwĕ jĕma Egipto druara adichichiba biraya. Maĕ adichichiba jĕma chirua hieloba ĕrĕnaĕra codĕa.-

¹³ Ara maĕda Moiseba idji jĕwade erobĕa bacurura Egiptode wasia. Maĕne Ācĕrĕba nĕurĕda ĕmĕdaud odjabariareba tabisia. Āsa, diamasi bĕda Egipto druade ta nĕmasia. Maĕ nĕurĕba nurĕma diapeda adichichida zocĕrĕ bĕebisia.

¹⁴⁻¹⁵ Maĕne jĕma Egipto druara adichichiba birasia. Abeda egorora poya ununaca basĕa. Maĕ ewari naĕna adichichira maĕ quĕrĕca Egipto druade ununaca basĕa idjaba waa maĕ quĕrĕca ununaĕa. Hieloba ĕrĕnaĕ chiruara, neĕ bea sida adichichiba jĕma cosĕdaa. Jĕma Egipto druade chiruada, bacuru quedua sida abeda neĕ besia.

¹⁶ Maĕbe Egiptodebema boroba Moiserā, Aaroĕ sida isabe trĕbĕpeda nĕwĕ jarasia:

-Idibrĕa bĕrĕ Ācĕrĕ quĕrĕpita, bĕrĕ quĕrĕpita bĕda mĕa biĕ osia.

¹⁷ Mĕ bĕrĕ mĕa bĕrĕa beĕe djuburiaya mĕa biĕ odada quĕrĕdoadamĕrĕĕ. Idjaba bĕrĕ Ācĕrĕa iwĕdidadua naĕ adichichira mĕ druade jĕbimĕrĕĕ. Mĕwĕ oĕĕebrĕa dairĕra jarrababa quinĕnia.-

¹⁸ Ara maĕda Moiserā Egiptodebema boromaĕba ĕdrĕpeda Ācĕrĕa iwĕdisia.

¹⁹ Iwĕdibrĕade Ācĕrĕba nĕurĕda dji cĕbĕyĕ ĕmĕdaud bĕebariareba tabisia. * Maĕ nĕurĕba adichichira Pusa Purru abadade jĕma batabiesia. Abeda adichichira Egipto druade ni aba bĕda beĕ basĕa.

²⁰ Baribrĕa Ācĕrĕba Egiptodebema borora so zarea bĕda bĕrĕ idjia israelerĕa idu wĕbiĕ basĕa.

Ācĕrĕba ewari quibida

²¹ Maĕbe Ācĕrĕba Moisea jarasia:

-Bĕa jĕwara ĕtaa bajĕnaa wadua. Maĕne ewarĕra qui dogoya. Jĕma Egipto druade abeda pĕisosa nĕmeya.-

²² Ara maĕda Moiseba idji jĕwara ĕtaa bajĕnaa wasia. Maĕne ewarĕra qui dogopeda ewari ũbea Egipto druade biĕ pĕisosa nĕmesia.

²³ Maĕ ewari ũbeade ni abaĕda idji diguidaĕba poya ĕyĕ wĕnaĕ basĕa. Ni ĕdji caita bea sida poya ununaĕ basĕa. Baribrĕa israelerĕa panĕa ĕna basĕa.

²⁴ Maĕbe Egiptodebema boroba Moiserā trĕbĕpeda nĕwĕ jarasia:

* **10:19** Ācĕrĕba nĕurĕda dji cĕbĕyĕ tabisia ĕmĕdaud bĕebariareba. Hebreo beĕeade nĕwĕ bĕl bĕa: “Ācĕrĕba nĕurĕ ĕmĕdaud odjabariareba tabi bĕdara dji cĕbĕyĕ ĕmĕdaud bĕebariareba tabisia.”

-Bārāra bādji warrarā bara wānida panla Ācōrēa animarāda babue diadi carea. Baribarla bārā animarāra amenida panla.-

²⁵ Moiseba panusia:

-Māwāéa. Bla dai animarāra idu edebida bla lcarla dai Ācōrēa bea diadida panla bēra idjaba lcarla idjia babue diadida panla bēra.†

²⁶ Maḷ bēra dai animarā sida ededia. Ni aba bida amenaéa. Dai animarānebemada lcarla dai Ācōrēa babue diadida panlamina ara nawena adua panla sāgladra māwā odida panlada. Araa jūēpedadacarea cawadia.-

²⁷ Baribarla Ācōrēba Egiptodebema borora so zarea ḅasia. Maḷ bēra Egiptodebema boroba israelerāra idu wābié basia.

²⁸ Maḷne idjia Moisea jarasia:

-Mḷ quīrāpitabemada āyā wādua. Mḷmaa waa zerādua. Blda mḷmaa zeibarla, mḷa bḷra beaya.-

²⁹ Moiseba panusia:

-Bia bla. Mḷra bḷmaa waa zeéa.-

11

Ācōrēba dji nabema umaquīrā warra beudi jarada

¹ Maḷbe Ācōrēba Moisea jarasia:

-Mḷa Egiptodebema borora, egiptorā sida wayacusa cawa oya. Māwā cawa odacarea dji boroba bārā israelerāra idu wābiya. Abeda bārāra idji druadebemada āyā jarecuaya.

² Maḷ bēra israelerāa jaradua ādjirā caita bea egiptorāa oro odada, parata oda sida iwidiidamārēā.-

³ Ācōrēba egiptorāa israelerāra bia unubisia. Dji dromarāba, waabema egiptorā bida Moiserā dji dromada cawasidaa.

⁴ Egiptodebema boromaḷba āyā wāi naēna Moiseba idjia jarasia:

-Ācōrēba nāwā jara bla: "Ariquētra mḷra jūma Egipto druade pḷḷaya.

⁵ Maḷne umaquīrā warra dji nabemarāra jūma beudia. Egiptodebema boro umaquīrā warra dji nabemara beuya. Dji edaara bla nezocawērāba erobla umaquīrā warra dji nabema sida beuya.* Idjaba animarā warra dji umaquīrā naārā toda sida jūma beudia.

⁶ Maḷne jūma Egiptode sopua dromaba ēberārāra jābi bḷgadā. Maḷ ewari naēna sopuara maḷ quīrāca ununaca basia ni maḷ quīrāca waa ununaéa.

⁷ Baribarla dai israelerā duanama chupea nūmaya sopuadaé bēra. Usa sida berudaéa ni cārē sida sāwānaé bēra."

Māwā bārā egiptorāba cawadia Ācōrēba dai israelerāra quīrā awara obarida.

⁸ Māwābḷraḷde dji dromarāda mḷmaa zeéa. Ādjirāra mḷ quīrāpita chirāborode copanepada jaradia: "Wādua. Jūma israelerā sida pe ededia." Bārāba māwā jarabḷdadēbḷra mḷra wāya.-

Moiserā bio quīrū bada Egiptodebema boromaḷba ēdrasia.

⁹ Naēna Ācōrēba Moisea jaraḷoasia:

-Egiptodebema boroba bārāba jara panlra iḷāé ḅaya. Māwā mḷa ne ununacada Egiptode zocārā ocuaya.-

¹⁰ Moiseba Aaroḷ bida maḷ ne ununaca beara Egiptodebema boro quīrāpita ocuasidaa. Baribarla Ācōrēba idjira so zarea ḅasia. Maḷ bēra Egiptodebema boroba israelerāra idji druadebemada idu ēdrabié basia.

12

Israelerā ēdrādi ewarié Ācōrēba obida

¹ Egiptode panasidade Ācōrēba Moisea, Aaroḷa bida nāwā jarasia:

² -Idiba ḷtaa naḷ jedecora bārā israelerā itea dji nabema jedeco baya.*

³ Jūma israelerāa jaradua: naḷ jedecode die ewari jūēnacarea jūma de bara bea umaquīrārāba oveja zaqueda wa chiwatu zaqueda aba awara bḷdida panla ādji dedebemārā itea.

† **10:25** *Bna dai animarāra idu edebida bla lcarla dai Ācōrēa bea diadida panla bēra.* Lcarlamaarā maḷ hebreo bedeaba jara bla: "Māwāra ḷbādji animarānebemada diaica dai Ācōrēa bea diaadamārēā?" * **11:5** *Dji edaara bla nezocawērā.* Hebreo bedeade bḷ bla: "Nezocawērā yude ne ba chūma." * **12:2** Hebreorāba jedeco juachabada dadjirāba juachabada quīrāca bḷéa. Jedeco zaque odjabarāza aba dewarabema odjabarādaa jedeco aba abadaa. Maḷza trā bara bla. Ādjia jedeco juachabada quīrāca dji nabema jedecora marzoé wa abrilde odjabaria. Exodo 12:5de maḷ jedecora Abib abadaa. Nehemia 2:1de Nisaḷ abadaa.

⁴ Barib^{ΛΓΛ} ^ΛCA^{ΛΓΛ} dede zocār^ēēbe pan^Λ bē^{rā} ma^Λ animar^ā djarara jū^{ma} poya coda^{ēa}. Ma^Λ bē^{rā} dji de djibariba idji caitabema de djibari ume animar^āda aba awara b^Λdida pan^{ΛΛ}. Ma^Λ animar^ā beab^Λda ewaride dji djarara ā^{dji} dede be^{rā}ba cobada quī^{rā}ca dia^{dia}.

⁵ Ma^Λ animar^āra jū^{ma} bia baida b^Λa, dji umaquī^{rā} baida b^Λa, poa aba baida b^Λa.

⁶ Ma^Λ animar^āra ewari quīm^ārē bio waga^{dida} pan^{ΛΛ}.

Catorcebema ewari queub^{ΛΓΛ}de jū^{ma} israeler^āba ma^Λ animar^āra bea^{dida} pan^{ΛΛ}.

⁷ Beab^Λdade dji oada piad^Λpeda ma^Λ oaba ā^{dji} dede eda wā^{bada} icawa p^{ΛΓΛ}dida pan^{ΛΛ}. Ara ma^Λ dede dji djarada codi^a.

⁸ Ma^Λ diamasi dji djarara bá codi^{da} pan^{ΛΛ}. Chirua aseada, pa^Λ dji ē^{sā}bari ne^ē b^Λ sida codi^{da} pan^{ΛΛ}.

⁹ Dji djarara ō^{go} ō^{goa} codac^{ara} pan^{ΛΛ} idjaba djud^{ada} codac^{ara} pan^{ΛΛ}. Ababe bād^{ada} codi^{da} pan^{ΛΛ}. Báb^Λdade dji boro bara, dji jī^{rū} bara, idjaba dji jāsira s^{ΛΓΛ}d^Λpeda bite^{da} b^Λd^Λpeda jū^{ma} bād^{ida} pan^{ΛΛ}.

¹⁰ Dji djarara ni ma^Λrī bida waga^{diē} pan^{ΛΛ} nurē^{ma} codi carea. Jū^{ma} coda^ēb^{ΛΓΛ} nurē^{ma} di^Λpeda dji aduba^{dara} babuedi^{da} pan^{ΛΛ}.

¹¹ Ma^Λ co pan^Λne bār^ā cacua^{de} jā^{bada}ra jū^{ma} j^Λ bea^{dida} pan^{ΛΛ}, jī^{rū}ne jā^{bada}ra j^Λ bea^{dida} pan^{ΛΛ}, idjaba bār^ā bardonara j^Λwade erobe^{dida} pan^{ΛΛ}. Isabe ne codi^{da} pan^{ΛΛ}, Egip^{tode}ba ē^dr^Λd^Λida pan^Λ bē^{rā}. Ma^Λ ewarira bār^āba tr^Λ b^Λd^Λia “Egip^{tode}ba ē^dr^Λd^Λada quī^{rā}neb^Λada ewari.”

¹² Ma^Λ diamasi m^Λra jū^{ma} Egip^{tode}ba drua^{de} p^{ΛΓΛ}aya. Ma^Λne m^Λa quinibiya jū^{ma} Egip^{tode}bema umaquī^{rā} warra dji nabemar^āda idjaba Egip^{tode}bema animar^ā warra dji umaquī^{rā} naār^ā toda sida. Mā^{wā} m^Λa unubiya egip^{tora}ba ā^{cō}rē quī^{rā}ca erobe^{ara} siri^ē be^{ada}. M^Λd^{rΛ} ^Λcō^{rē}a.

¹³ Barib^{ΛΓΛ} bār^āba p^{ΛΓΛ}peda^{da} oaba cawabiya bār^āba sā^Λg^Λ dede pan^Λda. Ma^Λ oa unub^Λg^Λde m^Λra wā^{yā} wā^{yā}. Mā^{wā} m^Λa Egip^{tode}bema warrar^ā quinibib^{ΛΓΛ}de bār^ā umaquī^{rā} warra dji nabemar^āda ni aba bida beu^{dā}ēa.

¹⁴ Idiba ^Λtaa poaza bār^āba, bār^ā warrar^āneba yō^bada bida ewari dromada m^Λ itea odida pan^{ΛΛ} m^Λa ma^Λ diamasi ob^Λg^Λda quī^{rā}neba^di carea. Ma^Λ ewari dromada nā^{wā} odida pan^{ΛΛ}:

¹⁵ siete ewari bār^āba pa^Λ dji ē^{sā}bari ne^ē b^Λda codi^{da} pan^{ΛΛ}. Ma^Λ ewaride ni aba^Λba pa^Λ ē^{sā}bari^{da} idji digui^{da} ero^bac^{ara} b^Λa. Ma^Λ siete ewaride aba^Λba pa^Λ ē^{sā}bari bara b^Λda coib^{ΛΓΛ} idjira ā^{yā} jaretabue^{dida} pan^{ΛΛ} bār^ā israeler^ā tāē^{nabemada}.

¹⁶ Ma^Λ siete ewari o pan^Λne dji naār^ābema ewaride, dji jī^{rū}arebema ewaride bida jū^{ma} bār^ā israeler^āra ā^baa dji jaredi^{da} pan^{ΛΛ} m^Λā bia bede^{adi} carea. Ma^Λ ewari umē^{bemane} ni aba^Λda trajac^{ara} pan^{ΛΛ}. Ababe poya ne djudi^{da} pan^{ΛΛ} ma^Λ ewaride ne codi carea.

¹⁷ Bār^āba pa^Λ dji ē^{sā}bari ne^ē cobada ewarida o pananida pan^{ΛΛ}, ma^Λ ewaride m^Λa bār^āra Egip^{tode}ba ē^dr^Λ ede^{da} bē^{rā} sordaor^ā djō^{ne} wā^{bada} quī^{rā}ca. Poa zeb^{ΛΓΛ}za bār^āba, bār^ā warrar^āneba yō^bada bida ma^Λ ewari dromara o pananida pan^{ΛΛ}.

¹⁸ Poaza dji nabema jedecode siete ewari bār^āba pa^Λ dji ē^{sā}bari ne^ē b^Λda codi^{da} pan^{ΛΛ}. Ma^Λ jedecode catorce ewari queu^dadeba aba siete ewari queub^{ΛΓΛ}da bār^āba mā^{wā} odida pan^{ΛΛ}.†

¹⁹ Ma^Λ siete ewaride bār^āba pa^Λ ē^{sā}bari^{da} bār^ā digui^{da} ero^bec^{ara} pan^{ΛΛ}. Baridua bār^āne^{bemaba}, āⁱbema bār^ā tāē^{na} b^Λ bida pa^Λ ē^{sā}bari^{ra} coib^{ΛΓΛ}, idjira ā^{yā} jaretabue^{dida} pan^{ΛΛ} bār^ā tāē^{nabemada}.

²⁰ Ma^Λ siete ewaride bār^āba ni cārē sida codi^ē pan^{ΛΛ} pa^Λ ē^{sā}bari bara b^Λda. Bā^{dji} wā^{bada}ma ababe codi^{da} pan^{ΛΛ} pa^Λ ē^{sā}bari ne^ē be^{ada}.–

²¹ Ā^{cō}rē^{ba} mā^{wā} jaradac^{area} Moise^a Israelde^{bema} dji boror^āda tr^Λpeda nā^{wā} jarasia: –Dji de bara bea umaquī^{rā}ba ā^{dji} dedebemar^ā itea oveja za^{queda} wa chiwatu za^{queda} eda^dpeda awara b^Λd^Λdua. Dji ewari jū^ēpeda queub^{ΛΓΛ}de ma^Λg^Λ animar^āra bea^{dida} pan^{ΛΛ}.

²² Beab^Λdade dji oara epedeco waib^Λde piad^{ida} pan^{ΛΛ}. Ma^Λbe chirua hisopo abadada ā^baa caj^Λn^Λpeda ma^Λ oade begue^dpeda bār^ā dede eda wā^{bada} icawa p^{ΛΓΛ}d^Λdua. Anad^{rΛ}i naē^{na} ni aba^Λda idji dede^{ba} ē^dr^Λiē ^{bΛ}.

²³ Ā^{cō}rē^{ba} Egip^{tode}bema umaquī^{rā} warra dji nabemar^āda quinibi carea p^{ΛΓΛ}ab^Λg^Λde ma^Λ oa bār^ā dede eda wā^{bada} icawa p^{ΛΓΛ}d^Λara unuya. Ma^Λ bē^{rā} idjira wā^{yā} wā^{yā}. Ma^Λ oa unub^Λg^Λde dji beabarida bār^ā dede idu eda wā^biē^a bār^ā umaquī^{rā} warra dji nabemar^ā quinibir^āmār^ēā.

²⁴ Idiba ^Λtaa poaza bār^āba, bār^ā warrar^āneba yō^bada bida ma^Λ ewari dromada o pananida pan^{ΛΛ} Ā^{cō}rē^{ba} jarada quī^{rā}ca.

† 12:18 Catorce ewari queudadeba aba siete ewari queub^{ΛΓΛ}da. Cā^pur^ā be^{de}ade b^Λ b^Λa “el día catorce hasta el día veintiuno.”

²⁵ Ācōrēba diai jarada ējūāne jūēpedadacarea bārāba poaza maļ ewari dromara o pananida panla idjia jarada quīrāca.

²⁶⁻²⁷ Bārā warrarāba iwīdībladade: “Ķcārē cārēā naļ ewari dromara jāwā o panla?”, bārāba panunida panla: “Naļ animarāra bea panla Ācōrēba bia bedeadī carea. Naļ ewarīde quīrāneba panla Ācōrēba Egiptodebema umaquīrā warra dji nabemarā quinībīsīde dadjirā dedebemada wāyā wāsīda dadji umaquīrā warra dji nabemarā beurānamārēā.”-

Moiseba māwā jaradacarea israelerāra chīrāborode barru copanenapeda Ācōrēba bia bedesīdaa.

²⁸ Maļbe jūma osīdaa Ācōrēba Moisea Aaroļa bīda jarada quīrāca.

Ācōrēba Egiptodebema umaquīrā warrarā dji nabemarā quinībīda

²⁹ Maļ diamasi ariquetra Ācōrēba Egiptodebema umaquīrā warra dji nabemarāda jūma quinībīsīa.† Egiptodebema boro umaquīrā warra dji nabemada beusīa. Preso bea umaquīrā warra dji nabemarā sīda beusīdaa. Idjaba jūma Egiptodebema animarā warra dji umaquīrā naārā toda sīda beusīdaa.

³⁰ Diamasi Egiptodebema borora, dji dromarāra, jūma waabema egiptorā sīda pīra-posīdaa. Maļne deza jīābi bļgasīa ādji umaquīrā warra dji nabemara jūma quinīsīda bērā.

³¹ Ara maļ diamasi Egiptodebema boroba Moiserā Aaroļ sīda trļbīpeda nāwā jarasīa:

-Bārā israelerāra isabe mļ druadebemada āyā wābīpanasīdaa nāwā crīcha diade wānadua bārāba jara panla quīrāca.

³² Bārā animarā sīda jūma ededādua bārāba jara panla quīrāca. Idjaba Ācōrēba iwīdīdadua mļ carebamārēā.-

³³ Egiptorāba israelerāra ādji druadebemada isabe āyā wābīpanasīdaa nāwā crīcha panana bērā: “Israelerāda āyā wānaēbārl dairāra jūma quinīnia.”

³⁴ Maļ bērā israelerāba ādji paļ odi carea bļratlpedādada epedecode bļsīdaa. Maļ bļratlpedādara ēsābarī neē basīa. Jūma maļgara wuade bļradapeda equīade edadapeda edesīdaa.

³⁵ Ēdrābladade israelerāba Moiseba jarada quīrāca osīdaa. Ādjirāba parata ođada, oro ođada, cacuade jļbada sīda egiptorāa iwīdīsīdaa.

³⁶ Ācōrēba egiptorāa israelerāra bia unubīda bērā ne jūma israelerāba iwīdīpedādara ādjirāba diasīdaa. Māwā ne jūma egiptorāba eropananada israelerāba edasīdaa.‡

Israelerā Egiptodeba ēdrāpedada

³⁷ Egiptodeba ēdrāsīdade israelerāra Ramese puruđeba Suco puruđaa wāsīdaa. Sei-sciento ml drōārāda jīrūba wāsīdaa wērārā, warrarā sīda juachadāē.

³⁸ Ādji animarā zocārā eropanla sīda jūma edesīdaa. Israelerā ume dewara ēberārā sīda zocārā wāsīdaa.

³⁹ Egiptorāba isabe wābīsīda bērā israelerāra poya ne djudaē basīa ededī carea. Maļ bērā ādjia Egiptode bļratlpedada paļ dji ēsābarī neē bļda ota ābusīdaa.

⁴⁰ Egiptode israelerāra cuatrociento treinta poa panasīdaa.*

⁴¹ Maļ cuatrociento treinta poa daucha jūēsīde israelerāra Ācōrē sordaorā quīrāca Egipto druadeba jūma ēdrāsīdaa.

⁴² Maļ diamasi Ācōrēba israelerāra waga basīa Egiptodeba ēdrā edei carea. Maļ bērā poaza israelerāba, ādji warrarāneba yōbada bīda abarī ewari quīrāca diamasi idji itea wagadīda panla.

Egiptodeba ēdrāpedada quīrānebabada ewari

⁴³ Ācōrēba Moisea Aaroļa bīda jarasīa:

-Bārā Egiptodeba ēdrāpedada quīrānebadī carea ne cobadara nāwā ođīda panla. Ni abāl āībema israelerā tāēna bļba maļ cobadara cocara bļa.

⁴⁴ Barībārlā Israeldēbema abābā āībemada idji nezoca bamārēā nēdoībārlā, maļ nezocara cacua wēāgosīra ne cobadara cōīda bļa.

⁴⁵ Barībārlā parata carea traja bā āībemaba maļ cobadara cocara bļa. Idjaba barīdua bārā tāēna bā āībemaba maļ cobadara cocara bļa.

⁴⁶ Maļ ne cobadara bādjī dede eda cōđīda panla. Maļne dji djarada ni maārī bīda dajadaa ededacara panla. Idjaba dji bāwārlāra bļawedacara panla.

⁴⁷ Jūma israelerāba maļ cobadara cōđīda panla.

⁴⁸ Bārā tāēna bā āībemaba maļ ne cobadara co quīrā bābārlā, naārā idji cacuara wēāgōīda bļa. Idjaba jūma umaquīrā idji ēberārā sīda māwā ođīda panla. Maļbebārlā idjia maļ

† 12:29 Exodo 4:23. § 12:36 Exodo 3:21-22. * 12:40 Genesi 15:13-15.

cobadara coida ʙʌa, israelerã quĩrãca ʙʌ bẽrã. Baribʌɾʌ cacua wẽãgoẽ ʙʌba maʌ cobadara cocara ʙʌa.

⁴⁹ Maʌ ne cobadara bãrã israelerãba, ãibema bãrã tãẽna panʌ bida ara mʌa jara ʙʌ quĩrãca odida panʌa.-

⁵⁰ Israelerãba Ācõrẽba Moisea Aarõa bida jarada quĩrãca jũma osidaa.

⁵¹ Ara maʌ ewaride Ācõrẽba israelerãra Egiptoðeba jũma ãdrʌ edesia sordaorã djõne wãbada quĩrãca.

13

Jũma umaquĩrã warra dji nabemarãda Ācõrẽa diadida panʌa

¹ Maʌbe Ācõrẽba Moisea jarasia:

² -Israelerãba ãdji umaquĩrã warra dji nabemarãda, ãdji animarã dji umaquĩrã naãrã topedada sida mʌa jũma diadida panʌa. Jũma maʌɾɾãra mʌrea.-

³ Maʌbe Moiseba israelerãa jarasia:

-Naʌ ewarira quĩrãnebadua Æcõrẽba idji ʌʙʌðeba bãrãra Egiptode nezoca beadada ãdrʌ edada bẽrã. Poaza ara naʌ ewari quĩrãca bãrãba paʌ ãsãbari bara ʙʌda cocara panʌa bãrã Egiptoðeba ãdrʌpedadara quĩrãnebaði carea.

⁴ Idi naʌ jedeco Abib abadade bãrãra Egiptoðeba ãdrʌʙʌdaa.

⁵ Ācõrẽba bãrãra Canaaʌ druadaa edeya. Maʌ druade baridua ne upedadara bia zaubaria. Mama cananeorãda, hititarãda, amorreorãda, heveorãda, idjaba jebuseorã sida duanʌa. Baribʌɾʌ Ācõrẽba bãrã drõa naẽnabemarãa wãrãneba jarasia maʌ druara bãrãa diaida. Jãma jũpedadacarea poaza naʌ jedecode bãrãba naʌ quĩrãca odida panʌa bãrã Egiptoðeba ãdrʌpedada ewarida quĩrãnebaði carea.

⁶⁻⁷ Siete ewari bãrãba paʌ dji ãsãbari neẽ ʙʌda codida panʌa. Maʌ siete ewaride paʌ ãsãbarira ni maãrĩ bida bãrã druade erobeadiẽ panʌa. Jĩrũarebema ewaride Ācõrẽa bia beheadi carea bãrãra ãbaa dji ʌaredida panʌa.

⁸ Mãwã o panʌne bãrã warrarãa nãwã jaradida panʌa: “Dadjirãba nãwã o panʌa Ācõrẽba dadji israelerãra Egiptoðeba ãdrʌ edada quĩrãnebaði carea.”

⁹ Naʌ ewari obadara bãrã ʌwade wa dratude sãyã quĩrãca ʙʌa. Maʌba quĩrãnebabi ʙaya bãrãba Ācõrẽ leyra jaradia pananida panʌda idji ʌʙʌðeba dadji israelerãra Egiptoðeba ãdrʌ edada bẽrã.

¹⁰ Maʌ carea poaza ara naʌ ewari quĩrãca bãrãba maʌ ewari dromada o pananida panʌa.

¹¹ Ācõrẽba bãrãra cananeorã druadaa edepeda maʌ druara diaya idjia bãrã drõa naẽnabemarãa, bãrãa bida wãrãneba diaida jarada bẽrã.

¹² Jãma jũpedadacarea bãrãba jũma bãrã umaquĩrã warra dji nabema tobdadara, jũma bãrã animarã dji nabema umaquĩrã tobdada sida Ācõrẽa diadida panʌa. Jũma maʌɾɾãra Ācõrẽnea.

¹³ Bãrã burro warra dji nabema umaquĩrã tobdadada Ācõrẽnemĩna, bãrãba maʌ animarãra poya edadida panʌa. Edadi carea ovejada wa chiwatuda maʌ burro cacuabari Ācõrẽa babue diaidida panʌa. Baribʌɾʌ maʌ burroda eda quĩrãnaẽbʌɾʌ, bãrãba otapuya beadida panʌa. Idjaba bãrã umaquĩrã warra dji nabema tobdadara Ācõrẽne bẽrã, idji cacuabari ovejada wa chiwatuda Ācõrẽa babue diadida panʌa maʌ warrara zocai bemãrẽã.

¹⁴ Idiba ʌtaa bãrã warrarãba iwidiðadade: “¿Cãrẽ cãrẽã ʌãwã obada?”, bãrãba nãwã panunida panʌa: “Jãwã obadaa Ācõrẽba idji ʌʙʌðeba dadjirãra Egiptode nezoca beadada ãdrʌ edada bẽrã.

¹⁵ Maʌ ewaride Egiptoðebema borora so zarea beda bẽrã dadjirãra ãdrʌ ʙʌ quĩrããẽ basia. Maʌ carea Ācõrẽba jũma Egiptoðebema umaquĩrã warra dji nabemarãda quinibisia. Egiptoðebema animarã warra dji umaquĩrã naãrã topedada sida quinibisia. Maʌ carea dadjirãba jũma animarã warra dji nabema umaquĩrã tobdadara Ācõrẽa babue diabadaa. Baribʌɾʌ jũma dadjirã umaquĩrã warra dji nabema tobdada cacuabari oveja zaqueda Ācõrẽa babue diabadaa.

¹⁶ Mãwã obadara dadji ʌwade wa dratude sãyã quĩrãca ʙʌa. Maʌba quĩrãnebabi ʙʌa Ācõrẽba idji ʌʙʌðeba dadjirãra Egiptoðeba ãdrʌ edasida.”-

Jʌrãrã ʌtʌba edaa drasoã jira bada

¹⁷ Egiptoðebema boroba israelerã idu wãbiside Ācõrẽba ãdjirãra dji caitaara ʙʌ óare edeẽ basia, maʌ ora pilisteorã druade wã ʙʌ bẽrã. Ācõrẽba nãwã crĩchasia: “Israelerã wãðadade pilisteorãda ãdji ume djõne zedibʌɾʌ, Canaaʌ druadaa wãni crĩcha eropanana igaradapeda Egiptoðaa jẽda wãnia.”

¹⁸ Mañ carea Ācōrēba ādjirāra ējūā pōāsa ewaraga bāde wā bā ōare edesia. Mañ ora Pusa Purru abadadaa wā bāa.*

Egiptodeba ēdrāsidade israelerāra djōne wābāda quīrāca wāsīdaa.

¹⁹ Mañne Moiseba Jose querasi bawawara edesia Canaañ druade tlabari carea. Māwā osia Jose querasiba naēna israelerāra wārāneba jarabida bērā māwā odamārēā.† Jose querasiba nāwā jarasia:

–Wārāda Ācōrēba bārāra carebaya. Mañ ewaride bārāba mñ bawawara namaaba Canaañ druadaa tlabaride ededadaa.–

²⁰ Egiptodeba ēdrāsidade israelerāra naārā Suco purude jūēne wānapeda Etañ puruādaa wāsīdaa. Mañ purura ējūā pōāsa ewaraga bā icawa bāa. Mama ādji wua dera ocuasīdaa.

²¹ Israelerā wābādaē Ācōrēra ādji na wābadjia cawadamārēā sāma wānida panāda. Āsa idjira jārārā quīrāca ātāba edaa drasoa jira babadjia. Diamasi mañ jārārāra tlab quīrāca uruga jira babadjia ānaane pananamārēā. Māwā āsa, diamasi bīda israelerāra poya wānida panasīdaa.

²² Mañ jārārā ātāba edaa drasoa jira bāra ādjirā umebemada āyā wāca basía. Āsa jārārā quīrāca basía. Diamasira tlab quīrāca uruga jira babadjia.

14

Israelerā Pusa Purru de chāpedada

¹ Mañbe Ācōrēba Moisea jarasia:

²–Israelerāa jaradua Pi-Ajiroāda jēda wānamārēā. Jāma Migdol puru quīrāpe pusa icawa ādji wua dera Baal-Zepoñ caita ocuadīda panāa.

³ Māwāra Egiptodebema boroba crīchaya ējūā pōāsa ewaraga bāde bārā israelerāra nocōdaa poya wānaē bērā barīdua nīnada.

⁴ Mañne mñā Egiptodebema borora so zarea bāya. Mañ bērā idjia bārāra caidu ēpēya. Baribāra mñā idjira, idji sordaorā sida poyaya mñdrā dji dromaara bāda unubi carea. Māwā egiptorāba cawadia mñra Ācōrēda.–

Ara mañda israelerāra Ācōrēba jarada quīrāca jēda wāsīdaa.

⁵ Mañ ewaride Egiptodebema boroa israelerā mīrū wāsīdada jarasīdaa. Mañne idjia, dji dromarā bīda israelerā idu wābipedadada jēda crīchāsīdaa. Nāwā jarasīdaa: “¿Cārē cārēā jāwā israelerāra idu wābisīda? Dadjirāba ōgo trajabībadara neē panesīdaa.”

⁶ Ara mañda Egiptodebema boroba djōbada carretara cawayode jābicuasīa israelerā caidu wāi carea. Idjaba idji sordaorāra trābisīa idji ume wānamārēā.

⁷ Carreta dji biara beada seisciento edesia. Mañ awara jūma dewara carreta sida pe edesia. Carretaza sordaorā boroda aba beasīa.

⁸ Mañne Ācōrēba Egiptodebema borora so zarea bāsīa israelerā caidu wāmārēā. Ācōrē bābādeba israelerāra Egiptodeba ēdrāpedadamīna Egiptodebema borora idji sordaorā ume caidu wāsīdaa.*

⁹ Jūma Egiptodebema sordaorāra israelerā caidu wāsīdaa; cawayodeba djōbadarāda, carretadeba djōbadarāda, waabema sordaorā sida. Israelerāra pusa icawa Pi-Ajiro caita Baal-Zepoñ quīrāpe unune wāsīdaa.

¹⁰ Israelerāba Egiptodebema boro, idji sordaorā ume ādji caidu zebādada unusīdade bio ne wayadapeda Ācōrēā quīrā djuburiada iwīdi duanesīdaa.

¹¹ Mañne ādjirāba Moisea jarasīdaa:

–¿Bāa cārē cārēā jāwā osi? ¿Cārē cārēā Egiptodeba dairāra nama pe enesi? ¿Egiptode dairā joudi carea ējūāra neē basīca? ¿Bāa dairāra nañ ējūā pōāsa ewaraga bāde beubi carea enesīca?

¹² ¿Egiptode panasīdade dairāba bāa egiptorā itea idu trajabīduada adaē basīca? Nañ ējūā pōāsa ewaraga bāde beudi cāyābara biara bācasīa egiptorā nezocarāda beadīda.–

¹³ Baribāra Moiseba ādjirāa jarasia:

–Ne wayarānadua. Necai duananadua. Idi ununia sāwā Ācōrēba bārāra egiptorāba epē panānebemada ēdrā bāida. Idība ātaa bārāba nañ egiptorā bārā caidu zebādara waa ununaēa.

¹⁴ Ācōrēra bārā carea djōya. Mañ bērā necai pananīda panāa.–

¹⁵ Mañbe Ācōrēba Moisea jarasia:

* **13:18** *Pusa Purru.* Mañ trāra griego bedeadeba ze bāa. Hebreo bedeade “Chiru Pusa” wa “Chiru Amene” bā bāa.

† **13:19** *Genesis 50:25; Josue 24:32.* * **14:8** *Ācōrē bābādeba.* Hebreo bedeade bā bāa: “Jāwa āta wa panāne.” Acañamaarā mañ bedeaba jara bāa: “Ādjirāra sozarradeba ēdrāsīdaa.”

–¿Blaa cārē cārē wadibida mlā quīrā djoburiada iwidi bā? Israelerāa jaradua nocodaa wānamārēā.

¹⁶ Bla jawade erobā bacurura pusadaa wadua oda pusa ēsi ewamārēā. Maā ode israelerāa pusa quīrārā chānia.

¹⁷⁻¹⁸ Maāne mlā egiptorāa so zarea bāya bārā ēpēnamārēā. Maābe mlā Egiptodebema borora, carretadeba djōbada sordaorāa, cawayodeba djōbada sordaorāa, waabema sordaorā sīda jūma poyaya mādra dji dromaara bāda unubi carea. Māwā egiptorāba cawadā mlā Ācōrēda.–

¹⁹⁻²⁰ Maābe Ācōrē bajānebema nezoca israelerā na nībadara ādjirā jēdaare besia. Māwā israelerā nocoare bada jārārā ātāba edaa drasoā jira bāra ādjirā jēdaare besia idjaba egiptorā nocoare besia. Diamasi maā jārārāba israelerāma āna erobasia baribāra egiptorāma pāisosoā erobasia. Maā bērā maā diamasi egiptorāa israelerāma poya jūnaē basia.

²¹ Moiseba idji jawara pusadaa ātaā wasia. Ara maāda āmādaū odjabariareba Ācōrēba nāūrāda dji cābāyā tābisia. Maā diamasi nāūrāra tā nūmāda ānadrāsia. Maāba pusa ēsi oda ewasia.

²² Israelerāa maā o ewa jira bāde chāsīdaa. Chābādade pusara ādjirā jawā araare idjaba ādjirā jawā acare bīda ātāba edaa jūātra nūmā quīrāca nūmesia.

²³ Maābe jūma Egiptodebema boroba ededa cawayodeba djōbada sordaorāa, carretadeba djōbada sordaorāa, waabema sordaorā sīda maā o ewa jira bāde israelerā caidū wāsīdaa.

²⁴ Anadrābodode Ācōrēba egiptorāa dji jārārā ātāba edaa drasoā uruga jira bādeba acā basia. Maāne idjia ādjirāra cawadaē errunībābisia.

²⁵ Idjaba ādji carreta jīrūra ēcuabisia.† Egiptorāa nocodaa poya wānaē bērā nāwā jara duanesīdaa:

–jēda wānadrā! ¡Israelerāa waa ēpēnaē! ¡Ācōrēra ādjirāare dadjirā ume djō bā!–

²⁶ Israelerā chāpedadacarea Ācōrēba Moisea jarasia:

–Bā jawara pusadaa ātaā wadua Egiptodebema sordaorāa, carretadeba djōbada sordaorāa, cawayodeba djōbada sordaorā sīda pusaba ānēbari edamārēā.–

²⁷ Ara maāda Moiseba idji jawara pusadaa ātaā wasia. Anadrābārade pusara wayacusa idji bada quīrāca dogosia. Maāne egiptorāa ēdraādi carea jēda piracuasīdamīna pusaba ānēbari edasia. Māwā Ācōrēba ādjirāra pusade quinībisia.

²⁸ Pusa idji bada quīrāca ūmesīde Egiptodebema boroba ededa carretadeba djōbada sordaorāa, cawayodeba djōbada sordaorā sīda jūma ānēbari edasia. Abeda jūma israelerā caidū wāpedadara pusaba ānēbari edasia. Nī aba bīda zocai beē basia.

²⁹ Baribāra israelerāa pusa ēsi o ewa jira bāde chāsīdaa. Chāsīdade pusara ādjirā jawā araare, ādjirā jawā acare bīda ātāba edaa jūātra nūmā quīrāca nūmesia.

³⁰ Maā ewarīde Ācōrēba israelerāa egiptorāba ēpē panananebemada ēdra edasia. Maāne israelerāba unusīdaa Egiptodebema quinīpedadara pusa bāde tabeada.

³¹ Israelerāba unusīdaa sāwā Ācōrēba idji bādeba egiptorāa poyasīda. Maā bērā idjira wayasīdaa. Idjia jara bāra, idji nezoca Moiseba jara bā sīda ādjirāba jāsīdaa.

15

Moiseba trāāna

¹ Maābe Moiseba jūma israelerā bīda Ācōrēba nāwā trāāsīdaa:

Mā Ācōrēba trāāya idjira dji dromaara bada unubīda bēra.

Pusade batabuebāra quīrāca idjia Egiptodebema sordaorāda ādji cawayo bara pusade quinībisia.

² Ācōrēba mlā bāada dia bāa. Idji carea mlāra trāā bāa. Idjia mlāra ēdra edasia.

Idjira mā Ācōrēa. Mā idjia bīa bedeyaya.

Idjira mā zezaba jā bada Ācōrēa. Idjira dji dromaara bāada aya.

³ Ācōrēra djō cawa bāa. Idji trāra Jehovā abadaa.

⁴ Egiptodebema boro sordaorāda ādji carreta bara Ācōrēba jūma pusade bāacuasia.

Maā sordaorā bororā dji biara bea sīda Pusa Purruēde jūma nābāra quinīsīdaa.

⁵ Egiptorāa pusa nābuaba ānēbari edasia. Ādjirāra mōgara quīrāca pusa nābuade ta wāsīdaa.

⁶ Ācōrē, bā jawā arara bīo bāba bāa. Bā bāadeba dji quīrūra jūma poyasia.

Bā jawā araba ādjirāra berrachisia.

⁷ Bā bāba wābā bādeba jūma bāmaa djōne zepedadara poyasia.

Bā quīrūbira ādjirāra unubīsia. Maāne jūma ādjirāra chirua quīrāca bā wāsia.

† **14:25** Ādjirā carreta jīrūra ēcuabisia. Anadrāmaara maā bedeaba jara bāa: “Ācōrēba ādjirā carretara jou nūmebisia.”

⁸ BΛ quēbaba jārāruabara pusa ēsi oda ewasia.
Maλ o orroza pusara λtaba edaa jūātrā nūma quīrāca nūmesia.
Pusajāne bida baidora maλ o orroza ipi nūmesia.

⁹ Maλne dji quīrūba crīchasiāa:

“Israelerā caidu ēpēnapeda jidadia. Maλbe ne jūma ādjia eropanara jārīnapeda dadjirāza jedecadia.

Māwā ne jūma dadjirāba quīrā panara eropania.
Dadjirā necora ēūta edadapeda ādjirāra beacuadia.”

¹⁰ Baribara bΛ nāūrā tΛbibara dji quīrūra pusaba jūma ānēbari edasia.

Ādjirāra mōgara quīrāca pusa quīrū nūmane ta wāsidaa.

¹¹ Ācōrē, ēberārāba ācōrē abada tāēna dewarada neēa bΛ quīrāca.

Ni abada neēa bΛ cāyābara dji dromaara bΛda.

BΛa o bΛ carea jūmarāba bΛra wayabadaa.

BΛabara ne ununaca wai bΛa beara obaria.

¹² BΛ abara bΛa unubisia. Maλneba pusaba dji quīrūra mīsia.*

¹³ BΛ quīrā jōcadeba dairā bΛa ēdra edada purura cawa edeya.

BΛ abadeba dairāra bΛ babarima bia jūēbiya.

¹⁴ Maλ ūrībadade dewara puru beara ne wayaaba ure duania.

Pilisteorāra sopua duania.

¹⁵ Edoλ druadebema bororāra bio ne waya duania.

Moab druadebema mēsra bearāda ne wayaaba ure duania.

Jūma Canaānebemarāra sozarra pananada ne waya duania.

¹⁶ Jūma maλarā ēberārāra bio ne waya duania.

Ācōrē, bΛ abara carea ādjirāra mōgara quīrāca chupea panania bΛ purura wāyā wābāde.

Ādjirāra chupea panania bΛa edada purura wāyā wābāde.

¹⁷ Ācōrē, bΛa dairāra bΛ itea edada eyade pananamārēā edeya.

BΛa dairāra edeya bΛa dairā tāēna bai carea edada ējūānaa.

Ācōrē, mama bΛ de dromara dairā tāēna osia.

¹⁸ Ācōrēra ewariza jūmarā boro baya.

Mariaba trāna

¹⁹ Israelerāra pusa ēsi o ewa jira bΛde chāsidade pusa quīrārē bia jūēsidaa. Baribara Egip-
todebema boroba ededa cawayodeba djōbada sordaorāba, carretadeba djōbada sordaorā
bida israelerā caidu ēpēsidade Ācōrēba pusara ādjirā λrā ānēbari wābisia.

²⁰ Maλne Aaroλ djabawērā Mariada Ācōrēneba bedebari basia. Maλ Mariaba, jūma
Israeldebema wērārā bida tōnōada edadapeda bΛsrīdaba cari duanasia.

²¹ Mariaba ādjirāra nāwā trāsia:

Trānadua Ācōrēa, idjira dji dromaara bΛda unubida bērā.

Idjia Egipdebema sordaorāda ādji cawayo bara pusade batabuasiasia.

Baido asea bada

²² Pusa Purru abadadeba Moiseba israelerāra ējūā pōāsa ewaraga bΛde pe edesia. Maλ
ējūā pōāsa ewaraga bΛra Sur abadaa. Ādjirāra ewari ūbea baido ununaē nībasidaa.

²³ Māwā nīnane baido bΛma jūēsidaa. Baribara maλ baidora asea bΛ bērā poya dodāē basia.
Maλ carea maλ baidora trā bΛsidaa Marā.†

²⁴ Maλne ādjirāba Moisea quīrūbideba nāwā biē jarasidaa:

-¿Dadjirāba nama cārēda dodī?-

²⁵ Maλ carea Moiseba Ācōrēa quīrā djuburiada iwīdisia. Maλne Ācōrēba Moisea bacuru
tabada unubisia. Maλ bacuruda Moiseba baidode batabueside baido asea badara cūā
besia.

Mama Ācōrēba naλ bedeadā bΛsia israelerāba ijāni cawaya.

²⁶ Nāwā jarasia: “Māra bārā Ācōrēa. Māa jara bΛda bārāba quīrācuīta ūrīnibara, idjaba ne
jūmane mā quīrāpita jipa odibara, idjaba mā leyda jūma odibara, mā bārāra cacua biē bebiēa
egiptorā cacua biē bebiēa quīrāca. Māra bārā cacua biabibari Ācōrēa.”

²⁷ Marādeba israelerāra Eliλ abadade jūēne wāsidaa. Mama baido egorodeba λtaa
bogadra bΛda doce panasidaa. Idjaba uruta quīrāca beada setenta panasidaa. Maλ baido
caita israelerāra duanesidaa.

* 15:12 Pusa. Hebreo bedeadē jara bΛa “nāλ ējūā.” † 15:23 Hebreo bedeadē Marā trāba jara bΛa: “Asea bΛ.”

16

Ăcōrēba maná diada

¹ Egiptodeba ēdralpedadacarea jedeco aba babalade israelerāra Eliā abadađeba ējūā pōāsa ewaraga ba Siā abadađada wāsidaa. Siāra Eliā idjaba Sinai eya ēsi ba.

² Maļ ējūā pōāsa ewaraga bađe codi neē ba bērā jūma israelerāba Moiserā, Aaroļ sida biē jarasidaa.

³ Quirūbideba ādjirāba Moisea, Aaroļa bida nāwā jarasidaa:

–Biara bacasia Ācōrēba dairāra idu Egipto druađe beubidabara. Jāma dairāra necai ne co duanabadjidaa. Nedjarada, paļ sida adūba eropanasidaa. Baribalal bārāba dairāra naļ ējūā pōāsa ewaraga bamaa jarrababa quenani carea enesidaa.–

⁴ Maļne Ācōrēba Moisea jarasia:

–Māa cue bajāneba zebibari quirāca paļda bajāneba zebiya israelerāba codamārēā. Nāwā māa cawaya ādjirāba jūma māa jara baara i jā pananida wa i jā pananaēda: diapedaza ādjirāba ara maļ ewaride codira jalal pede wānida panla. Ewari juesuma māwā odida panla.

⁵ Baribalal seibema ewaride diapededa jalal pedida panla ara maļ ewaride codira idjaba nurēma codi sida.–

⁶⁻⁸ Maļbe Moiseba Aaroļ ume israelerāa jarasidaa:

–ǰDaira māwāra cai, bārāba māwā daidra biē jaradi carea? Bārāba daida biē jara panlēa; Ācōrēdra biē jara panla. Idjia māāra ūri ba. Maļ carea nane quewara idjia bārāa cawabiya idjiabalal bārāra Egiptodeba nama ēdra enesida. Idjaba nu diapeda bārāba ununia idjia ne ununaca waibada obalada. Nane quewara idjia nedjarada diaya idjaba nu diapeda paļda adūba diaya bārāra jāwūā ne codamārēā.–

⁹ Maļbe Moiseba Aaroļa jarasia:

–Israelerāba ne codi carea quirūbideba biē jara panla bērā ādjirāa jaradua jūmaena Ācōrē quirāpita ābaa dji jalredida panlada.–

¹⁰ Aaroļa israelerāa māwā jara bađe jūmarāba ējūā pōāsa ewaraga bađaa acasidaa. Maļne jārāā ādji na jira bađe Ācōrē quirāwārēā dorrodorroda unusidaa.

¹¹ Maļbe Ācōrēba Moisea nāwā jarasia:

¹² –Māa ūri ba israelerāba quirūbideba biē jara panlada. Maļ bērā ādjirāa jaradua: “Nane queubodode bārāba nedjarada codia. Nu diapeda paļda jāwūā codia. Maļneba cawadā māra bārā Ācōrēda.”–

¹³ Quewara israelerā duanama pōrāba birasia. Maļ awara diapededa cūrāsaba ējūāra beguea nūmesia.

¹⁴ Ējūā pōāsabalade nāucha torroa queđeada odjacuapeda ecasia.

¹⁵ Maļ unusidaa israelerāba cawaē panasidaa cārēda māwā bađa. Maļ bērā ādjiduba iwidi duanasidaa:

–ǰJāra cārē?–

Maļne Moiseba ādjirāa jarasia:

–Jāra Ācōrēba dia ba paļa. Idjia dia ba dadjirāba codamārēā.

¹⁶ Ācōrēba nāwā obi ba: jāļ paļra dadjirāba dadji diguidabemarā itea jalal pedida panla ara dadjia ewari abalade cobada quirāca. Ādjiza epedeco jūgurua aba ededida panla.*

¹⁷⁻¹⁸ Ara māāda israelerāba ādji diguidabemarāba cobada quirāca jalal pesidaa. Alcalaaba waitabeara jalal pesidaa idjaba alcalaaba maārāra jalal pesidaa. Maļbe ādji diguidabemarā itea epedeco jūguruađe zasidaa. Dji waitabeara jalal pedaba adūba erobaē basia idjaba dji maārāra jalal pedaba carebaeē basia.

¹⁹ Maļbe Moiseba ādjirāa jarasia:

–Ni abalaba nurēma bema carea wagaiē ba.–

²⁰ Baribalal Moiseba jaradara alcalaaba i jānaē basia. Ādjirāba waga bašidaa nurēma codi carea. Baribalal ādjia waga baļpedadara oregueapeda qui barasia. I jānaē panla carea Moiserā ādjirā ume quirūsia.

²¹ Nurēmaza maļ paļra jalal pebadjidaa ādji diguidabemarāba ewari abalade cobada quirāca daucha. Diapededa jalal pebadjidaa besea jāwāgāba maļ paļra dorrabaripeda nēbabadji bērā.

²² Seibema ewaride ādjirāba ewari umē carea jalal pesidaa. Ādji diguidabemarā itea epedeco jūgurua umē edasidaa. Maļbe israelerā bororāba Moisea jarade wāsidaa ādjia aride osidada.

²³ Maļne Moiseba ādjirāa jarasia:

* **16:16** Epedeco jūgurua. Hebreo bedeade jara ba “gomer.” Čāpūrā bedeade jara ba “litro umē.”

-Ara mañ quĩrãca Ācõrēba obi ɓaa. Ācõrēba jarasia: "Nubema ewarira bārā ãnãubada ewaria. Mā itea mañ ewarira bārāba wagadida panla. ãnãubada ewaride bārā ne djuidē panl bēřā, nane odadua bārāba nu co quĩrĩã panl quĩrãca. Ne djuidɓɓɓɓ nane ne djuidadua. Ābudɓɓɓɓ nane ābudadua. Mañgɓɓɓɓ nubema carea waga ɓadadua."-

²⁴ Moiseba jarada quĩrãca israelerāba jũma odapeda waga ɓasidaa nurēma codi carea. Nurēma mañ djico waga ɓapedadara oregueaē ɓasia idjaba qui neē ɓasia.

²⁵ Mañne Moiseba israelerāa jarasia:

-Bārāba waga ɓapedada djicora idi codadua ãnãubada ewari bēřā. Nañ ewarira Ācõrē itea wagadida panla. Mañ bēřā idira Ācõrēba dia ɓa pañra neē baya.

²⁶ Domiaza sei ewaride bārāba pañra jɓɓɓ pedida panla. Baribɓɓɓ sietebema ewaridera neē baya, Ācõrēba mañ ewarira bārā ãnãunamārēã ɓada bēřā.-†

²⁷ Moiseba māvā jaradamĩna ĀCɓɓɓɓ mañ ãnãubada ewaride Ācõrēba dia ɓa pañra jɓɓɓ pede wāsidaa. Māvāmĩna ununaē ɓasia.

²⁸ Mañ carea Ācõrēba Moisea jarasia:

-¿Aba sãlbe israelerāba mĩa jara ɓara ãjãnaē panani?

²⁹ Bio cawadadua m̄abɓɓɓ bārāa ãnãubada ewarida diasida. Mañ carea domiaza seibema ewaride pañra ewari umēbema carea diabarã. Baribɓɓɓ sietebema ewaride bārāra diguida ãnãunida panla. Mañ ewaride m̄a dia ɓa pañra jɓɓɓ pede wãniē panla.-

³⁰ Mañ bēřā israelerāa sietebema ewaride ãnãubadjidaa.

³¹ Ācõrēba dia ɓa pañra israelerāba tr̄l ɓasidaa "maná." Culãdr̄l ta quĩrãca pichia querasia. Torroa ɓasia idjaba cūã ɓasia urrajōnaa oda quĩrãca.

³² Mañbe Moiseba israelerāa jarasia:

-Ācõrēba nāvā jarasia: "Manára epedeco jũgurua aba zadapeda waga ɓadadua bārā warrarāneba yōɓdarāba ununamārēã. Māvā ādjirāba cawadia m̄a bārā Egip̄toɓɓa ēdr̄l eneside cārēda nañ ējūã pōãsa ewaraga ɓade cobisida."-

³³ Mañbe Moiseba Aaroɓa jarasia:

-Manára epedeco jũgurua aba zapeda zocode wagadua. Mañra Ācõrē quĩrãpita ɓadua.‡ Jāma waga eropanania dadji warrarāneba yōɓdarāba ununamārēã.-

³⁴ Ara mañda Aaroɓa manáda zapeda waga ɓasia Ācõrēba Moisea jarada quĩrãca. (Nocoarebema ewaride mañ manára Ācõrē baurudeɓe waga ɓasidaa.)§

³⁵ Israelerāba manáda cuarenta poa cosidaa Canaañ druaɓe jũɓɓdamisia. Canaañ druaɓe jũɓɓsidaɓe manára waa codaē ɓasia mañ druaɓebemarāba upedadada baraada bēřā.*

³⁶ (Ādji epedeco jũgurua aba ēberā abaɓba ewari abaɓde cobari quĩrãca daucha poya ɓaa.)†

17

Ācõrēba mōgaradeba baido zebida

¹ Mañbe israelerāra ējūã pōãsa ewaraga ɓa Sił abadadeba jũma wãɓɓɓɓsidaa. Wānane Ācõrēba cawabibadjia sãma wãnida panlã idjaba sãma cãinida panlã. Mañne Repidĩl abadama jũɓne wāsidaa. Baribɓɓɓ mama baidora neē ɓasia doɓi carea.

² Mañ bēřā ādjirāba quĩrũbiɓeɓa Moiseda biē jarasidaa:

-Bla dairāa baidora diaida ɓaa doɓi carea.-

Mañne Moiseba ādjirāa jarasia:

-¿Cārē cārēã jāvā m̄ã biē beɓeɓe panl? ¿Ācõrēba sāvā oi cawaya jāvā panlca?-

³ Baribɓɓɓ israelerā opichia panl bēřā quĩrũbiɓeɓa Moisea jara duanasia:

-¿Cārē cārēã dairāra Egip̄toɓɓa ēdr̄l enesi? Dairāra, dai warrarāra, idjaba dai animarā sida opichiaba jũma quininia.-

⁴ Mañne Moiseba Ācõrēa quĩrā djuburiada nāvā iwidiisia:

-M̄ã nañ ēberārāra ¿sāvā oi? M̄ã isabe baidoda diaēɓɓɓɓ ādjirāba m̄ra mōgaraba tabari beadia.-

⁵ Ācõrēba panusia:

-Israelerā duanlaɓba nocodaã wādua. Israelerā bororāda ɓa ume ededua. Idjaba ɓa bacuru Egip̄tode Nilo dode tawedarã ɓa jɓwade ededua.* Mañbe wānadia Horeb eyadaa.

⁶ Mama mōgara waiɓla ɓada ununia. M̄ra ara mañ mōgara ãr̄l ɓaya ɓa carebai carea. ɓa bacuruba mañ mōgarara udua. Ara mañda baidora wea dogoya israelerāba dodamārēã.-

† 16:26 Genesi 2:3. ‡ 16:33 Ācõrē quĩrãpita. Zocārāmaarā mañba jara ɓaa: "Ācõrē baurude quĩrãpita." § 16:34

Hebreo 9:4. * 16:35 Josue 5:12. † 16:36 Hebreo beɓeɓe, cãpũriãne bida nāvā ɓa ɓaa: "Un gomer es la décima parte de un efa." * 17:5 Exodo 7:20.

Ara maŕda Moiseba israelerã bororã quĩrãpita Ācõrẽba jaraða quĩrãca osia. Maŕne baidora wea dogosia jũma israelerãba doðamãrẽã.

⁷ Israelerã baido neẽ pananama Moiseba trã ßasia Masá idjaba Meribá. Idjia trã ßasia Meribá, israelerãba quĩrũbideba biẽ bedeasida bẽrã. Idjaba trã ßasia Masá, Ācõrẽba sãwã oi cawaya israelerãba nãwã jarasida bẽrã:

-¿Ācõrẽra dadjirã tãena ßaca wa neẽ?-

Amalecitarã ume djõpedada

⁸ Israelerãra waði Repidiãne panasidade amalecitarãda zedapeda ãdjirã ume djõni carea panasidaa.

⁹ Maŕ bẽrã Moiseba idji carebabari Josueda trãpeda jarasia:

-Λcala umaquĩrãrãda jãrã pedua nu amalecitarã ume djõne wãni carea. Maŕne mãra eya zaque borode ßaya. Ācõrẽba ne ununaca obi baða bacuruda mã jãwade erobaya.-

¹⁰ Nurẽma Josuera idjia jãrã peda eberãrã sida amalecitarã ume djõne wãsidã Moiseba jaraða quĩrãca. Maŕmisa Moisera, Aaroãra, Hur sida eya zaque borodãa wãsidãa.

¹¹ Mama Moiseba idji jãwara ãtaa wa nũmesia. Idji jãwa ãtaa wa nũmane israelerãba amalecitarãra poyabãda basia. Baribãrã idji jãwara sẽpeda edãa norrabaribãrãde amalecitarãba israelerãra poyabãda basia.

¹² Maŕne Moise jãwara bio norrabari ßa bẽrã Aaroãba Hur ume mõgara waibãlada enesidaa Moisera maŕ ãrã chũmemãrẽã. Maŕbe Aaroãba Hur bida idji jãwara ãtaa jira eropanesidaa, abããba jãwa acãare, dewarabemaba jãwa araare. Mãwã Moiseba idji jãwara ãtaa jira erobasia abã ãmãdau bæbãrãdaa.

¹³ Maŕne Josueba idjia edada eberãrã ume amalecitarãra poyasidaa.

¹⁴ Maŕbe Ācõrẽba Moisea jarasia:

-Bãrãba amalecitarã poyapedadara cartade ßãdua israelerãba quĩrãdoarãnamãrẽã. Idjaba Josuãa jaradua mãa amalecitarãra naŕ eñũãne jũma jõbida.-†

¹⁵ Moiseba mõgarada ãrã pã buesia Ācõrẽba poyabidada quĩrãnebadi carea. Maŕ mõgara ãrã pã buedara Moiseba trã ßasia "Ācõrẽba dadjirã poyabibaria."‡

¹⁶ Moiseba nãwã jarasia:

-Amalecitarãra Ācõrẽ ume djõne zepedada bẽrã idiba ãtaa Ācõrẽra ãdjirã ume djõ ßaya.-§

18

Jetroba Moise acãde wãna

¹ Moise zãwãrẽ Jetro abadara Madiaãnebemarã sacerdote basia.* Jetroba ùrĩsia sãwã Ācõrẽba israelerãra Egiptodeba eðrã enesida. Idjaba ùrĩsia sãwã Ācõrẽba idji puru Israelera, Moise sida carebasida.

² Naẽna Moiseba idji quima Seporãda ãdji warrarã sida dji zezamaa diabuesia. Maŕne Jetroba idji caura, dji warrarã umẽ pana sida idji dede bia edasia.

³ Idji warra nabema tosidade Moiseba jarasia: "Naŕ druade mãra drua ãibemada jãwã ßãa." Mãwã dji warrara trã ßasia Gersoã.†

⁴ Dji tẽãbema tosidade Moiseba jarasia: "Mã zezaba ãjã baða Ācõrẽba mãra carebasia. Egiptodebema boroba beai baðada idjia mãra eðrã ßasia." Mãwã dji warrara trã ßasia Elieze.‡

⁵⁻⁶ Eñũã põãsa ewaraga baðe Moisera israelerã ume Ācõrẽ eya caita duanasidaa.§ Maŕne Moise zãwãrẽ Jetroba idjia naŕ bedeada diabuesia: "Mãda, ßa quimada, ßa warrarã sida ßãmaa wãnia."

Maŕ bedeada diabuedacarea ãdjirãra Moisemaa wãsidãa.

⁷ Jũebãdade Moiseba idji zãwãrẽra bio ßãrãda audiabariðe wãsia. Idji zãwãrẽ quĩrãpita quĩrã edãa barrupeda idji uridarrade isõsia. Maŕne sãwã ßa cawaya dji iwidiðapeda Moise wua dede eda wãsidãa.

⁸ Maŕbe Moiseba idji zãwãrẽã Ācõrẽba israelerã itea odada jũma nẽbãrãsia. Ācõrẽba Egiptodebema boro, jũma egiptorã sida cawa odadebemada, ãdjirã ode zesidade bia mĩga panananebemada, idjaba Ācõrẽba ãdjirã ne jũmane carebadadebema sida jũma nẽbãrãsia.

† **17:14** 1 Samuel 15:2-8. ‡ **17:15** Ācõrẽba dadjirã poyabibaria. Maŕgara hebreo bedeade Jehová-Nisi ßã ßãa. Maŕba jara ßãa "Ācõrẽra dadjirã banderaa." § **17:16** Amalecitarãra Ācõrẽ ume djõne zepedada bẽrã. Maŕra hebreo bedeade ebuða ßããa. Λcala maarã jara ßãa: "Ācõrẽ banderada ãtaa wadua." * **18:1** Exodo 2:18-21de maŕ Jetrora Reuel abadaa. † **18:3** Hebreo bedeade Gersoã trãba jara ßãa "drua ãibema." ‡ **18:4** Hebreo bedeade Elieze trãba jara ßãa "Ācõrẽba carebabaria." § **18:5-6** Ācõrẽ eyara Horeb abadaa. Maŕ eyade Ācõrẽra Moise ume naãrã bedeasia. Exodo 3:1.

⁹ Mañ ũĩrpeda Jetrora bio ðasridasia Ācōrēba israelerāra ne jūmane carebada bēra idjaba ādjirāra egiptorā jawaedabemada ēdrā edada bēra.

¹⁰ Jetroba nāwā jarasia:

-Bio biya quirua Ācōrēra, idjia bārā israelerāra egiptorā jawaedabemada, ādjirā boro jawaedabema sida ēdrā edada bēra.

¹¹ Idibāra māa cawasia Ācōrēra dji dromaara ðada. Dewara ācōrēda idji quĩrāca neña. Māwā cawa ða Ācōrēba israelerā biē o eropananarā poyasi bēra.-

¹² Māwā jarapeda Moise zāwārē Jetroba Ācōrēa animarāda babue diasia. Dewara animarā sida Ācōrēa bea diaside Aarōra, jūma israelerā bororā sida idji ume ābaa dji jarapeda Ācōrē quĩrāpita mañ animarā djarara cosidaa.

Moiseba israelerā bororā ðacuada

¹³ Nurēma Moiserā chūmesia israelerā nēbara cawa oi carea. Diapedabemada aba queubādaa israelerāra Moisema powua duanasidaa ādji nēbarada cawa omārēa.

¹⁴ Moise zāwārēba mañ unuside idjia jarasia:

-¿Cārē cārēā jāwā ðaduba ða nañ ēberārā nēbarara cawa o ða? ðaduba ða bēra ādjirāra ða mañ ũta powua duana diapedabemada aba queubādaa.-

¹⁵ Moiseba idji zāwārēa panusia:

-Jāwā o ða nañ ēberārā māmaa zebada bēra Ācōrēba obi ða cawadi carea.

¹⁶ Ādjirā nēbarade panēda ðe māmaa zebadaa cawa omārēa. Cawa obāde mā ādjirā Ācōrē leyda cawabibaria.-

¹⁷ Moise zāwārēba jarasia:

-Māmaarā ða o ða bia ðāēa.

¹⁸ Diapeda ða aba queubāda ða cawa o ða bēra sēya. Ēberārā ða mā ze panā sida jūma sēnia. ða o ða jūmawāyā ða. Nañra ðaduba ða jūma poya oēa.

¹⁹ Mañ bēra mā bedeada quĩrācuia ũĩdua. Mā jarabā quĩrāca oibā Ācōrēba ða carebaya. Mā jara ða nañā: ða nañ ēberārā nēbarara Ācōrēa jaraida ða idjia cawa omārēa.

²⁰ Mañe Ācōrē leyda ða ādjirā jaradiaida ða. Idjaba ða ādjirā cawabida ða cārēda odida panā quĩrāipa nībadamārēa.

²¹ Mañ awara ða carebadamārēā āca umaquĩrā poya cawa odida ðeada edadua. Mañarāba Ācōrēra waya beadida panā, bedea aba beadida panā, idjaba paratada awa beadie panā. Māwā beadra ðdua israelerā bororāda beadamārēa. Mil ēberārā juachabādaza dji boroda aba ðdua. Cien ēberārā juachabādaza aba ðdua. Cincuenta ēberārā juachabādaza aba ðdua. Idjaba die ēberārā juachabādaza aba ðdua.

²² Mañ bororāba ēberārā nēbarara cawa odida panā. Baridua nēbarada āduba poya cawa odaē ða, ða mā zedida panā ða cawa omārēa. Baribā jūma nēbara mācua zareaē beara āduba cawa odida panā. Mañ bororāba careba cawa o panā bēra ða jūmawāyā sē ðāēa.

²³ Mā jara ða Ācōrēba obi ða. Mañ bēra ða māwā oibā nañ ēberārā cawa o ðe debemada biara nāyūa. Idjaba dji nēbarade pananara ādji dedaa necai wānia.-

²⁴ Moiseba idji zāwārēba jaradara jūma ũjā osia.

²⁵ Idjia Israeldebema umaquĩrā poya cawa odida ðeada edapeda israelerā bororāda ðcuasia. Mil ēberārā juachabādaza dji boroda aba ðasia. Cien ēberārā juachabādaza aba ðasia. Cincuenta ēberārā juachabādaza aba ðasia. Idjaba die ēberārā juachabādaza aba ðasia.

²⁶ Mañ bororāba ēberārā nēbarada cawa obadjidaa. Baridua nēbarada āduba poya cawa odaē panēda ðe Moise mā wābadjidaa cawa omārēa. Baribā jūma nēbara mācua zareaē beara mañ bororāba āduba cawa obadjidaa.

²⁷ Māwānacarea Moiseba bia wāduada apeda dji zāwārēra idji druadaa jēda wāsia.

19

Israelerā Sinai eya caita jūpedada

¹⁻² Israelerā Repidīneba wābāda ðe Sinai ējūā pōāsa ewaraga ðe jūēne wāsidaa. Jūēnapeda Sinai eya caita duanesidaa. Ādjirā Egiptodeba ēdrā ðe ðe carea jedeco umēne mama jūēsidaa.

³⁻⁴ Mañe Moiserā Sinai eyade ũta wāsia Ācōrē ume bedei carea. Mañ eyade Ācōrēba idjira trāpeda nāwā jarasia:

-Israelerā nāwā jaradua: "Bārā Jacobodeba yōpedadarāba unusidaa mā sāvā egiptorāra cawa osida. Idjaba unusidaa sāvā mā bārāra nama māmaa bio waga enesida nejō ða idji warrārā waga enibabari quĩrāca.

⁵⁻⁶ Idi m̄la b̄arā ume bedeada b̄laya. Maḷ bedeada ḷjā odib̄aḷa, m̄la dewara puru bea c̄ayābara b̄arāda bio quīrīā eroḡbaya. Jūma naḷ ējūāne beara m̄lrem̄ina m̄la b̄arād̄r̄a b̄laya m̄l itea beadam̄rēē idjaba jūmarā itea sacerdoterāda beadam̄rēē.” Bla maḷda israelerāa jarade wāida b̄la.–

⁷ Maḷbe Moiserā Sinai eyadeba edaa wāsia israelerā duanamaa. Jūpeḷa dji bororāra tr̄l̄peḷa ādjirāa ebuda nēb̄aḷasia jūma Ācōrēba idjīa jaradada.

⁸ Maḷne jūmarā israelerāba abari quīrāca panusidaa:

–Ācōrēba jara b̄lara dairāba jūma odia.–

Ara maḷda Moiserā Sinai eyade ḷtaa wāpeḷa Ācōrēa m̄wā panupeḷadara jarasia.

⁹ Maḷne Ācōrēba idjīa jarasia:

–M̄lra j̄l̄r̄ā p̄āimane b̄l ume bedeade zeya israelerāba dadji bedeabadara ūr̄inam̄rēē. M̄wā ādjirāba jūma b̄la jarab̄aḷara ḷjā panania.–

¹⁰⁻¹¹ Idjaba Ācōrēba Moisea jarasia:

–Israelerāa jarade wādua nu nurēma ādjia aḷ duanane m̄lra Sinai eyadaa zeida. Maḷ bērā idi, nu bida ādjirāba odida panla maḷ ewaride m̄l itea bia duanani carea. M̄l quīrāpita duanani bērā wua tātodada j̄l pananida panla.

¹² Idjaba naḷ eya carra sēyāda auḷu jūrā b̄l̄dua. Israelerāa maḷ sēyā b̄l̄deba edaa wānacara panla. Ādjirāa jaradua: “Naḷ eyade ḷtaa b̄arāra wānacara panla ni dji carraya bida wānacara panla. Bariduada wāib̄aḷa wārāda beuida b̄la.”

¹³ Bariduada maḷ sēyā b̄l̄deba edaa wāib̄aḷa ni abal̄ba idjira jidade wācara b̄la, āteb̄aḷa m̄ōgaraba tabari beadida panla wa chaba dr̄l beadida panla. Animarāda wa ēberā sīda edaa wāib̄aḷa idjira beadida panla. Ababe cachiru dārā j̄iguaḷaḷade b̄arāra naḷ eya carra sēyā jūrā b̄l caita wānida panla.–

¹⁴ Maḷbe Moiserā Sinai eyadeba edaa wāsia israelerāma. Jūpeḷa ādjirāa jarasia:

–B̄arāba odida panla nu nurēma Ācōrē itea bia duanani carea.–

Ara maḷda ādji wuara tātosidaa.

¹⁵ Idjaba Moiseba ādjirāa jarasia:

–Nu nurēmabema carea b̄arāra bādji quima ume quīrāipa cānida panla.–

¹⁶ Ewari ūbeade diapeda baada b̄ae nūmesia. Maḷne j̄l̄r̄ā p̄āimaba Sinai eyara ānā eronūmesia idjaba cachiru quīrāca dārā j̄igua nūmesia. Maḷ carea jūma israelerāa dau-perab̄adaba ure duanesidaa.

¹⁷ Maḷbe Moiseba israelerāa ādjirā duanamaḷba Sinai eya carraḷaa edesia Ācōrēa bedeab̄aḷa ūr̄inam̄rēē.

¹⁸ Sinai eyara cowaga nūmesia Ācōrēa t̄l̄b̄l urua bara zeda bērā. Maḷ cowaara pea bada cowa quīrāca nūmesia. * Idjaba jūma maḷ eyara minij̄ichia ure nūmesia.

¹⁹ Maḷne cachiru quīrāca j̄iguaḷarira j̄iguaara nūmesia. Moiseba Ācōrēa bedeab̄aḷaḷa Ācōrēba panubadjia baa j̄iguaḷaḷa quīrāca.

²⁰ Ācōrē Sinai eya borodaa zeside Moiserā tr̄l̄sia ḷtaa zem̄rēē. Ara maḷda Moiserā ḷtaa wāsia.

²¹ Maḷne Ācōrēba Moisea jarasia:

–Israelerāma edaa wādua. Ādjirāa jaradua naḷ eya carra auḷu jūrā b̄l sēyāneba edaa zecara panlaḷa m̄l aḷdī carea. M̄wā odib̄aḷa beuidia.

²² Sacerdoterāba ēberārā carea m̄lā bedeabadam̄ina maḷ sēyāneba edaa zedacara panla m̄l aḷdī carea. Ādjirā bida odida panla m̄l itea bia duanani carea. M̄wā oḷaēb̄aḷa m̄la ādjirāa quinibiya.–

²³ Moiseba Ācōrēa jarasia:

–Israelerāa naḷ Sinai eyade ḷtaa poya zedaēa, b̄la dairāa m̄wā jara b̄l̄da bērā. Bla naḷ eya carra auḷu jūrā dairāa sēyāda b̄lbisia, naḷ eyara ababe b̄l itea b̄am̄rēē.–

²⁴ Ācōrēba idjīa jarasia:

–Israelerāma edaa wādua. Maḷbe Aroḷda nama ḷtaa enedua. Barib̄aḷa sacerdoterāa, dewararā sīda naḷ eya carra auḷu jūrā b̄l sēyāneba edaa zedacara panla ḷtaa m̄lma zedī carea. M̄wā odib̄aḷa m̄la ādjirāa quinibiya.–

²⁵ Ara maḷda Moiserā edaa wāpeḷa israelerāa Ācōrēba jaradara jūma nēb̄aḷasia.

20

Ācōrēba ḷjā obi b̄l bedeade die diada

¹ Ācōrēba naḷḡl̄da jūma jarasia:

* **19:18** Pea bada cowa quīrāca. Hebreo bedeade nāwā b̄l b̄la: “Egoro cada zareabibari t̄l̄b̄l urua cowabari quīrāca.”

- ² –Māra Ācōrēa. Mābāγλ bārāra Egiptođe nezoca beadada ēdγλ enesia.
³ Mā awara bārāba bariduada ācōrē quīrāca erobearānada.
⁴ Baridua bajānebema za quīrāca, naļ ējūānebema za quīrāca, doedabema za quīrāca biđa orānada maļa iwīdīdi carea.
⁵ Baridua jγwaba oda quīrāpita quīrā edaa barrudapeda maļa iwīdīrānada idjaba bia bedearānada. Mādrā Ācōrē bēra mā quīrā bāa bārāba ababe mābāγλ iwīdīdīda idjaba bia bedeadua. Maļ bēra bārāba māda igaradapeda cadjiruada o pananibāγλ, mā bārāda, bārā warrarāda, bārā wiuzaquerāda, ādjirā warrarā sida cawa o baya.
⁶ Baribāγλ bārāba māda quīrā panananibāγλ, idjaba mā leyra ijā o pananibāγλ, mā bārāra, jūma bārā warrarāneba yōbādarā sida ewariza quīrā baya.
⁷ Māra bārā Ācōrēa. Mā trāra bariduade trā jararānada. Abaaba mā trāda bariduade trā jaraibāγλ, mā maļ ēberāra cawa oya.
⁸ Quīrānebadua ānāūbada ewarira mā itea wagadi carea.
⁹ Bārāba ođida panara sei ewarīde jūma ođada.
¹⁰ Sietebema ewarira ānāūbada ewaria. Maļ ewarira mā itea wagadīda panāa. Maļ ewarīde bārāba ni cārē trajura ođacara panāa. Bārā warrarāba, bārā caurāba, bārā nezoca umaquīrāba, bārā nezoca wērārāba, bārā animarāba, āibemarā bārā tāēna bea biđa ni cārē trajura ođacara panāa.
¹¹ Māa bajāda, ējūāda, pusada, jūma ādjīde bea sida sei ewarīde jūma opeđa sietebema ewarīde ānāūna bēra, maļ ewarira dji biara bāda bāsia idjaba mā itea wagadamārēā bāsia.*
¹² Bārā zezara, bārā papa sida waya pananada. Māwā bārāra dārā duanania mā bārā diai ējūāne.
¹³ Mīā bearānada.
¹⁴ Daunemarānada.
¹⁵ Ne drāgarānada.
¹⁶ Djārāda sewadeba bedeađe bāγānada.
¹⁷ Djārā dera awuarānada. Djārā quimara awuarānada. Djārā nezoca umaquīrāda, djārā nezoca wērāda, djārā pacada, burro sida awuarānada. Abeđa ne jūma djārāba erobāra awuarānada.–

Israelerāba Ācōrē wayapedada

- ¹⁸ Israelerāba cachīru quīrāca jīgua nūmāda, baa sida ūrīsīdaa. Idjaba Sinai eyade cowaga nūmāda unusīdaa. Maļne ne wayaaba ure duanāda tāmā jīgā duanesīdaa.
¹⁹ Ādjirāba Moisea jarasīdaa:
 –Dairāba quīrānaēa Ācōrēra dairā ume bedeaīda. Idjīda dairā ume bedeaibāγλ, beuđīa. Bābāγλ dairāa bedeadua. Maļdrā quīrācuīta ūrīnia.–
²⁰ Moiseba panusia:
 –Ne wayarānada. Ācōrēra nāwā ze bāa bārāba sāwā ođi cawaya. Idjīa quīrā bāa bārāba idjī wayaadeba cadjīruara o pananaēda.–
²¹ Maļbe Moisea Sinai eyade ātaa wāsīa jārārā pāīma cowaga nūmāne eda Ācōrē bāmaa. Baribāγλ israelerāra tāmā jīgā duanesīdaa.

Ācōrēa animarā babue diabada

- ²² Maļne Ācōrēba Moisea jarasia:
 –Israelerāa nāwā jaradua: “Bārā cawāγāba ūrīsīdaa māa bajāneba bārāa bedea bāda.
²³ Maļ bēra oro ođada idjaba parata ođada baridua za quīrāca orānada maļa iwīdīdi carea.
²⁴ Animarā babue diabada mā itea ođi carea egoroda āta boromea buedadua. Bārā ovejada, chīwatuda, paca sida beadapeda maļ ārā māa babue diadīda panāa. Maļ awara mā ume necai bai careabema animarāda maļ ārā diadīda panāa.† Māa bārāa jarabāγāma ara maļ quīrāca ođada māda bia jaradī carea. Mama māra zeya bārā carebai carea.
²⁵ Mā itea animarā babue diabada obadađe mōgarada āta pā buedībāγλ, maļ mōgarara daucha chī orānada. Bārāba mōgarada daucha chī ođībāγλ maļ mōgarara mā quīrāpita biē bāa.
²⁶ Idjaba animarā babue diabadađe ātaa dumeneba wārānada dewararāba bārāra ācada jira bā quīrāca unurānamārēā.–”

21

Nezocadebema ley

* 20:11 Genesis 2:3. † 20:24 Levitico 3:1-17.

1 Ācōrēba Moisea jarasia:

-Naļ leyda israelerāa jaradua.

2 Bariduaba abarica hebreoda idji nezoca bamārēā nēdoibāḡa, sei poabe idji nezoca baya. Siete poa jūēnacarea maļ ēberāra nezoca badada ēdḡaya. Ēdḡabāḡade idjia ēdḡai careabema parata diaida baḡara diaēa.

3 Maļ nezoca nēdoside deu baḡibāḡa, ēdḡabāḡade iduba ēdḡaida ḡaa. Quima bara baḡibāḡa, ēdḡabāḡade dji quima bara ēdḡaida ḡaa.

4 Baribāḡa dji nēdoḡaba maļ nezocada quima diaibāḡa, maļne nezocaba warrarāda wa caurāda unuibāḡa, ēdḡabāḡade iduba ēdḡaida ḡaa. Idji quimara, warrarā sida dji nēdoḡaba idji itea jūma peida ḡaa.

5 Baribāḡa maļ nezocaba dji quimada, dji warrarāda, idji nēdoḡa sida quīrīā ḡabāḡa, ēdḡa amaaba nāwā jaraida ḡaa: “Mā quimada, mā warrarāda, mā nēdoḡa sida quīrīā ḡa bērā māḡa ēdḡa quīrīāē ḡaa.”

6 Maļne dji nēdoḡaba idjira dji bororāmaa edeida ḡaa jūmarāba cawadamārēā maļ nezocara ēdḡa quīrīāē ḡada.* Maļbe dji nezocara dede eda wābada icawa edepeḡa dji nēdoḡaba idji caḡaḡara cūmia ḡaba uya suida ḡaa. Maļbe maļ nezocara idji nēdoḡade baya aba jaidabāḡadaa.

7 Bariduaba idji cauda nezoca bamārēā nēdobueibāḡa, maļ wērācaura poya ēdḡaēa umaquīrā nezoca ēdḡabari quīrāca.

8 Dji nēdoḡaba maļ wērācaura edai carea nēdosibāḡa, baribāḡa idjira biē unupeḡa edaēbāḡa, idji ēdḡai careabema paratara idu diabida ḡaa. Dji nēdoḡaba maļ wērāra igarasimīna drua āibemarāa nēdobuecara ḡaa.†

9 Dji nēdoḡaba maļ wērācauda idji warra quima bamārēā nēdosibāḡa, idji cau quīrāca erobaida ḡaa.

10 Dji nēdoḡaba dewara wērāda edaibāḡa, idjia naārā erobaḡara igaraiē ḡaa. Idjia wadībida ne coi careabemada, wua sida dia baḡida ḡaa. Wadībida idji quima ara quīrāca erobaida ḡaa.

11 Idjia ne coi careabemada, wua sida dia baēbāḡa, idjaba idji quima araa quīrāca erobaēbāḡa, maļ wērāra ēdḡaida ḡaa idji ēdḡai careabema parata diaida baḡa diaē.

Djārā biē obada careabema ley

12 Bariduaba djārā puo ḡade beaibāḡa, idjira beaḡida panāa.

13 Baribāḡa miā beai crīchaē ḡade abaḡa djārāda beaibāḡa, idjira beadiē panāa Ācōrēba maḡgara iduaribida bērā. Baribāḡa djārā beaḡara māḡa jara ḡamaa wāida ḡaa. Mama dewararāba idjira jidadacara panāa beadi carea.‡

14 Baribāḡa bariduaba miā beai crīcha erobaḡade djārāda beaibāḡa, idjira animarā babue diabadamāa mūrū wābāḡa sida dji bororāba jidadapeḡa beaḡida panāa.

15 Bariduaba dji zezada dji papa sida puoibāḡa, idjira beaḡida panāa.

16 Bariduaba djārāda nēdobuei carea jidaibāḡa, idjira beaḡida panāa. Idjia jidadada nēdobuesibāḡa wa wadībida jida erobaḡa, idjira beaḡida panāa.

17 Bariduaba dji zezada, dji papa sida biē jaraibāḡa, idjira beaḡida panāa.

18-19 Ijara panāne abaḡa dewarabemada mōgaraba wa jawaḡa chībāḡa, baribāḡa beaēbāḡa, idjira beadiē panāa. Idjia puoḡara caḡade beibāḡa idjaba pirabaribāḡade bardonaba wāida ḡabāḡa, djārā puoḡaba idji cacua bia bēmarēā diaida ḡaa. Idji traju poya oē ḡa ewari sida jūma diaida ḡaa.

20 Bariduaba idji nezoca wērāda wa nezoca umaquīrāda bacuruba u erobaḡade beaibāḡa, idjira cawa odida panāa.

21 Baribāḡa ewari umē babāḡade idji nezocara wadi zocai ḡabāḡa, idjira cawa odiē panāa maļ nezocara idjide bērā.§

22 Umaquīrā djō panāne abaḡa wērā biogoa ḡada puopeḡa warrada aradḡaibāḡa, baribāḡa dji wērāda bia besira, dji puoḡaba diaida ḡaa dji wērā quimaba bārā bororā bida jara panā quīrāca.

23 Baribāḡa maļ wērāra beusira dji beaḡara abarica beaḡida panāa. Dji wērāra bio cacua biē besira dji māwā oḡara nāwā odida panāa.

24 Dauda ārīsira abarica dau ārīnida panāa. Quidada ḡaasira abarica quida ḡataḡida panāa. Jawaḡa biē besira abarica jawa biē baḡida panāa. Jirūda biē besira abarica jirū biē baḡida panāa.

* 21:6 Dji bororāmaa. Hebreo bedeade jara ḡaa “Ācōrē quīrāpita.” † 21:8 Idjira baridua drua āibemarāa nēdobuecara ḡaa. ḡaḡa traduccioḡne idjaba ḡa ḡaa: “Māwā obaḡabara idjira cūrūgacasia.” ‡ 21:13 Josue 20:1-9. § 21:21 ḡaḡamaarā maļ versiculoba nāwā jara ḡaa: “Baribāḡa idji nezocara beuēbāḡa idjaba ewari umē babāḡade piradḡaibāḡa, idjira cawa odiē panāa maļ nezocara idjide bērā.”

²⁵ Ōgo b́́atasira abarica b́́atadida panla. Djarada cōāsira abarica cōātadida panla. Idjaba parreba osira abarica parreba otadida panla.

²⁶ Bariduaba idji nezoca wērā daude wa nezoca umaquīrā daude chīpeda āribla, mañ nezocara ēdra b́́aida bla idji dau ārina carea.

²⁷ Idji nezoca wērā quidada wa nezoca umaquīrā quidada blaibla, mañ nezocara ēdra b́́aida bla idji quida b́́ada carea.

Animarā nēbara carea Ācōrēba obi jarada

²⁸ Pacaba umaquīrāda wa wērāda cachuba su beaibla, mañ pacara mōgaraba tabari beadida panla. Beadapeda dji djarada cocara panla. Mañne djibarira bedeade baēa dji ēberā beuda carea.

²⁹ Baribla djibariba mañ pacara cadrā b́́ada cawa b́́amīna ērā erobaibla, idjira bedeade baya mañ pacaba wērāda wa umaquīrāda beaibla. Mañ pacara mōgaraba tabari beadida panla. Djibari sida beadida panla.

³⁰ Baribla beabidi cāyābara dji beuda ēberārāba paratada iwidiibla, paca djibariba beu amaaba dji bororāba jarabada quīrāca diaida bla.

³¹ Ara mañ quīrāca oñida panla pacaba umaquīrā warrada su beaibla wa wērācauda su beaibla.

³² Pacaba djārā nezoca umaquīrāda wa djārā nezoca wērāda cachuba su beaibla, mañ pacara mōgaraba tabari beadida panla. Mañ paca djibariba nezoca djibariā parata torroda treinta diaida bla.

³³⁻³⁴ Bariduaba baido juebada uria coroda ārlā jūātra b́́ada āyā blaibla, wa baido juebada uria coropeda ewa beibla, djārā pacada wa burroda mañ uriaēde eda baepeda beuibla, dji uria ewa b́́adaba djibariba iwidiibla quīrāca diaida bla. Mañne mañ animarā beudada idjide baya.

³⁵ Pacaba djārā pacada beaibla, djibarirāba dji zocai bla pacada nēdobuedapeda mañ paratara ādjiza ēsadra edadida panla. Dji paca beuda sida ādjiza ēsadra edadida panla.

³⁶ Baribla bariduaba idji pacada cadrā b́́ada cawa b́́amīna ērā erobaibla, mañne idji pacaba djārā pacada beaibla, idji pacada diaida bla dji paca beudabari. Mañne dji paca beudada idjide baya.

22

Ne drlada jēda diaidebema ley

¹ Bariduaba pacada wa ovejada drlapeda beaibla wa nēdobueibla, nañ quīrāca oida bla. Pacada drlasira paca juesuma jēda diaida bla. Ovejada drlasira oveja quīmārē jēda diaida bla.

² Bariduaba diamasi ne drla b́́ade de djibariba beaibla, mīā beada carea bedeade baēa.

³ Baribla āsa de djibariba mañ ne drla b́́ada beaibla, mīā beada carea bedeade baya. Bariduada ne drlapeda jidadibla, idjira drladabari jēda diaida bla. Jēda diai carea neē blaibla, idjira nezoca bamārēā nēdobuedida panla idjira drladabari jēda diai carea.

⁴ Bariduaba pacada, burroda, wa ovejada draibla, idji jidabade mañ animarāda wadi zocai erobabla, jēda diaida bla. Mañ awara aba auđu diaida bla.

⁵ Bariduaba idji ējūāne wa uva u erobla idji animarāda ne codamārēā ērābueibla, baribla mañ animarāra djārā ējūāne ne code wānibla, djibarira bedeade bla. Mañ bērā dji ējūā djibariā idji nēdebema dji biara b́́ada diaida bla.

⁶ Bariduaba idji ējūā babueiblaēde djārā néu ewadada wa ewaē bla sida bá wāibla, dji b́́adaba jūma dji bá wānabari diaida bla.

⁷ Ababla paratada wa ne bariduada djārā dede waga erobade dewarabla draibla, dji ne drladara jidadapeda idjira drladada jēda diaida bla. Mañ awara aba auđu diaida bla.

⁸ Baribla dji ne drladada jidadaēbla, dji ne waga erobadara bārā bororāmaa ededida panla. Mañbe ādjia quīrācuita iwidiidida panla idjia mañ ne waga erobadara drlasi cawaya.

⁹ Paca carea, burro carea, oveja carea, cacuaēde j́́bada carea, ne baridua adua b́́ada carea bida jaradibla, ādjira bārā bororāmaa wānida panla.* Mañne dji bororāba quīrācuita iwidiidapeda cawa jaradia caida bedeade b́́ada. Mañbe dji bedeade bla djibariā ādji ijara panla careabemada umé diaida bla.

¹⁰⁻¹¹ Bariduaba burroda, pacada, ovejada, wa baridua animarā sida dewaraa wagabi b́́ade mañ animarāda beuibla, wa cawaēne iduba puuibla, wa ni ababla ununaēne draidibla, dji animarā waga erobadaba Ācōrē quīrāpita wārāneba jaraida bla mañ animarā drlaē b́́ada. Mañ jaradara djibariba j́́āida bla. Māwāra dji animarā waga erobadaba djibariā mañ animarābari diaiē bla.

* 22:9 Bārā bororāmaa. Hebreo bedeade bl bla "Ācōrē quīrāpita."

¹² Barib_{ΛΓΛ} idjia idu dr_Λabib_{ΛΓΛ}, ma_Λ animar_Λbari djibar_Λ diaida _ΛΛa.

¹³ Idjia waga erob_Λ animar_Λda mē_Λbema animar_Λba beaib_{ΛΓΛ}, dji beudara edeida _ΛΛa acabi carea mē_Λbema animar_Λba w_Λr_Λda beasida. M_Λw_Λra ma_Λ animar_Λbari djibar_Λ diai_Λ _ΛΛa.

¹⁴ Bariduaba trajabada animar_Λda iwidi edepe_Λ djibari ne_Λne ma_Λ animar_Λra iduba puaib_{ΛΓΛ} wa beuib_{ΛΓΛ}, dji ededaba ma_Λ animar_Λbari djibar_Λ diaida _ΛΛa.

¹⁵ Barib_{ΛΓΛ} ma_Λ animar_Λ puab_{ΛΓΛ}de wa beub_{ΛΓΛ}de djibarida aria _Λbaib_{ΛΓΛ}, dji animar_Λ ededaba ma_Λ animar_Λbari diai_Λ _ΛΛa. Idjaba ma_Λ animar_Λ edei carea paratada diasib_{ΛΓΛ}, ma_Λ animar_Λda iduba puaib_{ΛΓΛ} wa beuib_{ΛΓΛ}, dji ededaba ma_Λ animar_Λbari waa diai_Λ _ΛΛa.

Jipa odi careabema ley

¹⁶ Ēber_Λba w_Λr_Λ umaqu_Λr_Λ adua _ΛΛda c_Λr_Λgapeda idji ume c_Λi_Λb_{ΛΓΛ}, ma_Λ w_Λr_Λra dewara ume quima edai carea bede_Λ _ΛΛ_Λba_{ΛΓΛ}, ma_Λ Ēber_Λba quima edai careabema paratara dji w_Λr_Λ zezaa diaida _ΛΛa idjaba dji w_Λr_Λra edaida _ΛΛa.

¹⁷ Barib_{ΛΓΛ} dji w_Λr_Λ zezaba idji cauda ma_Λ Ēber_Λa dia qu_Λr_Λā_Λēb_{ΛΓΛ}, dji Ēber_Λba ma_Λ w_Λr_Λra eda_Λm_Λna quima edai careabema paratara diaida _ΛΛa.

¹⁸ J_Λma j_Λi_Λbana w_Λr_Λr_Λda bea_Λda pan_ΛΛa.

¹⁹ Bariduaba animar_Λda oib_{ΛΓΛ}, idjira bea_Λda pan_ΛΛa.

²⁰ Bariduaba animar_Λda m_Λla babue diai c_Λy_Λbara dewara _Λc_Λōr_Λa babue diaib_{ΛΓΛ}, idjira bea_Λda pan_ΛΛa.

²¹ Āibema b_Λr_Λ t_Λēna beada bi_Λ or_Λnadua. Qu_Λr_Λnebadadua b_Λr_Λ sida Egiptode _Λi_Λbemara_Λ basida.

²² P_Λdra w_Λr_Λra wa j_Λr_Λm_Λr_Λ sida bi_Λ or_Λnadua.

²³ B_Λr_Λba _Λdjir_Λ bi_Λ o pan_Λ carea m_Λla qu_Λr_Λ djuburiada iwidi_Λib_{ΛΓΛ}, _Λdjia iwidi pan_Λra m_Λla _Λr_Λpeda carebaya.

²⁴ M_Λ qu_Λr_Λū_Λbeba iduaribiya dji qu_Λr_Λba dj_Λne zedape_Λ b_Λr_Λra necoba bea_Λda. M_Λw_Λ b_Λr_Λ quimara p_Λdra ba_Λ idjaba b_Λr_Λ warrar_Λ sida j_Λr_Λm_Λr_Λ ba_Λda.

²⁵ M_Λ purudebema ne ne_Λ quiruba parata iwidi_Λdara diadib_{ΛΓΛ}, idjia j_Λda diab_{ΛΓΛ}de au_Λdu iwidi_Λr_Λnadua _Λc_Λra_Λba au_Λdu j_Λda diabibada qu_Λr_Λca.

²⁶⁻²⁷ Bariduaba parata iwidi_Λda w_Λr_Λda j_Λda diaida cawabi carea idjia j_Λsua carea j_Λbarida beib_{ΛΓΛ}, dji parata dia_Λdaba ma_Λra erobei_Λ _ΛΛa. Queui na_Λna dji parata dia_Λdaba ma_Λra diade w_Λida _ΛΛa djibariba boro c_Λi carea waa ne_Λ _ΛΛ b_Λr_Λ. Diade w_Λēb_{ΛΓΛ}, djibariba j_Λsua carea m_Λla qu_Λr_Λ djuburiada iwidi_Λib_{ΛΓΛ}, m_Λla carebaya m_Λra qu_Λr_Λ djuburiada _ΛΛ b_Λr_Λ.

²⁸ M_Λda, b_Λr_Λ boror_Λ sida bi_Λ jarar_Λnadua.

²⁹ M_Λla _ΛΛda ewaride b_Λr_Λ n_Λu na_Λr_Λ ewabadadebemada, uva _Λde_Λbema sida aride dia_Λdadua.

J_Λma b_Λr_Λ umaqu_Λr_Λ warra dji nabema tob_{ΛΓΛ}ada m_Λla dia_Λda pan_ΛΛa.[†]

³⁰ Paca umaqu_Λr_Λ dji nabema tob_{ΛΓΛ}ada, oveja umaqu_Λr_Λ dji nabema tob_{ΛΓΛ} sida b_Λr_Λba j_Λma m_Λla bea dia_Λda pan_ΛΛa. Ma_Λ animar_Λ zaquera dji papa ume siete ewaribe baya. Nur_Λema ochobema ewaride m_Λla bea dia_Λda pan_ΛΛa.

³¹ B_Λr_Λ israeler_Λra m_Λ itea bia bea_Λda pan_ΛΛa. Ma_Λ b_Λr_Λ baridua animar_Λ mē_Λbemaba bea_Λda b_Λr_Λba co_Λacara pan_ΛΛa. Ma_Λ djarara usaa dia_Λdadua codam_Λr_Λē.

23

¹ Dj_Λr_Λda sewa_Λeba jarar_Λnadua. Ēber_Λ cadjirua o_Λdara sewa_Λeba carebar_Λnadua dji cawa obari qu_Λr_Λpita.

² Dewarar_Λba cadjirua o duan_Λne abarica or_Λnadua. Dji cawa obari qu_Λr_Λpita dewarar_Λba dji cadjirua o_Λdare sewa_Λeba bede_Λ duan_Λne abarica or_Λnadua.

³ Idjaba dji cawa obari qu_Λr_Λpita mi_Λ djuburi quiruare sewa_Λeba bedear_Λnadua.

⁴ _ΛΛ dji qu_Λr_Λ paca adua_Λda wa burro adua_Λda unuib_{ΛΓΛ}, idjia diade w_Λdua.

⁵ Burroda ne z_Λgaba bae tab_Λda unusira ara m_Λw_Λ b_Λr_Λdua. Djibarira _ΛΛ ume dji qu_Λr_Λm_Λna carebadua ma_Λ animar_Λra pirad_Λm_Λr_Λē.

⁶ Mi_Λ djuburi quiru cawa ob_Λdade aride o_Λda pan_ΛΛa.

⁷ Sewa_Λeba dj_Λr_Λ jara pan_Λra _Λr_Λni_Λ pan_ΛΛa. Ēber_Λ bede_Λ ne_Λ _ΛΛa beadi_Λ pan_ΛΛa. M_Λw_Λ ob_Λra m_Λ qu_Λr_Λpita bedede_Λ b_Λya.

⁸ Bariduaba paratada idjire bedem_Λr_Λē diaib_{ΛΓΛ}, ma_Λ paratara edar_Λnadua. Edadib_{ΛΓΛ} dauberrea pan_Λ qu_Λr_Λca panenape_Λ jipa cawa o_Λd_Λa. M_Λw_Λra dji bede_Λ ne_Λ _ΛΛa bedede_Λ _ΛΛ_Λda.

⁹ Āibema b_Λr_Λ t_Λēna beara bi_Λ or_Λnadua. B_Λr_Λba cawa pan_ΛΛa dj_Λr_Λ druade _ΛΛde dadjira s_Λw_Λ babarida, b_Λr_Λra Egiptode drua _Λi_Λbemara_Λ basi b_Λr_Λ.

[†] 22:29 Exodo 13:11-15.

Anāūbada poa

¹⁰ Sei poa bārā ējūāra odapeda ewadida panla.

¹¹ Baribla siete poa jūēbala de ējūāra odiē panla. Maļ poade bārānebema ne neē quēdeaa dji tununa pureabla idu ewabidada, idjaba ādjia ewapedadaēra idu bādadua animarā mēābemarāba codamārēā. Ara maļ quīrāca odadua bārā uvara, olivo sida.

Anāūbada ewari

¹² Bārāra sei ewari trajadida panla. Baribla sietebema ewaride bārāra lñāūnida panla. Bārā pacada, burroda, nezocada, idjaba drua āibema bārā tāēna panla sida lñāūnida panla wayacusa lbaādi carea.

¹³ Jūma mla jaradada quīrācuīta odadua. Dewara ācōrēca beaa ni maārī bida iwīdirānadua.

Ewari droma ūbea Ācōrēba obi jarada

¹⁴ Poaza barima ūbea bārāba ewari dromada mla itea odida panla.

¹⁵ Naārā paļ ēsābari neē cobada ewarida odida panla. Bārāba siete ewari paļ ēsābari neē bāda codida panla mla jarada quīrāca. Maļra odadua mla jara bāda ewari Abib jedecode, bārāra maļ jedecode Egiptodeba ēdrapedada bērā. Maļ ewaride mla ne diai carea neē bāra mla quīrāpita wācara bā.

¹⁶ Maļ awara bārā nēuēdebema naārā ewapedada carea bāsrīda ewarida odida panla.* Idjaba bārā nēu jūma ewapedadacarea bida bāsrīda ewarida odida panla.†

¹⁷ Māra bārā Boroa. Poaza jūma umaquīrārāba mla quīrāpita maļ ūbeabema ewari dromara ode ze pananida panla.

¹⁸ Animarā mla babue diabādade dji oada paļ ēsābari bara bā ume babue diarānadua. Idjaba lñadrāi naēna dji dragara jūma babuedida panla.

¹⁹ Bārā nēu naārā ewabādadebemada dji biara bādrā mla dedaa diade zedada.

Chiwatu zaquera dji papa jubade djurānadua.

Ācōrēba bajānebema nezoca israelerā na wābida

²⁰ Ūrīnadua. Mla nezoca bajānebemada bārā na wābiya bia waga edemārēā mla bārā itea erobā ējūāna.

²¹ Jūma idjia jara bāra ija odadua. Ija odaēbāra idjia bārāra quīrā djuburiaēa, mla trāneba bedea bā bērā.

²² Baribla idjia jara bāda quīrācuīta ija odibāra idjaba mla obi jaradada jūma ija odibāra, bārā dji quīrū ume māra dji quīrū baya. Bārā ume djōne zebādade mādrā ādjirā ume djōya.

²³ Mla nezoca bajānebemada bārā na wāya. Idjia bārāra edeya amorreorā, hititarā, perezeorā, cananeorā, heveorā, jebuseorā druadaa. Maļrā ēberārāra mla jūma jōbiya.

²⁴ Mama jūēbādade ādjirāba obada quīrāca orānadua. Ādji jawaba ocuada ācōrē quīrāpita quīrā edaa bārrudapeda iwīdirānadua ni bia beēdarānadua. Ādji jawaba ocuada ācōrēra idjaba maļ ācōrēa bia beēadā carea eropanā sida abeda jūma ārīnadua.

²⁵ Ababe mābāra bia beēadadua. Maļne mla bārāra carebaya. Mla baidoda, codi sida diaya. Mla iduaribiēa bārāra cacua biē beadida.

²⁶ Bārā druade wērārāra warra lradāgadaēa. Wērārā warra tođacara neē baya. Idjaba mla bārāra dārā zocai bāya.

²⁷ Bārā wābadaza mla maļ druadebemarāra ne wayabiya. Ādjirāba sāwā odida cawāē panania. Maļba bārā jūēbādade āyā mīrū pirapodia.

²⁸ Mla heveorāra, hititarāra, cananeorā sida āyā pirapobiya nedārāba ādjirā āyā pirapobibari quīrāca.

²⁹ Baribla poa abāde mla ādjirāra jūma āyā jaretaēa. Māwā obāra maļ druara ēberā neē bepeda mēābema animarāra jūmawāyā yōnapeda bārāra biē ocasīdaa.

³⁰ Maļ carea mla maļ druadebemarāra pīca āyā jarecuaya. Maļne bārā yō wānane maļ ējūāra jūma edadā.

³¹ Mla bārā dia bā ējūāra bā Pusa Purru abadaēba aba Pusa Mediterraneo abadaēaa idjaba ējūā pōāsa ewaraga bādeba aba Euprate dođaa.‡ Mla bārāra carebaya jūma ēberārā maļ ējūāne panāra poyadapeda āyā jarecuadamārēā.

³² Maļ ēberārā ume beēda bārānadua. Ādji ācōrēca beada bārā druade erobēarānadua.

³³ Maļ ēberārāra bārā druade idu bebirānadua. Iduaribidibāra ādjirāba bārā ādji ācōrēca beara epēbidia. Māwā bārāba cadjiruara odapeda biē panania.–

* 23:16 Levitico 23:15-21. † 23:16 Levitico 23:33-43. ‡ 23:31 Pusa Mediterraneo. Hebreo beēade jara bā "Pillisteorā Pusa."

24

Israelerāba Ācōrē ley jūma ijā odiada apedada

¹ Maḷbe Ācōrēba Moisea jarasia:

–Aaroḷda, Nadáda, Abiuda, idjaba setenta israelerā bororā sida bḷa ume naḷ eyade ḷtaa enedua. Ādjirāra tḷmḷa chūrāborode barru copanenapeda mḷa bia bedeadida panḷa.

² Ādjirāra mḷ caita zecara panḷa. Ababe bḷdrḷa mḷ caita zeida bḷa. Maḷ awara ni abaḷada bḷa ume naḷ eyade ḷtaa zecara bḷa.–

³ Maḷbe Moiserā israelerāmaa edaa zepeda Ācōrē leyra jūma nēbḷarasia. Maḷne jūma israelerāba abari quīrāca nāwā jarasidaa:

–Dairāba Ācōrē leyra jūma ijā odia.–

⁴ Ara maḷda Moiseba Ācōrē leyra jūma bḷasia. Nurēma diapededa pirabaripeda Moiseba animarā babue diabadada Sinai eya carra osia. Maḷ awara animarā babue diabada caita idjia mōgara waibḷada doce ḷta nūmḷcuasia. Maḷ doce mōgaraba jara bḷa Israel warrarāneba doce puru yōpedadada.

⁵ Maḷbe Moiseba cūdrarāda diabuesia paca zaquerāda Ācōrēba babue diacuadamārēā idjaba Ācōrē ume necai bai careabema paca zaquerāda bea diacuadamārēā.

⁶ Maḷ paca zaque oa piapedadada ēsadra Moiseba epedecode wea edasia. Dji ēsadra bedada animarā babue diabada ḷrḷ jīāposia.

⁷ Maḷbe Ācōrē leyra edapeda Moiseba israelerā quīrāpita jīgua lesia. Maḷ ūrīnapeda israelerāba jarasidaa:

–Ācōrē leyra dairāba jūma ijā odia.–

⁸ Maḷbe Moiseba epedecode wea erobḷ oada edapeda israelerā ḷrḷ jīāpo bḷde nāwā jarasia:

–Naḷ oaba jara bḷa Ācōrēba dadjirā ume bedea bḷdara dadjirāba, idjia bida jūma odida.–

⁹ Māwānacarea Moiserā, Aaroḷra, Nadāra, Abiura, idjaba setenta israelerā bororā sida Sinai eyade ḷtaa wāsidaa.

¹⁰ Maḷne israelerā Ācōrēda unusidaa. Idji jirū edrera zapiro mōgara oda quīrāca basia. Bajā quīrāca ēsā pāwārā basia.

¹¹ Israelerā bororāba Ācōrēba unusidamīna Ācōrēba ādjirāra beubiē basia. Ācōrē quīrāpita ne cosidaa idjaba baido dosidaa.

Moise Sinai eyade ḷtaa wāna

¹² Māwānacarea Ācōrēba Moisea jarasia:

–Sinai eyade mḷmaa ḷtaa zepeda jḷā bedua. Mḷa mōgara pewedeā bḷada umé diaya. Maḷ mōgarade mḷa ijā obi bḷa bedeadida bḷ erobḷa israelerā jaradia bamārēā.–

¹³ Ara maḷda Moiserā idji carebabari Josue ume Sinai eyade ḷtaa wāsidaa Ācōrē bḷmaa.

¹⁴ Wāni naēna Moiseba israelerā bororā jarasia:

–Nama pananadua aba dai zebadadaa. Aaroḷra, Hur sida bārā ume panania. Bariduaba nēbḷrada oibḷrḷa, ādjimaa wānida panḷa maḷ nēbḷra cawa odamārēā.–

¹⁵ Moise Sinai eyade ḷtaa wāsidaa jārāba maḷ eyara ānā edasia.

¹⁶⁻¹⁷ Maḷne Ācōrē quīrāwārēā dorrodorroara Sinai eya ḷrḷ zesia. Dji jewedadeba israelerāba Ācōrē quīrāwārēā dorrodorroara maḷ eya borode tḷbḷa eradrḷa nūmḷ quīrāca unusidaa. Jārāba Sinai eyara sei ewari ānā erobḷasia. Sietebema ewariē Ācōrēba maḷ jārārāneba Moiserā trḷasia.

¹⁸ Ara maḷda Moiserā eyade ḷtaara wāsida jārārāne eda. Mama besia cuarenta ewari āsa diamasi bida.

25

Idji wua de odamārēā Ācōrēba diabida

¹ Maḷne Ācōrēba Moisea jarasia:

² –Israelerā jaradua jūma mḷ itea ne dia quīrā beaba bḷmaa enenida panḷada ara ādji soḷeba dia quīrā panḷ quīrāca.

³ Ādjirāba diaḷida panḷra naḷgḷa: oroda, paratada, bronceda,

⁴ oveja cara nayāna pāwārā odada, pursupursua odada, purea oda sida. Maḷ awara diaḷida panḷa wua dji biara bḷ lino odada, wua chiwatu cara odada,

⁵ oveja e purea odada, animarā e biada,* acacia bacuruda,

* 25:5 Animarā e biada. Hebreo bedeadē ebuda bḷēa cārē animarā eda jara bḷada.

⁶ olivo dragada ìbírã coadi carea. Idjaba querada diadida panla olivo dragadaa pueradi carea. Małba ne jůma Ācōrē iteabemada soadida panla. Mał awara diadida panla quera badi careabemada,

⁷ ónice mōgarada, dewara mōgara bia quedea sida sacerdote dji droma djiode caradi carea.†

⁸ Jůma małgara pedapeda bārāba mł itea wua deda odida panla mł bārā tāēna bai carea.

⁹ Mał wua dera, dji eda bea sida jůma mł obi ɓa quírāca daucha odida panla.

Ācōrē baurude

¹⁰ Baurude acacia bacurueda odadua. Mał baurude drasoara bicaca umé ɓrɓ ɓsadra baida ɓla. Dji joubalara bicaca aba ɓrɓ ɓsadra baida ɓla. Dji ɓtlara bicaca aba ɓrɓ ɓsadra baida ɓla.

¹¹ Dji jāra, dajadaare bida oro idji awa quiruba ɓradadua. Iquidaza jůma ɓrraga oroba tuca ɓdadua.

¹² Idjaba pírŭ orodeda quīmārē omoa odadua. Mał pírŭra baurude jírŭza cara ɓdadua. Māwā orroza pírŭra umé panania.

¹³ Idjaba acacia bacuruda umé biya eradapeda oroba ɓradadua.

¹⁴ Mał bacurura pírŭne eda berajudadua baurude jira ededi carea.

¹⁵ Bacurura pírŭne eda berajusidara waa ɓūtārānada.

¹⁶ Mał baurude mł ɓā obi ɓa bedea mōgarade ɓɓ diaira waga ɓdadua.

¹⁷ Małbe oro idji awa quiruda pewedea badaa aride odadua baurude ɓrɓ cobadi carea. Dji drasoara bicaca umé ɓrɓ ɓsadra baida ɓla. Dji joubalara bicaca aba ɓrɓ ɓsadra baida ɓla.

¹⁸⁻¹⁹ Idjaba oroda edadapeda mł nezoca bajānebema i bara ɓa za quírāca umé toa chī odadua. Małra bio cara ɓdadua dji baurude ɓrɓ cobadi carea opedada ɓrɓ. Quírāza iquida aba ɓdadua. Māwā jůma małgara aba ɓa oda quírāca beya.

²⁰ Mł nezoca bajānebema i bara ɓa za quírāca panlara quírā djica edaa barru ɓdadua. Ādji iba dji baurude ɓrɓ cobadi carea opedada jūātrɓ eropanania.

²¹ Māwā odapeda dji baurude ɓrɓ cobadadua. Mał baurude mł ɓā obi ɓa bedea mōgarade ɓɓ diaira waga ɓdadua.

²² Mama młra zeya ɓa ume bedei carea. Mł baurude ɓrɓ bajānebema nezoca i bara panla ɓsi młra israelerāa obi ɓra cawabiya.

Ācōrē quírāpita ɓał ɓabada mesa

²³ Mesa acacia bacurueda odadua. Dji drasoara bicaca umé baida ɓla. Dji joubalara bicaca aba baida ɓla. Idjaba dji ɓtlara bicaca aba ɓrɓ ɓsadra baida ɓla.

²⁴ Mał mesara oro idji awa quiruba jůma ɓradadua. Dji icawa orroza ɓrraga oroba tuca ɓdadua.

²⁵ Mesa ɓrɓ icawa bacuruda cara ɓdadua jŭgurua bemārēā. Mał bacuru ɓtlara jɓwa jŭwīnī quīmārē baida ɓla. Mał sida icawa ɓrraga oroba tuca ɓdadua.

²⁶⁻²⁸ Małbe pírŭ orodeda quīmārē omoa odadua. Małra mesa jírŭza cara ɓdadua dji jŭgurua oda edrecarebe. Małgade eda bacuruda berajudadua jira ededi carea. Małra acacia bacuru oda baida ɓla. Biya erapeda oroba ɓradadua.

²⁹ Idjaba oro idji awa quiruda edadapeda epedeco beada, epedeco jŭgurua beada, taza beada, zoco bea sida mesade ɓadi carea odadua. Taza beara, zoco bea sida mesade ɓadadua uva ɓa młā wea diađi carea.

³⁰ Idjaba ɓał mł quírāpita baida ɓra mał mesade ewariza eropanadua.

Ībírā ɓabada

³¹ Idjaba oro idji awa quiruda edadapeda Ībírā ɓabada toa chī odadua. Dji jírŭda, dji cacuada, dji ɓrɓrɓrɓrɓ nepōnō zaca beara, dji Ībírā ɓadi careabema sida abari oro idji awa quirudebemada baida ɓla.

³² Mał Ībírā ɓabada cacuara sei jɓwate erobaya. Orro abaare ūbea ɓaya. Dewarabema orroare bida ūbea ɓaya.

³³ Jɓwateza ɓrɓrɓrɓrɓ nepōnō zaca beada ūbea odida panla.‡

³⁴ Dji cacuada bida ɓrɓrɓrɓrɓ nepōnō zaca beada quīmārē odida panla.

³⁵ Dji jɓwate cara beaza aba odida panla.

³⁶ Dji ɓrɓrɓrɓrɓ nepōnō zaca beara, dji jɓwate beara, dji cacua sida abari oro idji awa quirudebemada toa chī odadua.

† 25:7 Sacerdote dji droma djio. Hebreo bedeađe ɓɓ ɓla: "Sacerdoteba jāare jāida ɓa idjaba Ācōrēba quírā ɓa cawabibari." Exodo 28:6-8, 15-30. ‡ 25:33 Nepōnō. Hebreo bedeađe jara ɓa "almendro pōnō."

³⁷ Idjaba ìbìrāda siete odadua. Maḷḷarā ìbìrāra dji ìbìrā bābada jḷwate quēbāza bādadua mḷ dejāra ḷna erobamārēā.[§]

³⁸ Idjaba oro idji awa quiruda edadapeda ìbìrā quìrā tḷbadara, ìbìrā quìrā tḷda āyā edebada epedeco zaque sīda odadua.

³⁹ Oro idji awa quiru ìbìrā bābadara idjaba ne jūma idjidebema sīda zabādade dji zḷḷara 75 libra bāida bḷa.

⁴⁰ Jūma daucha odadua mḷa naḷ eyade unubida quìrāca.

26

Ācōrē wua de

¹ Idjaba wua deda mḷ itea nāwā odadua. Dji biara bḷ lino wuada die edadapeda maḷ wuaede eda mḷ nezoca bajānebema i bara bḷ zaca beada oveja cara nayāna pāwārā odaba, pursupursua odaba, purea oda bīda biya cadadua.

² Maḷ die lino wuara abari quìrāca beadīda panḷa. Dji drasoara veintiocho bicaca beadīda panḷa. Dji joubḷara bicaca quīmārē beadīda panḷa.

³ Maḷ die wuadebemada juesuma edadapeda ābaa cajudadua joubḷa bēmārēā. Abari quìrāca ābaa cajudadua dewarabema juesuma panḷa sīda.

⁴⁻⁵ Maḷ wua joubḷa cajudaza i orro abaare cincuenta cawḷarḷ cajudadua. Maḷ cawḷarḷa wua pāwārā bḷba odīda panḷa. Dji cawḷarḷa daucha quìrā tēu cobādada.

⁶ Maḷbe oroda edadapeda wua jūebarīda cincuenta odadua. Maḷḷade cawḷarḷa jūcuaadadua maḷ umēbema wuara ababe bḷ quìrāca bēmārēā. Maḷba mḷ dera ānēbari cobādada.

⁷ Maḷbe wua chiwatu cara odada once edadapeda draso joubḷa cajudadua dji nabema wua ḷrḷ ānēbari cobadi carea.

⁸ Maḷ once wua chiwatu cara odara abari quìrāca beadīda panḷa. Dji drasoara treinta bicaca beadīda panḷa. Dji joubḷara bicaca quīmārē beadīda panḷa.

⁹ Maḷ once wuadebemada sei edadapeda ābaa cajudadua joubḷa bēmārēā. Dewarabema juesuma sīda abari quìrāca cajudadua. Dji sei wua ābaa cajupedada nocoare bḷ wuara ēsadra ḷtaa bedā cobādada.

¹⁰ Maḷ wua joubḷa cajudaza i orro abaare cincuenta cawḷarḷ cajudadua.

¹¹ Idjaba bronceda edadapeda wua jūebarīda cincuenta odadua. Maḷḷade cawḷarḷa jūcuaadadua maḷ umēbema wuara ababe bḷ quìrāca bēmārēā.

¹²⁻¹³ Maḷ chiwatu cara oda wuara dji edrebema wua cāyābara joubḷara bḷ bērā idjaba drasoara bḷ bērā, mḷ de jēdaare drasoara jira bādada. Idjaba orrozara bicaca aba audu jira bādada mḷ dera bīo ānēbari bēmārēā.

¹⁴ Maḷbe oveja e purea odada ābaa cajudadua joubḷa draso bēmārēā. Maḷḷaba chiwatu cara oda wua ḷrḷ ānēbari cobādada. Maḷ ḷrḷ dewarabema animarā e biada joubḷa draso cajudapeda ānēbari cobādada.

¹⁵ Idjaba mḷ wua de carea acacia bacuruda ḷrḷadada maḷba daucha ḷta catḷ pēni carea. Maḷḷara dji wua cajudaba ānēbariya.

¹⁶ Dji bacuru ḷrḷada drasoara die bicaca beadīda panḷa. Dji joubḷara bicaca aba ḷrḷ ēsadra beadīda panḷa.

¹⁷ Dji edaa beira quidate bara odadua. Jūma mḷ wua de carea bacuru ḷrḷadara māwā odadua.

¹⁸⁻²¹ Mḷ wua de orroza veinte bacuru ḷrḷadada ḷta catḷ pēnīda panḷa. Maḷ bacuru ḷrḷadaza edre parata oda uria beada umé uméa bādada dji quidatera maḷne eda berajudi carea. Māwā orroza cuarenta parata oda uria beara bādā maḷ bacuru ḷrḷadada daucha pē wāni carea.

²² Mḷ wua de jēdaarebema ḷmādau baebariare beida bḷa. Maḷare sei bacuru ḷrḷadada ḷta catḷ pēnīda panḷa.

²³ Maḷ awara bacuru ḷrḷadada umé iquidaza ḷta catḷ pēnīda panḷa.

²⁴ Dji quēbḷara jūebari bara odadua ḷḷba edaa ara catḷ cobēmārēā. Iquidaza māwā bāida bḷa.

²⁵ Jūma ābaa ocho bacuru ḷrḷadada ḷta catḷ pēnīda panḷa. Maḷ bacuru ḷrḷadaza edre parata oda uria beada umé uméa bādada dji quidatera maḷne eda berajudi carea. Māwā jēdaarebema parata oda uria beara diecisei bādā.

²⁶⁻²⁷ Idjaba acacia bacuruda juesuma eraadua de orroza pīrū omoa beade berajudi carea. Jēdaare ḷmādau baebariare bīda acacia bacuruda juesuma pīrū omoa beade berajudadua mḷ wua dera zarea cobēmārēā.

§ 25:37 Mḷ dejāra ḷna erobamārēā. Hebreo bedeade bḷ bḷa: “Nocoare ḷna bamārēā.”

²⁸ Orroza dji ěsibema bacuru berajudara dji de draso daucha baida ɓaɓa. Dji jēdaare ɓaɓa bacuru ěsi berajudara dji de jedea daucha baida ɓaɓa.

²⁹ Mā wua de carea bacuru arɗadara oroba jūma ɓaracuadadua. Idjaba pīrū omoa beara orodeda odadua. Maā pīrū beara bacuru arɗadadaa cara ɓadadua maāne eda bacuru eradara berajudi carea. Bacuru eradara oroba jūma ɓaracuadua.

³⁰ Mā wua dera odadua māa naā eyade unubida quīrāca.

³¹ Idjaba wuada odadua mā dejāne eatɓ jira ɓaɓdi carea. Dji biara ɓaɓ lino wuada edadapeda maā wuade eda mā nezoca bajānebema i bara ɓaɓ zaca beada oveja cara nayāna pāwārā odaba, pursupursua odaba, purea oda bida biya cadadua.

³²⁻³³ Maābe acacia bacuruda quīmārē tēnapeda oroba ɓaracuadadua. Maā bacurura parata oda uria beade berajudadua mā dejāne āta nūmeanamārēā. Bacuruza wua jūēbari oro odada cara ɓadadua. Maāgāde wua capedadara eatɓ jira ɓadadua mā dejāra taaju bemārēā. Māwā mā wua dera dejā umé erobaya. Dji nocoarebema dejāra “Ācōrē itea ɓaɓ dejā” adia. Dji edaare ɓaɓ dejāra “Ācōrē itea biara ɓaɓ dejā” adia. Mā baurudera dji mā itea biara ɓaɓ dejāne ɓadadua.

³⁴ Mama dji oro pewedeā ɓadaa aride odapedadara baurude ārā cobādadua.

³⁵ Idjaba wua eatɓ jira ɓaɓ nocoare ɓaɓ dejāne paā ɓaɓada mesara jawa araare ɓadadua. Jawa acāre tīrā ɓabadada dji mesa quīrāpe ɓadadua.

³⁶⁻³⁷ Idjaba dji biara ɓaɓ lino wuada edadapeda maā wuade eda oveja cara nayāna pāwārā odada, pursupursua odada, purea oda sida biya cadadua. Maābe acacia bacuruda juesuma tēnapeda oroba ɓaracuadadua. Maā bacurura bronco oda uria beade berajudadua mā wua dede eda wābadamaā āta nūmeanamārēā. Bacuruza wua jūēbari oro odada cara ɓadadua. Maāgāde wua cadara dji eda wābadade jūātrɓ jira ɓadadua.

27

Animarā babue diabada

¹ Idjaba animarā babue diabada acacia bacurudeda odadua. Dji drasoara bicaca juesuma baida ɓaɓa. Dji jouɓaɓa sida bicaca juesuma baida ɓaɓa quīrā quīmārēena abarica bamārēā. Dji ātaara bicaca ūbea baida ɓaɓa.

² Abari bacurude iquidaza cachu quīrāca odapeda maā animarā babue diabadara broncoɓa jūma ɓaracuadua.

³ Idjaba taɓaɓa pora āyā cuabadada, taɓaɓa pora tāibadada, oa piabadada, warebada mīāsuda, taɓaɓadau edebada sida jūma broncoɓededa odadua.

⁴⁻⁵ Idjaba jarrɓajarrɓa broncoɓededa odadua. Maā jarrɓajarrɓara animarā babue diabadade dji ideba edaa ěsidra cara ɓadadua.* Maābe pīrū omoa broncoɓededa quīmārē odapeda jarrɓajarrɓa ɓamaa animarā babue diabada iquidaza cara ɓadadua.

⁶⁻⁷ Maābe acacia bacuruda umé eradapeda broncoɓa ɓaracuadua. Maā bacurura animarā babue diabada orroza pīrū beade berajudadua jira ededi carea.

⁸ Animarā babue diabadara wāyā uria ɓaya bacuru arɗadadeda odi bēra. Ara māa naā eyade unubida quīrāca jūma daucha odadua.

Ācōrē wua de audu jūrā ɓada

⁹⁻¹¹ Mā wua dera audu jūrā ɓadadua dji biara ɓaɓ lino wuaba. Maā audu jūrā ɓaɓ orroza veinte bronco oda uria beada ɓadapeda bacuru tēnara maāgāde eda wēāju nūmanadua. Maā bacuru quēɓara parataba ɓaracuadua idjaba wua jūēbari parata oda sida cara ɓadadua. Lino wuara maāne eatɓ jūēcuaadua. Mā wua de audu jūrā ɓaɓ drasoara cien bicaca ɓaya.

¹² Jēdaare bida bronco oda uria beada die ɓadapeda maāne bacuru tēnara eda wēāju nūmanadua. Lino wuara maāgāde eatɓ jūēcuaadua. Mā wua de audu jūrā ɓaɓ jēdaarebemara cincuenta bicaca ɓaya idjaba āmādaū ɓaɓbariare baida ɓaɓa.

¹³ Dji nocoarebemara āmādaū odjabariare baida ɓaɓa. Maā sida cincuenta bicaca ɓaya.

¹⁴⁻¹⁵ Maāne dji eda wābadara ěsidra ɓaya. Dji eda wābada jawa acāre bronco oda uria beada ūbea ɓadapeda bacuru tēnara maāne eda wēāju nūmanadua. Jawa araare bida abari quīrāca odadua. Maāne lino wuara eatɓ jūēcuaadua. Dji eda wābada orro abaare wuara quince bicaca ɓaya idjaba dewarabema orroare bida quince bicaca ɓaya.

¹⁶ Mā wua de audu jūrā ɓade eda wābadara veinte bicaca ɓaya. Bronco oda uria beada quīmārē dji eda wābadama ɓadapeda bacuru tēnara wēāju nūmanadua. Maābe dji biara ɓaɓ lino wuada edadapeda maā wuade eda oveja cara nayāna pāwārā odada, pursupursua odada, purea oda sida cadadua. Maā wuaba dji eda wābadara jūātrɓ ɓadadua.

* 27:4-5 jarrɓajarrɓara...dji ideba edaa ěsidra cara ɓadadua. Hebreo beedeade maāra ebuɗa ɓaɓa. Ni abaɓa adua ɓaɓa animarā babue diabadara sāwā basida.

17-18 Jūma māl wua de auđu jūrā ʙa bacuru tēnara bronze ođa uria beade eđa wēāju nūmeania. Bacuru quēbaza parata ođa wua jūebarida erobeadia idjaba parataba ʙaḷḷā beadia. Maḷ bacurude eatḷ jūē ʙa lino wua jouʙlara bicaca juesuma ʙaya. Māl wua de auđu jūrā ʙa ējūā drasoara cien bicaca ʙaya. Dji jeđeara cincuenta bicaca ʙaya.

19 Jūma māl wua de dajadaarebema sida bronze ođa ʙaya. Dji egorode cachidi careabema sida bronze ođa ʙaya.

Olivo draga ībīrā coadi careabema

20 Israelerāa jaradua olivo draga idji awa quiruda enenamārēā. Maḷ dragara ībīrāne weadia urua ʙamārēā.

21 Aaroḷba idji warrarā bida māl wua dede ʙa ībīrāra quewaraza coadida panḷa māl quīrāpita urua ʙamārēā quewara eđaḷba aba ḷnadḷḷaḷḷaḷḷa.† Maḷ ībīrāra māl baurude quīrāpe ʙaya dji wua eata jira ʙa nocoare. Māl ībīrā coabi ʙa leyra ʙārā israelerāba, ʙārā warrarāneba yōḷadarā bida ewariza jā o pananida panḷa.

28

Sacerdoterā djo

1 ʙa djaba Aaroḷra, idji warrarā Nadāra, Abiura, Eleazara, Itamar sida ʙamaa trācuadua māl sacerdoterā ʙamārēā.

2-3 ʙa djaba Aaroḷ itea djioda quīrāwārēā obidua unubi carea idjidḷa māl sacerdoterā dji dromaara ʙada. Māwā israelerāba idjira waya panania. Māl ḷcaḷḷa nēcawaada diasia māl djiora ođamārēā. Āđjia māl djiora obidua.

4 Naḷgada ʙa djaba Aaroḷ itea ođida panḷa: idjia cacuade wēāju jāida ʙa torro ʙada, aba pāwārā ʙada, idji jāare jāida ʙada, borode jāida ʙada, “māl quīrā ʙa cawabibari” idji so ḷrḷ jāida ʙada, caḷḷa trājḷbari sida. Aaroḷ warrarā itea bida djiora ođadua. Māwā Aaroḷra, idji warrarā sida māl sacerdoterāda beadia.

5 Oro ʙarachidada, lino wuaba, oveja cara nayāna pāwārā ođada, pursupursua ođada, purea ođa sida edadapeda maḷgḷ djiora ođida panḷa.

6 Idji jāare jāida ʙara dji biara ʙa lino wuaba ođadua. Maḷ wuade eđa oro ʙarachidada, oveja cara nayāna pāwārā ođada, pursupursua ođada, purea ođa sida biya cadida panḷa.

7 Equiaza jḷbari bara ʙaya.

8 Dji caḷḷa trājḷbarida dji biara ʙa lino wuaba ođadua. Maḷ caḷḷa trājḷbarida idji jāare jāida ʙa ume ābaa cadida panḷa aba ʙa quīrāca ʙemārēā. Maḷ caḷḷa trājḷbaride eđa oro ʙarachidada, lino nayānada, oveja cara pāwārā ođada, pursupursua ođada, purea ođa sida biya cadida panḷa.

9-10 Idjaba mōgara ónice abadada umé edadapeda māl mōgarade Israel doce warrarā trḷra jaya ʙadadua dji nabemaneba aba dji tēābemanāa. Mōgara abaḷde trḷra sei panania. Dewarabema mōgarade bida trḷra sei panania.

11 Djo obariba sēyā jaya corobari quīrāca āđji trḷra māl umébema mōgarade biya jaya ʙadida panḷa. Maḷbe mōgarara oro ođadaa cara ʙadadua.

12 Maḷ mōgarara Aaroḷba jāare jāida ʙa equiaza aba cajudadua. Maḷ mōgarade ʙa ʙaba Israel warrarāda quīrānebabiya. Māwā Ācōrē quīrāpita wāḷaḷde Aaroḷba Israel warrarā trḷra idji equiade edeya āđjirānebema quīrānebabi carea.

13-14 Idjaba oro idji awa quiruba carenada umé cadadua. Dji quēḷara Aaroḷba jāare jāida ʙa equiaza oro ođadaa cara ʙadadua.

15 Idjaba “māl quīrā ʙa cawabibarida” biya ođadua Aaroḷba idji so ḷrḷ jāmārēā.* Maḷgara dji biara ʙa lino wuaba ođadua. Maḷ wuade eđa oro ʙarachidada, oveja cara nayāna pāwārā ođada, pursupursua ođada, purea ođa sida cadadua Aaroḷba jāare jāida ʙa capedada quīrāca.

16 Maḷ wua cadara ēsidra bedā capirudadua ne wagabari quīrāca ʙamārēā. Dji drasoara, dji jouḷa sida jḷwajā ewarama aba ʙaida ʙa.

17 Maḷ ḷrḷ mōgara biya quēdeada errecama quīmārē cara ʙadadua.† Dji nabema errecade naḷgḷ mōgarada ʙadadua: rubi, crisólito, esmeralda.

18 Umébema errecade ʙadadua: granate, zapiro, jade.

19 Ūbeabema errecade ʙadadua: jacinto, ágata, amatista.

20 Quīmārēbema errecade ʙadadua: topacio, ónice, jaspe. Jūma māl mōgarara oro ođadaa caradadua.

† 27:21 Māl wua dede. Hebreo bedeade ʙa ʙaa “dji jarebada wua dede.” Maḷ dera māwā trḷ jarabadjidāa mama Ācōrēra Moise ume bedeadadi bēā. Israelerāra māl dede ābaa dji jaredaca ʙasía. * 28:15 Exodo 28:30. † 28:17 Hebreo bedeade ebuda ʙāa cārē mōgarada jara ʙada.

²¹ Mañ doce mōgaraba jara ßaa Israel warrarāneba doce puru yōpedadada. Mōgaraza sēyā quīrāca ādji trāra aba aba jaya ßadadua.

²² Idjaba oro idji awa quiruba carenada umé cadadua “māa quīrā ßa cawabibarira” Aarołba idji so arā jāmārēā.

²³ Pīrū orodēda umé odapeda “māa quīrā ßa cawabibari” arābema iquidaza cajudadua.

²⁴ Pīrūza carena oro cada quēßara aba aba cara ßadadua.

²⁵ Dewarabema quēßara cara ßadadua umēbema oro odadaa Aarołba jāare jāida ßa equiaza.

²⁶ Dewara pīrū orodēda umé odapeda “māa quīrā ßa cawabibari” edaarebema iquidaza edrecare cajudadua.

²⁷ Dewara pīrū orodēda umé odapeda Aarołba jāare jāida ßade cajudadua dji carra trājłbari ātaarebe.

²⁸ Jācara pāwārā odaba mañ pīrūra ābaa jñadua “māa quīrā ßa cawabibari” edre pana pīrūna. Māwā “māa quīrā ßa cawabibarira” Aaroł so arā carra cōbeya.

²⁹ “Māa quīrā ßa cawabibarira” Aarołba jñ ßaida ßaa mñ wua dede eda wāßarade. Māwā mñ quīrāpita ßade Israel warrarā trāra idji so arā jñ erobaya israelerānebema quīrānebabi carea.

³⁰ “Māa quīrā ßa cawabibari” Uriā idjaba Tumīā abadada eda ßadadua Aarołba idji so arā jñ erobamārēā. Māwā mñ quīrāpita wāßaraza mañ Uriā idjaba Tumīāneba Aarołba poya cawaya māa israelerāba obi ßada.

³¹ Idjaba wua pāwārā ßada edadapeda Aarołba djio wēāju jāida ßada odadua.

³² Mañ wuara idji boro berajumārēā ēsindra uria odadua. Mañ uria ira bedata cajudadua cōārāmārēā.

³³⁻³⁴ Idjaba granadajō za quīrāca cadadua oveja cara nayāna pāwārā odaba, pursupursua odaba, purea oda bida. Mañra Aarołba jñida ßa pāwārā ßa edubema ide mimizua parra cajudadua. Idjaba mimizua parra cajudadua pīrāchiru oro odada. Granadajō za quīrāca cadada aba ide cajudapeda mañare pīrāchiru oro odada aba cajudadua. Jūma parra māwā cajudadua.

³⁵ Mañ djio pāwārā ßara Aarołba jñ ßaida ßaa mñ wua dede ne ode wāßaraza. Mñ wua dede eda mñ quīrāpita wāßarade aba ēdraradaa pīrāchirura jiguadia. Māwā idjira beuea.

³⁶ Idjaba oroda pewede berrachidadua. Mañne nañ bedēada jaya ßadadua: “Aba Ācōrē itea ßa.”

³⁷ Mañ oro pewede berrachidara Aarołba borode jñida ßa dratuare jācara pāwārā ßaba jñ cōßadadua.

³⁸ Mañra idji dratude jñ ßaida ßaa jūma israelerāba dia panada māa bia edai carea. Idjaba israelerāba māa ne diabdade mñ quīrāpita biē odibara, mañ biē opedadara Aarołba edaya.

³⁹ Idjaba Aarołba djio wēāju jñida ßa torroa ßada dji biara ßa linoba cadadua. Carra trājłbari sida biya cadadua. Idji borode jñida ßa sida dji biara ßa lino wuaba cadadua.

⁴⁰ Aaroł warrarā itea bida djio torroa ßada, carra trājłbarida, ādji borode jñida pana sida odadua. Mañ djio quīrāwārēā ßada jñ panane israelerāba ādjirāra waya panania.

⁴¹ Bārāba jūma opedadacarea ßa djaba Aarołba idji warrarā bida mañ djiora jłbidua. Jñnapēda olivo dragada ādjirā boro arā weadua unubi carea ßaa ādjirāra mñ sacerdoterāda ßarada.

⁴² Ādjirāba edre jñida panara lino wuadedada odadua. Mañra carradeba aba bacara daucha ßaida ßaa.

⁴³ Aarołba, idji warrarā bida mañ edrebemara jñida panaa mñ wua dede eda wāßadaza idjaba māa animarā babue diabdadaza. Māwā jānaßara, ādjirāra beudia cadjiruada o pana bēra. Mañ djio jłbi ßa bedeara Aarołba, idji warrarāba, idji warrarāneba yōßadarā bida ewariza jñ o pananida panaa.

29

Sacerdoterā ßamārēā Ācōrēba obi jarada

¹ Aarołra, idji warrarā sida mñ sacerdoterāda ßai carea ßaa nāwā oida ßaa: paca zaque dji umaquīrāda aba, oveja dji umaquīrāda umé edadua. Mañ animarāra dji biara ßardra beadida panaa.

² Idjaba dji biara ßa harina trigodēda edapeda pañ ēsābari neē beada quīrā cacua ūbea odu; arara harina awa quēdeada, arara nedraga bara beada, idjaba arara nedragaba arā paradada.

³ Mañ pałra jamarade ßapeda mñ wua dedaa ededua. Paca zaquera, oveja sida ededua.

4 Aarołra idji warrarā sida mł wua dede eda wābadamaa ededua.* Mama ādjirāra baidoba saɣadua.

5 Małbe Aarołba jłmārēā opedadara idjia jłbidua. Idjia wēāju jłida ɓa torroa ɓada naārā jłbidua. Mał łrł dji pāwārā ɓada jłbidua. Mał łrł idji jāare jłida ɓara jłbipeda ɕrɣa trājłbariba trājł cobłdua. Małbe idji so łrł “młā quĩrĩā ɓa cawabibarida” jł cobłdua.

6 Idji borode jłida ɓara jłbipeda idji dratude jłida ɓa oro peweɗe odada jł cobłdua.

7 Małbe Aaroł boro łrł olivo draga quera ɓara ɓada weadua sacerdote dji dromada ɓai carea.

8 Idjaba Aaroł warrarā sida trājpeda ādjia jłnamārēā opedada torroa ɓeada wēāju jłbidua.

9 Ādjia jł panara, Aarołba jł ɓa sida ɕrɣa trājłbariba trājł cobłdua. Ādjia borode jłnida panł sida jłbidua. Māwā oida ɓa ādjirāra sacerdoterāda ɓaɓaɣaɗe. Ādjirādra, ādji warrarāneba yōɓadarā sida ewariza mł sacerdoterāda beadia.

10 Małbe paca zaqueda mł wua dede eda wābada quĩrāpe enepeda Aarołba idji warrarā bida ādji jłwara mał paca zaque boro łrł ɓaɗida panla.

11 Mama paca zaquera mł quĩrāpita beadua.

12 Małbe dji oara piapeda ɓa jłwa jĩwĩnra maārĩ begueapeda animarā babue diabada cachu quĩrāca ɓeade soadua. Māwā soapeda oa ɓeɗara animarā babue diabada cobł caita weadua.

13 Małbe paca zaque ɓitedabemada edadua: dji tarida, nequimada, idjaba cotrua umena dji draga ɓara. Małra jũma babuedua animarā babue diabadade.

14 Mał paca zaque cacuara, dji era, dji ā sida āyā tɕmɕ edepeda jũma babuedua. Mał animarāra māwā oida ɓa Aarołba idji warrarā bida cadjirua opedadara młā quĩrādoamārēā.

15 Māwānacarea uméɓema oveja mł wua dede enenada aba edapeda Aarołba idji warrarā bida ādji jłwara mał oveja boro łrł ɓaɗida panla.

16 Małbe beaɓaɣaɗe dji oara piadua. Mał oaba jĩpɔdua animarā babue diabada łrł idjaba orrocawa bida.

17 Małbe ovejara drapetapeda tɕcuadua. Dji jĩrũra, dji jłsi sida saɣapeda jũma āɓaa buedua dji boro ɓara.

18 Małbe animarā babue diabadade jũma młā babue diadua. Małra młā bia unuya.†

19 Oveja ɓeɗara edapeda Aarołba idji warrarā bida ādji jłwara oveja boro łrł ɓaɗida panla.

20 Małbe beaɓaɣaɗe dji oara piapeda soadua Aaroł jłwa araareɓema ɕawara ide, idji jłwa araareɓema jłwapapade, idjaba idji jłwa araareɓema jĩrũpapade bida. Ara mał quĩrāca idji warrarā sida odua. Oa ɓeɗara animarā babue diabada orroza jĩpɔdua.

21 Mał oa dji animarā babue diabadade jĩpɔɗada maārĩ edapeda pueradua olivo draga quera ɓara ɓaɗaa. Małɣɓa Aaroł łrł, idji warrarā łrł, ādjia jł panla łrł bida jĩpɔdua. Māwā Aarołra, idji warrarāra, ādjia jł panla sida mł itea beadia.

22 Małbe dji oveja dragada, dji druda,‡ dji tarida, nequimada, cotruada umena dji draga ɓara, idjaba jłwa araareɓema chĩde sida edadua. (ɓa mał ovejara beaya Aarołra, idji warrarā sida mł sacerdoterāda ɓacuai carea.)

23 Idjaba mł quĩrāpita enena jamarade ɓa pał ɛsāɓari neɓ beada ũɓea edadua; aba harina awa odada, aba nedraga ɓara odada, idjaba nedragaba łrł paɣaɗada.

24 Mał pałra, dji oveja ɓitedabema edadara, dji chĩde sida ɓadua Aaroł jłwade, idji warrarā jłwade bida. Jũma ādji jłwade ɓaɗara ādjirāba łtaa wadida panla młā diaɗi carea.

25 Łtaa wapedadacarea wayacusa edapeda jũma babuedua dji animarā babue diabadade oveja naārā babueda łrł. Mał babue diabaɣara młā bia unuya.

26 Małbe oveja jā nocoareɓema djarada ɓa jłwade edapeda łtaa wadua młā diai carea. Łtaa wapeda mał djarara ɓare baya.

27-28 Idiba łtaa łtai ɓārā israelerāba mł ume necai ɓai careaɓema oveja młā diaɗe zɓadaza dji jā nocoareɓema djarada, jłwa araareɓema chĩde sida Aarołba idji warrarā bida łtaa wadapeda ādji itea edaɗida panla.

29-30 Aaroł jaidadacarea idjideɓa yōɓadarāba idjia jł ɓaɗara eropanania. Ādjideɓemada aba edapeda małra domia aba jł ɓaida ɓa sacerdote dji droma bai carea. Māwānacarea mł wua dede Aarołba oɓabada quĩrāca o ɓaida ɓa.

* 29:4 *Mł wua dede.* Hebreo bedeade ɓł ɓa “dji jareɓada wua dede.” Mał dera māwā trł jarabadjidaa mama Ācōrēra Moise ume bedeabadi ɓērā. Mał dede israelerāra āɓaa dji jareɗaca ɓasía. † 29:18 *Małra młā bia unuya.* Hebreo bedeade nāwā ɓł ɓa: “Mał babue diabaɣara bia ɓbaria.” ‡ 29:22 *Dji druda.* Mał bedeaba idjaba jara ɓa “dji animarā drude ɓa dragada.”

³¹ Aarołra mł sacerdoteda bəlbərləde oveja jā nocoarebema djarada edapeđa mł wua de auđu jūrā bəde eđa djudua.

³² Djupeđa Aarołba idji warrarā biđa mał oveja djarara, pał jamarade beđa sida codida panla mł wua dede eđa wābada caita.

³³ Mał djaradebemada, pałnebema siđa młā babue diaya ādjirāra mł itea bəi carea idjaba ādjirāba cadjirua opeđadara młā quīrādoamārēā. Mał bērā ababe ādjiabərlə mał adubadara codida panla. Małra młā diađa bērā dewara ēberāba cocara bəa.

³⁴ Mał oveja djara djudara, pał sida jūma cođaēbərlə nurēma diapedeđa dji adubadara jūma babueđida panla. Dji adubadara cocara panla mał ovejara młā diapedeđa bērā.

³⁵ Domia əba młā jarada quīrāca odua Aarołra idji warrarā sida mł sacerdoterāda bəi carea.

³⁶⁻³⁷ Małne ewariza paca zaque dji umaquīrāda əba beapeđa młā babue diadua Aarołba idji warrarā biđa cadjirua opeđadara młā quīrādoamārēā idjaba animarā babue diabadara mł quīrāpita biə bəlmārēā. Ewariza animarā babue diabadara olivo draga quera barə bəba soadua mł itea biə bəlmārēā. Māwā animarā babue diabadara mł itea biə bio biə bəpeđa baridubə warəibərlə mał sida mł itea bəya.

Ewariza animarā babue diadi jarada

³⁸ Ewariza sacerdoterāba animarā babue diabadade oveja zaque poa əba beəda umé babue diadida panla.

³⁹ Diapedeđa əba babue diadida panla, dewarabemara queubərləde babue diadida panla.

⁴⁰⁻⁴¹ Diapedeđa oveja babue diabadade dji biara bə harinada epeđeco jūgurua umé eđapeđa olivo dragadaə boteya əba bərlədepeđa mał sida młā babue diadida panla. § Mał əwara animarā babue diabada lrlə uə bəda boteya əba weəđida panla. Queubərləde oveja babue diabadade ara mał quīrāca ođida panla. Małra młā biə unuyə.

⁴²⁻⁴³ Aaroł warrarāneba yōbədārā biđa ara mał quīrāca ovejara mł quīrāpita babue diadida panla mł wua dede eđa wābada quīrāpe. Mama młra bārā israelerāmaə zepeda bə ume beđe bəya. Małne mł quīrāwārēā dorrodorroaba jūma mł wua de auđu jūrā bəde eđa bəra mł itea erobaya.

⁴⁴ Māwā wua dera, animarā babue diabada sida mł itea biə bəya. Aarołra, idji warrarā sida mł itea biə bəya mł sacerdoterāda beədamārēā.

⁴⁵ Młra bārā israelerā tāēna bəya idjaba bārā Ācōrē bəya.

⁴⁶ Małne bārāba cawadīa młra bārā Ācōrēda. Cawadīa młəbərlə bārāra Egiptodeba ēdra enesida bārā tāēna bəi carea. Młra bārā Ācōrēa.-

30

Quera bā diabada

¹ Idjaba Ācōrēba jarasia:

-Quera bā diabadada acacia bacurudeđa odadua.

² Dji drasoara, joubəla sida bicaca əba bəida bəa quīrā quīmārēəna abarica bəmərēā. Dji ātlara bicaca umé bəida bəa. Iquidaza əbəri bacurude cachu quīrāca odadua.

³ Oro idji əwa quiruba jūma bəradadua. Icawə pərləga oroba tuca bədadua.

⁴ Pīrū omoə bəə orodeđa quīmārē ođapeđa orroza umé cara bədadua dji tuca bə edrecare. Mał pīrūne eđa bacurada bərajudadua jira eđedi carea.

⁵ Małra acacia bacurudeđa bəida bəa. Biə eđapeđa oroba bəradadua.

⁶ Quera bā diabadara mł wua dede eđa bədadua dji eđarebema wua eətl jira bə quīrāpe. Mał wua jēdaare mł baurudeđa dji lrlə cobəi barə bəya. Mama młra bə ume beđe bəya.

⁷ Diapedeđa Aarołba ībīrā acəde zebərləde quera bā diabadade querada bā diaida bəa.

⁸ Quewaraza biđa ībīrā coəde zebərləde querada bā diaida bəa. Ara mał quīrāca ewariza bārāba bārā warrarāneba yōbədārā biđa querada mł quīrāpita bā dia pananida panla.

⁹ Quera bā diabadade baridua quera młā jaradaēra bā diarānadua. Idjaba animarāda, harina ođə sida mał lrlə młā babue diarānadua. Uva bə sida mał lrlə młā weə diarānadua.

¹⁰ Quera bā diabadara mł itea biə bio biə bəida bəa. Mał bērā poaza bərima əba Aarołba mał quera bā diabada cachu quīrāca beəde oəba soaida bəa mł itea biə bəmərēā. Mał oara idjia eđaida bəa bārā israelerāba cadjirua opeđada carea animarā beəbərləde. Idji warrarāneba yōbədārā biđa ara mał quīrāca poaza o pananida panla.*

Beudə amaəba israelerāba parata diadida panla

§ 29:40-41 Epeđeco jūgurua umé. Hebreo beədeəde bə bəa "una décima de un efa." Boteya əba. Hebreo beədeəde bə bəa "un cuarto de hin." * 30:10 Levítico 16.

11 Idjaba Ācōrēba Moisea jarasia:

12 –Israeldebema umaquĩrã juachabarade beuda amaaba jũma ādjirãba mĩa paratada diadida panla. Mãwã ādjirã juachabarade quininaẽa.

13 Juachabarade ādjirãza paratada sei gramo mĩ dede zabada quĩrãca mĩa diadida panla.†

14 Jũma umaquĩrã veinte poadeba ĩtaa ðea juachabarade maĩ paratara mĩa diadida panla.

15 Dji parata bara ðaba sei gramo auðu diaiẽ ðala idjaba dji parata neĩ quiruba sei gramo edaara diaiẽ ðala. Ādjirã juachabarade beuda amaaba jũmarãba daucha diadida panla.

16 Ādjirãba diapedada paratara edapeda mĩ wua dedebema parataba oðida panla obidua. Maĩ parataba mĩa quĩrãnebabi ðaya bãrã israelerãba maĩgara diasidada beuda amaaba.–

Ne sagabada

17 Idjaba Ācōrēba Moisea jarasia:

18 –Ne sagabada epedeco waiblada dji acã ðadi bara broncedada oðadua. Maĩra animarã babue diabada jẽdaare mĩ wua de caita ðadadua. Maĩgade baidoda jue ũmanadua.

19-21 Aaroĩra idji warrarã sida mĩ wua dede eda wãni naẽna wa animarã mĩa babue diadi naẽna ādji jãwara jĩrũ sida maĩ baidoba sagadida panla. Mãwã ādjirãra beudaẽa. Maĩ sagabi jaradara Aaroĩba idji warrarãneba yõbdarã bida ewariza jã o pananida panla.–

Olivo draga quera bara ða Ācōrē iteabema pagadi carea

22 Idjaba Ācōrēba Moisea jarasia:

23-24 –Naĩga querada edadadua: mirra querada doce libra, canela querada sei libra, cálamõ querada sei libra, casia querada doce libra. Maĩ quera zãgara mĩ dede zabada quĩrãca zadua. Maĩ awara olivo dragada galoĩ aba edadadua.‡

25 Jũma maĩ querara olivo dragadaa pueradadua quera o cawa ðaba obari quĩrãca. Maĩ olivo draga quera bara ðaba ne jũma mĩ iteabemara soadida.

26-28 Maĩgaba mĩ wua deda soadua: mĩ baurudeda, paĩ ðabada mesada, jũma maĩ mesade ðeada, ĩbirã ðabadada, jũma maĩ ĩbirãnebemada, quera bá diabadada, animarã babue diabadada, jũma maĩ animarã babue diabadadebemada, idjaba ne sagabada epedeco waiblada dji acã ðabada bara.

29 Jũma maĩgara mĩ itea bio bia ðali carea mãwã soadida panla. Mãwãnacarea bariduaba waraĩbra, maĩ sida mĩ itea ðeya.

30 Maĩ olivo draga quera bara ðada Aaroĩ boro ĩrã, idji warrarã boro ĩrã bida weadua mĩ sacerdoterãda beadamãrẽa.

31 Israelerã nãwã jaradua: “Naĩ ewarideba ĩtaa naĩ olivo draga quera bara ðaba ababe Ācōrē iteabemadga soadida panla, idji itea oða bãrã.

32 Baridua ĩberã ĩrã weacara panla. Idjaba ni abalãba naĩ olivo draga quera bara ða quĩrãca ara idji itea ocara ðala. Naĩ olivo draga quera bara ðara ababe mĩ itea ða bãrã baridua quera quĩrãca eroðeadiẽ panla.

33 Bariduaba naĩ olivo draga quera bara ða quĩrãca ara idji itea oĩbra, idjira ãyã jãretabuedida panla bãrã israelerã tãenabemada. Idjaba baridua ĩberã ĩrã naĩ olivo draga quera bara ðada weaĩbra, dji weadara ãyã jãretabuedida panla.”–

Bai careabema quera

34-35 Idjaba Ācōrēba Moisea jarasia:

–Naĩga querada edadadua: estacte querada, ámbar querada, gálbano querada, idjaba incienso quera idji awa quiruda. Maĩ quera ðeara abari quĩrãca edadapeda ãbaa pueradadua bai careabema quera oi carea, quera o cawa ðaba obari quĩrãca. Ābaa puerabidade tãda eda ðadadua maĩ querara mĩ itea bio bia bemãrẽa.

36 Maĩbe maĩrĩ edadapeda nãucha arabaadadua. Maĩra bá nũmanida panla quera bá diabada ĩrã mĩ baurude quĩrãpe. Mama mãra ða ume beðea ðaya. Maĩ bai careabema querara ababe mĩ itea ðaya.

37 Ni abalãba maĩ quera quĩrãca ara idji itea ocara ðala. Maĩra ababe mĩ itea ða bãrã, baridua bai careabema quera quĩrãca eroðeadiẽ panla.

38 Bariduaba maĩ quera quĩrãca ara idji itea oĩbra, maĩ ĩberãra bãrã israelerã tãenabemada ãyã jãretabuedida panla.–

† 30:13 *Sei gramo.* Hebreo beedeade ðã ðala: “Siclo ĩsdira. Siclora veinte geras.” ‡ 30:23-24 *Doce libra.* Hebreo beedeade ðã ðala “quinientos siclos.” *Galoĩ aba.* Hebreo beedeade ðã ðala “un hin.”

31

Ācōrē wua de ođi ēberārā

¹ Małbe Ācōrēba Moisea jarasia:

² -Ūrīdua. Młā Uri warra Bezalelda edasia mł wua de ođi ēberārā boroda bamārēā. Idjira Judadeba yōna Hur wiuzaquea.

³ Mł Jaureda, necawaada, crīcha cawaada, idjaba ne o cawa bai crīcha sida młā idjīa diasia.

⁴ Māwā idjira biya ne o cawa ɓla orodebemada, paratabemada, broncedebema sida.

⁵ Mōgara biya quedeadebemada o cawa ɓla idjaba cara cawa ɓla. Bacurudebema sida o cawa ɓla. Abeda ne jūmada o cawa ɓla.

⁶ Mał awara młā Ahisamā warra Aholiāda edasia Bezaleel carebamārēā. Idjira Dałneba yōnaa. Jūma mł wua de ođi ēberārā młā necawaada diasia młā obi jaradara jūma odamārēā.

⁷ Ādjirāba nałda odida panla: mł wua deda, mł baurudeda, mał baurude łrł cobeida, jūma mł wua dede beadi sida.

⁸⁻⁹ Mł wua dede beadira nałgla: pał ɓabada mesada, jūma mał mesade baida, ĩbīrā ɓabada oro idji awa quiruda, jūma mał ĩbīrānebemada, quera bá diabadada, animarā babue diabadada, jūma mał animarā babue diabadadebemada, ne saɓabada epedeco waiɓla sida dji aɓ ɓađi bara.

¹⁰ Idjaba Aarołba jāida ɓara, idji warrarāba jānida panla sida ādjirāba odia. Māwā Aarołra idji warrarā sida mł sacerdoterāda beadia.

¹¹ Mał awara mł wua de o panla olivo draga quera bara ɓada odia mł iteabemada soađi carea. Idjaba mł dejāne quera bađi careabemada odia. Ādjirāba jūma małgla młā jarada quīrāca daucha odida panla.-

Ānāubada ewari

¹² Idjaba Ācōrēba Moisea nāwā jarasia:

¹³ -Israelerāa nāwā jaradua: "Idiba łtaa ĩnāubada ewarida mł itea waga pananida panla. Ānāubada ewari wagadira sēyā quīrāca ɓaya bārā israelerāba bārā warrarāneba yōɓdarā bida cawadamārēā młā bārāra mł itea ɓasida.

¹⁴ Ānāubada ewarira waga pananida panla mał ewarira mł itea ɓada bērā. Bariduaba mał ewarida mł itea wagaɓla wa mał ewaride trajuda oiɓla, mał ēberāra bārā tēnabemada āyā ɓadapeda beadida panla.

¹⁵ Sei ewari bārā trajura odida panla, baribla sietebema ewaride ĩnāunida panla. Mał ewarira mł itea wagadida panla. Bariduaba ĩnāubada ewaride trajuda oiɓla, idjira beadida panla.

¹⁶ Bārā israelerāba, bārā warrarāneba yōɓdarā bida ĩnāubada ewarira waga pananida panla. Małra māwā ɓaya.

¹⁷ Ānāubada ewari wagadira sēyā quīrāca ɓaya bārā israelerāba cawadamārēā młā bārāra mł itea ɓasida. Māwā ɓaya młā sei ewaride bajāda, nał ējūł sida jūma opeđa sietebema ewaride ĩnāuna bērā."-

¹⁸ Ācōrēba Moisea Sinai eyade małra jūma jarapeda mōgara pewedea ɓada umé diasia. Mał mōgarade idjia ĩjā obi ɓa bedeada ɓa diasia.

32

Paca zaque quīrāca opeđada

¹ Moiserā Sinai eyadeba edaa zeł ɓada dārāɓla bērā israelerāra Aarołmaa wānapeda nāwā jarasidaa:

-Jāl Moiseba dairāra Egiptodeba ēdra enesia, baribla idji sāwānada dairāba cawadaēa. Mał bērā dairā nocodaa edemārēā ācōrēda odua.-

² Aarołba panusia:

-Bia ɓla. Bārā wērārāba, bārā warrarāba, bārā caurā bida pīrū oro odada młā jūma ērā diadadua.-

³ Ara małda ādjirāba pīrū oro odara Aarołra jūma ērā diacuasidaa.

⁴ Aarołba mał pīrūra edapeda tabađe dorrabaribisia. Mał oro dorrabaridaba paca zaque quīrāca osia. Mał ununapeda israelerāba jarasidaa:

-Nałdra dadjirā Egiptodeba ēdra enena ācōrēa.-

⁵ Mał ūrīpeda Aarołba animarā babue diabadada osia paca zaque jɓwaba oda caita. Małbe israelerāa nāwā jarasia:

-Nu ewari dromada Ācōrē itea odia.-

⁶ Nurēma diapededa israelerāra pirabaridapeda animarāda babue diacuasidaa idjaba Ācōrē ume necai bai careabema animarāda beacuasidaa. Maḷbe chūpanenapeda ḅasriḁa ne co duanasidaa idjaba itua do duanasidaa. Māwānacarea pirabaridapeda ādji cacuaba o quīrīā ḅada o duanasidaa.

⁷ Maḷne Ācōrēba Moisea jarasia:

–Isabe edaa wādua ḅa ēberārā Egiptodeba enenaba cadjiruada o duanḅ bērā.

⁸ Ādjirāba dārāēne mḷ leyrā igaradapeda oroda dorrabaribidapeda paca zaque quīrāca osidaa. Maḷgḷa ādjirāba bia bedea panḅa idjaba animarāda babue diacuadapeda jara panḅa: “Naḷdrḷ dadjirā Egiptodeba ēdrḷ enena Ācōrēa.”–

⁹ Idjaba Ācōrēba Moisea jarasia:

–Mḷa unu ḅa naḷ ēberārāra cawḷḷḷ zarea beada.

¹⁰ Ādjirā carea mḷa bedea djuburiarādua. Mḷ quīrūbideba ādjirāra jūma quinibiya. Baribarḷ ḅadeba mḷa puru waibḅada oya.–

¹¹ Māwāmīna Moiseba idji Ācōrēa bedea djuburiasia. Nāwā jarasia:

–Ay, Ācōrē, ḅa quīrūbideba ḅa puru Egiptodeba enenara māwā orādua. ḷḅa ḅḅa waibḅa ḅadeba maḷ purura Egiptodeba ēdrḷ enesiēca?

¹² Ādjirāda māwā quinibibarḷ egiptorāba jaradīa ḅa israelerāra ēdrḷ enesida biē oi carea. Jaradīa naḷ eyadaa enesida quenai carea ni abḅa ādjidebemada naḷ ējūāne berāmārēa. ḷḅa quīrīā ḅa ca egiptorāba māwā jaradīda? Maḷ bērā ḅa quīrūbira tumadua. ḅa puru quinibi crīcha erobḅara quīrādoada.

¹³ Quīrānebadua ḅa nezocarā Abrahāḷ ume, Isa ume, idjaba Jacobo ume bida bedea ḅadada. ḅa ara ḅadji trḷneba ādjirāa wārāneba nāwā jarasia: “Mā bārāneba ēberārā zocārā yōbiya chīḁau zocārā bajāne panḷ quīrāca.* Idjaba jūma mḷa diai jarada druara mḷa bārāneba yōḅdarāa diaya ādjirāne bamārēa.”–†

¹⁴ Moiseba jara ḅa carea Ācōrēba idji puru quinibi crīcha erobadara idu ḅasia.

¹⁵ Maḷbe Moiserā Sinai eyadeba edaa zesia. Idji ḷawade mōgara pewedēa ḅada umé enesia. Maḷ mōgarade Ācōrēba ijā obi ḅa bedēda quīrā umena ḅa basia.

¹⁶ Ācōrēḅaḷ maḷ umébema mōgara pewedēa ḅada osia; idjiabarḷ maḷ mōgarade jaya ḅasia.

¹⁷ Maḷ zebḅade Josueba israelerāra ḅḷga nūmḅda ūrīsia. Maḷne idjia Moisea jarasia:

–Mḷa israelerā duanḅa djō panḷ quīrāca ūrī ḅa.–

¹⁸ Moiseba panusia:

–Mḷa ūrī ḅara dji quīrū poyabḅade biabada quīrāca ḅāēa, ni dji quīrūba poyabḅade biabada quīrāca ḅāēa. Mḷa ūrī ḅa quīrāca ādjirāra ḅasriḁa trḷā duanḅa.–

¹⁹ Moise israelerā duanḅa caita jūeside unusia ādjirāra cari duanḅda idjaba paca zaque ādji ḷawaba opedadada. Maḷ carea bio quīrūpeda Ācōrēba diada mōgara pewedēada Sinai eya carradaa jīāwēsia. Maḷ mōgarara jūma todozoasia.

²⁰ Ara maḷda ādji ḷawaba opedada paca zaquera edapeda tḅḅde dorrabaripeda ḷrabasia. Maḷ porara doeda jīāposia ādjirāa dobi carea.

²¹ Maḷbe Moiseba Aaroḷa jarasia:

–ḷNaḷ ēberārāba ḅara sāwā osida ḅa naḷ cadjirua waibḅada ādjirāa obi carea?–

²² Aaroḷba idji djabaa nāwā panusia:

–Ay, mḷ boro, mḷ ume quīrūrdua. ḅa bio cawa ḅa naḷ ēberārāba cadjiruadrḷ o quīrīābadada.

²³ Ādjirāba mḷa jarasidaa: “Jāḷ Moiseba dairāra Egiptodeba ēdrḷ enesia, baribarḷ idji sāwānada dairāba cawadaēa. Maḷ bērā dairā nocodaa edemārēā ācōrēda odua.”

²⁴ Maḷ carea mḷa panusia: “Oro oḁa pīrū erobeaba mḷa ērā diadadua.” Ara maḷda ādjirāba ērā diacuasidaa. Maḷda mḷa tḅḅde ḅatabuepeda cawaēne paca zaque quīrāca ḅada odjasia.–

²⁵ Moiseba unusia israelerāba baridua quīrā perada o duanḅda Aaroḷba iduaribida bērā. Idjia casawia maḷgḷ carea dji quīrūba ādjida ipīda jara duananida.

²⁶ Maḷ carea Moiserā ādji duanḅa eda wābada ode āta nūmepeḁa jarasia:

–Ācōrēare panḷra māmaa zedadua.–

²⁷ Ara maḷda jūma Levideba yōpedadadrḷ idjimaā wāsidaa.

²⁸ Maḷne Moiseba ādjirāa jarasia:

–Dadji israelerā Ācōrēba nāwā jara ḅa: “Bādjiza bārā djōbada necora edadapeda jēda wānada israelerā duanḅmaa. Deza mḷ igara panḷra beade wānada. Bārā djabarā sīda, bārā ume dji biarā sīda, bārā de caitabemarā sīda beadadua.”–

* 32:13 Genesi 22:16; 26:3-4. † 32:13 Genesi 17:8.

²⁸ Ara maŕda Levideba yõpedadarãba Moiseba jarada quĩrãca osidaa. Maŕ ewaride ãdjirãba israelerãda mil ùbea beasidaa.

²⁹ Maŕbe Moiseba jarasia:

–Bãrã warrarãra, bãrã djabarã sida beasida bãrã idira Æcõrẽ itea panesidaa. Æcõrẽba obidara ïjãside bãrã idira idjia bãrãra bia carebaya.–

³⁰ Nurẽma Moiseba israelerãa jarasia:

–Bãrãba cadjirua waiblada osidaa. Maŕ bãrã mŕra Sinai eyade ŕtaa Æcõrẽmaa wãya. Æĩbẽrã mŕa Æcõrẽa bãrãba cadjirua opeadara quĩrãdoabisada.–

³¹ Ara maŕda Moiserã wayacusa Sinai eyade ŕtaa wãpeda Æcõrẽa nãwã bedea djuburiasia:

–Wãrãda jãŕ ãberãrãba cadjirua waiblada osidaa. Paca zaque orodeda osidaa ãdji Æcõrẽ bamãrẽã.

³² Mãwãmĩna mŕ quĩrã djuburia ãdjirãba cadjirua opeadara quĩrãdoada. Baribãrã poya quĩrãdoãẽbãrã, mŕ trŕ sida ãyã bãdua bŕ ãberãrã trŕ bŕ erõbãdebemada.–

³³ Æcõrẽba Moisea panusia:

–Mŕa ababe cadjirua oda ãberã trŕda ãyã bŕya.

³⁴ Jãŕbe wãdua. Jãŕ ãberãrãra ededua mŕa bŕa jarada druadaa. Mŕ nezoca bajãnebemara bãrã na wãya. Baribãrã mŕa cawa oi ewaride ãdjirãra cawa oya cadjirua opeadaa carea.–

³⁵ Maŕbe Æcõrẽba israelerãra zocãrã quinibisia Aarõba jŕwaba oda paca zaquea bia bedea duanana carea.

33

Æcõrẽba nocõdaa wãnamãrẽã jarada

¹ Maŕbe Æcõrẽba Moisea jarasia:

–Namaŕba bŕra, ãberãrã bŕa Egiptõdeba ãdrŕ enena ume wãnadua mŕa diai jarada druadaa. Maŕ druara mŕa Abrahaŕa, Isaa, Jacoboa bida wãrãneba jarasia ãdjideba yõbãdarãa diaida.*

² Mŕ nezoca bajãnebemada bãrã na wãbiya cananeorãda, amorreorãda, hititarãda, perezeorãda, heveorãda, jebuseorã sida jũma ãyã jŕrecuai carea.

³ Maŕ druade baridua ne upedadara bia zaubarã. Baribãrã mŕra bãrã ume wããa cŕwãrã zarea bea carea quinibi amaaba.–

⁴ Maŕ bedea ùrĩsidea israelerãra sopua duanesidaa. Maŕ bãrã ni abãba djiora jãnaẽ basia.

⁵ Mãwã osidaa Æcõrẽba Moisea nãwã jarada bãrã:

–Israelerãa nãwã jaradua: “Bãrãra cŕwãrã zarea beaa. Mŕda bãrã ume mãrĩ bida wãibãrã, abeda jũma quinibiya. Jãŕbe bãrã djiora jũma ãrãcuadapeda mŕa bãrãra sãwã oida cawa jaraya.”–

⁶ Maŕ carea israelerãba ãdji djiora jũma ãrãcuadapeda idu bãsidea Horeb eya jewedade duanasidade.

Æcõrẽ ume bedebari de

⁷ Maŕ ewaride Moiseba wua deda israelerã panŕmaŕba jĩgabe obadjia. Maŕ wua dera idjia trŕ bŕsia “Æcõrẽ ume bedebari de.”† Bariduaaba Æcõrẽa iwidi quĩrã ãde israelerã panŕmaŕba maŕ dedaa wãbadjia.

⁸ Moise maŕ dedaa wãbãrãza israelerã jũmarãda ãdji wua dede eda wãbadade ŕta pi-radŕãdapeda idjira eda wãbãrãda acŕ duanabadjidaa.

⁹ Moise eda wãnacarea israelerã na wãbari jãrãrã ŕtãba edaa drasoã jira bãda maŕ wua dedaa zepeda dji eda wãbada caita bebadjia. Mãne Æcõrẽra Moise ume bedebadjia.

¹⁰ Israelerãba jãrãrã wua dede eda wãbada caita bebãrãda unusidade jũmarãda çhĩrãborõde copanepeda ãdji wua dede eda wãbadamaŕba Æcõrẽa bia bedebadjidaa.

¹¹ Mãne Æcõrẽra Moise ume jĩgua bedebadjia ãberã umẽ nẽbãrã panŕ quĩrãca. Nẽbãrãpedadacarea Moiserã jẽda zebadjia israelerã duanãmaa. Baribãrã idji carebabari Josueda maŕ wua dede bebadjia. Maŕ çũdrara Nuŕ warra basia.

Moiseba Æcõrẽ quĩrãwãrẽã dorrodorõra unui carea iwidiãda

¹² Moiseba Æcõrẽa jarasia:

–Bŕa mŕa jara bŕa naŕ ãberãrãra nocõdaa edemãrẽã. Baribãrã bŕa jaraẽ bŕa caida diabueida mŕ carebamãrẽã. Idjaba bŕa jara bŕa mŕra bio cawa bãda idjaba bio bia unu bãda.

* 33:1 Genesis 28:13. † 33:7 Æcõrẽ ume bedebari de. Mãrãra Æcõrẽba obida wua deãa.

¹³ Wārāda māwā baibara, bla oi crīcha bada mlā cawabidua. Māwā mlā bara biara cawaya idjaba bla mlāra bia unu beya. Quīrānebadua naļ ēberārāra bareda.-

¹⁴ Ācōrēba panusia:

-Mlāra bla ume wāya necai bamārēā.-

¹⁵ Moiseba jarasia:

-Bada jūmarā ume wāēbara, namaaba āyā wābirādua.

¹⁶ Bada dairā ume wāēbara, zdewarārāba sāwā cawadi mlāda, bla puru sida bla bia unu bada? zSāwā cawadi dairāra jūma naļ ējūāne bea puru cāyābara awara panada?-

¹⁷ Ācōrēba panusia:

-Bla jara bla quīrāca mlā oya, bara bia unu bla bērā idjaba mlā bara bio cawa bla bērā.-

¹⁸ Moiseba Ācōrēba jarasia:

-Ml quīrā djaburia ba quīrāwārēā dorrodorroadā mlā ebuda unubidua.-

¹⁹ Ācōrēba panusia:

-Ml biada bla jūma unubiya. Ml trā sida bla jaraya. Māwā bla cawaya mlā quīrā djaburia quīrā bla ēberāda quīrā djaburiaida, idjaba mlā quīrāneba careba quīrā bla ēberāda quīrāneba carebaida.

²⁰ Baribara ml quīrādarrada bla poya unuēa. Baridubā mlāda unusira beuya.-

²¹ Maļne Ācōrēba jarasia:

-Ml caita mōgarada bla. Maļ lra nūmedua.

²² Ml quīrāwārēā dorrodorroadā bla caita wāyā wābara de mlā bada mōgara uria de bareda ml jawaba jūātrāya.

²³ Wāyā wānacarea ml jawa āyā edabara de bla ml ēcarradā unuya baribara ml quīrādarrāra unuēa.-

34

Ācōrēba Moisea idji quīrāwārēā dorrodorroadā unubida

¹ Idjaba Ācōrēba Moisea jarasia:

-Mōgarada umē pewedeā odua mlā naārā o diada quīrāca.* Maļ mōgarade mlā mōgara naārā o diadade jaya badara wayacusa jaya bāya, dji naārābemara bla jūma todozoabida bērā.-

² Jūma ope da nu diapede da Sinai eya borodaa zedua ml quīrāpita bai carea.

³ Ni abada bla ume zecara bla idjaba ni abada eyade bacara bla. Ovejara paca sida eya carade ne codacara pana.-

⁴ Ara ma da Moiseba mōgarada umē pewedeā osia Ācōrēba naārā o diada quīrāca. Nurēma diapede da Sinai eyade ātaā wāsia Ācōrēba idjā jara da quīrāca. Mōgara umē pewedeā odada idji jawade edesia.

⁵ Maļne Ācōrēba jārārāne edaa zepeda Moise caita nūmesia. Mama idji trā Jehovahā Moisea jarasia.

⁶ Idji wāyā wābara de Moisea nāwā jarasia:

-Mlāra Ācōrēba. Mlāra Ācōrēba. Mlāra quīrā djaburiaida bla idjaba quīrāneba carebabaria. Mlāra baridua quīrāca. Mlā ēberārāra bio quīrā bla idjaba bedeā aba bla.

⁷ Ml quīrā jōcada zocārā ēberārā unubibaria. Ādjia cadjirua obadara, ml bedeā igarabadara idjaba āi obada sida mlā quīrādoabaria. Baribara dji bedeade bara mlā cawa obaria. Dji zezaba cadjirua o da carea idjida, idji warrārāda, idji wiuzakerāda, ādjirā warrārā sida cawa o habaria.-

⁸ Ara ma da Moiserā chīrāborode idji dratura egorode tēu cobepeda Ācōrēba bia bedeasia.

⁹ Nāwā jarasia:

-Ml Boro, bla mlāda bia unu bābara, dairā ume wādua. Naļ ēberārāra cawara zarea panamīna dairāba cadjirua ope da da quīrādoada idjaba dairāra edada bla puru bamārēā.-

¹⁰ Ācōrēba panusia:

-Ūrīdua. Mlāra bārā puru ume bedeā bāya. Bārā quīrāpita mlā ne ununacara o bāya. Maļ ne ununacara mlā wadibida ni abā puru naļ ējūā beade ocaā. Māwā obara de ēberārā bla ume panāba bārā israelerā carea o bada ununapēda ml bābara waya panania.†

¹¹ Jūma mlā idi jara bara jā odada. Maļne bārā quīrāpita mlā amorreorāda, caneorāda, hititarāda, perezeorāda, heveorāda, jebuseorā sida jūma āyā jarecuaya.

* 34:1 Exodo 32:16. † 34:10 *Ēberārā bla ume panāba.* Асагамаарā maļ bedeaba jara bla: "Puru bla caita beaba."

¹² Quĩrãcuítadadua. Bãrã wãbłada druadebemarã ume bedea ɓarãnadua. Mãwã odibłɔɔ cawaẽne bãrã bida ãdji ɔwaba oda ãcõrẽa bia bedeadia.

¹³ Mał bẽrã ãdji animarã babue diabadara jũma ãrĩnadua. Idjaba ãdji ãcõrẽ mõgara odada, ãdji ãcõrẽwẽrã Aserã bacuru oda sida jũma toapetacuadadua.

¹⁴ Dewara ãcõrẽa bia bedearãnadua. Młã quĩrĩ ðla bãrãba ababe młã bia bedeadida. Mał carea mł trłra “Ãcõrẽ jiwaida ɓa” abadaa.

¹⁵ Quĩrãcuítadadua. Bãrã wãbłada druadebemarã ume bedea ɓarãnadua. Mãwã odibłɔɔ ãdjirãba ãdji ɔwaba oda ãcõrẽa bia bedeade wãbładae idjaba animarã bea diade wãbładae bãrãa jaradã abarica odamãrẽa. Małne bãrã bida ãdji ãcõrẽa animarã bea diapedada djarada codia.

¹⁶ Idjaba bãrã warrarãa mał druadebema wẽrãrãda idu edabidibłɔɔ, mał wẽrãrãba ãdji ɔwaba oda ãcõrẽa bia bedeabładae bãrã warrarã bida mał ɔwaba oda ãcõrẽa bia bedeadia daunema panł quĩrãca.

¹⁷ ɔwaba obada ãcõrẽra orãnadua.

Ewari droma Ãcõrẽba obi jarada

¹⁸ Pał ẽsãbari neẽ cobada ewarida odadua. Bãrãba siete ewari pał ẽsãbari neẽ ɓada codida panłla młã jarada quĩrãca. Małra odadua młã jara ɓada ewari Abib jedecode, bãrãra mał jedecode Egiptodeba ẽdrłpedada bẽrã.

¹⁹ Jũma bãrã umaquĩrã warra dji nabemarã, bãrã animarã dji umaquĩrã naãrã topedada sida młrea.

²⁰ Bãrã burro warra dji nabema umaquĩrã tobłɔɔda młremĩna bãrãba mał animarãda poya edadida panłla. Edadi carea ovejada wa chiwatuda mał burro cacuabari młã babue diadida panłla. Baribłɔɔ mał burroda eda quĩrĩnaẽbłɔɔ, otapuya beadida panłla. Idjaba bãrã umaquĩrã warra dji nabema tobłɔɔda młre bẽrã idji cacuabari ovejada wa chiwatuda młã babue diadida panłla mał warrara zocai bemãrẽa.

Mał ewaride młã ne diai carea neẽ ɓara mł quĩrãpita zecara ɓla.

²¹ Sei ewari bãrã trajura odida panłla, baribłɔɔ sietebema ewaride ãnãũnida panłla. Bãrã ẽjũã obładae, ewabładae bida sietebema ewaride ãnãũnida panłla.

²² Bãrã nẽudebema naãrã ewapedada carea ɓsrida ewarida odida panłla trigo naãrã ewabładae. Idjaba bãrã nẽu jũma ewapedada carea ɓsrida ewarida odida panłla.

²³ Młra Ãcõrẽa, bãrã israelerã Boroa. Poaza ɓarima ũbea umaquĩrãra mł quĩrãpita jũma zedida panłla.‡

²⁴ Bãrã quĩrãpita młã Canaał druadebemarãra jũma ãyã ɔrecuaya idjaba bãrãa druara waĩɓa diaya. Mał bẽrã poaza ɓarima ũbea bãrã mł quĩrãpita wãbładae ni abalɓa bãrã ẽjũãra jãrĩne zedaẽa.

²⁵ Animarã młã babue diabładae dji oada pał ẽsãbari bara ɓa ume babue diarãnadua. Bãrã Egiptodeba ẽdrłpedada quĩrãnebadi carea ne cobadara obładae oveja młã bea diapedada djarara ni maãrĩ bida wagadiẽ panłla nurẽma carea.

²⁶ Bãrã nẽu naãrã ewabładaebemada dji biara ɓdrł mł dedaa diade zedadua.

Chiwatu zaquera dji papa jubade djurãnadua.-

Moise quĩrãdarra dorrodorroa beda

²⁷ Małbe Ãcõrẽba Moisea jarasia:

-Młã jaradara jũma ɓłdua, małneba młra ɓa ume idjaba israelerã ume bedea ɓabłɔɔ bẽrã.-

²⁸ Małne Moiserã Ãcõrẽ ume Sinai eyade ɓasia cuarenta ewari ãsa diamasi bida. Idjira ne coẽ ɓasia idjaba baido sida doẽ ɓasia. Mõgara umẽ pewedeade odade Ãcõrẽba ãjã obi ɓa bedea die diadara jũma jaya ɓasia.‡

²⁹ Małbe Moiserã Sinai eyadeba edaa zesia. Ãcõrẽ ley mõgara umẽ pewedeade jaya ɓã ɓada idji ɔwade enesia. Ãcõrẽ ume bedea ɓada bẽrã idji quĩrãdarra dorrodorroa ɓasia baribłɔɔ małnebemada adua ɓasia.

³⁰ Moise quĩrãdarra dorrodorroa ɓada Aarołba israelerã bida unusidade idji caita wãnida wayasidaa.

³¹ Baribłɔɔ Moiseba ãdjirãra trłcuasia. Ara małda Aarołra israelerã bororã sida wãnapeda Moiserã ãdjirã ume bedesia.

³² Mãwãnacarea jũma israelerã sida idjimaa wãsidaa. Małbe Ãcõrẽba Sinai eyade jaradara Moiseba ãdjirãra jũma jarasia.

‡ 34:23 Exodo 23:17. § 34:28 Acałaba crĩcha panłla Moiseba mał bedeara jũma jaya ɓasida. Baribłɔɔ 34:1de Ãcõrẽba jarasia idjiabłɔɔ jũma jaya ɓaıda.

³³ Ādjirāa jaradacarea Moiseba idji quīrādarrara quēba daucha wuaba bārasia idji quīrādarra dorrodorroa bāda unurānamārēā.

³⁴ Baribāra Ācōrē ume bedeabari dedaa wābāraza Ācōrē ume bedeā bāde Moiseba maā wuara ērābadjia. Mamaāba ēdradacarea idjia israelerāa Ācōrēba obi jaraadada jarabadjia.

³⁵ Maāne israelerāba unubadjidaa Moise quīrādarrara dorrodorroa nūmada. Jūma jaradacarea Moiseba idji quīrādarrara wayacusa quēba daucha wuaba bārasia. Māwā bāra besia aba wayacusa Ācōrē ume bedeade wābāraza.

35

Anāūbada ewari

¹ Maābe Moiseba israelerāa jūma trāpeda nāwā jarasia:

–Naāda Ācōrēba bārāa obi bāa.

² Sei ewari bārā trajura odida panāa, baribāra sietebema ewaride bārāa ānāūnida panāa. Maā ewarira Ācōrē itea wagadida panāa. Bariduaba ānāūbada ewaride trajuda oibāra, idjira beadida panāa.

³ Anāūbada ewaride bārā diguida tāba sida coadacara panāa.–

Ācōrē wua de odi careabema Moiseba enebida

⁴ Moiseba jūma israelerāa jarasia:

–Naā sida Ācōrēba obi bāa.

⁵ Bārāba erobeadebemada Ācōrēa diadadua. Sodeba ne dia quīrā beaba Ācōrēa naāgāda diadida panāa: oroda, paratada, bronceda,

⁶ oveja cara nayāna pāwārā odada, pursupursua odada, purea oda sida. Idjaba diadida panāa wua dji biara bā lino odada, wua chiwatu cara odada,

⁷ oveja e purea odada, animarā e biada, acacia bacurada,

⁸ olivo draga ībīrā coadi careabemada, querada olivo dragadaa pueradi carea. Maā quera olivo dragadaa pueradara odia ne jūma Ācōrē iteabemada soadi carea. Idjaba quera badi careabemada,

⁹ ónice mōgarada, dewara mōgara bia quedea sida diadida panāa sacerdoteba jāare jāida bāde, “Ācōrēba quīrā bā cawabibaride” bida cajudi carea.

Ācōrē wua de carea Moiseba obida

¹⁰ Ne o cawa bearāra jūma zedapeda ne jūma Ācōrēba obi bāda odadua.

¹¹ Ācōrē wua dedebema odida panāra naāgāa: de ānēbari cobādi wuada, maā ārā ānēbari cobādi sida, wua jūebarida, bacuru ārradada, bacuru eradada orroza berajudi carea, bacuru tēnada, edrebema parata oda uria bea sida.

¹² Naā sida odida panāa: Ācōrē baurudeda dji jira ededi bacuru bara, maā baurude ārā cobeida, baurude nocoare eatā jira bai wuada,

¹³ Ācōrē quīrāpita paā bābada mesada dji jira ededi bacuru bara, jūma maā mesade baida, paā Ācōrē quīrāpita bāi careabemada,

¹⁴ ībīrā bābadada, ībīrāda, jūma maā ībīrānebemada, olivo dragada ībīrā coadi carea,

¹⁵ quera bā diabadada dji āyā jira ededi bacuru bara, quera badi careabemada, olivo draga quera bara bāda jūma Ācōrē iteabema soadi carea, Ācōrē wua dede eda wābada eatā jūātrā bai wuara,

¹⁶ animarā babue diabadada dji jārrā jārrāa bronze oda bara idjaba dji jira ededi bacuru bara, jūma maā animarā babue diabadadebemada, bronze oda ne sāgābadada dji acā bādi bara,

¹⁷ Ācōrē wua de auđu jūrā bā eatā jira bai wuada, maā auđu jūrā bai bacuru tēnada, bronze oda uria beada bacuru berajudi carea, dji auđu jūrā bāde eda wābada eatā jūātrā bai wuada,

¹⁸ jācarada, dji egorode cachidi careabemada Ācōrē wua de, dji auđu jūrā bai sida errebāri jāni carea.

¹⁹ Idjaba Aaroāba cacuade jāida bāda, idji warrarāba cacuade jānida panā sida odida panāa ādjirāra sacerdoterāda beadamārēā. Maāra ādjia jānida panāa Ācōrē wua dede ne obadade.–

Israelerāba Ācōrē wua de carea enepedada

²⁰ Moiseba māwā jaradacarea jūma israelerāa idji ume pananada wābārasidaa.

²¹ Maābe ādji sodeba wārāda dia quīrā panāba Ācōrē itea ne enesidaa idji wua de, maā dede eda beadi sida odi carea. Idjaba enesidaa Aaroāba cacuade jāida bā, idji warrarāba cacuade jānida panā sida odi carea.

²² Umaquĩrārāba, wērārā bida ara ādji soḁeba dia quĩrĩā pan_Λ quĩrāca quĩrātanoa djio oro odada Ācōrēa diade zesidaa: carenada, chidichidida, j_Λwa jīwīnīne jābadada, dewara djio sida.* Jūmarāba oro odara Ācōrēa diasidaa.

²³ Ma_Λ awara dji eroḁeaba oveja cara nayāna pāwārā odada, pursupursua odada, purea oda sida diade zesidaa. Idjaba wua dji biara b_Λ lino odada, wua chiwatu cara odada, oveja e purea odada, dewara animarā e bia sida diade zesidaa.

²⁴ Ma_Λ awara dji eroḁeaba paratada, bronze sida Ācōrēa diade zesidaa. Acacia bacuru eroḁeaba Ācōrē wua de odi carea diade zesidaa.

²⁵ Jūma wērārā ne ca cawa ḁeaba oveja cara pāwārā odada, pursupursua odada, purea oda sida nayānapeda diade zesidaa. Dji biara b_Λ lino wua sida cadapeda diade zesidaa.

²⁶ Jūma wērārā ne ca cawa ḁeaba soḁeba careba careba quĩrĩā pan_Λneba chiwatu cara nayānapeda wuada osidaa Ācōrēa diadi carea.

²⁷ Ma_Λ awara israelerā bororāba ónice mōgarada, dewara mōgara biya queḁea sida diade zesidaa sacerdoteba jāare jāida b_Λde, “Ācōrēba quĩrĩā b_Λ cawabibaride” bida cajudi carea.

²⁸ Idjaba olivo dragada ĩbirā coadi carea diade zesidaa. Quera sida diade zesidaa olivo dragadaa pueradapeda ne jūma Ācōrē itebemada soadi carea. Quera baḁi careabema sida diade zesidaa.

²⁹ Māwā jūma Israelḁebema umaquĩrārāba wērārā bida ara ādji soḁeba dia quĩrĩā pan_Λ quĩrāca Ācōrēa diasidaa idji wua de, jūma ma_Λ wua dedebema sida odi carea Ācōrēba Moiseḁeba jarada quĩrāca.

Ācōrē wua de odi ēberārā

³⁰ Ma_Λbe Moiseba israelerāa jarasia:

–Ūrīnadua. Ācōrēba Uri warra Bezaleelda edasia idji wua de odi ēberārā boro bamārēā. Idjira Judadeba yōna Hur wiuzaquea.

³¹ Ācōrēba idji Jaureda, necawaada, crīcha cawaada, idjaba ne o cawa ḁai sida Bezaleeela diasia.

³² Māwā orodebemada, paratadebemada, broncedebema sida biya o cawa b_Λa.

³³ Mōgara biya queḁeadebemada o cawa b_Λa idjaba cara cawa b_Λa. Bacuruḁebema sida o cawa b_Λa. Aḁeḁa ne jūmada o cawa b_Λa.

³⁴ Ma_Λ awara Ācōrēba necawaara diasia jaradia bamārēā. Da_Λneba yōna Ahisamá warra Aholiáa bida necawaara diasia jaradia bamārēā.

³⁵ Ma_Λ umébemarāa Ācōrēba ne o cawa ḁai crīchada diasia. Māwā ādjirāba dji biara b_Λ lino wuaḁe oveja cara nayāna pāwārā odada, pursupursua odada, purea oda sida eḁa ca cawa pan_Λa. Aḁeḁa ne jūmada biya o cawa pan_Λa.

36

¹ Ma_Λ bērā Bezaleelba, Aholiába, idjaba jūma ne o cawa ḁeaba bida Ācōrē wua deda, ma_Λ wua dedebema sida odida pan_Λa. Ācōrēba jūma ādjirāa crīcha cawaada, ne o cawa ḁai crīcha sida diasia idjia obi jaradara biya odamārēā.–

Israelerāba aduba diapedada

² Ma_Λbe Moiseba Bezaleelda, Aholiáda, jūma ne o cawa ḁeaba sida trāsia Ācōrē wua dera odamārēā. Ādjirāba Ācōrē wua dera careba o quĩrĩāsidaa. Ma_Λne Ācōrēba ādjirāa ne o cawa ḁai crīchada diasia.

³ Israelerāba Ācōrē wua de odamārēā enepedadara Moiseba ādjirāa jūma diasia. Barib_Λta israelerāba waḁibida ewariza Ācōrē de odamārēā diade zebadjidaa.

⁴ Ma_Λ bērā jūma ne o cawa ḁearāba Ācōrē wua de o pan_Λra idu ḁadapeda Moisemaa wāsidaa.

⁵ Idjia jarasidaa:

–Puruba jūmawāyā eneb_Λdaa Ācōrēba obi b_Λ de pārāni carea.–

⁶ Ma_Λ bērā Moiseba deza jaracuabisia umaquĩrārāba, wērārā bida Ācōrē wua de odi careabemada waa diarānamārēā. Māwā israelerāa waa idu diabidaḁe basia.

⁷ Ādjia diapedadara adubasia Ācōrē wua de pārāni carea.

Ācōrē wua de opedada

⁸ Ma_Λbe jūma ne o cawa ḁeaba Ācōrē wua dera osidaa. Dji biara b_Λ lino wuada die edadapeda ma_Λ wuaḁe eḁa Ācōrē nezoca bajānebema i bara b_Λ zaca ḁeaba oveja cara nayāna pāwārā odaba, pursupursua odaba, purea oda bida biya casidaa.

* 35:22 Hebreo bedeade ma_Λ versículora ebuda b_Λēa.

⁹ Mañ die lino wuara abari quĩrãca ðeasia. Dji drasoara veintiocho bicaca ðeasia. Dji joubłara bicaca quĩmãrẽ ðeasia.

¹⁰ Mañ die wuadebemada juesuma edadapeda ãbaa cajusidaa joubłaa ðemãrẽã. Abari quĩrãca ãbaa cajusidaa dewarabema juesuma panł sida.

¹¹⁻¹² Mañ wua joubłaa cajudaza i orro abaare cincuenta cawłłta cajusidaa. Mañ cawłłłara wua pãwãrã ðłba osidaa. Dji cawłłłara daucha quĩrã tẽu cobłsidaa.

¹³ Mañbe oroda edadapeda cincuenta wua jũebarida osidaa. Mañgłde cawłłłaza jũecuasidaa mañ umẽbema wuara ababe ðł quĩrãca ðemãrẽã. Mãwã osidaa Ācõrẽ dera ãñẽbari cobłdi carea.

¹⁴ Mañbe wua chiwatu cara odada once edadapeda drasoa joubłaa cajusidaa dji nabema wua łrł ãñẽbari cobłdi carea.

¹⁵ Mañ once wua chiwatu cara odara abari quĩrãca ðeasia. Dji drasoara treinta bicaca ðeasia. Dji joubłara bicaca quĩmãrẽ ðeasia.

¹⁶ Mañ once wuadebemada sei edadapeda ãbaa cajusidaa joubłaa ðemãrẽã. Dewarabema juesuma sida abari quĩrãca cajusidaa.

¹⁷ Mañ wua joubłaa cajudaza i orro abaare cincuenta cawłłł cajusidaa.

¹⁸ Idjaba bronceda edadapeda wua jũebarida cincuenta osidaa. Mañgłde cawłłłaza jũecuasidaa mañ umẽbema wuara ababe ðł quĩrãca ðemãrẽã.

¹⁹ Mañbe oveja e purea odada ãbaa cajusidaa joubłaa drasoa ðemãrẽã. Mañgara osidaa chiwatu cara oda wua łrł ãñẽbari cobłdi carea. Mañ łrł dewarabema animarã e biada joubłaa drasoa cajusidaa ãñẽbari cobłdi carea.

²⁰ Idjaba Ācõrẽ wua de carea acacia bacuruda łrrasidaa mañba daucha łta catł pẽni carea.*

²¹ Dji bacuru łrrada drasoara die bicaca ðeasia. Dji joubłara bicaca aba łrł ãsidra ðeasia.

²² Dji edaa ðeira quidate bara osidaa. Jũma Ācõrẽ wua de carea bacuru łrradara mãwã osidaa.

²³⁻²⁶ Ācõrẽ wua de orroza veinte bacuru łrradada łta catł pẽsidaa. Mañ bacuru łrradaza edre parata oda uria ðeada umẽ umẽa ðłsidaa dji quidatera mañne eda berajudi carea. Mãwã orroza cuarenta parata oda uria ðeada ðeada ðeada mañ bacuru łrradada daucha pẽ wãni carea.

²⁷ Ācõrẽ wua de jẽdaarebemara łmãdau ðeabariare ðeabadjia. Mañare sei bacuru łrradada łta catł pẽsidaa.

²⁸ Mañ awara bacuru łrradada umẽ iquidaza łta catł pẽsidaa.

²⁹ Dji quẽblara jũebari bara osidaa łłaba edaa ara catł cobemãrẽã. Iquidaza mãwã osidaa.

³⁰ Jũma ãbaa ocho bacuru łrradada łta catł pẽsidaa. Mañ bacuru łrradaza edre parata oda uria ðeada umẽ umẽa ðłsidaa dji quidatera mañne eda berajudi carea. Mãwã jẽdaarebema parata oda uria ðeada diecisei ðeada.

³¹⁻³² Idjaba acacia bacuruda juesuma erasidaa de orroza pĩrũ omoa ðeade berajudi carea. Jẽdaare łmãdau ðeabariare bida acacia bacuruda juesuma pĩrũ omoa ðeade berajusidaa Ācõrẽ wua dera zarea cobemãrẽã.

³³ Orroza dji ãsibema bacuru berajudara dji de draso daucha ðasia. Dji jẽdaare ðł bacuru ãsi berajudara dji de jẽda daucha ðasia.

³⁴ Ācõrẽ wua de carea bacuru łrradara oroba jũma ðłracuasidaa. Idjaba pĩrũ omoa ðeada orodada jũma osidaa. Mañ pĩrũra bacuru łrradadaa cara ðeada mañne eda bacuru eradara berajudi carea. Bacuru eradara oroba jũma ðłracuasidaa.

³⁵ Idjaba wuada osidaa Ācõrẽ dejãne eatł jira ðadi carea. Dji biara ðł lino wuada edadapeda mañ wuade eda Ācõrẽ nezoca bajãnebema i bara ðł zaca ðeada oveja cara nayãna pãwãrã odaba, pursupursua odaba, purea oda bida biya casidaa.

³⁶ Mañbe acacia bacuruda quĩmãrẽ tẽnapeda oroba ðłracuasidaa. Mañ bacurura parata oda uria ðeade berajusidaa Ācõrẽ dejãne łta nũmeanãrẽã. Bacuruza wua jũebari oro odada cara ðeada wua capedadara eatł jira ðadi carea.

³⁷⁻³⁸ Idjaba dji biara ðł lino wuada edadapeda mañ wuade eda oveja cara nayãna pãwãrã odada, pursupursua odada, purea oda sida biya casidaa. Mañbe acacia bacuruda juesuma tẽnapeda dji quẽblade oroba ðłracuasidaa. Mañ bacurura bronze oda uria ðeade berajusidaa Ācõrẽ wua dede eda wãbadamaa łta nũmeanãrẽã. Bacuruza wua jũebari oro odada cara ðeada wua dji eda wãbada jũãtrł jira ðadi carea.

* **36:20** Mañ bacuruba daucha łta catł pẽnapeda dji cajuda wuaba ãñẽbari cobłbadjidaa.

37

Bezaleelba Ācōrē baurude oda

¹ Bezaleelba baurude acacia bacurūdeda osia. Dji drasoara bicaca umé ʔrʔ ʔsadra ʔasia. Dji joubʔara bicaca aba ʔrʔ ʔsadra ʔasia. Dji ʔʔlara bicaca aba ʔrʔ ʔsadra ʔasia.

² Dji jāra, dajadaare bida oro idji awa quiruba ʔʔrasia. Iquidaza jūma ʔʔʔʔaga oroba tuca ʔasia.

³ Idjaba ʔīrū orodeda quīmārē omoa osia. Maʔ ʔīrūra baurude jīrūza cara ʔasia. Māwā orroza ʔīrūra umé cara ʔasia.

⁴ Idjaba acacia bacuruda umé biya erapeda oroba ʔʔrasia.

⁵ Maʔ bacurura ʔīrūne eda beraju ʔasia baurude jira ededī carea.

⁶ Maʔbe Bezaleelba oro idji awa quiruda ʔewedeā badaa aride osia baurude ʔrʔ cobʔi carea. Dji drasoara bicaca umé ʔrʔ ʔsadra osia. Dji joubʔara bicaca aba ʔrʔ ʔsadra osia.

⁷⁻⁸ Idjaba oroda edapeda Ācōrē nezoca bajānebema i bara ʔʔ za quīrāca umé toa chī osia. Maʔra dji baurude ʔrʔ cobʔi carea oda ʔrʔ bio cara ʔasia. Quīrāza iquidā aba ʔasia. Māwā jūma maʔgara aba ʔʔ oda quīrāca ʔesia.

⁹ Ācōrē nezoca bajānebema i bara ʔʔ za quīrāca ʔanʔara idjia quīrā djica eda ʔarru ʔasia. Ādji iba dji baurude ʔrʔ cobʔi carea odara jūāʔʔa eropanesidāa.

Bezaleelba Ācōrē quīrāpita ʔaʔ ʔʔbada mesa oda

¹⁰ Idjaba Bezaleelba mesa acacia bacurūdeda osia. Dji drasoara bicaca umé osia. Dji joubʔara bicaca aba osia. Dji ʔʔlara bicaca aba ʔrʔ ʔsadra osia.

¹¹ Maʔ mesara oro idji awa quiruba jūma ʔʔrasia. Dji icawa orroza ʔʔʔʔaga tuca ʔasia.

¹² Mesa ʔrʔ icawa bacuruda cara ʔasia jūguria ʔemārēā. Maʔ bacuru ʔʔlara ʔʔwa jīwīnī quīmārē osia. Maʔ sida icawa ʔʔʔʔaga oroba tuca ʔasia.

¹³⁻¹⁴ Maʔbe ʔīrū orodeda quīmārē omoa osia. Maʔra mesa jīrūza cara ʔasia dji jūguria oda edrecarebe. Māwā ʔasia maʔne eda bacuruda berajudapeda mesa jira ededī carea.

¹⁵ Maʔra acacia bacurūdeda osia. Biya erapeda oroba ʔʔrasia.

¹⁶ Idjaba oro idji awa quiruda edapeda epedeco beada, epedeco jūguria beada, taza beada, zoco ʔea sida osia mesade ʔai carea. Taza ʔeara, zoco ʔea sida osia uva ʔada Ācōrēā diadi carea.

Bezaleelba ʔbīrā ʔʔbada oda

¹⁷ Idjaba Bezaleelba oro idji awa quiruda edapeda ʔbīrā ʔʔbadada toa chī osia. Dji jīrūda, dji cacuada, dji gʔʔʔʔʔʔā nepōnō zaca ʔea sida abari oro idji awa quirudebemada osia.

¹⁸ Maʔ ʔbīrā ʔʔbada cacuara sei ʔʔwate bara osia. Orro abaare ūbea osia. Dewarabema orroare bida ūbea osia.

¹⁹ ʔʔwateza dji gʔʔʔʔʔʔā nepōnō zaca beada ūbea osia.

²⁰ Dji cacuade bida gʔʔʔʔʔʔā nepōnō zaca beada quīmārē osia.

²¹ Dji ʔʔwate cara ʔeaza aba osia.

²² Dji gʔʔʔʔʔʔā nepōnō quīrāca ʔeara, dji ʔʔwate ʔeara, dji cacua sida abari oro idji awa quirudebemada toa chī osia.

²³ Idjaba oro idji awa quiruda edapeda siete ʔbīrāda, ʔbīrā quīrā ʔʔbadada, ʔbīrā quīrā ʔada āyā edebada epedeco zaque sida osia.

²⁴ Maʔ ʔbīrā ʔʔbada oro idji awa quiru odada idjaba ne jūma idjidebema sida ābaa zasideade dji zʔlara 75 libra ʔasia.

Bezaleelba quera bá diabadā oda

²⁵ Idjaba Bezaleelba quera bá diabadada acacia bacurūdeda osia. Dji drasoara, joubʔa sida bicaca aba osia quīrā quīmārēna abarica ʔamārēā. Dji ʔʔlara bicaca umé osia. Iquidaza abari bacurūde cachu quīrāca osia.

²⁶ Oro idji awa quiruba jūma ʔʔrasia. Icawa ʔʔʔʔaga oroba tuca ʔasia.

²⁷ ʔīrū omoa ʔea orodeda quīmārē opeda orroza umé cara ʔasia dji tuca ʔada edrecare. Māwā cara ʔasia maʔne eda bacuruda berajudapeda quera bá diabadada jira ededī carea.

²⁸ Maʔra acacia bacurūdeda osia. Biya erapeda oroba ʔʔrasia.

Olivo draga quera bara ʔʔ idjaba quera badi careabema

²⁹ Idjaba Bezaleelba olivo draga quera bara ʔada osia ne jūma Ācōrē iteabemada soadi carea. Quera badi careabema sida osia. Maʔgara jūma osia quera o cawa ʔaba obari quīrāca.

38

Animarā babue diabadā bronce ʔarada

¹ Idjaba Bezaleelba animarā babue diabadada acacia bacurudedada osia. Dji drasoara bicaca juesuma osia. Dji joubla sida bicaca juesuma osia dji quirā quimārēna abarica bamārēā. Dji alara bicaca ūbea osia.

² Abari bacurude iquidaza cachu quirāca opeđa maļ animarā babue diabadara bronceba jūma barasia.

³ Idjaba tla pora āyā cuabadada, tla pora tāibadada, oa piabadada, warebada mīāsuda, tladau edebada sida jūma broncededa osia. Abeda ne jūma Ācōrēa animarā babue diabadadebemada broncededa osia.

⁴ Idjaba jarrajarra broncededa osia. Maļ jarrajarrara animarā babue diabadade dji ideba edaa ēsidra cara basia.

⁵ Maļbe pīrū omoa broncededa quimārē odapeđa jarrajarra bamaa animarā babue diabadada iquidaza cara basia maļne eda bacuruda berajupeđa jira ededī carea.

⁶ Acacia bacuruda erapeđa bronceba barasia.

⁷ Maļ bacurura animarā babue diabadada orroza pīrū beade berajusia jira ededī carea. Maļ animarā babue diabadara wāyā uria basia. Bacuru arrada basia.

Ne sagabada

⁸ Idjaba Bezaleelba ne sagabada epedeco waiabada dji acalabada bara broncededa osia. Ācōrē wua dede eda wābadama ne obada wērārāba ādji bronce oda quirā calbadara diasidaa maļra omārēā.*

Ācōrē wua de audu jūrā bāda

⁹⁻¹¹ Idjaba Bezaleelba Ācōrē wua dera audu jūrā basia dji biara ba lino wuaba. Maļ audu jūrā ba orroza veinte bronce oda uria beada bacuapeđa bacuru tēnara maļne eda wēāju nūmasia. Maļ bacuru quēbara parataba barasia idjaba wua jūebari parata oda sida cara basia. Lino wuara maļne eatl jūēcuasia. Ācōrē wua de audu jūrā ba drasoara cien bicaca basia.

¹² Jēdaare bida bronce oda uria beada die bacuapeđa bacuru tēnara maļne eda wēāju nūmasia. Maļ bacuru quēbara parataba barasia idjaba parata oda wua jūebari sida cara basia. Maļne wuara eatl jūēcuasia. Ācōrē wua de audu jūrā ba jēdaarebemara cincuenta bicaca basia idjaba lmadau baebariare basia.

¹³ Dji nocoarebemara lmadau odjabariare basia. Maļ sida cincuenta bicaca basia.

¹⁴⁻¹⁵ Maļne dji eda wābadara ēsidra osia. Dji eda wābada jawa calare bronce oda uria beada ūbea bapeđa bacuru tēnara maļne eda wēāju nūmasia. Jawa arare bida abari quirāca osia. Maļne lino wuara eatl jūēcuasia. Dji eda wābada orro abare wuara quince bicaca basia idjaba dewarabema orroare bida quince bicaca basia.

¹⁶ Jūma Ācōrē wua de audu jūrā bara dji biara ba lino wua basia.

¹⁷ Dji bacuru tēnara Bezaleelba bronce oda uria beade eda wēāju nūmasia. Bacuru quēbara parataba barasia idjaba parata oda wua jūebarida cara basia.

¹⁸⁻¹⁹ Idjaba Ācōrē wua de audu jūrā bade eda wābadara osia. Bronce oda uria beada quimārē dji eda wābadama bapeđa maļne eda bacuru tēnara wēāju nūmasia. Maļ bacuru quēbara parataba barasia idjaba parata oda wua jūebari sida cara basia. Maļbe dji biara ba lino wuade edapeđa maļ wuade eda oveja cara nayāna pāwārā odada, pursupursua odada, purea oda sida biya casia. Maļ wuaba dji eda wābadara jūātra basia. Maļ wua jūātra jira ba drasoara veinte bicaca basia. Dji joubara bicaca juesuma basia. Jūma Ācōrē wua de audu jūrā ba eatl jira ba wuara ara maļ joubade beasia.

²⁰ Jūma Ācōrē wua de egorode cachidi careabemara, maļ de audu jūrā ba egorode cachidi careabema sida bronce oda basia.

Ācōrē wua de odī careabema zaga

²¹⁻²³ Uri warra Bezaleelba ne jūma Ācōrēba Moisea obi jaradara osia. Idjira Judadeba yōna Hur wiuzaque basia. Ahisamā warra Aholiāba idjira carebabadjia. Aholiāra Daļneba yōna basia. Idjia ne jūmada biya o cawa basia idjaba dji biara ba lino wuade eda oveja cara nayāna pāwārā odada, pursupursua odada, purea oda sida ca cawa basia. Maļ de opeđadacarea Ācōrē baurudeda eda wagabadjidaa.

Israelerāba maļ wua de odī carea diapedadara levitarāba juachasidaa Moiseba jarada quirāca. Dji juacha pan borora sacerdote Aaroļ warra Itamar basia.

²⁴ Adjia Ācōrēa diapedada oro zagara jūma ābaa 2,000 libra audu basia Ācōrē dede zabada quirāca. Maļgaba Ācōrē wua dede orodebema oida badara jūma osidaa.

* **38:8** Ācōrē wua dede eda wābadama ne obada wērārā. Hebreo bedede jara baēa maļ wērārāba obabadadebemada.

²⁵⁻²⁶ Israeldebema umaquĩrãrã veinte poadeba ãtaa beada juachasidade 603,550 panasidaa. Juachasidade ãdjirãza sei gramo paratada diasidaa Æcõrẽ dede zabada quĩrãca. Jũma ãbaa ãdjia diapedada parata zãglara 7,550 libra basia.

²⁷ Maã paratadebemada 7,500 libra edapeda Bezaleelba parata oda uria beada 100 ocuasía maãne eda Æcõrẽ wua de bacuru aradara ãta wẽãju pẽi carea idjaba Æcõrẽ wua dejãnebema bacuru tẽnara ãta wẽãju nũmaĩ carea. Maã bacurude dji edaarebema wuara eatã jira basia. Parata oda uria beaza dji zãglara 75 libra basia.

²⁸ Parata oda uria bea odacarea israelerãba diapedada parata adubadada 50 libra basia. Maãra edapeda wua jũebari beada ocuasía idjaba bacuru tẽnara quẽbara jũma baracuasía.

²⁹ Israelerãba Æcõrẽa diapedada bronze zãglara jũma ãbaa 5,300 libra basia.

³⁰⁻³¹ Maã bronze edapeda Bezaleelba bronze oda uria beada ocuasía Æcõrẽ wua dede eda wãbadama bacuru tẽnara ãta wẽãju nũmaĩ carea, Æcõrẽ wua de audu jũrã ãla bacuru tẽnara ãta wẽãju nũmaĩ carea, idjaba dji audu jũrã ãlde eda wãbadama bacuru tẽnara ãta wẽãju nũmaĩ carea. Idjaba maã broncebada idjia osia animarã babue diabadada dji jagãragãra bara idjaba jũma maã animarã babue diabadadebema sida. Idjaba maã broncebada idjia osia jũma Æcõrẽ wua dera egorodaa errebari cachidi careabemara, maã de audu jũrã ãlara egorodaa errebari cachidi careabema sida.

39

Sacerdoterã dji

¹ Bezaleelba idji ume traja panã bida Aaroãba cacuade jãida ãlde osidaa oveja cara nayãna pãwãrã odaba, pursupursua odaba, purea oda bida Æcõrẽba Moisea jarada quĩrãca. Aaroãba maãra jãbadjia Æcõrẽ wua dede ne o ãlde.

²⁻³ Aaroãba jãare jãida ãlara dji biara ãl lino wuaba osidaa. Maã wuade eda ãdjirãba oveja cara nayãna pãwãrã odada, pursupursua odada, purea oda sida casidaa. Idjaba oroda pewedeada berrachidapeda chõda tacuadapeda maã oro sida dji wuade eda biya casidaa.

⁴ Equiaza jãbari bara osidaa.

⁵ Idjaba carã trãjãbarida dji biara ãl lino wuaba osidaa. Maã carã trãjãbarira idjia jãare jãida ãl ume ãbaa casidaa aba ãl quĩrãca bemãrẽã. Maã carã trãjãbaride eda oro barachidada, oveja cara nayãna pãwãrã odada, pursupursua odada, purea oda sida casidaa Æcõrẽba Moisea jarada quĩrãca.

⁶ Idjaba ónice mõgarada umé edadapeda maã mõgarade Israel doce warrarã trãda sãyã quĩrãca jaya basidaa. Maã mõgarara oro odade cara basidaa.

⁷ Maã mõgarara Aaroãba jãare jãida ãl equiaza aba cajusidaa Æcõrẽba Moisea jarada quĩrãca. Maã mõgarade ãldeba Israel doce warrarãda quĩrãnebabidjia.

⁸ Idjaba “Æcõrẽba quĩrã ãl cawabibarida” Bezaleelba idji ume traja panã bida osidaa Aaroãba idji so ãrã jã bamãrẽã. Maãra dji biara ãl lino wuaba osidaa. Maã wuade eda oro barachidada, oveja cara nayãna pãwãrã odada, pursupursua odada, purea oda sida biya casidaa Aaroãba jãare jãida ãlde capedada quĩrãca.

⁹ Maã wua cadara ésidra beda capirusidaa ne wagabada quĩrãca bamãrẽã. Mãwã dji drasoara, joubãla sida jawajã ewarama aba basia.

¹⁰ Maã ãrã mõgara biya quedeada quĩmãrẽ cara ãlguasidaa. Dji nabema errecede naãglã mõgarada basidaa: rubi, crisólito, esmeralda.

¹¹ Umébema errecede basidaa: granate, zapiro, jade.

¹² Ubeabema errecede basidaa: jacinto, ágata, amatista.

¹³ Quĩmãrẽbema errecede basidaa: topacio, ónice, jaspe. Jũma maã mõgarara oro odadaa cara basidaa.

¹⁴ Maã doce mõgaraba jara ãla Israel warrarãneba doce puru yõpedadada. Mõgaraza sãyã quĩrãca ãdji trãra aba aba jaya basidaa.

¹⁵ Idjaba oro idji awa quiruba carenada umé casidaa “Æcõrẽba quĩrã ãl cawabibarira” Aaroãba idji so ãrã jã bamãrẽã.

¹⁶ Pĩrũ orodeda umé odapeda “Æcõrẽba quĩrã ãl cawabibari” ãlãbema iquidaza cajusidaa.

¹⁷ Pĩrũza carena oro cada quẽbara aba aba cara basidaa.

¹⁸ Dewarabema quẽbara cara basidaa umébema oro odadaa Aaroãba jãare jãida ãl equiaza.

¹⁹ Dewara pĩrũ orodeda umé odapeda “Æcõrẽba quĩrã ãl cawabibari” edaarebema iquidaza edrecare cajusidaa.

²⁰ Dewara pĩrũ orodeda umé odapeda Aaroãba jãare jãida ãlde cajusidaa carã trãjãbari ãtaarebe.

²¹ Jĭcara pāwārā odaba maĭ pīrūra ābaa jĭsidaa “Ācōrēba quīrīā bĭ cawabibari” edre panĭ pīrūna. Māwā “Ācōrēba quīrīā bĭ cawabibarira” Aaroĭ so ĭrĭ catĭ cobesia. Ādjirāba maĭgĭra jūma osidaa Ācōrēba Moisea jarada quīrāca.

²² Idjaba wua pāwārā bĭda edadapeda Aaroĭba djio wēāju jĭida bĭda osidaa.

²³ Maĭ wuara ēsīdra uria osidaa. Maĭ uria ira bedatĭ cajusidaa cōārāmārēā.

²⁴ Idjaba granadajō za quīrāca casidaa oveja cara nayāna pāwārā odaba, pursupursua odaba, purea oda bīda. Maĭra Aaroĭba jĭida bĭ pāwārā bĭ edubema ide mimizua pĭgĭra cajusidaa.

²⁵⁻²⁶ Idjaba oro idji awa quiruda edadapeda pīrāchiruda ocuasidaa. Maĭ sida mimizua pĭgĭra cajusidaa Aaroĭba jĭida bĭ pāwārā bĭ ide. Granadajō za quīrāca cadada aba maĭ ide cajudapeda maĭare pīrāchiruda aba cajusidaa. Jūma pĭgĭra māwā caju wāsīdaa. Ācōrēba Moisea jarada quīrāca maĭ djio pāwārā bĭra osidaa Aaroĭba jĭ bāmārēā Ācōrē wua dede ne o bĭde.

²⁷ Idjaba Aaroĭ itea, idji warrarā itea bīda ādjia cacuade jĭnīda panĭ torroa bēada dji biara bĭ lino wuaba osidaa.

²⁸ Idjaba ādji borode jĭnīda panĭra, ādjia edreare jĭnīda panĭ sida dji biara bĭ lino wuaba osidaa.

²⁹ Idjaba ādji itea cĭgĭra trājĭbarīda dji biara bĭ lino wuaba osidaa. Maĭ wuade eda oveja cara nayāna pāwārā odada, pursupursua odada, purea oda sida casīdaa. Jūma maĭgĭra ādjirāba osidaa Ācōrēba Moisea jarada quīrāca.

³⁰ Aaroĭ itea borobarīda osidaa maĭ jĭ bĭde Ācōrē itea bāmārēā. Oro idji awa quiruda pewedeā berrachi odapeda maĭ bedēada jaya bĭsīdaa: “Aba Ācōrē itea bĭ.”

³¹ Maĭbe jĭcara pāwārā bĭba maĭ oro pewedeā berrachi odara ādjirāba jĭ cobĭsīdaa Aaroĭba borode jĭida bĭde. Jūma maĭgĭra osidaa Ācōrēba Moisea jarada quīrāca.

³² Māwā israelerāba ne jūma Ācōrē wua de careabemada pārāsīdaa. Maĭgĭra jūma osidaa Ācōrēba Moisea jarada quīrāca.

Ācōrē wua de careabema Moiseama edepedada

³³ Ācōrē wua de careabemara jūma pārānapēda Moiseama edesīdaa. Maĭ de ođi careabema wuara edesīdaa. Idjaba jūma maĭ de careabema sida edesīdaa: wua jūbārīda, bacuru ĭrĭadada, bacuru erada orroza berajudī careabemada, bacuru tēnada, bacuru tēna berajudī careabema sida.

³⁴⁻³⁵ Edesīdaa Ācōrē wua de ānēbarī bĭdī oveja e purea odada, maĭ ĭrĭ ānēbarī bĭdī animarā e biada, Ācōrē baurudēda dji jira ededī bacuru bara, maĭ baurude ĭrĭ cobĭdī careabemada, baurude nocoare eatĭ jira bai wua sida.

³⁶ Idjaba paĭ bĭbada mesada, jūma maĭ mesade baira, paĭ Ācōrē quīrāpita bai careabema sida edesīdaa.

³⁷ Ībīrā bĭbada oro idji awa quiru odada, Ībīrāra maĭ ĭrĭ erreca bĭdī carea, jūma maĭ Ībīrānebemada, idjaba olivo draga Ībīrā coadī careabema sida edesīdaa.

³⁸ Quera bá diabada oro odada, quera bađi careabemada, olivo draga quera bara bĭda jūma Ācōrē itebema soadī carea, Ācōrē wua dede eda wābadama eatĭ jūātrĭ bai wua sida edesīdaa.

³⁹ Animarā babue diabada bronce bĭgĭradada, dji jĭgĭraĭgĭra bronce odada, dji jira ededī bacurūda, jūma maĭ animarā babue diabadaēbema sida edesīdaa. Idjaba ne sagĭbadada dji acĭ bĭdī bara edesīdaa.

⁴⁰ Ācōrē wua de auđu jūrā bĭaī careabema wuada, dji bacuru tēnada, maĭ bacuru berajudī careabemada, dji auđu jūrā bĭde eda wābadama eatĭ jūātrĭ bai wuada, dji egorode cachīdī careabemara jĭcara bara edesīdaa. Ne jūma Ācōrē wua de careabemada edesīdaa.

⁴¹ Idjaba Aaroĭ djiora, idji warrarā djio sida edesīdaa ādjira sacerdoterāda bēadamārēā. Maĭ djiora jĭnīda panĭa Ācōrē wua dede ne ode wābadade.

⁴² Jūma israelerāba opedadara Ācōrēba Moisea obi jarada quīrāca basia.

⁴³ Maĭra Moiseba acĭpeda unusia ādjirāba jūma arīde osīdada Ācōrēba jarada quīrāca. Maĭ bērā ādjirāra bia jarasia.

40

Moiseba Ācōrē wua de carawada

1 Maĭbe Ācōrēba Moisea jarasia:

2 -Poa djīwidīde nabema jedecode dji nabema ewarīde maĭ wua dera carawadada.*

* 40:2 Nota Exodo 12:2de bĭda acĭdua.

³ Mā baurudeda maļ dede eðaara ɓa dejāne ɓaɗadua. Maļ baurude nocoare wuada eatɓa jira ɓaɗadua.

⁴ Idjaba mesada eða enenapeda jūma maļ mesade ɓaida ɓara ɓaɗadua. Ɔbīrā ɓaɓada sida eða enenapeda Ɔbīrā jɓwateza ɓacuaɗadua.†

⁵ Quera babada oro oɗada mā wua dede eða ɓaɗadua mā baurude quīrāpe. Māwā ɓaɗapeda dji eða wābadara wuaba eatɓa jūātrɓa ɓaɗadua.

⁶ Mā wua dede eða wābada quīrāpe animarā babue diabadara ɓaɗadua.

⁷ Ne saɓaɓadada ɓaɗadua animarā babue diabada jēdaare mā wua de caita. Maļgāde baidoda jue ũmanadua.

⁸ Maļbe mā dera wuaba auɗu jūrā ɓaɗadua. Maļ auɗu jūrā ɓaɗe eða wābadara wuaba eatɓa jūātrɓa ɓaɗadua.

⁹ Maļbe olivo draga quera bara ɓara eɗapeda mā wua deda, jūma maļ dede nūmea sida soadua mā itea bia ɓemārēā.

¹⁰ Animarā babue diabadada, jūma maļ animarā babue diabadadebema sida soadua mā itea bio bia ɓemārēā.

¹¹ Ne saɓaɓada sida dji acɓa ɓaɗi bara soadua mā itea ɓemārēā.

¹² Maļbe Aaroɓa idji warrarā sida mā wua dede eða wābadamaa eɗepeda baidoba saɓaɓadua.

¹³ Saɓaɓacarea djiio Aaroɓ itea opeɗadara idjia jɓɓidua. Maļbe olivo draga quera bara ɓada Aaroɓ boro ɓaɗa weadua mā sacerdote dji dromada ɓemārēā.

¹⁴ Aaroɓ warrarāra caita zebipeda ādjia jɓnida panɓa torroa beada jɓɓidua.

¹⁵ Ādjirā boro ɓaɗa olivo draga quera bara ɓaɗa weadua ara ādji zeza boro ɓaɗa weada quīrāca. Māwā ādjirāra mā sacerdoterāda ɓeāɗia. Olivo draga ādjirā boro ɓaɗa weaba ɓaɗa ādjirāra, ādjirāra yōɓdarā sida mā sacerdoterāda ɓeāɗia.–

¹⁶ Ara maļda Moiseba jūma osia Ācōrēba jarada quīrāca.

¹⁷⁻¹⁸ Egiptodeba ēdɓaɓeɗacarea poa aba ɓaɓaɓaɗe nabema jeɗecode dji nabema ewariɗe Moiseba Ācōrē wua dera carawabisia. Idjia parata oda uria ɓeara erreca ɓacuabisia. Maļgāde eða bacuru ɓaraɗa quīdatera berajucubisia maļ bacurura ɓaɗa carea pēni carea. Orroza bacuru eraɗara pīrū omoa ɓeade berajucubisia maļ dera zarea ɓemārēā. Dji dejānebema bacuru tēnara, dji eða wābadama bacuru tēna sida ɓaɗa nūmbisia.

¹⁹ Jūma maļ ɓaɗa idjia wuada umē ānēɓari ɓabisia. Maļ ɓaɗa animarā e oɗada umē ānēɓari ɓabisia Ācōrēba idjia jarada quīrāca.

²⁰ Ācōrēba jɓa obi ɓa ɓeɗe mōgarade ɓa ɓada Moiseba baurude eða waga ɓasia. Waga ɓaɗe maļ baurude ɓaɗa cobeira ɓasia. Bacuru eraɗara pīrū omoa ɓeade eða beraju ɓasia jira eɗeɗi carea.

²¹ Baurudera Ācōrē wua dede eða ɓabisia. ɓaɗapeda wuada eatɓa jira ɓabisia baurude jūātrɓa erobamārēā Ācōrēba idjia jarada quīrāca.

²² Maļ wua eatɓa jira ɓa nocoare Moiseba mesada Ācōrē wua dede jɓwa araare ɓabisia.

²³ Maļ mesa ɓaɗa paɗa Ācōrē quīrāpita ɓasia Ācōrēba idjia jarada quīrāca.

²⁴ Ācōrē wua dede jɓwa acɓare dji mesa quīrāpe Moiseba Ɔbīrā ɓaɓadara ɓabisia.

²⁵ Maļ Ɔbīrā ɓaɓada jɓwateza Ɔbīrāda ɓacuabisia Ācōrē quīrāpita coai carea Ācōrēba idjia jarada quīrāca.

²⁶ Ācōrē dejāne eatɓa jira ɓa wua nocoare Moiseba quera bá diabadada ɓabisia.

²⁷ Maļ ɓaɗa queraɗa bá diasia Ācōrēba idjia jarada quīrāca.

²⁸ Dji eða wābadara Moiseba wuaba eatɓa jūātrɓa ɓabisia.

²⁹ Ācōrē wua dede eða wābada quīrāpe Moiseba animarā babue diabadara ɓabisia. Maļ ɓaɗa animarāda, harina oda sida Ācōrēba babue diasia Ācōrēba idjia jarada quīrāca.

³⁰ Animarā babue diabada jēdaare Ācōrē wua de caita Moiseba ne saɓaɓadada ɓabisia. Maļgāde baidoda jue ũmbisia.

³¹ Moiseba, Aaroɓa, Aaroɓ warrarā bida ādji jɓwara, jīrū sida maļ baidoba saɓaɓadajidaa.

³² Māwā saɓaɓadajidaa Ācōrē wua dede eða wāɓadaza idjaba Ācōrēba animarā babue diabada Ācōrēba Moiseba jarada quīrāca.

³³ Moiseba Ācōrē wua dera, animarā babue diabada sida wuaba auɗu jūrā ɓabisia. Maļne eða wābadara wuaba eatɓa jūātrɓa ɓabisia. Māwā Moiseba Ācōrē wua dera pārsia.

Ācōrē wua de ɓaɗa jɓrāra beda

† 40:4 Ɔbīrāra ɓaɗa ɓacuaɗadua. ɓaɓaɓaɗe maļ beɗeaba jara ɓaɗa: “Ɔbīrāra coacuadadua.”

³⁴⁻³⁵ Jūma pārnacarea jārārā l̄t̄ba edaa jira b̄ba Ācōrē wua dera ānā edasia. Māne Ācōrē quīrāwārēā dorrodorroada mā dede eda wāsia. Māba Moiserā eda poya wāé basía.

³⁶ Mā ewaridēba l̄taa mā jārārā Ācōrē wua de l̄r̄ b̄ada nocoḏaa wāb̄l̄de israelerā sida nocoḏaa wābadjidāa.

³⁷ Barib̄l̄ jārārā Ācōrē wua de l̄r̄ b̄esira israelerā sida aria panebadjidāa aba jārārā wayacusa nocoḏaa wāb̄l̄ḏaa.

³⁸ Jūma israelerāba ac̄l̄ pan̄l̄ daide āsa Ācōrē jārārā idji wua de l̄r̄ b̄badjia. Diamasi t̄ba quīrāca uruga jira b̄badjia. Māwā basia ādjirā wāb̄adaza.

LEVITICO

Israelerāra Egipto druadeba ēdrāsidaa 1445 poa Jesu todi naēna. Małbe jeđeco uméne Sinai ējūāne jūēne wāsidaa. Sinai eyade Ācōrēba nał Levitico cartada Moisea bābisia (27:34). Nał cartade Ācōrēba Moisea jarasia sāvā sacerdoterāba odida panāda. Nał cartara Levitico abadaa israelerā sacerdoterāra Levideba yōpedada bēra.

Dadji ēberā bedeade nał Levitico cartadebemada bā eropanā israelerāba cadjirua opedada carea Ācōrēa diadida panananebemada. Ādjia diapedadada sacerdoterāba Ācōrēa babue diabadjidaa (1:1neba aba 6:7đaa). Małare bā eropanā Ācōrēba cadjirua quīrādoabari ewaride sāvā sacerdoterāba odida pananada (capítulo 16). Małare bā eropanā sāvā israelerāba ādji ewari droma beara odida pananada (capítulo 23). Jīrūare bā eropanā sacerdoterāba ībīrā Ācōrē wua de coadida panananebemada idjaba ēberāba Ācōrē biē jaradebemada (capítulo 24).

Sāvā animarā Ācōrēa babue diaida bādebema

- 1 Ācōrēba idji wua dedeba Moisea jarasia:
- 2 -Israelerāa nāvā jaradua: “Abałba idji animarānebemada Ācōrēa diaibāra, pacada, ovejada, wa chiwatuda diaida bāa.
- 3 Pacada babue diaibāra, dji umaquīrādra diaida bāa. Mał pacara jūma bia baida bāa. Małra Ācōrē wua dede eda wābadamaa edeida bāa idjia diabāra Ācōrēba bia unumārēa.
- 4 Dji diabāra idji jawara paca boro ārā baida bāa. Māvā Ācōrēba mał pacara dji ēberā cacuabari edaya idjia cadjirua oda quīrādoai carea.
- 5 Małbe Ācōrē quīrāpita pacara o arāgo beaida bāa. Małne Aaroł warrarā sacerdoterāba dji oara piadapeda animarā babue diabada orroza jīāpodida panā Ācōrē wua de quīrāpe.
- 6 Dji diadaba pacara epapeda, drapetapeda tucuaida bāa.
- 7 Māvā o bāde sacerdote Aaroł warrarāba animarā babue diabada ārā tābara uruga nūmanida panā.
- 8-9 Dji diadaba paca jāsira, dji jīrū sida baidoba sāgaida bāa. Sāgāacarea Aaroł warrarā sacerdoterāba małgāra, dji animarā tucuađara, dji borora, dji draga sida animarā babue diabada tāba uruga nūma ārā bāpeda jūma babue diadida panā. Mał paca babue diabāra Ācōrēba bia unuya.*
- 10 Abałba idji animarānebema ovejada wa chiwatuda Ācōrēa babue diaibāra, dji umaquīrādra diaida bāa. Mał animarāra jūma bia baida bāa.
- 11 Małra Ācōrē quīrāpita animarā babue diabada jawa araare o arāgo beaida bāa. Małne Aaroł warrarā sacerdoterāba dji oara piadapeda animarā babue diabada orroza jīāpodida panā.
- 12-13 Dji diadaba animarāra drapetapeda tucuaida bāa. Tucuađe dji jāsira, dji jīrū sida baidoba sāgaida bāa. Małgāra, dji animarā tucuađara, dji borora, dji draga sida sacerdoteba animarā babue diabada tāba uruga nūma ārā bāpeda jūma babue diaida bāa. Mał animarā babue diabāra Ācōrēba bia unuya.
- 14 Abałba ibanada Ācōrēa babue diaibāra, puchirāda wa putujuda diaida bāa.
- 15 Sacerdoteba mał ibanara animarā babue diabadamaa edepeda otarpuya beaida bāa. Beapeda dji borora animarā babue diabada babueida bāa. Dji oara animarā babue diabada orrođe zowuabida bāa.
- 16 Małbe carabapeda, jēsapeda dji jāsida, dji cara sida animarā babue diabada orrocawa baida bāa dji tāba pora bāmaa.† Dji tāba porara animarā babue diabada āmāđau odjabariare bāa.
- 17 Małbe dji ide jidapeda ībanara drawe ewara cobaida bāa. Māvā cobapeda animarā babue diabada babue diaida bāa. Mał ībana babue diabāra Ācōrēba bia unuya.”-

2

Néudebema sāvā Ācōrēa diadida panā

1 Abałba idji néudebema harina odada Ācōrēa diaibāra, dji biara bā harinada diaida bāa. Mał harina ārā nedragada weapeda incienso querada ārā cobaida bāa.

* 1:8-9 Mał paca babue diabāra Ācōrēba bia unuya. Hebreo bedeade bā bāa: “Mał babue diabāra Ācōrēba bia āya.”

† 1:16 Hebreo bedeade mał versiculora ebuda bāēa.

² Maãra idjia Aaroã warrarã sacerdoterãmaa edeida ßaa. Maã harinanebemada sacerdoteba jawara baratama aba edaida ßaa nedraga bara idjaba jüma dji incienso quera bara. Maãgara animarã babue diabada ãrã babue diaida ßaa. Maã maãrã babue diabãrãdeba acãbi ßaa jüma maã harinara Æcõrëa dia ßada. Maã babue diabãrã Æcõrëa bia unuya.

³ Maã harinanebemada maãrã Æcõrëa babue diada bërã jüma dji beda sida Æcõrë itea besia. Maã bërã ababe Aaroãba idji warrarã bida arima codida panãa.

⁴ Abaãba paã ãbudada Æcõrëa diaibãrã, dji biara ßa harina odada diaida ßaa. Maã paãra ãsãbari neã ßaida ßaa. Nedraga bara oida ßaa wa nedragaba ãrã paãraida ßaa.

⁵ Jiorro pewedea odade paã ãbudada diade edeibãrã, dji biara ßa harina nedraga bara odada diaida ßaa. Maãra ãsãbari neã ßaida ßaa.

⁶ Maã paãra jüma cõrãcuapeã nedragada ãrã weida ßaa, Æcõrëa diai bërã.

⁷ Paã cugurude ãbudada diade edeibãrã, dji biara ßa harina nedraga bara odada diaida ßaa.

⁸ Maã paã ãbudadebemada dji Æcõrëa diabãrãba sacerdotemaa edepeã sacerdoteba animarã babue diabadamaa edeida ßaa.

⁹ Maãbe maãrã edapeã maãgara animarã babue diabada Æcõrëa babue diaida ßaa. Maã maãrã babue diabãrãdeba acãbi ßaa jüma maã paãra Æcõrëa dia ßada. Maã paã babue diabãrã Æcõrëa bia unuya.

¹⁰ Maã paãnebemada maãrã Æcõrëa babue diada bërã jüma dji beda sida Æcõrë itea besia. Maã bërã ababe Aaroãba idji warrarã bida arima codida panãa.

¹¹ Bãrã neudebemada Æcõrëa diabada ãrã ãsãbari bara ßada diacara panãa, paã ãsãbarida, urrajõ sida Æcõrëa babue diacara panãa bërã.

¹² Bãrãba naãrã ewabada Æcõrëa diabada ãrã ãsãbari bara, urrajõ bara diadida panãa. Baribãrã animarã babue diabada ãrã babue diacara panãa, Æcõrëa bia unue bërã.

¹³ Jüma bãrã neudebemada Æcõrëa diabada ãrã bara diadida panãa. Tã neã ßara diacara panãa. Tãba cawabi ßaa Æcõrëa bãrã ume beãe ßada jõãda. Maã bërã jüma Æcõrëa diabada ãrã bara ßaida ßaa.

¹⁴ Bãrãba naãrã ewabada Æcõrëa diabada ãrã jututiãdapeã tẽunada Æcõrëa diadida panãa.

¹⁵ Maã ãrã nedragada weãdapeã incienso querada ãrã cobãdida panãa, Æcõrëa diai bërã.

¹⁶ Sacerdoteba maãnebemada Æcõrëa babue diaida ßaa dji nedraga bara idjaba jüma dji incienso quera bara. Maã maãrã babue diabãrãdeba acãbi ßaa jüma maã jututiãdara Æcõrëa dia ßada.

3

Æcõrë ume necai bai carea sãwã animarã diaida ßa

¹ Abaãba Æcõrë ume necai bai carea pacada diaibãrã, dji umaquãrãda wa dji wërãda diaida ßaa. Maã pacara jüma bia ßaida ßaa.

² Dji dia ßaba idji jawara paca boro ãrã ßãpeã o ãrãgo beida ßaa Æcõrë wua dede eã wãbada caita. Maãbe Aaroã warrarã sacerdoterãba dji oara animarã babue diabada ãrã idjaba orroza bida jãpõdida panãa.

³⁻⁴ Dji dia ßaba dji ãrãda, bitedabema dragada, cotruada umena dji draga bara, nequima sida Aaroã warrarã diaida ßaa Æcõrëa babue diãdamãrã.

⁵ Ædjãrãba jüma maãrã animarã babue diabada Æcõrëa babue diãdida panãa animarã bá nũmacãda ãrã. * Maã babue diabãrã Æcõrëa bia unuya.

⁶ Abaãba Æcõrë ume necai bai carea ovejada wa chiwãtuda diaibãrã, dji umaquãrãda wa dji wërãda diaida ßaa. Maãra jüma bia ßaida ßaa.

⁷ Ovejada diaibãrã, Æcõrë quãrãpita edeida ßaa.

⁸ Idji jawara oveja boro ãrã ßãpeã o ãrãgo beida ßaa Æcõrë wua de quãrãpe. Maãbe Aaroã warrarãba dji oara animarã babue diabada ãrã idjaba orroza bida jãpõdida panãa.

⁹⁻¹⁰ Dji dia ßaba dji dragada, dji dru carraya ãdada, dji ãrãda, cotrua umena dji draga bara, nequima sida sacerdoterã diaida ßaa Æcõrëa babue diãdamãrã.

¹¹ Sacerdoteba jüma maãrã animarã babue diabada Æcõrëa babue diaida ßaa. Maã babue diabãrã Æcõrëa djiico diabãrã quãrãca ßaa.

* 3:5 Æcõrë ume necai bai careabema animarã diai naãna dji dia ßaba naãrã Æcõrëa dewara animarãda jüma babue diaida ßaa. Capítulo 1ne maãnebemada ßã ßaa.

- ¹² Ācōrē ume necai bai carea dia baba chiwatuda diaibara, Ācōrē quīrāpita edeida bala.
- ¹³ Mama idji jawara chiwatu boro ara bapada o arāgo beaida bala Ācōrē wua de quīrāpe. Małbe Aaroł warrarāba dji oara animarā babue diabada ara idjaba orroza bida jāpōdida panala.
- ¹⁴⁻¹⁵ Dji dia baba dji tarida, cotruada umena dji draga bara, nequima sida sacerdoteba diaida bala Ācōrēa babue diamārēa.
- ¹⁶ Małbe sacerdoteba jūma małgara animarā babue diabada Ācōrēa babue diaida bala. Mał babue diabara Ācōrēa djico diabara quīrāca bala. Ācōrēba małra bia unuya. Jūma dji dragada Ācōrēa babue diaida bala.
- ¹⁷ Idiba āta nał bedeada ija odida panala: bārā wābadaza bārāba, bārā warrarāneba yōbadarā bida animarā dragada, oa sida cocara panala.

4

Cadjirua oda carea cārēda Ācōrēa diaida bala

- ¹ Idjaba Ācōrēba Moisea jarasia:
- ² –Israelerā nāwā jaradua: “Abababa cadjirua oi crīchaē bade Ācōrē leyda ai oibara, mał cadjirua oda carea nāwā oida bala:
- ³ Sacerdote dji dromaara baba māwā cadjiruada oibara, puru sida Ācōrē quīrāpita bedeade baya. Mał cadjirua oda carea paca umaquīrā zaqueda Ācōrēa babue diaida bala. Mał pacara jūma bia baida bala.
- ⁴ Małra Ācōrē wua dede eda wābada quīrāpe edepeda idji jawara paca boro ara bapada o arāgo beaida bala Ācōrē quīrāpita.
- ⁵ Małbe dji oada maāri edepeda Ācōrē wua dede eda edeida bala.
- ⁶ Mama eda idji jawara jīwīnira mał oade beguea edepeda barima siete Ācōrē quīrāpita jāpōida bala wua eati jira bala quīrāpe.
- ⁷ Małbe quera bá diabada cachu quīrāca beara mał oaba soaida bala Ācōrē quīrāpita. Ācōrē wua dedeba dajadaa zepeda dji eda wābada quīrāpe paca oa bedara animarā babue diabada cobala caita jūma weaida bala.
- ⁸⁻⁹ Małbe cadjirua oda carea paca beada bitedabema dragada jūma edaida bala: dji tarida, cotruada umena dji draga bara, nequima sida.
- ¹⁰ (Ācōrē ume necai bai carea animarā draga edabari quīrāca oida bala.) Edepeda jūma małgara animarā babue diabada Ācōrēa babue diaida bala.
- ¹¹⁻¹² Pacadebema bedara israelerā duanama bala jūma āyā edeida bala: dji eda, dji djarada, dji boroda, dji jirūda, jūma bitedabemada, dji ā sida. Jūma małgara edeida bala animarā babueda pora cuabadamaa. Mał pora ara taba cajērāpeda pacara jūma babueida bala.
- ¹³ Cadjirua oi crīchaē bade Israel puruba Ācōrē leyda ai oibara, cadjirua odara adua bāmīna Ācōrē quīrāpita bedeade baya.
- ¹⁴ Baribara puruba cawasira, mał cadjirua carea paca umaquīrā zaqueda Ācōrē wua demaa edeida bala babue diabi carea.
- ¹⁵ Małbe Ācōrē quīrāpita israelerā bororāba ādji jawara paca boro ara bapada o arāgo beaida panala.
- ¹⁶ Małbe sacerdote dji dromaara baba dji oada maāri Ācōrē wua dede eda edeida bala.
- ¹⁷ Mama eda idji jawara jīwīnira mał oade beguea edepeda barima siete Ācōrē quīrāpita jāpōida bala wua eati jira bala quīrāpe.
- ¹⁸ Małbe Ācōrē quīrāpita quera bá diabada cachu quīrāca beara mał oaba soaida bala. Ācōrē wua dedeba dajadaa zepeda dji eda wābada quīrāpe paca oa bedara animarā babue diabada cobala caita jūma weaida bala.
- ¹⁹ Małbe paca bitedabema dragada jūma edepeda animarā babue diabada Ācōrēa babue diaida bala.
- ²⁰ Idjia oida bala ara idji cadjirua carea oda quīrāca. Sacerdoteba māwā oida bala bārāba cadjirua opedada carea. Māwābala Ācōrēba mał cadjiruara quīrādoaya.
- ²¹ Małbe pacadebema bedara israelerā duanama bala āyā edepeda jūma babueida bala ara idji cadjirua carea beada paca āyā edepeda jūma babueda quīrāca. Māwā oida bala mał pacara beada bārā Israel puruba cadjirua oda carea.
- ²² Cadjirua oi crīchaē bade bārā bororānebamaba Ācōrē leyda ai oibara, cadjirua odara adua bāmīna Ācōrē quīrāpita bedeade baya.
- ²³ Baribara cadjirua odada cawasira, chiwatu dji umaquīrāda edeida bala Ācōrē quīrāpita babue diabi carea. Mał chiwatura jūma bia baida bala.

²⁴ Animarā babue diadi careabema beabadama idji jawara chiwatu boro λΓλ βαpeda Ācōrē quīrāpita o λrrāgo beaida Ɂa idjia cadjirua oda carea.

²⁵ Maλbe sacerdoteba maλ cadjirua carea beada chiwatu oade idji jawā jīwīnīra beguea edapeda animarā babue diabadade cachu quīrāca Ɂeara soaida Ɂa. Chiwatu oa Ɂedara animarā babue diabada coɁa caita jūma weaida Ɂa.

²⁶ Maλbe jūma dji draga Ɂitedabemada Ācōrēa babue diaida Ɂa Ācōrē ume necai Ɂai careabema animarā dragada babue diabari quīrāca. * Maλgara sacerdoteba oida Ɂa bārā boroba cadjirua oda carea. Māwābaλa Ācōrēba maλ cadjiruara quīrādoaya.

²⁷ Cadjirua oi crīchaē Ɂade bārānebemaba Ācōrē leyda āi oibaλa, cadjirua odara adua Ɂamīna Ācōrē quīrāpita bedeade Ɂaya.

²⁸ Baribaλa cadjirua odada cawasira, chiwatu wērāda edeida Ɂa Ācōrē quīrāpita babue diabi carea. Maλ chiwatura jūma bia Ɂaida Ɂa.

²⁹ Animarā babue diadi careabema beabadama idji jawara chiwatu boro λΓλ βαpeda o λrrāgo beaida Ɂa idjia cadjirua oda carea.

³⁰ Maλbe sacerdoteba chiwatu oade idji jawā jīwīnīra beguea edapeda animarā babue diabadade cachu quīrāca Ɂeara soaida Ɂa. Chiwatu oa Ɂedara animarā babue diabada coɁa caita jūma weaida Ɂa.

³¹ Maλbe dji dragada jūma edaida Ɂa Ācōrē ume necai Ɂai careabema animarā draga edabari quīrāca. Edapeda dji dragara animarā babue diabadade jūma babue diaida Ɂa Ācōrēba bia unumārēa. Maλgara sacerdoteba oida Ɂa abaλba cadjirua oda carea. Māwābaλa Ācōrēba maλ cadjiruara quīrādoaya.

³² Abaλba chiwatu cāyābara ovejada idjia cadjirua oda carea babue diabi quīrā Ɂabaλa, oveja wērāda edeida Ɂa. Maλ ovejara jūma bia Ɂaida Ɂa.

³³ Animarā babue diadi careabema beabadama idji jawara oveja boro λΓλ βαpeda o λrrāgo beaida Ɂa idjia cadjirua oda carea.

³⁴ Maλbe sacerdoteba maλ cadjirua carea oveja beada oade idji jawā jīwīnīra beguea edapeda animarā babue diabadade cachu quīrāca Ɂeara soaida Ɂa. Oveja oa Ɂedara animarā babue diabada coɁa caita jūma weaida Ɂa.

³⁵ Maλbe dji dragada jūma edaida Ɂa Ācōrē ume necai Ɂai careabema animarā draga edabari quīrāca. Edapeda dji dragara Ācōrēa jūma babue diaida Ɂa animarā babue diabadade bá nūmācāda animarā λΓλ. Maλgara idjia oida Ɂa abaλba cadjirua oda carea. Māwābaλa Ācōrēba maλ cadjiruara quīrādoaya.

5

¹ Bārā bororāba ēberā cawa obadade abaλda trānibaλa, maλga ēberāba ununada wa ūrīnada jaraēbaλa cadjiruada o Ɂa. Maλ carea bedeade Ɂaya.

² Bārāba cocara paλa animarā mēābemada, daupēbadada, wa jāne wābada beudada abaλba waraibaλa, waradada adua Ɂamīna maλ ēberā Ācōrē quīrāpita biē beda bērā bedeade Ɂa.*

³ Abaλba Ācōrē quīrāpita biē Ɂa ēberāda waraibaλa wa maλ ēberānebemada waraibaλa, māwā waradara adua Ɂamīna cawabaλade bedeade Ɂaya.†

⁴ Abaλba quīrācuīta crīchaēne bariduade oida wārāneba jaraibaλa, māwā jaradara quīrādoaimīna cawabaλade Ācōrē quīrāpita bedeade Ɂaya.

⁵ Māwā Ɂea cadjirua odaba idjia odara jūmarā ebuda jaraida Ɂa.

⁶ Idjia cadjirua oda carea idji animarānebema oveja wērāda wa chiwatu wērāda edeida Ɂa Ācōrēa babue diabi carea. Maλbe sacerdoteba maλga animarā dragara Ācōrēa babue diaida Ɂa maλ ēberāba cadjirua oda carea.

⁷ Ne neē quiruba ovejada diai carea neē Ɂabaλa, puchirāda umé wa putujuda umé edeida Ɂa. Aba Ācōrē quīrāpita beabida Ɂa idjia cadjirua oda carea idjaba aba Ācōrēa jūma babue diabida Ɂa.

⁸ Maλ umébema ībanara sacerdotemaa edepeda sacerdoteba aba otapuya beaida Ɂa dji ededaba cadjirua oda carea. Otapuya beabaλade abeda dji borora tλcara Ɂa.

⁹ Maλ cadjirua carea ībana beada oara animarā babue diabada orro abaare maārī jīpoida Ɂa. Oa Ɂedara animarā babue diabada coɁa caita jūma weaida Ɂa. Māwā oida Ɂa dji ededaba cadjirua oda carea.

¹⁰ Maλbe sacerdoteba dewarabema ībanara jūma Ācōrēa babue diaida Ɂa Ācōrēba obi jarada quīrāca.‡ Jūma maλgara idjia oida Ɂa dji ededaba cadjirua oda carea. Māwābaλa Ācōrēba maλ cadjiruara quīrādoaya.

* 4:26 Levitico capítulo 3. * 5:2 Levitico capítulo 11. † 5:3 Levitico capítulo 12–15. ‡ 5:10 Levitico 1:14-17.

¹¹ Barib^ΛΓ^Λ ne neë quiruba puchirāda umé wa putujuda umé diai carea neë b^ΛΛ^ΛΓ^Λ, dji biara b^ΛΛ harinada epedeco jūgurua umé diaida b^ΛΛ idjia cadjirua oda carea.[§] Ma^ΛΛ harinane nedragada, incienso quera sida b^ΛΛcara b^ΛΛ cadjirua carea dia b^ΛΛ bē^Λrā.

¹² Ma^ΛΛ harinara sacerdotemaa edepeda sacerdoteba j^ΛΛwa barat^ΛΛma aba edapeda Ācōrēa babue diaida b^ΛΛ animarā babue diabadade bá nūm^Λcāda ĩr^ΛĿ. Ma^ΛΛ ma^Λĩrī babue diab^ΛΓ^Λdēba ac^Λabi b^ΛΛ harinara jūma Ācōrēa dia b^ΛΛda. Ma^ΛΛ harina diadara cadjirua carea diasia.

¹³ Sacerdoteba māwā oida b^ΛΛ dji ededaba cadjirua oda carea. Māwāb^ΛΓ^Λ Ācōrēba ma^ΛΛ cadjiruara quīrādoaya. Harina bēdara sacerdote itea baya bārā néudebema Ācōrēa babue diab^ΛΓ^Λdē dji bēdara idji itea bēbari quīrāca.”-

Bedeade baba diaida b^ΛΛ

¹⁴ Idjaba Ācōrēba Moisea jarasia:

¹⁵ -Cadjirua oi crīchaē b^ΛΛde aba^Λba Ācōrēa diaida b^ΛΛdebemada jūma diaēb^ΛΓ^Λ, ma^ΛΛ cadjirua oda carea idji animarānebema oveja dji umaquīrāda Ācōrēa diaida b^ΛΛ. Ma^ΛΛ ovejara jūma bia baida b^ΛΛ. Dji nēb^Λara daucha baida b^ΛΛ idjia diaida b^ΛΛ quīrāca. Ma^ΛΛbari paratara diab^ΛΓ^Λbara Ācōrē dede zabada quīrāca diaida bacasia.

¹⁶ Idjia Ācōrēa diaē b^ΛΛda diapeda sacerdotea ma^ΛΛ au^Λdu diaida b^ΛΛ.* Ma^ΛΛbe idjia ovejara beapeda idji cadjirua carea sacerdoteba Ācōrēa babue diaya. Māwāb^ΛΓ^Λ Ācōrēba ma^ΛΛ cadjiruara quīrādoaya.

¹⁷ Aba^Λba Ācōrē leyda āi oib^ΛΓ^Λ, āi odada adua b^ΛΛmīna Ācōrē quīrāpita ma^ΛΛ cadjirua carea bedeade b^ΛΛ.

¹⁸ Cawab^ΛΓ^Λdē idji animarānebema oveja dji umaquīrāda sacerdotemaa edeida b^ΛΛ Ācōrēa babue diamārēā ma^ΛΛ cadjirua oda carea. Ma^ΛΛ ovejara jūma bia baida b^ΛΛ. Dji nēb^Λara daucha baida b^ΛΛ idjia diaida b^ΛΛ quīrāca. Ovejara beapeda idji cadjirua carea sacerdoteba Ācōrēa babue diaya. Māwā idjia adua b^ΛΛde cadjirua odara Ācōrēba quīrādoaya.

¹⁹ Ma^ΛΛ ēberāba Ācōrē leyda āi oda bē^Λrā bedeade b^ΛΛ. Ma^ΛΛ bē^Λrā ovejara babue diaida b^ΛΛ.

6

¹ Idjaba Ācōrēba Moisea jarasia:

² -Aba^Λba idjia wagamārēā ne bedada sewadeba adua b^ΛΛada aib^ΛΓ^Λ, wa idjia dr^ΛΛadada dr^ΛΛāē b^ΛΛada aib^ΛΓ^Λ, wa cūrūga b^ΛΛdeba djārāneda jā^Λrīb^ΛΓ^Λ, Ācōrē quīrāpita cadjiruada o b^ΛΛ.

³ Ma^ΛΛ awara aba^Λba ne aduadada unupeda sewadeba unuē b^ΛΛada aib^ΛΓ^Λ, wa baridua ma^ΛΛ quīrāca beada ope^Λda mē^Λrāib^ΛΓ^Λ, Ācōrē quīrāpita cadjiruada o b^ΛΛ.

⁴⁻⁵ Baridua ma^ΛΛ cadjirua quīrāca beada oib^ΛΓ^Λ, Ācōrē quīrāpita bedeade baya. Ma^ΛΛ bē^Λrā idjia dr^ΛΛa erob^ΛΓ^Λ, wa cūrūga b^ΛΛdeba jā^Λrī erob^ΛΓ^Λ, wa idjima be^Λda sewadeba jēda diaē b^ΛΓ^Λ, wa djārā ne aduada mē^Λrā erob^ΛΓ^Λ, wa baridua djārāne mē^Λrā erob^ΛΛ sida djibarā jēda diaida b^ΛΛ. Jēda diapeda ma^ΛΛ au^Λdu diaida b^ΛΛ.* Māwā diaida b^ΛΛ idjia cadjirua oda carea oveja beab^ΛΓ^Λ ewaride.

⁶ Ma^ΛΛne idji animarānebema oveja dji umaquīrāda sacerdotemaa edeida b^ΛΛ babue diamārēā idjia cadjirua oda carea. Ma^ΛΛ ovejara jūma bia baida b^ΛΛ. Dji nēb^Λara daucha baida b^ΛΛ idjia diaida b^ΛΛ quīrāca.

⁷ Idjia ovejara beapeda idji cadjirua carea sacerdoteba Ācōrē quīrāpita babue diaya. Māwāb^ΛΓ^Λ Ācōrēba ma^ΛΛ cadjiruara quīrādoaya.

10

Nadāba, Abiu bida cadjirua ope^Λdada

¹ Aaro^Λ warrarā Nadāba, Abiu bida ādji quera babada epedecoda edadapeda t^Λb^ΛΛdauda quera sida ma^ΛΛ epedecode b^Λsidaa. Ma^ΛΛda Ācōrēba jarada awara idji quīrāpita básidaa.*

² Ma^ΛΛ carea Ācōrēba t^Λb^ΛΛ uruada idji b^ΛΛma^Λba erad^Λbisia. Ma^ΛΛ uruaba ādjira bá beasia. Māwā idji quīrāpita beusidaa.

³ Ma^ΛΛbe Moiseba Aaro^Λa jarasia:

-Na^Λra jāwāsia Ācōrēba jarada quīrāca ope^Λdadaē bē^Λrā. Ācōrēba nāwā jarasia: M^ΛΛ caita zeb^Λdaba m^Λra waya pananida pan^ΛΛ. M^Λdr^Λ jūmarā quīrāpita bia jaradida pan^ΛΛ. Ma^ΛΛda ū^Λrīpeda Aaro^Λra chupea besia.

⁴ Ma^ΛΛbe Moiseba Aaro^Λ djabadrōā Uziel warrarā Misaela, Elzapa^ΛΛ sida tr^ΛĿpeda jarasia:

§ 5:11 *Epedeco jūgurua umé.* Hebreo bedeade b^ΛΛ b^ΛΛ “décima parte de un efa.” * 5:16 *Ma^ΛΛ au^Λdu.* Hebreo bedeade b^ΛΛ b^ΛΛ “la quinta parte.” * 6:4-5 *Ma^ΛΛ au^Λdu.* Hebreo bedeade b^ΛΛ b^ΛΛ “la quinta parte.” * 10:1 Exodo 30:7-9de jara b^ΛΛ sāwā Ācōrē quīrāpita querada báida b^ΛΛda.

-Zedadua. Bārā ēberārā beupedadara Ācōrē wua de caitabemada puru jīga ededadua.-

⁵ Ara maīda zedepeda Moiseba jarada quīrāca dji beupedadara ādji djiō jā panā bara puru jīga edesidaa.

16

Ācōrēba cadjirua quīrādoabari ewari

¹ Ācōrēba jarada awara idji quīrāpita quera babāda carea Aaroā warrarāra umé beusidaa. Beupedadacarea Ācōrēra Moise ume bedesiaa.

² Nāwā jarasia:

-Bā djaba Aaroāba jaradua mā dede wua eatā jira Bā jēdaare mā itea biara Bā dejāne baridua ewaride eda wārāmārēā. Baridua ewaride eda wāsira beuya, māra baurude ārā jārārāne Bā bēra. Ababe māā Bāda ewaride eda wāida Bāa.

³ Mā ewaride Aaroāba nāwā oida Bāa: idjia cadjirua oda carea paca dji umaquīrā zaqueda eneida Bāa babue diai carea. Idjaba oveja dji umaquīrāda eneida Bāa jūma babue diai carea.

⁴ Mābe cuipeda idjia edre jābari lino wua oḍada jāida Bāa. Mā ārā idjia jābari lino wua oḍa torroa Bāda jḗpeda cārā trājābari lino oḍaba trājā cobāida Bāa. Idji borode jābari lino oḍa sida jāida Bāa. Māāra jūma edeida Bāa mā quīrāpita ne obāgāde.

⁵ Mā awara israelerāba cadjirua opedada carea idjia chiwatu dji umaquīrāda umé diadida panāa dji draga babue diamārēā. Idjaba oveja dji umaquīrāda diadida panāa jūma babue diamārēā.

⁶ Aaroāba cadjirua oda carea, idji ēberārāba cadjirua opedada carea bida paca umaquīrā zaquera eneya babue diai carea.

⁷ Chiwatura umena mā quīrāpita eneida Bāa mā wua dede eda wābada caita.

⁸ Mābe bārāba cawaī carea jemenebada quīrāca Aaroāba oya cawaī carea sāāgā chiwatuda mā itea bāida idjaba sāāgāda ējūā pōāsa ewaraga Bāde ērābueida.*

⁹ Chiwatu mā itea beḍara Aaroāba babue diai carea Bāya israelerāba cadjirua opedada carea.

¹⁰ Chiwatu ērābuei carea beḍara Aaroāba mā quīrāpita zocai erobaya israelerāba cadjirua opedadara āyā edemārēā ējūā pōāsa ewaraga Bādaa.

¹¹ Aaroāba paca zaquera o ārāgo beaida Bāa idjia cadjirua oda carea idjaba idji ēberārāba cadjirua opedada carea bida.

¹² Mābe quera babada epedecoda edapeda tādādu mā quīrāpita Bā animarā babue diabadadebemaba biraida Bāa. Idjaba incienso quera dji arabadada jawa baratāma umé edaida Bāa. Māra jūma edeida Bāa mā dede wua eatā jira Bā jēdaare.

¹³ Mama mā quīrāpita querada tādādu ārā cuaida Bāa cowa nūmemārēā. Mā cowaaba mā baurude ārā cobāra ānā edaya. MāwāBāra Aaroāra beuēa.

¹⁴ Mābe paca oada edapeda idji jawa jīwīnība maārī jīāpoida Bāa baurude ārā iquida. Idjaba baurude quīrāpe egode ḥarima siete jīāpoida Bāa.

¹⁵ Mābe dajadaa wāpeda chiwatu mā itea beḍara o ārāgo beaida Bāa israelerāba cadjirua opedada carea. Chiwatu oara mā wua dede eatā jira Bā jēdaare edepeda baurude ārā, baurude quīrāpe egode bida jīāpoida Bāa idjia naārā paca oa jīāpoida quīrāca.

¹⁶ Mā wua dera bārā dji cadjirua obadarā tāēna Bā bēra Aaroāba māwā oaba jīāpoida Bāa. Māwā mā itea biara Bā dejāda mā quīrāpita bia Bāya israelerāba cadjirua o panānebemada, mā quīrāpita biē panānebemada, idjaba mā beḍe jā oḍaē panānebema sida. Mā itea Bā dejāra ara mā quīrāca oida Bāa mā quīrāpita bia bēmarēā.

¹⁷ Aaroāba cadjirua carea mā itea biara Bā dejāne oa jīāpode wāBāgāde aba ēdrāBāgādaa ni abaada mā wua dede bacara Bāa. Mama eda Bāde Aaroāba oara jīāpoya idjia cadjirua oda carea, idji ēberārāba cadjirua opedada carea, idjaba israelerāba cadjirua opedada carea bida.

¹⁸ Mā wua dedeḍa dajadaa zepeda mā quīrāpita Bā animarā babue diabadamaa wāida Bāa bia Bāi carea. Idjia paca oara, chiwatu oa sida maārī edapeda animarā babue diabadade cachu quīrāca beara soaida Bāa.

¹⁹ Mābe animarā babue diabada ārā idji jawa jīwīnība oada ḥarima siete jīāpoida Bāa animarā babue diabadara mā quīrāpita bia Bāi carea. Māwā oida Bāa animarā babue diabadara israelerā mā quīrāpita biē panāneba biē bebari bēra.

* **16:8** Sāāgāda ējūā pōāsa ewaraga Bāde ērābueida. Hebreo bedeade jara Bāa "sāāgāda Azazel carea diabueida." Azazel trāba jara Bāra ebuda Bāēa. Nāāgāra crīchada dia Bāa: chiwatu ējūā pōāsa ewaraga Bāde ērābueida, ējūā chiwatu ērābuebadada, wa jai pōāsa ewaraga Bā ējūāne babarida.

²⁰ Mā itea biara ḅa dejā, mā itea ḅa dejā, animarā babue diabada sida mā quīrāpita bia ḅadacarea Aaroḅba chiwatu wadi zocai erobara caita eneida ḅaa.

²¹ Idji jawara chiwatu boro ḅḅpeda jūma israelerāba cadjirua opedadara, mā beḅea ḅjā oḅaḅ panana sida Aaroḅba ebuda jaraida ḅaa mā cadjiruara chiwatu ḅḅpeda carea. Maḅbe abaḅda ḅaya chiwatura ḅjūā pōāsa ewaraga ḅadāa edemārēā.

²² Maḅbe arima cuipeda idjia ewariza jḅbarida āyā edeya ēberārā neēmaa. Mama ḅjūā pōāsa ewaraga ḅade dji ededaba chiwatura ērāḅueida ḅaa.

²³ Maḅmisa Aaroḅra mā wua dede eḅa wāpeda idjia jḅ ḅa lino wua oḅara ērāpeda mama ameida ḅaa. Maḅra idjia jḅbaria mā itea biara ḅa dejāne wāi carea.

²⁴ Maḅbe arima cuipeda idjia ewariza jḅbarida jāida ḅaa. Maḅbe dajadaa wāpeda idjia enena ovejada, israelerāba diapedada oveja sida beapeda jūma babue diaida ḅaa idjia cadjirua oḅa carea, israelerāba cadjirua opedada carea bida.

²⁵ Maḅbe cadjirua carea paca, chiwatu sida beada dragada animarā babue diabadaḅe jūma babueida ḅaa.

²⁶ Chiwatu ḅjūā pōāsa ewaraga ḅade ērāḅuedara jēda zebḅḅpeda cuida ḅaa idjaba idjia cacuade jḅ ḅara tātoida ḅaa. Maḅbebḅḅpeda bārā duanamaa zeida ḅaa.

²⁷ Bārā cadjirua carea beada pacara, chiwatu sida israelerā duanamaa āyā eḅeida ḅaa babuei carea. Dji era, dji djarara, dji ā sida jūma babueida ḅaa. Aaroḅba mā animarā oara mā itea biara ḅa dejāne jīāposia.

²⁸ Ēberā mā animarā āyā ḅade wā ḅadara jēda zebḅḅpeda cuida ḅaa idjaba idjia cacuade jḅ ḅara tātoida ḅaa. Maḅbebḅḅpeda bārā duanamaa zeida ḅaa.

²⁹ Idjiba ḅḅpeda bārā israelerāba mā beḅeada ḅjā oḅida panāa. Poaza sietebema jedecode die ewari ḅade bārāba ne codaca ewarida oḅida panāa.† Maḅ ewaride trajacara panāa. Āḅbemarā bārā tāēna panāa sida trajacara panāa.

³⁰ Poaza mā ewaride sacerdote dji dromaara ḅaba māa jarada quīrāca oya bārāba cadjirua opedada carea. Māwā bārāra mā quīrāpita bia beadia.

³¹ Maḅ ewarira ḅnāḅbada ewari dromaa. Maḅne bārāra ne codacara panāa. Idjiba ḅḅpeda poaza mā ewaride māwā oḅida panāa.

³² Sacerdote dji dromaara ḅa jaidabḅḅpeda idji warra boro ḅḅpeda olivo dragada weadida panāa idji zeza cacuabari ḅemārēā. Maḅ warraba israelerāba cadjirua opedada carea oida ḅa quīrāca oya. Maḅ ewaride sacerdoteba lino wua oḅa jāida ḅara jḅya.

³³ Maḅne oa jīāpo ḅadēba idjia mā itea biara ḅa dejāda, mā itea ḅa dejāda, animarā babue diabada sida bia ḅaya. Idjiba sacerdoterāba cadjirua opedada carea, jūma bārāba cadjirua opedada carea bida idjia oida ḅa quīrāca oya.

³⁴ Idjiba ḅḅpeda mā naḅra ḅjā obi ḅaa: poaza ḅarima aba sacerdote dji dromaara ḅaba māa jarada quīrāca oida ḅaa jūma israelerāba cadjirua opedada carea.

Maḅbe Ācōrēba Moisea jarada quīrāca o panesidaa.

23

Ewari droma bea Ācōrēba oḅida

¹ Maḅbe Ācōrēba Moisea jarasia:

² –Israelerāa jarada mā naḅra ewari droma beada poaza obi ḅada. Maḅ ewari beade bārāra ābaa dji jaredida panāa māa bia beadeadi carea.

Anāḅbada ewari

³ Sei ewari bārā trajara oḅida panāa, baribḅḅpeda sietebema ewaride ḅnāḅnida panāa. Maḅ ewaride bārāra ni māārī bida trajadacara panāa. Maḅ awara ābaa dji jaredida panāa māa bia beadeadi carea. Bārā panane wāḅadama bida ḅnāḅbada ewarira mā itea wagadida panāa.

Egiptodeba ēdrapedada quīrānebabada ewari idjaba paḅ ḅsābari neē ḅa cobada ewari

⁴ Māa naḅra ewari droma beada poaza obi ḅaa. Māa ḅada ewaride mā ewari beara bārāba oḅida panāa. Maḅ ewaride ābaa dji jaredida panāa māa bia beadeadi carea.

⁵ Poaza dji naḅrābema jedecode catorce ewari queubḅḅpeda bārā Egiptodeba ēdrapedada quīrānebabada ewarira oḅida panāa māa bia beadeadi carea.*

⁶ Maḅbe abari jedecode quince ewarideba ḅḅpeda bārāba paḅ ḅsābari neē ḅa cobada ewarira oḅida panāa māa bia beadeadi carea.† Maḅne siete ewari bārāba paḅ ḅsābari neē ḅada codida panāa.

† 16:29 ḅḅpeda israelerā ne codaca ewaride baido docara panasidaa, ādji quima ume jipa cānida panasidaa, ādji jirūne jābadada jacara panasidaa idjaba cuicara panasidaa. * 23:5 Exodo 12:1-11. † 23:6 Exodo 12:14-20.

⁷ Dji naārābema ewaride bārāra ābaa dji jaredida panla mla bia bedeadí carea. Mał ewaride bārāra trajadacara panla.

⁸ Mał siete ewaride animarāda mla ewariza babue diabidida panla. Jirūarebema ewaride bārāra wayacusa ābaa dji jaredida panla mla bia bedeadí carea. Mał ewaride bida bārāra trajadacara panla.–

Néudebema naārā ewabada Ācōrēa diabada ewari

⁹ Idjaba Ācōrēba Moisea jarasia:

¹⁰ –Israelerāa nāwā jaradua: “Mla bārāa diai jarada ējūāne jūepedadacarea poaza bārā néu naārā ewabada debemada jawa jāmātama aba sacerdotemaa ededida panla.

¹¹ Małra idjia ml quīrāpita ātaa waída bla mla bārā bia unui carea. Māwā oída bla bārā Egiptodeba ēdrapedada quīrānebabama ewari nurēma.

¹² Ara mał ewaride bārāba oveja poa aba bada mla babue diabidida panla. Mał ovejara jūma bia baída bla.

¹³ Mał awara dji biara bla harinada epedeco jūgurua umé nedragadaa blatadapeda małnebema sida maārī babue diabidida panla.‡ Mał harina babue diabara mla bia unuya. Idjaba uva bada boteya aba animarā babue diabada arx mla wea diabidida panla.‡

¹⁴ Poaza małgara mla diadi naēna mał poadebema ewabada cocara panla. Djiwidi pureadara, dji jututiada sida cocara panla. Pał sida odapeda cocara panla. Idiba ātaa bārā panane wābdaza mał bedeara ijā odida panla.

Néu naārā ewapedada carea basrida obada ewari

¹⁵ Bārā Egiptodeba ēdrapedada quīrānebabama ewari nurēma bārā néu naārā ewabada debemada mla jawa jāmātama aba diadapeda domia siete juachadida panla.

¹⁶ Mał siete domia juachapedadacarea nurēma cincuenta ewari baya. Mał ewaride bārā néu naārā ewapedadadebemada mla wayacusa diade zedida panla.*

¹⁷ Nāwā oída panla: bārā diguidaaba pałda umé enenida panla mla ātaa wa diabidí carea. Mał pałra epedeco jūgurua umé dji biara bla harina ēsābari bara oída baída bla.

¹⁸ Mał pał diabada paca dji umaquīrā zaqueda aba, oveja dji umaquīrāda umé, idjaba oveja dji umaquīrā zaquerā poa aba beada siete diadida panla. Mał animarāra jūma bia beadida panla. Małgara diadía sacerdoteba mla jūma babue diamārēā. Małgarā animarā babue diabara bārā néudebema harina odara mla diabidida panla, uva ba sida wea diabidida panla. Mał babue diabara mla bia unuya.

¹⁹ Małbe bārāba cadjirua opedada carea chiwatu dji umaquīrāda aba beadapeda sacerdoteba babue diaída bla. Idjaba Ācōrē ume necai bai carea oveja zaquerā poa aba beada umé beadapeda sacerdoteba dji dragada babue diaída bla.

²⁰ Mał umébema oveja zaque djarara, bārā néu naārā ewapedadadebemema pał oída sida sacerdoteba mla ātaa wa diaída bla. Małne jūma małgara ml itea beya. Mał bēra sacerdoterāba jūma edadida panla codi carea.

²¹ Ara mał ewaride bārāra ābaa dji jaredida panla mla bia bedeadí carea. Mał ewaride trajadacara panla. Idiba ātaa bārā panane wābdaza bārāba, bārā warrarāneba yōbdarā bida mał bedeara ijā odida panla.

²² Bārā néu ewabada jūma ewarānada. Icawa maārī beadada. Dji baeda sida jala perānada. Małgara beadada dji ne neē quedea itea idjaba āibemarā bārā tāēna panla itea. Mla bārā Ācōrēa.”–

Cachirua zabada ewari

²³ Idjaba Ācōrēba Moisea jarasia:

²⁴⁻²⁵ –Israelerāa nāwā jaradua: “Poaza sietebema jedecode dji nabema ewaride bārāba lñāubada ewarida wagaída panla. Bārāra trajadacara panla. Mał ewaride bārāba cachiruda zadapeda ābaa dji jaredida panla mla bia bedeadí carea. Idjaba animarāda mla babue diabidida panla.”–

Ācōrēba cadjirua quīrādoabari ewari

²⁶ Idjaba Ācōrēba Moisea jarasia:

‡ 23:13 Epedeco jūgurua umé. Hebreo bedeadé bl bla “una décima de un efa.” § 23:13 Boteya aba. Hebreo bedeadé bl bla “un cuarto de hin.” * 23:16 Mał ewarira Nuevo Testamento de Pentecoste abadaa.

²⁷ -Poaza sietebema jedecode die ewari bade mla cadjirua quiradoabari ewarida bārāba odida panla.† Mał ewaride bārāra ne codacara panla, ābaa dji jaredida panla mla bia bedeadī carea, idjaba animarāda mla babue diabidida panla.

²⁸ Mał ewarira mla cadjirua quiradoabari ewari bēra bārāra trajadacara panla. Mał ewaride sacerdoteba oya bārāba cadjirua opedadara mla quiradoamārēā.

²⁹ Mał ewaride bariduaba ne codaca ewarida oēbala, idjira bārā tēnabemada āyā jaretadida panla.

³⁰ Idjaba bariduaba trajuda mał ewaride oibala, mał ēberāra mla beubiya.

³¹ Mał ewaride bārāra ni maāri bida trajadacara panla. Idiba ātaa bārā panane wābdaza bārāba, bārā warrarāneba yōbdarā bida mał bedeara jja odida panla.

³² Mał ewarira bārā ānāubada ewari dromaa. Mał ewaride bārāra ne codacara panla. Mał ānāubada ewarira wagadida panla poaza sietebema jedecode nueve ewari queudadeba aba nurēma queubalādaa.-

Warrewarreabema de zaquede panabada ewari

³³ Idjaba Ācōrēba Moisea jarasia:

³⁴ -Israelerā nāwā jaradua: “Poaza sietebema jedecode quince ewarideba ātaa siete ewari warrewarreabema de zaquede pananida panla mla bia bedeadī carea.

³⁵ Dji nabema ewaride bārāra ābaa dji jaredida panla mla bia bedeadī carea. Mał ewaride bārāra trajadacara panla.

³⁶ Mał siete ewaride animarāda mla ewariza babue diabidida panla. Mał siete ewari jōnacarea nurēma bārāra wayacusa ābaa dji jaredida panla mla bia bedeadī carea. Idjaba mał ewaride bārāba mla animarāda babue diabidida panla. Mał ewarira mla itea waga panla bēra bārāra trajadacara panla.

³⁷ Jūma mla jarada ewari droma beara bārāba odida panla. Mał ewari beade bārāra ābaa dji jaredida panla mla bia bedeadī carea idjaba mla animarāda babue diabidī carea. Ewariza mla jarada quirāca bārāba animarā beada babue diabidida panla, bārā nēudebemada diabidida panla, mla ume necai beadi carea animarā beada babue diabidida panla, idjaba uva bada wea diabidida panla.

³⁸ Domiazabema ānāubada ewari awara mla jarada ewari droma beara bārāba odida panla. Bārāba ewariza mla diadida panla awara, sodeba mla dia panla awara, mla diadida jarapedada awara, mla jarada ewari droma beade diabi bala diadida panla.

³⁹ Bārā nēu jūma ewapedadacarea siete ewari bārāra warrewarreabema de zaquede panabada ewarida odida panla mla bia bedeadī carea. Mał ewarira odida panla poaza sietebema jedecode quince ewarideba ātaa. Dji nabema ewaride bārāba ānāubada ewarida wagadida panla. Idjaba mał siete ewari jōnacarea nurēma bārāba ānāubada ewarida wagadida panla.

⁴⁰ Dji nabema ewaride bārāba dji biara bea nejōda, uruta queduaca beada, bacuru jlwate quedua bara beada, do icawabema bacuru jlwate quedua bara bea sida edadida panla.‡ Małbe siete ewari bārāra mla quirāpita bala diana duananida panla.

⁴¹ Poaza sietebema jedecode bārāba mał ewari dromada siete ewari odida panla mla bia bedeadī carea. Idiba ātaa bārāba, bārā warrarāneba yōbdarā bida nał bedeara jja odida panla.

⁴² Mał siete ewari droma o panane jūma bārā israelerāra warrewarreabema de zaquede pananida panla.

⁴³ Māwā bārā warrarāneba yōbdarāba cawadia bārāra warrewarreabema de zaquede panabadjidada mla bārāra Egiptodeba ēdra eneside. Māra bārā Ācōrēa.”-

⁴⁴ Ācōrēba māwā jaradacarea Moiseba israelerāra jarasia jūma Ācōrēba jarada ewari droma bea odamārēā.

24

Ācōrē wua dede ibira coadidebema

¹ Ācōrēba Moisea jarasia:

² -Israelerā jaradua olivo draga idji awa quiruda balmaa enenamārēā. Mał olivo dragaba mla dede ibirāra quewaraza coadia.

³ Mla dede eatla jira ba wua nocoare Aarōba ibirāra quewaraza coa bala urua bamārēā aba ānadrabalaāda. Idiba ātaa bārāneba yōbdarāba nał bedeara jja odida panla.

† 23:27 Levitico 16:1-34. ‡ 23:40 Dji biara bea nejōda. Hebreo bedeadē ebuda bala cārēda jara bada.

⁴ Ìbĩrã ðabada oro idji awa quiru oða jlawateza Ìbĩrãra m̄l quĩrãpita quewaraza coaðida panla.

Ăcõrẽ quĩrãpita ðabada paĩ

⁵ Dji biara ða harinada edadapeda paĩra doce ãbudadua. Paĩza harinara epedeco jũguruu umé baida ðla.*

⁶ Maĩ paĩra mesa oro idji awa quiru odade Ăcõrẽ quĩrãpita errecama umé ðadadua. Errecamaza sei paĩ ðadadua.

⁷ Errecamaza orrocawa incienso quera idji awa quiruda cobadadua. Maĩ querara dji paĩ cacuabari Ăcõrẽa bá diaya. Maĩ quera bá diabãlãba acãbiya paĩra jũma Ăcõrẽa dia ðada.

⁸ Ìnãubada ewariza paĩ djiwidida Ăcõrẽ quĩrãpita ðadida panla. Ăcõrẽra israelerã ume bedeã ðada bẽrã idiba ãtaa mãwã odida panla.

⁹ Maĩ paĩ cacuabari querara Ăcõrẽa bá diai bẽrã jũma maĩ paĩra Ăcõrẽ itea ðeya. Maĩ bẽrã ababe Aarõba, idji warrarã bida arima codida panla.-

Ëberãba Ăcõrẽ biẽ jarada

¹⁰ Ëberãda basia. Dji papara Israeldebema basia baribãlã dji zezara Egiptodebema basia. Ewari aba maĩ ëberãra israelerã tãena paĩraade wãsia. Paĩraa nĩne idjira ëberã Israeldebema ume djõsia.

¹¹ Djõ panlne idjia Ăcõrẽda biẽ jarasia. Maĩ carea israelerãba idjira Moisemaa edesidaa cawa omãrẽa. Maĩ ëberã papara Daĩneba yõna Dibri cau Selomí basia.

¹² Maĩ ëberãra jida eropanesidaa aba Ăcõrẽba cawabibãlãdaa sãwã odida panla.

¹³ Mãne Ăcõrẽba Moisea jarasia:

¹⁴ -Jãl ëberã m̄l biẽ jaradara bãrã duanmaãba ãyã ededadua. Jũma idjia m̄l biẽ jara ða ãĩpedadaba ãdji jlawara idji boro ãlã ðadida panla acãbidi carea wãrãda bedeade ðada. Mãwãnacarea jũmarãba idjira mõgaraba tabari beadida panla.

¹⁵ Israelerãa nãwã jaradua: "Bariduaba mãda biẽ jarabãlã, idjira bedeade ða bẽrã beuida ðla.

¹⁶ Maĩ bẽrã jũma bãrãba idjira mõgaraba tabari beadida panla. M̄l biẽ jaradada Israeldebema baibãlã wa ãibema baibãlã, idjira beadida panla.

¹⁷ Abãlda mã beaibãlã, idji sida beadida panla.

¹⁸ Abãlãba djãrã animarãda beaibãlã, maĩ animarã beadabari abarica animarãda djibarã diaida ðla.

¹⁹ Abãlãba djãrãda puoibãlã, ara idjia puoda quĩrãca idji sida puodida panla.

²⁰ Djãrã ðawãlãda ðaasira, idji ðawãlã sida ðadida panla. Djãrã dauda ãrĩsira, idji dau sida ãrĩnida panla. Djãrã quidada ðaasira, idji quida sida ðadida panla. Ara idjia djãrã puoda quĩrãca idji sida puodida panla.

²¹ Abãlãba djãrã animarãda beaibãlã, maĩ animarã cacuabari abarica animarãda djibarã diaida ðla. Baribãlã mã beaibãlã, idjira beadida panla.

²² Dji puodara Israeldebema baibãlã wa ãibema baibãlã, abarica odida panla. Mãra bãrã Ăcõrẽa."-

²³ Moiseba jũma mãgara israelerãa jarasia. Mãwã jaradacarea ãdjirãba dji Ăcõrẽ biẽ jaradara ãyã ededapeda mõgaraba tabari beasidaa Ăcõrẽba Moisea jarada quĩrãca.

* 24:5 *Epedeco jũguruu umé.* Hebreo bedeade bá ða "dos décimas de un efa."

NUMERO

Israelerā Sinai ējūāne jūēpedadacarea Ācōrēba Moisea israelerā dji umaquīrāra jūma juachabisia. Juachabida bērā naḷ cartara numero abadaa. Naḷ cartade bḷ bḷa Ācōrēba israelerāra Sinai ējūāneba Canaaḷ drua daucha pe ededabemada. Zocārāmaarā naḷ cartara Moiseba bḷasia 1405 poa Jesu todi naēna.

Ācōrēba Canaaḷ druara ādjirāa diai jaradamīna israelerāra isabe edeē basia idjia jaradara jūpedadade bērā. Ātebala cuarenta poa ējūā pōāsa ewaraga bade palgalabisia. Ācōrē igaradarā quinipedadacarea idjia waabema israelerāa dewara puru beada poyabipeđa Canaaḷ drua daucha jūēbisia.

Dadji ēberā beedeade Numero cartadebemada naḷda bḷ eropanla:

Capítulo 6: Nazareodebemada idjaba sacerdoterāba sāwā israelerā bia jara bḷdeibemada.

Capítulo 10-14; 16-17; 20-21: Israelerā Sinai ējūāneba Moab druadaa wāpedadabemada.

Capítulo 22-25; 27; 32: Israelerā jeweda Moab druade bade panananebemada.

6

Nazareodebema

¹ Ācōrēba Moisea jarasia:

² –Israelerāa nāwā jaradua: Umaquīrāba wa wērāba ara idjida Ācōrē itea beyada aibala, maḷ ewarideba ḷtaa idjira nazareo adia.

³ Maḷ bērā idjia uva ba aseada, baridua ba aseada, uva ba oregueada, baridua ba aseada oreguea odada, uva ba cūā sida docara bḷa. Idjaba uvada, uva beseade paeda sida cocara bḷa.

⁴ Idji nazareo beyada ada ewarideba aba idji ēdrali jarada ewaridaa ne jūma uva bara bḷada cocara bḷa. Uva tada, dji e sida cocara bḷa.

⁵ Maḷ awara Ācōrē itea beyada ada ewarideba aba idji ēdrali jarada ewaridaa idji budara ḷcara bḷa. Maḷ ewaride idjira Ācōrē itea bḷ bērā idji budara idu urea zebida bḷa.

⁶ Idjaba Ācōrē itea beyada ada ewarideba aba idji ēdrali jarada ewaridaa ēberā jaidada caita wācara bḷa.

⁷ Dji zezada, dji papada, dji djabada, dji djabawērā sida jaidasira dji bēwārā caita wācara bḷa Ācōrē quīrāpita biē be amaaba. Maḷ ewaride idji budara Ācōrē itea urea eroḷa bērā Ācōrē quīrāpita bia beida bḷa.

⁸ Ācōrē itea beyada ada ewarideba aba idji ēdrali jarada ewaridaa idjira Ācōrē itea bia baida bḷa.

⁹ Cawaēne ēberāda idji caita beuibala, idji buda Ācōrē itea urea eroḷara Ācōrē quīrāpita biē beya. Maḷ bērā idjira Ācōrē quīrāpita wayacusa bia bei ewaride borobichia ḷlida bḷa. Māwā oya sietebema ewaride.

¹⁰ Nurēma puchirāda wa putujuda umé sacerdotea diade wāida bḷa Ācōrē wua dede eda wābadamaa.

¹¹ Maḷbe sacerdoteba aba Ācōrēa bea diaida bḷa maḷ ēberāba cadjirua oda carea. Dewarabemara Ācōrēa jūma babue diaida bḷa. Māwā Ācōrēba maḷ cadjiruara quīrādoaya. Maḷ ēberāba cadjiruada osia ēberā beuda caita bada bērā. Maḷ ewarideba ḷtaa idji budara Ācōrē itea idu urea zebida bḷa.

¹² Maḷ ewaride oveja dji umaquīrā poa aba bḷada babue diabida bḷa idji biē beda carea. Maḷ ewarideba ḷtaa idjira wayacusa Ācōrē itea beida bḷa ara idjia naēna ewari jara bḷada quīrāca. Naēna idjia Ācōrē itea bei jarada ewari o baside Ācōrē ume biē beda bērā, maḷ ewarira juachaiē bḷa Ācōrē itea bei jarada ewari jūma daucha oi carea.

¹³ Ācōrē itea beyada ada ewari jōnacarea nazareoba nāwā oida bḷa: Ācōrē wua dede eda wābadamaa wāida bḷa.

¹⁴ Mama oveja dji umaquīrāda poa aba bḷada sacerdotea diaida bḷa Ācōrēa jūma babue diamārēā. Maḷ ovejara jūma bia baida bḷa. Maḷ awara idjia cadjirua oda carea oveja wērāda poa aba bḷada sacerdotea diaida bḷa dji dragara Ācōrēa babue diamārēā. Maḷ oveja sida jūma bia baida bḷa. Idjaba Ācōrē ume necai bai carea oveja dji umaquīrāda sacerdotea diaida bḷa dji dragara babue diamārēā.

¹⁵ Néudebema sida sacerdotea diaida bḷa Ācōrēa diamārēā. Uva ba sida diaida bḷa Ācōrēa wea diamārēā. Maḷ awara paḷ ēsābari neē bḷada jamara aba diaida bḷa. Maḷ paḷra

quĩrã cacua umé baida b̄la: aba dji biara b̄l harina nedraga bara ođaa, dewarabemara nedragaba l̄r̄l p̄r̄l ađada.

¹⁶ Sacerdoteba dji oveja wērã dragada Ācōrēa babue diaya nazareoba cadjirua oda carea. Oveja dji umaquĩrãda Ācōrēa jūma babue diaya.

¹⁷ Małare Ācōrē ume necai bai careabema oveja dragada babue diaya. Mał babue diab̄l ađe jamarade b̄l pał ēsābari neē b̄lada, néudebema sida Ācōrēa diaya. Idjaba uva b̄lada Ācōrēa wea diaya.

¹⁸ Małbe Ācōrē wua dede eda wābada caita nazareora borobichia t̄lpeda idji buda Ācōrē itea idu ureabi b̄adara babueida b̄la Ācōrē ume necai bai careabema oveja djara dju panl t̄l b̄l ađe.*

¹⁹ Borobichia t̄l ađacarea sacerdoteba oveja j̄r̄u nocoarebema djudada nazareo j̄l wade b̄laya. Idjaba jamarade b̄l pał ēsābari neē b̄lada umé edapeda mał sida idji j̄l wade b̄laya: aba nedraga bara odada idjaba aba nedragaba l̄r̄l p̄r̄l ađada.

²⁰ Małbe sacerdoteba jūma małgara Ācōrē quĩrãpita l̄ta waida b̄la diai carea. Māwã jūma małgara Ācōrē itea beda b̄rã sacerdoteba edaida b̄la. Mał awara oveja jã nocoarebema djara Ācōrē quĩrãpita l̄ta wadada, ch̄ide l̄ta wada sida idji itea beya.† Jūma māwã ođacarea nazareo b̄adaba uva b̄lada doida b̄la.

²¹ Jūma małgara Ācōrē ley nazareo ebebema. Ācōrē itea b̄adada ēd̄r̄l b̄l ađe mał leyba jara b̄l quĩrãca jūma diaida b̄la. Mał awara idjia Ācōrē itea beyada ada ewaride audu poya diayada asib̄l ađe, ēd̄r̄l b̄l ađe idjia jarađa quĩrãca jūma diaida b̄la.

Sacerdoteba s̄wã israelerã bia jara b̄li

²² Ācōrēba Moisea jarasia:

²³ -Aaroł, idji warrarã bida jaradua nãwã israelerã bia jara b̄l ađamãrēã:

²⁴ Ācōrēba b̄rãra carebaya idjaba wagaya.

²⁵ Ācōrēba b̄rãra bia unu baya idjaba idji biadeba bia erobaya.‡

²⁶ Ācōrēba b̄rãra quĩrã baya idjaba necai b̄laya.§

²⁷ Aarołba, idji warrarã bida m̄l tr̄lneba israelerã māwã bia jara b̄l ađib̄l ađe, m̄la wãrãda carebaya.-

10

Ācōrēba cachiru obida

¹ Ācōrēba Moisea jarasia:

² -Paratada edadapeda cachiruda umé ch̄i ođadua. Mał cachirura zadia puru ābaa tr̄l̄ni carea idjaba nocodaa wābidi carea.

³ Cachiru umena dārã j̄guab̄l ađe puruda jūmaena b̄l ume ābaa dji j̄l ađe ida panla m̄l wua dede eda wābadama.

⁴ Cachiru aba dārã j̄guab̄l ađe israelerã bororã awa b̄l ume ābaa dji j̄l ađe ida panla.

⁵ Cachiru ara pichia j̄guab̄l ađe israelerã l̄mãdau odjabariare duanara nocodaa wānida panla.

⁶ Wayacusa ara mał quĩrãca j̄guab̄l ađe israelerã j̄l w̄a ađare duanara, l̄mãdau bæbariariare duanl sida wānida panla.

⁷ Israelerã ābaa dji j̄l ađe m̄rēã cachirura dārã zadadua. Nocodaa wānamãrēã quĩrã awara zadadua.

⁸ Aaroł warrarã sacerdoterãba mał cachirura zadida panla. Idiba l̄ta ađjirãba, ađji warrarãneba yōb̄darã bida māwã ođida panla.

⁹ B̄rã druade j̄p̄e p̄e ađacarea dji quĩrũda b̄rã ume djōne zesidara, b̄rã djōne wāb̄l ađe cachirura zadadua. Māwã m̄la b̄rãra quĩrãdoã ēte b̄l ađe dji quĩrũnebemada ēd̄r̄l edaya.

¹⁰ Mał awara m̄la jarada ewari droma bea b̄l ađe ob̄l ađe, jedeco djiwid̄i ewari ob̄l ađe bida cachirura zadadua. Animarã babue diab̄l ađe, m̄l ume necai bai careabema animarã beab̄l ađe bida cachirura zadadua. Mał zab̄l ađe m̄la b̄rãnebemada quĩrãnebabi baya. M̄lra b̄rã Ācōrēa.

Israelerã Sinaideba nocodaa wãpedada

* **6:18** Ācōrē ume necai bai careabema animarã dragada babue diapeda dji enenaba dji djara ara arima djupeda cobadja. Sacerdote bida mał djara ebemada ara idji itea edabadja. † **6:20** Exodo 29:27-28. ‡ **6:25** B̄rãra bia unu baya. Hebreo bedeade nãwã b̄l b̄la: "Ācōrēba idji quĩrãdarrara b̄rãmaa uruabiya." § **6:26** B̄rãra quĩrã baya. Hebreo bedeade b̄l b̄la: "Ācōrēba b̄rãare ađa baya."

11 Israelerā Egiptodeba ēdrΛpedadacarea poa aba λrλ jedeco umé veinte ewari ɓade jārārā Ācōrē wua de λrλ ɓadara nocodaa wāsia.

12 Ara maɓda israelerāra Sinai ējūā pōāsa ewaraga ɓadeba maλ jārārā caidu wāsidaa. Λnāu eda wāɓɓadade Paraλ ējūā pōāsa ewaraga ɓade jūēne wāsidaa. Mama jārārāra jira ɓesia.

13 Sinaideba ēdrΛsidade israelerāra wāɓarΛsidaa Ācōrēba Moisea jarada quīrāca.

14 Naārā Judadeba yōna puruda ādji bandera bara wāsia. Ādji borora Aminadá warra Naasoλ basia.

15 Ādjirā ume Isacardeba yōna puruda wāsia. Ādji borora Zuá warra Natanael basia.

16 Idjaba Zabuloñeba yōna puru sida ādjirā ume wāsia. Ādji borora Heloλ warra Eliá basia.

17 Maλ ūbeaare Levi warra Gersoñeba yōpedadarāba, Levi warra Merarideba yōpedadarā bida Ācōrē wua deda jūma ērācuadapeda edesidaa.

18 Ādjirāare Rubeñeba yōna puruda ādji bandera bara wāsia. Ādji borora Sedeu warra Elisu basia.

19 Ādjirā ume Simeoñeba yōna puruda wāsia. Ādji borora Zurisadai warra Selumiel basia.

20 Idjaba Gadeba yōna puru sida ādjirā ume wāsia. Ādji borora Deuel warra Eliasa basia.

21 Maλ ūbeaare Levi warra Coádeba yōpedadarāba Ācōrē wua dede edabemada jūma edesidaa. Ādji cāinima jūēɓɓadade Ācōrē wua de naēna edepedadaba maλ dera o eropanabadjidaa.

22 Ādjirāare Epraiñeba yōna puruda ādji bandera bara wāsia. Ādji borora Amiú warra Elisamá basia.

23 Ādjirā ume Manasedeba yōna puruda wāsia. Ādji borora Pedasu warra Gamaliel basia.

24 Idjaba Benjamiñeba yōna puru sida ādjirā ume wāsia. Ādjirā borora Gedeoni warra Abidaλ basia.

25 Jirūare Dañneba yōna puruda ādji bandera bara wāsia. Ādjirāra panasidaa dji quīrūba ēpēsidadara maλ ēberārā ume djōni carea. Ādji borora Amisadai warra Ajieze basia.

26 Ādjirā ume Aserdeba yōna puruda wāsia. Ādji borora Ocroλ warra Pagiel basia.

27 Idjaba Neptalideba yōna puru sida ādjirā ume wāsia. Ādji borora Enaλ warra Ahira basia.

28 Israelerā nocodaa wāɓɓadaza ara maλ quīrāca wāɓɓadjidaa.

Hobá ādjirā ume wāmārēā Moiseba jarada

29 Israelerā Sinaideba ēdrΛdi naēna Moiserā Hobá ume bedeasia. Hobāra Moise zāwārē Reuel warra basia.* Madiaλ druadebema basia. Moiseba Hobāa jarasia:

-Dairāra wāɓarΛdia Ācōrēba diai jarada druadaa. Dairā ume wādua. Ācōrēba dai israelerāa ne biada diayada asia. Maλ bērā dairāba bāa ne biada waibΛa diaidia.-

30 Hobāba panusia:

-Māra wāēa. Mλ druadaa jēda wāya mλ ēberārāmaa.-

31 Mañne Moiseba jarasia:

-Mλ quīrā djuburia jēda wārādua. ɓa bio cawa ɓa sāma ējūā pōāsa ewaraga ɓade dairāra cāinida panada. ɓa dairāra poya jipa pe edeya.†

32 ɓada dairā ume wāibarΛ, ne jūma bia Ācōrēba dairāa diabarΛdebemada bāa diaidia.-

33 Māwā bedeadacarea israelerāra Sinai eya Ācōrē eya abadadeba wāsidaa. Ewari ūbea nībasidaa. Māwā nīnane Ācōrē baurudera ādjirā na eronībasidaa cawabimārēā sāma λñāūnida.

34 Āsa israelerā nocodaa wāɓɓadade Ācōrē jārārāra ādjirā λrλ wāɓɓadjia.

35 Ācōrē baurude nocodaa edeɓɓadaza Moiseba nāwā jarabadjia:

Ācōrē, na wādua. ɓa ume dji quīrūra āya jλrecuadua. ɓa quīrānacara āya mīrū wābicuadua.

36 Ācōrē baurude ādji cāinima jūēɓɓadade Moiseba nāwā jarabadjia:

Ācōrē, jēda zedua dai israelerā zocārā duanΛmaa.‡

11

Ācōrēba tΛɓΛ urua eradrΛbida

1 Māwā nīnane israelerāra ādji bia mīga panΛ carea Ācōrē quīrāpita biē bedeade duanesidaa. Maλ ūrīsiede Ācōrēra quīrūpeda tΛɓΛ uruada ādjirāmaa eradrΛbisia. Maλ tΛɓΛ uruaba puru iquidabema deda λcarΛ bácuasia.

* 10:29 ΛcarΛmaaārā Hobāra Moise zāwārē basia. † 10:31 ɓa dairāra poya jipa pe edeya. Hebreo bedeade ɓλ ɓaa: "ɓarΛ dai dau baya." ‡ 10:36 Dai israelerā zocārā duanΛmaa. Hebreo bedeade maλra ebuda ɓΛēa.

2 Maλ carea israelerāba Moisea quīrā djoburiada iwīdisidaa. Ara maλda Moiseba ādjirā carea Ācōrēa bedea djoburiabara tlab uruara quisia.

3 Mama trā bāsidaa Taberā, Ācōrēba tlab uruada ādjirā tāēna eradrbida bēra.*

Ācōrēba pōrā diabueda

4 ACARA āibemarā israelerā ume nīnaba ādjia co panā awara dewara djicoda co quīrā panasidaa.† Maλ bēra israelerā sida sođe biē panenapeda nāwā jarasidaa:

-iAy, nedjarada cobadabara!

5 Dadjirāba quīrāneba panāa Egiptođe bedada bari co panabadjidada. Idjaba pepinoda, nejōda, ceboyada, puerroda, recao sida co panabadjidada.

6 Baribara idira abari co panāba sē panāa. Ababe naλ manādra co tapanāa.-

7 Manāra culādra ta quīrāca pichia querasia. Bedelio quīrāca torroa cuaracuara basia.‡

8-9 Diamasiza ējūā cūrāsaba beguea nūmēbarade manāra odjabadjia. Israelerāba manāra jarā pedapeda birajubadjidaa wa yude arababadjidada. Maλgara djobadjidaa wa paλda obadjidaa. Dji warraara paλ olivo gradadaa ođaca basia.

10 Maλne Moiseba ūrīsia deza dji eđa wābadama israelerā ādjia co quīrā panā carea jīā panada. Maλ carea Ācōrēa ādjirā ume bio quīrīsia. Moise bida maλra biē unusia.

11 Maλ carea Moiseba Ācōrēa jarasia:

-Māra ba nezocaa. Maλda ĩcārē cārēā ba māra jāwā biē o ba? ĩMāra cārēda ba quīrāpita biē ođa bēra ba jāwā jāwā naλ purura mλ jawade bāsī?

12 ĩMāra ādji papaca? ĩMālabara ādjirāra tocuasica? Māwāra ĩcārē cārēā jara ba ādjirāra ba ādji drōā naēnabemarāa diai jarada druadaa edemārēā daupēbariba warra jawade bara edebari quīrāca?

13 Naλ ēberārā jīā panāba māa jara panāa: "Dairāa nedjarada codi carea diadaa." Baribara māa ĩsāma nedjarada edai ādjirāa diai carea?

14 Mādubaaba naλ purura poya edeēa. Māwā edeira jūmawāyā zarea ba.

15 Ba naλ puruda mādubaaba edebibara biara ba māra beaida. Ba wārāda māda bia unū bābara, māra beadua waa bia mīgarāmārēā.-

16 Ācōrēba panusia:

-Israelerā bororā ba bio cawa ba da setenta edapeda mλ wua de caita ededua. Mama ba ume jānida panāa.

17 Maλne māra mama edaa zepeda ba ume bedeyaya. Mā ba ba diada Joureda ādjirāa bida diaya naλ puruda careba ededamārēā. Māwā bādubaaba naλ purura edeēa.

18 Israelerāa jarada nedjarada nu codi bēra nane ādjirāba ođida panāa nu mλ quīrāpita bia duanani carea.§ Mā ūrīsia ādjirā jīā panāba nāwā jara panāda: "iAy, nedjarada cobadabara! iDadjirāra Egiptođe biara duanabadjidada!" Māwā jara panā bēra mā ādjirāa nedjarada diaya codamārēā.

19-20 Maλ nedjarā ādjirāba ewari ababe, ewari umé, ewari juesuma, die ewari, veinte ewari bida cōdaēa, ātebara jedeco aba codia aba nedjaraba jaitabadaa.* Māwā oya māra bārā ume bāmīna. Ādjirāba māda igaradapeda jīā panāba mλ quīrāpita nāwā jara panāa: "iDadjirāra cārē cārēā Egiptođeba ēdrāsida?"-

21 Moiseba jarasia:

-Umaquīrārā awa mλ ume seisciento mil panāa. Maλda ba jara ba jedeco aba nedjarada dairāba codamārēā diada.

22 Dai ovejada, pacada jūma beabada sida jūmarā itea araēa. iPusadebema beda jūma beabada sida araēa!-

23 Ācōrēba Moisea jarasia:

-iMāra jūma poya oēca? Idi ba unuya māa jaradara poya oida wa poya oēda.-

24 Ācōrē ume bedea badara Moiseba israelerāa jarade wāsia. Maλne israelerā bororāda setenta edapeda Ācōrē wua de caita pe edesia.

25 Mama Ācōrēra jārārāne edaa zepeda Moise ume bedeasia. Idjia Moisea diada Joureda maλ setenta israelerā bororā bida diasia. Maλ Jaurera ādjirāmaa zepeda cawaēne Ācōrēneba bedea duanesidaa.† Māwānacarea waa ara maλ quīrāca bedeadē basia.

* 11:3 Hebreo bedeadē Taberā trāba jara ba "tāba urua." † 11:4 ACARA āibemarā israelerā ume Egipto druadeba ēdrāsidaa. Exodo 12:38. ‡ 11:7 Bedeliōra bacuru ba. § 11:18 Ācōrē quīrāpita bia duanani carea ādjirāra cuiadapeda wua tātoēda jānida panasidaa. Idjaba ādji quima ume jīpa cānida panasidaa. * 11:19-20 *Aba nedjaraba jaitabadaa.* Hebreo bedeadē bā ba: "Aba ādji quēbade odjabaradaa." † 11:25 Hebreo bedeadē ebuda bāē sāwā bedeesidaa. Zocārāmaarā ādjia cawadaēne Ācōrē bedeadā mīā cawāiē jara duanesidaa waa dadjia ūrīnaca bedeadē bedea duanesidaa.

²⁶ Mañne Moiseba setenta bororã edadaebemada umé Ācōrē wua demaa wānaē basia, ātebala israelerã duanama panesidaa. Abara Eldá basia. Dewarabemara Medá basia. Ācōrē wua demaa wānaē badamīna Ācōrēba diada Jaurera ādjia bida edasidaa. Mañ bēra ādji sida cawaēne Ācōrēneba bedea panesidaa israelerã duanama.

²⁷ Mañ carea cūdra aba Moisemaa pira wāpeda nāwā jarasia:

–jEldáda, Medá sida Ācōrēneba bedea panla israelerã duanama!–

²⁸ Mañne Nuñ warra Josueba jarasia:

–Mñ boro Moise, ādjia idu māwā bedebirādua.– (Josuera cūdra edalaba Moise carebabari basia.)

²⁹ Moiseba jarasia:

–¿Blaa crīcha bāca ababe mābala Ācōrē Jaurera erobaida bāda? Mñmaarā bia bācasia Ācōrēba idji Jaureda jūmarā diabara idjaba jūmarāda idjideba bedebadabara.–

³⁰ Māwānacarea Moiserā, israelerã bororã sida jēda wāsidaa israelerã duanama.

³¹ Mañbe Ācōrēba nāūrāda pusaareba tabisia. Mañ nāūrāba pōrāda zocārā enesia israelerã duanama. Israelerã duanamaaba ewari aba wāida bñ quīrāca mañ pōrāra jeweda jārebribusi basia. Egorōdeba dji ālara dadji bacara daucha basia.

³² Mañ ewaride āsa, diamasi, nurēma bida israelerāba pōrāra quenabadjidaa. Dji mañriara beadaba ēda cincuenta birasia.† Mañgara beseade pae duanasidaa ādjirā duanama.

³³ Mañ pōrā djara jūma codi naēna Ācōrēra ādjirā ume quīrūsia.‡ Mañ bēra israelerāra zocārā quīnibisia.

³⁴ Dji zocai panenaba maná awara co quīrā pananara joucuasidaa. Mañ carea mañ ējūāra trñ bāsidaa Kibro-hataava.*

³⁵ Kibro-hataavadeba israelerāra Hazerodaa wānapeda mama duanesidaa.

12

Mariaba Aaroñ bida Moise biē jarapedada

¹ Mariaba, Aaroñ bida ādji djaba Moiseda biē jara panesidaa āibema wērā edada carea.*

² Ādjia nāwā jarasidaa:

–¿Ācōrēra ababe Moisedeba bedebabarica? ¿Dadjideba bida bedecaca?–

Māwā bedea panara Ācōrēba biē ūrīsia. (

³ Jūma nañ ējūāne Moiserā dji dromaara bai crīchara neē basia.)

⁴ Ara mañda Ācōrēba Moisea, Aaroñ, Mariaa bida jarasia:

–Bārā ūbea mñ wua demaa zedadua.–

Ara mañda wāsidaa.

⁵ Mañne Ācōrēra jārārā ātāba edaa drasoja jira bāde edaa zesia idji wua dede eda wābadamaa. Mama Aaroñra Mariaa sida caitaara trñsia. Ara mañda caitaara wāsidaa.

⁶ Mañbe Ācōrēba ādjia jarasia:

–Mñla jarabara bā bio ūrīnādua. Mñneba bedebadarā bārā tāēna bea ume māra cāimocaraēba idjaba cāimocara quīrāca ne unubi bādeba bedebabarica.

⁷ Baribara mñ nezoca Moise ume māwā bedecaca. Jūma mñ ēberārā cāyābara idjiabara māra biara jñ bā.†

⁸ Idji ume māra nēbābarica. Ne jara bādeba idji ume bedecaca. Ātebala ebuda jarabarica. Idjia māra unubarica. Māwā bñ bēra jbarāba cārē cārēā wayadaē basi mñ nezoca Moiserā biē jaraēi carea?–

⁹ Ācōrēra ādji ume bio quīrūpeda wāsia.

¹⁰⁻¹¹ Ācōrē wua demalaba jārārā ātaa wābāde Mariara aidaba bira nūmesia.‡ Mañ unuside Aaroñba Moisea nāwā bedea djuburiasia:

–Mñ boro, mñ quīrā djuburia daiba crīchaēne cadjirua opedadara quīrādoadua.

¹² Maria cacuara idu jūma ārī bebirādua warra aradgada quīrāca.–

¹³ Ara mañda Moiseba Maria carea Ācōrēra quīrā djuburiada nāwā iwidiisia:

–Ācōrē, mñ quīrā djuburia mñ djabawērā Mariara biabidua.–

¹⁴ Ācōrēba panusia:

‡ **11:32** *Eda cincuenta.* Hebreo bedeade bñ bñ “diez homeres.” § **11:33** *Ebuda bñ cārē cārē Ācōrēra ādjirā ume quīrūsia.* † **11:34** Hebreo bedeade mañ trñba jara bñ: “Nedjara awua panla carea beupedada joubada ējūā.” * **12:1** *Āibema wērā.* Hebreo bedeade bñ bñ: “Cusita wērā.” Ebuda bñ mañ wērā Seporā basida wa Moiseba dewarada edasida. † **12:7** *Idjiabara māra biara jñ bñ.* † **12:10-11** *Mariara aidaba bira nūmesia.* Hebreo bedeade bñ bñ: “Mariara aidaba nieve quīrāca basia.”

-Idji zezaba cawa obΛΓΛde idji quĩrādarrade idodabara, ¿siete ewari puru jĩga bΛdaē bacasidaca quĩrā peramārēā?[§] Ara maλ quĩrāca bārāba idjira siete ewari puru jĩga bΛdida panΛa. Māwānacarea poya jēda zeya.

¹⁵ Ara maλda israelerāba Mariara puru jĩga bΛde wāsidaa siete ewari mama bāmārēā. Maλ siete ewaride israelerāra nocodaa wānaē basia aba Maria jēda zebΛΓdaa.

¹⁶ Zedacarea Hazerođeba Paraλ ējūā pōāsa ewaraga bΛde jūēne wāsidaa.

13

Canaaλ druua acΛde wā panana

¹ Maλbe Ācōrēba Moisea jarasia:

² -ΛcΛΓΛ umaquĩrārāda Canaaλ druua acΛde diabuedua. Maλ druara mΛa israelerā diaya. Israeldeba yōna doce purudebemada aba aba edadua diabuei carea. Ādjira puru boroda beađida panΛa.-

³ Ara maλda Moiseba λcΛΓΛ umaquĩrārāda Paraλ ējūā pōāsa ewaraga bΛdeba Canaaλnaa diabuesia Ācōrēba jarada quĩrāca. Jūma ādjirāra israelerā bororā basia.

⁴ Ādjirāra naλΓārā basia: Rubeλneba yōna purudebema Zacu warra Samuada,

⁵ Simeoλneba yōna purudebema Hori warra Sapada,

⁶ Judadeba yōna purudebema Jepone warra Caleda,

⁷ Isacardeba yōna purudebema Jose warra Igalda,

⁸ Epraiλneba yōna purudebema Nuλ warra Oseada,

⁹ Benjamiλneba yōna purudebema Rapu warra Paltida,

¹⁰ Zabuloλneba yōna purudebema Sodĩ warra Gadielda,

¹¹ Jose warra Manasedeba yōna purudebema Susi warra Gadida,

¹² Daλneba yōna purudebema Gemali warra Amielda,

¹³ Aserdeba yōna purudebema Micael warra Setuda,

¹⁴ Neptalideba yōna purudebema Vapsi warra Nahbida,

¹⁵ idjaba Gadeba yōna purudebema Maqui warra Geuelda.

¹⁶ Moiseba Canaaλ druua acΛde diabuedarā trλra maλΓārā basia. (Nuλ warra Oseara Moiseba trλ basia Josue.)

¹⁷ Moiseba maλ ēberārā Canaaλ druua acΛde diabueside nāwā jarasia:

-Negue ējūā pōāsa ewaraga baareba ējūā eyaida bΛdaa wānadua.

¹⁸ AcΛdadua maλ druara sāvā bΛda idjaba maλ druadebemarāra sāvā beada; mēsrā beada wa mēsrāé beada; zocārā panΛda wa zocārāé panΛda.

¹⁹ AcΛdadua ādji druara sāvā bΛda; bia bΛda wa biē bΛda. Idjaba acΛdadua ādji purura sāvā beada; mōgaraba auđu jūrā ca beada wa ara jāwā beada.

²⁰ AcΛdadua dji ējūāda; ējūā biada wa ējūā biaēda, bacuru baraada wa neēda. ¡Sozarra beađadua! Idjaba maλ druadebema nejōda λcΛΓΛ ba enenadua.-

(Moiseba ādjirāra uva jara diabuesia.)

²¹ Ara maλda Canaaλ druua acΛde wāsidaa. Ādjirāba jūma acΛsidaa Ziλ ējūā pōāsa ewaraga bΛdeba aba Reho purudaa. (Reho purura Hamá druua caita bΛa.)

²² Negue ējūā pōāsa ewaraga bΛare wānapeda Hebroλ purude jūēne wāsidaa. Maλ purude Ahimaλda, Sesaida, Talmi sida panabadjidaa. Ādjira Anacadeba yōpedada basia.* (Ādji drōā naēnabemarāba Hebroλ purura osidaa siete poa egiptorāba Zoal puru odi naēna.)

²³ Dji acΛde wā panΛra jeweda Escol abadade jūēne wāsidaa. Mama uva cΛmΛ droma bΛda aba ta edasidaa. MaλΓara bacurude jānapeda ēberā umēba equiadeba edesidaa. Idjaba granadajōda, higojō sida ba edesidaa.

²⁴ Maλ jewedara ādjirāba trλ basidaa Escol, uva cΛmΛ droma bΛda ta edapedada bēra.†

²⁵ Cuarenta ewari Canaaλ druara jūma acΛ pananapeda jēda wāsidaa.

²⁶ Paraλ ējūā pōāsa ewaraga bΛde Cadé abadama ādjirāra Moise ume, Aaroλ ume, idjaba jūma israelerā ume ābaa dji jΛresidaa. Maλne jūma ādjia unupedada nēbΛΓadapeda Canaaλ druadebema nejōda acΛbisidaa.

²⁷ Ādjirāba Moisea nāwā nēbΛrΛsidaa:

-BΛa wābida druade dairāra jūēsidaa. Wārāda maλ druade baridua ne upedadara bia zaubarua. Maλ druadebema nejōda acΛdua.

²⁸ BaribΛΓΛ maλ druade bea ēberārāra bio mēsrā beaa. Ādji purura waibΛa beaa idjaba mōgaraba auđu jūrā ca beaa. Mama dairāba Anacadeba yōpedadarāda unusidaa.

§ 12:14 Abaaba djārā quĩrādarrade idosira maλ ēberāra Ācōrē quĩrāpita biē besia. drasoa waibaga beasia. † 13:24 Hebreo bedeadade Escol trΛba jara bΛa "cΛmΛ."

* 13:22 Anacadeba yōpedadara

²⁹ Ādjirā awara Negue ējūā pōāsa ewaraga ɓɓɓe amalecitarāda panabadaa. Ējūā eyaida ɓɓɓe hititarāda, jebuseorāda, amorreorā sida panabadaa. Pusaare, Jordaɓ doare bida cananeorāda panabadaa.–

³⁰ Maɓ bedea carea puru Moise quīrāpita ɓɓɓa nūmɓra Caleba chupeabisia. Maɓbe jarasia:

–jWāna! jMaɓ druara dadjirāba poya edadia! jMaɓ druade bea ēberārāra wārāda poyadia!–

³¹ Baribɓɓa idji ume aɓɓɓe wā pananaba jarasidaa:

–jDadjirāra wānaē! jMaɓ druade bea ēberārāra dadjirā cāyābara mēsārara beaa!–

³² Maɓbe sewadeba ādjirāba israelerāa jara panesidaa ādjia aɓɓɓe wā panana druara dji biaēda. Nāwā jarasidaa:

–jɓɓɓe druua daiba aɓɓɓe wā pananane ēberārāra dji quini nūmabaria.* Maɓ awara ēberārā daiba unupeɓɓara jūma waibɓɓa beaa.

³³ Mama dairāba unusidaa Anacadeba yōpedada ēberārā drasoa waibɓɓa beada. Ādjirā aɓɓɓɓara dairāra djoburi queɓɓe adichichi quīrāca. Idjaba ādjirāba dairāra ara maɓ quīrāca unusidaa.–

14

Israelerāba Ācōrē igarapedada

¹ Maɓ ūrīsidaa israelerā jūmarāda ɓɓɓa nūmesia idjaba maɓ diamasi jīa panada ɓɓɓadrasidaa.

² Puruba Moiseda, Aaroɓ sida biē jaraɓɓe ādjia nāwā jarasidaa:

–jDairāra Egiptode beupeɓɓɓara biara ɓacasia! jNaɓ ējūā pōāsa ewaraga ɓɓɓe bida beupeɓɓɓara biara ɓacasia!

³ jĀcōrēba cārē cārēā dairāra maɓ druadaa edebɓɓa? jMama djō panane maɓ druadebemarāba dairāra quenanamārēā edebɓɓa? jDai wērārāra, warrārā sida maɓ ēberārāba ara ādjirā itea jidadamārēā edebɓɓa? jEgiptoda jēda wānida biara ɓɓɓe?–

⁴ Maɓbe ādjiduba jara duanesidaa:

–jAba edadia dadjirā boro bamārēā. Maɓbe Egiptoda jēda wānia.–

⁵ Maɓ ūrīsidaa Moiserā, Aaroɓ sida jūma israelerā quīrāpita chīrāborode barru copanesidaa.*

⁶ Maɓ Nuɓ warra Josueba, Jepone warra Cale bida ādjia cacuade jɓɓɓe panada sopuaba cōātasidaa. Maɓ umēbema Canaaɓ druua aɓɓɓe wā panananebema basia.

⁷ Ādjia israelerā jarasidaa:

–jDairāba aɓɓɓe wā panana ējūāra bio bia ɓɓɓa.

⁸ Maɓ druade baridua ne upeɓɓara bia zaubarā. Ācōrēba dadjirāda bia unu ɓɓɓa maɓ druadaa edepeɓɓa jūma diaya.

⁹ Maɓ bēra Ācōrēa igarānada. Idjaba maɓ druadebemarāda wayarānada. Dadjirāba poyadia, ādjirāra caiba carebai neē panɓ bēra. Baribɓɓa Ācōrēda dadjirā ume ɓɓɓa. Maɓ bēra ādjirāra wayarānada.–

¹⁰ Māwā jara pananamīna puruba ādjira mōgaraba tabari beadiada asidaa. Māwā duanane cawaēne ādjirāba unusidaa Ācōrē quīrāwārēā dorrodorroada idji wua dede ɓɓɓa dogoda.

¹¹ Maɓne Ācōrēba Moisea jarasia:

–jNaɓ ēberārāba baridua carea mārā igarabadaa! jMā ādjirā tāēna ne ununaca waibɓɓa beada odamīna waɓibida mārā jīa amabadaa!

¹² Maɓ carea mā ādjirāra quinibiya. Baribɓɓa ɓɓɓe mā ādjirā cāyābara puru waibɓɓa ɓɓɓa idjaba ɓɓɓa yōbiya.–

Moiseba israelerā carea Ācōrēa bedea djuburiada

¹³⁻¹⁴ Moiseba Ācōrēa jarasia:

–jA ɓɓɓe bea naɓ ēberārāra Egiptodeba ēdra enesia. Maɓda ɓɓɓa ādjirāda quinibibɓɓa egiptorāba ūrīnapeɓɓa Canaaɓ druadebemarāa nēɓɓa. Mā Boro, Canaaɓnebemarāba nēna ūrīsidaa ɓɓɓa dairā ume ɓɓɓa, dairāma ebuɓa odjasida, ɓɓɓa jārārāda dairā ɓɓɓa nībarida, āsa ɓɓɓa jārārā ɓɓɓa edaa drasoɓ jira ɓɓɓe dairā na wābarida idjaba diamasi ara maɓ jārārāda ɓɓɓa quīrāca eradra nūmabarida.

¹⁵ ɓɓɓa naɓ ēberārāda jūma quinibibɓɓa, ɓɓɓa o ɓɓɓa ūrīpeɓɓa nāwā jaraɓɓa:

‡ **13:32** *Ēberārāra dji quini nūmabaria.* Hebreo bedea nāwā ɓɓɓa ɓɓɓa: “Maɓ ējūāba dji panabada mībaria.” ɓɓɓa maɓba jara ɓɓɓa maɓ ējūāne ēberārā djō pananeba dji quini nūmabarida. * **14:5** ɓɓɓa chīrāborode barru copanesidaa Ācōrēa bedea djuburiadi carea idjaba ɓɓɓa māwā osidaa puru jēda wārānamārēā bedea djuburiadi carea.

16 “Ăcōrēba israelerāra idjia diai jarađa ējūānaa poya edeē basía. Maļ bēřā ādjirāra ējūā pōāsa ewaraga ɓađe jūma quīnibisia.”

17 Mļ Boro, māwā jararānamārēā mļ quīrā djuburia ɓa ɓɓara unubidua ara ɓa jarađa quīrāca.

18 ɓa jarasia ɓara baridua quīrūcada idjaba ēberārāra bio quīrīā ɓađa. Maļ awara jarasia ādjia cadjirua obadara, ɓa beđa igarabada sida ɓa quīrādoabarida. Māwāmīna dji beđeade ɓara ɓa cawa obariada asia. Dji zezaba cadjirua oda carea idjida, idji warrarāda, idji wiuzaquerāda, ādjirā warrarā sida cawa o ɓabariada asia.†

19 Maļ bēřā ɓa quīrīā waibɓa ɓađeba naļ ēberārāba cadjirua opeđađara quīrādoada ādji Egiptođeba ēdɾɾapedada ewarideba aba ididāa ɓa quīrādoada quīrāca.-

20 Ăcōrēba jarasia:

-Ădjia cadjirua opeđađara mļa quīrādoasia ɓa beđa djuburiada bēřā.

21 Māwāmīna mļra wārāda zocai ɓa bēřā, idjaba wārāda jūma naļ ējūāne dji dromaara ɓa bēřā, wārāda nāwā cawa oya.

22-23 Naļ ēberārā ni abađa mļa ādji drōā naēnabemarāa diai jarađa ējūāne idu jūēbiēa. Ădjirāba mļ quīrāwārēā dorroorroada unupeđađamīna idjaba Egiptođe, ējūā pōāsa ewaraga ɓađe bida mļa ne ununaca o ɓađa unupeđađamīna mļra jānaē basía. Āteɓarɓ mļa poya oē quīrāca ɓarima zocārā biē beđeasidaa.‡ Mļa igarapedada bēřā ādjirā ni abađa Canaaļ druade jūēnaēa.

24 Baribarɓ mļ nezoca Cale crīchara awara ɓa. Idjiabarɓ mļa ne jūmane bia ēpēbaria. Maļ bēřā idjia acɓde wā ɓađa ējūāne mļa idjira jūēbiya. Idjia, idjiđeba yōɓađarā bida maļ ējūāra edađia.

25 Baribarɓ nu bārāra Pusa Purrūdaa wābada ode jēda wānadia ējūā pōāsa ewaraga ɓađa. Ara nawena amalecitarāda cananeorā sida Canaaļ drua jewedeđe duana.-

26 Idjaba Ăcōrēba Moisea, Aarōɓa bida nāwā jarasia:

27 -Ăba sālbe naļ puru cadjiruaba mļa biē jara panani? Mļa ūrī ɓa ādjia mļa biē jara panabada.

28 Maļ bēřā ādjirāa nāwā jarađe wānadia: “Ăcōrēba nāwā jara ɓa: mļa wārāda zocai ɓa bēřā bārāba jarapedada quīrāca wārāda oya.

29 Jūma bārā veinte poa auđu ɓe mļa juachabidaba mļa biē jarapedada bēřā naļ ējūā pōāsa ewaraga ɓađe beuđia.

30 Bārānebema ni abađa mļa wārāneba bārā diai jarađa ējūānaa jūēne wānaēa. Ababe Jepone warra Caledɾɓ, Nuļ warra Josue sida maļ ējūāne jūēne wānia.

31 Bārāba jarasidaa maļ druadebemarāba bārā warrarāra ara ādji itea jida edeđida. Baribarɓ maļ drua bārāba igarapedađara mļa bārā warrarāa diaya. Maļbe ādjirāra maļ druade bia panania.

32 Baribarɓ bārā dji drōārāra naļ ējūā pōāsa ewaraga ɓađe beuđia.

33 Bārā warrarāra bārā ume naļ ējūā pōāsa ewaraga ɓađe cuarenta poa parrɓa nībađia oveja wagabari parrɓa nībabari quīrāca. Bārāba mļa igarapedada bēřā, bārā warrarāra bia mīga panania aba bārā jūma beuɓađada.

34 Canaaļ drua acɓde wā panana ēberārāra cuarenta ewari mama panasida bēřā, bārāra cuarenta poa bia mīga pananida panɓa mļ igarapedada carea. Māwā bārāba cawađia mļ quīrūbira sāvāɓarɓ ɓađa.”

35 Mļa Ăcōrēa. Mļa jarađara wārāda oya. Naļ puru dji cadjiruada mļa cawa oya jūmarāba mļa igarapedada bēřā. Naļ ējūā pōāsa ewaraga ɓađe beuđia.-

36-37 Maļbe Moiseba Canaaļ drua acɓde diabueđarāra Ăcōrēba cawaēne quīnibisia. Māwā quīnibisia Canaaļ druadeba jēda zedapeđa israelerāa idjida biē jarabisida bēřā idjaba sewađeba maļ ējūāra biē taɓađa asida bēřā.

38 Canaaļ drua acɓde wā panananebemada umēbe beuđaē basía; Nuļ warra Josueda idjaba Jepone warra Cale sida.

Canaaļ druadebemarāba israelerā poyapedada

39 Moiseba jūma Ăcōrēba jarađara israelerāa jarasia. Maļ carea ādjirāra sopuđeba bio jīā duanesidaa.

40 Maļ bēřā nurēma diapedeđa ādjirāra piradɾɾapedeđa Canaaļ druade eyađia ɓamaa wāni carea panasidaa. Nāwā jarasidaa:

-Dairāba cadjiruada osidaa maļ druara poya edađeana asidađe. Dairāra wānia Ăcōrēba diai jarađa druada.-

41 Baribarɓ Moiseba jarasia:

† 14:18 Exodo 34:6-7. ‡ 14:22-23 ɓarima zocārā. Hebreo beđeade jara ɓa “ɓarima die.”

-¿Bārāba cārē cārēã Ācōrēba jaradara Ijānaē? Bārāda Canaaļ druadaa wānibara, bia wānaēa.

⁴² Mama wārānada. Ācōrēra bārā ume wāé bēra dadjirā dji quīrūba bārāra quenanía.

⁴³ Bārāba Ācōrēra igarasida bēra idjira bārā ume baēa. Maļ bēra amalecitarā ume idjaba cananeorā ume djōbdade ādjirāba bārāra quenanía.-

⁴⁴ Māwā jaradamīna israelerāba Ijānaē basía. Canaaļ druade eyaida bāare wāsidaa. Baribara Moiserā wāé basía. Ācōrē baurude sida israelerā wua de eropanlama besía.

⁴⁵ Maļne eyade panā amalecitarāra, cananeorā sida israelerā ume djōne zesidaa. Israelerāra poyadapeda ādjirā caidu ēpē quena wāsidaa aba Hormá abadaada.Š

16

Ēberā Core abadaba Moise, Aaroļ sida igarada

¹⁻² Izar warrada Core abadjidaa. Idjira Levi warra Coádeba yōna basía. Corera dewara ēberārā ūbea panā ume bedea ausidaa Moise āyā badi carea. Maļ ūbeabemara Rubelneba yōpedada basía; aba Eliá warra Dataļ basía, aba idji warra Abiraļ basía, idjaba aba Pele warra Oļ basía. Ādjirāare israelerā bororāda 250 panasidaa. Maļ bororāra dji biara beada puruba edada basía.

³ Jūma maļ ēberārāra Moisemaa Aaroļmaa bida wānapeda nāwā jarasidaa:

-¡Aba idibe bārāra dairā boro badía! Purura jūmaena Ācōrēba idji itea edasia. Idjira dairā ume bida bāa. Māwā bā bēra ¿cārē cārēã jūma Ācōrē puru cāyābara bārāra dji dromaara panāda crīcha panā?-

⁴ Maļ ūrīside Moiserā chīrāborode bārru cobesia Ācōrēba bedea djuburiai carea.*

⁵ Maļbe Corea, idjiare panārāa bida jarasia:

-Nu diapeda Ācōrēba cawabiya caida idjideda idjaba caida edasida idji sacerdote bamārēã. Idjia edada ēberādra idji caita idu wābiya.

⁶⁻⁷ Core, bāa, bāare panārā bida nāwā odadua: bādjiza quera babada epedecoda edadapeda nu trābadauda, quera badi careabema sida maļ epedecode bādadua. Maļda Ācōrē quīrāpita bāde wānada. Maļne Ācōrēba cawabiya caida edasida idji sacerdote bamārēã. ¡Bārā levitarāra jūmawāyā bedea panāa. Ya besía!-

⁸ Moiseba Corea idjaba jarasia:

-Bārā levitarā, ūrīnada.

⁹ Dadji israelerā Ācōrēba bārādra awara bāasia idji caita poya wānamārēã. Māwā israelerāba Ācōrēba animarā babue diade wābdade bārābāra ādjirāra carebabadaa idjaba dadjirā nocoda wābdade Ācōrē wua dera edebadaa. ¿Ara maļba bia bāēca?

¹⁰ Core, Ācōrēba bāra, waabema levitarā sida idji caita idu wābībaria māwā odamārēã. Baribara bārāmaarā maļgara bia bāēa ātebāra Ācōrē sacerdoterā ba quīrā panāa.

¹¹ Maļ bēra bāa, bāare bea bida Ācōrēra igara panāa. ¿Cārē cārēã Aaroļra biē jara panā? ¿Aaroļra bedede bāca Ācōrēba idji sacerdote bamārēã bāda bēra?-

¹² Maļbe Moiseba Eliá warrarā Datalda, Abiraļ sida trābisia. Baribara ādjia jarabisidaa: -Daira bāmaa wānaēa.

¹³ Bāa dairā druā biadeba ēdra enesia. Maļ druadebāra baridua ne upedadara bia zaubaria. Bāa dairā naļ ējūā pōāsa ewaraga bāde jūma quinibāra. Maļda ¿bāra wadibida dai boroda ba quīrā bāca?

¹⁴ Bāa druā biadaa edeyada asia. Maļ druade baridua ne upedadara bia zaubariada asia. Baribara bāa dairā mamaa edeē tabāa. Ējūāda, uva bara bā ējūā sida diaē tabāa. ¿Bāa wadibida dairā cūrūga quīrā bāca?† Daira bāmaa wānaēa.-

¹⁵ Māwā jara panā carea Moiserā bio quīrūpeda Ācōrēa jarasia:

-Ādjia bāa diabāda bia unurādu. Māra ādji boromīna ādji burroda, ni cārē sida ādjidera jārtē bāa. Māā ādjira ni aba bida biē oē bāa.-

¹⁶ Maļbe Moiseba Corea jarasia:

-Nu bāra, bāare panārā sida Ācōrē quīrāpita wānada idji wua demaa. Aaroļ sida mama baya.

¹⁷ Bāare panā 250 ēberārāba ādji quera babada epedecora edadapeda querara coa nūmanada. Maļgara Ācōrē wua demaa idji quīrāpita ededada. Bāa, Aaroļ bida bārā quera babada epedecora ededada.-

Š 14:45 Hebreo bedede Hormá trāba jara bāa "jūma ārīpedada." * 16:4 Λcafaamaarā Moiserā chīrāborode bārru cobesia ne wayaaba. † 16:14 ¿Bāa wadibida dairā cūrūga quīrā bāca? Hebreo bedede bā bāa: "¿Bāa naļ ēberārā daura nūētaica?"

18 Nurēma ādjirāza quera babada epedecoda edadapeda tlabadauda eda bldapeda quera da coa nūmasidaa. Ādjirāra, Moiserā, Aaroā sida Ācōrē wua dede eda wābada caita duanasidaa.

19 Coreba jūma Israel purura Ācōrē wua dede eda wābadamaa zebisia Moise, Aaroā sida āyā bldi carea. Cawaēne Ācōrē quīrāwārēā dorrodorroada ādjirā quīrāpita lnaga dogosia.

20 Maļne Ācōrēba Moisea, Aaroā bida jarasia:

21 –Naļ ēberārā caitabemada āyā wānada. Mļa ādjirāra abeda jūma quinibiya.–

22 Baribarā Moiserā Aaroā sida chīrāborode bārru copanenapeda Ācōrēa nāwā bedea djuburiasidaa:

–Ācōrē, bldēba ēberārāra jūma zocai beaa. ĶAbalba cadjirua oda carea bāra jūma naļ puru ume quīrū baica?–

23 Ācōrēba Moisea jarasia:

24 –Purua jaradua Core wua de caitabemada, Dataā wua de caitabemada, idjaba Abiraā wua de caitabemada āyā wānamārēā.–

25 Ara maāda Moiserā piradrapeda Dataā bāmaā idjaba Abiraāmaā bida wāsia. Israelerā bororā sida Moise caidu wāsidaa.

26 Maļne Moiseba purua jarasia:

–Jāļ cadjirua obadarā wua de caitabemada āyā wānada. Ādjia eropanānebemada tārānada. Tānibarā bārā sida beudia jūma ādjia cadjirua opedada carea.–

27 Ara maāda israelerāra Core wua de caitabemada, Dataā wua de caitabemada idjaba Abiraā wua de caitabemada āyā wāsidaa. Maļne Dataāra, Abiraā sida ādji wua de dajada zedapeda ādji dede eda wābada caita āta nūmeasia. Ādji ume dji quimada, jūma ādji warrarā sida nūpanasidaa.

28 Maļne Moiseba jarasia:

–Nāwā bārāba cawadia ara mādja quīrīā bldēba bārā boroda beē basida, ātebāra Ācōrēbāra māra bāsida:

29 naļ ēberārāda dadji beubada quīrāca beudibarā, bārāba cawadia Ācōrēba māra bāē basida bārā boro bamārēā.

30 Baribarā Ācōrēba egoroda cawaēne yā dogobipeda ādjira, jūma ādjia eropanā sida egoroba mībāra, ādjirā zocai panāne beudarā jaure panabadamaa wānibarā, bārāba cawadia ādjiabarā Ācōrēda igarasidada. Māwā cawadia, ēberārā maļ quīrāca beubadada dadjirāba wadibida ununaca bērā.

31 Moiseba māwā jarabarāde Dataā bāmaaba aba Abiraā bāmaā egorora yā dogosia.

32 Maļne egoroba ādjira, ādji ēberārāra, Corera, idji ēberārāra, idjaba jūma ādjia eropanana sida mīsia.

33 Ādjirā mīpeda egorora wayacusa araa catā dogosia. Māwā zocai panāne maļ ēberārāra jūma ādjia eropanana sida beudarā jaure panabadamaa wāsidaa. Israelerā tāēnabemada nēbasidaa.

34 Egoroba mībarāde maļ ēberārā biabada carea ādjirā caita duanāra āyā pira wāsidaa. Maļne nāwā biasidaa:

–jEgoroba dadjirā sida mīcuaya!–

35 Maļ awara Ācōrēba tlab uruada idji bāmaaba quera bá dia panā ēberārāmaā eradrabisia. Māwā eradrabābā maļ 250 ēberārāra jūma bá quenasia.

36 Maļbe Ācōrēba Moisea jarasia:

37-38 –Sacerdote Aaroā warra Eleazā jaradua quera babada epedecora tlab cowa nūmānebemada jārā pemārēā. Tlabādu epedecode wadi bāra āyā tāmā peabueida bā. Maļ epedecode mļa querada bá diasida bērā epedecora mā itea besia. Jāļ ēberārāba cadjiruada opedada bērā beusidaa. Maļ bērā ādji epedecora pewedeā berrachidapeda animarā babue diabadade cara bldadua israelerāba quīrānebadāmārēā baridua ēberāba querada mļa bá diacara blda.–

39 Ara maāda sacerdote Eleazāba ēberārā tlabāba bá beupedada quera babada epedecora jārā pesia. Jārā pepeda maļ epedeco bronze ođara pewedeā berrachibisia animarā babue diabadade cara bldi carea.

40 Maāra cara bāsia israelerāba quīrānebadāmārēā Aaroā idjaba idjideba yōbādarā awara ni abalba querada Ācōrēa bá diacara blda Ācōrēba Moisea jarada quīrāca. Ādjirā awara bariduaba Ācōrēa querada bá diaibarā, maļ ēberā sida beuya, Core, idjiare panana sida beupedada quīrāca.

41 Nurēma jūma israelerāba wayacusa Moiseda Aaroā sida nāwā biē jara duanesidaa:

–jBārāba Ācōrē ēberārāra beasidaa!–

⁴² Māwā biē jara panla Moisea, Aaroḷma bida powua nūmasia. Maḷne Ācōrē wua demaa acḷadade cawaēne jḷārāba dera ānā edapeda Ācōrē quīrāwārēā dorrodorroadā ḷnaga dogosia.

⁴³ Ara maḷda Moiserā Aaroḷ sida Ācōrē wua de quīrāpe wāsidaa.

⁴⁴ Maḷne Ācōrēba Moisea jarasia:

⁴⁵ –jNaḷ puru caitabemada āyā wānadua! jMḷā ādjirāra aḷeḷa jūma quinibiya!–

Ara maḷda Moiserā Aaroḷ sida chīrāborode ḷarru copanesidaa.

⁴⁶ Moiseba Aaroḷa jarasia:

–ḷa quera babada epedecora isabe enedua. Animarā babue diabadade ḷa ḷḷadauda eda ḷapeda incienso querada coa nūmadua. Maḷbe israelerā duanḷmaa isabe wāpeda Ācōrēba diadua ādjirāba cadjirua opedadara quīrādoamārēā. Ācōrēba bio quīrū ḷa bērā ādjirāra quinibadaa.–

⁴⁷ Ara maḷda Aaroḷba osia Moiseba jarada quīrāca. Idji quera babada epedecora edapeda israelerā duanḷmaa pira wāsia. Jūēḷaḷbara israelerāra ḷcaḷa beucuadoasia. Maḷne idjia querada coa nūmasia ādjirāba cadjirua opedadara Ācōrēba quīrādoamārēā.

⁴⁸ Idjira nūmesia dji quinipedada tabea, dji zocai panḷ ēsi. Māwā ādjirāra waa quininaē basia.

⁴⁹ Maḷ ewaride 14,700 ēberārāra quinisidaa Coreare ḷeada naēna quinipedada juachadaē.

⁵⁰ Ēberārāra waa quininaē bērā Aaroḷra Moisemaa wāsia Ācōrē wua dede eda wābada caita.

17

Aaroḷ bacuru quedua barada

¹ Maḷbe Ācōrēba Moisea jarasia:

² –Israelerāa jaradua bacurada doce enenamārēā. Israeldeba yōna doce purudebema bororāba bacurada aba aba diadida panḷa. Maḷ bacurude dji bororā ḷḷada ḷadua.

³ Levideba yōna puruba enena bacurude Aaroḷ ḷḷada ḷadua. Israeldeba yōna puruza bacuru aba diadida panḷa ādji boro ḷḷada ḷamārēā.

⁴ Maḷ bacurura mḷ wua dede baurude quīrāpe ḷadua mḷ bārā ume bedeabarima.

⁵ Nu bacuru aba quedua bara ḷaya. Maḷ bacuru djibarira mḷa edasia mḷ sacerdote bamārēā. Maḷ ununapeda israelerāba bārāda waa biē jaradaēa. Māwā mḷa ādjirāra chupeabiya.–

⁶ Moiseba israelerāa māwā jarasia. Ara maḷda Israeldeba yōna doce purudebema bororāba ādji bacuru cawacawa Moisea diade zesidaa. Doce bacurura diasidaa. Aaroḷne sida diasia.

⁷ Moiseba maḷ bacurura Ācōrē wua dede baurude quīrāpe ḷasia.

⁸ Nurēma Moise Ācōrē wua dede eda wāḷaḷde unusia Levideba yōna Aaroḷ bacurura pāwārā quedua bara ḷada, pōnō bara ḷada, idjaba almdendra tada zaupeḷa purea jira ḷada.

⁹ Moiseba bacurura Ācōrē wua dede dajada israelerāmaa jūma edesia. Israelerāba acḷadapeda ādjide cawacawa edasidaa.

¹⁰ Maḷbe Ācōrēba Moisea jarasia:

–Aaroḷ bacurura wayacusa mḷ baurude quīrāpe waga ḷadua. Maḷ bacurura waga eropanania panḷa mḷ iḷarabadarāba quīrāneḷamārēā mḷa Aaroḷra, idjideba yōḷadarā sida edasida mḷ sacerdoterā ḷeadamārēā. Māwā ādjirāba mḷ biē jara panḷa ḷa chupeabiya quinirānamārēā.–

¹¹ Ara maḷda Moiseba jūma osia Ācōrēba idjia jarada quīrāca.

¹² Maḷbe israelerāba Moisea jarasidaa:

–jDairāra beudia! jAḷeḷa jūma quininia! jJūma nēbadia!

¹³ jBariduada Ācōrē wua de caita wāḷaḷ beuya! jDairāra jūma quininia!–

20

Ācōrēba baido mōgaradeba weabida

¹ Poa djiwidide dji nabema jedecode israelerāra Cadé abadama jūēne wāsidaa.* Maḷ Cadéra Zil ējūā pōāsa ewaraga ḷade ḷa. Mama Moise djabawērā Mariara jaidapeda ḷabarisidaa.

* 20:1 Ebuda ḷaēa sāḷaḷa poa djiwidida jara ḷa. Zocārāmaarā naḷ capitulode ḷa ḷa israelerāra cuarenta poa ējūā pōāsa ewaraga ḷade ḷaḷapedadacarea māwānada.

² Mama baido dodi carea neê basía. Mañ bērá purura Moisemaa, Aaroḷmaa bida wāsidaa biē jaradi carea.

³ Quirūbideba Moisea nāwā jarasidaa:

– ¡Ācōrēba dai djabarā quinibiside dairā sida quinipedadabara biara bacasia!†

⁴ ¿Bārāba cārē cārēā dairā, Ācōrē purura nañ ējūā pōāsa ewaraga bḷdaa enesidaa? ¿Dairāra dai animarā sida nama beudamārēā enesidaca?

⁵ ¿Cārē cārēā Egiptodeba nañ ējūā biē tabḷdaa enesida? ¡Nama poya ne ucara tabḷa! ¡Higojōda, uvada, granadajō sida neē tabḷa! ¡Baido sida neē tabḷa!–

⁶ Ara mañda Moisea Aaroḷ sida israelerā duanamaḷba Ācōrē wua dede eda wābada caita wānapeda chīrāborode barru copanesidaa Ācōrēa iwidi di carea. Mañne Ācōrē quirāwārēā dorrodorroadā ādji quirāpita ḷnaga dogosia.

⁷ Ācōrēba Moisea jarasia:

⁸ – Bḷ bacuruda edapeda bḷ djaba Aaroḷ ume purura ededadua awuá mōgara waibḷa bḷmaa. Ādjirā quirāpita mañ mōgaraa bedeadua baidoda weamārēā. Ara māwā bedea bḷgḷde baidora mōgaraḷeba wea dogoya. Māwā bḷa baidora weabiya israelerāba ādji animarā bida dodamārēā.–

⁹ Ara mañda Moiseba idji bacurura Ācōrē wua dede bḷda edasia Ācōrēba jarada quirāca.

¹⁰ Idjia Aaroḷ ume purura ābaa jḷresidaa Ācōrēba jarada mōgara quirāpe. Mañne Moiseba israelerāa jarasia:

– ¡Bārā cawḷḷa zarea bea, ūrīnadua! ¿Bārāba ījānamārēā daiba bārā itea baidoda nañ mōgaraḷeba weabiēda panḷca?–

¹¹ Māwā jarapeda Moiseba idji bacurura ḷtaa wapeda mōgaraḷaa barima umé usía. Ara mañda baidora wea dogopeda israelerāba ādji animarā bida dosidaa.

¹² Māwānacarea Ācōrēba Moisea Aaroḷa bida nāwā jarasia:

– Mḷ ījānaē panḷneba bārāba israelerā quirāpita cawabidaē basía mḷra wārāda Ācōrēda. Mañ bērá bārāra nañ puru ume jūēne wānaēa mḷa diai jarada druaḷaa.–

¹³ Mañ baido weabidama trḷ bḷsidaa Meribá, israelerāra baido carea quirūbideba Ācōrē quirāpita biē bedea pedada bērá.‡ Mañ baido weabi bḷdeba Ācōrēba ādjirāa cawabisia idjira wārāda Ācōrēda.

Edoḷnebema boroba israelerā idji druade idu wābiē bada

¹⁴ Cadé abadaḷeba Moiseba ḷcḷḷa ēberārāda Edoḷnebema boromaa nāwā jarade diabuesia:

– Dai israelerāra bārā djabarāa.§ Mañ bērá dairāra bḷ ume bedea de ze panḷa. Bḷa bio cawa bḷa dairā bia mīga panḷnebemada.

¹⁵ Dairā drōā naēnabemara Egiptōdaa wānapeda mama dārā panasidaa. Mañne egiptorāba ādjirāra, dairā sida biē o eropanasidaa.

¹⁶ Mañ carea Ācōrēa quirā djuburiada iwidi sidaa. Mañra Ācōrēba ūrīpeda idji nezoca bajānebemada aba diabuesia dairā Egiptodeba ēdrḷ enemārēā. Idira bḷ drua caita Cadé abadaē panḷa.

¹⁷ Dai quirā djuburia, bḷ druade idu wāyā wābida. Bārā néude eda wānaēa, bārā uva ējūāne eda wānaēa, ni bārā baido juebada uriaḷebemada doḷaēa. Eberārā Boro abada ode quirāipa wānia. Bḷ druade panḷne mañ odebemada jḷwa araare ni jḷwa acḷare bida āyā wānaēa.–

¹⁸ Baribḷḷa Edoḷnebema boroba panusia:

– Bārāra mḷ druade wānacara panḷa. Mañda ījānaēbḷḷa dairāra bārāmaa djōne wānia.–

¹⁹ Dji iwidi de wā panḷba jarasidaa:

– Wārāda quirāipa ode wānia. Mañne dairāba wa dai animarāba bārā baidoda dodibḷḷa, maḷbari paratada diadía. Ababe bḷ druade wāyā wāna quirāi panḷa. Ababe mañdrḷ iwidi panḷa.–

²⁰ Baribḷḷa Edoḷnebema boroba wayacusa panusia:

– Bārāra mḷ druade wānacara panḷa.–

Ara mañda Edoḷnebema boroba sordaorā bio mēsḷā beara zocārā israelerāmaa djōne edesia.

²¹ Edoḷnebema boroba idji druade idu wābiē bērá israelerāra dewara óare wāsidaa.

Aaroḷ jaidada

²² Cadé abadaḷeba Israel purura Hor eyadaa wāsidaa.

† 20:3 Numero 16:23-33. ‡ 20:13 Hebreo bedea de Meribá trḷba jara bḷa “quirūbideba biē bedeadí” wa “caicayadi.”

§ 20:14 Israelerāra Jacobodeba yōsidaa. Edoḷne bema rāra Jacobo djaba Esaúdeba yōsidaa. Genesis 36:6-8.

- ²³ Hor eyara Edoḷ drua caita ḅḅḅ. Mama Ācōrēba Moisea Aaroḷa bida jarasia:
²⁴ -Nama Aaroḷra jaidaya. Idjira mḷa israelerāa diai jarada druađe eda wācara ḅḅḅ, Meribáde mḷa baido weabídama bārāba mḷa jaradara Ijā odaė basi bēḗ.
²⁵ Moise, ḅḅ djaba Aaroḷra idji warra Eleaza sida Hor eyade ḷtaa ededua.
²⁶ Mama Aaroḷba jḷ ḅḅ djiora ēḗpeda idji warra Eleazaa jḷbidua sacerdote dji dromada beḗḗ.
²⁷ Ara maḷda Moiseba jūma osia Ācōrēba jarada quīḗca. Jūma israelerāba acḷ panane Aaroḷra, Eleaza sida Hor eyade ḷtaa edesia.
²⁸ Mama Aaroḷba jḷ ḅḅ djiora jūma ēḗpeda Moiseba Aaroḷ warra Eleazaa jḷbisia. Maḷbe Aaroḷra eya borode jaidasia. Māwānacarea Moisera Eleaza sida eyadeba edaa zesidaa.
²⁹ Israelerāba Aaroḷ jaidada cawasidade idji carea jūmarāda jedeco aba jīāsidaa.

21

Israelerāba Arad purudebema boro poyapedada

- ¹ Arad purudebema borora cananeo basia. Negue ējūā pōāsa ewaraga ḅḅḅ idji drua basia. Idjia ūḗsia israelerāra Atariḷnaa wābada ode zebḷdada. Maḷ bēḗ idji sordaorāda israelerā ume djōne edesia. Djō panane ādjirāba ḷcḷḷḷ israelerāra jida edesidaa.
² Maḷ bēḗ israelerāba Ācōrēa wārāneba nāwā jarasidaa: “Dairāba naḷ ēberāḗ poyadamārēḗ ḅḅḅ carebaibḷḷḷ, ādji purura jūma āḗcuadapeda babuedia.”
³ Israelerāba wārāneba jarapedaḗra Ācōrēba bia ūḗsia. Idjia carebasia ādjirāba maḷ cananeorāda poyadamārēḗ. Israelerāba jūma quenanapeda ādji purura jūma āḗḗnapeda babuesidaa. Maḷ bēḗ mama trḷ ḅḅsidaa Hormá.†

Moiseba bronce dama oda

- ⁴ Hor eyadeba israelerāra Pusa Purruḗdaa wābada óare wāsidaa Edoḷ drua auḗu parḷḷḷgadi carea. Māwā wānane sē panesidaa.
⁵ Maḷ carea Ācōrēda, Moise sida nāwā biē jara duanesidaa:
 -ḷḅḅḅ dairāra Egiptodeba ēḗḗḷ enesica naḷ ējūā pōāsa ewaraga ḅḅḅde quininamārēḗ? Codira neḗ. Baido sida neḗ. Idjaba naḷ maná warraē tabḷ co panḷba sē panḷa.-
⁶ Maḷḷḷḷ carea Ācōrēba israelerāmaa dama dji arada zocārā diabuesia. Maḷ damaba israelerāra cácuadapeda zocārā quinisidaa.
⁷ Maḷ bēḗ israelerāra Moisemaa wānapeda jarasidaa:
 -Dairāba cadjiruada osidaa Ācōrēda, ḅḅ sida biē jarasida bēḗ. Dai quīḗ djuburia Ācōrēa iwididua naḷ damara āyā wābicuamārēḗ.-
 Ara maḷda Moiseba ādjirā carea Ācōrēa bedea djuburiasia.
⁸ Maḷne Ācōrēba Moisea jarasia:
 -Bronceda dama quīḗca aba opeḗa bacuru eraḗade ḷḷḷ jira ḅḅḅdu. Damaba abaḗda casira, maḷ ēberāba bronce oda damada acḷibḷḷḷḷḷ biaya.-
⁹ Ara maḷda Moiseba bronceda dama quīḗca opeḗa bacuru eraḗade ḷḷḷ jira ḅḅḅsia. Damaba aba cabḷḷḷḷḷde maḷ ēberāba bronce oda damada acḷsira biabadjia.

Israelerā Moab druađe jūḗpedada

- ¹⁰ Mamaḷba wānapeda israelerāra Obot abadade duanesidaa.
¹¹ Mamaḷba wānapeda Ije-Abariḷne duanesidaa. Maḷra Moab druaḗeba ḷmāḗḗḗ od-jabariare ējūā pōāsa ewaraga ḅḅḅde ḅḅḅ.
¹² Mamaḷba wānapeda Zared do jewedade duanesidaa.
¹³ Mamaḷba wānapeda Arnoḷ do quīḗḗḗ duanesidaa ējūā pōāsa ewaraga ḅḅḅde. Maḷ ējūāra amorreorā druađe ḅḅḅ. Arnoḷ dora Moab drua idjaba amorreorā drua ēsi ḅḅḅ.
¹⁴⁻¹⁵ Maḷ bēḗ carta Ācōrē Djōna abadade nāwā ḅḅ ḅḅḅ:
 Vaheb puru Supa druađe ḅḅḅre, Arnoḷ do jḷwateare bida wāyā wāsidaa.
 Do zaqce ḅea caita Ar abadadaa wāsidaa Moab drua dḷḷḷḷḷ.‡
¹⁶ Mamaḷba israelerāra baido juebada uria Beer abadadaa wāsidaa. Mama Ācōrēba Moisea nāwā jarasia:
 -Purura ābaa jḷḷḷḷḷ. Mḷa ādjirāba baidoda diaya.-
¹⁷ Maḷne israelerāra nāwā trḷḷḷsidaa:
 Baido juebada uriara bogadrḷ ḅḅḅdu. Maḷ baido carea trḷḷḷnia.

* **21:2** Hebreo bedeade naḷ crīchada día ḅḅḅ: “Dji quīḗḗra poyadapeda jūma idjia eroḅḅḅra Ācōrē itea ḅeya. Maḷ bēḗ jūma āḗḗnapeda babuedia ni abaḅḅḅ ara idji itea edarānamārēḗ.” † **21:3** Hebreo bedeade Hormá trḷḷḷḷḷ jara ḅḅḅ “jūma āḗḗpedada.” ‡ **21:14-15** Hebreo bedeade jūma maḷ versīcolora ebuda ḅḅḅ.

18 Dadjirā bororāba ādji bacuruba nañ baido juebada uriara corosidaa. Dji dromarāba ādji bardonaba corosidaa.

Mama ējūā pōāsa ewaraga badeba Matanānaa wāsidaa.

19 Mamaaba Najaliēdaa wāsidaa. Mamaaba Bamōdaa wāsidaa.

20 Mamaaba jeweda Moab druade bade jūēne wānapeda Pisga eyade duanesidaa. Pisga eyadeba Jesimoā ējūā pōāsa ewaraga bāra unubaria.

Israelerāba amorreorā poyapedada

21 Mañbe israelerāba amorreorā boro Sehoā abadamaa ḄCAGA diabuesia nāwā jaradāmārēā:

22 –Dai quīrā djoburia bā druade idu wāyā wābidua. Dairāra bārā néude eda wānaēa, bārā uva ējūāne bida eda wānaēa, ni bārā baido juebada uridebemada dodaēa. Ēberārā Boro abada ode quīrāipa wānia.–

23 Baribara Sehoāba israelerāra idji druade idu wābiē basia. Idji sordaorāra jūma trācuapeđa ējūā pōāsa ewaraga bade israelerāmaa wānapeda Jahaza puru caita djosidaa.

24 Baribara israelerāba ādjirāra poyadapeda ādji druara jārīsidaa Arnoā dođeba aba Jabó dođaa amonitarā drua daucha. Amonitarāba ādji druara bio waga eropanasidaa.

25 Israelerāba amorreorā puru beada jūma poyasidaa; dji puru droma Hesboā abadara, puru zaquerā sida. Poyadapeda mañ purude panesidaa.

26 Amorreorā boro Sehoāra Hesboā purude babadjia. Naēna idjira moabitarā boro ume djospeda ādji druara jūma jārīsia aba Arnoā do daucha.

27 Mañ carea nāwā jarabadaa:

jHesboā purura wayacusa ode zedadua! Sehoā purura idji bađa quīrāca bia oēia.

28 Sehoā sordaorāra Hesboā purudeba wāsidaa. Taba urua eradtabara quīrāca Sehoā purudeba wāsidaa.

Mañne Ar puru Moab druade bāra babuesidaa. Arnoā do icawa eyade bea puru sida jūma babuesidaa.Š

29 jAy, moabitarā! jBārāra mīā djoburi beaa! Bārā ācōrē Quemo ēpēbadara beusidaa.

Amorreorā boro Sehoāba bārā warrarāra memenebisia. Bārā caurāra jida edesia.

30 Baribara dadjirāba ādjira jūma poyasidaa.* Hesboā purudeba aba Diboā purudaa jūma quenasidaa.

Nopa purudeba aba Medebā purudaa jūma ārīnapeda babuesidaa.

Israelerāba Basaānebema boro Og poyapedada

31 Māwā israelerāra amorreorā druade panesidaa.

32 Mañne Moiseba ḄCAGA diabuesia Jazer drua acadāmārēā. Israelerāba puru mañ druade beara poyadapeda amorreorāra āyā jaretasidaa. Mama bida israelerāra panesidaa.

33 Mamaaba israelerāra Basaānaa wābada ode wāsidaa. Mañne Basaānebema boro Og abada idji sordaorāda Edrei puru bāmaa edesia israelerā ume djoñi carea.

34 Māwā panāne Ācōrēba Moisea jarasia:

–Ne wayarādua. Mā idjida, idji sordaorā sida bārāa jūma poyabiya. Idji drua sida mā bārāa diaya. Bārāba Hesboāne bađa amorreorā boro Sehoā beapedada quīrāca idji sida beadadua.–

35 Ara mañda israelerāba Basaānebema boro Og abadara, idji warrarāra, idji sordaorā sida jūma quenasidaa. Ni abāda zocai bādaē basia. Mañbe idji druara jūma edasidaa.

22

Moabitarā boro Balāba Balaa trābida

1 Mañbe israelerāra Moab drua jeweda bāmaa wābārasidaa. Mama Jordaā do caita duanesidaa. Wa quīrāē ādjirā quīrāpe Jerico puruda basia.

2-4 Mañ ewaride Zipor warra Balāda moabitarā boro basia. Mañ Balāba cawasia israelerāba amorreorāda poyadapeda ādji druara jārīsidadā. Idjira, jūma moabitarā sida bio ne waya duanesidaa israelerā cābana panā bērā. Mañ carea moabitarāba Madiaānebema dji dromarāa jarasidaa:

–Nañ israelerāra cābana panā bērā dadjirā druara jūma jārīnia pacaba chirua jūma cobari quīrāca.–

5 Mañ bērā moabitarā boro Balāba ḄCAGA diabuesia Beor warra Balaa trāne. Mañ Balaaāra Amav druade babadjia Petor purude. Petor purura Euprate do icawa basia.*

Š 21:28 Do icawa eyade bea puru. Hebreo bedeade mañra ebuda bāēa. * 21:30 Dadjirāba ādjira jūma poyasidaa.

Hebreo bedeade māwā bā bā. Griego bedeade jara bā “ādja eropananara jūma ārīsidaa.” * 22:5 Amav druade

babadjia...Euprate do icawa basia. Hebreo bedeade nāwā bā bā: “Petor purude babadjia. Mañra do icawa basia idji puru warrarā druade.”

Balába nāwā jarabisia: “Egiptodeba israelerāda māl druade cābana duanane zesidaa. Ādjirāba māl druara abeda birasia.

⁶ Ādjirāra dairā cāyābara l̄l̄lara panla. Mał bērā ādjirā biē jara b̄l̄de zedua. Māwā m̄la ādjirāra poyapeda māl druadebemada āyā j̄l̄recuaisicada. M̄la cawa b̄la b̄la bariduada bia jara b̄l̄ib̄l̄ra, małḡl̄ra bia bebaria. Idjaba bariduada biē jara b̄l̄ib̄l̄ra, małḡl̄ra biē bebaria.”

⁷ Moab druadebema dji dromarāra, Madialnebema dji dromarā sida Balaałmaa wāsidaa. Paratada Balaałma diadi carea edesidaa israelerā biē jara b̄l̄de zemārēā. Balaałma jūēsidade jūma Balába jarabidada nēb̄l̄l̄sidaa.

⁸ Balaałba jarasia:

–Nama cāinadua. Nub̄l̄l̄ m̄la bārāa jaraya Ācōrēba m̄lra idu wābida wa idu wābiēda.–

Māwā jarada bērā Moab druadebema dji dromarāra mama cāisidaa.

⁹ Mał diamasi Ācōrēra Balaałma odjapeda nāwā iwidisia:

–Ķēberārā b̄l̄ dede panl̄ra cairāda jāwā panl̄?

¹⁰ Balaałba Ācōrēa panusia:

–Nał ēberārāra moabitarā boro Zipor warra Balába nāwā jaradamārēā diabuesia:

¹¹ “Egiptodeba ēberārāda cābana māl druade jūēsidaa. Māl druara mał ēberārāba abeda birasia. Mał carea ādjirā biē jara b̄l̄de zedua. Māwā m̄la ādjirāra poyapeda māl druadebemada poya āyā j̄l̄recuaisicada.”–

¹² Ācōrēba Balaałma jarasia:

–Nał ēberārā ume wārādua. Ādjia jara panl̄ ēberārāra biē jara b̄l̄rādua m̄la ādjirāra careba b̄l̄ bērā.–

¹³ Nurēma Balaałra pirabaripeda Balába diabueda dji dromarāa nāwā jarasia:

–Bārā druadaa jēda wānadua. Ācōrēba m̄lra bārā ume idu wābiēā.–

¹⁴ Moab druadebema dji dromarāra jēda Balámaa wānapeda jarasidaa:

–Balaałra dairā ume ze quīrāē basia.–

¹⁵ Mał carea Balába wayacusa dewararāda Balaałmaa diabuesia. Małḡl̄rāra dji naārā wā panana cāyābara dji dromaara beasia idjaba cābanaara wāsidaa.

¹⁶ Ādjirāra Balaałma jūēnapeda jarasidaa:

–Zipor warra Balába nāwā jarabisia: “Māl quīrā djoburia b̄l̄ra m̄lmaa ze ama b̄arādua.

¹⁷ M̄la b̄la paratada wai b̄la diaya. Idjaba jūma b̄la jarab̄l̄l̄ quīrāca m̄la oya. Mał bērā māl quīrā djoburia nał ēberārāra biē jara b̄l̄de zedua.”–

¹⁸ Barib̄l̄l̄ Balaałba panusia:

–Balába idji de parataba idjaba oroba bira cob̄l̄da diab̄l̄l̄ sida m̄la ni cārē sida oēa māl Boro Ācōrēba māwā obiēb̄l̄l̄.

¹⁹ Māl djoburia bārā sida idji nama cāinadua. Nał diamasi Ācōrēba m̄la quīrā awara jaraisicada.–

²⁰ Mał diamasi Ācōrēra Balaałma odjapeda nāwā jarasia:

–Nał ēberārāba b̄l̄ j̄l̄l̄de ze panl̄ bērā ādjirā ume wādua. Barib̄l̄l̄ ababe odua m̄la b̄la jarab̄l̄l̄ quīrāca.–

Balaał Balámaa wāna

²¹ Nurēma Balaałra pirabaripeda idji burro l̄r̄l̄ chūmebarira j̄l̄peda Moab druadebema dji dromarā ume wāsia.

²² Balaał nezocarāda umé idji ume wāsidaa. Idjira burro l̄r̄l̄ nībasia. Barib̄l̄l̄ idji wāb̄l̄l̄ carea Ācōrēra bio quīrūsia. Mał bērā Ācōrē nezoca bajānebemada idji nocođaa wārāmārēā o ēsidra nūmesia.

²³ Djōbada necoda idji j̄l̄wade erobasia. Balaał burroba idjira o ēsidra nūml̄da unuside o āyā wāsia. Mał carea Balaałba idji burroba ubadjia wayacusa ođaa wāmārēā.

²⁴ Nocođaa wāb̄l̄dade uva ējūāne jūēsidaa. Dji ora mał ējūā ēsi wābadjia. Orroza ējūāra mōgaraba auđu jūrā ca basia. Mama pēsua wābadjidaa mał mōgaraba auđu jūrā ca b̄l̄ ēsi. Małbe Ācōrē nezoca bajānebamara wayacusa o ēsidra nūmesia Balaał nocođaa wārāmārēā.

²⁵ Balaał burroba Ācōrē nezoca bajānebema unuside dji mōgaraba auđu jūrā ca b̄l̄daa catl̄ l̄ra nībađe wāsia. Małba Balaał jūrā catl̄ l̄rrata edesia. Mał carea Balaałba idji burroba wayacusa u jidasia.

²⁶ Małbe o pēsua wābadade Ācōrē nezoca bajānebamara ādji nocoare nūmane wāsia. Mama poya āyā wāē basia.

²⁷ Mama Balaał burroba Ācōrē nezoca bajānebema waya unuside abeda egode tabesia. Mał carea Balaałra bio quīrūpeda idji burroba bacuruba wayacusa u jidasia.

²⁸ Małne Ācōrēba Balaał burroba bedeabisia. Dji burroba iwidisia:

–ĶMā cārēda ođā bērā b̄la m̄lra jāwā barima ūbea usí?–

²⁹ Balaałba panusia:
 –Jāwā o ɓa ɓa młra mīā sē ɓa bērā. ꞑNecoda mł jɔwade erobɓbara ara nawena ɓara beatacasia!–

³⁰ Małne burroba jarasia:
 –Młra ɓa burroa. ɓa mł edada ewarideba mł ɔrɔ nɔbabaria. ɓa bio cawa ɓa nał naēna młra ɓa ume jāwā nɔbaca basida.–

Balaałba jarasia:
 –Wārāda māwā ɓa.–
³¹ Małbe Ācōrēba idji nezoca bajānebemara o ēsidra nūmada Balaałba unubisia. Djɔbada neco idji jɔwade erobɓ sida unusia. Małne Balaałra chīrāborode ɓarru cobesia.

³² Ācōrē nezoca bajānebemaba Balaałba jarasia:
 –ɔɓa cārē cārē ɓa burroba ɓarima ūbea usi? Młabara ora jūātrɔ erobɓa ɓa nocodaa wārāmārēā. ɓa ode wāɓara młā quīrīāēā.†

³³ ɓa burroba młda ɓarima ūbea unupeda mł caita zeē ɓasía. Mł caita zedabara młā ɓara beacasia ɓaribara ɓa burroba zocai ɓacasia.–

³⁴ Balaałba panusia:
 –Młā cadjiruada osia. Adua ɓasia ɓara o ēsidra nūmada mł nocodaa wārāmārēā. ɓamaarā młda Balámaa wāida biē ɓabara, jēda wāya.–

³⁵ Ācōrē nezoca bajānebemaba jarasia:
 –Nał ēberārā ume ɓara wāida ɓa, ɓaribara ababe młā jarabi ɓara jaradua.–
 Ara małda Balaałra Balába diabueda dji dromarā ume wāsia.

Balába Balaał audiabariida

³⁶ Balába Balaał zebara cawaside Ar purudaa audiabaride wāsia. Ar purura Arnoł do icawa ɓa Moab drua daucha.

³⁷ Balaał jūeside Balába idjia jarasia:
 –Młā ɓa naārā trɔɓiside ɔcārē cārē isabe zeē basi? ɔMłā paratada waɓa poya diaēda crīcha ɓasica?–

³⁸ Balaałba panusia:
 –ɓa trɔɓueda bērā młra nama ɓa. ɓaribara młā ɓariduada jaracara ɓa. Ababe Ācōrēba jarabi ɓara jaraida ɓa.–

³⁹ Małbe Balaałra Balá ume Quiriat-huzot purudaa wāsidaa.
⁴⁰ Mama Balába pacada, oveja sida beapeda dji dragada Ācōrēba ɓabue diasia. Dji djarada Balaałba, idji ume panɔ dji dromarāa bida cođamārēā diasia.

⁴¹ Nurēma diapededa Balába Balaałra eya Bamo-baal abadade ɔta edesia. Mamaɓa israelerā caitara panara unusia.

23

Balaałba israelerā bia jara ɓada

¹ Balaałba Baláa jarasia:
 –Nama animarā ɓabue diabadada siete odua. Małbe paca dji umaquīrāda siete idjaba oveja dji umaquīrāda siete enedua Ācōrēba ɓabue diađi carea.–

² Ara małda Balába osia Balaałba jarada quīrāca. Animarā ɓabue diabadaza āđji umérāba pacada aba idjaba ovejada aba Ācōrēba ɓabue diasidaa.

³ Małbe Balaałba jarasia:
 –Nama jādua ɓa animarā Ācōrēba ɓabue dia ɓama. Młra awuá wāya. Mama Ācōrēba młma odjaisicada. Idjia młā bedeasira ɓa jarade zeya.–
 Māwā jarapeda Balaałra eya zaque chirua neē ɓadaa wāsia.

⁴ Mama Ācōrēba idjima zesia. Balaałba idjia jarasia:
 –Młā animarā ɓabue diabadara siete obisia. Małza młā paca zaqueda aba idjaba ovejada aba ɓa ɓabue diasia.–

⁵ Małne Ācōrēba Balaałba cawabisia cārēda jaraida ɓada. Cawabipeda Balaałba jarasia jēda Balámaa jarade wāmārēā.

⁶ Ara małda jēda wāsia. Jūēbara Balaałba unusia Balára, jūma Moab druadebema dji dromarā sida Ācōrēba animarā ɓabue dia panɔ caita duanada.

⁷ Małbe Balaałra nāwā bedeasia:
 Moab druadebema boro Balába młra Arał druadeba zebisia. ɔmādaud odjabariare ɓa drua eyaıda ɓamaɓa młra zebisia.

† 22:32 ɓa ode wāɓara młā quīrīāēā. Hebreo bedeade małra ebuda ɓaēa.

Idjia m¹á jarasia: “M¹ quir¹á djuburia israeler¹á bié jara b¹ade zedua. Na¹ Jacobodeba y¹opedadar¹ara bié o b¹adua.”

⁸ M¹w¹am¹ina ¹Ác¹or¹eba bia jara b¹ada éber¹ar¹ada ç¹m¹á s¹aw¹á bié jara b¹ai? ¹Ác¹or¹eba bia o b¹ada éber¹ar¹ada ç¹m¹á s¹aw¹á bié o b¹ai?

⁹ Na¹ eya m¹ogaraída b¹adeba m¹á israeler¹ara unu b¹aa. Na¹ eya zaquedeba m¹á ádjir¹ara ac¹ b¹aa.

J¹á¹ purura áduba j¹ga panabaria. Cawa pan¹aa ádjir¹ara dewara puru quir¹aca pan¹áeda.

¹⁰ Jacobodeba y¹opedadar¹ara íb¹ quir¹aca zoc¹ar¹á pan¹ b¹er¹á ni abal¹ba ádjir¹ara poya juachada¹ea. ç¹Caiba israeler¹ara ma¹ar¹í poya juachai?*

J¹á¹ éber¹ar¹á j¹pa bea beub¹ada¹de bida bia bea¹ía. M¹ beub¹ar¹ade ara ádj¹i quir¹aca be quir¹á b¹aa.

¹¹ Balaa¹l m¹w¹á bedeab¹ar¹ carea Balá¹ba quir¹ubideba jarasia:

-ç¹B¹aa c¹ar¹eda jara b¹l? M¹á b¹ar¹a zebisia m¹l ume dji quir¹úda bié jara b¹am¹ar¹é. Barib¹ar¹ b¹aa ádjir¹ara bia jara b¹aa.-

¹² Balaa¹lba panusia:

-M¹w¹ara ç¹Ác¹or¹eba jarabi b¹ar¹a m¹á jaracara b¹ar¹ca?-

¹³ Balá¹ba jarasia:

-W¹ana. Dewara orroare w¹ania. Mama¹ba b¹aa israeler¹ara unuya j¹ma poya unu¹em¹ina. Mama¹ba ádjir¹ara bié jara b¹adua.-

¹⁴ Ara ma¹da Balá¹ba idjira P¹sga eyade á¹taa edesia Zop¹í¹ éj¹ú¹ana. Mama Balá¹ba wayacusa animar¹á babue diabadada siete osia. Ma¹za paca dji umaquir¹ada aba idjaba oveja dji umaquir¹ada aba Ác¹or¹ea babue diasia.

¹⁵ Ma¹be Balaa¹ba idjía jarasia:

-Nama j¹ádua b¹aa animar¹á Ác¹or¹ea babue dia b¹amaa. M¹ra awuá w¹aya Ác¹or¹e ume bedeai carea.-

¹⁶ Mama Ác¹or¹era Balaa¹maa zepeda cawabisia c¹ar¹eda jaraida b¹ada. Cawabipeda Balaa¹aa jarasia j¹da Balá¹maa jarade w¹m¹ar¹é.

¹⁷ Ara ma¹da Balaa¹ra j¹da w¹asia. J¹üeb¹ar¹ade unusia Balá¹ra j¹ma Moab druadebema dji dromar¹á sida Ác¹or¹ea animar¹á babue dia pan¹ caita duan¹ada. Balá¹ba idjía iwídisia:

-ç¹Ác¹or¹eba c¹ar¹eda jarasi?-

¹⁸ Ma¹ne Balaa¹ra n¹w¹á bedeasia:

Zipor warra Balá, m¹á jara b¹ar¹a bio quir¹acuita ür¹ídua.

¹⁹ Ác¹or¹era éber¹ar¹á quir¹aca b¹áea. Idjira sewa ocaa. Idjia jaradada quir¹á awara ocaa.

Idjia jarab¹ar¹a obaria. Idjia w¹ar¹neba jaradara obaria.

²⁰ Idjia m¹á jarasia israeler¹á bia jara b¹am¹ar¹é. Bia jara b¹aduada ada b¹er¹á m¹á quir¹á awara jaracara b¹aa.

²¹ Ác¹or¹eba Jacobodeba y¹opedadara idu bia m¹gabiéa. Idjia israeler¹ara idu sopuabiéa.†

Ác¹or¹era ádjir¹á ume b¹aa. Ma¹ b¹er¹á b¹ar¹ida jara pan¹aa idjira ádjir¹á boroda.

²² Ác¹or¹eba ádjir¹ara Egíptodeba édr¹ar¹ enesia. Idjideba ádjir¹ara bio l¹ba beaa, paca m¹éa warída quir¹aca.

²³ Ni abal¹ba Jacobodeba y¹opedadara poya ne á¹ odaéa. Ni abal¹ba israeler¹ara poya bié b¹adaéa.

Éber¹ar¹aba n¹w¹á jaradía: “Ac¹dua s¹aw¹á Ác¹or¹eba israeler¹ara bio careba b¹ada.”

²⁴ Israeler¹ara imama quir¹aca pan¹aa. Jarra b¹ade imamara á¹n¹ú¹caa, áteb¹ar¹ ne beapeda j¹ma cobaria. Dji oa sida j¹ma senebaria.

Ara ma¹l quir¹aca israeler¹ara á¹n¹ú¹naea aba na¹l druadebema éber¹ar¹á j¹ma poyab¹adadaa.

²⁵ Balaa¹l m¹w¹á bedeab¹ar¹ carea Balá¹ba quir¹ubideba n¹w¹á jarasia:

-í¹B¹aa na¹l éber¹ar¹ada poya bié jara b¹ar¹é b¹ar¹ chupeadua! í¹Ádjir¹ara waa bia jara b¹ar¹ádua!

²⁶ Ma¹ne Balaa¹ba panusia:

-ç¹M¹á ababe Ác¹or¹eba jarabid¹ar¹ jaraida b¹ada asiéca?

²⁷ Ma¹be Balá¹ba idjía jarasia:

-W¹ana. M¹á b¹ar¹a dewara orroare edeya. Á¹ib¹er¹á mamab¹ar¹ Ác¹or¹eba b¹aa israeler¹ara idu bié jarabisicada.-

²⁸ Ara ma¹da Balá¹ba idjira Peor eya borodaa edesia. Mama¹ba éj¹ú¹á p¹osa ewaraga b¹ar¹a j¹ma unubaría.

²⁹ Mama Balaa¹ba jarasia:

* **23:10** Ma¹ar¹í poya juachai. Hebreo bedeade b¹l b¹aa: “El número de la cuarta parte.” † **23:21** Ác¹or¹eba Jacobodeba y¹opedadara idu bia m¹gabiéa. Idjia israeler¹ara idu sopuabiéa. Ma¹l bedeara idjaba n¹w¹á traducida b¹aa: “Ác¹or¹eba unu¹é b¹aa Jacobodeba y¹opedadar¹aba cadjirua obadada. Unu¹é b¹aa israeler¹aba á¹ obadada.”

-Nama animarā babue diabadada siete odua. Paca dji umaquĩrāda siete idjaba oveja dji umaquĩrāda siete enedua Ācōrēa babue diadi carea.-

³⁰ Ara maŋda Balāba osia Balaaŋba jaraŋa quĩrāca. Maŋbe animarā babue diabadaza pacada aba idjaba ovejada aba Ācōrēa babue diasia.

24

¹ Barib_{ΛΓΛ} Balaaŋba cawasia idjia israelerā bia jara b_{ΛΓΛ} Ācōrēba bia unu b_Λda. Maŋ bē_rā idjia naārā o b_Λda quĩrāca āyā wāé basía Ācōrēba cārēda jarabi cawaya. Āteb_{ΛΓΛ} ējūā pōāsa ewaraga b_Λdaa ac_Λ nūmesia.

² Maŋne unusia Israeldeba yōpeada doce puruda duan_Λda. Ādjirā ac_Λ nūm_Λne Ācōrē jauredeba besia.

³ Maŋne nāwā bedeasia:

Māra Beor warra Balaaŋa. Mā ēsā unu b_Λa. Māra nāwā be_eda b_Λa.

⁴ Mā ūrī b_Λa Ācōrēba jara b_Λda. Mā ēsā unu b_Λa Ācōrē jūma poya b_Λba unubi b_Λda.

Idji quĩrāpita chĩrāborode cob_Λde m_Λ dauba ēsā unu b_Λa.

⁵ Israelerā, bārā wua dera bio biya quedeaa. Jacobodeba yōpeadarā, bārā purura bio biya quĩrua.

⁶ Israel purura waib_Λa b_Λa do zaque draso_a b_Λ quĩrāca.* Bio wari b_Λa néu do icawa u tab_Λ quĩrāca.

Bio biya b_Λa áloe bacuru Ācōrēba u_Λda quĩrāca idjaba ogo do icawa nūmea quĩrāca.

⁷ Ādjirāneba yōbadarāba baidoda aduba eropanania. Ādji zocodeba baidoda wewezoaya.

Ādji boroba amalecitarā boro Agāda poyaya. Ādji boroba puruda zocārā idji j_Λwae_Λda erobaya.

⁸ Ācōrēba israelerāra Egiptodeba ēd_r_Λ enesia. Idjideba ādjirāra bio b_Λba beaa, paca mēā warida quĩrāca.

Ādji dji quĩrūra jūma poyadā imamaba animarā beapeda dji b_Λw_Λg_Λr_Λa b_Λagapeda jūma cobari quĩrāca. Ādji dji quĩrūra chaba d_r_Λ quenanania.

⁹ Imamara egode chūmepe_Λda n_Λnūbaria. ¿Caiba idjira mīā sēi?

Ara maŋ quĩrāca Israel puruba ēberārāra poyape_Λda n_Λnūya, dewararāba wayadī bē_rā.

Jūma israelerā bia jara pan_Λ ēberārāra Ācōrēba carebaya.† Barib_{ΛΓΛ} jūma ādji biē jara pan_Λra Ācōrēba biē b_Λya.

¹⁰ Balaaŋ māwā bedeab_{ΛΓΛ} carea Balāra idji ume bio quĩrūsia. Quĩrūbi_Λdeba j_Λwa tawepe_Λda jarasia:

-jMā b_Λra zebisia m_Λ dji quĩrūra biē jara b_Λmārēā! jMāwāmīna b_Λrima ūbea ādjirāra bia jara b_Λsia!

¹¹ jB_Λdji druadaa jēda wādua! Ācōrēba b_Λa israelerāra idu biē jarabiē bē_rā parata waib_Λa diaya_Λda adara mā diaēa.

¹²⁻¹³ Balaaŋba panusia:

-B_Λa m_Λmaa diabue_Λda ēberārā m_Λa ebu_Λda nāwā jarasia: “Balāba idji de parataba idjaba oroba bira cob_Λda diab_{ΛΓΛ} sida m_Λa ni cārē sida oēa Ācōrēba māwā obiēb_{ΛΓΛ}.” Ababe Ācōrēba jarabi b_Λd_r_Λ jaraida b_Λada asia.

¹⁴ M_Λ druadaa jēda wāya. Barib_{ΛΓΛ} wāi naēna m_Λa jaraya israelerāba jĩrūarebema ewaride b_Λ purura sāwā odida.-

¹⁵ Ara maŋda Balaaŋra nāwā bedeasia:

Māra Beor warra Balaaŋa. Mā ēsā unu b_Λa. Māra nāwā be_eda b_Λa.

¹⁶ Ācōrēba jara b_Λra m_Λa ūrī b_Λa. Ācōrē dji Dromaara b_Λ necawaada m_Λa erob_Λa.

Ācōrē jūma poya o b_Λba unubi b_Λra m_Λa ēsā unu b_Λa. Idji quĩrāpita chĩrāborode cob_Λde m_Λ dauba ēsā unu b_Λa.

¹⁷ Jĩrūarebema ewaride cārēda sāwāida m_Λa ēsā unu b_Λa. Mā unu b_Λra ara nawenabemaēa. Jacobodeba dji dromada zeya chĩdau ebu_Λda odjabari quĩrāca. Israeldeba dji boroda zeya. Maŋba moabitarā borora jūma berrad_Λgaya. Sédeba yōpeadarā sida jūma quenaya.

¹⁸ Idji dji quĩrū Edoŋnebemarāda poyaya. Ādji dru_a Seír abadara idji j_Λwae_Λda erobaya. Maŋne Israel purura b_Λlara wariya.

¹⁹ Jacobodeba yōna dji dromaba naŋ Ar purude panenara jūma quenaya.‡

²⁰ Māwā bedeacare_a Balaaŋba Amale purura ēsā unupe_Λda nāwā bedeasia: Amale purura dji dromaara b_Λa. Barib_{ΛΓΛ} ewari aba nēbaya.

* **24:6** Israel purura waib_Λa baya do zaque draso_a b_Λ quĩrāca. Maŋ bedeara idjaba nāwā jaraida b_Λa: “Israel purura waib_Λa baya uruta ējūā waib_Λa ēsa tababari quĩrāca.” † **24:9** Genesi 12:3. ‡ **24:19** Naŋ Ar purude panenara. Hebreo bedeade ababe jara b_Λa “purude panenara.”

21 Māwā bedeadacarea Balaaḷba quenitarāda ēsā unupeda nāwā bedeasia:§

Quenitarā, bārā dera bio o eropanḷa nejōbḷba idji de mōgara eya ḷḷḷ ḷḷḷ o eroḷḷa quīrāca.

22 Māwāmīna bārāra nēbadia asiriarāba jūma āyā jida edeḷḷadade.

23 Maḷ awara Balaaḷra nāwā bedeasia:

Ay, ḷcaida zocai bei Ācōrēba jūma nāwā obḷḷḷade?*

24 Chipredeba barcada zedīa. Maḷ barcode zebḷḷadaba Asiria druara, Hebere ēberārā sida jūma poyadīa.

Baribḷḷḷ jīrūare maḷ barcode zepedada sida nēbadia.

25 Māwā jaradacarea Balaaḷra idji druadaa jēda wāsia. Balā sida idji ode jēda wāsia.

25

Madianitarāba israelerāa cadjirua obida

1 Israelerā Sitiḷne duanasidade ḷcaḷḷḷ umaquīrārāba moabitarā wērārā ume cadjiruada o duanesidāa.

2 Maḷ wērārāba dji umaquīrārā edobadjidāa moabitarāba ādji ācōrēa animarā babue diabḷḷadade. Maḷne umaquīrārāra ne codapeda maḷ ācōrē quīrāpita chīrāborode copane-napeda bia bedeadadjidāa.

3 Māwā israelerāba moabitarā ācōrē Baal-peor abadada ēpē panesidāa. Maḷ carea Ācōrēra israelerā ume bio quīrūpeda quinibibḷḷḷ basīa.

4 Maḷne Ācōrēba Moisea jarasia:

–Jūma Baal-peor ēpē panḷ dji bororāda jidadapeda beadadua. Mḷ quīrāpita āsa ādjirāra bacuru cūmiane ḷḷḷ su jira ḷḷḷadua jūmarāba acḷḷdamārēā. Māwābḷḷḷ mḷ quīrūbira bārā israelerā ume ḷḷḷḷa tumaya.–

5 Ara maḷda Moiseba israelerā bororāa jarasia:

–Bārā jḷḷawada bearā dji Baal-peor ēpē beada jūma beadadua.–

6 Maḷne Moiserā puru sida Ācōrē wua dede eda wābada caita sopuaba jīā duanasidāa. Moiseba acḷ ḷḷḷḷe, puruba acḷ ḷḷḷḷe bīda Israelēbema abāḷba madianita wērāda diguidāa edesia.*

7 Maḷ unside Eleaza warra Pinéra israelerā ābaa dji jḷre panḷmaḷba idji mīāsū edade wāsia. (Pinéra sacerdote Aroḷ wiuzaque basīa.)

8 Idji mīāsura edapeda dji ēberā caidū wāsia. Maḷ ēberā wua dede eda wāpeda dji umaquīrāra dji wērā ume ābaa bīde su beasia. Māwā beada bērā israelerā quini nūmanara waa quininaē basīa.

9 Māwābḷḷḷḷḷbara 24,000 ēberārāra quininoasidāa.

10 Maḷbe Ācōrēba Moisea jarasia:

11 –Mḷa quīrīā ḷḷa israelerāba ababe mḷdrḷ ēpēnida. Maḷ carea Baal-peor ēpēsīdade mḷ quīrūbīdeba ādjirāra jūma quinibi basīa. Baribḷḷḷ Eleaza warra Pinéba mḷ quīrūbira tumabisia. Idjia odadeba unubisia idjia bīda quīrīā ḷḷḷa ēberārāba ababe mḷdrḷ ēpēnida. Idjia oda carea mḷa israelerāra jūma quinibiē basīa. (Pinéra sacerdote Aroḷ wiuzaque basīa.)

12 Pinéa jaradua idjia oda carea mḷra idji ume bedea ḷḷḷḷḷḷḷḷḷ idji ume necai bai carea.

13 Mḷa bedea ḷḷḷḷḷḷḷḷḷḷḷ jara ḷḷḷḷ idjira, idjideba yōbḷḷdarā sida idība ḷḷḷḷ mḷ sacerdoterāda beadīda. Māwā obḷḷḷḷḷ idjia quīrīā ḷḷ bērā ēberārāba ababe mḷdrḷ ēpēnida. Mḷ igara ḷḷḷḷa beada bērā israelerāba cadjirua opedadara mḷa quīrādoabisia.–

14 Ēberā madianita wērā ume ābaa beudara Zimri abadjīdāa. Idjira Salu warra basīa. Simeoḷneba yōna purudebema dji droma basīa.

15 Dji madianita wērā trḷra Cozbi abadjīdāa. Idjira Zu cau basīa. Zura Madiaḷnebema dji droma basīa.

16 Maḷbe Ācōrēba Moisea jarasia:

17 –Madianitarāda quenane wānada.

18 Māwā odadua ādjirāba bārāra quinibisida bērā. Cūrūga panḷneba bārāa ādji ācōrē Baal-peor abadada ēpēbisidāa mḷa bārāra quinibimārēā. Cozbiba oda carea bīda mḷa bārāra quinibibḷḷḷḷḷ basīa. Baal-peor ēpē panḷ carea bārā quinibīda basīde Pinéba maḷ wērāra beasia.– (Cozbira Madiaḷnebema dji droma cau basīa.)

27

Zelopeha qerasi caurāba bedea djuburiapedada

§ 24:21 Quenitarānebemada Juece 4:11de bḷ ḷḷḷ. * 24:23 Hebreo bedeade maḷ versicolora ebuḷḷa ḷḷḷḷ. * 25:6 Diguidāa. Hebreo bedeade bḷ ḷḷḷ: “Idji djabarāmaa.”

¹ Wērārāda juesuma panasidaa: Maala, Noa, Hogla, Milca idjaba Tirsā. Ādji zeza querasira Zelopeha basía. Idjira Jose warra Manasedeba yōna basía. Heper warra basía idjaba Gala wiuzaque basía. Galara Maqui warra basía. Maquira Manase warra basía.

² Ewari aba Zelopeha querasi caurāra Ācōrē wua dede eda wābadamaa wāsidaa. Mama Moise quīrāpita, sacerdotē Eleaza quīrāpita, puru quīrāpita bida nūpanenapeda nāwā jarasidaa:

³ -Dai zezara ējūā pōāsa ewaraga bade jaidasia. Coreba, idjiare bea bida Ācōrē igarasidade dai zezara beuē basía, ātebαα idjia cadjirua oda carea jaidasia. Idjira umaquīrā warra neē basía.

⁴ Daimaarā biē baa maα carea dai, idjiđeba yōbadarāba ējūāda edadaēda.* Dai zeza djabarāba edabada ējūānebemada dairāa bida diadadua.-

⁵ Ādjia bedea djuburia panara Moiseba Ācōrēa jarasia.

⁶ Małne Ācōrēba panusia:

⁷ -Zelopeha caurāba aride jara panαa. Ādji zeza djabarāba edabada ējūānebemada diadadua ādjideba yōbadarāba erobeadamārēā.

⁸ Israelerāa nāwā jaradua: “Abαada umaquīrā warra neē jaidaibαα, idji ējūāra dji caua diadadua.

⁹ Baribαα idjia cau sida neē bαbαα, ējūāra idji djabarāa diadadua.

¹⁰ Djabarā sida neē bαbαα, ējūāra idji zeza djabarāa diadadua.

¹¹ Idji zeza bida djabarāda neē bαbαα, idji ēberārānebema dji caitaara bāα diadadua małgāde bamārēā.” Israelerāba mał leyra ēpēnida panαa mā bāα jara bα quīrāca.-

Moise cacuabari Josue bei jarada

¹² Małbe Ācōrēba Moisea jarasia:

-Abariā eyade ātaa wādua. Mamaαba māα israelerāa diai druara acαdua.

¹³ Mał druα ununacarea bαra jaidaya bα djaba Aaroα jaidada quīrāca.†

¹⁴ Māwā jaidaya bārāba Zīā ējūā pōāsa ewaraga bade māα jaradara ījā odaē basi bērā. Mama israelerāba quīrūbideba baido iwidisidade bārāba ādjirāa māra wārāda Ācōrēda cawabidaē basía.-

(Małra māwāsia Zīā ējūā pōāsa ewaraga bade Cadē abadama. Mama Ācōrēba mōgaradeba baido weabidama trā bāsidaa “Meribá.”)‡

¹⁵ Moiseba jarasia:

¹⁶ -Mā Boro Ācōrē, badeba jūmarāda zocai beaa. Mał bērā mā cacuabari aba bαdua mał puru boro bamārēā.

¹⁷ Mał ēberāra puru na nībaida bαα bia pe enibai carea. Māwā bα purura oveja dji wagabari neē bα quīrāca baēa.

¹⁸⁻¹⁹ Ācōrēba jarasia:

-Māēteara israelerā boro bamārēā Nuā warra Josueda bαdua. Idjia māα Jaureda erobαα.§ Idjira sacerdotē Eleaza quīrāpita, puru quīrāpita bida ededua. Mama bαα jawara idji boro αrā bαdua acαbi carea idjira ādji boroda bαbαα.

²⁰ Idjira bαdua berara ne jūmane bαα o baēda quīrāca poya o bamārēā. Māwā Israel puruba jūma idjia jarabαα ījā o panania.

²¹ Israelerā boro bedacarea Josuera sacerdotē Eleazamaa wāida bαα māα quīrā bαra cawai carea. Mā quīrāpita bade Eleazaba Uriā abadadeba māα quīrā bαra cawaya.* Małbe idjia jarabαara Josueba, israelerā bida jūma ījā o pananida panαa.†

²² Ara małda Moiseba osia Ācōrēba jarada quīrāca. Josuera edesia sacerdotē Eleaza quīrāpita, puru quīrāpita bida.

²³ Mama idji jawara Josue boro αrā bāsia acαbi carea Josuera ādjirā boroda bαbαα Ācōrēba jarada quīrāca.

32

Rubeñeba yōpedadaba Gadeba yōpedada bida ējūā edapedada

* **27:4** Biē bαα dai, idjiđeba yōbadarāba ējūāda edadaēda. Hebreo bedede nāwā bā bαα: “Biē bαα idji trāda nēbaida idji ēberārānebemada.” † **27:13** Numero 20:22-29. ‡ **27:14** Exodo 20:1-13. § **27:18-19** Māα Jaureda erobαα. Hebreo bedede jara bαα idjira jaure bara bαda. Acααmaarā małba nāwā jara bαα: “Ēberārāra bio biya pe eniba cawa bαα.”

* **27:21** Uriā. Exodo 28:29-30. † **27:21** Josueba, israelerā bida jūma ījā o pananida panαa. Hebreo bedede jara bαα: “Josuera, israelerā sida nocodaa wānia idjaba jarabααde jēda zedīa.”

¹ Rubeñeba yōpedadaba, Gadeba yōpedada bida pacada, oveja sida zocārā eropanasidaa. Ādjirāba cawasidaa Jazer ējūāra Gala ējūā sida animarā daupēni carea bia bāda.

² Mañ bēra Moisemaa, sacerdote Eleazamaa, israelerā dji dromarāmaa bida wānapeda nāwā jarasidaa:

³⁻⁴ -Ācōrēba dadjirā nañ puru beada poyabisia: Atarot, Diboñ, Jazer, Nimra, Hesboñ, Eleale, Sebañ, Nebo, Beoñ sida. Mañ ējūāra bio bia bāa animarā daupēni carea. Dairāba animarāda zocārā eropanāa.

⁵ Mañ bēra dai quīrā djaburia mañ ējūāra dairāa diadadua. Dairāra Jordañ do wa quīrārā wābirānadua.-

⁶ Baribara Moiseba panusia:

-Māwāra dewararā nocodaa djōne wābladade ḡbārāra nama panenica?

⁷ Bārāda nama panesidara ḡdewararā sida Ācōrēba diada ējūānaa wāna ama panenaēca?

⁸ ḡAra mañ quīrāca bārā drōñ naēnabemarāba osidaēca mña ādjirā Cadé-barneaēba Canaāñ druua acade diabuesida?

⁹ Jūma mañ druua parrāa acādapeda Escol jewedade jūēne wāsidaa. Baribara jēda zedapeda ējūāra biē tabāada asidaa, purura Ācōrēba dia bā ējūānaa wārānamārēā.*

¹⁰⁻¹¹ Mañ carea Ācōrēra ādjirā ume bio quīrūsia. Mañ ewaride idjia wārāneba jarasia jūma Egiptodeba ēdrapedadarā veinte poa ḡtaa beaba soḡeba ḡjānaē bēra, idjia Abrahāa, Isaa, Jacoboaba bida diai jaraḡa ējūāra ununaēda.

¹² Ababe Jepone warra Calebara idjaba Nuñ warra Josue bida soḡeba ḡjā panā bēra mañ ējūāra ununiana asia. (Jepone cenezeo basia.)

¹³ Mañ ewaride Ācōrēra dadji israelerā ume bio quīrūna bēra, ējūā pōāsa ewaraga bāde cuarenta poa parrāabisia jūma mañ ēberārā Ācōrē quīrāpita biē opedada beubadamisa.†

¹⁴ ḡJai bida bārā zezarāba cadjirua opedada quīrāca o quīrā panāca? ḡBārā dji cadjirua obadarāba wetara Ācōrēra dadji israelerā ume quīrūbidia!

¹⁵ Bārāba Ācōrēda igara pananibara, idjia dadjirāra wadibida nañ ējūā pōāsa ewaraga bāde parrāabiya. Māwā bārāra beedeade panania jūma dadjirā biē panebāda carea.-

¹⁶ Dji ējūā iwidi panāra Moisemaa caitaara wānapeda jarasidaa:

-Dai boro, nama puru beada o quīrā panāa dai wērārā itea, dai warrarā itea bida. Idjaba corra beada o quīrā panāa dai animarā itea.

¹⁷⁻¹⁸ Mañbe dairāra djōne wāni carea panania. Bārā djōne wābladade dairāra bārā na nībaēdia idjaba djōnia aba jumarāba ējūā edabādaāa. Māwā djō panane dairāra jēda dai ēberārāmaa zedaēa. Baribara dai wērārā, dai warrarā sida nama puru mōgaraba auḡu jūrā ca beade duanania nañ druadebemarāba bearānamārēā.

¹⁹ Dairāra djōne wābadamīna Jordañ do quīrārēbema ējūāra edaḡaēa bārā quīrāca, ātebāra dairāba edabāda ējūāra nama baya Jordañ dodeba ḡmāḡau odjabariare.-

²⁰⁻²² Moiseba ādjirāa jarasia:

-Bārāba wārāda māwā odibara nañ ējūāra edadia. Baribara Ācōrēba jara bā quīrāca djōni carea pananida panāa. Jūma bārā dji mēsra beada Jordañ do wa quīrārē wānapeda djōnida panāa aba Ācōrēba dji quīrūrā āyā ḡaretabarādaa. Jūma mañ druua Ācōrē ḡawaēda beḡacareabara bārāra namaa jēda zedida panāa. Ācōrēba bārā waabemarā itea obi bāra jūma osidara Ācōrēba jara bā quīrāca nañ ējūāra bārāne baya.

²³ Baribara māwā oḡaēbāra bio cawadadua Ācōrē quīrāpita cadjiruaḡe pananida. Mañ cadjirua carea Ācōrēba bārāra wārāda cawa oya.

²⁴ Bārā ēberārā itea puru beada nañ druade ocuadadua. Idjaba bārā animarā itea corra beada nañ druade ocuadadua. Baribara wārāda djōni carea pananada bārāba jara panā quīrāca.-

²⁵ Mañbe Gadeba yōpedadaba, Rubeñeba yōpedada bida panusidaa:

-Dai boro, dairāba jūma oḡia bāa jara bā quīrāca.

²⁶ Nañ Gala druade bea purude dai wērārā, dai warrarā, dai animarā sida beēdia.

²⁷ Baribara dairāra djōne wāni carea panāa. Ācōrēba jarabarāde dairāra Jordañ do wa quīrārē djōne wānia bāa jara bā quīrāca.-

²⁸ Mañbe Moiseba sacerdote Eleazaa, Nuñ warra Josuéa, jūma Israeldeba yōpedada puru bororā bida nāwā jarasia:

²⁹ -Dadji israelerā Jordañ do wa quīrārē djōne wābladade Gadeba yōpedadara, Rubeñeba yōpedada sida Ācōrēba jara bā quīrāca wānibara, mañ druua poyapedadacarea bārāba ādjirā nañ Gala druara diaḡadua ādjirāne bamārēā.

* 32:9 Numero 13:17-33. † 32:13 Numero 14:26-35.

³⁰ Barib^αγ^α bārā ume Jorda^λ do wa quīrārē djōne wānaēb^αγ^α, ādjirāba ējūāda Canaa^λ druade eda^λida pan^α bārā quīrāca.-

³¹ Ga^δe^βa yōpedadarāba, Rube^λneba yōpedadarā bida jarasidaa:

-Dai boro, dairāba jūma odia Ācōrēba jara β^λ quīrāca.

³² Dairāra Jorda^λ do wa quīrārē Canaa^λ druadaa djōne wānia Ācōrēba jara β^λ quīrāca. Barib^αγ^α dairāba edab^λda ējūāra Jorda^λ do namaarecare baya.-

³³ Ma^λbe Moiseba Ga^δe^βa yōpedadarāa, Rube^λneba yōpedadarāa, idjaba ^λca^γ Jose warra Manasedeba yōpedadarāa bida amorreorā boro Seho^λba erobada druara, Basa^λnebema boro Ogba erobada drua sida diasia. Jūma ma^λ druara, puru bea sida ādjirāa diasia.

³⁴ Ma^λ druade Ga^δe^βa yōpedadarāba na^λ puru beada wayacusa osidaa: Dibo^λ, Atarot, Aroer,

³⁵ Atarot-sopa^λ, Jazer, Jogbeha,

³⁶ Bet-nimra idjaba Bet-Ara^λ. Jūma ma^λ puru beara mōgaraba au^δu jūrā casidaa. Idjaba corra beada ādjirā animarā itea osidaa.

³⁷ Rube^λneba yōpedadarāba na^λ puru beada wayacusa osidaa: Hesbo^λ, Eleale, Quiri-ataim,

³⁸ Nebo, Baal-meo^λ, Sibmá sida. Ma^λ puru beara tr^λ awara β^λasidaa.

³⁹ Manase warra Maquideba yōpedadarāda Gala druadaa wānapeda amorreorā mama beara poyadapeda āyā j^λretasidaa.

⁴⁰ Moiseba ādjirāa ma^λ druara dia^δa bē^γrā mama panesidaa.

⁴¹ Manasedeba yōna Jaír sida wāpeda ^λca^γ puru zaquerāda poyasia. Ma^λ puru beara idjia tr^λ β^λasia Havot-Jaír.

⁴² Ara ma^λ quīrāca Nobá abadada wāpeda puru zaquerā Kenat druade beara poyasia. Mama idjia tr^λ β^λasia Nobá.

DEUTERONOMIO

34

Moise jaidada

¹ Maľbe Moab drua jewedadeba Moiser a Pisga eyade ľtaa wāsia Nebo eya borodaa. Maľ eyara Jerico puru quĩrāpe ɓaa. Mamaalɓa Ācōrēba Moisea Canaaľ druara jūma acalɓisia. Gala ējūāneba aba Daľ puruɗaa acalɓisia.

² Neptaliɗeɓa yōpedadarāba edadi ējūāda, Epraiľneɓa yōpedadarāba edadi ējūāda, Manaseɗeɓa yōpedadarāba edadi ējūā sida jūma acalɓisia. Judadeɓa yōpedadarāba edadi ējūā sida jūma acalɓisia aba Pusa Mediterraneo daucha.*

³ Negue ējūāda, Jerico puru icawa ɓa jeweda sida jūma acalɓisia aba Zoar puruɗaa. Jerico purura idjaba Uruta Puru abadaa.

⁴ Maľbe Ācōrēba Moisea jarasia:

–Mľa Abrahala, Isaa, Jacoboa bida wārāneɓa jarasia jāľ druara ādjirāneɓa yōɓadarāa diaida.† Mľa jāľ druara ɓa idu unubi ɓaa, baribalɓa ɓara jāmaa wāēa.–‡

⁵ Māwānacarea Ācōrē nezoca Moiser a Moab druade jaidasia Ācōrēba jaraɗa quĩrāca.

⁶ Idjira tɓarisia Moab druade ɓa jewedade Bet-peor caita.§ Baribalɓa idi bida idji tɓaridada ni abaɓa adua panɓa.

⁷ Moiser a 120 poa ɓada jaidasia. Jaidaside idjira dau towaē ɓasia idjaba wadibida cacua ɓaɓa ɓasia.

⁸ Moise jaidadacarea Moab drua jewedade israelerāra jedeco aba idji carea jīā panasidaa ādjia sopua ewari wagabada quĩrāca.

⁹ Maľbe Nuľ warra Josuera israelerā boroda ɓesia. Moiseba idji jɓwara Josue arľ ɓada bērā Ācōrēba crīcha cawaada diasia. Jūma Josueba jarabalɓada, jūma Ācōrēba Moiseɗeɓa jaraɗa sida israelerāba ľjā o panesidaa.

¹⁰ Maľ ewaridɗeɓa Moise quĩrāca Ācōrēneɓa bedeabarida waa neē ɓasia. Ācōrēra idji ume neɓarɓadja.

¹¹ Maľ awara Ācōrēba ne ununaca Egiptode obi jaradada Moiseba jūma ocuasias. Moiseɗeɓa Egiptodeɓema borora, dji dromarāra, jūma egiptorā sida cawa osia.

¹² Idjaba Ācōrē ɓa waiɓa ɓadeɓa Moiseba ne ununaca israelerā quĩrāpita ocuɗara jūmarāba wayasidaa. Moise quĩrāca ni abaɓa neē ɓasia.

* 34:2 *Pusa Mediterraneo.* Hebreo bedeade ɓa ɓa “ľmādau baebiare pusa.” † 34:4 Genesis 12:7; 26:3; 28:13.

‡ 34:4 Numero 20:7-12. § 34:6 Hebreo bedeade eɓuɗa jaracaa caiba Moiser a tɓarisida. Baribalɓa hebreo bedeade ɓa cawa beaba jarabadaa Ācōrēba Moiser a tɓarisida.

JOSUE

1405 poa Jesu toi naēna israelerāra Canaaļ druua daucha jūēne wāsidaa. Maļ ewaride Ācōrēba Josueda edasia Canaaļ druua poyamārēā. Maļ bērā naļ cartara Josue abadaa. Cawadaē panaa caiba bāsida. ἈCΑΓΑμαaarā Josueba bāsia baribαΓΑ dewararāmaarā sacer-dote Eleazaba wa idji warra Pinēba bāsia.

Genesi 15:13-21de Ācōrēba Abrahaāa jarasia Canaaļ druara idjideba yōbαdarāa daida. Naļ Josue carta bαdαba cawabisia Ācōrēba māwā diai jaradara wārāda jūma osida (Josue 5:10-12; 21:43-45; 24:11-13). BaribαΓΑ idjaba cawabisia israelerāba Ācōrēda igaradibαΓΑ bia pananaēda ātebαΓΑ maļ druade nēbadida (Josue 23:1-16).

Dadji ēberā bedea Josue cartadebemada naļda bα eropanα: Ācōrēba Josue israelerā pe edemārēā edadadebemada (1:1-9), israelerā Gala druade ējūā edapedadara waabemaare djō panαnebemada (1:10-18; 4:10-14; 22:1-8), Jerico puru chupea acαde wāpedadada (2:1-24), Jordaā dode chāpedadada (3:1neba aba 4:18dαa), puru Canaaļ druade bēa poyapedadadebemada (6:1neba aba 11:23dαa), israelerā wayacusa Ācōrē ume bedea bαpedadadebemada (5:1-10; 22:9neba aba 24:28dαa) idjaba Josueba jīrūare jaradada (23:1neba aba 24:28dαa).

Ācōrēba Josue trāna

¹ Nuļ warra Josuera Ācōrē nezoca Moise carebabari basia. Moise jaidadacarea Ācōrēba Josueā nāwā jarasia:

² –Mā nezoca Moiserā jaidada bērā bα israelerāra ededua Jordaā do wa quīrārē chānamārēā mā diai jarada druadaa.

³ Mā Moisea jarada quīrāca bārā wābαdaza jūma ējūāda bārāa diaya.

⁴ Mā diai jarada druara bαa ējūā pōāsa ewaraga bαdeba aba Libano eyadaa idjaba Eurpate dodeba aba pusa droma Mediterraneo abadadaa. Hititarā ējūāra jūma edadia.

⁵⁻⁶ Mā bārā drōāenabemarāa maļ druara diai jarasia ewariza bārāne bamārēā. BαabαΓΑ purura edeya maļ ējūā edadamārēā. Maļ bērā bαa bapeda sozarra bαdua. Mā bαΓΑ bαduba ameēa idjaba igaraēa. Bα zocai bαmisa ni abaaba bαΓΑ poyadaēa. Māra bα ume baya Moise ume bada quīrāca.

⁷ Maļ bērā bαa bapeda bio sozarra bαdua. Mā nezoca Moiseba ley bα amenara jūma jā o bαdua. Ni maārī bida āi oēbαΓΑ bαa obαΓΑra jūma bia odjaya.

⁸ Mā ley cartade bα bαΓΑ jaradia bαdua. Maļ leyra āsa, diamasi bida bio crīcha bαdua jūma jira oi carea. Māwā bαa obαΓΑra jūma bia odjaya.

⁹ Māra bα Ācōrēa. Bα wābαΓΑza māra bα ume baya. Maļ bērā mā bα wayacusa jaraya: bαa bapeda sozarra bαdua. Ne wayarādua. Jēda crīcharādua.–

Rubeāneba, Gadeba, Manasedeba yōpedadaba carebadi jarapedada

¹⁰ Maļbe Josueba israelerā bororāa nāwā jarasia:

¹¹ –Deza israelerāa nāwā jarade wānadua: “Ewari ūbeade dadjirāra namaaba wābαΓΑdia. Codira ededadua. Jordaā do wa quīrārē chānapeda dadji Ācōrēba diai jarada druara eda wānia.”–

¹² Maļne Josueba Rubeāneba, Gadeba, idjaba αCΑΓΑ Manasedeba yōpedadarāa nāwā jarasia:

¹³ –Ācōrē nezoca Moiseba jaradara quīrānebadadua.* Idjia jarasia bārā Ācōrēba naļ druara diabαΓΑda necai duananamārēā.

¹⁴⁻¹⁵ Jābe bārā quimara, warrarāra, animarā sida nama amenadua naļ Jordaā do orroare Moiseba diada ējūāne. BaribαΓΑ bārā mēsra beaba djōni careabemada edadapeba na chānida panαa. Chānapeda dairāare djōnida panαa aba dadji Ācōrēba dairāa diai jarada ējūā edabαdadaa. Idjia bārā naļ ējūāne necai bαda quīrāca dairā sida maļ ējūāne necai bαya. Māwānacarea bārāra namaa jēda zedida panαa bārā ējūā Jordaā dodeba āmādau odjabariare bαdαa, Ācōrē nezoca Moiseba naļ ējūāra bārāa diada bērā.–

¹⁶ Ādjirāba panusidaa:

–Bαa jara bαra dairāba jūma odia idjaba bαa diabuebαΓΑmaa wānia.

¹⁷ Dairāba maļra jūma jā odia, Moise bedea jā opedada quīrāca. Dairāba quīrā panαa Ācōrēra bα ume baida Moise ume bada quīrāca.

¹⁸ Bα bedea igara bαra, bαa jara bα jā oē bαra beuida bαa. BaribαΓΑ bαΓΑ bαa bapeda sozarra bαdua.–

* 1:13 Numero 32:1-33.

2

Israelerāba Jerico puru chupea acāde wāpedada

- ¹ Maḷbe Nuḷ warra Josueba ēberāda umé trḷpeda nāwā jarasia:
 –Canaaḷ druara acāde wānadua. Sāwā ḷa cawaya Jerico puruda chupea acādadua.–
 Māwā jarapeda Josueba ādjira Sitiḷ ējūāneba diabuesia. Wābadade Jericode jūēne wāsidaa.
 Mama wērā audua ḷa Rahá abada dede cāine wāsidaa.
² Baribaḷḷ ḷcāḷaba ādjira ununapeda Jericodēbema boroa nāwā jarade wāsidaa:
 –Queubāḷḷade israelerāda umé jūēsidaa. Dadjirā drua acāde ze panḷa sāwā poyadi cawaya.–
³⁻⁴ Maḷ carea Jericodēbema boroba zarrarāda Rahámaa diabuesia. Maḷmisa Rahába israelerā umé panḷa mīrūbisia. Zarrarāra jūēnapeda nāwā jarasidaa:
 –Ēberārā ḷa diguida jūēpedadara isabe dajadaa zebidua. Dadjirā drua acāde ze panḷa sāwā poyadi cawaya.–
 Rahába jarasia:
 –Wārāda mḷ dede ēberārāra zesidaa, baribaḷḷ ādjira sāmbabemada mḷa adua ḷasia.
⁵ Queubāḷḷade purude eda wābada jūātrādi naēna ādjira wāsidaa. Mḷa adua ḷla sāmaa wāsidaa. Baribaḷḷ bārāda ādji caidu isabe wānibaḷḷ jidade wānisicada.–
⁶ Rahába jaradara sewa basia. Idjia maḷ ēberārāra idji de ḷḷḷ edepeda lino cajḷna pae eroḷa edrecare mīrūbisia.
⁷ Rahába māwā jarada bēḷā zarrarāra israelerā caidu wāsidaa jidadi carea. Puru dajadaa wānapeda dewararāba purude eda wābadara jūātrasidaa. Zarrarāra Jordaḷ dodaa wābada ode israelerā jḷḷade wāsidaa aba Jordaḷ do chābadamaa.
⁸ Israelerā cāini naēna Rahára idji de ḷḷḷ wāpeda jarasia:
⁹ –Mḷa cawa ḷla Ācōrēba wārāda naḷ Canaaḷ druara bārāna diaida. Maḷ bēḷā dairāba bārāra bio waya panḷa. Jūma naḷ druadebemarāra bārā bio waya panḷneba ure duanḷa.
¹⁰ Daiba cawa panḷa bārā Egiptodeba ēdrasidade Ācōrēba Pusa Purruude oda ewasida bārā chānamārēā.* Maḷ awara cawa panḷa bārāba amorreorā Jordaḷ do quīrārē pananara poyadapeda ādji bororā Sehoḷda, Og sida beasidada.†
¹¹ Maḷ cawasidade dairāra bio ne waya panesidaa. Sozarra bea sida ne wayasidaa bārā Ācōrēra dji wārā Ācōrē bēḷā. Idjia bajāne, naḷ ējūāne bida ne jūmada poya ḷla.
¹²⁻¹³ Maḷ carea mḷ quīrā djoburia, Ācōrē trḷneba bārāba wārāneba jaradadua mḷ ēberārāra carebadida mḷa bārā carebada quīrāca. Mḷ djibarirāra, mḷ djabarāra, mḷ djabawērārāra, jūma ādji ēberārā sida bearānadua. †Daira zocai ḷadadua! Bārāba māwā wārāneba jaraēibaḷḷ, mḷa ebuda cawabidadua.–
¹⁴ Ādjia panusidaa:
 –Bia ḷla. Bārānebemada beadibaḷḷ, dai sida beudida panḷa. Baribaḷḷ daiba o panḷa ḷla djārāa jaracara ḷla. Ācōrēba naḷ drua dairāa diabaḷḷade bārāra biaēba carebadia. Daiba jara panḷ quīrāca wārāda odia.–
¹⁵ Rahá dera dji puru mōgaraba jūrā ca ḷade eda basia. Maḷ bēḷā dajadaa acḷbadade idjia jḷcarada jḷ jira ḷlasia ādji ēdrādamārēā.
¹⁶ Wāni naēna Rahába nāwā jarasia:
 –Ējūā eyaida ḷadaa mīrū wānadua zarrarāba unurānamārēā. Mama ewari ūbea mīrū pananadua aba bārā jḷḷ panḷa jēda zebadadaa. Maḷbebaḷḷ wānadua bādji wābdamaa.–
¹⁷ Ādjia nāwā jarasidaa:
 –Daiba bḷa wārāneba jarapedadara jūma odia.
¹⁸ Baribaḷḷ naḷ druade djōne zebadade ḷla dai ēdrḷ ḷada dajadaa acḷbadade naḷ jḷcara purruda jḷ jira ḷlida ḷla. Idjaba ḷa djibarirāda, ḷa djabarāda, jūma ḷa ēberārā sida nama ḷa diguida eneida ḷla.
¹⁹ Abaḷda dajadaa wāibaḷḷ maḷne daiba beadibaḷḷ, daira bedēade pananaēa. Baribaḷḷ nama ḷa diguida beada beadibaḷḷ, dai sida wārāda beudida panḷa.
²⁰ Maḷ awara daiba o panḷa ḷla djārāa jaraibaḷḷ, daiba bḷa wārāneba jarapedadara odaēa.–
²¹ Maḷne Rahába jarasia:
 –Bia ḷla, bārāba jara panḷ quīrāca odia.–
 Maḷbe ādjira wābisia. Wāpedadacarea Rahába jḷcara purrura dajadaa acḷbadade jḷ ḷlasia.
²² Israelerā umé panḷa ējūā eyaida ḷadaa wānapeda ewari ūbea mīrū panasidaa. Maḷmisa zarrarāba ādjira o beaza jḷḷ panḷmīna ununaē basia. Maḷ bēḷā wayacusa Jerico purudaa jēda wāsidaa.

* 2:10 Exodo capitulo 14. † 2:10 Numero 21:21-35.

²³ Maľbeβ_{ΛΓΛ} ējūā eyaida β_Λde mīrū pananara ēd_Λsidāa. Jordaľ do chānapeda wayacusa Nuľ warra Josue β_Λma jūēsidaa. Ādji sāvāpedadara idjia jūma nēβ_Λsidāa.

²⁴ Ādjia Josueā nāvā jarasidaa:

–Wārāda Ācōrēba jāľ Canaaľ druara dadjirāa diaya. Dadjirā carea ādjirāra bio ne waya pan_Λ.–

3

Jordaľ do chāpedada

¹ Nurēma diapēdeda Josuera israelerā ume Sitiľneba wānapeda Jordaľ do icawa jūēne wāsidaa. Barib_{ΛΓΛ} chāni naēna mama duanesidaa.

² Ewari ūbea badacarea dji bororāra deza wāsidaa.

³ Maľne jūmarāa nāvā jarasidaa:

–Dārēne sacerdoterā Leviđeba yōpedadaba dadji Ācōrē baurudeda nocodaa ededia. Maľda unusidara caidu wānadua.

⁴ Māvā cawadā sāmaa wānida pan_Λda, bārāra wadi naľ ode wānaca bērā. Barib_{ΛΓΛ} Ācōrē baurude caita wārānadua; aba unuicha β_Λma_Λba nībađida pan_Λ.–*

⁵ Maľ awara Josueba israelerā jarasia:

–Nu Ācōrēba dadjirā quīrāpita ne ununacada oya. Maľ bērā idji quīrāpita bia duanani carea odadua.–†

⁶ Maľbe Josueba sacerdoterāa jarasia:

–Ācōrē baurude jira edadapeda puru na wānadua.–

Ara maľda sacerdoterāba baurudera jira edadapeda puru na wāsidaa.

⁷ Maľne Ācōrēba Josueā jarasia:

–Idība ūta israelerā quīrāpita m_Λβ_Λra dji dromada β_Λya. Māvā ādjirāba cawadā m_Λra β_Λ ume β_Λda Moise ume β_Λda quīrāca.

⁸ Sacerdoterā m_Λ baurude edeb_Λdarāa jaradua do icawa jūēsidaa doeda nūpanenamārēā.–

⁹ Ara maľda Josueba israelerāa nāvā jarasia:

–Dadji Ācōrēba jaradara ūrīne zedadua.

¹⁰⁻¹¹ Ācōrē zocai β_Λra dadjirā tāēna β_Λa. Idjia jūma naľ ējūāra poya β_Λa. Idjiab_{ΛΓΛ} cananeorāda, hititarāda, heveorāda, perezeorāda, gergeseorāda, amorgeorāda, jebuseorā sīda dadjirāa jūma poyabiya. Maľra bārāba nāvā cawadā: sacerdoterāba Ācōrē baurudera Jordaľ dode bārā na ededia.

¹² Israeldeba yōna doce purudebemada aba aba edadadua.

¹³ Sacerdoterā Ācōrē baurude edeb_Λdara doeda t_Λgab_Λdade oda ewa dogopedā dora wārāga jūātr_Λ β_Λ quīrāca tuma nābua ūmeya. Ācōrē naľ ējūā jūma poya β_Λba māvā oya.–

¹⁴ Ara maľda israelerāba ādji wua dera β_Λradapeda wāβ_{ΛΓΛ}sidāa Jordaľ do wa quīrāre chāni carea. Ādji na sacerdoterāba Ācōrē baurudera edesidaa.

¹⁵⁻¹⁶ Maľne Jordaľ dora nābua ūmasia. Poaza māvā β_Λbaria cebada jara. Sacerdoterā doeda t_Λgab_Λdade oda do quīrārā ewa dogosia. Maľne dora wārāga jūātr_Λ β_Λ quīrāca tuma nābua ūmesia. Dji tumara Adam puruma jūēsia Saretā caita. β_Λrrea dora pōāsasia aba Pusa Beudadaa. Māvā β_Λde israelerāra Jordaľ do chānapeda Jerico puruare wāsidaa.

¹⁷ Israelerā chāβ_Λdamisa sacerdoterāba Ācōrē baurudera doeda jira eronūpanasidaa. Mama nūpanesidaa aba jūmarāda pōāsade chāβ_Λdadaa.

4

Jordaľ dode mōgara edapedada

¹ Jūmarāda Jordaľ do quīrārāa chāpedadacarea Ācōrēba Josueā nāvā jarasia:

² –Israeldeba yōpedada doce purudebemada aba aba edadua.

³ Ādjirāra doeda wābidua sacerdoterāba m_Λ baurude jira eropan_Λmaa. Mama_Λba mōgarada doce enebidua bārā cāinimaa ededamārēā.–

⁴ Ara maľda Israeldeba yōpedada doce purudebema edadara Josueba t_Λcuasia.

⁵ Maľne nāvā jarasia:

–Bārāra doeda wānadua dadji Ācōrē baurude jira eropan_Λmaa. Bādjiza mōgarada aba equiade edadapeda enenadua dadji cāinimaa ūt_Λ boromea buedi carea. Israeldeba yōpedada puruza mōgarada aba eneida β_Λa.

* **3:4** *Aba unuicha β_Λma_Λba.* Hebreo bedeade jara β_Λa “2000 bicaca.” † **3:5** Exodo 19:10-15de jara β_Λa Ācōrē quīrāpita bia duanani carea israelerāra cuidapeda wua tātođada jānida panasidaa. Maľ awara ādji quīma ume jipa cāinida panasidaa.

⁶ Mañ mōgara λτλ boromea buedaba quĩrñebabi ðaya sãwã Ācōrēba dadjirãra carebasida. Nocoarebema ewaride bārã warrarãba mañ mōgara unobdadade nãwã iwidiidiscada: “Nañ mōgarara çcãrēã jãwã λτλ boromea buesida?”

⁷ Mãwã iwidiididara nãwã panunadua: “Sacerdoterãba Ācōrē baurude Jordañ dode edesidade oda pōãsa ewasia. Nañ mōgarara λτλ boromea buesidaa dadji israelerãba ewariza quĩrñebadamãrēã sãwã Ācōrēba dadjirãra carebasida.”-

⁸ Ara mañda israelerãba jũma osidaa Josueba jaraða quĩrãca. Doce mōgarara Jordañ doeda edasidaa. Israeldeba yōpedada puruza mōgarada aba edasidaa. Mañbe ãdjirã cãinimaa ededepeda jũma ãbaa buesidaa Ācōrēba Josueã jarada quĩrãca.

⁹ Mañ awara Josueba mōgarada doce jλτλ pepeda doeda λτλ boromea buesia sacerdoterãba Ācōrē baurude jira eronũpanama. Mañ mōgarara wadibida mama bue nũmλa.

¹⁰ Sacerdoterã Ācōrē baurude jira eropanara Jordañ doeda nũpanasidaa aba Ācōrēba Josueã jaradara puruba jũma obdadadaa. Moiseba Josueã naēna jaraða quĩrãca puruba jũma osia. Purura isabe chãsidaa.

¹¹ Jũmarã chãpedadacarea sacerdoterã Ācōrē baurude jira eropanara chãnapeda wayacusa puru na wãsidaa.

¹² Mañ awara Rubeñneba, Gadeba, idjaba λcλγλ Manasedeba yōpedada mẽsrã beara chãnapeda waabema israelerã na wãsidaa Moiseba ãdjirãra jaraða quĩrãca.

¹³ Mañ mẽsrã beara cuarenta mil panasidaca ðaa. Ādjia Ācōrē quĩrãpita jarapedada quĩrãca Jerico jewedadaa wãsidaa djõni carea.

¹⁴ Mañ ewaride Ācōrēba Josuera israelerã quĩrãpita dji dromada ðasia. Mamaλba λtaa ewariza israelerãba Josuera waya panesidaa Moise waya panana quĩrãca.

¹⁵ Jũmarã chãpedadacarea Ācōrēba Josueã nãwã jarasia:

¹⁶ -Sacerdoterã mλ baurude jira eropanarãa jaradua drua zedamãrēã.-

¹⁷ Ara mañda Josueba sacerdoterãa jarasia Jordañ dodeba drua zedamãrēã.

¹⁸ Mañne sacerdoterã Ācōrē baurude jira eropanara drua zesidaa. Ējũã pōãsa tλgabdadade dora wayacusa wea dogopeða nãbua ũmesia idji ðada quĩrãca.

¹⁹ Poa djiwidi nabema jedecode die ewaride israelerãra Jordañ do chãnapeda Gilgal abadadaa wãbλγλsidaa. Gilgalera Jericodeba λmãdau odjabariare ðaa.

²⁰ Mama doce mōgara Jordañ dodeba edepedadara Josueba λτλ boromea buesia.

²¹ Mañne idjia israelerãa nãwã jarasia:

-Nocoarebema ewaride bārã warrarãba nãwã iwidiidiscada: “Nañ mōgarara çcãrēã λτλ boromea buesida?”

²² Mãwã iwidiididara nãwã panunadua: “Dairãba mãwã osidaa quĩrñebadi carea dadji israelerãra Jordañ dojã pōãsade chãsidada.

²³ Dadji Ācōrēba dora jũatrλ erobasia dadji israelerã dojã pōãsade jũma chãbλdamisa. Ara mañ quĩrãca Pusa Purruide oda ewasia pusajã pōãsade chãnamãrēã.

²⁴ Dadji Ācōrēba mãwã osia bãrãba idjira ewariza waya pananamãrēã idjaba jũma nañ Ējũñebemarãba cawadamãrēã idjira bio λbλa ðada.”-

5

Israelerã Gilgalde panana

¹ Mañ ewaride λcλγλ amorreorãda Jordañ dodeba λmãdau ðaebariare panasidaa. Cananerãda pusa Mediterraneo abadaare panasidaa. Ādji bororãba ũrisidaa Ācōrēba Jordañ dora pōãsabisida israelerã chãnamãrēã. Mañba bio ne wayadapeda israelerã ume djõni crĩchara neē panesidaa.

² Mañ ewaride Ācōrēba Josueã jarasia:

-Mōgarada edapeda neco zaqueda ocuadua. Mañba wayacusa israelerã dji umaquĩrãda jũma cacua wẽãgobicuadua.-

³ Ara mañda Aralot eya zaquede Josueba mōgarada edapeda neco zaquera ocuapeda jũma israelerãra cacua wẽãgobicuasía.*

⁴⁻⁵ Josueba mãwã osia israelerã Egiptodeba ědrλpedadacarea Ējũã pōãsa ewaraga ðade nĩnane umaquĩrã warra topedadara cacua wẽãgoē ðeada bẽrã. Jũma mẽsrã ðea Egiptodeba ědrλpedadara cacua wẽãgo ðeasia baribλγλ Ējũã pōãsa ewaraga ðade quinisidaa.

⁶ Ācōrēba ãdjirãa nãwã jarasia: “Mãa bãrã drõã naēnabemarãa wãrãneba jarasia Canaañ druada diaida. Mañ druade baridua ne upeadadara bia zaubaría.” Baribλγλ Ācōrēba jaraðara ãdjirãba lãã odaē basía. Mañ carea idjia wãrãneba jarasia ãdjirãba mañ Ējũãra

* 5:3 Hebreo bededeare Aralot trλba jara ðaa: “Umaquĩrã cacua wẽãgopedada e.”

edadaēda. Māwā jarada bēřā ādjirāra cuarenta poa ējūā pōāsa ewaraga bΛde pΛrrΛΛ nībabadjīdaa. Māwā nīnane jūma dji mēsrā bea Egiptodeba ēdrΛpedadara quīnisīdaa.

⁷ Ādjirā cacuabari Ācōrēba ādji warrarāa CanaaΛ druara diayada asia. BaribΛrΛ ādjirāra cacua wēāgoē beasia ode nīnane topedada bēřā. MaΛ carea Josueba ādjirāra cacua wēāgobicuasīa.

⁸ Jūma cacua wēāgopedadacarea diguida duanesīdaa aba ādji cacua anībΛdadaa.

⁹ Ācōrēba Josuéa jarasīa:

-Egiptode nezoca panasīdade bārāra mīā pera panasīdaa baribΛrΛ idi bārā cacua wēāgosīda bēřā maΛ mīā perara mΛā āyā bΛsīa.-

MaΛ bēřā maΛ ējūāra wađībīda Gilgal abadaa.†

¹⁰ Israelerāra Gilgalde duanesīdaa. Ādji jūēpedada jedecode ewari catorcede quewara Egiptodeba ēdrΛpedada quīrānebada ewarīda osīdaa mama Jerico caita bΛ jewedade.

¹¹ Nurēma CanaaΛ ējūāne zau bΛda co panasīdaa. PaΛ ēsābari neē bΛda odapeda cosīdaa. Cebada jututiada sīda cosīdaa.

¹² MamaΛba ātaa manāra waa odjaē basīa israelerāba codamārēā. MaΛ poade CanaaΛ ējūāne zau bΛda co panasīdaa.

Ācōrē sordaorā boro zeda

¹³ Mama Jerico caita bΛde ewari aba Josueba ēberāda neco jūē nūmΛda unusīa. MaΛ ēberā caita wāpeda iwīdisīa:

-¿BΛrā daiare bΛca wa dai dji quīrūare bΛ?-

¹⁴ Ēberāba nāwā panusīa:

-MΛra nī abaare bΛēa. MΛra Ācōrē sordaorā boro bēřā ze bΛa.-

MaΛ ūrīside Josuera idji waya bΛdeba chīrāborode bΛrru cobepeda iwīdisīa:

-MΛ boro, mΛra bΛ nezocaa. ¿Cārēda obi quīrīā bΛ?-

¹⁵ MaΛne Ācōrē sordaorā boroba jarasīa:

-BΛra Ācōrē quīrāpīta bΛ bēřā bΛ jīrūne jΛ bΛra ērādua.-

Ara maΛda Josueba jīā osīa.

6

Israelerāba Jerico puru poyapedada

¹ Jericodēbemarāba israelerā wayaaba ādji purude eda wābadara bio jūātrΛ eropanasīdaa. MaΛba nī abaada purudeba ēdrΛdaca basīa, nī eda zedaca basīa.

² MaΛne Ācōrēba Josuéa jarasīa:

-Ūrīdua. MΛā Jerico puruda, dji boroda, sordaorā sīda bārāa poyabiya.

³ Bārā sordaorāra ewarīza bΛrima aba Jerico auđu pΛrrΛgadadua. Sei ewari māwā odadua.

⁴ MaΛne sacerdoterāba mΛ baurudera eronībadīda panΛa. Dewara sīete sacerdoterāda ādji na nībadīda panΛa. Ādjirāza cachiru oveja cachu odada ededīda panΛa. Sīetebema ewarīde bārāra bΛrima sīete Jerico auđu pΛrrΛgadadua. MaΛne jūma maΛ cachiru eropanΛba jīgua zadīda panΛa.

⁵ Cachiru dārā jīguabΛdade bārāra jīgua biadadua. MaΛne Jerico auđu jūrā ca bΛra iduba todogozoaya. MaΛne bārāra daucha pīrapodapeda purude eda djōne wābΛrΛdadua.-

⁶ Ara maΛda NuΛ warra Josueba israelerā sacerdoterāra jūma trΛcuapeda jarasīa:

-Ācōrē baurudera Jerico puru auđu pΛrrΛga ededadua. Idjaba bārānebemada sīete edadapeda baurude nocoare cachiru bara nībadadua.-

⁷ MaΛbe sordaorāa nāwā jarasīa:

-Bārā sīda wānapeda Jerico puru auđu pΛrrΛgadadua. ΛcΛrΛ sordaorā djōni careabema bara Ācōrē baurude na nībadadua.-

⁸ Josueba jaradara jūma jīā osīdaa.* Sacerdoterā sīete panΛra Ācōrē baurude nocoare nībasīdaa ādji cachiru zá panΛda.

⁹ Ādjirā nocoare ΛcΛrΛ sordaorāda djōni careabema bara nībasīdaa. Waabema sordaorāra Ācōrē baurude caīdu errubusībasīa. Māwā nīnane sacerdoterāba ādji cachirura zá jōnaca basīa.

¹⁰ BaribΛrΛ Josueba sordaorāa nāwā jarasīa:

-Bīarānadua. Nī maārī bīda bedearānadua. Chupea pananadua aba mΛā jarabΛrΛdaa. MΛā bārāa jarabΛrΛde biadadua.-

† 5:9 Hebreo bedeade Gilgal trība jara bΛa: "BΛrΛbari āyā bΛl." * 6:8 Josueba jaradara jūma jīā osīdaa. Hebreo bedeade ΛcΛrΛ cartade nāwā bΛ bΛa: "Josueba māwā jaradacarea."

11 Maḷ ewaride Josueba Ācōrē baurudera ḅarima aba Jerico puru auḍu parraga edebisia. Māwā odapeda wayacusa ādji cāibadamaa zesidaa.

12 Nurēma diapededa Josuera piradrappeda sacerdoterā Ācōrē baurudera wayacusa Jerico puru auḍu parraga edebisia.

13 Sacerdoterā siete panara Ācōrē baurude nocoare nībasidaa. Ādjiza cachirura zā nībasidaa. Ādjirā nocoare ḷCARA sordaorāra djōni careabema bara nībasidaa. Waabema sordaorāra Ācōrē baurude caidu errubusibasia. Māwā nīnane sacerdoterāba ādji cachirura zā jōnaca basia.

14 Maḷ umēbema ewaride ādjirāra wayacusa ḅarima aba Jerico puru auḍu parragadapeda ādji cāibadamaa jēda zesidaa. Sei ewari māwā osidaa.

15 Sietebema ewaride ādjirāra diapededa piradrappeda Jerico puru auḍu parragasidaa naārā opedada quīrāca. Baribara maḷ ewaride ḅarima siete parragasidaa.

16 ḅarima siete parragapedadacarea cachirura dārā jīgua zasidaa. Maḷne Josueba jīgua jarasia:

–ḅiadadua! Ācōrēba naḷ Jerico purura dadjirā poyabibara.

17 Jūmarāda quenapeda purura, ne jūma purude ḅA sida babuedadua Ācōrēba idji itea māwā obi ḅA bērā. Ababe wērā auḍua ḅA Rahādra, idji dede panA sida zocai ḅAdadua dadjia wārāneba māwā odida jarapedada bērā. Naḷ puru sāwā poyadi cawaya māa diabueda ēberārāda idjia mērāsia.

18 Baribara bārāra bio quīrācuidadua. Purude ne bia beara ni cārē sida edarānadua, Ācōrēba idji itea ne jūmada babuedaduada ada bērā. Bārāba jīnāēbara, dadji purura bedeade ḅAdapeda Ācōrēba quinibiyā.

19 Paratada, oroda, bronce odada, jiorro oda sida jūma Ācōrēa diadida panA. Maḷdra Ācōrēa diada wagabadaḍe ḅAdida panA.–

20 Sacerdoterāba ādji cachiru dārā jīgua zasidaḍe jūmarāda jīgua ḅiasidaa. Maḷne Jerico puru auḍu jūrā ca ḅARA iduba todogozoasia. Ara maḷda israelerāra daucha djōne pirapodapeda purura poyasidaa.

21 Maḷ purudebema umaquīrārāda, wērārāda, warrārāda, drōārā sida necoba jūma quenasiadaa. Ādji pacada, ovejada, burro sida jūma quenasiadaa.

22 Maḷne Josueba Canaaḷ drua acāḍe diabueda ēberārā nāwā jarasia:

–Wērā auḍua ḅA Rahā diguidāa wānapeda idjira, idji dede duanA sida ēdra enenadua. Bārāba idjia wārāneba jarapedadara ode wānadua.–

23 Ara maḷda Rahā diguidāa wānapeda dji zezada, dji papada, dji djabarāda, dji djabawērāda, jūma ādji ēberārā sida dajadaa enesidaa. Maḷbe israelerā duanmaḷba jīga ḅAḍe wāsidaa.

24 Maḷmisa waabema israelerāba Jerico purura abeda jūma babuesidaa. Baribara paratada, oroda, bronce odada, jiorro oda sida Ācōrēa diada wagabadaḍe ḅAsidaa.

25 Josueba wērā auḍua ḅA Rahāra, idji ēberārā sida zocai ḅAsia, maḷ wērāba idjia Jerico chupea acāḍe diabuedara mērāna bērā. Rahā ēberārāra wadibida israelerā tāna panA.

26 Māwānacarea Josueba wārāneba nāwā jarasia:

Abaḅa naḷ Jerico puru wayacusa oi carea jAwa ḅAibara, maḷ ēberāra Ācōrēba biē ḅaya.

Dji mōgara jūrā ca ḅada wayacusa obaraḍe idji warra iwinada beuya.

Dji eda wābada pārābāraḍe idji warra tēābemada beuya.

Māwā idji warrārāra jūma quininia.†

27 Ācōrēra Josue ume ḅasia. Maḷ bērā Josuera jūma maḷ druade trA ḅaga ḅesia.

7

Acaḷ ne drada

1 Judadeba yōna ēberāda aba basia Acaḷ abadada. Idjira Carmi warra basia. Carmira Zabdi warra basia. Zabdira Zerā warra basia. Jericode Ācōrēba israelerā ne jūma babuedaduada adamīna Acaḷba jījē ḷCARA mērā edasia. Māwā oda bēra israelerāra Ācōrē quīrāpita bedeade panesidaa. Ācōrēra ādjirā ume bio quīrūna bērā naḷda māwāsia.

2 Jericodeba Josueba ēberārāda Hai puru acāḍe diabuesia. Hai purura Betelēba ḷmāḍau odjabariare Bet-Aveḷ caita basia.* Josueba diabuedarāra wānapeda Hai purura quīrācuita acāsidaa sāwā poyadi cawaya.

3 Maḷbe wayacusa jēda zedapeda Josuéa nāwā jarasidaa:

† 6:26 Josueba jaradara wārāda māwāsia. Acāḍua 1 Rey 16:34.
"cadjirua obada de."

* 7:2 Hebreo bedeade Bet-aveḷ trāba jara ḅaa

-Haidebema sordaoŕara zocãrãêbe panla. Dadjirãba mil uméba wa mil úbeaba ádjirãra poyadida panla. Mañ bërã dadjirã sordaoŕara jüma diabuerãdua.-

⁴ Mañba Josueba sordaoŕara mil úbeabe diabuesia Hai purudebemarã ume djõnamãrëã. Baribaŕa Haidebemarãba poyadapeda israelerãra mĩrũ wãsidaa.

⁵ Mañne Haidebemarãba purude eda wãbadamañba israelerãra êpë wãsidaa eya edaa tuca jira ßadaa.† Edaa wãbadaa israelerãra 36 beasidaa. Mañ carea israelerãra ne wayadapeda abeda djõni crĩchara neñ panesidaa.‡

⁶ Josuera, israelerã bororã sida bio sopuasidaa. Mañ carea ádjia jã panlra jüma cõatadapeda ádji boro ãŕã egoro porada cuasidaa. Mañbe Ácõrë baurude caita chĩrãborode barru copanesidaa aba queubodõdaa.

⁷ Mãwã panlne Josueba Ácõrëa nãwã jarasia:

-¡Ay, dai Boro Ácõrë! ¿Cãrë cãrëã dairãra Jordaã do quĩrãrã chãbisí? ¿Dairãra amorreorã jãwãda ßai carea enesica? ¿Ádjirãba dairã quenanamãrëã enesica? ¡Jordaã do quĩrãrë panenabara biara bacasia!

⁸ ¡Ay, mã Boro! Haidebemarã wayaadeba dai israelerãra jëda pira zesidaa. Mañba mãra bedea jaure neñ ßaa.

⁹ Cananeorãba waabemarã bida mãlra ùrĩnia. Mãlda cawasidara ádjirãra dairã ume djõne zedã. Mañne dairãda jũrã edadapeda abeda jüma quenanißãŕa, ¿ßaa säwã cawabi ßara wãrãda Ácõrëda?-

¹⁰ Mañne Ácõrëba jarasia:

-¿Cãrë cãrëã sopuaba ßara egode cobã? ¡Piradrãdua!

¹¹ Bãrã israelerãba cadjiruada osidaa. Mãa jaradara bãrãba jã odae basã.§ Mãa Jericodëbema nebiara edarãnaduada adamĩna edasidaa. Mãwã mãreda drãadapeda diguidã mërã eropanla. Mañne sewadeba edadae panlana a panla.

¹² Mañ carea bãrã israelerãba dji quĩrãra waa poyadaeã. Djõnißãŕa bãrãdrã mĩrũ pira-podia. Bãrãra bedeede panl bërã mãa jüma quenabiya. Bãrãba mërã eropanlãda isabe jüma babuedaebãŕa, mãra bãrã ume waa ßaã.

¹³ Jãlbe purua nãwã jarade wãdua: "Nu Ácõrë quĩrãpita dji jãredida panl bërã idji itea bia panani carea odida panlra nane odada.* Dadji israelerã Ácõrëba nãwã jara ßaa: mãa Jericodëbema jüma babuedaduada adamĩna bãrã israelerãba ãcãŕa edadapeda mërã eropanla. Bãrãba maŕgãra ãyã ededapeda jüma babuedaebãŕa, bãrã dji quĩrãra poyadaeã."

¹⁴ Nu mã quĩrãpita jümarãda zedida panla. Mañne mãa cawabiya Israel doce purudebemada aba bedeede ßada. Mañ purura caitaara zepeda mãa cawabiya cai drõã basideba yõpedadarãda bedeede panlãda. Mañgãŕara caitaara zedapeda mãa cawabiya abaa drõãda idji ëberãrã sida bedeede panlãda. Ádjidebema umaquĩrãrãda caitaara zedida panla.

¹⁵ Zebãdade mãa cawabiya caida bedeede ßada. Mañba Jericodëbema babueida ßadada mërã erõba. Waabema israelerã tãena cadjirua oda bërã idjaba mãa jaradara jã odae bërã idjida, idji ëberãrã sida beadada. Mañbe ádjira, ádjia eropanlã sida jüma babuedadua.-

Acaã bedeede ßada Ácõrëba cawabida

¹⁶ Nurëma diapededa Josuera piradrãpeda israelerãra ãbaa jãresia. Mañne Ácõrëba cawabisia judaeba yõna puruda bedeede ßada.

¹⁷ Mañbe ádji drõã basideba yõpedadarã caitaara zebãdade Ácõrëba cawabisia Zerãdeba yõpedadarãda bedeede panlãda. Zerãdeba yõpedadarã caitaara zebãdade Ácõrëba cawabisia Zabdi ëberãrãda bedeede panlãda.

¹⁸ Zabdiëbema umaquĩrãrã aba aba zebãdade Ácõrëba cawabisia Carmi warra Acaãda bedeede ßada. Acaãra Zabdi wiuzaque basã. Zabdira Zerã warra basã. Ádjira judaeba yõna purudebema ßaa.

¹⁹ Mañne Josueba jarasia:

-Acaã, dadji israelerã Ácõrë quĩrãpita jüma ßaa odada wãrãda jaradua.† Ni maãrĩ bida mërãrãdua.-

²⁰ Acaãba panusia:

-Wãrãda mãa dadji israelerã Ácõrë quĩrãpita nãwã cadjiruada osia.

† 7:5 *Eya edaa tuca jira ßadaa.* Hebreo bedeede "Sebarim" ßã ßaa. Mañba idjaba jara ßaa "mõgara edabadama." ‡ 7:5 *Abeda djõni crĩchara neñ panesidaa.* Hebreo bedeede ßã ßaa: "Baido quĩrãca panesidaa." § 7:11 *Mãa jaradara.* Hebreo bedeede ßã ßaa: "Mã bãrã ume bedea ßadara." * 7:13 Ácõrë quĩrãpita bia duanani carea ádjirãra cuidapeda wua tãtoada jãñida panasidaa. Idjaba ádji quima ume jipa cãinida panasidaa. † 7:19 Ácõrë quĩrãpita jüma ßaa odada wãrãda jaradua. Hebreo bedeede nãwã ßã ßaa: "Ácõrëra dji dromaara ßada jaradua. Idjã bia bedeedua."

²¹ Jericode djō panasidade m̄la wua biya quiruda Babilonia druede capedadada, paratada libra juesuma, idjaba oroda libra aba audu unusia.‡ Jūma maḷgara awuada bēra edapeda m̄ wua dejāne jou ḅasia. Dji paratara edrecare ḅasia.–

²² Ara maḷda Josueba ēberārada diabuesia acade wānamārēā. Acaḷ wua dedaa pira wānapeda Acaḷba jarada quīrāca jūma unusidaa. Dji paratara edrecare ḅasia.

²³ Jūma edadapeda Ācōrē quīrāpita cobasidaa Josueba israelerā bida ununamārēā.

²⁴ Maḷbe Josueba, waabema israelerā ume Acaḷra Acor jogaodaa edesidaa. Idjia drua erobada sida edesidaa: wua Babiloniane cadada, paratada, oro sida. Maḷ awara idji warrarāda, idji caurāda, idji pacada, idji burroda, idji ovejada, idji wua de sida edesidaa. Idjia erobadara abeda jūma edesidaa.

²⁵ Maḷne Josueba Acaḷra nāwā quēāsia:

–zḅala cārē cārēā daira nēbḅrade ḅasi? iḅala nēbḅara odara Ācōrēba ara ḅadji ḷrḷ ḅaebiya!–
Māwā jaradacarea israelerāba Acaḷra idji ēberārā sida mōgaraba tabari beadapeda jūma babuesidaa. Jūma idjia erobada sida babuesidaa.

²⁶ Maḷbe ādji ḷrḷ mōgarada boromea buesidaa. Maḷra wadibida boromea nūmala. Maḷ jogaara wadibida Acor abadaa.§ Israelerāba māwā opedada bēra Ācōrē quīrūbira tumasia.

8

Israelerāba Haiḅebemarā poyapedada

¹ Maḷbe Ācōrēba Josuēa nāwā jarasia:

–Ba sordaorāda jūma trācuapeda waya Haiḅebemarā ume djōne wānadua. Ne wayarādua. Jēda crīcharādua. M̄la Haiḅebemarāda, ādji boro sida ḅla poyabiya. Ādji ējūāra, ādji puru sida ḅa jḷwawēda ḅḷya.

² Bārāba Jericodebemarā quenapedada quīrāca Haiḅebemarāra, ādji boro sida quenadua. Baribḅḷḅa ādjia erobeara, ādji animarā sida bārāba edadida panḷa. Bārāra puru jēdaare wānapeda ādjia adua panḷne quenane wānadua.–

³ Ara maḷda Josuera jūma idji sordaorā sida Haiḅebemarā ume djōne wāsidaa. Josueba sordaorā bio mēsraḅ beada treinta mil awara ḅapeda diamasi Hai purudaa na diabuesia.

⁴ Diabuei naēna nāwā jarasia:

–Bio ūrīnadua. Bārāra Hai puru wagaa wānapeda mīrūnadua. Jēda Haidaa djōne zedi carea pananadua.

⁵⁻⁶ Maḷmisa waabemara m̄ ume wānia puru quīrāpe. Maḷne Haiḅebemarā dairā ume djōne zēḅadade sewada dairāra jēda pira wānia naārā mīrū wāpedada quīrāca. Māwā unubḅadade ādjia crīchada wayacusa ādji waya panḷneba mīrū wāḅadada. Maḷ bēra dairāra ēpēnia.

⁷ Ādjirāba dai ēpēḅadade bārāra mīrū pananada purude eda wānapeda poyadadua, Ācōrēba bārāra poyabi bēra.

⁸ Purura poyadapeda jūma babuedadua dadji Ācōrēba jarada quīrāca. M̄la jara ḅḷra odadua.–

⁹ Māwā jarapeda Josueba dji treinta mil panḷra Hai purudaa diabuesia. Ādjirāra puru wagaa wānapeda ḷmāḅau ḅaebariare Betel yagaa mīrūsidaa. Maḷmisa Josuera waabema sordaorā panḷma cāsia.

¹⁰ Nurēma diapeda piradrḅapeda Josueba idji sordaorāra ābaa jḷrepeda Haidaa wāsidaa. Josuera israelerā bororā ume sordaorā na nībasidaa.

¹¹ Jūma sordaorā idji ume panḷra Hai quīrāpe jūēnapeda mama panesidaa. Puru quīrāpe jewedada basia.

¹² Maḷne Josueba idji sordaorānebemada cinco mil edapeda Hai puru wagaa ḷmāḅau ḅaebariare Betel yagaa mīrūbisia. Māwā osia Haiḅebemarāba adua panḷne ādjirā ume djōne zedamārēā.

¹³ Māwā Hai wagaa mīrū panḷne waabemada Hai quīrāpe panesidaa. Maḷ diamasi Josuera idji sordaorā ume dji jeweda ēsi jūēne wāsidaa.

¹⁴ Diapedada Haiḅebema boroba unusia israelerāra djōne zēḅadada. Maḷ bēra idji sordaorāda isabe edesia Arabā ējūāre israelerā ume djōni carea.* Baribḅḷḅa Haiḅebema boroba adua basia idji puru wagabe dewara israelerāra mīrū panḷada.

¹⁵ Josueba Haiḅebemarā zēḅada unubḅade ne wayabada quīrāca idji sordaorāra ējūā pōāsa ewaraga ḅḷdaa wābada óare pira wābisia.

‡ 7:21 Paratada libra juesuma. Hebreo bedeade ḅḷ ḅḷa: “Doscientos ciclos de plata.” Oroda libra aba audu. Hebreo bedeade ḅḷ ḅḷa: “Oro barrada dji zḷgāara cincuenta ciclos.” § 7:26 Hebreo bedeade Acor trḅḷa jara ḅḷa “nēḅara.”

* 8:14 Arabā ējūāra Jordāḷ doare ḅḷa.

16-17 Maḷ bēṛā Haiḍebema boroba jūma idji sordaorāra trācuasia israelerā ēpēnamārēā. Jūma Betelḍebema sida israelerā caidu wābalaḡasidaa Haiare djo panḷ bēṛā. Ni abaḷa sordaoda purude beē basía. Māwā ēpē panḷne ādjirā puruḍeba lamḷ wāsidaa. Maḷ awara isabe wāpedada bēṛā dji puru eda wābadara jūātradaē basía.

18 Maḷne Ācōrēba Josuéa jarasia:

–Hai purura māa bārāa poyabilarḷa. Maḷ bēṛā bḷ mīāsura puruḍaa ḷtaa wadua.–
Ara maḷda Josueba idji mīāsura Hai puruḍaa ḷtaa wasia.

19 Māwā obḷḷade dji puru wagabe mīrū pananara isabe puruḍe eda wāsidaa. Poyadapeda ara maḷda babuesidaa.

20-21 Josueba idji sordaorā bida Hai purura cowaga nūmḷda unusidaa. Maḷba cawasidaa dji mīrū pananaba purura poyadapeda babueḷadada. Maḷ carea ādjirāra waya jēda pirasidaa Haiḍebemārā ume djōni carea. Haiḍebema sordaorāba ādji puruḍaa jēda acabḷadade cowaga nūmḷda unusidaa. Idjaba unusidaa israelerā mīrū pira wāpedadara waya jēda ādjirā ume djōne zebadada. Maḷ bēṛā neē basía sāmaa ēdradida.

22 Māwā panḷne dji puru poyadapedara Haiḍebema sordaorā caidu zesidaa. Māwā israelerāba Haiḍebemārā jūrā edadapeda quenasidaa. Ni abaḷda idu mīrū wābidaē basía ni zocai bḷdaē basía.

23 Ababe Haiḍebema borodrḷ zocai jidadapeda Josuemaa edesidaa.

24 Israelerāba Haiḍebemārā ādjirā caidu zepedadara ādji ējūāne idjaba ējūā pōāsa ewaraga bḷare necoba quenanaḷpeda wayacusa Haidaa wāsidaa dji wadi zocai beara beadi carea.

25-26 Josueba sordaorāa jaradoasia djōnamārēā aba Haiḍebemārā jūma beabḷadadaa.† Maḷ ewaride Haiḍebema umaquīrārāda wērārā sida doce mil quenasidaa.

27 Maḷbe israelerāba Haiḍebema animarāra, puruḍe bḷ nebía sida ādjirā itea jūma edasidaa Ācōrēba Josuéa jarada quīrāca.

28 Māwānacarea Josueba Hai purura jūma babuesia. Ni cārē sida beē basía. Wadibida ni cārē sida neē bḷa Hai puru badama.

29 Maḷbe Josueba Haiḍebema borora beapeda bacuru cūmiane ḷḷa su jira bḷabisia aba queubḷḷadaa. Queuḷacarea edaa edadapeda Hai puruḍe eda wābadama tabḷsidaa. Maḷbe idji ḷḷā mōgarada boromea buesidaa. Maḷ mōgarara wadibida boromea nūmḷa.

Josueba Ācōrē ley jīgua leda

30 Māwānacarea Josueba Ebal eyade mōgarada ḷḷa pā buesia animarā israelerā Ācōrēba babue diai carea.

31 Josueba maḷra osia Ācōrē nezoca Moiseba israelerāa jarada quīrāca. Ācōrē ley Moiseba cartade bḷḷdaba nāwā jara bḷa: “Animarā babue diabada obḷḷade mōgarada ḷḷa pā buedibḷḷa, maḷ mōgarara daucha chī orānadaa.”‡ Maḷ mōgara pā bueda ḷḷḷ israelerāba ḷḷḷḷ animarāda Ācōrēba jūma buue diasidaa. Idjaba Ācōrē ume necai beadi carea animarā dragada Ācōrēba babue diasidaa.

32 Mama Josueba israelerā quīrāpita Ācōrē ley Moiseba bḷḷdara mōgarade jaya bḷasia.§

33 Maḷne israelerā ēsi levitarā dji sacerdoterāba Ācōrē baurudera equiade eronūpanasidaa. Israelerāra, āibemārā ādjirā tāēna panabada sida arima panasidaa. Dji bororāra, dji dromarāra, dji cawa obadarā sida panasidaa. Guerizim eya orroare ādjirā ēsidra panasidaa, idjaba Ebal eya orroare ēsidra panasidaa. Ācōrē nezoca Moiseba naēna jaradoasia māwā odamārēā. Māwā jarasia sacerdoterāba israelerā bia jara bḷḷdamārēā.

34 Māwā panḷne Josueba israelerā quīrāpita Ācōrē ley cartade bḷḷdada jūma jīgua lesia. Idjia lesia israelerāba maḷ leyda ijā odibḷḷa Ācōrēba careba baida baribḷḷa ijānaēbḷḷa Ācōrēba biē bḷida.*

35 Moiseba bḷḷdara Josueba israelerā dji umaquīrārā, wērārā, warrarā, drua āibema ādjirā tāēna panḷ quīrāpita jūma jīgua lesia.

9

Gabaoḷnebema ume beḍea bḷpedada

1 Maḷ ewaride hititarāda, amorreorāda, cananeorāda, perezeorāda, heveorāda, jebuseorā sida Canaaḷ druade panabadjidaa. Jordaḷ dodeba ḷmāḍau baebariare jewedade, eyade bida ḷḷḷḷ panabadjidaa, idjaba jūma Mediterraneo pusa orroare ḷḷḷḷ panabadjidaa aba Libanona. Ādji bororāba ūrīsidaa israelerāba Jericora, Hai sida poyasidada.

† 8:25-26 Josueba sordaorāa jaradoasia djōnamārēā. Hebreo beḍeade nāwā bḷ bḷa: “Josueba idji mīāsura puruḍaa ḷtaa wa nūmesia.” ‡ 8:31 Exodo 20:25. § 8:32 Deuteronomio 27:1-8. * 8:34 Deuteronomio 27:9ḍeba aba 28:68ḍaa.

² Maḷ carea jūma ābaa bedea ausidaa Josue ume idjaba israelerā ume djōne wāni carea.

³ Baribara heveorā Gabaoḷnebemada maḷ bororā ume bedea audaē basia. Ādjia bida ūrisidaa Josueba Jericodebemarāra, Haidebemarā sida jūma quenabisida.

⁴⁻⁵ Maḷba crīchasiidaa israelerāra cūrūgadida ādji quenarānamārēā. Maḷ carea ḷcala edasidaa israelerāmaa wānamārēā. Ādjia edapedadaba cacuađe jḷbada soresorea beada jḷsidaa. Ādjia jīrūne jḷbada sida capirudaida beada jḷsidaa. Maḷbe Josuema wābarasidaa. Ādji netata edebadara soresorea beada burro ḷrḷ edesidaa. Uva ba ḷabada animarā e odara capirudaida beada, paḷ zarea ārīna sida edesidaa.

⁶ Gilgal ējūāne Josue bama jūēnapeda Josuéa waabema israelerāa bida nāwā jarasidaa:

-Daira drua ḷamaba zebada. Quirīā panla bārāra dai ume bedea bādida necai duanani carea.-

⁷ Maḷne israelerāba nāwā jarasidaa:

-Āibērā bārāra dairā caita panla dāwā panlasicada. Māwāra ḷsāwā bārā ume bedea bādī?-

*

⁸ Gabaoḷnebemarāba nāwā panusidaa:

-Daira bārā nezocarā.-

Maḷne Josueba nāwā iwidisia:

-ḷBārāra cairāda jāwā panla? ḷSāmalba ze panla?-

⁹ Ādjia panusidaa:

-Daira drua āiba ḷamaba ze panla bārā Ācōrēra ḷrḷ baga ba bērē. Daiba ūrisidaa idjia sāwā Egiptode osida.

¹⁰ Idjaba ūrisidaa sāwā Jordaḷ quīrārēbema amorreo bororāda poyasida. Naārā Sehoḷ, Hesboḷ purudebemada poyasia. Maḷare Og, Basaḷ druadebema Astarot purude bada sida poyasia.[†]

¹¹ Maḷ bērē dai bororāba, dai druadebemarā bida nāwā jarasidaa: "Ota codira edadapeda israelerāmaa wānadua. Ādjirāa jaradadua dadjirāra ādji nezocarā bērē necai beadi carea ādjirā ume bedea ba quīrīā panla."

¹² Acadadua, dai zesida ewaride naḷ paḷra wadibida jḷwḷrḷā beasia baribara idira zareacuapeda jūma ārīcuasia.

¹³ Idjaba za panla uva ba ḷabada animarā e oda sida enesidade wadibida djiwidida beasia. Baribara jūma dji sore bacuasida. Daiba cacuađe jḷbadara, jīrūne jḷ panla sida dji sore bacuasida.-

¹⁴ Gabaoḷnebemarāba paḷ enepedadara israelerāba ḷcala cosidaa. Māwā cawabisidaa Gabaoḷnebemarā ume bedea bādida. Baribara māwā odi naēna Ācōrēa iwididaē basia.

¹⁵ Maḷne Josuera Gabaoḷnebemarā ume bedea basia necai panani carea. Wārāneba jarasia ādjirāra beadaēda. Waabema israelerā bororā bida abarida wārāneba jarasidaa.

¹⁶ Ewari ūbea badacarea israelerāba cawasidaa Gabaoḷnebemarāba ādjirāra cūrūgasidaa. Cawasidaa ḷamaba zedaē basida, ātebaga ādjirā caita panabadada.

¹⁷ Ara maḷda israelerāra ādjirā caidu wāsidaa. Ewari ūbea babarade ādji puru beadaa jūēne wāsidaa. (Ādji purura naḷarā basia: Gabaoḷ araa, Capira, Beerot idjaba Quiriat-jeariḷ.)

¹⁸ Baribara israelerāba Gabaoḷnebemarāra beadaē basia, Ācōrē ḷrḷneba dji bororāba wārāneba jarapedada bērē ādjirāra beadaēda. Maḷ carea israelerāba ara ādji bororāda biē jara panesidaa.

¹⁹ Baribara dji bororāba nāwā jarasidaa:

-Dadji israelerā Ācōrē ḷrḷneba naḷ Gabaoḷnebemarā ume bedea basidaa. Maḷ bērē ādjirāra beadacara panla.

²⁰ Ātebaga zocai bādida. Dadjirāba wārāneba jarapedadara iḷā odaēbaga Ācōrēda dadjirā ume quīrūya.-

²¹ Maḷba israelerā bororāba jarasidaa Gabaoḷnebemarā zocai bādamārēā. Baribara ādjirāra basidaa israelerā itea ḷaba bāá pananamārēā idjaba baido jue pananamārēā. Māwā israelerā bororāba wārāneba jarapedadara osidaa.

²² Josueba Gabaoḷnebemarāra ḷrḷbipeda nāwā jarasia:

-Bārāba ḷcārē cārēā dairāra cūrūgasida? ḷCārē cārēā ḷamaba ze panlana asida? jBārāra dairā caita panabadaa!

²³ Bārāba dairāda cūrūgapadada bērē dai Ācōrēba bārāra biē erobaya. Idiba ḷta bārāra dai nezocarāda panania. Dai Ācōrē de itea ḷaba bāá panania idjaba baido jue panania.-

²⁴ Ādjia Josuéa nāwā panusidaa:

* 9:7 Exodo 23:31-33. † 9:10 Numero 21:21-35.

-Ne wayaadeba dairāba māwā osidaa. Cawasidaa bārā Ācōrēba idji nezoca Moisea jarasida dai drua bārāa jūma diamārēā idjaba dairā jūma quenamārēā. Maļ bēra crīchāsidaa bārāba dairāra jūma quenanida.

²⁵ Dairāra bārā jawaeda panla. Bla jipa oida crīcha bla quīrāca odua.-

²⁶ Māwā jarapedada bēra Josueba israelerā Gabaoļnebemarāra idu beabiē basia.

²⁷ Baribla ādjirāra basia israelerā itea tla bla ā pananamārēā idjaba baido jue pananamārēā. Ācōrēa animarā babue diabada itea bida māwā o panesidaa. Wadibida māwā obadaa Ācōrēba idji de obidama.

10

Israelerāba amorreorā poyapedada

¹ Maļ ewaride Adonisedéda Jerusaleñnebema boro basia. Adonisedéba ūrīsia Josueba Haidebemarāra poyapeda purura jūma babuepeda dji borora beasida Jericode oda quīrāca. Maļ awara ūrīsia Gabaoļnebemarāda israelerā ume necai panani carea bedea bādapeda ādjirāare panesidada.

² Maļba idjira bio ne waya besia, Gabaoļra Hai puru cāyābara waiblara bada bēra. Dji bororā panabada puru quīrāca basia. Maļ awara Gabaoļnebema sordaorāra bio mēsrā besia.

³ Maļ bēra Jerusaleñnebema boro Adonisedéba bedea diabuesia Hebroļnebema boro Hohaļmaa, Jarmudebema boro Pireaļmaa, Laquidebema boro Japiamaa, idjaba Egloñnebema boro Debiramaa bida.

⁴ Nāwā jarabisia:

-Mļ carebade zedādua. Gabaoļnebemarā ume djōne wānia. Ādjira Josue ume idjaba israelerā ume necai panani carea bedea basidaa.-

⁵ Ara maļda amorreorā bororā juesuma panara jūma ādji sordaorā ume ābaa wānapeda Gabaoļ purura jūrā edasidaa uradī carea. Jerusaleñnebemada, Hebroļnebemada, Jarmudebemada, Laquidebemada idjaba Egloñnebema sida wāsidaa.

⁶ Maļ unusidāde Gabaoļnebemarāba Gilgaldaa Josue bamaa nāwā jarabisidaa:

-Eyaдебema amorreo bororāra jūma ābaa dairā ume djōne zesidaa. Dairāra bārā nezocarā bēra daduba djōbirānadua. Jisabe dairā carebade zedādua!-

⁷ Ara maļda Josuera, idji sordaorā bio mēsrā beada, waabema sordaorā sida Gilgaldeba ādjimaa wābłasidaa.

⁸ Maļne Ācōrēba Josuéa nāwā jarasia:

-Amorreorāra wayarādua. Mļa bārāa ādjirāra poyabiya. Djōbladade ādjirā ni ābaaba droadaēa.-

⁹ Gilgaldeba jūma maļ diamasi nībadapeda Josuera idji sordaorā ume araa jūēnapeda amorreorāba adua panane urasidaa.

¹⁰ Israelerāba urabładade Ācōrēba amorreorāra ne wayabipeda memenesidaa. Māwā israelerāba ādjirāra Gabaoļ druade zocārā quenāsidaa. Amorreorā ļtaa Bet-horoļnaa mīrū wābladade israelerāba caidu quena wāsidaa aba Azecā purudaa idjaba Maquedā purudaa bida.

¹¹ Amorreorā Bet-horoļneba edaa Azecādaa mīrū wābladade Ācōrēba hielo waibłada cue quīrāca ādjirā ļrļ jurrubisia. Israelerāba necoba quenapedada cāyābara maļgaba zocārāra quenasia.

¹² Ācōrēba israelerāa amorreorā poyabida ewaride Josueba israelerā quīrāpita nāwā jīgua jarasia:

Ācōrē, ļmādaura Gabaoļ ējūāne ipi cobłdua; jedeco sida Ajaloļ jewedade ipi cobłdua.

¹³ Ara maļda ļmādaura, jedeco sida ipi copanesidaa aba israelerāba ādjirā dji quīrū jūma quenabłdadāa.

Maļgara Jaserba idji cartade jūma basia.* Josueba māwā jarabłlade ļmādaura umatipa cobłda berara ewari aba baeē basia.

¹⁴ Josueba Ācōrēa iwīdīdara ne ununaca droma basia. Maļ naēna ēberāba ne ununaca droma iwīdīdara Ācōrēba ļjā oca basia. Idjaba maļ ewarideba ļtaa ļjā oē bla. Baribla maļ ewaride Ācōrēba ļjā osia israelerāare djō bla bēra.

¹⁵ Māwānacarea Josuera israelerā sida wayacusa Gilgaldaa ādji cāibadamaa wāsidaa.

¹⁶ Maļmisa amorreo bororā juesuma panara Maquedā puru caita urīade mīrūsidaa.

¹⁷ Baribla mama mīrū panada ununapeda ļcāłaba Josuéa jarade wāsidaa.

¹⁸ Maļne Josueba idji sordaorāa nāwā jarasia:

* **10:13** Hebreo bedeadē Jaser trāba jara bla: "Jipa bla." Idji cartara idi neēa.

-Mōgara waiblaada bharabari ededapeda uriara jūātrā nūmanadua. Maḷbe ḷcaḷaba mama jāā panenadua ādjirā ēdḷarānamārēā.

¹⁹ Waabemarāba dji quīrūra ēpēnapeda jēdaareba quena wānadua ādji purude jūērānamārēā. Dadji Ācōrēba bārāa ādjirāra jūma poyabibḷaḷa.-

²⁰ Māwā Josueba israelerā ume amorreorāra berara jūma quenasidaa. Zocārāēbe ādji puru mōgaraba jūrā ca beade jūēnapeda mīrū panesidaa.

²¹ Maḷne israelerā ni abaḷda beudaē basia. Jūmaena bia jēda zesidaa Maquedā purudaa Josue bḷamaa. Maḷ bērā jūmarāba wayasidaa israelerā biē odi carea.

²² Maḷne Josueba idji sordaorāa jarasia:

-Isabe mōgara uria jūātrā bḷara āyā bḷadadua. Maḷbe dji bororā juesuma panara dajadaa māma enenadua.-

²³ Ara maḷda dji bororā juesuma panara dajadaa enesidaa: Jerusaleḷnebema boro, Hebroḷnebema boro, Jarmudebema boro, Laquidebema boro, Egloḷnebema boro sida.

²⁴ Maḷ bororā Josuema enenapeda Josueba idji sordaorāra jūma trāpeda sordaorā bororā idji ume panāa nāwā jarasia:

-Nama zedapeda jīrūba ādji ochirude ḷga eronūpananadua.-

Ara maḷda zedapeda ochirude ḷga eronūpanesidaa.

²⁵ Maḷne Josueba israelerāa jarasia:

-Za dadjirāba obada quīrāca Ācōrēba jūma dadjirā dji quīrū sida oya. Ne wayarānadua. Ni maḷrī bida jēda crīcharānadua. ḷbḷa beadapeda sozarra beadadua.-

²⁶ Māwā jarapeda Josueba dji bororā juesuma panara beasia. Beapeda ādjira bacuru cūmiane su jira bḷacuabisia. Māwā jira panesidaa aba queubḷaḷdaa.

²⁷ Queubodode Josueba ādjira edaa edabipeda ādji mīrū panana uria de bḷacuabisia. Maḷbe mōgara waibla beaba dji uriara jūātrā nūmasidaa. Maḷ mōgarara wadibida mama beaa.

Israelerāba puru bea poyapedada

²⁸ Maḷ ewaride Josueba idji sordaorā ume Maquedā purura poyadapeda jūma babuesidaa. Mamabemarāda necoba jūma quenasidaa. Ni abaḷda zocai bḷdaē basia. Josueba Maquedādebema borora beasia Jericōdebema boro beada quīrāca.

²⁹ Mamaaba Josuera idji sordaorā ume Libna purudaa djōne wāsidaa.

³⁰ Ācōrēba Libna purura, dji boro sida israelerāa poyabipeda Josueba jūma quenabisia. Ni abaḷda zocai bḷē basia. Dji boro sida beasia Jericōdebema boro beada quīrāca.

³¹ Mamaaba Josueba idji sordaorā ume Laquī purura jūrā edadapeda araa djōne wāsidaa.

³² Ewari umé babḷarāde Ācōrēba israelerāa Laquidebemarāra poyabisia. Ādjirā sida necoba jūma quenasidaa Libnanebemarā quenapedada quīrāca.

³³ Maḷne Guezerdebema boro Horaḷra idji sordaorā ume Laquidebemarā careba de wāsidaa. Baribḷa Josueba idjira, idji sordaorā sida poyapeda ādjirāra jūma quenabisia. Ni abaḷda zocai bḷē basia.

³⁴ Mamaaba Josuera idji sordaorā ume wābḷarāsidaa Egloḷ purudaa. Purura jūrā edadapeda araa djōne wāsidaa.

³⁵ Ara maḷ ewaride Josue sordaorāba poyadapeda necoba jūma quenasidaa Laquide opedada quīrāca.

³⁶ Egloḷneba Josuera idji sordaorā ume Hebroḷ purudaa djōne wāsidaa.

³⁷ Poyadapeda necoba jūma quenasidaa. Dji borora, puru caita bea ēberārā sida quenasidaa. Ni abaḷda zocai bḷdaē basia. Egloḷne opedada quīrāca Hebroḷnebemarāra quenapeda purura jūma babuesidaa.

³⁸ Mamaaba Josuera israelerā ume Debir purudaa djōne wāsidaa.

³⁹ Poyadapeda dji borora, puru caita bea ēberārā sida necoba jūma quenasidaa. Ni abaḷda zocai bḷdaē basia. Hebroḷnebemarā, Libnanebemarā, idjaba maḷ purudebema bororā opedada quīrāca jūma quenasidaa.

⁴⁰ Māwā Josueba maḷ ējūāne beadarāra jūma poyasia. Eyade beadada, Negue ējūāne beadada, jewedade beadada, eya carrade beadada, dji puru bororā sida jūma poyapeda quenasia israelerā Ācōrēba jaraḷda quīrāca. Ni abaḷda zocai bḷē basia.

⁴¹ Josueba jūmarāda poyasia Cadé-barneadeba aba Gazadaa idjaba Goseḷneba aba Gabaoḷnaa.†

⁴² Dārāēne Josueba jūma maḷ ējūāne bea puru bororāda poyapeda ādji ējūāra edasia Ācōrēra israelerāare djōna bērā.

⁴³ Māwānacarea Josuera idji sordaorā ume Gilgaldaa jēda wāsidaa.

† 10:41 Maḷ Goseḷ purura Canaḷ druade bḷa. Jose ewaride israelerāra dewara Goseḷ ējūāne panesidaa Egipto druade. Genesi 46:31neba aba 47:6daa.

11

Josueba Jabiḷare bea poyada

¹ Maḷ ewaride Jabiḷ abadada Hazor purudebema boro basia. Maḷ Jabiḷba ūrisia Josueba zocārā poyasida. Maḷ carea dewara puru bororāmaa beheada diabuecuaasia israelerā ume djōne wāni carea. Maḷ beheada diabuesia Madoḷ purudebema boro Jobāmaa, Simroḷ purudebema boromaa, Acsap purudebema boromaa,

² dji wārāga eyaida ḅ ḅjūāne bea bororāmaa, Cineret amene caita bea bororāmaa,* Dor puru caita bea bororāmaa, ḷmādaḅ baebariare ḅḅ jewedade bea bororāmaa,

³ ḷmādaḅ odjabariare bea cananeorā bororāmaa, ḷmādaḅ baebariare bea cananeorā bororāmaa, amorreorā bororāmaa, hititarā bororāmaa, perezeorā bororāmaa, eyaida ḅḅ ḅjūāne beaa jebuseorā bororāmaa, Hermoḷ eya carrade bea heveorā bororāmaa idjaba Mizpa jewedade bea bororāmaa bida.

⁴ Maḷ bororāba cawayodeba djōbadarāda, carretadeba djōbadarāda, waabema sordaorā sida jūma djōne edesidaa. Bio cābana wāsidaa. Pusa ḷḅḅ quīrāca ḅdjirāra poya juachadaa basia.

⁵ Maḷ bororāra israelerā ume djōni carea ābaa wānapeda Meroḷ do zaquede duanesidaa.

⁶ Maḷne Ācōrēba Josuéa jarasia:

–Ādjirāra wayarādua. Nu ara naḷ hora quīrāca mḷa bārāa ḅdjirāra jūma quenabiya. Maḷne ḅdji cawayo jīrū quēgura jūma ḷḅcuadaḅdua idjaba ḅdji djōbada carretara jūma bācuadaḅdua.–

⁷ Maḷbe Josueba idji sordaorā ume Meroḷ do zaquede cawaēne urade wāsidaa.

⁸ Ācōrēba israelerāa ḅdjirāra poyabisia. Maḷne israelerāba ḷCARḷ ḅrēsidaa aba Misrepot doḅaa idjaba Sidoḷ puru caita. Maḷ awara ḷCARḷ ḅrēsidaa aba Mizpa ḅjūānaa. Abeda jūma quenasidaa. Ni abaḷda zocai ḅḅdaē basia.

⁹ Ācōrēba jarada quīrāca Josueba jūma osia. ḅdji cawayo jīrū quēgura jūma ḷḅcuasia idjaba ḅdji djōbada carretara jūma bācuasia.

¹⁰ Maḷbe Josue idji sordaorā ume jēda zebḅdade Hazor purudaa djōne wāsidaa. Poyadapeda Josueba dji borora beasia. (Hazorḅbema borora dewararā cāyābara dji dromaara basia.)

¹¹ Mama jūmarāda necoba quenasidaa. Ni abaḷda zocai ḅḅdaē basia. Puru sida jūma babuesidaa.

¹² Israelerā ume djōpedada bororāra Josueba necoba jūma beasia. Maḷ bororā puru beara poyapeda jūma babuesia Ācōrē nezoca Moiseba jarada quīrāca.

¹³ Israelerāba puru eya zaquede beara jūma babuedaē basia. Josueba ababe Hazordraḅ babuesia.

¹⁴ Baribarḷ puruza jūmarāda necoba quenasidaa. Ni abaḷda zocai ḅḅdaē basia. ḅdji animarāra, ne bia quēdea sida ḅdji itea jūma edasidaa.

¹⁵ Ācōrēba Moisea jaradara Moiseba Josuéa jūma jarasia. Maḷra Josueba jūma daucha osia.

¹⁶ Josueba poyapeda ḅjūāda jūma edasia: Negue ḅjūāda, maḷare ḅḅ eyaida ḅḅ ḅjūāda, Goseḷ ḅjūāda, ḷmādaḅ baebariare ḅḅ jewedada, Jordaḷ do jewedada, idjaba eyaida ḅḅ ḅjūā Israel abadada dji jeweda sida.

¹⁷ Jūma edasia Halac eyadeba aba Baal-ga purudaa. Halac eyara Seir druade ḅḅa. Baal-ga purura Libano ḅjūāne ḅḅa Hermoḷ eya carrade. Puruza dji borora Josueba jidapeda jūma beasia.

¹⁸ Idjira maḷ bororā ume dārā djōsia.

¹⁹ Ababe heveorā Gabaoḷnebemada israelerā ume necai panani carea beḅea ḅasidaa. Waabema purura israelerāba poyasidaa.

²⁰ Wārāda Ācōrēbaḅḅ maḷ purudebemarāra so zarea ḅḅasia israelerā ume djōne wānamārēā. Māwā quīrā djuburia neē israelerāba ḅdjirāra jūma quenasidaa Ācōrēba Moisea jarada quīrāca.†

²¹ Maḷ ewaride Josueba anaquitarā ḅjūā eyaida ḅḅde pananara poyapeda jūma quenasia. Hebroḷ purude beadaḅada, Debir purude beadaḅada, Anab purude beada sida quenapeda ḅdji purura jūma babuesia. Māwā Juda ḅjūā eyaida ḅḅde, waabema israelerā ḅjūā eyaida ḅḅde bida anaquitarāra jūma quenasia.

²² Anaquitarā ni abaḷda Israel druade zocai beē basia.‡ Ababe Gaza purude, Gat purude, Asdo purude bida panesidaa.

* **11:2** Maḷ Cineret amenera idjaba trḷ jarabadaa Quinérét, Galilea, Genesare idjaba Tiberia. † **11:20** Deuteronomio 7:16. ‡ **11:22** Numero 13:33. Anaquitarāra Anacadeba yōpedadarā basia. ḅdjirāra drasoa waiḅaga beasia.

²³ Māwā Josueba jūma maļ druara edasia Ācōrēba Moisea jarada quīrāca. Dji ējūāra Josueba israelerāa jūma jedecasia. Israeldeba yōpedada puruza ējūāda diasia ādjirāne bamārēā. Maļbe israelerāa ādji druade necai duanesidaa.

20

Mīrūbada puru

¹ Ācōrēba Josuēa nāwā jarasia:

² -Israelerāa jaradua mīrūbada puruda Ɂlcuadamārēā māa Moisedeba bārāa jarada quīrāca.*

³ Mīā beai crīchaē Ɂlade abaɁba djārāda beaibara, dji beuda ēberārāba idji beadi naēna maļ purudaa mīrū wāida Ɂla.

⁴ Mama jūēpeda eda wāi naēna purude eda wābadama dji bororāa jūma nēbarāida Ɂla sāvāsida. Dji bororāba cawasidara maļ ēberāba jara Ɂlara wārāda, idjira purude idu eda wābidapeda jaradida panla sāma beida Ɂlada.

⁵ Maļne dji beuda ēberārāba idjida beadi carea maļ purude iwīdide wānibarā, dji bororāba idjira diacara panla mīā beai crīchaē Ɂlade beada bēra idjaba quīrūbideba mīā beadaē bēra.

⁶ Baribarā idjira mamaɁba āyā wācara Ɂla aba dji cawa obadarāba jūmarā quīrāpita wārāda bedeade Ɂlēana abadadaa. Maļ awara āyā wācara Ɂla aba sacerdote dji dromaara Ɂlada jaidabarādaa. Māwānacarea wayacusa idji purude Ɂlade wāida Ɂla.-

⁷ Māwā jarada bēra israelerāba mīrūbada puruda Ɂlcuasidaa. Neptali ējūā eyaida Ɂlade Quedē puruda Ɂlasidaa. Maļ purura Galilea druade Ɂla. EpraiɁ ējūā eyaida Ɂlade SiqueɁ puruda Ɂlasidaa. Juda ējūā eyaida Ɂlade Quiriat-arbā puruda Ɂlasidaa. Maļ purura idjaba HebroɁ abadaa.

⁸ JordaɁ quīrārē Jericoḁeba Ɂmāḁau odjabariare mīrūbada puruda ūbea Ɂlasidaa. RubeɁ ējūāne eya boro jewedeade Beser puruda Ɂlasidaa. Maļ purura ējūā pōāsa ewaraga Ɂlade Ɂla. Ga ējūāne Ramo puruda Ɂlasidaa. Maļ purura Gala druade Ɂla. Manase ējūāne GolaɁ puruda Ɂlasidaa. Maļ purura BasaɁ druade Ɂla.

⁹ Maļ mīrūbada puruda Ɂlcuasidaa israelerā, drua āibema ādjirā tāēna panla sida poya mīrūnamārēā. Mīā beai crīchaē Ɂlade abaɁba djārāda beasira mama mīrū baida basia aba dji cawa obadarāba puru quīrāpita wārāda bedeade neē Ɂlada abadadaa.

22

Galade ējūā edapedadarā jēda wāpedada

¹ Māwānacarea Josueba RubeɁneba yōpedadada, Gaḁeba yōpedadada, idjaba ɁcɁla Manasedeba yōpedada sida trɁcuasia.

² Ādjirāa nāwā jarasia:

-Ācōrē nezoca Moiseba obi jaradara bārāba jūma jīā osidaa. Māa jarada sida jūma jīā osidaa.

³ Dairāra bārā djabarā bēra, bārāra dairāare dārā djōsidaa. Idi bida wadi māwā panla. Dadji Ācōrēba obi jaradara jūma osidaa.

⁴ Dadji Ācōrēba jarada quīrāca dairā, bārā djabarāra maļ ējūāne necai Ɂlasia. JāɁbe bārāra jēda diguidaa wānadua Ācōrē nezoca Moiseba JordaɁ do quīrārē ējūā diaḁamaa.

⁵ Baribarā Ācōrē nezoca Moiseba ley diaḁara quīrācuia jūma jīā odadua. Maļ leyba nāwā jara Ɂla: dadji Ācōrēra quīrānadua. Idji quīrāpita jipa nībaḁadua. Idjia obi Ɂlara jīā odadua. Ewariza idjira ēpēnadua. Jūma bārā soḁeba, jūma bārā jauredaba bida idjia jara Ɂlara odadua.-

⁶⁻⁸ Māwā jarapeda Josueba ādjirāra nāwā bia jara Ɂlasia:

-JāɁbe bārā diguidaa jēda wānadua. Bārā dji quīrū nebiara edapedada bēra idibarā bio ne bara panesidaa. Animarāda, oroda, paratada, bronceda, jiorroda, cacuaḁe jɁbada sida zocārā edasidaa. Māra bārā djabarāa jedecadadua.-

Māwā jarapeda Josueba ādjirāra wābisia. Ara maḁda jēda ādji druadaa diguidaa wāsidaa. (Naēna Moiseba BasaɁ druara ɁcɁla Manasedeba yōpedadarāa diasia. Māwānacarea Josueba waabema Manasedeba yōpedadarāa JordaɁ doḁeba Ɂmāḁau baebariare Ɂla ējūāda diasia ādji djabarā israelerā tāēna.)

Mōgara Ɂla pā buepedada

* 20:2 Numero 35:9-29.

⁹ Rubealnea yōpedadara, Gadeba yōpedadara idjaba ḶCAGLA Manasedeba yōpedada sida waabema israelerā ume CanaaḶ druede pananada Silo puruḶdeba Ḷdji druā Galadaa jēda wābAḶASidaa. Gala druara Ḷdjirāba naēna edasidaa Ḷcōrēba Moisedeba jarada quīrāca.

¹⁰ Gala druadaa wābAḶdade JordaḶ doḶe jūēne wāsidaa. * Mama CanaaḶ orroare JordaḶ do icawa mōgarada waiḶḶa ḶḶA pā buesidaa animarā babue diabada quīrāca.

¹¹ Māwā opedadara waabema israelerāba ūrīsidāa.

¹² MaḶba Ḷdjirāba crīchāsidaa Galade panḶba Ḷcōrēra igarasidada. MaḶ carea Silo puruḶde jūma Ḷbaa dji jaresidaa Galade panḶba ume djoḶe wāni carea.

¹³ BaribAḶA djoḶe wāni naēna sacerdote Eleaza warra Piné abadada Gala druadaa na diabuesidaa Rubealnea yōpedadarā ume, Gadeba yōpedadarā ume, idjaba mama panḶ Manasedeba yōpedadarā ume bedeamārēa.

¹⁴ Piné ume israelerā bororāda die diabuesidaa. Ḷdjira dji dromarāda beasia. Israeldeba yōpedada puruzabemada aba aba diabuesidaa.

¹⁵ MaḶḶAḶāra Galadaa wāsidaa Rubealnea yōpedadarā ume, Gadeba yōpedadarā ume, idjaba mama panḶ Manasedeba yōpedadarā ume bedeadamārēa. Jūēnapeda nāwā jarasidaa:

¹⁶ –Daira Ḷcōrē puru trḶneba nāwā bedeabadaa. ḶBārāba cārē cārēa dadji israelerā Ḷcōrēra igarasida? ḶCārē cārēa dadji Ḷcōrē ēpē pananada idu ḶadapeḶa mōgarara ḶḶA pā buesida dewara Ḷcōrēa animarā babue diadi carea? ḶCārē cārē idjia jara ḶAḶA jīa oḶaē basi?

¹⁷ Dadji israelerāba Peor abadade jūmawāyā cadjiruada osida bērā zocārā quinisidaa.† MaḶ cadjirua opedada carea waḶḶibida bia mīga panḶa.‡ ḶAra maḶba bia ḶḶēca?

¹⁸ Māwāra Ḷbārāba wayacusa Ḷcōrēra igaradica? Idi bārāba māwā odibAḶA, nu Ḷcōrēra wayacusa jūma dadji israelerā ume bio quīrūya.

¹⁹ Bārāmaa naḶ Gala ējūāda Ḷcōrē quīrāpita biē ḶBABAḶA, idji wua de obida druadaa zedapeḶa dairā tāēna ējūāra edadadua. BaribAḶA Ḷcōrēba jaradara igararānadua. Daiba jara panḶ sida igararānadua.§ Dadjirāba Ḷcōrē wua de caita animarā babue diabadada aba eropanāa. MaḶ bērā dewarada orānadua.

²⁰ Quīrānebadadua Jericode Ḷcōrēba ne jūma babuedaduada adamīna Zerā warra AcaḶba jīāē ḶCAGLA mērā edasida. MaḶ carea Ḷcōrēra jūma dadji israelerā ume bio quīrūsia. AcaḶba cadjirua oḶa carea idji awa beuē basia ḶtebAḶA dewarā dairā sida beusidaa.–

²¹ MaḶne Rubealnea yōpedadaba, Gadeba yōpedadaba idjaba mama panḶ Manasedeba yōpedada bida israelerā bororāa nāwā panusidaa:

²² –Ḷcōrē dji dromaara Ḷbaa cawa Ḷba daiba jīa oē panḶneba ni idji igara panḶneba māwā oḶaē basida. MaḶra jūma Israel puru bida cawadida panḶa. Dairāba Ḷcōrē igaradi carea māwā osidabAḶA, wa jīa oē panḶneba māwā osidabAḶA, dairāra jūma quenānadua.

²³ Dairāba Ḷcōrē igaradi carea maḶ mōgarada ḶḶA pā buesidabAḶA idjia cawa oya. MaḶ awara dewara Ḷcōrēa animarā jūma babue diadi carea osidabAḶA, néudebema babue diadi carea osidabAḶA, waa maḶ Ḷcōrē ume necai beadi carea animarā draga babue diadi carea osidabAḶA, Ḷcōrēba cawa oya.

²⁴ Wārāda dairāba maḶ mōgarara ḶḶA pā buesidaa bārā warrarāba dai warrarā igararānamārēa. Crīchāsidaa ewari aba bārā warrarāba dai warrarāa nāwā jaradīsicada: “Bārāra dai israelerā Ḷcōrē ēberārāēa.

²⁵ Dai Ḷcōrēba JordaḶ dora dadjirā ēsi Ḷasia bārā Rubealnea yōpedadara, Gadeba yōpedada sida awara beadamārēa. MaḶba bārāra Ḷcōrē ēberārāēa.” Bārā warrarāba māwā jarasidara dai warrarāa Ḷcōrēra igarabidīa.

²⁶ MaḶ carea dairāba mōgarara ḶḶA pā buesidaa. Dewara Ḷcōrēa animarā jūma babue diadi carea oḶaē basia, ni dewara sida babue diadi carea oḶaē basia.

²⁷ ḶtebAḶA jāwā osidaa bārāba, dairāba, dadji warrarā bida quīrānebadamārēa dairā bida Ḷcōrē de Ḷbaa animarāda babue diadida panḶda, dewara sida babuedida panḶda, idjaba Ḷcōrē ume necai beadi carea animarā dragada babue diadida panḶda. Māwāra nocoarebema ewaride bārā warrarāba dai warrarāa nāwā poya jaradaēa: “Bārāra Ḷcōrē ēberārāēa.”

* **22:10** JordaḶ doḶe. ḶCAGLAmaarā maḶba jara Ḷba “Guelilot, JordaḶ do icawa Ḷbaa.” † **22:17** Numero 25:1-9. ‡ **22:17** MaḶ cadjirua opedada carea waḶḶibida bia mīga panḶa. Hebreo bedeaḶe nāwā ḶḶA Ḷba: “MaḶ cadjirua opedadara waḶḶibida jūma sḶḶadē panḶa.” ḶCAGLAmaarā maḶba jara Ḷba ḶCAGLA israelerāba waḶḶibida maḶ cadjiruara o panasidada. § **22:19** Daiba jara panḶ sida igararānadua. Hebreo bedeaḶe maḶba idjaba jara Ḷba: “Dairāra bārā ume bedeaḶe Ḷarānadua.”

²⁸ Dairāba crīchasiḁaa abaḁba dairāa wa dai warrarāa biḁa māwā jaraḁib_{ΛΓΛ} dairāba nāwā poya panunida: “Acḁadua, dai drōārāba za panḁ mōgara Ācōrēa animarā babue diabada quīrāca ḁada ḁta pā buesidaa. Barīb_{ΛΓΛ} animarā Ācōrēa babue diadi carea oḁaē basida. Āteb_{ΛΓΛ} maḁra osidaa bārāba, dairā biḁa quīrānebaḁamārēā jūma dadjirāra Ācōrē ēberārāda.”

²⁹ Dairāba Ācōrē igaradira ni maārī biḁa crīchadaca. Idji ēpē panḁda idu ḁḁdaēa. Ababe idji wua de ḁḁma animarāda jūma babue diadīa, néuḁebemada babue diadīa, dewara sida babue diadīa. Dewara animarā babue diabadada oḁaēa.–

³⁰⁻³¹ Rubeḁneba yōpedadaba, Gadeba yōpedadaba, idjaba mama panḁ Manaseḁeba yōpedada biḁa jarapedadara sacerdote Eleaza warra Pinēba, israelerā bororā die panḁ biḁa bia ūrīsiḁaa. Maḁne Pinēba ādjirāa nāwā jarasia:

–Idi cawa panḁa Ācōrēra dadjirā ume ḁḁda. Bārāba Ācōrēra igaradaē panḁ bēra idjia dadji israelerāra cawa oēa.–

³² Māwā beḁepedadacarea sacerdote Eleaza warra Pinéra, israelerā bororā sida jēda Canaḁḁ druadaa wāsiḁaa. Maḁbe Rubeḁneba yōpedadaba, Gadeba yōpedada biḁa Gala druade jarapedadara ādjirāba israelerāa jūma nēb_{ΛΓΛ}siḁaa.

³³ Maḁra israelerāba bia ūrīnapeḁa Ācōrēa bia beḁeasiḁaa. Mamaḁba ḁtaa Rubeḁneba yōpedadarā ume idjaba Gadeba yōpedadarā ume djōniḁa waa beḁeadaē basia. Ādji ējūā jūma ārīni sida waa beḁeadaē basia.

³⁴ Rubeḁneba yōpedadaba Gadeba yōpedada ume mōgara ḁta pā buepeḁadara nāwā trḁ ḁsiḁaa: “Za panḁ mōgara ḁta pā buepeḁadaba bārāa, dairāa biḁa quīrānebabi ḁḁa dadjirā Borora Ācōrēda.”

23

Josueba israelerāa beḁeada

¹ Israelerā dji quīrū ume djō pananada Ācōrēba necai ḁḁḁacarea dārāb_{ΛΓΛ}de Josuera drōāda besia.

² Maḁne idjia israelerā dji drōārāda, dji bororāda, dji cawa obadarāda, dji dromarā sida jūma trḁbipeḁa nāwā jarasia:

–Mḁra drōāda ḁḁ bēra dārā droaēa.

³ Bārāba unusiḁaa sāwā dadjirā Boro Ācōrēra dadjirāare djōsiḁa. Idjia carebasia naḁ druade ḁea purura poyadāmārēā.

⁴ Māwānacarea mḁa ādji ējūāra dadji Israelḁeba yōpedada puru doce panḁa jūma jedecasia. Maḁ awara dadjirāba wadi edadaē panḁ ējūā sida mḁa jarasia sāwā jedecadīda panḁda. Jordaḁ dodeba aba ḁmāḁau baebariare ḁḁ Pusa Droma Mediterraneo abadadaa mḁa jarasia sāwā ējūāra jedecadīda panḁda.

⁵ Dadji Boro Ācōrēba maḁ ējūāne ḁea ēberārāra bārā quīrāpitabemada jūma āyā jḁrecuaya. Māwā bārāba ādji ējūā sida jūma edadia idjia jaraḁa quīrāca.

⁶ Quīrācuita beḁadua. Ācōrē ley Moiseba cartade ḁḁdara jūma ijā o pananadua. Ni maārī biḁa āi orānadua.

⁷ Ēberārā wadi naḁ druade ḁea ume ābaa bearānadua. Ādji ācōrē beara ēpērānadua. Maḁrā quīrāpita chīrāborode copanenapeḁa bia beḁearānadua idjaba iwidirānadua. Wārāneba jaraḁib_{ΛΓΛ} ādji trḁneba māwā orānadua.

⁸ Ewariza aba dadjirā Ācōrēd_Λ ijā pananadua idi ijā panḁ quīrāca.

⁹ Dadji Ācōrēba puru droma mēsrā beada bārā quīrāpitabemada āyā jḁretacuasía. Aba idi biḁa ni abaḁba bārāra droadaē panḁa.

¹⁰ Dadjirānebema abaḁba ādjirā mil panḁra āyā mīrū pirabibaria Ācōrēra dadjirāare djō ḁḁ bēra idjia jaraḁa quīrāca.

¹¹ Maḁ bēra quīrācuita beḁadua. Dadji Ācōrēra bio quīrānadua.

¹²⁻¹³ Idjira igararānadua. Maḁ awara naḁ druadebemarā wadi dadjirā tāēna ḁea ume ābaa bearānadua. Bārāba ādji caurāda edadib_{ΛΓΛ} wa bārā caurāda ādjirāa diadib_{ΛΓΛ}, bio cawadadua dadji Ācōrēba ādjirāra bārā quīrāpitabemada waa āyā jḁretaēda. Āteb_{ΛΓΛ} jḁcaraba animarā jidabada quīrāca ādjirāba bārāra biē ḁḁḁia. Soaba bārā ēcarrade ubada quīrāca wa ḁta bārā daude ḁḁ quīrāca ādjirāneba bārāra bio mīga panania aba naḁ ējūā bio bia ḁḁ Ācōrēba diadaḁe bārā jūma quiniḁadadaa.

¹⁴ Dārāéne mḁra beuya. Māwāmīna bārāba soḁeba, jaureḁeba biḁa cawa panḁa dadji Ācōrēba dadjirā itea oyada adara wārāda jūma osida. Ni maārī biḁa āi oē basia.

¹⁵ Dadji Ācōrēba dadjirā itea ne bia oyada adara wārāda osimīna idjida igaradib_{ΛΓΛ} idjia dadjirā biē ɓai jarada sida wārāda oya.* Māwā naļ ējūā bio bia ɓa idjia diaɗade dadjirāra jūma quinibiya.

¹⁶ Ācōrēba dadjirā ume bedeā ɓadada bārāba iḷā odaēb_{ΛΓΛ}, dewara ācōrē beada ēpēnapeda ādji quīrāpita chīrāborode copanenib_{ΛΓΛ}, dadji Ācōrēra bārā ume bio quīrūya. Maḷba bārāra dārāēne naļ ējūā bio bia ɓa idjia diaɗade jūma quininia.–

24

Beui naēna Josueba israelerāa jarada

¹ Josueba Siqweļ purude israelerāa jūma ābaa ɷaresia. Maḷne dji drōārāda, dji bororāda, dji cawa obadarāda, dji dromarā sida caita trācuapeda Ācōrē quīrāpita nūpanesidaa.

² Maḷbe Josueba purua nāwā jarasia:

–Dadji Ācōrēba nāwā jara ɓaa: “Bārā drōā naēnabemarā Euprate do quīrārē panabadjidaē ɷawaba oda ācōrērāda ēpēbadjidāa. Tareba māwā obadjia. Abrahaḷba, Naco bida Tarera ādji zeza basia.

³ Barib_{ΛΓΛ} mḷa Abrahaḷda Euprate do quīrārēba enepeda naļ Canaaḷ druade p_{ΛΓΓΛ}abisia. Idjideba mḷa ēberārāda zocārā yōbisia. Mḷa idji warra Isada unubisia.

⁴ Mḷa Isaa warrada umé unubisia: Jacobo idjaba Esaú. Esaúa Seir eyaيدا ɓa druada diasia. Maḷne Jacobora idji warrarā sida Egiptode panane wāsidaa.*

⁵ Māwānācareā mḷa Moiseda Aaroḷ sida Egiptodaa diabuesia bārā ēdr_Λ enenamārēā. Mḷa egiptorāra bia mīgabipeda bārāra ēdr_Λ enesia.

⁶ Egiptodeba ēdr_Λ eneb_{ΛΓΛ}ade Pusa Purru icawa jūesidaa. Maḷne Egiptodebema carreteba djōbadarāba, cawayodeba djōbadarā bida bārāra ēpēsidaa aba Pusa Purruada.

⁷ Maḷne bārāba quīrā djuburiada iwididapeda mḷa bārā jēdaare ɷārārā pāimada jira ɓasia egiptorā nocoare. Egiptorāba Pusa Purruade bārā ēpēsidade mḷa pusaa ādjirāra ānēbari edabisia.† Mḷa egiptorā cawa odara bārāba bio cawa pan_Λ bārā drōārāba unupedada bēra.

Māwānācareā bārāra ējūā pōāsa ewaraga ɓade bio dārā p_{ΛΓΓΛ} nībasidaa.

⁸ Māwānānane mḷa bārāra Jordaḷ dodeba āmādau odjabariare pan_Λ amorreorāmaa edesia. Maḷne ādjirāra bārā ume djōsidaa. Barib_{ΛΓΛ} mḷa bārāra ādjirāra poyabisia. Bārā djōsidade mḷa ādjirāra quenabipeda bārāba ādji ējūāra jūma edasidaa.

⁹ Māwānācareā moabitarā boro Zipor warra Baláda bārā israelerā ume djō quīrā basia. Maḷne idjia Beor warra Balaaḷda trābisia bārā biē jara ɓamārēā.

¹⁰ Barib_{ΛΓΛ} mḷa Balaaḷa idu māwā obiē basia. Āteb_{ΛΓΛ} idjia bārāra ɓarima zocārā bia jara ɓasia.‡ Māwā idjia biē jara ɓai badadebemada mḷa bārāra ēdr_Λ edasia.

¹¹ Mamaḷba Jordaḷ do chānapeda bārāra Jerico caita jūene wāsidaa. Maḷne Jericobebemarāra bārā ume djōsidaa barib_{ΛΓΛ} mḷa bārāra poyabisia. Ara maļ quīrāca mḷa amorreorāda, perezeorāda, cananeorāda, hititarāda, gergeseorāda, heveorāda, jebuseorā sida bārāra jūma poyabisia.

¹² Bārāba chaba idjaba necoba ādjirāra poyadaē basia. Āteb_{ΛΓΛ} bārā djōne wāsidade mḷab_{ΛΓΛ} ādjirāra ne wayabipeda mīrū wāb_{ΛΓΛ}sidaa ned_{ΛΓΓΛ}ba orrab_{ΛΓΛ} quīrāca. Ara maļ quīrāca mḷa naēna osia amorreo bororā umé pananara.§

¹³ Mḷa ādji ējūāra néu bara, puru sida bārāra jūma diasia. Māwā uva, olivo sida bārāba upedadaēda cobadaa. Idjaba bārāba opedadaē puru beade panabadaa.–

¹⁴ Maļ awara Josueba nāwā jarasia:

–Ācōrēba māwā oda bēra idjira wayadada. Ewariza sodeba idjira iḷā pananada. ɷawaba oda ācōrē bea dadji drōā naēnabemaba Euprate do quīrārē ēpē pananada idjaba Egiptode ēpē panana sida jūma batacuadada. Ababe dadjirā Ācōrēdr_Λ ēpēnada.

¹⁵ Barib_{ΛΓΛ} bārāba dadji Ācōrēda ēpē quīrānaēb_{ΛΓΛ}, idi jaradada sāl_{ΓΛ}da ēpēnida: dadji drōā naēnabemaba Euprate do quīrārē ēpē pananada wa naļ druade amorreorāba ēpē pan_Λda. Barib_{ΛΓΛ} mḷa, mḷ quimaba, mḷ warrarā bida Ācōrēdr_Λ ēpēnia.–

¹⁶ Josueba māwā jaradacarea israelerāba nāwā panusidaa:

–Dairā bida Ācōrēdr_Λ ēpēnia. Idjira ni maārī bida igaradaē dewara ācōrē ēpēni carea.

¹⁷ Dadji Ācōrēb_{ΛΓΛ} dadjirāra, dadji drōārā sida Egiptode nezocarā pananada ēdra enesia. Idjiab_{ΛΓΛ} dadjirā quīrāpita ne ununaca dromada ocuasida. Dadjirā Egiptodeba zesidade idjiab_{ΛΓΛ} ode, djārā druaza bida waga basia.

* 23:15 Deuteronomio 28:15-68.

* 24:4 Genesi 46:8deba aba 47:12daa.

† 24:7 Exodo 14:15-30.

‡ 24:10

Numero 22:1neba aba 24:25daa.

§ 24:12 Numero 21:21-35. Abariēbemada bedeasia versículo 8de.

¹⁸ Idjiabara jumarãda dadjirã quĩrãpitabemada ãyã jaretacuasia. Amorreorã naã druade panana sida ãyã jaretacuasia. Maã bẽrã dairã bida idjidra ãpẽnia. Idjidra dai ãcõrẽa.-

¹⁹ Maãne Josueba nãwã jarasia:

-Bãrãba ãcõrẽa poya ãpẽnaẽa. Dewarada idji quĩrãca neẽa. Idjia quĩrãã bala bãrãba ababe idjidra quĩrããnida. Maã bẽrã idjia jara bada iã oãaẽbala idjaba cadjiruada oãibala idjia maãra quĩrãdoãã.

²⁰ Bãrãba ãcõrẽda igaradapeda dewara ãcõrẽ beada ãpẽnibala, idjia bãrãra biẽ balya. Mãwã bãrã careba badada idjia quĩnibiya.-

²¹ Maãne puruba jarasia:

-Dairãba dewara ãcõrẽ beara ãpẽnaẽa; ababe ãcõrẽdra ãpẽnia.-

²² Josueba wayacusa jarasia:

-Bãrãne bala. Bãrãba wãrãneba jarabadaa ãcõrẽdra ãpẽnida.-

ãdjirãba jarasidaa:

-Mãẽ, mãwã wãrãneba jarabadaa.-

²³ Maãne Josueba jarasia:

-Mãwã baibala bãrã jawaba oda ãcõrẽ beara isabe batacuadapeda soãeba dadji israelerã ãcõrẽda ãpẽnadua.-

²⁴ Puruba panusia:

-Dadji ãcõrẽdra ãpẽnia; ababe idjia jara badra iã oãia.-

²⁵ Maã ewaride Siqueã purude Josuera israelerã ume bedea basidaa aba ãcõrẽdra ãpẽnida. Maãbe idjia leyda basia ãdjirãba iã oãamãrẽã.

²⁶ Maãlara Josueba ãcõrẽ ley cartade basia. Maãbe mõgara waibada lãta nũmasia encina bacuru edre ãcõrẽ wua de caita.

²⁷ Maãne jũma israelerã nãwã jarasia:

-Za ba mõgarara balbala bãrãba ãcõrẽ ãpẽniana apedadara quĩrãnebadamãrẽã. Bãrãba ãcõrẽda igaradibala naã mõgaraba jumarãa cawabiya bãrãba sewada osidada.-

²⁸ Mãwã jarapeda Josueba purura ãdjia edapedada ãjũãza wãbisia.

Josue, Eleaza sida jaidapedada

²⁹ Mãwãnacarea Nuã warra Josue ãcõrẽ nezocara 110 poa baside jaidasia.

³⁰ Timnat-sera abadade idjia edada ãjũãne israelerãba idjira tãbarisidaa. Maã ãjũãra Epraã eyaida ba druade bala Gaa eya caita.

³¹ Josue zocai baside israelerãba ãcõrẽra ãpẽ panasidaa. Idji jaidadacarea dji bororã idji ume panana zocai panasidade bida ãpẽ panasidaa. Maã bororãba jũma unusidaa ãcõrẽba israelerã itea odada.

³² Israelerãba Jose querasi balwala Egiptõdeba enepedadara Siqueãne tãbarisidaa.* Dji ãjũãra Jacoboba Hamo warrarãa cien parata torrobari nẽdosia. Hamora Siqueã zeza basia. Maã ãjũãra Josedeba yõpedadarãba edasidaa.

³³ Aaroã warra Eleaza sida jaidasia. Idjira Epraã eyaida ba druade tãbarisidaa idji warra Pinẽba eya zaque edadade.

* 24:32 Genesi 50:25; Exodo 13:19.

JUECE ISRAELERÃ ÊDRA BΛBADARÃ

Josue jaidadacarea israelerãba Ācōrēra igaradapeda dewara ācōrē beada ēpēbadjidaa. Māwā obadaza Ācōrēba ādjirãra dewara puru jλwaweda bλbadjia. Israelerã jūmawāyã mīga panane Ācōrēa quīrã djuburiada iwidibadjidaa. Maλ bērã idjia ēberãda bλbadjia ādjirã ēdra bλmārēã. Israelerãra 300 poa audu māwā panasidaa aba Samuel ewaridaa. Maλ ewaride Israel druade dji boroda neē basia. Jūmarãba ādjia quīrãbadada obadjidaa (Juce 21:25).

Naλ cartara Juce abadaa. Dadjirãba edaude crīchabadaa Juce bedeaba jara bλda cawa obadarãda. Baribαγα hebreo bedeade maλ bedeaba biara jara bλa ēdra bλbadarãda. Maλ carea ēberã bedeade naλ cartara trλ bλsidaa “Israelerã ēdra bλbadarã.”

Adua panα caiba naλ cartara bλsida. Āībērã Samuelba wa Nataλba wa Gaba bλsiscada (1 Cronica 29:29). Dji bλdaba cawabisia sãwã Ācōrēba israelerãra ādji dji quīrũ jλwawedabemada ēdra bλbadjida. Idjaba cawabisia israelerãba Ācōrēra igaradibαγα biē pananida.

Dadji ēberã bedeade Juce cartadebemada naλda bλ eropanα: israelerãba Ācōrē igarapedadebemada (2:1-23), Deborãba, Baraco bida cananeorã poyapedadebemada (4:1-24), Gedeoλba madianitarã poyadadebemada (6:1neba aba 7:25daa), Jepteba amonitarã poyadadebemada (10:1neba aba 12:15daa), idjaba Sansoλba pilisteorã poyadadebemada (13:1neba aba 16:31daa).

2

Ācōrē nezoca bajānebemaba Boquīlne jarada

¹ Ācōrē nezoca bajānebemada Gilgaldeba Boquīlnaa wāpeda israelerãa nãwã jarasia:

-Mλa bārãra Egipto druadeba ēdra edapeδα mλa diai jarada ējūānaa enesia. Mλa bārã drōāenabemarãa nãwã jarasia: “Mλa bārã ume bedeα bλdara āyã bλēa.

² Baribαγα naλ druade bearã ume bedeα bλrānadia. Mōgara ādji ācōrē bea itea λα pã buepedada corapetacuadadia.” Māwã jaradamīna bārãba ijānaē basia. ¿Cārē cārēã māwã odaē basi?

³ Bārãba ijānaē bērã mλa jaraya: puru naλ druade beara mλa waa bārã quīrãpitabemada āyã jαretaēa. Ātebαγα soaba bārã ēcarrade ubλda quīrãca ādjirãneba bārãra bia mīga panania. Maλ awara bārãba ādji ācōrē bea ēpēnapeda bio biē panenia.-

⁴ Ācōrē nezoca bajānebemaba māwã jaraside jūma israelerãra jīgua jīã duanesidaa.

⁵ Maλ bērã mama trλ bλsidaa Boquīl.* Idjaba mama animarãda Ācōrēa babue diasidaa.

Josue jaidada

⁶ Josueba israelerã wābaside ādjia edapeδα ējūāza wāsidaa.†

⁷ Josue zocai baside israelerãba Ācōrēra ēpē panasidaa. Idji jaidadacarea dji bororã idji ume panana zocai panasidade bida ādjirãba ēpē panasidaa. Maλ bororãba jūma unusidaa Ācōrēba israelerã itea odada.

⁸ Nuλ warra Josue Ācōrē nezocara 110 poa baside jaidasia.

⁹ Timnat-sera abadade idjia edada ējūāne israelerãba idjira tλbarisidaa. Maλ ējūāra Epraiλ eyaida bλ druade bλa Gaa eya caita.

¹⁰ Josue ewaridebemarã jūma jaidapedadacarea ādjideba yōpedadarãba Ācōrēra, idjia israelerã itea o bada sida quīrãdoasidaa.

Israelerãba Ācōrē igarapedada

¹¹ Māwānacarea israelerãba Ācōrē quīrãpita cadjiruada osidaa. Jλwaba oda ācōrē Baal abadada ēpēsidaa.

¹² Ācōrēba ādji drōā naēnabemarãra Egiptodeba ēdra edadamīna idjira igaradapeda ādji caita bearã ācōrēda ēpēsidaa. Māwã Ācōrēra quīrūbisidaa.

¹³ Ādjirãba Ācōrēra igaradapeda Baal abadada, Astarte abada sida ēpēsidaa.

¹⁴ Maλ carea Ācōrēra israelerã ume bio quīrūsia. Maλba idjia ne drλbadarãa ādjia erobeara idu jārībisia. Idjaba ādji dji quīrūa ādjirãra idu poyabisia. Djōbdade israelerãba waa poyadaē basia.

¹⁵ Djōne wābλdaza Ācōrēra dji quīrūare djōbadjia. Maλ bērã israelerãba poyadaca basia Ācōrēba naēna jarada quīrãca. Māwã bia mīga duanabadjidaa.

* 2:5 Hebreo bedeade Boquīl trãba jara bλa “jīābadarã.” † 2:6 Josue 24:1-28.

Ācōrēba ēdrā bābadarā diada

¹⁶ Māwā bia mīga panāne Ācōrēba ācāra ēberārāda bābadjia israelerāra ne drābadarā jawaedabemada ēdrā bādamārēā.

¹⁷ Baribāra israelerāba maā ēdrā bābadarā bedeara ījānaca basia. Ātebāra dārāēne Ācōrēra wayacusa igaradapeda dewara ācōrē beada ēpēnapeda bia bedeabadjidaa. Ācōrēba obi jaradara ādji drōā naēnabemaba ījā o pananamīna ādjirāba ījā oadē basia.

¹⁸ Dji quīrūba ādjirā biē o panāne bia mīga panā bēra āduba mīa sopua bedeabadjidaa. Ācōrēba maā ūrībāra ādjirāra quīrā djuburiapeda aba bābadjia ādjirā dji quīrū jawaedabemada ēdrā bāmārēā. Ācōrēra maā ēberā ume bā bēra idji zocai bāmisa israelerāra dji quīrū jawaedabemada ēdrā bābadjia.

¹⁹ Baribāra dji ēdrā bābari jaidadacarea israelerāba wayacusa dewara ācōrē beada ēpēnapeda bia bedeabadjidaa. Maā cadjirua obadaza ādji djibarirāba opedada cāyābara auduara obadjidaa. Cawāra zareadeba ādjia cadjirua obadara igaradaca basia.

²⁰ Maā carea Ācōrēra israelerā ume bio quīrūpeda nāwā jarasia:

–Mā israelerā drōā naēnabemarā ume bedeā bādarā nā ēberārāba igarasidaa. Mā jaradara ījānaca.

²¹ Maā bēra puru bea Josueba poyadaēra mā israelerā quīrāpitabemada ni aba bida āyā jaretaēa.–

²² Ācōrēba maā puru beara Canaā druade idu bebisia israelerāba idjida ēpēni cawaya ādji drōā naēnabemaba ēpēpedada quīrāca.

²³ Josue ewaride Ācōrēba maā puru beara āyā jaretaē basia. Idjia Josuéa poyabiē basia, ātebāra Canaā druade idu bebisia.

4

Deborāba Baraco ume Sisará poyapedada

¹ Ehud jaidadacarea israelerāba wayacusa Ācōrē quīrāpita cadjiruada o panesidaa.

² Maā carea Ācōrēba ādjirāra cananeorā boro Jabīl jawaeda basia. Jabīlra Hazor purude bābadjia. Jabīl sordaorā borora Sisará basia. Maā Sisarára Haroset-goīne bābadjia.

³ Jabīlra djōbada carreta jiorro odada noveciento erobasia. Veinte poa israelerāra quīrā djuburiā neē bio bia mīga erobasia. Maāne israelerāba Ācōrēba quīrā djuburiada iwīdisidaa.

⁴ Maā ewaride Deborāda israelerā cawa obari basia. Idjira Ācōrēneba bedeabadjia. Lapidot quima basia.

⁵ Maā Deborāra Epriā eyaida bā druade bābadjia Ramā puru idjaba Betel puru ēsi. Israelerā nēbarade panāne idjimaā wābadjidaa cawa omārēā. Cawa obāgade Deborāra urutaca bā edre chūmabadjia. Maā bēra maā bacurura Deborā Uruta trā basidaa.

⁶ Ewari aba Deborāba Abinoā warra Baracoda trālbisia. Idjira Neptali druade Quedé purude bābadjia. Baraco zedacarea Deborāba nāwā jarasia:

–Dadji israelerā Ācōrēba bā nāwā jara bā: “Sordaorā Neptalidebemada Zabuloñebema sida die mil ededia Tabor eyadaa.

⁷ Mā Jabīl sordaorā boro Sisaráda bā ume djōne wābiya. Dji carredadeba djōbadarāda, waabema sordaorā sida eneya Quisoā do zaquedaa. Baribāra mā bā ādjirāra poyabiya.”–

⁸ Maāne Baracoba Deborāa jarasia:

–Bada mā ume wāibāra māra wāya. Bada wāēbāra mā sida wāēa.–

⁹ Deborāa jarasia:

–Bia bā, māteara māra bā ume wāya. Baribāra Sisará poyadacarea bāra trā bāgaēa, Ācōrēba Sisarára wērāa poyabi bēra.–

Ara māda Deborāra Baraco ume Quedes purudaa wāsia.

¹⁰ Mama Baracoba sordaorā Zabuloñebemada, Neptalidebema sida die mil ābaa jarepeda Tabor eyadaa edesia. Deborā sida idji ume wāsia.

¹¹ Maā ewaride quenita Hebere abadada Quedes puru caita bābadjia. Naēna idjira waabema quenitarā ume bādaa Zaanaim jewedade idji wua dera o erobasia.* Maā Heberera Moise zāwārē Hobādeba yōna basia.†

¹² Maāne Sisarába ūrsia Abinoā warra Baracora idji sordaorā ume Tabor eyadaa wāsidaa.‡

¹³ Maā carea idji jiorro oda djōbada carreta noveciento panāda, idji sordaorā sida ābaa jarepeda Haroset-goīneba Quisoā do zaquedaa wāsidaa.

* 4:11 Zaanaim jeweda. Maā bedeaba idjaba jara bā “Zaanaim encina bacuru droma.” † 4:11 Moise zāwārē Hobā. Numero 10:29de jara bā Hobāra Moise zāwārē Reuel warra basida. ‡ 4:12 Abinoā warra. ācāra traduccioīne maā bedeara neēa.

¹⁴ Maḷbe Deborába Baracoa jarasia:

-¡Ádjirã ume isabe djõne wãnadua! ¡idibãrã Ācõrëba bía Sisarára poyabiya! ¡Ācõrëra bã na wãbãrã!-

Ara maḷda Baracora idji sordaorã die mil panã ume Tabor eyadeba edaa djõne wãsidaa.

¹⁵ Djõne wãbladade Ācõrëba Sisarára, carretadeba djõbadarãra, waabema sordaorã sida bio ne wayabisia. Maḷ bërã Baracoba idji sordaorã ume necoba zocãrã quenasidaa. Baribãrã Sisarára idji carretadeba udu jãdrãpeda mĩrũ pira wãsia.

¹⁶ Maḷne Baracoba Sisarã carretadeba djõbadarãra, waabema sordaorã sida ëpësidaa aba Haroset-goĩnaa. Mãwã Sisarã sordaorãra jũma quenasidaa. Ni aba bida zocai beë basia.

¹⁷⁻¹⁸ Maḷ ewaride Hazorëdebema boro Jabiãra quenita Hebere ëberãra ume necai basia. Maḷ carea Sisarãra ãdjimaa mĩrũ wãsia. Jũëside wërã Jael abadaba idjira audiabãride wãsia. Maḷ wërãra Hebere quima basia. Jaelba nãwã jarasia:

-Mã boro, diguidaa zedua. Ne wayarãdua.-

Ara maḷda Sisarãra Jael wua dede edaa wãpeda tabesia. Maḷne Jaelba idjira borobaba ãnëbãri basia.

¹⁹ Sisarãba jarasia:

-Mã quĩrã djuburia baidoda diadua. Mãra opichia bã.-

Jaelba paca jubada animarã e odade tã erobasia. Mãra ewapeda paca jubara diasia. Maḷbe Sisarãra wayacusa ãnëbãri basia.

²⁰ Sisarãba jarasia:

-Wua dede eda wãbadama chũmedua. Bariduada zepeda nãwã iwidiãrã: “¿caida nama bã?”, jaradua ëberã neëda.-

²¹ Sisarãra sã bã bërã bio cãi besia. Maḷbe Hebere quima Jaelba wua de egorodaa cachibada bacuru cũmiada, dji cachibada sida edasia. Jaelera chupea eda wãpeda maḷ bacuruba Sisarã borora egorodaa wãyã cachi nũmasia. Mãwã Sisarãra beasia.

²² Baracoba Sisarã jarã bãde Jael purude jũësia. Maḷne Jaelba idji audiabãride wãpeda nãwã jarasia:

-Zedua, bã jarã bãra mã acãbiya.-

Ara maḷda Baracora Jael wua dede eda wãpeda Sisarãra beu tabãda unusia. Jaelba cachida bacurura wađi Sisarã borode su nũmasia.

²³ Maḷ ewaride Ācõrëba israelerã quĩrãpita cananeorã boro Jabiãra mãwã poyasia.

²⁴ Mamaãba ãtaa israelerãra cananeorã boro Jabiã ume djõbadaza poyabadjidãa aba idji beabãdaãa.

6

Ācõrëba Gedeoã trãna

¹ Mãwãnacarea israelerãba wayacusa Ācõrë quĩrãpita cadjiruada o panesidãa. Maḷ carea Ācõrëba ãdjirãra siete poa madianitarã jarãpeda basia.

² Madianitarãba ãdjirãra bio bia mãga eropanã bërã eyadaa wãnapeda uria beade, joga beade, ãta dji quĩrũ poya wãcara bãlmaa bida mĩrũ panesidãa.

³ Israelerãba u eropanãra madianitarãba, amalecitarãba, idjaba ãmãdau odjabariarebemarã bida jarĩcuade zebadjidãa.

⁴ Ádjirã israelerã ëjũãne panãne israelerãba u eropanãra jũma ãrĩbadjidãa aba Gaza ëjũãna. Maḷ bërã israelerãba codi carea ni cãrë sida neë panesidãa. Ovejada, pacada, burro sida neë panesidãa.

⁵ Madianitarãra, waabemarã sida ãdji wua de bara idjaba ãdji animarã bara israelerã druadaa zedapeda ne jũma ãrĩ wãbadjidãa adichichĩ zocãrãba neũ jũma cobada quĩrãca. Ádjirãra ãdji cameyo sida zocãrã panã bërã poya juachadaca basia.

⁶ Madianitarãba ne jũma jarĩcuabadjida bërã israelerãra ne neë panesidãa. Maḷ carea israelerãba Ācõrëa quĩrã djuburiada iwidiãsidãa.

⁷⁻⁸ Mãwã quĩrã djuburiada iwidiã panã bërã Ācõrëba idjideba bedebãrida aba ãdjirãmaa diabuesia. Maḷ ëberãba ãdjirãa nãwã jarasia:

-Dãdji israelerã Ācõrëba nãwã jara bãra: “Mãã bãrãra Egiptoë nezoca pananada ëdrã enesia.

⁹ Egiptorã jarãpedabemada, jũma bãrã bië o erobea jarãpedabema sida mãã bãrãra ëdrã basia. Mãã ãdjirãra bãrã quĩrãpitabemada jũma ãyã jarãpeda ãdjirã druara bãrãa diasia.

¹⁰ Idãra bãrãra amorreorã druã baãde panabadaa, baribãrã mãã bãrãa jarasia ãdjirã ãcõrë beada ëpërãnamãrëã. Ababe mã, bãrã Ācõrëdrã ëpëñida panãana asia. Baribãrã mãã jarãdara jãnacãa.”-

³⁰ –Ba warrara dajadaa zebidua. Mōgara Baal quĩrāca odara idjaba bacuru Aserá quĩrāca oda mama bađa sida coracuasia. Mał carea dairāba idjira beađia.–

³¹ Małne Joasaba idji ume quĩrũ panłā nāwā jarasia:

–¿Māwāra bārāba Baalda carebađica? ¿Idjiare djōnica? Młā jaraya bariduaba Baalera carebaibłłā łnadrłł naēna beuida łłā. Baalda wārāda ācōrēbłłā, idjidrłł idji mōgara coratada ume djōida łłā.–

³² Gedeołba mōgara Baal quĩrāca odara coratada bērā mał ewarideba łtaa idjira trł jarasidaa Jerobaal.*

Ācōrēba jarada wārā arada Gedeołā cawabida

³³ Mał ewaride madianitarāda, amalecitarāda, łmāduu odjabariarebemarā sida jūma ābaa dji jaredapeđa Jordał do chānapeda Jezreel jewedade duanesidaa.

³⁴ Małne Ācōrē Jaurera Gedeołmaa zesia. Mał bērā Gedeołba oveja cachuda jĩgua zásia Abiezeđeba yōna purura ābaa jłrei carea.

³⁵ Małbe idjia beđeada diabuesia Manasedeba, Aserdeba, Zabulołneba, idjaba Nep-talideba yōpedadarā zedamārēā. Jūmarā zedapeđa Gedeoł careba djōni carea panesidaa.

³⁶ Małne Gedeołba Ācōrēa nāwā jarasia:

–Błā jarasia młneba dai israelerāra ēdrł baidā.

³⁷ Młā cawa quĩrĩā błā błā jaradara wārāda. Daiba trigo caradłgabadama młā oveja cara mōda bāda egode błaya. Nurēma mał oveja carada beguea baibłłā małne egorora pōāsa baibłłā, młā cawaya wārāda młneba dai israelerāra ēdrł baidā, błā jarada quĩrāca.–

³⁸ Gedeołba jarada quĩrāca māwāsia. Nurēma piradrłpeda oveja carara tapuyabłłāde baidoda taza āba piasia.

³⁹ Baribłłā Gedeołba Ācōrēa jarasia:

–Młā jāwā mĩā sē błmĩna mł djuburia quĩrūrādua. Waya cawabidua błā jaradara wārāda. Nał diamasi ējūāra begueabidua baribłłā oveja carara pōāsa błdua.–

⁴⁰ Mał diamasi Ācōrēba māwā osia. Nurēma ējūāra jūma beguea bāsia, małne oveja carara pōāsa bāsia.

7

Gedeołba madianitarā poyada

¹ Nurēma diapedeđa Gedeoł, Jerobaal abadara idji ume panł sida pirabaridapeđa Harod baido łta bogadrł błmaa wāsidaa. Mama madianitarā ume djōni carea panesidaa. Madianitarāra ādjirā quĩrāpe duanasidaa Jezreel jewedade Moré eya caita.

² Małbe Ācōrēba Gedeołā jarasia:

–Błā sordaorāra jūmawāyā erobłā. Młā bārā israelerā zocārā panłā madianitarāda idu poyabibłłā, bārāba jaradā ara bādji łbłādeba poyasidada.

³ Mał carea bł sordaorāa jaradua ābaada ne waya błbłłā, nał Gala eyadeba diguidāa wāida błda.–*

Gedeołba māwā jarabłłāde veintidos mil jēda wāsidaa. Małne die mil panesidaa.

⁴ Małbe Ācōrēba jarasia:

–Wadibida jūmawāyā zocārā panłā. Do zaquedaa baido dodamārēā ededua. Mama młā cawabiya cairāda djōne wānida panłā. Młā nał ēberāda bł ume wāyana aibłłā, idjira wāida błā. Wāéana aibłłā wāiē błā.–

⁵ Ara małda Gedeołba idji sordaorāra edesia baido dodamārēā. Māwā panłne Ācōrēba Gedeołā nāwā jarasia:

–Łcarłba baidora ādji jłwa jāne jue edadapeđa usa quĩrāca sene do panłā. Waabemaba chĩrāborode copanepedeđa baidora do panłā. Ādji jłwa jāneba do nūpanłara awara błdua.–

⁶ Dji jłwa jāneba do nūpanłara tresciento panasidaa. Waabemaba chĩrāborodeba baidora do panasidaa.

⁷ Małbe Ācōrēba Gedeołā jarasia:

–Mał tresciento panłba młā błā madianitarāra poyabiya. Māwā młā bārā israelerāra ēdrł błaya. Waabema sordaorāa jaradua ādji diguidāa wānamārēā.–

⁸ Ara małda Gedeołba ādjirāa jarasia diguidāa wānamārēā baribłłā ādjia codi careabemada, oveja cachu sida amebisia. Ādjirā wāpedadacarea Gedeoł sordaorāra trescientobe panesidaa. Małne madianitarāra edaa Jezreel jewedade duanasidaa.

⁹ Diamasi Ācōrēba Gedeołā nāwā jarasia:

–Pirabaridapeđa madianitarā ume djōne wānadua. Młā błā ādjirāra poyabiya.

* 6:32 Hebreo beđeade Jerobaal trłba jara błā: “Baadrł djōida błā.”

* 7:3 Nał Gala eya. Hebreo beđeade małra ebuđa błā.

¹⁰ Barib^{ΛΓΛ} b^{ΛA} ādjirā ume djōne wāi carea waya b^{ΛBΛΓΛ}, naārā ādjirā duan^Λmaa b^Λ nezoca Purá ume edaa wādua.

¹¹ Ma^Λbe ādjirāba jara pan^Λda ūrīdua. Ma^Λba b^Λra sozarraara b^Λeya ādjirā ume djōi carea.– Ara ma^Λda Gedeo^Λra idji nezoca Purá ume edaa wāsia madianitarā pan^Λ caita.

¹² Ma^Λne Jezreel jewedara bira nūmasia madianitarāba, ^Λmā^Λdau od-jabariarebemarā bida. Ādjirāra cābana panasidaa adichichi néu code zebada quírāca. Ādji cameyora poya juachadaca basia ^Λb^Λ pusa icawa b^Λ quírāca.

¹³ Gedeo^Λ madianitarā duan^Λma jūēsīde ūrīsia ēberāda umé bedea pan^Λda. Aba^Λba nēb^Λra basia idjia cāimocarade ununada. Nāwā jarasia:

–M^Λ cāimocarade unusia cebada pa^Λ borococoa o^Λada nama dadjirā duan^Λmaa b^Λra^Λbari zeb^Λra. Ma^Λba wua dedaa tabarīde zeb^Λra coratasia.–

¹⁴ Ma^Λne dewarabemaba jarasia:

–Ma^Λg^Λba jara b^Λa jā^Λ Israeldebema Joasa warra Gedeo^Λda idji neco bara djōne zeb^Λra. Wārāda Ācōrēba idjia dadjī madianitarāra dadjirāare pan^Λ sīda jūma poyabiya.–

¹⁵ Gedeo^Λba ma^Λ cāimocarara, dji cawa jarada sīda ūrīpeda Ācōrēa bia bedeasia. Ma^Λbe israelerā sordaorā pan^Λmaa jēda wāpeda jarasia:

–Ācōrēba dadjirā jā^Λ madianitarāra poyabiya. ¡Ara nawena pirabarīdadua djōne wāni carea!–

¹⁶ Ma^Λbe Gedeo^Λba idji sordaorā tresciento pan^Λda awara awara b^Λsia. Idjia cien edasia, dewara boro umé pan^Λda ādjiza cien diasia. Ma^Λbe oveja cachuda, zoco sīda jūmarāa jedecasia. Cādorrona ^Λbīrāda ma^Λ zocode eda b^Λbicuasīa ebuda ^Λnarā^Λmā^Λrēā.

¹⁷⁻¹⁸ Ma^Λbe ādjirāa jarasia:

–Naārā dadjirāba madianitarāra jūrā eda^Λia. M^Λda a^Λdadua. M^Λda ādjirā duan^Λ wagabe jūēsira m^Λa ob^Λra quírāca o^Λadua. M^Λa, m^Λ ume wābada bida cachura jīgua zab^Λdade bārā bida zadada. Ma^Λbe nāwā biadada: “¡Ācōrē tr^Λneba, Gedeo^Λ tr^Λne bida djōb^Λdaa!”–

¹⁹ Ma^Λbe Gedeo^Λra idji sordaorā cien pan^Λ ume madianitarā pan^Λ wagaa jūēsīdaa. Dārāē basia madianitarāba ādji ariquētra wagabadarāda b^Λcuapedadada. Ma^Λne Gedeo^Λba idji ume pan^Λ bida cachura jīgua zasīdaa. Zoco ādji j^Λwade eropan^Λ sīda abeda bogatasīdaa.

²⁰ Ara ma^Λne dji bororā umé pan^Λba ādji sordaorā bida cachura zasīdaa. Ādji zoco sīda bogatasīdaa. Ma^Λbe dji ^Λbīrāda ādji j^Λwa a^Λcare edasīdaa. Cachura ādji j^Λwa araare eropanasīdaa. Ma^Λne nāwā biasīdaa:

–¡Ācōrē tr^Λneba, Gedeo^Λ tr^Λne bida djōb^Λdaa!–

²¹⁻²² Ma^Λne israelerā tresciento pan^Λba cachura ādji duan^Λma zá panesīdaa. Ādjirāba madianitarāra jūrā eropana bēra madianitarā biadapēda mūrū piraposīdaa. Ma^Λne Ācōrēba madianitarāra ara ādjiduba necoba djōbigasia. Māwā pan^Λne madianitarāra Zer-eradaa wābada ode Bet-sita purūdaa mūrū wāsīdaa. Idjaba Abel-mehola purūdaa Tabat caita mūrū wāsīdaa.

²³ Ma^Λne Gedeo^Λba israelerā Neptalīdebemada, Aserdebemada, jūma Manasedebema sīda tr^Λbigasia madianitarā ēpēnamārēā.

²⁴ Gedeo^Λba bedēada Eprai^Λ eyaida b^Λ ējūānaa diabuesia Eprai^Λnebemarā djōne zedapēda madianitarā Jorda^Λ dode idu chābirānamārēā. Ara ma^Λda Eprai^Λnebemarāra eda zedapēda Bet-barade, Jorda^Λ jewedade bida do chābadama j^Λāsīdaa.

²⁵ Māwā pan^Λne madianita bororāda umé jidasīdaa, Oreb idjaba Zeeb.[†] Oreb abadara beasīdaa eya ^Λra jira b^Λama. Mama tr^Λ b^Λsīdaa “Oreb eya ^Λra jira b^Λ.” Zeeb abadara beasīdaa uva biwadagabada uriade. Mama tr^Λ b^Λsīdaa “Zeeb uva biwadagabada.” Israelerāba wadama madianitarā ēpēpedadacarea ādjia Oreb borora, Zeeb boro sīda b^Λā tudapēda Jorda^Λ do quírārē Gedeo^Λmaa edesīdaa.

10

Tola idjaba Jaír

¹ Bimele jaidadacarea Puvá warra Tola abadaba israelerāra dji quírū j^Λwaedabemada ēdr^Λ b^Λbadjia. Idjira Dodo wiuzaque basia. Isacarēba yōna basia. Eprai^Λ eyaida b^Λ ējūāne Samir purude b^Λbadjia.

² Tolaba israelerāra 23 poa ēdr^Λ b^Λbadjia. Jaidaside Samir purude t^Λbarisīdaa.

³ Tola jaidadacarea Jaír Gala druedabemada 22 poa israelerā ēdr^Λ b^Λbari basia.

⁴ Idjia warrārāda treinta erobasia. Ma^Λg^Λrāra treinta burro ^Λr^Λ nībadjidāa. Gala druede treinta puru ādjirā j^Λwade eropanasīdaa. Ma^Λ puru b^Λara wadibida Jaír puru abadaa.

⁵ Jaír jaidaside Camo^Λ purude t^Λbarisīdaa.

[†] 7:25 Hebreo bedēade Oreb tr^Λba jara b^Λa “Āgoso.” Zeeb tr^Λba jara b^Λa “Mēabema Usa.”

Amonitarāba israelerā biē eropanana

⁶ Mañ ewaride israelerāba wayacusa Ācōrē quīrāpita cadjiruada o panesidaa. Baal abadada, Astarte abada sida ēpēsidaa. Idjaba Siriadebemarā, Sidoñnebemarā, moabitarā, amonitarā idjaba pilisteorā ācōrē beada ēpēsidaa. Ācōrēra abeda igarasidaa.

⁷ Mañ carea Ācōrēra bio quīrūpeda israelerāra pilisteorā idjaba amonitarā jλwæda bλsia.

⁸ Mañ ewaride pilisteorāba, amonitarā bida israelerā Gala ējūāne beada poyadapeda dieciocho poa biē o panasidaa. Gala ējūāra amorreorā ējūā bada basia. Jordaλ dobeda λmādaud odjabariare bλa.

⁹ Mañbe amonitarāra Jordaλ do chāsidaa Judadebemarā ume, Benjamiñnebemarā ume, idjaba Epraiñnebemarā ume djōni carea. Māwā jūma israelerāra bio bia mīga duanabadjidaa.

¹⁰ Māwā panane israelerāba Ācōrēra quīrā djuburiada nāwā iwīdisidaa:

-Dai Ācōrē, bλ quīrāpita dairāba cadjirua wai bλada osidaa. Bλra igaradapeda Baalda ēpēsidaa.-

¹¹⁻¹² Ācōrēba panusia:

-Egiptorāba, amorreorāba, amonitarāba, pilisteorāba, Sidoñnebemarāba, amalecitarāba, madianitarā bida bārā biē obλdaza bārāba quīrā djuburia iwīdibλdade mλa bārāra ēdrλ bλbadjia.*

¹³ Māwā odamīna bārāba mλra igaradapeda dewara ācōrē beada ēpēsidaa. Mañ bērā mλa bārāra waa ēdrλ bλēa.

¹⁴ Bādjia ēpēbada ācōrē bea quīrā djuburiada iwīdibe wānada! ¡Ādjirā bλra bārā bia mīga pananebemada ēdrλ bλdisicada!-

¹⁵ Mañne israelerāba Ācōrēra jarasidaa:

-Daiba wārāda cadjiruada osidaa. Bλa dairā cawa o quīrā bλ quīrāca odua, baribλra j dai quīrā djuburia nawena ēdrλ bλdua!-

¹⁶ Mañne dewara ācōrē beara israelerāba batacuadapeda Ācōrēra wayacusa ēpēsidaa. Israelerā bia mīga panλ bērā Ācōrēba waa droaē basia.

¹⁷ Mañ ewaride amonitarāra Gala ējūāne dji jλresidaa israelerā ume djōni carea. Mañne Galadebema israelerāra Mizpa purude dji jλresidaa.

¹⁸ Māwā panane ādjirāba, dji bororā bida ādjiza iwīdisidaa:

-¿Caida naārā amonitarā ume djōne wāi?-

Mañbe nāwā bedea bλsidaa:

-Djōbλdade dji nocoare bebλrλda jūma dadji Galadebemarā boro baya.-

11

Jepteba amonitarā poyada

¹ Mañ ewaride Jepteda Gala ējūāne babadjia. Idjira bio mēsra basia idjaba sozarra basia. Dji zezara Gala abadjidaa. Galaba wērā audua ume Jeptera unusia.

² Gala quima bida warrarāda tosia. Mañ warrarā waripedadacarea Jepte jarasidaa ādji zezaba erobλdebemada edaēda, dewara wērāba toda bērā. Māwā jaradapeda Jeptera āyā jλretasidaa.

³ Mañ carea idji djabarā ume badada Tob ējūāne bade wāsia. Mama ēberārā cadjirua beada pepeda ādjia quīrā bλdada ode wābadjidaa.

⁴ Mañmisa amonitarāra Mizpa purudaa zesidaa Galadebema israelerā ume djōni carea.

⁵ Mañ carea Galadebema israelerā bororāra Tob ējūānaa Jepte trλne wāsidaa.

⁶ Dji bororāba idjia nāwā jarasidaa:

-Amonitarāra dairā ume djōne zesida bērā daiba quīrā panλa bλra dai ume wāpeda dai sordaorā boro baida.-

⁷ Dji bororā tāēna idji djabarāda panλ bērā Jepteba nāwā jarasia:

-¿Bārāba mλra quīrāma panasidaēca? ¿Mλ zeza dedebemada āyā jλretadaē basica? Bārāra minijchiade panλ bērā ¿mλra jāwā jλrλde ze panλca?-

⁸ Mañne dji bororāba nāwā jarasidaa:

-Māē, mañ carea dairāba bλra jλrλde ze panλa. Quīrā panλa bλra dairāare amonitarā ume djōne wāida. Wāsira bλra dai Galadebema israelerā boro baya.-

⁹ Jepteba jarasia:

-Bārāba mλra jēda amonitarā ume djōne ededapeda Ācōrēba mλa ādjirāda poyabibλra, ¿wārāda mλra bārā boroda bλdica?-

¹⁰ Dji bororāba panusidaa:

* **10:11-12** Madianitarā. Griego bedede māwā bλ bλa. Hebreo bedede "Maoλ" bλ bλa.

–Māē, dairāba Ācōrē quīrāpita jarabadaa bala jara balra wārāda oēda.–

¹¹ Ara maāda Jeptera ādjirā ume wāpeda Galadebema israelerāba idjira basidaa ādji sordaorā boroda idjaba puru boroda. Maābe Mizpa purude Jepteba dji bororāa jaradara waya Ācōrē quīrāpita jarasia.

¹² Māwānacarea Jepteba ḁḁḁḁḁḁ diabuesia amonitarā boroa nāwā iwīdidamārēā:

–Bala ḁcārē cārēā dairā ume quīrū bā? ḁCārē cārēā dai druade djōne ze bā?–

¹³ Amonitarā boroba Jepteba diabuedarāa nāwā panusia:

–Bārā israelerā Egiptodeba zesidāde dai druara jārīsidaa Arnoā doēba aba Jabó doēda. Jūma Jordaā do icawa bā ējūā ḁmādaud odjabariare balra jārīsidaa. Bārāba maā ējūāda biadeba jēda diadibada bārā ume djōnaēa.–

¹⁴⁻¹⁵ Maābe Jepteba dewararāda diabuesia amonitarā boroa nāwā jaradamārēā:

–Jepteba nāwā jara bala: “Dai israelerāba bārā amonitarā druara ni moabitarā druā sida jārīnaē basia.

¹⁶ Dai israelerā Egiptodeba ēdrasidāde naārā ējūā pōāsa ewaraga bade Pusa Purrudāa wāsidaa. Mamaaba Cadé purude jūēne wāsidaa.

¹⁷ Maāne dai israelerā bororāba ḁḁḁḁḁḁ diabuesidaa Edoā druadebema boromaa. Idjia iwīdisidaa dai israelerā idji druade wāyā wābimārēā. Baribada idjia iduāribiē basia.* Moab druadebema boroa bida abarida iwīdisidaa. Baribada idjia bida iduāribiē basia. Maā bēā dai israelerā Cadéduanesidaa.

¹⁸ Maābe ējūā pōāsa ewaraga bade Edoā druā auđu idjaba Moab druā auđu palaga wānapēda Arnoā do icawa jūēne wāsidaa. Mama Moab druā quīrāpe ḁmādaud odjabariare duanesidaa baribada do chānaē basia, wa quīrārē moabitarā druā bēā.†

¹⁹ Maābe dai israelerā bororāba ḁḁḁḁḁḁ Hesboā purudāa diabuesidaa amorreorā boro Sehoāmaa. Idjia bida iwīdisidaa dai israelerā idji druade idu wāyā wābimārēā dai druadaa.

²⁰ Baribada dai israelerāba iwīdipeḁadara Sehoāba sewada crīchada bēā idji druade idu wāyā wābiē basia. Maā awara idji sordaorāda jūma ābaa jarepeda Jahaza puru caita zedapeḁa dai israelerā ume djōsidaa.

²¹ Baribada dai israelerā Ācōrēba Sehoāra, idji sordaorā sida jūma poyabisia. Maābe dai israelerāba maā druade bea amorreorā ējūāra jūma edasidaa.‡

²² Arnoā doēba aba Jabó doēda idjaba ējūā pōāsa ewaraga badeba aba Jordaā doēda ādji ējūāra jūma edasidaa.

²³ Dai israelerā Ācōrēba amorreorāra āyā jaretapeḁa maā ējūāra dairā, idji purua diada bēā ḁbala cai māwā jāri carea?

²⁴ ḁBā ācōrē Quemoba bāla diadara balreēca? Abari quīrāca dai Ācōrēba dairā diadara daidea.

²⁵ ḁBala moabitarā boro baḁa Zipor warra Balāda quīrāneba balca? Naā ējūā carea idjira dairā ume ijaraē basia ni djōne zeē basia.§ ḁBala Balā cāyābara dji dromaara balca?

²⁶ Dai israelerāra Hesboā purude, Aroer purude, maā caita bea puru zaquēde, idjaba Arnoā do icawa bea purude bida tresciento poa panāa. Dairāra naā druade dārābadaa. Bārāba ḁcārē cārēā ḁrābada naā druara iwīdi panāa?

²⁷ Māā bala biē oē bala. Balada dairā ume djō quīrā bā bēā biē o bala. Ācōrē dadji cawa obariba idi cawabiya cairāba jipa o panāda: dai israelerāba wa bārā amonitarāba.–

²⁸ Jepteba māwā jarabidamīna amonitarā boroba ijāē basia.

²⁹ Maāne Ācōrē Jaurera Jeptemaa zesia. Maā bēā Jeptera Gala ējūāne, Manasedeba yōpedadarā ējūāne bida jūma palgasia sordaorā jarei carea. Sordaorā ābaa jarepeda Gala druade bā Mizpa purude jūesia. Mamaaba amonitarā ume djōne wāsia.

³⁰⁻³¹ Māwā bade Jepteba Ācōrēba wārāneba nāwā jarasia:

–Bala amonitarāda māā poyabada, diguidāa wābada naārā mā audiabariḁe zebada māā bāla babue diaya.–

³² Māwā jarapeḁa amonitarā ume djōne wāsia. Maāne Ācōrēba idjia poyabisia.

³³ Jepteba amonitarāra zocārā quenasia. Aroer purudeba aba Mīnit purudāa idjaba Abel-queramiā purudāa bida veinte puru poyasia. Māwā amonitarāra israelerā jawaeda panesidaa.

Jepteba idji cau Ācōrēba diada

* 11:17 Numero 20:14-21. † 11:18 Numero 21:10-15. ‡ 11:21 Numero 21:21-30. § 11:25 Numero 22:1-6.

³⁴ Māwānacarea Jeptera Mizpa purudaa jēda wāsia. Diguīdaa jūēbalarade idji cauba au-diabarisia. Tōnōā zā bāde cari basia. Jepteba dewara cauda ni warra sida neē basia. Aba idjidra erobasia.

³⁵ Idji cau unubalarade Jeptera bio sopuasia. Maā carea idjia cacuade jā bāda cūētaacuapēda idji cau nāwā jarasia:

–iAy, cau, bāa māra bio sopuabibalarā! Māa Ācōrēa wārāneba diai jaradara diaida bāa.–

³⁶ Dji cauba nāwā jarasia:

–Zeza, bāa Ācōrēa iwidida quīrāca idjia amonitarā bā dji quīrūra poyabisia. Maā bērā bāa idjia wārāneba jaradara odua. Māra Ācōrēa babue diadua.

³⁷ Baribalarā mā quīrā djoburia jeđeco umē māra eyade idu palralade wābidua. Mā dji biarā ume jīāne wāya māra quima edaē beui bērā.–

³⁸ Jepteba panusia:

–Bia bāa. Wādua.–

Idjira jeđeco umē idu wābisia. Maāne idji biarā ume eyade jīā nībasidaa, quima edaē beui bērā.

³⁹ Māwānacarea idjira Jeptemaa jēda zesia. Maābe Jepteba Ācōrēa wārāneba jaradara osia. Māwā idji caura umaquīrā adua bāda jaidasia.

⁴⁰ Maā carea Israeldebema awērārāba poaza ewari quīmārē Galadebema Jepte cau carea jīābadaa.

12

Jepteba Epraiñnebemarā poyada

¹ Jepteba amonitarā poyadacarea Epraiñnebema sordaorāda dji jaredapēda Jordaā do chānapēda Sapoā puruare Jepte bāama wāsidaa. * Quīrūbideba Jepte nāwā iwidisidaa:

–¿Cārē cārēā bāduba amonitarā ume djōne wāsi? ¿Cārē cārēā dairāra trāē basi bā ume wānamārēā? Māwā oda bērā dairāba bāra, bā de sida jūma babuedia.–

² Maāne Jepteba ādjirāa nāwā panusia:

–Māra, mā ēberārā sida amonitarā ume djō panasidaa. Maāne bārāra trābisia baribalarā bārāba carebade zedaē basia.

³ Carebade zedaē bērā māra beadi adua amonitarā ume djōne wāsida Ācōrēba māa ādjirāra poyabisia. Maāda bārāra ¿cārē cārēā mā ume djōne ze panā?–

⁴ Maāne Epraiñnebemarāba ādjira nāwā biē jarasidaa:

–Bārā Galade beara dadji Epraiñneba yōpeādāmīna dairāra igaradapēda bādjia o quīrā panāda obadaa. Dai Epraiñneba yōpeāda tāēna idjaba Manasedeba yōpeāda tāēna panabadāmīna bārāra awara quīrāca panabadaa.–†

Māwā jara panā carea Jepteba Galadebema sordaorāda ābaa jarepēda Epraiñnebemarā ume djōne wānapēda zocārā quenasidaa.

⁵⁻⁶ Maāne Galadebemarāba Jordaā do chābadama jāāsidaa. Mama Epraiñnebemarāra chānida panasidaa jēda ādji druadāa mīrū wāni carea. Abāaba chāi carea iwidibalarade Galadebemarāba iwidibadjidaa:

–¿Bāra Epraiñnebemaca?–

Maāne Epraiñnebemaba māwāēana asira Galadebemarāba jarabadjidaa:

–“Chibolet” adua.–‡

Epraiñnebemarāba maā beđeara poya aride jaradaca basia. Biara “Sibolet” abadjidaa. Maāne abāaba Sibole asira Galadebemarāba cawabadjidaa idjira Epraiñnebemada. Maā bērā jidadapēda ara mama Jordaā do icawa beabadjidaa. Maā ewaride Epraiñnebemarāra 42 mil beasidaa.

⁷ Jepteba sei poa israelerāra dji quīrū jāwaeđabemada ēdra bābadjia. Jaidadacarea Gala druađe idji puruđe tabarisidaa. §

Ibzaā, Eloā, Abdoā

⁸ Jepte jaidadacarea Ibzaā Beleñnebemada israelerā ēdra bābari basia.

⁹ Maā Ibzaāba warrarāda treinta, caurā sida treinta erobasia. Idji caurāda dewara puruđebeamarāa quima diasia. Idji warrarā itea dewara puruđebeama wērārāda treinta enesia ādji quimada beadamārēā. Ibzaāra siete poa israelerā ēdra bābari basia.

¹⁰ Jaidaside Beleñ puruđe tabarisidaa.

¹¹ Ibzaā jaidadacarea Eloāda die poa israelerā ēdra bābari basia. Maā Eloāra Zabuloñneba yōna basia.

* **12:1** Sapoā trāba jara bāa “norte.” † **12:4** Hebreo beđeade maā versicolora ebuda bāēa. ‡ **12:5-6** Chibolet. Maā beđeaba jara bāa “do jiradra.” § **12:7** Gala druađe idji puruđe. Hebreo beđeade nāwā bā bāa: “Gala druađe bea puruđe.”

¹² Jaidaside Ajaloḡ purude tḄbarisidaa Zabuloḡneba yḡpedadarā ējūāne.

¹³ Eloḡ jaidadacarea Hilel warra Abdoḡda israelerā ēdṛḄ ḄḄbari basía. Maḡ Abdoḡra Piratoḡ purudebema basía.

¹⁴ Idjia warrarāda cuarenta idjaba wiuzaquerāda treinta erobasia. Ādjirāra setenta burro ḄṛḄ nibabadjidaa. Abdoḡra ocho poa israelerā ēdṛḄ ḄḄbari basía.

¹⁵ Hilel warra Abdoḡ jaidaside Piratoḡ purude tḄbarisidaa Epraīneba yḡpedadarā ējūā eyaída ḄḄde. Naēna amalecitarāda maḡ ējūāne panabadjidaa.

13

Sansoḡ topedada

¹ Māwānacarea israelerāba wayacusa Ācōrē quīrāpita cadjiruada o panesidaa. Maḡ carea Ācōrēba ādjirāra cuarenta poa pilisteorā jḄwaeda ḄḄasia.

² Maḡ ewaride Zora purude ēberāda Ḅabadjia Manoa abadada. Idjira Daḡneba yḡna basía. Idji quimada warra toca bēṛā warra neē Ḅasia.

³ Ewari aba Ācōrē nezoca bajānebemada maḡ wēṛāma odjapeda nāwā jarasia:*

–MḄa cawa ḄḄa ḄḄra warra toca bēṛā warra neē Ḅada. BaribḄṛḄ ḄḄra biogoa Ḅepeda umaquīrā warrada toya.

⁴⁻⁵ Maḡ warrara ḄḄ biteda ḄḄ ewarideba Ḅṫaa Ācōrē itea Ḅaya. Maḡ bēṛā uva Ḅa aseada, dewara itua sida dorādua. Maḡ awara Ācōrēba idu cobicara corādua. ḄḄ warrara nazareo bai bēṛā idji buḄara tḄcara ḄḄa.† Idjia jḄwa ḄḄya bāṛā israelerāra pilisteorā jḄwaedabemada ēdṛḄ ḄḄi carea.–

⁶ MaḄbe dji wēṛāra idji quima Manoamaa wāpeda nāwā jarasia:

–Ēberā Ācōrēba diabuedada mḄmaa zesia. Idjira bajānebema nezoca quīrāca ununa bēṛā mḄa wayasia. Idjira sāmabemada, idji trḄ sida mḄa iwidīē basía. Idjia mḄa jaraē basía.

⁷ BaribḄṛḄ idjia jarasia mḄra biogoa Ḅepeda warrada toida. Maḡ warrara mḄ biteda ḄḄ ewarideba aba idji beubḄṛḄḄdaa Ācōrē itea Ḅayada asia. Idjira nazareo bai bēṛā mḄa uva Ḅa aseada, dewara itua sida docara ḄḄada asia. Maḡ awara Ācōrēba idu cobicada mḄa cocara ḄḄada asia.–

⁸ MaḄne Manoaba Ācōrēba nāwā iwidisia:

–Dai Ācōrē, mḄ djuburia ḄḄa diabueda ēberāda wayacusa daimaa diabuedua jaradi-amārēā mḄ quimaba toi warrara sāwā daupēnida panḄda.–

⁹ Manoaba iwididara Ācōrēba bia ūṛisia. Maḡ bēṛā bajānebema nezocara dji wēṛāmaa waya zesia. MaḄne wēṛāra néude Ḅasia. BaribḄṛḄ idji quima Manoara neē basía.

¹⁰ Maḡ bēṛā dji wēṛāra idji quimamaa pira wāpeda nāwā jarasia:

–jḄḄa ēberā sāḄbeḄa ununara waya zesia!–

¹¹ Maḡ carea Manoara piradrḄpeda idji quima ume wāsia. Dji ēberā ḄḄma jūēpeda nāwā jarasia:

–SāḄbeḄa mḄ quima ume bedea Ḅadara ḄḄa basica?–

Dji ēberāba panusia:

–Māē. MḄ basía.–

¹² MaḄne Manoaba nāwā iwidisia:

–ḄḄa jaraḄa quīrāca mḄ quimaba warrada tosira, daiba idjira Ḅsāwā daupēnida panḄ?–
 †Idjira sāwā eropanania panḄ?–

¹³ Bajānebema nezocaba panusia:

–MḄa jaraḄa quīrāca ḄḄ quimaba jūma ījā oida ḄḄa.

¹⁴ Uvara cocara ḄḄa. Uva Ḅa aseada, dewara itua sida docara ḄḄa. Maḡ awara Ācōrēba idu cobicara ni maḄṛi bida cocara ḄḄa. MḄa jaraḄara idjia jūma ījā oida ḄḄa.–

¹⁵ Manoaba bajānebema nezocaa nāwā jarasia:

–Dai djuburia waḄi wārādua. Chiwatu zaqueda beadapeda ḄḄ itea djuḄia.–

¹⁶ Bajānebema nezocaba panusia:

–MḄ ḄebḄṛḄ sida bārā djicora coēa. BaribḄṛḄ bārāba quīṛā panḄḄṛḄ, maḡ chiwatu zaquera Ācōrēba babue diadadua.–

Manoaba bajānebema nezocada māwā ḄḄda waḄi cawaē basía.

¹⁷ MaḄne Manoaba Ācōrē nezoca bajānebemaa jarasia:

–ḄḄ trḄṛa daia jaraḄua. Māwā ḄḄa jaraḄa quīrāca dai warra toḄacarea ḄḄra bia jaraḄia.–

¹⁸ BaribḄṛḄ bajānebema nezocaba jarasia:

* 13:3 Ācōrē nezoca bajānebema. Versículo 8-9de jara ḄḄa mḄra Ācōrē basida. † 13:4-5 Numero 6:1-21.

-Βλα ζcārē cārēā m̄l tr̄lra cawa quīrīā ɓl? M̄l tr̄lra jūmwāyā bia quirua. Ēberārāba poya cawađāēa.-

¹⁹ Manoaba chiwatu zaquera beapeda néudebema sida edapeda umena mōgara λr̄λ cobλpeda Ācōrēa jūma babue diasia. Maλne Manoaba idji quima bida acλ panλne Ācōrēba ne ununacada nāwā osia:

²⁰ Manoaba babue diadara waibλa eradrλ nūmλne Ācōrē nezoca bajānebemara maλ uruadeba bajānaa wāsia. Manoaba idji quima bida maλ ununapeda Ācōrē wayaadeba chīrāborode copanenapeda ādji dratura egorodaa tēū copanesidaa.

²¹ Ācōrē nezoca bajānebemara Manoama, dji quimama bida waa odjaē basía. Maλ bēra Manoaba cawasia dji ēberāra wārāda Ācōrē nezoca bajānebemada māwā ɓasida.

²² Maλne idji quimaa nāwā jarasia:

-Ācōrēda unupedada bēra dadjira beudia.-

²³ Baribλrλ dji quimaba jarasia:

-Māwāēa. Ācōrēba dadjida bea quīrīā badabara dadjia chiwatu idjaba néudebema babue diapedadara bia edaē bacasia. Maλ awara idjia ne ununaca odara unubiē bacasia ni dadji warra ununinebemada jaraē bacasia.-

²⁴ Māwānacarea dji wērāba warrada tosia. Maλ warrara tr̄λ ɓasia Sansoλ. Sansoλ waribλrλde Ācōrēba idjira careba ɓasia.

²⁵ Maλ ewaride Sansoλra Daλneba yōpedadarā purude babadjia Zora puru idjaba Estaol puru ēsi. Mama Ācōrē Jaureba unubibadjia idjira Sansoλ ume ɓada.

14

Sansoλba quima edai bada

¹ Ewari aba Sansoλra pilisteorā puru Timnatadaa wāsia. Mama pilisteo wērāda unupeda awuasía.

² Jēda dīgúidaa wāpeda idji djibarirāa nāwā jarasia:

-M̄la Timnata purude pilisteo wērāda unusia. M̄l djuburia, idji djibarirāa idjira iwídidadua m̄la edai carea.-

³ Maλne Sansoλ djibarirāba jarasidaa:

-ζCārē cārēā pilisteo wērāda eda quīrīā ɓl? Pilisteorāra cacua wēāgoē taɓeaa. ζDadji Daλneba yōpedadarā idjaba waabema israelerā tāēna wērā biada neēca?-

Sansoλba panusia:

-M̄la jāλ wērāda awua ɓaa. Idjira m̄l itea iwídidadua.-

⁴ Idji djibarirāba adua panasidaa Ācōrēbλrλ Sansoλa māwā cr̄ichabisida. Māwā osia Sansoλra pilisteorā ume djōne wāmārēā. Maλ ewaride israelerāra pilisteorā jλwaeđa panasidaa.

⁵ Maλbe Sansoλ djibarirāra Timnata purudaa wāsidaa. Idji sida ādji caidu wāsia. Sansoλ Timnatadebema uva ējūāne jūēbλrλde imamaba idjira orrasia.

⁶ Ara maλda Ācōrē Jauredeba Sansoλra bio juerza barapeda ara idji jλwaba imamara beasia chiwatu zaque beabλrλ quīrāca. Māwā beadamína idji djibarirāa jaraē basía.

⁷ Maλbe Timnatade jūēpeda dji wērā ume bedeasia. Maλ wērāra bio awuasía.

⁸ Dārābλrλde Sansoλra wayacusa Timnatadaa wāsia maλ wērā edai carea. Puru caita jūēbλrλde imama beadada acλde wāsia. Maλne imama ɓλwλrλde urrajō dλrλada powua nūmasia idjaba urrajōda eda basia.

⁹ Maλ urrajōra idji jλwaba tue edapeda jō wāsia. Idji djibarirā uniside urrajōra diasia. Maλne ādjia jōsidaa. Baribλrλ Sansoλba jaraē basía imama beuda ɓλwλrλde urrajōra edasida.

¹⁰ Sansoλ zezara dji wērā ɓamaa wāsia. Mama Sansoλba ɓsrída ne cobada waibλada osia cūdrarāba quima edabλdade obada quīrāca.

¹¹ Pilisteorāba Sansoλ unusidade ādji dji biarāda treinta edasidaa idji ume panamārēā.*

¹² Sansoλba maλ treinta panλa nāwā jarasia:

-M̄la bārāa mīādjiruda jaraya. Siete ewari naλ ɓsrída cobada ewari o panλne bārāba maλ mīādjiruda cawa jaradibλrλ, m̄la bārāza lino oda djioda aba idjaba ɓsrída odí careabema djio sida aba diaya.

¹³ Baribλrλ cawa jaradēbλrλ, bārāza m̄la lino oda djioda aba idjaba ɓsrída odí careabema djio sida aba diadida panλa.-

Ādjia jarasidaa:

* **14:11** Pilisteorāba Sansoλ unusidade. Hebreo bedeade māwā ɓl ɓaa. Griegode nāwā ɓaa: "Pilisteorāba Sansoλra waya panλ bēra."

-Bia ɓɓa. Jaradua.-

¹⁴ Maɓne Sansoɓba nāwā jarasia:

-Mīādjiru, mīādjiru, mīādjiru. Dadji cobarideba codida edasia. Dji mēsārāa ɓɓɗeɓa cūāda edasia. Maɓgɓa ɓcārē?-

Ewari ūbeade pilisteorā treinta panɓba mīādjirura cawa jaradaē basia.

¹⁵ Maɓ carea quīmārēbema ewaride Sansoɓba edai wērāa nāwā jarasidaa:†

-ɓBārāba dairāra trɓsidaca dairāneda jārīni carea? Jāl mīādjiruba jara ɓɓra ɓɓdji quimaa iwidiɗua. Māwā oēɓaɓa daiba ɓɓra, ɓɓ eberārā sida babuedia.-

¹⁶ Ara maɓda dji wērāa Sansoɓmaa wāpeɗa jīa ɓɓba nāwā jarasia:

-ɓɓa mɓra quīrīāē ɓɓa! Jāl mīādjiru mɓ eberārāa jaradara ɓɓa mɓa jaraē ɓɓa cārēda jara ɓɓda. ɓɓa mɓra quīrāma ɓɓa!-

Sansoɓba panusia:

-Mɓa ɓɓa ɓcārēā jarai? Mɓ djiɓarirāa bida jaraē ɓɓa.-

¹⁷ Baribɓa dji wērāa maɓ ɓɓsrida cobada ewari siete panɓne jīāɓadja. Baridua mīā sē ɓɓ bērā sietebema ewaride Sansoɓba idjia jarasia. Ara maɓda wērāba pilisteorā treinta panɓa jarasia mīādjiruba jara ɓɓda.

¹⁸ Sietebema ewaride queui naēna pilisteorāra Sansoɓmaa wānapeda mīādjirura aride nāwā jarasidaa:

-Urrajō cāyābara ɓcārēda cūāara ɓɓ? Imama cāyābara ɓcārēda mēsārāa ɓɓ?-

Maɓne Sansoɓba jarasia:

-Bārāra mɓ wērā ume bedepedadaēbara poya panunaē bacasia.-‡

¹⁹ Maɓne Ācōrē Jaureɗeba Sansoɓra bio juerza ɓarapeda pilisteorā puru Ascaloɓnaa wāsia. Mamabemarāda treinta beapeda ādjia cacuade jɓɓadara edepeda mīādjiru aride jarapedadarāa diasia. Māwānacarea bio quīrū ɓɓda idji zeza dedaa jēda wāsia.

²⁰ Maɓ bērā idji quima bai ɓada zeza dji caura Sansoɓ ume ɓada eberāa diasia.§

15

¹ Māwānacarea trigo jara Sansoɓba idji quima bai ɓadara acɓde wāsia. Idjia diai carea chiwatu zaqueda edesia. Jūpeɗa dji zāwārē bai ɓadaa jarasia:

-Mɓ wērā cāɓarimaa acɓde wāya.-

Baribɓa dji wērā zeza idu wābiē basia.

² Idjia jarasia:

-Mɓa crīchasia ɓɓa mɓ caura aɓeda igarasida. Maɓ carea ɓɓ ume ɓada eberāa idjira diasia. Mɓ cau tēabemara biara quīrua. Idjidɓa dji nabema cacuabarī edadua.-

³ Maɓ carea Sansoɓba jarasia:

-ɓBārāba māwā opeɗada bērā mɓa bārā pilisteorā biē obɓaɓde bedeade ɓaēa!-

⁴ Maɓbe Sansoɓba usa pāda tresciento jidacuasias. Maɓra umé uméa ābaa dji drude jɓcuapeɗa cādorrona ɓbīrāda ādji drude jɓcuasias.

⁵ Maɓbe ɓbīrāra coacuapeɗa usa pāra pilisteorā néude buecuasia. Maɓba ādji trigora jūma bá wāsia, dji ewapeɗadada, dji ewadaē panɓ sida. Maɓ awara ādji uva ējūāra, olivo ējūā sida jūma bá wāsia.

⁶ Maɓ carea pilisteorāba jūmarāa iwidiɗidaa caiba māwā osi cawaya. Maɓne cawasidaa Sansoɓba māwā osida idji zāwārē bai ɓadaba idji caura Sansoɓa diai cāyābara Sansoɓ ume ɓada eberāa diaɗa bērā. Maɓ carea pilisteorāba dji wērāra, dji zeza sida bá beasidaa.

⁷ Maɓne Sansoɓba jarasia:

-Bārāba māwā opeɗada bērā mɓa wārāneba jaraya ɓnāūē bārāra biē o ɓaida aba mɓa quīrīāɓaɓa quīrāca obɓaɓdaa.-

⁸ Māwā jarapeɗa quīrūbideba pilisteorāra zocārā quenasia. Maɓbe Sansoɓra Etam eya ɓra jira ɓadaa wāsia. Mama uriaɗe ɓesia.

Sansoɓba burro beuda quidatrɓba pilisteorā quenana

⁹ Sansoɓ mama ɓade pilisteorāra Juda druadaa zedapeɗa ējūā Lehi abada caita du-anesidaa.*

¹⁰ Maɓne Judadeɓemarāba ādjirāa nāwā iwidiɗidaa:

-ɓCārē cārēā dairā ume djōne ze panɓ?-

Pilisteorāba panusidaa:

-Sansoɓda jidaɗe ze panɓa dairāra biē oda bērā.-

† 14:15 *Quīmārēbema ewaride*. Griego bedeade māwā ɓɓ ɓɓa. Hebreo bedeade nāwā ɓɓa: "Sietebema ewaride." ‡ 14:18 Hebreo bedeade nāwā ɓɓ ɓɓa: "Mɓ paca ume ējūāda odaēbara mīādjirura cawadaē bacasidaa." § 14:20 *Sansoɓ ɓada eberāa*. Hebreo bedeade maɓra ebuda ɓaēa. * 15:9 Hebreo bedeade Lehi trɓba jara ɓɓa "quidatrɓ."

¹¹ Mañ carea Judadebemarāra Etam eya ʎra jira ʎadaa tres mil wāsidaa. Sansoʎ ʎabari uriamā jūēnapeda idjia nāwā jarasidaa:

– ʎa ʎcārē cārēā dadjirāra nēbʎarade ʎasi? ʎAdua ʎʎca dadjirāra pilisteorā ʎʎawaeda panada?–

Sansoʎba panusia:

– ʎdjirāba mʎda biē opedada bēra mʎa ʎdjira ara mañ quīrāca osia.–

¹² Mañne Judadebemarāba jarasidaa:

– Dairāra ze panʎa ʎara pilisteorāa jida diadi carea.–

Mañne Sansoʎba jarasia:

– Naārā wārāneba jaradadua bārāba mʎra beadaēda.–

¹³ Judadebemarāba jarasidaa:

– ʎʎra beadaēa. Ababe ʎa ʎʎwara ʎʎnapeda pilisteorāa jida diadia.–

Ara mañda ʎʎcara djiwiidi umēba Sansoʎra ʎʎnapeda idji ʎabari uriadeba jida edesidaa.

¹⁴ ʎjūā Lehi abadeba jūēʎadade pilisteorāra ʎʎsrida ʎʎga duanada idjimaa zesidaa. Baribʎʎ ʎcōrē Jauredeba Sansoʎra bio juerza barapeda idji ʎʎwa ʎʎ ʎada ʎʎcarada ʎʎcuasia lino nayāna bá wāna quīrāca.

¹⁵ Mañne burro beuda quidatrʎda unupeda edasia. Mañba pilisteorāda mil quenasia.

¹⁶ Quenapeda nāwā jarasia:

Mʎa burro quidatrʎba ʎdjira boromea bue nūmʎasia.

Burro quidatrʎba mʎa ēberārāda mil quenasia.

¹⁷ Māwā jarapeda Sansoʎba quidatrʎra batabuesia. Mama trʎ ʎʎsidaa Ramat-Lehi.[†]

¹⁸ Sansoʎra bio opichia nūmʎ bēra ʎcōrēa quīrā djoburiada nāwā iwidiisia:

– ʎa mʎ, ʎa nezocaa ʎdjirāra poyabisia. Mañda ʎmʎra opichiaba idu beubica? ʎOpichiaba cacua norrabaripeda mʎra pilisteorā idu jidabica?–

¹⁹ Mañne ʎcōrēba uriadeba baidoda ʎtaa bogadrʎbisia. Sansoʎba dopedā cacua ʎʎʎasia. Mañ baido Lehide ʎtaa bogadrʎ ʎara trʎ ʎʎsidaa En-hacore.[‡] Mañra wadi Lehide ʎʎa.

²⁰ Israelerā pilisteorā ʎʎawaeda panasidade Sansoʎra veinte poa ʎdi ʎdrʎ ʎʎbari basia.

16

Sansoʎ Gaza purude bada

¹ Ewari aba Sansoʎra pilisteorā puru Gazadaa wāsia. Mama wērā auɗuada unupeda idji ume cāine wāsia.

² Mañne Gazadebemarāba cawasidaa Sansoʎra mama ʎada. Mañ carea diamasi purura jūrā edadapeda dji purude eda wābada caita mīrūnapeda chupea ʎā ʎanesidaa. ʎdjia nāwā crīchasisidaa:

– Nu diapeda idji wābʎrʎde jidadapeda beadia.–

³ Baribʎʎ Sansoʎra ariquetrabe cāsia. Piradrʎpeda dji purude eda wābadada, dji jīrū egorode jou nūmʎ sida ēūta edasia. Mañʎra dji bacuru caru nūmʎ sida jūma idji equiade jira edapeda tama Hebroʎ puru quīrāpe ʎa eyadaa edesia.

Sansoʎ Dalila ume bada

⁴ Māwānacarea Sansoʎba dewara wērāda awuasia. Mañ wērā Dalila abadara Sorec jewedeade babadjia.

⁵ Ewari aba pilisteorā bororāra Dalilamaa wānapeda nāwā jarasidaa:

– Daiba quīrā panʎa ʎaa Sansoʎra cūrūgaida jaramārēā idji juerzara cārēneba ze ʎada idjaba sāwā idjira poyadida. Māwā idjira ʎnapeda dai ʎawaeda eropanania. ʎa māwā osira daiza bʎa parata torroda mil cien diadia.–

⁶ Mañ carea Dalilaba Sansoʎa nāwā iwidiisia:

– Mʎ djoburia, jaradua ʎa juerzara ʎcārēneba ze ʎa? ʎʎara sāwā ʎnida panʎa poya ēdrʎrāmārēā?–

⁷ Sansoʎba sewadeba panusia:

– Siete enedrʎma ʎcara djiwiidiba mʎda ʎʎnibʎʎa, mʎra juerza neē ʎeya. Baridua ēberāca ʎeya.–

⁸ Mañ bēra pilisteorāba Dalilamaa enedrʎma ʎcara djiwiidida siete edesidaa. Mañba Dalilaba Sansoʎra ʎasia.

⁹ ʎʎʎa pilisteorāda idji dede mīrū panʎa bēra Dalilaba jīgua jarasia:

– ʎSansoʎ, pilisteorāba ʎara jidade zēʎadaa!–

Ara mañda Sansoʎba ʎcarara ʎcuasia oveja cara nayāna bá wāna quīrāca. Mañ bēra pilisteorāba wadibida cawadaē basia idji juerzara cārēneba ze ʎada.

[†] 15:17 Hebreo beedeade Ramat-Lehi trʎba jara ʎaa “burro quidatrʎa eya zaque.” [‡] 15:19 Hebreo beedeade En-hacore trʎba jara ʎaa: “Quīrā djoburia iwidiida baido ʎtaa bogadrʎ ʎa.”

¹⁰ Māwānacarea Dalilaba Sansoŕa jarasia:

–jβla mŕra cūrūgasia! βla sewada osia. Mŕ quīrā djuburia, wārāda jaradua sāvā βlra jŕnida poya ēdrŕrāmārēā.–

¹¹ Sansoŕba waya sewadeba jarasia:

–Mŕra jŕcara nayāna djiwidiba jŕnibβlra juerza neē βeya. Baridua ēberāca βeya.–

¹² Ara maŕda Dalilaba jŕcara nayāna djiwidi beaba Sansoŕra jŕsia. Maŕne pilisteorāda idji dede mīrū panŕ bērā Dalilaba jīgua jarasia:

–jSansoŕ, pilisteorāba βlra jidade zebŕdaa!–

Ara maŕda Sansoŕba jŕcara omoa nayānara tŕcuasia jŕcara chōda quiru quīrāca.

¹³ Māwānacarea Dalilaba jarasia:

–jβla mŕra waya cūrūgasia! βlra sewaida βla. Mŕā wārāda jaradua sāvā βlra jŕnida poya ēdrŕrāmārēā.–

Sansoŕba waya sewadeba jarasia:

–Mŕ buda cada siete panŕda wua cabada de wua ume ābaa cape da dji bacurudaa bio jŕ nūmasira mŕra juerza neē βeya. [Mŕra baridua ēberāca βeya.–

Ara maŕda Dalilaba Sansoŕra cāibisia. Maŕbe idji buda siete cada wua cabada de wua ume ābaa casia.]*

¹⁴ Maŕbe bacurudaa bio jŕ nūmapeda jīgua jarasia:

–jSansoŕ, pilisteorāba βlra jidade zebŕdaa!–

Sansoŕra cāi badada piradrŕpeda wua cabadara dji bacuru sida idji budaba ēūta edasia.

¹⁵ Māwānacarea Dalilaba jarasia:

–βla mŕra quīrā βlra abaria. Māwāmīna mŕā sewa obaria. βarima ūbea mŕra cūrūgabŕra. Wadibida jaraē βla βl juerzara cārēneba ze βlra.–

¹⁶ Dalilaba ewariza ara pichia iwidi badjia. Māwā mīa sē βl bērā Sansoŕra sēpeda beu quīrā nūmesia.

¹⁷ Maŕ carea idji juerzara cārēneba ze βlra wārāda jarasia:

–Mŕra nazareo bērā mŕ budara tŕdaca. Mŕ papa bite da βlra mŕra Ācōrē itea besia. Mŕ budada tadibβlra mŕra juerza neē βeya. Baridua ēberāca βeya.–

¹⁸ Dalilaba cawasia Sansoŕba jaradara wārāda. Maŕ bērā pilisteorā bororā nāwā jarabisia:

–Wayacusa zedadua. Sansoŕba idji juerzadebemada mŕā wārāda jarasia.–

Ara maŕda pilisteorāra Dalilamaa zesidaa parata diadi carea.

¹⁹ Maŕbe Sansoŕ boro idji bacarade βlra Dalilaba Sansoŕra cāibisia. Maŕne aba trŕsia Sansoŕ buda cada siete panŕra tŕmārēā. Māwā Dalilaba Sansoŕra biē osia. Juerza bara badada Sansoŕra juerza neē besia.†

²⁰ Maŕbe Dalilaba jīgua jarasia:

–jSansoŕ, pilisteorāba βlra jidade zebŕdaa!–

Ara maŕda Sansoŕra ŕŕŕmapeda ēdrŕida crīchasia naēna ēdrŕbari bada quīrāca. Baribβlra adua basia Ācōrēra idji ume badada āyā wāsida.

²¹ Maŕbe pilisteorāba idjira jidadapeda idji daura nuētaapeda Gaza purudaa edesidaa. Mama bronca oda carena omoaba jŕnapeda preso βasidaa. Maŕne trigora yude βabibadjidaa.

²² Baribβlra idji budara waya ureabβlra basia.

Sansoŕ beuda

²³ Sansoŕra preso jidapedada bērā pilisteorā bororāda dji jaresidaa ādji ācōrē Dagoŕa ne babue diacuaēdi carea idjaba βasrida odi carea. Māwā o panŕne nāwā trŕlāsidaa: Dadji ācōrē Dagoŕa dadjia dji quīrū Sansoŕra poyabisia.

²⁴ Puruba Sansoŕ unusidade ādjirā bida ādji ācōrē Dagoŕa nāwā trŕlāsidaa:

Dadji ācōrē Dagoŕa dadjia dji quīrū Sansoŕra poyabisia.

Dadji néu ŕirbarira, dadji ēberārā beabarira poyabisia.

²⁵ Ādjirāra bio βasrida duana bērā Sansoŕ carea ipida quīrā panasidaa. Maŕ bērā iwidi sidaa Sansoŕ enenamārēā. Ara maŕda preso βabada dedeba enenapeda idji carea bio ipidasidaa. Maŕne ādji ācōrē Dagoŕ de droma de jīrū umé panŕ ēsi nūmasidaa.

²⁶ Cūdraba Sansoŕra jŕwade erreb̄ari edebadjia. Maŕne Sansoŕba cūdraa nāwā jarasia:

–Mŕra de jīrū caita ededua. Maŕnaa chū nūme quīrā βla.–

Ara maŕda cūdraba idjira de jīrū caita edesia.

* 16:13 Bedea corchetede βlra griego bedeaēde βŕ βla. Hebreo bedeaēde neēa. † 16:19 Hebreo bedeaēde maŕ versíclora ebuda βlā.

²⁷ Mañ dede pilisteorã bororãda jũma panasidãa. Umaquĩrãba, wẽrãrã bida dera bira nũmasia. Mañ awara dejã ãtãra ßãde pilisteorãra tres mil panasidãa. Ádjirã bida Sansoã acã panãne ipida panasidãa.

²⁸ Mañne Sansoãba Ácõrẽa nãwã iwidisia:

-Mã Boro Ácõrẽ, mã djuburia mã iwidĩ ßãra ãrĩdua. Waya barima aba mãra juerza bara ßãdua mã pilisteorã quenai carea mã daura nuẽtapedãda bẽrã.-

²⁹⁻³⁰ Mañbe idji jawaba tã jarãsia dji ẽsibema de jĩrũ umé panãda. Mañ de jĩrũba dji de borora eronũmasia. Mañne idji jawaba de jĩrũra umena tãpeda nãwã ßiasia:

-jMãra pilisteorã ume beuya!-

Mañbe jũma idji juerzaba chãbaribãrãde pilisteorã ãcõrẽ Dagoã de dromara ãdji bororã ãrã, dewararã ãrã bida todogozoasia. Sansoã sida beusia. Mãwã idji beusi ewariide Sansoãba pilisteorãra auãuara quenasia idji zocai ßaside quenana cãyãbara.

³¹ Mãwãnacarea idji djabarãba, jũma idji zeza ẽberãrã bida idjira edade wãsidãa. Mañbe jẽda ededapeda tãbarisidãa idji zeza Manoa tãbaripedãda uriaide Zora puru idjãba Estaol puru ẽsi. Sansoãra veinte poa israelerã ẽdrã ßãbari basia.

1 SAMUEL NABEMA CARTA SAMUEL

Naārã carta 1 Samuel abadara, 2 Samuel abada sida carta abalãde basia. Mañ cartara Samuel trã ðasidaa Ācōrēneba bedeabari Samueldebemada bã ðã bēřã. Baribãrã carta barama umé panãne ðãpedada bēřã tēãbe trãda umé ðasidaa: 1 Samuel idjaba 2 Samuel. Naãrã nabema carta Samuel abadaa. Samuelera israelerã ēdãrã ðãbari dji jĩũarebema basia. Ācōrēba idjia Saulda, Davi sida israelerã boroda ðãbasia.

Ni abãaba adua ðãã caiba naã cartara ðasida baribãrã dji ðãdaba cawa basia Israel druadebemarãda Juda druadebemarã ume awara wãsidada. 1 Samuel 27:6de maãra ebuda ðãã.

Dadji ēberã bedeade 1 Samuel cartadebemada naãda bã eropanãã: Samuel topedadadebemada (1:1neba aba 2:10daa), Samuel sacerdote Eli ume waridadebemada (2:11deba aba 4:1naa), Ācōrē baurude pilisteorã jãwade ðãdãdebemada (4:2deba aba 7:1naa), Ācōrēba Saulora israelerã boroda ðãbidãdebemada (8:1neba aba 12:25daa), Ācōrēba Saul igaradãdebemada (13:1-15; 15:1-35), Ācōrēba Davira dji dromada ðãdãdebemada (16:1neba aba 17:58daa), Saulora Davi ume dji quĩrũ ðãdãdebemada (18:1neba aba 19:24daa, 21:1neba aba 22:23daa; 26:1neba aba 28:2daa), Saul beudãdebemada (28:3-25; 31:1-13).

Ebuda ðãã Saulora edaara wãbãrãmisa Davira dji dromaara bebãrã basia. Mãwã Judãdeba yõpedadarãra dji dromaara panesidaa Genesi 49:10de ðã ðã quĩrãca.

Ācōrēba Ana warra diada

¹ Ēberãda basia Elcana abadada. Elcanara Jerohaã warra basia. Jerohaãra Elihũ warra basia. Elihũra Tohu warra basia. Tohura Zup warra basia. Zup ēberãrãra Epraiãneba yõpedadarã basia. Mañ Elcanara Ramã purude Epraiã ējũã eyaida ðãde ðãbadjia.*

² Elcanaba quimada umé erobasia. Aba Ana abadjidãã. Dewarabemara Penina abadjidãã. Peninaba warrarãda erobasia baribãrã Anara warra unuca basia.

³ Poaza Elcanara idji purudeba Silodaa wãbadjia jũma poya ðã Ācōrēã bia bedei carea idjaba animarã babue diai carea. Mañ ewaride Elida, idji warrarã Opnida idjaba Pinẽda Ācōrē sacerdoterã basia.

⁴ Elcanaba Ācōrēã animarã draga babue diabãrãza nedjarada idji quima Peninaa, idji warrarãã bida diabadjia.

⁵ Baribãrã idji quima Ana nedjara dji biara ðãda diabadjia.† Ācōrēba Anara warra unubicamãna Elcanaba idjira bio quĩrãã basia.

⁶ Ācōrēba Anara warra unubica bada bēřã Peninaba idjira baridua mĩã sēbadjia sopua ðãmãrẽã.

⁷ Poaza Ācōrē dedaa wãbãdãde Peninaba Anara mĩã sēbadjia. Mañ carea Anara jãã ðãba ne coca basia.

⁸ Baribãrã dji quima Elcanaba jarabadjia:

-Ana, ¿cãrẽ cãrẽã jãã ðã? ¿Cãrẽã ðãra jãwã ne coẽ babari? ¿Cãrẽã sopua ðã? ¿Bãmaarã mã quĩrãra biara ðãẽca die warrarã erobai cãyãbara?-

⁹ Ewari aba Silode ne copeðadacarea Anara piradrãpeda Ācōrē dedaa wãsia. Mañne sacerdote Elida dji eda wãbada caita chũmasia.

¹⁰ Mama Anara bio sopuaba jãã ðãda Ācōrēã beðea basia.

¹¹ Idjia wãrãneba nãwã jarasia:

-Ne jũma poya ðã Ācōrē, mã sopua carea ðãã mãda quĩrã djoburãiaibãrã mãã warrada diada. Mãwã diasira mãã mañ warrara ðãã diaya idji zocã ðãmisa ðãã quĩrãã ðãda o ðãmãrẽã. Mañne idji budara tãca baya.-‡

¹²⁻¹³ Anara dãrã Ācōrēã beðea djoburiasia. Chupea beðea basia, jũgua beðeaẽ basia. Mañne Eliba idji i doudowa ðãda unu basia. Baribãrã idjia beðea ðãra ũrĩẽ bēřã Eliba crĩchasia idjira beu chũmãda.

¹⁴ Mañ bēřã Eliba jarasia:

-¿Aba sããbe ðãra jãwã beu chũmai? ¡Waa itua dorãdua!-

¹⁵ Anaba jarasia:

* 1:1 Ramã purura hebreo bedeade Ramataiã abadaa. Nuevo Testamento de Arimatea abadaa. † 1:5 Ne djara dji biara ðãda. Mañra hebreo bedeade ebuda ðãã. Acãrãmaarã jara ðãã "auðu diabadjia." ‡ 1:11 Anaba jara basia idji warrara nazareo baida aba beubãrãdaa. Numero 6:1-5.

–Māra beu ḅāēa. Uva ḅa aseada, ni dewara itua sida doē ḅāa. Āteḅarā bio sopua ḅā bērā soḅeba Ācōrēa quīrā djuburiada iwidi ḅasia.

¹⁶ Crīcharādua māra wērā cadjiruada. Bio sopua ḅā bērā Ācōrēa māwā iwidi ḅasia.–

¹⁷ Maḅne Eliba jarasia:

–Māēteara necai wādua. Māa quīrīā ḅāa dadji israelerā Ācōrēba ḅāa iwidiḅara diaida.–

¹⁸ Anaba jarasia:

–Bia ḅāa.–Š

Māwāpeda Anara jēda idji ēberārā panāmaa wāsia. Jūēpeda ne cosia. Waa sopuaē ḅasia.

¹⁹ Nurēma diapededa Ācōrēa bia bedeadapeda Ramānaa ādji dedaa wāsidāa. Elcanara idji quīma Ana ume cāisia. Maḅne Ācōrēba Anara careḅasia.

²⁰ Māwā Anara biogoa ḅesia. Idji warra toi ewari jūēside umaquīrā warrada tosia. Maḅne jarasia: “Māa Ācōrēa idjida iwidiḅia.” Māwā dji warrara trā ḅasia Samuel.

²¹ Māwānacarea Elcanaba poza obari quīrāca jūma idji ēberārā uwe Silodaa wāsia Ācōrēa animarā babue diai carea idjaba Ācōrēa diayaḅa adara jūma diai carea.

²² Baribarā Anara wāē ḅasia. Idji quīmaa nāwā jarasia:

–Māra wāēa aba mā warra ju amabarādaa. Ju amasira māa idjira Ācōrē quīrāpita ḅāde wāya. Maḅbe idjira mama beya.–

²³ Maḅ carea dji quīma Elcanaba jarasia:

–ḅāa o quīrīā ḅā quīrāca odua. ḅedua aba ḅā warra ju amabarādaa. Ācōrēba ḅāra careḅaya ḅāa oi jaradara omārēa.–

Maḅ bērā Anara wāē ḅasia aba dji warra ju amabarādaa.

²⁴ Warra ju amanacarea waḅi caibe quīrude Anaba idjira Silode Ācōrē dedaa edesia. Maḅne paca zaque poa ūḅea ḅāda, harinada veintidos libra, idjaba animarā e oḅade uva ḅada tā edesia.*

²⁵ Paca zaque Ācōrēa babue diadapeda dji warra zaquera Elimaa edesia.

²⁶ Maḅne Anaba Elia jarasia:

–Mā boro, ḅḅāa quīrāneba ḅāca wērā nama ḅā caita Ācōrēa beḅea ḅadara? Wārāneba jaraya: māra maḅ wērā.

²⁷ Māa Ācōrēa warrada iwidi ḅasia. Maḅbe māa iwidiḅa quīrāca idjia naḅ warrada māa diasia.

²⁸ Maḅ carea mā warrada Ācōrēa diade ze ḅāa. Idji zocai ḅāmisā Ācōrē itea baya.–

Maḅne Ācōrēa bia beḅesia.†

2

Anaba Ācōrēa trāna

¹ Maḅbe Anaba Ācōrēa nāwā beḅesia:

Ācōrē, ḅā carea māra soḅeba wārāda ḅāsrīda ḅāa. ḅāabarā māa ḅḅāada dia ḅāa. Mā dji quīrū quīrāpita ipīdaya ḅāa māra ēḅrā ḅāda bērā. Wārāda māra bio ḅāsrīda ḅāa.

² Ācōrē, ni abaḅda ḅā quīrāca neēa. Dai Ācōrē, ni abaḅba dairā poya wagāca ḅāa wagabari quīrāca. Dewara ācōrēda ḅā quīrāca neēa.

³ Ācōrēba ne jūmada cawa ḅāa. Idjiabarā dadjia o panāra cawa obaria.

Maḅ bērā ni abaḅda dji droma quīrāca beḅeaiē ḅāa. Ni maārī bida māwā beḅeaiē ḅāa.

⁴ Idjiabarā ēberā mēsrā beara poyabaria baribarā dji ḅḅāaē queḅeaa ḅḅāada diabaria.*

⁵ Ne bara beḅadara idira ne codi carea djārā itea traja panāa, baribarā ne neē beḅadaba idira adūba eropanāa.

Wērā warra toca ḅadaba warrarāda siete tosia.

Baribarā warra zocārā toḅaba waa warra toēa.

⁶ Ācōrēbarā zocai ḅaira, beui sida diabaria. Idjia ēberāra beḅdarā panabadama ḅābaria idjaba ārēbabibaria.

⁷ Ācōrēbarā ne neē beḅada, ne bara bea sida ḅābaria.

Dji droma beara eḅaara ḅābaria idjaba dji eḅaara beḅada dji dromada ḅābaria.

⁸ Ācōrēba naḅ ējūāra oda bērā idjidrā djibaria. Idjideba ne jūmada ḅāa.

Maḅ bērā ne neē quīrura dji dromada poya ḅāya.

Ne ḅatabueḅadama ḅābarira dji bororā deḅe dji dromada poya ḅāya.

Š **1:18** *Bia ḅāa.* Hebreo beḅeade jara ḅāa: “Māa quīrīā ḅāa ḅāa māra bia unu ḅaida.” * **1:24** *Paca zaqueda poa ūḅea ḅada.* Hebreo beḅeade ācāra cartade nāwā ḅā ḅāa: “Paca zaqueda ūḅea.” *Veintidos libra.* Hebreo beḅeade ḅā ḅāa “efa.”

† **1:28** Hebreo beḅeade eḅuda ḅāēa caiba Ācōrēa bia beḅeasida. * **2:4** *Ēberā mēsrā beara poyabaria.* Hebreo beḅeade nāwā ḅā ḅāa: “Ēberā mēsrā bearā enedrāmara ḅābaria.”

9 Ācōrēba idji ĩjā beara wagabaria barib_{ΛΓΛ} dji cadjiruarāda beudarā panabadama pāimane b_Λbaria.

Ni abal_Λba ara idji _Λb_Λadeba poyacaa.

10 Ācōrēba idji dji quīrūra jūma poyaya. Bajāneba baa bae_{ΛΓΛ} quīrāca ādjirāra bio cawa oya. Ācōrēba jūma na_Λ ējūāne beara cawa oya. Idjia b_Λda boroa _Λb_Λada diaya. Idjia edada borora dji dromaara b_Λya.

11 Māwānacarea Elcanara Ramá purudaa jēda wāsia. Barib_{ΛΓΛ} idji warra zaquera sacerdote Eli ume besia Ācōrē dede carebamārēā.

Eli warrarāba cadjirua o panana

12 Eli warrarāra dji cadjiruarā basia. Ācōrēda wayadaca basia.

13 Sacerdoterāba odida pan_Λ quīrāca odaca basia.† Āte_{ΛΓΛ} nāwā obadjidaa: ab_Λba Ācōrēa animarā dragada babue diabipe_Λ dji djara dju b_Λde sacerdote nezocaba mīasu quida ūbea erob_Λra enebadjia.

14 Ma_Λba nedjara dju nūm_Λra supeda idjia jira edadara edebadjia sacerdoteba comārēā. Israelerāba Silode Ācōrēa animarā draga babue diab_Λdaza māwā obadjidaa.

15 Ma_Λ awara dji draga babue diai naēna sacerdote nezocara zepeda dji draga babue diabi b_Λa nāwā jarabadjia:

–Ne djarara diadua sacerdoteba bá comārēā. Idjia nedjara djudada quīrāāe, āte_{ΛΓΛ} dji ōgoada quīrā b_Λa.–

16 Ma_Λne ēberāba dji dragada naārā babue diadida pan_Λana aib_{ΛΓΛ}, dji nezocaba panubadjia:

–Māwāēā. Ara nawena diadua. Māwāē_{ΛΓΛ} m_Λa jāri edaya.–

17 Māwā Eli warrarāba cadjirua o pan_Λra Ācōrē quīrāpita bio biē basia. Israelerāba animarā Ācōrēa babue diabadara ādjia siriē unubadjidaa.

18 Māwā pan_Λne Samuelba Ācōrē dede careba b_Λbadjia. Idjia sacerdote djio lino wua odara j_Λbadjia.

19 Poaza dji papaba idjia cacuade j_Λmārēā obadjia. Ma_Λra diade wābadjia dji quima ume poaza animarā babue diade wāb_Λdade.

20 Ma_Λne Eliba Elcanara dji quima sida nāwā bia jara b_Λbadjia:

–Elcana, Ācōrēba b_Λa dewara warrarāda b_Λ quima Ana ume unubiya idjia warra naārā iwidadada Ācōrēa diada bēra.–

Māwānacarea Elcanara idji quima ume jēda diguida wābadjidaa.

21 Ma_Λbe Ācōrēba Anara carebabadjia. Māwā Anaba umaquīrā warrada ūbea idjaba wērācaurāda umé tosia. Ma_Λmisa Samuelera Ācōrē quīrāpita b_Λda warisia.

22 Ma_Λ ewaride Elira bio drōāda basia. Idjia ūrīsia idji warrarāba israelerāra biē o pan_Λda. [Ma_Λ awara ūrīsia ādjirāra wērārā Ācōrē wua dede eda wābadama ne obadarā ume mīa com_Λ panabadada.]‡

23-24 Ma_Λ carea idji warrarā nāwā jarasia:

–M_Λ warrarā, bārāba cadjirua o pan_Λra jūmarāba jara pan_Λa. Wārāda Ācōrē puruba jara b_Λra bio cadjirua b_Λa. ¿Cārē cārēā māwā o pan_Λ?

25 Ab_Λba djārāda biē oib_{ΛΓΛ}, Ācōrēba ma_Λ ēberāra poya carebaya dewarabema ume bia bemārēā. Barib_{ΛΓΛ} ab_Λba Ācōrēda biē oib_{ΛΓΛ} ¿caiba idjira carebai?–

Māwāmīna Eli warrarāba ādji zezaba jara_Λra ĩjānaē basia. Ācōrēba ādjira māwā erobasia beudida quīrīāna bēra.

26 Ma_Λmisa Samuelera wari basia. Ācōrēba, ēberārā bida idjira bia unusidaa.

27 Ma_Λ ewaride Ācōrēneba bedebarida aba Elimaa zepeda nāwā jarasia:

–Ācōrēba nāwā jara b_Λa:

“Bārā drōā naēnabemarā Egiptodebema boro j_Λwaeda panasidade m_Λa ādjirāa ara mānebemada ebuda cawabisia.

28 Ma_Λne m_Λa jūma israelerānebemada Aaro_Λdr_Λ idjaba bārā, idjideba yōb_Λdarā sida edasia m_Λ sacerdote_Λda beadamārēā. Māwā bārāba animarāda m_Λa babue diabadaa, incienso querada bá diabadaa, idjaba m_Λ quīrāpita sacerdote djiora j_Λbadaa. Ma_Λ awara m_Λa bārā drōā naēnabemarā jarasia israelerāba animarā draga m_Λa babue diab_Λdade bārā sacerdoterāba dji djaradebemada edadida pan_Λda codi carea.

29 ¿Bārāba cārē cārēā m_Λa animarā babue diabi jara_Λra, dewara diabi jara_Λda sida siriē unubada? ¿Cārē cārēā b_Λ warrarāra m_Λ cāyābara biara quīrīā b_Λ? M_Λ puru israelerāba

† 2:13 Levitico 7:28-36. ‡ 2:22 Bedea corchetede b_Λra carta dji drōāara beade neēa.

animarā draga babue diabaldađe dji biara bΛ nedjara co panΛneba bΛ warrarāra boreguea panΛa.”

³⁰ Dadji israelerā Ācōrēba naēna jarasia bΛ dedebemarāra, jūma bΛ ēberārā sida ewariza idji sacerdoterāda beadida. BaribΛΓΛ idira nāwā jara bΛa:

“MΛa bārāra waa mΛ sacerdoterā idu babiēa. ĀtebΛΓΛ mΛ bia jara panΛda mΛa bia bΛya idjaba mΛ igara panΛra mΛa biē bΛya.

³¹ MΛa bārā cawa oi ewarira jūēbΛΓΛa. Małne bΛ dedebema drōāē beara, bΛ ēberārā drōāē bea sida mΛa jūma quinibiya. Ni abaΛda waraga beudaēa.

³² Mał ewaride mΛa israelerāra bia o baya baribΛΓΛ bΛ ēberārānebema ni abaΛda waraga beudaēa. Mał bērā ewariza bārāra sobiē panania idjaba sopua panania.Š

³³ MΛa bΛ ēberārānebemada aba idu sacerdote babiya. Māwāmīna idjira sobiē baya idjaba sopua baya. Małne waabema bΛdeba yōbΛdarāra drōā badaēne beudia.*

³⁴ NaġΛba cawabiya mΛa jaradara wārāda māwāida: bΛ warrarā Opnira, Piné sida abari ewaride beudia.

³⁵ Māwānacarea mΛa dewarada bΛya mΛ sacerdote bamārēā. MΛa quīrīā bΛ quīrāca idjia jūma aride o baya. Idjideba yōbΛdarāda mΛa bΛya ewariza mΛ sacerdoterāda beadamārēā. MΛa israelerā boro bΛl ewarideba ĩtaa ādjira ewariza māwā beadia.

³⁶ Mał ewaride bΛ ēberārānebema wadi zocai beara ādji quīrāpita zedapeda quīrā djuburiada iwīdīdia paratada, codi sida maāri diaadamārēā. Mał awara ne codi carea iwīdīdia sacerdoterā nezocarāda bΛdamārēā.”-

3

Ācōrēba Samuel trĭna

¹ Cūdra Samuelba Ācōrē quīrāpita Elira careabadjia. Mał ewaride Ācōrēra ēberārā ume ara cadrΛa bedeaca basia. Mācua cāimocara quīrāca ne unubica basia.

² Elira dau towa bΛ bērā bia unuca basia. Ewari aba idji cΛdađe cāi basia.

³ Małne Samuelera Ācōrē wua dede cāi basia. Mama Ācōrē baurudeda basia idjaba ĩbīrāra wadi urua nūmasia.

⁴ Māwā bΛde Ācōrēba Samuelera trĭ jarasia:

-jSamuel!-

Samuelba panusia:

-Nama bΛa.-

⁵ Ara małda Eli cāi bΛmaa pira wāpeda nāwā jarasia:

-Nama bΛa. ĩCārē cārēā trĭ bΛ?-

Eliba panusia:

-BΛra trĭē bΛa. Cāine wādua.-

Samuelera jēda wāpeda idji cΛdađe tabesia.

⁶ Małne Ācōrēba idjira waya trĭ jarasia:

-jSamuel!-

Ara małda Samuelera piradrΛpeda Eli bΛmaa wāsia. Małne jarasia:

-Nama bΛa. ĩCārē cārēā trĭ bΛ?-

Eliba panusia:

-Warra, bΛra trĭē bΛa. Cāine wādua.-

⁷ Samuelba Ācōrē sāwā bedeabarida adua basia Ācōrēra wadi idji ume bedeaca bada bērā.

⁸ Małbe Ācōrēba waya Samuelera trĭ jarasia. Ara małda Samuelera piradrΛpeda Elimaa wāsia. Małne jarasia:

-ĩCārē cārēā trĭ bΛ?-

MałnebΛΓΛ Eliba cawasia ĀcōrēbΛΓΛ Samuelera trĭ jara bΛda.

⁹ Mał bērā idjia Samuelea jarasia:

-Cāine wādua. BaribΛΓΛ Ācōrēba bΛra waya trĭ jaraibΛΓΛ idjia nāwā panudia: “Bedeadua mΛ Boro, mΛa ūrī bΛa.”-

Mał bērā Samuelera jēda wāpeda idji cΛdađe tabesia.

¹⁰ Małne Ācōrēra wayacusa zepeda Samuelera trĭ jarasia naēna oĊa quīrāca:

-jSamuel! jSamuel!-

Samuelba panusia:

-Bedeadua mΛ Boro, mΛa ūrī bΛa.-

¹¹ Ācōrēba jarasia:

Š 2:32 Bārāra sobiē panania idjaba sopua panania. Hebreo bedeade małra ebuda bΛēa. * 2:33 Hebreo bedeade mał versīculora ebuda bΛēa. Elideba yōna sacerdoterā beupedadada 1 Samuel 22:6-23de bΛ bΛa.

-Dãrãéne m̄a bãrã israelerãra ḥCALḤ bio cawa oya. Maḥ ūr̄b̄adara bio dauperadia.

¹² Maḥ ewaride m̄a Eli, idji ēberãrã s̄ida cawa oi jaradara jũma oya.

¹³ Idji warrarãba m̄ quĩrãpita cadjirua obadara bio cawa ḥam̄ina idu obi ḥa. Maḥ carea m̄a jarasia idji ēberãrã ewariza cawa o baida.

¹⁴ M̄a wãrãneba Eli ēberãrã jarasia ādjia cadjirua obadara ni maãr̄i b̄ida quĩrãdoãēda. Animarãra m̄a babue diacuabada s̄ida wad̄ibida m̄a quĩrãdoãēa. Ne diab̄ada s̄ida m̄a quĩrãdoãēa.-

¹⁵ Ācõrē bedeadacarea Samuelera idji c̄adade cãĩ ḥesia. Diapeda ḥr̄ḥmapeda Ācõrē dede eda wãbadara ewa nũmasia. Barib̄aḤ Samuelba cãimocara quĩrãca ūr̄inada Elia jara quĩrãē basia. Waya basia m̄awã jaraida.

¹⁶ Barib̄aḤ Eliba Samuelera tr̄asia:

-jWarra, Samuel!-

Samuelba panusia:

-Nama ḥa.-

¹⁷ Maḥne Eliba iw̄idisia:

-¿Ācõrēba ḥa cãrēda jarasi? Idjia jaradara ni maãr̄i b̄ida mērãrãdua. jĀcõrēba ḥara bio cawa oya idjia jaradada m̄a jũma jaraēḥar!-

¹⁸ Maḥ carea Samuelba Elia jũma jarasia. Ni maãr̄i b̄ida mērãē basia. Maḥne Eliba sopuaba nãwã jarasia:

-Idjidr̄a Ācõrē b̄erã idjia quĩrã ḥa quĩrãca oida ḥa.-

¹⁹ Samuel warib̄ar̄ade Ācõrēra idji ume basia. Idjia Samueldeba jaradara jũma obadjia.

²⁰ Maḥ b̄erã jũma israelerãba Daḥ eyadeba aba Beersebã jewedadaa cawasidaa Samuelera wãrãda Ācõrēneba bedebarida.

²¹ Maḥ ewaride Ācõrēra Silode Samuelma odjapeda idji bedeara cawabibadjia.

4

¹ Maḥra Samuelba jũma israelerãa jarabadjia.

Pilisteorãba Ācõrē baurude edapedada

Maḥ ewaride pilisteorãra israelerã ume djõni carea Apec purude ābaa dji j̄aresidaa. Maḥ b̄erã israelerãra ādjirãmaa djõne wãnapeda Ebenezer caita duanesidaa.

² Djõsidade pilisteorãba israelerãra mil quĩmãrē quenapaneda poyasidaa.

³ Israeldebema sordaorã j̄eda zeb̄ada unusidade dji bororãba ādjiza iw̄idisiaa:*

-¿Cãrē cãrēã idi Ācõrēba pilisteorãa idu poyabisi? Ācõrē baurudera Silode edade wãna dadjirã tãena bamãrēã. M̄awã Ācõrēba dadjirãra dji quĩrũ j̄awaedabemada ēdr̄a ḥaya.-

⁴ Maḥ carea sordaorãba ḥCALḤ Silodaa diabuesidaa Ācõrē baurude enenamãrēã. Maḥ baurude ḥr̄ḥ Ācõrē jũma poya ḥara bajãnebema nezocarã zaca i bara pan̄a ēsi babadjia. Eli warrarã Opnira, Piné s̄ida Ācõrē baurude eneb̄adarã ume zesidaa.†

⁵ Ācõrē baurude israelerã sordaorã duanama jũebisidade jũmarãda ḥasrida j̄igua biasidaa. Maḥba egorora uresia.

⁶ Maḥ ḥaga duanara pilisteorãba ūr̄inapeda ādjiza iw̄idisiaa:

-¿Cãrē cãrēã hebreorãra j̄acua ḥaga duan?-

Maḥne cawasidaa Ācõrē baurudera israelerã duanamaa enesidada.

⁷ Maḥ carea bio ne waya pan̄aneba jarasidaa:

-jĀdji Ācõrēra ādjirã duanama jũesia! jAy, dadjirãra m̄a djuburi pan̄a! Wad̄ibida ni ab̄al̄ba ādji ācõrēra dadjirã ume djõne enenaca basia.

⁸ jAy, dadjirãra m̄a djuburi pan̄a! ¿Caiba dadjirãra jãḥ ācõrē ḥara bea j̄awaedabemada ēdr̄a ḥai? Ara maḥ ācõrē beaba eḡiptorãra ējũã põasa ewaraga ḥade ne quĩrãtanoaneba qūinibisidaa.

⁹ Maḥ carea j̄dadjirãra sozarra ḥeadadr̄a! jM̄esrã djõnadr̄a hebreorã j̄awaeda bæeda amaaba, ādjirãra dadjirã j̄awaeda panana quĩrãca!-

¹⁰ Maḥbe pilisteorãra waya djõne wãnapeda israelerãra poyasidaa. M̄awã poyab̄ada carea israelerãra ādji dedaa m̄irũ wãb̄asidaa. Pilisteorãba zocãrã quenasisidaa. Israeldebema sordaorã j̄irũba djõne wãbadara treinta mil quenasisidaa.

¹¹ Maḥbe pilisteorãba Ācõrē baurudera edasidaa. Maḥ awara Eli warrarã Opnira, Piné s̄ida beasidaa.

¹² Benjamiḥneba yõnada aba ādji djõ duanamaḥba pira wãpeda ab̄ari ewaride Silode jũene wãsia. Sopuaba idjia cacuaēde j̄ ḥara jũma cõacuapeda egoro s̄ida idji boro ḥr̄ḥ cua erõbasia.

* 4:3 Dji bororã. Hebreo bedeadade nãwã ḥa ḥa: "Israelerã dji drõarã." † 4:4 Exodo 25:17-22.

¹³⁻¹⁵ Mañne Elira idji buguede óare chūmasia quĩrãcuita ðai carea. Idjira 98 poa ða ðērã dau towa basia. Baribãrã Ācōrē baurude carea jūmawāyã crĩcha ða ðērã māvã quĩrãcuita basia. Mañne dji ēberã mĩrũ wãnara purude jũēpeda israelerã sordaorã sãwãpedadada jūma nēbãrãasia. Mañ ũrĩnapeda sopuaba purura ðãga duanesia. Māvã ðãga duana ũrĩbãrãde Eliba iwĩdisia:

-¿Cãrē cãrēã ēberãrãrã jãcua ðãga duana?-

Mañne dji ēberã mĩrũ wãnaba israelerã sordaorã sãwãpedadada Elia jarade wãsia.

¹⁶ Idjia Elia nãwã jarasia:

-Dadji israelerã djõ duana maãba mãra mĩrũ zesia.-

Eliba iwĩdisia:

-Warra ¿sãwãsi?-

¹⁷ Dji jarade zeda ēberãba nãwã panusia:

-Pilisteorãba poyabada carea dadji israelerãra mĩrũsidaa. Ādjirãba zocãrã quenasidaa. Ba warrarã Opnira, Piné sida beasidaa. Mañ awara Ācōrē baurudera pilisteorãba edasidaa.-

¹⁸ Ācōrē baurude ðebema ũrĩbãrãde Elira purude eda wãbada orrocawa jēdaa baesia. Idjira drõãda ða ðērã idjaba bio boreguea ða ðērã, baebãrãde idji ãrãmasira ðãpeda beusia. Elira cuarenta poa israelerã ēdrã ðãbari basia.

¹⁹ Mañ ewaride Eli ãiguda biogoa basia, warra toi carea basia. Idjira Piné quima basia. Mañne idjia ũrĩsia pilisteorãba Ācōrē baurudera edasidada, idji quimara beasidada, idjaba dji zãwãrē sida jaiēasida. Mañ ũrĩbãrãba cawaēne warra puapeda tosia. Baribãrã warra puara droaē basia.

²⁰ Beubãrãde idji carebabada wērãrãba idjia nãwã jarasidaa:

-Necai ðadua. Ba umaquĩrã warrada tosia.-

Māvã jarapedadamina idjira quĩrã cawaē nũma ðērã ni cãrē sida panuē basia.

²¹⁻²² Ātebãrã nãwã jarasia:

-Ācōrãra dadji israelerã tãēna ðadada neēa, idji baurudera dewaraba edapedada ðērã.-

Māvã jarasia idji zãwãrē Elida, dji quima Piné sida beupedada ðērã idjaba Ācōrē baurudera dewaraba edapedada ðērã. Ācōrãra dadji israelerã tãēna ðadada neēana ada ðērã idji warrara trã ðãsia Icabod.-

5

Pilisteorãba Ācōrē baurude eropanana

¹ Pilisteorãba Ācōrē baurudera Ebenezer ðeba ãdji puru Asdodaa edesidaa.

² Mañbe ãdji ãcōrē Dagoã dede edepedada idji caita cobãsidaa.

³ Nurẽma ðiapedada Asdodebemarã Dagoã dede eda wãbdadade ãdji jãwaba oda ãcōrē Dagoãra egode barru tabãda unusidãa Ācōrē baurude quĩrãpita. Mañda idji ðãbarima ãdjia waya ãta nũmasidaa.

⁴ Nurẽma ðiapeda Dagoã deda wãbdadade wayacusa unusidãa Dagoãra Ācōrē baurude quĩrãpita egode barru tabãda. Dji borora jãwa sida umena dede eda wãbadama ðã tapanasidaa. Dji cacua awa tabasia.

⁵ Mañ ewarideba ãta Dagoã sacerdoterãda, dewara ēberãrã sida Dagoã dede eda wãbdadade dji boro, jãwa sida tapananama jedadãgabadaa.

⁶ Mañ ewaride Ācōrēba Asdo purura, mañ puru caita ðea sida bio biē ðãsia. Ādji cacua ðe zãrega odjãcubisia.

⁷ Mañ carea ãdjirãba nãwã jarasidaa:

-Israelerã Ācōrē baurudera dadjirã tãēna eropananiē panã. Idjia dadjirãda, Dagoã sida bio biē o ðãã.-

⁸ Mañ carea pilisteorãba jūma dji bororãra trãbidapeda nãwã iwĩdisidaa:

-Israelerã Ācōrē baurudera ¿sãwã odi?-

Dji bororãba panusidaa:

-Gat purudaa ededadua.-

Ara mañda Gat purudaa edesidaa.

⁹ Edepedadacarea Ācōrēba mañ puru sida bio biē ðãsia. Jūmarã cacua ðe zãrega odjãcubisia. Drõãrãda warrarã sida māvã osia. Mañba purura bio ne wayasidaa.

¹⁰ Mañ ðērã pilisteorãba Ācōrē baurudera Ecroã purudaa edesidaa. Baribãrã jũēbdadade mañ purudebemarãba Ācōrē baurudera ununapeda nãwã bia jarasidaa:

-¿Israelerã Ācōrē baurudera dadjirã quenani carea namaa enebãdaa!-

¹¹ Ācōrēba mañ purura bio biē ðãda ðērã zocãrã quiniãda basia. Mañba purura bio ne wayasia. Pilisteorãba ãdji bororãa wayacusa trãbidapeda nãwã jarasidaa:

-Israelerā Ācōrē baurudera ādjirāmaa jēda ededadua. Māwā odaēb^{αΓΛ} dadjirāra jūma quenaya.-

¹² Jūma dji zocai bea cacuade zarega odjacuada bēra ādji ācōrē bea quīra djuburiada iwidī duanasidaa.

6

Pilisteorāba Ācōrē baurude jēda diabuepedada

¹ Pilisteorāba Ācōrē baurudera ādji druade siete jedeco eropanasidaa.

² Maḷbe Dagoḷ sacerdoterāda, dau ēsā unubadarā sida ābaa trḷcuadapeda iwidisidaa:

-ĶĀcōrē baurudera sāwā odi? Daia jaraadua sāwā waya idji bēdamaa diabuedida.-

³ Ādjirāba panusidaa:

-Bārāne israelerā Ācōrē baurudera jēda diabuedib^{αΓΛ} ara jāwā diabuerānadua. Āteb^{αΓΛ} Ācōrēna diabuedida panḷa bārāba idji baurude nama eropana carea. Māwāb^{αΓΛ} bārāba cawadia cārē cārēā Ācōrēba bārāra bio biē o bḷada. Maḷ awara cacua biacuadia.-

⁴⁻⁵ Pilisteorāba iwidisidaa:

-Māēteara Ķcārēda idjīa diabuedi?-

Ādjirāba panusidaa:

-Bārā bororāra juesuma panḷ bēra nāwā odida panḷa: oroda edadapeda bārā cacuade zarega odjacuada quīrāca juesuma odadua. Maḷ awara dadji druā ārī bḷa churi quīrāca juesuma odadua. Maḷg^αra israelerā Ācōrēna diabuedadua bārāra, bārā bororā sida bia mīga panḷ bēra. Māwā bārāba unubidia idjida waya panḷada. Āībērā idjia dadjirāra, dadji ācōrē beada, idjaba dadji ējūā sida waa biē oēsicada.

⁶ ĶCārē cārēā bārāra egiptorā ādji boro sida so zarea panana quīrāca so zarea panḷ? Ācōrē baurudera jēda diabuedadua. Ācōrēba egiptorā bio cawa oside Ķadjirāba israelerāra idu wābisidaēca?

⁷ Maḷ bēra carreta djiwidida obidadua. Idjaba paca warra bara panḷada umē edadadua. Maḷ pacara wađi carreta errebaridacada beadida panḷa. Ādjira carretadaa jḷ nūmḷnadua barib^{αΓΛ} dji warrara ādji ume idu wābirānadua; āteb^{αΓΛ} corrade bḷadadua.

⁸ Maḷbe Ācōrē baurudera carretade cobḷadadua. Maḷ orrocawa dewara baurudeda cobḷadadua. Maḷne eda bārāba oro ocuadara bḷadadua. Maḷra Ācōrēna diabuedadua idji baurude eropana carea. Maḷbeb^{αΓΛ} paca carretara idu edebidadua.

⁹ Barib^{αΓΛ} naḷgḷada quīrācuiadadua: pacaba carretara israelerā puru Bet-semēdaa ededib^{αΓΛ}, wārāda Ācōrēba dadjirāra biē erobasia. Mamaa ededaēb^{αΓΛ} dadjirāba cawadia idjia dadjirāra jāwā oē basida; āteb^{αΓΛ} ara jāwā biē panesidaa.-

¹⁰ Ara maḷda māwā osidaa. Paca warra bara panḷada umē edadapeda carretadaa jāsidaa. Dji warrara corrade basidaa.

¹¹ Maḷbe Ācōrē baurudera carretade cobḷadapeda dewara baurudeda orrocawa bāsidaa. Maḷne eda churi oro ocuadara, ādji cacuade zarega odjacuada quīrāca oda sida bāsidaa.

¹² Paca quenabuesidade jipa Bet-semēnaa bia wāsidaa, ni maārī bida o āyā wānaē basia. Maḷne pilisteorā dji drama bēara caidu acḷade wāsidaa aba Bet-seme daucha.

¹³ Maḷ ewaride israelerā Bet-semēdebemaba ādji trigoda jewedade ewa duanasia. Maḷne cawaēne pacaba dji carretara Ācōrē baurude bara errebari enebḷadada unusidaa. Maḷ carea bio bḷsridasidaa.

¹⁴⁻¹⁵ Dji carreta Bet-seme druade jūēside pacara nūpanesidaa ēberā Josue abada ējūāne, mōgara waibḷa cobḷ caita. Mama levitarāba Ācōrē baurudera, oro ocuada bara bḷa baurude sida edadapeda maḷ mōgara waibḷa ḷrḷ cobḷasidaa. Maḷne ēberārāba carretara ēgawadapeda tḷbḷada cajērāsidaa. Maḷbe pacara, dewara animarā sida Ācōrēna babue diasidaa.

¹⁶ Pilisteorā bororā juesuma panḷba maḷda ununapeda Ecroḷnaa jēda wāsidaa.

¹⁷ Pilisteorāba ādji cacuade zarega odjacuada quīrāca orodeda odapeda Ācōrē baurude eropana carea Asdo puruba, Gaza puruba, Ascaloḷ puruba, Gat puruba, Ecroḷ puru bida Ācōrēna aba aba diasidaa.

¹⁸ Maḷ awara pilisteorā boro juesuma panḷba dewara puru beada ādjirā jḷwaēda eropanasidaa. Puruza churi quīrāca oro odada aba diasidaa. Ḷcḷḷ purura mōgaraba jūrā ca beasia idjaba Ḷcḷḷ ara jāwā beasia. Maḷ purura beasia pilisteo druadeba aba mōgara waibḷa cobḷma. Maḷ mōgarara wađibida Josue Bet-Semēdebema ējūāne bḷa israelerāba Ācōrē baurudera ḷrḷ cobḷpedadama.

¹⁹ Ācōrēba israelerā Bet-semedebemara setenta quinibisia idji baurudede eda acapedada carea.* Mañne purura bio jīasia Ācōrēba zocārā quinibida bēra.

²⁰ Mañ carea jarasidaa:

–Ācōrēra jipa ba bēra žcaida idji quīrāpita poya bai? Nañ baurudera āyā diabuedida panla baribara žcairāmaa diabuedi?–

²¹ Mañ carea Quiriat-jeariñ purudaa žcaga diabuesidaa nāwā jaradamārēa:

–Pilisteorāba Ācōrē baurudera waya jēda diabuesidaa. Mañ bēra žlgađe zedada.–

7

¹ Ara mañda Quiriat-jeariñebemara zedapeda Ācōrē baurudera edesidaa. Mañbe eya zaquede Abinadā dede badapeda Abinadā warra Eleazada edasidaa waga bamārēa.

8

Israelerāba ādjirā boro ba quīrā panana

¹⁻² Samuelba warrada umé erobasia. Dji nabemara Joel abadjidaa. Dewarabemara Abías abadjidaa. Samuel drōa bedacarea idji warrarāra israelerā nēbara cawa obadarāda basia. Ādjia Beersebā purude cawa obadjidaa.

³ Baribara Samuel warrarāra idji quīrāca jipa nībadaca basia. Ātebaga biara parata awua panasidaa. Abalba paratada diasira mañ ēberāare panebadjidaa. Mañ bēra jipa cawa odaca basia.

⁴ Mañ carea Israeldebema dji dromarāda ābaa dji žaredapeda Ramā purudaa Samuel ume bedede wāsidaa.

⁵ Samuelea nāwā jarasidaa:

–Baga drōada besia idjaba ba warrarāra ba quīrāca jipa nībadacaa. Mañ bēra aba badua dadjirā boroda bemārēa dewara druade erobea quīrāca.–

⁶ Māwā jarabadara Samuelba biē ūrina bēra Ācōrēa iwidisia sāwā oida ba cawaya.

⁷ Mañne Ācōrēba nāwā panusia:

–Ādjirāba jara panaga jūma odua. Māwā jara pananeba bada igara panlea. Mādra igara panla. Quīrāē panla māra ādji boro baida.

⁸ Mā ādjirā Egiptodeba ēdra edadadeba āta abarida obadaa. Ādjia ara cadra māra igarabadaa dewara ācōrē beada ēpēni carea. Ara mañ quīrāca bada o panla.

⁹ Mañ carea ādjirāba jara panla quīrāca aba badua ādjirā boroda bemārēa. Baribara mañ naēna ādjirā ebuda jaradua mañ boroba sāwā o baida.–

¹⁰ Jūma Ācōrēba jaradara Samuelba dji boro iwidī panarāa nāwā jarasia:

¹¹ –Bārāba aba bārā boroda badibaga, idjia nāwā oya: bārā warrarā cūdra beara zocaya. Idjia žcaga bacuaya carretadeba idjaba cawayodeba djōnamārēa. Dewararāda idji carreta nocoare pira wābicuaya ēberārā odebemada āyā žarecuadamārēa.

¹² Žcaga bacuaya mil sordaorā bororāda beadamārēa idjaba žcaga bacuaya cincuenta sordaorā bororāda beadamārēa. Žcaga bacuaya idji ējūā odamārēa idjaba néu ewadamārēa. Mañ awara žcaga bacuaya carretadebema idjaba djoī careabema odamārēa.

¹³ Mañ awara bārā cau awērā beara zocaya. Ādjirāba bacuaya quera odamārēa, ne djudamārēa, idjaba pañ ābudamārēa.

¹⁴ Idjaba bārā ējūā dji biara beara, bārā uva ējūā dji biara beara, bārā olivo ējūā sida edapeda idjiare bearā diacuaya.

¹⁵ Mañ awara bārāba trigo ewabadadebemada, uva ewabadadebema sida edaya. Bārāba ē die ewabadaza idjia aba edapeda idjiare bearā diacuaya.

¹⁶ Mañ awara bārā nezocarā dji umaquīrāda, dji wērā sida idji itea edaya. Bārā pacara, burro sida dji biara beada idji itea edaya.*

¹⁷ Mañ awara bārā ovejadebemada, bārā chiwatudebema sida edaya. Bārāba die juachabadaza idjia aba edaya. Mañ awara ara bādjida idji nezocarāda beadā.

¹⁸ Mañ ewaride bārā boroba māwā o ba carea Ācōrēa quīrā djuburiada iwidīdia baribara idjia bārā bedeara ūrēa.–

¹⁹ Samuelba māwā jaradamīna israelerāba ni maārī bida ijānaē basia. Ātebaga nāwā jarasidaa:

–Ījānaē. Dairāba quīrā panla aba dadjirā boro baida.

* **6:19** *Setenta.* Hebreo bedede žcaga cartade nāwā ba ba: “Ēberārā setenta, ēberārā cincuenta mil.” * **8:16** *Bārā* paca. Griego bedede māwā ba ba. Hebreo ba ba “bārā cūdrarā.”

²⁰ Māwā dewara drua beaba ādji boro eropan^Λ quīrāca dadjirā bida eropanania. Ma^Λ boroba dadjirāra pe erobaya. Idjaba djōne wāb^Λdadade idjidr^Λ nocoare wāya.-

²¹ Ma^Λ ūrīpeda Samuelba ādji bedeara jūma Ācōrēa jarasia.

²² Ma^Λne Ācōrēba panusia:

-Ādjirāba jara pan^Λ quīrāca odua. Aba b^Λdua ādjirā boro bamārēā.-

Ma^Λ bērā Samuelba israelerā boroda aba b^Λya^Λda ape^Λda jūmarāda ādji puruza wābisia.

9

Samuel Saul ume dji unupedada

¹ Benjami^Λneba yōna Quis abadada basia. Idjira Abiel warra basia. Abielera Zero warra basia. Zerora Becorā warra basia. Becorāra Apia warra basia. Apia^Λra Benjami^Λneba yōna basia. Ma^Λ ēberā Quis abadara dji droma basia.

² Idjia warra cūdrada erobasia Saul abadada. Saulora jūma israelerā cāyābara quīrāwārēāra basia idjaba drasoara basia.

³ Ewari aba Saul zeza Quis burroda ^ΛΛ^ΛΛ nēbasidāa. Ma^Λ carea idji warra Sauloa nāwā jarasia:

-Dadji burrorā j^ΛΛ^Λde wādua. Nezocada aba ededua.-

⁴ Ara ma^Λda Saulora Eprai^Λ eyaida b^Λ ējūāne, Salisade, Saali^Λne, Benjami^Λ ējūāne bida j^ΛΛ^Λ nībasia. Māwāmīna unūē basia.

⁵ Zup ējūāne jūēsidade Saulba idji nezocaa jarasia:

-Jēda wāna. Na^Λbara m^Λ zezara idji burro carea sopua b^Λēa āteb^ΛΛ^Λ dadji carea sopua b^ΛΛ.-

⁶ Dji nezocaba panusia:

-Na^Λ purude Ācōrēneba bedebarida b^ΛΛ. Jūmarāba idjira waya pan^ΛΛ. Jūma idjia jarab^ΛΛ^Λra wārāda māwābaria. Idjima^Λ wāna. Idjia poya jaraisicada sāma burrorā j^ΛΛ^Λde wānida pan^ΛΛ.-

⁷ Saulba panusia:

-Māēteara wāna. Barib^ΛΛ^Λ zcārēda idji itea ededi? Dadjia enepedada pa^Λra jōsia. Ni cārē sida neē pan^ΛΛ idjia diadi carea.-

⁸ Dji nezocaba panusia:

-M^ΛΛa nama parata torroda aba erob^ΛΛ.* Ma^Λg^Λra idjia diadia jaramārēā sāma burrorā j^ΛΛ^Λde wānida pan^ΛΛ.-

⁹⁻¹⁰ Saulba jarasia:

-Bia b^ΛΛ. Wāna.-

Ara ma^Λda Saulora idji nezoca ume purudaa Ācōrēneba bedebarimaa wāsidaa. (Ma^Λ ewaride israelerāba Ācōrēneba bedebarira dau ēsā unubarida jarabadjidāa. Ma^Λ bērā ab^ΛΛba Ācōrēa iwidi quīrā b^Λde jarabadjia: “Dau ēsā unubarida ac^Λde wāna.”)

¹¹ Jūēbodo^Λde eyade ^Λtaa nībasidāa. Ma^Λne awērārā baido juede wāb^Λdadada unusidāa. Ādjia ma^Λ awērārā nāwā iwidisidāa:

-Dji dau ēsā unubarira z^Λna^Λ purude b^Λca?-

¹² Awērārāba nāwā panusidāa:

-Māē, nocoare b^ΛΛ. Isabe wān^Λdua. Idi puruba eya borodē animarāda Ācōrēa babue diadi bērā idjira zesia.

¹³ Purude jūēsidade idjira isabe j^ΛΛ^Λdadua. Māwāēb^ΛΛ^Λ idjira eya borodaa ne code wāya. Idjiab^ΛΛ^Λ animarā Ācōrēa babue diapedadada bia jara b^Λlida b^ΛΛa ēberārāba codi naēna. Isabe wānib^ΛΛ^Λ idjira ununia.-

¹⁴ Ara ma^Λda ādjira purudaa ^Λtaa wāsidaa. Jūēb^Λdadade Samuclera eya borodaa wāb^ΛΛ^Λada ādji ume quīrādjusia.

¹⁵ Nurēmaena Saul jūēi naēna Ācōrēba Samuelea na^Λg^Λda cawabisia:

¹⁶ -Nu ara na^Λ horaca m^ΛΛa Benjami^Λ ējūānebemada aba b^ΛΛma^Λ diabueya. Idjidr^Λ b^Λdua m^Λ puru Israel boro bamārēā. Idjiab^ΛΛ^Λ bārāra pilisteorā j^ΛΛw^Λedabemada ēdr^Λ b^Λya. M^ΛΛa unu b^ΛΛa m^Λ purura bio bia mīga b^ΛΛa. Idjaba m^ΛΛa ūrī b^ΛΛa ādjirāba quīrā djuburiada iwidi pan^ΛΛ.-

¹⁷ Samuelba Saul unuside Ācōrēba idjia jarasia:

-Jā^Λ ēberādr^ΛΛ m^ΛΛa b^ΛΛa nuena jara basia. Idjiab^ΛΛ^Λ m^ΛΛ purura pe erobaya.-

¹⁸ Purude e^Λda wābadama Saulora Samuel caita wāpeda jarasia:

-M^ΛΛ djuburia m^ΛΛa jaradua dji dau ēsā unubari dera sāma b^ΛΛa.-

¹⁹ Samuelba jarasia:

* 9:8 Parata torroda aba. Hebreo bedeadē nāwā b^ΛΛ b^ΛΛa “un cuarto de siclo.”

-Dau êsã unubarira m̄la. Eya borodaa m̄ na wãdua. M̄la quĩrĩã ðla idi ðlra m̄l ume ne coida. Nu diapeda ðaa iwidiðarada m̄la jaraya. M̄wãnacarea m̄la ðlra idu wãbiya.

²⁰ Burro ewari ũbea adua panl carea sopuarãdua. ðl ðberãrãba unusidaa. Mañ awara jũma israelerãba quĩrĩã panla ðlada, ðl zezadeba yõðdarã sida ãdjirã boroda beadida.-†

²¹ Saulba panusia:

-Baribaral m̄ra Benjamiñneba yõnada jãwã ðla. Dai purura Israeldeba yõpedada doce purudebemada dji caibeara ðla. Mañ awara Benjamiñneba yõpedadadebemada m̄l ðberãrãba dji edaara beaa. Mañda zcãrẽ cãrẽã ðla m̄la mãwã jara ðl?-

²² Mañbe Samuelba Saulora, idji nezoca sida eya borode ðl dedaa edepeda ðberãrã treinta panl tãena chũmebisia dji dromaara ðea chũmebadama.

²³ Mañbe Samuelba ne djuarã nãwã jarasia:

-Ne djara m̄la ðla awara ðlbidara enedua.-

²⁴ Ara mañda ne djuariba chĩdeðebema djarada enesia Saulba comãrẽã. Mañne Samuelba jarasia:

-Codua. M̄la purua ãbaa ne codi jaraside nañlra ðl itea awara ðlðisia.-

Ara mañda Saulora Samuel ume ne cosia.

²⁵ M̄wãnacarea ãdjira eya borodeba purudaa edaa zedapeda Samuel dede dji ãtaarebema dejãne Saul itea clãdada osidaa.

²⁶ Mama Saulora cãisia.‡

Nurẽma Samuelba Saul mañ ãtaarebema dejãne ðlada trãpeda jarasia:

-Pirabaridua, wãida ðla.-

Ara mañda Saulora piradrãpeda Samuel ume dajadaa wãsidaa.

²⁷ Purudeba wãðadade Samuelba Sauloa jarasia:

-ðl nezocaa jaradua na wãmãrẽã baribaral ðlra waði wãrãdua. ãcõrẽba jarabi ðlra m̄la ðla jaraida ðla.-

Ara mañda Saul nezocara na wãsia.

10

Samuelba Saul israelerã boroda ðlada

¹ Mañbe Samuelba nedragada edapeda Saul boro ãrã weasia. Uridarrade isõpeda nãwã jarasia:

-ãcõrẽba idi ðlra ðlðlra idji puru Israel boroda ðamãrẽã. [ðlðlra nañ purura pe erobaya idjaba ãdjirã dji quĩrũnebemada ðdra ðlra. Nãwã ðla cawaya ãcõrẽba wãrãda ðlra israelerã boroda ðasida.]*

² Namañba ðl wãðlra ðe Benjamiñneba yõpedadarã ðjũãne Selsa purude ðberãda umé unuya. ãdjira Isa quima Raquel tãbaripeðada caita panania. ãdjira ðla nãwã jaradã: "ðla burro ðlra ðadara unusidaa. Mañ ðerã burro carea ðl zezara sopuaẽ ðla, ãteðlra ðãrã carea sopua ðla. Idjia iwidi ðla sãwã ðlra unuیدا."

³ Mañ awara Tabor ðjũãne bacuru wañbaama jũeðlra ðberãda ũbea unuya. ãdjira Beteldaa wãðada ãcõrẽa ne diadi carea. ðbañba chiwatuda ũbea erobaya. ðbañba pañda ũbea erobaya. Dewarabemaba uva ðada animarã e odade erobaya.

⁴ ãdjira ðla bedeadapeda pañda umé diadã. Mañra edadua.

⁵ Mamañba ðlra Guibea purudaa wãya pilisteorã panabadama.† Purude jũeðode ãcõrẽneba bedeadarãda eya borodeba edaa zedadada unuya. ãdjirãra ãcõrẽneba bedea panania.‡ ãdji nocoare ðberãrãba tõnõãda, chiruda, arpa sida zá nãbadã.

⁶ Mañ unublra ðe ãcõrẽ Jaurera ðlmaa zeya. Mañ ðerã ðl sida ãdjirã quĩrãca ãcõrẽneba bedeyaa. Mamañba ãtaa ðlra awara ðeya.

⁷ M̄la jaradã jũma mãwãnacarea ðla o quĩrĩãðlra odua, ãcõrẽra ðl ume ðai ðerã.

⁸ Mañ ðerã Gilgaldaa na wãpeda m̄ra jããdua. Domia abadde m̄ra ðlma jũeya. Mañbe ãcõrẽa animarãda jũma babue diadã idjaba idji ume necai ðai careabema animarã dragada babue diadã. M̄wãnacarea m̄la jaraya ðla cãrẽda oida ðlada.-

† 9:20 *Jũma israelerãba quĩrĩã panla ðlada, ðl zezadeba yõðdarã sida ãdjirã boroda beadida.* Hebreo bedeadã nãwã ðl ðla: "jũma israelerã ne biada zñla, ðl zezadeba yõðdarã bida edadaẽca?" ‡ 9:26 *Dji ãtaarebema dejãne Saul itea clãdada osidaa. Mama Saulora cãisia.* Griego bedeadã mãwã ðl ðla. Hebreo bedeadã nãwã ðla: "Samuelera Saul ume bedeasia dji ãtaarebema dejãne. Nurẽma ãsãbodode ãrãmasidã."

* 10:1 *Bedeã corchetede ðlra griego bedeadã ðl ðla. Hebreo bedeadã neẽa.* † 10:5 *Hebreo bedeadã Guibea trãba jara ðla "ãcõrẽ eya."* ‡ 10:5 *ãcõrẽneba bedea panania.* Hebreo bedeadã ebuda ðlã sãwã bedeadãsida. Zocãrãmaarã ãdjira ãcõrẽ bedeadã mã cawaiẽ jara panasidã waa dadjia ũrĩnaca bedeadã bedea panasidã.

⁹ Saul Samuelmaaba wābarga de Ācōrēba idji crīchara awara bāsia. Ara maā ewaride Samuelba jaradara jūma māwāsia.

¹⁰ Maā bēra Saul idji nezoca ume Guibeade jūēsidade Ācōrēneba bedeadarāda zebādada unusidaa. Ara maāda Ācōrē Jaurera Saulmaa zesia. Maāba Saul sida ādjirā quīrāca Ācōrēneba bedea besia.

¹¹ Baribarga Saul unubadarāba idjira Ācōrēneba bedea bāda unusidade ara ājdiduba jarasidaa:

–Ķcārēda sāvāsi Quis warra Saulora jāwā nūmara? ĶIdji sida Ācōrēneba bedebarica?–

¹² Mamabema abaaba jarasia:

–ĶĀdjirā zezara cai?–[§]

Maā carea abaaba ne oca badada cawaēne o beibarga israelerāba nāwā jarabadaa: “ĶSaul sida Ācōrēneba bedebarica?”

¹³ Māwānacarea Saulora idji diguida jūesia.*

¹⁴ Maāne idji djabadrōāba idjia, dji nezocaa bida nāwā iwīdisia:

–Bārāra Ķsāma panasida?–

Saulba panusia:

–Dai burroda jarga panasidaa. Baribarga ununaē bēra Samuelmaa bedeadē wāsidaa.–

¹⁵ Idji djabadrōāba iwīdisia:

–ĶSamuelba cārēda jarasi? Mā djuburia idjia jaradara jūma nēbarga dua.–

¹⁶ Saulba jarasia:

–Idjia daia ebuāda jarasia bārāba burrora unusidadā.–

Baribarga Saulba jaraē basia Samuelba idjira israelerā boro bai jaradara.

¹⁷ Māwānacarea Samuelba Mizpa purude israelerā Ācōrē quīrāpita ābaa jaresia.

¹⁸ Maābe jarasia:

–Dadji israelerā Ācōrēba nāwā jara bāa: “Mā bārāra Egiptodeba ēdra enesia. Ādji jawaedabemada idjaba jūma dewara puruba bārā biē o panānebemada ēdra edasia.”

¹⁹ Ācōrēba bārāra bia mīga panānebemada idjaba sopuadebemada ēdra edabarimīna naā ewaride idjira igara panāa. Maā carea jara panāa: “Aba bādua dadji boroda bamārēā.” Maā bēra aba bādia. Bārā doce purura Ācōrē quīrāpita zedapeda idjia cawabiya sārga purudebemada dji boro baida. Maābe maā purudebema ēberārāra idji quīrāpita zedapeda idjia cawabiya caida dji boro baida.–

²⁰ Maābe Samuelba israelerā doce puruda Ācōrē quīrāpita jūma trācuapeda Ācōrēba cawabisia dji borora Benjamiñneba yōna purudebema baida.

²¹ Māwānacarea Samuelba Benjamiñ purudebemarāra caitaara zebisia. Maāne Ācōrēba cawabisia dji borora Matrideba yōpedadabemema baida. Maā ēberārānebemada Ācōrēba cawabisia Quis warra Sauldra edasida israelerā boroda bamārēā. Maā bēra Saulora jarasidaa baribarga ununaē basia.

²² Maā carea wayacusa Ācōrēa iwīdisidaa Saulora zesi cawaya. Maāne Ācōrēba jarasia Saulora bāmīna netatade mīrū bāda.

²³ Ara maāda idjira jarga pira wānapeda puru quīrāpita enesidaa. Maāne puruba unusidaa idjira jūmarā cāyābara drasoara bāda.

²⁴ Samuelba purua jarasia:

–Ācōrēba naā ēberāda edasia bārā boro bamārēā. Dadjirā tāēna dewarada idji quīrāca neā.–

Ara maāda puruba nāwā bia jarasia:

–ĶBia bāa dadjirā boroda!–[†]

²⁵ Ara maāda Samuelba purua jarasia ādji boroba cārēda o baida bāda. Maāra jūma cartade bāsia. Maābe dji cartara Ācōrē dede idji quīrāpita waga bāsia. Māwānacarea Samuelba jūmarāda ādji deza wābicuasida.

²⁶ Saul sida idji puru Guibeadaa wāsia. Idji ume ācarga ēberā sozarra beada wāsidaa Ācōrēba ādjirā sode bāda bēra idjiare pananamārēā.

²⁷ Baribarga ācarga ēberā cadjiruarāba Saulora siriē bāda ununa bēra idji itea nebiada diadaē basia. Maā awara nāwā jarasidaa:

–Jāl ēberāba dadjirāra Ķsāwā ēdra bāi?–

Baribarga Saulba ādjia jara panāra quīrācuītaē basia. Ātebarga chupea besia.

[§] **10:12** Hebreo bedeadē maāra ebuāda bāēa. ācargamaarā ēberāba Saulora biē jara bāa. * **10:13** Idji diguida jūesia. Griego bedeadē māwā bā bāa. Hebreo de bā bāa: “Eya borode jūesia.” [†] **10:24** Hebreo bedeadē bā bāa: “Dadjirā borora zocai badua.”

11

Saulba amonitarã poyada

¹ Māwānacarea amonitarã boro Nahasada idji sordaorã ume Gala druade wānapeda Jabe puruda jūrã edasidaa uradi carea. Barib_{ΛΓΛ} ma_Λ purudebemarãba Nahasaa jarasidaa:

-Dai ume bedea b_Λdua ābaa necai panani carea. Ma_Λbe dairãra b_Λ nezocarãda beadia.-

² Amonitarã boro Nahasaba panusia:

-M_Λã bārã ume bedea b_Λya ābaa necai panani carea. Barib_{ΛΓΛ} māvã odi naēna jūmarãba j_Λwa araarebema dauda m_Λã idu nuētabidida pan_Λ. Māvã dewara puru quĩrãpita m_Λã jūma bārã israelerãra quĩrã perabiya.-

³ Jabedebema bororãba nāvã panusidaa:

-Daia domia aba diadua jūma israelerãmaa bedea diabuedi carea. Ma_Λne ni aba_Λba daida carebade zedaēb_{ΛΓΛ}, दौरा b_Λ j_Λwaeda panenia.-

⁴ Jabedebemarãba diabuepedadara Guibea purude Saul babarima jūēsidaa. Mama Nahasaba jaradara purua jūma nēb_{ΛΓΛ}asidaa. Ma_Λ carea jūmarãda jīābi b_Λga nūmesia.

⁵ Māvã pan_Λne Saulora idji paca bara idji ējūñeba zepeda nāvã iwidisia:

-¿Sāvāsida? ¿Cārē cārēã jācua jīã duan_Λ?-

Ma_Λne puruba Sauloa Jabedebemarãba jarapedadara jūma nēb_{ΛΓΛ}asidaa.

⁶ Saulba ma_Λ ūriside Ācōrē Jauredēba bēsia. Nahasaba israelerã biē oi jarada carea Saulora bio quĩrūsia.

⁷ Ara ma_Λda pacada umé beasia. Drapetapeda t_Λcuasia. Dji t_Λcuadara Israel puru beaza diabuecuasia. Dji edepedadaba puruza nāvã jarasidaa:

-Bariduada Sauloare idjaba Samueleare djōne wānaēb_{ΛΓΛ}, idji pacara ara na_Λ paca quĩrãca beadia.-

Ēberãrã ma_Λ ūripedadara Ācōrēba bio ne wayabisia. Ma_Λ bērã abari crīchada edadapeda djōne wāsidaa.

⁸ Saulba ādjirãra Beze purude j_Λresia. Ādji juachaside Judadebemada treinta mil panasidaa, waabema israelerãda tresciento mil panasidaa.

⁹ Ma_Λbe Jabedebemaba diabuepedadarã Saulba nāvã jarasia:

-Jabedebemarãa jaradadua nu umatipa bai naēna dairãba ādjirãra ēdra b_Λdidida.-

Ara ma_Λda ēberãrã Jabedebemaba diabuepedadara jēda wānapeda Saulba jaradara purua jarasidaa. Ma_Λ ūrisidade Jabedebemarãra bio b_Λsridasidaa.

¹⁰ Ma_Λne ādjirãba amonitarã boro Nahasaa sewadeba jarasidaa:

-Nu dairãra b_Λ j_Λwaeda panenia. Ma_Λne dairãra b_Λaa quĩrĩã b_Λ quĩrãca odua.-

¹¹ Barib_{ΛΓΛ} nurēma Saulba idji sordaorãda cābana awara awara b_Λsia. Idjia zocārã edasia idjaba dewara boro umé pan_Λã ādjiza abari quĩrãca diasia. Wadi pāimaena amonitarãra urade wānapeda quena panasidaa aba umatipa bab_{ΛΓΛ}adaa. Dji zocai panenara memenesidaa. Ni aba biãda ābaa panenaē basia.

¹² Ma_Λne israelerãba Samuelea jarasidaa:

-¿Cairãb_{ΛΓΛ} Saulora dadjirã boro baida quĩrĩãé panasida? Dairãa jaradadua beadi carea.-

¹³ Barib_{ΛΓΛ} Saulba jarasia:

-Māvãēã. Idi ni aba_Λda beadaēã Ācōrēba dadji israelerãra ēdra edada bērã.-

¹⁴ Ma_Λbe Samuelba purua jarasia:

-Gilgaldaa wāna. Jāmab_{ΛΓΛ} Saulora dadjirã boroda wayacusa jara b_Λdia.-

¹⁵ Ara ma_Λda jūma israelerãra Gilgaldaa wānapeda Ācōrē quĩrãpita Saulora b_Λsidaa ādjirã boroda bāmārēã. Ma_Λbe Ācōrē ume necai beadi careabema animarã dragada babue diadapeda purura Saul sida ābaa bio b_Λsrida ne cosidaa.

12

Samuelba israelerã Saul j_Λwaeda b_Λda

¹ Māwānacarea Samuelba jūma israelerãa nāvã jarasia:

-Bārãba jarapedadara m_Λã jūma osia. M_Λã aba b_Λsia bārã boroda bāmārēã.

² Idira idjiab_{ΛΓΛ} bārãra pe erobaya. M_Λra drōãda b_Λ bārã boro torroa b_Λ. M_Λ warrarã drōã bea sida bārã ume pan_Λ. M_Λ cūdra eda_Λba aba idi ewaridãa bārãra pe erobasia.

³ M_Λra bārã quĩrãpita b_Λ. M_Λã djārã pacada, burro sida jārĩca basia idjaba sewadeba djārãra biē jaraca basia ni biē oca basia. M_Λra paratabari ni abalare b_Λca basia. Barib_{ΛΓΛ} m_Λã cadjiruada osib_{ΛΓΛ}, bārãba Ācōrē quĩrãpita, dadjirã boro idjia edada quĩrãpita biãda jaradadua. Biē o b_Λdeba djārãneda edasib_{ΛΓΛ} m_Λã jūma jēda diaya.-

⁴ Puruba panusia:

-B_Λa dairãra sewadeba biē jaraca basia ni biē oca basia. Djārãneda jārĩca basia.-

⁵ Samuelba jarasia:

–Ăcōrēba, dadjirā boro idjia edada bida ūrīsidaa bārāba m̄lra beedeade ɓl̄ēana a panada.–
Puruba panusia:

–Māē, māwā ɓla.–

⁶ Małbe Samuelba jarasia:

–Ăcōrēbaɓla Moiseda, Aaroł sida edapeda dadji drōā naēnabemarāra Egiptodeba ēdra enesia.

⁷ Mał bērā quīrācuīta ūrīnadua. Bārāba Ăcōrē awara aba bārā boroda ɓamārēā ɓl̄bisidade biē osidaa. Małḡlra Ăcōrē quīrāpita m̄la bārā ebuda cawabiya. Ăcōrēba bārāra, bārā drōā naēnabemarā sida bio carebasia.

⁸ Jacobo Egiptode bađe wānacarea egiptorāba idjideba yōpedadarāda biē osidaa. Mał bērā ādjirāba Ăcōrēa quīrā djuburiada iwidiidapeda idjia Moiseda Aaroł sida ādjirāmaa diabuesia. Małbe Moiseba Aaroł ume bārā drōā naēnabemarāra Egiptodeba ēdra enesidaa nał ējūāne pananamārēā.

⁹ Baribaɓla dārēāne ādjirāba Ăcōrēa igarasidaa. Mał carea idjia Hazordebema sordaorā boro Sisarāa ādjirāra idu poyabisia. Mał awara pilisteorāa, Moab druadebema boroa bida ādjirāra idu poyabisia.*

¹⁰ Māwā panane israelerāba Ăcōrēa nāwā quīrā djuburiada iwidiisidaa: “Dairāba cadjiruada osidaa. ɓara igaradapeda Baalda, Astarte sida ēpēsidaa. Baribaɓla ɓla dairāra dji quīrū ɓawaedabemada ēdra ɓalibaɓla, baɓra ēpē panania.”

¹¹ Mał carea Ăcōrēba Gedeoɓ Jerobaal abadada, Baracoda, Jepteda idjaba m̄l sida diabuesia bārā dji quīrūnebema ēdra ɓamārēā. Māwā bārāra necai panebadjidaa.

¹² Baribaɓla amonitarā boro Nahasada bārā ume djōne zebaɓɓada cawasidade bārāba m̄la nāwā jarasidaa: “Aba ɓadua dadjirā boroda ɓamārēā.” Ăcōrēra dadjirā boromīna bārāba māwā jarasidaa.

¹³ Idi bārāba edapedada borora nama ɓla. Bārāba iwidiipedadara Ăcōrēba diasia.

¹⁴ Baribaɓla Ăcōrēra waya pananadua. Idjia jara ɓlra iɓā oadua. Ni maārī bida igarānada. Bārāba, bārā boro bida idjida wārāda ēpēnibaɓla, bia duania.

¹⁵ Baribaɓla idjia jara ɓada iɓānaēbaɓla idjaba igaradibaɓla, idjia cawa oya bārā drōā naēnabemarā cawa oda quīrāca.†

¹⁶ Acaɓadua. Bārāba ununia Ăcōrēba bārā quīrāpita ne ununacada obɓɓada.

¹⁷ Ara nawena trigo jara nūma bērā cue zecaa. Baribaɓla m̄la Ăcōrēa iwidiya cue zebimārēā idjaba baa sida ɓaebimārēā. Małneba bārāba cawada Ăcōrē quīrāpita cadjiruada osidada idji awara aba bārā boroda ɓamārēā iwidiisidade.–

¹⁸ Ara małda Samuelba Ăcōrēa iwidiisia. Małne Ăcōrēba cuera zebisia. Baa sida ɓae nūmebisia. Mał unubadade puruba Ăcōrēda, Samuel sida bio wayasidaa.

¹⁹ Mał carea jūmarāba Samuelea jarasidaa:

–Dairā, ɓa nezocarā beurānamārēā Ăcōrēa iwidiidua. Dairāba naēna cadjirua opedada awara wayacusa cadjiruada osidaa Ăcōrē awara aba dairā boroda ɓamārēā iwidiisidade.–

²⁰ Samuelba jarasia:

–Ne wayarānadua. Wārāda bārāba bio cadjiruada osidaa. Jālbe Ăcōrēra waa igarānada. Wārāda sođeba idjira ēpēnadua.

²¹ ɓawaba oda ācōrē beada ēpērānadua. Małḡlra bārāra poya carebadaēa ni poya ēdra ɓadaēa, wārā ācōrēē bērā.

²² Baribaɓla Ăcōrēba quīrāna bērā bārāra edasia idji puru ɓamārēā. Mał bērā idjia bārāra igaraēa ni ɓaɓba idjida biē jararānamārēā.

²³ Mał bārā carea iwidi baya. Māwā oēbaɓla Ăcōrē quīrāpita cadjiruada o baya. Mał awara m̄la wadibida jaradia ɓaya sāwā jipa nībadida panada.

²⁴ Bārāba unusidaa Ăcōrēba bārā itea ne waibada o ɓada. Mał bērā aba idjidra wayadada. Sođeba idjida ēpēnadua.

²⁵ Baribaɓla cadjiruada o pananibaɓla, Ăcōrēba bārāra, bārā boro sida āyā ɓaya.–

13

Pilisteorā ume djōpedada

1 Saul 30 poa baside israelerā boroda besia. Idjira 42 poa ādji boro basia.*

* 12:9 Sisarā. Juece 4:1-3. Pilisteorā, moabitarā. Juece 10:6-7. † 12:15 Bārā drōā naēnabemarā cawa oda quīrāca. Hebreo beedeade māwā ɓl̄ ɓla. Griegode nāwā ɓla: “Bārā boro sida cawa oya.” * 13:1 Hebreo beedeade mał versicolora ebuda ɓl̄ēa.

² Saulba sordaorāda mil ūbea edasia. Mil umé idji ume panasidaa Micmá purude Betel eyaída ḅa ējūāne. Mil aba idji warra Jonataḷ ume panasidaa Guibea purude Benjamiḷneba yōpedadarā ējūāne. Saulba waabema sordaorāra ādji diguidaa jūma wābisía.

³ Guebá purude Jonataḷra pilisteorā sordaorā duanabadamaa wāpeda ādjirāra quenasia.† Maḷda pilisteorāba cawasidaa. Maḷ carea Saulba jūma Israel druade cachirura zabisía jūmarāda djōne zedamārēā. Maḷne nāwā jarabisía: “Hebreorā, ūrīnadua.”

⁴ Naḷ bedeada ādjirāba ūrīsidaa: “Saulba pilisteorāra quenasia. Maḷ carea pilisteorāba dadji israelerāra quīrāma panḷa.” Ara maḷda israelerāra Gilgal puruḷdaa wāsidaa Sauloare djōni carea.

⁵ Maḷmisa pilisteorāra dji jaresidaa israelerā ume djōni carea. Djōbada carretada treinta mil idjaba cawayodeba djōbada sordaorāda sei mil edesidaa.‡ Waabema sordaorā edepedadara bio cābana panḷa bērā poya juachadaē basía. Ādjirāra Micmānaa wānapeda Betaveḷneba ḷmāḷdau odjabariare duanesidaa.

⁶ Israelerāba cawasidaa ādjirāra minijchiade panḷa, pilisteorāra ādji cāyābara zocārāra panḷa bērā. Maḷ carea uria beade, joga beade, mōgara waibḷa coḅeade, idjaba baido juebada uria baido neē beade bida mīrūcuasidaa.

⁷ Idjaba Jordaḷ do quīrāre ḷCARḷ mīrūcuasidaa Gadeba yōpedadarā duanḷma Gala druade. Baribḷḷ Saulora Gilgalde besía. Idji ume panḷa sordaorāra bio ne wayaaba cacua ure duanasidaa.

⁸ Samuelba jarada quīrāca Saulba domia aba idjira jḷā basía.§ Māwāmīna Samuelera wadibida Gilgalde jūēē basía. Maḷne Saul sordaorāra memenebada basía.

⁹ Maḷ carea Saulba jarasia:

–Animarāda jūma babue diadi carea enenadua. Animarā Ācōrē ume necai beadi carebema sida enenadua dji dragada babue diadi carea.–

Maḷbe Saulba animarāra Ācōrēa jūma babue diasía.

¹⁰ Ara māwā odacareá Samuelera jūēsía. Ara maḷda Saulba idjira audiabariḷde wāsía.

¹¹ Maḷne Samuelba jarasia:

–¿Cārē cārēā ḅḷa jāwā animarāra Ācōrēa babue diasí?–

Saulba panusia:

–Mḷa jāwā osía mḷ sordaorāra memenebada bērā idjaba ḅḷa jarada ewaride ḅḷa zeē bada bērā. Maḷ awara pilisteorāra Micmāne jaḷre duanḷa dadjirā ume djōni carea.

¹² Mḷa crīchasia nama Gilgalde ādjirāra dadjirā ume isabe djōne zedida. Maḷne mḷa wadibida Ācōrēa diaē basía carebamārēā. Maḷ carea māwā ocara baḷdamīna mḷa animarāda babue diasía.–

¹³ Baribḷḷḷ Samuelba panusia:

–ḅḷa crīcha neē ḅḷa quīrāca jāwā osía. Ācōrēba jaradara ḅḷa ḷjāē basía. ḷjānabara idjia ḅḷa, ḅḷaḷbea yōḅadarā sida ewariza israelerā bororāda ḅḷacasia.

¹⁴ Baribḷḷḷ idjia jaradara ḷjānaē bērā ḅḷa dārā israelerā boro baēa. Ācōrēba dewara ēberāda ḅḷaya idji puru boroda bamārēā. Maḷ ēberāba oya Ācōrēba quīrāḷ ḅḷa quīrāca.–

¹⁵ Ara maḷda Samuelera Gilgaldeba Guibea puruḷdaa wāsía Benjamiḷneba yōpedadarā ējūāne. Maḷbe Saulba sordaorā wadi idji ume panḷa juachasia. Jūma ābaa seisciento panasidaa.

15

Ācōrēba Saul igarada

¹ Ewari aba Samuelba Sauloa jarasia:

–Ācōrēba mḷra diabuesía ḅḷa idji puru Israel boroda bamārēā. Maḷ bērā Ācōrēba jara ḅḷaḷa quīrācuíta ūrīdua.

² Ācōrē ne jūma poya ḅḷba nāwā jara ḅḷa: “Mḷa amalecitarāda cawa oya israelerā biē opedada carea. Israelerā Egiptodeba ēdrasidade amalecitarāba ādjirāra idu wāyā wābidaē basía.*

³ Maḷ carea ādjirāra jūma quenane wānadua. Ādjirāba ne erobeá sida jūma babuedadua. Ni maārī bida ādjirāra quīrā djuburiarānadua. Umaquīrārāda, wērārāda, warrarāda, djiwidi topedada sida jūma quenanadua. Ādji pacada, ovejada, cameyoda, burro sida jūma quenananadua.”–

⁴ Ara maḷda Saulba idji sordaorāra Telaiḷ purude ābaa jaḷrepeda juachasia. Maḷne Judadebemada die mil panasidaa. Waabema sordaorāda dosciento mil panasidaa.

† 13:3 Guebá. ḷCARḷmaarā Guebára Guibea purua. ‡ 13:5 Treinta mil. ḷCARḷ cartade tres mil ḅḷa ḅḷa. § 13:8 1 Samuel 10:8. * 15:2 Exodo 17:8-16.

⁵ Mañbe Saulora idji sordaorã ume Amale purudaa wãsidaa. Puru caita jũenapeða do zaque orrocawa mĩrũsidaa cawaẽne urade wãni carea.

⁶ Mañne Saulba quenitarãa nãwã jarasia:†

-Dairãba amalecitarãra jũma quenania. Mañ bẽrã ãdjirã tãenabemada isabe ãyã wãnadua. Dairãba bãrãra bea quĩrããẽ panãa, dai drõã naẽnabemarã Egĩptodeba ãdrãsidade bãrãba carebapedada bẽrã.-

Ara mañda quenitarãra amalecitarã tãenabemada ãyã wãsidaa.

⁷ Mãwãnacarea Saulba idji sordaorã ume amalecitarãra quenane wãsidaa Haviladeba abã Sur ãjũãnaa. Sur ãjũãra Egĩptodeba ãmãdau odjabariare bãa.

⁸ Amalecitarãra necoba jũma quenasiadaa. Baribãrã ãdjirã boro Agã abadada jidasidaa.

⁹ ãCõrẽba jũma quenanaduada adamĩna idjaba ãdjia erõbea sida babuedaduada adamĩna Saulba idji sordaorã bida mãwã odaẽ basía. Amalecitarã boro Agãra beadaẽ basía. Idjaba dji biara bea ovejada, pacada, paca zaque boreguea beada, oveja zaque sida beadaẽ basía. Mañ awara jũma ne bia beada babuedaẽ basía. Ababe dji mãcuãẽ beada idjaba siriẽ beada babuesidaa.

¹⁰ Mãwãnacarea ãCõrẽba Samuelea nãwã jarasia:

¹¹ -Mãra sopua bãa Saul carea. Idjira bãrã boroda bãdamĩna idjia mãra igarasia. Mãra jaradara ãjã oẽ basía.-

Mañ ãrĩna carea Samuelera biẽ besia. Jũma mañ diamasi ãCõrẽa bedea basía.

¹² Nurẽma diapedeða pirabaripeða Saulora jarãde wãsia. Mañne ãcãrãba jarasiadaa Saulora Carmel purudaa wãpeða mõgara waibãada ãta nũmãsida amalecitarã poyadada quĩrãnebabi carea. Mamaãba idjira jẽda Gilgaldaa wãsiada asidaa.

¹³ Samuel Saul bãma jũeside Saulba nãwã jarasia:

-ãCõrẽba bãra carebaya. Idjia jaradara mã jũma ãjã osia.-

¹⁴ Samuelba panusia:

-Mãwã baibãrã ç mãã sãwã ovejara, paca sida bia duanãda ãrĩ bã?-

¹⁵ Saulba jarasia:

-Mã sordaorãba amalecitarãneda jãrĩnapeða enesidaa. Dji biara bea ovejara, paca sida zocai bãsidaa bã ãCõrẽa babue diadi carea. Baribãrã waabemada dairãba jũma quenasiadaa.-

¹⁶ Mañne Samuelba Sauloa jarasia:

-Chupea ãrĩdua. ãCõrẽba idi diamasi jaradada mãã jaraya.-

Saulba panusia:

-Mãẽteara jaradua.-

¹⁷ Samuelba jarasia:

-Naẽna bãra dji dromaẽda crĩcha badamĩna çidira bãra Israeldeba doce puru yõpedadarã boroẽca? ç ãCõrẽba bãra dadji israelerã boroda bãẽ basica?

¹⁸ ãCõrẽba bãa ebuda jarasia jãã cadjirua obada amalecitarã ume djõmãrẽã abã jũma quenabãrãdaa.

¹⁹ Mãda çcãrẽ cãrẽã idjia jaradara ãjã oẽ basi? çCãrẽ cãrẽã ãdjirã ne bia beara babueẽ basi? çCãrẽ cãrẽã edacuasĩ? Mãwã odara ãCõrẽ quĩrãpita cadjirua basía.-

²⁰ Saulba panusia:

-jMãwãẽã, mãã ãCõrẽba jaradara ãjãsia! Idjia jarada quĩrãca mãra amalecitarã ume djõne wãsia. ãdjirãra quenapeða ãdjirã boro Agãra nama enesia.

²¹ Mã sordaorãbãrã dji biara bea pacara, oveja sida quenanaẽ basía. ãtebãrã nama Gilgalde enesidaa bã ãCõrẽa babue diadi carea.-

²² Mañne Samuelba jarasia:

Animarã babue diadi cãyãbara ãCõrẽba biara quĩrãã bãa idji bedeara ãjã pananida.

Oveja draga babue diadi cãyãbara biara bãa idjia jara bãra ãjã odida.

²³ ãCõrẽba jara bã igara bãba daubara quĩrãca bio cadjiruada o bãa.

Cãwãrã zarea bãba jãwaba oda ãcõrẽ ãpẽ bã quĩrãca bio cadjiruada o bãa.

Bãa ãCõrẽba jaradara igarada bẽrã idjia bãra israelerã boro badada igarasia.

²⁴ Saulba Samuelea jarasia:

-Mãã cadjiruada osia. ãCõrẽba jaradara, bãa jarada sida mãã ãjã oẽ basía. Mã sordaorãda wayada bẽrã ãdjia o quĩrãã panãda idu obisia.

²⁵ Baribãrã mã quĩrã djuburia mã cadjiruara quĩrãdoada. Sordaorã panãmaa wãna mãã ãCõrẽa bia beदै carea.-

²⁶ Samuelba panusia:

† 15:6 Juece 1:16-18. ‡ 15:17 1 Samuel 9:21.

-Māra bā ume wāéa. Bāa Ācōrēba jaradara igarada bēra idjia bāra israelerā boro badada igarasia.-

²⁷ Māwā jarapeda Samuelera wābāra basia. Maāne Saulba idjia cacuade jā bā ide jidabārade maāri cōā edasia.

²⁸ Samuelba idjia jarasia:

-Bāa mā wua cōā edada quīrāca Ācōrēba bā israelerā boro badada idi jāripeda dewara ēberāa diasia. Maā ēberāra bā cāyābara biara bāa.

²⁹ Israel Ācōrē dji Droma bāra sewa ocaa idjaba bedea aba bāa. Maā bēra idjia oyada adara quīrā awara ocaa ēberāba obada quīrāca.-

³⁰ Saulba jarasia:

-Māa wārāda cadjiruada osia. Baribāra mā quīrā djaburia israelerā quīrāpita, dji nocorā quīrāpita bida māra quīrā perabirādua. Sordaorā panāmaa wāna māa Ācōrēa bia bedei carea.-

³¹ Maābe Samuelera Saul ume sordaorā panāmaa wānapeda Saulba Ācōrēa bia bedeasia.

³² Māwānacarea Samuelba jarasia:

-Amalecitarā boro Agāra namaa enadua.-

Samuelmaa enebādade Agāra necai basia beadaēda crīcha bada bēra.

³³ Baribāra Samuelba idjia jarasia:

-Bāa necoba zocārā beapeda wērārāda warra neē basia. Ara maā quīrāca māa bā papa sida warra neē bāya.-

Māwā jarapeda Gilgalde Ācōrē quīrāpita Samuelba idjira necoba beatapeda pichipichia tacia.

³⁴ Māwānacarea Samuelera idji puru Ramānaa wāsia. Saulora idji puru Guibeadaa wāsia.

³⁵ Mamaaba ātaa Samuelba waa Saulora acāde wāé basia. Baribāra Ācōrēba Saulora israelerā boro badada igarada bēra Samuelera idji carea bio sopua basia.

16

Samuelba Davi israelerā boroda bada

¹ Ācōrēba Samuelea jarasia:

-ĶBāra aba sābe Saul carea sopua bai? Māa idjira israelerā boro badada igarasia. Māa quīrā bāa bāra Beleānaa wāida ēberā Jesé abadamaa.* Idji warra debemada māa aba bāya israelerā boroda bamārēā. Maā carea nedragada cachude tā edapeda idjima wādua.-

² Samuelba Ācōrēa jarasia:

-Baribāra māda wāibāra, Saulba cawasira māra beaya.-

Ācōrēba panusia:

-Māēteara paca zaqueda ededua. Bariduaba iwīdibāra jaradua bāa animarāda Ācōrēa babue diade ze bāda.

³ Bāa animarā babue diade wābārade Jeséra edodua bā ume wāmārēā. Maāne māa cawabiya bāa sāwā oida bāda. Māa jarabāra ēberāda bādua israelerā boroda bamārēā. Maāne nedragara idji boro ārā weadua.-

⁴ Ācōrēba jarada quīrāca Samuelba osia. Beleāne jūēside mamabema nocorāba ne wayaaba idjira audiabariapeda nāwā iwīdisidaa:

-ĶBāra necai zebāra?-

⁵ Samuelba panusia:

-Māē, māa naā paca zaqueda Ācōrēa babue diade ze bāa. Maā carea Ācōrē quīrāpita bia duanani carea odadua. Māwānacarea animarāda babue diade wānia.-

Maābe Samuelba Jeséra idji warrarā sida Ācōrē quīrāpita bia bāpeda edosia idji ume animarā babue diade wānamārēā.

⁶ Ādji jūēsidade Samuelba Jesé warra Eliāda unupeda nāwā crīchasia:

-Wārāda naādrā Ācōrēba edasia israelerā boroda bamārēā.-

⁷ Baribāra Ācōrēba idjia jarasia:

-Ababe dji drasoada, quīrāwārēā sida acārādua. Ēberāba māra acābaria. Baribāra māara sodra acābaria. Naā ēberāda māa edaē bāa israelerā boroda bamārēā.-

⁸ Maābe Jeséba idji warra Abinadāda Samuel quīrāpita trāsia. Baribāra Samuelba jarasia:

-Naāgā sida Ācōrēba edaē bāa.-

⁹ Maābe Jeséba idji warra Samāda Samuel quīrāpita trāsia. Baribāra Samuelba jarasia:

-Naāgā sida Ācōrēba edaē bāa.-

* 16:1 Jesé. Acāra cartade Jeséra Isai abadaa.

¹⁰ Jeséba siete warrarāra Samuel quīrāpita trāsia. Baribara Samuelba jarasia Ācōrēba ni abaa ādjidebemada edaē ba da israelerā boroda bamārēā.

¹¹ Maāne Samuelba iwidiisia:

-Baā zwaā warrarā neē ba ca?-

Jeséba panusia:

-Dji jīrūarebemada neēa ovejada waga ba bērā.-

Maā carea Samuelba jarasia:

-Idjira jara bidua. Idji jūēi naēna ne codaēa.-

¹² Ara maāda Jeséba idjira jara bisia. Maā warrara quīrāwārēā basia idjaba cacua dowā basia. Idjira dau biya querasia. Maāne Ācōrēba Samuelea jarasia:

-Naādra māa edasia. Maā bērā idji boro āra nedragara weadua israelerā boroda bamārēā.-

¹³ Ara maāda Samuelba nedragara edapeda dji djabarā quīrāpita maā warra āra weasia israelerā boroda bamārēā. Maā ewarideba ātaā Ācōrē Jaurera maā warra Davi ume babadjia. Māwānacarea Samuelera ādjima badada idji puru Ramānaa wāsia.

Davi Saul itea traja beda

¹⁴ Maā ewaride Ācōrē Jaurera Saul ume badada āyā wāsia. Maāne Ācōrēba jaida idjimaa idu zebisia ewariza mīā sē bamārēā.

¹⁵ Maā carea Sauloare beaba idjia jarasidaa:

-Dai djuburia ūridua: Ācōrēba bara jaia idu mīā sēbi ba.

¹⁶ Maā carea dai boro, dairāa arpa zá cawa ba da jara bidua. Māwāra jaiba mīā sēbara de maā ēberāba arpara zaya ba necai bamārēā.-

¹⁷ Saulba jarasia:

-Māēteara arpa bio zá cawa ba da jara de wānapeda māmaa enenadua.-

¹⁸ Maāne idjiare bea ababa nāwā jarasia:

-Māa Beleānebema Jesé warrada aba unusia. Maā ēberāba arpara bio zá cawa ba. Idjira quīrāwārēā ba, sozara ba, bio mēsrā ba, idjaba crīcha cawaadeba bedeabaria. Maā awara Ācōrēra idji ume ba.-

¹⁹ Ara maāda Saulba Jesémaa ācāra nāwā jarade diabuesia:

-Dadjirā boro Saulba nāwā jara ba: ba warra Davi, dji oveja wagabarida māmaa diabuedua.-

²⁰ Ara maāda Jeséba idji warra Davira Saulmaa diabuesia. Maā awara paāda, uva ba animarā e oadaē ba sida burro āra jācuapeda diabuesia. Chiwatu zaque sida aba diabuesia.

²¹ Davira jūēpeda Saul itea traja basia. Saulba Davira bio quīrā basia. Maā bērā idjira basia idji dji careabemada eronībamārēā.

²² Saulba Davira bio bia unu ba bērā bedeada Jesémaa diabuesia Davira idji ume idu behimārēā.

²³ Jaiba Saul mīā sēbara de Daviba arpada zabadjia. Māwā zá ba de Saulora necai bebadjia jaira āyā wābadji bērā.

17

Davi Goliá ume djōna

¹ Maā ewaride pilisteo sordaorāda Soco purude Judadeba yōpedadarā ējūāne ābaa dji jaredapeda Epes-damiā abadaē duanasidaa. Maā ējūāra Soco puru idjaba Azecá puru ēsi basia.

² Maāne Saulora israelerā sordaorā ume Ela do caita ba jewedade dji jaresidaa. Mama chāwē duanasidaa pilisteorā ume djōni carea.

³ Pilisteorāra eya abade duanasidaa. Maāne israelerāra dewara eyade panasidaa. Jewedada ādjirā ēsi basia.

⁴ Maāne pilisteorā duanama ba ēberā bio mēsrā ba da jewedadaē zesia. Maā ēberāra Goliá abadjidaa. Goliāra Gat purudebema basia. Idji drasoara sei bicaca audu basia.

⁵ Idji boro de ne zarea bronze odada jā babadjia. Idji jāare bronze cadaba jūātra jā babadjia. Dji zagara cien libra audu basia.*

⁶ Idji jirū epanane bronze odaba jūātra jā babadjia. Maā awara mīasu zaque bronze odada ēcarraē awa babadjia.†

⁷ Idji mīasu waibada bio omoa basia. Dji quidara jiorro oda basia. Dji quida zagara quince libra basica ba.‡ Idji dji careabema eronībabarida idji nocoare nībasia.

⁸ Goliāra jewedade nūmepeda israelerā sordaorā nāwā basia:

* 17:5 Cien libra audu. Hebreo bedeade ba ba "cinco mil siclos." † 17:6 Mīasu zaque. Acāgamaarā māgara neco basia. ‡ 17:7 Hebreo bedeade ba ba "seiscientos siclos."

–¿Cārē cārēã jãwã chãwē duanã? M̄lra pilisteoa. Jūma bārãra Sauloare djõbadaa. M̄lduba pilisteorã carea djõya. Maã bërã ëberãda aba edadada bārã carea m̄l ume djõne zemãrëã.

⁹ Idjia m̄lda poya beaibãlra jūma dairãra bārã nezocarãda panenia. Baribãlra m̄la idjida beasira bārãra dai nezocarãda panenia.

¹⁰ Idi m̄la bārã israelerãa orra bedeã ðla: ëberãda aba namaa diabuedadua m̄l ume djõmãrëã.–

¹¹ Maã ùrĩbãdade Saulora, idji sordaorã sida bio ne wayasidaa. Abedã sãwã odida cawa crĩchadãë basia.

¹² Davira Jesé warra basia. Jeséra Epratadeba yõna basia. Juda druaide Beleã purude ðabadjia. Saul israelerã boro baside Jeséra bio drõãda basia. Idjia warrarãda ocho erobasia.

¹³ Idji warrarã drõãara panãda ùbea Sauloare djõ panasidaa. Dji nabemara Eliã basia. Idjiarebemara Abinadã basia. Maãarebemara Samã basia.

¹⁴ Maã ùbeabema warrarãra Sauloare djõ panasidaa. Davira Jesé warra dji jĩrũarebema basia.

¹⁵ Davira Saul ðlãmaa wãpedã jëda Beleãnaa zebadjia idji zeza oveja waga ðai carea.

¹⁶ Maãmisa pilisteo Goliãba diapedã, quewara bida israelerãa orra bedeabadjia. Cuarenta ewari mãwã osia.

¹⁷ Ewari aba Jeséba idji warra Davia jarasia:

–Warra, ðã djabarã itea naã die paãda, naã trigo jututiada sida ë aba ededua. §

¹⁸ Maã awara sordaorã boro itea naã die quesoda ededua. Maãbe ðã djabarã sãwã panãda iwĩdipeda ãdjia jaradua ne diabuedamãrëã. Maãneba m̄la cawaya ãdjira bia panãda.

¹⁹ Maãmisa Saulora, Davi djabarãra, waabema sordaorã sida Ela jewedãde pilisteorã ume djõni carea panasidaa.

²⁰ Diapededa Daviba idji ovejara dewara ume beesia wagamãrëã. Maãbe idji zezaba jaradara edapedã wãsia. Davi jũene wãside israelerã sordaorãra djõne wãbãda bërã ðaga duanasidaa.

²¹ Maãne israelerãra pilisteorã chãwē duanã quirãpe chãwē duanesidaa.

²² Daviba ededara ne wagabari jãlwade amepeda idji djabarã chãwē duanãmaa pira wãsia ãdji sãwã panãda iwĩdi carea.

²³ ãdji ume bedeã ðãde Gat purudebema mësãrã ðã Goliãra pilisteorã chãwē duanãmaãba jewedãdaa zepeda israelerãa idjia bedeasia idjia obari quirãca. Maãgara Daviba jūma ùrĩsia.

²⁴ Israelerãba Goliã unubãdade bio ne wayadapedã jëda pirasidaa.

²⁵ ãdjiduba jarasidaa:

–¿Bãrãba jãã ëberãra unusidaca? Idjia dadjirãa orra bedeade zebaria. Bariduaba jãã pilisteoda beaibãlra dadji boroba maã ëberãra ne bara ðaya. Idji cau sida diaya. Maã awara idjia parata diabi ðlãra dji zeza ëberãrãa waa diabiã.–

²⁶ Daviba idji caita duanã ëberãrãa nãwã iwĩdisia:

–Jãã pilisteo cacua wëãgoë tabãlra ¿cai jãwã ãcõrë zocai ðã sordaorãda orra bedeai carea? Jãwã dadji israelerã bië jara ðãda abãlba beaibãlra, ¿cãrëda idjia diadi?–

²⁷ ãdjia naëna jarapedadara wayacusa jarasidaa.

²⁸ Davi djaba dji nabema Eliãba ùrĩsia Davira dewararã ume nëbãlra ðãda. Maã carea quirũpeda Davia nãwã jarasia:

–¿Cārē cārēã zesi? ¿jãã oveja zocãrãëbe tabãda ëjũã põãsa ewaraga ðãde ãduba beesica? M̄la cawa ðã ðlãra sãwã ðãda. ðlãra namaa ze ðãla ababe dairã djõ duanãda acãi carea.–

²⁹ Daviba panusia:

–M̄la ¿cãrë cadjiruada osi? ¿Ababe iwĩdi ðãëca?–

³⁰ Ara mãlda idji djaba caitabemada ãyã wãsia. Maãbe dewara ëberãrã Goliã beaidebemada iwĩdiside ãdjia bida abarida panusidaa.

³¹ Daviba mãwã iwĩdi ðãda ùrĩsidade ðãlãlãba Saulmaa jarade wãsidaa. Maã carea Saulba idjira trãlãisia.

³² Maãbe Daviba Sauloa jarasia:

–M̄l boro, ni abãlba jãã pilisteora wayaië ðãla. M̄l, ðã nezocara idji ume djõne wãya.–

³³ Saulba panusia:

–Bãduba jãã pilisteo ume poya djõne wãëa. Acãdua ðlãra wadi cũdrada ðãda. Maãne idjira drõãda ðãla. Idjira cũdra edãlba djõ ðãbaria.–

³⁴⁻³⁵ Daviba panusia:

–M̄l boro, mã zeza oveja waga ðãde imamada wa wida zepeda ovejada ca edesira m̄lra caidu wãpedã idjia ca erobãra jãrĩbaria. Idjaba maã animarãba mãda orraibãlra idji quidatrãde jidapedã u jidabaria aba beabãlãdaa.

§ 17:17 Èaba. Hebreo bedeade ðã ðãla "efa."

³⁶ Wida imama sida mǎwǎ obaria. Mǎa jāǎ pilisteo cacua wēǎgoē tabara ara maǎ quírāca oya, Ācōrē zocai bǎ sordaorāda orra bedea bǎ bēra.

³⁷ Ācōrēba mǎra imama jawadebemada idjaba wi jawadebemada ēdra edasia. Ara maǎ Ācōrēba mǎra jāǎ pilisteo jawadebemada ēdra edaya.-

Maǎne Saulba idjía jarasia:

-Māēteara wǎdua. Ācōrēa bǎ ume baya.-

³⁸ Ara maǎda Saulba idjía djōi careabema jābarida Davia jābisia. Ne zarea bronce odada Davi borode jābipeda jā jūātbari sida Davia jābisia.

³⁹ Maǎbe Daviba Saul necoda carrađe jāpeđa arima parraa zasia. Baribara jāca bēra poya wǎé basía. Daviba Sauloa jarasia:

-Naǎra jāca bēra mǎra poya wǎéa.-

Ara maǎda Daviba jūma ēraacuasia.

⁴⁰ Maǎbe idjía eronībabari bacurura edapeda do zaquedaa wǎpeda mōgara borogoa quedeada juesuma idji buchacade pe edasia. Mōgara tabaribarida idji jawade edapeda pilisteo Goliá ume djōne wǎsia.

⁴¹ Maǎne Goliára Davimaa pīāca zebara basía. Idji djōi careabema eronībabarida idji nocoare nībasia.

⁴² Goliába bio acabarađe unusia Davira cūdra quírāwǎrēā bǎda idjaba cacua dowa bǎda. Maǎ bēra siriē bǎ quírāca unusia.

⁴³ Maǎ carea nǎwǎ jarasia:

-¿Cārē cārēā jāwǎ bacuru carā zebara? ¿Mǎwǎra mǎra usaca?-

Maǎne idji ācōrē bea trǎneba Davira biē jarasia.

⁴⁴ Maǎ awara nǎwǎ jarasia:

-Zedua, mǎa bǎ djarara diaya āgosoba, mēābema animarā bida codamārēā.-

⁴⁵ Baribara Daviba panusia:

-Bara mǎ ume djōne ze bǎa neco bara, mīāsu bara, idjaba mīāsu zaque bara, baribara mǎra bǎ ume djōne ze bǎa Ācōrē ne jūma poya bǎ trǎneba. Idjira dai israelerā sordaorā Ācōrēa. Baa idjiabara orra bedeasia.

⁴⁶ Idi ara maǎ Ācōrēba bǎra mǎa poyabiya. Mǎa bǎra beapeda obǎá tutaya. Bǎ djarara, waabema pilisteorā djara sida mǎa diaya āgosoba, mēābema animarā bida codamārēā. Mǎwǎ jūmarāba cawadía wǎrā Ācōrēda dai israelerā tāēna bǎda.

⁴⁷ Maǎ awara nama duanaba cawadía Ācōrēba ēdra edacada necoba ni mīāsuba. Nama Ācōrēdra djōya. Maǎ bēra idjía bārāra dairāa poyabiya.-

⁴⁸ Maǎne Goliára Davi beai carea caitaara wǎbara basía. Ara maǎda Davira idji ume djōne pira wǎsia.

⁴⁹ Idji jawara buchacade berajupeda mōgarada edapeda Goliámaa tabarisia. Maǎ mōgarara pilisteo dratude jou dogosia. Maǎba Goliára barrubari baesia.

⁵⁰ Mǎwǎ Daviba mōgara tabaribariba Goliára poyasia. Neco neē idjira beasia.

⁵¹ Davira Goliá tabamaa pira dogopeda Goliá necoda ēūta edasia. Maǎba abeda beatapeda obǎá tutasia.

Waabema pilisteorāba ādjidebema mēsrāara bǎra beu tabada ununapeda memenesidaa.

⁵² Ara maǎda Judadebema sordaorāra, waabema Israel sordaorā sida djōni carea bǎga duanapeda araa pira wǎsidaa. Maǎbe caidu quena wǎsidaa Saaraiǎ purudeba aba Gat purudaa idjaba Ecroǎ purude eda wǎbada daucha. Maǎ ora abeda jūma bira basia pilisteorā beapedadaba.

⁵³ Mǎwǎ ēpē wǎpedadacarea israelerā jēda zebadađe pilisteorāba ne bepedadara jūma edacuasidaa.

⁵⁴ Maǎne Daviba Goliá borora edapeda Jerusaleǎ purudaa edesia. Baribara Goliába djōi careabema erobadara idji wua dede wagasia.

⁵⁵ Maǎ naēna Saulba Davira Goliá ume djōne wǎbarada unuside idji sordaorā boro Abne abadaa nǎwǎ iwidiisia:

-Abne, jāǎ warra zezara ¿cai?-

⁵⁶ Abneba panusia:

-Ay, mǎ boro, mǎa wǎrāda adua bǎa.-

Maǎ carea Saulba idjía jarasia:

-Māēteara iwidiide wǎdua idji zezara cai cawaya.-

⁵⁷ Daviba Goliá beapeda jēda zebarađe Goliá borora jawade erobasia. Abneba idjira unupeda Saulmaa edesia.

⁵⁸ Maǎne Saulba iwidiisia:

-Warra, ¿bǎ zezara cai?

Daviba panusia:
-Māra bΛ nezoca BeleΛnebema Jesé warraa.-

18

JonataΛ Davi ume dji bia

¹ Saul ume bedeadacarea Davira Saul warra JonataΛ ume dji biada panesidaa. JonataΛba Davira quĩrĩā basia ara idji quĩrĩā bΛ quĩrāca.

² MaΛ ewaride Saulba Davira idji ume bebisia. Waa idji zeza ume bāmārēā idu wābiē basia.

³ JonataΛba Davira quĩrĩā basia ara idji quĩrĩā bΛ quĩrāca. MaΛ bērā bedea bΛsidaa dji biada paneni carea.

⁴ JonataΛba idji djiora Davia ērā diasia. MaΛ awara idji djōbada necoda, enedrΛmada, cΛrΛΛ trājΛbadada, cacuaē jΛbari sida diasia.

⁵ Saulba Davi djōne diabuebΛrΛza Daviba poyabadjia. MaΛ carea Saulba idjira idji sordaorā boro dji dromada bΛsia. MaΛra jūma Saul sordaorāba, idjiare bea bida bia unusidaa.

Davi trΛ bΛga bΛ carea Saul so ārĩna

⁶ Daviba pilisteo Goliā beadacarea israelerā sordaorāra jēda ādji puruza wāsidaa. Israelerā puruza jūene wābΛdade wērārāba Saulora audiabaribadjidaa. MaΛne bΛsrīdaba trΛābadjidaa, caribadjidaa, idjaba tōnōāda, dewara sida zabadjidaa.*

⁷ Māwā cari panane nāwā trΛābadjidaa:

Saulba ēberāda mil beasia baribΛrΛ Daviba die mil beasia.

⁸ MaΛ ūrĩside Saulora so ārĩsia. MaΛ carea quĩrūbideba jarasia:

-Ādjirāba jara panΛa Daviba ēberāda die mil beasida maΛne mΛa milbe beasida. ¡Cawaēne idjira ādjirā boroda bΛdia!-

⁹ MamaΛba Λtaa Saulba Davira quĩrācuita bΛbadjia.

¹⁰ Nurēma Ācōrēba jaida Saulmaa idu zebisia. MaΛ jaiba idjira quĩrā cawaē nūmebisia idji de dromane. MaΛne Daviba Saul carebai carea idji arpara zá basia idjia obari quĩrāca. Saulba mīāsuda idji jΛwade erobasia.

¹¹ Cawaēne Saulba maΛ mīāsuba araa tēūtasia. Idjia crīchasia Davira dedaa su jidaida. BaribΛrΛ Daviba barima umé aubuesia su bearāmārēā.

¹² Saulba cawa basia Ācōrēra idji ume bΛdada āyā wāsida baribΛrΛ Davi ume bΛda. MaΛ bērā idjia Davira waya basia.

¹³ MaΛ ewaride Davira mil sordaorā boroda bΛsia idji caita bārāmārēā. Djōne wābΛdaza Daviba sordaorāda edepeda bia enebadjia.

¹⁴ Ācōrēra idji ume bΛ bērā ne jūmane bia wābadjia.

¹⁵ Davira ne jūmane bia wā bērā Saulba waya basia.

¹⁶ BaribΛrΛ jūma Judadebemarāba, waabema israelerā bida Davira bio quĩrā panesidaa djōne wābΛdaza ādjirāra edepeda bia enebadjia bēra.

¹⁷ Ewari aba Saulba Davia jarasia:

-MΛ cau dji nabema Merāda bΛa diaya bΛ quima bāmārēā. MΛa ababe quĩrĩā bΛa bΛra mΛ itea sozarra djō baida Ācōrēba djōbibΛrΛde.-

BaribΛrΛ Saulba wārāda nāwā crīcha basia: "MΛa Davi beai cāyābara biara bΛa pilisteorāba beaēida."

¹⁸ MaΛne Daviba panusia:

-BaribΛrΛ māra dji dromaēa bΛ wigu bai carea. MΛ ēberārā sida dadji Israel druaē dji dromarēā.-

¹⁹ Saulba Davia idji cau Merāra diai jarađamīna dji ewari jūēside diaē basia. ĀtebΛrΛ ēberā Adriel abadaa diasia. Adrielerā Mehola purudebema basia.

²⁰ MaΛne Saulba dewara cau Mical abadada erobasia. MaΛ wērāba Davira quĩrā basia. Saulba cawapeda bΛsrīdasia.

²¹ Nāwā crīchasia: "MΛ cau Micalera Davia diaya. MaΛbe idjideba mΛa Davira pilisteorā jΛwade baebiya." MaΛ carea Saulba wayacusa Davia jarasia:

-IdibΛrΛ wārāda bΛra mΛ wigu baya.-

²² MaΛ ewaride Saulba idjiare bea nāwā jarasia:

-Bāduba Davi ume bedea bΛdade jarađadua mΛa idjira bio quĩrā bΛda idjaba bārā bida idjira bia unu panΛda. MaΛ bērā mΛ caura edaduāda adadua.-

²³ Sauloare beaba Davia māwā jarasidaa. BaribΛrΛ Daviba panusia:

* 18:6 Dewara sida. Hebreo bedeaēde māra ebuda bΛēa.

-Māra ne neē quirua idjaba dji dromaēa. ¿Ara jāwā quiruda dadjirā boro wigu baida ḅaca?-

²⁴ Sauloare beara wānapeda Daviba jaradara Sauloa jūma nēḅarasiḅaa.

²⁵ Baribara Saulba crīcha basia Davira pilisteorāa beabida. Maḅ bērā jarasia:

-Davīa jaradadua mḅ cau carea paratara iwidiē ḅada. Mḅa aḅabe quīrā ḅa idjia pilisteorā umaquīrā cacua wēāgoda eda cien eneida. Idjīa jaradadua pilisteorāba dadjirā biē opedada carea mḅa ādjirāra aḅari quīrāca biē o quīrā ḅada.-

²⁶⁻²⁷ Sauloare beaba Davīa maḅra jarasiḅaa. Maḅ beḅeara Daviba bia ūrīsia dji boro Saul cauda eda quīrā ḅada bērā. Saulba jarada ewari naēna Davira idji sordaorā ume wānapeda dosciento pilisteorāa quenasidaa.[†] Daviba maḅ umaquīrāra cacua wēāgocuapeda dji era Saulmaa edesia idji cau edai carea. Ara maḅda Saulba idji cau Micalera diasia Davi quima bamārēa.

²⁸ Maḅne Saulba wārāda cawasia Ācōrēra Davi ume ḅada idjaba idji cau Micalba Davira bio quīrā ḅada.

²⁹ Maḅ carea biara wayasia. Maḅne Davi ume dji quīrūda besia aḅa beubaradaa.

³⁰ Maḅ awara pilisteorā ādjirā ume djoḅne zedadaza Daviba dewara sordaorā bororā cāyābara auḅuara poyabadjia. Maḅ bērā idjira trḅ ḅaga besia.

19

Saulba Davi beai bada

¹⁻² Saulba idji warra Jonataḅa, idjiare bea bida jarasia Davira beadamārēa. Baribara Jonataḅba Davira bio quīrā ḅa bērā maḅgḅadebemada idjīa jūma nēḅarasia. Nāwā jarasia: -Mḅ zeza Saulba ḅara bea quīrā ḅa. Maḅ bērā quīrācuīta ḅadua. Nu diapeda puru dajada mīrū ḅedua.

³ Maḅne mḅ zeza ume parḅade wānia ḅa mīrū ḅa caita. Mḅa ḅadebemada idji ume beḅeaya. Idjīa oi crīcha ḅada cawasira mḅa ḅā jaraya.-

⁴ Nurēma Jonataḅba Daviḅebemada idji zezaa nāwā bia jarasia:

-Mḅ boro, ḅa nezoca Davira biē orādua. Acaḅdua, idjīa ḅara ni cārē cadjirua sida oē ḅa āḅeḅara bio careba ḅa.

⁵ Idji beadi adua Goliāra beasia. Maḅ ewaride Ācōrēba pilisteorāra jūma dadji israelerāa poyabisia. Maḅ unuside ḅara bio ḅasriḅasia. Baribara idi ¿cārē cārēā idjira biē o quīrā ḅa? Idjīa ni cārē cadjiruada oē ḅa ḅa idjira beai carea.-

⁶ Jonataḅba jara ḅa ūrīḅarāde Saulba panusia:

-Warra, Ācōrē quīrāpita wārāneba jaraya: mḅa Davira beabiēa.-

⁷ Saul wānacarea Jonataḅba Davira trḅpeda idji zeza ume beḅeḅara jūma nēḅarasia. Maḅbe Jonataḅba Davira Saulmaa edepeda Davira Saul ume besia naēna ḅada quīrāca.

⁸ Maḅ ewaride israelerāra wayacusa pilisteorā ume djoḅsiḅaa. Davira djoḅne wāpeda zocārā quenabarā carea pilisteorāra memenesiḅaa.

⁹ Baribara Ācōrēba jaira waya Saulmaa idu zebisia. Saulora mīasu catḅa chūmasia Daviba arpa zā ḅade.

¹⁰ Cawaēne Saulba Davira mīasuba su jidai basia baribara Daviba bera aubesia. Maḅ bērā mīasura dedaa su nūmane wāsia. Ara maḅ diamasi Davira mīrū wāsia.

¹¹ Maḅ bērā Saulba sordaorāda Davi dedaa diabuesia aca pananamārēā idjaba nurēma diapeda Davi beadamārēā. Baribara idji quīma Micalba Davi nāwā jarasia:

-ḅada naḅ diamasi mīrū wāḅeḅara nu ḅara beadiā.-

¹² Maḅ bērā dji dajadaa acḅadadeḅa Micalba Davira jḅcaradeba uḅaa ḅapeda Davira mīrū wāsia.

¹³ Maḅbe Micalba jḅwaba oda ācōrē waḅḅada Davi caḅade ḅasia. Maḅ boroare chiwatu carada ḅapeda borobaba ānēḅari coḅasia.*

¹⁴ Diapeda Saulba sordaorāda Davi jidabisiḅe Micalba jarasia idjira cacua biē ḅa bērā caḅade ḅada.

¹⁵ Sordaorāra Saulmaa jēda wānapeda maḅra nēḅarasiḅaa. Baribara Saulba ādjira wayacusa Davi jidade wābisia. Nāwā jarasia:

-¿caḅade ḅa sida idjira jidadapeda mḅmaa enenadua beai carea!-

¹⁶ Ara maḅda sordaorāba Davira jidade wāsiḅaa. Idji dede eda wānapeda idji caḅade jḅwaba oda ācōrēda chiwatu cara bara tabḅada unusidaa.

¹⁷ Maḅ carea Saulba idji cau Micalera jarasia:

-¿Cārē cārēā mḅra jāwā cūrūgasi? ¿Cārē cārēā mḅ dji quīrūra mīrū wāmārēā carebasi?-

[†] 18:26-27 *Doscientos pilisteorā.* 2 Samuel 3:14de jara ḅa Daviba cien beasida. * 19:13 *Acaramaarā Micalba dji jḅwaba oda ācōrēra Daviba cacuade jḅbariba jḅ ḅasia.*

Micalba panusia:

-Idjia jarasia carebaēb¹⁸ māra beaida.-

¹⁸ Davi mīrū wāsīde Ramá purúdaa Samuel ac¹⁹de wāsia. Mama Daviba jūma nēb²⁰asida sāvā Saulba idjira osida. Ma²¹be Davira, Samuel sida Nayo abada²²aa panane wāsīdaa.

¹⁹ Barib²⁰asida Saulo jarasīdaa Davira Nayo²¹de b²²ada Ramá puru caita.

²⁰ Ara ma²¹lda Saulba sordaorāda Davi jidade diabuesia. Ādjirā jūēsīdade Ācōrēneba be²²deabadarāda unūsīdaa Ācōrēneba be²³de aduanada.† Samuelera ādji nocoare basia. Ma²⁴lne cawaēne Ācōrē Jaurera Saulba diabuedarāmaa zesia. Ma²⁵lbe ādjirā sida Ācōrēneba be²⁶de aduanesīdaa.

²¹ Saulba ma²²l cawaside dewara sordaorāda diabuesia. Jūēsīdade ma²³lgrā²⁴ sida Ācōrēneba be²⁵de aduanesīdaa. Ma²⁶l bē²⁷rā Saulba dewararāda diabuesia. Barib²⁸asida ma²⁹lgrā³⁰ sida Ācōrēneba be³¹de aduanesīdaa.

²² Ma²³l carea ara idjida Ramá purúdaa Davi jidade wāsia. Secú abada²⁴de baido juebada urīama jūēsīde iwīdīsīda Davida idjaba Samuelda sāma pan²⁵l cawaya. Ma²⁶lne ēberārāba jarasīdaa ādjira Nayo²⁷de pan²⁸lda Ramá puru caita.

²³ Ma²⁴l bē²⁵rā Saulora Nayodaa wāsia. Wāb²⁶asida Ācōrē Jaurera idjīmaa zepeda idji sida Ācōrēneba be²⁷de besia. Māwā be²⁸de wāb²⁹asida Nayode jūēsīda Ramá puru caita.

²⁴ Mama idjia j²⁵l b²⁶ara ērāpeda Samuel quīrāpita āsa diamasi bida Ācōrēneba be²⁷de basia. Ma²⁸l carea abā²⁹ba ne oca badada cawaēne o beib³⁰asida israelerāba nāwā jarabadaa:

-Saul sida Ācōrēneba be³¹de abarica?-

21

Davi mīrū wāna

¹ Ma²l ewarīde Davira Nobo purúdaa sacerdotē Ahimele ac³de wāsia. Barib⁴asida Ahimeleba Davira iduba zeb⁵asida unūsīde dauperasia. Audiabarīpeda nāwā iwīdīsīda:

-Āsāvā jāwā b⁶aduba nī?

² Daviba sewadeba panusia:

-Dadjirā boro Saulba mā⁷la ne obi b⁸aa. Barib⁹asida ni abā¹⁰ba ma¹¹lgrā¹²debemada cawabirāduada asia. Mā¹³la jaradama mā¹⁴ sordaorā ume dji ununia.

³ Mērā, ĩcārēda ero⁴ba coi carea? Pa⁵lda juesuma wa ne baridua b⁶aa ero⁷ba sida mā⁸la diadua.-

⁴ Ma²lne sacerdotēba panusia:

-Mā³la pa⁴l ero⁵bara baridua pa⁶lēa. Āteb⁷asida Ācōrē quīrāpita b⁸ada pa⁹lda ero¹⁰ba.* B¹¹la ume pan¹²l sordaorāda idi wērārā ume cāinaē pan¹³lgrā¹⁴ ma¹⁵l pa¹⁶lra mā¹⁷la diaya.-

⁵ Daviba panusia:

-Ni abā⁶lda wērā ume cāinaē pan⁷la. Dai djōne wāb⁸adaza Ācōrē quīrāpita bia be⁹adida pan¹⁰la. Idi biara māwā pan¹¹la dadjirā boro Saulba diabuedā bē¹²rā.-

⁶ Ma²lne sacerdotēba Davia pa³l Ācōrē quīrāpita b⁴adara diasia dewarada neē b⁵ada bē⁶rā. Ma⁷l pa⁸lra ero⁹basia pa¹⁰l djiwīdīda Ācōrē quīrāpita b¹¹lda bē¹²rā.

⁷ Ma²l ewarīde Saul nezoca Doé abada³da Ācōrē quīrāpita ne oi carea mama basia. Idjira Edo⁴lnebema basia. Saul oveja wagabadarā boro basia.

⁸ Ma²lne Daviba sacerdotē Ahimeleba jarasia:

-Āb³la djōbada necoda wa miāsuda nama neē b⁴aca? Dadjirā boro Saulba isabe zebida bē⁵rā mā⁶l necoda, dewara djōi careabema sida eneē basia.-

⁹ Ahimeleba panusia:

-B²la Ela jewedade beada pilisteo Goliā neco badada nama ero³ba. Dai sacerdotē dji⁴o waga ero⁵ba jēdaare wuaba b⁶arā b⁷aa.† Quīrā⁸ b⁹ab¹⁰asida, edadua. Mā¹¹la dewarada neē b¹²aa.-

Daviba jarasia:

-Jāl cāyābara biara b²ara neēa. Mā³la diadua.-

¹⁰ Ara ma²l ewarīde Davira Saul carea pilisteorā puru Gat abada³daa mīrū wāsia dji boro Aq⁴uisi abadamaa.

¹¹ Ma²lne Aq³uisiare beaba jarasīdaa:

-Ājari b²ara Davi, Israeldebema boroēca?‡ Wērārā cari duanane idjidebemada nāwā tr³āsīdaa:

Saulba ēberāda mil beasia barib⁴asida Daviba die mil beasia.

† **19:20** Ācōrēneba be²¹de aduanada. Hebreo be²²deade ebuda b²³lēa sāvā be²⁴deasīda. Zocārāmaara ādjia Ācōrē be²⁵deade miā cawaiē jara duanasīdaa waa dadjia ūrīnaca be²⁶deade be²⁷de aduanasīdaa. * **21:4** Levitico 24:5-9. † **21:9** Sacerdotē dji¹⁰o. Hebreo be¹¹deade b¹²ā b¹³aa "efod." Ma¹⁴l versicolode ebuda b¹⁵lēa cārēnebema be¹⁶de adua. ‡ **21:11** Davi, Israeldebema boro. Hebreo be¹⁷deade b¹⁸ā b¹⁹aa "Davi, na²⁰l ējūānebema boro."

¹² Ādjia māwā jarapedada carea Daviba bio crīcha nūmesia. Bio waya b̄asia Gat puruēbema boro Aquisiba idjira beabida.

¹³ Maļ carea ādji quīrāpita quīrāē b̄a quīrāca b̄abadjia. Dji dede eda wābadade idji bichiwiba orrecuabadjia idjaba idobara idji icarade zowuababadjia.

¹⁴ Maļne Aquisiba idjiare bea nāwā jarasia:

-jāl ēberāra quīrāē tab̄a! ¿Cārē cārē idjira m̄a quīrāpita enesida?

¹⁵ ¿Idjira nama enesidaca m̄a quīrāpita quīrā cawaē b̄amārēā? Bārāmaarā ¿quīrāē beara nama neēca? jāl ēberāra m̄a dedebemada āyā ededadua!-

22

¹ Mamaļba Davira Adulaļ puru caita eya uriade mīrū bade wāsia. Davi djabarāba, dji zezaba, jūma dji zeza ēberārā bida idjira mama b̄ada ūrīsidade idji ume panane wāsidaa.

² Maļ awara jūma ēberārā bia mīga beada, ne diai bara beada, sođe biē bea sida idjimaā wāsidaa. Maļne Davira ādjirā boroda b̄esia. Jūma ābaa cuatrociento panasidaca b̄a.

³ Mamaļba Davira Mizpa puruđaa wāsia Moab druade. Idjia Moab druadebema boroa nāwā jarasia:

-M̄a djuburia, m̄a zezada m̄a papa sida nama idu bebidua aba Ācōrēba sāwā oida m̄a cawabib̄arādaa.-

⁴ Maļbe Daviba djibarirāra Moab druadebema boromaa edepeda amesia. Ādjirāra mama panesidaa Davi eyade mīrū b̄amisa.

⁵ Maļne Ācōrēneba bedeabari Ga abadaba Davia nāwā jarasia:

-Waa naļ eyade mīrūrādua. Jēda Juda druadaa wādua.-

Ara maļda Davira Haret oidaa wāsia.

Saulba sacerdoterā quenana

⁶ Ewari aba Saulora Guibea purude eya zaquede chūmasia tamarisco bacuru edre. Idji ļawade mīāsuda erobasia. Jūma idjiare beara idji ume panasidaa. Maļne ļcarā idjimaā zedapeda jarasidaa Davida, idji ume panarā sida unusidada.

⁷ Saulba idjiare bea nāwā jarasia:

-Ūrīnādua, bārāra m̄a quīrāca Benjamiļneba yōpedadarāa. Barib̄arā Judadeba yōna Jesé warra Davira dadji israelerā boroda beib̄arā, ¿idjia bārāa ējūāda, uva ējūā sida diaica? ¿Idjia bārāra idji sordaorā bororāda b̄aica?*

⁸ Māwāmīna bārāra bedea ausidaca b̄a m̄a āyā b̄adi carea. Ni abaļba m̄a jaradaē basia m̄a warra Jonataļra Jesé warra Davi ume bedea b̄asidada. Ni abaļba m̄a crīchadacaa. Idjira m̄are bada Daviba m̄ara beai carea b̄a m̄a warra Jonataļba māwā crīchabida b̄ērā. Barib̄arā bārāba maļnebemada m̄a jaradaē basia.-

⁹ Maļne Edoļnebema Doé ādji tāēna b̄aba nāwā jarasia:

-M̄a Jesé warra Davira Nobo purude unusia. Idjira Ahitob warra Ahimele ume bedea basia.

¹⁰ Ahimeleba Ācōrēa iwīdisia Daviba sāwā oida b̄a cawaya. Maļ awara djōbada neco pilisteo Goliāde badada, coi careabema sida diasia.-

¹¹⁻¹² Ara maļda Saulba Ahitob warra Ahimelera, idji zeza ēberārā sida jūma trābisia. Ādjirāra Nobo purude Ācōrē sacerdoterā basia. Ādjirā Saulma jūēsidade Saulba Ahimelea jarasia:

-Ahitob warra, m̄a jarab̄arā ūrīdua.-

Ahimeleba panusia:

-Jaradua, m̄a boro.-

¹³ Maļne Saulba iwīdisia:

-¿Cārē cārē b̄ara Jesé warra Davi ume m̄a beadi carea bedea ausida? M̄a cawa b̄a b̄a paļda, djōbada neco sida idjia diasida. Maļ awara b̄a Ācōrēa iwīdisia Daviba sāwā oida b̄a cawaya. Maļ b̄ērā idira idjia m̄ara beai carea b̄a.-

¹⁴ Ahimeleba panusia:

-Māwāēa. M̄a boro, jūma b̄are bea cāyābara Davira b̄a ume jipaara b̄a. ¿Idjira b̄a wiguēca? ¿B̄a wagabada sordaorā boroēca?† ¿Jūma b̄a diguidabemarāba idjira waya panlēca?

¹⁵ Idibeb̄arā m̄a Ācōrēa iwīdi b̄lēa idjia sāwā oida b̄a cawaya. Maļ b̄ērā m̄a boro, jararādua m̄ara m̄a ēberārā sida bedeadē panāda. Wārāda m̄a, b̄a nezocaba cārē sida adua b̄a naļ nēb̄aradebemada.-

* 22:7 Hebreo bedeadē nāwā b̄a b̄a: "¿Idjia bārāra mil bororāda idjaba cien bororāda b̄aica?" † 22:14 Acarāmaarā maļ bedebema jara b̄a: "¿B̄a jarab̄arā isabe ocaca?"

16 Barib_{ΛΓΛ} Saulba İjānaē bērā nāwā jarasia:

-Ahimele, b_{ΛΓΛ}, b_Λ zeza ēberārā sida m_Λa jūma beabiya.-

17 Ara ma_Λda Saulba idji wagabada sordaorāa nāwā jarasia:

-İĀcōrē sacerdoterāra jūma quenanadua! Ādjirā sida Daviare duan_{ΛΛ}. Ādjia cawasidaa Davira mīrū nīda barib_{ΛΓΛ} m_Λa jaradaē basia.-

Barib_{ΛΓΛ} idji wagabada sordaorāba Ācōrē sacerdoterāra bea quīrīnaē basia.

18 Ma_Λ carea Saulba Edo_Λnebema Doéa jarasia:

-İB_Λab_{ΛΓΛ} Ācōrē sacerdoterāra quenadua!-

Ara ma_Λda Doéba ādjirāra quenasia. Ma_Λ ewaride 85 sacerdoterāda ādji djio j_Λ bēada quenasia.

19 Ma_Λ awara sacerdoterā puru Nobo_Λdaa wāpeda umaquīrārāda, wērārāda, warrarāda, djiwidi toda quee_Λda sida necoba jūma quenasia. Pacada, burroda, oveja sida quenasia.

20 Barib_{ΛΓΛ} Doéba quenab_{ΛΓΛ}de Ahimele warra Abiatada Davi b_Λmaa mīrū wāsia.[‡]

21 Ma_Λne idjia Davia nēb_{ΛΓΛ}sia sāvā Saulba Ācōrē sacerdoterāra quenabisida.

22 Daviba idjia jarasia:

-M_Λ Nobo purude baside Edo_Λnebema Doé sida mama basia. M_Λa cawa basia idjira Saulmaa wāpeda m_Λ jāma ba_Λara jaraida. Ma_Λ bērā m_Λd_Λ be_Λedeade b_Λa b_Λ zeza ēberārā jūma quenana carea.

23 M_Λ ume bēdua. Ne wayarādua. Abari ēberāba m_Λda, b_Λ sida bea quīrīā b_Λa. M_Λ ume besira idjia b_Λra beaēa.-

26

Daviba Saul bea ama bada

1 Ma_Λ ewaride Zip purudebemarāda Guibeadaa wānapeda Sauloa nāwā jarasidaa:

-Davira Haquila eya zaquede ējūā pōāsa ewaraga b_Λ quīrāpe mīrū b_Λa.-*

2 Ara ma_Λda Saulba dji biara bea Israeldebema sordaorāda mīl ūbea edapeda Zip ējūā pōāsa ewaraga b_Λdaa Davi j_Λr_Λde wāsidaa.

3 Ma_Λne Haquila eya zaquede o icawa cāisidaa. Ma_Λ eya zaquera ējūā pōāsa ewaraga b_Λ quīrāpe b_Λa.

Ma_Λne Davira ējūā pōāsa ewaraga b_Λde basia. Idjia cawasia Saulba idjira jidade zeb_{ΛΓΛ}ada.

4 Ma_Λ bērā Āc_{ΛΓΛ} diabuesia Saulora idji sordaorā sida sāma pan_Λda cawai carea. Ādjirā jēda zesidade jarasidaa wārāda Saulda jūēsida.

5 Ma_Λbe Davira Saul idji sordaorā ume pan_Λmaa chupea wāpeda quīrācuita acasia Saulda, Ner warra Abne sida sāma cāi pan_Λ cawaya. Ma_Λ Abnera Saul sordaorā boro basia. Daviba unusia Saulora idji sordaorā ēsi cāi b_Λda.

6 Davira jēda wāpeda hititadebema Ahimele ume idjaba Seruyā warra Abisai ume be_Λesia. Abisaira Joā djaba basia. Daviba ādjia iwidiisia:

-İCaida m_Λ ume Saul cāi b_Λmaa wāi?

Abisaiba panusia:

-M_Λda b_Λ ume wāya.-

7 Ma_Λ diamasi Davira Abisai ume Saul sordaorā pan_Λmaa wāsidaa. Jūēsidade unusidaa Saulora cāi b_Λda. Idji boro nocoare mīāsuda egorode su nūmasia. Ma_Λne Abneda, idji sordaorā sida Saul cāi b_Λ orrocawa cāi panasidaa.

8 Ma_Λ carea Abisaiba Davia jarasia:

-Idi Ācōrēba b_Λ dji quīrūra b_Λ j_Λwade b_Λb_{ΛΓΛ}. Saulora m_Λa idu beabidua. Ara idji mīāsuba idjira egoro_Λdaa su jidaya. Ĕarima aba sub_{ΛΓΛ}ba beaya.-

9 Barib_{ΛΓΛ} Daviba jarasia:

-Idjira bearādua. Ācōrēba b_Λda boroda beasira idjia cawa oya.

10 Ācōrē quīrāpita m_Λa jaraya ababe idjiab_{ΛΓΛ} Saulora beubida b_Λa. Āibērā ewari aba idjia Saulora arā jāvā beubiya wa dji quīrū ume djō b_Λde beubiya.

11 Idjiab_{ΛΓΛ} Saulora dadjirā boroda b_Λda bērā m_Λa Saulora beaēa. Barib_{ΛΓΛ} idji jiadoda, mīāsū sida idji boro nocoare bēada eda_Λpeda isabe wānia.-

12 Ara ma_Λda Daviba mīāsuda, jiado sida Saul boro nocoare bēada eda_Λpeda wāsidaa. Ādjia ope_Λadara ni aba_Λba ununaē basia ni ūrīnaē basia. Ni aba_Λda ĩr_Λmanaē basia Ācōrēba jūmarāda bio cāibigada bērā.

‡ 22:20 Ahimele warra Abiatada. Hebreo be_Λedeade b_Λ b_Λa: "Ahitob warra Ahimele warra Abiatada." * 26:1 Ĕjūā pōāsa ewaraga b_Λ. Hebreo be_Λedeade b_Λ b_Λa "Jesimo_Λ."

¹³ Maλbe Davira dewarabema eya zaque borodaa wāsia. Mama idjira Saul sordaorā pana quīrāpe tama aride basia.

¹⁴ Maλne Daviba Saul sordaorā boro Abneda trλ jarasia:

-¡Abne! ¿Ūrī bλca?-

Abneba panusia:

-¿Caida jāwā dadjirā boro Sauloa bīa bλ?-

¹⁵ Daviba jarasia:

-¿Bara Israel druade dji mēsāara bλēca? Maλda ¿cārē cārēā dadjirā boro Saulora wagaē bλ? Idi ēberāda bārā cāi duanamaa wāpeda dadjirā borora beaida basia.

¹⁶ Bλα cadjiruada osia. Bλα dadjirā borora wagaē basia. Ācōrē quīrāpita mā jaraya: Ācōrēba bλda borora bārāba wagapedadaē bērā, bλda bλ sordaorā sida jūma beudida panla. Saul mīāsuda, jiado sida idji boro nocoare beadada jarādua unui cawaya.-

¹⁷ Saulba cawasia Davida māwā bedea bλda. Maλ bērā jarasia:

-Mλ warra Davi, ¿bλda jāwā bedea bλca?-

Daviba panusia:

-Māē, mλ boro. Mλda māwā bedea bλα.

¹⁸ Bλα ¿cārē cārēā mλ, bλ nezocada biē oi carea ēpē bλ? ¿Cārēneba mā bλra biē osi? ¿Cārē cadjiruada osi?

¹⁹ Mλ boro, mλ djuburia mā jarabλlara ūrīdua. Ācōrēba bλda mλ ume quīrūbisibλra mā idjia animarāda babue diaya bλ quīrūbira tumabimārēā. Baribλra ēberārāba bλda mλ ume quīrūbisidabλra, Ācōrēba ādjirāra biē bλya. Ādjirāba mλra Ācōrēba diada druadebemada āyā jaretabada quīrāca nama mīrū zebisidaa. Nāwā jarabλdaca bλa: āyā wādua dewara ācōrē bea ēpēmārēā.

²⁰ Nama Ācōrēba diada drua āi mλra bearādua. Mλra usa tλ quīrāca lbaaē bλ bērā ¿bλα cārē cārēā mλra beai carea jarλ bλ? ¡Eyaē suērru beai carea jarλ bλ quīrāca mλra ēpē bλα!-

²¹ Maλ carea Saulba panusia:

-Mλ warra Davi, mā cadjiruada osia. Ēberā crīcha neē bλ quīrāca mā bio āi o basia. Mλ ume jēda wāna. Idi bλα mλra beadāē bērā mā bλra waa biē oēa.-

²² Daviba panusia:

-Mλ boro, bλ mīāsura nama bλα. Sordaoda aba diabuedua edade zemārēā.

²³ Ācōrēba ēberāza ne biada diaya ādjia jipa o panλ carea idjaba wārāda ijā o panλ carea. Idi Ācōrēba bλra mλ jawade basia. Baribλra mā bλra beaē basia, idjiabλra bλra dai boroda bλda bērā.

²⁴ Mā Ācōrēa iwidi bλα māda zocai bλmārēā, mā idi bλra zocai bλda quīrāca. Idjaba iwidi bλα mλra jūma bīa mīga bλdebemada ēdra bλmārēā.-

²⁵ Saulba panusia:

-Ācōrēba bλra carebaya, mλ warra Davi. Wārāda bλa ne waibλada o baya. Bλα obλlara jūma bīa odjaya.-

Maλbe Davira āyā wāpeda Saulora jēda idji druadaa wāsia.

27

Davi pilisteorāma bada

¹ Māwānacarea Daviba nāwā crīchasia: “Ewarī aba Saulba mλra beaya. Biara bλα mλra pilisteorā druadaa mīrū wāida. Māwāra Saulba mλra beai carea naλ Israel druade waa jarāēa. Mama idjia mλra poya jidaēa.”

² Ara māda Davira, seisciento sordaorā idji ume panλ sida pilisteorā puru Gat abadaāda wāsidaa. Maλ puru borora Maó warra Aquisi basia.

³ Maλne Davira, idji sordaorā sida ādji ēberārā bara Aquisi caita Gat purude panesidaa. Daviba quimada umē erobasia. Aba Ahinoal basia. Ahinoalra Jezreel purudebema basia. Dewarabemara Abigail basia. Abigailera Carmel purudebema basia. Idjira Nabal pēdra wērā basia.

⁴ Saulba ūrīsia Davira Gat puruāda mīrū wāsida. Maλ bērā Davi beai carea waa jarāē basia.

⁵ Ewarī aba Daviba Aquisia nāwā jarasia:

-Bλα māda bīa unu bλabλra, bλ druade puru zaqueda aba mā diadua dai panani carea. Mλ, bλ nezocara bλ puru dromane bāiē bλα.-

⁶ Ara maλ ewaride Aquisiba Sicla puruda Davia diasia. Mamaλba λtaa maλ purura Juda druadebema bororāba eropanesidaa.

⁷ Davira poa aba auēdu jedeco quīmārē pilisteorā druade basia.

⁸ Mama panane Davira idji sordaorã ume gesuritarãmaa, gezritarãmaa, idjaba amalecitarãmaa bida ne jãrĩcuade wãbadjidãa. Maã eberãrãra Telaiã purudeba Sur ejuãare aba Egipto drua daucha panabadjidãa.*

⁹ Ne jãrĩcuade wãbadjade Daviba idji sordaorã ume umaquĩrãrãda, wẽrãrã sida jũma quenabadjidãa. Ni abãda zocai bãdaca basia. Baribãrãrã ovejada, pacada, burroda, cameyoda, cacuade jãbada sida jũma edacuadapeda Aquisimãa jẽda wãbadjidãa.

¹⁰ Maãne Aquisiba nãwã iwidiãbadjia:

-Idi bãrãra çsãma ne jãrĩcuade wã panasida?-

Maãne Daviba sewadeba nãwã panubadjia:

-Negue ejuãne Juda druađe Jerameeldeba yõpedadarãba eropananada, quenitarãba eropananã sida jãrĩcuade wã panasidãa.-

¹¹ Ne jãrĩcuade wãbãrãrãde Daviba umaquĩrãrãda, wẽrãrã sida jũma quenabadjia. Ni abãda zocai bãca basia. Idjia nãwã crĩchasia: "Abãda zocai basira maãne idjira Gat purudãa zeibãrãrã Aquisia jaraiscada mãa odada." Davi pilisteorã druađe baside mãwã o bãbadjia.

¹² Maã carea pilisteorã boro Aquisiba crĩchasia Davira idjiare bãda. Idjia jarasia: "Daviba o bã carea idji puru Israelba idjira quĩrãma panãa. Maã bẽrã idjira ewariza mãare baya."

28

Saul daubara wẽrãmaa wãna

¹ Maã ewaride pilisteorãda dji jãresidãa israelerã ume djõni carea. Maãne pilisteorã boro Aquisiba Davia nãwã jarasia:

-Bãa bio cawa bãa bãrã, bã sordaorã sida mãare djõne wãnida panãda.-

² Daviba jarasia:

-Bia bãa, bãa unuya sãwã mã, bã nezocara djõbarida.-

Aquisiba jarasia:

-Mãwã baibãrãrã, bãrã mã wagabarida bãya aba bã beubãrãrãda.-

³ Maã naẽna Saulba jũma daubararãda Israel druađebemada ãyã jãrecuasãa.* Maã awara Samuelera jaidasia.† Israelerãra idji carea jãsidãa. Idji puru Ramãne tãbãrisidãa.

⁴ Pilisteo sordaorãra ãbaa dji jãredapeda Suneã purude duanesidãa. Maãne Saulba idji sordaorãra ãbaa jãrepeda Guilboa eyađe duanesidãa.

⁵ Baribãrãrã pilisteo sordaorã unuside Saulora ne wayaaba cacua urea nũmesia.

⁶ Maã carea Saulba ãcõrẽa iwidiãsia sãwã oida bã cawaya. Baribãrãrã ãcõrẽba cãimocarãdeba ni Uriã abadađeba bida cawabiẽ basia.‡ Maã awara ãcõrẽneba bedeabadarãba poya cawabiããẽ basia.

⁷ Maã carea Saulba idjiare beaa nãwã jarasia:

-Bẽwãrã jaure ume bedeabari daubara wẽrãda jãrãdadua, mãã idjiđeba cawai carea sãwã oida bãda.-

Maãne idjiare beaba panusidãa:

-Endor purude daubara wẽrãda bãa.-

⁸ Ara mãda Saulora quĩrã awara djiosia ni abãaba idjira cawarãnamãrẽã. Maãbe idjiare beada umẽ edapeda diamasi mãã wẽrãmaa wãsia. Idjia daubara wẽrãa nãwã jarasia:

-Mã djuburia mãã jarabãrãrã bẽwãrã jaureda zebidua idji ume bedeai carea.-

⁹ Baribãrãrã daubara wẽrãba panusia:

-çCãrẽ cãrẽã bãa mãã mãwã obi bã? çSaulba odara bãa adua bãca? Idjia daubararãda mãã Israel druađebemada jũma ãyã jãrecuasãa. çSaulba mããra beamãrẽã bãa mãwã obi bãca?-

¹⁰ Maãne Saulba ãcõrẽ quĩrãpita wãrãneba nãwã jarasia:

-Mãã ãcõrẽ trãneba jaraya mãã obãrãrã carea bãrã biẽ odaẽda.-

¹¹ Maã carea daubara wẽrãba iwidiãsia:

-Mãẽteara çbãa cai jaureda zebi quĩrã bã?-

Saulba panusia:

-Samuel jaureda zebidua.-

¹² Ara mããda daubara wẽrãba Samuel jaureda trãsia. Samuel jaure unuside mããdua biãpeda Sauloa jarasia:

-Bãa çcãrẽ cãrẽã mããra cãrũgasi? çBãrã Saulda jãwã bãa!-

¹³ Saulba panusia:

-Ne wayarãdua. Bãa unu bãda mãã jaradua.-

Daubara wẽrãba panusia:

* 27:8 Telaiã purudeba. ãcãrãrãmaarã mããba jara bãa: "Drõã naẽnabema ewarideba mããa." 18:9-14. † 28:3 1 Samuel 25:1. ‡ 28:6 Uriã. Exodo 28:30.

* 28:3 Deuteronomio

-Jaureda egorodeba ãtaa zebΛΓada unu ßΛΛ. -§

¹⁴ Saulba iwidiisia:

-Idjira ζcai zaca ßΛ?-

Daubara wērāba panusia:

-Idjira drōāda ßΛΛ. Idjia cacuade jΛ ßΛra drasoΛ ßΛΛ.-

Mañne Saulba cawasia Samuel jaureda māwā ßΛda. Mañ carea idjira chīrāborode ßarru cobesia.

¹⁵ Mañne Samuel jaureba idjía iwidiisia:

-ζCārē cārēā ßΛΛ mΛra mīā sē ßΛ? ζCārē cārēā namaa zebisi?-

Saulba panusia:

-ßΛra namaa zebisia mΛa sāvā oida ßΛda cawa crīchaē ßΛ bērā. Pilisteorāra mΛ ume djōne zesidaa. Mañne Ācōrēba mΛra igara ßΛΛ. MΛa sāvā oida ßΛ iwidiibΛΓade idjia cāimocaradeba cawabicaa. Mañ awara idjideba bedeabadarāba poya cawabidaēa. Mañ carea ßΛda trΛ ßΛΛ mΛa sāvā oida ßΛda cawabimārēā.-

¹⁶ Samuel jaureba panusia:

-ζCārē cārēā mΛa iwidi ßΛ? Ācōrēba ßΛda igarapeða ßΛ ume dji quīrūda ßesia.

¹⁷ Idjia bara osia mΛneba jarada quīrāca. Idjia ßΛ israelerā boro baðada jāřpeda ßΛ ume baða Davia diasia.

¹⁸ Idjia jaradara ßΛ ģā oē basia. ßΛΛ amalecitarāra jūma quenaē basia idji quīrūbideba obida quīrāca.* Mañ bērā idi ßΛra jāwā o ßΛΛ.

¹⁹ Mañ awara Ācōrēba ßΛda, israelerā sida pilisteorāa poyabiya. Nu ßΛra, ßΛ warrarā sida mΛ ume beudarā panabadama panania.-

²⁰ Samuel jaureba jarada carea Saulora bio ne wayapeða egode ßaesia. Idjira cacua norrabari basia ewari aba āsa diamasi bida ne coē baða bērā.

²¹ Daubara wērā Saul caita wāpeða unusia idjira ne wayaaba cacua urea nūmΛda. Mañne jarasia:

-MΛ, ßΛ nezocaba ßΛ bedeara ģāsia. MΛ beadi adua ßΛΛ jaradara mΛa jūma osia.

²² MΛ ãduburia ūřidua. MΛa ßΛa pałda mařři diaya comārēā. Māwā ßΛra waya cacua ΛßΛaya nocoda wāmārēā.-

²³ BaribΛΓΛ Saulba coēana asia. Mañ bērā daubara wērāba, Sauloare ßea bida jara panesidaa ne comārēā. Māwā jara panΛ carea Saulba ne coyada asia. Egode tabaðada cadade ãta chūmesia.

²⁴ Daubara wērāba paca zaque boreguea ßΛda idji de caita erobasia. Mañ pacara beapeða djusia. Idjaba harinada ßaratΛpeða pał dji ēsābari neē ßΛda ābusia.

²⁵ Mañra Saulo, idjiare ßea bida diasia codamārēā. Ara mañ diamasi ne copeðadacarea Saulora idjiare ßea sida jēda wāsidaa.

31

Pilisteorāba Saul beapedada

¹ Pilisteorāda israelerā ume djōne wānapeda Guilboa eyade israelerā zocārā quenasidaa. Mañ bērā israelerāra memenesidaa.

² Pilisteorāba Saulora, idji warrarā sida caidu ēpēsidaa. Mañne Saul warrarā Jonatałda, Abinadāda, Malquisúia sida beasidaa.

³ Mañbe Saul ßΛma auðuara djōsidaa. EneðrΛmaba djōbadaba idjimaΛ cha drΛ panΛba Saulora sucuasidaa.*

⁴ Mañ carea idji djōi careabema eronībabaría nāwā jarasia:

-ßΛ necora eūtapeda mΛra su beadua. Māwā oēra jāł pilisteorā cacua wēāgoē tabeaba mΛra jidadapeða bio pua unubidia. Māwā odapeða mΛra necoba su beadia.-

BaribΛΓΛ Saul djōi careabema eronībabariba Saul beaira wayasia. Mañ carea Saulba idji necoda ãta nūmΛpeða ģrΛ ßaesia iduba beui carea.

⁵ Saul djōi careabema eronībabariba mañ unuside Saul caita abari quīrāca idji neco ģrΛ su ßesia iduba beui carea.

⁶ Māwā abari ewaride Saulora, idji warrarāda ūbea, idji djōi careabema eronībabarida, idjiare ßearā sida jūma beusidaa.

⁷ Israelerā Guilboa quīrāpe ßΛ jewedeðe panabadaba, Jordał do quīrārē panabada bida ūřsidaa pilisteorāba poyadapeða Israeldēbema sordaorāda memenesidaa. Idjaba ūřsidaa Saulora idji warrarā sida beasidada. Mañ carea mañ israelerāra ādji purudebemada āyā mīrū wācuasidaa. Mañbe pilisteorāra zedapeða mañ puru beade panesidaa.

§ 28:13 *Jaure*. Hebreo bedeade ßΛ ßΛΛ "ācōrē beada." * 28:18 1 Samuel 15:3-28. * 31:3 *Cha drΛ panΛba Saulora sucuasidaa*. Hebreo bedeade māwā ßΛ ßΛΛ. Griegode nāwā ßΛΛ: "Saulora bio ne waya ßesia."

⁸ Nurēma pilisteorāba israelerā quenapedadamaa wānapeda ādjia nebia erobedara jūma jara pe wāsidaa. Maāne Saulda idji ūbeabema warrarā sida Guilboa eyade beu tapanada unusidaa.

⁹ Saulora obāá tutadapeda idjia djōi carea erobadara edasidaa. Maābe āCARA ādji druadaa diabuesidaa Saul beudebemada waabema pilisteorāa jaradamārēā. Maā bedeara ādji jawaba oda ācōrē bea dede, puru quīrāpita bida jarasidaa.

¹⁰ Maābe pilisteorāba ne jūma Saulba djōi carea erobadara ādji jawaba oda ācōrē Astarte dede eda ḥasidaa. Idji cacuara āTA jira ḥasidaa israelerā puru Bet-saā mōgaraba auđu jūrā ca ḥade.

¹¹ Gala druade israelerā Jabe purudebemaba ūrīsidaa sāwā pilisteorāba Saul cacuara osidada.

¹² Ara maāda dji sozarra beaba Saul cacuara edade wāsidaa. Jūma maā diamasi wābadaḍe Bet-saā purude jūēsidaa. Maābe Saul cacuara, dji warrarā cacua sida edaa edadapeda jēda Jabedaa enesidaa. Mama ādji cacuara babuesidaa.

¹³ Māwānacarea ādji ḥAWAFAda edadapeda Jabede bacuru edre jou ḥasidaa. Maābe domia aba ne codaē basia.

2 SAMUEL

UMÉBEMA CARTA SAMUEL

2 Samueldeba aba Nehemianaa Ἰσραὴλ βαπεδάδα

Naḷḡarā cartade bā baa israelerā māwāpedadada Davi ādji boro bedadeba aba Nehemiaba Jerusaleḷ auḡu jūrā ca baḡara wayacusa obaḡadaa. Davira dji boroda besia 1010 poa Jesucrito toi naēna. Nehemiaba dji jūrā ca baḡara waya osia 445 poa Jesucrito toi naēna. Dadji ēberā bedeade naḷda bā eropaḡaa:

Umébema carta Samuelde bā bāa Davi Israeldebema boroda bedada, Davideba yōbadaḡa ewariza israelerā bororāda beadi Ācōrēba jaradada, Daviba Betsabé ume cadjirua odada, idjaba Davi warra Salomoḷ toḡada.

Nabema carta Cronicaḡe bā bāa Ācōrēba Davia cawabidada sāma idji de dromara oida bāda idjaba Davi jaidadada. Umébema carta Cronicaḡe bā bāa Salomoḷ Israeldebema boroda bēpeda Ācōrē de droma odada.

Nabema carta Reyede bā bāa Salomoḷ ne bara bedada, idji necawaadebemada, idjaba wērā awua baḡeba Ācōrē igaradada. Maḷ awara bā bāa israelerā druā aba baḡada umé bedada: Juda druada idjaba Israel druada. Maḷare bā bāa Israel druadebema boro Jeroboabā israelerāa jawaba oḡa ācōrē ēpēbidada. Maḷ awara bā bāa Ācōrēneba bedeabari Elíaba odadebemada.

Umébema carta Reyede bā bāa Elía bajānaa wānada, idji cacuabari Eliseo Ācōrēneba bedeabarida bedada, idjaba israelerāba dewara ācōrē bea ēpē paḡa carea Ācōrēba dji quīrūrāa ādjirā jida edebidada.

Esdra cartade bā bāa Persia druadebema boro Ciroba idu israelerāa ādji druadaa jēda wabidada idjaba Ācōrē de droma waya opedadada. Nehemia cartade bā bāa Nehemiaba Jerusaleḷ auḡu jūrā ca baḡara waya obidada.

5

Davi israelerā boroda beḡa

¹ Saul jaidadacarea Israeldeba doce puru yōpedadada Hebroḷ puruḡaa Davimaa wānapeda nāwā jarasidaa:

–Dadjirāra abari ēberārāa.

² Saulora dadjirā boro baḡamīna djōne wābadaza baḡabaḡa dadji israelerāra edepeda bia enebadjia. Maḷ awara Ācōrēba jarasia baḡra idji puru Israel boroda beida. Baḡabaḡa oveja waga bā quīrāca idji ēberārāra pe erobayada asia.–

³ Maḷne Hebroḷne Ācōrē quīrāpita Israeldebema dji dromarāda Davi ume bedea baḡapeda nedragada idji borode weasidaa israelerā boroda baḡi carea.

⁴ Davi israelerā boroda baḡsidaḡe treinta poa baḡsia. Maḷbe cuarenta poa ādjirā boroda besia.

⁵ Naārā Hebroḷne idjira siete poa auḡu ēsidra Judadeba yōpedadarā boro baḡsia.* Māwānacarea 33 poa Jerusaleḷne jūma israelerā boroda baḡsia.

Daviba Jerusaleḷ puru poyada

⁶ Israelerā boro Davira idji sordaorā ume Jerusaleḷnaa djōne wāsidaa. Maḷ ewaride jebuseorāda jāma panabadjidaa. Ādjirāba crīchasiḡaa Davira poya ādji puruḡe eḡa zeḡda. Maḷ carea idjā jarasidaa:

–Bāra nama eḡa poya zeḡa. Dauberrea beaba, jīrū biē bea bida naḷ puruda poya wagaḡia bārā eḡa zerānamārēa.–

⁷ Baribaḡa Daviba Jerusaleḷra poyapeda maḷ puruḡe sordaorā panabada Sioḷ abada sida poyasia. Idira Sioḷra Davi puru abadaa.

⁸ Israelerāba jebuseorā poyadi naēna Daviba jarasia:

–Jebuseorāda poya quīrā bābaḡa, Sioḷ puruḡe eḡa baido weamārēa opedada urideba wāida bāa.† Māwābaḡa jāḷ dauberrea beamanada, jīrū biē beamana sida beaḡia. Ādjirāra mḷa quīrāma bāa.–

Daviba māwā jarada bēra idira ababāba djārāda quīrāma baḡabaḡa nāwā jarabaria: “Dauberrea beada, jīrū biē bea sida dadji boro de dromane eḡa wānacara paḡaa.”‡

* 5:5 Judadeba yōpedadarāba naārā Davira ādjirā boroda baḡsidaa. 2 Samuel 2:1-11. † 5:8 Sioḷ puruḡe eḡa baido eḡa weamārēa opedada urideba. Maḷra hebreo bedeade ebuḡa baḡe. Ādjirāra mḷa quīrāma bāa. Ḳsaḡamaarā maḷḡaba jara bāa: “Ādjirāba mḷra quīrāma paḡaa.” ‡ 5:8 De droma. Maḷba jara bāa Ācōrē de dromada wa israelerā boro de dromada.

⁹ Maλbe Davira Sioλne βesia. Sioλra trλ βasidaa Davi puru. Dji puru mōgaraba auđu jūrā ca βara Daviba waiβlara osia idjaba Milo abadadeba eda dji jogoa beara egoroba daucha pārī wāsia.[§]

¹⁰ Ācōrē ne jūma poya βada idji ume βa bērā Davira ewariza dji dromaara βesia.

¹¹ Maλ ewaride Tiro druadebema boro Hiraλ abadaba λcλra Davimaa diabuesia idji ume dji bia bai carea. Maλ awara bacuru de obadarāda, mōgara de obadarāda, dji biara βa bacuru sida diabuesia. Ādjirāba Davi itea de dromada osidaa.

¹² Maλneba Daviba cawasia Ācōrēba idjira wārada israelerā boroda βasida. Maλ awara cawasia Ācōrēba idji puru Israelda quīrīā βa bērā idjira careba βada israelerā bia pe eroβamārēā.

Davi warrarā Jerusaleλne topedada

¹³ Hebroλneba wānacarea Jerusaleλne Daviba quimada zocārā edasia. Dewara wērārā sida zocārā erobasia. Ādjirāba warrarāda, caurā sida Davia to diasidaa.

¹⁴ Daviba naλ warrarāda Jerusaleλne unusia: Samúa, Sobab, Nataλ, Salomoλ,

¹⁵ Ibhar, Elisua, Nepeg, Japia,

¹⁶ Elisamá, Eliadá, idjaba Elipelet.

7

Daviba Ācōrē de droma oi crīcha bada

¹ Ācōrēba israelerā boro Davira dji quīrū ume necai βasia. Maλ awara Davira idji de dromane βesia.

² Ewari aba Daviba Ācōrēneba bedeabari Nataλa nāwā jarasia:

–Acλdua. Mλ de dromara dji biara βa bacuru odaa baribara Ācōrē baurudera wua dede βa. * Maλ carea mλa Ācōrē itea de dromada o quīrīā βa.–

³ Nataλba panusia:

–Ācōrēra βa ume βa bērā βa crīcha βara jūma odua.–

⁴ Baribara maλ diamasi Ācōrēba Nataλa nāwā jarasia:

⁵ –Mλ nezoca Davia nāwā jarade wādua: “Ācōrēba nāwā jara βa: βa mλ itea de dromada oiē βa.

⁶ Maλ bārā israelerā Egiptodeba ēdra enena ewarideba mλra de arade βacaa. Āteβara bārā wāβadaza mλ wua deda ededapeda maλne eda babaria.

⁷ Mλ bārā drōā naēnabemarā ume nībaside mλ puru Israel pe eronībapedadarāa jaraca basia mλ itea dji biara βa bacuru deda odamārēā.”

⁸ Maλ carea Nataλ, mλ nezoca Davia nāwā jaradua: “Ācōrē jūma poya βaba nāwā jara βa: mλa βara oveja wagabari badada edasia mλ puru Israel boroda βamārēā.

⁹ Ba wāβara mλra βa ume βasia. Mλa βa dji quīrūda poyabisia, idjaba mλa βara trλ βaga βasia naλ ējūāne dewara trλ βaga βea quīrāca.

¹⁰⁻¹¹ Maλ awara mλa ējūāda mλ puru Israel itea edasia ewariza mama beadamārēā. Ni abalaba ādjirāra mamalaba āyā βadaēa.† Ēberā cadjiruarāba ādjirāra waa biē odaēa mλa ādji ēdra βabadarā diabuesi ewaride biē o panana quīrāca. Idira mλa βara dji quīrū ume necai βaya.

Maλ awara mλa jaraya idiba λtaa βadeba yōβadara israelerā boroda βaya.

¹² Maλ bērā βa jaidadacarea mλa βa warrada aba βaya dji boroda βamārēā. Mλa idjira carebaya mλ purura bia pe eroβamārēā.

¹³ Idjiabara mλ itea de dromada oya. Idjideba mλa israelerā boroda jūma yōbigaya.

¹⁴ Mλra idji zeza baya maλne idjira mλ warra baya. Idjia cadjiruada osira mλa uya dji zezaba idji warra soaba ubari quīrāca.

¹⁵ Baribara mλa idjira quīrīā βaya. Idjira igaraēa Saul igarada quīrāca. Mλa Saulora igarasia βada dji boroda βai carea.

¹⁶ Mλa βadeba yōβadara idu jōbiēa. Idiba λtaa mλa ādjirāra israelerā boroda βaya.”–

¹⁷ Ācōrēba cawabidara Nataλba Davia jūma nēβarasia.

¹⁸ Maλbe Daviba Ācōrē quīrāpita nāwā jarasia:

–Mλ Boro Ācōrē, mλra dji dromaēa. Mλ ēberārā sida dji dromarēā. ¿Cārē cārēā mλra israelerā boroda βasi?

§ 5:9 Hebreo bedeade ebuđa βaēa cārēda o panasidada. * 7:2 Dji biara βa bacuru. Hebreo bedeade βa βa “cedro” baribara ogoēa. † 7:10-11 Mamaaba āyā βadaēa. Hebreo bedeade βa βa: “Mama waa ure duananaēa.”

¹⁹ Mañ awara bla jara bla mañ, bla nezocadeba yōbladara ewariza israelerā boroda beadida. ¿Caiba bla quirāca bia obari?[‡]

²⁰ Mā Boro Ācōrē, bla mā crīchara cawa bla. Mañ bērā za quiru nezocaba ¿cārēda poya jarai?

²¹ Bla mañ biara oyada ada bērā idjaba o quiriāna bērā wārāda jūma opeđa za quirūa cawabisia.

²² Mā Boro Ācōrē, bla dji dromaara bla. Bla quirāca dewara neña. Dairāba ūribadjidaa wārā ācōrēda bla awara neña.

²³ Mañ awara bla puru Israel quirāca nañ ējūāne dewara puruda neña. Ācōrē, bla dairāra Egiptodebemada ēdral edasia bla puruda bamārēā. Māwā bla trā bagasia. Ne ununaca waibla bea o blađeba bla dewara ēberārāda, ādji ācōrē bea sida dairā quirāpita āyā jaracuasia.

²⁴ Bla dai israelerāra basia ewariza bla puruda bamārēā. Mañne bla dai Ācōrēda besia.

²⁵ Ācōrē, bla za quiru nezoca itea idjaba mā warrarā itea idiba ātaa oi jaradara wārāda odua.

²⁶ Māwā ewariza bla dji dromaana adia. Mañ awara nāwā jaradia: “Ācōrē jūma poya bla dai israelerā Ācōrēā.” Mañne bla māra, mā warrarā sida waga erobadua ewariza israelerā boroda beadamārēā.

²⁷ Ācōrē ne jūma poya bla, dai israelerā Ācōrē, bla bla cawabisia māra, mā warrarā sida ewariza israelerā boroda beadida. Mañ carea māra bla nezocamīna ne wayaa neñ nāwā bedeā bla.

²⁸ Mā Boro Ācōrē, bla wārāda Ācōrēā. Bla bedeā aba bla. Bla za quiru nezocaa mañ ne biara oi jarasia.

²⁹ Mā carea māra, mā warrarā sida careba badua ewariza bla quirāpita bia panani carea. Bla jarada quirāca oya. Bla carebayada ada bērā wārāda ewariza bia panania.–

11

Davi daunemana

¹ Poade nañ ējūānebema bororāba ādji sordaorāda djōne edebadjidaa. Mañne Daviba jūma idji sordaorāda, ādji boro Joāda, idjiare bea sida amonitarā ume djōne diabuesia. Amonitarāda zocārā quenanapeda ādji puru Rabāda jūrā edasidaa. Māwā djō panamisa Davira Jerusaleāne basia.

²⁻⁴ Ewari aba quewara Davira cāi edapeda piradrasia. Mañbe idji de ārl wāsia. Mamaaba edaa acbladade wērā biya quiruda unusia. Mañ wērāra idji jedeco ununa carea cui basia Ācōrē quirāpita bia bai carea.* Daviba ācala diabuesia idjira caida cawai carea. Jēda zedapeda Davia jarasidaa Eliaā cau Betsabēda māwā bada. Idji quimara Uriā abadjidaa. Mañ Uriāra hititarānebema basia. Mañbe Daviba ācala diabuesia Betsabēra idjimaā enenamārēā. Betsabēra idjimaā zepeda āba cāisidaa. Māwānacarea diguidaa wāsia.

⁵ Betsabēra biogoa beđa bērā Davia cawabisia.

⁶ Mañ carea Daviba idji sordaorā boro Joāmaa bedeada diabuesia hititadebema Uriā abadara idjimaā zebimārēā. Ara mañda Joāba Uriāra diabuesia.

⁷ Uriā jūeside Daviba idjia iwidiisia Joāra, idji sordaorā sida sāwā panā cawaya. Idjaba iwidiisia ādjirā djō panane sāwā wānada.

⁸ Māwā nēbladapeda Daviba Uriāa jarasia diguidaa ānāune wāmārēā.† Uriā Davi dedeba wānacarea Daviba djico dji biara bla Uriāmaa diabuesia comārēā.

⁹ Baribala Uriāra idji diguidaa wāē basia. Ātebala Davi wagabada sordaorā cāibadama Davi dede eda wābada caita cāisia.

¹⁰ Daviba ūrisia Uriāra diguidaa wāē basida. Mañ carea trāpeda nāwā iwidiisia:

–Bla tamaba zedada ¿sāwāērā diguidaa wāē basi?–

¹¹ Mañne Uriāba panusia:

–Ācōrē baurudera, Judadebema sordaorāra, waabema israelerā sordaorā sida ādji wua de zaquede cāi panā. Mā boro Joāra, idjiare bea sida puru tamā cāi panā. Mañ bērā biē bla māra diguidaa wāpeda ne coida idjaba mā quima ume cāida. Mā boro, wārāneba mā jaraya: māwā oēa.–

¹² Mañne Daviba idjia jarasia:

–Idi bida nama beđu. Nubala jēda djōne wābiya.–

Daviba māwā jarada bērā Uriāra Jerusaleāne basia.

‡ 7:19 ¿Caiba bla quirāca bia obari? Hebreo bedeade māra ebuda bla. * 11:2-4 Levitico 15:19-24. † 11:8 Anāne wāmārēā. Hebreo bedeade bā bla: “Jirū sagāde wāmārēā.”

* 11:2-4 Levitico 15:19-24. † 11:8 Anāne

¹³ Mañne Daviba idjira ne cođe trɫbisia. Ne co panɫne Daviba itua dawapeda Uríara beu nūmesia. Queudacarea Uríara dajadaa Davi wagabada sordaorāmaa cāine wāsia. Diguídaa wáé basía.

¹⁴ Uríara idji quima ume cāinaē bēra nurēma Daviba cartada Joá itea ɫasia. Maɫ cartara Uría ume diabuesia.

¹⁵ Dji cartade nāwá ɫɫ basía: “Dadjirā dji quírū mēsrāara bea djō panɫna Uríara djōbidua. Maɫbe iduba ametadadua beadamārēa.”

¹⁶ Joába idji sordaorā ume amonitarā purura jūrā eropanasidāa uracadi carea. Maɫ bēra idjia cawa basía sāma amonitarā dji mēsrāara beara djō panɫda. Uríara mama djōbisia.

¹⁷ Māwá ɫɫde amonitarāra Joá sordaorā ume djōni carea ādji puruđeba dajadaa zedapeđa Davi sordaorāda ɫCARɫ beasidāa. Hititadebema Uría abada sida beasidāa.

¹⁸ Maɫbe Joába ādji djō panɫnebemada aba Davia jūma jarade diabuesia.

¹⁹ Wai naēna nāwá jarasia:

–Dadji djō panɫnebemara dadjirā boro Davia jūma nēɫARɫdua.

²⁰ Dadjidebemada ɫCARɫ beasidada ūrɫBARɫde idjira quírūpeda āibērā nāwá jaraisicada: “Bārā djō panɫne ɫcārē cārēā dji puru auđu jūrā ca ɫɫ caita wāsida? ɫMamaɫba ādjirāba ne bariduaba tabaribadada adua panasidaca?”

²¹ ɫQuírādoasidaca sāwā wērāba Jerobaal warra Abimelera Tebé purude beasida? Dji puru auđu jūrā ca ɫɫdeba yu waɫɫada Abimele ɫrɫ ɫaebisia.‡ Maɫda bārāra ɫcārē cārēā dji puru auđu jūrā ca ɫɫ caita wāsida?” Dadji boro Davida māwá quírūɫBARɫ nāwá jaradua: “Mɫ boro, ɫɫ sordao hititadebema Uría sida beasidāa.”–

²² Ara maɫda Joába diabuedaba jarade wāsia. Davima jūjepeda Joába jarabidada jūma nēɫARɫasia.‡

²³ Nāwá jarasia:

–Amonitarāra ādji puruđeba dajadaa djōne zedapeđa daira poyabada basía. BarɫBARɫ daiba ādjirāra jēda ādji purude eda wābadamaa mírū wābisidāa.

²⁴ Mañne cha drɫbadaba dji puru auđu jūrā ca ɫɫdeba daimaa drɫ panesidāa. Maɫba ɫɫ sordaorāra ɫCARɫ beasidāa. Hititadebema Uría abada sida beasidāa.–

²⁵ Maɫ ūrɫpeda Daviba dji jarade zedaa nāwá jarasia:

–Joáa jaradua jūmawāyā crɫcharāmārēā. Djō panɫne ɫCARɫ beubadaa. BarɫBARɫ jaradua jāɫ puru ume wetara djōnamārēā aba poyabadaa. Maɫ bedeaba idjira sobiaya.–

²⁶ Uría beapedada cawaside dji quimaba sopua ewarida wagasia.

²⁷ Idji sopua ewari jōnacarea Daviba idji dedaa enebipeđa edasia. Maɫbe wērāba Davi warrada tosia. BarɫBARɫ Daviba odara Ācōrēba biē unusia.

12

Nataɫba Davi quēāna

¹ Māwānacarea Ācōrēba Nataɫda Davimaa wābisia. Jūjepeda Davia nāwá nēɫARɫasia:

–Puru abɫde ēberāda ume panasidāa.

² Aba ne bara basia. Idjia ovejada, paca sida zocārā eroɫasia. Dewarabemara ne neē querasia.

³ Idjia nēdoda oveja wērā zaqueda ababe eroɫasia. Maɫ oveja zaquera daupēsia. Ovejara dji ēberā ume idjaba idji warrarā ume ābaa warisia. Dji ēberāba coi carea eroɫdebemada ovejaa cobibadjia. Idji tazade baidoda dobibadjia. Idjaba ovejara idji caita cāibadjia. †Maɫ ēberāba dji oveja zaquera idji cau quírāca bio quírā basia!

⁴ Ewari aba ēberāda dji ne bara ɫamaa zesia. Ne bara ɫɫba maɫ ēberāa ne cobida crɫchasia barɫBARɫ idji animarānebemada bea quírāé basía. ĀteɫARɫ ne neē quiru oveja zaqueda jārɫpeda beasia. Maɫbe djusia idjimaa zedaba comārēā.–

⁵ Maɫ ūrɫBARɫde ēberāba oveja zaque jārina carea Davira bio quírūpeda Nataɫa nāwá jarasia:

–†Ācōrē quírāpita wārāneba mɫa jaraya: māwá oda ēberāra beuida ɫɫa!

⁶ Ne neē quirura quírā djuburiadaē bēra dji oveja zaque nēɫARA ɫarima quimārē jēda diaida ɫɫa.–

⁷ Mañne Nataɫba Davia jarasia:

–†ɫARɫ jāɫ ēberā! Maɫ carea dadji israelerā Ācōrēba nāwá jara ɫɫa: “Mɫa ɫARA ɫASIA israelerā boroda ɫamārēā. Idjaba Saulba bea quírā badadebemada ēdrɫ ɫASIA.

‡ **11:21** Juece 9:50-54. § **11:22** Griego bedeade idjaba nāwá ɫɫ ɫɫa: “Mañne Davira Joá ume quírūpeda dji jarade wānaa nāwá jarasia: Bārā djōsidade ɫcārē cārēā dji puru jūrā ca ɫɫ caita wāsida? ɫMamaɫba ādjirāba ne bariduaba tabaribadada adua panasidaca? ɫQuírādoasidaca sāwā wērāba Jerobaal warra Abimelera Tebé purude beasida? Dji puru auđu jūrā ca ɫɫdeba yu waɫɫada Abimele ɫrɫ ɫaebisia. Maɫda bārāra ɫcārē cārēā dji puru auđu jūrā ca ɫɫ caita wāsida?”

⁸ Maḷ awara mḷa Saul israelerā boro baḍada jāriṗeda bḷa diasia. Idji wērārā sida diasia. Mḷa bḷara Judadebemarā, waabema israelerā boroda ḅasia. Mḷa bḷa diadada carebaedabara auḍuara diacasia.

⁹⁻¹⁰ Bḷa ḷcārē cārēā mḷ beḍeara igarasi? ḷcārē cārēā osi mḷa cadjirua unu ḅaḍa? Bḷara miā beasia. Bḷa hititadebema Uría abadada amonitarāa beabisia. Maḷbe idji quimara edasia. Bḷa mḷra mḷwā igarada bēra idiba ḷtaa bārā djōbdade bḷ warrarāra ādjideba yōḅadarā sida ḷCARA beudia.

¹¹ Mḷa nāwā jaraya: bḷ ēberārānebema abalḅa bḷara biē oya. Bḷ quīrāpita mḷa bḷ wērārāda jāriṗeda abalḅa diaya. Maḷ ēberāra israelerā quīrāpita bḷ wērārā ume cāiḷya.

¹² Bḷa cadjirua oḍara mērā osia baribḷḷa maḷ ēberā bḷ wērārā ume cāibḷḷaḍe mḷa jūma israelerāa unubiya.”-

¹³ Daviba Nataḷa jarasia:

-Wārāda mḷa Ācōrē quīrāpita cadjiruada osia.-

Nataḷba panusia:

-Bḷa cadjirua oḍara Ācōrēba quīrādoaya. Maḷ bēra bḷara beuēa.

¹⁴ Baribḷḷa bḷa Ācōrē quīrāpita bio cadjirua oda bēra bḷ warra zaqueda jaidaya.*

¹⁵ Nataḷ diguidaa wānacarea Uría quimaba Davia to diada warrara Ācōrēba bio cacua biē ḅasia.

¹⁶ Maḷne Daviba idji warra carea Ācōrēba beḍea djuburiasia. Ne coē ḅasia idjaba egode cāibadḷia.

¹⁷ Dji dromarā idji dede panabadaba jarabadḷidaa piradrḷamārēā. Māwāmīna ḷjāca basia. Idjaba ādjirā ume ne co quīrāca basia.

¹⁸ Māwā ḅade siete ewaride dji warrara jaidasia. Maḷne dji dromarāba Davia jaradida waya panasidaa. Nāwā crīcha panasidaa:

-Idji warra wadi zocai ḅaside sobiamārēā idji ume beḍeabadḷidamīna dadji beḍeara ḷjāca basia. Maḷda ḷsāwābḷḷa idjia jaradi dji warrara jaidasida? Sopusaba ara iduba biē oisicada.-

¹⁹ Daviba unusia dji dromarāra ādjiduba beḍea panada. Maḷḷaḍeba cawasia idji warrara jaidasida. Maḷ bēra iwidisia:

-ḷMḷ warrara jaidasica?-

Ādjia panusidaa:

-Māē, jaidasia.-

²⁰ Ara maḷda Davira egodeba piradrḷpeda cuide wāsia. Cuipeda querada pāpeda djiopedā Ācōrē dede eda wāsia bia beḍeai carea. Māwānacarea diguidaa wāpeda jarasia idjira ne cobidamārēā. Maḷbe ne cosia.

²¹ Ne co ḅaḍe dji dromarāba iwidisidaa:

-Dai boro, ḷcārēā jāwā o ḅa? Bḷ warra wadi zocai ḅaside bḷara ne coca basia idjaba idji carea jīā babadḷia. Baribḷḷa bḷ warra jaidadacarea ḷbḷara piradrḷpeda ne co ḅa!-

²² Daviba panusia:

-Mḷ warra zocai ḅaside mḷra ne coē jīā basia. Mḷa crīcha basia āibērā Ācōrēba mḷra quīrā djuburiapeda mḷ warrara zocai ḅaisicada.

²³ Baribḷḷa jaidada bēra mḷa idjira poya waya zocai ḅaḷēa. Maḷda ḷcārē cārēā ne coē ḅai? Mḷa idjira unune wāya baribḷḷa idjira mḷmaa waa zeēa.-

Salomoḷ toḍa

²⁴ Idji warra jaidada carea Daviba idji quima Betsabēra sobiabipedā idji ume cāsia. Betsabēra biogoa ḅepeda warrada tosia. Maḷ warrara Daviba trḷ ḅasia Salomoḷ.† Ācōrēba maḷ warrara bio quīrāsia.

²⁵ Bio quīrāna bēra idjideba beḍeabari Nataḷra Davimaa diabuesia. Idjia jarabisia maḷ warrara Jedidía trḷ ḅamārēā.‡

Daviba Rabá puru poyada

²⁶ Maḷmisa Joára idji sordaorā bara amonitarā ume Rabá purude djō panasidaa. Maḷne purura poyabḷda basia.

²⁷ Maḷ bēra idjia ḷCARA Davimaa nāwā jarade diabuesia: “Mḷra Rabá puru ume djōpeda ādji baido juebadara mḷ ḷḷawaeda eroḅḷa.

²⁸ Waabema sordaorāda isabe enepeda purura jūrā edadadua. Māwā ḅabḷḷa purura poyaya. Bḷda zeēbḷḷa, mḷa poyapeda purura mḷ trḷda ḅaḷia.”

* **12:14** Bḷa Ācōrē quīrāpita bio cadjirua oda bēra. Hebreo beḍea ḷCARA cartade nāwā ḅā ḅaa: “Bḷa Ācōrē dji quīrā idjidebemada biē beḍeabida bēra.” † **12:24** Hebreo beḍeade ebuda ḅaḷēa caiba dji warrara trḷ ḅasida. ḷCARAMAARā Betsabēba trḷ ḅasia. ‡ **12:25** Hebreo beḍeade Jedidía trḷba jara ḅaa: “Ācōrēba quīrā ḅa.”

²⁹ Ara maāda Daviba idji sordaorāda jūma jaesia. Maabe Rabá purudeaa djōne edepeda poyasia.

³⁰ Daviba Rabá purudebema boro nepe oro odada edasia. Dji zaḡara 75 libra basia. § Mōgara nēbala biya quedeada maā nepeāda cara beasia. Maāra Davi boro āḡā jira bašidaa. Maā awara Daviba Rabá purudebema ne bia quedeada zocārā edasia.

³¹ Rabádebemarāra Daviba jidapeda oḡo trajabisia. Ḥaḡa bacurada arrabisia, āḡa egorode corobisia, āḡa zagaraba bacurada tutabisia, idjaba āḡa de obada mōgarada obisia.* Amonitarā puruza Daviba māwā obisia. Māwānacarea Davira jūma idji sordaorā ume jēda Jerusaleāna wāšidaa.

§ **12:30** 75 libra. Hebreo beedeade baḡa "talento aba." Rabá purudebema boro. Hebreo beedeade baḡa "Milcoā." Ḥaḡamaarā Milcoāra ādji jawaba oda ācōrē basia. * **12:31** De obada mōgarada obisia. Hebreo beedeade ebuḡa baḡa cārēda obisida.

1 REYE NABEMA CARTA REYE

10

Sabá druadebema boroba Salomō acade wāna

¹ Wērāda Sabá druadebema boro basía. Mañ wērāba ūrísia Salomōra Ācōrēneba trā ðaga ðada. Mañ carea idjia Salomōa ne cawaiē beada iwidiide wāsia poya panui cawaya.

² Idji ume zocārā wāsidaa. Cameyo zocārāne quera beada, mōgara biya quedebea nēbāa bea sida edesia. Idjaba oroda waibāa edesia. Jerusaleāne jūpēda Salomō ume beedeade wāsia. Mañne idjia iwidi quīrīā ðadara jūma iwidiisia.

³ Idjia iwidiidara Salomōba jūma aride panusia. Idjia poya panuēra neē basía.

⁴⁻⁵ Māwā Sabádebema boro wērāba cawasia Salomōra wārāda bio ne cawa ðada. Mañ awara Salomō de dromada, idjia coi carea erobāda, idjiare bea chūmebadada, idji nezocarāda ādji djiro bara, idji nezocarā dji dromarāda, idjia Ācōrē de dromane animarā babue diabari sida unupēda cawa crīchaē basía.*

⁶ Mañne idjia Salomōa nāwā jarasia:

–Ba necawaadebemada, ba oðadebema sida mñ druade ūrísia. Idibara cawasia mañra wārāda.

⁷ Zei naēna mñā ījāē basía. Baribara ara mñdji dauba ununa bēra ījāsia. Wārāda ðadebema jarapedadara ni ēsidra bida mñā jaradaē basía. Mñā ūrīna cāyābara bara ne cawaara ða idjaba baraara ða.

⁸ jBa ēberārā bio ðasrida beadida panāa!† Bware bea sida bio ðasrida beadida panāa ewariza ba quīrāpita panāne ba necawaada ūrī panā bēra.

⁹ Ba Ācōrēra bio bia ða. Idjia bara bia unupēda israelerā boroda ðasia. Idjia israelerā ewariza bio quīrīā ba bēra, ðada ādjirā boroda ðasia bia pe erobamārēā idjaba jipa cawa o bamārēā.–

¹⁰ Sabádebema boro wērāba Salomōa oroda nueve mil libra diasia.‡ Mañ awara quera quīrātanoa beada, mōgara biya quedebea nēbāa bea sida zocārā diasia. Mañ wērāba Salomōa quera waibāa diada quīrāca ni abaaba Israel druadaa enenaca.

¹¹⁻¹³ Mañbe Israeldebema boro Salomōba erobādebemada Sabádebema boro wērāba waibāa diasia. Mañ awara ne jūma mañ wērāba iwidiida sida diasia. Mañbe Sabádebema boro wērāra, idji ume zepedadarā sida idji druadaa jēda wāsidaa.

Salomō ne bara ðada

Tiro purudebema boro Hiraāba barcoda zocārā erobasia. Mañ barcoba oroda, sándalo bacuruda, idjaba mōgara biya quedebea nēbāa bea sida Opir druadeba Israel druadaa waibāa enebadjiāa. Mañ sándalo bacuruba Salomōba dumene āta jida wābadada Ācōrē de dromane, idji de dromane bida obisia. Mañ awara arpada, salterio sida dji zá cawa bea itea obisia. Sándalo bacuru mañ ewaride waibāa enena quīrāca mañ naēna ni mañare bida enenaca.

¹⁴ Poaza Salomōba oroda cincuenta mil libra edabadjia.§

¹⁵ Mañ awara Arabia druadebema bororāa, Israeldebema dji dromarā bida oroda diabibadjia. Ne nēdobuebadarā bida oroda diabibadjia Israel druade ne nēdobuedamārēā.

¹⁶ Israeldebema boro Salomōba dji careabema jūātrābada waibāa beada dosciento berrachi obisia. Mañza quince libra oro oða basía.*

¹⁷ Idjaba dji caibeada tresciento berrachi obisia. Mañza libra ūbea auðu oro oða basía.† Jūma mañ dji careabema jūātrābadara idji de dromane waga ðasia. Mañ dera trā jarabadjiāa “Libanonebema oi.”‡

¹⁸⁻¹⁹ Mañ awara Salomōba bugue waibāada jawa tñacabari bara obisia. Mañra elepante quida oða basía. Mañ buguera oro idji awa quiruba jūma barasia. Dji ēcarra chū chūmebarira borogoa basía. Jawa acāare, jawa araare bida orrocawa imama zaca beada panasidaa. Buguede chūmene wāi carea dumeda basía. Mañ damera sei quida basía.

* **10:4-5** *Idjiare bea chūmebadada.* Hebreo beedeade mañra ebuda ðāa. Acāmaara jara ða: “Idjiare bea panabadada.”

† **10:8** *Ba ēberārā.* Hebreo beedeade māwā bā ða. Griego beedeade, dewara carta drōane bida “ba quimarāra” bā ða.

‡ **10:10** *Nueve mil libra.* Hebreo beedeade bā ða “120 talentos.” § **10:14** *Cincuenta mil libra.* Hebreo beedeade bā ða

“666 talentos.” * **10:16** *Quince libra.* Hebreo beedeade bā ða “seiscientos siclos.” † **10:17** *Libra ūbea auðu.* Hebreo beedeade bā ða “tres minas.” ‡ **10:17** Salomō de dromarā māwā trā jarabadjiāa Libanonebema bacuru oða bēra.

²⁰ Dume quidade iquidaza imama zaca pan_Λda beasia. Māwā imama zaca beara doce panasidaa. Ma_Λl bugue quīrāca ni abaa_Λ dewara druadebema boro itea o_Λdaca basia.

²¹ Salomō_Λ taza beara, epe_Λdeco bea sida oro idji awa quiru o_Λda basia. Ma_Λlgara idji de droma “Libanonebema oi” abadae erobasia. Parata o_Λdara ne_Λ basia. Salomō_Λ ewaride parata o_Λdara israelerāmaara mācu_Λae basia oroda barcode waib_Λa enebadji bē_Λrā.

²² Salomō_Λba ne nēdobada barcode pe erobasia. [§] Ma_Λl barcora Tiro purudebema boro Hira_Λl barco bea ume ne nēdode wābadjidaa. Poa ūbeade barima aba jēda zebadjidaa. Ma_Λlne oroda, paratada, elepante quidada, yarrecā beada, idjaba ībana biya que_Λdea sida enebadjidaa.

²³ Israeledebema boro Salomō_Λra baraara basia idjaba ne cawaara basia jūma na_Λl ējūānebema bororā cāyābara.

²⁴ Jūma na_Λl ējūānebemarāba Salomō_Λra ac_Λde ze quīrīā panasidaa Ācōrēba idjia diada necawaada ūrīni carea.

²⁵ Poa zeb_Λlaza dji ac_Λde ze pan_Λba Salomō_Λ itea ne enebadjidaa: oro o_Λdada, parata o_Λdada, wua biya que_Λdeada, djoī careabemada, quera tūāpa beada, cawayoda, mula sida.

Salomō_Λba cawayo, carreta sida nēdoda

²⁶ Salomō_Λba djōbada carretada, cawayo sida zocārā edasia. Carretara 1,400 edasia idjaba cawayoda doce mil edasia. Ma_Λlgara idji sordaorā panabada puruza idjaba Jerusale_Λne idji bābarima bida b_Λcuasia.

²⁷ Salomō_Λ dji boro baside paratada Jerusale_Λne aduba erobasia mōgara quīrāca. Idjaba dji biara b_Λ bacuru Libanonebema enenada aduba erobasia mēābema higojō eya carrade bara quīrāca.*

²⁸ Salomō_Λ itea ne nēdobadarāba Egiptode idjaba Ciliciade cawayoda nēdobadjidaa.†

²⁹ Cawayo aba cuatro libra paratabari nēdobadjidaa. Egiptode carreta aba quince libra paratabari nēdobadjidaa. Ma_Λlbe ādjirāba hititarā bororāa, Siriadebema bororāa bida cawayoda, carreta sida nēdobuebadjidaa.

11

Salomō_Λba Ācōrē igarada

¹ Salomō_Λba āibema wērārāda zocārā awuasia. Ma_Λl bē_Λrā idji quima Egiptodebema boro cau awara zocārā edasia: wērārā Moab druadebemada, Amō_Λ druadebemada, Edo_Λ druadebemada, Sido_Λ druadebemada, idjaba hititarānebema sida.

² Naēna Ācōrēba israelerāa jarasia jūma ma_Λl ēberārā ume mīā cāinīe pan_Λda. Ma_Λl ēberārā ume mīā cāiniba_Λl ādji j_Λwaba o_Λda ācōrē beada ēpēniana asia.* Ācōrēba māwā jara_Λdamīna Salomō_Λba ma_Λl wērārāa awuape_Λda edacuasia.

³ Dji dromarā cauda seteciento edasia. Dewara wērārā sida tresciento erobasia. Ma_Λl wērārā carea Salomō_Λba Ācōrēa igarasia.

⁴ Idji drōā bedacarea dji quimarāba ādji ācōrē beada ēpēbisidaa. Māwā Salomō_Λba sodeba Ācōrēa ēpēē basia idji zeza Daviba ēpē bada quīrāca.

⁵ Idjia Sido_Λnebema j_Λwaba o_Λda ācōrēwērā Astarteda ēpēsia. Ma_Λl awara amonitarā j_Λwaba o_Λda ācōrē Milcō_Λda ēpēsia. Milcō_Λra Ācōrēba abeda quīrīāca.

⁶ Māwā Salomō_Λba Ācōrē quīrāpita cadjiruada o besia. Idjia Ācōrēa ne jūmane ēpēē basia idji zeza Daviba ēpē bada quīrāca.

⁷ Jerusale_Λneba āmā_Λda_Λu odjabariare b_Λ eya borode Salomō_Λba de zaqueda osia moabitarā j_Λwaba o_Λda ācōrē Quemoa bia bedeadī carea idjaba amonitarā j_Λwaba o_Λda ācōrē Moloc abadaa bia bedeadī carea. Quemora, Moloc sida Ācōrēba abeda quīrīāca.

⁸ Ara ma_Λl quīrāca jūma idji āibema quimarā itea Salomō_Λba de zaqueda ocuasia ādji ācōrē bea querada bā diadamārēā idjaba animarāda babue diadamārēā.

⁹⁻¹⁰ Naēna israelerā Ācōrēa barima umē Salomō_Λma odjapada jarasia āibemarā ācōrē beada ēpērāmārēā. Māwāmīna Salomō_Λba ījāē basia. Sodeba Ācōrēa ēpēē bada bē_Λrā Ācōrēa idji ume quīrūsia.

¹¹ Ma_Λl carea Salomō_Λa nāwā jarasia:

-B_Λl jāwā o b_Λl bē_Λrā idjaba m_Λla obi jara_Λdara igarada bē_Λrā, m_Λla na_Λl dru_Λba j_Λwaedā b_Λda jā_Λrīpeda aba b_Λare b_Λa diaya.

¹² B_Λl zeza Davi querasi carea m_Λla māwā oēa b_Λl wadi zocai b_Λde. Āteba_Λl b_Λl warra j_Λwaedabemada m_Λla na_Λl druara jā_Λrīya.

§ 10:22 *Ne nēdobada barco.* Hebreo bedeade b_Λl b_Λa “Tarsidebema barco.” * 10:27 *Dji biara b_Λ bacuru.* Hebreo bedeade b_Λl b_Λa “cedro” bariba_Λl ogoē. † 10:28 *Egiptode.* Λc_Λl_Λmaara Musride nēdobadjidaa. Musri druara Cilicia dru_Λba caita b_Λa. * 11:2 Exodo 34:16.

¹³ Barib^αΛΓΑ jūma naλ druara idji λ^αwaedabemada jā^αrī^εá. Judadeba yōpedadarā druara idji λ^αwaedá beya mλ nezoca Davi querasi carea idjaba mλ de droma bamārēá edada puru Jerusaleλ carea.–

Jeroboal Egiptodaa mīrū wāna

²⁶ Nabat warra Jeroboal^αda Salomol^αare dji droma basia. Idjira Epraiλneba yōna basia. Sere^αd purudebema basia. Dji papa Zeruada pēdra wērā basia. Maλ Jeroboal^αba Israeldebema boro Salomol^αra āyā bλ quīrīā basia.

²⁷ Maλra nāwā basia: Salomol^αba Jerusaleλneba āyā wābar^α basia. Maλne Ācōrēneba bedebari Ahíada ode unusia. Maλ Ahíara Silodebema basia. Idjira bio λ^αba basia.†

²⁸ Maλne cūdra Jeroboal^αda mama traja basia. Idjira bio λ^αba basia.‡ Salomol^αba idjira zoquea b^αda ununa bērā jūma Josedeba yōpedadarā traja pan^α boroda basia.

²⁹ Ewari aba Jeroboal^αra Jerusaleλneba āyā wābar^α basia. Maλne Ācōrēneba bedebari Ahíada ode unusia. Maλ Ahíara Silodebema basia. Idjira cacuade jλ b^αra djiwidi basia. Dji unusidade āduba panasidaa.

³⁰ Maλne Ahíaba djiwidi jλ b^αra ērāpeda pichia cōācuasia doce jūēmā^εē.

³¹ Maλbe Jeroboal^αra nāwā jarasia:

–Naλ wua cōācuadara die edadua. Israelerā Ācōrēba nāwā jara b^αra: “Israeldeba yōpedada doce puruda Salomol^α λ^αwaedá pan^αba. Barib^αΛΓΑ maλ doce purudebemada mλa die jā^αrīpēda bλ λ^αwaedá b^αya.

³² Maλbe ababe Judadeba yōna purudr^α Salomol^α λ^αwaedá beya. Maλ purura idji λ^αwaedá beya mλ nezoca Davi querasi carea idjaba mλa edada puru Jerusaleλ carea. Mλa jūma Israel druade Jerusaleλ purudr^α edasia mλ de dromada bārā tāēna bamārēá.

³³ Mλa jara bλ quīrāca oya Salomol^αba mλra igarapeda Sidoλnebema ācōrē Astartea, moabitarā ācōrē Quemoa, amonitarā ācōrē Milcol^α bida bia bedea bλ bērā. Salomol^αba o b^αra mλ quīrāpita biē b^αra. Idjira mλ ode jipa nībaca idjaba mλ leyda t̄jā^ε b^αra idji zeza Daviba t̄jā b^αda quīrāca.

³⁴ Māwāmīna idji zocai bamisa mλa israelerāra idji λ^αwaedabemada jā^αrī^εá, āteb^αΛΓΑ idjira wadi ādjirā boroda baya mλa edada nezoca Davi querasi carea. Davi querasib^αΛΓΑ jūma mλa obi jaradara t̄jā obadjia.

³⁵ Barib^αΛΓΑ Salomol^α warra israelerā boroda beb^αΛΓ^αde mλa Israeldeba doce puru yōpedadadebemada die jā^αrīya bλ λ^αwaedá b^αi carea.

³⁶ Maλbe ababe Judadeba yōna purudr^α Salomol^α warra λ^αwaedá beya. Māwā oya mλ nezoca Davideba yōb^αΛ^αdebemada aba Jerusaleλneba dji boroda bamārēá poa zeb^αΛ^αza. Mλa Jerusaleλ puruda edasia mλ de dromada bārā tāēna bamārēá.

³⁷ Barib^αΛΓΑ mλa b^αra israelerā boroda b^αya. Maλneb^αΛΓΑ b^αra quīrīā b^αra jūma bλ λ^αwaedá b^αya.

³⁸ Jūma mλa jara b^αda t̄jā odua. Mλ ode jipa nībadua. Mλ quīrāpita jipa o b^αdua. Idjaba mλ nezoca Davi querasiba t̄jā o b^αda quīrāca jūma mλa obi b^αda t̄jā odua. Māwā osira mλra bλ ume baya. Mλa israelerāra bλ λ^αwaedá b^αya. Maλbe Davideba yōb^αΛ^αdarā dji boroda b^αbari quīrāca mλa b^αra, b^αdeba yōb^αΛ^αdarā sida poa zeb^αΛ^αza israelerā boroda b^αya.

³⁹ Salomol^αba cadjirua oda carea mλa Davideba yōb^αΛ^αdara bia mīgabiya. Barib^αΛΓΑ poa zeb^αΛ^αza māwā bāēa.”–

⁴⁰ Salomol^αba maλnebema ūrīside Jeroboal^αra beai basia. Maλ carea Jeroboal^αra Egiptodebema boro Sisāmaa mīrū wāsia. Mama besia aba Salomol^α jaidab^αΛ^αdaa.

Salomol jaidada

⁴¹ Ne jūma Salomol^αba oda naλ cartade b^αē b^αra, idji necawaadebema sida dewara cartade b^α b^αra. Maλ carta trāra Salomol^αba odadebema abadaa.§

⁴² Salomol^αba jūma israelerāra cuarenta poa pe erobasia. Maλne idjira Jerusaleλne babadjia.

⁴³ Jaidadacarea idji zeza Davi querasi purude t^αbarisidaa. Maλbe idji cacuabari idji warra Roboal^αda Israeldebema boroda besia.

12

Israel druá umé beda

¹ Jūma israelerāra Siqueλ purudaa wāsidaa Roboal^αda ādjirā boroda b^αadi carea. Maλ bērā Roboal^α sida wāsia.

† 11:27 Hebreo bedea^εde ebuda b^αēa cārēda o panasidaa. ‡ 11:28 Bio λ^αba basia. Hebreo bedea^εde ebuda b^αēa sāwā basida. Hebreo^εde abari bedeba jara b^αra: bio mēs^αrā b^αda, bio ne bara b^αda, bio ne o cawa b^αda, idjaba bio dji droma b^αda. § 11:41 Idi maλ carta Salomol^αba odadebemara neēa.

² Nabat warra Jeroboal̄ba maḷ ūr̄iside waḍibida Egiptoḍe basia. Idjira mama babadjia Israelḍebema boro Salomol̄ carea mirū wāna bḗrā.

³ Maḷne israelerāba idjira tr̄l̄bisidāa. Zedacarea idjira jūma israelerā sida Roboaḷmaa wānapeda nāwā jarasidāa:

⁴ –Bḷ zeza Salomol̄ba dairāra jūmawāyā mīgabisia. Maḷ bḗrā dairāba iwidi panḷa bḷa idji quirāca waa orāmārēā. Paratada waiḷḷa diabiḗbḷaḷ idjaba jūmawāyā trajabiḗbḷaḷ dairāra bḷare panenia.–

⁵ Roboaḷba panusia:

–Diguidāa wānadua. Ewari ūbeade wayacusa zebḷadade mḷa sāvā oida jaraya.–

Ara maḷda ādjirāra wāsidaa.

⁶ Maḷbe Roboaḷba idji zeza Salomol̄are panana drōārāa iwidiisia:

–Bārāmaarā puruba iwidi bḷara ḷmḷa sāvā panui?–

⁷ Ādjirāba panusidāa:

–Idi bḷda ādjirā nezoca quirāca beibḷaḷ, idjaba ādjia iwidi panḷda bia bḷada aibḷaḷ, ādjirāra ewariza bḷare panenia.–

⁸ Baribḷaḷ maḷ drōārāba jarapedadara Roboaḷba iḷjāé basia, ātebḷaḷ cūdra idjiare bearāa abarida iwidiisia. Maḷ cūdrarāra idji daucha waripedada basia.

⁹ Idjia nāwā iwidiisia:

–Bārāmaarā puruba iwidi bḷara ḷmḷa sāvā panui? Mḷa iwidi panḷa mḷ zezaba ādjirā bia mīgabida quirāca orāmārēā.–

¹⁰ Cūdrarā idji daucha waripedadaba panusidāa:

–Bḷ zezaba ādjirā bia mīgabida quirāca orāmārēā iwidi panḷ bḗrā ādjirā nāwā jaradua: “Mḷ zezaba o bada cāyābara mḷa wetara oya.”*

¹¹ Mḷ zezaba bārāra bio mīgabisia, baribḷaḷ mḷa wetara oya. Mḷ zezaba bārāra soaba ubibadjia, baribḷaḷ mḷa bārāra soa quida bara bḷba ubiya.”†

¹² Ewari ūbeade Jerboaḷra, jūma israelerā sida ādji boro Roboaḷmaa wayacusa wāsidaa idjia jarada quirāca.

¹³ Maḷne drōārāba jarapedadara iḷjānaḗ bḗrā Roboaḷra israelerā ume idarra bedeasia.

¹⁴ Idjiare bea cūdrarāba jarapedada quirāca nāwā jarasia:

–Mḷ zezaba bārāra bio mīgabisia, baribḷaḷ mḷa wetara oya. Mḷ zezaba bārāra soaba ubibadjia, baribḷaḷ mḷa bārāra soa quida bara bḷba bārāra ubiya.–

¹⁵ Puruba iwidiidara Roboaḷba iḷjāé basia Ācōrēba māwā quirāna bḗrā. Idjia Silo rudebema Ahíadeba Nabat warra Jerboaḷa jaradara jūma māwābisia.

¹⁶ Israelerāba ādji boro Roboaḷba iḷjāéda cawasidade idjia nāwā jarasidāa:

Dairāra Davideba yōpedadaḗa.

Jesé warra Daviba erobadebemada edadaḗa.

Israelerā, idguidāa wānadraḷ!

Davideba zeda Roboaḷ, jara bḷdji puruda aḷ bḷdua!

Ara maḷda israelerāra diguidāa wābḷasidāa.

¹⁷ Baribḷaḷ israelerā Juda druadebema purude beara Roboaḷba wadi pe erobesia.

¹⁸ Roboaḷba traju ōgo obibari boro Adoraḷda israelerā dji awara wāpedadamaa edesia. Baribḷaḷ idjira mōgaraba tabari beasidāa. Maḷ carea ne wayaaba Roboaḷra idji carretaḍe isabe bḷadopeda Jerusaleḷnaa wāsia.

¹⁹ Maḷbe israelerā Davi ēberārāare pananada awara panesidāa. Idi bida ara māwā panḷa.

²⁰ Dji awara wāpedada israelerāba Jerboaḷ Egiptoḍeba jēda zesida cawasidade idjira tr̄l̄napeda ādjirā boroda bḷsidāa. Ādjirānebema ni abḷada Davideba zeda boroare beḗ basia. Ababe Judadeba yōna purudra idjiare besia.

²¹ Salomol̄ warra Roboaḷra Jerusaleḷne jūḗpeda Judadebema idjaba Benjamiḷnebema dji mḗsrāra bea sordarāda jūma jaresia awara wāpedada israelerā ume djōne wānamārēā. 180 mil jaresia. Idjia crīcha basia poyasidara jūma israelerāra wayacusa idji jḷwaeḗa erobaida.

²² Baribḷaḷ Ācōrēba idjideba bedeabari Semaya abadaa nāwā jarasia:

²³ –Juda druadebema boro Salomol̄ warra Roboaḷa, Judadebemarāa, Benjamiḷnebemarāa, waabema israelerā ādji tāḗna bea bida nāwā jaradua:

²⁴ “Ācōrēba nāwā jara bḷa: bārā djabarā israelerā ume djōne wārānadua. Mḷabḷaḷ ādjirāra awara wābisia. Maḷ bḗrā jūmarāda diguidāa wānadua.”–

Ara maḷda Ācōrēba jaradara jūmarāba iḷjāsidaa. Ādjirāra diguidāa wāsidaa Ācōrēba jarada quirāca.

* 12:10 Hebreo bedeade nāwā bḷ bḷa: “Mḷ jḷwa jiwīnira mḷ zeza carḷa cāyābara omoaara bḷa.” † 12:11 Soa quida bara bḷ. Hebreo bedeade “drusōrē” bḷ bḷa.

Jeroboal̄ba israelerāa j̄awaba oda ācōrē ēpēbiāda

²⁵ Epraīl̄ eyaida b̄l druede Jeroboal̄ba Siqueḷ puruda biara opeda mama babadjia. Mamaḷba wāpeda Penuel puru sida biara osia.

²⁶ Maḷ ewaride Jeroboal̄ba crīchasia: “Israelerāra wayacusa Davideba zeda boroare wānisicada.

²⁷ Ādjirāba Ācōrēa animarāda babue diadi carea Jerusalel̄ne Ācōrē de dromanaa wānibarḷ, wayacusa Juda druedebema boro Roboal̄are panenia. Maḷbe m̄ra beadapeda idjidrḷ ēpēnia.”

²⁸ Maḷ carea idjiare beaa iwīdisia sāwā oida b̄l cawaya. Maḷbe ādjia jarapedada quīrāca idjia paca zaque orodeda umé obisia. Opedadacarea israelerāa nāwā jarasia:

–Bārā israelerāra ara cadrḷa Jerusalel̄naa wāniē panḷa animarāda Ācōrēa babue diadi carea. Naḷ paca zaquerāda bārā ācōrēa. Ādjiabarḷa bārāra Egīptodeba ēdrḷ enesidāa.–

²⁹ Maḷ oro oda paca zaquera Jeroboal̄ba Betel purude aba b̄asia, dewarabemada Daḷ purude b̄asia.

³⁰ Maḷba israelerāba cadjiruada o panesidāa. Ādjirāra Betel purudāa idjaba Daḷ purudāa wābadjidāa paca zaquea bia bedeadi carea.‡

³¹ Maḷ umébema puru caita bea eya boro de Jeroboal̄ba deda paca zaquerā itea obisia. Maḷbe idjia bariduada levitarāé sida b̄asia paca zaque sacerdoterāda beadamārēa.

³²⁻³³ Eya boro Betel puru caita b̄ade maḷ sacerdoterāra b̄asia animarāda oro oda paca zaquea babue diadamārēa. Maḷ awara ara idji crīchadeba ochobema jedecode quince ewaride ewari dromada Betel purude obisia Juda druede sietebema jedecode obada quīrāca. Maḷne idjiabarḷa incienso querada oro oda paca zaquea bá diasia. Mamaḷba ḷtaa idjia b̄ada ewari dromara israelerāba poaza obadjidāa.

14*Ācōrēba Jeroboal̄ āyā b̄al Ahíaba jarada*

¹ Maḷ ewaride Jeroboal̄ warra Abiada bio cacua biē besia.

² Maḷ carea Jeroboal̄ba idji quimaa nāwā jarasia:

–Quīrā awara djiodua ni abal̄ba b̄ara m̄l quimada cawarānamārēa. Maḷbe Silo purudāa wādua. Ācōrēneba bedebari Ahíada mama b̄al. Idjiabarḷa m̄ra naḷ druedebema boroda bayada asia.*

³ Idji itea paḷda die, paḷ poquea b̄ada, idjaba urrajōda zoco zaque aba ededua. Idjia iwīdide wādua dadji warrara sāwāi cawaya.–

⁴ Ara maḷda Jeroboal̄ba jarada quīrāca idji quimaba osia. Quīrā awara djiopeḷa Silo purudāa wāsia. Maḷne Ahía dede jūésia.

Ahíaba bia unuca basia. Drōāda b̄l b̄erā dau towa basia.

⁵ Baribarḷa naēna Ācōrēba idjia nāwā jarasia:

–Jeroboal̄ quimada b̄amaa zebḷḷa idji warra bio cacua biē b̄adabemada iwīdi carea. Quīrā awara djio b̄ada jūēya idjira cawarānamārēa. Idjia jaradua m̄la jarabarḷa quīrāca.–

⁶ Ahíaba Jeroboal̄ quima idji dede jūēbarḷada ūrīsīde nāwā jarasia:

–Jeroboal̄ quima, eda zedua. ¿Cārē cārēā jāwā quīrā awara djio b̄l? ¿M̄la b̄ara cawarānamārēā jāwā b̄alca? Ācōrēba m̄la jarabi b̄l carea b̄ara sopuaya.

⁷ B̄l quima Jeroboal̄a nāwā jarade wādua: “Israelerā Ācōrēba nāwā jara b̄al: m̄l puru Israelde m̄la b̄adrḷ edapeda ādjirā boroda b̄asia.

⁸ M̄la israelerā Davideba yōbada boro j̄awaedabemada jārīpeda b̄l j̄awaeda b̄asia. Baribarḷa b̄aa oē b̄al m̄l nezoca Daviba o b̄ada quīrāca. Jūma m̄la jaradara idjia j̄ā obadjia. Soḷeba m̄ra ēpēbadjia. Jūma idjia o b̄adara m̄l quīrāpita jipa basia.

⁹ Baribarḷa jūma dji bororā b̄l naēna beada cāyābara b̄al cadjiruada wetara o b̄al. M̄da igarapeda b̄l itea j̄awaba oda ācōrē orodeda obicuasias. Maḷba m̄ra bio quīrūbisias.

¹⁰ Maḷ carea m̄la Jeroboal̄ ēberārāra biē b̄alya. Idji ēberārānebema dji umaquīrāda m̄la jūma quinihiya: nezoca beada, nezocaē bea sida. M̄a idji ēberārāra abeda jūma jōbiya ācaca āyā batabuebarḷa quīrāca.

¹¹ Idji ēberārā purude beub̄adara usaba jūma codia. Idjaba puru jīga beub̄adara āgosoba jūma codia. M̄a māwā jara b̄l b̄erā wārāda māwāya.

¹² Jāḷbe diguidāa wādua. B̄l purude jūēbarḷade b̄l warrara beuya.

¹³ Jūma israelerāba idji carea aujīa panane t̄baridia. Jūma Jeroboal̄ ēberārānebemada ababe idjidrḷ t̄baridia m̄la ababe idjidrḷ bia unu b̄l b̄erā.

‡ 12:30 Betel puru. Maḷra griego bedeadē b̄l b̄al. Hebreo bedeadē neša. * 14:2 1 Reye 11:29-31.

14 Mla dewarada baya Israeldebema boroda bamarēā. Maḷba jūma Jeroboal ēberārā quenaya. Maḷra dārāēne māwāya.†

15 Māwānacarea mla israelerā cawa oya. Doba cha urebari quīrāca ādjirā necai beadaēa. Chirua ēūta edapeda āyā batabuebaḷḷ quīrāca mla israelerā naḷ drua bia quiru ādji drōā naēnabemarā diadadebemada Euprate do wagaa taml edeya. Mama ādjirā djārā druaza beadia. Māwā cawa oya ādjirāba ācōrēwērā Aserāda ādji ḷwaba opedada bēā. Maḷba mla bio quīrūbisidaa.

16 Mla ādjirā waa carebaēa ādji boro Jeroboalba cadjirua oda carea idjaba purua cadjirua obīda carea.”-

17 Maḷbe Jeroboal quimara Tirsa puruḷda jēda wāsia. Diguida jūēbaḷḷde idji warrara jaidasia.

18 Jūma israelerāba idji carea aujīā duanane tḷbarisidaa Ācōrēba idji nezoca Ahíadeba jarada quīrāca. Ahíara Ācōrēneba bedeabari basia.

19 Jūma Israeldebema boro Jeroboalba oda naḷ cartade bāē bāra, idji djōne wā badaebemada, idjaba sāwā israelerā pe erobadadebema sida dewara cartade bā bā. Maḷ carta trāra “Israeldebema bororāba opedada” abadaa.

20 Jeroboalba 22 poa israelerā pe erobasia. Maḷbe jaidasia. Idji cacuabari idji warra Nadāda Israeldebema boroda besia.

Juda druadebema boro Roboalba oda

21 Salomoḷ warra Roboal 41 poa baḷde Juda druadebema boroda besia. Idjia 17 poa Juda druadebemarā pe erobasia. Jerusaleḷne babadjia. (Jūma israelerā puru tāēna Ācōrēba Jerusaleḷda edasia idji de dromada ādjirā tāēna bamarēā.) Roboal papa Naamá abadada amonita wērā basia.

22 Roboal dji boro baside Juda druadebemarāba Ācōrē quīrāpita cadjiruada o panesidaa. Māwā ādji drōā naēnabemarāba opedada cāyābara ādjirāba Ācōrēra wetara quīrūbisidaa.

23 Eya boroza, jūma bacuru waibā nūmea edre bida ādjirāba ḷwaba oda ācōrēda bḷcuasidaa bia bedeadi carea. Mōgara waibḷada ḷta nūmḷcuasidaa idjaba ādji ḷwaba oda ācōrē Aserāda ḷta nūmḷcuasidaa.

24 Maḷ awara Juda druade ḷwaba oda ācōrē beama umaquīrārāda baridua ume cāibadjidaa. Abeda jūma cadjirua Ācōrēba quīrācada Juda druadebemarāba o panesidaa dewara puru beaba naēna opedada quīrāca. Maḷ puru beara Ācōrēba israelerā quīrāpita jūma āyā ḷrecuasias.

25 Poa juesuma Roboal Juda druadebema boroda bedacarea Egiptodebema boro Sisāda Jerusaleḷnaa djōne wāsia.

26 Poyapeda nebia Ācōrē de dromane beada, Roboal de dromane bea sida jūma jāri edesia. Salomoḷba oro oda djōi careabema jūātrḷbada sida jūma jāri edesia.

27 Maḷ carea Juda druadebema boro Roboalba broncededa obicuasias. Maḷgara idji wagabada bororāba diacuasias. Ādjirāba idji de dromane eda wābadara wagabadjidaa.

28 Roboal Ācōrē de dromanaa wābḷarāza idji wagabadarāba maḷ djōi careabema jūātrḷbadara ḷwade edebadjidaa. Roboal jēda zedacarea maḷ jūātrḷbadara ādji duanabada dede waga bḷbadjidaa.

29 Jūma Roboalba oda naḷ cartade bāē bāra, idjia Juda druadebemarā pe erobadadebema sida dewara cartade bā bā. Maḷ carta trāra “Juda druadebema bororāba opedada” abadaa.

30 Roboal ewaride idji druadebemarāra Jeroboal druadebemarā ume ara cadraa djōbadjidaa.

31 Roboal jaidaside Davi puru abadade tḷbarisidaa idji drōā naēnabemarā tḷbaripeḷadama. Roboal cacuabari idji warra Abiaḷda Juda druadebema boroda besia.‡ (Roboal papa Naamá abadada amonita wērā basia.)

1 Reye 16:29-34

16

Israel druadebema boro Acabo

29 Asa 38 poa Juda druadebema boroda bedacarea Omri warra Acaboda Israel druadebema boroda besia. Maḷ Acaboba israelerā 22 poa pe erobasia. Idjira Samaria purude babadjia.

30 Jūma idji naēna beada bororā cāyābara idjia Ācōrē quīrāpita wetara cadjiruada osia.

† 14:14 Maḷra dārāēne māwāya. Hebreo bedeade maḷra ebuda bāēa. ‡ 14:31 Abiaḷ. ḷcḷḷ cartade Abias bā bā.

³¹ Idjimaarā Nabat warra Jeroboal̄ba cadjirua oda quĩrāca o ðaira bia ðasia. Maλ awara Sidoñebema boro Et-baal cau Jezabelda edapeða Sidoñebema jawaba oda ācōrē Baalda ēpēsia.

³² Samaria purude Baal deda opeða animarā babue diabadada Baal itea osia.

³³ Maλ awara Acaboba ācōrēwērā Aseráda aba osia. Māwā jūma idji naēna ðeada bororā cāyābara idjia israelerā Ācōrēra wetara quĩrūbisia.

³⁴ Acabo ewaride ēberā Betel purudebema Hiel abadada ðasia. Maλ Hielba Jerico purura wayacusa osia. Baribal̄ dji mōgara jūrā ca ðada obal̄de idji warra iwina Abiraāda beusia. Dji eda wābada pārābal̄de idji warra tēābema Seguda beusia. Ācōrēba Nuλ warra Josuedeaba jarada quĩrāca māwāsia.*

17

Elíaba ewari poi jarada

¹ Maλ ewaride Ācōrēneba bedeabari Elíada ðasia. Idjira Gala druađe Tisbé purudebema basia. Maλ Elíaba Israeldebema boro Acaboa nāwā jarasia:

–Māra israelerā zocai ða Ācōrē nezocaa. Idji quĩrāpita wārāneba jaraya idiba ātaa poa zocārā cue zeēda ni diamasi bida begueaēda aba mā jarabal̄adaa.–

² Maλbe Ācōrēba Elíaa jarasia:

³ –Namaaba āyā wādua. Querit do zaquede mĩrū ðade wādua. Māra Jordaλ dodeba āmādau odjabariare ða.

⁴ Maλ do zaque baidoda ða do ðaya. Idjaba mā jarasia ībanaba djicoda ða itea ededamārēā.*

⁵ Ara māda Elíara Sarepta jarada quĩrāca Elíaba osia. Jordaλ dodeba āmādau odjabariare ða Querit do zaquede ðade wāsia.

⁶ Maλne diapedaza, quewaraza bida ībanaba pałda, nedjara sida idji itea edebadjidaa. Do zaque baidora do ðabadjia.

⁷ Baribal̄ maλ druađe cue zeē ða bērā do zaquera poasia.

Elía Sarepta purudebema pēdra wērāma bada

⁸ Maλbe Ācōrēba Elíaa nāwā jarasia:

⁹ –Namaaba Sidoñ druađa wāpeða Sarepta purude ðedua. Mā jāmabema pēdra wērāa jarasia ðara ne cobimārēā.–

¹⁰ Ara māda Elíara Sarepta puruđaa wāsia. Maλ purude eda wābadama jūēbal̄de unusia pēdra wērāba t̄bal̄da jal̄ pe ða. Maλ pēdra wērāra tr̄peða nāwā jarasia:

–Mā quĩrā djuburia mā itea baidoda enedua doi carea.–

¹¹ Maλ pēdra wērā baido jueđe wābal̄de Elíaba wayacusa tr̄peða jarasia:

–Idjaba mā quĩrā djuburia pałda maārī mā itea enedua.–

¹² Pēdra wērāba panusia:

–Ba Ācōrē zocai ða quĩrāpita wārāneba jaraya: māra paλ neē ða. Ababe cugurude harinada jawa barat̄ma aba erob̄aa idjaba zocode nedragada maārī erob̄aa. Maλ carea mā t̄bal̄da maārī jal̄ pe ða diguida edepeða maλ harinara mā itea idjaba mā warra itea bida ābui carea. Māda codapeða दौरa jarrababa beuđia.–

¹³ Elíaba panusia:

–Ne wayarādua. Ba jarada quĩrāca ode wādua. Baribal̄ naārā ða erob̄a harinaba mā itea paλ zaqueda aba ābu enedua. Maλbe ða itea idjaba ða warra itea bida ābudua.

¹⁴ Māwā odua israelerā Ācōrēba nāwā jara ða bērā: “Ba harina cugurude erob̄ara, nedraga zocode erob̄a sida jōéa aba Ācōrēba wayacusa naλ druađe cue zebibal̄adaa.”–

¹⁵ Ara māda Elíaba jarada quĩrāca pēdra wērāba ode wāsia. Copedađacarea wadibida harinara ðesia Elíaba, pēdra wērāba, dji warra bida ewariza codamārēā.†

¹⁶ Ācōrēba Elíadeba jarada quĩrāca harina cugurude ðara, nedraga zocode ða sida jōé basia.

¹⁷ Ewari aba pēdra wērā warrara cacua biē ðesia. Ara māba jūācāyā nūmepeda jaidasia.

¹⁸ Maλ carea pēdra wērāba Elíaa jarasia:

–Ācōrēneba bedeabari, ¿cārē cārēā māra mīa sēne zesi?‡ ¿Mā warra beumārēā mā cadjirua odara Ācōrēa quĩrānebabide zesica?–

¹⁹ Elíaba panusia:

–Ba warrara mā diadua.–

* 16:34 Josue 6:26. * 17:4 *Ībana*. Hebreo bedeade jara ða “cuervos” baribal̄ māra dopeā. † 17:15 *Dji warra*. Maλ bedeaba idjaba jara ða “pēdra wērā ēberārā.” ‡ 17:18 *Ācōrēneba bedeabari*. Hebreo bedeade ða ða “Ācōrē ēberā.”

Ara maŕda warrara pēdra wērā ɓacarade ɓada Elíaba bara edapeɗa ɓtaarebema dejāne idji cāi ɓabarimaa edesia. Mama idji caɗade ɓasia.

²⁰ Maŕbe Elíaba Ācōrēa nāwā beɗea djuburiasia:

–Mā Boro Ācōrē, naŕ pēdra wērāba māra idji diguida bia eroba. ¿ɓaa cārē cārēā idjira sopua unubi ɓa? ¿Cārē cārēā idji warrara jaiɗabisi?–

²¹ Ara maŕda Elíara ɓarima ūbea warra jaiɗada ɓrɓ ɓarrubari cobesia. Māwā o ɓaɗe Ācōrēa nāwā beɗea djuburiasia:

–Mā Boro Ācōrē, mā quírā djuburia, naŕ warrara ɓrēɓabidua.–

²² Elíaba beɗea djuburiadada Ācōrēba bia ūrīna bērā warrara ɓrēɓabisia.

²³ Ara maŕda Elíaba warrara edaa dji papamaa ɗiade wāsia. Diabaraɗe nāwā jarasia:

–Acadua, ɓa warrara zocai ɓaa.–

²⁴ Maŕne dji papaba Elíaa jarasia:

–Idibara māa cawasia ɓara wārāda Ācōrēneba beɗeabarida idjaba ɓaa jara ɓara wārāda Ācōrēneba ze ɓada.–

18

Elíaba Acabo acɗe wāna

¹ Poa ūbea cue zeɗ ɓasia. Maŕbe Ācōrēba Elíaa nāwā jarasia:

–Israel boro Acaboda acɗe wādua. Maŕbeɓara idji druaɗe māa cue zeɓiya.–

² Ara maŕda Elíara Acabo acɗe wāsia. Maŕ ewaride Samaria druaɗe jarrabara wetara nūmasia.

³ Maŕ carea Acaboba idji dedebema boro Abdíada trɓsia. (Maŕ Abdíaba Ācōrēra bio waya ɓasia.)

⁴ Maŕ carea Acabo quima Jezabelba Ācōrēneba beɗeabadarā quenabiside Abdíaba ādjirānebemada cien edapeɗa eya uria ume panane mīrūbicuasía. Uriaza cincuenta mīrūbicuaɗe baidoda, coɗi sida diasia.)

⁵ Acaboba Abdíaa nāwā jarasia:

–Dadji druaɗe do zaqueza idjaba baido ɓtaa bogara ɓeaza wānia. Chiruada ununiscada dadji cawayoba, mula biɗa coɗamārēā. Māwā dadji animarāra jūma quininaɗa.–

⁶ Ādjiza jarasidaa sāma wānida. Acabora o abaare wāsia. Abdíara dewara óare wāsia.

⁷ Ode nīne Abdíara Elía ume quírāɗjusidaa. Abdíaba Elíada jāwā ɓada cawaside idji quírāpita chírāborode barru cobepeda nāwā jarasia:

–Mā boro Elía, ¿ɓada jāwā ɓaca?

⁸ Elíaba panusia:

–Māɗe, māda jāwā ɓaa. ɓa boro Acaboa jaraɗe wādua māra nama ɓada.–

⁹ Maŕne Abdíaba panusia:

–¿Māa cārē cadjiruada oda bērā ɓaa Acaboa māwā jaraɗe wābi ɓa? Māwā jaraɗe wāibara idjia māra beaya.

¹⁰ ɓa Ācōrē zocai ɓa quírāpita māa wārāneba jaraya: mā boro Acaboba druaza ɓara jarabibadjia. Baribara jūmarāba jarabadjidaa ɓara ādjirā druaɗe neɗda. Maŕne Acaboba ādjirāa wārāneba jarabibadjia ɓara wārāda ādjirā druaɗe neɗda.

¹¹ Maŕda ¿ɓa nama ɓada mā boro Acaboa jaraɗe wābi ɓaca?

¹² Mā wānacarea Ācōrē Jaureba ɓara māa adua ɓamaa edeiscada. ɓa nama ɓada Acaboa jarasira maŕne idjia ɓada unune zeɗɓara, māra beaya. Quírāneɓadua warra edaaba māa Ācōrēra bio waya ɓada.

¹³ ¿Māa odara ɓaa jaraɗe panaca? Acabo quima Jezabelba Ācōrēneba beɗeabadarā quenabiside māa eya uria ume panane ādjirānebemada cien mīrūbicuasía. Uriaza cincuenta mīrūbicuaɗe baidoda, coɗi sida ādjirāa diasia.

¹⁴ Maŕda ¿ɓa nama ɓada mā boro Acaboa jaraɗe wābi ɓaca? Māwā jaraɗe wāibara, idjia māra beaya.–

¹⁵ Baribara Elíaba panusia:

–Māra Ācōrē jūma poya ɓa nezocaa. Idji quírāpita wārāneba jaraya: idi māra Acabo ume beɗeaya.–

¹⁶ Ara maŕda Abdíaba Acabora jarade wāsia. Acabo unupeɗa jarasia Elíara sāma unuida ɓada. Ara maŕda Acaboba Elíara acɗe wāsia.

¹⁷ Acaboba Elía unuside nāwā jarasia:

–Israelerā mīgabibari, ¿ɓara nama ɓaca?–

¹⁸ Elíaba panusia:

–Māa israelerāra mīgabiɗe ɓaa. Āteɓara ɓabara, ɓa eberārā biɗa israelerāra bia mīgabi panaa. Ācōrēba obi jaraɗara ɓarāba igaraɗeɗa Baalda epē panaa.

¹⁹ Jāḷbe israelerāra jūma trābidua Carmelo eyade ābaa dji jaredi carea. Idjaba Baaldeba bedeabadarā 450 panada trābidua. Ādjirā awara Aserādeba bedeabadarā 400 panā sida trābidua. Ba quīma Jezabelba jūma ādjirāra ne cobibaria.–

Elíaba wārā Ācōrē cawabida

²⁰ Maḷbe Acaboba israelerāra Carmelo eyadaa jūma trābicusia. Baaldeba bedeabadarā sida mama ābaa dji jaresidaa.

²¹ Maḷne Elíara jūmarā quīrāpita piradrapeda nāwā jarasia:

–ǀAba sāḷbe crīcha umé eropanani? Baalda wārā Ācōrē baibara, idjidra ēpēnadua. Baribara Ācōrēda dji wārā araa baibara, idjidra ēpēnadua.–

Baribara ēberārāba ni cārē sida jaradaē basía.

²² Maḷne Elíaba jarasia:

–Ācōrēneba bedeabarira ababe mādra besia. Maḷne Baaldeba bedeabadarāda 450 panāa.

²³ Paca zaque dji umaquīrāda umé dairā diadada. Baaldeba bedeabadarāba aba edadapeda beadia. Tācuadapeda tala lra bādia Baalea babue diadi carea. Baribara talaria coadaēa. Dewarabema paca zaquera māa bida beapeda, tācuapeda, tala lra baya Ācōrēa babue diadi carea. Māa bida talaria coaēa.

²⁴ Maḷne Baaldeba bedeabadarāba iwidiida Baalba ādji talaria jidabimārēa. Māa bida Ācōrēa iwidiya mā talaria jidabimārēa. Dji tala jidabidra dji wārā Ācōrēa.–

Maḷne jūmarāba bia baada asidaa.

²⁵ Elíaba Baaldeba bedeabadarāa nāwā jarasia:

–Bārāra zocārā panā bēra bārābara paca zaqueda naārā edadada. Beadapeda, tācuadapeda, tala lra bādadua Baalea babue diadi carea. Baribara talaria coarānadua. Maḷbe Baalea iwidiidua bārā talaria jidabimārēa.–

²⁶ Ara māda israelerāba paca zaque diapedadara ādjirāba edasidaa. Beadapeda, tācuadapeda, tala lra basidaa Baalea babue diadi carea. Maḷbe diapedāba aba umatipa ādjirāba Baalea iwidi panesidaa ādji talaria jidabimārēa. Nāwā jarasidaa: “Baal, dairā bedeara panudua.” Baribara panuē basía. Chupea nūmasia. Maḷbe ādjia animarā babue diadi carea opedada icawa carisidaa.

²⁷ Umatipa babaraē Elíaba ādjirāa nāwā ipida jarasia:

–Wetara biadada. ǀDjira bārā ācōrēca? Ne crīcha baba ūrē basicada. Āībērā doeda wā basicada wa āyā wā basicada. Āībērā cāi ba bēra lra manida panasica.–

²⁸ Maḷ carea ādjirāba wetara Baalea bia iwidi duanesidaa. Necoba, mīasu bida ara ādjiduba cōcusiada ādjia Baal itea obada quīrāca. Maḷba ādjirāra oa purega duanesidaa.

²⁹ Umatipa edāba aba quewara ādjirā cari duane Baalea bia iwidi panesidaa. Baribara quewara israelerāba Ācōrēa animarā babue diabada horaca waḍibida Baalba panuē basia ni ūrē basia.* Chupea basia.

³⁰ Maḷbe Elíaba israelerāa nāwā jarasia:

–Māma zedada.–

Ara māda caita wāsidaa. Maḷne Elíaba mōgara lra pā bue baada waya bia osia paca zaqueda Ācōrēa babue diadi carea.

³¹⁻³² Mōgarada doce edapeda dji animarā babue diabadada bia osia. (Maḷ doce mōgaraba jara ba Jacobodeba yopedada puru doce panāda. Ācōrēba Jacobora trā basia Israel.) Elíaba maḷ animarā babue diabada icawa pāra corosia. Maḷ corodade baidoda galo ūbea audu poyaida basia.†

³³ Maḷbe talaria cajērāpeda paca zaquera beasia. Tācuapeda tala lra cobasia.

³⁴ Maḷne Elíaba jarasia:

–Baidoda zoco quīmārē jue enenada. Maḷ baidora paca tācuada lra weadada. Talaria jūma beguea odada.–

Māwā opedadacarea Elíaba jarasia:

–Wayacusa ara maḷ quīrāca odada.–

Ara māda māwā osidaa. Elíaba wayacusa jarasia ara maḷ quīrāca odamārēa. Ara māda wayacusa māwā osidaa.

³⁵ Māwā o panane baidora āyā wea nūmesia. Abēda dji animarā babue diabada icawa pāra corodara baidoba bira ūmesia.

³⁶ Quewara israelerāba Ācōrēa animarā babue diabada horaca Elíara animarā babue diabada caita wāpeda Ācōrēa nāwā iwidi: “Ācōrē, bādra Abrahā, Isa, idjaba Israel

* **18:29** *Israelerāba Ācōrēa animarā babue diabada hora.* Exodo 29:38-41. † **18:31-32** *Baidoda galo ūbea audu.* Hebreo bedeade ba ba “dos seah de grano.”

Ācōrēa. Idi unubidua b̄ara wārāda israelerā Ācōrēda idjaba m̄ara b̄a nezocada. Unubidua b̄ab̄ara m̄a nāwā obi b̄ada.

³⁷ M̄a bedeara panudua, Ācōrē, m̄a bedeara panudua. Māwā naļ ēberārāba cawadia b̄adra wārā Ācōrēda idjaba b̄ab̄ara nāwā obi b̄ada ādjirāba wayacusa ijanamārēā.”

³⁸ Māwā iwidi b̄ade Ācōrēba t̄aba uruada bajāneba dji animarā babue diabada ārā baebisia. Māba dji animarā tacuadara, t̄abara, mōgarara, egoro sida jūma bá wāsia. Dji icawa corodađe baido ūmana sida t̄aba j̄awārāba jūma pōāsasia.

³⁹ Maļ unusidade israelerā chīrāborode b̄arru copanenapeđa nāwā j̄gua jarasidaa:

–Naļ Ācōrēdra dji wārā araa. Naļ Ācōrēdra dji wārā araa.–

⁴⁰ Maļbe Eliaba ādjirāa jarasia:

–Baaldeba bedeabadarāda jūma jidadadua. Ni abaada idu m̄irū wābirānadua.–

Ara maļda israelerāba ādjirāa jidacuadapeđa Eliaba Quisoļ do zaquedaa edebisia. Mama idjia jūma quenasia.

Eliaba Ācōrēa iwidiđa cue zebimārēā

⁴¹ Maļbe Eliaba Acaboa nāwā jarasia:

–Ne code wādua. M̄la cue droma zeb̄ara ūrī b̄aa.–

⁴² Ara maļda Acabora ne code wāsia. Barib̄ara Eliara Carmelo eyade ātaa wāsia. Mama chīrāborode cobepeda dratura egorodaa tēu cobesia.

⁴³ Maļbe Eliaba idji nezocaa nāwā jarasia:

–Ātaara wāpeđa pusadaa acadua.–

Ara maļda idji nezocara ātaara wāpeđa pusadaa acasia. Jēda zepeda Eliāa jarasia:

–Nī cārē sida unuē basia.–

Eliāa wayacusa jarasia acade wāmārēā. Ara maļ quīrāca b̄arima siete māwā osia.

⁴⁴ B̄arima siete wāb̄arađe Eliāa nezocaba jēda zepeda nāwā jarasia:

–M̄la unusia j̄rārā maārī j̄awajā quīrāca quiruda pusaareba zeb̄ara.–

Eliāa jarasia:

–Acaboa jarade wādua idji carretade b̄adopeda isabe diguidaa wāmārēā. Isabe wāēb̄ara cueba poya wāēa.–

⁴⁵ Acaboba maļ ūrīside idji carretade b̄adopeda Jezreel purudaa wāsia. Māwā b̄ade ewarira pāimaga bueasia. Nāūrā bara zesia. Maļne cuera dji cābāyā ze nūmesia.

⁴⁶ Ācōrēba Eliāa idji ab̄ada diada b̄ērā Eliāa cacuađe j̄ b̄ara bio trāj̄peđa Acabo na pira wāsia Jezreel purudaa.

19

Eliāa Horeb eyadaa m̄irū wāna

¹ Eliāa odada, Baaldeba bedeabadarā necoba quenana sida Acaboba idji quima Jezabelea jūma nēb̄arasia.

² Maļ carea Jezabelba aba Eliāmaa nāwā jarade diabuesia: “Jezabelba idji ācōrē bea quīrāpita wārāneba jara b̄aa nu naļ horaca bai naēna b̄ara beaida b̄aa Baaldeba bedeabadarā quenana quīrāca.”*

³ Maļ ūrīside Eliāa dauperapeđa m̄irū wāsia. Wāne Juda druade Beersebā purude jūēne wāsia. Mama Eliāa idji nezocara besia.

⁴ Maļbe idjira ējūā pōāsa ewaraga b̄ade ewari aba wāsia. Mama bacuru zaque edre chūmepeda nāwā crīchasia: “Biara b̄aa beuida.” Maļ b̄ērā idjia Ācōrēa jarasia:

–Ācōrē, waaēa. M̄ara beadua. M̄a drōā naēnabemarā beupedada cāyābara m̄ara biara b̄aēa.–

⁵ Māwā jarapeđa Eliāa bacuru zaque edre cāi cobesia. Māwā b̄ade Ācōrē nezoca bajānebemada idjima zepeda ārāmatasia. Maļbe jarasia:

–Piradr̄apeđa ne codua.–

⁶ Eliāa acab̄arađe idji boro nocoare paļ t̄abade ābueđada idjaba zocode baidoda unusia. Ne copeda, baido sida dopedaa wayacusa cāi cobesia.

⁷ Ācōrē nezoca bajānebemada idjima wayacusa zepeda ārāmatasia. Maļbe jarasia:

–Piradr̄apeđa ne codua. B̄ara t̄ama wāida b̄aa.–

⁸ Ara maļda Eliāa piradr̄apeđa ne cosia, baido sida dosia. Māwā ne codaba cacua ab̄apeđa cuarenta ewari, āsa, diamasi biđa ode nībasia aba Horeb eyade jūēb̄arađaa. Maļ eyara Ācōrē eya abadaa.

⁹ Jūēna diamasi Eliāa eya uriađe cāine wāsia.

* 19:2 Griego bedeađe idjaba nāwā b̄ā b̄aa: “B̄ada Eliāab̄ara, m̄ara Jezabelea.”

Małne Ācōrēba idjía nāwā jarasia:

–Elía, ¿cārēda nama o Ɂa?–

¹⁰ Elíaba panusia:

–Ācōrē jūma poya Ɂa, młra zoquea Ɂasia Ɂaa quĩrĩā Ɂara oi carea. Baribara Ɂaa israelerā ume bedeə Ɂadada ādjirāba igarasidaa. Małne Ɂa itea oda animarā babue diabadara jūma ārĩsidaa. Mał awara Ɂadeba bedeabadarāda necoba jūma quenansidaa. Ababe młdra Ɂaa baribara mł sida beadi carea jara panaa.–

¹¹ Małne Ācōrēba Elíaa jarasia:

–Dajadaa mł quĩrāpita nał eyade nūmane zedua, młra wāyā wābara bēra.–

Ara małda Ācōrē na nāūrāda dji cābāyā tasia. Mał nāūrāba eyara aracuasia. Mōgara sida todozoasia. Baribara Ācōrēda māwā Ɂaē basía. Nāūrā wānacarea de uremiada wāsia. Baribara Ācōrēda māwā Ɂaē basía.

¹² De uremia wānacarea taba uruada eradra nūmesia. Baribara Ācōrēda māwā Ɂaē basía. Taba urua quidacarea Elíaba nāūrāda pīca sġa nūmada ūrĩa.

¹³ Mał ūribara de Elíaba jā Ɂaba idji quĩrādarrara jūātrasia. Małbe dajadaa wāpeda eya uria caita nūmesia. Małne bedeada ūrĩa. Małba nāwā jarasia:

–Elía, ¿cārēda nama o Ɂa?–

¹⁴ Elíaba panusia:

–Ācōrē jūma poya Ɂa, młra zoquea Ɂasia Ɂaa quĩrĩā Ɂara oi carea. Baribara Ɂaa israelerā ume bedeə Ɂadada ādjirāba igarasidaa. Małne Ɂa itea oda animarā babue diabadara jūma ārĩsidaa. Mał awara Ɂadeba bedeabadarāda necoba jūma quenansidaa. Ababe młdra Ɂaa, baribara mł sida beadi carea jara panaa.–

¹⁵ Ācōrēba Elíaa jarasia:

–Jēda ējūā pōāsa ewaraga Ɂare Damasco puruāda wādua. Mama jūēpeda nedragada Hazael boro lra weadua Siria debema boroda Ɂai carea.

¹⁶ Mał awara Nimsi wiuzaque Jehúmaa wāpeda nedragada idji boro lra weadua Israel debema boroda Ɂai carea. Idjaba Abel-mehola puru debema Sapa warra Eliseomaa wāpeda nedragada idji boro lra weadua Ɂa cacuabari młneba bedeabarida Ɂai carea.

¹⁷ Małbe Israel druade mł igara panara Hazaelba necoba zocārā quenaya. Idjia quenanaēra Jehúba necoba quenaya. Jehúba quenanaēra Eliseoba quenaya.

¹⁸ Baribara Israel druade mła ēberārāra siete mil waga eroba. Ādjirāra Baal quĩrāpita chĩrāborode barru cobeadaca ni idjira isōnaca.–

Elíaba Eliseo trāna

¹⁹ Małbe Elíara Horeb eyadeba wāsia. Wāne Sapa warra Eliseoda, once ēberārā idji ume ējūā o panā sida unusia. Ādjirāza pacada umé uméa ābaa jā eropansidaa. Mał pacaba bacuru cūmia Ɂada egorode errebari eronĩbasidaa egorora bogajudapeda ne udĩ carea. Elíara Eliseo caita wāpeda idjia cacuade jā Ɂara Eliseo lra wēā cobasia acabi carea Eliseora idji cacuabari Ācōrēneba bedeabari baída. Małbe wāsia.

²⁰ Ara małda Eliseoba idji pacara amepeda Elía caidu pira wāsia. Jidapeda nāwā jarasia:

–Ɂa ume wāi naēna idu mł djibarirāda isōne wābidua. Małbebara młra Ɂa ume wāya.–

Elíaba jarasia:

–Wādua. Mła Ɂara wābi ama Ɂaē.–

²¹ Ara małda Eliseora jēda wāsia. Jūēpeda idji umébema pacara beapeda dji pacaba errebari bađa bacuruda Ɂalā tucupeda taba cajērāsia. Małne dji paca djarara djupeda idji ēberārāra ne cobigasia. Māwānacarea idjira Elía caidu wāpeda Elía carebabarida Ɂesia.

21

Acaboba Nabó ējūā jārīna

¹ Dārā badacarea nałda māwāsia. Jezreel puru debema Nabó abadaba uva ējūāda Israel debema boro Acabo de droma caita erobasia.*

² Mał carea Acaboba Nabóa nāwā jarasia:

–Ɂa uva ējūāda mł de caita Ɂa bēra młā nēdobuedua. Jāma ne u quĩrĩā Ɂaa. Mał ējūābari mła dewara uva ējūā biara Ɂada diaya. ējūā cāyābara paratada quĩrĩā Ɂabara dji ējūā nēba Ɂa quĩrāca diaya.–

³ Baribara Nabóba panusia:

–Wārāneba jaraya: mł zeza Ɂasiba młā diada ējūāra nēdobueā.–

* 21:1 *Israel debema boro Acabo.* Hebreo bedeade Ɂa Ɂaa “Samaridebema boro Acabo.” Māwā jara Ɂaa Acabora Samaria puru de biara babadji bēra.

4 Jezreeldebema Nabóba mǎwǎ jarada bĕrǎ Acabora sopuapeda quĩrũquĩrũa diguidaa wǎsia. Diguida jũpeda idji aɽɽade quĩrǎ āyǎ tabesia idjaba ne co quĩrǎé basía.

5 Mǎwǎ bɽɽe Acabo quima Jezabelera idjĩmaa zepeda iwĩdisia:

–ɿBɽara cǎrĕ cǎrĕǎ sopua bɽɽ? ɿCǎrĕǎ ne co ama bɽɽ?–

6 Acaboba panusia:

–Mǎra Jezreeldebema Nabó ume bedeasia. Mǎa iwĩdisia idji uva ĕjũára mǎa nĕdobuemǎrĕǎ. Parata cǎyǎbara dewara ĕjũáda quĩrǎ bɽɽɽɽ mǎa diayada asia. Baribɽɽɽ idji ĕjũára nĕdobueĕana asia.–

7 Maɽne Acabo quima Jezabelba jarasia:

–ɿMǎwǎra bɽra Israeldebema boróĕca? Sopua barádua. Piradrɽpeda ne codua. Mǎa Jezreeldebema Nabó uva ĕjũára bɽa jǎrĩ diaya.–

8 Ara maɽda Jezabelba Acabo trǎneba cartada bɽɽuapeda Acabo sĕyáda bɽasia. Maɽra Nabó purudebema bororǎmaa, dji dromarǎmaa bida diabuesia.

9 Maɽ cartade idjia nǎwǎ bɽasia:

“Jũmarǎa jaradadua ne codaca ewarida odamǎrĕǎ. Maɽ ewaride ābaa dji jɽredapeda Nabóra ĕberǎrǎ nocoare chũmebidadua.

10 Idjaba ĕberǎ cadjiruada umé idji caita chũmebidadua sewadeba jaradamǎrĕǎ idjia Ācórĕda, Israeldebema boro sida biĕ jarasida. Maɽbe Nabóra puru jĩga ededapeda mōgaraba tabari beadadua.”

11 Jezabelba maɽ cartade bɽda quĩrǎca Jezreel purudebema bororǎba, dji dromarǎ bida jũma osidaa.

12 Ādjirǎba jũmarǎa jarasidaa ne codaca ewarida odamǎrĕǎ. Maɽbe Nabóra ĕberǎrǎ nocoare chũmebisidaa.

13 Ēberǎ cadjiruada umé zebidapeda Nabó caita chũmebisidaa. Maɽ umĕbemaba jũmarǎ quĩrǎpita sewadeba jarasidaa Nabóba Ācórĕda, Israeldebema boro sida biĕ jarasida. Ara maɽda ĕberǎrǎba Nabóra puru jĩga ededapeda mōgaraba tabari beasidaa.

14 Mǎwǎnacarea Jezreel purudebema bororǎba Jezabelea jarabisidaa Nabóra mōgaraba tabari beasidada.

15 Nabó mōgaraba tabari beapedada ũrĩside Jezabelba idji quima Acaboa nǎwǎ jarasia:

–Jezreel purudebema Nabóra beasidaa. Maɽ bĕrǎ idjia uva ĕjũá nĕdobue quĩrǎé bɽɽara edadua.–

16 Acaboba Nabó beapedada ũrĩside ara maɽda Jezreel purudaa Nabó uva ĕjũá edai carea wǎsia.

17 Maɽmisa Ācórĕba Tisbé purudebema Elíaa nǎwǎ jarasia:

18 –Israeldebema boro Acabo Samariade bɽbarira aɽɽe wádua. Idjia Nabó bási uva ĕjũára edai carea wǎsia. Ara nawena mama bɽa.

19 Idjia jaradua: “Ācórĕba nǎwǎ jara bɽa: bɽa Nabóra beapeda idji ĕjũára edasia. Maɽ carea usaba Nabó oa senepedadama bɽ oa sida senenia.”–

20 Elía Acaboma jũĕside Acaboba idjia jarasia:

–Mǎ dji quĩrũ, ɿbɽa mǎra aɽɽe ze bɽca?–

Eliaba panusia:

–Mǎĕ, bɽra aɽɽe ze bɽa. Bɽa Ācórĕ quĩrǎpita jũmawǎyǎ cadjiruada o bɽa.

21 Maɽ carea Ācórĕba bɽra bio cawa oya. Israel druaĕe jũma bɽ ĕberǎrǎ dji umaquĩrǎda quenabiya: nezoca beada, nezocaĕ bea sida. Abede jũma bɽdeba yōbɽdaráda idjia jōbiya.

22 Idjia Nabat warra Jeroboaɽ ĕberǎrǎ jōbida quĩrǎca idjaba Ahía warra Baasa ĕberǎrǎ jōbida quĩrǎca bɽ ĕberǎrǎ sida jōbiya. Bɽa cadjirua o bɽdeba idjira bio quĩrũbisia. Bɽa israelerǎa bida cadjiruada obisia.

23 Maɽ awara bɽ quima Jezabeldebemada Ācórĕba nǎwǎ jara bɽa: Jezreel puru caita idjira beadapeda usaba codía.†

24 Jũma bɽ ĕberǎrǎ purude beubɽdara usaba codía. Bɽ ĕberǎrǎ puru jĩga beubɽdara āgosoba codía.

(

25 Ācórĕ quĩrǎpita jũmawǎyǎ cadjirua obarida Acabo quĩrǎca neĕa, Acabo quima Jezabelba mǎwǎ cadjiruada obida bĕrǎ.

26 Wǎrǎda Acaboba jũmawǎyǎ cadjiruada o bɽbadjia. Jɽwaba oda ācórĕ beada ĕpĕbadjia amorreorǎba naĕna ĕpĕ panana quĩrǎca. Maɽ amorreorǎra Ācórĕba israelerǎ quĩrǎpitabemada āyǎ jɽretasia.)

† 21:23 Jezreel puru caita. Hebreo bedeade ɽɽaɽɽ cartade nǎwǎ bɽ bɽa: “Jezreel puru mōgaraba auĕu jũrǎ ca bɽ caita.”

²⁷ Acaboba mañ ũrĩside idjia cacuade jã ßara sopusaba cõãtasia. Mañbe sopusu carea jãbadara jãpeda cãbadjia. Mañ awara ne coãaca ewarida obadjia idjaba sopusu babadjia.

²⁸ Mañ carea ãcõrẽba Tisbédebema Elíaa nãwã jarasia:

²⁹ -¿ßaa unu ßaca sãwã Acabora sopusu ßada idjia cadjirua oda carea? Mañ bẽrã idji zocai ßamisa mãa idji ëberãrãra jõbiã, ãteßara idji warra Israeldebema boroda beãacarea idji ëberãrãra jõbiya.-

22

Acabo beapedada

¹ Siriadebemarãra israelerã ume djõnaẽ panãda poa ũbea babãra basia.

² Mañne Juda druadebema boro Josapada Israeldebema boro Acabo acãde wãsia.

³ Mãwã ßade Israeldebema boro Acaboba idjiare beaa nãwã jarasia:

-Bãrãba cawa panãa Gala druade Ramo purura dadjirãne basida. Baribãra Siriadebemarãba jãrãpedadadeba ãtaa dadjirãba ni cãrẽ sida odaẽ panãa ãdji boro jãwaedabemada ëdra edadi carea.-

⁴ Mañ bẽrã Acaboba Josapaa nãwã iwidiãia:

-¿ßara mãare Gala druade djõne wãica Ramo ëdra edadi carea?-

Josapaba panusia:

-Mãda, mã sordaorãda, mã cawayodeba djõbadarã sida ßa ume wãnia.-

²⁹ Mañbe Israeldebema boro Acaboda, Juda druadebema boro Josapa sida Gala druade Ramo purudaa djõne wãsidãa.

³⁰ Wãbdade Acaboba Josapaa nãwã jarasia:

-Djõbdade mãra quĩrã awara djio ßaya ni abãba cawarãnamãrẽã mãra dji boroda. Baribãra ßaa ßadji djiora jã ßadua.-

Ara mãda Israeldebema boro Acabora quĩrã awara djiopeda djõne wãsia.

³¹ Siriadebema boroba carretadeba djõbada bororãda 32 erobãsia. Djõbdade ãdjirãa jarasia baridua ume djõrãnamãrẽã, ãteßara ababe Israeldebema boro Acabo ume djõnamãrẽã.

³² Carretadeba djõbada bororãba Josapa unusidãde idji djio carea crĩchasiãda idjira Israeldebema boro Acaboda. Mañ carea idjimãa djõne wãsidãa. Baribãra Josapara biasia idji sordaorãba carebadãmãrẽã.

³³ Mãwã biabãra Siriadebema carretadeba djõbada bororãba cawasiãda idjira Israeldebema boro Acaboẽda. Mañ bẽrã idu ßasiãda.

³⁴ Mãne Siriadebema sordaoba chada baridua drãsia. Mañ chaba Acaboda sude wãsia idji jãare jã ßa jũãtrãbari ewara ßamaa. Ara mãda Israeldebema boro Acaboba idji carreta edebãra nãwã jarasia:

-Jẽda ededua. Nañ djõ panãnebemada mãra ãyã ededua. Chaba mãra dra ataubisiãda.-

³⁵ Mañ ewaride israelerãra Siriadebemarã ume dãrã djõsiãda. Djõ panãne Israeldebema boro Acaboba idji carretade ãta acã nũmasia. Acabora dji cãbãyã oa ze nũmã bẽrã idji carreta jãra oaba purega nũmesia. Qewara Acabora beusia.

³⁶ ãmãdãu ßabãra israelerãba nãwã biasiãda:

-¿Waa djõnaẽ! ¿Dadji druaza, puruza bida wãnia!-

³⁷ Mãwã Israeldebema boro Acabora beusia. Idjira Samariãda ededapeda tãbarisiãda.

³⁸ Mañbe Samaria caita baido ũmãmaa idji carretara sãgãde edesiãda. Mama wẽrãrã auãuãda cuiãdjiãda. Mañne usaba Acabo oara sene duãnesiãda ãcõrẽba Elíãdeba jarãda quĩrãca.*

³⁹ Jũma Acaboba oda nañ cartade ßalẽ ßara, idjia israelerã pe erobadãdebemada, idji de drama elepante quidãba bio djio ßadãda, puru ßea idjia oda sida dewara cartade ßã ßaa. Mañ carta trãra "Israeldebema bororãba opedãda" abadaa.

⁴⁰ Acabo beuãacarea idji warra Ocoziãda idji cacuãbari Israeldebema boroda ßesia.

* 22:38 1 Reye 21:19.

2 REYE UMÉBEMA CARTA REYE

2

Ácōrēba Elía bajānaa ededa

¹ Ácōrēba Elía nāūrā jūrēbaribarabā bajānaa edei carea bāsīde Elíara, Eliseo sīda Gilgaldeba wābada basía.

² Małne Elíaba Eliseoa nāwā jarasia:

–Nama bedua. Ácōrēba młra Betel puruđaa wābi bła.–

Baribarabā Eliseoba panusia:

–Ácōrē zocai bł quírāpita, bł quírāpita bīda wārāneba jaraya: bāduba wābīēa.–

Ara małda Betel puruđaa wāsīdaa.

³ Jūēbadaē Ácōrēneba bedeabadarā Beteldebemada Eliseomaa zedapeda nāwā iwīdisīdaa:

–ǰbła cawa błca idi Ácōrēba bł boro Elíara edeida?–

Eliseoba panusia:

–Māē, cawa bła. Chupea pananadua.–

⁴ Małbe Elíaba Eliseoa jarasia:

–Eliseo, nama bedua. Ácōrēba młra Jerico puruđaa wābi bła.–

Eliseoba panusia:

–Ácōrē zocai bł quírāpita, bł quírāpita bīda wārāneba jaraya: bāduba wābīēa.–

Ara małda Jerico puruđaa wāsīdaa.

⁵ Jūēbadaē Ácōrēneba bedeabadarā Jericodbemada Eliseomaa zedapeda iwīdisīdaa:

–ǰbła cawa błca idi Ácōrēba bł boro Elíara edeida?–

Eliseoba panusia:

–Māē, cawa bła. Chupea pananadua.–

⁶ Małbe Elíaba Eliseoa jarasia:

–Nama bedua. Ácōrēba młra Jordał dođaa wābi bła.–

Eliseoba panusia:

–Ácōrē zocai bł quírāpita, bł quírāpita bīda wārāneba jaraya: bāduba wābīēa.–

Ara małda wāsīdaa.

⁷ Áđji caīdu Ácōrēneba bedeabadarāda cincuenta wāsīdaa. Tamłba āđjirāba acł duasīdaa Elíada, Eliseo sīda Jordał do icawa nūpanada.

⁸ Māwā panane Elíaba cacuaē jł błara ērāpeda bedatł edasia. Małba dođe tawesia. Tawebarade oda ewa dogosia. Elíara, Eliseo sīda mał ode Jordał do chāsīdaa.

⁹ Chānapeda Elíaba Eliseoa jarasia:

–Ácōrēba mł edei naēna ǰbła cārēda quírā bł młra bł itea oida?–

Eliseoba panusia:

–Mł quírā djaburīa bła erobł jauredēba poya obarīra dewarā cāyābara młā auđura diadua.*

¹⁰ Elíaba jarasia:

–Bła iwīdi błara zarea bła. Baribarabā Ácōrēba mł edebarada unuibarā, bła iwīdīdara edaya. Unuēbarā edaēa.–

¹¹ Áđji nēbarā nīnane cawaēne tłba uruada cawayo carreta bara bł quírāca bāda zesia. Małra āđji ēsi dogosia jģa wānamārēā. Małbe nāūrā jūrēbaribarabā Elíara bajānaa edesia.

¹² Māwā unubarade Eliseoba Elíaa bia jarasia:

–ǰzeza, zeza! Carretadeba djōbadarā idjaba cawayodeba djōbadarā quírāca bła israelerāra bio careba basia.–†

Małne Eliseoba cacuaē jł błara sopuaba ēsidra cōātasia. Elíara waa unuē basía.

¹³ Elía łtaa wāsīde idjia cacuaē jł badāra egode ērā baesia. Małgara Eliseoba edapeda jēda Jordał dođaa wāpeda do icawa nūmesia.

¹⁴ Małne Elíaba cacuaē jł badāba dođe tawesia. Tawebarade nāwā jģua jarasia:

–ǰElía Ácōrēra sāma bł?–

Ara małne oda ewa dogosia. Mał ode Eliseora chāsia.

* **2:9** Dewarā cāyābara młā auđura diadua. Hebreo bedeade bł bła “doble porción.” Małba jara bła idjira Elía cacubarī Ácōrēneba bedeabari dji droma baida. † **2:12** Hebreo bedeade nāwā bł bła: “Mł zeza, mł zeza, Israeldebema carretadeba djōbadarā idjaba cawayodeba djōbadarā.”

¹⁵ Idji chãbãrãda Ācõrẽneba bedeabadarã Jericodẽbemaba acã duanasidaa. Maã bẽrã jarasidaa:

-Elíaba erobada jaureda Eliseoba edasia.-

Ara maãda ãdjirãra Eliseomaa wãnapeda idji quĩrãpita chĩrãborode barru copanesidaa.

¹⁶ Maãbe jarasidaa:

-Dairãra bã nezocarãa. Dairã tãẽna cacua ãbãa beada cincuenta panãa. Ādjirãra bã boro Eliara jarãde wãbidua. Āibẽrã Ācõrẽ Jaureba idjira ãtaa edepeda eyade wa jewedade bãsisicada.-

Baribãrã Eliseoba panusia:

-Mãwãẽa. Ādjirãra diabuerãnadua.-

¹⁷ Mãwã jaradãmĩna ãdjirãba ãcãrã diabuedi carea mĩã sã panesidaa. Maã carea Eliseora perapeda ãdjirãa jarasia ãcãrã diabuedamãrẽã. Ara maãda ãdjirãba cincuenta diabuesidaa. Maã eberãrãba Eliara ewari ãbea jarãsidaa. Mãwãmĩna ununaẽ basia.

¹⁸ Maãbe Jericodaa Eliseo bãmaa jẽda zesidaa. Eliseoba ãdjirãa jarasia:

-¿Mãa jarasiẽca bãdji quĩrãbe jarãde wãnida?-

Eliseoba baido biẽ bada bia bãda

¹⁹ Jericodẽbemarãba Eliseoa nãwã jarasidaa:

-Dairã boro, bãa cawa bãa naã purura bio bia bãda. Baribãrã baidoda biẽ bã bẽrã dai eãjũã sida biẽ bãa.-

²⁰ Maã carea Eliseoba jarasia:

-Epedeco djiwidide tãda mãmaa enenadua.-

Ara maãda edesidaa.

²¹ Maãrãra idjia baido ãtaa bogadrã bãmaa edepeda maã baidode eda peatasia. Mãne jarasia:

-Ācõrẽba nãwã jara bãa: mãa naã baidora bia bãbãrã bẽrã naã baidoba ni abãada waa beudaẽa. Bãrã eãjũã sida bia zau baya.-

²² Maã ewarideba ãtaa maã baidora bia besia Eliseoba jarada quĩrãca.

Eliseo ipida jarapedada

²³ Jericodẽba Eliseora Betel purudaa wãsia. Ode nĩne ãcãrã cũdrarãda Betel purudẽba idjimaa wãnapeda nãwã ipida jara duanesidaa:

-Boro uru, ãyã wãdua. Boro uru, ãyã wãdua.-

²⁴ Maã carea Eliseoba ãdjirãmãaa acãpeda Ācõrẽ trãneba biẽ jara bãsia. Ara maãda wi emé panãba cũdrarãra orradapeda 42 beasidaa.

²⁵ Maãbe Eliseora Carmelo eyadaa wãpeda jẽda Samaria purudaa wãsia.

4

Eliseoba pẽdra wẽrã carebada

¹ Pẽdra wẽrãda basia. Idji quimara Ācõrẽneba bedeabari basia. Maã pẽdra wẽrãba Eliseoa jarasia:

-Mã quima querasira bã nezoca basia. Bãa cawa bãa idjia Ācõrẽra bio waya basida. Baribãrã idji jaĩdaside paratada diai bara basia. Maãda jẽda diaẽ bã bẽrã idi maã parata djibariba mã warrarãda umena edade zeya idji nezocarãda beadãmãrẽã.-

² Mãne Eliseoba idjia iwĩdisia:

-¿Mãa bãra sãwã carebai? Mãa jaradua: ¿cãrẽda diguida erobã nẽdobuei carea?-

Pẽdra wẽrãba panusia:

-Nẽdobuei carea mã diguida ni cãrẽ sida neẽ quirua. Ababe zoco zaquede nedragada mããrĩ eroquirua.-

³ Mãne Eliseoba jarasia:

-Bã de caita bea eberãrãmãaa wãpeda zoco ne neẽ beada zocãrã iwĩdidua.

⁴ Edapeda bãra, bã warrarã sida diguida wãnapeda bã dede eda wãbadara jũãtrãdadua. Mãbe bãa erobã nedragara mã zoco beade bira weadua. Birasira ãyã bã wãnadua.-

⁵ Ara maãda pẽdra wẽrãra wãsia. Zocoda zocãrã iwĩdipeada idjira, idji warrarã sida diguida wãnapeda dji eda wãbadara jũãtrãsidaa. Mãbe dji warrarãba mã zoco bearã aba aba dji papamaa edesidaa nedragaba bira tãcuãmãrẽã.

⁶ Jũma bira tãdacarea pẽdra wẽrãba idji warraa jarasia dewara zocoda enemãrẽã. Baribãrã warraba jarasia zocora waa neẽda. Ara maãda nedraga idji zocode erobãra waa piaẽ basia.

⁷ Pẽdra wẽrãba Ācõrẽneba bedeabari Eliseomaa jarade wãsia. Mãne Eliseoba jarasia:

-Mañ nedragara nēdobuede wādua. Nēdobuepeda b_Λ quima querasiba parata diada badara diadua. Dji parata bedaba b_Λra, b_Λ warrarā sida necai panania.-

Eliseoba warra λrēbabida

⁸ Ewari aba Eliseora Suneλ purudaa wāsia. Mama wērā parata bara b_Λba idjia jarasia ne code zemārēā. Mañ carea Suneλnaa wāb_Λr_Λza Eliseora mañ wērāma ne cobadjia.

⁹ Mañ wērāba idji quimaa jarasia:

-M_Λa cawa b_Λa jāλ ēberā dadjima ne code zebarira wārāda Ācōrēneba bedeabarida.

¹⁰ Mañ bērā dadji de λr_Λ de zaqueda idji itea odia. Mañne eda c_Λdada, mesada, bugueda, ībīrā sida b_Λdia idji zeb_Λr_Λde mama cāimārēā.-

¹¹ Māwā opedadacarea ewari aba Eliseora jūēpeda de zaqueda cāine wāsia.

¹² Mama Eliseoba idji nezoca Guiezia nāwā jarasia:

-Naλ de djibari wērāda tr_Λne wādua.-

Ara maλda Guieziba tr_Λne wāpeda wērāra idjima zesia.

¹³ Mañbe Eliseoba Guiezia jarasia:

-Idjia jaradua: "B_Λa dai itea bio bia osia. ¿Daiba b_Λ itea cārēda odi? ¿B_Λa quīrīā b_Λca daira b_Λare Israeldebema boro ume wa idji sordaorā boro ume bedeadida?"-

Wērāba panusia:

-M_Λa ni cārē sida quīrīāēā. M_Λ ēberārā tāēna b_Λ bērā necai babaria.-

¹⁴ Mañne Eliseoba idji nezoca Guiezia iwīdisia:

-¿Idji itea cārēda odi?-

Guieziba panusia:

-Cawaēa, barib_Λr_Λ idjira warra neē b_Λa idjaba idji quimara drōāda quirua.-

¹⁵ Mañne Eliseoba jarasia:

-Idjira wayacusa tr_Λne wādua.-

Ara maλda Guieziba tr_Λne wāsia. Wērāra zepeda de zaqueda eda wābada caita nūmesia.

¹⁶ Mañbe Eliseoba idjia jarasia:

-Za uru poade ara naλ jedecode b_Λa warrada topeda bara erobaya.-

Wērāba panusia:

-Māwā jararādua, m_Λ boro. Ācōrēneba bedeabari, m_Λra cūrūgarādua.*

¹⁷ Eliseoba jarada quīrīāca dewarabema poade wērāra biogoa bepeda warra tosia.

¹⁸ Mañ warra wariādacarea ewari aba dji zezamaa wāsia. Dji zezaba dewararā ume néuda ewa panasidaa.

¹⁹ Cawaēne warrara nāwā bia nūmesia:

-iAguidii, m_Λ borora pua nūm_Λ! iM_Λ borora pua nūm_Λ!-

Mañ carea dji zezaba idji nezocaa jarasia:

-M_Λ warrara dji papamaa ededua.-

²⁰ Ara maλda idji nezocaba dji warrara bara edapeda dji papamaa edesia. Mañbe dji papaba warrara bacarade erobasia aba umatipa. Mañne warrara jaidasia.

²¹ Ara maλda dji papaba idjira λtaa Eliseo de zaqueda edepeda Eliseo c_Λdade b_Λsia. Mañbe ēdr_Λpeda dji eda wābadara jūātr_Λsia.

²² Idji quimada tr_Λpeda nāwā jarasia:

-M_Λ djuburia burroda aba idjaba nezocada aba m_Λmaa diabuedua. M_Λra isabe Eliseo-maa wāya. Jūēpeda ara maλda jēda zeya.-

²³ Dji quimaba iwīdisia:

-¿B_Λra cārē cārēā idi idjima wāb_Λr_Λ? Anāubada ewariēa ni jedeco djiwidiēa idji ume ābaa Ācōrēa iwīdidi carea.-

Wērāba panusia:

-Jūmawāyā crīcharādua.-

²⁴ Mañbe wērāba idji chūmeira burro λr_Λ jābipedā dji nezocaa nāwā jarasia:

-Isabe wānia. M_Λa jaraēb_Λr_Λ ni maārī bīda λnāūnaēa.-

²⁵ Ara maλda wānapeda Carmelo eyade Eliseo b_Λma jūēsīdaa. Eliseoba t_Λm_Λba ādji zeb_Λdada unuside idji nezoca Guiezia jarasia:

-Acadua, Suneλ purudebema wērāra zeb_Λr_Λa.

²⁶ Idji audiabari de pira wādua. Iwīdidua idjida, dji quimada, dji warra sida bia pan_Λcawaya.-

Ara maλda idji nezocara pira wāsia. Mañne wērāba panusia:

-Daira jūmaena bia pan_Λa.-

²⁷ Eyade Eliseo b_Λma jūēsīde wērāba Eliseo jīrūne jida cobesia beēda djuburiai carea. Mañ bērā Guiezira araa dogosia wērā āyā b_Λi carea. Barib_Λr_Λ Eliseoba jarasia:

* 4:16 Ācōrēneba bedeabari. Hebreo bedeade b_Λ b_Λa "Ācōrē ēberā."

-Idu bɔɔdua. Naɓ wērāra bio sopua ɓɓa. Baribɔɔl Ǻcōrēba mǺa cawabiē ɓɓa cārē cārēã jāvā sopua ɓɔɔda.-

²⁸ Maɓne wērāba jarasia:

-MǺ boro, mǺra sopua ɓɓa mǺ warrada jaidada bēra. ¿MǺa warrada bǺa iwidiſica? ¿MǺa jarasiēca mǺra cūrūgarāmārēã?-

²⁹ Ara maɔda Eliseoba Guiezia jarasia:

-Ba cacuađe jǺ ɓara bio trǺjǺ cobɔɔpeda naɓ wērā dedaa isabe wādua. MǺ bacuruda ededua. Isabe wāida ɓɓ bēra ēberāda unusira bedearādua. Ēberāba bǺa bedeaibɔɔl, panurādua. Naɓ wērā dede jūēpeda mǺ bacurura idji warra quīrādarra ɓrǺ cobɔɔdua.-

³⁰ Maɓne dji warra papaba Eliseoa jarasia:

-Ǻcōrē zocai ɓɓ quīrāpita, ɓɓ quīrāpita bida wārāneba jaraya: ɓɔɔda wāēbɔɔl, mǺ sida wāēa.-

Maɓ bēra Eliseora idji ume wāsia.

³¹ Guiezira ādji na wāsia. Jūēpeda Eliseo bacurura dji warra quīrādarra ɓrǺ cobɔɔsia. Māwāmīna cārē sida sāvāē basia. Ara maɔda Guiezi jēda wābɔɔlde Eliseora ota unusia. Maɓne Guieziba nāvā jarasia:

-Warrara ɓrēbaē basia.-

³² Eliseo jūēside dji warra jaidadara idji caɔdade urraju nūmasia.

³³ Ara maɔda iduba eda wāpeda dji eda wābadara jūātrɔ nūmasia. Maɓbe Ǻcōrēa iwidiſia.

³⁴ Iwidipeɔda idji caɔdade dji warra ɓrǺ barrubari cobesia. Idji iteda dji warra itema ɓɔɔsia. Idji dauda dji warra dauma ɓɔɔsia. Idjaba idji jɔwada dji warra jɔwɔ ɓrǺ ɓɔɔsia. Māwā cobɔɔde warra jaidadara jɔwɔlɔasia.

³⁵ Maɓbe Eliseora piradrɔpeda arima pɔrrɔa nībapeda wayacusa dji warra ɓrǺ barrubari cobesia. Maɓne warrara ɓarima siete jaisapeda dau ogasia.†

³⁶ Eliseoba Guiezira trǺpeda nāvā jarasia:

-Dji warra papara trǺne wādua.-

Ara maɔda trǺne wāsia. Dji papa zeside Eliseoba jarasia:

-Ba warrara edadua.-

³⁷ Ara maɔda dji papara eda wāpeda Eliseo jīrū caita chīrāborode ɓarru cobesia. Maɓbe idji warrara edapeda ēdrɔsia.

Eliseoba ēberārā ne cobida

³⁸ Ewari aba Eliseora Gilgalɔdaa wāsia. Maɓ druađe jarrabada baraasia. Mama Eliseora Ǻcōrēneba bedeadarā ume ābaa dji jɔre panane idji nezocaa nāvā jarasia:

-Cuguru waibɔɔlade Ǻcōrēneba bedeadarā itea ne djudua.-

³⁹ Maɓne cobada chiruada abaɓba mēã jɔlɔde wāsia. Jɔlɔ ɓɔɔde jɔcara zau ɓɔɔda unusia. Maɓ tada idjia cacuađe jǺ ɓɔɔde pe edapeda jēda wāsia. Maɓgara picchia toacuapeda dji cuguru waibɔɔa dju nūmɔne eda ɓɔɔsia. Baribɔɔl idjia adua ɓasia maɓgara coɔcada.

⁴⁰ Widadarea maɓ djicora jedecasia. Baribɔɔl cobɔɔlade ādjirāba bia jarasidaa:

-Ǻcōrēneba bedebari Eliseo, naɓ djicora dadji beabari bara ɓɓa!-

Maɓ carea ādjirāba coɔaē basia.

⁴¹ Eliseoba jarasia:

-Harinada maārī enenadua.-

Eliseoba maɓ harinara dji cuguru waibɔɔlade eda ɓɔɔpeda nāvā jarasia:

-Idibɔɔl jedecadadua coɔi carea.-

Cobɔɔdade maɓ djicora dadji beabari neē basia.

⁴² Māwānacarea Baal-salisa purudeba ēberāda Eliseomaa zesia. Maɓ ēberāba idji néu naārā ewadadebemada Eliseo itea enesia. Paɓ cebada odada veinte, trigo djiwidi ewada sida camane enesia. Maɓbe Eliseoba idji nezocaa jarasia:

-Naɔda Ǻcōrēneba bedeadarā cobidua.-

⁴³ Idji nezocaba jarasia:

-Naɓ maārī quīruba ¿mǺa sāvā cien ēberārāda ne cobi?-

Eliseoba panusia:

-Naɔda Ǻcōrēneba bedeadarā cobidua. Ǻcōrēba nāvā jara ɓɓa: “Ādjirāba coɔapeda adubaya.”-

⁴⁴ Māwā jarada bēra Eliseo nezocaba maɓra jedecasia maɓ cien ēberārāba codamārēã. Coɔapeda adubasia Ǻcōrēba jarada quīrāca.

† 4:35 ɓarima siete jaisapeda. ɔɔlɔamaarā maɓ bedeaba jara ɓɓa: “ɓarima siete dji warra ɓrǺ barrubari cobesia.”

5

Eliseoba Naamaλ biabida

¹ Ëberā Naamaλ abadada basia. Idjira Siriadebema sordaorā boro basia. Ācōrēba careba bala deba ādji dji quīrūra poyada bēra Siriadebema boroba idjira dewararā cāyābara biara unubadjia. Idjira bio sozarra basia, baribala aida bara basia.

² Naēna Siriadebema sordaorāba Israel druađe ne biada jārine wābadjidāa. Maalne wērā zaqueda jēda jida edesidāa. Maλ wērācaura Naamaλ quīma nezocada besia.

³ Ewari aba wērācauba idji boro Naamaλ quīmaa nāwā jarasia:

–Ācōrēneba bedeabari Eliseoda Samaria purude bala. Mā boro Naamaλra idjīmaa wābala bara, idji aīdara anicasia.–

⁴ Maλ wērācau Israeldebemaba jaradada Naamaλba Siriadebema boroa jarade wāsia.

⁵ Maalne Siriadebema boroba jarasia:

–Bia bala. Wādua. Mā cartada Israeldebema boro itea ba ume diabueya.–

Ara maλda Naamaλra wāsia. Idjia paratada 750 libra, oroda 150 libra, idjaba cacuađe jλbadada 10 edesia.

⁶ Carta Israeldebema boro itea ededade nāwā bā basia: “Mā naλ cartara mā nezoca Naamaλ ume bā diabuebala. Mā quīrā bala bala idji aīdara anibida.”

⁷ Israeldebema boroba maλ carta acasīde idjia cacuađe jλ bala sopuaba cōātapeda nāwā jarasia:

–Māwāra λmāra Ācōrēca naλ Ëberā biabi carea? Māra Ācōrēca Ëberāra zocai bāi carea idjaba beubi carea. Māwāmīna Siriadebema boroba naλ Ëberāra mλmaa diabuesia idji aīdara anibimārēa. Idjira mā ume djōbi jala bala.–

⁸ Ācōrēneba bedeabari Eliseoba ūrsia Israeldebema boroba cacuađe jλ bala sopuaba cōātasia. Maλ carea Eliseoba Ëberāda idjīmaa nāwā jarade diabuesia:

–λCārē cārēa bala cacuađe jλ bala cōātasi? Jāλ Ëberāra mλmaa diabuedua. Mā biabiya.

Māwā idjia cawaya wārāda Israel druađe Ācōrēneba bedeabarida aba bala.–

⁹ Ara maλda Naamaλra cawayo carreta bara bađe Eliseomaa wāpeda dji dede eda wābada dajadaare jūesia.

¹⁰ Eliseoba Ëberāda dajadaa nāwā jarade diabuesia: “Jordaλ dode cuide wādua. Barima siete cuibalađe ba cacuara biapeda Ācōrē quīrāpita bia beya.”

¹¹ Maλ ūrpeda Naamaλra bio quīrū wāsia. Idjia jarasia:

–Mā crīcha basia Eliseoba mλra dajadaa acade zepeda idji Ācōrēa iwīdida idjaba idji jawara mā aida λrā jārēwēida animārēa.

¹² Jūma Israel druađe bea do cāyābara Damasco druađe Abanā doda, Parpar do sida biara panaa. Ababe cuibala bāiada bala bala, biara bala jāma cuide wāida.–

Māwā jarapeda bio quīrū wāsia.

¹³ Maalne Naamaλ nezocarāda idji caita wānapeda nāwā jarasīdaa:

–Dai boro,* jāλ Ācōrēneba bedeabariba obi jaradara zarea badabara bala ocasia. Idjia ababe jara bala ba biamārēa Jordaλ dode cuida bala. λbala māwā oiē bala?–

¹⁴ Māwā jarapedada bēra Naamaλra Jordaλ dodaa wāpeda barima siete cuisia Ācōrēneba bedeabari Eliseoba jarada quīrāca. Ara maλda biapeda idji cacuara cūdra quīrāca dowa besia. Ācōrē quīrāpita bia besia.

¹⁵ Naamaλra idji ume pana sida jēda Eliseomaa wānapeda Naamaλba idji quīrāpita nāwā jarasia:

–Idibala cawasia wārā Ācōrēda ababe naλ Israel druađe bala. Mā djuburia, mā ne diabala edadua.–

¹⁶ Baribala Eliseoba jarasia:

–Ācōrē zocai ba quīrāpita wārāneba jaraya: bala dia bala edaēa.–

Naamaλba mīa sē jara bāmīna Eliseoba edaē basia.

¹⁷ Maalne Naamaλba jarasia:

–Māēteara mā boro, mā djuburia naλ druadebema egoroda mā druadaa idu edebidua. Burro umeba poyadi daucha mλa ede quīrā bala. Māwāra mā druađe mā bārā Ācōrēa animarāda, dewara sida poya babue diaya. Dewara ācōrē beaa māa waa ne babue diaēa.

¹⁸ Baribala mā Ācōrēa beēa djuburiaya naλ cadjirua obalađe quīrādoamārēa: mā druadebema boroda idji ācōrē Rimoλ de dromane eda wābalađe bae amaaba mā jawade jida wābaria. Maalne idjira Rimoλ quīrāpita chīrāborode cobealađe mā sida māwā cobeida bala. Mā Ācōrēa beēa djuburiaya maλ cadjirua quīrādoamārēa.–

¹⁹⁻²⁰ Eliseoba panusia:

* 5:13 Dai boro. Hebreo bedeade bā bala “mā zeza.”

-Necai wādua.-

Ara maāda Naamaāra wāsia. Wadi tamla wāé bāde Ācōrēneba bedeabari Eliseo nezoca Guieziba nāwā crīchasia: “Mā boroba Siriadebema Naamaāra idu necai wābisia. Idjia enenara ni cārē sida edaē basia. Ācōrē zocai bā quīrāpita wārāneba jaraya: Naamaā caidu pira wāya ne edai carea.”

²¹ Ara maāda Guiezira Naamaā caidu wāsia. Naamaāba idji pira zebārada unuside carretadeba uāaa badopeđa nāwā iwīdisia:

-¿Cārēda sāvāsi?-

²² Guieziba panusia:

-Ni cārē sida sāvānāē panāa. Baribārā mā boroba nāwā jara bāa: “Aretewa Ācōrēneba bedeabada cūdrarāda umé Epraīl eyaida bā ējūāneba jūēsīdaa. Mā djuburia paratada 75 libra idjaba cacuađe jābada sida umé diadua.”-†

²³ Naamaāba panusia:

-Bia bāa. Baribārā paratada 150 libra edadua.-‡

Māwā jara bāsia aba Guieziba edabārādaa. Maābe Naamaāba saco uméne paratada 150 libra eda bābisia. Cacuađe jābada sida umé diasia. Maābe nezocada umé edapeđa jūma maāgara Guiezi na edebisia.

²⁴ Eya zaquede jūēnapēđa Naamaā nezocarāba edepedāra Guieziba edasia. Diguida waga bāpeda Naamaā nezocarāra jēđa wābisia.

²⁵ Maābe eda wāpeda idji boro Eliseo quīrāpita nūmesia. Maāne Eliseoba idjia iwīdisia:

-Guiezi, bāra ¿sāma basi?-

Guieziba panusia:

-Mā, bā nezocara āyā wāé bāa.-

²⁶ Baribārā Eliseoba jarasia:

-Jāā ēberā idji carretadeba uđa badopeđa bā audiabariside mā sora bā ume basia. Idi Ācōrēba ne ununacada ođa bērā biē bāa paratada, cacuađe jābadada, olivo ējūāda, uva ējūāda, ovejada, pacada, nezocarāda, nezoca wērārā sida edaida.

²⁷ Maā carea aīdaba Naamaā jīda bada quīrāca idība ātaa bāda, bādeba yōbādarā sida aīda bara beaīa.-

Mamaāba ēdrābārāde Guiezira aīdaba bira nūmesia.§

6

Eliseoba zagara dojāneba ātaa ūmane zebīda

¹ Ewari aba Ācōrēneba bedeabadarāba Eliseo nāwā jarasīdaa:

-Dadjirā panā dera jūmawāyā caibe quirua.

² ¿Dairāra Jordaā dođaa wānīda panāca? Mama daiza bacuruda tutadapeđa de waibāda ođia ābaa panani carea.-

Eliseoba panusia:

-Bia bāa. Wānadua.-

³ Maāne abaāba Eliseo jarasia:

-¿Dai, bā nezocarā ume wāēca? Dai djuburia wāna.-

Eliseoba panusia:

-Bia bāa. Mā sida wāya.-

⁴ Ara maāda ādjirāra Jordaā dođaa wānapēđa bacuruda tuta panasīdaa.

⁵ Māwā panāne zagarada aba daīdu baeđe wāsia. Dji zagara eroβadaba Eliseo jīgua jarasia:

-¡Mā boro, jāā zagarara djārāne basīa!-

⁶ Ācōrēneba bedeabari Eliseoba nāwā iwīdisia:

-¿Sāma daīdu baeđe wāsi?-

Dji zagara eroβadaba acābisia sāma baeđe wāsīda. Eliseoba bacuru zaqueda bāā edapeđa araā batabuesia. Ara maāda zagarara dojāneba ātaa ūmane zesia.

⁷ Maāne Eliseoba jarasia:

-Jīdadua.-

Ara maāda dji zagara eroβadaba jīdasia.

9

Jehú Israēldebema boro beđa

¹ Ewari aba Eliseoba Ācōrēneba bedeabarīda aba trāpeđa nāwā jarasia:

† 5:22 75 libra. Hebreo bedeade bā bāa “talento aba.” ‡ 5:23 150 libra. Hebreo bedeade bā bāa “talento umé.” § 5:27 Aīdaba bira nūmesia. Hebreo bedeade bā bāa: “Aīdaba nieve quīrāca basia.”

-Bla cacuade jĭl bĭara bio trĭjĭl cobĭlpeda Gala druade Ramo purudaa isabe wĭdua. Naĭ zoco zaquede nedragada ededua.

² Mama jŭepeda Josapa warra, Nimsi wiuzaque Jehŭda acĭde wĭdua.* Idjira dewararĭ ume bĭada ĭyĭ trĭlpeda dewara dejĭare ededua.

³ Maĭbe naĭ zoco zaquede bĭ nedragara idji boro ĭrĭl weadua. Weabĭrĭde jaradua: "Ācŭrĕba nĭwĭ jara bĭa: mĭla bĭara Israeldebema boroda bĭbĭrĭa." Mĭwĭ opeda dji dede eda wĭbadara ewapeda isabe pira wĭdua. Ni maĭrĭ bĭda dĭrĭrĭdua.-

⁴ Ara maĭda Ācŭrĕneba bedeabari cŭdrara Gala druade Ramo purudaa wĭsia.

⁵ Mama jŭĕside Israeldebema sordao bororĭda ĭbaa dji jĭre duanĭda unupeda nĭwĭ jarasia:

-Mĭl boro, mĭla bĭa ne jaraida erobĭa.-

Maĭne Jehŭba iwĭdisia:

-ĭCaia bedeabĭl?-

Cŭdraba panusia:

-Mĭla bĭa bedeabĭa, mĭl boro.-

⁶ Maĭbe Jehŭra piradĭrĭpeda cŭdra ume dewara dejĭare wĭsia. Mama panĭne cŭdraba nedraga Jehŭ boro ĭrĭl weabĭrĭde nĭwĭ jarasia:

-Israelerĭ Ācŭrĕba nĭwĭ jara bĭa: mĭla bĭara mĭl puru Israeldebema boroda bĭbĭrĭa.

⁷ Bĭ boro bĭsi Acabo ĕberĭrĭra jŭma quenadua. Idji quima Jezabelba mĭ nezocarĭ, mĭneba bedeabadarĭ sida quenabida carea mĭla bĭdeba cawa oya.†

⁸ Acabo ĕberĭrĭra jŭma quininia. Ādjirĭ dji umaquĭrĭra mĭla abeda jŭma jŭbiya: nezoca beada, nezocaĕ bea sida.

⁹ Mĭla Nabat warra Jeroboĭĭ ĕberĭrĭ jŭbida quĭrĭca idjaba Ahĭa warra Baasa ĕberĭrĭ jŭbida quĭrĭca Acabo ĕberĭrĭ sida jŭbiya.

¹⁰ Maĭ awara Jezabel sida beadapeda Jezreel puru caita usaba codia. Idjira joudeĭa.-‡

Cŭdraba mĭwĭ jarapeda dji dede eda wĭbadara ewapeda pira wĭsia.

¹¹ Jehŭ wayacusa sordao bororĭ duanĭma jŭĕbĭrĭde abaĭba iwĭdisia:

-Mĕrĭ, jĭl cŭdra quĭrĭĕ bĭara ĭcĭrĕ cĭrĕĭ ze bĭsi? ĭCĭrĕda sĭwĭsi?-

Jehŭba panusia:

-Bĭrĭba cawa panĭa jĭĭgĭca beara sĭwĭ bedeabadada.-

¹² Maĭne ĭdjirĭba jarasidaa:

-Bĭa sewada o bĭa. Idjia jaradara dairĭa nĕbĭrĭdua.-

Jehŭba panusia:

-Idjia mĭla jarasia: "Ācŭrĕba nĭwĭ jara bĭa: mĭla bĭara Israeldebema boroda bĭbĭrĭa."-

¹³ Maĭ ŭrĭnapeda ĭdjirĭba cacuade jĭl panĭra dume quidade isabe tŭcuasidaa Jehŭra maĭ ĭrĭl nĭbamĭrĕĭ.§ Maĭbe cachiru zadapeda jĭgua jarasidaa:
-jehŭra dadjirĭ boroa!-

Jezabel beuda

³⁰ Mĭwĭnacarea Jehŭra Jezreel purudaa wĭsia. Jezabelba Jehŭ zebĭrĭda ŭrĭside idji daura soacuasia idjaba idji budara biya erusia. Maĭbe dajadaa acĭbadadeba edaa acĭ nŭmesia.

³¹ Jehŭ dji purude eda wĭbadama jŭĕside Jezabelba idjia jarasia:

-Mĕrĭ, Zimri quĭrĭca bĭ, bĭ boro beada.*

³² Maĭne Jehŭba ĭtaa dji dajadaa acĭbadamaa acĭpeda jĭgua jarasia:

-ĭĭama eda caida mĭlare bĭl?-

Ara maĭda nezoca dji droma bea umĕ wa ŭbea panĭba edaa Jehŭmaa acĭsidaa.

³³ Maĭne Jehŭba ĭdjirĭa jarasia:

-jJezabelera udu batabuedadua!-

Ara maĭda idjira udu batabuesidaa. Maĭne cawayoba idji ĭrĭl tĭgabĭdade idji oaba cawayora, puru audu jŭrĭ ca bĭ sida tĭŭcuasia.

³⁴ Maĭbe Jehŭra Jezabel dede eda ne code wĭsia. Ne codacarea nĭwĭ jarasia:

-jĭl wĕrĭ cadjiruara joude wĭnadua. Idjira Sidoĭnebema boro cau bĕrĭ joudia.-

³⁵ Baribĭrĭa joudĭ carea wĭsidade ababe dji boroda, dji jĭwada, dji jŭrĭ sida unusidaa.

³⁶ Ādjirĭba Jehŭa jarade wĭsidaa. Maĭne Jehŭba jarasia:

-Ācŭrĕba jarada quĭrĭca mĭwĭsia. Tisbĕdebema Elĭadeba Ācŭrĕba jarasia: Jezreel puru caita Jezabelera beadapeda usaba codia.†

* ² Josapa. Maĭga Josapara Juda druadebema boro Josapaĕ basia. † ⁹ 7:1 Reye 18:4. ‡ ⁹ 10:1 Reye 21:22-23.

§ ⁹ 13:1 Dume quida. Maĭra hebreo bedeade ebuda bĕĭa. Acĭrĭmaarĭ jara bĭa "bugue droma." * ⁹ 31:1 Reye 16:8-20.

† ⁹ 36:1 Reye 21:23.

³⁷ Idji cacua ārīcuadara ācaca quīrāca Jezreel ējūāne tabeadia. Māwā ni abalba poya jarađeā: nałgara Jezabel basia.-

2 Reye 10:17-31

10

Jehúba Baal ēpē bea quenana

¹⁷ Jehúra Samaria purudaa wāpeda Acabo ēberārā wadi panada jūma quenasia. Ādjirāra abeda jūma jōbisia Ācōrēba Eliadeba jarađa quīrāca.

¹⁸ Małbe Samaria debemārāda jūma ābaa jarepeda nāwā jarasia:

-Acabo basiba Baalera ēpēbadjia. Baribarā mā bia ēpēya.

¹⁹ Mał bērā Baaldeba bedebadarāda, idji ēpēbadada, idji sacerdoterā sida jūma trānadua. Ni abalāda āyā becara bla. Mā ewari dromada oya Baalea animarā babue diadi carea. Mał bērā abalāda zeēbarā, beadia.-

Jehúba Baal ēpēbadara jūma quenai carea cūrūga badeba māwā jarasia.

²⁰ Małbe jarasia:

-Ewarida bādadaua ābaa dji jaredapeda Baalea bia bedeadī carea.-

Ara małda ewarida basīdaa.

²¹ Jehúba jūma Israel druade jarabisia Baal ēpēbadara mał ewaride zedamārēā. Małne ādjirāra jūma zesīdaa. Ni aba bīda āyā beē basīa. Mał bērā Baal de dromara pēsua cobesia.

²² Māwā panane Jehúba Baal ēpēbadarā djio wagabaria nāwā jarasia:

-Jūmarā ādji djiora diacuadua jānamārēā.-

Ara małda ādjirāra diacuasīa.

²³ Małbe Jehúra, Recab warra Jonadā sida Baal de dromane eda wānapeda Jehúba Baal ēpēbadarā nāwā jarasia:

-Quīrācuītaadua. Ni abalā Ācōrē ēpēbarira bārā ume baiē bla. Ababe Baal ēpēbadarā nama pananida panā.-

²⁴ Małbe Baal ēpēbadaba animarāda, dewara sida Baalea babue diacuabada basīa. Māwā panane ochenta sordaorāba dajadaare jāł panasīdaa Jehúba jarađa quīrāca. Mał sordaorā nāwā jarasia:

-Baal ēpēbadarāda mā bārā jawađe bāya. Ādjirāra jūma quenana. Bārāba aba idu mīrū wābidibārā, dji idu mīrū wābidara beadia.-

²⁵ Baal ēpēbadarāba animarā babue diapedadacarea Jehúba idji sordaorā, ādji bororā bīda nāwā jarasia:

-Eda quenane wānadua. Ni abalāda idu mīrū wābirānadua.-

Ara małda sordaorāba, ādji bororā bīda necoba quenane wāsīdaa. Ādjia quenapedadara dajadaa bātaacuadapeda Baal de dromane edaara bā dejānaa wāsīdaa.

²⁶ Mamałba jawađa oda Baalera dajadaa pe enenapeda jūma babuesīdaa.

²⁷ Mōgara oda Baalera jūma toapecuadapeda idji de droma sida jūma ārīsīdaa. Małbe āgabada deda mama ocuasīdaa. Idi bīda māwā bla.

²⁸ Māwā Jehúba Baal ēpēbadara Israel druade jūma jōbisīa.

²⁹ Baribarā Nabat warra Jeroboalā cadjirua odara Jehúba igarāē basīa. Oro oda paca zaquea idu bia bedebasīa. Mał paca zaquera Betel purude idjaba Dał purude bīda wadi eropanasīdaa. Naēna małneba Jeroboalā israelerā cadjiruada obisīa.*

³⁰ Ācōrēba Jehúba nāwā jarasia:

-Mā quīrā bāda quīrāca bla Acabo ēberārāra jūma quenana bērā mā quīrāpita bia osīa. Mał bērā bā beudacarea bā warrada Israeldebema boroda beya. Małare idji warrada, idji wiuzaqueda, dji wiuzaque warra sida Israeldebema boroda beadia.-

³¹ Baribarā Jehúba israelerā Ācōrē leyra sodeba quīrācuīta oē basīa. Mał awara naēna Jeroboalā israelerā cadjirua obidara Jehúba igarāē basīa.

2 Reye 13:14-21

13

Eliseoba jīrūare cawabīda

¹⁴ Eliseora cacua biē bepeda jaidabārā basīa. Māwā bāde Israeldebema boro Joasaba idjira acāde wāsīa. Idji carea jīā bāde Joasaba nāwā jarasia:

-Zeza, zeza, carretebeba djōbadarā idjaba cawayodeba djōbadarā quīrāca bla israelerāra bio carebabaria.-*

* 10:29 1 Reye 12:26-30.

* 13:14 Hebreo bedeadē nāwā bā bla: "Mā zeza, mā zeza, Israeldebema carretebeba djōbadarā idjaba cawayodeba djōbadarā."

¹⁵ Eliseoba idjía jarasia:

-Eneɗɗamada cha bara namaa enedua.-

Ara maɓɗa Joasaba edesia.

¹⁶ Maɓne Eliseoba nāwā jarasia:

-Eneɗɗamara jidadau.-

Joasaba jidabɗɗade Eliseoba idji jɗwara Israeldebema boro Joasa jɗwa ɓɗɗa ɓasia.

¹⁷ Maɓne jarasia:

-Amāɗau odjabariare dajadaa aɗɗadada ewadua.-

Joasaba ewadacarea Eliseoba idjía jarasia:

-Chada aba dajadaa drɗadua.-

Ara maɓɗa Joasaba dajadaa drɗasia. Maɓne Eliseoba jarasia:

-Jɗɗ chaba jara ɓaa: Siriadebemarāra Ācōrēba bārāa poyabiya. Apec ējūāne bārāba quenania.-

¹⁸ Maɓbe Eliseoba jarasia:

-Chara pedua.-

Ara maɓɗa Israeldebema boro Joasaba pesia. Maɓne Eliseoba jarasia:

-Jɗɗ chaba dejāda ucuadua.-

Ara maɓɗa Joasaba ɓarima ūbea upeda waa uē basía.

¹⁹ Maɓ carea Ācōrē nezoca Eliseora idji ume bio quīrūpeda jarasia:

-Baa dejāra ɓarima juesuma wa ɓarima sei udabara, bārāba Siriadebemarāra poyadapeda jūma quenacasiɗaa. Baribɗɗa ɓarima ūbeabe uɗa bēra ɓarima ūbeabe poyadía.-

Eliseo jaidada

²⁰ Eliseora jaidapeda tɓarisidaa. Poaza moabitarāba Israel druaɗe ne jārīcuade wāɓadjidaa.

²¹ Ewari aba ɗɗa israelerāba ēberā jaidadada joude edebada basía. Maɓne unusidaa moabitarāba ne jārīcuade zebadada. Isabe mīrūni carea bēwārāra Eliseo tɓaripedadade eɗa ɓatasidaa. Dji bēwārāba Eliseo ɓawarɗa warasidē ɗrēɓapeda piradrɗasia.

17

Asiriārāba israelerā poyapedada

¹ Acá doce poa Juda druaɗebema boroda beɗacarea Ela warra Oseara Israel druaɗebema boroda ɓesia. Idjira Samaria puruɗe ɓabadjia. Nueve poa israelerāra pe erobasia.

² Oseaba Ācōrē quīrāpita cadjiruada obadjia. Baribɗɗa Israeldebema bororā idji naēna beaɗaba opeɗada quīrāca mācuca oca basía.

³ Osea Israeldebema boroda ɓasidē Asiriadebema boro Salmanasada idji sordaorā bara israelerā ume djōne zesidaa. Poyadapeda Salmanasaba Oseara idji jɗwaedero ɓesia. Maɓ bēra Oseaba Salmanasaa paratada poaza diabadjia.

⁴ Māwā ɓade Oseaba Egiptodebema boro So abadamaa ɗɗa diabuesia idji carebaɗe zemārēā. Maɓ awara Salmanasaba parata poaza diabi ɓadada waa diaē basía. Māwā Salmanasaba cawasia Oseara idji jɗwaedabemada ēɗra carea cīcha jɗɗa ɓada. Maɓ carea idjia Oseara jidabipeda preso ɓabisia.

⁵ Asiriadebema boro Salmanasara idji sordaorā sida Israel druaɗa wānapeda Samaria purura poa ūbea auɗu jūrā eropanasidaa.

⁶ Osea nueve poa Israeldebema boroda beɗacarea Asiriadebema boroba Samaria purura poyasia. Maɓbe israelerāra Asiriadaa jida edepeda Halah druaɗe, Gozaɗ druaɗe Habor do caita, idjaba medorā puru beaza ɓabicusia.

⁷ Maɗra jūma māwāsia israelerāba ādji Ācōrē quīrāpita cadjiruada o panana bēra. Ācōrēba ādjirāra Egiptodebema boro jɗwaedabemada ēɗra ɓadamīna idjaba mamaɓba ēɗra enenamīna dewara ācōrē beada ēpēɓadjidaa.

⁸ Dewara puru beaba cadjirua o panɗ carea Ācōrēba israelerā quīrāpitabemada āyā jaretasia. Māwāmīna israelerāba abari cadjiruada o panesidaa. Maɓ awara Israeldebema bororāba cadjirua obibadara israelerāba ēpēsidaa.

⁹ Idjaba Ācōrē quīrāpita oiē beada mērā obadjidaa.* Ādji puru caita bea eya borode de zaqueda ocuasidaa dewara ācōrē bea bia beɗeadi carea. Puru zaque beaza idjaba puru waɓaa mōgaraba auɗu jūrā ca beaza māwā ocuasidaa.

¹⁰ Eya boroza idjaba jūma bacuru waɓaa nūmea edre ādjirāba jɗwaba oda ācōrē beada ɓacuasidaa. Mōgara waɓaaɗa idjaba jɗwaba oda ācōrē Aserá sida ɗta nūmacuasidaa.

* 17:9 Ācōrē quīrāpita oiē beada mērā obadjidaa. Maɗra hebreo beɗeade ebuda ɓaēa. ɗɗaamaarā jara ɓaa: "Ācōrēnebemada biē beɗeɓadjidaa."

¹¹ Eya boroza incienso querada ādji jawaba oda ācōrēa bá diabadjidaa dewara purudebemarāba naēna opedada quīrāca. Maļ puru beara Ācōrēba israelerā quīrāpitabemada āyā jaretasia. Israelerāba cadjirua o panā carea Ācōrēra ādjirā ume bio quīrūsia.

¹² Idjia jarasia jawaba oda ācōrēra ēpēnacara panāda. Māwāmīna israelerāba ēpēsidaa.

¹³ Ācōrēba Juda druadaa, Israel druadaa bida idjideba bedeabadarāda diabuesia. Ādjirāneba israelerā nāwā jarasia:

–Maļ leyda bārā drōā naēnabemarā jūma diasia idjaba mālneba bedeabadadeba bārā bida diasia. Ādjirāra māl nezocarā. Jālbe bārāba cadjirua obadara igaradapeda māl leyra jūma ijā odadua.–

¹⁴ Baribāḡa israelerāba ijā odaē basía, ātebāḡa ādji drōā naēnabemarā quīrāca cawāḡa zarea panesidaa. Ācōrēra ijānaē basía.

¹⁵ Ācōrēba obi jaradara, ādji drōā naēnabemarā ume bedea bāda sida igarasidaa. Maļ awara Ācōrēba cawa oi jaradara ijānaē basía. Jawaba oda ācōrē siriē beada ēpē panā bērā ādjirā sida siriē panesidaa. Ādji caita bea puruba cadjirua obadara Ācōrēba orānadaada adamīna o panesidaa.

¹⁶ Ācōrēba obi jaradara israelerāba jūma igarasidaa. Maļ bērā paca zaque zaca bāda umē osidaa bia bedeadi carea. Idjaba bacuruda ācōrēwērā Aserā quīrāca ocuasidaa bia bedeadi carea. Chīdaúa, jedecoa, āmādaúa bida bia bedeabadjidāa. Idjaba Baalea bia bedeabadjidāa.

¹⁷ Maļ awara ādji warrarāda, wērācaurā sida jawaba oda ācōrēa babue diabadjidāa. Dau ēsā ununi carea obadjidāa. Idjaba daubarada ēpēbadjidāa. Ācōrē quīrāpita jūmawāyā cadjirua o panā carea idjira bio quīrūsia.

¹⁸ Ācōrēra israelerā ume bio quīrūna bērā idji quīrāpitabemada āyā jaretasia. Ababe Juda druadebemarādra ādji druade panesidaa.

¹⁹ Baribāḡa Juda druadebemarā bida Ācōrēba obi jaradara ijā odaē basía, ātebāḡa Israel druadebemarāba cadjirua opedada quīrāca o panesidaa.

²⁰ Maļ carea Ācōrēba israelerāra abeda jūma igarasia. Ādjirāra bia mīgabisia idjaba dewara druadebemarā poyabipeda idji quīrāpitabemada āyā jaretasia.

²¹ Naēna Ācōrēba israelerā ādji boro Davideba zedada igarabisia. Maļbe ādjirāba Nabat warra Jeroboāda ādji boroda bāsidaa. Maļ Jeroboāba cadjirua waibāda israelerā obisia. Idjia Ācōrēra igarabisia.†

²² Jeroboāba cadjirua o badara israelerāba o panesidaa. Ni maārī bida igaradaē basía.

²³ Māwā cadjirua o panesidaa aba Ācōrēba idji quīrāpitabemada āyā jaretabarādaa. Idjideba bedeabadarā idji nezocarāneba māwā oyada asia. Maļ bērā asiriarāba israelerāra ādji druadaa jida edesidaa. Waḡibīda mama panāa.

²⁴ Maļbe israelerā pananama Asiriadebema boroba Babilonianebeamarāda, Cutadebemarāda, Avadebemarāda, Hamānebeamarāda, idjaba Saparvaiḡnebeamarā sida bācuasia. Maļ ēberārāra Samaria purude, dewara puru beade bida panesidaa.

2 Reye 24:8–25:12

24

Babiloniarāba Juda druadebemarā poyapedada

⁸ Joaquiā 18 poa bāsida Juda druadebema boroda bēsia. Jedeco ūbea Juda druadebemarāra pe erobasia. Idjira Jerusaleḡne bābadjia. Idji papara Jerusaleḡnebema Elnataā cau Nehusta basía.

⁹ Joaquiāba Ācōrē quīrāpita cadjiruada o bābadjia idji zeza bāsiba o bada quīrāca.

¹⁰ Maļ ewaride Babilonianebeama boro Nabucodonosó sordarāda Jerusaleḡnebemarā ume djōne wānapeda purura auḡu jūrā eropanesidaa.

¹¹ Māwā auḡu jūrā eropanāne Nabucodonosóra jūēsia.

¹² Mālne Juda druadebema boro Joaquiāba, dji papaba, idjiare beaba, idji sordao bororāba, dji dromarā bida jarasidaa Nabucodonosó jāwaeda panenida. Nabucodonosó ocho poa idji druadebema boroda beḡacarea Juda druadebema boro Joaquiāra preso jidasia.

¹³ Maļbe Ācōrēba jaraḡa quīrāca Nabucodonosóba ne bia queḡea Ācōrē de dromane beadada jūma pe edesia. Ne bia queḡea Juda druadebema boro de dromane beada sida jūma pe edesia. Idjaba Israeldebema boro Salomoāba Ācōrē de dromane oro ocuaḡa sida toapecuapeda pe edesia.

† 17:21 1 Reye 12:26-30.

¹⁴ Mañ awara Nabucodonosóba Jerusaleñebemarāda idji druadaa jida edesia: dji dromarāda, sordaorāda, ne o cawa beada, jiorroba ne o cawa bea sida. Jūma ābaa die mil jida edesia. Ababe dji ne neē quedeadr̄ Juda druade panesidaa.

¹⁵ Nabucodonosóba Juda druadebema boro Joaquiāda, idji papada, idji quimarāda, idjiare beada, dji dromarā sida Babilonianaa jida edesia.

¹⁶ Sordaorāda siete mil, ne o cawa beada idjaba jiorroba ne o cawa beada mil jida edesia. Dji mēs̄rā beara Babilonianaa jūma jida edesia.

¹⁷ Mañbe Nabucodonosóba Joaquiā djabadrōā Mataniāda Juda druadebema boroda basia. Mañ Mataniāra tr̄l̄ basia Sedequiā.

¹⁸ Sedequiā 21 poa baside Juda druadebema boroda besia. Idjira Jerusaleñe babadjia. Once poa Judadebemarāda pe erobasia. Idji papara Libna purudebema Jeremia cau Hamutal basia.

¹⁹ Sedequiāba Ācōrē quīrāpita cadjiruada o babadjia idji djaba Joaciāba o bađa quīrāca.

²⁰ Mañ carea Ācōrēra Jerusaleñebemarā ume idjaba Juda druadebemarā ume bio quīrūsia. Mañ bērā ādjirāra idji quīrāpitabemada āyā jaretasia.

Nabucodonosóba Jerusaleñ babueda

Mañ ewaride Sedequiāba Babilonia druadebema borora igarasia.

25

¹ Mañ carea nueve poa Sedequiā Judadebema boroda bedacarea diebema jedecode ewari dieđe Babiloniane bema boro Nabucodonosóra idji sordaorā bara Jerusaleñebemarā ume djōne wāsidaa. Mañne poa umé Jerusaleñra auđu jūrā eropanasidaa. Puru dajadaare acabadada ātl̄ drasoa ocuasidaa.*

² Once poa Sedequiā Juda druadebema boroda bedacarea babiloniarāba wadibida Jerusaleñ purura auđu jūrā eropanasidaa.

³ Ara mañ poade quīmārēbema jedecode ewari nuevede Jerusaleñ purude codira ni cārē sida neē basia. Mañba jūmarāda jarra duanasidaa.

⁴ Māwā panane puru auđu jūrā ca b̄ara uyapetasidaa. Babiloniarāba purura auđu jūrā eropanāmīna Juda druadebema boro Sedequiāra, idji sordaorā sida diamasi mīrū wāsidaa. Dji boro néu caita b̄a eda wābadaare ēdr̄asidaa. Mama puru auđu jūrā ca b̄ara umé panasidaa. Mañne Arabádaa wābada ode pira wāb̄ar̄asidaa.

⁵ Mañ cawasidade Babiloniane bema sordaorāda Sedequiā caidu wāsidaa. Idjira Jerico puru caita b̄a jewedade jidade wāsidaa. Mañne Sedequiā sordaorāba idjira amenapeđa memenesidaa.

⁶ Babiloniarāba Sedequiāra jidadapeđa Ribla purudaa edesidaa. Mama Babiloniane bema boroba idjira cawa osia.

⁷ Sedequiāba ac̄l̄ b̄ade Nabucodonosóba idji warrarāda quenabisia. Jūma quenanapeđa Sedequiā daura umena nuētabisia. Mañbe bronze oda carenaba j̄napeđa Babilonia druadaa jida edesidaa.

⁸ Nabucodonosó 19 poa Babiloniane bema boroda bedacarea jedeco juesumane ewari sietede idji sordaorā boro Nabuzaradaāda Jerusaleñ purudaa wāsia.

⁹ Mañne Ācōrē de dromada, Juda druadebema boro de dromada, idjaba de Jerusaleñe bea sida jūma bácuasia. Dji droma beaba eropanana deda abeđa jūma bácuasia.

¹⁰ Mañbe idjia Babiloniane bema sordaorāda Jerusaleñ puru auđu jūrā ca b̄ara jūma ār̄ibisia.

¹¹ Mañbe Nabuzaradaāba ēberārā Jerusaleñe wađi pan̄ada, Nabucodonosóare pan̄ana apedadarāda, dewara ēberārā sida Babilonia druadaa jūma jida edesia.

¹² Ababe dji ne neē quedeadr̄ amesia ējūā o beadamārēā idjaba uva ējūāda wagadamārēā.

* 25:1 Acabadada ātl̄ drasoa ocuasidaa. Ebuda b̄aēa cārēda osidaa.

1 CRONICA NABEMA CARTA CRONICA

21

Daviba Israeldebema sordaoorā juachabida

¹ Maḷ ewaride diauruba israelerāra biē osia. Idjia Davia crīchabisia Israeldebema sordaoorāra juachaida.

² Maḷ bērā Daviba Joāa, waabema sordao bororāa bida nāwā jarasia:

–Jūma Israel druađe umaquīrā djō cawa bēada juachade wānadua Beersebā puruđeba aba Daḷ puruđaa. Juachadapeda m̄la jarade zeđadua cawai carea jūmasāwā panḷda.–

³ Baribaḷa Joāba jarasia:

–Mḷ boro, iĀcōrēba idji puru Israelda barima cien auđu yōbibḷa bio bia baya! Ķjūma ādjirāra bḷare panḷeca? ĶCārē cārēa bḷa māwā juachabi bḷa? ĶCārēa dadji israelerāra nēbḷade bḷa quīrā bḷa?–

⁴ Joāba māwā jaradamīna Daviba wađibida juachabisia. Ara maḷda Joāba jūma Israel druađe juachade wāpeda jēda Jerusaleḷnaa zesia.

⁵ Maḷbe Davia jarasia Juda druađe 470 mil sordaoorāda panḷda idjaba waabema israelerā druađe miyoḷ auđu cien mil panḷda.

⁶ Baribaḷa Joāba Levideba yōpedadara, Benjamiḷneba yōpedadarā sida juachaē basia, Daviba juachabi jaradara bia ūrīnaē bērā.

⁷ Ācōrē bida Daviba juachabidara bia unuē basia. Maḷ carea israelerāra cawa osia.

⁸ Maḷ bērā Daviba Ācōrēa nāwā jarasia:

–Wārāda m̄la sordaoorā juachabidara cadjirua basia. Baribaḷa mḷ quīrā djuburia maḷ cadjirua odara quīrādoada. M̄la wārāda crīcha neē bḷa quīrāca osia.–

⁹ Maḷ ewaride Ga abadaba Davia Ācōrēneba beđeabadjia. Ācōrēba Gaa nāwā jarasia:

¹⁰ –Davimaa wāpeda jaradua m̄la cawa oida. M̄la cawa oi crīchada ūbea eroḷa. Maḷgḷdebemada idjia aba edaida bḷa.–

¹¹ Ara maḷda Gara Davimaa wāpeda nāwā jarasia:

–Ācōrēba nāwā jara bḷa: “M̄la cārēneba cawa oida bḷabḷa jaraida bḷa. Naḷnebemada aba edadua:

¹² poa ūbea jarraba zeida, jeđeoco ūbea dji quīrūba bārāra poya pananida, wa ewari ūbea Ācōrēba bārāra cacua biē bḷida. Maḷ ewari ūbeade bajānebema nezocaba jūma Israel druađe ēberārāda quinibiya.” Maḷgḷdebemada aba edadua m̄la Ācōrēa jarai carea.–

¹³ Maḷne Daviba Gaa panusia:

–iM̄ra nēbḷa dromane bḷa! Baribaḷa Ācōrēra quīrā djuburiaida bḷa bērā, biara bḷa m̄ra idji jḷwade baeida ēberārā jḷwade baei cāyābara.–

¹⁴ Daviba māwā jarada bērā Ācōrēba israelerāra cacua biē bḷasia. Maḷne setenta mil quinisisidaa.

¹⁵ Maḷbe Ācōrēba bajānebema nezocada Jerusaleḷnebemarā quenane diabuesia. Māwā quena bḷda Ācōrēba acḷ basia. Maḷne sopuapeda waa quenabiē basia. Bajānebema nezocaa nāwā jarasia:

–iḄesia! iWaa quenarādua!–

Māwā jaraside bajānebema nezocara jebuseo Ornaḷba trigo cḷḷbarima basia.

¹⁶ Daviba ḷtaa acḷbḷaḷde unusia bajānebema nezocara ḷḷa jira bḷada. Djōbada necoda idji jḷwade eroḷbasia. Maḷ necora Jerusaleḷ puruđaa wa nūmasia. Maḷ unubḷaḷde Davira, idjiare bea dji dromarā sida chīrāborode barru copanesidaa. Ādjirāba sopua careabema jḷbadara jḷ panasidaa.

¹⁷ Maḷbe Daviba Ācōrēa nāwā jarasia:

–Mḷabḷa sordaoorāra juachabisia. Mḷabḷa maḷ cadjiruara osia. Naḷ beđe neē queđeaba Ķcārē cadjiruada osida? Mḷ Boro Ācōrē, mḷ quīrā djuburia m̄ra, mḷ ēberārā sida cawa odua. Waa bḷa puruda quinibirādua.–

¹⁸ Maḷne Ācōrē nezoca bajānebemaba Gaa nāwā jarasia:

–Davia jaradua jebuseo Ornaḷba trigo cḷḷbarima animarā babue diabadada mḷ itea omārēa.–

¹⁹ Ara maḷda Gaba Ācōrē trḷneba jaradara Daviba ode wāsia.

* 21:17 Naḷ beđe neē queđe. Hebreo beđeade bḷa bḷa “naḷ oveja.”

²⁰ Ornaḷba trigo цага бaде jēda асареда bajānebema nezocara unusia. Idji warrarā quimārē panḷ bida ununapeda mīrūsidaa.

²¹ Davi Ornaḷma jūēbагаде Ornaḷba idjira unusia. Maḷ bērā idji trigo цагабаримаба Davimaa wāpeda chīrāborode barru cobesia.

²² Maḷne Daviba Ornaḷa jarasia:

–Ba trigo цагаbari ējūāra mḷa nēdobuedua animarā babue diabadada Ācōrē itea oi carea. Mḷa māwā oibага dai israelerāra waa quinninaēa. Dji ējūā nēbага mḷa jūma diaya.–

²³ Ornaḷba panusia:

–Mḷ boro, ara jāwā bari edadua. Maḷbe ба quīrīā ба quīrāca odua. Mḷa pacada diaya Ācōrēa babue diamārēā. Maḷ awara тба carea dji trigo цагаbari bacuruda diaya. Trigo sida diaya Ācōrēa babue diamārēā. Maḷgara mḷa jūma bari diaya.–

²⁴ Baribага israelerā boro Daviba panusia:

–Māwāēa. Mḷa bari edaēa ātebага dji nēbага daucha diaya. Mḷa бareda Ācōrēa diai carea bari edaēa. Animarā bari edadara mḷa Ācōrēa babue diaēa.–

²⁵ Maḷ bērā Daviba Ornaḷ ējūābari oroda quince libra diasia.†

²⁶ Mama Daviba animarā babue diabadada Ācōrē itea osia. Maḷbe Ācōrēa animarāda jūma babue diacuasia idjaba Ācōrē ume necai bai carea animarā dragada babue diacuasia. Maḷne Ācōrēa quīrā djuburiada iwīdisia. Ācōrēba maḷra bia ūrīna bērā bajāneba тба uruada animarā babue diabada ḷrḷ baebisia.

²⁷ Maḷbe Ācōrēba bajānebema nezocaa jarasia idji djōbari necoda wagamārēā.

²⁸ Maḷ unubагаде Daviba cawasia Ācōrēba idji bedeara ūrīsida. Maḷ carea jebuseo Ornaḷba trigo цага баdama animarāda Ācōrēa babue diacuasia.

²⁹ Maḷ ewaride Ācōrē wua de Moiseba ējūā pōāsa ewaraga бaде odara, animarā babue diabada sida Gabaoḷ puru caita ба eyade panasidaa.

³⁰ Baribага Daviba Ācōrēa iwīdi carea maaaa poya wāé basia. Ācōrē nezocara idji djōbada neco bara ununa bērā maaaa wāida bio waya basia.

22

¹ Maḷbe Daviba jarasia:

–Naḷ eyade dadjirā Boro Ācōrē de dromada, dadji israelerāba animarā babue diabada sida odia.–

Ācōrē de droma oi carea Daviba jaḷa peda

² Daviba āibemarā Israel druaде panabadada ābaa jaḷebisia. Maḷbe Ācōrē de droma oi carea ḷcaḷa бaцuasia mōgara toawedamārēā.

³ Maḷ awara jiorroda waiḷаа jaḷa pesia dji eda wābadara cachidi carea idjaba jira бaди carea. Bronze sida jaḷa pesia. Waiḷаа edada bērā dji zaḷagara poya zadaē basia.

⁴ Maḷ awara dji biara ба bacuru Libano druaдебemada waiḷаа jaḷa pesia.* Maḷra poya juachadaē basia Sidoḷ puruдебemarāba, Tiro puruдебemarā bida zocārā enepedada bērā.†

⁵ Daviba māwā jaḷa pesia nāwā crīcha баda bērā:

–Mḷ warra Salomoḷra wadibida cūdrada ба bērā dera o adua баа. Baribага Ācōrē de dromara dji waiḷага баda idjaba dji biara quiruda баida ба jūma naḷ ējūāne trḷ бага bamārēā. Maḷ bērā mḷ warra Salomoḷba poya omārēā mḷa jūma jaḷa peya.–

Maḷ carea Davi jaidai naēna jūma jaḷa pesia.

⁶ Maḷ ewaride Daviba idji warra Salomoḷra trḷpeda jarasia israelerā Ācōrē de dromada omārēā.

⁷ Nāwā jarasia:

–Warra, mḷ Boro Ācōrē itea mḷa de dromada oida crīcha basia.

⁸ Baribага idjia mḷa nāwā jarasia: “Baḷa dewara puru bea ume барима zocārā djōpeda ēberārāda quenasia. Mḷ quīrāpita naḷ ējūāne zocārā quenana bērā баа mḷ itea de dromara ocara баа.

⁹ Baribага баа warrada djō quīrācada unuya. Mḷa idjira jūma idji dji quīrū ume necai баya. Maḷ bērā idji trḷra Salomoḷ adia.‡ Idjira israelerā boroda бамиса mḷa israelerāra jūma necai баya.

¹⁰ Idjiabага mḷ itea de dromada oya. Idjira mḷ warra baya maḷne mḷra idji Zeza baya. Idji ewarideba ḷtaa mḷa idjida, idjideba yōbdarā sida israelerā bororāda баya.”

† 21:25 Quince libra. Hebreo bedeade ба баа “seiscientos siclos.”

*

22:4 Dji biara ба bacuru. Hebreo bedeade ба баа “cedro” baribага ogoēa.

† 22:4 Sidoḷ purura, Tiro puru sida Libano druaде panḷa.

‡

22:9 Hebreo bedeade Salomoḷ trḷba jara баа “necai.”

¹¹ Mañ bēřā warra, mñā quĩrĩā ðāā Ācōrēra bñ ume ðaida idji de dromara omārēā idjia jaraða quĩrāca.

¹² Idjaba mñā quĩrĩā ðāā Ācōrēba necawaada, crĩcha cawaa sida bñā diaida. Māwā bñā israelerā pe erobāde idji leyra jūma aride ĩjā oya.

¹³ Ācōrēba Moisedeba israelerā ley diadara bñā quĩrācuita o ðaibāγā bñā obāγara jūma bia odjaya. Āñā ðapeda sozarra ðadua. Ne wayarādua. Jēda crĩcharādua.

¹⁴ Mñā bio traja ðāðeba oroda 7 miyoā 500 mil libra idjaba paratada 75 miyoā libra jāγā pesia bñā Ācōrē de dromada omārēā. Bronceda, jiorro sida waibñā jāγā pesia. Dji zagāara dadjia poya zadaēa. Mañ awara mōgara toawedada, bacuru ārrada sida jāγā pesia, baribāγā mañ auðu bñā jāγā peida ðāā.

¹⁵ Bñā ne o cawa ðeada zocārā erobñā: mōgara toawe cawa ðeada, mōgara de o cawa ðeada, bacuru de o cawa ðeada sida.

¹⁶ Mañ awara orodebema ne o cawa ðeada, paratādebema ne o cawa ðeada, broncedebema ne o cawa ðeada, jiorrodebema ne o cawa ðeada sida zocārā erobñā. Jāñbe jāwa ðāðua Ācōrē de dromara oi carea. Ācōrēra bñ ume ðaya.–

¹⁷ Mañbe Daviba Israeledebema dji droma ðeaa jarasia idji warrara carebaðamārēā.

¹⁸ Nāwā jarasia:

–Dadji Ācōrēra bārā ume ðāā. Ara mañ Ācōrēba bārāra necai ðasia dewara puru ðeara mñ jāwaēda ðāda bēřā. Jūma ādjirāra Ācōrē jāwaēda panñā idjaba dadji israelerā jāwaēda panñā.

¹⁹ Mañ bēřā soðeba, jaureðeba bida bārā Ācōrēra jāγāðadua. Jāwa ðāðadua idji de droma odi carea. Opedāðacarea idji baurudera, ne jūma idji dede ðaida bñ sida eða ðāðadua.–

1 Cronica 29:26-28

29

Davi jaidada

²⁶ Jesé warra Daviba jūma israelerāra pe erobasia.

²⁷ Jūma ābaa cuarenta poa israelerā boroda ðasia. Siete poa Hebroñne ðasia.* Mañbe 33 poa Jerusaleñne ðasia.

²⁸ Davira bio waraga jaidasia. Bio ne bara ðasia idjaba trñ ðāγa ðasia. Idji cacuabari idji warra Salomōda israelerā boroda ðasia.

* 29:27 Davira siete poa Hebroñne ðaside Judādebema israelerā boro ðasia. 2 Samuel 5:4-5.

2 CRONICA UMÉBEMA CARTA CRONICA

Salomōlba necawaā Ācōrēa iwīdīda

¹ Davi warra Salomōlba israelerāra bia pe erobesia Ācōrēra idji ume ʙa bērā idjaba bio dji dromada ʙada bērā.

² Ewari aba Salomōlba israelerāra jūma trācuasia: idji sordaorā bororāda, nēʙlara cawa obadarāda, dji dromarāda, dji drōārā sida.*

³ Jūpēdadacarea Salomōlra jūma ādjirā sida Gabaoʔ puru caita ʙa eyadaa wāsīdaa Ācōrē wua deda mama ʙa bērā. Maʔ wua dera Ācōrē nezoca Moiseba ējūā pōāsa ewaraga ʙade obīda basīa.

⁴ Barīʙaʔ Salomōʔ ewarīde Ācōrē baurudera maʔ dede ʙaē basīa, Davība Quīriat-jearīʔ purudeʙa Jerusaleʔ purūdaa edeēda bērā. Mama idjīa obīda wua dede eda waga ʙasia.

⁵ Barīʙaʔ animarāʔ babue diabada bronze oḍada waḍībīda Ācōrē wua de quīrāpe basīa Gabaoʔ puru caita. Maʔra Uri warra Bezaleelba oḍa basīa.† Bezaleelera Hur wīuzaque basīa. Salomōlra, idjīa trācuada ēberārā sida māmā wāsīdaa Ācōrēa iwīdīdī carea.

⁶ Mama Ācōrē wua de quīrāpe Salomōlra animarāʔ babue diabada bronze oḍa caita wāpēda Ācōrēa animarāda mīl babue diacuasia.

⁷ Maʔ diamasi Ācōrēra Salomōlma oḍjapēda nāwā jarasia:

–ʙa quīrāʔ ʙada mʔa iwīdīdua.–

⁸ Salomōlba panusia:

–ʙa mʔ zeza Davīra quīrāneba bio carebabadjīa. Maʔbe ʙa mʔra idjī cacuabari israelerā boroda ʙasia.

⁹ Mʔ Boro Ācōrē, ʙa mʔ zeza Davīa jarāda quīrāca oḍua. ʙa mʔra israelerā boroda ʙasia. Barīʙaʔ ādjirāra zocārā panʔa īʙa quīrāca.

¹⁰ Maʔ bērā necawaada, crīcha cawaa sida mʔa diadua israelerāra bia pe erobai carea. ʙa carebaēʙaʔ nī abaʙa ʙa ēberārā zocārā panʔa poya bia pe erobaēa.–

¹¹⁻¹² Maʔne Ācōrēba jarasia:

–mʔa ʙara mʔ ēberārā boroda ʙasia. Maʔne ʙa ababe necawaada, crīcha cawaa sida iwīdīsia ādjirāʔ bia pe erobai carea. Soḍeba maʔda quīrāʔ ʙa bērā mʔa necawaada, crīcha cawaa sida ʙa diaya. Maʔ awara ʙa parata waiʙada, ne jūma erobaida, bio dji droma baida, dārā zocai ʙai sida iwīdīdaēmīna mʔa diaya. Maʔ awara ʙa dji quīrūda beuḍamārēā iwīdīdaēmīna mʔa ʙara ādjīdebemada wagaya. ʙa erobai quīrāca nī abaʙa boro ʙa naēna ʙadaba neē basīa idjaba nī abaʙa boro ʙaare zebʔaʔ bīda erobaēa.–

¹³ Maʔbe Gabaoʔ puru caita ʙa eyadeʙa Ācōrē wua de ʙamaʙa Salomōlra Jerusaleʔnaa jēda wāpēda jūma israelerāra pe erobesia.

Salomōlba cawayo, carreta sida jaʔa pēda

¹⁴ Salomōlba djoḍada carretada, cawayo sida zocārā edasia.‡ Carretara 1,400 edasia idjaba cawayoda doce mīl edasia. Maʔlʔara idjī sordaorā panabada puruza idjaba Jerusaleʔne idjī ʙabarīmaa bīda ʙacuasia.

¹⁵ Salomōʔ dji boro basīde oroda, parata sida Jerusaleʔne aduba erobasia mōgara quīrāca. Idjaba dji biara ʙa bacuru Libanonebema enenada aduba erobasia mēābema higojō eya carrade bara quīrāca.§

¹⁶ Salomōʔ itea ne nēḍobadarāba Egiptode idjaba Ciliciade cawayoda nēḍobadjīdaa.*

¹⁷ Cawayo aba cuatro libra paratabari nēḍobadjīdaa. Egiptode carreta aba quince libra paratabari nēḍobadjīdaa. Maʔbe ādjirāba hititārā bororā, Siriadebema bororā bīda cawayoda, carreta sida nēḍobuebadjīdaa.

2

Salomōlba Ācōrē de droma obīda

¹ Maʔbe Salomōlba idjī de dromada, Ācōrē de droma sida obīsia.

* **1:2** Idjī sordaorā bororāda. Hebreo beḍeade nāwā ʙa ʙa: “Mil sordaorā bororāda idjaba cien sordaorā bororāda.”

† **1:5** Exodo 38:1-7. ‡ **1:14** Cawayo. ʔaʔaʔamaarā idjīa cawayoḍeba djoḍadarāda jaʔa pesia. § **1:15** Dji biara ʙa

bacuru. Hebreo beḍeade ʙa ʙa “cedro” barīʙaʔa ogoēa. * **1:16** Egiptode. ʔaʔaʔamaarā Musride nēḍobadjīdaa. Musri druara Cilicia druwa caita ʙa.

² Mañ bēṛā ēberārāda setenta mil edasia mañ de odi careabemada wađamārēā. Idjaba ochenta mil edasia eyade mōgara toawedamārēā. Mañ awara 3,600 ḅasia dji traja panḅ bororāda ḅeadamārēā.

3

¹ Mañbe Salomoḅba Ācōrē de dromada Jerusaleḅne oi carea ḅawa ḅasia. Mañ dera Moria eyade obisia jebuseo Ornaḅba trigo σαλαbari bađama. Idji zeza Daviba Ācōrē de droma oi carea mañ ējūāra edasia mama Ācōrēra idjima odjada bēṛā.

² Poa quīmārē Salomoḅ israelerā boroda ḅeđacarea umēbema jedecode ewari uméne ḅawa ḅasia.

5

Ācōrē baurude Salomoḅba enebida

¹ Ācōrē de droma Salomoḅba obida pārāpedađacarea jūma idji zeza Daviba Ācōrē itea diađara mañ deđaa enebisia: oroda, paratada, dewara nebia sida. Jūma mañgḅara Ācōrē itea diada wagabadađe ḅḅisia.

² Mañbe Salomoḅba Israeldebema dji dromarāda, nēḅara cawa obadarāda, dji drōārā sida Jerusaleḅnaa jūma trḅcuasia Ācōrē baurude Sioḅne ḅada Ācōrē de dromanaa edeđamārēā. (Sioḅ purura idjaba Davi puru abadaa.*)

³ Israeldebema dji umaquīrāra Salomoḅ ḅamaa jūma zesidaa ādji warrewarrebema de zaquede panabada ewari obada jedecode.†

⁴ Israeldebema dji dromarā jūma jūēpedađacarea levitarāba Ācōrē baurudera edade wāsidaa.

⁵ Mañne ādjirāba, sacerdoterā bida baurudera, Ācōrē wua dera jūma mañ dede ḅḅ sida Ācōrē de dromanaa edesidaa.

⁶ Mañne Ācōrē baurude quīrāpe Israeldebema boro Salomoḅba, jūma israelerā idji ume dji ḅare duanḅ bida ovejada, paca sida Ācōrēba babue diacuasidaa. Ādjia babue diapedađa animarāra zocārā panana bēṛā poya juachadaē basia.

⁷ Mañbe sacerdoterāba Ācōrē baurudera idji de dromane dji edaara ḅḅ deḅānaa edesidaa. Mañ deḅāra “Ācōrē itea biara ḅḅ deḅā” abadjidāa. Mama baurudera bajānebema nezoca zaca panḅ i edre ḅḅsidaa.‡

⁸ Mañ bajānebema nezoca zaca panḅara i pae panḅ quīrāca nūpanasidaa. Māwā ādji ira baurude dji jira edebada bacuru bara ḅḅ panasidaa.

⁹ Baurude jira edebada bacurura drasoa ḅḅ bēṛā dji quēḅara Ācōrē itea ḅḅ deḅāreba unubadjidaa. Baribḅara Ācōrē de droma dajadaareba mañ bacuru quēḅara ununaca basia. Wadibida mañ bacurura mama panḅara.

¹⁰ Umēbema mōgara peweđa Moiseba ḅḅada baurudede eda panasidaa. Waa neḅ basia. Israelerā Egip̄tođeba ēdrḅapeđa Horeb eyade panasidađe Ācōrēba ādjirā ume bedeja ḅḅpeda mañ mōgarara diasia.

¹¹ Baurudera Ācōrē de dromane eda ḅḅpeda sacerdoterāra Ācōrē itea ḅḅ deḅāneba dajadaa wāsidaa. Jūma ādjirā mama duanḅba naēna osidaa ara ādjida Ācōrē quīrāpita bia ḅeadi carea. ḅḅara māwā osidaa ādjia Ācōrē dede ne odi careabema ewariēmīna.

¹² Mañne trḅḅbi zá cawa panḅ levitarā Asára, Hemaḅra, Jedutuḅra, ādji warrarāra, jūma ādji ēberārā sida animarā babue diabada ḅmāđau odjabariare ḅḅa duanasidaa. Dji biara ḅḅ lino wua ođada ḅḅ panasidaa. Trḅḅbida zá panasidaa címbaloba, arpaba, idjaba salterioba. Ādjirā ume 120 sacerdoterāba cachiruda zá panasidaa.

¹³ Cachiru zá panḅne dewararāda trḅḅ duanasidaa jūmarāba ābaa Ācōrēba bia bedeadi carea idjaba bia ḅḅađa adi carea. Cachiru zá panḅne, címbalo zá panḅne, dewarabema zá panḅne bida dji trḅḅ duanḅba Ācōrēda nāwā bia jarasidaa:

Ācōrēra bio biya quīrua. Idjia ewariza dadjirāra quīrā ḅḅa.

Māwā panḅne cawaēne Ācōrē de dromane eda ḅḅrārāba towaga nūmesia.

¹⁴ Mañne sacerdoterāba Ācōrē de dromane obadara poya ođāe basia Ācōrē quīrāwārēā dorrodorroadā idji de dromane eda ḅḅ bēṛā.

* 5:2 2 Samuel 5:6-9. † 5:3 Levítico 23:33-43. ‡ 5:7 *Bajānebema nezoca*. Hebreo bedeade “Querubim” ḅḅ ḅḅa. Mañgḅara bajānebema nezoca i bara ḅeaa.

ESDRA

Ciroba judiorā jēda Jerusaleḵnaa wābida

¹ Persia druadebema boro Ciroba babiloniarā poyadacarea Ācōrēba Jeremianeba jaraḁa quīrāca osia.* Ara maḵ poade Ciro sode ḅasia idji de dromada wayacusa omārēā. Maḁa Ciroba cartade ḅapeda jūma drua idji ḵawaeda ḅea jarabisia. Nāwā ḅasia:

² Persiadebema boro Ciroba nāwā jara ḅa: Ācōrē bajāne ḅaḅa jūma naḵ ējūāne ḅea druada mḵ ḵawaeda ḅasia. Maḵ awara mḵra ḅasia idji de dromada Juda druade Jerusaleḵ purude omārēā.

³ Maḵ bērā jūma Ācōrē ēberārāda Juda druadaa wānida panḵa Jerusaleḵ purude israelerā Ācōrē de dromada oḁi carea. Maḵne Ācōrēba carebaya.

⁴ Idjaba ādji caita panḵa ēberārāba dji wāḅḁarāa paratada, oroda, baridua nebiada, animarā ḅea sida diaḁida panḵa. Maḵ awara ādjirāba soḁeba dia quīrā panḵa quīrāca diaḁida panḵa Ācōrē de dromada Jerusaleḵne oḁamārēā.

Judiorā Jerusaleḵnaa jēda wāpedada

⁵ Maḵbe Judadeba yōpedada bororāda, Benjamiḵneba yōpedada bororāda, levitarāda, sacerdoterāda, dewararā sida Jerusaleḵnaa Ācōrē de droma ode wāni carea panasidaa Ācōrēba maḵ crīchara ādjirā sode ḅḁa bērā.

⁶ Maḵne jūma ādji caita panḵa ēberārāba oroda, paratada, netatada, animarāda, nebia nēḅa ḅea sida diacuasidaa. Maḵ awara soḁeba dia quīrā panḵa quīrāca ne diasidaa.

⁷ Maḵne Persiadebema boro Ciroba Ācōrē de dromane ḅaḁada diabisia. Naēna Babiloni-anebema boro Nabucodonosōba maḵḁara Jerusaleḵneba enepeda idji ācōrē dede ḅasia.

⁸ Baribḵra Persiadebema boro Ciroba idji parata wagabari Mitridate abadaa jūma diabisia. Mitridateba juachapeda Juda druadebema boro Sesbasāa jūma diasia.

⁹ Idjia diaḁara naḵḁa basia: epedeco jūgurua oro oḁada 30; epedeco jūgurua parata oḁada 1000; neco zaqueda 29;

¹⁰ taza oro oḁada 30; taza parata oḁada 410; dewara nebiada 1000.

¹¹ Jūma āḅaa oro oḁara, parata oḁa sida 5400 basia. Sesbasāa, babiloniarāba jida edepedadarā sida Jerusaleḵnaa jēda wāsidaa jūma maḵḁara edesidaa.

3

Animarā babue diabada wayacusa opedada

¹ Juda druade jūenapeda israelerāra ādji puruza panesidaa. Māwānacarea sietebema jedecode jūmarāda Jerusaleḵne āḅaa dji ḵaresidaa.

² Maḵne Josadā warra Jesūaba, waabema sacerdoterāba, Salatiel warra Zorobabelba, idji ēberārā bida ḵawa ḅasidaa animarā babue diabadada oḁi carea. Māwā osidaa israelerā Ācōrēa animarāda babue diadi carea idji nezoca Moiseba diada leyde ḅḵ ḅḵ quīrāca.

³ Ādji caita ḅea ēberārāra waya panamīna dji animarā babue diabadara naārā ḅadama osidaa.* Oḁapeda animarāda diapeda, quewara bida Ācōrēa babue dia panesidaa.

⁴ Idjaba Ācōrē leyde ḅḵ ḅḵ quīrāca warrewarrebema de zaquede panabada ewarida osidaa.† Maḵne idji leyde ḅḵ ḅḵ quīrāca ewariza animarāda idjia babue diasidaa.

⁵ Mamaḅa ḵtaa ādjirāba animarā babue diaḁida panḵa quīrāca babue diabadjidaa: ewarizabemada, jedeco djiwididebemada, idjaba Ācōrēba obi ḅḵ ewari droma ḅeazabemada. Maḵ awara ādji soḁeba dia quīrā panḵa sida Ācōrēa babue diabadjidaa.

⁶ Ādjirāba Ācōrē de droma oḁi carea wadi ḵawa ḅḁaēmīna sietebema jedecode nabema ewaride animarāda Ācōrēa babue dia panesidaa.

Ācōrē de droma wayacusa opedada

⁷ Maḵbe israelerāba mōgara de o cawa ḅearāa, bacuru de o cawa ḅearāa bida paratada diasidaa Ācōrē de droma oḁamārēā. Idjaba Sidoḵnebemarāa, Tiroḁebemarāa bida uva ḅada, codi careabemada, nedraga sida diasidaa dji biara ḅḵ bacuruda Libanoneba Joḁe puruḁa pusaare enenamārēā.‡ Persiadebema boro Ciroba maḵ bacurura enebisia.

* 1:1 Jeremia 25:9-11; 29:10-11.

* 3:3 Waya panamīna. Hebreo beḁeade maḵba idjaba jara ḅa: "Waya panḵa bērā."

† 3:4 Levitico 23:33-36.

‡ 3:7 Dji biara ḅḵ bacuru. Hebreo beḁeade ḅḵ ḅḵ "cedro" baribḵra oḁoēa.

⁸ Israelerã Jerusaleãne jũepedadacarea dewarabema poade umébema jedecode Salatiel warra Zorobabelba, Josadã warra Jesúaba, waabema sacerdoterãba, levitarãba, jũma Babilonianeba Jerusaleãna zepedadarã bida jãwa ßasidaa Ācõrẽ de dromara odi carea. Maãne levitarã veinte poa ãtaa ßeada ßasidaa Ācõrẽ de droma o panã bororãda ßeadamãrẽã.

⁹ Naãgarãda ßasidaa: Jesúada, idji warrarãda, idji djabarã sida; Hodaviãdeba yõna Cadmiel, idji warrarã sida;[§] Henadadeba yõpedada eberãrãda, ãdji warrarãda, ãdji djabarã sida. Ādjirãra jũmaena levitarã basia.

¹⁰ Ācõrẽ de droma o panãba dji edrebema mõgara jũma ßãpedadacarea sacerdoterãra djiodapeda cachiru bara araa wãsidã Ācõrẽa bia jara trããni carea Israeldebema boro ßasi Daviba obi jarada quirãca.* Asãdeba yõpedada levitarã sida cimbalo bara araa wãsidã.

¹¹ Maãbe nãwã trãã duanesidaa Ācõrẽa bia ßeadeã carea idjaba bia ßãda adi carea: Ācõrẽra bio biya quirua.

Idjia dai israelerãra ewariza bio quirãã ßãa.

Ācõrẽ de droma edrebema mõgarara ßãpedada ßẽrã jũmarãba Ācõrẽa bia jara duanãda ßãga duanasidaa.

¹² Zocãrã sacerdoterã dji drõãrãba, levitarãba, dewara bororã bida Ācõrẽ de droma naãrã ßadada unusidaa. Maã ßẽrã edrebema mõgara djiwidã ßãpedada unusidade jãã duanesidaa. Baribãrã dewararãda ßãsrãdãba bia duanesidaa.

¹³ Mãwã ßãga duanã ßẽrã ni abããba poya cawãã basia jãã duanãda wa ßãsrãdãba bia duanãda. Maã ßãgaara tamãba ùrãsidãa.

Esdra 6:15-22

6

Ācõrẽ de droma pãrãpedada

¹⁵ Darío sei poa Persiãdebema boroda ßedacarea Adar jedecode ewari ùbeade israelerãba Ācõrẽ de dromara pãrãsidã.*

¹⁶ Pãrãpedadacarea jũma dji Babilonianeba zepedada israelerãba, sacerdoterãba, levitarã bida Ācõrẽ de dromara ßãsrãda jãrasidaa.

¹⁷ Jãrasidade paca zaque dji umaquirãda cien, oveja dji umaquirãda dosciento, idjaba oveja zaquerãda cuatrociento Ācõrẽa babue diasidaa. Maã awara ãdjia cadjirua opedada carea chwatu dji umaquirãda doce babue diasidaa.† Israeldeba doce puru yõpedada carea aba aba babue diasidaa.

¹⁸ Maãbe Moise cartade ßã ßã quirãca Jerusaleãne sacerdoterãba Ācõrẽ de dromane trajãdida panã ewarida ãdjide cawacawa ßãsidãa. Levitarã bida trajãdida panã ewarida ãdjide cawacawa ßãsidãa.

¹⁹ Maãbe Babilonianeba jẽda zepedada israelerãba dewarabema poade dji nabema jedecode ewari catorcede ãdji Egiptodeba edrãpedada quirãnebabada ewarida osidaa.‡

²⁰ Naãrã sacerdoterãba, levitarã bida Ācõrẽ quirãpita bia duanani carea jũma osidaa. Maã ßẽrã levitarãba animarã maã ewari dromane beadida panãra ßeasidaa jũma Babilonianeba jẽda zepedadarã itea, ãdji djabarã sacerdoterã itea idjaba ara ãdjirã itea bida.

²¹ Maãbe jũma Babilonianeba jẽda zepedada israelerãba maã ewaride cobadara cosidaa. Dewararã bida cosidaa, ãdji caita ßea puruba cadjirua obadara igaradapeda israelerã Ācõrẽda epẽ panena ßẽrã.

²² Siete ewari paã esãbari neẽ cobada ewarida ßãsrãda osidaa. Ācõrẽba ãdjirãra bio ßãsrãdãbãsia. Idjia Persiãdebema boroa ãdjirãda bia unubida ßẽrã dji boroba israelerã Ācõrẽ de dromada careba osia.§

§ 3:9 *Hodavia*. Ἀγαμααρά maãba jara ßãa "Juda." * 3:10 1 Cronica 25:1. * 6:15 Dadjirãba jedeco juachabada quirãca maã Adar jedecora febrerode wa marzode ßaebãria. † 6:17 Levítico capítulo 3. ‡ 6:19 Levítico 23:4-8.

§ 6:22 *Persiãdebema boro*. Hebreo ßeadeã ßã ßãa "Asiriãdebema boro." Mãwã jara ßãa Persiãdebema boroba Asiriã druada idji jãwãda erobada ßẽrã.

NEHEMIA

Nehemiaba Ācōrēa iwīdīda

1 Naḷ cartara Haciala warra Nehemiaba ḅadaa.

Artajerje veinte poa Persiadebema boroda ḅedacarea Quisleu jedecode mḷra Susa puru dromane basia.*

2 Māwā ḅaḷde mḷ djaba Hananida dewararā ume Juda druadeba zesīdaa. Mḷa ādjirāa judiorā Babilonianeba jēda wāpedadadebemada idjaba Jerusaleḷ puruḅebema sīda iwīdisia.

3 Ādjirāba mḷa nāwā jarasīdaa:

–Judiorā Babilonianeba jēda wāpedadara bia mīga panḷa idjaba quīrā pera panḷa. Jerusaleḷ puru auḷu jūrā ca ḅadara waḷibīda ārī ḅaa. Dji puruḅe eda wābada sīda bā wāna bērā neēa.–

4 Maḷ ūrīside mḷra chūmepeda jīāsia. Sopusaba dārā ne codaca ewarida osia idjaba Ācōrē bajāne ḅāa iwīdi basia.

5 Nāwā iwīdisia:

–Ācōrē bajāne ḅa, ḅara dji dromaara ḅaa. Baḷra wayadīda panḷa. Ba quīrā bea ume, ba beḅea jīa bea ume beḅea ḅadara ḅaa quīrīāneba jūma obaria.

6 Mḷra ḅa nezoca bērā mḷ djuburia ūrīdua mḷa āsa diamasi bīda ḅa nezocarā Israeḷḅebema carea iwīdi ḅada. Mḷa ebuda jaraya: dai israelerāba ḅa quīrāpita cadjiruada osīdaa. Mḷa, mḷ zeza ēberārā bīda ḅa quīrāpita cadjiruada osīdaa.

7 Dairāba wārāda ḅa quīrāpita jūmawāyā cadjiruada osīdaa. Ba nezoca Moiseba diada leyda jīa oḷaē basia.

8 Baribaḷra ḅa nezoca Moiseba jaradara quīrānebadua. Ba nāwā jarasia: “Bārā israelerāba jīānaēbaḷra, mḷa bārāra drua beaza jaracuaya.

9 Baribaḷra bārāba mḷda wayacusa ēpēnibaḷra idjaba mḷa jaradada jīa odibaḷra, mamaḷba wayacusa mḷa edada puruḅaa eneya bārā tāēna bai carea. Bārā taḷma āyā jaracuabaḷra sīda mḷa pe eneya.”†

10 Dairāra ḅa nezocarā idjaba ḅa purua. Ba ḷḅaa waibaḷadeba dairāra ēdra edasia.

11 Ācōrē, mḷ djuburia za quiru nezocaba iwīdi ḅada idjaba ḅa nezoca waabemarāba iwīdi panḷa sīda ūrīdua. Dairāba ḅara bio waya panḷa. Mḷ djuburia idī mḷ boromaa wābaḷade carebadua. Mḷa idjīa iwīdibaḷada bia ūrībīdua.–

Maḷ ewarīde mḷra Persiadebema boro uva ba jue diabari basia.

2

Nehemia Jerusaleḷnaa wāna

1 Artajerje veinte poa Persiadebema boroda ḅedacarea Nisaḷ jedecode mḷa uva ḅada idjīmaa edesia.* Maḷne idjīa mḷra sopua ḅada unusia. Maḷ naēna mḷra māwā unuca basia.

2 Maḷ bērā idjīa mḷa iwīdisia:

–ĶCārē cārēā ḅara sopua ḅa? Cacia bia ḅa bērā maḷ carea sopua ḅaēa. ĶNe crīcha ḅaḅa jāwā ḅaca?–

Idjīa māwā iwīdīda bērā mḷra bio ne wayasia.

3 Maḷne mḷa idjīa jarasia:

–Mḷ boro, imḷa quīrā ḅaa ḅara dārā zocai baida! Mḷ djibarirā taḅarīpedada puruda jūma ārī ḅaa. Dji puruḅe eda wābada sīda bā wāna bērā neēa. Maḷda Ķmḷra sāwā sopua baē?–

4 Maḷne Persiadebema boroba mḷa iwīdisia:

–Māēteara Ķmḷa sāwā carebai?–

Ara maḷda soḅeba mḷa bajāne ba Ācōrēa carebamārēā iwīdisia.

5 Maḷbe mḷa Persiadebema boroo nāwā panusia:

–Baḷmaa bia ḅaḅaḷra idjaba mḷda bia unu ḅaḅaḷra, mḷra Juda druadaa mḷ djibarirā taḅarīpedada puruḅaa diabuedua maḷ purura wayacusa oi carea.–

6 Maḷne idjī quīma arima chūmaḷne Persiadebema boroba mḷa iwīdisia:

–ĶBara ewarī jūmasāwā mama ḅai? ĶSāḷbe jēda zei?–

Persiadebema boroba mḷ wāira bia unusia. Maḷ bērā mḷa ewarida ḅasia.

7 Maḷne mḷa Persiadebema boroo jarasia:

* 1:1 Dadjirāba jedeco juachabada quīrāca maḷ Quisleu jedecora noviembrede wa diciembrede baebaria. † 1:9 Deuteronomio 30:1-4. * 2:1 Dadjirāba jedeco juachabada quīrāca maḷ Nisaḷ jedecora marzode wa abrilde baebaria.

-Bamaa bia balaḡa, mla cartada Euprate do quirarebema borora itea ba diadua. Ma cartade bada adjiraba mlra idu Juda druadaa bia wabidamare.

⁸ Ma awara cartada oi wagabari Asa itea mla ba diadua. Ma cartade bada bacuruda mla diamare. Ma bacuruba ml deda, dji eda wabada Acore de droma caita bea sida oya. Ma awara dji puru audu mōgaraba jurā ca ba oblaḡade bacurura erobaida ba.-

Acoreba idji biadeba mlra carebada bere mlra iwididara Persiadebema boroba juma osia. ⁹ Ml waside Persiadebema boroba sordao borora, cawayodeba djōbadara sida acala diabuesia. Euprate do quirarebema bororāma juēsidade mlra Persiadebema boroba bada cartara adjirā diasia.

¹⁰ Baribala Horol purudebema Sanbalaba, Amonebema dji droma Tobia bida urisidaa mlra israelerā carebade zesida. Ma carea adji sode bio biē panesidaa.

Jerusale audu jurā ca bada wayacusa opedada

¹¹⁻¹² Jerusalelne juenacarea ewari ubeade diamasi pirabaripeda mlra Jerusale audu jurā ca bada acalē wasia. Baribala mlra ni abala jarae basia Acoreba ml sode Jerusalelne oi crichabi bada. Wablaḡade eberada zocarebe ml ume edesia. Ababe mlra animarā lra wasia. Waabemarāda animarā lra wanae basia.

¹³ Ma diamasi mlra purude eda wabada Jeweda abadaare drasia. Mamaaba baido egorodeba bogadla ba Dama abadaare wapeda purude eda wabada Taba Pora abadama juene wasia. Wane mlra Jerusalel puru audu jurā ca bada juma arl bada acal basia. Dji purude eda wabada ba wana sida juma acasia.

¹⁴ Mamaaba purude eda wabada "Baido egorodeba bogadla ba" abadaare wasia. Dji Boro Amene abadama juene waside mōgara waibada tabea bere ml animarāra poya pocodaa wae basia.

¹⁵ Ma bere wadi diamasi numane jewedaareba mlra Jerusalel audu jurā ca bada acal wasia. Juma palala acalpeda purude eda wabada Jeweda abadama juesia. Mama wayacusa purude eda wasia.

¹⁶ Jerusalelnebema bororaba adua panasidaa mlra sama wasida, ni careda ode wasida. Mla judiora, sacerdotera, dji dromara, dji borora, dji traju odi eberara bida wadibida jarae basia careda ode ze bada.

¹⁷ Malbe mlra adjirāra jarasia:

-Bāraba unu panla dadjirāra bia miga panla. Dadi puru Jerusalelra juma arl ba idjaba dji eda wabada sida ba wana bere nea. Jalbe puru audu jurā ca bada wayacusa odia waa quira perada amaaba.-

¹⁸ Ma awara mlra adjirāra neblasia sawa Acoreba idji biadeba mlra carebasida, Persiadebema boroba mla jarada sida. Malne adjirāra jarasidaa:

-Māteara wayacusa odia.-

Ara maḡda adjirāra jawa basidaa.

¹⁹ Baribala Horol purudebema Sanbalaba, Amonebema dji droma Tobia, Arabiadebema Gesem bida ma urisidade dairāra nawa biē ipida jarasidaa:

-Cāreda odida cricha panla? Mawāra Persiadebema borora igaradica?-

²⁰ Mla nawa panusia:

-Acore bajane bla dairāra carebaya juma pārani carea. Dai, idji nezocarāba puru audu jurā ca bada wayacusa odia. Bāra Jerusalelnebema borore. Na purura bārane. Bāra nama pananaca basia.-

Nehemia 6:15-16

6

¹⁵ Malbe Elul jedecode ewari 25de Jerusalel puru mōgaraba audu jurā ca bla juma pārasidaa.* Pārani carea 52 ewari trajasidaa.

¹⁶ Dairā caita bea druadebema dji quirāra ma urisidade bio ne wayasidaa idjaba quira perasidaa. Adjirāra cawasidaa dai Acoreba carebasida ma traju pārani carea.

* 6:15 Elul jedeco. Dadjirāba jedeco juachabada quira ma Elul jedecora agostode wa septiembrede baebaria.

JOB

¹ Ëberã Jo abadada Uz druade basia. Maã Jora ne jũmane jipa basia idjaba jaradi neẽ basia. Idjia Æcõrẽra bio waya basia idjaba cadjirua sida quĩrãca basia.

² Joba siete warrarãda erobasia. Wẽrãcaurãda ũbea erobasia.

³ Siete mil ovejada, mil ũbea cameyoda, mil pacada, burro sida quiniento erobasia.* Idjaba nezocarãda zocãrã erobasia. Jũma Jordaã do ãmãdau odjabariare bearã cãyãbara idjira ne baraara basia.

⁴ Idji warrarãba ãdji deza Æsrida ãbaa ne codi ewarida obadjidãa. Mãwã obadade ãdji ũbeabema djabawẽrãra trãbadjidãa ãdjirã ume ãbaa ne codamãrẽã.

⁵ Maãbe ãdji Æsrida ãbaa ne codi ewari jõnacarea ãdji zeza Joba ãdjirãra trãbadjia Æcõrẽ quĩrãpita bia Æã carea. Nãwã obadjia: diapededa pirabaripeda idji warrarã carea animarãda aba aba Æcõrẽa babue diabadjia. Idjia crĩcha basia: “Ãibẽrã mã warrarãba cadjiruada osidada wa ãdji sodeba Æcõrẽra biẽ jarasidada.”

⁶ Ewari aba Æcõrẽ nezocarã bajãnebemada idji quĩrãpita zesidãa.† Diauru sida ãdjirã ume zesia.‡

⁷ Maãne Æcõrẽba diaurua iwidisia:

–¿Bãra sãmaãba ze Æã?–

Diauruba panusia:

–Bãa oda ãjũãne ðãrããã nĩbadada ze Æã.–

⁸ Æcõrẽba diaurua iwidisia:

–Bãa mã nezoca Jora ¿sãwã unu Æã? Mãã oda ãjũãne dewarada idji quĩrãca neẽa. Idjira ne jũmane jipa Æã idjaba biẽ jaradi neẽ Æã. Idjia mãra bio waya Æã idjaba cadjiruara quĩrãca.–

⁹ Maãne diauruba jarasia:

–Idjira ni cãrẽ sida sãwãca bẽrã mãwã Æãra waya Æã.

¹⁰ Bãa idjira, idji ãberãrã, jũma idjia erobã sida bio waga erobãa auðu jũrã erobã quĩrãca. Idjia o Æãra Æã jũma bia odjabi Æã. Mãwã idjia animarã beara zocãrã erobãa.

¹¹ Baribãrã Æã jũma idjia erobãda jãrĩbãrã, idjia Æãda biẽ jaraya ara Æãdji quĩrãpita.–

¹² Maãne Æcõrẽba diaurua jarasia:

–Mãẽteara mãwã odua. Jũma idjia erobãra Æã jãwãeda Æã. Baribãrã idjira biẽ ocara Æã.– Æcõrẽba mãwã jaradacarea diaurura Æcõrẽ quĩrãpitabemada ãyã wãsia.

¹³ Ewari aba Jo warrarãba, wẽrãcaurã bida ãdji djaba nabema dede Æsrida ãbaa ne codi ewarida o panasidãa.

¹⁴ Maãne ãberãda Jo dede jũẽpeda nãwã jarasia:

–Dairãra Æã pacaba Æã ãjũãne traja panasidãa. Æã burrorã dairã caita ne co duanasidãa.

¹⁵ Maãne cawaẽne sabeorãda ne drãade zedapeda Æã nezocarãda jũma quenanapeda Æã animarã beara jũma drãa edesidãa. Ababe mãdrã ãdrãsia Æãã jarade zeĩ carea.–

¹⁶ Mããba wadi jũma nẽbãrãẽne dewara nezocada jũesia. Mããba jarasia:

–Bajãneba baada dji cãbãyã Æãesia. Mãã baaba Æã ovejara, Æã oveja wagabadarã sida jũma quenasia. Ababe mãdrã ãdrãsia Æãã jarade zeĩ carea.–

¹⁷ Mããba wadi jũma nẽbãrãẽne dewara nezocada jũesia. Mããba jarasia:

–Caldeorãda o ũbearebe ne drãade zesidãa. Mããgarãba Æã nezocarãda jũma quenanapeda Æã cameyora jũma drãa edesidãa. Ababe mãdrã ãdrãsia Æãã jarade zeĩ carea.–

¹⁸ Mããba wadi jũma nẽbãrãẽne dewara nezocada jũesia. Mããba jarasia:

–Bã warrarãba, Æã caurã bida Æsrida ãbaa ne codi ewarida Æã warra nabema dede o panasidãa.

¹⁹ Mãwã panãne cawaẽne ãjũã põãsa ewaraga Æãareba nãũrãda dji cãbãyã puãsia. Mãã nãũrãba dera Æã warrarã ãrã corã edesia. Mããba ãdjirãra jũma quenasia. Ababe mãdrã ãdrãsia Æãã jarade zeĩ carea.–

²⁰ Jũma mãã ũrĩnacarea Jora piradrãpeda sopuaba idjia cacuade jã Æãra cũẽtatasia idjaba borobichia tãsia. Mããbe chĩrãborode Æãrru cobẽpeda Æcõrẽa bia bedeasia.

²¹ Nãwã jarasia:

–Mããra ara jãwã tosidãa. Ara jãwã beuya. Æcõrẽba mãã ne diasia. Idjaba mãã diãdãra idjia jãrãsia.

* **1:3** *Mil pacã.* Hebreo bedeade jara Æãã quiniento pacada erobasida umẽ umẽã ãbaa jã panãda. Mããba jara Æãã jũma ãbaa mil erobasida. † **1:6** *Æcõrẽ nezocarã bajãnebema.* Hebreo bedeade Æã Æãã “Æcõrẽ warrarã.” ‡ **1:6** *Diauru.* Hebreo bedeade Æã Æãã “Satana.” Satana trãba jara Æãã: “Djãrã biẽ jarabari.”

Barib_{ΛΓΛ} Ācōrēa bia jaraya.–

²² Jūma māwānamīna Joba cadjiruada oē basía. Idjia jaraē basía Ācōrēba biē o b_Λda.

2

¹ Māwānacarea ewari aba Ācōrē nezocarā bajānebemada wayacusa idji quīrāpita zesidaa. Diauru sida ādjirā ume zesia.

² Ma_Λne Ācōrēba diaurua iwidiisia:

–z_{BΛ}ra sām_Λba ze b_Λ?–

Diauruba panusia:

–B_Λa oda ējūāne jūma p_{ΛΓΓΛΛ} nībadada ze b_ΛΛ.–

³ Ma_Λne Ācōrēba diaurua iwidiisia:

–B_Λa m_Λ nezoca Jora z_Λsāwā unu b_Λ? M_Λa oda ējūāne dewarada idji quīrāca neēa. Idjira ne jūmane jipa b_Λa idjaba biē jaradi neē b_ΛΛ. M_Λra bio waya b_ΛΛ idjaba cadjiruara quīrāca. Ni cārē cadjiruada oē b_Λmīna b_ΛΛ m_Λā jūma idjia erobađara jārībisia. Māwāmīna idjira wadībida jipa babaria.–

⁴ Ma_Λne diauruba jarasia:

–Idjira cacua bia b_Λde jipa baya.* Ēberāba beu amaaba idjia erob_Λra jūma diaya.

⁵ Ma_Λ bērā Jora puadeba cacua biē b_Λdua. Ma_Λne b_{ΛΓΛ} idjia b_Λda biē jaraya ara b_Λdji quīrāpita.–

⁶ Ācōrēba diaurua jarasia:

–Māēteara māwā odua. Idjira b_Λ j_Λwaeda b_ΛΛ. Barib_{ΛΓΛ} idjira beacara b_ΛΛ.–

⁷ Ācōrēba māwā jaradacarea diaurura idji quīrāpitabemada āyā wāsia. Wāpeđa idjia Jora chādaba bio pua b_Λsia.

⁸ Ma_Λne Jora ne babuebadamaa dji pora _{ΛΓΛ} chūmane wāsia. Mama zoco ārīnaba idji chādara c_{ΛΓΛ}badjia.

⁹ Māwā b_Λde dji quimaba jarasia:

–z_{BΛ}ra wadībida jipa ba quīrā b_Λca? ĩĀcōrēda biē jarapeđa beudua!–

¹⁰ Joba panusia:

–Wērā crīcha neē b_Λ quīrāca bedearādua. Ācōrēba ne biada diab_{ΛΓΛ}de dadjia bia edabadaa. Ara ma_Λ quīrāca Ācōrēba idu bia mīgabib_{ΛΓΛ}de z_Γma_Λ sida bia edadiē pan_Λca?–

Jūma māwānamīna Joba Ācōrēba biē jaraē basía.

¹¹ Joba idji dji biarāda ūbea erobasia: Elipa, Tema_Λ druadebemaa; Bildá, Súa druadebemaa; idjaba Zopar, Naamat druadebemaa. Ādjia ūrīsidaa Jora ne jūmane biē b_Λda. Ma_Λ bērā beđa ausidaa Jomaa wānapēđa sobiabidi carea idjaba idji ume ābaa panani carea.

¹² Jūb_Λdade t_Λm_Λba Jora unusidaa. Barib_{ΛΓΛ} chādaba idji cacuada jūma bira b_Λ bērā idjida māwā b_Λda cawadaē basía. Ma_Λ carea ādjira jīgua jīā panesidaa. Ma_Λne ādjia cacuađe j_Λ pan_Λra sopusaba cōātāsidaa idjaba ādji boro _{ΛΓΛ} egoro porada cuasidaa.

¹³ Ma_Λbe Jo caita siete ewari egode hūpanesidaa āsa, diamasi bida. Barib_{ΛΓΛ} ni aba_Λda idji ume beđeadaē basía. Unusidaa idjira bio pua b_Λda.

Job 42:12-17

42

¹² Jūma māwānacarea jīrūare Ācōrēba Jóa idjia naārā erobada cāyābara auđuara diasia. Māwā Joba catorce mil ovejada, sei mil cameyoda, mil umé pacada, mil burro sida erobesia.*

¹³ Siete warrarāda idjaba wērācaurāda ūbea unusia.†

¹⁴ Dji nabema caura tr_Λ b_Λsia Jemima. Ma_Λarebemada tr_Λ b_Λsia Cesia. Jīrūarebemada tr_Λ b_Λsia Keren-hapuc.

¹⁵ Jūma na_Λ ējūāne wērārā biya quedeada Jo caurā quīrāca neē basía. Joba erob_Λdebemada idji warrarāa jedecasiđe idji caurāa bida abarica diasia.

¹⁶ Jūma māwānacarea Jora jende cuarenta poa basia. Ma_Λne unusia idji warrarāda, idji wiuzaquērāda, idji wiuzaquērā warrarāda, ādjirā warrarā sida.

¹⁷ Māwā bio waraga jaidabarisia.

* **2:4** Idjira cacua bia b_Λde jipa baya. Hebreo beđeade b_Λ b_Λa: “Eda ebari.”

* **42:12** Mil umé pacada. Hebreo beđeade jara b_Λa idjia 1000 pacada erobasida, umé umé ābaa j_Λ pan_Λda. Ma_Λba jara b_ΛΛ jūma ābaa idjia 2000 erobasida. † **42:13** Siete warrarāda. _Λc_ΛΓ_Λ cartade b_Λ b_Λa “catorce warrarāda.”

JONÁ

Joná Ācōrēnebemada mīrū wāna

¹ Ēberāda basia Joná abadada. Maļ Jonára Amitai warra basía.* Ewari aba Ācōrēba Jonáa jarasia:

² –Māa quīrīā bāa bāra Ninive puru dromanaa wāida. Māa unu bāa maļ purudebemarāba jūmawāyā cadjiruada o panāda. Maļ bērā ādjirāa jaradua māa cawa oida.–

³ Baribāga Ācōrēba jara bā ījā o amaaba Jonára Ācōrēnebemada mīrū wāsia. Wāne barco wibaribada puru Jope abadama jūesia. Mama barcoada unusia Tarsi druadaa wāi carea bāda.† Parata diapeda barcode badosia Ācōrēnebemada tāmā mīrū wāi carea.

⁴ Baribāga mācua tāmā wānaēne Ācōrēba nāūrāda dji cābāyā puābisia. Maļba pusara quīrū nūmepeda baidora barcode eda wā nūmesia. Barcora todogozoai ca nūmesia.

⁵ Maļ bērā barco edebadarāba ne wayaaba ādjiza ādji ācōrēa bedea djuburia duanesidaa. Maļ awara barcora wēsaara ūmemārēā ādji netatara jūma daiđu batacuasidaa. Maļmisa Jonára barcode eda wāpeda bio cāi basia.

⁶ Baribāga barcodebema boroba Jonára cāi bāda unune wāsia. Maļne jarasia:

–Bāra ζcārē cārēā jāwā cāi tabā? †Pirabaripeda bādji Ācōrēa iwīdidua! Idjia careba quīrīābāga āibērā dadjirāra ēdra bāisicada.–

⁷ Joná āta zedacarea barco edebadarāba ādjiza jara duanesidaa:

–Ne jemenenadrā cawadi carea caideba jāwā naļ minijichiade panāda.–

Ara maļda ne jemenesidaa cawadi carea. Maļne cawasidaa Jonādra bedede bāda.

⁸ Maļ carea ādjia jarasidaa:

–Daia jaradua bāa cārēda osida jāwā dadjirāra naļ minijichiade panesidara. ζBāa cārēda obari? ζSāmaaba zebāga? ζBāra sāmabema? ζSālga ēberārānebema?–

⁹ Jonāba panusia:

–Māra hebreoda jāwā bāa. Māa bajānebema Ācōrēa bia bedeabaria. Idjia pusara, naļ ējūā sīda osia.–

¹⁰ Maļ awara jarasia idjira Ācōrēnebemada mīrū wābāga. Maļ cawasidade ādjirāra bio ne wayasidaa. Maļ carea ādjia iwīdisidaa:

–ζBāa cārē cārēā jāwā osi?–

¹¹ Maļmisa pusara auđuara quīrūbāga bērā ādjia iwīdisidaa:

–ζJābe bāra sāwā odi pusa quīrūbira tumabīdi carea?–

¹² Jonāba panusia:

–Māra daiđu batabuedadua. Māwābāga pusara tumaya. Māa cawa bāa mādra bedede bāda naļ pusa jācua quīrū nūma carea.–

¹³ Baribāga barco edebadarāba auđuara wisidaa doyya wāni carea. Māwāmīna poyadaē basia, pusara wetara quīrūna bērā.

¹⁴ Maļ carea Ācōrēa nāwā iwīdisidaa:

–Ācōrē, naļ ēberā beabāda carea दौरā beubirādua. Idjida bedea neē bāda beadibāga, दौरā bedede bārādua. Wārāda baabāga ara bādji crīcha bā quīrāca o bāa.–

¹⁵ Māwā jaradapeda Jonára daiđu batabuesidaa. Ara maļda pusara tumasia.

¹⁶ Maļ unusidade barco edebadarāba Ācōrē wayaadeba animarāda babue diasidaa. Maļ awara wārāneba jarasidaa idjira ēpēnida.

¹⁷ Maļne Ācōrēba beda waibāda diabuesia Joná mīmārēā. Maļ beda biteda Jonára ewari ūbea basia.

2

Jonāba Ācōrēa iwīdida

¹ Maļne Jonāba beda biteda bāba Ācōrēa nāwā iwīdisia:

² Mā biē beside māa bedea djuburiasia, mā Boro Ācōrē, maļne bāa mā bedeara panusia. Mā beubodoba māa bedea djuburiasia, maļne bāa mā bedeara ūrīsia.

³ Bāa māra pusa nābuade batabuebisia. Maļne pusaba māra abeda jūma ānā edasia. Bāa pusa bogozoa bā diabuedara mā ārā wāsia.

* 1:1 2 Rey 14:25. † 1:3 Hebreorāmarā maļ Tarsira dji tāmāara bā druā basia.

- 4 Mañ bĕrĕ crĭchasia bĭa mĭra igarapeda bĭ quĭrĕpitabemada āyĕ bĕsida. Mĕa crĭchasia bĭ de droma biya quiruda waa unuĕda.*
- 5 Pusaba mĭra jŭma ānĕ erobasia. Abeda mĭra pusajĕne basia. Maĕne pusajĕnebema chiruara mĭ borode bĭracuasia.
- 6 Abeda mĭra edu pusajĕne ta wĕsia. Mamaaba mĭra waa ĕdrĕĕda crĭchasia. Baribĭra mĭ Boro Ācĕrĕ, bĭa mañ beuidebemada mĭra ĕdra edasia.
- 7 Beubodo baside mĕa bĭra quĭrĕnebasia. Maĕne bĭ de droma bia quirudeba bĭa ŭrĭsia mĕa bedea djuburia bĭada.
- 8 Jĭwaba oĕa ācĕrĕ ābĕaĕ bea ĕpĕbadarĕba bĭa careba bĭra igarabadaa.
- 9 Baribĭra mĕa bio bia bĕada abĭraĕde animarĕda bĕa babue dia baya. Mañ awara bĭ ume bedea bĕdra mĕa jŭma daucha o baya. Mĭ Boro Ācĕrĕ, ababe bĭabĭra mĕa roya ĕdra bĕya.
- 10 Maĕne Ācĕrĕba bedaa Jonĕra pusa icawa webisia.

3

Ninive puruba ŭĕna

- 1 Ācĕrĕra wayacusa Jonĕ ume bedeasia. Nĕwĕ jarasia:
- 2 –Ninive puru dromanaa wĕdua. Mĕa bĕa jarabĭraĕ ĕdjirĕa jaradua.–
- 3 Ara maĕda Jonĕra Ninivedaa wĕsia Ācĕrĕba jarada quĭrĕca. Mañ Ninivera puru droma basia. Mañ bĕrĕ puru jŭma pĭraĭ carea ewari ŭbea edebadja.
- 4 Jonĕra purude edaa wĕpeda nabema ewaride pĭraĭ nĭbasia.* Nĕwĕ jĭgua jara nĭbasia: –ĭCuarenta ewari babĭraĕ Ācĕrĕba naĭ Ninive purura jŭma ārĭya!–
- 5 Mĕwĕ bĕde Ninivedebemarĕba, drĕrĕba, warrarĕ bĭda Ācĕrĕ bedeara ŭĕsidaa. Mañ carea ne codaca ewarida osidaa. Idjaba sopua careabema jĕbadara jĕsidaa.
- 6 Ninivedebema boroba maĕra cawasia. Mañ carea idji bugue biya quirudebemada pirabaripeda idji djio biya queĕeara ĕrĕpeda sopua careabema jĕbarida jĕsia. Mañbe ne babueda pora ĭrĕ chŭmesia idji cadjirua oĕa carea sopua bĭda acĭbi carea.
- 7 Maĕne dji boroba, idjiare dji droma beara bĭda nĕwĕ jarasidaa jŭma idji purudebemarĕba ŭĕ odamĕrĕa: –Jŭmarĕba ne codaca ewarida odadua. Idjaba ni cĕrĕ sida dorĕnadua. Mañ awara bĕrĕ pacada, bĕrĕ oveja sida ne cobirĕnadua. Baĭdo sida dawarĕnadua.
- 8 Mañ awara sopua careabema jĕbadada jĕnadua. Idjaba sopua careabema wuada bĕdji animarĕ ĭrĕ bĕcuadadua. Mañbe Ācĕrĕba wĕrĕ arada soĕeba quĭrĕ djuburia iwidiĕdadua. Mañ awara bĕrĕba cadjirua obadara igaradadua. Idjaba bĕrĕba djĕrĕ biĕ obadara idu bĕdadua.
- 9 Mĕwĕ o panĕbeba Ācĕrĕba dadjirĕra cawa oĕsicada ātebĭra idji quĭrŭbira tumabidiĕcada. Mĕwĕra dadjirĕra quininaĕsicada.–
- 10 Ninivedebemarĕba mĕwĕ o panĕra Ācĕrĕba unusia. Idjaba sĕwĕ ĕdji cadjiruara idu bĕsida unusia. Mañ carea idjia cawa oi jaradara oĕ basia.

4

Ācĕrĕba Ninive quĭrĕ djuburiada

- 1 Ācĕrĕba mĕwĕ quĭrĕ djuburiadara Jonĕba abeĕa biĕ unusia. Mañ bĕrĕ bio quĭrŭsia.
- 2 Idjia Ācĕrĕa nĕwĕ jarasia: –Mĭ Boro Ācĕrĕ, wadibida mĭ druade baside ĭmĕa jaraĕ basica ara mañ quĭrĕca mĕwĕida? Mañ carea mĕra Tarsi druadaa mĭrŭ wĕ quĭrĕsia. Mĕa bio cawa bĕa bĭ biĕĕba ĕberĕrĕra carebarida. Bĭra quĭrĕ djuburiada bĕa. Isabe quĭrĕca. Bĭ quĭrĕra bio waiĕba bĭ bĕrĕ ĕberĕrĕba cadjiruada idu bĕsida bĕa ĕdjirĕa cawa oi jaradara quĭrĕdoabaria.
- 3 Mañ carea mĭ Boro Ācĕrĕ, mĕa bĕa quĭrĕ djuburia iwidiya abeĕa mĕra beamĕrĕ. Zocai beĭ cĕyĕbara biara bĕa mĕra beuida.–
- 4 Baribĭra Ācĕrĕba jarasia: –ĭBĕmaaraĕ bia bĕca bĭ jĕwĕ quĭrŭ bĕra?–
- 5 Mañbe Jonĕra puru dajadaa wĕpeda ĭmĕadau odjabariare de zaquĕda osia. Mañ de zaquĕ edre chŭmepeda jĕ ĕesia Ninive purura sĕwĕ cawaya.

* 2:4 Mĕa crĭchasia bĭ de droma biya quiruda waa unuĕda. Griego bedeade mĕwĕ bĕ bĕa. Hebreo bedeade nĕwĕ bĕa: "Mĕwĕmĕna mĕa crĭchasia bĭ de droma biya quiruda wayacusa unuida." * 3:4 Nabema ewaride pĭraĭ nĭbasia. Mañ bedeaba idjaba jara bĕa: "Ewari aba pĭraĭ nĭbasia."

⁶ Māwā ðalde Ācōrēba Joná caita jācara quedua jouðla ðlda tunubipeða waribisia.* Mañ jācarara Joná chūmlā l̄rā ðará wāna ðērā Jonára cūrāsade necai ðesia. Idjira capipia ðesia mañ jācara carea.

⁷ Baribla nurēma diapeda Ācōrēba caragada diabuesia mañ jācara comārēā. Mañba jācarara beusia.

⁸ Besea odjadacarea Ācōrēba l̄māðau odjabariareba nāūrā jāwāñāda puábisia. Mañne beseaba Jonára bá nūmesia. Māwā ðade Jonára cacua norrabari nūmesia. Mañ carea idjira wetara beu quīrīāsia. Nāwā jarasia:

-Zocai ðei cāyābara biara ðla māra beuida.-

⁹ Baribla Ācōrēba idjía iwiðisia:

-¿Nañ jācara beuða carea bia ðaca ða jāwā quīrū ðara?-

Jonába panusia:

-Māē. Wārāda māmaarā bia ðla jāwā quīrū ðaira. Māra quīrūðieba abeða beu quīrīā ðla.-

¹⁰ Mañ carea Ācōrēba idjía jarasia:

-Jācara ða caita tununara ðla uē basía idjaba waribiē basía. Diamasi tunupeða nurēma diamasi beusia. Baribla mañ jācara beuða carea ðara sopua ðla.

¹¹ ðlda mañ jācara carea sopua ðlaðla, ¿Ninive puru droma cawa oida ðada carea auðuara sopua ðapeda mā quīrā djaburiaiē basica? Wārāda jāñ puruðe cadjirua o panla adua beða 120 mīl auðu panla.† Mañ awara animarā siða baraa.-

* 4:6 Wārāda cawaðe panla cārē quedua basida, hebreo beða cawa bea biða cawaðe panla ðērā. † 4:11 Cadjirua o panla adua bea. Mañ beðeara idjaba nāwā traducida ðla: “Warrarā adua queða.” Hebreo beðeade nāwā ðl ðla: “Jāwa arara idjaba jāwa acara cawaē bea.”

MATEO BEDEA BIA JESUCRITODEBEMA MATEOBA BΛΔΑ

Jesu ume n̄babari Mateoba naλ cartara βasia. Mateora idjaba Levi abadaa. Mateoba Romanebema boro itea parata jarλ pe baside Jesuba idjira tr̄asia (9:9-13). ΔCΑΓΛMaarā Mateoba Marco cartada edapeda judiorā itea ebudaara βasia cawadamārēā Jesura ādjirā boroda idjaba Ācōrēba ādjirā ēdrλ edabari diai jaradada.

Naārā βasia Jesucritora Abrahaλneba, Davideba zedadebemada (1:1-18), Jesu todadebemada (1:19deba aba 2:23daa), Juaλba Jesu borocuedadebemada (3:1-17), idjaba diauruba Jesu mīā sēnanebemada (4:1-11).

Maāre bλ βλα Jesuba Galilea amene droma caita odadebemada (4:12deba aba 14:12daa). Eda bλ βλα idjia eyade jaradiadada (5:1neba aba 7:29daa), idjia ne ununaca ocuadada (8:1neba aba 9:38daa), idjia edaḏarā doce diabuedada (10:1-42), idjaba ne jara βadeba jaradiadada (11:1neba aba 14:12daa).

Maāre bλ βλα Jesuba Galilea drua āi ρΑΓΓΛΑ jaradia badadebemada (14:13deba aba 17:21naa) idjaba Galileadeba Jerusaleλnaa wāβΑΓΛδε jaradia badadebemada (17:22deba aba 20:34daa).

Jr̄ūare bλ βλα Jesura Jerusaleλne māwānanebemada (21:1neba aba 28:20daa). Eda bλ βλα Jesuba saduceorā, pariseorā, dewararā sida biē jaradada (capítulo 21-23), Ācōrēba cawa oiḏebemada (capítulo 24-25), Jesu crude beupeda λrēbadada (26:1neba aba 28:15daa) idjaba idji ijā bearā puru beaza diabuedada (28:16-20).

Jesucrito ēberārā drōāenabemarā

Luca 3:23-38

¹ Naλ cartara Jesucritodebema. Jesucritora dadji drōāenabemarā Abrahaλneba idjaba Davideba nāwā zesia.*

² Abrahaλba warra Isada unusia. Maλbe Isadeba Jacoboda yōsia. Jacobodeba Judada, idji djabarā sida yōsidaa.

³ Judadeba Paréda, Zarā sida yōsidaa. Ādji papara Tamará basía. Parédeba Esroλda yōsia. Esroλneba Araλda yōsia.

⁴ Araλneba Aminadāda yōsia. Aminadādeba Naasoλda yōsia. Naasoλneba Salmōλda yōsia.

⁵ Salmōλneba Booda yōsia. Boo papara Rahá basía. Boodeba Obéda yōsia. Obé papara Rut basía. Obédeba Jeséda yōsia.

⁶ Maλbe Jesédeba dadji israelerā boro Davira yōsia.

⁷ Davideba Salomōλda yōsia. Salomōλ papara naēna Uriaba erobasia.†

⁸ Maλbe Salomōλneba Roboaλda yōsia. Roboaλneba Abíada yōsia. Abíadeba Asada yōsia.

⁹ Asadeba Josapada yōsia. Josapadeba Joraλda yōsia. Joraλneba Uzíada yōsia.

¹⁰ Uziadeba Jotaλda yōsia. Jotaλneba Acáda yōsia. Acádeba Ezequiada yōsia.

¹¹ Ezequiadeba Manaseda yōsia. Manasedeba Amoλda yōsia. Amoλneba Josíada yōsia.

¹² Josíadeba Jeconiada, idji djabarā sida yōsidaa.‡ Maλ ewaride Babilonianebebeba israelerā poyadapeda ādji druadaa jida edesidaa.§

¹³ Babilonia druade panenacarea Jeconianeba Salatielda yōsia. Salatieldeba Zorobabelda yōsia.

¹⁴ Zorobabeldeba Abiuda yōsia. Abiudeba Eliaquiλda yōsia. Eliaquiλneba Azoda yōsia.

¹⁵ Azodeba Sadoda yōsia. Sadodeba Aquíλda yōsia. Aquíλneba Eliuda yōsia.

¹⁶ Eliudeba Elezada yōsia. Elezadeba Mataλda yōsia. Mataλneba Jacoboda yōsia.

¹⁷ Jacobodeba Joseda yōsia. Jose quimara Maria basía. Idjaba Mariaba Jesuda tosia. Ara maλ Jesura Ācōrēba diai jaraḏa ēdrλ edabari abadaa.

¹⁸ Māwā Abrahaλneba aba Davidaa catorce drōāenabemarāda panasidaa. Davi ewarideba aba Babilonia druadaa jida edepedadaa catorce drōāenabemarāda panasidaa. Idjaba Babilonia druadaa jida edepedadeba aba Ācōrēba ēdrλ edabari diai jaraḏa zedaa catorce drōāenabemarāda panasidaa.

Jesucrito toda

Luca 2:1-7

¹⁸ Jesucrito todara nāwā basia: dji papa Mariara Jose ume dji edadi carea bedeā bia panasidaa. BaribΑΓλ dji edadi naēna Mariara Ācōrē Jauredeba biogoa besia.

* 1:1 Genesi 12:1-3; 2 Samuel 7:16. † 1:6 2 Samuel 11; 12. ‡ 1:11 Maλ Jeconiara idjaba Joaquiλ abadaa. § 1:11 2 Reye 24:8-16.

¹⁹ Dji quima Josera ēberā jipa basia. Maļ bērā Mariara jūmarā quīrāpita biē jara amaaba chupea igara quīrā basia.

²⁰ Māwā crīcha bade bajānebema nezocada cāimocaradeba Josemaa zepeda nāwā jarasia:

–Jose, Davīdeba zeda, Maria edaira wayarādua, idjira Ācōrē Jauredebabara biogoa ba bēra.

²¹ Mariaba warrada toya. Maļ warraba idji purura ādji cadjiruadebemada ēdra edaya. Maļ bēra idjira trā bādua Jesu.–

²² Jūma maļgara māwāsia Ācōrēba naēna jarada quīrāca. Idjideba bedebariba nāwā jarasia:

²³ Wērā umaquīrā adua bāda biogoa bēpeda warrada toya.

Ēberārāba dji warrara Emanuel adia.*

(Maļ trāba jara ba “Ācōrēra dadjirā ume bāda.”)

²⁴ Maļne Josera cāimocara nūmanada līlmapeda Ācōrē nezoca bajānebemaba jarada quīrāca osia. Mariara edasia.

²⁵ Baribara ābaa cāinaca basia aba maļ warra iwina tobarādaa.† Todacarea Joseba idjira trā basia Jesu.

2

Chīdaudeba cawa jarabadaba Jesu acāde zepedada

¹ Jesu Beleļ purude Judea druade tosidade Herode dji Droma abadada dji boro basia.* Maļ ewarīde ācāra ēberārāda līmādaud odjabariare ba druadeba Jerusaleļ purude jūšēidaa. Maļgarāba chīdau acā panāneba ne cawabadjīdaa.

² Maļne ādjia iwīdisīdaa:

–Naļ druade judiorā boro bai warrada tosia. Idjira ģsāma ba? Daiba līmādaud odjabariare ba druadeba chīdaud idjidebemada unusīdaa.† Nama ze panā idjia bia bedeadī carea.–

³ Maļ ūrīside Herodera biē besia abaada idji cacubarī bei bēra. Idjaba Herodeba sāwā oida cawadaē panā bēra jūma Jerusaleļnebemarā sida biē panesīdaa.

⁴ Maļne Herodeba jūma sacerdote bororāda, judiorā ley jaradiabada sida trācuapeda iwīdisia:

–Ācōrēba ēdra edabari diai jaradara ģsāmabara toida ba?–‡

⁵ Ādjirāba panusīdaa:

–Beleļ purude naļ Judea druade toida ba. Maļnebemada Ācōrēneba bedebariba nāwā jarasia:

⁶ Beleļ purura Judadebema puru droma bea tāēna dji edaara bāēa.

Maļ purudeba dji boroda aba zeya.

Maļ boroba mļ puru Israelera bia pe erobaya.–§

⁷ Maļbe Herodeba chīdaudeba cawa jarabadarāra mērā trācuasia. Dji warra toda ewari cawai carea ādjia iwīdisia dji chīdaura sālbeada odjasida. Maļne dji ewarira jarasīdaa.

⁸ Ādjira Beleļnaa wābibarāde Herodeba jarasia:

–Jāma wānapeda dji warra zaquera bio quīrācuīta iwīdi wānada. Unusīdara māa jarade zedādua mļ sida idjīmaa bia bedeadē wāi carea.–

⁹⁻¹⁰ Herodeba māwā jaradacarea ādjira wāsīdaa. Maļbe chīdaud līmādaud odjabariare unupedadara wayacusa unusīdaa. Unusīdade bio basridasīdaa. Dji chīdaura ādji na wāsia aba dji warra zaque bama piqūi nūmebarādaa.

¹¹ Dede eda wābādade warra zaquera dji papa Maria ume bāda unusīdaa. Ara maļda chīrāborode copanapeda warra zaquea bia bedesīdaa. Maļbe ādjiza baurudeda ewadapeda warra zaquea oroda, incienso querada, mirra quera sida diasīdaa.

¹² Māwānacarea Ācōrēba ādjirā cāimocaradeba cawabisia Herodema jēda wārānamārēa. Maļ bēra dewara óareba ādji druadaa wāsīdaa.

Egipto druadaa mīrū wāpedada

¹³ Ādji wāpedadacarea Ācōrē nezoca bajānebemada cāimocaradeba zepeda Josea jarasia:

–Herodeba ba warra zaquera jara ba beai carea. Maļba piradrapeda ba warra zaquera, dji papa sida edapeda Egipto druadaa wānada. Mama bēdua aba māa jarabarādaa.–

* **1:23** Isaia 7:14. † **1:25** Iwina. Griego bedeadē ācāra cartade maļra neēa. * **2:1** Maļga Herodera “dji Droma” abadjīdaa. Idjira ababe nama Mateo 2:1-22de, Luca 1:5de bida odja ba. Waabema bororā Herode abadada idjideba yōsīdaa. † **2:2** Numero 24:17. ‡ **2:4** Ācōrēba ēdra edabari diai jarada. Maļra griego bedeadē “Crito” ba ba. Critora trāēa. Jara ba “Ācōrēba ēdra edabari diai jaradada” wa “Ācōrēba dadjirā Boroda bādada.” Arameo bedeadē jarabadaa “Mesias.” § **2:6** Miquea 5:2.

¹⁴ Ara mañda Josera diamasi piradrɔpeda warra zaquera, dji papa sida edapeda Egiptoda edesia.

¹⁵ Ādjira mama panesidaa aba Herode beubɔɔada. Maɔɔara māwāsia Ācōrēba jarada quirāca. Idjideba bedeabariba nāwā jarasia: “Māa mā warrara trāsia Egiptodeba zemārēa.”*

Herodeba Beleñnebema warrarā quenabida

¹⁶ Herodeba cawasia chīdaudeba cawa jarabadarāba idjira cūrūgasidada. Mañ carea bio quirūpeda Beleñnebema warra zaquerā poa uméneba edaa quedeada jūma quenabisia. Ara caitabema sida quenabisia. Māwā osia chīdaudeba cawa jarabadarāba chīdau unupedada ewarira idjia jarapedada bēra.

¹⁷ Māwā jūmarāda sopuasidaa Ācōrēneba bedeabari Jeremiaba jarada quirāca. Nāwā jarasia:

¹⁸ Ramá purude ūrisidaa aega jīā bɔda, sopua jīā bɔda, idjaba aujīā bɔda.

Raquelera idji warrarā carea jīā bɔda māwā basia.

Idji sobiapidira quirācē basia idji warrarā neē beda bēra.†

Jose Egiptodeba jēda zeda

¹⁹ Herode beusida Josera wadi Egiptode basia. Mañne bajānebema nezocada idjimaa cāimocaradeba zesia.

²⁰ Mañ nezocaba idjia jarasia:

–Ba warra zaque bea quirā beadara beusidaa. Mañ bēra piradrɔpeda warra zaquera, dji papa sida wayacusa Israeldaa ededua.–

²¹ Ara mañda Josera piradrɔpeda idji warra zaquera dji papa sida Israeldaa edesia.

²² Baribɔɔa Joseba ūrisia Arquelaoada idji zeza Herode cacuabari Judea druadebema boroda besida. Mañ carea mamaa wāida wayasia. Baribɔɔa Ācōrēba idjia cāimocaradeba jarada bēra Galilea druadaa wāsia.

²³ Mama puru Nazare abadade besia. Maɔɔara māwāsia Ācōrēneba bedeabadarāba nāwā jarapedada quirāca: “Idjira Nazaredebemaana adia.”‡

3

Borocuebari Juañnebema

Marco 1:1-8; Luca 3:1-9, 15-17; Juañ 1:19-28

¹ Māwānacarea Borocuebari Juañba Judeade ējūā pōāsa ewaraga bade jaradia besia.

² Nāwā jarabadjia:

–Ācōrēra zebɔɔa jūmarā Boro bai carea.* Mañ carea bārāba cadjirua obadara igaradapeda idjimaa zedadua.–

³ Mañ Juañnebemada Ācōrēneba bedeabari Isaiaba jarasia:

Ēberāda ējūā pōāsa ewaraga bade jīgua bedeā baa:

Ora jaridada dadjirā Boro bia edadamārēā. Ora idji itea jipa jaridada.†

⁴ Juañba jɔbarira cameyo cara oda basia. Idjia jɔ bɔ trājɔbarira animarā e oda basia. Idjia adichichida cobadjia idjaba urrajōda jōbadjia.

⁵ Mañne ēberārā Jerusaleñbemarāda, jūma Judea druadebemarāda, idjaba jūma Jordañ do caita bearā sida Juañmaa wābadjidaa.

⁶ Ādjia cadjirua opedadada idji quirāpita ebuda jarabadjidaa. Mañbe Juañba ādjirāra Jordañ dode borocuebadjia.

⁷ Māwā bade ɔɔara judiōrā ley jaradiabadada zesida Juañba borocuemārēā. ɔɔara pariseorā basia; ɔɔara saduceorā basia. Baribɔɔa Juañba ādjirā unubɔɔade jarasia:

–Dama ēberārā, ɔcaiba jarasi bārāra Ācōrē quirūbidebemada poya mūrūnida?

⁸ Bārāba o panneba unubidadua wārāda Ācōrēmaa zesidada.

⁹ Crīcharānadua Abrahāñ warrarā bēra Ācōrēba cawa oēda. Māa bārā ebuda jaraya: Ācōrēba quirītibɔɔa, za tabea mōgarara Abrahāñ warrarā babicuaya.

¹⁰ Mañ awara māa jaraya: Ācōrēba zagarada eroɔa bacuru tutacuai carea. Jūma bacuru bia zaudacara tutacuapeda tɔbade batacuaya. Ara mañ quirāca Ācōrēba cadjirua obadarāda cawa oya.

* 2:15 Osea 11:1. † 2:18 Jeremia 31:15. ‡ 2:23 *Idjira Nazaredebemaana adia.* Nazare trāra hebreo bedeade “nezer” jarabadaa. Mañ bedeaba jara baa “bacuru tucuda.” Isaia 4:2-6; 11:1-5; Jeremia 23:5-6; 33:14-18; Zacaria 3:8-10; 6:9-13. * 3:2 Daniel 2:44. † 3:3 Isaia 40:3.

11 MĀa bārāra baidoba borocueya Ācōrēmaa zesidada cawabi carea. BaribΛΓΛ mĀ caidū zebΛΓΛda mĀ cāyābara dji dromaara bΛa. MaĀ bērā idjia jīrūne jĀ bΛ ērāi carea mĀra bia bΛēa. IdjiabΛΓΛ Ācōrē Jaureda diaya.‡ BaribΛΓΛ ījānaēbΛΓΛ cawa oya.§

12 Ezoai careabemara idji jΛwade erobΛa porara dji ta umebemada āyā bΛi carea. MaĀbe dji tara wagaya baribΛΓΛ dji porara tΛbΛ uruade babueya.-

JuaĀba Jesu borocueda

Marco 1:9-11; Luca 3:21-22

13 MaĀ ewaride Jesura Galilea druadeba JordaĀ doĀaa zesia JuaĀba idjira borocuemārēā.

14 BaribΛΓΛ JuaĀba borocue amaaba jarasia:

-BΛabΛΓΛ mĀra borocueida bΛa. ζCārē cārēā bΛra mĀmaa ze bΛ?-

15 MaĀne Jesuba panusia:

-Nawena bΛa obari quīrāca odua. Biara bΛa dadjia jūma jipa oĀida Ācōrēba obi bΛ quīrāca.-

Ara maĀda JuaĀba ījāsia.

16 Jesura borocuepeda doedaaba drua wābΛΓΛde cawaēne bajāda ewasia. MaĀne Jesuba Ācōrē Jaurera puchirā quīrāca idji ĀrĀ zebΛΓΛda unusia.

17 MaĀ awara Ācōrē bajāneba eda bedeabΛΓΛda ūrīsidaa. Nāwā jarasia:

-NaĀdrĀ mĀ Warra quīrā bΛa. MĀra idji carea bio bΛsrīda bΛa.*

4

Diauruba Jesu mĀ sēna

Marco 1:12-13; Luca 4:1-13

1 Māwānacarea Ācōrē Jaureba Jesura ējūā pōāsa ewaraga bΛĀaa edesia. MaĀbe diauruba idjira mĀ sēsia Ācōrēra igarabi carea.

2 Jesura cuarenta ewari āsa, diamasi bida ne coē bada bērā jarra besia.

3 Māwā bΛde mĀ sēbaria zesia. Idjia jarasia:

-BΛda wārāda Ācōrē WarrabΛΓΛ, jaradua za tabea mōgaraa paĀ bamārēā.-

4 BaribΛΓΛ Jesuba panusia:

-Ācōrē Bedeade nāwā bΛ bΛa: ababe ne co bΛdeba ēberāra zocai baēa, ātebΛΓΛ jūma Ācōrēba jara bΛ ījā bΛdeba zocai baya.-*

5 Māwānacarea diauruba Jesura JerusaleĀ, Ācōrē itea bΛ puruĀaa edesia. Mama Ācōrē de droma boro ĀtΛara bΛmaa edesia.

6 MaĀbe diauruba jarasia:

-BΛda wārāda Ācōrē WarrabΛΓΛ, namaĀba uĀu jΛdrĀdua. Ācōrē Bedeade nāwā bΛ bΛa:

Ācōrēba idji bajānebema nezocarāda diabueya bΛ carebamārēā.

BΛra ādji jΛwade edaĀia bΛ jīrūra mōgaraba puarāmārēā.†

7 MaĀne Jesuba diaurua jarasia:

-Ācōrē Bedeade idjaba jara bΛa: "Bariduada orādua bārā Boro Ācōrēba carebai cawaya."-‡

8 Māwānacarea diauruba Jesura eya ĀtΛ bΛde edesia. MamaĀba Jesua jūma naĀ ējūāne bea puruda, puruza ne bia queĀea sida acΛbisīa.

9 MaĀbe diauruba jarasia:

-BΛda chīrāborode cobepeda mĀa bia bedeaiBΛΓΛ, naĀgΛra jūma mĀa bΛa diaya bΛ jΛwaeĀa erobāmārēā.-

10 MaĀne Jesuba diaurua jarasia:

-Satana, āyā wādua. Ācōrē Bedeade nāwā bΛ bΛa: "BΛ Boro ĀcōrēabΛΓΛ bia bedeada. Aba idjidrĀ ījā badua."-§

11 Ara maĀda diaurura Jesu caitabemada āyā wāsia. MaĀne Ācōrē nezoca bajānebemarāda Jesumaa zedapeda idjira ne cobisīdaa.

Jesuba jaradia beĀa

Marco 1:14-15; Luca 4:14-15

12 Borocuebari JuaĀ preso bΛ ūrīsīde Jesura jĀda Galilea druadaa wāsia.

13 BaribΛΓΛ Nazare purude beē basīa, ātebΛΓΛ CapernaūĀ purude bade wāsia. MaĀ purura amene droma icawa bΛa. Neptalīdeba yōpedada israelerā ējūāne bΛa idjaba ZabuloĀneba yōpedadarā ējūā caita bΛa.

‡ 3:11 Ācōrē Jaureda diaya. Griego bedeade nāwā bΛ bΛa: "Ācōrē Jaureba borocueya." § 3:11 Cawa oya. Griego bedeade nāwā bΛ bΛa: "Uruaba borocueya." * 3:17 Isaīa 42:1-4. * 4:4 Deuteronomio 8:3. † 4:6 Salmo 91:11,12.

‡ 4:7 Deuteronomio 6:16. § 4:10 Deuteronomio 6:13. Satana. MaĀ trĀra hebreo bedeadeba ze bΛa.

¹⁴ Maḷḷara māwāsia Ācōrēneba bedeabari Isaiaba ḅada quīrāca. Nāwā ḅasia:

¹⁵ Bārā Zabuloḷ idjaba Neptali ējūāne beara, judiorāé Galileade beara, amene dromanaa wābada o caita beara, Jordaḷ do icawa beara:

¹⁶ Bārāra pāīmane duanasidaa Ācōrē adua panana bērā.

Baribḷḷa idira ḷnaane duanaa Ācōrēnebemada cawa panḷ bērā.

Bārāra zocai panḷmīna beuda quīrāca duanabadjidaa.

Baribḷḷa idira ḷmāḍau odjabḷḷa quīrāca Ācōrēba ara idjidebemada bārā cawabi ḅaa.*

¹⁷ Maḷ ewarideba ḷtaa Jesuba nāwā jara nībasia:

–Ācōrera bārā Boro bai carea zebḷḷa.† Maḷ carea bārāba cadjirua obadara igaradapeda idjima zedadua.–

Jesuba beda baribadarā trḷna

Marco 1:16-20; Luca 5:1-11

¹⁸ Jesura Galilea amene droma icawa nīne ēberāda umé unusia. Abara Simoḷ basia, Pedro abadada. Dewarabemara dji djaba Andre basia. Maḷ ēberārāra beda beabadarā basia. Ādjira doeda beda bari panasidaa.

¹⁹ Jesuba ādjia jarasia:

–Mḷ ume zedadua. Bārāba beda baribada quīrāca mḷa bārā jaradiaya ēberārāda mḷmaa enenamārē.–

²⁰ Ara maḷda ādji beda baribadara amenapeda Jesu ume wāsidaa.

²¹ Nocodaa wābḷḷade Jesuba dewara ēberāda umé unusia. Abara Zebedeo warra Santiago basia. Dewarabemara dji djaba Juaḷ basia. Ādji zeza ume jābade beda baribada cōā beada ca panasidaa. Maḷbe Jesuba ādjira trḷsia idji ume wānamārē.–

²² Ara maḷda ādji jābara, ādji zeza sida amenapeda Jesu ume wāsidaa.

Jesu Galilea druade pḷḷada

Luca 6:17-19

²³ Jesura jūma Galilea druade pḷḷa wāsia. Judiorā dji jḷrebada deza jaradiabadjia Ācōrera ādji Boro bai carea zebḷḷada. Maḷ beḍea bia jaradiaḍe wābḷḷaza jūma ēberārā cacua biē beada biabicuasia.

²⁴ Maḷ bērā idjira jūma Siria druade trḷ ḅagasia. Maḷ carea ēberārāba jūma quīrātanoaneba cacua biē beada, cacua pua bara beada, jai bara beada, wawa beada, ḅḷradḷ bea sida idjima zedadua. Jesuba ādjirāra jūma biabibadjia.

²⁵ Maḷ carea zocārā Galileadebemarāda, Decapoli druadebemarāda, Jerusaleḷnebemarāda, Judeadebemarāda, Jordaḷ do quīrārēbemarā sida Jesu caiḍu wāsidaa.

5

Dadji bia beadi Jesuba jarada

Luca 6:20-23

¹ Ēberārā zocārā unside Jesura eyade ḷtaa wāpeda chūmesia. Maḷne idji ume nībabadarāda idjima zesidaa.

² Maḷbe Jesuba nāwā jaradiasia:

³ Bārāba ara bāduba dji biaḍda cawa panḷḷḷa, bio bia panḷa Bajāne ḅḷba pe eroḅḷ bērā.

⁴ Bārāda sopua beabḷḷa, bio bia panḷa Ācōrēba maḷ sopuara jōbi bērā.

⁵ Bārāba dji dromada beadi carea jḷḷḷaḍeḅḷḷa, bio bia panḷa Ācōrēba bārā jūma naḷ ējūāra diai bērā.

⁶ Wārāda soḍeba jipa o quīrā beadiḅḷḷa, bio bia panḷa bārāba quīrā beara Ācōrēba diai bērā.

⁷ Bārāda quīrā djuburiaya beadiḅḷḷa, bio bia panḷa Ācōrēba quīrā djuburiai bērā.

⁸ Bārāra soḍeba ababe Ācōrē itea beabḷḷa bio bia panḷa Ācōrēra ununi bērā.

⁹ Bārāba jūmarāda ābaa necai beadamārēā o beabḷḷa, bio bia panḷa Ācōrē warrarāana adī bērā.

¹⁰ Bārā jipa bea carea dewarārāba biē odiḅḷḷa, bārāra bio bia panḷa Bajāne ḅḷba pe eroḅḷ bērā.

¹¹ Bārāda mḷ carea biē jaradiḅḷḷa, biē odiḅḷḷa, idjaba quīrātanoa sewadeba biē jaradiḅḷḷa, bio bia panḷa.

¹² Bio capipia beadadua, bārāba nebia waḅḷḷada bajāne eropanḷ bērā.

Drōānabema ewaride bida Ācōrēneba bedeabadarāda ara maḷ quīrāca biē odi carea ēpēsidaa.

* 4:16 Isaiā 9:1-2. † 4:17 Daniel 2:44.

*Tā idjaba λnaa**Marco 9:49-50; Luca 14:34-35*

¹³ Bārāra naλ ējūāne tā quīrāca panλa. * Baribλrλ tā cλyada jōibλrλ λsāwā wayacusa cλya bei? Abeda biē beya. Biara bλa dajadaa batabuedida λrλ tλgadamārēā.

¹⁴ Bārāra λnaa quīrāca beaa, naλ ējūāne beaba bārāneba Ācōrēnebemada unu panλ bērā. Puru eyade bλda λsāwā mērāni?

¹⁵ Ni abalba ībīrāde coadpeda epedeco droma edre bλdācaa. Ātebλrλ λtλ dji bλbadade nūmλbadaa jūma dji dejāne beara λnaane beadamārēā.

¹⁶ Ara maλ quīrāca ēberārā quīrāpita biada o pananadua ādjirāba dadji Zeza bajāne bλa bia bedeadamārēā.

Ācōrēba Moisea diada ley jūma odidebema

¹⁷ Crīcharānadua mλra zesida Ācōrēba Moisea diada leyda, Ācōrēneba bedeadadarāba bλpedada sida āyā bλi carea. Mλra maλ carea zeē basia, ātebλrλ zesia ādjia jara panλda jūma aride oi carea.

¹⁸ Wārā arada mλa jaraya: naλ ējūā, bajā sida wadi bλmisa maλ leydebemara ni maārī bida jōēa aba leyba jara bλra jūma māwābλrλdāa.†

¹⁹ Maλ bērā bariduaba maλ leydebema dji edaara bλ sida ījā oēbλrλ, idjaba dewararāa abarica ījā orānamārēā jaradiaibλrλ, idjira Ācōrē purude dji edaara quiruda baya. Baribλrλ leyra ījā o bairλrλ, idjaba māwā odamārēā dewararāa jaradiaibλrλ, maλgrā Ācōrē purude dji dromada baya.

²⁰ Wārā arada mλa jaraya: judiorā ley jaradiabadaba o panλ cāyābara idjaba pariseorāba o panλ cāyābara bārāba jipaara odaēbλrλ, Bajāne bλba pe erobaēa.

*Jesuba quīrūbidebema jaradiada**Luca 12:57-59*

²¹ Bārāba cawa panλa dadji drōāenaλba nāwā jarabadada: “Mīā bearādua.”* Idjaba “mīā beaibλrλ bārā bororāba cawa odia.”‡

²² Baribλrλ mλa jaraya: bariduada djārā ume quīrūibλrλ Ācōrēba cawa oya. Bariduaba djārāda crīcha neē tabλada aibλrλ bārā bororāba cawa odia. * Idjaba bariduaba djārāda biē jaraiabλrλ, Ācōrēba tλba uruadāa wābiya.

²³ Maλ bērā bλ djabada bλ ume quīrū bλda quīrānebaibλrλ, bλa animarā Ācōrēa babue diade wānamīna babue diarādua.

²⁴ Ātebλrλ dji babue diabada caita amepeda bλ djaba ume ibiade wādua. Maλbebλrλ jēda zepeda bλ animarāra Ācōrēa babue diadua.

²⁵ Bλa oda carea bλ dji quīrūba bλra dji cawa obarimaa edeibλrλ, wadi ode wābλdade jūma odua ibiadī carea. Māwā oēbλrλ, idjia bλra dji cawa obari jλwade bλya. Maλbe dji cawa obariba bλra dji zarraa jidabiya preso bλmārēā.

²⁶ Wārā arada mλa jaraya: bλra jāmbemada ēdrāēa aba bλa diaida bλ parata jūma diabλrλdāa.

Daunemabadaēbema

²⁷ Bārāba cawa panλa nāwā jarabadada: “Daunemarādua.”†

²⁸ Baribλrλ mλa bārāa jaraya: bariduaba wērāda acλpeda awuaibλrλ abēda maλ wērā ume idji soēba daunemasia.

²⁹ Maλ bērā bλ jλwa araarebema dauba bλa cadjiruada obibλrλ, maλ cadjirua o amaaba bλ daura ēūtapeda batabuedua. Bλ cacuaēbema aba aduaimīna ewariza Ācōrē ume baya. Maλda biara bλa Ācōrēba jūma bλ cacuada tλba uruade batabuei cāyābara.

³⁰ Idjaba bλ jλwa araarebemaba bλa cadjiruada obibλrλ, maλ cadjirua o amaaba bλ jλwara bλá tutapeda batabuedua. Bλ cacuaēbema aba aduaimīna ewariza Ācōrē ume baya. Maλda biara bλa Ācōrēba jūma bλ cacuada tλba uruade batabuei cāyābara.

*Mīa amabadaēbema**Mateo 19:9; Marco 10:11-12; Luca 16:18*

³¹ Idjaba nāwā jarabadada: “Bariduaba idji wērāda amaibλrλ, dji wērā carta mīa amainebemada diaida bλa.”‡

* **5:13** *Tā quīrāca panλa.* Maλba jara bλca bλa “bārāra naλ ējūāne panλa ēberārā bia duananamārēā” wa “bārāba naλ ējūānebemarā Ācōrē crīchada jaradiadia.” 2 Corinto 4:20. † **5:18** *Ni maārī bida.* Griego bedēade nāwā bλ bλa: “Caraga aba bida idjaba letra aba bida.” ‡ **5:21** Exodo 20:13. § **5:21** Deuteronomio 17:8. * **5:22** *Bārā bororā.* Griego bedēade “Sanedrīn” bλ bλa. Maλgλde eda duanasīdaa judiorā bororā dji dromarāda. † **5:27** Exodo 20:14. ‡ **5:31** Deuteronomio 24:1.

³² BaribΛΓΛ mΛa jaraya bariduaba idji wērāda dewara ume ɁΛēda amaibΛΓΛ, maλgΛra dji wērā daunemabibΛΓΛ carea bedeadē Ɂaya. Idjaba idji wērā amanada dewaraba edaibΛΓΛ, dji edabΛΓΛ umaquīrā sīda daunema ɁΛa.

Ācōrē quīrāpita wārāda ne oi jaraidēbema

³³ Bārāba cawa panΛa dadji drōēnaΛba nāwā jarabadada: “BΛa Ācōrē quīrāpita wārāda ne oya aibΛΓΛ jūma oida ɁΛa.”[§]

³⁴ BaribΛΓΛ mΛa jaraya: ni abΛa trΛneba wārāda ne oyada arānadua. Bajā trΛneba wārāda ne oyada arānadua, bajāra Ācōrē bugue quīrāca ɁΛ bērā.

³⁵ Naλ ējūā trΛneba wārāda ne oyada arānadua, naλ ējūāra Ācōrē jīrū ɁΛbari quīrāca ɁΛ bērā. Idjaba Jerusaleλ trΛneba wārāda ne oyada arānadua, Jerusaleλra dadjirā Boro Ācōrē puru bērā.

³⁶ Idjaba ara ɁΛdji trΛneba wārāda ne oyada arādua, ɁΛ budara aba bīda poya torroa oē bērā idjaba poya pāīma oē bērā.

³⁷ Bārāba ne ođiada adibΛΓΛ, odadua. Idjaba odaēana adibΛΓΛ, orānadua. Maλ auđu baridua trΛneba wārāda ne oida jarabΛΓΛra cadjiruadeba ze ɁΛa.

BΛ biē oda droaidēbema

Luca 6:29-30

³⁸ Bārāba cawa panΛa nāwā jarabadada: “AbΛba djārā dauda ārīsira dji māwā odara abarica dau ārīnida panΛa.* Quidada ɁΛasira dji māwā odara abarica quīda ɁΛadīda panΛa.”

³⁹ BaribΛΓΛ mΛa jaraya: ɁΛada biē osīdara chupea droadua. Bariduaba ɁΛra uridarra dji jΛwa araarebemane uībΛΓΛ, dewarabemaare bīda idu ubidua.

⁴⁰ BΛa jΛbari jāri carea bariduaba ɁΛada dji cawa obarīmaa edeibΛΓΛ, idjia jāri quīrīā ɁΛra, dewarabema sīda idu jāri bīdua.

⁴¹ Zarraba ɁΛa ne zΛgΛada tΛmΛa arīde edebibΛΓΛ, idjia jarada auđu ededua.

⁴² Bariduaba ɁΛa ne iwīdibΛΓΛ diadua. Bariduaba ɁΛa ne iwīdibΛΓΛde jēda diayada aibΛΓΛ, idjia iwīdi ɁΛra wāgarādua.

Dadji dji quīrū quīrīāda ɁΛadēbema

Luca 6:27-28, 32-36

⁴³ Bārāba cawa panΛa nāwā jarabadada: “BΛ dji biara quīrīādua, baribΛΓΛ ɁΛ ume dji quīrūra quīrāmadua.”[†]

⁴⁴ BaribΛΓΛ mΛa jaraya: bārā dji quīrūra quīrīānadua. Bārā biē jarabΛdara bia jaradadua; bārā quīrāma panΛa bia odadua.[‡] Ācōrēa iwīdīdadua ādjirāra carebamārēā.

⁴⁵ Māwā ebuđa Ɂaya bārā Zeza bajāne ɁΛ warrarāda. Dadji Zezaa λmādaura ēberā cadjiruārā carea, dji biarā carea bīda odjabibaria. Ēberā jīpa ɁΛe carea, dji jīpa ɁΛe carea bīda cuera zebibaria.

⁴⁶ BaribΛΓΛ bārāba ababe bārā dji biarādrΛ quīrīā pananibΛΓΛ, ĳcārē nebiada Ācōrēba diai? Romanebema boro itea parata jΛΓΛ pebedarā bīda maλ quīrāca obadaa.

⁴⁷ Bārāba ababe djabarāa “mērā” adibΛΓΛ, ĳcārē biada o panΛa? Dji Ācōrē adua ɁΛa bīda māwā obadaa.

⁴⁸ Maλ bērā jūmarāda quīrīā beadadua bārā Zeza bajāne ɁΛba jūmarā quīrīā ɁΛ quīrāca.

6

Ne neē quēdeaa diadīdebema

¹ Bārāba ne biada o panΛne quīrācuīdadua. Dewararāba bia ununamārēā orānadua. Māwā odībΛΓΛ, bārā Zeza bajāne ɁΛba idji nebiadēbemada diaēa.

² BΛa ne neē quēdeaa ne diabΛΓΛde dji biaca ɁΛaba obada quīrāca orādua. Ādjia ne diabΛdade cachiruda zabibadaa judiorā dji jarebada dede, purude bīda jūmarāba ādjīdebemada bia bedeadamārēā. Wārā arada mΛa jaraya: ēberārāba ādjīdebemada bia bedeadīda quīrīā panΛ bērā ababe maδrΛ edadīa. Ācōrēneba ni cārē sīda edadaēa.

³⁻⁴ BΛa ne neē quēdeaa ne diabΛΓΛde jīgua jararādua. Ni abΛaΛa nēbΛΓΛrādua. BΛa chupea bia o ɁΛra ɁΛ Zeza Ācōrēba unubaria. IdjabΛΓΛ ɁΛa nebiada diaya.*

Ācōrēa iwīdībadadēbema

Luca 11:2-4

§ 5:33 Deuteronomio 23:21-23. * 5:38 Levitico 24:20. † 5:43 BΛ dji biara quīrīādua. MaδrΛ Levitico 19:18de ɁΛa, baribΛΓΛ ΛcΛΓΛba maλ auđu dadji dji quīrū quīrīamanīda panΛda jaradīasīdaa. ‡ 5:44 Bārā biē jarabΛdara bia jaradadua; bārā quīrāma panΛa bia odadua. Griego bedeadē ΛcΛΓΛ cartade maΛra neēa. * 6:3-4 Diaya. ΛcΛΓΛ cartade versiculo 3-4,6,18de maλ awara jara ɁΛa “ebuđa diaya.”

⁵ B_ΛΛ Ācōrēa iwidiβ_{ΛΓΔ}ε dji biaca beaba obada quīrāca orādua. Ādjirāba judiorā dji jarebada dede, purude bida ēberārāba bia ununamārēā lta nūpanenapeda Ācōrēa iwidiβ_Λadaa. Wārā arada m_Λā jaraya: ēberārāba ādji bia ununida quīrīā pan_Λ bērā ababe ma_Λdr_Λ edaēia. Ācōrēneba ni cārē sida edaēaēa.

⁶ B_ΛΛ Ācōrēa iwidiβ_{ΛΓΔ}ε b_Λ dede eda wādua. Dji eda wābadara jūātr_Λpeda b_Λduba b_Λ Zeza Ācōrēa iwidiβ_Λdua. B_ΛΛ chupea bia o b_Λra b_Λ Zeza Ācōrēba unubaria. Idjiab_{ΛΓΛ} b_Λā nebiada diaya.

⁷⁻⁸ B_ΛΛ Ācōrēa iwidiβ_{ΛΓΔ}ε Ācōrē adua beaba obada quīrāca orādua. Ādjirāba abarida b_Λrima zocārā jarabadaa crīcha pan_Λ bērā dārā iwidiβ_Λdade Ācōrēba biara ūrīda. Barib_{ΛΓΛ} bārā Zeza Ācōrēa iwidiβ_Λ naēna idjia cawa b_ΛΛ bārāba cārēda quīrīā pan_Λda.

⁹ Ma_Λ carea Ācōrēa nāwā iwidiβ_Λdua:

Dairā Zeza bajāne b_ΛΛ, jūmarāba b_Λra wayadīda pan_ΛΛ.

¹⁰ Daiba quīrīā pan_ΛΛ b_Λra jūmarā Boro bai carea isabe zeida.

Quīrīā pan_ΛΛ b_ΛΛ quīrīā b_Λra na_Λ ējūānebemarāba odīda, bajānebemarāba obada quīrāca.

¹¹ Codira ewariza daia diadua.

¹² Dairāba cadjirua ope_Λdara quīrādoadua, dairā biē ob_Λdara daiba quīrādoabada quīrāca.

¹³ Dairāba cadjiruaē idu baebirādua, āteb_{ΛΓΛ} cadjirua_Λde_Λbemada ēdr_Λ b_Λdua.[†] [B_ΛΛ jūmarāda poya b_ΛΛ, b_Λra dji _Λb_Λara b_ΛΛ idjaba ewariza dji dromaara b_ΛΛ.][‡]

¹⁴ Djārāba bārā biē ope_Λdada quīrādoadib_{ΛΓΛ}, bārāba biē ope_Λdara bārā Zeza bajāne b_Λba quīrādoaya.

¹⁵ Barib_{ΛΓΛ} djārāba bārā biē ope_Λdada quīrādoadaēb_{ΛΓΛ}, bārāba biē ope_Λdara bārā Zeza bajāne b_Λba quīrādoaēa.

Ne codaca ewari odīdebema

¹⁶ Bārāba ne codaca ewari ob_Λdade sopua bea quīrāca bearānadua dji biaca beaba obada quīrāca. Ādjirāra māwā panabadaa jūmarāba cawadāmārēā ne codaca ewarida o pan_Λda. Wārā arada m_Λā jaraya: ēberārāba ādji bia jaradīda quīrīā pan_Λ bērā ababe ma_Λdr_Λ edaēia. Ācōrēneba ni cārē sida edaēaēa.

¹⁷ Barib_{ΛΓΛ} b_ΛΛ ne codaca ewari o b_Λdē b_Λ borora queraba pādua, quīrā sida s_Λg_Λdua.

¹⁸ Māwāra ēberārāba cawadaēa b_ΛΛ ne codaca ewarida o b_Λda. Ababe b_Λ Zeza Ācōrēb_{ΛΓΛ} cawaya. B_ΛΛ chupea bia o b_Λra b_Λ Zeza Ācōrēba unubaria. Idjiab_{ΛΓΛ} b_Λā nebiada diaya.

Nebia bajāne erobaidebema

Luca 12:33-34

¹⁹ Na_Λ ējūāne nebia erobeadi carea j_Λr_Λān_Λadua. Na_Λ ējūānebemara mōgosiabaria, chimiaba ārīb_Λria, idjaba ne dr_Λab_Λdara eda wānapeda dr_Λab_Λadaa.

²⁰⁻²¹ Bārāmaār dji biara b_Λra sodeba awuabadaa. Ma_Λ bērā Ācōrēba quīrīā b_Λdr_Λ ēpēnadua nebiada bajāneb_{ΛΓΛ} erobeadi carea. Jāma chimiaba ārīcaā, nebiara mōgosiacaā, idjaba ne dr_Λab_Λdara poya eda wānacaa.

Dadji dau ībīrā quīrāca b_Λdēbema

Luca 11:34-36

²² Dadji daura ībīrā quīrāca b_ΛΛ. Ma_Λ bērā b_Λ dauda bia b_Λb_ΛΓ_Λ ānaane nībaya.

²³ Barib_{ΛΓΛ} b_ΛΛ dauda cadjirua b_Λb_ΛΓ_Λ, ne cadjiruaē nīda unuē baya. Ara ma_Λ quīrāca b_ΛΛ jipa o b_Λda crīcha b_Λra cadjirua_Λb_ΛΓ_Λ, b_Λra wārāda pāimane nīa.

Poya umé ēpēnaēa

Luca 16:13

²⁴ Ab_Λba poya idji boroda umé erobaēa. Umé erob_Λb_ΛΓ_Λ ab_Λ biara quīrīāya. Ab_Λ ēpēya, ma_Λne dewarabemara igaraya. Ara ma_Λ quīrāca ne bara bai awua b_Λba poya Ācōrēda ēpēēa.

Ācōrēba idjiderā wagabaria

Luca 12:22-31

²⁵ Ma_Λ carea m_Λā jaraya: bārā sāwā beadīda jūmawāyā crīcharānadua. Codī careabemada, dodī careabemada, idjaba j_Λnī careabema sida jūmawāyā crīcharānadua. ¿Dadji zocai baida djico cāyābara biara b_Λēca? ¿Dadjida dadjia cacuaē j_Λbada cāyābara biara b_Λēca?

²⁶ Ac_Λdadaua, ībanara ne udacaa, ne ewadacaa idjaba ne wagadacaa. Barib_{ΛΓΛ} bārā Zeza bajāne b_Λba ne cobibaria. ¿Ācōrēmaārā bārāra ībana cāyābara biara beaēca?

²⁷ ¿Caida jūmawāyā crīcha b_Λba dārāra zocai bai?[§]

[†] 6:13 *Cadjirua_Λde_Λbemada.* Ma_Λ bedeaba idjaba jara b_ΛΛ diauruda. [‡] 6:13 Griego bedeade zocārā cartade bedeade corchete_Λ b_Λra neēa. [§] 6:27 Ma_Λ versícub_Λba idjaba jara b_ΛΛ “¿Cai bārānebemaba jūmawāyā crīcha b_Λba drasoara wari?”

²⁸ ¿Cārē cārēã bārāba j̄n̄inebemada j̄umawāyā crīchabada? Ac̄ad̄adua nep̄ōnōda s̄awā waribarida. Nep̄ōnōra trajacaa idjaba uwara cacaa.

²⁹ Barib̄ar̄a m̄la jaraya: dadji dr̄ōãenabema boro Salomōra bio ne bara baadamīna nep̄ōnō quīrāca quīr̄awārēã djioca basía.*

³⁰ Idi chirua mēã unubadara nurēma babuebadamīna Ācōrēba wadibiða p̄ōnōbibaria. Maļ bēã çidjia biara bārāba j̄namārēã diaēca? Maļgar̄a çs̄awāēr̄a poya ījānaē?

³¹ Maļ bēã cođi careabemada, dođi careabemada, wa j̄ni careabema sida j̄umawāyā crīcharānadua.

³² Ācōrē adua beaba maļḡadebemada crīchabadaa, barib̄ar̄a bārā Zeza bajāne b̄aba cawa b̄aba bārāba cārēda eroheadida pan̄ada.

³³ Maļ bēã naārā Ācōrēra bārā Boroda b̄adadua. Quīr̄acuita pananadua idjia obi b̄ara ođi carea. Māwā bārāba neē panara idjia j̄uma diaya.

³⁴ Nubemada j̄umawāyā crīcharānadua, nu biða Ācōrēba bārāra waga erobai bēã. Ewariza ne crīchaira baraya.

7

Djārā biē jarabadadebema

Luca 6:37-38, 41-42

¹ Djārā biē jararānadua Ācōrēba bārā biē jararāmārēã.

² Bārāba djārā biē jarabada quīrāca Ācōrēba bārāra biē jaraya.

³ ¿Cārē cārēã nejarra djārā daude b̄ada ac̄abada? ¿s̄awāēr̄a bacuru waib̄aba b̄adji daude b̄ada ac̄adaca?

⁴ Bacuru waib̄aba b̄adji daude b̄ada ununaē pan̄ab̄ar̄a çs̄awā djārāa nāwā jaradi? “Nejarra b̄a daude b̄ara m̄la aubariya.”

⁵ j̄bārāba jarabada quīrāca odacaa! Naārā bacuru waib̄aba b̄adji daude b̄ada aubaridadua. Māwā poya ununia nejarra djārā daude b̄ara aubaridi carea. Ara maļ quīrāca b̄aa cadjirua o b̄ara naārā idu b̄adua. Maļbebar̄a djārāra poya carebaya.

⁶ Ācōrē iteabemada usaa diarānadua bārā carāmārēã. Bārā neta nēb̄aba quedeadua chinaa diarānadua l̄r̄l̄ tagarāmārēã.*

Ācōrēa iwidiabadadebema

Luca 11:9-13; 6:31

⁷ Bārāba neē panara Ācōrēa iwidi pananadua; maļne idjia bārāa diaya. Idjia diamārēã jar̄a pananadua; maļne ununia. Dede eða wābadama b̄aba tr̄ānadua; maļne dji eða wābadara ewaya diai carea.

⁸ Dji iwidi b̄aba edaya. Dji jar̄a b̄aba unuya. Dji tr̄ b̄a itea dede eða wābadara ewaya ne diai carea.

⁹ Warraba paļ iwidi b̄ar̄ade çdji zezaba mōgarada diaica?

¹⁰ Warraba beda iwidi b̄ar̄ade çdji zezaba damada diaica?

¹¹ Bārā dji cadjirua beaba bārā b̄ar̄ara ne biada dia cawa pan̄ab̄ar̄a, çbārā Zeza bajāne b̄aba dji iwidi pan̄a ne biada diaēca?

¹² Bārāba quīr̄ā pan̄a djārāba ne j̄umane bārāra bia odida. Ara maļ quīrāca djārāra bia odadua. Ācōrēba Moisea diaēda leyda idjaba Ācōrēneba bedeabadarāba b̄alpedada sida ara maļ crīchadeba ze b̄aba.

Eða wābada pēsua b̄a

Luca 13:24

¹³⁻¹⁴ Bārāra dji eða wābada pēsua b̄ade wānadua. T̄b̄a uruade eða wābadara j̄eđea b̄aba. Dji o sida j̄eđea b̄a bēã wāicha b̄aba. Mama zocārā eða wābadaa. Barib̄ar̄a Ācōrē ume ewariza zocai bai carea dji eða wābadara pēsua b̄aba. Dji ode wācara b̄a bēã zarea b̄aba wāi carea. Maļ ora zocārāba ununacaa.

Bacurura dji nejōneba cawabadaa

Luca 6:43-44

¹⁵ Quīr̄acuita beadadua. Ac̄ar̄aba sewadeba Ācōrēneba bedea pan̄ana abadaa. Ādjirāba dji biarā quīrāca jaradiabadaa barib̄ar̄a māwā pan̄a ēberārāba Ācōrē bedea igaradamārēã.

¹⁶⁻¹⁷ Ādjia o pan̄aneba bārāba cawad̄ia dji wārā arada wa dji wārāēda. Bacuru biaba nejō biada zaubar̄a barib̄ar̄a bacuru cadjiruaba nejō cadjiruada zaubar̄a. ¿Ar̄aba uvada zaubarica? ¿Wa j̄ūichichiba higojōda zaubarica?

* 6:29 Salomō. 1 Rey 10:4-7, 23-25.

* 7:6 Maļ versículoba nāwā jara b̄aca b̄aba: “Ac̄ar̄aba Ācōrē bedeadua ūi quīr̄ānacab̄ar̄a, ādjirāa waa jaradiarānadua. Jaradiadib̄ar̄a bārāra biē odia.”

¹⁸ Bacuru biaba nejō cadjiruada zaucaa idjaba bacuru cadjiruaba nejō biada zaucaa.

¹⁹ Bacuru bia zaucara tutadapeda babuebadaa.

²⁰ Ara maļ quīrāca bārāba Ācōrēneba bedeabadarāda dji wārā arada wa dji wārāēda cawađia ādjirāba o panāneba.

Jesu trāneba ne o beara ḷCARḷ idjiderēa

Luca 13:25-27

²¹ Ēberārāba māra ādji boroadā abadamīna jūmarāda Ācōrē purude beadaēa. Ababe mā Zeza bajāne baba quīrā bala o beadrā idji purude panania.

²² Idjia cawa oi ewarīde zocārāba māa jaradā: “Dai Boro, dai Boro, daira badeba bedeasīdaa, bala trāneba jairāda āyā jaretasīdaa, idjaba bala trāneba ne ununaca waibada osīdaa.”

²³ Maļne māa ebuda jaraya: “Cadjirua obadarā, āyā wānada. Māa bārāra unucaa.”

De umēnebema

Marco 1:22; Luca 6:47-49

²⁴ Maļ carea bariduaba mā bedeada ūrīpeda ija oibala, naļ quīrāca baya: ēberā crīcha cawa baba idji dera mōgara ḷrā osia.

²⁵ Maļne cue ze nūmesia, nāūrāra dji cābāyā puá nūmesia, do sida ze nūmesia, baribala idji dera cora wāē basia mōgara ḷrā ođā bēra.

²⁶ Baribala mā bedeada ūrīpeda ija oēbala, naļ quīrāca baya: ēberā crīcha neē baba idji dera ībade osia.

²⁷ Maļne cue ze nūmesia, nāūrāra dji cābāyā puá nūmesia, do sida ze nūmesia. Maļba idji dera cora wāpeda abeda jūma ārīsia.-

²⁸ Jesuba jūma jaradiadacarea ēberārāba cawa crīchadaē basia.

²⁹ Judiorā ley jaradiabadarā quīrāca jaradiaē basia. Ātebala bio cawa badeba ebuda jaradia basia.

8

Jesuba aida bara bala biabida

Marco 1:40-45; Luca 5:12-16

¹ Jesu eyadeba edaa zeside ēberārāra zocārā idji caidu wāsīdaa.

² Māwā bade ēberā aida bara bala Jesumaa zesia.* Chīrāborode cobepeda nāwā bedeada djoburiasia:

-Mā Boro, bala quīrā baba, māra poya biabida bala.-

³ Maļne Jesuba jawa ḷrā baba bala jarasia:

-Māwā o quīrā bala. jBiadua!-

Ara maļda aida bara badara biasia.

⁴ Jesuba idjia jarasia:

-Bala biadara ni abaa jararādua. Ātebala sacerdotemaa wādua bala biasida unumārēa. Jālbe Moiseba jarada quīrāca ne diacuadua.† Māwā ēberārāba cawađia bala wārāda biasida.-

Jesuba sordaorā boro nezoca biabida

Luca 7:1-10

⁵ Maļbe Jesura Capernauļ puruđaa wāsia. Jūeside Romanebema sordaorā boroda idjimaa zesia. Maļgaba nāwā bedeada djoburiasia:

⁶ -Mā Boro, mā nezocada diguīda bio cacua puā bala bēra cāde bala bala.-

⁷ Maļne Jesuba jarasia:

-Idji biabi carea wāya.-

⁸ Baribala sordaorā boroba jarasia:

-Mā Boro, māra ēberā biaēa bala mā dede eda wāmārēa. Baribala mā nezoca biamārēa bala namałba jaraibala, idjira biaya.

⁹ Ara maļ quīrāca mā boroba jara bala mā ijaida bala. Idjaba mā jara bala sordaorā mā jawaeda beaba ijanida panala; mā abaa zeduada aibala zebaria; wāduada aibala, wābaria; idjaba mā nezocaa nāwā oduada aibala ara maļda idjia obaria.-

¹⁰ Maļ ūrīside Jesuba bia crīchasia. Maļne idji ēpē panārā jarasia:

-Wārā arada bārā jaraya: naļ ēberā bio ija bala quīrāca israelerā tāēna ni aba biada unucaa.

* 8:2 Aidara Jesu ewarīde wārāda sāwā basida dadjirāba cawađē panala. Baribala judiorāmarā aba Ācōrēbala poya biabida basia (Numero 12:9-12; 2 Reyē 5:7). Maļ awara aba aidaba jidasira āyā bade wāda basia (Levitic 13:45-46).

† 8:4 Levitic 14:1-32.

11 Mā̄a bārāa jaraya: ĩmādaou odjabariareba idjaba ĩmādaou bæbariareba drua āibemarāda zocārā zedia. Maġgarāra dadji drōænenabemarā Abrahaġ ume, Isa ume, Jacobo ume bida Ācōrē purude ne co chūpanenia.

12 BaribARġ Ācōrēba ēberārā naārā pe eroba quĩrīā baadada pāĩmanaa āyā jARECUAYA. Mama aujīā panania idjaba puaba quida ĩchia panania.-

13 Maġbe Jesuba sordaorā boroa jarasia:
-Diguidaa wādua. BA ĩjā BA quĩrīca mā̄a oya.-
Sordaorā boro nezocara ara maġda biasia.

Jesuba Simoġ Pedro pācōrē biabida

Marco 1:29-34; Luca 4:38-41

14 Maġbe Jesura Pedro dedaa wāsia. Eda wāsiede unusia Pedro pācōrēda cAWAMIABA CADADE BADA.

15 Maġ wērā jAWARA Jesuba tāsia. Ara maġda cAWAMIARA dugusia. Piradrġpeda ādjira ne cobisia.

16 Queudacarea ēberārāba zocārā jai bara beada Jesumaa enesidaa. Maġne Jesuba ara jarabARġba dji jaira jūma āyā jARECUASIA. Idjaba cacua biē beara jūma biabicuasia.

17 Māwāsia Ācōrēneba bedebari Isaiaaba jaraġa quĩrīca. Nāwā jarasia: “Dadjirāra cacua biē beaside idjia biabisia, idjaba pua beaside idjia jōbisia.”‡

Jesu ēpē quĩrīā panana

Luca 9:57-62

18 Jesuba ēberārāda zocārā idji caita powua nūmġda unusia. Maġ carea idji ume nġbabadarāa amene wa quĩrārē chāniana asia.

19 BaribARġ wāni naēna judiorā ley jaradiabarida Jesumaa zesia. Maġ ēberāba jarasia:
-Jaradiabari, BA wāBARġAZA mġra BA ume wāya.-

20 Jesuba idjia jarasia:
-Usa pāra de bara BA, ĩbana sida de bara BA, baribARġ mġ, Naġ Djara Edadara sāma cāi sida neē BA.-

21 Maġne aba idji ume nġba jarasia:
-Mġ Boro, BA ume wāi naēna idu mġ zezada tġbaribidua.-§

22 Jesuba idjia jarasia:
-Mġ ume zedua. Beu bearāba beudarāra tġbaridida panġa.-*

Jesuba amene bogozoa tumabida

Marco 4:35-41; Luca 8:22-25

23 Maġbe Jesura jābade badopeda idji ume nġbabadarā sida wāsidaa.

24 Māwā panane nāūrāda dji cābāyā puā nūmepeda baido bogozoara jābade eda wā nūmesia. Maġne Jesura cāi basia.

25 Maġ carea idji ume nġbabadarāba ġrġmanapeda nāwā jarasidaa:
-jDai Boro, carebadua! jDadjirāra barrubodoġaa!-

26 Maġne Jesuba jarasia:
-Bārāra ġsāwērā ne waya panġ? Bārāba Ācōrēra ĩjānaēca BA.-
Piradrġpeda Jesuba nāūrāra, baido bogozoa sida quēēasia.† Ara maġda jūma tuma nūmesia.

27 Maġne ādjirāba cawa crġhadaē basia. Nāwā jarasidaa:
-NaġARA ġcaida jāwā BA? Nāūrāba, baido bogozoa bida idji bedeara ĩjābadaa.-

Jesuba jai zocārā āyā jARETADA

Marco 5:1-20; Luca 8:26-39

28 Maġbe amene droma quĩrārē chānapeda Gadara druade jūēsidaa. Maġne ēberā umé jai bara panġda beudarā tġbaribada uriaġeba Jesumaa zesidaa. Maġ ēberāra bio minijġchia panġa bērā ni abaġda mamaare wānaca basia.

29 Maġne Jesua jġgua bia jarasidaa:
-jĀcōrē Warra!‡ ġCārē cārēā दौरā mġ sē BA? ġDai ewari jūēi naēna BA cawa ode ze BAca?-

30 Tġmġ aride chinada ne co duanasidaa.

31 Maġ bērā dji jairāba Jesua nāwā bedea djuburiasidaa:
-BA dairāda āyā jARETAIBARġ, jari duanġ china cacuaġe idu eda wābidua.-

32 Maġne Jesuba jarasia:

‡ 8:17 Isaia 53:4. § 8:21 ġCARġMAARā maġ ēberāba nāwā jara BA: “BA ume wāi naēna, mġa jġāida BA aba mġ zeza jaidBARġadaa.” *

8:22 Beu bearāba beudarāra tġbaridida panġa. Jesuba beuda tġbarididebemada jara BAēa. ĀteBARġ ara ādjia o quĩrīā panġa quĩrīca o beada quēē BA. † 8:26 Baido bogozoa. Griego bedeaġe “pusa” BA BA. Griegode pusa, amene sida abari bedea. Galilea amenera baido cūāa. ‡ 8:29 Ācōrē Warra. Griego bedeaġe ġCARġ cartade BA BA: “Ācōrē Warra Jesu.”

-WābΛΓΛdadau.-

Ara maŕda jairāra maŕ ēberāra cacuaдебemada ēdrΛdapeda china cacuađe eda wābΛΓΛsidaa. Maŕba chinara pirapodapeda perawađeba daidu tēūcuasidaa. Māwā jūma nābΛΓΛ quinisidaa.

³³ Maŕ china waga pananara daupera pira wāsidaa. Ādji puruđe jūēnapeda ēberāra jai bara beada sāwāpedadada jūma nēbΛΓΛsidaa.

³⁴ Maŕ carea jūma dji puruđeбemarāra Jesu bΛmaa zesidaa. Ununapeda Jesua bedea djuburiasidaa ādji druadeбemada āyā wāmārēā.

9

Jesuba ēberā cacua beu bΛ biabida

Marco 2:1-12; Luca 5:17-26

¹ Jesura jābade badopedā wayacusa amene droma quīrārā chāpeda idji babari puruđe jūēsia.

² Mama ēberā cacua beu bΛda idji cΛdade Jesumaa enesidaa. Jesuba unusia maŕ ēberā enepedadaba wārāda jā panΛda idjia dji cacua beu bΛra poya biabida. Maŕ carea Jesuba dji cacua beu bΛa jarasia:

-Sobiadua, cūdra. BΛa cadjirua odara mΛa quīrādoasia.-

³ Mama judiorā ley jaradiabadarāda ĩcΛΓΛ panasidaa. MaŕgΛrāba crīchasisidaa: "Idjira Ācōrē quīrāpita biē bedea bΛa."

⁴ BaribΛΓΛ ādjia crīcha panΛra Jesuba cawasia. Maŕ carea jarasia:

-Bārāba ĩcārē cārēā jāwā biē crīcha panΛ?*

⁵ Bārāmaarā ĩsāŕgΛda zareaara bΛ? ĩCadjirua odara quīrādoayaada aida wa naŕ ēberā cacua beu bΛra piradrΛbipeđa nībabida?

⁶ Ācōrēba mΛ, Naŕ Djara Edadara bΛsia naŕ ējūāne duanΛba cadjirua obadara quīrādoamārēā. Maŕra bārāa unubiya.-

Ara maŕda dji cacua beu bΛa nāwā jarasia:

-PiradrΛdua. BΛ cΛdara edapeda diguidaa wādua.-

⁷ Ara maŕda dji cacua beu badara pirabaripeđa diguidaa wāsia.

⁸ Maŕ unusidađe dji arima beara ne wayasidaa.† BaribΛΓΛ Ācōrēa bia bedeasidaa idji bΛada diada bērā ēberāba cacua biē beara biabimārēā.

Jesuba Mateo trāna

Marco 2:13-17; Luca 5:27-32

⁹ Jesu mamaΛba wābΛΓΛđe ēberā Mateo abadada unusia. Maŕ ēberāra Romaneбema boro itea parata diabada dede chūmasia. Jesuba Mateoa jarasia:

-MΛ ume zedua.-

Ara maŕda Mateora piradrΛpeda Jesu ume wāsia.

¹⁰ Māwānacarea Jesura Mateo dede ne co basia. Jesu ume nībabadarāda, Romaneбema boro itea parata jΛΓΛ pebadarāda, judiorā ley igara bea sida Jesu ume ne co duanasidaa.‡

¹¹ ĩcΛΓΛ pariseorāba maŕgΛra unusidaa. Maŕ carea Jesu ume nībabadarāa iwīdisidaa:

-Bārāa jaradiabarira ĩcārē cārēā Romaneбema boro itea parata jΛΓΛ pebadarā ume, dewara cadjirua obadarā ume biđa ne co chūmΛ?-

¹² Ādjia māwā iwīdibΛdada Jesuba ūrīpeda jarasia:

-Cacua bia beaba nēārā diabarira jΛΓΛdaca. Dji cacua biē beabΛΓΛ jΛΓΛbadaa.

¹³ Naŕ beđeaba cārēda jara bΛda cawade wānadua: "Animarā babue diadi cāyābara mΛa quīrā bΛa bārāba djārā quīrā djuburiadida."§ MΛra jipa bea trāi carea zeē bΛa, ātebΛΓΛ cadjirua obadarāda trā bΛa Ācōrēmaa zedamārēā.*

Ne codaca ewarīdebema

Marco 2:18-22; Luca 5:33-39

¹⁴ Māwānacarea Borocuebari Juaŕ ume nībabadarāda Jesumaa zedapeda iwīdisidaa:

-Daiba, pariseorā bida ara cadrΛa ne codaca ewarira obadaa, baribΛΓΛ bΛ ume nībabadarāba ĩsāwāērā odaca?-

¹⁵ Jesuba ādjia jarasia:

* **9:4** Griego bedeade ĩcΛΓΛ cartade idjaba bΛ bΛa "bārā sode." † **9:8** Ne wayasidaa. Griego bedeade ĩcΛΓΛ cartade bΛ bΛa: "Cawa crīchadaē basia." ‡ **9:10** Judiorā ley igara bea. Griego bedeade "cadjirua obadarā" bΛ bΛa. § **9:13** Osea 6:6. * **9:13** Ācōrēmaa zedamārēā. Griego bedeade ĩcΛΓΛ cartade maŕra neēa.

-Umaquĩrãba wẽrã edabara de çcaida sopua bai? Maã umaquĩrãra wadibida idjia edodarã ume ßamisã ßasridã panania. Baribara ewari aba dewara ëberãrãba idjira ãyã ededia. Maãbebara idjia edodarãba ne codaca ewarira odia.

¹⁶ Dadjirãba jãbada dji sore cõã ßama wua djiwidida cajudaca. Mãwã odibara djiwidi cajuda errebaribara dji wua sorera waibara cõãya.

¹⁷ Idjaba ni ababa uva ba djiwidira animarã e oda dji sorede tadaca. Mãwã odibara asebarã de animarã e oda dji sorera cõãya. Maãbe uva bara, animarã e oda sida aduaya. Maã carea uva ba djiwidira animarã e oda djiwidide tãdida panã. Mãwã umena dãrã droadia.-†

Jesuba wẽrãcau biabida

Marco 5:21-43; Luca 8:40-56

¹⁸ Jesuba mãwã jaradia ßa de judio dji dromada zesia. Maã ëberãra Jesu quĩrãpita ßarru cobepeda jarasia:

-Mã caura aretewa jaidabarisia. Baribara ßa wãsira ßa jawada idji ãrã ßaibara ãrãbaya.-

¹⁹ Jesura piradrãpeda maã ëberã ume wãsia. Idji ume nibabadarã sida wãsidã.

²⁰⁻²¹ ãdjirã tãena wẽrã doce poa oamiaba jida ßa ñbasia. Maã wẽrãba mãwã crĩchasia: "Mã idjia jã ßa ãtaibara mãra biaya." Maã bẽrã Jesu jẽdaareba wãpeda idjia jã ßa ide tãsia.

²² Jesuba jẽda acãbara de wẽrã unupeda mãwã jarasia:

-Cau, ßasridãdua. Wãrãda biaida jãna bẽrã ßara biasia.-

Ara mãda wẽrãra bia besia.

²³ Jesu judio dji droma dede jũeside chiru zabadarãda idjaba aujãbadarã sida unusia.‡

²⁴ Jesuba ãdjia jarasia:

-ãyã wãnadua. Wẽrãcaura jaidã ßa, ãtebara cã ßa.-

Maã carea ëberãrãba idjimã acãdãpeda ipidasidã.

²⁵ Baribara ëberãrãra ãyã jãretacuãpeda Jesura dede eda wãsia. Maãbe wẽrãcau jawãde jidãpeda pirabaribisia.

²⁶ Jesuba oda debemada jũma mã druade ãrãsidã.

Jesuba dauberrea bea biabida

²⁷ Jesu mama ßa wãside dauberrea beada umé idji caidu ßa zesidã. Maã ëberãrãba jĩgua jarasidã:

-jJesu, Davideba zeda, daira quĩrã djuburiãdua!-

²⁸ Jesu diguidã jũeside mã dauberrea panãra idjimã zesidã. Maãbe Jesuba ãdjia iwidisia:

-çBãrãba wãrãda jã panãca mã bãrãra poya biabida?-

ãdjia panusidã:

-Mãë, dai Boro.-

²⁹ Mãbe Jesuba ãdji daude tãpeda jarasia:

-Bãrãba jã panã quĩrãca mã oya.-

³⁰ Ara mãda ãdji daura biasidã. Mãbe Jesuba bio jara ßasia mãnebemada ni abãã nẽbarãnamãrã.

³¹ Baribara dedeba ëdrãdãpeda Jesuba ãdji ume odada jũma mã druade jara wãsidã.

³² Ara dauberrea panãna ëdrãbãdãde dewarãrãba ëberã quĩrãme cara ßa jai bara ßa enesidã.

³³ Jesuba mã jai jãretadãcãrea ëberã quĩrãme cara ßadãra bedẽasia. Ëberãrã mãã duããba cawa crĩchãdãã basia. Mãwã jarasidã:

-Israel druade wadibida mã quĩrãca ununaca basia.-

³⁴ Baribara pariseorãba jara duãnasidã:

-Jãã Jesuba jaira ãyã jãretãbaria, jairã boro Beelzebuba mã ßããda diãda bẽrã.-

Nẽu waibãã warãã çcairãba ewadi?

³⁵ Mãwãnacãrea Jesura puru waibãã beãza, puru zaque beãza pãããã wãsia. Judiorã dji jãrebada deza jarãbadjia ãcõrãã ãdji Boro bai careã zebãããda. Mãã bedẽã bia jarãdia ñne jũma cacua biẽ beãra, cacua puã beã sida biãbicuasã.

³⁶ Idjia ëberãrã cãbãna unuside mãã djuburi unusia. Ne jũmane bia mããã beãsia idjããã ãduba beãsia. Ovejã dji wagãbari neẽ quẽdãã quĩrãca panãsidã. §

³⁷ Mããne idji ume nibabadarã mãwã jarasia:

† 9:17 Mãããdãbeã Jesuba cawãbisã idji bedẽãra ãdjirã drõãenãbãã crĩcha ume ãbãã jarãdiãcadã. ‡ 9:23 Isrãelãrãba chiru zabadãrãda, aujããbadãrã sida parãtãda diããbdjããã careãã aujããne zedãããrãã. § 9:36 Numero 27:15-17.

–Wārāda naḷ ēberārāra néu waiḷḷaa waraga taḷa quírāca ḷeaa. Baribḷḷa dji ewabadarāda zocārāébe panḷa.

³⁸ Maḷ bērá Néu Djibaria iwidadua ewabadarāda idji néumaa diabuemārēā.–

10

Jesuba doce diabuedarā

Marco 3:13-19; 6:7-13; Luca 6:12-16; 9:1-6

¹ Jesuba idji ume nībabadarā doce panḷara āḷaa trāsia. Maḷbe ādjirāa ḷḷada diasia jaida āyā jḷaretadamārēā, idjaba cacua biē ḷeada, cacua pua ḷea sida biabidamārēā.

² Jesuba diabuedarā doce panḷara naḷḷarā basia: Simoḷ, Pedro abadada; dji djaba Andre; Zebedeo warrarā Santiago idjaba Juaḷ;

³ Pelipe; Bartolomé; Tomá; Romanebema boro itea parata jḷḷa pebari baḷa Mateo; Alpeo warra Santiago; Tadeo;*

⁴ idjaba Simoḷ Cananeo.† Idjaba basia Juda Iscariote, Jesu jidabidada.

⁵ Maḷ doce ēberārāra Jesuba wābigasia. Baribḷḷa wāni naēna idjia jarasia:

–Judiorāēmaa, Samaria puru ḷeade bida wārānadua.

⁶ Āteḷḷa judiorāmaa, israelerā oveja aduā ḷea quírāca panḷamaa wānadua.

⁷ Bārā wāḷadaza jaradadua Ācōrēra jūesida jūmarā Boro bai carea.

⁸ Maḷ bērá cacua biē ḷeara biabidadua, beupedadara ḷrēbābidadua, aida bara ḷeara biabidadua, jaira āyā jḷaretadadua. Māwā odamārēā mḷa bārāa ḷḷada bari diabḷḷa. Maḷ bērá ēberārāra bari careḷadua.

⁹⁻¹⁰ Bārāba o panabari Ācōrēba ne diaya. Maḷ carea orora, parata torrora ni maārī bida ederānadua. Bārā wāḷadade buchacara ederānadua. Bārāba jḷ panḷ awa edeḷadua. Jirūne jḷbadara, bardona sida ederānadua.

¹¹ Bārā puru waiḷḷade wa puru zaquede jūēḷadade bārā bia edai ēberāda jḷḷadadua. Maḷ ēberā dede pananadua aba purudeba ēdḷḷadadaa.

¹² Maḷ dede eda wāḷadade Ācōrē trḷneba dji ēberārāa jaradadua necai pananamārēā.

¹³ Maḷ dedeḷemarāba bārāda bia edadibḷḷa, necai panania. Baribḷḷa bia edadaēḷḷa, necai pananaēa.

¹⁴ Abaḷba bārāda bia edaēḷḷa, wa bārā bedeada ūrī quírāēḷḷa, mamaḷba ēdḷḷadua. Ādji dedeḷba wa purudeba ēdḷḷadade egoro pora bārā jirūne ḷara jārāpetadadua.

¹⁵ Wārā arada mḷa jaraya: Ācōrēba cawa oi ewaride Sodoma, Gomorra puru cāyābara maḷ purura wetara cawa oya.‡

Jesu ijā ḷea mīgaidebema

Marco 13:9-13; Luca 21:12-19

¹⁶ Mḷa bārāra ēberā cadjirua tāēna diabueḷḷa. Ādjirāba bārāra biē odia usa cadrḷaba oveja orrabari quírāca. Maḷ carea ādjirā tāēna panḷne dama quírāca crīcha cawaḷdeba nībadadua, baribḷḷa puchirā quírāca ḷmḷmḷḷā beadadua.

¹⁷ Ēberārā tāēna quírācuita beadadua. Ādjirāba bārāra dji bororāmaa jida ededapeḷa dji jarebada dede u jidadia.

¹⁸ Mḷ ijā panḷ carea bārāra dji dromarā quírāpita, dji bororā quírāpita bida ededia. Maḷne bārāba ādjirā quírāpita, judiorāē quírāpita bida mḷneḷemada bedeadia.

¹⁹ Bārā jida edebadade sopuarānadua sāwā bedeadida. Dji bororā quírāpita panḷne Ācōrēba cawabiya cārēda jaradida panḷa.

²⁰ Maḷ dedeḷadade bārā crīchadeba bedeadaēa, āteḷḷa bārā Zeza Jaureda bārāneba bedeaya.

²¹ Abaḷba ara idji djabada beabiya mḷ ijā ḷa carea. Dewaraba idji warrada beabiya idjaba warrarāda ādji djibarirā ume biē panenapeḷa beabidā.

²² Jūmarāba bārāra quírāmania mḷ ijā panḷ carea. Baribḷḷa bārāba maḷ ewari zareade mḷ ijā panḷa idu ḷḷadaēḷḷa. Ācōrēba ēdḷḷa edaya.

²³ Puru abaḷde ēberārāba bārāda biē odi carea ēpēnibḷḷa, dewara purudea mīrū wānadua. Wārāda mḷa jaraya: bārā Israeḷdeḷbema puru beaza jūma pḷḷḷadi naēna mḷ, Naḷ Djara Edadara zeya.

²⁴⁻²⁵ Ne cawa quírā ḷara dji jaradiabari cāyābara ne cawaara ḷāēa. Baribḷḷa dji jaradiabari quírāca ḷaiḷḷa, bia ḷa. Nezoca sida idji boro cāyābara auḷuara ḷāēa. Baribḷḷa idji

* **10:3 Tadeo.** Griego bedeade ḷcaḷa cartade maḷ trḷ cāyābara ḷā ḷa “Lebeo, Tadeo abada.” Maḷ Tadeora Santiago warra Judaca ḷa. † **10:4 Simoḷ Cananeo.** Luca 6:15de “Simoḷ Zelote” ḷā ḷa. ‡ **10:15 Sodoma, Gomorra puru.** Genesi 19:1-29.

boro quĩrāca baibΛΓΛ, bia bΛa. M̄ra jairā boro Beelzebú a panΛbΛΓΛ, bārāra ara maā quĩrāca jarađia.Š

¿Caida wayadida panΛ?

Luca 12:1-9

²⁶ Ēberārāda wayarānadua. Ne jūma ebuda bΛēra mērā beēa. Dadjia cawadaē panΛra Ācōrēba ebuda cawabiya.

²⁷ M̄ra bārāa pāĩmane jara bΛra l̄naane jaradadua. M̄ra bārā cΛwΛΓΛ caita jaradara de āΓΛba jĩgua jaradadua.

²⁸ Ēberārāda wayarānadua. Ādjia naā cacuada poya beađia baribΛΓΛ dadji jaureda poya beadaēa. ĀtebΛΓΛ naā cacua, dadji jaure tabΛ uruade babueida bΛdrΛ wayadadua.

²⁹ Ībana zaqueda umé nēdođi carea parata pichida aba diabadaa. BaribΛΓΛ bārā Zeza bajāne bΛba iduaribiēbΛΓΛ, ni abaΛ ibanada beuēa.

³⁰ Maā awara Ācōrēba cawa bΛa bārāba buđara jūmasāwā eropanΛda.

³¹ Ācōrēba bārāra ĩbana zocārā panΛ cāyābara biara waga bΛ bērā ne wayadiē panΛa.

Jesu carea quĩrā peraiē bΛ

Luca 12:8-9

³² AbaΛba ēberārā quĩrāpita m̄da ĩjā bΛada aibΛΓΛ, m̄ Zeza bajāne bΛ quĩrāpita m̄ra idjira m̄reana aya.

³³ Ara maā quĩrāca abaΛba ēberārā quĩrāpita m̄da adua bΛada aibΛΓΛ, m̄ra bida m̄ Zeza bajāne bΛ quĩrāpita idjira adua bΛada aya.

¿Caida biara quĩrānida panΛ?

Luca 12:51-53; 14:26-27

³⁴ Crīcharānadua m̄ra naā ējūānaa zesida ēberārā ābaa necai bΛi carea. M̄ra maā carea zeē bΛa, ātebΛΓΛ ze bΛa ēberārāda ābaa bia panarānamārēā.

³⁵ M̄ra zesia warrada dji zeza ume biē bΛi carea, cauda dji papa ume biē bΛi carea, idjaba āĩguda dji pācōrē ume biē bΛi carea.

³⁶ Bārāba m̄ ĩjā panΛ carea ara bādjia diguida dji quĩrūda beađia.*

³⁷ AbaΛba dji zeza wa dji papada m̄ cāyābara biara quĩrā bΛbΛΓΛ, maāgara m̄ ume poya nībaēa. AbaΛba dji warrada wa dji cauda m̄ cāyābara biara quĩrā bΛbΛΓΛ, maāgara m̄ ume poya nībaēa.

³⁸ Bia mĩgai carea bΛēbΛΓΛ, poya m̄ ume nībaēa.

³⁹ AbaΛda naā ējūāne bia beibΛΓΛ, jĩrūare bia baēa. BaribΛΓΛ abaΛba m̄ carea beuibΛΓΛ Ācōrē ume ewariza zocai baya.

Ācōrēneba nebia edađidebema

Marco 9:41

⁴⁰ Bārā bia edabΛΓΛba m̄da bia edabΛΓΛa. M̄ bia edabΛΓΛba m̄ Diabuedada bia edabΛΓΛa.

⁴¹ AbaΛba Ācōrēneba bedeabarida cawapeda bia edaibΛΓΛ, Ācōrēba idjideba bedeabaría nebia diabari quĩrāca maā ēberāa diaya. Ēberā jipa bΛda abaΛba cawapeda bia edaibΛΓΛ, Ācōrēba ēberā jipa bΛa nebia diabari quĩrāca maā ēberāa diaya.

⁴² M̄ra jaraya: abaΛba m̄ ume nībabadarā dji edaara bēarā sida cawapeda baido cūrāsada diaibΛΓΛ, Ācōrēba wārāda maā ēberāa nebiada diaya.–

11

¹ Jesuba idji ume nībabadarā doce panΛa māwā jaradacarea mamaΛba puruza jaradiade wāsia.

Jesuba Borocuebari Juaānebema jarada

Luca 7:18-35

² Borocuebari Juaā preso baside ūrísia Ācōrēba ēdrΛ edabari diai jaradaba o bΛdebebema. Maā carea idji ume nībabadarāda umé diabuesia Jesua nāwā iwidiđamārēā:

³ –¿BΛra dji zeida bađaca, wa dewarada jlānida panΛ?–

⁴ Jesuba ādjia nāwā panusia:

–Bārāba unu panada idjaba ūrī panΛda Juaā jarade wānadua.

Š 10:24-25 Griego bedeade nāwā bΛ bΛa: “De djibarida jairā boro Beelzebú a panΛbΛΓΛ, idji ēberārāra ara maā quĩrāca jaradía.” * 10:36 Miquea 7:6.

⁵ Dauberrea beadaba unu panla, jirū biē beadara bia nīnaa, aida bara beadara biasidaa, clawla qui beadaba ūri panla, idjaba beupedadara lrebacuasidaa. Mał awara ne neē quedeaba bedea bia Ācōrēba carebaidebemada ūri panla.*

⁶ Mł igaraē ijā bāra bio bia baya.–

⁷ Juałba diabuedarā wāpedadacarea Jesuba arima duanla Juałnebemada bedeasia:

–Ējūā pōāsa ewaraga bādaa bārāba Juał acāde wāsidaē zcārēda ununida crīchasiada? Ĵnāūrāba cha ureurea eronūmāda ununida crīchasiada?

⁸ Māwā crīchadaē basia. Małda zcārēda ununida crīchasiada? Ĵēberā bio dji bāda ununida crīchasiada? Māwāēa; dji bio dji beara ēberārā bororā dede panabadaa.

⁹ Małda zcārēda ununida crīchasiada? ĴĀcōrēneba bedeabarida ununida crīchasiada? Māē, Ācōrēneba bedeabarida acāde wāsidaa. Juałra Ācōrēneba bedeabari dji dromaa.

¹⁰ Idjidebemada Ācōrē Bedeade nāwā bā bā:

Bedeā jarabarida mla bā na diabueya bā o jarimārēā.†

¹¹ Mla wārā arada jaraya: nał ējūāne ni abałda Juał cāyābara dji dromaara bāēa.‡ Baribāla Ācōrē purudebema dji edaara quiruda idji cāyābara dji dromaara bāa.

¹² Borocuebari Juałba jaradia beadeba ātaā Ācōrē purudebemarāra bia mīga panla. Ēberā cadjiruarāba ādjira biē o quīrā panla.§

¹³ Ācōrēneba beadebadarāba, Moise bida Ācōrēba ēberārā pe erobaidebemada beadebadjidaa aba Borocuebari Juał ewaridaa.

¹⁴ Ādjia jarasidaa Elia quīrāca bāda aba naārā zeida. Bārāba cawa quīrā panlabāla, Juałra mał ēberā zeida bādaa.*

¹⁵ Dji clawla bara bāba quīrācuita ūrīdua.

¹⁶ Idibema ēberārānebemada mla zśāwā jarai? Purude warrarā jemene panlne nāwā ijarabada quīrāca panla:

¹⁷ Daiba chiru zāsidaē bārāra caridaē basia.

Sopuadebema trābi trāsidade bārāra jīānaē basia.

¹⁸ Idibemarāra ara mał quīrāca panla. Borocuebari Juałba ne coca ewarida obadjia idjaba ne aseada doca basia. Māwāmīna ēberārāba jarabadjidaa idjira jai bara bāda.

¹⁹ Małbe mla, Nał Djara Edadaba ne jūmada cobaria idjaba ne jūmada dobaria. Baribāla ādjirāba jarabadaa mla ne coya bāda, itua awua bāda. Mał awara jarabadaa mla cadjirua obadarā ume, Romanebema boro itea parata jalā pebadarā ume bida nībabarida. Baribāla cawa panla Ācōrē necawaara jipa bāda idji ijā panlaba jipa obada bērā.–

Jesuba idji ijāē bea puru quēāna

Luca 10:13-15

²⁰ Małbe Jesuba ācala puruda quēāsia. Małgarā purude idjia ne ununacada biara odāmīna ādjia cadjiruada igaradaē basia.

²¹ Nāwā jarasia:

–ĴCorazilnebemarāra, Betsaidadebemarā sida mīā djuburi beaa Ācōrēba cawa oi bērā! Mla ne ununaca bārā tāēna odara Tirode, Sidołne bida odabara, mał purudebemarāba isabe cadjiruada igaradapeda Ācōrēda ijācasidaa.† Mał carea sopuadebema jlabadara jcasidaa idjaba tlab porade chūpanecasiada.

²² Baribāla mla bārāa jaraya: Ācōrēba jūmarā cawa oi ewaride Tirodebemarā idjaba Sidołnebemarā cāyābara bārāra wetara cawa oya.

²³ ĴCapernaūnebemarāra bajānaa wānica? ĴWānaēa! ĴĀcōrēba bārāra beudarā panabadamaa batabueya!‡ Mla ne ununaca bārā tāēna odara Sodoma purude odabara, jāł purura wadibida bacasia.§

²⁴ Baribāla mla jaraya: Ācōrēba jūmarā cawa oi ewaride Sodomanebemarā cāyābara bārāra wetara cawa oya.–

Jesu ijā bea nāūnīnebema

Luca 10:21-22

²⁵ Mał ewaride Jesuba jarasia:

* **11:5** Isaia 26:19; 35:5-6; 61:1-3. † **11:10** Malaquia 3:1. ‡ **11:11** Nał ējūāne ni abałda. Griego beade nāwā bā bā: “Wērārāba topedadadebemada.” § **11:12** Griego beade mał versiculora ebuda bāēa. clawla maārā nāwā jara bā: “Borocuebari Juałba jaradia beadeba ātaā Ācōrē purudebemarāda nocōdaa wābādaa. Wārāda ēberārāba ne jūmada o panla Ācōrē purudebemarāda beadi carea.” * **11:14** Malaquia 4:5. † **11:21** Ācōrēba Tirora, Sidoł sida cawa osia. Amos 1:9-10. ‡ **11:23** *Beudarā panabadamaa*. Griego beade bā bā “Hades.” § **11:23** *Sodoma*. Mał purura, Gomorra sida Ācōrēba cawa osia. Genesis 18:16ēba aba 19:29daa.

-Zeza, b̄ara baj̄ānebema Boroa idjaba nāl ējūānebema Boroa. B̄ara ne adua beaa m̄la jaradiad̄ara cawabida b̄erā m̄la b̄ara bia jaraya. Ne cawa beaa b̄ara cawabiē basia.

²⁶ Māē, Zeza, b̄ara māwā o quīrīāsia.

²⁷ M̄l Zezaba m̄la ara idjidebemada jūma cawabisia. Ni ab̄al̄ba adua pan̄la m̄l, dji Warrara s̄awā b̄ada; aba m̄l Zezab̄al̄al̄ cawa b̄ala. Ara māl quīrāca ni ab̄al̄ba adua pan̄la m̄l Zezara s̄awā b̄ada; ababe m̄l, dji Warrab̄al̄al̄ cawa b̄ala. M̄la ab̄al̄ba m̄l Zezada cawabisira, māl ēberā biēa cawaya.

²⁸ Ne jūmaneba sē pan̄al̄al̄al̄, m̄lmaa zedadua. M̄la b̄ārāra l̄n̄āūbiya.*

²⁹ Idu m̄la jipa pe edebid̄adua. M̄lneba cawa w̄nadua. M̄la jūma droabaria idjaba sođeba d̄jārā c̄āyābara dji dromaara b̄ada crīchaca. M̄lmaa zed̄ib̄al̄al̄ b̄ārāra w̄rāda l̄n̄āūnia.

³⁰ M̄la jaradia b̄ara zareaē b̄ala. M̄la obi b̄al̄ s̄ida oicha b̄ala.-

12

Jesura l̄n̄āūbada ewari djibaria

Marco 2:23-28; Luca 6:1-5

¹ L̄n̄āūbada ewaride Jesura ējūā trigo udade n̄basia. Mālne idji ume n̄babadarā jarra pan̄la b̄erā trigora t̄l edadapeda co n̄basid̄aa.

² Ādjia māwā o pan̄l̄ara l̄cal̄al̄al̄ pariseorāba ununapeda Jesua jarasid̄aa:

-B̄al̄ ume n̄babadarāba l̄n̄āūbada ewaride ocara pan̄lada jāwā o pan̄la.-*

³⁻⁴ Mālne Jesuba ādjia jarasia:

-ĴB̄ārāba Ācōrē Bedeara ac̄adacaca? Davi, idji ume n̄babadarā s̄ida jarra panasid̄ade Ĵs̄awā osid̄a? Davira Ācōrē dede eda w̄peda Ācōrē quīrāpita bada pālda edasia.† Māl pālra Ĵababe sacerdoterāba codida panasid̄aēca? Barib̄al̄al̄ Daviba copeđa idji ume n̄babadarā diaisia.

⁵ Māl awara Ācōrēba Moisea diada leyde jara b̄ala sacerdoterāra l̄n̄āūbada ewaride Ācōrē de dromane ne odida pan̄lada.‡ M̄wām̄ina l̄n̄āūbada ewaridebema ley igara pan̄la carea bedeade pan̄l̄ea. ĴB̄ārāba māl̄ḡal̄ s̄ida ac̄adacaca?

⁶ M̄la jaraya: Ācōrē de droma c̄āyābara dji dromaara b̄ada nama b̄ala.

⁷ Ācōrē Bedeade n̄awā jara b̄ala: “Animarā babue diadi c̄āyābara m̄la biara quīrīā b̄ala b̄ārāba d̄jārā quīrā djuburia pananida.”* Māl bedeaba jara b̄ada b̄ārāba cawa pananabara, za bedea neē beada biē jaradaē bacasia.

⁸ M̄l, Nāl Djara Edad̄ara l̄n̄āūbada ewari djibaria.-

Jesuba l̄n̄āūbada ewaride ēberā biabida

Marco 3:1-6; Luca 6:6-11

⁹ Jesura mamāl̄ba judiorā dji jal̄ebada dedaa w̄asia.

¹⁰ Mama ēberā jal̄wa beu b̄ada basia. Mālne l̄cal̄al̄ba Jesura biē jara quīrīā panasid̄aa l̄n̄āūbada ewari ley igara b̄al̄ carea. Māl b̄erā idjia iw̄id̄isid̄aa:

-ĴB̄ia b̄al̄ca cacua biē b̄ada l̄n̄āūbada ewaride biabida?-

¹¹ Jesuba panusia:

-B̄ārā ovejada l̄n̄āūbada ewaride uriade baesira Ĵjal̄waba ēd̄ra edaēca? ĴCaiba māwā oē?

¹² Ĵēberāda oveja c̄āyābara biara b̄aēca? Māl b̄erā bia b̄ala l̄n̄āūbada ewaride bia oida.-

¹³ Mālbe dji jal̄wa beu b̄ala jarasia:

-Jal̄wara jiradua.-

M̄wā jirab̄al̄al̄de idji jal̄wara abeđa biasia dewarabema jal̄wa quīrāca.

¹⁴ Ara mālda pariseorāra ēd̄rad̄apeda w̄sid̄aa. Mālbe Jesu beadi carea crīcha jal̄al̄sid̄aa.

Ācōrēba nezoca edada

¹⁵ Jesuba māl̄nebema cawaside āyā w̄asia. Zocārā ēberārāda idji caidu w̄sid̄aa. Mālne Jesuba dji cacua biē beara jūma biabicuasias.

¹⁶ Idjia ādjirā bio jara b̄al̄asia idjidebemada ebuda jararānamārē.

¹⁷ Māl̄ḡal̄ra māw̄asia Ācōrēneba bedebari Isaiāba jarada quīrāca.

¹⁸ N̄awā jarasia:

Nāl̄ḡal̄ra m̄la edada nezocaa. M̄la idjira quīrīā b̄ala. Idji carea m̄lra w̄rāda bio b̄al̄srid̄a b̄ala. M̄l Jaurera idjia diaya. Idjia puru beaza m̄la jipa oidebemada jaraya.

¹⁹ Idjira ijarāēa idjaba quīrūbiēbeba biaēa. Māl b̄erā ni ab̄al̄ba idji bedebal̄al̄ada purude ūrīnaēa.

* 11:28 Ne jūmaneba sē pan̄la. Judiorā ley jaradiabadaba ne zaḡaa ataubi pan̄la quīrāca ēberārā ne zareađa obibadjid̄aa.

Mateo 23:4. * 12:2 Exodo 34:21; Deuteronomio 23:25. † 12:3-4 1 Samuel 21:1-6. ‡ 12:3-4 Exodo 35:12-13;

Levítico 24:5-9. § 12:5 Numero 28:9-10; Ezequiel 46:4-5. * 12:7 Osea 6:6.

²⁰ Cha cōrāicha quirura idjia cōrātaēa. Ībīrā maārī urua quirura idjia quiaēa.

Ara mañ quīrāca dji lāāē beara jipa o baya aba ne jūmane poyabaraada.

²¹ Mañne puru beaza idjira jāānia ēdra edamārēā.[†]

Jesu biē jarapedada

Marco 3:20-30; Luca 11:14-23; 12:10; 6:43-45

²² Mañbe ācāra jai bara bā ēberāda Jesumaa edesidaa. Mañ ēberāra dauberrea basia idjaba quīrāme cara basia. Jesuba idjira biabisia bedeamārēā idjaba unu bēmarēā.

²³ Jūmarāba cawa crīchadaē bēra iwidišidaa:

–Davideba zeida bāra ānaāga Jesuca?–

²⁴ Baribara ādjirāba māwā jara panara pariseorāba ūrīšidaa. Maāgarāba jarasidaa:

–Jāl ēberāba jaira āyā jaretabaria, jairā boro Beelzebūba mañ lāāada diada bēra.–

²⁵ Baribara ādjia crīcha panara Jesuba cawada bēra jarasia:

–Abari druadebemarāda ara ādjiduba djō pananibara, āduba dji quinia. Abari purude wa abari dede dji ēberāda ara ādjiduba djō pananibara, dārā pananaēa.

²⁶ Ara mañ quīrāca Satanaba ara idji jaida āyā jaretaibara, ara idji ume djō bāa. āsāwā idjia poya bāra dārā erobai?

²⁷ Bārāmaarā mā Beelzebūdeba jairāda āyā jareta bāa. Māwāra bārā ēpē beaba ācaideba jaira āyā jaretabada? Ādjirāba cawabidida bārāba āi crīcha panada.

²⁸ Baribara mā Ācōrē Jauredeba jairāda āyā jareta bābā, Ācōrēba unubi bāa idjira jūšida bārā boro bai carea.

²⁹ Ēberā mēsrā bāra naārā jā chūmanaēbā, āsāwā idji dede eda ne draade wāni? Aba māwā jā chūmasidara poya idji nebiada draadida panāa.[‡]

³⁰ Abāada māare bāēbā mā ume dji quīrā. Abāba mā ume ēberārāda Ācōrēmaa eneēbā āyā jarecuabaria.

³¹ Mañ carea mā bārā jaraya: ēberārāba cadjirua obadara, biē bedeabada sida Ācōrēba jūma quīrādoaya. Baribara abāba Ācōrē Jaureba oada diauruba jāwā osiada aibā, Ācōrēba māra quīrādoāe.

³² Abāba mā, Nañ Djara Edadada biē jaraibara Ācōrēba māra quīrādoaya. Baribara abāba Ācōrē Jaureda biē jaraibara, Ācōrēba māra quīrādoāe. Nañ ewaride, ewari ze nūmaza quīrādoāe baya.

³³ Nejo biada zauibara cawa panā bacuru biada. Baribara dji biaēda zauibara cawa panā bacuru cadjiruada. Nejoza idji zau bādeba cawa panāa.

³⁴ Dama ēberārā! āBārā dji cadjiruārāba sāwā ne biada bedeadi? Ēberāba idji sode crīcha bā quīrāca bedeabaria.

³⁵ Ēberā biaba idji sode ne bia erobādeba ne biada jarabaria. Baribara ēberā cadjiruaba idji sode ne cadjirua erobādeba ne cadjiruada jarabaria.

³⁶⁻³⁷ Bāa ne biada jaraibara Ācōrēba bāra bia bāya. Baribara ne biaēda jaraibara cawa oya. Mā bārā jaraya: Ācōrēba cawa oi ewaride jūmarāba idjia jaraēda panā cārē cārēā ādji bedeadeba djārā crīcha ārīšidada.

Jesuba Jonānebema jaraā

Marco 8:12; Luca 11:29-32

³⁸ Māwānacarea ācāra judiorā ley jardiabadaba, pariseorā bida Jesua jarasidaa:

–Jardiabari, dairāba quīrā panā bāa ne ununacada oida. Māwāra cawadia bāra bajāneba ze bāda.–

³⁹ Baribara Jesuba jarasia:

–Bārā dji cadjiruārāba Ācōrēra jā āma panā. Bārāba māra bajāneba ze bāda cawadi carea quīrā panā mā ne ununacada oida. Baribara mā ne ununacada oēa. Bārāba ababe Ācōrēneba bedeabari Jonā māwāna quīrāca ununia.

⁴⁰ Jonāra beda droma biteda ewari ūbea āsa, diamasi bida bāda quīrāca mā, Nañ Djara Edadara ewari ūbea āsa, diamasi bida egorode baya.[§]

⁴¹ Mañ awara Ācōrēba jūmarā cawa oi ewaride Ninive purudebemarāda piradradapeda bārāra biē jaraēa. Jonāba Ācōrēba cawa oya aside ādjia cadjirua obadara igarasidaa.* Baribara Jonā cāyābara dji dromaara bāda nama bāmīna bārāba jānāē panāa.

⁴² Mañ awara Salomō ewaride Sabā druadebema borora wērā basia. Idjira drua tāmāba zesia Salomō necawaa ūrī carea.[†] Baribara nañ ewaride Salomō cāyābara dji dromaara

[†] 12:21 Isaia 42:1-4. [‡] 12:29 Mañ versicolode Jesuba jara bāa ēberā mēsrā bā jā chūma quīrāca idjia diaurura poyabaria jaira jaretacuai carea. [§] 12:40 Jonā 1:17. * 12:41 Jonā 3:5-10. [†] 12:42 1 Reye 10:1-13.

Ɂada nama Ɂamĩna bārāba ĩjānaē panla. Mał carea Ācōrēba cawa oi ewaride mał wērāba pirabaripeda bārāra biē jaraya.-

Jai jēda zeda

Luca 11:24-26

⁴³ Ēberā cacuadebemada ēdradacarea jaira ējūā pōasa ewaraga Ɂade ānāui carea jalā Ɂabaria baribara sāma ānāuidu unucaa.‡

⁴⁴ Mał bērā idjiduba nāwā jarabaria: “Mādji badamaa jēda wāya.” Jūēbade mał ēberā sora de bari Ɂa quīrāca unubaria. Bia ima nūmada idjaba ne jūma bia nūmeada unubaria.

⁴⁵ Małbe siete jai idji cāyābara cadjiruaara beada mał ēberāmaa enepeda dji ēberā sode eđa panebadaa. Mał bērā dji ēberāra idji naārā bada cāyābara wetara biē Ɂabaria. Ara mał quīrāca mł ĩjāē panla carea bārā, dji cadjiruarāda naēna panana cāyābara biēara panania.-

Jesu ēberārā idjima zepedada

Marco 3:31-35; Luca 8:19-21

⁴⁶ Jesuba wadibida ēberārāa beđa Ɂade dji papa, dji djabarā sida dajada panla idji ume beđa quīrā panasidaa.

⁴⁷ AbaɁba Jesua jarasia:

-Ɂa papada, Ɂa djabarā sida dajadaare panla. Ādjira Ɂa ume beđa quīrā panla.-

⁴⁸ Baribara Jesuba mał ēberā jarasia:

-Ɂamaarā ĩcairāda mł papa idjaba mł djabarā?

⁴⁹ Małbe idji ume nūbabadarāmaa jalwa supeda jarasia:

-Nałgarāda mł papaa idjaba mł djabarāa.

⁵⁰ Mł Zeza bajāne Ɂaba quīrā Ɂa o beadrā mł djabaa, mł djabawērāa, idjaba mł papaa.-

13

Pea podadebema ne jara Ɂa

Marco 4:1-9; Luca 8:4-8

¹ Ara mał ewaride Jesura dedeba ēdrapeda amene droma icawa chūmane wāsia.

² Małne ēberārāda zocārā idjima powua nūmesia. Mał bērā jābade Ɂadopeda chūmesia. Ēberārāra ĩbade do icawa duanesidaa.

³ Małbe Jesuba ādjirāa ne quīrātaoa ne jara Ɂadeba nāwā jaradiasia.

-Ēberāda ne pođe wāsia.

⁴ Māwā po nīne łcala tara ode Ɂaecuasiasia. Małne ĩbanada zesedapeda mīcuasidaa.

⁵ Łcala tara ējūā mōgarāida Ɂade Ɂaecuasiasia. Dji egorora nāūcha Ɂa bērā mał tara isabe tunusia.

⁶ Māwāmĩna besea jalwalāba purrubasiasia bio carra jidaē bada bērā.

⁷ Idjaba łcala tara ējūā alāida Ɂade Ɂaecuasiasia. Mama Ɂaecuadara jalcara ara Ɂaba Ɂabara Ɂabara quenasiasia.

⁸ Baribara łcala tara ējūā biade Ɂaecuasiasia. Małgara bio zausiasia. Łcala camaba ara aride diasiasia, dewaraba waitabeara diasiasia, waabemaba waɁalara diasiasia.*

⁹ Dji calwara Ɂaba Ɂaba quīrācuia ūridua.-

Jesuba ĩcārē cārēā ne jara Ɂadeba jaradiasi?

Marco 4:10-12; Luca 8:9-10

¹⁰ Małbe Jesu ume nūbabadarāba idji caita zedapeda iwīdisidiasia:

-ĩcārē cārēā ēberārāa ne jara Ɂadeba jaradiabari?-

¹¹ Jesuba panusia:

-Ācōrēba ēberārā pe eroɁadebemada jūmarāa cawabiē Ɂamĩna bārāa cawabi Ɂa.

¹² AbaɁba wārāda cawabara, Ācōrēba auđuara cawabiya. Baribara adua Ɂaba cawa Ɂada crīchaibara idjia crīcha Ɂa sida Ācōrēba jāriya.

¹³ Mał carea mla ādjirāa ne jara Ɂadeba jaradiabaria. Mla o Ɂara ādjirāba unu panamĩna cawadaē panla, idjaba mla jara Ɂara Ɂara Ɂara unu panamĩna cawadaē panla.

¹⁴ Ācōrēneba beđebari Isaiaba jaradara wārāa:

Nał ēberārāba ūri panamĩna cawadaēa. Bio unu panamĩna cawadaēa.

¹⁵ Ādjirāba sodeba poya cawadaēa, ūri quīrānaēa idjaba unu quīrānaēa.

Māwā beđaēbara ādjirāba unucasidiasia, ūrcasidiasia idjaba sodeba cawacasidiasia.

Małbe mmaaa zedapeda mla ādjirāra biabicasiasia.†

¹⁶ Baribara bārāra bio bia panla. Bārāba unu panla, ūri panla sida cawa panla.

‡ **12:43** Israelerāba jarabadiđiasia jairāra ējūā pōasa ewaraga Ɂade Ɂeabadada. Isaia 34:14.
nāwā Ɂa: “Łcala camaba treinta diasiasia, dewaraba sesenta diasiasia, waabemaba cien diasiasia.”

* **13:8** Griego beđeade
† **13:15** Isaia 6:9-10.

¹⁷ Wārā arada māa jaraya: bārāba unu panlra zocārā Ācōrēneba bedebadarāba, ēberārā jipa bea bida unu quīrā panasidaa bariblra ununaē basia. Idjaba bārāba ūri panlra ūri quīrā pananamīna ūrīnaē basia.-

Pea podadebema Jesuba cawa jarada

Marco 4:13-20; Luca 8:11-15

¹⁸ Pea podadebema ne jara badeba jaradara nalglā. Ūrīnadua.

¹⁹ Ta ode podaba naŋda jara bla: Ācōrēba ēberārā pe erobadebemada abalaba ūrīpeda cawaēbala, diauruba maŋ bedea idji sode jūēnara quīrādoabibaria.

²⁰ Ta mōgaraida bl ējūāne podaba naŋda jara bla: ācala ēberārāba Ācōrē bedeara ūrīnapeda bio bāsrida edabadaa.

²¹ Bariblra bio carra jidaē bea bērā dārā droadaca. Ewari zarea zebalade wa Ācōrē bedea iŋa panl carea ēberārāba biē obadaē ādjia iŋa panlra igarabadaa.

²² Ta ējūā alida bade podaba naŋda jara bla: ācala ēberārāba Ācōrē bedeara ūrībadaa, bariblra ādjirā sāwā bia beadidebemada jūmawāyā crīchabadaa. Ne jūmada erobeadiblra, bāsrida beadida crīchabadaa. Jūma maŋ crīchaba bedea ādji sode bedera blarā beabaria. Maŋ bērā ādjira waridaca.

²³ Bariblra ta ējūā biade podaba naŋda jara bla: ācala Ācōrē bedeara bia ūrīnapeda iŋabadaa. Maŋbe ācala ne biada ara aride obadaa, ācala waitabeara obadaa, idjaba ācala waiblara obadaa.‡

Trigo ējūāne chirua cadjirua uda

²⁴ Maŋbe Jesuba dewara ne jara badeba jarasia:

-Bajāne blaba ēberārā pe erobara naŋ quīrāca bla. Ēberāda basia. Maŋ ēberāba idji ējūāne trigo ta dji biada ūsia.

²⁵ Bariblra idji nezocarā cāi panasidade idji ume dji quīrūda zepeda chirua cadjiruada trigo udade ūsia. Maŋbe wāsia.

²⁶ Māwānacarea dji trigora odjapeda ēāpetasia. Chirua cadjirua sida odjasia.

²⁷ Dji nezocarāba djibarā iwidide wāsidaa: “Dai boro, bl ējūāne trigo biada usiblra žjāl chirua cadjiruara sāwā odjasi?”

²⁸ Djibariba panusia: “Mā ume dji quīrūba māwā osia.” Maŋne dji nezocarāba idjia iwidisidaa: “Māēteara žquīrā blca dairāba ēūcuade wānida?”

²⁹ Djibariba panusia: “Māwā orānadua. Māwā odiblra trigoda chirua cadjirua ume ābaa ēūcuadā.

³⁰ Biara bla idu ābaa waribidida aba ewabladadaa. Maŋ ewaride māa dji ewabladarāa jaraya: naārā chirua cadjiruada jlra pedapeđa cajlānadaa babuedi carea. Bariblra trigora mā ne wagabada dede waga bledadaa.”-

Mostaza tadebema ne jara bla

Marco 4:30-32; Luca 13:18-19

³¹ Wayacusa Jesuba ne jara badeba jarasia:

-Bajāne blaba ēberārā pe erobara naŋ quīrāca bla. Ēberāba mostaza tada idji ējūāne ūsia.

³² Maŋ mostaza tara jūma dadjia ubada cāyābara djubibiara quirua. Bariblra dewara nēu bea cāyābara waiblara waribaria aba bacuru bablra. Maŋ bērā ībanara dji jlwatede de ocuade zebadaa.-

Paŋ ēsābaridebema ne jara bla

Luca 13:20-21

³³ Idjaba Jesuba dewara ne jara badeba jarasia:

-Bajāne blaba ēberārā pe erobara paŋ ēsābari quīrāca bla. Maŋ paŋ ēsābarira wērāba maārī edapeda harina waiblade abuesia. Maŋbe bio puerapeda chūmasia aba jūma ēsābladaa.-

Jesu ne jara badeba bedeada

Marco 4:33-34

³⁴ Jūma maŋgara Jesuba ēberārā ne jara badeba jaradisia. Ababe ne jara badeba ādjirāa bedebadja.

³⁵ Ācōrēneba bedebariba jarada quīrāca wārāda māwāsia:

Māa ne jara badeba bedeyā. Ācōrēba naŋ ējūā odadeba āta cawabiē badada māa jaraya.‡

Chirua cadjirua nēude waridada Jesuba cawa jarada

³⁶ Maŋbe Jesura ēberārā ume badada diguida wāsia. Idji ume nībadara zedapeda iwidisidaa:

‡ 13:23 Griego bedeade nāwā bl bla: “ācala treinta zaubadaa, ācala sesenta zaubadaa, idjaba ācala cien zaubadaa.” § 13:35 Salmo 78:2.

-Chirua cadjirua udadebemada dairāa cawa jaradua.-

³⁷ Jesuba jarasia:

-Dji ta bia ubarira māl, Naļ Djara Edadaa.

³⁸ Peara naļ ējūā. Dji ta biara Ācōrēba pe eroḅa ēberārāa. Chirua cadjiruara diauru ēpē panarāa.

³⁹ Dji quīrū, maļ chirua cadjirua uđara diaurua. Dji néu ewađi ewariba jara ḅa naļ ējūā jōi ewarida. Dji néu ewadira Ācōrē bajānebema nezocarāa.

⁴⁰ Chirua cadjirua ēūtacuadapeda babuebada quīrāca naļ ējūā jōḅaḅaḅa māwāya.

⁴¹ Māl, Naļ Djara Edadaba bajānebema nezocarāda diabueya cadjirua obadarāda, cadjirua obibadarā sida māl puru tāēnabemada jaḅa pedamārēā.

⁴² Maļḅarāra taḅa uruađe ḅatacuadā. Mama aujīā panania idjaba puaba quida ičia panania.

⁴³ Baribaḅa dji jipa beada ādjirā Zeza puruđe ḅmāđau quīrāca dorrodorroa beadia. Dji caḅaḅa bara ḅaḅa quīrācuita ūrīdua.

Ējūā nēdoda idjaba perla nēdoda

⁴⁴ Bajāne ḅaḅa ēberārā pe eroḅaḅa parata egorode mērā ḅaḅa quīrāca ḅaḅa. Maļ paratara ēberāba unupeda arima mērā ḅasia. Maļbe ḅasrida wāpeda jūma idjia eroḅaḅa nēdobuepeda dji ējūāda nēdosia.

⁴⁵ Maļ awara Bajāne ḅaḅa ēberārā pe eroḅaḅa naļ quīrāca ḅaḅa. Ēberāda ḅasia. Maļ ēberāba perla neta dji biada nēdoi carea jaḅa ḅabadjia.

⁴⁶ Māwā ḅaḅe aba bio biya quiru nēḅaḅa ḅaḅa unusia. Ara maļda idjia eroḅaḅa jūma nēdobuepeda maļ netara nēdosia.

Ātarrayaḅebema

⁴⁷ Bajāne ḅaḅa ēberārā pe eroḅaḅa ātarraya quīrāca ḅaḅa. Ātarraya ḅaribaḅaḅe beḅa quīrātanoa jidabadaa.

⁴⁸ Biraḅacarea iḅaḅa erreḅari edebadaa. Maļbe chūpanenapeda beḅa biada jamarade jaḅa pebadaa. Dji cadjiruada ḅatacuabadaa.

⁴⁹ Ara maļ quīrāca naļ ējūā jōḅaḅaḅe māwāya. Ācōrē bajānebema nezocarāda zedapeda ēberā cadjiruārāda dji jipa bea tāēnabemada āyā ḅaḅā.

⁵⁰ Maļbe taḅa uruađe ḅatacuadā. Mama aujīā panania idjaba puaba quida ičia panania.-

Nebia djiwidi idjaba dji drōā

⁵¹ Maļbe Jesuba iwiḅisia:

-Māla jaraḅara ḅbārāba jūma cawasidaca?-

Ādjia panusidaa:

-Māe, dai Boro.-

⁵² Maļne Jesuba jarasia:

-Bajāne ḅaḅa ēberārā pe eroḅaḅebemada judiorā ley jaradiabariba cawasira de djibari quīrāca ḅaya. Idjia waga eroḅaḅebemada nebia djiwiḅida, dji drōā sida acḅibaria.-

Jesu Nazareḅe bada

Marco 6:1-6; Luca 4:16-30

⁵³ Māwā ne jara ḅaḅeḅa jaradiacarea Jesura āyā wāsia.

⁵⁴ Maļbe idji puruđe jūesia. Ewari aba judiorā dji jaḅeḅada dede jaradia ḅasia. Dji ūrī đuanḅa cawa crīchadaē ḅērā nāwā jarasiḅaa:

-Naḅaḅa ḅsāmaareba jāḅ crīcha cawaara edasi? ḅsāwā ne ununacada poya oi?

⁵⁵ ḅIdjira dadji puruḅebema de obari warraēca? Idji papara ḅMariaēca? Idji djabarāra ḅSantiago, Jose, Simoḅ idjaba Judaēca?

⁵⁶ Jūma idji djabawērārā sida ḅdadjirā tāēna panlēca? Māwā baibaḅa, ḅidjia sāma jācua cawasi?-

⁵⁷ Ādjirāba Jesura iḅā quīrīānaē basia. Maļ ḅērā Jesuba jarasia:

-Ācōrēneba beḅeabarida djārā druade wayabadaa, baribaḅa ara idji druadebemarāba wayaḅaca. Idji dede panabada biḅa wayaḅaca.-

⁵⁸ Ādjirāba iḅānaē ḅērā Jesuba mama ne ununacada zocārāēbe osia.

14

Herodeba Jesuḅebema ūrīna

Marco 6:14-29; Luca 9:7-9

¹ Maḷ ewariḍe Herodera Galilea druaḍebema boro basía.* Maḷ Herodeba ūrísia Jesura trḷ ḅaḷga ḅaḷda.

² Maḷ carea idjiare ḅeaa jarasia:

–¡Mḷmaarḅ Borocuebari Juaḷ ḷḷēḅadada jāwā ḅaḷ! Maḷ ḅērā jūma ne ununacara poya o ḅaḷa.–

³⁻⁴ Herodeba māwā jarasia Juaḷra beabida ḅērā. Maḷḡara nāwā basia: Herodeba ara idji djaba Pelipe quima Herodía abadada edasia. Baribḷḡa Juaḷba idjía jarabadjia: “ḅa djaba quimada erobacara ḅaḷ.”[†] Maḷ carea Herodeba Juaḷra jidapeḍa preso ḅḷbada deḍe carenaba jḷ ḅasia.

⁵ Juaḷra beabi quīrīā basia baribḷḡa puruda waya ḅaḍa ḅērā poya oē basia. Puruba crīcha basia Juaḷra Ācōrēneba beḍeabarida.

⁶ Herode toda ewari ḅasrida o panḷne Herodía cauda jūmarā quīrāpita bairasia. Maḷba Herodera bio ḅasridasia.

⁷ Maḷ carea maḷ awērā wārāneba jarasia ne baridua idjia iwidibḷḡaḷda diaida.

⁸ Maḷne dji papaba idji caua nāwā iwidibisia:

–Mḷa epeḍeḍe Borocuebari Juaḷ boroda diadua.–

⁹ Māwā iwidiside Herodera sopuasia. Baribḷḡa jūma idji ume ne co duanḷ quīrāpita wārāneba jarada ḅērā Herodía cauba iwididara obisia.

¹⁰ Ara maḷda Juaḷra preso ḅḷbada deḍe ḅaḷda obḷa ḷḅisia.

¹¹ Juaḷ borora epeḍeḍe enenapeḍa Herodía caua diasidaa. Maḷbe dji cauba dji papaa diasia.

¹² Māwānacarea Juaḷ ume nīḅapeḍaḍaḅa idji cacuara edaḍapeḍa ḷḅarisidaa. Maḷbe Jesua jarade wāsidaa.

Jesuba mil juesuma audu ne cobigada

Marco 6:30-44; Luca 9:10-17; Juaḷ 6:1-14

¹³ Jesuba Juaḷ jaiḍada ūríside iduba jāḅade ēberā neēmaa wāḅḷḡaḷ basía. Baribḷḡa ēberārāba idji sāmaa wāḅḷḡaḷda cawasidade puruzabemada jīrūba araa wāsidaa.

¹⁴ Jesura jāḅadeba drua ḅadobḷḡaḍe maḷ ēberārā zocārā duanḷda unusia. Ādjirāra mīā djuburi ununa ḅērā dji cacua biē queḍeada biabicuasía.

¹⁵ Queubodo ḅērā idji ume nīḅabadarāra idjimaā wānapeda jarasidaa:

–Nama ēberāra caita neēa. Maḷ awara queubḷḡaḷ. ēberārāa jaradua puru beaḍe codira nēdode wānamārēā.–

¹⁶ Maḷne Jesuba idji ume nīḅabadarāa jarasia:

–Ādjirāra wāniē panḷa. Bārāḅḷḡaḷ ne cobidada.–

¹⁷ Baribḷḡa ādjia jarasidaa:

–Daiba paḷda juesumabe idjaba ḅedada umébe eropanḷa.–

¹⁸ Jesuba jarasia:

–Mḷmaa enenadua, māēteara.–

¹⁹ Maḷbe ēberārāa jarasia pōājārāne chūpanenamārēā. Maḷ paḷ juesuma panḷra, ḅeda umé panḷ sida idji jḷwade edapeḍa bajānaa acḷpeḍa Ācōrēa bia jarasia. Maḷbe paḷra cōrācuapeḍa idji ume nīḅabadarāa diasia jedecadamarēā.

²⁰ Jūmarāda ne codapeḍa jāwūāsidaa. Dji aḍubadaḍa jḷḷa pesidade doce jamara birasidaa.

²¹ Mama ne copeḍaḍara dji umaquīrā awa mil juesuma panasidaca ḅaḷ, wērārāda warrarā sida juachadaē.

Jesu do ḷḷā nīḅada

Marco 6:45-52; Juaḷ 6:16-21

²² Māwānacarea Jesuba idji ume nīḅabadarāra jāḅade ḅadobisia idji na quīrārā chānamārēā. Maḷne idjira ḅesia ēberārā diguidaa wābigai carea.

²³ Jūmarāda wābigapeḍa iduba eyadaa Ācōrēa iwidide wāsia. Queuside iduba basia.

²⁴ Maḷmisa Jesu ume nīḅabadarāra do quēsidra panasidaa. Maḷne nūrārāda ādji nocoareba puā nūma ḅērā baido bogozoaba jāḅara jīrawe eronūmesia.

²⁵ Āsabodode Jesura do ḷḷā nīda ādjimaā wāsia.

²⁶ Baribḷḡa idji ume nīḅabadarāba maḷ unusidade bio dauperasidaa. Ne wayaaba ādjirāra biasidaa:

–¡ḅēwārāda jāwā nīa!–

²⁷ Ara maḷda Jesuba jarasia:

–¡Sozarra beadada! Mḷda jāwā ḅaḷ. ¡Ne wayarānadua!–

* **14:1** Herode. Maḷ Herodera Antipa trḷ jarabadjidaa. Ācōrē Beḍeade odja ḅaḷ Marco 6:14-28de, Luca 3:19de, 9:7-9de, 13:31-33de, 23:6-12de bida. Idji zezara “Herode dji Droma” abadjidada (Mateo 2:1-23). † **14:3-4** Levítico 18:16.

- 28 Mañne Pedroba idjía jarasia:
-Mā Boro, wārāda bāda jāwā bābāra, māra do āra bāmaa wābidua.-
- 29 Ara mañda Jesuba jarasia:
-jZedua!-
Ara mañda Pedrorā jābaēba doēda bādopēda Jesumaa do āra wābāra basía.
- 30 Baribāra Pedroba nāūrā dji cābāyā puā bā unuside dauperasia. Mañne ta dogo bēra bīasia:
-jMā Boro, carebadua!-
31 Ara mañda Jesuba jāwāde jidapēda jarasia:
-Ache, j cārē cārē jāē basī mā bāra do āra poya nībabida?-
- 32 Jābaē bādosidāde nāūrāra cābasia.
- 33 Mañbe jūma jābaē panāra Jesu quīrāpita chīrāborode copanēnapēda idjía bia beēasīdaa:
-jBāra wārāda Ācōrē Warraa!-
Jesuba Genesare druade cacua biē bea biabida
Marco 6:53-56
- 34 Chā wānada Genesare druade jūēsīdaa.
- 35 Mamabema ēberārāba Jesura cawasīdaa. Mañ carea jūma ādji druade jarabisīdaa Jesura jūēsīda. Mañbe ēberārāba jūma dji cacua biē beara idjīmaa enesīdaa.
- 36 Ādjirāba idjía beēa djuburiasīdaa ababe idjía cacuaēdē jā bā ida tābimārēā. Jesuba idu tābīda bēra jūmaena biacuasīdaa.

15

Jāwa sagābadādebema

Marco 7:1-23

- 1 Māwānacarea ācāra pariseorāda, judiorā ley jaradiabada sīda Jerusaleā purūdeba Jesumaa zedapēda iwīdisīdaa:
- 2 -Bā ume nībabadarāra jāwa sagādaē ne cobadaa. j cārē cārēā dadji drōāenabemaba jaradiapedāra igara panā?*
- 3 Mañne Jesuba panusia:
-Bārā bīda j cārē cārēā ara bādjī obadādeba Ācōrēba obi bā beēara igarabada?
- 4 Idjīa nāwā jarasia: “Bā zezada, bā papa sīda waya pananadua.”† Nañ sīda jarasia: “Bariduaba idji zezada, idji papa sīda biē jarabāra, idjīra beādīda panā.”‡
- 5-6 Baribāra bārāba dji zeza wa dji papa careba amaaba nāwā jarabadaa: “Jūma mā eorōāra Ācōrēa diada bēra mā bāra poya carebaēa.” Māwā bārā drōā naēnabemaba jaradiapedāda ēpē panāneba Ācōrē beēara igarabadaa.
- 7 Bārā dji biaca beārā, Ācōrēneba beēebarī Isaiāba bārānebemada arīde bāsīa. Nāwā jarasia:
- 8 Nañ puruba māā bia beēebarīa, baribāra wārāda ādji sodeba māma crīchadāca.
- 9 Ādji quīrābe māā bia beēebadaa. Mā beēa cāyābara ēberā crīchadāra jaradiabadaa.§
- 10 Mañbe Jesuba ēberārā arīma duanāra trāpēda nāwā jarasia:
-Mā beēara ūrīnadua cawadāmārēā.
- 11 Dadjī cobadāba Ācōrē quīrāpita mitītia bācaā. Ātebāra itedēba ze bābāra dadjīra Ācōrē quīrāpita mitītia bābarīa.-
- 12 Māwānacarea Jesu ume nībabadarāra caita zedapēda jarasīdaa:
-jBā cawa bāca pariseorāra sode biē duanāda bā jāā beēa jarāda carea?-
- 13 Jesuba panusia:
-Mā Zeza bajāne bāba udaēra jūma ēūta bācācuaya.
- 14 Mañ bēra pariseorā carea crīcharānadua. Ādjirāra dauberrea bea quīrāca panā. Ādji ēpēbāda sīda dauberrea bea quīrāca panā. Dauberrea bāba dewara dauberrea bāda eronībābāra umēna urīade bāedīa.-
- 15 Mañne Pedroba Jesua jarasia:
-Dadjī cobadādebema bāā jaradiadāda dairīa cawa jaradua.-
- 16 Jesuba iwīdisīa:
-jBārā bīda wādī adua panāca?
- 17 jDadjī cobadāra bīdēda wāpēda dajadaa ēdrābarīda cawadāē panāca?

* 15:2 Levítico 22:4-8de jara bāā sacerdotērāra cūidīda panānebemada, baribāra Jesu ewarīde pariseorāba jaradiabadjīdaa jūmarāba jāwa sagādīda panāda drōāenabemārāba jarapedāda quīrāca. † 15:4 Exodo 20:12. ‡ 15:4 Exodo 21:17. § 15:9 Isaiā 29:13.

¹⁸ Baribara ēberā itedebea dajadaa ze baada sođebea ze ba. Maalaba ēberā Ācōrē quīrāpita mititia bararia.

¹⁹ Crīcha cadjiruada, mīa beaida, daunemaida, auđua baıda, ne dralaida, sewa o baıda, djārā biē jarai sida sođebea ze ba.

²⁰ Jūma maalaba ēberā Ācōrē quīrāpita mititia bararia, baribara jawa saglē ne cobaraba dadjira mititia ba.aa.-

Jesuba cananeo wērācau biabida

Marco 7:24-30

²¹ Jesura mamaaba Tiro druade idjaba Sidoal druade palraa wāsia.

²² Maalne cananeo wērā maal druadebemada Jesu nīmaa zesia. Maal wērāba nāwā jūgua bedea nūmesia:

-jMaal Boro, Davideba zeda, mīra quīrā djuburiada! Maal cauda jaiba bio bia mīga erobaa.-

²³ Baribara Jesuba panuē basia. Maalne idji ume nībabadarāra caita wānapeda idjia nāwā bedea djuburiasidaa:

-Jāl wērāra dadjirā caidu bia nīa. Idjia jaradua āyā wāmārēā.-

²⁴ Wērāra cananeo bērā Jesuba idjia jarasia:

-Ācōrēba mīra Israeldebema dji adua beamaa diabuesia.-

²⁵ Maalne wērāra Jesu quīrāpita chīrāborode cobepeda jarasia:

-Maal Boro, jcarebadua!-

²⁶ Jesuba panusia:

-Biē ba warrarāba co panada jārīda usaa diai carea.-

²⁷ Maalne wērāba jarasia:

-Ba jara baara wārāa, ma Boro, baribara usaba djibari mesa edre djico jurruzoadada cobaria.-

²⁸ Jesuba jarasia:

-Wērā, ba wārāda jā ba maal ba cauda poya biabida. Maal bērā ba quīrā ba quīrāca māa oya.-

Ara maada dji caura biasia.

Jesuba cuatro mil ēberā ne cobida

Marco 8:1-10

²⁹ Mamaaba Jesura amene droma Galileadaa wāsia. Eyade alā wāpeda mama chūmesia.

³⁰ Maalbe ēberā zocārā idji balmaa zesiesidaa. Ādjirāba jirū biē beada, dauberrea beada, quīrāme cara beada, jawa biē beada, quīrātanoo cacua biē bea sida zocārā enesidaa. Maalgarāra Jesu caita basidaa. Maalbe Jesuba jūma biabicuasidaa.

³¹ Ēberā arima duanaba unusidaa dji quīrāme cara beadara bedea panada, dji jawa biē beadara bia panada, jirū biē beadara bia nīnada, idjaba dauberrea beadaba unu panada. Jūmarāba cawa crīchadaē bērā israelerā Ācōrēa bia bedeasidaa.

³² Māwā panane Jesuba idji ume nībabadarāra trāpeda jarasia:

-Māa naal ēberārāra mīa djuburi unu ba. Maal ume duanada ewari ūbea babara. Ādjia codi carea eropanana jōsia. Māa ādjirāra ne codaē diguidaa wābigaēa ota cacua norrabarirānamārēā.-

³³ Baribara idji ume nībabadarāba iwīdisidaa:

-Nama ēberārā neēma zsaama codira edadi zocārā nūma itea?-

³⁴ Maalne Jesuba iwīdisia:

-zBārāba paada jūmasāwā eropana?-

Ādjia panusidaa:

-Sietebe eropana, idjaba beda zaqueda zocārāēbe eropana.-

³⁵ Maalbe Jesuba ēberārāra jūma egode chūmebisidaa.

³⁶ Maal siete palra, beda sida idji jawade edapeda Ācōrēa bia baada asia. Māwāpeda bedara pal sida cōrācuapada idji ume nībabadarāra diasia jedecadamārēā. Ara maada jedecasidaa.

³⁷ Jūmarāba codapada jāwūacuasidaa. Dji adubada jal pesidade siete jamara birasidaa.

³⁸ Mama ne copedadara dji umaquīrā awa mil quīmārē panasidaca ba, wērārāda warrarā sida juachadaē.

³⁹ Maalbe ēberā wābigapada Jesura jābade badopeda Magadaal druadaa wāsia.*

* 15:39 Magadaal. Griego bedeadē acara cartade "Magdala" ba ba.

²⁰Maḷbe Jesuba idji ume nībabadarāa bio jara ḅalsia ni aḅaala jararānamārēā idjira Ācōrēba ēdral edabari diai jaradada.

Jesuba idji beadidebema jarada

Marco 8:31-9:1; Luca 9:22-27

²¹Maḷ ewarideba ḷtaa Jesuba idji ume nībabadarāa jarabadjia idjira Jerusaleḷne bia mīgaida ḅada. Nāwā jarasia:

–Māra purudebema bororā jalwaeda, sacerdote bororā jalwaeda, judiorā ley jaradia-badarā jalwaeda bida bia mīgaya. Māra beabidīa baribaral ewari ūbeade ḷrēbaya.–

²²Māwā jarada carea Pedroba Jesura jīgabe edepeda quēā ḅa quīrāca jarasia:

–Mḷ Boro, māwā bedearādua. Ācōrēba ḅara idu māwābiēa.–

²³Baribaral Jesuba jēda acalpeda Pedroa jarasia:

–Satana, mḷ caitabemada āyā wādua. Māla oida ḅara ḅa obi ama ḅa. ḅa Ācōrē quīrāca crīchaē ḅa. Ātebaral ēberā quīrāca crīcha ḅa.–

²⁴Maḷbe Jesuba idji ume nībabadarāa jarasia:

–Aḅaḅa mḷda ēpē quīrā ḅabaral, idjia o quīrā ḅara igarapeda bia mīgai carea ḅaida ḅa.†

Maḷbe mḷra ēpēida ḅa.

²⁵Aḅaḅa naḷ ējūāne bia ḅaida jalal baibaral, jīrūare bia ḅaēa. Baribaral aḅaada mḷ carea beubaral, Ācōrē ume ewariza zocai ḅaya.

²⁶Ēberāda naḷ ējūāne ne jūma erōḅade beubaral, idjia erōḅa carebaica? Beu amaaba idjia erōḅadebemada zjūmasāwā poya diai?

²⁷Wārāda mḷ, Naḷ Djara Edadara bajānebema nezocarā ume zeya mḷ Zeza ḅḅadeba cawa oi carea. Maḷne bia opeḅadara mḷa bia ḅaya idjaba cadjirua opeḅadara biē ḅaya.

²⁸Māla wārāda jaraya: ḷcalal nama panal beudi naēna ebuda ununia mḷ, Naḷ Djara Edadara jūmarā Boro bai carea zebalada.–‡

17

Jesu quīrā awara nūmena

Marco 9:2-13; Luca 9:28-36

¹Sei ewari baḅacarea Jesuba Pedroda, Santiagoda, dji djaba Juaḷ sida āduḅa eya ḷta ḅamaa edesia.

²Mama ādji quīrāpita Jesura quīrā awara nūmesia. Idji quīrāra ḷmādu quīrāca dorrodor-roa nūmesia. Idjia jḷ ḅa sida ḷnaa quīrāca totroa nūmesia.

³Cawaēne ādjia unusidaa Moiseda Elīa sida Jesu ume beḅea panada.

⁴Maḷ carea Pedroba Jesua jarasia:

–Dai Boro, bia ḅa दौरa nama panada. ḅa quīrā ḅabaral daiba de zaqueda ūbea odia, aba ḅa itea, aba Moise itea, idjaba aba Elīa itea.–

⁵Pedro māwā beḅea ḅade jḷrārā eradral ḅada ādji ḷrḷ zesia. Maḷ jḷrārāba ādji ānā edaside naḷ beḅeada jīgua ūrisidaa:

–Naḷara mḷ Warra bio quīrā ḅāa. Māra idji carea ḅasrida ḅa. Idjia jara ḅara ūrīnadua.–*

⁶Maḷ ūrisidade ne wayaaba egode ḅarrubari tapanesidaa.

⁷Māwā ḅāde Jesura zepeda ādjira tāsia. Maḷbe jarasia:

–Piradradada. Ne wayarānadua.–

⁸Ādjia wayacusa acaladade Jesura iduba nūmada unusidaa.

⁹Eyadeba edaa zesidade Jesuba ādjia nāwā jara ḅasia:

–Bārāba unupeḅadara ni aḅaala jararānadua aba mḷ, Naḷ Djara Edada ḷrēbabalada.–

¹⁰Maḷne ādjia Jesua iwīdisidaa:

–Māwāra judiorā ley jaradiabadaba zcārē cārēā jarabada Elīada naārā zeida ḅada?–

¹¹Jesuba panusia:

–Wārāda Elīara naārā zeida ḅa ne jūmada bia ḅai carea.†

¹²Baribaral mḷa jaraya Elīara zesida. Māwāmīna ni aḅaḅa idjira cawadaē basia. Ātebaral ēberārāba o quīrā panana quīrāca idjira osidaa.‡ Ara maḷ quīrāca mḷ, Naḷ Djara Edadara ādji jalwaeda bia mīgaya.–

¹³Maḷne Jesu ume nībabadarāba cawasidaa idjia Borocuebari Juaḷnebemada beḅea basida.§

† **16:24** *Bia mīgai carea ḅaida ḅa.* Griego beḅeade nāwā ḅā ḅa: “Idji crura atau eḅeida ḅa.” ‡ **16:28** Daniel 7:13-14. Ununia mḷ, Naḷ Djara Edadara jūmarā Boro bai carea zebalada. Ebuda ḅaēa cārēda ununida. ḷcalamaarā jara ḅa Jesu quīrā awara nūmeinebemada ununida. Dewararāmaarā jara ḅa Jesu ḷrēbaidebemada, idji bajānaa wāinebemada, wa Ācōrē Jaure zeidebemada ununida. * **17:5** Deuteronomio 18:15; Isaia 42:1. † **17:11** Malaquia 3:1; 4:5-6. ‡ **17:12** Marco 6:14-29. § **17:13** Mateo 11:14.

Jesuba warra jai bara ba biabida

Marco 9:14-29; Luca 9:37-43

¹⁴ Ādji eyadeba edaa zesidade ēberārāda zocārā ābaa duanasidaa. Maalne ēberārāda Jesumaa zesia. Maļ ēberārā Jesu quīrāpita chīrāborode cōbepeda jarasia:

¹⁵ –Mā Boro, mļ warrada quīrā djuburiadua. Idjira ara richia wawabaria, maļba bia bacaa. Edaude tlabade baebaria idjaba edaude doeda baebaria.

¹⁶ Māa idjira ba ume nībabadarāmaa enesia, māwāmīna poya biabidaē basia.–

¹⁷ Jesuba jarasia:

–jBārāba Ācōrēra ījānaca! jBārāra dji cadjiruarāa! Bārāba ījānamārēā ζaba sālbe mļa droai? Warrara namaa enenadua.–

¹⁸ Jesuba jai quēā jaretaside warra cacuadebemada ēdrasia. Ara maļda warrara biasia.

¹⁹ Māwānacarea Jesu ume nībabadarāra idjimaā wānapeda āduba iwīdisidaa:

–ζSāwāērā dairāba jāļ jaira poya āyā jaretadaē basi?–

²⁰ Jesuba panusia:

–Bārāba mācua Ācōrēra ījānaē panā bērā poyadaē basia. Wārāda mļa jaraya: mostaza ta maārī quiru quīrāca bārāba maārī ījā panābara, naļ eyaa namabemada āyā bađe wāduada acasidaa, maalne eyara āyā bađe wācasia. Māwā ījā panābara bārāba poya oadaera neē bacasia.

²¹ Baribara jai naļca bea āyā jaretadi carea Ācōrēa iwīdidida panāa idjaba ne codaca ewarida ođida panāa.–*

Jesuba waya idji beadidebema jarada

Marco 9:30-32; Luca 9:43-45

²² Galilea druade ābaa panasidade Jesuba idji ume nībabadarāa jarasia:

–Dārāēne mļ, Naļ Djara Edadara abaaba ēberārāa jidabiya.

²³ Ādjirāba mļra beadia, baribara ewari ūbeade mļra ārēbaya.–

Maļ carea ādjirāra bio sopuasidaa.

Jesuba parata Ācōrē de droma carea diada

²⁴ Jesu, idji ume nībabadarā sida Capernaū puruđaa zesidade Ācōrē de droma carea parata jara pebadarāda Pedromaa wāsidaa. Ādjirāba iwīdisidaa:

–ζBārāa Jaradiabariba Ācōrē de droma carea paratara diabarica?–†

²⁵ Pedroba panusia:

–Māē, diabariba.–

Pedro idji dede eda wāsīde Jesuda naārā bedeasia. Nāwā iwīdisia:

–Baā ζsāwā crīcha ba, Simoļ? ζCairāba paratara naļ ējūāne bea bororāa diadida panā? ζAra ādji ēberārāba wa āibemarāba diadida panā?–

²⁶ Pedroba panusia:

–Āibemarāba diadida panāa.–

Jesuba idjā jarasia:

–Māē. Dji boro ēberārāba diadaca.

²⁷ Dadjira dadji Boro Ācōrē ēberārāa, baribara maļ paratara diadia ēberārāba biē crīcharānamārēā. Maļ bērā doeda beda wađe wādua. Dji naārā mībāra itede acasira paratada unuya. Maļ paratara edapeda mļ carea, ba carea bida diadua.–

18

Caida dji dromaara ba

Marco 9:33-48; Luca 9:46-48; 17:1-2

¹ Maļ ewariēde Jesu ume nībabadarāra idji caita zedapeda nāwā iwīdisidaa:

–Bajāne Bāba pe erobādebemarāda ζcaida dji dromaara ba?–

² Maalne Jesuba warra zaqueda trāpeda ādjirā ēsi nūmasia.

³ Nāwā jarasia:

–Wārā arada mļa jaraya: bārāba crīcha panāra āyā bādapeda warrarā quīrāca beadaēbāra, Bajāne Bāba pe erobača.

⁴ Baribara abāda naļ warra zaque quīrāca dewararā cāyābara edaara beibara, Bajāne Bāba pe erobādebemarāda dji dromaara baya.

⁵ Bariduaba mļ ījā bādeba warrarāda bia edaibara, mļda bia edabara.

* 17:21 Griego bedeadē ācala cartade maļ vēsīculora neēa. † 17:24 Judiorā dji umaquīrā veinte poa ātaa beaba poaza maļ paratara diadida panasidaa Ācōrē de droma bia eropanani carea. Ewari umē trajadabari edadada diadida panasidaa. Exodo 30:13-16; 38:25-26; 2 Cronica 24:9-14; Nehemia 10:32.

⁶ Baridubaba māl ijā bea dji dromaē quedeada cadjiruade baebib_{ΛΓΛ}, Ācōrēba māl ēberāra bio cawa oya. Mał cawa oira bio zarea bai bērā biara b_{ΛΛ} mał ēberā ochirude yu waib_Λada j_Λnapeda pusade batabuedida nāb_{ΛΓΛ} beumārēā.*

⁷ iMīā djoburi beaa nał ējūānebemarāra! Cadjirua obibarira nał ējūāne baraa. Małra baraya barib_{ΛΓΛ} djārāa ne cadjirua obibari ēberāda bio mīā djoburi b_{ΛΛ}.

⁸ Mał carea b_Λ j_Λwaba wa b_Λ jīrūba b_Λā cadjiruada obib_{ΛΓΛ}, mał cadjirua o amaaba b_Λā tutapeda āyā batabuedua. B_Λ j_Λwa ababe wa jīrū ababe erobaimīna ewariza Ācōrē ume baya. Małda biara b_{ΛΛ} Ācōrēba b_{ΛΓΛ} j_Λwa umé wa jīrū umé erob_Λada t_Λb_Λ urua quicamaa batabuei cāyābara.

⁹ Idjaba b_Λ dauba b_Λā cadjiruada obib_{ΛΓΛ}, mał cadjirua o amaaba ēūtapeda āyā batabuedua. Dau ababe erobaimīna ewariza Ācōrē ume baya. Małda biara b_{ΛΛ} Ācōrēba b_{ΛΓΛ} dau umé erob_Λada t_Λb_Λ uruade batabuei cāyābara.

Oveja aduadadebema ne jara b_Λ

Luca 15:3-7

¹⁰ Warra zaquerāra igararānadua. M_Λā jaraya: bajānebema nezocarā māl Zeza quīrāpita duan_Λba ādjirāra wagabadaa.

¹¹ Wārāda māl, Nał Djara Edadaba dji aduā beada ēd_{ΓΛ} edai carea zesia.†

¹² Bārāba ¿sāwā crīchadi? Ēberāba cien oveja erob_Λdebemada aba aduai_bad_{ΛΓΛ} ¿dji 99 pan_{ΛΓΛ} eyade amepeda dji aduadada j_{ΛΓΛ}de wāéca?

¹³ M_Λā wārā arada jaraya: ēberāba idji ovejada unusira dji 99 aduāē bea cāyābara mał oveja carea b_Λsridaara baya.

¹⁴ Ara mał quīrāca bārā Zeza bajāne b_Λba quīrīāēa ni aba_Λ warra zaquera aduaida.

B_Λ djababa cadjiruada osira sāwā oida b_Λ

Luca 17:3

¹⁵ B_Λ djababa b_Λda biē oib_{ΛΓΛ}, idjimaa wāpeda bāduba pan_Λne ibiadeba quēādua. Idjia b_Λ bedeada ijāsira bārāra ibiadia.

¹⁶ Barib_{ΛΓΛ} b_Λ bedeara ijāēb_{ΛΓΛ}, ēberāda aba wa umé idjimaa ededua. Małrāba jaradia jūma b_Λā jara b_Λra wārāda.‡

¹⁷ Ādjia jarab_Λdara idjia ūrī quīrīāēb_{ΛΓΛ}, Ācōrē ijā beara jūma ābaa trāpeda ādjirāa małnebemada jaradua. Barib_{ΛΓΛ} Ācōrē ijā beaba jarab_Λdara ūrī quīrīāēb_{ΛΓΛ}, idjira Ācōrē adua b_Λ quīrāca wa Romanebema boro itea parata j_{ΛΓΛ} pebari quīrāca igaradua.

¹⁸ Wārā arada m_Λā jaraya: bārāba nał ējūāne iduaribidaēra Ācōrē bajāne b_Λ bida iduaribiēa. Idjaba bārāba nał ējūāne iduaribi pan_Λra Ācōrē bajāne b_Λ bida iduaribiya.

¹⁹⁻²⁰ Nałda m_Λā jaraya: māl ijā pan_Λda umé wa ūbea ābaa dji jare pan_Λne māl sida mama baya. Mał bērā bārānebemada umé nał ējūāne māl Zezaa iwidiēi carea bedeā audib_{ΛΓΛ}, bārāba iwidiēb_Λdara māl Zeza bajāne b_Λba oya.-

Cadjirua quīrādoae badadebema ne jara b_Λ

²¹ Małbe Jesu caita zepeda Pedroba iwidiēsia:

-Māl Boro, māl djababa māl biē ob_{ΛΓΛ}de ¿barima jūmasāwā quīrādoaida b_Λ? ¿barima siete bia b_Λca?-

²² Jesuba panusia:

-M_Λā jaraya: barima sietebe māwā oiē b_Λā āteb_{ΛΓΛ} 77 oida b_Λā.§

²³ Bajāne b_Λba ēberārā pe erob_Λra nał quīrāca b_Λā: ēberārā boroda basia. Ewari aba mał boroba quīrā basia idjiare beaba idjia parata diadara jēda diadia.

²⁴ Māwā b_Λde aba enesidaa. Mał ēberāba dji boroa paratada waib_Λā jēda diadia basia.

²⁵ Małne idjia cārēba jēda diadia neē basia. Mał bērā dji boroba idji parata edai carea mał ēberāda, dji quimada, dji warrarā sida nēdobuei basia djārā nezocada beadamārēā. Jūma mał ēberāba erob_Λ sida nēdobuei basia.

²⁶ Małne ēberāra chīrāborode cobepeda dji boroa nāwā bedeā djuburiasia: “Māl boro, māl quīrā djuburia j_Λādua. M_Λā b_Λā jūma jēda diaya.”

²⁷ Małne quīrā djuburiaēba dji boroba jūma dji ēberāba diadia badara quīrādoapeda idjira ēd_{ΓΛ} b_Λsia.

²⁸ Małbe ēberāra wāsia. Wāb_{ΛΓΛ}de idji boroa b_Λda aba unusia. Małg_Λba idjia paratada maārī jēda diadia basia. Małra osāga jidapeda jarasia: “M_Λā diadia b_Λra diadua.”

* 18:6 Yu waib_Λba. Griego bedeade “burro yu” b_Λ b_Λā. † 18:11 Griego bedeade zocārā cartade mał versicolora neēa.

‡ 18:16 Deuteronomio 19:15; 1 Timoteo 5:19. Małrāba. Griego bedeade b_Λ b_Λā: “Ēberā umé wa ūbea pan_Λba.” § 18:22 77. Griego bedeade “setenta veces siete” b_Λ b_Λā. Jesuba jara b_Λā dadji biē ob_Λdara jūma quīrādoaidia pan_Λda.

–Jaradiabari, Ācōrē ume ewariza zocai bai carea ζmā cārē biada oida bā?–[†]
¹⁷ Jesuba panusia:
 –ζCārē cārēā m̄a biadebemada iwidi bā?‡ Ni abaada dji biaēa, ababe Ācōrēdra dji biaa.
 Bada Ācōrē ume ewariza zocai ba quīrīā bābāra, idjia obi bā bedeadā ijā odua.–
¹⁸⁻¹⁹ Idjia iwidiisia:
 –ζSālgada?–
 Jesuba jarasia:
 –Mīā bearādua, daunemarādua, ne drarādua, sewadeba djārāra biē jararādua, bā zezara,
 bā papa sida wayadua,§ idjaba djārāra quīrīādua ara bādji quīrīā bā quīrāca.–
²⁰ Cūdraba jarasia:
 –Jūma maḡgara ijā o bāa.† Mā ζwaēi cārēda oē bā?–
²¹ Maḡne Jesuba idjia jarasia:
 –Bada wārāda jipa bā quīrīā bābāra, bāa erobāra jūma nēdobuede wāpeda dji paratara ne
 neē quedeaa diadua. Māwā nebiada bajāne erobaya. Maḡbe m̄a ume nībaēde zedua.–
²² Cūdraba maḡ ūrīpeda sopua bēsia bio bara bā bērā. Ara maḡda wāsia.
²³ Maḡne Jesuba idji ume nībabadarāa jarasia:
 –Wārāda bio zarea bāa ēberā ne bara bāba Ācōrēra idji Boroda bāi carea.
²⁴ Wayacusa m̄a jaraya: parata bara bāba Ācōrēra idji Boroda bāi cāyābara cameyoda
 āguja uriade eda wāichaara bāa.–
²⁵ Maḡne idji ume nībabadarāba cawa crīchadaē basia. Ācōrēba ne bara bēara bia pe
 erobāda crīcha panasidaa. Ādjirāba iwidiisia:
 –Māwāra Ācōrēba ζcaidra ēdra edai?–
²⁶ Jesuba ādjirā acḡpeda jarasia:
 –Ēberāba māwā poya ocaa baribāra Ācōrēmaarā oicha bāa.–
²⁷ Maḡne Pedroba Jesua jarasia:
 –Bā ēpēni carea daiba ne jūmada amesidaa. ζMāēteara cārēda edadi?–
²⁸ Jesuba panusia:
 –Wārā arada m̄a jaraya: Ācōrēba ne jūma djiwidi oi ewaride m̄a, Naḡ Djara Edadara
 m̄a bugue biya quirude chūmeya. Maḡne bārā m̄a ume nīnara doce buguede chūpanenia
 Israelēba yōpedada doce purudebema bororāda beadi bērā.
²⁹ M̄a carea bariduaba idji deda, djabarāda, djabawērāda, zezada, papada, quimada,
 warrarāda, ējūāda ameibāra, idjia amena cāyābara cien edaya idjaba Ācōrē ume ewariza
 zocai baya.‡
³⁰ Māwā dji jīrūarebemada dji nabemarāda beadia, dji nabemarāda dji jīrūarebemada
 beadia.

20

Uva néudebema ne jara bā

¹ Ācōrēba ēberārā pe erobāra naḡ quīrāca bāa. Néu djibarida basia. Ewari aba diapededa
 ēberārāda idji uva néude trajadamārēā jaraēde wāsia.

² Acāra ēberārā ume beēda basia ewari abāa carea paratada diaida. Maḡbe ādjirāra idji
 uva néudaa trajade wābisia.

³ Amādaū āta babāraēde djibarira wayacusa purudaa wāsia. Mama ēberārā bari beada
 dewara unusia.

⁴ Ādjirāa jarasia: “Bārā sida m̄a néude trajade wānadua. Maḡbari m̄a paratada aride
 diaya.” Ara maḡda wāsidaa.

⁵ Umatipa idjaba amādaū buyadacarea djibariba abarica osia.

⁶ Maḡbe amādaū baebodode wayacusa purudaa wāsia. Ēberārā bari beada dewara
 unupeada iwidiisia: “ζCārē cārēā idi trajadaē panā?”

⁷ Ādjirāba panusidaa: “Ni abāba daia trajada diadaē panā bērā.” Maḡne idjia jarasia:
 “Bārā sida m̄a néudaa trajade wānadua. Maḡbari m̄a paratada aride diaya.”*

⁸ Queubodode djibariba trajudebema boroa jarasia: “Dji traja panāra trācuapeada ādji tra-
 japedadabari paratada diadua. Dji jīrūare zepedadarāa naārā diadua. Naārā zepedadarāa
 jīrūare diadua.”

† **19:16** Griego beedeade Acāra cartade “Jaradiabari Bia” bā bāa. ‡ **19:17** Bāa ζcārē cārēā m̄a biadebemada iwidi

bā? Griego beedeade Acāra cartade nāwā bā bāa: “ζCārē cārēā m̄ara dji baaada a bā?” § **19:18-19** Exodo 20:12-16.

* **19:18-19** Levitico 19:18. † **19:20** Jūma maḡgara ijā o bāa. Griego beedeade Acāra cartade idjaba “cūdra edalba” bā
 bāa. ‡ **19:29** Quima. Griego beedeade Acāra cartade māra neēa. * **20:7** Maḡbari m̄a paratada aride diaya. Griego
 beedeade Acāra cartade māra neēa.

⁹ Amādau baebodode trajade wā pananara dji boromaa zesidaa. Maāne ādjiza ewari aba daucha trajada quīrāca edasidaa.

¹⁰ Maā bērā dji naārā trajade wā panana zesidade crīchasedaa parata waiḅalara edadida baribαΓα abarica edasidaa.

¹¹ Maā carea néu djibari ume biē duanesidaa.

¹² Nāwā jarasidaa: “Jāā jīrūare zepedadara hora ababe trajasidaa, baribαΓα ḅala dairāa diada quīrāca ādjirāa bida diasia. Dairādrα beseade ewari daucha trajasidaa.”

¹³ BaribαΓα néu djibariba abāaa jarasia: “Ache, māa ḅara jipa o ḅaa. ḷḅara mā ume bedea ḅasiēca ewari ababema parata carea trajaida?”

¹⁴ ḅa paratara edapeda wādua. Māa ḅāa diada quīrāca dji jīrūare traja pananaa dia quīrāa ḅaa.

¹⁵ ḷḅamaarā mā paratara mādjia o quīrāa ḅa quīrāca oiē ḅaca? Māra ēberā bia bērā ḷḅara biē nūmαca?”

¹⁶ Ara maā quīrāca dji jīrūarebemada dji nabemarāda beadia, dji nabemarāda dji jīrūarebemada beadia.-†

Jesuba idji beadidebema waya jarada

Marco 10:32-34; Luca 18:31-34

¹⁷ Jesu Jerusaleānaa wāḅarade zocārā ēberārāda idji ume wāsidaa. Maāne idji ume nibabadarā doce panāda jīgabe edepeda ādjirāa jarasia:

¹⁸ –Ūrīnadua, dadjirāra Jerusaleānaa wāḅadaa. Jāma abāaba mā, Naā Djara Edadara jidabiya sacerdote bororāba, judiorā ley jaradiabadarā bida cawa odamārēā. Ādjirāba jaraāia māra beuida ḅada.

¹⁹ Maḅe māra judiorāēa diadia. Maāgarāba māra ipida biē jaradapeda, udapeda crude cachidia. BaribαΓα ewari ūbeade māra arēḅaya.-

Zebedeo warrarāba iwīdipedada

Marco 10:35-45

²⁰ Māwānacarea Zebedeo quimada, idji warrarā sida Jesumaa zesidaa. Maā wērāba Jesua bedea djuburiai carea idji quīrāpita chīrāborode cobesia.

²¹ Maāne Jesuba iwīdisia:

–ḅaa ḷcārēda quīrāa ḅa?–

Idjia panusia:

–ḅa jūmarā boroda bebαrade za mā warrarā umé panāda aba ḅa jawa araare, aba ḅa jawa acāare ḅādua.-

²² Maāne Jesuba jarasia:

–Bārāba adua panāa cārēda iwīdi panāda. Māra bio bia mīgaya. ḷḅārā sida ara maā quīrāca bia mīgadi carea panāca?–‡

Ādjia panusidaa:

–Māē, bia mīgadi carea panāa.-

²³ Maāne Jesuba jarasia:

–Bārā sida wārāda mā quīrāca bia mīgadia.§ BaribαΓα mā jawa araare, mā jawa acāare chūpananida māa poya diaēa. Mā ZezabαΓα mama chūpananida eroḅaa.-

²⁴ Santiagoba, Juāā ume iwīdipedadada waabema die panāba ūrīsidade ādji ume quīrūsidaa.

²⁵ Maāne Jesuba ādjirā trācuapeda jarasia:

–Bārāba cawa panāa naā ējūānebema bororāba ādji ēberārāra jūmawāyā zocabadada. Ādjirāba unubibadaa ādjia jarabādara jūmarāba ijā odida panāda.

²⁶ BaribαΓα bārāra māwā beadiē panāa. Bārānebemada dji dromada ḅa quīrāa ḅabαra waabemarā nezocada ḅaida ḅaa.

²⁷ Dji dromaara ḅa quīrāa ḅara jūmarā cāyābara edaara ḅaida ḅaa.

²⁸ Maā quīrāca mā, Naā Djara Edadara zeē ḅaa ēberārā mā nezocarāda beadamārēā. Ātebαra ze ḅaa ēberārā nezocada ḅai carea. Māwā māra beuya zocārā ēberārāda ēdrα ḅai carea.-

Jesuba dauberrea bea umé biabida

Marco 10:46-52; Luca 18:35-43

²⁹ Jerico purudeba ēdrāsidade Jesu caidu ēberārāda zocārā wāsidaa.

† 20:16 Griego bedeeade ḷcαra cartade idjaba ḅa ḅaa: “Ācōrēba zocārā trā ḅaa, māwāmīna zocārāēbe edaya.” ‡ 20:22 Griego bedeeade nāwā ḅā ḅaa: “ḷḅārāra mā borocuedi quīrāca borocuedica? ḷḅāa doida ḅara bārā bida poya dodica?”

§ 20:23 Jesuba jarada quīrāca wārāda māwāsia. Hecho 12:1-3; Apocalipsi 1:9.

³⁰ Māwā wānane dauberrea panada umé o icawa chūpanasidaa. Jesu ādji caita wābargada ūrūsidade nāwā biasidaa:

–¡Dai Boro, Davideba zeda, daira quirā djuburiadua!–

³¹ Mañe ēberārāba ādjira chupeadamārēā quēāsidaa, baribargā ādjia wetara biasidaa:

–¡Dai Boro, Davideba zeda, daira quirā djuburiadua!–

³² Mañbe Jesura nūmesia. Ādjira trāpeda iwidisia:

–¿Cārēda quirā panā māa oida?–

³³ Ādjia jarasidaa:

–Dai Boro, quirā panā dai dauba unu beida.–

³⁴ Jesuba ādjira miā djuburi ununa bērā ādji daura tāsia. Ara mañda unu panenapeda Jesu ume wāsidaa.

21

Jesu Jerusaleñe jūēna

Marco 11:1-11; Luca 19:28-40; Juañ 12:12-19

¹ Jerusaleñ caita jūēbada de Betpague purude Olivo eya carra jūēsidaa. Mañne Jesuba idji ume nībabadarāda umé purudaa diabuesia.

² Ādjia nāwā jarasia:

–Dadjirā quirāpe ña purudaa wānadua. Ara jūēbada de burro wērā warra bara ñada jñ nūmāda ununia. Erā edadapeda umena māmā enenadua.

³ Abaaba bārāa cārē cārēā māwā o panāda iwidibargā, nāwā jaradadua: “Dadji Boroba quirā ña. Baribargā nane jēda diabueya.”–

⁴ Mañgara māwāsia Ācōrēneba bedeabariba jarada quirāca. Nāwā jarasia:

⁵ Sioñ purudebemarāa nāwā jaradadua:

Acadadua, bārā boroda burro ñrā bārāmaa zebargā.

Dji droma quirāca zeē ña. Burro zaque ñrā zebargā.*

⁶ Ara mañda Jesu ume nībabadarā umé panāra wānapeda Jesuba jarada quirāca osidaa.

⁷ Burro wērāra, dji warra sida Jesumaa edadapeda ādjia cacuade jñ panāra burro ñrā ñasidaa. Mañbe Jesura ñrā chūmesia Jerusaleñ purudaa wāi carea.

⁸ Ēberārā cābana cuabusiba Jesu bia edadē carea ādjia cacuade jñ panāra ode tōcua wāsidaa. Dewarārāba bacuru jawate quedua bara beada ña tucuadapeda ode ñacua wāsidaa.

⁹ Mañne zocārā ēberārā idji na nīnaba, caidu zebada bida nāwā ñaga duanasidaa:

¡Bio bia quirua Davideba zedara!

¡Bio bia ña Ācōrē trāneba zebargā!† ¡Bio bia quirua Bajāne ñara!

¹⁰ Jesu Jerusaleñe jūēside purura ñaga duanesia. Nāwā iwidibadjidaa:

–Idjira ¿caida jāwā ña?–

¹¹ Iwidibadaza Jesu ume zepedadarāba panubadjidaa:

–Jālgara Jesua, Ācōrēneba bedeabaria. Idjira Nazare purudebema, Galilea druadebema.–

Jesuba ne nēdobuebadarā āyā jarecuada

Marco 11:15-19; Luca 19:45-48; Juañ 2:13-22

¹² Māwānacarea Jesura Ācōrē de dromanaa wāsia. Mama dajada Ācōrēa diai careabema nēdobuebadarāda unusia. Ne nēdo ñe sida zocārā duanasidaa. Idjaba ñcargāba Ācōrē de dromane diaida ña paratara dji druā āiba zebadarāa nēña nēdobuebadjidaa āibema paratara diacara panana bērā. Māwā duanane Jesuba ādjirāra jūma āyā jaretacuasia.‡ Dji parata nēdobuebadarā mesa beada, puchirā nēdobuebadarā bugue sida jūma coracuasia.

¹³ Ādjirāa nāwā jarasia:

–Ācōrē Bedeade nāwā ña ña: “Mñ dera dji iwidibada de adia.” Baribargā bārāba “ne drabadarā mīrūbada uria” quirāca eropanā.–§

¹⁴ Jesu Ācōrē de droma dajada ñaside dauberrea beada, jirū biē ñe sida idjimaa zesėsidaa. Mañne ādjirāra biabicusia.

¹⁵ Baribargā Jesuba mama ne ununaca o ñada sacerdote bororāba, judiorā ley jaradiabadarā bida biē unusidaa.* Māwā duanane warrarāba Jesua nāwā jigua jara panasidaa: “¡Bio bia quirua Davideba zedara!” Mañ ūribada de sacerdote bororāda, judiorā ley jaradiabadarā sida quirūsidaa.

* **21:5** Zacaria 9:9. † **21:9** Salmo 118:25-26. *Bio bia quirua*. Arameo bedeade jarabadaa “Hosana.” ‡ **21:12** Zacaria 14:21. § **21:13** Mñ dera dji iwidibada de adia. Isaia 56:7. *Ne drabadarā mīrūbada uria*. Jeremia 7:11. * **21:15** 2 Samuel 5:8 carea judiorāba jarabadjidaa dauberrea beada, jirū biē ñe sida Ācōrē de dromanaa wācara panāda.

¹⁶ Ādjirāba Jesua nāwā jarasidaa:
 –ζMāwāra naļ warrarāba jara duanada bla bia ūrī bla?–
 Jesuba panusia:
 –Māē. ζBārāba naļ bedeara acadacaca?
 Bla warrarāda, ju do quedeā sida basia bla bia bedeadamāē.–†

¹⁷ Maļbe Jesuba ādjirā amepeda Jerusaleñeba Betianāa cāine wāsia.

Higojō purruba nūmena

Marco 11:12-14, 20-26

¹⁸ Nurēma diapeda Jesura wayacusa Jerusaleñāa wāsia. Wābarāde jarra nūmesia.
¹⁹ Maļne higojōda o caita unusia. Baribarā araa jūēside quedua awa nūmada unusia.‡ Maļ carea higojōa jarasia:

–jbara waa zauē baya!–

Ara maļda higojōra purrubasia.

²⁰ Jesu ume nībabadarāba maļ unusidade cawa crīchadaē bērā iwīdisidaa:

–ζSāwāērā jāļ higojōra abeda purrubasi?–

²¹ Jesuba panusia:

–Wārā arada māa jaraya: bārāba iwīdi panāra Ācōrēba wārāda oida ijānibarā, idjaba poya oēda crīchadaēbarā, māa jāļ higojō oda cāyābara waibarā ođia. Bārāba za bla eyaa namałba pūsade tēune wāduada ađibarā, bārāba jarabada quīrāca māwāya.

²² Bārāba Ācōrēa iwīdibadara wārāda edaēda ijānibarā, edađia.–

ζCai trāñeba Jesuba jaradia bla?

Marco 11:27-33; Luca 20:1-8

²³ Jesura waya Ācōrē de droma caita jūēpeda jaradia besia. Māwā bāde sacerdote bororāda, judiorā dji dromarā sida idjīma zesidaa. Ādjirāba idjīa iwīdisidaa:

–Bla nama o bāra ζcaiba obi bla?–§

²⁴ Jesuba panusia:

–Māa bida bārāa iwīdiya. Bārāba panusidara māa jaraya caiba māā māwā obi bāda.

²⁵ ζCaiba Juaāra diabuesi borocuemārēā* ζĒberāba wa Bajāne Bāba?–

Maļne ara ādjiduba jara duanesidaa:

–Bajāne Bāba diabuesiada ađibarā, idjīa jaraya: “Maļda ζcārē cārēā ijānaē basi?”

²⁶ Baribarā ζsāwā jaradi ēberāba diabuesida?–

Ādjīa māwā jara panasidaa purura waya panā bērā. Purumaarā Juaāra Ācōrēneba bedebari basia.

²⁷ Maļ bērā Jesua jarasidaa:

–Daiba adua panā.–

Maļne Jesuba jarasia:

–Māēteara māa bida bārāa jaraēa caiba māā jāwā obi bāda.–

Warra umē panānebema

²⁸ Māwā duanane Jesuba sacerdote bororāa, judiorā dji dromarāa bida jarasia:

–Bārāba naļ ne jara bādebemada ζsāwā crīcha panā? Ēberāda basia. Maļ ēberāba warrada umē erobasia. Ewari aba dji nabemāa nāwā jarasia: “Warra, nane mā nēude trajade wādua.”

²⁹ Maļne dji warraba panusia: “jMāra wāēa!” Baribarā jēda crīchapeda trajade wāsia.

³⁰ Idjaba dewarabemāa dji zezaba abarida jarasia. Maļne dji warraba panusia: “Bia bla, zeza, māra wāya,” baribarā wāē basia.

³¹ Małba bārāmaarā ζsālgāba dji zezaba quīrā bādara ijā osi?–

Ādjirāba panusidaa:

–Dji nabemāa.–

Maļne Jesuba ādjirāa jarasia:

–Māē. Baribarā wārā arada māa jaraya: Romānebema boro itea parata jarā pebadarāda, wērārā audua bea sida bārā cāyābara Ācōrē purudebemarāda beađia.

† **21:16** Salmo 8:2. ‡ **21:19** Israel druaē higojō dji ca zaqueda marzo jedecoēde, abrilde bida cođida panā. Dji ca zaquera ununibarā cawabadaa junione maārī zauida idjaba agostodeba aba octubredaa waibaa zauida. Baribarā Jesuba quedua awa ununa bērā cawasia jūma maļ poade higojōra zauēda. § **21:23** Bla nama o bāra. Małgāba jara bāca bla Jesuba ne nēdobebadarā āyā jarecuadaa. Baribarā āibērā jara bla sāwā Jesura Jerusaleñe jūēnada, idjīa dauberrea bea, jīrū biē bea sida Ācōrē de droma caita biabidada, wa purua jaradia bāda. * **21:25** Mateo 3:1-12; Juaā 1:6-28.

³² Bãrã jipa nĩbadamãrẽã Juałba jaradiade zesia, mãwãmĩna ãjãnaẽ basĩa. Baribãrã Romanebema boro itea parata jarã pebadarãba, wẽrãrã auđuua bea bida ãjãsidãa. Idjaba bãrãba małra unusidamĩna ãjãni carea jẽda crĩchadaẽ basĩa.–

Djãrã nẽu acłbadadebema ne jara ba

Marco 12:1-12; Luca 20:9-19

³³ Ūrĩnadua. Dewarãdeba ne jaraya. Ēberãda basĩa. Ewari aba mał ēberãba uvada upeda idji nẽura mōgaraba auđu jũr casĩa. Uva ba piabari sida osia. Idjaba deda ãrã osia mamaaba jũma acł carea. Małbe idji nẽura ãcãrã ēberãrã jãwaeda basĩa. Ādjirã ume bedea basĩa nẽu zaubãrãde jũmasãwã idjĩa diadida panãda. Mãwã bedea ba peda djibarira dewara druadaa wãsia.

³⁴ Małbe uva jara babođode djibariba idji nezocarãda diabuesia nẽudebema idjĩa diadida panara edade wãnamãrẽã.

³⁵ Małne dji nẽu acł panãba idji nezocarãra jidacuasidãa. Aba puosidãa, aba beasidãa, idjaba aba mōgaraba tabari jãretasidãa.

³⁶ Mãwãnacarea djibariba dewara nezocarãda diabuesia. Małgarãra dji naãrã wãpedada cãyãbara cãbanaara panasidãa, baribãrã nẽu acł panãba ādjirã sida abari quĩrãca biẽ osidãa.

³⁷ Jĩrũare djibariba idji warrada ādjirãmaa diabuesia. Nãwã crĩchasia: “Mã warradrã wayadia.”

³⁸ Baribãrã ādjirãba mał warra unusidãde ara ādjiduba jarasidãa: “Jari uruba dji zezaba erobãra jũma edaya. jIdjira beatadia! Mãwãbãrã dji ějũara dadjirã itea beya.”

³⁹ Ara małda warrara jidadapeda nẽu ãi ededapeda beasidãa.

⁴⁰ Jãłbe djibari zebãrãde idji nẽu acł panãra çsãwã obã?–

⁴¹ Małne sacerdote bororãba, judiorã dji dromarã bida nãwã panusidãa:

–Idjia quĩrã djuburia neẽ mał ēberã cadjiruãrã beapeda dewara ēberãrã ume bedea ba ya idji nẽu acłdamãrẽã. Małga ēberãrãba idji nẽudebema diadida panãra uva jara diadia.–

⁴²⁻⁴³ Małne Jesuba ādjĩa jarasia:

–Ācõrẽba bãrã cãyãbara dewarãrãda pe erobeya. Małgarãbãrã idjia quĩrã bãra odia. Bãrãba çĀcõrẽ Bedeade acłdacaca? Nãwã jara ba:

De obadaba mōgara igarapedadara dji biarã bãda besia.

Dadjirã Boroba nãwã oda bẽrã dadjirãmaarã bio biya quĩrua.†

⁴⁴ Bariduada mał mōgara ãrã bæibãrã abeda jũma bãgãzoaya, idjaba mał mōgarada abã ãrã bæibãrã dji ēberãra pepedea tabeya.‡

⁴⁵ Sacerdote bororãba, pariseorã bida mał ne jaradara ũrĩsidãde cawasidãa Jesuba ājidebemada bedea bãda.

⁴⁶ Mał carea ādjirãba Jesura jida quĩrã panasidãa. Baribãrã puruda waya panã bẽrã idu basidãa. Puruba crĩcha basia Jesura Ācõrẽneba bedebarida.

22

Ne cobada waibãadeba ne jara ba

Luca 14:15-24

¹ Jesuba wayacusa sacerdote bororã, judiorã dji dromarã bida dewara ne jara bãdeba jarasia:

² –Ācõrẽba ēberãrã pe erobãra nał quĩrãca bãra: ēberãrã boroda basĩa. Idji warrada quima edabãrã bẽrã bãsrĩda ne cobada waibãada obisia.

³ Idji nezocarãda wãbisĩa idjia jãredarã trãnamãrẽã. Baribãrã ze quĩrãnaẽ basĩa.

⁴ Małbe dewara nezocarã wãbibãrãde nãwã jarasia: “Mã jãredarã jaradadua pacada, dewara animarã boreguea bea sida beapeda codira jũma o erobãda. Ādjirã jaradadua jũma wi nũmã bẽrã mã warra quima edabãrã carea bãsrĩda ne codĩmaa zedamãrẽã.”

⁵ Baribãrã idjia jãredarãba ãjãnaẽ basĩa. Abãda idji ějũã acłde wãsia. Dewarada idji ne nẽdobuebarĩmaa wãsia.

⁶ Ācãrãba dji boro nezocarãra jidadapeda puodapeda beasidãa.

⁷ Mał carea dji borora bio quĩrũsia. Idji sordaorãda wãbigapeda mał mã beapedadara quenãnapeda ādji purura babuesidãa.

⁸ Mãwãnacarea dji boroba idji nezocarã jarasia: “Mã warra quima edabãrã carea bãsrĩda codira jũma wisia baribãrã mã jãredarãra nama panani carea bia pananaẽ basĩa.

⁹ Mał carea dewara ēberãrãda o beaza jãrãde wãnadua. Bãrãba unubãdarã jaradadua mã warra quima edabãrã carea bãsrĩda ne codĩmaa zedamãrẽã.”

† 21:42-43 Salmo 118:22-23. ‡ 21:44 Griego bedeade ãcãrã cartade mał versĩculora neẽa. Mōgara. Acãdua Isaia 8:14-15; Daniel 2:34-35, 44-45.

¹⁰ Ara maŕda idji nezocarāra o beaza wāsidaa. Ēberārā dji biarāda, dji cadjiruarā sida zocārā jaresidaa. Māwā de dromara ēberārāba bira nūmesia.

¹¹ Dji boroba jarebidarā acalde wāsida ēberāda aba unusia djo quima edabada ewaride jabadara jāē bada.

¹² Dji boroba maŕ ēberā iwidiisia: “Ache, bāra ḡsāwā nama eda ze bā djo jāē bada?” Dji ēberāra chupea besia.

¹³ Maŕne dji boroba idji nezocarāa jarasia: “Naŕ ēberā jāwara, jīrū sida cabaradapeda dajadaa pāimane batabuedadua. Mama beara aujīa panania idjaba puaba quida ūchia panania.”

¹⁴ Ācōrēba zocārā trā bāa, māwāmīna zocārāēbe edaya.-

ĶRomanebema boro itea parata jara pebadade diadida panaca?

Marco 12:13-17; Luca 20:20-26

¹⁵ Māwānacarea pariseorāra bedea ausidaa Jesu biē bedebidi carea.

¹⁶ Maŕ carea pariseorāba ādji ume nībabadarāda, Herodeare bea sida Jesumaa diadesidaa. Maŕgarāba Jesua jarasidaa:

-Jaradiabari, daiba cawa panāa bāra ēberā jipa bada. Bāa wārā bedea Ācōrē odebemada jūmarāa jaradiabaria. Ni abaada biara unuca bērā ni ababā bāa awara crīchabidacaa.

¹⁷ Māēteara naŕgādebemada sāwā crīcha bada dairāa jaradua. Romanebema boro itea parata jara pebadaza ḡdadji judiorāba diadida bia bāca wa biē bā?-

¹⁸ Idji biē odi carea māwā panāra Jesuba cawa basia. Maŕ bērā jarasia:

-Bārā dji biaca beārā, ḡcārē cārēā mārā biē bedebidi quīrīā panā?

¹⁹ Parata pichi dadjia diabadada aba acabidada.-

Ara maŕda parata pichida aba acabisidaa.*

²⁰ Jesuba acalpeda iwidiisia:

-ḡCai quīrīadarrada naŕ paratade bā? ḡCai trāda bā?-

²¹ Ādjia panusidaa:

-Romanebema borodeda.-

Maŕbe Jesuba jarasia:

-Māwā baibāra Romanebema borodera Romanebema boroa diadada, idjaba Ācōrēnera Ācōrēba diadada.-

²² Maŕ ūrībadade cawa crīchadaē basia. Ara maŕda āyā wāsidaa.

Beudarā ūrēbadidebema Jesuba jarada

Marco 12:18-27; Luca 20:27-40

²³ Ara maŕ ewaride ḡcāra saduceorāda Jesumaa zesidaa. Saduceorāba jarabadaa beupedadara ūrēbadacada.† Maŕ bērā Jesu nāwā jarasidaa:

²⁴ -Jaradiabari, Moiseba jarasia ēberāda warra neē bāde jaidabāra, idji djababa dji pēdra wērāra edaida bada dji djaba jaidada itea warra unūi carea.‡

²⁵ Ewari aba dairā tāēna siete djabarāda panasidaa. Dji nabemada quima edasia baribāra warra neē jaidada bērā idjiarebemaba dji pēdra wērāra edasia.

²⁶ Baribāra maŕ sida warra neē jaidasia. Idjaba dji ūbeabema sida abari quīrāca māwāsia. Jūma maŕ siete panāra abarica māwāsidaa.

²⁷ Māwānacarea dji wērā sida jaidasia.

²⁸ Maŕ siete djabarāba abari wērāda edasidaa. Māwāra ūrēbadi ewaride ḡsāŕgāba idjira erobei?-

²⁹ Maŕ carea Jesuba panusia:

-Bārāba Ācōrē Bedeada, idji abāa sida adua panā bērā āi crīcha panāa.

³⁰ Ūrīnadua. ūrēbadi ewaride ēberāra quima edadaēa ni quima diadaēa, ātebāra Ācōrē bajānebema nezocarā quīrāca beadia.

³¹ Ācōrēba beupedadarā ūrēbadidebema jaradara ḡbārāba acalpacaca?

³² Nāwā jarasia: “Mārā Abrahā Ācōrēa, Isa Ācōrēa, idjaba Jacobo Ācōrēa.”§ Idjira beu bea Ācōrēa, ātebāra zocai bea Ācōrēa.-

³³ Jesuba māwā jaradia bā ūrībadade ēberārāba cawa crīchadaē basia.

Ācōrēba obi bā bedea dji dromaara bā

Marco 12:28-34

³⁴ Pariseorāba cawasidaa Jesuba saduceorāra chupeabisida. Maŕ carea ādjirāra ābaa dji jaredapeda Jesumaa wāsidaa.

* 22:19 Parata pichi. Griego bedeadē “denario” bā bāa. † 22:23 Hecho 23:8. ‡ 22:24 Deuteronomio 25:5-10.

§ 22:32 Exodo 3:6.

³⁵ Aba judiorā ley jaradiabari basía. * Maλγλba Jesu biē bedeabi carea nāwā iwidiisia:

³⁶ -Jaradiabari, Ācōrēba obi bλ bedeadebemara ζsāλγλda dji dromaara bλ?-

³⁷⁻³⁸ Jesuba nāwā panusia:

-Dji naārābema bedeaba nāwā jara bλa: “Jūma bλ sođeba, jūma bλ jauredeba, idjaba jūma bλ crīchadeba bλ Boro Ācōrēra quīrīādua.”† Ācōrēba obi bλ bedeadebemara maλdγλ dji dromaara bλa.

³⁹ Idjaba maλare bλda abari quīrāca bλa. Maλγλba nāwā jara bλa: “Djārāra quīrīādua ara bλdji quīrīā bλ quīrāca.”‡

⁴⁰ Maλ crīcha droma umé panλda dadjirāba iĵā odibλγλ, jūma Ācōrēba Moisea diada leyra idjaba Ācōrēneba bedeabadarāba bλpedada sida odía.

Ācōrēba ēdγλ edabari diai jaradara ζcai warra?

Marco 12:35-37; Luca 20:41-44

⁴¹ Pariseorā wadī arima duanane Jesuba ādjirāa iwidiisia:

⁴² -Bārāmaarā Ācōrēba ēdγλ edabari diai jaradara ζcaideba zei?-

Ādjirāba panusidaa:

-Davideba zeya.-

⁴³ Maλne Jesuba iwidiisia:

-Māwā baibλγλ, Daviba ζsāwāērā Ācōrē Jauredeba idjira mλ Boroada asi? Daviba nāwā jarasia:

⁴⁴ Dadjirā Boroaba mλ boroa jarasia: mλ jλwa araare chūmedua aba bλ ume dji quīrūrā mλa bλ jλwaeda bλbλγλdaa.§

⁴⁵ Ācōrēba ēdγλ edabari diai jaradada Daviba mλ Boroada asibλγλ, ζsāwā Davi warra bai?-

⁴⁶ Maλne ni abaλba Jesua poya panunaē basía. Idjaba maλ ewariēdeba λtaa idjía iwidiidira wayasidaa.

23

Jesuba pariseorā biē jarada

Marco 12:38-40; Luca 11:37-54; 20:45-47

¹ Māwānacarea Jesuba idji ume nībabadarāa, dewara ēberārāa bida nāwā jarasia:

² -Judiorā ley jaradiabadaba, pariseorā bida Moiseba jaradia badara jaradiabadaa.

³ Maλ bērā ādjirāba jarabadara jūma iĵā odadua. Baribλγλ ādjirāba ara ādjia jaradia panλ quīrāca odacaa. Maλ bērā ādjirāba o panλ quīrāca orānadua.

⁴ Ādjirāba ēberārāa bedeade zareada iĵā obibadaa ne zλγλ ataubi panλ quīrāca. Baribλγλ aride iĵā odamārēā ni maārī bida carebadacaa.

⁵ Ādjirāba ne jūmada obadaa dewararāba bia ununamārēā. Ācōrē bedeade cartade bλdara buchaca zaquede eda bλdapeđa ādji dratude, jλwapotode bida jλbadaa. Baribλγλ dji buchacara joubλa obadaa dewararāba bia ununamārēā. Idjaba maλ carea ādjia jλbada ide jizojizoa drasoa beada cajudapeđa jλbadaa.*

⁶ Abaa ne cobλdada ādjira dji dromarā chūmebadade chūme quīrīābadada. Judiorā dji jλrebada dede bida ara maλ quīrāca obadaa.

⁷ Idjaba purude nīnane quīrīābadada ēberārāba ādjía wayaadeba “Mērā, Jaradiabari” adida.

⁸ Baribλγλ bārāra jūmaena djabarā bērā idjaba Jaradiabarida aba eropanλ bērā quīrīāniē panλa ēberārāba bārāa “Jaradiabari” adida.†

⁹ Maλ awara naλ dudabema ni abaλa “dai zeza” arānadua, Zezada aba bajāne eropanλ bērā.

¹⁰ Idjaba quīrīārānadua ēberārāba bārāa “dai boro” adida, bārā Boroa ababλγλ bλ bērā. Idjira Ācōrēba ēdγλ edabari diai jaradaa.

¹¹ Bārānebemada dji dromaara bλra waabemarā nezocada baida bλa.

¹² Bariduada dji dromaara ba quīrīā bλbλγλ Ācōrēba edaara bλya. Abaλba ara idjida edaara bλibλγλ Ācōrēba dji dromaara bλya.

¹³ ¡Bārā pariseorā, judiorā ley jaradiabadarā, dji biaca bearā, mīā djuburi panλa Ācōrēba cawa oi bērā! Bārāba ēberārāa Ācōrēba pe erobλdebebadada idu cawabidacaa. Quīrīānaē panλa idjia bārāra pe erobaida idjaba dewararāba māwā quīrīā panλa sida bārāba iduaribidacaa.

* 22:35 Judiorā ley jaradiabari basía. Maλra griego bedeade λcaλγ cartade neēa. † 22:37-38 Deuteronomio 6:4-5.

‡ 22:39 Levitico 19:18. § 22:44 Salmo 110:1. * 23:5 Deuteronomio 6:6-9; Numero 15:37-41. † 23:8 Jaradiabarida aba eropanλ. Griego bedeade λcaλγ cartade maλare bλ bλa: “Idjira Critoa.”

¹⁴ ¡Bārā pariseorā, judiorā ley jaradiabadarā, dji biaca beārā, mīā djuburi panla Ācōrēba cawa oi bērā! Pēdra wērārāba erobeara jūma jārībadamīna dji biarāda crīchabidī carea jūmarā quīrāpita dārā Ācōrēba iwīdibadaa. Maḷ carea Ācōrēba bārāra biara cawa oya.*

¹⁵ ¡Bārā pariseorā, judiorā ley jaradiabadarā, dji biaca beārā, mīā djuburi panla Ācōrēba cawa oi bērā! Naḷ ējūāne, pusade bida parrabadaa bārāba jaradia nīnada abala ījābidī carea. Baribara maḷ ījābarara bārā cāyābara biēara bepeda wetara taba uruade baida bla.

¹⁶ ¡Bārāra mīā djuburi panla Ācōrēba cawa oi bērā! Dauberrea bea quīrāca panla. ¿Sāwā purura jipa pe ededi? Nāwā āi jaradiabadaa: bariduaba Ācōrē de droma trāneba wārāda ne oida jaraibara, māwā oē sida cadjiruāēana abadaa. Baribara Ācōrē dede ba oro trāneba ne oida jaraibara, wārāda oida bada abadaa.

¹⁷ ¡Bārāra crīcha neē beaa! ¡Dauberrea bea quīrāca panla! ¿Sālda biara ba? ¿Ācōrē de dromada dji oro cāyābara biara bāēca? Maḷ orora Ācōrē itea bia ba ababe Ācōrē dede ba bērā.

¹⁸ Bārāba naḷ sida jarabadaa: “Bariduaba animarā babue diabada trāneba wārāda ne oida jaraibara, māwā oē sida cadjiruāēa. Baribara dji animarā trāneba ne oida jaraibara, wārāda oida bla.”

¹⁹ ¡Bārāra crīcha neē beaa! ¡Dauberrea bea quīrāca panla!§ ¿Sālda biara ba? ¿Ne babue diabadada dji animarā cāyābara biara bāēca? Maḷ animarāra Ācōrē itea bia ba ababe ne babue diabada ḷrā ba bērā.

²⁰ Ūrīnada: ababla ne babue diabada trāneba wārāda ne oida jaraibara, ababe maḷ trāneba māwā oida jaraē bla. Átebala maḷ ḷrā ba animarā trāneba māwā oida jara bla.

²¹ Maḷ awara ababla Ācōrē de droma trāneba wārāda ne oida jaraibara, ababe maḷ trāneba māwā oida jaraē bla. Átebala Ācōrē maḷ dede ba trāneba māwā oida jara bla.

²² Maḷ awara ababla bajā trāneba wārāda ne oida jaraibara, Ācōrē bugue trāneba māwā oida jara bla idjaba Ācōrē mama chūma trāneba wārāda ne oida jara bla.

²³⁻²⁴ ¡Bārā pariseorā, judiorā ley jaradiabadarā, dji biaca beārā, mīā djuburi panla Ācōrēba cawa oi bērā! Burrumia sábeda quīrāca Ācōrē leyde maārāra bāda quīrācuīta obadaa. Menta queduada, aní tada, comino sida die ewabadaa aba Ācōrēa diabadada. Baribara cameyo mībuebada quīrāca Ācōrē leyde dji dromaara bada odaca. Djārā ume jipa odaca, quīrā djuburiadaca, idjaba Ācōrēra ījānaca. Bārāba idjā ne diabada awara ¿cārē cārēā maḷ sida odaē panla? ¡Dauberrea bea quīrāca panla! ¿Sāwā purura jipa pe ededi?

²⁵ ¡Bārā pariseorā, judiorā ley jaradiabadarā, dji biaca beārā, mīā djuburi panla Ācōrēba cawa oi bērā! Bārāba tazara, epedeco sida ḷrālbemada quīrācuīta sagabadaa, baribara eda mititia bla. Ara maḷ quīrāca bārā sode ne jūmada ara bādji itea eda quīrābadaa idjaba ne drabadaa.

²⁶ ¡Pariseo dauberre! Naārā tazara, epedeco sida eda sagada; māwābala ḷrālbema sida bia saba haya.*

²⁷ ¡Bārā pariseorā, judiorā ley jaradiabadarā, dji biaca beārā, mīā djuburi panla Ācōrēba cawa oi bērā! Bārāra beudarā tbaripedada ḷrā totrao nūma quīrāca beaa. Maḷgara dajadaare bia quīrua, baribara edaare beudarā bawaraba, ne jūma mititiaba bira bla.

²⁸ Ara maḷ quīrāca bārāra ēberā daumaarā jipa beaca panla, baribara wārāda bārāba jaradiabadara odaca. Bārā sora ne jūma cadjiruaba bira beaa.

²⁹ ¡Bārā pariseorā, judiorā ley jaradiabadarā, dji biaca beārā, mīā djuburi panla Ācōrēba cawa oi bērā! Ācōrēneba bedebadarā tbaripedadama bārāba ḷrālbemada bia quīruda obadaa. Dewara jipa beārā tbaripedadama bida ara maḷ quīrāca obadaa.

³⁰ Maḷne bārāba jarabadaa: “Dadji drōāenabema ewaride pananabara, Ācōrēneba bedebadarāda careba beadaē bacasia.”

³¹ Māwā bārāba jara panla Ācōrēneba bedebadarā quenapedadarāneba yōsidada. Bārāra ara ādjirā quīrāca beaa.

³² ¡Maḷ bērā bārā drōāenabemaba opedadaēra jūma odada!

³³ ¡Bārāra dama quīrāca beaa! Ācōrēba bārāra wārāda taba uruade biē baya.

³⁴ Mā Ācōrēneba bedebadarāda, crīcha cawa beada, Ācōrē ley jaradiabada sida bārāmaa diabueya. Baribara bārāba ḷcala beadā idjaba ḷcala crude cachi jira bādia. Dewarārāda bārā dji jarebada dede soaba uđia idjaba biē odi carea puruza ēpēnia.

³⁵ Maḷ bērā jūma ēberā jipa bea naārēdabla beapedada carea Ācōrēba bārāra cawa oya: Abel jipa ba beapedada carea, Berequía warra Zacaria beapedada carea idjaba jūma

‡ 23:14 Griego beadeē ḷcala cartade maḷ versícolora neēa. § 23:19 Bārāra crīcha neē beaa. Griego beadeē ḷcala cartade maḷra neēa. * 23:26 Epedeco sida. Griego beadeē ḷcala cartade maḷra neēa.

dewararā beapedada carea bida. Zacariara Ācōrē de dajadaare dji animarā babue diabada caita beasidaa.†

³⁶ Wārā arada māa jaraya: jūma maā ēberārā beapedada carea Ācōrēba idibema ēberārā cawa oya.-

Jesu Jerusaleā carea sopuada

Luca 13:34-35

³⁷ iJerusaleā, Jerusaleā, bārāba Ācōrēneba bedebadarāda beabadaa! iĀcōrēba diabuedarā sida mōgaraba tabari beabadaa!‡ Māa barima zocārā bārāra ābaa pe eda quīrīā basia eterre wērāba idji warrarā i edre edabari quīrāca. Māwāmīna bārāba quīrīānaē basia.

³⁸ Maā carea Ācōrēra waa bārā ume baēa.§

³⁹ Māa bārāa jaraya: ara idiba māra waa ununaēa aba mā bia edabadadaa. Maā ewaride nāwā jaradia: “iBio bia bāa Ācōrē trāneba zebalra!”*-

24

Ācōrē de droma jūma ārīni Jesuba jarada

Marco 13:1-23; Luca 21:5-24

¹ Jesura Ācōrē de droma dajadaare baadada wābala basia. Maāne idji ume nībabadarāda idji caita zedapeda jarasidaa:

-Acadua Ācōrē de dromara, caita bea de sida sāwā bia queeada.-

² Maāne Jesuba ādjirāa jarasia:

-Māē, bārāba unu panlra bia queeaa. Baribala wārā arada māa jaraya: naā mōgara capadadara jūma todogozoaya.-

³ Jesu Olivo eyade chūmaside idji ume nībabadarāra idjima wānapeda āduba nāwā iwidididaa:

-Dairāa jaradua, Ācōrē de dromara zāābe todogozoai? iCārēneba cawadi bala zebododa? Idjaba zcārēneba cawadi naā ewarira jōbalada?-

⁴ Jesuba panusia:

-Quīrācuita beadadua ni abalba cūrūgarānamārēā.

⁵ Zocārāba jaradia ādjidra Ācōrēba ēdra edabari diai jaradada. Māwā ēberārāda zocārā cūrūgadāa.

⁶ Bārāba ūrīnia abal puruda dewara ume djō duanada idjaba drua āyā bida māwā duanada. Baribala ne wayarānada. Maāgara jūma māwāida bāa. Baribala naā ewarira wadi jōēā.

⁷ Abal puruda dewara puru ume djōnia. Abal druadebema boroda dewara druadebema boro ume djōnia.* Zocārā druade jarrabada baraya idjaba de uremiada baraya.

⁸ Baribala maā naārā mīgabada maārī baya wērā warra pua za bā quīrāca.

⁹ Maā ewaride ēberārāba bārāra zarrarāa jida diaā biē odapeda beadamārēā. Mā iā panla carea jūmarāba bārāra quīrāmania.

¹⁰ Maā carea zocārāba mā iā panlra igaradia. Maāne dji jidabidā idjaba dji quīrāmania.

¹¹ Ācōrēneba bedebada dji wārāē beada zedia. Maāgarāba ēberārāra zocārā cūrūgadāa.

¹² Cadjiruara auđuara yōbala bēra zocārāba djārā quīrā pananara igaradia.

¹³ Baribala bārāba maā ewari zearade mā iā panlra igaradēbala, Ācōrēba ēdra edaya idji ume ewariza zocai panani carea.

¹⁴ Maāne beada bia Ācōrēba pe erobādebemada jūma naā ējūāne jaradia puru beaza ūrīnamārēā. Māwānacareabala naā ewarira jōya.

¹⁵⁻¹⁶ Ācōrēneba bedebari Danielba cartade bāasia Ācōrē de dromane eā dji biara bā dejāne Ācōrēba quīrācada abalba bāida.† (Dji carta acā bāba cārē jara bāda cawāida bāa.) Bārāba maā unubādade Judea druade beara eyadaa mīrū wānida panla.

¹⁷ Ēberā idji de ārā bala idji dede eā wāiē bāa ne eāi carea.

¹⁸ Dji peade bāba idjia ārā jābarira jēda edade wāiē bāa.

¹⁹ Maā ewaride wērārā biogoa beara, warra ju dawa erobeā sida bio mā djoburi beādia.

† **23:35** Abel. Genesi 4:3-8. *Zacaria*. Maāga Zacaria zezara wārāda Joyadā basia. 2 Cronica 24:20-22. *Berequía warra Zacaria*. Zacaria 1:1. ‡ **23:37** 1 Rey 9:10; Jeremia 2:30. § **23:38** Jeremia 22:5. * **23:39** Salm 118:26.

* **24:7** Griego bedeadē ācala cartade idjaba nāwā bā bāa: “Cacua biē bāida quīrātanoa odjacuadia.” † **24:15-16** Daniel 9:27; 11:31; 12:11. Griego Antioco Epipaneba Ācōrē de dromara mititia bāasia 168 poa Jesu tođi naēna. Baribala Jesuba jarasia maā Antiocoba oda quīrāca wayacusa māwāida. ācala maārā Jesuba jaradara wārāda māwāsia romanorāba Jerusaleā puruda, Ācōrē de droma sida poa 70de jūma ārīsidade. ācala maārā jara bāa cadjiruadebema ēberāba māwā oya (2 Tesalonica 2:3-10). Idjaba ācala maārā Jesuba jaradara jirūarebema ewaride māwāya.

²⁰ Ācōrēa iwidiɗadua cue jara wa ḷnāūbada ewaride mīrū wāna amaaba.

²¹ Maḷ ewaride ēberārā bio bia mīgadia. Ācōrēba naḷ ējūā odadeba ḷtaa ēberārā maḷ quīrāca bia mīgadacaa idjaba māwānacarea waa ara maḷ quīrāca mīgadaēa.

²² Maḷ ewarira dārāya. Ācōrēba jūma daucha bia mīgabibara, ni abaḷda ēdrḷdaē bacasia. Baribḷḷa Ācōrēba edada ēberārā carea jūma daucha bia mīgabiēa.

²³⁻²⁴ Maḷ ewaride ḷcaḷḷaba sewadeba jaradia ādjira Ācōrēba ēdrḷ edabari diai jaradada. Idjaba ḷcaḷḷaba sewadeba jaradia ādjira Ācōrēneba bedebabarida. Maḷgārāba ne ununaca waibḷa beada odia ēberārā cūrūgadi carea. Ācōrēba edadarā sida poya cūrūgadibara, ādjirā sida cūrūgacasia. Maḷ bērā abāḷba bārāa jaraibḷḷa, “Acḷadua, Ācōrēba ēdrḷ edabari diai jaradara nama ḷaa,” maḷra ijārānadua. Dewaraḷba idjira jarima ḷaaḷa aibḷḷa, maḷ sida ijārānadua.

²⁵ Jūma maḷgāra mḷa bārāa jarasia māwāi naēna.

²⁶ Maḷ bērā abāḷba bārāa jaraibḷḷa: “Ūrīnadua, Ācōrēba ēdrḷ edabari diai jaradara ējūā pōāsa ewaraga ḷaḷde ḷaa,” jāmaa wārānadua. Dewaraḷba jaraibḷḷa: “Acḷadua, idjira nama dede eda ḷaa,” maḷra ijārānadua.

²⁷ Naḷ Djara Edada zebḷḷara jūmarāba ebuda ununia ḷmāḷdau odjabariereba ḷmāḷdau bæbaridāa baa purewa edabḷḷade ebuda unubada quīrāca.

²⁸ Jūmarāba cawa panḷa āgoso powua nūmama ne beudara taḷḷa. Ara maḷ quīrāca mḷ zebḷḷara jūmarāba ununia.-

Naḷ Djara Edada zeidebema

Marco 13:24-37; Luca 21:25-33; 17:26-30, 34-36

²⁹ Ēberārā bio bia mīga pananacarea ara maḷda ḷmāḷdau pāimaya. Jedeco sida ḷnaēa. Chīḷdaua bajāneba bæcuadia. Jūma bajāne beara quīrā awara beya.‡

³⁰ Maḷne bajāne ne ununia. Maḷgāra mḷ, Naḷ Djara Edada zebḷḷadebema. Maḷ unubadade jūma naḷ ējūāne bea purura ne wayaadeba jīania.§ Mḷra jārārāne ḷḷa bara zebḷḷada idjaba quīrāwārēā dorrodorroa ḷada ununia.*

³¹ Maḷne cachiru jīguabḷḷade mḷa bajānebema nezocarāda drua beaza wābiya Ācōrēba edadarāda ābaa jḷredamārēa.

³² Higojōneba ne jarabḷḷada cawadadua. Dji jḷwata tucu nūmepeda quedua barabaria. Maḷneba jūmarāba cawa panḷa dārāēne poara zeida.

³³ Ara maḷ quīrāca mḷa jarada unubadade cawadadua mḷ zeī ewarira jūēboḷoda.

³⁴ Mḷa bārāa wārāda jaraya: naḷ ewaridebema ēberārā beudā naēna maḷra jūma māwāya.

³⁵ Bajāra jōya, naḷ ējūā sida jōya, baribḷḷa mḷa jaradara wārāda māwāya.

³⁶ Baribḷḷa ni abaḷba maḷ ewarira sāḷbe māwāida cawadaēa. Ācōrē bajānebema nezocarā bida adua panḷa. Mḷ, Naḷ Djara Edada bida adua ḷaa.† Ababe mḷ Zebabḷḷa cawa ḷaa.

³⁷ Naḷ Djara Edada zeī ewarira Noé ewaride baḷa quīrāca bayā.‡

³⁸ Dopapa zeī naēna ēberārā ne co duanabadjia, mīā cāi duanabadjia, dji caurāra quima diacua duanabadjia. Māwā duanabadjia aba Noé jāba dromane badobḷḷada.

³⁹ Ādjirāba dopapa zeidebemada cawadaca basia. Baribḷḷa wārāda zeside ādjirāra jūma nābḷḷa quinisidaa.§ Ara dopapa cawaēne zeḷa quīrāca mḷ, Naḷ Djara Edadara cawaēne zeya.

⁴⁰ Maḷ ewaride ēberāda umé ādji ējūāne traja panḷne mḷ, Naḷ Djara Edadaba aba edeya baribḷḷa dewarabemara beya.

⁴¹ Wērārāda umé abari yude ne ba panḷne mḷ, Naḷ Djara Edadaba aba edeya baribḷḷa dewarabemara beya.

⁴² Maḷ carea dau ḷḷa beadadua. Bārā Borora sāḷbe zeida adua panḷa.

⁴³ Naḷda cawadadua: de djibariba ne drḷabarira sāḷbe zeida cawa ḷḷbara, cāzé bacasia ni cārē sida drḷabi amaaba.

⁴⁴ Ara maḷ quīrāca bārā bida jḷā beadadua. Bārāba mḷ, Naḷ Djara Edada zeēda crīcha panḷne zeya.

Nezoca umé panḷneba ne jara ḷa

Luca 12:41-48

⁴⁵ Nezoca crīcha cawa ḷḷba jipa obari quīrāca beadadua. Idji boroba waabema nezocarāda idji jḷwaeḷa ḷasia aride ne cobī bamārēā.

⁴⁶ Nezocaba māwā o ḷada idji boroba unune zeibḷḷa, idjira bio bia bayā.

‡ 24:29 Isaia 13:9-10; 34:4; Ezequiel 32:7; Joel 2:10-11; 3:15. § 24:30 Zacaria 12:10. * 24:30 Daniel 7:13-14.

† 24:36 Mḷ, Naḷ Djara Edada bida adua ḷaa. Maḷra griego bedade ḷcaḷḷa cartade neēa. ‡ 24:37 Genesi 6:5-8. § 24:39

Genesi 7:6-24.

47 Wārā arada mā jaraya: dji boroba jūma idjia erobara mañ nezoca jawaedā baya.

48 Baribara mañ nezocara dji cadjirua baibara, idji sode mā boro zeira dārāyana aya.

49 Mañne waabema nezocarāra bié o baya idjaba beu nībabadarā ume ne co bepeda itua do baya.

50 Abeda idji boro zeida jāāé baya. Māwā bade idji borora cawaēne zeya.

51 Mañbe dji boroba bio cawa opeda dji biaca bearā ume bié baya. Mama jūmarāda aujā panania idjaba puaba quida ichia panania.

25

Die awērārānebema ne jara ba

1 Bajāne Bāba ēberārā pe erobara nañ quīrāca baya: awērārāda die panasidaa. Ādjiza ībīrāda edadapeda quima edaya ba umaquīrāda audiabariđe wāsidaa.

2 Mañ awērāra juesuma crīcha cawa panasidaa. Baribara juesuma crīcha neñ panasidaa.

3 Dji crīcha neñ panaba ādji ībīrāra edesidaa baribara olivo dragada ededaé basia dārā coa erobeadi carea.

4 Mañne dji crīcha cawa panaba ādji ībīrāra edesidaa, idjaba olivo draga sida audu edesidaa.

5 Dji quima edaya ba umaquīrāra dārāna bērā jūmarāda daupeadapeda cāsidaa.

6 Mañne ariquetra bedeada jūga ūrīsidaa: “Īdji quima edaya ba umaquīrāra zebara! Īdjira audiabariđe wānadua!”

7 Ara mañda jūma mañ awērāra piradrasidaa ādji ībīrā biara uruabidi carea.

8 Mañne dji crīcha neñ panaba dji crīcha cawa panāa jarasidaa: “Dai ībīrāra quicua-bododa. Bārā olivo dragadebemada diadadua.”

9 Baribara dji crīcha cawa panaba panusidaa: “Daiba bārāa diadibara ni abāa itea araēa. Biara ba bārā itea nēdode wānida.”

10 Ara mañda olivo dragara nēdode wāsidaa. Mañmisa dji quima edaya ba umaquīrāra jūesia. Mañbe dji crīcha cawa panāra idji ume dji bāsrīda o panāmaa eda wāsidaa. Ara mañda nezocaba eda wābadara jūātrā bāsia.

11 Māwānacarea dji olivo draga nēdode wā pananara jēda zedapeda jarasidaa: “Dai boro, dai boro, दौरa idu eda wābidua.”

12 Baribara dji quima edabara umaquīrāba jarasia: “Wārā arada mā jaraya: mā bārāa unucaa.”–

13 Mañbe Jesuba jarasia:

–Mañ carea bārāra dau bāba beadadua. Mā, Nañ Djara Edada zei ewarira, dji hora sida adua panāa.*

Paratadeba ne jara ba

Luca 19:11-27

14 Bajāne Bāba ēberārā pe erobara nañ quīrāca bāa: ēberārāda dewara druadaa wāi carea basia. Mañ carea idji nezocarāda trīcuapeda idji paratara ādjiza diasia ne o panāneba waribidamārēā.

15 Ādjiza poya waribidida crīchada quīrāca diasia. Abāaa paratada mil juesuma diasia. Dewarabemaa mil umé diasia. Dewaraa mil aba diasia. Mañbebara wāsia.

16 Dji mil juesuma edadara mañ parata waribi carea trajade wāsia. Māwā idjia dewara mil juesuma edasia.

17 Ara mañ quīrāca dji mil umé edadaba dewara mil umé edasia.

18 Baribara dji mil aba edadaba mañ paratara egorode jou bāsia.

19 Dārābarāde ādji borora jēda zesia. Mañbe idjia parata amenanebemada idji nezocarāa iwīdīsia.

20 Dji mil juesuma edadara zepeda dewara mil juesuma enepeda jarasia: “Mā boro, bāa mil juesuma diadadeba māa dewara mil juesuma enesia.”

21 Dji boroba jarasia: “Bia bāa, nezoca bia, bāa jipa obaria. Māa mañrī diadara bāa arīde oda bērā māa wābāara ba jawaedā baya. Eda zedua mā ume bāsrīda panani carea.”

22 Mañbe dji mil umé edadara zepeda jarasia: “Mā boro, bāa mil umé diadadeba māa dewara mil umé enesia.”

23 Dji boroba jarasia: “Bia bāa, nezoca bia, bāa jipa obaria. Māa mañrī diadara bāa arīde oda bērā māa bāa wābāara ba jawaedā baya. Eda zedua mā ume bāsrīda panani carea.”

24 Baribara dji mil aba edadara zepeda jarasia: “Mā boro, māa cawa bāa bāa djārāra quīrā djaburiacada parata edai carea. Mañ awara djārāba upeadara ewabaria.

* 25:13 Nañ Djara Edada zei. Mañra griego bedeade bāra cartade neēa.

²⁵ Mañ carea m̄ra ne wayasia. B̄l parata aduabue amaaba egorode jou b̄asia. Barib̄a nama erob̄a.”

²⁶ Mañne dji boroba jarasia: “iNezoca cadjirua, b̄ara djuburia tab̄a! B̄a w̄rãda cawa basia m̄a djãrãnedã edabarida idjaba djãrãba upedaðara ewabarida.

²⁷ Mañ b̄erã b̄a m̄ paratara dji parata wagabada dede b̄ãida basia. M̄awã odabara m̄ zeb̄ãde m̄ parata edab̄ã awara dji eabada sida edacasia.”

²⁸ Mañbe dji boroba jarasia: “Idjia parata mil ab̄a erob̄ã jãrãnapeda dji die mil erob̄ã diadadua.

²⁹ M̄ã diada auðu ab̄ãba eneib̄ã m̄ã mañ ãberã auðuara diaya. Barib̄ã m̄ã diada auðu eneib̄ã, m̄ã mañ diada sida jũma jãrãya.

³⁰ Jãñ nezoca djuburia tab̄ã dajada pãimane b̄atabuedadua. Mama b̄eara aujã panania idjaba puaba quida ichia panania.”

Jũmarã cawa oiðebema

³¹ M̄ã, Nañ Djara Edaðara jũma bajãnebema nezocarã ume ab̄ã bara zeb̄ãde, m̄ bugue quĩrãwãrã b̄ãde chũmeya cawa oi carea.

³² Mañne druzabema ãberãrãda m̄ quĩrãpita zedia. Mañgarãra m̄ã awara awara b̄aya oveja wagabariba idji ovejara chiwatu ume ab̄ã pananada awara b̄b̄ari quĩrãca.

³³ Dji oveja quĩrãca b̄eada m̄ j̄ãwa araare b̄aya. Dji chiwatu quĩrãca b̄eada m̄ j̄ãwa ac̄ãre b̄aya.

³⁴ Mañbe m̄ã, dji Boroba j̄ãwa araare duanãrãã nãwã jaraya:

“Bãrã, m̄ã Zezaba bia b̄ãcuadarã, zedadua. Idji purude bia pananadua. Nañ ãjũã oda ewarideba ãtaã mañ purura bãrã itea o b̄ãcãrã.

³⁵⁻³⁶ M̄ã j̄ãra baside bãrãba ne cobisiðã; m̄ã opichia baside baido dawasiðã; m̄ãra drua ãibema quĩrãca p̄ãrãã nĩbaside bãrã dede bia edasiðã; m̄ã cacuaðe j̄ã carea ne ã baside m̄ã diasida; m̄ã cacua biẽ baside ac̄ãde zesiðã; idjaba m̄ãra preso baside ac̄ãde zesiðã.”

³⁷ Mañne dji jipa beaba iwiðidã: “Dai Boro, ¿sãlbe b̄ara jarra b̄asi? ¿sãlbe daiba b̄ara ne cobisiðã? ¿sãlbe b̄ara opichia b̄asi? ¿sãlbe daiba b̄ara baido dawasiðã?”

³⁸ ¿sãlbe b̄ara drua ãibema quĩrãca p̄ãrãã nĩbasi? ¿sãlbe dai dede b̄ara bia edasiðã? ¿sãlbe daiba b̄ã cacuaðe j̄ãmãrãã diasida?

³⁹ ¿sãlbe b̄ara cacua biẽ b̄ãde wa preso b̄ãde daiba ac̄ãde wãsiðã?”

⁴⁰ Mañne m̄ã panuya: “Wãrã arada m̄ã jaraya: bãrãba m̄ã djabarã dji edaara queðeada carebasidã m̄ã carebasidã.”

⁴¹ Mañbe m̄ã j̄ãwa ac̄ãre duanãrãã jaraya: “Bãrã, ãcõrãba biẽ b̄ãdarã, m̄ã caitabemada ãyã wãnadua tab̄ã urua quicadaã. Mañgara ãcõrãba coa b̄asia diauruda, idji nezocarã sida cawa oi carea.

⁴²⁻⁴³ M̄ã j̄ãra baside bãrãba ne cobidaẽ basia; m̄ã opichia baside baido dawadaẽ basia; drua ãibema quĩrãca p̄ãrãã nĩbaside bia edadaẽ basia; m̄ã cacuaðe j̄ã carea ne ã baside bãrãba diadaẽ basia; m̄ã cacua biẽ baside, preso baside bida bãrãba m̄ãra ac̄ãde zedaẽ basia.”

⁴⁴ Mañne ãdjirãba iwiðidã: “Dai Boro, daiba b̄ara jarra b̄ãda, opichia b̄ãda, drua ãibema quĩrãca p̄ãrãã nĩda, cacuaðe j̄ã carea ne ã b̄ãda, cacua biẽ b̄ãda, wa preso b̄ãda ununaca basia. ¿sãlbe b̄ara carebadaẽ b̄asi?”

⁴⁵ Mañne m̄ã panuya: “Wãrã arada m̄ã jaraya: bãrãba dji edaara queðeada carebadaẽ baside m̄ã carebadaẽ basia.”

⁴⁶ Mañbe ãcõrãba ãdjirãra tab̄ã urua quicadaã b̄ãcuaya, barib̄ã dji jipa b̄eara idji ume ewariza zocai b̄eadamãrãẽ edeya.-

26

Jesu beađi carea crĩcha j̄ãra panana

Marco 14:1-2; Luca 22:1-2; Juañ 11:45-53

¹ Jũma mañ jaradiadacarea Jesuba idji ume nĩbabadarã jarasia:

² -Bãrãba cawa panã ewari ume bab̄ãde Egiptoðeba ãdrãpedada quĩrãnebabada ewarida oðida.* Mañne ab̄ãba m̄ã, Nañ Djara Edaðara jidabiya crude cachi beadamãrãẽ.-

³ Mañmisa sacerdote bororãda, judiorã ley jaradiabadarãda, judiorã dji dromarã sida Caipã de dromane ab̄ãba dji j̄ãresiðã. Mañ Caipãra sacerdote dji dromaara basia.

⁴ Mañne beðea ausidaã Jesura chupea jidaðpeda beabidi carea.

⁵ Barib̄ã jarasiðã:

-Ewari dromane jidaðãã ãberãrã quĩrũbucarãnamãrãẽ.-

Wẽrãba nardo quera Jesu boro ãrã weaða

Marco 14:3-9; Juañ 12:1-8

* 26:2 Exodo 12:1-27.

⁶ Maḷ ewaride Jesura Betania purude Simoḷ aida bara baḍa dede baṣia.

⁷ Maḷne wērāda idjimaā zesia. Maḷ wērāba boteya alabastro mōgara oḍara enesia.† Boteyara quera bio nēbḷa ḷaba bira baṣia. Jesu ne co chūmḷane wērāba maḷ querara idji boro ḷrḷ weabuesia.

⁸ Jesu ume nībabadarāba maḷ unubadade quīrūsidaa. Nāwā jarasidaa:

–ζCārē cārēā jāwā weatasi?

⁹ Nēdobuedabara paratada waiḷba edacasia. Maḷba ne neē quedeara carebacasia.–

¹⁰ Baribḷrḷ Jesuba maḷda ūrīna bērā jarasia:

–ζCārē cārēā idjira quēā panḷ? Idjia mḷ jāwā oḍara bia baṣia.

¹¹ Ne neē quedeara ewariza bārā tāēna panania, baribḷrḷ mḷra bārā ume ewariza baēa.

¹² Dārēne mḷra beupeḍa tḷbaridīa. Naḷ wērāba mḷra maḷ carea queraba pāsia.

¹³ Wārā arada mḷa jaraya: jūma naḷ ējūāne beḍea bia mḷnebema jaradiabḷdama naḷ wērāba oḍara nēbḷrḷdīa idji sida quīrḷnebadamārēā.–

Judaba Jesu jidabi carea crīchada

Marco 14:10-11; Luca 22:3-6

¹⁴ Juda Iscariote abadada Jesuba doce edadadebema baṣia. Maḷ Judara sacerrote bororāmaā wāsia.

¹⁵ Idjia nāwā iwīdisia:

–Mḷa bārāa Jesuda jida diaibḷrḷ, ζbārāba mḷa cārēda diadi?–

Maḷne ādjirāba parata torroda treinta diasidaa.‡

¹⁶ Mamaḷba ḷtaa Judaba jarḷbadjia sāwā Jesura jidabida.

Jesuba doce edadarā ume ne coda

Marco 14:12-25; Luca 22:7-23; Juaḷ 13:21-30; 1 Corinto 11:23-26

¹⁷ Paḷ ēsābari neē ḷa cobada ewarida jūēsia. Domia aba māwā cobadjidaa. Dji nabema ewaride Jesu ume nībabadarāba idjimaā wānapeda iwīdisidaa:

–ζBḷa sāma quīrīā ḷa daiba Egiptodeba ēḍrḷpeḍada quīrḷnebaḍi carea cobadara ḷ itea oḍida?–

¹⁸ Jesuba panusia:

–Jerusalemne dadjia unubada ēberāmaā wānada. Idjīa nāwā jaradada: “Dadjirāa Jaradiabariba jara ḷa idji ewarira caita ḷada. Idjia, idji ume nībabadarā bida Egiptodeba ēḍrḷpeḍada quīrḷnebaḍi carea cobadara ḷ dede codia.”–

¹⁹ Ara maḷda Jesuba jaraḍa quīrāca idji ume nībabadarāba Egiptodeba ēḍrḷpeḍada quīrḷnebaḍi carea cobadara osidaa.

²⁰ Queudacarea Jesura, idji ume nībabadarā doce panḷ ume mesa icawa chūmesia.

²¹ Ne co panḷne idjia jarasia:

–Wārā arada mḷa jaraya: aba bārānebemaba mḷra jidabiya.–

²² Maḷ carea ādjira bio sopua panesidaa. Ara maḷda aba aba idjia iwīdisidaa:

–Mḷ Boro, ζmḷa māwā oica?–

²³ Idjia panusia:

–Mḷ ume abari epedecode ne co ḷaba mḷra jidabiya.§

²⁴ Wārāda mḷ, Naḷ Djara Edadara beuida ḷa Ācōrē Bedeade ḷ ḷ quīrāca.* †Baribḷrḷ mḷ jidabi ēberāra bio mīā djuburi ḷa! Idjira topeḍadaēbara biara bacasia.–

²⁵ Maḷne Juda, Jesu jidabiya ḷba iwīdisia:

–Jaradiabari, ζmḷa māwā oica?–

Jesuba panusia:

–Māē, ḷa māwā jara ḷa.–

²⁶ Wadi ne co duanane Jesuba paḷda jḷwade edapeḍa Ācōrēa bia jarasia. Maḷbe cōrācuapeḍa idji ume nībabadarāa diabḷrḷde jarasia:

–Edadada. Codada. Naḷgara mḷ cacuaa.–

²⁷ Māwānacarea uva ḷa tazade ḷada edapeḍa Ācōrēa bia ḷada asia. Maḷbe ādjirāa diabḷrḷde jarasia:

–Jūmarāba dodada.

²⁸ Naḷgara mḷ oaa. Mḷ oa erozoabḷrḷba Ācōrēba beḍea djiwīdida ḷbḷrḷa zocārā ēberāra cadjirua opeḍada quīrādoai carea.†

† **26:7** *Alabastro*. Maḷgara mōgara cuaracuara ḷa. Mācu zareaē ḷa bērā ne obadaa. Judiorāba alabastroa Egipto druadeba enebadjidaa. Jūma alabastro oḍara nēbḷa ḷa. ‡ **26:15** Zacaria 11:12; Exodo 21:32. § **26:23** Salmo 41:9. * **26:24** Salmo 22; Salmo 118:22; Isaia 52:13ḍeba aba 53:12ḍaa. † **26:28** *Bedeade djiwīdi*. Jeremia 31:31-34. Ācōrēa naārā israelerā ume beḍea baṣia (Exodo 24:6-8). *Djwīdi*. Griego beḍeade ḷrḷrḷ cartade maḷra neā.

²⁹ Māa jaraya: māa uva bara waa doēa aba māl Zezaba jūma idji ēberārā pe erobebaladaa. Maľbebalā māa bārā ume uva bada wayacusa doya.-‡

Pedroba Jesu igaraēana ada

Marco 14:26-31; Luca 22:31-34; Juaľ 13:36-38

³⁰ Maľbe Ācōrē Bedeadebemada trľānapeda Olivo eyadaa wāsidaa. §

³¹ Maľne Jesuba ādjía jarasia:

-Naľ diamasi jūma bārāba mālra igaradia. Ācōrē Bedeade nāwā bā bāa: “Māa oveja wagabarira beabalade dji ovejara jārāzoadia.”*

³² Baribalā mālra lrēbapeda bārā na wāya Galilea druadaa.-

³³ Maľne Pedroba Jesua jarasia:

-Jūmarāba bara igaradimīna mľabalā igaraē baya.-

³⁴ Jesuba Pedroa jarasia:

-Wārā arada māa jaraya: ara naľ diamasi eterre berui naēna bāa bārīma ūbea mālra unucaada aya.-

³⁵ Baribalā Pedroba jarasia:

-Mā beabada sida bāra igaraēa.-

Waabemarā bida abarica jarasidaa.

Jesu Getsemanine Ācōrēa iwīdīda

Marco 14:32-42; Luca 22:39-46

³⁶ Jesura idji ume nībabadarā sida Getsemani abadama jūēne wāsidaa. Mama Jesuba ādjirāa jarasia:

-Mā awuā Ācōrēa iwīdīde wābalamisa nama chūpanenadua.-

³⁷ Maľbe Zebedeo warrarā umé panada, Pedro sida jīga edesia. Idji sāwāinebemada jūmawāyā crīcha bā bērā bio sopua besia.

³⁸ Maľne ādjía jarasia:

-Mālra sopuaba beubalā quīrāca bāa. Nama panenadua. Mā daucha zocai pananadua.-

³⁹ Jesura wagabe wāpeda idji dratura ējūānaa tēu cobepeda Ācōrēa iwīdīsia:

-Mā Zeza, bāa quīrā awara oida bābalā mālra idu bia mīgabirādua. Baribalā māa quīrā bā cāyābara bāa quīrā bā quīrāca odua.-

⁴⁰ Maľbe Jesu idji ume nībabadarā ūbea panamaa jēda zebalade unusia ādjira cāi panada. Pedroa jarasia:

-Ķbalā mā daucha ni hora aba bida poya zocai baēca?

⁴¹ Bārāra dau lbaa beadadua. Ācōrēa iwīdīdadua māl igarada amaaba. Māa cawa bāa bārāba biada o quīrā panada. Māwāmīna naľ djarade lbaaē panla.-

⁴² Maľbe Jesura wayacusa wāpeda Ācōrēa iwīdīsia:

-Mā Zeza, mlda bia mīgaida bābalā, bāa quīrā bā quīrāca mīgaya.-

⁴³ Idji ume nībabadarāmaa jēda zebalade cāi panada unusia. Ādji daura daupeaba oga cara nūpanasidaa.

⁴⁴ Ādjira waya amepeda wāsia. Ācōrēa ara abarida iwīdīsia.

⁴⁵ Maľbe idji ume nībabadarāmaa jēda zepeda jarasia:

-Bārāra Ķwadibiēda cāi panaca? Mā ewarira jūesia. Mā, Naľ Djara Edadara ēberā cadjiruarā jalwade bebalāa.

⁴⁶ Piradradadua. Wānia. Acľadadua, jari urua māl jidabira.-

Jesu jidapedada

Marco 14:43-50; Luca 22:47-53; Juaľ 18:2-11

⁴⁷ Jesu wadi bedea bade Judada zesia. Mā Judara Jesuba doce edadadebema basia. Zocārā ēberārāda neco bara, bacuru bara idji ume zesidaa. Ādjirāra sacerdote bororāba, judiorā dji dromarā bida diabuepedadarā basia.

⁴⁸ Dji jidabiya bāba ādjía jaradoasia sāwā oida Jesuda cawadamārēā. Nāwā jarasia:

-Mā uridarrade isōbarāda Jesua. Idjida jidadadua.-

⁴⁹ Maľne Judara Jesu caita wāpeda jarasia:

-ĶMērā, Jaradiabari!-

Māwā jarapeda Jesura uridarrade isōsia.

⁵⁰ Jesuba idjía jarasia:

-Ache, bāa ode ze bāra odua.-†

‡ 26:29 Uva bada wayacusa doya. Griego bedede maľba idjaba jara bāa: “Uva ba djiwīdida doya.” § 26:30 Maľ ewarī dromane judiorāba ne codī naēna Salmo 113deba aba 114daa trľābadjīdaa. Ne copeadacarea Salmo 115deba aba 118daa trľābadjīdaa. * 26:31 Zacaria 13:7. † 26:50 Bāa ode ze bāra odua. Maľ bedeaba idjaba jara bāa: “Ķcārēda ode ze bā?”

Ara mañda dewararāda caita zedapeda Jesura jidasidaa.

⁵¹ Mañne Jesu ume nībabari abaaba idji djōbada necoda ēuta edapeda sacerdote dji droma nezoca cawarāda tatasia.

⁵² Mañbe dji cawarāda tatadaa Jesuba jarasia:

–Bañdji necora wagadua. Necoba djōbadara necoba beudia.

⁵³ Mā Zezaa iwidiabara ara mañda idjia bajānebema nezocarāda cābana diabueya. ¿Baa mañra adua bañca?

⁵⁴ Baribara māwā obarabara idji Bedeade mānebema bañ bāra ¿sāwācasi?–

⁵⁵ Mañbe Jesuba dewararāa iwidiisia:

–Bārāba ¿cārē cārēā neco bara, bacuru bara māra jāwā jidade ze panā? ¿Māwāra māra ēberā minijīchiaca? Māa ewariza Ācōrē de droma dajada bārāa jaradia chūmabadjia. ¿Cārē cārēā māra mama jūmarā daide jidadaē basi?

⁵⁶ Baribara jūma nañgara o panāa Ācōrēneba bedebadarāba bañpedada māwāmārēā.–

Māwā bañde Jesu ume nībabadarāba idjira beesidaa. Jūmarāda mīrū wābarasidaa.

Jesu dji dromarā quīrāpita bada

Marco 14:53-65; Luca 22:54-55, 63-71; Juañ 18:12-24

⁵⁷ Mañbe Jesu jidapedadarāba idjira sacerdote dji droma Caipāmaa edesidaa. Mañ Caipā dede judiorā ley jaradiabadarāda, judiorā dji dromarā ume ābaa dji jare duanasia.

⁵⁸ Mañne Pedroba Jesu tamaba ēpē nīda sacerdote dji droma dema jūesia. Dji de audu jūrā ca bañde eda wāpeda Ācōrē de dromanebema zarrarā ume ābaa chūmesia Jesu sāwā odi cawai carea.

⁵⁹ Mañne sacerdote bororāba, jūma judiorā dji dromarā bida ēberārāda jarasidaa sewadeba Jesura biē jaradamārēā. Idjira nēbarade bañdapeda beabidida crīchāsidaa.

⁶⁰ Zocārāba Jesura sewadeba biē jarade zesidamīna idjidebema biē jaradida neē basia. Māwā duanane ēberāda umé zesidaa.

⁶¹ Mañgarāba jarasidaa:

–Nañ ēberāba jarasia: “Māa Ācōrē de dromara ārida bañ, baribara ewari ūbeade wayacusa o cobāida bañ.”–†

⁶² Mañne sacerdote dji dromaara bañba āta nūmepeda Jesua iwidiisia:

–Nañgarāba bāra biē jara panāa. Ādjia jara panāra ¿wārāca? ¿Baa ni cārē sida panuēca?–

⁶³ Baribara Jesura chupea besia. § Māwā bañde sacerdote dji dromaara bañba idjia jarasia:

–Ācōrē zocai bañ quīrāpita daia wārāda jaradua. ¿Bāra Ācōrēba ēdra edabari diai jaradaca? ¿Bāra Ācōrē Warraca?–

⁶⁴ Jesuba panusia:

–Māē, bāa māwā jara bañ. Mañ awara māa jaraya: idiba ātaa bārāba mā, Nañ Djara Edadara ununia Ācōrē ne jūma poya bañ jawa araare chūmāda idjaba jārārāne zebarāda.–*

⁶⁵ Mañne sacerdote dji dromaara bañ quīrābarāba idjia jā bāra cōātapeda dewararāa jarasia:

–jāwā idjia Ācōrēda biē jara bañ! ¿Cārē cārēā dewarada jaradi idji biē jaramārēā? Bārāba ūrisidaa idjia Ācōrēda biē jarabarāda.

⁶⁶ Jāñbe bārāmaarañ ¿idjira sāwā odi?–

Ādjirāba panusidaa:

–Idjira bedeade bañ. Mañ carea beadida panā.–†

⁶⁷ Mañbe ācarāba Jesu quīrāne idosidaa idjaba chīsidaa. Dewararāba idjira quīrāne usidaa.‡

⁶⁸ Udapeda jarasidaa:

–jāda Ācōrēba ēdra edabari diai jarada baibarā, Ācōrēneba bedeadua! ¡Daia jaradua caibarā bāra usida!–

Pedroba Jesu unucaada ada

Marco 14:66-72; Luca 22:56-62; Juañ 18:15-18, 25-27

⁶⁹ Pedro mañ de droma dūda chūmāne nezocawērāda idjimāa zesia. Mañ wērāba jarasia: –Bāra Jesu Galileadebema ume nībasia.–

⁷⁰ Baribara Pedroba jūmarā quīrāpita mērāsia. Nāwā jarasia:

–Māa adua bañ bañ cārēda jara bañ.–

⁷¹ Mañbe Pedrorā de jūrā ca bañde dji ēdrābadamaa wāsia. Mañne dewara nezocawērāba idjira unupeda arima duanarāa jarasia:

–Za bañda Jesu Nazaredebema ume nībasia.–

‡ 26:61 Juañ 2:19. § 26:63 Isaia 53:7. * 26:64 Salmo 110:1; Daniel 7:13-14. † 26:66 Levitico 24:15-16. ‡ 26:67 Isaia 50:6.

- ⁷² Barib_{ΛΓΛ} Pedroba wayacusa mērāsia:
 –Mā wārāneba jaraya: jāl ēberāra unucaa.–
- ⁷³ Dārāéne arima duan_Λba Pedromaa wānapeda jarasidaa:
 –Wārāda b_Λra jāl Jesu ume nībasia. B_Λa poya mērāéa, Galileadebema quīrāca bedebari bēra.–
- ⁷⁴ Pedroba jarasia:
 –iMā sewada jarai_{ΛΓΛ} Ācōrēba cawa oya! Wārāneba jaraya: mā jāl ēberāra unucaa.–
 Ara māwā jarab_{ΛΓΛ}de eterrera berusia.
- ⁷⁵ Ma_Λne Pedroba quīrānebasia Jesuba nāwā jaradara: “Eterre berui naēna b_Λa b_Λrima ūbea māra unucaa_Λ aya.”[§] Ma_Λbe Pedrorā dajadaa wāpeda bio sopuaba jīasia.

27

Juda beuda

Hecho 1:18-19

¹ Āsabo_Λde jūma sacerdote bororāda judiorā dji dromarā ume ābaa bedea ausidaa Jesu beabidi carea.

² Ma_Λbe idjira ēberā Poncio Pilato abadamaa j_Λwa j_Λ edesidaa. Ma_Λ Pilatorā Romanebema boroba Judea druadebema boroda b_Λsia.*

³ Ma_Λne Judaba cawasia Jesura beadida. Idjiab_{ΛΓΛ}jidabida bēra bio sopuasia. Ara māda idjia treinta parata edadara sacerdote bororāmaa, judiorā dji dromarāmaa bida jēda diade wāsia.

⁴ Ādjirā jarasia:

–Mā ēberā bedea neē b_Λda jidabida bēra cadjiruada osia.–

Ma_Λne ādjirāba jarasidaa:

–¿Dairāmaarā māda sāwāi? Ma_Λg_Λra b_Λde b_Λa.–

⁵ Ma_Λbe Judaba dji paratara Ācōrē de dromane eda cuabuesia. Puru dajadaa wāpeda iduba o_Λ beusia.

⁶ Juda wānacarea sacerdote bororāba ma_Λ paratara j_{ΛΓΛ} pedapeda jarasidaa:

–Na_Λ paratara Ācōrēa diapedada parata ume b_Λcara pan_Λa, māba ēberā beabida bēra.–

⁷ Ma_Λ carea bedea audapeda ma_Λ parataba ējūāda nēdosidaa druā āibemarā joubadada eropanani carea. Ma_Λ ējūāra Zoco Cabari Ējūā abadjidaa.

⁸ Barib_{ΛΓΛ} mama_Λba ātaa Oa Ējūā abadaa.

⁹ Ma_Λra māwāsia Ācōrēneba bedebari Jeremiaba jarada quīrāca. Nāwā jarasia: “Ādjirāba treinta paratara edasidaa. Ma_Λ nēb_Λara israelerāba idji carea b_Λsidaa.

¹⁰ Ma_Λ parataba ādjirāba zoco cabari ējūāda nēdosidaa Ācōrēba mā jarada quīrāca.”[†]

Jesu Pilato quīrāpita bada

Marco 15:1-5; Luca 23:1-5; Jua_Λ 18:28-38

¹¹ Ma_Λne Jesura Pilato quīrāpita nūmasia. Pilatoba idjia iwidisia:

–¿B_Λda wārāda judiorā boroca?–

Jesuba panusia:

–Māe, b_Λa māwā jara b_Λa.–

¹² Ma_Λne sacerdote bororāba, judiorā dji dromarā bida Jesura biē jarasidaa barib_{ΛΓΛ} idjia panuē basia.

¹³ Ma_Λ bēra Pilatoba Jesua iwidisia:

–Ādjirāba b_Λra ne jūmaneba biē jara duan_Λa. ¿Ma_Λra ūrīē b_Λca?–

¹⁴ Barib_{ΛΓΛ} Jesuba ni bedea aba bida panuē basia.[‡] Ma_Λ carea Pilatoba cawa crīchaē besia.

Jesu beadi carea jarapedada

Marco 15:6-20; Luca 23:13-25; Jua_Λ 18:38-19:16

¹⁵ Poaza judiorāba ma_Λ ewari droma o pan_Λne Pilatoba preso beada aba ēd_Λ b_Λbadjia. Puruba jarab_{ΛΓΛ}ada idjia ēd_Λ b_Λbadjia.

¹⁶ Ma_Λ ewaride romanorāba aba preso eropanasidaa Barrabā abadada. Ma_Λ Barrabāra tr_Λ b_Λga basia.

¹⁷⁻¹⁸ Pilatoba cawa basia judiorā dji dromarāda Jesu ume biē duan_Λ bēra idjira jida diasidada. Ma_Λ carea dji ēberārā powua nūm_Λa iwidisia:

§ 26:75 Mateo 26:34. * 27:2 Pilato. Romanorā boro Tiberio abadaba Pilatorā Judea druadebema boroda b_Λsia. Dji boroda basia poa 26deba aba 36daa. Judiorā bororāba Jesura Pilatoma edesidaa ādjia preso beara beacara pan_Λ bēra. Aba romanorāba māwā oāda panasidaa. † 27:10 Jeremia 18:1-3; 19:1-4; 32:6-7; Zacaria 11:12-13. ‡ 27:14 Ni beada aba bida panuē basia. Isaia 53:7.

-¿Caida bārāba quīrīā panΛ mġa ēdrl ħāida: Barrabāda wa Jesu, Ācōrēba ēdrl edabari diai jaradamanada?—[§]

¹⁹ Pilatora ēberārā cawa obari buguede chūmΛne dji quimaba naġ bedeada idjimaa diabuesia: “Jāl ēberā jipa ħara ēdrl ħadua. Idi idjidebema cāimocarada bēā mġra bio ne waya ħa.”

²⁰ Maġne sacerdote bororāba, judiorā dji dromarā bida dji powua nūmΛ ēberārā nāwā jarasīdaa: “Pilatoa jaradadua Barrabāda ēdrl ħapeda Jesuda beamārēā.”

²¹ Māwā panΛne Pilatoba dji powua nūmΛa iwīdisia:

-Naġ umébemada ¿sāġlada mġa ēdrl ħāida quīrīā panΛ?—

Ādjirāba Barrabāda ēdrl ħaduada asīdaa.

²² Pilatoba iwīdisia:

-Māwā baibΛrl mġa ¿sāwā oi Jesu, Ācōrēba ēdrl edabari diai jaradamanada?—

Jūmarāba jarasīdaa:

-¿Crude cachi beabidua!—

²³ Pilatoba iwīdisia:

-¿Cārē cārēā māwā oi? Idjia ¿cārē cadjiruada osi?—

Māwā bedea ħāde ādjirāba wetara ħaġa jara duanasīdaa:

-¿Crude cachi beabidua!—

²⁴ Māwā panΛne Pilatoba cawasia ēberārāba idji bedeara ġānaēda. Maġ awara unusia ēberārā wetara quīrībucabādada. Maġbe baidoba idji ġawara jūmarā quīrīpita sagΛbΛrΛde jarasīa:

-Naġ ēberā jipa ħa beabΛda carea mġra bedeade ħāēa. * MaġΛra ara bādġide ħa.—

²⁵ Maġne jūmarāba panusīdaa:

-¿Māēteara daida, dai warrarā sida idji beabΛda carea bedeade panania!—

²⁶ Maġbe Pilatoba Barrabāda ēdrl ħāsīa. BaribΛrl idji sordaorāa jarasīa Jesuda soaba udapeda crude cachi beadamārēā.

²⁷ Ara maġda Pilato sordaorāba Jesura de droma Pretorio abadada edesīdaa. Mama waabema sordaorā trġnapeda idjira jūrē edasīdaa.

²⁸ Maġbe Jesuba cacuade ġġ ħara ērānapeda cacua ġrl ġġbada purea ħada ġġbisīdaa.

²⁹ Borobari Λrl cadada idji borode wēāju ħāsīdaa idjaba idji ġawa araare bacuruda diasīdaa. Maġbe idji quīrīpita chīrāborode copanenapeda ipida jarasīdaa:

-¿Bio bia ħa, judiorā boro!—

³⁰ Maġbe dau idobadjīdaa idjaba bacuru idji ġawade ħada ġrġnapeda borode ubadjīdaa.†

³¹ Idjira ipida biē jaradapeda ādjia ġġbipedadara wēāsīdaa. Maġbe idjia ġġ ħadada wayacusa ġġbidapeda crude cachi beadī carea edesīdaa.

Jesu crude cachi ħapedada

Marco 15:21-32; Luca 23:26-43; Juaġ 19:17-27

³² Mamaġba wāsīdade sordaorāba ēberā Simoġ abadada unusīdaa. Idjira Cirene pured ebema basīa. Ādjirāba maġ Simoġa Jesu cruda ataubisīdaa.

³³ Wābadada ējūā Golgota abadama jūēsīdaa. Golgota trġba jara ħa Boro ħawΛrl.

³⁴ Mama ādjirāba uva ħa asea hiel abadadaa pueradada Jesua diasīdaa pua droamārēā, baribΛrl do zapeda quīrīāē basīa.‡

³⁵ Maġbe sordaorāba Jesura crude cachi ħāsīdaa. Māwānacarea ne jemenesīdaa Jesuba cacuade ġġ ħadara sāwā jeđecadī cawaya. [Māwā osīdaa Ācōrēneba bedebariba jaradara māwāmārēā. Nāwā jarasīa: “Mġa cacuade ġġ ħadara ādjiza jeđecasīdaa. Mġa cacuade ġġ ħada carea ādjirāa ne jemenesīdaa sāwā jeđecadī cawaya.”]§

³⁶ Maġbe chūpanenapeda ġġġ panesīdaa ni abaġba Jesu carebade zerānamārēā.

³⁷ Jesu boro nocoare bedeada cachi jira ħāsīdaa cawabidī carea idjira cārē carea beabΛdada. Nāwā ħġ basīa: “NaġΛra Jesua, judiorā boroa.”

³⁸ Idjaba ne drΛbadada umé Jesu caita crude cachi jira ħāsīdaa, aba idji ġawa araare, aba idji ġawa acΛare.

³⁹ Maġne ġcΛrl ēberārāda caita wānapeda boro ġrġta ġrġtΛdapeda Jesua nāwā biē beđeabadjīdaa.*

⁴⁰ -Ĥa Ācōrē de dromara ārġpeda ewari ūbeade wayacusa poya oibΛrl, jara ħaduba ēdrlΛdua! Ĥada Ācōrē WarrabΛrl, ġġġ crudeba uđaa zedua.—

§ 27:17-18 Griego bedeade ġcΛrl cartade Barrabā cāyābara “Jesu Barrabā” ħġ ħa. * 27:24 *Jipa ħa*. Maġra griego bedeade ġcΛrl cartade neēa. † 27:30 Isaía 50:6. ‡ 27:34 Salmo 69:21. § 27:35 Salmo 22:18. Griego bedeade ġcΛrl cartade bedea corchetede ħara neēa. * 27:39 Salmo 22:7; 109:25.

41 Ara maḷ quĩrāca sacerdote bororāba, judiorā ley jaradiabadarāba, judiorā dji dromarā bida Jesura ipida biē jarabadjidaa:

42 –Idjia dewararāda carebasia, barib_{ΛΓΛ} ara iduba poya ēd_{ΓΛ}ēa.† Idjida Israeldebema Borob_{ΛΓΛ}, nawena jāḷ crudeba udaa zeida _{ΒΛΛ}. Māwāb_{ΛΓΛ} ĩjānia.

43 Idjia crīcha _{ΒΛΛ} Ācōrēra idji ume _{ΒΛΔΑ}. ‡Idjira Ācōrē Warraada aē basica? Māēteara Ācōrēba idjira wārāda quĩrā _{ΒΛΒΛΓΛ}, ara nawena ēd_{ΓΛ} _{ΒΛ}ida _{ΒΛΛ}.–‡

44 Idjaba ne d_{ΓΛ}abada idji caita crude cachipeada bida ara maḷ quĩrāca biē jarasidaa.

Jesu crude beuda

Marco 15:33-41; Luca 23:44-49; Juaḷ 19:28-30

45 Umatipa ḷmādaura quisia. § Maḷba naḷ ējūāra hora ũbea jūma pāima nūmasia.

46 Hora ũbea badacarea Jesuba jigua jarasia:

–‡Eli, Eli, lama sabactani?–

Maḷ arameo bedeaba jara _{ΒΛΛ}: “Mḷ Ācōrē, mḷ Ācōrē ‡cārē cārēā mḷduba beesi?”*

47 Maḷ bedeaba ũrīb_Λdade ḷc_{ΛΓΛ} mama caita duan_Λba jarasidaa:

–Idjia Eliāda trḷ _{ΒΛΛ}.–

48 Ara maḷda aba isabe pira wāpeda uva _{ΒΛ} oregueada mōda quirude dodoba edasia. Bacuruḷe j_Λpeda Jesua diasia domārēā.†

49 Barib_{ΛΓΛ} dewararāba jarasidaa:

–Jḷādua, ac_Λdia Eliāba ēd_{ΓΛ} edade zeī cawaya.–

50 Māwā _{ΒΛ}de Jesura wayacusa jigua biasia. Maḷbe_{ΒΛΓΛ} jaidasia.

51 Ara māwāb_{ΛΓΛ}de Ācōrē de dromane eda wua eat_Λ jira _{ΒΛΔΑ} ēsidra ḷt_Λba edaa cōā dogosia. Idjaba de uremiada wāsia.‡ Maḷba mōgarara dracuasia.

52 Bēwārā uriara ewacuasia. Maḷne Ācōrē ĩjā bea beupedadada zocārā ḷrēbacuasia.

53 Ādji beada uriaḷeba ēd_{ΓΛ}acuasia. Jesu ḷrēbadacarea Ācōrē itea _{ΒΛ} puru Jerusaleḷnaa wāsidaa. Mama zocārāba ādjirāra unusidaa.

54 Romanebema sordaorā boroba, idji sordaorā bida Jesura jḷā panasidaa ni aba_Λba carebarānamārēā. Barib_{ΛΓΛ} de uremiaba māwācuab_{ΛΓΛ} unusidade bio dauperadapeḷa jarasidaa:

–Wārāda naḷ ēberāra Ācōrē Warra basia.–

55 Maḷne zocārā wērārāba t_Λm_Λba ac_Λ duanasidaa. Jesu Galileadeba zeside idji careba nībasidaa.

56 Ādjirā tāēna Maria Magdalenada, Zebedeo quima sida panasidaa. Dewarabema Maria sida basia. Maḷg_Λ Mariara Santiagoba, Jose bida ādji papa basia.

Jesu t_Λbaripedada

Marco 15:42-47; Luca 23:50-56; Juaḷ 19:38-42

57 Queubodoḷe ēberā parata bara _{ΒΛ} Jose abadada zesia. Maḷ Josera Arimatea p_Λrudebema basia. § Idji sida Jesu ume nībadajia.

58 Idjira Pilatoma wāpeda Jesu cacuada iwidisia t_Λbari carea. Maḷbe Pilatoba diabisia.

59 Ara maḷda Joseba Jesura edapeḷa boroba mititiaē _{ΒΛΒΛ} b_Λrā _{ΒΛ}sia.

60 Maḷbe mōjē uria djiwidi corodade eda _{ΒΛ}sia. Dji uriara maḷ Josede basia. Maḷbe mōgara wai_Βaba uriara jūātr_Λ _{ΒΛ}peda wāsia.

61 Jesu t_Λbarisidade Maria Magdalenara, dewarabema Maria sida arima chūpanasidaa.

Pilatoba sordaorā Jesu t_Λbarida jḷābida

62 Nurēma ḷnāūbada ewari basia. Maḷne sacerdote bororāda, pariseorā sida ābaa Pilatoma wānapeda jarasidaa:

63 –Dai boro, daiba quĩrāneba pan_{ΛΛ} jāḷ ēberā sewaida _{ΒΛ} wadi zocai baside nāwā jarasida: “Mḷra ewari ũbeade ḷrēbaya.”

64 Maḷ carea idji t_Λbaridara ewari ũbea bio jḷābidua idji ume nībadarāba diamasi zedapeḷa idjira ederānamārēā. Māwāb_{ΛΓΛ} ādjirāba purua poya jaradaēa idjira beu badada ḷrēbasida. Ādjia ḷrēbasidaa adib_{ΛΓΛ}, idjia naārā sewa oda cāyābara maḷg_Λ sewadeba purua biara cūrūga eropania.–

65 Pilatoba ādjirā jarasia:

–Za duan_Λ sordaorāda idji t_Λbaridamaa ededapeḷa bio jḷābidua.–

66 Ara maḷda sordaorāba dji uria jūātr_Λ _{ΒΛ} mōgara ḷrḷ sēyāda _{ΒΛ}sidaa aba_Λba ewasira cawadi carea. Maḷbe jḷā panesidaa.

† 27:42 Carebasia. Griego bedeade b_Λ _{ΒΛΛ} “ēd_{ΓΛ} edasia.” ‡ 27:43 Salmo 22:8. § 27:45 Amos 8:9-10. * 27:46

Salmo 22:1. † 27:48 Salmo 69:21. ‡ 27:51 Wua eat_Λ jira _{ΒΛ}. Exodo 26:31-33; Hebreo 9:1-15. De uremiada wāsia.

Amos 8:8-10. § 27:57 Arimatea. Hebreo bedeade maḷ purura Ramā wa Ramataiḷ trḷ jarabadjidaa. 1 Samuel 1:1.

28

Jesu lrēbada

Marco 16:1-8; Luca 24:1-12; Juał 20:1-10

¹ Anāubada ewari jōnacarea nabema ewari domianebema ara λnadrλbλrλde Maria Magdalenada, dewarabema Maria sida Jesu tλbaripedadamaa acλde wāsidaa.

² Małne cawaēne de uremiada dji cābāyā uresia. Ācōrē nezocada bajāneba zepeda uria jūātrλ cobλ mōgarara āyā bλpeda mał lrλ chūmesia.

³ Idji quīrāra baa purewa edabari quīrāca urua basia. Idji cacuade jλ bλra bio totroa basia.

⁴ Idjida bio wayadaērā sordaorāra ure nūpanenapeda abeda beuda quīrāca tapanesidaa.

⁵ Baribλrλ bajānebema nezocaba wērārāa jarasia:

-Ne wayarānada. Māa cawa bλa bārāba Jesu crude cachipedadada jλrλ panλda.

⁶ Idjira nama bλēa. Wārāda lrēbasia idjia jarada quīrāca.* Idji tλbaripedadamaa acλde zedadua.

⁷ Jāłbe isabe wānapeda idji ume nībapedadarāa nāwā jaradadua: “Idjira beu badada lrēbasia. Idjira bārā na wāya Galilea druadaa. Jāma idjira ununia.” Małda māa bārāa jarade zesia.-

⁸⁻⁹ Ara małda wērārāra Jesu tλbaripedada uriadeba ne waya panλmīna bio bλsrida pira wāsidaa. Jesu ume nībapedadarāa jarade wābdade Jesuda odjapeda -jMērā!- asia. Małbe wērārāra idjimaa zedapeda jīrūne bλrλdapeda idjia bia bedeasidaa.

¹⁰ Māwā panλne Jesuba jarasia:

-Ne wayarānada. Djabarāa jarade wānada Galilea druadaa wānamārēā. Jāma ādjirāba mλra ununia.-

Sordaorāba jarapedada

¹¹ Wērārā wābdamisa λcλrλ sordaorā Jesu tλbaripedadama jλā pananada purudaa wāsidaa. Ādjia unupedadada sacerdote bororāa jūma nēbarλsidaa.

¹² Mał carea sacerdote bororāda, judiorā dji dromarā ume ābaa dji jλresidaa. Bedea audapeda sordaorāa paratada wailbλa diasidaa.

¹³ Diabdade nāwā jarasidaa:

-Bariduaba iwīdibλrλ, jaradadua bārā cāi duanλmisa Jesu ume nībabadarāda diamasi zedapeda idji cacuara draa edesidada.

¹⁴ Pilatoba bārā cāisidada ūrībλrλ, dairāda idji ume bārāare bededia nēbrade bearānamārēā.-

¹⁵ Małbe sordaorāba paratara edadapeda jarasidaa Jesu ume nībapedadaba idji cacuara draa edesidada. Judiorāba idi bida māwā jarabadaa.

Jesuba edadarāa idjida unubida

Marco 16:14-18; Luca 24:36-49; Juał 20:19-23

¹⁶ Māwānacarea Jesu ume nībabadarā once panλda Galilea druadaa wāsidaa Jesuba jarada eyadaa.

¹⁷ Idji unusidade idjia bia bedeasidaa baribλrλ λcλrλba mācua jānaē basia.

¹⁸ Małne Jesura ādjirā caita zepeda jarasia:

-Ācōrēba māa λbλada diasia bajāne, nał ējūāne bida ne jūmada poya erobamārēā.†

¹⁹ Mał carea jūma puru beaza wānapeda jaradiadadua māda ēpēnamārēā. Ādjirāra dji Zeza trλneba, dji Warra trλneba, Ācōrē Jaure trλneba borocuedadua.

²⁰ Ādjirāa jaradiadadua māa bārāa jaradada jūma jā odamārēā. Małne mλra bārā ume ewariza baya aba nał ewari jōbλrλdada.-

* 28:6 Mateo 16:21; 17:23; 20:19. † 28:18 Daniel 7:13-14.

MARCO BEDEA BIA JESUCRITODEBEMA MARCOBA BΛΔA

Naλ cartara Marcoba BΛsia. Idjira judio Jerusaleλnebema basica BΛa. Dji papaba deda Jerusaleλne erobasia (Hecho 12:12). Marcora Bernabe ume dji djabawarra basia (Colosa 4:10). Pauloda carebabadjia (2 Timoteo 4:11). Pauloba Bernabe bida Jesudebemada naārā jaradiade wāsidade Marcora edesidaa (Hecho 12:25deba aba 13:13daa). Hecho cartade Marco trāra Juaλ Marco BΛ BΛa.

1 Pedro 5:13de Pedroba Marcora mλ warraada asia. Maλ bēra zocārāmarā Pedroba Jesudebemada nēbΛΓΛ badada Marcoba cartade BΛsia. Mateoba, Luca bida ādjiza cartada BΛdi naēna Marcoba BΛsica BΛa. Roma purude Pedro ume baside djabarā judiorāē itea griego bedede BΛsia.

Marcoba naārā BΛsia Juaλba Jesu borocueadebemada (1:1-11) idjaba diauruba Jesu mīa sēnanebemada (1:12-13). Maλare BΛ BΛa Jesuba Galilea druađe o badadebemada (1:14deba aba 9:50daa) idjaba Galileadeba Jerusaleλnaa wābΛΓΛđe jaradia badadebemada (10:1-52). Eda BΛ BΛa Jesuba ne ununaca o badadebemada idjaba Ācōrēba ēberārā pe erobΛdebema jaradia badada. Jirūare BΛ BΛa Jesura Jerusaleλne māwānanebemada (11:1neba aba 16:20daa).

Naλ cartade ebuđa BΛa Jesura judiomīna λCΛΓΛ judiorāēba biara jībadjidada idjira Ācōrēba ēdΓΛ edabari diai jaradada (7:24-30; 15:33-39). Jesura naλ ējūānaa zeē basia dji dromada bai carea ātebΛΓΛ bia mīga bai carea (8:31; 10:42-45). Dadjirā itea naλ crīchada waibΛa BΛa: “Abaλba mλda ēpē quīrīā BΛBΛΓΛ, idjia o quīrīā BΛra igarapeđa bia mīgai carea baida BΛa. Maλbe mλra ēpēida BΛa.” (Marco 8:34)

Borocuebari Juaλnebema

Mateo 3:1-12; Luca 3:1-9, 15-17; Juaλ 1:19-28

1-2 Mλa bedea bia Ācōrē Warra Jesucritodebemada BΛya. Naārā Ācōrēneba bedeabari Isaiaba nāwā BΛsia:

Bedeja jarabarida mλa BΛ na diabueya BΛ o jarimārēā.*

3 Ēberāda ējūā pōāsa ewaraga BΛde jīgua bedea BΛa:

Ora jaridadua dadjirā Boro bia edadamārēā.

Ora idji itea jipa jaridadua.†

4 Ara maλ quīrāca Borocuebari Juaλda ējūā pōāsa ewaraga BΛde ēberārāa jaradia besia ādji cadjiruara igarapeđa Ācōrēmaa zedamārēā. Idjia jarasia māwā osidara Ācōrēba ādji cadjiruara quīrādoaida. Maλbe borocueđida panlana abadjia.

5 Maλne ēberārā Jerusaleλnebemarāda, jūma Judea druađebemarā sida Juaλmaa wābadjidaa. Ādjia cadjirua opedadada idji quīrāpita ebuđa jarabadjidaa. Maλbe Juaλba ādjirāra Jordaλ dode borocuebadjia.

6 Juaλba jλbarira cameyo cara ođa basia. Idjia jλ BΛ trājλbarira animarā e ođa basia. Idjia adichichida cobadjia idjaba urrajōda jōbadjia.

7 Maλne nāwā jaradiabadjia:

–Mλ caidu aba zeya. Idjira mλ cāyābara dji dromaara BΛa. Maλ bēra idjia jirūne jλ BΛ ērāi carea mλra bia BΛēa.

8 Wārāda mλa bārāra baidoba borocuesia baribΛΓΛ idjiabΛΓΛ Ācōrē Jaureda diaya.–‡

Juaλba Jesu borocueda

Mateo 3:13-17; Luca 3:21-22

9 Maλ ewaride Jesura Nazare purudeba Juaλ BΛmaa wāsia. Nazare purura Galilea druađe BΛa. Jesu wāsīde Juaλba idjira Jordaλ dode borocuesia.

10 Jesura doedaλba drua wābΛΓΛade unusia bajāda ewabΛΓΛada. Maλne Ācōrē Jaurera puchirā quīrāca idji λrλ zebΛΓΛada unusia.

11 Ācōrēba bajāneba edaa nāwā bedeasia:

–BΛra mλ Warra quīrīā BΛa. BΛ carea mλra bio BΛsrida BΛa.–§

Diauruba Jesu mīa sēna

Mateo 4:1-11; Luca 4:1-13

12 Mamaλba Ācōrē Jaureba Jesura ējūā pōāsa ewaraga BΛdaa edesia.

* 1:1-2 Malaquía 3:1. † 1:3 Isaía 40:3. ‡ 1:8 Ācōrē Jaureda diaya. Griego bedede nāwā BΛ BΛa: “Ācōrē Jaureba borocueya.” § 1:11 Isaía 42:1.

¹³ Mama Jesura animarā cadjirua bea tãēna cuarenta ewari b̄asia. Satanaba idjira miã s̄esia Ācōrēda igarabi carea. Idjaba Ācōrē bajānebema nezocarāba idjira ne cobisidaa.

Jesuba jaradia beda

Mateo 4:12-17; Luca 4:14-15

¹⁴ Borocuebari Juaλ preso bedacarea Jesura Galilea druadaa wāpeda bedea bia Ācōrēnebemada jaradiabadjia.*

¹⁵ Nāwā jarabadjia:

-Ewarira jūēsia. Ācōrēra bārā Boro bai carea zeb̄ar̄a.† Bārāba cadjirua obadara igaradapeda maλ bedea biada t̄jānadua.-

Jesuba beda b̄aribadarā tr̄ana

Mateo 4:18-22; Luca 5:1-11

¹⁶ Jesura Galilea amene droma icawa n̄ine Simoλda, dji djaba Andre sida unusia. Maλ ēberārā beda beabadarā basia. Ādjira doeda beda b̄ari panasidaa.

¹⁷ Māwā pan̄ane Jesuba ādjia jarasia:

-Mλ ume zedadua. Bārāba beda b̄aribada quīrāca m̄la bārā jaradiaya ēberārāda m̄lamaa enenamārēā.-

¹⁸ Ara maλda ādji beda b̄aribadara amenapeda Jesu ume wāsidaa.

¹⁹ Nocoadaa wāb̄ar̄ade Jesuba Santiagoda, dji djaba Juaλ sida unusia. Ādjira Zebedeo warrarā basia. Ādjia j̄abade beda b̄aribada cōā beada ca panasidaa.

²⁰ Maλne Jesuba ādji sida tr̄asia idji ume wānamārēā. Ara maλda Santiagoba, Juaλ biāda ādji zeza Zebedeora idji nezocarā ume j̄abade amenapeda Jesu ume wāsidaa.

Jesuba jai āyā j̄aretada

Luca 4:31-37

²¹ Ādjirāra Capernauλ purudaa wāsidaa. Maλbe λnāūbada ewaride Jesura judiorā dji j̄arebada dedaa wāpeda Ācōrē beedada jaradia b̄esia.

²² Jaradia b̄ade jūmarāba cawa cr̄ichadaē basia. Judiorā ley jaradiabadarā quīrāca jaradiaē basia. Āteb̄ar̄a bio cawa b̄adeba ebuda jaradia basia.

²³ Māwā pan̄ane jai bara b̄a ēberāda cawaēne nāwā j̄igua beareasia:

²⁴ -Jesu Nazaredebema! ¿Cārē cārēā दौरā miã s̄e b̄a? ¿Dai biē b̄ai carea zesica? M̄la cawa b̄a b̄ara caida: ¡B̄ara Ācōrēba diabuedaa!-

²⁵ Jesuba dji jaia nāwā jarasia:

-Chupeadua. Idji cacuadebemada ēdr̄adua.-

²⁶ Ara maλda jaiba dji ēberāra wawabipeda, dji cābāyā biapeda āyā wāsia.

²⁷ Maλ b̄ērā jūma dji arima duan̄arāba cawa cr̄ichadaē basia. Āduba beadedrua duanesidaa:

-¡Ache! Jesuba jaradia b̄ara awara b̄la. Bio cawa b̄adeba ebuda jaradiabaria. Idjia jarabarara jairā biāda t̄jā obadaa.-

²⁸ Maλ carea jūma Galilea druadae dārāēne Jesura tr̄ b̄aga b̄esia.

Jesuba Simoλ Pedro p̄acōrē biabida

Mateo 8:14-17; Luca 4:38-41

²⁹ Judiorā dji j̄arebada dedeba ēdr̄adapeda Jesura, Santiagora, Juaλ sida Simoλ dedaa wāsidaa. Simoλ djaba Andre sida mama b̄abadjia.

³⁰ Maλne ādjia Jesua jarasidaa Simoλ p̄acōrēda cawamiaba c̄adade b̄lada.

³¹ Jesura idji b̄amaa wāsia. Idji j̄awade jidapeda piradr̄a b̄asia. Ara maλda cawamiara dugusia. Maλbe Simoλ p̄acōrēba ādjira ne cobisia.

³² Queudacarea ēberārāba cacua biē beada, jai bara bea sida Jesumaa enesidaa.

³³ Purura dji dede eda wābadama powua nūmesia.

³⁴ Maλne Jesuba cacua biē beara zocārā biabisia idjaba jairā sida zocārā āyā j̄arecusia. Jairāba idjida cawa panana b̄ērā Jesuba chupeabibadjia.

Galileade jaradia n̄ibada

Luca 4:42-44

³⁵ Jesura āsabodode piradr̄asia. Wadi p̄aīmaena ēberā neēmaa Ācōrēa iwidiide wāsia.

³⁶ Maλ carea Simoλba, idji ume pan̄a biāda Jesura j̄ar̄a panasidaa.

³⁷ Idji unusidade jarasidaa:

-Jūmarāba b̄ara j̄ar̄a duan̄aa.-

³⁸ Maλne Jesuba jarasia:

* **1:14** Bedea bia Ācōrēnebema. Griego beedeade λc̄ar̄a cartade b̄λ b̄aa: "Bedeā bia Ācōrēba pe erōb̄adebema." † **1:15** Daniel 2:44.

-Dewara puru beadaa wānia m̄la jāma bida jaradiaida ɓa bēra. M̄ra māl carea zesia.-
³⁹ Māwā jūma Galilea druade ɗarɗa wāsia. Judiorā dji jarebada deza jaradiabadjia. Idji wāɓarɗama jaira āyā jarecuabadjia.

Jesuba aida bara ɓa biabida

Mateo 8:1-4; Luca 5:12-16

⁴⁰ Māwā ɓade ēberā aida bara ɓada Jesumaa zesia.[‡] Māl ēberāra chīrāborode cōɓeɓeɓe nāwā beɗe dɗuburiasia:

-ɓa quīrā ɓaɓaɗa, m̄ra poya biabida ɓa.-

⁴¹ Jesuba m̄a dɗuburi ununa bēra idji jawada ɗrɗa ɓaɓaɗaɗe jarasia:

-Māwā o quīrā ɓa. jɓiɗua!-

⁴² Jesu ara māwā beɗeɓaɗaɗe ēberāra biasia. Dji aidara abeɗa nēbasia.

⁴³⁻⁴⁴ Mālne Jesuba idjia bio jarasia:

-ɓa biadara ni abaa jararāɗua. Āteɓaɗa sacerdotemaa wāɗua ɓara biasida unumārēa. Jāɓe Ācōrē quīrāpita bia bei carea Moiseba jaraɗa quīrāca ne diacuɗua.[§] Māwā ēberārāɓa cawadia ɓara wārāda biasida.-

Māwā jarapeɗa Jesuba idjira wābisia.

⁴⁵ Baribara dji ēberāba Jesuba idji biabidaɗeɓemada jūmarā nēɓara wāsia. Māl carea Jesura ni abaa purude ebuda nībaca basia. Āteɓaɗa jīga nībabadjia ēberārā beɗacamaa. Baribarā ēberārā puruzabemada idjimaa wāɓadjiaa.

2

Jesuba ēberā cacua beu ɓa biabida

Mateo 9:1-8; Luca 5:17-26

¹⁻² Dārāē ɓade Jesura wayacusa Capernaū puruɗa wāsia. Idjira diguida ɓada cawasidaɗe ēberārāda zocārē idjimaa powua nūmesia. Dera, dji eda wāɓa sida pēsua nūmesia. Mālne Jesuba Ācōrē Beɗeara jaradia basia.

³ Māwā ɓade ēberāda quīmārē zesidaa. Māl rāba ēberā cacua beu ɓada Jesumaa ede quīrā panasidaa.

⁴ Baribara pēsua nūma bēra poya edeɗaē basia. Māl carea de ɗrɗa uria oɗapeɗa dji cacua beu ɓara dji caɗaɗeɓa edaa ɓasidaa.

⁵ Jesuba unusia ādjia wārāda jīɗa panada dji cacua beu ɓara poya biabida. Māl carea Jesuba dji cacua beu ɓa jarasia:

-Cūdra, ɓa cadjirua oɗara m̄la quīrādoasia.-

⁶ Mālne judiorā ley jaradiabadarāda ɗcara arima chūpanasidaa. Māl gārāba crīchasiɗa:

⁷ “¿Cārē cārē jāwā beɗe ɓa? ¡Ācōrē quīrāpita biē beɗe ɓa! Aba Ācōrēɓa ēberāba cadjirua oɗara poya quīrādoaya.”

⁸ Ādjia māwā crīcha duanara Jesuba idji sode abeɗa cawasia.* Māl bēra ādjia jarasia:

-¿Cārē cārē jāwā crīcha panā?

⁹ Bārāmaarā ¿sāgɗa zareaara ɓa? ¿Cadjirua oɗara quīrādoayada aida wa nāl ēberā cacua beu ɓara piradrɗipeɗa idji caɗa edabipeɗa nībabida?

¹⁰ Ācōrēba m̄l, Nāl Djara Edaɗara ɓasia nāl ējūne duanaba cadjirua obadara quīrādoamārēa. Mālra bārā unubiya.-

Ara mālɗa dji cacua beu ɓa nāwā jarasia:

¹¹ -Piradrɗua. ɓa caɗara edapeɗa diguida wāɗua.-

¹² Ara mālɗa dji cacua beu ɓaɗara pirabaripeɗa idji caɗa edapeɗa jūmarā quīrāpita ēɗra wāsia. Māl carea jūmarāba cawa crīchadaē basia idjaba Ācōrēa bia beɗe duanesidaa. Nāwā jarasiɗa:

-jNāl quīrāca dadjirāba ununaca basia!-

Jesuba Levi trāna

Mateo 9:9-13; Luca 5:27-32

¹³ Māwānacarea Jesura wayacusa Galilea amene dromanaa wāsia. Mālne ēberārāda zocārē idjimaa wāsidaa. Idjia ādjirā jaradiasia.

¹⁴ Wāɓaraɗe Jesuba Alpeo warra Levida unusia. Māl Levira Romaneɓema boro itea parata diabada dede chūmasia. Jesuba idjia jarasia:

-M̄l ume zedua.-

Ara mālɗa Levira piradrɗipeɗa Jesu ume wāsia.

[‡] 1:40 Aidara Jesu ewaride wārāda sāwā basida dadjirāba cawadaē panā. Baribara judiorāmaarā aba Ācōrēɓa poya biabida basia (Numero 12:9-12; 2 Rey 5:7). Māl awara aba aidaba jidasira āyā ɓade wāida basia (Levitic 13:45-46).

[§] 1:43-44 Levitic 14:1-32. * 2:8 Sode. Griego beɗeɗe ɓa ɓa: “Jaurede.”

¹⁵ Māwānacarea Jesura Levi dede ne co basia. Zocārāba Jesura ēpēbada bērā ādjirā sida ne co chūmeasia: Jesu ume nībabadarāda, Romanebema boro itea parata jαΓΑ pebadarāda, judiorā ley igara bea sida panasidaa.[†]

¹⁶ Māwā panane judiorā ley jaradiabadaba, pariseorā bida unusidaa Jesura Romanebema boro itea parata jαΓΑ pebadarā ume, judiorā ley igara bea ume bida ne co bada. Maā carea pariseorāba Jesu ume nībabadarāa iwīdisidaa:

–Bārāa jaradiabarira ζcārē cārēā cadjirua obadarā ume, parata jαΓΑ pebadarā ume bida ne co ba?–

¹⁷ Maā ūrīpeda Jesuba jarasia:

–Cacua bia beaba nēārā diabarira jαΓΑdācaa. Dji cacua biē beabαΓΑ jαΓΑbadaa. Māra jipa bea trāi carea zeē bαα, ātebαΓΑ cadjirua obadarāda trā bαα Ācōrēmaa zedamārēā.–

Ne codaca ewaridebema

Mateo 9:14-17; Luca 5:33-34

¹⁸ Maā ewaride Borocuebari Juaā ume nībabadarāba, pariseorā bida ne codaca ewarida o panasidaa. Māwā panane dewararāda Jesumaa zedapeda iwīdisidaa:

–Borocuebari Juaā ume nībabadarāba, pariseorā bida ne codaca ewarira obadaa. BaribαΓΑ bα ume nībabadarāba ζsāwāērā odaca?–

¹⁹ Jesuba panusia:

–Umaquīrāba wērā edabαΓΑde ζcaiba ne codaca ewarida oi? Maā umaquīrāra wadibida idjia edodarā ume bαmisa ne codaca ewarira odaēa.

²⁰ BaribαΓΑ ewari aba dewara ēberārāba idjira āyā ededia. Maā ewaridebαΓΑ idjia edodarāba ne codaca ewarira odāia.

²¹ Dadjirāba cacuade jlbada dji sore cōā bαmaa wua djiwidida cajudācaa. Māwā odibαΓΑ djiwidi cajuda errebaribαΓΑba dji wua sorera waibαara cōāya.

²² Idjaba ni abαba uva ba djiwidira animarā e oda dji sorede tadācaa. Māwā odibαΓΑ aseabαΓΑde animarā e oda dji sorera cōāya. Maābe uva bαra, animarā e oda sida aduaya. Maā carea uva ba djiwidira animarā e oda djiwidide tadida panāa.–[‡]

Jesura ānāubada ewari djibaria

Mateo 12:1-8; Luca 6:1-5

²³ Ānāubada ewaride Jesura ējūā trigo udade nībasia. Maāne idji ume nībabadarāba trigora ta eda nībasidaa.

²⁴ Maā carea pariseorā ādji caidu zebαdaba Jesua jarasidaa:

–jαCαduā! Bα ume nībabadarāba ζcārē cārēā ānāubada ewaride ocara panāda o panα?–

²⁵ Jesuba ādjia jarasia:

–Ewari aba Daviba, idji ume nībabadarā bida codira neē panasidaa. Jarra panasidaade ζsāwā osida?[§]

²⁶ Abiata sacerdote dji droma baside Davira Ācōrē dede eda wāpeda Ācōrē quīrāpita bada paāda edasia.* Maā paāra ζababe sacerdoterāba codida panasidaēca? BaribαΓΑ Daviba copepa idji ume nībabadarāa diasia.–

²⁷ Maābe Jesuba ādjia jarasia:

–Ācōrēba ēberāra oē basia ānāubada ewari wagađamārēā ātebαΓΑ ānāubada ewarira bαsia ēberārā ānāūnamārēā.

²⁸ Mā, Naā Djara Edađara ānāubada ewari djibaria.–

3

Jesuba ānāubada ewaride ēberā biabida

Mateo 12:9-14; Luca 6:6-11

¹ Wayacusa Jesura judiorā dji jαrebada dedaa wāsia. Mama ēberā jαwa beu bada basia.

² αCαΓαba Jesura acα panasidaa ānāubada ewaride maā ēberā biabi cawaya. Biabisira biē jaradida crīcha panasidaa.

³ Maāne Jesuba ēberā jαwa beu bāa jarasia:

–PiradΓαpeda ēsi nūmane zedua.–

⁴ Maābe Jesuba ādjia iwīdisida:

–ζĀnāubada ewaride cārēda odida panα? ζBiada wa cadjiruada? ζDjārā carebaida wa idu beubida?–

BaribαΓΑ ādjirāra chupepa panesidaa.

[†] 2:15 *Judiorā ley igara bea.* Griego bedeadē “cadjirua obadarā” bα bαa. [‡] 2:22 Maāgαdeba Jesuba cawabisia idji bedeara ādji drōāenabema crīcha ume ābaa jaradiacada. [§] 2:25 1 Samuel 21:1-6. * 2:26 Levitico 24:5-9.

⁵ Mañne Jesura sopusasia cawara zarea bea bēra. Quirūbideba ādjirā acabara de dji jawara beu ba jarasia:

–Jawara jiradua.–

Māwā jirabara de idji jawara abeda basia.

⁶ Ara mañda pariseorāra ēdrada pedada Herodeare bearamāa wāsidaa. Ādjirā ume Jesu beadi carea crīcha jarasidaa.

Galilea amene droma icawa duanana

⁷ Mañbe Jesura idji ume nībabadarā sīda Galilea amene dromanaa wāsidaa. Mama Galilea druadebemarāda zocārā idji caidu nībasidaa.*

⁸ Jesuba ne ununacada o bada dewararā bida ūrīsidaa. Mañ carea Judea druadebemarāda, Jerusaleā purudebemarāda, Idumea druadebemarāda, Jordaā do wa quīrārebemarāda, Tiro druadebemarāda, Sidoā druadebemarāda sīda Jesu ba maā wāsidaa.

⁹⁻¹⁰ Idjia cacua biē beada biabi bada bēra ēberārāba idji tāni carea powuabadjidaa. Idjira pēsua eropanānamārēā Jesuba idji ume nībabadarā jarasia jābada enenamārēā.

¹¹ Ēberā jai bara beaba Jesu unubadade idji quīrāpita chīrāborode copanenapeda jaiba ne wayaadeba jīgua jarabadjidaa:

–jbara Ācōrē Warraa!–

¹² Baribara Jesuba jairā bio jarabadjia idjidebemada ebuda jararānamārēā.

Jesuba ēberā doce edada

Mateo 10:1-4; Luca 6:12-16

¹³⁻¹⁴ Māwānacarea Jesura eyadaa wāpeda idjia quīrībābara idjimaā trāsia. Ādjirā zesidade idjia doce edasia idji ume nībadamārēā idjaba idji beada jara nībadamārēā. Mañgarāra Jesuba trā basia “mā diabuedarā.”†

¹⁵ Jesuba ādjirā abada diasia cacua biē beara biabidamārēā idjaba jai sīda āyā jarētamārēā.

¹⁶ Aba Simoā basia.‡ Jesuba idjira trā basia Pedro.

¹⁷ Mañ awara Zebedeo warra Santiagoda, dji djaba Juaā sīda edasia. Mañ umēbemara Jesuba trā basia Boanengerā. Mañ trāba jara ba “baa warrarā.”

¹⁸ Nañgarā sīda edasia: Andre, Pelipe, Bartolomé, Mateo, Tomá, Alpeo warra Santiago, Tadeo, idjaba Simoā Cananeo.§

¹⁹ Jesuba Juda Iscariote sīda edasia. Mañaba idjira jidabisia.

Jesu biē jarapedada

Mateo 12:22-32; Luca 11:14-23; 12:10

²⁰ Jesu diguidaa zeside ēberārāda zocārā powuasidaa. Mañba Jesura, idji ume nībabada sīda poya ne codaē basia.

²¹ Jesu djabarāba cawadapeda idjira edade wāsidaa. Ādjia crīcha panasidaa idjira quīrāē besida.

²² Baribara judiorā ley jaradiabadarā Jerusaleā purudeba zepedada jarasidaa:

–Jāñ Jesura jairā boro Beelzebūdeba ba bēra jāwā ba. Idjia jaira āyā jarētabaria Beelzebūba mañ abada diada bēra.–

²³ Mañ ūrīpeda Jesuba ādjirā trāpeda ne jara ba deba bedeasia. Nāwā jarasia:

–Ķsāwā Satanaba ara idjida āyā jarētai?

²⁴ Abari druadebemarāda ara ādjiduba djō pananibara dārā pananaēa.

²⁵ Idjaba abari dede beada djō pananibara dārā pananaēa.

²⁶ Ara mañ quīrāca Satanada ara idji jairā ume djōpeda awara wāibara Ķsāwā idjia poya bara dārā erobai? Abeda jōya.

²⁷ Ēberā mēsra bada naāra jā chūmanaēbara, Ķsāwā idji dede eda ne draade wāni? Jā chūmanadrā poya idji nebiara drādia.

²⁸ Wārā arada mā bārā jaraya: ēberārāba cadjirua obadara, biē bedeabada sīda Ācōrēba jūma poya quīrādoaya.

²⁹ Baribara ababa Ācōrē Jaureba odada diauruba jāwā osiada aibara, Ācōrēba mañra quīrādoāēa. Mañ ēberāra ewariza bedeade baya.–

³⁰ Jesuba māwā jarasia idjira jai bara bada apedada bēra.

Jesu ēberārā idjimaā zepedada

Mateo 12:46-50; Marco 3:21; Luca 8:19-21

* 3:7 Griego bedeade ἄκατα cartade idjaba ba ba “Judeadebemarā sīda.” † 3:13-14 Mañgarāra Jesuba trā basia “mā diabuedarā.” Griego bedeade ἄκατα cartade mañra neēa. ‡ 3:16 Griego bedeade ἄκατα cartade idjaba nāwā ba ba: “Nañgarā doce panada edasia.” § 3:18 Simoā Cananeo. Luca 6:15de “Simoā Zelote” ba ba.

³¹ Mañne Jesu djabarāda, dji papa sida jūēnapeda Jesura dajadaareba tr̄l̄bisidaa.

³² Mañbe ēberārā Jesuare chūmeaba idjia jarasidaa:

–Ba papara, ba djabarā sida dajadaare pan̄la.* Ādjia baḡa jaḡa pan̄la.–

³³ Baribaḡa Jesuba jarasia:

–Bārāmaarā ḡcairāda m̄l papa idjaba m̄l djabarā?–

³⁴ Idji caita chūmeada ac̄lpeda jarasia:

–Naḡarāda m̄l papaa idjaba m̄l djabarā.–

³⁵ Ācōrēba quīrīā ba o beadr̄a m̄l djabaa, m̄l djabawērāa, idjaba m̄l papaa.–

4

Pea podadebema ne jara ba

Mateo 13:1-9; Luca 8:4-8

¹ Wayacusa Jesuba Ācōrē bedeara amene droma icawa jaradia besia. Mañne ēberārāda zocārā idjima powua nūmesia. Mañ bērā jāba doeda ūm̄ane ḡadopeda chūmesia. Ēberārāra do icawa duanesidaa.

² Mañbe Jesuba ne quīrātanoa ne jara baḡdeba jaradisia. Nāwā jarasia:

³ –jūrīnadua! Ēberārā ne pođe wāsia.

⁴ Māwā po nīne ḡcaḡa tara ode baecuasia. Mañne ībanada zesedapeda mīcuasidaa.

⁵ ḡcaḡa tara ējūā mōgaraida baḡde baecuasia. Dji egorora nāūcha ba bērā mañ tara isabe tunusia.

⁶ Māwāmīna besea j̄w̄l̄r̄āba purrubasia bio carra jidaē baḡa bērā.

⁷ Idjaba ḡcaḡa tara ējūā ḡl̄aīda baḡde baecuasia. Mama baecuadara j̄caḡa ḡḡa bara baḡba baḡā quenasia. Mañba poya zaudaē basia.

⁸ Baribaḡa ḡcaḡa tara ējūā biaḡde baecuasia. Maḡḡa bio zausia. ḡcaḡa caḡaba ara aride diasia, dewaraba waitabeara diasia, waabemaba waibaḡara diasia.–*

⁹ Mañbe Jesuba jarasia:

–Dji caḡaḡa bara baḡba quīrācuita ūrīdua.–

Jesuba ḡcārē cārēā ne jara baḡdeba jaradiasi?

Mateo 13:10-17; Luca 8:9-10

¹⁰ Ēberārā wāpedadacarea Jesu ume nībabadarā doce pan̄la, dewara idjiare chūmea bida iwīdisidaa idjia ne jara baḡdeba jaradiadadebemada.

¹¹⁻¹² Jesuba panusia:

–Ācōrēba ēberārā pe erobaḡdebemada jūmarāa cawabiē baḡmīna bārāa cawabi ba. Baribaḡa dewarārā m̄la ne jara baḡdeba bedea ba ādjirāba ac̄l pan̄lmīna unurānamārēā, idjaba ūrī pan̄lmīna cawarānamārēā. Māwā beadaēbara Ācōrēmaa zedapeda ādjia cadjirua obadara quīrādoacasia.–†

Pea podadebema Jesuba cawajarada

Mateo 13:18-23; Luca 8:11-15

¹³ Mañne Jesuba ādjia jarasia:

–ḡBārāba pea podadebema ne jara baḡdeba jaradara cawadaēca? Māwāra dewarada jarabaḡa ḡsāwā cawadī?

¹⁴ Ūrīnadua. Pea pobarira Ācōrē bedea jarabari quīrāca ba.

¹⁵ Ta ode baedaba naḡda jara baḡa: ḡcaḡa ēberārāba Ācōrē bedeada ūrībadaa. Baribaḡa Satanada zepeda mañ bedea ādji sode jūēnara quīrādoabibaria.

¹⁶ Ta mōgaraida ba ējūāne podaba naḡda jara baḡa: ḡcaḡa ēberārāba Ācōrē bedea ūrīnapeda bio baḡrīda edabadaa.

¹⁷ Baribaḡa bio carra jidaē bea bērā dārā droadacaa. Ewari zarea zebaḡade wa Ācōrē bedea ījā pan̄l carea ēberārāba biē obadaē ādjia ījā pan̄lara igarabadaa.

¹⁸ Ta ējūā ḡl̄aīda baḡde podaba naḡda jara baḡa: ḡcaḡa ēberārāba Ācōrē bedeara ūrībadaa.

¹⁹ Baribaḡa ādjirā sāwā bia beadiḡdebemada jūmawāyā crīchabadaa idjaba ne jūmada awuabadaa. Crīchabadaa ne jūmada erobeadiḡba, baḡrīda beadida. Jūma mañ crīchaba bedea ādji sode beḡara baḡā beabaria. Mañ bērā ādjira waridacaa.

²⁰ Baribaḡa ta ējūā biaḡde podaba naḡda jara baḡa: ḡcaḡaba Ācōrē bedeara bia ūrīnapeda ījābadaa. Mañbe ḡcaḡaba ne biada ara aride obadaa, ḡcaḡaba waitabeara obadaa, idjaba ḡcaḡaba waibaḡara obadaa.–‡

* **3:32** Griego bedeade ḡcaḡa cartade idjaba “ba djabawērārā” baḡ ba. * **4:8** Griego bedeade nāwā baḡa: “ḡcaḡa caḡaba treinta diasia, dewaraba sesenta diasia, waabemaba cien diasia.” † **4:11-12** Isaías 6:9-10. ‡ **4:20** Griego bedeade nāwā baḡa: “ḡcaḡaba treinta zaubadaa, ḡcaḡaba sesenta zaubadaa, idjaba ḡcaḡaba cien zaubadaa.”

Ībīrānebema ne jara bā
Mateo 5:15; Luca 8:16-18

²¹ Jesuba dewara ne jara bādeba jarasia:
 -Dadjirāba ībīrāra coadapeđa ζepedeco droma edre bābadaca? Mērā nūmanacaa, ātebāla
 āta dji bābadade nūmbadaa. §

²² Ara maļ quīrāca ne jūma ebuda bāēra mērā beēa. Dadjia cawadaē panlāra Ācōrēba
 ebuda cawabiya.

²³ Dji cawāta bara bāba quīrācuita ūrīdua.-

²⁴ Maļ awara Jesuba jarasia:

-Mā jaradia bāra quīrācuitadadua. Bārāba cawadi carea bio quīrācuitadibāla Ācōrēba
 bārā auduara cawabiya.

²⁵ Abāba wārāda cawābāla, Ācōrēba auduara cawabiya. Baribāla adua bāba cawa bāda
 crīchaibāla, idjia crīcha bā sīda Ācōrēba jāriya.-

Néu sāwā waribaridebema ne jara bā

²⁶ Jesuba idjaba jarasia:

-Ācōrēba ēberārā pe erobāra abāba ne ta pođa quīrāca bā.

²⁷ Diamasi dji ēberā cāi bāmisa idjaba āsa zocai bāmisa dji tara quīda buyapeđa waribaria.
 Dji pođaba cārēba waribi bāda cawacamīna māwābaria.

²⁸ Egorode ara iduba tunubaria. Naārā dji bawālada odjabaria. Maļbe dji camāda
 zebaria. Idjaba dji camāba dji tada diabaria.

²⁹ Maļbebāla dji tara waragabaria. Dji ewarira jūēna bērā ēberāba necoba ewabaria.-

Mostaza tađebema ne jara bā

Mateo 13:31-32, 34-35; Luca 13:18-19

³⁰ Idjaba Jesuba jarasia:

-Ācōrēba ēberārā pe erobāra ζcārē quīrāca bā? ζSālgā ne jara bādeba mā cawa jarai?

³¹ Mostaza ta quīrāca bā. Maļ mostaza tara jūma dadjia ubada cāyābara djuibibaria
 quīrua.

³² Baribāla udacarea dewara néu bea cāyābara wābāra waribaria. Dji jawātera wābā
 jedeguezoabaria. Maļ bērā ībanara dji jawātede cūrādā bāma de ocuade zebadaa.-

³³ Māwā ne jara bādeba Jesuba jaradiabadjia ēberārāba poya cawāđida panā quīrāca.

³⁴ Ababe ne jara bādeba ādjirāa beđebadjia. Baribāla idji ume nībabadarā āduba panāne
 jūma cawa jarabadjia.

Jesuba nāūrā, amene droma sīda tumabīda

Mateo 8:23-27; Luca 8:22-25

³⁵ Maļ ewarīde queubođe Jesuba idji ume nībabadarāa jarasia:

-jWā quīrārē wānadrā!-

³⁶ Ara maļda ādjia ēberārā arima duanāra amenapeđa Jesura ara idji bā jābade quīrārā
 edesīdaa. Dewara jāba sīda ādji daucha wāsīdaa.

³⁷ Māwā panāne nāūrāda dji cābāyā puā nūmesia. Maļ bērā baido bogozoara jābade eđa
 wā nūmesia. Jābara biru baebođe basia.

³⁸ Maļne Jesura jāba ādauare borocau cāi basia. Maļ carea idji ume nībabadarāba
 ālmanapeđa nāwā jarasīdaa:

-Jaradiabari, ζbāmaarā dadjirā bāruđida bia bāca?-

³⁹ Maļbe Jesura āta nūmepeđa nāūrāra, baido bogozoa sīda nāwā quēāsia:

-jChupeadua! jipi beđuā!-

Ara maļda nāūrāra ipi besia. Jūma tuma nūmesia.

⁴⁰ Māwā bāde Jesuba ādjirāa jarasia:

-Bārāra ζsāwāērā ne waya panā? ζCārē cārēā Ācōrēra jānaē panā?-

⁴¹ Baribāla Jesuba ođa carea ādjirāra bio ne wayasīdaa. Maļ bērā āduba iwīdīdrua
 duanesīdaa:

-Naģāra ζcaida jāwā bā? Nāūrāba, baido bogozoa bīda idji beđeara jībādaa.-

5

Jesuba jai zocārā āyā jaretada

Mateo 8:28-34; Luca 8:26-39

¹ Maļbe amene droma chānapēda Gerasa druade jūēsīdaa.*

² Jesura jābadeba drua badosīde cawaēne ēberā jai bara bāda idjīmaa zesia.

§ 4:21 Mērā nūmanacaa. Griego beđeade nāwā bā bā: "Cāda edre bādacaa." * 5:1 Gerasa. Griego beđeade ācāla
 cartade "Gadara" wa "Gergasa" bā bā.

³ Mañ eberāra beudarā t̄abaribada uriađe b̄abadjia. Ni ab̄al̄ba idjira poyadaca basía, carenaba j̄l̄bada sida.

⁴ B̄arima zocārā idjira carenaba j̄r̄ū j̄l̄badjidamīna, j̄l̄wa sida j̄l̄badjidamīna abeda j̄ūma t̄acuabadjia. Idjira ni ab̄al̄ba poyadaca basía.

⁵ Diamasi, āsa bida idjira b̄ēwārā t̄abaribada uriađe, eyađe bida bia n̄ibabadjia. Idjaba ara idji cacuara mōgaraba puobadjia.

⁶⁻⁷ Idjia t̄al̄maba Jesu unuside pira zesia. Jesu quīr̄apita ch̄ir̄aborode cobepeda j̄igua jarasia: –Ācōrē dji Dromaara b̄l̄ Warra, Jesu, ḡcārē cārēā ml̄ra mīā sē b̄l̄? j̄Ācōrē quīr̄apita wār̄aneba jaradua b̄l̄a ml̄ra biē b̄l̄ēda!–

⁸ Māwā bedeasia Jesuba idjía nāwā jara bađa b̄ērā:

–j̄jai, nañ eberā cacuadebemada āyā wādua!–

⁹ Mañbe Jesuba dji jaia iwidiisia:

–ḡB̄ara casa tr̄l̄ jarabada?–

Dji jaiba panusia:

–M̄l̄ tr̄l̄ra Cābana abadaa, dairāra cābana panl̄ b̄ērā.–

¹⁰ Mañne jaiba Jesua beđe djuburiasia mañ druadebemada āyā j̄l̄retarāmārēā.

¹¹ Māwā panl̄ne ara caita b̄l̄ eyađe chinada zocārā ne co duanasidaa.

¹² Mañ carea dji jairāba Jesua nāwā beđe djuburiasidaa:

–Dairāra j̄ālḡarā china cacuade idu eđa wābidua.–

¹³ Mañne Jesuba iduaribisia. Ara mañda jairāra eberā cacuadebemada ēdr̄acuadapeđa china cacuade eđa wāb̄ar̄asidaa. Barib̄ar̄a eđa wānapeda chinara pir̄apodapeđa perawadeba daidu t̄ēūcuasidaa. Mama abeda j̄ūma nāb̄ar̄l̄ quinisidaa. Mañḡarā chinara mil umé panasidaca b̄l̄a.

¹⁴ Mañ carea dji china ac̄l̄ pananara puruđa pira wāsidaa. Ādji puruđebemarāa, dji puru caita bearāa bida jai bara badadebemada j̄ūma nēb̄ar̄asidaa. Mañ carea puruđebemarāba ac̄l̄de zesididaa.

¹⁵⁻¹⁶ Jesu b̄l̄ama j̄ūēb̄l̄adade unusidaa jai zocārā erobadara Jesu caita ch̄ūml̄ada. Quīr̄ā b̄apeđa cacuade j̄l̄badara j̄l̄ basía. Mañ unupeđadaba dewararāa nēb̄ar̄asidaa jai bara badara sāwāsida. China sāwāpedada sida nēb̄ar̄asidaa. Jūmarāda bio ne waya duanesidaa.

¹⁷ Mañ carea ādjirāba Jesua beđe djuburiasidaa ādji druadebemada āyā wāmārēā.

¹⁸ Jesu j̄ābade badoside dji jai bara badaba beđe djuburiasia idji ume wāi carea.

¹⁹ Barib̄ar̄l̄ Jesuba idu wābiē basía. Āteb̄ar̄l̄ jarasia:

–Diguidā wāpeda b̄l̄ eberārāa jaradua Ācōrēba b̄l̄ ume ne waib̄l̄a ođada. Ādjía nēb̄ar̄adua sāwā idjia b̄l̄ara bio quīr̄ā djuburiasida.–

²⁰ Ara mañda jai erobadara wāpeda j̄ūma Decapoli druade nēb̄ar̄l̄badjia Jesuba idji ume ne waib̄l̄a ođada. Mañ b̄ērā jūmarāba cawa cr̄ichadaē basía.

Jesuba wēr̄ac̄au biabida

Mateo 9:18-26; Luca 8:40-56

²¹ Jesu jēda j̄ābade amene droma quīr̄ārā ch̄ānacarea eberārā zocārā idji b̄l̄ama zesidida. Mañ carea Jesura do icawa besia.

²²⁻²³ Māwā b̄l̄ade eberā Jairo abadada zesia. Mañ Jairora judiorā dji j̄l̄rebada dede dji boro basía. Mañne Jairora Jesu caita j̄ūēpeda idji j̄r̄ū caita b̄arru cobepeda nāwā beđe djuburiasia:

–M̄l̄ cauda j̄ūc̄āyā nūml̄a. B̄l̄ j̄l̄wara idji l̄r̄l̄ b̄l̄ade zedua biamārēā.–

²⁴ Ara mañda Jesura Jairo ume wāsia. Eberārā zocārā Jesu ume wāb̄l̄ada b̄ērā pēsua n̄ibasia.

²⁵ Mañne eberārā tāēna wērā doce poa oamiaba jida b̄l̄ada n̄ibasia.

²⁶ Mañ wērāba nēārā diabadarāa idji paratara j̄ūma diāōōadamīna biaē basía. Zocārā nēārā diabadarāba idjira bia m̄igabisidaa barib̄ar̄l̄ wetara wāsia.

²⁷⁻²⁸ Mañne Jesuđebemada beđe panl̄ada ūr̄ipeda eberārā tāēna Jesu jēdaare caita wāsia. Nāwā cr̄ichasia: “Idji cacuade j̄l̄ b̄l̄ada tāib̄ar̄l̄, ml̄ra biaya.” Ara mañda Jesu cacuade j̄l̄ b̄l̄ara chupea tāsia.

²⁹ Tāb̄ar̄l̄ade idji oara t̄dr̄asia. Māwā cawasia idji cacua biē bađara biasida.

³⁰ Barib̄ar̄l̄ Jesuba cawasia idji b̄l̄ađeba abal̄ada biasida. Mañ b̄ērā jēda ac̄l̄peda iwidiisia:

–M̄l̄a cacuade j̄l̄ b̄l̄ara ḡcaiba tāsi?–

³¹ Mañne idji ume n̄ibabadarāba jarasidaa:

–ḡS̄āwā iwidi b̄l̄ caiba b̄l̄ara tāsida? B̄l̄a unu b̄l̄a eberārāba b̄l̄ara pēsua eropanl̄ada.–

³² Māwā jarab̄adamīna Jesuba jūmarāda parr̄aga acasia idji tānada cawai carea.

³³ Māwā b̄l̄ade wērāra ne wayaaba ure nūmasia Jesuđeba biadada cawa b̄l̄ b̄ērā. Mañbe Jesumaa zepeda idji quīr̄apita b̄arru cobepeda jarasia:

–M̄lab̄ar̄l̄ wārāda b̄l̄ara tāsia.–

³⁴ Mañ carea Jesuba idjía jarasia:

- Cau, wārāda biaida iĵāna bērā b̄lara biasia. Necai wādua. B̄lara waa bia mīgaēa.-
- ³⁵ Jesu wadi bedea b̄lade Jairo dedeba λ̄c̄aγ̄a zedapeda idjīa jarasīdaa:
-B̄la caura jaidasia. ¿Cārēā jaradiabarira mīā sēi?-
- ³⁶ Māwā jarab̄dara Jesuba quīrācuītaē basīa. Āteb̄aγ̄a Jairoa jarasia:
-Ne wayarādua. Sodeba iĵādua.-
- ³⁷ Małbe Jesuba Pedroda, Santiagoda, Santiago djaba Juaλ sīda Jairo dedaa edesia. Waabemara idu wābiē basīa.
- ³⁸ Jairo dema jūēb̄adade Jesuba ūrīsia ēberārāra b̄lga aujīā duan̄ada.
- ³⁹ Eda wāpeda Jesuba dji aujīā duan̄a jarasia:
-¿Cārē cārēā jācua aujīā duan̄a? Jāλ wērācaura beuē b̄la, āteb̄aγ̄a cāi b̄la.-
- ⁴⁰ Maλ carea ēberārāba idjīmaa ac̄λdapeda ipīdasīdaa. Barib̄aγ̄a Jesuba jūmarāda dajadaa wābisīa. Małbe idji ume nībabadarāda ūbea, dji wērācau zezada, dji papa sīda eda edesia wērācau b̄lpedadamaa.
- ⁴¹ Wērācau j̄awade jidapeda Jesuba jarasia:
-Talita cumi.- (Maλ arameo bedeaba nāwā jara b̄la: “Cau zaque, m̄la b̄la jaraya: pirabarīdua.”)
- ⁴² Ara małda wērācaura pirabarīpeda nībade wāsīa. Idjira doce poa basīa. Małḡadebemada jūmarāba cawa crīchadaē basīa.
- ⁴³ Barib̄aγ̄a Jesuba ādjīa bio jarasia ni ab̄ala jararānamārēā. Idjaba jarasia wērācaura ne cobīdamārēā.

6

Jesu Nazarede bada

Mateo 13:53-58; Luca 4:16-30

- ¹ Mamaλba Jesura idji puruđaa wāsīa. Idji ume nībabadarā sīda wāsīdaa.
- ² Anāūbada ewarīde Jesuba judiorā dji j̄arebada dede Ācōrē bedeara jaradia basīa. Małne zocārā ūrī duan̄aba cawa crīchadaē basīa. Nāwā jara duanasīdaa:
-Idjīa ¿sāmaareba jāλ crīcha cawaara edasi? ¿Caiba idjīa necawaada dīasi? ¿Sāwā ne ununacada poya oi?
- ³ ¿Idjira de obariēca? ¿Marīa warrada jāwā b̄lēca? ¿Idji djabarāra Santiago, Jose, Juda idjaba Simoļēca? ¿Idji djabawērārā sīda dadjirā tāēna pan̄lēca?-
- Ādjirāba Jesura iĵā quīrīānaē basīa.
- ⁴ Mał bērā Jesuba jarasia:
-Ācōrēneba bedebarīda djārā druade wayabadaa, barib̄aγ̄a ara idji druadebemarāba wayadacaa. Idji puruba, idji dede panabada bīda wayadacaa.-
- ⁵ Mama Jesuba ne ununacara poya oē basīa. Ababe idji j̄awara λ̄c̄aγ̄a cacua biē bea λ̄rλ b̄ab̄aγ̄ade biabisīa.
- ⁶ Idji purudebemarāba iĵānaē bada bērā Jesuba cawa crīchaē besīa.

Jesuba doce edadarā diabueda

Mateo 10:5-15; Luca 9:1-6

- Jesuba puru zaque beaza jaradia wāsīa.
- ⁷ Māwānacarea idjīa doce edadarāra ābaa tr̄āsīa. Ādjirāa l̄b̄lada diasīa jaida āyā j̄aretadamārēā. Małbe puru zaque beaza umé uméa diabuesīa.
- ⁸ Ādji wāni naēna jarasia wāb̄adade ni cārē sīda ederānamārēā. Ode codīda, buchacada, parata sīda ededīē pan̄ana asīa. Bardona awa ededīda pan̄ada jarasia.
- ⁹ Idjaba jarasia zapato j̄nīda pan̄ada barib̄aγ̄a ādjīa cacuaē j̄a pan̄a awa ededīda pan̄ada.
- ¹⁰ Mał awara jarasia:
-Bārā barīdua purude jūēb̄adade ab̄al dede b̄ade wānib̄aγ̄a maλ dede pananadua aba purudeba ēdr̄ab̄adadaa.
- ¹¹ Ab̄al puruba bārāda bia edaēb̄aγ̄a, ādjīa bārā bedeada ūrī quīrīānaēb̄aγ̄a, mamaλba ēdr̄adadua. Ēdr̄ab̄adade egoro pora bārā jirū jāne b̄lara jārāpetadadua. Małba cawabiya ādjīa Ācōrē igara pan̄a carea idjīa cawa oīda.*
- ¹² Ara małda Jesu ume nībabadarāra wāsīdaa. Wāb̄adaza ēberārā jarabadjīdaa ādji cadjiruara igaradapeda Ācōrēmaa zedānamārēā.

* **6:11** Griego bedeade λ̄c̄aγ̄a cartade naλ sīda b̄l b̄la: “Wārā arada m̄la jaraya: Ācōrēba cawa oi ewarīde Sodoma, Gomorra puru cāyābara maλ purura wetara cawa oya.” Genesi 18:16đeba aba 19:29đaa.

¹³ Mañ awara jaira zocārā ēberārā cacuadebemada āyā jarecuasidaa idjaba zocārā cacua biē beara olivo dragaba παλαδάε biabibadjidaa.†

Herodeba Jesudebema ūrīna

Mateo 14:1-12; Luca 9:7-9

¹⁴ Herodeda Galilea druadebema boro basía.‡ Mañ Herodeba Jesura trā bāga bāda ūrīsia. Λαγαβα Jesudebemada nāwā jarabadjidaa:

–Borocuebari Juaāda lrēbasia. Mañ bērā jūma ne ununacara poya o bāa.–§

¹⁵ Dewararāba jarasidaa Jesura Ācōrēneba bedeabari Eliāda. Dewararāba jarasidaa:

–Idjira Ācōrēneba bedeabaria dadji drōāenabema ewaride beada quīrāca.–

¹⁶ Baribara Herodeba māwā ūrīpeda jarasia:

–Maāgara Juaā. Māa idjira obāá ta beabisia baribara beudada lrēbasia.–

¹⁷⁻¹⁸ Herodeba Juaā beabidara nāwā basia: Herodeba ara idji djaba Pelipe quimada eda-sia. Mañ wērā Herodía abadjidaa. Herodeba idji āyōrēa edada bērā Juaāba jarabadjia: “Ba djaba quimada erobacara bāa.”* Mañ carea Herodeba Juaāra jidabipeda preso bābada dede carenaba jā bāsia.

¹⁹ Mañ awara Herodíaba Juaāra quīrāma basia. Idjira beabi quīrā basia māwāmīna poya oē basia.

²⁰ Dji boro Herodeba Juaāra waya basia idjaba cawa basia Juaāra ēberā jipa bāda, Ācōrē itea bāda. Mañ carea Juaāra idu biē obica basia. Herodeba Juaā bedeara bia ūrībadjia baribara cawa crīchaē besia.

²¹ Ewari aba Herodíaba cawasia sāwā Juaāra beabida. Nāwā basia: dji boro Herode toda ewari jūēside ne cobada waiāada obisia. Idjiare bea dji dromarāda, dji djōbada bororāda, Galilea druadebema dji droma bea sida trābicuasida idji ume ne codamārēā.

²² Māwā ne co duanane Herodía cauda eda zepeda jūmarā quīrāpita bairasia. Maāba Herodera, idji ume ne co duana sida bio bāsrīdasidaa. Herodeba mañ awērā jarasia:

–Bādjia quīrābārada māa iwididua. Ara maāda māa bāa diaya.–

²³ Idjia wārāneba jarasia:

–Bāa māa iwidibārada māa jūma diaya. Māa poya erobā sida ēsīda diaya.–

²⁴ Mañne Herodía caura dajadaa wāpeda idji papaa nāwā iwidisia:

–Māa ¿cārēda iwidī?–

Mañne dji papaba panusia:

–Borocuebari Juaā boroda iwididua.–

²⁵ Dji caura Herodema isabe jēda wāpeda nāwā jarasia:

–Māa quīrā bāa ara nawena bāa Borocuebari Juaā boroda māa epedecode diaida.–

²⁶ Māwā iwidiside Herodera bio sopuasida. Baribara idji ume ne co duana quīrāpita wārāneba jarada bērā awērāba iwidida quīrāca o quīrāsia.

²⁷ Ara maāda Herodeba zarrada wābisida Juaā borora enemārēā.

²⁸ Mañ zarrara preso bābadamaa wāpeda Juaāra obāá tasia. Idji borora epedecode enepeda Herodía caua diasia. Mañbe dji cauba dji papaa diasia.

²⁹ Juaā ume nībapedadaba mañ ūrīsidade Juaā cacuara jaraēde wānapeda tlarīde edesidaa.

Jesuba mil juesuma audu ne cobigada

Mateo 14:13-21; Luca 9:10-17; Juaā 6:1-4

³⁰ Māwānacarea Jesuba diabuedarāra idji ume ābaa dji jaresidaa. Ādjia opedadara, jaradiapedada sida Jesua jūma nēbara panasidaa.

³¹ Māwā panane ēberārāra zocārā zesesisidaa. Ādjirā careba panaba poya ne codaē basia. Mañ bērā Jesuba jarasia:

–Wānadra ēberā neēmaa lñāūni carea.–

³² Ara maāda āduba jābade wāsīdaa ēberā neēmaa.

³³ Baribara zocārāba ādji wābādara unusidaa. Mañne cawasidaa cairāda māwā wānada. Mañ bērā puruzabemarāda ādji wābādamaa jirūba wānapeda ādji na jūēsidada.

³⁴ Jesura jābadeba drua bādobarāde mañ ēberārā zocārā duanada unusia. Oveja dji wagabari neē quēda quīrāca panā bērā Jesuba ādjirāra mīā djuburi unusia. Mañ carea ādjirā jaradia besia.

† **6:13** Jesu ume nībabadarāba cacua biē beara olivo dragaba παλαδάε basia biabidi carea. Ātebāra māwā παλαδάε cawabisidaa Ācōrēba ēberārā biabi bāda (Santiago 5:14-15). Edaude olivo dragaba παλαδέne cacua biē beara biabisidaa (Hecho 3:1-10; 5:12-16; 9:32-35; 19:11-12). ‡ **6:14** Herode. Mañ Herodera Antipa trā jarabadjidaa. Ācōrē Bedeade odja bāa Mateo 14:1-10de, Luca 3:19de, 9:7-9de, 13:31-33de, 23:6-12de bida. Idji zezara “Herode dji Droma” abadjidaa (Mateo 2:1-23). § **6:14** Griego bedeade ἀγαλ cartade bā bāa Herodebāra māwā jarasida. * **6:17-18** Levítico 18:16.

³⁵ Queubodode Jesu ume n̄babadarāra idjima a zedapeda jarasidaa:

-Nama ēberāra caita neēa. Maā awara queubΛΓΛA.

³⁶ Ēberārāa jaradua de beamaa wa puru beadaa codira nēdode wānamārēā. Ni cārē sida neē panΛA.-†

³⁷ BaribΛΓΛ Jesuba jarasia:

-BārībΛΓΛ ne cobidadua.-

Maāne ādjia jarasidaa:

-¿Cārēda daiba cobidi? ¿BΛA quīrīā BΛCA daiba jūma naā ēberārā itea paā nēdode wānida? Abaada berara poa aba trajaida BΛA maā parata edai carea.-

³⁸ Maāne Jesuba iwidisia:

-¿Dadjirāba paāda jūmasāwā eropanΛ? ACΛde wānadua.-

Ara maāda wāsidaa. ACΛdapeda ādjia jarade zesidaa:

-Paāda juesumabe idjaba bedada umébe eropanΛA.-

³⁹ Maābe Jesuba jūmarāa jarasia pōājārā pāwārāne awara awara chūpanenamārēā.

⁴⁰ Ara maāda ACΛΓΛ cien, ACΛΓΛ cincuenta awara awara chūpanesidaa.

⁴¹ Jesuba paā juesuma panΛra, beda umé panΛ sida idji jΛwade edapeda bajānaa acΛpeda Ācōrēa bia jarasia. Maābe paāra cōrācuapeda idji ume n̄babadarāa diasia jedecadamārēā. Bēda umébema sida jedecadamārēā diasia.

⁴² Maābe jūmarāda ne codapeda jāwūāsidaa.

⁴³ Paā adubadara, beda adubada sida jΛΓΛ pesidade doce jamara birasidaa.

⁴⁴ Mama ne copedadara dji umaquīrā awa mil juesuma panasidaa.

Jesu do ΛΓΛ n̄bada

Mateo 14:22-27; Juaā 6:16-21

⁴⁵ Māwānacarea Jesuba idji ume n̄babadarāra jābade badobisia idji na quīrārā chānapeda Betsaidā purudaa wānamārēā. Maāne idjira besia ēberārā diguidaa wābigai carea.

⁴⁶ Jūmarāda wābigapeda eyadaa Ācōrēa iwidide wāsia.

⁴⁷ Queuside Jesu ume n̄babadarāra jābade do quēsida panasidaa. Maāne Jesura drua iduba basia.

⁴⁸ Idjia unusia ādjira dowiba poya wānaē panΛda nūrāda ādji nocoareba puā nūmΛ bērā. Āsaboode Jesura do ΛΓΛ n̄da ādjirā caita wāyā wābΛΓΛ basia.

⁴⁹⁻⁵⁰ Maāne jūmarāba idjira do ΛΓΛ n̄da unusidaa. BaribΛΓΛ bēwārāda māwā BΛda crīchasiaa. Maā carea bio dauperadapeda ne wayaaba biasidaa. Ara maāda Jesuba jarasia: -¿Sozarra beadadua! Māda jāwā BΛA. ¡Ne wayarānadua!-

⁵¹ Jesu jābade badoside nūrārā cābasia. Maā bērā bio ne wayasidaa idjaba cawa crīchadaē panesidaa.

⁵² Jesuba paā maāī BΛdeba ēberārāra zocārā ne cobigadamīna ādjia wadibida idjidebemada cawadaē panasidaa. Abeda poya cawadaē basia.

Jesuba Genesare druade cacua biē bea biabida

Mateo 14:34-36

⁵³ Chā wānada Genesare druade jūēnapeda doya wibarisidaa.

⁵⁴ Jābadeba drua badosidade mamabemarāba abeda Jesura cawasidaa.

⁵⁵ Maā carea puruza pira wāsidaa ādji cacua biē beara Jesumaa ededamārēā. Ēberārāba Jesura sāma BΛda ūrisidara dji cacua biē beara cΛdade araa edebadjidaa.

⁵⁶ Idji wābΛΓΛZA ēberārāba cacua biē quedeara ode BΛbadjidaa. Puru zaquede, puru beade, puru āi bida māwā obadjidaa. Maāne Jesua beaea djuburiabadjidaa idjia cacuaē jΛ BΛ ida tābimārēā. Idji tābΛdara jūmaena biacuabadjidaa.

7

JΛwa sΛgΛbadadebema

Mateo 15:1-20

¹ Ewari aba pariseorāda, judiorā ley jaradiabadarā sida Jerusaleā purudeba Jesumaa zesidaa.

² Maā ēberārāba unusidaa ACΛΓΛ Jesu ume n̄babadarāda jΛwa sΛgΛdaē ne co panΛda. Drōāenabemaba jΛwa sΛgΛbadadebema jaradiapedada quīrāca odaē panΛ bērā ādjira biē jarasidaa.* (

† 6:36 Ni cārē sida neē panΛA. Griego bedede ACΛΓΛ cartade maāra neēa.

* 7:2 Ādjira biē jarasidaa. Griego bedede

ACΛΓΛ cartade maāra neēa.

³ Pariseorāba, waabema judiorā bida jawara barima zocārā saglabadaa drōāenabemaba jaradiapedada quīrāca.† Māwā sagadaēbaga ne codacaa.

⁴ Idjaba ne nēdobuebadamaiba diguidaa zedapeda drōāenabemaba jaradiapedada quīrāca sagadaēbaga, ne codacaa. Maļ awara ādji sāūda, zocoda, cuguruda, cāda sida quīrācuita saglabadaa.‡ Ne zocārā quīrācuita obadaa drōāenabemaba jaradiapedada ēpēni carea.)

⁵ Maļne pariseorāba, judiorā ley jaradiabadarā bida Jesua iwīdisidaa:

-Ba ume nībabadarāba jawā mititia ne cobadaa. ĶCārē cārēā dadjī drōāenabemaba jaradiapedadara odaca?-

⁶ Jesuba panusia:

-Bārā dji biaca bearā, Ācōrēneba bedeabari Isaiāba bārānebemada nāwā aride bāsia:

Naļ puruba māla bia bedeabaria, baribaga wārāda ādji sođeba māma crīchadacaa.

⁷ Ādji quīrīābe māla bia bedeabadaa.

Mā beđe cāyābara ēberā crīchadaga jaradiabadaa. §

⁸ Ara maļ quīrāca Ācōrēba obi ba beđeara bārāba amabadaa drōāenabemarāba jaradiapedada ēpēni carea.*

⁹ Maļ awara Jesuba jarasia:

-Ara bārāba obadadeba Ācōrēba obi ba beđeara igarabadaa.

¹⁰ Moiseba nāwā jarasia: “Ba zezada, ba papa sida wayadua.”† Naļ sida jarasia: “Barīduaba idji zezada wa idji papada biē jaraibaga, maļgara beuida bāa.”‡

¹¹⁻¹² Baribaga bārāba dji zeza wa dji papa careba amaaba ababe naļa jarabadaa: “Jūma māla erobaga Ācōrēa diada bērā māla bāra poya carebaēa.” §

¹³ Māwā bārā drōā naēnabemaba jaradiapedada ēpē pananeba Ācōrē beđeara igarabadaa. Bārāba ne zocārā maļ quīrāca obadaa.-

¹⁴ Maļbe Jesuba ēberārā arima duanaga jūma trāpeda nāwā jarasia:

-Jūmarāba mā beđeara ūrīnadua cawadamārēā.

¹⁵ Dadjī cobadaba Ācōrē quīrāpita mititia bācaa. Ātebaga sođeba ze bābaga dadjīra mititia bābaria.

¹⁶ Dji cawaga bara bāba quīrācuita ūrīdua.-*

¹⁷ Maļbe Jesuba ēberārā arima duanaga amepeda diguidaa wāsia. Mama idji ume nībabadarāba dadjī mititia bābaridebemada iwīdisidaa.

¹⁸⁻¹⁹ Maļne Jesuba jarasia:

-ĶBārā bida wadi adua panaga? Ūrīnadua: dadjī cobadaba Ācōrē quīrāpita mititia bācaa, dadjī sođe eda wāē ba bērā. Ātebaga biteda wāpeda dajadaa ēdrābaria.-

Māwā jara bādeba Jesuba cawabisia ne jūma codira bia bāda.

²⁰ Maļbebaga jarasia:

-Edaiba ze bāba ēberāra Ācōrē quīrāpita mititia bābaria.

²¹⁻²² Crīcha cadjiruada, daunemaida, auđua baida, mīā beaida, ne draida, jūma eroba quīrīā baida, ne cadjirua o baida, djārā cūrūgaida, perae oida, djārāba eroba carea biē baida, ēcarraare biē beđeaida, djārā cāyābara biara bāda crīchaida, idjaba crīcha neē bāca o bai sida ēberā sođeba zebaria.

²³ Jūma maļ cadjirua edaiba ze bāba ēberāra Ācōrē quīrāpita mititia bābaria.-

Jesuba wērācau biabida

Mateo 15:21-28

²⁴ Jesura mamaiba Tiro druadaa wāpeda abā ēberā dede besia.† Idji sāma bāda ni abāla cawabi quīrīāē bāsia. Māwāmīna cawasidaa.

²⁵ Maļ druade wērāda bāsia. Idji caura jai bara bāsia. Maļ wērāba Jesudebema ūrīsīde idji bāmaa wāpeda idji jīrū caita chīrāborode cobesia.

²⁶ Maļne beđe djuburiasia Jesuba jaira idji cau cacuaēbemada āyā jaretamārēā. Baribaga wērāra judioē bāsia.‡ Siropencia druadebema bāsia.

²⁷ Maļ carea Jesuba idjā jarasia:

-Warrarāda na idu ne cobida bāa. Biē bāa warrarāba co panaga jārīda usaa diai carea.-

† 7:3 Levitico 22:4-8de sacerdoterā cuidida pananebemada bā bāa, baribaga Jesu ewarīde pariseorāba jarabadjīdaa jūmarāba māwā odida panaga. ‡ 7:4 Cāda. Maļba jaraē bāa borobada ātebaga ādji ne codi carea chūmebadada. Griego beđeade ācaga cartade māra neēa. § 7:7 Isaiā 29:13. * 7:8 Griego beđeade ācaga cartade idjaba nāwā bā bāa: “Bārāba zocoda, sāū sida quīrācuita saglabadaa. Bārāba ne zocārā maļ quīrāca obadaa.” † 7:10 Exodo 20:12. ‡ 7:10 Exodo 21:17. § 7:11-12 Māla erobaga Ācōrēa diada. Griego beđeade bā bāa: “Naļgara Corbaāa.” * 7:16 Griego beđeade ācaga cartade maļ versicolura neēa. † 7:24 Tiro. Griego beđeade ācaga cartade maļ awara “idjaba Sīdōa” bā bāa. ‡ 7:26 Judioē. Griego beđeade bā bāa “griego.”

²⁸ Mañne wērāba panusia:

-Bla jara b̄ara wārāa, mā Boro, barib̄ara warrarāba djico jurruzoabidada usaba mesa edre cobaria.-

²⁹ Mañ ūripeda Jesuba jarasia:

-Bla māwā bia panuna b̄erā necai diguidaa wādua. B̄ cau cacuade bada jaira āyā wāsia.-

³⁰ Wērā idji dede jūeside idji caura cadade necai b̄ada unusia. Dji jaira wārāda āyā wāsia.

Jesuba ēberā cawara qui b̄a biabida

Mateo 15:29-31

³¹ Jesura Tiro druade badada jēda wāsia. Sidoñ druade jūēne wāpeda Decapoli druareba Galilea amene dromanaa wāsia.

³² Mama ēberārāba cawara qui b̄ada Jesumaa enesidaa. Mañ ēberāra idjaba quīrāme cara basia. Ādjirāba Jesua bedea djuburiasidaa idji jawara mañ ēberā r̄l̄ b̄apeda biabimārēā.

³³ Ara mañda Jesuba cawara qui b̄ara j̄ga edesia. Mañbe idji jawara j̄wīnīra dji ēberā cawara uriaza berajusia. Māwā opeđa ara idji jawara quēb̄ade idosia. ēberā quīrāmene ibaba mañī wara edasia.

³⁴ Mañbe bajānaa ac̄apeda l̄yāba drasoā l̄yābapeda arameo bedeade jarasia: “¡Epata!” Mañ bedeaba jara b̄la “ogadr̄dua.”

³⁵ Ara mañda ēberā cawara ogadr̄peda bia ūrī besia. Idji quīrāmera biada b̄erā bia bedea besia.

³⁶ Jesuba ādjirāa jarasia mañnebemada ni ab̄ala jararānamārēā. Māwāmīna wetara nēb̄abadjidāa.

³⁷ Dji arima pan̄ba bio cawa cr̄chadaē panesidaa. Nāwā jarasidaa:

-Jesuba ne jūmada bia o b̄la. Cawara qui beara ūrīb̄ibia, quīrāme cara beara bedeabibaria.-

8

Jesuba mil quīmārē ēberārā ne cobida

Mateo 15:32-39

¹ Mañ ewaride wayacusa ēberārāra Jesuma zocārā powuasidaa. Ādjirāba codira neē panasidaa. Mañ b̄erā Jesuba idji ume n̄babadarāra tr̄peda jarasia:

² -Mā nañ ēberārāra miā djuburi unu b̄la. Mā ume duan̄da ewari ūbea bab̄ara. Ādjia codi carea eropananara jōsia.

³ Mā ādjirāra ne codaē diguidaa wābigaib̄ara, ota cacua norrabarid̄ia. Ac̄ara wārāda t̄m̄ba ze pan̄a.-

⁴ Idji ume n̄babadarāba iw̄id̄isidaa:

-Nama ēberā neēma ḡsāma jāñ ēberārā itea codira edadi?-

⁵ Mañne Jesuba iw̄id̄isia:

-ḡbārāba pañda jūmasāwā eropan̄a?-

Ādjia panusidaa:

-Sietebe.-

⁶ Mañbe Jesuba ēberārāra jūma egode ch̄ūmebicuas̄ia. Mañ siete pañra idji jawade edapeda Ācōrēa bia b̄ada asia. Mañbe pañra cōrācuapeda idji ume n̄babadarā dia sia jedecadamārēā. Ara mañda jedecasidaa.

⁷ Idjaba beda zaqueda zocārāēbe eropanasidaa. Jesuba mañ carea Ācōrēa bia jarapeda ēberārāa jedecabisia.

⁸ Ara mañda jūmarāba codapeda jāwūcuasidaa. Dji adubada j̄ra pesidade siete jamara birasidaa.

⁹ Mama ne copedadara mil quīmārē duanasidaca b̄la. Māwānacarea Jesuba ēberārāra wābigasia.

¹⁰ Mañbe idjira, idji ume n̄babadarā sida jābade badodapeda Dalmanuta druadaa wāsidaa.

Pariseorāba Jesua ne ununaca obi panana

Mateo 16:1-4; Luca 12:54-56

¹¹ Mañ ewaride pariseorāda zedapeda Jesu ume ijara panasidaa. Ādjia cawa quīrā panasidaa idjira wārāda bajāneba ze b̄a cawaya. Mañ b̄erā ādjia Jesua iw̄id̄isidaa ne ununacada omārēā.

¹² Ādjia māwā miā sē pan̄a b̄erā Jesura l̄yāba drasoā l̄yābapeda jarasia:

-Id̄ibema ēberārāba ḡcārē cārēā ne ununacada unu quīrā pan̄a? Wārā arada māa jaraya: māra Ācōrēneba ze b̄ada cawadamārēā māa ne ununacada oēa.-

¹³ Māwā jarapeda pariseorāra amesia. Jesura idji ume n̄babadarā sida jābade badosidaa wayacusa amene droma quīrārā ch̄āni carea.

*Pariseorā harina ēsābibari**Mateo 16:5-12*

¹⁴ Maḷ chā wābada^Δde Jesu ume nībabadarāba cawasidaa paḷda quīrādoasidada. Jābade paḷda ababe eropanasidāa.

¹⁵ Maḷne Jesuba jarasia:

-Pariseorā harina ēsābibarida, Herodede sida quīrācuidadua.-

¹⁶ Jesu ume nībabadarāra āduba nāwā bedeasidāa:

-Idjia māwā jarasia dadjirāba paḷda enepedadaē bērā.-

¹⁷ Jesuba cawa ḅasia cārēnebemada bedea paḷada. Maḷ carea jarasia:

-¿Cārē cārēā paḷra neēana a paḷa? ¿Māa odara bārāba unusidamīna cawadaē basica? ¿Abeda poya cawadaēca? ¿Adua paḷaca māra caida?

¹⁸ ¿Bārāra dau bara beamīna ununacaca? ¿CΑWΑΓΑ bara beamīna ūrīnacaca? Māa odara quīrādoasidaca?

¹⁹ Māa paḷ juesumaneba ēberārā mil juesuma ne cobigadacarea bārāba dji adubada jaḷa pesidade ¿jamara jūmasāwā birasida?-

Ādjirāba panusidāa:

-Doce.-

²⁰ Jesuba jarasia:

-Idjaba māa siete paḷba ēberārā mil quīmārē ne cobigadacarea bārāba dji adubada jaḷa pesidade ¿jamara jūmasāwā birasida?-

Ādjirāba panusidāa:

-Siete.-

²¹ Maḷbe Jesuba ādjirāa iwīdisia:

-¿Sāwāērā bārāba wadibida cawadaē?-

Jesuba ēberā dauberrea ḅa biabida

²² Betsaidā purude jūesidade ḷCΑΓΑba ēberā dauberrea ḅada Jesuma enenapeda bedea djuburiasidāa biabimārēā.

²³ Jesuba maḷ dauberrea ḅara jaḷwade jidapeda puru āyā edesia. Maḷbe dji ēberā daude idosia. Idji jaḷwara ḷrḷ ḅapeda iwīdisia unubḷaḷ cawaya.

²⁴ Maḷne ēberāba acapeda jarasia:

-Māa ēberārāda unu ḅaḷa baribḷaḷ bacuru quīrāca nīnada unu ḅaḷa.-

²⁵ Jesuba wayacusa idji jaḷwara ēberā dau ḷrḷ ḅasia. Maḷne ēberāba bio unu ḅesia idji daura biada bērā. Tḷmaḷ ne jūmada ēsā unu ḅesia.

²⁶ Jesuba idjia nāwā jarasia:

-Diguidāa wābḷaḷde purude eda wārādua. Māa odara ni abāaḷa jararādua.*

*Pedroba Jesudebema jarada**Mateo 16:13-20; Luca 9:18-21*

²⁷ Māwānacarea Jesura idji ume nībabadarā sida Cesarea-Pilipo druade puru zaque ḅeaza paḷḷaḷde wāsidaa. Ode nīnane Jesuba idji ume nībabadarāa iwīdisia:

-Ēberārāba māra ¿caida crīcha paḷa?-

²⁸ Ādjirāba panusidāa:

-ḷCΑΓΑba jara paḷaḷ ḅara Borocuebari Juaḷda. Dewararāba jara paḷa ḅara Elīada. Dewararāba jara paḷaḷ ḅara Ācōrēneba bedeararida.-

²⁹ Maḷne Jesuba iwīdisia:

-Baribḷaḷ bārāba māra ¿caida crīcha paḷa?-

Pedroba panusia:

-ḅara Ācōrēba ēdḷa edabari diai jaradaa.†

³⁰ Jesuba ādjirāa bio jara ḅasia maḷḷara ni abāaḷa jararānamārēā.

*Jesuba idji beadidebema jarada**Mateo 16:21-28; Luca 9:22-27*

³¹ Mamaḷba ḷtaa Jesuba idji ume nībabadarāa jarabadjia idjira bia mīgaida ḅada. Nāwā jarasia:

-Purudebema bororāba, sacerdote bororāba, judiorā ley jaradiabada bida mḷ, Naḷ Djara Edadada igaradapeda beabiḷia. Baribḷaḷ māra ewari ūbeade ḷrēbaya.-

³² Jesuba maḷḷara ebuḷa jarasia. Maḷ carea Pedroba idjira jīgabe edepeda quēē ḅa quīrāca māwā bedearāduaḷa asia.

* 8:26 Māa odara ni abāaḷa jararādua. Griego bedeaḷe ḷCΑΓΑ cartade maḷra neēa. † 8:29 Ācōrēba ēdḷa edabari diai jaradada. Maḷra griego bedeaḷe "Crito" ḅa ḅaḷa. Critora trḷēa. Jara ḅa "Ācōrēba ēdḷa edabari diai jaradada" wa "Ācōrēba dadjirā Boroda ḅāḷada." Arameo bedeaḷe jarabadaa "Mesías."

³³ Barib_{ΛΓΛ} Jesuba jēda idji ume n̄babadarāmaa ac_Λb_ΛΓ_ΛΓ_Λde Pedrora nāwā quēāsia:
–Satana, m̄l caitabemada āyā wādua. B_ΛΛ Ācōrē quīrāca crīchaē B_ΛΛ. Āteb_ΛΓ_Λ ēberā quīrāca crīcha B_ΛΛ.–

³⁴ Jesuba idji ume n̄babadarāra, dewararā sida tr_Λpēda jarasia:
–Ab_ΛΛba m̄lda ēpē quīrīā B_ΛΛB_ΛΓ_Λ, idjia o quīrīā B_ΛΓa igarapēda bia m̄gai carea baida B_ΛΛ.‡
Ma_Λbe m̄Γa ēpēida B_ΛΛ.

³⁵ Ab_ΛΛba na_Λ ējūāne bia baida j_ΛΓ_Λ baib_ΛΓ_Λ, jīrūare bia baēa. Barib_ΛΓ_Λ ab_Λada m̄l carea beuib_ΛΓ_Λ wa bedea bia m̄n̄ebema jara B_ΛΛ carea beuib_ΛΓ_Λ, Ācōrē ume ewariza zocai B_ΛΓa.

³⁶ Ēberāda na_Λ ējūāne ne jūma eroB_Λde beuib_ΛΓ_Λ, ζidjia eroB_Λba carebaica?

³⁷ Beu amaaba idjia eroB_Λdebemada ζjūmasāwā poya diai?

³⁸ Ab_ΛΛba na_Λ ējūāne cadjirua o B_Λea tāēna m̄Γa, m̄l bedea sida adua B_Λada aib_ΛΓ_Λ, m̄l, Na_Λ Djara Edada B_ΛΛa bara zeb_ΛΓ_Λde ma_Λ ēberāra adua B_Λada aya. Ma_Λ ewaride m̄l Zeza Ācōrē B_ΛΛa bara idjaba idji bajānebema nezocarā B_ΛΛa bara zeya.–

9

¹ Idjaba Jesuba jarasia:

–M̄la wārāda jaraya: ΛC_ΛΓ_Λ nama pan_Λ beudi naēna ebuda ununia Ācōrēba m̄l, jūmarā Boro B_ΛΓara B_ΛΛa bara zeb_ΛΓ_Λda.–*

Jesu quīrā awara nūmena

Mateo 17:1-13; Luca 9:28-36

² Sei ewari ba_Λacarea Jesuba Pedroda, Santiagoda, Jua_Λ sida āduba eya Λ_Λ B_ΛΛmaa edesia. Mama ādji quīrāpita Jesura quīrā awara nūmesia.

³ Idjia cacuade j_Λ B_ΛΓa bio totroa besia. Na_Λ ējūānebemaba tātob_Λda sida ma_Λ quīrāca poya totroa odaēa.

⁴ Ma_Λne ādjia unusidaa Elíada, Moise sida Jesu ume bedea pan_Λda.

⁵ Ma_Λ carea Pedroba Jesua jarasia:

–Jaradiabari, bia B_ΛΛa daira nama pan_Λda. Daiba de zaqueda ūbea odia; aba B_Λ itea, aba Moise itea, idjaba aba Elía itea.–

⁶ Pedrora māwā bedeasia ni cārē sida cawaē bērā. Ādjira wārāda dauperasidaa.

⁷ Māwā B_Λde jārārāda ādji Λ_ΓΛ zesia. Ma_Λ jārārāneba na_Λ bedeada jīgua ūrīsidaa:

–Na_ΛΓara m̄l Warraa. Idjira m̄la bio quīrīā B_ΛΛ. Idjia jara B_ΛΓa ūrīn_Λdua.–

⁸ Wayacusa ac_Λb_Λadade waabemarāda ununaē basía. Ababe Jesud_ΛΛ ādjirā ume basía.

⁹ Ma_Λbe eyadeba edaa zeb_Λdadē Jesuba ādjia bio jara B_Λsia eyade unuped_Λdara ni ab_ΛΛa jararānamārēā aba Na_Λ Djara Edada Λrēbab_ΛΓ_Λdaa.

¹⁰ Ma_ΛΓara ara ādji crīchade eropanesisidaa. Ādjiduba ma_Λ Λrēbaidebemada iwidi_Λdruabadjidaa.

¹¹ Ma_Λbe Jesua iwidisidaa:

–Māwāra judiorā ley jaradiabadarāba ζcārē cārēā jarabada Elíada naārā zeida B_Λda?–

¹² Jesuba panusia:

–Wārāda Elíara naārā zeida B_ΛΛa ne jūmada bia B_Λl carea.† Barib_ΛΓ_Λ ζcārē cārēā Ācōrē Bedeade B_Λ B_Λ Na_Λ Djara Edadara bia m̄gaida B_Λda idjaba ēberārāba igaradida?

¹³ M̄la bārāa jaraya: Elíara wārāda zesia.‡ Māwāmīna Ācōrē Bedeade B_Λ B_Λ quīrāca ēberārāba o quīrīā pananara idji ume osidaa.§

Jesuba warra jai bara B_Λ biabida

Mateo 17:14-21; Luca 9:37-43

¹⁴ Jesura, Pedrora, Santiagora, Jua_Λ sida waabema Jesu ume n̄babadarā duan_Λmaa zesidaa. Ma_Λne unusidaa zocārā ēberārāda ādjirāma powua nūm_Λda. ΛC_ΛΓ_Λ judiorā ley jaradiabadarāda ādjirā ume caicaya duanasidaa.

¹⁵ Jesu unusidade jūmarāba bio cawa crīchadaē basía. Ara ma_Λda idjima_Λ pira wānapēda audiabarisidaa.

¹⁶ Jesuba ādjirāa iwidi_Λsia:

–ζCārē cārēā caicaya duan_Λ?–

¹⁷ Ma_Λ powua nūm_Λneba ab_ΛΛba panusia:

‡ 8:34 *Bia m̄gai carea baida B_ΛΛ.* Griego bedeade nāwā B_Λ B_Λ: “Idji crura atau edeida B_ΛΛ.” * 9:1 *Ununia Ācōrēba m̄l, jūmarā Boro B_ΛΓara B_ΛΛa bara zeb_ΛΓ_Λda.* Ebuda B_Λēa cārēda ununida. ΛC_ΛΓ_Λma_Λarā jara B_ΛΛa Jesu quīrā awara nūmeinebemada ununida. Dewararāma_Λarā jara B_ΛΛa Jesu Λrēbaidebemada, idji bajānaa wāinebemada, wa Ācōrē Jaure zeidebemada ununida.

† 9:12 *Malaquía 3:1; 4:5-6.* ‡ 9:13 *Mateo 11:14; 17:11-12; Luca 1:16-17.* § 9:13 *Marco 6:14-29.*

-Jaradiabari, m̄l warrada enesia b̄la biabimārēā. Idjira jai bara b̄la. Māl jaiba idjira quīrāme cara erob̄la.

¹⁸ Jaiba jidab̄l̄de baebibaria, yedaā cōpepebibaria, quida c̄l̄l̄abibaria, idjaba cacua l̄ba tab̄baria. M̄la b̄l ume n̄babadarā jarasia jāl jaira āyā j̄retadamārēā. Māwāmīna poyadaē basía.-

¹⁹ Jesuba jarasia:

-j̄Bārāba Ācōrēra Ījānacaa! Ījānamārēā ķaba s̄l̄be m̄la droai? Warrara namaa enenadua.-

²⁰ Ara mālda warrara Jesumaa edesidaa. Dji jaiba Jesu unub̄l̄de warrara wawabisia. Warrara egode baepeda b̄l̄rabari tabesia, idjaba itedaā cōpepea tabesia.

²¹ Jesuba dji zezaa iwīdisia:

-ķDārāb̄l̄aca jāwā b̄l̄ra?-

Dji zezaba panusia:

-Caibe edāl̄ba jāwā b̄la.

²² Jaiba idjira bea quīrā b̄la. Barima zocārā idjira tab̄de baebibaria idjaba edaude doeda baebibaria. Daira quīrā djuburiadua. Poya carebaib̄l̄, carebadua.-

²³ Mālne Jesuba jarasia:

-B̄la ķs̄wā m̄la poya carebaib̄l̄ a b̄l? B̄la Ījāida b̄la m̄la poya carebaida. Māwā Ījāb̄l̄ itea Ācōrēba ne jūmada oida b̄la.-

²⁴ Ara mālda dji zezaba j̄gua jarasia:

-M̄la Ījā b̄la barib̄l̄ carebadua biara Ījāi carea.-

²⁵ Jesuba ēberārāda araa powuab̄l̄ada ununa b̄rā dji jaira nāwā quēāsia:

-Quīrāme carabibari jai, c̄l̄w̄l̄ quibibari jai, m̄la b̄l̄a jaraya: nāl warra cacuadebemada āyā wādua. Waa idji cacuade eda zerādua.-

²⁶ Ara mālda dji jaira biapeda wayacusa warrara biara wawabisia. Mālbe idji cacuadebemada ēd̄rasia barib̄l̄ warrara abeda beuda quīrāca tabesia. Māl b̄rā dji arima duan̄l̄ba jara duanesidaa:

-j̄Ay, jāl warrara jaidabarisia!-

²⁷ Barib̄l̄ Jesuba warra j̄wade jidapeda piradr̄bisia. Mālne warrara l̄ta nūmesia.

²⁸ Jesura diguidaā wānacarea idji ume n̄babadarāba āduba iwīdisidaa:

-ķS̄wāwērā dairāba jāl jaira poya āyā j̄retadaē basi?-

²⁹ Jesuba panusia:

-Jai nālca bea āyā j̄retaēi carea Ācōrēa iwīdidida pan̄la idjaba ne codaca ewarida oīda pan̄la.-*

Jesuba idji beadidebema waya jarada

Mateo 17:22-23; Luca 9:44-45

³⁰⁻³¹ Mamālba Galilea druade p̄l̄l̄a wāsidaa. Jesuba idji ume n̄babadarā jaradia b̄l b̄rā sāma pan̄la ni ab̄la cawabi quīrāē basia. Mālne ādjirā jarasia:

-M̄l, Nāl Djara Edadara ab̄lba ēberārā jidabiya. Ādjirāba m̄lra beadia, barib̄l̄ ewari ūbeade m̄lra l̄rēbaya.-

³² Māwā jaradara idji ume n̄babadarāba poya cawadaē basía. Idjia iwīdidida waya panasidaa.

ķCaida dji dromaara b̄l?

Mateo 10:42; 18:1-9; Luca 9:46-50; 17:1-2

³³ Mālbe Capernaūl purudaa jēda zesidaa. Diguida panenacarea Jesuba iwīdisia:

-ķCārē cārēā ode caicaya zesida?-

³⁴ Ādjirāra chupea panesidaa wārāda caicaya zepedada b̄rā. Ādjirāra ijara panasidaa caida dji dromaara bai cawaya.

³⁵ Mālbe Jesura chūmepeda idjia edada doce pan̄lra caitaara tr̄l̄peda jarasia:

-Ab̄ada dji dromaara ba quīrā b̄l̄b̄l̄, jūmarā cāyābara edaara b̄aida b̄la. Waabemarā nezocada b̄aida b̄la.-

³⁶ Māl carea warra zaqueda edapeda ādjirā ēsi nūmasia. Mālbe idji j̄wade bara edapeda jarasia:

³⁷ -Ab̄al̄ba m̄l Ījā b̄l̄deba warrarāda bia edaib̄l̄, m̄lda bia edab̄l̄. M̄l bia edab̄l̄ba ab̄abe m̄lda edab̄l̄ā, āteb̄l̄ m̄l Diabueda sida bia edab̄l̄.-

³⁸ Mālne Juāl̄ba Jesua jarasia:

-Jaradiabari, daiba unusidaa ēberāba b̄l tr̄l̄neba jaida āyā j̄l̄recua b̄lda. Barib̄l̄ idjira dadjirā ume n̄ē b̄rā daiba jarasidaa waa māwā orāmārēā.-

³⁹ Mālne Jesuba jarasia:

* **9:29** *Idjaba ne codaca ewarida oīda pan̄la.* Griego bedeadē l̄c̄l̄a cartade mālra neēa.

–Māwā orānadua. Mā trġneba ne ununaca o bġba mġnebemada poya biē bedeaēa.

⁴⁰ Dadjirā ume dji quīrūéra dadjirāre bġa.

⁴¹ Wārā arada mġa jaraya: bārāra mġre bġrā bariduaba bārāa baidoda dawaiabġa, Ācōrēba wārāda maġ ēberāa nebiada diaya.

⁴² Bariduaba mġ ġjā bea dji dromaē queēada cadjiruade baebibġa, Ācōrēba maġ ēberāra bio cawa oya. Maġ cawa oira bio zarea bai bġrā, biara bġa maġ ēberā ochirude yuda ġnapeda pusade batabuedida.

⁴³⁻⁴⁴ Bġ ġawaba bġa cadjiruada obibġa, maġ cadjirua o amaaba bġā tutadua. Bġa ġawa ababe erobaimġna ewariza Ācōrē ume baya. Maġda biara bġa ġawa umē erobġada tġba urua quicamaa wāi cāyābara.[†]

⁴⁵⁻⁴⁶ Ara maġ quīrāca bġ ġrūba bġa cadjiruada obibġa, maġ cadjirua o amaaba bġā tutadua. Bġa ġrū ababe erobaimġna ewariza Ācōrē ume baya. Maġda biara bġa Ācōrēba bġra ġrū umē erobġada tġba urua quicamaa batabuei cāyābara.[‡]

⁴⁷ Idjaba bġ dauba bġa cadjiruada obibġa, maġ cadjirua o amaaba ēūtadua. Bġa dau ababe erobaimġna ewariza Ācōrē ume baya. Maġda biara bġa Ācōrēba bġra dau umē erobġada tġba urua quicamaa batabuei cāyābara.

⁴⁸ Mama qui beudacada baraa, idjaba dji eradġa nūma sīda quicaa.[§]

⁴⁹ Dadjirā bia mġga panneba Ācōrē itea bia beadia.*

⁵⁰ Tāda bia bġa baribġa cġyada ġōibġa ġsāwā wayacusa cġya bei? Maġ bġrā Ācōrē itea bia beadadua.[†] Idjaba ābaa necai beadadua.–

10

Jesuba mġa amaira biē bġada ada

Mateo 19:1-12; Luca 16:18

¹ Maġbe Jesura Capernaūġ purudeba Judea druadaa wāsia Jordaġ do quīrāre. Ēberārā zocārā wayacusa idġimaa zesesisāde idġia obari quīrāca ādjirāa jaradia besia.

² Māwā bġde ġcġraġa pariseorāda zesīdaa. Idġi biē bedebidi carea nāwā iwīdisīdaa:

–ġUmaquīrāba dġi quimada amaida bia bġca?–

³ Jesuba panusia:

–ġMoiseba cārēda bġsi?–

⁴ Pariseorāba panusīdaa:

–Moiseba iduaribisia. Idġia jarasia abaġba idġi wġrāa carta mġa amainebemada diaibġa amaida bġda.–*

⁵ Maġne Jesuba jarasia:

–Moiseba maġ bedeara bġsia bārāra cġwġraġa zarea bea bġrā.

⁶ Baribġa naġ ēġūā oside Ācōrēba umaquīrāda, wġrā sīda osia.[†]

⁷ Maġ carea umaquīrāba dġi zezara, dġi papa sīda amepeda idġi quima ume ābaa bebaria.

⁸ Māwā cacua aba bġ quīrāca panġa.[‡] Ādjira umē panġēa, ātebġraġa aba bġ quīrāca panġa.

⁹ Maġ bġrā Ācōrēba ābaa bġdara dġi amanacara panġa.–

¹⁰ Waya dġuidāa wāpedadacarea Jesu ume nġbabadarāba idġia abari quīrāca iwīdisīdaa.

¹¹ Maġne Jesuba panusia:

–Baridua umaquīrāba idġi quimada amapeda dewara wġrāda edaibġa, maġ umaquīrāra daunema bġa.

¹² Idjaba wġrāba idġi quimada amapeda dewara umaquīrāda edaibġa, maġ wġrāra daunema bġa.–

Jesuba warra zaquerā bia jara bġada

Mateo 19:13-15; Luca 18:15-17

¹³ Maġne ēberārāba warra zaquerāda Jesuma enesīdaa idġi ġwada ġrġ bġpeda bia jara bġmārēa. Baribġa Jesu ume nġbabadarāba dġi warrarā enebġdara quēāsīdaa.

¹⁴ Ādjia māwā obġdara Jesuba bio biē ununa bġrā nāwā jarasia:

–Idu warra zaquerāra mġmaa zebīdadua, Ācōrēba pe erobġdebemara ādjirā quīrāca panġa bġrā.

[†] 9:43-44 Griego bedeaēde ġcġraġa cartade idjaba nāwā bġ bġa: “Mama qui beudacada baraa, idjaba dġi eradġa nūma sīda quicaa.” [‡] 9:45-46 Griego bedeaēde ġcġraġa cartade idjaba nāwā bġ bġa: “Mama qui beudacada baraa, idjaba dġi eradġa nūma sīda quicaa.” [§] 9:48 Isaías 66:24. * 9:49 Maġ versīculora abēda ebuda bġēa. Griego bedeaēde bġ bġa: “ġūmarāda tġba uruaba cġya beadia.” [†] 9:50 Maġ bġrā Ācōrē itea beadadua. Maġra griego bedeaēde ebuda bġēa. Nāwā bġ bġa: “Tāda ara bāġdġide eda erobeadadua.”

* 10:4 Deuteronomio 24:1-4. [†] 10:6 Genesis 1:27; 5:2. [‡] 10:8 Genesis 2:24.

¹⁵ Wārā arada m̄la jaraya: warra zaqueba idji zeza ēpēbari quīrāca abaλba Ācōrēda ēpēēbλγλ, maλ ēberāra Ācōrēba pe erobλdeebema baēa.-

¹⁶ Māwā jarapeda Jesuba warra zaquerāra jλwade bara edapeda idji jλwara λrλ bλpeda bia jara bλcuaasia.

Parata bara bλ Jesu ume bedeada

Mateo 19:16-30; Luca 18:18-30

¹⁷ Jesu mamaλba wābλγλde ēberāda idjima a pira zesia. Maλ ēberāra Jesu quīrāpita chīrāborode cobepeda iwīdisia:

-Jaradiabari bia, Ācōrē ume ewariza zocai b̄ai carea ζm̄la cārēda oida bλ?-

¹⁸ Jesuba panusia:

-ζCārē cārēā m̄ra dji biaada a bλ? Ni abaλda dji biaēa, ababe Ācōrēdrλ dji biaa.

¹⁹ Bλa cawa bλa Ācōrēba obi bλ bedeara: mīā bearādua, daunemarādua, ne drλarādua, sewadeba djārāra biē jararādua, djārā cūrūgarādua, bλ zezara, bλ papa sida wayadua.-

²⁰ Maλne ēberāba jarasia:

-Jaradiabari, cūdra edaλba m̄la jūma maλγλra j̄ā o bλa.-

²¹ Maλne Jesuba ēberāra quīrāneba acλpeda jarasia:

-Wadi bλa ne aba oida bλa. Bλa erogλara jūma nēdobuede wāpeda dji paratara ne neē quedeaa diadua. Māwā nebiada bajāne erogaya. Maλbe m̄l ume nībade zedua.-[§]

²² Dji ēberāba maλ ūrīpeda sopua besia bio bara bλ bērā. Ara maλda wāsia.

²³ Maλne Jesuba parγa acλpeda idji ume nībabadarā jarasia:

-Wārāda bio zarea bλa ēberā ne bara bλba Ācōrēra idji Boroda b̄ai carea.-

²⁴ Idji ume nībabadarāba cawa crīchadaē basia. Ācōrēba ne bara beara bia pe erogλda crīcha panasidaa. Maλ carea Jesuba wayacusa jarasia:

-Djabarā, wārāda bio zarea bλa ēberā ne bara bλba Ācōrēra idji Boroda b̄ai carea.

²⁵ Parata bara bλba Ācōrēra idji Boroda b̄ai cāyābara cameyoda āguja uriade eda wāichaara bλa.-

²⁶ Idji ume nībabadarāba wetara cawa crīchadaē basia. Maλne āduba iwīdidruasidaa:

-Māwāra Ācōrēba ζcaidrλ ēdrλ edai?-

²⁷ Jesuba ādjirā acλpeda jarasia:

-Ēberāba māwā poya ocaa baribλrλ Ācōrēba poya oida bλa. Ācōrēmaarā ne jūmada oicha bλa.-

²⁸ Maλne Pedroba Jesua jarasia:

-Bλ ēpēni carea daiba ne jūmada amesidaa.-

²⁹⁻³⁰ Jesuba jarasia:

-Wārā arada m̄la jaraya: m̄l carea idjaba bedea bia m̄lnebema carea abaλba idji deda, djabarāda, djabawērārāda, zezada, papada, quimada, warrarāda, ējūāda ameibλrλ, idjia amena cāyābara naλ ewaride cien edaya: deda, djabarāda, djabawērārāda, papada, warrarāda idjaba ējūā sida. Ēberārāba idjira biē odi carea ēpēnia baribλrλ jīrūarebema ewaride Ācōrē ume ewariza zocai b̄aya.

³¹ Māwā dji jīrūarebemada dji nabemarāda beadia, dji nabemarāda dji jīrūarebemada beadia.-

Jesuba idji beadiēdebema waya jarada

Mateo 20:17-19; Luca 18:31-34

³² Jerusaleλnaa wāsidaē Jesura nocoare nībasia. Mama wābλda carea idjia doce edadarāba cawa crīchadaē panasidaa. Jūma idji caidu wābadarā sida ne waya panasidaa. Māwā duanane Jesuba wayacusa idjia edada doce panλra jīgabe edesia. Maλbe idji sāwāinebemada jarasia:

³³ -Ūrīnada, dadjirāra Jerusaleλnaa wābλdaa. Jāma abaλba m̄l, Naλ Djara Edadara jidabiya sacerdote bororāba, judiorā ley jaradiabadarā bida cawa oāmārēā. Ādjirāba m̄ra beuida b̄ada jaradapeda judiorāēa diadia.

³⁴ Maλγārāba m̄ra ipida biē jaradapeda, idodapeda, udapeda beadia. Baribλrλ ewari ūbeade m̄ra λrēbaya.-

Zebedeo warrarāba iwīdipedada

Mateo 20:20-28

³⁵ Zebedeo warrarā Santiagoda, Juaλ sida Jesumaa zedapeda jarasidaa:

-Jaradiabari, daiba quīrā panλa bλa oida ara daiba iwīdibλda quīrāca.-

³⁶ Jesuba iwīdisia:

§ 10:21 Griego bedeade λcαγλ cartade idjaba nāwā b̄a b̄aa: "B̄ara bia m̄gai carea b̄ab̄araλ."

-¿Cārēda quīrīā panΛ mĀa bārā itea oida?-

³⁷ Ādjia panusidaa:

-Bāra jūmarā boroda bebΛΓade daida aba bΛ jΛwa araare, aba bΛ jΛwa acΛare idu chūmebidua.*

³⁸ MaĀne Jesuba ādjia jarasia:

-Bārāba adua panΛa cārēda iwīdi panΛda. MĀra bio bia mġgaya. ¿Bārā sida ara maĀ quīrāca bia mġgadi carea panΛca?†

³⁹ Ādjia panusidaa:

-Māē, bia mġgadi carea panΛa.-

MaĀne Jesuba jarasia:

-Bārā sida wārāda mĀ quīrāca bia mġgadia.‡

⁴⁰ BaribΛΓΛ mĀ jΛwa araare, mĀ jΛwa acΛare chūpananida mĀa poya diaēa. ĀcōrēbΛΓΛ mama chūpananida erobΛa.-

⁴¹ MaĀne Santiagoba, JuaĀ bida iwīdibΛdada waabema die panΛba ūrīsidaa. MaĀ carea ādji ume quīrūsidaa.

⁴² BaribΛΓΛ Jesuba ādjirā trĀpeda jarasia:

-Bārāba cawa panΛa naĀ ējūānebema bororāba ādji ēberārāra jūmawāyā zocabadada. Ādjirāba unubibadaa ādjia jarabΛdara jūmarāba ĩjā odīda panΛda.

⁴³ BaribΛΓΛ bārāra māwā beadiē panΛa. Bārānebemada dji dromada ba quīrīā bΛbΛΓΛ waabemārā nezocada baida bΛa.

⁴⁴ Dji dromaara ba quīrīā bΛra jūmarā cāyābara edaara baida bΛa.

⁴⁵ MaĀ quīrāca mĀ, NaĀ Djara Edađara zeē bΛa ēberārā mĀ nezocarāda beadamārēē. ĀtebΛΓΛ ze bΛa ēberārā nezocada bai carea. Māwā mĀra beuya zocārā ēberārāda ēdΛ bΛi carea.-

Jesuba ēberā dauberrea bΛ biabida

Mateo 20:29-34; Luca 18:35-43

⁴⁶ Jesura, idji ume nġbabadara, dewararā zocārā panΛ sida Jerico purude jūēne wāsidaa. ĒdΛbΛdade ēberā dauberrea bΛda o icawa parata iwīdi bΛda chūmasia. MaĀ ēberāra Timeo warra Bartimeo basia.

⁴⁷ Bartimeoba ūrīsia Jesu Nazaredebemara mama wābΛΓΛda. MaĀ carea bia jarasia:

-¡Jesu, Davīdeba zeda, mĀra quīrā djuburiadua!-

⁴⁸ MaĀne zocārāba idjira chupeamārēē quēāsīdaa baribΛΓΛ idjia wetara biasia:

-¡Jesu, Davīdeba zeda, mĀra quīrā djuburiadua!-

⁴⁹ MaĀ ūrīsīde Jesura nūmesia. Nāwā jarasia:

-Idjira trĀnada.-

MaĀne ĀcΛΓΛba dauberrea bΛra trĀnapeda jarasidaa:

-Sobiadua. PiradrΛdua. Jesuba bΛra trĀ bΛa.-

⁵⁰ Ara maĀda Bartimeoba idjia ĀrĀ jĀ bΛdara ērāpeda isabe piradrΛpeda Jesumaa wāsia.

⁵¹ MaĀne Jesuba idjia iwīdisia:

-¿Cārēda quīrīā bΛ mĀa oida?-

Dji dauberrea bΛba jarasia:

-Jaradiabari, mĀ dauba unūda quīrīā bΛa.-

⁵² MaĀne Jesuba jarasia:

-Wādua. BΛa ĩjāna bērā biasia.-

Ara maĀda dauberrea bΛdaba unu besia. MaĀbe Jesu ume ābaa ode wāsia.

11

Jesu JerusaleĀne jūēna

Mateo 21:1-11; Luca 19:28-40; JuaĀ 12:12-19

¹ JerusaleĀ purude jūēbodo basīde Betpague puru caita, Betania puru caita bida duanasīdaa Olivo eya carrade. MaĀbe Jesuba idji ume nġbabadarāda umē diabuesia.

² Ādjia nāwā jarasia:

-Dadjirā quīrāpe bΛ purūdaa wānada. JūēbΛdade bārāba burro zaqueda ununia. MaĀ burro zaque ĀrĀ wađi ni abaada wānaca. Ērā edadapeda enenada.

³ Abaaba bārāa cārē cārēā jāwā o panΛda iwīdibΛΓΛ jarađadua: "Dadjī Boroba quīrīā bΛa baribΛΓΛ nane jēda diabueya."-

* **10:37** *Jūmarā boroda bebΛΓade.* Griego bedede bΛ bΛa: "BΛ bia quirude." † **10:38** Griego bedede nāwā bΛ bΛa: "¿Bārāra mĀ borocueđi quīrāca borocueđica? ¿MĀa doida bΛra bārā bida poya dođica?" ‡ **10:39** Jesuba jarađa quīrāca wārāda māwāsia. Hecho 12:1-3; Apocalipsis 1:9.

4 Ode wābɔdade burrorra dede eda wābada caita jɔ nūmɔda unusidaa. Ara maɔda ɛrā edasidaa.

⁵ ΔCɔɔɔ arima duanɔba iwidiɔsidaa:

–ɔCārēda o panɔ? ɔCārē cārēā jɔɔ burrorra ɛrā panɔ?–

⁶ Jesuba jarada quĩrāca panusidade dji arima duanɔba idu edebisidaa.

⁷ Maɔbe burro zaquera Jesumaa ededapeda ādji cacuade jɔ panɔra burro ɔrɔ ɔasidaa. Maɔbeɔɔɔ Jerusaleɔ puruɔdaa wāi carea Jesura ɔrɔ chūmesia.

⁸ Zocārāba Jesu bia edadi carea ādjia cacuade jɔ panɔda ode tōcua wāsidaa. Dewararāba bacuru jɔwate quedua bara beada ɔɔɔ tudapeda o icawa ɔɔcua wāsidaa.

⁹ Māwā obɔdade idji na nĩnaba, caiɔdu zebada bida jĩgua jara duanasidaa:

jBio bia quirua! jBio bia ɔɔɔ dadji Ācōrē trɔneba zebɔɔɔɔ!

¹⁰ jBio bia ɔɔɔ dadji drōāenabema Davideba zedara! jDadjirā Boro bai carea zebɔɔɔɔ!

jBio bia quirua Bajāne ɔɔɔ!

¹¹ Jesu Jerusaleɔne jūeside Ācōrē de dromanaa wāsia. Jūma aɔɔ ɔapeda queubɔɔɔ bērā idjia doce edadarā ume Betania puruɔdaa jēda wāsidaa.

Jesuba higojō bacuru biē jara ɔɔɔ

Mateo 21:18-19

¹² Nurēma Betania puruɔdeba wābɔdade Jesura jara nūmesia.

¹³ Maɔne higojō quedua bara ɔɔda tɔmɔba unusia. Higojō jaraēmĩna Jesuba aɔɔde wāsia dji ca zaqueda odja ɔɔ cawaya. Araa jūēɔɔɔde quedua awa nūmɔda unusia.†

¹⁴ Maɔne Jesuba higojōa jarasia:

–jNi ɔɔɔba ɔɔ nejōra waa jōnaē!–

Maɔ bedeara idji ume nĩbabadarāba ũrĩsidaa.

Jesuba ne nēdobuebadarā āyā jɔɔcua

Mateo 21:12-17; Luca 19:45-48; Juaɔ 2:13-22

¹⁵ Jesura Jerusaleɔne wayacusa jūēpeda Ācōrē de dromanaa wāsia. Mama dajada Ācōrēa diaɔi careabema nēdobuebadarāda unusia. Ne nēdo ɔea sida zocārā duanasidaa. Idjaba ɔɔɔɔba Ācōrē de dromane diaida ɔɔ paratara dji drua āiba zebɔɔɔɔa nēɔba nēdobuebadjidaa āibema paratara diacara panana bērā. Māwā duanane Jesuba ādjirāra jūma āyā jɔɔretacuasias. Dji parata nēdobuebadarā mesa beada, puchirā nēdobuebadarā bugue sida jūma coracuasias.

¹⁶ Maɔ awara ni cārē sida Ācōrē de droma caita idu enebiē basia.

¹⁷ Ādjirāa nāwā jaradiasias:

–Ācōrē Bedeade nāwā ɔɔ ɔɔɔ: “Mɔ dera jūma puru ɔea itea dji iwidiɔbada de adia.” Baribɔɔɔ bārāba “ne drɔɔɔbadarā mĩrũbada uria” quĩrāca eropanɔɔ.–‡

¹⁸ Maɔ bedea ũrĩsidade sacerdote bororāba, judiorā ley jaradiabada bida Jesura wayasidaa idjia jaradia ɔɔra jumarāba bia ũrĩ panɔ bērā. Mamaɔba ɔtaa crĩcha jɔɔ panesidaa beadi carea.

¹⁹ Queubɔɔɔde Jesura idji ume nĩbabadarā ume Jerusaleɔneba ɛdrɔsidaa.

Higojō purruba nūmena

Mateo 21:20-22

²⁰ Nurēma diapeda Jesura idji ume nĩbabadarā sida wayacusa Jerusaleɔnaa wāsidaa. Wābɔdade unusidaa higo bacurura dji carrade eda purruba nūmɔda.

²¹ Maɔne Jesuba jaradara Pedroba quĩrānebasias. Maɔ carea jarasia:

–Jaradiabari, aɔɔɔ. ɔɔɔ biē jara ɔɔda higojōra purruba nūmesias.–

²² Jesuba jarasia:

–Bārāba Ācōrēra jĩjanida panɔɔ.

²³ Wārā arada mɔa jaraya: bariduaba za ɔɔ eyaa namaɔba pusade tēũne wāduada aibɔɔɔ, idjia jarabɔɔɔ quĩrāca māwāya. Baribɔɔɔ idji sode crĩchais ɔɔ idjia jarabɔɔɔra māwāēda, ātebɔɔɔ wārāda māwāida jĩjāda ɔɔɔ.

²⁴ Maɔ carea mɔa bārāa jaraya: jūma bārāba Ācōrēa iwidiɔɔɔɔda wārāda edaɔida jĩjanibɔɔɔ, edaɔia.

²⁵ Idjaba bārāba Ācōrēa iwidi panane baridua ɛberā ume biē panɔɔɔɔ, maɔ ɛberāba biē odara naārā quĩrādoadada. Māwāɔɔɔ bārāba biē opedadara bārā Zeza bajāne ɔɔba quĩrādoaya.

* **11:9** Salmo 118:25-26. *Bio bia quirua*. Arameo bedeade “Hosana” jarabadaa. † **11:13** Israel druaɔe higojō dji ca zaqueda marzo jedecode, abrilde bida codida panɔɔ. Dji ca zaquera ununibɔɔɔ cawabadaa junione maārĩ zauida idjaba agostoɔeɔba ɔba octubreɔdaa waiɔba zauida. Baribɔɔɔ Jesuba quedua awa ununa bērā cawasia jūma maɔ poade higojōra zauēda. ‡ **11:17** *Mɔ dera jūma puru bea itea dji iwidiɔbada de adia*. Isaia 56:7. *Ne drɔɔɔbadarā mĩrũbada uria*. Jeremia 7:11.

²⁶ Dewara baba biē odada quīrādoada ēb̄ar̄a, bārāba biē opedadara bārā Zeza bajāne b̄aba quīrādoada. –Š

¿Cai tr̄āneba Jesuba jaradia b̄a?

Mateo 21:23-27; Luca 20:1-8

²⁷ Ma b̄be ādjira wayacusa Jerusale āne jūēsidaa. Jesura Ācōrē de droma caita nīne, sacerdote bororāda, judiorā ley jaradiabadada, judiorā dji dromarā sida idjima zesidaa.

²⁸ Ādjirāba iwidišidaa:

–B̄ba nama o b̄ara ¿caiba obi b̄a?–

²⁹ Jesuba panusia:

–M̄la bida bārāa iwidiya. Bārāba panusidara m̄la jaraya caiba m̄la nāwā obi b̄ada.

³⁰ ¿Caiba Jua āra diabuesi borocuemārēā? ¿Ēberāba wa Bajāne B̄aba? Panunadua.–

³¹ Ma āne ara ādjiduba jara duanesidaa:

–Bajāne B̄aba diabuesiada adībar̄a, idjia jaraya: “Ma āda ¿cārē cārēā ījānaē basi?”

³² Baribar̄a ¿sāwā jaradi ēberāba diabuesida?–

Ādjia māwā jara panusidaa purura waya pan̄a b̄erā. Purumaarā Jua āra wārāda Ācōrēneba bedeabari basia.

³³ Ma ā b̄erā Jesua jarasidaa:

–Daiba adua pan̄a.–

Ma āne Jesuba jarasia:

–Māēteara m̄la bida bārāa jaraēa caiba m̄la jāwā obi b̄ada.–

12

Djārā néu ac̄abadadebema ne jara b̄a

Mateo 21:33-46; Luca 20:9-19

¹ Ma āne Jesuba ne jara b̄adeba ādjirāa jarasia:

–Ēberāda basia. Ewari aba ma ā ēberāba uvada upeda idji néura mōgaraba auđu jūrā casia. Uva b̄a piabari sida osia. Idjaba deda āta osia mama b̄ba jūma ac̄ai carea. Ma b̄be idji néura āc̄ara ēberārā jāwāda basia. Ādjirā ume bedea basia néu zaubar̄ade jūmasāwā idjia diadida pan̄ada. Māwā bedea b̄apeda djibarira dewara druadaa wāsia.

² Uva jara djibariba nezocada aba diabuesia néudebema idjia diadida pan̄ara edade wāmārēā.

³ Baribar̄a néu ac̄a pan̄ba dji nezocara jidadapeda puosidaa. Ma b̄be jēda j̄aretabuesidaa ni cārē sida diadaē.

⁴ Māwānacarea djibariba dewara nezocada diabuesia idjia diadida pan̄ara diadamārēā. Baribar̄a ma ā nezocara boroma usidaa.* Ma b̄be wayadaē quēāsidaa.

⁵ Māwānacarea djibariba dewarada diabuesia baribar̄a ma ā nezocara beasidaa. Māwānacarea dewara nezocarāda zocārā diabuesia. Baribar̄a āc̄ara puosidaa, dewarārāda beasidaa.

⁶ Djibariba wadibiāda aba ero b̄asia diabuei carea; ma āgara idji warra bio quīrā b̄a basia. Idjia cr̄ichasia: “Mā warradr̄a wayadia.” Ara ma āda diabuesia.

⁷ Baribar̄a néu ac̄a pan̄ba dji warra jūeb̄ar̄ada unusidade āduba jarasidaa: “Jari uruba dji zezaba ero b̄ara jūma edaya. j̄djira beatadia! Māwā b̄ar̄a dji ējūāra dadjirā itea beya.”

⁸ Ara ma āda warrara jidadapeda beasidaa. Ma b̄be néu āi b̄atabuesidaa.

⁹ Ma ā carea néu djibariba ¿sāwā obā? Araa wāpeda ādjirā jūma quenapeda idji néura dewarārā ac̄abiya.

¹⁰ Bārāba ¿Ācōrē Bedeade ac̄adacaca? Nāwā jara b̄ba: De obadaba mōgara igarapedadara dji biara b̄ada besia.

¹¹ Dadjirā Boroba māwā oda b̄erā dadjirā maarā bio biya quirua.†

¹² Sacerdote bororāba, judiorā ley jaradiabadaba, judiorā dji dromarā bida cawasidaa Jesuba ma ā jara b̄adeba ādjirāda biē jarasida. Ma ā carea Jesura jida quīrā panusidaa. Baribar̄a puruda waya pan̄a b̄erā idjira idu b̄adapeda āyā wāsidaa.

¿Romanebema boro itea parata jar̄a pe b̄adade diadida pan̄aca?

Mateo 22:15-22; Luca 20:20-26

¹³ Māwānacarea pariseorāba, Herodeare bea bida Jesumaa āc̄ara diabuesidaa idjia biē bedeabidi carea.

¹⁴ Jūēnapeda jarasidaa:

Š **11:26** Griego bedeade āc̄ara cartade ma ā versícolora neēa. * **12:4** Ma ā nezocara boroma usidaa. Griego bedeade āc̄ara cartade nāwā b̄a b̄ba: “Mōgara batatabadade ma ā nezocara borode diasidaa.” † **12:11** Salmo 118:22-23.

-Jaradiabari, daiba cawa panla b̄ara ēberā jipa b̄ada. Ni abalada biara unuca b̄erā ni abalaba b̄a awara crīchabidacaa. Ātebala b̄a wārā bedea Ācōrē odebemada jūmarāa jaradiabaria. Małda Romanebema boro itea parata jal̄a pebadaza ķdadji judiorāba diadida bia b̄aca wa biē b̄a? ķDiadida panlaca wa diacara panla?-

¹⁵ Jesuba cawa basia dji biarā quīrāca ze panlada. Mał b̄erā jarasia:

-Bārāba ķcārē cārēā ml̄ra biē bedeabi quīrā panla? Parata pichida enenadua ml̄a acal̄i carea.-

¹⁶ Ara małda enesidaa. Małne Jesuba iwidiisia:

-ķCai quīrādarrada nał paratade b̄a? ķCai trāda b̄a?-

Ādjia panusidaa:

-Romanebema borodeda.-

¹⁷ Małne Jesuba jarasia:

-Māwā baibala Romanebema borodera Romanebema boroa diadadua, idjaba Ācōrēnera Ācōrēa diadadua.-

Ādjirāba Jesu carea cawa crīchadaē basia.

Beudarā lr̄ēbadidebema Jesuba jarada

Mateo 22:23-33; Luca 20:27-40

¹⁸ Māwā panlne ācala saduceorāda Jesumaa zesidaa. Saduceorāba jarabadaa beupedadara lr̄ēbadacada. Mał b̄erā Jesua nāwā jarasidaa:

¹⁹ -Jaradiabari, Moiseba dadjirā itea b̄asia ēberāda warra neē b̄ade jaidabala, idji djababa dji pēdra wērāra edaida b̄ada dji djaba jaidada itea warra unu carea.‡

²⁰ Ewari aba siete djabarāda panusidaa. Dji nabemada quima edasia baribala warra neē jaidasia.

²¹ Idjiarebemaba dji pēdra wērāra edasia baribala idji sida warra neē jaidasia. Ūbeabema sida abari quīrāca māwāsia.

²² Jūma mał siete panlra warra neē jaidasidaa. Māwānacarea dji wērā sida jaidasia.

²³ Mał siete djabarāba abari wērāda edasidaa. Māwāra lr̄ēbadi ewaride ķsālgaba idjira erobei?-

²⁴ Mał carea Jesuba panusia:

-Bārāba Ācōrē Bedeada, idji l̄bala sida adua panl b̄erā āi crīcha panla.

²⁵ Ūrīnadua. Beupedadarā lr̄ēbadi ewaride ēberāra quima edadaēa ni quima diadaēa, ātebala Ācōrē bajānebema nezocarā quīrāca beadia.

²⁶ ķBārāba beupedadarā lr̄ēbadiēbemada Moise cartade acadacaca? Ācōrēba bacuru zaque uruga nūmlneba Moisea jarasia: "Ml̄ra Abrahā Ācōrēa, Isa Ācōrēa, idjaba Jacobo Ācōrēa."§

²⁷ Idjira beu bea Ācōrēā ātebala zocai bea Ācōrēā! Bārāba abeda āi crīcha panla.-

Ācōrēba obi b̄a bedea dji dromaara b̄a

Mateo 22:34-40

²⁸ Māwā bedea panlne judiorā ley jaradiabarida Jesu caita zesia. Mał jaradiabariba ūrīsia Jesuba saduceorāa bia panunada. Mał carea iwidiisia:

-Ācōrēba obi b̄a bedeadebemara ķsālgada dji dromaara b̄a?-

²⁹ Jesuba panusia:

-Ācōrēba obi b̄a bedeadebema dji dromaara b̄ara nałgla: "Ūrīnadua, israelerā. Dadjirā Boro Ācōrēra ababala b̄a.

³⁰ Jūma b̄a sođeba, jūma b̄a jauredeba, jūma b̄a crīchadeba, idjaba jūma b̄a l̄badeba b̄a Boro Ācōrēra quīrādua.* Ācōrēba obi b̄a bedeadebemara małdra dji dromaara b̄a.

³¹ Idjaba małare b̄ada abari quīrāca b̄a. Małgaba nāwā jara b̄a: "Djārāra quīrādua ara b̄adji quīrā b̄a quīrāca."† Mał umēbema bedea cāyābara dji dromaara beada neēa.-

³² Małne judiorā ley jaradiabariba jarasia:

-Bia b̄a, Jaradiabari, b̄a jara b̄a quīrāca Ācōrēra ababala b̄a, dewarada neēa.

³³ Dadjirāba wārāda Ācōrēra jūma dadji sođeba, jūma dadji crīchadeba, jūma dadji jauredeba, jūma dadji l̄badeba b̄ida quīrānida panla. Idjaba djārāra ara dadji quīrā b̄a quīrāca quīrānida panla. Małgara zocārā animarā Ācōrēa babue diai cāyābara biara b̄a.-

³⁴ Judiorā ley jaradiabariba małgara crīcha cawaadeba jaraēda b̄erā Jesuba jarasia:

-Bala Ācōrēba pe erobadebemada b̄aida bodoa.-

‡ 12:19 Deuteronomio 25:5. § 12:26 Exodo 3:2-6. * 12:30 Deuteronomio 6:4-5. Dadjirā Boro Ācōrēra ababala b̄a. Małgara idjaba jara b̄a: "Aba Ācōrēdra dadjirā Boroa." † 12:31 Levitico 19:18.

Māwānacarea dewararāba Jesua iwididida wayasidaa.

Ācōrēba ēdra edabari diai jaradara ꞑcai warra?

Mateo 22:41-46; Luca 20:41-44

³⁵ Jesuba Ācōrē de droma dajada jaradia bāsīde ēberārāa nāwā iwidisia:

–Judiorā ley jaradiabadaba ꞑsāwāērā jara panā Ācōrēba ēdra edabari diai jaradara Davi warrada?

³⁶ Ara maā Daviba Ācōrē Jauredeba nāwā jarasia:

Dadjirā Boroba mā boroa jarasia: mā ꞑawa araare chūmedua aba ba ume dji quīrūrā māa ba ꞑawaeda bābāḡādaa.‡

³⁷ Ācōrēba ēdra edabari diai jaradada Daviba mā Boroada asibāḡa, ꞑsāwā Davi warra bai?–
Jesuba māwā jaradia bāda zocārā ēberārāba bia ūrī duanasidaa.

Jesuba pariseorā biē jarada

Mateo 23:1-36; Luca 11:37-54; 20:45-47

³⁸ Jesuba wadi jaradia bāde nāwā jarasia:

–Judiorā ley jaradiabadarā ume quīrācuīta beadedua. Ādjirāba djiō nēbāa beada ꞑā awua beaa. Maā awara purude nīnane quīrābadaa ēberārāba wayaadeba “mērā” adida.

³⁹ Judiorā dji ꞑarebada dede ādjira dji dromarā chūmebadade chūme quīrābadaa; ābaa ne cobādade bida ara maā quīrāca obadaa.

⁴⁰ Baribāḡa pēdra wērārāba eroquedeada sewadeba jārīnapeda jūmarā quīrāpita Ācōrēa dārā iwidibadaa ādjira ꞑipa beada crīchadamārēā. Maā carea Ācōrēba dewararā cāyābara ādjirāra wetara cawa oya.–

Pēdra wērā ne neē quiruba Ācōrēa parata diada

Luca 21:1-4

⁴¹ Ācōrē de droma carea parata bābada quīrāpe chūmaside Jesuba unusia ēberārāba paratada eda bā duanāda. Zocārā ne bara beaba paratada waiḡāa eda bā panasidaa.

⁴² Maāne pēdra wērā parata neē quiruda zepeda parata edaara quiruda umebe eda bāasia.

⁴³ Jesuba idji ume nībabadarāa jarasia:

–Mā wārāda bārāa jaraya: ꞑā pēdra wērā ne neē quiruba auḡuara diasia jūmarāba diapedada cāyābara.

⁴⁴ Ādjirāba dji adubadadra eda bāsidaa baribāḡa wērā ne neē quiruba ne coi carea erobadada jūma diasia.–

13

Ācōrē de droma jūma ārīni Jesuba jarada

Mateo 10:16-25; 24:1-28; Luca 17:22-24; 21:5-24

¹ Jesura Ācōrē de droma dajadaare badada wābāḡa bāsīde idji ume nībabariba jarasia:

–Jaradiabari, ꞑacḡua naā mōgarara sāwā waiḡāa beada idjaba naā de sida sāwā quīrāwārēā quedeada!–

² Maāne Jesuba jarasia:

–Māē, bāa unu bāra waiḡāa beaa. Baribāḡa wārā arada māa jaraya: naā mōgara capedadara jūma todogozoaya.–

³ Maābe Olivo eyadaa wāsīdaa. Dji eyara Ācōrē de droma quīrāpe bāa. Jesu mama chūmaside Pedroba, Santiagoba, Juāḡa, Andre bida aduba idjia iwidisidaa:

⁴ –Dairāa jarada: Ācōrē de dromara ꞑsāḡbe todogozoai? ꞑCārēneba cawadi maā ewarira caita bāda?–

⁵ Maāne Jesuba jarasia:

–Quīrācuīta beadedua ni abāḡa cūrūgarānamārēā.

⁶ Zocārāba jaradia ādjirā Ācōrēba ēdra edabari diai jaradada. Māwā ēberārāda zocārā cūrūgadāa.

⁷ Bārāba ūrīnia abāḡa puruda dewara ume djō duanāda idjaba drua āyā bida māwā duanāda. Baribāḡa ne wayarānadua. Maḡḡa jūma māwāida bāa. Baribāḡa naā ewarira wadi jōēa.

⁸ Abāa puruda dewara puru ume djōnia. Abāa druadebema boroda dewara druadebema boro ume djōnia. De uremiada druaza wāya, idjaba zocārā druade jarrabada baraya. Baribāḡa maā naārā mīgabādara maārī baya wērā warra puā za bā quīrāca.

‡ 12:36 Salmo 110:1.

⁹ Quĩrãcuiita beadadua. Bārãra jidabidapeda dji jarebada dedaa ededapeda bia udia. Mã ãjã panã carea ädjirãba bārãra dji dromarã quĩrãpita, dji bororã quĩrãpita bida ededia. Maãnebarã bārãba mã bedeara ädjirã quĩrãpita jaradia.

¹⁰ Wārãda bedea bia mãnebemada jũma puruza jaradida panã.

¹¹ Èberãrãba bārãra jida edebadade sopuarãnadua sãwã bedeadida. Maãnebemada crĩcharãnadua. Ababe jaradadua Äcõrẽba jarabibarã. Ara bãdji crĩchadeba bedeadã, ätebarã Äcõrẽ Jauredã bārãneba bedeaaya.

¹² Abãlba ara idji djabada beabiya. Dji zezaba idji warrada beabiya idjaba warrarãra ädji djibarirã ume biẽ panenapeda beabidã.

¹³ Mã ãjã panã carea jũmarãba bārãra quĩrãmania. Baribarã mã ewari zareade mã ãjã panãda igaradãbarã, Äcõrẽba ãdrã edaya idji ume ewariza zocai panani carea.

¹⁴ Äcõrẽba quĩrãcada idji baiẽ ßãma bārãba unubãdade jũma Judea druede beara eyadaa mãrũ wãnida panã.* (Dji carta açã ßãba cãrẽ jara bada cawaida ßã.)

¹⁵ Mãne èberã idji de ãrã ßãra idji dede eda wãĩ ßã ne edai carea.

¹⁶ Dji peade ßãba idjia ãrã jãbarira jẽda edade wãĩ ßã.

¹⁷ Mã ewaride wãrãrã biogoa beara, warra ju dawa eroþea sida bio mã djuburi beadia.

¹⁸ Äcõrẽa iwididadua cue jara mãrũ wãna amaaba.

¹⁹ Mã ewaride èberãrã bio bia mãgadã. Äcõrẽba naã èjũã odadeba ãtaa èberãrã mã quĩrãca bia mãgadãca idjaba mãwãnacarea waa ara mã quĩrãca mãgadãca.

²⁰ Mã ewarira dãrãya. Dãdjirã Boroba jũma daucha bia mãgabibara, ni abãda ãdrãdãẽ bacasia. Baribarã Äcõrẽba jũma daucha bia mãgabiã idjia edada èberãrã carea.

²¹⁻²² Mã ewaride ãcãrãba sewadeba jaradã ädjira Äcõrẽba ãdrã edabari diai jaradada. Idjaba ãcãrãba sewadeba jaradã ädjira Äcõrẽneba bedebaridã. Mãlgãrãba ne ununaca waibã beada odia èberãrã cãrũgadi carea. Äcõrẽba edadarã sida poya cãrũgãdibara, ädjirã sida cãrũgãcasidã. Mã bãrã abãlba bārãra jarabibarã, “Acãdadua, Äcõrẽba ãdrã edabari diai jaradãra nama ßã,” mããra jãrãnadua. Dewarãlba idjira jarima ßãdã aibãrã, mã sida jãrãnadua.

²³ Quĩrãcuiita beadadua. Jũma mãã bārãra jarasia mãwãĩ naẽna.

Naã Djara Edada zeidebema

Mateo 24:29-44; Luca 21:25-36

²⁴ Èberãrã bio bia mãga pananacarea ãmãdaura pãimaya. Jedeco sida ãnaã.

²⁵ Chãdaura bajãneba bæcuadã. Jũma bajãne beara quĩrã awara þeya.

²⁶ Mãlgã ewaride mã, Naã Djara Edadarã jãrãrãne ßãã bara zebãrã idjaba quĩrãwãrẽã dorrodorã ßãda ununia.†

²⁷ Mãne mãã bajãnebema nezocarãda druã þeaza wãbiya Äcõrẽba edadarãda ãbaa jãredãmãrẽã.

²⁸ Higojõneba ne jarabãrãda cawãdadua. Dji jãwãtera tucu nũmepeda quedua barabaria. Mãneba jũmarãba cawa panã dãrãẽne poara zeida.

²⁹ Ara mãã quĩrãca mãã jaradã unubãdade cawãdadua mã zeĩ ewarira jũebododa.

³⁰ Mãã bārãra wãrãda jaraya: naã ewaridebema èberãrã beudi naẽna mããra jũma mãwãya.

³¹ Bajãra jõya, naã èjũã sida jõya, baribarã mãã jaradãra wãrãda mãwãya.

³² Baribarã ni abãlba mã ewarira sãlbe mãwãida cawãdãca. Äcõrẽ nezoca bajãne bea bida adua panã. Mã, Naã Djara Edada bida adua ßã. Ababe mã Zezabarã cawa ßã.

³³ Quĩrãcuiita beadadua. Dau ßãã beadadua idjaba Äcõrẽa iwididã beadadua. Bārãba dji ewari sãlbe zeida adua panã.

³⁴ Mã ewari zebãrãra naã quĩrãca þaya: èberãda dewara druadaa wãbarãde dji nezocarãda idji de wagãdamãrẽã amesia. Ädjiza ne odãmãrẽã ßãsia. Dji eda wãbada açãbarã jarasia quĩrãcuiita açã ßãmãrẽã.

³⁵⁻³⁶ Ara mãã quĩrãca bārã bida adua panã bārã De Djibarira sãlbe waya zeida: queubarãde, ariquẽtra, eterre berubarãde wa diapeda. Mã bãrã dau ßãã beadadua, mã cawãne zebãrãde bārãra cãĩ duãdã unurãmãrẽã.

³⁷ Mãã bārãra jara ßãra jũmarãa jarabãrã: dau ßãã beadadua.–

* **13:14** Äcõrẽba quĩrãca. Griego bedeadã ãcãrã cartãde mãã sida ßã ßãã: “Äcõrẽneba bedebari Danielba jaradã” (Daniel 9:27; 11:31; 12:11). Griego Antioco Epipaneba Äcõrẽ de dromara mititia ßãsia 168 poa Jesu todĩ naẽna. Baribarã Jesuba jarasia mãã Antiocoba oda quĩrãca wayacusa mãwãida. ãcãrãmaarã Jesuba jaradãra wãrãda mãwãsia romanorãba Jerusaleĩ puruda, Äcõrẽ de droma sida poa 70de jũma ãrĩsidãde. ãcãrãmaarã jara ßãã cadjirãdebeba èberãba mãwã oya (2 Tesalonica 2:3-10). Idjaba ãcãrãmaarã Jesuba jaradãra jãrãrãneba ewaride mãwãya. † **13:26** Daniel 7:13-14.

14

Jesu beadi carea crīcha jarā panana

Mateo 26:1-5; Luca 22:1-2; Juaā 11:45-53

¹ Ewari umé babarāde judiorāba Egiptodeba ēdrapedada quīrānebabada ewarida odi basia. Maā ewari dromane paā ēsābari neē bāda cobadaa. Maāne sacerdotē bororāba, judiorā ley jaradiabadarā ume crīcha jarā panasidaa Jesura chupea jidadapeda beabidi carea.

² Baribarā jarasidaa:

–Ewari dromane jidaaēa ēberārā quīrūbucarānamārēā.–

Wērāba nardo quera Jesu boro arā weada

Mateo 26:6-13; Juaā 12:1-8

³ Maā ewaride Jesura Betania purude Simoā aida bara bada dede basia. Ne co chūmāne wērāda idjima zesia. Maā wērāba boteya alabastro mōgara odada enesia. Boteyara nardo quera idji awa bāba bira basia. Maā nardo querara bio nēbāa basia. Maāne wērāba dji boteya ochiruda bāapeda querara Jesu boro arā weasia.

⁴ Maā carea ācāra arima duanada quīrūnapeda āduba jarasidaa:

–ζCārē cārēā jāā querara weatasi?

⁵ Nēdobuedabara poa aba trajabarāde edabari quīrāca edacasia. Maā parataba ne neē quēdeara carebacasia.–

Maā wērāra bia quēāsidāa.

⁶ Baribarā Jesuba jarasia:

–Idu bādadua. ζCārē cārēā idjira quēā panā? Idjia mā jāwā odara bia basia.

⁷ Ne neē quēdeara ewariza bārā tāēna panania; bārāba quīrābādade poya ādjirāra carebađida panāa. Baribarā māra bārā ume ewariza baēa.

⁸ Naā wērāba aride osia. Dārāēne māra beupeda tābaridāa. Idjia māra maā carea queraba pāsia.

⁹ Wārā arada māa jaraya: jūma naā ējūāne bedea bia mānebema jaradiabadama naā wērāba odara nēbarāđia idji sida quīrānebađamārēā.–

Judaba Jesu jidabi carea crīchada

Mateo 26:14-16; Luca 22:3-6

¹⁰ Juda Iscarioteda Jesuba doce edadādebema basia. Maā Judara sacerdotē bororāmaa wāsia Jesu jidabi carea.

¹¹ Maā ūrīsidade ādjirāra bāsridadapeda Judaa paratada diadiada asidaa. Ara maāda Judaba jarābadjia sāwā Jesura jidabida.

Jesuba doce edadarā ume ne coda

Mateo 26:17-29; Luca 22:7-23; Juaā 13:21-30; 1 Corinto 11:23-26

¹² Paā ēsābari neē bā cobada ewarida jūesia. Domia aba māwā cobadjidaa. Dji nabema ewaride judiorāba Egiptodeba ēdrapedada quīrānebađi carea oveja zaqueda beadapeda cobadaa. Maāne Jesu ume nībabadarāba idjia iwidisidaa:

–ζBāa sāma quīrīā bā daiba Egiptodeba ēdrapedada quīrānebađi carea cobadara ode wānida?–

¹³ Maāne Jesuba idji ume nībabadarāda umé trāpeda nāwā jarasia:

–Jerusaleā purūdaa wānadua. Jāma bārāba ununia umaquīrāba zocoda eronīda. Idji caidū wānadua.

¹⁴ Idji eda wābālama dji de djibarāa jaradadua: “Dadjirāa Jaradiabariba naāda iwidibisia: māa, mā ume nībabadarā bida Egiptodeba ēdrapedada quīrānebađi carea cobadara ζsāma codi?”

¹⁵ Maā de djibariba tātarebema dejā waibāda jūma biya o nūmada acābiya. Mama ne cobadara dadjirā itea odadua.–

¹⁶ Ara maāda Jesu ume nībabadara Jerusaleā purūdaa umé wāsidaa. Wābādade Jesuba ādjia jarada quīrāca unusidaa. Maābe Egiptodeba ēdrapedada quīrānebađi carea cobadara osidaa.

¹⁷ Queudacarea Jesura, idjia edada doce panā ume jūesia.

¹⁸ Ne co chūpanāne Jesuba jarasia:

–Wārā arada māa jaraya: aba mā ume ne co bāba māra jidabiya.–

¹⁹ Maā carea ādjira sopua panesidaa. Ara maāda aba aba Jesua iwidisidaa:

–ζMā māwā oica?–

²⁰ Jesuba jarasia:

–Aba bārā docedebemaba jidabiya. Idjia bida abari epedecode paāda su co bāa.

²¹ Wārāda māl, Naļ Djara Edadara beuida bla Ācōrē Bedeade bāl bla quīrāca.* ĵBaribara māl jidabi ēberāra bio miā djuburi bla! Idjira topeadaēbara biara bacasia.–

²² Wadi ne co duanane Jesuba paļda ļawade edapeda Ācōrēa bia jarasia. Maļbe cōrācuapeda ādjia diabarade nāwā jarasia:

–Cođadua. Naļgara māl cacuaa.–

²³ Maļbe uva bada edapeda Ācōrēa bia blaada asia. Maļ uva bara ādjirāza diasia. Jūmarāba dosidaa.

²⁴ Maļne Jesuba jarasia:

–Naļgara māl oa erozoabarā. Māl oadeba Ācōrēba zocārā ume bedea djiwidida blaara.†

²⁵ Wārā arada māl jaraya: uva bara waa doēa aba Ācōrēba jūma idji ēberāra pe erobebaraada. Maļbebara mālā bārā ume uva bada wayacusa doya.–‡

Pedroba Jesu igaraēana ada

Mateo 26:30-35; Luca 22:31-34; Juaļ 13:36-38

²⁶ Maļbe Ācōrē Bedeadebemada trānapeda Olivo eyadaa wāsidaa.§

²⁷ Wābadade Jesuba jarasia:

–Naļ diamasi jūma bārāba mālra igaradia. Ācōrē Bedeade nāwā bāl bla: “Māl oveja wagabarira beabarade dji ovejara jārāzoada.”*

²⁸ Baribara mālra lrebarpeda bārā na wāya Galilea druadaa.–

²⁹ Maļne Pedroba Jesua jarasia:

–Jūmarāba bara igaradimīna mālā igaraēa.–

³⁰ Jesuba Pedroa jarasia:

–Wārā arada māl jaraya: nane diamasi eterre barima umé berui naēna bla barima ūbea mālra unucaada aya.–

³¹ Baribara Pedroba wetara jarasia:

–Māl beabada sida bara igaraēa.–

Jūmarāba abarica jarasidaa.

Jesuba Getsemanine Ācōrēa iwidida

Mateo 26:36-46; Luca 22:39-46

³² Maļbe Getsemani abadama jūēne wāsidaa. Jesuba idji ume nībabadarā jarasia:

–Māl Ācōrēa iwidibarāmisa nama chūpanenadua.–

³³ Maļbe Pedroda, Santiagoda, Juaļ sida jīga edesia. Idji sāwāinebemada jūmawāyā crīcha bla bērā Jesura bio sopua besia.

³⁴ Maļne jarasia:

–Mālra sopuaba beubarā quīrāca bla. Nama panenadua. Māl daucha zocai panenadua.–

³⁵ Maļbe Jesura wagabe wāpeda barru cōberpeda Ācōrēa iwidisia quīrā awara oi cawaya.

³⁶ Nāwā jarasia:

–Zeza, bla ne jūmada poya oida bla. Mālra idu bia mīgabirādua. Baribara mālā quīrā bla quīrāca orādua. Odua blaabarā quīrā bla quīrāca.–

³⁷ Jesu jēda zabarade unusia ādjira cāi panāda. Pedroa jarasia:

–Simōļ, bara zcārē cārē cāi bla? zNi hora aba bida poya zocai baēca?

³⁸ Bārāra dau bla beadadua. Ācōrēa iwididadua māl igarada amaaba. Māl cawa bla bārāba biada o quīrā panāda. Māwāmīna naļ djarade blaē panā.–

³⁹ Jesura wayacusa wāpeda idjia naārā iwididara Ācōrēa iwidisia.

⁴⁰ Maļbe idji ume nībabadarāmaa zabarade wayacusa cāi panāda unusia. Ādji daura daupeaba oga cara nūpanasidaa. Maļne cawadaē basia Jesua sāwā jaradida.

⁴¹ Barima ūbea māwā ādjimaa zabarade Jesuba jarasia:

–Bārāra zwadibida cāi panāca? ĵWaaēa! Māl ewarira jūēsia. Māl, Naļ Djara Edadara ēberā cadjiruarā ļawade bebara.

⁴² Piradradaua. Wānia. Jari urua māl jidabira.–

Jesu jidapedada

Mateo 26:47-56; Luca 22:47-53; Juaļ 18:2-11

⁴³ Jesu wadi bedea bāde Judada zesia. Maļ Judara Jesuba doce edadadebema basia. Zocārā ēberārāda neco bara, bacuru bara idji ume zesidaa. Ādjirāra sacerdote bororāba, judiorā ley jaradiabadarāba, dji dromarā bida diabuepedarā basia.

* **14:21** Salmo 22; Salmo 118:22; Isaia 52:15deba aba 53:12daa. † **14:24** Bedea djiwidī. Jeremia 31:31-34. Ācōrēa naārā israelerā ume bedea basia (Exodo 24:6-8). ‡ **14:25** Uva bada wayacusa doya. Griego bedeade maļba idjaba jara bla: “Uva ba djiwidida doya.” § **14:26** Maļ ewari dromane ne codi naēna Salmo 113deba aba 114daa trālabadidāa.

Ne copeadacareja Salmo 115deba aba 118daa trālabadidāa. * **14:27** Zacaria 13:7.

- 44 Dji jidabiya ɓɓɓa ãdjía jaradoasia sãwã oida Jesuda cawadamãrẽã. Nãwã jarasia:
 –Mãa uridarrade isõbɓɓɓa Jesua. Idjida jidadapeda bio jã ededadua.–
- 45 Maɓbe Judara Jesu caita wãpeda jarasia:
 –jJaradiabari, Jaradiabari!–
 Mãwã jarapeda Jesura uridarrade isõsia.
- 46 Ara maɓda idji ume zepedadaba Jesura jidasidaa.
- 47 Maɓ carea Jesu ume nĩbabari abaɓba idji djõbada necoda ẽũta edapeda sacerdoti dji droma nezoca cawarɓda tãtasia.
- 48 Maɓne Jesuba ãdjirãa jarasia:
 –Bãrãa ¿cãrẽ cãrẽã neco bara, bacuru bara mɓra jãwã jidade ze panɓ? ¿Mãwãra mɓra ẽberã minijichiaca?
- 49 Mãa ewariza Æcõrẽ de droma dajada bãrãa jaradia basia. ¿Cãrẽ cãrẽã mɓra mama jũmarã daide jidadaẽ basi? Baribɓɓa nãwã o panɓa Æcõrẽ Bedeade ɓɓ ɓara mãwãida ɓɓ bẽrã.–
 †
- 50 Mãwã ɓɓde Jesu ume nĩbabadarãba idjira beesidaa. Jũmarãda mĩrũ wãbɓɓɓidaa.
- 51 Baribɓɓa cũdra abaɓda Jesu caidu wãsia. Maɓ cũdrara borobaba ãnẽbari nĩbasia. Mãwã ɓɓde idji sida jidasidaa.
- 52 Baribɓɓa idjia borobara wẽãtapeda ãcada mĩrũ pira wãsia.

Jesu dji dromarã quĩrãpita bada

Mateo 26:57-68; Luca 22:54-71; Juañ 18:12-24

- 53 Maɓbe Jesura sacerdoti dji dromaara ɓɓma jida edesidaa. Mama jũma sacerdoti bororãda, judiorã dji dromarãda, judiorã ley jaradiabadarã sida ãbaa dji jãre duanasidaa.
- 54 Maɓne Pedroba Jesu tamɓba ẽpẽ nĩda sacerdoti dji droma dema jũesia. Dji de auɗu jũrã ca ɓɓde eɗa Pedrorã Æcõrẽ de dromanebema zarrarã ume tabɓ cã chũmesia.
- 55 Maɓne sacerdoti bororãba, jũma dji dromarã bida ẽberãrãda jarɓsidaa Jesudebemada biẽ jaradamãrẽã. Idjira nẽbɓɓɓe ɓɓɓapeda beabidida crĩchasiidaa. Mãwãmĩna Jesu biẽ jaradida neẽ basia.
- 56 Zocãrãba sewadeba Jesura biẽ jarasiidaa, baribɓɓa ãdjia jarapedadara abari quĩrãca baẽ basia.
- 57 Mãwã panɓne ɓcãɓɓa piradɓɓapeda sewadeba jarasiidaa:
- 58 –Daiba ũrisidaa idjia nãwã jarabɓɓɓa: “Èberãrãba opedada Æcõrẽ de dromada mɓa ãrĩya, baribɓɓa ewari ũbea babɓɓɓe mɓa dewarada oya ẽberãrãba odaẽda.”–‡
- 59 Mãwãmĩna ãdjiza maɓnebema jarapedadara quĩrã awara basia.
- 60 Maɓbe sacerdoti dji dromaara ɓɓra ẽsi nũmepeda Jesua iwidiisia:
 –Naɓɓãrãba ɓɓra biẽ jara panɓa. Ædjia jara panɓa ¿wãrãca? ¿ɓɓa ni cãrẽ sida panuẽca?–
- 61 Jesura chupea basia. Panuẽ basia. Mãwã ɓɓde sacerdoti dji dromaara ɓɓba wayacusa Jesua iwidiisia:
 –¿ɓɓra Æcõrẽba ẽdra edabari diai jaradaca? ¿ɓɓra dadjia bia jarabada Æcõrẽ Warraca?–
- 62 Jesuba panusia:
 –Mãe, mɓa. Bãrãba mɓ, Naɓ Djara Edadara ununia Æcõrẽ ne jũma poya ɓɓ jãwa araare chũmɓda idjaba jãrãrãne zebɓɓɓa.–§
- 63 Maɓne sacerdoti dji dromaara ɓɓ quĩrũbɓɓɓa idjia jã ɓɓra cõãtapeda jarasia:
 –¿Cãrẽ cãrẽã dewarada jarɓdi idji biẽ jaramãrẽã?
- 64 jBãrãba ũrisidaa idjia Æcõrẽda biẽ jara bada! Jãɓbe bãrãmarã ¿idjira sãwã odi?–
 Maɓne jũmarãba jarasiidaa Jesura bedeade ɓɓ carea beadida panɓda.
- 65 Maɓbe ɓcãɓɓa Jesura dau idosiidaa idjaba idji quĩrã ɓɓɓapeda chĩbadjidaa. Chĩnapeɗa jarabadjidaa:
 –jÆcõrẽneba jaradua caiba ɓɓra chĩsida!–
 Mãwã duanɓne Æcõrẽ de dromanebema zarrarãba Jesura jidadapeda puobadjidaa.

Pedroba Jesu unucaada ada

Mateo 26:69-75; Luca 22:56-62; Juañ 18:15-18, 25-29

- 66 Pedro maɓ de droma duɗa baside sacerdoti droma nezocawẽrãda aba zesia.

- 67 Maɓ wẽrãba idjira tabɓ cã chũmɓda unusia. Acɓ nũmepeda jarasia:
 –ɓɓra Jesu Nazaredebema ume nĩbasia.–

- 68 Maɓne Pedroba nãwã mẽrãsia:

- Mãa jãã ẽberãra unucãa. Mãa adua ɓɓa ɓɓa cãrẽda jara ɓɓda.–

† 14:49 Isaia 53:12. ‡ 14:58 Juañ 2:19-22. § 14:62 Salmo 110:1; Daniel 7:13-14.

Māwā jarapeda Pedrora de audu jūrā ca b̄ade dji ēdr̄abadamaa wāsia. Mālne eterreda berusia.*

⁶⁹ Wayacusa nezocawērāba Pedrora unupeda dji arima duan̄l̄rāa jarasia:

-Za b̄ada ādjidebema.-

⁷⁰ Pedroba māwā ūr̄peda wayacusa mērāsia. Dārāēne arima duan̄l̄ba wayacusa Pedroa jarasidaa:

-Wārāda b̄ara ādjidebema. B̄ara Galileadebemada jāwā b̄la. Ādji quīrāca bedeabaria.-†

⁷¹ Pedroba jarasia:

-jM̄la sewada jarail̄l̄l̄ Ācōrēba cawa oya! Wārāneba jaraya: bārāba jara pan̄l̄ ēberāra m̄la unuca.-

⁷² Māwā b̄ade eterreda wayacusa berusia. Ara mālne Pedroba quīrānebasia Jesuba jaradara: "Eterreda b̄arima umé berui naēna b̄la b̄arima ūbea m̄la unucaada aya."[‡] Pedroba mālnebema cr̄ichab̄l̄l̄de dārā jāsia.

15

Jesu Pilato quīrāpita edepedada

Mateo 27:1-2, 11-14; Luca 23:1-5; Juał 18:28-38

¹ Āsabodode sacerdote bororāra, judiorā dji dromarāra, judiorā ley jaradiabada sida ābaa bedeade ausidaa Jesura Pilatoma ededi carea.* Ara māl̄da Jesura j̄lwa j̄l edesidaa.

² Pilatoba Jesua iwidiisia:

-ζB̄ada wārāda judiorā boroca?-

Jesuba panusia:

-Māē, b̄la māwā jara b̄la.-

³ Mālne sacerdote bororāba ne zocārāneba Jesura biē jarasidaa.

⁴ Māl b̄ērā Pilatoba waya Jesua iwidiisia:

-Ūr̄idua, ādjirāba b̄ara ne jūmaneba biē jara duan̄la. ζB̄la panuēca?-

⁵ Barib̄l̄l̄ Jesuba māl sida panuē basia. Māl b̄ērā Pilatoba cawa cr̄ichaē basia.

Jesu beadi carea jarapedada

Mateo 27:15-31; Luca 23:13-25; Juał 18:38-19:16

⁶ Poaza judiorāba māl ewari droma o pan̄lne Pilatoba preso b̄eada aba ēdr̄l̄ b̄l̄badjia. Ādjirāba iwidiib̄adada ēdr̄l̄ b̄l̄badjia.

⁷ Mālne ēberā Barrabā abadada basia. Māl Barrabāra idjiare b̄earā sida puru quīr̄ubigaside m̄iā beasidaa. Māl b̄ērā preso panasidaa.

⁸ Mālne zocārā judiorāda Pilatoma zedapeada iwidi duanesidaa idjia poaza obarida omārēā.

⁹⁻¹⁰ Pilatoba cawa basia sacerdote bororāda Jesu ume biē duan̄l̄ b̄ērā idjira jida diasidaa. Māl carea dji ēberārā powua nūml̄a iwidiisia:

-ζB̄ārāba quīr̄iā pan̄lca m̄la za b̄l̄ judiorā borora ēdr̄l̄ b̄aida?-

¹¹ Mālne sacerdote bororāba dji powua nūml̄a nāwā jarasidaa: "Pilatoa jaradadua Barrabād̄r̄l̄ ēdr̄l̄ b̄l̄mārēā."

¹² Māl carea Pilatoba wayacusa ādjirāa iwidiisia:

-Māwāra bārāba judiorā boro abadara ζm̄la sāwā oi?-

¹³ Mālne ādjirāba j̄igua jara duanesidaa:

-jCruēde cachi beabidua!-

¹⁴ Pilatoba iwidiisia:

-ζCārē cārē māwā oi? ζIdjia cārē cadjiruada osi?-

Māwā bedeade b̄ade ādjirāba wetara b̄lga jara duanasidaa:

-jCruēde cachi beabidua!-

¹⁵ Pilatorā ēberārā ume biē be amaaba Barrabād̄r̄l̄ ēdr̄l̄ b̄lasia. Barib̄l̄l̄ Jesura soaba ubipeda sordaorāa diasia crude cachi beadamārēā.

¹⁶ Ara māl̄da sordaorāba Jesura ādji de droma Pretorio abadade eda edesidaa. Mama waabema sordaorāda tr̄l̄sidaa.

¹⁷ Mālbe djo pursupursua b̄ada Jesua j̄l̄bisidaa. Borob̄ari l̄l̄l̄ cadada idji boroēde wēāj̄u b̄lasidaa.

¹⁸ Mālbe j̄igua jara duanesidaa:

* **14:68** Mālne eterreda berusia. Griego bedeade ḗc̄aγ̄a cartade mālra neēa. † **14:70** Ādji quīrāca bedeabaria. Griego bedeade ḗc̄aγ̄a cartade mālra neēa. ‡ **14:72** Marco 14:27-31. * **15:1** Pilato. Romanorā boro Tiberio abadaba Pilatorā Judea druadebema boroda b̄lasia. Dji boroda basia poa 26d̄eba aba 36d̄aa. Judiorā bororāba Jesura Pilatoma edesidaa ādjia preso b̄earā beacara pan̄l̄ b̄ērā. Aba romanorāba māwā odida panasidaa.

-¡Bio bia baa, judiorã boro!

¹⁹ Idji borode bacuruba ubadjidaa idjaba dau idobadjidaa. Chirãborode copanesidaa idjira wãrãda bio waya panã quirãca.

²⁰ Idjira ipida biẽ jaradapeda maã pursupursua ba jãbipedadara wẽãsidaa. Wẽãnapeda idjia jã badada wayacusa jãbisidaa. Maãbe crude cachi beadi carea edesidaa.

Jesu crude cachi bãpedada

Mateo 27:32-44; Luca 23:26-43; Juaã 19:17-27

²¹ Jesu puru dajadaa edesidade eberã Simoã abadada Jerusaleãnaa zebãrã basia. Alejandro Rupo bida maã Simoãra ãdji zeza basia.† Idjira Cirene purudebema basia. Sordaorãba idjia Jesu crura ataubisidaa.

²² Mãwã Jesura ejuã Golgota abadamaa edesidaa. Golgota trãba jara baa Boro Bãwãrã.

²³ Mama uva ba asea mirrada pueradada Jesua diasidaa pua droamãrã. Baribãrã Jesuba doẽ basia.

²⁴ Maãbe crude cachi basidaa. Mãwãnacarea ne jemenesidaa Jesuba cacuade jã badara sãwã jedecadi cawaya.

²⁵ Jesu crude cachi basidade ãmãdau ãta basia.

²⁶ Maãne bedeada cachi jira basidaa cawabidi carea idjira cãrẽ cãrãẽ beabãdada. Nãwã bã basia: "Judiorã Boro."

²⁷ Idjaba ne drãabadada umẽ Jesu caita crude cachi jira basidaa, aba idji jãwa araare, aba idji jãwa acãare.

²⁸ Mãwãsia ãcõrẽ cartade jara ba quirãca. Nãwã jara baa: "Idjira eberã cadjirua quirãca beasidaa."‡

²⁹⁻³⁰ Maãne ãcãrã eberãrãda caita wãnapeda boro ãrãta ãrãtãdapeda Jesua nãwã biẽ bedeabadjidaa:

-Ãjãã, baa ãcõrẽ de dromara ãripeda ewari ùbeade wayacusa poya oibãrã, jara bãduba eãrãdua! jãã crudeba uãaa zedua!-

³¹ Abari quirãca sacerdote bororãba, judiorã ley jaradiabadarã bida Jesura ipida biẽ jarabãdada nãwã jarabadjidaa:

-Idjia dewararãda carebasia, baribãrã ara iduba poya eãrãã.§

³² Mãwãra çidjira ãcõrãba eãrã edabari diai jaradaca? çidjira Israeldebema boroca? Jãã crudeba uãaa zeida baa dairãba cawãdapeda jãni carea.-

Maãne Jesu caita crude cachipedaãda bida abari quirãca biẽ jarasidaa.

Jesu crude beuda

Mateo 27:45-56; Luca 23:44-49; Juaã 19:28-30

³³ Umãtipã ãmãdaura quisia.* Maãba naã ejuãra hora ùbea jũma pãima nũmasia.

³⁴ Hora ùbea badacarea Jesuba jãgua jarasia:

-Eloi, Eloi, çlama sabactani?-

Maã arameo bedeaba jara baa: "Mã ãcõrẽ, mã ãcõrẽ, çcãrẽ cãrãẽ mãduba beesi?"

³⁵ Maã bedeã ùrãbãdada ãcãrã mama caita duãnãba jarasidaa:

-Ûrãnãdua, idjia Eliãda trã baa.-

³⁶ Ara maãda aba pira wãpeda uva ba oregueada mõda quirude dodoba edasia. Bacurude jãpeda Jesua diasia domãrã. Maãbe dji eberãba jarasia:

-Jããnãdua; acãdia Eliãba idjira uãaa bãde zeĩ cawaya.-

³⁷ Maãne Jesura mãdua biãpeda iyãdrãsia.

³⁸ Ara mãwãbãrãde ãcõrẽ de dromane eda wua eatã jira bãda eãsidra ãtãba eãaa cõã dogosia.†

³⁹ Romanebema sordaorã boro Jesu quirãpita bãba idji mãwã beubãrã unuside jarasia:

-Wãrãda naã eberãra ãcõrẽ Warra basia.-

⁴⁰ Maãne ãcãrã wẽrãrãba tamãba acã duãnasidaa. ãdjirã tãena Maria Magdalenada, Salomẽ sida panasidaa. Dewarabema Maria sida basia. Santiago Tẽãbema abadaba, Jose bida mããrã Mariara ãdji papa basia.

⁴¹ Jesu Galileade baside maã wẽrãrãra idji ume nãbasidaa idjaba careba panasidaa. Arima dewara wẽrãrãda baraasia Jesu ume Jerusaleãnaa wãpedãdada.

Jesu tabaripedaãda

Mateo 27:57-61; Luca 23:50-56; Juaã 19:38-42

† 15:21 Romano 16:13. ‡ 15:28 Isaia 53:12. Griego bedeade ãcãrã cartade versículo 28 neãa. § 15:31 Carebasia. Griego bedeade bã baa "eãra edasia." * 15:33 Amos 8:9-10. † 15:38 Exodo 26:31-33; Hebreo 9:1-15.

⁴²⁻⁴³ Nurēma λnāūbada ewari basía. Maλ ewari carea judiorāra ne o panasídaa. Queu-bodode Jose Arimatea purudebemada Pilatoma wāsia. Maλ Josera judiorā bororānebema basía. Jūmarāba idjira bio bia unubadjídaa. Idjia jλā babadjia Ācōrēba jūmarāda pe erobamārēa. Ne waya neē Pilatoma wāpeda Jesu cacuada iwídisia tλbari carea.

⁴⁴ Maλne Pilatoba cawa críchaē basía sāvā Jesura isabe beusida. Maλ carea sordaoṛā boroda trλpeda iwídisia Jesura wārāda beusi cawaya.

⁴⁵ Sordaoṛā boroba wārāda beusídaa ada bēra Pilatoba Josea Jesu cacuara idu edebisia.

⁴⁶ Joseba borobada nēdopeḏa Jesu cacuara crudebemada udaa λapeda maλ borobaba bλṛá bλasia. Maλbe mōjē uria corodaēda eda λapeda mōgara waibλaba uriara jūātrλ bλasia.

⁴⁷ Maria Magdalenaba, Jose papa Maria bida acλ panasídaa Jesu cacuara mama bλbλadada.[‡]

16

Jesu λrēbada Ācōrē nezocaba jarada

Mateo 28:1-10; Luca 24:1-12; Juaλ 20:1-10

¹ Anāūbada ewari jōnacarea Maria Magdalenaba, Santiago papa Mariaba, Salomé bida querada nēdosídaa Jesu cacuara pλṛλdī carea.

² Nabema ewari domianebe mane diapeda ara λmādau odjabλṛλde ādjira Jesu tλbaripedadamaa wāsídaa.

³ Maλne nāvā jara nībasídaa:

–Dadjira eda wāni carea jλāλ mōgara waibλa uria jūātrλ bλara caiba āyā bλi?–

⁴ Baribλṛλ araa acλbλdade unusídaa mōgara waibλara orrocawa cobada.

⁵ Ara maλda uriade eda wāsídaa. Eda wābλdade cūdrada unusídaa. Idjia draso a jλ bλara totroa querasia. Ādji λawa araare chūmasia. Idji carea wērārāra dauperasídaa.

⁶ Maλ cūdraba ādjia jarasia:

–Dauperarānada. Bārāba Jesu Nazaredebemada crude cachipeḏadada jλṛλ panλa. Idjira λrēbasia. Idji bλpedadamaa acadadua. Nama bλēa.

⁷ Jāλbe idji ume nībapedadarāmaa wānadua. Pedroa, waabemarāa bida jaradadua Jesura ādji na Galilea druadaa wābλṛλda. Jāma idjira ununia idjia naēna jarada quīrāca.–*

⁸ Maλne daupera panλba cacua ure nūpanasídaa. Ara maλda wērārāra Jesu cacua tλbaripedada uriadeba pira wāsídaa. Ne waya panλ bēra ni abλaa bedeadaē basía.[†]

Jesuba Maria Magdalenaa ara idjida unubida

Juaλ 20:11-18

⁹ Jesura diapedeḏa nabema ewari domianebe mane λrēbapeḏa naārā Maria Magdalenaa unubisia. Maλ wērānebemada Jesuba naēna jairāda siete āyā jλrecuasía.

¹⁰⁻¹¹ Maλbe Mariara Jesu ume nībapedadarāmaa wāsía. Idji jūēsíde ādjirāra wadi sopuaba jīā panasídaa. Māvā panane Mariaba ādjirāa jarasia Jesura zocai bλda unusida. Māvā ūrībadamīna ijānaē basía.

Jesuba dewara umé panλa ara idjida unubida

Luca 24:13-35

¹² Māvānacarea Jesu ume nībapedadarāda umé puru dajada nībasídaa. Maλṛṛāa Jesuba ara idjida quīrā awara unubisia.

¹³ Ādjira jēda wānapeda waabemarāa jarasídaa. Māvāmīna waḏibida ijānaē basía.

Jesuba edadarāa ara idjida unubida

Mateo 28:16-20; Luca 24:36-44; Juaλ 20:19-23

¹⁴ Māvānacarea Jesuba edadarā once panλ ne co chūpanasídae ara idjida unubisia. Ādji cawλṛλ zareadeba ijānaē panana carea quēāsía. Idji λrēbada unupedadaba ādjirāa jarasídamīna ijānaē panasídaa.

¹⁵ Maλbe Jesuba ādjirāa jarasia:

–Drua beaza wānapeda bedeaba bia mλnebemada jūmarāa jaradadua.

¹⁶ Maλ bedeada ijāsídara idjaba borocuesídara Ācōrēba ēdrλ edaya. Baribλṛλ maλ bedeaba ijāera idjia cawa oya.

¹⁷ Mλ ijā beaba naλṛṛλda odía Ācōrē bλaa eropanλda unubídi carea: maλ trλneba jairāda āyā jλretadía idjaba adua panλ bedeade bedeada.

¹⁸ Dama arada ādji jλwaba jidadía. Nēārā dadji beabarida doḏibλṛλ maλba biē oēa. Idjaba cacua biē beara ādji λwa λṛλ bλbλadade biacuadía.–

[‡] **15:47** Jose. Maλṛṛλ Josera Arimateadebemaēa, ātebλṛλ Santiago Tēebema abada ume dji djaba basía. Marco 15:40; 16:1.

* **16:7** Marco 14:28. † **16:8** Griego bedeade λcλṛλ cartade Marcoba bλdara namabe bλa. Versículo 9ḏeaba aba 20ḏaa neēa.

Jesu bajānaa wāna

Luca 24:50-53

¹⁹ Māwā jaradacarea dadjirā Boro Jesura Ācōrēba ũtaa bajānaa edesia. Mama Ācōrē jΛwa araare chūmesia.

²⁰ Maλbe Jesuba edadarāba idji bedeara ādji wābΛdaza jarasidaa. Dadjirā Boroba ādjirāra carebasia. Ne ununaca obi bΛdeba cawabisia ādjia jara panΛra wārā arada.

LUCA BEDEA BIA JESUCRITODEBEMA LUCABA BADA

Nañ cartara Lucaba basia. Idjira griego basica bla. Colosa 4:14de, Pilemoñ 24de bida jara bla Lucara Paulo ume nibasida. Mateoba, Marco bida ãdjiza carta Jesucritodebema bapedadacarea Lucaba nañ cartara basia.

Lucaba nañ cartara eberã dji droma Teopilo itea basia cawamãrẽã Jesudebema idjia jaradiapedadara wãrãda (1:1-4). Lucaba waabemarã cãyãbara ebudaara basia Borocuebari Juañ topedadadebemada (1:5-80), Jesu topedadadebema sida (2:1-52). Mañare bñ bla Juañba Jesu borocuedadebemada (3:1-22), Jesu drõã naẽnabemarã trãda (3:23-38), idjaba diauruba Jesu miã sẽ badadebemada (4:1-13). Mañare bñ bla Jesuba Galilea druade jaradia nibadadebemada (4:14deba aba 9:50daa) idjaba Jerusaleñnaa wãbãrãde jaradia badadebemada (9:51neba aba 19:27daa).

Jirũare bñ bla Jesu Jerusaleñne mãwãnanebemada: Jerusaleñ puru carea jãñnada, crude beapedadada, ãrẽbadada, idjaba idji jã bearã quĩrãpita bajãnaa wãnada (19:28deba aba 24:53daa).

Lucaba ebuda basia ãcõrẽba cawa oidebemada (2:25-35; 19:37-44; 21:20-24) idjaba cadjirua obadarã idjimaã jẽda zebadarãda eãrã edaidebemada (1:67-80; 15:1-32; 19:1-10). Barima zocãrã basia cadjirua obadarã Jesuba quĩrã djuburiadada: judiorãda, judiorãẽda, Samariaebemarãda, ne neẽ quedeada, Romanebema boro itea parata jarã pebadarã sida.

Luca cartade ebuda bla wẽrãrã sida Jesuare panasidada. Bñ bla Elisabedebemada (1:5-66), Mariaebemada (1:26deba aba 2:52daa), Ananebemada (2:36-38), idjaba Jesu carebabadarãnebemada (8:1-3). Mañ awara wẽrãrãba idji ãrẽbadadebemada naãrã cawasidaa (24:1-12).

Lucaba Teopiloa bñ diabueda

¹ ãcõrẽba dadjirã tãena odadebemada zocãrãba bñ quĩrãnsidaa.

² Jũma mañ oda unupedadaba nẽbãrãnsidaa idjaba jaradiasidaa. Dji carta bapedadaba mãlda basidaa.

³ Bã dji droma bla Teopilo, mãã bida jũma mañ mãwãnada bio quĩrãcuita iwidida bẽrã, mãmaarã bia bla bñ itea ariẽde bñ diabueida.

⁴ Mãwã bla cawaya bla jaradiapedadara wãrãda.

Borocuebari Juañ todi cawabida

⁵ Herode Judea druadebema boro baside sacerdote Zacariada basia. * Mañ Zacariara sacerdoterã idji ume trajabada sida Abiãrã abadjidãa.† Dji quima Elisabera Aaroã eberãrãneba yõna basia.

⁶ ãdjira umena ãcõrẽ quĩrãpita jipa panasidaa. ãcõrẽba obi jaradara jũma jã o panã bẽrã biẽ jaradi neẽ panasidaa.

⁷ Baribãrã Elisabera warra toca bada bẽrã warra neẽ panasidaa. Mañ awara bio drõãda panasidaa.

⁸ Mãwã panãne Zacaria ãcõrẽ de dromane trajai ewarida jũesia. Mañ bẽrã idjira, waabema sacerdoterã idji ume trajabada sida ãcõrẽ quĩrãpita traja panasidaa.

⁹ Mãne sacerdoterãba obada quĩrãca ne jemenesidaa caiba ãcõrẽ de dromane eda incienso querada bá diaida bla cawaya. Mãne Zacaria trãda odjasia.

¹⁰ Incienso quera bá diai horada jũena bẽrã Zacariara eda wãsia.‡ Mãne puruba dajadaare ãcõrẽa iwidi panasidaa.

¹¹ Mãwã bade bajãnebema nezocada quera bá diabada jãwa araare odjasia.

¹² Idji unuside Zacariara bio dauperapeda abeda cawa crĩchaẽ basia.

¹³ Baribãrã bajãnebema nezocaba jarasia:

–Ne wayarãdua. Bã ãcõrẽa iwidi badara idjia ãrĩsia. Bã quima Elisabeba warrada toya. Idji trãra bãdua Juañ.

¹⁴⁻¹⁵ Mañ warra carea zocãrã basridadia. Idjira ãcõrẽ quĩrãpita dji droma bai bẽrã bla sida bio basrida baya. Uva ba aseada, itua sida doca baya. Biteda bẽbãrã ewarideba ãcõrẽ Jaurera idji ume baya.§

¹⁶ Idjia zocãrã israelerãra ãcõrẽmaa jẽda zebiya.

* 1:5 Herode. Mañ Herodera “dji Droma” abadaa. † 1:5 Abiã. 1 Cronica 24:10. ‡ 1:10 Incienso querada bá diaida bla. Exodo 30:34-38. § 1:14-15 Numero 6:1-5; Juece 13:2-5.

17 Elíaba erobada jaureda, ḷḷaa sida ḷḷ warraba erobaya. Maḷneba idjira dadjirā Boro na wāya dji zezada ādji warrarā ume ibiabi carea.* Maḷ awara ḷḷānaē ḷea sida carebaya jipa beaba crīchabada quīrāca crīchadamārēā. Māwā carebaya puruba dadjirā Borora bia edadamārēā.–

18 Maḷne Zacariaba bajānebema nezocaa iwīdisia:

–¿Māa sāwā cawai ḷḷa jara ḷḷara wārāda? Mḷra bio drōāda ḷḷa. Mḷ quima sida djorada ḷḷa.–

19 Bajānebema nezocaba Zacaria jarasia:

–Mḷra Gabriel, Ācōrē nezocaa. Idjia mḷra ḷḷmaa diabuesia maḷ beḷea biada jaramārēā.

20 Mḷa jara ḷḷara Ācōrēba ḷḷda ewaride wārāda māwāya. Baribḷḷ ḷḷānaē bērā ḷara quīrāme cara beya aba ḷḷ quima warra tobḷḷadaa.–

21 Maḷmisa ēberārāba dajada jḷā panasidaa. Ādjia cawadaē panasidaa sāwāērā Zacariara jācua eda dārāḷḷada.

22 Māwā ḷade idjira dajadaa zesia baribḷḷ poya beḷeaē basía. Quīrāme cara beda bērā ababe sēyāneba beḷea basía. Maḷba ēberārāba cawasidaa Ācōrēba idjía ne unubisida.

23 Idji Ācōrē de dromane trajai ewari jōnacarea Zacariara diguida wāsia.

24 Māwānacarea idji quima Elisabera biogoa besía. Maḷ bērā Elisabera jedeco juesuma diguida besía. Nāwā crīchasia:

25 “Ācōrēba mḷra carebasia biogoa ḷemārēā. Jāwā bia odaba mḷ quīrā perara āyā ḷḷasia. Ēberārāba mḷra waa biē jaradaēa.”

Bajānebema nezocaba Mariaa jarada

26-27 Elisabe sei jedeco biogoa beḷacarea Ācōrēba bajānebema nezoca Gabrielda Galilea druade Nazare puruḷaa diabuesia awērā umaquīrā adua ḷḷ Mariamaa. Maḷ Mariara Jose ume dji edadi carea beḷea bia panasidaa. Josera Davideba zeda basía.

28 Bajānebema nezocara Mariama jūpēda nāwā jarasia:

–jMērā! Ācōrēba ḷara bia erobḷḷa.† Idjira ḷḷ ume ḷḷa.–

29 Maḷ beḷea ūriside Mariaba abeḷa cawa crīchaē basía cārē cārēā bajānebema nezocara māwā beḷea ḷada.

30 Maḷne bajānebema nezocaba idjía jarasia:

–Maria, ne wayarādua; Ācōrēba ḷara careba ḷḷa.

31 Maḷ bērā ḷara biogoa beḷea warrada toya. Maḷ warra trḷra ḷadua Jesu.‡

32 Idjira dji droma baya idjaba Ācōrē dji dromaara ḷḷba idji Warraada aya. Ācōrēba idjira israelerā boroda ḷaya idji drōāenabema Davi baḷa quīrāca.

33 Idjira Jacoboḷeba yōpedadarā boroda baya. Ewariza ādjirāra pe erobaya.–§

34 Maḷne Mariaba bajānebema nezocaa iwīdisia:

–Mḷra umaquīrā adua ḷada ¿sāwā biogoa bei?–

35 Bajānebema nezocaba panusia:

–Ācōrē Jaurera ḷḷmaa zepēda idji ḷḷḷara ḷḷ ume ḷaya. Maḷ bērā idjia dia ḷḷ warra ḷḷa tobḷḷada Ācōrēba idji Warraada aya.

36 ḷḷ apipi Elisabe sida warra toya.* Djorada ḷḷmīna idjaba warra tocaada abadamīna sei jedeco ḷḷa biogoa ḷada.

37 Ācōrēba poya oēra neēa.–

38 Mariaba panusia:

–Mḷra Ācōrē nezocaa. Bia ḷḷa ḷḷa jarada quīrāca idjia oida.–

Maḷbe bajānebema nezocara idji quīrāpitabemada wāsia.

Mariaba Elisabe acḷde wāna

39 Māwānacarea Mariara isabe Elisabe puruḷaa wāsia. Maḷ purura Judea druua eyaida ḷḷde ḷḷa.

40 Mama Zacaria dede eda wāpēda Elisabea jarasia:

–jMērā!–

41 Elisabeba Maria beḷea ūrḷḷḷade idji warra ḷiteda quirura domicasia. Ara maḷda Elisabera Ācōrē Jauredeba besía.

42 Maḷne Mariaa nāwā jīgua jarasia:

–ḷara wārāda dewara wērārā cāyābara Ācōrēba biara careba ḷḷa. ḷḷ warra sida Ācōrēba bio bia ḷaya.

* 1:17 Malaquia 4:5-6. † 1:28 Ācōrēba ḷara bia erobḷḷa. Griego beḷeaḷe ḷḷḷḷ cartade nāwā ḷḷ ḷḷa: “Ācōrēba ḷada dewara wērārā cāyābara biara erobḷḷa.” ‡ 1:31 Mateo 1:21. § 1:33 2 Samuel 7:8,16. * 1:36 ḷḷ apipi. Griego beḷeaḷe maḷra ebuda ḷḷēa.

43 ¿M̄ra cai m̄ Boro papaba jāwā ac̄ade ze b̄ara?

44 Ara b̄a bēdea ūr̄ib̄aḡaḡe warra m̄ b̄iteda b̄ara b̄asridaba domicasia.

45 Ācōrēba jaraḡara wārāda māwāida ījāna bērā b̄ara bio bia b̄aa.-

46 Maḡne Mariaba jarasia:

Sodeba m̄a jaraya: Ācōrēra dji dromaa.†

47 Ācōrē m̄ ēdra edabari ume m̄ra bio b̄asrida b̄aa.

48-49 Idjia za quiru nezocara bia erob̄aa.

Idiba ḡtaa jūmarāba jaradia Ācōrē jūma poya b̄aba m̄ra bio careba b̄ada, m̄ itea ne waib̄ada o b̄a bēra.

¡Aba idjidra Ācōrēa!

50 Maḡ bēra idji waya beara ewariza quirā djuburia b̄aya.

51 Ācōrēba idji ḡb̄adeba ne waib̄ada ocuasía.

Ara ādjiduba dji dromada crīcha beara idjia memenebisía.

52 Dji droma bēadara āyā b̄acuapeda dji eḡaara quedeada dji dromada b̄acuasia.

53 Dji ne neē quedeaa ne jūma biada diasía, barib̄aḡa dji ne bara beara ḡawa bari āyā w̄bicusía.

54-55 Idji nezoca Israel purura carebasía. Idjia Abrahaḡra, idjideba yōb̄adarā sida ewariza quirā djuburiaya dadji drōa naēnabemarāa jarada quirāca.

56 Mariara Elisabe dede jedeco ūbea b̄apeda diguidaa w̄sía.

Borocuebari Juaḡ toda

57 Idji ewari jūeside Elisabera warra tosia.

58 Idji caita panabadaba, idji ēberārā bida maḡ ūr̄isidade idji ume b̄asridasidaa Ācōrēba bio quirā djuburiada bēra.

59 Warra todacarea ocho ewari b̄ade ābaa dji ḡaresidaa warra cacuara wēḡoḡi carea.‡

Maḡne ḡaḡaḡa idji zeza tr̄a Zacariada b̄a quirā panasidaa.

60 Barib̄aḡa dji papaba jarasia:

-Māwā tr̄a b̄aḡaḡa, āteb̄aḡa idji tr̄ra b̄adia Juaḡ.-

61 Ādjirāba jarasidaa:

-¿Cārēā maḡ tr̄ra b̄adi? Bārā ēberārā tāēna maḡ tr̄ra neēa.-

62 Maḡbe dji zeza Zacariaa sēyāneba iw̄disidaa cārē tr̄da b̄a quirā b̄a cawaya.

63 Maḡ carea Zacariaba bacuru pewedeada enebisía. Maḡḡade nāwā b̄asia: "Idji tr̄ra b̄adia Juaḡ."

Maḡ unusidade jūmarāba cawa crīchadaē basía.

64 Ara maḡne Zacariara quirāme cara b̄adada waya beḡeasia. Ara maḡda idjia Ācōrēba bia beḡeasia.

65 Jūma ādji caita panabadaba maḡnebema ūr̄isidade Ācōrē waya panaba jūma Judea drua eyaida b̄ade nēb̄aḡb̄adidada.

66 Jūma maḡ ūr̄ipeḡadaba jarabadjidaa: "Māwā baib̄aḡa, maḡḡa warrara dji droma baya." Māwā jarasidaa Ācōrē ḡb̄ara dji warra ume b̄a bēra.

67 Zacariara Ācōrē Jauredeba b̄epeda nāwā beḡeasia:

68 ¡Israelerā Ācōrēra bio bia b̄aa, idji ēberārā ēdra edai carea ze b̄a bēra!

69 Idji nezoca Davideba zedada diabueb̄aḡaḡa dadji Ēdra Edabarida b̄amārēā.§

70 Naēna Ācōrēba idjideba beḡeabadarāa maḡnebemada jarabisía.

71 Idjia jarabisía jūma dadjirā dji quirūnebemada, dadjirā quirāma panḡnebema sida ēdra edaida.

72 Māwā oya dadji drōa naēnabemarāa quirā djuburiayada ada bēra

idjaba ādjirā ume beḡe b̄adada jūma oyada ada bēra.

73-74 Idjia dadji drōānebema Abrahaḡa jarasia dadjirā dji quirū ḡawaedabemada ēdra b̄aida. Māwā ne wayaa neē dadjirāba idjira poya ēpē panania.

75 Dadjirā zocai panamisa idji quirāpita biya, ḡipa n̄baḡa.

76 Maḡbe Zacariaba idji warradebemada nāwā jarasia:

Warra, bara Ācōrē dji dromaara b̄aḡeba beḡebariada adía. B̄ara dadjirā Boro na wāya idji o jari carea.*

77 B̄aa israelerā cawabiya sāwā Ācōrēba ādji cadjiruara quirādoapeda ēdra edaida.

78 Ācōrē quirāra bio waib̄aa b̄aa. Dadji Ēdra Edabarira bajāneba zeya ḡmāḡau odjabari quirāca.

79 Maḡba dji pāimane beaa, dji beudi waya beaa bida Ācōrēra cawabiya.

† 1:46 1 Samuel 2:1-10; Salmo 113:5-9. ‡ 1:59 Genesis 17:10-12. § 1:69 2 Samuel 7:12-13; Salmo 132:17. * 1:76 Malaquía 3:1.

Idjaba dadjirãa cawabiya sãwã idji ume necai pananida.

⁸⁰ Dji warrara warisia idjaba Ācōrē Jauredeba zarea besia. Drōã badacarea ējūã pōãsa ewaraga bade bade wãsia. Mama babadjia aba jūmarã quĩrãpita bedebabala ewaridãa.

2

Jesu toda ewari

Mateo 1:18-25

¹ Mañ ewaride Romanebema boro Cesar Augustoba idji jawaeda beara jūma juachabisia.* Mañ bẽrã jarasia puru ãi beara ãdji puruãaa wãnamãrẽã.

² Mañ ēberãrã juachabidara idjia naãrã obiãa basia. Mañ ewaride Cirenioda Siria druade dji boro basia.

³ Mañne jūmarãda juachadamãrẽã ãdji puruza wãsidãa.

⁴ Mañ ewaride Josera Galilea druade Nazare purude babadjia. Idjira Davideba zeãa bẽrã Judea druade Beleñ puruãaa wãsia. Beleñra Davi topedada puru basia.

⁵ Ādji juachadamãrẽã idji quima bai Maria ume wãsia. Mañ ewaride Mariara biogoa basia.

⁶ Beleñne panane Maria warra toi ewarira jūesia.

⁷ Cãibada de bari bala neẽ bẽrã idji warra iwina todara wuaba balarpeda animarã ne cobadae coquirusia.

Bajãnebema nezoca oveja wagabadarãma odjada

⁸ Mañ diamasi oveja wagabadarãba ãdji ovejara Beleñ caita waga panasidãa.

⁹ Cawaẽne bajãnebema nezocada ãdjima odjasia. Mañne Ācōrē quĩrãwãrẽã dorrodorroaba ãdjima bio ãnaga nūmesia. Mañ carea oveja wagabadara bio dauperasidãa.

¹⁰ Baribala bajãnebema nezocaba ãdjia jarasia:

-Ne wayarãnuada. Mãa bedeã biada bãrãa jarade ze bala. Mañ bedeã carea jūmarãda bãsrĩdadia.

¹¹ Idi Davi topedada puru Beleñne bãrã ēdra edabarida tosidãa. Idjira Critoa, dadjirã Boroa.†

¹² Nañgãdeba bãrãba cawadia mãa jarabalarãa wãrãda: bãrãba mañ warra zaquera wuaba balarã bãda animarã ne cobadae ununia.-

¹³ Ara mãwã jarabalarãde bajãnebema nezocarãda zocãrã odjasidãa. Jūma ãdjirãba Ācōrẽa nãwã bia bedeasidãa:

¹⁴ Ācōrẽ ãta bajãne bala bio bia quĩrua! ĩēberãrã Ācōrẽba bia unu bala nañ ējūãne necai beadia!‡

¹⁵ Mañbe bajãnebema nezocarãra bajãnaa wãsidãa. Ara mããda oveja wagabadarãba jarasidãa:

-Mãẽteara dadjirã Boroba cawabidara Beleñnaa acãde wãnia.-

¹⁶ Ara mããda wãbarãsidãa. Jūesidãde Mariada, Joseãa, dji warra zaque sida unusidãa. Warra zaquera animarã ne cobadae basia.

¹⁷ Mañ unupedacarea bajãnebema nezocaba warradebema jaradara ãdjia jūmarãa nebarãsidãa.

¹⁸ Oveja wagabadaba jara panã ũrĩsidãde jūmarãba cawa crĩchadaẽ panesidãa.

¹⁹ Baribala dji papa Mariaba mañgãdeebemada idji soãe jūma quĩrãcuita crĩcha babadjia.

²⁰ Oveja wagabadarã jẽda wãbãdaãde ãdjia unupedada carea idjaba ũrĩpedada carea Ācōrẽa bia bedeasidãa. Bajãnebema nezocaba jarada quĩrãca wãrãda jūma mãwãsia.

Jesu Ācōrẽ de dromanaa edepedada

²¹ Warra todacarea ocho ewari bade dji warra cacuara wẽãgosidãa. Mañne idji trãra bãsidãa Jesu, dji papa biogoi naẽna bajãnebema nezocaba jarada quĩrãca.

²² Warra toda carea dji papaba wagaida bala ewarira wagasia Ācōrẽba Moisea diada leyde bala bala quĩrãca.§ Mañ ewari jōnacarea idjia dji zeza ume warra zaquera Jerusaleñnaa edesidãa Ācōrẽ quĩrãpita bãdi carea.

²³ Mãwã osidãa Ācōrẽ leyde nãwã bala bala bẽrã: “Jūma warra iwinara Ācōrẽa diadida panãa.”*

* **2:1** Idjia mãwã obiãia puru beaza idji itea paratara aride jalãa pedi carea. † **2:11** Crito. Mãgara trããa, ãtebalã griego bedeãa. Arameo bedeãde jarabadaa “Mesias.” Jara bala “Ācōrẽba ēdra edabari diai jaradaa” wa “Ācōrẽba dadjirã Boroda bamãrẽã bãda.” ‡ **2:14** ĩēberãrã Ācōrẽba bia unu bala nañ ējūãne necai beadia! Griego bedeãde mãra ebuda bããa. § **2:22** Levitico 12:1-8. * **2:23** Warra iwina. Exodo 13:2.

²⁴ Maḷ awara Ācōrē quīrāpita bia bei carea dji papaba puchirāda babue diabisia Ācōrē leyde nāwā bḷ bḷ bērā: “Puchirāda wa putujuda umé diaida bḷa.”†

²⁵ Maḷ ewaride ēberā Simeoḷ abadada Jerusaleḷne basia. Maḷ Simeoḷra jipa basia idjaba Ācōrēba jara bḷra quīrācuita ijā obadjia. Idjia jḷā basia Ācōrēba Israel puru sobiabi ewarida.‡

²⁶ Naēna Ācōrē Jaureba idjia cawabisia idji jaidai naēna Ācōrēba ēdrḷ edabari diai jaradara unuida.

²⁷ Ācōrē leyde bḷ bḷ quīrāca odi carea djibarirāba Jesura Ācōrē de dromanaa edesidade Ācōrē Jaureba Simeoḷra araa wābisia.

²⁸ Simeoḷba dji warra unuside bara edapeda Ācōrēba nāwā bia jarasia:

²⁹ Mḷ Boro, jāḷbebḷḷ bḷ nezocara idu necai beubidua bḷa jarada quīrāca oda bērā.

³⁰ Bḷa ēdrḷ edabari diai jaradara mḷa unubisia.

³¹ Bḷa idjira bḷasia jūma puru beaba ununamārēā.§

³² Idjira ḷnaa quīrāca baya judiorāēba bḷdebemada cawadamārēā.

Idji carea bḷ puru Israelera bia jaradia.*

³³ Simeoḷba ādji warradebema jara bḷ ūrīside de Jesu djibarirāba cawa crīchadaē basia.

³⁴ Maḷne Simeoḷba ādjira bia jara bḷpeda Mariaa nāwā jarasia:

–Ācōrēba naḷ warrara diasia israelerā zocārā bia bḷmārēā idjaba zocārā biē bḷmārēā. Cawabiya idjira Ācōrēneba ze bḷda, māwāmīna idjira biē jaradia.

³⁵ Māwā zocārāba ādji sođe mērā erobeara unubidia. Idjaba bḷra bio sopua baya mīasuba subḷda quīrāca.–

³⁶ Arima Ācōrēneba bedeabari Ana abadada basia. Idjira Aserdeba yōna Panuel cau basia. Idjira djorada basia. Awērā quiruda quima edapeda siete poa bḷde pēdra basia.

³⁷ Idji pēdra bedara 84 poa basia.† Ewariza āsa, diamasi bida Ācōrē de dromanaa wābadjia Ācōrēba bia jarai carea, ne codaca ewari oi carea idjaba Ācōrēba iwidi carea.

³⁸ Maḷ djorara Jesu djibarirā caita wāpeda Ācōrēba bia bedeasia. Maḷbe Ācōrēba Jerusaleḷ puru ēdrḷ edai ewari jḷā bea dji warra zaquedebebedada bedeasia.‡

³⁹ Ācōrē leyde bḷ bḷ quīrāca jūma opedadacarea Josera, Maria sida Galilea druade ādji puru Nazaredaa jēda wāsidaa.

⁴⁰ Dji warrara cacua ḷbḷa warisia. Idjira bio ne cawasia idjaba Ācōrēba ne jūmane idjira carebadjia.

Jesu Ācōrē de dromane bada

⁴¹ Poaza Jesu djibarirāra Jerusaleḷnaa wābadjidaa judiorā Egiptodeba ēdrḷpedada quīrānebabada ewari odi carea.§

⁴² Jesu doce poa baside ādjira wāsidaa maḷ ewari droma badi carea jūma judiorāba obada quīrāca. Jesu sida ādji ume wāsia.

⁴³ Maḷ ewari droma jōnacarea ādjira jēda wāsidaa. Baribḷḷ ādji warra Jesura Jerusaleḷne besia. Maḷra ādjia adua panasidaa.

⁴⁴⁻⁴⁵ Crīcha panasidaa Jesura ēberārā tāēna nīda. Māwā ewari aba nībasidaa. Qewara idji jḷḷḷside ādji ēberārā tāēna ununaē basia. Ara maḷda jēda Jerusaleḷnaa Jesu jḷḷḷde wāsidaa.

⁴⁶ Ewari ūbea babḷḷḷde idjira unusidaa Ācōrē de droma dajadaare judiorā ley jaradia-badarā tāēna chūmḷda. Ādjia jaradia panḷra ūrī basia idjaba ādjia iwidi badjia.

⁴⁷ Maḷne ādjia iwidi badade idjia aride panubadjia. Jūma idji ūrī panḷba cawa crīchadaē panasidaa necawaadeba panu bḷ bērā.

⁴⁸ Djibarirāba idji unusidade cawa crīchadaē basia. Dji papaba idjia iwidi sia:

–Warra, ḷbḷa cārē cārēā jāwā osi? ḷcārē cārēā nama besi? Bio sopua panḷba mḷa, bḷ zeza bida bḷra jḷḷḷ panasidaa.–

⁴⁹ Jesuba panusia:

–Bārāba ḷcārē cārēā mḷra jḷḷḷ panasida? ḷMḷ Zeza dede baida bḷda adua panḷca?–

⁵⁰ Baribḷḷḷ Jesuba jaradara djibarirāba cawadaē basia.

⁵¹ Maḷbe Jesura ādji ume Nazaredaa wāsia. Ādjia jarabḷdara idjia jūma ijā obadjia. Jūma Jerusaleḷne māwānara dji papaba bio quīrācuita crīcha babadjia.

⁵² Jesura cacua ḷbḷa warisia idjaba ewariza ne cawaara wāsia. Ācōrēba, ēberārā bida idjira bia unusidaa.

† 2:24 Levítico 12:6-8. ‡ 2:25 Isaía 40:1-5; 49:13-16; 57:18-19; 61:1-3. § 2:31 Isaía 40:5; 52:10. * 2:32 Isaía 42:6; 46:13; 49:6. † 2:37 Idji pēdra bedara 84 poa basia. Griego bedeade ebuda bḷa. ḷcaḷamaarā jara bḷa Anara 84 poa basida. ‡ 2:38 Isaía 52:10. § 2:41 Exodo 12:1-27.

3

Borocuebari Juañnebema

Mateo 3:1-12; Marco 1:1-8; Juañ 1:19-28

¹ Tiberio Cesar quince poa Romanebema boro ðade Poncio Pilatoda Judea druade dji boro basía. Herodeda Galilea druade dji boro basía.* Dji djaba Pelipeda Traconite druade idjaba Iturrea druade dji boro basía.† Lisaniada Abilene druade dji boro basía.

² Anáda idjaba Caipáda sacerdote dji dromarâ basía.‡

Mañ ewaride êjüâ pōása ewaraga ðade Ācōrēba Zacaria warra Juaña bedeasia.

³ Mañ bēra Juañra jūma Jordañ do caita bearāa jarade wāsia ādji cadjiruara igaradapeda Ācōrēmaa zedamārēā. Idjia jaradiasia māwā osidara Ācōrēba ādji cadjiruara quīrādoaida. Dji ijābādara idjia doeda borocuebadjia.

⁴ Jūma mañgara māwāsia Ācōrēneba bedeabari Isaíaba naēna ðada quīrāca:

Ēberāda êjüâ pōása ewaraga ðade jīgua bedea ða:

Ora jaridadua dadjirâ Boro bia edadamārēā. Ora idji itea jipa jaridadua.

⁵ Jogoa bearā jūma daucha ocuaya. Eya ãta bearā, eya jewedeā bea sida daucha ocuaya. O jūrēā bearā jipa jariya, o biē bearā jūma biya ocuaya.

⁶ Māwā jūmarāba ununia sāwā Ācōrēba ēdra edabarida.§

⁷ Zocārā ēberārāda zebadjidaa Juañba borocuemārēā. Baribañra Juañba ãcagañra jarabadjia:

-Dama ēberārā, zcaiba jarasi bārāra Ācōrē quīrūbidebemada poya mīrūnida?

⁸ Bārāba o pananeba unubidada wārāda Ācōrēmaa zesidada. Crīcharānada Abrahāñ warrarā bēra Ācōrēba cawa oēda. Mā bārā ebuada jaraya: Ācōrēba quīrāibañra za tabea mōgarara Abrahāñ warrarā babicuaya.

⁹ Mañ awara mā jaraya Ācōrēba zagarada erōðba bacuru tutacuai carea. Jūma bacuru bia zaudacara tutacuapeda taðade ðatacuaya. Ara mañ quīrāca Ācōrēba cadjiruara obadarāda cawa oya.-

¹⁰ Mañ carea ēberārāba idjia iwidiðadjidaa:

-Māēteara daiba zcārēda odida panā?-

¹¹ Juañba panusia:

-Cacuade jābada umē erōðba dji neē quīrūa aba diaida ða. Dji coi erōðba dji coi neē quīrūa diaida ða.-

¹² Māwā ðade Romanebema boro itea parata jañra pebadarāda borocuedi carea zesidaa. Mañbe ādjia iwidiðidaa:

-Jaradiabari, dairāba zcārēda odida panā?-

¹³ Juañba ādjia jarasia:

-Bārāba parata jañra pedida panā auðu diabirānada.-

¹⁴ Mañne sordaorā arima duanba Juaña iwidiðidaa:

-Dairāba zcārēda odida panā?-

Juañba panusia:

-Bārā trajubari parata dia pananeba necai beadada. Waraga pananeba djārā paratara jāñrānada idjaba sewadeba djārā biē jararānada.-

¹⁵ Arima duanba mañ ūrisidade bio quīrācuita duanesidaa cārēda sāwāi cawaya. Ara āduba nāwā crīcha panasidaa: “Juañra Ācōrēba ēdra edabari diai jaradaca?”

¹⁶ Baribañra Juañba jūmarāa jarasia:

-Wārāda mā bārāra baidoba borocue ða. Baribañra mā cāyābara dji dromaara ðada zeya. Idjia jīrūne jā ða ērai carea māra bia ðaēa. Idjiabañra Ācōrē Jaureda diaya.* Baribañra ijānaēbañra cawa oya.†

¹⁷ Ezoai carebemara idji jawade erōðba porara dji ta umebemada āyā ða carea. Mañbe dji tara wagaya baribañra dji porara taða uruade babueya.-

¹⁸ Ara mañ quīrāca ne quīrātanoaneba Juañba bedea bia dadji ēdraðidebemada jaradia ðapeda jarabadjia ijānamārēā.

* **3:1** Mañ Herodera Antipa trā jarabadjidaa. Idjidebemada bedea ða Mateo 14:1-10de, Marco 6:14-28de, Luca 3:19de, 9:7-9de, 13:31-33de, 23:6-12de. † **3:1** Mañra Pelipedebedemada aba nañ versicolode ða ða. Dewarabema Pelipera Herode-Pelipe abadada unubadaa Mateo 14:3de, Marco 6:17de, idjaba Luca 3:19de. Herode dji Droma abadara ādji zeza basía. Antipa ume dji djabarā basía. ‡ **3:2** Caipára Aná wigu basía. Anára sacerdote dromada basía poa 6deba aba 15daa. Caipára sacerdote dromada basía poa 18deba aba 36daa. § **3:6** Isaía 40:3-5. * **3:16** Ācōrē Jaureda diaya. Griego bedeade ða ða: “Ācōrē Jaureba borocueya.” † **3:16** Cawa oya. Griego bedeade ða ða: “Uruaba borocueya.”

¹⁹ Barib_{ΔΓΛ} Jua_λba Galileadebema boro Herodera quēābadjia idjia wērā ero_{βΛ} Herodía carea. Ma_λ Herodíara ara Herode djaba Pelipe quima basía. Ma_λ awara Jua_λba idjira quēābadjia ne jūma cadjirua o _{βΛ} carea.

²⁰ Herodeba ma_λ cadjirua o _{βΛ} awara na_λg_Λ cadjirua sída osia: Jua_λra preso _{βΛ}basia idji quēā _{βΛ} carea.‡

Jua_λba Jesu borocueda

Mateo 3:13-17; Marco 1:9-11

²¹ Jua_λba ēberārā borocuecua baside Jesu sída borocuesia. Ma_λne Jesuba Ācōrēba bede_{βΛΓΔε} bajāda ewasia.

²² Ewapeda Ācōrē Jaureda bajāneba puchirā quīrāca idji _{λΓ} zesia. Ma_λne Ācōrēba bajāneba edaa nāwā bedeasia:

–_{ΒΛ}ra m_λ Warra quīrīā _{βΛ}á. _{ΒΛ} carea m_λra bio _{βΛ}srida _{βΛ}á.–§

Jesu drōā naēnabemarā trā

Mateo 1:1-17

²³ Jesuba jaradia beside treinta poa _βasica _{βΛ}á. Ēberārāba idjira Jose warrada crīcha panasídaa. Josera Eli warra basía,

²⁴ Elira Matá warra basía, Matára Levi warra basía, Levira Melqui warra basía, Melquira Janai warra basía, Janaira Jose warra basía.

²⁵ Josera Matatía warra basía, Matatíara Amó warra basía, Amóra Nahu_λ warra basía, Nahu_λra Eslí warra basía, Eslira Nagai warra basía.

²⁶ Nagaira Máha warra basía, Máhara Matatía warra basía, Matatíara Semei warra basía, Semeira Jose warra basía, Josera Juda warra basía.

²⁷ Judara Johana_λ warra basía, Johana_λra Resa warra basía, Resara Zorobabel warra basía, Zorobabelera Salatiel warra basía, Salatielera Neri warra basía.

²⁸ Nerira Melqui warra basía, Melquira Adi warra basía, Adira Cosa_λ warra basía, Cosa_λra Elmoda_λ warra basía, Elmoda_λra Ere warra basía.

²⁹ Ereira Josue warra basía, Josuera Elieze warra basía, Eliezera Jori_λ warra basía, Jori_λra Matá warra basía.

³⁰ Matára Levi warra basía, Levira Simeo_λ warra basía, Simeo_λra Juda warra basía, Judara Jose warra basía, Josera Jona_λ warra basía, Jona_λra Eliaqui_λ warra basía.

³¹ Eliaqui_λra Melea warra basía, Meleara Maina_λ warra basía, Maina_λra Matata warra basía, Matatara Nata_λ warra basía, Nata_λra Davi warra basía.

³² Davira Jesé warra basía, Jeséra Obé warra basía, Obéra Boo warra basía, Boora Salmo_λ warra basía, Salmo_λra Naaso_λ warra basía.

³³ Naaso_λra Aminadá warra basía, Aminadára Ara_λ warra basía, Ara_λra Esro_λ warra basía, Esro_λra Paré warra basía, Paréra Juda warra basía.

³⁴ Judara Jacobo warra basía, Jacobora Isa warra basía, Isara Abraha_λ warra basía, Abraha_λra Tare warra basía, Tarera Naco warra basía, Nacora Seru warra basía.

³⁵ Serura Ragau warra basía, Ragaura Pele warra basía, Pelera Hebere warra basía, Heberera Sala warra basía.

³⁶ Salara Caina_λ warra basía, Caina_λra Arpaxa warra basía, Arpaxara Se_λ warra basía, Se_λra Noé warra basía, Noéra Lame warra basía.

³⁷ Lamera Matusale_λ warra basía, Matusale_λra Enoco warra basía, Enocora Jaré warra basía, Jaréra Majalaleel warra basía, Majalaleelera Caina_λ warra basía.

³⁸ Caina_λra Enó warra basía, Enóra Se warra basía, Sera Ada_λ warra basía, Ada_λra Ācōrē warra basía.

4

Diauruba Jesu mīā sē bada

Mateo 4:1-11; Marco 1:12-13

¹ Jesura Ācōrē Jauredaba _βada Jorda_λ dođeba jēda wāsia. Ma_λne Ācōrē Jaureba idjira ējūā pōāsa ewaraga _βadaa edesia.

² Cuarenta ewari mama basia. Ma_λne diauruba idjira mīā sē basia Ācōrēda igarabi carea. Ma_λ ewaride Jesuba ni cārē sída coé _{βΛ} bē_λrā jarra basia.

³ Māwā _{βΛ}de diauruba Jesua nāwā jarasia:

–_{ΒΛ}da wārāda Ācōrē warrab_{ΛΓΛ}, na_λ mōgarada pa_λ babidua.–

⁴ Jesuba panusia:

‡ 3:20 Mateo 14:1-10; Marco 6:14-28. § 3:22 _{ΒΛ} carea m_λra bio _{βΛ}srida _{βΛ}á. Griego bedeade ma_λba idjaba jara _{βΛ}á: “Mā _βada jar_Λ edasia.”

-Ăcōrē Bedeade nāwā bā ʙaa: ababe ne co ʙadeba ēberāra zocai baēa, [ātebala jūma Ācōrēba jara ʙa ijā ʙadeba zocai ʙaya].*

⁵ Māwānacarea diauruba Jesura eya āla ʙade edesia. Mamaaba naļ ējūāne ʙea puruda jūma acabitasia.

⁶ Maļne diauruba jarasia:

-Naļ ējūāne ʙea purura, maļ purude ne bia ʙea sida jūma ʙa ļawaeda ʙaya. Māre bēra mā dia quīrābala diaida ʙaa.

⁷ Mā quīrāpita chīrāborode cobepeda māa bia bedeabala mā jūma diaya.-

⁸ Baribala Jesuba jarasia:

-Satana, āyā wādua.† Ācōrē cartade nāwā bā ʙaa: “Aba bārā Boro Ācōrēabala bia bedadada. Idjia jara ʙadra ijā o pananada.”-‡

⁹⁻¹⁰ Māwānacarea diauruba Jesura Jerusaleāna edesia Ācōrē de droma boro ālara ʙamaa. Maļbe jarasia:

-Ba da wārāda Ācōrē warrabala, namaaba udu ļādrada. Ācōrē cartade nāwā bā ʙaa: Ācōrēba idji nezocarāda bamaa diabueya carebadamārēā.

¹¹ Bala ādji ļawade edadia ʙa jīrūra mōgaraba puarāmārēā.§

¹² Baribala Jesuba jarasia:

-Idji bedeade naļ sida bā ʙaa: “Bariduada orānada bārā Boro Ācōrēba carebai cawaya.”-*

¹³ Māwā miā sē ʙapeda diaurura Jesu caitabemada āyā wāsia aba dewara ewarīdaa.

Jesuba jaradia beda

Mateo 4:12-17; Marco 1:14-15

¹⁴ Māwānacarea Jesura Ācōrē Jaure abadeba ba da Galilea druadaa jēda wāsia. Jūma maļ druade idjira bio trā ʙagasia.

¹⁵ Judiorā dji ļarebada deza idjia Ācōrē bedeara jaradia ʙabadjia. Maļ bēra jūmarāba idjira bia jarabadjīdaa.

Jesu Nazarede bada

Mateo 13:53-58; Marco 6:1-6

¹⁶ Māwānacarea Jesura idji warida puru Nazareda wāsia. Anāubada ewarīde idjia obari quīrāca judiorā dji ļarebada dede eda wāsia. Maļbe idjira piradrasia Ācōrē Bedeada nocoare lei carea.

¹⁷ Maļne Ācōrēneba bedeabari Isaia cartada idjia diasīdaa. Maļra ewara edapeda naļ bedeada ļalapea jīgua lesia:

¹⁸⁻¹⁹ Ācōrē Jaurera mā ume ʙaa. Idjia māra edasia dji ne neē quēdeaa jaramārēā Ācōrēba ādjirāra carebaida.

Idjia māra diabuesia sopua ʙeada sobiabicuamārēā,† jida edepedadarā ēdrādida jaramārēā,

dauberrea ʙeaa unubimārēā, djārā ļawaeda mīga ʙeara bia ʙacuamārēā,

idjaba jaramārēā Ācōrēba ēdra edai ewarira jūēsida.‡

²⁰ Ledacarea cartara ʙarapeda dji wagabarīa diasia. Maļbe chūmesia jaradīa carea. Jūmarāba idjira acā duanasīdaa.

²¹ Maļne Jesuba jarasia:

-Maļ bedeaba jara ʙara idi bārā quīrāpita māwābala.-

²² Jūmarāba idjīdebemada bia bedeasīdaa. Idjia bia jaradia ʙa carea cawa crīchadaē basia. Ara ādjīduba jara duanasīdaa: “Ķidjira Jose warrada jāwā ʙaēca?”

²³ Jesuba jarasia:

-Bārāba naļ bedeada māa jaradia: “Nēārā diabari, ara ʙadjida biabidua. ʙa Capernauļne odara daiba ūrīsīdaa. Nama ʙa purude bīda abarīca odu.”-

²⁴ Maļ awara jarasia:

-Mā bārā wārāda jaraya: ni aba Ācōrēneba bedeabarīda ara idji druade bia edadacaa.

²⁵ Quīrānebadada, Elīa basi ewarīde Israel druade pēdra wērārāra zocārā panasīdaa. Maļ ewarīde poa ūbea ēsīda cue zeē bada bēra jarrabada zesia.

²⁶ Baribala Ācōrēba Elīara ni aba pēdra wērā Israeldebema carebade wābiē basia. Ātebala pēdra wērā Sido druade Sarepta purude ʙamaa wābisīa.§

* **4:4** Deuteronomio 8:3. Griego bedeade ācala cartade beeda corchetede bala neēa. † **4:8** *Satana, āyā wādua*. Griego bedeade ācala cartade māra neēa. ‡ **4:8** Deuteronomio 6:13. § **4:11** Salmo 91:11,12. * **4:12** Deuteronomio 6:16. † **4:18-19** *Sopua beada sobiabicuamārēā*. Griego bedeade ācala cartade māra neēa. ‡ **4:18-19** Isaia 61:1-2; 58:6. § **4:26** 1 Rey 17:1-16.

27 Ara maḷ quĩrāca Eliseo ḅasi ewaride aida bara ḅeada Israel druaḁe zocārā panasidaa baribarḷa āḁjirānebema ni abaḷda idjia biabiē basía. Āteḅarḷa Siria druaḁebema Naamaḷda biabisia.*

28 Maḷ ūrĩsidade jūma dji ḷarebada dede duanḷara quĩrūbucasiaḁa.

29 Ara maḷda Jesura puru dajadaa erreḅari edeḁapeḁa eya eḁaa tuca jira ḅaḁe bataḅueḁi carea edesidaa.

30 Baribarḷa Jesura ara āḁji daiḁu necai wāsia.

Jesuba ēberā jai bara ḅa biabida

Marco 1:21-28

31 Māwānacarea Jesura Galilea druaḁe Capernauḷ puruḁaa wāsia. Anāūbada ewaride idjia jaradia ḅasia.

32 Bio cawa ḅaḁeba ebuda jaradia ḅa ḅērā jūmarāḅa cawa crĩchadaē basía.

33 Judiorā dji ḷarebada dede ēberā jai bara ḅaḁa ḅasia. Cawaēne idjia jĩgua jarasia:

34 –Jesu Nazaredeḅema! ĩCārē cārēā दौरा मीं से है? ¿Dai biē ḅai carea zesica? Mḷa cawa ḅaḷa bara caida: ḷḅara Ācōrēḅa diabueḁaa!–

35 Maḷ carea Jesuba idjía jarasia:

–Chuḅeada. Idji cacuaḁebemada ēḁrḷdua.–

Ara maḷda jaiba ēberāra egode ḅaebipeḁa ēḁrḷasia. Baribarḷa maḷ ēberāra ni cārē sida biē oē basía.

36 Māa unusidade jūmarāḅa cawa crĩchadaē basía. Āḁjiza iwidi duanesidaa:

–Idji ḅedeaba ĩsāwā jāwā o ḅa? Idjia jarabarḷara jairāḅa ĩjāḅadaa. Idjira ḷḅa ḅa ḅērā ḅedeabarḷaḁe jaira ēḁrḷcuabadaa.–

37 Maḷ ḅērā idjira puru caita ḅeaza bio trḷ ḅagasia.

Jesuba Simoḷ Pedro pācōrē biabida

Mateo 8:14-15; Marco 1:29-31

38 Judiorā dji ḷarebada dedeḅa ēḁrḷpeḁa Jesura Simoḷ deḁaa wāsia. Mama Simoḷ pācōrēḁa bio cawa nūmasia. Maḷ carea Jesua ḅeḁea djuburiasidaa biabimārēā.

39 Jesuba eḁaa acḷpeḁa dji cḷwamiara quēāsia. Ara maḷda cḷwamiara dugusia. Maḷḅe wērāra piradrḷpeḁa āḁjira ne cobisia.

Jesuba zocārā biabicuada

Mateo 8:16-17; Marco 1:32-34

40 Queubarḷaḁe zocārā quĩrātanoa cacua biē ḅeada Jesumaa enesidaa. Jesuba idji ḷawara āḁjirā ḷrḷ ḅḷpeḁa biabicuasía.

41 Ara maḷ quĩrāca zocārā jairāda ēberārā cacuaḁebemada ēḁrḷbicuasía. Ēḁrḷḅaḁaḁe nāwā bia jarasidaa: “ḷBara wārāda Ācōrē warraa!” Āḁjia cawa panasidaa idjira Ācōrēḅa diai jarada ēḁrḷ edabarida. Maḷ carea Jesuba āḁjira quēāḅadja chuḅeḁamārēā.

Galileade jaradia nĩḅada

Marco 1:35-39

42 Diapēḁeḁa Jesura puru dajadaa wāsia ēberā neēmaa. Baribarḷa ēberārāḅa idjira ḷarḷa panasidaa. Unusidade jarasidaa āḁji puruḁe ḅemārēā.

43 Baribarḷa Jesuba āḁjía jarasia:

–Mḷa dewara puru ḅeḁe jaradiaida ḅḷa Ācōrēra zebḷarḷda āḁji Boro bai carea. Maḷ ḅeḁea bia jaramārēā Ācōrēḅa mḷra diabuesia.–

44 Maḷ ḅērā Jesuba judiorā druaḁe dji ḷarebada deza jaradia wāsia.†

5

Beda quenapeḁada

Mateo 4:18-22; Marco 1:16-20

1 Ewari aba Jesura amene droma Genesare abada icawa ḅasia.* Maḷne Ācōrē ḅeḁea jaradia ḅa ūrĩni carea ēberārāra zocārā idjima powua duanasidaa.

2 Arima do icawa jāḅada umé ū panasidaa. Maḷ jāḅa djiḅarirāḅa āḁji ḅeda jidabadada caita saḅḷa panasidaa.

3 Maḷne Jesura Simoḷ Pedro jāḅade ḅadoḅeḁa jarasia quēsaarabe edemārēā. Maḷḅe jāḅade chūmeḅeḁa jūma arima duanarāa jaradia ḅesia.

4 Jaradiadacarea Jesuba Simoḷa jarasia:

–Jāḷḅe ḅa jāḅara do quēsaara edeḅeḁa beda ḅaridada.–

* 4:27 2 Reye 5:1-14. † 4:44 Judiorā drua. Griego ḅedeade ḷcarḷa cartade Judea druada wa Galilea druada bḷ ḅḷa.

* 5:1 Genesare amenera idjaba Galilea abadaa.

⁵ Baribara Simoalpa panusia:
 -Jaradiabari, daira diamasi beda bari panada nadrasidaa. Mawamina ni care sida jidadae basia. Baribara bala mawa jara ba bea iya.

⁶ Ara maada adjira beda barisidaa. Bio zocara jidabada bea dji beda jidabadara cobalpa basia.

⁷ Mal carea dewara jabade beada jawaba trasidaa carebade zedamarera. Zedapeda jabara umena bedaba birasidaa. Malpa biru baebododa basia.

⁸⁻¹⁰ Simoal Pedroba idji ume panal bida beda zocara jidapedada unusidade cawa crichadae basia. Idji ume panara Santiago idjaba Juaal basia. Adjira Zebedeo warrara basia. Malne Simoala Jesu caita wapeda chiraborode cobepeda jarasia:

-Mal Boro, biara bala bara mal caitabemada aya waida, mala cadjirua obari bea.

Jesuba Simoala jarasia:
 -Dauperaradu, idiba ita bara mal itea ebera enebarida bea.

¹¹ Adjiraba jabara doya enenapeda juma amesidaa. Malbe Jesu ume wasidaa.

Jesuba aida bara ba biabida
Mateo 8:1-4; Marco 1:40-44

¹² Ewari aba Jesura purude basia. Malne ebera aidaba juma bira bada iusia. Mal eberaba Jesu unuside idji quirapita chiraborode barru cobepeda nawa quir djuburiada iwidisia:

-Mal Boro, bala quiria balara, mala poya biabida bala.

¹³ Malne Jesuba jawa ala balara jarasia:

-Mawa o quiria bala. Biadu!
 Ara maada aidara anisia.

¹⁴ Malne Jesuba idjia jarasia:

-Ba biadara ni abala jaradua. Abalpa sacerdotemaa wadua bara biasida unumarera. Jalbe Acora quirapita bia bei carea Moiseba jarada quiraca ne diacuadua. Mawa eberaba cawada bara warada biasida.

¹⁵ Baribara Jesura tral bargaara wasia. Mal bea eberara zocara zebadjidaa idjia jaradia ba urini carea. Cacia bie beara zebadjidaa biabicumarera.

¹⁶ Baribara Jesura edaude ebera neemaa wabadjia Acora beaei carea.

Jesuba ebera cacua beu ba biabida
Mateo 9:1-8; Marco 2:1-12

¹⁷ Ewari aba Jesuba jaradia bade pariseora, judiora ley jaradiabadara sida arima duanasidaa. Adjira Galilea druadeba, Judea druadeba idjaba Jerusalea purudeba zepedada basia. Malne Acora baladeba Jesuba cacua bie beara biabadjia.

¹⁸ Mawa bade balade ebera cacua beu bada idji cadee enenapeda eda ede quiria panasidaa Jesu quirapita badi carea.

¹⁹ Baribara eberara cabana nupa bea poya Jesuma jubeidae basia. Mal carea adjiraba dji cacua beu bara de ala edesidaa. Malbe de labemada ogadapeda dji cacua beu bara dji cadadeba edaa basidaa. Ebera esi Jesu quirapita basidaa.

²⁰ Jesuba unusia adjia warada ia panada idjia cacua beu bara poya biabida. Mal carea dji cacua beu ba nawa jarasia:

-Ache, bala cadjirua odara mala quiradoasia.

²¹ Mal urisidade arima duana pariseora, judiora ley jaradiabadara bida nawa crichasidaa:

"Idjira caida cricha ba? Cere cerea mawa Acora quirapita bie beae ba? Aba Acora balpa eberaba cadjirua odara poya quiradoaya."

²² Baribara Jesuba adjia cricha panara cawada bea nawa iwidisia:

-Cere cerea ba sode jaw cricha panal?

²³ Barimara caida zaraara ba? Cadjirua odara quiradoayada aida wa na ebera cacua beu bara piradripeda nibabida?

²⁴ Acora mal, Naal Djara Edadara basia naal ejune duanaba cadjirua obadara quiradoamarera. Malra bara unubiya.

Ara maada dji cacua beu ba nawa jarasia:

-Piradripada. Bal cadara edapeda diguida wadua.

²⁵ Ara mawa jarabara cacua beu badara piraripeda idji cadara edapeda jumar quirapita bade wasia. Malbe Acora bio bia jara bada diguida wasia.

† 5:12 Aidara Jesu ewaride warada sawa basida dadjiraba cawadae panala. Baribara judioramara aba Acora balpa poya biabida basia (Numero 12:9-12; 2 Reye 5:7). Mal awara aba aidaba jidasira aya bade waida basia (Levitico 13:45-46).

‡ 5:14 Levitico 14:1-32.

²⁶ Mañ unusidade jūmarāba cawa crīchadaē basía. Mañ bērā Ācōrēra bio bia jarasidaa. Ācōrē wayaadeba jarasidaa:
 -¡Idi wārāda ne ununaca waibłada unusidaa!-

Jesuba Levi trāna

Mateo 9:9-13; Marco 2:13-17

²⁷ Māwānacarea Jesu wābłarłde parata Romanebema boro itea jłrł pebarida unusia. Idji trłra Levi abadjidaa. Mañ ēberāra parata diabada dede chūmasia. Jesuba unupeđa jarasia:
 -Mł ume zedua.-

²⁸ Ara małda Levira piradrłpeda idjia o bādara amepeda Jesu ume wāsia.

²⁹ Małbe Jesu carea Leviba idji dede ne codi waibłada osia. Zocārā Romanebema boro itea parata jłrł pebadarāda, dewara ēberārā sida ādji ume ne co panasidaa.

³⁰ Mañ unusidade judiorā ley jaradiabadarāba, pariseorā bida Jesu ume nībabadarāa nāwā biē jarasidaa:

-¿Cārē cārēā parata jłrł pebadarā ume idjaba dewara cadjirua obadarā ume bida ābaa ne co panł?-

³¹ Jesuba ādjía jarasia:

-Cacua bia beaba nēārā diabarira jłrłđacaa. Ababe cacua biē beabłrł jłrłbadaa.

³² Młra jipa bea trłi carea zeē błaa, ātebłrł cadjirua obadarāda trł błaa Ācōrēmaa zedamārēā.-

Ne codaca ewaridebema

Mateo 9:14-17; Marco 2:18-22

³³ Ācłrłba Jesua jarasidaa:

-Borocuebari Juał ume nībabadarāba Ācōrēa iwidibładade ara cadrłaa ne codaca ewarira obadaa. Ara mał quīrāca pariseorā ēpēbadarā bida obadaa. Baribłrł bł ume nībabadarāba ¿sāwāērā ođaca?-

³⁴ Jesuba ādjía jarasia:

-Māwāra wērā edabłrłba błsrīda ewari o błde ¿idjia eđodarāa ne codaca ewarida obica?

³⁵ Baribłrł ewari aba dewara ēberārāba idjira āyā ededía. Mañ ewaridebłrł idjia eđodarāba ne codaca ewarira ođia.-

³⁶ Mañ awara Jesuba ādjía ne jara błdeba nāwā jarasia:

-Nī abałba wua djiwidida tłđapeda wua sorede capirudacaa. Māwā odibłrł wua djiwidira ārīya. Mañ awara dji wua djiwididi tłđara dji sore ume bia beēa.

³⁷ Idjaba nī abałba uva ba djiwidira animarā e ođa dji sorede tđacaa. Māwā odibłrł aseabłrłde animarā e ođa dji sorera cōāya. Małbe uva bāra, animarā e ođa sida aduaya.

³⁸ Mañ carea uva ba djiwidira animarā e ođa djiwidide tłđida panłaa. Māwā umena dārā droadía.

³⁹ Idjaba uva ba asea dji drōā dobłrłba djiwidira do quīrīčaa. Ātebłrł jarabaria: "Uva ba dji drōāra djiwididi cāyābara biara błaa."-

6

Jesura ĩnāūbada ewari djibaria

Mateo 12:1-8; Marco 2:23-28

¹ ĩnāūbada ewaride Jesura idji ume nībabadarā sida ējūā trigo udade nībasidaa. Mama nīnane Jesu ume nībabadarāba trigora tł edadapeda jłwaba cłratadapeda co nībasidaa.*

² Ācłrł pariseorāba mañ unusidade iwidisidaa:

-¿Bārāba cārē cārēā ĩnāūbada ewaride ocara panłda o panł?-

³ Jesuba panusia:

-¿Bārāba Ācōrē Bedeara acłđacaca? Davi, idji ume nībabadarā sida jarra panasidaade ¿sāwā osida?†

⁴ Davira Ācōrē dede eda wāpeda Ācōrē quīrāpita bāda pałda edasia. Mañ pałra ¿ababe sacerdoterāba codida panasidaēca? Baribłrł Daviba copeđa idji ume nībabadarāa diasia.-

⁵ Idjaba Jesuba jarasia:

-Mł, Nał Djara Edađara ĩnāūbada ewari djibaria.-

Jesuba ĩnāūbada ewaride ēberā biabida

Mateo 12:9-14; Marco 3:1-6

⁶ Dewara ĩnāūbada ewaride Jesura judiorā dji jłrebada dedaa wāpeda jaradia basia. Mama ēberā jłwa ara beu błda basia.

* 6:1 Deuteronomio 23:24-25. † 6:3 1 Samuel 21:1-6.

²⁸ Bārā biē jarabadara bia jaradadua. Bārā biē obada carea Ācōrēa iwidiidadua ādjirāra carebamārēā.

²⁹ Abaaba bāda uridarrade uibara, dewarabema uridarrade idu ubidua. Abaaba bāa cacuade jā bādebeemada aba jāribara, dewarabema bāa jā bā sīda idu edebidua.

³⁰ Abaaba bāa ne iwidiibara, wāgarādūa. Maā awara bāa erobādebeemada abaaba jārisira iwidiirādūa jēda diamārēā.

³¹ Bārāba quīrā panāa djārāba bārāra bia odida. Ara maā quīrāca bārāba djārāra bia odadua.

³² Ababe bārā dji biarādara quīrā panabara, ꝑcaiba bārāra bia jarai? Cadjirua obadarā bida ādji dji biarāra quīrābadaa.

³³ Maā awara ababe bārā dji biarādara bia odibara, ꝑcaiba bārāra bia jarai? Cadjirua obadarā bida ara maā quīrāca obadaa.

³⁴ Maā awara bārāba ababe dji poya jēda diadida beaa diadibara ꝑcaiba bārāra bia jarai? Cadjirua obadarā bida ara maā quīrāca obadaa ādjia diapedadara waya jēda edadida crīcha panā bēra.

³⁵ Maā carea bārā dji quīrāra quīrānadua. Ādjirāra bia odadua. Ādjirāa ne diadadua. Baribara diabādade ādjirāneba edadida crīcharānadua. Māwābara bārāba Ācōrēneba edadira bio waibaa baya idjaba unubidia wārāda bārāra Ācōrē dji dromaara bā warrarāda. Idjia cadjirua obadarāda, idjia bia bāada adaca sīda idji biadeba carebabaria.

³⁶ Ara maā quīrāca bārāba quīrā djuburia beadida panāa bārā Zeza bajāne bāba quīrā djuburiabari quīrāca.

Djārā biē jarabadadebema

Mateo 7:1-5

³⁷ Djārāra biē jararānadua Ācōrēba bārā biē jararāmārēā. Ni abāada beedeade bāada arānadua, Ācōrēba bārāda beedeade beada arāmārēā. Bārā biē opedadara quīrādoadadua. Māwā bārāba biē opedadara Ācōrēba quīrādoaya.

³⁸ Djārāa ne diadadua. Māwābara Ācōrēba bārāa bio aduba diaya ē bio birapeda cuguzoa bā quīrāca. Idjia diaya bārāba djārāa diabada quīrāca.–

³⁹ Maā awara Jesuba jarasia:

–ꝑDauberrea bāba dewara dauberrea bāda poya eronībaica? ꝑEronībaibara, ādjira umena uriade baedaēca?

⁴⁰ Ne cawa quīrā bāra dji jaradiabari cāyābara ne cawaara bāēa. Baribara idjia bio cawadacarea dji jaradiabari quīrāca beya.

⁴¹ Bārāba ꝑcārē cārē nejarra djārā daude bāda acābada? ꝑSāwāerā bacuru waibaa bādji daude bāda acāda?

⁴² Bacuru waibaa bādji daude bāda ununaē panabara ꝑsāwā djārāa nāwā jaradi? “Nejarra bā daude bāra māa aubariya.” ꝑBārāba jarabada quīrāca odacaa! Naārā bacuru waibaa bādji daude bāda aubaridadua. Māwā poya ununia nejarra djārā daude bāra aubaridi carea. Ara maā quīrāca bāa cadjirua o bāra naārā idu bādua. Maābebara djārāra carebaida bāa.–

Bacurura dji nejōneba cawabadaa

Mateo 7:15-20; 12:34-35

⁴³ Bacuru cadjiruaba nejō biada zaucaa. Ara maā quīrāca bacuru biaba nejō cadjiruada zaucaa.

⁴⁴ Bacurura dji nejōneba cawabadaa. Ara bara bāba higojōda zaucaa. Idjaba jūichichiba uvada zaucaa.

⁴⁵ Ara maā quīrāca ēberā biaba idji sođe ne bia erobādeba ne biada jarabaria. Baribara ēberā cadjiruaba idji sođe ne cadjirua erobādeba ne cadjiruada jarabaria. Ēberāba idji sođe crīcha bā quīrāca bedeabaria.

De uménebema

Mateo 7:24-27

⁴⁶ Māa jara bāra bārāba odacaa. Maāda ꝑcārē cārē māra bārā boroada abada?

⁴⁷ Māmaa zebāba mā beedeada ūrīpeda jā oibara māa jaraya idjira cai quīrāca bāda.

⁴⁸ Idjira ēberāba de obara quīrāca bāa. Maā ēberāba bio edu corosia aba mōgara zarea unubaraada. Maā ara de jūrā u nūmasia. Maā dera bio zarea nūma bēra do waibaa zebāde cora edeē basia.

⁴⁹ Baribara mā beedeada ūrīpeda jāēra naā quīrāca bāa. Ēberāba deda osia baribara de jūrā edu uē basia. Maā bēra do waibaa zebāde idji dera cora wāsia. Abeda jūma ārīsia.–

7

Jesuba sordaorā boro nezoca biabida

Mateo 8:5-13

- 1 Jesuba ēberārā māwā jaradacarea Capernauļnaa wāsia.
- 2 Mama sordaorā boroda basia. Idjia nezoca bio quīrīā bāda erobasia. Baribāḡa maļ nezocara cacua biē bā bērā jūācāyā nūmasia.
- 3 Dji sordaorā boroba Jesudebema ūrīsīde ācāḡa judiorā dji dromarāda Jesumaa diabuesia idji nezoca biabide zemārēā.
- 4 Ādjirāra wānapeda nāwā bedea djuburiasīdaa:
-Jāḡ sordaorā borora ēberā bīaa. Maļ bērā bia bāa bāa carebaida.
- 5 Idjia dadji judiorāra bio quīrīā bā bērā dadjirā dji jḡrebada deda o diasia.-
- 6 Māwā jarapedada bērā Jesura ādji ume sordaorā boro dedaa wāsia. Baribāḡa de caita jūēbādade sordaorā boroba idji dji biarāda Jesua nāwā jarade diabuesia:
-Mā boro, māra dji biaē bērā, biara bāa bāra mā dede eda zeēda.
- 7 Maļ carea māra bāmaa wāē basia. Baribāḡa mā nezoca biamārēā bāa jāmaaba jaraibāḡa biaya.
- 8 Mā boroba jara bāra māa ījāida bāa. Idjaba māa jara bāra sordaorā mā jḡwaeda beaba ījānida panāa; māa abāaa zeduada aibāḡa zebaria; wāduada aibāḡa, wābaria; idjaba mā nezocaa nāwā oduada aibāḡa ara maāda idjia obaria.-
- 9 Maļ ūrīsīde Jesuba idjidebemada bia crīchasia. Maļ carea idji ēpē panāra acāpeda jarasia:
-Mā jaraya: naļ ēberāba bio ījā bā quīrāca israelerā tāēna ni aba bīda unucaa.-
- 10 Sordaorā boroba diabuedarā jēda wāsīdade unusīdaa nezoca cacua biē bādara biasida.

Jesuba pēdra wērā warra biabida

- 11 Māwānacarea Jesura, idji ume nībabadarā sīda Naiļ puruḡaa wāsīdaa. Ādjirā ume ēberārāra zocārā wāsīdaa.
- 12 Jesu dji purude eda wābada caita jūēsīde unusia ēberārāba cūdra jaidadada tḡbarīde edebādada. Dji papara pēdra wērā basia. Ababe maļ warrada erobasia. Dji pēdra wērā ume ēberārāra cābana duanasīdaa.
- 13 Jesuba dji pēdra wērāra mīā djuburi unupeḡa nāwā jarasia:
-Waa jīārādua.-
- 14 Maļbe caita wāpeda dji bēwārā edebada bacuruda tāsia. Maļ carea dji edebādarāra nūpanesīdaa. Maļne Jesuba jarasia:
-Cūdra, māa bāa jaraya, piradrādua.-
- 15 Ara maāda dji beu bādara piradrāpeda bedesia. Maļbe Jesuba idjira dji papaa diasia.
- 16 Maļ carea dji arima duanāra bio dauperasīdaa. Jūmarāba Ācōrēra nāwā bia jarasīdaa:
-Wārāda Ācōrēneba bedebari dji dromada dadjirā tāēna jūēsia. Ācōrēba idji purura carebade ze bāa.-
- 17 Maļ bērā Jesura jūma Judea druade idjaba mama caita bea purude bīda trā bāḡasia.

Jesuba Borocuebari Juaļnebema jarada

Mateo 11:2-19

- 18-19 Juaļ ume nībapedadaba Jesuba odara Juaļa jūma nēbāḡasīdaa. Maļ carea Juaļba ume trḡpeda Jesua nāwā iwīdīde wābisīa: “ĶBāra dji zeīda bādaca, wa dewarada jānīda panā?”
- 20 Ara maāda Jesumaa wānapeda iwīdisīdaa:
-Borocuebari Juaļba daira bāmaa diabuesia. Idjia nāwā iwīdībisīa: “ĶBāra dji zeīda bādaca, wa dewarada jānīda panā?”-
- 21 Ara maļ ewarīde Jesuba cacua biē beada, jai bara beada, dauberrea bea sīda zocārā biabīcua basia.
- 22 Maļ bērā Jesuba ādjīa nāwā panusia:
-Bārāba unu panāda idjaba ūrī panāda Juaļa jarade wānadua: dauberrea beadaba unu panāa, jirū biē beadara bia nīnaa, aida bara beadara biasīdaa, cawāḡa qui beadaba ūrī panāa, idjaba beupēdadara lḡrēbacuasīdaa. Maļ awara ne neē quedeaba bedea bia Ācōrēba carebaīdebemada ūrī panāa.*
- 23 Mā īgaraē ījā bāra bio bia baya.-
- 24 Juaļba diabuedarā wāpedadacarea Jesuba arima duanāa Juaļnebemada nāwā jarasia:
-Ējūā pōāsa ewaraga bādaa bārāba Juaļ acāde wāsīdade Ķcārēda ununīda crīchāsīda? ĶNāūrāba cha ureurea eronūmada ununīda crīchāsīdacā?†

* 7:22 Isaia 29:18-19; 35:5-6; 26:19. † 7:24 Nāūrāba cha ureurea eronūmada. Maļba jara bāa “ēberā peramīaida bāda.”

²⁵ Māwā crīchadaē basía. Maāda ζcārēda ununida crīchasiada? ζĒberā bio djio bāda ununida crīchasiada? Māwāēa; dji bio djio bea, jūma nebía erobeara dji bororā de dromane panabadaa.

²⁶ Maāda ζcārēda ununida crīchasiada? ζĀcōrēneba bedeabarida ununida crīchasiada? Māē, Ācōrēneba bedeabarida acade wāsidaa. Juaāra Ācōrēneba bedeabari dji dromaa.

²⁷ Idjidebemada Ācōrē Bedeade nāwā bā bāa:

Bedeá jarabarida mā bā na diabueya bā na jarimārēā.‡

²⁸ Māa jaraya: naā ējūāne ni abaāda Juaā cāyābara dji dromaara bāēa.§ Baribāra Ācōrē purudebema dji edaara quiruda idji cāyābara dji dromaara bāa.*

²⁹ Jesuba jara bā ūrīsidade ēberārāba, Romanebema boro itea parata jara pebadarā bida jarasidaa Ācōrēba o bāra jipa bāda, Juaāba ādjirāra borocueda bēra.

³⁰ Baribāra pariseorāba, judiorā ley jaradiabadarā bida Ācōrēba ādji itea o quīrā badara igarasidaa. Maā carea Juaāba ādjirāra borocueē basía.

³¹ Dadjirā Boro Jesuba idjaba jarasia:

–Idibema ēberārāra ζcārē quīrāca panā?

³² Purude warrarā jemene panane nāwā ijarabada quīrāca panāa:

Daiba chiru zasidade bārāra caridaē basía.

Sopuadebema trābi trāsidade bārāra jīānaē basía.

³³ Bārāra ara maā quīrāca panāa. Juaā zeside bariduada coca basía idjaba uva bā aseada doca basía. Maāne bārāba jarasidaa idjira jai bara bāda.

³⁴ Maābe mā, Naā Djara Edadara ze bāa. Māa ne jūmada cobaria idjaba ne jūmada dobaria. Maāne bārāba jarabadaa māra ne coya bāda idjaba itua awua bāda. Maā awara jarabadaa māra cadjirua obadarā ume, Romanebema boro itea parata jara pebadarā ume bida nībabarida.

³⁵ Baribāra cawa panāa Ācōrē necawaara jipa bāda idji jīā panāba jipa obada bēra.–

Pariseo Simoā dede Jesu ne coda

³⁶ Pariseoda basía. Maā pariseoba Jesura edosia idjima ne code wāmārēā. Ara maāda Jesura wāpeda ne co chūmesia.

³⁷ Maā purude wērā bio cadjirua obarida basía. Maā wērāba Jesu pariseo dede ne co bāda cawaside alabastro mōgara odade querada enesia.†

³⁸ Jesu caita cobepeda jīā bāba idji daubaba Jesu jūrā sagasia. Maābe idji budaba jarepeda Jesu jūrā isōpeda idjia quera enenaba pāfasia.

³⁹ Maā unuside Jesu edoda pariseoba nāwā crīchasia: “Naā ēberāda wārāda Ācōrēneba bedeabari badabara cawacasia cadjirua obari wērāba jāwā o bāda.”

⁴⁰ Maā carea Jesuba nāwā jarasia:

–Simoā, māa bāa ne jara quīrā bāa.–

Simoāba jarasia:

–Māēteara jaradua, Jaradiabari.–

Jesuba jarasia:

⁴¹ –Ēberāda umē panasidaa. Ādjia ēberā bara bāa diai bara panasidaa. Abāba quiniento ewari trajabāra de edabari quīrāca diaida basía.‡ Dewarabemaba cincuenta ewari trajabāra de edabari quīrāca diaida basía.

⁴² Baribāra ādjia poya diadaēda cawada bēra, dji bara bā ēberāba ādjia diadida panāra quīrādoasia. Māa bāa iwidiya: ζsālgāba dji bara bā ēberāra biara quīrāi?–

⁴³ Simoāba panusia:

–Māmaarā dji auđuara diaida badaba biara quīrāya.–

Jesuba jarasia:

–Bāa aride panusia.–

⁴⁴ Maābe wērāmaa acāpeda Simoā jarasia:

–ζBāa naā wērāra unu bāca? Bā dede jūeside mā jūrā sagāmārēā bāa baidoda diaē basía, baribāra naā wērāba ara idji daubaba mā jūrā sagāpeda idji budaba pōāsa jaresia.

⁴⁵ Mā jūeside bia edai carea bāa isōē basía, baribāra naā wērāba mā jūrā isō jōē bāa.

⁴⁶ Mā bia edai carea bāa mā boro ārā olivo dragara weaē basía, baribāra naā wērāba mā jūrā queraba pāfasia.

‡ 7:27 Malaquía 3:1. § 7:28 Naā ējūāne ni abaāda. Griego bedeade nāwā bā bāa: “Wērāba topedadabemada.”

* 7:28 Λαλαμααρά Jesuba versículo 29, 30 sida jarasia. † 7:37 Alabastro mōgarara cuaracuara bāa. Mācua zareaē bā bēra ne obadaa. Judiorāba alabastro Egipto druadeba enebadidaa. Jūma alabastro odara nēbāa bāa. ‡ 7:41 Quiniento ewari trajabāra de edabari quīrāca. Griego bedeade bā bāa “quinientos denarios.”

⁴⁷ Maḷ bĕrā mḷa nāwā jaraya: idjia cadjirua zocārā odara mḷa jūma quīrādoasia. Maḷ carea idjia mḷra bio quīrīā bḷa. Baribḷḷa ababba mācua cadjirua oḷāēda mḷa quīrādoabḷḷa maḷba mḷra mācua quīrīā baēa.–

⁴⁸ Maḷbe idjia wĕrāa jarasia:

–Bḷa cadjirua odara mḷa jūma quīrādoasia.–

⁴⁹ Baribḷḷa dewararā arima ne co chūmeaba nāwā jara duanesidaa:

–Naḷra ḷcaida crīcha bḷ? ḷMāwāra dewaraba cadjirua odara idjia poya quīrādoaida bḷca?–

⁵⁰ Maḷne Jesuba wĕrāa jarasia:

–Bḷa mḷra ījāna bĕrā cadjiruadebemada ēdrḷasia. Necai wādua.–

8

Wĕrārāba Jesu careba panana

¹ Māwānacarea Jesura puru waibḷa beaza idjaba puru zaque beaza wāsia. Maḷne jarabadjia Ācōrĕra ādji Boro bai carea zebḷḷada. Maḷ beḷea bia jaradia nīne idjia doce edadarāda idji ume nībabadjidaa.

² Maḷ awara wĕrārāda idji ume nībabadjidaa. Maḷ wĕrārā ḷcḷḷa cacua biē beadada Jesuba biabisia idjaba ḷcḷḷa jai bara beadada Jesuba dji jaira āyā jḷretasia. Aba Maria Magdalena basia.* Jesuba idji cacuadebemada jairāda siete āyā jḷretasia.

³ Cuzza quima juana sida basia. Cuzaba Herode dedebemada jūma cawa obadjia.† Susana sida basia. Maḷ awara dewara wĕrārāda zocārā panasidaa. Ādjirāba Jesu carebadi carea ne diabadjidaa.

Pea podadebema ne jara bḷ

Mateo 13:1-9; Marco 4:1-9

⁴ Zocārā ēberārā puruzabemada Jesumaa zesidaa. Maḷne ne jara bḷdeba Jesuba ādjirāa nāwā jaradisia:

⁵ –Ēberāda idji ējūāne ne pode wāsia. Māwā po nīne ḷcḷḷa tara ode baecuasia. Maḷ bĕrā ēberārāba ḷḷḷ tḷgasidaa idjaba ībanaba mīcuasidaa.

⁶ ḷcḷḷa tara mōgara ḷḷḷ egoro nāūcha bḷde baecuasia. Tununacarea mācua baido neē bḷ bĕrā jūma purrubasia.

⁷ ḷcḷḷa tara ējūā ḷḷḷida bḷde baecuasia. Tununacarea jḷcara ḷḷḷa bara bḷba barā quenasia.

⁸ Baribḷḷa ḷcḷḷa tara ējūā biade baecuasia. Maḷ tara bia waridapeda bio zausidaa.–‡

Māwā jarapeda Jesuba jīgua jarasia:

–Dji cḷwḷḷa bara bḷba quīrcuita ūrīdua.–

Pea podadebema Jesuba cawa jarada

Mateo 13:10-23; Marco 4:10-20

⁹ Maḷ carea Jesu ume nībabadarāba idjia iwidisidaa:

–Bḷa māwā ne jara bḷdeba jaradiadaba ḷcārĕda jara bḷ?–

¹⁰ Jesuba panusia:

–Ācōrĕba ēberārā pe erobadebemada jūmarāa cawabiē bḷmīna bārāa cawabi bḷa. Baribḷḷa dewararāa mḷa ne jara bḷdeba beḷea bḷa Ācōrĕ cartade jara bḷra māwāmārĕā. Nāwā jara bḷa:

Naḷ ēberārāba ūrī panḷmīna cawadaēa. Unu panḷmīna cawadaēa.§

¹¹ Mḷa ne jara bḷdeba jaradara naḷgḷa: dji tara Ācōrĕ beḷeaa.

¹² Ta ode baedaba naḷda jara bḷa: ḷcḷḷa ēberārāba Ācōrĕ beḷeada ūrīnapeda diauruba maḷ beḷea ādji soḷe jūēnara quīrādoabibaria ījārānamārĕā. Māwā ādjirāra cadjiruadebemada ēdrḷadacaa.

¹³ Ta mōgara ḷḷḷ egoro nāūcha bḷde baedaba naḷda jara bḷa: ḷcḷḷa ēberārāba Ācōrĕ beḷeada bio bḷsrīda edabadaa baribḷḷa bio carra jidadaca bĕrā soḷeba ījānacaa. Maḷ bĕrā dārāēne bia mīgabḷdade idu bḷbadacaa.

¹⁴ Ta ējūā ḷḷḷida bḷde baedaba naḷda jara bḷa: ḷcḷḷa ēberārāba Ācōrĕ beḷeada ūrīnapeda naḷ ējūāne sāwā bia beadida, ne jūma erogeadida, sāwā bḷsrīdadi sida biara crīchabadaa. Maḷ bĕrā ādjia ūrīpedadara igaradapeda waridacaa.

¹⁵ Baribḷḷa ta ējūā biade baedaba naḷda jara bḷa: so jīpa beaba idjaba crīcha bia beaba Ācōrĕ beḷeada ūrīnapeda wārāda ījābadacaa. Ādjia ījā panḷra idu bḷdaca bĕrā ne biada obadaa.

* **8:2** Maria Magdalēnara Magdala purudebema bĕrā māwā ḷḷḷ jarabadjidaa. † **8:3** Maḷ Herodera Antipa ḷḷḷ jarabadjidaa. ‡ **8:8** Bio zausidaa. Griego beḷeade bḷ bḷa: “Ta aba quiruba cien tada diasia.” § **8:10** Isaia 6:9.

Ībīrānebema ne jara bā
Mateo 5:14-15; Marco 4:21-25

¹⁶ Ni abalaba ĩbīrāda coadapeda mērā nūmanacaa wa epedeco droma edre badacaa.* Ātebala lta dji ĩbīrā balbadade nūmlbadada dji dede eda zebadarāba lnaa ununamārēā.

¹⁷ Ara maļ quīrāca ne jūma ebuda balēra mērā beēa. Dadjia cawadaē panara Ācōrēba ebuda cawabiya.

¹⁸ Maļ bērā bio quīrācuīta ūrī pananadua. Abalaba wārāda cawaibala, Ācōrēba auđuara cawabiya. Baribalala adua balba cawa balda crīchaibala idjia crīcha bal sīda Ācōrēba jāriya.

Jesu ēberārā idjima zepedada
Mateo 12:46-50; Marco 3:31-35

¹⁹ Ewari aba Jesu papaba, idji djabarā bida idjira acade wāsīdaa. Baribalala poya araa jūneā basia ēberārāda zocārā duana bērā.

²⁰ Maļ carea lcalaba idjīa jarasīdaa:

-Ba papara, bal djabarā sīda dajadaare panala. Ādjia bal acade ze panala.-

²¹ Jesuba jarasia:

-Ācōrē beđea ūrīnapeda ĩjā beada mļ papaa idjaba mļ djabarā.-

Jesuba amene bogozoara tumabida
Mateo 8:23-27; Marco 4:35-41

²² Ewari aba Jesuba idji ume nībabadarā nāwā jarasia:

-Amene wa quīrārē wānadrā.-

Ara maļda jābade badodapeda wāsīdaa.

²³ Chābadade Jesura cāi basia. Māwā bade nāūrāda dji cābāyā puá nūmesia. Maļ bērā jābara baidoba biru baebodosia. Abeda minijichiade panasīdaa.

²⁴ Maļ carea Jesura lrlmanapeda nāwā jarasīdaa:

-jradiahari, Jaradiahari, dadjirāra barrubododaa!-

Jesura pirabaripeda nāūrāa, baido bogozoa bida jarasia tumanamārēā. Ara maļda jūma tuma nūmesia.

²⁵ Maļbe idji ume nībabadarā nāwā jarasia:

-Bārāba ĩjā panara lśawāsi?-

Baribalala idji ume nībabadarāba ne wayaaba cawa crīchadaē basia. Ara ādjiduba iwīdi duanesīdaa:

-lNałgara caida jāwā bal? Idji beđeara nāūrāba, baido bogozoa bida ĩjābadaa.-†

Jesuba jai zocārā āyā jaretada
Mateo 8:28-34; Marco 5:1-20

²⁶ Amene chānapeda Gerasa druade jūēsīdaa.‡ Gerasara Galilea amene wa quīrārē balaa.

²⁷ Jesu drua badobalade ēberā maļ purudebemada idjima zesia. Maļ ēberāra jai bara balda dārābala basia. Idjia cacuade ni cārē sīda jlca basia. Dede bida bāca basia, ātebala beudār labaribada urade babadjia.

²⁸ Idjia Jesu uniside biasia. Maļbe Jesu quīrāpita chīrāborode cobepeda jlgu jarasia:

-Jesu, Ācōrē dji Dromaara bal Warra, lścārē cārēā młra mīā sē bal? jMā djuburia młra biē balāđua!-

²⁹ Jaiba māwā jarasia Jesuba maļ ēberā cacuadebemada ēdrāmārēā jarada bērā. Dārābala basia maļ jaiba ēberāra biē o erobada. Dewararāba dji ēberāra carenaba jnapeda quīrācuīta wagabadjīdamīna carenara tucupeda ēberā neēmaa jaiba edebadjia.

³⁰ Maļne Jesuba idjīa iwīdisia:

-lBalra casa trā jarabada?-

Idjia panusia:

-Młra Cābana abadaa.-§

Idjia māwā jarasia ādjira ēberā cacuade bio cābana panl bērā.

³¹ Maļne ādjia Jesua beđea djuburiasīdaa uria dau care baldaa diabuerāmārēā.*

³² Māwā panane ādji caita eya zaquede chinada zocārā ne co duanasīdaa. Maļ carea jāirāba Jesua beđea djuburiasīdaa maļ china cacuade idu eda wābimārēā. Maļne Jesuba iduaribisia.

* **8:16** *Mērā nūmanacaa.* Griego beđeade bal balaa: "Cāda edre badacaa." † **8:25** Salmu 107:28-30. ‡ **8:26** *Gerasa.* Griego beđeade lcalaa cartade "Gadara" bal balaa. § **8:30** *Cābana.* Griego beđeade "Legiōl" bal balaa. Maļba jara balaa sei mil sordaorāda. * **8:31** *Uria dau care baldaa.* Griego beđeade bal balaa "abismo." Mama Ācōrēba jāirāra cawa o balcāria. Apocalipsi 9:1-3; 20:1-3.

³³ Ara maŕda jairãra ēberã cacuadebemada ēdradapeda china cacuade eda wãcuasidaa. Maŕbe cawaēne chinara pirapodapeda perawadeba daidu tēucuaadapeda nãbãrã quin-
isidaa.

³⁴ Maŕ unusidade dji china waga pananara daupera pira wãsidaa. Ādjia unupedadara
purude beaa, puru jãga beaa bida nēbãrãsidaa.

³⁵ Ēberãrãba acãde zesidade dji ēberã jai zocãrã erobadara Jesu caita chũmãda unusidaa.
Quirã bapeda cacuade jãbadara jã basia. Maŕ carea ēberãrãra dauperasidaa.

³⁶ Dji unupedadaba nēbãrãsidaa sãwãbãrã idjira biasida.

³⁷ Maŕba jũma Gerasadebemarãra ne wayadapeda Jesua bedea djuburiasidaa ādji
druadebemada āyã wãmãrēã. Ara maŕda Jesura wayacusa jãbae ãadopedã Galileadaa
wãsia.

³⁸ Wã naēna ēberã jai bara ãadaba Jesua bedea djuburiasia idji ume wã carea. Baribãrã
Jesuba nãwã jarasia:

³⁹ –Diguídaa wãpeda jũmarãa jaradua Ācõrēba bã ume ne waibãa odada.–

Ara maŕda ēberãra idji purudaa wãsia. Mama jũmarãa nēbãrãsia Jesuba idji ume ne
waibãa odada.

Jesuba wērãcau ãrēbabida

Mateo 9:18-26; Marco 5:21-43

⁴⁰ Galilea druade ēberãrã cãbana panãba Jesura jãã panasidaa. Idji jũeside ādjirãba bio
capirã edasidaa.

⁴¹⁻⁴² Maŕne ēberã Jairo abadada idjimaã zesia. Maŕ Jairoa judiorã dji jãrebada dede dji
boro basia. Idjia cauda ababe erobasia doce poa ãada. Maŕ wērãcaura jũãcãyã nũmasia.
Jairoa Jesu jĩrũ caita cobepeda bedea djuburiasia idji diguídaa wãmãrēã.

Ara maŕda Jesura wãsia baribãrã wãbãrãde ēberãrãba idjira pēsua eropanasidaa.

⁴³ Ādjirã tãēna wērã doce poa oamiaba jida ãada nĩbasia. Maŕ wērãba nēãrã diabadarãa
idji paratara jũma diaãoasia,† baribãrã ni abããba poya biabidaē basia.

⁴⁴ Wērãra jēdaareba zepeda Jesuba cacuade jã ãã ide maãrĩ tãsia. Ara maŕda oara poasia.

⁴⁵ Maŕne Jesuba iwĩdisia:

–¿Caiba mãra tãsi?–

Jũmarãba panusidaa tãnaē panãda. Maŕ carea Pedroba jarasia:

–Jaradiabari, ēberãrãba ãara pēsua eropanãa. ¿Sãwã ããa iwĩdi ããa caiba ããara tãsida?–‡

⁴⁶ Baribãrã Jesuba jarasia:

–Abããba mãra tãsia. Mãra cawa ããa mã ãããadeba idjira biasida.–

⁴⁷ Wērãba odara poya mērãēda cawada bērã ne wayaaba ure nũmãda wãpeda Jesu jĩrũ
caita chĩrãborode cobesia. Maŕbe jũmarã quĩrãpita idjia jarasia cãrē cãrēã Jesura tãsida
idjaba ara maŕba biasida.

⁴⁸ Maŕne Jesuba jarasia:

–Cau, wãrãda biaida iãana bērã ããara biasia. Necai wãdua.–

⁴⁹ Wadi mama bedea panãne Jairo dedeba aba zepeda Jairoa nãwã jarasia:

–Bã caura jaidasia. Jaradiabarira waa mĩã sērãdua.–

⁵⁰ Maŕ ũrĩside Jesuba jarasia:

–Ne wayarãdua. Bãa soãeba iãibãrã, idjira ãrēbaya.–

⁵¹ Jairo dede jũepeda Jesuba Pedroda, Santiagoda,§ Juaŕda, dji wērãcau zezada, dji papa
sida eda edesia. Waa dewarada eda wãbiē basia.

⁵² Maŕne ēberãrãda dji wērãcau carea aujĩã duanasidaa. Maŕ carea Jesuba jarasia:

–Jĩãrãnadua, nãã wērãcaura beuē ããa, ãtebãrã cãĩ ããa.–

⁵³ Maŕ carea ēberãrãba Jesumãa acãdapeda ipidãsidaa, wērãcaura wãrãda beusida cawa
panana bērã.

⁵⁴ Baribãrã Jesuba dji wērãcau jãwãde jidapeda jarasia:

–¿Cau zaque, pirabaridua!–

⁵⁵ Mãwã jarabãrãde wērãcaura ãrēbapeda pirãbarisia. Maŕbe Jesuba jarasia wērãcaura ne
cobidãmãrēã.

⁵⁶ Maŕ unusidade djibarirãba cawa crĩchadaē basia. Baribãrã Jesuba ādjia jarasia ni abããa
jararãnamãrēã.

† 8:43 Maŕ wērãba nēãrã diabadarãa idji paratara jũma diaãoasia. Griego bedeaē ããããã cartade maŕra neãa. ‡ 8:45
¿Sãwã ããa iwĩdi ããa caiba ããara tãsida? Griego bedeaē zocãrã cartade maŕra neãa. § 8:51 Maŕ Santiagora trã jarabadaa
Jacobo.

9

Jesuba idji ume nĭbabadarā diabueda

Mateo 10:5-15; Marco 6:7-13

¹ Jesuba idji ume nĭbabadarā doce panĭra ābaa trĭpeda ḷḷada diasia jaida āyā jĭretadamārēā idjaba cacua biē bea sida biabidamārēā.

² Maḷbe ādjĭa jarasia:

–Ācōrēra dji Boro bai carea zebḷḷada jarade wānadia idjaba cacua biē beada biabidadia.–

³ Wāni naēna Jesuba ādjirāa jarasia:

–Bārā wāḷadade ni cārē sida ederānadia. Bardonada, buchacada, codida, parata sida ederānadia. Cacuaḷe jĭ panḷ awa ededadia.

⁴ Djārā purude jūēnapeda abaḷba bārāda bia edasira maḷ dedebemada āyā wārānadia aba purudeba ēdrḷḷadadaa.

⁵ Baribḷḷa puruba bārāda bia edaēḷḷa mamaḷba ēdrḷḷadia. Ēdrḷḷadade egoro pora bārā jĭrūne ḷara jārĭpetadadia. Maḷba cawabiya ādjĭa Ācōrē igara panḷ carea idjĭa cawa oida.–

⁶ Ara maḷda wānapeda puru beaza jarasidaa Ācōrēra ādjĭ Boro bai carea zebḷḷada. Maḷ beḷda bia jaradia panḷne cacua biē beada biabicuabadjĭdaa.

Herodeba Jesudebema ūrĭna

Mateo 14:1-12; Marco 6:14-29

⁷ Herodeda Galilea druadebema boro basĭa. Maḷ Herodeba jūma Jesuba o ḷada ūrĭsia.* Idjĭa cawa crĭchaē basĭa ḷcḷḷaba nāwā jara panḷ bērā:

–Borocuebari Juaḷda ḷrēbasia.–

⁸ Maḷne dewararāba jara panasidaa:

–Elĭada waya dadjĭrā tāēna zesia.–

Dewararāba jara panasidaa:

–Ācōrēneba beḷdeabari naēna ḷadada ḷrēbasia.–

⁹ Maḷ carea Herodeba jarasia:

–Mḷa Borocuebari Juaḷra oḷā tḷ beabisia. Māēteara za jara panḷra ḷcaida māwā ḷa?–

Maḷ carea Jesura unu quĭrā basĭa.

Jesuba mil juesuma audu ne cobigada

Mateo 14:13-21; Marco 6:30-44; Juaḷ 6:1-14

¹⁰ Jesuba diabuedarā jēda zesidade ādjĭa opedadada jūma nēḷarasidaa. Māwānacarea Jesuba ādjĭrāra Betsaidā puru caita ēberā neēmaa edesia.

¹¹ Baribḷḷa ēberārāba idjĭra mama ḷada cawadapeda araa wāḷḷasidaa. Maḷne Jesuba ādjĭrāra bia edapeda jaradia besĭa Ācōrēra ādjĭ Boro bai carea zebḷḷada. Maḷ beḷda bia jaradia ḷade dji cacua biē queḷeara biabicuasĭa.

¹² Queubḷḷade Jesuba doce edadarāra idjĭmaa wānapeda jarasidaa:

–Ēberārāa jaradia puru beamaa idjĭba de beamaa wānamārēā. Mamabḷḷa poya cānĭa idjĭba codida nēḷodĭa. Namara ne neēa.–

¹³ Jesuba jarasia:

–Bārāḷḷa ne cobidadia.–

Baribḷḷa ādjĭrāba panusidaa:

–Dairāba ne nēḷode wānaēḷḷa, naḷ ēberārā cābana panḷra poya ne cobidaēa. Paḷda juesumabe idjĭba beḷada umēbe eropanḷa.–

¹⁴ Mama panḷra umaquĭrā awa mil juesuma panasidaca ḷaa. Maḷ bērā Jesuba idji ume nĭbabadarāa nāwā jarasia:

–Ādjĭrāa jaradadia cincuenta awara awara egode chūpanenamārēā.–

¹⁵ Idjĭ ume nĭbabadarāba idjĭa jarada quĭrāca osidaa. Ēberārāa jūma chūpanesidaa.

¹⁶ Jesuba paḷ juesuma panḷra, beḷda umé panḷ sida idjĭ jḷwade edapeda bajānaa acḷpeda Ācōrēa bia jarasia. Maḷbe cōrācuapeda idjĭ ume nĭbabadarāa jarasia jedecadamārēā.

¹⁷ Jūmarāda ne codapeda jāwūāsidaa. Dji adubadada jḷḷa pesidade doce jamara birasidaa.

Pedroba Jesudebema jarada

Mateo 16:13-28; Marco 8:27-9:1

¹⁸ Ewari aba Jesura ēberārānebemada āyā wāpeda Ācōrēa iwĭdi basĭa. Idjĭ ume nĭbabadarāda arima panasidaa. Ācōrēa iwĭdidacarea Jesuba ādjĭa nāwā iwĭdisia:

–ḷēberārāba mḷra caida a panḷ?–

¹⁹ Ādjĭrāba panusidaa:

* 9:7 Maḷ Herodera Antipa trĭ jarabadjĭdaa.

-Λαγαβα jara panλα βαγα Borocuebari Juaλδα. Dewararāba jara panλα βαγα Eliάda. Dewararāba jara panλα βαγα naēnabema Ācōrēneba bedeabari baδada λrēbapeda jāwā βαda.-

²⁰ Maλne idjia waya iwidiisia:

-Bārāba mλra λcaida crīcha panλ?-

Pedroba panusia:

-Baγα Ācōrēba ēδrλ edabari diai jaraδaa.-

²¹ Jesuba bio jara βαsia maλgaγα ni abaλα jararānamārēā.

²² Maλ awara jarasia:

-Mλ, Naλ Djara Edadara bio bia mīgaida βα. Purudebema bororāba, sacerdote bororāba, dadji judiorā ley jaradiabadarā bida mλra igaradapeda beabidia. Baribaγα mλra ewari ūbeade λrēbaya.-

²³ Jesuba jūmarāa jarasia:

-Abaλba mλda ēpē quīrīā βαβαγα, idjia o quīrīā βαγα igarapeda ewariza bia mīgai carea baida βα.† Maλbe mλra ēpēida βα.

²⁴ Abaλba naλ ējūāne bia baida jaγα baibaγα, jīrūare bia baēa. Baribaγα abada mλ carea beuibaγα Ācōrē ume ewariza zocai baya.

²⁵ Bio crīchadada: ēberāda naλ ējūāne ne jūma eroβade beupeda ταβα uruadāa wāibaγα, λdjia eroβadaba carebaica?

²⁶ Abaλba mλra, mλ bedeā sida adua βαada aibaγα, mλ, Naλ Djara Edada λβα bara zebaγαde maλ ēberāra adua βαada aya. Maλ ewaride mλ Zeza Ācōrē λβα bara idjaba idji bajānebema nezocarā λβα bara zeya.

²⁷ Mλa wārāda jaraya: λcaγα nama panλ beudi naēna Ācōrēba mλra jūmarā Boro βαδada ebuda ununia.-‡

Jesu quīrā awara nūmena

Mateo 17:1-8; Marco 9:2-8

²⁸ Māwā jaradacarea ocho ewari baδe Jesura eyade λtaa Ācōrēa iwidiide wāsia. Pedroda, Juaλda, Santiago sida edesia.

²⁹ Mama Jesuba Ācōrēa iwidi baδe idji quīrādarrara dorrodorroa nūmesia. Idjia cacuade jλ βα sida totroaba dorrodorroa nūmesia.

³⁰ Cawaēne ēberāda umé odjadapeda Jesu ume bedeasidaa. Aba Moise basía. Dewarabemara Eliá basía.

³¹ Adji sida Ācōrē quīrāwārēāneba dorrodorroa panasidaa. Adjia bedeā panasidaa Jesu Jerusaleāne beadiδebemada.§

³² Māwā baδe Pedrorā dewararā sida bio daupea panasidamīna cāinaē basía. Maλne Jesura dorrodorroa βαda idjaba ēberā umé idji caita panλ sida unusidaa.

³³ Maλ ēberārā Jesu ume pananada wābadade Pedroba Jesua jarasia:

-Jaradiabari, bio bia βα daira nama panada. De zaqueda ūbea odia: aba βα itea, aba Moise itea idjaba aba Eliá itea.-

Pedrorā māwā bedeasia ni cārē sida cawaē bērā.

³⁴ Māwā baδe jλrārāda edaa zepeda adjirāra ānēbari edasia. Maλ carea adjira bio ne wayasidaa.

³⁵ Ara māwābaγade bedeada jλrārāne ūrīsidāa. Maλba nāwā jarasia:

-Naλdrλ mλ Warraa. Mλa idjira edasia. Idjia jara βαγα ūrīnadua.-*

³⁶ Maλ bedeā chupeadacarea Jesura iduba nūmλda unusidaa. Adjia unupeadara dārāsidaa ni abaλα nēbaγadaē panλda.

Jesuba warra jai bara βα biabida

Mateo 17:14-21; Marco 9:14-29

³⁷ Nurēma eyadeba edaa zesidaē ēberārā zocārāba Jesura acade zesidaa.

³⁸ Maλne abaλba nāwā jīgua jarasia:

-Jaradiabari, mλ djuburia mλ warrada acλdua. Mλra waa warra neē βα.

³⁹ Idjira jai bara βα. Maλba cawaēne idjira biabibaria, wawabibaria, idjaba yedaa cōpepea nūmebibia. Idjia mλ warrara idu βαca.

⁴⁰ Mλa βα ume nībabadarā jarasia jaira āyā jλretadamārēā, māwāmīna poyadaē basía.-

⁴¹ Maλ carea Jesuba panusia:

† **9:23** *Bia mīgai carea baida βα.* Griego bedeade nāwā βα βα: "Idji crura atau eideida βα." ‡ **9:27** *Ebuda ununia Ācōrēba mλra jūmarā Boro baδada.* Ebuda βαēa cārēda ununida. λcaγamaarā jara βα Jesu quīrā awara nūmeinebemada ununida. Dewararāmarā jara βα Jesu λrēbaidebemada, idji bajānaa wāinebemada, wa Ācōrē Joure zeidebemada ununida. § **9:31**

Jesu Jerusaleā beadiδebemada. Griego bedeade βα βα: "Jesu wāinebemada." * **9:35** *Isaia 42:1. Idjira edasia.* Griego bedeade λcaγα cartade nāwā βα βα: "Idjira bio quīrīā βα."

–¡Bārāba Ācōrēra Ījānacaa! ¡Bārāra dji cadjiruarā! Bārāba Ījānamārēā ¿aba sālbe mla droai? BΛ warrara namaa enedua.–

⁴² Warrara Jesumaa wābΛrΛde jaiba egode bæbipeda biara wawabisia. BaribΛrΛ Jesuba jaira āyā jΛretasia. Warrara biabipeda dji zezaa diasia.

⁴³ Ācōrē ΛbΛadeba māvāna unusidade jūmarāba cawa crīchadaē basia.

Jesuba waya idji beuidebema jarada

Mateo 17:22-23; Marco 9:30-32

Idjia o BΛ carea ēberārāba wadibida bio crīcha duanΛne Jesuba idji ume nībabadarāa jarasia:

⁴⁴ –Māa bārāa jarabΛrΛra bio quīrācuīta ūrīnadua. MΛ, NaΛ Djara Edadara abaΛba ēberārāa jidabiya.–

⁴⁵ BaribΛrΛ ādjirāba cawadaē basia cārē cārēā Jesura māvā bedebΛrΛda. Ācōrēba wadibida ādjirāa cawabiē basia. MaΛne ādjia Jesua iwīdīdida waya panasīdaa.

¿Caida dji dromaara bai?

Mateo 18:1-5; Marco 9:33-37

⁴⁶ Māvā panΛne ara ādjiduba bedea duanesīdaa caida dji dromaara bai cawaya.

⁴⁷ BaribΛrΛ Jesuba maΛra cawada bēra warra zaqueda edapeda idji caita nūmasia.

⁴⁸ MaΛne nāvā jarasia:

–Baridūaba mΛ Ījā BΛdeba warrarāda bia edaibΛrΛ, mΛda bia edabΛrΛa. Idjaba mΛ bia edabΛrΛba mΛ Diabuedada bia edabΛrΛa. Bārānebema dji edaara quirura Ācōrē quīrāpita dji dromaara BΛ.–

Dadjirā dji quīrūēra dadjirāre BΛ

Marco 9:38-40

⁴⁹ MaΛbe JuaΛba nāvā jarasia:

–Jaradiabari, daiba ēberāda unusīdaa bΛ trΛneba jaida āyā jΛreta BΛda. BaribΛrΛ dadjirā ume nībaca bēra daiba idjia jarasīdaa waa māvā orāmārēā.–

⁵⁰ Jesuba jarasia:

–Bārāba māvā jaradiē panasīdaa. Dadjirā dji quīrūēra dadjirāre BΛ.–

Jesuba JuaΛ, Santiago sida quēāna

⁵¹ Jesu bajānaa wāi ewari jūēbodoside wārāda Jerusaleānaa wāida crīchapeda wāsia.

⁵² WābΛrΛde ΛcΛrΛda Samaria druadaa na diabusia. Puru zaquede jūēnapeda sāma cānīda jΛrΛsīdaa.

⁵³ BaribΛrΛ maΛ purudebemarāba cawasīdaa Jesura Jerusaleānaa wābΛrΛda. MaΛ carea idjira bia edadaē basia.

⁵⁴ MaΛ bēra JuaΛba, Santiago bida Jesua jarasīdaa:

–Dai Boro, Eliaba oda quīrāca ¿Ācōrēa iwīdīdīca tΛbΛ urua bajāneba diabuebΛrΛba ādjirāra jūma quenamārēā?–†

⁵⁵ Jesuba ādji acΛpeda quēāsia. [Nāvā jarasia:

–Bārāra ¿cārē cārēā māvā bedea panΛ?‡

⁵⁶ MΛ, NaΛ Djara Edadara zeē BΛa ēberārā biē BΛi carea ātebΛrΛ ze BΛa ēdrΛ edai carea.–]§

MaΛbe dewara purudaa wāsīdaa.

Jesu ēpēni carea zarea BΛa

Mateo 8:19-22

⁵⁷ Ode wābΛdade abaΛba Jesua jarasia:

–Jaradiabari, bΛ wābΛrΛza mΛra bΛ ume wāya.–

⁵⁸ Jesuba jarasia:

–Usa pāra de bara BΛa, ĩbana sida de bara BΛa, baribΛrΛ mΛ, NaΛ Djara Edadara sāma cāi sida neē BΛa.–

⁵⁹ MaΛne Jesuba dewara ēberāa jarasia:

–MΛ ume zedua.–

Dji ēberāba panusia:

–MΛ Boro, bΛ ume wāi naēna idu mΛ zezada tΛbΛribidua.–*

⁶⁰ Jesuba idjia jarasia:

† 9:54 2 Rey 1:9-16. *Eliaba oda quīrāca.* Griego bedeadē ΛcΛrΛ cartade maΛra neēa. ‡ 9:55 Griego bedeadē BΛ BΛa: “Bārāba ¿cārē jauredēba māvā jara panΛ?” § 9:56 Griego bedeadē ΛcΛrΛ cartade bedea corchetede BΛra neēa. * 9:59 *Idu mΛ zezada tΛbΛribidua.* MaΛba griego bedeadē naΛ crīcha sida dia BΛa: “MΛa jāida BΛa aba mΛ zeza jaidabΛrΛdaa.”

-Beu beārāba beudarāra tɒbaridida panɒa. Baribɒɒɒ bɒa ēberārāa jarade wādua Ācōrēra ādji Boro bai carea zebɒɒɒɒa.-

⁶¹ Maɒne dewaraba Jesua jarasia:

-Mɒ sida bɒ caidū wāya, baribɒɒɒ naārā mɒ ēberārāmaa jarade wāida bɒa.-

⁶² Jesuba panusia:

-Abɒɒa trajade wāpeda waya jēda crīchaibɒɒɒ, idjira bia bɒɒa Ācōrē purude trajai carea.-

10

Jesuba setenta ēberārā diabueda

¹ Māwānacarea dadji Boro Jesuba idji ēpē beada setenta edasia Ācōrē beeda jarade wānamārēā.* Idji wāida bɒ puruza umé uméa wābisia.

² Ādjirāa nāwā jarasia:

-Zocārāba mɒ bedeara ijāni carea panɒa. Maɒ ēberārāra néu waiɒa waraga tabɒ quīrāca beaa. Baribɒɒɒ dji ewabadarāda zocārāēbe panɒa. Maɒ bērā Néu Djibaria iwīdidadua ewabadarāda idji néuɒaa diabuemārēā.

³ jWānada! Mɒa bārāra ēberā cadjirua tāēna diabueɒɒɒa. Ādjirāba bārāra biē odia usa cadrɒaba oveja zaque orrabari quīrāca.

⁴ Wābɒɒade buchacada, parata sida ederānadua. Bārāba jīrūne jɒbadara dewara ederānadua. Wānane ni abaa ume ode beDearānadua.

⁵ Dede eda wābɒɒade maɒ dedebemārāa nāwā jaradadua: “Ācōrēneba necai pananadua.”

⁶ Maɒ dedebemārāba bārāda necai edadibɒɒɒ, bārāba beedeapedada quīrāca ādjirāra necai panania. Necai edadaēbɒɒɒ, ādjirāra necai pananaēa.

⁷ Bārāra necai edadibɒɒɒ, maɒ dede panenadua. Deza cāirānadua. Bārāba o panɒbari ne edadida panɒ bērā mama panamisa ādjia diabɒɒara coɒadua.

⁸ Purude jūēbɒɒade ēberārāba bārāda bia edadibɒɒɒ, ādjia bārāa diabɒɒara coɒadua.

⁹ Maɒ awara dji cacua biē beara biabicuadadua. Ādjia nāwā jaradadua: “Ācōrēra bārā Boro bai carea zebɒɒɒa.”

¹⁰ Baribɒɒɒ purude jūēbɒɒade ēberārāba bārāda bia edadaēbɒɒɒ, ādjia nāwā jaradadua:

¹¹ “Maɒ purudebema pora dai jīrūnebemada bārā quīrāpita jārāpetabadaa unubīdi carea Ācōrēba cawa oida. Bio cawadadua Ācōrēra dji Boro bai carea zebɒɒɒa.”

¹² Maɒ bērā mɒa jaraya: Ācōrēba cawa oi ewaride idjia maɒ purura wetara cawa oya Sodomanebema ēberārā cawa oi cāyābara.†

Jesuba idji ijāē bea puru quēāna

Mateo 11:20-24

¹³ jCoraziānebemarāra, Betsaidadebemarā sida mīā djuburi beaa Ācōrēba cawa oi bērā! Mɒa ne ununaca bārā tāēna odara Tirode, Sidoɒne biā odabara, maɒ purudebemarāba isabe cadjiruada igaradapeda Ācōrēda ijācasidaa. Maɒ carea tɒbɒ porade chūpanecasidaa idjaba sopusadebema jɒbadara jɒcasidaa.

¹⁴ Maɒ bērā Ācōrēba cawa oi ewaride Tirodebemarā idjaba Sidoɒnebemarā cāyābara bārāra wetara cawa oya.

¹⁵ ¿Capernaūnebemarāra bajānaa wānica? jWānaēa! jĀcōrēba bārāra beudarā panabadamaa batabueya!-‡

¹⁶ Maɒbe idji ume nībabadarāa jarasia:

-Bārā beeda ijā bɒba mɒ beēada ijā bɒa. Bārā igara bɒba mɒda igara bɒa. Idjaba mɒ igara bɒba mɒ Diabuedada igara bɒa.-

Jesuba setenta diabueda jēda zepedaa

¹⁷ Jesuba setenta diabuedara jēda bio bɒsrida zesidaa. § Maɒbe ādjia Jesua nāwā jarasidaa: -jDai Boro, bɒ trɒneba jairā āyā jɒretabɒɒade ādjirāba ijābadaa!-

¹⁸ Maɒ carea Jesuba ādjia jarasia:

-Māē, mɒa unu basia diaurura bajāneba baa purepurea quīrāca baeɒɒɒa.

¹⁹ Mɒa bārāa ɒbɒada diasia diauru poyadamārēā idjaba dama ɒɒɒ, drusōrē ɒɒɒ biā poya tɒgadāmārēā. Ni cārē biā bārāra poya biē oēa.

²⁰ Baribɒɒɒ ababe bɒsridadiē panɒa bārāba jairā āyā jɒretabɒɒade ādjia ijābada bērā, āteɒɒɒ biara bɒsridadida panɒa Ācōrēba bārā trɒrā bajāne bɒ erobɒ bērā.

* 10:1 *Setenta.* Griego beedeade ɒɒɒɒ cartade bɒ bɒa “setenta y dos.” † 10:12 Genesi 18:16deba aba 19:29daa.

‡ 10:15 *Beudarā panabadamaa.* Griego beedeade bɒ bɒa “Hades.” § 10:17 *Setenta.* Griego beedeade ɒɒɒɒ cartade bɒ bɒa “setenta y dos.”

Jesu b̄asridada

Mateo 11:25-27; 13:16-17

²¹ Māwā bedea pan̄ne Jesura Ācōrē Jauredeba bio b̄asrida nūmesia. Mañ b̄ērā Ācōrēa nāwā jarasia:

-Zeza, b̄ara bajānebema Boroa idjaba nañ ējūānebema Boroa. B̄la ne adua beaa m̄la jaradiadara cawabida b̄ērā m̄la b̄ara bia jaraya. Ne cawa beaa b̄la cawabiē basía. Māē, Zeza, b̄la māwā o quīrīasia.

²² M̄l Zezaba m̄la ara idjidebemada jūma cawabisia. Ni ab̄al̄ba adua pan̄la m̄l, dji Warrara s̄awā b̄ada; aba m̄l Zezab̄ara cawa b̄la. Ara mañ quīrāca ni ab̄al̄ba adua pan̄la m̄l Zezara s̄awā b̄ada; ababe m̄l, dji Warrab̄ara cawa b̄la. M̄la ab̄ala m̄l Zezada cawabisira, mañ ēberā bida cawaya.-

²³ Mañbe idji ume nūbabadarāra awara edepeda nāwā jarasia:

-Bārāra bio bia pan̄la m̄la o b̄ada unu pan̄l b̄ērā. Dewaraba unusira mañ ēberā sida bio bia baya.

²⁴ Wārāda zocārā Ācōrēneba bedebadarāba, ēberārā bororā bida bārāba unu pan̄da unu quīrīā panasidaa, barib̄ara ununaē basía. Idjaba bārāba ūrī pan̄ara ūrī quīrīā pananamīna ūrīnaē basía.-

Samariadebema ēberā bia

²⁵ Ewari aba Jesu wārāda ne cawa b̄l cawaya judiorā ley jaradiabarida piradr̄peda nāwā iwidisia:

-Jaradiabari, ¿m̄la cārēda oida b̄l Ācōrē ume ewariza zocai bai carea?-

²⁶ Jesuba panusia:

-Ācōrē leyde ¿cārēda b̄l b̄l? ¿B̄lamaarā cārēda jara b̄l?-

²⁷ Judiorā ley jaradiabariba panusia:

-Jūma b̄l sođeba, jūma b̄l jauredeba, jūma b̄l ab̄adeba idjaba jūma b̄l crīchadeba b̄l Boro Ācōrēra quīrīadua.* Idjaba djārāra quīrīadua ara b̄ldji quīrīā b̄l quīrāca.-†

²⁸ Mañne Jesuba jarasia:

-B̄la aride panusia. Mañ quīrāca b̄la osira ewariza Ācōrē ume zocai baya.-

²⁹ Barib̄ara judiorā ley jaradiabariba ara idjida jipa b̄ada unubi quīrīasia. Mañ carea Jesua iwidisia:

-Barib̄ara djārā a b̄ade ¿caida jara b̄l?-

³⁰ Jesuba panusia:

-Ewari aba ēberāda Jerusalēneba Jericodaa wāsia. Wāb̄arade ne dr̄abadarāba idjira jidapēda bio puodapēda beuda quīrāca tab̄asidaa. Idjia erob̄adara jūma jārīnapēda wāsidaa.

³¹ Māwā b̄ade sacerdotēda ab̄ari ode zesia. Dji ēberāra tab̄ada ununamīna wāyā wāsia.

³² Ara mañ quīrāca Levideba yōnada mañ ode zesia.‡ Idjia bida ēberā tab̄ada ununamīna wāyā wāsia.

³³ Mañare ēberā Samariadebemada mañ ode zesia. Dji ēberā tab̄a unuside sopusia.

³⁴ Araa wāpēda dji ēberā cacua cōadr̄cuapēdadara olivo dragaba, uva ba bida soapēda wuaba barasia. Mañbe idji burro ḡr̄l b̄apēda cāibada dedaa edesia. Mama dji ēberāra biara carebasia.

³⁵ Nurēma Samariadebemaba de djibarīa paratada diapēda nāwā jarasia: "Idjira bio carebadua.§ Za m̄la diada parataba araēb̄ara, b̄l parataba carebadua. M̄l jēda zeb̄arade b̄l parata b̄adara m̄la jūma jēda diaya."-

³⁶ Māwā nēb̄arapēda Jesuba iwidisia:

-Ēberā ūbeabemaba dji ne dr̄abadaba puopēdadara unusidaa. B̄lamaarā ¿s̄āḡl̄ba idjira quīrīasi?-

³⁷ Mañne judiorā ley jaradiabariba panusia:

-Dji quīrā djuburiadaba.-

Jesuba idjia jarasia:

-Ara mañ quīrāca djārāra quīrīadua.-

Jesu Marta dedaa wāna

³⁸ Nocoḡaa wāb̄adade puru zaquede jūēsidaa. Mama wērā Marta abadada b̄abadjia. Mañ Martaba Jesura idji dede bia edasia.

³⁹ Martaba djabawērāda erob̄asia Maria abadada. Mariara Jesu jirū caita chūmasia idjia jaradia b̄l ūrī carea.

* 10:27 Deuteronomio 6:5. † 10:27 Levitico 19:18. ‡ 10:32 Levideba yōpēdadaba Ācōrē de dromane carebabadjidaa. § 10:35 Paratada. Griego bedēade b̄l b̄la "dos denarios."

⁴⁰ Māwā bΛde Martara jΛwa tābΛra bΛ bĕrā sobiĕ bĕsia. Jesu caita wāpeda jarasia:
 –Jaradiabari ŷbΛmaarā bia bΛca mΛ djabawĕrāba mΛra carebaĕ bΛda? Idjĭa jaradua mΛ carebamārĕā.–

⁴¹ Jesuba jarasia:

–Marta, Marta, bΛa ne zocārā oida bΛ carea jūmawāyā crĭcha bΛa.

⁴² BaribΛrΛ ŷĀcōrĕ bedea ūrĭda biara bΛĕca? MaġgΛda Mariaba o bΛa. Ni abΛba idjĭa maġra ocara bΛada adaĕa.–

11

Ācōrĕa iwĭdididebema

Mateo 6:9-15; 7:7-11

¹ Ewari abΛ Jesuba Ācōrĕa iwĭdi bΛsia. Māwānacarea idji ume nĭbabari abΛba nāwā iwĭdisia:

–Dai Boro, daiba Ācōrĕa aride iwĭdidi carea jaradiadua juaġba idji ume nĭbabadarāa jaradiada quĭrāca.–

² Jesuba jarasia:

–Bārāba Ācōrĕa iwĭdibΛdade nāwā bedeadadua:

Dai Zeza bajāne bΛ, jūmarā bΛra wayaĭda panΛa.*

Daiba quĭrĭā panΛa bΛra jūmarā Boro bai carea isabe zeida. [Idjaba quĭrĭā panΛa nāwā ĕjūānebemarāba bΛa quĭrĭā bΛra odida bajānebemarāba obada quĭrāca.]†

³ Codira ewariza daia diadua.

⁴ Daiba cadjirua opedadara quĭrādoadua djārāba dai biĕ opedadara quĭrādoabada quĭrāca.

Daira idu cadjiruade bΛebirādua, ātebΛrΛ cadjiruadebemada ĕdrΛ bΛdua.‡

⁵ Idjaba Jesuba nāwā jarasia:

–Āibĕrā bārānebemaba ariquetra dji biamaa wāpeda nāwā jaraiscada: “Ache, mĭa paġda ūbea diadua.

⁶ Nāwā diamasi abΛada cawaĕne mΛ dede jūĕsia baribΛrΛ ne cobi carea mΛa neĕ bΛa.”

⁷ Maġne dji eda bΛba nāwā panuiscada: “Ache, mĭā sĕrādua. MΛ dede eda wābadara jūātrΛ erobΛa. Daira jūma cΛdade duanΛa, mΛ warrarāra cāi duanΛa. Maġ bĕrā mΛa ni cārĕ sida poya diaĕa.”

⁸ MΛa jaraya: idjĭa paġra diaĕa bΛ ume dji bia bĕrā, ātebΛrΛ diaya bΛa mĭā sĕ bΛ bĕrā.

⁹ MΛa jaraya: ara maġ quĭrāca Ācōrĕa iwĭdi pananadua; maġne idjĭa bārāa diaya. Idjĭa diamārĕā jΛrΛ pananadua; maġne ununia. Dede eda wābadamaġba trĭnΛdua; maġne dji eda wābadara ewaya diai carea.

¹⁰ Dji iwĭdi bΛba edaya. Dji jΛrΛ bΛba unuya. Dji trĭ bΛ itea dede eda wābadara ewaya ne diai carea.

¹¹ Warraba paġ iwĭdibΛrΛde ŷdji zezaba mōgarada diaica?§ Warraba beda iwĭdibΛrΛde ŷdji zezaba damada diaica?

¹² Warraba ne ġmĭda iwĭdibΛrΛde ŷdji zezaba drusōrĕda diaica?

¹³ Bārā dji cadjiruarāba bārā warrarāa ne biada dia cawa panΛbΛrΛ, ŷbārā Zeza bajāne bΛba idji jaureda dji iwĭdi panΛa diaĕca?–

Jesu biĕ jarapedada

Mateo 12:22-30; Marco 3:20-27

¹⁴ Ewari abΛ Jesuba jaida āyā jΛretasia. Maġ jaiba ĕberāda quĭrāme cara erobΛsia. Jai ĕdrΛdacarea dji ĕberāra bedesia. Maġ unusidade ĕberārāba cawa crĭchadaĕ panesĭdaa.

¹⁵ BaribΛrΛ ġcΛrΛba jarasĭdaa:

–Jāġ Jesuba jaira āyā jΛretabaria, jairā boro Beelzebūba maġ bΛada diaġa bĕrā.–

¹⁶ Maġne Jesu Ācōrĕneba ze bΛ cawaya dewararāba idjĭa iwĭdisĭdaa ne ununacada omārĕā.

¹⁷ BaribΛrΛ Jesuba ādji crĭchara cawa baġa beda bĕrā nāwā jarasia:

–Abari druadebemarāda ara ādjiduba djō pananibΛrΛ, āduba dji quĭninia. Ara maġ quĭrāca abari dede beada djō pananibΛrΛ dārā pananaĕa.

¹⁸ Bārāba jara panΛa mΛa jaira Beelzebū bΛadeba āyā jΛretabarida. Maġ carea mΛa bārāa iwĭdiya: Satanada ara idji jairā ume djō baibΛrΛ ŷsāwā idjĭa poya bΛra dārā erobai?

¹⁹ Bārāmaarā mΛa Beelzebūdeba jairāda āyā jΛreta bΛa. Māwāra bārā ĕpĕ beaba ŷcaideba jaira āyā jΛretabada? Ādjirāba cawabĭdia bārāba āi crĭcha panΛada.

²⁰ BaribΛrΛ Ācōrĕ bΛadeba mΛa jairāda āyā jΛreta bΛbΛrΛ, Ācōrĕba bārāa unubi bΛa idjĭa jūĕsida bārā Boro bai carea.

* **11:2** *Bajāne* bΛ. Griego bedeadē ġcΛrΛ cartade maġra neĕa. † **11:2** Griego bedeadē ġcΛrΛ cartade bedea corchetedē bΛra neĕa. ‡ **11:4** *ĀtebΛrΛ cadjiruadebemada ĕdra bΛdua*. Griego bedeadē ġcΛrΛ cartade maġra neĕa. § **11:11** *ŷPaġ iwĭdibΛrΛde...mōgarada diaica?* Griego bedeadē ġcΛrΛ cartade maġra neĕa.

²¹ Ëberã mësãrã ðalba djôbada necoba bio waga erobabagla, idjia erobara ni abalaba poya draadaëa.

²² Baribagla idji cãÿãbara ëberã lalbara ðada zepeda idjira poyabagla, idji djôbada necora jãriya. Maãbe jüma idjia erobadara jãripeda dji biarã ume jedecaya.

²³ Mãare ðalãra mãl ume dji quĩrũa. Mãl ume ëberãrã careba jãra peë ðalba dji jãra pedara ëjĩzoabibaria.

Jai jëda zëda

Mateo 12:43-45

²⁴ Ëberã cacuaðebemada ëdradacarea jaira ëjũã põãsa ewaraga ðade ãnãui carea jãra babaria. Unuë bërã idjiduba nãwã jarabaria: “Mãdji ðadamaa jëda wãya.”

²⁵ Jüëbaglade maã ëberã sora de bia ima ða quĩrãca unubaria. Ne jüma bia nümeada unubaria.

²⁶ Maãbe siete jai idji cãÿãbara cadjiruara beada maã ëberãmaa enepeda dji ëberã sode eda panebadaa. Maã bërã dji ëberãra idji naãrã bada cãÿãbara wetara bië bebaria.-

¿Cairãda wãrãda bia bea?

²⁷ Jesuba mãwã jara ðade wërã ëberãrã tãëna ðalba jãgua jarasia:

-jãlã toda idjaba ju dawada wërãra bio bia ðalã!-

²⁸ Baribagla Jesuba jarasia:

-Maã cãÿãbara Æcõrë beada ürĩnapeda ijã obadarãda biara beaa.-

Jesuba Jonãnebema jarada

Mateo 12:38-42; Marco 8:12

²⁹ Ëberãrã zocãrã idjimaã zebada unuside Jesuba jarasia:

-Idibema ëberãrãra dji cadjiruaraã. Bãrãba mãra bajãneba ze ðada cawadi carea quĩrã panãa mã ne ununacada oida. Baribagla mã ne ununacada oëa. Bãrãba ababe Jonã mãwãna quĩrãca ununia.

³⁰ Jonã mãwãnaba Ninivedebema ëberãrãa cawabisia idjira Æcõrëneba ze ðada.* Mãl, Naã Djara Edadara ara maã quĩrãca mãwãya idibemarãba cawadamãrëã Æcõrëneba ze ðada.

³¹ Salomõ ewaride Sabã druadebema borora wërã basia. Idjira drua talmalba zesia Salomõ necawaa ürĩ carea.† Baribagla naã ewaride Salomõ cãÿãbara dji dromaara ðada nama ðãmĩna bãrãba ijãnaë panãa. Maã carea Æcõrëba cawa oi ewaride maã wërãba pirabaripeda bãrãra bië jaraya.

³² Æcõrëba cawa oi ewaride Ninivedebemara sida pirabaridapeda idibemarãra bië jaradia.‡ Jonãba jarada ürĩsidade ãdjirãba cadjiruada igaradapeda Æcõrëmaa zesidaa. Baribagla bãrãba nama aba eropanãa Jonã cãÿãbara dji dromaara ðada. Mãwãmĩna ijãnãca.

Daura dadji cacuaðebema ibirã

Mateo 5:15; 6:22-23

³³ Ni abalaba ibirãda coadapeda mërã nümalnãcaã wa epedeco droma edre ðadãcaã. Ætebagla ãla dji ibirã ðalbadade nümalbadãa dji dede eda zebadãrãba ãnaã ununamãrëã.

³⁴ Ba daura ibirã quĩrãca ðala. Maã bërã ba dauda bia ðalbagla, ãnaane ðala. Baribagla ba dauda bië ðalbagla, pãĩmane ðala.

³⁵ Maã carea bio quĩrãcuia ðadua. Baã ãnaã quĩrãca crĩcha ðara pãĩmanebemasicada.

³⁶ Baribagla bada wãrãda ãnaane ðalbagla, pãĩmane ni maãri bida ðalëbagla, wãrã bedeara ebuda cawaya ibirãba bio ãna erobã quĩrãca.-

Jesuba pariseorã bië jarada

Mateo 23:1-36; Marco 12:38-40; Luca 20:45-47

³⁷ Jesuba mãwã jaradacarea pariseo abalaba idjira edosia idji ume ne code wãmãrëã. Ara maãda Jesura maã ëberã dedãa wãpeda ne coi carea chümesia.

³⁸ Baribagla Jesu ne coi naëna jãwa saglë basia ãdjia obada quĩrãca. Maã unuside pariseoba cawa crĩchaë basia.

³⁹ Maãne Jesuba idjia jarasia:

-Bãrã pariseorãba tazara, epedeco sida ãrãbemada quĩrãcuia saglãbadaa, baribagla bãrã sode ne jümada awuabadaa idjaba cadjirua sida crĩchabadaa.

⁴⁰ Bãrãra crĩcha neë panã quĩrãca panabaria. ¿Dji ãrãbema odaba dadji so sida oë basica?

⁴¹ Sobiaðeba ne neë quedeãrã bãrãba eropanãnebemada diadãdua. Mãwãbagla wãrãda bãrãra bia sagla beadia.

⁴² jãrã pariseorã mã djuburi beaa Æcõrëba cawa oi bërã! Bãrãba menta queduada, ruda queduada, idjaba nüdebeba sida die ewabãdãza aba Æcõrëba diabadaa. Mãwãmĩna djãrã

* 11:30 Jonã 3:3-4. † 11:31 1 Rey 10:1-13. ‡ 11:32 Jonã 3:1-10.

ume jipa odacaa idjaba Ācōrēra quīrīānacaa. Bārāba Ācōrēa ne diabada awara ¿cārē cārēā maā sida odaē panā?

⁴³ ¡Bārā pariseorā mīa djuburi beaa Ācōrēba cawa oi bērā! Bārāra judiorā dji jarebada dede ādjira dji dromarā chūmebadade chūme quīrīābadaa. Maā awara purude nūnane quīrīābadaa ēberārāba wayaaeaba “mērā” adida.

⁴⁴ ¡Mīa djuburi beaa Ācōrēba bārāra cawa oi bērā! Bārāra bēwārā joupedada ējūā quīrāca beaa.[§] Dji boromeada neē bērā dji lṛl wā duanaba adua panāa bēwārāda lga panāda. Ara maā quīrāca bārāba obadara ēberārāba ēpēbadaa baribalā ādjia adua panāa maāneba cadjirua obādada.–

⁴⁵ Maāne judiorā ley jaradiabari abalaba Jesua jarasia:

–Jaradiabari, māwā jarabalgaḏe dairā sida biē jara bla.–

⁴⁶ Maā carea Jesuba idjia jarasia:

–Judiorā ley jaradiabadarā, bārāra mīa djuburi beaa Ācōrēba cawa oi bērā! Bārāba ne poya odiē beada ēberārā obibadaa. Baribalā māwā odāmārēā bārāba ni maārī bida carebadacaa.

⁴⁷⁻⁴⁸ ¡Bārāra mīa djuburi beaa Ācōrēba cawa oi bērā! Bārā drōā naēnabemarāba Ācōrēneba bedeabadarāda beasidaa. Maābe ādji lḅbaripeḏadama bārāba lṛlbemada bia quiruda obadaa. Māwā o panāneba unubibadaa bārā drōā naēnabemarāba opeḏadada bia unubadada.

⁴⁹ Maā carea Ācōrēba idji necawaadeba nāwā jarasia: “Māneba bedeabadarāda idjaba māa diabuedarā sida bārā israelerāmaa wābiya. Maāne lcaḡa beādia idjaba dewararāda biē odi carea ēpēnia.”

⁵⁰⁻⁵¹ Ācōrēba idibema ēberārāra cawa oya bārā drōā naēnabemarāba jūma idjideba bedeabadarā beapeḏada carea. Māē, māa jaraya: naā ējūā odaḏeba lṛta beapeḏadarā carea Ācōrēba bārāra cawa oya; Abel beapeḏada carea, Zacaria beapeḏada carea idjaba jūma dewararā beapeḏada carea bida. Zacariara Ācōrē de dajadaare dji animarā babue diabada caita beasidaa.*

⁵² ¡Judiorā ley jaradiabadarā, bārāra mīa djuburi beaa Ācōrēba cawa oi bērā! Bārāba ēberārā Ācōrēra idu wārāda cawabidacaa. Bārāba adua panāa Ācōrēra wārāda sāwābalā bāda. Maā awara dewararāba cawa quīrīā panā sida bārāba idu cawabidacaa.–

⁵³ Jesu ēḑḑadacarea pariseorāba, judiorā ley jaradiabada bida caicayadeba Jesua auḑuara zarea beada iwidi panesidaa.

⁵⁴ Ādjia quīrīā panasidaa Jesuba āi panuida idji biē jaradi carea.

12

Pariseorāba biē obadadebema

¹ Māwā panāne ēberāra bio zocārā ābaa powua nūmesia. Bio pēsua nūma bērā djārāra lḅ chābari duanasidaa. Maāne Jesuba naārā idji ume nībabadarāa nāwā jarasia:

–Pariseorā harina ēšābibarida quīrācuitadadua. Ādjirāra dji biaca beaa.

² Ne jūma mērā odara Ācōrēba cawabiya. Dadjia cawadaē panāra mērā beēa.

³ Bārāba pāimane jarapeḏadara ēberārāba lnaane jūma ūrīnia. Bārā diguida djārā clwalgā caita jarapeḏada sida abalaba de lṛlāba jḡua jaraya jūmarāba cawadāmārēā.–

¿Caida wayadida panā?

Mateo 10:26-31

⁴ Mā dji biarā, māa bārāa jaraya: naā cacua beabadarāda wayarānadua, ādjia beapeḏadacarea waa poya odaē bērā.

⁵ Māa bārāa jaraya caidḡa wārāda wayadida panāda. Bārāba wayadida panā naā cacua beapeḏa poya dadji jaure lḅl uruadāa diabueida bādḑl. Māa wārāda jaraya idjidḑl wayadida panāa.

⁶ Ībana zaqueda juesuma nēḑodi carea parata pichida jūma diabadaa. Baribalā Ācōrēba ībanara jūma wagabaria.

⁷ Maā awara Ācōrēba cawa bla bārāba buḑara jūmasāwā eropanāda. Ācōrēba bārāra Ībana zocārā panā cāyābara biara waga bla bērā ne wayadiē panāa.

Jesu carea quīrā peraiē bla

Mateo 10:32-33; 12:32; 10:19-20

§ **11:44** Griego bedeade lcaḡa cartade maā versículode naā sida bā bla: “Pariseorā, dadjirā ley jaradiabadarā, bārā dji biaca bearā.” * **11:50-51** Abel. Genesi 4:3-10. Zacaria. 2 Cronica 24:17-25.

⁸ M̄la naḷda jaraya: aḅaḷba ēberārā quīrāpita m̄lda ḷjā ḅḷada aibḷḷḷ, Ācōrē nezocarā bajānebema quīrāpita m̄l, Naḷ Djara Edadāba idjira m̄ḷreana aya.

⁹ Ara maḷ quīrāca aḅaḷba ēberārā quīrāpita m̄lda adua ḅḷada aibḷḷḷ, Ācōrē nezocarā bajānebema quīrāpita m̄la idjira adua ḅḷada aya.

¹⁰ Aḅaḷba m̄l, Naḷ Djara Edadada biē jaraibḷḷḷ, Ācōrēba maḷra quīrādoaya. Baribḷḷḷ aḅaḷba Ācōrē Jaureda biē jaraibḷḷḷ Ācōrēba maḷra quīrādoāē.

¹¹ Bārāda m̄l ḷjā pana carea judiorā dji jaḷrebada deḷaa, wa dji cawa obadarā quīrāpita, wa dji bororāmaa cawa ode ededibḷḷḷ, sopuarānadua sāwā bedeadida.

¹² Cawa obḷdade Ācōrē Jaurebḷḷḷ bārā cawabiya cārēda jaradida panḷda.-

Ne bara ḅḷadebema ne jara ḅḷ

¹³ Maḷne ēberārā tāēna ḅḷba nāwā jarasia:

-Jaradiabari, m̄l djabaa jaradua dai zezadeba edadada m̄la bida diamārēā.-

¹⁴ Baribḷḷḷ Jesuba idjia jarasia:

-Ache, ḷcaiba m̄ra ḅḷsi bārā nēḅara cawa omārēā?-

¹⁵ Maḷne idjia jūmarāa jarasia:

-jQuīrācuita beadadua! Paratada awua bearānadua. Parata bara ḅḷdeba dadjira zocai ḅacaa.-

¹⁶ Maḷne Jesuba ne jara ḅḷdeba nāwā jaradiasia:

-Ēberāda ḅasia bio ne bara ḅḷda. Maḷ ēberāba ne udara bio zausia.

¹⁷ Maḷ carea nāwā crīchasia: “ḷM̄la sāwā oi? Naḷgara wagai carea neē ḅḷa.”

¹⁸ Maḷbe crīchasia: “Nāwā oya. M̄la ewada wagabari dera ēgapetapeda waiḅlara oya. Mama eda ne jūma m̄la erobḷra wagaya.

¹⁹ Māwānacarea ara m̄ldjiduba jaraya: m̄la waga erobḷra poa zocārā droaya. Jāḷbe bio necai ḅaya. M̄ldjia quīrā ḅḷda co ḅaya idjaba ḅḷsrida ḅaya.”

²⁰ Baribḷḷḷ Ācōrēba idjia jarasia:

“jḅara crīcha neē tabḷa! Ara naḷ diamasi ḅḷra beuya. Maḷbe ḅḷa waga erobḷra ḷcai itea bei?”

²¹ Aḅaḷba naḷ ējūānebemada auḷuara edaida crīcha ḅḷḅḷḷ, baribḷḷḷ Ācōrēnebemada mācuca crīchaē ḅḷḅḷḷ, maḷ quīrāca māwāya.-

Ācōrēba idjiderā wagabaria

Mateo 6:25-34

²² Maḷ carea Jesuba idji ume nīḅabadarāa jarasia:

-Bārā sāwā beadida, codi careabemada, cacuade jḷni careabema sida jūmawāyā crīcharānadua.

²³ Dadji zocai ḅaida djico cāyābara biara ḅḷa. Dadjida dadji cacuade jḷbada cāyābara biara ḅḷa.

²⁴ Acḷdadua, ībanara ne udacaa idjaba ewadacaa. Ne wagabada de sida odacaa. Baribḷḷḷ Ācōrēba ādjira ne cobibaria. ḷBārāra ībana cāyābara biara beaēca?

²⁵ Jūmawāyā crīcha ḅḷdeba ni aḅḷda dārāara zocai baēa.*

²⁶ Dārāara zocai baēḅḷḷ, ḷcārē cārēā codira, cacuade jḷbada sida jūmawāyā crīchabada?

²⁷ Acḷdadua nepōnōda sāwā waribarida. Nepōnōra trajacaa idjaba wuara cacaa. Baribḷḷḷ m̄la jaraya: dadji drōāenabema boro Salomōra bio ne bara ḅadamīna nepōnō quīrāca quīrāwārēā djioa ḅasia.†

²⁸ Idi chirua mēā unubadara nurēma babuebadamīna Ācōrēba waḷibida pōnōbibaria. Maḷ bērā ḷidjia biara bārāba jḷnamārēā diaēca? Maḷgara ḷsāwāērā poya ḷjānaē?

²⁹ Maḷ carea aḅabe codi careabemada, dodī careabema sida jaḷḷḷānadua. Jūmawāyā crīcharānadua.

³⁰ Jūma maḷgara naḷ ējūānebemarāba jaḷḷḷbadaa, baribḷḷḷ bārā Zeza Ācōrēba cawa ḅḷa bārāba cārēda erobeadebema panḷda.

³¹ Maḷ bērā Ācōrēra bārā Boroda ḅadadua. Maḷne idjia jūma maḷgara diaya.-

Nebia bajāne erobaidebema

Mateo 6:19-21

³² Bārāra cābana panḷēmīna ne waya ḅearānadua. Ācōrēba quīrīāna bērā bārāra bia pe erobesia.

³³ Maḷ carea bārāba erobeadebemada nēdobuedapeda ne neē quedeaa diadadua. Nebiada bajāne erobeadi careabḷḷḷ jaḷḷḷdadua. Bajānebemara jōcaa. Chimia bida cocaa. Ne drḷabadarā bida poya drḷadacaa.

* 12:25 Dārāara zocai baēa. Acḷḷamaarā maḷba jara ḅḷa “drasoara waridaēa.” † 12:27 1 Reye 10:4-7, 23-25.

³⁴ Bārāmaarā dji biara b̄ara sodeba awuabadāa.

Nezoca biadebema

³⁵⁻³⁶ Nezoca bia quīrāca Ācōrēba jara b̄ara ījā odi carea beadadua.† Nezoca biaba ibīrāda coa erobabaria idji boro zeb̄arāde bia edai carea. Quima edab̄ada b̄asridāa o pan̄amaaba zepeda dji boroba tr̄ab̄arāde nezoca biaba ara mālda dede eda wābadara ewaya.

³⁷ Nezocaba j̄ā b̄ada dji boroba unune zeib̄arā, wārāda mā nezocara bio bia b̄aya. M̄la wārāda jaraya: ara mālda idji borora nezoca quīrāca djiopeda idji nezocara ne cobarima chumebiya ne cobi carea.

³⁸ Nezoca biaba ariquetra, āsabodode bida dji borora j̄āya. Dji boroba idji j̄ā b̄ada unune zeib̄arā mā nezocara bio bia b̄aya.

³⁹ Nālda cawadadua: de djiabariba ne dr̄abarira sālbe zeida cawa b̄abara, cāī bacasia ni cārē sida dr̄abi amaaba.

⁴⁰ Ara mā quīrāca bārā bida j̄ā beadadua. Bārāba m̄, Nā Djara Edada zeēda crīcha pan̄ane zeya.–

Nezoca umé pan̄aneba ne jara b̄a

Mateo 24:45-51

⁴¹ Pedroba Jesua iwidisia:

–Dai Boro, ġmālgara b̄a dairāa jara b̄aca, wa jūmarāa jara b̄a?–

⁴² Jesuba panusia:

–Nezocaba crīcha cawaadeba jipa o b̄abara, de djiabariba idji dede b̄ea nezocarāra mā nezoca j̄awaeda b̄aya ādjia codira aride diamārēa.

⁴³ Nezocaba māwā o b̄ada idji boroba unune zeib̄arā, idjira bio bia b̄aya.

⁴⁴ M̄la wārāda jaraya: dji boroba jūma idjia erobara mā nezoca j̄awaeda b̄aya.

⁴⁵ Barib̄arā mā nezocaba idji sođe m̄ boro zeira dārāyana aib̄arā, waabema nezocarāda, nezoca wērārā sida biē o b̄eya, b̄asrida ne cobada ewarida o b̄eya idjaba ituaba beu n̄baya.

⁴⁶ Abeda idji boro zeida j̄āē b̄aya. Māwā b̄ade idji borora cawaēne zeya. Mā nezocara bio cawa opeda dji ījānaca ume biē b̄aya.

⁴⁷ Nezocaba idji boroba obi b̄ara cawa b̄ada oēb̄arā, dji boroba mā nezocara dji cābāyā uya.

⁴⁸ Barib̄arā nezocaba adua b̄adeba dji boroba jara b̄a āi osira mā nezocara mācua uēa. Wārāda Ācōrēba ġcarāa waīb̄ara dia b̄a idji itea odamārēa. Dji waīb̄ara edadarāba idji itea waīb̄ara odida pan̄aa.–

Jesu carea nēb̄ara odjaiebema

Mateo 10:34-36

⁴⁹ M̄ra zesia nā ējūā cawa oi carea.§ Ara nawena māwā ob̄arabara bio bia bacasia.

⁵⁰ Barib̄arā naārā m̄ra bio bia mīgaida b̄aa.* Mā carea bio sopua b̄abaria aba mā ewari jūēb̄arādaa.

⁵¹ ġm̄la ēberārā ābaa necai b̄ai carea zesida crīcha pan̄aca? M̄la jaraya mā carea zeē b̄aa, āteb̄arā ze b̄aa ēberārāda ābaa bia panarānamārēa.

⁵² Namaaba ġtaa abari dedebemada m̄ carea dji quīrūda beadia. Juesuma pan̄ane umēbemada dewara ūbea pan̄a ume dji quīrūda beadia.

⁵³ Dji zezada dji warra ume dji quīrūda beadia. Dji warrada dji zeza ume dji quīrūda beadia. Dji papada dji cau ume dji quīrūda beadia, dji cauda dji papa ume dji quīrūda beadia. Dji pācōrēda dji āigu ume dji quīrūda beadia. Idjaba dji āigura dji pācōrē ume dji quīrūda beadia.

Ewari s̄awā baida cawa jarabada

Mateo 5:25-26; 16:1-4; Marco 8:11-13

⁵⁴ Mā awara Jesuba ēberārā nāwā jarasia:

–Bārāba j̄arārā p̄aimada ġm̄ad̄au b̄aebariare unub̄adae jarabadaa cuera zeida. Māne wārāda cuera zebaria.

⁵⁵ Barib̄arā nāūrāda ējūā p̄ōsa ewaraga b̄alareba puāsira jarabadaa ewarira bio j̄aw̄l̄ā b̄aida.† Māne ewarira wārāda j̄aw̄l̄ā b̄abaria.

⁵⁶ Bārā dji biaca b̄earāba ewari quīrāra cawa pan̄amīna Ācōrēba nā ewaride o b̄ara cawadacaa.

⁵⁷ Bārāba ġs̄awāērā poya cawadaca cārēda jipa b̄ada?

† **12:35-36** *Ījā odi carea beadadua.* Griego bedeade nāwā b̄a b̄a: “Carāra bio tr̄aj̄ cob̄adadua.” § **12:49** Griego bedeade nāwā b̄a b̄a: “M̄ra zesia t̄aba uruada nā ējūānaa batabuei carea.” * **12:50** *M̄ra bio bia mīgaida b̄aa.* Griego bedeade nāwā b̄a b̄a: “M̄ra wadi borocueida b̄aa.” † **12:55** *Ējūā p̄ōsa ewaraga b̄alareba.* Griego bedeade b̄a b̄a: “Surdeba.”

⁵⁸ BΛ dji quĩrũba bΛda ēberārā cawa obarimaa edeibΛrΛ, wābΛdade jũma odua ibiadi carea. Māwā oēbΛrΛ idjia bΛra dji cawa obari jΛwade bΛya. Maλbe dji cawa obariba bΛra dji zarraa jidabiya preso bΛmāñēã.

⁵⁹ Mā jaraya: bΛra jāmabemada ēdgrēã aba bΛa daida bΛ parata jũma diabΛrΛdaa.-

13

Ācōrēmaa zedaēbΛrΛ beudĩa

¹ Māwā panΛne ēberārāba Jesua jarasidaa λCARΛ Galileadebemarāba animarā Ācōrēã babue dia panΛne Pilatoba ādjirāra quenabisida.

² Maλ carea Jesuba jarasia:

–Maλ ēberārāra bia mĩga beupedada bērā çbārāba crĩcha panΛca ādjia wetara cadjiruara obadjidada waabema Galileadebemarāba obada cāyābara?

³ Mā jaraya: māwāēã. BaribΛrΛ bārāba cadjirua obadara igaradapeda Ācōrēmaa zedaēbΛrΛ bārā sida beudĩa.

⁴ Siloede de λrΛ drasoa bΛda dieciocho ēberārā λrλ baeside jũma beusidaa. Māwā beupedada bērā çbārāba crĩcha panΛca ādjia wetara cadjiruara obadjidada waabema Jerusaleñne beaba obada cāyābara?

⁵ Mā jaraya: māwāēã. BaribΛrΛ bārāba cadjirua obadara igaradapeda Ācōrēmaa zedaēbΛrΛ, bārā sida beudĩa.-

Higojō zaucadebema ne jara bΛ

⁶ Maλbe ne jara bΛdeba Jesuba ādjirāã nāwā jaradiasia:

–Ēberāba idji néude higojō bacuruda erobasia. Ewari aba maλ bacuru zau bΛ cawaya acade wāsia baribΛrΛ zauē basia.

⁷ Maλ carea djibariba idji néu wagabarĩa nāwā jarasia: “Naλ bacuru zau bΛ cawaya naλba poa ũbea acade ze bΛa baribΛrΛ zaucaa. Maλ bērā biara bΛa tutabueida. çCārē cārēã bacuru zaucada erobai?”

⁸ BaribΛrΛ dji néu wagabariba jarasia: “Mλ boro, biara bΛa poa aba jλñida. Mā dji carrade egorora bogajupeda ne bΛya. Āñbērā maλba zauisicada.

⁹ Za ze poade zausira idu bΛya. ZauēbΛrΛ tutabueya.”-

Λnāübada ewaride Jesuba wērã biabida

¹⁰ Λnāübada ewaride Jesuba judiorā dji jΛrebada dede jaradia basia.

¹¹ Mama wērāda basia. Maλ wērāra dieciocho poa jaiba ejūrēã erobasia. Maλ bērā poya jipa jĩrũca basia.

¹² Jesuba idji unuside caita trλpeda nāwā jarasia:

–Wērã, bΛ cacua biē bΛdebemada biadua.-

¹³ Māwā jarapeda Jesuba idji jΛwara λrλ bΛsia. Ara maλda wērāra jipa λta nūmepeda Ācōrēã bia jarasia.

¹⁴ BaribΛrΛ Jesuba λnāübada ewaride biabida bērā dji jΛrebada dedebema borora quĩrũsia. Maλne jūmarā nāwā jarasia:

–Λnāübada ewari awara sei ewarida eropanΛa trajadi carea. MaλgΛ ewaridebΛrΛ zedadua bārāra biabidamārēã. BaribΛrΛ λnāübada ewaridera zerānadua.-

¹⁵ Maλ carea Jesuba jarasia:

–jBārāba jaradiabada quĩrāca odacaa! çΛnāübada ewaride bārā pacada wa burroda ērānapeda baido dode ededacaca?

¹⁶ Māwā baibΛrΛ çbiē bΛca naλ wērāra, diauruba dieciocho poa biē erobadadebemada λnāübada ewaride biabida? çIdji sida Abrahāñneba yōnaēca?-

¹⁷ Jesuba maλ jaraside idji biē jara panΛra bio perasidaa, baribΛrΛ idjia ne bia o bΛ carea purura bio bΛsrĩda panasidaa.

Mostaza tadebema ne jara bΛ

Mateo 13:31-32; Marco 4:30-32

¹⁸ Maλbe Jesuba jarasia:

–Ācōrēba ēberārā pe erobΛra çcārē quĩrāca bΛ?

¹⁹ Mostaza ta quĩrāca bΛa. Ēberāba maλ tada idji ejũñne úsia. Tunupeda warisia aba bacuru waitabe nūmebΛrΛdaa. Maλ bērā ïbanara dji jΛwatede de ocuade zesidaa.-

Paλ ēsābaridebema ne jara bΛ

Mateo 13:33

²⁰ Maλ awara jarasia:

–Ācōrēba ēberārā pe erobΛra çcārē quĩrāca bΛ?

²¹ Paḷ ēsābari quīrāca ḅḷa. Maḷ paḷ ēsābarira wērāba maāḗ edapeda harina waibḷade abusia. Maḷbe bio puerapeda chūmasia aba jūma ēsābaḷḷadaa.–

Eda wābada pēsua ḅḷ
Mateo 7:13-14, 21-23

²² Jerusaleḷnaa wābarḷde Jesuba puru waibḷade, puru zaquede bida jaradisia.

²³ Maḷne abaḷba idjia iwīdisia:

–Mḷ Boro, ḷĀcōrēba zocārāēbe ēdra edaica?–

Jesuba panusia:

²⁴ –Ne jūma odadua dji eda wābada pēsua ḅḷde eda wāni carea. Wārāda eda wāni carea beara zocārā panḷa baribḷḷa poya jūma eda wānaēa.

²⁵ De djibariba dji eda wābadara jūāḷḷa nūmaḷnacarea dji dajada panḷa ewamārēā nāwā trḷ jaradīa: “Dai boro, dai boro, ewadua.” Baribḷḷa de djibariba panuya: “Mḷa bārāra unucāa idjāba sāmabemada adua ḅḷa.”

²⁶ Dji dajada panḷa nāwā jaradīa: “Dairāra ḅḷ ume ābaa ne cosidaa, idjāba ḅḷa dai purude jaradīa nībaside arima panasidaa.”

²⁷ Maḷne idjia bārāa jaraya: “Mḷa bārāra unucāa idjāba sāmabemada adua ḅḷa. Cadjirua obadarā, āyā wānadua.”

²⁸ Bārā dji dajada beara aujīā panania idjāba puaba quida īchia panania. Abrahaḷda, Isada, Jacoboda idjāba Ācōrēneba bedeabadarā sida Ācōrē purude ununia, baribḷḷa bārāda Ācōrēba idu edaa wābiēa.

²⁹ Maḷ ewarīde druā āibemarāda ḷmādau odjabariareba, ḷmādau baebariareba, jḷwa acḷareba, jḷwa aradeba bida zedīa. Maḷgarāra Ācōrē purude ne co chūpanenia.

³⁰ Maḷne dji jūrūarebemada dji nabemarāda beadīa, dji nabemarāda dji jūrūarebemada beadīa.–*

Jesu Jerusaleḷ carea sopuada
Mateo 23:37-39

³¹ Maḷ ewarīde ḷcḷḷa pariseorāda zedapeda Jesua jarasīdaa:

–Namabemada isabe wādūa. Herodeba ḅḷra bea quīrīā ḅḷa.–†

³² Maḷne Jesuba ādjīa jarasia:

–Jāḷ ēberā usa pā quīrāca ḅḷa nāwā jarade wānadua:‡ “Nane, nu bida mḷa cacua biē beara, jai bara bea sida biabicuaya. Mḷa oida ḅḷra ewarī ūbeade jūma o erobaya.”

³³ Baribḷḷa idī, nu, nu nurēma bida ode nībaya Jerusaleḷne jūēi carea. Ācōrēneba bedeabadarāda Jerusaleḷne beabada bērā mama wāida ḅḷa.

³⁴ Jerusaleḷ, Jerusaleḷ, bārāba Ācōrēneba bedeabadarāda beabadaa! ĩĀcōrēba diabuedarā sida mōgaraba tabari beabadaa! Mḷa ḅarima zocārā bārāra ābaa pe eda quīrīā ḅasia eterre wērāba idji warrarā i edre edabari quīrāca. Māwāmīna bārāba quīrīānaē ḅasīa.

³⁵ Maḷ carea Ācōrēra waa bārā ume baēa. Bārāba mḷra waa ununaēa aba mḷ bia edabḷadaa. Maḷ ewarīde nāwā jaradīa: “ĩBio bia ḅa dadji Ācōrē trḷneba zebḷḷara!”–

14

Jesuba ēberā ogoro ḅḷ biabida

¹ ḷnāūbada ewarīde Jesura pariseo dji droma dede ne code wāsia. Maḷne dewara pariseorāba bio acḷ panasidaa idjia biē oi cawaya.

² Jesu caita ēberā ogoro ḅḷda ḅasia.

³ Jesuba judiorā ley jaradiabadarāa, pariseorāa bida nāwā iwīdisia:

–ĩBārāmaa bia ḅḷca ḷnāūbada ewarīde cacua biē beara biabida?–

⁴ Baribḷḷa ādjirāba ni cārē sida jaradaē ḅasīa. Maḷ carea Jesuba dji cacua biē ḅḷra jidapeda biabipeda diguīdaa wābisīa.

⁵ Maḷbe Jesuba ādjīa jarasia:

–ḷnāūbada ewarīde bārā warrada wa pacada baido juebada uriade ḅaesira ḷara maḷda errebari ēdra edadaēca?–*

⁶ Baribḷḷa ādjirāba ni cārē sida panunaē ḅasīa.

Edaara baidebema

⁷ Jesuba unusia ne code zepedadarāda bugue dji droma bea careabemane chūmeḅadada. Maḷ carea Jesuba ne jara ḅḷdeba ādjīa nāwā jarasia:

* **13:30** Dji jūrūarebema abḷḷḷa de judiorāēda jara ḅḷa. Dji nabemarā abḷḷḷa de judiorāda jara ḅḷa. † **13:31** Maḷ Herodera Antipa trḷ jarabadjīdaa. ‡ **13:32** *Jāḷ ēberā usa pā quīrāca ḅḷa*. Crīchada ūbea dia ḅḷa: ēberā crīcha cawa ḅḷda, ēberā cadrāa ḅḷda, wa ēberā sirīē ḅḷda. * **14:5** *Warra*. Griego bedeade ḷcḷḷa cartade “burro” ḅḷ ḅḷa.

8 -Ēberāba quima edabara de bāa bāsrīda ne code wāmārēā jarāibara, dji droma chūmebadama chūmerādua. Āībērā ba cāyābara dji dromaara bada jūēisicada.

9 Māwāra djibariba bāa jaraya: “Āyā wādua. Za ba ēberāda nama chūmeya.” Māwā obara de bāra bio quīrā peraya dji edaara bea ume chūmei bērā.

10 Maā bērā bada edodibara dji edaara beama chūmedua. Māwāra ba edodaba unubara de nocodaa trāpea jaraya: “Zedua, nama dji dromarā ume chūmedua.” Māwā ba edodaba jūma dji chūmea quīrāpita bāra dji dromada unubiya.

11 Bariduada dji dromaara ba quīrā bābāra Ācōrēba edaara bāya. Abāba ara idjida edaara baibara Ācōrēba dji dromaara bāya.-

12 Maābe Jesuba idji edodaa nāwā jarasia:

-Ba ēberāda ne code trābāra de ba dji biarāda, ba djabarāda, ba ēberāda sida trārādua. Ne bāra bea ba caita panabada sida trārādua. Ādjirāda trāibara dewara ewarīde ādjia ēberāda trābadade ba sida trānia. Māwā bāa odabari ne edaya.

13 Maā bērā bāa ēberāda trābāra de biara dji ne neē beada, dji nācanāca beada, jīrū biē beada, dauberrea bea sida trācuada.

14 Māwābāra wārāda bāra bio bia bāya. Ādjia ni cārē sida bāa poya diadaē bērā, dji jipa bea trēbabada ewarīde Ācōrēba bāa nebiada diaya.-

Ne cobada waibādeba ne jara ba

Mateo 22:1-10

15 Jesu ume chūpanāba maā ūrīsīdade abāba jarasia:

-Ācōrē purude ne cobada ēberāra bio bia beadia.-

16 Maā carea Jesuba idjia jarasia:

-Ewari abā ēberāba ābaa ne codi waibāada obāra bērā zocārāa jarasia ābaa ne codida.

17 Djico wibodode djibariba idji nezocaa nāwā jarade wābisīa: “Zedadua, djicora wisīa.”

18 Baribāra ēberārāba wāna amaaba jarasīdaa jawa tābāra panāda. Abāba jarasia: “Aretewa māa ējūāda nēdosīa. Maāda acāde wāida ba bērā poya wāēa. Mā djuburia maā carea biē crīcharādua.”

19 Dewaraba jarasia: “Māa aretewa pacada die nēdoda bērā poya wāēa. Maā pacada acāde wābāra wārāda bia bea cawaya. Mā djuburia maā carea biē crīcharādua.”

20 Maāne dewaraba jarasia: “Māra aretewa quima edada bērā poya wāēa.”

21 Dji nezocara jēda wāpea ādjia jarapedāra de djibāra jarasia. Maā carea djibarira bio quīrūpea idji nezocaa jarasia: “Purudaa isabe wādua. Maābe dji ne neē beada, dji jīrū biē beada, dji dauberrea beada, dji nācanāca bea sida jūma zebīcuada.”

22 Dji nezocaba māwā odacarea jarasia: “Bāa jaraā quīrāca māa osīa, māwāmīna wādī dera bari cobāa.”

23 Maā carea de djibariba idji nezocaa waya jarasia: “Puru jīga o beaza wādua. Ēberārāda unūsīra isabe zebīcuada mā dera bio bira cobemārēa.

24 Māa jaraya: māa naārā trācuadarāba māa waibāa djubīdara ni maārī bīda codaēa.”-

Jesu ēpēira zarea bāa

Mateo 10:37-38

25 Ēberārāda Jesu caidu zocārā nībabādjīdaa. Maā carea Jesuba ādjīmaa acāpea nāwā jarasia:

26 -Abāba māda ēpē quīrā bābāra, naārā bio crīchaida bāa. Idji djibarirāda, quimada, warrārāda, djabarāda, djabawērārāda, wa idji zocai bāida mā cāyābara biara quīrā bābāra, poya mā ume nībaēa.

27 Bīa mīga bai carea bāēbāra, poya mā ume nībaēa.†

28 Abāba de waibāada o quīrā bābāra, naārā quīrācuīta crīchaida bāa idjia erōba parataba jūma pārāi cawaya.

29 Āībērā de jīrū joudacarea cawaisicada poya pārēda. Dewarārāba maā ununapea nāwā ipīda jaraāda:

30 “Ĵjāā acēba aba poya oi quīrāca naā dera jāwā jawa osīca?”

31 Abāa druadebema boroba sordaorāda die mil erōbāra, maāne dewara druadebema boroda veinte mil sordaorā bāra idji ume djōne zeibāra, djōni naēna ĳidjia quīrācuīta crīchāēca poyai cawaya?

32 Idjia poyāēda cawasira dewarabema wādī tāma bāde ĳācāra diabueēca idji ume bedēade wānamārēā?

33 Ara maā quīrāca mā ēpēni naēna bārāba bio crīchadapea ne jūma igarādī carea beadaēbāra mā ume poya nībadaēa.

† 14:27 Mā carea bīa mīga bai carea bāēbāra. Griego bedēade nāwā bā bāa: “Abāba idji crūra atau edēbāra.”

Tāda caya jōibara

Mateo 5:13; Marco 9:50

³⁴ Wārāda tāra bio bia baa, baribara caya jōibara s̄sawā wayacusa caya bei?

³⁵ Maā tāra egorode jīāpoi carea ni animarā ācaca ālā bāi carea abeda biē baa. Biara baa batabuedida. |dji cawara bara baba quīrācuita ūrīdua!-

15

Oveja aduadadebema ne jara ba

Mateo 18:10-14

¹ Ewari aba Romanebema boro itea parata jara pebadarāda, cadjirua obadarā sida Jesuba jaradia ba ūrīni carea zesidaa.

² Maā carea pariseorāba, judiorā ley jaradiabadarā bida idjira nāwā biē jarasidaa:

-Idjia cadjirua obadarāda bia edapeda ādji ume ne cobaria.-

³ Maā carea Jesuba ādjia ne jara badeba nāwā jarasia:

⁴ -Ababa cien oveja erobadebemada aba aduabara s̄sawā oi? |dji 99 panara ējūā ewaraga bade amepeda dji aduadada jara de wāeca aba unubara?

⁵⁻⁶ Unusira idji equiade edapeda bio bariada diguida edeya. Maābe idji dji biarāra, idji caita panabadarā sida trācuapeda jaraya: “Bārāra mā ume bariadada. Mā oveja aduadara unusia.”

⁷ Ara maā quīrāca mā bārā jaraya: 99 jipa bea carea bajānebemarā bariadabamīna, biara bariadada ēberā aba cadjirua obarida Ācōrēmaa zebara de.-

Parata torro aduada

⁸ Wērāba parata torro die erobadebemada aba aduabara, jibirā coapeda idji dera bio imaēca aba dji parata unubara?

⁹ Unusira idji dji biarāra, idji caita panabadarā sida trācuapeda jaraya: “Zedada, mā ume bariadada. Mā parata aduadara unusia.”

¹⁰ Mā jaraya ara maā quīrāca cadjirua obarida aba Ācōrēmaa zebara de Ācōrēra bajānebema nezocarā ume bio bariadada.

Warra cadjiruade nibadebema ne jara ba

¹¹ Maā awara Jesuba jarasia:

-Ēberāda basia. Maā ēberāba warrada umé erobasia.

¹² Ewari aba dji tēabemaba dji zeza jarasia: “Zeza, baa erobadebema mā edaida baa mā diadua.” Maā carea dji zeza erobara ādjiza diasia.

¹³ Dārāne dji tēabemaba edadara jūma nēdobuepeda tama dewara druada wāsia. Mama ne jūma cadjiruada o basia aba dji parata jōbara.

¹⁴ Ni cārē sida neē bedacarea maā druade jarraba waibada zesia. Maā bēra warrara bio jarra babadja.

¹⁵ Maā carea idjira maā druadebema ne bara ba ēberāmaa traju jara de wāsia. Maā gaba chinada idjia wagabisia.

¹⁶ Bio jarra bāda bēra chinaba co panabemada idjia bida co quīrā babadja. Māwāmīna ni ababa idjia diadaca basia ne comārē.

¹⁷ Maābe cawasia biē oda bēra māwā bada. Maāne ara idjiduba jarasia: “Mā zeza itea jarabadarā bio ne cobada maāne māra nama jarrababa beuboda.

¹⁸ Biara baa ara nawena idjima wāida. Jūnacarea mā idjia jaraya: Zeza, wārāda mā Ācōrē quīrāpita, ba quīrāpita bida cadjiruada osia.

¹⁹ Maā bēra biara baa māra waa ba warraada aēda. Ātebāra māra ba nezocada bada.”

²⁰ Ara maā dji zezama wāsia.

Dji zeza idjira tama zebara unusia. Mā djuburi unupeda idjima pira wāsia. Idjira bariapeda uridarra de isōsia.

²¹ Maāne dji warraba jarasia: “Zeza, wārāda mā Ācōrē quīrāpita, ba quīrāpita bida cadjiruada osia. Maā bēra biara baa māra waa ba warraada aēda.”

²² Baribara dji zeza idji nezocarā jarasia:

“Dji biyara quirua edapeda idjia jibidada. Idji jara de sortijada jibidada. Maā awara jirūne jibada sida jibidada.

²³⁻²⁴ Maābe paca zaque boreguea bada beadada ne codi carea. jbariada odia! Mā warrara beu bada lrebasia; adua bada dadjirāba waya unusidaa.” Maābe bio bariada duanesidaa.

²⁵ Maāne dji djaba nabemara traja bada diguida zebara basia. De caita jūbara de ūrīsia chiru zá panada idjaba cari duada.

Ācōrē purudebema

¹⁶ Juaā zei naēna Ācōrēba Moisea diada leyda, Ācōrēneba bedeabadarāba bāpedada sida dadjirāba eropanasidaa. Mamaalba ātaa daiba beēda bia Ācōrē purudebemada jaradia panla. Wārāda ēberārāba ne jūmada o panla Ācōrē purudebemarāda beadi carea.

¹⁷ Baribara Ācōrēba diada leyra ni maārī bida jōéa. Bajāda idjaba naā ējūā sida jōichaara bla.

Jesuba mīa amaira biē bāada ada

Mateo 19:1-12; Marco 10:1-12

¹⁸ Ēberāba idji quimada amapeđa dewara wērāda edaibara daunema bla. Idjia amana wērāda dewara umaquīrāba edaibara maā umaquīrā sida daunema bla.

Lazaro idjaba ēberā bio bara bada

¹⁹ Ēberāda bāsia bio bara bada. Idjira ewariza wua pursupursuaba idjaba dji biara bla lino cadaba djiobadjia. Maā awara ne cobada dromada ewariza obadjia. Maā ēberāra naā ējūāne bio bia bāsia.

²⁰ Maāne ēberā ne neē quiuru Lazaro abadada bāsia. Lazarora ne bara bla dede eda wābadama egode bābadjia. Idjira bio chādaida bāsia.

²¹ Idjia ne bara bla ne cobadađeba jurruđada co quīrīā bābadjia. Maāne usaba zedapeđa idji chāđara senebadjidaa.

²² Māwā panane dji ne neē querađara jaidasia. Ara maāda bajānebema nezocarāba idjira Abrahāā bāmaa edesidaa. Māwānacarea dji ne bara bla sida jaidasia. Maābe idjira tabarisidaa.

²³ Taba uruađe bia mīga bađe ne bara bađaba Abrahāāda, Lazaro ume ābaa panada tamaba unusia.†

²⁴ Maā carea jīgua jarasia: “Zeza Abrahāā, mā quīrā djuburia Lazarora diabuedua. Idji jawa jīwīnra baidoba begueapeđa mā quīrāme begueade zebidua. Naā taba uruađe māra bio bia mīga bla.”

²⁵ Baribara Abrahāāba panusia: “Poya diabueēa. Warra, quīrānebadua bla zocai bāsida ne jūmane bia bāsida, baribara Lazarora biē bāsia. Idira Lazarora necai bla, maāne bara bio bia mīga bla.”

²⁶ Maā awara uria dau care bada dadjirā ēsi bla. Maā bērā bāmaa wā quīrā bea sida poya wānaēa. Idjaba jāmaaba ni abaada poya daimaa zedaēa.”

²⁷⁻²⁸ Maāne ne bara bađaba jarasia: “Zeza Abrahāā, māēteara mā quīrā djuburia Lazarora mā zeza diguidaa diabuedua mā djabarā juesuma panla jaramārēā nama sāwā bada. Mā quīrāē bla ādjirā sida nama bia mīgade zedida.”

²⁹ Baribara Abrahāāba idjia jarasia: “Ācōrēba Moisea diada leyda, Ācōrēneba bedeabadarāba bāpedada sida ādjirāba eropana. Maādra jānida panla.”

³⁰ Maāne dji ēberāba panusia: “Zeza Abrahāā, maāga carea jānaēa. Baribara abaa beudada ārēbapeđa ādjimaa jarade wāibara, ādjia cadjiruara igarapeđa jānia.”

³¹ Baribara Abrahāāba jarasia: “Ācōrēba Moisea diada leyra, Ācōrēneba bedeabadarāba bāpedada sida jānaēbara, beuda ārēbadaba jarabara sida jānaēa.”-

17

Ācōrēba cadjirua obadarā cawa oya

Mateo 18:6-7, 21-22; Marco 9:42

¹ Jesuba idji ume nībabadarā jarasia:

-Ēberā cadjiruade baebibadara baraa. Maāra ewariza māwā baya baribara ne cadjirua obibari ēberāda mīa djuburi bla.

² Bariduaba dji dromaē queđeada cadjiruade baebibara, Ācōrēba maā ēberāra bio cawa oya. Maā cawa oira bio zarea bai bērā biara bla maā ēberā ochirude yuda jānapeđa pusade batabuedida.

³ Maā bērā quīrācuita beadadua. Bla djababa bada biē oibara, idjira queēdua. Idjia biē oada igarabara maā odara quīrādoadua.

⁴ Abari ewaride idjia bada bārima siete biē oibara, maābe bārima siete bāmaa wāpeđa māa biē odara quīrādoadua aibara, idjia odara quīrādoadua.-

Daia biara jīābidua

⁵ Maāne Jesuba edadarāba idjia jarasidaa:

-Daira carebadua biara jīāni carea.-

† 16:23 Taba urua. Griego beedeade bā bla “Hades.”

⁶ Jesuba jarasia:

-Mostaza ta djuburi quiru quĩrãca bārãba maãrĩ bida ijã panãbara, za ßa bacurua ßa carrara eũtapeda pusade bađe wãduada abãdade ara maãda bacuruba bārã bedeara ijãcasia.

Nezocaba oida ßa

⁷ ßa nezocada eũũãne traja ßapeda wa oveja waga ßapeda zedacarea çãla idjĩa jaraica "chũmedua ne comãrẽã"?

⁸ Mãwã jaraẽa. Åtebãrã jaraya: "Ara nawena ne djudua. Maãbe djiopeda mãmaa enedua coi carea. Maãbeãrã ßara ne coida ßãa."

⁹ ßãa jaradara ßa nezocaba oda bẽrã çãla idjĩa bia ßãada aica? Mãwã oẽa idjia oida ßãdrã oda bẽrã.

¹⁰ Ara maã quĩrãca bārãba oõida panãra jũma osidara nãwã jaradida panãa: "Daira dji nezoca eãara quedeaa; ababe daiba oõida panãdrã osidãa."-

Die eberãrã aida bara beada

¹¹ Mãwãnacarea Jesura Galileadeba Jerusaleãnaa wãsia. Wãbãrãde Samaria druade jũene wãsia.

¹² Puru zaquede jũebãrãde die eberã aida bara beada idjimaa zesidãa. Baribãrã caita jũenaẽ basia.

¹³ Jesua nãwã jĩgua ßiasidãa:

-jjaradiabari, Jesu, dairãra quĩrã djuburiadua!-

¹⁴ Jesuba ãdji unuside nãwã jarasia:

-Sacerdoterãmaa wãnadua bārã biapedadara acãdamãrẽã.*

Ara maãda ãdjira wãbãrãsidãa. Wãbãdade abeãda biacuasidãa.

¹⁵ Maã unuside aba Åcõrẽa jĩgua bia bedea ßãda Jesumaa jẽda zesia.

¹⁶ Egode barru cobepeda Jesua bio bia ßãada asia idji biabida carea. Maã eberãra Samariaebema basia.

¹⁷ Jesuba idjĩa iwidisida:

-çDji biapedadara die panãẽca? Waabema nuevera çsãma panã?

¹⁸ Naã judioẽ awara çni abãada Åcõrẽa bia bedeade jẽda zeẽ basica?-

¹⁹ Maãne Jesuba dji eberãa jarasia:

-Pirabaripeda necai wãdua. ßãa wãrãda ijãna bẽrã biasia.-†

Åcõrẽ jũmarã Boro baidebema

Mateo 24:23-28, 36-41

²⁰ Pariseorãba Jesua iwidisidãa:

-çÅcõrẽ jũmarã Boro bebãrãda sããbe ununi?-

Maãne Jesuba panusia:

-Åcõrẽ jũmarã boro bebãrãde ni cãrẽ sida ununaẽa.

²¹ Maã bẽrã poya jaradaẽa: "Dadjirã Borora nama ßãa" wa "awuã ßãa." Åtebãrã Åcõrẽra eberãrã soãebãrã dji boroda bebaria.-‡

²² Maãbe Jesuba idji ume nĩbabadarãa nãwã jarasia:

-Ewari zareada zeya. Maã ewaride bārãba mã, Naã Djara Edadara maãrĩ bida unu quĩrãnia, baribãrã ununaẽa.

²³ Maãne ãcãrãba jaradĩa idjira nama ßãda wa awuã ßãda. Baribãrã acãde wãrãnadua. Ådjira eperãnadua.

²⁴ Baa purewa edabãrãde jũma naã eũũãra ãnabaria. Ara maã quĩrãca mã, Naã Djara Edada zebãrãde jũmarãba ununia.§

²⁵ Baribãrã maã ewari jũẽi naẽna mãra bio bia mĩgaida ßãa. Idjaba idibema eberãrãba mãra igaradida panãa.

²⁶ Naã Djara Edada zeĩ ewarira Noẽ ewaride baãda quĩrãca baya.

²⁷ Maã ewaride eberãrãra ne co duanabadjia, miã cãĩ duanabadjia, idjaba dji caurãra quima diacua duanabadjia. Mãwã duanabadjia aba Noẽ jãba dromane ßadobãrãdaa. Mãwãnacarea dopapada zepeda eberãrãra jũma nãbãrã quinisidãa.*

²⁸ Lo ewaride bida ara maã quĩrãca basia. Eberãrãra ne co duanabadjia, ne nẽdo duanabadjia, ne nẽdobue duanabadjia, de o duanabadjia idjaba ne u duanabadjia.

* **17:14** Levitico 14:1-32. † **17:19** Biasia. Griego bedeade maã bedeaba idjaba jara ßãa "ẽdrãsia." ‡ **17:21** Eberãrã soãebãrã. Griego bedeade maãba idjaba jara ßãa "bãrã tãẽnabãrã." § **17:24** Naã Djara Edadara zebãrãde. Griego bedeade ãcãrã cartade ababe ßã ßãa "Naã Djara Edadara." * **17:27** Genesi 6:5-17; 7:6-24.

²⁹ BaribΛΓΛ Lo Sodomaneba ēdrΛdacarea bajāneba tΛbΛ uruada cue quīrāca zesia.† Maλgaba dji ēberārāra jūma bá quenasia.‡

³⁰ Mλ, Naλ Djara Edada zebΛΓΛ ewaride ara maλ quīrāca māwāya.

³¹ Maλ ewaride dji de λΓλ bΛra idji dede eda wāiē bΛa ne edai carea. Dji peade bΛra diguidaa ne jΛΓΛde wāiē bΛa.

³² Lo quima sāwānada quīrānebadadua.§

³³ Bariduaba naλ ējūāne bia bai carea jΛΓΛ bΛbΛΓΛ aduaya. BaribΛΓΛ ne jūmada aduaiBΛΓΛ, Ācōrē ume ewariza zocai baya.

³⁴ Mλa jaraya: maλ ewaride abari cΛdade umé panania.* Maλne Ācōrēba aba edeya baribΛΓΛ dewarabemara beeya.

³⁵ Wērārāda umé ne ba panania. Maλne Ācōrēba aba edeya baribΛΓΛ dewarabemara beeya.

³⁶ Ēberāda umé ādji néude panania. Maλne Ācōrēba aba edeya baribΛΓΛ dewarabemara beeya.-†

³⁷ Ādjirāba Jesua iwidisidaa:

-ζMaλgara sāma māwāi?-

Jesuba panusia:

-Jūmarāba cawa panΛa āgoso powua nūmΛma ne beudara tabΛda. Ara maλ quīrāca jūmarāba cawadā.-

18

Pēdra wērāba mīā sēna

¹ Jesuba ne jara bΛdeba jaradisia Ācōrēa sēnaē iwidiidida panΛda.

² Nāwā jarasia:

-Purude cawa obarida basia. Idjia Ācōrēda, ēberā sida wayaca basia.

³ Ara maλ purude pēdra wērāda basia. Maλgara dewara ume nēbΛra bara basia. Maλ bērā ewariza wābadjia cawa obariba carebamārēā.

⁴⁻⁵ BaribΛΓΛ wābΛΓΛza cawa obariba idjia jara bΛra ūrī quīrāca basia. Māwāmīna jūmawāyā mīā sē bΛ bērā ara idjidua jarasia: “Mλa Ācōrēda, ēberā sida wayacaa. BaribΛΓΛ naλ wērāra baridua ze bΛ bērā mλ sēbi naēna idjia iwidi bΛra oya.”-

⁶ Maλbe Jesuba jarasia:

-Bārāba dji cawa obari jipaē bΛba jaradara ūrīsidaa.

⁷ Ācōrēba edadarāba diamasi āsa bida quīrā djuburia iwidi panΛne ζidjia jipa o bΛdeba carebaēca? ζDārāica panui carea?

⁸ Mλa jaraya: wārāda dārāēne Ācōrēba carebaya. BaribΛΓΛ mλ, Naλ Djara Edada zebΛΓΛde ζnaλ ējūāne wadi mλ bedea ījā panΛda unune zeica?-

Pariseo idjaba Romanebema boro itea parata jΛΓΛ pebari

⁹ ΛcΛrΛba ara ādjirāba jipaara beada crīcha panasidaa. Maλ carea dewararāda igarabadjidaa. Jesuba ādjirāa ne jara bΛdeba nāwā jarasia:

¹⁰ -Ēberāda umé Ācōrē de dromanaa ewari iwidiide wāsidaa. Aba pariseo basia. Dewarabemara Romanebema boro itea parata jΛΓΛ pebari basia.

¹¹ Pariseo āta nūmΛba ara idjidebemada nāwā jarasia: “Ācōrē, mλa bΛa bia jaraya mλra dewararā quīrāca baca bērā. Ādjira ne drΛabadaa, cadjirua obadaa, daunemabadaa. Idjaba mλra jari bΛ Romanebema boro itea parata jΛΓΛ pebari quīrāca bΛēa.

¹² Domiaza barima umé ne cođaca ewarida obaria, idjaba die edabΛΓΛza mλa bΛa aba diabaria.”

¹³ Maλne Romanebema boro itea parata jΛΓΛ pebarira jīga nūmasia. BaribΛΓΛ bajānaa acΛē basia. ĀtebΛΓΛ sopusadeba idji so λrλ upeđa jarasia: “Ācōrē, mλra quīrā djuburiadua. Mλa jūmawāyā cadjiruada obaria.”

¹⁴ Mλa bārāa jaraya: pariseo cāyābara maλ ēberāra diguidaa wāsīde Ācōrē quīrāpita jipa basia. Bariduada dji dromaara ba quīrā bΛbΛΓΛ Ācōrēba edaara bΛya. AbaΛba ara idjida edaara bΛibΛΓΛ Ācōrēba dji dromaara bΛya.-

Jesuba warra zaquerā bia jara bΛda

Mateo 19:13-15; Marco 10:13-16

† **17:29** TΛba urua. Griego beedeade bΛ bΛa: “TΛba urua, azupre bara.” ‡ **17:29** Genesi 18:20deba aba 19:25daa.

§ **17:32** Genesi 19:26. * **17:34** Maλ ewaride. Griego beedeade “diamasi” bΛ bΛa. † **17:36** Griego beedeade ΛcΛra cartade versiculo 36 neña.

15 Mañne λcαrλba ādji warra zaquerāda Jesuma enesidaa idji jλwada λrλ Ɂλpeda bia jara Ɂλmārēā. Jesu ume nībabadarāba maλ unusidaē djibarirāda quēāsidaa.

16 Baribλrλ Jesuba warrarāra trλcuapeda idji ume nībabadarāa jarasia:

-Idu warra zaquerāra mλmaa zebidada, Ācōrēba pe erobλdebemara ādjirā quīrāca panλ bērā.

17 Mλa wārāda jaraya: warra zaqueba idji zeza ēpēbari quīrāca abaλba Ācōrēda ēpēēbλrλ, maλ ēberāra Ācōrēba pe erobaēa.-

Parata bara Ɂλ Jesu ume bedeada

Mateo 19:16-30; Marco 10:17-31

18 Ēberā dji droma Ɂλba Jesua iwīdisia:

-Jaradiabari bia, Ācōrē ume ewariza zocai Ɂai carea ζmλa cārēda oida Ɂλ?-

19 Jesuba idjia jarasia:

-ζCārē cārēā mλra dji biaada a Ɂλ? Ni abaλda dji biaēa, ababe Ācōrēdra dji biaa.

20 Bλa cawa Ɂλa Ācōrēba obi Ɂλ bedeara. Nāwā jara Ɂλa: daunemarādua, mīā bearādua, ne drλarādua, sewadeba djārāra biē jararādua, Ɂλ zezara Ɂλ papa sida wayadua.*

21 Dji ēberāba panusia:

-Cūdra edaλba mλa jūma maλgλra o Ɂλa.-

22 Maλ ūrīpeda Jesuba idjia jarasia:

-Wadi Ɂλa ne aba oida Ɂλa: Ɂλa ne erobλra jūma nēdobuepeda dji paratara ne neē quēdeaa diadua. Māwā nebiada bajāne erobaya. Maλbe mλ ume nībaēde zedua.-

23 Maλ ūrīsīde dji ēberāra bio sopuasīa bio bara Ɂλ bērā.

24 Jesuba idjira māwā Ɂλda unusīde nāwā jarasia:†

-Wārāda bio zarea Ɂλa ēberā ne bara Ɂλba Ācōrēra idji Boroda Ɂai carea.

25 Ne bara Ɂλba Ācōrēra idji Boroda Ɂai cāyābara cameyoda āguja urīade eda wāichaara Ɂλa.-

26 Maλ ūrīpedadaba iwīdisidaa:

-Māwāra Ācōrēba ζcaidra ēdra edai?-

27 Jesuba panusia:

-Ēberāba poya ocara Ācōrēmaarā oicha Ɂλa.-

28 Mañne Pedroba jarasia:

-Bλ ēpēni carea daiba ne jūmada amesīdaa.-

29-30 Jesuba ādjia jarasia:

-Mλa wārāda jaraya: abaλba Ācōrēda idji Boro Ɂai carea idji deda, djibarirāda, djabarāda, quimada, warrarā sida ameibλrλ, idjia amena cāyābara naλ ewarīde bio auđuara edaya. Idjaba jirūarebema ewarīde Ācōrē ume ewariza zocai Ɂaya.-

Jesuba idji beadiēbema waya jarada

Mateo 20:17-19; Marco 10:32-34

31 Jesuba doce edadarāra awara edepeda jarasia:

-Ācōrēneba bedeabadarāba mλ, Naλ Djara Edadadebemada cartade Ɂλsīdaa. Dadjirā Jerusaleñe jūēbλdade ādjia Ɂλpedadara jūma māwāya.

32 λcαrλba mλra judiorēāa jida diadīa. Mλra ipīda biē jaradīa idjaba mλ quīrādrara idodia.‡

33 Maλbe mλra udapeda beadia. Baribλrλ ewari ūbeade mλra λrēbaya.-

34 Maλgλdebemada ādjirāba ni maārī biēda cawadaē basīa. Ādjia cawa crīchadaē bērā adua panasīdaa idjia cārēda jara Ɂλda.

Jesuba dauberrea Ɂλ biabiā

Mateo 20:29-34; Marco 10:46-52

35 Jesu Jerico puru caita jūēbλrλde ēberā dauberrea Ɂλda o icawa parata iwīdi Ɂλda chūmasīa.

36 Idjia ēberārā Ɂλga zebλdada ūrīsīde iwīdisia cārē cārēā māwā duanλda.

37 Mañne λcαrλba jarasīdaa:

-Jesu Nazaredebemada zebλrλ bērā Ɂλga duanλa.-

38 Maλ carea dauberrea Ɂλra jīgua biasīa:

-¡Jesu, Davideba zēda, mλra quīrā djuburiadua!-

39 Idjira Jesu nocoare wābdarāba quēāsīdaa chupeamārēā. Baribλrλ jīguaara biasīa:

-¡Davideba zēda, mλda quīrā djuburiadua!-

* 18:20 Exodo 20:12-16. † 18:24 Idjira māwā Ɂλda. Griego bedeade λcαrλ cartade maλra neēa. Idjaba λcαrλ cartade Ɂλ Ɂλa: "Idjira sopua Ɂλa." ‡ 18:32 Isaia 50:6; 53:5.

- 40 Mañ ūrĩside Jesura nūmesia. Mañbe dauberrea ßARA caita enebipeda iwidiisia:
 41 –¿Cārēda quĩrĩã ßA mña oida?–
 Dauberrea ßABA panusia:
 –Mñ Boro, mñ dauba unuida quĩrĩã ßAA.–
 42 Jesuba jarasia:
 –Unu ßedua. ßAA ĩjãna ßērã biasia.–
 43 Ara mañda unu ßepeda Jesu caidu nĩbade wãsia. Idjia Ñcōrēra bio bia jara nĩbasia. Mañ unupedadarã bida Ñcōrēra bia jara panesidaa.

19

Zaqueoba Jesu ununa

- 1 Jesura Jerico purude jũēpeda wãyã wãßAΓA basía.
 2 Mama ēberã Zaqueo abadada basía. Mañ Zaqueora Romanebema boro itea parata jAΓA pebadarã boro basía. Bio ne bara basía.
 3 Idjia Jesura unu quĩrĩã basía. BaribAΓA ēberã mañĩr quĩru ßērã ēberãrã powua nũmABA poya unuē basía.
 4 Mañ ßērã Jesu wãßAΓA na pira wãpeda sicomoro bacurude ãTA wãsia.
 5 Mãwã ßAðe Jesura arima jũesia. Mañbe ãtaa aCapeða jarasia:
 –Zaqueo, isabe edaa zedua. Idi mñra ßA dede cãine wãya.–
 6 Ara mañda Zaqueora ßASrĩda edaa zepeda Jesura idji dedaa edesia.
 7 Mañ ununapeda jũmarãba Jesudebemada nãwã biē ßedea duanesidaa:
 –Jãl Jesura ēberã cadjirua obari dede cãine wãsia.–
 8 Idji dede Zaqueora Jesu quĩrãpita nũmepeda jarasia:
 –Mñ Boro, ne neē quedearãa mña erobãðebemada ēsadra diaya. Mañ awara sewadeba djãrãneda auðu edadãbari mña ßarima quĩmãrē jēda diaya.–
 9 Jesuba idjĩa jarasia:
 –Idi Ñcōrēba ßARA, ßA ēberãrã sida ēðrA edasia, Abrahañba ĩjãna quĩrãca ßAA ĩjã ßA ßērã.*
 10 Wãrãda mñ, Nañ Djara Edadãba dji adua ßeada ēðrA edai carea jAΓAðe zesia.–

Paratadeba ne jara ßA
Mateo 25:14-30

- 11 Jesura Jerusaleñ caita ßA ßērã dji arima duanABA crĩcha panasidaa ara mañ ewaride Ñcōrēra ãdjirã Boro bai carea zeida. Jesuba jara ßARA ũrĩ panA ßērã ne jara ßAðeba nãwã jarasia:
 12 –Ēberã dji dromada TA MA dewara druadaa wãsia jũmarã boroba idjira ara idji druadebema boroda ßAMãrēã. Idjia crĩchasia mãwãnacarea jēda zeida.
 13 Wã naēna idji nezocarãda die trãpeda paratada waibAA ãdjiza diasia.† Mañne jarasia: “Mñ neēmisa nañ paratara waribidada.”
 14 BaribAΓA idji druadebemarãba idjira bio quĩrãma panA ßērã, ēberãrãda diabuesidaa jũmarã boroa nãwã jaradãmãrēã: “Daiba quĩrĩãē panAA idjira dai boro baida.”
 15 Mãwãmĩna dji boroda ßesia. Jēda zedacarea idji nezocarãra trãcuasia idjia parata diaðara waribisida cawaya.
 16 Mañne aba na zepeda jarasia: “Mñ boro, ßAA parata diaðara mña ßarima die auðu waribisia.”
 17 Mañ carea dji boroba jarasia: “Bia ßAA, nezoca bia. Mña mañĩr diaðara ßAA aride oda ßērã mña ßA jAwaeda die puruda ßAYA.”
 18 Dewara nezocada zepeda jarasia: “Mñ boro, ßAA parata diaðara mña ßarima juesuma auðu waribisia.”
 19 Mañ carea dji boroba jarasia: “Mñ puruda juesuma ßA jAwaeda ßAYA.”
 20 Mañbe dewara nezocada zepeda jarasia: “Mñ boro, ßAA parata diaðara nama ßAA. Mña wuade ßARã waga erobasia.
 21 Mãwã osia ßARA waya ßA ßērã. Mña cawa ßAA ßAA quĩrã djuburiacada djãrãneda edai carea. Mañ awara djãrãba upedãðara ewabaria.”
 22-23 Mañ carea dji boroba jarasia: “Nezoca cadjirua, ara ßADjia jara ßAðeba ebuda ßAA mña jaradara oē basida. ßAA mñra mãwã ßADA bio cawa ßasibAΓA ¿cãrē cãrēã parata wagabada dede mñ paratara ßAðe wãē basi? Mãwã odabara mñ paratara dji eabada sida edacasia.”

* 19:9 Abrahãba ĩjãna quĩrãca ßAA ĩjã ßA ßērã. Griego ßedeade ßA ßAA: “ßARA Abrahãñ warra ßērã.” † 19:13 Paratada waibAA. Griego ßedeade ßA ßAA “diez minas.” Mina aba edai carea cien ewari trajaida basia.

24 Maλbe dji boroba dji arima duanla jarasia: “Idjia erobara jārīnapeda dji die erobla diadadua.”

25 Ādjirāba jarasidaa: “Baribara, dai boro, idjia die erobla.”

26 Dji boroba jarasia: “Mla jaraya: dji aride obaria mla auduara diaya, baribara dji aride ocaa mla maārī diada sida jārīya.

27 Maλ awara mλ ādji boro baida quīrīāé pananara enenapeda mλ quīrāpita quenadua.”-

Jesu Jerusaleñe jūēna

Mateo 21:1-11; Marco 11:1-11; Juaλ 12:12-19

28 Māwā jaradacarea Jesura nocodaa Jerusaleñaa wāsia.

29 Wābarga de Betpague puru idjaba Betania puru caita Olivo eyade jūēsia. Maλbe idji ume nībabadarāda ume purudaa diabuesia.

30 Ādjia nāwā jarasia:

-Puru quīrāpe bādaa wānadua. Jūēbada de bārāba burro zaqueda ununia. Maλ burro zaque ārλ wadi ni abada wānaca. Ērā edadapeda enenadua.

31 Maλne ababa bārāa cārē cārēā jāwā ērā panada iwidibara jaradadua: “Dadji Boroba quīrīā bala.”-

32 Ara maλda wānapeda Jesuba ādjia jarada quīrāca unusidaa.

33 Burro ērā panane djibariba ādjia iwidiisia:

-¿Cārē cārēā mλ burrorā jāwā ērā panā?-

34 Ādjirāba panusidaa:

-Dadjirā Boroba idjima edebisia.-

35 Ara maλda burrorā Jesumaa ededapeda ādjia cacuade jλ panara burro ārλ basidaa. Maλbe Jesura ārλ chūmanapeda edesidaa.

36 Jesu wābarga nocoare ēberārāba cacuade jλ panara tōcua wāsidaa idji bia edadi carea.

37 Jesu Olivo eyadeba edaa wāi carea bāde jūma idji ume nīnaba Ācōrēa jīgua bia bedea duanesidaa. Bio basrida panasidaa Jesuba ne ununacada ādji quīrāpita o bada bērā.

38 Ādjirāba jara duanasidaa:

¡Bio bia bala jūmarā Boro Ācōrē trāneba zebabara!‡

¡Jāābebara dadjirāra Ācōrē ume necai duania! ¡Bajāne Bāra dji Dromaara bala!

39 Maλ carea ācāra pariseorā arima duanaba Jesua jarasidaa:

-Jaradiabari, jba ume nībabadarāra chupeabidua!-

40 Baribara Jesuba ādjia jarasia:

-Mla wārāda bārāa jaraya ādjirāda chupeadibara mōgarada bāgadā.-

41 Jesu nocodaa wābarga de Jerusaleñ puruda unusia. Maλ puru carea jāsia.

42 Maλne jarasia:

-jBala cawababara naāga ewaride caideba bāra necai bāida! Baribara dau bāra bala quīrāca bala bērā bala maāgara poya cawaēa.

43 Maλ bērā ewari aba bala dji quīrāra bala ume djōne zedia. Bāra jūrā edadapeda bala icawa mōgarara egoro sida boromea buedia ni abada ēdrānamārēā.

44 Bala egode baebadade jūma bala ēberārāra quenania. § Ādjirāba ni abala mōgarara dewara mōgara ārλ bedaēa. Māwā odia Ācōrēba ēdra edamārēā diabuedara bala cawaēā bērā.-

Jesuba ne nēdobuebadarā āyā jarecuada

Mateo 21:12-17; Marco 11:15-19; Juaλ 2:13-22

45 Jesu Ācōrē de droma dajadaare jūēbarga de Ācōrēa diadi careabema nēdobuebadarāda unusia. Ne nēdo bea sida zocārā duanasidaa. Jesuba jūma ādjirāra āyā jarecuasia. Nāwā jarasia:

46 -Ācōrē Bedeade nāwā bala bala: “Mλ dera dji iwidiada dea.” Baribara bārāba “ne drabadarā mīrūbada uria” quīrāca eropāna.*

47 Jesuba ewariza Ācōrē de droma dajada jaradia babadjia. Maλne sacerdote bororāba, judiorā ley jaradiabadarāba, ēberārā dji droma bea bida idjira bea quīrā panasidaa.

48 Baribara poya beadaē basia jūmarāba idji bedeara ewariza ūri panā bērā.

20

¿Cai trāneba Jesuba jaradia bala?

Mateo 21:23-27; Marco 11:27-33

‡ 19:38 Salmo 118:26. § 19:44 Jeremia 29:3-4. * 19:46 Mλ dera dji iwidiada dea. Isaia 56:7. Ne drabadarā mīrūbada uria. Jeremia 7:11.

1 Ewari aba Jesuba Ācōrē de droma dajada ēberārāa bedea bia Ācōrē ādjirā Boro baidebemada jaradia basia. Maľne sacerdote bororāda, judiorā ley jaradiabadarāda, judiorā dji dromarā sida zesidāa.

2 Ādjirāba Jesua nāwā iwidišidāa:

-Daia jaradua, bġa nama o bġra ħcaiba obi bġa?*

3 Jesuba ādjia jarasia:

-Mġa bida bārāa iwidiya. Panunadua.

4 ħcaiba Juaġra diabuesi borocuemārēā? ħĒberāba wa Bajāne Bġba?-

5 Maľne ara ādjiduba jara duanesidāa:

-Bajāne Bġba diabuesiada ađibġra idjia jaraya: "Maľda ħcārē cārēā ġjānaē basi?"

6 Baribġra ēberāba diabuesiada ađibġra, puruba dadjirāra mōgaraba tabari beađia. Purumaarā Juaġra Ācōrēneba bedeabari basia.-

7 Maľ bēra ādjirāba nāwā panusidāa:

-Daiba adua panġa caiba diabuesida.-

8 Maľ carea Jesuba jarasia:

-Māēteara mġa bida bārāa jaraēa caiba mġa jāwā obi bġda.-

Djārā néu acġbadadebema ne jara bġ

Mateo 21:33-44; Marco 12:1-11

9 Māwānacarea Jesuba ēberārāa ne jara bġdeba nāwā jarasia:

-Ēberāda basia. Maľ ēberāba uvada idji ējūāne úsia. Maľbe idji néura ġcġra ēberārā ġġwaeđa bġsia. Ādjirā ume bedea bġsia néu zaubġrađe jūmasāwā idjia diadida panġda. Maľbe tġma wāpeda mama dārāsia.

10 Uva jara idji nezocada aba diabuesia néudebema idjia diadida panġra edade wāmārēā. Baribġra néu acġ panġba dji nezocara puodapeda jēđa ġġretabuesidāa ni cārē sida diadaē.

11 Maľ carea dewara nezocada diabuesia. Baribġra maġra sida puodapeda biē jaradapeda jēđa ġġretabuesidāa ni cārē sida diadaē.

12 Maľ carea dewarada diabuesia, baribġra maġra sida bio puodapeda āyā ġġretabuesidāa.

13 Maľ carea néu djibariba ara idjiduba jarasia: "ġġābe mġa sāwā oi? Mġ warra bio quirā bġda ādjimaa diabueya; āibērā idjirġa wayađisicada."

14 Māwāmġna idji néu acġ panġba dji warra unubġdade jarasidāa: "Jari uruba dji zezaba erobġra jūma edaya. ġdjira beatadia! Māwābġra dji ējūāra dadjirā itea beya."

15 Ara maľda dji warrara néu āi edepeda beasidāa.

Bārāmaarā néu djibariba ħsāwā obā?

16 Araa wāpeda ādjirā jūma quenapeda idji néura dewararāa acġbiya.-

Dji arima beaba maľ ūrisidāe jarasidāa:

-Biara bġa Ācōrēba maġgara idu māwābiēda.-

17 Baribġra Jesuba ādjimaa acġpeda jarasia:

-Māēteara ħcārē cārēā Ācōrē Bedeade nāwā bġ bġ?

De obadaba mōgara ġgarapedadara dji biara bġda besia.†

18 Bariduada maľ mōgara ġrġ baeibġra abeđa jūma bġġzoaya, idjaba maľ mōgarada abaa ġrġ baeibġra dji ēberāra pepedeja tabeya.-‡

19 Sacerdote bororāba, judiorā ley jaradiabadarā bida cawasidāa Jesuba maľ jara bġdeba ādjirāda biē jarasida. Jesura jida quirā panasidāa baribġra puruda waya panasidāa.

ġRomanebema boro itea parata ġra pebġdade diadida panġca?

Mateo 22:15-22; Marco 12:13-17

20-21 Maľbe judiorā dji dromarāba ġcġra diabuesidāa Jesuda quirācuita acġdamārēā. Maġarāba Jesu biē bedebġrađa ūrisidāra ara maľda ġdadapeda ādji druadebema boro ġġwade diadida crġcha panasidāa. Ēberā biarā quirāca wānapeda Jesua nāwā iwidišidāa:

-Jaradiabari, daiba cawa panġa bġa ġġa jaradiabarida. Bġra ni abaaare bġcada, ātebġra wārā bedea Ācōrē odebemada jūmarāa jaradiabarida.

22 Māēteara daia jaradua, Romanebema boro itea parata ġra pebġdaza ħdadji judiorāba diadida bia bġca wa biē bġa?-

23 Baribġra Jesuba cawa basia idjira nebġrade bġdi carea māwā panġda. Maľ bēra jarasia:

-[ħBārāba cārē cārēā mġra biē bedeabi quirā panġa?]

24 Mġa parata pichida aba acġbidāada. ħCai quirādarada naġ paratade bġa? ħCai trġda bġa?-

* 20:2 Bġa o bġra. Maľba jara bġa Jesuba ne nēdobuebadarā āyā ġġrecuadada, cacua biē bea biabidada, idjaba purua jaradia bġda. † 20:17 Salmo 118:22. ‡ 20:18 Isaia 8:13-15. § 20:23 Griego bedeade ġcġra cartade bedea corchetede bġra neāa.

Ādjirāba panusidaa:

-Romanebema borodeda.-

²⁵ Maļ carea Jesuba ādjia jarasia:

-Māwā baibara Romanebema borodera Romanebema boroa diaɗadua, idjaba Ācōrēna Ācōrēna diaɗadua.-

²⁶ Ādjirāba Jesura jūmarā quīrāpita poya biē bedebadaē basia. Ātebara idjia jarada carea bio cawa crīchadaē bēra abeda chupea duanesidaa.

Beudarā lrēbadi ebema Jesuba jarada

Mateo 22:23-33; Marco 12:18-27

²⁷ Māwā panane ācra saduceorāda idjima zesidaa. Saduceorāba ijanaca beupedadara lrēbadi. Maļ bēra Jesua nāwā iwidišidaa:

²⁸ -Jaradiabari, Moiseba dadjirā itea basia ēberāda warra neē baɗe jaidabaibara, idji djababa dji pēdra wērāra edaida baɗa dji djaba jaidada itea warra unui carea.*

²⁹ Ewari aba djabarāda siete panasidaa. Dji nabemada quima edasia, baribara warra neē jaidasia.

³⁰ Maļ carea dji djaba idjiarebemaba dji pēdra wērāra edasia baribara idji sida warra neē jaidasia.

³¹ Maļ carea dji ūbeabemaba edasia baribara idji sida warra neē jaidasia. Jūma dji djabarāba maļ wērāra edasiɗa baribara warra neē jaidasiɗa.

³² Māwānacarea dji wērā sida jaidasia.

³³ Maļ siete djabarāba abari wērāda edasiɗa. Māwāra lrēbadi ewaride ḡsāglaba idjira erobei?-

³⁴ Maļ carea Jesuba panusia:

-Naļ ējūāne ēberāra quima edabadaa idjaba quima diacuabadaa.

³⁵⁻³⁶ Baribara ēberāra Ācōrēba bia unu baɗa lrēbadi. Maļne ādjirāra quima edadaēa ni quima diaɗaēa. Waa beudaēa. Ādjirāra Ācōrē bajānebema nezocara quīrāca beadia. Lrēbapedada bēra Ācōrē warrāāa.

³⁷ Maļ awara Moiseba bacuru zaque uruga nūmanebemada cartade baside cawabisia beudarāra lrēbadi. Idjia Ācōrēna nāwā trā jarasia: Abraha Ācōrē, Isa Ācōrē, idjaba Jacobo Ācōrē.†

³⁸ Idjira beu bea Ācōrēēa ātebara zocai bea Ācōrē. Ācōrēmaarā jūmarāda zocai beaa.-

³⁹ Maļ carea ācra judiorā ley jaradiabadaba Jesua jarasiɗa:

-Ba ariɗe panusia, Jaradiabari.-

⁴⁰ Jesuba jūma bia panuna bēra dewararāba iwidiɗida wayasiɗa.

Ācōrēba ēdra edabari diai jaradara ḡcai warra?

Mateo 22:41-46; Marco 12:35-37

⁴¹ Maļbe Jesuba ādjia iwidišia:

-ḡsāwāērā ēberārāba jara panā Ācōrēba ēdra edabari diai jaradara Davi warrada?

⁴²⁻⁴³ Daviba Salmo cartade nāwā jarasia:

Dadjirā Boroaba mā boroa jarasia: mā lwa araare chūmedua aba ba ume dji quīrūrā mā ba jawaɗa baɗara.‡

⁴⁴ Ācōrēba ēdra edabari diai jaradada Daviba mā Boroada asibara, ḡsāwā Davi warra bai?-

Jesuba judiorā ley jaradiabadarā biē jarada

Mateo 23:1-36; Marco 12:38-40; Luca 11:37-54

⁴⁵ Jūmarāba ūri duanane Jesuba idji ume nībabadarā jarasia:

⁴⁶ -Judiorā ley jaradiabadaēebemada quīrācuīta beadaɗa. Ādjirāba djio nēba beada jā awua beaa. Maļ awara purude nīnane quīrābadaē ēberārāba wayaadeba “mērā” adida. Judiorā dji jarebada deɗe ādjira dji dromarā chūmebadaē chūme quīrābadaa; ābaa ne cobadaɗe biɗa ara maļ quīrāca obadaa.

⁴⁷ Pēdra wērārāba erobeara jūma jāriɗadamīna dji biarāda crīchabidi carea jūmarā quīrāpita dārā Ācōrēa iwidiɗada. Maļ carea Ācōrēba ādjirāra biara cawa oya.-

21

Pēdra wērāba Ācōrēa ne diada

Marco 12:41-44

¹ Māwā baɗe Jesuba unusia ne bara beaba Ācōrē de dromane ne dia panada.

* 20:28 Deuteronomio 25:5-10. † 20:37 Exodo 3:2-6. ‡ 20:42-43 Salmo 110:1.

² Mañne unusia pēdra wērã ne neē quiruba parata eðaara quiruda umé diabara.^{*}

³ Mañ carea Jesuba jarasia:

–Mañ wārãda bārãa jaraya: jãñ pēdra wērã ne neē quiruba auðuara diasia jūmarãba diapedada cãybãra.

⁴ Ædjirãba dji adubadadrã diasidaa, baribara wērã ne neē quiruba ne coi carea erobadada jūma diasia.–

Æcõrẽ de droma jūma ãrĩni Jesuba jarada

Mateo 24:1-28; Marco 13:1-23

⁵ Æcãrãba jara duanasidaa Æcõrẽ de dromara mōgara biya queeaba o cobãcãdada idjaba eberãrãba Æcõrẽ itea nebia edepedadaba biya cobãcãdada. Mãwã panane Jesuba Ædjia jarasia:

⁶ –Bãrãba nama unu panara ewari aba jūma ãrĩnia. Nañ mōgara capedadara jūma todogozoaya.–

⁷ Mañ bẽrã Ædjia Jesua nãwã iwidisidaa:

–Jaradiabari, Æcõrẽ de dromara çsãlbe todogozoai? Çcãrẽneba cawadi mañ ewarira caita bãda?–

⁸ Jesuba panusia:

–Quĩrãcuita beadadua ni abãba cūrũgarãnamãrẽã. Zocãrãba jaradia Ædjidra Æcõrẽba eðra edabari diai jaradada. Mañ awara dji ewarira bio caita bãda adia. Mãwãmĩna Ædjirãba eprãnadua.

⁹ Bãrãba ãrĩnia puruda dewara puru ume djõ duanada idjaba ara Ædjiduba djõ duanada, baribara dauperarãnadua. Mañgara jūma mãwãida bãa. Baribara jĩrũarebema ewarira ara mañda jũeã.–

¹⁰ Mañ awara Jesuba jarasia:

–Aba puruda dewara puru ume djõnia; abãa druadebema borora dewara druadebema boro ume djõnia.

¹¹ De uremia minijichiada baraya, puru zocãrãne jarrabada zeya, idjaba cacua biẽ baida quĩrãtãnoa odjacuadia. Mañ awara bajãne ununaca badada ununia. Mañba eberãrã bio ne wayadia.

¹² Baribara mañ naẽna bãrãra biẽ odi carea eprẽnia. Æcãra jidaapeda judiorã dji jãrebada dede ededia. Mañbe cawa odapeda preso bãbidia. Idjaba mã jã panã carea bãrãra dji dromarã quĩrãpita, dji bororã quĩrãpita bida ededia.

¹³ Mañne bãrãba mñnebemada Ædjirã quĩrãpita jaradia.

¹⁴ Baribara crĩcharãnadua mañ ewaride dji bororãa cãrẽda jaradida bãrã bedeade panãda cawabidi carea.

¹⁵ Mãabara bãrãa crĩcha cawaada diaya bedea cawadamãrẽã. Mañ bẽrã bãrãba jarabãdara bãrã quĩrãma panãba ni cãrẽ sida poya biẽ jaradaeã.

¹⁶ Ara bãrã zezaba, bãrã djabarãba, bãrã eberãrãba, bãrã ume dji biarã bida bãrãra jida diadia. Mãwã bãrãra Æcãra quenabidia.

¹⁷ Mã jã panã carea jūmarãba bãrãra quĩrãmania.

¹⁸ Baribara bãrã jaurera mña ewariza bio waga erobaya.†

¹⁹ Mañ ewari zareade bãrãba mã jã panãda igaradaebara, ewariza Æcõrẽ ume zocai panania.

²⁰ Bãrãba ununia sordaorãba Jerusaleñ purura jũrãbadada. Mañ unubãdade cawadia dji puru jūma ãrĩni ewarira jũesida.

²¹ Mañne Judea druade beara eyadaa isabe wãnadua, Jerusaleñne beara eðradadua, dji puru caita beara purudaa wãrãnadua.

²² Mañ ewaride Æcõrẽba idji purura cawa oya.‡ Idji cartade bãpedadara jūma mãwãya.

²³ Mañ ewaride wẽrãrã biogoa beara, warra ju dawa erobe sida bio mã djuburi beadia. Jūmarãda bia mĩgadia Æcõrẽba nañ purura cawa obara bẽrã.

²⁴ Æcãra necoba quenania, Æcãra druã beaza jida edecuadia. Mañne judiorãeba Jerusaleñra Ædji jãwãda eropanania aba Æcõrẽba bãda ewaridaa.§

Nañ Djara Edada zeidebema

Mateo 24:29-35, 42-44; Marco 13:24-37

* 21:2 Parata eðaara quiruda umé. Griego bedeade bã bãa “lepta umé.” † 21:18 Mña bãrã jaurera ewariza bio waga erobaya. Griego bedeade bã bãa: “Bãrã budara ni abaada aduaeã.” ‡ 21:22 Daniel 9:25-27; Osea 9:7. § 21:24 Isaia 63:18.

²⁵ Bārāba ḡmādaura, jedecora, chīdau sida quīrā awara ununia. Maḡḡba unubiya ewari minijīchiada zebḡḡada.* Maḡ carea naḡ ējūāne ēberārāra bio dauperadīa. Ādjirāba cawa crīchadaēa pusa quīrū ḡḡba dji cābāyā jīgua nūma bērā.

²⁶ Bajāne bea quīrā awara ḡebḡḡade ēberārāra bio dauperadīa. Naḡ ējūāra minijīchia nūmāda unu panḡ bērā abeda ḡyāba neē ḡaecuadīa.

²⁷ Maḡnebḡḡḡ mḡ, Naḡ Djara Edada jḡrārāne ḡḡḡa bara zebḡḡada idjaba quīrāwārēā dorrodorroa ḡada ununia.†

²⁸ Maḡ unubḡḡade ḡḡsrīdadadua, bārā ēdrḡḡdi ewarira ḡḡḡ ḡḡ bērā.–

²⁹ Maḡbe Jesuba ne jara ḡḡdeba nāwā jarasia:

–Higojōda wa baridua bacuruda bio quīrācuīta acḡḡadua.

³⁰ Bacuru itucu nūmebḡḡḡde bārāba cawabadaa dārāēne poara zeida.

³¹ Ara maḡ quīrāca bārāba jūma maḡ unubḡḡade cawadīa Ācōrē jūmarā Boro bai ewarira caīta ḡada.

³² Mḡḡa bārāa wārāda jaraya: naḡ ewarīdebema ēberārā beudī naēna maḡra jūma māwāya.

³³ Bajāra jōya, naḡ ējūā sida jōya baribḡḡḡ mḡḡa jaradara wārāda māwāya.

³⁴⁻³⁵ Quīrācuīta beadadua Ācōrēra quīrādoada amaaba. Beu nībarānadua idjaba naḡ djaraba o quīrīā ḡḡra orānadua. Naḡ ējūānebemada jūmawāyā crīcharānadua. Quīrācuīta beadaēbḡḡḡ, maḡ ewariba bārāra jīdaya animarā jīdabada dji animarā ḡḡḡ cawaēne ḡaebari quīrāca. Maḡ ewarira jūmarā ḡḡḡ cawaēne zeya.

³⁶ Maḡ carea bio quīrācuīta beadadua. Ācōrēa ewariza iwīdī pananadua maḡ ewari minijīchiadebemada ēdrḡḡdi carea idjaba mḡ, Naḡ Djara Edada quīrāpīta peradī neē pananī carea.–

³⁷ Jesuba Ācōrē de droma dajada āsa jaradīa ḡapeda diamasi Olivo eyadaa wābadjīa.

³⁸ Maḡ bērā diapededa ēberārāra Ācōrē de dromanaa wābadjīdaa Jesuba jaradīa ḡḡ ūrīni carea.

22

Jesu beadī carea crīcha jḡḡḡ panana

Mateo 26:1-5, 14-16; Marco 14:1-2, 10-11; Juaḡ 11:45-53

¹ Paḡ ēsābari neē cobada ewarira caīta ḡasia. Maḡ ewarira judiorā Egiptoḡeba ēdrḡḡpedada quīrānebada ewari abadaa.

² Maḡne sacerdote bororāba, judiorā ley jaradiabadarā bīda Jesu beadī carea crīcha jḡḡḡ panasīdaa. Baribḡḡḡ puruda waya panḡ bērā ebuda o quīrīāē panasīdaa.

³ Māwā ḡḡde diauruba Juda Iscariote crīchara poyasia. Maḡ Judara Jesuba doce edadaebema ḡasia.

⁴ Judara sacerdote bororāmaa, Ācōrē de droma zarrarā dji bororāmaa bīda wāsīa. Ādjirāa jarasia sāwābḡḡḡ Jesura jīdabīda.

⁵ Maḡ ūrīsīdade ādjirāra bio ḡḡsrīdadapeda idjīa paratada diadīada asīdaa.

⁶ Bīa ḡḡada apeda Judara wāsīa. Maḡbe idjīa jḡḡḡbadjīa ēberārā neēne Jesura jīdabī carea.

Jesuba doce edadarā ume ne codā

Mateo 26:17-29; Marco 14:12-25; Juaḡ 13:21-30; 1 Corinto 11:23-26

⁷ Paḡ ēsābari neē ḡḡ cobada ewarira jūēsīa. Maḡ ewarīde judiorā Egiptoḡeba ēdrḡḡpedada quīrānebadi carea oveja zaqueda beadapeda cobadaa.*

⁸ Maḡ carea Jesuba Pedroda, Juaḡ sida diabuesīa maḡ cobadara ādji itea ode wānamārēā. Nāwā jarasia:

–Dadji judiorā Egiptoḡeba ēdrḡḡpedada quīrānebadi carea cobadara jūma ode wānadua.–

⁹ Maḡne ādjīa iwīdīsīdaa:

–ḡḡḡa sāma quīrīā ḡḡ daība maḡḡara ode wānīda?–

¹⁰ Jesuba panusīa:

–Purude eda wābḡḡḡde bārāba ununia umaquīrāba zocoda eronīda. Idjī caīdu wānadua idjī wābḡḡḡ dedaa.

¹¹ Maḡ de djībarīa nāwā jaradadua: “Dadjirāa Jaradiabariba naḡda iwīdībīsīa: mḡḡa, mḡḡ ume nībabadarā bīda Egiptoḡeba ēdrḡḡpedada quīrānebadi carea cobadara ḡsāma codī?”

¹² Maḡne idjīa ḡḡaarebema dejā waībḡḡḡda jūma bīya o nūmāda acḡḡbīya. Mama oḡadua.–

¹³ Wābḡḡḡde Jesuba ādjīa jarada quīrāca unusīdaa. Ara maḡda Egiptoḡeba ēdrḡḡpedada quīrānebadi carea cobadara osīdaa.

¹⁴ Ne codī bērā Jesura, idjīa diabuedarā sida mesa icawa chūpanesīdaa.

¹⁵ Maḡne ādjīa jarasia:

* 21:25 Isaīa 13:9-10. † 21:27 Daniel 7:13-14. * 22:7 Exodo 12:1-28.

-Mā bio bia mīgai naēna māa wārāda naā cobadara bārā ume ābaa co quīrīā basia.

¹⁶ Māa bārāa wārāda jaraya: naā codaba wa coēa aba Ācōrēba jūma idji ēberārā pe erobebΛΓΛdaa. Naā cobadaba jara bΛ jūma māwānacarea wayacusa coya.-

¹⁷ Maābe tazada idji Λwade edapeda Ācōrēa bia jarapeda nāwā jarasia:

-Naāra doḍadua.

¹⁸ Māa jaraya: uva bara waa doēa aba Ācōrēba jūma idji ēberārā pe erobebΛΓΛdaa.-

¹⁹ Maābe paḍda idji Λwade edapeda Ācōrēa bia bΛada asia. Cōrācuapeda ādjīa diabΛΓΛde nāwā jarasia:

-Naāra mā cacuaa, bārā carea diabΛΓΛa. Coḍadua. Mā quīrānebadi carea ara naā quīrāca o pananadua.-

²⁰ Ara mā quīrāca ne copedadacarea tazara idji Λwade edapeda jarasia:

-Naā tazade bΛra mā oa bārā carea erozoabΛΓΛa. Mā oadeba Ācōrēba bārā ume bedea djiwidida bΛbΛΓΛa.†

²¹ BaribΛΓΛ mā jidabira nama mā ume ne co bΛa.‡

²² Wārāda mā, Naā Djara Edadara bia mīgaida bΛa Ācōrēba jarada quīrāca, jbaribΛΓΛ mā jidabi ēberārā bio mīā djuburi bΛa!-

²³ Maā carea idji ume nībabadarāba ara ādjiduḍa iwidi duanesidaa caibΛΓΛ Jesura māwā oida.

¿Caida dji dromaara bΛ?

Mateo 20:25-28; Marco 10:42-45

²⁴ Māwā panΛne ara ādjiduba iwidi duanesia caida dji dromaara bΛ cawaya.

²⁵⁻²⁶ Maā carea Jesuba ādjīa jarasia:

-Ni ababΛa idjira dji dromaara bΛda crīchaiē bΛa. Naā ējūānebema bororāba ādji ēberārāra jūmawāyā zocabadaa idjaba ādji purura carebabariada abadaa. BaribΛΓΛ bārāra māwā beadiē panΛa. Dji drōāra bΛra dji cūdraara bΛ quīrāca baida bΛa. Dji borora nezoca quīrāca baida bΛa.

²⁷ Ēberāmaarā ¿caida dji dromaara bΛ: dji mesade ne coi carea chūmebarida wa dji ne cobibarida? ¿Dji mesade chūmebarida dji dromaara bΛēca? BaribΛΓΛ māra dji dromada bΛmīna nama bārā tāēna nezoca quīrāca bΛa.

²⁸ Mā bia mīga baside bārāba mā ume jūma droasidaa.

²⁹ Maā bērā mā Zezaba mā bΛda quīrāca māa bārāra dji bororāda bΛcuaya.

³⁰ Mā purude bārāra mā ume ne codīa. Bārāra Israeldeba yōpedada doce purudebema bororāda beadi bērā bugue biya queeade chūpanania.-

Pedroba Jesu igaraēana ada

Mateo 26:31-35; Marco 14:27-31; Juaā 13:36-38

³¹ Maā awara Jesuba jarasia:

-Simōā, Simōā, diauruba Ācōrēa iwidiisia bārā mīā sē bΛdeba mā ĩjā panΛra igarabi carea.

³² BaribΛΓΛ māa Ācōrēa iwidiisia bΛa ĩjā bΛra igararāmārēā. Māwāmīna igaraya. BaribΛΓΛ bΛa jēda crīchapeda bΛ djabarāra carebadua biara ĩjanamārēā.-

³³ Maā carea Pedroba Jesua nāwā panusia:

-Mā Boro, māra bΛ ume ababe preso wāida crīcha bΛēa; ātebΛΓΛ bΛ ume beuida crīcha bΛa.-

³⁴ Jesuba idjīa jarasia:

-Māa jaraya, Pedro, ara naā diamasi eterre berui naēna bΛa bΛrima ūbea māra unucaada aya.-

Ewari zarea jūēbΛrΛa

³⁵ Maābe Jesuba ādjīa jarasia:

-Māa bārā parata neē, buchaca neē idjaba jīrūne jΛbada neē diabueside ¿ne care baesidaca?-§

Ādjirāba panusidaa:

-Nī carē sida care baeē basía.-

³⁶ Maā carea idjīa jarasia:

-BaribΛΓΛ māa jaraya: idira parata erobΛbΛΓΛ ededua. Buchaca bara bΛbΛΓΛ maā sida ededua. Djōbada neco neē bΛba idjīa cacuade jΛbarira nēdobuepeda aba nēdodua.

³⁷ Māa jaraya: Ācōrēneba bedeabariba mānebema bΛdara wārāda māwāida bΛa. Nāwā bΛasia: ara idjida ēberā cadjirua quīrāca idu beabisia.* Mānebema bΛpedadara wārāda jūma māwāya.-

³⁸ Maā carea ādjirāba jarasidaa:

† 22:20 Exodo 24:5-8; Jeremia 31:31-34.

‡ 22:21 Salmo 41:9.

§ 22:35 Luca 10:1-20.

* 22:37 Isaia 53:12.

-Dai Boro, nama djōbada necoda umé eropanla.-

Jesuba jarasia:

-Besia. Waa bedearānada.-

Jesuba Olivo eyade Ācōrēa iwidiida

Mateo 26:36-46; Marco 14:32-42

³⁹ Małbe Jesura wayacusa Olivo eyadaa wāsia idjia obari quīrāca. Idji ume nībabadarā sīda wāsīdaa.

⁴⁰ Araa jūēsidade Jesuba ādjía jarasia:

-Ācōrēa iwīdidadua māl igarada amaaba.-

⁴¹ Małbe Jesura mōgara tabarīda ɓa tamlane wāsia. Chīrāborode cōbepeda Ācōrēa nāwā iwīdisia:

⁴² -Zeza, ɓamaa bia ɓaɓaɓa, mālra idu bia mīgabirādua. Barīɓaɓa mālra quīrīā ɓa quīrāca orādua, āteɓaɓa ɓa quīrīā ɓa quīrāca odua.-

[

⁴³ Māwā ɓade bajānebema nezocaba ɓaɓada idjía diade zesia.

⁴⁴ Jesura bio sopua ɓa bērā Ācōrēa wetara iwīdi ɓasia. Małne idji jara oa quīrāca egorōdaa erozoasia.]†

⁴⁵ Jesuba Ācōrēa iwīdi ɓapeda jēda wāsia. Małne idji ume nībabadarāra sopuaba cāi panla unusia.

⁴⁶ Mał carea ādjía jarasia:

-ɓcārē cārēā bārāra cāi panla? Pirabarīdapeda Ācōrēa iwīdidadua māl igarada amaaba.-

Jesu jīdapedada

Mateo 26:47-56; Marco 14:43-50; Juał 18:2-11

⁴⁷ Wadi Jesu bedea ɓade ēberārāda zocārā jūēcuaīdaa. Judada ādji nocoare ɓasia. Idjira Jesuba doce edadadebema ɓasía. Jesu urīdarrade isōi carea caita wāsia.

⁴⁸ Małne Jesuba idjía jarasia:

-Juda, isōɓaɓadeba ɓmāl, Nał Djara Edadara ɓa jida diaica?-

⁴⁹ Jesu ume nīnaba cawasiīdaa idjira jīdadīda. Mał carea nāwā iwīdisīdaa:

-Dai Boro, ɓnecoba djōnica?-

⁵⁰ Ara māwāɓade abaɓa sacerdote dji droma nezoca ɓawala jawa araarebemada tatasia.

⁵¹ Mał carea Jesuba jarasia:

-jDjōrānada! jīdu ɓadada!-

Ara małda dji ēberā ɓawalaɓa tāpeda anībisīa.

⁵² Małbe Jesuba sacerdote bororāa, Ācōrē de dromanebema zarrarāa, dji droma ɓe zepedadarāa bīda nāwā jarasia:

-Bārāba ɓcārē cārēā neco bara, bacuru bara mālra jāwā jīdade ze panla? ɓMāwāra mālra ēberā minījīchiaca?

⁵³ Ewarīza mālra Ācōrē de droma dajada bārā tāēna ɓadamīna jīdadaca ɓasia. Barīɓaɓa ara nawena Ācōrēba diaurua idu poyabi ɓa. Māwā bārāba o quīrīā panla o panla.-

Pedroba Jesu unucaada ada

Mateo 26:57-58, 69-75; Marco 14:53-54, 66-72; Juał 18:12-18, 25-27

⁵⁴ Jesura jīdadapeda sacerdote dji droma dedaa edesīdaa. Pedroba tmlaba ēpē nībasia.

⁵⁵ Małne ɓaɓaɓa de dūda tɓɓada coadapeda caita chūpanesīdaa. Pedro sīda ādjīrā tāēna chūmesia.

⁵⁶ Māwā ɓade nezocawērā abaɓa Pedrora tɓa cā chūmada unupeda bio aɓa nūmesia. Małne jarasia:

-Za ɓara Jesu ume nībabadjia.-

⁵⁷ Barīɓaɓa Pedroba nāwā mērāsīa:

-ɓa jara ɓa ēberāra mālra unucāa.-

⁵⁸ Dārāéne dewaraba Pedrora unupeda nāwā jarasia:

-ɓara ādjīdebemada jāwā ɓa.-

Mał carea Pedroba jarasia:

-Ache, māwāéa.-

⁵⁹ Māwānacarea dewaraba jarasia:

-Wārāda za ɓara Jesu ume nībabadjia. Idjira Galileadebemada jāwā ɓa.-

⁶⁰ Barīɓaɓa Pedroba panusia:

-Ache, mālra adua ɓa ɓa cārēda jara ɓada.-

† 22:44 Griego bedeadē zocārā cartadē mał umébema versīculora neēa.

Pedro wadibida bedea bade eterrera berusia.

⁶¹ Ara māwābalaḡade Jesuba Pedrora jēdaa paḡḡaga aḡasia. Maḡne Pedroba quĩrānebasia Jesuba idjía jaradara: eterre berui naēna bala b̄arima ūbea m̄ara unucaada aya.‡

⁶² Ara maḡda Pedrora āyā wāpeda bio sopuaba jīasia.

Jesu biē opedada

Mateo 26:67-68; Marco 14:65

⁶³ Maḡne Jesu jida eropanā ēberārāba idjira ipida biē jarabadjidāa idjaba puobadjidāa.

⁶⁴ Jesura quĩrā b̄aradapeda ubadjidāa. Maḡne nāwā jarabadjidāa:

-¡Ācōrēneba bedeadua! ¡Daia jaradua caibalaḡa b̄ara usida!-

⁶⁵ Maḡ awara ne quĩrātanoa jara pananeba Jesura biē jarabadjidāa.

Jesu dji dromarā quĩrāpita bada

Mateo 26:59-66; Marco 14:55-64; Juaḡ 18:19-24

⁶⁶ Āsa badacarea purudebema dji dromarāda ābaa dji jaḡresidāa. Sacerdote bororāda, judiorā ley jaradiabadarā sida duanasidāa. Maḡbe Jesura ādjirā quĩrāpita enebisidāa. Idjia nāwā jarasidāa:

⁶⁷ -Dairāa jaradua: ḡbala Ācōrēba ēdḡa edabari diai jaradaca?-

Jesuba panusia:

-M̄a b̄arāa jarabalaḡa sida iḡānaēa.

⁶⁸ Maḡ awara m̄a b̄arāa cārē cārē iḡānaē panada iwidibalaḡa panunaēa. Idjaba m̄ara ēdḡa b̄adaēa.‡

⁶⁹ Baribalaḡa idiba ḡtaa m̄a, Naḡ Djara Edadara Ācōrē ne jūma poya b̄a jaḡwa araare chūmaya.*

⁷⁰ Maḡ carea jūmarāba iwidisidāa:

-Māwā baibalaḡa ḡbala Ācōrē Warraca?-†

Jesuba panusia:

-Māē, b̄arāba māwā jara panāa.-

⁷¹ Maḡne ādjirāba jarasidāa:

-ḡDadjirāba waa cārēda jaḡadi? ḡAra idji iteba jara b̄aēca idjira Ācōrē Warrada?-

23

Jesu Pilato quĩrāpita bada

Mateo 27:1-2, 11-14; Marco 15:1-5; Juaḡ 18:28-38

¹ Ara maḡda jūma dji dromarā ābaa dji jaḡre panara piradḡadapeda Jesura Pilatomaā edesidāa.*

² Maḡbe Jesura Pilato quĩrāpita nāwā biē jara duanesidāa:

-Dairāba ūrīsīdāa naḡ ēberāba dai purura quĩrūbiga bada. Romanebema boro itea parata jaḡa reb̄adaē idjia diabi ama b̄a. Maḡ awara jara b̄a idjira Ācōrēba ēdḡa edabari diai jaradada. Maḡba idjira jūmarā boroda a b̄a.-

³ Maḡ carea Pilatoba Jesua iwidisīa:

-ḡBada wārāda judiorā boroca?-

Jesuba panusia:

-Māē, b̄a māwā jara b̄a.-

⁴ Maḡbe Pilatoba sacerdote bororāa, ēberārā arima duanāa bida jarasia:

-M̄a unuē b̄a naḡ ēberāra bedeadē b̄ada.-

⁵ Baribalaḡa wetara jara duanesidāa:

-Idjia jaradia b̄adeba dai judiorāra quĩrūbiga b̄a. Naārā Galilea druade māwā osia idjaba naḡ purude bida māwā o b̄a.-

Jesu Herodemaā edepedada

⁶ Maḡ ūrīsīde Pilatoba ādjia iwidisīa Jesura Galileadebema cawaya.

⁷ Mamabemada cawasīde Jesura Herodemaā diabuesia cawa omārēā.† Herodera Galileade dji boro basia baribalaḡa maḡ ewarīde Jerusaleḡ purude basia.

⁸ Jesura tr̄a b̄aga b̄a b̄ērā dārābalaḡa basia Herodeba idjira unu quĩrā b̄ada. Maḡ b̄ērā Jesu unusīde bio b̄asrīdasīa. Idjia unu quĩrā basia Jesuba ne ununacada obalaḡa.

‡ 22:61 Luca 22:34. § 22:68 Idjaba m̄ara ēdḡa b̄adaēa. Griego bedeadē ḡcala cartade maḡra neēa. * 22:69 Salmo 110:1; Daniel 7:13-14. † 22:70 Salmo 2:6-7. * 23:1 Romanorā boro Tiberio abadaba Pilatora Judea druadebema boroda basia. Dji boroda basia poa 26deba aba 36 babalaḡada. Judiorā bororāba Jesura Pilatomaā edesidāa ādjia preso beārā beacara panā b̄ērā. Aba romanorāba māwā cawa odida panasidāa. † 23:7 Maḡ Herodera Antipa tr̄a jarabadjidāa.

⁹ Herodeba Jesua quĩrãtanoa iwĩdisia, baribΛΓΛ Jesuba ni cãrẽ sida panuẽ basía.

¹⁰ Sacerdote bororãda, judiorã ley jaradiabadarã sida arima panasidaa. Ådjia Jesura bio biẽ jara panasidaa.

¹¹ Mãwã panane Herodeba idji sordaorã bida Jesuda ipida biẽ jara duanasidaa. Djio biya quiruda Jesua jãbidãpeda idji carea ipida duanasidaa. Mãwãnacarea Herodeba idjira Pilatomaã jẽda diabuesia.

¹² Maã ewarideba ãtaa Pilatora Herode ume dji quĩrũ badada dji biada panesidaa.

Jesu beadi carea jarapedada

Mateo 27:15-26; Marco 15:6-15; Juaã 18:39-19:16

¹³ Maãbe Pilatoba puru bororãda, sacerdote bororãda, puru sida åbaa trãcuasia.

¹⁴ Ådjirãã nãwã jarasia:

–Bãrãba mãlmaa naã ãberãra enesidaa jaradi carea idjia purura quĩrũbiga bãda; baribΛΓΛ bãrã quĩrãpita bio iwĩdidamĩna bedeadẽ bΛda unuẽa.

¹⁵ Herode bida idjira bedeadẽ bΛẽda ununa bẽrã mãlmaa jẽda diabuesia. Maã bẽrã ebuda bΛa idjira beadiẽ panΛda.

¹⁶ Ababe soaba ubipeda ãdra bΛya.–

¹⁷ Poaza maã ewaride Pilatoba preso beada aba ãdra bΛbadjia.‡

¹⁸ BaribΛΓΛ jũma dji powua nũml ãberãrãba nãwã bia jarasidaa:

–jããgΛra beabidua! †Barrabãdra ãdra bΛdua!–

¹⁹ Maã Barrabãra preso basia puru quĩrũbigada carea idjaba mã beada carea.

²⁰ Pilatoba Jesuda ãdra bΛ quĩrã bΛ bẽrã purua waya bedeasia.

²¹ Mãwãmĩna waya jĩgua bia jarasidaa:

–†crude cachi beabidua, crude cachi beabidua!–

²² Maãne Pilatoba waya ådjia jarasia:

–‡BaribΛΓΛ naã ãberãba cãrẽ cadjiruada osi? Idjia cadjiruara oẽ bΛa beadi carea. Maã bẽrã soaba ubipeda ãdra bΛya.–

²³ BaribΛΓΛ ådjirãra wadibida jĩgua bia duanasidaa Jesu crude cachi beabimãrẽã. Maã awara sacerdote bororãba ara maã quĩrãca jĩgua jara duanasidaa aba Pilatoba jãbΛrãdaa.‡

²⁴ Maã bẽrã Pilatoba ådjirãba jara panã quĩrãca osia.

²⁵ Barrabãba purura quĩrũbigadamĩna idjaba mã beadamĩna Pilatoba idjira ãdra bΛsia ãberãrãbΛrã iwĩdipẽdada bẽrã. Maãbe ådjia quĩrã panã quĩrãca Jesura obisia.

Jesu crude cachi bapedada

Mateo 27:32-44; Marco 15:21-32; Juaã 19:17-27

²⁶ Jesu crude cachi carea edesidade Cirenenebema Simoãda puruãda zebΛΓΛ basía. Jesuba cru eronĩbadara maã Simoãa ataubidãpeda idji caidu edebisidaa.

²⁷ Ådji caidu ãberãrãda bio cãbana wãbada basía. Maãne ãcΛΓΛ wẽrãrãda Jesu carea jãã panasidaa.

²⁸ Jesuba ådjimaa acΛpeda jarasia:

–Jerusaleñebema wẽrãrã, mã carea jããrãnadua; ãtebΛΓΛ ara bãdji carea, bãrã warrarã carea bida jããnadua.

²⁹ Ewari aba ãberãrãba jaradia: “Bio bia beaa wẽrãrã warra todacara idjaba ju dawadacara.”

³⁰ Maãne eyaa nãwã jaradia: “Dai ãrã bãedua.” Dewara eyaa jaradia: “Daira ãnã nũmldua.”*

³¹ ãberãrãba mã, bacuru onoa quĩrãca bΛda beadibΛΓΛ,† bacuru põ quĩrãca beara ‡sãwãni?– ‡

³² Jesu ume crude beadi carea ãberã cadjiruãrãda umẽ edesidaa.

³³ Ëjũã Boro BΛwΛΓΛ abadama jũesidade Jesura crude cachi jira bΛsidaa. Dji ãberã cadjiruãrã sida crude cachi jira bΛsidaa, aba Jesu jΛwa araare, aba idji jΛwa acΛare.

³⁴ [Maãne Jesuba jarasia:

–Zeza, ådjia o panΛra quĩrãdoada. Ådjia adua panΛa cãrẽda o panΛda.–]‡

Maã awara sordaorãra ne jemenesidaa Jesuba cacuade jã badara sãwã jedecadi cawaya.*

³⁵ Jũma maãgΛra ãberãrãba acΛ duanasidaa. Maãne dji bororãba idjira ipida biẽ jara duanasidaa:

‡ 23:17 Griego bedeadẽ zocãrã cartade maã versículora neã. § 23:23 Sacerdote bororãba. Griego bedeadẽ ãcΛΓΛ cartade maãra neã. * 23:30 Osea 10:8. † 23:31 ãcõrẽba ãdra edabari diai jaradara edaude “bacuru tucuda” abadjidãa. Isaía 4:2-6; 11:1-5; Jeremia 23:5-6; 33:14-18; Zacaria 3:8-10; 6:9-13. ‡ 23:31 Ezequiel 15:1-8. § 23:34 Griego bedeadẽ ãcΛΓΛ cartade bedea corchetede bΛra neã. * 23:34 Salmo 22:18.

-Dewararāda carebasia.† Ācōrēba idjida dadjirā ēdra edamārēā ḅasibara, ḅara iduba poya ēdraēca?-

³⁶⁻³⁷ Maḅ awara sordaorā arima duanaba Jesura ipida biē jarabadjidāa. Ādjia Jesua uva ḅa oregueada diade wānapeda jarabadjidāa:

-Bada wārāda judiorā borobara, ara ḅaduba ēdrādua.-

³⁸ Jesu boro nocoare bedeada cachi jira ḅasida cawabidi carea idjira cārē carea beabādada. [Griego bedeade, latiḅ bedeade, hebreode bida] nāwā ḅā basia: “Naḅlara judiorā boroa.”‡

³⁹ Maḅne ēberā aba cadjirua oda carea crude cachipedadaba Jesura nāwā biē jarabadjia: -Bada wārāda Ācōrēba ēdra edabari diai jaradabara, ḅaduba ēdrapeda dai sida ēdra ḅādua.-

⁴⁰ Baribara dewarabemaba idjira nāwā quēāsia:

-ḅa sida cawa o panamīna wadibida Ācōrēra wayaēca?

⁴¹ Wārāda dadjira nama jira pananida panara cadjiruada opedada bēra. Baribara za ḅa ēberāba ḅcārē cadjiruada osi?-

⁴² Maḅbe idjia Jesua nāwā jarasia:

-Ba jūmarā boroda bebarade māra quīrānebadua.-

⁴³ Maḅ carea Jesuba idjia jarasia:

-Mā wārāda jaraya: ḅara nane mā ume bajāne ḅaya.-§

Jesu crude beuda

Mateo 27:45-56; Marco 15:33-41; Juaḅ 19:28-30

⁴⁴⁻⁴⁵ Umatipa amādaura quisia. Maḅba naḅ ējūāra hora ūbea jūma pāima nūmasia. Ācōrē de dromane eda wua eatḅa jira ḅara ēsidra cōā dogosia.*

⁴⁶ Ara maḅne Jesuba jigua jarasia:

-Zeza, mā jaurera ḅa jawade ḅabara.-†

Māwā jarapeda iyādrāsia.

⁴⁷ Maḅ unuside sordaorā boro arima ḅaba Ācōrēra nāwā bia jarasia:

-Wārāda naḅ ēberāra jipa basia.-

⁴⁸ Jesu crude beabada acade wāpedadaba jūma māwānara ununapeda sopuadeba ādji so arḅa u duanada jēda wāsidaa.

⁴⁹ Māwā duanane jūma Jesu unubadarāba, wērārā Galileadeba idji caidū nībapedadarā bida tamaba acḅa panasidaa.

Jesu tabaripedada

Mateo 27:57-61; Marco 15:42-47; Juaḅ 19:38-42

⁵⁰⁻⁵¹ Ēberā Jose abadada basia. Idjira Arimatea puru Judea druidebema basia. Ēberā bia basia idjaba jipa basia. Ācōrēra jūmarā Boroda bemārēā jāā basia. Idjira judiorā dji bororānebema basia baribara bedeade ausidaade bia ḅada aē basia. Ādjia opedadara biē unusia.

⁵² Maḅ Josera Pilatoma wāpeda Jesu cacuada iwidiḅia tḅari carea.

⁵³ Maḅbe Jesura edaa edapeda borobaba barapeda mōjē uria corodade eda ḅasia. Maḅ uria corodade ni abara bēwārāda wadi ḅadaca basia.

⁵⁴ Anāubada ewarira arḅa ḅa bēra judiorāba maḅ ewari carea ne jūmada o eropanania panasidaa.

⁵⁵ Acara wērārā Jesu ume Galileadeba zepedadada Jose caidū wāsidaa. Jūnapeda mōjē corodara unusidaa. Idjaba unusidaa Jesura eda ḅabādada.

⁵⁶ Mamaaba jēda wānapeda ādjirāba bēwārā parabada querada osidaa. Nurēma anāūsidaa Ācōrē leyba jara ḅa quīrāca.‡

24

Jesu arēbada

Mateo 28:1-10; Marco 16:1-8; Juaḅ 20:1-10

¹ Nabema ewari domianebe mane wērārāra diapedada Jesu tabaripedadamaa wāsidaa. Ādjia bēwārā parabada quera opedadara edesidaa. [Ādji ume dewara wērārā sida wāsidaa.]*

† 23:35 Carebasia. Griego bedeade ḅā ḅaa: “Ēdra edasia.” ‡ 23:38 Griego bedeade acara cartade bedeade corchetede ḅara neāa. § 23:43 Bajā. Griego bedeade ḅā ḅaa “paraíso.” Mama jipa bea jaidapedadarāra bia duanāa. * 23:44-45 Exodo 26:31-33. † 23:46 Salmo 31:5. ‡ 23:56 Exodo 20:10. * 24:1 Griego bedeade acara cartade bedeade corchetede ḅara neāa.

² BaribARΛ mōgara waibΛa dji uria jūātrΛ bādara orrocawa cobΛda unune wāsidaa.

³ Dji uriade eđa wābΛdade dadjirā Boro Jesu beudara ununaē basía.

⁴ Maλ carea ādjia abeđa cawa crīchadaē basía. Cawaēne ādji caita ēberāda umé odjasidaa. Maλ ēberāba cacuađe jλ panΛara dorrodorroa basía.

⁵ Maλ carea wērārāra bio dauperabΛdaba edaa bārrusidaa. Maλne dji ēberārāba ādjia jarasidaa:

-¿Cārē cārēā bārāba zocai bΛda beudarā tāēna jARΛ panΛ?

⁶ Idjira nama bΛēa lrēbada bērā.† Wadi Galileade panasidade idjia bārāa jaradara quīrānebadada.

⁷ Idjia nāwā jarasia: “ΛCARABA mλ, Naλ Djara Edadara ēberā cadjiruarāa jida diadida panΛa. Māra crude beađia, baribARΛ ewari ūbeade lrēbaya.”-‡

⁸ MaλneBARΛ ādjirāba quīrānebasidaa Jesuba māwā jaradada.

⁹ Ara maλda wērārā jēda wānapeda Jesuba edadarā once panΛa, waabemarāa bida ādjia unupedadara nēBARΛasidaa.

¹⁰ Maria Magdalenaba, Juanaba, Santiago papa Mariaba, dewara wērārā ādji ume panΛ bida Jesuba edadarāa māwā nēBARΛasidaa.

¹¹ BaribARΛ wērārāba jara panΛa crīcha neē bΛca bada bērā ādjirāba ījānaē basía.

¹² Māwāmīna Pedrora ara maλda Jesu tΛbaripedadamaa pira wāsia. Dji uriade eđa acaside ababe dji bēwārā bARá bada wuada unusia. Maλ carea cawa crīchaē diguida wāsia.

Emaú purudaa wābada ode nībapedada

Marco 16:12-13

¹³ Ara maλ ewaride Jesu ījā beadada umé Emaú puru zaquedaa wābΛda basía. Maλ purura Jerusaleλneba mīgaē bΛa.§

¹⁴ Ādjia jūma Jesu māwānanebemada beđa nībasidaa.

¹⁵ Māwā beđa nīnane Jesura caita zepeda ādji ume nībasia.

¹⁶ BaribARΛ Jesuda māwā bΛda Ācōrēba ādjia idu cawabiē basía.

¹⁷ Maλne Jesuba ādjia iwīdisia:

-¿Bārāba cārēda jara nīna?-

Maλ ūrīsidade nūpanesidaa. Ebuda basia bio sopua panΛa.*

¹⁸ Aba Cleopa abadaba panusia:

-Zocārā Jerusaleλne jūēpedadadebemaba ¿ababe bΛabARΛ adua bΛca naλ ewaride sāwānada?-

¹⁹ Jesuba ādjia iwīdisia:

-¿Cārēnebemada jara panΛ?-

Ādjia panusidaa:

-Jesu Nazaredebemada jara panΛa. Idjia ođadeba idjaba jarađadeba cawabisia idjira Ācōrēneba bedeabarida. Ācōrēba, puru bida idjira bia unusidaa.

²⁰ BaribARΛ juro bororāba, sacerdote bororā bida idjira crude cachi beabisidaa.

²¹ Daiba crīchasisidaa idjiabARΛ dadji Israel purura biē bΛdebemada ēdrΛ bΛida. Māwāmīna idji beapedadara idiba ewari ūbea bΛa.

²² BaribARΛ λCARΛ wērārā dai tāēnabemaba jarapedada carea दौरa wetara cawa crīchadaē panesidaa. Ādjira idi diapededa idji tΛbaripedadamaa wāsidaa.

²³ Dji bēwārāra ununaē bērā daimaa jarađe zesidaa ādjia bajānebema nezocarāda unusidaa. Maλgarāba ādjia jarasidamanaa Jesura lrēbasida.

²⁴ Maλ carea λCARΛ dairānebemaba acāde wāsidaa. Idji tΛbaripedadama ara wērārāba jarapedada quīrāca unusidaa. BaribARΛ idjida ununaē basía.-

²⁵ Maλ carea Jesuba ādjia jarasia:

-jūma Ācōrēneba bedeabadarāba jarapedadara bārāba ījāna ama panΛa! ¡Bārāra crīcha neē panΛa!

²⁶ ¿Ācōrēba ēdrΛ edabari diai jaradara dji Dromada bei naēna bia mīgaida basiēca?--†

²⁷ Maλbe Ācōrē cartade idjidebema bΛpedadada jūma cawa jarasia. Moiseba bΛđada, Ācōrēneba bedeabadarāba bΛpedada sida jūma cawa jarasia.

²⁸ Māwā nīnane ādji wābΛda purude jūēsidaa. Maλne Jesura nocodaa wābARΛ basía.

²⁹ BaribARΛ ādjirā ume bēmarēā nāwā bio beđa djuburiasidaa:

-Ewarira queubodo bērā wārādua. Dai ume beđua.-

† **24:6** Idjira nama bΛēa lrēbada bērā. Griego beedeade λCARΛ cartade maāra neēa. ‡ **24:7** Luca 9:22; 18:31-33. § **24:13**

Mīgaē bΛa. Griego beedeade bΛ bΛa “sesenta estadia.” Maλ tΛmARA once kilómetro quīrāca bΛa. * **24:17** Maλ ūrīsidade

nūpanesidaa. Ebuda basia bio sopua panΛa. Griego beedeade λCARΛ cartade bΛ bΛa: “¿Cārē cārēā sopua panΛ?” † **24:26**

Isaia 53:7-12.

Maλ bērā ādji ume bēsia.

³⁰ Ne coblade Jesuba paλda edapeda Ācōrēa bia jarasia. Cōrācuapeda ādjia diasia.

³¹ Maλnebaλ Ācōrēba ādjia idu cawabisia Jesuda māwā bλda. Baribaλ Jesura ara maλda nēbasia.

³² Maλne ādjiduba nāwā jarasidaa:

-Idjia Ācōrē bedea cawa jara nībaside ζdadjira bio bλsrida pananaē basica?-

³³ Ara maλda ādjira jēda Jerusaleλnaa wāsidaa. Maλne Jesuba edadarā once panara dewararā ume ābaa dji jare panada unune wāsidaa.

³⁴ Maλgλrāba nāwā jara panasidaa:

-Jesura wārāda λrēbasia! Simoλa ara idjida unubisia.-

³⁵ Ara maλda ādjia bida nēbaλsidaa ode sāwāpedadada. Ādjia jarasidaa:

-Jesuba paλ cōrācuaside daiba cawasidaa idjida māwā bλda.-

Jesuba edadarāa ara idjida unubida

Mateo 28:16-20; Marco 16:14-18; Juaλ 20:19-23

³⁶ Wadibida maλgλdebeema bedea duanane Jesuda ādji ēsi odjasia. [Maλbe ādjirāa jarasia:

-jNecai pananadua!-]‡

³⁷ Maλ unusidade ādjirāa bio dauperasidaa, bēwārāda māwā bλda crīchasisa bērā.

³⁸ Baribaλ Jesuba ādjia jarasia:

-ζCārē cārēā bārāra daupera panλ? ζCārē cārēā ijānaē panλ mλra λrēbasida?

³⁹ Mλ jλwara, mλ jirū sida acλdadua. Mλda jāwā bλa. Mλra tanaδua. Jaurera djara neē bλa, maλne acλdadua: mλra djara bara bλa.-

⁴⁰ Māwā jarapeda idji jλwara, jirū sida acλbisia. §

⁴¹ Māwāmīna bλsridaba ādjia waδi poya ijānaē basia. Ādjia abēda cawa crīchadaē basia. Maλ carea Jesuba ādjia nāwā iwidiisia:

-ζBārāba codira neē panλca?-

⁴² Maλ carea ādjirāba Jesua beδa baδada diasidaa. Urrajō sida diasidaa.*

⁴³ Ara maλda ādji quīrāpita cosia.

⁴⁴ Māwānacarea ādjia jarasia:

-Mλ waδi bārā ume baside jara babadjia mλnebema naēna bλpedadara jūma māwāida bλda. Maλra Moiseba bλsia, Ācōrēneba beδeabadarāba bλsidaa, idjaba Salmo cartade bida bλ bλa.-

⁴⁵ Maλbe Jesuba ādji crīchara ewasia Ācōrē bedea cawadamārēā.

⁴⁶ Nāwā jarasia:

-Ācōrē cartade nāwā bλ bλa: Ācōrēba ēdrl edabari diai jaradara bia mīgaida bλa. Beuδacarea ewari ūbeade λrēbaya.

⁴⁷ Maλbe idji trλneba idji ijā beaba ēberārāa jaradia cadjiruada igaradapeda Ācōrēmaa zedamārēā. Māwābaλ Ācōrēba ādji cadjiruara quīrādoaya. Maλgλra naārā Jerusaleλ purude jaradapeda jūma puru beaza jarade wānia.

⁴⁸ Ara bādji dauba mλ māwānara jūma unusidaa.

⁴⁹ Wārāda mλa bārāmaa mλ Zezaba diai jaradada diabueya. Maλra idji Jaurea. Maλ bērā bārāra nama Jerusaleλne pananadua aba idji bλa bajāneba zeida bλ edabλdadaa.-

Jesu bajānaa wāna

Marco 16:19-20

⁵⁰ Māwānacarea Jesuba ādjirāa Jerusaleλ puru dajadaa Betania caita pe edesia. Maλbe idji jλwara λtaa wapeda ādjirāa bia jarasia Ācōrēba careba bamārēā.

⁵¹ Māwā beδea bλde Ācōrēba idjira bajānaa edesia. †

⁵² Ādjirāba Jesua bia beδea pananapeda bio bλsridaa Jerusaleλnaa jēda wāsidaa.

⁵³ Mamaλba λtaa ādjirāa ewariza Ācōrē de droma dajadaare wābadjidaa Ācōrēa bia beδeadi carea. ‡

‡ 24:36 Griego beδeade λCAΓA cartade beδea corchetede bλra neēa. § 24:40 Griego beδeade λCAΓA cartade maλ versiculora neēa. * 24:42 Urrajō sida diasidaa. Griego beδeade zocārā cartade maλra neēa. † 24:51 Hecho 1:9-11.

‡ 24:53 Griego beδeade λCAΓA cartade maλare bλ bλa: "Amén."

JUAAL BEDEA BIA JESUCRITODEBEMA JUAALBA BADA

Jesu ume nĩbada Juaalba naal cartada basia. Poa 80are Epeso purude baside basia. Baribaal cartade jarae bla idjia badada. Aaalamaara naal cartade Juaalba ara idjida "Jesuba bio quĩrĩa bla" tral jarabadjia (21:20-24).

Juaalba naal cartara djabarā itea basia cawadamārēā ādjia Jesudebema ĩjāpedadara wārāda. Idjaba jumarā itea basia Jesura wārāda Ācōrē Warrada ĩjānamārēā. Maal crĩcha dromara Juaalba basia 20:31ne: "Juma naalgara basia bārāba Jesura Ācōrēba ēdra edabari diai jaradada, Ācōrē Warrada ĩjānamārēā. Māwā ĩjānibaal idjideba zocai bai arada erobeadaia."

Naal cartade Juaalba ebuda cawabisia Jesura wārāda Ācōrēneba zesida. Maalgara naārā cawabisia ēberārāba jara pananeba (1:1-51). Maalare cawabisia Jesuba ne ununaca siete o badeba (2:1neba aba 11:44daa). Maalare Juaalba basia Jesu beui carea badebemada (11:45deba aba 17:26daa), idji igara beaba jidadapeda crude beapedadadebemada (18:1neba aba 19:42daa) idjaba idji ĩjā beaba idji xrebadada unupedadadebemada (20:1neba aba 21:25daa).

Naal cartade Jesuba ebudaara jaradiasia Ācōrē Jauredebemada (3:1-8; 6:63; 7:37-39; 14:15-29; 15:26deba aba 16:15daa, 20:19-23). Maal awara ebuda bedeā bla Ācōrēba idji Warra quĩrĩā badebemada (5:19-21; 10:17-18; 17:1-26) idjaba sāwā idji ĩjā beara quĩrĩā bada (3:16-17; 11:33-37; 13:1neba aba 17:26daa).

Jesucritora Bedea abadaa

¹ Naārēada "Bedeā" abadada basia.* Maal Bedea abadara Ācōrē ume ābaa basia. Wārāda Ācōrēda māwā basia.

² Idjira naārēada Ācōrē ume basia.

³ Idjideba Ācōrēba ne jūmada osia. Idji neē Ācōrēba ni cārē sida oē basia.†

⁴ Bedea abadaba zocai bai arada dia bla. Maal zocai bai arara lnaa quĩrāca bla, maalneba Ācōrēba ēberārā idjidebemada cawabi bla bērā.

⁵ Ācōrēba cawabi blara pāimane urua eradra bla quĩrāca bla. Maal uruara pāimaba poya quiaēa.‡

⁶⁻⁷ Ēberāda basia Borocuebari Juaal abadada.§ Ācōrēba idjira diabuesia lnaanebemada beedeamārēā, jumarāba ĩjānamārēā.

⁸ Juaalra maal lnaae basia, ātebalra maal lnaanebemada beedeabadjia.

⁹ Naal ējūāne zeida badadra maal lnaa dji ara basia. Idjira jumarā itea urua bla.*

¹⁰ Maalga lnaara naal ējūāne basia. Ācōrēba idjideba naal ējūāra odamĩna naal ējūānebemarāba idjira cawadaē basia.

¹¹ Bajāneba idji druadebemarāmaa zesia. Māwāmĩna idjira bia edadaē basia.

¹² Baribaal idji bia edapedadarāba idjira ĩjāsidaa. Maal bērā idjia ādjirāra basia Ācōrē warrarāda beadamārēā.

¹³ Ādjira Ācōrē warrarā badaē basia ādji papaba todadeba wa ādji djibarĩrāneba. Ātebalra Ācōrēbalra idji warrarāda basia.

¹⁴ Bedea abadara naal djara edapeda dadjirā tēēna nĩbadajia. Idji biaēba dadjirāra bio carebasia. Idjia dadjirā ebuda cawabisia Ācōrēra wārāda sāwā bada. Maalne dairāba unusidaa idjira dji droma bada, dadjirā Zeza Warrada māwā bla bērā.

¹⁵ Borocuebari Juaalba idjidebemada nāwā ĩjgua jarabadjia:

–Maal naal ēberānebemada nāwā jara babadjia: "Maal caidu zebalra maal cāyābara dji dro-maara bla, idjira maal naēna bada bērā."–

¹⁶⁻¹⁷ Ācōrēba naēna idji leyda Moisedeba dadjirā diasia, baribaal Jesucritodeba dadjirā cawabisia idjira wārāda sāwā bada idjaba idji biaēba dadjirāra bio careba bla. Wārāda idji bia waibala badeba juma dadjirāra barima zocārā careba bla.

¹⁸ Ni abaaba Ācōrēra ununacaa.† Baribaal dji Warra ababe blara Ācōrē bērā idjaba dji Zeza ume ābaa bla bērā, dadjirā cawabisia Ācōrēra wārāda sāwā bada.‡

* **1:1** Maal versicolode Juaalba Jesucritora Bedeada tral jarasia. Ara maal quĩrāca Jesucritora Bedeada tral jarasia Apocalipsi 19:13de. † **1:3** Proverbio 8:22-31. Aaalga judiorāba jarabadjidaa Bedea abadara Ācōrē necawaada. Aaaldua 1 Corinto 1:30. ‡ **1:5** Maal uruara pāimaba poya quiaēa. Griego beedeade maalba idjaba jara bla: "Maal uruara pāimaba poya cawaēa." § **1:6-7** Griego beedeade ababe "Juaal" bal bla. * **1:9** Isaia 49:5-6. † **1:18** Exodo 33:18-20. ‡ **1:18** Dji Warra ababe blara. Griego beedeade aaalga cartade bal bla: "Ācōrē ababe blara." Ācōrē bērā idjaba. Griego beedeade aaalga cartade maalra neēa.

*Borocuebari Juañebema**Mateo 3:11-12; Marco 1:7-8; Luca 3:15-17*

19-20 Judiorã dji dromarãba Jerusaleñeba sacerdoterãda, levitarã sida Juañmaa dia-buesidaa. Mañgãrãba Juaña iwidisidaa:

-¿Bãra cai? ¿Bãra Æcõrẽba êdrã edabari diai jaradaca?-

Mañne idjia ebuda jarasia:

-Mãra Æcõrẽba êdrã edabari diai jaradaẽa.-§

21 Ædjirãba wayacusa iwidisidaa:

-¿Mãẽteara bãra cai? ¿Bãra Elíaca?-*

Idjia panusia:

-Mãra Eliaẽa.-

Ædjirãba waya iwidisidaa:

-Bãra ¿Æcõrẽneba bedeabari dji droma ßã zeida ßadaca?-†

Idjia panusia:

-Mãra mañgãẽa.-

22 Mañ carea Ædjirãba iwidisidaa:

-¿Mãẽteara bãra cai? Dai diabuepedadarãa ßadebemada jarade wãnida panãa. Ara ßadjidebemada daia ¿cãrẽda jarai?-

23 Mañne Juañba panusia:

-Æcõrẽneba bedeabari Isaíaba nãwã jarasia: “Ëjũã põãsa ewaraga ßãde aßãba nañda jara ßãa: Dadji Boro ora jipa jaridada.”‡ Mãra mañ ãberãa.-

24 Juañmaa diabuepedadarãra Æcãrã pariseorã basía.§

25 Mañgãrãba idjía iwidisidaa:

-Bãda Æcõrẽba êdrã edabari diai jaradaẽbãrã, idjãba Eliaẽbãrã, idjãba Æcõrẽneba bedeabari dji dromaẽbãrã, ¿cai trãneba ßãa ãberãrãra jãwã borocuecua ßã?-

26-27 Juañba nãwã panusia:

-Mãra baidoba borocuebaria. Baribãrã mã caidũ zeida ßadara bãrã tãẽna ßãmĩna bãrãba idjira adua panãa. Idjira mã cãyãbara dji dromaara ßã bẽrã, idjia jirũne jã ßã ãrãi carea mãra bia ßãẽa.-

28 Jũma mañgãra mãwãsia ãjũã Betania abadama, Jordaã do waa quĩrãrẽ ãmãdau odjabariare Juañba borocue ßadama.*

Jesura Æcõrẽ Oveja Zaquee

29 Mañ nurẽma Juañba Jesuda idjĩmaa zebãrãda unusia. Mañne idjia jarasia:

-¡Acãdãdua! Jãñdrã Æcõrẽ oveja zaquee. Idjideba Æcõrẽba nañ ãjũãnebemarãba cadjirua obadara quĩrãdoaya.†

30 Idjidebemada mãna naẽna jarasia: “Mã caidũ zebãrãra mã cãyãbara dji dromaara ßãa, idjira mã naẽna ßada bẽrã.”

31 Naẽna mãna adua basia Jesuda mãwã ßada. Baribãrã mãna baidoba borocue ßãa israelerãba cawadãmãrẽã caida Æcõrẽba diabuedada.-

32 Idjãba jarasia:

-Mãna unusia Æcõrẽ Jaurera bajãneba puchirã quĩrãca zepeda Jesu ume ßebãrãda.

33 Mãna adua basia idjira dji dromaara ßãda. Baribãrã mãna borocuemãrẽã Æcõrẽba diabueside nãwã jarasia: “Bãa unuya mã Jaurera aßãã ãberã ãrã zepeda idji ume ßebãrãda. Unubãrãde ßãa cawaya mañ ãberãbãrã mã Jaurera dia ßeida.”‡

34 Mãna mañgãra unusia. Mañ carea mãna jara ßãa idjira wãrãda Æcõrẽ Warrada.-

*Jesu ume nĩbabadarã dji nañãbemarã**Mateo 4:18-22; Marco 1:16-20; Luca 5:2-11*

35 Mañ nurẽma Borocuebari Juañra wayacusa arima basia. Idjãba idji ume nĩbabadarãda umé panasidaa.

36 Mañne Juañba Jesura caita wãbãrãda unupeda jarasia:

-¡Acãdãdua! Jari ßãdrã Æcõrẽ Oveja zaquee.-

§ 1:19-20 Æcõrẽba êdrã edabari diai jaradada. Mãra griego bedeade “Crito” ßã ßãa. Critora trãẽa. Jara ßãa “Æcõrẽba êdrã edabari diai jaradada” wa “Æcõrẽba dadjirã Boroda ßadada.” Arameo bedeade jarabadaa “Mesías.” * 1:21 Malaquia 4:5-6. † 1:21 Deuteronomio 18:15-19. ‡ 1:23 Isaía 40:3. § 1:24 Griego bedeade mãna idjãba nãwã ßã ßãa: “Juañmaa diabuepedadarãra pariseorãba diabuesidaa.” * 1:28 Mañ Betaniara dji Jerusaleñ caita ßã puruẽa. Æcãrãmaarã Juañba Betaniada basia Batanea drua trãda ãi ßãbãrãdeba. Idjãba Æcãrã cartade “Betãbara” ßã ßãa. † 1:29 Levítico 16:20-22. ‡ 1:33 Mã Jaurera dia ßeida. Griego bedeade “mã Jauredaba borocue ßeida” ßã ßãa. Ezequiel 36:25-27; Isaía 11:1-2; Joel 2:28-29.

³⁷ Mañ ūrīnapeda Juañ ume nībabadarā umébemara Jesu caidu wāsidaa.

³⁸ Jesuba jēda ac̣labarade idji caidu zebadada unusia. Mañne iwidiisia:
–Bārāba ḡcārēda quīrīā panā?–

Ādjia jarasidaa:

–Rabi, bāra ḡsāma babari?– (Mañ bedea Rabiba jara bāa “Jaradiabari.”)

³⁹ Jesuba panusia:

–Ac̣ade zedadua.–

Ara mañda wānapeda unusidaa sāma babarida. Mañ ewaride idji ume panesidaa quewara babarā bēā.

⁴⁰ Juañba jaraḡa ūrīnapeda Jesu caidu wāpedadara umé panasidaa. Aba Simoñ Pedro djaba Andre basia.

⁴¹ Andrera Jesuma bapeda naārā idji djaba Simoñda jarade wāsia. Unupeda jarasia:

–Daiba unusidaa Ācōrēba ēdra edabari diai jaraḡada.–[§]

⁴² Mañbe Andreba Simoñra Jesumaa edesia. Jūpedadacarea Jesuba Simoñmaa ac̣lapeda jarasia:

–Bāra Jonā warra Simoñā, baribarā idiba ātaa bāra Cepa adia.–* (Mañ trā Cepara idjaba Pedro abadaa.)

Jesuba Pelipe, Natanael sida trāna

⁴³ Nurēma Jesuba Galilea druadā wāida crīchasia. Mañ bēā Pelipeda jarasia. Unupeda jarasia:

–Mā quīrīā bāa bāra mā ume nībaida.–

⁴⁴ Mañ Pelipera Betsaidā purudebema basia. Andrera idjaba Pedro sida mamabema basia.

⁴⁵ Mañne Pelipeba Natanaelda jarade wāsia. Unupeda jarasia:

–Moiseba bāda leyde jara bā ēberāda daiba unusidaa. Ācōrēneba bedebadarāba idjidebemada basidaa. Idjira Jose warra Jesu Nazaredebema.–

⁴⁶ Natanaelba Pelipea jarasia:

–ḡMāwāra dadjirā bia duananira Nazaredeba zeica?–

Pelipeba jarasia:

–Wāna ac̣ade.–

⁴⁷ Jesuba Natanael idjima zebārā unuside jarasia:

–ḡAc̣ladua! Naḡdra wārāda israelerā dji araa. Djārāra cūrūgacaa.–

⁴⁸ Natanaelba Jesura unuca baḡa bēā iwidiisia:

–Bā mānebemada ḡsāwā cawa bā?–

Jesuba panusia:

–Pelipeba bā jarade wāi naēna māa cawa basia bāra higojō bacuru edrecare bāda.–

⁴⁹ Mañ carea Natanaelba jarasia:

–Jaradiabari, bāra wārāda Ācōrē Warra. Bāra dadji israelerā Boroa.–

⁵⁰ Mañne Jesuba jarasia:

–Mā bāra higojō bacuru edrecare bāda cawasiada a bā carea ḡbā māwā crīcha bāca? Mañ cāyābara ne ununaca waiāara beada zocārā unuya.–

⁵¹ Mañbe Jesuba jarasia:

–Wārā arada māa jaraya: bārāba bajāra ewa nūmāda ununia. Idjaba ununia bajānebema nezocarāra mā, Naḡ Djara Edada bāmaa uḡa zedapeda ātaa wā duanāda.–[†]

2

Jesuba baidoda uva ba babisia

¹ Ewari ūbea baḡacarea ēberāda dji edasidaa Canā purude Galilea druade. Mañ carea bāsrīda ewarīda o panasidaa. Jesu papada mama basia.

² Jesura, idji ume nībabadarā sida mañ quima edabarā bāsrīda o panāmaa jarasidaa wānamārēā.

³ Māwā panane uva bāra jōna bēā dji papaba Jesua jarasia:

–Uva bāra jōsia.–

⁴ Mañne Jesuba jarasia:

[§] 1:41 Ācōrēba ēdra edabari diai jaraḡada. Mañra griego bedeaḡe “Crito” bā bāa. Critora trāēa. Jara bāa “Ācōrēba ēdra edabari diai jaraḡada” wa “Ācōrēba dadjirā Boroḡa bāḡada.” Arameo bedeaḡe jarabadaa “Mesias.” * 1:42 Jonā. Griego bedeaḡe mañ trāra Juañ abadaa. Cepa, Pedro. Mañgrā trāba jarabadaa “mōgara.” † 1:51 Genesis 28:12.

-Papa, zcārē cārēã bla m̄la małgara jara bla? M̄l ewarira wadi jūēã bla.*

⁵ Baribara Jesu papaba dji jede panla jarasia:

-Idjia jarabara jūma odadua.-

⁶ Małne sei zoco waibala mōgara odada arima panasidaa. Judiorāba mał zocodeba baidoda juebadjidaa ne sagadapeda Ācōrē quīrāpita bia beadi carea. Zocoza veinte wa treinta galoł poya beasia.†

⁷ Małne Jesuba uva ba jede panla jarasia:

-Za bea zocoda baidoba biradadua.-

Ara małda bira ta nūmasidaa.

⁸ Małbe Jesuba jarasia:

-Jālbe maāri jueadapeda uva ba jede panla boromaa ededadua.-

Ara małda māvā osidaa.

⁹ Małbe uva ba jede panla boroba mał baido badada do zasia. Wārāda uva bada dosia, baribara idjia adua basia sāma juesidaa. Ababe dji jede panlabara cawa panasidaa. Uva ba jede panla boroba dji umaquīrā quima edaya bada trāpeda jarasia:

¹⁰ -Jūmarāba naārā uva ba biara bla jedebadaa. Jīrūare quīrā paraa duanenacarea uva ba mācuāã bada jedebadaa. Baribara bla uva ba dji biara bla mērā erobadada ārābala jedebibara.-

¹¹ Mał ne ununaca naārā odara Jesuba Caná purude Galilea druade osia. Małgādeba idjira dji Dromada unubisia. Māvā idji ume nībabadarāba idjira wārāda ijāsidaa.

¹² Māvānacarea Jesura Capernaū purudaa wāsia. Idji papada, idji djabarāda, idji ume nībabadarā sida idji ume ābaa wāsidaa. Mama dārā pananaē basia.

Jesuba ne nēdobuebadarā āyā jarecuada

Mateo 21:12-13; Marco 11:15-18; Luca 19:45-46

¹³ Judiorā Egiptodeba ēdrapedada quīrānebabada ewarida caita basia.‡ Mał bērā Jesura Jerusaleānaa wāsia.

¹⁴ Mama Ācōrē de droma dajada unusia Ācōrēa babue diadi careabemada nēdobue panla. Pacada, ovejada, puchirā sida nēdobue panasidaa. Idjaba acalaba Ācōrē de dromane diaida bla paratara dji drua āiba zebadarāa nēbla nēdobuebadjidaa āibema paratara diacara panana bērā.

¹⁵ Mał carea Jesuba jācarada soa quīrāca osia. Małba Ācōrē de dajada duanara, ādji ovejada, ādji paca sida jūma āyā jaretacuasida. Dji parata nēdobuebada mesa coretacuabaraē ādji paratara egode cua dogosia.

¹⁶ Māvā obaraē idjia puchirā nēdobuebadarāa jarasia:

-Jūma nağara āyā ededadua. M̄l Zeza dera ne nēdobuebada deda orānadua.-

¹⁷ Małne idji ume nībabadarāba quīrānebasidaa Ācōrē Bedeade nāvā blā bla: "Bla de dromara m̄la bio quīrāã bla bērā m̄lra beuya."§

¹⁸ Māvā blaē judiorā dji dromarāda arima panasidaa. Małgarāba Jesua jarasidaa:

-Dairāa unubidua Ācōrēba bla jāwā obi bla.-

¹⁹ Jesuba panusia:

-Nał de dromada ārīnibara, m̄la ewari ūbeade wayacusa oya.-

²⁰ Małne judiorā dji dromarāba jarasidaa:

-Nał Ācōrē de dromara 46 poa edesia jūma pārāni carea.* Małda bla z̄sāvā ewari ūbeade jūma oyaē a bla?-

²¹ Jesuba nał de dromaana aside ara idjidebemada bedea basia.

²² Idji lrēbadacarea idji ume nībabadarāba quīrānebasidaa idjia māvā jaradada. Małbe ādjirāba Ācōrē Bedeade blā bara, Jesuba jarada sida wārāda ijāsidaa.

Jesuba ēberārā sāvā bea cawada

²³ Judiorā Egiptodeba ēdrapedada quīrānebabada ewaride Jesura Jerusaleāne basia. Małne zocārā ne ununacada osia. Mał carea zocārāba idjira ijāsidaa.

²⁴ Baribara Jesuba jūmarā crīchada cawa bla bērā ijāē basia ādjia wārāda ijā panla.

²⁵ Jūmarā soda cawa bla bērā ni abalaba idjia ēberārā sāvā beada jaradiē panasidaa.

* **2:4** M̄l ewari. Acalamaarā Jesuba jara basia idji beadiēbemada. Dewarāmaarā Jesuba jara basia idjira Ācōrēba diai jarada ebuda cawabi ewariēbemada. Idjaba acalamaarā jara bla Jesuba uva ba diaiēbemada wa idjia ne ununaca oi ewariēbemada. † **2:6** Veinte wa treinta galoł. Acala traduccioñe basidaa ochenta wa cien litro. Griego bedeade blā bla "metreta umē wa ūbea." ‡ **2:13** Exodo 12:1-27. § **2:17** Salmo 69:9. Griego bedeade blā bla: "Bla de dromara m̄la bio quīrāã bla bērā m̄lra babueya." * **2:20** Ācōrē de droma pārānada cuarenta y sei poa edesia baribara waibara o panana bērā pārānaca basia.

3

Jesu Nicodemo ume bedeada

¹ Pariseoda basia Nicodemo abadada. Idjira judio dji droma basia.

² Maḷ Nicodemora diamasi Jesumaa wāsia. Maḷbe Jesua jarasia:

–Jaradiabari, dairāba cawa panḷa bḷara Ācōrēba diabuedada. Bḷa o bḷa ne ununacara ni abḷa ēberāba poya oēa Ācōrēda idji ume bḷēbḷaḷ.–

³ Jesuba idjia jarasia:

–Wārā arada mḷa bḷa jaraya: ēberāda wayacusa todaēbḷaḷ Ācōrē purudebema baēa.–*

⁴ Maḷ carea Nicodemoba idjia iwidisia:

–ζsāwā dadji drōā bḷada wayacusa todi? Māēteara ζdadji papa biteda wāida bḷaca wayacusa todamārēā?–

⁵ Jesuba panusia:

–Wārāda mḷa bḷa jaraya: baidodeba, Ācōrē Jauredeba bida todaēbḷaḷ, Ācōrē purudebema baēa.†

⁶ Dadji papaba todara naḷ djaradeba zedaa, baribḷaḷ wayacusa todara Ācōrē Jauredeba todaa.

⁷ Mḷa wayacusa todida panḷana ada carea jūmawāyā crīcharādua.

⁸ Nāūrāra bariduaareba puábaria. Dji jīguara ūrībarimīna cawacaa sāmaareba zeida idjaba sāmaa wāida. Ara maḷ quīrāca bḷa Ācōrē Jauredeba todara. Ācōrē Jaurera ununacamīna cawa panḷa ēberā sode sāwā o bḷada.–

⁹ Nicodemoba jarasia:

–Ācōrē Jaureba ζsāwā maḷra māwā oi?–

¹⁰ Jesuba panusia:

–Bḷara Israeldebe marāa Ācōrē bedea jaradiabari dji dromamīna ζmaḷda adua bḷaca?

¹¹ Wārā arada mḷa bḷa jaraya: daiba cawa panḷanebomada, unu panḷanebema sida bedea panḷa baribḷaḷ daiba bedea panḷa bārāba iḷānacaa.

¹² Mḷa naḷ ējūāne unubadaēbema jara bḷada bārāba iḷānacabḷaḷ, bajānebomada jaraibḷaḷ ζsāwā iḷāni?

¹³ Ni abḷada bajānaa wānacaa maḷ cawai carea. Ababe mḷ, Naḷ Djara Edadaba maḷra cawa bḷa, bajāneba zeda bēra.‡

¹⁴⁻¹⁵ Moiseba ējūā pōāsa ewaraga bḷade dama ḷḷa jira bḷada quīrāca,§ mḷ, Naḷ Djara Edadara ḷḷa jira bḷadīa mḷ iḷābḷadara Ācōrē ume ewariza zocai beadamārēā.–*

¹⁶ Wārāda Ācōrēba ēberārā bio quīrā bḷa bēra idji Warra aba bḷada naḷ ējūānaa diabuesia jūma idji iḷābḷadara aduarānamārēā, ātebḷaḷ idji ume ewariza zocai beadamārēā.

¹⁷ Ācōrēba idji Warrara naḷ ējūānaa diabueē basia ēberārā bedeade bḷamārēā ātebḷaḷ diabuesia ēdra edamārēā.

¹⁸ Ācōrēba idji Warra iḷā bḷara bedeade bḷada aēa. Baribḷaḷ idji Warra iḷāē bḷara Ācōrēba bedeade bḷada abaria, idji Warra aba bḷada igara bḷa bēra.

¹⁹ Ācōrēba naḷ ējūānebe marāra bedeade panḷana abaria naḷ carea: ḷnaara naḷ ējūāne zesia jūmarāba sāwā nībadīda panḷada ununamārēā. Baribḷaḷ ēberārāba obadara cadjirua bēra pāimadrḷ biara quīrāsidaa.

²⁰ Jūma cadjirua obadaba ḷnaara quīrānacaa. ḷnaanaa zedacaa ādjia cadjirua o panḷa cawarānamārēā.

²¹ Baribḷaḷ jūma wārā ēpē beara ḷnaanaa ze panḷa ādjia Ācōrēba quīrā bḷa quīrāca obadada jūmarāba cawadamārēā.

Borocuebari Juaḷba Jesudebema bedeada

²² Māwānacarea Jesura idji ume nībadarā sida Judea druadaa wāsidaa. Mama panasidade idji iḷābḷadara borocuebadjia.

²³ Maḷmisa Juaḷba borocue badadja Enoḷne Salim puru caita. Mama baidoda egorodeba ḷtaa bogadrḷ nūmabadjia. ēberārāra idjima wābadjidaa, maḷne idjia borocuebadjia. (

²⁴ Maḷgḷara māwāsia Juaḷ preso jidadi naēna.)

²⁵ Maḷ ewaride ḷcaḷḷa Juaḷ ume nībadarāda dewara judio ume caicayasidaa Ācōrē quīrāpita bia beadi carea ne saḷabadaēbema carea.†

* 3:3 Wayacusa toēbḷaḷ. Griego bedeade maḷba idjaba jara bḷa: “Bajāneba toēbḷaḷ.” † 3:5 ḷcaḷḷamaarā maḷ bedeaba nāwā jara bḷa: “Ācōrē Jaureba ēberā saḷapeda wayacusa tobiēbḷaḷ, maḷ ēberārā Ācōrē purudebema baēa.” ‡ 3:13

Griego bedeade ḷcaḷḷa cartade idjaba bḷa bḷa: “Idjira bajāne bḷa bēra.” § 3:14-15 Numero 21:4-9. * 3:14-15 Griego bedeade ḷcaḷḷa cartade idjaba bḷa bḷa: “Beudapeda aduarānamārēā.” † 3:25 Dewarajudio. Griego bedeade ḷcaḷḷa cartade bḷa bḷa “judiorā.”

²⁶ Māwānacarea Juaāma wānapeda jarasidaa:

–Jaradiabari, ba ume Jordaa quīrārē badaba ēberārā borocue ba. Idjidebemada ba bedeasia. Jūmarāda idjimaa wā duanā.–

²⁷ Maā carea Juaāba jarasia:

–Ācōrēba iduaribiēba, ni abalba ēberārā zocārā jaḡa peēa.

²⁸ Bārāba māa jaradara ūrīsidāa. Māa jarasia māa Ācōrēba ēdra edabari diai jaradaēda. Idjaba jarasia māa Ācōrēba idji na diabuesida ēberārāba cawadamārēā mā caidu zeidebemada.

²⁹ Quīma edabada dji wērā edabāa umaquīrāda dji dromaa. Idji ume dji biada arima bebaria idjia jarabāra iā oi carea. Bariba ba srida ba idji bedeada ūrī ba bēā. Ara maā quīrāca mā ūrī ba mā dji biaba ēberārā jare ba. Maā carea māa bio ba srida ba.

³⁰ Idjida dji dromaara ba da ba. Māa edaara ba da ba.–

Ataarebema ēberā

³¹ Ataareba ze ba jūmarā cāyābara dji dromaara ba. Naā ējūāne beara naā ējūānebema bēā aba namabemadra bedebadaa. Maā bēā bajāneba ze ba jūmarā cāyābara dji dromaara ba.

³² Idjiabāba bedea ba bajāne ununanebemada, ūrīnanebema sida. Māwāmīna idjia bedea ba naā ējūānebema ni abalba iānacaa.

³³ Bariba idji bedea iā ba cawa ba Ācōrēba jara ba wārāda.

³⁴ Ācōrēba diabuedaba Ācōrē bedeada jarabaria, Ācōrēba idji Jaureda idji ume bēā diada bēā.

³⁵ Dadji Zeza Ācōrēba idji Warrara quīrā ba; maā bēā ne jūmada diasia idji jawaedā erobamārēā.

³⁶ Idji Warra iā ba Ācōrē ume ewariza zocai ba, bariba dji Warra igara ba Ācōrē ume ewariza zocai ba. Ara nawena Ācōrēba idjira cawa o ba cārā.

4

Jesu Samariadebema wērā ume bedeada

¹ Maā ewaride pariseorāba ūrīsidāa Jesuba Juaā cāyābara ēberārā zocārā erobada idjaba borocue ba. (

² Wārāda Jesuba ēberārā borocueē basia. Idji ume nibabadarāba borocuebadjidāa.)

³ Pariseorāba maā ūrīpedadada Jesuba cawāda bēā Judea druade badada Galilea druada wayacusa wāsia.

⁴ Bariba Galileada wā carea Samaria druade wāda basia.

⁵ Wāba Samariade ba puru Sicar abadama jūēne wāsia. Maā purura Jacoboba idji warra Josea diada ējūā caita ba.*

⁶ Mama baido juebada uriada basia Jacobo queraside badada. Umatipa babodode Jesura ode nība sē basia. Maā bēā maā baido juebada uria caita chūmesia.

⁷⁻⁸ Jesu ume nibabadarāba puru wānoasidaa codi carea ne nēdode. Māwā ba wērā Samariadebemada baido juede zesia. Jesuba maā wērā jarasia:

–Māa baidoda diada.–

⁹ Maāne wērāba Jesua jarasia:

–Māa Samariadebema wērā. ĶCārē cārēā judioba māa baidoda iwidi ba?–

Idjia māwā jarasia judiorāba Samariadebema quīrānaca bēā.†

¹⁰ Jesuba panusia:

–Ācōrēba dia ba cawabābara idjaba za baido iwidi ba caida cawabābara, ba māa baidoda iwidicasia. Maābe māa baido zocai bai djiwidi diabarida diacasia.–

¹¹ Wērāba jarasia:

–Ba Ķcārēba baido juei? Naā baidora eda ba. Maā zocai bai djiwidi diabari baidora ba sāma juei?

¹² Dairā drōā naēnabema Jacoboba naā baidora dairā itea amesia. Naāgebemada idjia do babadja. Idji warrārāba, idji animarā bida dobadjidāa. ĶMāwā ba Jacobo cāyābara dji dromaara ba?–

¹³ Jesuba panusia:

–Bariduaba za ba baidoda doiba, wayacusa opichiaa.

¹⁴ Bariba māa dia ba baido doiba wā opichiaēa. Idjira Ācōrē ume ewariza zocai ba, māa dia ba baidora idjide ewariza bogadra ba quīrāca bai bēā.–

* 4:5 Genesi 33:18-20; 48:21-22; Josue 24:32. † 4:9 Judiorāba Samariadebema quīrānaca bēā. Griego bedeade maāba idjaba nāwā jara ba: “Judiorāba Samariadebema epedecode ne codaca bēā.”

15 Mañne wērāba jarasia:

–Māēteara mañ baidora mġa diadua waa opichiarāmārēā, idjaba waa nama baido jueđe ze amaaba.–

16 Mañ carea Jesuba jarasia:

–Ba quimada trġne wāpeda namaa zedadua.–

17 Wērāba jarasia:

–Mġra quima neē ɓaa.–

Jesuba jarasia:

–Baġa jara ɓara wārāa. Baġa quima neē ɓaa.

18 Wārāda ɓaa quima juesuma edabaġaa. Idjaba ɓaa nañ ewaride eroɓara ɓa quimaēa. Baġa jara ɓara wārāa.–

19 Mañ carea wērāba jarasia:

–Mġmaarā ɓara Ācōrēneba bedebarida jāwā ɓaa.

20 Dai drōā naēnabemarāba nañ eyađe Ācōrēa bia bedeadadjidaa,‡ baribaġa bārā judiorāba jarabadaa Jerusaleñnebaġa idjġa bia bedeadida panġda. ĸSāmabaġa wānida panġ Ācōrēa bia bedeadid carea?–

21 Jesuba panusia:

–Mġa jara ɓara ĩjādua. Ewari aba nañ eyađe idjaba Jerusaleñne bida dadji Zeza Ācōrēa bia bedeade wānaēa.

22 Bārā Samariadebemarāba Ācōrēa bia bedeadadamġna idjira adua panġa. Baribaġa dai judiorāba idjira cawa panġa, judiorāneba Ācōrēba sāwā ēberārā ēdra edabarida cawabi ɓa bērā.‡

23 Baribaġa ewari jūēida ɓadara jūēsia. Idira dadji Zezaba quġrġā ɓaa ēberārāba ādji ɓeamāba bia bedeadida idji Jauredeba idjaba wārāda cawa panġneba. Aba māwabaġa idjġa aride bia bedeadida.

24 Ācōrēa jaurea. Mañ bērā ēberārāba idjġa bia bedea quġrġā panġabaġa māwā ođida panġa idji Jauredeba idjaba wārāda cawa panġneba.–

25 Wērāba jarasia:

–Mġa cawa ɓaa Ācōrēba ēdra edabari diai jaradara wārāda zeida.* Idji zebaġađe dadjirāa ne jūmada cawabiya.–

26 Mañ bērā Jesuba jarasia:

–Mġ, ɓa ume bedea ɓada idjġa.–

27 Māwā ɓađe Jesu ume nġbabadarāa puruđeba jēda zesidaa. Ādjirāba cawa crġhadaē panesidaa Jesura wērā ume bedea ɓada unune zepedada bērā. Baribaġa ni abaaba Jesua iwidiadaē ɓasia cārēda quġrġā ɓasida wa cārēā wērā ume bedea ɓasida.

28 Mañbe wērāba idji zocora amepeda purudaa wāsia. Jūēpeda ēberārāa jarasia:

29 –Mġa ununa ēberāda acāde wānadra. Idjġa mġa jarasia jūma mġa naēna ođada. Mġa crġcha ɓaa idjira Ācōrēba ēdra edabari diai jaradada.–

30 Ara mañda ēberārāa puruđeba wābaġasidaa Jesu ɓamaa.

31 Mañmisa Jesu ume nġbabadarāba idjġa bedea djuburia panasidaa ne comārēā.

32 Baribaġa Jesuba jarasia:

–Ne coēa, mġa coi carea eroɓara bārāba adua panġa.–

33 Idji ume nġbabadarāba ādjiduba jara duanesia:

–Abaaba idjira ne cobisisicada.–

34 Mañ bērā Jesuba ādjirāa jarasia:

–Mġ Diabuedaba obi ɓara jūma o ɓađe ne co ɓa quġrāca ɓaa.

35 Bārāba jarabadaa: “Wadi jedeco quġmārē ɓaa néu ewadi carea.” Baribaġa mġa jaraya: acādadua, ēberārā mġmaa zebadara néu purea taɓa quġrāca panġa. Ācōrē bedeara ara nawena ĩjāni carea ɓea.

36 Néu ewadi ewarira jūēsia. Néu ewabada quġrāca bārāra trajadia ēberārāba mġda ĩjānamārēā. Māwā ādjirāa Ācōrē ume ewariza zocai panania. Néu ewabariba edabaġa carea ɓasridabariba. Ara mañ quġrāca bārāra ɓasridadia ēberārāba mġ ĩjābada carea. Mañ bērā dji néu ewabariba dji ubari ume ɓasrida panania.

37 Dadjia jarabadara wārāa: “Abaada ne uida ɓaa idjaba abaaba ewaida ɓaa.”

‡ 4:20 Samariadebemarāba Guerizim eyađe Ācōrēa bia bedeadadjidaa. Josuera, idji ume panġa sida mama Ācōrēa bia bedeesidaa (Josue 8:30-35). Ebal eyara Guerizim quġrāpe ɓaa. § 4:22 Isaia 2:2-3. * 4:25 Ācōrēba ēdra edabari diai jarada. Griego bedeade “Crito” ɓā ɓaa. Arameo bedeade jarabadaa “Mesias.” Critoa idjaba Meslara trġēa, ātebaġa jara panġa “Ācōrēba ēdra edabari diai jarada” wa “Ācōrēba dadjirā Boroda ɓada.”

³⁸ Ara maḷ quĩrāca mḷa bārāra diabuesia dewararāba upedadada ewadamārēā. Ādjia upedadada bārāba bia ewa panḷa.-

³⁹ Zocārā Samariadebemarā maḷ purude panabadaba Jesura ĩjāsidaa, wērāba nāwā jarada bērā: “Idjia mḷa jarasia jūma mḷa naēna odara.”

⁴⁰ Samariadebemarāra Jesumaa zedapeda bedea djuburiasidaa ādji ume bēmārēā. Maḷbe Jesura ādji purude ewari umé bésia.

⁴¹ Idjia jaradia bḷde ādjirā awara zocārāba ĩjāsidaa.

⁴² Ādjirāba wērā jarasidaa:

-Dairāba ababe bḷa jarada carea ĩjā panḷēā, ātebḷḷḷ ĩjā panḷa idjia jaradia bḷda ĩrĩpedada bērā. Dairāba cawasidaa idjira wārāda jūmarā ēdrḷ edabarida.-†

Jesuba Galileade warra biabida

⁴³ Samariade ewari umé bapeda Jesura Galilea druadaa wāsia.

⁴⁴ Maḷ naēna idjia jaradoasia Ācōrēneba bedebarira ara idji druadebemarāba wayadacada.‡

⁴⁵ Jesu Jerusaleḷne baside Galileadebemarā sida duanasidaa Egiptodeba ēdrḷpedada quĩrānebada ewari bađi carea. Mama Jesuba ne ununaca o bḷda unusidaa. Maḷ carea idji Galileade jūeside ādjirāba bia edasidaa.

⁴⁶ Galilea druade bḷde Jesura wayacusa Caná purudaa wāsia idjia naēna baido uva bḷa babidamaa.§ Maḷmisa Capernauḷ purude basia dji boroare trajabari dji dromada. Maḷ ēberā warrada bio cacua biē basia.

⁴⁷ Maḷne idjia ĩrĩsia Jesura Judeadeba Galilea druadaa zesida. Ara maḷda Caná purudaa wāsia Jesu bḷamaa. Jūēpeda bedea djuburiasia idji warra jūācāyā nūmḷda biabide wāmārēā.

⁴⁸ Jesuba idjia jarasia:

-Bārāba ne ununacada ununaēbḷḷḷ mḷa jara bḷara ĩjānaēa.-

⁴⁹ Baribḷḷḷ dji ēberāba jarasia:

-Mḷ Boro, mḷ warra jaídai naēna isabe wāna.-

⁵⁰ Jesuba jarasia:

-Diguida wādua. Bḷ warrara biasia.-

Dji ēberāba ĩjāna bērā ara maḷda wāsia.

⁵¹ Diguida jūēbḷḷḷde idji nezocarāba audiabariapeda jarasidaa:

-Bḷ warrara biasia.-

⁵² Maḷne idjia iwidisia:

-¿Sāḷbe māwā biasi?

Ādjia panusidaa:

-Nuena ĩmādau buyadacarea dji cḷwamiara dugusia.-

⁵³ Maḷne dji zezaba cawasia ara maḷ hora quĩrāca Jesuba bḷ warrara biasiada asida. Maḷba idjia, jūma idji ēberārā bida Jesura ĩjāsidaa.

⁵⁴ Jesura Judeadeba Galileadaa jēda zebḷḷḷza ne ununacada o bḷbadjia. Maḷgḷ ne ununaca odara dji umébema ne ununaca oda basia.

5

Jesuba ĩnāubada ewaride cacua biē bḷ biabida

¹ Māwānacarea judiorāba Jerusaleḷ purude ewari dromada osidaa. Maḷ bērā Jesura mamaa wāsia.

² Jerusaleḷ purude cuibadada bḷa judiorāba coropedadada. Maḷ cuibadara dji purude eda wābada Oveja abada caita bḷa. Hebreo bedeađe Betzatá abadaa.* Dji baido caita de zaqueda juesuma panḷa.

³ Mama egode cacua biē beada, dauberrea beada, ĩrū biē beada, bḷaradrḷ bea sida zocārā baraasia. [Ādjirāba domimiada jā panabadjidaa.

⁴ Edauđe bajānebema nezocada maḷ baido domimia ode zebadjia. Māwā obḷḷḷde dji naārā maḷ baidode eda wābḷḷḷada idji cacua biē bḷadara biabadjia.]†

⁵ Maḷne ēberāda basia 38 poa cacua biē bḷda.

⁶ Jesuba maḷ ēberā egode tabḷ unuside cawasia idjira mama dārābḷḷḷda. Maḷ bērā idjia iwidisia:

-¿Bḷara bia quĩrā bḷca?-

⁷ Maḷne dji cacua biē bḷaba panusia:

† 4:42 Jūmarā ēdrḷ edabarida. Griego bedeađe ḷCAḷḷ cartade idjaba bḷ bḷa “Crito.” ‡ 4:44 Mateo 13:57; Marco 6:4; Luca 4:24. § 4:46 Juaḷ 2:1-11. * 5:2 Betzatá. Griego bedeađe zocārā cartade “Betesda” wa “Betsaidá” bḷ bḷa. † 5:4 Griego bedeađe ḷCAḷḷ cartade bedea corchetede bḷra neēa.

–Māē māl Boro, baribarḡ mālā neē ḡa caiba mālra doeda ḡaida domimiabarḡde. Māl eda wāya ḡamisa dewarada māl na eda wābaria.–

⁸Jesuba jarasia:

–Piradḡdua. Bḡ cḡdara edapeda nībade wādua.–

⁹Ara maḡda dji ēberāra biasia. Idji cḡdara edapeda nībade wāsia. Baribarḡ maḡ ewaridera ḡnāūbada ewari basia.

¹⁰Maḡ bēra judiorā dji dromarāba ēberā cacua biadaa jarasidaa:

–Idira ḡnāūbada ewari bēra bḡ cḡdara edecara ḡa.–

¹¹Maḡne idjia panusia:

–Baribarḡ māl biabidaba jarasia: “Bḡ cḡdara edapeda wādua.”

¹²Ādjirāba iwidisidaa:

–ġCaiba bḡa māwā bḡ cḡdara edapeda wāduada asi?–

¹³Baribarḡ idji cacua biabida trḡra adua basia. Jesura ēberāra zocārā nūmḡ tāēna ḡadada āyā wāna bēra idjia poya jaraē basia.

¹⁴Māwānacarea Jesuba idjira Ācōrē de droma dajada unusia. Maḡbe jarasia:

–Bio ūrīdua: ḡara biada bēra waa cadjiruara orādua bḡ biē ḡada cāyābara biēara berāmārē.–

¹⁵Māwānacarea dji ēberāra judiorā dji dromarāmaa wāpeda jarasia idji biabidara Jesuda.

¹⁶Mamaḡba ḡtaa judiorā dji dromarāba Jesura bio biē jara panesidaa maḡ ēberāra ḡnāūbada ewaride biabida bēra.†

¹⁷Baribarḡ Jesuba ādjirāa jarasia:

–Māl Zeza Ācōrēba wadibida ḡnāūē ēberārā careba ḡa idjaba mālā bida ḡnāūē careba ḡa.–

¹⁸Jesuba māwā Ācōrēra idji Zezaada aside judiorā dji dromarāba wārāda idjira bea quīrīā panesidaa. Idjia ḡnāūbada ewaride ocara panḡda oda awara jarasia ara idjida Ācōrēda.

Ācōrēba ḡḡa idji Warraa dia ḡadebema

¹⁹Maḡbe Jesuba ādjia jarasia:

–Mālā wārā bedeeda bārāa jaraya: māl, Ācōrē Warraba ara mḡduba cārē sida poya oēa. Baribarḡ mālā unu ḡa māl Zezaba o ḡada. Jūma māl Zezaba o ḡara mālā bida o ḡa.

²⁰Māl Zezaba mālra quīrīā ḡa. Maḡ bēra jūma idjia o ḡara mālā unubibaria. Maḡ awara idjia naḡ ne ununaca oda cāyābara ne waiḡlara ḡada unubiya. Maḡ carea bārāba cawa crīḡadaē duanenia.

²¹Māl Zezaba beudarā ḡrēbabipeḡa zocai ḡlbari quīrāca mālā zocai ḡaira mālā dia quīrīabarḡa diabarā.

²²Maḡ awara māl Zezaba ni abāda cawa oēa. Ātebarḡ mālra ḡasia jūmarāda cawa omārēā.

²³Māwā jūmarāba māl Zeza waya panḡ quīrāca māl sida wayadia. Māl wayaē ḡa māl Zeza sida wayaē ḡa, māl Zezaba mālra naḡ ējūānaa diabueda bēra.

²⁴Wārā arada mālā jaraya: bariduaba māl bedeeda ūrīpeda māl Diabuedada ḡjāibarḡ, maḡ ēberāra idji ume ewariza zocai ḡaya. Ācōrēba idjira biē ḡaēa. Wārāda maḡ ēberāra beu ḡadada zocai baya.

²⁵Wārā arada mālā jaraya: ewari zeida ḡadara jūesia. Namaḡba ḡtaa beuda quīrāca ḡeaba māl, Ācōrē Warra bedeeda ūrīnia. Māl ḡjābarḡ zocai ḡai arada edadia.

²⁶Māl Zezara zocai ḡai djibaria. Mālā maḡ zocai ḡaira diabarā idjia mālā diada bēra.

²⁷Maḡ awara mālra ḡasia jūmarāda cawa omārēā, mālra Naḡ Djara Edada bēra.‡

²⁸Mālā jara ḡa carea cawa crīḡadaē bearānadua. Wārāda ewari aba jūmarā beudarāba māl, Naḡ Djara Edada beḡeara ūrīnia.

²⁹Maḡne jūmarāda ḡrēbadia. Ne bia o beadara ḡrēbadia Ācōrē ume ewariza zocai beadi carea, baribarḡ cadjirua o beadara ḡrēbadia mālā biē ḡamārēā.

³⁰Ara mḡduba cārē sida poya oēa. Mālā ēberāra cawa obaria māl Zezaba jarabarḡ quīrāca. Mālā jipa cawa obaria. Mālā quīrīā ḡa quīrāca ocaa ātebarḡ māl Zeza, māl Diabuedaba quīrīā ḡa quīrāca obaria.

ġCairāda Jesuare bedebada?

³¹Mālā jara ḡara wārāmīna ara mḡdjidebemada beḡe ḡa bēra bārāmaarā wārāēca ḡa.*

³²Baribarḡ māl Zezara mḡare beḡe ḡa. Mālā cawa ḡa idjia jara ḡara wārāda.

³³Maḡ awara bārāba ēberārāda Borocuebari Juaḡmaa diabuesidaa mānebemada iwididamārēā. Maḡne idjia jaradara wārā basia.†

‡ 5:16 Griego bedeede ḡcḡra cartade idjaba ḡl ḡa: “Bea quīrīā panesidaa.”
 † 5:33 Juaḡ 1:19-34.

§ 5:27 Daniel 7:13-14.

* 5:31

³⁴ Mā jalgāē ɓaa ēberāda m̄are bedeamārēā. Baribalgā Juaɓba m̄nebema jaradara m̄la bida bārā jara ɓaa ēdrādamārēā.

³⁵ Juaɓra ībīrā urua quīrāca ɓasia. Bārāra idji l̄naane ɓasrida panasidaa idjira bārā ume dārā ɓadaēmīna.

³⁶ Baribalgā Juaɓba jarada cāyābara naɓgāda m̄are biara beɓea ɓaa. M̄ Zezaba obi ɓada m̄la jūma o ɓa bērā cawabi ɓaa m̄ Zezaba m̄ra wārāda diabuesida.

³⁷ Wārāda m̄ Zeza, m̄ Diabuedara m̄are beɓea ɓaa. Baribalgā bārāba idji beɓeara ūrīnacaa[‡] idjaba idjira ununacaa.[§]

³⁸ Idjaba idji beɓeara bārā sode neē beaa,* m̄, idjia Diabuedara ījānaca bērā.

³⁹ Bārāba Ācōrē Beɓeara quīrācuita acɓadaa crīcha panɓ bērā maɓgādeba Ācōrē ume ewariza zocai ɓeada. Maɓ cartaba m̄nebemadrɓ beɓea ɓaa.

⁴⁰ Māwāmīna bārāra m̄maa ze quīrīnacaa zocai ɓai edadi carea.

⁴¹ Mā jalgāē ɓaa bārāba m̄ra bia ununamārēā.

⁴² Maɓ awara m̄la bārāra cawa ɓaa. Cawa ɓaa bārāba Ācōrēa quīrīnacada.

⁴³ M̄ra m̄ Zeza tr̄neba ze ɓaa, baribalgā bārāba m̄ra bia edadaē panɓaa. Maɓne dewarada ara idji tr̄neba zeibalgā, maɓgara bārāba bia edabadaa.

⁴⁴ Bārāba ababe quīrīa panɓa dewararāba bārāra bia ununida. Ācōrē aɓa ɓaba bārāda bia unūida jaradaēbalgā ṣsāwā idjida ījāni?

⁴⁵ Crīcharānadua m̄ Zeza quīrāpita m̄la bārāra biē jaraida. Bārāba Moiseɓeba bia pananida jāā panɓa. Baribalgā ara maɓ Moiseba bārāra m̄ Zeza quīrāpita biē jaraya.

⁴⁶ Bārāba Moiseba jaradada wārāda ījā pananabara m̄ra ījācasidaa, Moiseba m̄nebemada Ācōrē Beɓeade ɓada bērā.†

⁴⁷ Baribalgā Moiseba ɓada sida ījānaēbalgā ṣsāwā m̄ beɓeada ījāni?–

6

Jesuba mil juesuma auđu ne cobigada

Mateo 14:13-21; Marco 6:30-44; Luca 9:10-17

¹ Māwānacarea Jesura Galilea amene droma wa quīrārā wāsia. Maɓ amene dromara idjaba Tiberia abadaa.*

² Jesuba ne ununaca o ɓadeba cacua biē ɓeara biabicuasida. Zocārā ēberārāba maɓra unu panana bērā idji caidu wāsidaa.

³ Maɓbe Jesura idji ume nībabadarā ume eya zaquedaa wānapeda egode chūpanesidaa.

⁴ Maɓ ewaride judiorā Egiptodeba ēdrāpeɓada quīrānebabada ewarida caita ɓasia.

⁵⁻⁶ Maɓne Jesuba unusia ēberārā zocārā idjima zebadada. Jesuba bio cawa ɓasia cārēda oida baribalgā Pelipea iwīdisia:

–Paɓra ṣsāma nēdoɓi jūma naɓgarā ēberārā ne cobidi carea?–

Jesuba māwā iwīdisia Pelipeba casa panui cawaya.

⁷ Pelipeba panusia:

–Ēberā dosciento ewari trajada parataba paɓ nēdobada sida araēa ādjirāza maārī cobidi carea.–

⁸ Maɓne Simoɓ Pedro djaba Andreda ɓasia. Idjira Jesu ume nībabari ɓasia. Maɓ Andreda jarasia:

⁹ –Warra nama ɓaba cebada oda paɓda juesuma eroɓaa idjaba bedada umé eroɓaa. Baribalgā jācua ēberārā zocārā duanɓ itea maɓda ṣsāwāi?–

¹⁰ Mama pōājārā ida ɓasia. Maɓ bērā Jesuba jarasia:

–Jūmarāa jaradada pōājārāne chūpanenamārēā.–

Ara maɓda egode chūpanesidaa. Ādjirāra dji umaquīrā awa mil juesuma panasidaca ɓaa.

¹¹ Jesuba paɓra jalwade edapeɓa Ācōrēa bia ɓada asia. Maɓbe idji ume nībabadarāa jarasia ēberārāa jedecadamārēā. Beɓa sida ara maɓ quīrāca osia jūmarāba aɓuba coɓamārēā.

¹² Jūmarāda jāwūā ne copeɓadacarea Jesuba idji ume nībabadarāa jarasia:

–Dji aɓubadara jūma jalɓa peɓada ni maārī bida ārīrāmārēā.–

¹³ Ara maɓda jalɓa pesidaa. Doce jamara birasidaa maɓ paɓ cebada oda juesumanebema aɓubadaba.

¹⁴ Jesuba māwā oɓadeba cawabasia idjira Ācōrēneba ze ɓada. Ēberārāba maɓ ununapeɓa jarasidaa:

–Wārāda naɓgara Ācōrēneba beɓeabari dji droma, dji naɓ ējūāne zeida ɓadaa.–†

‡ 5:37 Exodo 33:11. § 5:37 Exodo 19:9. * 5:38 Josue 1:8-9. † 5:46 Deuteronomio 18:15-19. Wārāda jūma Ācōrē drōāenabema cartade ɓa ɓara Jesudebema. * 6:1 Galilea. Maɓ amene dromara Antiguo Testamentoɓe “Quinérét” wa “Cinérét” tr̄ɓ jarabadjidaa. Luca 5:1de jara ɓaa “Genesare.” † 6:14 Deuteronomio 18:15-18.

15 BaribARL Jesuba cawasia ēberārāba idjira ōgo ededida ādjirā boroda ɓaɓi carea. Maɓ carea wayacusa iduba eyade ɓtaa wāsia.

Jesu do ɓrɓ nɓada

Mateo 14:22-27; Marco 6:45-52

16 Queudacarea Jesu ume nɓabadarāra doeda amene dromanaa wāsidaa.

17 Jābade badosidāde Jesura ādjimaa waɓibida jūéé basia. BaribARL waa quírārā chā wāsidaa Capernauɓne jūēni carea. Māwā ɓaɓe bio pāisooa nūmesia.

18 Maɓne nāūrāda dji cābāyā puá nūmla bērā amene dromara bogozoa nūmesia.

19 Do quēsidra wāɓadade unusidaa Jesura do ɓrɓ nɓda.* Ādjimaa zebARL bērā ne wayasidaa.

20 BaribARL Jesuba jarasia:

–Mɓda jāwā ɓla. Ne wayarānada.–

21 Maɓne idjira jābade ɓarsida edasidaa. Ara maɓda ādji wāɓadama jūēsidaa. §

Jesura zocai bai diabari paɓa

22 Maɓ nurēma ēberārā waa quírārē duanenaba quírānebasidaa jābada ababe basida. Cawa panasidaa maɓ jābade Jesu ume nɓabadarāra wāsidaa. Idjaba cawa panasidaa Jesura ādjirā ume wāé basida.

23 Maɓne dewara jābada Tiberia purudeba jūēcuasia Jesuba Ācōrēa bia ɓada apeda ēberārāa paɓ cobigadama.

24 Māwā ɓaɓe ēberārāba cawasidaa Jesura, idji ume nɓabadarā sida mama panlēda. Maɓ carea ādjirāra maɓ jābade badocuadapeda Capernauɓnaa Jesu jarlāde wāsidaa.

25 Jesu amene droma quírārē unusidāde iwīdisidaa:

–Jaradiabari, ɓara ɓsāɓbe nama jūēs!–

26 Jesuba panusia:

–Wārā arada mɓa jaraya: bārāba cawadaē panla mɓa ne ununaca odaba cawabi ɓda. Mɓra ababe jarlā panla jāɓ paɓ copeɓadaba jāwūāpedada bērā.

27 Trajarānada paɓ ɓerawarida edaɓi carea. ĀteɓARL trajadada paɓ Ācōrē ume ewariza zocai bai diabarida edaɓi carea. MaɓgARA mɓ, Naɓ Djara Edadaba diaya. Dadji Zeza Ācōrēba mɓra maɓ carea ɓasia.–

28 Maɓ bērā ādjirāba iwīdisidaa:

–Dairāba ɓcārēda odida panl Ācōrē traju odi carea?–

29 Jesuba panusia:

–Ācōrēba obi ɓa trajura naɓgARA: mɓ, idjia Diabuedada ijānida panla.–

30-31 Maɓ carea ādjirāba Jesua iwīdisidaa:

–ɓlaa dairāa cārēda unubi ɓa beɓeā ijānamārēā? Dadjirā drōā naēnabemaba ējūā pōāsa ewaraga ɓaɓe manāda cosidaa. Ācōrē Beɓeade jara ɓla: “Idjia bajānebema paɓda diasia ādjirāba codamārēā.”* ɓlaa cārēda oi?–

32 Maɓne Jesuba panusia:

–Wārā arada mɓa jaraya, maɓ bajānebema paɓra Moiseba diaé basia. Mɓ ZezabARL diasia. Maɓ awara bajānebema paɓ dji arada ēberārāa dia ɓla.

33 Maɓ paɓ bajāneba zedaba zocai bai arada dia ɓla.–

34 Ādjirāba jarasidaa:

–Dai Boro, maɓ paɓra dairāa ewariza dia ɓada.–

35 Jesuba jarasia:

–Mɓdrɓ maɓ paɓa. MɓabARL zocai bai arada diabarā. Maɓ bērā mɓmaa zebARLARA waa jarra baēa. Mɓ ijā ɓARA waa opichia baēa.

36 BaribARL mɓa jarada quírāca, mɓa ne ununaca odada bārāba unusidamɓna ijānaé panla.

37 Mɓ Zezaba mɓa dia ɓa ēberārāra mɓ ijāne zedā. Mɓmaa zebADARA mɓa āyā jarretaēa.

38 Mɓra bajāneba zeé ɓlaa mɓa quírā ɓada oi carea. ĀteɓARL zesia mɓ Diabuedaba quírā ɓada oi carea.

39 Mɓ Diabuedaba quírā ɓlaa idjia mɓa diadarāra ni aba bida aduaēda. Quírā ɓlaa naɓ ewari jōnacarea mɓa jūma ādjirāra ɓrēbabida.

40 Mɓ Zezaba wārāda quírā ɓlaa ēberārāba mɓra idji Warrada cawadapeda ijānida idji ume ewariza zocai beadamārēā. MāwāɓARL mɓa ādjirāra naɓ ewari jōnacarea ɓrēbabiya.–

41 Jesuba jaraɓoasia “bajāneba zeda paɓra mɓa.” Maɓ carea judiorā arima ɓeaba idjidebemada bié beɓeasidaa.

‡ 6:19 Maɓ amene dji jedeara die kilómetro ɓlaa. MaɓgABA jara ɓlaa cinco wa sei kilómetro wi wāɓada basida. § 6:21 Maɓ versicolora griego beɓeade idjaba jara ɓlaa: “Maɓne idjira jābade eda quírā panlne ādji wāɓadama jūēsidaa.”

* 6:30-31 Exodo 16:4,15; Salmo 78:24; Nehemia 9:15.

42 Nāwā jarasidaa:

-¿Nałgara Jesu, Jose warraēca? Dji zeza, dji papa sida dadjirāba unubadaa. ¿Cārē cārēā idjira bajāneba zesiada a ɓa?-

43 Māwā panλne Jesuba jarasia:

-Waa biē bedearānada.

44 Ni abaaba poya młra ļjāēa mł Zeza, mł Diabuedaba idjida młmaa eneēɓλλ. Baribλλ mł Zezaba eneibλλ nał ewari jōnacarea mał ēberāra młā λrēbabiya ewariza zocai ɓamārēā.

45 Ācōrēneba bedeadarā cartade nāwā jara ɓa: “Ācōrēɓλλ jūmarāa jaradiaya.”† Māwā bariduaba mł Zeza bedea ūrīpeda idjideba cawapeda mł ļjāne zeya.

46 Małgλba jaraē ɓa abaaba dadji Zezara unusida. Ababe młabλλ Ācōrēra unubaria idjimala zeda bēā.

47 Wārā arada mła jaraya: ēberāba młda ļjāibλλ Ācōrē ume ewariza zocai baida erobaya.

48 Młra pał zocai ɓai araa.

49 Bārā drōā naēnabemarāba ējūā pōāsa ewaraga ɓađe maná co pananara ababe djico basía. Co pananamīna beusidaa.

50 Baribλλ bariduaba nał pał bajāneba zedada coibλλ beuēa.

51 Pał zocai ɓai arara młā. Bariduaba mał pałda coibλλ ewariza zocai ɓaya. Mła dia ɓa paara mł djaraa. Małgara mła diaya ēberārāba zocai ɓai arada erobeadamārēā.-

52 Māwā ɓađe judiorā ādjiduba quīrūquīrū duanaba jara duanesidaa:

-¿Sāwā idji djarada dadjirāa cobi?-

53 Małne Jesuba jarasia:

-Wārā arada mła jaraya: bārāba mł djarada cođaēɓλλ, mł oa sida dođaēɓλλ, zocai ɓai arada edadaēa.

54-55 Mł djarara cobada dji wārā araa. Mł oara dobada dji wārā araa. Mał bēā mł djara co ɓa, mł oa do ɓaba Ācōrē ume ewariza zocai ɓaira erobāa. Nał ewari jōnacarea młā mał ēberāra λrēbabiya.

56 Mł djara co ɓa, mł oa do ɓara mł ume ɓa idjaba młra idji ume ɓa.

57 Mł Zeza, mł Diabuedaba zocai ɓaida diai carea erobāa. Młra idjideba zocai ɓa. Ara mał quīrāca mł djara co ɓaba młneba zocai ɓai arada erobāa.

58 Młra pał bajāneba zeda dji araa. Bārā drōā naēnabemarāba manāra cobadjidamīna jūma beusidaa. Baribλλ młra maná quīrāca ɓaēa. Nał pał co ɓara ewariza zocai ɓaya.-

59 Jesuba jūma małgara Capernaułne jaradisia judiorā dji jarebada dede.

Jesu bedeadeba Ācōrē ume ewariza zocai pananinebema

60 Mał jaradia ɓa ūrīsidade zocārā Jesu ēpē ɓeaba jarasidaa:

-Idjia jaradara zarea ɓa. ¿Caiba poya ļjāi?-

61 Jesuba cawasia idjia jaradiada carea ādjirāra māwā biē bedea panλda. Mał bēā jarasia:

-Młā jaradiadara ¿bārāmaa zarea ɓaca?

62 Māwā baibλλ bārāba ¿sāwā crīchadī mł, Nał Djara Edadara λtaa naēna ɓadamaa wābarada unusidara?

63 Ācōrē Jaureɓλλ zocai ɓai arara diabarīa. Nał djaraba diacaa. Młā bārā jaradia ɓara Ācōrē Jaureba zocai ɓai ara dia ɓadebema.

64 Baribλλ λcaλλ bārāba wadibida mł bedeara ļjānaē panλa.-

Jesuba māwā jarasia idjia naēnaeda cawa ɓada bēā cairāba idji bedeara ļjānaēda idjaba caibλλ idjira jidabida.

65 Małne Jesuba jarasia:

-Mał carea mła jarasia: mł Zezaba ēberāda młmaa eneēɓλλ, mał ēberāba poya młra ļjāēa.-

66 Mał carea zocārā Jesu ēpē pananarāba idjira igarasidaa. Waa idji ume nībadaē basía.

67 Mał bēā Jesuba idjia doce edadarāa jarasia:

-¿Bārā sida wābλλadica?-

68 Simoλ Pedroba panusia:

-Dai Boro, daida ¿caimaa wāni? Aɓa ɓabλλ dairāa jaradiabarīa Ācōrē ume ewariza zocai ɓeadamārēā.

69 Dairāba ɓa bedeara wārāda ļjā panλa, idjaba dairāba wārāda cawa panλa ɓara Ācōrēba diabueda jipa ɓada.-

70 Jesuba jarasia:

-Bārā doce panara młā edasia mł ume nībadamārēā. Baribλλ bārānebema aɓa diaurudea.-

† 6:45 Isaia 54:13.

⁷¹ Jesuba Juda, Simoꝝ Iscariote warradebemada bedea basia. Idjia jirũare Jesura jidabisia idji ume nibabadarã doce pananebemamĩna.

7

Jesu djabarãba idji ijãnaẽ panana

¹ Mãwãnacarea Jesura Galilea druade parraa nibasia. Judea druadaa wã quĩrĩãé basia judiorã bororãba idjira bea quĩrĩã panana bẽrã.

² Maãne judiorã de zaquede warrewarrea panabada ewarira caita basia.*

³ Maã bẽrã Jesu djabarãba idjia jarasidaa:

-Biara baã bãra Judeadaa wãida ba epẽ bea jãmabemarã bida baã obarira ununamãrẽã.

⁴ Trã bãga ba quĩrĩã baãba ne o bãra mẽrã ocaa. Baã ne ununacada o baã bẽrã ebuda odua jũmarãba cawadamãrẽã.-

⁵ Jesu djabarãba mãwã jarasidaa adjia bida idjira Acõrẽba diabuedada ijãnaẽ panã bẽrã.

⁶ Maãne Jesuba adjia jarasia:

-Mã wãi ewarira wadibida jũẽ baã baribãra bãrãra baridua ewaride wãnida panãa.

⁷ Naã ejũãnebemarãba bãrãra quĩrãma panãã. Mãdrã quĩrãma panãa, adjirãba cadjirua obadada mã ebuda jãã bẽrã.

⁸ Wãnadua mã ewari droma o panãmaa. Mãra wadi wãẽã mã wãi ewarira jũẽẽ baã bẽrã.-

⁹ Mãwã jarapeda Galilea druade besia.

De zaquede warrewarrea panabada ewari o panãmaa Jesu wãna

¹⁰ Jesu djabarãra mã ewari droma o panãmaa wãsidaa. Mãwãnacarea Jesura wãsia. Baribãra ebuda wãé basia eberãrãba cawarãnamãrẽã.

¹¹ Judiorã bororãba idjira jãra panasidaa. Adjirãba iwidadjidiaa:

-Jãã Jesura sãma baã?-

¹² Maãne zocãrã arima duanãba Jesudebemada iwidrãa bedea duanasidaa. Acãrãba jarabadjidiaa: "Idjira eberã biaa," baribãra dewararãba jarabadjidiaa: "Mãwãẽã; idjira sewaida baã."

¹³ Baribãra judiorã bororãda waya panã bẽrã ni abããba Jesudebemada jãgua bedeadaca basia.

¹⁴ Mã ewari droma esidra obadade Jesura Acõrẽ de dromanaa wãpeda dajadaare jaradia besia.†

¹⁵ Mãwã baãde judiorã bororãba cawa crĩchadaẽ basia. Nãwã jãgua jarasidaa:

-Ni abããba naã eberãã jaradiadaẽ badamĩna çsãwã jãcua cawa baã?-

¹⁶ Maãne Jesuba adjia jarasia:

-Mã jaradia bãra mãrẽã, ãtebãra mã Diabuedadea.

¹⁷ Acõrẽba quĩrĩã baãda bariduaba oi carea baãbãra, mã eberãba ebuda cawaya ara mãdji crĩchadeba bedeaẽ baãda. ãtebãra idjia cawaya mã jaradia bãra Acõrẽneda.

¹⁸ Bariduada ara idji crĩchadeba bedea baãbãra mãwã o baã eberãrãba idjidebemada bia bedeadamãrẽã. Baribãra abããba quĩrĩã baãbãra dewararãba idji diabuedadebemada bia bedeadida, wãrã bedeadã jarabaria; sewa ocaa.

¹⁹ Moiseba Acõrẽ leyrã bãrãã diasia. Baribãra bãrãba mã leyrã ijãnacaa. Mã careabãra bãrãba mãra bea quĩrĩã panãa.-

²⁰ Maãne eberãrãba iwidiãidaa:

-¿Caiba bãra bea quĩrĩã baã? ¿Jai baã cacuade baã mãwã crĩchabi baã?-

²¹ Jesuba panusia:

-Mã ãnãubada ewaride ne ununaca abã oda carea bãrãba cawa crĩchadaẽ basia.‡

²² Baribãra bãrã sida ãnãubada ewaride ne obadaa. Umaquĩrã cacuara wẽãgobadaa Moiseba baãda quĩrãca. (Wãrãda mãwã odira Moisedeba zeẽ basia, ãtebãra bãrã drõã naẽnabemaneba zesia.)§

²³ Acõrẽba Moiseba diada ley ijã odi carea bãrãba ãnãubada ewaride bida warra zaque cacuara wẽãgobadaa. Mããda bãrãra çcãrẽ cãrẽã mã ume quĩrũ panã ãnãubada ewaride eberã biabida carea?

²⁴ Bãrãba unu panã carea biẽ bedearãnadua, ãtebãra wãrã arada cawadapeda jipa bedeadadua.-

¿Jesura Acõrẽba edra edabari diai jaradaca?

²⁵ Jesuba Jerusaleãne jaradia baside mã purudebemarãba jara panasidaa:

-¿Idjiẽca beadi carea jãra panãra?

* 7:2 Levitico 23:33-43. † 7:14 Mã ewari dromara ocho ewari obadjidaa. ‡ 7:21 Juaã 5:1-9. § 7:22 Genesis 17:10-27.

²⁶ ACadadua, idjira nama ebuda bedea ðAA. BaribALTA ni abalaba idjia ni cārē sida jaradaē panAA. Māēteara dadjirā bororāba crīcha panASICada idjira Ācōrēba ēdTA edabari diai jaradaa.*

²⁷ BaribALTA dadjirāba cawa panAA idjira sāmabemada. Ācōrēba ēdTA edabari diai jarada zebALADE ni abalaba cawadaēa idjira sāmALaba zebALADA.†

²⁸ Mañne Jesuba Ācōrē de droma dajada jaradia ðADE jīgua jarasia:

–Wārāda bārāba mĀra unubadaa idjaba cawa panAA sāma ðabarida. BaribALTA mĀra ara mādjideba zeē ðAA, ātebALTA mĀra ze ðAA wārā jarabarideba. Bārāba idjira cawadaē panAA.

²⁹ MĀa idjira cawa ðAA idjideba zeda bērā. Idjia mĀra diabuesia.–

³⁰ MaĀ carea ādjirāba Jesura jida quīrā panasidaa, baribALTA ni abalaba jidadaē basia idji ewarira jūēē ðada bērā.

³¹ Mañne zocārāba idjira ījāsidaa. Ādjirāba jarasidaa:

–Ācōrēba ēdTA edabari diai jarada zebALADE ζnaĀ ēberāba o ðA cāyābara ne ununaca waibALARA ðada oica?–

Pariseorāba Jesu jidadi carea panana

³² Pariseorāba cawasidaa ēberārāba Jesudebemada iwidRALA bedea duanADA. MaĀ carea ādjirāba, sacerdote bororā bida Ācōrē de dromanebema zarrarāda diabuesidaa Jesu jidade wānamārēā.

³³ Māwā panANE Jesuba ēberārāa jarasia:

–MĀra bārā ume dārā ðaēa. Jāwā ðapeda mĀ Diabueðamaa wāya.

³⁴ Bārāba mĀra jALADA māwāmĪna ununaēa. MĀ wāBALAMAa bārāra poya wānaēa.–

³⁵ MaĀ carea judiorā arima ðeaba ara āduba jara duanasidaa:

–Sāmaa wāi bērā dadjirāba idjira waa ununaē? ζGriegorā druadaa wāica judiorā jāma ðeaa jaradiai carea?

³⁶ ζCārē cārēā idjia māwā jara ðA: “Bārāba mĀra jALADA māwāmĪna ununaēa”? Idjaba ζcārēā jara ðA “mĀ wāBALAMAa bārāra poya wānaēa”?–

Baido zocai bai ara diabaridebema

³⁷ MaĀ ewari droma o panANE dji jīrūarebema ewarira dji dromaara basia. Jesura jīrūarebema ewaride ĀTA nūmepeda jīgua jarasia:

–Bariduada opichia ðALBATA mĀmaa zedua, maĀbe baido zocai bai aradebemada dodua.

³⁸ Ācōrē Bedeade jara ðAA bariduaba mĀda ījāibALTA zocai ðai arara idjideba do quīrāca dewararāmaa wea jira ðeaya ādjia bida edadamārēā.–‡

³⁹ Jesuba maĀgADEba cawabisia idji ījābADABA Ācōrē Jaurera edadida. MaĀ ewaride Ācōrē Jaurera wadi zeē basia Jesura wadibida bajānaa wāē ðada bērā.

Ēberārāba Jesudebema wariwaria bedea duanana

⁴⁰ MaĀ bedea ūrīsidade arima duanARāba jarasidaa:

–Wārāda naĀ ēberāra Ācōrēneba bedebari dji droma zeida ðadaa.–§

⁴¹ Idjaba ĀCARLaba jarasidaa:

–Idjira Ācōrēba ēdTA edabari diai jaradaa.–

BaribALTA dewararāba jarasidaa:

–Māwāēa. Ācōrēba ēdTA edabari diai jaradara Galileadeba zeēa.

⁴² ζĀcōrē Bedeade jara ðALCA idjira Davideba zeida? ζDavi puru BeleĀneba zeēca?–*

⁴³⁻⁴⁴ Māwā Jesudebemada wariwaria bedea duanANE ĀCARLaba idjira jida quīrā panasidaa, baribALTA ni abalaba jidadaē basia.

Judiorā bororāba Jesu ījānaē panana

⁴⁵ Ācōrē de dromanebema zarrarāra jēda wāsidaa pariseorā, sacerdote bororā ume ābaa duanAMAa. BaribALTA Jesura jidadaē basia. MaĀ bērā ādjirāba zarrarāa iwīdisidaa:

–ζCārē cārēā idjira enenaē basi?–

⁴⁶ Mañne zarrarāba panusidaa:

–Ni abal ēberāda jāĀ ēberā bedebari quīrāca bedeacaa.–

⁴⁷ MaĀ carea pariseorāba jarasidaa:

–ζMāēteara idjia bārā sida cūrūgasica?

⁴⁸ Dai pariseorāba, dewara dji droma ðeaba bida ni abalaba idjira ījānaē panAA.

* **7:26** Ācōrēba ēdTA edabari diai jarada. Griego bedeade ðA ðAA “Crito.” † **7:27** ACARL judiorāba jarabadjidaa Ācōrēba ēdTA edabari diai jaradara ni abalaba cawadaēda aba idjia Israel ēdTA edabARADA. ‡ **7:38** Isaia 44:3; 55:1-4; 58:1; Joel 3:18; Zacaria 13:1. § **7:40** JuaĀ 1:21; 6:14; Deuteronomio 18:15-19. * **7:42** Davi. † Samuel 7:12; Salmo 89:3-4; 132:11-12. BeleĀ. Miquea 5:2.

49 Idji ĩjã beaba Ācōrē leyra adua tabeaa. Ācōrēba ādjira cawa oya.–

50 Małne Nicodemoda ādjirã ume basia. Idjira Jesumaa naēna diamasi bedeade wã bađa basia.† Małgłba ādjirãa jarasia:

51 –Baribłgł ħdadjirã leyba jara błaca baridua ēberãda cawa odida panłda idji bedea ũrĩni naēna? ħIdjia odada naãrã cawadida panłēca?–

52 Ādjirãba panusidaa:

–ħMāwãra bara Galileadebemaca? Ācōrē Bedeara bio acłbari badua. Małne bła cawaya ni abal Ācōrēneba bedebarida Galileadeba zeēda.–‡

[

53 Māwã duananapeda jūmarãda ādji deza wãbłgłsidaa.§

8

Wērã daunemana Jesumaa edepedada

1 Małbe Jesura Olivo eyadaa wãsia.

2 Nurēma diapeda wayacusa Ācōrē de droma dajadaa wãsia. Mama błde ēberãrã zocãrã idjimaa zesesisidaa. Egode chūmepeda ādjirãa jaradia basia.

3-4 Māwã duanalne judiorã ley jaradiabadaba, pariseorã bida wērã daunema bł jidapedadada enesidaa. Mał wērãra arima duanal ēsi błdapeda Jesua jarasidaa:

–Jaradiabari, nał wērãra daiba jidasidaa abal ume daunema błda.

5 Dadjirã leyde Moiseba nãwã bea wērãrãda mōgaraba tabari beabisia.* ħBłmaarã bia błaca mãwã odida?–

6 Ādjirãba mãwã jarasidaa Jesuba sãwã panui cawaya. Idjida biē jaradida crıchasisidaa. Małne Jesura edaa barru chūmepeda idji jłwa ĩwĩnıba egorode bł basia.

7 Baribłgł ādjirãba mũã sē iwidi panł bērã piradłpeda jarasia:

–Dji cadjirua ocaba nał wērãra mōgaraba tabarida błaa.–†

8 Māwã jarapeda Jesura wayacusa edaa barru chūmepeda egorode bł basia.

9 Jesuba jarada ũrısidade ara małda aba aba wãbłgł nūmesia.‡ Naãrã drōãrãda äyã wãsidaa. Małbe cūdrarã sida wãbłgłsidaa. Jesura mał wērã ume iduba basia.

10 Jesu łta nūmebłgłde wērãra iduba nūmłda unusia.§ Małbe iwidiisia:

–Bł biē jara duananara ħsãma panł?‡ ħCaiba błara biē błai?–

11 Wērãba panusia:

–Ni abalba, mł Boro.–

Jesuba jarasia:

–Młã bida błara biē błãa. Wãdua, baribłgł waa cadjiruara orãdua.–]

Jesu nał ējũãnebemarã itea łnaa

12 Mãwãnacarea Jesuba ēberãrã wayacusa jarasia:

–Młra nał ējũãnebemarã itea łnaa quĩrãca błaa. Bariduaba młda ēpẽibłgł pãimane nıbaēa, ātebłgł łnaane bł bērã zocai bai arada erobaya.–

13 Małne pariseorãba Jesua jarasidaa:

–Błã ara błdjidebemada bedea bł bērã małba jaraē błã błã jara błara wãrãda.–

14 Jesuba jarasia:

–Ara młdjidebemada bedea błmĩna młã jara błara wãrã araa. Młã cawa błã młra sãmaalba zesida idjaba sãmaa waya wãida. Baribłgł bãrãba małra adua panłaa.†

15 Bãrãba nał ējũãnebema crıchadeba młra acł panłaa. Młã ni abalada mãwã acłcaaa.

16 Młã djãrã sãwã beada acłpeda jaraibłgł, młã jara błara wãrã araa, młdubalba mãwã jaraē bł bērã. Ātebłgł mł Zeza, mł Diabuedaba mł ume mãwã jara błã.

17 Bãrã leyde jara błã ēberã umēba abari bedeada jaradibłgł ādjia jara panłara wãrãda.‡

18 Ara mał quĩrãca ara młdjidebemada bedea błã, idjaba mł Zeza, mł Diabuedara młare bedea błã.–

19 Małne ādjirãba Jesua iwidiisidaa:

–Mãēteara bł Zezara ħsãma bł?–

Jesuba panusia:

† 7:50 Juał 3:1-12. ‡ 7:52 Pariseorãba ã jarasidaa. 2 Reye 14:25de jara błã Jonãra Gat-heferdebemada. Mał purura Nazare caita basia Galilea druede. § 7:53 Griego bedeade zocãrã cartade versıculo 7:53deba aba 8:11daa neēa. Acłgł cartade Luca 21:38are odja błaa. * 8:5 Idjaba jara błã dji umaquĩrã sida beuida błda. Levıtico 20:10; Deuteronomio 22:22. † 8:7 Deuteronomio 17:6-7. ‡ 8:9 Griego bedeade łcłgł cartade nał sida bł błã: “Ādji sode cawa panasidaa jipaē beada.” § 8:10 *Wērã iduba nūmłda unusia*. Griego bedeade łcłgł cartade małra neēa. * 8:10 *Bł biē jara duananara*. Griego bedeade łcłgł cartade małra neēa. † 8:14 Juał 7:27-29. ‡ 8:17 Deuteronomio 17:6; 19:15.

-Bārāba m̄ra adua pan̄a idjaba m̄ Zeza sida adua pan̄a. Bārāba m̄da wārāda cawabladabara, m̄ Zeza sida cawacasidaa.-

²⁰ Jesuba Ācōrē de droma dajada, parata Ācōrēa diabadama jaradia baside jūma maḡlara jarasia. Baribara ni ababa idjira jidadaē basia idji ewarira wadi jūēē bada bēra.

Mā wābaramaa bārāra poya wānaēa

²¹ Maḡbe Jesuba jarasia:

-M̄ra wāya. Wānacarea bārāba m̄ra jaradia baribara ununaēa. Bārāba m̄da ijānaē bēra cadjiruade beudia. Wārāda m̄ wābaramaa bārāra poya wānaēa.-

²² Maḡ bēra judiorā bororāda ādjiduba bedea duanasidaa:

-Māēteara ḡiduba beuica? ḡidjia maḡ carea jara ḡaca: "Mā wābaramaa bārāra poya wānaēa?"-

²³ Maḡne Jesuba jarasia:

-Bārāra naḡ ējūānebema baribara m̄ra bajānebema. M̄ra naḡ ējūānebemaēa.

²⁴ Maḡ carea m̄ra jarasia bārāra cadjiruade beudida. Bārāba M̄ra M̄da ijānaē bēra cadjiruade beudia.-§

²⁵ Maḡ carea ādjirāba iwidisidaa:

-ḡbara cai?-

Jesuba panusia:

-Dārābara m̄ra bārāra jara ḡada.*

²⁶ M̄ra ne zocārāneba bārāra beede beada aida ḡa. Baribara m̄ Diabuedabara cawa ḡa. Idji beedara wārā araa. M̄ra idjideba ūri ḡada naḡ ējūānebemaḡa jarabaria.-

²⁷ Baribara ādjirāba cawadaē basia Jesuba idji Zezadebemada bedea ḡada.

²⁸ Maḡ carea idjia jarasia:

-Bārāba m̄, Naḡ Djara Edadara crude cachibadaē cawadia M̄ra M̄da. Cawadia m̄ra ni maār bida ara m̄djia quīrā ḡa quīrāca oca basida. Idjaba cawadia m̄ra beeda basida m̄ Zezaba jaradiaḡa quīrāca.

²⁹ M̄ra Diabuedara m̄ ume ḡa. M̄ra Zezaba m̄duba amecaa m̄ra ewariza idjia quīrā ḡada o babari bēra.-

³⁰ Jesuba maḡadebema bedea baside zocārāba idjira ijāsidaa.

Abrahaḡ warrarā dji ara

³¹ Maḡbe Jesuba judiorā idji ijābdarāa jarasia:

-Bārāba m̄ beedeada ijā pananibara, wārāda m̄ ume nībabadarāda beadia.

³² M̄ra neba bārāba Ācōrēra wārāda cawadia. Maḡba bārāra djārā nezoca beadada ēdra ḡa.-

³³ Ādjirāba jarasidaa:

-Baribara dairāra Abrahaḡneba yōpedada bēra djārā nezocarāēa. ḡSāwā ḡa dairāra ēdra ḡayada a ḡa?-

³⁴ Jesuba panusia:

-Wārā arada m̄ra jaraya: cadjirua o beara cadjirua nezocarāa.

³⁵ Nezocara idji boro ēberārāēa, baribara dji boro warrara idji zeza ume ewariza babaria.†

³⁶ Maḡ bēra Ācōrē Warraba bārāra nezoca beadada ēdra ḡaibara, wārāda ewariza Ācōrē ēberārāda beadia.

³⁷ M̄ra cawa ḡa bārāra Abrahaḡneba yōpedadada, baribara bārāba m̄ra bea quīrā pan̄a m̄ beedara ijānaē pan̄a bēra.

³⁸ M̄ra jara ḡa jūma m̄ Zezaba m̄ra jaradiadada. Maḡne bārāba ijā o pan̄a bārā zezadeba ūrīpedadada.-

³⁹ Ādjirāba panusidaa:

-Dai drōāenabema zezara Abrahaḡa.-

Baribara Jesuba jarasia:

-Bārāra Abrahaḡ warrarā dji ara badabara idjia oda quīrāca ocasidaa.

⁴⁰ M̄ra bārāra wārā beedeada jara ḡa Ācōrēba m̄ra cawabida quīrāca. Māwāmīna bārāba m̄ra bea quīrā pan̄a. ḡAbrahaḡna māwā osīca?

⁴¹ Bārāba bādji zezaba obari quīrāca obadaa.-

Maḡne ādjirāba jarasidaa:

-ḡBaribara dairāra wērā deu ḡba todaēa! Dairāba Zezada ababe eropan̄a. Idjira Ācōrēa.-

§ 8:24 *M̄ra M̄da*. Maḡadeba Jesuba jara basia idjira Ācōrēda. Exodo 3:13-14. * 8:25 *Dārābara m̄ra bārāra jara ḡada*. Griego beede m̄ra ebuda ḡa. ḡAraḡmaarā jara ḡa: "M̄ra bārāra ḡcārēda cawa jarada ḡa?" wa "M̄ra ḡcārē cārēā bārā ume beedeada ḡa?" † 8:35 Genesi 21:9-13.

42 Jesuba jarasia:

-Ăcōrēda bārā Zezabara, bārāba mĭra wārāda quīrĭācasidaa, Ăcōrēneba zepeda nama Ɂa bĕrā. Mĭra ara mĭdjideba zeē basĭa. Idjiabarĭa diabuesia.

43 Mĭa jara Ɂara Ɂsāwāērā bārāba cawadaē panĭ? Bārāba cawadaē panĭa, mĭ bedeada ūrĭ quīrĭānaca bĕrā.

44 Bārā zezara diaurua. Maĭ bĕrā idjia quīrĭā Ɂadrĭa bārāba o quīrĭā panĭa. Idjira naārēdaɁba mĭa beabaria. Wārāneba bacaa idjaba wārā bedeara jaracaa. Sewa obaria sewaida Ɂa bĕrā idjaba sewa zeza bĕrā.

45 Mĭa wārā bedeada jara Ɂaa. Maĭ bĕrā bārāba mĭ bedeara ĭjānacaa.

46 Mĭa cadjiruada o Ɂabarĭa Ɂcārē cadjiruada o Ɂa? ɁCai bārānebemaba poya jarai? Mĭa wārā bedeada jara Ɂabarĭa, Ɂcārē cārēā mĭ bedeara ĭjānaē panĭ?

47 Ăcōrē ĭjā Ɂaba idji bedeara ĭjā obaria baribarĭa bārāra Ăcōrē warrarāē bĕrā idji bedeara ĭjā odacaa.-

Abrahaĭ bai naēna Mĭra Mĭa

48 Maĭbe judiorāba Jesua jarasidaa:

-BARa Samariadebemada jĭwā tabĭa idjaba jai bara Ɂaa. ɁDairāba aride jara panĭca?-

49 Maĭne Jesuba jarasia:

-Mĭra jai neē Ɂaa. Mĭ Zezadebemada bia bedeabaria. Baribarĭa bārāba mĭnebemada bia bedeadacaa.

50 Mĭa jĭrĭāē Ɂaa ēberārāba mĭnebemada bia bedeadamārēā. Baribarĭa abaɁba quīrĭā Ɂaa ēberārāba mĭnebemada bia bedeadĭda. Idjiabarĭa cawa obaria.

51 Wārā arada mĭa jaraya, mĭ bedea ĭjā o Ɂara beuca baya.-

52 Maĭne judiorāba Jesua jarasidaa:

-Idĭabarĭa dairāba cawabarĭa Ɂara jai bara Ɂada. Abrahaĭra beusia. Jūma Ăcōrēneba bedeadadarā sĭda beusidaa, baribarĭa Ɂaa jara Ɂaa: "Mĭ bedea ĭjā o Ɂara beuca baya."

53 Māwāra Ɂbara dai drōā naēnabema Abrahaĭ cāyābara dji dromaara Ɂaca? Idjira beusia, idjaba jūma Ăcōrēneba bedeadadarā sĭda beusidaa. BARa Ɂcaida crĭcha Ɂa?-

54 Jesuba panusia:

-Ara mĭdjidebemada bia bedeaibarĭa maĭba jaraē Ɂaa mĭra dji biada. Baribarĭa mĭ Zezaba mĭnebemada bia bedea Ɂaa. Bārāba idjira bārā Ăcōrēana a panĭa.

55 Baribarĭa idjira adua panĭa. Maĭne mĭa idjira cawa Ɂaa. Idjida adua Ɂada adabara mĭra bārā quīrĭāca sewaida bacasia. Baribarĭa mĭa idjira cawa Ɂa bĕrā idji bedeada ĭjā o Ɂaa.

56 Bārā drōā naēnabema Abrahaĭra Ɂasridasia mĭ naĭ ējūānaa zebraĭa ewarira unuida cawa baɁa bĕrā. Wārāda unupeda bio Ɂasrida besia.-

57 Maĭne judiorāba Jesua jarasidaa:

-BARa wadĭbĭda cincuenta poa Ɂaēa. ɁSāwā Ɂaa Abrahaĭra unusiada a Ɂa?-

58 Jesuba panusia:

-Mĭa wārā arada jaraya: Abrahaĭ bai naēnaɁba Mĭra Mĭa.-‡

59 Jesuba māwā jarada carea judiorāba mōgarada edasidaa idji tabari beadi carea.‡
Baribarĭa Jesura mĭrūpeda Ăcōrē de dajadabemada āyā wāsia.*

9

Jesuba ēberā dauberrea topedada biabida

1 Wābarĭade Jesuba unusia ēberā dauberrea topedadada.

2 Maĭne Jesu ume nĭbabadarāba iwĭdisidaa:

-Jaradiabari, Ɂcaiba cadjirua odadeba naĭ ēberāra jĭwā dauberrea tosidea? ɁIdji djiabarĭāba cadjirua opedadadeba, wa idjia cadjirua odadeba?-

3 Jesuba panusia:

-Cadjirua opedadadeba jĭwā todaē basĭa. Idjira dauberrea tosidea idjideba Ăcōrēba ne obarĭada jūmarāba ununamārēā.

4 Maĭ bĕrā wađĭ āsa Ɂade eda mĭ Diabuedaba obi Ɂara mĭa oida Ɂaa. Queudacarea ni abaɁda poya trajadacaa.

5 Baribarĭa naĭ ējūāne Ɂade mĭra ēberārā itea Ɂnaa quīrĭāca Ɂaa ādjirāba sāwā nĭbadĭda cawadamārēā.-

6 Māwā jarapeda Jesura egorode idotasia. Maĭba egorora susua osia. Maĭ egoro susuaba dji dauberrea Ɂa dauza parĭasia.

‡ 8:58 Exodo 3:13-14. § 8:59 Levitico 24:14. * 8:59 Griego bedeade Ɂarĭa cartade Ɂa Ɂaa: "Jesura ara ādji daide necai ēdra wāsia."

7 Małbe Jesuba idjía jarasia:

-Cuibada Siloe abadamaa sɔɔɔde wādua.- (Mał trłba jara ɔɔɔ “diabueda.”)*

Ara małda dauberrea ɔɔɔra wāpeda idji daura sɔɔɔpeda unu ɔɔɔsia. Małbe diguidaa wāsia.

8 Idji de caita beabariba idjaba idji dauberrea ɔɔ unupedaɔɔɔ jara duanasidaa:

-¿Nałgɔɔca ode chūmepeda ne iwidi babadara?-

9 ɔɔɔɔɔɔɔ idjíaɔɔ asidaa. Dewararāba idji quĩrāca ɔɔmĩna idjiēana asidaa. Baribarɔɔ dji dauberrea badaba jarasia:

-Wārāda młā.-

10 Małne idjía iwidiɔɔɔidaa:

-¿Sāwā ɔɔ unu ɔɔsi?-

11 Idjia panusia:

-Ēberā Jesu abadaba egoroda susua opeɔɔ mł dauza ɔɔɔɔɔɔ. Małbe idjia jarasia: “Cuibada Siloe abadamaa sɔɔɔde wādua.” Wāpeda mł dau sɔɔɔɔɔɔɔde unu ɔɔɔsia.-

12 Małne ādjirāba iwidiɔɔɔidaa:

-Małgɔɔ ēberāra ¿sāma ɔɔ?-

Idjia panusia:

-Młā adua ɔɔɔ.-

Pariseorāba dauberrea badaa bio iwidiɔɔɔidaa

13-14 Jesuba egoro susua opeɔɔ dauberrea ɔɔ biabida ewarira ɔɔnāubada ewari ɔɔɔɔ. Mał carea dauberrea badara ɔɔɔɔɔɔɔ pariseorāmaa edesidaa.

15 Małbe pariseorā bida mał ēberā iwidiɔɔɔidaa sāwɔɔɔɔ unu ɔɔɔsia. Małne idjia jarasia:

-Idjia egoroda susua opeɔɔ mł dauza ɔɔɔɔɔɔ. Małbe młā baidode sɔɔɔɔɔɔɔde unu ɔɔɔsia.-

16 ɔɔɔɔɔ pariseorāba jarasiɔɔɔidaa:

-Mał ēberāra Ācōrēneba zeē ɔɔɔ, ɔɔnāubada ewarida wayaca bērā.-

Baribarɔɔ dewararāba jarasiɔɔɔidaa:

-¿Sāwā cadjirua obari ēberāba mał ne ununacada poya osi?-

Māwā wariwaria bedea duanasidaa.

17 Māwā duananapeɔɔ wayacusa dji dauberrea badaa iwidiɔɔɔidaa:

-Mał ēberā, ɔɔ dau biabidara ɔɔmaarā ¿caida māwā ɔɔ?

Dauberrea badaba panusia:

-Młmaarā idjira Ācōrēneba bedebaria.-

18 Judiorā dji bororāba ɔɔjānaē panasiɔɔɔidaa mał ēberāra naēna dauberrea ɔɔɔsia. Mał carea idji djibarirāda trłbiɔɔɔidaa.

19 Małbe ādjía iwidiɔɔɔidaa:

-¿Nałgɔɔra bārā warra dauberrea topedadaca? ¿Sāwā idira idjia unu ɔɔ?-

20 Ādjia panusiɔɔɔidaa:

-Daiba cawa panɔɔ nałgɔɔra dai warra dauberrea topedadada.

21 Baribarɔɔ adua panɔɔ sāwā idira unu ɔɔɔsia, idjaba adua panɔɔ caiba idjira biabisidaa. Idjira drōā bērā idjía iwidiɔɔɔidaa.-

22 Idji djibarirāba māwā jarasiɔɔɔidaa judiorā bororāra waya panɔɔ bērā. Wārāda mał judiorāba jaradoasiɔɔ ēberārāba Jesura Ācōrēba ēdrɔ edabari diai jaradaada acara panɔɔ. Abaɔɔba māwā jarasira dji bororāba idjira judiorā dji jarebada deɔɔɔɔɔmada āyā jɔɔɔɔɔɔɔidaa asidaa.

23 Mał carea djibarirāba jarasiɔɔɔidaa: “Idjira drōā bērā idjía iwidiɔɔɔidaa.”

24 Mał bērā judiorā bororāba dauberrea badara wayacusa trłnapeɔɔ jarasiɔɔɔidaa:

-Ācōrē quĩrāpita daia wārā bedeadeba jāł ēberāneɔɔmada jaradua.† Dairāba cawa panɔɔ idjira cadjirua obarida.-

25 Dauberrea badaba jarasia:

-Młā adua ɔɔɔ idjia cadjirua obarida wa ocada. Ababe cawa ɔɔɔ młra dauberrea ɔɔɔsia baribarɔɔ idira unu ɔɔɔ.-

26 Małne ādjirāba wayacusa idjía iwidiɔɔɔidaa:

-Idjia ¿sāwā osi? ¿Cārēda osi ɔɔ dau biabi carea?-

27 Idjia panusia:

-Młā bārā jarasia baribarɔɔ ɔɔjā quĩrānaē ɔɔɔɔ. Małda ¿cārē cārēā wayacusa ūrĩ quĩrā panɔɔ? ¿Bārā siɔɔ idji ume niba quĩrā panɔɔɔ?-

28 Mał carea ādjirāba idjira nāwā quēsiɔɔɔidaa:

-Badrɔɔ jāł ēberā ume nīa, baribarɔɔ dairāra Moise leydeba nībabadaa.

* 9:7 Genesis 49:10; Isaia 8:5-8. † 9:24 Griego bedeadē ɔɔɔ ɔɔɔ: “Ācōrēna bia bedeadua.”

²⁹ Dairāba cawa panla Ācōrēba Moisea bedeasida, † baribara jā ēberāra sāmabemada adua panla.-

³⁰ Mañne dauberrea badaba jarasia:

-¿Sāwāērā bārāba jara panla adua panla idjira sāmabemada? ¿Idjia ml daura biabiē basica?

³¹ Dadjirāba cawa panla cadjirua obadaba iwidibadara Ācōrēba bia ūricada. Mañ awara cawa panla bariduaba Ācōrēda waya balar idjaba idjia quīrā bada o balar, mañgaba iwidibara Ācōrēba bia ūribarida. †

³² Naārā edaba aba idibema ewaridaa ¿bārāba ūribadidaca ēberā dauberrea todada biabibadada?

³³ Nañ ēberāda Ācōrēneba zedaēbara ni cārē sida poya oē bacasia.-

³⁴ Mañne pariseorāba idjira quēāsidaa:

-Ba topedadadeba ūta cadjirua obaria. ¿Sāwā dairā ne jaradiai?-

Mañ carea idjira judiorā dji jarebada dedebemada āyā jaretasidaa.

Dji wārāda dauberrea bea

³⁵ Jesuba ūrīsia dauberrea badara āyā jaretasidada. Mañ carea idjira jarade wāsia. Unupeda iwidisia:

-¿Bla Nañ Djara Edadara wārāda ūjā bāca?*-

³⁶ Idjia jarasia:

-Mā boro, jaradua idjira caida mā wārāda ūjāi carea.-

³⁷ Jesuba panusia:

-Bla idjira unu bla. Mā, ba ume bedea bada idjia.-

³⁸ Ara māda Jesu quīrāpita chīrāborode cobepeda jarasia:

-Mā boro, mā ūjā bla.-

³⁹ Mañne Jesuba jarasia:

-Māra nañ ējūānaa zesia ēberārā cawa oi carea. Māwā dji dauberrea bea quīrāca beaba ununia idjaba dji unu panana a panara dauberrea bea quīrāca panenia.-

⁴⁰ Dcāra pariseorā Jesu caita duanaba mañ bedea ūrīsidade iwidīsidaa:

-Bla ¿cārē cārē māwā jara bla? ¿Dairāra dauberrea beaca?-

⁴¹ Jesuba panusia:

-Bārāda wārāda dauberrea beadabara, cadjirua obada carea bedeadē pananaē bacasia. Baribara bārāba unu panana a panla bēra bedeadē panla.-

10

Oveja wagabari dji bia

¹ Mañ ewaride Jesuba jarasia:

-Mā wārā arada jaraya: bariduada oveja corrade eda wābadade eda wāēbala, ātebala āyā areba eda wāibala, mañgaba ovejara drabariba idjaba biē obaria.

² Baribara dji corrade eda wābadama eda wābaridra oveja wagabari araa.

³ Mañ iteabala corra wagabariba dji eda wābadara ewabaria. Ovejaba ādji wagabari bedeara cawa panla. Ādjiza trācuapeda dajadaa edebaria.*

⁴ Jūma dajadaa edepeda ādji na wābaria. Ovejara idji caidu wābadaa idji bedeara cawa panla bēra.

⁵ Baribara ādjia ununacara ēpēnaca, ātebala mīrūbadaa idji bedeadā adua panla bēra.-

⁶ Jesura ne jara badeba māwā bedeasia baribara judiorāba cawadaē basia cārēda jara bāda.

⁷ Mañ bēra Jesuba nāwā jarasia:

-Mā wārā arada jaraya, oveja eda wābadara mā.

⁸ Mā zeī naēna zocārā ne drabadarā quīrāca zebadidāa idjaba purura biē obadidāa. Baribara ādjirā bedeara Ācōrē ēpē beaba ūjānaē basia. †

⁹ Eda wābadara mā. Māneba eda wābala minijīchiadebemada ēdraya. Bio necai baya idjia neē bāra Ācōrēba jūma diai bēra. ‡

¹⁰ Ne drabarira zebaria oveja drāai carea, beai carea idjaba aduabi carea. Baribara māra zesia ēberārāba zocai bai arada aduba erobeadamārēā.

¹¹ Māra oveja wagabari dji bia. Oveja wagabari biara idji oveja carea beuida bla.

‡ 9:29 Exodo 33:11. § 9:31 Salmo 66:18; Proverbio 15:29. * 9:35 Nañ Djara Edada. Griego bedeadē dcaāra cartade bā bla "Ācōrē Warra." † 10:3 Ezequiel 34:11-31. † 10:8 Ācōrē ēpē beaba. Griego bedeadē bā bla "ovejaba." ‡ 10:9 Griego bedeadē nāwā bā bla: "Idjira eda wāya, dajadaa wāya idjaba pōājārāda unuya."

¹² Barib_{ΛΓΛ} abal_{ba} parata carea ovejada waga baib_{ΛΓΛ}, usa cadr_{ΛΛ} zeb_{ΛΓΛ}de ovejara amecuap_{eda} mīrū wāya. Ovejara idjideē bē_{rā} wārāda wagacaa. Ma_lne usa cadr_Λaba oveja aba ca edab_{ΛΓΛ}de dewararāda jārāzoabadaa.

¹³ Ma_l ēberāra mīrū wābaria ababe parata careab_{ΛΓΛ} ovejara wagabari bē_{rā}. Idjia oveja bia pananamārēā crīchacaa.

¹⁴ Mā_ra oveja wagabari dji bīa. Mādjiderāra cawa b_Λa oveja wagabariba idji oveja cawa b_Λ quīrāca. Idjaba mālreba mā_ra cawa pan_Λa.

¹⁵ Ara ma_l quīrāca mā Zezaba mā_ra cawa b_Λa idjaba mā_la mā Zezara cawa b_Λa. Mā_ra mā_dji oveja carea beuida b_Λa.

¹⁶ Mā_la erob_Λa dewara oveja na_l corrade beaēda. § Ma_lg_Λrā_l sida mā_la eda eneya. Ādjirāba mā_l beeara ijānia. Māwā jūmarāda ābaa panania. Ma_lne ādjirā wagabarira aba baya.

¹⁷ Mā Zezaba mā_ra quīrā b_Λa, ara mā_djida idu beabi bē_{rā}. Ma_lbe wayacusa zocai beya.

¹⁸ Mā_la iduaribiēb_{ΛΓΛ} ni abal_{ba} mā_ra poya beadaēa, barib_{ΛΓΛ} mā_ra beuya māwā quīrā b_Λ bē_{rā}. Mā_ra beupe_{da} poya ārēbaya. Mā Zezaba mā_la māwā obisia.–

¹⁹ Ma_l be_{de}a ūrīb_Λda_{de} judiorāra wayacusa wariwaria be_{de}a duanasidaa.

²⁰ Zocārāba jarasidaa:

–Jā_l ēberāra jai bara b_Λa. Idjira quīrāē b_Λa. †Cārē cārēā idji be_{de}ada ūrīni?–

²¹ Barib_{ΛΓΛ} dewararāba jarasidaa:

–Idjia jara b_Λra jai bara b_Λ be_{de}aēa. †Jaiba dauberrea beara biabibarica?–

Judiorāba Jesu igarapedada

²² Ma_l ewaride judiorāba Jerusale_lne ewari dromada o panasidaa. Ādjirāba quīrāneba panasidaa Ācōrē de dromara idji quīrāpita biē bādada waya bia b_Λpedadada. Ma_l ewari dromara dji cūrāsaara b_Λ jedecode obadjidaa.*

²³ Ācōrē de droma mōgaraba au_du jūrā ca b_Λ edaare Jesura nībasia. Idji nībadama Salomō_l abadaa.

²⁴ Māwā b_Λde āc_Λg_Λ judiorāba Jesura au_du jūrā edadap_{eda} iwidisidaa:

–Aba †sālbe b_Λa dairā crīch_Λa cawaē pe erob_Λi? B_Λda Ācōrēba ēd_Λ edabari diai jara_dab_{ΛΓΛ}, dairāa ebuda jaradua.–

²⁵ Jesuba panusia:

–Mā_la bārāa jarasia barib_{ΛΓΛ} ijānaē duan_Λa. Jūma mā Zeza trāneba o b_Λaba mānebemada ebuda cawabi b_Λa.

²⁶ Barib_{ΛΓΛ} bārāba ijān_Λca_Λ, mā ovejarāē bē_{rā}.

²⁷ Mā ovejarāba mā be_{de}ara cawa pan_Λa. Mā_la ādjirāra cawa b_Λa. Ma_l bē_{rā} ādjirāba mā_ra ēpēbadaa.

²⁸ Mā_la ādjirāa Ācōrē ume ewariza zocai baida dia b_Λa. Ma_l carea ādjirāra adu_{da}ēa idjaba ni abal_{ba} ādjirāra mā j_Λwad_{eb}emada poya jā_rīnaēa.

²⁹ Mā Zezaba ādjirāra mā_la diasia. Idjira jūmarā cāyābara dji dromaara b_Λa.† Ni abal_{ba} ādjirāra mā Zeza j_Λwad_{eb}emada poya jā_rīnaēa.

³⁰ Mā_ra mā Zeza ume abarida māwā b_Λa.–

³¹ Ma_l carea arima bea judiorāba wayacusa mōgarada edasidaa idji tabari beadi carea.

³² Ma_lne Jesuba jarasia:

–Mā Zeza_{de}ba ne zocārā biada bārāa unubisia. †Sā_lg_Λ ne bia o_{da} carea mā_ra mōgaraba tabari beadi?–

³³ Judiorāba panusidaa:

–Dairāba b_Λra mōgaraba tabaridaēa ne bia o b_Λ carea, āteb_{ΛΓΛ} tabarid_{ia} b_Λ na_l djarade b_Λba ara b_Λdjida Ācōrēana a b_Λ carea. Ma_lba b_Λa Ācōrēra biē jara b_Λa.–‡

³⁴ Jesuba jarasia:

–Bārā leyde nāwā b_Λ b_Λa: “Mā_la jarasia bārāra ācōrēra_{da}.”§

³⁵ Dadjirāba cawa pan_Λa Ācōrē Be_{de}ara ewariza wārāda. Ācōrēba ma_l ēberāra be_{de}aside jarasia: “Bārāra ācōrēra.”

³⁶ Ma_lne mā_la ababe idji Warraada a b_Λa Ācōrēba mā_ra ara idji itea b_Λda bē_{rā} idjaba nā_l ējūānaa diabueda bē_{rā}. †Bārāba ma_l carea jara pan_Λca mā_la idjidebemada biē be_{de}asida?

³⁷ Mā Zezaba o b_Λda mā_la oē b_Λb_Λg_Λ, mā be_{de}ara ijārānadua.

§ 10:16 Mā_la erob_Λa dewara oveja na_l corrade beaēda. Ma_l be_{de}adeba Jesuba jara basia judiorāē bi_{da} idjida ijānia.

* 10:22 Judiorāba ma_l ewari Janucā abadada poa zeb_Λraza obadaa diciembre jedecode. Quīrāneb_Λadaa Juda Macabeo abadaba Ācōrē de dromara waya bia b_Λada. Ma_lg_Λra māwāsia poa 164de Jesu to_di naēna. Ma_l naēna griego Antio_{co} Epipane abadaba Ācōrē de dromara biē basia. † 10:29 Mā_ra griego be_{de}ade ebuda b_Λēa. †c_Λg_Λmaarā nāwā jara b_Λa: “Mā Zezaba mā_la diadara ne jūma cāyābara dji dromaara b_Λa.” ‡ 10:33 Levitico 24:14-16. § 10:34 Salmo 82:6.

³⁸ BaribΛΓΛ idjia o ɓada m̄la o ɓΛɓΛΓΛ, m̄la jara ɓΛ carea bārāba ṽjānaē panΛm̄ina m̄la o ɓΛ carea ṽjānadua. Māwā bārāba wārāda cawadīa m̄l Zezara m̄l ume ɓada idjaba m̄ra m̄l Zeza ume ɓada.-

³⁹ Maḷne ādjirāba wayacusa Jesura jida quīrīā panasidaa, baribΛΓΛ ēdra wāsia.

⁴⁰ Māwānacarea Jesura wayacusa Jordaḷ do quīrārā wāsia Borocuebari Juaḷba naārā ēberārā borocue badamaa.* Jesura mama ɓesia.

⁴¹ Māwā ɓade zocārā ēberārāda idjima wābadjidaa. Āduba nāwā jarabadjidaa:

-Juaḷba ne ununacada oē ɓasia baribΛΓΛ jūma idjia naḷ Jesudebema jaradara wārā araa.-

⁴² Mama zocārāba Jesura ṽjāsidaa.

11

Lazaro jaidada

¹⁻² Maḷ ewaride ēberā Lazaro abadada jūācāyā nūmasia. Maḷ Lazarora Betanianebeba ɓasia. Abari purude idji djabawērārā Mariada, Marta sida panasidaa. Maḷga Mariaba dadjirā Boro jīrūne querada weapeda idji buḷaba pōāsa jareda ɓasia.*

³ Maḷne Lazaro djabawērārāba Jesua bededa diabuesidaa:

-Dai Boro, ɓΛ dji biara jūācāyā nūmΛa.-

⁴ Maḷ bedea ūrīside Jesuba jarasia:

-Lazarora beuēa, baribΛΓΛ jūācāyā nūmΛa ēberārāba cawadamārēā Ācōrēra idji Warra sida dji dromarāda.-

⁵ Jesuba Lazarora, dji djabawērārā sida bio quīrīā ɓasia.

⁶ BaribΛΓΛ Lazaro bio jūācāyā ɓada cawadacarea wadī ewari umé ɓesia idji ɓadama.

⁷ Māwānacarea idji ume nībabadarāa nāwā jarasia:

-Wānadra wayacusa Judeadaa.-

⁸ Maḷ bērā idji ume nībabadarāba jarasidaa:

-Jaradiabari, dārāē ɓΛa Judeadebemarāba ɓΛra mōgaraba tabari bea quīrīā pananada. ¿Bara wayacusa jāmaa wāica?-

⁹ Jesuba jarasia:

-¿Ewarira doce hora ɓāēca? Āsa nīra tenedracaa, idjia ḷnaa naḷ ējūāne ɓada unu ɓΛ bērā.

¹⁰ BaribΛΓΛ diamasi nīra tenedrabaria, ḷnaa neē ɓΛ bērā.-

¹¹ Māwā jaradacarea Jesuba jarasia:

-Dadjirā dji bia Lazarora cāi ɓΛa baribΛΓΛ m̄la idjira ḷrāmāne wāya.-

¹² Maḷne Jesu ume nībabadarāba idjia jarasidaa:

-Dai Boro, idjira cāi ɓΛɓΛΓΛ biabΛΓΛa.-

¹³ Jesuba maḷ jaradaēba Lazaro beudadebemada bedea ɓasia, baribΛΓΛ idji ume nībabadarāba crīchāsidaa Lazaro cāi ɓadebemada bedea ɓada.

¹⁴ Maḷbe Jesuba ebuda jarasia:

-Lazarora jaidasia.

¹⁵ Arima ɓadaē bērā m̄ra ɓΛsrida ɓΛa maḷneba bārāba m̄ra biara ṽjāni bērā. Waya idjima wānadra.-

¹⁶ Maḷne Tomá, Mīguiso abadada ɓasia.† Maḷga ɓa Jesu ume nībabadarā waabemarāa jarasia:

-Judeadaa wānadra dadjirā sida beadamārēā.-

Beudarā Jesuba ḷrēbabidebema

¹⁷ Betania purude jūēsīde Jesuba cawasia Lazaro tɓbaripeḷadara ewari quīmārē ɓada.

¹⁸ Betaniara Jerusaleḷneba mācua tΛmΛē ɓasia.‡

¹⁹ Maḷ bērā zocārā judiorāda zesidaa Marta, Maria sobiabiḷe ādji djaba jaidada carea.

²⁰ Māwā panḷne Martaba cawasia Jesura jūēɓΛrΛda. Ara maḷda idji audiabariḷe wāsia. Maḷne Mariara diguida ɓesia.

²¹ Martaba Jesu unusīde idjia jarasia:

-M̄l Boro, ɓada nama ɓadabara m̄l djabara jaidāē ɓacasia.

²² BaribΛΓΛ m̄la cawa ɓΛa jūma ɓΛa Ācōrēa iwīdīɓΛrΛra idjia oida.-

²³ Jesuba idjia jarasia:

-ɓΛ djabara ḷrēɓaya.-

²⁴ Maḷne Martaba jarasia:

-Māē, m̄la cawa ɓΛa idjira jūrūarebema ewaride ḷrēɓaida beudarā ḷrēɓabadaḷe.-§

²⁵ Jesuba jarasia:

* 10:40 Juaḷ 1:28. * 11:1-2 Juaḷ 12:3. † 11:16 Mīguiso. Griego tr̄l Dídīmoba jara ɓΛa mīguisoda. ‡ 11:18 TΛmΛē ɓasia. Griego bedeaḷe ɓΛ ɓΛa "quince estadia." Maḷra kilómetro ūbeaca ɓΛa. § 11:24 Isaia 26:19; Daniel 12:1-3.

-Mλδrλ beudarā lrēbabibaria idjaba zocai hai diabaria. Bariduaba mλda ijāibara, naλ djarade beubarλ sida ewariza Ācōrē ume zocai baya.

²⁶ Mλ ijā bāra mλneba zocai ba bēra ewariza zocai baya. ζbaa maλgara ijā bāca?-

²⁷ Maλne Martaba panusia:

-Māē mλ Boro, mλa ijā bāa bāra Ācōrē Warrada, Ācōrēba ēdra edabari diai jaradada, naλ ējūāne zeida badada.-

Jesu Lazaro carea jīāna

²⁸ Māwā jaradacarea Martara wāsia idji djabawērāmaa. Maλbe iwidrāa jarasia:

-Dji Jaradiabarira nama bāa. Idjia bāa ne jara quīrā bāa.-

²⁹ Maλ ūrīpeda Mariara piradrāpeda Jesu bāmaa isabe wāsia.

³⁰ Jesura purude eda wāé basia. Wadibida Martaba idji ununama basia.

³¹ Maλne judiorā Maria sobiabidi carea idji diguida panaba unusidaa idjira isabe piradrāpeda dajadaa wābārada. Maλ carea idji caidu wābadaba jarasidaa:

-Idjira Lazaro tbaripedadamaa jīāne wābārāa.-

³² Mariara Jesu bāma jūēside ara idji unubarāda idji jīrū caita barru cobesia. Maλne jarasia:

-Mλ Boro, bada nama badabara, mλ djabara jaidāē bacasia.-

³³ Jesuba Maria jīgua jīābārada idjaba judiorā idji ume zepedada sida jīābadada unuside ādjirā carea bio sopua nūmepeda jīgua āgasia.*

³⁴ Maλbe iwīdisia:

-Idjira ζsāma tbarisida?-

Ādjirāba panusidaa:

-Dai Boro, acāde wāna.-

³⁵ Jesura jīāsia.

³⁶ Māwā bāde judiorā arima duanaba jarasidaa:

-Acādadua idjia sācua Lazarora quīrā basida.-

³⁷ Baribārā ācārā ādjirānebebaba jarasidaa:

-Dauberrea ba biabidaba ζsāwāērā poya carebaē basi Lazaro beurāmārēā?-

Jesuba Lazaro lrēbabida

³⁸ Jesura wayacusa jīgua āgasia. Maλbe Lazaro tbaripedadama jūēsia. Maλgara eya uria basia. Dji eda wābadara mōgaraba jūātrā basia.

³⁹ Maλne Jesuba jarasia:

-Jāā mōgarara āyā bādadua.-

Marta, dji jaidada djabawērāba Jesua jarasia:

-Mλ Boro, idji jaidadara ewari quīmārē ba bēra cōbusia cadjirua bāa.-

⁴⁰ Baribārā Jesuba jarasia:

-ζMāa jaraē basica bāa wārāda ijāibārā, Ācōrēra dji droma bada unuida?-

⁴¹ Māwā bāde ēberārāba mōgarara āyā bāsidaa. Maλbe Jesuba āta acāpeda jarasia:

-Zeza, mλa bāa bia jaraya mλa iwīdidara ūrīna bēra.

⁴² Māa cawa bāa bāa mλ bedeara ūrī babarida, baribārā mλa maλgara jarasia naλgarā ēberārāba cawadāmārēā bāabārā mλra diabuesida.-

⁴³ Māwā jaradacarea Jesuba jīgua trā jarasia:

-jLazaro, dajadaa zedua!-

⁴⁴ Ara māāda Lazaro beu badada dajadaa zesia. Idji jawara, idji jīrū sida wadi wuaba bārā beasia. Idjaba idji quīrāra wuaba ānēbāri basia. Maλne Jesuba jarasia:

-Ērānādua bia tgamārēā.-

Judiorā bororāba Jesu beadi carea bedea aupedada

Mateo 26:1-5; Marco 14:1-2; Luca 22:1-2

⁴⁵ Zocārā judiorā Maria acāde wāpedadaba unusidaa Jesuba odara. Maλ bēra ādjirāba ijāsidaa.

⁴⁶ Acārāra pariseorāmaa wāsidaa Jesuba oda jarade.

⁴⁷ Maλ carea pariseorāra, sacerdote bororā sida jūma judiorā dji dromarā ume ābaa dji jarasidaa. Nāwā jarasidaa:

-Dadjirāba ζsāwā odi? Maλ ēberāba ne ununacada zocārā o bāa.

* **11:33** Ādjirā carea. Acārāmaarā Jesura sopuasida ādjirāba ijānaē basi bēra idjia Lazarora lrēbabida. Dewararāmaarā Jesura sopuasida naλ ējūāne ēberārāra beubada, cacua biē beabada, idjaba cadjirua obada bēra.

⁴⁸ Idjida idu ðaðibaral jumarāba crīchadā idjira dadjirā boroda. Idjida ēpēnibaral romanorāra zedapeda dadji Ācōrē de dromara babuedā idjaba jūma dadji judiorā sida quenania.–

⁴⁹ Mama aba basia Caipá abadada. Idjira maļ poade dji dromaara ðal sacerdote basia. Maļ Caipāba jarasia:

–jBārāra crīcha neē panla!

⁵⁰ Romanorāba jūma dadjirā beadi cāyābara biara ðala ēberā aba dadji judiorā carea beuida.–

⁵¹ Caipāba ara idji crīchadeba māwā jaraē basia. Ātebaral idjira maļ poade dji dromaara ðal sacerdote bērā Ācōrēbaral idjia jarabisia Jesura jūma judiorā carea beuida ðada.

⁵² Baribaral ababe judiorā carea beuē basia, ātebaral beusia jūma Ācōrē warrarā naļ ējūāne beara puru aba ðal carea.†

⁵³ Judiorā dji dromarāba beade ðalsidaa mamaļba ātaa crīcha jalādida Jesu beadi carea.

⁵⁴ Maļ bērā Jesura judiorā tāēna ebuda nībaca basia, ātebaral Judeadebemada āyā wāsia. Epraīl purude idji ume nībabadarā ume ðade wāsia. Maļ purura ējūā pōāsa ewaraga ðal caita ðala.‡

⁵⁵ Judiorā Egiptodeba ēdrapedada quīrānebabama ewarira caita basia. Maļra ewari droma bērā puruzabemarāda Jerusaleānaa wāsidaa ādjia obada quīrāca o pananeba Ācōrē quīrāpita bia beadi carea.§

⁵⁶ Maļ ewaride ēberārāba Jesura jalal nībasidaa. Ācōrē de droma ðajada ābaa duanane iwidiðadjidāa:

–Bārāmaarā idjira naļ ewari droma obadaē zebā?–

⁵⁷ Baribaral sacerdote bororāba pariseorā bida jarasidaa bariduaba Jesuda jūēsida cawasidāra jaraida ðada idji jidadamārēā.

12

Mariaba quera Jesu jīrū ārā weada

Mateo 26:6-13; Marco 14:3-9

¹ Egiptodeba ēdrapedada quīrānebabama ewari jūēi carea wadi sei ewari ðade Jesura Betania puruāda wāsia Lazaro ðabarimaa. Maļ Lazarora Jesuba ārēbabida basia.

² Jesura zeda bērā quewarabema codira waibāla osidaa. Martaba codi careabemara jedeca basia. Maļne Lazaro sida Jesu ume ne co basia.

³ Māwā panane Mariaba nardo quera idji awa quiruda, nēbala ðada taza umé enepeda Jesu jīrūne weasia.* Maļbe idji buðaba pōāsa jaresia. Maļ queraba dji dera jūma tūāpa nūmesia.

⁴ Maļne Jesu ume nībabarida aba basia Juda Iscariote abadada. Judaba Jesura jidabi basia. Maļ Judaba jarasia:

⁵ –¿Cārē cārēā jāļ querara nēdobueē basi? Nēdobuedabara poa aba trajabarade edabari quīrāca edacasia. Maļba ne neē quedeāra carebacasia.–

⁶ Baribaral idjia māwā jaraē basia ne neē quedeada crīcha ðal bērā, ātebaral māwā jarasia ne drabarari bērā. Ādji parata wagabada buchacara idjia erobabadjia baribaral maļnebemada drabadjia.

⁷ Maļne Jesuba jarasia:

–Naļ wērā māwā jararādua. Idjia naļ querara waga erobasia mā tabaridi ewari carea.†

⁸ Ne neē quedeāra ewariza bārā tāēna panania, baribaral māra bārā ume ewariza baēā.–

Judiorā bororāba Lazaro beadi carea beade aupedada

⁹ Zocārā judiorāba cawasidaa Jesura Betaniane ðada. Maļ bērā idji acalde wāsidaa. Maļ awara Lazaro, Jesuba ārēbabida sida acalde wāsidaa.

¹⁰⁻¹¹ Lazaro ārēbada carea judiorā zocārāba sacerdote bororāra igaradapeda Jesuda jīsidaa. Maļ carea sacerdote bororāra beade ausidaa Lazaro sida beadi carea.

Jerusaleānebemarāba Jesu audiabaripeðada

Mateo 21:1-11; Marco 11:1-11; Luca 19:28-40

† **11:52** Isaia 11:12; Jeremia 23:3; Miquea 2:12. ‡ **11:54** Epraīl purura Jerusaleāneba ewari aba basia. § **11:55** Ewari droma oēi naēna judiorāra Ācōrē quīrāpita bia beadi panasidaa. Abaaba ēberā beudada tāibaral wa waribaral, siete ewari Ācōrē quīrāpita biē bebadjia. Maļ carea ne oida basia: acadua Numero 19:16-22; 2 Cronica 30:13-21. Māwā oēbaral ewari dromara oara basia. Jesu ewaride judiorāba jaradiabadjidāa judiorā Israel drua āi beara Ācōrē quīrāpita biē beada. Maļ carea Jerusalel puruāda zedapeda siete ewari dārabadjidāa Ācōrē quīrāpita bia panani carea. * **12:3** Taza umé. Libra aba wa medio litro wa tresciento gramo. † **12:7** Idjia naļ querara waga erobasia mā tabaridi ewari carea. Griego beadeade māra ebuda ðalēā.

¹² Nurēma zocārā ēberārā ewari droma odi carea Jerusaleānaa zepedadaba cawasidaa Jesura Jerusaleāne jūēbārāda.

¹³ Maḷ carea ādjirāba uruta quedua quīrāca beada taḍapeda idjira audiabaride wāsidaa. Nāwā jīgua jarasidaa:

–iBio biya quirua![‡] iBio bia ḅaa dadjirā Ācōrē trāneba zebārara! iBia quirua Israeldebema Borora!–

¹⁴ Maḷne Jesuba burro zaqueda unupeda ḷrā chūmesia. Māwāsia Ācōrē Bedeade jara ḅa quīrāca:

¹⁵ Wayarānada, Sioḷ eyade beara. Acḷadada, bārā Borora burro zaque ḷrā zebārara. §

¹⁶ Jesu ume nībabadarāba maḷra unu panamīna cawadaē panasidaa. Baribārā Jesu ḷrēbapeda bajānaa wānacareabārā cawasidaa Ācōrē Bedeade idjidebema naēna ḅadada jūma wārāda māwāsida.

¹⁷ Jesuba Lazaro beu ḅadada trāpeda ḷrēbabiside zocārā ēberārāda arima duanasidaa. Māwānacarea ādjia unupedadada nēbārābadjidaa.

¹⁸ Jesuba maḷ ne ununaca odara zocārāba ūrīsidaa. Maḷ bēra idji audiabaride wāsidaa.

¹⁹ Maḷne pariseorāba ara ādjiduba jara duanasia:

–iAcḷadada! Jūmarāda idji caiḍu wābadaa. Maḷ bēra dadjirāba o quīrā panara poya odaēa.–

Jesuba idji beadi jarada

²⁰ Maḷ ewari droma o panane ḷcārā griegorāda Ācōrēa bia beadeadi carea Jerusaleāne jūēsidaa.

²¹ Maḷārāra Pelipe, Jesu ume nībabarimaa wāsidaa. Maḷ Pelipera Galileade ḅa puru Betsaidadebema basía. Ādjia Pelipea jarasidaa:

–Dairāba Jesura unu quīrā panaa.–

²² Maḷ carea Pelipeba Andréa jaraē wāsia. Maḷbe ādjia Jesua jarasidaa.

²³ Maḷne Jesuba jarasia:

–Ewarira jūesia. Ācōrēba mḷ, Naḷ Djara Edadara dji Dromada ḅaya.

²⁴ Māa wārā arada jaraya: beuda quīrāca trigo tada joudaēbārā, ara māwā abari tada ḅabaria. Baribārā joudibārā maḷ tara tunupeda bio zaubaria.

²⁵ Ara maḷ quīrāca Ācōrē cāyābara naḷ djarade zocai ḅaida biara jarā ḅaba maḷ zocai baira aduaya. Baribārā naḷ djarade zocai bai jarā cāyābara mḷda ēpēibārā Ācōrē ume ewariza zocai ḅaya.

²⁶ Bariduada mḷ nezoca ba quīrā ḅabārā, mḷ ume nībaida ḅaa. Mā wābārāmaa mḷ nezoca sida wāya. Bariduada mḷ nezocabārā, mḷ Zezaba idjira dji dromada ḅaya.

²⁷ Wārāda māra bio sopua ḅaa. iMāa cārēda jarai? iMāa jaraica “Zeza, mḷ bia mīgaidebemada ēdra ḅadua”? Māwā jaraēa māra maḷ carea zeda bēra.

²⁸ Ātebārā jaraya: Zeza, maḷgḷdeba jūmarāa cawabidua ḅara dji Dromaara ḅada.–

Ara māwābārāde ēberārā arima duanaba beadeada bajānaa ūrīsidaa. Maḷ beadeba jarasia:

–Māa naēna cawabisia māra dji Dromaara ḅada idjaba wayacusa cawabiya.–

²⁹ Maḷ beade ūrīsidaa ḷcārāba jarasidaa baada jururuasida. Dewarārāba jarasidaa:

–Bajānebema nezocaba Jesua bedeasia.–

³⁰ Maḷne Jesuba jarasia:

–Maḷ bedeara mḷ iteaē basía. Biara bārā itea basía.

³¹ ḷrābārā Ācōrēba cawabiya naḷ ējūānebemarāra beadeade duanada. ḷrābārā diauru, naḷ ējūānebema borora Ācōrēba poyaya.

³² Mā ḷrā jira ḅabādade māa jūmarāda eneya mḷ ijanamārēa.–

³³ Māwā jarasia idjira crude cachi beadida cawabi carea.

³⁴ Ēberārā mama duanaba Jesua jarasidaa:

–Ācōrēba Moisea diada leydeba dairāba cawa panāa Ācōrēba ēdra edabari diai jaradara beuca baida.* Bāa iḷsāwā jara ḅa Naḷ Djara Edadara crude cachiḍida? Naḷ Djara Edadara iḷcai?–

³⁵ Jesuba jarasia:

–Naḷ ānaara bārā ume dārā ḅaēa. Maḷ carea ānaane nībadada idji bārā ume ḅamisa cawadaēne pāimane beada amaaba. Pāimane nība adua ḅaa sāmaa wāda.

³⁶ ḷnaa bārā tāēna eropanane maḷ ānaara ijanadua ānaanebema ēberārāda beadi carea.–

Maḷ beadea jaradacarea Jesura ara maḷda wāpeda mīrūsia.

‡ 12:13 iBio bia quirua! Maḷārā arameo beadeē jarabadaa “Hosana.” § 12:15 Jerusaleā purura Sioḷ eyade ḅaa. Zacaria 9:9; Isaia 40:9-10; Sofonias 3:14-17. * 12:34 Isaia 9:7; Ezequiel 37:25; Salmo 72:17; Salmo 89:35-37.

Judiorāba wadibida Jesu t̄jānaē duanana

³⁷ Jesuba ne ununacada zocārā ēberārā quīrāpita ođamīna ādjirāba wadibida t̄jānaē panasidaa.

³⁸ Ācōrēneba bedeabari Isaiāba jarada quīrāca wārāda māwāsia. Nāwā jarasia: Dai Boro, ķdaiba jarapedadara caiba t̄jāsi?

Ācōrēba idji ʌʌlara ķcaia cawabisi?†

³⁹ Maʌ bēra ādjirāba poya t̄jānaē basia, Isaiāba jarada quīrāca:

⁴⁰ Mʌ ādjirāra dauberrea bea quīrāca ʌʌsia idjaba so zarea ʌʌsia

ādji dauba unu panʌmīna cawarānamārēā idjaba ūrī panʌmīna sođeba cawarānamārēā.

Māwā panʌ bēra mʌmaa zedacaa mʌ biabimārēā.‡

⁴¹ Isaiāba idji cartade māwā ʌʌsia Jesura dji Dromada beida unupeđa maʌnebemada bedeada bēra.§

⁴² Isaiāba māwā ʌʌdamīna zocārā judiorāba, judiorā dji dromarā biđa Jesura t̄jāsidaa baribʌʌ ebuđa jaradaē basia. Waya panasidaa pariseorāba ādjirāra judiorā dji jʌrebada dedebemada āyā jʌretadida.

⁴³ Ācōrēba ādjida bia jarai cāyābara maʌ judiorāba biara quīrīā panasidaa ēberārābia jaradida.

Ācōrēba Jesu bedeadeba ēberārā cawa oya

⁴⁴ Maʌbe Jesuba t̄jua jarasia:

–Mʌ t̄jā ʌʌba mʌ Diabueda sida t̄jā ʌʌ.

⁴⁵ Mʌ unu ʌʌba mʌ Diabueda sida unu ʌʌ.

⁴⁶ Mʌra naʌ ējūānaa ʌnaa quīrāca ze ʌʌ mʌ t̄jābadara pāimane bearānamārēā.

⁴⁷ Abaʌba mʌ bedeada ūrīpeđa t̄jāēbʌʌ, mʌ idjira biē ʌʌēa, mʌra naʌ ējūāne bea biē ʌʌi carea zeē ʌʌ bēra. Mʌra naʌ ējūāne bea ēdra edai careabʌʌ zesia.

⁴⁸ Baribʌʌ mʌ igara ʌʌra, mʌ bedea bia edaē ʌʌra Ācōrēbʌʌ cawa oya. Jīrūarebema ewaride Ācōrēba cawabiya idjira bedeade ʌʌda mʌa jarada bedeara t̄jānaē bēra.

⁴⁹ Mʌra ara mʌdjidēba bedea ʌʌēa. Mʌ Zeza, mʌ namaa diabuedaba mʌa jarasia cārēda jaraida ʌʌda idjaba sāwā maʌ bedeara jaraida ʌʌ sida.

⁵⁰ Mʌa cawa ʌʌa idjia maʌ bedeara jarabi ʌʌda ēberārā idji ume ewariza zocai duanamārēā. Maʌ carea mʌ Zezaba mʌa jarada quīrāca mʌa bedea ʌʌ.–

13*Jesuba idji ume nībabadarā jīrū sagʌda*

¹ Egiptođeba ēdrapeđa quīrānebabada ewari bai naēna Jesuba cawa ʌʌsia idji ewarira jūēbʌʌda. Cawasia naʌ ējūāra amepeda idji Zezamaa wāida. Jesuba jūma idjiderā naʌ ējūāne beara bio quīrīā bađa bēra idjia maʌ quīrīāra unubisia aba idji beubʌʌ ewaridaa.

² Qewara pāimabʌʌde ne co panasidaa. Baribʌʌ maʌ naēna diauruba Simoʌ warra Juda Iscariote sođe crīchada diađoasia Jesu jidabimārēā.

³ Jesuba cawa ʌʌsia idji Zezaba ne jūmada idji jʌwade ʌʌsida, idjaba cawa ʌʌsia idjira Ācōrēmaʌba zepeda waya Ācōrēmaa wāida.

⁴ Baribʌʌ Jesuba osia nezocaba obari quīrāca. Ādjirāra qewara ne co panane pirabaripeđa idjia ʌʌ jʌ babarida ērāsia. Maʌbe cacua jarebadada edapeđa cʌʌʌ bará jāsia.

⁵ Epedeco jūguruade baidoda jue edapeđa idji ume nībabadarā jīrūra sagʌsia. Ādjiza sagʌpeđa ādji jīrūra cacua jarebadaba pōāsa jaresia.

⁶ Jesuba Simoʌ Pedro jīrū sagʌbʌʌde Pedroba jarasia:

–Mʌ Boro, ķbʌa mʌ jīrūda sagʌica?–

⁷ Jesuba panusia:

–Mʌ o ʌʌra ʌʌa nawena cawaē ʌʌa baribʌʌ nocoare ebuđa cawaya.–

⁸ Baribʌʌ Pedroba jarasia:

–Mʌ jīrūra ʌʌa sagʌcara ʌʌa.–

Jesuba jarasia:

–Mʌ ʌ jīrūda sagʌēbʌʌ, ʌʌra mʌreēa.–

⁹ Maʌ bēra Simoʌ Pedroba jarasia:

–Māwā baibʌʌ, mʌ Boro, mʌ jīrū awa sagʌrādua, jātebʌʌ mʌ jʌwara, mʌ boro sida sagʌdua!–

¹⁰ Maʌ carea Jesuba jarasia:

-Ēberā cuidacarea ababe idji jīrū awa sɔgaida ɓa idji cacuara jūma bia sɔgɔ ɓa bērā. Bārāra jūmaena sɔgɔ beaa, māwāmīna aba nama ɓa sɔgɔ ɓaɗa.-

¹¹ Jesuba cawa basia caiba idjira jidabida. Maɓ carea jarasia: “Aba nama ɓa sɔgɔ ɓaɗa.”

¹² Ādjirā jīrū sɔgɔcuadacarea Jesuba wayacusa idjia ɓɓɓ jɓ ɓabarira jāsia. Maɓbe ne cobadama wayacusa chūmepeda jarasia:

-¿Cawasidaca cārēā mɓa bārā jīrūra sɔgɔsida?

¹³ Bārāba mɓra Jaradiabariada abadaa idjaba bārā Boroada abadaa. Wārāda aride jara panɓa, māwā ɓa bērā.

¹⁴ Maɓba mɓ, bārā Boroaba idjaba Jaradiabariba nezoca quīrāca bārā jīrūra sɔgɔɗa bērā bārā bida nezoca quīrāca bādjiza jīrū sɔgɔɗida panɓa.

¹⁵ Mɓa jāwā unubisia bādjiza dji carebadamārēā.

¹⁶ Mɓa wārā arada jaraya: ni abaa nezocada idji boro cāyābara auɗuara ɓaēa. Diabuedara idji diabueda cāyābara auɗuara ɓaēa. Nezocaba obari quīrāca mɓa oda bērā, bārā bida abari quīrāca odida panɓa.

¹⁷ ¿Cawasidaca? Māwā jɓ odibɓɓ wārāda bia panania.

¹⁸ Mɓa jaraē ɓa jūma bārāra bia beadida, mɓa edadarā sāwā beada cawa ɓa bērā. Ācōrē Bedeade ɓa ɓa quīrāca wārāda māwāmārēā mɓa jarabɓɓ: “Aba mɓ ume ne co beadada mɓ ume dji quīrūda besia.”*

¹⁹ Mɓa ara nawena maɓra jarabɓɓ wadi māwāi naēna, wārāda māwābɓɓde bārāba Mɓra Mɓda jɓnamārēā.†

²⁰ Wārā arada mɓa jaraya: mɓa diabueɓɓɗa abaaɓa bia edaibɓɓ mɓda bia edabɓɓ. Idjaba mɓ bia edabɓɓa mɓ Diabuedara bia edabɓɓ.-

Jesuba Judadebema jarada

Mateo 26:20-25; Marco 14:17-21; Luca 22:21-23

²¹ Māwā jarapeda Jesura bio sopua besia. Māwā ɓaɗe ebuda jarasia:

-Wārā arada mɓa jaraya: aba bārānebemaba mɓra jidabiya.-

²² Idji ume nībabadarāra abarica dji aɓɓ duanesidaa Jesuba jaradara cawadaē baɗa bērā.

²³ Maɓne aba basia Jesuare chūmada.‡ Maɓɓa ara idjida “Jesuba bio quīrā ɓa” abadjia.

²⁴ Simoɓ Pedroba idjia boroɓa jarasia caiɗebemada beɗe ɓaɗa Jesua iwidimārēā.

²⁵ Maɓbe Jesuare chūmaba iwidisia:

-Dai Boro, ¿caiba bara jidabi?-

²⁶ Jesuba panusia:

-Mɓa paɗda sōberapeda abaaɓa diaya. Maɓ ēberāra idjia.-

Ara maɗda paɓra sōberapeda Jesuba Simoɓ Iscariote warra Judaa diasia.

²⁷ Judaba maɓ codacarea Satana jɓwaeɗa besia. Maɓne Jesuba Judaa jarasia:

-Baa oya ɓara isabe oɗa.-

²⁸ Baribɓɓ ne co duanaba ni abaaɓa cawadaē basia Jesuba cārē cārēā māwā jarasida.

²⁹ Judaba ādji parata wagabada buchacara erobabadjia. Maɓ bērā ɓɓɓa crīchasiɗa Jesuba dji ewari droma careabemada nēdomārēā jarasida wa parata neē queɗeaa diabi ɓaɗa.

³⁰ Judaba paɓra copeɗa ara maɗda dajadaa wāsia. Maɓra pāimanacarea basia.

Jesuba obi ɓa beɗe djiwidii

³¹ Juda wānacarea Jesuba jarasia:

-Arābɓɓ Ācōrēba unubiya mɓ, Naɓ Djara Edadara dji dromada. Maɓ awara mɓneba Ācōrēba unubiya ara idjida dji dromada.

³² Mɓ, Naɓ Djara Edadaba Ācōrēra dji dromada unubibɓɓ, Ācōrēba mɓra abarica dji dromada unubiya. Idjia dārāéne maɓra unubiya.

³³ Bārāra mɓ dji biarā bērā mɓa jaraya: mɓra bārā ume dārā baēa.§ Mɓa judiorā bororāa jarada quīrāca nawena bārāa jaraya: bārāba mɓra jarāɗia, māwāmīna mɓ wābɓɓmaa poya wānaēa.*

³⁴ Mɓa obi ɓa beɗe djiwidida bārāa jaraya: bārāra bio dji quīrā beaɗadua.† Mɓa bārā bio quīrā ɓa quīrāca bārā sida abarica dji quīrānadua.

³⁵ Bārāda māwā dji quīrā pananibɓɓ, jūmarāba cawadia bārāra mɓ ume nībabadarāda.-

* **13:18** Salmo 41:9. † **13:19** Isaía 43:10. ‡ **13:23** *Jesuare chūmada*. Griego beɗeade ɓa ɓa: “Jesumaa tūri chūta ɓaɗa.” Judiorā Egiptodeba eɗɓɓpedada quīrānebada ewariɗe māwā ne cobadjidaa. “*Jesuba bio quīrā ɓa*” abadjia. Juaɓba ara idjida māwā jarabadjia. § **13:33** *Mɓ dji biarā*. Griego beɗeade ɓa ɓa “mɓ warra zaquerā.” * **13:33** Juaɓ 7:33; 8:21. † **13:34** *Mɓa obi ɓa beɗe djiwidii*. Ācōrēba obi ɓa beɗe dji drōāda Levitico 19:18ɗe, Deuteronomio 6:5ɗe unubadaa.

Pedroba Jesu igaraēana ada

Mateo 26:31-35; Marco 14:27-31; Luca 22:31-34

³⁶ Simoñ Pedroba Jesua iwidiisia:

-Dai Boro, ¿bara sãmaa wãï?-

Mañne Jesuba panusia:

-Mñ wãbãgãmaa bara nawena poya wãéa, baribãgã tãébe mñ caidu wãya.-

³⁷ Pedroba iwidiisia:

-Dai Boro, ¿sãwãērã mñra ba ume poya wãé? Mñra ba carea beuida bla.-

³⁸ Mañne Jesuba jarasia:

-¿bara mñ carea wãrãda beuida bla? Wãrã arada mñ jaraya: eterre berui naēna bla barima ũbea jaraya mñra unucada.

14

Jesuba idjideba dadjirã Zezamaa wãni jarada

¹ Sopua bearãnadua. Ācōrēba aride o bada wãrãda ijãnadua. Idjaba mñ aride o ba sida wãrãda ijãnadua.

² Mñ Zeza babarima dadjirã duananira baraa. Mñra mamaa wãya bãrã beadima bia oi carea. Mãwãébara mñ jaraē bacasia.

³ Mñra bãrã beadima bia ode wãya. Mañbe wayacusa zeya bãrã edei carea mñ ume beadamãrēã.

⁴ Bãrãba cawa panla mñra sãmaa wãida. Dji o sida cawa panla.-

⁵ Baribãgã Tomába jarasia:

-Dai Boro, adua panla bara sãmaa wãida. ¿sãwã mañ ora cawadi?-

⁶ Mañne Jesuba jarasia:

-Mañ ora mñ. Mñneba Ācōrēra wãrãda cawa panla idjaba zocai bai arada eropanla. Mñneba wãnaēbãgã ni abaada mñ Zezamaa poya jũnaēa.

⁷ Bãrãba mñda wãrãda cawa panlabãgã, mñ Zeza sida cawa panla.* Idibãgã bãrãba idjira cawa panla unu panl bërã.-

⁸ Mañne Pelipeba idjia jarasia:

-Dai Boro, dadji Zezara daia unubidua. Ara mañba bia bla.-

⁹ Mañ carea Jesuba jarasia:

-Pelipe, mñra dãrãbãgã bãrã ume bada. Bla mñra ¿wadibida cawaē bla? Mñ unu bla mñ Zeza sida unu bla. Bla ¿sãwã jara ba “dadji Zezara daia unubidua”?

¹⁰ ¿Bla ijãé bla mñra mñ Zeza ume ábaa bada idjaba mñ Zezara mñ ume ábaa bada? Mñ bedea bara ara mñdjideba bedeacaa. Átebãgã mñ Zeza mñ ume ábaa bara mñneba bedea bla. Wãrãda mñneba ne jũmada idjia obaria.

¹¹ Ijãnadua mñra mñ Zeza ume ábaa bada idjaba mñ Zezara mñ ume ábaa bada. Mñ mãwã jara ba carea bãrãba ijãnaē panlabãgã, mñ o ba carea ijãnadua.

¹² Wãrã arada mñ jaraya: bariduaba mñda ijã bãbãgã, mñ o bara idjia bida oya. Wãrãda mñ o ba cãyãbara idjia auduara oya, mñra mñ Zezamaa wãni bërã.

¹³ Bãrãba mñda ijã panl bërã mñ trãneba iwidiãdara mñ jũma oya. Mãwã mñneba ebuãda baya mñ Zezara dji dromada.

¹⁴ Wãrãda bãrãba mñda ijã panl bërã jũma mñ trãneba iwidiãdara mñ oya.

Jesuba Ācōrē Jaure dai jarada

¹⁵ Bãrãba mñda wãrãda quĩrã panlabãgã, mñ bedeara ijã o panania.†

¹⁶ Mañ bërã mñ Zeza iwidiya bãrã Carebabarida diabuemãrēã. Mañgara bãrã ume ewariza baya.

¹⁷ Idjira Ācōrē Jaurea. Idjia Ācōrēra wãrãda cawabibaria. Nañ ejũãnebemarãba idjira poya edaãaēa, ununaca bërã idjaba adua panl bërã. Mañne bãrãbãgã idjira cawa panla, bãrã ume ba bërã idjaba bãrã sode bai bërã.‡

¹⁸ Mñ bãrãra jërãmãrã quĩrãca ameēa. Mñra wayacusa bãrãmaa zeya.

¹⁹ Dãrãēne nañ ejũãnebemarãba mñra waa ununaēa baribãgã bãrãba mñra ununia. Mñ zocai bai arada erobã bërã, bãrã bida zocai bai arada erobeãdia.

²⁰ Mñ zedacarea bãrãba cawadia mñra mñ Zeza ume ábaa bada, bãrãra mñ ume ábaa panla, idjaba mñra bãrã ume ábaa bada.

* **14:7** Bãrãba mñra wãrãda cawa panlabãgã, mñ Zeza sida cawa panla. Griego beedeade ἄγατα cartade bá ba: “Bãrãba mñra wãrãda cawa pananabara, mñ Zeza sida cawacasidaa.” † **14:15** Ijã o panania. Griego beedeade ἄγατα cartade bá ba: “Ijã o pananadua.” ‡ **14:17** Bãrã sode bai bërã. Griego beedeade ἄγατα cartade bá ba: “Bãrã sode ba bërã.”

²¹ Mā bedea ūrīpeda ijā o ɓaba māra quīrīā ɓala. Aɓaaba māda quīrīā ɓalɓala, māl Zezaba idjira quīrīā ɓaya. Māa biɗa idjira quīrīā ɓaya, idjaba ara māda idjīa unubiya.-

²² Maɓbe dewara Juda, Iscarioteēba Jesua iwidiisia:

-Dai Boro, ɓsāwā ɓara dairāa unubi baribala naɓ ɓjūānebemarāa unubiē?-

²³ Jesuba panusia:

-Mā quīrīā ɓaba māl bedeara ijā o ɓaya. Māl Zezaba idjira quīrīā ɓaya. Maɓbe दौरا idjimaa zedīa idji ume ābaa panani carea.

²⁴ Māl quīrīāē ɓaba māl bedeara ijā ocaa. Bārāba ūrīpana bedeara māreēa, āteɓala māl Zeza, māl Diabueɗadea.

²⁵ Maɓgala māa bārāa jara ɓala wadibida bārā ume ɓa bēra.

²⁶ Baribala māl Zezaba māl trāneba idji Jaureda diabueya bārā Carebabarida ɓamārēa. Ācōrē Jaureba ne jūmada bārāa jaradiaya. Idjīa bārāa jūma māl jaraɗara quīrānebabīya.

²⁷ Māa necai baida bārā soɗe ameya. Māa dia ɓa necai ɓaira naɓ ɓjūānebemarāba poya diadacaa. Maɓ bēra jūmawāyā sopuarānada. Ne wayarānada.

²⁸ Māa bārāa jarasia mālra wāɓalada idjaba waya bārā ume ɓaɗe zeida. § Bārāba māda wārāda quīrīā panɓara ɓasrīdacasiɗaa māl Zezamaa wāyana ada carea. Māl Zezara māl cāyābara dji dromaara ɓa bēra mālra wayacusa ɓaya mādji naārā ɓaɗamaa.

²⁹ Māa maɓgala jara ɓala waɗi māwāi naēna, wārāda māwāɓalade bārāba ijānamārēa.

³⁰ Mālra bārā ume dārā bedeaēa, naɓ ɓjūānebema borora zɓalga bēra. Idjīa mālra poyaēmīna beabiya.

³¹ Māwā māl Zezaba obi ɓada māa ijā oya. Maɓgaleba naɓ ɓjūānebemarāba cawadia māa māl Zezara bio quīrīā ɓada.

Piradrāɗada. Wānadrā.-

15

Jesura uva jacara dji araa

¹ Jesuba jarasia:

-Mālra uva jacara dji araa.* Māl Zezara djibaria.

² Māl jalwate zaudacara idjīa jūma talcuaya, baribala dji zaubada jalwate quīrācuita talcuabaria biara zaudamārēa.

³ Māl bedeaɗa ijā panā bēra bārāra jalwate quīrācuita talcuada quīrāca biya ɓea. †

⁴ Māl ume ābaa beadaɗa māl bārā ume ābaa ɓa quīrāca. Jalcarade caraē ɓa jalwate ara iduba zauca. Ara maɓ quīrāca bārāda māl ume ɓeaɗaēɓalga zaudaēa.

⁵ Mālra uva jacara dji araa. Bārāra māl jalwaterāa. Māl ume ābaa ɓeara bio zaubadaa, mālra bārā ume ābaa ɓa bēra. Bārāba māl neē ni cārē sida Ācōrē itea poya oɗaēa.

⁶ Māl ume ābaa ɓalēra māl Zezaba āyā ɓatabueya jalwate zauca quīrāca. Maɓ jalwate purrubadacarea dadjīa ābaa buedapeɗa babueɗadaa.

⁷ Bārāda māl ume ābaa beadibala, māl bedeaɗa ijā o pananibala, iwidiɗada jūma bārāba quīrīāɓada. Maɓne māa diaya.

⁸ Bārāda bia zaudibala unubidīa wārāda māl ume nīɓabadarāda māwā beada. Māwā unubidīa māl Zezara dji dromada.

⁹ Māa bārāra quīrīā ɓala māl Zezaba māl quīrīā ɓa quīrāca. Maɓ bēra māl quīrīāneba pananada.

¹⁰ Mālra obi ɓa bedeaɗa ijā oɗibala, wārāda māl quīrīāneba panania. Ara maɓ quīrāca māl Zezaba obi ɓa bedea ijā o ɓa bēra idji quīrīāneba ɓabaria.

¹¹ Jūma maɓgala māa jara ɓala bārāra māl ume bio ɓasrīda beadamārēa.

¹² Māa obi ɓa bedeara naɓgala: bārāra dji quīrīānada māa bārā quīrīā ɓa quīrāca.

¹³ Ēberāda idji dji bia carebai carea beuibala, ni ɓaɓaba maɓ cāyābara poya biara quīrīāra eroɓaēa.

¹⁴ Māa obi ɓa bedeaɗa bārāba ijā oɗibala bārāra māl dji biarāa.

¹⁵ Māa bārāra waa māl nezocaaɗa aēa. Nezocaba idji boroba oi crīcha ɓara adua ɓala. Māa bārāra māl dji biarāana aya. Māa bārāa cawabisia ne jūma māl Zezaɗeɓa ūrīnada.

¹⁶ Bārāba māa edaɗaē basīa. Māɓalga bārāra edasia. Māa bārāra ɓasia wānapeda bia zaudamārēa, idjaba maɓ zaubadaɗa dārā droamārēa. Māa bārāra edada bēra māl Zezaba jūma bārāba māl trāneba iwidiɗadaɗa diaya.

¹⁷ Waya māa bārāa jaraya: ɓarica dji quīrīānada.

§ 14:28 Juaɓ 14:3,18. * 15:1 Antiguu Testamentode jara ɓala Ācōrēba Israelera uva jacara quīrāca usida, māwāmīna idjīa quīrīā ɓada quīrāca ādjirāba oɗaē basīa. Aɗada Salmo 80:8-16; Isaia 5:1-7; Jeremia 2:21; Ezequiel 15:1-8; 19:10-14; Osea 10:1. Baribala naɓ Juaɓ 15:1ɗe jara ɓala Jesuba o ɓada Ācōrēba quīrīā ɓa quīrāca. Maɓ carea jara ɓala "uva jacara dji ara." † 15:3 Juaɓ 13:10.

Naļ ējūānebemarāba Jesu ījā beara quīrāmabadaa

¹⁸ Naļ ējūānebemarāba bārāda quīrāma panabara, cawadadua ādjirāba naārā māda quīrāmasidada.

¹⁹ Bārāda naļ ējūānebema badabara ādjirāba bārāra quīrācasidada ādjirānebema bērā. Baribara mā bārāra naļ ējūānebemada edasia ādjirā awara beadamārē. Maļ bērā bārāra quīrāmabadaa.

²⁰ Quīrānebadadua mā naļ jaradara: “Ni abala nezocada idji boro cāyābara auđuara bāēa.”* Maļgaba jara bala ēberārāba mā beheada ījā o panabara, bārā beheada sida ījā odia. Baribara ādjirāba māda biē odia carea ēpē panabara, bārā sida biē odia carea ēpēnia.

²¹ Bārāra mā carea biē odia ādjia mā Diabuedara adua panā bērā.

²² Mā ādjirā jaradiade zedaēbara ādjia cadjirua opedada carea beheada beadaē bacasia. Baribara mā beheada ūrpedada bērā poya jaradaē adua panasidada ādjia o panara cadjiruada.

²³ Ababa māda quīrāma bābāra, mā Zeza sida quīrāma bala.

²⁴ Mā ādjirā quīrāpita ne ununacada odaēbara, ādjirāba cadjirua o panā carea beheada beadaē bacasia. Baribara mā odara ādjirāba unusidamīna māra, mā Zeza sida quīrāma panā.

²⁵ Māwā duanā ara ādjirā leyde jara bala quīrāca. Nāwā jara bala: “Māra beheada neē bāda quīrāmasidada.”[§]

²⁶ Ācōrē Jaure bārā Carebabarira zeya. Idjia wārā beheada jarabaria. Mā idjira mā Zezama bala diabuedara idjia mānebemada bārā beheada.

²⁷ Bārā bida mānebemada beheada, bārāra naārā bābāba mā ume panā bērā.

16

¹ Mā jūma maļgara bārā jara bala mā ījā panāra igararānamārē.

² Judiorāba bārāra ādjirā dji jarebada dedebemada āyā jarecuadā. Maļ awara bārā beadi ewarira zeya. Bārā beheada ādjirāba crīchadā Ācōrēba quīrā bāda o panāda.

³ Māwā odia mā Zezada, mā sida adua panā bērā.

⁴ Baribara mā jūma maļgara bārā jarabara, maļ ewari jūēbāde mā jaradara quīrānebadapeda sozara beadamārē.

Ācōrē Jaureba o bādebema

Mā bārā bia mīgadēbemada naēna jaraē basia bārā ume bāda bērā.

⁵ Baribara māra mā Diabuedamaa wāya. Māwāmīna ni abala bārānebemaba mā iwīdāē panā “bāra zšāma wāi?”

⁶ Ātebāra bārāra sopua panā māra wāyana ada bērā.

⁷ Mā wārā arada jaraya: bārā itea biara bala māra wāida. Māda wāēbāra bārā Carebabarida zeēa. Baribara māda wāibāra idjira diabueya.

⁸ Ācōrē Jaure zebāde naļ ējūānebemarā cawabiya caida cadjirua obarida, caida jipa bāda, idjaba caida beheada bāda. Cawabiya ādjirāba jūma maļgādebemada āi crīcha panāda.

⁹ Ācōrē Jaureba ādjirā cawabiya mā beheada ījānaca bērā cadjirua obadada.

¹⁰ Cawabiya māra jipa bāda mā Zezamaa wāna bērā. Maļne bārāba māra waa ununaēa.

¹¹ Idjaba Ācōrē Jaureba cawabiya naļ ējūānebemarā wārāda beheada panāda, Ācōrēba naļ ējūānebema borora beheada bāda ada bērā.*

¹² Mā wādibāda ne zocārā bārā jara quīrā bala. Māra bārāba nawena jūma poya cawadaēa.

¹³ Baribara Ācōrē Jaureba wārā beheada cawabibari bērā idji zebāde bārā jaradiaya wārā beheada Ācōrēba ze bāda jūma cawadamārē. Idjira ara idji crīchadeba beheada, ātebāra jūma māneba ūrībāda jaraya. Idjia bārāba cawabiya nocoarebema ewarīde cārēda sāvāida.

¹⁴ Cawabiya māra dji dromada, mā beheada ūrīpeda jūma bārā jaradiāi bērā.

¹⁵ Jūma mā Zezadera māra. Maļ carea mā jarasia Ācōrē Jaureba mā beheada ūrīpeda bārā jaradiāida.

Bārāra sopua pananapeda bāsrīdadia

¹⁶ Dārāēne bārāba māra ununaēa, baribara māwānacarea wayacusa dārāēne māra ununia.-†

‡ 15:20 Juaļ 13:16. § 15:25 Salmo 35:19; 69:4. * 16:11 Juaļ 7:21-24; 8:42-47; 12:31. † 16:16 Griego beheada bāca cartade bā bala: “Mādjia Zezamaa wāi bērā.”

- ¹⁷ Mañne λCΛΓΛ idji ume n̄babadarāba ara ādjiduba iwidi duanasidaa:
 –Idjia dadjirāa “dārāéne bārāba m̄ra ununaéa, baribΛΓΛ māwānacarea wayacusa dārāéne m̄ra ununiana” a b̄ba λCārēda jara b̄? Idji Zezamaa wāyana a b̄ba λCārēda jara b̄?
¹⁸ Mañ bedea “dārāéne” a b̄ba λCārēda jara b̄? Dadjirāba cawadaē panla cārēnebemada bedea b̄da.–
¹⁹ Jesuba cawasia ādjia maλgΛdebemada iwidi quīrīā panla. Mañ carea jarasia:
 –M̄a bārāa jarasia dārāéne m̄ra ununaéda idjaba māwānacarea dārāéne m̄ra wayacusa ununida. λMaλgΛdebemada ara b̄duba iwidi duanλēca?
²⁰ Wārā arada m̄a jaraya: bārāa sopuaba jīānia baribΛΓΛ naλ ējūānebemarāa b̄sridadia. Bārāa sopuaba jīānimīna maλ sopuara jōpeda b̄sridadia.
²¹ Wārāda wērā warra tobΛΓΛde pua b̄a idji ewarira jūēna bērā. BaribΛΓΛ warra todacarea maλ puara quīrādoabaria idji warra carea b̄srida b̄a bērā.
²² Ara maλ quīrāca bārāa ara nawena sopua panla, baribΛΓΛ m̄ra wayacusa bārā acade zeya. Mañbe bārāa b̄sridadia. Ni abaaba maλ b̄sridara poya jōbiēa.
²³ MaλgΛ ewaride bārāba ni cārē sida m̄a waa iwīdīdaēa. Wārā arada m̄a jaraya: bārāba m̄ Zezaa m̄ tr̄neba iwīdībadara idjia diaya.
²⁴ Bārāba wadibida dadji Zezaa ni cārē sida m̄ tr̄neba iwīdīdaē panla. BaribΛΓΛ māwā iwīdīdibΛΓΛ edadia. Māwā bārāa bio b̄srida beadia.
²⁵ M̄a ne jara b̄deba maλgΛra bārāa jarasia, baribΛΓΛ ewari aba m̄ra waa ne jara b̄deba bedeaēa. ĀtebΛΓΛ m̄ Zezadebemada ebuda jaraya.
²⁶⁻²⁷ Mañ ewaride bārāba m̄ tr̄neba Ācōrēa iwīdīdia. M̄ra bārāb̄ri Ācōrēa bedeaēa, m̄ Zezaba bārāa quīrīā b̄a bērā. Idjia bārāa quīrīā b̄a, m̄da quīrīā panl bērā idjaba m̄ra Ācōrēneba zedada j̄jā panl bērā.
²⁸ M̄ Zezamaaba naλ ējūānaa zesia. BaribΛΓΛ m̄a naλ ējūāra ameya m̄ Zezamaa wayacusa wāi carea.–
²⁹ Mañbe idji ume n̄babadarāba jarasidaa:
 –ΛrābΛΓΛ b̄a jara b̄ra daima ebuda b̄a. Ne jara b̄deba bedea b̄āēa.
³⁰ ΛrābΛΓΛ dairāba cawabΛdaa b̄a ne jūmada cawa b̄da. Daiba iwīdīdi naēna b̄a sāwā panūida cawa b̄a. Mañneba dairāba cawa panla b̄ra Ācōrēneba zesida.–
³¹ Jesuba jarasia:
 –λΛrābΛΓΛ bārāba wārāda j̄jāb̄daca?
³² Ewari jūēida badada jūēbΛΓΛ. Bārāa jūma aba aba memenenapeda m̄duba amenia.‡
 BaribΛΓΛ m̄duba baēa m̄ Zezada m̄ ume b̄a bērā.
³³ Jūma maλgΛra m̄a bārāa jarasia m̄neba necai beadamārēā. Naλ ējūāne bia m̄ga beadia, baribΛΓΛ ne wayarānada: naλ ējūānebema cadjiruada m̄a poyasia.–

17

Jesuba ara idji carea Ācōrēa iwīdīda

- ¹ Jesuba māwā jaradacarea bajānaa acΛpeda jarasia:
 –Zeza, m̄ ewarira jūēsia. B̄ Warrara dji dromada unubidua b̄ Warraba b̄ra wārāda dji dromada unubimārēā.
² B̄a jūma ēberārāra m̄ λjawaeda b̄sia. Maλgarānebemada b̄a m̄a λCΛΓΛ diasia. M̄a ādjirāa ewariza zocai b̄da diasia.
³ Ewariza zocai beaba cawa panla b̄ra wārā Ācōrē aba b̄da. Idjaba za b̄a diabueda Jesucritoda cawa panla.
⁴ B̄a m̄a naλ ējūāne obidara m̄a jūma osia. Māwā cawabisia b̄ra dji dromada.
⁵ Mañ carea Zeza, m̄ra b̄a quīrīpita dji dromada b̄dua b̄a ume naλ ējūā oi naēna dji dromada b̄da quīrāca.

Jesuba idji ume n̄babadarā carea Ācōrēa iwīdīda

- ⁶ B̄a m̄a ēberārā naλ ējūāne beada λCΛΓΛ diasia. M̄a jūma ādjirāa b̄ra cawabisia. Ādjirāra b̄rea, baribΛΓΛ b̄a m̄a diasia b̄a bedeadā jaradiamārēā. Ādjia j̄jā o panla.
⁷ Mañba cawa panla jūma m̄a erob̄ra b̄deba ze b̄da.
⁸ B̄a m̄a jaradara m̄a ādjirāa jaradisia. Ādjirāba wārāda maλ bedeara j̄jāsidaa. Mañ bērā cawa panla wārāda m̄ra b̄maaba zesida. Wārāda j̄jā panla b̄a m̄ra diabuesida.
⁹ M̄a b̄a iwīdiya ādjirā carebamārēā. M̄a b̄a iwīdiē b̄a naλ ējūānebemarā carea. ĀtebΛΓΛ b̄a m̄a diadarā careabΛΓΛ iwīdi b̄a, ādjirāra b̄re bērā.
¹⁰ Jūma m̄rera b̄rea idjaba jūma b̄rera m̄rea. Ādjirāba o panneba m̄ra dji dromada unubi panla.

‡ 16:32 Zacaria 13:7.

¹¹ Māra naā ējūāne baēa baribara ādjirāra wadibida naā ējūāne panania. Zeza, bara bio biya quirua. Māra bamaa wābala bēra ba labadeba ādjirāra bio wagadua. Ba mā maā labara diasia.* Māwā ādjirāra cacua aba ba quirāca beadia, dadji cacua aba panā quirāca.

¹² Ba labadeba mā jūma ba diadarāra naā ējūāne waga erobasia. Ādjirānebemarā ni abada aduadē basia. Ababe dji aduaida badadrā aduasia ba bedeaba jara ba quirāca wārāda māwāmārēā.†

¹³ Arābala māra bamaa wāya. Baribara wadibida naā ējūāne baēde jūma maāgara jarabara. Māwā mā ba ume basrida ba quirāca ādjirā sida bio basrida panania.

¹⁴ Ba jaradara mā ādjirā jaradisia. Baribara naā ējūānebemarāba ādjirāra quirāma panā mā quirāca naā ējūānebemarāē bēra.

¹⁵ Mā ba iwidīē ba ādjirāra naā ējūānebemada āyā edemārēā, ātebala iwidī ba cadjruadebemada waga bamārēā.‡

¹⁶ Ādjirāra naā ējūānebemaēa mā naā ējūānebemaē quirāca.

¹⁷ Ba bedeaba bara wārāda cawabi ba. Maāba ādjirāra aba ba itea bia badua.

¹⁸ Ba mā naā ējūānebemarā tāēna diabueda quirāca mā ādjirāra naā ējūānebemarā tāēna diabuebara.

¹⁹ Ādjirā carea ara mādjida aba ba itea bia babara, ādjirā sida aba ba itea bia beadamārēā ba wārāda cawa panāneba.

Jesuba jūma idji ijbada carea Ācōrēa iwidida

²⁰ Mā ababe ādjirā carea iwidīē ba. Ātebala ādjirāba mā bede jarabadaē mā ijbada carea bida iwidī ba.

²¹ Zeza, bara mā ume ba bēra idjaba māda ba ume ba bēra mā iwidī ba ādjirā sida dadji ume cacua aba ba quirāca beadamārēā. Māwā naā ējūāne beaba ijanā ba māra diabuesida.

²² Ba māra edasia dadjira ābaa pananamārēā. Māwā māra dji dromada basia. Ara māā quirāca mā ādjirāra dji dromada basia dadji ume cacua aba ba quirāca pananamārēā.

²³ Māra ādjirā ume ba bēra idjaba bara mā ume ba bēra dadjirāra jūma āba cacua aba ba quirāca panania. Māwā naā ējūāne beaba cawadia ba māra diabuesida idjaba cawadia ba ādjirāra quirā ba māda mā quirā ba quirāca.

²⁴ Zeza, ba naā ējūā oi naēnaba māra quirā ba. Maā bēra bajāne māra dji dromada basia. Māā quirā ba jūma ba mā diadarāra mama mā ume āba beadida ba mā dji dromada bēdara ununamārēā.

²⁵ Zeza, bara jipa ba. Naā ējūānebemarāba bara adua panā, baribara mā bara cawa ba. Idjaba za bea bida cawa panā ba māra namaa diabuesida.

²⁶ Mā ādjirā bara cawabisia. Maā awara wadibida auduara cawabi ba naā mā quirā ba ba quirāca ādjirā sida dji quirā pananamārēā idjaba māra ādjirā soē eropanāmārēā.-

18

Jesu jidapedada

Mateo 26:47-56; Marco 14:43-50; Luca 22:47-53

¹ Jūma maāgara jaradacarea Jesura idji ume nibadarā sida Cedroā do zaque waa quirāē wāsidaa. Arima néuda basia. Jesura idji ume nibadarā sida mama wāsidaa.

² Juda, Jesu jidabiya ba mā néura cawa basia, Jesura idji ume nibadarā ume mama barima zocārā dji jarebadjida bēra.

³ Maā bēra Judaba zocārā romano sordaorāda, Ācōrē de dromanebema zarrarā sida māā néuda pe edesia. Ādjirāra sacerdoterā bororāba, pariseorā bida Juda ume diabuesidaa. Ādjirāba ijbāda idjaba māāsu sida eropanasidaa.

⁴ Maāne Jesuba jūma sāwāda cawa ba bēra ādjimā wāpeda iwidisia:

-Bārāba zcaida jara panā?-

⁵ Ādjirāba panusidaa:

-Jesu Nazaredebemada.-

Jesuba jarasia:

-Māda idjā.-

Maāne Juda, Jesu jidabiya bara ādjirā ume basia.

⁶ Jesuba māda idjāda abaraē ādjirāra jēda aradrābadaē baecuasidaa.

⁷ Maāne Jesuba wayacusa iwidisia:

-zCaida jara panā?-

* **17:11** Ādjirāra bio wagadua ba labadeba. Ba mā maā labara diasia. Griego bedeade alara cartade nāwā jara ba: "Jūma ba mā diadarāra bio wagadua ba labadeba." † **17:12** Salmo 41:9; 55:12-15. ‡ **17:15** Cadjruadebemada. Zocārāmaā māāba jara ba diauruda.

Ādjirāba wayacusa panusidaa:

–Jesu Nazaredebemada.–

⁸ Mañne Jesuba jarasia:

–Māda idjiāda asia. Māda jaᵗa panabara, za duana ēberārāra idu wābidadua.–

⁹ Māwā jarasia idjia naēna jarada bēra: “Zeza, ba mā diađara ni aba bida aduadaēa.”*

Idjia jarada quīrāca wārāda māwāsia.

¹⁰ Mañne Simoā Pedroba djōbada necoda erobasia. Maāda ēūta edapeda sacerdote dji droma nezoca cawara jaᵗa araarebemada tatasia. Maā nezoca trāra Malco abadaa.

¹¹ Maā carea Jesuba Pedroa jarasia:

–Bāđji necora wagadua. Baᵗmaarā ĩmā Zezaba mā mīgayađa adara mā droaida bāēca?–

Jesu Anāmaa jida edepedada

Mateo 26:57-58; Marco 14:53-54; Luca 22:54

¹² Mañbe romano sordaorāba Jesura jidađapeda jaᵗa jaśidaa. Āđji borora, Ācōrē de dromanebema zarrarā sida arima panasidaa.

¹³ Jesura naārā ēberā Anā demaa edesidaa. Anāra Caipā zāwārē basia. Maā poade Caipāra sacerdote dji droma basia.†

¹⁴ Ara maā Caipāba judiorāa jaradoasia biara bāda ēberā aba jūmarā carea beuida.‡

Pedroba Jesu unucaada ada

Mateo 26:69-70; Marco 14:66-68; Luca 22:55-57

¹⁵ Mañne Jesu ume nībabadarā Simoā Pedroda idjaba dewarada Jesu caiđu wāsidaa. Simoā Pedro ume wānara sacerdote dji dromaba unubadžia. Maā bēra idjira Jesu caiđu eda wāsia sacerdote dji droma de duada.

¹⁶ Baribara Pedrora eda wābada dajadaare besia. Maā bēra idji ume wāna, sacerdote dji dromaba unubarira dajadaa wāsia. Dji eda wābada wagabari wērā ume beđeapeda Pedrora eda edesia.

¹⁷ Maā wērāba Pedroa iwidisia:

–ĩBa sida Jesu ume nībabariēca?–

Pedroba panusia:

–Māēa.–

¹⁸ Mañne sacerdote dji droma nezocarāba, Ācōrē de dromanebema zarrarā bida tlabada coa nūmasidaa cūrāsa nūma bēra. Coadapeda tlabā cā duanasidaa. Mañne Pedrora āđjirā ume tlabā cā nūmasia.

Anāba Jesua bio iwidida

Mateo 26:59-66; Marco 14:55-64; Luca 22:66-71

¹⁹ Mañbe sacerdote dji dromaba Jesua bio iwidisia idji ume nībabadarānebemada, idjia jaradia badadebema sida.

²⁰ Mañne Jesuba panusia:

–Māra naā ējūānebemarā quīrāpita ebuda beđea basia. Māa jaradia basia dadjirā dji jaᵗebada deza idjaba Ācōrē de droma dajada, jūma dadji judiorā ābaa dji jaᵗebadama. Ni maārī bida chupea jaraē basia.

²¹ ĩCārē cārēā mā iwidī ba? Māwā oiē ba. Ātebāra mā beđea ūrīpedadarāa iwidida ba. Āđjirābāra cawa panā māa jaradiadara.–

²² Jesuba māwā jarabarađe zarra idji caita nūmaba jaᵗwajāba Jesu quīrādarade upeda jarasia:

–ĩBāa sacerdote dji dromada wayaē ba?–

²³ Jesuba panusia:

–Mā biē jarasibara, jaradua mā cārēneba biē jarasida. Baribara bia jarasibara, ba ĩcārē cārēā māra usi?–

²⁴ Mañbe Anāba Jesura jaᵗa jā bāda Caipāmaa diabuesia, idjira sacerdote dji dromaara ba bēra.

Pedroba waya Jesu unucaada ada

Mateo 26:71-75; Marco 14:69-72; Luca 22:58-62

²⁵ Pedrora wadibida āta nūmasia tlabā cā bāda. Mañne ēberārāba idjia iwidisidaa:

–ĩBa sida jāāga ēberā ume nībabariēca?–

Pedroba mērā jarasia:

–Māēa.–

²⁶ Mañne sacerdote droma nezoca abāba Pedroa iwidisia:

* 18:9 Juaā 6:39. † 18:13 Caipāra 18 poa sacerdote dji boro basia, poa 18đeba aba 36đaa. ‡ 18:14 Juaā 11:50.

-¿Mā bĀra idji ume néude unué básica?-

MaĀ nezocara Pedropa CAWAĀĀ tĀtada ume dji ēberārā basía.

²⁷ Pedropa wayacusa mērāsia. Ara māwā jarabĀĀde eterrera berusia. §

Jesu Pilato quīrāpita bada

²⁸ MaĀbe diapededa Jesura Caiπά dedeba romanorā boro de dajadaa edesidaa. Jesu edepedada judiorāra maĀ de Pretorio abadade eda wānaē basía ādjirāmaarā eda wāsídara Ācōrē quīrāpita biē panani bērá. Idji quīrāpita bia ba quīrā panasidaa Egiptodeba ēdĀpedada quīrānebabada codi carea.*

²⁹ MaĀ bērá Pilatoda ādjirāmaa dajadaa wāpeda iwídisia:†

-NaĀ ēberā, bārāba biē jara panĀba ¿cārē cadjiruada osi?-

³⁰ Ādjirāba panusidaa:

-NaĀĀba cadjiruada ođaebara dairāba idjira bĀmaa enenaē bacasia.-

³¹ MaĀ carea Pilatoda ādjirāa jarasia:

-BārābĀĀ idjira ededapeda cawa ođadua ara bādji leyba jara bĀ quīrāca.-

MaĀne judiorāba jarasidaa:

-Daiba djārāra beabidacara panĀa. BārābĀĀ beabidida panĀa.-

³² MaĀĀra wārāda māwāsia Jesuba jarađa quīrāca. Idjia jarasia sāvā beuida bĀda. ‡

³³ MaĀbe Pilatora wayacusa dede eda wāsia. Jesura eda edebipeda iwídisia:

-¿BĀda wārāda judiorā boroca? -§

³⁴ Jesuba panusia:

-¿MaĀĀra bĀa iwídi bĀca bio cawai carea, wa iwídi bĀ dewararāba bĀa mānebemada māwā jarasida bērá?-

³⁵ MaĀ carea Pilatoba jarasia:

-¿Māwāra mĀda judioca? BĀ purubĀĀ, sacerdote bororābĀĀ bĀra māmaa enesidaa. ¿BĀa cārēda osi ādjirāba māwā ođamārēā?-

³⁶ Jesuba panusia:

-MĀra ēberārā boromīna mĀ purura naĀ ējūānebemaēa. NaĀ ējūānebema badabara mĀ purura djōcasidaa judiorāba mĀ jidarānamārēā. BaribĀĀ mĀ purura naĀ ējūānebemaēa.-

³⁷ MaĀ bērá Pilatoba jarasia:

-¿Māēteara wārāda bĀra ēberārā boroca?-

Jesuba panusia:

-Māē, bĀa māwā jara quīrā bĀbĀĀ, mĀra ēberārā Boroa. BaribĀĀ mĀra naĀ ējūānaa zesia wārā bedeada jaradii carea.* Jūma wārāare beaba mĀ bedeara ijābadaa.-

³⁸ MaĀne Pilatoba iwídisia:

-¿Cārēda wārā?-

Jesu beadi carea jarapedada

Mateo 27:15-31; Marco 15:6-20; Luca 23:13-25

Māwā jaradacarea Pilatora wayacusa dajadaa judiorāmaa wāpeda jarasia:

-MĀa unuēa naĀ ēberāba cārē cadjiruada osida.

³⁹ BaribĀĀ dai romanorāba poaza bārā itea obada quīrāca odia. Bārā Egiptodeba ēdĀpedada quīrānebabada ewari bērá mĀa preso bĀda aba ēdĀ bĀya, bārāba jarabĀdada. ¿Bārāba quīrā panĀca mĀa za bĀ judiorā boroda ēdĀ bĀida?-

⁴⁰ MaĀne ādjirāba jġua jarasidaa:

-JĀġġāēa. ¡BarrabāđĀ ēdĀ bĀdua!-

MaĀ Barrabāra mĀa beabada boro basía.†

19

¹ MaĀbe Pilatoba Jesura soaba ubisia.

² Māwā bĀde romano sordaorāba borobari ĀĀĀ cadada Jesu borode jĀ bĀsidaa, idjaba cacua ĀĀĀ jĀbada pursupursua bĀda jĀbísidaa.

³ MaĀbe Jesu caita zedapeda ipida jarasidaa:

-¡Bio bia bĀa, judiorā boro!-

§ **18:27** JuaĀ 13:38. * **18:28** Judiorāba jarabadjidaa abaĀda judiorāē dede edaa wāsira Ācōrē quīrāpita biē beida. ACĀdua Numero 9:9-11. † **18:29** Romanorā boro Tiberio abadaba Pilatora Judea druaebema boroda bāsia. Dji boroda basia poa 26deba aba 36 babĀġdaa. Judiorā bororāba Jesura Pilatoma edesidaa ādjia preso bearā beacara panĀ bērá. Aba romanorāba māwā cawa odida panasidaa. ‡ **18:32** JuaĀ 3:14; 8:28; 12:32. § **18:33** Luca 23:2de jara bĀa judiorā bororāba Pilatoa maĀnebemada jarasidada. * **18:37** NaĀ ējūānaa zesia. Griego bedeade nāwā bĀ bĀa: "MĀra naĀ ējūāne todapeda zesia." † **18:40** ACĀĀĀ versioġne jara bĀa Barrabāra ne dĀabari basida. BaribĀĀ Marco 15:7-8de nāwā jara bĀa: "MaĀ Barrabāra idjiarebema sida romanorā ume djōsidaa. MaĀne mĀa quenapedada bērá idjira preso basia."

Māwā jaradapeda jɔwajāba idji quĩrādarrađe ubadjidaa.

⁴ Małbe Pilatora wayacusa dajada judiorāmaa wāpeda jarasia:

–Ūrĩnadaa. Młā ēberāra dajadaa eneya bārā quĩrāpita. Młmaarā idjia cadjiruada oē basía.–

⁵ Jesu dajadaa enebɔdade ɔɔɔ cada borobarída idjaba cacuade jɔbada pursupursua ɔɔɔa jɔ basía. Małne Pilatoba jarasia:

–Za ɔɔɔa dji ēberāra.*

⁶ Baribɔɔɔ Jesu unubɔdade sacerdote bororāba, Ācōrē de dromanebema zarrarā bida jĩgua jarasidaa:

–iɔjira crude cachi beabidua! iCrude cachi beabidua!–

Małne Pilatoba jarasia:

–iBārābɔɔɔ ededapeda crude cachi beadadaa! Młmaarā idjia cadjiruada oē basía.–

⁷ Małne judiorāba panusidaa:

–Dairāba leyda eropanɔɔ. Mał leyde jara ɔɔ quĩrāca idjira beuida ɔɔɔ ara idjida Ācōrē Warraada a ɔɔ bēřā.–†

⁸ Mał beđe ūrĩside Pilatora bio ne wayasia.

⁹ Małbe idji de dromane eda wayacusa wāpeda Jesua iwidisia:

–iBɔɔɔ sāmabema?–

Baribɔɔɔ Jesuba panuē basía.

¹⁰ Māwā ɔɔɔde Pilatoba jarasia:

–iBɔɔɔ panuēca? iAdua ɔɔɔca młā bɔɔɔ poya crude cachi beabida idjaba poya ēdɔɔ ɔɔɔa bɔɔɔa?–

¹¹ Małne Jesuba panusia:

–Ācōrēba ɔɔɔa bɔɔɔaēbɔɔa bɔɔ młra ni cārē sida oē bacasia. Mł ɔɔ jɔwade diapedadaba māwā o quĩrĩā panana bēřā ɔɔ cāyābɔɔa cadjiruada auɔuara osidaa.–

¹² Mał ūrĩside Pilatoba crĩcha ɔɔesia Jesura sāwā ēdɔɔ ɔɔɔa. Baribɔɔɔ judiorāba wetara jĩgua jarasidaa:

–Bɔɔ jɔɔ ēberāda ēdɔɔ ɔɔiɔɔɔɔ bɔɔɔa romanorā boro ume dji biaēa. Bariduaba ara idjida dji boroadā aibɔɔɔ, mał ēberāra romanorā boro ume dji quĩrā.–

¹³ Pilatoba małgɔda ūrĩna bēřā Jesura dajadaa enebisia. Małbe idji ābuguede chũmesia dejā “mōgara dowa oda” abadama. Hebreo beđeade Gabata abadaa.

¹⁴ Judiorā Egiptođeba ēdɔɔpedada quĩrānebabada ewarira nurēma bēřā ādjirāra ne o panasidaa. Umatipa babodode Pilatoba judiorā jarasia:

–Aɔɔɔadaa. Bārā Borora nama ɔɔɔ.–

¹⁵ Baribɔɔɔ ādjirāba jĩgua jarasidaa:

–iBeabidua! iBeabidua! iCrude cachi beabidua!–

Mał carea Pilatoba jarasia:

–iMāwāra młā bārā Boroda crude cachi beabica?–

Małne sacerdote bororāba panusidaa:

–iDairāba dewara borora neē panɔɔ! iAbabe romanorā borodrɔɔ dairā boro!–‡

¹⁶ Małbe Pilatora Jesura romano sordarōā diasia crude cachi beadamārēē. Ara małda idjira edesidaa.

Jesu crude cachipedada

Mateo 27:32-44; Marco 15:21-32; Luca 23:26-43

¹⁷ Jesuba idji cruda ataupeda sordarōāba idjira edesidaa ējūā Boro Bɔwɔɔɔ abadamaa. Hebreo beđeade Golgota abadaa.Š

¹⁸ Mama ādjirāba Jesura crude cachisidaa. Idjaba idji caita ēberāda umé crude cachisidaa, aba Jesu jɔwā araare, aba jɔwā aɔɔare.

¹⁹ Mał awara Pilatoba beđeade bɔɔɔada Jesu boro nocoare jira ɔɔɔisia. Nāwā ɔɔasia: “Jesu Nazaredebema, judiorā Boro.”

²⁰ Mał beđeara ɔɔasia hebreo beđeade, latiɔ beđeade, idjaba griegode bida.* Zocārā judiorāba mał beđeara unusidaa, Jesu crude cachipedadara puru caita ɔɔ bēřā.

²¹ Judiorā sacerdote bororāba mał beđeade unusidaade Pilatoa jarasidaa:

–Bɔɔrādua “Judiorā Boro.” Ātebɔɔɔ bɔɔɔa: “Nał ēberāba jarasia idjira judiorā boroda.”–

²² Baribɔɔɔ Pilatoba jarasia:

* **19:5** Pilatoba Jesura dajadaa eneside acɔbi quĩrĩā basica ɔɔɔ Jesura ēberā minijĩchiaēda. Baribɔɔɔ Juaɔba “ēberā” bɔɔɔɔɔɔɔ jara bɔɔca ɔɔɔa Jesura Nał Djara Edadada. Aɔɔɔɔ Juaɔ 1:1; 1:14. † **19:7** Levitico 24:15-16. ‡ **19:15** Ācōrē Beđeade jara ɔɔɔa israelerā boro arara aba Ācōrēda māwā bɔɔɔa. Aɔɔɔɔ Juece 8:23; 1 Samuel 8:7. Š **19:17** Hebreo. Idi ewaride mał beđeara arameo trɔɔ jarabadaa. * **19:20** Latiɔ beđeara romanorāba beđeabadjidaa. Hebreo beđeara judiorāba beđeabadjidaa. Griego beđeara berara jūma druzabemaba maārĩ cawa beasia. Griegode beđeabadjidaa druaza ne nēdobuedĩ carea.

-Mā bādara ara māwā beya.-

²³ Romano sordaorāba Jesu crude cachipedadacarea idjia cacuade jā badada edadapeda dji lārbemara quimārē cōānapeda ādjiza edasidaa.† Idjia dewara jā bada sida edasidaa. Maāgara quirā tēu cajuda neē basia, ātebāra lāta ba eda cada basia.

²⁴ Maāne sordaorāba ādjiduba jarasidaa:

-Naāgara cōānaēa. Biara ba naā carea ne jemenenida caiba edai cawaya.-

Maāgara māwāsia Ācōrē Bedeade naēnaena bāda quirāca: "Mā cacuade jā badara ādjiza jedecasidaa; mā jā bada edadi carea jemenesidaa."‡ Wārāda sordaorāba māwā osidaa.

²⁵ Jesu crude jira ba caita Jesu papada, dji papa djabawērāda, Cleopa quima Mariada, Maria Magdalena sida panasidaa.

²⁶ Jesuba idji papa unuside idjaba unusia idji ume nībabari "idjia bio quirā ba" abadada. Idjira arima nūmasia. Maāne Jesuba idji papaa jarasia:

-Papa, za bāda ba warraa.-

²⁷ Maābe idji ume nībabaria jarasia:

-Za bāda ba papaa.-

Maā ewarideba lāta Jesu papara Jesu ume nībabari dede bābadjia.

Jesu crude beuda

Mateo 27:45-56; Marco 15:33-41; Luca 23:44-49

²⁸ Māwā jaradacarea Jesuba cawasia jūma idjia oida bādara osida. Maāne jarasia:

-Māra opichia nūmaa.-

Maāgara jarasia Ācōrē Bedeade jara ba quirāca.§

²⁹ Maāne arima zocoda uva ba oregueaba bira nūmasia. Acala ba maā uva ba oregueaba mōda quiruda beguea edasidaa. Mōda quirura hisopo bacuru jawatede jānapeda Jesu itede tēu nūmasidaa.

³⁰ Jesuba maā uva ba oregueara dopedā jarasia:

-Mā oida bādara jūma osia.-

Maābe idji boro edaa jabaripeda jaidasia.

Jesu orrode mīasuba suda

³¹ Judiorā Egiptodeba ēdrapedada quirānebabada ewarira nurēma bēra ne o panasidaa. Maā ewari dromara lānūbada ewari bēra ādjirāba quirācā panasidaa ēberāra crude jira beadida. Maā bēra Pilatoa jarasidaa crude cachi beara jirū bāapetacuabimārē isabe beudapeda ādji cacuara mamabemada āyā bādamārēa.

³² Maā carea sordaorāra wānapeda Jesu ume crude cachi panāra aba naārā jirū bāapetasidaa. Ara maā quirāca dewarabema ēberā jirū sida bāapetasidaa.

³³ Baribāra Jesuma jūesidade unusidaa idjira beudoasida. Maā bēra idji jirūra bāapetadaē basia.

³⁴ Māwā bāde sordaoba Jesu orrode mīasuba susia wārāda beusi cawaya. Ara mālda oara, ba sida erozoasia.

³⁵ Naā carta bādaba wārāda maāra unusia. Idjia jara bāra wārāa.* Idjia cawa bāa wārā beadeada jara bāda bārā bida sodeba iānamārēa.

³⁶ Jūma maāgara wārāda māwāsia Ācōrē Bedeade bā ba quirāca. Nāwā bā bāa: "Idji bāwāgara ni aba bida bāadaēa."†

³⁷ Idjaba Ācōrē Bedeade naā sida bā bāa: "Ādjia supedadara acādia."‡

Jesu tabaripedada

Mateo 27:57-61; Marco 15:42-47; Luca 23:50-56

³⁸ Jūma māwānacarea judio Jose abadada Pilatomaā wāsia. Maā Josera Arimateadebema basia. Idjira Jesu ume nībabari basia, baribāra ni abāaa jaraca basia dewara judiorāda waya ba bēra. Idjia Jesu cacuara Pilatoa iwidisia tabaride edei carea. Maā bēra Pilatoba idu edebisia. Ara mālda Joseba Jesu cacuara edade wāpeda tabaride edesia.

³⁹ Maā awara Nicodemo,§ naēna Jesuma diamasi bedeade ze bādaba pora mirra quera āloe ume pueradada enesia. Maā zaāgara 34 kilo basica bāa.*

† **19:23** Romano sordaorāba Jesu crude cachipedadacarea idjia cacuade jā badada edadapeda dji lārbemara quimārē cōānapeda ādjiza edasidaa. Maā beara idjaba nāwā traducida bāa: "Jesu crude cachipedadacarea romano sordaorā quimārē panāba idjia jā badara ādjiza abarica edasidaa." ‡ **19:24** Salmo 22:18. § **19:28** Salmo 22:15; 69:21.

* **19:35** Juaāba jara bāa Jesura beuda bēra wārāda ēberā basida. Juaā drōā baside ācala ba jarabadjidaa Jesura ēberā quirāca basida baribāra nā djarada edaē basida. † **19:36** Exodo 12:46; Numero 9:12; Salmo 34:20. ‡ **19:37** Zacaria 12:10. § **19:39** Juaā 3:1-15. * **19:39** 34 kilo. Griego bedeade bā bāa dji zaāgara cien litrada. Maāba jara bāa 75 libra. Mirrara, āloe sida bacuru tūāpa panāa. Dji querara pora basia.

⁴⁰ Ādjia Jesu cacua edadapeda maḷ pora mirra quera áloe ume pueradada wua torrode posiḏaa. Podapeda idji cacuara maḷ wua torroba bḷarḷ ḅasidaa judiorāba tḷbariḏi naēna obada quīrāca.

⁴¹ Jesu crude cachipedada caita néuda ḅasia. Maḷ néude beuda tḷbaribada uriada ḅasia mōjē coroda djiwidida. Mama beudara wadibida ḅadaca ḅasia.

⁴² Maḷ uriara caita ḅa bēra idjaba judiorā ḷnāūbada ewarira jūēboḏo bēra Jesura mama tḷbarisidaa.

20

Jesu ḷrēbada

Mateo 28:1-10; Marco 16:1-8; Luca 24:1-12

¹ Nabema ewari domianeḅemane Maria Magdalenara diapedeḏa wadi pāimaena Jesu tḷbaripedadamaa wāsia. Jūēbḷarḷde unusia mōgara waiḅaa uria jūātrḷ ḅadara orrocawa cobḷada.

² Maḷ carea pira wāsia Simoḷ Pedromaa. Jesu ume nībabari “Jesuba bio quīrīā ḅa” abadara mama ḅasia. Jūēpeda jarasia:

–Dadjirā Borora idji tḷbaripedadamaḷba āyā edesidaa. Daiba adua panḷa sāmaa edesidaa.–

³ Maḷbe Jesu ume nībapedadarā Pedroda idjaba dewarada Jesu tḷbaripedadamaa wāsidāa.

⁴ Umena pira wāsidāa, baribḷarḷ dewarabemara Pedro cāyābara isabeara pira wāna bēra Jesu tḷbaripedadama naārā jūēsia.

⁵ Jūēpeda eḏa acḷi carea eḏaa ḅarrusia. Maḷne wua Jesu cacua bḷarḷ ḅadara arima tabḷada unusia, baribḷarḷ eḏaa wāē ḅasia.

⁶ Simoḷ Pedrora idji jīrḷare jūēpeda uriaḏe eḏa wāsia. Idjia bida unusia Jesu cacua bḷarḷ ḅada wuara arima tabḷada.

⁷ Maḷ awara unusia wua Jesu boro ānēbāri ḅadada. Baribḷarḷ maḷgara dewarabema wua ume ābaa ḅaē ḅasia, ātebḷarḷ jīga beḏa cobasia.

⁸ Maḷbe naārā jūēna sida eḏaa wāsia. Wua māwā tabḷara unuside wārāda ḷjāsia Jesura ḷrēḅasida.

⁹ Baribḷarḷ ādjia wadibida bio cawadaē panasidaa Ācōrē Bedeade Jesu ḷrēḅaida ḅḷdeḅemada ḅḷ ḅada.*

¹⁰ Maḷbe Jesu ume nībapedadarāra ādji pananamaa jēda wāsidāa.

Jesuba Maria Magdalenaa ara idjida unubida

Marco 16:9-11

¹¹ Maḷmisa Mariara uria icawa jīā ḅasia. Māwā jīā ḅaba eḏaa ḅarrusia eḏa acḷi carea.

¹² Maḷne bajāneḅema nezocarā cacuaḏe jḷbada torroa jḷ panḷa umé eḏa unusia. Āba Jesu ḅada boro nocoare chūmasia. Dewarabemada idji jīrḷ ḅadaare chūmasia.

¹³ Ādjia iwidisidaa:

–Wērā, ¿cārē cārēā jīā ḅa?–

Maḷne idjia panusia:

–Mḷ Boro Jesuda edesidaa. Mḷa adua ḅaa sāmaa edesidaa.–

¹⁴ Ara māwā jarabḷarḷde Mariara āyā pḷarḷwasia. Maḷne Jesuda unusia baribḷarḷ cawaē ḅasia Jesuda māwā ḅada.

¹⁵ Jesuba idjia iwidisia:

–Wērā, ¿cārē cārēā jīā ḅa? ¿Caida jḷarḷ ḅa?–

Mariaba crīchasia néu wagabarida māwā ḅada. Maḷ bēra jarasia:

–ḅaa Jesu cacuada āyā edesibḷarḷ, mḷa jaradua sāma ḅasida mḷa āyā tḷbaride edei carea.–

¹⁶ Maḷne Jesuba trḷ jarasia:

–jMaria!–

Mariaba araa acḷpeda –jRaboni!– asia. (Maḷra hebreo bedeade jara ḅaa “Jaradiabari.”)

¹⁷ Jesuba jarasia:

–Mḷra bḷarḷarḷdua mḷ Zezamaa wadi wāē ḅa bēra. Jāḷbe mḷ djabarāmaa wāpeda jaradua mḷ Zezamaa wābḷarḷada. Idjira bārā Zezaa. Mḷ Ācōrēā idjaba bārā Ācōrēā.–

¹⁸ Ara maḷda Maria Magdalenara Jesu ume nībabadarāmaa wāpeda jarasia:

–Mḷa dadjirā Boroda unusia.–

Maḷ awara Jesuba jaraḏara jūma nēbḷarḷasia.

* **20:9** Ācōrē Bedeade ḅḷ ḅada. ḷcarḷamaarā Juaḷba jara ḅaa Salmo 16:8-11; Isaía 53:11-12; Osea 6:1-2; Joná 1:17; Leviticó 23:11. Baribḷarḷ dewararāmaarā Juaḷba jara ḅaa jūma Antiguo Testamentoda.

*Jesuba edadarāa ara idjida unubida**Mateo 28:16-20; Marco 16:14-18; Luca 24:36-49*

¹⁹ Maḷga ewarira nabema ewari domiane bema basía. Queudacarea Jesu ume nībabadarāra dede eda ābaa dji jare panasidaa. Dewararā judiorāda waya panā bēra dji eda wābadara bio jūātra nūmasidaa. Maḷne Jesura cawaēne eda odjasia. Ādjirā ēsi nūmepeda jarasia:

–jMērā! jNecai duananadua!–[†]

²⁰ Maḷ jarapeda idji jawada, idji orro sida ādjirāa acabisia. Dadjirā Boro unubada carea baśridasidaa.

²¹ Maḷbe Jesuba wayacusa ādjirāa jarasia:

–Necai duananadua. Mā Zezaba mā naḷ ējūānaa diabueda quīrāca māa bārāda puru beaza diabueya.–

²² Māwā jarapeda ādjirāmaa jārāpuasia.[‡] Jārāpuapeda jarasia:

–Ācōrē Jaurera edadadua.[§]

²³ Ēberāba cadjirua odada bārāba Ācōrē Jauredēba quīrādoadibaga, maḷba jara baā Ācōrēba maḷ cadjiruara quīrādoasida. Idjaba ēberāba cadjirua odada bārāba Ācōrē Jauredēba quīrādoadaēbaga maḷba jara baā Ācōrēba maḷ cadjiruara quīrādoae bāda.–

Jesuba Tomāa ara idjida unubida

²⁴ Tomāra Jesuba edada doce panane bema basía. Idji iyāgada trāra Mīguiso abadjidaa.* Jesu odjaside idjira waabemarā ume baē basía.

²⁵ Maḷ bēra idjia jarasidaa:

–Dairāba dadjirā Borora unusidaa.–

Baribaga Tomāba jarasia:

–Mā dji dauba idji jawa clavoba cachipedadada unuēbaga, idjaba mā jawa jiwīnīda dji clavo cachi badade berajuēbaga, idjaba mā jawada idji orrode berajuēbaga, idji lrebadara māa jājāa.–

²⁶ Ocho ewari badacarea Jesu ume nībabadarāra wayacusa dede eda ābaa dji jare duanasia. Maḷne Tomā sida basia. Māwā panane dji eda wābadara bio jūātra nūmamīna Jesura cawaēne odjasia. Ādjirā ēsi nūmepeda Jesuba jarasia:

–jMērā! jNecai duananadua!–

²⁷ Māwā jarapeda Tomāa jarasia:

–Ba jawa jiwīnīra nama berajudua, mā jawaza acadua, idjaba ba jawara mā orrode berajudua. Waa jājāe barādua, ātebaga jādūa māra wārāda lrebasida.–

²⁸ Maḷne Tomāba jarasia:

–jMā Boro! jMā Ācōrē!–

²⁹ Māwā baē Jesuba idjia jarasia:

–Ba māra unubaga bēra jājābaga. jBaribaga ēberāba māra ununaēmīna jājānibaga, bio bia beadia!–

Naḷ carta jcarē carēā basi?

³⁰ Jesuba dewara ne ununacada idji ume nībabadarā quīrāpita zocārā osia, baribaga jūma maḷgara naḷ cartade baēa.

³¹ Baribaga jūma naḷgara baasia bārāba Jesura Ācōrēba ēdra edabari diai jaradada, Ācōrē Warrada jānamārēa. Māwā jājānibaga idjideba zocai bai arada ero beadia.

21*Jesuba idji ume nībabadarā siete panarāa idji unubida*

¹ Māwānacarea Jesuba ara idjida wayacusa idji ume nībabadarāa unubisia Tiberia amene droma icawa.* Nāwā basia:

² maḷ ewaride ābaa panasidaa Simoḷ Pedroda, Tomā idji iyāgada trāra “Mīguiso” abadada, Natanael Galileade ba puru Canānebemada, Zebedeo warrarāda, idjaba dewararāda umé.

³ Māwā panane Simoḷ Pedroba jarasia:

–Māra beda beade wāya.–

Maḷne ādjirāba jarasidaa:

–Dairā sida ba ume wānia.–

Ara maḷda jābade badodapeda wāsidaa. Māwāmīna maḷ diamasi bedara jidadaē basia.

[†] 20:19 jNecai duananadua! Judiorāba māwā saludabadaa. [‡] 20:22 Genesi 2:7; Ezequiel 37:1-14. [§] 20:22 Ācōrē Jaure edapedadadebemada acadua Hecho 1:4-8; 2:1-4. * 20:24 Mīguiso. Griego bedeade Dídimo ba baā. * 21:1 Tiberia amenera idjaba Galilea abadaa.

⁴ Diapededa Jesuda Ìbade nūmasia baribara ãdjia unusidamīna adua panasidaa Jesuda māwā bada.

⁵ Māwā bade Jesuba ãdjirāa jīgua iwīdisia:

-Warrarā, ¿bedara jidasidaca?-

Ãdjia panusidaa:

-Jidadaē basia.-

⁶ Jesuba jarasia:

-Māēteara jawā araare baribuedadua. Mañne jidadia.-

Ara mañda idjia jaradaare baribuesidaa. Mañne ātarrayara poya errebaridaē basia bedara zocārā jidapedada bērā.

⁷ Mama basia Jesu ume nībabari "Jesuba bio quīrīā ba" abadada. Maḡaba Pedroa jarasia:

-jāḡara dadjirā Boroa!-

Simoḡ Pedrora cacua egoda basia. Mañ ēberāra dadjirā Boroda ūrīside ara mañda idjia cacuaē jbarira j̄peda daidu tēū dogosia.

⁸ Baribara waabemarāra doya aride panā bērā ātarrayara bedaba bira bada jābadeba Ìbadaa errebari edesidaa. Doya jūēni carea dji tambara cien metro basica ba.

⁹ Drua badocuasidade tabada urua bada unusidaa. Beda bá bada idjaba pañ ābuda sida unusidaa.

¹⁰ Jesuba jarasia:

-Bārāba beda jidapedadada ḡcaga enenadua.-

¹¹ Ara mañda Simoḡ Pedrora jābadaa wāpeda ātarrayara Ìbadaa errebari enesia. Ātarrayara beda waiḡa beaba bira basia. 153 juachasidaa. Baribara zocārā jidasidamīna dji ātarrayara cōāē basia.

¹² Mañbe Jesuba jarasia:

-Ne code zedadua.-

Mañne ãdjirāba wayasidaa idjira caida iwīdidi carea. Cawasidaa idjira dadjirā Boroda.

¹³ Māwā panane Jesuba pañra edapeda ãdjirāa diasia. Beda sida diasia.

¹⁴ Mañba barima ūbea babara basia Jesu ārēbadacarea ara idjida idji ume nībabadarāa unubibara.

Jesuba Pedro waya edada

¹⁵ Ne copedadacarea Jesuba Simoḡ Pedroa iwīdisia:

-Simoḡ, Joná warra, ¿baa māra biara quīrīā bacca za beaba mā quīrīā panā cāyābara?†

Pedroba panusia:

-Māē mā Boro, baa cawa ba mā bāra quīrīā bada.-

Jesuba jarasia:

-Mā j̄ā beara bio waga badua oveja zaquerā wagabari quīrāca.-

¹⁶ Jesuba wayacusa Pedroa iwīdisia:

-Simoḡ, Joná warra, ¿māra quīrīā bacca?-

Pedroba panusia:

-Māē mā Boro, baa cawa ba mā bāra quīrīā bada.-

Jesuba jarasia:

-Mā j̄ā beara bio waga badua oveja zaquerā wagabari quīrāca.-

¹⁷ Jesuba wayacusa iwīdisia:

-Simoḡ, Joná warra, ¿māra quīrīā bacca?-

Maḡaba barima ūbea iwīdibara basia. Pedrora sopua nūmesia, Jesuba barima ūbea abarida iwīdida bērā. Mañbe idjia jarasia:

-Mā Boro, baa ne jūmada cawa ba. Baa cawa ba mā bāra quīrīā bada.-

Jesuba jarasia:

-Mā j̄ā beara bio waga badua oveja zaquerā wagabari quīrāca.

¹⁸ Wārā arada jaraya: cūdraēda baduba djiobadjia badji wā quīrīābarama wāi carea. Baribara ba drōā bedacarea dewararāba ba jawara jiradapeda ḡgo djiodia. Mañbe ededia ba wā quīrīāē bamaa.-‡

¹⁹ Mañ jara badeba Jesuba cawabisia Pedrora sāwā beuida, idji beubaradeba ēberārāba cawadamārēā Ācōrēra dji dromada. Māwā jarapeda Jesuba Pedroa jarasia:

-jMā ume nībadua!-

Jesu, idjia bio quīrīā ba ume

† 21:15 ḡcagamaarā Jesuba nāwā iwīdi baa: "¿baa māra biara quīrīā bacca ne jūma cāyābara?" ‡ 21:18 Maḡaba jara ba Pedro jidapeda beadibemada.

²⁰ Pedroba jēda aCɿpeda Jesu ume nībabari “Jesuba bio quĩrĩã ɓɓa” abadara caiɗu zebɿɿɿda unusia. Maɿɿara Jesu caita chũmasia Egiptodeba ēɗɿpedada quĩrĩnebabada cobada cosidade. Idjia iwidisia: “Dai Boro, ¿caiba bara jidabi?”[§]

²¹ Pedroba maɿɿa ēberã unupeda Jesua iwidisia:

-Mɿ Boro, za zebɿɿara ¿sãwã bai?-

²² Jesuba panusia:

-Mɿa quĩrĩã ɓɓɿɿɿ idjira zocai baida aɓa mɿ waya zebɿɿɿdaa ¿ɓɿa maɿda sãwã? Mɿa quĩrĩã ɓɿa bara mɿ ume nībaida.-

²³ Mãwã jaraɗa carea zocãrã djabarãba crĩchasiɗa Jesuba bio quĩrĩã ɓɿa abadara beuēda. Baribɿɿ Jesuba jaraē basía idjira beuēda. Ātebɿɿ jariasia: “Mɿa quĩrĩã ɓɿɿɿ idjira zocai baida aɓa mɿ waya zebɿɿɿdaa, ¿ɓɿa maɿda sãwã?”

²⁴ Ara maɿ Jesu ume nī badaba maɿnebemada jara ɓɿa idjaba naɿ cartade nãwã ɓɿɿɿɿ. Dadjirãba cawa panɿa idjia jara ɓɿara wãrãda.

Jesuba maɿ auɗu ne zocãrã oɗa

²⁵ Waɗi baraa Jesuba ocuɗara. Baribɿɿ jũma maɿɿɿda cartade aɓa aɓa ɓɿɿɿɿɿ, mɿmaarã maɿ carta ɓɿcuɗara naɿ ɗuɗa araē bacasia.

HECHO JESUBA DIABUEDARÁBA OPEĐADA

Nañ cartara Lucaba ðasia. Idjira griego basica ðaa. Colosa 4:14de, Pilemoñ 24de bida jara ða mañ Lucara Paulo ume nıbasida. Mañgara ebudaara ðaa ara nañ Hecho 16:10-17de, 20:5deba aba 21:18daa, idjaba 27:1neba aba 28:16daa. Acararimaarã 60 poa Jesucrito todacarea Lucaba nañ cartara ðasia.

Bedeaa bia Jesucritodebema eberã dji droma Teopilo itea ðadacarea Lucaba nañ carta sida Teopilo itea ðasia Jesuba diabuedarãba opeđadebema cawamãrã. Dji crıcha dromara 1:8de ðaa. Dadji Boro Jesuba nãwã jarasia: “Ăcõrẽ Jaure bãrã ume ðade zebarãde bãrãba idji ðabada edađia. Mañba bãrãba Jerusaleñe, jũma Judea druade, Samaria druade, drua tamara beade bida mñnebema bedeađia.”

Dji naãrãbema capıtulode (1:1-26) eda ða ðaa Jesuba Ăcõrẽ Jaure diai jaradada, Jesu bajãnaa wãnada, idjaba Matıa Juda Iscariote cacuabari Jesuba diabuedada bedadebema.

Mañare ða ðaa Jesuba diabuedarãba Jerusaleñe bedea bia idjidebema jarapedadada (2:1deba aba 8:3daa). Eda ða ðaa Ăcõrẽ Jaure ađjima zedada, Pedroba Ăcõrẽ de droma caita jaradiadada, Jesuderã sãwã abaa pananada, idjaba judiorãba Estebã beapedadebema.

Mañare ða ðaa Jesuba diabuedarãba Judea druade, Samaria druade bida bedea bia idjidebema jarapedadada (8:4deba aba 9:43daa). Eda ða ðaa Ăcõrẽ Jaure Samariadebema djabarãma zedada, Pelipeba nezoca droma Etiopiadebema jaradiadada idjaba Sauloba Jesucrito jãanabema.

Jrũare ða ðaa Jesuba diabuedarãba bedea bia idjidebema judiorãba jarapedadada. Eda ða ðaa Ăcõrẽ Jaure judiorãma zedada (10:1deba aba 11:18daa), Pedro Herode jawaeda eđradada (11:19deba aba 12:25daa), Paulo Jesu bedea jarade wãna dji naãrãbema (13:1deba aba 14:28daa), djabarã dji dromarã Jerusaleñe dji jarapedadada (15:1-35), Paulo Jesu bedea jarade wãna dji umebema (15:36deba aba 18:22daa), dji ubeabema (18:23deba aba 20:38daa), idjaba Paulo Romanaa preso edepedadada (21:1deba aba 28:31naa).

Jesuba Ăcõrẽ Jaure diai jarada

¹⁻² Teopilo, naãrã mañ cartade ða itea jũma ða diabuesia Jesuba o badadebema, idjia jaradia bada sida aba Ăcõrẽba bajãnaa edebarãda. Wadi bajãnaa wãna naẽna idjia diabuei carea edadarãa Ăcõrẽ Jauredeba jaradisia cãrãda odida panada.

³ Jesu beudacarea ađjirã ara idjia ðarima zocãrã unubisia cawamãrã idjira wãrãda ðrẽbasida. Cuarenta ewari mãwã osia. Mañne ađjirã jaradiabidjia sãwã Ăcõrẽba idji jã beara bia pe erobãda.

⁴ Ewari aba Jesu ađjirã ume baside nãwã jarasia:

–Jerusaleñ purudeba ãyã wãranadua. Nama jãanadua aba dadjirã Zezaba idji Jaure diai jarada diabarãda.* Mañnebema mã bãrãna naẽna jarasia.

⁵ Wãrãda Juañba eberãrãra baidoba borocuesia, baribarã dãrãne Ăcõrẽba idji Jaureda bãrãna diaya.–†

⁶ Mañbe Jesu ume abaa duanãba idjia iwıdisidaa:

–Dai Boro, idjibarã ða dadji Israel purura djãrã jawaedabema eđra ðarãba dji boroda beica?–

⁷ Jesuba panusia:

–Mãwã ewarira bãrãba cawadiẽ panãa. Ababe mã Zezabarã cawa ðaa mañ ewarira ðada bẽrã.

⁸ Baribarã Ăcõrẽ Jaure bãrã ume ðade zebarãde bãrãba idji ðabada edađia. Mañba bãrãba Jerusaleñe, jũma Judea druade, Samaria druade, drua tamara beade bida mñnebema bedeađia.–

⁹ Jesuba mãwã jaradacarea jũmarãba acã duanãne ãta jira wãsia. Mañne jãrãrãba idjira ãñã edada bẽrã waa ununaẽ basia.

¹⁰ Wadi bida Jesu ãta wãnamaa acã duanãne cawaẽne ađjirã caita eberãda ume odjasidaa. Ađjia cacuade jã panara totroa basia.

¹¹ Mañ eberãba nãwã jarasidaa:

* 1:4 Luca 24:49; Juañ 14:26-27; Isaia 32:14-15; Joel 2:28-32. † 1:5 *Idji Jaureda bãrãna diaya.* Griego bedeađe nãwã ða ðaa: “Ăcõrẽba bãrãna idji Jaureba borocueya.”

–Achirã Galileadebema, ¿cãrẽ cãrẽã bajãnaa aca panã? Jesu bãrã ume ßada bajãnaa wãnara wayacusa zeya idji bajãnaa wãna quĩrãca.–[‡]

Matía edapedada

¹² Maãbe Jesuba diabuedarãra Olivo eyadeba Jerusaleãnaa jẽda wãsidaa. Maã eyara Jerusaleã caita ßaa. Dji tãmlara judiorã ãpãubada ewaride wãbada quĩrãca ßaa.

¹³ Jerusaleãne jũenapeda ãtãarebema dejãne ãdji cãĩbadamaa wãsidaa. ãdjirãra naãglãã basía: Pedro, Juaã, Santiago, Andre, Pelipe, Tomá, Bartolomé, Mateo, Alpeo warra Santiago, Simoã Celote, idjaba Santiago warra Juda. §

¹⁴ Jũma ãdjirãra Jesu djabarã ume, idji papa Maria ume, dewara wërãrã ume bida ãbaa dji jãrebadjidaa ãcõrẽa iwidiã carea.

¹⁵ Mãwã duanãne ewari aba Pedrora djabarã ãsi ãta nũmesia bedeai carea. ãdjirãra ciento veinte panasidaca ßaa. Maãne jarasía:

¹⁶ –Djabarã, naẽnaeda ãcõrẽ Jaureba Judaba oidebemada Davia ßãbisía. * ãcõrẽ Bedeade ßã ßã quĩrãca wãrãda mãwãida ßada bẽrã Judaba ãberãrãda pe edesia Jesu jidadamãrẽã.

¹⁷ Judara dadjirã quĩrãca Jesuba edada basía. Dadjirãba obadara idjia bida o ßabadjia.–

¹⁸ Judaba Jesu jidabida carea paratada edasia. Maã parataba ãjũãda nẽdosia. Baribãglã ara maã ãjũãne Judara quĩrã edaa boroare ßaesía. Idji bira jẽsapeda idji jãsira jũma ãdrasia.

¹⁹ Jũma Jerusaleãnebemarãba maã cawasidade dji ãjũãra trã ßãsidaa Aceldama. Maã trãra ãdji bedeade jara ßaa Oa ãjũã.†

²⁰ Maãne Pedroba jarasía:

–Judara mãwãsia Salmo cartade ßã ßã quĩrãca:
Idji dera deduma ßeya. Ni abãlda mama ßeadaẽã.‡
Idjaba jara ßaa:

Idjia o ßadara dewaraãba o ßeya. §

²¹⁻²² Maã bẽrã idji cacuabari bãrãnebemada aba dairã ume ßeida ßaa ãberãrãa jarai carea Jesura wãrãda ãrẽbasida. Maã ãberãra dadjirã ume ßaida ßaa Juaãba dadji Boro Jesu borocuedadeba aba ãcõrẽba Jesu bajãnaa ededa ewaridã.–

²³ Maãne ãberãda umẽ ßãsidã ãdjidebemada aba edadi carea. Aba Jose basía. Idjira Barsabá wa Justo abadaa. Dewarabemara Matía basía.

²⁴⁻²⁵ Maãbe jũmarãba ãcõrẽa nãwã iwidiãsidã:

–Dai Boro, Judara ßaa diabuedada ßaesía. Idjia oida ßara igarasia idji ßaida ßãmaã wãĩ carea. Jũmarãba soðe crĩcha panãra ßaa cawa ßaa. Maã bẽrã dairãa cawabidua naãglã ãberã umẽbemarã sããglãda edabãglãda ßaa diabuedaba obadara omãrẽã.–

²⁶ Maãbe ne jemenesidã caida ßei cawaya. Maãne Matíãdrã ßesia. Ara mãlda idjira Jesuba diabuedarã once panã ume ãbaa ßesia.

2

ãcõrẽ Jaure zeda

¹ Mãwãnacarea Pentecoste ewarida jũesia. Maãne Jesu ãjã ßeara jũma ãbaa dji jãre duanasidã.*

² Mãwã panãne cawaẽne ãrĩsidã bajãnaa jĩgua nũmlada nãurã dji cãbãyã puã nũmlã quĩrãca. Dji dede jũmarãba maã jĩguara ãrĩsidã.

³ Ara mãwãbãrãde tãbã uruada unusidã. Maã tãbã uruara ãdji boroza mããrĩ uruasía.

⁴ Maãne ãcõrẽ Jauredeba panesidã.† Ara mãlda ãdjia ãrĩnaca bedeade bedeã duanesia ãcõrẽ Jaureba bedeabida quĩrãca.

⁵ Pentecoste ewari bẽrã judiorã druazabema ãcõrẽ waya ßeada Jerusaleãne duanasidã.

⁶ ãdjirãba maã jĩgua ãrĩsidade acaãde wãsidã. Maãne ãrĩsidã Jesu ãjã ßeaba ãdji bedeaza bedeã duanãda. Maã bẽrã cawa crĩchadaẽ basía.

⁷ Mãwã panãne jarasidã:

–¿Za bedeã duanãra jũma Galileadebemaẽca?

⁸ ¿Sãwã dadjirãba ãrĩ panã ara dadji bedeaza bedeã duanãda?

⁹ Dadjirã tãẽna Partíadebemada, Mediadebemada, Elaãnebemada, Mesopotamiadebemada, Judeadebemada, Capadociadebemada, Pontodebemada, Asiaãebemada,

‡ 1:11 Apocalipsi 1:7. § 1:13 Santiago warra. Griego bedeade ãcãrã cartade ßã ßã “Santiago djaba.” * 1:16 Salmo 41:9. † 1:19 Mateo 27:3-10. ‡ 1:20 Salmo 69:25. § 1:20 Salmo 109:8. * 2:1 Pentecoste ewarira naẽna “nẽu naãrã ewapedada carea ßãsrída obada ewari” abadjidaa. Levítico 23:15-21. † 2:4 Hecho 1:8.

¹⁰ Prigiadebemada, Panpiliadebemada, Egiptodebemada, Romanebemada, Ἰβηρῶν Libia druade Cirene puru caita beabada sida nama duanla. Dadji judiorā arada, judiorā crīcha ēpēbada sida nama panla.

¹¹ Idjaba ēberārā Cretadebemada, Arabiadebemada sida nama panla. jūmarāba ara dadji bedeaza ūrī panla Ācōrēba waibla odadebemada bedea duanlada!-

¹² Maḷ carea jūmarāba cawa crīchadaē bērā nāwā jara duanesidaa:

-Naḷ ēberārāra ḷsāwā jāwā bedea duanla?-

¹³ Maḷne dewararāba ipida jara duanasidaa:

-Ādjirāra ituaba beu duanla.-

Pedroba Jerusaleḷne jaradiada

¹⁴ Maḷne Pedrora dewara once ume ābaa ḷada piradḷpeda jīgua jarasia:

-Achirā judiorā, jūma Jerusaleḷne beabari bida naḷda cawadadua; mḷa jarabḷḷa quīrācuīta ūrīnadua.

¹⁵ Bārāba crīcha panla dairāra ituaba beu duanlada baribḷḷa māwāēa. jWadibida diapeda nūmḷa!

¹⁶ Ātebḷḷa dai māwā bedea duanḷnebemada Ācōrēneba bedeabari Joelba nāwā ḷasia:

¹⁷ Ācōrēba nāwā jara ḷaa:

Jīrūarebema ewaride mḷ Jaurera jūma ēberārāa diaya.

Māwā bārā warrarāra, bārā caurā sida mḷneba bedeadia.

Mḷa cūdrarāa cāimocara quīrāca ne unubiya. Drōārāa bida cāimocaraē ne unubiya.

¹⁸ Maḷ ewaride mḷ Jaurera mḷ nezocarāa diaya, wērāa, umaquīrāa bida. Maḷne ādjirāra mḷneba bedeadia.

¹⁹ Maḷ ewaride ne ununacada bajāne unubicuaya. Naḷ ējūāne bida unubicuaya.

Oada, uruada, nārī cowa sida unubicuaya.

²⁰ Ācōrēba cawa oi ewari jūēi naēna ḷmādaura quīya. Jedeco sida oa baya. Maḷ ewarira ewari droma baya.

²¹ Baribḷḷa dadjirā Boroa quīrā djuburia iwidibadara idjia jūma ēdra edaya.‡

²² Achirā Israeldebema, naḷ bedeara ūrīnadua: Ācōrēba Jesu Nazaredebemaa ne ununaca waibla beada bārā tāēna obicuasida. Māwā o ḷadeba Jesuba cawabisida Ācōrēra idji ume ḷada. Maḷḷara bārāba bio cawa panla.

²³ Ācōrēba naēna crīcha bada quīrāca abala idu Jesura bārā jḷwaeḷa ḷabisia. Maḷbe bārāba ēberārā cadjiruarāa crude cachi beabisida. Ācōrēba cawa ḷasia maḷra jūma māwāida.

²⁴ Jesura bia mīga beusida. Baribḷḷa Ācōrēba idjira ḷrēbabida bērā beuba poya erobeē ḷasia.

²⁵ Dadji boro Daviba idjidebemada nāwā jarasia:

Mḷa unusia dadji Borora ewariza mḷ ume ḷada.

Idjira mḷ jḷwa araare ḷa bērā ne wayaa neē ḷaa.

²⁶ Maḷ carea mḷ sora ḷasrida ḷaa; mḷra bio ḷasrida trḷā ḷaa.

Mḷa cawa ḷaa idjia mḷra ḷrēbabida. Maḷ bērā beuimīna necai ḷaa.

²⁷ Mḷa cawa ḷaa ḷaa mḷra beudarā jaure panabadama ameēda.

Mḷ, ḷa nezoca jipa ḷara idu beawabiēa.

²⁸ ḷaa cawabisida mḷra wayacusa zocai baida,§ idjaba ḷara mḷ ume ḷa bērā mḷra bio ḷasridabiya.*

²⁹ Mḷ djabarā judiorā, mḷa ebuda jaraya: dadjirā drōāenabema Davi beudacarea idjira ḷabarisida. Idji ḷabaripedadara dadjirāba wadibida unubadaa.

³⁰ Davira Ācōrēneba bedeabari basida. Maḷ bērā cawa ḷasia Ācōrēba wārāneba jarasida idjideba yōbḷḷada aba idji cacuabari israelerā boroda ḷaida.†

³¹ Māwāida cawa bada bērā idjia bedeasia Ācōrēba ēdra edabari diai jarada ḷrēbaidebemada.‡ Idjia jarasia Ācōrēba ēdra edabarira beudarā jaure panabadama ameēda idjaba idji cacuara beawabiēda.

³² Daviba jarada quīrāca Ācōrēba Jesura beu badada ḷrēbabisia. Jūma dairāba maḷḷara unusidaa.

³³ Dadji Zeza Ācōrēba idji jḷwa araare Jesura dji dromada ḷasia. Maḷbe idji Jaure diai jaradada Jesua diasida idjiderāa diamārēa. Jesuba maḷ Jaurera wārāda dairāa diasida. Bārāba unu panḷra, ūrī panḷ sida idji Jaureba māwā obi ḷaa.

³⁴⁻³⁵ Dadjirāba cawa panla Davira ara idjidebemada bedeaeḷ basida bajāne dji dromada beē bada bērā. Ātebḷḷa idjia nāwā jarasia:

‡ 2:21 Joel 2:28-32. § 2:28 Wayacusa zocai baida. Griego bedeade ḷa ḷaa "o zocai baidebemada." * 2:28 Salmo 16:8-11. † 2:30 2 Samuel 7:12-13; Salmo 89:3-4; Salmo 132:11-12. ‡ 2:31 Ācōrēba ēdra edabari diai jarada. Maḷba jara ḷaa "Crito."

Dadjirā Boroba māl boroa jarasia: māl jawa araare chūmedua aba ba ume dji quīrūrā māl ba jawaeda ba ba ba daa. §

³⁶ Maāl carea jūma israelerā, wārāda cawadadua: Jesu, bārāba crude cachibipedadara Ācōrēba jūmarā Boroda basia. Idjirdra dadjī ēdra edabari diai jaradaa.*

³⁷ Maāl ūrīsidade jūmarāda bio sopuasidaa. Maāl carea ādjirāba Pedra, Jesuba diabueda dewararāa bida iwidišidaa:

-Djabarā, ēdrādi carea cārēda odida panā?-

³⁸ Maālne Pedroba panusia:

-Cadjiruada igaradapeda Ācōrēmaa zedadua. Jesucrito trāneba borocuedadua. Maālne bārāba cadjirua opedadara Ācōrēba quīrādoapeda idji Jaureda bārāa diaya.

³⁹ Ācōrēba idji Jaure diai jaradara bārā itea ba, bārā warrarā itea ba, ēberārā tama beabadarā itea bida ba. † Jūma dadjī Boro Ācōrēba trā ba ēberārā itea ba.-

⁴⁰ Pedrorā dārā bedeasia ādjirāba jānamārēā. Nāwā jara basia:

-Īcōrēba idibema ēberā cadjiruarā cawa oidebemada ēdrādadua!-‡

⁴¹ Zocārā ēberārāba idji bedeara jānapeda borocuesidaa. Maāl ewaride Jesu jāpedadada mil ūbea panasidaca ba.

⁴² Jesuba diabuedarāba jaradia panāra ādjirāba bio ēpēbadjidāa. Ābaa bia duanabadjidāa. Jesu quīrānebadi carea cobada sida cobadjidāa. § Idjaba Ācōrēa iwidi panabadjidāa.

Jesu jā beaba o panananebema

⁴³ Jesuba diabuedarāba ne ununacada zocārā obadjidāa. Maāl carea jūmarāba Ācōrēra bio wayasidaa.

⁴⁴⁻⁴⁵ Jūma Jesu jā beara ābaa bia duanabadjidāa. Acaba ādji ējūāda, nebāa sida nēdobuedapeda djaba aba ne neē bebarda paratara diabadjidāa. Māwā ādjia eroheaba dji careabadjidāa.

⁴⁶ Ewariza Ācōrē de droma dajadaare ābaa dji jarebadjidāa idjaba djabarā deza sobiadeba basrida ābaa ne cobadjidāa.

⁴⁷ Ādjirāba Ācōrēa bia bedeabadjidāa. Idjaba dewararāba ādjirāra bia unubadjidāa. Maālne dadjī Boroba ewariza ēberārāra ēdra edabadjia. Māwā Ācōrēneba ādjirāra yō wāsidaa.

3

Pedroba ēberā jīrū biē ba biabida

¹ Ewarī aba amādau ltaeda judiorāba Ācōrēa iwidi bada horade Pedrorā Juaā sida Ācōrē de dromanaa wāsidaa.

² Maālne Ācōrē de dromane eda wābada Quīrāwārēā Ba abadade ēberā jīrū biē topedadada basia. Ēberārāba idjira ewariza mamaa edebadjidāa dji edaa wābadarāa parata iwidi mārēā.

³ Idjia Pedro, Juaā sida eda wābadada unuside paratada iwidišia.

⁴ Pedroba, Juaā bida idjimaacāsidaa. Maālne Pedroba jarasia:

-Daimaa acādua.-

⁵ Idjia ne diadida crīchada bērā ādjimaacāsia.

⁶ Bariba Pedroba jarasia:

-Māa paratada, oro sida neē ba, bariba māl eroada ba diaya: Jesucrito Nazaredēbema trāneba piradrapeda nībade wādua!-

⁷ Maālne Pedroba dji ēberā jawa araare jidapeda piradra edasia. Piradrapeda dji ēberā jīrūra, idji cōrācōrā sida basia.

⁸ Ara māda lta jdrapeda taibade wāsia. Jādra jdra nīne Ācōrēa bia bedeada ādji ume Ācōrē de dromane eda wāsia.

⁹ Jūmarāba idjira Ācōrēa bia bedeada nīda unusidaa.

¹⁰ Maāl unusidade cawa crīchadaē basia. Ādjirāba cawasidaa idjira ewariza Ācōrē de dromane eda wābada Quīrāwārēā Ba abadama parata iwidi chūmabadjida.

Pedroba Ācōrē de droma dajadaare jīgua jaradiada

¹¹ Ēberā jīrū biē badaba Pedrorā, Juaā sida quenabarica basia. Ādjira Ācōrē de droma mōgaraba auđu jūrā ca ba edaare panasidaa. Ādji pananamaa Salomōa abadaa. Jūmarāba cawa crīchadaē bērā ādjimaacāsia pira wāsidaa.

¹² Pedroba maāl unuside jarasia:

§ 2:34-35 Salmo 110:1; Luca 20:41-44. * 2:36 Ēdra edabari diai jarada. Maāba jara ba "Crito." † 2:39 Ezequiel 36:23-28. ‡ 2:40 Ezequiel 11:19-21; 18:30-32. § 2:42 Jesu quīrānebadi carea cobada sida cobadjidāa. Griego bedeade ba ba "paā cōrācōradapeda cosidaa." Luca 22:19-20; Hecho 20:7; 1 Corinto 11:23-26.

-Achirã Israeldebema, ¿cãrẽ cãrẽã cawa crĩchadaẽ panã? ¿cãrẽ cãrẽã daida acl panã? ¿Crĩcha panãca dai ãbããdeba wa दौरã Ācõrẽ quĩrãpita jĩpa panã bẽrã naã èberãra bi-abisidada? †Mãwãẽã!

¹³ Ācõrẽ dadjirã drõãenabema Abrahaã ume, Isa ume, idjaba Jacobo ume badaba idji nezoca Jesura dji Dromada ãasia.* Bãrãba idjira Pilatoa jida diasidaa beamãrẽã. Pilatoba idjira èdrl ã quĩrãã badamĩna bãrãba igarasidaa.

¹⁴ Bãrãba Ācõrẽ Nezoca Jĩpa ãlara igaradapeda mĩa sã iwidi panasidaa Pilatoba mĩa beadada èdrl ãmãmãrẽã.†

¹⁵ Mãwã bãrãba dadji Zocai Bãi Diabarida beasidaa. Baribãrl Ācõrẽba idjira beu badada ãrẽbabisia. Maã ãrẽbadara daĩba unusidaa.

¹⁶ Ara maã Jesu ãbãba naã èberã bãrãba unubadara biasia. Daĩba jã panãa Jesuba cacua biẽ beara biabibarida. Mãwã jã panãneba naã èberãra wãrãda biasia. Maãra bãrãba ebuda unu panãa.

¹⁷ Mã djabarã judiorã, mãã cawa ãla bãrãba, bãrã bororã bida Jesura beasidada idjira Ācõrẽba diai jarada èdrl edabarida cawadaẽ basi bẽrã.

¹⁸ Baribãrl maãgãdeba Ācõrẽba naẽna jaradara jũma mãwãbisia. Idjideba bedeabadarãneba jarasia idjia èdrl edabari diai jaradara bia mĩgapeda beuida.‡

¹⁹ Jããbe bãrãba cadjiruada igaradapeda Ācõrẽmaa zedadua. Mãwã osidara bãrãba cadjirua opedadara Ācõrẽba quĩrãdoapeda sobiabiya.

²⁰ Idjia Jesura diabueya naẽnaena bãrã Boroda ããda bẽrã.

²¹ Nawena Jesucitorã bajĩne ãla aba Ācõrẽba ne jũmada wayacusa bia obãrlãdaa. Ācõrẽba drõãenabema ewaride idjideba bedeabadarãneba wãrãda mãwã oyada asia.

²² Moiseba dadji drõãenabemarãã mãwã jarasia: “Dadji Boro Ācõrẽba mã diabueda quĩrãca idjideba bedeabarida aba bãrãmaa diabueya. Maã èberãra ara bãrã purudebema baya. Idjia jarabãrlã jũma jããnadua.

²³ Idjia jara ããda abããba jãẽbãrlã, Ācõrẽba maã èberãra idji purudebemada ãyã ãyã.”§

²⁴ Maã awara Samuel ewarideba ãtaã jũma Ācõrẽneba bedeabadarãba naã ewaridebemada bedeasidaa.

²⁵ Ācõrẽba ãdjirãneba bedeadara idi wãrãda unu panãa.

Maã awara Ācõrẽba bãrã drõãenabemarã ume bedeada ãasia. Idjia Abrahaãã mãwã jarasia: “Mãã ããdeba yõbãrlãdeba naã èjũãne bea purura jũma carebaya.”* Maã bedeã ããdara bãrãba idi wãrãda unu panãa.

²⁶ Ācõrẽba idji nezoca Jesura edapeda naãrã bãrãmaa diabuesia carebamãrẽã.† Bãdjiza careba ãla bãrãba cadjirua obadara igaradamãrẽã.-

4

Pedro, Juaã sida judiorã bororãmaa jida edepedada

¹ Pedro, Juaã sida èberãrã ume wadi bedeã panãne sacerdoterãda, Ācõrẽ de dro-manebema zarrarã boroda, saduceorã sida ãdjimãã zesidaa.

² Maãne Pedrobã Juaã bida èberãrãã jaradia panasidaa Jesu ãrẽbada quĩrãca èberãrã sida ãrẽbaãida. Maã careã dji bororãã quĩrũsidaa.

³ Pedrora, Juaã sida jidadapeda queubodo bẽrã aba nurẽma preso ãlasidaa.

⁴ Baribãrlã Pedrobã jaradia bada ãrĩ panana zocãrãba Jesura jããsidaa. Maãrãã bara Jesu jãã beara dji umaquĩrãrã awa mĩl juesuma panasidaca ãla.

⁵ Nurẽma judiorã dji bororãda, dji drõãrãda, ãdji ley jaradiabadarã sida Jerusaleãne ãbaã dji jãresidaa.

⁶ Sacerdote dji droma Anãda arimã basia. Idjaba idji èberãrãda zocãrã panasidaa: Caipãda, Juaãda, Alejandroda, dewararã sida.*

⁷ Maãne ãdjirãba Pedrora Juaã sida enebisidaa. Ādjirã quĩrãpita nũmãnapeda mãwã iwidisidaa:†

-Jãã èberã jãrũ biẽ badara bãrãba ¿caĩ ãããdeba biabisida? ¿caĩ trãneba jãwã osida?-

⁸ Maãne Pedrobã Ācõrẽ Jauredeba mãwã panusia:

-Dadji purudebema bororã, Israeldebema drõãrãã dji dromarã:

* **3:13** Nezoca. Maã bedeaba idjaba jara ãla “Warra.” † **3:14** Marco 15:6-15. ‡ **3:18** Salmo 22:7-8; 69:17-21; Zacaria 12:10; Isaia 52:13deba aba 53:12daa. Èdrl edabari diai jarada. Mããba jara ãla “Crito.” § **3:23** Deuteronomio 18:15-19. * **3:25** Genesis 22:18; 26:4. † **3:26** Nezoca. Maã bedeaba idjaba jara ãla “Warra.” * **4:6** Maã ewaride Caipãra sacerdote dji droma basia baribãrlã idji zãwãrẽ Anãra maã naẽna sacerdote dji droma bada bẽrã idjira wadibia mãwã trã jarabadjidaa. † **4:7** Luca 12:11-12.

⁹ idi bārāba daira cawa obadaa ēberā jīrū biē bada carebapedada carea. Iwidi panla idjira sāvā biasida.

¹⁰ Māēteara daiba ebuda panunia bārāba, jūma israelerā bida bio cawadamārēā. Naḡla ēberā bārā quīrāpa nūmra Jesucrito Nazaredebema ḡladeba biasia.† Maḡ Jesucritora bārāba cruē cachi beasidaa, baribara Ācōrēba idjira ḡrēbabisia.

¹¹ Ācōrē cartade ḡ ḡla: “De obadaba mōgara igarapedadara dji biara ḡda besia.”§ Jesura maḡ mōgara quīrāca ḡla. Bārā dji de obada quīrāca panla idjira igarasidaa. Baribara Ācōrēba idjira dji biara ḡda biasia.

¹² Aḡa idjiabarara dadjirāra poya ēdra edaya. Idji awara Ācōrēba ni abarda naḡ ējūāne ḡē basia ēberārā ēdra edamārēā.–

¹³ Dji bororāba Pedro, Juaḡ sida ne wayaa neē bedea panla unusidade cawa crīchadaē basia. Ādjirāba cawa panasidaa Pedrora Juaḡ sida mācua carta cawa panlēda. Maḡ awara cawasidaa ādjira Jesu ume nūbabadjidaa.

¹⁴ Baribara dji ēberā biadara ādji ume nūma bēra ādjira poya biē jaradaē basia.

¹⁵ Maḡne dji bororāba Pedroa, Juaḡa bida jarasidaa dajadaa jḡāne wānamārēā. Maḡbe ara ādjiduba bedeasidaa.

¹⁶ Nāvā jarasidaa:

–Jāḡ ēberārāra ḡsāvā odi? Ādjia maḡ ne ununaca odapedadara jūma Jerusaleḡnebemarāba cawa panla. Dadjia poya sewaada adaēa.

¹⁷ Baribara maḡnebema dewarāā idu cawabida amaaba jāḡ Jesuare panlāra waragadia idji trḡneba waa bedearānamārēā.–

¹⁸ Ara maḡda Pedrora Juaḡ sida waya trḡnapeda ebuda jarasidaa ni maḡrī bida Jesudebemada bedearānamārēā idjaba jaradiarānamārēā.

¹⁹ Baribara Pedroba, Juaḡ bida jarasidaa:

–Bio crīchadaa. ḡBiaa ḡca Ācōrēda jḡānida wa bārāba jara panla jḡānida? Daimaarā biara ḡa Ācōrēdra jḡānida.

²⁰ Daiba unupedada, ūrīpedada sida jardiā panania. Poya chupeadaēa.–

²¹ Maḡbe dji bororāba wetara waragadapeda Pedrora Juaḡ sida ēdra ḡlasidaa. Puruda waya panla bēra cawadaē basia sāvā cawa odida. Dji ēberā biada carea jūmarāda Ācōrēba bia bedea duanasidaa.

²² Maḡ ēberā ne ununacadeba biadara cuarenta poa audu basia.

Jesu jḡa beaba sozarrada iwidi pedada

²³ Pedrora Juaḡ sida preso pananada ēdradapeda waabema Jesu jḡa bea ābaa duanamaa wāsidaa. Maḡbe sacerdote bororāba, drōārā dji dromarā bida ādjia jarapedada jūma nēḡlasidaa.

²⁴ Maḡ ūrīsidade jūma ābaa Ācōrēba iwidisidaa:

–Dai Boro jūma poya ḡa, ḡlabarara bajāra, naḡ ējūāra, pusara, jūma ādjide nūma sida osia.

²⁵ Ba Jauredeba ḡ nezoca Davia nāvā jarabisia.*

ḡCārē cārēā judiorāē puru beara quīrū duana? ḡCārē cārēā puru beara ādji quīrābe bedea au panla djōni carea?

²⁶ Druazabema bororāda dji dromarā ume ābaa dji jaresidaa dadji Ācōrē ume, idjia ḡda Boro ume bida djōni carea.†

²⁷⁻²⁸ Ara maḡ quīrāca naḡ purude Herodeda, Poncio Pilatoda, judiorāēda, dadji Israel puru sida dji Jaredapeda bedea ausidaa ḡ nezoca jipa ḡa Jesu beadi carea.‡ Baḡ idjira dadjirā Boroda ḡdamīna ādjia māwā osidaa ḡa naēna crīcha bada quīrāca. Bara bio ḡla ḡa bēra naēna ḡsia ādjia māwā odamārēā.

²⁹ Dai Boro, acadua sāvā ādjirāba dairāra waraga panla. Sozarrada dairā ḡ nezocarāa diadua ḡ bedeara ne wayaa neē jaraḡ carea.

³⁰ Ba ḡla sida diadua cacua biē beara biabidi carea idjaba ḡa nezoca jipa ḡa Jesu trḡneba ne ununacada odi carea.–

³¹ Ācōrēba iwidi pedadacarea ādji duana dera uresia. Maḡne jūmarāda Ācōrē Jauredeba duanasidaa. Maḡba Ācōrē bedeara ne wayaa neē jara duanasidaa.

Ananía Sapira sida beupedada

‡ **4:10** Jesucrito Nazaredebema ḡladeba. Griego bedea “Jesucrito Nazaredebema trḡneba” ḡ ḡla. § **4:11** Salmo 118:22; Luca 20:9-19. * **4:25** Ba Jauredeba. Griego bedea ḡcala cartade maḡra neēa. Ba nezoca Davi. Griego bedea ḡcala cartade idjaba “dai drōāenabema” ḡ ḡla. † **4:26** Salmo 2:1-2. Idjia dadjirā Boroda ḡda. Maḡba jara ḡa “idji Crito.” ‡ **4:27-28** Herode. Maḡ Herodera Antipa trḡ jarabadjidaa. Nezoca. Maḡ bedea idjaba jara ḡa “Warra.”

³² Maḷ ewaride Jesu ṽjā beara abari crīchadeba, abari sodeba ābaa bia duanasidaa. Ni abaaba jaradaca basia idjia ne erobara ababe idjideda, ātebala ādjia erobeaba dji carebabadjidaa.

³³ Jesuba diabuedarāba Ācōrē abladeba dadji Boro Jesu ṽrebadebemada ebuda jaradiabadjidaa. Idjaba Ācōrēba idji biadeba djabarāra bio carebabadjia.[§]

³⁴⁻³⁵ Maḷ bērā ādjirā tāēna ne neē beara neē basia. Ējūā erobeaba ādji ējūāra nēdobuebadjidaa idjaba de erobeaba ādji dera nēdobuebadjidaa. Nēdobuedapeḍa dji paratara Jesuba diabuedarāmaa edebadjidaa cawa jedecadamārēā. Djaba aba ne neē bebalaḍe parata diabadjidaa.

³⁶ Maḷne ēberā Jose abadada ādjirā ume basia. Jesuba diabuedarāba idjira trḷ basidaa Bernabe. (Bernabe trḷba jara bla “Sobiabibari Warra.”) Idjira Levideba yōna basia. Chipre druade tosidaa.

³⁷ Maḷ Bernabeba ējūāda nēdobuepeda dji paratara Jesuba diabuedarāba cawa jedecadamārēā edesia.

5

¹ Idjaba ēberā Ananía abadada basia.* Idji quimara Sapira abadjidaa. Ādjia bida ējūāda nēdobuesidaa.

² Baribala Ananiāra dji quima ume bedea audapeḍa dji paratara jūma diaē basia. Māwāmīna Jesuba diabuedarāba cawa jedecadamārēā diabalaḍe jūma diabalaḍa asia.

³ Maḷne Pedroba jarasia:

–Ananía, bla ḷcārē cārēā diaurura bla sode idu eda wābisi? Bla Ācōrē Jaurea sewada o bla. Ba ējūā nēdobueadabema paratara ḷcala mērā erobla.

⁴ Jāḷ ējūāra ḷbareē basica? Nēdobuepeda dji parata sida ḷbareē basica? Jūma dia quīrāē basibala ḷcārē cārēā jāwā bla sode sewa oida crīchasi? Bla ēberāa sewa oē basia, ātebala Ācōrēa sewa osia.–

⁵ Maḷ ūrīside Ananiāra abeḍa beu baesia. Maḷnebema ūrīpedadara bio ne wayasidaa.

⁶ Maḷbe ḷcala cūdrarāba dji bēwārāra wuaba baraḍapeḍa tḷbaride edesidaa.

⁷ Dārāēne Ananía quima Sapirada jūesia.† Idjia Ananía sāvānada adua basia.

⁸ Pedroba idjia iwīdisia:

–Māḷa jaradua ḷbārā ējūāra nēdobuesidaca bla quimaba parata enena quīrāca?– Sapiraba panusia:

–Māē, jāḷga nēbalaḍe nēdobuesidaa.–

⁹ Maḷ bērā Pedroba jarasia:

–Bārāra ḷcārē cārēā sewa odi carea bedea ausida dadji Boro Jaureba sāvā oi cawaya? jAcadua! Bla quima tḷbaride wā pananada awuā zebadaa. Ara nawena bla sida tḷbaride ededia.–

¹⁰ Ara maḷ jarabalaḍe idjira Pedro jīrū caita beu baesia. Cūdrarā eda jūēbladade unusidaa idjira beu tabada. Maḷne dajadaa edeḍapeḍa dji quima caita tḷbarisidaa.

¹¹ Maḷ carea djabarāra, jūma maḷnebema ūrīpedada sida ne wayasidaa.

Jesu ṽjā beaba ēberā zocārā biabipedada

¹² Maḷ ewaride Jesuba diabuedarāba ne ununacada zocārā ocuabadjidaa. Māwā cawabisidaa Ācōrēa ādjirā ume bala. Abari crīchadeba jūma djabarāda Ācōrē de droma mōgaraba auḍu jūrā ca bla edaare ābaa dji jarebadjidaa. Dji jare pananama Salomōl abadaa.

¹³ Djabarā awara ne wayaaba ni abaada ādjirā ume pananaē basia, baribala zocārāba ādjirānebemada bia bedea duanasidaa.

¹⁴ Maḷne zocārā umaquīrārāba wērārā bida dadji Borora ṽjasidaa. Māwā idji ṽjā beara yō wāsidaa.

¹⁵ Jesuba diabuedarāba ne ununacada zocārā o panla bērā ēberārāba cacua biē beada o icawa cadade wa jueporode ḷabadjidaa Pedro wāyā wābalaḍe idji cacua jaureba waramārēā.

¹⁶ Zocārā ēberārā Jerusaleḷ caita bea purudebema bida cacua biē beada, jai bara bea sida ādjimaa edebadjidaa. Maḷbe jūmarāda biacuabadjidaa.

Bajānebema nezocaba Jesuba diabuedarā ēdra bala

¹⁷ Jesuba diabuedarāmaa zocārā wā panla carea sacerdote dji dromada, jūma saduceorā idjiare bea sida sode biē duanesidaa.

§ 4:33 Ācōrēba idji biadeba djabarāra bio carebabadjia. Maḷ bedeaba idjaba jara bla “jūma ēberārāba Jesu ṽjā beara wayabadjidaa.” * 5:1 Maḷ Ananiāra ababe naḷ capitulo 5de odja bla. Capitulo 9de, 22de bida dewara Ananiānebemada bā bla. Idjaba capitulo 23de dewara Ananiānebemada bā bla.

† 5:7 Dārāēne. Griego bedede bā bla: “Hora ūba babalaḍe.”

¹⁸ Mañ carea Jesuba diabuedarāra jidadapeđa preso ðacuasidaa.

¹⁹ Baribarā ara mañ diamasi dadjirā Boro nezoca bajānebemaba dji eđa wābadara ewapeđa ādjirāra ēdrā ðasia. Mañbe jarasia:

²⁰ -Ācōrē de dromanaa wānapēđa ēberārāa dadji zocai bai djiwididebemada jaradadua.-

²¹ Ādjia ūripēdadara iñāsidaa. Nurēma diapēđa Ācōrē de dromanaa wānapēđa jaradia panesidaa. Mañmisa sacerdotē dji dromaba, idji ume duanla bida jūma Israeldēbema drōārā dji dromarāda trāsidaa ābaa dji jaređi carea. Mañne Ācōrē de dromanebema zarrarāda preso ðabada dedaa wābisidaa Jesuba diabuedarā jarāde wānamārēā.

²² Baribarā zarrarāra preso ðabada dede jūesidade ādjirāra ununaē basia. Mañ bēra jēda jarade wāsidaa.

²³ Zarrarāba dji dromarāa nāwā jarasidaa:

-Dairāba preso ðabada dera bio jūātrā ðada idjaba zarrarāda dji edaa wābadaza panla unusidaa, baribarā ewa acabādade ni abalāda ununaē basia.-

²⁴ Mañ ūrīsidade Ācōrē de dromanebema zarrarā boroba, sacerdoterā bororā bida cawa crīchadaē basia idjaba cawadaē basia mamaaba ātaa cārēda sāvāida.‡

²⁵ Māwā duanane ēberāda eda zepēđa jarasia:

-jBārāba preso ðapedadarāba Ācōrē de droma dajada jaradia panla!-

²⁶ Mañ ūrīsidade Ācōrē de dromanebema zarrarāra, ādji boro sida Jesuba diabuedarā jarāde wāsidaa. Baribarā enebādade biē odaē basia. Wayasidaa puruba ādjida mōgaraba tabari beadida.

²⁷ Enenapēđa dji jare duanla quīrāpita nūmasidaa. Mañbe sacerdotē dji dromaba ādjirāa jarasia:

²⁸ -Naēna dairāba bio jarasidaa bārāba jāā ēberā trāneba waa jaradiarānamārēā. Baribarā bārāba jūma Jerusaleñebemārāa jaradia panla. Mañ awara jāā ēberā beapedada carea daidrā bedēde ðā quīrā panla.-

²⁹ Mañne Pedroba, Jesuba diabuedarā waabemārā bida panusidaa:

-Ēberārāba jara panla cāyābara Ācōrēba jara ðadrā iñānida panla.

³⁰ Bārāba Jesura crude cachi beasidaa.‡ Baribarā bārāba beapedadara dadji drōā naēnabemārā Ācōrēba ārēbabisia.

³¹ Ācōrēba Jesura dadjirā Boroda ðamārēā idji jawā araare ðasia. Idjaba dadji Ēdrā Edabarida ðasia. Idjideba israelerāba cadjiruara igaradapeđa waya Ācōrēmaa poya zedia. Māwāra ādjirāba cadjirua opēdadara Ācōrēba quīrādoaya.

³² Mañgādebemada dairāba ebuđa jarabadaa. Ācōrē Jaure bida ābarida jarabaria. Ācōrēba idji Jaurera idji iñābdarāa diabarā.-

³³ Mañ ūrīsidade dji dromarāra bio quīrūsidaa. Mañba Jesuba diabuedarāra bea quīrā panesidaa.

³⁴ Mañne pariseo Gamaliel abadada basia. Mañ Gamalielera judiorā ley jaradiabari dji droma basia. Jūmarāba idjira bio waya panasidaa. Gamalielera piradrāpeda Jesuba diabuedarāra dajadaa edebisia.

³⁵ Mañbe dji dromarāa jarasia:

-Achirā Israeldēbema, bārāba mañ ēberārā sāvā odidebemada bio crīchadadua.

³⁶ Ēberā Teudā sāvānada quīrānebadadua. Mañra dārāē ðaa. Mañ ēberāba ara idjida dji dromaana abadjia. Mañ bēra cuatrociento ēberārāba idjira jarepēsidaa. Baribarā romanorāba idji beasidade jūma idji ume nībapedadara memenesidaa. Mañbe jūma idjia oi crīcha ðadara jōsia.

³⁷ Māwānacarea Romanebema boroba jūmarāda juachabisia. Mañ ewaride ēberā Juda Galileadēbemada basia. Mañ Judaba ēberārāra zocārā idji ume eronībasia. Baribarā romanorāba idji beasidade jūma idji ume nībapedadara memenesidaa.

³⁸ Mañ carea māa jaraya: nağā ēberārāra idu ðadadua. Ādjirāra biē orānadua. Ādjia o panlāra, ādjia oi crīcha panlā sida ara ādji crīchadeba ze ðabarā, dārāēne jūma jōya.

³⁹ Baribarā Ācōrēba obi ðabarā, bārāba poyadaēa. Mañ bēra quīrācuita beadadua Ācōrē ume djōna amaaba.-

Gamalielba jaradara jūmarāba iñāsidaa.

⁴⁰ Mañbe Jesuba diabuedarāra wayacusa edaa trāsidaa. Soaba ubidapeđa ādjirāa jarasidaa waa Jesu trāneba ēberārāa bedearānamārēā. Mañbe ēdrā ðasidaa.

⁴¹ Ara mañda Jesuba diabuedarāra dji dromarā ābaa jare panlamaaba ðasrida wāsidaa. Cawasidaa Ācōrēba ādjirāra bia unusida, Jesu iñā panlā carea idu bia mīgabida bēra.

‡ 5:24 Sacerdoterā bororā. Griego bedēde ἵεραγ cartade nañ sida ðā ðaa: "Sacerdotē dji droma." § 5:30 Deuteronomio 21:22-23.

⁴² Ācōrē de droma dajadaare, ēberārā deza bida ādjirāba ewariza chupeadaē Jesu-critodebemada jaradiabadjidāa. Ebuḍa jarabadjidāa Jesura Ācōrēba ēdra edabari diai jaraḍada.

6

Djabarā carebabadarā siete edapedada

¹ Maḷ ewaride Jesu ijā beara auḍuara yō wāsidaa. Maḷne griego bedede bedeabadaba hebreo bedede bedeabadara biē jara panesidaa. Jarasidaa djabarāba pēdra wērārā ewariza carebabadaē ādji pēdra wērārāda carebadacada.

² Maḷ carea Jesuba diabueḍa doce panḷba jūma Jesu ijā beara āba jaredapeda nāwā jarasidaa:

–Bia bāēa dairāba Ācōrē beḍea jaradia panḷra idu bādida ababe pēdra wērārā carebadi carea.*

³ Maḷ bēra djabarā, bārānebema siete ēberārā jipa beḍa edadadua. Ādjira Ācōrē Jauredeba beḍida panḷa idjaba crīcha cawa beḍida panḷa. Maḷgarāra dairāba bāḍia pēdra wērārā, dewararā sida carebadamārēā.

⁴ Māwā osidara dairāba poya biara Ācōrēa iwidi panania idjaba idji beḍeara jaradia panania.–

⁵ Ādjia jarapedadara jūmarāba bia ūrīsidaa. Maḷ bēra Estebaḷda edasidaa. Maḷ Estebaḷba Jesura bio ijā basia; Ācōrē Jauredeba basia. Idji awara Pelipeda, Procoroda, Nicanorda, Timoḷda, Parmenada, idjaba Nicolás Antioquia purudebemada edasidaa.† Maḷ Nicolás griego basia baribḷra judio quīrāca babadjia.

⁶ Djabarāba maḷgarāra Jesuba diabueḍarāmaa edesidaa. Maḷbe Jesuba diabueḍarāba Ācōrēa iwidi bāḍaḍe jḷwada ādjirā ḷrḷ bāsidaa Ācōrēba quīrā bāḍa odamārēā.

⁷ Maḷne djabarāba beḍea dadji Boro Jesudebemada auḍuara jarasidaa.‡ Māwā Jesu ijā beara Jerusaleḷne auḍuara yōsidaa. Maḷ awara zocārā sacerdoterā bida jāsidaa.

Estebaḷ dji bororāmaa edepedada

⁸ Ācōrēba idji biadeba Estebaḷra bio careba basia. Idji bḷara Estebaḷa diasia ne ununaca waibḷada ēberārā tāēna o bamārēā.

⁹ Maḷne ḷcāra judiorā Cirene druadebemada idjaba Alejandría purudebemada panasidaa. Ādjirā dji jḷrebada dera “Nezoca Ēdrapedadarā” abadjidaa. Dewara judiorā Cilicia druadebemada idjaba Asia druadebema sida panasidaa. Jūma maḷ judiorā Estebaḷ ume caicaya duanesidaa.

¹⁰ Baribḷra ādjirāba Estebaḷra poyadaē basia, idjira Ācōrē Jaure necawaadeba beḍebadji bēra.

¹¹ Maḷ carea ādjirāba ḷcāra ēberārāa paratada diasidaa nāwā sewa odamārēā:

–Daiba ūrīsidaa jāḷ ēberāba Moisedebemada, Ācōrēnebema sida biē beḍea bāḍa.–

¹² Māwā ādjirāba puruda, judio dji dromarāda, judiorā ley jaradiabada sida quīrūbigasidaa. Maḷ carea Estebaḷra jidadapeda judiorā dji bororā āba jare duanḷmaa edesidaa.

¹³ Maḷne sewa jaradamārēā ḷcāra ēberāda mamaa edesidaa. Maḷgarāba nāwā jarasidaa:

–Jāḷ ēberāba Ācōrē de dromanebemada, dadjirā leydebema sida biē beḍea babaria.

¹⁴ Idjia jarasia Jesu Nazaredebemaba Ācōrē de dromara ārida idjaba Moiseba jaradia bāḍara quīrā awara oida. Idjira māwā beḍea bāḍa daiba ūrīsidaa.–

¹⁵ Jūma dji bororā mama chūmeaba Estebaḷ acḷbadaē unusidaa idji quīrāra bajānebema nezoca quīrādarra quīrāca bāḍa.

7

Estebaḷba Moise, Ācōrē sida biē jaracaada ada

¹ Maḷne sacerdote dji dromaba Estebaḷa iwidi sia:

–ĶĶdjia jara panḷra wārāca?–

² Estebaḷba nāwā panusia:

* **6:2** Pēdra wērārā carebadi carea. Griego bedede bḷ bḷa: “Djārā ne cobigadi carea” wa “parata cawa jedecadi carea.”

† **6:5** Maḷ Pelipeḍebemada unubadaa Hecho 8:4-13, 26-40de, 21:8-9de bida. Idjira Jesuba diabueḍaē basia. Idjira biara trḷ jarabadjidāa “Griego Pelipe” wa “Pelipe, beḍea bia jarabari.” ‡ **6:7** Beḍea dadji Boro Jesudebema. Griego bedede bḷ bḷa “Ācōrē beḍea.”

–Mā djabarā judiorā, mā bororā, mā djuburia mā bedeada ūrīnadua. Dadjī drōā naēnabema Abrahā wadī Mesopotamia druede baside Haraā purude bade wāi naēna Ācōrē dji Droma bāra idjima odjasia.

³ Ācōrēba idjīa jarasia: “Bā druara, bā ēberāra sida amepeda wādua. Māa druada bāa acabiya mama wāmārēā.”*

⁴ Ara māda Abrahāra caldeorā druede bema ēdrāpeda Haraāne bade wāsia. Abrahā zeza jaidacarea Ācōrēba Abrahāra idi dadjirā duana druadaa enesia.†

⁵ Baribāra Ācōrēba Abrahāna nāl druede ējūāra ni maārī bida diaē basia. Ātebāra wārāneba jarasia idjīa, idjideba yōbdarāa bida nāl druara daida.‡ Ācōrēba māwā jarasia Abrahāba wadī warra neē baside.

⁶ Idjāba Ācōrēba Abrahāna jarasia idjideba yōbdarā purura djārā druede baida, mama djārā nezocarā beadida, idjāba mā ēberārāba ādjirāra cuatrociento poa biē eropanida.

⁷ Baribāra Ācōrēba Abrahāna nāwā jarasia: “Ādjirā zoca eropana purura māa cawa oya. Māwānacarea bā purura ēdrāpeda nāl druede māa bia bedeadaia.”§

⁸ Mābe Ācōrēba Abrahāna jarasia jūma idjideba yōbdarāda cacua wēāgoēda panāda Ācōrēna cawabidi carea.* Mā bērā idjī warra Isa todacarea ocho ewari bade dji warrara cacua wēāgosia.† Isaba idjī warra Jacobora abari quīrāca osia. Jacoboba idjī doce warrarā sida abari quīrāca osia.

⁹ Māwānacarea Jacobo warrarāba ādji djaba Jose ume biē panāneba idjira nēdobuesidaa Egipto druede nezocada bamārēā.‡ Baribāra māa Ācōrēra idjī ume basia.

¹⁰ Mā bērā jūma idjī bia mīga bade bema Ācōrēba ēdrā basia. Idjīa necawaada diasia Egiptodebema boroba bia unumārēā. Mā bērā dji boroba Jose ra idjirebema basia. Māwā Egiptora idjāba dji boro ēberārā sida Jose jāwaeda panesidaa.§

¹¹ Mā ewaride Egipto druede, Canaā druede bida jarrabada zesia. Māba jūmarāda bia mīga duanasia. Mā bērā Jacobo warrarāba trigoda nēdo quīrā pananamīna ununaē basia.

¹² Māne Jacoboba ūrīsia Egipto druede trigora barada. Mā carea idjī warrarāra māa trigo nēdoē diabuesia.* Māra ādji nārā wāpedada basia.

¹³ Wayacusa wāsidade Joseba idjī djabarā cawabisia idjira ādji djabada.† Māwā Egiptodebema boroba Jose ēberārā cawasia.

¹⁴ Mābe Joseba idjī zeza Jacobora, jūma idjī ēberārā sida idjī bāma enebisia. Ādjirāra 75 panasidaa.‡

¹⁵ Māwā Jacobora Egipto druede jūesia. Mama dārā bāpeda jaidasia.§ Idjī warrarā sida mama jaidasidaa.

¹⁶ Mābe ādjira Siquē puruāda edesidaa. Mama beuda tabaribada uridae basidaa. Mā uriara Abrahāba Hamo warrarā nēdoē basia.*

Estebaāba Moise bia jarada

¹⁷ Ācōrēba Abrahā ume bedea bādara dārāēne oida basia. Mā ewaride israelerāra Egipto druede isabe yōbdā bērā zocārā panasidaa.

¹⁸ Baribāra dewarada Egiptodebema boroda basia. Mālgāba Josedebema adua basia.

¹⁹ Mā carea dadjī purura cūrūgapeā bio biē osia. Ādji warrarā djiwidi toāra ogo igarabisia beudamārēā.†

²⁰ Mā ewaride Moiserā tosidāa. Idjira bio quīrāwārēā querasia.‡ Djibarirāba ādji dede jedeco ūbea waga eropanasidaa.

²¹ Baribāra dji warra zaque āyā basidade Egiptodebema boro cauba unupeda idjī warra ara quīrāca daupesia.§

* **7:3** Genesis 12:1. † **7:4** Genesis 11:31neba aba 12:9daa. ‡ **7:5** Genesis 12:7; 13:15; 15:17-18; 17:8. § **7:7** Genesis 15:13-16. * **7:8** Genesis 17:4-14. Mālgādeba Estebaāba jara basia israelerāba ādjirā de droma neē pananamīna ādjirāra Ācōrē puru basida. † **7:8** Genesis 21:3-4. ‡ **7:9** Genesis 37:26-28. Mālgādeba Estebaāba jara bāa Ācōrēba Jose ra israelerā careba carea diabuedamīna ādjirāba idjira igarasidaa. Ara mā quīrāca Jesuda, Ācōrēneba bedebadarā sida igarasidaa. § **7:10** Genesis 41:37-46. * **7:12** Genesis 42:1-3. † **7:13** Genesis 45:1-16. ‡ **7:14** Genesis 45:9deba aba 47:12daa. Genesis 46:27de hebreo cartade jara bāa Jacobo ēberārāra 70 duanāda. Baribāra traduccioā drōā griego bedeade bāde jara bāa 75 duanāda. Estebaāba griego cartadeba nēbāra bāa. § **7:15** Genesis 49:33. * **7:16** Wārāda Hamo warrarā ējūāra Jacobobāra nēdosia. Mā ējūāra Siquē purude basia (Genesis 33:19). Abrahāba beuda tabaribada uria Hebrōā caita bāda nēdosia. (Genesis 23:15-18). Jacobora mā uridae tabarisisidaa (Genesis 50:13). Jose ra Siquēne tabarisisidaa (Josue 24:32). † **7:19** Exodo 1:8-22. ‡ **7:20** Bio quīrāwārēā querasia. Mālgāba idjāba jara bāa “Ācōrēba idjira bio bia unusia.” § **7:21** Exodo 2:1-9.

²² Māwā ɓalde Egiptodebema ne cawa beaba Moisea ādji crīcha cawaara jūma jaradi-asidaa. Māwā idjira crīcha cawaadeba bedeabadjia idjaba ne waiɓɓada obadjia.

²³ Moise cuarenta poa baside idji eberārā israelerā acɓde wāida crīchasia.

²⁴ Wāɓɓara unusia Egiptodebemaba Israeldebemada aba biē o ɓada. Maɓ carea Moiseba Israeldebemara carebaɓe wāsia. Maɓne idjia Egiptodebemara beasia Israeldebema biē o ɓa carea.

²⁵ Moiseba crīchasia israelerāba cawadida idjideba Ācōrēba ādjirāra ēdra ɓaɓa. Baribɓara ādjirāba cawadaē basia.

²⁶ Nurēma Moiseba unusia israelerāda umé djō panɓda. Ādji ibiadamārēā nāwā jarasia: “ɓBārāra abari purudebema! ¿Cārē cārēā jāwā djō panɓ?”

²⁷ Baribɓara dji puo badaba Moisea ta chātaɓeɓa jarasia: “¿Caiba ɓara dai boroda ɓasi? ¿Caiba ɓara dai cawa obarida ɓasi?”

²⁸ ¿Mā sida bea quīrīā ɓaca Egiptodebema nuena beada quīrāca?”

²⁹ Maɓ ūrīsida Moiseba mīrū wāsia.* Maɓbe Madiaɓ druaɓe drua aībema quīrāca ɓabadjia. Madiaɓne ɓade warrada umé unusia.

³⁰ Cuarenta poa badacarea ewari aba Moiseba ējūā pōāsa ewaraga ɓalde Sinai eya caita basia. Maɓne bajānebema nezocada bacuru zaque uruga nūmɓne idjima odjasia.†

³¹ Moiseba maɓ unuside cawa crīchaē basia. Maɓ carea caitaara wāsia biara acɓa carea. Maɓne Ācōrē bedeabɓara ūrīsia.

³² Ācōrēba idjia nāwā jarasia: “Māra ɓa drōā naēnabemarāba iḡā panana Ācōrēa. Abrahaɓa, Isaba, Jacobo bida māra iḡā panasidaa.”* Maɓ ūrīsida Moiseba ne wayaaba ure nūmesia. Maɓba araa acɓaɓa waya basia.

³³ Maɓne dadji Boroba Moisea jarasia: “Naɓ eyade ɓara mɓ quīrāɓa ɓa bērā ɓa jīrūne jɓ ɓara ērādua.”

³⁴ Māa unu ɓaa mɓ purura Egipto druaɓe bio bia mīga ɓada. Idjaba māa ūrī ɓaa āduba mīā sopua beɓe panɓda. Maɓ bērā māra ze ɓaa ādjirā ēdra ɓaɓa carea. Māa ɓara Egiptoɓaa diabueya.”§

Judiorāba Moise igarapeɓada Estebaɓa jarada

³⁵ Israelerāba Moisea igarasidaa. Idjia nāwā jarasidaa: “¿Caiba ɓara dai boroda ɓasi? ¿Caiba ɓara dai cawa obarida ɓasi?”* Baribɓara ara maɓ Moiseba Ācōrēba Egiptoɓaa diabuesia israelerā boroda ɓamārēā idjaba ādjirāra mamaɓa ēdra edamārēā. Moiseba bajānebema nezoca bacuru zaque uruga nūmɓne odjada ɓaɓadeba māwā osia.

³⁶ Moiseba zocārā ne ununaca o ɓaɓeɓa dadji drōā naēnabemarāra Egiptodebemada ēdra enesia. Pusa Purrude ne ununacada osia bia chāni carea. Idjaba cuarenta poa ējūā pōāsa ewaraga ɓade bida ne ununacada obadjia.†

³⁷ Ara maɓ Moiseba israelerāa jarasia: “Dadji Boro Ācōrēba mɓ diabueda quīrāca idjideba bedeabarida aba bārāmaa diabueya. Maɓ eberāra bārā purudebema baya. Idjia jarabɓara iḡānada.”‡

³⁸ Idjaba Moiseba ējūā pōāsa ewaraga ɓalde jūma israelerā ume basia. Mama Sinai eyade idjira bajānebema nezoca ume bedeasia. Beɓe dadji sāwā beaɓa panɓneɓemada edapeɓa dadji drōā naēnabemarāa jarasia.

³⁹ Baribɓara Moiseba jaradara dadji drōā naēnabemarāba iḡā quīrīānaē basia, āteɓara idjira igarasidaa. Egipto druaɓaa jēda wā quīrīā panasidaa.§

⁴⁰ Moise eyade baside ādjirāba Aaroɓa jarasidaa: “Jāɓ Moiseba dairāra Egiptodeba ēdra enesia. Baribɓara idji sāwānada cawadaēa. Maɓ bērā dairā nocoɓaa edemārēā ācōrēda odua.”*

⁴¹ Ara maɓa ādjirāba paca zaque zaca ɓada osidaa. Maɓgāa animarāda babue diasidaa. Maɓne ādji jawaba opeɓada carea ɓaɓrīda ewarida osidaa.†

⁴² Maɓ carea Ācōrēba ādjirāra igarapeɓa dewara ācōrēda idu ēpēbisia. Maɓne ādjirāba bajāne unubadarāa bia beɓe panasidaa. Maɓneɓemada Ācōrēneba bedeabadarā cartade nāwā ɓa ɓaa:

* **7:29** Exodo 2:11-21. † **7:30** *Bajānebema nezoca*. Antiguo Testamento de Ācōrē odjabaɓara edaude ɓa ɓaa “bajānebema nezoca.” Versículo 31-34de ebuɓa ɓaa Ācōrēdra beɓe ɓada. ‡ **7:32** Exodo 3:1-6. Sinai eyara idjaba Horeb abadaa. § **7:34** Exodo 3:7-10. * **7:35** Maɓgādeba Estebaɓa jara basia israelerāba Moise igarapeɓada quīrāca Jesuda, Ācōrēneba bedeabadarā sida igarasidaa. † **7:36** Exodo 7:3; 14:21-22; Numero 14:32-33. ‡ **7:37** Deuteronomio 18:15,18. *Idjia jarabɓara iḡānada*. Maɓra griego beɓeade acɓara cartade neēa. § **7:39** *Egipto druaɓaa jēda wā quīrīā panasidaa*. Griego beɓeade maɓba idjaba jara ɓaa: “Egiptorā ācōrēda ēpē quīrīā panasidaa.” * **7:40** Exodo 32:1. † **7:41** Exodo 32:2-6.

Israelerã, bãrã cuarenta poa êjũã põasa ewaraga ðalde duanasidade çanimarãda m̃la babue diabadjidaca?

⁴³ ¡Mãwãéa! Ætebãrã ãcõrê Moloc abada wua deda jira edebadjidaa idjaba bãrã ãcõrê Repãl abada chĩdau zaca oda sida edebadjidaa.

Maãra ara bãdji jãwaba osidaa ãdjia bia bedeadi carea. Maã carea m̃la bãrãra Babilonia drua wagaa jãretaya.[‡]

Estebaãba Æcõrê de dromanebema jarada

⁴⁴ Êjũã põasa ewaraga ðalde dadji drõãenabemarãba Æcõrê wua deda eronĩbadjidada. Maã wua deba cawabisia Æcõrêra ãdjirã ume ðada. Æcõrêba Moisea wua dera obisia idjia unubiada quĩrãca.

⁴⁵ Mãwãnacarea ãdjideba yõpedadarãba wua dera eropanasidaa. Josue ãdji boro baside wua dera naã druadaa enesidaa. Maã ewaride dewara puru naã druade beada Æcõrêba dadji drõãenabemarã quĩrãpita ãyã jãrecuasida. Mãwã naã druara jũma jãrĩsidaa.[§] Æcõrê wua dera Davi ewaride wadibida naã druade basia.

⁴⁶ Jacobo Æcõrêba Davira bia unusia. Daviba Æcõrêa iwidiisia idji itea de biada oi carea.*

⁴⁷ Maã dera idji warra Salomõba osia.[†]

⁴⁸ Baribãrã Æcõrê dji Dromaara ðara jãwaba oda dede bacaa. Æcõrêneba bedebariba cartade nãwã basia:

⁴⁹ Mã chũmebarira bajãa. Naã êjũãra m̃l jĩrũ ðãbaria. Bãrãba çcãrê deda m̃l itea odi? çSãma m̃ra ãnãubidi?

⁵⁰ çMãra ara m̃lãdji jãwaba ne jũmada osiẽca?[‡]

Judiorãba Æcõrê jãnacaca Estebaãba jarada

⁵¹ ¡Bãrãra çawãrã zarea tabeaa! ¡Sodeba jãnacaca![§] Æcõrê bedeara ãrĩ quĩrãnacaa. Æcõrê Jaureba jara ðara bãrãba ewariza igarabadaa. Ara bãdji drõãenabemarã quĩrãca panãa.

⁵² Ædjirãba Æcõrêneba bedebadarãda biẽ odi carea jũma êpèsidaa. Êberã Jipa ðã zeĩ jarapedadarã sida beabadjidada.* Ara maã quĩrãca bãrãba maãglã Êberã Jipa ðara jidãdãpeda beasidaa.

⁵³ Æcõrêba idji leyra bajãnebema nezocarãneba bãrãa diadamina ¡bãrãba jã odacaa!-

⁵⁴ Maã bedea ãrĩsidade judiorã bororãra Estebaãl ume bio quĩrãbãdaba ãdji quidara çãrãabisidaa.

⁵⁵ Mãwã duanane Estebaãra Æcõrê Jauredaba basia. Bajãnaa açãrãglãde Æcõrê quĩrãwãrẽã dorrodorroadã idjaba Jesura Æcõrê jãwa araare nũmãda unusia.

⁵⁶ Maãne Estebaãba nãwã jarasia:

-¡Acãdadua! ¡m̃la bajãra ewa nũmãda unu ðaa! ¡Naã Djara Edadara Æcõrê jãwa araare nũmãda unu ðaa!-[†]

⁵⁷ Maã ãrĩsidade ãdjirãra dji cãbãyã bia duanenãpeda ãdji çawãrãra jãwaba jũãtrasidaa. Maãne jũmarãba Estebaãra orra edasidaa.

⁵⁸ Puru ãyã ededãpeda mõgaraba tabari jidasidaa. Idji naãrã biẽ jarapedãdaba ãdjia ãrã jãbadara êrãnapeda cũdra caita ðãcuasidaa wagamãrẽã. Maã cũdrara Saulo abadjidaa.

⁵⁹ Mõgaraba tabari eropãnane Estebaãba Æcõrêa nãwã iwidiisia:

-Mã Boro Jesu, m̃l jaurera edadua.-

⁶⁰ Maãbe chĩrãborode cobẽpeda jĩgua jarasia:

-Mã Boro, naãglã êberãrãra bedeadã ðãrãdua naã cadjirua o panã carea.-

Mãwã bedẽpeda jaidasia.

8

¹⁻² Maãbe çãrãglã Æcõrê waya beaba Estebaãra tãbarisidaa. Idji carea jãibi ðãglã duanesia. Maãne Estebaãl beapedãdara Sauloba bia unusia.

Jesu jã bea mĩrũ wãpedãda

Maã ewaride êberãrãba Jerusaleãne Jesu jã beara bio biẽ o panesidaa. Maã carea Jesu jã beara jũma Judea druadaa idjaba Samaria druadaa mĩrũ wãsidaa. Jesuba diãbuedãrãdrã Jerusaleãne panesidaa.

[‡] 7:43 Amos 5:25-27. [§] 7:45 Josue 21:43-45. * 7:46 2 Samuel 7:1-16. [†] 7:47 2 Cronica 3:1-2. [‡] 7:50 Isaia 66:1-2. Estebaãba jara ðara Æcõrê de dromanebemada biẽ jarada carea bedea neẽ ðada. Davibãrã de dromada obi quĩrã basia Æcõrê itea. Êberãrãbãrã Æcõrêra dede edã wagaya panãa. [§] 7:51 Sodeba jãnacaca. Griego bedeadã "so wẽãgoẽ tabea" ðã ðaa. * 7:52 Isaia 53:11; Jeremia 23:5; 33:15. [†] 7:56 Estebaãba maã bedeadãba jarasia Jesura Æcõrêda. Marco 14:62.

³ Mañne Sauloba Jesu ñjã beara biẽ obadjia waa ñjarãnamãrẽã. Deza wãpeda umaquĩrãra, wẽrãrã sida jidacuapeda preso ßabadamaa errebari edebadjia.

Pelipe Samaria druadaa wãna

⁴ Baribãrã Jerusaleñneba miũrũ wãpedadaba ãdji wãbladaza bedea bia Jesucritodebemada jarabadjidaa.

⁵ Pelipera Samaria druade puru abãadaa wãsia.* Mama jaradiabadjia Jesura ãcõrẽba ãdrã edabari diai jaradada.

⁶ Pelipeba jara ßada ùrĩsidade idjaba ne ununaca o ßada unusidade jũmarãba quĩrãcuita ùrĩ duanabadjidaa.

⁷ Zocãrã ãberãrã jai bara beada biacuasiada. Mañ jairãra ãdji cacuadebemada bia ãdrãcuabadjidaa. Idjaba zocãrã ßaradrã beada, jĩrũ biẽ bea sida biacuabadjidaa.

⁸ Mañ carea mañ purudebemarãra bio ßasrida duanasidaa.

⁹ Jãibana Simoã abadada mama basia. Ara idjida dji dromada crĩchabida bẽrã Samariadebemarãra cũrũga erobasia.†

¹⁰ Idjia jarabãrãra ãberãrã dji edaara beaba, dji dromaara bea bida quĩrãcuita ùrĩbadjidaa. Jũmarãba jarabadjidaa idjira ãcõrẽ ßãra Droma abadada.

¹¹ Ëberãrãba mañ jãibanara bio epẽ panasidaa idjia o ßãdeba dãrã cũrũga erobada bẽrã.

¹² Baribãrã Pelipeba bedea bia Jesucritodebemada idjaba ãcõrẽba idji ãberãrã bia pe erobãdebemada ãdjirãa jaradia ßabadjia. Mañne zocãrã umaquĩrãrãba, wẽrãrã bida ñjãnapeda borocuesidaa.

¹³ Simoã bida ñjãsia. Mañbe borocuepeda Pelipe ume nĩbae wãsia. Pelipeba ne ununaca waißãa o ßada Simoãba unubãrãde cawa crĩchaẽ besia.

¹⁴ Mañne Jesuba diabuedarã Jerusaleñne beaba ùrĩsidaa Samariadebemarãba ãcõrẽ bebeara ñjãsidaa. Mañ carea Pedroda Juañ sida ãdjirãmaa diabuesidaa.

¹⁵ Jũẽnapeda ãcõrẽa iwidiisidaa ãdjirãba ãcõrẽ Jaureda edadamãrẽã.

¹⁶ Mãwã osidaa ãcõrẽ Jaurera waðibida mañ djabarãmaa zeẽ ßada bẽrã. Ababe dadji Boro Jesu trãneba borocuesidaa.

¹⁷ Pedroba Juañ bida ãcõrẽa iwidiðadade ãdji jãwara djabarã ãrã ßasidaa. Ara mañda ãcõrẽ Jaurera edasidaa.

¹⁸ Mañne Simoãba unusia Jesuba diabuedarãba ãdji jãwa djabarã ãrã ßãladade djabarãba ãcõrẽ Jaurera edasidaa. Mañ unuside ãdjia parata diayada asia abari quĩrãca poya oi carea.

¹⁹ Nãwã jarasia:

–Jãñ ßãlada mãa diaðadua, mãa bida mã jãwa baridua ãrã ßãbãrãde ãcõrẽ Jaure edamãrẽã.–

²⁰ Baribãrã Pedroba jarasia:

–¿Mãwãra ßãa crĩcha ßãca ãcõrẽba bari dia ßãra nẽdobadada? ñbadji parata ume tabã uruadãa wãduã!

²¹ ßã sora ãcõrẽ quĩrãpita jipaẽ ßã bẽrã nañ trajura dairã ume ocara ßãa.

²² Mañ crĩcha cadjiruara igaradua. ãcõrẽa quĩrã djuburiada iwidiðua. ãibẽrã mañ crĩcha cadjiruã ßã soðe ßãra idjia quĩrãdoaiscada.

²³ Mãa unu ßãa ßãra daiba o pañã carea bio sobiẽ ßãda. Cadjiruaba ßãra preso erobã.–

²⁴ Mañne Simoãba jarasia:

–Mã carea dadjirã Boroa iwidiðadua bãrãba jarapedadara mãwãrãmãrẽã.–

²⁵ Pedroba Juañ bida bedea dadjirã Boro Jesudebemada jaradapeda Jerusaleñna jẽda wãsidaa. Wãðadade Samaria druade zocãrã puru beade mañ bedea biara jara wãsidaa.

Pelipe Etiopíadebema ume beðeada

²⁶ Mãwãnacarea dadji Boro nezoca bajãnebemada aba Pelipemaa zepeda nãwã jarasia: –ñradrãduã! Jerusaleñneba Gaza puruðãa wãbada oðãa wãduã.– (Mañ ora ãjũã põãsa ewaraga ßãde wã ßãa).‡

²⁷ Ara mañda Pelipera wãsia. Ode nĩne ãberã Etiopía druadebemada unusia. Mañ ãberãra Etiopíadebema boro nezoca droma basia.§ Dji borora wẽrã basia.* Mañ nezocaba dji boro paratara jũma wagabadjia. Idjira Jerusaleñna wã basia ãcõrẽba bia beðeai carea.

* 8:5 Hecho 6:5. † 8:9 Griego beðeade mañ versiculoba idjaba jara ßãa: “Mañ Simoãba o ßã carea Samariadebemarãba bio cawa crĩchadaẽ basia. Mañne ara idjida dji dromada jarabadjia.” ‡ 8:26 Mañ ora ãjũã põãsa ewaraga ßãde wã ßãa. Griego beðeade mañra ebuda ßãã. ãibẽrã jara ßãsicaða “Mañ ode nañ ewaride wãnacaa” wa “Gaza puru drõãne ãberãrã beaðacaa.” § 8:27 Nezoca droma. Cãpũtã beðeade ßã ßãa “eunuco.” Mãiba jara ßãa idjira cãrãta ja basida wẽrã nezoca bẽrã. * 8:27 Dji borora wẽrã basia. Idjira “ãdji Candace” abadjidaa.

²⁸ Idji druadaa jēda wāb_{AR}Λde idji carreteade Ācōrēneba bedeabari Isaia cartada ac_Λ chūmasia.

²⁹ Māwā _Λde Ācōrē Jaureba Pelipea jarasia: “Jari _Λ carreta caita nībade wādua.”

³⁰ Ara ma_Λda araa pira wāpe_Λda ūrīsia dji nezocaba Isaia cartada jīgua le chūm_Λda. Ma_Λne Pelipeba iwīdisia:

–¿B_Λ le b_Λra cawa b_Λca?–

³¹ Idjia panusia:

–Ni ab_Λba jaradiaēb_{AR}Λ māa ¿sāwā cawai?–

Ma_Λne idjia Pelipea jarasia badope_Λda idji caita chūmemārēā.

³² Idjia Ācōrē Beedeade le badara na_Λg_Λ basia:

Oveja beabadamaa edebada quīrāca idjira beade edesidaa.

Dji cara tabarima _Λde oveja chupea babari quīrāca chupea besia.

³³ Idji carea ipīdadape_Λda jipa cawa odaē basia. Beape_Λda bērā ¿caiba idji warrarānebemada poya nēb_{AR}Λī†

³⁴ Ma_Λbe Etiopīadebema nezoca dromaba Pelipea iwīdisia:

–Ācōrēneba bedeabariba nama ¿caidebemada b_Λsi? ¿Ara idjidebemada b_Λsica wa de-waradebemada b_Λsi? M_Λ djuburia jaradua.–

³⁵ Ara ma_Λda Pelipeba ma_Λ bedeadeba bedeā bia Jesudebemada jaradia besia.

³⁶ Māwā pan_Λne baido b_Λma jūēne wāsidaa. Ma_Λne nezoca dromaba jarasia:

–Ac_Λdua. Nama baidoda b_ΛΛ. M_Λra ¿borocueiē b_Λca?–

[

³⁷ Pelipeba jarasia:

–B_Λ Jesura Ācōrē Warrada wārāda sodeba ījā b_Λb_{AR}Λ, borocueida b_ΛΛ.–

Ma_Λne nezoca dromaba panusia:

–M_Λ wārāda ījā b_ΛΛ Jesucritora Ācōrē Warrada.–]‡

³⁸ Ara ma_Λda idji carretara nūmebisia. Ādji umena doedaa wānapēda Pelipeba idjira borocuesia.

³⁹ Drua zebadade dadjirā Boro Jaureba Pelipera āyā edesia. Nezoca dromaba idjira waa unuē basia, barib_{AR}Λ ode b_Λsrida wāsia.

⁴⁰ Ma_Λne Pelipera Azoto purude odjasia. Ma_Λbe puruza bedeā bia Jesudebemada jara wāsia aba Cesarea purude jūēb_{AR}Λdaa.§

9

Sauloba Jesu ījāna

¹⁻² Ma_Λ ewariē Sauloba wa_Λbida dadjirā Boro ījā beara quenai carea waraga babadjia. Sacerdote dji droma b_Λma_Λ wāpe_Λda iwīdisia cartada b_Λcua diamārēā. Ma_Λ cartara Damasco puruē judiorā dji j_Λrebada deza edeida crīcha basia. Cartade b_Λ basia ādjirā tāēna Jesu Ode nīna umaquīrārāda, wērārā sīda jidape_Λda Jerusale_Λnaa jūma edeida b_Λda.

³ Ma_Λ cartara edape_Λda wāsia. Ode nīne Damasco caita jūēb_{AR}Λde cawaēne bajāneba uruada jārā tēūsia.

⁴ Ma_Λba Saulora egode baebisia. Ma_Λne bedeada ūrīsia. Ma_Λ bedeaba jarasia:

–Saulo, Saulo, ¿cārē cārēā m_Λra biē oi carea ēpē b_Λ?–

⁵ Ma_Λne Sauloba iwīdisia:

–M_Λ boro, ¿b_Λra cai?–

Dji bedeaba panusia:

–M_Λra Jesua. B_ΛΛ biē oi carea ēpē b_Λra m_Λā. Ara b_Λduba puab_{AR}Λa cūmia _Λrā t_Λgab_{AR}Λ

quīrāca.*

⁶ Jā_Λbe piradr_Λpe_Λda Damasco purudaa wādua.† Jāma ab_Λba jaraya b_ΛΛ cārēda oida b_Λda.–

⁷ Saulo ume wāb_Λdara bio dauperasidaa. Ādjirāba bedeāra ūrīsidamīna ni ab_Λda ununaē basia.

⁸ Saulora egode tabape_Λda piradr_Λsia, barib_{AR}Λ dau ogab_{AR}Λde poya unuē basia. Ma_Λbe idji ume wāb_Λdaba idji j_Λwade jidadape_Λda Damascoāa edesidaa.

⁹ Mama idjia ewari ūbea unuē basia, ne coē basia, idjaba baido doē basia.

† **8:33** Isaia 53:7-8. ‡ **8:37** Griego bedeade zocārā cartade ma_Λ versicolura neēa. § **8:40** Ma_Λ Azoto purura Antigo Testamento de “Asdo” b_Λ b_Λ. Pīlīsteorā puru basia. 1 Samuel 5:1-6. Pelipera Azoto_Λdeba Cesarea purudaa wāi carea noventa kilómetro jīrūba wāida basia Mediterraneo pusa icawa. * **9:5** Ara b_Λduba puab_{AR}Λa cūmia _Λrā t_Λgab_{AR}Λ quīrāca. Griego bedeade zocārā cartade ma_Λra neēa. † **9:6** _Λca_Λ versio_Λne versículo 6 no coare na_Λg_Λda b_Λ b_ΛΛ: “Ma_Λbe ne wayaaba cacua ure nūm_Λda Sauloba jarasia: M_Λ Boro, b_ΛΛ ¿cārēda quīrā b_Λ māa oida? Ma_Λne Dadji Boro_Λba jarasia.” Barib_{AR}Λ ma_Λg_Λra griego bedeade neēa.

¹⁰ Damascode ēberā Ananía abadada ħasia. Maħ Ananíaba Jesucritora ĩjā ħasia.† Cāimocara quĩrāca idjia unusia dadjirā Boroba nāwā jarablaada:

–jAnanía!–

Idjia panusia:

–Māra nama ħla, mħ Boro.–

¹¹ Dadjirā Boroba jarasia:

–Piradrāpeda Juda dedaa wādua. Maħ dera O Jipa Ĕl abadade ħla. Jūēsira jaradua ħla ēberā Saulo Tarsodebemada acāde ze ħla. Ara nawena idjia Ācōrēa iwidi ħla.

¹² Idjia cāimocara quĩrāca unusia umaquĩrā Ananía abadada idjima zepeda idji ħrħ jawa ħablaada idji dauba wayacusa unumārēā.–

¹³ Maħne Ananíaba jarasia:

–Mħ Boro, mħa jāl ēberānebemada ũrĩ ħla. Zocārāba jarabadaa Jerusaleħne idjia ħla ēberārāra bio biē o ħla.

¹⁴ Maħ awara sacerdote bororā trħneba naħ purudaa ze ħla ħl ĩjā ħeara jūma jida edei carea.–

¹⁵ Bariblaa dadji Boroba jarasia:

–Wādua. Mħa idjira edasia mħnebemada judiorāēa, ādjirā bororāa, idjaba israelerāa bida bedeamārēā.

¹⁶ Mħa idjia cawabiya sāwā bia mĩga baıda ħla mħnebemada bedeai carea.–

¹⁷ Ara maħda Ananíara Saulo ħlmaa wāsia. Dji dede eda wāpeda idji jawa Saulo ħrħ ħlpeda jarasia:

–Djaba Saulo, dadji Boro Jesu ħlma ode odjadaba mħra zebisia wayacusa ħl dauba unumārēā idjaba Ācōrē Jauredeba ħemārēā.–

¹⁸ Ara maħda Saulo daudeba ħeda e quĩrāca ħeda jurrusia. Maħne wayacusa unu ħesia. Maħbe piradrāpeda borocuesia.

¹⁹ Maħbebla ne copeđa cacua lħlasia.

Saulo Damasco purude bada

Saulora Damascode Jesu ĩjā ħea ume dārāsia.

Maħne judiorā dji jħrebada deza idjia jaradia ħesia Jesura wārāda Ācōrē Warrada.

²¹ Jūma maħ ũribadaba cawa crħchadaē ħasia. Ādjirāba nāwā iwidi duanasidaa:

–¿Naħgħēca Jerusaleħne Jesu ĩjā ħearā jōbi quĩrā ħadara? ¿Nama ze ħlēca ādjirāra sacerdote bororāmaa preso edei carea?–

²² Bariblaa Sauloba ewariza ebudaara cawabibadjia Jesura wārāda Ācōrēba ēdra edabari diai jaradada. Maħba Damascodebema judiorāba cawa crħchadaē panesidaa.

Saulo mĩrũ wāna

²³ Ewari zocārā ħadacarea judiorā Damascodebemara Saulo beadi carea bedeā ausidaa.

²⁴ Maħ carea āsa, diamasi bida dji purude eda wābadama jāl panasidaa. Bariblaa ādjia crħcha panara Sauloba cawasia.

²⁵ Maħ ħērā diamasi Jesu ĩjā ħeaba Saulora ē waiblade ħadapeda dji puru mōgaraba auđu jūrā ca ħādeba uđaa puru dajada ħabari ħasidaa.

Saulo Jerusaleħnaa wāna

²⁶ Saulo jēda Jerusaleħnaa wāsida Jesu ĩjā ħea ume ħe quĩrā ħasia. § Bariblaa idjira waya panasidaa. Ādjirāba ĩjānaē panasidaa idjia wārāda Jesura ĩjā ħla.

²⁷ Bariblaa Bernabeba Saulora edesia Jesuba diabueđarāmaa. Maħbe idjia nēħlasia sāwā Sauloba dadji Borora ode unusida, dadji Borora idji ume bedeadada, idjaba sāwā Sauloba Damascode Jesudebemada ne wayaa neē bedeabadjida.

²⁸ Māwā Saulora ādjirā ume ħesia. Maħne Jerusaleħne Jesudebemada ne wayaa neē bedeā nĩbabadjia.

²⁹ Judiorā dji griego bedeade bedeabadarā ume Jesudebemada bedeabadjia bariblaa idjira ħea quĩrā panasidaa.

³⁰ Djabarāba maħ cawasidade Saulora Cesarea purudaa edesidaa. Mamaħba idji puru Tarsođaa diabuesidaa.

³¹ Māwānacarea Judea druade, Galilea druade, Samaria druade bida djabarāra necai duanasidaa. Ācōrē Jauredeba biara ĩjāsidaa, dadjirā Boro waya panħneba nĩbasidaa idjaba Ācōrē Jaure ħħadeba yō wāsidaa.

† 9:10 Maħla Ananíara naħ capitulo 9de, capitulo 22de bida odja ħla. Capitulo 5de dewara Ananíanebemada ħl ħla. Idjaba capitulo 23de dewara Ananíanebemada ħl ħla. § 9:26 Saulora Jerusaleħnaa jēda wāi naēna poa ũbea dārāsia. Galata 1:17-19.

Ēberā Enea abada biada

³² Mañ ewaride Pedrora Ācōrē ēberārā aca nībadjia. Ewari aba Lida purude beada acade wāsia.

³³ Mama ēberā Enea abadada unusia. Mañ ēberāra bāradra bā bēra ocho poa cafade basia.

³⁴ Mañne Pedroba jarasia:

-Enea, Jesucritoba bāra biabisia. ¡Piradradua! Bā cafdara bedadua.-

Ara mañda Eneara piradrasia.

³⁵ Lida purude, Saroā ējūāne bida jūmarāba dji biadara unusidaa. Mañ carea dadjirā Borora ījāsidaa.

Dorca lrēbada

³⁶ Mañ ewaride Jesu ījā bā wērā Tabita abadada Jope purude basia. Griego bedeade idji trāra Dorca abadjidaa.* Mañ djabawērāba ne biada o bābadjia. Ne neē quedeera bio carebābadjia.

³⁷ Ewari aba Dorcara cacua biē bepeda jaidasia. Mañbe idjira saḡdapeda ātaarebema dejāne urraju bāsidaa.

³⁸ Jope purura Lida caita basia. Jesu ījā beaba ūrīsidaa Pedrora Lidade bāda. Mañ carea ēberāda umē idjimaa diabuesidaa nāwā beada djuduriadamārēā: “Daimaa isabe zedua.”

³⁹ Ara mañda Pedrora ādji ume wāsia. Jūēsidade idjira dji bēwārā bāma edesidaa. Mama jūma pēdra wērārāda jīā duanasidaa. Ādjia Pedroa Dorcaba wua cajudada acabisidaa.

⁴⁰ Mañne Pedroba jūmarāda dajadaa wābisia. Chīrāborode cobepeda Ācōrēa iwīdisia Dorca lrēbabimārēā. Iwīdipeada dji bēwārāmaa acabaraḡde jarasia:

-Tabita, ¡piradradua!-

Ara mañda idjira dau ogasia. Pedro unubaraḡde āta chūmesia.

⁴¹ Pedroba idjira jalwade jidapeda āta nūmebisia. Mañbe djabarāra, pēdra wērārā sida trācuapeada Dorca lrēbābadada acabisia.

⁴² Jūma Jope purude mañnebemada cawasidaa. Māwā zocārāba dadjirā Borora ījāsidaa.

⁴³ Mañbe Pedrora Jopedē dārāsia ēberā Simoā abadama. Mañ Simoāba animarā eda biya obadjia.

10*Bajānebema nezocaba Cornelioba bedeada*

¹ Cesarea purude Cornelioba basia. Idjira Italia druadebema sordaorā boro basia.

² Mañ Cornelioba idji ēberārā sida jūma jipa beasia. Ācōrēra waya panasidaa. Cornelioba judiorā carebai carea paratada waiḡā diabadjia idjiba Ācōrēa iwīdi bābadjia.

³ Ewari aba quewara āmādau ātaēda Cornelioba cāimocara quīrāca bajānebema nezocada idjimaa zebaraḡda ebuḡda unusia. Mañba jarasia:

-¡Cornelio!-

⁴ Cornelioba bajānebema nezocara bio acapeda ne wayaaba iwīdisia:

-¿Cārē, mā boro?-

Mañne bajānebema nezocaba jarasia:

-Bāa Ācōrēa iwīdi bāra, ne neē quedeera careba bā sida idjia bia unu bāa idjia ne babue diabaraḡ quīrāca.

⁵ Mañ bērā Jope purudaa ēberārāda diabuedua Simoā Pedro abada jalraḡde wānamārēā.

⁶ Idjira pusa icawa dewarabema Simoā dji animarā e biya obari dede bāa.-*

⁷ Bajānebema nezocara idji ume beada bapeda wāsia. Wānacarea Cornelioba idji nezocada umē idjaba sordaoda aba trāsia. Mañ sordaoba Cornelioba carebābadjia idjaba Ācōrēra waya basia.

⁸ Cornelioba ununara ādjia jūma nēbaraḡpeda Jopedaa diabuesia.

Pedroba cāimocara quīrāca ununa

⁹ Nurēma ādji ode nīnane umatipa baboḡode Jope puru caita jūēbāda basia. Mañmisa Pedrora ātaarebema dejāne Ācōrēa iwīdide wāsia.

¹⁰⁻¹¹ Jarra nūma bērā ne co quīrā basia. Ne dju panamisa Pedroba cāimocara quīrāca unusia bajāra ewabaraḡda. Bajāneba boroḡa waiḡā quīrāca bāda edaa zebaraḡda unusia. Mañ boroḡara iquidaza jācaraba jā basia.

¹² Boroḡade eda quīrātanoa animarā jīrū quīmārē beada, ādji jāne wābadada, ībana sida beasia. (Acaraḡ animarāra judiorāba codacara panasidaa.)

¹³ Māwā bāde Pedroba bedeada īrīsia. Mañ bedeaba jarasia:

* **9:36** Tabita, Dorca. Maḡaraḡ trāba jara panāa “begui.”

* **10:6** Griego bedeade ācaraḡ cartade naā sida bā bāa: “Mañ Simoā Pedroba bāa jaraya sāwā oida bāda.”

–Pedro, piradrɔdua. Beapeda codua.–

¹⁴ Baribɔɣɔ Pedroba jarasia:

–Mɔa coɔa, mɔ Boro. Daiɔa codacara panɔda wa bɔ quĩrɔpita mititia bɔda mɔa cocaa.–†

¹⁵ Dji bedeaba wayacusa jarasia:

–Bɔrɔba codamɔrɛɔ Ācɔrɛba bia bɔdara mititia bɔada arɔdua.–‡

¹⁶ Mɔwɔ bedeabɔɣɔda Pedroba bɔrima ũbea ũrɔsia. Maɔbe borobara wayacusa bajɔnaa wɔsia.

¹⁷ Maɔ ununa carea Pedroba abɛda cawa crɔchaɛ bɛsia. Wadibida maɔɣɔba cɔrɛ jara bɔda crɔcha bɔmisa Cornelioba diabuedarɔba Simoɔ dera iwidi wɔnapeɔa dji eda wɔbadama jũesidaa.

¹⁸ Ādjirɔba jũgua iwidiuida Simoɔ Pedro abadara maɔ dede bɔ cawaya.

¹⁹ Pedroba ununara wadi crɔcha bɔde Ācɔrɛ Jaureba idjia jarasia: “Ēberɔrɔ ũbea panɔba bɔra jɔɣɔ panɔa.

²⁰ Piradrɔpeda dudaa wɔdua. Ādji ume wɔida biɛ crɔcharɔdua. Mɔa Ādjira zebisia.”

²¹ Ara maɔda Pedrora edaa wɔsia Cornelioba diabuedarɔmaa. Idjia jarasia:

–Bɔrɔba mɔdrɔ jɔɣɔ panɔa. ¿Cɔrɛma ze panɔ?–

²² Ādjirɔba panusidaa:

–Daira sordaorɔ boro Cornelioba diabuesia. Idjira ěberɔ jipa bɔa idjaba Ācɔrɛra waya bɔa. Jũma judiorɔba idjidebemada bia crɔcha panɔa. Ācɔrɛ nezoca bajɔnebemaba idjia bɔra idji dedaa trɔbisia bɔ beɛda ũrɔ carea.–

²³ Maɔbe Pedroba dede eda wɔbisia. Maɔ diamasi Pedro ume panesidaa. Nurɛma Pedrora piraripɛda Ādjirɔ ume wɔsia. Idjaba ħcɔɣɔ djabarɔ Jopedebemada Ādjirɔ ume wɔsidaa.

Pedro Cornelio ume bedeada

²⁴ Maɔ nurɛma Cesareɛde jũesidaa. Cornelioba idji ěberɔrɔda, idji dji biarɔ sida ābaa trɔna bɛrɔ idji dede jɔɔ panusidaa.

²⁵ Pedro dji de caita jũeside Cornelioba araa audiabariɛde wɔsia. Pedro quĩrɔpita egode barru cobepɛda bia bedeasia.

²⁶ Baribɔɣɔ piradrɔmɔrɛɔ Pedroba nɔwɔ jarasia:

–¡Piradrɔdua! Mɔra ěberɔda jɔwɔ bɔa.–

²⁷ Pedrora Cornelio ume beɛda bɔda eda wɔsia. Mama ěberɔrɔ zocɔrɔ duanada unusia.

²⁸ Maɔbe Pedroba jarasia:

–Bɔrɔba cawa panɔa dai judiorɔa judiorɔɛ ume nɔbacara panɔda idjaba judiorɔɛ dede eda wɔcara panɔda. Baribɔɣɔ Ācɔrɛba mɔa cawabisia ni abɔada jaraiɛ bɔda Ācɔrɛ quĩrɔpita biɛ bɔda wa idji quĩrɔpita mititia bɔda.

²⁹ Maɔ bɛrɔ mɔ nama zemɔrɛɔ jarade wɔsidaɛde ara maɔda ne jaraɛ zesia. Jɔɔbe mɔa cawa quĩrɔ bɔa cɔrɛ cɔrɛɔ mɔra trɔsidaa.–

³⁰ Maɔne Cornelioba jarasia:

–Ewari quimɔrɛ bɔa ara naɔ horaca mɔa ne codaca ewarida o bɔsia. Quewara ħmɔdau ħɔleda Ācɔrɛa iwidi bɔde ěberɔda mɔ quĩrɔpita nũmɔda unusia. Idjia cacuaɛde jɔ bɔra dorrodorɔa bɔsia.

³¹ Maɔ ěberɔba mɔa jarasia: “Cornelio, bɔa iwidi baɔara Ācɔrɛba bia ũrɔsia. Idjia quĩrɔdoɔɛ bɔa bɔa ne neɛ queɛara carebabarida.

³² Maɔbe ěberɔrɔda Jopedaa diabuedua Simoɔ Pedro abadada jɔɣɔde wɔnamɔrɛɔ. Idjira pusa icawa dewarabema Simoɔ dji animarɔ e biya obari dede bɔa. Maɔ Simoɔ Pedrora jũesira idjia bɔa beɛeaya.”§

³³ Ara maɔda mɔa bɔra jɔɣɔbisia. Bio bia bɔa bɔra namaa zeɛa bɛrɔ. Nawena jũma dairɔra nama Ācɔrɛ quĩrɔpita duanɔa dadjirɔ Boroba bɔa jarabi bɔda ũrɔni carea.–*

³⁴ Maɔne Pedroba jarasia:

–Ĥrɔbɔɣɔ mɔa cawabɔɣɔa wɔrɔda Ācɔrɛba ni abɔada quĩrɔ awara ocada.†

³⁵ Ĥtebɔɣɔ puruzabema idji wayaaba jipa o beada bia unubarɔa.

³⁶ Ācɔrɛba beɛda bia Jesucritodeba idji ume ibiaɛidebemada israelerɔa diabuesia. Maɔ Jesucritora jũmarɔ Boroa.

³⁷ Bɔrɔba cawa panɔa jũma judiorɔa druade Jesudebemada nɛbɔɣɔbadada. Naɔrɔ Galileade Juaɔba jaradia bɔsia ěberɔrɔ borocuedamɔrɛɔ.

† 10:14 Levitico 11:1-32. ‡ 10:15 Marco 7:13-19. § 10:32 Maɔ Simoɔ Pedro jũesira idjia bɔa beɛeaya. Maɔra griego beɛeade ħcɔɣɔ cartade neɛa. * 10:33 Dadjirɔ Boro. Griego beɛeade ħcɔɣɔ cartade “Ācɔrɛ” bɔ bɔa. † 10:34 Deuteronomio 10:16-17.

³⁸ Mañ ewaride Ācōrēba idji Jaureda, idji λβλα sida Jesu Nazaredebemaa diasia. † Ācōrēra idji ume βλ bēra Jesuba ne biada o nībasia idjaba ēberārā diauruba biē eroβara jūma biabibadjia.

³⁹ Judiorā druade, Jerusaleλ purude bida Jesuba odara daiba jūma unusidaa. Idjia ne biada odamīna judiorāba crude cachi beasidaa.

⁴⁰ Ara mañ Jesuda Ācōrēba ewari ūbeade λrēbabipeda λκαταλ unubisia.

⁴¹ Ācōrēba jūmarāa unubiē basia baribarλ dairāa unubisia mañ carea edada bēra. Idji λrēbaacarea dairāra idji ume ne cosidaa idjaba baido dosidaa.

⁴² Jesuba dairāra diabuesia jūma ēberārāa nāwā jaradamārēā: Ācōrēba idjira βλsia zocai beara, beupedada sida jipa cawa omārēā.

⁴³ Jūma Ācōrēneba bedeabadarāba mañebemada bedeasidaa. Ādjirāba cawabisidaa bariduaba Jesuda ijāibαγα, mañ ēberāba cadjirua o badara Ācōrēba idjideba quīrādoaida.–

Ācōrē Jaure judiorāēmaa zeda

⁴⁴ Pedro wadibida bedeā βλde jūma idji ūrī duanλmaa Ācōrē Jaureda zesia.

⁴⁵⁻⁴⁶ Mañne dewara bedeade bedeā duanesidaa idjaba Ācōrēa bia bedeā duanesidaa. Judiorā Jesu ijā bea Pedro ume zepedadaba mañ ūrīsidade cawa crīchadaē basia Ācōrēba idji Jaureda judiorāēa bida diada bēra.

⁴⁷ Mañne Pedroba jarasia:

–Naλγλ ēberārāba Ācōrē Jaurera edasidaa dadjirāba edapedada quīrāca. ¿Ādjirāra borocuediē panλca?–

⁴⁸ Mañbe Pedroba ādjirāra Jesucrito trλneba borocuebisia. Māwānacarea ādjirāba bedeā djburiasidaa idjira ādjirā ume dārā bamārēā.

11

Pedroba djabarā Jerusaleλnebemarāa bedeada

¹ Māwānacarea Jesuba diabuedarāba, dewara djabarā Judea druade bea bida ūrīsidaa judiorāēba Ācōrē bebeara ijāsidaa.

² Mañ carea Pedro Jerusaleλnaa wāsīde λκαταλ djabarā judiorāba idjira biē jarasidaa.

³ Nāwā jarasidaa:

–¿Cārē cārēā βara judiorāē dede eda wāpeda ādji ume ne co basi?–

⁴ Mañne Pedroba idji māwānada ādjirāa jūma nēβarλsia.

⁵ –Jope purude basīde mλa Ācōrēa iwīdī basia. Mañne cāimocara quīrāca boroba waibλa quīrāca βada unusia. Mañra iquidaza jλcaraba jλ βada bajāneba edaa zepeda mλma jūēsia.

⁶ Mλa bio acasia cārēda eda βλ cawaya. Mañne daupēbada animarāda, mēābema animarāda, ādji jāne wābadada, ībana bea sida unusia.

⁷ Māwā βλde bedeada ūrīsia. Mañ bedeaba mλa jarasia: “Pedro, piradrλdua. Beapeda codua.”

⁸ Baribarλ mλa jarasia: “Mλa coēa, mλ Boro. Dairāba cocara panλda wa βλ quīrāpita mititia βada mλa cocaa.”

⁹ Mañne bajāneba bedeaba mλa jarasia: “Bārāba codamārēā Ācōrēba bia βλdara mititia βλada arādua.”

¹⁰ Māwā bedeabλrλda mλa βarima ūbea ūrīsia. Mañbe borobara wayacusa bajānaa wāsia.

¹¹ Māwā βλde ēberāda ūbea mλ βλ dede jūēsidaa. Ādji boroba Cesarea purudeba mλmaa diabuesia.

¹² Ācōrē Jaureba mλra ādji ume biē crīchaē wābisia. Cesareade jūēnapeda dairāra ādji boro dede edaa wāsidaa. Naλ sei djabarāda mλ ume panasidaa.

¹³ Mañ ēberāba daia nēβarλsia bajānebema nezocada idji dede nūmλda unusida. Maλγλba idjia jarasia: “Jope purudaa ēberārāda diabuedua Simoλ Pedro abadada jλrλde wānamārēā.

¹⁴ Idjia jaraya sāwāβarλ Ācōrēba βara, βλ dedebemarā sida ēdrλ edaida.”

¹⁵ Mλa mañnebema bedeā nūmλne Ācōrē Jaurera ādjirāmaa zesia dadjirāmaa naārā zeda quīrāca.*

¹⁶ Mañne dadjirā Boroba jaradara mλa quīrānebasia: “Wārāda Juaλba ēberārāra baidoba borocuesia, baribarλ Ācōrēba bārāa idji Jaureda diaya.”†

¹⁷ Dadji Boro Jesucritoda ijā panλ bēra Ācōrēba dadjirāa idji Jaureda diasia. Idji Jaureda ādjirāa bida diada bēra γmλa sāwā idjia odadebemada biē jarai?–

‡ 10:38 Luca 3:2-22. * 11:15 Hecho 2:1-4. † 11:16 Ācōrēba bārāa idji Jaureda diaya. Griego bedeade nāwā βλ βλα: “Ācōrēba bārāra idji Jaureba borocueya.” Luca 3:16.

¹⁸ Jerusaleñnebema djabarāba mañ ūrīsidaade waa biē jaradaē basia, ātebλrλ Ācōrēa nāwā bia bedeasidaa:

–jWārāda Ācōrēba judiorāé sida carebasia ādji cadjiruara igaradapeda idjima zedamārēā! jMāwā ewariza idji ume zocai panania!–

Djabarā Antioquia purudebema

¹⁹ Estebaλ beapedadacarea ēberārāba Jesu ijā bea biē odi carea ēpēsidaa. Mañ bērā zocārā djabarāra Jerusaleñneba mīrū wābλrλsidaa. λcλrλra Penicia druadaa, Chipre morrodaa idjaba Antioquia purudaa bida wāsidaa. Ādji wābλdaza beēa Jesudebemada ababe judiorāa jarabadjidaa.

²⁰ Māwā panane λcλrλ Jesu ijā bea Chipredebemada, Cirene purudebema sida Antioquiade bade wāsidaa. Mañλrāba griegorāa bida beēa bia dadji Boro Jesudebemada jara panesidaa.

²¹ Dadji Boroba idji λbλdeba ādjirāra carebasia. Mañba ādjia jara panara zocārāba ijāsidaa. Ādjia naēna ēpē pananada igaradapeda dadjirā Borora ijāsidaa.

²² Djabarā Jerusaleñnebemaba mañ cawasidaade Bernabeda Antioquiadaa diabuesidaa.

²³⁻²⁴ Mañ Bernabera ēberā jipa basia. Jesura bio ijā basia; Ācōrē Jauredeba basia. Bernabe Antioquiade jūēsidae unusia Ācōrēba idji biadeba djabarāra careba bλda. Mañ carea idjira bio bλsrīdasia. Mañne idjia jūmarāa jarabadjia dadji Borora sodeba wārāda ēpēnamārēā. Māwā bλde zocārāba dadjirā Borora ijāsidaa.

²⁵ Māwānacarea Bernabera Tarso purudaa Saulo jarλde wāsia. Unupea Antioquiadaa edesia.

²⁶ Mama djabarā ume poa aba dji jarabadjidaa. Ādjia zocārā ēberārāa Jesucritodebemada jaradiabadjidaa. Mañ Antioquiade ēberārāba Jesu ijā beara “cristiano” abadjidaa. Mamabλrλ mañ trλra naārā odjasia.

²⁷ Mañ ewaride Ācōrēneba beēabadarāda Jerusaleñneba Antioquiadaa wāsidaa.

²⁸ Aba Agabo abadada λta nūmepeda Ācōrē Jauredeba jarasia jūma nañ ējūāne jarrabada zeida. Mañ jarrabara wārāda zesia Claudio Romanebema boro baside.†

²⁹ Mañ carea Jesu ijā bea Antioquiade duanara beēa ausidaa paratada djabarā Judea druade bea itea diabuedi carea. Ādjiza poya diabλda quīrāca diadiada asidaa.

³⁰ Mañ parata jarλrλ pēpedadacarea Bernabeda Saulo sida edasidaa djabarā bororāmaa ededamārēā.

12

Pedro preso badada cawaēne ēdrλda

¹ Mañ ewaride dewara Herodeda jūma judiorā druadebema boroda besia.* Mañ Herodeba djabarāda λcλrλ jidabipeda biē obisia.

² Juāλ djaba Santiagoda necoba beabisia.†

³ Herodeba unusia judiorāra mañ carea bλsrīdasidada. Mañ bērā Pedro sida jidabisia. Māwā osia paλ ēsābari neē bλ cobada ewaride.‡

⁴ Pedrora jidabipeda preso bλbisia. Mañbe sordaorāda diecisei edapeda quīmārē quīmārē Pedrora bio wagabisia. Herodeba crīcha basia Pedrora jūmarā quīrāpita cawa oida judiorā Egirtodeba ēdrλpedada quīrānebabada ewari jōnacarea.

⁵ Pedrora preso bλbada dede jida eropanλmisa djabarāba Ācōrēa bio iwidi panasidaa idji carebamārēā.

⁶ Herodeba cawa oi ewari jūēboḁo diamasi Pedrora sordaorā ume panλ ēsi cāi basia. Carena umēba jλ basia. Preso bλbada dede eda wābadama dewara sordaorāda nūpanasidaa.

⁷ Māwā bλde cawaēne dadjirā Boro nezoca bajānebemada Pedroma zesia. Mañba preso bλbada dera eda λna nūmesia. Bajānebema nezocaba Pedro orrode tāpeda λrλmatasia. Mañne jarasia:

–Isabe piradrλdua.–

Cawaēne Pedro jarwade carena jλ bλra ērā baesidaa.

⁸ Mañbe bajānebema nezocaba jarasia:

–Bλa cacuade jλ bλra bio trājλdua. Jirūne jλbari sida jλdua.–

Pedroba māwā odacarea bajānebema nezocaba jarasia:

–Bλa λrλ jλbari sida jλpeda mλ caidu zedua.–

‡ **11:28** Mañ Claudiora Romanebema boro basia poa 41neba aba 54ḁaa. Poa 46de Judea druade jarrabada dji cābāyā zesia. * **12:1** Mañ Herodera “Agripa dji naārābema” abadaa. Ababe nañ Hecho capítulo 12de odja bλa. Herode dji Droma wiuzaque basia. Judiorā druadebema boro basia poa 41neba aba 44ḁaa. Idji warra sida Agripa trλ jarabadjidaa.

Mañλa Agripa odja bλa Hecho 25:13ḁeba aba 26:32ḁaa. † **12:2** Marco 10:35-40. Santiagora idjaba Jacobo abadaa.

‡ **12:3** Exodo 12:1-27.

⁹ Ara mañda Pedrora bajānebema nezoca caidu wāsia, baribara idjia adua basia bajānebema nezocaba o bara wārāda māwā bada. Cāimocarada crīcha basia.

¹⁰ Māwā bade sordaorā dji edaare panla caita wāyā wāsidaa. Mañare dewararā caita wāyā wānapeda dji dajada wābada jiorro odama jūesidaa. Jūēbadade mañ jiorro odara iduba ewa dogosia. Ara mañda ēdrāsidaa. Mīgaē wābādade bajānebema nezocara Pedro ume bādada nēbasia.

¹¹ Mañbebar Pedroba cawasia wārāda ēdrāsida. Idjiduba jarasia: “Arābar mla cawasia dadji Boroba wārāda bajānebema nezocada diabuepeda mla Herode jawaedabemada ēdra basida. Judiorāba biē o quīrā panananebemada wārāda ēdra basia.”

¹² Pedroba wārāda ēdrāsida cawaside Juañ Marco papa Maria dedaa wāsia. Maria dede zocārā djabarāba Ācōrēa iwidī panlada ābaa dji jare panasidaa.

¹³ Mañne Pedroba dajadaareba trā bade nezocawērā Rode abadaba acade wāsia caiba trā ba cawaya.

¹⁴ Rodeba Pedro bedeara cawasia. Mañ bērā basridasia baribara eda wābadara ewaē basia. Ātebar eda pira wāpeda djabarāba jarasia Pedrora dajada bada.

¹⁵ Mañne jūmarāba Rodea jarasidaa:

–Bara quīrāē nūmla.–

Baribara idjia wārāana asia. Mañne ādjirāba jarasidaa:

–Māēteara idji bajānebema nezocada māwā bla.–[§]

¹⁶ Māwā panane Pedroba dajadaareba mīā sē trā basia. Ewasidade ādjirāba unusidaa wārāda Pedroda māwā bada. Abēda cawa crīchadaē basia.

¹⁷ Baribara Pedroba jawaba jarasia chupeadamārēā. Mañbe jūma nēbarasia sāvābarā dadji Boroba idjira preso bādada ēdra edasida. Jūma nēbarāpeda jarasia:

–Jūma mañlara Santiagoa, waabema djabarāba bida jaradada.–^{*}

Mañbe Pedrora mamaaba āyā wāsia.

¹⁸ Anadraside sordaorāba cawadaē basia Pedrora sāmaa wāsida. Abēda cawa crīchadaē basia idjaba ne wayasidaa.

¹⁹ Herodeba idjira jarābasia, baribara sordaorāba ununaē basia. Herodeba ādjirāba mañgādebemada bio iwidīpeda jūma quenabisia. Māwānacarea Herodera judiorā druedeaba Cesarea purudaa wāpeda mama dārāsia.

Herode beuda

²⁰ Mañ ewaride Herodera Tirodebemā ume, Sidoñebemā ume bida quīrū basia. Baribara mañgarāba cobadara Herode druede edabadjidaa. Mañ carea ādjirāba beēa audapeda ābaa wāsidaa idji ume ibiadi carea. Naārā Blasto abadamaa wāsidaa. Mañ Blastora Herodeare dji droma basia. Mañne ādjia jara panlara Blastoa ijābidapeda idjideba Herodea beēa djuburiasidaa ibiadi carea.

²¹ Herodeba bada ewaride djo bia quiruda jāpeda idji buguede chūmesia. Mañbe ādjirā quīrāpita beēasia.

²² Māwā bade ādjirāba jīgua jarabadjidaa:

–Ja beēa bara ēberāēā, ātebarā Ācōrēa!–

²³ Baribara Herodeba Ācōrēa bia beēeadaduada aē basia. Ara mañne dadjirā Boro nezoca bajānebemaba idjira cacua biē basia. Mañbe idjira quiba co beasia.

²⁴ Mañmisa djabarāba beēa dadji Boro Jesudebemada tmlara jaradia wāsidaa.[†] Mañne zocārāba ijābada bērā yō wāsidaa.

²⁵ Bernabea, Saulo bida Jerusaleñe parata djabarā itea diapedānacarea jēda wāsidaa. Juañ Marco abadada edesidaa.

13

Ācōrē Jaureba Saulo, Bernabe sida trāna

¹ Djabarā Antioquía purudebema tāēna Ācōrēneba beēabadada, Critodebema jaradiabada sida beasia. Bernabeda, Sauloda, Lucio Cirenenebemada idjaba Simōda basia. Simō trā ijāgādara “Dji Pāima” abadjidaa. Manaeñ sida basia. Idjira Galilea druedebeba boro Herode ume ābaa warisia.^{*}

[§] **12:15** Acara judiorāba crīchāsidaa jūmarāba ara ādji bajānebema nezocada eroheada. Mañ nezocara ara dji ēberā za quīrāca bada crīchāsidaa. ^{*} **12:17** Mañ Santiagora Jesu djabaa. Santiagora idjaba Jacobo abadaa. Cāpūrā beēeade Santiago trāra zesia “San Jacobo” isabe jarabarādeba. Carta Santiago abadara mañ Santiagoba basia. [†] **12:24** Beēda dadji Boro Jesudebema.

Griego beēeade bā bla “Ācōrē beēa.” ^{*} **13:1** Galilea druedebeba boro Herode. Mañla Herodera Antipa trā jarabadjidaa.

² Ewari aba djabarāba ne codaca ewari o panane dadjirā Boroa bia bedeā panasidaa. Māwā panane Ācōrē Jaureba ādjirāa jarasia:

–Bernabeda, Saulo sida māa trāsia. Maā bērā ādjida bādadua māa obi bāra odamārēā.–

³ Ādjia ne codaca ewari odapeda Ācōrēa iwidi bādade ādji jawara Bernabe λrλ, Saulo λrλ bida bāsidaa. Maābe ādjira diabuesidaa dadjirā Boroa obi bāra ode wānamārēā.

Saulo, Bernabe sida Chipre druadaa wāpedada

⁴ Ādjira Ācōrē Jaureba diabueda bērā Seleucia puruāda wāsidaa. Mamaāba barcode Chipre morroāda wāsidaa.

⁵ Salamina purude jūēnapeda judiorā dji jarebada deza Ācōrē bedeāa jaradiasidaa. Ādji carebai carea Juaλ Marcoda ādji ume nībasia.†

⁶ Jūma maā morro dromane parrābādade Papo purude jūēne wāsidaa. Mama judio Barjesu abadada unusidaa. Maā Barjesura jāibana basia. Sewadeba jarabadjia Ācōrēneba bedeabarida.

⁷ Idjira Chipredēbema boro Sergio Paulo abadama bābadjia. Maā Sergio Paulora crīcha cawa basia. Ewari aba idjia Bernabera, Saulo sida trābsia Ācōrē bedeāda ūrī quīrīā bāda bēra.

⁸ Baribāλa ādjia jaradia panane jāibana Barjesuba sewaāda abadjia dji boroa Ācōrē bedeāa ijārāmārēā. (Barjesu trāra griego bedeāde Elimā abadaa.)

⁹ Maāne Saulora Ācōrē Jauredeba basia. (Saulora idjaba Paulo abadaa.) Pauloba Elimāmaa bio aλ nūmepeda nāwā jarasia:

¹⁰ –jBāra sewaida bāa! jBā sora cadjiruaba bira bāa! Diauru warra, jBā ne jūma jipa bāda quīrīācaal! jCārē cārēā ara pichia Ācōrē wārā bedeāa sewaāda a bā?

¹¹ Jāābe dai Boroa idji λbādeba bāra cawa oya. Nawena bāra dauberrea bēya. Dārā λmādaura unuē baya.–

Ara maāda jāibanaba towa pāisosa bāda unupeda dauberrea bēsia. Maābe bedeā djuduriasia bariduaba idji jawade jidadapeda careba ededamārēā.

¹² Sergio Pauloba maā unuside ādjia dadjirā Borodēbema jaradia panāra bio bia ūrīna bēra ijāsia.

Pisidia druadaa wāpedada

¹³ Paulora idji ume nīna sida Papo purudeba Panpilia druadaa barcode wāsidaa. Mama Pergue purude jūēsidaa. Baribāλa Juaλ Marcoba ādjira amepeda Jerusaleānaa jēda wāsia.‡

¹⁴ Pergudeba dewara Antioquia puruāda wāsidaa. Maā Antioquia Pisidia druade bāa. Mama λnāūbada ewaride judiorā dji jarebada dede eda wānapeda chūpanesidaa.

¹⁵ Maābe dji bororāba Ācōrē leydebemada idjaba Ācōrēneba bedeabadaba bāpedadebema sida jīgua lesidaa. Maābe abāda Paulo, Bernabe chūpanāmaa nāwā jarade wābisidaa:

–Djabarā, bārāba dai carebaēi carea bedeāda eropanābāλa, jaradadua.–

¹⁶ Maāne Paulora piradāpeda jawaba jarasia jūmarāda chupeadamārēā. Maābe jarasia:

–Achirā Israeldebema idjaba judiorāē Ācōrē waya bearā, ūrīnada:

¹⁷ Israel Ācōrēba dadji drōā naēnabemarāda edasia. Ādjirā Egipto druade āibemarā quīrīca panasidade Ācōrēba puru dromada yōbisia. Maābe idji λbāba ādjirāra Egipto druadebemada ēdral enesia.§

¹⁸ Māwānacarea ādjirāba ējūā pōāsa ewaraga bāde biē obādara Ācōrēba cuarenta poa droa basia.*

¹⁹ Maābe Canaaλ druade Ācōrēba siete puru poyabipeda ādji ējūāda dadji drōā naēnabemarā dīasia.†

²⁰ Egiptoāda wāpedadeba aba ādji ējūā edabādadaa 450 poa basia.‡

Māwānacarea Ācōrēba idji purua ādji ēdral bābadarāda diabadjia aba Ācōrēneba bedeabari Samuel ewaridaa.§

²¹ Maā ewaride ādjirāba Ācōrēba bedeā djuduriasidaa ēberā aba ādjirā boroda bāmārēā. Maā carea Ācōrēba Quis warra Saula bāsia.* Maā Saulora Benjamiāneba yōna basia. Cuarenta poa israelerā boroda basia.

† 13:5 Griego bedeāde “Juaλ” bā bāa. Idjira Bernabe ēberārānebema basia. Colosa 4:10. ‡ 13:13 Maā Juaλ Marco jēda wānara Pauloba biē unusia. Hecho 15:38. § 13:17 Exodo 1:7; 12:51. * 13:18 Droa basia. Griego bedeāde λcala cartade bā bāa “waga basia.” Numero 14:34. † 13:19 Josue 11:15-23. ‡ 13:20 Griego bedeāde maāba idjaba jara bāa: “Maābe 450 poa Ācōrēba idji purua ādji ēdral bābadarāda diabadjia.” § 13:20 Juece 2:16-19. * 13:21 1 Samuel 8:1-9; 10:23-25.

22 BaribΛΓΛ Ācōrēba Saulora āyā Ɂapeda Davida Ɂasia ādjirā boroda Ɂamārēā. Davidebemada Ācōrēba nāwā jarasia: “Māa Jesé warra Davida bia unu Ɂaa. Māa obi quīrīā Ɂara idjia jūma oya.”†

23 Maλbe Ācōrēba naēna jarada quīrāca osia. Idjia Davideba yōpedadadebemada aba Ɂasia israelerā ĒdrΛ Edabarida Ɂamārēā.‡ Maλ ēberāra Jesua.

24 Maλ Jesu zei naēna Juaλba jūma israelerā jaradia Ɂasia ādji cadjirua igaradapeda Ācōrēmaa zedamārēā. Māwā obadara idjia doeda borocuebadjia.

25 Idji beui ewari caita baside Juaλba jarasia: “Bārāba māra Ɂcaida crīcha panΛ? Māra Ācōrēba ēdrΛ edabari diai jaradaēa.§ BaribΛΓΛ mā caidu zebΛΓΛda mā cāyābara dji dromaara Ɂaa. Idjia jīrūne jΛ Ɂa ērāi carea māra bia Ɂlēa.”*

26 Achirā Abrahāneba yōpedadarā, judiorāē Ācōrē waya bea, Ācōrēba dadjirāa māλ bedeēa dadji ēdrΛ edaidebemada diabuesia.†

27 Jerusaleλnebamada, ādji bororā bida Jesura dadji ĒdrΛ Edabarida cawadaē basia. Ācōrēneba bedeabadaba Ɂapedadara λnāūbada ewariza jīgua lebadamīna idjidebema Ɂapedadada cawadaē basia. ĀtebΛΓΛ Jesu beabisidade māλ bedeēba jara Ɂara wārāda osidaa.

28 Ni cārē cadjirua odara ununaēmīna ādjirāba Pilatoa jarasidaa beamārēā.

29 Ācōrē cartade idji beaidebema Ɂapedada jūma māwānacarea idjira crudebemada udaa Ɂadapeda tλbarisidaa.

30 BaribΛΓΛ Ācōrēba idjira λrēbabisia.

31 Māwānacarea Jesuba idji ume Galileadeba Jerusaleλnaa wāpedadarāa ara idjida Ɂarima zocārā unubisia. Idi māλ ēberārāba idjidebemada jūma israelerāa bedeēa panΛa.

32-33 Ara māλ quīrāca daiba naλ bedeēa biada jara panΛa: Ācōrēra dadji drōā naēnabemarā ume bedeēa Ɂasia idjaba dadjirā, ādjirāneba yōpedadarā ewaride māλ bedeēa Ɂadara jūma osia. Jesura λrēbabisia salmo umēbemane ɁΛ Ɂa quīrāca.‡ Nāwā jara Ɂaa: “Ɂara mā Warraa. Idi Ɂara mā Warraada abΛΓΛa.”§

34 Ācōrēba Jesura beu Ɂadada λrēbabisia waa beurāmārēā. Maλnebemada idji cartade nāwā jarasia: “Māa Davia carebai jaradara bārā ume wārāda oya.”*

35 Maλ carea dewara salmone naλda jara Ɂaa: “Mλ, Ɂa nezoca jipa Ɂara Ɂaa idu Ɂerawabiēa.”†

36 Davi zocai baside Ācōrēba idjideba osia idjia quīrīā Ɂada quīrāca. Maλbe Davira jaidapeda tλbarisidaa idji drōāenabemarā tλbaripedadama. Maλne idjira Ɂerawasia.

37 BaribΛΓΛ Ācōrēba λrēbabisidaa Ɂerawaē basia.

38-39 Maλ bērā djabarā, naλgΛda cawadadua: bārāba cadjirua obadara Ācōrēba Jesudeba quīrādoaya. Moise ley ījā o panΛ carea Ācōrēba bārāra jipa panΛana acaa. BaribΛΓΛ jūma Jesu ījābdara Ācōrēba jipa panΛana abaria. MaλdrΛ bārāa jara panΛa.

40 Quīrācuita beadadua Ācōrēneba bedeabadaba Ɂapedadada bārā ume māwārāmārēā. Nāwā Ɂasidaa:

41 Ācōrēba jara Ɂa igara Ɂearā, jacladadua! ¡Dauperadadua! ¡Beudadua!

Māa bārā ewaride ne minijīchiada oya.

Maλra abaλba bārāa jarabΛΓΛ sida ījānaēa.‡

42 Paulo, Bernabe sida judiorā dji jΛrebada dedeba ēdrΛbadade ēberārāba bedeēa djuburi-asidaa dewarabema λnāūbada ewaride bida maλnebemada bedeadamārēā.§

43 Dji jΛre panana wāsidade zocārā judiorāba, judiorā crīcha ēpēbada bida Paulora, Bernabe sida ēpēsidaa. Ādjia māλ ēberārāa bio jarasidaa Ācōrēba idji biadeba ādjirā careba Ɂada ījā pananamārēā.

44 Dewarabema λnāūbada ewaride purura berara jūma ābaa dji jΛresidaa Ācōrē bedeēa ūrīni carea.

45 BaribΛΓΛ judiorā bororāba ēberārā cābana unusidade sode biē duanesidaa. Pauloba jaradia Ɂade ādjirāba sewaada abadjidaa idjaba Paulodebemada biē bedeabadjidaa.

46 Maλne Pauloba, Bernabe bida ne wayaa neē ādjirāa jarasidaa:

† 13:22 1 Samuel 13:14; Salmo 89:20; Isaía 44:28. ‡ 13:23 2 Samuel 7:12-16; Salmo 132:11-13,17. § 13:25 Juaλ

1:20. * 13:25 Luca 3:16. † 13:26 *Dadjirāa*. Griego bedeade λcΛΓΛ cartade ɁΛ Ɂaa: “Bārāa.” ‡ 13:32-33 *Arēbabisia*.

Maλ bedeēba idjaba jara Ɂaa Ācōrēba idji Warrara naλ djara edamārēā jaradadebemada. § 13:32-33 Griego bedeade ɁΛ Ɂaa “idi māra Ɂa zeza basia.” Salmo 2:7. Maλ salmoba bedeēa Ɂaa Ācōrēba idji Warrara israelerā Boroda Ɂadadebemada.

* 13:34 Isaía 55:3. † 13:35 Salmo 16:10. ‡ 13:41 Habacuc 1:5. § 13:42 *Ēberārāba*. Griego bedeade λcΛΓΛ cartade ɁΛ Ɂaa “judiorāē beaba.”

-Wārāda daiba bārāa Ācōrē bedeara naārā jaradida panasidaa. Baribara bārāba igara panā bēra idjaba bārāmaara ewariza Ācōrē ume zocai baida biē ba bēra, daiba judiorāēa jarade wānia.

⁴⁷ Daiba māwā odamārēa dadjirā Boroba nāwā jarasia:

Mā ba bāra māna quīrāca ba sia judiorāēba mānebemada cawadamārēa.

Ba jūma naā ējūāne bearāa cawabiya mā ēdra edaidebemada.*

⁴⁸ Judiorāēba mā ūrīsidade ba sridasidaa. Ara māda dadjirā Boro bedeadebemada bia bedeasidaa. Māne Ācōrēba ewariza idji ume zocai beadi carea ba darāba ijsidaa.

⁴⁹ Maabe dadjirā Boro bedeara jūma mā druade jarasidaa.

⁵⁰ Baribara judiorāba Ācōrē waya bea wērārā dji dromarāa, umaquīrā dji dromarāa bida jarasidaa Paulo, Bernabe sida biē odamārēa. Māwā ādji purudebemada āyā jaretasidaa.

⁵¹ Māne Pauloba Bernabe bida purudebema pora ādji jirūnebemada jārāpetasidaa unubidi carea Ācōrēba cawa oida. Maabe Iconio purudaa wāsidaa.

⁵² Baribara Jesu ija bea mā Antioquīade panāra bio ba srida panasidaa idjaba Ācōrē Jauredeba panasidaa.

14

Iconio purude panana

¹ Iconio purude ādjia obada quīrāca Paulora Bernabe sida judiorā dji jarebada dede edaa wāsidaa. Ādjia jaradia panā carea zocārā judiorāba griegorā bida Jesura ijsidaa.

² Baribara judiorā Jesu ijaē beaba judiorāēa djabarānebemada biē crīchabisidaa.

³ Māwāmīna Paulora Bernabe sida mama dārā panasidaa. Dadjirā Boroba careba ba da sodeba ija panā bēra idjidebemada ne wayaa neē jaradiabadjidaa. Māne dadjirā Boroba ādjia ba da diasia ne ununacada odamārēa. Māwā cawabisia idji biadebema ādjia jaradia panāra wārāda.

⁴ Baribara mā purudebemarāba awara awara crīcha beasia. Acara Pauloare, Bernabeare bida panasidaa, māne acara judiorāare panasidaa.

⁵ Māne judiorāda, judiorāē sida dji purudebema bororā ume bedea ausidaa Paulo, Bernabe sida mōgaraba tabari beadi carea.

⁶ Baribara Pauloba, Bernabe bida mā cawasidade Licaonia druadaa mīrū wāsidaa. Litra purudaa, Derbe purudaa bida wāsidaa. Jūma mā Licaonia druade para wāsidaa.

⁷ Mama ādjia bedea bia Jesudebemada jarabadjidaa.

Listra purude panana

⁸ Litra purude ēberā jirū biē ba da basia. Māwā topedada bēra poya nībaca basia.

⁹ Mā ēberāba ūrī chūmasia Pauloba Jesudebema bedea ba da. Pauloba idjimaacabara cawasia idjia wārāda ija ba da Jesuba idjira poya biabida.

¹⁰ Mā bēra Pauloba idjia jigua jarasia:

-iPiradradua! iāta nūmedua!

Ara māda idjira āta jadrūpeda nībade wāsia.

¹¹ Pauloba oda unusidade mā purudebemarāba licaonia bedeade jigua jara duanesidaa:

-iĀcōrēda ume dadjirāmaa ēberā quīrāca edaa zesidaa!-

¹² Ādjirāba jarasidaa Bernabera ādji ācōrē droma Zeuda idjaba Paulora ādji ācōrē Hermeda, idjira dji bedea jarabari bēra.*

¹³ Litra puru quīrāpe ādji ācōrē Zeu de dromada basia. Mama ba Zeu sacerdoteba pacada, nepōnō sida dji purude eda wābadamaa enesia. Idjia, puru ume Pauloa, Bernabea bida mā pacara babue dia quīrā panasidaa.

¹⁴ Baribara Jesuba diabueda Bernabeba, Paulo bida mā cawasidade ādjia cacuade jā panāra cōacuadapeda ēberārā tāēna pira wānapeda nāwā jigua jarasidaa:

¹⁵ -Achirā, zcārē cārēā jāwā o panā? Daira ācōrēēa. Daira ēberā, bārā quīrāca. Bārā jarade ze panā naā ācōrē siriē beada igaradapeda Ācōrē zocai ba dra ijanamārēa. Mā ba Ācōrēba bajāda, ējūāda, pusada, ne jūma ādjide nūma sida osia.

¹⁶ Naēna Ācōrēba idji adua bea purua ara ādjia o quīrā panāda idu obiadjia.

¹⁷ Māwāmīna ewariza bia o ba deba idjia cawabi ba idjira wārāda ba da. Idjia bajāneba cueda zehibaria idjaba nēda zaubibaria. Māwā idjia dadjirāra jāwūā ne cobibaria idjaba soē ba sridabibaria.-

* 13:47 Isaia 49:6. * 14:12 Zeu, Herme. Latīl bedeade ādji ācōrē Zeura Jūpiter abadaa. Ādji ācōrē Hermera Mercurio abadaa. Griegorā crīchade mā Hermera ādji ācōrē bea carea dji bedea jarabari basia.

¹⁸ Pauloba Bernabe bida māvā jara panasidamīna maļ ēberārāba berara ādjia pacara babue diasidāa.

¹⁹ Listrade panane λCATA judiorā Antioquia purudebemada, Iconio purudebema sida jūesidāa.† Ādjirāba Listradebemarāa Paulodebemada biē crīchabisidāa. Maļ carea jūmarāba Paulora mōgaraba tabari jidasidāa. Idjira beusida crīchasisa bērā errebari ededapeda puru dajada batabuesidāa.‡

²⁰ Maļbe Jesu ijā beaba Paulora jūrānapeda aCλ panasidāa. Māvā panane idjira piradrasia. Piradrλpeda jēda purudāa wāsia. Nurēma Bernabe ume Derbe purudāa wāsidaa.

Siria druade bλ Antioquiadaa jēda wāna

²¹ Derbe purude Pauloba, Bernabe bida bedea bia Jesudebema jarasidade zocārāba ijāsidaa. Māvānacarea Lистра purudāa, Iconio purudāa, Pisidia druade bλ Antioquiadaa bida jēda wāsidaa.

²² Puruza djabarāra carebabadjidaa Jesuda biara ijānamārēā. Ādjia Jesu ijā panara igararānamārēā nāvā jarabadjidāa: “Ācōrēda dadjirā Boroda bλdibara naļ ējūāne bio bia mīgadia.”

²³ Puruza djabarā tāēna λCATA bλsidāa dji bororāda bēadamārēā. Maļbe Ācōrēa iwidiidapeda, ne codaca ewarida odapeda dadjirā Boro ijā panara idji jawade bλsidāa.

²⁴ Māvānacarea Pisidia druadeba Panpilia druade jūēne wāsidaa.

²⁵ Ācōrē bedea Pergue purude jaradiadapeda Atalia purudāa wāsidaa.

²⁶ Mamaλba barcode Siria druade bλ Antioquiadaa jēda wāsidaa ādjia ode wāpedadara jūma opedāda bērā. Maλga purudeba djabarāba ādjira naārā diabuesidāa Ācōrēba quīrā bλra odamārēā idjaba Ācōrē jawade bλsidāa idji biadeba carebamārēā.

²⁷ Jūēnapeda djabarā ume ābaa dji jarasidaa. Maļne nēbarasidāa jūma Ācōrēba ādjideba odada. Jarasidaa sāvā Ācōrēba osida judiorāē bida Jesura ijānamārēā.

²⁸ Mama Jesu ijā bea ume dārā panesidāa.

15

Jesu ijā bea Jerusaleīne dji jλrepedada

¹ Maļ ewaride λCATA Judea druadebemarāda Antioquia purudāa wāsidaa. Mama ādjia djabarā judiorāēā jaradia panesidāa Moiseba bλda quīrāca umaquīrā cacuada wēāgodaēbλra, Ācōrēba ēdra edaēda.*

² Maļ carea Paulora, Bernabe sida ādjirā ume bio caicayasidāa. Maļbe djabarāba Pauloda, Bernabe, dewararā sida Jerusaleīnaa diabuesidāa maļnebemada Jesuba diabuedarā ume, djabarā bororā ume bida ābaa bedeadamārēā.

³ Djabarā Antioquiadebemaba diabuesidade ādjirāra Penicia druade, Samaria druade bida paritaa nībasidāa. Puruza nēbarasidāa sāvā judiorāēba ādji crīcha drōāra igaradapeda Jesuda ijāsidadā. Maļ bedea ūrīsidade jūma djabarāra bλsrīdasidāa.

⁴ Jerusaleīne jūesidade Jesuba diabuedarāba, djabarāba, dji bororā bida ādjirāra bia edasidāa. Maļne Pauloba, Bernabe bida jūma Ācōrēba ādjideba judiorāē tāēna odada nēbarasidāa.

⁵ Baribara λCATA pariseorā Jesu ijā beaba λta nūpanapeda jarasidāa:

–Jūma djabarā judiorāēra cacua wēāgoda panā. Ādjirāa jaradiadida panāa Ācōrēba Moisea diada leyra ijā odamārēā.–

⁶ Maļnebemada bedeaēdi carea Jesuba diabuedarāra djabarā bororā ume ābaa dji jarasidāa.

⁷ Dārā bedeadade Pedrora piradrλpeda jarasia:

–Djabarā, bārāba cawa panāa bārā tāēna Ācōrēba mīda naārā edasida judiorāēā jaradiamārēā.† Maļne dārābλra judiorāēba bedea bia Jesudebemada ūrīnapeda ijāsidadā.

⁸ Ācōrēba jūmarā sora cawa bλa. Maļ judiorāēba ijāsidade Ācōrēba cawabisia ādjirāra bia edasida. Idji Jaurera ādjirāa diasia dadjirāa naēna diada quīrāca.‡

⁹ Ācōrēba dadjirāra ādjirā ume quīrā awara oē basia. Ādjia ijāsidade ādji sora sagasia.

¹⁰ Bārāba ¿cārē cārēā Ācōrēba cawabidara igara panā? ¿Idjia sāvā oi cawaya māvā panaca? ¿Cārē cārēā dadjirāba, dadji drōēnabemarā bida poya odaē badada ādjirāa obi quīrā panā?

¹¹ Dadjirāba ijā panāa dadji Boro Jesuba idji biadeba dadjirāra, ādjirā sida ēdra edasida.–

† 14:19 Maļ Antioquiara Pisidia druade bλa. Hecho 13:44-51de. Iconio. Hecho 14:1-6de. ‡ 14:19 2 Corinto 11:25.

* 15:1 Genesis 17:12. † 15:7 Hecho 10:1-43. ‡ 15:8 Hecho 10:44-47.

¹² Mañne Bernabe Paulo bida nēbΛΓΛsidaa Ācōrēba ne ununacada ādjideba judiorāé tãēna osida. Mañba cawabisia idjira ādji ume bΛda. Mañne jūmarāba chupea ūri duanasidaa.

¹³ Mañ nēbΛΓΛpedadacarea Santiagoba jarasia:§

-Djabarā, mñ bedeara ūrīnadua.

¹⁴ Simoñba dadjirāa nēbΛΓΛasia Ācōrēba judiorāé crīcha bΛdeba ādjirāra edasida idji purudebemada beadamārēā.

¹⁵ Simoñba jaradara Ācōrēneba bedeadadaba bΛpedada quīrāca bΛa. Nāwā bΛ bΛa:

¹⁶ Māwānacarea mñra wayacusa zeya Davi jΛwaeđa bada āri bΛda bia oi carea. Daviba pe erobadara wayacusa mñā bia bΛya.

¹⁷ Māwā waabema ēberārāba, judiorāé mñā edadarāba mñra jΛrΛdia.

¹⁸ Dadjirā Boroba māwā jara bΛa. Idjia drōā naēna bΛba jūma mañgΛra ebuda cawabi bΛa.*

¹⁹ Mañ carea mñmaarā dadjirāba judiorāé Ācōrē ijābΛdara mñā sēniē panΛa jūma dadji judiorā ley ijā odamārēā.

²⁰ BaribΛΓΛ cartade bΛdida panΛa jΛwaba oda ācōrēa nedjara diađara codiē panΛda, audua nībadiē panΛda, animarā otrājΛ beadara codiē panΛda, idjaba oa sida codiē panΛda.

²¹ Māwā odiē panΛa dadji drōā naēnabema ewarideba Ācōrēba Moisea diađa leyra puruza jaradiabada bērā. Λnāūbada ewariza mañ leyra dadji judiorā dji jarebada deza jīgua lebadaa.-

²² Mañ crīchara Jesuba diabuedarāba, djabarā bororāba, jūma djabarā bida bia ūrīsidaa. Mañ bērā ΛcΛΓΛ edasidaa Paulo ume idjaba Bernabe ume Antioquiadaa wānamārēā. Silada, Juda Barsabā abada sida edasidaa. Ādjira djabarā tãēna dji dromarā basía.

²³ Ādjirā ume cartada nāwā bΛ diabuesidaa:

Jesuba diabuedarāba, djabarā bororāba, jūma djabarā bida nañ cartara bΛbΛdaa djabarā judiorāé Antioquia purudebema itea, Siria druadebema itea, Cilicia druadebema itea bida. Dairāba quīrīā panΛa bārāra bia pananida.

²⁴ Dairāba ūrīsidaa ΛcΛΓΛ ēberārāda nama bΛba bārāmaa wānapeda ādjia jaradia panΛ carea bārāra bio sopudapeda abeda cawa crīchađe panesidada.† BaribΛΓΛ mañ ēberārāra dairāba diabuedaē basía.

²⁵ Mañ carea ābaa dji Jaredapeda jūmarāba crīchasisidaa ΛcΛΓΛ djabarāda edadapeda bārāmaa diabuedida. Ādjira dadjia quīrīā panΛ djaba Bernabe ume, Paulo ume bida wānia.

²⁶ Minijīchiađe panΛne bida Bernabe Paulo ume dadjirā Boro Jesucritoba quīrīā bΛda o panabaria.

²⁷ Dairāba Judada, Sila sida diabuebΛdaa. Mañ djabarāba daiba nañ cartade bΛbΛda quīrāca jaradia.

²⁸ Ācōrē Jauremaarā, dairāmaa bida bia bΛa jūma dai judiorā leyra bārāra ogo ijā obidaēda. Ababe nañgΛda ijā obidia:

²⁹ jΛwaba oda ācōrēa nedjara diađara codiē panΛa, oa sida codiē panΛa, animarā otrājΛ beadara codiē panΛa, idjaba audua nībadiē panΛa. Jūma mañgΛda ijā osidara bia panania. Waaēa. Bia beadadua.

³⁰ Mañbe ādjia diabuepedadarāra Antioquia puruđaa wāsidaa. Jūēnapeda jūma djabarāda ābaa trΛnapeda mañ cartara diasidaa.

³¹ Djabarāba mañ cartara jīgua ledapeda bio bΛsridasidaa ādjirā crīchara biabida bērā.

³² Judara, Sila sida Ācōrēneba bedeadadarā basía. Mañ bērā ne zocārā jarasidaa djabarāba biara ijānamārēā idjaba zarea pananamārēā.

³³ Judara, Sila sida mama dārā pananapeda djabarāba ādji diabuepedadamaa jēda bia wābisidaa. [

³⁴ BaribΛΓΛ Silaba crīchasia biara bΛda Antioquiade beida.]‡

³⁵ Mañne Paulora Bernabe sida Antioquiade panesidaa. Ādjia, zocārā djabarā bida dadji Boro bedeara jaradia panasidaa idjaba beđa bia Jesudebemada ebuda jarabadjidaa.

Paulo Bernabe umebemada awara wāna

³⁶ DārābΛΓΛde Pauloba Bernabea jarasia:

-Puruza dadji Boro beđa jaradia pananamaa wayacusa wānaa djabarā sāwā duanΛ cawadi carea.-

§ 15:13 Mañ Santiagora Jesu djabaa. Santiagora idjaba Jacobo abadaa. Cāpūrīā bedeade Santiago trāra zesia "San Jacobo" isabe jarabΛdeba. Carta Santiago abadara mañ Santiagoba basía. * 15:18 Amos 9:11-12. † 15:24 Griego bedeade ΛcΛΓΛ cartade nañ sida bΛ bΛa: "Ādjia jaradia panΛa bārāra cacua wēāgōdida panΛda idjaba judiorā ley jūma odiida panΛda Ācōrēba ēdΛrΛ edamārēā." Hecho 15:1,5. ‡ 15:34 Griego bedeade ΛcΛΓΛ cartade mañ versicolura neēa.

³⁷ Mañne Bernabeba Juañ Marcoda ãdji ume ede quĩrĩã basia.

³⁸ Naãrã wãsidade mañ Juañ Marcoba Panpilia druade ãdjira amepeda jêda wãsia.[§] ãdji ume nocodaa jaradiade wãé basia. Mañ carea Paulomaarã bié basia Juañ Marcora wayacusa edeida.

³⁹ Paulora Bernabe ume mañ carea caicayadapeda awara wãsidaa. Bernabeba Marcora edapeda barcode Chipre druadaa wãsidaa.

⁴⁰ Mañne Pauloba Silada edasia idji ume wãmãrêã. Djabarãba ãdjira dadji Boro jawade bãsidaa idji biadeba carebamãrêã.

⁴¹ Mañbebãrã wãsidaa. Siria druade, Cilicia druade bida pãrãabãdade puruza djabarãra carebadãdidaa dadji Borora biara ãjanãmãrêã.

16

Timoteo Paulo ume nũbada

¹ Mañne ãdjira Derbe purudaa wãsidaa. Mamaãba Lистра purudaa wãsidaa.* Mama Jesu ãjã bã Timoteo abadada basia. Timoteo papara judio basia; Jesuda ãjã basia. Idji zezara griego basia.

² Djabarã Listradebemaba, Iconio purudebema bida mañ Timoteodebemada bia jarabadãdidaa.

³ Mañne Pauloba Timoteora ede quĩrĩã basia. Baribãrã jũmarãba cawa panasidaa Timoteo zezara griegoda. Mañ carea Pauloba Timoteora cacua wêãgosia judiorã mañ druade beaba idjidebemada bié crĩcharãnamãrêã. Mañbebãrã wãsidaa.

⁴ ãdji wãbãda puruza jarasidaa Jesuba diabuedarãba, djabarã bororã Jerusalemne beaba cartade bãpedãdara djabarãba ãjã o pananamãrêã.†

⁵ Mãwã djabarãba dadji Borora biara ãjãsidaa idjaba ewariza cãbanaara yõ wãsidaa.

Pauloba Macedonianebeba êberã ununa

⁶ Pauloda idji ume nĩna sida Prigia druade, Galacia druade bida pãrãã wãsidaa ãcõrê Jaureba bedeã Jesudebemara Asia druade idu jarabidaã bêrã.

⁷ Misia druade jũene wãsidade crĩchãsidaa Bitinia druadaa wãnida, baribãrã Jesu Jaureba maaaa bida idu wãbié basia.‡

⁸ Mañ bêrã Misia druade wãyã wãnapeda Troa purudaa jũene wãsidaa.

⁹ Diamasi Pauloba cãimocara quĩrãca unusia êberã Macedonia druadebemada ãta nũmãda. Mañ êberãba Pauloa nãwã bedeã djuburiasia: "Macedonianaa dairã carebaãde zedua."

¹⁰ Pauloba mañda ununa bêrã daiba cawasidaa ãcõrêba दौरã daira trã basida bedeã bia Jesudebemada Macedoniadebemarãa jaraãdamãrêã. Ara mañda wãni carea panesidaa.

¹¹ Troadeba jipa wãnapeda Samotracia morrode wibarisidaa. Nurêma Neãpoli purude jũesidaa.

¹² Mamaãba Pilipo purudaa jirũba wãnapeda mama dãrãsidaa. Mañ purura Macedonia druade puru droma basia. Romanorãda mama panabadãdidaa.

¹³ ãnãubada ewaride दौरã puru dajadaa wãnapeda doedaa wãsidaa. Crĩchãsidaa mama judiorãba ãcõrêa iwidiãdadada. Wãbãdade wêrãrãda ãbaa dji jawe duanãda unusidaa. Egede chũpanenapeda daiba ãdjirãa bedeasidaa.

¹⁴ Mañ wêrãrãnebemada aba Lidia abadãdidaa. Idjira Tiatira purudebema basia. Wua pursupursuada nêdobuebadjia. Mañ judioé wêrãba ãcõrêra waya basia. Dadji Boroba idji sode tãna bêrã Pauloba bedeã bãra Lidiaba quĩrãcuita ãrĩpeda ãjãsia.

¹⁵ Lidia, jũma idji dedebemarã sida borocuesidade dairãa bedeã djuburiasia idji dede panenamãrêã. Nãwã jarasia:

-Bãrãmaa mã wãrãda dadjirã Boroda ãjãsibãrã, mã dede panane zedãdua.-

Mãwã दौरã idji dede panebisia.

¹⁶ Ewari aba ãcõrêa iwidiãdamãa wãbãdade daiba nezocawêrã jai bara bãda unusidaa. Mañ wêrãba dji jaideba jarabadjia cãrêda sãwãida. Mañneba idji bororãba bio parata edabadãdidaa.

¹⁷ Mañ wêrãra Paulo caidu, dai caidu bida zebãrãde ara pichia jĩgua jarabadjia:

-jNañ êberãrã ãcõrê dji Dromaara bã nezocarã! ãdjia bãrãa jara panã sãwã mañ ãcõrêba êdrã edabarida.-

¹⁸ Idjia ewari zocãrã mãwã jĩgua jara nĩmi bêrã Paulora sêsia. Idjimãa acãpeda dji jaiã jarasia:

§ 15:38 Hecho 13:13. * 16:1 Paulora Bernabe ume naëna mañ umêbema purudaa wãsia. Hecho 14:6-23. † 16:4 Hecho 15:23-29. ‡ 16:7 Jesu jaure. Griego bedeade ãcãrã cartade bã bãa "ãcõrê jaure" wa ababe "jaure."

- Mla Jesucrito traneba bla jaraya: nal weranebemada ayã wãdua.-
 Ara maãda dji jaira edrasia.
- ¹⁹ Maãne nezocawerã bororãba cawasidaa idjideba waa parata edadaẽda. Maã carea Paulora, Sila sida jidadapeða puru bororãmaa edesidaa.
- ²⁰ Dji cawa obadarã quirãpita nũmanapeða jarasidaa:
 -Za panã judiorãba dadjirã purura quirũbiga panãa.
- ²¹ Dadji romanorãba ocara panãda ãdjia jaradia panãa.-
- ²² Maãne jũma dji arima duanãba Paulora, Sila sida orra edasidaa. Mãwã duanãne dji cawa obadarãba ãdjia cacuade jã panãra wẽãbidapeða bacuruba ubisidaa.¶
- ²³ Bio udapeða preso basidaa. Dji preso bea wagabarãa jarasidaa bio wagamãrẽã.
- ²⁴ Ara maãda preso bea wagabariba Paulora Sila sida preso bãbada dede eduara bade bãpeða ãdji jirũra chicharode catã nũmasia.
- ²⁵ Ariquetra babããde Pauloba Sila bida ãcõrẽa iwidi panasidaa idjaba idjia trãã panasidaa. Maãda waabema preso beaba urĩ panasidaa.
- ²⁶ Cawaẽne de uremiada wãsia. Maãgãba preso bãbada dera dji cãbãyã uresia. Jũma eda wãbadara ewacuasia. Preso bea jã bã carena sida jũma erã baecuasia.
- ²⁷ Maãne preso bea wagabarira arãmasia. Eda wãbada ewa nũmea unu side crĩchasia preso beara jũma mĩrũ wãbasidaa. Maã carea idji necoda eũta edasia iduba beui carea.
- ²⁸ Baribãã Pauloba jĩgua jarasia:
 -Bãduba beurãdua. Dairãra jũma nama duanãa.-
- ²⁹ Maãbe preso bea wagabariba ibirãda enebipeða Paulo, Sila panãmaa isabe edaa wãsia. Ne wayaaba cacua ure nũmãba ãdji jirũ caita barru cobesia.
- ³⁰ Maãbe ãdjira dajadaare edepeða iwidi sia:
 -Achirã, mla zcãrẽda oida bã ãcõrẽba mãra edra edamãrẽã?-
- ³¹ ãdjia panusidaa:
 -Bãa, bã eberãrã bida dadji Boro Jesucritoda jãnibãã, idjia bãrãra edra edaya.-
- ³² Maãbe dadji Boro bedeara idjia, jũma idji dedebemarãa bida jarasidaa.
- ³³ Ara maã diamasi preso bea wagabariba ãdji djara cõãpedadara sagãsia. Mãwãnacarea idjira, jũma idji dedebemarã sida borocuesidaa.
- ³⁴ Paulora, Sila sida idji dedaa edepeða ne cobisia. ãcõrẽ jããpedada bẽrã idjira, idji dedebemarã sida bio basridasidaa.
- ³⁵ Nurẽma dji cawa obadaba zarrarãda preso wagabarimaa nãwã jarade diabuesidaa:
 -Paulora, Sila sida edra bãdua.-
- ³⁶ Maãbe preso bea wagabariba Pauloa jarasia:
 -Dji cawa obadaba bãrãra edra bãbisidaa. Maãba necai wãnadua.-
- ³⁷ Baribãã Pauloba dji zarrarãa jarasia:
 -Daira romanorã bẽrã baridua carea preso bãcara panasidaa. Baribãã ãdjia daia bio iwidiãẽ jũmarã quirãpita ubidapeða preso basidaa. Maãda zcãra chupea edra bãbidica? jMãwãẽa! jãdjidra zedida panãa dai edra bãdi carea!-
- ³⁸ Pauloba jaradara zarrarãba dji cawa obadarãa jarade wãsidãa. Idjaba jarasidaa Paulora, Sila sida romanorãda. Maã urĩsideade dji cawa obadarãra ne wayasidaa.
- ³⁹ Ara maãda ãdjimaa wãnapeda quirã djuburia iwidiãidaa ãdjia opedadara quirãdoadamãrẽã. Maãbe edra bãdapeða bedea djuburiasidaa purudebemada ayã wãnamãrẽã.
- ⁴⁰ Paulo, Sila sida preso panana edrapedadacarea Lidia dedaa wãsidãa. Djabarã ume dji jãredapeða ãdjirã ume bedeasia dadji Borora biara jãnamãrẽã. Maãbebãã wãsidãa.

17

Tesalonica purude quirũbucapedada

- ¹ Paulora, Silara, ãdji ume nĩna sida Anpipoli purude, Apolonia purude bida wãyã wãnapeda Tesalonica purude jũene wãsidãa. Mama judiorã dji jãrebada deda basia.
- ² Pauloba obari quirãca judiorã ume dji jãrede wãsia. Domia uẽbe ãnãũbada ewariza ãdjirã ume bedea babadjia.
- ³ ãcõrẽ Bedeadeba idjia ebuda jaradiabadjia ãcõrẽba edra edabari diai jaradara bia mĩga baida basida, idjaba beupeða arẽbaida basida. Maã awara nãwã jarabadjia:
 -Mla bãrãa jara bã Jesura wãrãda ãcõrẽba edra edabari diai jaradaa.-
- ⁴ Acããã judiorãba maãgããra jãnapeda Paulo ume, Sila ume bida abaa panesidaa. Idjaba zocãrã gregorã ãcõrẽ waya beaba, acããã wẽrãrã dji dromarã bida jãsidãa.

⁵ BaribΛΓΛ judiorā Jesu Ijāé beara sođe bié duanesidaa. Maλ carea ēberā cadjiruarāda zocārā jΛredapeda purura quīrūbigade wāsidaa. Pirapodapeda Jasoλ dede eda wāsidaa Pauloda, Sila sida jidadapeda jūmarā quīrāpita nūmλni carea.

⁶ BaribΛΓΛ ādjira maλ dede ununaē basia. Maλ carea Jasoλda, λCΓΓΛ djabarā sida jidadapeda dji purudebema bororāmaa errebari edesidaa. Jūmarāba bia jarasidaa:

–Ēberārā jūma naλ ējūāne nēbΛra o panλba abari quīrāca nama ode zesidaa.

⁷ Maλ awara za βα Jasoλba ādjirāra idji dede bia edasia. Jūma ādjirāba dadji romanorā boroba obi bΛra igara panλa.* Jesumanada dadjirā boroada abadaa.–

⁸ Maλ ūrīsidade purura, ādjirā bororā sida quīrūbucasidaa.

⁹ Māwā duanane dji bororāba Jasoλa, waabemarāa bida jarasidaa ēdrλdi carea paratada diadida panλa. Diapedadacarea idu wābisidaa.

Paulo, Sila ume Bereade panana

¹⁰ Ara maλ diamasi djabarāba Paulora, Sila sida Berea puruđaa diabuesidaa. Jūēnapeda judiorā dji jΛrebada dedaa wāsidaa.

¹¹ Bereadebema judiorāra Tesalonicadebemarā quīrāca pananaē basia. ĀtebΛΓΛ Jesudebemara ūrī quīrā panasidaa. Ewariza Ācōrē Bedeara bio quīrācuita acλbadjidāa ādjia jara panara wārā cawaya.†

¹² Maλba zocārā judiorāba Jesura Ijāsidaa. Idjaba zocārā griego wērārā dji dromarāba, umaquīrārā dji dromarā bida Ijāsidaa.

¹³ Maλmisa judiorā Tesalonicadebemaba cawasidaa Pauloba Ācōrē bedeara Berea purude jaradia bλda. Maλ carea wānapeda mamabemarā sida quīrūbigasidaa Paulo bié odamārēā.

¹⁴ Ara maλda djabarāba Paulora pusadaa diabuesidaa. BaribΛΓΛ Silara, Timoteo sida Bereade panesidaa.

¹⁵ Paulo edepedadaba idjira Atena puruđaa diade wāsidaa. Maλbe Pauloba ādjirā ume bedeada diabuesia Silara, Timoteo sida idjimaa isabe zedamārēā. Ara maλda djabarāra jēda wāsidaa.

Paulo Atena purude bada

¹⁶ Pauloba Sila, Timoteo sida Atena purude jλā bλde unusia maλ purura jΛwaba oda ācōrēba bira bλda. Maλ bērā idji sođe bié besia.

¹⁷ Māwā bΛde Paulora judiorā dji jΛrebada dede ādjirā ume, judiorāē Ācōrē waya bea ume bida Jesudebemada bedea bΛbadjia. Maλ awara purude ewariza ēberārā duanama bedea bΛbadjia.

¹⁸ ΛCΓΓΛ ēberārā epicūreo crīcha ēpē beada, estoico crīcha ēpē bea sida mama panasidaa.‡ Maλ ēberārā Paulo ume bedea panane λCΓΓΛba ara ādjiduba iwidi duanasidaa:

–Jāl ēberā nēbΛrλi awua bλba λcārēnebemada bedea bλ?–

Dewararāba panusidaa:

–Āibemarāba ēpē bea ācōrēnebemada jaradia bλca bλa.–

Māwā jarasidaa Pauloba bedea bia Jesudebemada idjaba dadji λrēbadidebemada jaradia bada bērā.§

¹⁹⁻²⁰ Māwā panane Paulora Areópago eyadaa edesidaa ādji dji jΛrebada demaa. Maλbe jarasidaa:

–BΛa jaradia bΛra dairāmaarā crīcha djiwidia. Maλra dairāba wađi ūrīnacaa. Maλ bērā cawa quīrā panλa cārēda jara bλda. λBΛa dairāa jaradiaēca?–

²¹ Jūma Atenanebemarāba, drua āibemarā mama bea bida ababe crīcha djiwidi ūrīpedadada nēbΛrλbada bērā māwā iwidisidaa.

²² Maλne Paulora ādjirā ēsi Areópago eyade λta nūmepeda jarasia:

–Achirā Atenanebema, mλa unu bΛa bārāba zocārā ācōrēda bio ēpēbadada.

²³ Purude pΛrΓΓa nīne mλa unusia bārāba ādjirāa bia bedeadī carea opedadada. Mōgara oda abalde naλ bedeada bλ basia: “Ācōrē dadjia adua panλ itea oda.” Bārāba adua panλ Ācōrēa bia bedeadadaa. Ara maλ Ācōrēnebemada mλa bārāa jaraya.

* **17:7** Romanorāba ādjirā borora Cesar abadjidāa. Maλ ewaride Claudio abadada ādjirā boro basia. Maλ Claudiora dji boroda basia poa 41deba aba 54daa. † **17:11** Ādjia Ācōrē carta drōāra acλbadjidāa. Maλ ewaride Ācōrē carta djiwidira wadibida neē basia. ‡ **17:18** Griego Epicuro abadara basia 300 poa Jesu tođi naēna. Maλ Epicuroba jaradiabadjia ēberārāba ababe bΛsrida baidra wa necai baidra jΛrλdida panλda. Idji ēpē beada epicūreorā abadjidāa. Ādjirāba crīchāsidaa ādji ācōrē beaba ēberārāda crīchadacada. Maλne estoicorāba griego Zeno abadara ēpēbadjidāa. Ādjirāba jaradiabadjidaa naλ djaraba o quīrā bλda igaradida panλda, crīcha cawaara wānida panλda, idjaba ne jūmada ođida panλda dewararāba carebadaēne. § **17:18** Maλ griegorāba crīchāsidaa bΛa ācōrē dji umaquīrāda basida Jesu abadada maλne ācōrē dji wērāda basida λrēba abadada.

²⁴ Mañ Ācōrēba nañ ējūāra, nañ ējūāne nūma sīda jūma osia. Idjira bajānebema Boroa idjaba nañ ējūānebema Boroa. Idjira ēberāba oda dede bæcaa.*

²⁵ Bia bai carea iwīdicāa ēberāba idji itea ne omārēā.† Idjiabala jūma dadjirāa dia bla zocai bæadamārēā, lyābadamārēā, idjaba ne jūma dadjia erobaida bla erobeadamārēā.

²⁶ Idjia ēberā abalæba puruda zocārā yōbisīa jūma nañ ējūāne bæadamārēā. Idjia basīa mañgarā purura aba sālbe bæadīda idjaba sāma bæadīda.

²⁷ Māwā osia ēberārāba idjira jaradamārēā. Māwāra tānaca jarabada quīrāca āibērā ununisicada. Wārāda Ācōrēra tama blaēa, ātebala dadjirāza caita bla.

²⁸ Idjideba dadjirāra zocai bæaa, nībabadaa, idjaba panabadaa. Mañ bērā lalala bārānebemaba jarasīdaa: “Dadjirāra idji warrarāa.”‡

²⁹ Dadjirāda Ācōrē warrarābala, crīchadē panla Ācōrēra oro odada, parata odada, wa mōgara odada, mañgara ēberāba ara idji crīchadeba oda bērā.

³⁰ Ēberārāba Ācōrē adua bæadeba māwā opedadara idjia naēna iduaribisīa. Baribala idira jara bla jūma druazabemaba cadjirua igaradapeda idjida ījānamārēā.

³¹ Māwā quīrā bla idjia bla ewarīde jūma nañ ējūānebemarā jipa cawa oi bērā. Mañ awara aba edasīa māwā omārēā. Idjaba mañ ēberāra cawabisīa beu bæadada lrēbabīda bērā.–

³² Mañ beu bæda lrēbabīdabemaba ūrīsīdāde lalalara ipīdasīdaa. Baribala dewararāba jarasīdaa:

–Dewara ewarīde bla mañnebema bædea bla waya ūrīnia.–

³³ Mañbe Paulora ādjirā ume bæadada wāsīa.

³⁴ Lalala dji jare pananaba Paulo bædeara ījāsīdaa. Aba Dionisio basīa. Idjira mañ Areópogoma dji jarebadabemaba basīa. Idjaba wērā Damari abadaba, dewararā bīda ījāsīdaa.

18

Paulo Corinto purude bada

¹ Māwānacarea Paulora Atena purudeba Corinto purudaa wāsīa.

²⁻³ Mama judio Aquila abadada unusia. Mañ Aquilara Ponto druadebema basīa.* Dji quima Priscila ume Italia druadeba jūēpedadada dārāē basīa. Italiadeba ēdrasīdaa Romanebema boro Claudioba jūma judiorā Romane beara āyā wābīda bērā.† Corintode Paulora ādjīmaa wāsīa ādji quīrāca wua deda o cawa bla bērā. Mañbe ādji ume besīa ābaa trajai carea.

⁴ Anāubada ewarīza Paulora judiorā dji jarebada dede bædea bæbadjia judiorāba, griegorā bīda Jesura ījānamārēā.

⁵ Māwā blaē Silara, Timoteo sīda Macedonia druadeba jūēsīdaa. Mamaaba ltaa Pauloba ewarīza Ācōrē bædeada jaradīa bæbadjia. Idjia judiorā jarabadjia Jesura wārāda Ācōrēba ēdra edabari diai jaradada.

⁶ Baribala idjia jara bla ādjirāba igarasīdaa. Idjaba idjidebemada biē bædeabadjīdaa. Mañ carea Pauloba cacuade jla bla jarāpetapeda jarasīa:

–Bārāba mañ bædea igara panla carea Ācōrēba cawa obalade māra bædeade baēa. Mañgara ara bādjide bla. Namaaba ltaa māra judiorāēmaa wāya.–

⁷ Ara mañda judiorā dji jarebada dede jaradīa bæadada Ticio Justo dede jaradiade wāsīa. Mañ ēberārāba Ācōrēra waya basīa. Idji dera judiorā dji jarebada de orrocawa basīa.‡

⁸ Judiorā dji jarebada dedebema borora Crispo abadjīdaa.§ Mañ Crispoba, jūma idji ēberārā bīda dadji Borora ījāsīdaa. Mañ awara zocārā Corintodebemarāba ūrīsīdaa Pauloba Jesudebema jaradīa bla. Ījānapeda borocuesīdaa.

⁹ Ewari aba diamasi Pauloba cāimocara quīrāca unusia dadji Boroba idjīa nāwā jarabārada: “Ne wayarādua. Jaradīa badua. Chupearādua.

¹⁰ Māra bla ume bla. Ni abaaba bla poya biē odaēa, māa ēberārā zocārā nañ purude erobla bērā.”

¹¹ Mañ bērā Pauloba poa aba ēsīdra Ācōrē bædeara mama jaradīa besīa.

¹² Galioā abada Acaya druadebema boroda beside judiorāra bædea ausīdaa Paulo biē odī carea.* Idjira mañ Galioāmaa jīda edesīdaa.

* **17:24** 1 Reye 8:27; Hecho 7:48-50. † **17:25** Salmo 50:9-12. ‡ **17:28** Griego Arato abadaba ādji ācōrē Zeudebemada māwā basīa. * **18:2-3** Ponto druara idjaba Bitīnia abadjīdaa. Hecho 16:7. † **18:2-3** Claudioba māwā osia poa 49de. ‡ **18:7** Ticio Justo. Griego bædeade zocārā cartade ababe “Justo” bla bla. Lalalaba crīcha panla mañ Justora Pauloba “Gayo” trā jarabadjīda. Romano 16:23; 1 Corinto 1:14. § **18:8** Mañ Crispoēbemada Pauloba basīa 1 Corinto 1:14de. * **18:12** Mañ Galioāra Acayaēbema boroda besīa poa 51de.

¹³ Ādjirāba jarasidaa:

–Za baba ēberāra jara bala Ācōrēra wayadida panada baribara dadi romanorā leyba jara bal quirāca jaradiacaa.–

¹⁴ Paulo bedebara baside Galioaba judiorāa jarasia:

–Na ēberāba biē odabara wa cadjirua dromada odabara māa bārā bedeara sēē ūrcasia.

¹⁵ Baribara bārāba ababe bedea carea, bārā ācōrē trā carea, bārā ley carea bida ijara panala. Ma ēberā ara bāduba cawa odadua. Māa maḡadebemada cawa oi carea balēa.–

¹⁶ Māwā jarapeda āyā jarecuasia.

¹⁷ Ma ēberā jumarāba judiorā dji jarebada dedebema boro Sosteneda jidapeda ara mama puosidaa. † Baribara Galioaba ma carea crīchaē basia.

Paulo jēda Antioquīadaa wāna

¹⁸ Paulora Corinto purude dārā basia. Ma ēberā djabarā abaa jarepeda wāyana asia. Barcode badoi naēna Paulora Cencrea purude borobichia tlabisia Ācōrē itea ne oi jaradara jūma oda bēra. ‡ Ma ēberā Siria druadaa wāsia. Aquilara dji quima Priscila sida idji ume wāsidaa.

¹⁹ Wābadade Epeso purude jūesidaa. Mama Paulora Aquila, Priscila ume badada awara wāsia. Ma ēberā judiorā dji jarebada dedaa wāpeda judiorā ume Jesudebemada bedesia.

²⁰ Ādjirāba idjia bedea djuburiasidaa mama dārā bemārēā, baribara be quirāē basia.

²¹ Ātebāra wābārade nāwā jarasia:

–Ācōrēba quirāsira māra waya bārā acāde zeya.– §

Ma ēberā barcode badopeda Epesodeba wāsia.

²² Cesarea purude jūepeda Paulora Jerusaleānaa djabarā acāde wāsia. Mamaaba Antioquia purudaa wāsia.

Apolo Epesodaa zeda

²³ Paulo mama dārā badacarea Galacia druade, Prigia druade bida parrāa wāsia. Puruza Jesu ijā beaa jaradisia biara ijānamārēā.

²⁴ Ma ēberā judio Apolo abadada Epeso purude jūesia. Ma ēberā Apolora Alejandrīa purudebema basia. Idjira bia bedebadja idjaba Ācōrē carta sida bio cawa basia.

²⁵ Apoloba dadi Boro Jesu Ora dewaradeba cawasia. Jesudebemada bio basrida bedebadja idjaba aride jaradia babadja. Baribara borocueidebemada ababe Juāba jaradia badadrā cawa basia.*

²⁶ Ma ēberā Apoloba judiorā dji jarebada dede ne wayaa ne ē jaradia basia. Idjia jaradia bāra Aquilaba, Priscila bida ūrsidaa. Ma carea idjira āyā ededapeda Ācōrē Odebemada biara jaradisiaa.

²⁷ Māwānacarea Apolora Acaya druadaa wā quirā basia. Ma carea djabarā Epesodebemada idjira wāida bio bia bāda asidaa. Cartada basidaa Jesu ijā beaba idjira mama bia edadamārēā. Acayade jūeside Apoloba djabarā Ācōrē biadeba Jesu ijāpedadada bio carebasia.

²⁸ Idjia jaradia bāde judiorāba sewaada abādaza jumarā quirāpita ebuda cawababidja ādjia Jesudebemada āi crīcha panada. Ācōrē Bedeadeba cawababidja Jesura wārāda Ācōrēba ēdra edabari diai jaradada.

19

Paulo Epesode bada

¹ Apolo Corintode bāmisā Paulora ējūā eyaida bāde wāyā wāpeda Epeso purude jūesia. Mama Jesu ijā beada ācāra unusia.

² Idjia ma ēberā djabarāa iwidisia:

–Bārāba Jesu ijāsidade Ācōrē Jaurera edasidaca?

Ādjirāba panusidaa:

–Dairāba wadibida Ācōrē Jauredebemada ūrīnacaa.–

³ Ma ēberā Pauloba iwidisia:

–Māēteara ĩsāwā borocuesida?–

Ādjirāba panusidaa:

–Juāba jarada quirāca borocuesidaa.–

⁴ Ma ēberā Pauloba jarasia:

† 18:17 Jumarāba. Griego bedeadē zocārā cartade bā bāa; “Griegorāba.” ‡ 18:18 Numero 6:1-21.

bedeadē ācāra cartade na ē sida bā bāa; “Māra Jerusaleāne ewari droma zebāra bāde wāida bāa.”

1:1-8.

§ 18:21 Griego

* 18:25 Marco

-Juałba jarabadjia ēberārāba cadjirua obadara igaradapeda Ācōrēmaa zedamārēā. Māwā osidara idjia borocuebadjia. Mał awara jarabadjia aba idji caiēu zebłada ijānamārēā. Małgara Jesu basia.*

⁵ Mał ūrīsidade dadji Boro Jesu trłneba borocuesidaa.

⁶ Małbe Pauloba idji ļawa ādji ārł baside Ācōrē Jaurera ādjirāmaa zesia. Małne dewara bedeade bedeasidaa idjaba Ācōrēneba bedeasidaa.

⁷ Jūma ābaa ādjira doce panasidaa ļaa.

⁸ Jedeco ūbea Paulora judiorā dji ļarebada dedaa wā babadjia. Mama ne wayaa neē judiorā ume bedeaba babadjia Ācōrēra ādji Boroda ļadāmarēā.

⁹ Baribłga łcłrłga cłwłrłga zareacuadapeda ijānaē basia. Ēberārā quīrāpita Jesu Odehemada biē bedeabadjidaa. Mał carea Paulora ādji ume badada āyā wāsia. Idjia Jesu ijā beara jaradiabada dedaa edesia. Mał dera Tiranone basia. Mama ewariza Pauloba jaradia besia.

¹⁰ Poa umé māwā osia. Māwā jūma Asia druadebema judiorāba, judiorāē bida dadji Boro Jesudehemada ūrīsidaa.

Esceva warrarā sāvāpedada

¹¹ Ācōrēba zocārā ne ununaca waibłada Paulodeba obadjia.

¹² Pauloba baridua wua tānada ēberārāba cacua biē beamaa edebadjidaa. Małba dji cacua biē beara biabibadjidaa idjaba jairā sida ēberārā cacuadehemada āyā ļaretabadjidaa.

¹³ Mał ewaride łcłrłga judiorāba jai āyā ļarecua panada rłrłrłga nībabadjidaa. Małne dadji Boro Jesu trłneba jaira ēberārā cacuadehemada āyā ļareta quīrīsidaa. Nāwā jarasidaa: "Pauloba jaradia ļa Jesu trłneba młra jaraya: āyā wādūa."

¹⁴ Māwā o panrłga judio Esceva warrarā basia. Ādjira siete panasidaa. Escevara sacerdote bororānebema basia.†

¹⁵ Ewari aba jai āyā ļareta panane jaiba małgarā siete ēberārā jarasia:

-Jesura młra cawa ļaa. Paulo sida młra cawa ļaa. Baribłra bārāra łcai?-

¹⁶ Małbe ēberā jai bara ļalba ādjira orra edapeda jūma poyacuasias. Bio puocuada bērā ādjirā cacuara jūma cōācuasias. Małbe dji jai bara ļa dedeba ācada pira wāsidaa.

¹⁷ Jūma Epesode bea judiorāba, griegorā bida mał cawasidade ne wayasidaa. Małne dadji Boro Jesu trłnehemada bia bedeasidaa.

¹⁸ Mał ewaride zocārāba Jesura ijāsidaa. Małbe zedapeda ebuda jarasidaa ādjia jaiēba o pananada.

¹⁹ Ācłrłaba ādji carta jaiēbemada enenapeda jūmarā quīrāpita babuesidaa. Jūma małgarā carta nēbla cawasidade cincuenta mil parata torro nēblade basia.‡

²⁰ Māwā Ācōrēba idji ļaladeba oda carea dadji Boro Jesudebema bedeara łłmłra trł ļagasia. Małne Jesu ijā beara yō wāsidaa.

²¹ Māwānacarea Pauloba idji sođeba crīchasia Macedonia druade, Acaya druade bida rłrłrłapeda Jerusaleł puruđaa wāida. Idjaba jarasia: "Jerusalełne bapeda młra Roma puruđaa wāida ļaa."

²² Mał bērā idji carebabadarā Timoteoda, Erasto sida Macedonia druadaa na diabuesia baribłga idjira Asia druade besia.

Epesode quīrībucapedada

²³ Ara mał ewaride Jesu O carea ēberārāda cābana quīrībucasidaa.

²⁴ Małgara nāwā basia: ēberā Demetrio abadada basia. Mał ēberāra paratadebema ne obari basia. Deda ādji ācōrēwērā Artemisa de droma quīrāca djuburi ocuabadjia.§ Mał o ļadeba Demetrioba, idji ume ne obadarā bida parata waibłā edebadjidaa.

²⁵ Demetrioba mał ēberārāra, dewarabema ne obadarā sida ābaa dji ļaresia. Małbe nāwā jarasia:

-Achirā, bārāba cawa panla dadjirāba nał de zaque o panneba parata waibłā edabadada.

²⁶ Baribłga bārāba unu panla idjaba ūrī panla jāl Pauloba ļawaba oda ācōrēra dji wārāēana abarida. Idjia nał Epesode idjaba berara jūma Asia druade bida māwā jara nīa. Mał bērā zocārā ēberārāba Artemisara igarabłdaa.

* **19:4** Jesu. Griego bedeade łcłrłga cartade "Crito" bā ļaa. † **19:14** Zocārāmarā mał Escevaba jai āyā ļaretabłrłde ara idjira sacerdote dji dromaana abadjia paratada edai carea. ‡ **19:19** Cincuenta mil parata torro edai careara ēberāba cincuenta mil ewari trajadaa ļaa. § **19:24** Latīł bedeade Artemisara Diana trł jarabadjidaa. Griegorāba jarabadjidaa Artemisara biogoa beidebema idjaba warra toidebema ācōrēda.

²⁷ Maḷba dadjirāba nēdobue panḷara ēberārāba biē ununicada. Artemisa de droma sida waa trḷ ḅaga ḅaēsicada. Māwāra Asia druade, jūma naḷ ējūāne bida Artemisa ēpē panḷaba waa dji dromada crīchadaēa.–

²⁸ Maḷ bedea ūrīside bio quīrīnapeda bia jara duanesidaa:

–jBio bia ḅa Artemisa Epesodebemara!–

²⁹ Māwā duanane jūma purudebemarāra cawa crīchadaē piraposidaa. Maḷne ḷCARḷaba Paulo ume nībabadada umē jidadapeda puru dji jḷarebadadaa edesidaa: aba Gayo basia, ababemara Aristarco basia. Ādjira Macedonia druadebema basia.

³⁰ Paulora mama ēberārā ume bedeade wā quīrīā basia, baribḷARḷ Jesu ījā ḅeaba iduaribidaē basia.

³¹ Maḷ awara ḷCARḷA Asiadebema bororāba Pauloa bedeada diabuesidaa. Idji ume dji biarā bērā bedea djuburiasidaa dji jḷarebadadaa wārāmārēa.

³² Maḷmisa ābaa dji jḷare panḷama jūmarāba cawa crīchadaē bērā ḅaga nūmesia. Jūmarāda quīrīā awara bia duanasidaa. Zocārāba adua panasidaa cārē cārēā ābaa dji jḷare duanāda.

³³ Māwā duanane ḷCARḷaba judio Alejandroda edasidaa puru quīrīāpita bedeamārēa. Māwā osidaa dewara judiorāba idjira nocodaa chābari edepeada bērā. Maḷne Alejandroba jūmarāda jḷwaba chupeabisia. Idjia jara quīrīā basia judiorāra bedeade panḷēda.*

³⁴ BaribḷARḷ idjira judioda cawasidaa jūmarāba nāwā dārā bia jarasidaa:†

–jBio bia ḅa Artemisa Epesodebemara!–

³⁵ Maḷbe Epesodebema carta ḅabariba ēberārā powua nūmARA chupeabipeda jarasia:

–Achirā Epesodebema, jūmarāba cawa panḷa ācōrēwērā Artemisa de dromara, idji zaca ḅa bajāneba baeda sida dadji purude wagabadada.

³⁶ Nī abāba maḷgara poya sewaada adaēa. Maḷ bērā biara ḅa chupeadida. Bio crīchadaēne ni cārē sida orānadua.

³⁷ Naḷ ēberārāba dadjirā ācōrēwērā de dromane ne dradaē panḷmīna wa idjidebemada biē bedeadaē panḷmīna bārāba namaa enesidaa.

³⁸ Demetrioba idji ume ne obadarā bida djārāda jara quīrīā panḷBARḷ, nēBARA cawa obadarā quīrīāpita wānida panḷa.

³⁹ Bārāba dewara nēBARada jara quīrīā panḷBARA, dji bororāba puru ābaa jḷare panḷne jaradadua. ĀdjibarḷARḷ cawa jaradia.

⁴⁰ Idī quīrībucapedāda carea romanorāba jaradīsicaa dadjirāba ādji leyra igara panḷa. Ādjia cārē cārēā māwā osidaada adibARḷ, ni cārē sida poya panunaēa.–

⁴¹ Māwā jarapeda dji carta ḅabariba jūmarāda wābigasia.‡

20

Paulo Macedonianaa, Greciadaa bida wāna

¹ Māwā quīrū duananacarea Pauloba Jesu ījā ḅeara trḷcuapeda ādjirā ume bedeasia dadjirā Borora biara ījānamārēa. Maḷbe wāyaana apeda ojūēcuapeda Macedonia druadaa wāsia.*

² Jūma maḷ druade PARTḷA nībaside djabarāda carebadajia dadjirā Borora biara ījānamārēa.† MaḷbeBARḷA Grecia druade jūesia.

³ Mama jedeco ūbea basia. Paulo Siria druadaa barcode wāi baside cawasia judiorāba idji biē odi carea bedea ausidada. Maḷ carea Macedonia druareba wāsia.

⁴ Pirro warra Sopater Berea purudebemada, Segundo idjaba Aristarco Tesalonica purudebemada, Gayo Derbe purudebemada, Tiquico idjaba Tropimo Asia druadebemada, Timoteo sida idji ume Asia druadaa wāsidaa.‡

⁵ Maḷ djabarāra dai na wānapeda Troa purude jḷā panasidaa.

⁶ Paḷ ēsābari neē ḅa cobada ewari baḷacarea दौरa Pilipo purudeba barcode wāsidaa. Ewari juesumane ādji ume Troade dji unusidaa. Mama siete ewari panesidaa.

Troa purude duanana

⁷ Maḷbe nabema ewari domiane Jesu ījā ḅea ume ābaa dji jḷaresidaa Jesu quīrānebaḷi carea cobadara codi carea.§ Maḷne Pauloba jaradia ḅasia. Nurēma wāida ḅa bērā wadi ariquētra bedea basia.

⁸ Dairāra ḷtaarebema dejāne ābaa dji jḷare panasidaa. Ībīrāda zocārā coa nūmeasia.

* **19:33** Griego bedeade maḷ versicolora ebuda ḅaēa. † **19:34** Dārā. Griego bedeade ḅa ḅa “hora umē.” ‡ **19:41** ḷCARḷA cartade versículo 41ne ḅa BARA versículo 40de ḅa. Maḷne versículo 41ra neēa. * **20:1** Ojūēcuapeda. Griego bedeade zocārā cartade maḷra neēa. † **20:2** Paulora poa aba ēsara Macedonia druade ḅasia. Maḷne carta 2 Corinto abadada ḅasia. ‡ **20:4** Asia druadaa. Griego bedeade ḷCARḷA cartade maḷra neēa. § **20:7** Jesu quīrānebaḷi carea cobadada codi carea. Griego bedeade ḅa ḅa “paḷ cōrācuadapeda cosidaa.” Luca 22:19-20; Hecho 2:42; 1 Corinto 11:23-26.

⁹ Mañne cūdra Eutico abadada dajadaa acɫbadade chūmasia. Paulora dārã bedea ɫɫ bēřã maɫ cūdrara daupeaba cãr dogosia. Māwã ɫɫde deĵã ũbeadeba uđu wāsia. Idjira jaidadada ēberārãba bara edasidaa.

¹⁰ Paulora uđaa zepeda dji cūdra ɫɫɫ ɫarru cobepeđa ɫɫɫɫɫɫɫ. Mañne jarasia:

-Dauperarãnadua. Idjira zocai ɫɫɫ.-

¹¹ Paulora wayacusa dede eda wãpeda Jesu quĩrãnebadĩ carea cobadada ãdjirã ume cosia. Mañbe wadibida bedea ɫɫde ɫɫnadɫpeda wāsia.

¹² Dji cūdrara diguidaa zocai edesidaa. Mañ carea jūmarãda ɫɫsrida duanesidaa.

Troadeba Mileto purudaa wãpedada

¹³ Paulora Asoɫ puruđaa óare wã quĩrĩāsia. Baribɫɫɫɫ daira barcode na wãbisia. Mama idjira badoyada asia. Daira ara maɫda wāsidaa.

¹⁴ Asoñne Paulo ume dji ununapeda barcode ɫɫadosia. Mañbe Mitilenē purudaa wāsidaa.

¹⁵ Mamaaba wãnapeda nurēma Quío morro quĩrãpe jūēne wāsidaa. Nurēma Samo purude wibarisisidaa. Mañbe Trogiliode wibaridapeda nurēma Mileto purude jūēsidaa.*

¹⁶ Paulora Asia druade dārã ɫɫ amaaba Epeso purude wibariē wãyã wāsia. Idjira isabe Jerusaleñne jūē quĩrĩã basia. Idjia crĩchasia poya jūēibɫɫɫ Pentecoste ewariēde mama baida.

Pauloba djabarã Epesodebemarãa beedeada

¹⁷ Mileto purude ɫɫde Pauloba Epesodebema djabarã wagabadada trɫɫɫɫɫ.

¹⁸ Idjima jūēsidaa Pauloba jarasia:

-Bãrãba cawa panɫɫa mɫ naɫ Asia druade jūēnaneba aba wãɫɫɫɫɫɫ sãwã bãrã tãēna nĩɫɫɫɫɫɫɫ.

¹⁹ Mɫra dji dromada crĩchaē dadjirã Boroba quĩrĩã ɫɫra o basia. Edaude jã ɫɫɫɫɫɫɫ idjaba judiorãba mɫra biē o quĩrĩã panana bēřã bia mĩga ɫɫɫɫɫɫɫ.

²⁰ Mãwãmĩna mɫa jūmarã quĩrãpita, bãrã deza bida bãrã carebai carea jaradia ɫɫɫɫɫɫɫ. Ni mañrĩ bida jaradia ama baca basia.

²¹ Judiorã, judiorãēa bida mɫa jarasia cadjirua obadara igaradapeda Ācōrēmaa zedamãrēã idjaba dadjirã Boro Jesucritora jãnamãrēã.

²² Jãñbe Ācōrē Jaureba mɫra wãbi ɫɫ bēřã Jerusaleñnaa wãya.† Baribɫɫɫ mɫa adua ɫɫɫã jãma cãrēda sãwãida.

²³ Ababe cawa ɫɫɫ Ācōrē Jaureba mɫa puruza ebuđa jarabarida mɫra bia mĩga ɫɫɫɫɫɫɫ idjaba preso ɫɫɫɫɫ.

²⁴ Baribɫɫɫ mañnebemada mɫa jūmawãyã crĩchacaa, mɫ bia ɫɫaira jɫɫɫ ɫɫ bēřã. Ababe dadjirã Boro Jesuba mɫa obi ɫɫra pãrã quĩrĩã ɫɫɫ. Mañ bēřã bedea bia Ācōrēba idji biadeba careba ɫɫdeɫɫɫɫ mɫa jara ɫɫaya.

²⁵ Ācōrēba idji ēberãrã bia pe erobeɫɫɫɫ mɫa bãrãa jara ɫɫɫɫɫɫɫ. Baribɫɫɫ idji cawa ɫɫɫ bãrãba mɫra waa ununaēda.

²⁶⁻²⁷ Mɫa ne wayaa neē Ācōrēba bãrã itea o quĩrĩã ɫɫɫɫɫ ebuđa jara ɫɫɫɫɫɫɫ. Mañ carea idji mɫa jaraya: abɫada aduaibɫɫɫ, mɫra beedeade ɫɫɫ.

²⁸ Ācōrēba idji Warra oadeba ēberãrãra idji itea edasia.‡ Ācōrē Jaureba bãrãra ɫɫcãrĩa djabarãra waga pananamãrēã. Mañ bēřã ara bãduɫa bio quĩrãcuita beađadua idjaba Ācōrē warrarã sida jūma waga pananadua.

²⁹ Mɫa cawa ɫɫɫ mɫ wãnacarea ēberã cadjiruarãda usa cadɫɫa quĩrãca bãrã tãēna zedida djabarã jūma ãrĩni carea.

³⁰ Ara bãdjidebemarã bida sewada jaradiadia Jesu jã bēarãba ēpēnamãrēã.

³¹ Mañ carea quĩrãcuita beađadua. Quĩrãnebađadua mɫa poa ũbea ãsa, diamasi bida jã ɫɫɫ bãdjiza sãwã nĩbađida panɫɫa jaradia ɫɫɫɫɫ.

³² Jãñbe djabarã, mɫa bãrãra Ācōrē jɫwade ɫɫaya. Idji biadeba dadjirã careba ɫɫdeɫɫɫɫ beedeara quĩrãnebađadua. Idji biadeba ɫɫɫada diabarã bãrãba biara jãnamãrēã. Idjia diai jarađara idji biadeba bãrãba edadia. Jūma idji itea bia ɫɫđarãba mañra edadia.

³³ Mɫa djãrã paratada, oroda, cacuaēde jãbari sida ara mãdji itea awuaē basia.

³⁴ Bãrãba bio cawa panɫɫa ara mãdji jɫwaba trajasida mɫa erobeida ɫɫra edai carea idjaba mɫ ume nĩnaa diai carea.

³⁵ Jūma mɫa oadaēba bãrãa cawabisia ɫɫɫa traja panɫneba dji poya trajadaē quedeada carebađida panɫɫa. Quĩrãnebađida panɫɫa dadjirã Boro Jesuba nãwã jarasida: “Djãrãa ne dia ɫɫra Ācōrē quĩrãpita biara ɫɫɫ djãrãneba ne eda ɫɫ cãyãbara.”-

³⁶ Mãwã jaradacarea Paulora chĩrãborode cobepeđa jūma ãdjirã ume Ācōrēa iwidisia.

* **20:15** *Trogiliode wibaridapeda.* Griego beedeade zocãrã cartade mañra neēa. † **20:22** *Ācōrē Jaureba mɫra wãbi ɫɫ bēřã.* Griego beedeade mañba idjaba jara ɫɫɫ: “Mɫ jaurede wãida ɫɫɫada cawa ɫɫ bēřã.” ‡ **20:28** *Ācōrēba idji Warra oadeba.* Griego beedeade ɫɫcãrĩa cartade ɫɫ ɫɫɫ: “Dadjĩ Boroba ara idji oadeba.”

³⁷ Maḷbe bia wābidi carea jūmarā bio jīā panḷba Paulora ojūēnapeda isōsidāa.

³⁸ Bio sopuasiidāa waa ununaēana ada bēra. Maḷbe idjira barcodāa diade wāsidaa.

21

Jerusalemāna wāpedada

¹ Maḷ djabarā amenapeda dairāra barcode Cos morrodaa jipa wāsidaa. Nurēma Roda morrodaa wānapeda Patarā purude jūēne wāsidaa.

² Maḷ Patarāde barco Penicia druadaa jipa wāi carea ḷada unusidaa. Maḷgḷade badodapeda wāsidaa.

³ Wāḷdade Chipre morro dromada jḷawa acḷare unusidaa baribḷḷḷ Siria druadaa wāyā wāsidaa. Barcodebemarāba ne ameni carea Tiro purude wibarunidaa.

⁴ Mama dairāba Jesu iḷā beada unupedada bēra ādjirā ume siete ewari panesidaa. Maḷne ādjirāba Ācōrē Jauredeba Pauloa jarasidaa Jerusalemāna wārāmārēā.

⁵ Maḷ siete ewari badacarea dairāra wāsidaa. Jūma djabarāra, ādji quimarā, ādji warrarā sīda dairā ume puru dajadaa wāsidaa. Mama pusa iḷāde chīrāborode duanenapeda Ācōrēa iwīdisidaa.

⁶ Maḷbe wāniana adapeda barcode badosidaa. Maḷne ādjirāra diguidaa wāsidaa.

⁷ Maḷbe Tirodeba barcode wānapeda Tolemaida purude jūēsidaa. Mama djabarā acḷade wānapeda ādjirā ume ewari aba panesidaa.

⁸ Nurēma wānapeda Cesarea puru dromane jūēsidaa. Mama Pelipe dede panesidaa. Maḷ Pelipera beada bia Jesudebema jarabari basia. Djabarā carebadamārēā siete edapedadadebema basia.*

⁹ Idjia caurāda waḷi quima edadacada quīmārē erobasia. Maḷ wērārāra Ācōrēneba bedeabadarā basia.

¹⁰ Mama dārā panḷne Ācōrēneba bedeabari Agaboda Judea druadeba zesia.

¹¹ Dairā acḷade zeside Paulo bi trājḷbarida edasia. Maḷba ara idji jīrūra, jḷawa sīda jḷpeda nāwā jarasia:

–Ācōrē Jaureba nāwā jara ḷaa: naḷ bi trājḷbari djibarida judiorāba Jerusalemāne nāwā jḷnia. Maḷbe judiorāēa jīda diadia.–

¹² Maḷ ūrīsīdade dairāba, djabarā Cesareadebema bīda Pauloa beada djuburiasidaa Jerusalemāna wārāmārēā.

¹³ Baribḷḷḷ Pauloba jarasia:

–ḷCārē cārēā jīā panḷ? ḷCārēā mḷra jāwā sopuabi panḷ? Ababe mḷ jḷnamārēā ḷāēa, āteḷḷḷ Mḷ Boro Jesu beada carea Jerusalemāne beui carea ḷaa.–

¹⁴ Maḷne dairāba idjia jara panesidaa wārāmārēā baribḷḷḷ idji crīchara poyadaē basia. Maḷ bēra waa maḷnebemada bedeadaē basia. Āteḷḷḷ jarasidaa:

–Māwā ḷaibḷḷḷ, dadjirā Boroḷa quīrā ḷḷ quīrāca oya.–

¹⁵ Maḷbe wāni carea jūma odapeda Jerusalemāna wāsidaa.

¹⁶ ḷCḷḷḷ Jesu iḷā bea Cesareadebemada dairā ume wāsidaa. Ādjia ēberā Mnasoḷ abadamaa edepapeda dairāra idji dede panesidaa. Idjira Chipredebema basia. Jesu iḷānada dārāḷḷḷ basia.

Paulo Jerusalemāne Santiago ume bedeada

¹⁷ Jerusalemāne jūēsīdade djabarāba dairāra bio ḷasrīda edasidaa.

¹⁸ Nurēma Paulora dairā ume Santiago acḷade wāsidaa.† Djabarā bororā sīda jūma mama duanasidaa.

¹⁹ Maḷbe Pauloba “mērā djabarā” apeda Ācōrēba idjideba judiorāēma odada jūma daucha nēḷḷḷḷḷ.

²⁰ Maḷ ūrīsīdade djabarāba Ācōrēa bia bedeasidaa. Maḷbe ādjia Pauloa jarasidaa:

–Djaba, ḷaa cawa ḷaa judiorā bio zocārāba Jesura iḷā panḷda. Ācōrēba Moisea diada ley sīda ādjirāba bio ēpēbadaa.

²¹ Baribḷḷḷ ādjirāba ḷādebemada sewada ūrīsīdade. ḷCḷḷḷḷḷ ādjirā jarasidaa ḷaa jūma judiorā griego tāēna bearāa Moiserā igarabi ḷada, ādji warrarāra cacua wēāgobicada, idjaba waabema dadji judiorāba obada sīda obicada.

²² ḷSāwā odi maḷra sewada cawadamārēā? ḷḷ jūēnara dārāēne cawadāia. Maḷbe wārāda ḷḷ biē odi carea powuadāia.‡

* **21:8** Hecho 6:1-6; 8:1-13, 26-40. † **21:18** Maḷ Santiagora Jesu djabaa. Santiagora idjaba Jacobo abadaa. Cāpūrīā bedeade Santiago trḷra zesia “San Jacobo” isabe jarabḷḷḷdeba. Carta Santiago abadara maḷ Santiagoba ḷasia. ‡ **21:22** Maḷbe wārāda ḷḷ biē odi carea powuadāia. Griego bedeade ḷCḷḷḷḷḷ cartade maḷra neēa.

²³ Maḷ carea daimaarā bḷa nāwā oida bḷa: dairā tāēna djabarāda quīmārē panḷa. Ādjia Ācōrē quīrāpita ne oi jarapedadara jūma obḷadaa.

²⁴ Maḷ djabarāra Ācōrē de dromanaa ededua. Mama Ācōrē quīrāpita bia beadi carea odadua. Ādjia Ācōrēa diadida panḷra bḷabḷra diadua. Māwāra ādjira poya borobichia tḷdia cawabidi carea ādjia ne oi jarapedadara jūma osidada.[§] Maḷba jūmarāba cawadīa bḷdebema jara panḷra sewada, idjaba cawadīa bḷra wārāda jipa nībabarida Moise leyba jara bḷ quīrāca.

²⁵ Baribḷra judiorāē Jesu ījā beaba odida panḷra daiba cawa jaradapeda cartade bḷsidaa: ādjirāba nedjara jḷwaba oda ācōrēa diadada codiē panḷa, oa sida codiē panḷa, animarā otrājḷ beada sida codiē panḷa, idjaba audua nībadiē panḷa.*

²⁶ Nurēma Pauloba, maḷ ēberārā bida jḷwa osidaa Ācōrē quīrāpita bia beadi carea. Maḷne Ācōrē de dromanaa wānapeda jarasidaa cārē ewaride Ācōrē quīrāpita bia pananida. Maḷ ewaride ādjia Ācōrēa animarāda babue diadida panasidaa.

Judiorāba Paulo jidapedada

²⁷ Baribḷra siete ewari jūēbḷra baside ḷcḷra judiorā Asia druadebemada Ācōrē de droma dajada panasidaa. Maḷ judiorāba Paulo unusidade jūma ēberārā arima duanḷra quīrūbigadapeda Paulora jidasidaa.

²⁸ Maḷne jīgua jara panasidaa:

–īIsraelerā, dairāra carebaadua! Naḷḷra ēberāba druaza jaradia bḷa dadji israelerāra, dadjirā leyra idjaba Ācōrē de droma sida biē tabeada. īMaḷ awara griegorāda Ācōrē de droma caita edesia!† †Naḷ de ababe Ācōrē itea bḷda biē bḷasia!–

²⁹ Ādjirāba māwā jarasidaa Tropimo Epesodebemada Paulo ume purude nīda unupedada bēra. Crīchāsidaa Pauloba Tropimora Ācōrē de droma caita ede bḷsida.

³⁰ Maḷne jūma Jerusaleḷnebemarā quīrūnapeda piraposidaa. ḷcḷra Paulora jidapedada Ācōrē de droma dajadaa errebari edesidaa. Maḷbe eda wābadara jūma jūātrḷcuasidaa.

³¹ Paulo bea quīrā panḷmisa abaḷba romano sordaorā boro dji dromaa jarade wāsia jūma Jerusaleḷne duanḷra quīrūbucāsidaa.

³² Ara maḷda idji sordaorāda, ādji bororā sida trḷpeda ēberārā quīrūbuca duanḷmaa pira wāsidaa. Judiorāba ādjirā zebḷda unusidade Paulo puo pananada idu bḷsidaa.

³³ Sordaorā boro dji droma araa jūēsīde Paulora jidapeda carena umēba jḷ bḷbisīa. Maḷbe ēberārā powua nūmḷa iwīdisīa Paulora caida idjaba cārēda osi cawaya.

³⁴ Maḷne jūmarāda quīrā awara bīa duanasidaa. Baribḷra sordaorā boro dji dromaba cawa ūrīca basīa ēberārā bio bḷga duanḷ bēra. Maḷ carea Paulora sordaorā duanabadamaa edebisīa.

³⁵ Dji dumema jūēsīdade mamaḷba sordaorāba Paulora jira edesidaa, judiorāra bio quīrū duanḷ bēra.

³⁶ Ādjirāba sordaorā caidu jīgua jarabadjidaa:

–īIdjira beatadadua!–

Pauloba judiorā powua duanḷa jarada

³⁷ Sordaorāba Paulo ādjirā duanabada dede eda edebḷdade Pauloba ādjirā boro dji dromaa griego bededeaba iwīdisīa:

–¿Bīa bḷca mḷra bḷ ume bedeaida?–

Dji dromaba panusīa:

–¿Bḷa griego bedeara cawa bḷca?–

³⁸ ¿Bḷēca Egiptodebema, ēberārā sāḷbeda quīrūbigadada? ¿Mīā beabadarāda ējūā pōāsa ewaraga bḷdaa mil quīmārē pe edesiēca?–

³⁹ Maḷne Pauloba jarasīa:

–Māwāēa, mḷra judioa. Cilicia druadebema. Tarso puru dromane tosidāa. Mḷ quīrā djuburia puru quīrāpita idu bedebidua.–

⁴⁰ Dji dromaba idu bedebisīa. Maḷbe Paulo dumene ḷta nūmḷba idji jḷwaba ēberārāra chupeabisīa. Chupeasidade hebreo bededeade bedeasia.

22

¹ Pauloba jarasīa:

–Mḷ djabarā, mḷ bororā, ūrīnadua. Ara mḷdjidebemada jaraya.–

§ 21:24 Numero 6:13-20. * 21:25 Hecho 15:28-29. † 21:28 Judiorāra Ācōrē de droma caita wānida panasidaa baribḷra griegorāra jīgabe panenida panasidaa.

2 Idjira hebreode bedeada ðada ùrísida bërã ádjirãra chupea duanesídaa. Mañne Pauloba jarasia:

3 –Mñra judioa. Cilicia druade Tarso purude tosidaa. Baribarã mñra nama Jerusaleñne warisia. Jaradiabari Gamalielba mña juma dadji drõã naëñabemarã leyba jara ðara bio jaradiasia.* Mña Ácõrëra bio ëpë babadjia bärãba ëpëbada quírãca.

4 Mañba O Djiwidi ñã beada bië oi carea mña ëpëbadjia. Umaquírãrãda, wërãrã sida preso ðacuabisia. Idjaba ðara beabisia.

5 Mañgara sacerdotë dji dromaba, juma judio drõãrã dji dromarã bida cawa panãa. Ádjia mña cartada diasídaa judiorã Damascodëbemaba cawadamãrëã O Djiwidi ëpë beara mña jidaida ðada. Mañba mñra Damascodaa wãsia ádjirã nañ Jerusaleñnaa jida enepeda dji bororãba cawa odamãrëã.

6 Baribarã Damascodë jüëbodode umatipa basica ða. Mañne cawaëne bajãneba uruada mñma jãrã tẽusia.

7 Mñ egode ðeside bedeada ùrísia. Mañ bedeaba mña jarasia: “Saulo, Saulo, ¿cãrë cãrëã mñra bië oi carea ëpë ða?”

8 Mña iwidiisia: “Mñ boro, ¿ðara cai?” Idjia panusia: “Mñra Jesu Nazaredebemaa. ða bië oi carea ëpë ðara mña.”

9 Mñ ume nñnaba mañ urua unusidade dauperasídaa, baribarã mñ ume bedeabarã ùrĩnaë basia.†

10 Mañne mña iwidiisia: “Mñ boro, ¿ðara cãrëda quírã ða mña oida?” Dadji Boroba panusia: “Piradrãpeda Damascodaa wãdua. Mña jãma jaraya cãrëda oida ðada.”

11 Mañ urua jãrã tẽubarãba mñra dauberreasia. Mañ bërã mñ ume nñnaba mñ jãwade jidãpeda Damascodaa edesídaa.

12 Mama ëberã Ananiã abadada basia. Mañ Ananiãba Ácõrëda waya ða bërã dadjirã leyra bio ñã o basia. Juma judiorã Damascodëbemaba idjidebemaba bia bedeabadjidaa.

13 Mañ Ananiãba mñra acãde wãsia. Caita wãpeda jarasia: “Djaba Saulo, wayacusa ða dauba unu bedua.” Ara mañda mñ daura biãpeda idjira unusia.

14 Mañbe Ananiãba jarasia: “Ácõrë dadji drõã naëñabema ume ðadaba ðara edasia idjia quírã ðada cawamãrëã, dji jira ðada unumãrëã, idjiba idji bedeabarãda ùrĩmãrëã.

15 Juma ða ununada, ùrĩna sida jumarãa jaraya.

16 ¡Waa jãrãdua! Piradrãpeda borocuedua. Idjia iwidiidua. ða cadjirua odara idjia juma quírãdoaya.”

17-18 Mãwãnacarea mñra jëda Jerusaleñnaa zesia. Ewari aba Ácõrë de dromanaa wãpeda idjia iwidi basia. Mañne mña cãmocara quírãca dadji Boroda unusia. Idjia mña jarasia: “Jerusaleñneba isabe ãyã wãdua. ða mñnebemaba jara ðara namabemarãba ñãnaëa.”

19 Ñãnaida crĩcha ðada bërã mña nãwã jarasia: “Mñ boro, ádjirãba bio cawa panãa naëna mñra judiorã dji jarebada deza wãpeda ða ñã beara jidãpeda puobadjida idjaba preso ðabadjida.

20 ðadëbema bedeada ða carea Estebal beasidade mñ sida arima basia. Idji beabdadada mña bia unusia. Mañ awara ádjia ðãrã jãbadara mña waga basia.”

21 Baribarã dadji Boroba mña jarasia: “Wãdua. Mña ðara tamã judiorãémaa diabueya.”–

Romanorãba Paulo soaba udiã panana

22 Pauloba jara ðara judiorãba chupea ùrĩ duanasídaa. Baribarã Ácõrëba idjira judiorãémaa diabueyada aside jigua jara duanesídaa:

–jãrã ëberãra zocai ðacara ða! ¡beaddua!–

23 Mãwã bia duanane ádjia ðãrã jãbadara quírübideba jãrãpe duanesia idjaba egoro porara ðtaa jãmãposídaa.

24 Mañ bërã sordaorã boro dji dromaba jarasia Paulora sordaorã duanabada dede eda ededãpeda soaba udamãrëã. Mãwã obisia Pauloba jaramãrëã cãrë cãrëã judiorãra idji ume quírũ duanada.

25 Baribarã idji udi carea jãbadada Pauloba sordaorã boro arima ða jarasia:

–¿Bãrãba romanoda udiã panãca idji cawa odi naëna?–

26 Mañ ùrísida sordaorã borora dji dromamaa wãpeda jarasia:

–¿ða cawa ðaca cãrëda obãrãda? Jãrã ëberãra romanoa.–

27 Mañbe sordaorã boro dji dromara Paulomaa wãpeda iwidiisia:

–¿Wãrãda ðara romanoca?–

Pauloba panusia:

* 22:3 Hecho 5:34-39. † 22:9 Dauperasídaa. Zocãrã carta griego bedeade beade mañ bedeara neëa.

–Māē, m̄ra romanoa.–

²⁸ Sordaorā boro dji dromaba jarasia:

–Romano bai carea m̄ra paratada waiβla diasia.–

Pauloba jarasia:

–M̄ra todadeba romanoa.–

²⁹ Ara maḷda Paulo udi carea pananaba idu βasidaa. Sordaorā boro dji dromaba Paulora romanoda cawaside bio ne wayasia romanoda ubi carea j̄lbida bēra.

Paulo judio dji droma bearā quīrāpita bada

³⁰ Nurēma sordaorā boro dji dromaba wadibida cawa quīrā basia cārē cārēā judiorāba Paulora biē jara panasidada. Maḷ carea idjira carenaba j̄l badada ērā βasia.† Maḷbe sacerdote bororāda, jūma judiorā dji dromarā sida ābaa jaresia. Maḷne Paulora enepeda ādjirā quīrāpita βasia.

23

¹ Pauloba judiorā dji dromarāmaa acāpeda jarasia:

–M̄l djabarā, m̄ra necai βla cawa βl bēra idi bida Ācōrē quīrāpita bia nīda.–

² Maḷne sacerdote dji droma Ananiāba Paulo caita panāa jarasia idji itede udamārēā.*

³ Maḷ carea Pauloba Ananiāa jarasia:

–βada Ācōrēba uya! j̄βla jaradiabari quīrāca ocaa!† βara jāma chūmla Ācōrē leydeba m̄ra cawa oi carea baribβl j̄m̄l ubi βadeba ara maḷ leyda igara βla!–

⁴ Maḷne caita duanaba Pauloa jarasidaa:

–Sacerdote dji droma Ācōrēba βadada ḷβla jāwā quēāica?–

⁵ Pauloba jarasia:

–Djabarā, m̄ra adua basia idjira sacerdote dji dromada. Cawadabara m̄ra māwā jaraē bacasia, Ācōrē Bedeade nāwā βl βl bēra: “Bārā borora biē jararānadua.”‡

⁶ Māwā βade Pauloba cawasia dji dromarāra ḷcβl saduceorāda, ḷcβl pariseorāda. Maḷ carea ādjirā j̄gua jarasia:

–Djabarā, m̄ra pariseoa. M̄l drōā naēnabemarā sida pariseorā basia. Maḷ bēra j̄jā βla beudarāra lrēbadida. Maḷ carea ḷcβlaba m̄ra cawa oda quīrā panla.–

⁷ Pauloba māwā jarada carea pariseorāra saduceorā ume caicayaadepeda awara awara crīcha duanesidaa. (

⁸ Saduceorāba jarabadaa beudarāra lrēbadacada, bajānebema nezocarā neēda, jaure sida neēda. Baribβl pariseorāba jūma maḷβl j̄jā panla.)

⁹ Caicaya duanl bēra βaga duanesidaa. Judiorā ley jaradiabada dji pariseorāba piradlapeda j̄gua jarasidaa:

–Dairāba unu panla naḷ ēberāra bedeade βlēda. Āibērā jaureda wa bajānebema nezocada idji ume bedeasidada. Māwā baibβl ḷsāwā Ācōrē ume djōni?–§

¹⁰ Ādjirāra wetara caicaya duanl bēra sordaorā boro dji dromaba waya basia Paulora tl eubari beadida. Maḷ bēra sordaorāda wābisia Paulora ādji tāēnabemada jārīnapeda sordaorā duanabada dede eda ededamārēā.

¹¹ Maḷ diamasi dadji Borora Paulomaa zepeda nāwā jarasia: “Paulo, sobiadua. M̄nabema nama Jerusaleḷne bedeada quīrāca Roma purude bida bedeaida βla.”

Judiorāba Paulo beadiā panana

¹² Nurēma judiorāda ḷcβl bedeā ausidaa Paulo beadi carea. Maḷ ēberārāba wārāneba bedeā βasidaa ne coḷaēda idjaba baido doḷaēda aba Paulo beabadaa.

¹³ Dji bedeā βapedadara cuarenta audu panasidaa.

¹⁴ Ādjirāra sacerdote bororāmaa, judiorā dji dromarāmaa bida wānapeda jarasidaa:

–Dairāba wārāneba bedeā βasidaa ne coḷaēda idjaba baido doḷaēda aba j̄l Paulo beabadaa.

¹⁵ Maḷ bēra nāwā oḷadua. Bārāba, jūma dji bororā bida sordaorā boro dji dromaa iwidiḷadua nu Paulora wayacusa bārāmaa enebimārēā. Jaradadua bārāba idjidebemada quīrācuitaara iwidi quīrā panla. Enebadaē nama jūēi naēna dairāba idjira beadiā.–

‡ **23:30** *Carenaba j̄l badada.* Griego bedeade ḷcβl cartade maḷra neēa. * **23:2** Maḷ Ananiāra sacerdoterā boro basia poa 47deba aba 59daa. Idjira bio cadjirua basia. Judioda māwā βamīna judiorāba idjira beasidaa poa 66de. Capítulo 5de dewara Ananiānebemada βl βla. Idjaba capítulo 9de, 22de bida dewara Ananiānebemada βl βla. † **23:3** j̄βla *jaradiabari quīrāca ocaa!* Griego bedeade nāwā βl βla: “Bara de totroa soada quīrāca βla.” Mateo 23:27-28; Ezequiel 13:10-16.

‡ **23:5** Exodo 22:28. § **23:9** *Māwā baibβl ḷsāwā Ācōrē ume djōni?* Griego bedeade ḷcβl cartade maḷra neēa.

¹⁶ Barib_{ΛΓΛ} Paulo djabawērā warrada arima basia. Ma_Λ cūdraba ādjia jara pan_Λra ūrīpeda sordaorā duanabadamaa Paulo_Λ jaraēde wāsia.

¹⁷ Ma_Λ carea Pauloba sordao boroda aba tr_Λpeda jarasia:

-Na_Λ cūdrada dji dromaara b_Λmaa ededua. Idjia ne jara quīrīā b_Λa.-

¹⁸ Ara ma_Λda cūdrara sordaorā boro dji dromamaa edepeda jarasia:

-Paulo, dji preso b_Λba m_Λra tr_Λpeda jarasia na_Λ cūdrada b_Λmaa enemārēā. Idjia b_Λa ne jara quīrīā b_Λa.-

¹⁹ Ma_Λbe sordaorā boro dji dromaba cūdra j_Λwade jidapeda āyā edesia. Ma_Λbe iwīdisia:

-¿Cārēda m_Λā jara quīrīā b_Λ?-

²⁰ Ma_Λne cūdraba jarasia:

-Judiorāra bedea ausīdaa nāwā oēi carea: ādjia b_Λa bedea djaburīadīa Pauloda nu dji dromarā ābaa dji j_Λre pan_Λmaa edebimārēā. Jaradia idjidebemada quīrācūtaara iwīdī quīrīā pan_Λda.

²¹ Barib_{ΛΓΛ} ādji bedeara i_Λrārēdua. Paulo beadi carea o caita cuarenta auđu mīrū pan_Λa. Ādjirāba wārāneba bedea basīdaa ne codaēda idjaba baido dodaēda aba Paulo beab_Λdaadaa. Ara nawena idji beadi carea pan_Λa. Ababe j_Λā pan_Λa b_Λa Paulo edebimārēā.-

²² Ma_Λbe sordaorā boro dji dromaba cūdraa jarasia:

-B_Λa m_Λā jaradara ni abaa_Λ jararādua.-

Māwā jarapeda wābisia.

Romanorāba Paulo Cesareadaa edepedada

²³ Ma_Λbe sordaorā boro dji dromaba idjiare beada umé tr_Λpeda jarasia:

-Dosciento sordaorāda, setenta sordaorā cawayode wābadada idjaba dosciento sordaorā mīāsū cat_Λ beada edadapeda Cesarea puruđaa diamasi wānadua.*

²⁴ Ma_Λ awara cawayoda Paulo itea edadadua na_Λ Judea druadebema boro Pelimaa bia ededī carea.-†

²⁵ Sordaorā boro dji dromaba cartada nāwā b_Λ diabuesia:

²⁶ M_Λ, Claudio Lisiaba na_Λ cartara b_Λb_ΛΓ_Λ m_Λ boro dji droma Peli itea. M_Λa quīrīā b_Λa b_Λra bia baida.

²⁷ Judiorāba na_Λ ēberāra jidadapeda beadi basia. Barib_{ΛΓΛ} m_Λa cawasia idjira romanoda. Ma_Λ bērā sordaorā ume wāpeda judiorā j_Λwaedabemada ēd_{ΓΛ} edasia.

²⁸ M_Λa cawa quīrīā basia cārē cārēā idjira biē jara pan_Λda. Ma_Λ bērā idjira edesia judio dji dromarā ābaa dji j_Λre pan_Λmaa.

²⁹ Ma_Λne m_Λa cawasia ababe ādji ley carea idjira biē jara pan_Λda. Barib_{ΛΓΛ} idjia cadjiruada oē b_Λ bērā beadiē pan_Λa ni preso b_Λdiē pan_Λa.

³⁰ Māwānacarea m_Λa cawasia judiorāra bedea ausīdada idji beadi carea. Ara ma_Λda idjira b_Λmaa diabuesia. Idjaba m_Λa ādjirāa jarasia idjida biē jara quīrīā pan_Λb_ΛΓ_Λ b_Λ quīrāpita jaraēde wānida pan_Λda.

Bia badua.‡

³¹ Ara ma_Λda sordaorāba ādji boroba jaradara osīdaa. Diamasi Paulora Antipatri puruđaa edesīdaa.

³² Nurēma sordaorā jīrūba wābadara ādji duanabada dedaa jēda wāsīdaa. Ma_Λne cawayode wābadaba Paulora Cesareadaa edesīdaa.

³³ Cesareade jūesīdade sordaorāba cartara dji boroo diasīdaa. Idjaba Paulo sīda idjimaa edesīdaa.

³⁴⁻³⁵ Ma_Λ carta ac_Λpeda dji boroba Paulo_Λ iwīdisia sāmabema cawaya. Paulora Cili-ciadebemada cawaside nāwā jarasia:

-B_Λ biē jara pan_Λda zesīdara m_Λa ādjira, b_Λ sīda ūrīya.-

Ma_Λbe idjia sordaorāa jarasia Paulora Herodeba obīda de dromane wagadamārēā.§

24

Paulo Peli quīrāpita bedeada

¹ Ewari juesuma badacarea sacerdote dji droma Ananiāra āc_ΛΓ_Λ judiorā dji dromarā ume Cesareade jūesīdaa. Ādjiare bedebari Tertuloda edesīdaa. Ma_Λne Peli quīrāpita Paulodebemada biē jarasīdaa.

² Peliba Paulo enebiside ma_Λ Tertuloba Paulodebemada biē jara nūmesia. Nāwā jarasia:

* **23:23** *Diamasi*. Griego bedede b_Λ b_Λa "diamasi a la nueve." † **23:24** Ma_Λ Pelira Judeadebema boro basia poa 52ēba aba 60đaa. Cesarea puruđe babadjia. ‡ **23:30** *Bia badua*. Griego bedede āc_ΛΓ_Λ cartade ma_Λra neēa.

§ **23:34-35** Ma_Λ Herodera "Herode dji Droma" abadjīdaa. Idjiab_ΛΓ_Λ warra zaquerāra Beleā puruđe quenabisia. Mateo 2:13-18.

-Dji droma Peli, bΛ dai boro beɗa ewaribeɗa naλ druade dārā necai panΛa. Idjaba bΛ crīcha cawaadeba ne zocārāda o bΛa dairāra biara duananamārēā.

³ BΛa o bΛ carea dai beaza ne jūmane bia bΛaɗa abadaa.

⁴ BaribΛΓΛ dārā miā sē amaaba mΛa bΛa beɗa djaburiaya bΛ biadeba dai beɗeara ūrīmārēā.

⁵ Dairāba cawa panΛa naλ ēberāba nēbΛrada o bābarida. Idjia jūma naλ ējūāne judiorāra quīrūbiga bābaria. Idjira dji nazareno ijā beārā boroa.

⁶ Maλ awara idjia Ācōrē de dromara biē bΛ quīrīāsia. Maλ carea daiba idjira jidasidaa. [Dai leydeba cawa odi basia.

⁷ Māwāmīna sordaorā boro Lisiaba idjira dai jΛwaeɗabemada jārīsia.

⁸ Maλ awara jarasia naλ ēberā biē jara panΛra bΛmaa zedida panΛda.]* BΛa idjia bio iwidi bΛΓΛ cawaya jūma daiba jara panΛra wārāda.-

⁹ Judiorā mama duana bida jūma maλ beɗeara wārāana asiɗaa.

¹⁰ Maλbe dji boroba jΛwaba Pauloa jarasia beɗeamārēā. Ara maλda Pauloba jarasia:

-MΛa cawa bΛa bΛa o duana zocārā naλ druadeɗemada cawa obarida. Maλ bērā mΛra ara mΛdjideɗemada bΛsriɗa beɗeaya.

¹¹ Doce ewari bΛa mΛra Ācōrēa bia beɗeai carea Jerusalene jūenada. BΛa bariduaa iwidi bΛΓΛ cawaya maλra wārāda.

¹² Za mλ biē jara panΛba mΛra ununaē basia djārā ume caicaya nūmΛda wa ēberārā quīrūbiga bΛda. Ācōrē de dromane, judiorā dji jΛrebada dede, ni purude bida mΛa māwā o bΛda ununaē basia.

¹³ Naλ ēberārāba poya cawabidaēa ādjia jara panΛra wārāda.

¹⁴ BaribΛΓΛ eɗuda jaraya mΛa dai drōā naēnabemārā Ācōrēda ijā bΛda. MΛra O Djiwidi abadadeɗemaa. Ādjirāba jarabadaa maλ O Djiwidira abeda āi bΛda baribΛΓΛ mΛa Ācōrē leya, Ācōrēneba beɗeabadaɗa bΛpedada sida jūma ijā bΛa.

¹⁵ MΛa cawa bΛa beuɗarāra Ācōrēba jūma lrēbabida: dji jipa beɗa, dji cadjiruārā sida.† Za mλ biē jara panΛ bida maλra cawa panΛa.

¹⁶ Maλ carea mΛa ne jūmada obaria Ācōrē quīrāpita, ēberārā quīrāpita bida jipa nībai carea.

¹⁷ Mλ Jerusaleneba āyā wānara poa zocārā bΛa. Mama nībapeɗa mλ purudeɗemārā dji ne neē quedeɗa itea paratada diade zesia. Idjaba Ācōrēa animārāda babue diade zesia.

¹⁸⁻¹⁹ Maλda Ācōrē de dromane o basia. Mamaa wāsɗe idji quīrāpita bia basia. Maλne λcΛra judiorā Asiaɗeɗemaba mΛra unusidaa, baribΛΓΛ ēberā powua nībaē basia idjaba ēberārāra quīrūbigaē basia. Mλ unupeɗaɗaba mλda biē jara quīrīā panΛbΛΓΛ, ādjidra bΛ quīrāpita zedida panΛa.

²⁰ MāwāēbΛΓΛ a duanΛba jaradida panΛa cārē cadjiruada unusidada dji dromarā quīrāpita mλ edesidade.

²¹ Ababe poya jaradīa mΛa nāwā jīgua jarasida: idi bārāba mΛra biē jara panΛa beuɗarāra lrēɗadida ijā bΛ carea.-‡

²² Peliba O Djiwidiɗeɗemada bio cawa basia. BaribΛΓΛ ara maλda Paulora cawa oē basia. ĀtebΛΓΛ jarasia:

-Sordaorā boro Lisia zebΛrΛde mΛa bārā nēbΛrara cawa oya.-

²³ Maλbe idjia sordaorā boroa Paulora wagabisia, baribΛΓΛ jarasia Pauloba o quīrīā bΛra idu obimārēā. Idjaba iduaribisia Paulo ume dji biarāba idjira carebaɗe zedamārēā.

²⁴ Māwānacarea Pelira dji quima Drusila ume wayacusa zesia. Maλ wērāra judio basia.‡ Maλne Peliba Paulora trāsia idjia Jesucrito ijānineɗemaa beɗeɗa bΛda ūrī carea.

²⁵ Māwā bΛde Pauloba dadji jipa nībaideɗemada, cacua jipa erobaideɗemada, Ācōrēba cawa oi ewari zeideɗemaa sida beɗeasia. Peliba maλgΛdeɗemaa ūrīsɗe ne wayapeɗa nāwā jarasia:

-Jālbe wādua. Mλ bari bΛde wayacusa bΛra trāya.-

²⁶ Peliba crīcha basia Pauloba idjia paratada diaida ēdra bΛmārēā. Maλ carea ara cadrΛa Paulora trλɗadja idji ume beɗeai carea.

²⁷ Poa ume badacarea Pelira dji boro baɗada ēdrΛsia. Maλbe Porcio Pestoda dji boroda besia. BaribΛΓΛ Peli ēdrΛside judiorā ume bia be quīrīā basia. Maλ carea Paulora preso beesia.

25

Paulo Pesto quīrāpita bada

* 24:8 Griego beɗeade λcΛra cartade beɗeɗa corchetede bΛra neēa. † 24:15 Daniel 12:2. ‡ 24:21 Hecho 23:6.

§ 24:24 Maλ Drusilara Herode Agripa Nabema cau basia. Dji djabara Agripa Umēbema basia. Hecho 25:13.

¹ Dji boro bedacarea Pestora Cesarea purude jūēsia. Ewari ūbea bapeda Jerusaleānaa wāsia.*

²⁻³ Mama sacerdote bororāba, judiorā dji dromarā bida Pestoa Pauloda biē jarasidaa. Ādjirāba Pestoa bedea djuburiasidaa Paulora Jerusaleānaa enebimārēā. Māwā jarasidaa Paulora ota cawaēne beadida crīcha panla bērā.

⁴ Baribaral Pestoba panusia:

–Paulora Cesareade preso bla. Māra dārāēne mamaa wāya.

⁵ Maļ bērā bārā dji dromaara beara mļ ume Cesareadaa wānida panla. Maļ ēberāba baridua cadjiruada osibaral, mamabaral bārāba jaradida panla.–

⁶ Pestora Jerusaleāne ocho wa die ewari basica bla. Maļbebaral Cesareadaa wāsia. Nurēma cawa obada dede chūmepeda Paulora enebisia.

⁷ Paulo enesidade judiorā Jerusaleāneba zepedadaba idjira jūrā edasidaa. Maļne jarasidaa idjia cadjirua dromada zocārā osida, baribaral poya cawabidaē basia ādjia jara panara wārāda.

⁸ Maļne Paulora ara idjiare bedeasia:

–Mā ni abal cadjiruada oē bla. Judiorā leyra igaraē bla, Ācōrē de dromara biē blaē basia idjaba Romanebema boro sida igaraē bla.–

⁹ Baribaral Pestora judiorā ume bia be quīrīā bla bērā Pauloa iwīdisia:

–Ķbara Jerusaleānaa wā quīrīā blaca mā jāma cawa omārēā?–

¹⁰ Maļne Pauloba panusia:

–Māra nama Romanebema boroba bla cawa obari quīrāpita bla. Namabaral bla māra cawa oida bla. Bla bio cawa bla mā judiorāra biē oē bada.

¹¹ Māra cadjiruada osibaral, bla māra beaida bla. Māra beacara blaada aēa. Baribaral naļ ēberārāba mļ biē jara panara wārāē bērā ni abalba māra ādji jawade blacara bla. Maļ bērā mļa quīrīā bla Romanebema borobaral māra cawa oida.–

¹² Maļne Pestora idjia crīcha diabadarā ume bedeapeda Pauloa jarasia:

–Bla quīrīā bla Romanebema boroba bara cawa oida. Māwā baibaral, idjima diabueya.–

Pesto Agripa ume bedeada

¹³ Māwānacarea judiorā boro Agripada idji djabawērā Berenice ume Cesareadaa Pesto acade wāsidaa.†

¹⁴ Ādjira mama dārā panla bērā Pestoba Agripaa Paulodebemada nāwā jarasia:

–Peliba aba preso amenada nama bla.

¹⁵ Mļ Jerusaleānaa wā baside sacerdote bororāba, judiorā dji dromarā bida maļ ēberānebemada biē bedeadapeda jarasidaa idjira beamārēā.

¹⁶ Mļa ādjirāa jarasia abalda idji biē jara bea quīrāpita ara idjiare poya bedeaēbaral, romanorāba beadacada.

¹⁷ Maļ carea judiorāra namaa zesidaa. Ādji jūēpedada nurēma māra cawa obada dede chūmepeda maļ ēberāra enebisia.

¹⁸ Baribaral idji biē jara panla jaradaē basia idjia cadjiruara osida mā crīcha bada quīrāca.

¹⁹ Ātebaral idjira biē jara panasidaa ādjia ĩjā panla awara jaradia bla carea idjaba ēberā Jesu abada carea. Maļgara beudamīna Pauloba jara bla zocai bada.

²⁰ Mļa cawaē besia sāwā oida. Maļ carea mā Pauloa iwīdisia Jerusaleānaa wā quīrīā bla cawaya mama cawa oi carea.

²¹ Baribaral idjia quīrīā basia Romanebema borobaral idjira cawa oida. Maļ bērā mļa idjira nama preso blabisia aba dji boromaa diabuebaral.–

²² Maļne Agripaba Pestoa jarasia:

–Mļa maļ ēberā bedeada ūrī quīrīā bla.–

Pestoba jarasia:

–Nubaral bla ūrīya.–

Paulo Agripa quīrāpita bedeada

²³ Nurēma Agripa Berenice ume eda wāsidade ebuda basia ādjira dji dromarāda. Maļne sordaorā bororāda, purudebema dji dromarā sida eda errubusibasidaa. Maļbe Pestoba Paulora enebisia.

²⁴ Pestoba jarasia:

* **25:1** Maļ Pestora Judeadebema boro basia poa 60deba aba 62daa. † **25:13** Agripa. Maļ ēberāra Herode Agripa dji Nabema abada warra basia. Hecho 12:1-23. Berenice. Maļ wērāra Pesto quima Drusila djabawērā basia. Hecho 24:24.

-Judiorā boro Agripa idjaba jūma ēberārā nama dai ume ābaa dji jare duana, za ba ēberā bārā quīrāpita bara jūma judiorāba Jerusaleāne, naĀ Cesareade bida biē jara panla. Ādjirāba māla bia jara panasidaa idjira beamārēā.

²⁵ Baribara māmaarā ni cārē cadjiruara oē ba idji beaēi carea. MaĀne idjia iwidiisia Romanaebema boroba cawa omārēā. MaĀ bēra māla idjira Romanaa diabuei carea ba.

²⁶⁻²⁷ Idjia cadjirua odara dadjirā boroba cawamārēā māla cartade ebuda baida ba. Baribara cārēda baīdaa neē ba. Māmaarā ni cārē sida baēbala crīcha neē ba quīrāca diabueya. MaĀ carea idjira bārā quīrāpita enebisia. Judiorā boro Agripa, māla quīrā ba baabala biara ūrīda. Māwā bārāba idjia bio iwīdīpedadacarea māla dadjirā boro itea idjia cadjirua oēada poya cawa baīsicada.-

26

¹ MaĀbe Agripaba Pauloa jarasia:

-Ara badjiare idu bedeabiya.-

Ara māda Paulora jawa wapeda bedeasia:

² -Mā boro Agripa, māra bastrīda ba idi ba quīrāpita ara mādjiare bedei bēra. Māla cawabiya judiorāba biē jara panāmīna māra bedeade baēda.

³ Ba bio cawa ba dadji judiorāra sāwā beabarīda idjaba cārē cārē caicayabadada. MaĀ bēra beade djuburiaya mā beeara sēē ūrīmārēā.

⁴ Jūma judiorāba cawa panla māra cūdraeda sāwā baīda mā druade idjaba Jerusaleāne bida.

⁵ Ādjirāba cawa panla māra pariseoda. Bariduaba māda ba quīrāpita jara quīrā baabala jaraīda ba. Ba cawa ba judiorā ley ījā oēi carea pariseorāba quīrācuītaara obadada.

⁶ Baribara Ācōrēba dadji drōā naēnabemarā diai jaraēada jĀ ba carea idira ādjirāba māra biē jara panla.

⁷⁻⁸ Wārāda jūma Israel oēce warrarāneba yōpedadarāba ījā panla Ācōrēba dadjirāra lēbabīda. MaĀ carea dadjirāba āsa, diamasi bida Ācōrēba bia bedeabada. Mā boro Agripa, mā ījā ba carea dewara judiorāba māra biē jara panla.-

MaĀne Pauloba judiorā mama bearā jarasia:

-Ācōrēba dadjirāra lēbabīda ījā panabala cārē cārē ījānaē panla idjia beu baēada aba lēbabīda?-

Māwā jarapeda Agripaa nēbasia:

⁹ -Mā naēna crīcha basia ne jūmada oida baēda ēberārāba Jesu Nazaredebemara ījāranamārēā.

¹⁰ Mā Jerusaleāne wārāda māwā osia. Sacerdote bororāba ādji trāneba māla idu Jesu ījā beara zocārā preso baīsidāa. Idjaba maĀ ēberārā beabīsidade māla bida bia baēada asia.*

¹¹ Judiorā dji jarebada deza mā ādjirāra cawa obībadjia. Barīma zocārā ādjirāra Jesudebemada ogo biē bedeabīsia. Māra ādjirā ume bio quīrū baēda bēra druā āībema purude bida biē oi carea ēpēbadjia.

¹² Ewari aba sacerdote bororāba māra Damasco purudāa diabuesīdāa ādji trāneba Jesu ījā beara preso jidacuamārēā.

¹³ Baribara, mā boro, umatīpa ode nīne uruada lāmādaū cāyābara dorrodorroara baēda unusia. MaĀ uruaba māra, mā ume nīna sīda bajāneba jĀrā tēūsia.

¹⁴ Jūma dairāra egode baesīdāa. MaĀne māla bedeada ūrīsia. MaĀ bedeaba māla hebreode nāwā jarasia: "Saulo, Saulo, cārē cārē māra biē oi carea ēpē ba? Ara baduba puabala cūmia lĀr tagabala quīrāca."

¹⁵ MaĀne māla iwidiisia: "Mā boro, baēba cai?" Mā Boroba panusia: "Māra Jesua. Ba biē oi carea ēpē ba māla."

¹⁶ Baribara piradrādua. Ara māda ba unubīsia mā nezocada ba carea. Ba ununada idjaba māla unubi sīda bedeāda ba.†

¹⁷⁻¹⁸ Mā ba ba ēberārā jawadebemada idjaba judiorāē jawadebemada ēdra edaya. Mā ba judiorāēmaa diabueya mā wārā beeara cawadamārēā.‡ MaĀ bēra pāīmane duananada ānaane nībaīda. Diauru jawaedabemada ēdradapeda Ācōrēmaa zedīa. Mā ījābaēda carea ādjia cadjirua opedadara Ācōrēba quīrādoaya. Idjaba Ācōrēba ādjirāra baaya idjia edada purudebemāda beadamārēā."

¹⁹ Mā boro Agripa, Jesuba maĀ ewarīde māla jaraēada jūma ījā osia.§

* **26:10** Hecho 8:1-3. † **26:16** Ba ununada. Griego bedeade ἀγατα cartade ba ba: "Ba māneba ununada."

‡ **26:17-18** Mā wārā beeara cawadamārēā. Griego bedeade ba ba: "Ādjirā daura ogadamārēā." § **26:19** Jesuba maĀ ewarīde mā jaraēada. Griego bedeade ba ba: "Cāīmocara quīrāca ununara."

²⁰ M̄la naãrã Damasco purudebemarãa jarasia ãdjia cadjirua obadara igaradapeda Æcõrẽmaa zedamãrẽã. Mãwãnacarea Jerusaleã purude, jũma Judea druade, idjaba judiorãẽma bida abarida jarasia. Jũmarãa jarasia bia o panãneba unubidida panãda ãdjia cadjirua opedadara wãrãda igarasidada.

²¹ Maã careabãrã judiorãba m̄ra Æcõrẽ de dromane jidadapeda bea quĩrãsidaa.

²² Baribãrã Æcõrẽba maã ewarideba ãtaa careba ßã bẽrã m̄ra dji dromarãa, dji dromarãẽa bida waãibida Jesudebemada bedea ßã. Æcõrẽneba bedeadadaba, Moise bida cãrẽda sãwãida jarasidaa. Maãdrã m̄ra jara ßã.

²³ Ædjirãba jarabadjidaa Æcõrẽba ãdrã edabari diai jaradara bia mĩgaida basida idjaba beudarãnebemada naãrã ãrẽbaida basida ãnaa dadjirã ãdrãididebemada judiorãa, judiorãẽa bida jarai carea.-*

²⁴ Paulo ba mãwã idjiare bedea ßãde Pestoba jĩgua jarasia:

-Paulo, ßãra quĩrãẽ ßã. ßã jũmawãyã carta cawa ßãdeba quĩrãẽ besia.-

²⁵ Baribãrã Paulo ba jarasia:

-Dji droma Pesto, m̄ra dji quĩrã biaa. M̄ra jara ßãra wãrã bẽrã aride ßã.

²⁶ M̄lã boro Agripaba maãnebemada cawa ßã. Maã bẽrã m̄ra idji quĩrãpita ne wayaa neẽ bedea ßã. Mãmaarã idjia Jesu mãwãnara jũma cawa ßã jũmarãba ebuda nẽbãrãbada bẽrã.

²⁷ M̄lã boro Agripa, Æcõrẽneba bedeadadaba maãnebema ßãpedadara çãã ãjã ßãca? M̄la cawa ßã ßã ãjã ßãda.-

²⁸ Agripaba Paulo a jarasia:

-çãã ara naãda mãã Critora ãjãbica?-†

²⁹ Paulo ba jarasia:

-M̄la Æcõrẽa iwididã ßãã dãrãẽne wa dãrãbãrãde bida ßãra idjaba jũma za mã bedea ãrã duana sida mã quĩrãca ßeadamãrẽã, baribãrã naã carena neẽ.-

³⁰ Mãwã jaradacarea Agripara, Pestora, Berenicera, jũma mama chũmea sida pirãdrãsidaa.

³¹ Dajadaa wãnapeda ãdjirãza jara duanasidaa:

-Jãã ãberãba cadjirua oẽ ßãã idji beadi carea wa preso ßãdi carea.-

³² Maãne Agripaba Pesto a jarasia:

-Romanebema boroba cawa omãrẽã naã ãberãba iwididãẽbara, ßãã idjira poya ãdrã ßãcasia.-

27

Paulo Roma purudaa wãna

¹ Maã ewaride dji boroba jarasia dairãra Italia druadaa wãnida panãda. Maã bẽrã Paulora, dewara preso bea sida Julio jãwaeda ßãsia. Maã Juliõra sordaorã Augusto abadadebema dji boro basia.

² Maãbe dairãra barco Adramitio purudebemanẽ badodapeda wãsidaa. Maã barcora Asia druade puruza wãbãra basia. Djaba Aristarco Macedonia druadebemada dairã ume wãsia. Idjira Tesalonica purudebema basia.

³ Nurẽma Sidoã purude wibarisisidaa. Maãne Juliõba biadeba Paulora idji biarãmaa idu wãbisida idjia neẽ ßãra diadamãrẽã.

⁴ Maãbe Sidoãneba wãnanẽ nãurãra minijĩchia puã nũmã bẽrã Chipre morro idjaba Asia ãsi wãsidaa.

⁵ Cilicia druã quĩrãpe idjaba Panpilia quĩrãpe auãdu tãdapeda Liciadebema puru Mirãde wibarisisidaa.

⁶ Mama sordaorã boroba dewara barco Alejandria purudebemada unusia. Maã barcora Italia druadaa wãbãrã basia. Daira idji ume maã barcode badodapeda wãsidaa.

⁷ Ewari zocãrã nãurã carea piãca wãsidaa. Gnido quĩrãpe jũne wãni carea bia mĩgasidaa. Wadi nãurãra minijĩchia puã nũmã bẽrã Creta morro icawa pãrrãga wãsidaa Salmoã amia quĩrãpe.

⁸ Pusa icawa bia mĩga wãbadada Lasea puru caita Necai Wibaribada abadama jũne wãsidaa.

⁹ Bio dãrãbãda bẽrã judiorã ne codaca ewari dromada wãsia. Maã ewarideba ãtaa pusaãde wãida minijĩchia babaria.* Maã carea Paulo ba dji bororãa jarasia nocodaa wãrãnamãrẽã.

* **26:23** Isaia 42:6-7; 49:6. † **26:28** Griego bedeadẽ maãba idjaba jara ßã: "ßã mãã berara crĩchabasia Crito ãberã baida." * **27:9** Maã ewari dromara Æcõrẽba cadjirua quĩrãdoai ewaria. Levitico 16:1-34; 23:26-32. Poa zebãrãza septiembre jedecode bæbaria. Septembrede, octubrede bida pusaãde wãida minijĩchiaara ßãã. Idjaba noviembredeba

aba febrerodaa wãnacã basia, jũmawãyã minijĩchia ßã bẽrã.

¹⁰ Nāwā jarasia:

-Achirā, māa cawa ʙaa nawena wānibara minijichiade wānida. Barcora āriya. Bārāba edebada sida jūma aduadia.† Maā awara dadjirā sida zocārā quininia.-

¹¹ Baribara sordaorā boroba Paulo bedeā cāyābara barco djibari bedeada, barco peratabari bedeā sida tjāsia.

¹² Doidaade panani carea maā Necai Wibaribadara biē ʙasia. Maā bērā zocārāba crīchasiāda biara ʙada Penice puruāda wānida aba doidāa jōbarādaa. Maā puru sida Creta morrode ʙaa. Mama nūrāra mācua puāca bērā pusara tuma ʙabaria.*

Nūrā cadjiruaba barco āyā ededa

¹³ Maāne nūrāda jawa acāareba aride puā nūmesia. Maā carea āmādau ʙaebariare ʙia wānida crīchasiāda. Ancla jira edadapeda Creta icawa wāsiāda.

¹⁴ Baribara dārāēne nūrā cadjirua Euroclidoā abadada jawa araareba dji cābāyā ta nūmesia.

¹⁵ Maāba barcora āyā edesia. Barco quēbara poya araa ʙadaē bērā nūrāa idu edebisiāda.

¹⁶ Morro zaque Claua abada ābudicare wāsiāde nūrāra maārī tumasia.‡ Maāne jāba zaque ādaure ūmada barcode eda poya ʙadaē pananapeda eda ʙasiāda.

¹⁷ Jāba zaque eda ʙapedacareā barcora sogaba bio ʙarasiāda ārīāmārēā. Maāne waya panasiāda Sirte ʙade poade wānida. Maā carea barcode wua āla jira ʙabadada edāa ʙadapeda idu nūrāa edebisiāda.*

¹⁸ Nūrēma nūrāra wadibida dji cābāyā puā nūmasia. Maā carea barcode traja panāba netata edebadada daidu batacuasiāda barcora wēsaara ūmemārēā.

¹⁹ Nūrāra wadibida dji cābāyā puā nūma bērā, ewari ūbeade ara ādji jawaba netata barcodebema dji zaga beada daidu batacuasiāda.

²⁰ Māwā panane ewari zocārā āmādau, chīdau sida unuaē panasiāda. Maā ewari cadjiruade wadi panā bērā dairāba crīchasiāda ēdrādaēda.

²¹ Zocārā ewari ne codaē duanasiāda. Maā bērā Paulora dji bororā ēsi nūmepeda jarasia:

-Achirā, māa bārāa jarasia Cretaēba wārānamārēā. Mā bedeada ijāpedadabara naā minijichiade duananaē bacasia idjaba ne aduaē bacasia.

²² Baribara sopuarānada. Naā barcora jūma ārīmīna ni abaada beudaēa.

²³ Māra Ācōrēna. Idjida ijā ʙaa. Idi diamasi ara maā Ācōrēba idji nezoca bajānebemada māma diabuesia.

²⁴ Maāgāba māa jarasia: “Ne wayarādua, Paulo. ʙara Romanebema boro quīrāpita bedeaida ʙaa. ʙa carea Ācōrēba jūmarā naā barcode wābdara idu quinibiēa.”

²⁵ Maā carea, achirā, sopuarānada. Māa ijā ʙaa Ācōrēba oida idji nezoca bajānebemada māa jaraēda quīrāca.

²⁶ Baribara baridua morrode poade wānida panāa.-

Barco ārīna

²⁷ Domia umē babaraēde diamasi wadi nūrāra dji cābāyā puā nūmasia. Maāba Adria pusade awacārī basiāda. Ariquetra babaraēde barcode trajabadaba crīchasiāda ējūā caita jūebadada.

²⁸ Pusa nābuada zaside veinte braza ʙasia. Wagabe wābdade wayacusa zasiāda. Maāne quince braza ʙasia.

²⁹ Mōgarāda tēune wāni wayaaba anclada quīmārē barco ādaure ʙatabuesiāda. Maābe bio daupera duanāba isabe ānadrāida quīrā panasiāda.†

³⁰ Māwā panane barcode trajabadara barcodeba chupea ēdrāda crīchasiāda. Maā bērā jāba zaquera doeda ʙasiāda ancla nocoarebemada doeda ʙabāda quīrāca.

³¹ Baribara Pauloba sordaorā boroa, idji sordaorāa bida jarasia:

-Jālgārāda barcode panenaēbara bārāra poya ēdrādaēa.-

³² Maā carea sordaorāba jāba zaque jā ʙa jācarara tasiāda. Ara maāda jāba zaquera pusaba edesia.

³³ Āsabodode Pauloba jūmarāda ne codamārēā jarasia:

-Dadji sāwānida adua panā bērā domia umē bārāra ne codaē panāa.

† 27:10 Maā barco Alejandroebemane trigoda waibaa edebadidaa Romanaa. ‡ 27:12 Mama nūrāra mācua puāca bērā pusara tuma ʙabaria. Griego bedeade ʙā ʙaa “mama ʙa āmādau ʙaebariare unubadaa.” Λαλα traduccioāne āmādau ʙaebariare cāyābara “āmādau odjabariare” ʙā ʙaa. § 27:16 Maā Claudara idjaba Cauda trā jarabadaa. * 27:17 Barcode wua āta jira ʙabadada. Griego bedeade māra ebuda ʙāēa. † 27:29 Isabe ānadrāida quīrā panasiāda. Griego bedeade maā bedeaba idjaba jara ʙaa ādji ācōrēāa iwidiāda isabe ānadrāmārēā.

³⁴ Māla bedea djuburiaya ne codamārēā. Māwā cacua ḷḷa beadia poya ēdrḷdi carea. Ni abḷada cārē sida sāvānaēa. †

³⁵ Māwā jarapeda Pauloba paḷda jḷwade edapeda jūmarā quīrāpita Ācōrēa bia ḷḷada asia. Maḷbe cōrācuapeda cosia.

³⁶ Maḷ unubḷdade jūmarāda sobiadapeda ne cosidaa.

³⁷ Dairāra barcode 276 panasidaa. §

³⁸ Ādjirā jāwūānapeda trigoda pusade batucasidaa barcora wēsaara ūmemārēā.

³⁹ Anadraside ādjirāba ējūāda unusidaa baribḷḷa cawadaē basia sāma panḷda. Maḷ ējūāne jogoda basia ḷḷa bara ḷḷada. Crīchāsidaa poyadibḷḷa, barcora mama poabidida.

⁴⁰ Maḷ bērā ancla jḷcarara tḷcuadapeda pusade jūma amesidaa. Idjaba barco bia ededi carea dji peratabari jḷ badada ērāsidaa. Maḷbe nocoarebema wua ḷḷa jira ḷḷadadara eubarisidaa nāūrāba ḷḷadaa edemārēā.

⁴¹ Baribḷḷa barco quēḷḷara Ichitade poa nūmepeda poya nocodaa wāē basia. Māwā ḷḷde pusaba jīwē nūmḷba barco ādaura ārī wāsia.

⁴² Maḷne sordaorāba preso beara beadida crīchāsidaa doyya ū wānapeda mīrū wārānamārēā.

⁴³ Baribḷḷa sordaorā boroba Paulora ēdrḷ ḷḷ quīrā basia. Maḷ bērā idu quenabiē basia, ātebḷḷa jūma dji ūbi cawa beada naārā daiḷu tēūbicuasida doyya wānamārēā.

⁴⁴ Waabemara bacurude wa barcode ne beada ḷḷḷ wābisida. Māwā jūmarāda drua bia jūēsidaa.

28

Malta morrode duanana

¹ Drua jūēpedadacarea dairāba cawasidaa maḷ morrora Malta abadada.

² Mamabemarāba dairāra bio bia edasidaa. Cue ze nūmḷa bērā idjaba cūrāsa nūmḷa bērā ādjirāba tḷḷada cajērānapeda coa nūmḷasidaa. Maḷbe dairāa jarasidaa tḷḷa cāne zedamārēā.

³ Pauloba bacuru pōāsada jḷḷa pepeda tḷḷa uruadada batucua basia. Maḷne jḷwḷḷā carea dama arada ēdrḷasia. Maḷba Paulo jḷwade ca jira besia.

⁴ Maḷ damaba Paulo jḷwade ca jira ḷḷ unusidade morrodebemarāba ara ādjiduba jara duanesia: “jḷḷ ēberāra mīā beada! Pusadeba ēdrḷdamīna dadji ācōrēwērā Jipa Cawa Obari abadaba idjira idu zocai babiēa.”

⁵ Maḷne Pauloba damara tḷḷadaa jīāpetatasia. Idjira cārē sida sāvāē basia.

⁶ Jūmarāba acḷ duanasia Paulora ogoroi cawaya wa cawaēne beui cawaya, baribḷḷa māwā dārā acḷ panḷe Paulora ni maārī bida biē beē basia. Maḷ bērā ādjirāba dewara crīchada edadapeda jarasidaa Paulora ācōrēda.

⁷ Maḷ morrode dji borora Publio abadjidaa. Maḷ Publioba dairā duanḷ caita ējūāda eroḷbasia. Idjia dairāra idji dede ewari ūbea bio bia edasia.

⁸ Māwā panane Publio zezara amine ḷḷ bērā idjaba cawa nūmḷa bērā cadade basia. Maḷne Pauloba idjira acḷde wāsia. Ācōrēa iwīdipeḷa idji jḷwara ḷḷḷ ḷḷapeda biabisia.

⁹ Maḷ carea dewararā cacua biē beada zedapeda Pauloba biabisia.

¹⁰ Maḷ ēberārāba dairāra dji dromarā quīrāca bia osidaa. Wayacusa barcode badosidae daiba neē pananara ādjirāba jūma diasidaa.

Romane jūēpedada

¹¹ Malta morrode dewara barco Alejandriadebemada basia. Doidaa bērā maḷ barcora āyā wāē basia. Jedeco ūbea badacarea dairāra maḷ barcode wāsidaa. Dji barco quēḷḷde ādji ācōrē zaca beada umé o eroḷbasia: aba Cástor abadaa, dewarabemara Polu abadaa.*

¹² Wābadade Siracusa purude wibarisidaa. Ewari ūbea mama panasidaa.

¹³ Mamaḷba pusa icawa wānane Regio purude wibarisidaa. Nurēma wānane nāūrāra ādauareba ta nūmḷa bērā ewari uméne Puteoli purude jūēsidaa.

¹⁴ Mama dairāba djabarāda ḷcḷḷa unusidaa. Ādjirāba dairāa jarasidaa ādji ume domia aba pananamārēā.

Mamaḷba Roma purudaa jīrūba wāsidaa.

¹⁵ Djabarā Romanebemaba dai wābada ūrīsidade audiabaride zesidaa. ḷcḷḷada Apio purudaa zesidaa idjaba ḷcḷḷada Tres Taberna purudaa zesidaa. Pauloba ādjirā unuside Ācōrēa bia bedeasia. Ādjirā carea ḷḷsrīdasia.

† 27:34 Ni abḷada cārē sida sāvānaēa. Griego beedeade ḷḷḷ: “Bārā buḷdara ni aba bida aduaēa.” § 27:37 276. Griego beedeade ḷcḷḷa cartade 76 ḷḷḷ. * 28:11 ḷcḷḷa traduccioḷne “Dioscuros” ḷḷḷ. Maḷba jara ḷḷa maḷ umébema ācōrēda mīguiso basida. Maḷ ewaride ēberārāba ādji ācōrēda barco quēḷḷde obadjidaa.

¹⁶ Romane jüēpedadacarea sordaorā boroba preso beara idji boroa diasia.† Idjia Paulora iduba bebisia. Sordaoda ababe basia idji waga bamārēā.

Pauloba Romane bea judiorā jaradā

¹⁷ Ewari ūbea baadacarea Pauloba judiorā dji droma bea Romanebemada trābisia. Jūma ābaa dji jarasidade Pauloba jarasia:

–Djabarā, māra Jerusalelneba preso enesidaa. Judiorāra biē oē basia. Idjaba dadji drōā naēnabemaba obada sida biē bedeaē basia. Māwāmīna judiorāba māra jidadapeda romanorā jarasidaa.

¹⁸ Romanorāba māa bio iwidisidade cawasidaa māra beacara panāda cadjirua oē ba bērā. Maāne māra ēdrā ba quīrīā panasidaa.

¹⁹ Baribaγa judiorāba maāgara bia ūrīnaē basia. Maā carea māa iwidisidaa Romanebema boroba māra cawa omārēā. Māa māwā osia ēdrāi carea. Mā purura dji boro quīrāpita biē jara quīrīāēā.

²⁰ Maā bērā māa bārāra unu quīrīā basia bārā ume bedea carea. Ācōrēba ēdrā edabari diai jaradara jūma israelerāba jā panāa.‡ Idji carea māra nāwā carenaba jā baā.–

²¹ Maāne ādjirāba jarasidaa:

–Judeadebemarāba dairāba baēbema cartada diabuedaē panāa. Dadji djabarā judiorā ni abaada jāmaaba zeē ba baēbema biē jarai carea.

²² Baribaγa dairāba cawa panāa jūma druaza maā crīcha djiwididebemada biē bedea panāda. Maā carea ūrī quīrīā panāa baā sāwā crīcha baāda.–

²³ Maāne ādjirāba ewarida basidaa. Maā ewari jūēside ēberārāda zocārā Paulo baāma zesidaa. Diapedaaba aba quewara Pauloba bedea basia Ācōrēba ēberārā pe erobaēbemada. Ācōrēba Moisea diaā leydeba, Ācōrēneba bedeadadaba baapedadadeba bida jaradia basia Jesuda ijānamārēā.

²⁴ Pauloba jaradara ācaγaba ijāsidaa, baribaγa ācaγaba ijānaē basia.

²⁵ Maā bērā caicayadapeda wābaγabada basia. Maāne Pauloba nāwā jarasia:

–Ācōrē Jaureba bārā drōāenabemarāa wārā bedeaĀcōrēneba bedeabari Isaiādeba nāwā jarasia:

²⁶ Naā purua nāwā jarade wādua:

Bārāba ūrī panāmīna cawadaēā. Bio unu panāmīna cawadaēā.

²⁷ Ādjirāba sodeba poya cawadaēā, ūrī quīrīānaēā idjaba unu quīrīānaēā.

Māwā beadaēbara ādjirāba unucasidaa, ūrīcasidaa idjaba sodeba cawacasidaa.

Maābe mā ijānapeda māa ādjirāra biabicasia.§

²⁸ Jābe cawadadua: Ācōrēba dadji ēdrā edaidebema jara beara judiorāēmaa diabueya. Ādjirābaγa bia ūrīnia.–

²⁹ Pauloba māwā jaraside judiorāra āduba caicaya duanāda āyā wābaγasidaa.*

³⁰ Māwānacarea Paulora poa umē Romane basia. Idji ba debari paratada djibarā diabadjia. Idji acāde wābadara jūma bia edabadjia.

³¹ Idjia bedeadadjia Ācōrēba ēberārā pe erobaēbemada idjaba dadji Boro Jesu-critodebemada ebuda jaradiabadjia. Maāne ni abaaba mīā sēnaca basia.

† **28:16** Preso beara idji boroa diasia. Griego bedeaē ācaγa cartade māra neēa. ‡ **28:20** Griego bedeaē māba idjaba jara baā: “Māa ijā baā beudarāra ārēbadida jūma israelerāba ijā panā quīrāca.” Hecho 23:6; 24:15; 26:6-8. § **28:27** Isaiā 6:9-10. * **28:29** Griego bedeaē ācaγa cartade maā versiculora neēa.

ROMANO CARTA PAULOBA BΛPA DJABARĀ ROMANEBEMA ITEA

Poa 56are Pauloeba naλ cartada djabarā Roma purudebema itea ʘasia. Roma purudaa wāé bada bēřā cartara ʘasia idjidebemada cawadamārēā. Jerusalemnaa wāi naēna Corinto purudeba diabuesica ʘaa (Hecho 20:1-3).

Roma purude djabarā judiorāda, judiorāé sida baraasia. Judiorāba Ācōrēba Moisea diada leyra ēpē panabadjidāa baribλΓΛ judiorāéba ēpēnaca basía. Maλ bēřā Pauloeba naλ crīcha dromada Romano 1:16-17de ʘasia: “Māra peracaa bedea bia Jesucritodebemada jaradiai carea, maλ bedea iĵābdara Ācōrēba idji λʘadeba jūma ēdϱΛ edabari bēřā; judiorāda, judiorāé sida. Maλ bedea biadeba Ācōrēba cawabi ʘaa sāvā ēberārāra jipa unubarida. Jesucritoda iĵāsira māwā unubaría.”

Pauloeba naāřā ʘasia judiorāba, judiorāé bida cadjirua obada carea Ācōrēba cawa oida (1:18deba aba 3:20daa). Maāre ʘasia Ācōrēba idji biadeba Jesucrito iĵābdarā jipa unu ʘadebemada (3:21neba aba 5:21naa). Maāre ʘasia Ācōrēba Jesucrito iĵā beara idji Jau-redeba ara idji itea bia ʘλbarida (6:1neba aba 8:39daa). Maāre ʘasia zocārā judiorāba Jesucritora iĵānaē panamīna ewari aba iĵānida (9:1neba aba 11:36daa). Maāre ʘasia sāvā dadjirāra jipa nībadida panλda (12:1neba aba 15:13daa). Jirūare ʘasia España druadaa wāi naēna djabarā Romanebemada acāde wā quīrīā bada (15:14-28). Pauloeba jirūare ʘadara 16:1-27de ʘaa.

Naλ cartade Pauloeba naāřā ʘada

¹ Māra Paulo, Jesucrito nezocaa. Ācōrēba māra edasia Jesucritoba diabuedada ʘamārēā idjaba ʘasia bedea bia Ācōrēnebemada jaradiade wāmārēā.

² Maλ bedea biara Ācōrēba naēnaeda diai jarasia. Idjideba bedeadadarāba maāra Idji Bedeade ʘasidaa.

³⁻⁴ Maλ bedea biara idji Warradebema. Idji Warra dadjirā Boro Jesucritora naλ djarade Israeldebema boro Davideba zedaa. BaribλΓΛ idji beu badada λrēbaside Ācōrē Jaureba unubisia Ācōrē Warra ʘʘaa ʘada.

⁵ Jesucritodeba Ācōrēba māra ʘasia idjia diabuedada ʘamārēā. Idji biadeba māwā ʘasia jūma druazabemaba Jesucritoda iĵānamārēā, idji bedea iĵā odamārēā, idjaba idjida bia jaradamārēā.

⁶ Bārā sida Ācōrēba trāsia Jesucrito itea beadamārēā.

⁷ Mā naλ cartara ʘλbdara jūma Romanebema djabarā itea. Ācōrēba bārāra quīrīā ʘaa idjaba trāsia idji ēberārāda beadamārēā. Mā quīrīā ʘaa dadjirā Zeza Ācōrēba dadjirā Boro Jesucrito ume ādji biadeba bārāra careba pananida idjaba necai bai sida dia pananida.

Paulo Romanaa wā quīrīā bada

⁸ Naāřā mā jaraya: Jesucritodeba mā jūma bārā carea Ācōrēba bia ʘada abaria bārāba Jesucrito iĵā pananebemada druazabemaba bedea panλ bēřā.

⁹ Ācōrēba quīrīā ʘara jūma mλ soḁeba o ʘaa bedea bia idji Warradebemada jaradia ʘa bēřā. Idjia cawa ʘaa mā iwidiβλΓAZA bārā carea iwidiβarida.

¹⁰ Mā iwidiβaria idjia quīrīā ʘabλΓΛ māra idu bārā acāde wābimārēā.

¹¹ Wārāda mā bārāra unu quīrīā ʘaa Ācōrē Jauredeba carebai carea. Māwā bārāra zarea beadia.

¹² Mā quīrīā ʘaa dadjirāba abarica Crito iĵā pananeba dji careba pananida zarea panani carea.

¹³ Djabarā, mā quīrīā ʘaa bārāba cawadida wārāda barima zocārā bārāmaa wāida crīcha ʘabarida. BaribλΓΛ wadibida poya wāé ʘaa. Bārāmaa wā quīrīā ʘaa mā jaradia ʘadeba jāmabemarāba Jesucritoda iĵānamārēā dewara druadebemarāba iĵapedada quīrāca.

¹⁴⁻¹⁵ Mā bedea bia Jesucritodebemada jūmarāa jaradiaida ʘaa. Ne cawa beaa, ne adua quedeaa, carta cawa beaa, carta adua beaa bida jaradiaida ʘaa.* Maλ carea bārā Romanebemarāa bida jaradiade wā quīrīā ʘaa.

¹⁶ Māra peracaa bedea bia Jesucritodebemada jaradiai carea, maλ bedea iĵābdara Ācōrēba idji λʘadeba jūma ēdϱΛ edabari bēřā; judiorāda, judiorāé sida.†

* **1:14-15** Ne cawa bea, ne adua quedea. Griego bedeade ʘλ ʘaa “griegorāa idjaba āibemārāa.” † **1:16** Judiorāda, judiorāé sida. Griego bedeade nāwā ʘλ ʘaa: “Naāřā judiorāda, maāre judiorāé sida.”

17 Mañ bedea biadeba Ācōrēba cawabi ʙΛΛ sāvā ēberārāra jipa unubarida. Jesucritoda ĩjāsira māvā unubaria. Ācōrē Bedeade nāvā ʙΛ ʙΛΛ: Ācōrē quĩrāpita jipa ʙΛΛΛ idji ĩjā ʙΛdeba zocai ʙaya.‡

Ēberārā Ācōrē quĩrāpita bedeade panΛnebema

18 Ācōrēba bajñeba cawabi ʙΛΛ cadjirua o ʙeara, jipaē ʙea sida idji quĩrūbideba jūma cawa oida. Ādjia cadjirua o panΛneba wārā bedeara idu cawabidacaa.

19 Ācōrēnebema poya cawaida ʙΛΛΛ ādjirāba bio cawa panΛΛ, idjia cawabi ʙΛ bērā.

20 Nañ ējūū odađeba λtaa Ācōrē ununacadebemada ēberārāba ebuđa unubadaa. Idjia oda aca panΛneba cawa panΛΛ idjira Ācōrēda idjaba ewariza ne jūma poya o ʙΛda. Mañ carea cadjirua o ʙeaba poya jaradaāa Ācōrē adua panΛΛ bērā bedeade panΛēda.

21 Ādjirāba Ācōrēra cawa panasidamīna idjia bia bedeadaē basía idjaba bia ʙΛada adaē basía. ĀteʙΛΛΛ crīcha neē ʙea quĩrāca crīcha panesidaa. Māvā ādji crīchara biē ʙepeda pāimane panesidaa.

22 Ādjirāba crīcha cawa ʙeada asidamīna crīcha neē beasia.

23 Ācōrē ʙeuca bia quiruda igarasidaa. Mañbe dadji ʙeuida ʙΛ zaca ʙΛda odapeda mañgía bia bedea panesidaa. Ībana za quĩrāca, animarā ĩrū quĩmārē ʙea za quĩrāca, idjaba jāne wābada animarā za quĩrāca odapeda mañgía bia bedea panesidaa.

24 Mañ carea Ācōrēba iduaribisia ādji soba cadjirua o quĩrā ʙΛda odamārēā. Mañ bērā ādjirāba mīā perada o panesidaa.

25 Wārā Ācōrēda igaradapeda sewadΛΛ ēpē panesidaa. Ācōrēba ne jūmada odamīna idji cāyābara idjia odadΛΛ ēpē panesidaa idjaba bia bedea panesidaa. BaribΛΛΛ dadjirāba ababe ĀcōrēabΛΛΛ ewariza bia bedeadaida panΛΛ. Bia ʙΛΛ māvā baida. §

26 Ādjirāba sewada ēpēpedada bērā Ācōrēba iduaribisia mīā perada odamārēā. Wērāra umaquĩrā ume baida ʙΛda idu ʙΛdapeda abarica wērā ume panesidaa.

27 Ara mañ quĩrāca umaquĩrāra wērā ume ʙaida ʙΛda idu ʙΛdapeda abarica umaquĩrāda dji awuadapeda mīā perada o panesidaa. Mañ cadjirua o panΛ carea Ācōrēba ādjirāra cawa oya idjia cawa oida ʙΛ quĩrāca.

28 Ādjirāba Ācōrēra igarapedada bērā idjia iduaribisia crīcha cadjiruada ēpēnapeda mīā oīē ʙeada o pananamārēā.

29 Ne jūma cadjiruada obadaa. Mīā peraida ʙΛda obadaa, ne jūma awuabadaa, djārāra biē obadaa, djārāba eroba carea biē crīchabadaa, mīā beabadaa, caicayabadaa, djārā cūrūgabadaa, djārā biē jarabadaa, idjaba nēʙΛΛΛ obadaa.

30 Djārā ēcarraare biē bedebadaa, Ācōrēra quĩrāmabadaa, idjaba djārā quĩrāpita biē bedebadaa. Ādjirāra dji biara ʙeada abadaa idjaba dji dromaana abadaa. Djārā biē odi carea jΛΛΛabadaa. Ādji djibari bedeara ĩjānacaa.

31 CΛWΛΛΛ zarea beaa. Ādjia bedea ʙΛpedadara odacaa. Quĩrā neē beaa, ādji biē odara quĩrādoadacaa idjaba djārāra quĩrā djuburiadacaa.*

32 Ādjirāba bio cawa panΛΛ Ācōrēba māvā o ʙeara bio cawa oida.† BaribΛΛΛ ara māvā o nīnaa idjaba dewararāba abari quĩrāca cadjirua obΛdade bia crīchabadaa.

2

Ācōrēba cawa oidebema

1 Mañba ni abaaba crīchaiē ʙΛΛ Ācōrē quĩrāpita bedeade ʙΛēda. Dji jipaara o ʙΛada a ʙΛ bida māvā crīchaiē ʙΛΛ. Djārāba cadjirua o ʙΛda jarabΛΛde ara idjida jara ʙΛΛ, idjia bida abari quĩrāca obari bērā.

2 Dadjirāba cawa panΛΛ jūma cadjirua o ʙeara Ācōrēba jipa cawa obarida.

3 Mañ bērā djārāba cadjirua o ʙΛda abΛΛba jaraibΛΛΛ, baribΛΛΛ abarica o ʙΛbΛΛΛ, idjia crīchaiē ʙΛΛ Ācōrēba cawa oēda.

4 Māvā crīcha ʙΛba igara ʙΛΛ Ācōrēba quĩrā djuburia ʙΛdebemada, jūma droa ʙΛdebemada, idjaba cadjirua ođa isabe cawa ocadebemada. Idjia adua ʙΛΛ Ācōrēba māvā bio quĩrā djuburia ʙΛda cadjiruada igarapeda idjimaa zemārēā.

‡ 1:17 Habacuc 2:4. § 1:25 Bia ʙΛΛΛ māvā baida. Griego bedeade ʙΛ ʙΛΛ: "Amén." * 1:31 Ādji biē odara quĩrādoadacaa. Griego bedeade ebuđa ʙΛēa. † 1:32 Ācōrēba māvā o ʙeara bio cawa oida. Griego bedeade nāvā ʙΛ ʙΛΛ: "Ācōrēba jara ʙΛcārīa māvā o ʙeara beudida panΛda."

⁵ BaribΛΓΛ ΛΑΥΛΓΛ zarea βΛ βērā idjia cadjiruada igaracaa Ācōrēmaa ze amaaba. Maλ carea Ācōrēba cawa oi ewaride idji quīrūbideba wetara cawa oya. Maλ ewaride Ācōrēba unubiya sāvā jūmarāda jipa cawa oida.

⁶ Idjia jūmarāa diaya ādjia opedada quīrāca.

⁷ ΛΑΛΛaba biada o panΛa Ācōrēba ādjida bia unumārēā, bia jaramārēā, idjaba ewariza idji ume zocai βΛmārēā. Maλ ēberārāra Ācōrēba wārāda βΛya ewariza idji ume zocai pananamārēā.

⁸ BaribΛΓΛ ΛCΛΓΛba crīcha biē βΛdeba djārā cāyābara biara beadi carea jΛΓΛbadaa. Maλ βērā wārā bedeara ījā quīrīānacaa idjaba cadjiruada obadaa. Maλ ēberārāra Ācōrēba idji quīrūbideba bio cawa oya.

⁹ Idjia cawa obΛΓΛde jūma cadjirua o beara bia mīga beadia idjaba sopua beadia. Judiorāda, judiorāé sida māwā beadia.*

¹⁰ BaribΛΓΛ jūma bia o beara Ācōrēba bia unuya, bia jaraya, idjaba necai βΛya. Judiorāda, judiorāé sida māwā oya.

¹¹ Ācōrēba ēberārāra jūmaena abari quīrāca jipa cawa oya.

¹² Ācōrēba Moisea diada ley adua beaba cadjiruara obada bērā maλ leyra adua panΛmīna Ācōrēba cawa oya. Idjaba maλ ley cawa beaba cadjiruara obada bērā Ācōrēba ara maλ leydeba cawa oya.

¹³ Ley ūrī panΛneba ēberārāra Ācōrē quīrāpita jipa beaēa, ātebΛΓΛ ījā o panΛneba Ācōrē quīrāpita jipa beaa.

¹⁴ Judiorāéba maλ leyra adua panΛmīna ādji crīchadeba maλ leyba jara βΛ quīrāca edaude obadaa. Māwā unubibadaa biada, cadjirua sida cawa panΛda.

¹⁵ Ara ādjia o panneba unubi panΛa maλ leyba jara βΛra sođeba cawa panΛda. Ādji crīchade cawa panΛa biada wa cadjiruada o panΛda, bedeađe panΛda wa bedeađe panΛēda.

¹⁶ Jūmarāba ādji sođe mērā eropanΛra Ācōrēba cawa oi ewaride Jesucritođeba cawa oya. Māwāya bedea bia mΛa jaradia βΛba jara βΛ quīrāca.

Ācōrēba Moisea diada leydeba judiorāra jipa beadaēa

¹⁷ Bārā judiorāba dji biarāana abadaa. Ācōrēra biara cawa panΛana abadaa. Crīcha panΛa ēdΛdida Ācōrēba Moisea diada leyra cawa panΛ bērā.

¹⁸ Maλ leyra eropanΛ bērā cawa panΛa Ācōrēba cārēda quīrā βΛda idjaba cārēda jipa βΛda.

¹⁹ Bārāba crīcha panΛa Ācōrē adua bearāa poya bia jaradia pananida dauberrea bea jipa edebΛda quīrāca, pāimane bea λnaanaa edebΛda quīrāca.

²⁰ Ācōrēba Moisea diada leyra eropanΛ bērā crīcha panΛa jūma necawaada eropanΛda idjaba wārā bedea sida cawa panΛda. Maλ bērā crīcha panΛa crīcha neē bearāa, wađi bio adua bearāa biada poya jaradia pananida.

²¹ Bārāba dewarārāa jaradia panΛβΛΓΛ, ζcārē cārēā ara bāduba jaradiadaē? Bārāba jaradiabadaa ne dΛΛacara βΛda. BaribΛΓΛ bārāra ne dΛabadaa.

²² Bārāba jaradiabadaa daunemacara βΛda. BaribΛΓΛ bārāra daunemabadaa. Bārāba quīrīānacaa jΛwaba oda ācōrēa bia bedeađida. BaribΛΓΛ jΛwaba oda ācōrē dedebema nebiada dΛabadaa.

²³ Ācōrēba Moisea diada leyra bārāba bio cawa panΛana abadaa. BaribΛΓΛ maλ leyba jara βΛ ījānaē panΛ bērā, bārā carea dewarārāba Ācōrēnebemada biē bedebadaa.

²⁴ Maλ carea Ācōrē Bedeađe nāwā βΛ βΛa: “Judiorāéba Ācōrēra biē jarabadaa bārāba biē obada carea.”†

²⁵ Ācōrēba Moisea diada leyda bārāba ījā osidara, bārā cacua wēāgoda bia βΛa Ācōrē ēberārā bērā. BaribΛΓΛ maλ leyra ījā odaēbΛΓΛ, bārāra Ācōrē quīrāpita cacua wēāgoē bea quīrāca panΛa.‡

²⁶ Maλne judioēba maλ leyra ījā o βΛβΛΓΛ, cacua wēāgoē βΛmīna Ācōrē quīrāpita cacua wēāgo βΛ quīrāca βΛa.

²⁷ Bārā judiorāra cacua wēāgobadaa unubidi carea Ācōrē ēberārāda. Idjaba Ācōrēba Moisea diada leyda cawa panΛa. BaribΛΓΛ maλ leyra ījā odaē panΛa. Maλ bērā cacua wēāgoē βΛba maλ leyda ījā oibΛΓΛ, cawabiya bārāra judiorāmīna bedeađe panΛda.

²⁸ Judio arara ababe naλ djaradeba māwā βΛēa. Idjaba cacua wēāgoda arara naλ djaradebemaēa.§

* 2:9 Judiorāda, judiorāé sida. Griego bedeađe nāwā βΛ βΛa: “Naārā judiorāda, maλare judiorāé sida.” † 2:24 Isaía 52:5; Ezequiel 36:20-23. ‡ 2:25 Cacua wēāgoē bea. Maλba jara βΛa: “Ācōrē ēberārāēa.” § 2:28 Judio araa idjaba cacua wēāgoda araa. Maλba jara βΛa: “Ācōrē ēberārāa.”

²⁹ ÁtebαΓΛ sode jipa βΛΡα Ācōrēmaarā judio araa. Sode jipa βΛδara Ācōrēmaarā cacua wēāgoda araa. Ācōrē Jaureba māwā jipa βΛbaria.* Ācōrēba Moisea diada ley ēpē βΛdeba jipa baēa. Sode jipa βΛΡα ēberārāba dia jaradacamīna Ācōrēba bia jarabarāia.

3

¹ MĀa māwā jara βΛ bērā bārāba crīcha panāsicada judiora Ācōrē quīrāpita mācuaē βΛda. Crīcha panāsicada cacua wēāgo βΛ sida mācuaē βΛda.

² Māwāēa. Ne zocārāneba judiorāra dji biarāa. Naārā mĀa jaraya māwā panĀda Ācōrēba idji bedeara ādjirāa diada bērā.

³ Māwāmīna ḶCαΓΛ ādjirānebemaba idji bedeara ījānaē basia. ḶMaḶgΛ carea Ācōrēba oi jaradara oēca?

⁴ Māwāēa. Ācōrēba oi jaradara wārāda jūma oya. Ēberārāra jūmaena sewaida beamīna Ācōrēra bedea aba βΛa. Idji Bedeade nāwā βΛ βΛa:

βΛ bedeabΛΓade jūmarāba cawadia βΛa jara βΛΡα jipa βΛda;
abaḶba βΛ biē jarabΛΓade βΛa cawabiya βΛΡα jipa βΛda.*

⁵ MĀra bedeaaya ēberārā bedeabada quīrāca. ḶCαΓΛba jarabadaa cadjirua o panΛne Ācōrēra jipa βΛda ebuda unubibadada. MaḶne Ācōrēba cawa oibΛΓa, idjira jipa βΛēana abadaa. ḶDji māwā jara panĀa cārēda jaradī? ḶJaradica Ācōrēra jipa βΛēda cadjirua o beara cawa oi bērā?

⁶ ḶWārāda māwāēa! Ācōrēda jipa βΛēbara, Ḷsāwā naḶ ējūānebemarāra jipa cawa ocasi?

⁷ ḶCαΓΛba jarabadaa sewa o panΛneba Ācōrēra sewa ocada ebuda unubibadada. Crīchabadaa ādjia sewa o panΛ carea ēberārāba Ācōrēa auḶuara bia bedeadida. MaḶ bērā ādjimaarā Ācōrēba cawa oiē βΛa.

⁸ Māwāra Ḷdadjirāba auḶuara cadjiruada odida panΛca ēberārāba Ācōrēa auḶuara bia bedeadamārēā? ḶCαΓΛba ādji crīcha cadjiruadeba jarabadaa daiba māwā jaradia panĀda. Māwā jara beara Ācōrēba wārāda biē βΛida βΛa.

Ēberā jipa βΛΡα neēa

⁹ MaḶ bērā Ḷcārēda jaradī? ḶJaradica dai judiorāda dewararā cāyābara biara beada? ḶMāwāēa! MĀa naḶ cartade cawabisia judiorāba, judiorāē bida cadjiruara obadada.

¹⁰ MaḶgΛdebemada Ācōrē Bedeade nāwā βΛ βΛa:

Ēberā jipa βΛΡα ni aba bida neēa.

¹¹ Ni abaḶba adua βΛa cārēda jipa βΛda. Ni abaḶba Ācōrēra jarΛca.

¹² Jūmarāba Ācōrēra igarasidaa. Jūmarāda Ācōrē quīrāpita biē panesidaa.

Ni abaḶba biada oca. Bia o βΛΡα ni aba bida neēa.†

¹³ Ādjia cadjirua bedeabadara beuda uria ewa nūmΛ quīrāca βΛa. Ādji iteba sewada obadaa.‡

Ādjia jara panΛneba djārāra biē obadaa damaba cabΛΓa quīrāca.§

¹⁴ Djārā quīrāma panΛneba ādji iteba biē jarabadaa.*

¹⁵ Baridua carea mīā beabadaa.

¹⁶ Ādji wāβΛdaza djārā bia pananada ārīnapeda bia mīgabibadaa.

¹⁷ Djārā ume necai beadira adua panΛ.†

¹⁸ Ni maārī bida Ācōrēra wayadaca.‡

¹⁹ MaḶ bedea Ācōrē leyde βΛΡα dji ley ēpē beārāa jara βΛa. Māwā ni abaḶba poya jaradaēa cadjirua neē βΛda. MaḶ leydeba cawa panΛa jūma naḶ ējūānebemarāra Ācōrē quīrāpita bedeade panĀda.

²⁰ Wārāda Ācōrēba Moisea diada ley ījā o βΛdeba ni abaḶda Ācōrē quīrāpita jipa baēa. MaḶ leyba cawabi βΛa dadjia cadjiruada obadada.

Ācōrēba Jesucritodeba ēberārā jipa unubaria

²¹ BaribΛΓa idira Ācōrēba cawabisia maḶ ley odaēne sāwā ēberārāra jipa unubarida. Ācōrēba Moisea diada leyde idjaba Ācōrēneba bedeabadarāba βΛpedada cartade bida maḶnebemada βΛ βΛa.

²² AbaḶba Jesucritoda ījāsira Ācōrēba idjira jipa unubaria. Jesu ījāβΛdara idjia jūma māwā jipa unubaria. Ni abaḶda quīrā awara unuca.

²³ Wārāda jūmarāba cadjiruada obadaa. MaḶ bērā Ācōrē biya quirudebemada āi beaa.

²⁴ BaribΛΓa Ācōrēba ni cārē sida obiēne idji biadeba ēberāra jipa unubaria. Māwā unubaria Jesucritoba idji beudadeba cadjiruadebemada ēdΛβΛda bērā.

* 2:29 Jeremia 4:4; Ezequiel 36:26-27.

* 3:4 Salmo 51:4.

† 3:12 Salmo 14:1-3.

‡ 3:13 Salmo 5:9.

§ 3:13

Salmo 140:3.

* 3:14 Salmo 10:7.

† 3:17 Isaia 59:7-8.

‡ 3:18 Salmo 36:1.

²⁵ Ācōrēba Jesucritora Ɂasía cadjirua carea beumārēā. Dadjirā carea idji oara erozoasia. Maļ ĩjābdade Ācōrēba dadji cadjiruara quĩrādoabaria. Jesucrito dadjirā cadjirua carea beudaba cawabi Ɂla Ācōrēba jipa cawa obarida. Crito zei naēna cadjirua opedadara Ācōrēba jūma droa Ɂadeba cawa oē Ɂasia.

²⁶ Baribara idira Jesucritodeba Ācōrēba cadjiruara jūma jipa cawa obaria. Maļ bērā Ācōrēba Jesu ĩjābdara jūma jipa unubaria. Māwā ebuda Ɂla Ācōrēra ne jūmane jipa Ɂada.

²⁷ Maļ bērā Ɂcārēā ara dadjidebemada bia bedeadī? Poya bia bedeadāēa. ɁSāwāērā? Poya bia bedeadāēa, Ācōrēba Moisea diada ley ĩjā o pananeba idji quĩrāpita jipa panlē bērā, ātebala Jesu ĩjā pananeba dadjirāra idji quĩrāpita jipa panla.

²⁸ Dadjirāba jaradia panla Jesuda ĩjā panl bērā Ācōrēba dadjirāra jipa unubarida. Ācōrēba Moisea diada ley ĩjā o pananeba dadjirāra idji quĩrāpita jipa beadacaa.

²⁹⁻³⁰ ɁĀcōrēra ababe judiorā Ācōrēca? ɁIdjira judiorāē Ācōrēca? Wārāda Ācōrēra ababara Ɂla bērā idjaba judiorāē Ācōrēa. Idjia jūma Jesu ĩjābdara jipa unubaria. Cacia wēāgoē beaba, cacua wēāgoē bea biāda Jesuda ĩjāsidaara jipa unubaria.

³¹ Jesuda ĩjā panl bērā ɁĀcōrēba Moisea diada leyra igara panlca? Māwāēa, ātebala maļ leyba jara Ɂara obadaa.

4

AbrahaɁba Ācōrē ĩjāna

¹ ɁCārēda jaradī drōā naēnabema AbrahaɁnebemada? ɁSāwā Ācōrēba jipa unusi?

² AbrahaɁba ne bia o Ɂadeba Ācōrē quĩrāpita jipa badabara, ara idjidebemada poya bia bedecasia. Baribara wārā arada ni cārē sida oē Ɂasía Ācōrē quĩrāpita bia bedeaī carea.

³ Ācōrē Bedeade nāwā jara Ɂla: “AbrahaɁba Ācōrēra ĩjāsia. Maļ carea Ācōrēba idjira jipa unusia.”*

⁴ Abala tra juda oibara, idjia edabara bari edaēa, ātebala idji trajubari dji boroba diaya.

⁵ Baribara Ācōrē quĩrāpita jipa Ɂai carea ne oē Ɂaba Ācōrēda ĩjāibara, Ācōrēba maļ ēberāra jipa unuya. Cadjirua o beaba Ācōrēda ĩjāsidaara Ācōrēba jipa unubaria.

⁶ Ara maļ quĩrāca Daviba jarasia: Ācōrē quĩrāpita jipa Ɂai carea ne oē Ɂara Ācōrēba jipa unusira bio bia Ɂaya.

⁷ Nāwā jarasia:

Ēberārāba Ācōrē ley ĩjā odaē pananada idjaba cadjirua opedadada Ācōrēba quĩrādoasira bio bia panania.

⁸ Ēberārāba cadjirua oda carea Ācōrēba bedeade Ɂlēana aibara, maļ ēberārā bio bia Ɂaya.†

⁹ MaɁba Ɂababe cacua wēāgo beadra bio bia pananica? ɁCacia wēāgoē bea sida bio bia pananaēca? Daiba jarasidaa AbrahaɁba Ācōrēra ĩjāna bērā Ācōrēba idjira jipa unusida.

¹⁰ Baribara ɁĀcōrēba idjira sāɁbe jipa unusi? ɁJipa unusica idji cacua wēāgodacarea wa wēāgoi naēna? Wārāda idji cacua wēāgoi naēna Ācōrēba idjira jipa unusia.

¹¹ AbrahaɁba Ācōrēra ĩjāna bērā, cacua wēāgoē badamīna Ācōrēba idjira jipa unusia. Maļ cawabi carea AbrahaɁba ĩrūare idji cacua wēāgosia.‡ Cacua wēāgoē beaba Ācōrēda ĩjānibara, AbrahaɁra ādjirā zezaa, abari quĩrāca ĩjā pananeba Ācōrēba jipa unu Ɂla bērā.

¹² Idjaba AbrahaɁba idji cacua wēāgoi naēna ĩjā bada quĩrāca cacua wēāgo beaba ĩjānibara AbrahaɁra ādjirā zezaa.

¹³ Ācōrēba AbrahaɁa, idjideba zedi ēberārāba biāda naļ ējūāra diayada asia. Baribara māwā jaraē Ɂasía AbrahaɁba idji leyda ĩjā oda bērā. Ātebala māwā jarasia AbrahaɁra jipa ununa bērā. Māwā jipa unusia AbrahaɁba idjida ĩjāna bērā.

¹⁴ Ācōrēba Moisea diada ley ĩjā o beaba Ācōrēba diai jaradara edababara, dadji quĩrābe Critora ĩjā panacasidaa idjaba Ācōrēba diai jaradara edadaē bacasia.

¹⁵ Maļ leydeba Ācōrēba cawa oya. Wārāda leyda neē badabara, dadjirāra maļ ley igarabada carea bedeade pananaē bacasia.

¹⁶ Ācōrēba diai jaradara dadjirāba edadīa idjida ĩjā panl bērā. Ācōrēba idji biādeba maɁra bari dia Ɂla. Maļ bērā jūma AbrahaɁ ēberārāba maɁra wārāda edadīa. Ācōrēba Moisea diada leydeba panlba Ācōrēda ĩjā panlabara maɁra edadīa. Baribara ababe ādjibara edadaēa, ātebala judiorāē biāda AbrahaɁ quĩrāca Ācōrēda ĩjānibara edadīa. Māwā AbrahaɁra jūma dadjirā, dji Ācōrē ĩjā bea zezaa.

* 4:3 Genesis 15:6. † 4:8 Salmo 32:1-2. ‡ 4:11 Genesis capítulo 17.

¹⁷ Ācōrē Bedeade nāwā bál b̄la: “M̄la b̄la b̄lasia zocārā puru b̄ea zezada b̄amārēā.”[§] Wārāda Ācōrē quīrāpita Abrahāla jūma dadjirā, dji Ācōrē ĩjā b̄ea zezaa. Ācōrēba be-
upēdāda l̄rēbabibaria idjaba ne neñebemada obaria. Ara maĭ Ācōrēda Abrahāla ĩjā
basia.

¹⁸ Ācōrēba nāwā jarasia: “B̄deba yōb̄darāda zocārā duanania.”^{*} Abrahāla poya warra
unuēda cawa b̄amīna ĩjāsia Ācōrēba warra unubida idjia jarāda quīrāca. Māwā ĩjā b̄ldeba
zocārā puru b̄ea zezada b̄esia Ācōrēba jarāda quīrāca.

¹⁹ Warra unui carea jūmawāyā drōāda b̄amīna Abrahāla maġlāra wadibida bio ĩjā basia.
Idjira berara cien poa basia. Idji quima Sara sida warra tocada cawa b̄amīna Abrahāla
wadibida bio ĩjā basia.

²⁰ Idjia ni maārī bida crīchaē basia Ācōrēba diai jarāda diaēda. Āteb̄lā sodeba wārāda
bio ĩjā basia idjaba Ācōrēba bia bedebadjia.

²¹ Idjia cawa basia Ācōrēba oi jarāda wārāda jūma poya oida.

²² Abrahāla māwā ĩjāna b̄ērā Ācōrēba jipa unusia.[†]

²³ Ācōrē Bedeade māwā bál b̄la. Barib̄lā maĭ bedeara ababe idjidebemada bedea b̄lēa.

²⁴ Āteb̄lā dadjirānebema sida bedea b̄la, dadjirāba ĩjā pananeba Ācōrēba jipa unu b̄l b̄ērā.
Ācōrēba dadji Boro Jesura beu badada l̄rēbabisia. Ara maĭ Ācōrēda dadjirāba ĩjā panla.

²⁵ Idjia Jesura b̄lasia dadjirā cadjirua carea beumārēā. Maĭbe beu badada l̄rēbabisia
dadjirāra idji quīrāpita jipa b̄ai carea.

5

Jesudeba dadjirāra Ācōrē ume necai duanla

¹ Jesucritoda ĩjā panla b̄ērā Ācōrēba dadjirāra jipa unu b̄la. Maĭ b̄ērā dadjirā Boro
Jesucritodeba Ācōrē ume necai duanla.

² Maĭ awara Jesucrito ĩjā panla b̄ērā Ācōrēba idji biadeba dadjirāra ewariza carebabaria.
Idjaba b̄l̄srida panla cawa panla b̄ērā Ācōrē biya quirudebemada edadida.

³ Maĭ awara dadjirā bia mīga panane b̄l̄srida panabadaa cawa panla b̄ērā maġldeba
biara droa cawađida.

⁴ Maĭ droa pananeba cawa panla Ācōrēba dadjirāra bia unu b̄l̄da. Maġldeba cawa
panla Ācōrē bia quirudebemada edadida.

⁵ Maġra sewaēa, āteb̄lā wārāda edadida. Māwā cawa panla Ācōrēba idji Jaureda dadjirā
diada b̄ērā. Idji Jauredeba dadjirā sode cawabi b̄la dadjirāra wārāda bio quīrā b̄l̄da.

⁶ Dadjirā cadjiruadebemada poya ēdrādaē panasidade Ācōrēba b̄l̄da ewaride Critora
dadjirā dji cadjiruarā carea beusia.

⁷ Zarea b̄la ēberā jipa b̄a carea abalaba ara idjida idu beabida. Āībērā ēberā bia carea
abalaba ara idjida idu beabiscada.

⁸ Barib̄lā Ācōrēba dadjirāra bio quīrā b̄l̄da unubisia wađi cadjiruade panane Critora
dadjirā carea beuda b̄ērā.

⁹ Crito oa erozoadeba Ācōrēba dadjirāra jipa unu b̄la. Maĭ b̄ērā Critodeba dadjirāra
Ācōrēba cawa oidebemada wārāda ēdrāda.

¹⁰ Dadjirā wadibida Ācōrē ume dji quīrāda beaside idji Warra beudebeba dadjirāra idji
ume bia b̄lasia. Māwā dadjirāra wārāda ēdrāda Critora zocai b̄l̄ b̄ērā.

¹¹ Maĭ awara dadjirā Boro Jesucritodeba Ācōrē ume bia panla b̄ērā idjideba Ācōrē ume
b̄l̄srida panla.

Adaĭ idjaba Crito

¹² Ēberā abaldeba cadjiruara naĭ ējūāne zesia. Idjaba maĭ cadjiruadeba dadji beuđira
zesia. Jūmarāba cadjiruada obada b̄ērā beubadaa.

¹³ Ācōrēba Moisea idji ley diai naēna ēberārāba naĭ ējūāne cadjiruara obadjidaa. Barib̄lā
maĭ ley neē bada b̄ērā jaraca basia ēberāba cadjirua o panla carea bedeade panlāda.

¹⁴ Māwāmīna Adaĭ ewarideba aba Moise ewaridāa ēberārāda beusidāa cadjiruara obad-
jida b̄ērā. Barib̄lā Adaĭba cadjirua ođa quīrāca ođāē basia. Adaĭba igarasia Ācōrēba idjia
ebuđa jarāda barib̄lā ādjirāba māwā ođāē basia.

Adaĭneba jūmarāda biē panena quīrāca dji zeida badadeba jūmarāda poya bia panesidāa.*

§ 4:17 Genesis 17:5. * 4:18 Genesis 15:5. † 4:22 Genesis 15:6. * 5:14 Griego bedeade nāwā bál b̄la: “Adaġra dji
zeida bada quīrāca basia.”

15-16 Wārāda ēberā abaλba cadjirua oda carea jūmarāda beusidaa. Baribarλ ēberā abaλdeba Ācōrēba idji biadeba zocai baida bari diasia jūmarāda zocai beadamārēā.† Jesucritoba idji biadeba dadjirā itea odara Adaλba cadjirua odadeba zeda cāyābara λbāara bλa. Maλ bērā Ācōrēba bari dia bλara Adaλba cadjirua odadeba zeda quīrāca bλēa. Maλ awara Adaλba cadjirua ababe oda carea Ācōrēba cawa opeda jūmarāda bedeade panaana asia. Baribarλ ēberārāba cadjiruada zocārā opedadamīna Ācōrēba ni cārē sida obiēne idji biadeba ādjirāra jipa unubaria.

17 Wārāda ēberā abaλba cadjirua odadeba jūmarāda beubadaa. Baribarλ dewara ēberāda bλa, Jesucritoda. Idjideba Ācōrēba ni cārē sida obiēne ēberārāra jipa unubaria. Idji biadeba bio carebabaria. Ācōrēba māwā erobλara Jesucritodeba ewariza idji ume zocai panania.

18 Wārāda ēberā abaλba cadjirua oda carea Ācōrēba cawa opeda jūmarāda bedeade panana asia. Idjaba ēberā abaλba jipa oda carea Ācōrēba jūmarāda poya jipa unuya ewariza idji ume zocai pananamārēā.

19 Wārāda ēberā abaλba Ācōrēba jaradara ijā odaē bērā zocārā ēberāra dji cadjiruārāda panesidaa. Idjaba ēberā abaλba jūma ijā oda bērā zocārā ēberāra Ācōrēba jipa unuya.

20 Ācōrēba Moisea idji leyra diasia ēberārāba cawadamārēā cadjiruara zocārā obadada. Baribarλ ēberārāba cadjiruara biara osidade Ācōrēba idji biadeba biara quīrā djuburiasia.

21 Wārāda ēberārāba cadjiruada obada bērā beubadaa. Baribarλ Ācōrēba idji biadeba ēberārāra jipa unubaria dadjirā Boro Jesucritodeba ewariza idji ume zocai pananamārēā.

6

Cadjiruadebema ēdrλpedada

1 ¿Maλnebemada sāwā crīcha panλ? ¿Dadjirāra wadibida cadjiruade nībadica Ācōrēba idji biadeba biara quīrā djuburiamārēā?

2 ¡Wārāda māwā odiē panλ! Dadjirāra cadjiruadebemada beusidaa. Maλ bērā ¿sāwā cadjiruade nībadi?

3-4 Bārāba cawa panλa borocuesidade unubisidada Crito ume ābaa panλda. Māwā unubisidaa idji ume beusidada idjaba jousidada. Maλbe dadjirā Zeza Ācōrēba idji λbλa waibλa bλdeba Crito λrēbabida quīrāca dadjirā sida λrēbabisia zocai bai djiwidide nībadamārēā.

5 Dadjirāra Crito ume beusida bērā idji λrēbada quīrāca zocai bai djiwidide nībadia.

6 Dadjirāba cawa panλa dadji crīcha drōāra beusida Crito ume crude cachida quīrāca. Māwābλrλ dadjirā crīcha drōāba naλ cacuaba cadjirua o quīrā bλda waa poya obiēa. Dadjirāra waa cadjirua nezocarāēa.

7 Wārāda abaλda Crito ume ābaa beusibarλ, cadjiruadebemada ēdrλasia.*

8 Dadjirāra Crito ume ābaa beupedada bērā ijā panλa idji ume zocai pananida.

9 Dadjirāba cawa panλa Critora beu badada λrēbada bērā waa beuēda. Beuba idjira waa poyaēa.

10 Crito barima aba beudaba jūma cadjiruada poyasia. Idjira waa beuēa ātebλrλ Ācōrē itea zocai bλa.

11 Ara maλ quīrāca cawadida panλa bārāra cadjiruadebemada beusidada idjaba dadjirā Boro Jesudeba Ācōrē itea zocai panλda.

12 Maλ bērā cadjiruara idu bārā boro babirānada. Māwā bārā cacua beuida bλba cadjirua o quīrā bλda odaēa.

13 Bārā cacuaa idu cadjiruara obirānada. Ātebλrλ ara bādjida Ācōrēa diadadua. Bārāra cadjiruade beu pananada Ācōrē itea zocai panesidaa. Maλ bērā bārā cacuada Ācōrēa diadadua jipa odi carea.

14 Ācōrēba idji biadeba bārāra ēdrλ bλda bērā idjaba Ācōrēba Moisea diada leydeba panλē bērā, cadjiruara bārā boroda baiē bλa.

Jipa odidebema

15 ¿Maλnebemada sāwā crīcha panλ? Ācōrēba idji biadeba dadjirāra ēdrλ edada bērā idjaba dadjirāra Moisea diada leydeba panλē bērā ¿cadjiruada odida panλca? ¡Māwāēa!

16 Bārāba cawa panλa ara bādjida djārā nezocada beadi carea diadibarλ, dji boroba jarabλrλra jūma ijā odida panλa. Ara maλ quīrāca bārāba cadjiruara bārā boroda bλdibλrλ, cadjiruara odapeda beudia. Baribarλ Ācōrēda bārā boroda bλdibλrλ, idji beuda ijā obλdade jipa nībadia.

† 5:15-16 *Jūmarā*. Griego bedeade bλ bλa "zocārā."
jara bλa: "Cadjirua o bλdebemada Ācōrēba jipa bλasia."

* 6:7 *Cadjiruadebemada ēdrλasia*. Griego bedeade maλba idjaba

¹⁷ Naēna bārāra cadjirua nezocarā basia. Baribara jūma Ācōrēnebema jaradiapedadara sodeba ijā o panā bēra bēra mla Ācōrēa bia bāada abaria.

¹⁸ Bārāra cadjiruadebemada ēdrāpeda Ācōrē nezocarāda panesidaa jipa odi carea.

¹⁹ Mla māwā nezocadebemada bedeā bla naā crīchada jaradiai carea. Ara bādjidēba cawadida zarea bla bēra māwā jaradia bla. Wārāda naēna bārāba ara bādjida basidaa cadjirua nezocada beadi carea. Māwā bārāba mīa peraidebemada, jūma cadjirua sida ewariza wetara o panabadjidaa. Baribara idira Ācōrē nezocarā bēra ara bādjida bādadua jipa odi carea. Māwābāra Ācōrē itea bia beadia.

²⁰ Bārāra cadjirua nezocarā baside jipa odida crīchadaca basia.

²¹ Baribara cadjirua o pananeba zcārē biada edasida? zMāwā o panana carea idira quīrā pera panāca? Cadjirua o panā carea ēberārā beudia.

²² Idira bārāra cadjiruadebemada ēdrāpedada bēra Ācōrē nezocada panesidaa. Māwā bārāra Ācōrē itea bia panesidaa. Maā bēra idji ume ewariza zocai panania.

²³ Wārāda cadjirua o panā carea ēberārā beudia. Baribara dadjirā Boro Jesucritodeba Ācōrēba ewariza zocai baida bari dia bla.

7

Mīa amacara panā leydeba Pauloba jaradiada

¹ Djabarā, Ācōrēba Moisea diada leyra cawa panā bēra maā leydeba mla bārāa bedeaya. Bārāba cawa panāa ababe zocai pananebāra dadjirāra maā leydeba panāda.

²⁻³ Naā quīrāca bla. Maā leyba jara bla wērā quima bara bāra idji quima zocai bāde idji ume baida bāda. Idji quima wadi zocai bāde maā wērāba dewara umaquīrāda edaibara, leyba jara bla wērāra daunemasida. Baribara idji quimada beusira wērāra idji quima ume baida bla leydebemada ēdrasia. Maāne idjia dewara umaquīrāda edaibara, daunemaē bla.

⁴ Djabarā, ara maā quīrāca Crito beudadeba bārāra Ācōrēba Moisea diada leydebemada beusidaa. Māwā dewaradeba poya panania. Idira bārāra Crito dji krēbadadea. Idjideba panā bēra Ācōrē itea poya bia odia.

⁵ Dadjirāra naā djaraba o quīrā bādeba nībasidade Ācōrēba Moisea diada leyba jara bla carea wetara cadjiruada o quīrāsidaa. Maāne cadjirua o panā carea beudida panasidaa.*

⁶ Baribara Ācōrēba Moisea diada leydeba pananada dadjirāra ēdrāsidaa. Maā leydebemada beusida bēra idira Ācōrēra idji Jauredeba ēpēnia. Waa crīchadēa Moiseba bāda leydeba ēpēnia.

Cadjirua o quīrā bādebema

⁷ zMaānebemada sāwā crīcha panā? zĀcōrēba Moisea diada leyra cadjiruaca? jMāwāea! Maā ley neē badabara mla adua bacasia cārēda cadjiruada. Maā leyba djārānera awuarāduada adaēbara, mla djārāne awuaira cadjiruada adua bacasia.†

⁸ Baribara awuarāduada ada bēra cadjirua o quīrā bādeba mla ne jūmada wetara awuasia. Wārāda Ācōrēba Moisea diada ley neē badabara wetara cadjiruara o quīrāē bacasia.‡

⁹ Naēna maā ley adua baside mla necai babadjia. Baribara cawaside mla cadjiruada o quīrāsia. Maābe cadjirua carea beuida basia.

¹⁰ Maā ley ijā o bādeba mla Ācōrē ume ewariza zocai baida basia. Baribara oca bēra maā leyba cawabisia mla beuida bāda.

¹¹ Maā leyba jara bla carea mla cadjiruada wetara o quīrāsia. Maābe cadjiruaba mla cūrūgasia crīchamārēā maā leydeba jipa baida. Baribara ijā oca bēra beuida basia.

¹² Wārāda maā leyra Ācōrēnea. Maā leyba jara bāra jūma bio bia bla, jipa bla, idjaba aride bla.

¹³ Māwāra zley bia bāba mla beubisica? jMāwāea! Ābebara cadjirua o bla carea mla māwā beuida basia. Mla cadjirua o bla carea maā ley bia bāba jara bla mla beuida bāda. Māwā ebuda bla cadjiruara sāwābāra bāda. Mla cadjirua o bāra wārāda bio cadjirua bla.

¹⁴ Dadjirāba cawa panāa Ācōrēba Moisea diada leyra Ācōrē Jauredeba zesida. Baribara mla naā djarade bla. Mla cadjiruaba nēdoā quīrāca bla idji nezocada bamārēā.

¹⁵ Mla adua bla cārē cārē jāwā obarida. Mla ne bia o quīrā bāra oca, ābebara mla cadjirua o quīrāē bāda obaria.

* 7:5 Beudida panasidaa. Griego bedeadē nāwā bā bla: "Beudira zau panasidaa." † 7:7 Exodo 20:17. ‡ 7:8 Wārāda Ācōrēba Moisea diada ley neē badabara wetara cadjiruara o quīrāē bacasia. Griego bedeadē nāwā bā bla: "Ley neēne cadjiruara beusia."

¹⁶ BaribALΓA mĀa cadjirua o ɁARA o quĩrĩáé ɁA bĕrĕ ebuda ɁAA Ācōrĕba Moisea diada leyra mĀa bia unu ɁADA.

¹⁷ MaĀ bĕrĕ ara mĀdjia quĩrĩā ɁAɁeba cadjiruara o ɁAĕa, ātebALΓA cadjirua mĀ soɁe ɁABA māwā obibaria.

¹⁸ MĀa cawa ɁAA mĀ sodera biada neɁda. Biara jaraibALΓA, mĀra naĀ djarade ɁA bĕrĕ ara mĀdjia quĩrĩā ɁAɁeba biada poya ocaa. MĀa biada o quĩrĩā ɁAMĭna poya ocaa.

¹⁹ Wārāda mĀa bia o quĩrĩā ɁARA ocaa, ātebALΓA cadjirua o quĩrĩáé ɁAda obaria.

²⁰ MĀa cadjirua o quĩrĩáé ɁADA o ɁAMĭna, ara mĀdjia quĩrĩā ɁAɁeba māwā o ɁAĕa. ĀtebALΓA cadjirua mĀ soɁe ɁABA māwā obi ɁAA.

²¹ MaĀ bĕrĕ naĀda cawa ɁAA: mĀa biada o quĩrĩā ɁAMĭna cadjirua mĀ soɁe ɁABA cadjiruada obibaria.

²² Wārāda mĀa soɁeba Ācōrĕ leyra bio bia unu ɁAA.

²³ Māwāmĭna dewara crĭcha sĭda mĀ soɁe ɁAA. MaĀgĀba mĀ preso eroba quĩrĕca mĀa cadjiruada obibaria. MĀa bia o quĩrĩā ɁARA maĀ crĭchaba idu obi quĩrĩāca ne bia oi crĭcha ume dĵo ɁA quĩrĕca.

²⁴ ĵMĀra mĭā dĵuburi ɁAA! ĵCaiba mĀra ēɁrĀ ɁAI naĀ cacua beuida ɁABA cadjirua o quĩrĩā ɁAɁebemada?

²⁵ Ababe ĀcōrĕbALΓA dadjirā Boro JesucritoɁeba mĀra ēɁrĀ ɁAYA. MaĀ carea mĀa idĵia bia ɁAada aya. Wārāda mĀ crĭchade Ācōrĕ leyra ĵĵā o quĩrĩā ɁAA, baribALΓA naĀ djarade ɁA bĕrĕ cadjirua mĀ soɁe ɁABA cadjiruada obibaria.

8

Ācōrĕ JaureɁeba nĭbadiɁebema

¹⁻² Idĭra dadjirāra Jesucrito ume panĀ bĕrĕ ni maāri bĭda beɁeade panĀĕa.* Ācōrĕ Jaureba dadjirāa zocai bai dĵiwĭda JesucritoɁeba diasĭa. Dadjirāra cadjiruadeɁemada idĵaba beɁideɁemada ēɁrĀ ɁASĭa.

³ Ācōrĕba Moisea diada leyba dadjirāra cadjiruadeɁemada poya ēɁrĀ ɁALĕ basĭa. NaĀ djaraba o quĩrĩā ɁAɁeba nĭnaba maĀ ley ĵĵā ođi cāyābara cadjiruada obadaa. BaribALΓA Ācōrĕba idĵi Warrada diabuesĭa dadjirā dĵi cadjiruā quĩrĕca Ɂamārĕā. MaĀne idĵi Warrada dadjirā cadjirua carea beusĭa. Māwā Ācōrĕba idĵi Warradeba dadjirāra cadjiruadeɁemada ēɁrĀ ɁASĭa.

⁴ Idĵia māwā osĭa dadjirāba poya ĵĵa oɁamārĕā idĵi leyba jara ɁA quĩrĕca. Idĭra dadjirāra poya ĵĵa nĭbadiā naĀ djaraba o quĩrĩā ɁAɁeba nĭnāĕ bĕrĕ, ātebALΓA Ācōrĕ JaureɁeba nĭna bĕrĕ.

⁵ NaĀ djaraba o quĩrĩā ɁAɁeba ababe naĀ djaraba cadjirua o quĩrĩā ɁADrĀ crĭchabadaa. BaribALΓA Ācōrĕ JaureɁeba nĭnaba Ācōrĕ Jaureba quĩrĩā ɁADrĀ crĭchabadaa.

⁶ NaĀ djaraba o quĩrĩā ɁADA abaĀba crĭcha ɁaibALΓA beuya. BaribALΓA Ācōrĕ Jaureba quĩrĩā ɁADA crĭcha ɁaibALΓA necai baya idĵaba ewarĭza Ācōrĕ ume zocai baya.

⁷ AbaĀba naĀ djaraba o quĩrĩā ɁADA crĭcha ɁaibALΓA, Ācōrĕ ume dĵi quĩrĕa. Ācōrĕ leyra ĵĵā o quĩrĩāĕa, ni poya ĵĵā oĕa.

⁸ NaĀ djaraba o quĩrĩā ɁAɁeba nĭnara Ācōrĕba bia unucaa.

⁹ BaribALΓA Ācōrĕ Jaureda wārāda bārā soɁe ɁABALΓA, idĵĭɁeba nĭnaa. NaĀ djaraba o quĩrĩā ɁAɁeba nĭnāĕa. Wārāda Crito Jaure neĕ ɁARA CritoɁĕa.

¹⁰ BaribALΓA Critoda bārā soɁe ɁABALΓA, bārā jaureza zocai ɁAA Ācōrĕba bārāra ĵĵa unu ɁA bĕrĕ. Māwāmĭna bārāba cadjirua o panana carea naĀ djarade beuđĭa.

¹¹ BaribALΓA idĵi Jaureda bārā soɁe ɁA bĕrĕ, idĵĭɁeba bārā cacua beuida ɁARA Ārĕbabiya Jesu Ārĕbabiđa quĩrĕca.

¹² Djabarā, dadjirāra wārāda Ācōrĕ JaureɁeba nĭbadiđa panĀa. NaĀ djaraba o quĩrĩā ɁAɁeba nĭbadiĕ panĀa.

¹³ Bārāda naĀ djaraba o quĩrĩā ɁAɁeba nĭbadiɁALΓA beuđĭa. BaribALΓA naĀ djaraba cadjirua o quĩrĩā ɁADA Ācōrĕ JaureɁeba igarađĭBALΓA, ewarĭza Ācōrĕ ume zocai panania.

¹⁴ ĵĵma Ācōrĕ JaureɁeba nĭnara Ācōrĕ warrarāa.

¹⁵ Bārāba Ācōrĕ Jaure edasĭdade nezocada ɁALĕ basĭa. ĀtebALΓA ɁASĭa Ācōrĕ warrarāda beaɁamārĕā. IdĵĭɁeba ne wayaɁacaa ātebALΓA Ācōrĕa “mĀ Zeza” abadaa.

¹⁶ Dadjirā soɁe Ācōrĕ Jaureba cawabi ɁAA wārāda Ācōrĕ warrarāda.

¹⁷ Idĵi warrarā bĕrĕ Crito ume ābaa idĵia erobaɁebemada eɁadiā. Dadjirāda wārāda Crito bia mĭgađa quĩrĕca bia mĭga pananĭBALΓA, Ācōrĕba Crito ume ābaa bio bia ɁAYA.

* 8:1-2 Griego beɁeade ĀCAGĀ cartade naĀ sĭda ɁĀ ɁAA: “Ādjirāra naĀ cacuaɁa cadjirua o quĩrĩā ɁAɁeba nĭnāĕ bĕrĕ, ātebALΓA Ācōrĕ JaureɁeba nĭna bĕrĕ.”

Bajāne bia pananinebema

¹⁸ Dadjirā naḷ ewaride bia mīga pananebemada māa mācua crīchacaa, nocoarebema ewaride Ācōrēba dadjirāra bia bai bēra.

¹⁹ Ne jūma Ācōrēba ocuadaba quīrīā ḅaa idji warrarā bia paneḅadada isabe unubida.

²⁰⁻²¹ Naēna ne jūma Ācōrēba bia ocuadara biē ḅesia. Baribara iduba māwā biē beē ḅasia, āteḅara Ācōrēba biē ḅasia. Māwāmīna ne jūma biē ḅedaba jāa ḅaa Ācōrēba idji warrarā bia bai quīrāca bia ḅamārēā. Maḷbe waa ḅerawaēa.

²² Dadjirāba cawa panala wērāba warra toḅaraḅe pua carea isabe to quīrīābarida. Ara maḷ quīrāca ne jūma Ācōrēba ocuadara puadeba ḅeaca ḅaa. Maḷ carea isabe bia ḅe quīrīā ḅaa. Ācōrēba ocuada biē ḅeda ewarideba aba ididaa māwā ḅaa.

²³ Maḷ awara Ācōrēba dadjirā cacuara bia ḅamārēā jāa panamisa dadjirā sida puadeba panala. Idji warrarā edabaraḅe māwā oya. Idji Jaureda dadjirā naārā diasia wārāda idji warrarāda cawadamārēā.

²⁴ Ācōrēba dadjirāra ēdara edada bēra maḷgāra jāa panala. Dadjia jāa panara wadibida neē panala. Eropanabara ḅcārē cārēā jāa panacasida? ḅCaiba idjia eroba edai carea jāa bai?

²⁵ Baribara dadjirāba jāa panara wadibida neē panala bēra jūma droa pananeba cawa panala wārāda edadida.

²⁶ Maḷ awara ara dadjiduba ḅḅaē panala bēra Ācōrē Jaureba dadjirāra careba ḅaa. Wārāda adua panala sāwā Ācōrēa aride iwidiḅida. Baribara Ācōrē Jaureba dadjia poya jaradaca ḅedeadeba dadjirā carea Ācōrēa iwidiḅaria.

²⁷ Maḷne Ācōrē dadji so acḅariba idji Jaureba iwidi ḅara cawa ḅaa, idjia quīrīā ḅa quīrāca idjiderā carea iwidiḅari bēra.

Ācōrēba ne jūmaneba carebabaria

²⁸ Ācōrēba crīcha ḅada quīrāca idji quīrīā ḅeada trāsia. Dadjirāba cawa panala maḷgārā itea Ācōrēba ne jūmaneba biada obarida.

²⁹ Idjia naēnaeda cawa ḅasia cairāda idjiderā baida. Ādjirāra ḅasia idji Warra Jesu quīrāca ḅeadamārēā. Māwā idji Warra Jesura djabarā zocārā pananebemada dji nabemaa.

³⁰ Ācōrēba idji Warra Jesu quīrāca ḅeadamārēā naēnaeda ḅadara idjima trācuasia. Idjia trācuadara jipa unusia. Idjia jipa ununarāa idji biya quīrudebemada diaya.

³¹ ḅMaḷgāḅebemada sāwā crīcha panala? Ācōrēra dadjirāare ḅa bēra ḅcaiba dadjirāra poyai?

³² Wārāda Ācōrēba idji Warra arada wāgaē ḅasia āteḅara jūma dadjirā carea idu beabisia. Maḷ bēra ḅidjia dadjirāa ne jūma biada Crito ume āḅaa diaēca?

³³ ḅCaiba Ācōrēa idjia edadarāda poya biē jarai? Ācōrēba dadjirāra jipa unubaria.

³⁴ ḅCaiba dadjirāra ḅedeade panana adi? Ni abaḅa māwā jaradaēa Jesucritora dadjirā carea ḅeuda bēra. Idjira beu ḅadada ḅrēḅasia. Idira Ācōrē jawa araare ḅaa. Mama dadjirā carea Ācōrēa ḅeada djuburia ḅaa.

³⁵ ḅCaiba dadjirāra Crito quīrīānebemada poya āyā ḅai? Ewari zarea zebaraḅe, bia mīga panane, ēberārāba dadjirā biē oḅi carea ēpē panane, jarraba zebaraḅe, cacuade jāni carea neē panane, minijchiade panane, ēberārāba bea quīrīā panane ni abaḅa dadjirāra Crito quīrīānebemada poya āyā ḅāēa.

³⁶ Ācōrē ḅedeade nāwā ḅa ḅaa:

Ewariza ḅa carea दौरa bea quīrīā panala. Oveja beabada quīrāca ḅeadiḅa crīcha panala.†

³⁷ Baribara Critoba dadjirāra quīrīā ḅaa. Idjideba jūma maḷgāra dadjirāba poyabadaa.

³⁸⁻³⁹ Maḷ carea māa cawa ḅaa dadjirāda beudibara wa zocai pananibara, Ācōrē quīrīānebemada jīga pananaēda. Naḷ ewaride, nubema ewaride bida jīga pananaēa. Idjaba bajānebema nezocarāba, jairāba, dji droma beaba, naḷ dedaade ḅlara beaba, naḷ dedaade jewedaara beaba, ni cārē Ācōrēba odadebema bida dadjirāra idji quīrīānebemada poya āyā ḅādaēa.‡ Ara maḷ quīrīāra dadjirā Boro Jesucritodeba unubisia.

9

Ācōrēba israelerā edada

¹ Māra Critode bēra wārā ḅedeada jaraya. Sewa oēa. Ācōrē Jaureba mā soḅe naḷ ḅedeara wārā arada cawabi ḅaa.

²⁻³ Naḷda jaraya: mā ēberārā judiorā carea ewariza bio sopua babaria. Ādjirāra Ācōrē ume biē pananebemada poya bia ḅaibara, māda ādjirā cacuabari Critodebemada jīga ḅecasia.

† 8:36 Salmo 44:22.

‡ 8:38-39 *Jairā*. Griego ḅedeade nāwā ḅa ḅaa: "Dji dromarāba, jūma poya beaba."

⁴ Ādjirāra Israeldebemaa. Ācōrēba ādjirāra naārā edasia idji warrarāda beadamārēā.* Idji quīrāwārēā dorrodorroda ādjirāa unubisia.† Ādji drōā naēnabemarā ume bedea ḅasia.‡ Idji ley sida Moisedeba ādjirāa diasia. Ādjirāa cawabisia idji dede cārēda odida panlada idjaba jūma idjia diai jaradara ādjirā itea ḅasia.

⁵ Ādji drōā naēnabemarāra dji dromarāda beasia. Ādjirāneba Critora naā djarade zesia. Idjidrā jūmarā Ācōrēa. Idjiabāγa dadjirāba ewariza bia bedeadida panlaa. Bia ḅaa māwā ḅaida.

⁶ Māa jaraē ḅaa Ācōrēba israelerā itea oyada adara oē ḅada. Ātebāγa māa jara ḅaa jūma Israeldeba yōpedadara Ācōrē quīrāpita israelerāēda.

⁷ Idjaba jūma Abrahāneba yōpedadara Ācōrē quīrāpita Abrahā warrarā araēa. Ācōrēba Abrahāa nāwā jarasia: “Māa warrarā diai jaradara ḅa warra Isaēdeba zedia.”§

⁸ Maā bedeaba dadjirāa cawabi ḅaa jūma Abrahāneba naā djarade topedadara Ācōrē warrarāēda. Ācōrēba diai jarada warrarādrā Abrahā warrarā ara.

⁹ Ācōrēba Abrahāa diai jarada bedeara naγlaa: “Za zei poade ara naā ewari quīrāca māra wayacusa zeya. Maāne Saraba warrada to erobaya.”*

¹⁰⁻¹² Maā awara Ācōrēba cawabisia idjia eda quīrītā ḅada edabarida. Idjaba cawabisia ni abaada edacada ādjia o panlāa bia unu ḅa bērā ātebāγa edabaria idjia trāna bērā. Nāwā cawabisia: Rebecaba mīguisoda tosia. Dji zezara dadji drōā naēnabema Isa basia. Baribāγa maā warrarā todī naēna idjaba biada ni cadjiruada odī naēna Ācōrēba Rebecaa jarasia: “Dji nabemada dji tēābema jawaeda baya.”†

¹³ Maā carea Ācōrē Bedeade nāwā ḅā ḅaa: “Māa Jacoboda quīrītāsia, maāne Esaūra unu amasia.”‡

¹⁴ ḷMaānebemada sāwā crīcha panlā? ḷĀcōrēba jipa ocada crīcha panlāca? ḷMāwāēa!

¹⁵ Ācōrēba Moisea nāwā jarasia:

Māa quīrā djuburia quīrītā ḅa ēberāda quīrā djuburiaya idjaba māa quīrītāneba careba quīrītā ḅa ēberāda quīrītāneba carebaya.§

¹⁶ Wārāda Ācōrēba edabāγa ēberāra edacaa maā ēberāba o ḅada bia unu ḅa bērā ni dji ēberāba māwā quīrītā ḅa bērā. Ātebāγa idjia quīrā djuburia quīrītā ḅadrā edabaria.

¹⁷ Ācōrē Bedeade idjia Egiptodebema boroa jaradada nāwā ḅā ḅaa:

Māa ḅara dji boroda ḅasia ḅa mīgabi ḅadeba mā ḅḅada unubi carea. Māwā māra jūma naā ējūāne trā ḅaga baya.*

¹⁸ Maāba cawabi ḅaa Ācōrēba abaada quīrā djuburia quīrītā ḅabāγa māwā obarida idjaba abaada cawāγa zarea ḅa quīrītā ḅabāγa māwā ḅabarida.

¹⁹ Maā bedea carea abaaba nāwā jaraisicada: “Ācōrēba māwā obari bērā ḷcārē cārēā dadjirāra bedeade panlāna a ḅa? ḷIdjia dadjirā ḅada quīrāca panlāca?”

²⁰ Baribāγa dji māwā bedea ḅara ḷcai māwā Ācōrēa bedeara carea? Zocoba dji cadaa jaraida ḅaca: “ḅaa ḷcārē cārēā māra jāwā osi?”

²¹ ḷDji egoro cabariba o quīrītā ḅa quīrāca oiē ḅaca? ḷĀbari egoroba zoco ewari droma careabemada, baridua ewari careabema sida oida ḅāca?

²² Ara maā quīrāca Ācōrēba o quīrītāna osia. Ēberārāba cadjirua o panlā carea Ācōrēba idji quīrūbideba idjaba idji ḅḅadeba cawa opeda tḅḅa uruade ḅatabueida basia. Baribāγa ādjia cadjirua o panlāra jūma droasia.

²³ Māwā droasia idji biya quiru waiḅaa ḅadebemada idjia quīrā djuburia ḅa ēberārāa cawabi carea. Ādjirāra idjia naēna edasia idji bia quirudebemada erobeadamārēā.

²⁴ Dadjirāra maā ēberārānebemaa. Δcaγa judiorāa idjaba ḷcaγara judiorāēa. Baribāγa Ācōrēba jūma dadjirāra trāsia.

²⁵ Ācōrēba jaradada Osea cartade nāwā ḅā ḅaa:

Mā puruē ḅadada mā puruada aya. Māa quīrītāē ḅada puruda māa quīrītā ḅa puruada aya.†

²⁶ Idjaba nāwā ḅā ḅaa:

Māa jarasia bārāra mā ēberārāēda.

Māwā jaradama māa bārāra mā warrarāana aya.‡

²⁷⁻²⁸ Idjaba Isaiāba israelerānebemada nāwā jarasia:

Israelerāra zocārā panlāa pusa ḷba quīrāca. Māwāmīna ādjirāra zocārāēbe ēdrādia dadjirā Boro Ācōrēba naā ējūāne beara isabe jūma cawa oi bērā.§

* 9:4 Exodo 4:22. † 9:4 Exodo 40:34-35. ‡ 9:4 Genesi 12:1-3. § 9:7 Genesi 21:12. * 9:9 Genesi 18:10,14.

† 9:10-12 Genesi 25:23. ‡ 9:13 Malaquia 1:2-3. § 9:15 Exodo 33:19. * 9:17 Exodo 9:16. † 9:25 Osea 2:23.

‡ 9:26 Osea 1:10. § 9:27-28 Isaiā 10:22,23.

²⁹ Idjaba mañ naēna Isaíaba nāwā jarasia: Dadjirā Boro jūma poya ɓaɓa dadji israelerāra ḲCḲḲ zocai ɓaɓaēbara, Sodomanebemarā, Gomorraēbemarā quīrāca ni aba biɗa neē bacasia.*

Judiorāba Crito Ḳānaē pananebema

³⁰ ɗMaɓba cārēda jara ɓa? Judiorāēba jaɓaɓaca basía Ācōrē quīrāpita jipa beadi carea. Baribaɓa Critora Ḳāpedada bēra Ācōrēba ādjirāra jipa unusia.

³¹ Mañne israelerāba Ācōrē quīrāpita jipa beadi carea leydeba jaɓa pananamīna Ācōrēba jipa unuē basía.

³² ɗCārē cārēā ādjirāra jipa unuē basi? Jipa unuē basía Crito Ḳāni cāyābara ādjia o pananeba idji quīrāpita jipa beadi carea jaɓa panana bēra.† Wārāda ādjirāba Critora Ḳānaē basía mōgarade tēnedraɓada quīrāca.

³³ Ācōrē Bedeade mañnebemada nāwā ɓa ɓa: Ūrīnada. Mā SioḲ purude de oi careabema mōgarada ɓaɓaɓa.‡

Mañ mōgarade ēberārāra tēnedraɓapeɗa ɓaedia. Baribaɓa idji Ḳā ɓaɓa idji quīrābe Ḳā ɓaēa. §

10

¹ Djabarā, māa sodeba quīrā ɓa Ācōrēba israelerāra ēdra edaida. Mañ carea māa Ācōrēba iwidi babaria.

² Mā jaraya ādjirāba Ācōrēra wārāda ēpē quīrā panada. Māwāmīna Ācōrēba quīrā ɓaēbemada āi crīcha panla.

³ Ācōrēba sāwā ēberārā jipa unubarida ādjirāba cawaɗacaa. Mañda igaraɗapeɗa ara ādjia o pananeba jaɓa panla Ācōrē quīrāpita jipa beadi carea.

⁴ Baribaɓa Crito Ḳāɓara Ācōrēba jipa unubarida. Mañ bēra ley Ḳā o pananeba jipa beadi carea waa jaɓaɗiē panla.

⁵ Moiseba ɓasía sāwā ēberārāra Ācōrēba diada leydeba poya jipa beadi. Nāwā ɓasía: “Ēberāba nañ leyba jara ɓara Ḳā o ɓaibaɓa, zocai baya.”*

⁶ Baribaɓa Crito Ḳāɓara Ācōrēba jipa unubarida. Mañ ēberāba jarabaria: “ɓa sode crīcharāɗua ɓaɓaɓa ɓajānaa wāida ɓada Crito nañ duɗaa zebi carea.

⁷ Crīcharāɗua ɓaɓaɓa beuɗarā panabadamaa wāida ɓada Crito Ḳārebabi carea.”

⁸ Baribaɓa Ācōrē Bedeade nāwā ɓa ɓa: “ɓa Ācōrē beɗeara cawaicha ɓa.† ɓa iteba idji beɗeara jaraida ɓa idjaba ɓa sodeba Ḳāida ɓa.”‡ Idji beɗeara daiba nāwā jaradia panla jūmarāba Ḳānamārēā:

⁹ ɓa iteba Jesura jūmarā Boroada aibaɓa, idjaba Ācōrēba idjira Ḳārebabisida ɓa sodeba Ḳāibaɓa, Ācōrēba ēdra edaya.

¹⁰ Wārāda ɓaɓaɓa sodeba Ḳāibaɓa, Ācōrēba jipa unuya. Iteba Jesura jūmarā Boroada aibaɓa Ācōrēba ēdra edaya.

¹¹ Ācōrē Bedeade nāwā ɓa ɓa: “Idji Ḳā ɓaɓa idji quīrābe Ḳā ɓaēa.”§

¹² Ācōrēra jūmarā Boro bēra judiorāra, judiorāē sida ɓarica obaria. Idjā quīrā djuburia iwidiɓara bio carebabaria.

¹³ Ācōrē Bedeade nāwā ɓa ɓa: “Dadjirā Boro Ācōrē quīrā djuburia iwidiɓara jūma ēdra edaya.”*

¹⁴ Baribaɓa ēberārāba wadi dadjirā Boro Jesucrito Ḳānaē panane ɗsāwā idjā quīrā djuburida iwidi? Idjidebemada wadi ūrīnaē panane ɗsāwā Ḳāni? Idjaba ni ɓaɓaɓa ādjia jaradiaē wāɓaɓa ɗsāwā idjidebemada ūrīni?

¹⁵ Ācōrēba ni ɓaɓaɓa diabueɓaɓa, ɗsāwā jaradiaē wāni? Ācōrē Bedeade nāwā ɓa ɓa: “Beɗea bia jarade zebɗara bio bia bea.”†

¹⁶ Baribaɓa jūma judiorāba beɗea bia Critodebemada Ḳānaē basía. Isaía cartade nāwā ɓa ɓa: “Mā Boro, daiba jarapeɗadara ɗcaiba Ḳāsi?”‡

¹⁷ Wārāda ēberārāba Critodebemada naārā ūrīnida panla poya Ḳāni carea. §

* **9:29** Isaía 1:9. † **9:32** *Ādjia o pananeba.* Griego beɗeade ḲCḲḲ cartade nāwā ɓa ɓa: “Ācōrēba Moisea diada ley Ḳā o pananeba.” ‡ **9:33** SioḲ purura idjaba Jerusaleā abadaa. § **9:33** *Idji quīrābe Ḳā ɓaēa.* Griego beɗeade ɓa ɓa: “Peraēa.” Isaía 28:16; 1 Pedro 2:6. * **10:5** Levítico 18:5. † **10:8** *ɓa Ācōrē beɗeara cawaicha ɓa.* Griego beɗeade nāwā ɓa ɓa: “Idji beɗeara ɓa caita ɓa.” ‡ **10:8** Deuteronomio 30:14. § **10:11** *Idji quīrābe Ḳā ɓaēa.* Griego beɗeade ɓa ɓa: “Peraēa.” Isaía 28:16; 1 Pedro 2:6. * **10:13** Joel 2:32. † **10:15** Griego beɗeade nāwā ɓa ɓa: “Beɗea bia jarade zebɗa jūrā bio bia queɗea.” Isaía 52:7. Griego beɗeade ḲCḲḲ cartade ɓa ɓa: “Necai bai beɗea jarade zebɗara.” ‡ **10:16** Isaía 53:1. § **10:17** *Critodebema.* Griego beɗeade ḲCḲḲ cartade ɓa ɓa “Ācōrē Beɗea.”

¹⁸ BaribΛΓΛ m̄la iwidiya: ¿Judiorāba maλ beđeara ūrīnaē basica? Wārāda ūrīsidaa. Ācōrē Bedeade nāwā b̄l̄ b̄la:

Idjidebemada jūma naλ ējūāne jarasidaa. Maλ beđeara tamleđa jara wāsidaa.*

¹⁹ M̄la wayacusa iwidiya: ¿judiorāba maλ beđeara cawađaca basica? Māē, cawāsidaa judiorāēba cawapedađa quīrāca. Maλ carea Moiseba Ācōrēneba judiorā naārā jarasia: M̄la edađaē puru careba b̄l̄deba m̄la bārāra jiwaiđa b̄laya m̄l̄da quīrīānamārēā. M̄l̄ adua bađa puru careba b̄l̄deba m̄la bārāra quīrūbigaya m̄l̄da quīrīānamārēā.†

²⁰ Idjaba Isaiāba Ācōrēneba ne wayaa neē nāwā jarasia:

M̄l̄ jarl̄daē pananaba m̄l̄ra unusidaa. M̄l̄nebema iwidiđaē pananarā ara m̄l̄djidebemada cawabisia.‡

²¹ BaribΛΓΛ israelerānebemada Isaiāba Ācōrēneba nāwā jarasia:

Ewariza m̄la jΛwa wabadjia ēberārā cΛwΛΓΛ zarea bea, m̄l̄ ijāē beara m̄l̄maa zedamārēā.§

11

ΛCARΛ judiorāba Crito ijāpedađa

¹ Maλ carea m̄la naλda iwidiya: ¿Ācōrēba israelerā idji ēberārāda igarasica? ¡Māwāé! M̄l̄da israelerānebema, Abrahaλ ēberārānebema, Benjamiλneba yōnaa.

² Ācōrēba naēna israelerāra edasia idji puruda b̄amārēā. Maλ b̄ērā ādjirāra igaraē b̄la. Bārāba Ācōrē Bedeade Eliādebema b̄adada cawa panla. Eliāba Ācōrēa israelerāra nāwā biē jarasia.

³ “M̄l̄ Boro, b̄l̄deba beđeabadarāda jūma quenasidaa idjaba b̄l̄a animarā babue dia-badada jūma ārīsidaa. Ababe m̄l̄dΓΛ b̄la, baribΛΓΛ m̄l̄ sida beadi carea jΛΓΛ panla.”*

⁴ Maλne Ācōrēba nāwā panusia: “M̄la siete mil ēberārāda m̄l̄ itea waga erob̄la. Ādjirāra Baal quīrāpita ch̄r̄borode b̄arru cobeadaċaa.”†

⁵ Ara maλ quīrāca naλ ewaride bida Ācōrēba idji biađeba dai judiorāda zocārāēbe edasia idjiderāda beadamārēā.

⁶ Māwā Ācōrēba idji biađeba edasibΛΓΛ, daiba o panl̄ carea edaē basia. Daiba o panl̄ carea edađabara, māwāra idji biađeba edaē bacasia.

⁷ ¿Maλnebemada sāwā crīcha panl̄? Israelerāba Ācōrē quīrāpita jipa beadi carea jΛΓΛ pananamīna jipa beadaē basia. BaribΛΓΛ israelerā zocārāē panl̄ba ijāsidaa, Ācōrēba edađa b̄ērā. Ādjirāda Ācōrēba jipa unusia. Waabemarāba ijā quīrīānaē basia.

⁸ Ācōrē Bedeade nāwā b̄l̄ b̄la:

Ācōrēba ādjirā ādjirā crīchara b̄lasia poya cawarānamārēā, ādji dauba ununara poya cawarānamārēā,

idjaba ādji cΛwΛΓΛba ūrīnara poya cawarānamārēā. Ādjirāra wadibida ara māwā panla.‡

⁹ Idjaba judiorā boro Daviba maλgādebemada Ācōrēa jarasia:

Ādjirā bia ne cobl̄da carea idu crīchabidua b̄la cawa oēda.

Māwā āduba cūrūgadia animarā jidabadađe edaa baebada quīrāca. Maλne ādjirāra cawa odua.

¹⁰ Ādjirāra dauberrea bea quīrāca b̄l̄dua ādjia unu panl̄ra cawarānamārēā. Idjaba ewariza bia mīgabidua.§

Ācōrēba judiorāē ēdrl̄ edada

¹¹ Naλda m̄la iwidiya: ¿judiorāba Crito igarasida b̄ērā abeđa waa Ācōrē ume poya bia beadaēca?* ¡Māwāé! ĀtebΛΓΛ Crito igarapedađa b̄ērā Ācōrēba judiorāēda ēdrl̄ edabaria. Māwā judiorāra jiwaiđa beadapeđa idjida quīrīānia.

¹² Judiorāba Crito igarapedađa b̄ērā ādjirā cāyābara Ācōrēba jūma naλ ējūānebema judiorāēra bio careba b̄la. Maλ b̄ērā judiorā wayacusa Ācōrē ume bia paneblda ewaride ¿Ācōrēba jūmarāda biara carebaēca?

¹³ M̄la judiorāēa ne jaraya. Ācōrēba m̄l̄ra bārāma diabuesia jaradia b̄amārēā. Maλda m̄la jūma jipa o quīrīā b̄la.

¹⁴ M̄la judiorāēa jaradia b̄l̄deba quīrīā b̄la m̄l̄ ēberārā judiorā bida maλ beđeara ūrī quīrīānida jiwaiđa panl̄ quīrāca. Māwā Ācōrēba ādjirāra λCARΛ ēdrl̄ edaya.

* **10:18** Salmo 19:4. † **10:19** Deuteronomio 32:21. ‡ **10:20** Isaia 65:1. § **10:21** Isaia 65:2. * **11:3** 1 Rey 19:10,14. † **11:4** 1 Rey 19:18. ‡ **11:8** Isaia 29:10. § **11:10** *Bia mīgabidua*. Griego beđeade nāwā b̄l̄ b̄la: “Ādji ēcarrara jūrēā b̄l̄dua.” Salmo 69:22-23. * **11:11** Griego beđeade nāwā b̄l̄ b̄la: “¿Judiorāra tēnedr̄l̄peda abeđa baesidaċa?”

¹⁵ Ācōrēba judiorāra igarada bērā ḥcaḡaḡ naḥ ējūānebemarāra idji ume bia ḥasia. Maḥ bērā Ācōrēba judiorā wayacusa bia edabaraḡde ḡcārēda sāwāi? Ādjirā sida beudarā quīrāca pananada Ācōrē ume zocai beadia.

¹⁶ Trigo naārā ewabadaḡde paḡda ocuadapeda maḥ paḡnebemada Ācōrēa aba diadibaḡa, waabema paḥ sida Ācōrēnea. Ara maḥ quīrāca jūma judiorāra Ācōrēnea, ādji drōā naēnabemarāda idjide bada bērā. Idjaba bacuru carrada bia ḥabaḡa, dji ḡawate sida bia bea. Ara maḥ quīrāca jūma judiorāra Ācōrēnea, ādji drōā naēnabemarāda idjide bada bērā.

¹⁷ Ḥcaḡaḡ judiorāra Ācōrēnebemada ḡḡa panesidaa olivo bacuru ḡawate tētacuada quīrāca. Bārā judiorāra Ācōrē neē panasidaa olivo bacuru iduba mēā warida quīrāca. Baribaḡa Ḥcaḡaḡ bārā judiorāra Ḥcaḡaḡ judiorā cacuabari Ācōrē ēberārāda panesidaa iduba mēā warida olivo bacuru ḡawaterā dji tētacuadaḡde cara ḥacuada quīrāca. Māwā idira Ācōrēba bārā sida careba ḥa judiorā careba bada quīrāca.†

¹⁸ Baribaḡa crīcharānadua bārā judiorāra judiorā cāyābara Ācōrē quīrāpita biara beada. Quīrānebadadua bārāra dji carradeba zocai panada. Dji carrara bārāneba zocai ḥaēa.

¹⁹ Āībērā bārā judiorāra crīchadisicada Ācōrēba judiorāra igarasida bārāda ādjirā cacuabari edai carea.

²⁰ Wārāda māwā ḥa. Baribaḡa Ācōrēba ādjirāra igarasia Critoda ḡḡapedadaē bērā. Maḥbe bārāda edasia Critoda ḡḡapedada bērā. Maḥ carea bārāra judiorā cāyābara biara beada crīcharānadua, ātebaḡa Ācōrēra waya pananadua.

²¹ Judiorāba ḡḡānaē panḡ carea Ācōrēba ādjirāra igarasia bacuru ḡawate tētacuabaḡa quīrāca. Ara maḥ quīrāca bārā judiorāra ḡḡānaēbaḡa, Ācōrēba bārā sida igaraya.

²² Bio crīchadadua sāwā Ācōrēba idji biadeba carebarida idjaba sāwā cawa obarida. Judiorāba ḡḡapedadaē bērā Ācōrēba cawa opeda ādjirāra igarasia. Maḥne bārā judiorāra idji biadeba careba ḥa idjaba careba ḡaya. Baribaḡa maḥneba pananida panḡa. Bārāba ḡḡa pananaēbaḡa, Ācōrēba bārā sida cawa opeda igaraya bacuru ḡawate tētacuabaḡa quīrāca.

²³ Idjaba judiorā Crito ḡḡānaē pananaba ḡḡānibaḡa, Ācōrēba ādjirāra wayacusa bia edaya dji ḡawate tēdadade wayacusa cara ḥabaḡa quīrāca. Idji ḥabaḡe māwā poya oya.

²⁴ Wārāda bārā judiorāra olivo bacuru iduba mēā warida quīrāca panasidaa. Ācōrēba maḥ bacurudebemada tētacuapeda olivo bacuru uḡade cara ḥacuasida. Māwā baiē ḥamīna Ācōrēba osia. Maḥ bērā ḡḡa judiorāra wayacusa poya edaēca dji uda bacuru ḡawaterā wayacusa cara ḥacuabaḡa quīrāca?

Ācōrēba jūma israelerā ēdra edaidebema

²⁵ Djabarā, mḡa quīrā ḥa Ācōrēba naēna cawabiē badada bārāba cawadida. Māwā judiorā cāyābara biara beada crīchadaēa. Ācōrēba naēna cawabiē badara naḡḡa: zocārā judiorāda caḡaḡa zarea panesidaa idjaba caḡaḡa zarea panenia aba jūma dji Crito ḡḡānida panḡ judiorāra ḡḡānadadaa.

²⁶ Māwānacarea Israel purura Ācōrēba jūma ēdra edaya. Ācōrē Bedeade nāwā ḥa ḥa: Dadjirā ēdra Edabarira Sioḡ purudeba zeya.‡

Idjia Jacobodeba yōpedadarāba cadjirua opedadara jūma quīrādoaya.

²⁷ Mḡa ādjirā ume bedeā ḥadara oya. Ādjia cadjirua opedadara quīrādoaya.§

²⁸ Judiorāba bedeā bia Jesudebemada igara panḡ bērā Ācōrē ume dji quīrā. Maḥ bērā bārā judiorāra Ācōrē ēberārāda poya beadia. Baribaḡa Ācōrēba ādjirā drōā naēnabemarāra edada bērā wadibiāda quīrā ḥa.

²⁹ Wārāda Ācōrēba diadara ḡārīca. Idjia trḡnara igaraca.

³⁰ Bārā judiorāra naēna Ācōrēra ḡḡānaca basia. Baribaḡa judiorāba ḡḡānaē panḡ bērā idira Ācōrēba bārāra quīrā djuburia ḥa.

³¹ Ādjirāba idira ḡḡānaca nocoarebema ewaride Ācōrēba quīrā djuburiamārēā bārā judiorāra quīrā djuburia ḥa quīrāca.

³² Wārāda Ācōrēba iduaribisia ḡḡamarāda caḡaḡa zarea beadamārēā. Māwā ḡḡamarāda quīrā djuburiaya.

³³ Ācōrēra bio ne cawa ḥa idjaba crīcha cawa ḥa.

Idjia oi crīcha ḥara ni ababa poya cawadaēa. Idjia o ḥa sida poya cawadaēa.

³⁴ ḡCaiba Ācōrē crīchara cawa ḥa? ḡCaiba idjia crīchada jaradiabari?

† 11:17 Ācōrēba bārā sida careba ḥa judiorā careba bada quīrāca. Griego bedeade nāwā ḥa ḥa: “Bārā sida bacuru ḥa dji carradeba ze ḥadeba bia panḡa.” ‡ 11:26 Sioḡ purura idjaba Jerusalem abadaa. § 11:27 Isaiā 59:20-21; 27:9.

³⁵ ¿Caiba Ācōrēa ne diasi jēda diamārēā?

³⁶ Ācōrēbaγλ ne jūmada osia. Ne jūmada idjideba βλa idjaba idji itea βλa. Dadjirāba ewariza idjia bia bedeadaida panλa. Bia βλa māwā baida.

12

Ācōrē itea beadadua

¹ Maλba djabarā, Ācōrēba bārāra quīrā djuburiada bēra, mλa bārāa bedeada djuburiaya ara bādjida Ācōrēa diadamārēā. Idji itea bia beadadua bārāra bia unumārēā. Māwā bārāba wārāda idji itea bia odia.

² Naλ ējūānebemarāba quīrā panλ quīrāca nībarānadua, ātebaγλ crīcha djiwidi Ācōrēba dia βλdeba jipa nībadadua. Māwā Ācōrēba quīrā βλara bārāba cawadia. Jūma idjia quīrā βλara bia βλa, jipa βλa, idjaba idjia bia unu βλa.

³ Ācōrēba idji biadeba mλra βλasia idji itea ne o bamārēā. Maλ bēra mλa bārāa naλda jaraya: ni abaλba crīchaiē βλa ara idjida dji dromaara βλada. Bārāba Critora ijāpedada bēra Ācōrēba bādjiza awara awara diasia ne odamārēā. Maλ bēra idjia diada quīrāca bādjia o panλnebemada jipa crīchadadua.

⁴ Dadi cacuara aba βλamīna dadi cacuade zocārā eropanλa, jλwada, jīrūda, boroda, ne jūmaa. Baribγλ dadi cacuade beaba abarida odacaa.

⁵ Ara maλ quīrāca dadjirāra zocārā panamīna, Crito ume panλ bēra cacua aba βλ quīrāca panλa. Māwā dadjirā jūmarāda cacua abaλde ābaa panλa.

⁶ Ācōrēba idji biadeba dadjirāza ne odamārēā awara awara diasia. Idjia λcαγλa diasia idjideba bedeadamārēā. Māwā diasibγλa, ādjia wārāda ijā panλneba māwā bedeadaida panλa.

⁷ Idjia λcαγλa diasia djārā carebadamārēā. Māwā diasibγλa, djārāra carebadida panλa. Idjia λcαγλa diasia idji bedeada jaradiadamārēā. Māwā diasibγλa, idji bedeara jaradiadida panλa.

⁸ Idjia λcαγλa diasia djabarā careba panλneba biara ijānamārēā. Māwā diasibγλa, djabarāra carebadida panλa biara ijānamārēā. λcαγλa diasia ne dia panλneba djārā carebadamārēā. Māwā diasibγλa, sobiadeba diadida panλa. λcαγλa diasia djabarā boroda beadamārēā. Māwā diasibγλa, quīrācuīta jipa o beadida panλa. Idjaba λcαγλa diasia djārā quīrā djuburiadamārēā. Māwā diasibγλa, βλsridadeba quīrā djuburiadida panλa.

⁹ Sodeba dji quīrā beadadua. Jūma cadjiruara igaradadua. Biadγλ ēpēnadua.

¹⁰ Wārā quīrāneba dji quīrā beadadua. Crīcha biadeba dji waya beadadua idjaba djārāda biara crīchadadua.

¹¹ Coa beārānadua, ātebaγλ zoquea beadadua. Dadjirā Boro Jesuba quīrā βλara sodeba jūma odadua.

¹² Ācōrēneba ne edadida cawa panλ bēra βλsrida beadadua. Bia mīga panλne droadadua. Ewariza Ācōrēa iwidiadua.

¹³ Ācōrē ēberārā dji ne neē quedeera carebadadua. Bārā dede zebadara bia edadadua.

¹⁴ Bārā biē odi carea ēpē beārā bia jaradadua. Wārāda biyabγλa jaradadua. Biē beadida jararānadua.

¹⁵ βλsrida bea ume βλsrida beadadua. Sopua bea ume sopua beadadua.

¹⁶ Jūmarā ume bia beadadua. Djārā cāyābara biara beada crīcharānadua, ātebaγλ mīā djuburi quedeera ume bia beadadua. Crīcharānadua bārāba djārā cāyābara biara cawa panλada.

¹⁷ Abaλba bārāda biē oibγλa, abari quīrāca orānadua. Jūmarā quīrāpita biada odadua.

¹⁸ Bārāareba jaradadua jūmarā ume necai panani carea.

¹⁹ Djabarā, abaλba bārāda biē osira abarica biē orānadua. Ātebaγλ iduaribidadua Ācōrēba cawa omārēā. Ācōrē Bedeade nāwā βλ βλa: “Māabγλa cadjirua o beara cawa oya. Māabγλa cawa oya ādjia cadjirua opeada quīrāca.”*

²⁰ Idjaba Ācōrē Bedeade nāwā βλ βλa: “βλ dji quīrūda jarra βλde ne cobidua. Opichia βλde baido diadua. Māwā oibγλa, idjira bio peraya.”†

²¹ Abaλba bārāda biē o baibγλa abarica orānadua. Ātebaγλ bia odadua idjira perapeada idjia biē o βλara idu βλamārēā.‡

13

Dji bororā jλwaeda beadadua

* **12:19** Deuteronomio 32:35. † **12:20** *Bio peraya*. Griego bedeade nāwā βλ βλa: “Tλbλadauda idji boro λγλ βλaya.” Proverbio 25:21-22. ‡ **12:21** Griego bedeade nāwā βλ βλa: “Cadjirūa idu poyabirādua, ātebaγλ βλa bia o βλdeba cadjiruara poyadua.”

¹ Jūmarāda naļ ējūānebema bororā jλwaeđa beadiđa panλa Ācōrēba bλda bērā. Neēa Ācōrēba bλdaēra.

² Maļ bērā naļ ējūānebema bororā igara bλba Ācōrēba bλdada igara bλa. Dji māwā igara beara ādji boroba cawa oya.

³ Wārāda jīpa o beaba ādji boroba cawa oida wayadacaa, ātebλγa cadjirua o beabλγa wayabadaa. Maļ bērā bārā bororā ume ne wayaa neē ba quīrīā panλbλγa, biada odadua ādjiā bia ununamārēā.

⁴ Wārāda bārā bororāra Ācōrēba idji nezocarā quīrāca bλsia bārāda carebadamārēā. Baribλγa bārāba cadjiruada odibλγa, ādjida wayadadua wārāda bio cawa odīda panλ bērā.* Ādjira Ācōrē nezocarā quīrāca panλa cadjirua o beara cawa odī carea.

⁵ Maļ bērā bārāra naļ ējūānebema bororā jλwaeđa beadiđa panλa cawa orānamārēā. Maļ awara ādjirā jλwaeđa beadiđa panλa, cawa panλ bērā māwā baira jīpa bλda.

⁶ Maļ carea bārāba parata diadiđa panλra bārā bororāa diabadaa. Jūma dadjirā druara ādjide bλ bērā idjaba ādjirāra Ācōrē nezocarā quīrāca panλ bērā, bārāba maļ paratara diadiđa panλa.

⁷ Jūmarāa diadadua bārāba ādjiza diadiđa panλ quīrāca. Bārā bororāa parata diadiđa panλra diadadua. Bārāba wayadiđa panλra wayadadua. Bārāba bia jarađiđa panλra bia jarađadua.

⁸ Bārāba diai bara panλbλγa, jēda diadaē bearānadua. Ababe dji quīrīā beadadua. Djārā quīrīā bλba jūma Ācōrēba Moisea diada leyra jīā o bλa.

⁹ Maļ leyba jara bλa: "Daunemarādua, mīā bearādua, ne drλarādua, djārāba erobλra awuarādua."[†] Maλra idjaba jūma maļ leyba jara bλ sīda naļ crīcha ababba jūma jara bλa: "Djārāra quīrīādua ara badji quīrīā bλ quīrāca."[‡]

¹⁰ Quīrīā erobλba djārāra biē ocaa. Djārā quīrīā bλde jūma Ācōrēba Moisea diada leyra jīā o bλa.

¹¹ Jūma maλγra o pananadua cawa panλ bērā naļ ewarira sāwā bλda. Arλmanadua. Waa cāi bearānadua. Dadjirā naļ ējūā cadjiruadebema ēdradi ewarira caitaara bλa dadjia naārā jījapedada cāyābara.

¹² Naļ ewari cadjiruara jōbodoa diamasi nūmanada λnadrbodo quīrāca. Maļ bērā dadjirāba cadjiruada idu bλdapeda biada odīda panλa. Māwā dadjirāra cadjiruadebemada jūma jūātrλ beadiā sordaoba jūātrλbariba idji cacua jūātrλ erobλ quīrāca.

¹³ Dadjirāra quīrāipa nībadiđa panλa āsa nībabada quīrāca. Bλsrīda obadade beu nībadiē panλa, auđuada o nībadiē panλa, caicaya beadiē panλa, idjaba djārāba erobλ carea biē crīchadiē panλa.

¹⁴ Ātebλγa dadjirā Boro Jesucrito nībada quīrāca nībadadua. Naļ djaraba cadjirua o quīrīā bλra iduaribirānadua.

14

Djabarā biē jarađiē panλ

¹ Djaba ababba dadjia Jesucrito jīā panλnebemada wađi bio adua bλbλγa, idjira bia edadadua. Baribλγa idjia adua bλdebeba carea idji ume caicayarānadua.

² Mλa naλda jara bλa: λcλγa djabarāba cawa panλa ne jūmada codīda panλda. Baribλγa λcλγa djabarāba dadjia Jesucrito jīā panλnebemada wađi bio adua panλ bērā crīcha panλa ababe néudebemada codīda panλda.

³ Baribλγa ne jūma cobariba ne jūma cocada igaraiē bλa. Idjaba ne jūma cocaba ne jūma cobarida biē jarađiē bλa, umena Ācōrēba edada bērā.

⁴ λBλra cai māwā djārā nezocada biē jarađi carea? Idji borobλγa jaraya bia o bλda wa biē o bλda. Baribλγa dadjirā Boro Ācōrēba jaraya jūma idji nezocarāba bia o panλda, idji abadeba careba bλ bērā bia o pananamārēā.

⁵ Idjaba λcλγa djabarāba crīcha panλa λcλγa ewarira ewari dromada. λcλγa djabarāba crīcha panλa ewarira jūmaena abarida. Baribλγa ādjiza sođeba crīcha panλ quīrāca odīda panλa.

⁶ Ewari droma waga bλba dadjirā Boro Ācōrē itea māwā o bλa.* Ne jūma cobariba māwā cobaria dadjirā Boro Ācōrēra waya bλ bērā. Maļ carea ne cobλrāde idjia Ācōrēa bia bλada abaria. Idjaba ne jūma cocaba māwā cocaa dadjirā Boro Ācōrēra waya bλ bērā. Maļ carea ne cobλrāde idjia biđa Ācōrēa bia bλada abaria.

* 13:4 *Wārāda bio cawa odīda panλ.* Griego beadeđe nāwā bλ bλa: "Necora idji quīrīābe erobacaa." † 13:9 Exodo 20:13-15,17. ‡ 13:9 Levitico 19:18. * 14:6 Griego beadeđe λcλγa cartade naļ sīda bλ bλa: "Ewari droma wagaē bλba māwā o bλa dadjirā Boro Ācōrē itea."

⁷ Ni aba_Λda ara idji itea zocai **β**Λ_ε. Idjaba ni aba_Λda ara idji itea beu_ε.

⁸ Zocai pan_Λne dadjirā Boro Ācōrē itea zocai pan_Λ. Idjaba beusidara dadjirā Boro Ācōrē itea beudia. Māwā zocai pan_Λne wa beubadade bida dadjirā Boro Ācōrēnea.

⁹ Critora beusia beudarā Boro bai carea. Idjaba **λ**rēbasia zocai bea Boro bai carea.

¹⁰ Ma_λ bē_λ **ζ**cārē cārē_λ **β**Λ djabada biē jara **β**Λ? **ζ**cārē cārē_λ idjira igara **β**Λ? Jūma dadjirāra Ācōrē quīrāpita panania dadjiza opedadara cawa omārē_λ.†

¹¹ Ācōrē Bedeade nāwā **β**Λ **β**Λ:

Dadjirā Boroba nāwā jara **β**Λ: m_λra wārāda zocai **β**Λ bē_λ wārāneba jaraya jūmarāda m_λ quīrāpita chīrāborode cobeadida m_λΛ bia bedeadī carea.

Idjaba jūmarāba jaradia m_λra Ācōrēda.‡

¹² Wārāda dadjiza opedadara Ācōrēa jūma jaradia.

¹³ Ma_λ bē_λ djārāba o **β**Λ carea waa biē bedeadīē pan_Λ. Āteb_ΛΓ_Λ sodeba nāwā crīchadida pan_Λ: dadjia o pan_Λneba djaba aba_Λda cadjiruade baebidib_ΛΓ_Λ, biara **β**ΛΛ odaēda.

¹⁴ M_λra dadjirā Boro Jesucrito ume **β**Λ bē_λ wārāda cawa **β**ΛΛ ni aba_Λ djicoda cadjiru_Λ **β**Λēda. Barib_ΛΓ_Λ aba_Λba baridua djico coida cadjiruada crīchaib_ΛΓ_Λ, ma_λg_Λra cocara **β**ΛΛ.

¹⁵ **β**ΛΛ co **β**Λdeba **β**Λ djabada idji sode biē beib_ΛΓ_Λ, **β**Λra quīrāneba nīē_Λ. **β**ΛΛ co **β**Λdeba **β**Λ djaba crīchara ārīrādua Critora idji carea beuda bē_λ rā.

¹⁶ Bārāba o pan_Λra biada cawa pan_Λ. Barib_ΛΓ_Λ djārāba ma_λda biē jaradib_ΛΓ_Λ, orānadua biē bedearānamārē_λ.

¹⁷ Ācōrēba pe erob_Λdebemārā jaracaa cārēda codida pan_Λda idjaba cārēda dodida pan_Λda. Āteb_ΛΓ_Λ quīrā **β**ΛΛ ādjirāba idji Jauredeba jipa o pananida, necai pananida, idjaba **β**Λsrīda pananida.

¹⁸ Crito māwā ēpē beara Ācōrēba bia unu **β**ΛΛ. Ēberārā bida bia unubada_Λ.

¹⁹ Ma_λ carea jar_Λddida pan_Λ djabarā ume necai beadi carea. Māwā dji careba panania biara i_λāni carea.

²⁰ Bārāba co pan_Λneba Ācōrēba djārā sode odara ārīrānadua. Wārāda Ācōrē quīrāpita jūma djicora bia **β**ΛΛ. Barib_ΛΓ_Λ biē **β**ΛΛ dadjia co pan_Λneba dewara_Λda cadjiruade baebidida.

²¹ Biara **β**ΛΛ nedjara coēda, uva **β**Λ doēda, wa ni cārē sīda oēda **β**Λ djabara cadjiruade baebi amaaba.

²² **β**ΛΛ ne jūmada coida **β**Λda crīcha **β**Λb_ΛΓ_Λ, wa ne jūmada cocara **β**Λda crīcha **β**Λb_ΛΓ_Λ, ababe **β**Λab_ΛΓ_Λ Ācōrē ume **β**Λ crīchara cawaida **β**ΛΛ. **β**ΛΛ crīcha **β**Λ quīrāca djārā ogo crīchabirādua. Wārāda dadjia o pan_Λ carea dadji sode biē crīchadaēb_ΛΓ_Λ, bio **β**Λsrīda panania.

²³ Barib_ΛΓ_Λ aba_Λba nāwā crīchaiscada: “Āibērā na_λg_Λra cocara **β**ΛΛ.” Dji māwā crīcha **β**Λba ma_λda coib_ΛΓ_Λ, idji sode biē beya, biē o **β**Λda crīcha **β**Λ bē_λ rā. Wārāda aba_Λba o **β**Λra āibērā jipa **β**Λēda crīchaib_ΛΓ_Λ, cadjiruada o **β**ΛΛ.

15

Djārāra carebadadua bia pananamārē_λ

¹ Dadjia i_λā **β**Λdebema bio cawa beaba mācua adua quedeara carebadida pan_Λ. Ababe dadjia quīrā pan_Λda odiē pan_Λ.

² Āteb_ΛΓ_Λ djārāba quīrā pan_Λdr_Λ oēda pan_Λ ādjida bia beadamārē_λ idjaba biara i_λānamārē_λ.

³ Wārāda Crito bida ara idjia quīrā **β**Λra oē basia, āteb_ΛΓ_Λ Ācōrē Bedeade **β**Λ **β**Λ quīrāca māwāsia. Nāwā **β**Λ **β**Λ: “Ācōrē, ādjirāba **β**Λ biē jarasidade m_λ sīda biē jarasidaa.”*

⁴ Ne jūma Ācōrē Bedeade **β**Λdara dadjirāa jaradiai carea **β**ΛΛ. Dadjirāra sobiabibaria idjaba carebabaria jūma droadamārē_λ. Māwā dadjirāba wārāda cawa pan_Λ Ācōrē ume ewariza bia pananida.

⁵ Ācōrēba dadjirāra sobiabibaria idjaba carebabaria jūma droadamārē_λ. M_λa quīrā **β**ΛΛ ara ma_λ Ācōrēba bārāra careba baida abarica crīchadamārē_λ Jesucritoba quīrā **β**Λ quīrāca.

⁶ Māwā bārāba dadjirā Boro Jesucrito Zeza Ācōrēa ābaa bia bedea panania.

*Bedeā bia Critodebema judiorāē itea bida **β**Λ*

⁷ Critoba bārā bia edada quīrāca dji bia edadadua. Ma_λ unub_Λdade ēberārāba Ācōrēa bia bedeadia.

⁸ M_λa jaraya: Critora zesia dai judiorā carebai carea. Māwā Ācōrēba judiorā drōā naēnabemārā ume bedea **β**Λdara Jesucritoba osia. Ma_λba unubisia Ācōrēra wārāda bedea aba **β**Λda.

† 14:10 Ācōrē. Griego bedeade **λ**c_ΛΓ_Λ cartade “Crito” **β**Λ **β**Λ.

‡ 14:11 Isaia 45:23.

* 15:3 Salmo 69:9.

⁹ Idjaba Critora zesia judiorãéba Ācōrēa bia bedeadamārēā ādjirāra quīrā djuburiada bēra. Mañnebemada Ācōrē Bedeade nāwā bā bāa:

Māa bada judiorāé tãena bia jaraya. Māa bāa bia jara trāya.†

¹⁰ Idjaba nāwā bā bāa:

Bārā judiorāé, Ācōrē puru ume bāsrīdadadua.‡

¹¹ Idjaba nāwā bā bāa:

Jūma bārā judiorāé, dadjirā Boro Ācōrēa bia bedeadadua.

Jūma puru bea, idjāa bia bedeadadua.§

¹² Idjaba Isaiaba idji cartade nāwā bāasia:

Jesédeba aba zeya. * Maḷara jūma puru bea Boroda beya.

Israelerāéba idjira ijānia ne jūma bia ādjia jāa panara diamārēā.†

¹³ Ne jūma bia dadjia jāa panara Ācōrēba diaya. Bārāba idjida ijā panā bēra māa quīrā bāa idjia bārāra bio bāsrīdabida idjaba necai bāida. Māwā Ācōrē Jaure abadeba bārāba biara cawadia ne jūma bia dadjia jāa panara wārāda edadida.

Pauloba judiorāéa jaradiabaria

¹⁴ Djabarā, māa cawa bāa bārāba biada wārāda o panada idjaba bio cawa panā bēra poya dji jaradiadida.

¹⁵⁻¹⁶ Māwāmīna naḷ cartade māa ḷcāra crīchada ebuda bāasia bārāba quīrādoarānamārēā. Māwā bāasia Ācōrēba idji biadeba māra bada bēra judiorāé tãena Jesucrito nezocada bamārēā. Mañ bēra bedea bia Ācōrēnebemada ādjirāa jaradia bāa. Ijāsīdara sacerdoteba animarā babue diabara quīrāca māa ādjirāra Ācōrēa dia bāa bia unumārēā. Mañe Ācōrē Jaureba ādjirāra Ācōrē itea bia bāya.

¹⁷ Jesucrito ume bā bēra māa Ācōrē itea o bā carea bio bāsrīda bāa.

¹⁸⁻¹⁹ Baribara ara mādjidebemada ni maārī bida bia bedeaēa. Ababe Critoba māneba odadebemada bia bedeaya. Wārāda māneba Critoba carebasia judiorāéba Ācōrēa ijānamārēā. Māa jaradia badeba, o badeba, ne ununaca o badeba bida māwā carebasia. Māa Ācōrē Jaure abadeba jūma maḷara osia. Jerusaleneba aba Ilirico druadaa bedea bia Critodebemada māa jūma jaradiada badama jaradiasia.

²⁰ Wārāda bedea bia Critodebemada māa jaradia quīrā bāa wađi ūrīnacama. Dewarabāa jaradia bāma māa jaradia quīrāéa.

²¹ Māwā māa Ācōrē Bedeade bā bā quīrāca o bāa. Nāwā bā bāa:

Idjidebema jaradaca badama ēberārāba ūrīnia. Idjidebema ūrīnaca badaba cawadia.‡

Paulo Romanaa wāida crīchada

²² Mañ carea barīma zocārā māra bārāmaa wā quīrā bāmīna poya wāé bāa.

²³⁻²⁴ Baribara namara jūma jaradiada bēra ara nama caitara neēa sāma Critodebema jaradiada. Mañba māra España druadaa wāida crīcha bāa. Wābāde bārāma wibariya. Māwā crīcha bāa dārābāra bēra bārā acade wā quīrā bada. Bārā ume dārā bāsrīdadacarea āibērā bārāba poya carebadisicada māa bia wāmārēā.

²⁵ Baribara ara nawena māra Jerusalelnaa wāya paratada Ācōrē ēberārā diai carea.

²⁶ Mañ paratara djabarā Macedonia druađebemārāba, Acaya druađebemārā bida bāsrīda jara pesīdaa Ācōrē ēberārā Jerusaleñebema dji ne neē queđeara carebađi carea.

²⁷ Mañ djabarā judiorāéba bāsrīda mañ paratara djabarā judiorā itea jara pesīdaa. Wārāda māwā odida panasīdaa judiorāa diai bara panā quīrāca. Judiorāéba ne jūma bia Ācōrēnebemada judiorāneba edasīda bēra, djabarā judiorāa ne bia naḷ ējūñnebemada diadida panāa.

²⁸ Mañ parata djabarā Jerusaleñebemārāa diadacarea māra España druadaa wāya. Wābāde bārāma wibariya.

²⁹ Māa cawa bāa bārāma jūbāde Critoba dadjirāra bio carebaida.§

³⁰ Djabarā, Ācōrē Jauredeba dadjirāa dji quīrā panāa. Mañ bēra dadjirā Boro Jesucritodeba māa bārāa bedea djuburiaya mā careba Ācōrēa iwīđīdamārēā.

³¹ Idjāa iwīđīdadua Judea druađebema Jesu ijāé beaba māra biē orānamārēā. Idjaba iwīđīdadua māa parata Ācōrē ēberārā Jerusaleñebema itea edebāraa bia edadamārēā.

† 15:9 Daviba māwā bāasia Salmo 18:49de. ‡ 15:10 Deuteronomio 32:43. § 15:11 Salmo 117:1. * 15:12 Jesé. Jeséra judiorā boro Davi zeza basia. ḷcāra cartade Jeséra Isai abadaa. † 15:12 Isaiā 11:10. ‡ 15:21 Isaiā 52:15. § 15:29 Critoba. Griego bedeađe ḷcāra cartade bā bāa: "Bedeā bia Critodebemaba."

³² Māwānacarea Ācōrēba quīrīāibαΓΛ, māra bārāmaa βαsrida wāya idjaba bārā tāēna bia λnāū baya.

³³ Māa quīrīā βΛa Ācōrē dadji necai bai diabarira jūma bārā ume baida. Bia βΛa māwā baida.

16

Pauloba naλ cartade jīrūare βΛda

¹ Māa bārāa dadjirā djabawērā Pebeda bia jaraya. Idjira Cencrea purude djabarā carebabarīa.*

² Dadjirā Boro trāneba bia edadadua Ācōrē ēberārāba odida panλ quīrāca. Idjia ēberārāda zocārā carebasia. Mā sīda bio carebasia. Maλ bērā ne jūmaneba idjira carebadadua.

³ Djabawērā Priscīlaa, djaba Aquīlaa bīda jaradadua māa quīrīā βΛda ādjira bia pananīda. Ādjia mλ quīrāca abarica Jesucrito trajura o panλa.

⁴ Ādjira mλ carebađi carea minijīchiade panasīdaa. Māa, jūma djabarā judiorāē bīda ādjia bia βΛada abadaa.

⁵ Idjaba djabarā ādji dede dji jarebadarāa jaradadua māa quīrīā βΛda ādjirāra bia duananīda. Mλ djaba bio quīrīā βΛ Epenetoa abari quīrāca jaradadua. Acaya druade idjiabαΓΛ naārā Jesucritora Ijāsīa.

⁶ Djabawērā Mariaa jaradadua māa quīrīā βΛda idjira bia baida. Idjia bārāra bio careba βΛa.

⁷ Mλ djabarā judiorā Andronicoa, Junīaa bīda abari quīrāca jaradadua. Ādjira mλ ume ābaa preso panasīdaa. Ādjidēbemada Jesuba diabuedarāba bia crīcha panλa. Māa Crito Ijāi naēna ādjia Ijāsīdaa.

⁸ Mλ djaba Ampliatoa jaradadua māa quīrīā βΛda idjira bia baida. Dadjirā Boro Jesucritodēba idjira bio quīrīā βΛa.

⁹ Djaba Urbanoa jaradadua māa quīrīā βΛda idjira bia baida. Idjia dai ume ābaa Jesucritodēbemada jaradia βΛa. Djaba Estaquīa bīda abarica jaradadua. Idji sīda māa quīrīā βΛa.

¹⁰ Djaba Apelea jaradadua māa quīrīā βΛda idjira bia baida. Idjia unubisia Critora wārāda Ijā βΛda. Jūma Aristobulo ēberārā bīda abari quīrāca jaradadua.

¹¹ Mλ djaba judio Herodīoλa jaradadua māa quīrīā βΛda idjira bia baida. Narciso ēberārā dadjirā Boro Ijā beaa jaradadua māa quīrīā βΛda ādjirāra bia duananīda.

¹² Djabawērā Tripēnaa, Triposaa bīda jaradadua māa quīrīā βΛda ādjira bia pananīda. Ādjia dadjirā Boro itea bia o panλa. Idjaba djabawērā Persidāa abarica jaradadua. Idjia bīda dadjirā Boro itea bia o βΛa.

¹³ Djaba Rupo dadjirā Boroba edadaa, idji papaa bīda jaradadua māa quīrīā βΛda ādjira bia pananīda. Idji papara mλ papaca βΛa.

¹⁴ Djaba Asincritoa, Plegontea, Hermaa, Patrobāa, Hermea, idjaba djabarā ādjirā ume duanāa bīda jaradadua māa quīrīā βΛda ādjirāra bia duananīda.

¹⁵ Idjaba djaba Pilologoa, Juliaa, Olimpaa, Nereóa, idji djabawērā, idjaba jūma Ācōrē ēberārā ādjirā ume duanāa bīda jaradadua māa quīrīā βΛda ādjirāra bia duananīda.

¹⁶ Wārā quīrīāneba dji bia edadadua.† Jūma Crito ēberārāba quīrīā panλa bārāra bia duananīda.

¹⁷ Djabarā, māa bārāa bedea djuburiaya quīrācuita beadamārēā. ΛcαΓba djabarāa awara awara crīchabībadaa. Bārāba wārā bedea cawapedadara ādjirāba quīrā awara jaradiabadaa. Maλ ēberārā ume ābaa beārānadaa.

¹⁸ Ādjirāba dadjirā Boro Jesucritoba quīrīā βΛra o panλēa, āteβαΓΛ ādjia quīrīā panλdΓα o panλa. Ādji bedea biya quīrūdeba dji cūrūgaicha beara cūrūgabadaa.

¹⁹ Jūmarāba cawa panλa bārāba Ācōrē bedeara wārāda Ijā o panλda. Maλ carea māra βαsrida βΛa. Wārāda māa quīrīā βΛa bārāba biada o cawadīda idjaba cadjiruada odaēda.

²⁰ Ācōrē dadji necai bai diabariba dārāēne diaurura poyapeda bārā jλwaeda βΛya.‡ Māa quīrīā βΛa dadjirā Boro Jesucritoba idji biadēba bārāra careba baida.

²¹ Djaba Timoteo mλ ume ābaa jaradia βΛba quīrīā βΛa bārāra bia duananīda. Idjaba mλ djabarā judiorā Lucīoba, Jasoλba, Sosipatero bīda quīrīā panλa bārāra bia duananīda.

²² Māra Tercīoa. Pauloba māa naλ cartara βΛbi βΛa. Dadjirā Boro Jesucritodēba māa quīrīā βΛa bārāra bia duananīda.

* **16:1 Djabarā carebabarīa.** Griego bedeađe βΛ βΛa "diacono." Pebera wērā basīa. Maλ carea cāpūrīā bedeađe "diaconisa" jarabadaa. † **16:16 Wārā quīrīāneba dji bia edadadua.** Griego bedeađe nāwā βΛ βΛa: "Isō bia quīrūdeba dji bia edadadua." ‡ **16:20 Diaurura poyapeda bārā jλwaeda βΛya.** Griego bedeađe nāwā βΛ βΛa: "Diaurura bārā jīrū edre herradagaya."

²³ Djaba Gayo bida quĩrĩã ß̃a bãrãra bia duananida. M̃ra idji dede ß̃a. Djabarã jũmarãda idji dede ãbaa dji j̃arebadaa. Naã purudebema parata wagabari Erastoba, djaba Cuarto bida quĩrĩã paña bãrãra bia duananida.

²⁴ M̃a quĩrĩã ß̃a dadjirã Boro Jesucritoba idji biadeba bãrãra careba ß̃aida.

Pauloba Ācõrẽa bia jarada

²⁵⁻²⁶ M̃a bedea bia Jesucritodebemada jaradia babaria. Ara maã bedeadeba Ācõrẽba bãrãra poya carebaya zarea beadamãrẽã. Maã bedeara Ācõrẽba naẽna cawabiẽ basia barib̃̃a idira cawabisia. Idjideba bedebadarãba maãra cartade ß̃asidaa. Ācõrẽ beucaba mãwã ß̃abisia druzabemarãba ũrĩnapeã Jesucritoda ĩãnamãrẽã. Ācõrẽa bia bedeadida paña.

²⁷ Idjira abab̃̃a ß̃a. Ne jũmada cawa ß̃a. Jesucritodeba dadjirãba ewariza idjia bia bedeadida paña. Bia ß̃a mãwã ß̃aida.

1 CORINTO

NABEMA CARTA PAULOBA BΛDA DJABARĀ CORINTO PURUDEBEMA ITEA

Pauloba naλ cartada djabarā Corinto purudebema itea bΛsia. Poa 55are Epeso purudeba diabuesia.

Pauloba Corinto purude bedea bia Jesucritodebemada naārā jaradisia (Hecho 18:1-17). Judiorā dji jarebada dede jaradia bΛ bērā λCARA judiorāba ljāsidaa. Dewara judiorāba Paulo āyā jaretapedadacarea dewara dede jaradia besia. Māwā bΛde λCARA griegorā bida ljāsidaa. Paulora Corintode poa aba ēsidra basia.

Corintora puru droma basia. Ēberārāda seisciento mil auđu duanasidaca bΛa. Maλ awara ādjirā ācōrē bea deda zocārā eropanasidaa. Baribara maλ ācōrē bea ēpēni carea auđuada obadjidaa. λCARABA Jesucrito ljāpedadamīna wadibida audua nībabadjidaa. Djabarā tāēna dewara nēbara sida baraasia.

Naārā Pauloba ādjirāra quēāsia ijara duana carea (1:1neba aba 4:21naa). Maλare bΛsia auđua nībarānamārēā (5:1neba aba 6:20daa). Maλare djabarāba cartadeba iwidi pedadada panusia. Capitulo 7de quima edadiēbema iwidi pedadada panusia. Capitulo 8deba aba 11daa panusia ādjia jawaba oda ācōrē carea sāwā odida panlada. Capitulo 12deba aba 14daa ācōrē Jaureba obi bΛdebemada panusia.

Corintode λCARABA dadji λrēbadidebemada āi crīcha panana bērā Pauloba capitulo 15de maλnebemada bΛsia. Capitulo 16de bΛsia sāwā parata jare pedida panlada idjaba ādjirā acade wāida.

Naλ cartade Pauloba naārā bΛda

¹ Māra Pauloa. Ācōrēba quīrīāna bērā māra trāsia Jesucritoba diabuedada bamārēā. Dadjirā djaba Susteneda mλ ume bΛa.

² Mā naλ cartara bΛBARAA Ācōrē ēberārā Corinto purudebema itea. Jesucritodeba Ācōrēba bārāra edasia idji itea bia beadamārēā. Ara maλ quīrīca idjia druaza jūma dadjirā Boro Jesucritoa iwidi badara edasia. Idjira ādjirā Boroa idjaba dadjirā Boroa.

³ Daiba quīrīā panaa dadjirā Zeza Ācōrēba, dadjirā Boro Jesucrito bida ādji biadeba bārāra careba pananida idjaba necai baira dia pananida.

Pauloba djabarā carea Ācōrēba bia bΛada ada

⁴ Bārāra Jesucrito ume panλ bērā Ācōrēba idji biadeba careba bΛa. Maλ bērā māa Ācōrēba iwidi bΛGAZA bārā carea bia bΛada abaria.

⁵ Jesucrito ume panλ bērā Ācōrēba bārāa jūma diasia bia odamārēā. Idji bedeara poya cawa jaradia panania idjaba idjidebemada poya bio cawa panania.

⁶ Jūma Ācōrēba bārāa diadaba unubi bΛa Crito bedea daiba jaradiapedadara wārā arada.

⁷ Bārāba dadjirā Boro Jesucrito ununi carea jλā panamisa Ācōrēba idji Jauredeba dia bΛra jūma eropanλa.

⁸ Maλba Ācōrēba bārāra zarea erobaya aba naλ ewari jōbΛGADA. Māwāra dadjirā Boro Jesucritoba cawa ode zebΛGAde bārāra biē jaradi neē beadia.

⁹ Ācōrēra bedea aba bΛa. Idjia bārāra trāsia idji Warra dadjirā Boro Jesucrito ume ābaa beadamārēā.

Djabarā crīcha awara awara pananebema

¹⁰ Djabarā, dadjirā Boro Jesucritodeba māa bārāa bedea djuburiaya ābaa bia duanamārēā. Crīcha awara awara duananie panλa, ātebΛGA crīcha abaldeba ābaa bia duananida panλa.

¹¹ Djabarā, māa ūrīna carea māwā jara bΛa. Djabawērā Cloe ēberārāba māa jarasidaa bārāra ijara duanabarida.

¹² Ebuda jaraibΛGA, λCARA bārānebemaba jarabadaa: “Māra Paulodea.” Dewararāba jarabadaa: “Māra Apolodea.” Dewararāba jarabadaa: “Māra Pedrodea.”* Idjaba dewararāba jarabadaa: “Māra Critoidea.”

¹³ Māwāra λCritoza zocārā bΛca? λMāda bārā carea crude cachisidaca? λBārāra mλ trλneba borocuesidaca?

¹⁴ Mā ni abal bārānebemada borocuedaē bērā bΛsrida bΛa. Māa ababe djaba Crispoda, Gayo sida borocuesia.

* 1:12 Pedro. Griego bedeadē “Cepa” bλ bΛa.

¹⁵ Māwā ni abaalba poya jaradaēa māl trāneba borocuesidada.

¹⁶ Idjaba māl djabā Estepana ēberārā sida borocuesia. Ādjirā awara dewarada borocuesibalba māl quīrānebaēa.

¹⁷ Critoba mālra diabueē basia ēberārā borocue bamārēā, ātebalra diabuesia bedea bia idjidebemada jaradiamārēā. Baribalra naļ dudabema necawaadeba mālra jaradiaē balra Crito crude beudada ara idji quīrābe beuda quīrāca berāmārēā.

Critora Ācōrē necawaa idjaba Ācōrē abalaa

¹⁸ Talba uruadaa wāni ēberārāmaarā Crito crude beudadebema bedeara siriē balra. Baribalra dadjirā, dji Ācōrēba ēdral edadarāba cawa panla maļ bedeaba Ācōrē abalara cawabi balda.

¹⁹ Ācōrē Bedeade nāwā bal balra:

Ne cawa bea necawaada māl siriē balda unubiya. Crīcha cawa bea crīchara biē tabada cawabiya.†

²⁰ Wārāda Ācōrēba naļ ējūānebema necawaara siriē balda cawabisia. Jālbe ėne cawa beara sāwāsida? ėJudiorā ley jaradiabadara sāwāsida? ėNaļ ewaride necawaadeba bedeadadara sāwāsida?

²¹ Ācōrēba idji necawaadeba odaba idjida cawabi balra. Baribalra naļ ējūānebemarāba ara ādji necawaadeba idjira cawadacaa.‡ Ādjirāmaarā daiba jaradia panlra siriē bamīna Ācōrēmaarā bia basia maļneba jūma idji ėjābdadara ēdral edaida.

²² Crito ėjāni carea judiorāba ne ununacada unu quīrābadaa. Judiorāēba naļ ējūānebema necawaada jalabadaa.

²³ Baribalra daiba Crito crude beudada jaradia panla. Maļ bedeara judiorāba bia ŗrīnaca. Idjaba judiorāēba maļ bedeara siriē balda crīchabadaa.

²⁴ Baribalra Ācōrēba ācala judiorāda, ācala judiorāē sida trāsia Critodeba ēdral edai carea. Maļgarāba cawa panla Ācōrēba Critodeba idji abalada, necawaa sida unubisida.

²⁵ Ēberārāmaarā Critora crude beuda bērā Ācōrēra ne cawa balēa, abalāē balra. Baribalra ne adua bal quīrāca bamīna Ācōrēra jūma naļ ējūānebemarā cāyābara ne cawaara balra. Idjaba Ācōrēra abalāē balra bamīna jūma naļ ējūānebemarā cāyābara abalara balra.

²⁶ Djabarā, crīchadada Ācōrēba bārā edaside sāwā beasida. Ēberāmaarā zocārā bārānebemada ne cawa beadaē basia, dji dromada beadaē basia, dji droma beadeba todaē basia.

²⁷ Maļ bērā naļ ējūānebema ne cawa beamaarā bārāra ne adua quēdeea. Baribalra ādjirāba ne adua quēdeea abadara Ācōrēba edasia. Māwā naļ ējūānebema ne cawa beara perabibaria. Ara maļ quīrāca naļ ējūānebema abalra beamaarā bārāra abalāē beaa. Baribalra ādjirāba abalāē bea abadara Ācōrēba edasia. Māwā naļ ējūānebema abalra beara perabibaria.

²⁸ Naļ ējūānebemarāba dji edaara quēdeea abadara, ādjia igarabada sida Ācōrēba edasia. Māwā dji dromaē beara edasia dji droma bea edaara balra carea.

²⁹ Maļ bērā ni abalba ara idjidebemada Ācōrē quīrāpita poya bia bedeadaēa.

³⁰ Baribalra Ācōrēba bārāra Jesucrito ume ābaa balasia. Māwā Critodeba Ācōrēba idji necawaada dadjirā cawabisia. Idjia dadjirāra jipa balasia, ara idji itea bia balasia, idjaba cadjiruadebemada ēdral edasia.

³¹ Maļ bērā Ācōrē Bedeade bal balra quīrāca dadjia odida panla. Nāwā bal balra: “Abalada bia bedeabalra, dadji Borodebemada bia bedeaida balra.”§

2

Crito crude beudadebema Pauloba jaradiada

¹ Djabarā, mālra Ācōrēnebemada bārāmaa jaradiae wāsida bedea bia quirudeba ni māl necawaadeba jaradiaē basia.

² Bārā tāēna baside mālra ababe Jesucritodebemada, idji crude beapedadada cawabi quīrā basia.

³ Maļne mālra abalāē balda crīchasia. Idjaba poya bia jaradiaēda crīcha bađa bērā ne wayaaba cacua ure nūmabadjia.

⁴ Mālra Jesudebema nēbalra baside idjaba jaradia baside māl necawaadeba māwā oē basia bārāba ėjānamārēā. Ātebalra jaradia balde Ācōrē Jaureba idji abalādeba cawabisia maļ bedeara wārā arada.

† 1:19 Isaia 29:14. ‡ 1:21 Ācōrēba idji necawaadeba odaba idjida cawabi balra. Baribalra naļ ējūānebemarāba ara ādji necawaadeba idjira cawadacaa. Griego bedeade maļba idjaba nāwā jara balra: “Ācōrēba idji necawaadeba balasia ēberārāba naļ ējūānebema necawaadeba idjira poya cawarānamārēā.” § 1:31 Jeremia 9:24.

⁵ Māwā bārāba naļ ējūānebema necawaadeba Jesucritora iĵānaē basía, ātebΛΓΛ Ācōrē ΛbΛadeba iĵāsidaa.

Ācōrēba naēna cawabiē badara idji Jauredeba cawabida

⁶ Māwāmīna daiba necawaada Ācōrē bio iĵā bea jaradia panΛa. Maļ necawaara naļ ējūānebemaēa, naļ ējūānebema bororā necawaēa. Ādjirāra dārā pananaēa.

⁷ Daiba Ācōrē necawaa naēna cawabiē badada jaradia panΛa. Naļ ējūā oi naēna Ācōrēba maļ necawaadeba ne oida bΛasia dadjirāra idji ume ābaa bia beadamārēā.

⁸ Naļ ējūānebema bororā ni abΛba maļ necawaara cawadaē basía. Cawa pananabara dadjirā Boro biya quirura crude beadaē bacasia.

⁹ BaribΛΓΛ cawadaē basía Ācōrē Bedeade bΛ bΛ quīrāca. Nāwā bΛ bΛa:

Ācōrēba idji quīrā bea itea bia o erobΛra ni abΛba wadi ununacaa, cΛwΛrΛba ūrīnacaa, ni cawa crīchadacaa.*

¹⁰ Jūma maļgara Ācōrēba idji Jauredeba dadjirā cawabisia. Idji Jaureba ne jūmada cawa bΛa. Ācōrē crīcha sida jūma cawa bΛa.

¹¹ ĶEberā crīchara caiba cawa bΛ? Ara idjidubabΛΓΛ cawa bΛa. Ara maļ quīrāca ni abΛba Ācōrē crīchara poya cawadaēa. Ababe Ācōrē JaurebΛΓΛ cawa bΛa.

¹² Dadjirāba naļ ējūānebema crīchada edadaē basía, ātebΛΓΛ Ācōrē JauredrΛ edasidaa jūma Ācōrēba idji biadeba diadada cawadamārēā.

¹³ Ara maļgΛdebemada daiba bedeade panΛa. BaribΛΓΛ daiba naļ ējūānebema necawaadeba bedeade panΛēa, ātebΛΓΛ Ācōrē Jaureba daia jaradia bΛ quīrāca bedeade panΛa. Māwā Ācōrē Jaureba cawabi bΛra daiba jaradia panΛa idjia bedeabi bΛ quīrāca.†

¹⁴ BaribΛΓΛ Ācōrē Jaureba cawabi bΛra Ācōrē Jaure neē bΛba cawa quīrācaaa, idjimaarā siriē bΛ bērā. Idjaba poya cawacaa, ababe Ācōrē Jauredeba cawaida bΛ bērā.

¹⁵ Ācōrē Jaure neē bΛba Ācōrē Jaure erobΛ crīchara poya cawadaē. BaribΛΓΛ Ācōrē Jaure erobΛba Ācōrēnemada poya bio cawaya.

¹⁶ Ācōrē Bedeade nāwā bΛ bΛa: “ĶCaiba dadjirā Boro crīchara cawa bΛ? ĶCaiba idjia jaradiai?”* BaribΛΓΛ dadjirāba Crito crīchada eropanΛa.

3

Pauloba, Apolo bida Ācōrē traju opedada

¹ Djabarā, mΛa bārāa jaradiaside Ācōrē Jauredeba nībabadarāa jaradia bΛ quīrāca poya jaradiaē basía. ĀtebΛΓΛ naļ ējūānebemarāa, Crito iĵāna djiwidi bēarāa jaradiaida bΛ quīrāca jaradisia.

² MΛa Critodebema zareaē bΛda jaradisia warra zaquerāa juba dobi bΛ quīrāca. Djico cobi bΛ quīrāca zareara bΛda jaradiaē basía, bārāba poya cawadaē basi bērā. Idjaba wađibida poya cawadaēa.

³ Bārāa wađibida naļ djaraba o quīrā bΛdeba nīnaa: djārāba erobΛ carea biē crīchabadaa idjaba caicayabadaa. Māwā bea bērā ebuda bΛa wađibida naļ djaraba o quīrā bΛdeba nīnada naļ ējūānebemarā quīrāca.

⁴ AbΛba jarabaria: “MΛra Paulodea.” Dewaraba jarabaria: “MΛra Apolodea.” Bārāba māwā jarabada bērā naļ ējūānebemarā quīrāca bea.

⁵ BaribΛΓΛ ĶPaulora cai? ĶApolora cai? Ababe दौरa Ācōrē nezocaa. Daideba bārāba dadjirā Borora iĵāsidaa. Ācōrēba daiza obida quīrāca osidaa.

⁶ Ne ubΛΓΛ quīrāca mΛa bārāa Jesudebemada naārā jaradisia. Maļbe mΛa uđa cuebΛΓΛ quīrāca Apoloba Ācōrē bedeara biara jaradisia. BaribΛΓΛ ĀcōrēbΛΓΛ carebasia bārāba iĵānamārēā mΛa uđa waribibΛΓΛ quīrāca.

⁷ Maļ bērā ne ubarira dji dromaēa. Cuebari sida dji dromaēa. ĀcōrēdrΛ dji dromaa. IdjiabΛΓΛ néura waribibaria.

⁸ Ne ubarira, cuebari sida Ācōrē quīrāpita abaria. Idjia dadjiza ne biada diaya dadjia o bada quīrāca.

⁹ MΛa Apolo ume abarica Ācōrē trajura o panΛa. Bārāa Ācōrē néua.

Maļ awara bārāa Ācōrēba de quīrāca o bΛa.

¹⁰ MΛra de obari bia quīrāca bΛa. Ācōrēba idji biadeba mΛa diadaba de jīrūda bio edu jousia. Dewararāba carawabadaa. BaribΛΓΛ dadjiza quīrācuitta baida bΛa sāwā idji trajura o bΛda.

* 2:9 Isaía 64:4; 52:15. † 2:13 Idjia bedeabi bΛ quīrāca. Griego bedeade idjaba jara bΛa: “Ācōrē Jaure erobēarāa.”

‡ 2:16 Isaía 40:13.

¹¹ De jīrūra eđu jouđa bēřā ni abałba dewara de jīrūda poya ɓaɗaɗa. Jesucritoda dji de jīrūa.

¹² Małne łcałaba Ācōrē bedeara aride jaradiabadaa de bia o panł quīrāca. Ādjia o panłara oro, parata, mōgara bia quedea ārīca quīrāca ɓaya. Baribałga łcałaba Ācōrē bedeara aride jaradiadaca de biē o panł quīrāca. Ādjia o panłara bacuru, quedua, chaba ođa de quīrāca ɓaya.

¹³ Critoba cawa oi ewaride dadjiza ođara tɓɓa uruaba aɓa zaya droai cawaya. Małba ebuda cawabiya dadjia ođara sāvā ɓasida.

¹⁴ Dadjia ođaba mał tɓɓa uruada droasira Critoba dji o ɓadaa ne biada diaya.

¹⁵ Baribałga dadjia ođara bá wāsira dji o ɓadaba ni cārē bia sida eɗaɗa. Idjira ēdrimīna de babaraɗe ēdrabałga quīrāca ēdraya.

¹⁶ ¿Adua panłca Ācōrē Jaurera bārā sode ɓada? ¿Adua panłca bārāra Ācōrē deda?

¹⁷ Bariduaba Ācōrē dera āribałga, małga ēberāra Ācōrēba bio cawa oya idji dera ababe idji itea ɓa bēřā. Idji dera bārā.

¹⁸ Ara bāđjiduba cūrūgarānadua. Nał ējūānebema necawaada wārāda ɓla. Abałba mał quīrāca ne cawa ɓada crīcha ɓabałga, waa māwā crīchaiē ɓla. Ātebałga wārā necawaara erobai carea nał ējūānebema quīrāpita ne adua ɓa quīrāca baida ɓla.

¹⁹ Nał ējūānebema necawaara Ācōrēmaara siriē ɓla. Ācōrē Bedeade nāvā ɓa ɓla: “Ācōrēba nał ējūāne ne cawa ɓeara ara ādji necawaadeba cawabibaria ne cawa panłēda.”*

²⁰ Idjaba nāvā ɓa ɓla: “Ācōrēba cawa ɓla nał ējūāne ne cawa ɓea crīchara siriē ɓada.”†

²¹ Mał carea crīcharānadua abał ēberā ēpē panłneba dewararā cāyābara biara beada. Ācōrēneba bārāba ne jūmada eropanla bia beadi carea.

²² Bārāba młda, Apoloda, Pedro sida eropanla. Jūma nał ējūāne ɓa sida eropanla. Ara nawenabema, nubema sida eropanla. Dadjirāra zocai pananibałga wa beuđibałga Ācōrēneba ne jūmada eropanania bia beadi carea.

²³ Jūma bārāra Critođerā. Idjaba Critora Ācōrēnea.

4

Jesucrito nezocarā

¹ Bārāba crīchadida panla दौरa Crito nezocarāda. Ācōrēba दौरa ɓasia idji debema cawabiē badada ebuda jaradiadamārēa.

² Wārāda nezocaba idji boroba obi ɓara jūma jipa o ɓaida ɓla dji boroba bia unumārēa.

³ Mał bēřā bārāba wa baridua ēberāba młnebema biē jarabadae mācua crīchaca. Idjaba ara młđjiduba jaraēa mla o ɓara sāvā ɓada.

⁴ Mla ni maārī bida āi oē ɓada cawa ɓalmīna małba jaraē ɓla mla jūma jipa osida. Dadjirā Borobałga cawa jaraya.

⁵ Mał carea idjia cawa oi ewari naēna dadjia jaradiē panla idji traju o ɓaba jipa o ɓada wa jipa oē ɓada. Dadjirā Boro zebałade dadjia sode crīcha badada, ne jūma dadjia sode mērā beadada ebuda cawabiya. Mał ewaride Ācōrēbałga dadjirāza bia jaraya dadjia bia opedada quīrāca.

⁶ Djabarā, młnebemada Apolodebema sida ɓasia bārā carebai carea. Daideba cawadida panla Ācōrē Bedeade ɓa ɓa auđu crīchadiē panla.* Māwāra bārāba ni abałda dewara cāyābara biara ɓada crīchadaɗa.

⁷ ¿Caiba ɓara dewara cāyābara biara ɓasi? Ācōrēba diada awara ¿ɓla cārēda eroba? ɓa Ācōrēneba ne jūmada edasibałga, ¿cārē cārēā ara ɓaɗuba eɗada quīrāca beɗe ɓa?

⁸ Ācōrēneba eɗa quīrā pananara bārāba jūma eropanlana abadaa. Ācōrēba dia ɓara aɗuba eropanlana abadaa. Dai neē ɓaɗuba Ācōrē quīrāpita dji dromarāda panesidada crīcha panla. Baribałga māwāēa. Bārāra wārāda dji dromarāda panenabara bia ɓacasia. Māwāra dai sida bārā ume ābaa dji dromarāda panecasiɗa.

⁹ Baribałga mla crīcha ɓla dairā dji Jesucritoba diabueɗarāda Ācōrēba jūmarā cāyābara eɗaara ɓasida. Dairāra dji cawa obariba jūmarā quīrāpita beade eɗebałga quīrāca panla. Ēberārāba, bajānebema nezocarāba, jūmarāba aɓa duanla beuđi cawaya.

¹⁰ Ēberārāmaara दौरa Crito carea ne adua ɓea idjaba ɓaba ɓeaa. Baribałga bārāra Crito ume panł bēřā dji ne cawaara beada abadaa idjaba dji ɓaba beada abadaa. Ēberārāba bārānebemada bia beɗe panla, baribałga दौरa igara panla.

* 3:19 Job 5:13. † 3:20 Salmo 94:11. * 4:6 Ācōrē Bedeade ɓa ɓa auđu crīchadiē panla. Griego beɗeade małra ebuda ɓaēa.

¹¹ Wadī ara naḷ ewariđe daiba jarrabada droa panḷa, opichiada droa panḷa, idjaba soresorea quedeadrḷa jḷni carea eropanḷa. Dai de arada neḷ panḷa idjaba ēberārāba daira biē obadaa.

¹² Daira ḷnāūnaē traja panḷa ne eropanani carea. ēberārāba daia biē bedeabḷdade daiba ādjīa bia bedeabadaa. Dai biē obḷdade droabadaa.

¹³ Sewadeba dai biē jarabḷdade bedeaba biadeba panubadaa. Wadī ara naḷ ewariđe ēberārāba daira ne batabueda quīrāca unubadaa, ne mititia quīrāca unubadaa.

¹⁴ Mḷa maḷgḷra ḷḷē ḷḷa bārā perabi carea. Ātebḷḷa mḷ warrarā quīrāca bārāra quīrīā ḷḷ bērā māwā ḷḷ ḷḷa jipa crīchabi carea.

¹⁵ Bārāba Critodebema jaradiabadarāda zocārā eropanḷbara wadī zezada aba eropanacasiḷaa.† Mḷneba bārāba bedeaba bia Jesucritodebema iḷjāpedada bērā idjideba mḷra bārā zezaa.

¹⁶ Maḷ carea mḷra bārāa bedeaba djuburiaya mḷ nībabari quīrāca nībadamārēā.

¹⁷ Maḷ bērā Timoteoda bārāmaa diabuebḷḷa. Idjira dadjirā Boro ume jipa nībabaria. Dadjirā Borodeba mḷ warraca ḷḷa. Mḷa idjira bio quīrīā ḷḷa. Idjia bārāa quīrānebabiyi mḷra Jesucrito ume sāwā jipa nīda. Mḷa māwā nībaira Jesucrito ēberārā beaza jaradia ḷḷa.

¹⁸ ḷḷaḷa bārānebemada dji dromarā quīrāca nīnaa, crīcha panḷ bērā mḷra bārāmaa wāéda.

¹⁹ Baribḷḷa dadjirā Boroba quīrīāibḷḷa, mḷra bārāmaa isabe wāya. Maḷne dji dromaana abadaba jara panḷ awa ūrīne wāéa, ātebḷḷa acḷde wāya ādjia wārāda Ācōrē ḷḷada eropanḷ cawaya.

²⁰ Ācōrēba pe erobḷdebemarāba ara jāwā idjidebemada bedeadaḷcaa, ātebḷḷa idji ḷḷadeba jipa obadaa.

²¹ Maḷda ḷbārāba sāwā quīrīā panḷ? ḷQuīrīā panḷca mḷa quēāne wāida wa quīrīāneba, ibiadeba wāida?‡

5

Djababa cadjirua o ḷḷ iduaribipedada

¹ ēberārāba jara panḷa bārā tāēna abaḷda daunemaya ḷḷda. Jara panḷa maḷba dji paracauda erobḷda. Wārāda Jesucrito iḷjāē bea bida maḷ cadjiruara odacaa.

² Māwāmīna bārāba wadibida jara panḷa dewararā cāyābara biara beada. Baribḷḷa ḷmaḷ cadjirua carea bio sopua beadida panḷēca? ḷMaḷ cadjirua o ḷḷra bārā umebemada āyā ḷḷdida panasidaēca?

³ Mḷra bārā ume ḷḷēmīna crīchadeba bārā ume ābaa ḷḷa. Maḷ carea bārā ume ḷḷ quīrāca maḷ cadjirua o ḷḷ ēberāra dadjirā Boro Jesu trḷneba cawa osia.

⁴ Bārā ābaa dji jarabḷdade mḷra crīchadeba bārā ume ḷaya. Idjaba dadjirā Boro Jesuba ḷḷada bārāa diaya maḷ ēberāra jipa cawa odamārēā.

⁵ Idjira āyā ḷḷdida panḷa diauruba bia mīgabimārēā. Māwāra naḷ djaraba cadjirua o quīrīā ḷḷda igaraya. Idjaba Ācōrēba cawa oi ewariđe idjira ēdra edaya.

⁶ Ara bādjida dewararā cāyābara biara beada abadaa. Baribḷḷa māwā jaraira biē ḷḷa. ḷBārāba adua panḷca harina ēsābibari maārī ḷḷba harinara jūma ēsābibarida? Ara maḷ quīrāca cadjirua maārī ḷḷba jūmarāda ārībaria.

⁷ Maḷ bērā harina ēsābibari drōā āyā batabuebada quīrāca maḷ cadjirua o ḷḷra bārā tāēnabemada āyā ḷḷdadua.* Māwā bārāra cadjirua neḷ beadia harina djiwidī ḷḷratḷda ēsābari neḷ ḷḷ quīrāca. Bārāra maḷ quīrāca beaa, Critora dadjirā cadjirua carea beuda bērā. Idjira dadjirā ēdra edai carea beapedada oveja basīa.†

⁸ Dadjirāba cadjiruadebema ēdrḷpedadara quīrānebabada bērā crīcha biadeba, wārāneba nībadida panḷa.‡ Māwā nībaira paḷ ēsābari neḷ ḷḷ quīrāca ḷḷa. Djārā quīrāma ḷḷdeba idjaba biē o ḷḷdeba waa nībadiē panḷa. Māwā nībaira harina ēsābibari drōā quīrāca ḷḷa.

⁹ Naēna mḷa cartade ḷḷsīa bārāra dji auḷua bea ume ābaa beadiē panḷda.

¹⁰ Baribḷḷa maḷba jaraē ḷḷa naḷ ējūānebema auḷua bea ume, parata awua bea ume, ne drḷabada ume, idjaba jḷwaba oda ācōrē ēpēbada ume beadiē panḷda. Ādjirā ume pana quīrīānebḷḷa, naḷ ējūānebemada ēdrḷdida panḷa.

¹¹ Ātebḷḷa mḷa bārā itea basia bariduaba ara idjida djabaada aibḷḷa, baribḷḷa auḷuada o nībaibḷḷa, parata awua baibḷḷa, jḷwaba oda ācōrē ēpē baibḷḷa, sewadeba djārāda biē jara baibḷḷa, beu nībaibḷḷa, wa ne draa baibḷḷa, maḷgḷa ēberā ume ābaa beadiē panḷda idjaba ābaa ne codiē panḷda.

† **4:15** Zocārā. Griego bedeade bḷḷa "10 mil." ‡ **4:21** Quēāne wāida. Griego bedeade bḷḷa "soa bara wāida." * **5:7** Exodo 12:15. † **5:7** Exodo 12:3-13; Juāḷ 1:29. ‡ **5:8** Dadjirāba cadjiruadebema ēdrḷpedadara quīrānebabada. Griego bedeade bḷḷa: "Ewari droma obada."

12-13 Ācōrē ĩjǎé beara cawa oi carea m̄lra Ɂǎǎ. Ācōrēb̄lra idji ĩjǎé beara cawa oya. Barib̄lra b̄ārā tāēna beara b̄ārāba cawa odida pan̄la. Ācōrē Bedeade Ɂǎ Ɂla: “Cadjirua o Ɂlra b̄ārā tāēnabemada āyā Ɂladada.”[§]

6

Djabarāba ara ādji nēb̄lra cawa odidebema

¹ Bārā ijarab̄ladae Ɂcārē cārēā Ācōrē adua bea cawa obadamaa jarade wābada? ɁBiara Ɂǎǎ Ācōrē ēberārāba cawa odida?

² ɁBārāba adua pan̄lca Jesu zeb̄lra Ācōrē ēberārāba naǎ ējūāne beara cawa odida? Bārāba naǎ ējūāne beara cawa odi b̄ērā Ɂsāwāērā nēb̄lra maārī quedeada poya cawa odaē?

³ ɁAdua pan̄lca dadjirāba bajānebema nezocarā sida cawa odida? Māwā Ɂl b̄ērā Ɂnaǎ ewaride nēb̄lra b̄ārā tāēna beara poya cawa odaēca?

⁴ Wārāda ijarad̄b̄lra, Ɂcārē cārēā Ācōrē adua beama wābadaa cawa odamārēā?*

⁵ M̄la maǎǎlra jara Ɂlra b̄ārā peradamārēā. ɁBārā tāēna cr̄cha cawa Ɂlra ni aba bida neēca djabarā ijara pan̄lra ibiabi carea?

⁶ Barib̄lra djabada djaba ume ijarad̄peda naǎ ējūānebema cawa obadarāmaa wābadaa. Māwā odira wārāda bio biē Ɂlra Ācōrē ĩjǎé bea quīrāpita ijarabada b̄ērā.

⁷ Wārāda Ɂc̄lra b̄ārānebemada ijarabada b̄ērā unubi pan̄la jipa n̄badacada. ɁBiara Ɂǎǎ Ɂl biē odara droaida cawa obadamaa edei cāyābara? ɁBiara Ɂǎǎ Ɂl erob̄lra Ɂl djaba idu dr̄labida cawa obadamaa edei cāyābara?

⁸ Barib̄lra b̄ārāba ēberārāra biē obadaa idjaba ne dr̄labadaa. Wārāda bio biē o pan̄la ara b̄ārā djabarāda māwā obada b̄ērā.

⁹⁻¹⁰ ɁBārāba adua pan̄lca cadjirua obadara Ācōrē purude beadaēda? Ara b̄adjiduba cūrūgarānada. Audua n̄badadara, jawaba oda ācōrē ēpē beara, daunemabadara, umaquīrā wērā quīrāca beabadara, umaquīrāda ab̄ari umaquīrā ume beabadara, ne dr̄labadaa, parata awua beara, beu n̄badadara, sewaēba djārā biē jarabadara, djārā cūrūgabada sida Ācōrē purude beadaēca.

¹¹ Ɂc̄lra b̄ārāra naēna māwā beasia. Barib̄lra b̄ārāba cadjirua opedadara Ācōrēba sagasia, idji itea bia Ɂlra, idjaba jipa unusia dadjirā Boro Jesucritodeba idjaba idji Jauredeba.

Djabarāba auduada odiē pan̄la

¹² Ɂc̄lra b̄ārāda jarabadaa: “Crito ĩjǎ Ɂl b̄ērā m̄la quīrā Ɂl quīrāca jūma oida Ɂlra.” Barib̄lra m̄la jaraya m̄la quīrā Ɂlra jūma oida Ɂlra, jūma m̄la o quīrā Ɂlra m̄la carebaca. Maǎ b̄ērā jūma m̄la o quīrā Ɂlra iduaribiēa.

¹³ Idjaba Ɂc̄lra b̄ārāda jarabadaa: “Djicora dadji bi itea Ɂlra, idjaba dadji bira djico itea Ɂlra.” Barib̄lra m̄la jaraya māwā Ɂlra Ācōrēba umena jōbiya. Dadji cacuara Ɂlra audua o Ɂlra, āteb̄lra dadjirā Boro Ācōrē itea Ɂlra. Idjaba dadjirā Boro Ācōrēra dadji cacua wagai carea Ɂlra.

¹⁴ Ācōrēba idji Ɂlra beadaa dadjirā Boro Jesura beu badada Ɂlra. Ara maǎ quīrāca idji Ɂlra beadaa dadjirā sida Ɂlra.

¹⁵ ɁBārāba adua pan̄lca b̄ārā cacuara Critodeba? Māwāra Ɂlra Critodeba wērā audua ume Ɂlra? Wārāda māwā oira biē Ɂlra.

¹⁶ ɁBārāba adua pan̄lca wērā audua ume Ɂlra maǎ wērā ume cacua aba Ɂlra quīrāca Ɂlra? Ācōrē Bedeade nāwā jara Ɂlra: “Ādjira cacua aba Ɂlra quīrāca panania.”†

¹⁷ Barib̄lra dadjirā Boro Crito ume āba Ɂlra idji ume jaure aba Ɂlra quīrāca pan̄la.

¹⁸ Ni maārī bida audua n̄badadara. Dewara cadjirua oib̄lra, maǎlra dadji cacuara ārēā. Barib̄lra auduada oib̄lra, dadji cacuada biē Ɂlra.

¹⁹ ɁBārāba adua pan̄lca b̄ārā cacuara Ācōrē Jaure deda? Ācōrēba idji Jaurera bārāra diasia. Idjira bārā sode Ɂlra. Bārāra ara bārāneēca āteb̄lra Ācōrēna.

²⁰ Ācōrēba bārāra nēba nēdosia. Ācōrēna b̄ērā bārā cacuade, jaurede bida quīrāpa beadaua.‡

7

Quima edabadadebema

¹ Jǎlbebarā b̄ārāba cartadeba iwīdipeadada m̄la panuya. Wārāda biara Ɂlra umaquīrāba wērā edaēda.*

§ 5:12-13 Deuteronomio 17:7. * 6:4 Griego beadeade maǎ versicolora ebuēda Ɂlra. † 6:16 Genesis 2:24. ‡ 6:20

Jaure. Griego beadeade Ɂc̄lra cartade maǎra neēca. * 7:1 Biara Ɂlra umaquīrāba wērā edaēda. Griego beadeade nāwā Ɂlra Ɂlra: “Bia Ɂlra umaquīrāba wērā tāēda.”

² BaribΛΓΛ bārã tãēna audua obadara bara bërã umaquĩrãba idji quimada erobaida ßΛa, idjaba wërãba idji quimada erobaida ßΛa.

³ Umaquĩrãda idji quima ume cãida ßΛa. Wërã sida idji quima ume cãida ßΛa.

⁴ Wërãra ara idji cacua djibariëa, ãtebΛΓΛ dji quimadrΛ djibaria. Ara mañ quĩrãca umaquĩrãra ara idji cacua djibariëa, ãtebΛΓΛ idji quimadrΛ djibaria.

⁵ Bãrã cacuara bãrã quimaa wãgarãnadua. BaribΛΓΛ bãrãba ãbaa cãinaëda beëda audibΛΓΛ, mãwã pananira bia ßΛa. BaribΛΓΛ dãrã mãwã pananië panΛa idjaba ababe Æcõrëa iwidiëi carea mãwã pananida panΛa. Mãwãnacarea wayacusa ãbaa cãinida panΛa bãrã cacuaba quĩrã ßΛra droadaëne diauruba audua obirãmãrëa.

⁶ MΛa jaraya: bãrãba mãwã o quĩrã panΛbΛΓΛ, bia ßΛa. BaribΛΓΛ mã ðgo obiëa.

⁷ Mãmaarã jũmarãda mã quĩrãca poya deu beadibara bia bacasia. BaribΛΓΛ Æcõrëba dadjiza diasia sãwã baida. Æcõrëba ÆcΛΓΛΛ dia ßΛa poya deu beadamãrëa. Idjaba ÆcΛΓΛΛ dia ßΛa quima edadamãrëa.

⁸ MΛa deu bearãa, pëdrarãa bida jaraya: biara ßΛa mã quĩrãca quima neë beadida.

⁹ BaribΛΓΛ bãrã cacuaba quĩrã ßada poya droadaëbΛΓΛ, quima edadida panΛa. Bãrã cacuaba quĩrã ßadebemada jũmawãyã crĩcha ßai cãyãbara biara ßΛa quima edadida.

¹⁰ Quima bara bearãa mã nañda jaraya. Nañ beëara mãrëëa, ãtebΛΓΛ dadjirã Borodea.† Wërãba idji quimara amaië ßΛa.

¹¹ BaribΛΓΛ idji quimara amaibΛΓΛ, dewara umaquĩrãda edaië ßΛa. ÆtebΛΓΛ deu baida ßΛa wa dji quima ume waya beëaida ßΛa. Abari quĩrãca umaquĩrãba idji quimara amaië ßΛa.

¹² Waabema djabarãa mã nañda jaraya. Nañgara dadjirã Boro Jesuba jaradiadaëa: djababa wërã Jesu ãjëë ßada erobΛbΛΓΛ, idjaba mañ wërãra idji ume ßa quĩrã ßΛbΛΓΛ, mañ djababa idjira amaië ßΛa.

¹³ Djabawërãba quima Jesu ãjëë ßada erobΛbΛΓΛ, idjaba mañ umaquĩrãba idjida ama quĩrãëbΛΓΛ, mañ djabawërãba idjira amaië ßΛa.

¹⁴ Mañ umaquĩrã Jesu ãjëë ßara Æcõrë itea ßesia idji quimaba ãjë ßΛ bërã. Abari quĩrãca wërã Jesu ãjëë ßara Æcõrë itea ßesia idji quimaba ãjë ßΛ bërã. Mãwãëbara bãrã warrarãra Æcõrë itea beadaë bacasia. BaribΛΓΛ djibarirãra Æcõrë itea panΛ bërã ãdjirã sida Æcõrë itea panΛa.

¹⁵ Jesu ãjëë ßΛba idji quimada ama quĩrã ßΛbΛΓΛ, amaida ßΛa. Mãwã djabada wa djabawërãda mã amaië ßΛ leydebemada ëdrΛya. Æcõrëba dadjirãra necai beadamãrëa trãsia.

¹⁶ Djabawërã, ßΛa adua ßΛa. Æibërã ßΛ quimaba ßdeëba Jesura ãjëisicada Æcõrëba ëdrΛ edamãrëa. Djaba, ßΛa bida adua ßΛa. Æibërã ßΛ quimaba ßdeëba Jesura ãjëisicada Æcõrëba ëdrΛ edamãrëa.

¹⁷⁻¹⁸ Æcõrëba dadjirã trãside ara dadji panana quĩrãca beadida panΛa. Cacua wëãgo ßasibΛΓΛ ara mãwã baida ßΛa. Cacua wëãgoë ßasibΛΓΛ ara mãwã baida ßΛa. Dadjirãza beadida panΛa dadjirã Boro Æcõrëba ßada quĩrãca. Mãa Æcõrë ëberãrã beaza mãwã jaradia ßΛa.

¹⁹ Cacua wëãgo baida biara ßΛëa. Cacua wëãgoë ßai sida biara ßΛëa. Æcõrëba obi ßΛra ãjë o baida biara ßΛa.

²⁰ Æcõrëba dadjirã trãside ara dadji panana quĩrãca beadida panΛa.

²¹ Æcõrëba ßΛ trãside nezocada ßasibΛΓΛ, jũmawãyã sopua ßarãdua. BaribΛΓΛ ßΛ nezoca ßadebemada poya ëdraibΛΓΛ, mãwã odua.

²² Nezoca Æcõrëba trãnara dadjirã Boro Critoba cadjiruadebemada ëdrΛ ßasia idji itea ne o bamãrëa. Mãne nezocaë Æcõrëba trãnara Crito nezocaa.

²³ Æcõrëba bãrãra nëbΛa nëdosia. Mañ carea djãrã nezocada bearãnadua.

²⁴ Djabarã, Æcõrëba dadjirã trãside ara dadji panana quĩrãca beadida panΛa. Mãne ara dadji panΛ quĩrãca Æcõrë quĩrãpita jipa nĩbaëida panΛa.

²⁵ Mañ awara quima waëi edadacadebemada mã jaraya. Dadjirã Boro Jesucritoba mãgãdebemada jaradiadaë bërã mã crĩcha ßada jaraya. Bãrãba cawa panΛa dadjirã Boroba mãra quĩrã djuburiada bërã mã wãrãda jarabarida.

²⁶ Nãwã jaraya: mãmaarã nañ ewaride bia mãga panΛ bërã dadji umaquĩrã deu beara ara dadji ßΛ quĩrãca beadida panΛa.

²⁷ BaribΛΓΛ quima erobΛbΛΓΛ, ßΛ quima amaida crĩcharãdua. Quima neë ßΛbΛΓΛ, quima edaida crĩcharãdua.

²⁸ BaribΛΓΛ quima edaibΛΓΛ cadjiruaëa. Wërãda quima edaibΛΓΛ cadjiruaëa. BaribΛΓΛ quima edabΛΓΛra nañ ëjũãne bia mãga ßaya. Bãrã mãwã bia mãga pananida mã quĩrãë ßΛa.

† 7:10 Luca 16:18.

²⁹ Djabarā, m̄la naḡḡada jara quīrīā ʙaa: naḡ ewarira jōbodoa. Maḡ carea djabarā quima erobeaba ādjia Ācōrē ēpē panara igaradiē panara ādji quima ume beadi carea. Ātebaga quima neē ʙaba ēpēida ʙa quīrāca ēpēnida panara.

³⁰ Ara maḡ quīrāca djabarā sopua beara sopuae ʙa quīrāca beadida panara Ācōrēda bio ēpēni carea. ʙasrida beara ʙasridāē ʙa quīrāca beadida panara. Ne nēdodaba idjia nēdodara ewariza erobaida crīcha ʙaiē ʙaa.

³¹ Naḡ ējūā dadjia unu panara jūma jōbodo bēra ne bara beaba ne neē ʙa quīrāca crīcha beadida panara.

³² M̄la quīrīā ʙaa bārāba naḡ ējūānebemada jūmawāyā crīchadaēda. Umaquīrā quima neē ʙaba biara crīcha ʙabaria dadjirā Boroba quīrīā ʙada oi carea. Dadjirā Borora ʙasridabi quīrīā ʙaa.

³³ Baribaga umaquīrā quima erobaba naḡ ējūāne idji quima bia erobaida biara crīcha ʙabaria. Idji quimada ʙasridabi quīrīā ʙaa.

³⁴ M̄awā quima bara ʙaba crīchada umē erobabaria.† Abari quīrāca wērā quima erobaba naḡ ējūāne idji quima bia erobaida biara crīcha ʙabaria. Idji quimada ʙasridabi quīrīā ʙaa. Baribaga wērā quima neē ʙaba dadjirā Borodebemada biara crīcha ʙabaria. Naḡ cacuae, jaurede bida idji itea bia ʙa quīrīā ʙaa.

³⁵ Maḡara m̄la jaraē ʙaa bārāba quīrīā panā quīrāca bearānamārēā ātebaga bia beadamārēā. M̄la ababe quīrīā ʙaa bārāra quīrāpa beadida idjaba jūma bārā sodeba dadjirā Boroba quīrīā ʙada odida.

³⁶ Abaa djabada awērā djora ume dji edadi carea beēda bia panabaga, dji edadi naēna poya droaēda crīchaibaga idjaba isabe eda quīrīāibaga, edaida ʙaa. Maḡra cadjiruaēa.

³⁷ Baribaga djabada dji edadi carea beēda ʙadacarea maḡ wērāra edaēda idji sodeba wārāda crīcha ʙabaga idjaba idji cacuba quīrīā ʙara poya droaibaga, bia ʙaa maḡ wērāra edaēda.

³⁸ Wārāda quima edabagaba bia o ʙaa. Baribaga m̄maarā quima edaēba biara o ʙaa.‡

³⁹ Djabawērā quima bara ʙara dji quima zocai ʙamisa idji ume baida ʙaa. Baribaga dji quimara beuibaga, dewara umaquīrāda eda quīrīāibaga, edaida ʙaa. Baribaga ababe dadjirā Boro Jesucrito iḡa ʙadga edaida ʙaa.

⁴⁰ M̄la crīcha ʙaa idjira quima edaēbaga ʙasridaara baida. M̄maarā Ācōrē Jaureba māwā crīchabi ʙada.

8

Jawaba oda ācōrēa djico diadadebema

¹ Idjaba jawaba oda ācōrēa djico diadadebemada m̄la jaraya. Dadjirāba cawa panara jūmarāda crīcha cawa panada. M̄wāmīna crīcha cawaaba dadjira djārā cāyābara biara ʙada crīchababaria. Baribaga quīrīāba djārāra carebabaria.

² Ababaa bio cawa ʙada crīcha ʙabaga, wadibida adua ʙaa idjia cawaida ʙa quīrāca.

³ Baribaga ababaa Ācōrēda quīrīā ʙabaga, Ācōrēba idjira cawa ʙaa.*

⁴ Maḡ bēra jawaba oda ācōrēa djico diada cobadadebemada m̄la jaraya. Dadjirāba cawa panara jawaba oda ācōrēa wārāēda. Idjaba cawa panara wārā Ācōrēra ababaga ʙada.

⁵ Bajāne, naḡ ējūāne bida ēberārāba ācōrē abadara baraa. Wārāda maḡarāra idjaba ēberārāba ādji boro abada sida zocārā baraa.

⁶ Baribaga dadjirāmaarā Ācōrēra ababaga ʙaa. Idjira dadjirā Zezaa. Idjiabaga ne jūmada osia. Dadjirāra idji itea zocai panara. Idjaba dadjirā Boro Jesucritora ababaga ʙaa. Idjideba Ācōrēba ne jūmada osia. Idjideba dadjirāra zocai panara.

⁷ Baribaga ḡcaga maḡara cawadaē panara. ḡcaga djabarāba wadibida crīcha panara jawaba oda ācōrē ādjia naēna ēpē pananara zocai beada. Maḡ bēra jawaba oda ācōrēa djico diadada cosidara crīchabadaa jawaba oda ācōrēra wayacusa ēpēbdada. Wārā beada bio adua panā bēra maḡ djico co pananeba crīchabadaa Ācōrē quīrāpita biē panebdada.

⁸ Baribaga djicoba dadjirāra Ācōrē quīrāpita bia ʙacaa. Maḡ bēra dadjia co pananeba, codaē pananeba bida Ācōrē quīrāpita biara beadaēa.

⁹ Wārāda dadjia co quīrīā panara codida panara. Baribaga quīrācuita beadadua bārāba co pananeba djaba bio adua ʙara cadjiruaē ʙaerāmārēā.

‡ 7:34 Crīchada umē erobabaria. Griego beedeade ḡcaga cartade maḡra neēa.

§ 7:38

Griego beedeade versículo 36-38 ebuda ʙaēa. Idjaba naḡ quīrāca traducida ʙaa: 36 Baribaga djababa idji cau awērā djorada quima diaē ʙaēba biē o ʙada crīcha ʙabaga, idjimaarā bia ʙabaga, quima diada ʙaa. Maḡra cadjir

* 8:3 Griego beedeade maḡ versículora ebuda ʙaēa.

¹⁰ Ne jūma coida ɓa cawa ɓa djabada jaɓwaba oda ãcõrẽ dede eda ne co chũmeibaɓa, mañne ne jūma coida ɓa adua ɓaba idjira mama chũmada unuibɓa, idjia bida jaɓwaba oda ãcõrẽa djico diadara coida crĩchaya. Baribaɓa jaɓwaba oda ãcõrẽra ẽrẽbaɓa da crĩcha ɓa bẽrã idjimaa cadjiruada o ɓa.

¹¹ Mãwã ne jūma coida ɓa cawa ɓaba dji bio adua ɓa djabara cadjiruade ɓaebiya. Baribaɓa quĩrãnebadua Critora beusida mañ adua ɓa djaba carea.

¹² Bãrãba mañ adua ɓe djabarã cadjiruade ɓaebibaɓa Crito quĩrãpita cadjiruada o panaa.

¹³ Mañ carea mãa co ɓaɓeɓa mã djabada cadjiruade ɓaebibaɓa, waa coẽa.

9

Jaradia ɓabari Pauloba edaca baɗa

¹ ¿Mãdjia o quĩrã ɓa quĩrãca ocara ɓaca? ¿Mãra Jesucritoba diabuedaẽca? ¿Mãa bida dadjirã Boro Jesura unusiẽca? * ¿Bãrãba mãneba dadjirã Borora jãsiadaẽca?

² Acaɓa djabarãba mãra Jesucritoba diabuedada crĩchadaẽ panaɓmĩna bãrãba cawadida panaa mãra wãrãda idjia diabuedada mãwã ɓada. Mãa jaradiadaɓeɓa bãrãba dadjirã Boroda jãsiada bẽrã maɓgara ebuɗa ɓa.

³ Mã biẽ jarabadarãa mãa naɓgada iwidiya:

⁴ ¿mãa jaradia ɓabari ne coi carea edaiẽ ɓaca? ¿Doi carea bida edaiẽ ɓaca?

⁵ Waabema Jesuba diabuedarãda, dadjirã Boro Jesu djabarãda, Pedro sida ãdji quima ume ɓbaa nĩbabadaa.† Ara ãdjirã quĩrãca ¿mãra Jesu jã ɓa wẽra ume dji edapeda mã ume ɓbaa eronĩbaiẽ ɓaca?

⁶ Bernabeɓa, mãa bida ãcõrẽ beɗeɗa jaradia nĩnane dewara traju sida obadaa ne eropanani carea. Baribaɓa ¿waabemarã quĩrãca daiba jaradia panaɓneba ne edaɗida panaẽca?

⁷ ¿Sordaora ara idji parataba djõne wãbarica? ¿Uwa uɗa eroɓaba idji uvara jõcaca? ¿Oveja wagabariba oveja jubara docaca?

⁸ ¿Jūma maɓgara ababe mãdji crĩchadeɓa jara ɓaca? ¿Ãcõrẽba Moisea diada leyba abari quĩrãca jaracaca?

⁹ Mañ leyde nãwã ɓa ɓa: “Ba pacaa ne caɓadagabi ɓaɗe idji itera jaɓraɗa.”‡ ãcõrẽba mañ beɗeɗa jaraside ɗababe pacadeɓemada crĩcha ɓasica?

¹⁰ ¿Dadjirãneɓema sida crĩcha ɓasiẽca? Wãrãda dadjirã careabaɓa ãcõrẽba mañ leyra diasia. Ẽjūa o ɓara, dji ewa ɓa sida trajabadaa mañneba ne eroɓeadiɗa cawa pana bẽrã.

¹¹ Ara mañ quĩrãca daiba bãrãa ãcõrẽ beɗeɗa jaradiasida bẽrã ¿bia ɓaẽca daiba bãrãneba ne edaɗida?

¹² Dewararãba bãrãneba ne edaɗida panaɓabaɓa, daiba ãdjirã cãyãbara biara ne edaɗida panaa.

Mãwãmĩna ne iwidiɗacaa. Ẽɓeɓaɓa jūma droa panaa ẽberãrãba beɗeɗa bia Critodeɓemada biẽ crĩcharãnamãrẽa.

¹³ Bãrãba cawa panaa ãcõrẽ de dromane trajabadarãba ãdjia o panaɓneba codira edabadada. Animarã babue diabadarãba mañ djaradeɓemada edabadaa coɗi carea.

¹⁴ Abari quĩrãca dadjirã Boro Jesuba jarasia beɗeɗa bia idjideɓema jaradia nĩnaba mañneba codira edaɗida panaɗa.§

¹⁵ Mãwãmĩna mãa edacaa. Idjaba maɓgadeɓemada nañ cartade ɓaẽ ɓa bãrãba ne diadamãrẽa. Mãa jaradia ɓabari ne edaca bẽrã ɓasriɗa ɓa. Mãa quĩrãẽa ni ɓabaɓa ne dia ɓaɗeɗa mañ ɓasriɗara jõbida. Mãmmaarã bãrãneba ne edai cãyãbara beuɗa biara ɓa.

¹⁶ Mãa beɗeɗa bia Critodeɓemada jaradia ɓamĩna mãra dji dromaana acaa, ãcõrẽbaɓa jaradiabi ɓa bẽrã. Wãrãda beɗeɗa bia Critodeɓemada jaradiaẽbaɓa, mãra miã djuburi beya.

¹⁷ Mãdjiareba jaradia ɓaibaɓa, ne edaɗida ɓa. Baribaɓa mãdjiareba jaradiaẽ ɓa. ãcõrẽbaɓa mãra ɓasia jaradia ɓamãrẽa. Mañ bẽrã mãa jaradia baɗa ɓa.

¹⁸ Mãwãra ¿mãa jaradia ɓabari cãrẽda edai? Ne edaẽa. Ababe ɓasriɗa ɓaya ne iwidiẽne beɗeɗa bia Critodeɓemada jaradia ɓa bẽrã. Mãa jaradia ɓabari ne edaɗida ɓamĩna iwidiɗacaa.

¹⁹ Mãra djãrã nezocaẽmĩna ara mãdjia jūmarã nezocada ɓesia zocãrãba mãneba Jesucritoda jãnamãrẽa.

²⁰ Mãra judiorã tãena ɓaɗeɗe judiorã quĩrãca ɓabaria mãneba Jesucritoda jãnamãrẽa. ãcõrẽba Moisea diada leydeɓa ɓe tãena ɓaɗeɗe mãra mañ leydeɓa ɓaẽmĩna mañneba ɓa quĩrãca ɓabaria. Mãwã ɓabaria ãdjirãba mãneba Jesucritoda jãnamãrẽa.

* 9:1 Hecho 9:3-7. † 9:5 Pedro. Griego beɗeɗe ɓa ɓa “Cepa.” ‡ 9:9 Deuteronomio 25:4. § 9:14 Mateo 10:10.

²¹ Idjaba Ācōrēba Moisea diada ley adua bea tãēna b̄ade m̄lra ādjirā quīrāca b̄abaria m̄lneba Jesucritoda iĵanamārēā. Barib̄ar̄a m̄la Ācōrē leyra igaracaa. Jūma Critoba obi b̄ara ep̄ēbaria.

²² M̄lra djabarā wārā bedea mācua adua bea tãēna b̄ade ādjirā quīrāca b̄abaria m̄lneba Jesucritodebemada biara cawadamārēā. M̄l wāb̄ar̄aza ēberārā tãēna b̄ade ādjirā quīrāca b̄abaria m̄lneba λ̄c̄ar̄aba Critoda iĵanapēda cadjiruadebemada ēdr̄adamārēā.

²³ M̄la jūma maļ quīrāca obaria bedea bia Critodebemada cawabi carea. Māwā m̄la bida Ācōrēneba ne biada edaya.

²⁴ Bārāba cawa pan̄la ēberāra pirabadada caida j̄irū mēs̄rāara b̄a cawaya. Maļne zocārā pirabadamīna ababe dji naārā j̄ūēnab̄ar̄a ne edabaria. Bārā sida isabe pirabada quīrāca jūma bia odadua Ācōrēba diai jaradada edadi carea.

²⁵ Jemenebadarāba ādji cacuara quīrācuita wagabadaa zarea beadi carea. Māwā obadaa dewararā cāyābara biara jemenenapēda borobarida edadi carea. Maļ borobarira isabe āribaria. Barib̄ar̄a dadjirāba ne jūmada bia obadaa Ācōrēba diai jarada ārc̄ada edadi carea.

²⁶ Maļ b̄ērā ēberā baridua pira wāb̄ar̄a quīrāca m̄la ocaa. Idjaba ēberā djō b̄ade baridua djōbari quīrāca ocaa.

²⁷ Āteb̄ar̄a m̄l cacua zarea o b̄a quīrāca idjaba m̄l cacuaba o ama b̄ada obi b̄a quīrāca jūma o b̄la Ācōrēba diai jaradara edai carea. Māwā oēb̄ar̄a, m̄la ēberārā jaradia b̄adamīna m̄lab̄ar̄a Ācōrēba diai jaradara poya edaēa.

10

Jawaba oda ācōrēra igaradida panla

¹ Djabarā, m̄la quīrā b̄la bārāba Moise ewaride māwānada quīrādoadaēda. Maļ ewaride jūma dadji drōāenabemarā Moise ume n̄bapēdadara Ācōrēba diabueda j̄r̄arā edre n̄basidaa idjaba Pusa Purru de chāsidaa.*

² Maļ pusade, j̄r̄arā edre bida jūma ādjirāra Moise ume ābaa panasida b̄ērā Moise tr̄lneba borocuepēda quīrāca panasidaa.

³ Idjaba jūmarāba abari djico Ācōrēba bajāneba diabuedada cobadjidaa.†

⁴ Jūmarāba abari baido Ācōrēba mōgaraēba weabidada dobadjidaa.‡ Maļ mōgarara Critoda māwā basia, ādjirā wāb̄adaza Critora jauredeba ādjirā ume bada b̄ērā.

⁵ Barib̄ar̄a Ācōrēba zocārāda biē unusia ādjia o panana carea. Maļ b̄ērā ējūā pōāsa ewaraga b̄ade quinisidaa.

⁶ Maļ ewaride māwānaba dadjirā cawabi b̄la ne cadjiruara awuadiē pan̄lada ādjirāba awuapēda quīrāca.

⁷ Jawaba oda ācōrēra ep̄ērānadua λ̄c̄ar̄a ādjirāba ep̄epēdada quīrāca.§ Ācōrē Bedeade ādjirānebemada nāwā b̄l b̄la: “Ēberārāra ch̄ūpanenapēda b̄asrida ābaa ne co duanasidaa idjaba itua do duanasidaa. Māwānacarea pirabaridapēda ādji cacuaba o quīrā b̄ara o duanesidaa.”*

⁸ Dadjirāba auaduada odiē pan̄la λ̄c̄ar̄a ādjirāba opēdada quīrāca. Ādjia māwā o pan̄la carea ewari abade veintitres mil quinisidaa.†

⁹ Idjaba Ācōrēba sāvā oi cawaya dadjirāba biē odiē pan̄la λ̄c̄ar̄a ādjirāba opēdada quīrāca. Maļ carea ādjirāra damaba zocārā cācuapēda quinisidaa.‡

¹⁰ Idjaba sobiē pan̄lneba Ācōrēnebemada biē bedearānadua λ̄c̄ar̄a ādjirāba opēdada quīrāca. Maļ carea bajānebema nezoca dadji quini b̄ariba ādjirāra zocārā quini b̄isia.§

¹¹ Jūma ādjirā māwānaba unubi b̄la sāvā Ācōrēba cadjiruara cawa obarida. Maļgarā Ācōrē Bedeade b̄l b̄la dadjirā naļ j̄irūarebema ewaride bearāba abari quīrāca orānamārēā.

¹² Maļ b̄ērā abal̄ba bio iĵā b̄ada crīcha b̄ab̄ar̄a, ara iduba quīrācuita baida b̄la cadjiruade bae amaaba.

¹³ Dadji cadjiruade baebida b̄l crīchada bārāmaa zebaria jūmarāmaa zebari quīrāca. Barib̄ar̄a Ācōrēra bedea aba b̄la. Maļ crīchara poya droadaēb̄ar̄a, idjia idu jūmawāyā zebiēa. Idjaba maļ crīcha zeb̄ar̄ade Ācōrēba carebaya droadapēda ēdr̄adamārēā.

¹⁴ Maļ carea m̄l djabarā, jawaba oda ācōrēra igaradadua.

¹⁵ M̄la bārāa bedeb̄ar̄a crīcha cawa bearāa bedeb̄ar̄a quīrāca. Bio crīchadadua m̄la jara b̄ara wārā cawaya.

* 10:1 Numero 10:34; Exodo 14:1-31. † 10:3 Exodo 16:4,35. ‡ 10:4 Exodo 17:6; Numero 20:11. § 10:7 Exodo 32:1-35. * 10:7 Exodo 32:6. † 10:8 Numero 25:1-9. ‡ 10:9 Numero 21:4-9. § 10:10 Numero 16:41-50.

¹⁶ Crito quĩrãnebadi carea cobadara co panane dadjirãba uva ba tazade Æcõrẽa bia bñada adapeða dobadaa. Mañ dobadae unubibadaa dadjirãra Crito oadeba idji ume ãbaa panada. Idjaba pañ cõrãcuada cobadae unubibadaa Crito nañ djarade bia mĩgadadeba dadjirãra idji ume ãbaa panada.

¹⁷ Dadjirãba pañ aba bñada zocãrã cõrãcuapeða cobadaa. Ara mañ quĩrãca dadjirãra zocãrã panamĩna cacua aba bñ quĩrãca panala.

¹⁸ Israelerãba obadadebemada crĩchadadua. Ædjirãba animarã Æcõrẽa babue diabadae mañ djaradebemada cobadaa. Mañ cobadae unubibadaa Æcõrẽra epẽ panada. (Ara mañ quĩrãca abalaba jawaba oda Æcõrẽa nedjara diadadebemada coibalga, unubiya mañ jawaba oda Æcõrẽra epẽ bñada.)

¹⁹ Baribalga mña jaraẽ bñala jawaba oda Æcõrẽra wãrã arada. Jawaba oda Æcõrẽa nedjara diadara ara jãwãbema djara quĩrãca bñala.

²⁰ Mãwãmĩna Æcõrẽ adua beaba nedjarada ãdji jawaba oda Æcõrẽa diabadae wãrãda jairãa dia panala. Æcõrẽa dia panalẽa. Bãrãba mañ djarara codibalga, unubiãia jaida epẽ panada. Mañgara mña quĩrãẽa.

²¹ Jaia diada tazade bñada bãrãba dodibalga, Jesucrito oa quĩrãnebadi careabema tazade bñada dodĩẽ panala. Jaia djico diadada bãrãba codibalga, dadjirã Boro quĩrãnebadi careabema cobadara codĩẽ panala.

²² Mãwã odibalga ¿dadjirã Borora quĩrãbidaẽca? ¿Dadjirãra idji cãyãbara lbalara panaca?

Jũma odadua djabarãba bia crĩchadamãrẽã

²³ Æclalaba jara panala dadjia o quĩrã bñara jũma oida bñada. Baribalga mña jaraya: ne jũma oida bñamĩna jũma dadjia o quĩrã bñala dadjira carebacaa. Wãrãda jũma dadjia o quĩrã balra oida bñamĩna jũma mañgaba djabarãra carebacaa.

²⁴ Ni abalaba ara idji bia baira jalga baiẽ bñala, ãtebalga dewararãda bia beadamãrẽã jalga bñada bñala.

²⁵ Nedjara nẽdobuebadama nẽdodada codida panala. Baribalga bãrã crĩcha ãrĩna amaaba iwĩdirãnadua mañ nedjarara jawaba oda Æcõrẽa diada basi cawaya.

²⁶ Nañ epũãra, ne jũma nañ epũãne nũma sida dadjirã Boro Æcõrẽba osia. Mañ bẽrã ne jũmada codida panala.

²⁷ Jesu ijãẽ bñala bñada ne comãrẽã edoibalga, mañne wã quĩrãibalga, wãdua. Idjia diabalga codua. Bñ crĩcha ãrĩ amaaba iwĩdirãnadua mañ djicora jawaba oda Æcõrẽa diada basi cawaya.

²⁸ Baribalga abalaba nedjarara jawaba oda Æcõrẽa diadaada aibalga, corãdua idji crĩcha ãrĩ amaaba.*

²⁹ Mña jaraẽ bñala bãrãmaarã mañ djicora cocara panada. Baribalga dewaraba mãwã crĩcha balbalga, idji crĩchãra ãrĩya.

Abalaba mãwã crĩchaisicada: “Mña o quĩrã bñada obalga de abalaba biẽ crĩchaibalga, ¿mañgara ocara bñaca? ¿Mña o quĩrã bñala quĩrãca oida bñẽca?”

³⁰ Mña cobalga carea Æcõrẽa bia bñada aibalga, ¿cãrẽ cãrẽã dewaraba mãda biẽ jaraida bñala? Biẽ jaraiẽ bñala.”

³¹ Baribalga mña jaraya: bãrã ne co panane, ne o panane bida jũma odadua eberãrãba Æcõrẽda bia jaradamãrẽã.

³² Bãrãba ne o pananeba judiorãra, judiorãera, Æcõrẽ eberãrã sida cadjiruade bæbirãnadua.

³³ Ara mañ quĩrãca mña o bñadeba jũmarãa bia crĩchabi quĩrã bñala. Ababe mãdjidra bia bai carea jalga, ãtebalga eberãrã zocãrã bia beadamãrẽã jalgalbaria. Mãwã mña o bñadeba ãdjirãba Critora ijãnia Æcõrẽba edra edamãrẽã.

11

¹ Mñra Crito nĩbada quĩrãca nĩbabari bẽrã mñ quĩrãca nĩbadadua.

Djabawẽrã boro ãnẽbaribadadebema

² Djabarã, ewariza mñra quĩrãneba panal bẽrã idjaba mña jaradiadara epẽ panal bẽrã bãrãra bia jaraya.

³ Mña quĩrã bñala bãrãba cawadida Critora umaquĩrã Boroda, umaquĩrãra dji wẽrã boroda, idjaba Æcõrẽra Crito Boroda.

⁴ Djabarã ãbaa dji jalre panane umaquĩrãda boro ãnẽbaripeða Æcõrẽa iwĩdibalga wa Æcõrẽneba bedeibalga, idji Boro Critora wayaẽ bñada unubi bñala.

* **10:28** Griego beedeade Æclalga cartade idjaba nañ sida bñala: “Nañ epũãra, ne jũma nañ epũãne nũma sida dadjirã Boro Æcõrẽba osia.”

⁵ Baribara wērāba Ācōrēa iwidi bade wa Ācōrēneba bedeade boro anēbariēbata, idji quimara wayaē bāda unubi bāa. Māwā o bora borobichia ta ba quirāca bāa.

⁶ Wērāda boro anēbari quirācēbata, borobichia ta bā bāa. Baribara borobichia tasira peraida ba bēra boro anēbarida bāa.

⁷ Djabarā ābaa dji jare panane umaquirāda boro anēbaridē panā Ācōrēba ara idji quirāca oda bēra idjaba umaquirāba Ācōrēa ādji boroda unubi panā bēra. Baribara wērāba unubi panā umaquirāra ādji boroda.

⁸ Ācōrēba umaquirāra wērāneba oē basia, ātebata wērāra umaquirāneba osia.

⁹ Idjaba umaquirāra oē basia wērā carebamārēā, ātebata wērāda osia umaquirā carebamārēā.

¹⁰ Mā carea djabarā ābaa dji jare panane wērāba idji borora anēbarida bāa unubi carea dji quimara idji boroda. Māwā oida bāa bajānebema nezocarāba bia ununamārēā.

¹¹ Baribara Jesucrito ija bea bēra wērāba idji quimada carebaida bāa idjaba umaquirāba idji quimada carebaida bāa.

¹² Naārābema wērāda umaquirāneba zesia. Mamaaba ātaa umaquirāra wērāba tobaria. Baribara wārāda jūmaena Ācōrēneba ze panāa.

¹³ Bārāmaara, zbia bāca wērāba boro anēbariēne Ācōrēa iwidida? Bio crīchadada bia ba cawaya.

¹⁴ Ara dadji beadeba cawa panāa umaquirāba buada ureabisira peraida bāda.

¹⁵ Baribara wērā buada urea bāra bia unubadaa. Ācōrēba wērā buada diasia boro anēbarimārēā.

¹⁶ Bariduada maā carea caicaya beibara, mā naāda idjia jaraya: daiba, Ācōrē ēberārā bida awara odaca.

Crito quirānebađi carea cobada djabarāba āi opedada

¹⁷ Naā bābāde mā bārāra poya bia jaraēa. Bārā ābaa dji jarebadae quirāpa odaca. Bia panani cāyābara biē panebadaa.

¹⁸ Naārā jaraya mā ūi bāda bārāra ābaa dji jare duanane crīcha awara awara duanabarida. Maā bedeara jūma wārāē sīda mā ijabaria.

¹⁹ Wārāda bārāra crīcha awara awara duananeba ebuda baya cairāra Ācōrēba bia unu bāda.

²⁰ Bārā ābaa dji jare duanane Crito quirānebađi carea cobadara quirāpa odaca. Ācōrēmaa maā co panāra wārā araēa.

²¹ Jūmarā jūēni naēna bādjiza enepedadara cobadaa. Maāne ācāra jarra duanebaria idjaba ācāra beu duanebaria.

²² zBārāra de neē beaca mama ne codi carea? zBārāba Ācōrē ēberārā igara panāca? zMaāba dji ne neē quedeara perabi panāca? zMā cārēda jara? zMaā carea mā bārāra bia jaraica? Maā carea bia jaraēa.

Crito quirānebađi carea cobada

²³ Mā bārāra jaradiadara dadjirā Boro Jesudeba cawasia. Maāra nāwā bāa: diamasi dadjirā Boro Jesu jidabi naēna idji jawade paāda edasia.

²⁴ Ācōrēba bia bāda apeda cōrācubāde jarasia: “Edadada. Coadaa.* Naāra mā cacuaa, bārā carea diabāra. Mā quirānebađi carea ara naā quirāca o pananadaa.”

²⁵ Ara maā quirāca ne copedadacarea tazara idji jawade edapeda jarasia: “Naā tazade bāra mā oaa. Mā oadēba Ācōrēba bārā ume bedeade djiwidida bābāra. Naā dobdaza mā quirānebađi carea doadaa.”

²⁶ Dadjirā Boro Jesu zebāmis maā paā cobdaza idjaba maā tazade ba dobdaza bārāba idji beudādebemada jara panāa.

²⁷ Maā carea bariduaba dadjirā Boro wayaē maā paāda coibara, maā tazade bāda doibara, cadjiruada o bāa. Dadjirā Boro cacuaa, oa sīda siriē bāda crīcha bāa.

²⁸ Maā paā co naēna, maā tazade ba doi naēna dadjiza bio acāda bāa wārāda dadjirā Boro waya ba cawaya.

²⁹ Dadjirā Boro Jesu cacua wayaē bāba maā paāda coibara, maā tazade bāda doibara, Ācōrēba cawa oya.†

³⁰ Maā carea zocārā bārāra cacua biē beaa, cacua norrabari beaa, idjaba ācāra beusidaa.

³¹ Baribara ara dadjiza bio quirācuita acāda panāa jipa o panā cawaya. Māwāra Ācōrēba cawa oēa.

* 11:24 *Edadada. Coadaa.* Griego bedeade ācāra cartade māra neēa. † 11:29 ācāra crīchabada Pauloba “Jesu cacua wayaē ba” aside jara basida “Jesu ēberārā wayaē ba.”

³² Dadjirā Boroba ubaria jipa nībadamārēā. Māwā dadjirāra naļ ējūāne bea ume biē bāēa.

³³ Maļ bērā mā djabarā, dadjirā Boro quīrānebađi carea cobadara obadađe jūmarāda jānadaa ābaa codi carea.

³⁴ Abada jarra bābala idji diguida ne coida bāa. Māwā ābaa dji jarebadade Ācōrēba bārāra cawa oēa biē o panā carea. Māa wadi jaradiaida bāra jāmaa wābalađe jūma jaradiaya.

12

Ācōrē Jaureba obi badebema

¹ Djabarā, māa quīrīā bāa Ācōrē Jaureba obi badebemada bārāba bio cawađida.

² Bārāba cawa panāa Ācōrē adua beaside baridua carea āi crīchabadjidada. Maļ bērā jawaba oda ācōrē beada ēpēbadjidāa. Maļra zocai beaē bērā bedeadaca.

³ Maļ carea māa quīrīā bāa bārāba naļda cawadida: Ācōrē Jauredeba beđe bāba Jesura biē bāada acaa. Idjaba Ācōrē Jauredeba beđeā bāba Jesura jūmarā Boroada acaa.

⁴ Ācōrē Jaure aba bāba dadjirāa dia bāa ne quīrātanoa odamārēā.

⁵ Dadjirā Boro aba bā itea ne quīrātanoa obadaa.

⁶ Ācōrē aba bāba dadjirāa ne quīrātanoa obi bāa. Idjiabala dadjirāneba maļra jūma obaria.

⁷ Ācōrē Jaureba dadjirāza ne obitaria djabarā jūmarāda carebadamārēā.

⁸ Ācōrē Jaureba ācala dia bāa idji necawaadeba poya bedeadamārēā. Abari Ācōrē Jaureba ācala dia bāa idjideba cawapedadada poya jaradiadamārēā.

⁹ Abari Ācōrē Jaureba ācala dia bāa poya bio jā pananamārēā. Idjaba abari Ācōrē Jaureba ācala dia bāa cacua biē beara poya biabidamārēā.

¹⁰ Idjaba Ācōrē Jaureba ācala dia bāa ne ununacada poya odamārēā. ācala dia bāa poya Ācōrēneba bedeadamārēā. ācala dia bāa poya cawadamārēā abāba Ācōrē Jauredeba beđe bāda wa jaideba beđe bāda. Idjaba ācala dia bāa quīrātanoa dadjia ūrīnaca beđeade bedeadamārēā. Idjaba ācala dia bāa dadjia ūrīnaca beđeade jaradara cawa jaradamārēā.

¹¹ Abari Ācōrē Jaureba jūma maļra obi bāa. Idjia dadjirāza obi bāa idjia quīrīā bā quīrāca.

¹² Dadji cacuara aba bāa. Baribala dadji cacuade ne jūmada eropana. Critora idji jā bea ume ara maļ quīrāca panāa.

¹³ ācala dadjirāra judiorāa, ācala judiorēā, ācala nezocarāa, ācala nezocarēā. Baribala abari Ācōrē Jaureba dadjirā jūmarāda cacua abāalde bāsia.* Jūma dadjirāba abari Ācōrē Jaureda edasidaa.

¹⁴ Dadji cacuade ne jūmada eropana. Baribala dadji cacuade beara abarica beaēa.

¹⁵ Dadji jirūba jaraibala: “Māra jawaē bērā naļ cacuadebemaēa,” maļba žwārāda dadji cacuadebemaēca?

¹⁶ Idjaba cawalaaba jaraibala: “Māra dauē bērā naļ cacuadebemaēa,” maļba žwārāda dadji cacuadebemaēca?

¹⁷ Dadji cacuade ababe dauda bābara žcārēba ūrīcasi? Dadji cacuade ababe cawalaaba bābara žcārēba ācasi?

¹⁸ Ācōrēba dadji cacuade ne jūmada bāsia idjia quīrīā bađa quīrāca.

¹⁹ Dadji cacuade beara jūma abarica bađabara cacuara neē bacasia.

²⁰ Dadji cacuade ne jūmada eropanamīna dadji cacuara aba bāa.

²¹ Maļ bērā dauba jawaā poya jaraēa: “Bā neē māra bia baya.” Idjaba boroba jirūa poya jaraēa: “Bārā neē māra bia baya.”

²² Wārāda naļ cacuade beara ācala dadjirāmaārā mācua siriē beaa. Baribala maļga neē dadji cacuara bia bācaa.

²³ Idjaba naļ cacuade bea dadjirāmaārā mācuaē beara biara djiobadaa bia ununamārēā. Idjaba naļ cacuade bea dadjia unubidē panāra quīrācuīta mērābadaa.

²⁴ Baribala dadji cacuade quīrāwārēā beara mērānaca. Ācōrēba dadji cacuade beara jūma aride osia. Dadjia unubidaca sida osia bia wagadamārēā.

²⁵ Māwā osia dadji cacuara biē berāmārēā, ātebala dadji cacuade beara dji careba pananamārēā.

²⁶ Dadji cacuadebemada aba puabala, jūmaena puabaria. Ara maļ quīrāca dadji cacuadebemada aba bia jaradibala, jūmaena capipia bābaria.

²⁷ Ara maļ quīrāca bārāra jūma ābaa Crito cacua quīrāca panāa. Bārāra idji cacuadebemarāa.

* **12:13** *Bāsia*. Griego beđeade bā bāa “borocuesia.” Naļ versīculode maļ beđeaba jaraē bāa baidode borocuedadebemada, ātebala jara bāa Ācōrē Jaureba Crito jā bāra idji ume ābaa bādebebemada.

²⁸ Ācōrēba djabarā tāēna Jesucritoba diabuedarāda naārā ḅasia. Maāre idjideba bedeabadarāda ḅasia. Maāre idji bede jaradiabadarāda ḅasia. Maāre ācāḅada ḅasia ne ununacada poya ođamārēā, ācāḅada ḅasia cacua biē ḅeara poya biabidamārēā, ācāḅada ḅasia djabarā carebadamārēā, ācāḅada ḅasia djabarā cawa jipa ededamārēā, idjaba ācāḅada ḅasia quīrātanoa dadjia ūrīnaca bedeade bedeadamārēā.

²⁹ Jūmarāda Jesucritoba diabuedarāca? Jūmarāda Ācōrēneba bedeabadarāca? Jūmarāda Ācōrē bede jaradiabadarāca? Jūmarāba ne ununacada poya obadaca?

³⁰ Jūmarāda diasica cacua biē ḅeara poya biabidamārēā? Jūmarāda diasica dadjia ūrīnaca bedeade poya bedeadamārēā? Jūmarāba dadjia ūrīnaca bedeade jaradara poya cawa jaradica?

³¹ Ācōrē Jaureba obi ḅadebema dji biara carebaida beadra jaradada.

Jāḅe māa bārāa cawabiya sāwā ne jūmada poya biara o pananida.

13

Quīrīāda ne jūma cāyābara biara ḅaa

¹ Māda naā ējūāne bea bedeade bedeaiḅaḅa idjaba bajānebema nezoca bedeade bedeaiḅaḅa, maāne quīrīāda neē ḅaḅaḅa, māra jiorro oda jīguabari quīrāca wa pīrchiru jīguabari quīrāca ḅaa.

² Māda Ācōrēneba bedeaiḅaḅa, Ācōrēba crīcha cawabiē ḅadada jūma cawa ḅaḅaḅa, Ācōrē necawaada jūma cawa ḅaḅaḅa, idjaba soḅeba wārāda ijā ḅadeba eyada poya āyā ḅaiḅaḅa, maāne quīrīāda neē ḅaḅaḅa, māra ara jāwābema quīrāca ḅaa.

³ Ne jūma māa eroḅada ne neē quēdeea diaiḅaḅa idjaba Ācōrē carea ara mādjida idu bá beabiḅaḅa, baribiḅaḅa quīrīāda neē ḅaḅaḅa, māra ara jāwābema quīrāca ḅaa.

⁴ Quīrīā eroḅaba jūma droa ḅaa, djārāra quīrā djuburiabaria, djārāba eroḅara awuacaa, djārā cāyābara biara ḅada jaracaa ni dji dromada crīchacaa.

⁵ Quīrīā eroḅaba djārāra wayabaria, ababe idji iteḅaḅa crīchacaa, maārīā carea quīrūcaa, djārāba idji biē odara quīrādoabaria.

⁶ Quīrīā eroḅara ne cadjirua carea ḅasridacaa, āteḅaḅa jūma wārā careaḅaḅa ḅasridabaria.

⁷ Quīrīā eroḅaba djārāba biē odara jūma droabaria, ne jūma biada ijābaria, jūma bia odjamārēā jābaria, idjaba ne jūmane droa ḅabaria.

⁸ Quīrīāra jōcaa. Baribiḅaḅa ewari aba Ācōrēneba bedeabadara waa bedeadaēa, dadjia ūrīnaca bedeade bedeabadara waa bedeadaēa, Ācōrē Jauredeba cawapedada jaradiabad-aba waa jaradiadaēa.

⁹ Dadjirāba ababe maārī cawa panāa idjaba Ācōrēneba maārī bedeabadaa.

¹⁰ Baribiḅaḅa dji biara ḅa zebāḅaḅe maā maārī ḅara jōya. Maāne ne jūmada cawadia.

¹¹ Mā wadi caibe queraside warra zaque quīrāca bedeabadjia idjaba warra zaque quīrāca crīchabadjia. Baribiḅaḅa drōā beḅacarea warra zaque quīrāca ḅadara idu ḅasia.

¹² Ara nawena dadjirāba Ācōrēnebemada jarijaria unu panāa quīrā acāḅadade unu panā quīrāca. Baribiḅaḅa ewari aba dadjirāba jūma eḅuda ununia sāwāḅaḅa ḅada. Ara nawena māa maārī cawa ḅaa, baribiḅaḅa ewari aba jūma cawaya Ācōrēba mā cawa ḅa quīrāca.

¹³ Naā ūbea panāra jōcaa: ne jūma biada ijā baida, jūma bia odjamārēā jā baida idjaba quīrīāda. Baribiḅaḅa māā ūbeadebemada quīrīāda biara ḅaa.

14

Dadjia ūrīnaca bedeade bedeabadadebema

¹ Quīrīāda biara ēpēnadua. Idjaba Ācōrē Jaureba obi ḅara jūma o quīrīānadua. Baribiḅaḅa biara Ācōrēneba bedeadaida quīrīānadua.

² Dadjia ūrīnaca bedeade bedeaba eberārāa bedeaba, idjia jarabāḅaḅa ni abaḅa cawa ūrīnaca bērā. Ababe Ācōrēa bedeaba ḅaa. Dadjia cawadacada Ācōrē Jauredeba bedeaba ḅaa.

³ Baribiḅaḅa Ācōrēneba bedeaba ḅaba eberārāa bedeaba ḅaa biara ijānamārēā, zareaara beadamārēā, idjaba sobiadamārēā.

⁴ Dadjia ūrīnaca bedeade bedeaba ara idjida careba ḅaa biara ijāi carea. Baribiḅaḅa Ācōrēneba bedeaba ḅaba djabarāda careba ḅaa biara ijānamārēā.

⁵ Māmaārā jūma bārāra dadjia ūrīnaca bedeade poya bedeabadabara bia ḅacasia. Baribiḅaḅa jūmarāda Ācōrēneba poya bedeabadabara biara ḅacasia. Wārāda dadjia ūrīnaca bedeade bedeai cāyābara Ācōrēneba bedeadaida biara ḅaa. Baribiḅaḅa abaḅa dadjia ūrīnaca bedeade bedeapeda cawa jaraiḅaḅa, māā sida bia ḅaa. Djabarāba cawa ūrīnapeda Ācōrēra biara ijānia.

⁶ Mañ carea djabarā, mñda bārāmaa wāpeda dadjia ūrīnaca bedede bedeaiβαγλ, ζbārāda sāvā carebai? Carebaēa. Baribαγλ dadjia ūrībada bedede Ācōrēba mña cawabidada jaraiβαγλ, wa Ācōrē necawaadeba bedeaiβαγλ, wa Ācōrēneba bedeaiβαγλ, wa Ācōrē bededa jaradiaiβαγλ poya carebaya.

⁷ Ara mañ quīrāca abαλba chiruda wa arpada zaibαγλ baribαγλ jipa zaēbαγλ, jigua βαmīna dadjia cawadaēa cārē trlābida za βλda.

⁸ Cachiru sīda jipa zaēbαγλ, ζsordaorāda sāvā isabe cobeadī djōni carea?

⁹ Ara mañ quīrāca bārāba ūrībada bedede bedeadaēbαγλ, ēberārāba ζsāvā cawadi bārāba jara panlada? Māvā bedeadibαγλ, bārāra ara jāwā bedea panlα.

¹⁰ Nañ ējūāne bedea quīrātanoa baraa. Mañ bedeza dji cawa βλba cawa ūrībaria.

¹¹ Baribαγλ mña mañ bededa adua βαβαγλ, dji bedeaβαγλmaarā mñra drua āibema quīrāca βλa, idjaba mñmaarā idjida drua āibema quīrāca βλa.

¹² Bārāra ara mañ quīrāca beaa. Ācōrē Jaureba obi βλra bārāba bio o quīrīā panl bēra djabarā carebai careabemada biara o quīrīānadua ādjirāba biara Ācōrēra iñānamārēā.

¹³ Mañ carea dadjia ūrīnaca bedede bedea βλba Ācōrēa iwīdida βλa ara idjia jaradara poya cawa jarai carea.

¹⁴ Dadjia ūrīnaca bedede mña Ācōrēa iwīdibαγλ, mñ jaureba iwīdi βλa. Baribαγλ mña adua βλa cārēda iwīdi βλda.

¹⁵ Māvāra ζsāvā jipaara oi? Mñ jaureba Ācōrēa iwīdiya baribαγλ mña cawa βλ bedede bida iwīdiya. Mñ jaureba Ācōrēa bia jara trlāya, baribαγλ mña cawa βλ bedede bida trlāya.

¹⁶ Bλ jaureba Ācōrēa bia bedeaiβαγλ, βλa jarada cawa ūrīcaba ζsāvā wārāna ai?*

¹⁷ Wārāda βλa māvā bedeabαγλde Ācōrēa bia bedea βλa, baribαγλ dewarārāda carebaē βλa biara iñānamārēā.

¹⁸ Mña Ācōrēa bia βλada abaria mñra bārā cāyābara dadjia ūrīnaca bedede auduara bedebari bēra.

¹⁹ Baribαγλ djabarā dji jare duanane mñmaarā dadjia ūrīnaca bedede dārā bedei cāyābara biara βλa dadjia ūrībada bedede dārāē jaradiaida.†

²⁰ Djabarā, warra zaquerā quīrāca beadadua. Ādjirāba cadjiruada bio adua panlα. Baribαγλ Ācōrē Jaureba obi βλdebemada drōārā quīrāca crīcha beadadua. Waa warra zaquerā quīrāca crīcharānadua.

²¹ Ācōrē Bedede nāvā βλ βλa: “Dadjirā Boroba jara βλa: mñra nañ puru ume drua āibemarā itedebea, ādjia ūrīnaca bedebada ēberārāneba bedeya. Māvāmīna mñ bedeara ūrī ama panania.”‡

²² Mañba cawa panlα dadjia ūrīnaca bedede bedeira Jesu iñā bea carea βλēda, ātebαγλ Jesu iñāē beaa unubi βλa Ācōrēba cawa oida.§ Baribαγλ Ācōrēneba bedeira Jesu iñā bea carea βλa, Jesu iñāē bea carea βλēa.

²³ Mañ carea djabarā ābaa dji jare duanane jūmarāda dadjia ūrīnaca bedede bedea duananibαγλ, mañne λcαγλ Jesu iñāē beada wa Ācōrē bedea ūrī quīrīā beada eda zesidara ζādjia jaradaēca bārāra quīrāē duanlada?

²⁴ Baribαγλ jūmarāda Ācōrēneba bedeadibαγλ, mañne Jesu iñāē βλda wa Ācōrē bedea ūrī quīrīā βλda eda zesira bārāba jara panl ūrī βλdeba idjia cawaya cadjirua obarida idjaba Ācōrē quīrāpita bedede βλda.

²⁵ Idji sođe mērā erobadara ebuda cawaya. Mañne chīrāborode cobepeda Ācōrēa bia bedeya idjaba jaraya Ācōrēra wārāda bārā ume βλda.

Ābaa dji jareβλdade jūma quīrāipa odadua

²⁶ Mañ carea djabarā, ζsāvā jipaara ođi? Bārā ābaa dji jare panane λcαγλba trlābi Ācōrē Bedeadebemada trlānida panlα, λcαγλba Ācōrē bedeara jaradiadida panlα, λcαγλba Ācōrēba cawabidada jaradida panlα, λcαγλba dadjia ūrīnaca bedede bedeadida panlα, idjaba λcαγλba mañ bedeadara cawa jaradida panlα. Baribαγλ jūma mañγαγα odida panlα djabarāba biara iñānamārēā.

²⁷ Dadjia ūrīnaca bedede bedeadibαγλ, djaba umé wa ūbeabe māvā bedeadida panlα. Baribαγλ aba aba bedeadida panlα. Bedeadacarea abαλba mañ bedeadara cawa jaraida βλa.

* **14:16** *Wārāna ai.* Griego bedede βλ βλa: “Amén.” Mañ bedeara hebreo bedea. Crīchada umé jara βλa. Edaude jara βλa “bia βλa māvā baida” idjaba edaude jara βλa “wārā.” † **14:19** *Dārā bedei.* Griego bedede βλ βλa “bedea die ml.” ‡ **14:21** *Isaia 28:11-12.* Ācōrēba israelerāa jarasia ādjia iñānē panlα carea drua āibemarāba ādjirāra āyā ededida. § **14:22** *Jesu iñāē beaa unubi βλa Ācōrēba cawa oida.* Griego bedede mañra ebuda βλēa.

²⁸ Barib^αΛΓΑ djabarā ābaa dji j^αre pan^αne ma^α bedeada cawa jarabarida neēb^αΛΓΑ, dadjia ūrīnaca bededeade bedea quīrīā b^αra chupea baida b^αla. Idji crīchade Ācōrēba chupea bedeaida b^αla.

²⁹ Ara ma^α quīrāca Ācōrēneba bedeadadara umé wa ūbea bedeadida pan^αla. Ma^αne jūmarāba ādjia bedea pan^αra quīrācuita ūrīnida pan^αla wārā cawaya.

³⁰ Djaba aba bedea b^αde Ācōrēba dji ūrī duan^αnebema ab^αlaa ne cawabisira, dji bedea b^αba ma^α djabara idu bedebida b^αla.

³¹ Jūmarāda aba aba Ācōrēneba bedeadida pan^αla cawa wānamārēā idjaba biara ijānamārēā.

³² Ācōrēneba bedebarira cawaēne bedea nūmecaa, āteb^αΛΓΑ poya j^αābaria bedei carea.

³³ Ācōrēba b^αga nūmebicaa, āteb^αΛΓΑ necai baida diabarua.

³⁴ Ācōrē ēberārā ābaa dji j^αreb^αdaza wērārāra bedeadīē pan^αla, āteb^αΛΓΑ chupea ūrīnida pan^αla. Ādji quima bedeara ijā beadida pan^αla judiorā leyba jara b^α quīrāca.

³⁵ Wērārāba iwīdi quīrīānib^αΛΓΑ, digūda pan^αne ādji quimaa iwīdīdīda pan^αla. Djabarā ābaa dji j^αre duan^αne wērā bedeira biē b^αla.

³⁶ Ācōrē bedeara bārāneba zesica? ĀAbabe bārāmaa zesica?

³⁷ Bariduaba Ācōrēneba bedebarida crīcha b^αb^αΛΓΑ, wa Ācōrē Jauredēba ne o b^αda crīcha b^αb^αΛΓΑ, ma^α ēberāba jaraya m^αla na^α cartade b^αb^αΛΓΑra dadjirā Boroba obi b^αda.

³⁸ Bariduaba ma^αg^αda igaraib^αΛΓΑ, idji sida igaradua.

³⁹ Ma^αba djabarā, biara j^αΛ^αdadua Ācōrēneba bedeadida. Idjaba dadjia ūrīnaca bededeade bedeadadara idu bedebīdīdadua.

⁴⁰ Barib^αΛΓΑ jūmaena quīrācuita quīrāipa odadua.

15

Crito ārēbadadebema

¹ Ma^α awara djabarā, m^αla bārāa quīrānebabiya bedea bia Jesucritodebema m^αla bārāa jaradiadada. Ma^α bedeara bārāba m^αneba cawasīdaa idjaba bio ijā pan^αla.

² M^αla jaradiadara wārāda ijā pananib^αΛΓΑ, Ācōrēba ēd^αra edaya. Ījā pananaēb^αΛΓΑ, bādji quīrīābe ijāsīdaa.

³ M^αla cawada crīcha dromaara b^αda naārā bārāa jaradiasia. Na^αg^α basīa: Critora dadjirā cadjirua carea beusia Ācōrē Bedeade b^α b^α quīrāca.*

⁴ Idjira t^αbarisīdaa, ma^αbe ewari ūbeade beu bādada ārēbasīa Ācōrē Bedeade b^α b^α quīrāca.†

⁵ Arēbadacarea ara idjida Pedroa unubisīa.‡ Ma^αare idjia doce edadarāa ara idjida unubisīa.

⁶ Māwānacarea ara idjida djabarā quiniento auđu ābaa pan^αla unubisīa. Ādjirānebemada ā^αΛΓΑ jaidasīdaa barib^αΛΓΑ zocārā wadībīda zocai pan^αla.

⁷ Ma^α quiniento djabarāba Jesu unupedacacarea ara idjida Santiagoa unubisīa.§ Māwānacarea ara idjida jūma idjia diabuedarāa unubisīa.

⁸ Jirūare m^αla unubisīa. Māra warra Λ^αrad^αgada quīrāca dji biē bādāmīna māwā unubisīa.*

⁹ Wārāda m^αla Jesucritoba diabuedadebema dji edaara b^αla. Ācōrē ēberārā biē oi carea ēpē bada bērā bia b^αlēa ēberārāba m^αla idjia diabuedada jarađamārēā.

¹⁰ Barib^αΛΓΑ Ācōrēba idji biadeba m^αla basīa Jesucritoba diabuedada bamārēā. Idji quīrīābe m^αla māwā b^αlē basīa. Āteb^αΛΓΑ jūma Jesucritoba diabuedarā cāyābara m^αla idji itea auđuara o b^αla. Barib^αΛΓΑ ara mādjidēba māwā oē b^αla. Ācōrēb^αΛΓΑ idji biadeba m^αla careba b^αla māwā omārēā.

¹¹ Waabema Jesuba diabuedarāba idjidebemada jaradia pan^αb^αΛΓΑ wa m^αla jaradia b^αb^αΛΓΑ, abarida jaradia pan^αla. Idjaba bārāba ara ma^α bedeara ijāsīdaa.

Djabarā beupedada ārēbadīdebema

¹² Dairāba Crito ārēbadādebemada jaradia pan^αla. Ma^αda ζsāwā ā^αΛΓΑ bārānebemaba beupedadara ārēbadāēana a pan^αla?

¹³ Beupedadada ārēbadāēb^αΛΓΑ, ma^αba jara b^αla Crito sida ārēbaē basīda.

¹⁴ Critoda ārēbaē basib^αΛΓΑ, māwāra dadji quīrīābe jaradia pan^αla idjaba bārāba bādji quīrīābe idjira ijā pan^αla.

* 15:3 Isaia 53:5-12. † 15:4 Salmo 16:8-11; Isaia 26:19. ‡ 15:5 Pedro. Griego bedeade b^α b^α “Cepa.” § 15:7 Santiago. Santiagora idjaba Jacobo abadaa. Idjira Jesu djaba basīa. * 15:8 Hecho 9:1-6.

15-16 Critoda lrēbaē basibΛΓΛ, Ācōrēba idji lrēbabisiaa abΛdade daiba Ācōrēnemada sewada jara panΛa. Wārāda beupedādada lrēbadaēbΛΓΛ, maλba jara bΛa Crito sida lrēbaē basida.

17 Critoda lrēbaē basibΛΓΛ, bādjji quīrīābe idjira ijā panΛa idjaba wadibida cadjiruade panΛa.

18 Māwāra jūma Crito ijā bea beupedādara aduasidaa.

19 Dadjirāba Critodeba ababe naλ ējūāne bia beadida crīcha panΛbΛΓΛ, jūmarā cāyābara mīa djuburiara panΛa.

20 BaribΛΓΛ Ācōrēba wārāda Critora beu bađada lrēbabisia. Beupedādadebemada idjidrΛ dji naārā lrēbadaa. Māwā Ācōrēba unubisia jūma idjiderā sida wārāda lrēbađida.

21 Ēberā abalba cadjirua oda carea dadjirāra beudīa. Ara maλ quīrāca ēberā abalba bia oda carea dadjirāra lrēbadaia.

22 Jūmarāda Adalneba zepedada bēra beubadaa. Ara maλ quīrāca Critodeba jūma idjiderāda wayacusa zocai panania.

23 Critoda naārā lrēbasia. Idji waya zebΛrΛde idjiderāda lrēbadia.

24 Māwānacarea naλ ējūāra jōya. Maλ ewaride Critoba jai bororāda, jai dromarāda, jai mēsrā bea sida jūma poyaya. Maλbe idji puruda dadji Zeza Ācōrēa diaya.

25 Wārāda Critora jūmarā boroda bađida bΛa aba jūma idji dji quīrūra poyabΛΓΛdaa.†

26 Jirūare idjia dadji beuira jōbiya, maλga sida idji ume dji quīrū bēra.

27 Ācōrē Bedeade jara bΛa: “BΛa ne jūmada idji jawaeda bΛasia.”‡ Ne jūma Crito jawaeda bΛsida jara bΛmīna ebuđa bΛa Ācōrēba ara idjida Crito jawaeda bΛē basida. ĀcōrēbΛΓΛ ne jūmada Crito jawaeda bΛasia.

28 Ācōrē Warra Critoba ne jūma poyadacarea ara idjida Ācōrē jawaeda beya Ācōrēba ne jūmada idji jawaeda bΛda quīrāca. MāwābΛΓΛ Ācōrēba ne jūmada idji jawaeda erobaya.

29 Beupedādada lrēbadaēbΛΓΛ, ζcārē cārēā λcΛΓΛra beupedada cacuabari borocue panΛ? Ācōrēba beupedādara lrēbabiēbΛΓΛ, ζcārē cārēā ādjirā cacuabari borocuedi?§

30 Idjaba beupedādada lrēbadaēbΛΓΛ, ζdaira cārē cārēā Jesucrito beđea carea ewariza minijichiade bia mīga panΛ?

31 Djabarā, bārāba dadjirā Boro Jesucrito ijā panΛ carea mΛra wārāda bΛsrida bΛa. Wārāda jaraya: ewariza crīcha bΛa ēberārāba mΛra Jesu beđea carea beadida.

32 Espo purude Ācōrē beđea jaradiai carea mΛra bia mīgasia animarā cadjirua bea ume djō bΛ quīrāca. * Beupedādada lrēbadaēbΛΓΛ, ζmλ bia mīgada carea cārē biada edasi? Wārāda dadjirāra lrēbadaēbΛΓΛ, biara bΛa odida λcΛΓΛba jarabada quīrāca: “Bia ne codia, itua dodia nu beudi bēra.”†

33 Idu cūrūgabirānada. Bārāda cadjirua obadarā ume ābaa nībadibΛΓΛ, ādjirāba bārā bia nībabadara ārīnia.

34 Jipa crīchađada. Cadjiruada waa orānada. ΛcΛΓΛ bārānebemaba Ācōrēra adua beaa. Maλ carea bārāra peradida panΛa.

Djabarā lrēbabadade ādji cacua sāwā baidebema

35 ΛcΛΓΛba iwidiđisicada: “ζBeupedādada sāwābΛΓΛ lrēbadi? ζĀdjirā cacuara sāwā beadi?”

36 †Dji māwā iwidi bΛra crīcha neē tabΛa! Ne uđa tunubΛΓΛde dji tara berawabaria.

37 Trigoda uibΛΓΛ wa baridua tada uibΛΓΛ, dji bΛwΛΓΛada ucaā ātebΛΓΛ dji tadrΛ ubaria.

38 BaribΛΓΛ maλ tadeba Ācōrēba dji bΛwΛΓΛada tunubibaria idji bađida bΛ quīrāca.

39 Naλ ējūāne zocai beara abari cacua quīrāca beaēa. Ēberā cacuara awara bΛa, animarā cacuara awara bΛa, ibana cacuara awara bΛa, beđa cacuara awara bΛa.

40 Idjaba bajāne ne quīrātanoa baraa. Naλ ējūāne biđa ne quīrātanoa baraa. BaribΛΓΛ bajāne ne biya quedeara awara beaa. Naλ ējūāne ne biya quedeara awara beaa.

41 Amāđau ānaara awara bΛa, jeđeco ānaara awara bΛa, chīđau ānaara awara bΛa. Chīđauza ānaara awara beaa.

42 Beupedada lrēbađira ne uđa quīrāca bΛa. Cacua berawabarida joubadaa baribΛΓΛ cacua berawacada lrēbaya.

43 Cacua biaēda joubadaa baribΛΓΛ cacua biya quiruda lrēbaya. Cacua abΛaē bΛda joubadaa baribΛΓΛ cacua abΛa bΛda lrēbaya.

44 Naλ ējūānebema cacuada joubadaa baribΛΓΛ bajānebema cacuada lrēbaya. Naλ ējūānebema cacuada bΛbΛΓΛ bajānebema cacua sida bΛa.

† 15:25 *Aba jūma idji dji quīrūra poyabΛΓΛdaa.* Griego bedeade nāwā bΛ bΛa: “Aba idji jirū edre bΛbΛΓΛdaa.” ‡ 15:27

Salmo 8:6. § 15:29 Corintodebema djabarāba dji beupedada cacuabari borocue pananamīna Ācōrē Bedeade jaracaa dadjia māwā odida panΛda. * 15:32 Hecho 19:23-41. † 15:32 Isaia 22:13.

⁴⁵ Ācōrē Bedeade bál bala: “Nabema ēberā Adaā abadara Ācōrēba zocai babisia.” Baribala Crito dji jirūarebema Adaā abadada balsa idji jauredeba zocai baida diamārēā.

⁴⁶ Bajānebema cacuada naārābema cacuaēa, ātebala naā ējūānebema cacuada dji naārābema. Dji naārābema cacua jōnacarea bajānebema cacuada edaya.

⁴⁷ Nabema ēberā Adaā abadara egoro oda basía. Jirūarebema ēberā Jesucrito abadara bajānebema.

⁴⁸ Adaā cacuara egoro oda basía. Ara maā quīrāca naā ējūānebemarāba eropanā. Baribala Critoba bajānebema cacuada erobā quīrāca bajānaa wābala ēberārāba eropanania.

⁴⁹ Dadjirāra nabema ēberā egoro oda quīrāca panā idjaba bajāneba zeda ēberā Crito quīrāca panania.

⁵⁰ Djabarā, mā naāda jaraya: naā ējūānebema cacuara Ācōrē bajānebema purude poya baēa. Cacua berawabarira cacua berawacama poya baēa.

⁵¹ Ūrīnadua. Ācōrēba naēna cawabiē badara mā cawabiya: jūma dadjirāra beudaēa, ātebala cacua quīrā awara panania.

⁵² Cawaēne, daupica edabaraēde, jirūarebema cachiru jiguabaraēde māwā quīrā awara panania. Wārāda Ācōrē cachirura jiguaya. Maāne beupedaēada cacua ārīnacade lrēbadiā. Idjaba dadjirā wadī zocai beara cacua quīrā awara panania.

⁵³ Dadjirā cacua ārībarira cacua ārīcada bēya. Dadjī beuida bā cacuara beuca cacuada bēya.

⁵⁴ Naā cacua beuida bāra cacua beuca bebalaēde Ācōrē Bedeade bál bā quīrāca wārāda bāya. Nāwā bál bala: “Ācōrēba dadjī beuira jōbisia.”[‡]

⁵⁵ Idjaba bál bala:

Beuba waa poya beubiēa. Beuba waa poya puabiēa.[§]

⁵⁶ Ācōrēba Moisea diada leyba cawabi bala dadjirāba cadjirua obadada. Cadjiruada obada bērā beudiā.

⁵⁷ Baribala Ācōrēa bia bāda adida panā dadjirā Boro Jesucritoēba beudiēbemada ēdra edada bērā.

⁵⁸ Maā carea mā djabarā, bio iā pananadua. Dadjirā Boroba quīrā bāra bio ēpē odadua. Bārāba cawa panā dadjirā Boro itea o panāra bādji quīrābe o panāēda.

16

Djabarā Jerusaleānebema itea parata jalā pepedada

¹ Maā awara bārāba djabarā Jerusaleānebema itea parata jalā rebadaēbemada mā jaraya. Māa djabarā Galacia druadebemarāa jaraēa quīrāca odadua.

² Nabema ewari domiaza bādji za edabadaēbemada waga bādadua. Māwāra mā jūēbalaēde bārāba ewabe jalā pedaeā.

³ Mā jūēbalaēde djabarā bārāba edabada mā Jerusaleānaa parata diade diabueya. Djabarā Jerusaleānebemarāba ādjira bia edadamārēā mā ādji ume cartada bál diabueya.

⁴ Baribala bārāmaārā mā sīda wāida bia babala, ādji ume wāya.

Paulo Corintodaa wāida crīchada

⁵ Māra naārā Macedonia druada wāida bala. Maābe bārāmaa wāya.

⁶ Māra bārā ume dārāisicada. Āibērā jūma naā doidaara baasicada. Maābe bārāba māra poya carebadiā mādji wābalaēma bia wāmārēā.

⁷ Ara nawena poya dārā baē bērā mā bārā acade wā quīrāēa. Baribala dadjirā Boroba quīrāibala, bārāmaa wābalaēde dārāica bala.

⁸ Nama Epeso purude bāya aba Pentecoste ewari droma jōbalaēda.*

⁹ Nama mā ume dji quīrāda baramīna nawena poya Ācōrē bedeara bia jaradia bāya idjaba zocārāba iābada.

¹⁰ Djaba Timoteoda bārāma jūēbala, idjira bārā tāēna bia edadadua wayarāmārēā. Dadjirā Boroba quīrā bāra idjia bia o bala mā o bā quīrāca.

¹¹ Maā carea idjira igararānadua, ātebala carebadaēda mā acade zebalaēde necai zemārēā. Māa, dewara djabarā biēa idji zeida jālā panā.

¹² Dadjirā djaba Apoloa māa beēa djuburiasia dewara djabarā ume bārā acade wānamārēā. Baribala ara nawena idjira wā quīrāē bala. Poya wābalaēde wāya.

[‡] 15:54 Isaia 25:8. Ācōrēba dadjī beuira jōbisia. Griego bedeade nāwā bál bala: “Dji poya bāba beuira mībuesia.” § 15:55

Osea 13:14. Griego bedeade maā versicoloda nāwā bál bala: “Beu, zba cūmiara sāma bā? Joubada uria, zba poya badara sāma bā?” * 16:8 Judiorāba ādji Egīptōēba ēdrapedada quīrānebada ewari odacarea cincuenta ewari bade ādji néu naārā ewapedada carea basīda obada ewarida obadidāa. Maā ewari dromara Pentecoste abadidāa. Levitico 23:15-16.

Pauloba naĭ cartade jirũare bĭda

¹³ Quĩrãcuĩta beadedua. Jesucritora bio ijã pananadua. Idjideba sozarra beadedua idjaba zarea beadedua.

¹⁴ Ne jũma bārãba obĭdara quĩrĩneba oĭadua.

¹⁵ Djabarã, bārãba cawa panĭa Acaya druade Estepanaba, idji ěberãrã bida naãrã Jesura ijãsidada idjaba ãdji crĩchara bĭcãdada jũma djabarã carebadi carea.

¹⁶ Mĭa bārãa beĭdea djuburiaya ãdjira, jũma ãdji quĩrãca bea sida ěpẽnãmãrẽã. Jũma Ācõrẽ traju o panĭra, djabarã careba panĭ sida ěpẽnadua.

¹⁷ Djaba Estepanada, Portunatoda, Acaico sida mĭma jũpedada bẽrã bĭsrida bĭa. Ādjirãba bārã cacuabari mĭra careba panĭa.

¹⁸ Ādjirãba mĭ sora bĭsridabisidaa bārã so bĭsridabipedada quĩrãca. Ādjirãnebemada, djabarã ãdjirã quĩrãca panĭ sida bia crĩchadedua.

¹⁹ Djabarã Asia druadebemaba quĩrã panĭa bārãra bia pananida. Djaba Aquilaba, djabawẽrã Priscilaba, djabarã ãdji dede ãbaa dji jarebada bida dadjirã Boroĭeba quĩrã panĭa bārãra bia pananida.

²⁰ Djabarã jũmarãba quĩrã panĭa bārãra bia pananida. Wãrã quĩrãneba dji bia edadedua.†

²¹ Mĭra Paulo. Naĭga beĭeara ara mĭdji jawaba bĭbĭra.

²² Bariduaba dadjirã Boro Jesucritoda quĩrãĕbĭra, Ācõrẽba maĭ ěberãra biĕ bĭya. jZedua, dadjirã Boro!

²³ Mĭa quĩrã bĭa dadjirã Boro Jesucritoba idji biadeba bārãra careba baida.

²⁴ Jesucritoĭeba mĭa bārãra wãrãda quĩrã bĭa.‡

† **16:20** *Wãrã quĩrãneba.* Griego beĭeade bĭ bĭa: "Isõ bia quirudeba." ‡ **16:24** Griego beĭeade ĭcĭra cartade jirũare bĭ bĭa: "Bia bĭa mãwã baida."

2 CORINTO

UMÉBEMA CARTA PAULOBA BADA DJABARÁ CORINTO

PURUDEBEMA ITEA

Nabema carta djabarā Corintodebema itea bādacarea Paulo ba naḷ cartada bāsia. Dewara carta bea cāyābara naḷ cartade ara idjidebemada ebudaara bāsia.

Djabarā Corintodebemaba carta Paulo ba naārā bādada acādapeda ijāsīdaca bāa. Maḷ carea abāba cadjirua o bādada Paulo ba quīrādoasia (2:5-11). Idjaba Paulora sobiasia ādjia cadjirua o pananada igarapedada bērā (7:2-16). Baribaḷ ḷcaḷa eda zedapeda jara panesīda Paulora wārāda Jesucritoba diabuedaēda. Ādjia jarabadjīda Paulo ba mamaa wāyaana apeda wāē bā bērā sewaida bāda (1:15deba aba 2:4daa). Idjaba jarabadjīda ādjia parata djabarā Jerusaleḷnebema itea jaḷa pebādara Paulo ba ara idji itea edabarida. Maḷ awara jarabadjīda ādjida Jesucritoba diabuedarā dji dromarāda (11:4). Djabarāba maḷ ēberārā bededa ijāpedada bērā Paulo ba cawa crīchaē besia (11:1-15).

Capítulo 1neba aba 7daa Paulo ba bāsia Jesucritoba idjira wārāda diabuedadebemada. Capítulo 10deba aba 13daa abarida bā bāa. Maḷ awara jara bāa ādjirā acāde wābaḷade wadī cadjirua o beara quīrā djuburiaēda. Capítulo 8deba aba 9daa bā bāa sāwā parata djabarā Jerusaleḷnebema itea jaḷa pedida panāda.

Naḷ cartade dji crīcha dromada 5:20de bā bāa: “Daira Critoba diabuedarā. Daiḷeba Ācōrēba bārāba beḷa djuburia bāa idji ume ibiadamārē. Daiba Crito trāneba bārāba beḷa djuburiabāda: Ācōrē ume ibiadamāda.”

Naḷ cartade Paulo ba naārā bāda

¹ Māra Paulo ba. Ācōrēba quīrāna bērā māra Jesucritoba diabuedaa. Dadjirā djaba Timoteora mā ume bāa. Naḷ cartara bābaḷa Ācōrē ēberārā Corinto purudebema itea, jūma idji ēberārā Acaya druade bea itea bīda.

² Māa quīrā bāa dadjirā Zeza Ācōrēba, dadjirā Boro Jesucrito bīda ādji biadeba bārāba careba pananida idjaba necai baira bārāba dia pananida.

Paulo mīgada

³ Dadjirā Boro Jesucrito Zeza Ācōrēba bia bedeaḷida panāa. Idjira dadjirā quīrā djuburiabari Zezaa, dadjirā sobiabibari Ācōrēba.

⁴ Ne jūmane bia mīga panāne idjia daira sobiabibaria dewara bia mīga beḷa sobiabīdamārē idjia dai sobiabīda quīrāca.*

⁵ Wārāda Crito carea daira bio bia mīgabadamīna idjideba ne jūmane sobiabadaa.

⁶ Baribaḷ daira māwā bia mīga panāa bārā sobiabīdamārē idjaba cadjiruadebemada ēdrādamārē. Ācōrēba dai sobiabībaḷade bārā sida daiḷeba sobiabadaa. Māwā bārāba dai quīrāca bia mīgabādade poya droadīa.

⁷ Daiba cawa panāa bārāba Ācōrēba wārāda bio ijā panāda. Cawa panāa bārāba dai quīrāca bia mīgabadamīna Ācōrēba bārāba dai quīrāca sobiabībarida.

⁸ Djabarā, daiba quīrā panāa bārāba cawaḷida daira Asia druade wārāda bia mīga panasīdada. Jācua mīga panana bērā waa poya droadaēda crīchasīdaa. Aḷeba poya zocai ēdrādaēda crīchasīdaa.

⁹ Wārāda daira beḷida crīchasīdaa. Baribaḷ jūma māwāsia ara dadūba poya ēdrāḷida crīcharānamārē ātebaḷ beupedaḷa ḷrēbabibari Ācōrēba ēdrā bāida ijānamārē.

¹⁰ Idjia dai beḷidebemada ēdrā bāsia idjaba wayacusa beḷida crīchasīdara ēdrā bāya. Daiba wārāda ijā panāa idjia dai beḷidebemada ēdrā bā bāida.

¹¹ Bārā bīda dai carea Ācōrē iwīdi panāneba careba panāa. Zocārāba māwā iwīdi panāa bērā zocārāba Ācōrēba bia bāda adia idji biadeba dai careba bā carea.

Paulo Corintodaa wāi bada

¹² Naḷ carea bāsrīda panāa: daiba cawa panāa so jīpa panāneba, crīcha biadeba naḷ ējūānebemarā tāēna, bārā tāēna bīda bia nīnada. Maḷ so jīpa baira, crīcha bia sida Ācōrēbaḷ diabaria. Daira naḷ ējūānebema necawaadeba māwā nīnaēa, ātebaḷ Ācōrēba idji biadeba careba bā bērā māwā nīnaa.

¹³⁻¹⁴ Daiba cartade bādacaa bārāba poya cawaḷaēda. Māa crīcha bāa bārāba maārī cawapedaḷara biara cawa wānīda. Māwā bārāba dai carea bāsrīdaḷida idjaba dadjirā Boro Jesu zebaḷade daira bārā carea bāsrīdaḷida.

* 1:4 Isaia 40:1.

¹⁵ Bārāra māl carea wārāda ḅasridadida crīcha ḅā bēřā, naārā mālā crīcha ḅasia ḅarima umē bārā acāde wāida biara carebai carea.†

¹⁶ Mālā crīcha ḅasia Macedonia druadaa wābārlāde naārā bārāda acāde wāida. Maḅbe Macedonianāa wāpeda jēda bārā acāde wāida crīcha ḅasia. Māwā Judea druadaa wābārlāde bārāba mālra poya carebadida crīcha ḅasia.

¹⁷ Baribārlā mālā crīcha ḅada quīrāca oḅaē bēřā ḅbārāmaārā mālā wariwaria jarasica? ḅBārāmaārā mālā oyada adara waya oēana abarica mādjjia o quīrā ḅā quīrāca oi carea?

¹⁸ Ācōrēra bedea aba ḅāa. Idjia cawa ḅāa daiba jarapedadara wārā basida. Daiba bārāmaa wāniana adapeda ara maḅne wānaēana adaē basia.

¹⁹ Silvanoba, Timoteoba, mālā bida bārāa Ācōrē Warra Jesucritodebemada jaradia panasidaa. Jesucritoba oyada adara waya oēana acaa. Idjia oyada adara jūma obaria. (Ara maḅ quīrāca दौरā panāa.)

²⁰ Wārāda Ācōrēba oi jaradara jūma Critodeba obaria. Maḅ carea dadjjia Ācōrēa iwīdibādaē Critodeba wārāna abadaa.‡ Māwā idjjida bia jara panāa.

²¹ Ācōrēbārlā दौरā, bārā sida Crito ume bio waga eroḅāa. Idjia dadjjirāra edasia.

²² Idjji Jaureda dadjjirāza diasia sēyāda ḅamārēā. Māwā cawabi ḅāa dadjjirāra idjjideda. Idjjaba dadjjirā sode ḅasia cawadamārēā jūma idjjia diai jaradara wārāda edadida.

²³ Mālā Ācōrē quīrāpita jaraya: Corintoāa wadi wāē ḅāa bārā quēā ḅādeba sopuabi amaaba.

²⁴ Bārāba Critora bio ijjā panā bēřā daiba jara panāra ḅgo obidaēā. Ababe bārāra careba quīrā ḅāa ḅasrida pananamārēā.

2

¹ Maḅ carea mālā crīchasia bārāra acāde wāēda. Wayacusa bārā quēā ḅādeba sopuabi quīrāē basia.

² Mālā bārāda sopuabibārlā ḅcaiba mālra ḅasridabi? ḅBārā sopua beaba mālra ḅasridabidica?

³ Maḅ carea bārā acāde wāi cāyābara cartada diabuesia. Māwā māl wābārlāde bārāba mālra sopuabidaēā. Bārāba mālra ḅasridabidida panāa. Mālā cawa ḅāa bārāba māwā odi bēřā māl ume ābaa ḅasrida pananāa.

⁴ Wārāda maḅ cartara ḅasia bārā quēāi carea. Baribārlā māwā ḅāē basia bārā sopuadamārēā, ātebārlā cawadamārēā mālā bārāra wārāda quīrā ḅāda. Maḅ carea mālā sopuadeba, jūmawāyā crīcha ḅādeba, idjjaba ijjā ḅādeba maḅ cartara ḅā basia.

Abāba cadjjirua oḅada Pauloba quīrādoada

⁵ Wārāda abāba cadjjirua o ḅādeba mālra sopuabisia. Baribārlā ababe mādrlā sopuabiē basia, ātebārlā berara jūma bārā sida sopuabisia. (Berara jūma bārāda jara ḅāa, idjjia oḅara jūmawāyā cadjjirua ḅāada a quīrāē bēřā.)

⁶ Berara jūmarāba maḅ ēberā cadjjirua oḅara quēānapeda āi ḅasidaa. Ara maḅba bia ḅāa.

⁷ Maḅ bēřā idjjia oḅara quīrādoadida panāa idjjaba sobiabidida panāa jūmawāyā sopua ḅāba biē ḅerāmārēā.

⁸ Maḅ carea mālā bārāa bedea djuburiaya wayacusa cawabidamārēā bārāba idjjira quīrā panāda.

⁹ Mālā naēna maḅnebemada ḅasia bārāba wārāda jūma mālā jaradada ijjā odi cawaya.

¹⁰ Abāba cadjjirua oḅada bārāba quīrādoasidara mālā bida quīrādoaya. Cadjjirua mālā quīrādoaida ḅada wārāda basibārlā, maḅ cadjjiruara Crito quīrāpita jūma quīrādoasia bārā bia duananamārēā.

¹¹ Māwā quīrādoasia diauruba dadjjirāra cūrūgarāmārēā. Idjjia sāwā obarida dadjjirāba bio cawa panāa.

Critodeba dadjjirāba ne jūma poya panā

¹² Mālra Troa purudaa wāsia bedea bia Critodebemada jaradai carea. Mama dadjjirā Boroba eda wābadara ewabārlā quīrāca osia ēberārāba ūrī quīrānamārēā.

¹³ Baribārlā māl djaba Titoda unuē bēřā sode necai ḅāē basia. Maḅ carea djabarā ume dji jarapeda mālra wāyaana asia. Ara maḅda Macedonia druadaa Tito jarāde wāsia.

¹⁴⁻¹⁵ Baribārlā Ācōrēa bia ḅāada adida panāa. Jesucritoba jūma poyapeda दौरā jūmarā quīrāpita nocōdaa edebārlāa idjjaba daideba druaza idjjidebemada cawabi ḅāa. Critodebema jaradia panāne Ācōrē quīrāpita दौरā quera quīrāca tūāpa panāa. Idjjaba idjjidebema cawaira quera quīrāca ḅāa. Maḅ querara dji ēdrādi ēberārāba, dji aduadi ēberārā bida ḅadaa.

† 1:15 Carebai carea. Griego bedeaēde ḅārlā cartade ḅā ḅāa: “ḅasridabi carea.” ‡ 1:20 Wārāna abadaa. Griego bedeaēde ḅā ḅāa: “Amén.” Amén bedeaēba edauēde jara ḅāa “wārā” idjjaba edauēde jara ḅāa “bia ḅāa māwā baida.”

¹⁶ Dji aduadimaarã mañ querara ëberã beuda miñguiaça ßaa, Jesu ijãnaë pananeba beudi bërã. Baribara dji ëdrãdimaarã mañ querara bio tüãpa ßaa, Jesu ijã pananeba zocai panani bërã. ¿Caiba ara idji ßaa deba Æcõrë bedeara poya jaradiái?

¹⁷ Daiba parata edadi carea Æcõrë bedeara jaradia ninaëa zocãrãba obada quĩrãca. Ætebã Crito ume panã bërã Æcõrëba daira diabuesia. Mañne idji quĩrãpita crĩcha biadeba jaradiabadaa.

3

Æcõrëba ëberã ume bedea ßada djiwidí

¹ ¿Mañ jara pananeba wayacusa ara daidebemada bia bedea panãca? ¿Dai bia nĩnanebema cartada bãrãa acãbidida panãca jaradiadi carea? ¿Daiba bãrãa cartada iwididida panãca jaradiade wãni carea Æcõrãba obada quĩrãca?

² Bãrãra carta dai sode ßã ßã quĩrãca panãa. Jũmarãba mañ carta acãdapeða cawa panãa daiba jipa jaradiabadaa.

³ Daideba bãrãba Crito ijãpedada bërã bãrãra carta Critoba ßã diada quĩrãca panãa. Idjia mañ cartara tintaba ßãë basía, ãtebãra zocai ßã Æcõrë Jauredeba ßasia. Mõgara peweedeade ßãë basía, ãtebãra dadjirã sode ßasia.*

⁴ Æcõrë quĩrãpita daiba Critodeba cawa panãa mañãra wãrãda.

⁵ Daiba poya jaradaëa ara daduba Æcõrë trajura poya odida. Ætebãra cawa panãa Æcõrëneba jũma poya odida.

⁶ Æcõrëba daira ßasia idjia ëberãrã ume bedea ßada djiwidida poya jaradiadamãrëã. Mañ bedea ßada djiwidira Æcõrëba Moisea diada ley quĩrãca jawaba ßadaëa, ãtebãra Æcõrë Jaureba cawabidaa. Æcõrëba Moisea diada leyba cawabi ßaa cadjirua o panã carea ëberãrã beudida panãda, baribãra Æcõrë Jaureba dadjirã zocai baída diabarãa.

⁷⁻⁸ Æcõrëba Moisea diada leyra mõgara peweedeade ßada basía.† Mañ leyba cawabisia cadjirua o panã carea ëberãrã beudida panada. Æcõrëba mañ ley diaside idji dorrodorroaba Moise quĩrãra dorrodorroabisia. Mañ carea israelerãba Moise quĩrãra poya acãdaë basía. Mañ dorrodorroa ßãra piãca jõbãra hadamĩna wadibida poya acãdaë panasidaa.‡ Wãrãda Æcõrëba idji dorrodorroaba unubisia mañ leyra bio bia ßada. Baribãra idjia bedea ßada djiwidira idji Jaureba cawabi ßã bërã ¿Moisea diada ley cãybãra biara ßãca?

⁹ Wãrãda mañ leyba ëberãrã beudida panada jara ßamĩna bio bia ßaa. Baribãra Æcõrëba bedea ßada djiwidira biara ßaa. Mañba cawabi ßaa sãwã Æcõrëba dadjirãra jipa unubarida.

¹⁰ Æcõrëba Moisea diada leyra bio bia hadamĩna idira mãcuaë ßaa idjia bedea ßada djiwidira biara ßã bërã.

¹¹ Æcõrëba Moisea diada leyra naëna bio bia hadamĩna ewariza bai careabemaë basía. Baribãra idjia bedea ßada djiwidira jõca bërã biara ßaa.

¹² Mañ bedea ßada djiwidira wãrãda jõcada cawa panã bërã daiba mañãra ebuda jaradiabadaa.

¹³ Daiba ni cãrë sida mërãnacaa Moiseba idji quĩrã mërãna quĩrãca. Moiseba idji quĩrãra ßãrabadja israelerãba idji quĩrã dorrodorroa jõbãra unurãnamãrëã.

¹⁴⁻¹⁵ Baribãra ãdjirãba mañãdebemada cawadaë basía. Ædji crĩchara wuaba ßãrã eropanã quĩrãca ßasia. Idi bida Æcõrëba Moisea diada ley acãbadade judiorãba cawadaë. Ædji crĩchara wadibida wuaba ßãrã eropanã quĩrãca ßaa. Ababe Critodeba poya cawadaë. Idjiabãra ãdji crĩcha wuaba ßãrã eropanãrã ërã ßãya.

¹⁶ Wãrãda abãba ijãbãrãde idji crĩcha wuaba ßãrã eroëba quĩrãca ßãra dadjirã Boroba ërã ßãya.

¹⁷ Dadjirã Boro abãrãde Æcõrë Jaureda jara ßaa. Dadjirã Boro Jauredeba nĩbãbarã cadjiruadebemada, Æcõrëba Moisea diada leydebema sida ëdrãsia.

¹⁸ Dadjirãba Critoda ijã panã bërã dadjí quĩrãra wuaba ßãrã eropanã quĩrãca panãëa. Mañ bërã dadjirãneba dewararãba dadjirã Boro quĩrãwãrëãra unu panãa quĩrã acãbadade acã panã quĩrãca. Mañne dadjirã Boro Jaureba dadjirãra ewariza biara o wãa dadjirã Boro quĩrãca pananamãrëã.

4

¹ Æcõrëba quĩrã djuburiadeba idji bedeara idu jaradiabi ßã bërã daiba poyadaëda crĩchadãca.

* 3:3 Jeremia 31:31-34. † 3:7-8 Exodo 31:18. ‡ 3:7-8 Exodo 34:27-35.

² Ne jūma cadjirua ēberārāba mērā obadada, mīā pera obada sida daiba igarasidaa. Djārāra cūrūgadaca. Ācōrē bedeara āi jaradiadaca, ātebala wārā bedeara ebuda jaradi-abadaa. Māwā Ācōrē quīrāpita daiba jūmarāa cawabibadaa jipa o panāda.

³ Baribala bedea bia Critodebema daiba jaradia panāda wadibida ebuda balebala, ababe dji aduadimaarā māwā bala.

⁴ Jipa jaraibala, Ācōrē ījāē beamaarā ebuda bala. Naļ ējūāne diauruda ādjirā boroa. Diauruba ādjirā wārā bedea bia Critodebemada idu cawabiē bala dauberrea o bala quīrāca.* Māwā ādjirāba Crito bia quirudebemada poya cawadaēa. Critora Ācōrē bēra māwā bia quirua.

⁵ Ara daidebemada jaradia panāēa, ātebala jaradia panāa Jesucitora jūmarā Boroda. Idjaba daiba jara panāa Jesura quīrā panā bēra daira bārā nezocada.

⁶ Naļ ējūāra jūma pāima badada Ācōrēba ānabisia.† Ara maļ quīrāca idji ānaada dadjirā sode ānabisia. Maļba jara bala idji biya quirudebemada Critodeba dadjirāa cawabisida.

Crito ījā badeba nībadi

⁷ Critodebema bedea biya quirura daiba eropanāa. Māwāmīna naļ cacuara abalaē bala idjaba āriča bala zoco quīrāca. Maļ bēra jūmarāba cawa panāa dai abalaēba maļ bedeara jaradia panāēda, ātebala Ācōrē abala waiabala badeba jaradia panāda.

⁸ Daira ne jūmane bia mīga panāmīna poya ēdrādaēda crīchadaca. Sāwā odida cawadaē panāne poya odaēda crīchadaca.

⁹ Ēberārāba daira biē o panāmīna Ācōrēba igarāē bala. Ādjirāba daira bia mīgabi panāmīna poya beadaēa.

¹⁰ Dai wābdaza ēberārāba daira bea quīrā panāa Jesu beapedada quīrāca. Baribala Jesuba daira careba bala bēra ādjia daideba Jesu zocai bāda unubadaa.

¹¹ Wārāda dai wadi zocai panāne Jesu carea ēberārāba daira bea quīrā panānia. Māwā dai cacua beuida badeba jūmarāba Jesu zocai bāda ununia.

¹² Wārāda ēberārāba daira bea quīrā panāmīna daiba jaradia panāra bārāba ījāsidaa. Maļ bēra ewariza Ācōrē ume zocai panānia.

¹³ Ācōrē Bedeade bā bala: "Māa Ācōrēra ījāna bēra bedeasia."‡ Abari quīrāca daiba Ācōrēra wārāda ījā panā bēra idjidebemada bedea panāa.

¹⁴ Ācōrēba dadjirā Boro Jesura ārēbabisia. Daiba cawa panāa ara maļ Ācōrēba dai sida Jesu quīrāca ārēbabida. Maļbe daira bārā ume ābaa idji quīrāpita baya.

¹⁵ Daira bia mīga panāa bārā bia beadamārēā. Maļne Ācōrēba idji biadeba ēberārāda zocārā ēdra edabala. Māwā zocārāba idjia bia bāda adia idjaba idjida bia jaradia.

¹⁶ Maļ bēra daiba waa jaradiadaēda crīchadaca. Daira ewariza cacua abalaēara wānamīna Ācōrēba careba bala dai sode abalara beadamārēā.§

¹⁷ Dai ara nawena bia mīgabadara dārāēne jōya. Baribala daiba bajānebema crīča panāne jūma maļga droa panāra mācua zarea bala. Wārāda dai bia mīga panā carea bajāne bio bia panānia. Maļ bia panānira ewariza baya.

¹⁸ Maļ carea dauba unubadara daiba crīča panāēa, ātebala dauba ununacada crīča panāa. Dadji dauba unubadara isabe jōbaria, baribala dauba ununacara jōcaa.

5

¹ Naļ ējūāne naļ cacuara dārā droaca bēra wua de quīrāca bala.* Dadjirāba cawa panāa naļ cacua beudacareā Ācōrēba dadjirāa cacua beucada bajāne diaida. Maļ cacuara ēberāba odaēa.

² Maļ carea naļ cacuade panāne dadjirāba cacua bajānebemada bio eda quīrā panāa.

³ Maļ cacuara dadjirāba bajāne eropanānia. Bajāne cacua neē beadaēa.

⁴ Wārāda dadjirā naļ cacuade panāne bia mīgabadaa idjaba mīā sopua bedebadaa. Baribala māa jaraē bala dadjirāa beu quīrā panāda naļ cacua erobeada amaaba. Ātebala bajānebema cacuada eda quīrā panāa. Māwā dadji cacua beuida bala jōpeda dadji cacua beucadra baya.

* 4:4 Wārā. Griego bedeade bā bala "ānaa." † 4:6 Genesi 1:3. ‡ 4:13 Salmo 116:10. § 4:16 Ācōrēba careba bala dai sode abalara beadamārēā. Griego bedeade nāwā bā

bala: "Ācōrēba dai sora djiwidiara o bala." * 5:1 Griego bedeade versiculo 1-4 nāwā bā bala: "1 Naļ ējūāne dadjirāa wua dede panabadaa. Dadjirāba cawa panāa maļ dera āribala, Ācōrēba dadjirāa bajāne deda diaya. Maļ dera

⁵ Wārāda Ācōrēba dadjirāra maḷ carea osia. Idji Jaurera dadjirāa diasia cawaadamārēā jūma idjia diai jaradara wārāda edadida.

⁶ Maḷ bēra dadjirā crīchara Ācōrēmaa wārāda ḅacārīnaa. Dadjirāba cawa panḷa naḷ cacuađe panḷne dadjirā Boro ḅama panḷēda.

⁷ Dadji dauba unu panḷneba nīnaēa, ātebaḷa Ācōrē ijā panḷneba nīnaa.

⁸ Maḷ carea dadjirā crīchara Ācōrēmaa wārāda ḅacārīnaa. Dadjirāra biara naḷ cacuađebemada ēdḷa quīrīā panḷa dadjirā Boro ume ābaa beadi carea.

⁹ Maḷ carea naḷ cacuađe panḷne wa beusidara, dadjirāba jūma o quīrīā panḷa Ācōrēba bia unumārēā.

¹⁰ Wārāda Critoba jūma dadjirāra cawa oya. Idjia dadjiza diaya dadjia naḷ cacuađe o bađa quīrāca. Bia o ḅasibaḷa, ara maḷ quīrāca diaya. Biē o ḅasibaḷa, ara maḷ quīrāca diaya.

Ācōrē ume ibiađidebema

¹¹ Dadjirā Borora waya panḷa bēra daiba ēberārāa jara panḷa idjida ijānamārēā. Ācōrēba cawa ḅaa daiba crīcha biađeba jaradia nīnada. Māa crīcha ḅaa bārā bida cawa panḷa.

¹² Wayacusa daidebemada bārāa bia beđe a panḷēa, ātebaḷa quīrīā panḷa bārāba daidebemada poya bia crīchađida. Māwā ḷcaḷaba dai biē jarabadađe bārāba daidebemada poya bia jaradāia. Maḷgarāba ādji dauba bia unu ḅada biara crīchabadaa. Sođebemada crīchadacaa.

¹³ ḷcaḷaba jara panḷa दौरa quīrāē panḷa. Daida māwā panḷabaḷa, Ācōrēba jara ḅa odi carea māwā panḷa. Daida quīrā biabaḷa, bārā carebađi carea māwā panḷa.

¹⁴ Critoba दौरa quīrīā ḅa bēra idjia quīrīā ḅadḷa daiba o panḷa. Daiba cawa panḷa Ēberā Aba beusida jūmarā carea. Maḷ bēra Ācōrē quīrāpita jūmarāda beusidāa.

¹⁵ Wārāda Critora jūmarā carea beupeđa ḷrēbasia dadji zocai beaba ara dadjia o quīrīā panḷa quīrāca waa orānamārēā, ātebaḷa idjia quīrīā ḅa quīrāca o pananamārēā.

¹⁶ Maḷ carea naḷ ējūānebemarāba djārā acḷbada quīrāca idira daiba ni abaḷa acḷdācaa. Naēna daiba Critodebemada māwā crīcha pananamīna idira māwā odacaa.

¹⁷ Wārāda abaḷa Crito ume ḅabaḷa, idjira ēberā djiwidida māwā ḅaa. Idji naēna bađa quīrāca ḅāēa ātebaḷa ēberā djiwidia.

¹⁸ Jūma maḷgara Ācōrēba osia. Critodeba dadjirāra idji ume bia ḅasia idjaba दौरa ḅasia maḷgađebemada ēberārāa jaradiadamārēā.

¹⁹ Wārāda Critodeba Ācōrēba naḷ ējūānebemarāra idji ume bia ḅasia. Dadjia cadjirua opedadara jūma quīrādoasia. Idjaba maḷ beđe idji ume bia baidebemada daia diasia jaradiadamārēā.

²⁰ Maḷ bēra दौरa Critoba diabuedarāa. Daideba Ācōrēba bārāa beđe djuburia ḅaa idji ume ibiađamārēā. Daiba Crito trāneba bārāa beđe djuburiabadaa: Ācōrē ume ibiađadua.

²¹ Critoba cadjiruada oca basīa. Baribaḷa dadjirā carea Ācōrēba idjira dji cadjirua quīrāca unusia. Māwā Critodeba Ācōrēba dadjirāra jipa unu ḅaa.

6

¹ Daiba Ācōrē ume ābaa idji trajuda o panḷa. Maḷ bēra daiba bārāa beđe djuburiadia Ācōrēba idji biađeba careba ḅada igararānamārēā.

² Ācōrē Bedeade nāwā jara ḅaa:

Māa carebai carea ḅada ewarīde ḅaa iwididara māa ūrīsia.

ḅa ēdḷa edada ewarīde māa ḅara carebasia.*

Wārā arada māa jaraya: idi Ācōrēba idji biađeba careba ḅaa. Idi Ācōrēba ēdḷa edabaria.

³ Ni cārēneba daidebemada biē unubidaē panḷa daiba jaradia panḷnebemada, ni abaḷa biē bedearānamārēā.

⁴ Ātebaḷa ne jūmane unubi panḷa दौरa Ācōrē nezocarāda. Bia mīga panḷne, ne neē panḷne, minijichiade panḷne bida jūma droa panḷneba māwā unubi panḷa.

⁵ Ēberārāba u eropanḷne, jida eropanḷne, dai ume quīrūbaca duanḷne bida māwā unubi panḷa. Jūmawāyā traja panḷne, cāinaē panḷne, ne cođaē panḷne bida māwā unubi panḷa.

⁶⁻⁷ Dai jipa nīnaneba, wārā crīcha cawađeba, jūma droa panḷneba, sobiađeba, Ācōrē Jaure dai sođe ḅadeba, wārā quīrīāneba, wārā beđe jaradia panḷneba, idjaba Ācōrē ḅbađeba bida māwā unubi panḷa. Dai jipa panḷneba cadjiruara poyabadaa idjaba ara maḷba daida cadjiruadebemada jūātrabadaa.

⁸ Eđaude ḷcaḷaba daida bia jarabadaa. Eđaude biē jarabadaa. Eđaude दौरa biē trā ḅagabibadaa. Eđaude bia trā ḅagabibadaa. Daiba wārā beđeada jara panḷmīna ḷcaḷaba jara panḷa दौरa sewaiđa panḷa.

* 6:2 Isaia 49:8.

⁹ Daira bio cawa panamīna ādjia ununaca ēberārā quīrāca obadaa. Daira beubododada crīcha panamīna wađi zocai panla. Daira puobadamīna beadacaa.

¹⁰ Daira sopuabadamīna ewariza ħasrida panla. Daira ne neē panla. Māwāmīna daiba zocārā ēberārā Ācōrēnemada cawabibadaa ādjirāra ne bara bea quīrāca beadamārēa. Daira ne neē panamīna Ācōrēneba ne jūmada eropanla.

¹¹ Djabarā Corintodebema, daiba sođeba bārāra bio quīrīā panl bēra ebuda māwā jara panla.

¹² Wārāda daiba bārāra sođeba quīrīā panla, baribalra bārāba daira sođeba quīrīāē panla.

¹³ Maļ bēra mla bārāa bedea djuburiaya zezaba idji warrarāa bedea djuburiabari quīrāca: daiba sođeba bārā quīrīā panl quīrāca bārā bida daira sođeba quīrīā pananada.

Crito ĩjāē bea ume bedea ħarānadua

¹⁴ Crito ĩjāē bea ume bedea ħarānadua. ĩEberā jipa ħada sāwā ēberā cadjirua ume bia bai? ĩĤnaada sāwā pāima ume bia bai?

¹⁵ ĩCritoada sāwā diauru ume bia bai?† ĩCrito ĩjā ħara sāwā Crito ĩjāē ħa ume bia nībai?

¹⁶ ĩĤawaba oda ācōrēda Ācōrē dede ħaida ħaca? Wārāda dadjirāra Ācōrē zocai ħa de dromaa. Maļ carea Ācōrēba idji bedeadē nāwā jarasia:

Māra ādjirā ume baya. Ādjirā tāēna nībaya.

Māra ādji Ācōrē baya idjaba ādjirāra mļ ēberārāda beadia.‡

¹⁷ Idjaba dadjirā Boroba nāwā jarasia:

Ādjirāmbemada āyā wānadua. Ādjirā ume ābaa bearānadua.

Mla bia unucara igaradada. Maļbe mla bārāra bia edaya.§

¹⁸ Māra bārā Zeza baya. Bārāra mļ warrarāda beadia idjaba mļ caurāda beadia.

Dadjirā Boro jūma poya ħaba māwā jara ħla.*

7

¹ Djabarā, Ācōrēba dadjirāa maļġara jūma oyada ada bēra naļ cacuaba cadjirua obarira, dadji crīchadeba obari sida jūma igaradida panla. Ācōrē bio waya pananeba idji itea bia beadida panla.

Paulo djabarā Corintodebema carea ħasridada

² Sođeba daira quīrīānadua. Daiba ni abaada biē odaē panla, cadjiruada crīchabidaē panla, cūrūgadaē panla.

³ Mla maļġara jaraē ħa bārā biē jarai carea. Mla naēna jarasia daiba bārāra sođeba quīrīā panada. Idjaba māwā quīrīā panania bārā ume ābaa panane wa beubadaē bida.

⁴ Mla bārāa ebuda bedea ħa cawa ħa bēra jipa odida. Bārā carea māra ħasrida ħa. Dai bia mīga panane māra bārā carea sobia ħabaria idjaba bio ħasrida ħabaria.

⁵ Macedonia druade jūesidade daira poya ĩnāūnaē panasidaa, ātebalra ne jūmane bia mīga panasidaa. Daira ne waya nībabadidaa idjaba ēberārāra dai ume caicayabadidaa.

⁶ Baribalra Tito jūeside daira sobiasidaa Ācōrēba sopua beara sobiabibari bēra.

⁷ Daira ababe idji jūēna carea ħasridadaē basia, ātebalra bārā carea ħasridasidaa. Idjia jarasia bārā ume baside bārāba idjira sobiabisidada. Maļ awara nēbalraasia bārāba daira unu quīrīā panada, cadjirua opeđada carea sopuaba jīā panada, idjaba quīrīāneba māra crīcha panada. Maļ carea māra biara ħasridasia.

⁸ Mla carta naēna ħadaħa bārāra sopuabidamīna māra sopuaē ħa. Naārā sopua basia. Cawasia bārāra dārā sopuaē pananamīna maļ cartadeba bārāra sopuabisida.

⁹ Baribalra idira māra ħasrida ħa. ħasrida ħaēa bārāra sopuabida bēra, ātebalra ħasrida ħa bārāba cadjirua o pananara sopuadeba igaradapeda wayacusa Ācōrēmaa zesida bēra. Wārāda Ācōrēba quīrīā ħa quīrāca bārāra sopusidaa. Māwā daiba quēāpedada carea bārāra biē beadaē basia.

¹⁰ Abaaba cadjirua oda carea Ācōrēba quīrīā ħa quīrāca sopuaibalra, idjia cadjirua odara igarapeda Ācōrēmaa zeya. Maļbe Ācōrēba idjira ēdra edaya. Ācōrē ume bia beda bēra maļ sopuadebemada biē crīchacaa. Baribalra abaada naļ ējūānebemarā sopuabada quīrāca sopuaibalra, cadjiruara igarāē bēra beuya.

¹¹ Ācōrēba quīrīā ħa quīrāca bārāra sopusida bēra maļ sopuaba bārāra jipa crīchabisia idjaba jipaara obisia. Maļ bēra bārāba jipa o panada jūmarāa cawabi quīrīā panla. Djababa cadjirua oda carea bārāra quīrūsidada idjaba Ācōrēba cawa oidebemada wayasidaa. Maļ

† 6:15 *Diauru*. Griego bedeadē bā ħa “Belial.” ‡ 6:16 Levitico 26:12; Ezequiel 37:27. § 6:17 Isaia 52:11; Ezequiel 20:41. * 6:18 2 Samuel 7:14; 1 Cronica 17:13; Isaia 43:6.

carea ara maŕda dji cadjirua oda ēberāda quēānapeda āi ʔasidaa. Ne jūmaneba bārāba unubisidaa maŕ cadjirua oda carea bedeade panlēda. Maŕ awara ml̄ra unu quīrīā panla.

¹² Ml̄a maŕ cartara ababe dji cadjirua oda ēberāa quēāi carea ʔalē basia. Idjaba dji biē beda ēberā carebai carea ʔalē basia. Ātebaŕla ʔasia bārāba iŕā o pananeba Ācōrē quīrāpita cawadamārēā wārāda daiare panada.

¹³ Jūma maŕgaba दौरa sobiabisia.

Maŕ awara bārāba Titora ʔasridabisidaa. Idjira bārāmalba ʔasrida zeda bērā दौरa biara ʔasridasidaa.

¹⁴ Tito bārāmaa wāi naēna ml̄a bārānebemada idjia bia jarasia. Ml̄a jarada quīrāca Titoba unune wāna bērā ml̄ra bārā carea quīrā peraē ʔla. Jūma daiba bārāa jaradiapedadara wārā basia. Ara maŕ quīrāca jūma daiba Titoa bārānebema bia jarapedadara wārā basia.

¹⁵ Titoba quīrāneba babaria bārāba idji bedeara iŕā osidada idjaba waya pananeba idjira bia edasidada. Maŕ bērā bārāra biara quīrīā ʔla.

¹⁶ Idira ml̄ sida ʔasrida ʔla. Ml̄a cawa ʔla bārāba wārāda jipa o pananida.

8

Djabarāba sobiadeba parata diapedada

¹ Maŕ awara djabarā, daiba cawabi quīrīā panla Ācōrēba idji biadeba djabarā Macedonia druadebemada careba ʔada.

² Ādjirāra bio bia mīga panamīna ʔasrida panla. Ne neē panamīna ʔasridaba Ācōrēa paratada waiʔla diasidaa.

³ Ml̄a jaraya: ādjia poya diabada quīrāca sobiadeba diasidaa. Idjaba ādjia poya diadida panana auđu diasidaa.

⁴ Ādjirāba daia bio bedea djuburiasidaa ādjia bida djabarā Jerusalenebemada carebadi carea.

⁵ Maŕne ādjia ababe daiba crīcha panana quīrāca odaē basia. Ātebaŕla naārā ara ādjida diasidaa dadjirā Boro Jesucritoba quīrīā ʔl quīrāca odi carea. Maŕare daiba jarapedadara osidaa. Māwā Ācōrēba quīrīā ʔl quīrāca aride osidaa.

⁶ Djaba Titoba naārā bārāa crīchada diasia bārā bida paratada djabarā Jerusalenebema itea jara pedamārēā. Maŕ carea daiba Titoa bedea djuburiasidaa bārāa jarade wāmārēā jūma bārāba sobiadeba diadiada apedadara wārāda jara pedamārēā.

⁷ Bārāba ne jūmane bio bia o panla; Jesura bio iŕā panla, bio bedea cawa panla, Ācōrēneba bio ne cawa panla, Ācōrēba quīrīā ʔl quīrāca bio o quīrīā panla, idjaba दौरa bio quīrīā panla. Maŕ bērā bārāba sobiadeba parata jara pe panla waiʔla diadadua.

⁸ Ml̄a maŕgara ōgo obiē ʔla, ātebaŕla ml̄a quīrīā ʔla bārāba acalbidida djabarā wārāda quīrīā panada. Maŕ carea ml̄a bārāa cawabi ʔla sāvā dewararāba paratara djabarā Jerusalenebema itea jara pe panada. Bārā bida ara maŕ quīrāca odibaŕla, acalbidia wārāda djabarāra quīrīā panada.

⁹ Bārāba bio cawa panla dadjirā Boro Jesucritoba idji biadeba bārā carea odada. Idjira bajāne ne jūma bara ʔamīna, bārā carea naŕ djarade ne neē ʔl quīrāca basia bārāba ne jūma Ācōrēba dia ʔadebemada erobeadamārēā.

¹⁰ Bārāba parata jara pe pananebemada ml̄a jaraya. Ml̄maarā bārāba nāvā odibaŕla bia panania: za wāsi poade bārābaŕla naārā jawa osidaa parata jara pedi carea idjaba maŕgara o quīrīsidaa.

¹¹ Bārāba naārā parata jara pe panasidade sobiadeba māwā o panasidaa. Ara maŕ quīrāca bārāba sobiadeba diadiada apedadara jūma daucha diadadua. Bādjiza poya diabada quīrāca diadadua.

¹² Wārāda abaŕba poya diabara quīrāca sobiadeba diaibaŕla, maŕ diadara Ācōrēba bia unuya. Dadjia neē ʔabaŕla, Ācōrēba diabicaa.

¹³ Ml̄a māwā jaraē ʔla dewararā careba pananeba bārāra bia mīgadamārēā. Ātebaŕla ml̄a quīrīā ʔla abarica dji carebadida.*

¹⁴ Ml̄a jara ʔla idira bārāba aduba eropanla bērā djabarāra carebadida panada. Ara maŕ quīrāca bārā ne neē panane ādjirāba aduba eropanla bārāra carebadida panla. Māwā jūmarāda abarica dji careba beadia.

¹⁵ Ācōrē Bedeade nāvā jara ʔla: “Dji waitabeara jara pedaba aduba erobaē basia idjaba dji maārāra jara pedaba carebaē basia.”†

Pauloba Tito Corintodaa diabueda

* 8:13 Ātebaŕla ml̄a quīrīā ʔla abarica dji carebadida. Griego bedeade ἄκατα cartade maŕra neēa. † 8:15 Exodo 16:18.

¹⁶ Mla Ācōrēa bia bāada abaria. Idjia djaba Tito sođe bāasia bārāra quīrīā bamārēē mla bārā quīrīā bā quīrāca.

¹⁷ Daiba idjia jarasidaa bārā acāde wāmārēē. Maāne idjia bia bāada asia. Idjira wārāda bārā acāde wā quīrīā bāa.

¹⁸ Idji ume daiba djabada aba diabuebadaa. Maā djababa bedeā bia Critōdebemada careba jaradia nībari bērā djabarā puruzabemaba idjira bia jarabadaa.

¹⁹ Maā awara djabarā puruzabemaba idjira edasidaa dai ume parata djabarā itea jaḡa pepedada Jerusaleānaa diade wāmārēē. Maāḡara daiba o panāa djabarāba dadjirā Boroa bia bedeādamārēē idjaba daiba wārāda careba quīrīā panāda acābīdī carea.[‡]

²⁰ Daiba quīrācuīta o panāa maā parata waiḡa jaḡa pepedada edebādade ni abaḡa biē jararānamārēē.

²¹ Wārāda daiba Ācōrē quīrāpita, ēberārā quīrāpita bida jipa o quīrīā panāa.

²² Umēbema djabarā bārāmaa wābādade dewara djabada ādji ume diabuedia. Maā djababa barima zocārā daia unubisia djabarāra bio careba quīrīā bāda. Idira bārāra biara careba quīrīā bā bārāba jipa odida cawa bā bērā.

²³ Bariduaba Titoēbemada iwīdisidara jaradadua idjira mā ume nībarida idjaba mā ume bārā tāēna Ācōrē trajura o bāda. Bariduaba dewara djabarānebemada iwīdisidara jaradadua ādjira djabarāba diabuepedadarāda idjaba ādji carea ēberārāba Critōdebemada bia bedeā panāda.

²⁴ Maā djabarāa unubidadua bārāba ādjira wārāda quīrīā panāda. Māwā ādjira cawadia daiba bārānebema bia jarapedadara wārā basida. Maāne djabarā beaza bīda ara maā quīrāca cawadia.

9

Djabarā Jerusaleānebema itea parata jaḡa pepedada

¹ Bārāba djabarā Jerusaleānebema itea parata jaḡa pe panānebemada mla naā cartade wā bāiē bāa.

² Mla cawa bāa bārāba careba quīrīā panāda. Maā carea nama Macedonia druađe mla djabarāa bārānebemada bia bedeabaria. Mla ādjirāa jarabaria poa aba babḡada bārā Acaya druađe panāba carebađi carea panāda. Māwā ūrīpedada bērā zocārā djabarā Macedonianebebama abari quīrāca careba quīrīā panāa.

³ Maā carea mla naā djabarāda bārāmaa diabuebḡa bārāba diadiada apedadara wārāda jūma jaḡa pedamārēē. Māwā mla bārānebema bia jaradara sewa baēa, ātebḡa bārāba wārāda diadi carea panāna.

⁴ Māwā odaēbḡa, ācḡa Macedonianebema djabarā mla ume bārāmaa wābādade āibērā ununicada bārāba paratara jaḡa pedāē panāda. Māwāra दौरā quīrā peradia, crīcha panāna bērā bārāba wārāda jaḡa pedida. Idjaba bārā sida biara quīrā peradia.

⁵ Maā carea mla naā djabarāa bedeā djuburiasia mla na bārāa jarade wānamārēē bārāba sobiadeba diadiada apedadara jūma jaḡa pedamārēē. Māwā mla jūēbḡa bārāba sobiadeba diadiada apedadara jūma eropanania. Maāba cawabīdia daiba ōgo diabīdaē panāda ātebḡa bārāba sobiadeba diasidada.

⁶ Naāda quīrānebadadua: “Maārī ubḡa maārī ewayā. Waiḡa ubḡa waiḡa ewayā.”

⁷ Ēberāza diaida bāa idji sođe crīcha bā quīrāca. Dia amaaneba diaiē bāa, idjaba ōgo diabi panā carea diaiē bāa. Bāsrīda dia bḡa Ācōrēba quīrīā bāa.

⁸ Wārāda Ācōrēba ne jūmada bārāa aduba poya diaya. Māwā ewariza ne jūmane bārāba erobeadida panāda wārāda eropanania maāneba ne jūma biada odī carea.

⁹ Ācōrē Bedeade nāwā bā bāa:

Idjia jedecaside ne neē quedeā waiḡa diasia. Ewariza idjia jipa obaria.*

¹⁰ Ācōrēba netada diabaria uđamārēē. Codī careabema sida diabaria. Neta uđamārēē aduba diabḡa quīrāca idjia ne jūmada aduba bārāa diaya djārāra bio carebađamārēē. Maāne jipa o panāneba ne biada zocārā ununia ne uđā bio zau bā quīrāca.

¹¹ Wārāda Ācōrēba bārāa ne jūmada aduba diaya djārāra sobiadeba poya carebađamārēē. Maābe bārāba dai ume parata diabuebāda carea djabarāba Ācōrēa bia bāada adia.

¹² Bārāba parata diabādaba ababe carebaēa djabarā ne neē panāba erobeađamārēē, ātebḡa maāḡa carea djabarāba Ācōrēa bio bia bāada a panāna.

¹³ Bārāba careba panāneba unubi panāa bedeā bia Critōdebemada wārāda iḡa panāda. Maā bērā ādjirāba Ācōrēa bia bedeādia. Maā awara Ācōrēa bia bedeādia bārāba sobiadeba ādjirā itea diapedada carea idjaba dewararā sida sobiadeba carebabada bērā.

[‡] 8:19 Daiba wārāda careba quīrīā panāda. Griego bedeade ācḡa cartade nāwā bā bāa: “Bārāba wārāda careba quīrīā panāda.” * 9:9 Salmo 112:9.

14 Ācōrēba idji biadeba bārāra bio carebasia ādjirā carebadamārēā. Maļ bērā ādjirāba bārā bio quīrā pananeba Ācōrēa bārā carea iwidi panania.

15 Wārāda Ācōrēba diada carea dadjirāba Ācōrēa bia bāda adida panāa. Maļ diadara jācua bio biya quiru bērā dadjirāba poya cawa jaradaēa sāwā bāda.

10

Pauloba ara idjidebema djabarāa cawabida

1 Māra Pauloā. Crito quīrāneba, idji biadeba bida mā bārāa bedea djuburiaya jipa odamārēā. Λαγαβα jara panāa bārā ume bāde bārā quēāi carea mā waya babarida, baribaγα bārā ume bāēne cartadeba quēāi carea wayacada.

2 Māwā jara panāmīna bārāma jūēbaγade dai biē jara panāra mā wārāda quēāya. Ādjia jara panāa daira naļ djaraba quīrā bā quīrāca nīnada. Maļ bērā bārā sida quēā amaaba mā bedea djuburiaya jipa odamārēā.

3 Daira naļ djarade panāa baribaγα cadjirua poyadi carea naļ djaradeba djō panāēa.

4 Daiba djōni carea eropanāra naļ ējūānebemaēa, ātebaγa Ācōrē bābādeba jūma idjidebema idu cawabidacara daiba poyabadaa.

5 Jūma crīcha āi beara, jūma Ācōrēnebema idu cawabidaca crīcha droma bea sida daiba sewada cawabibadaa. Preso jidabada quīrāca daiba māwā crīcha beara jipa crīchabibadaa Crito ījānamārēā.

6 Daiba djabarā cawaga zarea beara quēāni carea panāa. Baribaγα naārā jā panāa bārāba ne jūmane ījā odamārēā.

7 Bārāba ārābemada acγ panāa. Bariduada wārāda Critodeba crīcha bābāba, cawa baida bā dai sida Critoderāda.

8 Ācōrēba daia obi bādebemada mā āibērā jūmawāyā bedea bāmīna maγa carea quīrā pera bāēa. Dadjirā Boroba daia māwā obi bā bārāba biara ījānamārēā. Idjia daira bāē basia bārā biē beadamārēā.

9 Mā quīrāēa bārāba crīchadida mā cartadeba bārāra dauperabi quīrā bāda.

10 Λαγαβα jara panāa cartadeba mā bio quēābarida idjaba jūmawāyā obibarida. Baribaγα bārā ume bāde māra, mā bedea sida mācuaē bāda abadaa.

11 Māwā jara panāba cawadida panāa daiba taγba cartadeba jara panā quīrāca bārā ume panāne odida.

12 Λαγαβα ara ādjidebemada bia bedebadaa. Ādjirāra crīcha neē beaa. Ara ādjida acγbadaa cārēda biara bā cawaya. Baribaγα daiba jara quīrānaēa ādji quīrāca panāda wa ādji cāyābara biara panāda.

13 Ara daidebemada jūmawāyā bedeadaēa, ātebaγa Ācōrēba daia obi bādebemada bia bedeada. Idjia obi bāra jūma o panā bērā daiba bārāa bida jaradiabadaa.

14 Daibaγa bārāa naārā bedea bia Critodebemada jaradiade wāsidaa. Māwānaēbara idira bārā jaradiabadae Ācōrēba diabuedaēma jaradia panacasiāa.

15 Djārāba opeada carea ara daidebemada bia bedeadaaca daibaγa opeada quīrāca. Ātebaγa daiba quīrā panāa bārāba Critora biara ījānida. Māwā daiba bārā druade poya biara jaradiaā ara Ācōrēba obi bā quīrāca.

16 Maļbe bedea bia Critodebemara dewara druade bida jaradiaā. Baribaγα djārāba jaradiapedadamaa wānaēa dewaraba odara daibaγa osidaada ada amaaba.

17 Ācōrē Bedeade bā bā: “Abāda bia bedeaibaγa, dadji Borodebemada bia bedeaida bāa.”*

18 Abāba ara idjida bia jaraibaγa, maļba jara bāēa Ācōrēba maļ ēberāra bia unu bāda. Ātebaγa Ācōrēba bia jara bā ēberādra bia unu bāa.

11

Jesucritoba diabuedarā quīrāca bea

1 Māra crīcha neē bā quīrāca bedea bāmīna quīrā bā bārāba droadida. Mā djuburia mā jara bāra īrīnada.

2 Ācōrēba wagabi bā quīrāca mā bārāra bio waga quīrā bā. Ēberāba idji cau quima diabaγa quīrāca mā bārāra Critoa dia quīrā bā ababe idjiderāda beadamārēā. Mā quīrā bā bārāra idji itea bio bia beadida awērā umaquīrā adua quiru quīrāca.

3 Baribaγa mā waya bāa λαγαβα bārāra cūrūgadida damaba crīcha cawaadeba Eva cūrūgada quīrāca.* Māwāra bārāba Crito wārāda soēba ījā panāra igaradia.

* 10:17 Jeremia 9:24. * 11:3 Genesi 3:1-13.

⁴ Āiba zedaba Jesudebemada daiba jaradiapedada awara jaradiabara^{de} bārāba iduaribibadaa. Idjaba Ācōrē Jaure bārāba edapedadadebemada awara jaradiabara^{de} bārāba iduaribibadaa. Idjaba be^{de}a bia bārāba ijāpedada awara jaradiabara^{de} bārāba iduaribibadaa.

⁵ Māwā jaradia beara ķbārāmaarā Jesucritoba diabueda dji dromarāca? Māmaarā ādjirā cāyābara māra ni maārī bida edaara bāēa.

⁶ Māra be^{de}a biya quirudeba be^{de}eamīna wārā be^{de}eara bio cawa bāa. Maā wārā be^{de}eara daiba ne jūmaneba bārāa ebuda cawabisidaa.

⁷ Māa be^{de}a bia Ācōrēnebemada bārāa bari jaradiada bērā māra bārā quīrāpita edaara besia Ācōrē ume bia be^{de}amārēā. ķMāwāra cadjirua osica?

⁸ Dewara djabarāba paratada māa diasidaa bārāa poya bio jaradia bamārēā.

⁹ Mā bārāma baside ne jūma erobadaēmīna bārāa ne iwidīē basia. Ātebāra māa neē badara djabarā Macedoniane^{de}bema zepedadaba jūma diasidaa. Māa ni maārī bida bārāa iwidīē basia idjaba iwidīē baya.

¹⁰ Wārā be^{de}a Critodebemada mā sode bā bērā wārāneba jaraya: bārā drua Acayade māa ni abāa paratada iwidīēa. Māwā bārāneba parata edaē bāada abara^{de} ni abāba poya jara^{de}ā māra jaracara bāda.

¹¹ ķMāra cārē cārēā māwā be^{de}a bā? ķBārāda quīrīāē bā bērā māwā be^{de}a bāca? Ācōrēba cawa bāa māa bārāra quīrīā bāda.

¹² Ara mādjia obari quīrāca o baya. Māwā dai quīrāca o panāna abadaba ni maārī bida poya jara^{de}ā dai quīrāca o panāda.

¹³ Ādjira Critoba diabuedarāēā, ātebāra djārā cūrūgabadarāa. Sewa^{de}ba ādjia crīchabibadaa ādjira Critoba diabuedarāda.

¹⁴ Baribāra bārāba crīchadiē panāa ādjira māwā zedaēda. Diauru sida bajānebema nezoca ānaanebema quīrāca zebaria.

¹⁵ Maā bērā idji nezocarā bida jipa o panā quīrāca zedibāra bārāba crīchadiē panāa sāwā jāwā zebadada. Baribāra ādjirā beubada ewaride ādjia cadjirua ope^{de}da quīrāca edadia.

Paulo bia mīga bā carea basridada

¹⁶ Māa wayacusa jaraya: ni abāba crīchaiē bāa māra crīcha neē bāda. Baribāra māwā crīchadiēbāra, māra crīcha neē bā quīrāca idu be^{de}ebidada māa bida ara mādjidebemada maārī bia be^{de}ai carea.

¹⁷ Ara mādjidebemada bia be^{de}a bā^{de} dadjirā Boroba māwā be^{de}ebīē bāa, ātebāra māra crīcha neē bā quīrāca be^{de}a bāa.

¹⁸ Zocārāba ara ādjidebemada bia be^{de}ebadaa naā ējūānebemarāba obada quīrāca. Maā bērā māa bida ara mādjidebemada bia be^{de}eya.

¹⁹ Bārāmaarā bārāra crīcha bara bea. Baribāra crīcha neē beaba jaradia panāra bārāba bia ūribadaa.

²⁰ Ara ādji be^{de}ada ogo ijā obibadade, bārā orro^{de}ba ne cobadade, bārā cūrūgabadade, bārā igarabadade, bārā uridarrade ubadade bida bārāba iduaribibadaa.

²¹ Māa jaraya: jāā ēberārāba jācua bia o panā bērā ādjidra dji dromaca bea. Māwāra māra pera bāa daira abāāē que^{de}a bērā. Maā carea ādjia obada quīrāca poya o^{de}āca bāa.

Abāba ara idjidebemada poya bia be^{de}eibāra, māa bida ara mādjidebemada poya bia be^{de}eya. Baribāra māwā be^{de}eira crīcha neē bā quīrāca be^{de}aida bāa.

²² Ādjira hebreorāna a panāa. ķMā sida abariēca? Ādjira israelerāna a panāa. ķMā sida abariēca? Ādjira Abrahāa warrarāna a panāa. ķMā sida abariēca?

²³ Ādjira Crito nezocaada a panāa. Baribāra ādjirā cāyābara māa biara Critoba quīrīā bāda obaria. Māwā be^{de}a bā^{de} crīcha neē bā quīrāca be^{de}a bāa. Wārāda ādjirā cāyābara māa Ācōrē trajara au^{de}uara obaria. Ādjirā cāyābara ēberārāba māra bārima zocārā usidaa. Ādjirā cāyābara māra bārima zocārā preso bāsidaa. Bārima zocārā māra beuidia basia.

²⁴ Bārima juesuma judiorāba māra jidasidaa. Jidabādaza soaba bārima 39 usidaa.

²⁵ Bārima ūbea māra jida^{de}peda bacuruba usidaa. Bārima aba māra mōgaraba tabari jidasidaa beadi carea. Bārima ūbea māra pusade bārusia. Maāne bārima aba āsa, diamasi bida māra pusade ūmasia.

²⁶ Māra pi bāca basia, ātebāra baridua pāra nībabadjia. Do minijichiade nībabadjia idjaba ne drabada barama minijichiade nībabadjia. Ara mā ēberārā judiorā tāēna, judiorāē tāēna bida māra minijichiade basia. Purude, puru jiga bida māra minijichiade basia. Pusade bida minijichiade basia. Wārāē djabarāma bida māra minijichiade basia.

²⁷ Traja bā^{de} māra bia mīgabadjia. Bārima zocārā cāte bābadjia, jarra bābadjia, opichia bābadjia, ne coē bābadjia. Cūrāsaba māra jīsua bābadjia, idjaba jāi carea neē bābadjia.

- ²⁸ Maḷ awara ewariza jūma djabarā druazabema carea māa bio crīcha bābaria.
²⁹ Aba cacua biē ḄaḄaḄa, mā sīda cacua biē ḄaḄa bābaria. AbaḄa dewara djabada cadjiruade ḄaebīḄaḄa, māra maḷ ēberā ume quīrūbaria.
³⁰ Ara mādjidēbemada bia beḄeaīḄaḄa, mā ḄḄaḄē ḄaḄēbemada bia beḄeaya.
³¹ Dadjirā Boro Jesucrito Zeza Ācōrēba ewariza bia beḄeaḄida panḄa. Idjia cawa ḄaḄa māra sewa oē ḄaḄa.
³² Damasco purude Ḅaside dji nocoba idji zarrarāa māra jaḄaḄisia preso Ḅai carea. Dji nocora dji druadebema boro Aretaba ḄaḄa Ḅasīa.
³³ Purura mōgaraba auḄu jūrā ca Ḅasia. MaḄne dajadaa acḄabadada ḄḄa Ḅasia. Djabarāba māra ē waīḄaḄe ḄaḄapeḄa maḄḄaḄeḄa uḄaa arḄabari ḄasīḄaa puru dajada. Māwā māra dji noco jaḄaḄebemada ēḄraḄasia.†

12

Pauloba bajāne ununa

- ¹ Waya ara mādjidēbemada bia beḄeaya, maḄba djārāra carebacamīna. Dadjirā Boroba māa cāimocara quīrāca unubīḄada idjaba cawabīḄa sīda māa jaraya.
² Māa ēberāda unubaria Crito ījā Ḅada.* Catorce poa ḄaḄaḄa Ācōrēba maḷ djabara bajānaa idji Ḅamaa ede ḄaḄada.† Māa aḄua ḄaḄa Ācōrēba idji cacuada ede Ḅasīda wa ababe idji jaureda ede Ḅasīda. ĀcōrēḄaḄa cawa ḄaḄa.
³⁻⁴ BarīḄaḄa māa cawa ḄaḄa Ācōrēba maḷ djabara idji bajā biya quīrumaa ede Ḅasīda. Mama maḷ djababa ūrīsia beḄea biya quīru dadjia poya cawa jaradaḄa idjaba naḄ ējūāne jaracara panḄa. Wārāda māa aḄua ḄaḄa Ācōrēba idji cacuada ede Ḅasīda wa ababe idji jaureda ede Ḅasīda. ĀcōrēḄaḄa cawa ḄaḄa.
⁵ Maḷ djabadebemada māa bia beḄeaya, barīḄaḄa ara mādjidēbemada bia beḄeaḄa. Ababe mā ḄḄaḄē ḄaḄēbemada bia beḄeaya.
⁶ Wārāda ara mādjidēbemada bia beḄea quīrīā ḄaḄara māra crīcha neē Ḅa quīrāca beḄeaḄ bacasia, wārā beḄeaḄa beḄea ḄaḄ bērā. BarīḄaḄa māra māwā beḄeaḄa ni abaḄa crīcharānamārēā māra biara ḄaḄa. ĀḄeḄaḄa māa quīrīā ḄaḄa bārāba mḄnebemada arīḄe crīchadīḄa māa o ḄaḄa unu panḄa bērā idjaba māa jaradīa ḄaḄa ūrī panḄa bērā.
⁷ Ācōrēba māa bajāne unubīḄara bio biya querasia. Māwāmīna ara mādjidēbemada jūmawāyā bia crīcharānamārēā Ācōrēba māa puada idu unubi ḄaḄa. Maḷ puara arḄba su nūma quīrāca ḄaḄa. Diauru nezocaba māwā o ḄaḄa.
⁸ Māa Ḅarima ūḄea dadjirā Boro Jesucritoa beḄea djuburiasia maḷ puara jōbimārēā.
⁹ BarīḄaḄa idjia jarasia: “Mā biadeba Ḅara carebaya jūma droa Ḅamārēā. Ḅa ḄḄaḄē ḄaḄe mā ḄḄaara ḄaḄeḄa biara unubi ḄaḄa.” Mā ḄḄaḄē ḄaḄe Crito ḄḄaara eroḄabari bērā mā ḄḄaḄē ḄaḄēbemada ḄaḄrīḄaba bia beḄeaya.
¹⁰ Crito carea bia mīga ḄaḄe, ḄḄaḄē ḄaḄe, ne neē ḄaḄe, ēberārāba biē jara panḄane idjaba biē odi carea ēpē panḄane māra ḄaḄrīḄa ḄaḄa. Wārāda mā ḄḄaḄē ḄaḄe CritoḄeḄa ḄḄa ḄaḄa.

Corintodebema djabarā Pauloba crīcha Ḅada

- ¹¹ Māra crīcha neē Ḅa quīrāca ara mādjidēbemada bia beḄea ḄaḄa, barīḄaḄa bārāḄaḄa māra māwā beḄeabīḄida. Bārāba mḄnebemada bia beḄeaḄida panḄamīna bia beḄeaḄaḄ panḄa. Crīcha panḄa bārāba ēpē panḄa ēberārāra Jesucritoba diabueḄarā dji dromarāda. Māra dji dromaēmīna ādjirā cāyābara eḄaara ḄaḄe.
¹² Mā bārā tāēna Ḅaside jūma droa Ḅasia. Idjaba ne ununaca waīḄa beḄa obadjia Jesucritoba diabueḄarāba obada quīrāca. Māwā cawabīḄa māra wārāda Jesucritoba diabueḄada.
¹³ ¿Māa cārēneba bārāra dewara purudebema djabarā cāyābara biēara osi? Ababe bārāba māra careḄadamārēā iwīḄīḄaḄē bērā biē osisicadame. MāḄteara jmaḄ biē oḄara mā quīrā djuburia quīrāḄoaḄaḄua!
¹⁴ Māra bārāmaā wāi carea ḄaḄa. NaḄba Ḅarima ūḄea wāya. BarīḄaḄa māa iwīḄīḄe bārāba careḄadamārēā. Bārāba eroḄeara jaḄa ḄaḄe, āḄeḄaḄa quīrīā ḄaḄa bārāba māra ēpēnīda. Warra zaquerāba ne jaḄaḄacaā ādji djibarīrāa ne ḄiḄī carea, āḄeḄaḄa djibarīrāba ne jaḄaḄadaā ādji warrārā ḄiḄī carea.
¹⁵ Ara māḄjīda, jūma māa eroḄa sīda ḄaḄrīḄa ḄiḄi bārā carebai carea. Māa bārāra bio quīrīā ḄaḄ bērā Ḅbārāba māra quīrīāḄē paneḄaḄaca? Māmaarā māwāḄe.

† 11:33 Hecho 9:23-25. * 12:2 Pauloba ara idjīda māwā jara ḄaḄa. BarīḄaḄa mērāmērā jara ḄaḄa ēberārāba crīcharānamārēā idjira dji dromada jara ḄaḄa. † 12:2 Bajānaa idji Ḅamaa. Griego beḄeaḄe ḄaḄa: “Ūbeabema bajānaa.” Ūbeabema bajāda jarabḄade judiorāba jara panḄa “Ācōrē Ḅamaa.”

¹⁶ Bārāba cawa panla mla bārā paratara ni maārī bida edaē basida. Māwāmīna ḄCAGA bārānebemaba jara panla mḄ crīcha cawaadeba bārāra cūrūgasida parata edai carea.

¹⁷ Mla djabarā diabueside Ḅđjideba bārāra cūrūgasica parata edai carea?

¹⁸ Mla Titoa bedea djuburiasia bārā acḄde wāmārēā. Dewara djaba sida idji ume diabuesia. Ḅđji wāsidade ḄTiboba bārāra cūrūgasica parata edai carea? ḄDaiba abari crīchada eropanaaē basica? ḄAbari quīrāca nībadaē basica?

¹⁹ ḄBārāmaaraḄ daiba māwā jara panla daidebemada biē crīcharānamārēā? Māwāēa. Djabarā, दौर Critode bēra ḄĀcōrē quīrāpita jūma maḄḄara jara panla bārāba biara Ḅjānamārēā.

²⁰ Mla waya Ḅla bārāma jūebḄḄde bārāba jipa o panla unune wāēda mla unu quīrā Ḅla quīrāca. MaḄne bārāba quīrānaēmīna mla quēāya. Wārāda mla waya Ḅla unune wāida bārāra caicaya duanla, đjārāba ne erobe carea biē duanla, quīrū duanla, ara bāđji bia panani carea jḄḄ duanla, nēbḄra o duanla, đjārā biē jara duanla, đji dromaca crīcha duanla, idjaba quīrāpa odaē duanla.

²¹ Mla waya Ḅla bārāma jūebḄḄde ḄĀcōrēba mḄra bārā carea wayacusa quīrā perabida. MaḄne zocārā bārāba naēna cadjirua o pananada wadibida o panla bēra mḄra jīya. Bārāba cadjirua obadara, auḄua nībabadara, naḄ cacuaba cadjirua o quīrā Ḅla obada sida wadibida igaraaē panla bēra jīya.

13

Pauloba naḄ cartade jūrūare ḄḄda

¹ ḄĀcōrē Bedeaba nāwā jara Ḅla: “AbḄba biē oda cawa obḄdade ēberāda umé wa ūbea arima pananida panla. MaḄne idjia biē odaebemada abarida jaraḄḄḄḄ, cawaḄia wārāda biē osida.”* NaḄba barima ūbea mḄra bārāmaa wābḄḄ bēra cawa oya ḄĀcōrē Bedeaba jara Ḅla quīrāca.

² Barima umé bārāmaa wāsīde mla cadjirua o bēraḄ jarasia waa orānamārēā. Māwā odaēbḄḄ, wayacusa zebḄḄde mla Ḅđjirāra quīrā djuburiaēana asia. Idjaba ara nawena mḄra bārā ume Ḅlēmīna abarida jaraya: cadjirua o bēraḄ igaraaēbḄḄ, mḄ wayacusa wābḄḄde Ḅđjirāra quīrā djuburiaēa.

³ Māwā mla unubiya Critora wārāda mḄneba bedea ḄḄda. Bārāba maḄda cawa quīrā panla. Critoba ara idjida ḄḄaē ḄḄda bārā unubicaa, ātebḄḄ ḄḄa ḄḄda unubi ḄḄa.

⁴ Idjira ḄḄaē Ḅla quīrāca crude cachipeadaḄmīna ḄĀcōrē ḄḄadeba zocai ḄḄa. Dai sida ḄḄaē panla idji ḄḄaē baḄa quīrāca, baribḄḄ idji ume दौरa ḄĀcōrē ḄḄadeba panania bārā carebaḄi carea.

⁵ Ara bāđjiza bio crīchadaḄua wārāda Jesura Ḅjā panla cawaya. Ara bāđjiza bio acḄḄadaḄua jipa nīna cawaya. ḄBārāba adua panla Jesucritora bārā sode ḄḄda? Bārā sode ḄḄbḄḄ idjiderāēa.

⁶ BaribḄḄ bārā sode ḄḄda cawasidara mla crīcha ḄḄa bārāba cawaḄida दौरa wārāda Jesucritoba diabuedarāda.

⁷ Daiba ḄĀcōrēa iwīdi panla bārāba cadjirua orānamārēā. BaribḄḄ māwā iwīdi panlā acḄḄidī carea दौरa Jesucritoba diabuedarāda. ḄtebḄḄ iwīdi panla bārāba jūma biada odaḄmārēā, दौरa Jesucritoba diabuedarāda crīchadaē panla sida.

⁸ Daiba wārā bedeara poya quīrā awara odaēa, ātebḄḄ wārā bedeara jūma Ḅjā odaḄida panla.

⁹ Bārāba bio Ḅjā pananibḄḄ दौरa ḄḄaē panlāmīna ḄḄsrida panla. MaḄ awara daiba ḄĀcōrēa iwīdi panla bārāba jipaara o pananamārēā.

¹⁰ MaḄ carea bārāmaa wāi naēna mla naḄ cartara ḄḄ diabuebḄḄḄ. Bārāba Ḅjāsīdara bārāma jūebḄḄde mla quēāēa. Wārāda dadjirā Boro Jesuba mḄra ḄḄe basīa bārāra biē beadaḄmārēā, ātebḄḄ mḄra ḄḄsia bārāba biara Ḅjānamārēā.

¹¹ Djabarā, jūrūare mla nāwā Ḅaya: ḄḄsrida beadaḄua, wayacusa jipa o pananada, mla jara ḄḄra Ḅjā o pananada, abari crīchada erobeadaḄua, idjaba ābaa necai beadaḄua. Māwāra ḄĀcōrēa bārā ume Ḅaya. Idjideba quīrāda, necai bai sida ze ḄḄa.

¹² Wārā quīrāneba đji bia edadaḄua.†

¹³ Jūma namabema djabarāba quīrā panla bārāra bia duanania.

¹⁴ Mla quīrā ḄḄa dadjirā Boro Jesucritoba idji biaḄeba bārāra careba baida, ḄĀcōrēba bio quīrā baida, idjaba ewariza ḄĀcōrē Jaureba ābaa bia erobaida.

* 13:1 Deuteronomio 19:15. † 13:12 Wārā quīrāneba. Griego bedeaḄe ḄḄ ḄḄa: “Isō bia quīrudeba.”

GALATA CARTA PAULOBA ƁAƁA DJABARÁ GALACIA DRUADEBEMA ITEA

Pauloba naãrã Jesucritodebema jarade wãside naãgarã puru Galacia druade beadaa wãsia: Antioquia Pisidiadebema, Iconio, Litra, idjaba Derbe (Hecho 13:1neba aba 14:23daa). Ëberãrã maã purude beara biara judiorãé basía. Pauloba mama jaradiadacarea ãcãrã judiorãda jüënapeda jaradia panesidaa Crito ïjãni awara cacua weãgoãida panãda. Maã awara jara panasidaa Pauloba ãdji leyra jüma ïjãbica bërã Critoba diabuedaëda. Maãne djabarã Galaciade beaba ãdjira ëpëbãda basía.

Maã carea Pauloba naã Galata cartada basía. Poa 50de basica bla. Naãrã Pauloba djabarãra quëësia bedea bia Critodebema ïjãnapeda dewara crïcha ëpëbãda carea. Maãare basía sãwã Jesucritoba idjira trãside judiorãéa jaradia nïbamãrëã idjaba mãwã o bãra djabarã dji dromarã Jerusaleãne beaba bia unu panãda (Hecho 15). Maã awara basía Crito ïjã panã carea ãcõrëba idji biadeba dadjirãra jipa unu bãda. Jüma maãgara 1:10deba aba 2:21naa bã bla.

Maãare Pauloba basía Moise ley ïjãbi panãneba maã judiorãba judiorãéa bedea bia Critodebemara igarabi panãda idjaba maã ley ëpëbãdaba jüma ïjã odida panãmïna poya odaëda. Maã carea basía Abrahaãba maã ley neë ïjãna bërã ãcõrëba carebasida. Basía ãdjirãba mãwã ïjãnibãrã ãcõrëba carebaida Abrahaã carebada quïrãca. Jüma maãgara bã bla 3:1neba aba 4:31naa.

Pauloba jirüare basía bedea bia Critodebemada ïjãnibãrã ãcõrëba dadjirãra leydebemada ëdra bãida idji Jaureba pe eronïbamãrëã. Maã carea basía sãwã idji Jauredeba nïbaãida panãda. Maãnebemada bã bla 5:1neba aba 6:18daa.

Naã cartade Pauloba naãrã bãda

¹ Mãra Pauloa, Jesucritoba diabuedaa. * Ëberãrãba mãra bãdaë basía idjaba edadaë basía Jesucritoba diabuedada bamãrëã. ãtebãrã Jesucritoba idjaba idji Zeza ãcõrë, idji beu bada ãrëbabidaba mãra mãwã basidaa.

²⁻³ Mãa naã cartara babãrã djabarã Galacia druadebema itea. Mãa, jüma djabarã mã ume panã bida quïrã panã dadjirã Zeza ãcõrëba, dadjirã Boro Jesucrito bida ãdji biadeba bãrãra careba pananida idjaba necai bai sida bãrãa dia pananida.

⁴ Dadjirã Boro Jesucritoba ara idjida dadjirã cadjirua carea idu beabisia naã ewari cadjiruadebemada ëdra edai carea. Mãwã osia dadjirã Zeza ãcõrëba quïrãna bërã.

⁵ Ewariza idjia bia beadeãida panãa. Bia bla mãwã baida.†

Bedea bia Critodebemara ababãrã bla

⁶ Mãa cawa crïchaëa sãwã bãrãra dãrãéne ãcõrënebemada ãi wãbladada. ãcõrëba bãrãra trãside Crito biadeba ëdra edai carea, baribãrã bãrãba biara ëpë panãa dewarãrãba bedea bia quïrãca jara panãda.

⁷ Wãrãda ãdjia jaradia panãra bedea biaëa. Baribãrã ãcãrãba bãrãa ãi crïchabidada bedea bia Critodebemada ãi jaradia panã bërã.

⁸ Bariduaba bedea bia Critodebemada daiba bãrãa jaradiapedada awara jaradiaibãrã, ãcõrëba idjira ewariza bië bãya; daiba wa bajãnebema nezoca bida awara jaradiaëbãrã, dai sida ãcõrëba ewariza bië bãya.

⁹ Daiba naãrã jarapedadara mãa wayacusa jaraya: bãrãba bedea bia Critodebema ïjãpedadada bariduaba awara jaradiaibãrã, ãcõrëba idjira ewariza bië bãya.

¹⁰ Mãwã jara bãdeba mãa jãrãë bla ëberãrãba mãra bia ununida, ãtebãrã quïrã bla ãcõrëba mãra bia unuida. Crito ïjã naëna mãa jãrã babadjia ëberãrãba mãra bia ununamãrëã. Wadibida mãwã o bãbara, mãra Crito nezocaë bacasia.

Jesucritoba Paulo trãna

¹¹ Djabarã, cawadadua bedea bia Critodebema mãa bãrãa jaradiadara ëberã crïchaëda.

¹² Maã bedeara mãa ni abãã ëberãneba cawaë basía. Ni abãã ëberãba mãa jaradiaë basía. ãtebãrã Jesucritobãrã mãa cawabisia.

¹³ Bãrãba ïrisidaa mãra sãwã nïbasida judiorãba jaradiabada jüma ïjã o baside. Bãrãba cawa panãa mãa ãcõrë ëberãrãra bio bië obadjida. Abeda jüma jöbi quïrã basia.

* 1:1 Jesucritoba diabueda. Cãpürã beedeade jara bla "apóstol." Maã griego beedeaba jara bla "diabueda." † 1:5 Bia bla mãwã baida. Cãpürã beedeade bã bla: "Amén."

¹⁴ Judiorāba jaradiabadara māa biara cawabara basia mā daucharā cāyābara. Dai drōā naēnabemaba obadara māa bio iḡā obadjia.

¹⁵⁻¹⁶ Baribara mā todi naēna Ācōrēba māra edasia. Idji biadeba māra trāsia idji nezocada bamārēā. Idjia crīchada quīrāca idji Warrara māa cawabisia judiorāēa idjidebemada jaramārēā. Maḡne māa ni abāaa iwidiē basia sāwā oida ba cawaya.

¹⁷ Idjaba Jesucritoba mā naēna diabuedarāa Jerusaleḡnaa iwidiē wāē basia. Ātebāra māra Arabia druadaa wāsia. Māwānacarea Damasco puruḡdaa jēda wāsia.

¹⁸ Poa ūbea badacarea māra Jerusaleḡnaa Pedro cawai carea wāsia. Mama quince ewari idji ume basia.

¹⁹ Pedro awara dadji Boro Jesucritoba diabuedarānebemada ababe idji djaba Santiagoda unusia.† Dewararāra māa unuē basia.

²⁰ Ācōrē quīrāpita māa bārāa jaraya: mānebema baḡabara sewaēa.

²¹ Jerusaleḡnaa wānacarea māra Siria druadaa idjaba Cilicia druadaa wāsia.

²² Crito iḡā bea Judea druadebemarāba māra ununaca basia.

²³ Ādjirāba ababe ūribadjidaa djabarāba nāwā jara panāda: “Dadjirā biē oi carea ēpē badaba idira jaradia nīa jūmarāba Jesu iḡanamārēā. Naēna maḡgara idjia abeda jōbi quīrā basia.”

²⁴ Maḡ bērā mā carea ādjirāba Ācōrēa bia bedeasidaa.

2

Jesucritoba diabuedarāba Paulo bia edapedada

¹ Catorce poa badacarea māra Bernabe ume wayacusa Jerusaleḡnaa wāsia. Tito sida wāsia.

² Māra wāsia Ācōrēba cawabida bērā mama wāida baḡda. Jūpeda naārā māa ababe djabarā dji dromarāa jarasia beḡeā bia Critodebema māa judiorāēa sāwā jaradia baḡda. Māwā osia māa o baḡa ādjirāba bia unu panā cawaya.*

³ Maḡne Tito mā ume baḡa judioēmīna ādjia jaradaē basia idji cacuara wēāgoida baḡda.

⁴ Maḡnebemada bedeasidaa ḡcāra wārā djabarāēba jarabadjida bērā jūmarāda cacua wēāgodida panāda Ācōrē ēberārā beadi carea. Ādjirāra djabarā quīrāca djabarāmaa zedapeda Jesucritoba ēdra baḡdada igarabi quīrāa panasidaa. Ādjirāba dadjirāa wayacusa judiorā leyda iḡā obi quīrāa panasidaa nezoca quīrāca.

⁵ Baribara ādjia jarapedadara daiba ni maārī bida iḡānaē basia bārāba beḡeā bia Critodebema dji wārā arada ewariza erobeādamārēā.

⁶⁻⁷ Djabarā dji dromarāba dewara crīchada jaradaē basia māa jaradiamārēā. Ātebāra cawasidaa Ācōrēba māra diabuesida beḡeā bia Critodebemada judiorāēa jaradiamārēā Pedro judiorāmaa diabueḡa quīrāca. (Ādjirāra dji dromarāda dārābaḡdamīna māa quīrācuiḡaē baḡa, Ācōrēba dadjira quīrā awara unuca bērā.)

⁸ Wārāda Ācōrēba Pedrora edapeda judiorāmaa jaradiamārēā diabuesia. Ara maḡ Ācōrēba māra edapeda judiorāēmaa diabuesia.

⁹ Djabarā dji dromarā Santiagoba, Pedraba, Juaḡ bida cawasidaa Ācōrēba idji biadeba wārāda māra judiorāēmaa diabuesida. Maḡne ādjira mā ume, Bernabe ume bida jawa jidasidaa cawabidi carea abari crīchada eropanāda. Ādjia jarasidaa daiba judiorāēma jaradia pananida, maḡne ādjia judiorāma jaradia pananida.

¹⁰ Ababe daia jarasidaa djabarā ne neē quedeāra carebaḡdamārēā. Maḡgara māmaārā bio bia basia māwā o quīrā baḡa bērā.

Pauloba Pedro quēāna

¹¹ Ewari aba Pedrora Antioquīa puruḡdaa djabarā acāde wāsia. Mama māa idjira jūmarā djabarā quīrāpita quēāsia, idjia wārāda biē oda bērā.

¹² Nāwā biē osia: ḡcāra djabarā judiorāra Santiago baḡamaḡba Antioquīa puruḡdaa wāsidaa. Ādjirāba jarabadjidaa judiorāēra cacua wēāgodida panāda Ācōrē ēberārā beadi carea. Ādji jūni naēna Pedrora djabarā judiorāē ume ne cobadjia, baribara maḡ djabarā judiorā jūpedadacarea idjira waa djabarā judiorāē ume ne coē basia. Ātebāra jīga nībaḡe wāsia. Idjia wayasia djabarā judiorāba idjira biē jaradida judiorāē ume ne co baḡ carea.†

‡ **1:19** Santiagora idjaba Jacobo abadaa. * **2:2** Māwā osia māa o baḡa ādjirāba bia unu panā cawaya. Griego beḡeade nāwā baḡ baḡ: “Māwā osia mā pira wānara, pira wābāra sida ara jāwā berāmārēā.” † **2:12** Pedrora naēna biē jarada bērā wayacusa biē jaradida crīchasia. Hecho 11:1-18.

¹³ Idjaba dewararā djabarā judiorā bida djabarā judiorāéera igarasidaa Pedroba sewadeba o ʙa quírāca. Māwā o panʌ bēra Bernabe biḁa abari quírāca biē osia.

¹⁴ Baribaʎa mʌa unusia ādjirāra wāra beḁeba bia Critodebemaba jara ʙa quírāca nīnaēḁa. Maʌ bēra mʌa Pedrorā jūmarā djabarā quírāpita nāwā quēāsia: “ʙaʎa judiomīna judio quírāca ʙacaa. Ātebaʎa judioē quírāca ʙabaria. Maʌḁa ʒcārē cārēā judiorāba obadara ʙa djabarā judiorāéa obi ʙa?”

¹⁵ Ācōrēba Moisea diada leyra judiorāéba neē panʌ bēra dadji judiorāba ādjirāra cadjirua obadarāana abadaa. Dadjirāra todaḁeba judiorā bēra maʌ leyra eropanʌa.

¹⁶ Baribaʎa dadjirāba cawa panʌa maʌ ley iʒā o ʙaḁeba ni abaʎa Ācōrē quírāpita jipa ʙaḁḁa, ātebaʎa Jesucrito iʒā ʙa carea Ācōrēba jipa unuya. Dadjirā bida Jesucritora iʒāsidaa Ācōrēba bia unumārēā. Wārāda Ācōrēba Moisea diada ley iʒā o panʌneba dadjirāra Ācōrē quírāpita jipa beadaēa, ni abaʎa maʌ ley iʒā o ʙaḁeba idji quírāpita jipa ʙaē bēra.[‡]

¹⁷ Ācōrēba Moisea ley diada cāyābara dadjirāba jaʎasidaa Critodeba Ācōrēba jipa unumārēā. Maʌ bēra ʎcʎaʎa maara dadjirāra cadjirua obadarāa. Māwāra ʒCritoba dadjirāra cadjiruada obi ʙaʎa? iMāwāéa!

¹⁸ Mʌa ley naēna ēpē ʙaḁada wayacusa ēpēibaʎa, mʌdʎa beḁeade ʙeya.

¹⁹ Naēna mʌra Ācōrēba Moisea diada leydeba ʙasia. Baribaʎa maʌ leydebemada ēdʎasia. § Māwā mʌra Ācōrē itea zocai ʙesia.

²⁰ Mʌra Crito ume ābaa crude cachisidaa. Maʌ bēra ara mʌdʒideba ʙaḁēa, ātebaʎa Critodʎa mʌ sode ʙa. Naʌ djarade zocai ʙamisa mʌra Ācōrē Warra Jesu iʒā ʙaḁeba ʙaya. Ara maʌ Jesuba mʌra quírāsia idjaba mʌ carea ara idjida idu beabisia.

²¹ Ācōrēba idji biadeba dadji jipa ʙaḁada mʌa igaraēa. Ācōrēba Moisea diada ley iʒā o panʌneba idji quírāpita poya jipa beadibara, Critora idji quírābe beucasia.”

3

Ababe Jesucritodʎa iʒānida panʌa

¹ Djabarā Galacia druadebema, iʒārāra crīcha neē ʙea! ʒCaiba bārāra cūrūgasi wārā beḁeara idu ʙadamārēā? Daiba bārā quírāpita ebuda jaradiabadijāda Jesucritora bārā carea crude cachi beasidaa.

² Mʌa naʌda bārāa iwidiya: ʒĀcōrēba Moisea diada ley iʒā o panʌneba bārāba Ācōrē Jaurera edasidaa? ʒBeḁeba bia Jesucritodebemada ūrīnapeda iʒāsidade edasidaēca?

³ iʒārāra wārāda crīcha neē ʙea! Crito iʒāsidade naārā Ācōrē Jaureḁeba bia nībasidaa. ʒIdira ara bādʒia o panʌneba jūma jipa beadiča?*

⁴ Crito iʒā panʌ carea bārāra bio bia mīgasidaa. Maʌḁa Critoda igaraḁibaʎa, ʒbādʒi quírābe bia mīgasidaēca? Mʌmaara bādʒi quírābe bia mīgadaē ʙasia.

⁵ Ācōrēba idji Jaurera bārāa diasia idjaba bārā tāēna ne ununacada o ʙa. ʒĀcōrēba cārē cārēā māwā o ʙa? Māwā o ʙa bārāba beḁeba bia Critodebemada ūrīnapeda iʒāsida bēra. Ācōrēba māwā oē ʙa idjia Moisea diada leyra bārāba iʒā o panʌ bēra.

⁶ Abrahaʎnebemada crīchaadua. “Abrahaʎba Ācōrēra wārāda iʒāsia. Maʌ carea Ācōrēba idjira jipa unusia.”†

⁷ Maʎba cawadaḁua wārāda Ācōrē iʒā beadʎa Abrahaʎ warrarāda.

⁸ Naēnaedaʎba Ācōrē Bedeade ʙʌ ʙa judiorāéba Ācōrēda iʒāsidaa idjia ādjirā sida jipa unuida. Maʌ carea naēnaeda Ācōrēba Abrahaʎa beḁeba bia dadji ēdʎadiḁebemada beḁesia. Idjia nāwā jarasia: “ʙaḁeba mʌa naʌ ējūāne ʙea purura jūma carebaya.”‡

⁹ Maʌ bēra Abrahaʎba iʒāna quírāca iʒā ʙeara Ācōrēba jūma carebaya Abrahaʎ carebaḁa quírāca.

¹⁰ Ācōrēba Moisea diada ley iʒā o panʌneba jipa beadiča crīcha ʙeara Ācōrēba biē ʙaya. Maʌ leyde nāwā ʙʌ ʙa: “Naʌ ley jūma iʒā oē ʙeara Ācōrēba biē ʙaya.”§

¹¹ Wārāda ebuda ʙa Ācōrēba Moisea diada ley iʒā o ʙaḁeba ni abaʎa Ācōrē quírāpita jipa ʙaḁḁa. Ācōrē Bedeade nāwā ʙʌ ʙa: “Ācōrē quírāpita jipa ʙa ēberāra Ācōrē iʒā ʙaḁeba ʙaya.”*

¹² Baribaʎa Ācōrēba Moisea diada ley iʒā o ʙaḁeba jipa ʙaida crīcha ʙa ʙa crīchacaa Ācōrē iʒā ʙaḁeba jipa ʙaida. Ātebaʎa idjidebemada nāwā ʙʌ ʙa: “Naʌ ley iʒā o ʙara maʎaḁeba ʙaya.”†

‡ 2:16 Salmo 143:2. § 2:19 Maʌ leydebemada ēdʎasia. Griego beḁeade nāwā ʙʌ ʙa: “Maʌ leydebemada beusia.”

* 3:3 Ara bādʒia o panʌneba. Griego beḁeade ʙʌ ʙa “naʌ djaradeba.” † 3:6 Genesi 15:6. ‡ 3:8 Genesi 12:3.

§ 3:10 Deuteronomio 27:26. * 3:11 Habacuc 2:4. † 3:12 Levitico 18:5.

¹³ Ācōrēba Moisea diada leyba biē b̄aidebemada Jesucritoba dadjirāra ēdrl̄ b̄asia. Idjidrl̄ Ācōrēba dadjirā cacuabari biē b̄asia. Ācōrē leyde nāwā b̄l̄ b̄la: “Abalada bacurude jira b̄l̄d̄ib̄l̄r̄l̄, Ācōrēba idjira biē b̄l̄ya.”‡

¹⁴ Małgara māwāsia Ācōrēba Jesucritodeba judiorāē sida carebamārēā idjia naēna Abrahāla carebayada ada quīrāca.‡ Dadjirāba Jesucritoda iĵā panl̄ b̄ērā Ācōrēba idji Jaure diai jaradara edasidaa.

Ācōrēba Abrahāl ume bedea b̄adara leyba āyā b̄l̄caa

¹⁵ Djabarā, ml̄ra ne jara b̄l̄deba bedeyaya: ēberāba dewara ume bedea b̄adara cartade b̄l̄peđa idji tr̄l̄da mał cartade b̄asira, ni abalaba mał bedea b̄adara poya āyā b̄l̄daēa, idjaba dewara cr̄ichada poya eda b̄l̄daēa. Ara mał quīrāca Ācōrēba wārāneba jaradara quīrā awara oēa.

¹⁶ Ācōrēba Abrahāla, idjideba yōida b̄l̄a bida jarasia idjia jūmarāda carebaida.* Ācōrē Bedeade b̄l̄ē b̄la “Abrahāneba yōni ēberārāda” zocārā ēberārā jara b̄l̄ quīrāca. Āteb̄l̄r̄l̄ b̄l̄ b̄la Ācōrēba Abrahāneba yōida b̄l̄a māwā jarasida abaldebemada bedea b̄l̄ b̄ērā. Małra Critoa.

¹⁷ Ml̄a jara b̄l̄ra nałgla: Ācōrēra Abrahāl ume bedea b̄asia.† 430 poa badacarea idji leyra Moisea diasia. Barib̄l̄r̄l̄ idjia Abrahāl ume naārā bedea b̄adara mał leyba āyā b̄l̄ē basia. Āyā b̄adabara idjia carebayada adara oē bacasia.

¹⁸ Ācōrēba Moisea diada ley iĵā o panl̄ carea idjia dadjirāda carebaib̄l̄r̄l̄, idjia carebayada ada quīrāca carebaēa. Barib̄l̄r̄l̄ Ācōrēba Abrahāla carebayada ada b̄ērā idji biadeba carebasia.

¹⁹ Małda ¿Ācōrēba cārē cārēā idji leyra Moisea diasia? Idji leyra diasia ēberārāba cadjirua obadada cawadāmārēā. Ēberārāra mał leydeba panasidaa aba Abrahāneba yōida bađa zeb̄l̄r̄l̄ada, idjideba Ācōrēba carebayada ada b̄ērā. Ācōrēba Moisea mał leyra bajānebema nezocarāneba diasia. Małbe Moiseba ēberārā diasia.

²⁰ Barib̄l̄r̄l̄ Ācōrēba Abrahāla carebayada aside ni abalada mał bedea jarade diabuē basia, āteb̄l̄r̄l̄ ara idjiab̄l̄r̄l̄ Abrahāla māwā jarasia.

²¹ Māēteara Ācōrēba idji ley Moisea diaside ¿idjia Abrahāl ume bedea b̄adara igaraisa? ¡Māwāēa! Ācōrēba Moisea diada leydeba dadjirāda ewariza Ācōrē ume poya zocai beađibara, mał ley iĵā o panl̄neba Ācōrē quīrāpita jipa panacasidaa.

²² Barib̄l̄r̄l̄ Ācōrē Bedeade b̄l̄ b̄la cadjiruaba jūmarāda preso erobada. Māwā Ācōrēba Abrahāla ēberārā carebayada adara poya oya. Wārāda Jesucrito iĵābadara māwā careba b̄la.

²³ Crito zei naēna dadjirāba idjida poya iĵānaē basia. Małne dadjirāra Ācōrēba Moisea diada ley j̄l̄waeda panasidaa. Mał leydebemada poya ēdrl̄adaē basia aba Ācōrēba Crito cawabib̄l̄r̄l̄adaa.

²⁴ Wārāda Ācōrēba Moisea diada leyba dadjirāra pe eronībasia aba Crito zeb̄l̄r̄l̄adaa. Crito zedacarea idji iĵā panl̄ carea Ācōrēba dadjirāra jipa unu b̄la.

²⁵ Idira dadjirāba Critoda iĵā panl̄ b̄ērā Ācōrēba Moisea diada leyba pe eronīēa.

²⁶ Jesucritoda iĵā panl̄ b̄ērā jūma bārāra Ācōrē warrarāa.

²⁷ Bārā borocuesidade unubisidaa Crito ume ābaa panada. Mał b̄ērā idji quīrāca panesidaa.‡

²⁸ Jūma bārāra Jesucrito ume ābaa panl̄ b̄ērā Ācōrē quīrāpita judiora griego ume abaria, nezocara nezocaē ume abaria, idjaba umaquīrāra wērā ume abaria.

²⁹ Bārāra Critode b̄ērā wārāda Abrahāl warrarāa. Małba Ācōrēba bārāra carebasia idjia Abrahāla carebayada ada b̄ērā.

4

Dadjirāra Ācōrē warrarāa

¹ Ml̄a jara b̄l̄ra nał quīrāca b̄la: warraba idji zezadera jūma edaida b̄l̄mīna caibe b̄l̄de nezoca quīrāca b̄la.

² Caibe b̄l̄ra warra wagabada j̄l̄waeda b̄la, idjaba idji zezade edaida b̄l̄ra dewararāba wagabadaa aba dji zezaba jarađa ewaridaa.

‡ **3:13** *Bacurude.* Griego bedeade bacuru ab̄l̄r̄l̄de cru sida jara b̄la. Deuteronomio 21:23. § **3:14** *Genesis 12:3.*

* **3:16** *Genesis 22:18.* † **3:17** *Griego bedeade l̄cal̄l̄ cartade nāwā b̄l̄ b̄la: “Criteba Ācōrēra Abrahāl ume bedea basia.”* ‡ **3:27** *Idji quīrāca panesidaa.* Griego bedeade nāwā b̄l̄ b̄la: “Criteba djo panesidaa.”

³ Ara mañ quĩrãca Crito ãjãni naẽna dadjirãra warra zaque quĩrãca ðeasia. Mañ ewaride dadjirãba nañ ãjũãnebema crĩchara ãjã o panasidaa nezoca quĩrãca.

⁴ Baribãrã Ācõrẽba jarada ewari jũẽside idji Warrara nañ ãjũãnaa diabuesia. Mañ Warrara wẽrãba tosia, idjaba Ācõrẽba Moisea diada leyra ãjã oida basia.

⁵ Ācõrẽba idjira diabuesia dadjirã mañ ley jãwaeda beadara ãdãrã ðãpeda idji warrarãda ðãi carea.

⁶ Bãrãra Ācõrẽ warrarã bẽrã idji Warra Jaureda diabuesia bãrã sode bamãrẽã. Idji Jaure dadjirã sode ðãba Ācõrẽã “jãã Zeza!” abaria cawadamãrẽã dadjirãra Ācõrẽ warrarãda.

⁷ Mañ bẽrã idira bãrãra nezocarãẽa, ãtebãrã Ācõrẽ warrarãa. Ācõrẽ warrarã bẽrã idji warrarã itea erobãda edadia.*

Pauloba djabarã carea bio crĩcha beda

⁸ Naẽna bãrãba Ācõrẽ adua panasidade wãrãẽ ãcõrẽda ãpẽ panasidaa ãdji nezoca quĩrãca.

⁹ Baribãrã idira bãrãba Ācõrẽra cawa panãa. Jipa jaraibãrã, Ācõrẽba bãrãra cawa ðãba. Mañda çcãrẽ cãrẽã crĩcha ðããã ðeada wayacusa ãpẽ panã nezoca quĩrãca? Mañba bãrãra carebacaã.

¹⁰ Bãrãba quĩrãtãnao ewarida, jedecoda, poa sida wagabadaa Ācõrẽba bia unumãrẽã.

¹¹ Mañ bẽrã mãa crĩcha ðãba mãdji quĩrãbe bãrãa jaradiasida.

¹² Djabarã, bãrã judiorãẽ quĩrãca ðãi carea mãra Ācõrẽba Moisea diada leydebemada ãdãrãsia. Mañ bẽrã mãa bãrãa bedea djuburiaya mã quĩrãca mañ leyde bearãnamãrẽã. Naẽna bãrãba mãra biẽ odaẽ basia.

¹³ Bãrãba cawa panãa mãa bãrãma bedea bia Critodebemada naãrã jaradiaside cacua biẽ ðã bẽrã bãrã druade jaradia besida.

¹⁴ Cacua biẽ ðãmãna bãrãba mãra igaradaẽ basia idjaba jãretadaẽ basia.† Ātebãrã bia edasidaa Ācõrẽ nezoca bajãnebema edabãda quĩrãca, Jesucrito edabãda quĩrãca.

¹⁵ Çsãwãsi bãrã ðãsrida naẽna erobeadara? Mãa wãrãda jaraya bãrãba poya opedãdabara ara bãdji daura nuẽtacasidaa mãa diadi carea.

¹⁶ Mãa wãrã bedeadeba quẽã ðã bẽrã çmãra bãrã ume dji quĩrãca?

¹⁷ Bãrã tãena ãi jaradia beaba ne jũma o panãa bãrãba ãdji bedeara ãjãnamãrẽã. Baribãrã ãdjia jaradia panãba bãrãra carebacaã. Bãrãra dai umebemada ãi ede quĩrã panãa ãdjidãrã sodeba ãpẽnamãrẽã.

¹⁸ Wãrãda bia ðãba ewariza crĩcha biada sodeba ãpẽ pananida. Baribãrã mãwã ãpẽniẽ panãa ababe mã bãrã ume ðãdebãrã. Ātebãrã mã neẽne bida ewariza sodeba ãpẽ pananida panãa.

¹⁹ Djabarã mã warrarãca ðea, mãra wayacusa bãrã carea bia mãga ðãba wẽrã warra pua nũmã quĩrãca. Mãra mãwã bia mãga ðaya aba bãrã Crito quĩrãca panebãdaadaa.

²⁰ jããda ara nawena bãrã ume badabara cawacasia sãwã bãrã ume bedeaida ðãda! Mãa wãrãda adua ðãba bãrãnebemada sãwã crĩchaida.

Saradeba idjaba Agaradeba Pauloba cawabida

²¹ Ācõrẽba Moisea diada leyde ðã quĩrã beaba mãa jaradadua: çĀcõrẽ leyde ðã ðãra adua panãca?

²² Nãwã ðã ðãba: Abrahaãba warrada ume erobasia. Abã nezocawẽrã Agaraba tosia.‡ Dewarabemara idji quima Saraba tosia.§ Sarara nezocawẽrãẽ basia.

²³ Nezoca wẽrãba warrara tosia Abrahaãba nañ djaradeba mãwã quĩrãna bẽrã. Baribãrã dji quimaba toðara Ācõrẽba diai jarada basia.

²⁴ Mañãrã crĩcha dromada dia ðãba. Ācõrẽba bedea ðãdada ume panãa. Mañ bedea ðãda ume panãra Sara idjaba Agara quĩrãca panãa. Ācõrẽba bedea ðãdara aba Sinai eyade diasia. Mañ bedea ðãdara nezocawẽrã Agara quĩrãca ðãba, mañ bedea ðãda ãpẽ beara nezoca quĩrãca panã bẽrã.

²⁵ Sinai eya Arabia druade ðãra Agara quĩrãca ðãba mañ eyade diada leyde beara nezoca quĩrãca panã bẽrã. Idjaba Jerusaleã nañ ãjũãne ðãra Agara quĩrãca ðãba mañ purudebemarãra nezoca quĩrãca panã bẽrã. Nezoca quĩrãca panãa Ācõrẽba Moisea diada leyde panã bẽrã.

²⁶ Baribãrã bajãnebema Jerusaleãra Sara quĩrãca ðãba mañ purudebemarãra nezoca quĩrãca panã bẽrã. Mãwã panãa Ācõrẽba Moisea diada leyde panã bẽrã. Dadjirãra mamabema bẽrã Sara warrarãca panãa.

* 4:7 Edadia. Griego bedeade κãrã cartade bã ðãba: “Critodeba edadia.” † 4:14 ðãããba crĩchabadaa Paulo cacua biẽ badaba Galaciadebemarãra bia mãgãsida. ‡ 4:22 Genesis 16:1-16. § 4:22 Genesis 21:1-3.

²⁷ Ācōrē Bedeade nāwā bā ʔaa:

Wērā warra tocara, ʔasridadua. Warra pua unucara, bio ʔasridadua.

Wērā umaquīrāba igaradaba warrarāda auḏuara erobaya wērā quima bara ʔa cāyābara.*

²⁸ Djabarā, dadjirāra Isa quīrāca panʔa. Isara tosidaa Ācōrēba Abrahāa māwā jarada bēra. Ara maʔ quīrāca dadjirāra Ācōrē warrarāda panesidaa idjia māwā jarada bēra.

²⁹ Abrahāa ewaride Ismael, baridua warra quīrāca todaba Isa, Ācōrē Jaure ʔbaḏeba todara biē obadjia. Ara maʔ quīrāca idi bida Ācōrēba Moisea diada leyde beaba Crito iʔa beara biē obadaa.

³⁰ Baribʔa Ācōrē Bedeade nāwā bā ʔaa: “Nezoca wērāra, idji warra sida āyā ʔaretadua. Nezoca wērā warraba nezocaē wērā warra ume dji zezaba erobara poya edaēa.”†

³¹ Maʔ bēra djabarā, dadjirāra nezocawērā warrarā quīrāca panʔa. Ātebʔa nezocaē warrarā quīrāca panʔa.

5

Critoba dadjirā ēdra ʔada

¹ Critoba dadjirāra ēdra ʔasia maʔ ēdra ʔadade nībadamārēa. Maʔgʔa bio iʔa pananadua. Wayacusa nezoca quīrāca bearaḏadua.

² iʔinadua Māra Paulo. Mā naʔgʔa bārāa jaraya: Ācōrē quīrāpita jipa beadi carea bārā cacuada wēāgōdida panʔa crīcha panʔabʔa, Critoba bārā carea oḏaba carebaēa.

³ Wayacusa mā jaraya: baridua umaquīrāba idji cacuada wēāgōbibaʔa, Ācōrēba Moisea diada leyra jūma iʔa o baida ʔa.

⁴ Maʔ ley iʔa o panʔneba Ācōrē quīrāpita jipa beadida crīcha beara Crito iʔga wāsidaa. Idji biadeba jipa ʔadara adjirāba igarasidaa.

⁵ Baribʔa dadjirāba Critoda iʔa panʔa bēra Ācōrē Jauredeba wārāda cawa panʔa Ācōrēba dadjirāra jipa unūida.

⁶ Cacia wēāgo ʔadaba dadjira Jesucrito ume ābaa ʔacaa idjaba cacua wēāgo ʔadaba idji ume ābaa ʔacaa. Ātebʔa idji iʔa ʔadaba idji ume ābaa ʔa. Māwā iʔa ʔaba djārāra quīrā ʔa.

⁷ Bārāba wārā beḏeara bia ēpē panasidaa. ʔCaiba mīa sēsi bārāba maʔ beḏeara igaradamārēa?

⁸ Adjia jaradia panʔa Bārā Trānaneba zeē ʔa.

⁹ Quīrānebadadua: harina ēsābibari maārī ʔaba harinara jūma ēsābibaria. Ara maʔ quīrāca maārī āi jaradia ʔaba abeda jūma āi crīchabibaria.

¹⁰ Māwāmīna dadjirā Boro Jesucritodeba mā cawa ʔa bārāba mā jara ʔa awara crīchadaēda. Baribʔa bariduaba bārāda māwā mīa sēibaʔa Ācōrēba cawa oya.

¹¹ Djabarā, Ācōrē quīrāpita jipa beadi carea cacua wēāgōdida panʔa mā wadi jaradia ʔabara, dji māwā jaradia beaba māra biē oḏi carea ēpēnaē bacasia. Mā māwā jaradia ʔabara adjirāba Jesu crude beudadebemada biē crīchadaē bacasia.

¹² Māmaara biara ʔacasia bārā māwā mīa sē beaba adji umaquīrā cacuara abeda jūma tadāda.

¹³ Djabarā, Ācōrēba bārāra trāsia idjia ēdra ʔadade nībadamārēa. Baribʔa ēdraḏadaba bēra crīcharāḏadua bādji cacuaba quīrā ʔa quīrāca oḏida panʔa. Ātebʔa wārā quīrāneba dji carebadadua.

¹⁴ Ācōrēba Moisea diada leyra naʔ beḏea abalʔa jūma jara ʔa: “Djārāra quīrāḏadua ara bādji quīrā ʔa quīrāca.”*

¹⁵ Quīrācuita beadadua. Ijara duananibaʔa, djō duananibaʔa, ara bāduba jūma ārīna.†

Ācōrē Jauredeba nībadadua

¹⁶ Maʔ carea mā jaraya: Ācōrē Jauredeba nībadadua. Māwābʔa bārā cacuaba cadjirua o quīrā ʔara oḏaēa.

¹⁷ Naʔ djaraba cadjirua o quīrā ʔara Ācōrē Jaureba quīrāca. Idjaba Ācōrē Jaureba obi quīrā ʔara naʔ djaraba quīrāca. Adjira ābaa bia pananaca bēra bārāba o quīrā panʔa poya oḏaēa.

¹⁸ Baribʔa Ācōrē Jaureba bārāda eronībaʔa, Ācōrēba Moisea diada leyde panʔa.

¹⁹ Naʔ cacuaba cadjirua obarira ebuḏa ʔa. Māra naʔgʔa: daunemabadara, auḏua nībadadua, baridua ume auḏua o quīrābadara,

* 4:27 Isaia 54:1. † 4:30 Genesis 21:10. * 5:14 Levitico 19:18. † 5:15 Griego beḏeade maʔ versiculoda nāwā bā ʔa: “Bārāda dji ca duananibaʔa, idjaba dji cotadica duananibaʔa, ara bāduba jūma ārīna.”

²⁰ Jɔwaba oda ācōrēa iwidibadara, jāibnaba obadara, djārā quīrāmadara, ijarabadara, djārāne awuabadara, maārīā carea quīrūbadara, ara ādji bia baidra jɔɔabadara, caicayabadara, Ācōrē bedea quīrā awara jaradia pananeba awara wābadara,

²¹ djārāba eroɔa carea biē crīchabadara, miā beabadara, beu nībabadara, ɔsrida ewari o panane jūmawāyā cadjirua obadara, idjaba ne jūma cadjirua maā quīrāca bea sida.[‡] Mla bārā naēna jarada quīrāca wayacusa jaraya: maā cadjirua o beara Ācōrē purude beadaēa.

²²⁻²³ Baribara Ācōrē Jaureba naḡada diabaria: djārā quīrā beadida, ɔsridaada, necai beadida, jūma droa beadida, ēberā biada beadida, sobiada, bedea aba beadida, jūmarā ume aduā beadida, idjaba dadji cacua jipa erobeadi sida. Jūma maḡara ni abaa leyba cadjiruada acaa.

²⁴ Naā djaraba ne jūma cadjirua o quīrā babarira Critoderāba crude cachi beasidaa.

²⁵ Dadjirā Ācōrē Jauredeba zocai panā bērā idjideba nībadida panāa.

²⁶ Djārā cāyābara biara beada crīchadiē panāa, caicaya duananiē panāa, idjaba djārāba eroɔa carea biē crīchadiē panāa.

6

Dji carebadadua

¹ Djabarā, djabada cawaēne cadjiruade ɔesira, bārā dji Ācōrē Jauredeba nīnaba biadeba carebadida panāa wayacusa jipa nībamārēā. Baribara quīrācuita beadadua bārā sida abari quīrāca cadjiruade baeda amaaba.

² Bia mīga panane dji carebadadua. Māwābaga Critoba obi ɔara bārāba jūma odia.

³ Dji dromaē ɔaba idjida dji dromada crīcha ɔabaga, ara idjiduba cūruga ɔaa.

⁴ Djārāba o ɔa acāi cāyābara ara dadjia o badra acāida ɔaa jipa o ɔa cawaya. Māwā ara dadjia o ɔa carea ɔsrida ɔaya.

⁵ Dadjiza odida panāra jūma jipa odida panāa.

⁶ Ācōrē bedea cawabaga dji jaradiabaria ne jūma bia idjia eroɔadēbemada diaida ɔaa.

⁷ Ara bāduba cūrūgarānadua. Ni abāba Ācōrēra poya cūrugaēa. Quīrānebadadua: ne u ɔaba idjia ubara quīrāca ewaya.

⁸ Maā carea naā djaraba cadjirua o quīrā ɔada abāba o ɔabaga, Ācōrēba maā ēberāra biē ɔaya. Baribara Ācōrē Jaureba quīrā ɔada abāba o ɔabaga, Ācōrēba maā ēberāra ewariza idji ume zocai ɔaya.

⁹ Maā bērā sēnaē ne biada o pananadua. Sēnaēbaga, Ācōrēba ɔada ewaride dadjirāba biada edadia.

¹⁰ Maā carea dadjirāba poya obadaza jūmarāda bia carebadida panāa. Biara Jesu iḡa beada māwā carebadida panāa.

Pauloba naā cartade jīrūare ɔada

¹¹ Acādadua, ara mādji jɔwaba letra waibababa naā cartara ɔabaga.

¹² Bārā cacua wēḡobi quīrā beaba Crito crude beudadēbemada jaradiabadaa baribara cacua wēḡobi panāa judiorāba bia ununamārēā idjaba ādjia jaradia panā carea biē orānamārēā.

¹³ Baribara dji cacua wēḡopedadaba Ācōrēba Moisea diada leyra jūma iḡa odacaa. Māwāmina ādjirāba bārā cacuada wēḡobi quīrā panāa, bārāba māwā osidara ara ādjidebemada bia beedeadi carea.

¹⁴ Baribara māra māwā ɔaēa. Mlānebemada ni maārī bida bia bedeaēa. Ātebaga ababe dadjirā Boro Jesucrito crude beudadēbemada bia bedeaya. Critora crude beuda bērā naā ējūānebemaba bia unubadara mlāmarā jūma beusia. Idjaba naā ējūāne beamarā māra beusia.

¹⁵ Ācōrēmarā cacua wēḡo baida wa cacua wēḡoē bai sida biara ɔaēa. Idjia ēberā djiwidi odadra bia unu ɔaa.

¹⁶ Mla quīrā ɔaa jūma mla jara ɔa quīrāca iḡa beara Ācōrēba quīrā djuburia baida, necai bai sida ādjirā dia baida. Maḡarāra Ācōrē ēberārā ara.*

¹⁷ Idiba ltaa mla quīrāēa abāba mlāra miā sēida. Jesudebema jaradia ɔa carea ēberārāba mlāra biē osidāa. Mlā djara cōācuada aninada eroɔa unubi carea mlāra idjideda.

¹⁸ Djabarā, mlā quīrā ɔaa dadjirā Boro Jesucritoba idji biadeba jūma bārāra careba baida. Bia ɔaa māwā baida.

[‡] 5:21 *Miā beabada.* Griego beedeade acāga cartade maāra neēa.
bā ɔaa: "Maḡarāra Ācōrē israelerāa."

* 6:16 *Maḡarāra Ācōrē ēberārā ara.* Griego beedeade

EPESO

CARTA PAULOBA ƁƁA DJABARÁ EPESO PURUDEBEMA ITEA

Paulo Romane preso basíde nañ cartada djabará Epeso purudebemarā itea ƁƁasia. Poa 60de ƁƁasica ƁƁa.

Paulo Epesode jüesíde Aquila, Priscila ume badada awara wásia (Hecho 18:19). ΛCAGAMAARÁ Priscilaba, Aquila ume Epesode naarā Jesudebemada jarade wásidaa (Hecho 18:26). Paulo jēda zesíde poa umé auđu djabarāa jaradia babadjia (Hecho 19:8-10). Zocārāba Critoda ƙjābada bēra dji ācōrēwērā Artemisa ēpēbadara quīrūbucasidaa (Hecho 19:21-41).

Pauloba ƁƁasia judiorāda judiorāé sida Crito ume panƁ bēra ādjirāra puru aba Ɓada. Capítulo 1ne ƁƁa ƁƁa Ācōrēba Critodeba odada, Pauloba Ācōrēba bia bedeadada idjaba djabarā carea iwídidada. Capítulo 2de, 3de bida ƁƁa ƁƁa Ācōrēba Crito ēberārāneba obi quīrīā Ɓadebemada. Capítulo 4deba aba 6daa ƁƁa ƁƁa sāwā dadjirāba maƙgara odida.

Pauloba nañ cartade naarā Ɓada

¹ Māra Paulo. Ācōrēba quīrīāna bēra māra Jesucritoba diabuedaa. Māa nañ cartara ƁƁaƁaƙa jūma Ācōrē ēberārā Jesucrito ƙjā Ɓea Epeso purudebema itea.

² Māa quīrīā Ɓa dadjirā Zeza Ācōrēba, dadjirā Boro Jesucrito bida ādji biadeba bārāra careba pananida idjaba necai Ɓai sida bārāna dia pananida.

Ācōrēba ne jūma bia dadji jaure itea dia Ɓa

³ Dadjirā Boro Jesucrito Zeza Ācōrēba bia bedeadida panƁa. Crito ume panƁ bēra idji Jauredeba ne jūma biada dadjirā bajāneba dia Ɓa.

⁴ Nañ ējūā oi naēna Critodeba dadjirāra edasia idji itea bia Ɓeadamārēā idjaba idji quīrāpita cadjirua neē Ɓeadamārēā.

⁵ Naēnaēda Jesucritodeba dadjirāra edasia idji warrarāda Ɓeadamārēā, māwā o quīrīā bada bēra idjaba dadjirāra quīrīāna bēra.

⁶ Idji bia waibƁa Ɓadeba dadjirāra bio carebasia idjia quīrīā Ɓa Warradeba. Mañ carea idjia bia bedeadida panƁa.

⁷ Idji Warra oa erozoadeba Ācōrēba dadjirāra cadjiruadebemada ēdra edasia. Dadjirāba cadjirua opedadara idji biadeba jūma quīrādoasia.

⁸ Idji biadeba dadjirāra bio carebasia jūma idji necawaada, crīcha cawaa sida diada bēra.

⁹⁻¹⁰ Idjia o quīrīā Ɓada naēna cawabiē Ɓasia. Baribara dadjirā cawabisia idji biadeba quīrīāna bēra. Idjia Critodeba naēnaēda oi crīcha badara idjia Ɓada ewaride jūma oya. Mañ ewaride ne jūma bajānebemada, nañ ējūānebema sida Crito jawaēda Ɓaya.

¹¹ Ācōrēba naēnaēda crīcha bada quīrāca Critodeba dadjirāra edasia idjia diaidebemada edadamārēā.* Māwā osia ne jūmada idjia o quīrīā Ɓa quīrāca obari bēra.

¹² Idjia quīrīāsia dai judiorā dji naarā Crito ƙjāpedadaba idji biya quirudebemada bia bedeadida.

¹³ Mañ awara bārā judiorāé bida wārā beeda bia dadji ēdradidebemada ūrīnapeda Critora ƙjāsidaa. Māwā bārā sida idji ēberārāda panesidaa. Crito ƙjāsidade Ācōrēba jarada quīrāca idji Jaureda bārāna diasia sēyāda bamārēā. Mañba cawabi Ɓa bārāra idjiderāda.

¹⁴ Ācōrē Jaurea edapedada bēra dadjirāba cawa panƁa jūma Ācōrēba diaj jaradara wārāda edadida idjiderā jūma bia Ɓal ewaride. Mañ carea idji biya quirudebemada bia bedeadida panƁa.

Pauloba Ācōrēba iwídidā

¹⁵⁻¹⁶ Mañ bēra māa ewariza bārā carea Ācōrēba bia Ɓada abaria. DārāƁaƙa māa ūrī Ɓada bārāba dadjirā Boro Jesura ƙjā panƁa idjaba jūma Ācōrē ēberārāra quīrīā panƁa. Mañ ewarideba ƙtaa māa bārā carea Ācōrēba iwídidaria.

¹⁷ Māa dadjirā Boro Jesucrito Ācōrēba, dadjirā Zeza biya quirūa iwídidaria idji Jauredeba bārāna necawaada diamārēā idjaba idjidebemada cawabimārēā. Māwā bārāba idjida biara cawadā.

¹⁸ Idjaba iwídidaria Ācōrēba bārā crīchara ewamārēā. Māwā bārāba cawadā cārēda idjideba edadi carea jā panƁa, mañ edadamārēā trāna bēra. Mañne bārāba cawadā idji ēberārāba edadira waibƁa bio biya quiruda.

* **1:11** Edasia idjia diaidebemada edadamārēā. Griego bedee de mañra ebuđa Ɓaē. ΛCAGAMAARÁ nāwā jara Ɓa: “Edasia idji ēberārāda beadamārēā.”

¹⁹⁻²⁰ Idjaba mla iwidiбария bārāba cawadāmārēē idji ллара jūmarā cāyābara ллара лда. Mał лладеба idjia dadjirā idji jī beara careba лла. Ara mał лла waiлла лдеба Ācōrēba Critora beu badada lrēbabipeđa bajāne idji лwa арааре chumebisia.

²¹ Ācōrēba idjira jūma jai bororā cāyābara, bajānebema dji droma bea cāyābara, dji mēsrā bea cāyābara, idjaba dji лла bea cāyābara dji dromaara лasia. Nał ewaride idjira jūmarā cāyābara dji dromaara лла, tēābema ewaride bida māwā baya.

²² Ācōrēba ne jūmada Crito лwaeda лasia, idjaba Critora лasia ne jūmane idji ēberārā Boroda bamārēē.

²³ Crito ēberārāra idji cacuaa. Ādjirāra ne jūmane idjideba panла. Idjaba ne jūmada idjideba лла.

2

Ācōrēba Jesucritodeba dadjirā ēdra edada

¹ Naēna bārāra Ācōrēnebemada beu beasia, jīnāē pananeba cadjiruada obadjida bēra.*

² Māwā nībasidaa nał ējūānebema crīchada ēpē panana bēra idjaba nał ējūā dedaade panla jairā boro sida ēpē panana bēra. Nał ewaride idjia Ācōrē bedea jīāē beara idji лwaeda erobла.

³ Naēna jūma dadjirāda ādji quīrāca nībasidaa nał cacuaba cadjirua oya лда ēpē panana bēra. Nał cacuaba cadjirua o quīrā лда, cadjirua dadji crīchade л sida o panasidaa. Dji cadjiruārā bēra Ācōrēba idji quīrūbideba dadjirāra cawa oida basia jūma cadjirua obadarā cawa obari quīrāca.

⁴⁻⁵ Baribлга Ācōrēba bio quīrā djuburiabaria. Idjia dadjirāra bio quīrā л бēra cadjiruade beu beadada Crito ume ābaa zocai лasia. Ācōrēba idji biadeba bārāra ēdra edasia.

⁶ Jesucrito ume ābaa panla bēra Ācōrēba dadjirāra idji ume ābaa lrēbabisia idjaba idji ume ābaa bajāne chūmebisia.

⁷ Małгара jūma osia nocoarebema ewaride unubi carea sāwā idji bia waiлла лдеба carebasida dadjirāra Jesucrito ume panla bēra.

⁸ Jesuda jīāpedada bēra Ācōrēba idji biadeba bārāra ēdra edasia. Ara bādjia opedadeba ēdra dāē basia, āteблга Ācōrēблга bari ēdra edasia.

⁹ Bārāba bia o panla carea Ācōrēba ēdra edaē basia. Māwā ni abalда ara idjidebemada poya bia beadeadaēa.

¹⁰ Ācōrēba dadjirāra Jesucritodeba djiwidida osia ne biada o pananamārēē. Mał ne biara idjiabлга naēna лasia dadjirāba odāmārēē.

Critodeba judiorā, judiorāē sida Ācōrē ume bia panena

¹¹ Mał carea quīrānebadadua bārāra nał djarade judiorāē bēra judiorāba “cacua wēāgoē bea” abadaa Ācōrē neē bea adi carea. Ara ādjida “cacua wēāgo bea” abadaa Ācōrē ēberārā adi carea. Baribлга ādji cacuara wēāgosida bēra ababe nał djarade quīrā awara beaa.

¹² Quīrānebadadua naēna bārāra Crito neē beasida idjaba Israeldebemaē basida. Ācōrē ādjirā ume bedea лside idjia bārāra ni cārē sida diai jaraē basia. Mał awara bārāra sāwā bia beadida neē panasidaa idjaba nał ējūāne Ācōrē neē beasia.

¹³ Baribлга idira Jesucrito ume panla bēra, bārāra naēna лла beadada Ācōrēba Crito oadeba idji caita enesia.

¹⁴ Wārāda Critoba dadjirāra necai лasia. Idjia judiorāra judiorāē ume ābaa лasia puru aba bēmarēē. Idji beudadeba dadjirāra awara pananada ābaa лasia.

¹⁵ Ācōrēba Moisea diada leyba ne zocārā obibaria. Baribлга idji beudadeba Critoba mał leyra āyā лasia judiorāda, judiorāē ume ābaa necai лl carea. Idjia puru umē pananada puru djiwidida aba osia.

¹⁶ Idji crude beudadeba puru umē badada puru aba opeda umena Ācōrē ume bia лasia. Māwā dadjirāra awara pananada idjia ābaa bia лasia.

¹⁷ Critoba bedea bia Ācōrē ume necai baidebemada bārā dji Ācōrēnebema лла beadaa, dai dji Ācōrē caita beaa bida jarade zesia.†

¹⁸ Critodeba dadji umērāba abarica dadjirā Zeza Ācōrēa idji Jaure aba лдеба poya iwidiđia.

¹⁹ Mał bēra bārā judiorāera waa Ācōrē purudebemada āi beadaēa, āteблга Ācōrē purudebemarā ume ābaa panла. Idira bārāra Ācōrē ēberārāa.

* **2:1** лсара versioāne nał sida лл лла: “Idjia bārāra zocai baida diasia.” Baribлга małra griego beadeade neēa. † **2:17** Bārā dji Ācōrēnebema лла beadaa, dai dji Ācōrē caita beaa bida jarade zesia. Małba jara лла “judiorāēa, judiorāa bida jarade zesia.”

²⁰ Bārāra mōgara de quīrāca panla. Jesuba diabuedarāda, Ācōrēneba bedeabadarā sida maļ de edrebema mōgara quīrāca panla. Bārāra mōgara ādjirā lra ca wābada quīrāca panla. Maļ dedebema dji biara bla mōgarara Jesucritoa.

²¹ Idjideba maļ dera biya cara bebaria idjaba waiblara wari wābaria dadjirā Boro itea bia bemārēā.

²² Crito ume panla bēra bārā sida jūma Ācōrē ēberārā ume ābaa de quīrāca panla. Maļ dede Ācōrēra idji Jauredeba babaria.

3

Ācōrēba Paulora basia judiorāea jaradia bamārēā

¹ Maļ bēra mla [bārā carea Ācōrēa iwidibaria.]* Mlra Pauloa. Bārā judiorāea Jesucritodebemada jaradia bla carea preso bla.

² Māmaarā bārāba bio cawa panla Ācōrēba idji biadeba mlra basida bārāa jaradiamārēā.

³ Idjia naēna cawabiē badada mla cawabisia. Maļgādebemada mla naļ cartade maāri basia.

⁴ Naļ carta aca panlane bārāba cawadia Ācōrēba Critodebema cawabiē badara mla cawa blda.

⁵ Naārēada Ācōrēba ēberārā mlra cawabiē basia, baribala idira idjideba bedeabadarāa, Jesucritoba diabuedarāa bida idji Jauredeba cawabisia.

⁶ Idjia cawabiē badara naļgā: judiorāea bedea bia Critodebemada ija panneba judiorā ume ābaa Ācōrēba diaidebemada edadia, abari cacuae duanla, idjaba Ācōrēba Jesucritodeba diai jaradada ābaa eropanla.

⁷ Ācōrēba idji biadeba mlra idji nezocada basia bedea bia Critodebemada jaradiamārēā. Idji blaadeba māwā osia.

⁸ Jūma Ācōrē ēberārā tāēna edaara bamīna Ācōrēba idji biadeba mlra basia judiorāema Critoba bio careba bla debemada jaradiamārēā. Critoba bio careba blara dadjirāba poya jūma cawa jaradaea.

⁹ Ācōrē ne jūma odaba mlra basia jūmarāa ebuda cawabimārēā sāwā osida idjia naēna oi crīcha badara. Maļ oi crīcha badara naēna cawabiē basia.

¹⁰ Idira judiorāra judiorāe ume ābaa blda bēra ādjirāneba bajānebema dji droma beaa, dji bla beaa bida cawabisia idjira ne jūmane bio ne cawa blda.

¹¹ Māwā osia idjia naārēada dadjirā Boro Jesucritodeba oida crīcha bada bēra.

¹² Dadjirāba ara maļ Jesucritora ija panla bēra idjaba idji ume ābaa panla bēra Ācōrēa ne wayaa neē iwididida panla.

¹³ Maļ carea mla bārāa nāwā bedea djuburiaya: mlra bārā carea bia mīga bamīna jūmawāyā sopuarānada. Māwā bia mīga bla bārāra Ācōrē ume bia beadamārēā.

Pauloba Epesodebema djabarā carea Ācōrēa iwidida

¹⁴ Maļ carea mlra dadjirā Boro Jesucrito Zeza quīrāpita chīrāborode cobebaria.†

¹⁵ Idjia jūma bajāne beara, naļ ējūāne bea sida osia idjaba idjideba panla.‡

¹⁶ Idjiderā itea ne erobara bio biya quirua. Maļ bēra mla iwidī bla idji Jauredeba idji blara bārāa sode diamārēā. Māwā bārāra zarea beadia.

¹⁷ Idjaba iwidī bla ija panla bēra Critora bārā sode bamārēā. Iwidī bla bārāra ne jūmane quīrāneba pananamārēā. Māwā zarea beadia bio carra jida panla quīrāca.

¹⁸ Maļne bārāba jūma Ācōrē ēberārā ume poya cawadia Crito quīrāra waibla blda, jedea blda, drasoā blda, lra blda, idjaba nābua blda.

¹⁹ Ara dadji crīchadeba poya cawadacamīna mla iwidī bla bārāba maļ quīrāra cawadamārēā. Cawasidara ne jūmane Ācōrē quīrāca beadia.

²⁰⁻²¹ Ācōrēra bio bia quirua! Idji bla sode blda waiblara poya oya dadjirāba crīchabada cāyābara wa idjia iwidībada cāyābara. Djabarā, Jesucrito ume panla bēra jewariza Ācōrēa bia bedeadada! Bia bla māwā baida.

4

Ācōrē Jauredeba djabarāra cacua aba panla

* **3:1** Bārā carea Ācōrēa iwidibaria. Mlra griego bedea de neēa. Pauloba jarai badada jūma jaraē basia, ātebala dewara crīchada jaradia besia. Baribala zocārāmaarā idjia jarai basia maļ djabarā carea Ācōrēa iwidibarida 3:14de jara bla quīrāca.

† **3:14** Dadjirā Boro Jesucrito. Griego bedea de lcala cartade mlra neēa. ‡ **3:15** Griego bedea de maļ versiculoda nāwā bla bla: "Idjideba jūma bajānebemarāba, naļ ējūānebemarā bida ādji trara edabadaa."

¹ Mlra dadjirā Boro Jesu carea preso bla. Mla bārāa bedea djuburiaya jipa nībadamārēā. Ācōrēba bārāa trāsia māwā nībadamārēā.

² Crīcharānadua bārāa dji dromarāda, ātebala sobiadeba beadadua. Quīrīāneba abarica dji droadadua.

³ Jūma odadua ābaa necai beadi carea. Māwā Ācōrē Jaureba bārā ābaa bia bādara ārīnaēa.

⁴ Dadjirāra cacua aba panla. Ācōrē Jaure aba bāda eropanla. Ācōrēba bārāa trāsia abarida jāā pananamārēā.

⁵ Dadjirā Boro Jesura ababala bla. Dadjirāba abari Jesuda ijā panla. Idjaba abari trāneba borocuesidaa.

⁶ Ācōrēra ababala bla. Idjira jūmarā Zezaa, jūmarā Boroa. Jūma idjiderā sođe bla idjaba dadjirāneba idjia o quīrīā bāra obaria.

⁷ Baribala Critoba dia quīrīā bāda quīrāca idji biadeba dadjirāza idji itea ne odamārēā awara awara diasia.

⁸ Ācōrē Bedeade nāwā bā bla:

Idji ātaa wāsīde idjia poyadara preso edesia. Małbe ne biada ēberārāa diasia.*

⁹ Idjira ātaa wāsīada a bāba zcārēda jara bla? Jara bla ātaa wāi naēna idjira ālaba naļ ējūānaa zesida.

¹⁰ Dji ālaba edaa zedadra wayacusa bajā ālara bāmaa wāsia ne jūmada idjideba beadamārēā.

¹¹ Idjiabala ācala bāsia idjia diabuedarāda beadamārēā, ācala bāsia Ācōrēneba bedeadarāda beadamārēā, ācala bāsia bedea bia Critodebemada jaradia nībadamārēā, idjaba ācala bāsia idji ēberārā wagabadada idjaba jaradiabadada beadamārēā.

¹²⁻¹³ Idjia māwā bāsia Ācōrē ēberārā carebadamārēā, ādjirā bīda Ācōrē itea poya bia odamārēā. Māwā jūma Crito ēberārā idji cacua abadara zareara wari wānia aba jūmarāda Ācōrē Warra ijā panneba idjaba cawa panneba ābaa bia panebadaā. Małne dadjirāra ne jūmane Crito quīrāca beadia.

¹⁴ Māwāra waa warra zaque quīrāca beadaēa. Warra zaqueba baridua bedeada ijābaria. Mał awara ēberārā cūrūga cawa beaba jaradia panneba sewada ijābībadaa nūrāba jāba āyā edebala quīrāca. Baribala dadjirāra maļ quīrāca beadaēa.

¹⁵ Ātebala quīrīāneba wārā bedeada ēpēnīda panla ne jūmane dadjirā Boro Crito quīrāca beadi carea.

¹⁶ Idjideba jūma dadjirā idji cacua abadara ābaa cara panla dji carebadi carea. Dadjirāza odīda panla quīrāca obadade jūmarāda quīrīāneba bia wari wānia.

Critodeba zocai bai djiwidī erobeara sāwā nībaīda panla

¹⁷ Bārāba wārāda odamārēā māa dadjirā Boro trāneba naļda jaraya: waa Ācōrē adua bea quīrāca nībarānadua.† Ādjirāra crīcha siriē beadeba nībabadaa.

¹⁸ Ādji crīchara pāīmane bla bērā Ācōrēnebemada cawadacaa. Ādji so zareaba Ācōrēra adua panla bērā idjia zocai bai dia bāda neē panla.

¹⁹ Ādjia cadjirua o panla carea peradacaa. Ababe cadjiruada o quīrīābadaa. Ne jūma mīā perada o panla sēnacaa.

²⁰ Baribala bārāba Crito ijāsīdade cawasīdaa māwā beadiē panla.

²¹ Wārāda bārāba Jesucritodebemada ūrīnapēda ijāsīdaa. Ijāpedadacarea djabarāba wārā bedea idjidebemada biara jaradiasīdaa.

²² Ādjia jaradiapedadara naļgla: bārā crīcha drōāneba waa nībarānadua naēna o panana quīrāca. Bārā crīcha drōāra jūma ārī bla naļ cacua cadjirua o awua bla cūrūga erobla bērā.

²³ Ātebala idu Ācōrēba bārā crīchara djiwidīda obīdadua.

²⁴ Maļ crīcha djiwidīra Ācōrēba osia bārāra idji quīrāca beadamārēā. Maļ bērā wua djiwidī jā panla quīrāca crīcha djiwidīdeba nībadadua. Māwā bārāra Ācōrē quīrāpita jipa, biya nībaīda wārā bedeaba jara bla quīrāca.

²⁵ Maļ bērā sewara idu bādadua. Ababe wārādra djārā ume bedeadadua, jūma dadjirāra abari cacuadebema bērā.

²⁶ Quīrūnibala cadjiruada orānadua. Maļ quīrūbira sođe ewari aba erobearānadua.‡

²⁷ Diaurua idu cūrūgabirānadua.

²⁸ Ne draabari badara waa ne draiē bla, ātebala ara idji ļawaba trajaida bla ne erobai carea. Māwā idjia erobaya ne neē quedeara carebai carea.

²⁹ Bedea cadjiruara bedearānadua. Ātebala djārā carebadi carea ababe bedea biadra bedeadadua. Māwā bārā bedea ūrī beara bia panania.

* 4:8 Salmo 68:18. † 4:17 Ācōrē adua bea quīrāca. Griego bedeade bla bla: "Judiorāē nībabada quīrāca." ‡ 4:26 Salmo 4:4.

³⁰ Cadjirua o panla ba Ācōrē Jaurera sopusibirānada. Ācōrēba idji Jaureda bārā diasia sēyāda bamārēā. Maāba cawabi bla bārāra idjiderāda. Idji Jaurera bārā ume haya aba Ācōrēba idji ēberārā jūma bia bai ewarīdaa.

³¹ Jūma bārāba sođe biē crīchabada, sođeba quīrūbadara, quēguea bedeabada, caicayabada, djārā biē jarabada, idjaba jūma djārā biē odi crīchabada sida āyā bādadua.

³² Sobia beadada. Quīrā djuburiaya beadada. Bārā biē opedadara quīrādoadada Ācōrēba bārā cadjirua Critodeba quīrādoada quīrāca.

5

Ācōrē warrarā sāvā beadida panla

¹ Ācōrēba bārā, idji warrarāra bio quīrā bla. Maā bēā idji quīrāca beadada.

² Jūmarāda quīrānada Critoba dadjirā quīrā bāda unubīda quīrāca. Quīrāneba dadjirā carea ara idjida idu beabisia Ācōrēa animarā babue diabala quīrāca. Ācōrēba maāda bia unusia.

³ Bārāra Ācōrē ēberārā bēā daunemaniē panla, audua nībadiē panla, idjaba djārāneda awuadiē panla. Maānebemada ni maārī bida bedeadiē panla.*

⁴ Bedea cadjiruada, siriē ba bedeada, ijaramia cadjirua sida bedearānada māwā bedeara biē ba bēā.† Ātebala Ācōrēa bia bāda adada.

⁵ Bārāba cawa panla daunemabada, audua nībabada, ne jūma awuabada sida Critoba, Ācōrē bida ādji purude edadaēda. Ne jūma awua baira jawaba oda ācōrē ēpē ba quīrāca bla, Ācōrē cāyābara idjia awua bāda biara ēpē ba bēā.

⁶ Ababa sewadeba cadjiruada odida panana aibala, idu cūrūgabirānada. Cadjirua o panla carea Ācōrēba idji bedea ijāē beara cawa oya.

⁷ Maā bēā cadjirua obadarā ume abarica orānada.

⁸ Naēna bārāra pāmanebema basía, baribala idira dadjirā Boro ume panla bēā bārāra ānaanebema. Maā bēā ānaanebema warrarā quīrāca nībadada.

⁹ Anaane nībadibala sobia beadia, jipa odia, idjaba wārāneba nībadia.‡

¹⁰ Dadjirā Boroa bia unu bāda cawadi carea jaradada.

¹¹ Pāmanebemārāba cadjirua obadadeba ne biada zecaa. Maā bēā abarica orānada, ātebala cawabidada ādjia obadara cadjiruada.

¹² Wārāda dadjira peraēda panla ādjia cadjirua mērā obadadebemada bedeadi carea.

¹³⁻¹⁴ Baribala ne jūmada ānaane bābadade sāvābala bāda ebuā unubibada, ānaane ne jūmada ebuā unubada bēā. Maā carea nāwā jarabada:

Arāmadua ba cāi bala. Cadjiruade beu bādada piradada. Maābe Critoba bala ānaane bāya.

¹⁵ Maā bēā quīrācui nībadada. Adua bea quīrāca nībarānada, ātebala necawaadeba nībadada.

¹⁶ Bārāba poya obadaza bia odada, naā ewaride ēberārāba ne jūma cadjiruada obada bēā.

¹⁷ Crīcha neē bea quīrāca beārānada, ātebala bio cawadada cārēda dadjirā Boroa obi bāda.

¹⁸ Ituaba beu nībarānada. Maāgaba cadjiruada wetara obibaria. Beu nībadi cāyābara Ācōrē Jauredeba beadada.

¹⁹ Ācōrē Bedeade ba trāābida, djabarāba trāābadada, idjaba Ācōrē Jaureba trāābi ba sida dji carebadi carea āba trāānada. Dadjirā Boroa sođeba trāānada bia bedeadi carea.

²⁰ Dadjirā Boro Jesucrito trāneba ewariza dadjirā Zeza Ācōrēa ne jūma carea bia bāda adada.

Dadji quima ume sāvā beadida panla

²¹ Crito waya panneba abarica dji ijānada.§

²² Wērā quima bara bea, bārāba dadjirā Boro Crito bedea ijā obada quīrāca bārā quima bedeara ijā odada.

²³ Umaquīrāda idji quima boroa. Ara maā quīrāca Critora idji ēberārā Boroa idjaba idji ēberārāra idji cacua quīrāca panla. Idjira ādjirā Ēdra Edabaria.

* 5:3 Ni maārī bida bedeadiē panla. Maā bedeara idjaba nāwā traducida bla: "Nībadada dewarārāba ni maārī bida poya jararānamārēā bārāba cadjiruada o panla." † 5:4 Bedea cadjiruada. Acala cartade "sewada" bā bla. ‡ 5:9 Anaane nībadibala. Griego bedeade ācala cartade bā bla: "Ācōrē Jauredeba nībadibala." § 5:21 Crito waya panneba. Griego bedeade ācala cartade bā bla: "Ācōrē waya panneba."

²⁴ Crito ēberārāba idji bedeā iḵā obada quīrāca wērāba idji quima bedeāra jūma iḵā baida ḅaa.

²⁵ Umaquīrārā, bārā quimara quīrā beadedua Critoba dadjirā quīrā ḅada unubida quīrāca. Quīrāneba dadjirā carea ara idjida idu beabisia.

²⁶ Idjia māwā osia dadjirāra Ācōrē itea bia ḅai carea. Idji bedeāba dadjirā cadjiruara saḡasia baidoba saḡaḡa quīrāca.*

²⁷ Jūma maḡara osia dadjirāra idji itea bio biya ḅai carea, jaigua neē, bidrubidrua neē, ni baridua mititia neē bida. Idjia quīrā ḅasia dadjirāra idji itea biya beadida biē jaradi neē.

²⁸ Ara maḷ quīrāca umaquīrāba idji quimara bio quīrā baida ḅaa ara idji cacua quīrā ḅa quīrāca. Umaquīrāba idji quimada quīrā ḅaḅaḡa, ara idjida quīrā ḅaa.

²⁹⁻³⁰ Ni abaḅba ara idji cacuada quīrāmacaa, ātebaḡa bia ne co ḅaḡeba bio wagabaria. Ara maḷ quīrāca Critoba idji ēberārāra wagabaria, idji cacua quīrāca panḷa bērā.†

³¹ Ācōrē Bedeade nāwā ḅa ḅaa:

Maḷ carea umaquīrāba dji zezara, dji papa sida amepeda idji quima ume ābaa bēya.

Māwā cacua aba ḅa quīrāca panania.‡

³² Maḷ bedeāba crīcha droma cawaē pananada cawabi ḅaa. Māa jara ḅaa Crito idji ēberārā ume ābaa pananebemada.

³³ Maḷnebemada cawabi ḅamīna bādjiza bārā quimara quīrā beadida panḷa ara bādji quīrā panḷa quīrāca. Idjaba wērāba idji quimara waya baida ḅaa.

6

Warrarā djiabarā ume sāwā beadida panḷa

¹ Warrarā, bārā djiabarā bedeāra iḵānadua dadjirā Boroba quīrā ḅa quīrāca. Maḡara jipa ḅaa.

²⁻³ Ācōrē leyde nāwā jara ḅaa: “Bārā zezara, bārā papa sida waya pananadua.”* Maḷda iḵā osidara Ācōrēba nāwā carebayaḡa asia: “Māwā bārāra naḷ ējūāne dārā bia duania.”† Maḷ ḅasia idji leyde naārā carebayaḡa adara.

⁴ Zezarā, bārā warrarāra quīrābirānadua. Ātebaḡa quīrācuīta jaradia panḷneba idjaba jipa obi panḷneba dadjirā Boroba quīrā ḅa quīrāca daupēnadua.

Nezocarā ādji boro ume sāwā beadida panḷa

⁵ Nezocarā, bārā boro naḷ ējūānebema waya panḷneba idjia jarabaḡara soḡeba jūma iḵā oadua Crito bedeā iḵā o panḷ quīrāca.

⁶ Ababe idjia aḷa ḅaḡde māwā orānadua idji ume bia beadi carea. Ātebaḡa soḡeba iḵā oadua bārāra Crito nezocarā bērā. Ācōrēba māwā quīrā ḅaa.

⁷ Bārā boroba jara ḅa o panḷne crīcha biadeba oadua dadjirā Boro Crito itea o panḷ quīrāca. Crīcharānadua ababe naḷ dudabema boro itea māwā o panḷada.

⁸ Bārāba cawa panḷa nezocabaḡa wa nezocaēbaḡa, dadji Boro Critoba dadjirāza bajāne diaya dadjia oda quīrāca.

⁹ Nezoca bororā, bārā bida bārā nezocara bia oadua. Ādjira waragarānadua. Quīrānebaadua ādji Boro bajāne ḅara idjaba bārā Boroda. Idjia jūmarāda aride cawa obaria.

Dadjirā jūātrādamārēā Ācōrēba diada

¹⁰ Maḷ awara djabarā, dadjirā Boro aḅaa waḅaa ḅaḡeba zarea beadedua.

¹¹ Ācōrēba bārā diasia cadjiruadebemada jūātrādamārēā. Maḡaba jūātrā beadedua sordaoba idji jūātrābari jḷbari quīrāca. Māwā bārāra zarea beadi diauruba cūrūgarāmārēā.

¹² Dadjirāra ēberārā ume djo panḷa.‡ Ātebaḡa jairā cadjiru naḷ ējūā dedaade panḷa ume djo panḷa. Ādjirāra dji droma, aḅaa beaa, naḷ ējūā cadjiru bororā.

¹³ Maḷ carea Ācōrēba jūātrādamārēā diadaba jūātrā beadedua. Māwā diauruba mīā sēbaḡade bārāba poya droadā. Poyadapeda biara zarea beadi.

¹⁴ Maḷ bērā wārā bedeā iḵā panḷneba zarea beadedua sordaoba jḷ ḅa bio trājḷ eroba quīrāca. Jipa nībadua cadjiruadebemada jūātrādi carea sordaoba ne zareaba idji so aḡḷ jūātrābari quīrāca.

* 5:26 Griego bedeade nāwā ḅa ḅaa: “Dadjirā cadjiruara saḡasia baidoba idjaba idji bedeāba.” † 5:29-30 Griego bedeade aḡaḡa cartade naḷ sida ḅa ḅaa: “Idji djara idjaba idji ḅawaḡa quīrāca panḷa bērā.” ‡ 5:31 Genesi 2:24. * 6:2-3 Exodo 20:12. † 6:2-3 Deuteronomio 5:16. ‡ 6:12 *Ēberārā ume djo panḷa.* Griego bedeade nāwā ḅa ḅaa: “Djara bara bea ume, oa bara bea ume djo panḷa.”

¹⁵ Bedea bia Ācōrē ume necai baidebema jarade wāni carea beadadua sordaoba djōne wāi carea idji jīrūne j̄lbari quīrāca. §

¹⁶ Maļ awara ne jūmane Critora ijā pananadua. Maļra sordaoba jūātr̄lbari idji j̄lwađe erob̄l quīrāca Ɂla. Diauruba mīā sēb̄lrađe cha uruaba dr̄lbari quīrāca Ɂla. Barib̄l bārāba Critoda ijā pananib̄lra, droadīa jūātr̄lbariba cha urua quiabada quīrāca.

¹⁷ Idjaba sodeba bio cawadadua Ācōrēba bārāra wārāda ēdr̄l edasida. Maļ cawa Ɂlra sordaoba ne zarea idji borode j̄lbari quīrāca Ɂla. Maļ awara Ācōrē bedeara idji Jauredeba bio cawadadua. Ācōrē bedeaba cadjiruara poyabari bērā djōbada neco quīrāca Ɂla.

¹⁸ Ewariza ne jūma carea Ācōrē Jauredeba idjīa iwidi pananadua. Jūma idji ēberārā carea quīrācuīta sēnaē idjīa iwidi pananadua.

¹⁹ Idjaba m̄l carea Ācōrēa iwidi pananadua. Idjīa iwidiadua m̄la cawabimārēē sāwā Critodebemada bedeaida Ɂlada. Māwā m̄la ne wayaa neē ēberārā cawabiya bedea bia Critodebema Ācōrēba naēna cawabiē Ɂadada.

²⁰ Critoba m̄lra diabuesia maļ bedea jaradiamārēē. Jaradia Ɂl carea idira m̄lra preso Ɂla. Ācōrēa iwidiadua m̄la ne wayaa neē Critodebemada bedelai carea m̄la oida Ɂl quīrāca.

Naļ cartade Pauloba jīrūare Ɂlada

²¹ Dadjia quīrīā pan̄l djaba Tiquicoba m̄lnebemada bārāa jūma nēb̄lra cawadamārēē m̄lra sāwā Ɂlada idjaba cārēda o Ɂlada. Idjira dadjirā Boro nezocaa. Dadjirā Boro trajura ne jūmane bia obaria.

²² Idjira m̄la bārāmaa diabuebari cawadamārēē दौरā sāwā pan̄lada. Idjia bārāra sobiabiya.

²³ Djabarā, m̄la quīrīā Ɂla dadjirā Zeza Ācōrēba, dadjirā Boro Jesucrito bida bārāra carebaēdida dji quīrīā pananamārēē idjaba biara ijā pananamārēē. Idjaba quīrīā Ɂla ādji necai Ɂai sida bārāa dīa pananida.

²⁴ M̄la quīrīā Ɂla Ācōrēba idji biadeba jūma dadjirā Boro Jesucrito wārāda bio quīrīā beara careba baıda. Bia Ɂla māwā baıda.

§ 6:15 Maļ versīculora idjaba nāwā traducida Ɂla: “Bedeā bia Ācōrē ume necai baidebemada bio ijā pananadua zarea panani carea, sordaoba chiradaga amaaba idji jīrūne j̄lbari quīrāca.”

PILIPO

CARTA PAULOBA ƁAƁA DJABARÁ PILIPO PURUƁEBEMA ITEA

Poa 61 are Paulo ba naƙ cartada Ɓasia. Romane preso Ɓaside Ɓasica Ɓaa (Hecho 28:16-31). Pili po 1:13 ɗe maƙra ebuɗa Ɓaa.

Hecho 16:6-40 ɗe Ɓal Ɓaa Paulo naara Pili po puruɗaa wana ne be mada. Maƙ puru ɗajada Paulo ba ƁaƁa weara ɗa unupeɗa Jesucrito ɗe mada jaradiasia. Weara Lidia abada ba naara iƙasia. Idji dede Paulora, idji ume nina sida panasidaa. Djabara ɗa ara maƙ dede dji jare panasidaa Ɓaa.

Paulo preso Ɓaside djabara Pili po puruɗe be mada idjia paratada diabuesidaa. Adjia diapedaɗa djabara Eproditoba edesia. Paulo ba naƙ cartara Ɓasia adjira bia Ɓaɗa ai carea. Naara Acora bia be deasia (1:1-11). Maƙare adjira ne ƁaƁasia idji sawa Ɓa de be mada. Paulo ba cricha Ɓasia ɗara ene preso Ɓa de be mada bia edraida (1:12-26). Maƙare Ɓasia Crito quira ƙa nibaɗamara (1:27 ɗe ba 2:18 ɗa). Maƙare Ɓasia Eproditoba isabe jeɗa diabueida idjaba Timoteoba jaradia bamara (2:19-30). Maƙare Ɓasia ai jaradia bea carea quira cuitaɗamara (3:1 ne ba 4:1 naa). Paulo ba jura Ɓaɗa 4:2-23 ɗe Ɓal Ɓaa.

Paulo ba naƙ cartade naara Ɓaɗa

¹ Maƙ Paulo. Timoteora maƙ ume Ɓaa. Daira Jesucrito nezocaa. Maƙ naƙ cartara djabara Pili po puruɗe be mada itea ƁaƁa: djabara wagabara, djabara carebaɗa, juma Acora eberara Jesucrito ume beara itea.*

² Daiba quira panla dadjira Zeza Acora, dadjira Boro Jesucrito bida adji biadeba bara careba pananida idjaba adji necai bai sida dia pananida.

Paulo ba djabara carea Acora iwidida

³ Ma bara quira ne baƁa Acora bia Ɓaɗa abaria.

⁴⁻⁵ Acora iwidiba ma bara carea Ɓasida iwidibaria, bara idji be dea iƙasida ewarideba ita be dea bia Crito ɗe mada ma careba jaradia panla beara.

⁶ Ma naƙa wara cawa Ɓaa: Acora bara soɗe traju bia jawa oɗara biara o waya aba Jesucrito zebara. Maƙ ne idjia bara juma biya o erobaya.

⁷ Bia Ɓaa ma juma barane be mada wara arada cawabi ba de Acora idji biadeba bara ma sida careba Ɓaa idji be dea jaradia panamara.

⁸ Acora cawa Ɓaa ma Jesucrito quira waibe be juma bara bio quira ba.

⁹ Ma Acora iwidiba bara biara dji quira beɗamara, idjida biara cawamara idjaba sawa nibaɗa panla cawamara.

¹⁰ Ma bara bio cawadi cara biara ba idjaba Crito zebara idji quira cawadi cadjira ne beɗa, biɗe jarai sida ne beɗa.

¹¹ Ma iwidiba bara Jesucrito be ne juma jeɗa beɗamara, eberara Acora dji dromaara Ɓaɗa amara idjaba idjia bia beɗamara.

Ne juma Paulora Crito carea Ɓaa

¹² Djabara, ma bara bara cawabi quira Ɓaa ma preso Ɓara cadjira, aɗe careba Ɓaa eberara be dea bia Crito ɗe mada iƙamara.

¹³ Romane be mada boro de wagabada sora, dewara bida cawa panla ma Crito carea preso Ɓaɗa.

¹⁴ Ma carea zora djabara dadjira Boro Jesu be biara Acora be dea ne waya ne jara nina.

¹⁵ Wara ƁaƁa maƙ ume biɗe panla beara Crito ɗe mada jara nina ma cawara panla aɗi carea. Bariba ƁaƁa cricha biadeba jara nina.

¹⁶⁻¹⁷ Ma ara quira ne ba ma obada. Cawa panla Acora maƙ nama Ɓasida be dea bia Crito ɗe mada wara arada cawamara. Bariba ƁaƁa idjibe mada jara nina cawara be dea cricha panla beara. Cricha biadeba ma wara oɗa. Adjira cricha panla ma ƙa be ma preso Ɓara wetara sowaɗa.

¹⁸ Bariba maɗa sawa? Cricha biadeba wa cricha biɗe panla jara niba, Crito ɗe mada jara panla. Ma carea maƙ Ɓasida Ɓaa.

Idjaba Ɓasida bay.

* 1:1 Djabara wagabara. Capira be dea "pastores" o "ancianos" abada. Djabara carebaɗa. Capira be dea "diaconos" abada.

¹⁹ Bārāba Ācōrēa iwidi pan_Λ bē_rā idjaba Jesucritoba diada Jaureba careba _Λ bē_rā m_Λa cawa _Λ m_Λra nama_Λba bia ēd_rāida.

²⁰ Crito carea m_Λra ni ma_rī bida pera quīrīāē _ΛΛa, āteb_Λr_Λ idjidebemada bedeai carea sozarra _Λ quīrīā _ΛΛa. Māwā m_Λa jūmarāa Critora dji dromaara _Λda cawabiya ewariza o _Λbari quīrīāca. Zocai beib_Λr_Λ wa beadib_Λr_Λ, m_Λa quīrīā _ΛΛa jūmarāba m_Λneba cawa_rida Critora dji dromaara _Λda.

²¹ M_Λmaarā zocai _Λde ababe Crito carea _Λaida _ΛΛa, barib_Λr_Λ beuib_Λr_Λ biara _Λaya.

²² M_Λ zocai _Λde Critodebemada poya jaradia _Λaya. Ma_Λ carea m_Λa adua _ΛΛa sāvā quīrīā _ΛΛa, zocai _Λaida wa beuida.

²³ Zarea _ΛΛa jaraida ma_Λ umēbemarā sā_Λg_Λda biara _ΛΛa. M_Λmaarā biara _ΛΛa beuida Crito ume _Λai carea.

²⁴ Barib_Λr_Λ bārā carea biara _ΛΛa m_Λra zocai _Λaida.

²⁵ Ma_Λ bē_rā cawa _ΛΛa bārā carebai carea m_Λra wa_ridibida zocai _Λaida idjaba waya bārā ume ā_Λba _Λaida. Māwā bārāba Critora biara ījā pan_Λneba _Λsrida panania.

²⁶ Jesucritoba m_Λra wayacusa bārāmaa edeb_Λr_Λde bārāra idji carea biara _Λsridadapeda bia jaradia.

²⁷ Jipa nībadadua bedeā bia Critodebemaba jara _ΛΛa quīrīāca. Māwāra m_Λa bārāda ac_Λde wāib_Λr_Λ, wa bārā ume _Λēne bārānebemada ūrīb_Λr_Λ, cawaya bārāba abari crīchadeba ā_Λba bio ījā pan_Λda idjaba ā_Λba bio traja pan_Λda ma_Λ bedeā biada cawabidi carea.

²⁸ Bārā ume dji quīrīra ni ma_rī bida wayarānadua. Ma_Λba cawabiya Ācōrēba ādjirāra biē _Λaida, barib_Λr_Λ bārāra ēd_rā _Λaida. Ma_Λg_Λra Ācōrēba jūma o _ΛΛa.

²⁹ Ācōrēba bārāra edaē basīa ababe Crito ījā pananamārēā, āteb_Λr_Λ edasia Crito carea bia mīgadamārēā.

³⁰ Bārāba unusidaa m_Λra bia mīga _ΛΛa idjaba idi ūrī pan_Λa wa_ridibida mīga _ΛΛa.† Ara ma_Λ quīrīāca bārā sida bia mīga pan_Λa.

2

Ācōrēba Crito jūmarā cāyābara dji dromaara _Λada

¹⁻² Critoba bārā crīchara careba _ΛΛa bē_rā, idji quīrīāba bārā sora biabi _ΛΛa bē_rā, Ācōrē Jaureba bārā ume _ΛΛa bē_rā, idjia bārāra quīrīā _ΛΛa bē_rā, idjaba quīrīā djuburia _ΛΛa bē_rā m_Λra nāvā bio _Λsridadadua: abari crīchada erobeadadua, dji quīrīā pananadua, idjaba abari crīchadeba jūma odadua.

³ Djārā cāyābara biara beada crīcha pan_Λneba ni cārē sida orānadua. Idjaba orānadua ababe bādji iteb_Λr_Λ bia beadi carea. Āteb_Λr_Λ crīchadadua dewararāda bārā cāyābara biara beada.

⁴ Ara bādji_Λ bia beadi carea jar_Λrānadua, āteb_Λr_Λ jar_Λdadua djārā sida bia beadamārēā.

⁵ Jesucritoba crīcha _Λada quīrīāca crīchadadua:

⁶ Idjira Ācōrēmīna Ācōrēca _Λaida crīchaca basīa.

⁷ Āteb_Λr_Λ idji badada idu _Λsia nezoca bai carea. Ma_Λbe dadjirā quīrīāca na_Λ djarade _Λsia.

⁸ Ma_Λbe edaara _Λsia. Ācōrēba beuida _ΛΛada aside idjia ījā osia. Crude bia mīga beuimīna ījā osia.

⁹ Ma_Λ carea bajāne Ācōrēba idjira dji dromaara _Λsia. Idjira jūmarā Boroda _Λsia.*

¹⁰ Māwā jūma bajāne beara, na_Λ ējūāne beara, beudarā panabadama beara sida Jesu quīrīpita chīrāborode cobeadia.

¹¹ Ma_Λne jūmarāba ebu_rda jaradia Jesucritora jūmarā Boroda idjaba jūmarāda dadjirā Zeza Ācōrēa bia bedeadia.

Djabarā na_Λ ējūāne sāvā beadida pan_Λ

¹² M_Λ djabarā, m_Λ bārā ume badadeba _Λtaa Ācōrē be_rāra ījā o pan_Λa. Idi m_Λra bārā ume _Λēmīna Ācōrē bio waya pan_Λneba ījā o pananadua idjia bārāra ēd_rā edada bē_rā.

¹³ Ācōrēb_Λr_Λ bārāra careba _ΛΛa idjia quīrīā _ΛΛa o pananamārēā idjaba māwā o quīrīā beadamārēā.

¹⁴ Idarradaēne, caicayadaēne jūma odadua.

¹⁵ Māwā bārāra biē jaradi neē beadia idjaba jipa beadia. Ēberāra bio cadjirua obada tāēna pan_Λmīna cadjirua neē beadadua. Ācōrē warrarā bē_rā ādjirā tāēna chīdau udjizua bea quīrīāca pan_Λa.

¹⁶ Bedea zocai baidebemada ādjirāa ebu_rda cawabi pananadua. Māwā Crito zeb_Λr_Λde m_Λra bārā carea _Λsridaya. Ma_Λne m_Λa cawaya mādji quīrīābe nībaē basida idjaba mādji quīrīābe trajaē basida.

† 1:30 Hecho 16:11-40. * 2:9 Griego be_rāra nāvā _ΛΛa: "Ācōrēba idjia dji dromaara _ΛΛa trāda diasia."

¹⁷ Dārāéne m̄lra Crito carea beadisicada. Māwā uva ba Ācōrēa wea diada quīrāca baya. Idjaba bārāba Crito ĩjā panlra animarā Ācōrēa babue diada quīrāca b̄la.† Mał carea m̄lra bārā ume bio b̄l̄srīda b̄la.

¹⁸ Ara mał quīrāca bārā sida m̄l ume ābaa b̄l̄srīda beadida panla.

Timoteo idjaba Epaprodito

¹⁹ Dadjirā Boro Jesuba quīrāsira m̄la Timoteoda isabe bārāmaa wābiya. Māwā idji wayacusa m̄lmaa zeb̄l̄ade m̄l sida b̄l̄srīda baya bārā sāwā duanlada cawai b̄ērā.

²⁰ Nama m̄l ume idji quīrāca b̄lada dewara neēa. Idjia bārāra wārāda careba quīrā b̄la.

²¹ Jūmarāba ara ādji bia beadida jal̄l̄badaa Jesucritoba quīrā b̄l̄ jal̄l̄di cāyābara.

²² Barib̄l̄l̄a bārāba cawa panla Timoteoba biada obarida. Warraba idji zeza carebabari quīrāca idjia beada bia Critodebemada careba jaradia b̄la.

²³ M̄l sāwā odida cawasira Timoteora bārāmaa diabueida crīcha b̄la.

²⁴ Barib̄l̄l̄a crīcha b̄la dadjirā Boroba m̄lra carebaida dārāéne m̄l sida bārāmaa wāmārēā.

²⁵ Bārāba djaba Epaproditoda m̄l carebamārēā diabuesidaa. Idjia m̄l ume abarica Ācōrē bedeera jaradia b̄la sordao djō b̄l̄ quīrāca. Nawena m̄la idjira jēda wābiya.

²⁶ Idjia bārāra wārāda unu quīrā b̄la. Idjira bio sopua b̄la, bārāba idji cacua biē b̄lada ūrīsīdade sopuasida b̄ērā.

²⁷ Wārāda idjira cacua biē basia. Berara beusia. Barib̄l̄l̄a Ācōrēba idjira quīrā djuburi-asia. Ababe idjida quīrā djuburiaē basia, āteb̄l̄l̄a m̄l sida quīrā djuburiasia wetara sopuarāmārēā.

²⁸ Mał b̄ērā m̄la idjira isabe jēda wābi quīrā b̄la bārāba idji unub̄l̄ade wayacusa b̄l̄srīdadamārēā. Māwā m̄lra bārā carea mācua sopua baēa.

²⁹ Idjira bio b̄l̄srīda edadadua dadjirā Boro Jesucritode b̄ērā. Idjida, djabarā idji quīrāca b̄ea sida bia wayadadua.

³⁰ Critoba obi b̄l̄ carea idjira berara beusia. Bārāba jāmal̄ba m̄l carea poya odaē panlada idjia beui adua osia.

3

Aba Critodra ēp̄ēnida panl

¹ Mał awara djabarā, dadjirā Boro Jesudeba b̄l̄srīda beadadua. M̄la nał̄l̄a bedeera naēna b̄l̄damīna sēcaa abarida wayacusa b̄l̄i carea. Māwā bārāra cadjiruadebemada waga baya.

² Ēberārā usa quīrāca beadebemada quīrācuidadua ādjia obadara biē b̄l̄ b̄ērā. Ādjia jaradiabadaa umaquīrā cacuada wēāgoīda panlada Ācōrē ēberārā beadi carea.

³ Barib̄l̄l̄a dadjirādr̄l̄ dji wārā wēāgopedadarā.* Dadjirāb̄l̄l̄a Ācōrē Jauredeba idjia bia bedeabadaa. Idjaba Jesucritoba dadjirā carea odara bia jarabadaa. Dadjia nał̄ djarade o panl carea Ācōrēba jipa unuida crīchadacaa.

⁴ M̄la nał̄ djarade bia oda carea māwā crīcha baida b̄amīna māwā crīchacaa. Wārāda bariduaba idjia o b̄l̄ carea Ācōrēba jipa unuida crīcha b̄ab̄l̄l̄a, idji cāyābara m̄lab̄l̄l̄a biara māwā crīcha baida b̄la.

⁵ M̄l topedadacarea ocho ewari b̄l̄de m̄lra cacua wēāgosidaa. M̄lra israelerānebema, Benjamīl̄neba yōnaa. M̄l̄da, m̄l djibarirā sida hebreorā araa. Pariseo b̄ērā m̄la judiorā leyra quīrācuitaara ĩjā obadjia.

⁶ Mał ley bio ēp̄ē b̄ada b̄ērā Crito ĩjā beara biē oi carea ēp̄ēbadjia. Judiorā leyra jūma ĩjā o b̄ada b̄ērā ni ab̄al̄ba poya jaradaca basia m̄lra jipaē b̄lada.

⁷ Barib̄l̄l̄a Critoda ĩjā b̄l̄ b̄ērā ne jūma m̄la bia unu b̄adara idira bia unucaa.

⁸⁻⁹ Wārāda m̄l Boro Jesucrito cawaida ne jūma cāyābara biara b̄la. M̄la crīcha b̄adara idji carea jūma igarasia. Jūma mał̄l̄ra nejarrā quīrāca unusia Crito cawai carea idjaba idji ume bai carea. M̄a crīchacaa Ācōrēba Moisea diada leydeba m̄lra idji quīrāpita jipa b̄lada. Āteb̄l̄l̄a cawa b̄la Crito ĩjā b̄l̄ carea Ācōrēba m̄lra jipa unu b̄lada.

¹⁰ M̄la Critoda biara cawa quīrā b̄la. Idjira Ācōrē l̄b̄l̄adeba l̄rēbasia. M̄lra ara mał̄ l̄b̄l̄adeba idji ume n̄iba quīrā b̄la. Mał̄ b̄ērā idji bia m̄gada quīrāca m̄lra m̄ga quīrā b̄la, idjaba idji beuda quīrāca beu quīrā b̄la.

¹¹ Māwā quīrā b̄la Ācōrēba m̄lra l̄rēbabi b̄ērā.

¹² M̄la jaraē b̄la m̄lra abeda māwā b̄lada. Idjaba jaraē b̄la m̄lra abeda jipa b̄lada. Barib̄l̄l̄a māwā bai carea m̄lra nocodaa wā Jesucritoba m̄lra mał̄ carea edada b̄ērā.

† 2:17 Levitico 23:18. * 3:3 Dji wārā wēāgopedadarā. Mał̄ bedeaba jara b̄la dadjirāra Ācōrē puruda. Naēna israelerāba jūma ādji umaquīrā cacuarā wēāgobadjidaa cawabidi carea ādjirāra Ācōrē puruda.

¹³ Djabarā, māa jaraē ʔaa māra wārāda māwā ʔada baribara māa naāda o ʔaa: māa naēna o badara quīrādoapeḏa biara Crito quīrāca ʔai carea nocōḏaa wāa.

¹⁴ Idji quīrāca ʔai carea nāa, Ācōrēba māra māwā ʔamārēā Jesucritodeba trāna bērā.

¹⁵ Jūma dadjirā Crito bio cawa ʔeaba maʔ quīrāca crīchaḏida panāa. Bārāba quīrā awara crīcha panābala, sāwā crīchaḏida panāda Ācōrēba ebuda cawabiya.

¹⁶ Baribara dadjirāba cawapeḏadara jūma iḡā oḏida panāa.

¹⁷ Djabarā, mā quīrāca beadedua. Bārā tāēna nībasidaḏe daiba unubisidaa sāwā beadida panāda. Djabarā māwā beada ēpē pananadua.

¹⁸ Māa naāda ʔarima zocārā bārāa jarasia idjaba iḡā ʔaba wayacusa jaraya: zocārā ēberārāba ādjia o panāneba unubibadaa Crito crude beudaḏebema beḏeara quīrānacada.

¹⁹ Maʔ bērā beubadaḏe Ācōrēba ādjirāra jūma biē ʔaya. Ādji cacuaba quīrā ʔadra ādji ācōrēa.† Mīā pera o pananebemada bia beḏeabadaa. Ababe naʔ ējūānebemada crīchabadaa.

²⁰ Baribara dadjirāra bajānebema. Dadjirā Ēdra Edabarira mamaʔba zeida iḡā panāa. Idjira dadjirā Boro Jesucrito.

²¹ Idji zeḏaraḏe dadjirā cacua beuida ʔara quīrā awara oya. Maʔne idji cacua quīrāca bio biya ʔeya. Idji ʔbaḏeaba māwā oya. Maʔ ʔbaḏeaba idjia ne jūmada poyaya.

4

¹ Maʔ carea mā djabarā, māa jarada quīrāca dadjirā Boro Jesucritora bio iḡā pananadua. Māa bārāra bio quīrā ʔaa idjaba unu quīrā ʔaa. Bārā carea māra bio ʔasrida ʔaa. Bārāra mā ʔasridaa.*

Pauloba djabarā obida

² Māa djabawērā Evodiaa, djabawērā Sintiquea bida beḏea djuburiaya ibiadamārēā dadjirā Boro Jesucrito ume panā bērā.

³ Djaba, mā ume Ācōrē traju obari, māa ʔaa iwidia maʔ djabawērā carebamārēā. Ādjida, Clemente, waabemarā sida mā ume bio trajasidaa beḏea bia Critodebemada cawabiḏi carea. Jūma ādjirā trāra Ācōrēba idji zocai baidebema cartade ʔa erōʔaa.

⁴ Dadjirā Boro Jesucrito ume panā bērā ewariza ʔasrida beadedua. Māa wayacusa jaraya: iʔasrida beadedua!

⁵ Bārāra ēberā biada jūmarāa unubidada. Dadjirā Boro Jesucrito zei ewarira caita ʔaa.

⁶ Baridua carea jūmawāyā crīcharānada, ātebala Ācōrēa iwididada, idjia beḏea djuburiadada, idjaba ne jūma carea bia ʔada adada.

⁷ Maʔba Ācōrēba bārā sora, bārā crīcha sida necai ʔaya Jesucrito ume panā bērā. Maʔ necai ʔaira ēberārāba āduba poya cawadaēa.

⁸ Maʔ awara djabarā, jūma wārānebemada, ne jūma dadjia bia unubadaḏebemada, jūma jira ʔaḏebemada, jūma cadjirua neḏ ʔaḏebemada, jūmarāba quīrābadadebemada, jūma bia trā ʔaga ʔaḏebemada, ne jūma biadebemada, ne jūma dadjia bia jarabadaḏebema sida crīcha pananadua.

⁹ Māa jaradiadara, bārāba māneba cawapeḏadara, māneba ūrpedadara, unupedada sida jūma o pananadua. Maʔne Ācōrēra bārā ume ʔaya idjaba bārāra necai ʔaya.

Djabarāba ne diabueḏada carea Pauloba bia ʔada ada

¹⁰ Dadjirā Boro Jesucritodeba māra bio ʔasrida ʔaa, bārāba mā crīcha panāneba wayacusa ne diabuesida bērā. Maʔgala bārāba naēna o quīrā pananamīna poya oḏaḏe basia.

¹¹ Māwā jaraē ʔaa māra ne neḏ ʔa bērā. Māa cawasia sāwābala necai ʔaida ara mādjia erōʔaa.

¹² Ne neḏ ʔaḏe idjaba aduba erōʔaḏe sāwā ʔaida cawa ʔaa. Māa cawasia bariduade sāwā necai ʔaida, jāwūā ʔaḏe idjaba jarra ʔaḏe, aduba erōʔaḏe idjaba ne neḏ ʔaḏe bida.

¹³ Critodeba jūma poya oya idjia māa ʔbaḏa dia ʔa bērā.

¹⁴ Baribara māa bārāa bia ʔada aya, mā bia mīga ʔaḏe carebapeḏada bērā. Wārāda bārāba bia osidaa.

¹⁵ Djabarā Pilipodebema, bārāba cawa panāa beḏea bia Critodebemada naārā iḡasidaḏe mā sāwānada. Macedonia druadeba dewara druadaa jaradiade wāsida djabarā dewara puruḏebemarāba māa ne diabueḏaḏe basia. Ababe bārābala māa ne diabuesidaa.†

¹⁶ Mā Tesalonica puruḏe ʔasida bārāba ʔarima zocārā ne diabuesidaa carebadi carea.

¹⁷ Māa iwidie ʔaa bārāba ne diabueḏamārēā, ātebala quīrā ʔaa bia o panā carea Ācōrēba bārāra biara carebaida.

† 3:19 Ādji cacuaba quīrā ʔadra ādji ācōrēa. Griego beḏeade nāwā ʔa ʔaa: “Ādji bidra ādji ācōrēa.”

* 4:1 Bārāra mā

ʔasridaa. Griego beḏeade nāwā ʔa ʔaa: “Bārāra mā borobarāa.” † 4:15 Hecho 18:5.

¹⁸ Ne jūma bārāba djaba Epaprodito ume diabuepedadara māa edasia. Maḷ bēṛā aduba erobḷa. Maḷgḷba māra bia bayā. Bārāba diabuepedadara quera tūāpa Ācōrēa diaḍa quīrāca ḷa. Maḷra Ācōrēba bia unu ḷa.

¹⁹ Wārāda jūma bārāba neē panḷa mā Ācōrēba ne jūma erobḷadebemada Jesucritodeba diaya.

²⁰ Maḷ bēṛā ewariza dadjirā Zeza Ācōrēa bia bedeadida panḷa. Bia ḷa māwā ḷaida.

Pauloba jīrūare ḷaḍa

²¹ Jūma Ācōrē ēberārā Jesucrito ume bea jaradadua māa quīrīā ḷaḍa ādjirāra bia duananida. Djabarā mā ume panḷ bida quīrīā panḷa bārāra bia duananida.

²² Jūma Ācōrē ēberārā namabemarāba quīrīā panḷa bārāra bia duananida. Djabarā Romanebema boro itea traja panḷa biara māwā jara panḷa.

²³ Māa quīrīā ḷa dadjirā Boro Jesucritoba idji biadeba bārāra careba ḷaida.‡

‡ 4:23 Griego bedeadē ἄχαγα cartade naḷ sida bḷa: "Bia ḷa māwā ḷaida."

COLOSA CARTA PAULOBA ƁAƁA DJABARĀ COLOSA PURUDEBEMA ITEA

Poa 60are Paulo preso baside naļ cartada Ɓasia. Carta Pilemoļ itea diabueside naļ carta sida Romaneba diabuesica Ɓaa. Djabarā Colosade beaba, Laodiceade bea biða leðamārēā diabuesia (4:16).

Paulora Colosadaa wāca basia (2:1). Epaproba naārā beða bia Jesucritodebemada jarade wāsia (1:5-7). Djabarā Colosade, Laodiceade, Hierapolide bearāa jaradia babadjia (4:12-13). Maļgarā purura abari druade panasidaa.

Eaproro baside ʌcarʌba crīcha āi beada ēpē panesidaa. ʌcarʌba Ācōrēa bia beedeadi cāyābara bajānebema nezocarāa bia beðeabadjidaa. Dewararāba jarabadjidaa abaʌba ādji leyda ēpēibarʌ cadjiruada oēda. Maļ carea Epaproba Pauloa jarade wāsia. Pauloeba naļ cartara Ɓasia djabarāba sewara ijārānamārēā idjaba Jesucritora dji dromaara Ɓada cawadamārēā (1:15-23; 2:6-23). Maļ awara Pauloeba naļ cartade Ɓasia djabarā carebai carea jaradia basida (1:24ðeba aba 2:5ðeaa). Maļare Ɓasia djabarāra sāwā nībaðida panla (3:1neba aba 4:6ðeaa). Djabarā itea jirūare Ɓaðada 4:7-18ðe Ɓaa.

Naļ cartade Pauloeba naārā Ɓada

¹ Māra Pauloa. Ācōrēba quīriāna bērā māra Jesucritoba diabuedaa. Dadjirā djaba Timoteora mļ ume Ɓaa.

² Māa naļ cartara Ɓabʌrʌa Ācōrē ēberārā Jesucrito ijā Ɓea Colosa purudebema itea. Daiba quīriā panla dadjirā Zeza Ācōrēba idji biadeba bārāra careba Ɓaida, necai Ɓai sida dia Ɓaida.*

Djabarā carea Pauloeba Ācōrēa iwidiða

³ Dadjirā Boro Jesucrito Zeza Ācōrēa iwidiðadaza daiba bārā carea bia Ɓaada abadaa.

⁴ Daiba ūri panla bārāba Jesucritora ijā panla idjaba jūma Ācōrē ēberārāra bio quīriā panla.

⁵⁻⁶ Bārāra māwā panla, cawa panl bērā Ācōrēba bārā itea nebiada bajāne waga eroblaða. Maļgara bārāba naēna ūriðidaa wārā beða Jesucritodebemada bārāma jūside. Maļ beðeara jūma druaza warī wā idjaba zau Ɓaa bārāma zau Ɓa quīrāca. Bārāba maļ beða naārā ūriðidade Ācōrēba idji biadeba bārāra wārāda ēdra edaida bio cawasidaa. Maļ ewarideba ʌtaa maļ beðeara bārāma bio zau Ɓaa.

⁷ Maļ beðeara djaba Epaproba bārāa cawabisia. Idjira daiba wārāda quīriā panla. Dai ume abarida o Ɓaa. Idjira Crito nezocaa. Bārā carebai carea ne jūmane jipa obaria.†

⁸ Idjia daia jarasia bārāra Ācōrē Jaureðeba wārāda dji quīriā panla.

⁹ Māwā ūripeðadeðeba ʌtaa daiba bārā carea ewariza Ācōrēa iwidi panla idjia obi quīriā Ɓara bārāa jūma cawabimārēā idjaba crīcha cawaada, necawaa sida idji Jaureðeba jūma diamārēā.

¹⁰ Māwā bārāra poya jipa nībaðia dadjirā Boroba quīriā Ɓa quīrāca idjaba ne jūmane idjia bārāra bia unuya. Wārāda bārāba ne jūma bia o panlaneba nejō bia zau Ɓa quīrāca duanania idjaba Ācōrēra biara cawa wānia.

¹¹ Daiba Ācōrēa iwidi panla idji ʌba waiʌba Ɓaðeba bārāra zarea Ɓamārēā. Maļba bārā bia mīga panla, bārā biē o panl sida bia droaða.

¹² Māwā Ɓasrida dadjirā Zeza Ācōrēa bia Ɓaada adia. Bārāra jūma idji ēberārā ume bia Ɓasia idjia erobdebemada bajāne edadamārēā.

¹³ Ācōrēba dadjirāra diauru ʌwaedabemada ēdra edapeða Ɓasia idji Warra quīriā Ɓaba pe erobamārēā.

¹⁴ Idji Warradeba Ācōrēba dadjirāra cadjiruðebemada ēdra edasia.‡ Dadjirāba cadjirua opeðara jūma quīrādoasia.

Critora ne jūma cāyābara dji dromaara Ɓaa

¹⁵ Dadjia ununaca Ācōrēra Jesucritodeba unubadaa. Idjidra Ācōrē Warra iwina bērā ne jūma Ācōrēba oða Boroa.

* **1:2** *Dadjirā Zeza Ācōrēba.* Griego beðeade ʌcaʌa cartade Ɓa Ɓaa: “Dadjirā Zeza Ācōrēba, dadjirā Boro Jesucrito biða.”

† **1:7** *Bārā carebai carea.* Griego beðeade ʌcaʌa cartade Ɓa Ɓaa: “Dai carebai carea.” ‡ **1:14** *Ēdra edasia.* Griego beðeade ʌcaʌa cartade Ɓa Ɓaa: “Ēdra edasia idji oadeba.”

¹⁶ Idjideba Ācōrēba ne jūmada osia. Bajāne beada, naļ ējūāne beada, dadjia unubadada, dadjia ununaca sida jūma osia.

Jūma ununaca bororāda, dji dromarāda, dji l̄ba bea sida osia. Ācōrēba ne jūmada Critodeba osia idjaba Crito itea osia.

¹⁷ Ne jūma oi naēna Critoda basia. Ne jūmada idjideba beaa.

¹⁸ Critora idji ēberārā boroa. Idjideba ādjirāra beaa. Idjida ewariza zocai bai carea naārā l̄rēbasia. Maļ bērā ne jūma cāyābara dji dromaara b̄la.

¹⁹ Ācōrēba quīrīāsia Critora ara idji quīrāca b̄aida.

²⁰ Idjaba quīrīāsia Critodeba ne jūma bajānebemada, naļ ējūānebema sida idji ume bia beadamārēā.

Maļ bērā Crito cruđe oa erozoađebeba idji ume necai b̄asia.

²¹ Cadjirua o pananeba bārāda naēna Ācōrēnebemada j̄iga beasia idjaba biē crīcha pananeba Ācōrē ume dji quīrūda beasia.

²² Baribara Crito beudađebeba Ācōrēba bārāra idji ume bia b̄asia idji quīrāpita cadjirua neē, biē jaradi neē beadamārēā.

²³ Maļ bērā Crito bio j̄ā pananeba zarea beadida panla. Bedea bia Critodebema bārāba ūrīpedadara igaradiē panla, ātebala Ācōrēba diai jarađada j̄ā pananida panla. Maļ bedea biara jūma naļ ējūāne jaradia panla. Ara maļ bedeada m̄la b̄ida jaradia b̄la.

Pauloba djabarā carebai carea jaradia bada

²⁴ Idira m̄la bārā carebai carea bia m̄iga b̄amīna b̄asrida b̄la. Idjaba Crito carea wadibida wetara bia m̄igaida b̄la bērā bia m̄iga n̄baya jūma idji ēberārā carebai carea.

²⁵ Ācōrēba m̄ra idji ēberārā nezocada b̄asia. Maļ bērā idji bedeara jūma daucha bārāa jaradia b̄la.

²⁶ Maļ bedeara drōā naēnabema ewaride Ācōrēba cawabiē basia, baribara idira idji ēberārāa cawabisia.

²⁷ Maļ bedea bia quiru cawabiē bađara idjiderā dji judiorāēa b̄ida cawabisia. Maļ cawabiē bađara naļgla: Critora bārā sođe b̄la. Idjideba cawa panla idji bia quirudebemada edadida.

²⁸ Jūma crīcha cawaađebeba daiba Critodebemada jūmarāa jaradia panla j̄ipa n̄badamārēā. Māwā daiba jūmarāda Critodeba ne jūmane j̄ipa panla Ācōrēa unubidia.

²⁹ Maļ carea m̄ra n̄nāūē traja b̄la Critoba idji l̄bala wai b̄ala dia b̄ađebeba.

2

¹ M̄la quīrīā b̄la bārāba nałda cawaadı: m̄ra bio traja b̄la bārā Colosađebeba bārāda, djabarā Laodicea purudebemada, jūma djabarā m̄l ununaca sida carebai carea.

² M̄la quīrīā b̄la jūmarāda sođebeba zarea beadida, quīrīāneba ābaa bia duananida, idjaba wārā crīcha cawaa eropananeba bia duananida. Māwābala Ācōrēba naēna cawabiē bađara cawadia. Małra Critoa.

³ Idjabara Ācōrē necawaada, crīcha cawaa sida poya diaya. Maļ necawaara, crīcha cawaa sida bio bia panla.

⁴ Jūma małgla m̄la jara b̄la ni abałba sewa jaradia pananeba bārāra cūrūgarānamārēā.

⁵ M̄ra bārā ume b̄amīna crīchađebeba bārā ume b̄la. M̄la cawa b̄la bārāra ābaa bia duanada idjaba Critora bio j̄ā panla. Maļ carea b̄asrida b̄la.

Zocai bai djiwidi Critodeba eropanla

⁶ Bārāba dadjirā Boro Jesucritora j̄āpedada bērā idjideba n̄badadua.

⁷ Idjideba zarea pananadua bio carra jida panl quīrāca, de baubawa b̄l quīrāca. Idjira bio j̄ā pananadua djabarāba jardiapedada quīrāca. Maļ awara ewariza Ācōrēa bia b̄lada adadua.

⁸ Quīrācuita beadadua ni abałba bārāra cūrūgarānamārēā dadji carebaca wārāē crīchadeba. Jūma małgla drōā naēnabema crīchaa, naļ ējūānebema crīchaa. Bedea Critodebemaēa.

⁹ Critora naļ djarade basimīna wārāda Ācōrē basía.

¹⁰ Bārāra Crito ēberārā bērā idjideba ne jūmada eropanla Ācōrē ume bia beadi carea. Idjidra jūma dadjia ununaca dji droma bea Boroa.

¹¹ Bārāra idji ēberārā bērā cacua wēāgopedada quīrāca panla. Baribara małgla jawaba ođāēa. Ātebala jara b̄la bārāra naļ djaraba cadjirua o quīrīā b̄ađebeba ēdrasidada. Małgla cacua wēāgoda Critobara osia.

¹² Ācōrēba idji l̄bađebeba Critora l̄rēbabisia. Bārāba Ācōrēra māwā l̄bala b̄lada j̄āpedada bērā borocuesidade unubisidaa Crito ume jousidada idjaba Ācōrēba bārāra idji ume l̄rēbabisia.

13-14 Naēna cadjirua o pananeba bārāra beu beasia. Mañne nañ djaraba cadjirua o quĩrĩã ßara ēpēbadjidaa. * Baribara Ācōrēba bārāra Crito ume zocai ßasia. Wārāda cadjirua o pananeba carea dadjirāba Ācōrēba ne diai bara panasidaa. Ācōrē leyde ßa ßaa dadjirāra beudida panada. Baribara Crito crude beuside Ācōrēba mañ diai bara pananara jūma jōbisia. Jūma dadjia cadjirua opedadara idjia quĩrādoasia.

15 Crito crude beuside Ācōrēba jūma dadjia ununaca dji droma beara poyasia. Māwā poyadara idjia jūmarāa cawabisia.

16 Mañ bērā bārāba cobada carea, dobada carea bida ēberārāba biē jaradibara, ādji bedeara ĩjārānada. Bārāba ewari droma wagadaca carea, jedeco djiwidi wagadaca carea, anāubada ewari wagadaca carea bida ādjirāba biē jaradibara, ĩjārānada.

17 Jūma mañgaba Ācōrēba oidebemada jarijaria unubi ßasia. Baribara Ācōrēba oi jaradara Critodeba jūma osia.

18 Mañ carea abalaba bārāba nebiada bajāne edadaēana adibara, ĩjārānada.† Māwā bedeadadara djārā cāyābara edaara bea quĩrāca nībabadamīna dji dromarāda crīchabadaa. Ādjirāba bajānebema nezocarāa bia bedeadadaa. Cāimocara quĩrāca unupedadada biara jaradiabadaa. Baribara ara ādji crīchadeba māwā jaradiabadaa idjaba māwā crīcha pananeba djārā cāyābara biara beada crīchabadaa.

19 Ādjirāra dadjirā Boro Crito ume panāēa. Baribara Crito ēberārāba idjideba ne jūmada eropanana idji ume ābaa bia panani carea. Idjideba dadjirāra waribadaa Ācōrēba waribi ßa quĩrāca.

20 Bārāra Crito ume ābaa beusida bērā nañ ējūānebema crīchara ēpēniē panāa. Mañda ĩcārē cārēā wađibida mañ crīchara ēpē panā nañ ējūānebe marāba ēpēbada quĩrāca?

21 Nāwā jarabadaa: "Jālgara tārānada, jari ßara corānada, jidarānada."

22 Jūma mañra nañ ējūānebema crīchaa. Mañ crīcha beara ēpēniē panāa jūma dadjia copedadara, dopedada sida jōbari bērā.

23 Wārāda mañ crīcha ēpē beara ne cawa beaca beaa. Ādjia jarabadaa ara dadjiduba ne obi pananeba Ācōrēba poya bia ēpēnida, djārā cāyābara edaara nībadida panada, idjaba ara daduba puadeba bia mīga beadida panada. Baribara jūma mañgaba dadji cacuaba cadjirua o quĩrĩã ßara jōbicaa.

3

Bajānebemada jaradida panāa

1 Bārāra Crito ume lrēbapedada bērā bajānebemada jara pananada. Mama Critora Ācōrē jawa araare chūmāa.

2 Bajānebemada crīcha pananada. Nañ ējūānebemada crīcharānada.

3 Bārāra Crito ume beupedada bērā idji ume zocai panāa. Mañ zocai baidebemada ēberārāba cawadaca. Baribara Critora Ācōrē ume zocai ßa bērā, bārā sida Ācōrē ume zocai panāa.

4 Bārāba Critodeba zocai ßaira eropanana. * Ara idjida waya unubibara de bārāra idji ume panania. Mañne idji quĩrāca quĩrāwārēa panania.

Critodeba dadjirā djiwidiada panena

5 Mañ bērā jūma nañ ējūānebema crīcha bārā sode ßara igaradada. Auđua nībarānada, mīa perada orānada, bārā cacuaba cadjirua o awua ßara orānada, crīcha cadjiruara ēpērānada, idjaba ne awua bearānada. Ne awua ßaba Ācōrē cāyābara mañda biara ēpēbari bērā jawaba oda ācōrē ēpē ßa quĩrāca ßaa.

6 Jūma mañ cadjirua carea Ācōrēba idji ĩjāē beara cawa oya.†

7 Bārā sida naēna māwā nībabadjidaa.

8 Jāñbe bārā sodeba quĩrūbadara, quēguea bedeadadara, djārā biē obadara, djārā biē jarabadara, beada cadjirua jarabada sida jūma igaradada.

9 Djārā sewa orānada. Bārāra naēna cadjiruade pananada ēdrasidaa. Bārāba cadjirua obadapedadara idu ßasidaa.

10 Wua djiwidi jaba quĩrāca bārāra djiwidida panesidaa. Ācōrēba māwā osia. Mañ awara bārāra biara o wāa idji quĩrāca beadamārēa idjaba idjida biara cawadamārēa.

* 2:13-14 Nañ djaraba cadjirua o quĩrĩã ßara ēpēbadjidaa. Griego bedeadē ßa ßaa: "Cacua wēāgoē pananeba." † 2:18 Bārāba nebiada bajāne edaēana adibara. Griego bedeadē mañba idjaba jara ßaa: "Abalaba bārāda dji biaēana adibara."

* 3:4 Bārāba. Griego bedeadē ßa cartade ßa ßaa: "Dadjirāba." † 3:6 Idji ĩjāē beara. Griego bedeadē ßa cartade mañra neēa.

¹¹ Ācōrēba māwā oda bērā idji quīrāpita griegora judio ume abaria. Cacia wēāgo beara cacua wēāgoē bea ume abaria. Drua āibemada, ne adua ʘʘ ēberāda, nezocada, nezocaē sida abaria. Critoda dji biara ʘʘʘ. Idjira jūmarā sode ʘʘʘ.

¹² Ācōrēba bārāra quīrīāneba edasia idji itea bia beadamārēā. Maʘ bērā djārāra quīrā djuburia beadadua. Ēberā biada beadadua. Bārāra djārā cāyābara biara beada crīcharānadua. Jūmarā ume crīcha biadeba beadadua. Ne jūmane droadadua.

¹³ Jūmarā ume droa cawa beadadua. Abaʘba biē osira maʘ biē odara quīrādoadadua. Bārāba biē opedadara dadjirā Boroba quīrādoada quīrāca bārā bida quīrādoadadua.

¹⁴ Maʘ awara biara jūmarā ume dji quīrīā duananadua. Māwā bārāra jūmarā ume ābaa bia duanania.

¹⁵ Bārāra cacua aba ʘʘ quīrāca panʘ bērā Ācōrēba bārāra trʘsia ābaa necai duananamārēā. Critoba necai baira bārā sode dia ʘʘʘ.† Maʘba cawabiya cārēda odida panʘda. Maʘneba beadadua. Idjaba Ācōrēa bia ʘʘada adadua.

¹⁶ Bedea Critodebemara bārā sode erobeadadua. Jūma Ācōrē necawaadeba dji jara-diadadua idjaba dji carebadadua biara iʘāni carea. Ācōrē Bedeade ʘʘ trʘʘbida, djabarāba trʘʘbadada, Ācōrē Jaureba trʘʘbi ʘʘ sida Ācōrēa trʘʘnadua. Sodeba bia jara panʘneba trʘʘnadua.

¹⁷ Bārā bedeabʘdade, ne obʘdade bida jūma odadua dadjirā Boro Jesuba quīrīā ʘʘ quīrāca. Idjideba dadjirā Zeza Ācōrēa bia ʘʘada adadua.

Djabarā ādji ēberārā ume sāwā beadida panʘ

¹⁸ Wērā quima bara bea, bārā quimaba jara ʘʘʘʘ iʘā odadua. Dadjirā Boro Jesu ume panʘ bērā māwā odida panʘʘ.

¹⁹ Umaquīrā quima bara bea, bārā quimada quīrīānadua. Ādjirā ume quīrū bearānadua.

²⁰ Warrarā, bārā djibarirā bedeara ne jūmane iʘānadua. Ācōrēba maʘgʘʘʘ bia unu ʘʘʘ.

²¹ Zesarā, bārā warrarāra quīrūbirānadua so ārīrānamārēā.

²² Nezocarā, bārā boro naʘ ējūānebemaba obibʘʘʘʘ jūma iʘā odadua. Ababe idjia acʘ ʘʘde idji ume bia beadi carea orānadua. Ātebʘʘʘ Ācōrēra waya panʘ bērā biadeba jūma odadua.

²³⁻²⁴ Jūma bārāba o panʘʘʘ zoqueadeba odadua dadjirā Boro itea o panʘ quīrāca. Ababe ēberārāba bia ununamārēā orānadua. Bārāra dadjirā Boro Crito nezocarā. Bārāba cawa panʘʘ idji itea bia o panʘbari idjia bārāa ne diaida.

²⁵ Baribʘʘʘ dji biē o ʘʘʘ Ācōrēba cawa oya. Ācōrēba jūmarāda aride cawa obaria.

4

¹ Nezoca bororā, bārā nezocarā ume jipa odadua. Bārā bida Boroda bajāne eropanada cawa panʘʘ.

² Ewariza Ācōrēa iwidi pananadua. Iwidibʘdade dau ʘʘʘʘ beadadua idjaba bia ʘʘada adadua.

³ Dai carea iwidiadua Ācōrēba eda wābadara ewabʘʘʘ quīrāca idu Critodebema naēna cawabiē badada jaradiabimārēā. Maʘ jaradia ʘʘ carea mʘʘʘ preso ʘʘʘ.

⁴ Iwidiadua mʘʘ ebuda jaradiāi carea mʘʘ oida ʘʘ quīrāca.

⁵ Crito iʘāē bea tāēna crīcha cawaadeba nībadadua. Ewariza jʘʘʘadua idjidebemada ādjirā cawabidi carea.

⁶ Bedea biadeba bedeadadua jūmarāba bia ūrīnamārēā. Māwā Critodebema iwidiʘʘdade bārāba cawa beadia sāwā panunida panʘda.

Pauloba naʘ cartade jīrūare ʘʘada

⁷⁻⁸ Mʘʘ quīrīā ʘʘ djaba Tiquicoda bārāmaa diabuebʘʘʘʘ mʘʘnebemada cawadamārēā idjaba sobiadamārēā. Idjia mʘ ume ābaa Ācōrē trajura ne jūmane bia o ʘʘʘ. Idjia daidebemada bārāa jūma cawabiya.

⁹ Jāmabema djaba Onesimoda djaba Tiquico ume diabuebʘʘʘʘʘ. Idjia ne jūmane jipa o ʘʘʘ idjaba daiba idjira quīrīā panʘʘ. Tiquicoba, Onesimo bida bārāa nēbʘʘʘʘʘ jūma nama sāwā nūmada.

¹⁰ Djaba Aristarcoda mʘ ume ābaa preso ʘʘʘ. Idjia quīrīā ʘʘʘ bārāra bia duanania. Bernabe djabawarra Marcoba quīrīā ʘʘʘ bārāra bia duanania. Idjidebemada mʘʘ naēna cartade ʘʘsia. Idjira bārāmaa wāibʘʘʘʘ, bia edadadua.

¹¹ Idjaba djaba Jesu, Justo abadaba quīrīā ʘʘʘ bārāra bia duanania. Djabarā judiorānebema maʘ ūbeabe panʘʘba nama mʘ careba jaradia panʘʘ ēberārāba Ācōrēra ādjirā Boroda bādamārēā. Maʘ djabarāneba mʘʘa sobia babaria.

† 3:15 Critoba. Griego bedeade ἄκαγα cartade bá ʘʘʘ: “Ācōrēba.”

¹² Jesucrito nezoca jãmabema Epapropa quiĩrĩa ßla bãrãra bia duananida. Idjia ewariza Ācõrẽa iwidi babaria bãrãra ne jũmane zarea beadamãrẽã, bio ãjã pananamãrẽã, idjaba jũma Ācõrẽba obi quiĩrĩa ßda cawadapeda ãjã odamãrẽã.

¹³ Mãa jaraya: djaba Epaproda wãrãda traja ßla bãrãra, jũma djabarã Laodicea purudebemara, Hierapoli purudebema sida carebai carea.

¹⁴ Djaba nẽãrã diabari Lucaba quiĩrĩa ßla bãrãra bia duananida. Idjira daiba quiĩrĩa panãa. Djaba Demã bida quiĩrĩa ßla bãrãra bia duananida.

¹⁵ Dadjirã djabarã Laodicea purudebemarãa jaradadua mãa quiĩrĩa ßda ãdjirãra bia duananida. Dadjirã djabawẽrã Ninpaa, jũmarã djabarã idji dede ãbaa dji jãrebadarãa bida jaradadua mãa quiĩrĩa ßda ãdjirãra bia duananida.

¹⁶ Bãrãba naã carta acãpedadacarea djabarã Laodicea purudebemarãa bida acãbidadua. Bãrã bida carta mãa ãdjirãa diabuedara acãdadua.

¹⁷ Djaba Arquipoa jaradadua: “Dadji Boroba obi ßara jũma quiĩrcuita o badua.”

¹⁸ Mãra Paulo. Ara mãdji jawaba ßlaßãã mãa quiĩrĩa ßda bãrãra bia duananida. Mã preso ßla carea Ācõrẽa iwidi pananadua. Mãa quiĩrĩa ßla Ācõrẽba idji biãdeba bãrãra careba baida.

1 TESALONICA

NABEMA CARTA PAULOBA BΛPA DJABARĀ TESALONICA PURUDEBEMA ITEA

Paulo naãrĕ Tesalonica puruɗaa wānanebemada bΛ bΛa Hecho 17:1-10de. Tesalonicadeba Bereadaa wāsia. MamaΛba Atena puruɗaa wāsia. Mama bΛde Timoteora jĕda Tesalonicadaa diabuesia. Maalne Paulora Corintodaa wāsia. Tesalonicadeba Timoteora Silvano ume Paulomaa wāsidaa. DjabarĀ Tesalonicadebemada nĕbΛrΛpedada bĕrĀ Pauloba nabema carta djabarĀ Tesalonicadebema itea bΛsia. Poa 51ne Corintodeba diabuesia.

Maλ nabema cartade Pauloba djabarĀ carea Ācōrĕa bia bΛada asia (1:1-10). Maλare quĩrĕnebasia ādjirĀ tĕena bia nĩbadadebemada (2:1-16). Maλare bΛsia ādjirĀda crĩcha bΛ bĕrĀ acΛde wā quĩrĀ bΛda (2:17deba aba 3:5ɗaa). Maλare bΛsia Timoteoba ādjirĀ bia jaradadebemada (3:6-13). Maλare bΛsia sĀwā djabarĀra nĩbadida panΛda (4:1-12). Maλare bΛsia Crito zeidebemada (4:13deba aba 5:11ɗaa). Pauloba djabarĀ itea jĩrũare bΛɗada 5:12-28de bΛa.

Naλ cartade Pauloba naãrĀ bΛda

¹ Mλra Pauloa. Naλ cartara bΛbΛrΛa djabarĀ Tesalonica purudebemarĀ itea. BārĀra dadjirĀ Zeza Ācōrĕnea, dadjirĀ Boro Jesucritodea. Djaba Silvanoda, Timoteo sida mλ ume panΛa. Daiba quĩrĀ panΛa dadjirĀ Zeza Ācōrĕba, dadjirĀ Boro Jesucrito bida ādji biadeba bārĀra careba pananida, necai bai sida bārĀa dia pananida.

DjabarĀba bia opeɗada

- ² Daiba ewariza Ācōrĕa iwidiɓɓɗade bārĀ carea bia bΛada abadaa.
- ³ Daiba dadjirĀ Zeza Ācōrĕ quĩrĀpita ewariza quĩrĕneba panΛa bārĀba Ācōrĕ ĩjĀ panΛneba biada o panΛda, quĩrĕneba dji careba panΛda, idjaba bia mĩga panΛmĩna dadjirĀ Boro Jesucritoba nebia diamārĕĀ jλĀ panΛra quenatΛɗe panΛda.
- ⁴ DjabarĀ, Ācōrĕba bārĀra bio quĩrĀ bΛa. Daiba cawa panΛa idjia bārĀra edasida.
- ⁵ Daiba bedea bia Critodebema bārĀa jaradiasidade ara jĀwā bedeaɗe basia. ĀtebΛrΛ maλ bedeara wārĀ arada cawa panΛ bĕrĀ Ācōrĕ Jaure bΛadeba bedeasidaa. BārĀba cawa panΛ daira sĀwā bārĀ tĕena nĩbasidada bia pananamārĕĀ.
- ⁶ Ara maλ quĩrĕca bārĀba ĕpĕsidaa. DadjirĀ Boro nĩbada quĩrĕca ĕpĕsidaa. BārĀra bio bia mĩga panΛmĩna Ācōrĕ Jaureba bΛsrida dia bΛdeba bedea Critodebemara ĩjĀsidaa.*
- ⁷ Māwā jũma Crito ĩjĀ bea Macedonia druadebemaba, Acaya druadebema bida bārĕneba unusidaa sĀwā nĩbadida panΛda.
- ⁸ ĀdjirĀ awa bārĕneba dadjirĀ Boro bedeara ũrĩnaĕ basia, ātebΛrΛ druazabemaba cawasidaa bārĀba Ācōrĕra ĩjĀ panΛda. Maλ bĕrĀ ũdaiba bārĕnebemada cārĕda jaradi?
- ⁹ ĀdjirĀbΛrΛ jara panΛa sĀwā bārĀba daira bia edasidada, idjaba jΛwaba oda ācōrĕ beara igarasidada Ācōrĕ wārĀda zocai bΛ ĩjĀni carea.
- ¹⁰ ĀdjirĀba jara panΛa sĀwā bārĀba Ācōrĕ Warra Jesu bajĕneba zeida jλĀ panΛda. Ara maλ Jesuda Ācōrĕba ĩrĕbabisia. Idjia dadjirĀra Ācōrĕba cawa ode zeidebemada ĕɗrΛ edasia.

2

Pauloba Tesalonica purude oda

- ¹ DjabarĀ, bārĀba cawa panΛa dai bārĀma panasidaɗe dadji quĩrĕneba pananaĕ basida.
- ² Cawa panΛa bārĀmaa wāni naĕna PilipodebemarĀba daira biĕ jarasidada idjaba biĕ osidada.* Maλ awara bārĀma jũĕsidade zocārĀba quĩrĕneba basia daiba jaradiadida. BaribΛrΛ Ācōrĕba carebasia idji bedea biada bārĀa ne wayaa neĕ jaradiadamārĕĀ.
- ³ Daiba crĩcha biaĕneba wa sewadeba bārĀa jaradiadaĕ basia. Idjaba bārĀra cūrũgadida crĩchadaĕ basia.
- ⁴ ĀtebΛrΛ Ācōrĕba bia ununa bĕrĀ daira bΛsia idji bedea bia Critodebemada jaradiadamārĕĀ. Maλ bĕrĀ daiba jaradia panΛa. Daiba jarΛdaĕ panΛa ĕberĀrĀba bia ununamārĕĀ ātebΛrΛ quĩrĀ panΛa dadji so acΛ bΛ Ācōrĕba bia unumārĕĀ.
- ⁵ BārĀba cawa panΛa daiba bedea bia quĩrudeba jaradiadaĕ panasidada. Idjaba parata edadi carea sewadeba jaradiadaĕ basia. Maλra Ācōrĕba cawa bΛa.
- ⁶⁻⁷ Daiba jarΛdaĕ panasidaa bārĀba, dewararĀ bida daida bia jaradamārĕĀ. Maλ awara daira Critoba diabuedarĀ bĕrĀ iwidiɓɓɗida panasidaa bārĀba ne diadamārĕĀ. BaribΛrΛ

* 1:6 Hecho 17:1-10. * 2:2 Hecho 16:11-40.

iwididaē basía. ĀteβΛΓΛ quĩrĩāneba daiba bārāra careba panasidaa dji papaba warra zaquerā wagabari quĩrāca.

⁸ Daiba bārāra bio quĩrĩā panΛ bēřā ababe bedea bia Ācōřēnebemada bārāa jaradiadaē basía, āteβΛΓΛ ne jūmaneba carebađi carea panasidaa.

⁹ Djabarā, bārāba cawa panΛa daiba bedea bia Ācōřēnebemada bārāa jaradia panasidade āsa diamasi bida ānāūnaē dewara traju sida obadjidada parata edadi carea. Quĩrĩānaē basía bārāba daia ōgo ne dia pananeba bia mĩgadida.

¹⁰ Bārāba cawa panΛa, Ācōřē bida cawa βΛa दौरā bārā dji Crito ĩjā bea tāēna biya, jipa, biē jaradi neē nĩbasidada.

¹¹ Mał awara cawa panΛa zezaba idji warrarā ume obari quĩrāca daiba bāđjiza sobi-abisidada idjaba jipa nĩbadamārēā jara panasidada.

¹² Daiba jarasidaa bārāra Ācōřēba quĩrĩā βΛ quĩrāca nĩbadamārēā. Idjia bārāra trāsia pe erobaĭ carea idjaba idji biya quirudebemada erobeadamārēā.

¹³ Daiba ewariza bārā carea Ācōřēa bia βΛada abadaa. Bārāba Ācōřē bedeada daideba ũřisidade ēberā crĩcha quĩrāca ĩjānaē basía. ĀteβΛΓΛ mał bedeara wārāda Ācōřē bedeada cawapedada bēřā ĩjāsidaa. Ara mał bedeaba bārā dji Crito ĩjā bea crĩchara biara o wāa.

¹⁴ Djabarā, bārāba ĩjā panΛ carea ara bāđji druadebemarāba biē o panasidaa Ācōřē ēberārā judiorā druade māwāna quĩrāca. Mama Jesucrito ĩjā bea judiorāra dji ĩjāē beaba biē o panasidaa.

¹⁵ Dadjirā Boro Jesura, Ācōřēneba bedeabadarā sida beasidaa. Mał awara दौरā āyā jaretasidaa. Āđjirāra Ācōřēba bia unucaa. Āđjira jūmarā ume dji quĩrūa.

¹⁶ Ācōřēba ēđrΛ edamārēā daiba judiorāēa jaradia quĩrĩā panΛne āđjirāba iduaribidacaa. Māwā cadjiruara waibΛada o panΛa. Mał carea Ācōřēba idji quĩrūbideba āđjirāra cawa oya.

Paulo Tesalonicadebema djabarā acΛde wā quĩrĩā bada

¹⁷⁻¹⁸ Djabarā, dārāē βΛa दौरā bārā ume pananada āyā wāpedadada. Ara nawena daiba bārāra ununaē panΛmĩna crĩchađeba bārā ume panΛa. Daiba wārāda bārā acΛde wā quĩrĩā panasidaa baribΛrΛ diauruba mĩā sē basia wārānamārēā. Māra wārāda barima zocārā bārāmaa wāi carea basia.

¹⁹ Bārā carea βΛsřida panΛ bēřā māwā panΛa. Mał awara cawa panΛa dadjirā Boro Jesucrito zebΛrΛde daiba bārāra jipa panada idjia unubidida. Małne idji quĩrāpita bārāda dai βΛsřidaa baya.†

²⁰ Wārāda bārā carea βΛsřida panΛa. Bārāra dai βΛsřidaa.

3

¹⁻² Daiba waa poya droadaē bēřā crĩchasisidaa daduba Atena purude panΛmisa djaba Timoteoda bārāmaa wāida. Ara małda idjira diabuesidaa Crito biara ĩjā panΛneba zarea beadamārēā. Ācōřē nezoca Timoteoba dai ume abari bedea bia Critodebemada jaradia-baria.*

³ Mał awara idjira diabuesidaa bārā bia mĩga panΛne jūmawāyā crĩcharānamārēā. Bārāba cawa panΛa Crito ĩjā panΛ carea dadjirāra bia mĩgadida panada.

⁴ Bārā ume panasidade daiba jarabadjidāa ēberārāba dadjirāra bia mĩgabidida. Bārāba cawa panΛa małgΛra wārāda māwāsida.

⁵ Mał carea mΛa waa poya droaē bēřā Timoteora bārāmaa diabuesia wađi Critora ĩjā panΛ cawaya. Māa crĩchasia āibēřā diauruba bārāa Critora ĩgarabisida. Māwānabara daiba bārāa Critodebema jaradiapedadara ara jāwā becasia.

⁶ BaribΛrΛ Timoteora bārāma badada daima jūēsia. Bārāba Crito ĩjā panΛnebemada, bārā quĩrĩānebema sida idjia mĩā biya jarade zesia. Idjia jarasia bārāba quĩrĩāneba wađibida दौरā quĩrĩānebadada idjaba unu quĩrĩā panΛa daiba bārā unu quĩrĩā panΛ quĩrāca.

⁷ Małba djabarā, daiba cawasidaa bārāba Jesura wađi ĩjā panΛa. Mał bēřā दौरā bia mĩga panΛmĩna sobiasidaa.

⁸ IdibΛrΛ दौरā wārāda so aduā panesidaa, cawa panΛ bēřā bārāba wađibida dadjirā Borora ĩjā panΛa.

⁹ Bārā carea दौरā Ācōřē quĩrāpita bio βΛsřida panΛa. Jācua βΛsřida panΛ bēřā Ācōřēa bia βΛada abΛdade wađibida małra carebae βΛa.

¹⁰ Āsa, diamasi bida daiba Ācōřēa iwidibadaa bārā acΛde wāni carea. Māwā bārāba Critodebema wađi adua panΛra daiba poya jaradiadia jūma daucha ĩjānamārēā.

† **2:19** *Bārāda dai βΛsřidaa baya.* Griego bedeade nāwā bΛ βΛa: "Bārāda dai borobaria." Pauloba jara basia borobari jΛ βΛ quĩrāca idjira djabarā carea βΛsřida baida. * **3:1-2** *Ācōřē nezoca.* Griego bedeade ācΛrΛ cartade bΛ βΛa "Ācōřē ume trajabari."

¹¹ Daiba dadjirā Zeza Ācōrēa, dadjirā Boro Jesua iwidi panla bārāmaa wayacusa wābidamārēā.

¹² Daiba quīrīā panla dadjirā Boroba bārāra careba baida jūmarā ume biara dji quīrīā beadamārēā daiba bārā bio quīrīā panla quīrāca.

¹³ Idjaba iwidi panla Critoba bārāra careba baida sodeba bio ijānamārēā. Māwā dadjirā Boro Jesura jūma idjiderā ume zebalade bārāra dadjirā Zeza Ācōrē quīrāpita biya beadia biē jaradi neē.

4

Sāwā nībadida panla Ācōrēba bia unumārēā

¹ Maļ awara djabarā, daiba bārāa jaradiasidaa sāwā Ācōrē quīrāpita nībadida panlada idjia bia unumārēā. Dadjirā Boro Jesudeba daiba bārāa bedea djuburiadia ara maļ quīrāca nībadamārēā. Wārāda bārāba māwā o panla, baribalga biara odadua.

² Dadjirā Boro Jesudeba daiba jaradiapedadada bārāba cawa panla.

³ Ācōrēba quīrīā bla bārāra idji itea bia beadida. Maļ bērā auduada orānadua.

⁴ Bārā cacuara jipa cawa erobeadadua Ācōrē quīrāpita, ēberārā quīrāpita bida bia beadamārēā.

⁵ Naļ djaraba cadjirua o awua bara orānadua Ācōrē adua beaba obada quīrāca.*

⁶ Maļgadeba djabarāda biē orānadua idjaba cūrūgarānadua. Jūma maļgala dadjirā Boroba cawa oya daiba bārāa jarapedada quīrāca.

⁷ Ācōrēba dadjirāra edaē basia cadjiruade beadamārēā, ātebalga edasia idji itea bia beadamārēā.

⁸ Maļ igara bla ēberāba jaradada igaraē bla, ātebalga Ācōrēba jara blada igara bla. Ara maļ Ācōrēba idji Jaureda bārāa diasia cadjirua neē beadamārēā.

⁹ Maļ awara bārāra sāwā djabarā ume dji quīrīānida panlada māa naļ cartade zcārēā bla? Ācōrēbalga bārāa maļra jaradiasia.

¹⁰ Bārāba jūma djabarā Macedonia druadebemara māwā quīrīā panla. Baribalga djabarā, daiba bārāa bedea djuburiadia biara dji quīrīā beadamārēā.

¹¹ Idjaba jaradadua jūmarā ume necai duanani carea. Djārā nēbalrade bearānadua. Bārā jawaba trajadadua daiba jarapedada quīrāca.

¹² Māwābalga bārāba ne erobeadia idjaba Jesu ijāē beaba bārāra bia ununia.

Jesu ume ābaa dji jaradidebema

¹³ Djabarā, daiba quīrīā panla bārāba Jesu ijā bea jaidapedadadebemada cawadida. Māwā bārāra sopusadaēa Ācōrē ijāē bea sopusabada quīrāca. Ādjirāra sopusabadaa dji beupedadara sāwābalga duananida cawadaē bērā.

¹⁴ Baribalga dadjirāba Jesura beu badada lrēbasida ijā panla. Maļ bērā cawa panla Jesu ijā bea jaidapedadara Ācōrēba jūma lrēbabida idji ume beadamārēā.†

¹⁵ Maļ carea dadjirā Boroba jaradara daiba bārāa jarabadaa: dadjirā Boro zebalade dadjirā, dji wadi zocai beara dji jaidapedada na idjima wānaēa.

¹⁶ Bajānaa dadjirā Borora bedebalarada jigua ūrīnia, bajānebema nezoca dji droma sida bedebalarada ūrīnia, idjaba Ācōrē cachiru jigua sida ūrīnia. Maļne dadjirā Borora bajāneba zeya. Idji ijā bea jaidapedadada naārā lrēbadia.

¹⁷ Ara maļda dadjirā, dji zocai beara, ādjirā ume ābaa ltaa wānia dadjirā Boro ume jarārāne dji ununi carea. Maļbe dadjirā Boro ume ewariza duanania.

¹⁸ Maļ bedebaba bārāra dji sobiabidadua.

5

Dadjirā Boroba cawa oi ewari

¹ Djabarā, māa naļ cartade blaē sālbe dadjirā Borora zeida.

² Bārāba bio cawa panla dadjirā Boroba cawa oi ewarira cawaēne zeida diamasi ne dralabari zebari quīrāca.

³ Ēberārāba nāwā jara panania: “Jūma necai nūmāa, dauperadira neēa.” Māwā panlne cawaēne ādjirā jūma ārī ewarira zeya wērā niogoa bla cawaēne puabari quīrāca. Maļne ādjirāra ni abada ēdradaēa.

⁴ Baribalga djabarā, bārāra pāimane beaēa. Maļ bērā dadjirā Boroba cawa ode zebalga ewaride bārāra dauperadaēa ne dralabari zebalade dauperabada quīrāca.

* **4:5** *Bārā cacua.* Griego beedeade bl bla “bārā zoco.” *Λαλαμααα* maļ bedebaba jara bla “bārā quima.” † **4:14** *Jesu ijā bea jaidapedadara Ācōrēba jūma lrēbabida idji ume beadamārēā.* Griego beedeade nāwā bl bla: “Ācōrēba Jesu ijā bea jaidapedadara idji ume eneya.”

⁵ Jūma bārāra lnaanebemaa, āsabemaa. Dadjirāra diamasibemaēa, pāīmanebemaēa.

⁶ Maḷ bēra dadjirāra cāi beadaēa dewararā cāi bea quīrāca, ātebαα dau λβα beadia, quīrācuiita jipa beadia.

⁷ Cāi beara diamasī cāi beaa, beu nīmira diamasī beu nīa.

⁸ Baribαα dadjirāra āsabema bēra quīrācuiita jipa beadida panαα. Critora iḷā pananida panαα, dji quīrīā beadida panαα, idjaba Ācōrēba cawa oiḷebema ēdrāḷira jḷā pananida panαα. Māwā ara dadjida cadjiruāḷebemada jūātrα beadia sordaoba idji jāare ne zareaba jūātrαbari quīrāca, idji boro sīda ne zareaba jūātrαbari quīrāca.

⁹ Ācōrēba dadjirāra trḷē basia cawa oi carea, ātebαα trḷsīa dadjirā Boro Jesucritodeba ēdrḷdamārēā.

¹⁰ Idjira dadjirā carea beusia. Maḷ bēra dadjirāda zocai beadibαα wa beudibαα, idji zebαḷde idji ume ābaa zocai panania.

¹¹ Maḷ carea dji sobiabadua. Idjaba dji carebadua biara iḷāni carea bārāba o panα quīrāca.

Pauloba djabarāa jīrūare jaradiada

¹² Maḷ awara djabarā, daiba beḷe djuburiada djabarā bārā tāēna Ācōrē traju o panαda bio wayadamārēā. Ādjirāra dadjirā Boro Jesucritodeba bārā bororāa. Bārāra sāwā nībadida panαda jaradiabadaa.

¹³ Ādjidebemada bia crīchadua. Ādjia o panα carea bio quīrīānada. Jūmarā ume bia duananada.

¹⁴ Djabarā, daiba jaradiā bārā tāēna djuburia beara quēānamārēā. Sode βsriḷaē beara sobiabadua. Sode λβαāē beara carebadua. Jūmarā ume droadua.

¹⁵ iūrīnada! Aβαaba bārāda biē osira idjida abarica biē orānada. Ātebαα ewariza bādjiza biadrα oḷadua. Jūmarā ume bia oḷadua.

¹⁶ Ne jūmane βsriḷa beadua.

¹⁷ λnāūnaē Ācōrēa iwiḷi pananada.

¹⁸ Ne jūma carea Ācōrēa bia βḷada adua. Maḷdrα Ācōrēba quīrīā βḷa, bārāra Jesucrito iḷā bea bēra.

¹⁹ Ācōrē Jaureba o βḷara idu obi ama bearānada.*

²⁰ Ācōrēneba beḷeabariba jara βḷara igararānada.

²¹ Jūma maḷra quīrācuiita iūrīnada, maḷbe ababe dji wārādrα iḷānada.

²² Ni maārī biḷa cadjiruara orānada.

²³ Mḷa quīrīā βḷa dadji necai bai diabari Ācōrēba bārāra biara o wāida ne jūmane idji itea bia beadamārēā. Mḷa quīrīā βḷa Ācōrēba bārā jaureda, bārā crīchada, bārā cacua sīda jūma wagaida. Māwā dadjirā Boro Jesucrito zebαḷde bārāra ni maārī biḷa biē jaradi neē beadia.

²⁴ Bārā Trānara beḷeaba βḷa bēra jūma maḷgara oya.

Pauloba jīrūare bada

²⁵ Djabarā, dai carea Ācōrēa iwiḷidua.

²⁶ Wārā quīrīāneba jūma djabarāa nāwā jaradua: daiba quīrīā panαa bārāra bia duananida.†

²⁷ Mḷa dadjirā Borodeba jaraya: naḷ cartara jūma djabarā quīrāpita leḷadua.

²⁸ Mḷa quīrīā βḷa dadjirā Boro Jesucritoba idji biḷeḷe bārāra careba baida.

* **5:19** Griego beḷeade maḷ versīculoda nāwā βḷḷa: “Ācōrē Jaure uruada quiarānada.” † **5:26** Wārā quīrīāneba. Griego beḷeade βḷḷa: “Isō bia quirudeba.”

2 TESALONICA

UMÉBEMA CARTA PAULOBA BΛPA DJABARĀ TESALONICA PURUDEBEMA ITEA

Nabema carta bΛdacarea Pauloba ūrīsica bΛa djabarāra bia mīga panΛda, sewa jaradia-badarāda ādji tāēna zesidada, idjaba λCARΛ djabarāra coaida beada. Maλ carea umébema cartara bΛsia. Djabarā carea Ācōrēa bia bΛada apeđa iwidiſia ādjia biara iĵānamārēā (1:1-12; 2:13-17). Maλ awara Ācōrēba cawa oi ewaridebemada ebudaara bΛsia λCARΛba sewadeba jaradia pananada iĵārānamārēā (2:1-12). Maλare bΛsia ādjirāba Ācōrēa iwidi pananida panΛda idjaba dji coaida beara trajaēida panΛda (3:1-15). Idjia djabarā itea iĵrūare bΛdada 3:16-18de bΛa.

Pauloba naλ cartade naārā bΛda

¹ Māra Pauloa. Naλ cartara bΛbARΛA djabarā Tesalonica purudebema itea. Bārāra dadjirā Zeza Ācōrēnea, dadjirā Boro Jesucritoēa. Djaba Silvanoda, Timoteo sida mλ ume panΛa.

² Daiba quīrīā panΛa dadjirā Zeza Ācōrēba, dadjirā Boro Jesucrito bida ādji biadeba bārāra careba pananida, necai bai sida bārāna dia pananida.

Ācōrēba idji bedea iĵānaca cawa oidebema

³ Djabarā, daiba ewariza bārā carea Ācōrēa bia bΛada abadaa. Daiba māwā obadara bia bΛa. Bārāba ewariza Critora biara iĵā panΛa idjaba biara dji quīrīā panΛa.

⁴ Maλ carea daiba Ācōrē ēberārā duanaza bārānebemada bΛsriđa nēbARΛbadaa. Jarabadaa ēberārāba biē odi carea ēpē panamīna bārāba Critora wađi iĵā panΛda idjaba bia mīga panamīna jūma droa panΛda.

⁵ Maλba cawabi bΛa Ācōrēba jipa cawa obarida. Idjia bārāra bia unu bΛa pe erobai carea. Maλ carea ara nawena bia mīga panΛa.

⁶ Ācōrēba jipa cawa obaria. Bārā bia mīgabi panΛara idjia bia mīgabiya.

⁷⁻⁸ BaribARΛ bārā, dji bia mīga beara λnāūbiya dai λnāūbi quīrāca. MaλgARA māwāya dadjirā Boro Jesura idji nezocarā mēsrā bea ume urua eradRA nūmANE bajāneba zebARΛde. Maλne jūma Ācōrē iĵāē beada, bedea bia dadjirā Boro Jesudebema iĵānacada cawa oya.

⁹ Ādjirāra tΛΛA uruade ewariza bia mīgabiya. Dadjirā Boro quīrāpitabemada, idji lΛΛA dromanebema sida tΛMΛ beadia.

¹⁰ Maλ ewaride idjiderāba idjīa bia bedeadia. Ādjirā ume bia oda carea jūma idji iĵā beaba idjira bio bia ununia. Daiba idjidebema jaradiapedadara bārāba iĵāpedada bēra bārā sida maλ ēberārānebema.

¹¹ Maλ carea daiba ewariza dadjirā Ācōrēa iwidi badaa bārāda bia unumārēā. Idjia bārāra maλ carea trΛsia. Daiba iwidi panΛa Ācōrēba idji lΛΛadeba bārāra ne jūmane carebamārēā. Māwā idji iĵā pananeba bia o quīrīā panΛara bārāba bārāba jūma odia.

¹² Māwāra bārāneba jūmarāba dadjirā Boro Jesucritora bia jaradia idjaba idjideba bārāda bia jaradia. Dadjirā Ācōrēba, dadjirā Boro Jesucrito bida ādji biadeba careba panΛ bēra māwā bia jaradia.

2

Cadjiruadebema ēberā zeida bΛ

¹⁻² Maλ awara djabarā, daiba bārāna bedea djuburiadia dadjirā Boro Jesucrito zeidebemada idjaba dadjirā idji ume ābaa dji Jaredidebemada āi crīcharānamārēā. Abaaba dadjirā Boroba cawa oi ewarira jūēsiađa aibARΛ, dauperarānadua. Bariduaba Ācōrēneba bedea bΛ quīrāca māwā jaraibARΛ, wa māwā jaradiaibARΛ, wa daiba cartade māwā bΛsidaada aibARΛ, iĵārānadua.

³ Ni maārī bida abala idu cūrūgabirānadua. Dadjirā Boroba cawa oi ewari zeinaēna zocārā ēberārāba Ācōrēa igaradia. Maλne cadjiruadebema ēberāda odjaya. Maλ ēberāra Ācōrēba tΛΛA uruade batabueya.

⁴ Idjia Ācōrēra idjaba ne jūma ēberārāba ācōrē abada sida quīrīaca baya. Idjida jūma maλgΛ cāyābara dji dromaara bΛada aya. Maλ bēra Ācōrē de dromane chūmepeda jaraya idjidRA Ācōrēda.

⁵ Bārāna baside mλa λmaλgARA jaraē basica? λQuīrānebadaēca?

⁶ Maλ bēra cawa panΛa cārēba maλ ēberāra idu odjabiē bΛda. BaribARΛ idji ewari jūēbARΛde odjaya.

⁷ Nawena cadjiruara mērā o nīnaa, baribΛΓΛ dji iduaribiē ɁΛba maλ cadjiruadebema ēberāra idu odjabiē ɁΛa. Māwā Ɂaya aɁa Ācōrēba dji iduaribiē ɁΛra āyā edeɁΛΛdaa.

⁸ MaλɁbeɁΛΓΛ cadjiruadebema ēberāra odjaya. BaribΛΓΛ dadjirā Boro Jesu quīrāwārēā dorrodorroa zebΛΓΛde ara bedeabΛΓΛba maλ ēberāra Ɂaya.

⁹ Cadjiruadebema ēberāra diauruba zebiya. Diauru ɁΛaba ne ununacada quīrātanoa ocuya ēberārāba Ācōrēba māwā o ɁΛda crīchadamārēā.

¹⁰ Ne quīrātanoa cadjiruara o ɁΛdeba ēberārā tΛɁΛ uruade bia mīgadida panΛra cūrūgaya. Ādjirāba wārā bedeada quīrīnaca bērā Ācōrēba ēdΛΛ edaēa.

¹¹ ĀteɁΛΓΛ idu sewada ĩjābiya. Māwā ara ādjiduba bio cūrūga Ɂeada.

¹² Maλ ēberārā wārā bedeada ĩjāē Ɂeaba cadjiruada ɁΛsridaa obada bērā Ācōrēba biē ɁΛya.

Ācōrēba idji ĩjā Ɂea ēdΛΛ edada

¹³ Djabarā, daiba ewariza bārā carea Ācōrēa bia ɁΛada abadaa. Dadjirā Boroba bārāra quīrā ɁΛa. Idjia bārāra ēdΛΛ edai carea naēnaeda edasia. Bārāba idji wārā bedeada ĩjā panΛ bērā idjaba idji Jaureba bārāra idji itea bia ɁΛda bērā ēdΛΛ edaya.

¹⁴ Daiba bedeada bia Critodebema jaradia panΛneba Ācōrēba bārāra trΛsia dadjirā Boro Jesucrito bia quirudebemada edadamārēā.

¹⁵ Maλ bērā djabarā, zarea Ɂeadadua. Daiba jaradiapedadara, cartade ɁΛpedada sida quīrādoarānadua.

¹⁶⁻¹⁷ Ācōrēba dadjirāra quīrāsia. Idji biadeba sobiabicuasiasa ewariza māwā Ɂeadamārēā. Idjaba cawabisia wārāda idjideba nebiada edadida. Daiba quīrā panΛ dadjirā Boro Jesucritoba, dadjirā Zeza Ācōrē bida bārāra sobiabiɁidida idjaba zarea ɁΛdida. Māwā bārāba bedeada panΛra, o panΛ sida jūma bia Ɂaya.

3

Djabarāba Ācōrēa iwidiɁdamārēā Pauloba jarada

¹ Maλ awara djabarā, dai carea Ācōrēa iwidiɁdadua dadjirā Boro bedeara druaza isabe jūēmārēā idjaba ēberārāba maλneɁemada bia jaradāmārēā bārā tāēna māwāna quīrāca.

² Ācōrēa iwidiɁdadua दौरa ēberā cadjiruārāba biē o quīrā panΛneɁemada wagamārēā. Ācōrē ĩjā quīrāē Ɂeada baraa.

³ BaribΛΓΛ dadjirā Borora bedeada aɁa ɁΛa. Idjia bārāra careba Ɂaya zarea Ɂeadamārēā idjaba cadjiruadeɁemada waga Ɂaya.

⁴ Dadjirā BoroɁeɁa cawa panΛ daiba jaradiapedadara bārāba wārāda o panΛda idjaba o pananida.

⁵ Quīrā panΛ dadjirā Boro Ācōrēba cawabida bārāra bio quīrā ɁΛda. Idjaba quīrā panΛ idjia carebaida Critoba droada quīrāca droadāmārēā.

Coa neē trajadida panΛ

⁶ Djabarā, dadjirā Boro Jesucrito trΛneba daiba bārāa jaradia djabarā coaida Ɂea ume ābaa Ɂearānamārēā. Daiba jaradiapedada quīrāca oɁacaa.

⁷ Bārāba cawa panΛ dai nīɁpedada quīrāca bārāra nīɁadida panΛda. Bārā tāēna panasidae दौरa bari pananaca Ɂasia.

⁸ Daiba bārāneda bari coaē Ɂasia, āteɁΛΓΛ āsa, diamasi bida Ɂnāūnaē dewara traju sida o panasidaa bārāba daia ogo ne diarānamārēā.

⁹ Wārāda bārāba careɁadamārēā iwidiɁdida pananamīna iwidiɁdē Ɂasia. ĀteɁΛΓΛ दौरa trajasidaa cawabiɁi carea bārāba abari quīrāca odida panΛda.

¹⁰ Bārā tāēna panasidae daiba naλda jarasidaa: dji traja quīrāē ɁΛra ne cobirānadua.

¹¹ Daiba ūrī panΛ ɁΛΓΛ bārāneɁemada coaida Ɂeada. Ādjirāra trajadacaa āteɁΛΓΛ djārā nēɁΛraēde panabadaa.

¹² Maλ djabarā daiba dadjirā Boro Jesucritodeba bedeada djuburiadia necai trajadāmārēā codira erobeɁdamārēā.

¹³ BaribΛΓΛ djabarā, bia o panΛneba sērānadua.

¹⁴ Daiba naλ cartade jaradiapedadada aɁaɁba ĩjāēɁΛΓΛ, jūmarāa cawabidada biē o ɁΛda. Idji ume ābaa Ɂearānadua peramārēā.

¹⁵ BaribΛΓΛ idjira bārā ume dji quīrū quīrāca erobeɁarānadua, āteɁΛΓΛ bārā djaba bērā jaradadua jipa omārēā.

Pauloba jūrūare Ɂada

¹⁶ Daiba quīrā panΛ dadjirā Boro necai Ɂai diabariba idji necai Ɂaira bārāa ewariza ne jūmane dia Ɂaida. Quīrā panΛ dadjirā Borora bārā ume Ɂaida.

¹⁷ Māra Paulo. Naāgα beēeada mā jαwaba βαβαγλα. Jūma mā cartade nāwā βαbaria cawabi carea māαβαγλα βαβαγλαδα. Nāwā βα βαbaria.

¹⁸ Māa quīrīā βαα dadjirā Boro Jesucritoba idji biadeba bārāra careba baída.

1 TIMOTEO NABEMA CARTA PAULOBA TIMOTEO ITEA BΛPA

Pauloba naλ cartara Timoteo itea BΛsia. Timoteora Listra purudebema basía. Paulora naārā maλ purudaa wānanebemada BΛ BΛa Hecho 14:6-23de. Pauloba Timoteoda idji ume jaradiade wāmārēā edadadebemada BΛ BΛa Hecho 16:1-3de. Ādjia bedeā bia Jesucritoдебemada zocārā puru beade ābaa jaradiasidaa.

Paulora Roma purude preso badada poa 62de ēdrasica BΛa. Maλbe jēda Epeso purudaa wāsia. Timoteoda mama amesia djabarā nēbλarade beada carebamārēā. Maλbe Macedonia druadaa wāsia. Naλ nabema cartara mamaλba diabuesia Timoteoa crīcha biada diai carea.

Epesode λCARλba drōāenabema crīchada jaradia panasidaa. Baribλrλ Pauloba BΛsia ababe bedeā bia Critoдебema ijā panλneba dadjirāra cadjiruadebemada ēdrādida (1:1-20). Maλare BΛsia sāwā djabarāba Ācōrēa iwididida panλda (2:1-8), djabawērāra sāwā beadida panλda (2:9-15), idjaba djabarā bororāda sāwā beadida panλda (3:1-16). Capítulo 4de Pauloba BΛsia sewa jaradia beadebemada idjaba sāwā Jesucrito nezocara nībaida BΛdebemada. Maλare BΛsia djabarā boroba sāwā djabarāra wagaida BΛda (5:1neba aba 6:2daa). Jirūare BΛsia Crito ijā BΛba sewada igarapeđa wārā bedeada ijāida BΛda. Maλ awara BΛsia paratada awua baiē BΛda ātebλrλ ne biada o baida BΛa bajāne ne biada erobai carea (6:3-21).

Pauloba naλ cartade naārā BΛda

¹ Mλra Pauloa, Jesucritoba diabuedaa. Ācōrē dadji Ēdrλ Edabariba dadji Boro Jesucrito ume mλra māwā BΛsidaa. Ara maλ Jesucritoдеba dadjira wārāda bia beadida cawa panλa.

² Timoteo, mλa naλ cartara BΛ itea BΛBλrλrλa. Mλneba Critora ijāna bēra bara wārāda mλ warraca BΛa. Mλa quīrā BΛa dadji Zeza Ācōrēba dadji Boro Jesucrito bida quīrā djuburia pananida, ādji biadeba careba pananida, idjaba necai bai sida dia pananida.

Āt jaradia beaa idu jaradiabirādua

³ Macedonia druadaa wāi naēna mλa BΛa bedeā djuburiasia Epesode bemārēā. Māwā osia BΛa quīrā awara jaradia beaa waa idu jaradiabirāmārēā.

⁴ Ādjirāra jaradua drōā naēnabema nēbλrλbadara, dadji drōā naēnabemarā trλ zocārā jaradiabada sīda waa jaradiarānamārēā. Maλba ababe caicaya duanebibaria. Dadjirāra carebacaa Ācōrēba obi BΛda odamārēā. Ababe idji bedeā ijā panλneba poya odia.

⁵ Mλa māwā jara BΛa djabarāba crīcha biadeba, sobiadeba, wārāda Ācōrē ijā panλneba dji quīrā duananamārēā.

⁶ Baribλrλ λCARλa maλnebemada āi wāsidaa. Maλbe baridua bedeā dadji carebacada ēpēsidaa.

⁷ Ādjirāra Ācōrēba Moisea diada ley jaradiabadada BΛ quīrā panλa, baribλrλ bio cawa panλ quīrāca jaradiabadamīna adua panλa cārēda jaradia panλda.

⁸ Dadjirāba cawa panλa maλ leyra biada. Baribλrλ aride jaradiadida panλa.

⁹ Maλ bēra cawadida panλa Ācōrēba maλ leyra diaē basida dji jipa o bea carea, ātebλrλ diasia dji ijā odaca carea, CAWλrλa zarea bea carea, Ācōrē neē bea carea, cadjirua o bea carea, Ācōrē wayadaca carea, Ācōrē igarabada carea, ādji djibarirā beabada carea, mīa beabada carea,

¹⁰ daunemabada carea, ara ādji abaricarā ume mīa perada obada carea, djārā nēdobuebada carea, sewaida bea carea, sewadeba djārā biē jarabada carea, idjaba wārā bedeaba jara BΛra odaca carea.

¹¹ Bedeā bia quīru Ācōrēnebemaba maλ wārā bedeara cawabi BΛa. Dadji Ācōrē bia quīruba maλra mλa diasia jaradia BΛmārēā.

Ācōrēba Paulo quīrā djuburiada

¹² Dadjirā Boro Jesucritoba mλa BΛada diasia idji bedeā jaradia BΛmārēā. Idjia cawasia mλa ne jūmada jipa oida. Maλ bēra mλra BΛsia idjia quīrā BΛda o BΛmārēā. Maλ carea mλa idjia bia BΛada aya.

¹³ Naēna mλa idjidebemada biē bedeabadjia idjaba idjiderāda biē oi carea ēpēbadjia. Djārāa biē bedeabadjia. Baribλrλ idjia mλra quīrā djuburiasia. Idjida wadi ijāē bađa bēra adua BΛdeba māwā biē obadjia.

¹⁴ Dadjirā Boro Jesucritoba idji biadeba mλra bio carebasia idjida ijāmārēā idjaba idji quīrāda erobamārēā.

¹⁵ Naḷ bedeara wārā ara bēṛā jūmarāba ḷjānida panḷa: Jesucritora naḷ ējūānaa zesia cadjirua obadarā ēdrḷa edai carea. Cadjirua obadarānebemada mḷdrḷa dji cadjiruara basia.

¹⁶ Baribḷrḷa Ācōrēba mḷra quīrā djuburiasia. Māwā Jesucritoba mḷ, dji cadjiruara baḷadeba unubisia idjia jūma bia droa ḷada. Mḷneba dji waḷi ḷjāē beaa cawabisia sāwā ēberā cadjiruara quīrā djuburiabarida zocai bai jōcada erobeadamārēā.

¹⁷ Ācōrēda ewariza jūmarā Boroa. Idjira beucaa. Dadjirāba ununacaa. Ababe idjidrḷa ḷa.* Idjibḷrḷa dadjirāba ewariza bia bedeadida panḷa idjaba wayadida panḷa. Bia ḷa māwā baida.

¹⁸⁻¹⁹ Mḷ warra Timoteo, ḷa oida ḷara mḷa jara ḷabḷrḷa. Ācōrēneba ḷadebema jara-peḷadara quīrānebadua. Māwā Crito ḷjā ḷadeba, crīcha biadeba ḷa wārā bedeara waga erobaya bia djō ḷa quīrāca. ḷcarḷaba crīcha bia erobeada igaradapeḷa ādjia Crito ḷjā panḷa ḷasidaa.

²⁰ Maḷrḷa ēberārānebemarā aba Himeneo basia. Abara Alejandro basia. Ādjira mḷa diauru jḷwade ḷasia cawadamārēā Ācōrēnebemada waa biē bedeadīē panḷa.

2

Sāwā Ācōrēa iwidiḷida panḷa

¹ Naḷda biara jaraya: jūma ēberārā carea djabarāba Ācōrēa beḷea djuḷuriadida panḷa, carebamārēā iwidiḷida panḷa, idjaba bia ḷada adida panḷa.

² Jūma naḷ ējūānebema bororā carea, zarra bea carea bida Ācōrēa iwidiḷida panḷa dadjirāra necai beadi carea, aduā beadi carea, Ācōrē waya beadi carea, idjaba ne jūmane jipa beadi carea.

³ Māwā iwidiḷi pananida bia ḷa. Ācōrē dadji ēdrḷa Edabariba maḷrḷa bia unu ḷa.

⁴ Idjia quīrā ḷa jūmarāba wārā bedead cawadapeḷa cadjiruadebemada ēdrḷadida.

⁵ Ācōrēa ababḷrḷa ḷa. Idjaba ēberārā Ācōrē ume bia ḷabarida ababḷrḷa ḷa. Maḷ ēberāra Jesucrito.

⁶ Ara idjida idu beabisia jūma ēberārāda ēdrḷa ḷai carea. Ācōrēba ḷada ewaride Jesucritoba maḷra cawabisia.

⁷ Maḷ carea mḷra idji beḷea jarabarida ḷasia. Mḷra idjia diabuedada ḷasia wārā beḷea idji ḷjānida panḷnebemada judiorāēa jaradiade wāmārēā. Mḷa wārā bedead cawara ḷa.* Sewada oē ḷa.

⁸ Djabarā ābaa dji jḷreḷadaza mḷa quīrā ḷa umaquīrārāba crīcha biadeba Ācōrēa iwidiḷida. Maḷne quīrū beadiē panḷa, caicaya beadiē panḷa.†

⁹ Mḷa quīrā ḷa wērārāra quīrāipa, aride djiodida. Ādji buḷara jūmawāyā biya erudiē panḷa. Oroda wa neta nēḷa beada jūmawāyā pēūniē panḷa.‡ Djio nēḷa ḷa sida jḷniē panḷa.

¹⁰ Āteḷrḷa Ācōrē waya bea bēṛā wērārāba bio o panḷneba bio djio panḷ quīrāca beadida panḷa.

¹¹ Djabarā ābaa dji jḷre panḷne wērārāba chupea ūrḷnida panḷa idjaba dji bororāda waya beadida panḷa.

¹² Ābaa dji jḷreḷadade mḷa iduaribicaa wērāba jaradia baida wa umaquīrāda idji jḷwadea erobaida. Āteḷrḷa wērāba chupea ūrḷ baida ḷa.

¹³ Māwā baida ḷa Ācōrēba Adaḷra naārā oda bēṛā. Māwānacarea Evada osia.

¹⁴ Maḷ awara diauruba Adaḷra cūrūgaē basia, āteḷrḷa wērāda cūrūgasia. Cūrūgaside wērāba cadjiruada osia.

¹⁵ Baribḷrḷa warra to panḷneba wērārāra ēdrḷadida Critoda ḷjā pananibḷrḷa, wārā quīrāda eropanibḷrḷa, idjaba Ācōrē itea bia pananibḷrḷa. Jūma maḷrḷa quīrāipa ēpēnida panḷa.§

3

Djabarā wagabari sāwā baida ḷa

* **1:17** *Ababe idjidrḷa ḷa.* Griego bedeadē ḷcarḷa cartade ḷa ḷa: “Ababe idjidrḷa ne cawa ḷa Ācōrēa.” * **2:7** *Mḷa wārā bedead cawara ḷa.* Griego bedeadē ḷcarḷa cartade nāwā ḷa ḷa: “Mḷra Critode bēṛā wārā bedead cawara ḷa.” † **2:8** *Ācōrēa iwidiḷida.* Griego bedeadē ḷa ḷa: “Jḷwa ḷtaa wadida.” Maḷ ewaride ēberārāba jḷwa ḷtaa wabadjidāa Ācōrēa iwidiḷidade. Maḷ bēṛā eḷaude Ācōrēa iwidiḷidāda adī cāyābara jarabadjidāa: “Jḷwa ḷtaa wadīa.” ‡ **2:9** *Neta nēḷa bea.* Griego bedeadē ḷa ḷa “perla.” § **2:15** Maḷ versiculoba jara ḷara ebuda ḷaēa. Ācōrē Beḷea bio cawa beamaarā Pauloba cawabi ḷasia wērārāda dji bororāēmīna bia beada. Idjia jaraē basia warrarāda todida panḷa ēdrḷadi carea.

¹ Nañ bedeara wārā araa: abaλda djabarā wagabarida ba quīrīā bλbλγλ, biada o quīrīā bλa.*

² Maλ bērā djabarā wagabarira biē jaradi neē baida bλa, quima aba erobaida bλa, jūmawāyā baiē bλa, crīcha biadeba baida bλa, quīrāipa baida bλa, idji dede jūēbλdara bia edaida bλa, idjaba jaradia cawa baida bλa.

³ Idjira beu nībaiē bλa. Quīrūbi jλγλya baiē bλa, ātebλγλ aduā baida bλa. Jūmarā ume necai baida bλa. Paratada awua baiē bλa.

⁴ Idji dedebemarāra bio waga cawa baida bλa, idji warrarāra cλwλγλ iγā erobaida bλa, idjaba ādjirāba idjira wayadida panλa.

⁵ Ara idji dedebemarāda waga adua bλbλγλ, ζsāwā Ācōrē ēberārāda bia wagai?

⁶⁻⁷ Crito iγāē bea bida idjidebemada bia crīchadida panλa. Māwā ēberārāba idjidebemada biē bedeadēa idjaba diauruba idjira ēberārā quīrāpita biē bλēa. Ācōrē bedea iγāna djiwiēdi bλra djabarā wagabarida baiē bλa dji dromada crīcharāmārēā. Māwā crīchasira Ācōrēba idjira cawa oya diauru cawa oda quīrāca.

Djabarā carebari sāwā baida bλ

⁸ Ara maλ quīrāca djabarā carebabada sida jipa nībadida panλa ēberārāba wayadamārēā.† Ādjirāba sewada o beadiē panλa, beu nībadīē panλa, idjaba paratada awua beadiē panλa.

⁹ Dadjia iγā panλa bedea Ācōrēba cawabiđara crīcha biadeba bio wayadida panλa.

¹⁰ Djabarā carebabada bλdi naēna bio quīrācuīta acλēdida panλa. Maλbe biē jaradi neē beabλγλ, djabarā carebabadada beadida panλa.

¹¹ Abari quīrāca ādji quima sida jipa nībadida panλa ēberārāba wayadamārēā.‡ Nēbλra o beadiē panλa. Jūmawāyā beadiē panλa ātebλγλ ne jūmane jipa beadida panλa.

¹² Djabarā carebariba wērāda aba erobaida bλa. Idji warrarāra, idji dedebemarā sida bio waga cawa baida bλa.

¹³ Djabarā carebabadaba odida panλra jipa odibλγλ, jūmarāba ādjirānebemada bia bedeadīa. Māwā ne wayaa neē ādjirāba Jesucrito iγā panλnebemada poya bedeadīa.

Wārā bedea Ācōrēba cawabida

¹⁴⁻¹⁵ Māra isabe bλ acλē wā quīrīā bλa. Māwāmīna mλra dārāisicada. Maλ bērā naλ cartara bλ itea bλbλγλā Ācōrē ēberārāra sāwā ābaa beadida panλda cawamārēā. Dadjirāra Ācōrē zocai bλ ēberārā. Idji wārā bedeara quīrācuīta jaradiabadaa ni abaλba quīrā awara jaradiarānamārēā.§

¹⁶ Wārāda Ācōrēba naλ bedea cawabidara bio bia bλa:

Critora naλ djarade zesia.

Ācōrē Jaureba cawabisia idjira jipa bλda.

Bajānebema nezocarāba idjira unusidaa.

Djabarāba idjidebemada judiorāēma jaradiasidaa.

Zocārāba naλ ējūāne idjira iγāsidaa.

Ācōrēba idjira bajā bia quīrude wayacusa edasia.

4

Ājjaradiabadarā

¹ Ācōrē Jaureba ebuda jara bλa naλ jīrūarebema ewaride λcλγλba Crito iγā pananara igaradapeđa jai cūrūgaya beada, ādjia jaradiabi panλa sida ēpēnida.

² Maλ jairāba jaradiabi panλra ēberārā dji biaca bea sewaida beaba jaradiabadaa. Cadjirua obadadeba maλ ēberārā crīchara jūma ārī beaa.

³ Ādjirāba idu quima edabiđacaa. Ne jūma codī sida idu cobidacaa. Baribλγλ Ācōrēba jūma diasia idji iγā beaba, wārā bedea cawa beaba idjia bia bλada adapeđa codamārēā.

⁴ Ne jūma Ācōrēba ocuadara bia bλa. Maλ bērā Ācōrēba bia bλada asidara ni abaλ codidebemara igaradiē panλa.

⁵ Maλ codira Ācōrē quīrāpita bia bλa Ācōrē bedeeba māwā jara bλ bērā idjaba idjia bia bλada abada bērā.

Jesucrito nezoca bia

* **3:1** *Djabarā wagabari.* Griego bedeadē bλ bλa “dji acλbari.” Cāpūrīā bedeadē biara “pastor” jarabadaa. † **3:8** *Djabarā carebada.* Griego bedeadē bλ bλa “nezoca.” Cāpūrīā bedeadē biara “diacono” jarabadaa. ‡ **3:11** *Ādji quima.* Griego bedeadē bλ bλa “wērārā.” λcλγλmaarā djabarā carebabada quimarāda jara bλa idjaba λcλγλmaarā djabarā carebabada dji wērārāda jara bλa. § **3:14-15** *Wārā bedeara quīrācuīta jaradiabadaa.* Griego bedeadē nāwā bλ bλa: “Dadjirāra wārā bedea de jīrūa, de edrebemaa.”

⁶ Bala jūma maḷgada djabarā jaradia baibagla, Jesucrito nezoca biada baya. Ācōrē wārā bedea dadjia iḷa panl ēpē badeba bl jaurera lala wari baya bia ne co bl quīrāca.

⁷ Drōā naēnabema nēbagl bada biē beara igaradua. Ācōrēba quīrā bl quīrāca nībai carea cawa wādua.

⁸ Wārāda naḷ cacuara zarea o pananibagla, ara dadji cacuada carebadia. Baribagla Ācōrē ume nībadi carea cawa wānibagla, maḷba dadjira ne jūmane carebaya. Idībema ewaride, tēābema ewaride bida carebaya.

⁹ Maḷ bedeara wārā ara. Jūmarāba maḷra iḷānida panla.

¹⁰ Maḷ carea dadjira traja panla idjaba bia mīga panla. Ācōrē zocai bala ēdra edamārēā iḷā panla. Idjia jūmarāda ēdra edabaria. Biara jaraibagla, idji iḷādadra ēdra edabaria.

¹¹ Jūma maḷgara jaradiadua idjaba iḷā odamārēā jaradua.

¹² Bala cūdrāmīna nī abala idu igarabirādua. Ātebagla bala bedebagladeba, ne o badeba, wārā quīrāneba, quīrāipa badeba, idjaba Crito iḷā badeba djabarā unubidua sāvā beadida panla.

¹³ Jūmarā quīrāpita Ācōrē Bedeara jigua ledua, jaradia badua, idjaba djabarāra careba badua biara iḷānamārēā aba mḷ jūēbaglāda.

¹⁴ Ācōrēba bala omārēā diadara quīrādoarādua. Djabarā wagabadaba ādji jawa bl ḷrḷ bāsidade Ācōrēneba jarasida idjia maḷra diabagla.

¹⁵ Jūma maḷgara quīrāipa o badua jūmarāba cawadamārēā bala ewariza biara o wāda.

¹⁶ Ara bādjidibemada, bala jaradia bl sida quīrācuita badua. Jūma maḷgara jipa o nībadua. Māwā o baibagla bala ēdraya. Bala jaradia bl ūrī bea sida ēdrādia.

5

Djabarā ume sāvā baida bl

¹ Drōārā quēārādua, ātebagla bl zeza ume bedebari quīrāca ādji ume biadeba bedeadua iḷānamārēā. Cūdrārā bedeadua bl djabarā ume bedebari quīrāca.

² Djarārā bedeadua bl papa ume bedebari quīrāca. Awērārā crīcha biadeba bedeadua bl djabawērā ume bedebari quīrāca.

³ Pēdra wērārā dji carebadi neē beara carebadua.

⁴ Baribagla pēdra wērāda erobabagla, wiuzaquerāda erobabagla, maḷgarāba carebadida panla. Ādjirāba bio cawadida panla sāvā ādji ēberārā carebadida panla. Ādji djibarirā ne diaēda panla djibarirāba ādjirā dia panana quīrāca. Maḷgara Ācōrē quīrāpita jipa bala.

⁵ Pēdra wērā wārāda iduba bala bio cawa bala jūma idjia erobaida bala Ācōrēbagla diaida. Āsa, diamasi bida Ācōrēa iwidibaria carebamārēā.

⁶ Baribagla pēdra wērāba ababe bāstidada jḷḷ baibagla, zocai bāmīna beudaca bala. Maḷ pēdra wērāra djabarāba carebadiē panla.

⁷ Jūma maḷgara djabarā obidua pēdra wērārā carea biē jaradiē neē beadamārēā.

⁸ Ababala ara idji ēberārāda, idji dedebemārā sida carebaca baibagla, Ācōrē bedeara igara bala. Idjia Crito iḷāē bea cāyābara biēara o bala.

⁹ Djabarāba baridua pēdra wērā trḷda cartade badiē panla carebadi carea. Ātebagla nāvā beadra bādida panla: sesenta poa auđu beada, umaquīrā ababe erobeada.

¹⁰ Ādjia bia opedada carea trḷ baga beadida panla. Ādji warrārāda bia daupēbadjidabagla, ādji dede zepedāda bia edabadjidabagla, djabarā jirūra sagabadjidabagla, bia mīga beara carebadjidabagla, idjaba ne jūma biada obadjidabagla, maḷ pēdra wērā trḷra cartade bādida panla.*

¹¹ Baribagla pēdra wērā wadi warrada bea trḷra cartade bārānada. Ādji cacuaba o quīrā badeba wayacusa quīma eda quīrābadaa. Māwā ādjia Crito traju ođi carea waa quīma edadaēana apedāda igarabadaa.

¹² Ādjia naārā beada bapedada quīrāca beadaca bērā bedeade panebaria.

¹³ Maḷ awara ādjirāra deza nībabadaa idjaba coa panebadaa. Coa bea awara nēbrada o panebadaa, djārā nēbrade panebadaa, idjaba ne jaraē beada beada panebadaa.

¹⁴ Maḷ carea mḷa quīrā bala pēdra wērā wadi warra beara quīma edadida, warra todida, idjaba ādji de sida bia wagadida. Māwā dadjirā dji quīrūba poya biē beadaēa.

¹⁵ Mḷa maḷda jara bala ḷcḷḷ pēdra wērārāra āi wānapēda diauruda ēpē panl bērā.

* 5:10 *Jirūra sagabadjidabagla*. Maḷba jara bala nezoca quīrāca djabarāra carebadjidada.

¹⁶ Crito ìjã ßa wërãba pëdra wërã idji ëberãrã tãëna beada carebaida ßa.† Mañ pëdra wërãra djabarãba carebadië panla. Àtebãrã pëdra wërã ëberãrã neë ßadrã carebadida panla.

Djabarã wagabadarã ume säwã odida panla

¹⁷ Djabarã wagabadarãba bia o panla carea djabarãba crìcha biaðeba ädjirãda carebadida panla ara jãwã bearãnamãrëã. Biara Æcõrë beadea jaradiabadara, dadji säwã nìbaidebema jaradiabada sida carebadida panla.

¹⁸ Æcõrë Bedeaba nãwã jara ßa: “ßa pacaa ne caradãgabi ßãde idji itera jãrãdua.”* Idjaba nãwã jara ßa: “Ne o ßãba paratada edaida ßa idjia o ßãbari.”[§]

¹⁹ Abãba djabarã wagabarida bië jaraiãrã, baribãrã ëberã umëba wa ùbeaba abarida jaradaëbãrã, mañ beðeara ìjãrãdua.

²⁰ Baribãrã djabarã wagabariba cadjiruada o ßaibãrã, jumarã quìrãpita quëãdua waabe-marãba wayadamãrëã.

²¹ Æcõrë quìrãpita, Crito quìrãpita, bajãnebema nezocarã quìrãpita bida mla ßã jaraya: juma mla jaradara ìjã odua. Ni abãare ßarãdua, àtebãrã jumarã ume quìrãpita o ßadua.

²² Quìrãcuita crìchaëne ßa jawara ni abã ãrã ßãrãdua djabarã wagabarida ßamãrëã. ßa mãwã oibãrã, idjia cadjiruada osira ßa sida mañ cadjirua carea beðeade ßaya. Juma cadjiruadebemada ãi ßadua.

²³ ßa baridua cacua bië ßãbari bërã ababe baidoda dorãdua. Àtebãrã uva ßa sida ßa bi carea maãrã dodua.

²⁴ Æcõrëba cawa oi naëna ãcarãba cadjirua o panãra dadjia ebuda unubadaa baribãrã dewararãba cadjirua o panãra tãebe cawadã.

²⁵ Ara mañ quìrãca ãcarãba bia o panãra dadjia ebuda unubadaa, idjaba ãcarãba bia o panãra ebuda ununacamina mërã beëa.

6

Nezocarã säwã beadida panla

¹ Crito ìjã panla nezocarãba ädji borora waya beadida panla. Mãwãra dewararãba Æcõrëda, dadjia jaradia panla sida bië jaradaëa.

² Ädjirã boroba Critoda ìjã ßãbãrã, crìchadië panla djaba bërã wayadaëda. Àtebãrã idji itea biara trajadida panla. Ädji trajudeba Crito ìjã ßãba parata edabari bërã quìrãneba idji itea trajadida panla. Maãrã jaradia ßadua. Idjaba mãwã odamãrëã ädjirãa jaradua.

Parata awua bea

³⁻⁴ Abãba quìrã awara jaradia ßaibãrã, dadjirã Boro Jesucritoba jipa jaradiadada ãi ßãada aibãrã, idjaba dadji jipa nìbaidebema sida quìrã awara jaradia ßaibãrã, juma cawa ßãda crìcha ßamãna wãrãda adua ßa. Sobië ßãðeba ijara beðea bebaria. Baridua beðea carea caicaya bebaria. Maãrãðeba zebaria djãrãba eroßã carea bië ßãida, djãrã ume quìrubi jarã ßãida, djãrã ëcarraare bië beðea ßãida, idjaba djãrã ume bië crìcha ßãida.

⁵ Mañ ëberã crìcha ãrã beara, wãrã beðea adua ße sida baridua ijara beðeabadaa. Ädjirãba crìchabadaa Æcõrë ìjã ßãðeba parata edadida.*

⁶ Wãrãda Æcõrë ìjã ßãðeba nebã waibãada eropanãa. Baribãrã ara dadjia nañ ëjũãne eropanãa necai beadida panla.

⁷ Tosidãde dadjirãba nañ ëjũãna ni càrë sida enenaë basã. Beubãdãde ni càrë sida ededaëa.

⁸ Mañ bërã codida eropanãbãrã, cacuaðe jãnida eropanãbãrã, ara mañba necai beadida panla.

⁹ Baribãrã parata bara ßa quìrã beaba ne juma awua panãneba cadjiruade baebadaa. Mañne ne sirie bea awua panãneba, dadji ãrãda bea awua panãneba bida cadjiruade panebadaa animarã jãcaraba jidada quìrãca. Mañne ädjirãra bio ãrãnapeda bio bië bebaria.

¹⁰ Ne juma cadjiruara parata awua ßãðeba zebaria. Ara mañ awua panãneba ãcarãba Crito ìjã panãra igarasidãa. Mãwã ädjira bio biëara panesidãa.

Pauloba Timoteoa obida

¹¹ Baribãrã ßãa Critora ìjã ßã bërã juma maãrãðebemada ãi nìbadua.† Jipa nìbadua. Æcõrëra ëpëdua. Sodëba wãrãda Critora ìjã ßadua. Jumarãda quìrã ßadua. Juma droadua. Jumarã ume aduã ßadua.

† 5:16 Crito ìjã ßã wërãba. Griego beðeade ãcarã cartade ßã ßa: “Crito ìjã ßã wërãba wa umaquìrãba.” ‡ 5:18 Deuteronomio 25:4. § 5:18 Luca 10:7. * 6:5 Griego beðeade ãcarã cartade nañ sida ßã ßa: “Maãrã ume abã ßãrãdua.” † 6:11 Critora ìjã ßã. Griego beðeade “Æcõrë ëberã” ßã ßa.

¹² Ne jūmane Critora ĩjā b̄adua bia djō b̄a quĩrāca. Māwā b̄ara ewariza Ācōrē ume zocai b̄aya. B̄a Crito ĩjā b̄ada zocārā duana quĩrāpita jaraside Ācōrēba b̄ara tr̄āsia maļ zocai b̄aira erobamārēā.

¹³⁻¹⁴ Jūma zocai beara Ācōrēneba zocai pan̄a. Ara maļ Ācōrē quĩrāpita m̄la bedeada jaraya b̄a ĩjā o bamārēā. Jesucrito quĩrāpita bīda abari bedeada jaraya idjia wārā bedeada Poncio Pilato quĩrāpita jarada quĩrāca. M̄la naļḡada jaraya: m̄la jaradia b̄ara quĩrāipa ĩjā o badua biē jaradi neē aba dadjirā Boro Jesucrito zeb̄aḡādaa.

¹⁵ Ācōrēba b̄ada ewaride idjira unubiya.

Ācōrē biya quiruda jūmarā Boroa.

Idjira jūma bororā cāyābara dji dromaara b̄a idjaba jūma dji droma b̄ea Boroa.

¹⁶ Ababe idjida beuca. Idji b̄ama dorrodorroa nūm̄a b̄erā ni abada caita poya wānaēa.

Idjira ni ababa ununaē pan̄a idjaba poya ununaca.

M̄la quĩrīā b̄a ewariza jūmarāba idjia bia beea pananida idjaba jūmarāda poya erobaida.

Bia b̄a māwā b̄aida.

Parata bara beaba s̄awā odida pan̄a

¹⁷ Naļ ējūāne parata bara b̄earāa jaradua dji dromarāda crīcharānamārēā. Ādjia ne eropanara dārā droaca b̄erā jaradua maļneba bia beadida crīcharānamārēā. Biara Ācōrēd̄ra crīchadida pan̄a. † Idjiab̄aḡa dadjirāa ne jūmada aḡuba dia b̄a necai beadamārēā.

¹⁸ Dji ne bara beaa jaradua jūmarā ume bia odamārēā. Idjaba jaradua ādjia eropan̄nebemada sobiaēba dewararāa diadi carea beadida pan̄a.

¹⁹ Māwā bia o pan̄neba ne waga w̄ab̄aḡa quĩrāca o pan̄a nocoarebema ewaride bia beadi carea. Maļne ādjia wārā zocai b̄aira erobeadia.

Pauloba naļ cartade ĩr̄ūare b̄ada

²⁰ Timoteo, jūma Ācōrēba jaradara bio wagadua. Ācōrē quĩrāpita biē b̄ea n̄eb̄aḡab̄adara igaradua. Idjaba jūma crīcha Ācōrē beea ume quĩrā awara b̄eara igaradua. Ḍcaḡaba maļ crīcha b̄eara necawaada abadaa. Barib̄aḡa necawaēa.

²¹ Ḍcaḡaba maļ necawaara eropanana abadaa. Maļ carea ādjia Crito ĩjā pananara igarasidaa. M̄la quĩrīā b̄a Ācōrēba idji biadēba b̄ara careba b̄aida. §

† 6:17 Ācōrē. Griego bedeade Ḍcaḡa cartade b̄a b̄a “Ācōrē zocai b̄a.”

§ 6:21 B̄ara. Griego bedeade Ḍcaḡa cartade b̄a

b̄a “bārāra.”

2 TIMOTEO

UMÉBEMA CARTA PAULOBA TIMOTEO ITEA BΛPA

Pauloba umébema carta Timoteo itea baside wayacusa preso basia. Posa 67de basica bΛa. Idji preso bΛdebemada ēdraēda crīcha bΛ bērā naλ cartara basia Timoteoba idji isabe acāde zemārēā (4:6-13; 4:21).

Pauloba naārā basia Timoteo carea Ācōrēa bia bΛada abarida (1:1-7). Maāre basia Timoteora peraiē bΛda Jesucrito carea ni idji preso bΛ carea (1:8-18). Maāre basia Jesucrito ijā bΛdeba zarea bamārēā idjaba ne jūmane Ācōrē itea bia bamārēā (2:1-26). Maāre basia jirūiarebema ewaride minijīchiada zeimīna Timoteoba Ācōrē bedeada jipa jaradia baida bΛda (3:1neba aba 4:5daa). Maāre basia idji cawa obΛdadebemada idjaba jarasia Timoteora isabe zemārēā (4:6-22).

Dji crīcha dromada naλga: “Ācōrē bedeara jaradia badua. Ēberārāba ūrī quīrīā panane, ūrī quīrīāē panane bida jaradiai carea badua.” (2 Timoteo 4:2).

Pauloba naλ cartade naārā bΛda

¹ Māra Pauloa. Ācōrēba quīrīāna bērā māra Jesucritoba diabuedaa. Idjia māra diabuesia Ācōrēba diai jarada zocai baidebemada jarade wāmārēā. Maλ zocai baira Jesucritodeba bΛa.

² Timoteo, naλ cartara bΛ itea bΛbΛgΛa. Māa bΛra bio quīrīā bΛa mλ warra quīrāca. Quīrīā bΛa dadji Zeza Ācōrēba, dadji Boro Jesucrito bida bΛra quīrā djuburia pananida, ādji biadeba careba pananida, necai bai sida dia pananida.

Timoteo carea Pauloba Ācōrēa bia bΛada ada

³ Āsa, diamasi bida māa Ācōrēa iwiēibΛgΛde bΛ carea bia bΛada abaria. Ācōrēba jara bΛra crīcha biadeba obaria mλ drōā naēnabemarāba opedada quīrāca.

⁴ Mλ wābΛgΛ carea bΛra jīasia. Maλ crīchabΛgΛde acāde wā quīrīā babaria bio basrida bai carea.

⁵ Māa quīrāneba babaria bΛa Critora wārāda ijā bΛda bΛ papadjora Loidaba, bΛ papa Eunice bida bΛ naēna ijā panana quīrāca. Māa cawa bΛa bΛa bida abari quīrāca Critora ijā bΛda.

⁶ Mλ jawara bΛ λgλ baside Ācōrēba bΛa diasia idji itea ne omārēā. Maλ carea māa jaraya: Ācōrēba diadara biara ēpē odua.

⁷ Ācōrēba dadjia ne waya bai soda diaē basia, ātebΛgΛ dadji sođe diasia jūma poya odamārēā, quīrīāda erobeadamārēā, idjaba dadji cacuara jipa erobea cawadamārēā.

⁸ Maλ bērā dadji Boro Jesucritodebemada jarai carea perarādua. Māra Jesucrito carea preso bΛmīna perarādua. ĀtebΛgΛ bedeada bia Jesucritodebema jaradiabΛgΛde Ācōrē bΛadeba bΛ sida bia mīgai carea badua.

⁹ Ācōrēba dadjirāra ēdra edasia idjaba trāsia idji itea bia beadamārēā. Dadjia bia o panā carea māwā oē basia, ātebΛgΛ idji biadeba oida crīcha bada bērā māwā osia. Wārāda naλ ējūā bai naēna Ācōrēba idji biadeba crīchasia Jesucritodeba dadjirāra carebaida.

¹⁰ Maλbe Jesucrito dadji Ēdra Edabari zeside unubisia sāwā idji biadeba carebabarida. Dadji beuida badara Jesucritoba jōbipeada ewariza zocai baida diasia. Bedeada bia idjidebemaba maāra ebuda cawabi bΛa.

¹¹ Ācōrēba māra basia māλ bedeada bia jarabarida bamārēā, Jesucritoba diabuedada bamārēā, idjaba judiorāēa jaradiabarida bamārēā.*

¹² Maλ carea māra bia mīga bΛa. BaribΛgΛ peraē bΛa. Māa cawa bΛa caida ijā bΛda. Idjaba cawa bΛa māa idji jawade wagamārēā bΛdada idjia poya wagaida aba idjia cawa oi ewaridaa.†

¹³ Māa jipa jaradia bada quīrāca jaradia badua. Jesucrito ijā bΛdeba, quīrīāneba nībadua.

¹⁴ Ācōrē Jaure dadji sođe bΛba wārā bedeada Ācōrēba bΛa diadara bio waga badua.

¹⁵ BΛa cawa bΛa berara jūma djabarā Asia druaдебemaba māra igarasidada. Djaba Pigeloba, Hermogene bida māwā osidaa.

¹⁶ BaribΛgΛ māa quīrīā bΛa dadji Boroba djaba Onesiporo ēberārāra quīrā djuburia baida. Idjia māra barima zocārā carebasia. Māra carenaba jλ bΛmīna mλ carea quīrā peraē basia.

¹⁷ ĀtebΛgΛ Roma purude jūpeada māra quīrācuita jΛgΛ nīne unusia.

* **1:11** Judiorāēa. Griego bedeada acΛgΛ cartade maāra neēa. † **1:12** Idji jawade wagamārēā bΛdada. acΛgΛmaarā maλ bedeada jara bΛa: “Idjia mλ jawade bΛdada.”

¹⁸ M̄a quĩrĩã ßa dadji Boroba cawa oi ewaride idjira quĩrã djuburiaida. B̄a cawa ßa Onesiporoba Epesode bio carebasida.

2

Sãwã Jesucrito bedea jaradiaida b̄a

- ¹ M̄ warra, Jesucrito biadeba zarea badua.
- ² M̄a zocãrã ëberãrã quĩrãpita jaradia badada b̄a ùrĩsia. Ara mā jaradia badara b̄a bida djabarã jipa bea jaradia badua ãdjirãba abari quĩrãca dewararãa jaradiadamãrẽã.
- ³ B̄ara Jesucrito sordao bia bẽrã m̄ quĩrãca bia mĩgai carea badua.
- ⁴ Sordaoba ne baridua ocaa, ãteb̄arã idji boroba quĩrã ßadrã obaria bia unumãrẽã.
- ⁵ Idjaba dji jemenebarida idji jemeneida b̄a quĩrãca jemeneëb̄arã, idjia poyab̄arã sida idjia edaida badara edaãa.
- ⁶ Êjũã o b̄ara bia mĩgabarã. Mā bẽrã idjiab̄arã nẽu zaudadebemada naãrã edaida b̄a.
- ⁷ M̄a jara b̄ara bio crĩchadua. Dadji Boro Jesuba b̄a jũma māgarã cawabiya.
- ⁸ Jesucritodebemada quĩrãnebadua. Idjira Davideba zedaa. Idjira beu badada ãcõrẽba ãrẽbabisia. Mā bedea bia idjidebemada m̄a jaradia b̄a.
- ⁹ Mā carea m̄ra bia mĩga b̄a. M̄ra ëberã cadjirua quĩrãca carenaba jã eropanãa. Barib̄arã ãcõrẽ bedeara jã eropanãa.
- ¹⁰ Mā carea m̄a jũma droa b̄a ãcõrẽba edada ëberãrã carebai carea. Mãwã ãcõrẽba ãdjirã sida Jesucritodeba ëdrã edaya ewariza idji bia quirudebemada erobeadamãrẽã.
- ¹¹ Nā bedeara wãrã araa:
- Dadjirãda Crito ume beusidab̄arã, idji ume zocai panania.
- ¹² Dadjirã bia mĩga panãa droadib̄arã, idji ume dji bororãda beadãa.
- Dadjirãba Critoda adua panãana adib̄arã, idjia bida dadjirãra adua b̄ada aya.
- ¹³ Dadjirãda idji ume jipa nĩbadaëb̄arã, idjida jipa babaria ara idjia jaradara o ama b̄aca bẽrã.

Ãcõrẽ nezoca sãwã baida b̄a

- ¹⁴ Jũma māgarã djabarãa quĩrãnebabi badua. Dadjirã Boro quĩrãpita jaradua ãdjirãra baridua bedea carea caicaya beadie panãa. Mā caicayaba biada diacaa, ãteb̄arã dji ùrĩ bea crĩchara ãrĩbaria.
- ¹⁵ ãcõrẽ wãrã bedeara jipa jaradia b̄ada unubi badua. Ne obari bia quĩrãca quĩrãcuita o badua ãcõrẽba b̄ara quĩrã pera neẽ bia unumãrẽã.
- ¹⁶ ãcõrẽ quĩrãpita biẽ bea nẽb̄arãbadara igaradua. Mā ëpẽ beara ãcõrẽnebemada tamãara wãbadaa.
- ¹⁷ ãdjia jaradia panãa ëberãrãa ãrĩ wãbaria aidaba pea co wãbari quĩrãca. Mãwã jaradiabadarã tãena Himeneoda, Pileto sida panãa.
- ¹⁸ ãdjira wãrã bedeadebemada ãi wãsidãa. ãdjia jaradiabadaa ëberãrã jaidapedadara ãrẽbacuasidada. Māgãdeba ãcarãba Crito ãjã panãa ãdjia ãrĩbadaa.
- ¹⁹ Barib̄arã ãcõrẽ ëberãrãba Critora bio ãjã panãa de jirũba dera zarea erobabari quĩrãca. ãcõrẽba idjiderãda cawabi carea nãwã jarasia: “Dadjirã Boroba jũma idjiderãra cawa b̄a.” Idjaba jarasia: “Dadjirã Boro ãjã panãana a beaba jũma cadjiruara igaradida panãa.”
- ²⁰ De waibãade ababe oro odada, parata oda sida beaãa, ãteb̄arã bacuru odada, egoro cada sida bea. ãcarãra dji biara bea bẽrã baridua ewari carea beaãa, barib̄arã waabemara baridua ewari carea bea.
- ²¹ Dadjirã sida ara mā quĩrãca panãa. Dadjirãba cadjiruara igaradib̄arã, dadjirã Boro itea dji biara beada panania. Mãwã dadjirãneba idjia ne poya oya idjaba ne jũma biada odi carea beadãa.
- ²² Cũdrãrãba cadjirua awua panãnebemada ãi badua. Jipa oida ëpẽ badua. Jesura ãjã badua. Jũmarãda quĩrã badua. Jũmarã ume necai badua. Dadjirã Boro ãcõrẽa iwĩdibadarã ume so jipa b̄adeba jũma māgarã ëpẽ badua.
- ²³ ëberãrãba crĩcha siriẽ bea bedea panãne eda bedearãdua. B̄a cawa b̄a māgãdeba caicayabadada.
- ²⁴ Dadjirã Boro nezocara ijara baiẽ b̄a, ãteb̄arã jũmarã ume aduã baida b̄a. Jaradia cawa baida b̄a. Jũmarã ume droa baida b̄a.
- ²⁵ Idjia jaradia b̄a quĩrãnaca ëberãrãa bedea biadeba ãcõrẽ bedeara cawabida b̄a. Mãwã ãcõrẽba ãdjirãra carebaisicada idjimaã jẽda zedapeda wãrã bedeadã cawadamãrẽã.
- ²⁶ Quĩrãpa crĩchãsidara ãdjirãra diauruba jida erobeabemada ëdrãdia. Ara nawena diauruba jida pe erobãa idjia quĩrã b̄ara odamãrẽã.

3

Jirũarebema ewaride eberãrã sãwã beadi

- ¹ Bãa naãgãda cawa baida bãa. Jirũarebema ewaride minijichiada zeya.
- ² Eberãrãba ne jũmada ãdji itea quĩrĩãna, parata awua beadia, ãdjida biara beada adia, dji dromada crĩchadia, djãrãda biẽ jaradia, ãdji djibarirã bebeara iãñacã baya, ãdji carebabãgã eberãã bia bãada adãca baya, idjaba ãcõrẽra wayadaca baya.
- ³ ãdjirãba djãrãda quĩrĩãnacã baya, quĩrã djuburiadãca baya, nẽbãra oya beadia, cadjiruã odira poya igaradãca baya, jãwaichia beadia, idjaba ne jũma biada igaradia.
- ⁴ ãdji dji bia quĩrãca eropanãra cũrũga bãdeba biẽ odia. Bio crĩchadaẽne ne bariduada o beadia. Jũmarã cãyãbara ne cawaara beada adia. ãcõrẽ cãyãbara bãsrĩdada biara quĩrã beadia.
- ⁵ ãcõrẽ iãã beaca beadia baribãgã iduaribidaẽa ãcõrẽba idji ãbãdeba ãdjira jipa bãmãrẽã. Mãgãrã ume ãbaa barãdua.
- ⁶ Mãwã beara djãrã deza wãbadaa wẽrã crĩcha neẽ bea, cadjiruãba bira beada cũrũgadi carea. Mãgã wẽrãrãba ne jũma cadjiruã o quĩrã bãdeba bariduada iãbadaa.
- ⁷ ãdjirãra ewariza ne cawa wãnaa, baribãgã wãrã bebeara poya cawadãca.
- ⁸ Janẽba, Jambre bida Moise beade igarapedãda quĩrãca ãi jaradia bea bida wãrã bebeara igarabadaa.* ãdji crĩcharã cadjiruãba jũma ãrĩ beaa. Wãrã bebeara cawadãca.
- ⁹ Baribãgã ãdjia o panãra bia odjaẽa. Jũmarãba ãdjira crĩcha neẽ beada ebuda cawadãca Moise ewaride Jané, Jambre mãwãpedãda quĩrãca.†

Pauloba Timoteoa obida

- ¹⁰⁻¹¹ Baribãgã bãabãgã jũma mãã jaradia bãra bio cawa bãa. Mã nĩbada, mãã o quĩrã bãda, mãã Crito iãã bãda, mãã jũmarã ume droa bãda, mãã quĩrã erobãda, mãã biẽ odi carea epẽbãda jũma droa bãda, mãã bia mãã bã sãda bãã cawa bãã. Antioquãde, Iconione, Listrade bida mãã biẽ odi carea epẽpedãdãda bãã bio cawa bãã.‡ Mããra bio bia mããgãsia. Baribãgã dadji Boroba jũma mããgãdebemada eãdrã bãsia.
- ¹² Wãrãda jũma Jesucrito iãã bea ãcõrẽ quĩrãpita bia nĩnada eberãrãba biẽ odi carea epẽnia.
- ¹³ Baribãgã eberã cadjiruãrãba, djãrã cũrũgabada bida wetara cadjiruãra o wãnia. Djãrãra cũrũga beadia idjaba dewararãba ãdjira cũrũgadia.
- ¹⁴ Baribãgã bãã cawadãra wãrã arada cawa bãã bẽrã mããra epẽ wãdua. Bãã cawa bãã bãã jaradiapedãdãba jipa jaradiasãdãda.
- ¹⁵ Caiãbe eda ãcõrẽ bebeara cawãsia. Mãã beãdeba bãã cawabi baya abãbã Critoda iããsira ãcõrẽba eãdrã edaida.
- ¹⁶ ãcõrẽbãgã jũma Idji Bebeara bãbisã. Jũma mããgãra bia bãã jaradiã carea, cadjiruã o beara quẽãi carea, ãi o beara jipa o cawabi carea, idjaba sãwã quĩrãipa nĩbãdãda cawabi carea.
- ¹⁷ Mãwã ãcõrẽ eberãrãba ne jũma biada o cawadãpedã poya o panãnia.

4

- ¹ Jesucritora zeya jũmarã Boroda bãi carea. Mãne eberãrã zocãi beara, beupedãda sãda cawa oya. Mãã bẽrã Jesucrito quĩrãpita, ãcõrẽ quĩrãpita bida mãã naã beãdeada jaraya bãã omãrẽã.
- ² ãcõrẽ bebeara jaradia bãdua. Eberãrãba ãrĩ quĩrã panãne, ãrĩ quĩrãẽ panãne bida jaradiã carea bãdua. ãi o beara jipa o cawabidua. Cadjiruã o beara quẽãdua. Idjaba djabarãra carebãdua biara iããnamãrẽã. Jũma droa bãdeba, quĩrãcũita jaradia bãdeba mãwã odua.
- ³ Ewari aba eberãrãba wãrã bebeara ãrĩ quĩrãẽ panãnia. ãtebãgã ãdjia quĩrã panãda epẽnia. Mãã bẽrã jaradiabãdãda zocãrã jãããdia ãdjia ãrĩ quĩrã panãra jaradiãdamãrẽã.
- ⁴ ãdjirãba wãrã bebeara ãrĩ ama beadia, mããne naã dudabemãba nẽbããrãbãdãda epẽnia.
- ⁵ Baribãgã bããra ne jũmane quĩrãipa bãdua. Bia mããga bããde droa bãdua. Beãdeã bia Critodebemãda jaradia bãdua. Jũma bãã ãcõrẽ itea oida bããra jipa o bãdua.
- ⁶ Dãrãẽne mããra beadia.* Mãã beui ewarãra caita bãã.
- ⁷ Mãã ãcõrẽ itea oida bããdãra jũma osia. Jũma jipa osia bia djõna quĩrãca. Mãã Critora igarãẽ bãã.

* **3:8** Exodo 7:10-12. Janéra, Jambre sãda Egiptodebema ne cawa bea basã. † **3:9** Exodo 8:16-19. Janẽba, Jambre bida jũma poya odãẽ basã Moiseba ãcõrẽneba odã quĩrãca. Mãwã jũmarãba cawãsiããã ãdjira sewãida beada. ‡ **3:10-11** Hecho 13:44deba aba 14:21naa. * **4:6** *Dãrãẽne mããra beadia.* Griego beãdeãde nãwã bãã bãã: "Mããra uva bãã ãcõrẽã wea diãbãda quĩrãca bãã." Mãã beãdeãdeba Pauloba cawabi basã dãrãẽne eberãrãba idjira Crito carea beãdãda.

⁸ MĹa jĳpa o ʙĹ carea dadji Boroba mĹ itea nepeda waga erobĹa. Idjĳa jĳpa cawa obari bĕrĹ mĹ nepera mĹa diaya idjĳa cawa obĹade. BaribĹa ababe mĹa diaĕa, ātebĹa jŭma idji zeĳ ewari unu quĳrĳa bearĳa diaya.

Timoteo zemĳrĕĳ Pauloba jarada

⁹ Isabe mĹ acĹde zedua.

¹⁰ Djaba Cresentera Galacia druadaa wĳ ʙĹa. Titora Dalmacia druadaa wĳ ʙĹa. MaĹ awara djaba Demĳba naĹ ĕjŭnebemada biara quĳrĳana bĕrĹ mĹra igarapeda Tesalonica purudaa wĳsia.

¹¹ Ababe djaba Lucada mĹ ume ʙĹa. ʙĹ zebĹade djaba Marcoda jarade wĳpeda enedua.[†] MĹa Ācĕrĕ itea o ʙĹra idjĳa carebaida ʙĹa.

¹² Djaba Tiŭicora mĹa Epesodaa wĳbisĳa.

¹³ ʙĹ zebĹade mĹa jĳsua carea jĳbarida enedua. MaĹda Troa purude, djaba Carpo dede ʙesia. Idjĳaba mĹ carta ʙeara enedua. MĹa biara quĳrĳa ʙĹa mĹ carta animarĳe ede ʙĹ beada.

¹⁴ Jiorroĕeba ne obari Alejandrobĳa mĹ biĕ oĕa carea dadjĳrĳa Boroba cawa oya.

¹⁵ Idji ume quĳrĳcuita badua. Dadjĳa jaradia panĳnebemada idjĳa bio biĕ jara ʙĹa.

¹⁶ Ara mĹdji carea dji dromarĳa quĳrĳpita beĕeasĳde ni abaada mĹare beĕeadaĕ ʙasia. ĀtebĹa jŭmarĳba mĹra igarasĳdaa. MĹa quĳrĳĳĳa ādjĳra mĹ carea Ācĕrĕ quĳrĳpita beĕeade beaĳĳda.

¹⁷ BaribĹa dadji Borora mĹ ume ʙesia. Idji ʙĹada mĹa diasĳa idji beĕeade jaramĳrĕĳ. Mĳwĳ jŭma judiorĳĳe arima duanĳba ŭrĳsĳdaa. Maĳne dadjĳrĳa Boroba mĹra imama iteĕebemada ĕdrĳ edasĳa.

¹⁸ MaĹ awara dadjĳrĳa Boroba jŭma mĹ biĕ obĳdadebemada ĕdrĳ edaya. Idjĳa mĹra waga edeya idji ĕberĳra bajĳne bia pe erobĳmaa. Ewarĳza idjĳa bio bia beĕeadĳda panĳa. Bia ʙĹa mĳwĳ ʙaĳda.

Pauloba jĳrŭare ʙada

¹⁹ Djaba Aquĳlaa, Priscaa bĳda jaradua mĹa quĳrĳa ʙĳda ādjĳra bia pananĳda. Ara maĹ quĳrĳca djaba Onesĳporo ĕberĳrĳa jaradua.

²⁰ Djaba Erastora Corinto purude ʙesia. Djaba Tropimora cacua biĕ beĕa bĕrĳ idjĳra Mileto purude amesĳa.

²¹ Cue jara bai naĕna isabe zedua. Djabarĳ Eubuloba, Pudenteba, Linoba, Claudiaba, jŭma djabarĳ bĳda quĳrĳa panĳa ʙĳra bia ʙaĳda.

²² MĹa quĳrĳa ʙĳa dadjĳrĳa Boro Jesucritora ʙĳ ume ʙaĳda idjĳaba Ācĕrĕba idji biadeba bĳrĳra careba ʙaĳda. Bia ʙĳa mĳwĳ ʙaĳda.[‡]

[†] 4:11 Marco. Hecho 13:5; 13:13; 15:36-40. [‡] 4:22 Bia ʙĳa mĳwĳ ʙaĳda. Griego beĕeade ĳcaĳa cartade maĳra neĕa.

TITO CARTA PAULOBA TITO ITEA BΛPA

Pauloba naλ cartada Tito itea BΛSIA. Maλ Titoba Paulodeba Jesucritora iĵāsia (1:4). Mamaλba λtaα Paulo ume nĭbadĵia. Paulo naārā Jerusaleλnaα djabarā bororā ume bedeaĵe wāsĵde Titora edesia (Galata 2:1-3). 2 Corintode 2:12-13ĵe, 7:5-6ĵe biĵa jara BΛA Titoba djabarā Corintodebemaṛāa jaradia bābadĵida. 2 Timoteo 4:10ĵe jara BΛA Titora Dalmacia druαĵaa wāsĵda.

Romane preso baĵa ēdṛadacarea Pauloba wayacusa puruza djabarā aĵade wāsĵa. Tito ume bedea bia Jesucritodebemada Creta morro dromanaα jarade wāsĵida (1:5). Aĵaλba iĵāpedaĵacarea Pauloba Titora mama amesia jaradia bāmārēā. Māwānacarea Pauloba naλ cartara diabuesia Titora idĵi ume Nicopoli puruĵaa wāmārēā (3:12). Tiqicoda wa Artemada diabuesia Tito cacuabari djabarāa jaradia bāmārēā. Poa 63ĵe Pauloba naλ cartara Corintodeba diabuesica BΛA. Djaba Zenaba, Apolo biĵa Titomaa edesĵda (3:13).

Pauloba Ācōrēa bia BΛada apeda BΛSIA djabarā wagabadarāda sāwā beaĵĵda panλda (1:1-9) idĵaba Titoba sewa jaradia bea carea quĭrācuĵtaĵda BΛda (1:10-16). Maλare BΛSIA drōārāda, djorarāda, cūdrarāda, nezocarā sĵda sāwā beaĵĵda panλda (2:1-10). Maλare BΛSIA Ācōrēba āĵĵrā ēdṛλ edaĵa bēṛā jĵpa nĭbaĵĵda panλda (2:11ĵe ba 3:10ĵaa). Jĭrūare BΛSIA Titora zemārēā (3:12-15).

Dĵi crĭcha dromada 2:15ĵe bλ BΛa: “Jūma maλgara jaradia baĵua. Carebaĵua djabarāba maλ bedeara iĵā oĵamārēā. Āĭ o beara quēāĵua, Ācōrēba bλra BΛda bēṛā māwā omārēā. Djabarāa bλra idu igarabirāĵua.”

Pauloba naλ cartade naārā bλĵa

¹ Mλra Pauloα, Ācōrē nezocaa idĵaba Jesucritoba diabueĵaa. Mλra diabuesia Ācōrēba edeaĵarāba idĵida iĵānamārēā idĵaba wārā bedea cawaĵpeda Ācōrēba quĭrĭā BΛ quĭrāca beadamārēā.

² Āĵĵrāba ewarĵza Ācōrē ume zocai panani carea jλā panλa. Naλ ējūā oi naēna Ācōrē sewa ocaba maλ zocai baira ĵaĵda jarasĵa.

³ Maλbe idĵia BΛda ewarĵde mλa jaradia BΛdeba idĵi bedea Critodebemada ebuĵa cawabisĵa. Maλ bedeara Ācōrē ĵaĵĵi ēdṛλ Edabarĵba mλa jaradiabisĵa.

⁴ Tito, mλa naλ cartara bλ itea BΛBΛΓΛA. ĵaĵĵia abari quĭrāca Critora iĵā panλ bēṛā bλra wārāda mλ warra quĭrāca BΛa. Mλa quĭrĭā BΛa ĵaĵĵi Zeza Ācōrēba, ĵaĵĵi Boro Jesucrito biĵa āĵĵi biadeba bλra careba pananĵda, necai bai sĵda ĵa pananĵda.

Pauloba Titoa obi jarada

⁵ Mλa bλra Creta morro dromane amesia ota o beĵara jūma omārēā. Mλa jarada quĭrāca djabarā wagabadaĵa puruza BΛcuαĵua.*

⁶ Djabarā wagabarĵra biē jaradi neē bāĵa BΛa. Quĵma abā erobāĵa BΛa. Idĵi warrarāba Critora iĵā beaĵĵda panλa idĵaba jĵpa nĭbaĵĵda panλa. Māwāra ēberārāba jaradaēa cadĵirua o panada wa AΛWΛΓΛ zarea panλda.

⁷ Djabarā wagabarĵba Ācōrē trajura obari bēṛā biē jaradi neē bāĵa BΛa. Idĵira cawaara BΛ quĭrāca baiē BΛa, caĵcaya baiē BΛa, beu nĭbaiē BΛa, jλwαĵchia baiē BΛa idĵaba parata awua baiē BΛa.

⁸ ĀtebλΓλ idĵi dede jūebλdara jūma bia edaĵa BΛa, ne jūma biada o quĭrĭā bāĵa BΛa, crĭcha biadeba bāĵa BΛa, jĵpa bāĵa BΛa, Ācōrē itea bāĵa BΛa, idĵaba idĵi cacuara jĵpa erobāĵa BΛa.

⁹ Wārā bedea idĵia jaradiapedaĵara bio iĵā bāĵa BΛa. Māwā idĵia wārā bedea jĵpa jaradia BΛdeba ēberārāra poya carebaya biara iĵānamārēā, idĵaba wārā bedea biē tabλada abadaṛāa poya cawabiya āĭ crĭcha panλda.

¹⁰ Mλa māwā jara BΛa wārā bedea quĭrĭānacada, ĵaĵĵi carebaca bedea jaradiabadada, djārā cūrūgabaĵa sĵda bara bēṛā. ĵaĵĵi umaquĭrā cacua wēāgōĵĵda panλana abadaṛa maλ ēberārānebemaα.

¹¹ Āĵĵia jaradiāiē beada jaradia panλneba deza ēberārā crĭchara jūma ārĵbadaα. Ababe parata carea jaradiabadada. Maλgārāa idu jaradiabirāĵua.

¹² Cretadebema drōā naēnabema dĵi dromaba nāwā jarasĵa: “Cretadebemaṛāa sewāĵda beaα, animarā cadrλa quĭrāca beaα, ne coya beaα, djuburia beaα.”†

* 1:5 *Djabarā wagabada.* Griego bedeaĵe bλ BΛa “drōārā.” Cāpūrĭā bedeaĵe maλba jara BΛa “pastores” o “ancianos.”

† 1:12 *Drōā naēnabema dĵi droma.* Griego bedeaĵe bλ BΛa “Ācōrēneba bedeaĵari.”

13-14 Maλba jaradara wārāa. Maλ carea maλ ēberārāra quēā badua wārā bedeada ijanamārēā, judiorāba drōā naēna nēbαγλbadara igaradamārēā, idjaba wārā bedeā ijanacaba jaradia panλda ijarānamārēā.

15 Ācōrē quīrāpita bia beamaarā ne jūmada Ācōrē quīrāpita bia βλα. Baribαγλ Ācōrē ijarē beamaarā ni cārē sida bia βλēa. Ādji crīchara, ādji so sida cadjiruaba jūma ārī bea.

16 Ādjia jarabadaa Ācōrēra cawa panλda, baribαγλ ādjia o panλneba unubibadaa idjira igara panλda. Ādjirāra cαwαγλ zarea bea idjaba ne bia odi carea beadacaa. Ādjia obadara Ācōrēba quīrīāca.

2

Pauloba Titoa jaradiabida

1 Baribαγλ βααβαγλ wārā bedeara jipa jaradia baida βλα.

2 Drōārā jaradiadua ādji cacura jipa erobeadamārēā, quīrāpita beadamārēā, crīcha biadeba nībadamārēā, Critora bio ijar beadamārēā, wārā quīrīāneba beadamārēā, idjaba jūma droadamārēā.

3 Idjaba djararāa jaradiadua Ācōrē quīrāpita jipa beadamārēā, nēbαγλ orānamārēā idjaba beu nībarānamārēā. Ātebαγλ ne jūma biada jaradiadida panλa.

4-5 Ādjirāba awērārāa jaradiadida panλa ādji quimara, ādji warrarā sida quīrīānamārēā, crīcha biadeba jipa nībadamārēā, wērā biada beadamārēā, ādji dera bia wagadamārēā, sobia beadamārēā, idjaba ādji quimaba jara βλara ijar odamārēā. Māwāra ni abαba Ācōrē bedeara biē jaradaēa.

6 Cūdrarāa jaradiadua crīcha biadeba jipa nībadamārēā.

7 Jūma bia o βλdeba jūmarāa unubi badua sāwā nībadida panλda. Crīcha biadeba jipa jaradia badua.

8 Wārā bedeada jaradia badua ni abαba βλara biē jararānamārēā. Māwā jaradia baibαγλ, βλ ume dji quīrūra peradia. Ādjia ni maārī bida dadjirāra poya biē jaradaēa.

9 Nezocarāa jaradiadua ādji boroba jara βλara jūma ijar odamārēā. Ne jūmada bia odida panλa ādji boroba bia unumārēā. Ādji boroba jarabαγλara daucha panuniē panλa.

10 Ādji borodeda drλadiē panλa, ātebαγλ unubiadida panλa ādjia ne jūmada jipa o panλda. Māwāra ēberārāba cawadiā Ācōrē dadji Ēdrλ Edabari bedeara bio bia βλda.

11 Ācōrēba jūmarāa unubisia idji biadeba ēberārāra ēdrλ edabarida.

12 Maλγλba dadjirāa cawabi βλα ne jūma cadjiruara, naλ ējūānebemarāba quīrīābada sida igaradida panλda. Idjaba cawabi βλα dadjirā naλ ējūāne panλne crīcha biadeba jipa nībadida panλda Ācōrēba quīrīā βλ quīrāca.

13 Dadjirā bia panani ewari jλā panλmisa māwā pananida panλa. Maλ ewaride dadjirā Ēdrλ Edabari Jesucritora zeya. Maλne idji quīrāwārēāra ununia. Idjira dadjirā Ācōrē dji dromaa.

14 Dadjirā carea Jesucritoba ara idjida idu beabisia ne jūma cadjiruadebemada ēdrλ edai carea. Dadjirāra ara idji itea bia βλasia idji puruda beadamārēā idjaba ne jūma biada o quīrīā pananamārēā.

15 Jūma maλγλara jaradia badua. Carebadua djabarāba maλ bedeara ijar odamārēā. Āi o beara quēādua, Ācōrēba βλara βλda bēā māwā omārēā. Djabarāa βλara idu igarabirādua.

3

Ācōrēba idji biadeba dadjirā ēdrλ edada

1 Djabarāa quīrānebabidua naλ ējūānebema bororā jλwaeda pananamārēā. Ādjia jarabλdara ijar odida panλa idjaba ne jūma biada odi carea beadida panλa.

2 Djabarāa jaradua: ni abαλdebemada biē bedeadiē panλa, caicaya beadiē panλa, ātebαγλ sobia beadida panλa, jūmarā ume aduā beadida panλa.

3 Wārāda naēna dadjirā bida crīcha biada neē panasidaa, Ācōrēra ijarāne panasidaa, ārī crīcha panasidaa. Dadjia cadjiruua o awua beara, βλsrīda o quīrīā bea sida nezoca quīrāca jūma obadiidaa. Baridua cadjiruade nībadadiidaa, djārāba eroβλ carea sode biē panebadjidaa, djārāba dadjirāra quīrāmabadjidaa, idjaba dadjirāba djārāda quīrāmabadjidaa.

4 Baribαγλ dadjirā Ēdrλ Edabari Ācōrēba idji biada, idji quīrīā sida jūmarāa cawabisia.

5 Maλba dadjirāra ēdrλ edasia. Dadjia bia opedada carea ēdrλ edaē basia, ātebαγλ idji quīrā djuburiadeba ēdrλ edasia. Dadjirā cadjiruara sαγλasia djiwidī toda quīrāca beadamārēā idjaba Ācōrē Jaureba dadjirāa zocai bai djiwidida diasia.

6 Dadji Ēdrλ Edabari Jesucritodeba Ācōrēba idji Jaureba dadjirāa wāgaē diasia.

⁷ Ācōrēba idji biadeba dadjirāra jipa unu Ɂa bērā ewariza idji ume zocai panania. Maḷda jḷā panḷa.

⁸ Maḷ bedeara wārā araa. Mḷa quīrīā Ɂa Ɂa maḷgara bio jaradia baida Ācōrē ījā beaba ne jūma biada o wānamārēā. Maḷ bedeara bio bia Ɂa. Jūmarāda carebabaria.

⁹ Baribḷḷa baridua bedea siriē Ɂa carea caicayarādua. Ācōrēba Moisea diada ley carea biada caicayarādua. Idjaba dadji drōā naēnabemarā trḷ jaradiabadara igaradua. Jūma maḷgara biē Ɂa bērā carebacaa.

¹⁰ AɁaɁa djabarāda ijarabibḷḷa, idjira quēādua waa māwā orāmārēā. Idjia ījāéḷḷa, wayacusa quēādua. Maḷne wadibida ījāéḷḷa, idji ume Ɂarādua.

¹¹ Ɂa bio cawa Ɂa maḷ ēberāba wārā bedeara igarapeda biē o Ɂada. Cadjirua o Ɂadeba unubi Ɂa ara idjida Ācōrē quīrāpita bedeaede Ɂada.

Naḷ cartade Pauloba jīrūare Ɂada

¹² Mḷa djaba Artemada wa djaba Tiqicoda Ɂamaa wābiya. Jāma jūēnacarea isabe Nicopoli purūdaa mḷ aḷde zedua. Mḷa za uru cue jara mama baida crīcha Ɂa.

¹³ Ēberāare bedebari Zenada, Apolo sida Ɂamaḷba wāɁadade ne jūmaneba carebadua bia wānamārēā.

¹⁴ Dadjirā dji Crito ījā beaba biada o cawa wānida panḷa ne neē quēda carebađi carea. Māwāra ara dadji quīrīābe beadaēa.

¹⁵ Jūma mḷ ume duanḷba quīrīā panḷa Ɂara bia baida. Dai quīrīā panḷ Crito ījā beaa jaradua daiba quīrīā panḷda ādjirāra bia duananida. Mḷa quīrīā Ɂa Ācōrēba idji biadeba jūma bārāra careba baida.

PILEMOA CARTA PAULOBA PILEMOA ITEA BADA

Pauloba naã cartada Pilemoã itea BAsia. Poa 60are Romane preso baside BAsia. Carta djabarã Colosadebema itea diabueside naã carta sida diabuesica BAA (Colosa 4:11).

Maã Pilemoãra Colosade babadjia idjaba ne bara BAsia. Pauloðeba Jesucritoda Ijãsia (v. 19). Djabarãda idji dede dji jarabadjidaa (v. 2). Idjia nezoca Onesimo abadada erobasia. Baribãra maã Onesimora ne drãasica BA bẽrã mĩrũ wãsia (vv. 18-19). Paulo preso BAmãa wãpeda careba besia.

Onesimoba Crito Ijãnacarea Pauloba naã cartara BAsia. Critoðeba djabarã bẽrã Pauloba Pilemoãa bedea djuburiasia Onesimora wayacusa bia edamãrẽã (vv. 10-12, 15-20). Pauloba BAsia Onesimoba drãadara idjiabãra jẽda diaida.

Naã carta BAside Pauloba ãdrãida crĩcha basia. Ara ãdrãpeda Pilemoãmaa wãida crĩcha basia (v. 22).

Pauloba naã cartade naãrã BAda

¹ Mãra Paulo. Jesucrito carea preso BAA. Dadji djaba Timoteoda nama BAA. Djaba Pilemoã, daiba BARA quĩrã panãa. BAA dai quĩrãca Ācõrẽ trajura o BA bẽrã mãa naã cartara BA itea BãBãra.

² Idjaba BãBãra jũma djabarã BA dede ãbaa dji jarabadarã itea, dadji djabawẽrã Apia itea, dadji djaba Arquipo itea biãa. Arquipoba Ācõrẽ beðeara dai careba jaradiabaria.

³ Mãa quĩrã BAA dadjirã Zeza Ācõrẽba, dadjirã Boro Jesucrito biãa ãdji biaðeba bãrãra careba pananida idjaba necai bai sida bãrãa dia pananida.

Djaba Onesimo carea Pauloba bedea djuburiada

⁴ Mãa Ācõrẽa iwiðibãra BA carea bia BAda abaria.

⁵ Mãa ũrĩsia BAA dadjirã Boro Jesura bio Ijã BAda idjaba jũma Ācõrẽ ãberãrãra quĩrã BAda.

⁶ Mãa Ācõrẽa iwiði BAA Crito Ijã bea ume BARA bio bia bamãrẽã.* Mãwã jũma ne bia dadjia Jesucritoðeba eropanãda BAA bio cawaya.

⁷ Djaba, BA Ācõrẽ ãberãrãra quĩrãneba sobiabida bẽrã mã sida sobiabisia idjaba bio Bãsrĩdabisia.

⁸ Maã carea Bãa iwiðiya mãa jarabãra quĩrãca omãrẽã. Critoðeba mãa obida Bãmĩna obiãa.

⁹ Ātebãra mãa bedea djuburiaya quĩrãneba mãwã omãrẽã. Mãra drõã Paulo. Jesucrito carea preso BAA.

¹⁰ BA nezoca Onesimo carea mãa bedea djuburiaya. Idjira mã warra quĩrãca BAA. Mã nama preso Bãde idjia mãneba Critora Ijãna bẽrã mã warra quĩrãca besia.

¹¹ Naẽna BA nezoca dji biaẽ basia, baribãra idira nezoca biada besia. Mãwã idjia BA itea bia trajaya idjaba mãra bia carebaya.

¹² Idjira Bãmaa jẽda diabuebãra. Mãa idjira bio quĩrã BAA. Mã quĩrã djuburia idjira bia edadua mã edabãra quĩrãca.†

¹³ Bẽda bia Critoðebema carea mã preso Bãde idjira mã ume eroba quĩrã basia jũma BAA mã carea jãmaãba poya oẽ BAda omãrẽã.

¹⁴ Baribãra BAA bia BAda aẽne mãwã o quĩrãẽ basia. Mãa quĩrã djuburia iwiði BARA Bãa õgo obiãa ãtebãra quĩrã BAA BãBãra mãwã o quĩrã baيدا.

¹⁵ Dãrãẽ BAA BA nezoca Onesimora BA ume baðada mĩrũ wãnada. Āibẽrã mãwãsia idji jẽda wãBãrãde BAA ewariza erobamãrẽã.

¹⁶ Baribãra idjira nezoca quĩrãca erobaiẽ BAA, ãtebãra nezoca cãyãbara biara erobaida BAA. Critoðeba BA djaba bẽrã quĩrãneba erobaida BAA. Mãa idjira bio quĩrã BAA, baribãra maã cãyãbara BAA idjira biara quĩrãida BAA, BA nezoca bẽrã idjaba dadjirã Boroðeba BA djaba bẽrã.

¹⁷ Bãmaarã dadjia Ācõrẽ itea abarida o panãBãra, Onesimora bia edadua mã edabãra quĩrãca.

¹⁸ Idjia bariduðeba BAda biẽ osibãra wa Bãa jẽda diai bara BãBãra, mãa iwiðidua.

¹⁹ Ara mã jawaba nãwã BãBãra: idjia jẽda diaida BARA mãa diaya. Quĩrãnebadua mãneba Crito Ijãna bẽrã BAA mãa diai bara BAda.

* 1:6 Crito Ijã bea ume BARA bio bia bamãrẽã. Æãããmaarã maãba jara BAA: "Crito Ijã Bãdeba BARA idji ãberãrã ume bio bia bamãrẽã." † 1:12 Griego beðeade maã versicolura ebuda Bããa.

²⁰ Djaba, dadji Boro carea m̄l quĩrã djuburia iwidi b̄ara odua. Dadjira Critodeba djabarã b̄erã m̄l sora b̄asriðabidua.

²¹ M̄la m̄wã b̄ab̄aɣla cawa b̄a b̄erã b̄la m̄l bedeara ãjãida. Cawa b̄la m̄la jara b̄a cãyãbara b̄la biara oida.

²² Maã awara m̄la crĩcha b̄la b̄arãba Ācõrẽa iwidi pan̄aneba m̄ra ãdr̄aida. M̄wã m̄ra b̄arãmaa poya wãya. Maã b̄erã m̄l cãĩ sida waga erob̄adua.

Pauloba naã cartade jĩũare b̄ada

²³ Djaba Epaproda Jesucrito carea m̄l ume preso b̄la. Idjia quĩrã b̄la b̄ara bia b̄aida.

²⁴ Marcoba, Aristarcoba, Demãba, Luca b̄ida quĩrã pan̄a b̄ara bia b̄aida. Ādjirãba m̄l ume Ācõrẽ trajura o pan̄a.

²⁵ M̄la quĩrã b̄la dadjirã Boro Jesucritoba idji biadeba b̄arã careba b̄aida.‡

‡ 1:25 *Bãrãra*. Griego bedeadẽ b̄a b̄la "bãrã jaurera."

HEBREO CARTA HEBREORÃ ITEA

Naã cartada hebreorã itea ðada basía. Cawadaé panlaa caiba ðasida. ΛCAGΛmaarã Bernabeba, Apoloba, Silaba, Lucaba, Clemente Romanebema wa dewaraba ðasida. Naëna zocãrãba cricha panasiðaa Pauloba ðadada. Ababe cawa panlaa Hebreo carta ðadara judio basida. (Judiorãa hebreo bedeade bedeabada bêrã hebreorã abadaa.) Naã carta ðadaba, dji carta edadarã bida Timoteora unubadjidaa (13:23). Maã awara djabarã Italia druadebemarã ume dji bia basía (13:24-25). Poa 70 bai naëna ðasia.

Naã cartara djabarã judiorã bia miga bea itea ðasia Jesucrito igararãnamãrëã. Jesucrito ïjã panã carea ðdjia erobeara λCAGΛba jãrisidaa (10:32-34). Jüma naã cartade dji ðadaba jara ðlaa Critora dji dromaara ðada.

Critora bajãnebema nezocarã cãyãbara biara ðlaa (1:1neba aba 2:18ðaa). Critora Moise cãyãbara biara ðlaa (3:1neba aba 4:13ðaa). Critora dadjirã Sacerdote dji Dromaara ðlaa (4:14ðeba aba 7:28ðaa). Critoba cadjiruua carea oðara sacerdoterãba obada cãyãbara biara ðlaa (8:1neba aba 10:39ðaa).

Jirüare dji carta ðadaba jara ðlaa Æcõrëba dadjirã bia unumãrëã idjida ïjänida panlada (11:1neba aba 13:25ðaa). Dji cricha dromara 12:1ne ðlaa: “Maã ëberãrã zocãrãba unubisiðaa Æcõrëba wãrãda ïjãsiðada. Maãda cawa panã bêrã dadjirã bida ara maã quĩrãca ïjã pananida panlaa. Dadjirãa idu ïjãbicara, cadjiruuba dadjirã barã edabari sida äyã ðadapeda jüma droa panãneba nocodaa wãnadra dadjirã jüenida panãmaa.”

Æcõrë Warrara dji dromaara ðlaa

¹ Naënaeda Æcõrëba dadji drõã naënabemarãa ðarima zocãrã quĩrãtanoaneba bedeabadjia. Idjideba bedeabadarãneba mãwã osia.

² Baribara naã jirüarebema ewaride idji Warradeba dadjirãa bedeasia. Idji Warradeba Æcõrëba ne jümada osia idjaba idjida ðasia ne jüma erobãmãrëã.

³ Idji Warraba Æcõrë quĩrãwãrëã dorrodorroada unubibaria. Idjiabarã Æcõrëra sãwã ðada cawabibaria. Idji bedea ðlaa ðadëba ne jüma odara ara mãwã ðlaa. Idjia dadjirã cadjiruara sagrãpeda Æcõrë dji droma ðla jawa araare bajãne chümesia.

⁴ Æcõrëba idjira bajãnebema nezocarã cãyãbara dji dromaara ðasia. Æcõrëba idjira trã ðasia “mã Warra,” mãne ðdjirãra trã ðasia “mã nezocarã.” Mãwã Æcõrëba idji trã ðadara ðdjirã trã ðada cãyãbara biara ðlaa.

⁵ Æcõrëba ni abaa bajãnebema nezocaa mãwã jaraé basía:

Barã mã Warraa. Idi bara mã Warraada abara.*

Idjaba ðdjidebemada mãwã jaraé basía:

Mãra idji zeza baya, idjaba idjira mã warra baya.†

⁶ Æcõrëba idji Warra iwina naã ëjüãnaa diabuebarãde mãwã jarasia:

Jüma Æcõrë bajãnebema nezocarãba idjia bia bedeadida panlaa.

⁷ Bajãnebema nezocarãnebemada Æcõrëba mãwã jarasia:

Bajãnebema nezocarãda osia mãurã quĩrãca beadamãrëã.‡

Ædjirãra osia tabã urua quĩrãca beadamãrëã.§

⁸ Baribara idji Warradebemada Æcõrëba mãwã jarasia:

Æcõrë, bara ewariza jümarã boroda baya. Ba purura jipa pe erobaya.

⁹ Baa biadra quĩrãsia. Cadjiruara quĩrãmasia.

Maã carea Æcõrë, ba Æcõrëba jüma ba ume panã cãyãbara badra dji dromaara ðasia. Mãwã bara bio ðasridabisia.*

¹⁰ Idjaba mãwã jarasia:

Jümarã Boro, naãrëda ba naã ëjüãda, bajã sida osia.

¹¹ Jüma mãgara jöya baribara bara ara mãwã baya. Jüma mãgara dji sore baya wua dji sore babari quĩrãca.

¹² Wua sore ërãpeda djiwidi jãbara quĩrãca ba jüma mãgara äyã ðapeda djiwidi oya.

Baribara bara ara badi ðada baya. Baa beucã.†

* 1:5 Salmo 2:7. Idi baba mã Warraada abara. Griego bedeade ðlaa: “Idi mã bada unusia” wa “idi mãra ba zeza basía.”

† 1:5 2 Samuel 7:14. ‡ 1:7 Griego bedeade “nãurã” idjaba “jaure” abari bedea. Mãã carea λCAGΛ traduccioãne mãã versicolode mãwã ðlaa: “Idji bajãnebema nezocarãda osia jaureda beadamãrëã.” § 1:7 Salmo 104:4. * 1:9 Salmo 45:6-7. † 1:12 Salmo 102:25-27.

13 Ācōrēba ni abā bajānebema nezocaa jaraē basia:

Mā jawa araare chūmedua aba bā dji quīrūra mā jūma bā jawaedā bābāraāda.‡

14 Jūma bajānebema nezocarāda Ācōrēba zocabaria. Ācōrēba ādjirāra diabuebaria dji ēdrādīrā carebadamārēā.

2

Quīrācuita beadadua Crito igarada amaaba

1 Mā bērā āi wāna amaaba dadjirāba wārā bedea ūrīpedadara quīrācuita biara ēpēnida panāa.

2 Ācōrēba naēna obi bāda bedeara bajānebema nezocarāneba diasia. Mā bedeara ēberārāba jūma ijā odida panasidaa. Jūma ijā oē beara, igara bea sida Ācōrēba aride cawa obadjia.

3-4 Ara mā quīrāca Ācōrēba ēdra edaidebema bedeadā dadjirāba igaradībāra, ¿Ācōrēba cawa oidebemada sāvā ēdrādī? Mā bedea bio bia bāra dadjirā Boro Jesuba naārā jaradiasia. Mā ūrīpedadaba dadjirā jarasidaa mālgāra wārāda. Mā awara Ācōrēba ne ununaca wābāda quīrātanoa obisia. Idjia quīrā bāda quīrāca idji Jaureba obi bāra idjiderāza diasia. Jūma mālgādeba cawabisia mā bedeara wārāda. Māda dadjirāba igaradībāra, ¿sāvā ēdrādī?

Jesucrito dadji quīrāca bāda

5 Ējūā djiwidi zeida bā daiba jara panāra Ācōrēba bajānebema nezocarā jawaedā bāē basia.

6 Ātebāra Ācōrē Bedeade nāvā bā bāa:

Mā Ācōrē, ēberāda ¿cārē? ¿Cārēā dairāma crīchabari?

Ēberāda ¿cārē? ¿Cārēā dairāda wagabari?

7 Bāa daira bajānebema nezocarā cāyābara edaara bāsia.

Māwāmīna daira naā ējūāne bia bāsia idjaba dji dromarāda bāsia.*

8 Bāa ne jūmada dai jawaedā bāsia.†

Ācōrēba ne jūmada dadji jawaedā bāsia. Dadji jawaedā bādaēra neēa. Māwāmīna wadibida ununaēa ne jūma dadji jawaedā bāda.

9 Baribāra Jesudebemada cawa panāa.‡ Ācōrēba idjira bajānebema nezocarā cāyābara naā ējūāne edaara bāsia. Ācōrēba idji biadeba māwā osia Jesura jūmarā carea beumārēā. Bia mīga beuda bērā Ācōrēba idjira bia bāsia idjaba dji dromada bāsia.

10 Ācōrēba ne jūmada osia. Idjideba ne jūmada beaa. Ācōrēmaarā bia bāsia Jesura bia mīgaida. Māwā idjira ēberārā Ēdra Edabarida aride bāsia. Idjideba Ācōrēba idji warrarāda zocārā edasia idji biya quīrudebemada edadamārēā.

11 Jesuba ēberārāda Ācōrē itea bia bābaria. Idjia, mā ēberārā bida abari Zezada eropanāa. Mā carea Jesura peracaa ādjirāra idji djabarā ai carea.

12 Ācōrē Bedeade nāvā bā bāa:

Mā bādebemada mā djabarāa bedeaaya. Jūmarā ābaa dji jare duanane mā bāda bia jaraya.§

13 Idjaba nāvā bā bāa:

Mā idjidra ijā baya.*

Idjaba naā sida bā bāa:

Māra nama bāa, idjaba warrarā Ācōrēba mā diadara mā ume ābaa panāa.†

14 Mā warrarāba djarada, oa sida eropanā bērā Jesu bida abarida edasia idji beudadeba diauru poyai carea. Diaurura beu djibaria.

15 Jesuba diaurura poyada bērā, beudi carea waya beadara idjia jūma ēdra bāsia. Ewariza beudi waya panāneba ādjirāra biē panasidaa nezoca quīrāca.

16 Wārāda Jesura bajānebema nezocarā carebade zeē basia, ātebāra Abrahā quīrāca Ācōrē ijā beadra carebade zesia.‡

17 Idji zeside ne jūmane dadji quīrāca basia djārā quīrā djuburiabari Sacerdote dji Droma bai carea.§ Wārāda Ācōrē quīrāpita sacerdote dji droma jūma aride obarida besia. Māba ara idjida idu beabisia ēberārāba cadjirua obadara Ācōrēba quīrādoamārēā.

‡ 1:13 Salmo 110:1. *Bā jawaedā bābāraāda.* Griego bedeade bā bāa: “Bā jirū edre bābāraāda.” * 2:7 Griego bedeade ācōra cartade naā sida bā bāa: “Daira bāsia ne jūma bā oda bororāda beadamārēā.” † 2:8 Salmo 8:4-6. *Dai jawaedā bāsia.* Griego bedeade nāvā bā bāa: “Ne jūmada idji jirū edre bāsia.” ‡ 2:9 *Jesudebemada cawa panāa.* Griego bedeade nāvā bā bāa: “Dadjirāba Jesura unu panāa.” § 2:12 Salmo 22:22. * 2:13 Isaia 8:17. † 2:13 Isaia 8:18. ‡ 2:16 Griego bedeade nāvā bā bāa: “Abrahā ēberārāra carebade zesia.” § 2:17 *Dadji quīrāca.* Griego bedeade bā bāa: “Idji djabarā quīrāca.”

¹⁸ Diauruba mīā sē baside Jesura bia mīgasia. Maḷ bēṛā diauruba mīā sē beara careba cawa bḷa.

3

Moise cāyābara Jesura dji dromaara bḷa

¹ Djabarā, bārāra Ācōrē ēberārā bēṛā idjaba Ācōrēba bārāra trḷna bēṛā. Jesucritodebemada bio quīrācuīta crīchaḍadua. Idjira Ācōrēba diabuedaa idjaba Sacerdote dji Dromaa. Dadjirāba ebuda jarabadaa idjidraḷ wārāda ijā panḷda.

² Ācōrēba obidara Jesuba jūma aride osia Moiseba Ācōrē ēberārā ume oda quīrāca.*

³ Ēberārāba de bia obaridebemada dji de cāyābara biara bedebadaa. Ara maḷ quīrāca dadjirāba Moisedebema cāyābara Jesudebemada biara bedeadida panḷa.

⁴ Dera dji oda bara beaa. Baribḷaḷ Ācōrēba ne jūmada osia.

⁵ Moiserā Ācōrē nezoca bēṛā Ācōrē ēberārā ume jūma aride osia. Maḷne idjia cawabisia Ācōrēba nocoarebema ewaride cārēda jaraida.

⁶ Baribḷaḷ Ācōrē warra Critora idji ēberārā boroa. Ādjirā ume jūma aride o bḷa. Dadjirāba Critoda ijā pananibḷaḷ idjaba idjideba edadira bḷsrida jḷā pananibḷaḷ, Ācōrē ēberārā.†

Critora igararānadua

⁷⁻⁸ Maḷ carea Ācōrē Jaureba nāwā jara bḷa:

Idi Ācōrē bedea ūribḷadade bārā sora zarearānadua bārā drōā naēnabemarā so zareapedada quīrāca.

Ādjirā ējūā pōāsa ewaraga bḷde duanasidade Ācōrēba jaradara igarasidaa idjia sāwā oi cawaya.

⁹ Mama idjia odara cuarenta poa unusidamīna ādjirāba ijānaē basia sāwā oi cawaya.

¹⁰ Maḷ carea ādjirā ume quīrūpeda Ācōrēba nāwā jarasia:

“Ādjirāba mḷra sodeba wārāda ēpēnacaa. Mḷ ora cawa quīrānacaa.”

¹¹ Idjaba quīrū bḷde wārāneba nāwā jarasia: “Mḷa ḷnāūbima ādjirāra jūēnaēa.”‡

¹² Djabarā, quīrācuīta beadadua. So cadjiruaba Ācōrē ijānaē bearānadua. So cadjiruaba Ācōrē zocai bḷra igarabaria.

¹³ Wadī ewari bḷde eda ewariza dji carebadadua biara ijāni carea. Māwā ni abaada cadjiruaba cūrūgapeda so zarea beadaēa.

¹⁴ Dadjirāba naārā ijāpedadadeba aba beubḷadadaa Critoda ijā pananibḷaḷ, idji ume panania.

¹⁵ Maḷ carea Ācōrē Bedeade nāwā jara bḷa:

Idi Ācōrē bedea ūribḷadade bārā sora zarearānadua bārā drōā naēnabemarā so zareapedada quīrāca.§

¹⁶ Ācōrē bedea ūripedacareā ḷcairāda so zareasida? ḷjūma Moiseba Egiptodeba ēdra edadarāda māwā so zareasidaēca?

¹⁷ ḷĀcōrēra cairā ume cuarenta poa quīrū basi? ḷCadjirua opedadarā ume quīrū basiēca? ḷMaḷ carea ādjirāra ējūā pōāsa ewaraga bḷde quīnisidaēca?

¹⁸ ḷĀcōrēba cairā wārāneba jarasi idjia ḷnāūbima jūēnaēda? ḷIdji bedea ijānaē beadarā māwā jarasiēca?

¹⁹ Maḷgḷdeba dadjirāba cawa panḷa ādjirāba ijāpedadaē bēṛā Ācōrēba ḷnāūbida baḍama poya jūēnaē basida.

4

¹ Ācōrēba wārāda jara bḷa dadjirāra waēibida idjia ḷnāūbima poya jūēnida panḷda. Baribḷaḷ quīrācuīta beadadua. Māwāéra ḷcaḷra bārānebemada mama jūēnaēa.

²⁻³ Bedea bia Ācōrēba ḷnāūbidebemada dadjirāba ūrisidaa drōā naēnabemarāba ūripedada quīrāca. Dadjirāba sodeba ijā panḷ bēṛā Ācōrēba ḷnāūbima jūēnia. Baribḷaḷ drōā naēnabemarāba ūrinapeda ijāpedadaē bēṛā maḷ bedeaba carebaē basia. Ādjirānebemada Ācōrēba nāwā jarasia:

Quīrū bḷde mḷa wārāneba nāwā jarasia: “Mḷa ḷnāūbima ādjirāra jūēnaēa.”*
Māwā jarasia naḷ ējūā odadeba ḷtaa idjia oida baḍara jūma o erobḷamīna.†

* **3:2** Ācōrē ēberārā ume. Griego bedeade bḷ bḷa “Ācōrē dede.” † **3:6** Griego bedeade ḷcaḷra cartade naḷ sida bḷ bḷa: “Aba naḷ ewari jōbḷadaa.” ‡ **3:11** Salmo 95:7-11; Numero 14:21-35. § **3:15** Salmo 95:7-8. * **4:2-3** Salmo 95:11.

† **4:2-3** Idjia oida badara. Maḷba cawabi bḷa Ācōrēba dadji ḷnāūni sida osida.

4 Ācōrēba idji bedeađe ʾnāūbada ewaridebemada nāwā jarasia:‡

Sietebema ewaride Ācōrēba jūma pārā erobasia. Maʾl bērā sietebema ewaride ʾnāūsia.[§]

5 Idjaba Ācōrēba idji bedeađe nāwā jara ʒaa:

Mʾa ʾnāūbima ādjirāra jūēnaēa.*

6 Bedea bia Ācōrēba ʾnāūbidebema naārā ūrīpedadaba ijānaē basia. Maʾl bērā idjia ʾnāūbida ʒadama jūēnaē basia. Baribʾlʾa ʾcʾlʾa ēberārāda wadibida Ācōrēba ʾnāūbima poya jūēnia.

7 Maʾl carea Ācōrēba dewara ewarida ʒasia idjia ʾnāūbima jūēnamārēā. Maʾl ewarira Ācōrēba trʾ ʒasia “idī.” Maʾl ewari ʒadacarea dārʾbʾlʾade idjia Davideba maʾnebemada bedeasia. Maʾl bedeara mʾa naēna naʾ cartade ʒasia. Nāwā ʒaa:

Idi Ācōrē bedea ūrīʒadade bārā sora zarearʾnadua.†

8 Josueba israelerāra Ācōrēba wārāda ʾnāūbimaa ededabara Ācōrēba dewara ʾnāūbidebemada bedeaē bacasia.

9 Maʾl bērā ʾnāūbada ewarida Ācōrē ēberārā itea wadibida ʒaa.

10 Aʒaʒda Ācōrēba ʾnāūbima ʒʾbʾlʾa, idjia o ʒadadebemada ʾnāūsia Ācōrēba ne jūma opeda ʾnāūna quīrāca.

11 Maʾl bērā dadjirāba biara ʒʾlʾadida panʾa Ācōrēba ʾnāūbima jūēni carea. Māwāra ni aʒaʒda ʒadēaēa drōʾ naēnabemarā ijānaē panʾneba ʒapedada quīrāca.

12 Wārāda Ācōrē bedeara zocai ʒaa idjaba ʒʾbʾa ʒaa. Idji bedeara djōbada neco quida umé era ʒa cāyābara pewedeara ʒaa. Idji bedeaaba dadji crīchara, dadji soba o quīrā ʒa sida jūma ebuđa cawabibaria dadji crīcha, dadji jaure, dadji so sida edu cōbʾlʾa quīrāca.

13 Ācōrēba ne jūmada unubaria. Idjia unuē ʒara neēa. Idjia ođara, dadjia mērā erobʾa sida ebuđa unu ʒaa. Idjia cawa obʾlʾade jūma dadjia ođara idjia ʒaradida panʾa.

Jesura dadjirā Sacerdote dji Droma

14 Ācōrē Warra Jesura bajānaa wāsia. Idjira dadjirā Sacerdote dji Dromaa. Dadjirāba idjira ijā panʾana a panʾ bērā wārāda ijā pananida panʾa.

15 Jesu dadjirā Sacerdote dji Dromaba cawa ʒaa dadjirāra ʒʾaē panʾada. Diauruba idjira mīā sēsia dadjirā mīā sēbari quīrāca. Baribʾlʾa Jesuba cadjiruara oē basia.

16 Dadji ʒʾaē ʒadabemada cawa ʒa bērā dadjirā idji bugue caita wāʒada quīrāca ne wayaa neē Ācōrēa iwidiʒada panʾa. Māwā idjia dadjirāra quīrā djuburiaya idjaba idjia carebamārēā iwidiʒadade idji biadēba carebaya.

5

1 Ācōrēba sacerdote dji droma ʒʾbʾlʾa ʒa edapeda ʒʾbaria. Maʾl bērā ēberārāba cadjiruara opedada carea sacerdoteba Ācōrēa ne diabarria idjaba animarāda babue diabarria.*

2 Ēberārāba adua panʾneba āi opedadara sacerdote dji dromaba poya cawa quīrā djuburiaya idjia bida abarica obari bērā.

3 Ēberārāba cadjiruara opedada carea animarā babue diabʾlʾade idjia ođa carea bida animarā babue diaida ʒaa.

4 Ni aʒaʒda ara idjiduba sacerdote dji dromada becaa, ātebʾlʾa Ācōrēbʾlʾa aʒa trʾpeda ʒʾbaria Aaroʾ ʒada quīrāca.

5 Ara maʾl quīrāca Critora ara idjiduba Sacerdote dji Dromada beē basia, ātebʾlʾa Ācōrēbʾlʾa idjira māwā ʒasia. Ācōrēba idjia nāwā jarasia:

ʒʾa mʾl Warraa. Idi ʒara mʾl Warraada abʾlʾa.†

6 Idjaba nāwā jarasia:

ʒʾa ewariza sacerdoteda ʒaya Melquisedé ʒada quīrāca.‡

7 Crito naʾl djarade ʒaside jīa ʒaba Ācōrēa jīgua bedea djuburiasia, Ācōrēba idji beuida ʒadabemada poya ēdʾlʾa ʒaida ʒada bērā. Maʾne Ācōrēba quīrā ʒa quīrāca ijā oyada ada bērā, Ācōrēba idji bedeara ūrīsia.[§]

8 Critora Ācōrē Warramīna idji bia mīga ʒadēba ijā o cawasia.

9 Ne jūmane daucha ijā ođa bērā, idjia jara ʒa ijā o ʒeara jūma ēdʾlʾa edaya ewariza zocai beadamārēā.

10 Maʾl bērā Ācōrēba idjira Sacerdote dji Dromada ʒasia Melquisedé ʒada quīrāca.

Wārā bedeara igararʾnadua

‡ 4:4 *ʾnāūbada ewari*. Griego bedeađe ʒʾlʾa ʒaa “séptimo día.” § 4:4 Genesi 2:2. * 4:5 Salmo 95:11. † 4:7 Salmo

95:7-8. * 5:1 Levítico 1:1deba aba 6:7daa. † 5:5 Salmo 2:7. *Idi ʒara mā Warraada abʾlʾa*. Griego bedeađe ʒʾlʾa:

“Idi mʾa ʒada osia” wa “idi mʾa ʒa ʒa ʒa basia.” ‡ 5:6 Salmo 110:4. Genesi 14:18. § 5:7 Marco 14:32-36.

¹¹ Maḷgḷebemada daiba zocārā jaradia quīrīā panḷa. Baribḷa zarea ḷa ebuda cawabidida, bārāba isabe cawadaca bērā.

¹² Bārāba Jesu ījāpedadara dārābḷadaa. Maḷ bērā idira bārāra Ācōrē bedea jaradiabadada beadida panasidaa. Māwāmīna Ācōrē bedeara mācua adua panḷ bērā poya bia jardiadaca. Abaḷba bārāa Ācōrē bedeadebema cawaichaara ḷada wayacusa jaradiada ḷa juba dawabḷa quīrāca. Bārāra warra zaque quīrāca ḷea bērā djico codi cāyābara jubadra dodida panḷa.

¹³ Juba do beara wadi djuburi quedea bērā sāwā jipa oira adua bea.

¹⁴ Baribḷa djico zareara drōārā itea. Ādjirāba Ācōrē bedea quīrācui crīcha panḷneba cawa panḷa cārēda biada idjaba cārēda cadjiruada.

6

¹⁻² Maḷ bērā nocodaa wānia Critoda biara cawadi carea. Dadjirāba idjidebema naārā cawapedada awa jaradiadaēa. Wayacusa jaradiadaēa cadjirua o panḷ carea beudida panḷa, cadjirua igarapeda Ācōrēmaa zedida panḷa, Ācōrē ījānīnebema, borocuedidebemada, djabarā ḷḷḷ jḷawa ḷādidebemada, beudarā ḷrēbadidebemada, idjaba Ācōrēba cawa ođarā ewariza bia mīgadidebema sida.

³ Ācōrēba quīrīā ḷabḷa, jūma maḷgḷebemada wayacusa jaradiadi cāyābara dadjirāra nocodaa wānia Critoda biara cawadi carea.

⁴ ḷcarḷba wārā bedeara cawa panasidaa. Ācōrēba dia ḷa carea ḷasrida panasidaa. Idji Jauredeba ne edasidaa.

⁵ Idji bedea bio bia ḷada, idji ḷba nocoarebema ewaride unubi sida cawa panasidaa.

⁶ Ādjirāba Critoda igarapedada bērā wayacusa poya jēda idjimaa zedaēa. Zesidara Ācōrē Warra wayacusa crude cachibḷa quīrāca idjidebemada jūmarā biē bedebidida.

⁷ Cue zebḷaza egoroba dobaria. Maḷba egoro biade ne uđara dji uđa itea bia zaubaria. Ācōrēba maḷ ējūāra bia jarabaria. Crito igaraē beara maḷ ējūā quīrāca panḷa.

⁸ Baribḷa cue zedacarea ḷḷda, chirua cadjirua sida tunuibḷa, maḷ egorora biē ḷa. Ācōrēba maḷ ējūāra biē jarapeda jūrūare jūma babueya. Crito igara beara maḷ ējūā cadjirua quīrāca panḷa.

⁹ Djabarā, दौरa māwā bedea panḷmīna cawa panḷa Ācōrēba bārāra ēdra edada bērā o biade wābdada.

¹⁰ Ācōrēra jipa ḷa bērā bārāba bia o panḷa idjaba idji quīrīā panḷa quīrādoāēa. Idji ēberārā careba panḷneba unubisidaa idjira quīrīā panḷa. Idi biā careba panḷa.

¹¹ Daiba quīrīā panḷa bādjiza māwā o pananida aba beubadadaa. Māwābḷa bārāba Ācōrēneba edadi carea jḷā panḷa jūma edadia.

¹² Daiba quīrīānaēa bārāra coa beadida, ātebḷa quīrīā panḷa bārāra dewararā djabarā quīrāca beadida. Ādjirāba Critoda ījā panḷ bērā idjaba jūma droa panḷ bērā, Ācōrēba diai jaradara jūma edadia.

Ācōrēba bedea ḷadara wārāda oya

¹³ Ācōrē cāyābara dji dromaara ḷada neēa. Maḷ bērā Abrahāḷ ume bedea ḷaside ara idji trḷneba wārāda carebayada asia.

¹⁴ Nāwā jarasia: “Wārāda mḷa ḷara carebaya idjaba ḷdeba zocārā yōbiya.”*

¹⁵ Abrahāḷba jūma droa ḷdeba jḷā ḷapeda Ācōrēba warra diai jaradada unusia.

¹⁶ Ēberārāba wārāneba jarabḷade ādji cāyābara dji dromaara ḷa trḷneba māwā jarabadaa. Maḷne ni abaḷba poya sewaada adaca.

¹⁷ Ara maḷ quīrāca Ācōrēba ebuda cawabi quīrīāsia idjia diai jarada edadi ēberārāba maḷra wārāda edadida idjaba idjia crīcha ḷa quīrāca wārāda obarida. Maḷ carea ara idji trḷneba diayada asia.

¹⁸ Ācōrēra sewa oca bērā idjia diai jaradara wārāda diaya idjaba idji trḷneba jaradara quīrā awara oēa. Maḷ bērā Ācōrēba dadjirā waga ḷamārēā jarasidaa. Idjia jaradara wārāda oida cawa panḷ bērā dadjirāba poya sozarra ījā panania. Maḷba Jesudeba edadi carea jḷā panḷa quenabaridaēa.

¹⁹⁻²⁰ Dadjia jḷā panḷa wārāda edadida cawa panḷa. Maḷba dadjirāra careba ḷa bio ījā pananamārēā anclaba barco ero ūmabari quīrāca. Dadjia jḷā panḷa wārāda edadida cawa panḷa Jesura bajānaa dadjirā na wāna bērā. Idjira Ācōrē dede wuaba eatḷ jira ḷa edaare wāsia dadjirā carebai carea. Mama idjira dadjirā Sacerdote dji Dromada ḷesia Melquisedé bada quīrāca. Ewariza māwā ḷa.

* 6:14 Genesi 22:17.

7

Melquisedé

¹ Mañ Melquisedéra Saleñ purudebema boro basía idjaba Ācōrē dji Dromaara ßa sacerdote basía. * Mañ ewaride Abrahañra ἄραγ puru bororā ume djōpeda jūma poyasia. Abrahañ jēda zebagađe Melquisedéba audiabaride wāpeda idjira bia jarasia Ācōrēba carebamārēā.

² Mañbe Abrahañba djō ßapeda jārīnanebemada Melquisedéa diasia. Die juachabaraza aba diasia. Melquisedé trāba jara ßa “ēberārā boro jipa ßa.” Idjaba idjira Saleñnebema boro abadjidaa. Mañ trāba jara ßa “necai ßaidebema boro.”

³ Ni abaaba adua panla Melquisedé zezara, dji papa sida cairā basida. Adua panla idji ēberārā drōā naēnabemara cairā basida. Idji todadebemada, beudadebema sida adua panla.† Māwā idjira Ācōrē Warra quīrāca ewariza sacerdotēa.

⁴ ¡Melquisedéebemada bio crīchadaua! Idjira wārāda dji droma basía. Dadjirā drōā naēnabema dji droma ßa Abrahañba djō ßapeda jārīnanebemada idjia diasia. Die juachabaraza aba diasia.

⁵ Māwānacarea Ācōrēba Moisea diada leyde jarasia jūma israelerāba edabadadebemada Levideba yōpedada sacerdoterāa diadida panada. Die edabadaza aba diadida panla. Israelerāba mañ sacerdoterā djabarāmīna, abari Abrahañneba yōpedadamīna, māwā diadida panla.

⁶ Baribara Melquisedéra Levideba yōnaē basía. Māwāmīna Abrahañba jārīnanebemada idjia diasia. Die juachabaraza aba diasia. Mañne Melquisedéba Abrahañra bia jarasia Ācōrēba carebamārēā. Māwā osia Ācōrēba Abrahañra naēna wārāda carebayada adamīna.‡

⁷ Jūmarāba cawa panla dji dromaara ßaba dji edaara ßara bia jarabarida Ācōrēba carebamārēā.

⁸ Israelerāba edabadadebemada Levideba yōpedada sacerdoterāa diabadaa. Mañ sacerdoterā beudīmīna die edabadaza ādjia aba diabadaa. Baribara Melquisedéra wadi zocai ßaca ßa Ācōrē bedeaba idjira beusida jaraē ßa bēra. Māwā Abrahañba jārīnanebemada mañ beuca sacerdotēa diasia. Die juachabaraza aba diasia.

⁹⁻¹⁰ Israelerāba die edabadadebemada Levideba yōpedada sacerdoterāa aba diabadaa. Baribara Melquisedéba Abrahañ audiabariside Abrahañ wiuzaque Levira wadi neē basia. Mañ bēra dadjirāba nāwā jaradida panla: Abrahañba die juachabaraza Melquisedéa aba diaside idji wiuzaque Levideba yōnirā bida ara mañgāda diasidaa.

¹¹ Ācōrēba idji ley diaside Levideba yōpedada sacerdoterāa ßasia israelerā mañ leydeba pe eronībadamārēā. Naārā Aaroāda sacerdote dji droma basía. Mañ sacerdoterāba o panneba ēberārāda poya jipa ßeadibara, çcārē cārēā Aaroā awara sacerdote Melquisedé quīrāca ßada zeida basi?

¹² Mañ sacerdotera Levideba yōpedada sacerdoterā cacuabari ßesia. Mañ bēra dji ley sida awara ßesia.

¹³ Jūma mañgāba dadjirā Boro Jesudebemada bedeaba ßa. Idjira Levideba yōnaē basía, ātebarā Judadeba yōna basía. Mañ naēna ni abala Judadeba yōnada sacerdote ßeadaē basía.

¹⁴ Moiseba jaraca basía sacerdoterāa mañ ēberārāneba zedida. Baribara jūmarāba cawa panla dadjirā Boro Jesura Judadeba yōna basida.

¹⁵ Jūma mā jaradara ebudaara ßa naāda cawadibara: Levideba yōpedadarā awara Jesuda sacerdotēa ßesia Melquisedé ßada quīrāca.

¹⁶ Idjira sacerdotēda ßeē basía leyba ßada bēra. Leyba ababe Levideba yōpedadarā ßabaria. Jesura sacerdotēda ßesia idji ßabadeba beuca bēra.

¹⁷ Mañ carea Ācōrē Bedeade nāwā ßa ßa:

BARA ewariza sacerdotēda baya Melquisedé ßada quīrāca. §

¹⁸ Naārā ßada leyba ni abaada carebaadaē bēra Ācōrēba āyā ßasia.

¹⁹ Mañ leyba ni aba bida jipa ßaē basía. Mañ ley cāyābara Ācōrēba ne biara ßada diasia dadjirā carebai carea. Mañgādeba dadjirāra Ācōrē caita wābadaa.

²⁰⁻²¹ Ācōrēba dji naārā panana sacerdoterā ßaside ewariza beadida jaraē basía. Baribara Ācōrēba Jesura sacerdotēda ßaside wārāneba jarasia ewariza māwā ßaida. Ācōrē Bedeade nāwā ßa ßa:

Dadjirā Boroba wārāneba jarasia ßara ewariza sacerdotēda ßaida Melquisedé ßada quīrāca.* Idjia jaradara quīrā awara oēa.

* 7:1 Genesi 14:17-20. † 7:3 Griego bedeade mañ versiculoda nāwā ßa ßa: “Melquisedéra zeza neē ßa, papa neē ßa, ēberārā drōā naēnabema sida neē ßa. Idji toda ewari neē ßa, idji beuda ewari sida neē ßa.” ‡ 7:6 Genesi 12:1-3.

§ 7:17 Salmo 110:4. * 7:20-21 Melquisedé ßada quīrāca. Griego bedeade ἄραγ cartade mañra neēa.

²² Μαλγαρα Ἄκὸρῆβα wārāneba jarada bēra dadjirāba cawa panλα Ἄκὸρῆβα Jesudeba dadjirā ume bedea ḅadara wārāda oida. Maḅ bedea ḅadara idjia naārā diada ley cāyābara biara ḅla.

²³ Naārā beada sacerdoterāra beubadjidaa. Aba jaidasira idjia o ḅadara waa poya oē bēra idji cacuabari dewarada bebadjia. Māwā zocārāda sacerdotē basidaa.

²⁴ Βαριβλαγλ Jesura beuca bēra ewariza sacerdotē baya.

²⁵ Maḅ bēra idjideba Ἄκὸρῆmaa zebadara jūma poya ēdra edaya ewariza zocai beadamārēa. Idjira beuca bēra ewariza dadjirā carea Ἄκὸρῆa bedea djuburiabaria.

²⁶ Dadjī Sacerdotē dji Droma Jesuba cadjiruara ocaa, ne jūmane jipa ḅla. Ἄκὸρῆba idjira bia unu ḅla. Cadjirua obadarā tāēnabemada āyā ḅlpeda bajāne dji dromada ḅlasia. Maḅ bēra ne jūmane dadjirāra poya carebaya.

²⁷ Idjia ocaa dewarāra sacerdotē dji dromarāba ewariza obada quīrāca. Maḅ sacerdoterāba ara ādjia cadjirua opedada carea naārā Ἄκὸρῆa animarāda babue diabadaa. Maḅbeβλαγλ dewara animarāda babue diabadaa ēberārāba cadjirua opedada carea. Βαριβλαγλ Jesuba animarā babue diabλαγλ quīrāca ara idjida idu beabisia ēberārāba cadjirua obada carea. ḅarima aba māwā odaba cadjiruara jūma slaglasia.

²⁸ Ἄκὸρῆba Moiseba diada leyba ēberārā ne jūmane jipāē beada ḅlbaria sacerdotē dji dromarāda beadamārēa. Βαριβλαγλ maḅ ley diadacarea Ἄκὸρῆba wārāneba jarasia idji Warrara ewariza Sacerdotē dji Dromada ḅaida. Māwā idji Warrara ḅlasia dadjirā carea sacerdotē aride ḅada bemārēa.

8

Jesu dadjirā Sacerdotē dji Dromaa

¹ Dji crīcha droma daiba jara panlara naḅgaa: dadjirā Sacerdotē dji Dromada bajāne Ἄκὸρῆ bugue biya quiru jawa araare chūmla.

² Bajāne Ἄκὸρῆ de dji wārā arade idjira sacerdotēa. Maḅ dera ēberāba odaēa, āteβλαγλ dadjirā Boro Ἄκὸρῆba odaa.

³ Sacerdotē dji dromarāda Ἄκὸρῆba jūma ḅlbaria idjia ne diadamārēa idjaba animarāda babue diadamārēa. Maḅ bēra Jesucrito bida ne diaida basia.

⁴ Idjida naḅ ējūāne ḅlbara sacerdotē baē bacasia naḅ ējūāne sacerdoterā bara bēra. Maḅ sacerdoterāba Ἄκὸρῆa ne diabadaa idji leyde ḅl ḅl quīrāca.

⁵ Sacerdoterāba o pananeba unubibadaa bajāne sāwāβλαγλ ḅada. Maḅ carea Moiseba Ἄκὸρῆ wua de oi naēna Ἄκὸρῆba idjia nāwā jarasia: “Jūma daucha odadua māa naḅ eyade unubida quīrāca.”*

⁶ Βαριβλαγλ Jesu dadjirā Sacerdotē dji Dromaba bajāne o ḅara sacerdoterāba naḅ ējūāne o panl cāyābara biara ḅla. Ara maḅ quīrāca Ἄκὸρῆba Jesudeba bedea ḅadara biara ḅla Moisedeba bedea ḅada cāyābara. Māwā biara ḅla maḅ bedea ḅlaside Ἄκὸρῆba ēberārāra biara carebayada ada bēra.

⁷ Ἄκὸρῆba Moisedeba naārā bedea ḅadaba wārāda carebadabara waya dewara bedeadā ḅlē bacasia.

⁸ Βαριβλαγλ Ἄκὸρῆba Moisedeba bedea ḅadara ēberārāba jūma opedadaē bēra idjia bedeadē panlada unusia. Maḅ carea nāwā jarasia: Jūmarā Boroba nāwā jara ḅla: “Ewari aba māa israelerā ume, Judadebemarā ume bida bedea djiwidida ḅaya.

⁹ Maḅ bedea djiwidira bārā drōā naēnabemarā ume bedea ḅada quīrāca baēa.

Bārā drōā naēnabemarā ume bedea ḅlasia Egiptodeba quīrācuita waga ēdra eneside.†

Βαριβλαγλ wārāda ijāpedadaē bēra māa ādjirāra igarasia.” Māwā jara ḅla jūmarā Boroba.

¹⁰ Idjaba jūmarā Boroba nāwā jara ḅla: “Nocoarebema ewaride māa bedea djiwidida israelerā ume nāwā ḅaya:

mḅ leyra ādjirā crīchade, ādjirā sode bida ḅaya.

Mḅra ādjirā Ἄκὸρῆ baya, idjaba ādjirāra mḅ puru baya.

¹¹ Maḅne jūmarāba mḅra cawa panania. Dji edaara beaba, dji dromarā bida cawa panania. Maḅ bēra ni abalaba idji druadebemarā, idji ēberārā bida waa jaradiadaēa mḅ jūmarā Boroda cawadamārēa.

¹² Ἄdjirāba biē opedadara māa jūma quīrādoaya. Ἄdjirāba cadjirua opedadara māa waa crīcha baēa.”‡

* 8:5 Exodo 25:40. † 8:9 Quīrācuita waga ēdra eneside. Griego bedeadē ḅl ḅla: “Jawa jidapeda ēdra eneside.” ‡ 8:12 Jeremia 31:31-34.

¹³ Ācōrēba beċea djiwidi ɓayaba aside cawabisia idjia naārā beċea ɓadara dji drōāda. Dji drōā bērā dārāēne āyā ɓaya. [§]

9

Ācōrē de naā ējūānebema idjaba bajānebema

¹ Ācōrē israelerā ume naārā beċea ɓaside jarasia idji wua deda naā ējūāne odida panada, maā dede sāvā odida panada sida.

² Maā de odapeċa dji nocoarebema dejāra “Ācōrē itea ɓa dejā” abadjidāa. Maā dejāne ībīrāda, mesa sida basia. Paā Ācōrē quīrāpita ɓada sida basia.

³ Dji edaara ɓa dejāne wuaba eatā jira basia. Maāglā dejāra “Ācōrē itea biara ɓa dejā” abadjidāa.

⁴ Quera bá diabadada mama basia. Maāra oroba jūma ɓarā basia. Ācōrē baurude sida basia. Maā sida oroba jūma ɓarā basia. Epeċeco jūgura oro odada manāba bira ɓada maā baurudeċe eda basia. * Aaroā bacuru tununa sida eda basia. † Ācōrēba diada ley mōgara peweċeċe ɓada sida eda basia. ‡

⁵ Baurude ārlā bajānebema nezoca quīrāca i bara panada umē panasidāa. Ādji iba dji baurude ārlā cobāra jūātrā eropanasidāa. § Ādji panamaa Ācōrē quīrāwārēā dorrodorroada zebadjia. Maā baurude ārlā cobāmaā sacerċoteba oa jīapobālade Ācōrēba ēberārāba cadjirua opeċadara quīrādoabadjia. Maāglādebemada ara nawena daiba naā cartade jūma jaradiāāēa.

⁶ Jūma maāglā pārpēċadacarea sacerċoterāra ewariza dji nocoarebema dejāne eda wābadjidāa ādjia Ācōrē itea odida panara jūma odi carea.

⁷ Baribārlā dji edaara ɓa dejāne ababe sacerċote dji dromadrā poaza ɓarima aba eda wābadjia. Eda wābārlāde idjia cadjirua oda carea idjaba ēberārāba adua pananeba cadjirua opeċada carea bida animarā oada Ācōrē quīrāpita jīapoī carea edebadjia. *

⁸ Maāneba Ācōrē Jaureba cawabi basia ēberārāra wadi Ācōrē de bajāne ɓade poya eda wānāēda. Sacerċoterāba wadi Ācōrē de naā ējūāne ɓade ne odida panamisa māwā basia.

⁹ Naā ewaride jūma maāglāba cawabi ɓala Ācōrēa ne dia pananeba idjaba animarā babue dia pananeba bida dji māwā o ɓeā crīchara poya jipa ɓāēda.

¹⁰ Ācōrēba Moisea diada leyba ababe cawabisia cārēda coċida panada, cārēda doċida panada, idjaba Ācōrēba sagābi ɓara sāvā sagāċida panada. Jūma maāglāra naā djarade obadjidāa aba Ācōrēba jūma quīrā awara obārlādaa.

¹¹ Baribārlā Critora zesia dadjirā Sacerċote dji Droma bai carea. Jūma ne bia naā ewaride ɓada idjia dadjirā dia ɓala. † Idjira Ācōrē de bajāne ɓade dadjirā carea ne o ɓala. Maā dera dji araa. Ācōrē de naā ējūāne ɓa cāyābara biara ɓala. ēberārā oċāēa; naā ējūānebemaēa.

¹² Critora Ācōrē de bajāne ɓade dji edaara ɓa dejāne ɓarima aba eda wāsia. Maā dejāra “Ācōrē itea biara ɓa dejā” abadaa. Wāsīde chiwatu oada, paca zaque oa sida Ācōrē quīrāpita jīapoī carea edeċe basia. Ātebārlā ara idji oada edesia. ɓarima aba māwā oċaba dadjirāra ēdrlā ɓasia ewariza beċea neċe beadamārēa.

¹³ Sacerċoteba paca dji umaquīrā oada, chiwatu oada, paca zaque wērā babue diada pora sida ēberārā ārlā jīapobaria. Maāba ēberārā Ācōrē quīrāpita biē ɓeċara naā djarade bia ɓabarā.

¹⁴ Māwā baibārlā, ¿Crito oaba dadjirāra biara ɓāēca? Critora cadjirua neċe basia. Ācōrē Jaure beucaba carebaċa bērā ara idjida idu beabisia animarā Ācōrēa babue diabārlā quīrāca. Cadjirua o panā carea dadjirāra beuċida panasidāa. Baribārlā Critoba ara idjida idu beabida bērā dadjirāba cadjirua opeċadara Ācōrēba quīrādoapeċa dadjirā crīchara jipa ɓasia. Māwā Ācōrē zocai ɓara dadjirāba poya ījānia.

¹⁵ Ācōrēba naārā beċea ɓadadeba panasidāde ēberārāba cadjiruada obadjidāa. Baribārlā Critodrlā beusia ādjia cadjirua obadadebemada ēdrlā ɓai carea. Critora beuda bērā idjideba Ācōrēba beċea djiwidida ɓasia. Māwā Ācōrēba ne jūma bia jōca diai jaraċara idjia trānarāba Critoċeba poya edadia.

¹⁶ Naā quīrāca ɓala: ēberārā cartade ɓabarā idji beuċacarea caiba idjia eroḃara edaida. Baribārlā dji edaida ɓaba dji beċea ɓadara wārāda beusida acābiēbārlā, poya edaēa.

§ 8:13 *Dārāēne āyā ɓaya.* Griego beċeċe ɓa ɓala: “Dārāēne nēbaya.” * 9:4 Exodo 16:33. † 9:4 Numero 17:1-10.

‡ 9:4 Exodo 25:16. § 9:5 Exodo 25:17-22. * 9:7 Levitico 16:1-34. † 9:11 *Jūma ne bia naā ewaride ɓada.* Griego beċeċe ācārlā cartade ɓa ɓala: “Jūma ne bia zeida ɓada.”

¹⁷ Dji bedea b̄lada wađi zocai b̄lamisa dji edaida b̄lba mañ cartade b̄l b̄lra poya edaēa. Ababe beudacareab̄lra poya edaya.

¹⁸ Ara mañ quĩr̄aca Ācōrēba israelerā ume naārā bedea b̄lside animarā oada erozoasia. Mañba cawabisia ādjirāba mañ bedea b̄lđara ĩjā odida panasidada.

¹⁹ Mañra nāwā basia: Ācōrēba diada leyra Moiseba naārā ēberārā jūma jarasia. Mañbe paca zaque oada, chiwatu oa sida baidodaa puerasia. Hisopo bacuru j̄lwatede oveja cara purea odada j̄peda oade beguea edasia. Mañ oaba idjia Ācōrēba diada ley cartara, ēberārā sida ĩjāposia.

²⁰ ĩjārob̄lrađe nāwā jarasia: “Nañ oaba jara b̄la Ācōrē bārā ume bedea b̄lđara jūma ĩjā odida panada.”‡

²¹ Ara mañ quĩr̄aca Moiseba Ācōrē wua dera, jūma mañ dede eda b̄ea sida oaba ĩjāposia.

²² Wārāda Ācōrēba Moisea diada leyba jara b̄la berara ne jūmada oaba ĩjāpoida b̄lada Ācōrē quĩr̄apita bia b̄mārēa. Oada erozoēb̄lra dadjia cadjirua opedadara Ācōrēba quĩr̄adoēa.

Crito oaba dadjia cadjirua odara jūma saġabaria

²³ Ācōrē wua dera, mañ dede eda b̄ea sida Ācōrē de bajāne b̄l zaca basia. Jūma mañġara animarā oaba ĩjāpoida basia Ācōrē quĩr̄apita bia b̄mārēa. Barib̄lra Ācōrē de bajāne b̄lra, mañ dede eda b̄ea sida animarā oa cāyābara oa biara b̄lba ĩjāpoida basia.

²⁴ Critoba idji oara Ācōrē de ēberāba odade eda edeē basia, mañġara ababe Ācōrē de ara bajāne b̄l zaca b̄ada b̄ērā. Critoba idji oara bajāneb̄lra Ācōrē quĩr̄apita edesia. Idira mama dadjirā carea Ācōrēa quĩr̄a djuburia iwidi b̄la.

²⁵ Idjira bajānaa wāē basia idji oada b̄arima zocārā ĩjāpoi carea nañ ējūānebema sacerdotē dji dromaba poaza Ācōrē itea biara b̄l dejāne obari quĩr̄aca.

²⁶ Māwā badabara nañ ējūā odadeba ġta Critora b̄arima zocārā beuida bacasia. Barib̄lra nañ ĩrūarebema ewaride zepeda ara idjida idu beabisia. B̄arima aba māwā odaba dadjirāba cadjirua opedadara jūma āyā b̄lasia.

²⁷ Jūmarāda b̄arima aba beudia. Māwānacarea Ācōrēba cawa oya.

²⁸ Ara mañ quĩr̄aca Critoba b̄arima aba ara idjida idu beabisia zocārāba cadjirua opedadara āyā b̄l carea. Idjira wayacusa zeya, barib̄lra mañne dadjirāba cadjirua obadara āyā b̄l carea zeēa. Āteb̄lra zeya idji ĩjā beara ēd̄ra edai carea.

10

¹ Ācōrēba Moisea diada leyba jūma ne bia Critodeba zeidebemada jarijaria unubi b̄la. Mañ ne biara leyba diaca. Mañ b̄ērā poaza Ācōrēa animarā babue diađe wābadara leyba poya ĩjpa b̄lcaa.

² Leyba ādjirāra wārāda ĩjpa b̄lđabara, waa animarāra babue diađe wānaē bacasia. Animarā babue dia pananeba wārāda cadjirua neē panenabara, waa cr̄ichadaē bacasia idji quĩr̄apita bedeadē panada.

³⁻⁴ Barib̄lra paca dji umaquĩr̄a oaba, chiwatu oa bida cadjiruara poya āyā b̄lca b̄ērā, poaza animarā babue dia pananeba quĩr̄ānebabi b̄la ādjia cadjirua obadada.

⁵ Mañ carea Crito nañ ējūānaa zeside idjia Ācōrēa nāwā jarasia:

B̄la animarāra b̄lca babue diađida quĩr̄āē b̄la. Ne diađi sida quĩr̄āē b̄la. B̄la m̄la cacua diađadr̄a quĩr̄ā b̄la.

⁶ Ādji cadjirua carea animarā babue diab̄lđade, ne diab̄lđade bida b̄lra b̄lstr̄ida bacaa.

⁷ Mañ b̄ērā m̄la jarasia: Ācōrē, m̄lra nama b̄la b̄la quĩr̄ā b̄lada oi carea.

B̄l Bedeade m̄lnebemada māwā b̄l b̄la.*

⁸ Critoba naārā jarasia Ācōrēba quĩr̄āē b̄lada ēberārāba ādji cadjirua carea animarāda idjia babue diađida idjaba ne diađida. Ācōrēba Moisea diada leyba māwā obi b̄lm̄na, mañneba Ācōrēra b̄lstr̄ida b̄acaada asia.

⁹ Mañbe Critoba Ācōrēa nāwā jarasia: “M̄lra nama b̄la b̄la quĩr̄ā b̄lada oi carea.” Mañba cawabi b̄la naārā Ācōrēba animarā babue diabi badara Critoba āyā b̄lasida. Mañ cacuabari ara idjida idu beabida b̄ērā idjidra besia.

¹⁰ Ācōrēba quĩr̄ā b̄lra Jesucritoba jūma osia. Ara idjida idu beabisia. B̄arima aba māwā odaba dadjirāra ewariza Ācōrē itea bia b̄lasia.

¹¹ Sacerdoterāba ewariza Ācōrē itea ne obadaa idjaba animarāra babue diabadaa. Māwā m̄na mañġaba cadjiruara āyā b̄lcaa.

¹² Barib_{ΑΓΛ} Jesucritoba cadjirua carea ara idjida idu beabisia. Barima aba māwā odaba jūma cadjiruara āyā b_Αsia. Mañbe Ācōrē j_Λwame dji quīrūra idji j_Λwaweda b_Αb_ΑΓ_Λdaa.[†]

¹³ Mama j_Λā b_Λa aba Ācōrēba jūma idji ume dji quīrūra idji j_Λwaweda b_Αb_ΑΓ_Λdaa.[†]

¹⁴ Critoba ara idjida idu beabisia. Māwā barima aba odaba jūma Ācōrē itea beara jipa b_Αsia. Mañ jipa b_Αdara ewariza baya.

¹⁵ Ācōrē Jaure bida abarida dadjirāa cawabi b_Λa. Naārā jarasia:

¹⁶ Jūmarā Boro Ācōrēba nāwā jara b_Λa: “Nocoarebema ewaride m_Λa bedea djiwidida israelerā ume nāwā b_Λaya: m_Λ leyra ādjirā crīchaē, ādjirā sode bida b_Λaya.”[‡]

¹⁷ Mañare nāwā jarasia:

Ādjirāba biē opedadara m_Λa jūma quīrādoaya. Ādjirāba cadjirua opedadara m_Λa waa crīcha baēa.[§]

¹⁸ Critoēba Ācōrēba dadjirā cadjiruara jūma quīrādoada bērā, waa dadjirā cadjirua carea idjia ne diadiē pan_Λa.

Jesucritodeba dadjirāa Ācōrē caita poya wānia

¹⁹ Mañ bērā djabarā, Ācōrē itea biara b_Λ dejāne eda wābada quīrāca nañ ewaride Jesucrito oadeba dadjirāa Ācōrē caita ne wayaa neē wānida pan_Λa.

²⁰ Mañ dejāne wua eat_Λ jira b_Λ cōāb_ΑΓ_Λ quīrāca Jesucritoba idji beudadeba o djiwidida jarisia dadjirā Ācōrē caita poya wānamārēā. Mañ ode wāb_ΑΓ_Λara ewariza Ācōrē ume zocai baya.

²¹ Dadjirāba Sacerdote dji Dromada bajāne eropan_Λa. Idjia Ācōrē ēberārāra jūma carebararia.

²² Mañ bērā Ācōrē caita wānad_ΓΛ. Critoba dadjirā crīcha cadjirua badada jipa b_Αsia dadjirā so idji oaba jīāpob_ΑΓ_Λ quīrāca. Ācōrē quīrāpita bia b_Αsia dadjirā cacuara baido pāpārā quiruba s_ΑΓ_Αda quīrāca. Mañ bērā crīcha aba pan_Λneba idjaba wārāda jīā pan_Λneba Ācōrē caita wānida pan_Λa.

²³ Ācōrēba bedea aba b_Λ bērā dadjirāba j_Λā pan_Λara idjaba mañnebema jūmarāa jara pan_Λa sida ni maārī bida quenabaridiē pan_Λa.

²⁴ J_Λr_Λdida pan_Λa s_Λwā dji carebadida biara dji quīrāni carea idjaba ne biada odi carea.

²⁵ Ābaa dji j_Λrebadara idu b_Λdiē pan_Λa _Λc_ΛΓ_Λaba idu b_Λbada quīrāca. Āteb_ΑΓ_Λ dji carebadida pan_Λa biara jīāni carea. Dadjirā Boro Ācōrēba cawa oi ewarira dārēne zeida cawa pan_Λa bērā biara māwā odida pan_Λa.

²⁶ Wārā bedea cawapedadacarea ara dadjiareba cadjiruada o pananib_ΑΓ_Λ, waa neēa Ācōrēba diadi carea mañ cadjiruara quīrādoamārēā.

²⁷ Māwā o b_Λba ababe ne wayaadeba j_Λāida b_Λa Ācōrēba cawa omārēā. Mañ ewaride Ācōrēba jūma idji ume dji quīrūra t_Λb_Λ uruga nūm_Λne batabueya ewariza bā nūmamārēā.

²⁸ Naēna ababa Ācōrēba Moisea diada leyda igarasira, mañne ēberā umēba wa ūbeaba jarasidara wārāda māwā b_Λada, idjira abeda quīrā djuburia neē beabadjidaa.*

²⁹ Mañba _zs_Λwā crīcha pan_Λ? _zĀcōrēba idji Warra igarabadara wetara cawa oēca? Ācōrēba idji Warra oadeba bedea djiwidida b_Αsia dadjirāra idji itea bia b_Λi carea. Māwāra Ācōrē Warra oa erozoada siriē b_Λada crīchabadara _zidjia wetara cawa oēca? Mañ awara Ācōrē Jaureba idji biadeba dadjirāra careba b_Λa. Māwāra Ācōrē Jaure biē jarabadara _zidjia wetara cawa oēca?

³⁰ Dadjirāba cawa pan_Λa Ācōrēba nāwā jarasida: “M_Λab_ΑΓ_Λ cawa oya. Jūmarā diaya ādjirāba opedada quīrāca.”[†] Idjaba nāwā jarasia: “Jūmarā Boro Ācōrēba idji ēberārāra cawa oya.”[‡]

³¹ Ācōrē zocai b_Λba dadjida cawa oib_ΑΓ_Λ wārāda bio minijichia b_Λa.

³² Quīrānebadada bārāba naārā wārā bedea cawasidade s_Λwā panasidada. Mañ ewaride bārā bia mīgapedadara jūma droasidaa.

³³ Edaude jūmarā quīrāpita Crito carea biē jarasidaa idjaba biē osidaa. Edaude djabarā Crito carea bia mīga pan_Λa ume bia mīgasidaa.

³⁴ Crito carea preso b_Λpedadara bārāba quīrā djuburiasidaa. Idjaba bārāba ne eroheadara b_Αsrida idu jārībisidaa, cawa pan_Λ bērā mañ cāyābara ne biara b_Λ jōcada bajāne eropanada.

[†] 10:13 Idji j_Λwaweda b_Αb_ΑΓ_Λdaa. Griego beade b_Λ b_Λa: “Idji jirū edre b_Αb_ΑΓ_Λdaa.” [‡] 10:16 Jeremia 31:33. [§] 10:17 Jeremia 31:34. * 10:28 Deuteronomio 17:2-6. [†] 10:30 Deuteronomio 32:35. [‡] 10:30 Deuteronomio 32:36.

³⁵ Mañ bërã bãrãba Ācōrē ĩjã panãra igararãnadua. ĩjã pananibãra, Ācōrēba bajãne ne biada waibãa diaya.

³⁶ Bãrãba jũma droadida panãa. Mãwã Ācōrēba quĩrĩã ßãda odapeda idjia diai jarãdara jũma edadãa.

³⁷ Ācōrē Bedeade nãwã ßã ßãa:

Dji zeida ßãra dãrãéne zeya. Idjira wãrãda dãrãéa.

³⁸ Ēberã jipa ßãra mã ĩjã ßãdeba zocai bãya. Baribãra idjia ĩjã ßãda igaraibãra, mã idjira bia unuëa. §

³⁹ Ācãrãba Ācōrē ĩjã panãra igarãdapeda aduadãa. Baribãra dadjirãra mã Ēberãrã quĩrãca panããa, ãtebãra Ācōrē ĩjã panãneba ewariza zocai panania.

11

Ācōrē ĩjã ßãdebema

¹ Dadjirãba Ācōrēda ĩjã panã bërã cawa panãa dadjia jãã panãra wãrãda edadida idjãba ununaë panã sida wãrãda.

² Dadji drõã naëñabemarãba Ācōrëra ĩjã panana bërã Ācōrëba bia unusia.

³ Dadjirãba Ācōrëda ĩjã panã bërã cawa panãa Ācōrë bedeabãrãba naã ëjũãra, bajã sida jũma osida. Mãwã dadjia ununacadeba idjia ne jũma dadjia unubadara osia.

⁴ Abelba Ācōrëda ĩjã bada bërã Caiãba diada cãyãbara ne biara ßãda diasia. ĩjãna bërã idjia diadara Ācōrëba bia unupeda jarasia idjira jipa ßãda. Abelera beudãmĩna idjia wãrãda ĩjã badaba dadjirãa wadibida cawabi ßãa Ācōrëra ĩjãnida panãda.*

⁵ Enocoba Ācōrëra ĩjã bada bërã beurãmãrëã Ācōrëba zocai edesia. Ācōrëba ededa bërã idjira wã ununaë basia. Ācōrë Bedeade ßã ßãa Enoco edei naëna Ācōrëba idjira bia unusida. †

⁶ Baribãra Ācōrë ĩjãã ßãra Ācōrëba bia unucãa. Ācōrëmaa ze quĩrĩã ßãba ĩjãida ßãa Ācōrëra wãrãda ßãda idjãba jũma idji jãrãããdara carebabarida.

⁷ Noëba wadi unuca zeidebemada Ācōrëba idjia jarasia. Mãra Noëba ĩjãsia. Ara mããda Ācōrëra waya bada bërã idji Ēberãrãra ëdrã edai carea jãba dromada osia. Ācōrëda ĩjãna bërã Noëba cawabisia naã ëjũãne bearã dji cadjiruarãda. Noëba ĩjãna bërã Ācōrëba jipa unusia. ‡

⁸ Ācōrëba Abrahããa jarasia idjia diai jarãda druãdaa wãmãrëã. Abrahããba Ācōrëra ĩjãna bërã sãma wãda adua ßãmĩna idji druara amepeda wãsia. §

⁹ Ācōrëra ĩjãna bërã idjira Ācōrëba diai jarãda druade ãibema quĩrãca wua dede ßãbadjia. Idji warra Isara, idji wiuzaque Jacobo sida ara mãã quĩrãca panãbadjidaa, Ācōrëba ãdjia bida mãã druara diai jarãda bërã.

¹⁰ Abrahããra mãwã ßãbadjia, bajãne ßã puru jõcãdaa wãã carea jãã bada bërã. Mãã purura Ācōrëba bio crĩcha ßãpeda jũma osia.

¹¹ Abrahããra drõãda basia. Idji quima Sarara warra toca basia. Baribãra Abrahããba ĩjãsia Ācōrëba idjia warrara unubida. Ācōrëba diai jarãdara ĩjãna bërã warrada unusia.*

¹² Mãwã Abrahããra beuyama ßãdamĩna idjideba Ēberãrãra zocãrã yõsidaa chĩdãu zocãrã ßã quĩrãca, pusa ĩãã poya juachãã ßãã quĩrãca.

¹³ Jũma nama trã odjãpedãdara Ācōrë ĩjã panãda beusidaa. Mãwãmĩna Ācōrëba diai jarãdara ãdjirãba naã ëjũãne edadaë basia. Baribãra cawãsidaa nocoarebema ewaride idjia jũma diaida. † Mãã carea ßãsrĩdasidaa idjãba ebuda jarãsidaa naã ëjũãne ãdjirãra druã ãibemarãda, djãrã druade pãrããã beada.

¹⁴ Mãwã jara panãneba ebuda cawãbisidaa ãdji druã arada edadi carea jãã panãda.

¹⁵ ãdji ëdrãpedãda druada jëda crĩchãpedãdãbara poya jëda wãnida panãsidaa.

¹⁶ Baribãra druã biara ßã bajãne ßãda quĩrãã panãsidaa. Mãã carea Ācōrëra perãcaã idjira ãdjirã Ācōrë abãdãde. Idjia puruda ãdjirã itea bajãne o erõãã.

¹⁷⁻¹⁸ Abrahããba wãrãda ĩjã ßã cawaya Ācōrëba jarasia idji warrada babue diamãrëã. Abrahããba Ācōrëra ĩjã bada bërã idji warra Isara babue diade wãsia. Baribãra mãã naëna Ācōrëba idjia nãwã jarãdoasia: “Bã warra Isãdeba ßã warrãrãra zocãrã yõnia.” ‡ Ācōrëba mãwã jarãdamĩna Abrahããba idji warra abãbe quĩrãda babue diai carea basia.

§ **10:38** Habacuc 2:3-4. * **11:4** Genesis 4:3-5. † **11:5** Genesis 5:22-24. ‡ **11:7** Genesis capítulo 6-8. § **11:8** Genesis 12:1-5. * **11:11** Griego bedeade mãã versĩculora ebuda ßãã. Mãwã traducidã ßãã: “Abrahãã quima Sara bida Ācōrëra ĩjãna bërã biõgoasia, warra tocamĩna idjãba djorada ßãmĩna. Ācōrëba diai jarãdara wãrãda diaida ĩjãna bërã warra tosia.” † **11:13** Cawãsidaa nocoarebema ewaride idjia jũma diaida. Griego bedeade ßãã ßãã: “Mãããra tãmãba unusidaa.” ‡ **11:17-18** Genesis 21:12.

¹⁹ Abrahãba crĩchasia idji warra Isa beadacarea Ācõrẽba idjira poya lrẽbabida. Wãrãda Ācõrẽba Isa lrẽbabibãrlã quĩrãca idu beabiẽ basia. Mãwã Abrahãba Isara zocai erobesia. §

²⁰ Isaba Ācõrẽda ijã bada bẽrã idji warra Jacobora, Esaú sida bia jarasia Ācõrẽba no-coarebema ewaride carebamãrẽã.*

²¹ Jacobo beuyama baside Ācõrẽda ijã bada bẽrã idjia Jose warrarãra aba aba bia jarasia Ācõrẽba carebamãrẽã. Maãbe idji bardonane jida nũmãba Ācõrẽba bia bedeasia. †

²² Jose beuyama baside Ācõrẽda ijã bada bẽrã israelerãra Egipto druadeba êdrãdiada asia. Êdrãbadade idji ßãwãrlãra Canaaã druadaa joude ededaduada asia. ‡

²³ Moise toside ewaride Egiptodebema boroba israelerã warra umaquĩrã zaquerãda jũma quenabisia. Baribãrlã Moise djibarirãba Ācõrẽda ijã panana bẽrã dji boroba jaradara wayadaẽ basia. Moise tođacarea unusidaa idjira warra quĩrãwãrẽã ßada. Maã bẽrã dji boroba bearãmãrẽã jedeco õbea mẽrã eropanasidaa. §

²⁴ Moiseba Ācõrẽda ijã bada bẽrã drõã badacarea quĩrãẽ basia eberãrãba idjira Egiptodebema boro cau warraada adida.*

²⁵ Idjimaarã cadjirua o ßãdeba warrewarrea ßãsrãda bai cãyãbara biara basia Ācõrẽ eberãrã ume ãbaa bia mĩga baida.

²⁶ Ācõrẽba êdrã edabari diai jaradara wãrãda zeida ijãna bẽrã, idjia crĩchasia Egiptodebema ne biada erobai cãyãbara biara ßada bia mĩga baida. † Ācõrẽba no-coarebema ewaride diai jaradada biara eda quĩrãna bẽrã mãwã crĩcha basia.

²⁷ Moiseba Ācõrẽda ijã bada bẽrã Egiptodebema boro quĩrũbi wayaẽ êdrãsia. Ācõrẽ ununacara unu ßã quĩrãca idjia ijã ßara igaraẽ basia.

²⁸ Moiseba Ācõrẽda ijã bada bẽrã israelerã Egiptodeba êdrãdi ewarida obisia. ‡ Maãne deza dji eda wãbada icawa oada jĩãpobisia dji beabariba ãdji umaquĩrã warra dji nabe-marãda bearãmãrẽã. §

²⁹ Ācõrẽda ijã panana bẽrã israelerãra Ācõrẽba Pusa Purru ãsi ewada ode põãsa chãsidãa. Baribãrlã Egiptodebemarã abari ode chãbadade jũma nããrlã quinisidaa.*

³⁰ Ācõrẽda ijã panana bẽrã israelerãra siete ewari Jerico puru audu pãrlãgabãdãde mãã puru audu jũrã ca ßara jũma todogozoasia. †

³¹ Israelerã umẽba Jerico puru sãwã ßã cawaya acãde wãsidãde wẽrã audua Rahãba Ācõrẽda ijã bada bẽrã ãdjira bia edasia. Maã carea israelerãba Ācõrẽ ijãẽ beara jũma quenãsidãde idjira beadaẽ basia. ‡

³² ¿Ācõrẽ ijã beadãdebemada mãã cãrẽda wadi jarai? Sansoãnebemada, Gedeoãnebemada, Baracoãdebemada, Jeptedebemada, Davidebemada, Samueldebemada, Ācõrẽneba bedeabadarãnebema sida bedeai carea ewariba araẽa.

³³ Ācõrẽda ijã panana bẽrã ãcãrlãba druã beara poyasidaa, ãcãrlãba ãdji druara jipa erobesia, idjaba ãcãrlãba naã ejuãne Ācõrẽba diai jaradara edãsidãa. Ācõrẽda ijã panana bẽrã ãcãrlãra Ācõrẽba imamaa idu cobie basia.

³⁴ Ācõrẽda ijã panana bẽrã ãcãrlãra tabã uruga nũmãba baẽ basia, ãcãrlãra necoba beadãdebemada êdrãsidãa, ãcãrlã cacua ßãããẽ beadada cacua ßãããsidãa idjaba mẽsrã beasia dji quĩrũ ume djõni carea. Maãba ãdji dji quĩrũra poyasidaa.

³⁵ ãcãrlã wẽrãrãba Ācõrẽda ijã panana bẽrã ãdji eberãrã beupedãdara lrẽbasidaa. Baribãrlã ãcãrlãda Ācõrẽ ijã panã carea eberãrãba bio puodapeda beasidaa. Ācõrẽda igarãdibãrlã êdrã ßãdiãda asidãde igaradaẽ basia. Atebãrlã idu beabisidaa lrẽbadãpedã zocai bai biara ßada edãdi carea.

³⁶ ãcãrlãda Ācõrẽ ijã panã carea eberãrãba ipida bie jarasidaa, soaba usidaa, idjaba carenaba jãnapeda preso ßãsidãa.

³⁷ ãcãrlãda mõgaraba tabari beasidaa. ãcãrlãda êsidra ßãããrasidaa. ãcãrlãda necoba beasidaa. ãcãrlãda de neẽ bea bẽrã pãrlãã wãsidãa. Maãne ãdjia jãni carea neẽ beada bẽrã oveja e odada, chiwatu e oda sida jãbadjidaa. Ādjirãra abeda ne neẽ beasia. Eberãrãba ãdjirãra bia mĩga eropãnãbadjidaa idjaba bie obãdjidaa.

³⁸ Maã eberãrãra Ācõrẽ quĩrãpita dji biara beasia. Maã bẽrã naã ejuãne beadie panasidaa. Ādjirãra de neẽ bea bẽrã ejuã põãsa ewaraga ßãde, eyãde bida pãrlãã nĩbãbadjidaa. Eya urãde, egoro urãde bida panãbadjidaa.

§ 11:19 Genesi 22:1-14. * 11:20 Genesi 27:27-29; 39-40. † 11:21 Genesi 48:1-20. ‡ 11:22 Genesi 50:24-25.

§ 11:23 Exodo 1:22deba aba 2:2daa. * 11:24 Exodo 2:10-12. † 11:26 Ācõrẽba êdrã edabari diai jarada. Griego bedeade ßã ßãa: "Crito." ‡ 11:28 Egiptodeba êdrãdi ewarida. Cãpũrãẽ bedeade ßã ßãa "Pascua." § 11:28 Exodo 12:21-30. * 11:29 Exodo 14:21-31. † 11:30 Josue 6:1-21. ‡ 11:31 Josue 2:1-21; 6:22-25.

³⁹ Jūma maḷ ēberārāba Ācōrēra ījā panana bērā Ācōrēba ādjirāra bia unusia. Māwāmīna idjia diai jaradara naḷ ējūāne edadaē basia.

⁴⁰ Ācōrēba dadjirā itea ne biara bada eroba bērā quīrāsia ādjirāra dadjirā ume ne jūmane bia pananida.

12

Jesucritoda crīcha pananadua

¹ Maḷ ēberārā zocārāba unubisidaa Ācōrēra wārāda ījāsīdada. Maḷda cawa panḷ bērā dadjirā bida ara maḷ quīrāca ījā pananida panḷa. Dadjirāa idu ījābicara, cadjiruaba dadjirā bārā edabari sida āyā bādapeḷa jūma droa panḷneba nocōḷaa wānadraḷ dadjirā jūēnida panḷamaa.

² Jesudraḷ biara crīchadida panḷa. Idjiabaraḷ carebasia dadjirāba naārā ījānamārēā idjaba carebaria ewariza ījā pananamārēā. Crīchadadua sāwā idjira crude bia mīgasida. Maḷ carea peraida beḷamīna peraē basia. Idjia cawasia māwānacarea bio bāsrida baida. Idjira Ācōrē bugue biya quiru jḷawa araare chūmḷa.

³ Bio crīchadadua ēberā cadjiruarāba Jesu biē osidade sāwā droasida. Māwā bārāra sēnaēa idjaba bārāba ījā panḷa igaradida crīchadaēa.

⁴ Bārāra cadjirua ume djō panḷa. Baribaraḷ wadibida bārāra beadaē panḷa Jesu beapedada quīrāca.*

⁵ Biara ījānamārēā Ācōrē Bedeade bḷ bḷara ḷbārāba quīrādoasidaca? Idji warrarāa nāwā jarasia:

Mḷ warra, Jūmarā Boroba quēābaraḷde sopuarādua. Jipa omārēā quēābaraḷde biē crīcharādua.

⁶ Jūmarā Boro Ācōrēba quīrā bḷ ēberārāra quēābaria jipa odamārēā.

Idji warrarā beadamārēā edadarāba cadjirua osidara idjia ubaria.†

⁷ Bārā bia mīga panara droadadua Ācōrēba maḷgaḷdeba jipa obi bḷ bērā. Bārāra idji warrarā bērā, Ācōrēba māwā idu bia mīgabi bḷa cawa jipa odamārēā. ḷWarraba jipa omārēā dji zezaba quēācaca?

⁸ Ācōrēba idji warrarāra jūma quēābaria jipa odamārēā. Māwā oēbaraḷ, bārāra idji warrarā araēa.

⁹ Dadjirāba naḷ djarade zezada eropanasidaa. Ādjirāba dadjirāra quēābadjidaa jipa odamārēā. Maḷ carea ādjirāra wayabadjidaa. Maḷba ḷewariza zocai beadi carea dadjirā Zeza bajānebemara biara wayadiē panḷca?

¹⁰ Dadjirā zeza naḷ ējūāne zocai panasidade dadjirāra quēābadjidaa jipa odamārēā ara ādjia crīcha panana quīrāca. Baribaraḷ Ācōrēba māwā obaria idji quīrāca cadjirua neē bia beadamārēā.

¹¹ Jipa odamārēā quēābdade dadjirāra bāsridadacaa ātebalaḷ sopuabadaa. Baribaraḷ tēā badacarea dji ījāpedadaba jipa obadaa idjaba necai beabadaa.

Ācōrēra ījā pananadua

¹² Maḷ carea sē panamīna bārā jḷawa norrabari beada, bārā chīrāboro ureurea bea sida wayacusa bḷabibada quīrāca biara ījā pananadua.

¹³ O jipa bḷde nībadadua. Māwā dji sē panara āi wānaēa ātebalaḷ biara ījā panania.‡

¹⁴ Jūmarā ume necai beadadua. Idjaba Ācōrē itea bia beadadua. Ācōrē itea bia beaēba idjira poya ununaēa.

¹⁵ Quīrācuita beadadua Ācōrēba idji biadeba careba bḷara ni abaḷba igarārānamārēā. Idjaba quīrācuita beadadua bārā tāēna ni abaḷda ne carra asea quīrāca bearānamārēā. Maḷba djabarāa biē crīchabipeḷa āriḷbaria.

¹⁶ Quīrācuita beadadua bārā tāēna ni abaḷda audua nībarānamārēā ni Esaū quīrāca Ācōrēnebemada crīchadaē bearānamārēā. Esaūra warra iwina bērā dji zezaba erobḷdebemada waiḷlara edaida basia. Māwāmīna idji djababa barima aba ne cobidabari idjia edaida badara jūma idji djabab diasia.§

¹⁷ Bārāba cawa panḷa māwānacarea Esaūba quīrā bāsida dji zezaba idjira bia jaraida Ācōrēba carebamārēā. Māwāmīna dji zezaba idjira igarasia. Esaūra jīānamīna idjia naārā odara poya bia bḷē basia.*

* 12:4 Bārāra beadaē panḷa Jesu beapedada quīrāca. Griego bedeade nāwā bḷ bḷa: "Wadibida bārā oara erozoaē bḷa."

† 12:6 Proverbio 3:11-12. ‡ 12:13 Griego bedeade nāwā bḷ bḷa: "O jipa bḷde nībadadua dji jīrū biē beara āi ḷgarānamārēā ātebalaḷ ādji jīrūra biadamārēā." § 12:16 Genesis 25:27-34. * 12:17 Genesis 27:1-41.

¹⁸ Bārā Ācōrēmaa zepedadara israelerā zepedada quīrāca bāēa. Israelerāra Sinai eyadaa wāsidaa. Mañ eyara ādji dauba unusidāa.† Mañne eyara uruga nūmasia, ewarira pāisosoa nūmesia, idjaba nāūrāda minijīchia pua nūmesia.

¹⁹ Ādjirāba cachiru jīgua, Ācōrēba jīgua bedebāra sida ūrīsidaa. Mañ ūrīsidade ne wayaaba bedea djuburiasidaa Ācōrēra waa bedearāmārēā.

²⁰ Bio ne wayasidaa Ācōrēba nāwā jarada bēra: “Baridua ēberāda, animarā sida nañ eya caita zeibāra, mōgaraba tabari beadida panla wa chaba drā beadida panla.”*

²¹ Israelerāba unu panlāra bio minijīchia bā bēra Moiseba nāwā jarasia: “Māra ne wayaaba ure nūmāa.”§

²² Baribāra bārāra Ācōrēmaa zesidade bajānebema Sioā eyadaa, bajānebema Jerusaleānaa zesidaa. Mañ purura Ācōrē zocai bādea. Mama bajānebema nezocarāda mil zocārā ābaa bāsrīda dji jare duanāa.

²³ Bārāra Ācōrē warrārā dji jare duanāmaa zesidaa. Ācōrēmaarā jūmarāda warra iwīnaa. Bajānebema bēra ādji trāra mama bā bāa. Bārāra jūmarā Cawa Obari Ācōrēmaa zesidaa. Ēberārā jipa bēa Ācōrēba bia bādamaa zesidaa.

²⁴ Bārāra Jesumaa zesidaa. Idjideba Ācōrēra ēberārā ume bedea djwidida bāsia. Bārāra idji oa jīpōdamaa zesidaa. Jesu oa erozoada cawabi bāra Abel oa erozoada cawabi bā cāyābara biara bāa. Jesu oa erozoada cawabi bāa Ācōrēba cadjiruara sagabarīda. Baribāra Abel oa erozoada cawabi bāa Ācōrēba cadjiruara cawa obarīda.*

²⁵ Mañ carea quīrācuīta beadada Ācōrēba jara bāra igarada amaaba. Idjia Sinai eyade jarada igarapedadara cawa oside ēdrādaē bāsia. Mañ bēra idjia bajāneba dadjirā sode jara bāda igaradibāra zēdrādaē.

²⁶ Sinai eyade Ācōrē bedeeaside de uremiada wāsia. Baribāra nañ ewarīde idjia nāwā jara bāa:

Wayacusa māa de uremiara wābiya. Mañne ababe nañ ējūāda urebiēa, ātebāra bajā sīda urebiya.†

²⁷ Wayacusa urebiyāda aside Ācōrēba cawabīsia ne jūma idjia ocuāda urepeda jōbīda. Mañne ababe jōcadra bēya.‡

²⁸ Dadjirāra Ācōrē puru jōcade panani bēra idjia bia bāada adīda panla. Bio waya pananeba idjia bia bedeadīda panla idjia quīrāca bā quīrāca.

²⁹ Māwā wayadīda panla dadji Ācōrēba idji ijāē bēara cawa oi bēra tlabā uruaba jūma bābari quīrāca.

13

Djabarāra sāvā nībadīda panla

¹ Bārāra djabarā bēra abarīca dji quīrāca beadada.

² Quīrādoarānadua bārā dede zēbāda bia edadīda panlāda. Ācōrēba cawadaēne bajānebema nezocarāda ādji dede bia edasīdaa.

³ Preso bēara quīrādoarānadua bārā sīda ādjirā ume preso panlā quīrāca. Ēberārāba biē o pananeba bia mīga bēara quīrādoarānadua bārā sīda ādjirā ume bia mīga panlā quīrāca.

⁴ Jūmarāba ādji quimara waya beadīda panlā. Ācōrēba auāda obadara, daunemabada sīda cawa oi bēra ababe bārā quīma ume cānīda panlā.

⁵ Paratara awua bearānadua. Ātebāra bādjia erobeaba bāsrīda beadada Ācōrēba nāwā jarada bēra: “Māa bāra amēā idjaba igarāca.”*

⁶ Mañ carea dadjirāba ne wayaa neē nāwā jaradīda panlā:

Mā Boroba māra careba bāa. Mañ bēra māra ne wayaē bāa. zēberāba māda sāvā biē oi?†

⁷ Bārā bororāda quīrānebadada. Ādjirāba Ācōrē bedeara bārā jaradīdasīda. Crīchadada sāvā ādjira nībasīdada idjaba mañgāba cārēda sāvāsīda. Ādjia Crito ijā panana quīrāca bārā bīda ijā pananadua.

⁸ Jesucritora quīrā awara bāca. Nuena bāda quīrāca idi bīda abarīca bāa, idjaba ewarīza māwā bāya.

† **12:18** *Eyara ādji dauba unusidāa.* Griego bedeeade nāwā bā bāa: “Eya dadjia poya tāida bāmaa zesīdaa.” ‡ **12:20** Exodo 19:12-13. *Wa chaba drā beadīda panlā.* Griego bedeeade ācōra cartade māra neēa. § **12:21** Deuteronomio 9:19. * **12:24** Genesi 4:10-11. † **12:26** Hageo 2:6. ‡ **12:27** Griego bedeeade nāwā bā bāa: “Ne jūma idjia ocuāda ureīda bāra urepeda jōbiya. Mañne ababe ne jūma urecada bēya.” * **13:5** Deuteronomio 31:6. † **13:6** Salmo 118:6.

⁹ Baribara ḥalalaba ne quĩratanoa ãi jaradiabadaa. Ādjirãa idu cũrũgabinãduaa. Bãrãba co pananeba wa codaẽ pananeba Ācõrẽa biara ĩjãnaẽa. Maãba ni abalada carebaca. Ātebala Ācõrẽba idji biadeba careba ßaa bãrãba biara sodeba ĩjãnamãrẽa.

¹⁰ Dadjirãba Jesuda eropanla animarã dajji cadjirua carea babue diapedada quĩrãca. Baribara Ācõrẽ dede wadibida ãdji cadjirua carea animarã babue diabadarãba Jesura poya edadaẽa.[‡]

¹¹ Cadjirua carea sacerdote dji dromaba animarã oara Ācõrẽ itea biara ßa dejãne eda ĩjãpode wãbaria. Baribara dji animarãra puru ĩjga ededapeda babuebadaa.

¹² Ara maã quĩrãca Jesura puru ĩjga bia mĩgasia idji oaba eberãrãra Ācõrẽ itea bia ßai carea.

¹³ Maã bẽrã puru ĩjga Jesumaa wãbada quĩrãca idjira eperẽnida panla. Eberãrãba Jesu biẽ jarapedada quĩrãca dadjirã sida biẽ jarabadade droadida panla.

¹⁴ Naã ejuãne dadjirãra puru jõcade panlaẽa, ãtebala jãã panla bajãnebema puru jõcade panani carea.

¹⁵ Maã carea Jesucritodeba dadjirãba ewariza Ācõrẽa bia bedeadida panla. Dajji Ācõrẽ ĩjã panlana a panla idjia bia bedeadada animarã babue diabada quĩrãca o panla.

¹⁶ Quĩrãdoarãduaa bia odi carea idjaba bãrãba eropananeba dji careba panani carea. Jũma maãgara Ācõrẽba bia unu ßaa animarã babue diabada quĩrãca.

¹⁷ Djabarã, bãrã bororãba jara panlra ĩjã odadua. Bãrãra waga panã bẽrã ãdji jawaeda beadadua. Ādjirãba cawa panla Ācõrẽba cawa obalade jũma ãdjia opedadara idjia ebuda jaraẽida. Maã bẽrã ãdjia jara panlra ĩjã odadua. Mãwã ãdjirãba ßasrida, sopua neẽ jũma odia. Bãrãba ĩjã odaẽ pananeba ãdjirãda sopuabidibara, bãrãra poya bia carebadaẽa.

¹⁸ Dai carea Ācõrẽa iwididada. Daira ne jũmane jipa nĩba quĩrã panla. Cawa panla cadjiruara odaẽ panada.

¹⁹ Mã djuburia, Ācõrẽa iwididada wayacusa isabe bãrãmaa wãbimãrẽa.

²⁰⁻²¹ Dadjirã Boro Jesucritora Oveja Wagabari dji Dromaa. Necai ßai diabari Ācõrẽba idjira beu badada ãrẽbabisia. Jesucrito oadeba Ācõrẽa eberãrã ume bedea ßasia. Maãra ewariza baya. Mãa quĩrã ßaa Ācõrẽba ne jũma biada bãrãa o cawabida idjia quĩrã ßa quĩrãca poya odamãrẽa. Idjaba quĩrã ßaa Jesucritodeba idjia dadjirã sode ne jũma oida idjia quĩrã ßa quĩrãca beadamãrẽa. Dadjirãba ewariza Jesucritoa bia bedeadida panla. Bia ßaa mãwã baida.

²² Djabarã, mã naã carta zaqueda ßasia bãrãba biara ĩjãnamãrẽa. Maã bẽrã mã bãrãa bedea djuburiaya naã bedeara bia edadamãrẽa.

²³ Cawadadua dadjirã djaba Timoteo preso badara eãrasida. Idjida isabe mãmaa zeibara, bãrã acãde wãbalade mã idjira edeya.

²⁴ Djabarã, bãrã bororãa, jũma Ācõrẽ eberãrãa bida jaradadua mã quĩrã bida ãdjirãra bia duananida. Djabarã Italia druadebemarãba quĩrã panla bãrãra bia duananida.

²⁵ Mã quĩrã ßaa Ācõrẽba idji biadeba bãrãra jũma careba baida.

[‡] **13:10** Griego bedea de maã versiculoda nãwã ßa ßaa: "Dadjirãba animarã babue diabadada eropanla. Ācõrẽ dede ne o panla mãnebemada cocara panla."

SANTIAGO CARTA SANTIAGOBA ƁAƁA

Jesu djaba Santiagoba naɓ cartada Ɓasica Ɓaa. Maɓ Santiagoba naãrã Jesura iãé Ɓasia (Juaɓ 7:1-9). Baribaɓa idjira Jesu iã Ɓearã tãena dji dromada Ɓesia. Hecho cartade maɓra ebuɗa Ɓaa (12:17; 15:12-21; 21:17-19). Santiagora Jerusalemne Ɓabadjia. Poa 62de idjira Jesu iã Ɓa carea Ɓeasidaa.

Santiagoba naɓ cartara Israel doce warrarãneba yõpedadarã druaza Ɓea itea Ɓasia. ɓɓaɓa maara maɓba jara Ɓaa djabarã judiorã itea Ɓasida. Dewararãmaara jara Ɓaa jũma Jesu iã Ɓea itea Ɓasida.

Santiagoba naɓ cartara Ɓasia cawabi carea sãwã naɓ ẽjũãne niɓadida panɗa. 1:1-18de Ɓa Ɓaa Ɔcõrẽ necawaada, jũma droa Ɓai sida iwidida panɗa. Maɓare Ɔcõrẽ wãrãda iã Ɓaidebemada Ɓa Ɓaa (1:19deba aba 2:26daa). Maɓare Ɓa Ɓaa dadji quĩrãme quĩrãcuitadibemada idjaba naɓ ẽjũã awuadiẽ panãnemada (3:1neba aba 5:6daa). Jĩrũare Ɓa Ɓaa dadjia jũma droa panãne djãrã bia odibemada (5:7-20).

Dji crĩcha dromada 2:8de Ɓa Ɓaa: “Bãrãba Ɔcõrẽ leydebema dji dromaara Ɓada wãrãda iã o panãɓaɓa, bia o panãa. Ɔcõrẽ Bedeade maɓ leyba nãwã jara Ɓaa: djãrãra quĩrãdua ara Ɓadji quĩrã Ɓa quĩrãca.”

Bia mĩga Ɓaɗe droa Ɓaidebema

¹ Mãra Santiagoa, Ɔcõrẽ nezocaa idjaba dadjirã Boro Jesucrito nezocaa. Naɓ cartara Ɓaɓaɓa Israel doce warrarãneba yõpedadarã druaza Ɓea itea. Mãa quĩrã Ɓaa Ɓãrãra bia pananida.

² Djabarã, bariduadeba bia mĩga panãne Ɓasrida Ɓeadadua.

³ Bãrãba cawa panãa mãwã bia mĩga panãne Ɔcõrẽda iã pananibaɓa, biara droa cawadida.

⁴ Maɓ Ɓẽrã jũma bia droa pananadua. Mãwã ne jũmane biya, jipa Ɓeadia. Ni maãri bida biẽ Ɓeadãa.

⁵ Bãrãnebebaba crĩcha cawaada neẽ Ɓaɓaɓa, Ɔcõrẽa iwidida Ɓaa. Maɓne Ɔcõrẽba diaya. Idjia iwidisidara quẽãene jũmarãa aduba diabarã.

⁶ Baribaɓa wãrãda iã Ɓaɗeba iwidida Ɓaa. Ni maãri bida crĩchãiẽ Ɓaa Ɔcõrẽba diaẽda. Mãwã crĩcha Ɓara nãrãba pusa bogozoa ãyã edebari quĩrãca Ɓaa.

⁷ Mãwã Ɓaba crĩchãiẽ Ɓaa dadjirã Borodeba ne edaida.

⁸ Idjira crĩcha umẽ Ɓa Ɓẽrã abari crĩchãde Ɓacaa.

⁹ Djaba mã djuburi Ɓara Ɓasrida Ɓaida Ɓaa Ɔcõrẽ quĩrãpita dji droma Ɓẽrã.

¹⁰ Parata bara Ɓara Ɓara Ɓasrida Ɓaida Ɓaa Ɔcõrẽba idjira mã djuburi unu Ɓa Ɓẽrã. Parata bara Ɓara dãrã Ɓaẽa nepõnõ dãrã baca quĩrãca.

¹¹ ɓmãdau odjadacarea jãwãlãba chiruara põpõnozoabarã. Maɓbe dji põnõ jurrupeda idji biya quĩrura jõbarã. Ara maɓ quĩrãca ne bara Ɓara ewariza parata edai carea Ɓaɗe beuya.

¹² AƁaɓba bia mĩga Ɓaɗe jũma droa Ɓaɓaɓa, Ɔcõrẽ quĩrãpita bio bia Ɓaa. * Jũma droadacarea Ɔcõrẽba borõbari diabaɓa quĩrãca idjira ewariza zocai Ɓaya. Ɔcõrẽba jũma idji quĩrã Ɓearã wãrãneba mãwã zocai Ɓayada asia.

¹³ Cadjirua oi crĩcha zebaɓaɗe ni aƁaɓba jarãiẽ Ɓaa Ɔcõrẽba maɓra dia Ɓada. Cadjirua oi crĩchara Ɔcõrẽmaa zeca Ɓẽrã idjia ni aƁaɓa maɓra diacaa.

¹⁴ Ɔtebaɓa cadjirua oi crĩchara zebaria ara dadjia mãwã o quĩrã Ɓa Ɓẽrã.

¹⁵ Cadjirua oi crĩchara zepeda maɗda o Ɓebarã. Mãwã o Ɓeda Ɓẽrã beudacarea Ɔcõrẽnemada ewariza jĩga Ɓaya.

¹⁶ Djabarã, ara Ɓaduba cũrũgarãnadua.

¹⁷ ɓtaareba dadjirã Zeza Ɔcõrẽba ne jũma bio biya quẽdeadrã dadjirãa diabarã. Idjiabaɓa ne jũma bajãne uruabadara ocuasã. Maɓra ewariza abarica uruadacaa. Baribaɓa Ɔcõrẽra quĩrã awara Ɓacaa idjaba quĩrã awara ocaa.

¹⁸ Idjia quĩrãna Ɓẽrã idji wãrã bedeadeba dadjirãra zocai Ɓasia. Mãwã neudebema naãrã ewada idjia diaɗa quĩrãca dadjirãra jũma idjia odãdebemada idji itea biara panãa.

¹⁹ Maɓ Ɓẽrã djabarã, jũmarãba quĩrãcuita ũrĩni carea Ɓeadida panãa, quĩrãcuita bedeadida panãa, idjaba baridua carea isabe quĩrũniẽ panãa.

²⁰ Dadji quĩrũɓadade Ɔcõrẽba jipa obi Ɓara odacaa.

* 1:12 *Bia mĩga Ɓaɗe.* Griego bedeade maɓba idjaba jara Ɓaa: “Cadjirua oi crĩcha zebaɓaɗe.”

²¹ Mañ bēra ne jūma cadjiruara, ne jūma jipaē ða sida igaradada. Mañbe Ācōrēba idji bedeade bārā sode ðadada crīcha biadeba ijānadua. Ara mañ bedeaba bārāra Ācōrēba cawa oidebemada poya ēdra edaya.

²² Ācōrē bedeara ijā o pananadua. Ababe ūrībadada bearānadua. Māwā beadibaga, ara bāduba cūrūga beadia.

²³ Ācōrē bedeade ūrī ðaba ijā oēbaga, ēberāba quīrā acabadade idji quīrā acabaga quīrāca ðaa.

²⁴ Acabagade idjira sāwā ðada unubarimīna, āyā wāsira abeada quīrādoabaria.

²⁵ Baribaga bariduaba Ācōrē bedeada ūrīpeda quīrādoabaga, bio bia baya. Mañ bedeade jipa ða dadji ēdra ðabarida ewariza quīrācuīta crīchapeda ijā o ðaibaga, idjia o ðadeba bio bia baya.

²⁶ Abaaba Ācōrēda ijā ðada crīcha ðabaga, baribaga idji quīrāmeda quīrācuīta wagaēbaga, ara idjiduba cūrūga ðaa. Wārāda ijāē ðaa.

²⁷ Wārāda ijā ðaba nāwā oida ðaa dadji Zeza Ācōrēba idjia o ðara bia unumārēd idjaba jipa unumārēd: jērāmārāda, pēdra wērārā sida bia mīga panane carebaida ðaa, idjaba nañ ējūāne bea cadjiruada oiē ðaa.

2

Ni abaume quīrā awara odiē panā

¹ Djabarā, bārāba dadjirā Boro biya quiru Jesucritoda ijā panā bēra ni abaume quīrā awara orānadua.

² Ābērā ewari aba bārā ābaa dji jare panane ēberāba jawade oro oda jā ðada, djio nēba jā ðada eda zeisicada. Mañne idjaba ēberā ne neē ðaba djio sore jā ðada eda zeisicada.

³⁻⁴ Bārāba bio djio nūmada bia ununapeda idjia nama biara ðama chūmeduada adibaga, mañne dji ne neē quīrā jāma āta nūmeduada adibaga, wa nama mā jirū caita egode chūmeduada adibaga, çara bārā tāēna quīrā awara o panāēca? Ç crīcha biē ðadeba māwā o panāēca?

⁵ Djabarā, jūrīnadua! Ç Ācōrēba nañ ējūāne ne neē quēdeara Jesucrito ijānamārēd edasiēca? Māwā ādjirāra ne bara panā quīrāca bea. Ācōrēba ādjirāra bia pe erobaya idji quīrā bearā wārāneba māwā jarada bēra.

⁶ Māwāmīna bārāba ne neē quēdeara biē obadaa. Parata bara beadra bia obadaa. Baribaga ç parata bara beabaga bārāra biē odacaca? Ç Ādjabaga bārāra cawa obadamaa ōgo ededacaca?

⁷ Bārāra Jesucritodea. Baribaga ç ādjirāba idji trā biya quīruda biē jaradacaca?

⁸ Bārāba Ācōrē leydebema dji dromaara ðada wārāda ijā o panābaga, bia o panā. Ācōrē Bedeade mañ leyba nāwā jara ðaa: “Djārā quīrāduade ara ðadji quīrā ða quīrāca.”*

⁹ Baribaga bārāba ācaga quīrā awara o panābaga, cadjiruada o panā. Ācōrē leyba jara ðaa bārāra mañ carea bedeade panāda.

¹⁰ Abaaba Ācōrē leydebemada aba ijā oēbaga, jūma ijā oē ða carea bedeade ðaa.

¹¹ Nañ quīrāca ðaa. Ācōrēba jarasia “daunemarāduade” idjaba “mīa bearāduade.” Daunemaēmīna mīa beaibaga, Ācōrē leyra ijā oē ðaa.

¹² Quīrācuīta bedeada idjaba jipa odada, Ācōrēba dadji ēdra ðabari leydeba cawa oi bēra.

¹³ Djārā quīrā djuburiacara Ācōrēba cawa obagade quīrā djuburiaēa. Mañne djārā quīrā djuburiabadara bia beadia.

Crito wārāda ijā ðaba biada obaria

¹⁴ Djabarā, abaaba Jesucritoda wārāda ijā ðada aibaga, baribaga biada oē ðabaga, ç mañba carebaica? Ç Mañba idjira wārāda ēdrāca?

¹⁵ Nañ quīrāca ðaa. Djababa wa djabawērāba cacuade jāi carea idjaba coi carea neē ðasicada.

¹⁶ Mañne aba bārānebemaba idjia jaraibaga, “mā quīrā ðaa baga bia wāida, cacuade jāi carebemara erobaida, idjaba bia ne co ðaida,” baribaga ni cārē sida diaēbaga, ç mañ jaradaba carebasica? Carebaē basia.

¹⁷ Ara mañ quīrāca Jesucrito ijā ðada a ðaba biada oēbaga, wārāda ijāē ðaa. Idjia ijā ðada a baga ēberā beuda quīrāca ðaa.

¹⁸ Abaaba jaraicada: “Baa Jesucritora ijā ðada abaria, mañne mā biada obaria.” Mā nañda jaraya: ðaa bia oiē acabidua Jesucritora wārāda ijā ðada. Mañne mā bia o ðadeba acabiya Jesucritora wārāda ijā ðada.

* 2:8 Levítico 19:18.

¹⁹ BΛa iĵā BΛa Ācōrēra ababΛΓΛ BΛada. iBio bia BΛa! Jairā biĉa māwā iĵā panΛa, baribΛΓΛ Ācōrē wayaaba urebadaa.

²⁰ BΛra crīcha neĕ BΛa. ĸMāa bΛā cawabida BΛca Jesucrito iĵā BΛada a BΛba biada oĕBΛΓΛ wārāda iĵāĕ BΛda?†

²¹ ĸDadji judiorā zeza Abrahaλba oda carea Ācōrēba idjira jipa unuĕ basica? Ācōrēba Abrahaλa idji warra Isara babue diaduada aside Abrahaλba māwā ode wāsia.‡ ĸĀcōrēba idjira maλ carea jipa unuĕ basica?

²² BΛa cawaida BΛa Abrahaλba wārāda Ācōrēra iĵāna bĕrā māwā osida. Idjaba māwā oĕa bĕrā unubisia Ācōrēra wārāda iĵā BΛda.

²³ Abrahaλba oĕaba cawabi BΛa Ācōrē Bedeade BΛ BΛra wārāda. Nāwā BΛ BΛa: “Abrahaλba Ācōrēra iĵāsia. Maλ carea Ācōrēba idjira jipa unusia.”§ Idjaba Abrahaλra Ācōrē ume dji biaada abadĵidaa.

²⁴ MaλgΛdeba bārāba cawa panΛa Ācōrēba dadjira jipa unuĕ BΛda ababe idjida iĵā panΛana a panΛ bĕrā, ātebΛΓΛ jipa unu BΛa idjira iĵānapĕda biada o panΛ bĕrā.

²⁵ Ara maλ quīrāca wĕrā auĉua Rahāba oda carea Ācōrēba idjira jipa unusia. Josueba diabuedarāra idji dede bia edasia idjaba dewara oare jĕda wābisia.*

²⁶ Beudara jaure neĕ BΛa. Ara maλ quīrāca Ācōrē iĵā BΛada a BΛba biada oĕBΛΓΛ, wārāda iĵāĕ BΛa. Idjia iĵā BΛada a BΛra ĕberā beuda quīrāca BΛa.

3

Quīrācuĕta bedeadida panΛa

¹ Djabarā, bārāba cawa panΛa Ācōrēba dji jaradiabadada biara cawa oida. Maλ bĕrā zocārā bārānebemaba jΛΓΛdiĕ panΛa Ācōrē bedea jaradiabadada beadi carea.

² Jūma dadjirāba b̄arima zocārā āi obadaa. Abaλba bedea BΛde dewara soda ārīcabΛΓΛ, ne jūmane jipa BΛa idjaba idji cacuara jūma jipa erobΛa.

³ Dadjirāba cawayo quĕBΛra jλbadaa iĵā obidi carea. Māwā cawayora dadji wā quīrā panΛamaa edebadaa.

⁴ Idjaba barcōdebemada crīchadadua. Barcora waibΛa beamīna, nāūr dji cābāyā pua nūmΛba edebarimīna, dji edebΛΓba peratabari maārī quiruba idji wā quīrā BΛamaa edebaria.

⁵ Ara maλ quīrāca dadji quīrāmera maārī quirumīna jūmawāyā bedebaria. Crīchadadua sāvā urua maārī quiruba oi waibΛada jūma bāb̄barida.

⁶ Dadji quīrāmera tabΛ urua quīrāca BΛ bĕrā jūmarāda ārīda BΛa. Ne jūma cadjiruada bedebaria. Ara dadji cacuade BΛ bĕrā dadjira jūma ārībaria aba beubΛdadaa. Idjaba diauruba cadjiruada bedeb̄baria tabΛ jidabibΛΓΛ quīrāca.*

⁷ Quīrātanoa animarā beada, ibana beada, ādji jāne wābada beada, pusade bea sida ĕberārāba jidadaĕda amāmārλābibadaa.

⁸ BaribΛΓΛ dadji quīrāmera ni ababΛba poyadaca. Dadji quīrāmeba cadjiruada baridua bedebaria. Nĕārā cadjiruaba bira BΛ quīrāca BΛa.

⁹ Dadji quīrāmeba dadji Zeza Ācōrēa bia bedebadaa, idjaba abari quīrāmeba ĕberārāda biĕ jarabadaa Ācōrēa ara idji quīrāca odamīna.

¹⁰ Abari iteba bedea biada, bedea cadjirua sida bedebaria. Djabarā, māwā baiĕ BΛa.

¹¹ Egorodeba λtaa bogadrΛ BΛ baidodeba ĸbaido cūāda idjaba baido cΛyada zebarica?

¹² ĸHigojō bacuruba olivoda zaubarica? ĸUvaba higojōda zaubarica? Zauca. Ara maλ quīrāca egorodeba λtaa bogadrΛ BΛ baidodeba baido cūāda idjaba baido cΛyada zecaa.

Wārā necawaa

¹³ Bārāra crīcha cawa beada, ne cawa beada crīcha panΛBΛΓΛ, bia nīnaneba unubidadua wārāda māwā beada. Dji dromada crīchadaĕne necawaadeba bia oĕida panΛa.

¹⁴ BaribΛΓΛ djārāba erobΛ carea wa o BΛ carea sobiĕ beadiBΛΓΛ, idjaba djārā cāyābara biara beadi carea jΛΓΛdibΛΓΛ, jararānada bārāra ne cawa beada. Māwā jaradibΛΓΛ, wārā bedeara igara panΛa.

¹⁵ Bārā necawaadeba māwā crīcha panΛBΛΓΛ, maλ necawaara Ācōrēneba zecaa, ātebΛΓΛ naλ ĕjūānebema necawaa, ĕberā necawaa, idjaba diauru necawaa.

¹⁶ Djārāba erobΛ carea wa o BΛ carea sobiĕ beara, djārā cāyābara biara beadi carea jΛΓΛ bea sida baridua caicayabadaa idjaba ne jūma cadjiruada obadaa.

† 2:20 Griego bedeadē λcΛΓΛ cartadē maλ versiculoda nāwā BΛ BΛa: “ĸMāa bΛā cawabida BΛca Jesucrito iĵā BΛada a BΛba biada oĕBΛΓΛ, idjia iĵā BΛada adara ĕberā beuda quīrāca BΛda?” ‡ 2:21 Genesi 22:1-18. § 2:23 Genesi 15:6. * 2:25

Josue 2:1-24. * 3:6 *Diauruba*. Griego bedeadē BΛ BΛa: “TabΛ uruaba.”

¹⁷ BaribΛΓΛ Ācōrēba dia Ɂ necawaa eroɁeaba ne jūmane jipa obadaa, jūmarāda ābaa necai beadamārēā jΛΓΛbadaa, jūmarā ume bia panabadaa, dewaraba jara ɁΛΓΛ ūrīni carea panabadaa, djārāra quīrā djuburiabadaa idjaba ne jūma biada obadaa. Ni abaΛ ume quīrā awara odacaa. Idjia jaradia ɁΛ quīrāca wārāda obaria.

¹⁸ Ēberārā ābaa necai beadamārēā jΛΓΛbariba ādjirāra ābaa necai ɁΛbaria necai bai bedea ubΛΓΛ quīrāca. Māwā idjia unuya ēberārāba jipa o panΛda ne bia ewabΛΓΛ quīrāca.

4

Ācōrēba jara ɁΛΓΛ jūma ijā o pananadua

¹ ɁBārāra cārē cārēā djōbada idjaba ijarabada? Bārāba o quīrīā panΛ cadjiruara bārā sođe djō ɁΛΛ māwā odamārēā.

² Bārāra ne eda quīrīābadamīna poya edadacaa. MaΛ bērā mīā beabadaa. Djārāneda eda quīrīābadaa. BaribΛΓΛ poya edadaca bērā ijarabadaa idjaba djōbadaa. Bārāba quīrīā panΛΓΛ edadacaa Ācōrēa iwīdidaca bērā.

³ Idjaba bārāba Ācōrēa iwīdībΛdade edadacaa crīcha biē ɁΛdeba iwīdībada bērā. Bārāba ababe iwīdībadaa edadapeda bādjia quīrīā panΛ quīrāca odi carea.

⁴ DaunemabΛda quīrāca bārāba Ācōrēra igarasīdaa naΛ ējūānebemada ēpēni carea. ɁBārāba wadībīda adua panΛca naΛ ējūānebema quīrīā ɁΛΓΛ Ācōrē ume dji quīrūda? Wārāda barīdu-aba naΛ ējūānebemada quīrīā ɁΛbΛΓΛ, Ācōrē ume dji quīrūa.

⁵ Ācōrēba dadjirā sođe ɁΛda Jaureba quīrīā ɁΛΛ ababe ĀcōrēdrΛ quīrīā pananida. ɁBārāba crīcha panΛca Ācōrē Bedeade ara idji quīrīābe māwā ɁΛbisīda?

⁶ BaribΛΓΛ Ācōrēba idji biadeba dadjirāra bio careba ɁΛΛ. MaΛ carea Idji Bedeade nāwā ɁΛ ɁΛΛ:

Dji dromada crīcha Ɂeara Ācōrēba idu bia wābīcaa.

BaribΛΓΛ dji dromada crīchaē Ɂeara Ācōrēba idji biadeba carebābaria.*

⁷ MaΛ carea Ācōrē jΛwaeđa beadadua. Diaurura ijārānadua. Māwā idjira bārāmabemada āyā wāya.

⁸ Ācōrē caita zedadua, māwāra idjira bārā caita zeya. Bārā dji cadjirua obadarā, jΛwΛ sagΛbΛda quīrāca waa cadjiruara orānadua! Bārā dji crīcha umé eroɁea, jcrīcha cadjirua igaradapeda ababe ĀcōrēdrΛ crīchadadua!

⁹ Bārāba cadjirua opedada carea sopua beadadua, jīānadua, aujīānadua. Waa ɁΛsrīdaba ipīdarānadua, ātebΛΓΛ bārāba cadjirua opedada carea wārāda sopuadadua.

¹⁰ Crīcha edaara ɁΛdeba dadjirā Boro Ācōrē quīrāpita zedadua. Māwā bārāra dji dromarāda ɁΛya.

Djārāra biē jararānadua

¹¹ Djabarā, djārāra biē jararānadua. AbaΛba idji djabada biē jaraibΛΓΛ wa cadjiruade ɁΛda aibΛΓΛ, Ācōrē leyda biē jara ɁΛΛ, idjaba maΛ leyra biē ɁΛda crīcha ɁΛΛ.† AbaΛba Ācōrē leyda biē ɁΛda crīcha ɁΛbΛΓΛ, maΛ leyba jara ɁΛΓΛ ijā oē ɁΛΛ. Ācōrē leyba jara ɁΛ cāyābara idjidrΛ djārā cawa obarīda besia.

¹² BaribΛΓΛ maΛ leyra ĀcōrēbΛΓΛ diasia. IdjiabΛΓΛ cawa obaria. Ababe idjiabΛΓΛ ēberārāra poya ēdrΛ edaya idjaba poya biē ɁΛya. MaΛ bērā ɁbΛΓΛ cai, ɁΛ djaba cawa oi carea?

Bārānebemada arīde crīchadadua

¹³ jMΛ bedeara ūrīnadua! ΛcΛΓΛba nāwā jarabadaa: “Nane wa nu dadjira dewara puruđaa wānia. Mama poa aba panania. MaΛne ne odia parata edadi carea.”

¹⁴ BaribΛΓΛ bārāba adua panΛΛ nubema ewarīde cārēda sāwāida. ɁBārāba cawa panΛca nubema ewarīde zocai beadīda? Adua panΛΛ. Bārāra jΛrārā towaa quīrāca beaa. Jārārā towaa odjapeda isabe nēbabari quīrāca bārā sida dārā beadāēa.

¹⁵ MaΛ bērā biara ɁΛΛ bārāba nāwā jaradīda: “Dadji Boro Ācōrēba quīrīāibΛΓΛ, dadjirāra zocai beadīa. MaΛbe ne ocuadīa.”

¹⁶ BaribΛΓΛ bārāba māwā odacaa. ĀtebΛΓΛ dji dromada crīcha panΛ bērā jarabadaa bādjia o quīrīā panΛra poya odīda. Wārāda maΛ quīrāca bedeadīra biē ɁΛΛ.

¹⁷ Barīduaba biada o cawa ɁΛmīna oēbΛΓΛ, cadjiruada o ɁΛΛ.

5

Ācōrēba parata bara bea cawa oidebema

* 4:6 Proverbio 3:34. † 4:11 Ācōrē ley. Ebuđa ɁΛēa sālgΛ leyda jara ɁΛda. ΛcΛΓΛmaarā Ācōrēba Moīsea diada leyda jara ɁΛΛ. Dewararāmarā djārā quīrīāida ɁΛ leyda jara ɁΛΛ. Santiago 2:8.

1 Parata bara bea, imã beðeara ùrĩnadua! jĩĩnadua! Dãrãéne bãrãra biẽ beadi bãrã aujĩĩnadua.

2 Jũma bãrãba eropanlra berawada quĩrãca ßla. Bãrãba cacuaðe jãbadara chimiaba ãrĩna quĩrãca ßla.

3 Naã jĩrũarebema ewaride bãrãba paratara waißla waga panla. Baribalra bãrã oroda, parata sida menazau ßla. Æcõrẽba cawa obalraðe bãrã parata menazau ßlba cawabiya bãrãba biẽ osidada. Maã bãrã tãlba uruaðe bia mĩga beadia.

4 Bãrã néu ewapedadarãa paratada diadaẽ panla ãdji trajubari. Maã bãrã ãdjirãba Æcõrẽa iwidi panla cawa omãrẽã. jũrĩnadua! Ædjia iwidi panlra dadjirã Boro Æcõrẽ jũma poya o ßlba ùrĩsia.

5 Naã ãjũãne bãrãba ne jũmada eropanla idjaba bãrãba o quĩrã panlra obadaa. Mãwã bãrãra paca boreguea ßl quĩrãca panla. Baribalra paca beabalra quĩrãca dãrãéne Æcõrẽba bãrãra biẽ ßya.

6 Bãrãba ãberã jipa beara cawa odapeda beasidaa. Maãne bearãnamãrẽã ãdjia ni cãrẽ sida odaẽ basía.

Jũma droadadua

7 Maã bãrã djabarã, jũma droadadua aba dadjirã Boro Jesucrito zebalraðaa. Æberã pea o ßldebemada crĩchadadua. Idji néu udacarea cueda jããbaria tunupeða bia waragamãrẽã. Dãrã jããbaria zaumãrẽã.

8 Ara maã quĩrãca jũma droa panlneba jãã pananadua idjaba soðeba jãã pananadua, dadjirã Boro Jesucrito zeira caita ßl bãrã.

9 Djabarã, Jesucritoba bãrã cawa orãmãrẽã djãrãra biẽ jararãnadua. Jesucrito dadji cawa obarira dãrãéne zeya.*

10 Djabarã, crĩchadadua sãwã Æcõrẽneba bedeabadarãba droasidada. Dadjirã Boro Æcõrẽ trãneba beðea panl carea bia mĩgapedadara jũma droasidaa. Ara maã quĩrãca bãrã bida jũma droadida panla.

11 Dadjirãba crĩchabadaa bia mĩga panlne droa beara bio bia beada. Bãrãba ùrĩbadaa Joba idji dãrã bia mĩgadara jũma droasida. Dãrã mĩgadacarea cawa panla dadjirã Boro Æcõrẽba idjira bia ßsida. Dadjirã Boro Æcõrẽa quĩrã djuburiaida ßla idjaba quĩrãneba carebaya ßla.

Æcõrẽa iwidiadua

12 Maã awara djabarã, ni abal trãneba wãrãda odiaða arãnadua. Bajãnebema trãneba, naã ãjũãnebema trãneba, ni bariduaðeba wãrãda odiaða arãnadua. Odiaða adibalra, wãrãda odadua. Idjaba odaãana adibalra, wãrãda orãnadua. Mãwã Æcõrẽba cawa oãa.

13 Bãrãnebemada aba bia mĩga ßabalra, Æcõrẽa iwidiða ßla. Aba ßasrĩða ßabalra, trããbideba Æcõrẽa bia beðeida ßla.

14 Bãrãnebemada aba cacua biẽ ßlbalra, djabarã wagabadarãda trãida ßla idji carea Æcõrẽa iwidiðamãrẽã.† Ædjirãba iwidiðadade dadjirã Boro Jesu trãneba nedragaba maãrĩ palraðida panla.

15 Idjaba jãã pananida panla Æcõrẽba idjira biabida. Mãwã iwidiðibalra dadjirã Boroba biabiya. Dji cacua biẽ beðaba cadjiruada osibalra, dadjirã Boroba maãlara quĩrãdoaya.

16 Maã carea bãrãba cadjirua opedadara dji jaradadua. Idjaba abaa Æcõrẽa iwidiðadua bia duanani carea. Æberã jipa ßlba Æcõrẽa iwidiðisira Æcõrẽ ßlaaðeba ne waißlada obaria.

17 Elãra dadjirã quĩrãca ãberã basía. Idjia soðeba Æcõrẽa iwidiðisia cue zerãmãrẽã. Maãbe Israel druade poa ùbea ãsidra cue zeẽ basía.

18 Mãwãnacarea idjia Æcõrẽa iwidiðisia cuera zemãrẽã. Ara maãda cue zesia.‡ Maãba néura tunupeða zausia.

19-20 Djabarã, naãda cawadadua: wãrã bedeadebemada aba ãi wãibalra, maãne abalba idjia cadjiruada igarabipeða jëda zebibalra, maã ãberãba cadjirua zocãrã o baðara Æcõrẽa quĩrãdoabiya idjaba ewariza Æcõrẽ jiga baidebemada ãdra ßya.§

* 5:9 Jesucrito dadji cawa obarira dãrãéne zeya. Griego bedeade nãwã ßl ßla: "Dadji cawa obarira deðe eða wãbadama ßla." † 5:14 Djabarã wagabadarã. Cãpũrã bedeade jara ßla "ancianos" o "pastores." ‡ 5:18 1 Rey capitulo 17-18.

§ 5:19-20 Æcõrẽ jãga baidebemada. Griego bedeade ßl ßla "beuidebemada."

1 PEDRO NABEMA CARTA PEDROBA BAÐA

Pedroba nał cartada ʙasia. Jesuba idji trʙside ʙeda beabari ʙasia (Marco 1:16-18). Baribaɽa Jesuba diabuedaɽebemada Pedrora dji dromaara ʙasia. Idjiabaɽa Jerusaleane Ācōrē de dromane judiorāa Jesucritodebemada ebuda jaradiasia (Hecho 2:14-41) idjaba judiorāēmaa bida Jesudebemada jarade wāsia (Hecho 10:1-48). Poa 67are romanorāba idjira quĩrā edaa crude cachi ʙeasidaa.

Poa 64de Roma puruda bá wāsia. Zocārāmaara dji boro Neroł abadaba bábisia de djiwidida ocuai carea. Baribaɽa nēɽaraɽe ʙa amaaba Nerołba jarasia Crito ĩjā beaɽa ʙedeade panada. Mał bēra romanorāba drua ʙeaza djabarāra biē odi carea ɽpē panesidaa. Mał carea Pedroba nał cartada ʙasia. Romaneba djabarā drua ʙeaza diabuesia bia mĩga panamĩna Critoda ĩjā pananamārēā (2:18-25; 3:8-18; 4:12-19; 5:8-11).

Dji crĩcha dromada 2:21ne nāwā ʙá ʙaa: “Critora bārā carea bia mĩgada bēra Ācōrēba bārāra trʙsia bia mĩgadamarēā. Crito bia mĩgaside unubisia bārā mĩgabadaɽe sāwā nĩbaɽida panada.”

Nał cartade Pedroba ʙasia Ācōrēba Jesucritodeba dadjirāra edasida idji puruda ʙamārēā (1:1-11; 2:1-10). Mał bēra dadjirāra ne jūmane jipa nĩbaɽida panaa (1:1neba aba 3:7daa, 4:1-11; 5:1-11). Dadji druadebema leyda, dji bororā sida ĩjānida panaa (2:13-17). Baribaɽa ne jūma cāyābara Jesucritoda ĩjānida panaa (3:13-16).

Pedroba nał cartade naārā ʙada

¹ Māra Pedrora, Jesucritoba diabuedaa. Māa nał cartara ʙabaɽa Ācōrēba edadarā Ponto druade, Galacia druade, Capadocia druade, Asia druade, Bitinia druade bida āibemārā quĩrāca panabada itea.

² Dadjirā Zeza Ācōrēba bārāra edasia idjia naēnaeda crĩcha ʙada quĩrāca. Ācōrē Jaureba bārāra idji itea ʙasia Jesucritoda ĩjānamārēā idjaba idji oadeba Ācōrē quĩrāpita cadjirua neē beadamārēā. Māa quĩrā ʙaa Ācōrēba idji biaɽeba bārāra careba baida, necai ʙai sida bārāra dia baida.

Pedroba Ācōrēba bia beadeada

³ Dadjirā Boro Jesucrito Zeza Ācōrēba bia beadeada panaa. Idjia dadjirāra bio quĩrā djuburiada bēra Jesucrito beu ʙada ʙrēɽadaɽeba zocai ʙai djiwidida diasia. Mał bēra idji ume bajāne pananida jāa panaa.

⁴ Ācōrēba zocai ʙai djiwidida diada bēra idjia dadjirā itea bajāne waga erobara jūma edadia. Małgara āĩcaaa, jōcaaa, idjaba cadjirua neē ʙaa.

⁵ Jesucritoda ĩjā panā bēra Ācōrēba idji ʙaaɽeba bārāra waga erobaya aba jĩrūarebema ewaride ɽɽa edabaɽadaa.

⁶ Mał carea ara nawena ne quĩrātanoaneba bārāra bia mĩga panamĩna bio ʙasrida panaa.

⁷ Māwā bia mĩgadaɽa panaa mał droa pananeba unubidi carea Jesucritora wārāda ĩjā panada. Bārāba ĩjā panara oro quĩrāca ʙaa. Orora jāwārāba dorrabaribibadaa idji awa ʙemārēā. Ara mał quĩrāca bārā bia mĩga panā droa pananeba unubi panaa Jesucritora wārāda ĩjā panada. Małgara oro cāyābara biara ʙaa orora āĩbari bēra. Bārāba Jesucritora wārāda ĩjā panada unubi panā bēra, idji unubadaɽe Ācōrēba bārāra bia unuya, bia jaraya idjaba dji dromarāda ʙaya.

⁸ Bārāra ununacamĩna Jesucritora quĩrā panaa. Nawena ununaē panamĩna idjida ĩjā panaa. Idji carea bio ʙasrida panaa. Jācua ʙasrida panā bēra mał ʙasridara sāwāɽaɽa ʙada poya cawa jaradaāa.

⁹ Māwā ʙasrida panaa Jesucrito ĩjā pananeba Ācōrēba ɽɽa edai bēra.

¹⁰ Ācōrēneba beadeadaɽarāba naēnaeda jarabadjidaa Ācōrēba idji biaɽeba bārā ɽɽa edaida. Małgabebema cawadi carea ādjirāba quĩrācuita crĩchabadjidaa idjaba iwidibadjidaa.

¹¹ Crito Jaure ādji soɽe ʙaba beadeabadjia Crito bia mĩgapeda Ācōrēba bia ʙaɽidebemada. Bedeapedadacarea cawa quĩrā panasidaa caidebemada Crito Jaureba ādjirā beadeabisida idjaba sālbe jūma małgara māwāida.

¹² Baribaɽa Ācōrēba cawabisia ādjia beadeapedadara ādji ewaride māwāéda, āteɽaɽa nocoarebema ewaride māwāida jūma dadjirā carebai carea. Ādjia beadeapedadara idira beɽe bia Critodebema jaradia panaba dadjirā ebuda cawabi panaa Ācōrē Jaure bajāneba diabuedaɽeba. Małgara bajānebema nezocarā bida cawa quĩrā panaa.

Ācōrē itea bia beadaɽua

¹³ Mañ bēṛā bia oḁi carea crīcha cawaadeba beadaḁua. Quīrāipa beadaḁua. Sēnaē jālā pananaduā Jesucrito unubada ewaride Ācōrēba idji biadeba bārāra bia edamārēā.

¹⁴ Warra cawaga iḁā ba quīrāca beadaḁua. Nañ cacuaba cadjirua o quīrā bāra waa orānadua Ācōrē adua beaside obadapedada quīrāca.

¹⁵ Ācōrēba bārāra trāsia. Idjira ne jūmane jipa bla. Mañ bēṛā bādjia obadaza jipa beadaḁua.

¹⁶ Ācōrē Bedeade nāwā bā bla: “Jipa beadaḁua māra jipa ba bēṛā.”*

¹⁷ Bārāba Ācōrēa bedeadade bārā Zeza abadaa. Dadjia opedada quīrāca idjia jūmarāda cawa oya. Mañ bēṛā wadi nañ ējūāne āibemarā quīrāca panamisa ewariza idji waya pananeba jipa nībadada.

¹⁸⁻¹⁹ Bārāra naēna siriē bea crīchadeba nībabadjidaa bārā drōā naēnabemarāba māwā jaradiabadjida bēṛā. Baribara cawa panla Ācōrēba bārāra mañnebemada ēdra edasida. Idjia bārāra nēdoē basia oro ārīda bla wa parata ārīda bla, ātebala Crito oaba nēbla nēdosia. Critora dji biara ba oveja zaque Ācōrēa babue diada quīrāca basia.

²⁰ Nañ ējūā oi naēna Ācōrēba Critora edapeda nañ jīrūarebema ewaride diabuesia bārāra bia beadamārēā.

²¹ Critodeba bārāba Ācōrēra iḁā panla. Ācōrēba idjira beu baḁada lṛēbabipeda dji dromada basia. Mañ bēṛā bārāba Ācōrēra wārāda iḁā panla idjaba jālā panla Ācōrēba jaradara jūma omārēā.

²² Wārā bedeada iḁā o panla bēṛā bārāra cadjirua neē panesidaa. Mañ bēṛā djabarāra wārāda quīrā panla. Sodeba wārāda bio dji quīrā beadaḁua.

²³ Nañ djara beuida badeba bārāra djiwidida todaē basia, ātebala Ācōrē beucadeba djiwidida tosidāa. Ācōrē bedea jōcaba zocai baıda diabaria. Mañ bedeadeba bārāra djiwidida tosidāa.

²⁴ Ācōrē Bedeade nāwā bā bla:

Jūmarāda chirua quīrāca bea. Ādji quīrāwārēāra nepōnō quīrāca bla.

Chiruara purrubapeda dji pōnōra jurrubaria.

²⁵ Baribala dadjirā Boro bedeara jōcaa.†

Mañ bedea jōcara bedea bia Critodebema. Mañgala djabarāba bārāra jarasidaa.

2

Ācōrēba edada ēberārā

¹ Djārā biē odira igaradada. Djārāra cūrūgarānadua. Acalaba ara ādjia jarabada quīrāca odacaa. Mañ ēberārā quīrāca bearānadua. Djārāba erobla carea biē crīcharānadua. Djārāra biē jararānadua.

²⁻³ Dadjirā Boro ba biadeba bārāra carebarida cawasidaa. Mañ bēṛā warra zaque djiwidi toda ba ju do quīrā babari quīrāca Ācōrē bedeara biara cawa quīrānadua.* Idji bedeara juba idji awa quiru quīrāca bla. Idji bedeada cawa wānibala waridā aba idjia bārā ēdra edabaraḁaa.

⁴ Dadjirā Boro Jesucritomaa zedada. Idjira zocai bla, de oi careabema mōgara quīrāca bla.† Ēberārāba idjira igarasidaa, baribala Ācōrēba edasia mōgara biya quiru nēbla ba quīrāca.

⁵ Bārāra idjideba zocai bea bēṛā de oi careabema mōgara quīrāca bea. Bārāneba Ācōrēba idji deda obala. Idjaba bārāra sacerdoterā idji itea bādaa. Bārāba Jesucritodeba Ācōrē itea ne o panne idjia animarā babue diabada quīrāca o panla. Māwā o panla idjia bia unu bla.

⁶ Ācōrē Bedeade Jesucritodebemada nāwā bā bla:

Ūrīnadua, Sioḁ purude mā de oi careabema mōgara dji biara bāda bābala.‡

Mañ mōgara biya quiru nēbla bāda mā edasia. Mañ bēṛā idji iḁā bla idji quīrābe iḁā bla.§

⁷ Bārā dji Crito iḁā beamaarā idjira bio bia bla. Baribala idji iḁā beamaarā biē bla. Ādjidebemada Ācōrē Bedeade nāwā bā bla:

De obadaba mōgara igarapedadara dji biara bāda besia.*

⁸ Idjaba nāwā bā bla:

Mañ mōgaraē ēberārāra tenedradapeda baedia.†

* 1:16 Levítico 11:45; 19:2. † 1:25 Isaías 40:6-8. * 2:2-3 Ju do quīrā babari quīrāca Ācōrē bedeara biara cawa quīrānadua. Griego bedeade bā bla: “Ācōrē Jaureba dia ba jubara do quīrānadua.” † 2:4 Idjira zocai bla, de oi careabema mōgara quīrāca bla. Griego bedeade bā bla: “Idjira zocai ba mōgaraa.” ‡ 2:6 Sioḁ purura idjaba Jerusaleā abadaa. § 2:6 Isaías 28:16. * 2:7 Salmo 118:22. † 2:8 Isaías 8:14.

Ādjirāba Ācōrē bedeara ĩjānaē panā bērā mōgarade tenedrabada quīrāca panāa. Ācōrēba ādjirāra ħasia māwā beadamārēā.

⁹ Baribara bārāra Ācōrēba edadarāa, jūmarā Boro Ācōrē sacerdoterāa, idji itea ħada ēberārāa, idji purua. Māwā Ācōrēba bio biya odadebemada bārāba bedebadaa. Ācōrēba bārāra pāimanebemada trāsia idji ānaa bio biya quirude beadamārēā.

¹⁰ Naēna bārāra Ācōrē puruē basia, baribara idira Ācōrē purua. Naēna Ācōrēba bārāra quīrā djuburiaē basia, baribara idira quīrā djuburia ħaa.

Naļ ējūānebema bororā bedeara ĩjānadua

¹¹ Mā djabarā, naļ ējūāne bārāra drua āibemarāa. Maļ bērā mā bārāa bedea djuburiaya naļ cacuaba cadjirua o quīrā ħada igaradamārēā. Maļgara dadji jaure ume djō ħaa.

¹² Ācōrē adua bea tāēna ĩpa nībadadua. Ara nawena ādjirāba bārāra cadjirua obadarāana a panamīna, bārāba bia o panara unu panāa. Maļbe Ācōrē zebarađe bārā carea idjia bia bedeadia.

¹³ Dadjirā Boro Jesucrito carea jūma naļ ējūānebema bororā bedeara ĩjānadua. Naļ druadebema boroba jarabara ĩjānadua idjira dji dromaara ħa bērā.

¹⁴ Idjiarebemarāba jarabada sida ĩjānadua. Dji boroba ādjirāra ħasia cadjirua obadarāda cawa odamārēā idjaba bia obadarāda bia jaradamārēā.

¹⁵ Ācōrēba quīrā ħaa bārāba biada o pananida. Māwā bārāba crīcha neē beada chu-peabidīa adua pananeba bārāra biē jarabada bērā.

¹⁶ Critoba bārāra ēdra ħada bērā, maļ ēdra ħadađe nībadadua. Baribara ēdra ħada bērā crīcharānadua cadjiruara odida panada. Ātebara Ācōrē nezocarāda beadadua.

¹⁷ Jūmarāda wayadadua. Djabarāra bio quīrānadua. Ācōrēra wayadadua. Naļ druadebema boro dji droma sida wayadadua.

¹⁸ Nezocarā, bārā borora waya pananadua. Idji bedeara ĩjā odadua. Ababe bārā boro dji quīrā djuburiabari ume māwā bearānadua, ātebara dji cadrāa ume bida māwā beadadua.

¹⁹ Edaude bia o ħa carea dadjira bia mīgabarīa. Baribara Ācōrēba idu mīgabi ħada cawapeđa jūma droaibara, Ācōrēba bia unuya.

²⁰ Bārāba biē o panā carea dji boroba uibara, bārāba droadimīna ꝑcaiba bārānebemada bia bedeaī? Baribara bia o panā carea mīga panane droadibara, Ācōrēba bia unuya.

²¹ Critora bārā carea bia mīgada bērā Ācōrēba bārāra trāsia bia mīgadamārēā. Crito bia mīgasīde unubisia bārā mīgabadađe sāvā nībadida panada.

²² Critoba cadjiruara oca basīa idjaba sewa oca basīa.‡

²³ Ēberārāba idji biē jarasidade ādjirāra biē jaraē basīa. Idji biē osidade ādjirāra waragaē basīa. Ātebara Ācōrēba ĩpa cawa obari bērā idji biē o panara Ācōrē jawade ħabadjia.

²⁴ Critoba dadjirā cadjiruara idji ārā crude edesia dadjirāra cadjiruadebemada beudapeđa ĩpa beadamārēā. Idji djara cōadruapedadađe bārāra bia panesīdaa.

²⁵ Bārāra naēna oveja adua nīna quīrāca nībasīdaa, baribara idira Critomaa jēda zesīdaa. Idjia bārāra waga ħaa oveja wagabarība idji oveja wagabari quīrāca.

3

Quima bara bea sāvā beadidebema

¹⁻² Wērā quima bara bea, bārā quima bedeara ĩjā odadua. Māwā ācraaba Ācōrē bedea ĩjānaē panamīna bārāra quīrāpa beada, Ācōrē waya beada ununapeđa ĩjānia. Bārāba ādjia ĩjānamārēā jaradaēmīna bia o panā carea ĩjābidia.

³ Bārā quīrāwārēāra ababe ārābemada baiē ħaa; buda biya erupeđa ne jūma pēū jā ħadeba baiē ħaa, djio oro oda jā ħadeba baiē ħaa, wua biya quiru jā ħadeba baiē ħaa.

⁴ Ātebara bārā quīrāwārēāra sodebara baida ħaa; biya, necai ħadeba baida ħaa. Maļ quīrāwārēāra ārīcaa idjaba Ācōrēba bia unu ħaa.

⁵ Ara maļ quīrāca drōā naēnabema wērārā Ācōrē itea beadara quīrāwārēā beasia. Ācōrēba jaradara ādjirāba sodeba wārāda ĩjā panasīdaa idjaba ādji quima bedeara ĩjā obadjīdaa.

⁶ Saraba Abrahāā bedeara ĩjā obadjia idjaba mā boroda abadjia. Ne wayaa neē bārāba ne jūma biada o pananibara, Sara cauda beadia.

⁷ Umaquīrārā quima bara bea, crīcha biadeba bārā quima ume bia beadadua. Bārā quima waya pananeba ādjira bia wagadadua, wērāra umaquīrā cāyābara ābaē ħa bērā idjaba bārā ume ābaa Ācōrē biadeba bajāne zocai beadi bērā. Māwā odaēbara, bārāba iwīdībdara Ācōrēba bia ūrīēa.

Bia o panā carea mīgaidebema

‡ 2:22 Isaia 53:9.

⁸ Maλ awara djabarā, abari crīchadeba jūma bārāra ābaa bia duananadua. Djārā carebai crīchadeba beadadua. Djabarā bērā dji quīrīanadua. Dji quīrā djuburiadadua idjaba djārā cāyābara biara beada crīcharānadua.

⁹ Abaλba bārāda biē osira abari quīrāca orānadua. Biē jarasira abari quīrāca biē jararānadua. Ātebaγλ iwīdidadua Ācōrēba idjira carebamārēā. Cawa panλa Ācōrēba bārāra edasida māwā beadamārēā. Māwā beadibaγλ, Ācōrēba bārā sida carebaya.

¹⁰ Ācōrē Bedeade nāwā bλ baa:

Barīduada bAsrida ba quīrīā bAbAγλ, cadjirua beade amaaba idji quīrāmera wagaida bλa. Dārā bia ba quīrīā bAbAγλ, sewa o amaaba idji itera wagaida bλa.

¹¹ Idjia ne jūma cadjiruada igarapeda biada o baida bλa.

Djārā ume necai bai carea jAγApeda māwā baida bλa.

¹² Jūmarā Boro Ācōrēba ēberā jipa beara waga bλa. Ādjirāba iwīdibAdara bia ūrī bλa.

Baribaγλ cadjirua obadara idu bia wābicaa.*

¹³ Bārāba biada o pananibaγλ, zcaiba bārāda biē oi?

¹⁴ Baribaγλ bārāba bia o panλ carea bia mīgadibaγλ, Ācōrē quīrāpita bio bia beaa. Bārā biē obadara wayarānadua. Jūmawāyā crīcharānadua.

¹⁵ Critora bārā Boro bērā sodeba idjidrλ wayadadua. Bārāba Critodeba edadi carea jλā pananebemada abaλba iwīdisira arīde panuni carea beadadua. Wayaadeba ijaradaē panunadua.

¹⁶ Ara bāduba cawa pananadua cadjiruada odaē panada. Māwāra bārā Critodeba bia nīnanebema biē bedebadara peradia.

¹⁷ Ācōrēba bārāda idu bia mīgabibaγλ, biara bλa bia o panλ carea bia mīgadida biē o panλ carea bia mīgadi cāyābara.

¹⁸ Critora jipa bAmīna cadjirua carea barima aba beusia. Maλba dadjirā dji jipaē beara Ācōrē ume bia bAsia. Idjira naλ djarade beusia, baribaγλ Ācōrē Jauredeba λrēbasia.

¹⁹ Idjaba Ācōrē Jauredeba idjira jaure preso beamaa wāsia. Wāpeda jarasia jūma cadjiruara poyasida.

²⁰ Maλgarā jaureba Noé ewarīde Ācōrē bedeara Ijānaē basīa. Maλne Noéba jāba dromada o bAmisa Ācōrēba jūma droa bλdeba jλā basia ādjirāba Ijānamārēā. Baribaγλ ēberā zocārāēbe dopapadebemada ēdrasīdaa. Jipa jaraibaγλ, ochobe ēdrasīdaa.

²¹ Maλ dopapaba borocuebadadebemada jara bλa. Borocuebadade Jesucrito λrēbaadeba dadjirāra ēdrabadaa. Borocuebaraba dadji cacua mititiara sagacaa ātebaγλ māwā obadaa dadjirāra Ācōrē quīrāpita waa bedeade panλēda cawa panλ bērā.†

²² Jesucritora bajānaa wāpeda Ācōrē jλwa araare bλa. Jūma bajānebema nezocarāra, jūma jairā dji dromarāra, dji bλa bea sida idji jλwaeda erobλa.

4

Crito nībada quīrāca nībadadua

¹ Critora naλ djarade bia mīgada bērā bārā bida abari crīchada erobeadadua. Naλ djarade bia mīga bλba cadjiruada igarasia.

² Maλba wadi naλ ējūāne bāde naλ cacuaba cadjirua o quīrīā bAra o baēa, ātebaγλ Ācōrēba quīrīā bAdrλ o baya.

³ Naēna bārāba cadjiruara o beasia Ācōrē adua beaba obada quīrāca. ¡besia! ¡Waa māwā orānadua! Jūmawāyā auđuada obadjīdaa, naλ cacuaba cadjirua o quīrīā bλda obadjīdaa, beu nībabadjīdaa, bAsrida obadade jūmawāyā cadjiruada obadjīdaa, itua do awua beasia, idjaba jλwaba oda ācōrēda ēpēbadjīdaa. Maλra Ācōrēba quīrīāca.

⁴ Idira bārāba waa Ācōrē adua bea ume cadjiruada odaca bērā ādjirāba cawa crīchadacaa. Maλ carea bārānebemada biē bedebadaa.

⁵ Baribaγλ Ācōrēba cawa obAγAde ādjia opedadara idjīa jūma jaradia. Idjia zocai beara, beudarā sida cawa oi carea bλa.

⁶ Maλ bērā beade bia Critodebemada beudarāa jaradiasīdaa ādji jaurera zocai beadamārēā Ācōrē zocai bλ quīrāca.* Māwāmīna ādjirāra naλ djarade beusīdaa Ācōrēba jūmarāda beudīda panλana ada bērā.

* **3:12** Salmo 34:12-16. † **3:21** Ātebaγλ māwā obadaa dadjirāra Ācōrē quīrāpita waa bedeade panλēda cawa panλ bērā. AγAγamaarā maλ bedeaba nāwā jara bλa: "Borocuebadade dadjirāba Ācōrēa iwīdibadaa dadji cadjiruara quīrādoamārēā."

* **4:6** Beudarā. AγAγamaarā jara bλa djabarā zocai beasīdade maλ bedeara ūrīsīdada. Dewarārāmarā jara bλa Crito zei naēnabemarāba ūrīsīdada.

⁷ Ne jūma jōi ewarira caita ɓɓa. Maɓ bēra jipa crīcha beadedua idjaba quīrācuita beadedua. Māwā Ācōrēa poya iwidida.

⁸ Bio dji quīrīā beadedua. Maɓgara ne jūma cāyābara biara ɓɓa. Quīrīā erobaba cadjiruara barima zocārā quīrādoabaria.

⁹ Bādji diguida biē crīchadaē dji bia edadedua.

¹⁰ Ācōrēba idji biadeba dadjirāza djārā carebadamārēā awara awara diasia. Ācōrē nezoca biarā bēra idjia bādji za diadadeba djārā carebadadua.

¹¹ Abaɓba jaradiaɓɓa, Ācōrē beadea jaradia ɓɓ bēra quīrācuita jaradiaida ɓɓa. Abaɓba djārāda carebaɓɓa, Ācōrēba dia ɓɓ ɓɓadeba carebaida ɓɓa. Ne jūma odadua jūmarāba Jesucritoeba Ācōrēa bia beadedamārēā. Idjiaɓɓa ewariza bia beadedida panɓa. Bia ɓɓa ne jūmada idji jawadea erobaida. Bio bia ɓɓa māwā baida.†

Crito iḡa ɓɓ carea bia mīgaida ɓɓdebema

¹² Djabarā, bārā bia mīga panɓ carea jūmawāyā crīcharānadua. Māwā panɓa Critoda biara iḡani carea. Maɓ bēra bia mīgadiē panɓda crīcharānadua.

¹³ Āteɓaɓa Crito quīrāca bia mīga panɓ bēra ɓɓsrida beadedua. Māwā Ācōrēba Critora dji dromaara ɓɓda unubibɓɓa de bārāra bio ɓɓsridaɓɓa.

¹⁴ Bārāda Crito iḡa panɓ carea biē jaradibɓɓa, Ācōrē quīrāpita bio bia bea. Ācōrē Jaure quīrāwārēā quīrura bārā ume ɓɓa.

¹⁵ Bārābia mīgadimīna ni abaɓda miā beada carea, ne drɓada carea, djārā nēɓrade eda ɓɓda carea, dewara cadjirua oda carea bida mīgaiē ɓɓa.

¹⁶ Baribɓɓa abaɓda Crito iḡa ɓɓ carea bia mīgaɓɓa, peraiē ɓɓa. Āteɓaɓa Critode bēra Ācōrēa bia beadeida ɓɓa.

¹⁷ Ewarira jūēsia Ācōrēba idjiderāda cawa omārēā. Ācōrēba dadjirāda naārā cawa oibɓa, ɓɓbea bia Ācōrēnebema iḡaē beara sāvā panani?

¹⁸ Ēberā jipa ɓɓda ēdrɓi carea zarea ɓɓɓaɓa, ɓɓĀcōrē igarapeda cadjirua obarira sāvā ēdrɓi?‡

¹⁹ Maɓ carea Ācōrēba quīrīā ɓɓ quīrāca bia mīga panɓba ara ādjida idji jawade ɓɓdapeɓa ne biada odida panɓa. Dadji Odara beada aba ɓɓa.

5

Pedroba djabarā wagabadarāa jarada

¹ Bārā wagabadarāa mɓa beada djuburiaya, mɓ sida djabarā wagabari bēra. Crito bia mīgadara mɓa unusia. Idjaba Ācōrēba Crito dji dromaara ɓɓda unubibɓɓa de mɓ sida idji ume ɓaya. Maɓ bēra nāvā beada djuburiaya:

² Ācōrēba djabarā bārā jawade ɓɓɓara bio wagadadua. Māwā orānadua dewarārāba oḡo obi panɓ bēra. Āteɓaɓa waga quīrīā panɓ bēra māwā odadua.* Parata awua panɓneba wagarānadua, āteɓaɓa soɓeba waga quīrīā panɓ bēra māwā odadua.

³ Bārāba waga panɓa nezocarā quīrāca erobearānadua, āteɓaɓa bādji nībadeba unubidadua sāvā nībadida panada.

⁴ Maɓbe Crito dadjirā Wagabari dji Droma zebɓɓa de bārāra dji dromarāda ɓɓya borobari ārīcada diabɓɓa quīrāca.

⁵ Cūdrarā, drōārāba jarabɓɓara iḡa odadua. Jūmarāda dji careba beadida panɓa djārā cāyābara dji dromaara ɓɓda crīchadaē. Ācōrē Beadea nāvā ɓɓ ɓɓa:

Dji dromada crīcha beara Ācōrēba idu bia wābicaa.

Baribɓɓa dji dromada crīchaē beara Ācōrēba idji biadeba carebabaria.†

⁶ Maɓ bēra ne jūma poya o ɓɓ Ācōrē quīrāpita dji droma quīrāca bearānadua. Māwāɓɓa idjia quīrīā ɓɓ ewaride bārāra dji dromarāda ɓɓya.

⁷ Bārāba jūmawāyā crīcha panɓa Ācōrēa jūma jaradadua, idjia bārāra waga ɓɓ bēra.

⁸ Quīrācuita beadedua idjaba dau ɓɓa beadedua. Diauru bārā ume dji quīrūra imama quīrāca ɓɓa nīa caia Ācōrēda poya igarabi cawaya.‡

⁹ Baribɓɓa diaurura iḡarānadua. Critodrɓ bio iḡa pananadua, cawa panɓ bēra bārā djabarā jūma druaza beara abari quīrāca bia mīga panɓda.

¹⁰ Baribɓɓa bārāra dārā mīgadaēa. Māwānacarea Ācōrēba ne jūmane bia ɓɓya. Idjia bārāra carebaya biara iḡanamārēā, jūma droadamārēā idjaba zarea beadamārēā. Ācōrēba idji

† 4:11 Griego beadea ɓɓ ɓɓa: “Amén.” Amén beadeaba edaude jara ɓɓa “wārā” idjaba edaude jara ɓɓa “bia ɓɓa māwā baida.” ‡ 4:18 Proverbio 11:31. * 5:2 Griego beadea ɓɓa cartade naɓ sida ɓɓ ɓɓa: “Ācōrēba quīrīā ɓɓ quīrāca.”

† 5:5 Proverbio 3:34. ‡ 5:8 Caia Ācōrēda poya igarabi cawaya. Griego beadea ɓɓ ɓɓa: “Caida poya cobuei cawaya.”

biadeba ne jūmane carebataria. Idjia bārāra Jesucritodeba trāsia idji ume ewariza bajāne dji dromada beadamārēā.

¹¹ Bia ʙʌa ewariza ne jūmada idji jʌwaeda erobaida. [§] Bia ʙʌa māwā ʙaida.

Pedroba naʌ cartade jīrūare ʙʌda

¹² Djaba Silvanoba naʌ carta zaqueda careba ʙʌasia. Mʌa cawa ʙʌa idjia ne jūmane jipa obarida. Naʌ cartadeba mʌa bārāra careba quīrīā ʙʌa biara iʃānamārēā. Idjaba cawabi quīrīā ʙʌa wārāda Ācōrēba idji biadeba careba ʙʌda. Maʎgʌra iʃā pananadua.

¹³ Djabarā Babilonianebe maba quīrīā panʌa bārāra bia pananida. ^{*} Bārā edada quīrāca ādjirā sida Ācōrēba edasia. Mʌ warraca ʙʌ Marco bida quīrīā ʙʌa bārāra bia pananida.

¹⁴ Wārā quīrīāneba dji bia edadadua. [†] Mʌa quīrīā ʙʌa jūma bārā, Jesucrito ume ʙeara necai beadida. [‡]

[§] 5:11 Griego bedeadē ἄκατα cartade naʌ sida ʙʌʌa: “Ēberārāba idjīabata bia bedeadida panʌa.” ^{*} 5:13 Babilonianebe maba. Pedro ewarīde djabarāba Roma purura Babilonia abadjīdaa. [†] 5:14 Wārā quīrīāneba dji bia edadadua. Griego bedeadē nāwā ʙʌʌa: “Quīrīāneba isōnadua dji bia edadī carea.” [‡] 5:14 Griego bedeadē ἄκατα cartade naʌ sida ʙʌʌa: “Bia ʙʌa māwā ʙaida.”

2 PEDRO

UMÉBEMA CARTA PEDROBA ƁAƁA

Pedroba naɓ cartta sida ɓasɓa. Maɓ bēra Umébema Pedro abadaa. Poa 66are ɓasica ɓaa. Ɓaɗacarea dāraéne romanorāba idjira crude cachi beasidaa.

Pedroba naɓ cartara biara ɓasɓa Crito ija beaba sewa jaradiabadarā carea quĩrācuítadamārēa. Capítulo 2de maɓnebemada ɓa ɓaa. Capítulo 1ne ɓa ɓaa dadjia wārā bedeada cawa panɓ bēra maɓdra ijanida panɓda. Capítulo 3de ɓa ɓaa dadjia Crito zeira jlanida panɓda.

Dji cricha dromada 3:14-15de nāwā ɓa ɓaa: “Djabarā, bārāba jūma maɓra jla panɓ bēra ne jūmane quĩraipa nĩbadadua Ācōrēba bārā biya, cadjirua neē, idji ume necai panɓda unumārēa. Quĩrānebadadua dadjirā Boroba ēberārā ēdra edai carea jūma droa ɓada.”

Pedroba naɓ cartade naāra ɓada

¹ Māra Simoɓ Pedroa, Jesucrito nezocaa idjaba idjia diabuedaa. Māa naɓ cartara ɓaɓara dai quĩraca Jesucrito ija bearā itea. Dadjirāba ija panara bio biya quirua. Jesucritora dadjirā Ācōrēa idjaba Ēdra Edabaribia. Idjira jipa ɓa bēra dadjirāra carebasia ijanamārēa.

² Bārāba Ācōrēa, dadjirā Boro Jesu sida cawa panɓ bēra, māa quĩrā ɓaa ādji biadeba bārāra bio careba pananida idjaba necai bai sida aduba dia pananida.

Ācōrēba trānarā sāwā beadida panɓ

³⁻⁴ Ācōrēda cawa panɓ bēra, idji ɓaadeba dadjirāra ne jūma diasia idjia quĩrā ɓa quĩraca nĩbeadamārēa idjaba ewariza idji ume zocai beadamārēa. Idjira dji droma bēra idjaba jipa ɓa bēra dadjirāra trāpeda ne waɓaa bio bia ɓada dadjirā itea oyada asia. Māwā o ɓa bēra naɓ ējūnebemarāba cadjirua o quĩrā panara bārāba igaradapeda poya idji quĩraca jipa beadia.

⁵ Maɓba bārāba nāwā oēda panaa: Critoda ija panɓ bēra bio jaradadua jipa nĩbeadi carea; jipa nĩnane jaradadua cricha cawaada erobeadi carea;

⁶ cricha cawaa eropanane jaradadua bārā cacuara jipa erobeadi carea; bārā cacua jipa eropanane jaradadua jūma droadi carea; jūma droa panane jaradadua Ācōrēba quĩrā ɓa quĩraca beadi carea;

⁷ Ācōrēba quĩrā ɓa quĩraca panane jaradadua djabarā cāgadi carea; djabarā cāga panane jaradadua jūmarāda quĩrāni carea.

⁸ Bārāba maɓda jūma biara o wānɓara, dadjirā Boro Jesucritoda cawa panɓ bēra ne bia odi carea zoquea beadia.

⁹ Barɓara māwā oē ɓara dau towa ɓa quĩraca ɓaa, dauberrea ɓa quĩraca ɓaa. Idjia quĩradoasia naēna cadjirua o badara Ācōrēba jūma sagasida.

¹⁰ Djabarā, Ācōrēba bārāra trāpeda edasia. Wārāda māwā beada unubidi carea zoquea beadadua. Māwā odɓara baedaēa.

¹¹ Maɓbe Ācōrēba bārāra dadjirā Boro Jesucrito purude bio bia edaya. Mama dadjirā Ēdra Edabariba ewariza bia pe erobaya.

¹² Jūma maɓara cawa panamīna idjaba wārā bede baerā jaradiapedadara bio ija panamīna, māa jūma maɓara bārāa quĩrānebabi baya.

¹³ Māmaara jipa ɓaa wadi zocai ɓamisa maɓra quĩrānebabi baída.

¹⁴ Dadjirā Boro Jesucritoba māa ebuɗa cawabisia dāraéne māra beuida.

¹⁵ Maɓ bēra māa jūma oya mā beudacarea bārāba jūma maɓara ewariza quĩrānebadamārēa.

Jesudebema jarapedadara wārā

¹⁶ Dadjirā Boro Jesucrito ɓaadebemada, idji waya zeidebema sida daiba bārāa jaradiasidade ēberāba ara ādji crichadeba jarapedadada jaradiadaē basia. Āteɓara dadjirā Boro Jesu quĩrāwārēa dorrodorroadu unupeɗada bēra māwā jaradiasidaa.

¹⁷ Dadjirā Zeza Ācōrēba idjidebema bia jaraside idjaba dji dromada unubiside daira aria panasidaa. Maɓne Ācōrē dji droma bio quĩrāwārēa ɓaba nāwā jarasia: “Naɓdra mā Warraa. Māa idjira bio quĩrā ɓaa. Māra idji carea ɓasrida ɓaa.”*

¹⁸ Daiba maɓ beɗeara wārāda bajānaa ūrisidaa Jesu ume Ācōrē eyade panasidade.

¹⁹ Maɓ awara cawa panaa Ācōrēneba beɗeabadarāba jarapedadara wārāda. Maɓ beɗeara ĩbirā pāimane urua ɓa quĩraca ɓa bēra bārāba bio quĩrācuíta ūrinida panaa. ĩbirāra urua

* 1:17 Mateo 17:5; Marco 9:7; Luca 9:35.

babaria aba λnadrλbλrλdada, aba diapedabema chīdau odjabλrλdada. Ara maλ quīrāca dadjirā naλ ējūā cadjiruade panλmisa maλ bedeaba dadjirā sođe cawabi bλa sāvā nībadida panλda aba Crito zebλrλdada.

²⁰ Naλda bio cawadadua: Ācōrēneba bedeabadarāba Idji Bedeade bλpedadara ara ādji crīchadeba ni maārī bida badaē basia.

²¹ Jūma ādjia jarapedadara ēberā crīchadeba zeē basia. Ātebλrλ Ācōrē Jauredeba bedeasidaa.†

2

Sewa jaradiabadarā

¹ Israelerā tāēna λcλrλba sewadeba jarabadjidaa Ācōrēneba bedeabadada. Bārā tāēna bida sewa jaradiabadarāda baraya. Sewadeba ādjirāba dadji ārībari crīchada Ācōrē bedeā quīrāca jaradiadia. Dadjirā Boro Jesuba ādjirā ēdrλ bλdada igaradia. Maλ carea Ācōrēba isabe cawa oya.

² Ādjia mīā pera obadara zocārāba bio ēpēnia. Ādjirā carea ēberārāba wārā bedeā ēpēbadadebemada biē bedeadia.

³ Ādjirāba paratada awua panλ bērā, bārā parata edadi carea ara ādji crīchadeba sewada jaradiadia. Maλ carea dārāēne Ācōrēba wārāda cawa oya. Dārābλrλa Ācōrēba ādjirā cawa oi carea bλda.

⁴ Bajānebema nezocarāba cadjirua osidade Ācōrēba quīrā djuburiaē basia. Ātebλrλ preso bλbada uria pāisosa bλde batacuasia.* Mama carenaba jλ beaa aba Ācōrēba cawa oi ewaridaa.

⁵ Idjaba drōā naēnabemarāba Ācōrē igarasidade idjia quīrā djuburiaē basia. Ātebλrλ dopapada zebisia maλ ēberārā jūma nābλrλ quīnīnamārēā. Baribλrλ Noēba dadji jīpa nībaidebemada jaradiabadjia. Idjida, idji ēberārā siete panλ sida Ācōrēba ēdrλ edasia.†

⁶ Idjaba Ācōrēba Sodoma puru, Gomorra puru sida cawa oside jūma babuesia. Abēda jūma pora babisia. Maλgλdeba idjia cawabisia idji quīrānacara sāvānida.

⁷ Baribλrλ ēberā jīpa bλ Lo abadara Ācōrēba Sodoma babueidebemada ēdrλ edasia.‡ Lora sopua babadjia maλ purudebemarāba ne jūma cadjirua o panλ carea.

⁸ Maλ ēberā jīpa bλrλ Sodomanebemarā tāēna babadjia. Jīpa bλ bērā ādjia cadjirua o panλ unubλrλde idjaba ūrībλrλde ewariza sopua babadjia.

⁹ Maλba ebuda bλa jīpa o beara dadjirā Boro Ācōrēba bia mīga panλnebemada ēdrλ eda cawa bλda. Idjaba jīpa oē beara sāvā erobaida cawa bλa aba idjia cawa oi ewaridaa.

¹⁰ Naλ cacuaba cadjirua o quīrā bλ obadara idjaba Ācōrē ādji Boro bai quīrānaca sida wetara cawa oya.

Sewa jaradiabadara cadjirua odi carea peradacaa. Cawaara bea quīrāca panabadaa. Jairā dji droma bea biē jaradi carea wayadacaa.

¹¹ Bajānebema nezocarāda ādji cāyābara λbλara beamīna idjaba ne waiλlara obadamīna, dadjirā Boro Ācōrē quīrāpita jairā dji droma beara biē jaradacaa.

¹² Baribλrλ sewa jaradiabadaba ādjia adua panλnebemada biē bedeabadaa. Animarā quīrāca crīcha neē beaa. Ababe ādji cacuaba quīrā bλdrλ obadaa. Animarāda tobaria ēberāba jīdadapeda beadamārēā. Ara maλ quīrāca sewa jaradiabadara jūma beudia.

¹³ Ācōrēba ādjirāra bio biē bλya ara ādjia opedada quīrāca. Ādjirāra ne co awua beaa idjaba itua awua beaa. Maλdrλ ādji bλsrīdaa. Diamasi, āsa bida māwā obadaa. Djabarā ume ābaa ne co panλne bida māwā obadaa. Māwā bārā tāēna wua jaigua mititia quīrāca beaa.

¹⁴ Ādjirāra daunemaya beaa. Ne jūma cadjirua o panλba sēnacaa. Bio ūjāē beada cūrūgabadaa. Ne jūmada awuabadaa. Maλ carea Ācōrēba ādjirāra biē bλya.

¹⁵ Ācōrē o jīpa bλda igaradapeda āi wāsīdaa. Beor warra Balaaλba oda quīrāca obadaa.§ Balaaλra parata awua bada bērā parata carea cadjiruada oida crīchasia.

¹⁶ Baribλrλ cadjirua ode wābλrλde burroba idjira quēāsia. Maλ animarā bedeacada ēberā quīrāca bedeasia. Ācōrēneba bedeabari Balaaλba crīcha neē bλ quīrāca biē ode wāida crīcha bλmīna burroba idu wābiē basia.

† **1:21** Versículo 20-21 idjaba nāwā traducida bλa: “Baribλrλ naλda bio cawadadua: Ācōrēneba bedeabadarāba Idji Bedeade bλpedadara ni abλba ara idji crīchadeba poya cawadaēa, maλgara ēberā crīchadeba zeē basi bērā. Ātebλrλ Ācōrē Jauredeba bedeasidaa.” * **2:4** *Preso bλbada uria pāisosa bλ.* Griego bedeade bλ bλa “Tártaro.” † **2:5** Genesi capitulo 6-8. ‡ **2:7** Genesi 19:1-29. § **2:15** Numero 22:1-41.

¹⁷ Sewa jaradiabadara do zaque baido neê ða quĩrãca beaa.* Ádjirãra jãrãrã äyã edebãrãde cue zecaa. Ara maã quĩrãca ädjia jaradia panãba carebacaa. Ácõrëba uria bio pãisosoa ðada o ðasia ädjirã biê ðal carea.

¹⁸ Ádjirãba bedea biya quirudeba jaradiabadaa. Baribãrã maãba carebacaa. Ádjirãba jaradiabadaa naã cacuaba cadjirua o quĩrã ðara odida panãda. Mãwã cadjiruadeba êdrãpedada dãrãé beara ädjirãba cõrãgabadaa wayacusa cadjiruada odamãrëã.

¹⁹ Jarabadaa ädjida êpëniãrã, nezoca êdrã ðapedada quĩrãca biara beadida. Mãwãmãna cadjiruada poya igaradaca bêrã biara beaëa. Maãba ädjirãda cadjirua nezocarãa. Wãrãda baridua cadjiruada poya igaradaêbãrã, dadjirãra maãrã nezocaa.

²⁰ Jesucrito dadjirã Boro, dadji Êdrã Edabarira cawasida bêrã naã êjũãne ða cadjiruadebemada êdrãsidaa. Baribãrã jãcarade bãrã panebãda quĩrãca wayacusa cadjiruada odibãrã, naãrã panana cãyãbara biãra panenia.

²¹ Maã bêrã Ácõrë bedea cawapedada igaradi cãyãbara biara ðacasia Ácõrë o jipa ðadebemada adua beadida.

²² Ádjirãra êberãba jarabada quĩrãca beaa. Nãwã jarabadaa: “Usaba wedara wayacusa co-baria.”† Idjaba nãwã jarabadaa: “Chinara cuipeãda wayacusa egoro ða susuade tabebaria.”

3

Dadjirã Boroba cawa ode zeidebema

¹ Djabarã, naãba cartara ðarima umé mãa bãrã itea ðãbãrãa. Carta umerãne mãa wãrã beadera quĩrãnebabã ða jipa crĩchaãmãrëã.

² Mãa quĩrã ða Ácõrëneba bedebadarãba naëna jarapedadara bãrãba quĩrãnebadida. Idjaba quĩrã ða Jesucrito dadjirã Boro, dadji Êdrã Edabariba jaradada quĩrãnebadida. Maãra idjia diabuedarãba bãrãa jaradiasidaa.

³ Naãda bio cawadada: jũrãrebema ewaride Ácõrë ipida biê jarabadaa baraya. Ádji cacuaba cadjirua o quĩrã ðada o beadida.

⁴ Mãwã ipida jaradia: “Crito zeĩ jaradara çãwãsi? Dadji drõã naë nabemarãra jũma beusidaa. Baribãrã naã êjũã odadeba jũma ara mãwã ða.”

⁵ Maã êberãrãba jã quĩrãnaëa naënaeda Ácõrë bedebãrãba bajãda osida, êjũãda pusade odjabisida, idjaba baidodeba mãwã osida.*

⁶ Ara maã baidoba jũma naã êjũãne naëna beadara ùpeda nãbãrã quinibisia.

⁷ Ara maã quĩrãca Ácõrë bedebãrãba naã êjũãda, bajã sida waga erobãa idjaba idjia cawa oi ewaride babueya. Maã ewaride idji quĩrãnacara cawa opeda jũma biê ðaya.

⁸ Baribãrã djabarã, naãda quĩrãdoarãnadua: dadjirã Boromaarã ewari aãara mil poa quĩrãca ða idjaba mil poara ewari aba quĩrãca ða.

⁹ Dadjirã Boro zeyada adara dãrãbãrã bêrã ãcãrãba crĩcha panãa zeëda. Baribãrã mãwãëa. Átebãrã bãrã carea jũma droa ða bêrã dãrãbãrã. Idjia quĩrãé ða ni aãada aduaidã. Quĩrã ða jũmarãba cadjiruada igaradapeãda idjimãa zeëda.

¹⁰ Dadjirã Boroba cawa oi ewarira cawaëne zeya ne drãbari zebãri quĩrãca.† Maã ewaride minijĩchia jururuapeda bajãra nãbaya. Ne jũma dadjia bajãne unubadara bá wãya. Idjaba naã êjũãra, ne jũma naã êjũãne ðe sida bá wãya.‡

¹¹ Ne jũmada jõi bêrã bãrãra Ácõrëba quĩrã ða quĩrãca jipa, cadjirua neê nĩbadida panãa.

¹² Ácõrëba cawa oi ewarira jãã pananida panãa. Maãmisa Ácõrëba quĩrã ða o pananadua maã ewarira isabeãra zemãrëã.§ Maã ewaride Ácõrëba bajãra babueya. Maãne ne jũma dadjia bajãne unubadara, naã êjũãne unubada sida jãwãrãba dorrabariya.

¹³ Baribãrã Ácõrëba bajã djiwidida, êjũã djiwidi sida oyaëda asia. Mããda dadjirãba jãã panãa. Mama jũmarãba jipa o beadida.

¹⁴ Djabarã, bãrãba jũma maãra jãã panã bêrã ne jũmane quĩrãipa nĩbadadua Ácõrëba bãrã biya, cadjirua neê, idji ume necã panãda unumãrëã.

¹⁵ Quĩrãnebadadua dadjirã Boroba êberãrã êdrã edai carea jũma droa ðada. Dadji djabã Paulo bida abarida cartade bãrã ða diabuesia Ácõrëba idjia diada necawaadeba.

* **2:17** *Do zaque baido neê ða quĩrãca beaa.* Griego bedeaãde nãwã ðã ða: “Baido egorodẽba ãta bogadrã baãda jõna quĩrãca beaa.” † **2:22** Proverbio 26:11. * **3:5** *Baidodeba mãwã osida.* Griego bedeaãde maãra ebuã ða. † **3:10** *Zebãri quĩrãca.* Griego bedeaãde ãcãrã cartade “diamasi zebãri quĩrãca” ðã ða. ‡ **3:10** *Ne jũma naã êjũãne ða sida bá wãya.* Griego bedeaãde maãra ebuã ða. § **3:12** *Ácõrëba quĩrã ða o pananadua maã ewarira isabeãra zemãrëã.* Maã beadera idjaba nãwã traducida ða: “Maã ewarira isabe zeida quĩrãnida panãa.”

¹⁶ Cartaza maḡḡadebemada ḡḡasia. ḤḤḤḤ cīḥa idjia ḡḡḡara cawadi carea zarea ḡḡa. Wārā bedea cawadacaba, bio ḡḡḡé ḡeba idjia ḡḡḡara āi jaradiabadaa jūma Ācōrē Bedea āi jaradiabada quīrāca. Maḡ carea Ācōrēba ādjirāra biē ḡḡya.

¹⁷ Djabarā, bārāba maḡda cawa panḤ bērā quīrācuīta ḡeadadua ēberā cadjiruarāba āi jaradia panḤneba cūrūgarānamārēā. Māwā bārāba bio ḡḡā panḤra igaradaēa.

¹⁸ Jesucrito dadjirā Boro, dadji ĒḡḤ Edabarira biara cawa wānadua. Idji biadeba waridadua. Idi idjaba ewariza idjia bia bedeadida panḤa. Bia ḡḡa māwā baida.

1 JUAΛ NABEMA CARTA JUAΛBA BΛΔA

Jesu ume nībada Juaλba naλ cartada bΛsia. BaribΛΓΛ cartade jaraē bΛa idjia bΛdada. Poa 90are bΛsica bΛa.

Naλ cartara jūma djabarā itea bΛsia sewada ījārānamārēā. Juaλ drōā baside λCΛΓAba dewara crīcha Jesudebemada ēpē panesidaa. Ādjia jarabadjidaa Jesu naλ ējūāne baside ēberārāba ababe idji jaureda unubadjidada. Dewararāba jarabadjidaa Jesura ēberā basida baribΛΓΛ borocueside Critoda idji ume ābaa besida. Idjaba dewararāba jarabadjidaa naλ djarara abeda cadjirua bΛda. Maλ bērā jaradiabadjidaa necawaada edadida panla naλ djaradebemada ēdΓΛdi carea. BaribΛΓΛ maλ necawaa edapedadaba jarabadjidaa naλ djaraba cadjirua oida bia bΛda.

Maλ carea Juaλba naλ cartara bΛsia. Dji crīcha dromada naλΓΛa: Ācōrē Warrara λcai? Idjaba Ācōrē warrarāra λcairā? Juaλba naārā bΛsia dadjirāra Ācōrē λnaane nībabadaebemada (1:1ne aba 2:17daa). Maλare bΛsia diauru warrarāra sāwā beada idjaba Ācōrē warrarāra sāwā beada (2:18deba aba 3:11daa). Maλare bΛsia wārā quīrīā Ācōrēneba ze bΛdebemada (3:12deba aba 4:21naa). Jīrūare bΛsia Jesu ījā panΛneba naλ ējūānebema cadjiruara poyadida (5:1-21).

Dji Zocai Bai Diabari Bedea

¹ Naārēda basia Zocai Bai Diabari Bedea abadada. Idjira wadibida bΛa. Idjia jaradia bΛda daiba ūrīsidaa. Idjira dai dauba unusidaa idjaba jΛwaba tāsidaa. Idjia o bΛra quīrācuita acΛsidaa. Idjidebemada mΛa naλ cartade bΛbΛΓΛa.

² Maλ zocai bai diabarira Ācōrēba naλ ējūāne unubisia. Daiba idjira unusidaa idjaba idjidebemada wārāda bedea panla. Daiba bārāa jara panla maλ zocai bai diabarira ewariza babarida. Naārēda idjira dadji Zeza Ācōrē ume bajāne bΛbadjia. Idji bajāne bΛdada Ācōrēba daia naλ ējūāne unubisia.

³ Daiba unupedadada, ūrīpedada sida bārāa jara panla bārā sida dai ume ābaa abarica dadjirā Zeza Ācōrē ume idjaba idji Warra Jesucrito ume bia pananamārēā.

⁴ Jūma maλΓΛa mΛa bΛbΛΓΛa dadjirāra bio bΛsridadi carea.*

Ācōrēra cadjirua neē bΛa

⁵ Daiba Jesucritodeba ūrīpedada bārāa jara panla naλΓΛa: Ācōrēra λnaa quīrāca bΛa ne jūmane jipa bΛ bērā. Maλba idjima pāimara ni maārī bida neēa.

⁶ Dadjirāda idji ume ābaa bia panlana a panΛbΛΓΛ, baribΛΓΛ pāimane nīnabΛΓΛ, sewa o panla. Wārā bedeara ēpēnaē panla.

⁷ BaribΛΓΛ idji λnaane bΛ quīrāca dadjirāda λnaane nībadibΛΓΛ, dadjirā djabarā ume ābaa bia panania. Idjaba idji Warra Jesucrito oa erozoadaba dadjirā cadjiruara jūma sΛgΛbaria.

⁸ Dadjirāda cadjirua neē panlana a panΛbΛΓΛ, ara dadjiduba cūrūga panla idjaba wārā bedeara adua panla.

⁹ BaribΛΓΛ Ācōrēra bedea aba bΛ bērā idjaba jipa obari bērā, dadjirāba cadjirua opedadada idjia jaradibΛΓΛ, maλ cadjiruara idjia quīrādoaya. Abeda jūma dadjirāba biē opedadara sΛgΛya.

¹⁰ BaribΛΓΛ dadjirāba cadjiruada odacaada adibΛΓΛ, Ācōrēra sewaida bΛada a panla idjaba idji bedeara ījānaē panla.†

2

Dadjirā carea Ācōrēa bedea djuburiabari

¹ Djabarā, bārāra mΛ warrarā quīrāca beaa. MΛa naλΓΛa bΛbΛΓΛa bārāba cadjiruara orānamārēā. BaribΛΓΛ abaΛba cadjiruada oibΛΓΛ, aba eropanla dadji Zeza Ācōrēa dadjirā carea bedea djuburiabarida. Maλ bedea djuburiabarira Jesucritoa. Idjira ne jūmane jipa bΛa.

² Idjira beusia Ācōrēba dadjirā cadjiruada quīrādoamārēā. Ababe dadjirā cadjirua carea beuē basia, ātebΛΓΛ beusia jūma naλ ējūāne duanarā cadjirua carea bida.

³ Ācōrēba obi bΛda dadjirāba ījā o panΛbΛΓΛ, ebuā bΛa idjira wārāda cawa panla.

* 1:4 *Dadjirāra*. Griego bedeaē λCΛΓΛ cartade “bārāra” bΛ bΛa. † 1:10 Ācōrēba jarasia jūmarāda cadjiruara obadada. Romano 3:23. Maλ carea cadjirua neē bΛada a bΛba Ācōrēra sewaida bΛada a bΛa.

⁴ Baribɔɔɔ abaaɔba jaraibɔɔɔɔ: “Mɔɔ idjira cawa ɔɔɔ,” maɔɔne idjia obi ɔɔɔda iɔɔ oɔ ɔɔɔɔɔɔɔ, maɔ ɔberɔɔa sewaiɔɔa ɔɔɔ. Idjia wɔɔrɔ wɔɔrɔa adua ɔɔɔ.

⁵⁻⁶ Baribɔɔɔ Ȧcōrē beɔɔa iɔɔ o ɔɔɔɔa Ȧcōrēra wɔɔrɔa quĩrɔɔ ɔɔɔ. Ȧcōrē ume ābaa ɔɔɔada a ɔɔɔra nĩbaida ɔɔɔ Jesucrito nĩbada quĩrɔɔa. Dadjirɔa māwɔ nĩbadibɔɔɔɔ, cawa panɔa wɔɔrɔa idji ume ābaa panɔaɔa.

Ȧcōrēba obi ɔɔ djiwidi

⁷ Djabarɔ, mɔɔ bɔrɔa ɔɔɔ ɔɔɔ Ȧcōrēba obi ɔɔ beɔɔa djiwidida, āteɔɔɔɔ ɔɔ ɔɔɔ idjia naēna obi jaradada.* Maɔ obi jaradara bɔrɔa Crito iɔɔpedadadēba ɔɔta cawa panɔa. Wɔɔrɔa bɔrɔa ũrĩpedadara Ȧcōrēba naēna obi jarada basía.

⁸ Māwāmɔna mɔɔ ɔɔɔɔɔɔɔ Ȧcōrēba obi ɔɔ beɔɔa djiwidi quĩrɔɔa ɔɔɔ. Maɔ beɔɔa djiwidi quĩrɔɔa ɔɔɔ Critoba iɔɔ oɔa bērɔ idjaba bɔrɔa bida wɔɔrɔa iɔɔ o panɔa bērɔ. Djiwidi quĩrɔɔa ɔɔɔ pɔɔima jɔrɔɔɔɔɔɔɔ quĩrɔɔa bɔrɔa cadjiruara igara wɔɔɔda bērɔ. Idjaba djiwidi quĩrɔɔa ɔɔɔ wɔɔrɔ ɔnaa odjabɔɔɔ quĩrɔɔa bɔrɔa quĩrɔɔneba jɔɔa o wɔɔɔda bērɔ.

⁹ Bariduaba ɔnaane ɔɔɔda aibɔɔɔ, baribɔɔɔ idji djabada quĩrɔɔa ɔɔibɔɔɔ, wadibida pɔɔimane ɔɔɔ.

¹⁰ Idji djaba quĩrɔɔ ɔɔɔra ɔnaane ɔɔɔ. Idji sode neɔa cārēba cadjiruade ɔɔebida.

¹¹ Baribɔɔɔ idji djaba quĩrɔɔa ɔɔɔra pɔɔimane ɔɔɔ. Pɔɔimane nĩ bērɔ adua ɔɔɔ sɔmaɔ wɔda, pɔɔimaba idjira dauberrea erɔɔɔ bērɔ.

¹² Warrarɔ, mɔɔ naɔ cartara bɔrɔa ɔɔɔɔɔɔ Ȧcōrēba Critodeba bɔrɔ cadjiruara quĩrɔɔoada bērɔ.

¹³ Drōārɔ, mɔɔ naɔ cartara bɔrɔa ɔɔɔɔɔɔ naārēɔda ɔɔɔda wadibida ɔɔda cawa panɔa bērɔ. Cūdrarɔ, mɔɔ naɔ cartara bɔrɔa ɔɔɔɔɔɔ diaurura poyapedada bērɔ.

Warrarɔ, mɔɔ naɔ cartara bɔrɔa ɔɔɔɔɔɔ dadji Zeza Ȧcōrēra cawasiɔa bērɔ.

¹⁴ Drōārɔ, mɔɔ naɔ cartara bɔrɔa ɔɔɔɔɔɔ naārēɔda ɔɔɔda wadibida ɔɔda cawasiɔa bērɔ. Cūdrarɔ, mɔɔ naɔ cartara bɔrɔa ɔɔɔɔɔɔ bio iɔɔ panɔa bērɔ, Ȧcōrē beɔɔa bɔrɔ sode ɔɔ bērɔ, idjaba diaurura poyapedada bērɔ.

¹⁵ Naɔ ējūānebema crɔɔara, ne jūma cadjirua naɔ ējūāne ɔɔ sida quĩrɔɔrɔnadua. Naɔ ējūānebema cadjirua quĩrɔɔ ɔɔɔa dadji Zeza Ȧcōrēra quĩrɔɔɔ ɔɔɔ.

¹⁶ Naɔ ējūānebema cadjiruara naɔɔɔɔ: naɔ cacuaba awua ɔɔ cadjirua o ɔɔida, dadji dauba unu ɔɔ awua ɔɔida, idjaba dadjia erɔɔɔ carea wa o ɔɔ carea ara dadjida dji biara ɔɔda crɔɔa ɔɔi sida. Jūma maɔɔara dadjirɔ Zeza Ȧcōrēneba zeɔ ɔɔɔ, āteɔɔɔ naɔ ējūā cadjiruadeba ze ɔɔɔ.

¹⁷ Naɔ ējūā cadjiruara idjaba jūma cadjirua ēberɔrɔa o awua panɔa sida jōya. Baribɔɔɔ Ȧcōrēba jara ɔɔ iɔɔ o ɔɔra ewariza idji ume zocai baya.

Crito ume dji quĩrɔ

¹⁸ Djabarɔ mɔɔ warrarɔa ɔɔa, naɔ ewarira jōboɔa. Bɔrɔa ũrĩsidaa Crito ume dji quĩrɔda zeida.† Crito ume dji quĩrɔɔ idira baraa. Maɔ bērɔ dadjirɔa cawa panɔa naɔ ewarira jōboɔaɔa.

¹⁹ Ȧdjirɔa dadjirɔ ume pananada ēdrɔsidaa, baribɔɔɔ wɔɔrɔa dadjirɔnebemaɔ basía. Ȧdjirɔa wɔɔrɔa dadjirɔnebema ɔɔɔɔɔa, dadjirɔ ume ābaa wadi panacasidaa. Baribɔɔɔ maɔɔara māwɔsɔa ebuda bamārēā jūmarɔda dadjirɔnebemaɔda.

²⁰ Baribɔɔɔ bɔrɔa Ȧcōrē Jaure Critoba diaɔda eropanɔa. Idjideba jūma bɔrɔa wɔrɔ beɔɔa cawa panɔa.

²¹ Mɔɔ naɔ cartara ɔɔɔ ɔɔɔ bɔrɔa wɔrɔ beɔɔeada adua panɔa bērɔ āteɔɔɔ ɔɔɔɔɔ cawa panɔa bērɔ. Idjaba bɔrɔa cawa panɔa sewara wɔrɔneba zecada.

²² † Cɔida sewaiɔa ɔɔ? Jesura Ȧcōrēba diai jarada ēdra edabariɔana a ɔɔda sewaiɔa ɔɔɔ.‡ Idjira Crito ume dji quĩrɔa. Idjia dadji Zeza Ȧcōrēra, Ȧcōrē Warra sida igara ɔɔɔ.

²³ Ȧcōrē Warra igara ɔɔɔa dadji Zeza Ȧcōrēra neɔ ɔɔɔ. Jesura Ȧcōrē Warraada a ɔɔɔa dadji Zeza Ȧcōrē sida erɔɔɔɔ.

²⁴ Maɔ bērɔ bɔrɔa iɔɔpedadadēba ɔɔta Critodebema ũrĩ panɔa bɔrɔ sode bio waga erɔbeadaɔa. Maɔda bio waga panɔɔɔɔ, bɔrɔa dadji Zeza Ȧcōrē ume, idji Warra ume bida ābaa panɔa.

²⁵ Māwɔ ābaa panɔɔɔɔ, Critoba dadjirɔa wɔrɔneba jarasia ewariza Ȧcōrē ume zocai pananida.

²⁶ Mɔɔ maɔra ɔɔsɔa ɔɔɔɔa bɔrɔa cūrūga quĩrɔɔ panɔa bērɔ.

* 2:7 Juał 13:34-35. † 2:18 Crito ume dji quĩrɔ. Griego beɔeade “Anticrito” ɔɔ ɔɔɔ. ‡ 2:22 Ȧcōrēba diai jarada ēdra edabari. Griego beɔeade “Crito” ɔɔ ɔɔɔ.

²⁷ Baribara bārāba Ācōrē Jaure Critoba diadara eropanāa. Maā bērā jaradiē panāa dewararāba bārāa jaradiadamārēā. Ācōrē Jaureba bārāa ne jūmada jaradia āa. Idjia jaradia āara sewaēa, ātebāra wārā araa. Maā carea Crito ume ābaa beadadua Ācōrē Jaureba bārāa jaradiaa quīrāca.

²⁸ Djabarā mā warrarāca āea, Crito ume ābaa beadadua. Māwā idji zebāra de dadjirāra ne wayaa neē, quīrā pera neē idji quīrāpita āeādia.

²⁹ Bārāba cawa panāa Jesucritora jipa āada. Idjaba cawa panāa jūma jipa o āeara Ācōrē warrarāda.

3

Ācōrē warrarā

¹ Crīchadadua sāwā dadji Zeza Ācōrēba dadjirāra jācua quīrā āada. Jācua quīrā āa bērā dadjirāra idji warrarāana abaria. Wārāda dadjirāra idji warrarāa. Naā ējūānebemarāba dadjirāra Ācōrē warrarāda adua panāa, Ācōrēra adua panā bērā.

² Djabarā, dadjirāra Ācōrē warrarāa. Māwāmīna Ācōrēba wadibida cawabiē āa dadjirāra sāwā beadida. Baribara dadjirāba cawa panāa Jesucritora naā ējūānaa zesida dadjirā cadjirua āyā āai carea. Ni maārī bida idjira cadjirua neē āa.

³ Crito quīrāca āai carea jā āara cadjirua neē babaria Crito cadjirua neē āa quīrāca.

⁴ Cadjirua o āaba Ācōrē bedeara ījā ocaa. Idjia maā bedeara ābeāa igara āa.

⁵ Baribara bārāba cawa panāa Jesucritora naā ējūānaa zesida dadjirā cadjirua āyā āai carea. Ni maārī bida idjira cadjirua neē āa.

⁶ Idji ume ābaa āaba cadjiruara ocaa. Baribara cadjirua o āaba Jesucritora adua āa idjaba sāwābāra āada cawacaa.

⁷ Djabarā mā warrarāca āea, ni ābaāa idu cūrūgabirānadua. Jipa o āara Ācōrē quīrāpita jipa āa Crito jipa āa quīrāca.

⁸ Baribara cadjirua o āara diaurudea, diaurura naārēāāba cadjirua obari bērā. Ācōrē Warrara naā ējūānaa zesida diauruba o āa poyai carea.

⁹ Ācōrēneba todaba cadjiruara o āacaa, idji Zeza Ācōrēba obari quīrāca o āa bērā. Ācōrēneba toda bērā cadjiruara o āeāa.

¹⁰ Naāgādeba dadjirāba cawa panāa cairāda Ācōrē warrarāda idjaba cairāda diauru warrarāda. Jipa oē āara Ācōrē warraēa. Idjaba idji djaba quīrāē āara Ācōrē warraēa.

Dji quīrā beadida panāa

¹¹ Bārāba ījāpedadadeba ātaa ūrī panā bedeara naāgāa: dadjirāra dji quīrā beadida panāa.

¹² Caiā quīrāca āeādiē panāa.* Idjira diaurude basīa. Maā bērā idji djabara beasia. Ķcārē cārēā idji djabara beasi? Beasia idji djababa o āadara Ācōrē quīrāpita bia āada bērā baribara idjia oāara biē āada bērā.

¹³ Djabarā, naā ējūānebemarāba bārāda quīrāmanibāra, jūmawāyā crīcharānadua.

¹⁴ Dadjirāba djabarāra quīrā panā bērā cawa panāa dadjirāra beu pananada zocai panesidada. Idji djaba quīrāē āara wadibida beu āa.

¹⁵ Idji djaba quīrāma āara Ācōrē quīrāpita mīā beabaria. Bārāba cawa panāa mīā beabarira ewariza Ācōrē ume zocai āeāa.

¹⁶ Wārā quīrāra sāwābāra āada dadjirāba cawa panāa naāgādeba: Jesucritora dadjirā carea beusia. Ara maā quīrāca dadjirā sida quīrāneba djabarā carea beudi carea beadida panāa.

¹⁷ Naā ējūāne ne āara āa djababa ne neē āa djabada unu āada carebaēbāra, Ķcōrē quīrāra idji sode eroāca? Neē āa.

¹⁸ Djabarā mā warrarāca āea, dadjirā quīrāra ababe bedeadeba āaiē āa, ātebāra dadjia o panāneba wārāda quīrā āara panāda unubidida panāa.

¹⁹⁻²⁰ Maāneba cawa panāa dadjirāra wārāda Ācōrēneda. Idjaba ara dadjirāda sode dji biaēda crīchadibāra, Ācōrē quīrāpita poya necai panania. Ācōrēba dadjirānebemada biara cawa āa dadjirā sode crīcha panā cāyābara. Idjia ābeāa jūma cawa āa.

²¹ Djabarā, dadjirā sode cawa panābāra cadjiruade panāēda, ne wayaa neē Ācōrēa poya iwididia.

²² Maāne dadjirāba Ācōrēa iwidibāda idjia diaya, idjia obi āada idjaba bia unu āada ījā o panā bērā.

²³ Idjia obi āara naāgāa: idji Warra Jesucritora ījānida idjaba dji quīrā beadida idjia dadjirāa jarada quīrāca.

* 3:12 Genesis 4:1-15.

²⁴ Ācōrēba obi ɁΛ bedea ĩĵa o ɁΛra Ācōrē ume ɁΛa, idjaba Ācōrēra idji ume ɁΛa. Dadjirāba cawa panΛa Ācōrēra dadjirā ume ɁΛada, idji Jaureda dadjirāa diaċa bērā.

4

Sewa jaradia bea sāwā cawadi

¹ Djabarā, Ācōrē Jauredeba bedea panΛana abadara jūma ĩĵārānadia, ātebΛΛa quĩrācuita acadadia ādjia wārāda Ācōrē Jauredeba wa dewaradeba bedea panΛ cawaya. Māwā odadia zocārāba naĻ ēĵūāne sewadeba ādjia Ācōrē Jauredeba bedea panΛana abada bērā.

² NāwābΛΛa bārāba cawadia caida Ācōrē Jauredeba bedea ɁΛada: aɁΛaba Jesucritora naĻ djarade wārāda zesiada aibΛΛa, Ācōrē Jauredeba bedea ɁΛa.

³ BaribΛΛa aɁΛaba Jesucritora naĻ djarade zeċ basiada aibΛΛa, Ācōrē Jauredeba bedea ɁΛāa. Crito ume dji quĩrūneba bedea ɁΛa. * Bārāba ūrīsidaa Crito ume dji quĩrūra zeida ɁΛada. Wārāda idjira ara nawena naĻ ēĵūāne ɁΛa.

⁴ Djabarā mĻ warrarāca bea, bārāra Ācōrēnea. Bārāba maĻ sewaida beaa idu cūrūgabiċāē basia bārā soċe ɁΛara naĻ ēĵūāne bea soċe ɁΛ cāyābara ɁΛara ɁΛ bērā.

⁵ MaĻ sewaida beara naĻ ēĵūā cadjiruadebema. MaĻ bērā ādjirāba naĻ ēĵūānebema crĳchada jaradiabadaa idjaba ādjia jaradia panΛara naĻ ēĵūāne Ācōrē adua Ɂeaba ĩĵābadaa.

⁶ BaribΛΛa dadjirāra Ācōrēnea. Ācōrē cawa ɁΛaba dadjia jaradia panΛara ĩĵābaria. BaribΛΛa Ācōrē adua ɁΛaba dadjia jaradia panΛara ĩĵācaa. MaĻneba dadjirāba cawa panΛa caiba Ācōrē Jauredeba wārā bedeara jaradia ɁΛada idjaba caiba dewara jauredeba sewara jaradia ɁΛada.

Ācōrēba ēberārā quĩrā ɁΛadebema

⁷ Djabarā, dadjirāra dji quĩrā beaċida panΛa, wārā quĩrāra Ācōrēneba ze ɁΛ bērā. Jūma dji quĩrā erobeara Ācōrē warrarāa idjaba Ācōrēra cawa panΛa.

⁸ Ācōrēra ne jūmane quĩrā bara ɁΛ bērā quĩrā neċ ɁΛaba Ācōrēra adua ɁΛa.

⁹ Ācōrēba dadjirāra quĩrā ɁΛada unubisia idji Warra aɁΛada naĻ ēĵūāna diabueside idjideba ewariza zocai beadamārēā.

¹⁰ Wārā quĩrāra nāwābΛΛa ɁΛa: quĩrāneba Ācōrēba idji Warrara diabuesia beumārēā dadjirā cadjirua poya quĩrādoai carea. Ācōrēba māwā oċ basia dadjirāba idjira quĩrā panana bērā, ātebΛΛa māwā osia idjia dadjirāra quĩrāna bērā.

¹¹ Djabarā, Ācōrēba dadjirāra māwā quĩrāna bērā dadjirā sida dji quĩrā beaċida panΛa.

¹² Ni aɁΛaba Ācōrēra ununacaa. BaribΛΛa dadjirāda dji quĩrā panΛbΛΛa, Ācōrēra dadjirā ume ɁΛa idjaba idji quĩrāneba dadjirāba wārāda jūmarāda quĩrā panΛa.

¹³ Ācōrēba idji Jaureda dadjirāa diaċa bērā cawa panΛa dadjirāra Ācōrē ume panΛa idjaba idjira dadjirā ume ɁΛada.

¹⁴ Daiba unusidaa idjaba jara panΛa dadjirā Zeza Ācōrēba idji Warrara wārāda diabuesida naĻ ēĵūānebemarā ēċra edamārēā.

¹⁵ Bariċuaba Jesura wārāda Ācōrē Warraada aibΛΛa, Ācōrēra idji ume ɁΛa idjaba idjira Ācōrē ume ɁΛa.

¹⁶ Dadjirāba cawa panΛa idjaba ĩĵā panΛa Ācōrēba dadjirāra quĩrā ɁΛada. Ācōrēba ne jūmane quĩrā ɁΛa. Wārā quĩrā erobΛra Ācōrē ume ɁΛa idjaba Ācōrēra idji ume ɁΛa.

¹⁷ Māwā dadjirāba Ācōrēra, jūma ēberārā sida wārāda quĩrā panΛa. Ācōrēba cawa oi ewaride dadjirāra ne wayaa neċ beaċia, naĻ ēĵūāne Jesucrito nĳbada quĩrāca nĳbapedada bērā.

¹⁸ Dadjirāba Ācōrēda, jūma ēberārā sida quĩrā panΛbΛΛa, Ācōrēba cawa oidebemada wayadaē panΛa, wārā quĩrāba maĻ wayaċira jōbĳbari bērā. Ācōrēba cawa oi waya ɁΛaba cawa ɁΛa Ācōrēba idjira cawa oida. Idjia Ācōrēra, jūma ēberārā sida waċĳbida wārāda quĩrā ɁΛāa.

¹⁹ Dadjirāba Ācōrēra quĩrā panΛa idjia dadjirāra naārā quĩrāna bērā.

²⁰ AɁΛaba Ācōrēda quĩrā ɁΛada aibΛΛa, maĻne idji djabada quĩrāma ɁΛbΛΛa, idjira sewaida ɁΛa. Idji djaba unu ɁΛada quĩrāē ɁΛbΛΛa, ĳsāwā Ācōrē unuē ɁΛada quĩrā bai?

²¹ Jesucritoba dadjirāa obi ɁΛara naĻΛa: Ācōrē quĩrā ɁΛaba idji djabara quĩrā ɁΛada ɁΛa.

5

Ācōrē Warra ĩĵānida panΛnebema

* 4:3 Crito ume dji quĩrū. Griego bedeaċe "Anticrito" ɁΛ ɁΛa.

¹ Jesura Ācōrēba ēdrΛ edabari diai jaraɗada abΛba iĵāibΛΓΛ, maĭ ēberāra Ācōrē warraa.* Dadji Zeza Ācōrē quīrīā bΛba idji warrarā sida quīrīā bΛa.

² Dadjirāba Ācōrēda quīrīā panΛbΛΓΛ idjaba idjia obi bΛda iĵā o panΛbΛΓΛ, cawa panΛa idji warrarā sida quīrīā panΛda.

³ Dadjirāba Ācōrēda wārāda quīrīā panΛbΛΓΛ, idjia obi bΛra jūma iĵā odia. Idjia obi bΛra zareae bΛa.

⁴ Jūma Ācōrē warrarāba naĭ ējūānebema cadjiruara igarabadaa. Wārāda dadjia Jesucritoda iĵā panΛ bērā naĭ ējūānebema cadjiruara poya igaradia.

⁵ ¿Caiba naĭ ējūānebema cadjiruara poya igarai? AbΛba Jesura wārāda Ācōrē Warrada iĵā bΛbΛΓΛ, maĭ ēberāba naĭ ējūānebema cadjiruara poya igaraya.

Ācōrē Jaureba Jesura wārāda Ācōrē Warra cawabida

⁶ Jesucritora naĭ ējūānaa zepeda baidode borocuesia idjaba idji oara crude erozoasia. Naĭ ējūānaa zepeda ababe baidode borocueē basia, ātebΛΓΛ idji oa sida crude erozoasia. Ācōrē Jaureba cawabi bΛa maĭgara wārāda, idjia wārā bedeara cawabibari bērā. [

⁷ Idjaba bajāne ūbea panΛba maĭgara wārā arada jara panΛa; dadji Zeza Ācōrēba māwā jara bΛa, “Bedea” abadaba māwā jara bΛa, idji Jaure bida māwā jara bΛa. Maĭ ūbeara aba bΛda māwā bΛa.†]

⁸ Naĭ sēyā ūbea panΛba cawabibadaa Jesudebema bedeara wārāda: Jesura borocueda bērā, idji oara crude erozoada bērā, idjaba Ācōrē Jaureba cawabi bΛ bērā. Maĭ ūbea panΛba abarida cawabi panΛa.

⁹ Ēberāba ununara wārāana aibΛΓΛ dadjirāba iĵābadaa. BaribΛΓΛ Ācōrēba jara bΛra biara iĵānida panΛa, idji Warradebemada wārāda jara bΛ bērā.

¹⁰ Ācōrē Warra iĵā bΛba idji sode cawa bΛa Ācōrēba jara bΛra wārāda. BaribΛΓΛ Ācōrēba jara bΛ iĵāē bΛba Ācōrēra sewaida bΛda crīcha bΛa, Ācōrēba idji Warradebema jara bΛra iĵāē bΛ bērā.

¹¹ Ācōrēba jara bΛra naĭgΛa: idji Warradeba dadjirāa diasia ewariza idji ume zocai beadida.

¹² Wārāda Ācōrē Warra iĵā bΛra idji ume ewariza zocai baya. BaribΛΓΛ Ācōrē Warra iĵāē bΛba idji ume ewariza zocai baida neē bΛa.

Juaĭba naĭ cartade jīrūare bΛda

¹³ MΛa naĭ cartara bārā dji Ācōrē Warra iĵā bea itea bΛbΛΓΛa cawadamārēā ewariza Ācōrē ume zocai beadida.

¹⁴ Ācōrēba quīrīā bΛ quīrīāca dadjirāba iwididibΛΓΛ, cawa panΛa idjia bia ūrībarida. Maĭ bērā poya ne wayaa neē idjia iwididida panΛa.

¹⁵ Dadjia iwididibΛdara ūrībarida cawa panΛ bērā, idjaba cawa panΛa maĭ iwididibΛdara idjia diaida.

¹⁶ Cadjiruada bΛa Ācōrēba quīrīadoacada. AbΛba maĭ cadjiruada osira beuya. Maĭ bērā mΛa jaraē bΛa ēberā maĭ cadjiruada oda carea iwididamārēā. BaribΛΓΛ cadjiruada bΛa Ācōrēba quīrīadoabarida. AbΛba maĭ cadjiruada osira wadibida poya ēdraya ewariza Ācōrē neē baidobemada.‡ Maĭ bērā abΛba idji djababa maĭ cadjiruada o bΛda unuibΛΓΛ, idji carea Ācōrēa iwidida bΛa. Maĭne Ācōrēba dji ēberā cadjiruada oda idji ume ewariza zocai baida diaya.

¹⁷ Jūma Ācōrē quīrāpita biē o bΛra cadjiruua. BaribΛΓΛ cadjiruada bΛa Ācōrēba quīrīadoabarida. AbΛba maĭ cadjiruada osira wadibida beudebemada poya ēdraya.

¹⁸ Dadjirāba cawa panΛa Ācōrē warrarāba cadjiruara o pananacada, Ācōrē Warra Jesucritoba ādjirāra waga bΛ bērā. Maĭba diauruba ādjirāra poya biē oēa.

¹⁹ Dadjirāba cawa panΛa dadjirāra Ācōrēneda. Idjaba cawa panΛa jūma naĭ ējūāne Ācōrē adua beara diauru jΛwaeda panΛda.

²⁰ Dadjirāba cawa panΛa Ācōrē Warrara zesida idjaba crīcha cawaada dadjirāa diasida wārā Ācōrēda cawadamārēā. Idji Warra Jesucrito ume panΛ bērā dadjirāra wārā Ācōrē ume panΛa. ĀcōrēdrΛ dji wārā Ācōrēa. IdjiabΛΓΛ ēberārāa diabarida idji ume ewariza zocai beadida.

²¹ Djabarā mΛ warrarāca bea, jΛwaba oda ācōrē beara ēpērānada.

* 5:1 Ācōrēba ēdrΛ edabari diai jaraɗa. Griego bedeaɗe “Crito” bΛ bΛa. † 5:7 Griego bedeaɗe ΛCΛΓΛ cartade versículo 7 neēa. ‡ 5:16 Ewariza Ācōrē neē baidobemada. Griego bedeaɗe bΛ bΛa “beuidebemada.”

2 JUAΛ

UMÉBEMA CARTA JUAΛBA BADA

Jesu ume n̄bada Juaλba naλ cartada BAsia. Poa 90are Epeso purude baside BAsia. Naλ cartade ara idjida djabarā wagabari drōāana asia. Cartara BAsia “wērā Ācōrēba ēdr̄a edada itea, idji warrarā itea bida.” ΛCΛΓAmaarā maλba jara BΛa djabarā abaa purudebemada.

Naλ cartade Juaλba naārā BAsia idjira BAsriada Bada wārā bedeada iĵā panλ bērā idjaba wārā quīrīāra eropanλ bērā (vv. 1-6). Maλbe ādjirāa jarasia sewa jaradiabadarāda bia edarānamārēā (vv. 7-11). Juaλ drōā baside ΛCΛΓAba jara panasidaa Jesu naλ ējūāne baside ēberārāba ababe idji jaureda unubadjidada. Juaλba jarasia ādjida bia edarānamārēā (v. 7). Jirūare BAsia dārāēne dji ununida idjaba ΛCΛΓA djabarāba quīrīā panada ādjira bia pananida (vv. 12-13).

Naλ cartade Juaλba naārā BΛda

¹ M̄ra djabarā wagabari drōāa.* M̄ra naλ cartara BΛBΛΓA wērā Ācōrēba ēdr̄a edada itea, idji warrarā itea bida. M̄ra bārāra wārāda quīrīā BΛa. BaribΛΓA ababe m̄labΛΓA bārāra quīrīā BΛēa, ātebΛΓA jūma wārā bedea cawa Bēaba bārāra quīrīā panΛa.

² M̄ra bārāra quīrīā BΛa, wārā bedeara dadjirā sode BΛ bērā. Wārā bedeara dadjirā sode ewariza baya.

³ Dadjirāba wārā bedeada epē panλ bērā idjaba dji quīrīā panλ bērā, m̄ra quīrīā BΛa dadjirā Zeza Ācōrēba, dadjirā Zeza Warra Jesucrito ume ādji biadeba bārāra careba pananida, quīrā djuburia pananida, ādji necai bai sida bārā sode baida.†

Wārā bedea idjaba quīrīā

⁴ M̄ra ΛCΛΓA BΛ warrarānebemada ūr̄isia. M̄ra BAsriadasia ādjirāra wārāneba n̄na bērā dadjirā Zeza Ācōrēba jara BΛ quīrāca.

⁵ Djabawērā, m̄ra bedea djuburiaya dadjirāra dji quīrīānamārēā. MaλΛΓA Ācōrēba obi BΛ bedea djiwidiēa, ātebΛΓA maλ bedeara dadjirāba naārāeda ūr̄isidaa.‡

⁶ Maλ wārā quīrīāra naλΓA: Ācōrēba obi BΛ bedeara iĵā o pananida. Maλ obi BΛ bedeara bārāba naārāeda ūr̄isidaa. Maλ bedea jara BΛa quīrīāneba n̄baēda panada.

Djārā cūrūgabada

⁷ Djārā cūrūgabada naλ ējūāne zocārā n̄naa. Ādjirāba iĵānaca Jesucritora naλ djarade dadjirā quīrāca zesida. Dji m̄wā BΛra djārā cūrūgabarīa idjaba Crito ume dji quīrūa.

⁸ Quīrācuita Bēadadua maλΓA rāba cūrūgarānamārēā. M̄wā bārāba Ācōrē itea o panλbari idjia diaira aduadāēa, ātebΛΓA jūma daucha edadāia.§

⁹ Bariduaba idji cr̄ichada Critoba jaradiada auđu jaradia n̄ibaibΛΓA, idjaba Critoba jara-diada iĵā ama baibΛΓA, maλba Ācōrēra neē BΛa. BaribΛΓA bariduaba Critoba jaradiadada iĵā baibΛΓA, dji Zezara, dji Warra sida erobΛa.

¹⁰ Bariduada bārāmaa wābΛΓAde Critoba jaradiada quīrāca jaradiaēbΛΓA, maλΓA bārā dede edarānadua idjaba “bia BΛa BΛra zesida” arānadua.

¹¹ “Bia BΛa BΛra zesida” a BΛba maλ ēberāba cadjirua o BΛra idji ume ābaa o BΛa.

Juaλba naλ cartade jirūare BΛda

¹² M̄ra ne quīrātanoa bārāra jara quīrīā BΛa. BaribΛΓA naλ cartade jūma BΛēa. M̄ra bārāra acade wā quīrīā BΛa. Maλne bārā ume ābaa bedeaēia bio BAsriadadi carea.

¹³ BΛ djabawērā warrarā Ācōrēba ēdr̄a edadaba quīrīā panΛa bārāra bia duananida.*

* 1:1 Djabarā wagabari drōā. Maλ bedea jara BΛa djabarā boroda. Cāpūrīā bedeaēa jara BΛa “anciano” wa “pastor.”

† 1:3 Juaλ 1:14-18. ‡ 1:5 Juaλ 13:34. § 1:8 Bārāba Ācōrē itea o panλbari. Griego bedeaēa ΛCΛΓA cartade BΛ BΛa: “Daiba Ācōrē itea o panλbari.” * 1:13 Griego bedeaēa ΛCΛΓA cartade idjaba BΛ BΛa: “Amén.” Maλba jara BΛa “bia BΛa m̄wā baida.”

3 JUAAL

ŨBEABEMA CARTA JUAALBA BADA

Jesu ume nĩbada Juaalba naal cartada basia. Poa 90are Epeso purude baside basia. Naal cartade ara idjida djabarā wagabari drōāana asia. Cartara djaba Gayo itea basia.

Naal cartade Juaalba naarā basia idjira basirida bada Gayoba wārā bedeada ijā ba bērā idjaba wārā quĩrĩada erobal bērā (vv. 1-4). Maalare basia idjia djabarā diabuedadebemada. Gayoba ādjirā bia edapeda careba ba carea Juaalba idjira bia jarasia (vv. 5-8). Baribalga Gayoma djabarā boro Diotrepeba ādjirā idu jaradiabica basia. Maal awara ādjirā bia edabada ara āyā jaratabadja idjaba Juaalra biē jarabadja (vv. 9-10). Baribalga Juaalba Gayoa jarasia Diotrepe quĩrāca nĩbarāmārēā, ātebalga djārā bia o bamārēā (vv. 11-12). Jirũare basia dārāēne dji ununida idjaba djabarāba quĩrĩā panada idjira bia baida (vv. 13-15).

Djaba Gayoba bia oda

¹ Māra djabarā wagabari drōāa.* Māla naal cartara balbalga mal djaba Gayo itea. Māla balra wārāda quĩrĩā ba.

² Djaba, māla Ācōrēā iwidi ba balra idji ume bia ba bērā ne jũmane bia bamārēā idjaba cacua bia bamārēā.

³ Māra bio basridasia, balbalga djabarā māma jũpedadaba nēbalgasida bērā ba wārā bedeada ēpē bada.

⁴ Mal djabarāba wārā bedeara ēpē panada ũrĩbalgade māra biara basrida babaria.†

⁵ Djaba, ba djabarā careba baldeba bia o ba. Ba unuca djabarā sida carebabari bērā wārāda bio bia o ba.

⁶ Malgalrāba ba quĩrĩānebemada namabema djabarāba nēbalgasida ābaa dji jalre panasidade. Mal quĩrā djuburia, ādjirā carebadua bia wānamārēā Ācōrēba idji traju o ba carebabibari quĩrāca.

⁷ Ādjirāba Jesucritodebemada jaradia nĩnaa. Malne ādjia Ācōrē adua ba iwidi dacia carebadamārēā.

⁸ Mal carea dadjirāba mal djabarāra bia edadida panla. Māwā ādjirā ume ābaa traja panla Ācōrē wārā bedeada cawabidi carea.

Djaba Diotrepeba biē oda

⁹ Māla cartada jũma djabarā jāmbema itea naēna basia. Baribalga djaba Diotrepeba dai bedeara ijāē ba. Idjira djabarā tāēna dji dromaara ba quĩrĩā ba.

¹⁰ Mal carea jāmaa wābalgade māla jũmarāba cawabiya idjia biē o bada. Idjia daida sewadeba biē jarabaria. Mal awara djabarā jāmaa wābadara idjia bia edacaa idjaba djabarāba ādji dede eda quĩrĩā panane iduaribicaa. Bia edasidara mal djabarāra āyā jaratabaria.

Djaba Demetriodebema bia bedepedada

¹¹ Djaba, cadjiruara ēpērēdua ātebalga biadra ēpēdua. Bia obarira Ācōrēnea, baribalga cadjirua obariba Ācōrēra adua ba.

¹² Djaba Demetriodebemada jũmarāba bia bedea panla. Wārā bedea ēpē baldeba unubi ba idjira jipa bada. Dai bida idjidebemada bia bedea panla. Bārāba cawa panla daiba jara panla wārāda.

Juaalba naal cartade jirũare bada

¹³ Māla ne quĩrātanoa balra jara quĩrĩā ba baribalga cartade balēa.

¹⁴ Dārāēne bal acade wā quĩrĩā ba. Malbe ābaa bedeadia.

¹⁵ Māla quĩrĩā ba Ācōrēba idji necai baira ba sođe dia baida. Namabema djabarāba quĩrĩā panla balra bia baida. Jāmbema djabarāza jaradua māla quĩrĩā bada ādjirāra bia duananida.

* 1:1 Djabarā wagabari drōā. Mal bedeaba jara ba djabarā boroda. Cāpũrĩā bedeade jara ba "anciano" wa "pastor"

† 1:4 Mal djabarā. Griego bedeade bal ba "mal warrarā."

JUDA CARTA JUDABA 𐤊𐤃𐤁𐤁

Jesu djaba Judaba naḷ cartada 𐤁𐤓𐤑𐤁𐤁 𐤁𐤗𐤁. Dji 𐤁𐤃𐤃𐤁𐤁 jara 𐤁𐤗𐤁 idjira Santiago djabada (1:1). 𐤀𐤒𐤀𐤓𐤓𐤓𐤓𐤓 naḷ cartara djabarā judiorā itea 𐤁𐤓𐤑𐤁. Poa 65are 𐤁𐤓𐤑𐤁𐤁 𐤁𐤗𐤁.

Judaba naḷ cartara 𐤁𐤓𐤑𐤁 𐤀𐤒𐤀𐤓𐤓𐤓𐤓 𐤁𐤓𐤑𐤁 𐤁𐤓𐤑𐤁 𐤁𐤓𐤑𐤁 𐤁𐤓𐤑𐤁. Maḷ ēberārāba jara panasidaa 𐤀𐤒𐤀𐤓𐤓𐤓𐤓 idji biadeba ēd𐤓 edada bēra baridua cadjiruada odida panada (1:4, 18-19). Maḷ carea Judaba djabarāa jarasia ādjia iḷā panara ni abāa idu quīrā awara jaradiabidiē panada (1:3). Maḷ awara 𐤁𐤓𐤑𐤁 djabarāra dji carebadida panada Jesucrito biara iḷāni carea idjaba 𐤀𐤒𐤀𐤓𐤓𐤓 iḷāē beada quīrā djuburiadida panada (1:20-23).

Naḷ cartade Judaba naārā 𐤁𐤃𐤁

¹ Māra Judaa, Santiago djabaa idjaba Jesucrito nezocaa.* Naḷ cartara 𐤁𐤓𐤑𐤁𐤁𐤗𐤁 jūma dadjirā Zeza 𐤀𐤒𐤀𐤓𐤓𐤓𐤓 trānārā itea. Idjia bārāra quīrā 𐤁𐤗𐤁 idjaba Jesucritodeba waga erobāa.

² Mā quīrā 𐤁𐤗𐤁 idjia bārāra bio quīrā djuburia 𐤁𐤃𐤁, necai 𐤁𐤓𐤑𐤁 aduba dia 𐤁𐤃𐤁, idjaba bārāra bio quīrā 𐤁𐤃𐤁.

Sewa jaradia bea

³ Djabarā, mā naḷ cartade 𐤀𐤒𐤀𐤓𐤓𐤓𐤓 dadjirā ēd𐤓 edadadebemada 𐤁𐤗 quīrā 𐤁𐤓𐤑𐤁. Baribāra māmaarā biara 𐤁𐤗 ara nawena 𐤁𐤃𐤁 quīrācuīta beadamārēā. Bārāba iḷā panara ni abāa idu quīrā awara jaradiabirānada. 𐤀𐤒𐤀𐤓𐤓𐤓𐤓 wārā bedeara jūma idji ēberārāa barima aba diasia. Quīrā awara diacaa.

⁴ Māwā 𐤁𐤗 𐤁𐤗 𐤀𐤒𐤀𐤓𐤓𐤓𐤓 djabarā quīrāca zedapeda bārā tāēna panā bēra. Maḷ ēberārāba sewadeba jaradiabadaa 𐤀𐤒𐤀𐤓𐤓𐤓𐤓 idji biadeba dadjirāra ēd𐤓 edada bēra dadji cacuaba cadjirua o quīrā 𐤁𐤃𐤁 odida panada. 𐤀djirāba dadjirā Boro aba 𐤁𐤗 Jesucritora igarabadaa. Naārāedaaba 𐤁𐤗 𐤁𐤓𐤑𐤁 𐤀djirāra cawa oida.

⁵ Bārāba cawa panāmīna mā quīrānebabiyā dadjirā Boroba idji purura Egiptodeba ēd𐤓 edasida. Baribāra ēd𐤓 edadacarea idji iḷāpedadaēra quinibisia.

⁶ Idjaba quīrānebadada 𐤀𐤒𐤀𐤓𐤓𐤓𐤓 bajānebema nezocarāda 𐤀𐤒𐤀𐤓𐤓𐤓𐤓 𐤁𐤃𐤁 quīrāca beadaē basida. 𐤀tebāra ādji pananara igarasidaa. Maḷ carea 𐤀𐤒𐤀𐤓𐤓𐤓𐤓 uria pāisosoa 𐤁𐤃𐤁 preso 𐤁𐤒𐤀𐤓𐤓𐤓 aba idjia cawa oi ewaridaa.

⁷ Ara maḷ quīrāca 𐤀𐤒𐤀𐤓𐤓𐤓𐤓 Sodomanebemarāda, Gomorradebemarāda, ādji caita bea purudebemarā sida cawa osia. Maḷ ēberārāba auḷuada obadjidaa. Abada ne jūma cadjirua dadji cacuaba oiē 𐤁𐤃𐤁 obadjidaa. Maḷ carea 𐤀𐤒𐤀𐤓𐤓𐤓𐤓 ādjirāra tabā urua quicade ewariza bia mīga erobāa. Maḷba cawabi 𐤁𐤗 jūma cadjirua obadara māwā bia mīga pananida.

⁸ Bārā tāēna zepedadara maḷ ēberārā quīrāca panāa. 𐤀djirāba cāimocaradada ēpēbadaa. 𐤀dji cacuaba cadjirua o quīrā 𐤁𐤃𐤁 obadaa, dadjirā Borora igarabadaa, idjaba jairā dji droma beada biē jarabadaa.

⁹ Baribāra bajānebema nezoca dji droma Miguelba māwā oca basia. Moise beudacarea Miguelera idji cacua carea diauru ume caicayasia. Māwāmīna diaurura biē jaraida crīchaē basia, ātebāra jarasia: “Dadji Boroba bara quēāya.”

¹⁰ Baribāra maḷ ēberārā bārā tāēna zepedadaba ādjia adua panānebemada biē bedebadaa. 𐤀djia cawa panara animarā crīcha quīrāca 𐤁𐤗. Animarā quīrāca ababe ādji cacuaba quīrā 𐤁𐤃𐤁 obadaa. Maḷ carea 𐤀𐤒𐤀𐤓𐤓𐤓𐤓 biē 𐤁𐤗.

¹¹ 𐤀djira mīā djuburi beaa. Caiḷba oda quīrāca obadaa.† Parata awua panāneba Balaaḷba oda quīrāca āi o nīnaa. Coreba Moise igarada quīrāca 𐤀𐤒𐤀𐤓𐤓𐤓𐤓 igara panā bēra ādjirā sida biē 𐤁𐤗.

¹² Quīrāneba bārā ābaa ne co panāne ādjirā sida ne wayaa neē 𐤁𐤓𐤑𐤁 ne cobadaa. Māwā bārāba o panara āribadaa. Ababe ādjirā crīchabadaa. 𐤀djirāra jārārā nāūrāba āyā edebari quīrāca beaa. Nāūrāba jārārā āyā edebārāde cue zecaa. Ara maḷ quīrāca ādjia jaradia panāba carebaca. 𐤀djirāra bacuru zauca quīrāca beaa. Nejō zauca cora wāna quīrāca beaa. Māwā barima ume beuda quīrāca beaa.

¹³ 𐤀djirāra pusa bogozoa quīrāca beaa. Pusa bogozoaba cōpepea do icawa 𐤁atabuebari quīrāca ādjirāba mīā perada baridua obadaa. 𐤀i wāpedada bēra chīdau 𐤁ebāra quīrāca beaa. 𐤀𐤒𐤀𐤓𐤓𐤓𐤓 uria bio pāisosoa 𐤁𐤃𐤁 o 𐤁𐤓𐤑𐤁 ādjirā ewariza biē 𐤁𐤗 carea.

* 1:1 Santiagora idjaba Jacobo abadaa. † 1:11 Caiā. Genesi 4:3-8. Balaa. Numero 22:1-35. Core. Numero 16:1-35.

¹⁴⁻¹⁵ Maλ ēberārñebemada Enocoba bedeasia. (Adañneba aβa Enocodaa siete drōāenabemarā panasidaa.) Enocora Ācōrēneba nāwā bedeasia: “īŪrīnada! Dadjirā Boroba jūmarā cawa oi carea idjiderā zocārā panλ ume zebλrλa. Mañne jūma idji quīrīñacara biē baya. Idji quīrīñacadeba cadjirua opeđada bērā idjaba idjidebemada bio biē bedeapedada bērā māwā oya.”

¹⁶ Maλ ēberārāra baridua carea biē duanebaria, idjaba baridua carea djārāra biē jarabadaa. Ababe ādjia quīrīā beadrλ jarλabadaa. Dji droma quīrāca bedeabadaa. Ādji ēpēnamārēā djārāa bia bedeabadaa.

Djabarāba sāwā odida panλ

¹⁷ Baribλrλ djabarā, dadjirā Boro Jesucritoba diabuedarāba naēna jarapedadara quīrānebadadua.

¹⁸ Bārāa nāwā jarasidaa: “Jirūarebema ewaride Ācōrē ipida biē jarabadara baraya. Ācōrēda quīrīñaca bērā ādji cacuaba o quīrīā bada o beadia.”

¹⁹ Ādjirāba djabarāa awara awara crīchabibadaa, baridua ādjia quīrīā panλda obadaa, Ācōrē Jaureda neē beaa.

²⁰ Baribλrλ djabarā, biara Critoda ĩjāni carea dji carebadadua. Ācōrēa idji Jauredaba iwidadadua.

²¹ Ācōrē quīrīñe neba nībadadua. Dadjirā Boro Jesucritoba quīrā djuburiadeba zocai bai jōcada diamārēā jλñadua.

²² Djabarā bio ĩjāé beara quīrā djuburiadadua.

²³ Tλbλ uruađaa wābdara ēdrλdamārēā carebadadua. Djārāra quīrā djuburiadadua, baribλrλ quīrācuitta beadadua. Ādjia cadjirua obadara jūma igaradadua.‡

Judaba Ācōrēa bia bedeada

²⁴ Ācōrēba bārāra poya wagaya cadjiruade baerānamārēā. Idji quīrāwārēā quīrāpita cadjirua neē poya bia baya. Mama bārāra bλsrīda beadia.

²⁵ Ācōrēa ababλrλ bλa. Idjira dadjirā Ēdrλ Edabarā. Idjidrλ dji dromaa, ne jūma poya o bλa. Idjira jūmarā Boroa. Naēnaeda māwā basia, idi māwā bλa, idjaba ewariza māwā baya. Dadjirā Boro Jesucritodeba idjibλrλ bia bedeadaida panλa. Bia bλa māwā baida.

‡ **1:23** Ādjia cadjirua obadara jūma igaradadua. Griego bedeade bλ bλa: “Ādjia jλ panλra quīrāmanadua cadjirua o panλneba jaigua bλ bērā.”

APOCALIPSI JESUCRITOBA JUAĀA CAWABIÐA

Jesu ume nĩbada JuaĀba naĀ cartada ʘasia. Poa 95are ʘasia. Griego bedeade apocalipsiba jara ʘa “unubida” wa “cawabida.”

Domitianio abadada poa 81neba aba 96daa Romanebema boro basia. MaĀ ewaride leyda ʘasidaa jumarāba Ācōrēa bia bedeabada quĩrāca Romanebema boroa bia bedeadida panĀa. Māwā oē ʘa carea JuaĀra preso basia.

MaĀne Jesucritoba JuaĀa naĀ cartara ʘabisia djabarā siete purude bearā itea. Jesuba ʘabidada JuaĀba jūma cāimocara quĩrāca unusia. JuaĀba Jesu ĩjā bearā cawabisia Jesura wārāda ādjirā ume ʘada idjaba dārāéne dji quĩrūda jūma poyaida. Jarasia Jesucrito zedacarea Ācōrēba diauruda, jūma idjiare ʘea sida babueida. Idjaba jarasia diauruba Critoderā beabara sida ewariza Ācōrē purude bia duananida.

Dadjirāba naĀ crīcha droma 2:10de ʘa ʘara quĩrānebadida panĀa: “Bārā dārāéne bia mĩgadira wayarānada. ĩŪrĩnada! Diauruba ʘara bārānebemada preso jidabiya ĩjā panani cawaya. Bārāra dārānaē bia mĩgadīa. Baribara bārā beabada sida ĩjā pananada. MaĀbe mĀa bārāra ewariza zocai ʘaya.”

NaĀ cartade JuaĀba naārā ʘada

¹ MĀra Jesucrito nezoca JuaĀa. NaĀ cartade ʘa ʘa Jesucritoba bajāneba mĀa cawabidada. MaĀ cawabidara Ācōrēba Jesucrito cawabisia idji ĩjā ʘea cawabimārēā dārāéne cārēda sāvāida.* Jesucritoba bajānebema nezocada mĀmaa diabuesia maĀra cawabimārēā.

² Jūma mĀa ununara wārāda jara ʘa. MĀa jaraya naĀ bedeara Ācōrēneba ze ʘada idjaba Jesucritoba wārāda cawabisida.

³ MaĀ sāvāinebema bedeā djabarā quĩrāpita lebara bio bia ʘaya. Idjaba naĀ bedeā ũrĩnapeda ĩjā o ʘeara bio bia beadīa, naĀ bedeara dārāéne māwāi bērā.

Djabarā Asia druadebema itea JuaĀba ʘada

⁴ MĀra JuaĀa. NaĀ cartara ʘabara djabarā Asia druadebemarā itea. Siete purudaa diabuebara. MĀa quĩrā ʘa Ācōrēba idji biadeba bārāra careba baida idjaba necai baira bārā dia ʘada. Idjira ʘa, naēna ʘasia, idjaba ewariza ʘaya. Idjaba mĀa quĩrā ʘa Ācōrē bugue biya quĩru quĩrāpita siete jaure panĀa māwā o pananida.†

⁵ MaĀ awara quĩrā ʘa Jesucritoba māwā o ʘada. Idjia Ācōrēnebemada wārāda jarabarā. Beu ʘadada naārā rēbasia ewariza zocai ʘa carea. Jūma naĀ ējūānebema bororā cāyābara dji dromaara ʘa. Idjia dadjirāra quĩrā ʘa idjaba idji oadeba cadjruadebemada edra ʘasia.

⁶ Dadjirāra ʘasia Ācōrē purude sacerdoteda beadamārēā. Māwā idji Zeza Ācōrēba quĩrā ʘara o panania. Idjia bia bedeadida panĀa. Bia ʘa idjidra ewariza jumarā Boroda ʘada. Wārāda bia ʘa māwā ʘada.‡

⁷ Ūrĩnada. Critora jārāne zeya. MaĀne jumarāba ununia. Idji supedada bida ununia.

Idji unubadade jūma naĀ ējūānebemara jĩānia.§ Wārāda māwā ʘaya.

⁸ Dadjirā Boroba jarasia: “MĀra ne jūma poya o ʘa Ācōrē. MĀra dji Alpaa idjaba dji Omega.* MaĀba jara ʘa mĀra dji naārānemada idjaba dji jĩrūarebemada. MĀra ʘa, naēna ʘasia, idjaba ewariza ʘaya.”

JuaĀba Crito ununa

⁹ MĀra bārā djaba JuaĀa. Dadjirāra Jesucrito ume panĀ bērā mĀra bārā ume Ācōrē purudebema, bārā ume bia mĩga ʘa, idjaba bārā ume jūma droa ʘa. Ācōrē bedeā jaradia ʘa carea idjaba Jesudebema wārāana a ʘa carea mĀra morro droma Patmo abadade ʘasidaa.

¹⁰ Dadjirā Boro Jesucrito itea wagabada ewaride mĀra Ācōrē Jauredeba ʘasia.† MaĀne mĀ ēcarrare ʘababa bedeā ʘada ũrīsia. Idji bedeara cachiru jĩgua quĩrāca ʘasia.

* **1:1** *Idji ĩjā ʘea.* Griego bedeade ʘa ʘa “nezocarā.” † **1:4** *Siete jaure panĀa.* ʘaramaarā maĀ siete jaure panĀa Ācōrē Jaureda māwā ʘa. Idjaba ʘaramaarā maĀ jaure siete panĀa bajānebema nezocarā dji dromada māwā ʘea.

‡ **1:6** *Wārāda bia ʘa māwā baida.* Griego bedeade ʘa ʘa: “Amén.” § **1:7** Mateo 24:30; JuaĀ 19:34-37. * **1:8** Griego alfabetode alpaa dji naārābema letraa, omegara dji jĩrūarebema letraa. † **1:10** *Dadjirā Boro Jesucrito itea wagabada ewaride.* Jesu rēbadacarea domiaza djabarāba idji rēbadara quĩrānebadjidaa. Idira domingoza māwā obadaa.

11 Maḷba jarasia: “Ba unubalada cartade balpeda djabarā siete puru beade panlamaa diabuedua: Epesodaa, Esmirnanaa, Pergamonaa, Tiatiradaa, Sardidaa, Piladelpiadaa, idjaba Laodiceadaa.”[‡]

12 Maḷne mḷa jēda acasia caida bedea ba cawaya. Acabalade siete ibirā oro odada unusia.

13 Maḷ siete ibirā ēsi ēberā zaca bada unusia.[§] Idjia cacuade jḷ baara edu jirū daucha jūē basia. Idji ju caita oro odada trājḷ basia.

14 Idji budara totroa querasia oveja cara quirāca wa nieve quirāca. Idji daura taba urua quirāca basia.

15 Idji jirūra bronze tabade dorrabaripeda lada quirāca urua basia. Idji beudara do jururua ba quirāca jiguasia.

16 Idji jawa araare chīdauda siete erobasia. Idji itedeba djōbada neco quida umena pewedea era bada odja nūmasia. Idji quirāra lmadau dorrodorroa quirāca basia.

17 Idji unuside ne wayaaba mḷra idji jirū caita beuda quirāca egode tabesia. Baribala idji jawa araarebemada mḷ lra balpeda jarasia: “Ne wayarādua. Mḷra dji naārābema idjaba dji jirūarebema.”

18 Mḷra dji Zocai Ba. Mḷra beudamīna acaldua zocai bada, idjaba ewariza zocai ba. Malabalala beudarāra lrēbabida ba.*

19 Ba unu bada cartade bada. Idi sāwā nūmlada idjaba jirūare sāwā nūmainebema sida bada.

20 Mḷa cawabiya ba ununa siete chīdau mḷ jawa araarebemane erobaba cārēda jara bada idjaba maḷ siete ibirā oro odaba cārēda jara bada. Maḷ siete chīdauba jara ba bajānebema nezocarā siete panlada. Maḷ siete panlaba djabarā siete puru beade panada wagabadaa. Ādjiza djabarā puru abalade panada wagabadaa. Dji ibirā siete panlaba jara ba djabarā siete puru beade pananebemada.”

2

Critoba djabarā Epeso purudebemarā itea balbida

1 Idjia mḷa nāwā jarasia: “Djabarā Epeso purudebema wagabari bajānebema nezoca itea cartade nāwā bada:

Idji jawa araarebemane chīdau siete erobaba, siete ibirā oro oda tāēna nība nāwā jara ba:

2 Bārāba o panlra mḷa cawa ba. Mḷ itea bio traja panada idjaba bia mīga panlne jūma droa panada cawa ba. Bārāba dji cadjirua obadarā iduaribidacada cawa ba. Lalala bārāmaa wānapeda Jesucritoba diabuesiada abadjidaa.* Baribala bārāba quirācuita acal panlneba cawasiada ādjirāra sewaida beada.

3 Bārā mḷ carea bia mīga panlne jūma droa panla idjaba sēnaē mḷ itea bia traja panla.

4 Baribala nalalada mḷa biē unu ba: bārāba naārā quirā erobeudara idira mācua neē panla.

5 Maḷ bēra quirānebadua bārāba naārā quirā eropanana.[†] Wayacusa Ācōrēmaa zedada. Odada bārāba naārā bia o panana quirāca. Bārāda wayacusa Ācōrēmaa zedaēbala, mḷa bārā cawa ode wāya.[‡] Maḷne bārā ibirāra āyā ba.

6 Baribala nalalada bia o panla: Nicolā ērē beaba biē obadara bārāba quirānacaa. Mḷa bida quirāca.

7 Dji calalala bara ba ba ūrīdua Ācōrē Jaureba djabarā jara ba. Cadjirua royapedadarā mḷa bacuru zocai bai diabaridebema nejōda idu jōbiya. Maḷ bacurura Ācōrē ējūā bia quirude ba.”

Critoba djabarā Esmirna purudebema itea balbida

8 “Djabarā Esmirna purudebema wagabari bajānebema nezoca itea cartade nāwā bada:

Dji beupeda wayacusa zocai ba dji naārābema idjaba jirūarebema. Idjia nāwā jara ba:

‡ 1:11 Griego beadeade lalala cartade nal sida ba ba: “Mḷra dji Alpa idjaba dji Omegaa. Malba jara ba mḷra dji naārābema idjaba dji jirūarebemada.” § 1:13 Ēberā zaca bada. Griego beadeade nāwā ba ba: “Nal djara edadaca bada unusia.” Abari quirāca jara ba Daniel 7:13de. *

1:18 Malabalala beudarāra lrēbabida ba. Griego beadeade nāwā ba ba: “Malabalala ēberāra beudidebema yavera erobala. Beupedada duanamabema yavera erobala.” *

2:2 Jesucritoba diabuesiada abadjidaa. Griego beadeade ba ba “apóstoles.” † 2:5 Griego beadeade nāwā ba ba: “Quirānebadua sāmalba baesidada.” ‡ 2:5 Bārā cawa ode wāya. Griego beadeade lalala cartade nāwā ba ba: “Dārāēne mḷa bārā cawa ode wāya.”

⁹ Bārāba o panlra mla cawa bla. [§] Bia mīga panlada idjaba ne neē beada cawa bla. Māwāmīna Ācōrēneba bārāra ne bara beaa. Mla cawa bla kcala judiorāba bārānebemada biē bedeabadada. Adjirāra Ācōrē ēberārāana abadamīna māwāēa. * Atebala diauru ēberārāa. †

¹⁰ Bārā dārāēne bia mīgadira wayarānadua. jūrīnadua! Diauruba kcala bārānebemada preso jidabiya ijā panani cawaya. Bārāra dārānaē bia mīgadīa. ‡ Baribala bārā beabada sida ijā pananadua. Małbe mla bārāra ewariza zocai baya. [§]

¹¹ Dji calala bara bla urīdua Ācōrē Jaureba djabarāa jara bala. Cadjirua poyapedadara ewariza Ācōrēnebemada jīga beadaēa. * †

Critoba djabarā Pergamo purudebema itea babida

¹² “Djabarā Pergamo purudebema wagabari bajānebema nezoca itea cartade nāwā bādua:

Djōbada neco quida umena pewedeā era erobala nāwā jara bla:

¹³ Bārāba o panlra mla cawa bla. † Idjaba cawa bla bārā panabadama diaurura dji droma chūnebada buguede chūmlada. Māwāmīna bārāba mlāda wadibida ēpē panla. Bārā purude diauru babarima djaba Antipa ml carea beasidade bārāba ml ijā panlra igaradaē basīa. Djaba Antipaba ne jūmane mlnebemada bedeabadjia.

¹⁴ Baribala nałgāda mla biē unu bla. Kcala bārā tāēnabemaba Balaałba jaradiadara ēpē panla. ‡ Balaałba Balāa jaradīasia sāwā israelerāra cadjiruade baebida. Jawaba oda ācōrēa nedjara diaadada cobibadjia idjaba auduada obibadjia.

¹⁵ Idjaba kcala bārā tāēnabemaba Nicolás ēpē beaba jaradiabadara ēpē panla. Mał jaradiabadara mla quīrīca. [§]

¹⁶ Mał bēra wāyacusa Ācōrēmaa zedadua. Māwā odaēbala, mla dārāēne bārā cawa ode wāya. Małne neco ml itedeba odja nūmlaba mał ēberārā ume djōya.

¹⁷ Dji calala bara bla urīdua Ācōrē Jaureba djabarāa jara bala. Cadjirua poyapedadarā mla manā mērā baadara cobiya idjaba mōgara zaque totroa quiruda diaya. * Mał mōgara zaquede trā djiwidida bā bla. Ni abalaba mał trāra adua bla. Baribala dji edabala cawaya.”

Critoba djabarā Tiatira purudebema itea babida

¹⁸ “Djabarā Tiatira purudebema wagabari bajānebema nezoca itea cartade nāwā bādua: Ācōrē Warra daura tala urua quīrāca bla, idji jūrūra bronca lrada uruabari quīrāca bla. Idjia nāwā jara bla:

¹⁹ Bārāba o panlra mla cawa bla. Bārā quīrānebemada, ml ijā panlnebemada, ml itea o panlnebemada, idjaba jūma droa panlnebemada sida cawa bla. Bārāba naārā o panana cāyābara idi biara o panlada cawa bla.

²⁰ Baribala nałgāda mla biē unu bla. Wērā Jezabel abadaba sewa jaradia bala bārāba iduaribi panla. † Idjira Ācōrēneba bedeabariada abaria. Małne idjia jaradia baēba ml nezocarāra cūrīgabarīa audua nībadamārēā idjaba nedjara jawaba oda ācōrēa diaadada codamārēā.

²¹ Mla jā basīa idjia cadjiruara igarapeda Ācōrēmaa zemārēā baribala idji audua nīra igara quīrīcē basīa.

²² Mał bēra mla idjira cacua piraba calade baya. Małbe jūma idji ume daunemabadaba idji quīrāca cadjirua o panlada igaradaēbala, mla bia mīgabiya.

²³ Idji warrārāra mla quinibiya. Māwā djabarā duanaza cawadīa mla jūmarā crīchara, jūmarāba soēba o quīrīā panlā sida cawa bāda. Bādjia opeada quīrāca mla cawa oya.

²⁴⁻²⁵ Baribala kcala bārā Tiatiradebemaba mał wērāba jaradia bala ēpēnaē panla. Mał awara diauruba idjiderāa cawabīda mērā erobala jaladaē panla cawadī carea. Mla ababe jaraya bārāba nał ewarīde ijā panl quīrāca ijā pananamārēā aba ml zebalada. Dewara beadaēa ijā obiēa.

²⁶⁻²⁷ Cadjirua poyapedadara idjaba mla quīrīā bā ewariza opeadara mla druazabema bororāda beadamārēā bācuaya ml Zezaba mlra jūmarā boroda bāda quīrāca. Małbe

[§] 2:9 Bārāba o panlra mla cawa bla. Griego beade kcala cartade małra neēa. * 2:9 Ācōrē ēberārā. Griego beade bā bla “judiorā.” † 2:9 Diauru ēberārā. Griego beade bā bla: “Diauru ume dji jrebada dedebemārā.” ‡ 2:10 Dārānaē. Griego beade “die ewarī” bā bla. [§] 2:10 Ewariza zocai baya. Griego beade nāwā bā bla: “Mla borobari zocai baidebemada bārāa diaya.”

* 2:11 Ewariza Ācōrēnebemada jīga beadaēa. Griego beade bā bla: “Barīma umē beadaēa.” † 2:13 Bārāba o panlra mla cawa bla. Griego beade kcala cartade małra neēa. ‡ 2:14 Numero 22:1deba aba 25:3daa; 31:16. [§] 2:15 Mał jaradiabadara mla quīrīca. Griego beade kcala cartade małra neēa.

* 2:17 Manāra Ācōrēba diabueda pał basīa. Exodo 16:31-34. † 2:20 Jezabel. 1 Rey 16:29-31; 18:4,19; 2 Rey 9:22.

ādjirāba quīrā djoburia neē jūmarāa ijā obidīa.‡ Zoco todozoabibłada quīrāca jūmarāda poyadīa.§

²⁸ Młā diapedabema chīdauda ādjirāa diaya.*

²⁹ Dji cawłłł bara łaba ūrīdua Ācōrē Jaureba djabarāa jara łara.”

3

Critoba djabarā Sardi purudebema itea łabīda

¹ “Djabarā Sardi purudebema wagabari bajānebema nezoca itea cartade nāwā ładua:

Ācōrē quīrāpita jaureda siete panłł. * Ādji zocabariba chīdauda idji jłwade siete erołłaa. Idjia nāwā jara łaa:

Bārāba o panłra młā cawa łaa. Ēberārāba jara panłla bārāba Ācōrēra bio ijā panł bērā zocai beada. Baribłłł wārā arada bārāba Ācōrēra ijānaē panł bērā dji beudarāa.

² jQuīrācuitadadua! Młā unu łaa bārāba o panłra Ācōrē quīrāpita jipa łāēda. Bārāba bia o panłra jūma idu łłbłodłdaa. Baribłłł małgłra wayacusa bia ēpēnadua.

³ Wārā beada bārāba ūrīpedadara quīrānebadadua. Małgłra bio ijānadua. Cadjiruada igaradapeda Ācōrēmaa zedadua. Bārāra quīrācuita beadaēłłłł, ne drłłabari quīrāca młra cawaēne zeya bārā cawa oi carea.

⁴ Baribłłł bārā Sardidebemarā zocārāēbe cadjiruade nīnaēa bārāba cacuade jł panłra mititiabīdaē panł quīrāca. Bārādrł mł ume ābaa nībadī carea bia panł bērā totroa quiru jł panłda mł ume ābaa nībadīa.

⁵ Cadjirua poyapedadaba ara mał quīrāca totroa quiruda jłnia. Ādji trłra ewariza zocai beadī cartade eda łł bea bērā młā āyā łāēa. Ātebłłł mł Zeza quīrāpita, idji nezocarā bajānebema quīrāpita bīda ādjirāra młreana aya.

⁶ Dji cawłłł bara łaba ūrīdua Ācōrē Jaureba djabarāa jara łara.”

Critoba djabarā Piladelpia purudebema itea łabīda

⁷ “Djabarā Piladelpia purudebema wagabari bajānebema nezoca itea cartade nāwā ładua:

Ācōrē quīrāpita Bio Biya Quirura, Wārāda Bedea Aba łara Davi puru boroa.† Idjia ewabłłłł ni abalłba poya jūātrł ładaēa. Idjia jūātrł łłbłłłł ni abalłba poya ewadaēa.

⁸ Idjia nāwā jara łaa:

Bārāba o panłra młā cawa łaa. jŪrīnadua! Eda wābadada młā bārā na ewa nūmłsia. Małgłra ni abalłba poya jūātrł ładaēa. Bārāra mācua łłaaē panłmīna mł beđeara bio ijā panł. Młra igaradāē panł.

⁹ jŪrīnadua! Bārā jīrū caita młā diauru ēberārāda chīrāborode copanebiya.‡ Małne ādjirāba cawadīa młā bārāra quīrā łada. Ādjirāra Ācōrē ēberārāana abadamīna wārāēa.§ Ādjirāra sewaidā beaa.

¹⁰ Bārā mł carea bia mīga panłra jūma droa panłla młā jarada quīrāca. Mał bērā nał ējūānebemarā bia mīgadi ewari zebłłłde młā bārāra wagaya. Mał ewaride młā jūma nał ējūāne beara bia mīgabiya sāwā odi cawaya.

¹¹ Młra dārāēne zeya. Mał bērā bārāba idī ijā panł quīrāca ijā pananadua. Māwā ni abalłba bārā nepeda jārīnaēa.

¹² Cadjirua poyapedadara mł Ācōrē dedebema de jīrū quīrāca łaya. Māwā idji dedebemada āyā wānaca baya. Ādji dratude mł Ācōrē trłda łaya idjīderāda cawabi carea. Idjaba mł Ācōrē puru trł Jerusaleł Djiwidī abada sīda ādji dratude łaya mał purudebemada cawabi carea. Mał purura bajāneba mł Ācōrē łłmałba zeya. Idjaba ādji dratude mł trł djiwidīda łaya młreda cawabi carea.

¹³ Dji cawłłł bara łaba ūrīdua Ācōrē Jaureba djabarāa jara łara.”

Critoba djabarā Laodicea purudebema itea łabīda

¹⁴ “Djabarā Laodicea purudebema wagabari bajānebema nezoca itea cartade nāwā ładua:

‡ 2:26-27 Quīrā djoburia neē jūmarāa ijā obidīa. Griego beđeade łł łaa: “jiorroba ijā obiya.” § 2:26-27 Salmo 2:9.

* 2:28 Diapededabema chīdauba jara łaa Critoda. Apocalipsi 22:16. * 3:1 łcłłłłmaarā mał siete jaure panłba jara łaa Ācōrē Jaureda. Idjaba łcłłłłmaarā jara łaa bajānebema nezocarā dji dromada. † 3:7 Davi puru. Małba jara łaa “Ācōrē puru.” Puru boroa. Griego beđeade nāwā łł łaa: “Idjia Davi yavera erołłaa.” Ādji tāēna dji yave erołłara puru boroa. ‡ 3:9 Diauru ēberārā. Griego beđeade łł łaa: “Diauru ume dji jarebada dedebemarāa.” § 3:9 Ācōrē ēberārā. Griego beđeade łł łaa “judiorā.”

Wārā Bedea trā jarabadaba Ācōrēnebemada wārāda jūma aride jarabaria.* Idjideba Ācōrēba ne jūmada osia.† Idjia nāwā jara Ɂla:

¹⁵ Bārāba o panlra mla cawa Ɂla. Mlra igaradae panla bariblra sodeba epēnae panla. Māwā bārāra baido cūrāsa quīrāca panlēa ni baido jlwārlā quīrāca panlēa. Sodeba wārāda epēnaeɁla, mlmaarā biara Ɂcasia mlra abeda epēnaēda.

¹⁶ Bariblra baido jlwārlājājlwārlā Ɂl quīrāca panla; mlra igaradae panlmīna sodeba wārāda epēnae panla. Mał bēra mla bārāra igaraya baido jlwārlājājlwārlā Ɂl ml itedebea weblra quīrāca.

¹⁷ Bārāba jara panla ne jūma eropanlra, ne jūmada edasidada. Bārāba edadida panlra waa neēana a panla. Bariblra adua panla mīa djuburi panlra, biē panlra, ne neē panlra, dauberrea panlra, idjaba ācada panlra.

¹⁸ Mał bēra mla bārāra crīcha biada diaya: oro tlabde dorrabarida idji awa quiruda mlneba nēdoadua. Māwā bārāra wārā arada ne bara beadia. Idjaba wua totroa quiruda mlneba nēdoadua jlni carea. Māwā bārā ācada panana carea quīrā peradaēa. Idjaba dau tada mlneba nēdoadua bārā daude tadapeda bia ununi carea.

¹⁹ Mla quīrā Ɂl ēberārāra quēābaria idjaba ubaria ml bedea jīa odamārēa. Mał bēra wayacusa mlmaa zedapeda sodeba wārāda epē pananadua.

²⁰ jūrīnadua! Mlra dede eda wābadama Ɂla. Dajadaareba trā Ɂla bārāba ewadapeda mlra idu eda wābidamārēa. Baridua ml bedeadā ūrīpeda dji eda wābadara ewaiblra, mlra eda wāpeda idji ume ne coya.

²¹ Mla cadjiruara poyada bēra ml Zeza ume idji bugue biya quirude chūmesia. Ara mał quīrāca cadjiruara poyapedadara ml bugue biya quirude ml ume chūmebiya.

²² Dji clwārla bara Ɂlba ūrīdua Ācōrē Jaureba djabarā jara Ɂlra.”

4

Bajānebemarāba Ācōrēa bia bedepedada

¹ Māwānacarea wayacusa cāimocara quīrāca mla unusia bajāne eda wābadada ewa nūmlra. Małne mla naārā ūrīna cachiru jīgua quīrāca bedea Ɂlba jarasia: “Nama ltaa zedua. Mla cawabiya nocoarebema ewaride cārēda sāwāida.”

² Ara małda mlra Ācōrē Jauredeba Ɂsia. Małne mla unusia bugue biya quiru bajāne Ɂlra. Mał buguede aba chūmasia.

³ Mał buguede chūmara urua basia jaspe mōgara quīrāca idjaba cornalina mōgara urua Ɂbari quīrāca. Eumada mał bugue biya quiru auđu jūrā basia. Mał eumara esmeralda mōgara quīrāca urua basia.

⁴ Bugue biya quiru auđu veinticuatro bugue biya quedeaba jūrā basia. Mał bugue biya quedeade veinticuatro drōārāda chūpanasidāa. Ādjia cacuae jā panlra totroa querasia. Idjaba oro oda nepeda jā panasidāa.

⁵ Małne Ācōrē bugue biya quiru ēsi Ɂldeba baada purewa eda nūmabadjia, jururua nūmabadjia, dji cābāyā Ɂae nūmabadjia. Mał bugue quīrāpita ībīrāda siete urua nūpanasidāa. Siete jaure Ācōrē quīrāpita beada māwā panla.

⁶ Mał bugue quīrāpe pusa pāpārā Ɂl quīrāca basia. Małra vidrio ēsā quiru quīrāca basia. Bugue jawa araare, jawa aclare, jēdaare, nocoare bida animarā zaca zocai beada quīmārē panasidāa. Ādjirāra jāare, ēcarrare bida dauba bira panasidāa.

⁷ Aba imama zaca basia. Aba paca zaca basia. Aba dji quīrādarrara ēberā quīrāca basia. Idjaba aba nejōba waibara wābari Ɂl zaca basia.

⁸ Mał quīmārēbema zocai panla ida sei eropanasidāa. Ādji cacuara jūma dauba bira panasidāa. I edre bida dauba bira panasidāa. Āsa, diamasi bida ādjirāba lñāūnaē nāwā jarabadaa:

Bio bia quirua, bio bia quirua, bio bia quirua dadjirā Boro Ācōrēra.

Idjia jūma poya o Ɂla. Idjira basia, idi Ɂla, idjaba ewariza baya.

⁹⁻¹⁰ Ācōrē ewariza zocai Ɂlra idji bugue biya quirude chūmabaria. Małne dji animarā zaca zocai beaba idjia bio bia quiruada abadaa, bia bedebadaa, idjaba bia Ɂlada abadaa. Māwā jarabadaa veinticuatro drōārāda Ācōrē ewariza zocai Ɂl quīrāpita chīrāborode copanapeda bia bedebadaa. Małbe ādji nepeda dji buguede chūml quīrāpita Ɂladapeda nāwā jarabadaa:

¹¹ Dairā Boro Ācōrē, Ɂladrā bia Ɂla jūmarāba bio biya quiruada adida, wayadida, idjaba Ɂla jūma poya erobaida bia Ɂlada adida.

* **3:14** *Wārā bedea.* Griego bedeadē Ɂl Ɂla: “Amén.” † **3:14** Griego bedeadē małba idjaba nāwā jara Ɂla: “Idjira ne jūma Ācōrēba oda Boroa.”

Βλα ne jūmada oda bēṛā bia βλα jūmarāba māwā jaradida.
Wārāda bla quīrīāna bēṛā ne jūmada osia idjaba ne jūmada blaḁeba bla.

5

Juaḁba Oveja Zaque ununa

¹ Maḁbe mḁa unusia bugue biya quirude chūmḁba carta tuyadada jḁwa araare eroβḁda. Maḁ cartara quīrā umena βḁ basia. Dji quīrā tēūne siete ceraba cara panasidaa ni abaḁba ewararānamārēā.

² Maḁne mḁa bajānebema nezoca dji dromada unusia. Idjia jḁgua iwīdisia: “¿Caida bia βḁ naḁ cartade cara beara oguecuapeḁa ewarai carea?”

³ Baribḁḁ ni abaḁda bia βḁ basia maḁ carta ewarapeḁa aḁḁ carea. Bajāne, naḁ ējūāne, beudarā panabadama bida neḁ basia.*

⁴ Maḁne mḁra dji quīāne jīā besia ēberā biada neḁ bada bēṛā maḁ carta ewarapeḁa aḁḁ carea.

⁵ Baribḁḁḁ veinticuatro drōārānebema abaḁba mḁa nāwā jarasia: “Waa jīārādua. Aḁḁdua, Juda ēberārānebema Imama abadaba idji ume dji quīrūda poyasia. Idjira Davideba zedaa. Idjiabḁḁ naḁ cartade siete cara beara oguecuapeḁa ewaraida βḁḁ.”

⁶ Maḁne Ācōrē bugue biya quiru caita, animarā zaca zocai bea quīmārē panḁ caita, idjaba veinticuatro drōārā panḁ ēsi mḁa Oveja Zaqueḁa ḁta nūmada unusia. Idjira beapedaḁa quīrāca basia. Idjia cachuda siete eroβasia. Dau sida siete erobasia. Maḁ siete dauba jara βḁḁ Ācōrē quīrāpita siete jaure panḁda. Maḁḁḁḁrā Ācōrēba jūma naḁ ējūāne diabuebaria.

⁷ Maḁne Oveja Zaqueḁa bugue biya quirude chūmḁma wāpeḁa carta idji jḁwa araare eroβḁra edasia.

⁸ Maḁ carta edadacarea animarā zaca zocai bea quīmārē panḁra idjaba veinticuatro drōārā sida idji quīrāpita chīrāborode copanesidaa. Jūma ādjirāba arpada, epeḁeco jūgurua sida eropanasidaa. Maḁ epeḁeco jūgurua incienco queraba bira beasia. Maḁ incienco queraba jara βḁḁ Ācōrē ēberārāba idjia iwīḁḁḁḁḁḁḁ.

⁹ Veinticuatro drōārāba, animarā zaca zocai bea quīmārē panḁ bida naḁ trḁābi djiwidida trḁāsidaa:

Βḁḁra beapedaḁa bēṛā βḁḁḁḁḁ bia βḁḁ maḁ carta edapeḁa dji cara beara oguecuaida.

Βḁ oa erozoadaḁa ēberārāda Ācōrē itea nēdosia.

Bedeazabemada, puruzabemada, jūma druazabema sida ḁḁḁḁḁ nēdosia.

¹⁰ Βḁḁ ādjirāra βasia dadji Ācōrē purude sacerdoterāda beadamārēā. Idjaba naḁ ējūāne dji bororāda beadā.

¹¹ Maḁbe mḁa aḁḁḁḁḁḁḁ bajānebema nezocarāda trḁā duanḁda unusia. Maḁḁḁḁrā zocārā panḁ bēṛā mḁa poya juachaē basia.† Ādjirāra Ācōrē bugue biya quiru, dji animarā zaca zocai bea, idjaba veinticuatro drōārā auḁu jūrā panasidaa.

¹² Nāwā jḁgua trḁā panasidaa:

¡Oveja Zaque beapedadada bio bia βḁḁ!

Jūmarāba idjia bia beḁeadida panḁa ne jūma poya eroβḁ bēṛā, ne jūmada eroβḁ bēṛā, jūma cawa βḁ bēṛā idjaba bio ḁḁḁḁḁ βḁ bēṛā.

Idjidrḁ dji dromaara βḁḁḁḁ adida panḁa idjaba bio bia quiruada adida panḁa.

¹³ Maḁne mḁa ūrīsia jūma Ācōrēba oda bajāne beaba, naḁ ējūāne beaba, beudarā jaureba, pusade bea bida nāwā trḁā duanḁda:‡

Jūmarāba dji bugue biya quirude chūmḁa, Oveja Zaqueḁa bida ewariza bia beḁeadida panḁa. Ādjida dji dromaana adida panḁa, bio bia quiruada adida panḁa, idjaba ādjia jūma poya eropananida bia βḁḁḁḁ adida panḁa.

¹⁴ Maḁbe animarā zaca zocai bea quīmārē panḁḁa nāwā jarasidaa: “Bia βḁḁ māwā baida.” Ara maḁḁa veinticuatro drōārāda chīrāborode copanenapeḁa dji ewariza zocai βḁḁa bia beḁeasidaa.§

6

Cartade cara beada sei oguecuada

¹ Maḁbe mḁa unusia Oveja Zaqueba cartade cara beada aba ogabḁḁḁḁ. Idjaba ūrīsia animarā zaca zocai bea quīmārē panḁnebema abaḁba nāwā jara βḁḁ: “Aḁḁde zedua.” Idji beḁeara baa jḁguabḁḁḁ quīrāca basia.

* 5:3 *Beudarā panabadama.* Griego beḁeadē βḁḁḁ: “Naḁ ējūā edre.” † 5:11 *Zocārā.* Griego beḁeadē βḁḁḁ “diez miles de diez miles, y miles de miles.” ‡ 5:13 *Beudarā/jaureba.* Griego beḁeadē βḁḁḁ: “Naḁ ējūā edrecare beaba.” § 5:14 *Dji ewariza zocai bía.* Griego beḁeadē ḁḁḁḁ cartade māra neḁa.

² Araa acalde wāsīde cawayo torroda unusia. Mał cawayo λṙλ chūmlaba idji jawade enedrλmada erobasia. Abaλba idjia nepeda diasia. Ara małda λCλΓλ royapeda dewararā poyai carea wāsia.

³ Māwānacarea Oveja Zaqueba wayacusa cartade cara beada aba ogabλΓλde mλa ūṙisia dewarabema animarā zaca zocai λλba nāwā jara λada: “Acλde zedua.”

⁴ Araa acalde wāsīde cawaēne cawayo purea λada odjasia. Abaλba mał cawayo λṙλ chūmla djōbada neco waibλada diasia. Ācōrēba idjia idu āṙṙbisia ēberārā naλ ējūāne ābaa necai duanλda, māwā djō duanλba dji quena duananamārēā.

⁵ Māwānacarea Oveja Zaqueba wayacusa cartade cara beada aba ogabλΓλde mλa ūṙisia dewarabema animarā zaca zocai λλba nāwā jara λada: “Acλde zedua.” Araa acalde wāsīde mλa cawayo pāimada unusia. Mał cawayo λṙλ chūmlaba ne zλgλa zabadada idji jawade erobasia.

⁶ Małne mλa ūṙisia animarā zaca zocai bea ēsi aba bedea λada. Maλba dji cawayo λṙλ chūmla nāwā jarasia: “Trigoda idu bia zaubirādua. Māwā trigo libra ume nēdoi carea ēberāda ewari aba trajaida λλa. Cebada sida idu bia zaubirādua. Māwā cebada sei libra nēdoi carea ēberāda ewari aba trajaida λλa. BaribλΓλ nedraga diabarida, uva sida idu bia zaubidua nedragada, uva ba sida baramārēā.”

⁷ Māwānacarea Oveja Zaqueba wayacusa cartade cara beada aba ogabλΓλde mλa ūṙisia dewarabema animarā zaca zocai λλba nāwā jara λada: “Acλde zedua.”

⁸ Araa acalde wāsīde mλa unusia cawayo cuaracuara λada. Mał cawayo λṙλ chūmla trλΓa “Beuidēbema” abadaa. Idji caidu aba nībabadjia “Beudarā panabada ējūā” abadada.* Jūma naλ ējūāne ēberārā quīmārē beaza Ācōrēba ādjia aba idu beabisia. Mał ēberārāra beasīdaa djō duanλba, jarrababa, cacua biē duanλba, idjaba animarā naλ ējūānebema minijichia bea bīda.

⁹ Māwānacarea Oveja Zaqueba wayacusa cartade cara beada aba ogabλΓλde mλa unusia Ācōrē beāda jaradia panλ carea beapedadarā jaureda. Ādjirāra bajāne Ācōrēa ne babue diabada edrecare duanasīdaa.

¹⁰ Nāwā jīgua jarasīdaa: “Jūmarā Boro, λara bio bia quirua idjaba wārāda beāda aba λλa. λλa sālbe dudabemarāra cawa oi dairā beapedada carea?”

¹¹ Ācōrēba ādjiza wua torroda jānamārēā diasia. Małbe nāwā panusia: “Wadi necai jānadau aba ēberārāba bārā beapedada quīrāca bārā djabarā Crito nezocarāda jūma daucha beabadaāa.”

¹² Māwānacarea Oveja Zaqueba wayacusa cartade cara beada aba ogabλΓλda mλa acλ basia. Małne de uremiada dji cābāyā uresia. Sopua carea jλbada pāima λλ quīrāca λmādaura pāimasia. Jedecora oa quīrāca jūma pureasia.

¹³ Nāūrā dji cābāyā puābλΓλde nejō dji ca jurrubari quīrāca chīdaura bajāneba egorōdaa jurrusia.

¹⁴ Bajāra carta λaratλbλΓλ quīrāca nēbasia. Jūma eyara, pusade bea morro sida naārā beadama panenaē basia.

¹⁵ Małbe naλ ējūānebema bororāda, ādjirebemada, zarrarā bororāda, ne bara beada, naλ ējūāne dji dromarāda, nezoca beada, nezocaē bea sida eya uriade idjaba eyade mōgara cobeade mīrūcuasīdaa.

¹⁶ Ādjirāba nāwā jarasīdaa: “Eya, mōgara, dai λṙλ baedada. Daida mērānadau jāλ bugue biya quirude chūmla quīrāpitabemada idjaba Oveja Zaqueba cawa oiēbemada.

¹⁷ Ādjia cawa odi ewari dromada jūesia. λCaiba maλgλra droai?”

7

Sēyā Ācōrē nezocarā dratude bλda

¹ Māwānacarea mλa bajānebema nezocarāda quīmārē unusia. Ādjira naλ ējūā iquidaza nūmeasia. Ādjia nāūrāda ni abaλareba naλ ējūāne, pusade, ni abaλ bacurumaa bīda idu puabīdaē basia.

²⁻³ Małne mλa unusia dewara nezoca bajānebemada λmādau odjabariareba zebλΓλda. Maλgλba dji zocai λλ Ācōrē sēyā λabarida erobasia. Idjia bajānebema nezocarā quīmārē panλa nāwā jīgua jarasia: “Naλ ējūāra, pusara, bacuru sida āṙṙnadau aba daiba Ācōrē sēyāra idji nezocarā dratude jūma bλbadaāa.” Māwā jarasia Ācōrēba λbλada bajānebema nezocarā quīmārē panλa diada bēṙā naλ ējūāra, pusa sida āṙṙnamārēā.

⁴ Małne mλa ūṙisia Ācōrē sēyā erobeara jūmasāwā panλda. 144 mil panasīdaa. Jūma ādjirāra Israel ēberārānebema basia.

* 6:8 Beudarā panabada ējūā. Griego beadeade bλ λba “Hades.”

⁵ Israel warra Judadeba yōpedadada doce mil panasidaa. Rubeñneba yōpedadada doce mil panasidaa. Gadeba yōpedadada doce mil panasidaa.

⁶ Aserdeba yōpedadada doce mil panasidaa. Neptalideba yōpedadada doce mil panasidaa. Manasedeba yōpedadada doce mil panasidaa.

⁷ Simeoñneba yōpedadada doce mil panasidaa. Levideba yōpedadada doce mil panasidaa. Isacardeba yōpedadada doce mil panasidaa.

⁸ Zabuloñneba yōpedadada doce mil panasidaa. Josedeba yōpedadada doce mil panasidaa. Idjaba Benjamiñneba yōpedadada doce mil panasidaa.

Ēberārā zocārā Ācōrē quīrāpita bea

⁹ Māwānacarea wayacusa cāimocara quīrāca mġa ēberārāda zocārā unusia. Ni abaaba ādjirāra poya juachadaē basía. Druzabemada, puruzabemada, bedeazabema sida ħcaḡa duanasidaa. Jūmarāba cacuade jġbada torroada jġ beasia idjaba ħasrida panġ bērā uruta queduaca beada ādji jġwade eroḡeasia. Ādjirāra Ācōrē bugue biya quiru quīrāpita idjaba Oveja Zaque quīrāpita bida ġta duanasidaa.

¹⁰ Mañne jūmarāba nāwā jġgua jarasidaa: “jDai Ācōrē naġ bugue biya quirude chūmġba, Oveja Zaque bida dairāra ēdḡa edasidaa!”

¹¹ Mañne animarā zaca bea quīmārē panġra, veinticuatro drōārā sida Ācōrē bugue biya quiru caita panasidaa. Jūma bajānebema nezocarāda ādjirā auḡu jūrā ġta duanasidaa. Mañne bugue biya quiru quīrāpita maġ bajānebema nezocarāra chīrāborode quīrā edaa ḡarru copanepeda Ācōrēa bia bedeasidaa.

¹² Nāwā jarasidaa:

jBārāba jara panġ quīrāca wārāa!* Ewariza jūmarāba dairā Ācōrēa bia bedeadida panġa dji dromaara ħġ bērā,

ne cawaara ħġ bērā, ne jūma poya eroḡa bērā idjaba bio ġġba ħġ bērā.

Idjía bia ġġada adida panġa idjaba bio biya quiruada adida panġa. jWārāda bia ħġa māwā baida!†

¹³ Mañbe veinticuatro drōārānebema abaaba mġa iwidiisia: “¿ġba cawa ħca za cacuade jġbada torroa jġ beara cairāda jāwā beada? ¿Cawa ħca sāmaġba zesidada?”

¹⁴ Mġa panusia: “Baḡbaḡa cawa ħca.”

Mañne idjía jarasia: “Naġ ēberārāra jīrūarebema ewari bio minijġhia ħġdebema ēdḡapedadarāa. Oveja Zaque oaba ādjía cacuade jġbadara totroa tātosidaa.

¹⁵ Mañ bērā Ācōrē bugue biya quiru quīrāpita duanġa. Idji dede āsa, diamasi bida idji itea ne o panġa. Mañ bugue biya quirude chūmġba ādjirāra waga baya.‡

¹⁶ Waa jarra beadaēa ni opichia beadaēa. Beseaba waa baē beadía idjaba jġwġrġba mġa sēēa.

¹⁷ Oveja Zaqueba ādjirāra Ācōrē bugue biya quiruma waga baya. Ādjirāra edeya zocai bai dia ħġ baido bogadḡa nūmeamaa dođamārēēa. Mañne Ācōrēba ādjirā daubara jūma jareya.”

8

Cartade cara beada jīrūarebema ogada

¹ Oveja Zaqueba cartade siete cara beada jīrūarebema ogaside bajāne dārā chupea nūmesia.*

² Māwānacarea mġa unusia bajānebema nezocarāda Ācōrē quīrāpita siete ġta duanġa. Siete cachiruda ādjirāa diasia.

³ Mañbe dewara nezoca bajānebemada zepeda Ācōrēa quera babadama ġta nūmesia. Mañ quera babada oro ođara Ācōrē bugue quīrāpita ħġa. Bajānebema nezocaba idji jġwade quera babada epeḡecoda eroḡasia. Mañ epeḡecora oro ođa basía. Abaaba idjía incienso querada waiġba diasia jūma Ācōrē ēberārāba iwidiḡedada ume ābaa bā diamārēēa. Ara maḡda quera babada ġrġ incienso querara bá nūmasia.

⁴ Ācōrē ēberārāba iwidiḡedadara mañ bajānebema nezocaba incienso quera bá nūma cowaa ume ābaa Ācōrēmaa tūāpa cowasia.

⁵ Mañbe bajānebema nezocaba quera babada epeḡecoda edapeda quera babada ġrġ tġbġdau urua ħġba birasia. Mañ tġbġdau uruara naġ ējūānaa peatasia. Mañba baada jururuasia, dji cābāyā jġgua bae nūmesia, purewa eda nūmesia, idjaba naġ ējūāra ure nūmesia.

Bajānebema nezocarāba cachiru zapedada

* **7:12** Wārāa. Griego bedeade bġ ħġa: “Amén.” † **7:12** Wārāda bia ħġa māwā baida. Griego bedeade bġ ħġa: “Amén.”

‡ **7:15** Ādjirāra waga baya. Griego bedeade bġ ħġa: “Ācōrēba idji wua dera ādjirā ġrġ ġaya.” * **8:1** Dārā. Griego bedeade bġ ħġa “media hora.”

⁶ Maľbe bajñebema nezocarã siete panľba ãdji siete cachiru edapedadara zadı carea eronũpanesıdaa.

⁷ Aľaľba idji cachiruda zásia. Ara maľda hieloda cue quırãca naľ ĩjũãnaa jurrusia. Idjaba uruada oa ume puera ľada naľ ĩjũãnaa jurrusia. Maľba naľ ĩjũãra, bacuru sida berara ĩsidra bá wásia.† Mama chiruara jũma bá wásia.

⁸ Mãwãnacarea dewarabema nezocaba idji cachiruda zásia. Ara maľda eya waıľa quırãca ľada purega jıda nũmľada aľaľba pusade ľatabuesia. Maľba pusara berara ĩsidra oa babisia.

⁹ Maľne pusadebema animarãda berara ĩsidra quinisıdaa idjaba barcora berara ĩsidra jũma ãrısıdaa.

¹⁰ Mãwãnacarea dewarabema nezocaba idji cachirura zásia. Ara maľne chıdau waıľa uruga jıda nũmľada bajñeba ľaesia.‡ Berara ĩsidra naľ ĩjũãne ľea dođe, baido bogadra ľeade bıda ľaesia.

¹¹ Maľ chıdau trãra Asea abadaa. Idji ľeadeľa baidora jũma aseasia. Maľ baidoba ĩberãra zocãra quinisıdaa.

¹² Mãwãnacarea dewarabema nezocaba idji cachirura zásia. Ara maľda ľmãdaura, jeđeco sida berara ĩsidra pãima nũmesia. Chıdau ľea sida berara ĩsidra pãımacuasıdaa. Maľ ľerã ãsa ľaida ľadada berara ĩsidra pãima nũmasia. Dıamasi bıda jeđecora, chıdau ľea sida ľna ľaida ľadada berara ĩsidra ľnae ľasia.

¹³ Mľa ľtaa acľbargađe ũrısia neĳõbľ ľta wãbari ľba jıgua jara ľada:§ “ıMıã djuburi ľeade! ıMıã djuburi ľeade! ıMıã djuburi ľeade naľ ĩjũãne ľeara dewarabema nezoca ũbea panľba ãdji cachiru zabľade!”

9

¹ Mãwãnacarea dewarabema nezocaba idji cachiruda zásia. Maľne mľa chıdau bajñeba naľ ĩjũãnaa ľeadeľa unusia. Aľaľba uria dau care ľa jũãtra ľ ewabarida maľ chıdaıa dıasia.

² Maľ uria jũãtra ľ ewasıde urıadeľa nãrıda ľtaa cowasia pea bá wãbarga cowabari quırãca.* Maľ cowaaba ľmãdaura, bajã pãwãrã ľ sida jũma pãima nũmesia.

³ Maľne adıchıchı waıľada maľ cowaadeľa naľ ĩjũãnaa wãwãzoasia. Ācõreba maľ adıchıchia ľbada dıasia ĩberãra cadamãrẽa drusõreba cabarga quırãca.

⁴ Idjia adıchıchia jarasia naľ ĩjũãnebema chiruara, bacuru sida ãrĩranamãrẽa. Ātebarga ababe ĩberãra Ācõre sęya ãdji dratude nee ľeade cabisia.

⁵ Ācõreba adıchıchia ĩberãra idu beabię ľasia, ateľbarga jeđeco juesumabe idu puabisia. Maľ puara drusõreba cada pua quırãca ľasia.

⁶ Maľ ewaride ĩberãra beu jalgãdia barıbarga beudea. Wãrıda beu quırã pananimına beudea.

⁷ Maľ adıchıchıra cawayo sordaoba djõne edebarı quırãca ľesia. Ādji borode nepe oro oda quırãca ľada jľ ľesia. Ādji quırãdarrara ĩberã quırãca ľesia.

⁸ Ādji budara wẽra budaca ľesia. Ādji quıdara imama quıdaca ľesia.

⁹ Ādji cacuara jıorro oda jũãtra ľesia. Ādji ı jıguara juruga nũmasia cawayo zocãra ãdji carreta bara ĩberãra djõ panľmaa pira wãbada quırãca.

¹⁰ Ādji drura drusõrene quırãca quıda cũmia ľesia. Jeđeco juesuma ãdji druba ĩberãra poya bıe o panania.

¹¹ Maľ adıchıchı borora uria dau care ľa wagabaria.† Idji trãra hebreo ľeadeľe Abadoľ abadaa. Griego ľeadeľe Apolioľ abadaa.‡

¹² Nabema mıã djuburi ľeade jarađara jõsia, barıbarga wađıbıda umé panľa.§

¹³ Mãwãnacarea dewarabema nezocaba idji cachiruda zásia. Maľne Ācõre quırãpıta quera babada oro oda cachu quımãre panľareba aba ľeade ľada mľa ũrısia.

¹⁴ Dji ľeade ľba bajñebema nezoca cachiru zadaa nãwã jarasia: “Do waıľa Euprate abadama bajñebema nezoca quımãre jľ panľada ĩra ľdua.”

† **8:7** Naľ ĩjũãra. Griego ľeadeľe ľcarga cartade maľra nee. Berara ĩsidra. Griego ľeadeľe ľ ľba “la tercera parte.” Maľ ľeadeľa versıculo 7deba aba 12daa odja ľba. ‡ **8:10** Uruga jıda nũmľada. Griego ľeadeľe ľ ľba: “İbirã quırãca uruga jıda nũmľada.” § **8:13** Neĳõbľ. Griego ľeadeľe ľcarga cartade ľ ľba “bajñebema nezoca.” * **9:2** Pea bá wãbarga cowabari quırãca. Griego ľeadeľe ľ ľba: “Jıorro dorrabarıbada cowabari quırãca.” † **9:11** Uria dau care ľa wagabaria. Cãpũrıa ľeadeľe ľ ľba “ánel del abımo.” ‡ **9:11** Abadoľ, Apolioľ. Maľ trãba jara panľa: “Ne jũma ãrıbarı.” § **9:12** Maľ mıã djuburi ľeade jarađara dadjırãba Apocalıpsı 8:13de unubadaa.

¹⁵ Ara maŕda idjia maŕ quĩmãrẽ panara êrã ðasia naŕ êjũãne ðeara berara êsidra quenanamãrẽã. * Æcõrẽba ãdjira erobasia ara maŕ poade, ara maŕ jedecode, ara maŕ ewaride mãwã quenanamãrẽã.

¹⁶ Maŕne mŕa ũrsia abalba jarabara cawayode wãbada sordaorãda jũmasãwã enebada. Dosciento miyoŕ enebadaada asia.

¹⁷ Mŕa cãimocara quĩrãca ununa cawayora nãwã ðeasia: ãdji borora imama boro quĩrãca ðeasia. Ædji itedebe uruada, azupreda, idjaba nãrĩda cowabadjia. Dji lŕŕ chũmeaba ãdji jãare jũãrbarida jŕ ðeasia. Maŕ jũãrbarira purega ðasia, zapiro mõgara quĩrãca pãwãrã ðasia idjaba azupre quĩrãca cuara ðasia.†

¹⁸ Cawayo itedebe cowa ða nãrĩba, uruaba, azupre biða naŕ êjũãne ðeara berara êsidra quenasidaa.

¹⁹ Maŕara cawayoba ãdji itedebe cowa ðaba, ãdji dru biða eberãrãra beabadjidaa. Ædji drura dama quĩrãca ðasia. Maŕba eberãrãra cadapeda beabadjidaa.

²⁰ Mãwãmĩna eberãrã quininae badaba waðibiða ãdjia cadjirua obadara igaradae ðasia. Ædjia jai êrẽbadara igaradae ðasia. Jŕwaba oda Æcõrẽra igaradae ðasia: dji oro odada, parata odada, bronze odada, mõgara odada, bacuru oda sida igaradae ðasia. Maŕ jŕwaba oda Æcõrẽba ununacamĩna, ũrĩnacãmĩna, idjaba nĩbadacamĩna, eberãrãba maŕra igaradae ðasia.

²¹ Idjaba mã beabadara, djãrã nŕgabada, auðua nĩbadada, ne drabada sida eberãrãba igaradae ðasia.

10

Bajãnebema nezocaba carta zaque erobada

¹ Mãwãnacarea cãimocara quĩrãca mŕa unusia bajãnebema nezoca dji dromada edaa zebara. Idjia cacuaðe jŕ ðara jãrãrã ðasia. Idji boro lŕŕ eumada ðasia. Idji quĩrãra lãmãdau quĩrãca urua ðasia. Idji jĩrũra tabŕ eradra nũma quĩrãca ðasia.

² Idji jŕwade carta zaqueda ewara erobasia. Idji jĩrũ araarebemara pusade tŕga nũmasia. Jĩrũ acŕarebemara drua tŕga nũmasia.

³ Maŕbe idjira imama jarragabari quĩrãca jĩgua ðasia. Mãwã ðiabaraðe baara ðarima siete jururuasia.

⁴ Baa ðarima siete jururuadacarea maŕ jururuaba jaraðara mŕa cartade ðai ðasia. Maŕne bajãnaa mŕa beðeada ũrsia nãwã jarabara: “Baaba ðarima siete jururu jaraðara mẽrã erobada. Cartade ðaraðua.”

⁵ Maŕbe mŕa ununa bajãnebema nezoca pusade idjaba drua tŕga nũmaba idji jŕwa araarebemada ltaa bajãnaa wasia.

⁶ Mãwã ðade idjira naŕ êjũãnebema, bajãnebema, pusadebema jũma oda Æcõrẽ trŕneba beðeasia. Nãwã jarasia Æcõrẽ ewariza zocai ða trŕneba: “Æcõrẽba jaraðara ðãrãene jũma mãwãya.

⁷ Idjideba beðeabaraðada idji nezocara. Naena Æcõrẽba ãdjirãra jarabadjia idjia cawabiẽ ðada jĩrũare jũma mãwãida. Bajãnebema nezoca dji jĩrũarebemaba cachiru zabaraðe wãrãda jũma mãwãya.”

⁸ Maŕbe bajãnaa beðea mŕa naena ũrĩnaba wayacusa nãwã jarasia: “Bajãnebema nezoca jĩrũ aba pusade jĩrũ aba drua tŕga nũmaba carta zaque idji jŕwade ewara erobada edade wãdua.”

⁹ Ara maŕda bajãnebema nezocamaa wãpeða mŕa iwĩðisia carta zaquera diamãrẽã. Idjia panusia: “Edada. Codua. Ba itedera urrajo quĩrãca cũã ðaya, baribara ða biteda asea nũmeya.”

¹⁰ Maŕ carta zaquera bajãnebema nezoca jŕwadebemada edapeda cosia. Mŕ itede urrajo quĩrãca cũã ðasia baribara codacarea mŕ biteda asea nũmesia.

¹¹ Maŕbe idjia mã jarasia: “Ba wayacusa Æcõrẽneba beðeaida ða zocãrã puru sãwãninebema, zocãrã drua sãwãninebema, beðeaza sãwãninebema, idjaba eberãrã borora sãwãninebema sida.”

11

Æcõrẽnebema beðeabaraðã umẽ panŕa

¹ Mãwãnacarea abalba de zabada bacuru quĩrãca ðada mã diaisia. Idjia nãwã jarasia: “Æcõrẽ de dromara, animarã babue diabada sida zaðe wãdua. Idjaba Æcõrẽa mama bia beðea panŕa sida jũma juachada.

* 9:15 Berara êsidra. Griego beðeade ða ða “la tercera parte.” Ara maŕ quĩrãca jara ða versículo 18de. † 9:17 Zapiro mõgara. Griego beðeade ða ða “jacinto nepõõn.”

² Barib_{ΛΓΛ} Ācōrē de droma mōgaraba auđu jūrā ca b_Λ edaarebema ējūāda zarādua, ma_Λg_Λra Ācōrē ĩjāē bea diada bērā. Ādjirāba Ācōrē puru Jerusale_Λra 42 jedeco poya eropanania.*

³ Ma_Λ ewaride m_Λa ēberāda umé diabueya m_Λnebema ebuda bedeadamārēā. Ādjia sopua carea j_Λbada j_Λ pan_Λa 1,260 ewari Ācōrēneba bedeadia.†

⁴ Ācōrē na_Λ ējūānebema boro quīrāpita olivo bacuruda umé pan_Λa, ĩbīrā sida umé pan_Λa. Ma_Λba idjidebema bedeadada umé pan_Λda jara b_Λa.†

⁵ Bariduaba ādjida biē o quīrīānib_{ΛΓΛ}, ādji itedeba urua erad_Λb_Λra b_Λa ādji ume dji quīrūra bā beadia. Jūma ādji biē o quīrīāb_Λdara ara ma_Λ quīrāca beadia.

⁶ Ma_Λ ēberā umé pan_Λba Ācōrēneba beaea pan_Λne bajāra poya jūātrādia cue zerāmārēā. Baido sida ādjia poya oa babidia idjaba na_Λ ējūā ārīnira quīrātanoa poya zebidia ādjia o quīrīā pan_Λ quīrāca.

⁷ Barib_{ΛΓΛ} Ācōrēnebema jūma bedeadadacarea animarā cadjirua uria dau c_Λre b_Λdēba zeb_Λra b_Λa ādjira orraya. Ma_Λba ādjira poyapeda beaya.

⁸ Dji bewārāra Jerusale_Λ puru dromane tapanania. (Jerusale_Λ purude dadjirā Boro Jesura crude cachi beasidaa. _Λc_Λra b_Λa ma_Λ purura tr_Λ jarabadaa “Sodoma” idjaba “Egipto”, Jerusale_Λnebema b_Λa cadjiruara abarica obada bērā.)

⁹ Puruzabemaba, beaezabemaba, druazabema bida bēwārā mama tapan_Λda ewari ūbea ēsidra a_Λ panania. Ma_Λ bewārāra idu joubidaēa.

¹⁰ Ādji beupedada carea na_Λ ējūāne beara b_Λsridadia. B_Λsrida pan_Λba ādjia nebiada diadrudadia ma_Λ Ācōrēneba bedeadada umé pananaba ādjirāra bia mīga eropanana bērā.

¹¹ Barib_{ΛΓΛ} ewari ūbea ēsidra badacarea Ācōrēba ādjira ārēbabisia. Ādji pirad_Λra b_Λa unupedadara bio dauperasidaa.

¹² Ma_Λbe dji Ācōrēneba bedeadadaba bedeadada bajānaa jīgua ūrīsidaa. Nāwā jarasia: “Nama ātaa zedada.” Ara ma_Λda ādji ume dji quīrūba a_Λ pan_Λne j_Λrārāne bajānaa wāsidaa.

¹³ Ma_Λbe de uremiada dji cābāyā uresia. Ma_Λba Jerusale_Λ purude deda zocārā coracuasia.‡ Ēberārāda siete mil quinisidaa. Ma_Λne dji zocai beara bio daupera duan_Λba Ācōrē bajāne b_Λa bia bedeasidaa.

¹⁴ Ma_Λ mīā djuburi beadi jaradara jōsia. Barib_{ΛΓΛ} jūrūarebema mīā djuburi beadi jaradara dārāēne zeya.§

Jirūarebema cachiru zada

¹⁵ Bajānebema nezoca dji jirūarebemaba idji cachirura zāsia.* Ma_Λne bajāne zocārā nāwā jīgua bedeasidaa:

Dadjirā Boro Ācōrēda, idjia ēdr_Λ edabari diai jaraēda ume na_Λ ējūānebema boroda panesidaa.†

Idiba ātaa Ācōrēra ewariza jūmarā Boroda baya.

¹⁶ Ma_Λbe veinticuatro drōārāda ādji bugue biya quirude Ācōrē quīrāpita chūmeanada chirāborode barru copanenapeda Ācōrēa bia bedeasidaa.

¹⁷ Nāwā jarasidaa:

Dairā Boro Ācōrē jūma poya b_Λ, b_Λra naārāeda b_Λsia idjaba wadibida b_Λa.‡

B_Λ b_Λa waib_Λa b_Λda unubi b_Λ bērā idjaba jūmarā Boroda beēda bērā daiba bia b_Λada a pan_Λa.

¹⁸ Druazabemarāra b_Λ ume quīrūbucasidaa. Barib_{ΛΓΛ} b_Λa cawa oi ewarira jūēsia.§ Idib_{ΛΓΛ} b_Λa beudarāra cawa oya.

Ma_Λne b_Λ nezocarā b_Λdēba bedeadadarāa, b_Λ ēberārāa, b_Λ waya bea dji dromarāa, edaara bearāa bida b_Λa ne biada diaya ādjia opedada quīrāca.

Barib_{ΛΓΛ} na_Λ ējūāne cadjirua opedadara b_Λa biē b_Λya.

¹⁹ Ma_Λbe Ācōrē de droma bajāne b_Λra ewasia. Ma_Λ dede eda Ācōrē ley wagabada baurudeda m_Λa unusia. Ma_Λne baada purewa eda nūmesia, jururua nūmesia, idjaba dji cābāyā bae nūmesia. Na_Λ ējūāra ure nūmesia idjaba hieloda cue quīrāca jurru nūmesia.

12

Wērā Jua_Λba ununa

* **11:2** Griego bedeadē nāwā b_Λ b_Λa: “Ādjirāra Ācōrē itea b_Λ purura 42 jedeco biwad_Λgadia.” † **11:4** Zacaria 4:1-14.

‡ **11:13** *Zocārā*. Griego bedeadē b_Λ b_Λa “la décima parte.” § **11:14** Mīā djuburi beadi jaradara ūbea pan_Λa. Apocalipsi 8:13. * **11:15** *Bajānebema nezoca dji jirūarebemaba*. Cāpūrīā bedeadē b_Λ b_Λa “séptimo ángel.” † **11:15** *Idjia ēdra edabari diai jarada*. Griego bedeadē “idji Crito” b_Λ b_Λa. ‡ **11:17** Griego bedeadē _Λc_Λra cartade idjaba b_Λ b_Λa: “Idjaba zeida b_Λa.” § **11:18** *B_Λa cawa oi ewarira jūēsia*. Griego bedeadē nāwā b_Λ b_Λa: “B_Λ quīrūbi ewarira jūēsia.”

¹ Ne jarai waiɓɓada bajāne odjasia. Māa unusia wērāba ɓmādauda wua quīrāca jɓ ɓada.* Idji jīrūra jedeco ɓrɓ basia. Doce chīdauda borobari quīrāca jɓ basia.

² Maɓ wērāra biogoa basia. Warra toide nūma bērā puaba biabadjia.

³ Maɓbe dewara ne jaraida bajāne odjasia. Māa je droma purega ɓada unusia. Maɓ jeba boroda siete erobasia idjaba cachuda die erobasia. Nepeda boroza jɓ beasia.

⁴ Idji druba jārāwēɓarɓa chīdauda berara ēsidra bajāneba naɓ ējūānaa jurrubisia.† Maɓ jera wērā warra toi carea ɓama nūmesia warra zaque ara toɓarɓada mī carea.

⁵ Maɓne wērāba umaquīrā warrada tosia. (Maɓ warraba quīrā djuburia neē jūma naɓ ējūāne beaa idji bedeeda jɓ obiya.)‡ Baribɓarɓ jeba mī naēna Ācōrēba maɓ warrara ɓtaa edesia idji bugue biya quirude chūmaɓaa.

⁶ Maɓbe wērāra ējūā pōāsa ewaraga ɓamaa mīrū wāsia. Mama 1,260 ewari idjira waga erobai carea Ācōrēba jūma o erobasia.

⁷ Māwānacarea bajānebema nezoca dji droma Miguel abadada idjiare panɓ nezocarā sida je ume bajāne djōɓucasiida. Maɓne jera idjiare panɓ sida djōɓucasiida.

⁸ Baribɓarɓ jeba, idjiare panɓ bida poyadaē basia. Maɓ bērā ādjira bajāne waa poya pananaē basia.

⁹ Maɓne je dromara, jūma idjiare panɓ sida naɓ ējūānaa batabuesidaa. Maɓ jera naēnaeda baɓa dama basia. Idji trɓra Diauru idjaba Satana abadaa.§ Idjia naɓ ējūāne beara jūma cūrūga erobɓa.

¹⁰ Maɓbe māa ūrīsia abaɓda bajāne jīgua beɓe ɓada. Maɓba nāwā jarasia:

Idibɓarɓ dadji Ācōrēba idji ēberārara ēdra edabɓarɓa.

Idibɓarɓ idji ɓɓaɓɓeɓa jūmarā boroda bayaa.

Crito idjia ēdra edabari diai jaradaba jūma poya erobaya.

Dadji djabarā biē jarabarida bajāneba uɓaa batabuesidaa.

Idjia āsa, diamasi bida dadji Ācōrē quīrāpita djabarāra biē jarabadjia.

¹¹ Dadji djabarāba Oveja Zaque oa erozoɓɓa idjaba idji beɓe jara panɓneba poyasiida.

Ādjirā Crito carea beadiraa wayadaē basia, āteɓarɓ beudi carea panasiida.

¹² Maɓ bērā jūma bajāne beara ɓasriɓadadua!

Baribɓarɓ naɓ ējūāne beara, pusaɓe bea sida mīā djuburi beadi diaurura bārāmaa zeɓa bērā.

Idjira dārā baēɓa cawa ɓa bērā bio quīrū ɓaa.

¹³ Jeba cawasia idjira naɓ ējūānaa batabuesidada. Maɓ carea wērā warra toɓara biē oi carea ēpēsia.

¹⁴ Baribɓarɓ jeba biē orāmārēā Ācōrēba wērāa nejōɓa droma ida diasia ējūā pōāsa ewaraga ɓamaa wābari wāmārēā. Mama Ācōrēba idjira poa ūbea ēsidra waga erobai carea jūma o erobasia.

¹⁵ Maɓ bērā jeba idji iteɓeɓa baidoda do quīrāca cumabuesia wērāra do ɓarrea edemārēā.

¹⁶ Baribɓarɓ egoroba wērāra carebasia. Egorora yā dogopeɓa jeba iteɓeɓa do quīrāca cumabueɓara jūma dosia.

¹⁷ Maɓ carea jera wērā ume bio quīrūsia. Ara maɓda idjira wērāneba yōpeɓaɓa waabemarā ume djōne wāsia. Maɓ yōpeɓaɓara Ācōrē beɓe jɓ o beārāa, Jesucritoɓa jaradiiɓa jɓ beārāa.

13

Animarā minijīchia ɓa pusadeba odjada

¹ Māwānacarea jera pusa ɓɓaɓe nūmesia.* Maɓne māa unusia animarā minijīchia ɓada pusadeba odjabɓarɓa. Maɓ animarāra siete boroda idjaba die cachuda erobasia. Cachuza nepeda jɓ beasia. Boroza Ācōrē biē jara ɓa beɓeɓa trɓ quīrāca ɓa erobeasia.

² Maɓ animarā māa ununara imama gorogoroa quīrāca basia. Idji jīrūra wi jīrū quīrāca basia. Idji itera imama ite quīrāca basia. Jeba maɓ animarāa idji ɓɓaɓa diasia. Idjaba idji bugue biya quirude chūmebisia naɓ ējūāne beara poya erobamārēā.

³ Maɓ animarā boro aba cōnara anina bara basia. Maɓ cōnaba idjira wārāda beuida basia baribɓarɓ dji cōnara ani basia. Maɓ carea jūma naɓ ējūāne beɓa cawa crīchadaē basia. Maɓ bērā idjira ēpēsidaa.

* **12:1** Maɓ wērāba judiorāneɓemada jara ɓaa. † **12:4** Berara ēsidra. Griego beɓeɓe ɓa ɓaa "la tercera parte." ‡ **12:5** Quīrā djuburia neē. Griego beɓeɓe ɓa ɓaa: "Jiorroba jɓ obiya." Salmo 2:7-9. § **12:9** Griegoɓe beɓe diauruba jara ɓaa: "Djārā biē jarabari." Satana trɓba jara ɓaa: "Dji quīrū." * **13:1** Jera pusa ɓɓaɓe nūmesia. Griego beɓeɓe ɓa ɓaa: "Mara pusa ɓɓaɓe nūmesia." ɓa ɓaa Bibliade maɓ beɓeɓe 12:18ɓe ɓa ɓaa.

⁴ Ādjirāba jea bia bedeabadjidāa, idji aḷalara maḷ animarāa diada bērā. Idjaba dji animarāa bida bia bedeabadjidāa. Nāwā jarabadjidāa: “¿Caida naḷ animarā quīrāca ḷa? ¿Caida idji ume poya dji?”

⁵ Ācōrēba maḷ animarāa idu jarabisia ara idjidra dji dromada idjaba Ācōrēra biē taḷada. 42 jedeco naḷ ējūāne beada idu poyabisia.

⁶ Maḷne idjia Ācōrēda, Ācōrē trāda, Ācōrē ḷamabemada, jūma bajāne ḷea sida biē jarabadjia.

⁷ Idjaba Ācōrēba iduaribisia maḷ animarāra idji ēberārā ume djiōnapeda poyamārēā. Iduaribisia puruzabemada, bedeazabemada, druazabema sida poya erobamārēā.

⁸ Maḷne jūma naḷ ējūāne ḷeaba maḷ animarāa bia bedeabadjidāa. Naḷ ējūā oi naēna ādji trāra Oveja Zaquēba erobā cartade ḷaē beasia. Maḷ cartade ēberārā ewariza zocai beadi trāda jūma ḷa ḷa.

⁹ Dji cawaga bara ḷaba ūrīdua:

¹⁰ Abaada preso beida Ācōrēba quīrā ḷabaga, preso beya.

Abaada necoba beuida quīrā ḷabaga, necoba beuya.[†]

Maḷ carea Ācōrē ēberārā bio droadida panla idjaba bio iḷā pananida panla.

Animarā minijīchia ḷa egorodeba odjada

¹¹ Māwānacarea māa dewara animarā minijīchia ḷada egorodeba odjabaga unausia. Maḷ animarāba cachu zaqueda umé erobasia oveja zaque cachu quīrāca. Baribaga je bedeabaga quīrāca bedeabadjia.

¹² Idjira pusadeba odjada animarāare basia. Maḷne animarā pusadeba odjadaba jarabagara idjia ēberārā jūma iḷā obibadja. Maḷ bērā jarasia jūma naḷ ējūāne ḷeaba animarā pusadeba odjadaa bia bedeadamārēā. Maḷ animarā boro cōna aninara beuida badamīna wađi zocai basia.

¹³ Animarā egorodeba odjadaba ne ununaca waiḷa beada ocuabadjia. ēberārāba acḷ panane urua sida bajāneba naḷ ējūānaa baebisia.

¹⁴ Ācōrēba iduaribisia egorodeba odjada animarāba maḷ ne ununacara pusadeba odjada animarā trāneba poya o bamārēā.[‡] Māwā egorodeba odjada animarāba naḷ ējūāne beara cūrūgasia. Djōbada necoba animarā cōna wađi zocai ḷa za quīrāca ḷada idjia obisia.[§] Māwā odacarea idjia jarasia jumarāba maḷgāa bia bedeadamārēā.

¹⁵ Ācōrēba iduaribisia animarā egorodeba odjadaba animarā jḷwaba oḷaa zocai baira diaida.* Maḷbe animarā jḷwaba oḷara bedeasia. Maḷ jḷwaba oḷa animarāba idjia bia bedeadaēra jūma quenabisia.

¹⁶ Maḷ awara egorodeba odjada animarāba jumarāa sēyāda ādji jḷwa arade wa dratude ḷabisia. Dji dromarāa, dji edaara quedeaa, ne bara beaa, ne neē quedeaa, nezocarāa, nezocarāea bida maḷ sēyāda ḷabisia.

¹⁷ Ababe maḷ sēyā eroḷeaba poya ne nēdođida panasidaa idjaba poya nēdobuedida panasidaa. Maḷ sēyāra pusadeba odjada animarā trā wa idji trānebema numeroa.

¹⁸ Maḷ numeroba caida jara ḷa cawai careara ne cawa baıda ḷa. Crīcha cawa ḷaba poya cawaya caida jara ḷada. Maḷ numerora ēberā trāda māwā ḷa. Idji numerora naḷgāa: 666.

14

144 mil ēberārā trāpedada

¹ Māwānacarea māa unusia Oveja Sioḷ eya borode nūmlada. Idji ume ēberārāda 144 mil panasidaa. Ādjirā dratude Oveja Zaquē trāda, dji Zeza trā sida ḷa erobesia.

² Maḷne bajānaa māa ūrīsia do būga nūmla quīrāca, baa jururua nūmla quīrāca. Māa ūrīnara arpa zabadarāba biya zá duana quīrāca basia.

³ Maḷne Ācōrē bugue biya quīru quīrāpita, animarā zaca zocai ḷea quīmārē panla quīrāpita, veinticuatro drōārā quīrāpita bida trābi djiwidida trā duanasidaa. Ni abalaba maḷ trābira poya trā cawadaē basia. Ababe maḷ 144 mil ēberārā Ācōrēba naḷ ējūānebema ēdra edadaba trā cawasidaa.

[†] 13:10 Jeremia 15:2; 43:11. [‡] 13:14 Ācōrēba iduaribisia egorodeba odjada animarāba maḷ ne ununacara pusadeba odjada animarā trāneba poya o bamārēā. Maḷ bedeara idjaba nāwā traducida ḷa: “Diauruba egorodeba odjada animarā ḷabada diasia maḷ ne ununacara pusadeba odjada animarā trāneba poya o bamārēā.”

[§] 13:14 Djōbada necoba animarā cōna wađi zocai ḷa za quīrāca bida idjia obisia. Maḷ bedeara idjaba nāwā traducida ḷa: “Djōbada necoba cōna waya zocai beda animarā quīrāca ḷada idjia obisia.”

* 13:15 Ācōrēba iduaribisia animarā egorodeba odjadaba animarā jḷwaba oḷaa zocai baira diaida. Maḷ bedeara idjaba nāwā traducida ḷa: “Diauruba idjia ḷabada diasia pusadeba odjada animarā zaca ḷa zocai babimārēā.”

4 Mañ ēberārāra wērā adua ðeasia. Ācōrē itea ni maārī bida biē beadaē basía. Oveja Zaque wābalaža ēpēbadaa. Ācōrēba ādjirāra idji itea, Oveja Zaque itea bida beadamārēā nañ ējūānebemada ēdᵛa edasia. Néudebema naārā ewada Ācōrēa diada quīrāca panla.

5 Sewara ni aba bida odacaa. Abeda cadjirua neē beaa.

Bajānebema nezoca ūbea panla jarapedada

6 Māwānacarea māa bajānebema nezocada unusia bajāne wābaribusida. Idjia bedea biada erobasia jūma nañ ējūānebemarāa, druazabemarāa, bedezabemarāa, puruzabemarāa bida jarai carea. Mañ bedeara ewariza māwā baya.

7 Idjia nāwā jīgua jarasia: “Ācōrēra wayadadua! Idjia cawa oi ewarira jūēna bērā idjidᵛa dji dromaana adadua. Bajāda, egoroda, pusada, baido bogadᵛa ðea sida oda bērā idjia bia beadedadua.”

8 Mañ bajānebema nezoca caidu dewarada zepeda nāwā jarasia: “Babilonia puru dromara jūma ārīsia. Wārāda jūma ārīsia. Mañ purudebemarāba audua o duanla druazabemarāa abarica cadjiruada obisidaa itua ogo diabada quīrāca.”

9-10 Mañ bajānebema nezoca wānacarea dewarada wābari zesia. Idjia nāwā jīgua jarasia: “Bariduaba animarā minijīchia ḅāa, jawaba oda idji za quīrāca ḅāa bida bia bedeaibala, idjaba dratude wa jawade mañ animarā sēyāda idu ḅabibala, Ācōrēba quīrūbideba mañ ēberāra bio biē ḅaya uva ḅa asega ḅa dawabala quīrāca. Mañ ēberāra jūma bajānebema nezocarā quīrāpita, Oveja Zaque quīrāpita bida azupre uruaba bio bia mīga baya.

11 Mañ ēberā bia mīga ḅama taba uruara quica baya. Ewariza cowa nūmaya. Bariduaba animarā minijīchia ḅāa, jawaba oda idji za quīrāca ḅāa bida bia bedeaibala, nāñūnira neē ḅaya. Mañ animarā trā idu ḅabipedadaba āsa, diamasi bida nāñūnira neē panania.”

12 Mañ carea Ācōrē ēberārāba nañ ējūāne bio droadida panla. Idjia t̄jā obi ḅa bedeada t̄jā o beadida panla idjaba Jesura bio t̄jā pananida panla.

13 Māwānacarea māa bajānaa ūrīsia aba nāwā bedeaibala: “Cartade nāwā ḅadua: idiba ātaa bia beadia dadjirā Boro Jesu t̄jā panane beubadara.”

Mañne Ācōrē Jaureba nāwā jarasia: “Wārāda bia beadia. Ādjirāra bia mīga panananebemada nāñūnira. Ādjia bia opedada carea Ācōrēba ne biada bajāne diaya.”

Ācōrēba nañ ējūāne bea cawa oidebema

14 Māwānacarea māa ātaa acalabala de jārārā torroda unusia. Ēberā zaca ḅada mañ jārārā lᵛā chūmlada unusia.* Nepe oro odada jā basia. Idji jawade neco pewedeā era ḅada erobasia.

15 Māwā ḅade Ācōrē de droma bajāne ḅadeba nezocada aba dajadaa zepeda dji jārārā lᵛā chūmla nāwā jīgua jarasia: “Ējūānebema néura jūma purea taba. Ewai jara nūmla bērā ḅa necoba ewadua.”

16 Ara mañda jārārā lᵛā chūmla idji necoba nañ ējūānebema néura ḅarima ababe orrawe tubalaba jūma ewasia.

17 Mañbe dewara nezocada Ācōrē de droma bajāne ḅadeba dajadaa zesia. Idjia bida neco pewedeā era ḅada erobasia.

18 Mañne quera babada bajāne ḅamalaba dewara nezocada zesia. Mañ nezocaba quera babada uruada urua erobabaria. Idjia bajānebema nezoca neco pewedeā era erobāa nāwā jīgua jarasia: “Ējūānebema uvara jūma purea nūmla bērā ḅa neco pewedeā era ḅaba uvara dji calmlane ewadua.”

19 Ara mañda bajānebema nezocaba idji necoba nañ ējūānebema néura ḅarima ababe orrawe tubalaba uvara calmlane jūma ewasia. Mañbe uvara dji biwadagabadae cuabuesia dji ḅa piāi carea. Mañba jara ḅa Ācōrēba cawa oidebemada.

20 Uvara Jerusalem puru dajada biwadagasia. Mañne oada mamaḅa mīga weabari wāsia.† Dji nābuada cawayo ite jābada ālade jūesia.

15

Bajānebema nezoca siete panla bia mīgabididebema

1 Wayacusa ne jarai waḅalada māa bajāne unusia. Mañ ne jarai carea māa cawa crīchaē ḅesia. Bajānebema nezocarāda siete panasidaa. Ādjirāra jirūarebema bia mīgabidira aba eropanasidaa. Mañ bia mīgabi siete panla jūma māwānacarea Ācōrē quīrūbideba cawa oira jōya.

* **14:14** Ēberā zaca ḅada. Griego bedeade ḅā ḅaa: “Nañ djara edadaca ḅada.” Abari quīrāca jara ḅaa Daniel 7:13. † **14:20** Mīga weabari wāsia. Griego bedeade nāwā ḅā ḅaa: “1,600 estadia weabari wāsia.” Cāpūrā bedeade jara ḅaa “300 kilómetro weabari wāsia.”

² Mañ awara mña pusa quĩrãca unusia vidrio quĩrãca ësã quiruda idjaba urua nũmłada. Mañ icawa jũma dji animarã minijĩchia ßa ijãpedadaera duanasıdaa. Ādjirãba mañ animarãa, jıwaba oda idji za quĩrãca ßła bıda bia bedeadae basıa idjaba idji trłnebema numeroda ādji dratude, jıwade bıda idu ßłbıdae basıa. Ācõrẽba arpa dıadada ādjirãba eropanasıdaa.

³ Arpa zabadade Ācõrẽ nezoca Moise trłãbıda, Oveja Zaque trłãbi sıda nãwã trłã panasıdaa:

Dairã Boro Ācõrẽ jũma poya ßa, ßaa o ßara waißaa ßaa.

ßaa o ßa carea eberãrãba cawa crıchadae panabadaa.

Jũmarã Boro, ßaa o ßara jıpa ßaa idjaba arıde ßaa.*

⁴ Dairã Boro, ¿caıba ßara wayae bai?

¿Caıba ßara dji dromaana ae? ßadrł dji wãrã Ācõrẽa.

Druazabemarãda zedapeda ßła bia bedeada ßaa jıpa o ßara unubıda bẽrã.

⁵ Mãwãnacarea łtaa acłarłade mña Ācõrẽ deda bajãne unusia. Dji edaara ßa dejãne wua eatł jıra ßara ewa nũmasıa.

⁶ Mañ dedeba bajãnebema nezoca siete panłra dajadaa zesıdaa. Bia mĩgabıdı siete panłra eropanasıdaa. Lıno wua oda totroa dorrodorroa quiruda jł panasıdaa. Ādji ju caita oro odaba trãjł beasıa.

⁷ Mañbe animarã zaca zocai ßea quĩmãrẽ panłnebema aßaıba ādjirãa epedeco jũguruu oro odada aba aba dıasıa. Mañ epedecora ewarıza zocai ßa Ācõrẽ quĩrũbıba bıra beasıa.†

⁸ Mañbe Ācõrẽ dorrodorroaba, łßaa bıda idji dede eda cowaga nũmesıa. Mañba nı aßaıda mañ dede eda poya wãnae basıa aba bajãnebema nezocarã siete panłba bıa mĩgabıdı siete panł jõbrładaa.

16

Ācõrẽba jĩrũarebema bıa mĩgabi siete panł

¹ Mañbe mña ũrısıa aßaıda Ācõrẽ de bajãne ßadeba jĩgua bedeabłrłada. Mañba bajãnebema nezocarã siete panła nãwã jarasıa: “Jãł siete epedeco jũguruu Ācõrẽ quĩrũbıba bıra ßeara ejuãnaa weabuede wãnadua.”

² Ara mañda aba wãpeda idji epedecode ßada nał ejuãnaa weabuesıa. Mañba animarã minijĩchia ßa trł dratude wa jıwade ßa erobeara, mañ animarã za quĩrãca ßa jıwaba odaa bıa bedeabada sıda aıda cadjıruu minijĩchia ßaba jũma bırasıa.

³ Mãwãnacarea dewara nezocaba idji epedecode ßada pusade weabuesıa. Mañba pusara oa babısıa. Eberã beuda oa quĩrãca ũmesıa. Mañne jũma pusade zocai ßeara quınısıdaa.

⁴ Mãwãnacarea dewara nezocaba idji epedecode ßada doza idjaba baido bogadrł beaza weabuesıa. Mañba baidora jũma oa bacuasıa.

⁵ Mañne mña ũrısıa baido wagabari bajãnebema nezocaba Ācõrẽa nãwã jarabłrłada:

jıbrł dji wãrã Ācõrẽa! ßara idi ßaa idjaba naeña basıa. ßaa eberãrãa jıpa cawa osıa.

⁶ Ādjirãba ßa eberãrã oada, ßadeba bedeabadarã oa sıda erozoabısıdaa.

Mañ carea ßaa ādjırãa oada dobıbrłla ādjıa bıe opedada quĩrãca.

⁷ Mañbe mña ũrısıa aßaıba bajãne ßa quera babadamaıba nãwã jarabłrłada: “Dai Boro Ācõrẽ jũma poya ßa, wãrãda ßaa jıpa arıde cawa obarıa.”

⁸ Mãwãnacarea dewara nezocaba idji epedecode ßada łmãdau łrł weabuesıa. Mañba łmãdaua wetara uruabısıa eberãrãda bãmãrẽa.

⁹ Āmãdau jłwłrłãba ādjırã bio babıda carea Ācõrẽda bıe jarabadjıdaa, idjiabłrł mãwã bıa mĩgabi ßa bẽrã. Barıbrł ādjıa cadjıruu obadara igarãdae basıa idjaba Ācõrẽdrł dji dromaana adae basıa.

¹⁰ Mãwãnacarea dewara nezocaba idji epedecode ßada animarã minijĩchia ßa bugue łrł weabuesıa. Ara mañda mañ animarãba poya ßa druade ewarırã pãıma nũmesıa. Mañne puaba eberãrãba ādji quĩrãmera cabadjıdaa.

¹¹ Ādji pua carea, ādji aıda carea Ācõrẽ bajãne ßada bıe jarabadjıdaa. Barıbrł ādjıa cadjıruu obadara igarãdae basıa.

¹² Mãwãnacarea dewara nezocaba idji epedecode ßada Euprate do waißaade weabuesıa. Ara mañda dora poasıa łmãdau odjabariareba druazabema bororã djõne zebadade bıa chãnamãrẽa.

* **15:3** *Jũmarã Boro.* Griego bedeade łcłrł cartade ßł ßaa “Ācõrẽ eberãrã boro” wa “ewarıza ßa boro.” † **15:7** Epedeco Ācõrẽ quĩrũbıba bıra ßaba jara ßaa Ācõrẽba cawa oıdebemada.

¹³ Idjaba m̄la jai cadjirua baujīā quīrāca beada ūbea unusia. Aba je itedebe ēdr̄asia. Aba animarā minijīchia ʒa itedebe ēdr̄asia. Idjaba Ācōrēneba bedeabari dji wārāé ʒa itedebe aba ēdr̄asia.*

¹⁴ Maʔ jairāba ne ununaca waiʒalada quīrātanoa obadjīdaa. Idjaba jūma druzabema bororāmaa wānapeda jarasīdaa ābaa Ācōrē ume d̄jōne wānamārēā. Ācōrē dji droma ʒaba jūmarā poyai ewaride māwā d̄jōnia.

¹⁵⁻¹⁶ Maʔ bororāra ējūā Armagedoʔ abadamaa d̄jōne edesīdaa. Maʔ tr̄ara hebreo bedeaa. (Jesuba nāwā jarasia:) “jūrīnadua! Ne dr̄abari quīrāca m̄ra cawaēne zeya. Bio bia beadia dau ʒaba beara idjaba cacuade j̄ʒbada j̄ʒ beara. Māwā m̄ʒ zeb̄l̄ade ādjira ācada beadaēa ni quīrā peradaēa.”

¹⁷ Māwānacarea j̄rūarebema nezocaba idji epedecode ʒada naʔ dedaade weabuesia. Maʔne Ācōrē de bajāne ʒadeba idji bugue biya quīrumaʒa bedeaba nāwā j̄gua jarasia: “Ya jōsia. Waaēa.”

¹⁸ Ara maʔda baara purewa eda nūmesia, dji cābāyā ʒae nūmesia, jururua nūmesia, idjaba de uremiada dji cābāyā ure nūmasia. Ācōrēba ēberā oda ewarideba maʔ de uremia quīrāca wadi urecaa.

¹⁹ Maʔ de uremiaba egorora drapeda puru droma ʒadada puru ūbea panʒ quīrāca tabesia. Idjaba jūma naʔ ējūānebema purura ārīsidaa. Ācōrēba quīrādoae basīa Babilonia puru dromada cawa oi carea. Idji quīrūideba maʔ purura bio cawa osia uva ʒa bio asega ʒa dawab̄l̄a quīrāca.

²⁰ De uremiaba pusade morro beara, eya bea sida jūma nēbabisia.

²¹ Bajāneba hieloda mōgara waiʒalada quīrāca ēberārā l̄r̄l̄ jurrusia. Maʔ hielo z̄l̄ḡl̄ara berara cien libra ʒesia.† Maʔ hielo jurru nūmaʒa bio m̄ga panʒ b̄rā ēberārāba Ācōrēda biē jarasīdaa.

17

Juaʒba wērā auɗua ununa

¹ Bajānebema nezocarā siete epedeco eropananada aba m̄lmaa zepeda nāwā jarasia: “Wāna. M̄la ac̄l̄biya sāwā Ācōrēba wērā auɗua tr̄l̄ ʒaga ʒada cawa oida. Maʔ wērāra do zocārā l̄r̄l̄ chūmabaria.

² Naʔ ējūānebema bororāba idji ume cadjiruada obadjīdaa. Idjaba maʔ wērāba auɗua o ʒada unu panʒ b̄rā naʔ ējūānebemarāba auɗuada obadjīdaa ituaba beu duanʒ quīrāca.”

³ Ara maʔda Ācōrē Jauredeba ʒade bajānebema nezocaba m̄ra ējūā pōāsa ewaraga ʒadāa edesia. Mama m̄la unusia wērāda animarā minijīchia ʒa l̄r̄l̄ chūmada. Maʔ animarāra purea basia idjaba tr̄l̄ zocārā Ācōrē biē jara ʒada idji cacuade ʒl̄ erobasia. Maʔ animarāba siete boroda idjaba die cachuda erobasia.

⁴ Maʔ wērāba wua pursupursua ʒada idjaba purea ʒada j̄ʒ basia. Oroba, mōgara nēbaba, neta nēbaba ʒa bida d̄jio basia.* Taza oro oada idji j̄l̄wade erobasia. Maʔ tazara ne jūma Ācōrēba quīrācaba idjaba jūma maʔ wērāba auɗua o ʒaba bira basia.

⁵ Ēberāba cawaiē ʒa tr̄l̄da idji dratude erobasia. Nāwā ʒl̄ basia: M̄ra Babilonia puru dromaa. M̄ra wērā auɗuarā papaa, idjaba ne jūma naʔ ējūāne Ācōrēba quīrāca papaa.

⁶ Ac̄l̄l̄ade m̄la cawasia maʔ wērāra Ācōrē ēberārā oaba, Jesudebema jaradia panʒ carea beapedada oaba beu chūmada.

Maʔ wērā ununa carea m̄la cawa cr̄ichaē ʒesia.

⁷ Maʔbe bajānebema nezocaba m̄la nāwā iwīdisia: “z̄sāwāērā cawa cr̄ichaē ʒa? Maʔ wērānebema, idji edeb̄l̄l̄ animarā minijīchia ʒadebema sida m̄la cawabiya. Animarā siete boro erobadebema, die cachu erobadebema sida cawabiya.

⁸ ʒa ununa animarā minijīchia ʒara naēna zocai basia, idira neēa, barib̄l̄l̄ ewari aba uria dau care ʒadeba ēdr̄aya. Māwānacarea Critoba idjira ewariza biē ʒaya. Naʔ ējūāne ʒeaba idji unubada cawa cr̄ichadaē panenia. Naʔ ējūā oi naēna ādjirā tr̄l̄ra ewariza zocai beadi cartade ʒl̄ ʒesia.

⁹ ʒa ununaba ne jara quīrā ʒa cawai careara ne cawa ʒaida ʒaa. Siete bororāba jara ʒa siete eyada. Maʔ siete eya l̄r̄l̄ dji wērā auɗuada chūmaa.

* 16:13 Ācōrēneba bedeabari dji wārāē. Ācōrēneba bedeabari dji wārāēra Juaʒba naārā unusia animarā minijīchia ʒa quīrāca egorodeba odjab̄l̄ada. Apocalipsi 13:11-18. † 16:21 Griego bedeade ʒl̄ ʒa “talento aba.” Cāp̄r̄ir̄ā bedeade ʒl̄ ʒa “cuarenta kilos.” * 17:4 Neta nēbaba ʒa. Griego bedeade ʒl̄ ʒa “perla.”

¹⁰ Idjaba mañ siete bororāba jara b̄la eberārā bororāda siete pan̄da. Mañ siete bororānebemada juesuma beusidāa. Abaaba wadi eberārā roya erob̄la. Idjaba ababemada wadi odjaē b̄la. Barib̄la idji zeb̄lade eberārā boroda beim̄na dārā baēa.

¹¹ Animarā minij̄chia b̄l naēna bađa idi neēba jara b̄la eberārā boro dewara zeidebemada. Idjira mañ siete bororānebemaa. Critoba idjira ewariza biē b̄lya.

¹² B̄la die cachu ununaba jara b̄la eberārā bororā die pananinebemada. Ādjirāra wadibida eberārā bororāēa. Barib̄la animarā minij̄chia b̄ra eberārā boroda beb̄lade ādjirā sida eberārā bororāda beadia. Māwām̄na dārānaēa.†

¹³ Mañ die bororāba abari cr̄chada edadia. Ādji druara animarā minij̄chia b̄l j̄lwaeda b̄l dia.

¹⁴ Mañne ādjirāra Oveja Zaque ume djōnia. Barib̄la Oveja Zaqueba ādjirāra poyaya idjida jūma dji droma bea Boro b̄rā idjaba jūma bororā cāyābara dji dromaara b̄l b̄rā. Poyab̄lade idji bio j̄ā pan̄ra idji ume panania. Ādjirāra tr̄sia idjaba edasia.”

¹⁵ Mañbe bajānebema nezocaba m̄la nāwā jarasia: “Wērā audua chūm̄ma b̄la doda zocārā unusia. Mañ do zocārāba jara b̄la puruzabemada, bedeazabemada, druazabema sida.

¹⁶ B̄la die cachu ununaba, animarā minij̄chia b̄l bida mañ wērā audua b̄ra igaradapeda quīrāmania. Mañ b̄rā jūma idjia erob̄ra jār̄nia. Abeda ācada b̄l dia. Ādjirāba idji djarada codia idjaba babuedia.

¹⁷ Ācōrēba mañ die bororā sođe b̄lasia idjia quīr̄ā b̄l quīr̄ca odamārēē. Mañ carea abari cr̄chada edadapeda ādji druara animarā minij̄chia b̄l j̄lwaeda b̄l dia aba Ācōrēba jaradara jūma māwāb̄lādaa.

¹⁸ B̄la ununa wērā auduaba puru dromada jara b̄la. Mañ purudebema boroba druazabema bororāda idji j̄lwaeda erob̄la.”

18

Ācōrēba Babilonia puru cawa oda

¹ Māwānacarea m̄la bajānebema nezocada unusia bajāneba edaa zeb̄lada. Mañra dji droma basia. Idji dorrodorroaba nañ ējūāra ānaga nūmesia.

² Idjia nāwā j̄gua jarasia:

¡Babilonia puru dromara ār̄sia! ¡Wārāda jūma ār̄sia! Ēberārā neēa, āteb̄la jairāda mama panabadaa.

Jūma jai cadjirua beara mama panabadaa. Jūma ībana Ācōrē quīr̄pita mititia beara mama panabadaa.*

³ Mañ purudebemarāba audua o duan̄ba druazabemarāa abarica cadjiruada obisidāa itua ōgo diab̄da quīr̄ca.

Druazabema bororāba abari quīr̄ca obadjidāa wērā audua ume daunemab̄da quīr̄ca.

Mañ carea Babilonia purura jūma ār̄sia.

Mañ puruba ne bia waīb̄ada jūmawāyā eda quīr̄ā bađa b̄rā nañ ējūānebema ne nēdobuebadarāda ne barasidāa.

⁴ Mañbe m̄la ūr̄sia ab̄la bajāneba nāwā jarab̄lada:

M̄l eberārā, Babilonia purudebemada āyā wāb̄ladada j̄ā puruba cadjirua o b̄l quīr̄ca orānamārēē.

Māwāra Ācōrēba j̄ā puru cawa ob̄lade bārāra cawa oēa.

⁵ J̄ā puruba jūmawāyā cadjiruada o b̄la. Ādji cadjiruara mōgara pā bueb̄da quīr̄ca bajānaa jūesia.

Jūma ādjia cadjirua opeđadara Ācōrēba quīr̄doae b̄la.

⁶ J̄ā purura biē odadua djārā biē oda quīr̄ca.

Idjia djārā biē oda cāyābara b̄rima umē biēara odadua.

Idjia djārāra biē osia uva ba asega b̄l ōgo diab̄la quīr̄ca.

Mañ b̄rā idjira b̄rima umē biēara odadua uva ba asega b̄l b̄rima umē ōgo diab̄da quīr̄ca.

⁷ J̄ā purura bio bia mīgabidada idjaba bio sopuabidada ādji

purura dji dromaana a pan̄l b̄rā idjaba ne biada aduba eropan̄ana a pan̄l b̄rā.

J̄ā puruba nāwā cr̄cha b̄la: “M̄ra wērā dji droma idji buguede chūm̄l quīr̄ca b̄la.

M̄ra pēdra wērā quīr̄ca b̄l ēa. M̄ra sopua baēa.”

† **17:12** *Dārānaēa*. Griego bedeade nāwā b̄l b̄la: “Hora ababe eberārā bororāda beadia.” * **18:2** Griego bedeade ḗcala cartade nañ sida b̄l b̄la: “Jūma animarā Ācōrē quīr̄pita mititia beara mama panabadaa.”

⁸ Māwā crīcha ʘa bērā dārāéne jāḷ purudebemarāra quininia, sopuaba jīānia, idjaba jarrababa biē duanania.†

Dadjirā Boro Ācōrē jūma poya ʘaba cawa obaḷade jāḷ purura babueya.

⁹ Jāḷ puru ume druzabema bororāba cadjiruada obadjidaa daunemabada quīrāca. Idjaba jāḷ puruba ne bia aduba erobaḷdebemada edapedada bērā ne barasidaa. Maḷ carea jāḷ puru bá nūma cowaa unubadade jīānia.

¹⁰ Waya panania Ācōrēba Babilonia puru cawa oda quīrāca ādjirā sida cawa oida. Maḷ carea tḷmaba aca panane nāwā jaradā:

jīā djaburi, mīā djaburi Babilonia puru droma ne jūma obari badara!

Ācōrēba jāḷ purura isabe cawa osia.

¹¹ Naḷ ējūānebema ne nēdobuebadara maḷ puru carea aujīānia ādjia nēdobue panḷ nēdodira neē ʘai bērā.

¹² Maḷ purude ne jūmada nēdobuebadjidaa: oroda, paratada, mōgara nēʘa beada, neta nēʘa beada, dji biara ʘa lino wuada, seda wuada, wua pursupursua ʘada, wua purea ʘada, bacuru tūā quedeada, elepante quīda odada, bacuru nēʘa ʘa odada, bronze odada, jiorro odada, marmol mōgara oda sida nēdobuebadjidaa.‡

¹³ Idjaba canelada, ne jūma tūāpa quedeada, incienso querada, mirra querada, olibano querada, uva ʘada, olivo dragada, harina biada, trigoda, pacada, ovejada, cawayoda, carreta sida nēdobuebadjidaa. Ēberārā sida nēdobuebadjidaa nezocada beadamārēā.

¹⁴ Jūma maḷ nēdobuebadarāba nāwā jaradā: “Ne jūma jāḷ puruba awua badara neē ʘesia. Jāḷ puruba parata waibʘa erobadara, ne biya quedea aduba erobada sida jūma jōsia. Waa edadaēā.”

¹⁵ Wārāda maḷ puruda ne jūma nēdobue wābadapedadara bio ne barasidaa. Ādjirāba waya panania Ācōrēba maḷ puru cawa oda quīrāca ādjirā sida cawa oida. Maḷ carea tḷmaba aca panane nāwā aujīānia:

jīā djaburi, mīā djaburi jāḷ puru droma badara!

Jāḷ purura wērā lino wua dji biara ʘaba djio ʘa quīrāca ʘasia.

Wua pursupursua ʘaba idjaba purea ʘaba djio ʘa quīrāca ʘasia.

Oro odaba, neta nēʘa ʘaba, mōgara nēʘa quedeaba djio ʘa quīrāca ʘasia.§

¹⁷ Baribaḷa jāḷ puruba ne bara badara isabe jōsia.

Jūma barcodebema bororāba, barcode wābadaba, barcode trajabadaba, pusade trajabada bida tḷmaba aca duanania.

¹⁸ Maḷ puru bá nūma cowaa unubadade nāwā jīgua jaradā: “¿Sāḷa puruda jāḷ puru quīrāca ʘa?”

¹⁹ Maḷbe sopuaba ādji boro ḷrḷ egoro porada jāmāpodapeda nāwā jīgua aujīānia:

jīā djaburi, mīā djaburi jāḷ puru droma badara! Jāḷ purura ne bara ʘada bērā, barco erobeara

jāma ne barasidaa. Baribaḷa jāḷ purura isabe jūma ārīsia.

²⁰ jūma bajāne beara ʘasridadadua jāḷ purura ārīna bērā!

Ācōrē ēberārā, Jesuba diabuedarā, Ācōrēneba bedeabadarā sida ʘasridadadua.

Jāḷ puruba bārā biē oda carea Ācōrēba cawa osia.

²¹ Maḷbe bajānebema nezoca dji dromaba mōgara waibʘada yu droma quīrāca ʘada edapeda ʘatabuesia. Māwā obaḷade nāwā jarasia:

Maḷ mōgara juerza pusadaa ʘatabueda quīrāca Babilonia puru dromara isabe jūma ārīya.

Maḷ purura waa ununaēa.

²² Maḷ purude arpa, chiru, cachiru zá duanḷ sida waa ūrīnaēa. Ēberārā trḷā duanḷ sida waa ūrīnaēa.

Maḷ purude ne obadara waa ununaēa. Yude ne ʘa duanḷ jīguada waa ūrīnaēa.

²³ Maḷ purude ībirā uruara waa ununaēa. Quima edabadae ʘasrida ʘaga nūmara waa ūrīnaēa.

Mamabema ne nēdobuebadara naḷ ējūāne dji dromada ʘesia.

Mamabema jāibnarāba druzabemarāda jūma cūrūgabadjidaa. Maḷ carea purura jūma ārīsia.

²⁴ Ācōrēneba bedeabadarā beapedada carea, Ācōrē ēberārā beapedada carea, idjaba jūma naḷ ējūāne beapedada carea bida maḷ purura bedeade ʘa.

19

Bajānebemarāba Ācōrēba bia bedeapedada

† 18:8 *Dārāéne*. Griego bedeade ʘa ʘa: “Ewaride abaḷde.” ‡ 18:12 *Elepante quīda*. Cāpūrīā bedeade ʘa ʘa “marfil.”

§ 18:16 *Neta nēʘa ʘa*. Cāpūrīā bedeade ʘa ʘa “perla.”

1 Māwānacarea m̄la bajānaa zocārā nāwā bedea duan̄ada ūr̄isia.
 ¡Biya quirua dadjirā Boro Ācōrēra! Idjiab̄ara ēberārā edra edasia. Idjidra dji dromaara ba adjaba dji abara ba.
 2 Idjia jipa aride cawa obaria. Wērā audua tr̄a ba ga badara cawa osia māl wērāba cadjirua o ba dēba jūma nāl ējūānebemarā abarica cadjiruada obida bēra.
 Ācōrēba māl wērāra biē ba sia idji nezocarāda quenana bēra.
 3 Wayacusa nāwā jigua jarasidaa:
 ¡Biya quirua dadjirā Boro Ācōrēra! Jā̄l puru bá nūma cowaara ewariza cowa nūmaya.
 4 Mālne veinticuatro drōārāda, animarā zaca zocai bea quimārē pan̄a sida chirāne barru copanesidaa Ācōrēa bia bedeadī carea. Ācōrē idji bugue biya quiruade chūmane ādjirāba nāwā bia bedeadīdaa:
 ¡Mālgara wārā! † ¡Dadjirā Boro Ācōrēra biya quirua!
 5 Idjaba m̄la ūr̄isia Ācōrē bugue biya quirumāba aba nāwā bedeab̄ara:
 ¡Jūma Ācōrē nezocarā, dadjirā Ācōrēa bia bedeadada!
 ¡Ācōrē waya bearā, idjia bia bedeadada! ¡Dji droma beaba, dji edaara bea bida bia bedeadada!

Oveja Zaque quima edai ewari

6 Mālbe zocārā jigua bedea duan̄ada m̄la ūr̄isia. Mālra do jururuga nūma quirāca basia, baa dji cābāyā ba b̄ara quirāca basia. Ādjirāba nāwā jara duanasidaa:
 ¡Biya quirua dadjirā Boro Ācōrēra!
 ¡Dadjirā Boro Ācōrēba jūma poya o ba! ¡Idjidra jūmarā Boro!
 7 ¡Bāsridaia! ¡Capiadia! Idjidra dji Dromaana adia, Oveja Zaque quima edai ewarira jūēna bēra. Idji quima baira djosia.
 8 Ācōrēba idjira dji biara ba lino wua totroa dorrodorroa quiruba djiobisia. (Māl biara ba lino wuaba jara ba Ācōrē ēberārāba jipa obadadebemada.)
 9 Bajānebema nezocaba m̄la jarasia: “Cartade nāwā badua: Oveja Zaque quima edab̄ara carea ne cobadamaa jaredarāda bio bia bea.” Idjaba jarasia: “Mālgara wārā bedea Ācōrēba jaradaa.”
 10 Ara māda m̄lra bajānebema nezoca jirū caita chirāne barru cobesia idjia bia bedei carea. Baribar̄a idjia m̄la jarasia: “Jāwā orādua, āteba Ācōrēba bia bedeadua. M̄lra Ācōrē nezocada jāwā quirua ba quirāca idjaba djabarā Jesuba jaradiada jā bea quirāca.”
 Jesuba jaradiadara Ācōrē Jaureba idji nezocarā bedeabibaria. †

Cawayo torro ar̄a zeda

11 Māwānacarea m̄la unusia bajāne eda wābadada ewa nūmada. Cawaēne cawayo torroda odjasia. Māl cawayo ar̄a chūmara “Bedeā Aba Ba” idjaba “Wārā Ara” abadaa. Idjia ēberārā jipa cawa obaria idjaba jipa o ba dēba dji quirū ume djobarā.
 12 Idji daura tab̄a quirāca urua basia. Nepeda zocārā jā basia. Idji borode tr̄ada ba erobasia baribar̄a ababe idjiabar̄a māl tr̄ara cawa basia.
 13 Idjia cacuaē jā b̄ara oadē ta edada basia. Idji tr̄ara Ācōrē Bedea abadaa. ‡
 14 Idji caidu bajānebema sordaorāda cawayo torro bea ar̄a zesidaa. Ādjia cacuaē jā b̄ara dji biara ba lino wua totroa quiru basia. Ni maārī bida mititiaē beasia.
 15 Ācōrē Bedea abada itedeba djōbada neco pewedea ba da odja basia druazabemarā poyai carea. Idji jawade erōba jiorro odaba ādjirā jā obiya. § Uva biwadagabar̄a quirāca ādjirāra cawa oya Ācōrē jūma poya ba ba quirūbiēba māwā cawa obi bēra.
 16 Idjia ar̄a jā ba dē idji bacara ar̄a nāl tr̄ada ba erōba: “Jūmarā bororā cāyābara dji dromaara ba, idjaba jūma dji droma bea Boro.”
 17 Mālbe m̄la unusia bajānebema nezocada am̄adau ar̄a nūmada. Idjia jūma ne m̄guia cobada tāla wābaribadarā nāwā jigua jarasia: “Zedadua. Ābaa dji Jaredada ne codi waiba Ācōrēba o ba ma.
 18 Mama ēberārā boro djarada, sordaorā boro djarada, mēsra bea djarada, cawayo djarada, cawayo ar̄a wābada djara sida codia. Jūma ēberārā djarada codia: nezocaē djarada, nezoca djarada, dji edaara queda djarada, idjaba dji dromarā bea djara sida codia.”
 19 Mālbe m̄la unusia animarā minijichia ba da, nāl ējūānebema bororāda, jūma ādji sordaorā sida abaa dji jare duan̄ada. Cawayo ar̄a chūma ume, idjiare pan̄a sordaorā ume djōni carea duanasidaa.

* 19:4 Wārā. Griego bedeadē b̄a ba: “Amén.” † 19:10 Jesuba jaradiadara Ācōrē Jaureba idji nezocarā bedeabibaria. Griego bedeadē mālra ebuda baēa. ‡ 19:13 Juāl 1:1. § 19:15 Salmo 2:9.

²⁰ Djöbådade cawayo ãrã chũmlaba animarã minijichia ßara, Ācõrēneba bedeabari dji wārāé sida jidasia. Maã Ācõrēneba bedeabari dji wārāéba animarã minijichia ßa trãneba ne ununaca waibla beada obadjia. Māwã animarã minijichia ßa sēyã idu ßabipedadara jũma cūrũgabadjia. Maã animarã za quĩrãca ßa jãwaba oðaa bia bedeapedadara cūrũgabadjia. Cawayo ãrã chũmlaba maã animarã minijichia ßara, Ācõrēneba bedeabari dji wārāé sida zocai panada tãla urua azupre bara uruga nũmlane ßatabuesia.

²¹ Djöbada neco idji itedebeba odja ßaba dewararãda jũma quenasia. Maãbe jũma ne mĩguia cobada ãta wãbaribadara maã djara co duanlaba jãwũsidaa.

20

Mil poa

¹ Māwãnacarea mãa bajãnebema nezocada edaa zebãrãda unusia. Idjia uria dau care ßa jũãtrã ßa ewabarida erobasia. Idjaba carena omoga chũmlada idji jãwade erobasia.

² Jera jidapeda mil poa jã ßasia. Maã jera drõã naēnabema damaa, diauru idjaba Satana abadaa.

³ Bajãnebema nezocaba idjira uria dau care ßade edaa ßatabuepeda jũãtrã nũmasia ni abalaba poya ewarãnamãrēã. Maãba diauruba druazabemarãda waa cūrũgãea aba mil poa jöbãrãdaa. Mil poa badacarea idjira erã ßaya naã ejũãne dãrãé ßamãrēã.

⁴ Maãbe mãa bugueda zocãrã unusia. Maã ãrã chũmeara Ācõrēba ßasia Crito ume dji bororãda beadamãrēã. Idjaba mãa eberãrã obãã tãpedada jaureda unusia. Māwã obãã tãsidaa Jesuba jaradiada jãã panã carea idjaba Ācõrē beade jaradia panã carea. Ādjirãba animarã minijichia ßãã, idji za quĩrãca ßa jãwaba oðaa bida bia beadeadaé basia. Idji sēyãra ãdji dratude, jãwade bida idu ßabidaé basia. Ādjirãra ãrēbadapeda Crito ume dji bororãda mil poa panesidaa.

⁵ Maã ãrēbapedadara Ācõrēba naãrã ãrēbabida basia. Dewara beudarãra ãrēbadaé basia aba mil poa jönacarea.

⁶ Ācõrēba naãrã ãrēbabi eberãrãra bio bia beadia. Ādjirãra waa beudaãa, ãtebãrã Ācõrē sacerdoterãda, Crito sacerdoterã sida beadia.* Idjaba mil poa Crito ume dji bororãda beadia.

Ācõrēba diauru tãla uruade ßatabueda

⁷ Mil poa jönacarea diaurura jã ßadada erã ßaya.

⁸ Maãne idjia jũma druaza cūrũgade wãya. Gog druadebemarãda, Magog druadebemarã sida cūrũgaya. Maã druadebema sordaorãda pusa ãba quĩrãca zocãrã panada edeya Ācõrē eberãrã ume djönamãrēã.

⁹ Jũma naã ejũãra ãdjirãba biraya. Maãne Ācõrēba quĩrã ßa puruda, idji eberãrã duanlmaa auðu jũrã edadia. Baribãrã Ācõrēba uruada bajãneba baebiya. Maãba ãdjirãra jũma bá quenaya.

¹⁰ Māwãnacarea Ācõrēba diaurura eberãrã cūrũga erobadada tãla urua azupre bara uruga nũmlane ßatabueya. Naēna Ācõrēba animarã minijichia ßada, Ācõrēneba bedeabari dji wārāé sida maã tãla uruade ßatabuesia. Mama ãdjira, diauru sida ewariza ãsa, diamasi bida bio bia mĩga panania.

Ācõrēba bugue waibla torroa ßadeba cawa oi

¹¹ Māwãnacarea mãa bugue waibla torroa ßada unusia. Maã buguede chũmla sida unusia. Idji quĩrãpita jũma naã ejũãra, bajã sida nēbasidaa. Ni abalaba waa ununaé basia.

¹² Idjaba mãa unusia beupedadarã dji dromarãda, dji edaara quedeã sida Ācõrē quĩrãpita duanlada. Maãne cartada ewaracuasia. Maã cartade jũma eberãrãba opedadada ßã beasia. Dewara carta sida ewarasia. Maã cartade ewariza zocai beadi eberãrã trãda ßã beasia. Jũma beupedadara Ācõrēba cawa osia ãdjirãba opedada quĩrãca. Jũma ãdjia opedadara cartade ßã basia.

¹³ Jũma pusade beupedadara Ācõrē quĩrãpita zesidaa. Abeda jũma beupedada jaurera ãdji panabadamalaba Ācõrē quĩrãpita zesidaa.† Maãbe Ācõrēba ãdjiza cawa osia ãdjia opedada quĩrãca.

¹⁴ Beudira Ācõrēba jöbisia tãla uruade ßatabuebãrã quĩrãca. Beupedada panabada ejũã sida tãla uruade ßatabuesia. Ācõrēba bariduada tãla uruade ßatabueibãrã, ßarima umé beusidaa abadaa.

* **20:6** *Waa beudaãa.* Griego beedeade nãwã ßã ßa: "ßarima umé beudaãa." ßarima umé beudiãa jara ßa Ācõrē neã tãla uruade bia mĩgãda. Apocalipsis 20:14. † **20:13** *Beupedada panabada.* Griego beedeade ßã ßa "Hades."

15 Ēberārā ewariza zocai beadi cartade trā bāē beara Ācōrēba taba uruade batabuesia.

21

Ējūā djiwidi idjaba bajā djiwidi

1 Māwānacarea māa bajā djiwidida, ējūā djiwidi sida unusia. Maāne naā ējūāra, bajā sida neē basia. Pusa sida neē basia.

2 Idjaba māa unusia Ācōrē puru djiwidi Jerusaleā abadada idji bāmaaba bajāneba edaa zebāra. * Maā purura biya querasia wēra quima edabāra de bio djo bā quīra. †

3 Maābe māa ūrsia abaada Ācōrē bugue biya quirumaaba nāwā jīga bedebāra: † “ĪŪrinada! Idira Ācōrēra ēberārā tāēna bāa. ‡ Idjira ādjirā ume bāya. Maāne ādjirāra idji ēberārāda beadia. Wārāda idjira ādjirā ume bāya idjaba ādjirā Ācōrē bāya.

4 Ādji daubara idjia jūma jareya. Jūma naēna badara jōna bēra waa beudaēa, jīānaēa, aujīānaēa, idjaba puara neē bāya.”

5 Maābe dji bugue biya quirude chūmaaba nāwā jarasia: “Māa ne jūma djiwidida o bāa.” Idjaba nāwā jarasia: “Naā bedeara cartade bādua wārā bedea bēra idjaba wārāda māwāi bēra.”

6 Māwānacarea idjia māa nāwā jarasia: “Māa oida badara jūma osia. Māra dji Alpa idjaba dji Omega. § Maāba jara bāa māra dji naārābema idjaba dji jīrūarebema. Bariduada opichia bābāra, māa baido bogadā bāda bari dobiya. Maā baidoba zocai baida diabarā.

7 Cadjirua poyapedadarāba jūma māgara edadia warraba dji zezadeba ne edabari quīra. Māra ādji Ācōrē bāya idjaba mā warrārāda beadia.

8 Baribāra Crito ērēni carea waya beara, mā bedea jīānaē beara, māa quīrāca o beara, mīā beabadara, aūdua obadara, jāibanara, jāwaba oda ācōrē jā beara, sewaidā bea sida taba urua azupre bara uruga nūmaāne bia mīga beadia. Ācōrēba bariduada taba uruade batabueibāra, bārima umē beusiada abadaa.”*

Jerusaleā djiwidi

9 Maābe bajānebema nezocarā siete epedeco eropananada aba māmaa zesia. Maā bajānebema nezocarāba ādji epedecode siete eropananaba naā ējūāne beara jīrūare bia mīgabisidaa. † Dji māmaa zedaba nāwā jarasia: “Wāna. Māa acābiya Oveja Zaqueba quima edabāra.”

10 Ara māda Ācōrē Jauredaba bāde idjia māra eya waibāa āta bāmaa edesia. Mama unubisia Ācōrē puru djiwidi Jerusaleā abadada Ācōrē bāmaaba bajāneba edaa zebāra.

11 Ācōrē dorrodorroaba mā purura dorrodorroa basia. Urua basia mōgara biya quiru nēba bā quīra, jaspe mōgara quīra. Ēsā querasia vidrio quīra.

12 Maā purura āta mōgaraba aūdu jūrā ca basia. Eda wābadara doce panasidaa. Eda wābadaza bajānebema nezocada aba basia. Maā awara Israel warrārā doce panana trāda eda wābadaza aba bā beasia.

13 Eda wābadara āmādaū odjabariare ūbea panasidaa, āmādaū baebariare ūbea panasidaa, orro abaare ūbea panasidaa, idjaba dewarabema orroare ūbea panasidaa. ‡

14 Maā puru aūdu jūrā ca bāra doce mōgara āra basia. Mōgaraza Oveja Zaqueba doce diabuedarā trāda aba bā beasia.

15 Bajānebema nezoca mā ume bedea badaba ējūā zabada oro odada erobasia. Puru, dji eda wābada, puru aūdu jūrā ca bā sida zai carea erobasia.

16 Maā ējūā zabadaa bajānebema nezocaba purura zasia. Dji puru zadara jūmaena abarica basia. Dji drasoara, dji jedea sida abarica basia. Dji zadara 2,200 kilómetro basia. § Dji drasoada, dji āta, dji jedea sida jūmaena abarica basia.

17 Maābe puru aūdu jūrā ca bā sida zasia. Dji zadara bicaca 144 basia.* Naā ējūānebemarāba zabada quīra bajānebema nezocaba zasia.

18 Maā purura jūmaena oro idji awa quiru oda basia. Maāra vidrio ēsā quiru quīra basia. Dji puru aūdu jūrā ca bāra jaspe mōgaraba cada basia.

19 Maā aūdu jūrā ca bāra doce mōgara āra basia. Maā mōgarara jūmaena biya quedeasia. Naārābema jaspe mōgara basia. Maāre zapiro mōgarada basia. Maāre āgata mōgarada basia. Maāre esmeralda mōgarada basia.

* **21:2** Mā. Griego bedeadē ācaā cartade bā bāa: “Mā, Juaāba unusia.” † **21:3** Ācōrē bugue biya quirumaaba. Griego bedeadē ācaā cartade bā bāa: “Bajāneba.” ‡ **21:3** Ācōrē. Griego bedeadē bā bāa: “Ācōrē wua de.” § **21:6** Griego alfabetode alpara dji naārābema letraa, omegara dji jīrūarebema letraa. * **21:8** Apocalipsi 20:6,14. † **21:9** Apocalipsi capítulo 16. ‡ **21:13** Orro abaare, dewarabema orroare. Griego bedeadē nāwā bā bāa: “Al lado norte y al lado sur.” § **21:16** 2,200 kilómetro. Griego bedeadē nāwā bā bāa “12,000 estadia.” * **21:17** Bicaca 144. Cāpūriā bedeadē bā bāa “65 metros.”

²⁰ Mañare ónice mōgarada ðasia. Mañare cornalina mōgarada ðasia. Mañare crisólito mōgarada ðasia. Mañare berilo mōgarada ðasia. Mañare topacio mōgarada ðasia. Mañare crisopraso mōgarada ðasia. Mañare jacinto mōgarada ðasia. Jĩrũare amatista mōgarada ðasia.

²¹ Mañ puruðe eða wābada doce panara neta nēbla ða oða basía.[†] Eða wābadaza neta aba oða basía. O puru ēsi ðara oro idji awa quĩru oða basía. Mañra ēsā querasia vidrio quĩrāca.

²² Mañ puruðe Ācōrē de dromara mña unuē basía neē bēra. Ēberārāba dadjirā Boro Ācōrē jũma poya ða quĩrāpita, Oveja Zaque quĩrāpita bida bia bedeada idji de dromane obadapedada quĩrāca.

²³ Āmāðau neē, jedeco neē bida mañ purura ðna nũmabaria Ācōrē dorrodorroaba, Oveja Zaqueba dia ða ðnaa bida.

²⁴ Mañ puru ðnaaba druaza ðna ðeada jũmarāda mañ ðnaane nĩbadamārēā. Idjaba druazabema bororāba ne bia eropanara mañ puruðaa edeðia.[‡]

²⁵ Diamasira neē bai bēra mañ puruðe eða wābadara ewariza jũātrāðaca baya.

²⁶ Jũma druazabemarāba ne bia eropanara mañ puruðaa edeðia.[§]

²⁷ Baribara ne jũma Ācōrēba bia unucara mañ puruðe eða edecara panara. Cadjirua obadara, sewaiða bea sida eða wācara panara. Ababe ewariza zocai ðeadi cartade trā ða ðeadra poya eða wānia. Mañ cartara Oveja Zaqueba eroðaa.

22

Do zocai bai diabari

¹⁻² Māwānacarea bajānebema nezocaba do pāpārā quĩruda mña unubisia. Ēsā querasia vidrio quĩrāca. Mañ baidoba zocai ðaida diabaria. Ācōrē idjaba Oveja Zaque bugue biya quĩruðeba mañ dora puruðebema o jeða ða ēsi wea ðaa. Do orroza bacuru nejo zocai bai diabarida basia. Mañ bacurura jedecoza zaubaria. Mañba jara ðaa poaza ðarima doce zaubarida. Mañ bacuru queduada ðaa druazabemarā cacua bia pananamārēā.

³ Ācōrēba biē bai jaraðada mañ puruðe neē baya. Ācōrē idjaba Oveja Zaque bugue biya quĩrura mañ puruðe baya. Mama Ācōrē nezocarāba idjia bia bedeada.

⁴ Idji quĩrāra ununia idjaba idji trāra ādjirā dratuðe ða eroðeada.

⁵ Diamasira neē baya. Dadji Boro Ācōrēba ðnaada diai bēra, ibirā neē idjaba āmāðau neē bida ēberārāba bia ðeada. Ewariza ādjirāra idji ume ābaa dji bororāda ðeada.

Crito dārāne zeidebema

⁶ Mañbe bajānebema nezocaba mña jarasia: “Jũma nañ ðeðeara wārāa idjaba wārāda māwāya. Dadjirā Boro Ācōrēba idjideba ðeðeabadarāa ðeðeabibaria. Idjiabara bajānebema nezocada diabuesia idji nezocarāa cawabimārēā dārāne cārēda sāwāida.”

⁷ Jesuba jarasia: “ĩrĩnadua, mñra isabe zeya! Nañ cartade ða ðaa dārāne cārēda sāwāida. Bio bia ðaa jũma nañ cartade jara ða ĩjā ðara.”

⁸ Mñra Juaā. Jũma mañgara unusia idjaba ũrĩa. Māwānacarea mñra bajānebema nezoca jĩrũ caita chĩrāne ðarru coðesia bia ðeðei carea. Māwā osia idjia jũma mañgara unubida bēra.

⁹ Baribara idjia jarasia: “Jāwā orādua, ātebāra Ācōrēbāra bia ðeðeada. Mñra Ācōrē nezocada jāwā quĩrua ða quĩrāca, djabarā Ācōrēneba ðeðeabadarā quĩrāca, idjaba jũma nañ cartade jara ða ĩjā bea quĩrāca.”

¹⁰ Idjaba jarasia: “Nañ cartade ða ðaa dārāne cārēda sāwāida. Mañra mērā eroðarādua jũma dārāne māwāi bēra.

¹¹ Cadjirua o ðara idji cawa cadjiruade badua. Ne jũma Ācōrēba quĩrāca o ðara idji cawa mañne badua. Baribara jipa o ðaba ewariza jipa o ðaida ðaa. Idjaba Ācōrē itea bia ðara ewariza Ācōrē itea bia ðaida ðaa.”

¹² Jesuba jarasia: “ĩrĩnadua, mñra isabe zeya! Zebāra mña jũmarāa ne diai carea eneya ādjia opeðada quĩrāca.

¹³ Mñra dji Alpa idjaba dji Omegaa.* Mañba jara ðaa mñra dji naārābemada idjaba dji jĩrũarebemada.

¹⁴ Bio bia ðeaa cacuade jābada tāto eroðeara. Ādjirāra puruðe eða wānida panara nejo zocai bai diabarida jōni carea.

[†] 21:21 Neta nēbla ðada. Griego ðeðeade ða ðaa “perla.” [‡] 21:24 Druazabema bororāba ne bia eropanara mañ puruðaa edeðia. Mañ ðeðeara idjaba nāwā traducida ðaa: “Druazabema bororāra mañ puruðaa wānia Ācōrēba bia ðeðeadi carea.”

[§] 21:26 Mañ versículora idjaba nāwā traducida ðaa: “Idjaba druazabemarāra mañ puruðaa wānia Ācōrēba bia ðeðeadi carea.” * 22:13 Griego alfabetode alpāra dji naārābema letraa, omegara dji jĩrũarebema letraa.

¹⁵ BaribΛΓΛ cadjirua obadara, jāībanara, auđua obadara, mīā beabadara, jΛwaba ođā ācōrē ĕpēbadara, idjaba sewa oya beara jūma dajadaare đuanenia.†

¹⁶ Māra Jesua. Bajānebema nezocada diabuesia jūma maļgara djabarā beaza jaramārēā. Māra Daviđeba zeđaa, idjiđeba tununaa.‡ Māra Diapedabema Chīđau Uruga BΛ abadaa.”

¹⁷ Ācōrē Jaureba, Oveja Zaque quima abada biđa nāwā jara paΛΛa: “¡Zedua!” Maļ ūrī BΛba jaraiđa BΛa: “¡Zedua!” Dji opichia BΛra zeida BΛa baido zocai BΛi diabarida domārēā. Maļ baido do quīrīā BΛba bari doida BΛa.

¹⁸⁻¹⁹ Naļ cartade BΛ BΛa dārēēne cārēda sāwāida. Naļ cartade BΛ BΛ ūrī beārā mĀa jaraya: bariduaba naļ cartade BΛ BΛda auđu jaraibΛΓΛ, Ācōrēba naļ cartade bia mīgai jara BΛba idjira bia mīgabiya. Idjaba bariduaba naļ cartade BΛ BΛda maārī awara jaraibΛΓΛ, Ācōrēba idjía nejō zocai BΛi diabaridebemada idu jōbiēa idjaba Ācōrē puruđe eđa idu wābiēa. Maļ nejōnebemada, maļ puruđebema siđa naļ cartade BΛ BΛa.

²⁰ Jūma naļ cartade BΛ BΛda Jesuba wārāana a BΛa. Nāwā jara BΛa: “¡Wārāda mĀra isabe zeya!”

Bia BΛa isabe zeida.§ ¡Zedua dairā Boro Jesu!

²¹ MĀa quīrīā BΛa dadjirā Boro Jesuba idji biadeba jūma bārāra careba baida.

† 22:15 *Cadjirua obadarā*. Griego bedede BΛ BΛa “usa.” ‡ 22:16 Isaía 11:1-10. § 22:20 Griego bedede BΛ BΛa: “Amén.”